16e JAARGANG No. 1 9 JANUARI 1960

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Jodenhaat of chantage?

De wereld is opgeschrikt door de uitingen van anti-semitisme van de laatste weken. De vuilspuiterij is in West-Duitsland begonnen, maar heeft zich niet tot dat land beperkt. Zelfs in Amsterdam en in Arnhem is geklodderd. Het is momenteel nog niet geheel duidelijk of AL deze „prestaties" verband met elkaar houden.

Wij hopen dat dit binnenkort aan het licht komt. Dan zullen ook wij er nog op terugkomen, want het anti-semitisme kan in een werelddeel, dat zich christelijk noemt, niet genoeg aan de schandpaal genageld worden.

Op één punt willen wij nu reeds de aandacht vestigen. Voor wat het optreden van de jodenhaters in West-Duitsland betreft, is het duidelijk dat de actie blijkbaar ook ten doel heeft om de Bondsregering verdacht te maken. Vandaar dat de reacties van die regering wel nauwgezet moeten worden bestudeerd, doch niet te spoedig in ongunstige zin dienen te worden beoordeeld. In dat geval immers zouden de chanteurs hun doel bereikt en met middelen waarvan elk weldenkend mens walgt, toch een belangrijke politieke winst geboekt hebben. Dit mag hun niet gelukken, ook al is er voor Bonn alle aanleiding de gelederen van de ambtenaren nog eens extra grondig te inspecteren en de rijen te zuiveren van elementen, waarvan, gelet op hun politiek verleden, verwacht mag worden, dat zij over hetgeen voorgevallen is niet zo oprecht verontwaardigd zullen zijn als hun superieuren, die West-Duitsland weer in de rij der democratische naties binnengeleid hebben.

Opdat wij waakzaam blijven

⋆ ⋆ ⋆ Drieledig reisdoel?

De aanstaande reis van Chroestsjew naar India en Indonesië heeft terecht alom vragen doen rijzen. Rusland is een vriend van rood-China. Wel boert die vriendschap achteruit, doch een duidelijke breuk bleef tot nu toe achterwege. Dat China leeft momenteel in demonstratieve onmin met de a.s. gastheren van de Russische premier: Nehroe en Soekarno! Wat wil deze dan? Bemiddelen? Het kan zijn, maar de kans op welslagen is niet groot. Daarvoor zijn de hangende kwesties van te ingrijpende aard. Nehroe, de twijfelaar van nature, schijnt thans in de Chinese grensoverschrijdingen zoveel kwade trouw te zien, dat hij blijvend boos op Mao is. Eveneens heeft het er alle schijn van dat Soekarno vast besloten is de Chinese kleinhandelaren in Indonesië aan de kant te zetten.

De triumphale reis van Eisenhower naar India kan wellicht als één van de oorzaken van Chroestsjew's reis naar India worden aangevoerd. Het is duidelijk, dat de Verenigde Staten enorm aan goodwill in Azië hebben gewonnen. Dat is een winst ten koste van de reputatie van Amerika's tegenspelers, waartoe ook Rusland behoort.

In de derde plaats — en dit lijkt ons zeer waarschijnlijk — kan de Aziatische reis van de Russische leider ingegeven zijn door concurrentie-overwegingen. Het gaat om het primaat in Azië.

India is van invloedrijk bemiddelaar slachtoffer geworden. Rood-China doet onbeschaamd een brute gooi naar de eerste plaats in dat werelddeel. Dat kan Rusland, dat zelf ook een grote Aziatische mogendheid is, niet onberoerd laten. De Russische vrees door Rood-China overvleugeld te worden, speelt bij dit alles een grote rol. Daar komt nog iets bij, want het wordt steeds duidelijker, dat Azië in China vandaag aan de dag allereerst de geweldenaar en de imperialist ziet en niet meer de lokkende communistische heilstaat.

Wellicht is het doel van Chroestsjew's reis zelfs drieledig: het aanzien van het communisme hoog te houden, Rusland's plaats in Azië te verzekeren en — zo mogelijk — vredestichten in het burenconflict in dat werelddeel.

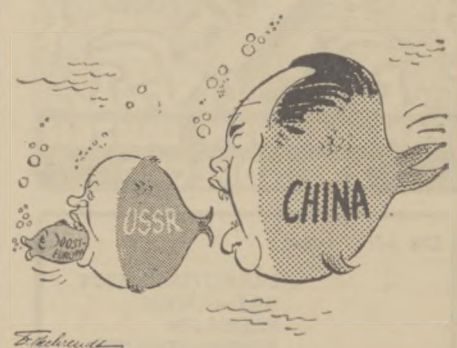

MOSKOUSE NACHTMERRIE

⋆ ⋆ ⋆ Nieuwjaarsverdriet

Er is steeds een aantal personen, dat een Nieuwjaar blijkbaar liever niet met een schone lei begint. Den Haag dat doorgaans voor een statige stad gehouden wordt, bezorgt zich rondom de jaarwisseling echter telkens weer een rumoerige reputatie. Dit jaar is wel heel erg geweest. Wanneer men de mannen van de brandweer, een dienst waarvan geen mens iets anders dan medewerking en hulp geniet, het leven zo zuur maakt als thans geschied is, kraait niet alleen de rode haan, maar een nog veel verderfelijker haan, n.l. die van de anarchie koning.

In andere steden en plaatsen is het gelukkig minder erg geweest. Doch niemand kan ontkennen, dat ons volk bezig is een slechte faam als Nieuwjaarvierder op te bouwen. Dat stempel wordt door een sterke minderheid op onze gehele natie gedrukt. De tijd breekt blijkbaar aan, dat het vuur van de anarchie niet meer alleen met waterkanons bestreden kan worden. Helaas zullen dan doeltreffender middelen aangewend moeten worden. Het schijnt ons echter ook noodzakelijk, dat de instanties, die het gezag en de orde dienen te handhaven duidelijk en tijdig tevoren aankondigen dat men niet van zins is de ontwikkeling der dingen maar af te wachten. Alleen op die wijze kunnen ongetwijfeld duizenden gewaarschuwden van de straat worden weggehouden, die door hun aanwezigheid de horde stimuleren en het herstel van de orde hinderen.

Het Nieuwjaarsverdriet vergalt, als gevolg van verwondingen en het beschadigen van andermans eigendommen, elk jaar weer veler Nieuwjaarsvreugd. De veroorzakers daarvan vragen als het ware om de tijdige waarschuwing dat hun wijze van Nieuwjaar-vieren ongewenst en in het vervolg in de eerste plaats voor henzelf riskant zal zijn.

SCHROOT

DE aan het licht gekomen schrootaffaire heeft velen geschokt. Gewetenloze figuren schijnen zich in de schroothandel-op-hoog-niveau te hebben verrijkt met vele miljoenen. Ze hebben dit durven besteken in de schaduw van Europese gezagsorganen. Hierdoor dreigen deze westelijke organen in discrediet te geraken bij grote delen van de bevolking van verschillende landen in West-Europa. Dat is ernstig. Waar de samenwerking in groot verband van een aantal landen onontbeerlijk is, ook op economisch en defensief gebied, daar betekent het misbruik maken van deze organen om eigen winzicht de vrije loop te laten, een verraad aan de goede bedoelingen van West-Europa.

De vraag is al gerezen, welke rechterlijke instantie de bevoegdheid zal hebben om deze profiteurs ter verantwoording te roepen. Het zal niet eenvoudig zijn om het openbaar geworden kwaad te bestraffen, aangezien deze schrootaffaire een internationaal karakter heeft.

Niettemin zal alles gedaan moeten worden om te bereiken, dat de profiteurs aan de schandpaal komen. De eerlijke schroothandel zal er mee gebaat zijn. Maar bovendien — en dat is nog belangrijker — zullen internationale organen als bijvoorbeeld de Europese Kolen- en Staalgemeenschap hierdoor het volledig vertrouwen behouden of terugkrijgen. Dat vertrouwen is voor deze organen een levensbelang. En voor het vrije Europa is het eveneens een levensbelang, dat men dat vertrouwen kan opbrengen.

Bona fide ..... en andere schroothandel

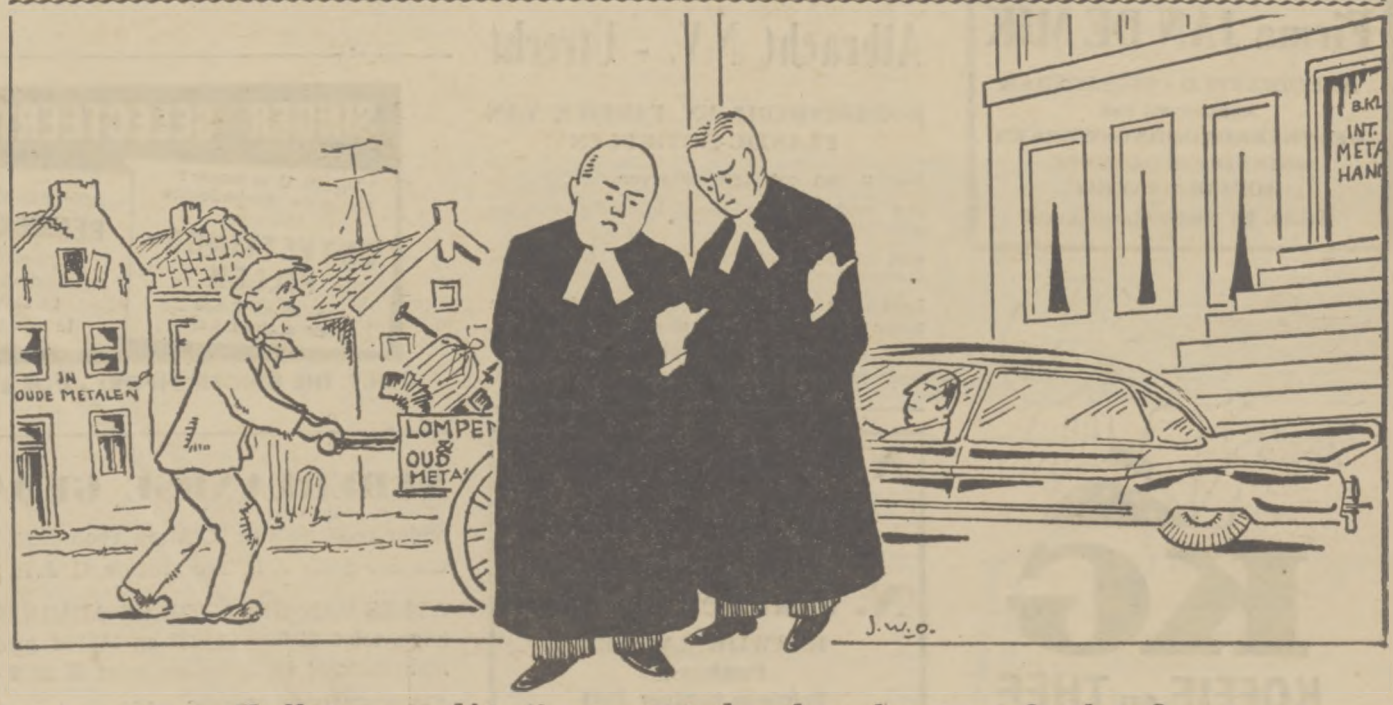

Zullen we dàt ijzer met handen kunnen breken?

ALA-opmars naar de 3000?

★ *Elk bestuurslid abonnee*

DE verwachting, dat begin 1960 ons meer dan 2000 nieuwe abonnees zou hebben opgeleverd, is uitgekomen. Thans is het getal 2200 reeds ruimschoots gepasseerd. De ALA-actie heeft zichzelf dus verlengd, want hoe zouden wij ook nu nog binnenstromende groene kaarten kunnen weigeren. Dat kan niet. Het bewijs, dat de kiesverenigingen het „invoeren" van ons weekblad het best ter hand kunnen nemen, is op ondubbelzinnige wijze geleverd. Daarin schuilt een les voor de toekomst. Ons bureau treft daarom voorbereidingen om de kiesverenigingen regelmatig (gedacht wordt aan twee keer per jaar) op de hoogte te houden van de stand der abonnementen in hun werkgebied. Dat kost heel wat moeite en geeft nogal extra administratie, doch dat is de zaak wel waard.

Aan de andere kant kunnen ook het **voortdurende initiatief** en de medewerking van de kiesverenigingen niet meer worden gemist. Aan dit punt willen wij ook in de toekomst aandacht schenken.

Nu reeds moet worden opgemerkt, dat dan het geabonneerd zijn van alle bestuursleden der kiesverenigingen een vaste regel van elk bestuur moet worden.

Die regel geldt gelukkig reeds bij vele verenigingen, maar **Uithuizermeeden** gaf dezer dagen nog eens het voorbeeld voor degenen, die de noodzaak daarvan blijkbaar nog niet inzien. „Ambtshalve" leest elk bestuurslid daar ons weekblad. **Laat dit in uw kiesvereniging ook zo zijn!**

Dán is de opmars naar de 3000 nieuwe abonnees gewis en wordt het bereiken van dat cijfer een kinderlijk kunstje.

Daarom moet deze regeling toch in elk geval op de agenda prijken van iedere bestuursvergadering, die in de komende weken gehouden wordt. Wij rekenen op uw medewerking, voorzitters en secretarissen!

ONZE ERELIJST

ZONDER de andere kiesverenigingen ook maar iets te kort te willen doen (als zij dat tenminste niet verdienen), geven wij hieronder de **ALA-erelijst** een verdiende plaats. Deze lijst bevat namen der kiesverenigingen, die per **1 januari 10 nieuwe abonnees of meer** hadden aangemeld. **Wij hopen, dat hun voorbeeld in januari nog vele anderen zal stimuleren. Dan zeggen wij ook aan hun adres: Hulde!**

Aantal aangemelde nieuwe abonnees:

53: Hardenberg (De energieke propagandisten in Hardenberg hebben hun woonplaats onbetwist aan de top gebracht)
34: Naaldwijk en Rotterdam IV
32: Kampen
27: Groningen
25: Den Ham
24: Rotterdam VI
20: Gouda
19: Heemstede, Hilversum II, Zwolle-Assendorp, Gorinchem en Meerkerk
18: Zwolle-Noord, Veenendaal, Rijnsburg en Rotterdam XXII
17: Roden, Hoogeveen, Loosduinen en Rotterdam VHIb
16: Rotterdam V, Monster, Streefkerk en Zwijndrecht
15: Franeker en Apeldoorn-Zuid
14: Haren (Gron.), Uithuizermeeden, Voorburg, Noordeloos en Middelburg-Zuid
13: Sneek, Utrecht III/IV, Velzen, Delft-Centrum en Alblasserdam
12: Zwolle-Binnenstad, Dinxperlo, Zwanenburg, De Lier, Rotterdam III en Barendrecht
11: Appingedam, Den Haag-Elout van Soeterwoude, Giessenburg, Ameide-Tienhoven, Hardinxveld-Giessendam en Sliedrecht
10: Zeist en Bilthoven.

P.S. Het verspreidingsnummer van „A.R.-Post" zal ongeveer 19 januari aan de kiesverenigingen worden toegezonden.

Levensbeschouwelijke basis

DE neutraliteitsgedachte heeft afgedaan in Nederland. Wel zijn er nog duizenden Nederlanders, die zweren bij de neutraliteit en die angstvallig toezien of alles wel op de oudgewende manier met negatie van geestelijke achtergronden gebeurt. Maar dit is negentiende-eeuwse traditie, een traditie, die sterk is geworden in de schoolstrijd. Kappeyne sprak in de Kamer van „onze nationale neutrale school". Het vasthouden aan die neutraliteitsgedachte gebeurt tegenwoordig niet zelden gecamoufleerd. Men spreekt dan niet meer van neutraal, maar van „algemene" scholen, organisaties en instellingen.

Maar niemand, die zich werkelijk op de situatie heeft bezonnen, probeert nog de oude stellingen van de neutraliteit te verdedigen.

ER is iets nieuws voor in de plaats gekomen. De term levensbeschouwelijk is in het nieuwe gesprek naar voren gebracht. En dan wordt het voor velen gemakkelijk.

De oude discussie was antithetisch. Het ging om een òf - òf. Men koos voor de christelijke school òf voor de neutrale. De nieuwe discussie is zeer verdraagzaam. Er zijn verschillende levensbeschouwingen, b.v. het marxisme, het christendom, het humanisme enz. En de mens lééft er uit. Zijn handelingen worden er door bepaald. Zijn leven krijgt achtergrond en zin.

En daarom is het zakelijk juist en wetenschappelijk verantwoord, om te spreken van een levensbeschouwelijke basis voor allerlei werk. Maatschappelijk werk op levensbeschouwelijke basis. Scholen op levensbeschouwelijke basis. Radioverenigingen, vakverenigingen, sportverenigingen, jeugdorganisaties, tehuizen, sanatoria, allemaal op levensbeschouwelijke basis. De oude voorstanders van de neutraliteit proberen wel zich te verzetten, door overal te zwaaien met vlaggetjes, waarop „verzuiling" staat, maar zij hebben de tijd niet mee.

De levensbeschouwelijke basis is een term, die velen bevrijdt van de oude struisvogelpolitiek, alsof de neutraliteit iets positiefs en zelfs iets nationaals was.

MAAR die term levensbeschouwelijk is levensgevaarlijk. Zij leidt er telkens weer toe, dat wij verheimelijken, wat wij bedoelen.

Wij willen een christelijke school. Wij pleiten voor een christelijke organisatie. Maar wij verzuimen het te zeggen. Want wij menen, dat het gesprek beter zal gaan en de discussie opener zal worden als wij de nieuwe term gebruiken. Maar daardoor lopen wij gevaar, niet meer te praten over de Bijbel, over het Evangelie, over het Koninkrijk Gods, over het koningschap van Christus. Wij bedoelen het wel, maar wij zeggen het niet meer.

Dat is op zich zelf al erg.

MAAR veel erger wordt het, als wij ons daardoor gevangen geven in een nieuwe denk- en redeneerwijze. Zij komt hierop neer: de mens zoekt naar de zin van het leven. Hij wil de werkelijkheid verstaan. Hij wil zijn eigen wezen en taak doorvorsen. Hij wil een antwoord op vragen, die hem niet loslaten, vragen naar een begin, dat er vóór hem was, vragen naar een einde, waarheen hij onderweg is. En de mens vindt een antwoord. Zijn antwoord. Niet het antwoord. De mensen zijn verschillend aangelegd, en traditie, mythe, opvoeding en ervaring hebben hem gebracht op het punt, waar hij persoonlijk begint met het stellen van de grote vragen en het formuleren van zijn antwoord.

Sommigen sluiten zich dan aan bij Jezus en misschien ook bij Paulus. Zij worden verder beïnvloed door Thomas van Aquinas of door Calvijn, door Luther of door Barth. Er zijn veel varianten. Christendom is al een verzamelnaam. Maar daarnaast zijn er andere levensfilosofieën, ontsprongen aan oude of nieuwe wijsbegeerte, aan materialisme of idealisme. Het menselijk denken, zoeken en ervaren leidt tot een interessant en veelkleurig patroon van levensbeschouwingen. En die levensbeschouwingen zijn zéér penetrant. Zij kwamen tot stand uit bezinning over het leven, zij rukken voorwaarts, om het leven te veroveren en te beheersen.

HET zou dwaasheid zijn, deze levensbeschouwingen het zwijgen op te leggen. Zij moeten meespreken, zelfs op beslissende wijze meespreken op allerlei gebied en bij elke activiteit. De nieuwe objectiviteit van de staat is niet, dat hij zich voor den domme houdt en daarom kiest voor de neutraliteit, maar de nieuwe objectiviteit aanvaardt de levensbeschouwingen als reëel en beslissend. Daarom kan de staat de distributieve gerechtigheid toepassen ten opzichte van al die levensbeschouwingen. Gelijk recht voor allen en daarom gelijke voorrechten voor elke levensbeschouwing. En het christendom staat naast de andere levensbeschouwingen, naast humanisme en marxisme in de rij, om part en deel te ontvangen.

En als dat deel is ontvangen, dan zien we, dat er iets niet deugt. Dat er iets is verzwegen. Dat er onrecht is gebeurd.

WANT waar en open wordt de discussie alleen weer, als wij de term levensbeschouwelijk gaan vermijden en het eerstgeboorterecht gaan eisen voor wat christelijk is en dus iets anders en meer dan een levensbeschouwing.

Dat wil niet zeggen, dat wij een soort monopolie zouden opeisen of het zwaard van de overheid zouden willen hanteren, om ze „te dwingen, om in te gaan". Maar het behoedt ons wel voor het onzuiver stellen van de problemen. Dat onzuiver stellen door een verkeerde terminologie kan er zelfs toe leiden, dat de kerk van Jezus Christus en het humanistisch verbond voor de overheid zouden worden tot twee aan elkaar nevengeschikte instituten op levensbeschouwelijke basis.

Uw adres voor:
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.
Fa Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Telefoon 62

Firma JAN DE MIK
HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

KG
KOFFIE en THEE
sinds 1885

HEB KAPITAAL
als de wet u pakt

als U aansprakelijk wordt gesteld voor handelingen van uzelf, uw vrouw, uw kinderen, of bijv. uw hond, die een ander schade berokkenen.

Eindeloos zijn de variaties, hoe men eensklaps aansprakelijk kan zijn voor schadevergoeding. Wel is één ding altijd hetzelfde: men moet betalen!

En weet U of U dat kunt?

Daarom, wentel dat risico af door tegen een premie van *f* 10.— per jaar voor het gehele gezin een

WETTELIJKE AANSPRAKELIJKHEIDSPOLIS

te sluiten bij

Het Wit-Blauwe Kruis
van 1938
BERGSTRAAT 6-8 - AMERSFOORT

Stuurt vandaag nog een briefkaart en U ontvangt vrijblijvend nadere inlichtingen.

Albracht N.V. - Utrecht

BOEKBINDERIJ EN FABRIEK VAN PLASTIC-ARTIKELEN

Wilt u een catalogus uitgeven,

een praktisch en mooi losbladig systeem opzetten,

een fraai monsterboek in plasticband brengen?

Laat ons dan onze vele mogelijkheden tonen en bel 0 30 24345, of schrijf postbus 26, resp. Bolstraat 20, Utrecht.

Onze vertegenwoordigers staan tot uw dienst.

N.V. Rederij & Haringhandel
IMPORT — EXPORT
N. Parlevliet Jr.
KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15.
Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092— 2283

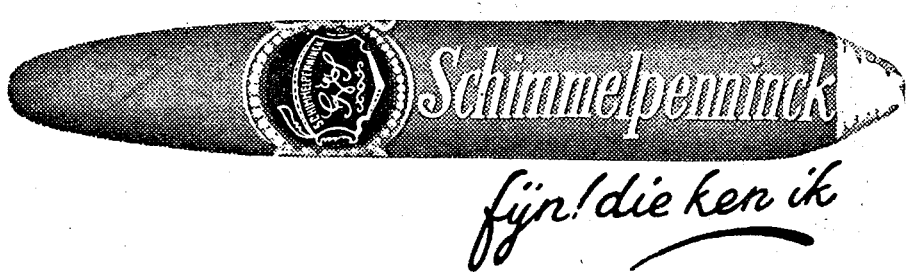

SINGER SELECTEERT INDISCHE KRUIDEN

Wordt U te zwaar?
Neem de onschadelijke Indische
ONTVETTINGS-PILLEN
40 stuks f. 1.30
120 stuks f. 3.40

(KOEMIS KOETJING)
REMOEKDJOENG
Urine-afdrijvend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.31

Verhoog Uw gal- en leverwerking door
TEMOE LAWAK
Bloedzuiverend, zacht laxerend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.65

N.V. THE SINGER IMPORT • HOF 39 • AMERSFOORT, TELEFOON 5547

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), H. van Eysden, J. W. Ooms, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. K 70 - 631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telef. K 2980 - 63224.

ABONNEMENTSPRIJS *f* 6.50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

Dr. H. COLIJN

WIJ hebben heel weinig behoefte, te debatteren met het Gereformeerd gezinsblad, dat het Gereformeerd Politiek Verbond, propageert. Maar de wijze waarop dit blad de discussie voert, of liever de agitatie tegen de A.R. voert, dient wel eens gesignaleerd te worden. Wij knippen uit het nummer van 29 december het volgende:

DR. COLIJN HERDACHT

Dr. Hirschfeld, een der economische adviseurs van wijlen minister Colijn gaf zijn herinneringen en heeft de moed veel goeds van hem, ook als bekwaam bewindsman, te zeggen. Iemand schreef daaromtrent in het „Handelsblad", dat het thans wel lijkt, of men het liefst zo min mogelijk over de figuur van Colijn spreekt. Wat deed hij tot bestrijding der crisis na dertig? Zelfs de wil ontbrak hem. Dr. Hirschfeld vertelt hoe onwaar zulk een verwijt is. Hij vraagt: kon zelfs een Colijn een wereldcrisis bedwingen of een het wereldverkeer afbrekende politiek van grotere landen ombuigen?

Nu moeten wij, naar wij menen, ook billijk zijn ten aanzien van het stilzwijgen over Colijn van kritiek omtrent zijn werk in de dagen van crisis.

Wij mensen leven bij vergelijking. Wat voorheen onder de ellendige toestanden, die toen werden geduld, groot leek, wordt toch klein vergeleken bij de vele groten, die wij nu rijk zijn: die wel een wereldcrisis overwinnen en het wereldverkeer ordenen. In elk geval zullen doen.

Daar waren, zo dadelijk bij de weerkeer van de vrede „jongeren", die de jeugd opriepen, om onder hun leiding dubbel goed te maken, wat ouderen bedierven of waarin zij te kort schoten. De A.R. jongeren van „Arjos" trappelen nu nog van ongeduld en geestdrift.

Daar kwamen vakverenigingsleiders als de heer Ruppert, die de maatschappij zagen als een in de war geschopte blokkendoos, welke zij bij machte waren nu eerst goed te ordenen tot een verrassend schoon panorama. De heer Ruppert is nu lid van de Raad van State en wij verheugen ons met hem, dat hij, naar hij mededeelde, meer tijd van studie heeft verkregen. Nu — wat kan daar niet uit groeien!

Dan werden wij machtige economen rijk, die cultuur en structuur tot de bodem doorzien. Beleven wij niet grote dingen? Werden thans niet de bakkers, die het waagden de broodprijs met één cent te verhogen, aanstonds bij de minister van economische zaken „op het matje geroepen" en mogen zij, na het ontvangen van een uitbrander, niet ootmoedig vragen of het wel mag?

Wat was een Colijn daarbij vergeleken? Daar waren toen geen machtige bonden en Colijn dacht allicht, dat die ongezonde concurrentie het kwaad wel zou verhelpen. Wij zijn van die concurrentie gelukkig verlost. Is het wonder dat wij nu het best doen over het beschamende van voorheen en van een staatsman als Colijn te zwijgen?

Dr. Hirschfeld vertelt, dat, toen het bericht kwam, dat minister Colijn zou aftreden een Churchill aanstonds per telefoon informeerde of het waar was.

Maar wat zegt dat? Als nu eens gemeld werd dat minister Zijlstra of een socioloog als prof. De Gaay Fortman hun ambt wilden neerleggen, zou dan niet de halve wereld snellen naar de telefoon? En staat het met de politiek niet net zo? Hoe klein lijkt Colijn naast de A.R.-wereldpolitici van thans, die niet maar ons kleine land, maar Europa mee helpen herbouwen.

Het is nu eenmaal zo; de maten verschillen en het stilzwijgen over Colijn is dus te verklaren. Toch doet het een gewoon mens, die Colijn heeft gekend ook in zijn eenvoud goed, weer eens van hem te horen en dan van een man, die hem in zijn rijke werkzaamheid van nabij mocht gadeslaan en met hem mee mocht werken.

Wij maken slechts enkele kanttekeningen.

1. Na de oorlog heeft de Arjos een apart congres belegd in Utrecht, waar een aantal sprekers de verschillende facetten van de periode-Colijn hebben belicht. De referaten zijn gebundeld en in druk verschenen. Dat is géén doodzwijgen van de periode-Colijn.

2. Nederlandse Gedachten heeft gehele pagina's gewijd aan de periode-Colijn, en van deskundige zijde uiteenzettingen gegeven, met overtuigend en zéér nitgebreid cijfermateriaal, om aan Colijn recht te doen.

3. Nederlandse Gedachten heeft herhaalde malen scherp gereageerd op smadelijke acties tegen Colijn, met name in de rode pers.

4. Nederlandse Gedachten heeft herhaaldelijk, ook in hoofdartikelen, er op gewezen, hoe overmoedig het zou zijn, wanneer een econoom zou menen, dat hij de toekomst kan voorspellen en de economie kan beheersen. Wij hebben als redactie gewezen op het gebrekkige in het menselijk kennen en kunnen en niet verzuimd, er op te wijzen, dat wij ook wat onze welvaart betreft, moeten leven uit Gods hand en bidden om Zijn zegen.

Wie alleen maar op deze punten let en dus iets meer weet van de werkelijke gang van zaken dan de redactie van het Gereformeerd Gezinsblad, die is het met ons eens, dat het door ons aangehaalde artikel onwaar en onwaardig is.

Maar het blijkt herhaaldelijk, dat de mannen van het gereformeerd gezinsblad geen tijd of geen lust hebben, ernstig kennis te nemen van wat de Christelijke pers schrijft, maar zich beperken tot het citeren van Telegraaf, Haagse Post, Handelsblad en Elsevier. Dat zijn hun voornaamste „bronnen".

BEVOLKINGSSPREIDING

WELKE partij is tegenwoordig niet voor bevolkingsspreiding. Over weinig punten zal ons volk in al zijn geledingen zo eensgezind denken — wat nog niet wil zeggen handelen. Het wordt steeds meer als een probleem gezien, dat enerzijds de bevolking zich in het westen ophoopt, anderzijds de agrarische provincies ontvolkt raken. Dit is het probleem van het noorden. Als alleen Friesland binnen acht jaar evenveel inwoners — ± 45.000 — kwijt raakt als de halve hoofdstad telt, dan is er toch wel iets mis in Nederland. Het zegt toch wel wat, dat in de laatste honderd jaar de drie noordelijke provincies hun bevolking slechts zagen verdubbelen, terwijl die van de westelijke provincies is verviervoudigd. Als men daarnaast de achtvoudige groei van Rotterdam en Den Haag stelt, dan heeft men het probleem in alle duidelijkheid voor zich: nl. de concentratie van de bevolking in de grote steden van het westen gepaard gaande met de ontvolking van het platteland in overig Nederland.

TOENEMING BEVOLKINGSCONCENTRATIE

MOET dat zo maar blijven doorgaan? Het antwoord van het rapport „Bevolkingsspreiding", onlangs uitgegeven door de Wiardi Beckmanstichting is heel duidelijk: neen. Als gewoonlijk is ook deze publikatie voortreffelijk verzorgd en duidelijk gesteld. En wij beschouwen het eveneens als een voordeel, dat men niet terugdeinst tot het voorstellen van enkele ingrijpende maatregelen. Ongetwijfeld zal niet iedereen het met de aanbevolen middelen eens zijn, zelfs al denkt men nog zo eensgezind over het doel. Want dat is, zoals de naam van het rapport al aangeeft: bevolkingsspreiding.

Eigenlijk is deze benaming niet juist, hoewel zij algemeen ingang heeft gevonden. Als men over bevolkingsspreiding spreekt, denkt men onwillekeurig over de mogelijkheid een deel van de samengetrokken bevolking uit het westen te laten terugkeren naar overig Nederland. Maar zo is het bepaald niet. Vlak na de oorlog heeft men daarin nog geloofd. Tegenwoordig is het officiële standpunt dat overig Nederland tot 1980 een half miljoen bewoners aan het westen zal moeten afstaan. Want anders kunnen de grote industrieën in het westen niet worden bemand. Tenminste dat is de eenstemmige conclusie van het rapport dat de commissie „Westen des Lands" nog niet zolang geleden aan de regering heeft uitgebracht.

Sommigen hopen nu, dat de provincies in overig Nederland er niettemin in zullen slagen, het grootste deel van hun bevolkingsaanwas te behouden. Ten onrechte noemt men dit echter bevolkingsspreiding. Immers op z'n gunstigst houdt dit in de eigen bevolking niet verliezen.

Wat dat betreft geeft het rapport „Bevolkingsspreiding" aan het noorden heel weinig hoop. De vooruitzichten om de eigen bevolking werkgelegenheid te verschaffen worden veel minder hoog aangeslagen dan die van het oosten (Gelderland en Overijssel). De beste kansen geeft men nog aan het zuiden. Dat is wel zeer opmerkelijk. Want nergens is de bevolkingsaanwas zo groot als in het R.K. Brabant en Limburg, waar het groeitempo minstens anderhalf maal zo hoog ligt als elders. Desondanks verwacht men dat de trek naar het westen nog zal toenemen. Bedroeg de raming van de regeringscommissie „Westen des Lands" 500.000 migranten, het rapport Bevolkingsspreiding komt nog hoger uit nl. op 700.000 migranten tot 1980.

GEEN VRIJHEID VAN VESTIGING?

DE toenemende bevolkingsconcentratie acht men zó bezwaarlijk, dat men de ontwikkeling niet langer op zijn beloop wenst te laten. Want redeneert men, de oorzaak van het volopen van het westen is de toenemede aandrang van de industrieën om zich in het westen te vestigen en vooral uit te breiden. Daarom zal de overheid de vestiging en de uitbreiding van bepaalde industrieën in de dicht bevolkte gebieden moeten verbieden.

Overigens verlangt men niet uitsluitend verbodsbepalingen. Daarnaast stelt men verschillende positieve maatregelen voor ter stimulering van de werkgelegenheid in de ontwikkelingsgebieden. En daarbij blijft het niet. Alleen verbodsbepalingen en stimulerende maatregelen acht men niet voldoende. Deze zullen nl. pas tot hun recht komen, als zij gecoördineerd worden. Tot op heden laat dit nog te wensen over. Het beleid inzake de ontwikkelingsgebieden is nl. versnipperd over zeven departementen. Wil

Drs. J. Poot:

„Een apart beleidsorgaan is nodig"

het spreidingsbeleid enig effect hebben, dan zal er een nationaal ruimtelijk beleid moeten worden gevoerd.

Waarom acht men deze diep ingrijpende maatregelen nu noodzakelijk? Kort samengevat, omdat de bevolkingsconcentratie in het westen tot een toenemende verstedelijking, tot een gebrek aan ruimte en tot een tekort aan recreatie gebieden leidt. En bovendien, omdat in overig Nederland tengevolge van de ontvolking de bevolking veroudert, de sociale en culturele voorzieningen achterblijven, kortom de welvaart gaat kwijnen. Met andere woorden: de welvaartsverschillen tussen het westen en overig Nederland dreigen steeds groter te worden. Dit acht men onaanvaardbaar. In dat verband wijst men er met enige nadruk op, dat het altijd al een van de kernpunten van de socialistische politiek is geweest om te grote welvaartsverschillen tegen te gaan. Tot voor kort heeft deze politiek zich geconcentreerd op een rechtvaardige verdeling van het nationale inkomen over de verschillende maatschappelijke groeperingen. Maar nu wordt het tijd om de aandacht te richten op het wegwerken van te grote welvaartsverschillen tussen de verschillende gebiedsdelen van Nederland.

Inderdaad is dit een respectabel uitgangspunt. Alleen hebben wij er bezwaar tegen om het zó voor te stellen, alsof het regionale welvaartsbeleid nu bij uitstek socialistische politiek is. Als dit waar zou zijn, dan begrijpen wij in elk geval niet, dat toen enige jaren geleden de a.r. minister van Economische Zaken maatregelen trof om de werkgelegenheid in het noorden op te voeren, zijn socialistische collega van Sociale Zaken een averechts beleid voerde. Immers de arbeidsbureaus hebben toen een intensieve wervingscampagne gevoerd om arbeidskrachten voor het westen aan te trekken, die voor het welslagen van het industrialisatiebeleid in het noorden niet konden worden gemist. Een welvaartsbeleid voor het noorden is dus bepaald geen socialistisch initiatief.

Overigens hebben wij de indruk dat in de socialistische politiek de problemen van het westen de boventoon voeren. Dit behoeft niet alleen uit het nieuwe ontwerpbeginselprogram van de P.v.d.A. te worden afgeleid. Daarin staat: „De toenemende bevolkingsdichtheid van ons land en in het bijzonder de concentratie in het westen des lands vergt een krachtig overheidsbeleid op het gebied van de ruimtelijke ordening, waarbij een doelmatige spreiding der bevolking dient te worden nagestreefd en met name aandacht zal moeten worden geschonken aan de snel groeiende behoefte van de recreatie." Deze bezorgdheid voor het westen blijkt met name uit de voorstellen om industrieën daaruit te weren.

ONTWIKKELINGSGEBIEDEN

WIJ zijn echter geneigd het zwaartepunt van de maatregelen juist bij de ontwikkelingsgebieden te leggen. Niet omdat wij lichtvaardig denken over de toenemende verstedelijking in het westen. Integendeel, onze bezwaren daartegen zijn minstens even groot. Als wij alleen maar denken aan de toenemende onkerkelijkheid in onze grote steden, waar bijna de helft van de bevolking niet bij een kerkgenootschap is aangesloten. Dit bezwaar, waaraan het rapport van de Wiardi Beckman-stichting geen aandacht schenkt, zouden wij zelfs voorop willen stellen. Maar dat betekent voor ons niet, dat wij de vestiging van industrie in het westen zouden willen verbieden. Evenmin als wij zover zouden willen gaan, om de plattelander, zelfs al dreigt hij onkerkelijk te worden, de vestiging in de grote stad te verbieden. Maar het betekent wel, dat wij alle geëigende maatregelen zouden willen treffen om het vertrek uit overig Nederland onnodig te maken.

Daarom dienen de maatregelen te worden geconcentreerd op de opvoering van de werkgelegenheid in de ontwikkelingsgebieden. En juist om deze reden achten wij de coördinatie van het ruimtelijk beleid minstens even noodzakelijk als de socialisten. Ja, wij vonden daartoe zelfs de oprichting van een apart beleidsorgaan voor de ruimtelijke ontwikkeling onontbeerlijk, zoals wij trouwens in Trouw van 15 december l.l. al hebben bepleit. Want, men zal goed moeten bedenken, dat wanneer de bevolkingsconcentratie blijft doorgaan, er een ogenblik kan komen, waarop bepaalde industrieën uit het westen zullen moeten worden geweerd, of er al dan niet een socialistisch beleid wordt gevoerd. Juist om verbodsbepalingen te voorkomen, dus terwille van de vrijheid van vestiging, zal men bereid moeten zijn een beleidsorgaan speciaal voor de ruimtelijke ontwikkeling in het leven te roepen.

Dat is echter niet voldoende. Er staan meer belangen op het spel. In het bijzonder de Prot. Chr. partijen mogen niet langer onverschillig blijven voor de toenemende ontkerkelijking van ons volk. Een actieve regionale welvaartspolitiek is één van de middelen om de saecularisatie te bestrijden. En niet te vergeten tenslotte een Reformatorisch Planologisch Instituut, welks oprichting wij bepleit hebben in een artikelenreeks in Trouw over de Nederlandse bevolkingsgroei.

Het voortreffelijke rapport van de Wiardi-Beckman-stichting heeft zijn uitwerking niet gemist. Verschrikt over de aanbevolen beperkingen van de vestigingsvrijheid van de ondernemer hebben de gezamenlijke werkgeversbonden zich tot de regering gewend met het verzoek om de ontwikkelingsgebieden krachtig tot ontwikkeling te brengen. Daarna is het adres van de Stichting Volk en Ruimte gevolgd, waarin geboortebeperking als hét middel tegen planologische overbevolking wordt aanbevolen. En wat zal nu de reactie van de Prot. Chr. partijen en organisaties zijn?

Drs. J. POOT

SCHOOLMEUBELEN
MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. - EDE

INGWERSEN & Co.
Commissionnairs in Effecten
Keizersgracht 382 A'dam-C.
Telefoon: 32121-35302-33879
* alle effectenzaken
* plaatsen van obligatieleningen voor kerken, scholen en weldadigheidsinstellingen

Van der Spek
Machines
Gereedschappen
Aannemersartikelen
Rotterdam
Wolphaertsbocht 214

Het platteland opnieuw achtergesteld

door

P. VAN DER MARK

ER zijn vandaag maar weinig mensen, die niet onder de indruk komen van de geweldige ontwikkeling van de techniek. Die techniek beheerst immers het moderne leven. De wereld wordt elke dag nog weer anders. Het is daarom in ons land ook hard nodig, dat wij alles op alles zetten om die veranderingen zo goed mogelijk op te vangen.

Een van de belangrijkste problemen is daarbij om aan onze zich snel uitbreidende bevolking een goede werkgelegenheid te verschaffen. Uitbreiding van de industrie is dan ook een gebiedende eis. Zonder industrialisatie zal het in ons land niet meer gaan. Wij zijn het daarover volmaakt eens. Hierbij kunnen wij betrekkelijk nog rustig in 't midden laten op welke plaatsen en in welke streken die uitbreiding van de industrie vooral belangrijk is. Wel is het misschien in verband met de grote bevolkingsdichtheid in het westen van belang, dat er meer aandacht wordt besteed aan een zekere regionale spreiding. Vandaar dat het in het beleid van deze regering past om deze spreiding van de industrie te bevorderen.

Verheugend

DAARBIJ is het verheugend, dat in onze tijd tegelijkertijd gedacht wordt, aan wat men thans noemt, de *maatschappelijke begeleiding*. Hieraan is vroeger vaak helemaal niet gedacht. En de gevolgen van de landvlucht waren verschrikkelijk. Nu ligt dat allemaal heel anders. Want de veranderingen, die zo'n industralisatie in bepaalde plaatsen en streken met zich mee brengt, zijn heel groot. Steeds weer moet er om gedacht worden, dat hier niet iets scheef groeit in het geheel van de maatschappelijke verhoudingen. En als zodanig kan hier ook een taak voor de overheid liggen. Wel is het voor ons een uitgemaakte zaak, dat dit niet een taak van de overheid *alleen* is. Zoveel mogelijk zal ook de gehele bevolking hierin moeten worden betrokken. Alleen met hulp en steun van al de maatschappelijke organisaties kan hier wat goeds uitgroeien. Een eerste vereiste blijft altijd de toewijding en de zelfwerkzaamheid van de burgerij. Zeker zal men daarbij een zekere hulp van de Overheid niet kunnen missen. Het ministerie van maatschappelijk werk kan in dit opzicht dan ook prachtig werk doen. Want de maatschappelijke ontwikkeling gaat tegenwoordig sneller dan ooit.

Teleurstellend

EEN grote teleurstelling wordt ons echter bereid, als wij in de memorie van antwoord van t' Ministerie van Maatschappelijk Werk lezen, dat de regering deze maatschappelijke begeleiding eigenlijk alleen wil beperken tot de z.g.n. industriekernen. Het betekent in feite, dat de discriminatie, die het hele regionale industrialisatiebeleid toch al kenmerkt, nu ook nog wordt doorgetrokken ten aanzien van de maatschappelijke begeleiding. De kernen krijgen dus in ieder geval prioriteit. Bijna lakoniek is bovendien de opmerking, dat zulk een beleid niet noodzakelijk een verwaarlozing van de plattelandsgemeenschappen behoeft in te houden. Eerlijk gezegd, wij begrijpen er nu niets meer van. Want duidelijk en scherp komt uit, dat de leidende gedachte niet een andere is dan die bij het hele regionale industrialisatiebeleid.

Het komt eenvoudig hierop neer, dat bij de spreiding van de industrie gedacht wordt aan meer concentratie. Een concentratie, die de eigenschap zal hebben meer industrieën aan te trekken. Daarom zijn grotere bevolkingsconcentraties hiervoor het meest aangewezen. Het is allemaal een beetje gedacht in de sfeer van de 19de eeuw. Maar doorslaggevend kan dan zijn, dat alles afhangt van het woonklimaat.

Een industrietje hier en daar in de rimboe geeft geen oplossing. Alleen een bepaalde concentratie geeft aan de industrie haar kansen. Logisch volgt hieruit, dat rond deze kernen ook alleen maar een maatschappelijke begeleiding past. Hier alleen hebben ook investeringssubsidies zin en doel. Want industrialisatie en maatschappelijk werk gaan immers hand aan hand. En dan moet de rimboe... de rimboe blijven.

Vergeten

HIERTEGEN richt zich nu vooral ons bezwaar. Want ook nu wordt het platteland weer eens vergeten. Het platteland wordt bewust of onbewust opnieuw achtergesteld. Waarom toch eigenlijk? Want ook in het anti-revolutionair denken past het niet. Zulk een onevenwichtige structuur van de bevolking is altijd een gevaar. Het platteland kan en mag niet achterblijven in heel de maatschappelijke ontwikkeling. En als het zo door gaat, dan komt dit wel zo. Dan komt dat ook heel spoedig.

Er is reden voor de vraag, waarom in dit geval het platteland weer het kind van de rekening moet worden. Naar onze mening ligt de oorzaak in het feit, dat men bewust de ogen sluit voor wat de ontwikkeling van de techniek vandaag voor het platteland betekent. Ook de regeerders dromen nog over de tijd, dat zij, al ze tenminste van een dorp gekomen zijn, met andere jongens speelden in de dorpsstraat of op de boerderij of bij de hellingbaas of bij de wagenmaker. En een onbestemd verlangen bestaat er, dat die oude, in wezen statische plattelandssamenleving, altijd dat karakter zal behouden. Ze weten niet en willen niet weten, dat die plattelandsgemeenschappen vandaag opengebroken worden. En daarvoor hoeft men niet eens de vreselijk geleerde vaktaal van de sociologen te gebruiken. Er is alleen maar voor nodig, dat men duidelijk ziet welke veranderingen er op het platteland bezig zijn zich te voltrekken. Wie tegen de achtergrond van de ontwikkeling der techniek dit goed in het vizier heeft, zal slechts één conclusie kunnen trekken. Deze conclusie: maatschappelijke begeleiding is voor de snel veranderende plattelandsgemeenschappen even hard nodig als voor plaatsen met een op gang komende industrie. De verstedelijking van het platteland wordt immers hoe langer hoe meer een feit. Dat is niet erg. Daarover treuren we niet. Het is alleen maar bedroevend, dat de regering deze veranderingen niet wil zien. Wij betreuren het, dat men meent het platteland alleen maar te kunnen helpen met een eeuwige touwtrekkerij over de prijzen der landbouwprodukten. Maar er is heus veel meer te doen op het platteland.

Soms hebben wij de indruk, dat de regering dit ook wel weet. Anders zou er niet zo veel geld worden besteed aan de ruilverkaveling. Maar het begint er hoe langer hoe meer op te lijken, dat alleen het economisch motief hier de duizenden moet verslaan. En dat is belangrijk. Niemand zal het ontkennen. Maar welke veranderingen dit meebrengt in heel het patroon van de plattelandssamenleving wordt te veel gebagatelliseerd.

Immers, die veranderingen tasten ook het bedrijf in zijn structuur aan. Het moderne boerenbedrijf vraagt een betere ontsluiting. De mechanisatie vereist grotere bedrijven. Er moet anders gewerkt worden. De openbare nutsvoorzieningen kunnen op het platteland niet meer gemist worden. De mensen moeten daaraan nog wennen. Hiervoor moeten kosten gemaakt worden. Deze zijn meestal door het individu als zodanig alleen niet te dragen. Daarnaast zijn in deze tijd met name voorzieningen nodig in de sociale en culturele sector. Waar moeten deze voorzieningen worden getroffen. Of zijn er inderdaad op het oude land *bulldozerdorpen*? Het blijft waar, dat er op de grotere dorpen een dringende behoefte is aan goede sportvelden met een behoorlijke accomodatie. Er is een schreeuwend tekort aan gymnastiekzalen, dorps- en buurthuizen zijn eveneens hard nodig. Hulp aan 't muziekleven op de dorpen is van het allergrootste belang. En nu is het werkelijk niet zo, dat wij voor alles wat wij noemden graag overheidssteun willen. De overheid is geen Sinterklaas. Zelfs niet met haar subsidies. Maar wel zal zij hier en daar op het platteland, evenals bij de kernen, de helpende hand moeten bieden. De bevolking geeft hier en daar een verrassend blijk van medewerking. De boerenstandsorganisaties evenals de landarbeidersorganisaties zetten zich in voor een agrarisch sociale voorlichting.

Daarom is het psychologisch ook helemaal verkeerd, dat de maatschappelijke begeleiding alleen maar voor de kernen zal gelden. Het is een kapitale blunder. Het werkt de radicalisering van de boerenbevolking in de hand. En de jaren dertig hebben ons in Drente wel laten zien, hoe gevaarlijk dat kan zijn.

Jaren geleden is het platteland achtergesteld bij de stad. Jaren geleden verdiende een landarbeider maar een schamel loon in verhouding tot de industriearbeider. De loonclassificatie maakt een funeste klasse-indeling.

Wij vragen nu alleen maar, of men opnieuw het platteland enkele graden lager wil klassificeren dan de stedelijke kernen. En dat zonder reden. Want wie niet ziet, wat de techniek vandaag en morgen in de plattelandssamenleving gaat veranderen, kan dit moeilijk als een verontschuldiging aanhalen. Voor hem blijft de rimboe....!

P. VAN DER MARK

DE VAKBEWEGING IN NEDERLAND

door

J. SCHIPPER

ONZE partij-voorzitter heeft in zijn rede op het convent van 31 oktober jl. aandacht besteed aan vakbeweging en politiek. Hij heeft o.m. gezegd: „En dan is niet te ontkennen dat de arbeidersvakbeweging zich in de loop van de tijd bijzonder sterk als een bekwame „pressure-group" heeft ontwikkeld. Dat is ook niet zomaar gekomen. Er was, historisch gezien, toch bepaald wel aanleiding toe en het heeft zegenrijke gevolgen gehad voor onze samenleving, waarbij wij uiteraard in het bijzonder denken aan het werk van de christelijke vakbeweging."

Het ligt niet in mijn voornemen om met Dr. Berghuis te gaan discussiëren in ons partij-orgaan, doch waar in het politieke leven deze belangrijke groepen mede invloed uitoefenen, verdient het aanbeveling een en ander omtrent die vakbeweging te vermelden. Uiteraard niet met de bedoeling om de macht dezer groepen te demonstreren, want zodra dit geschiedt treden controversen op die èn voor de vakbeweging èn voor de politieke partij ongewenste gevolgen kunnen te voorschijn roepen.

Het drie-voudig compliment van Dr. Berghuis aan de vakbeweging gegeven is waar en m.i. verdiend. Als oud C.N.V. bestuurder stem ik graag in met de verklaring: 1 dat de vakbeweging bekwaam is; 2 dat dit ook niet zo maar gekomen is, er was aanleiding toe; en 3 het heeft zegenrijke gevolgen gehad.

Er is op 21 september jl. door 53 hoogleraren een brief gezonden aan de Raad van Ministers over de invloed die de vakbeweging min of meer misbruikte en over de positie die de vakbeweging inneemt. Door de cijfers die genoemd zijn is echter een niet volledige opgave gedaan. Het ligt niet op mijn weg om met de ondertekenaars van deze brief hier te gaan discussieren. Vreemd is wel dat verscheidene geestverwante hoogleraren die de brief ondertekenden, zich niet vooraf met het C.N.V. hebben verstaan. In bedoelde brief wordt gememoreerd dat de drie vakcentrales niet meer dan 32 ½ % van de onzelfstandige beroepsbevolking hebben georganiseerd. Dit cijfer is ontleend aan het maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek van augustus 1959. Naast deze verklaring dient toch te worden gememoreerd dat dit cijfer in 1947 24 % was terwijl het op 1 januari 1959 gestegen is tot 33 % (uitgave C.B.S.: omvang der vakbeweging op 1-1-1959) van de onzelfstandige beroepsbevolking. Van het aantal georganiseerden is er dan toch bijna 83 % aangesloten bij de drie genoemde vakcentrales. Het is jammer dat de overblijvende 17 % georganiseerden nog geen keuze tot aansluiting bij een der drie vakcentrales hebben gedaan.

Men kan het percentage van 33% voor de drie vakcentralen gering achten, doch wanneer men bedenkt dat onder de groep onzelfstandige beroepsbevolking een zeer belangrijk aantal werknemers is die praktisch niet tot de vakorganisatie kunnen of willen behoren, zoals vele jongens en meisjes en jonge vrouwen die slechts korte tijd in huisgezinnen en ondernemingen werken, dan gaat het cijfer van 33 veel meer betekenis krijgen. Indien het C.B.S. een onderzoek zou instellen naar het percentage mannelijke georganiseerden van 21 jaar oud en daarboven in het bedrijfsleven (en lid zijn van vakorganisaties die de drie vakcentralen vormen), dan zou duidelijker worden welke betekenis deze vakcentralen hebben voor wat hun getal betreft.

De adresserende professoren verliezen daarbij uit het oog dat de betekenis dezer vakcentralen niet slechts bepaald wordt door het aantal leden, maar veeleer door de wezenlijke invloed die zij, door overleg en samenwerking in diverse organen en instanties, verworven hebben. De werkgevers-organisaties, de overheid en allerlei maatschappelijke en culturele instanties erkennen hun oprechte wil om samen te werken in het algemeen belang. Bovendien moet worden herhaald wat Dr. Berghuis zeide: dat de representanten der vakbeweging als bekwame mannen mogen worden aangemerkt.

Wat de groei der drie vakcentrales betreft worde er op gewezen dat zij in 1947 ruim 644.000 leden telden, welk aantal in januari 1959 opgelopen was tot 1.090.000 leden, een toeneming dus van 446.000 leden. Voor het C.N.V. waren deze cijfers resp. 119.00 en 218.500, alzo een toeneming van bijna 100.000 leden. Wie zich herinnert dat het 23 jaar geduurd heeft (nl. van 1909 tot 1932) voordat de eerste honderdduizend leden waren in geschreven, zal verstaan hoe de christelijke vakbeweging na 1945 wortel geschoten heeft in ons Nederlandse volk. Helaas zijn nog velen die zich konden aansluiten ongeorganiseerd gebleven, of hebben zich bij neutrale vakorganisatie laten inschrijven. Er blijven jammer genoeg enkele christelijke organisaties buiten het verband van het C.N.V.

Er zouden uit het genoemde tijdschrift nog vele cijfers vermeld kunnen worden, maar dat is voor de doorsnee-lezer van ons orgaan van weinig betekenis en werkt vermoeiend.

Daarom nog een drietal cijfer-groeperingen.

De eerste heeft betrekking op de vraag: waar vinden de leden der vakcentrales hun plaats in het grote leven? Er worden drie categorieën genoemd: 1. arbeiders in 't vrije bedrijf; 2. administratief en technisch personeel in 't vrije bedrijf; 3 personeel in openbare dienst. Voor de drie vakcentrales zien deze cijfers in percentages er als volgt uit op 1 januari 1959:

	N.V.V.	C.N.V.	K.A.B.
1e categorie	66.7	61.4	74.7
2e „	10.9	10.6	10.3
3e „	22.4	28.0	15.0

Het C.N.V. heeft verhoudingsgewijs de minste arbeiders in het vrije bedrijf en de meeste leden in de openbare diensten. Dan volgt het N.V.V., dat meer arbeidersleden telt en minder overheidsdienaren. De K.A.B. heeft veruit de grootste aantallen arbeiders onder haar leden en de minste werknemers in openbare dienst. Betekent dit dat het christelijk geloof onder de gewone arbeiders minder ingang heeft gevonden?

De tweede aanwijzing uit de cijfers heeft betrekking op de ledentallen in de steden van 100.000 inwoners en daarboven.

Het N.V.V. had in die steden 193.600 leden (of 41%); het C.N.V. 61.300 leden (of 28%), de K.A.B. 108.000 leden (of 23%).

Een aanwijzing dat de protestants en roomskatholiek georganiseerde leden in belangrijke mate woonachtig zijn buiten de grote steden van 100.000 en meer inwoners. Dit is van betekenis voor de economische kracht die elk der centrales vertegenwoordigen.

De laatste aanduiding ligt op financieel terrein. De vakorganisaties (die de drie vakcentrales vormen) ontvingen in 1957 een bedrag aan contributie van f 47.630.000 en hadden een vermogen van f 78.205.000.

De vermogens der vakcentralen zelve, die ongeveer veertien miljoen gulden bedragen zijn buiten het vermogen der vakbonden gehouden

De leden der vakorganisaties van de drie centrales brengen grote offers en stellen daardoor de organisaties in staat hun taak naar behoren te vervullen

J. Schipper.

Het is Nixon wat de klok slaat . . .

Voor Rockefeller is er geen plaats

EEN van de meest belangwekkende en wellicht ook meest spectaculaire gebeurtenissen van het jaar dat voor ons ligt, zal ongetwijfeld de verkiezing van een nieuwe president van de Verenigde Staten zijn. Er staat veel op het spel, niet alleen voor de Amerikanen, die in november naar de stembus zullen gaan om een keus te maken uit de kandidaten, die de twee grote partijen (de Republikeinse en de Democratische) op haar nationale conventies zullen stellen. Ook voor de rest van de wereld is de keus van het Amerikaanse volk van groot belang, omdat de man die gekozen zal worden menselijkerwijs gesproken kan beslissen over oorlog of vrede en zijn beleid mede bepalend zal zijn voor de uitkomst van de gigantische geestelijke strijd, die de vrije wereld tegen het communistische blok zal moeten voeren, wil zij niet met al haar materiële verworvenheden ten onder gaan. Eisenhower is zo'n figuur, die diep doordrongen is van de enorme verantwoordelijkheid, die op zijn schouders ligt en waarin honderden miljoenen vrije mensen vertrouwen hebben, omdat hij hun gevoelens vertolkt en zich als zij zo sterk afhankelijk weet van Hem, Die hemel en aarde gemaakt heeft.

IN november kiest Amerika een nieuwe president. Eisenhower blijft dan nog formeel tot 20 januari 1961 de eerste burger van zijn land, in feite zal hij reeds na het bekend worden van de uitslagen van de verkiezingen geleidelijk de macht aan zijn opvolger overdragen. Hij zal dan in de resterende twee maanden geen belangrijke politieke besluiten meer nemen, die in strijd zouden kunnen zijn met die van zijn opvolger. In bijzondere mate zal dit het geval zijn, als een Democratische kandidaat er in slaagt, zijn partij voor het eerst na acht jaar weer aan de macht te brengen.

Aangezien dit laatste wel eens het geval zou kunnen zijn, moeten we er dus thans reeds rekening mede houden, dat de invloed van president Eisenhower op het wereldgebeuren dit jaar geringer zal worden, naarmate de datum nadert, waarop hij in het Witte Huis zal worden afgelost.

Hoe groot die invloed is geweest, zal ons pas duidelijk worden, als we enige afstand hebben genomen van de periode, waarin Eisenhower als president is opgetreden en ook de werking van allerlei factoren, die in het wereldgebeuren een rol hebben gespeeld, kan worden overzien en beoordeeld. Het staat nu reeds vast, dat zijn opvolger, wie dat ook mag zijn, geen gemakkelijke taak krijgt in het gezelschap van mensen als Chroesjtsjef, De Gaulle, Macmillan, Adenauer en andere mannen van wereldformaat, die zo sterk rekening houden met de persoonlijkheid van hem, die geroepen is het machtigste land ter wereld leiding te geven.

Machinaties

HET is dus zaak, dat de Amerikaanse kiezers in het najaar de man kiezen, die het best geschikt mag worden geacht, hun land en de rest van de vrije wereld leiding te geven; een man, wiens leiding door de anderen wordt aanvaard; een man dus, van wie iets uitgaat en wiens gezag niet slechts wordt ontleend aan het hoge ambt, dat hij door middel van politieke machinaties in het machtigste land ter wereld tot het zijne heeft weten te maken. En juist dit gevaar komt in de Verenigde Staten telkens om de hoek kijken.

Richard Nixon, vice-president van de Verenigde Staten, is een van degenen, die in november als overwinnaar uit de verkiezingsstrijd tevoorschijn kan treden. In 1952 op de nationale conventie van de Republikeinse partij werd zijn naam plotseling aan die van generaal Eisenhower gekoppeld. De generaal was er in geslaagd, zijn grote rivaal, de partij-politicus Robert A. Taft, de nederlaag toe te brengen. Toen Eisenhower kandidaat voor het presidentschap was geworden, moest nog iemand worden gevonden, die bereid was, naar het vice-presidentschap te dingen. De animo was niet groot, omdat de functie weinig of niets om het lijf had: de vice-president werd wel eens spottend de meest overbodige figuur in de Verenigde Staten genoemd.

EEN jongeman uit Californië, aanvaardbaar voor de conservatieve krachten in de Republikeinse partij, die zich tegen de kandidatuur van Eisenhower hadden verzet, werd toen naar voren geschoven. Richard Nixon. Eisenhower verklaarde zich bereid, met hem de strijd tegen het Democratische tweetal aan te binden. Eisenhower had de extra voordelen, die Nixon hem bood, echter niet nodig en versloeg Adlai Stevenson op overtuigende wijze.

Het grote geheim van zijn overwinning was, dat velen die voorheen op de Democratische kandidaat hadden gestemd, toen bereid bleken, hun vertrouwen aan Eisenhower te schenken, niet omdat hij de Republikeinse partij vertegenwoordigde, maar alleen en uitsluitend omdat men er van overtuigd was, dat zijn enorme persoonlijk prestige grote beloften voor de toekomst inhield.

De „opbouw"

TOEN Eisenhower eenmaal president was heeft hij Nixon niet links laten liggen. Integendeel: hij stelde hem in de gelegenheid, het vice-presidentschap inhoud te geven en Nixon maakte daar dankbaar gebruik van. De leergierige jongeman uit Californië werd nauw bij het regeringsbeleid betrokken en al kon hij er weinig of geen invloed uitoefenen, hij raakte vertrouwd met de gang van zaken in het Witte Huis als geen andere vice-president voor hem. Hoe juist Eisenhowers optreden ten opzichte van Nixon was, bleek na de hartverlamming, die de president korte tijd na de Geneefse conferentie van juli 1955 trof: de continuïteit in het regeringsbeleid was verzekerd.

De ziekten, die Eisenhower enkele malen gedurende geruime tijd aan zijn bed kluisterden, versterkten Nixon langzaam maar zeker in het geloof,

In Amerika valt dit jaar een belangrijk besluit

dat hij zelf president van de Verenigde Staten zou worden, als hij zijn tijd maar afwachtte. En intussen nam hij — nadat hij een machtspositie voor zich had opgebouwd en zich met machtige vertrouwelingen omringd had — maatregelen om zich te verzekeren van de steun van de Republikeinse partij-groten in alle staten, die bij de voorverkiezingen een beslissende rol zouden kunnen spelen. Thans blijkt, dat hij daarin wonderwel is geslaagd, dat hij zeer velen aan zich heeft weten te binden en dat het voor iedere outsider, ook al heeft hij de beste papieren, vrijwel onmogelijk zal zijn, het partijkasteel binnen te dringen.

Rockefeller

DAT heeft Nelson Rockefeller, de voortvarende gouverneur van de staat New York ervaren. craat Harriman te onttronen als gouverneur van de langrijke diensten had bewezen, voordat hij er in 1958 in slaagde tegen de verwachting in de Democraat Harriman te onttronen als gouverneur van de staat New York, heeft geruime tijd overwogen, te dingen naar de kandidatuur van de Republikeinse partij, ondanks het feit, dat Nixon door haar in de watten was gelegd. Hij had bewezen, dat hij de kunst verstond, de Democratische kiezers-barrière te doorbreken en een Republikeinse overwinning mogelijk te maken, terwijl de Democraten over de gehele linie oprukten, hun meerderheid in het Congres vergrootten en Republikeinse gouverneurs uit het zadel lichtten.

Niet voor niets zagen de Democraten na de verkiezingen van 1958 in Nelson Rockefeller hun grote rivaal, de man die in 1960 wellicht de weg naar het Witte Huis zou weten te vinden. En niet voor niets verklaarden zij, dat de Republikeinen de Democratische partij een enorme dienst zouden bewijzen, als zij Nixon en niet Rockefeller de kandidatuur zouden geven.

Er zou dus alle reden zijn om aan te nemen, dat de leiders van het Republikeinse partij-apparaat hun nieuwe aanwinst, Nelson Rockefeller, ruimschoots de gelegenheid zouden bieden om te tonen, wat hij waard was, dat zij de strijd om de kandidatuur van de partij voor hem volkomen open zouden houden en dat zij hem als gevolg daarvan dezelfde voorrechten zouden verlenen, die Nixon reeds lang genoot.

Het tegendeel was echter het geval. Nixon heeft al terstond na de geruchtmakende overwinning van Rockefeller de strijd tegen deze nieuwe onverwachte rivaal aangebonden. Hij zocht hem in New York op, liet zich met hem fotograferen en trachtte de indruk te wekken, dat Rockefeller niet de minste belangstelling voor het presidentschap had. En Rockefeller kon niets anders doen dan steeds te herhalen, dat hij slechts probeerde een goed gouverneur van de staat New York te zijn.

Doodgezwegen

TERWIJL Rockefeller aan handen en voeten gebonden was en doodgezwegen werd door de partijleiders, waar hij zich ook vertoonde, maakte Nixon van zijn verkenningsreis naar de Sowjetunie en Polen gebruik om zijn persoonlijke prestige te vergroten. Zo ontstond o.a. het merkwaardige twistgesprek met Chroesjtsjef, dat slechts diende om te bewijzen dat de vice-president van de Verenigde Staten volkomen opgewassen was tegen de veelzijdige Chroesjtsjef, ook waar het het open doen van een grote mond betreft. Alsof op die wijze de grote wereldproblemen, die de mensheid voortdurend belagen iets dichter bij een oplossing gebracht kunnen worden. Dit neemt niet weg, dat het prestige van Nixon sindsdien belangrijk is vergroot. Maar dit laatste geldt voornamelijk voor zijn prestige binnen de Republikeinse partij en niet voor het aanzien, dat hij onder het Amerikaanse volk geniet.

Rockefeller heeft tenslotte ingezien, dat hij tegen windmolens zou vechten, als hij zich zou aanmelden voor de Republikeinse kandidatuur. Overal waar hij zich vertoonde om de stemming onder de bevolking te peilen, keerde zijn eigen partij zich tegen hem. Daarom besloot hij, niet voor een verloren zaak te gaan vechten, zijn persoonlijke belangen niet te laten prevaleren en de partij, die zich tegen hem gekeerd had, een gevaarlijke splitsing te besparen. Hij bedankte ook bij voorbaat voor de kandidatuur voor het vice-presidentschap om de eenvoudige reden, dat hij meent, zich als gouverneur van de staat New York verdienstelijker te kunnen maken dan als vice-president.

Nog hoop?

HET is echter de vraag, of het besluit van Rockefeller er toe zal leiden, dat er geen tweespalt ontstaat in de Republikeinse gelederen. Nixon wordt nog altijd gedoodverfd als de kandidaat, die gedoemd is te verliezen. Men weet dat nooit van tevoren, maar zodra men het weet is het te laat. Een Republikeinse kandidaat voor het presidentschap heeft niet genoeg aan de Republikeinse stemmen in de 50 staten: hij moet het ook hebben van een groot aantal mensen, die gewoon zijn de Democratische partij te steunen. En op die mensen kan hij slechts een beroep doen, als hij tot hun verbeelding weet te spreken door de kracht die van zijn persoonlijkheid uitgaat, of door de staat van dienst, die hij achter de rug heeft.

Rockefeller heeft in november 1958 bewezen, dat hij een dergelijke figuur is. Nixon heeft het erkend

• *Vervolg op pagina 11*

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

N.V. Houthandel
Luttekepoortstraat 52 **ARENDSEN**
Telefoon K 3410-2109 Harderwijk

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam, Tel. 798604-53257

FA. v. d. KAADEN EN BREUGEM
Timmer-, aannemers- en metselbedrijf
Oosteindseweg 19, Tel. 01892-319-596, Bergschenhoek

GEBR. TEN BRINKE
BOUW- EN BETONBEDRIJF
ENTER — Telefoon 05478-296
Fabrieken, kerken, scholen, woningen, boerderijen, villa's, bruggen, stuwen, viaducten, verbouw- en onderhoudswerken.

HOUT
VAN DRIMMELEN
ZWIJNDRECHT - Telefoon 01850-6446

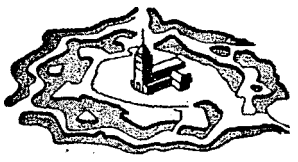
Aannemingsbedrijf
Harm Fokkens
Naarden N.V.

AANNEMERSBEDRIJF
GEBR. HAKKERS
★ Handel in rijsmaterialen, riet en teen
★ Rietmattenfabriek
★ Hoepelmakerijen
WERKENDAM - Telefoon 14

Alpha Muurverffabrieken N.V.
voor iedere ondergrond een geschikte muurverf
EXPORT WILHELMINALAAN 32-34
ALPHEN AAN DEN RIJN
Telefoon 01720-2192 en 2384

meteoor beton
N.V. BETONFABRIEK DE METEOOR . DE STEEG
Fabriek van kwaliteitsbetonartikelen.

D. Meijer — Aannemer
VAN NIEUWBOUW-, VERBOUW- EN REPARATIEWERKEN
Handel in hout, teerprodukten en andere materialen. - **Telefoon 7690**
Werkplaats Zuilhoffstr. 2 - Tel. 7952
SASSENHEIM

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf
VAN OORD - WERKENDAM
Hoogstraat 73 a — Telefoon 444
RIJSWERKEN-GRONDWERKEN-ASFALTWERKEN

Fa. P. van Oudenallen & Zoon
AANNEMERS VAN
timmer-, hei- en betonwerken
WILNIS — TELEFOON (01724) 108

Bouw- en Aannemingsbedrijf
N. ROOS Jr.
Willemstraat 253 a - Slikkerveer - Tel. 01896-2778

PROTEST EN GEBED

Zij zijn naar het evangelie vijanden om uwentwil, naar de verkiezing zijn zij geliefden om der vaderen wil. *Romeinen 11 : 28.*

NOG juist in het oude jaar lazen wij in de dagbladen, hoe in de Duitse Bondsrepubliek hier en daar het z.g. anti-semitisme de kop weer opsteekt.
U herinnert zich de karikatuur: Michel lijdt blijkbaar weer aan de mazelen; zijn huid vertoont hakenkruizen-vlekken.

Was het maar een tamelijk onschuldige kinderziekte, we zouden er schouderophalend aan voorbij kunnen gaan met de vraag of ze nooit wijzer worden. Doch hier is veeleer sprake van een zeer gevaarlijke infectie. Om in het beeld van de caricatuurtekening te blijven: een roodvonkepidemie, die om een grondige bestrijding vraagt, want hier dreigt een dodelijk gevaar.

Wij schreven zoëven, dat het z.g. anti-semitisme de kop weer opsteekt. Wat Duitsland betreft, is de vraag gesteld, of de „zuivering" wel grondig genoeg is geweest. Blijkbaar niet. De benaming anti-semitisme is zoals u weet onjuist, want het gaat niet tegen de Semieten (b.v. de Arabische landen), doch enig en alleen tegen de Joden. Joden-haat is daarom de betere benaming. En met een huivering bedenken wij, hoe tijdens het Hitler-regime zes miljoen Joden, mannen en vrouwen, kinderen en grijsaards, op de meest afschuwelijke wijze meedogenloos zijn afgemaakt. Zes miljoen! Eén-derde van het wereld-jodendom! Vele wèldenkende Duitsers delen onze afkeer en veroordelen wat nu weer is geschied; men dringt op overheidsmaatregelen aan om dit euvel te bestrijden. Het angstige is echter, dat er blijkbaar kringen zijn in de Bondsrepubliek, die het in wezen satanische nationaal-socialisme nog verheerlijken.

Was het destijds de armoede van het Duitse volk, die de massa achter Hitler deed aanlopen en velen bij gebrek aan principieel-politieke scholing de nazileuzen met huid en haar deed slikken, thans is er welvaart. Deze zomer hoorden wij in een voortreffelijke preek (het was in de Münster te Ulm) een ernstige waarschuwing tegen een welvaart, die ons in de waan zou brengen God niet meer nodig te hebben! En toch: weer de Jodenhaat. Hier en elders. Een duistere zaak.

Tijdens het verschrikkelijke Nazi-regiem werd ons vanuit het geestelijk verzet, zowel uit Duitsland als uit ons eigen land, voor ogen gehouden: de haat jegens het volk der Joden is uiteindelijk de haat tegen de God van dat volk. Een eenvoudig Duits soldaat, hij was rooms, die ik aan het begin van de oorlog, niet lang na de capitulatie sprak, zei mij: Het was verschrikkelijk. Als ik 's morgens naar mijn werk ging, keek ik de andere kant maar uit. Want dan hadden ze (de Nazi's) weer een joodse winkel kapotgeslagen! 't Is dat ze nu de handen vol hebben aan de oorlog, maar anders zouden wij (de R.K. kerk) daarna eerst aan de beurt gekomen zijn en daarna u (hij bedoelde de Prot. kerken). Ik geloof, dat hij gelijk had. Dit brutale heidendom begon bij het Jodendom en spuwde zijn gal uit over het oude Testament om ook het nieuwe te verwerpen.

Laat ons als Christenen waakzaam zijn en de wortel van de Jodenhaat onderkennen. Wij belijden toch, dat de zaligheid uit de Joden is?

Ons past geen hooghartig oordeel over het Jodendom, dat zijn Koning nog niet herkend en erkend heeft. Romeinen 9-11 spreekt ons van Paulus' worsteling met Israëls verharding. Daardoor is het Evangelie tot de andere volken uitgegaan. „Want, broeders, opdat gij niet eigenwijs zoudt zijn, wil ik u niet onkundig laten van dit geheimenis: een gedeeltelijke verharding is over Israël gekomen, totdat de volheid der heidenen binnengaat, en aldus zal gans Israël behouden worden, gelijk geschreven staat: De Verlosser zal uit Sion komen. Hij zal goddeloosheden van Jakob afwenden. En dit is mijn verbond met hen, wanneer Ik hun zonden wegneem. Zij zijn naar het evangelie vijanden om uwentwil, naar de verkiezing zijn zij geliefden om der vaderen wil. Want de genadegaven en de roeping Gods zijn onberouwelijk. (Rom. 11:25-29).

Er moge verschil van inzicht onder ons zijn wat betreft de visie op het Joodse probleem, doch niet hierover: dat een Christen geen Jodenhater k a n zijn.

Reeds uit humanitaire overwegingen is deze haat te verwerpen. Doch een humanistisch dwepen met de „rechten van de mens" kan een uitgieting van haat niet keren.

De Here God moge de haat van mensen gebruiken om „het oude volk" naar het land der vaderen te drijven en (hoe en wanneer is ons onbekend) om het ook geestelijk te brengen, waar Hij het hebben wil . : . het is volkeren, die zich aan de Jood vergrepen nooit voorspoedig gegaan! Schrift en historie tonen dit duidelijk aan.

Tegenover deze diabolische haat hebben wij vanuit het Evangelie ons protest te doen horen.

Bovenal dringe het ons tot het gebed om hun behoud (Rom. 10 : 1).

Ds. P. A. A. KLUSENER

VAN BAGGERBEUGEL

Krachtige ontplooiïn een oud Nederlands

DE baggerwerken behoren tot de zaken waardoor Nederland naam en faam heeft in de wereld. Onze baggermolens malen tot in Sydney en Kaapstad, Lima en Hongkong. Onze baggermaatschappijen hebben de Afsluitdijk gelegd — een prestatie die sterk tot de verbeelding van de buitenlanders spreekt — en zijn thans bezig met de uitvoering van het Deltaplan, dat de droogmaking van de Zuiderzee in technisch opzicht nog zal overtreffen.

De grootheid van deze werken treft te meer, omdat ze worden verricht door mannen van eenvoudige kom-af. De grootvaders van de Volkers en de Kalissen — thans klinkende namen in het baggerbedrijf — baggerden nog met de beugel in de Biesbos. En de Friese baggeraars, waaruit een onderneming als die der firma Boltje is voortgekomen, voeren in het begin van deze eeuw nog door Friesland met een vloot van woonarkjes en bokjes, om in Sloten een grachtje, in Sneek een binnenhaventje en in Harlingen een houtkolk uit te diepen, alles op de manier, waarop wij thans nog een enkele maal in een klein binnenwatertje een baggerman bezig zien: met een stok tegen de schouder z'n beugel langzaam over de bodem schrapend en daarna het schepnet vol bagger met een rukje ledigend in de praam, waarin hij staat. En de polderjongens zwoegden met de schop.

Het is een enorme ontwikkeling van de baggerbeugel en de ballastschop tot de geweldige kranen, baggermolens en zandzuigers, waarmee thans in de Zeeuwse stromen en overal ter wereld wordt gewerkt.

Toch moet uit de ontwikkeling van de Sliedrechtse en Friese baggerondernemingen niet worden afgeleid dat er, zeg tot 1870, uitsluitend met de hand gebaggerd is. Ver voor de uitvinding van de stoommachine is al gezocht naar middelen om dit zware handwerk op andere wijze te verrichten, en uiteraard was men daarbij in Nederland het actiefst. Want nergens in de wereld moest zoveel gebaggerd worden als in de lage landen, die het aanslibsel zijn van Rijn, Maas en Schelde.

In de vijftiende eeuw had de stad Middelburg al een zogenaamde „krabbelaar". De, op Walcheren nogal stevige, bagger moest weliswaar nog met de beugel worden opgehaald, maar om de specie los te woelen gebruikte men een schip, onder welke bodem verscheidene ijzeren vorken waren vastgemaakt. Bij eb zeilde dit schip over de te baggeren strook en dan krabden de vorken de bodem los, die daarna gemakkelijker kon worden naar boven gehaald. Men kan de krabbelaar beschouwen als een voorloper van de tegenwoordige „cutter", het roterende mes, dat vóór de zuigmond van een zandzuiger de grond loswoelt.

De eerste „moddermolen" is in Amsterdam gebruikt, reeds vóór 1600. Merkwaardig is dat onze moderne baggermolens in wezen op dezelfde wijze werken als dat werktuig deed. Een ponton, een ladder die in het water duikt en waarlangs emmers kruipen, die de bagger van de bodem schrapen en naar boven brengen om ze te storten in een goot.

Het verschil is, dat thans alles van ijzer is en toen van hout was: de ladder, de emmers en ook de kamraderen. Belangrijker onderscheid: thans worden de molens gedreven door stoom of motorkracht, terwijl op die eerste molen vier mannen het grote rad al trappend in beweging brachten.

In 1620 waren de mannen echter al vervangen door paarden en deze paarden-moddermolens zijn eeuwen in gebruik gebleven. Omstreeks 1840 had Amsterdam er zestien. De paarden werden aan boord gestald. Er waren er vijf op elk schip. Twee liepen in de tredmolen; de andere hadden rust. Ze wisselden elkander af.

In die tijd waren er reeds stoombaggermolens. In Engeland werden ze het eerst gebruikt tegen het einde van de 18de eeuw. Ook Amsterdam had zo'n Engelse stoommolen. Maar hij werd niet gebruikt, omdat hij niet beter en veel duurder in gebruik was dan de paardenmolen.

In 1835 moest een Duits waterbouwkundig ingenieur voor zijn regering een studie maken over baggermolens. Hij ging naar Engeland en naar Nederland. Hij bevond dat de Amsterdamse moddermolens in staat waren een vaardiepte te onderhouden van 15 tot 21 voet en dat ze in drie uren 540 ton grond konden verwerken. De Engelse stoommolens produceerden niet meer en waren zeven à acht maal zo duur. Hij adviseerde de Pruisische regering Nederlandse paardenmolens aan te schaffen.

Tegen het einde van de 19e eeuw was er nog altijd een paarden-moddermolen in bedrijf in het Noordhollandse kanaal.

Toch dateert de grote vlucht, die de Nederlandse baggerbedrijven genomen hebben van de invoering van de stoommolen. Want de paardenmolens waren wel uitnemend geschikt voor het op diepte houden van havens, grachten en kanalen, maar zij konden niet werken op ruw water en daardoor waren zij onbruikbaar in de zeegaten. En in het midden van de 19de eeuw zat het knelpunt niet in onze havens en kanalen — die waren ruim en diep genoeg **— maar hoe ze van zee uit te bereiken.**

We hadden daar al bijna twee eeuwen mee gesukkeld. Dat de Hollandse oorlogsvloot, die onder De Ruyter de Engelse en de Franse vloten had verslagen, zich later met de marines van die mogendheden niet meer meten kon, lag mede hieraan dat de Engelsen en Fr schepen bouwde omdat die sche zee zouden kun

Ook met de k Amsterdam mo scheepskamelen Rotterdam zei n gat halfweg In soms net zolang in zee te rake naar Indië te v

In 1824 kwam h naal gereed, in 18 Ze gaven slechts in die tijd begon d kelen en namen sprongsgewijze toe

Toen heeft **Thor** aangevat. Verbred bestaande kanalen rechte weg naar Amsterdam als Ro besloten tot het gr weg en van het N

Het Noordzeeka maatschappij gegra had. De Amsterda dit karwei niet aa

De Nieuwe Wat gemaakt, misschien lijk dacht dat het g scheiden omvang had de ingenieuze eenvoudige doorste Hoek van Holland en diepe waterwe maar een klein ka zou, na afsluiting stroom er wel voo werd verbreed en

Calands vlieger **toen** niet. De stroo genoeg. Het kanaa na jaren nog slecht onvoldoende voor

Toen zijn de bag gaan. Schepen, aan met Sliedrechters helpen. Zij werkte zonder tegenslagen zandzuiger worden beteringen moeste bracht, eer de po enige zeegang best

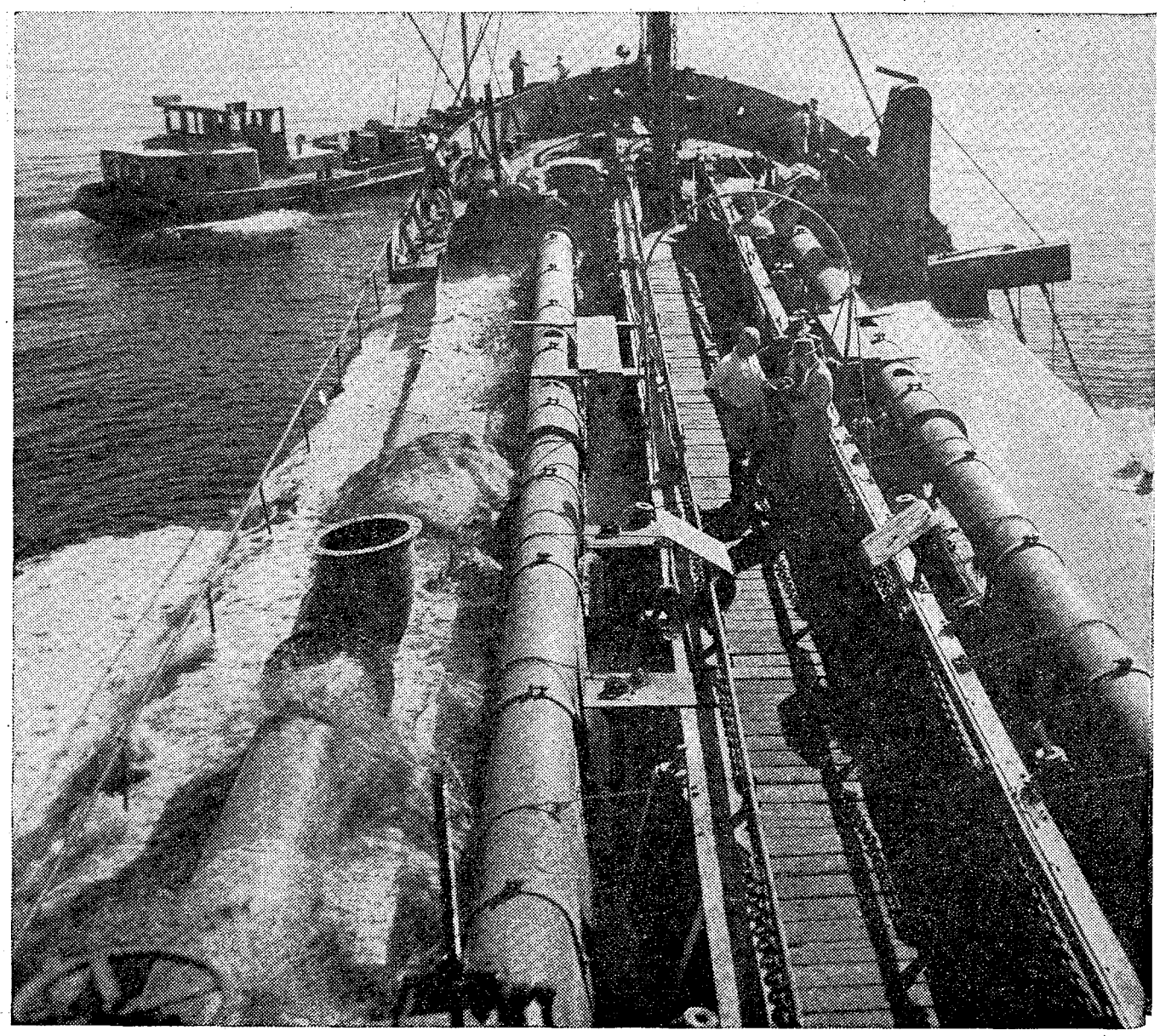

TOT BAGGERMOLEN

lukt. Door samenwerking van de natuur en de baggermensen en -machines is de Waterweg zo breed en diep geworden, dat hij in 1877 in gebruik kon worden genomen, ruimschoots voldoende aan de eisen van de scheepvaart in die tijd. Door dezelfde samenwerking is hij naderhand telkens verbreed en verdiept om op de hoogte van zijn tijd te blijven. En Waterstaat is vastbesloten de toegangen tot de havens van Amsterdam en Rotterdam op peil te houden, ook als er straks schepen van honderdduizend ton in de vaart komen.

Daartoe werken de baggeraars onafgebroken, en niet alleen wanneer weer nieuwe uitbreidingen worden ondernomen. Altijd draaien in het Noordzeekanaal en op de Waterweg de raderen van de baggermolens, voortdurend zijn op zee vóór de pieren van IJmuiden en de Hoek de zandzuigers aan het werk, deels om de stroom te helpen bij het uitdiepen van de Waterweg, deels om, tegen de werking van eb en vloed in, ruime gaten te onderhouden in de schoorwal, die de natuur voor onze kusten heeft gelegd.

En dit is nog maar een klein aspect van het grote werk van onze baggeraars.

K. NOREL

Van de kiesverenigingen

Naar een Europese Evangelische partij?

DE A.R.-kiesvereniging Nederland en Oranje 18, gevestigd in de nieuwe stadswijken Bouwlust, Berestein en Vredenrust van Den Haag heeft een ledenvergadering gewijd aan de verhouding van protestanten en rooms-katholieken op politiek terrein.

Na een inleiding van Mr. G. van de Wetering werd in een open discussie uitvoerig op de hier liggende vragen ingegaan.

De resultaten van deze vergadering heeft deze kiesvereniging in onderstaande drie punten neergelegd:

1. *De A.R. kiesvereniging „Nederland en Oranje 18" te 's-Gravenhage, in vergadering bijeen, heeft zich beraden over de vraag of thans de tijd gekomen is om in Nederland en in de Europese gemeenschappen over te gaan tot een nauwer politiek samengaan van Protestanten en Rooms-Katholieken. Daarbij is zij er van uitgegaan, dat de nog steeds bestaande scheiding tussen de protestantse partijen in Nederland allereerst en zo ver mogelijk dient te worden opgeheven.*

2. *Zij is voor wat betreft Nederland tot de conclusie gekomen dat het verschil in grondslag en in politieke beginselen tussen de protestantse partijen enerzijds en de K.V.P. anderzijds nog altijd zo groot is, dat zij elkaar voorshands onmogelijk als werkelijke medestanders mogen beschouwen. Van een toenadering op grond van wederzijdse concessies verwacht zij slechts een verflauwing der grenzen en wellicht zelfs verzaking van de roeping om te getuigen van de nationale betekenis van de Reformatie op politiek terrein. Een opzettelijke onderlinge afstemming van verkiezingsprogramma's mag daartoe niet leiden.*

3. *Hoewel de huidige Europese Gemeenschappen zich in hoofdzaak nog slechts op sociaal-economisch terrein bewegen, en het Europees Parlement nog slechts geringe bevoegdheden heeft, verwacht zij dat hierin de toekomst verandering zal komen. Zij meent voorts dat de Reformatie ook in de Europese samenleving geroepen is tot een eigen getuigenis op politiek terrein en recht heeft op een eigen plaats. Daar zij nog niet kan inzien dat de onder 2 genoemde verflauwing der grenzen en verzaking der roeping niet gevreesd behoeven te worden, meent zij dat de mogelijkheden om te komen tot de oprichting van een Europese Evangelische Partij ernstig onder ogen moeten worden gezien. In dit verband waarschuwt zij tegen de opvatting, dat een afzonderlijk optreden der Protestanten op het Europese politieke toneel achterwege moet blijven alleen omdat zij wellicht slechts een gering aantal vertegenwoordigers in een Europees Parlement zouden kunnen krijgen.*

BOEKEN en periodieken

De vereenzaming van de moderne mens

HET valt niet mee om in een kort bestek enig inzicht te verkrijgen in één van de beklemmendste problemen van deze tijd: de eenzaamheid. Doch de „eenzaamheid is het kenmerk van deze tijd", heeft onzes landsvrouwe, Koningin Juliana eens opgemerkt.

De derde druk van het boek van dr. S. W. Couwenberg „De vereenzaming van de moderne mens" *) gunt ons een blik op deze kwaal van de 20ste eeuw. De schrijver een jong r.k. geleerde, die de laatste tijd nogal van zich deed spreken in verband met zijn brochure over de samenwerking van de protestantse en r.k. christen-democraten, stelt in zijn boek de diagnose, waarna hij over de therapie handelt.

Het eerste, de diagnose, lijkt ons het meest geslaagde deel. Ook wij, protestanten kunnen zijn visie op het vereenzamingsproces in de westerse wereld delen.

Met name zijn onverbloemd getuigenis, dat als de diepste wortel van het vereenzamingsproces de religieuze ontworteling moet worden aangemerkt. (pag. 31 e.v.) Verder in het boek (op pag. 96 e.v.) stoot dr. Couwenberg nog dieper in dit vraagstuk door: de mens moet terugkomen tot een werkelijke beleving van de meest volmaakte gemeenschap, namelijk de religieuze gemeenschap, waarin de mens zich verbonden weet en voelt met God. Hij roept prof. Rümkes woord in herinnering, dat „ongeloof een teken van ontwikkelingsstoornis is". Het humanisme draagt voor deze stoornis een zware verantwoordelijkheid, omdat het het fundament van de menselijke samenleving, God, wegneemt, waardoor uiteindelijk een strijd van allen tegen allen ontstaat.

Dit deel van het boek is ook daarom zo boeiend omdat de deskundige auteur, overigens in beknopt bestek, de juistheid van zijn diagnose illustreert aan de hand van concrete voorbeelden: het verval van het kerkelijk gemeenschapsleven (ook in protestantse kring), vervreemding van het werkmilieu, verschillende gezinstypen, het levensgevoel van de na-oorlogse generatie (o.a. de nozems) enz. Ook buiten de Westerse wereld, aldus wordt aangetoond, schrijdt het vereenzamingsproces voort.

De behandeling van vluchtreacties b.v. in de vorm van massaficatie en de schijngemeenschap van de dictatoriale regiems en dergelijke geven een verduidelijking van de achtergrond van de kuddementaliteit, die ook wij in onze zo ver gevorderde eeuw hebben meegemaakt of nog waarnemen.

Zoals reeds werd opgemerkt, achten wij het deel van dit boek, dat de ondertitel „Therapie" draagt, minder boeiend. Daarmee wil zeker niet gezegd zijn, dat deze hoofdstukken geen waardevolle gegevens bevatten.

De behandelde onderwerpen geven evenwel niet de indruk gezamenlijk een geheel te vormen, dat door grote lijnen beheerst wordt. Daarvoor zijn zij ieder voor zich te veel slechts *aspecten* (hoe nuttig en vermeldenswaardig ook) van onze samenleving gebleven. Temidden van soms wat theoretisch aandoende beschouwingen maakt evenwel de bespreking van de Poolse en de Hongaarse volksrevolutie en de houding van de jeugd in de Sowjet Unie diepe indruk. Ook kan de schrijver visie niet ontzegd worden, als hij ingaat op de noodzakelijke vernieuwing van huwelijk en gezin en van het woonmilieu; bij dit laatste propageert dr. Couwenberg sterk de wijkgedachte.

De behandeling van ingrijpende zaken als de medezeggenschap in de onderneming en de p.b.o. in nauwelijks 7 pagnna's blijkt te beknopt om bevredigend te kunnen wezen.

Eveneens zouden wij meer hebben willen vernemen over de doorbraak en de zuilenstrijd, doch in die behoefte voorziet een ander boek van de auteur, waarover wij binnenkort hopen te schrijven. Wij raden, ondanks ons getemperd enthousiasme n.a.v. de „therapie", velen aan van dit werk kennis te nemen. Wie midden in zijn tijd wil staan en de problemen daarvan wil begrijpen, kan met deze gids alleen maar blij zijn. En niet minder met de uitvoerige litteratuur-opgave en aantekeningen.

*) „De vereenzaming van de moderne mens" door dr. S. W. Couwenberg (3e druk) 194 pag. Uitgave van N.V. Uitgeverij „Pax" te Den Haag.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. ACHTERBURGWAL 173 - Telefoon 247126
Privé OLYMPIAKADE 60 - Telefoon 794152
AMSTERDAM

Landbouwwerktuigen- en
Vicon Machinefabriek
NIEUW-VENNEP
H. VISSERS N.V.
Telefoon K 2546-444 (4 lijnen)

C. VAN DER KOOY EN ZONEN
IMPORTEURS van gedroogde Zuidvruchten, Vruchtenconserven, Consumptiegoederen.
EMMASTRAAT 143—147 — VLAARDINGEN
HANDELAARS in Amerikaanse tarwebloem en bakkerij grondstoffen.

Accountantskantoor
S. M. Stolp
LEIDEN Schelpenkade 40 Telefoon 01710-26818
OUDEWATER Kapellenstraat 7 Telefoon 03486-486

N.V. W. J. SCHUILING'S HANDELSONDERNEMING
BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 0 5400-6461

C. LIND & ZOON - ANNO 1826
KASSIERS EN COMMISSIONAIRS IN EFFECTEN
AMSTERDAM-C. Keizersgracht 564 Tel 221444 - 4 lijnen Tel. 221448 conversie-afd.
UTRECHT Nachtegaalstraat 50 Tel. 16057 - 18037
Effectenbeurs Nis 8. Tel. 49328, 46640.
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN VERZEKERINGEN

F. GOUDRIAAN'S
Graan- en Meelhandel N.V.
VEEVOEDER - TARWEMEEL
GROOTHANDEL GRAAN- EN MEELPRODUKTEN
Granen - Zaden - Peulvruchten - Zuidvruchten
Steiger 1 — Tel. 01894-201 — Ouderkerk a. d. IJssel

HOTEL „DE KROON"
SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
Telefoon 4467—4468
★
Uw adres voor recepties en partijen

VOOR KERKORGELS
Orgelbouw Ernst Leeflang
APELDOORN — TELEFOON 06760-17582

Een prettig stel vaklui!
Bongers - Wageningen
Rijnhaven 10 - Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)
willen u graag veilig verhuizen, wáár u ook woont of naar toe gaat! U betaalt geen leeg-gereden kilometers!

BONDA'S VEEVOEDERBUREAU N.V.
Oude Vest 23 - Leiden
TELEFOON 01710-20345-20346

Carrosseriefabriek LITH N.V.
CEINTUURBAAN 32 - ROTTERDAM-N. - TEL. 82810 (3 lijnen)
NIEUWBOUW van alle soorten carrosserieën
REPARATIE van alle voorkomende autoschade
INBOUW van vouw- en schuifdaken.

BOSCH-BONTJE
HEREN- EN JONGENSKLEDING MANUFACTUREN
van Mandersloostraat 49 - Telefoon 2441
ALPHEN AAN DEN RIJN

FINIRAT verdelgt ratten
ongevaarlijk voor andere dieren en mensen
N.V. BOGENA - VEERLAAN 23 - ROTTERDAM-Z.

Het midden- en kleinbedrijf heeft nog grote kansen

DE stelling van Marx van de toenemende rijkdom bij een steeds kleiner wordend aantal kapitalisten, heeft onder meer ten gevolge gehad dat de gedachte post vatte dat het grootbedrijf het kleinbedrijf zou verdringen. Het is interessant na te gaan of deze gedachte door de feiten wordt bevestigd.

Toename beroepsbevolking

EEN globale benadering levert reeds interessante gegevens op. Tussen 1909 en 1950 is de totale beroepsbevolking toegenomen van 2.262.000 tot 3.869.000. Dat is dus met 72,2%. In het midden- en kleinbedrijf buiten de landbouw — waartoe gerekend de ondernemingen met minder dan 50 werknemers in het ambacht, de detailhandel, het horecabedrijf en het vervoer — blijkt een stijging te hebben plaats gevonden van 450.000 tot ± 828.000, dat is ± 84%. Deze stijging is niet in alle sectoren van het midden- en kleinbedrijf even groot. Het stijgingspercentage in de ambachtelijke sector is ± 60,8%. In de detailhandel en het horecabedrijf resp. 139 en 127%. De stijging in het vervoer ligt ongeveer op het gemiddelde t.w. (± 75%). Voor de nijverheid exclusief het ambacht was het percentage ± 125. De detailhandel kent een stijgingspercentage dat nog boven dat van de nijverheid uitgaat.

Bepaalt men de verhouding van het aantal arbeidskrachten in het midden- en kleinbedrijf op de totale beroepsbevolking dan vindt men voor de jaren 1909, 1920, 1930 en 1950 resp. 19,9, 20,3, 22,2 en 21,3%. Voor de nijverheid bedragen deze percentages over dezelfde jaren 22,2, 24,5, 26,1 en 29,1%.

Uit deze op een ruwe benadering gebaseerde gegevens blijkt dat de werkgelegenheid in het midden- en kleinbedrijf in absolute zin is gestegen, alhoewel het percentage op het totaal van de werkgelegenheid sinds 1930 is verminderd.

Deze gegevens houden geen enkele aanwijzing in waaruit blijkt dat tegelijk met het toenemen van de werkgelegenheid in de eerste helft van de 20e eeuw een verdringing heeft plaatsgevonden van het midden- en kleinbedrijf door het grootbedrijf. Wel kan men er uit concluderen dat de nijverheid zich een ruime plaats temidden van het Nederlandse bedrijfsleven heeft verworven.

Deze conclusie is ook veel waarschijnlijker dan die van de verdringing van het midden- en kleinbedrijf. Door de technische ontwikkeling is het mogelijk geworden arbeid te vervangen door kapitaal en door de ontwikkeling van de organisatietechniek kan men de beschikbare hoeveelheden kapitaal en arbeid beter tot hun recht doen komen. De produktiemogelijkheden zijn daardoor sterk vergroot met als gevolg dat ook het welvaartsniveau is gestegen. Dit komt onder meer tot uitdrukking in de ontwikkeling van het nationaal inkomen per hoofd. Van 1900 tot 1958 is dit gestegen met ± 90%.

Deze vergroting van de produktie is in een aantal gevallen gegaan ten koste van een stuk ambachtelijke produktie. Daarbij dient evenwel niet te worden vergeten, dat mede ten gevolge van deze hoge vlucht van de nijverheid nieuwe ambachten zijn ontstaan. Het ambacht als geheel vertoont derhalve geen teruggang (stijging van 273.000 op 439.000, dus met 60,8%). Een stijgingspercentage dat overigens wel beneden het gemiddelde ligt.

Er is derhalve in de ontwikkeling van de werkgelegenheid in het midden- en kleinbedrijf geen aanwijzing te vinden welke ook maar tendeert in de richting van het verdwijnen van het midden- en kleinbedrijf.

Verband met de landbouw

DE beroepsbevolking werkzaam in de Nederlandse landbouw is m.n. na de tweede wereldoorlog teruggelopen en verminderd met 15,2%.

Deze vermindering is te begrijpen in het kader van de economische ontwikkeling zoals deze zich over de gehele wereld voltrekt.

Indien men nagaat in welke sectoren de mensen in een land werkzaam zijn dan blijkt het percentage van degenen die in de landbouw werken het grootst te zijn in de armste landen. Er zijn zelfs berekeningen welke aangeven dat de daling van het percentage van de beroepsbevolking in de landbouw werkzaam met 1% een stijging van het inkomen per hoofd betekent van 0,54%. Deze teruggang behoeft geen verwondering te wekken. Immers het overgaan van de landbouw (inclusief veeteelt, visserij en jacht) op industriële produktie houdt in het maken van een produktie-omweg d.w.z. het gebruiken van kapitaal in de vorm van machines e.d.

De mensheid zou hier niet toe zijn overgegaan als de produktiviteit en derhalve de welvaart daardoor niet zou toenemen. Het moet overigens duidelijk zijn dat dit proces niet verder door kan gaan dan tot op het ogenblik waarop in het landbouwbedrijf optimale (de meest gunstige) combinaties van grond, kapitaal en arbeid zijn bereikt. Ook deze ontwikkeling heeft invloed op het midden- en kleinbedrijf. Een aantal takken van bedrijf die thans zelfstandig voorkomen werden aan het eind van de vorige eeuw en aan het begin van deze eeuw nog veelvuldig gecombineerd met landbouwbedrijfjes, zoals de melkhandel, de groentehandel, boter en kaashandel. Het spreekt vanzelf dat de produktie in deze branches thans tot die van het midden- en kleinbedrijf buiten de landbouw wordt gerekend.

Eigen plaats

DE produktie in de industrie en in de dienstsector verloopt als regel wanneer een land zich gaat ontwikkelen in den aanvang parallel. Dit bleek al enigszins uit de gegevens met betrekking tot de ontwikkeling van de toename van de beroepsbevolking welke zoëven werden vermeld. Produktiegegevens over andere landen bevestigen deze algemene tendens. Aangezien de dienstensector overwegend uit midden- en kleinbedrijfsondernemingen bestaat betekent dit dat de ondernemers in deze takken van bedrijf zich over deze ontwikkeling geen zorgen behoeven te maken. Integendeel de expansie van de industrie schept voor hen nieuwe mogelijkheden.

Wellicht dat het aantal ondernemingen onder bepaalde omstandigheden terugloopt. De omzet van de ondernemingen in de detailhandel, het ambacht het horecabedrijf en het vervoer zal zeker niet teruglopen, zodat in dit geval de omzet per onderneming stijgt en dat een vergroting van het bedrijfstype waar zal zijn te nemen.

De werkgelegenheid in de detailhandel is sterker toegenomen, dan die in de middenstandssector als geheel. Het verlenen van persoonlijke diensten aan de klant speelt hierbij een belangrijke rol. Bij een juiste aanpak kunnen zich op dit gebied in de toekomst nog belangrijke perspectieven openen.

Marx heeft ongelijk

DE toekomst opent dan ook eerder gunstige dan ongunstige perspectieven. Vergelijkt men bijvoorbeeld de bestedingen van een aantal inkomensgroepen in Amerika met overeenkomstige inkomensgroepen in Nederland dan blijkt uit deze vergelijking dat de omzetten in de dienstensector in Amerika ongeveer 63% van deze inkomens opnemen en in Nederland 48%. Ik mag bekend veronderstellen dat de Amerikaanse economie hoger ontwikkeld is dan de Nederlandse. In de gegeven cijfers ligt daarom een aanwijzing dat bij een verdere ontwikkeling van de economie het relatieve aandeel van de diensten een vergroting te zien zal geven in plaats van de door velen nog verwachte verkleining.

Het is niet zo moeilijk een verklaring voor dit verschijnsel te vinden. Immers naarmate men voort gaat met het mechaniseren en automatiseren van de produktie komen er steeds meer krachten vrij die aangewend kunnen worden bij het vervoer van de gereedgekomen produkten, de afzet ervan, bij het creëren van ontspanningsmogelijkheden waaraan alleen behoefte kan bestaan in een maatschappij waarin naast de tijd die nodig is om te produceren ook vrije tijd beschikbaar komt.

De plaats en taak van de werkende mens zal in deze voortschrijdende ontwikkeling in betekenende mate gaan veranderen. Met name de automatisering schept de mogelijkheid alle arbeid welke aan een logische regelmaat is gebonden, ook de denkarbeid, door machines te laten verrichten. De arbeidende mens kan zich, indien deze ontwikkeling verder voortschrijdt, volledig wijden aan controlerend en scheppend werk. Aan werk waarbij de inzet van de persoonlijkheid onmisbaar is. De instelling die daarvoor nodig is zal stellig ook de geneigdheid zich voor eigen rekening hierbij in te zetten doen toenemen.

De feiten bewijzen dat er mogelijkheden te over blijven om deze aandrang des hartes te volgen. De industriële (technische) ontwikkeling remt deze instelling blijkens het voorgaande niet af. Kwalitatieve onderzoekingen bevestigen de statistische gegevens.

Concluderend kan dan ook gezegd worden dat de feiten van de laatste 50 jaren Marx concentratietheorie duidelijk logenstraffen en dat de verwachting, dat het midden- en kleinbedrijf in de toekomst een voornamere plaats te midden van het overige bedrijfsleven zal gaan innemen, grond heeft.

DR. J. P. J. VAN DER WILDE

Vertrouwensadressen voor het nieuwe land

Firma J. Loosman & Zoon
HEI- EN AANNEMERSBEDRIJF
Graaf Florislaan — CREIL — Telefoon 05278-4389

LOONBEDRIJF MARIS
Voor al Uw loon- en sproeiwerkzaamheden
HOGE SLUISWAL 39, MARKNESSE
Tel. 05273-312, b.g.g. 503

FIRMA NOORDA
LOONBEDRIJF
OOSTERSINGEL 68-I - TELEF. 05279-428 - BANT

TEXTIELBEDRIJF TJ. ZIJLEMA
LANGE NERING 31 - TELEFOON 05270-2616
EMMELOORD

FIRMA T. OEGEMA & CO
LOONBEDRIJF
ESPEL (N.O.P.) - TELEF. 05278-237

F. A. K. POST
WONINGINRICHTING
MANUFACTUREN
ENS (N.O.P.) - TELEF. 05275-578

Sociaal-economische publicaties

van de A.R.P. Te bestellen door storting van de verschuldigde prijs op giro no. 89673.

72.	Chr. sociale politiek in deze tijd ...	*f* 0,90
86.	Overheid en economisch leven	„ 0,50
87.	De ARP en de soc. ec. politiek (C. Smeenk)	„ 1,25
116.	Actuele politieke vraagstukken (Prof. Hellema)	„ 0,40
125.	Ruimtelijke ordening	„ 1,—

Eenheid van commando

ENKELE jaren geleden publiceerde een Duits tijdschrift het verhaal van een Grieks boerenmeisje, dat duizenden jaren vóór Christus leefde. Ze was op weg naar het heiligdom der goden. Op treffende wijze worden de conflicten geschetst, die onderweg haar ziel in beroering hielden. Zowel aan haar linker- als aan haar rechterarm droeg ze een korfje met druiven. Die twee korfjes waren de zichtbare tekenen van een dubbele opdracht. De ene was van haar ouders, die ze naar de adat van hun bergdal slaafs had te gehoorzamen wilde ze zich niet de toorn van de oppergod op de hals halen. De andere was van de jongeman, die haar echtgenoot zou worden zodra ze een akker de hunne zouden kunnen noemen, die voldoende groot was om hun beider arbeidskracht produktief te maken.

Het was reeds maanden achteréén droog geweest en de opdracht van haar ouders hield dan ook in om in het heiligdom de streekgod, die de regen schonk met duivenoffer en gebeden tot de gave van hemelwater te vermurwen. Door de grote droogte was de waarde der landerijen sterk gedaald, maar nog niet in die mate, dat haar aanstaande echtgenoot kans zag zich een stuk grond te verwerven. Vandaar zijn opdracht om de god van de zon en de droogte in datzelfde heiligdom te gaan belezen om te blijven volharden in zijn verdorrende activiteit.

Welke van de twee natuurkrachten zal ze met haar offer en haar gesmeek benaderen? De acteur is er in geslaagd om de zedelijke armoede van het veelgodendom op schrille wijze te projecteren in de zielsconflicten van een primitief boerenkind.

In de oorlogsliteratuur komt men wel eens een vergelijkbare conflictsituatie tegen. De vooruitgeschoven post, die in de verwarring van de strijd, van twee kanten orders, tegengesteld aan elkaar ontvangt. Dat werkt niet alleen verwarrend, maar in hoge mate ontmoedigend. Het werkt ook demoraliserend. Dat is af te lezen aan het treurige „opvoedingsresultaat" van die gezinnen, waar de bevelen van vader en moeder tegen elkander indruisen. Eenheid van commando is een wezenlijke taak, in tijden van oorlog en in tijden van vrede.

Het Oude Testament geeft ons de levensberichten van een kleine groep mannen en vrouwen, die in een verdeelde en verwarde wereld gebracht werden tot het geloof in één God, die èn de regen èn de zonneschijn geeft, omdat Hij over al het geschapene regeert. Datzelfde Oude Testament is ook vol van meldingen over het zich buigen voor andere, voor vreemde goden. Maar de eeuwen door tekent zich toch de Gidonsbende af, die het waagt met de ene God van Israël.

Op dat fundament mocht het Christendom voortbouwen. Het monotheïsme is maar niet alleen filosofische erkenning, dat er één God is. Het monotheïsme is een hoogst praktische zaak: de wil om heel het leven van volk en individu, te stellen onder één laatste commando. Dat geeft de garantie tot, en hangt ten nauwste samen met de eenheid van het leven.

Die eenheid des levens is een begrip, dat in de calvinistische levens- en wereldbeschouwingen centraal staat. Kuyper wijst daar telkens op in zijn geschriften. Bij ons weten op de meest indringende wijze in 1898 op Amerikaanse bodem. In dat jaar hield hij zijn zes befaamde Stone-lezingen over het calvinisme. (De 3de druk verscheen onlangs bij Kok in Kampen als pocketboek in de boeketreeks. Moge ons antirevolutionaire volk er zijn voordeel mee doen!).

Daar in Amerika doceerde hij over „die principiële strijd, die in het kleine Nederland straks veertig jaren van mijn ten avond neigend leven heeft uitgeput". Kuyper bedoelt de strijd van het calvinistisch volksdeel tegen het opdringend modernisme in die dagen. Sterk gispt hij de strijdwijze van het retirerend gevecht op onderdelen, waarbij men het juist aangevallen bolwerk prijsgeeft, om zich op een daarachter liggend ravelijn terug te trekken. Neen, zegt Kuyper, en zijn woorden zijn in onze dagen actueler dan ooit: „Zal de strijd met ere en met hoop op zegepraal gevoerd worden, dan moet weer beginsel tegen beginsel worden gesteld. Dan moet ingezien, hoe ons in het Modernisme de onmetelijke energie van een alomvattend beginsel bestormt, en moet onzerzijds een even diepgaand, een even breed strekkend, een even ver reikend beginsel daartegenover worden geplaatst".

Die eenheid van het leven naar calvinistische snit, tekent Kuyper dan op magistrale wijze als volgt: Het Calvinisme wortelde in een eigen vorm van religie, en ontwikkelde zich uit dit eigenaardige religieus besef vooreerst een eigen Theologie, daarna een eigen Kerkorde, en voorts een eigen vorm voor het staatkundig en maatschappelijk leven, voor de opvatting der zedelijke wereldorde, voor de verhouding tussen natuur en genade, tussen Christendom en wereld, tussen kerk en Staat en tenslotte voor kunst en wetenschap, en toch bleef het in al deze levensuitingen het ene en zelfde Calvinisme, overmits al deze ontwikkelingen gelijkelijk en spontaan uit eenzelfde levensbeginsel voortkwamen.

Die eenheid van levensconceptie, waarvoor Kuyper in het voetspoor van Groen van Prinsterer zo pleitte, wordt in onze moderne tijd tot benauwens toe belaagd, bedreigd en helaas ..... van binnenuit ondermijnd.

De mozaïek is niet compleet, als we bijdragen tot of collecteren voor een christelijk ziekenhuis, opdat onze zieken en stervenden mogen verkeren in een sfeer, waarin gerekend wordt met God en Zijn gebod.

Het houdt ook met de christelijke school niet op, want de christelijke jeugd- en sportbonden horen er ook bij, net zo goed als de N.C.R.V. en de Gefa. De christelijke maatschappelijke en politieke organisaties zijn mede een wezenlijk onderdeel van dat calvinistische levenspatroon.

Een mozaïekvloer, waarvan één of meer stenen ontbreken loopt gevaar verder af te brokkelen, en een vestingwal met enkele bressen er in was een hoogst bedenkelijk geval.

Als er één bepaalde lijn door ons leven loopt, dan kan er ook kracht van uitgaan.

Wie onder een vel papier, waarop het ijzervijlsel in chaotische warreling dooréénligt, een magneetstaaf houdt, ziet er lijn in komen, de krachtlijnen tekenen zich af.

Levens, waarboven de magneet van het calvinistisch levensbeginsel gehouden wordt, vertonen eenzelfde beeld.

M. W. SCHAKEL

Marijke-Meu

HET Oranjehuis is altijd arm aan zonen geweest: met de dood van de koning-stadhouder was de mannelijke lijn van de „Vader des vaderlands" uitgestorven en kwam de titel van prins van Oranje èn de erfopvolging aan de Friese tak: aan de nakomelingen van Jan — een andere zoon van Juliana van Stolberg.

De erfstadhouder van Friesland en Groningen, Johan Willem Friso, was een kind van elf jaar, wiens moeder regentes voor hem was.

't Leek alsof er in 1702, bij de dood van Willem III een roversbende losbrak. De Franse koning pakte het prinsdom Oranje, de Engelse regering vroeg de juwelen van Willem; Pruisen eiste heel de erfenis en gapte al vast een paar graafschappen. De Staten-Generaal, anti-stadhouderlijk gezind, deden niets; zij hielden de zaak slepend en besloten 't voorlopig zonder stadhouder te doen.

Johan Willem Friso was knap, dapper en innemend, onverschrokken in de oorlog. Het volk in Holland en Zeeland begeerde hem als stadhouder en mee door dit vooruitzicht, trouwde hij in 1710 Maria Louise van Hessen-Kassel. Veel rust had het jonge paar niet in Leeuwarden, want telkens moest de prins weer naar het front: de brieven die hij schreef aan zijn vrouw geven blijk van zijn grote hartelijkheid.

Toch miste Maria Louise veel: 't was stil op het Prinsenhof en ze was gewend aan drukte en gezelligheid in Kassel. En — wat misten die prinsessen nog meer: de afstanden waren toen zoveel groter en het reizen zoveel bezwaarlijker dan in onze tijd. Daar kwam nog bij, dat Maria's moeder onverwachts stierf, waardoor zij erg geschokt werd. „Ik hoop" schreef de prins „dat het bericht u geen nadeel zal doen, in de omstandigheden waarin gij verkeert. Geef u niet al te overmatig aan uw droefheid over. Ik smeek u er om, mijn lieve vrouw, om mijnentwil en ter wille van ons kind." Dacht Friso daarbij aan z'n babydochtertje, of aan het kind dat zijn vrouw weer verwachtte?

Een maand na de ontvangst van deze brief werd Maria Louise weduwe: haar man, die in bloedige gevechten ongedeerd was gebleven, verdronk bij de Moerdijk. Zes weken later werd haar zoontje geboren: de weduwe van drie-en-twintig jaar stond voor de opvoeding van twee, nog heel kleine kinderen. Maar in al haar droefheid zei ze: „De Heer doe, wat goed is in Zijn ogen".

Willem was een knap, vriendelijk jongetje, maar, vijf jaar oud, viel hij en bleef levenslang gebrekkig: een hoge rug.

Direct na zijn geboorte was Maria Louise benoemd tot regentes en zij wist de liefde van de bevolking te veroveren. Al gauw werd Willem ook tot stadhouder van Groningen en Drente gekozen. En nóg is de correspondentie bewaard, die de moeder voerde met Lambertus Singendonck, de burgemeester van Nijmegen. 't Lukt haar, Willem óók tot stadhouder van Gelderland gekozen te zien.

Het regentschap van Maria Louise, die zich verstandige raadgevers koos, was succesvol voor Friesland. Willem ging studeren aan de universiteit, haar dochter Amélia trouwde en vertrok naar Duitsland. Maria hoopte, dat ook Willem gauw een gezin zou stichten en in afwachting daarvan verliet zij het Prinsenhof en ging wonen in de Kerkstraat, in een particulier huis. Voor haar zoon vroeg zij de hand van een Engelse koningsdochter en haar verzoek werd toegestaan..... zo hoog in aanzien stond de naam Oranje nog in Europa.

De eenvoudige, huiselijke Maria Louise kon niet al te best overweg met haar trotse schoondochter, die terug verlangde naar het weelderige Engelse hof. Met de jaren ging het beter, vooral toen er, na lang wachten, een dochtertje geboren werd en, vijf jaar later, een zoontje.

Vrij onverwachts werd prins Willem uitgeroepen tot stadhouder over alle Nederlandse gewesten met grotere macht dan zijn voorvaderen: het stadhouderschap werd zelfs erfelijk verklaard. Maria Louise genoot, al leed zij onder de scheiding, maar Willem bleef trouw schrijven aan zijn moeder. Het volk dacht — en hoopte — in Willem IV zijn doorluchte voorganger terug te krijgen, maar daarin vergiste het zich. Willem was ijverig en plichtsgetrouw, maar begreep zijn tijd niet. Veel verdriet deden hem de regenten en, na slechts vier jaar geregeerd te hebben, stierf hij, pas veertig jaar oud.

Nieuwe grote droefheid voor de oude prinses: bijna kinderloos nu, want haar dochter was krankzinnig geworden na de vroege dood van haar man. En, acht jaar na Willem, ging ook diens weduwe, Anna van Hannover, heen.

De latere Willem V was toen pas tien jaar en opnieuw werd zijn grootmoeder regentes: voor de derde keer in haar leven. Dat leven was wel heel eenzaam geworden en Maria was haar opgewektheid kwijt: de zondagse kerkgang was een feest voor de zeventigjarige.

Prinses Anna had haar kinderen van de grootmoeder verwijderd gehouden, maar de hertog van Brunswijk, de gouverneur van de jonge Willem, raadpleegde haar bij de opvoeding en Maria Louise schatte hem hoog. Zij genoot nu, meer dan vroeger, de omgang met Carolina en Willem. Heel eenvoudig leefde zij en elk fatsoenlijk gekleed burger kon toegang krijgen tot haar.

Maria Louise werd oud; ze voelde, dat zij de meerderjarigheid van haar kleinzoon niet meer beleven zou en nam maatregelen voor de toekomst en zorgde voor 't huispersoneel en de armen. Na haar laatste avondsmaalsviering verliet zij de kerk, links en rechts vriendelijk groetend en toeknikkend. Telkens had ze in die laatste tijd een beroerte gehad en tweede Paasdag ontsliep zij, zeven en zeventig jaar oud. „Mij ontbreekt niets dan dankbaarheid," zei ze nog op 't eind van haar leven. Alles had ze verloren — behalve haar God.

G. KRAAN-v. d. BURG.

G. Ankersmit & Zoon
SCHEEPSREPARATIE, SCHEEPSBETIMMERINGEN
HOUTEN EN IJZEREN ROEIBOTEN,
VLETTEN, KANO'S
Contre-Escarpe 28 Tel. 08334-421 DOESBURG

J. BUIJSE & ZOON
Smederij en
Constructiewerkplaats
ROTTERDAM v/m IJsselmonde - Telefoon 71815

DAMCO
Scheepvaart Maatschappij N.V.
Westplein 2 - ROTTERDAM

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN
H. P. HEUVELMAN N.V.
INKOOP van alle soorten SLOOPSCHEPEN
KRIMPEN A. D. IJSSEL - Tel. 369 - Na 6 uur: 226

n.v. Scheepsbouwwerf v.h.
FA. A. LANSER
Sliedrecht - Holland

OCEAN N.V. - DIEREN
Lagestraat 26, Tel. K 8330-4383
Patent Ocean keerkleppen, afsluiters en vacuumstops
Aarzener blowers, gasmeters, exhausters, tandwiel- en dikvloeistofpompen, schroefverdichters en Nm3 transformatoren.
GROENEVELT'S ZUIGERCOMPRESSOREN

FA. DE REK EN HORSMAN
FABRIEK VAN SCHEEPSLIEREN
Dorpsstraat 102 — Tel. 01894—218
OUDERKERK a. d. IJSSEL

FIRMA W. ROEST
K 1895—270
Scheepsblokmakerij en Houtverwerkende Industrie
TIENDWEG 1 — KRIMPEN a/d LEK
Alle soorten Houten Blokken. Sloepriemen. Ruimladders. Loopbruggen, Scheepsluiken. Stormladdertreden. Handspaken enz.

NIEUWE LIEREN, STOOM EN ELEKTRISCH.
NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN. HOEK- EN BALKIJZER.
STOLK'S
Handelsonderneming
Kantoor: Veersedijk 223 - H. I. Ambacht - tel. 01850: 6415-6486

A. VAN DER WERFF
Scheepsbouw- en bergingsbedrijf
Verhuur dekschuiten en motordekschuiten
DOESBURG — TELEFOON 275

gehoord gezien gelezen

• *Oud en nieuw*

De jaar wisseling heeft zoals gebruikelijk heel wat sprekers voor de microfoon gebracht, die terugblikten op het oude en vooruit zagen naar het nieuwe jaar. In de zendtijd van de politieke partijen is daarop geen uitzondering gemaakt. De voorzitter van de V.V.D., prof. Oud, besprak de samenwerking in het huidige kabinet en wees er daarbij op, dat deze samenwerking niet wil zeggen, dat de principiële verschillen tussen de partijen verdoezeld worden. Volgens prof. Oud doet zo'n principieel verschil zich voor ten aanzien van de geestelijke vrijheid. „Men kan er rechts maar moeilijk toe komen het gelijk recht van godsdienstige en humanistische stromingen te erkennen", zei de liberale leider en hij voegde eraan toe, dat aan het liberale beginsel in dit opzicht niet mag worden getornd. Prof. Oud sprak de hoop uit, dat de minister van defensie voor de geestelijke verzorging van de militairen een oplossing zal vinden die meer bevrediging schenkt dan de tegenwoordige toestand.

Deze wens van Oud is niet nieuw, al werd zij dan ter gelegenheid van oud en nieuw uitgesproken. Wij willen er slechts over opmerken, dat prof. Oud de rechtse partijen onrecht doet, wanneer hij de indruk wekt, dat deze partijen de geestelijke vrijheid geweld aan doen. Het vraagstuk wordt wel zeer oppervlakkig gesteld, wanneer men het doet voorkomen alsof het gaat om gelijk recht voor diverse stromingen. Het gaat om het karakter van het Humanistisch Verbond tegenover dat van de Kerken en dan ligt het vraagstuk heel anders.

• *Heiningen en hokjes*

In A.R. Staatkunde heeft ds. Visser, die rijksgecommitteerde was bij een aantal examens, zich beklaagd over de geringe politieke belangstelling en de geringe kennis op dit gebied bij de examenkandidaten. Bij het examen kleuterleidster van een r.k. instelling wisten 26 kandidaten de A.R.-partij niet te noemen, toen de namen van vijf politieke partijen gevraagd werden. Ds. Visser stelt dan de vraag of de partij niet een nieuwe naam moet kiezen, die meer aanspreekt.

De socialistische oud-minister Vondeling is het daarmee eens, maar hij ziet een nog veel belangrijker oorzaak van het verschijnsel, dat ds. Visser signaleerde. De A.R.-partij is een typische „heiningenclub", een hokjespartij, zegt hij. Hij wil niet ontkennen, dat daardoor wel kracht kan worden ontwikkeld, maar zegt hij, men moet zich niet verbeelden tegelijkertijd in het isolement zijn kracht te kunnen zoeken en middenin het volk te kunnen staan. De A.R.-partij is een gesloten huis, terwijl de P.v.d.A. een echte volkspartij is. Zo'n partij interesseert jong Nederland.

Wij hebben het beeld, dat de heer Vondeling van de A.R.-partij gaf, slechts beknopt kunnen weergeven maar zelfs zo is het al duidelijk, dat de heer Vondeling een beeld van een bijzonder excentrieke en buiten de werkelijkheid staande partij heeft opgehangen. En we zouden willen zeggen dat, als er zo'n partij in Nederland bestaat, het des te onbegrijpelijker is, dat daaraan in het onderwijs geen aandacht wordt gegeven, want dit behoort toch iedere Nederlander te weten!

Maar de partij, die aldus door de socialistische oud-minister werd geschetst, bestaat niet en het is meer dan treurig, dat een vooraanstaand man in een partij, die herhaaldelijk opwekt tot politieke belangstelling en medeleven — nog in de Nieuwjaarstoespraak van de partijvoorzitter! — meent op deze wijze het gebrek aan belangstelling en kennis te moeten verklaren. Terwijl het toch juist op zijn weg zou liggen eraan mede te werken, dat ons onderwijs de leerlingen een bredere kijk op het leven, ook het politieke leven, geeft.

De heer Vondeling moet zelf weten, wat hij over de A.R.-partij wil zeggen maar wanneer hij dat op deze wijze doet, moet hij ook weten dat hij mede-verantwoordelijk is voor verschijnselen, zoals ds. Visser die in A.R. Staatkunde signaleerde.

Oudjaar - Nieuwjaar en het spook

Die wonderlijke oudejaarsavond, waarop de tijd plotseling zijn haast verloren schijnt te hebben en de klok duidelijker hoorbaar schijnt te tikken dan anders — die oudejaarsavond is de avond van overpeinzingen. Hoezeer ook betwijfeld mag worden of het allemaal wel tot de laatste letter toe gelezen wordt, toch bevat iedere krant wel op de een of andere manier een terugblik op wat voorbijging en een blik vooruit op wat komen gaat.
Dat naderend einde van het jaar en die intrede in een nieuw jaar wordt men ook door iets anders gewaar: een zekere onrust maakt zich van de mens meester die zich schijnt te moeten uitleven in veel en fel vuurwerkgeknal en (helaas ook) in dikwijls ontoelaatbare baldadigheid. De relletjes in Den Haag en elders zijn er het voorbeeld van. En het meest trieste voorbeeld is waarschijnlijk de plotselinge opleving van het nationaal-socialistische anti-semitisme. Het is alsof rond de jaarwisseling het spook van Hitler plotseling is gaan rondwaren, niet slechts in Duitsland, maar ook in andere Europese landen.

Het zijn deze zaken waaraan we hier aandacht willen besteden.

Zwak beleid

Als u weet dat dat „zwakke beleid" in 1960 van het kabinet-De Quay verwacht wordt, dan valt het u niet moeilijk te raden in welke krant deze „blik in het nieuwe jaar" is verschenen: Het Vrije Volk heeft voor de voorzitter van de P.v.d.A., de heer Vermeer, zijn kolommen opengesteld. Dit zegt de heer Vermeer:

Eén ding laat zich voor 1960 wel voorspellen: Het zal namelijk in het komende jaar niet ontbreken aan allerlei krampachtige pogingen om het kabinet-De Quay bijeen te houden. Men kan het zich eenvoudigweg niet permitteren om wat zó moeizaam tot stand kwam, na zó korte tijd te laten mislukken. Professor Romme krijgt in het komende jaar vele kansen om het onverzoenlijke te verzoenen'. Of de Nederlandse burger van dit soort politiek iets zal begrijpen, is een vraag die de regeringspartijen blijkbaar minder interesseert.

De vraag wat de P.v.d.A. hieraan gaat doen, geeft de heer Vermeer deze sombere slotbeschouwing in de pen:

Ten slotte is er een punt, waarover geen voorspelling nodig is.

Op grond van de daden van het kabinet-De Quay in 1959 en de beslissingen waarvoor ze staat in 1960, is een aarzelend en zwak beleid te verwachten.

Dit beleid verzwakt het gezag van de regering en is schadelijk voor de parlementaire democratie.

Voor wat dit laatste betreft zijn onze verwachtingen voor 1960 uiterst somber. Het is geen vreugde dat te moeten vaststellen.

Het zal de taak van de oppositie zijn voortdurend op dit laatste punt te wijzen. Van haar zal het afhangen, of een groeiend deel van ons volk tot het besef zal komen, dat het niet zo langer kan. Het gaat hier niet om een partijbelang, maar om een landsbelang van de eerste orde.

In deze ontwikkeling zal de Partij van de Arbeid werkzaam en actief zijn. Dat is geen voorspelling, dat is een zekerheid.

Nadelen van absoluutheid

De Nieuwe Rotterdamse Courant (in een nabeschouwing over 1959) is de controverse met de liberale fractieleider prof. Oud nog niet vergeten. Het „Niet in één kabinet met de socialisten" acht de N.R.C. nog altijd wat àl te absoluut. Het blad schrijft:

Zo begon 1959 midden in de voorbereidingen tot de verkiezingsstrijd en deze strijd, geheel volgens de verwachtingen, werd zeer fel vooral van de zijde van de socialisten en de liberalen. De socialisten, reeds enkele maanden in (gematigde) oppositie tegen het beheer door het kabinet-Beel en vastbesloten het verloren terrein terug te winnen, vestigden de aandacht der kiezers op de gevaren van een „rechts" kabinet; de liberalen moreel gesteund door hun eclatante overwinningen bij de Staten- en de raadsverkiezingen in 1958, brachten de leus: „Niet in één kabinet met de socialisten!" Zo werd het beeld van de verkiezingstrijd voor een flink gedeelte vereenvoudigd tot een strijd tussen socialisme en anti-socialisme, een tegenstelling die tallozen vooral emotioneel — meer dan rationeel — aansprak. De absolute houding van de liberalen had inderdaad dit voordeel voor het kiezerskorps, dat men niet in het duister tastte omtrent hun bedoelingen. Of dit voordeel opweegt — retrospectief dan — tegen de nadelen die in de toekomst door deze absoluutheid kunnen ontstaan, wanneer misschien andere coalities nodig zijn, blijft natuurlijk een vraag. Een vraag overigens die wij op dit moment niet hoeven te beantwoorden, omdat het kabinet-De Quay op slag van twaalf nog stevig in het politieke zadel zit.

Strijd om de christelijke invloed

Trouw signaleert in haar hoofdartikel van 2 januari een „gevaarlijke verandering: de hardnekkige aanvallen uit heel verschillende hoeken tegen wat men dan de verzuiling pleegt te noemen". Het blad schrijft:

Wij hebben die aanvallen altijd gekend. Maar voor de oorlog werden die gemakkelijk afgeslagen. Na de oorlog niet meer. Reeds in 1945 en ook nu richt zich de spits van die aanvallen tegen ons omroepbestel. En het is duidelijk dat het omroepbestel hierbij in het defensief is. En dat is een gevaarlijke situatie.

Bedoeld of niet bedoeld vormen deze aanvallen een ernstige aanslag op de christelijke beïnvloeding van ons volksleven.

En het is een trieste zaak als we moeten constateren dat iemand als de heer Van Walsum — voorheen voorzitter van de Prot. Chr. Werkgemeenschap in de P.v.d.A. — hier hand in hand gaat met het dagblad „De Telegraaf".

Van de heer Van Walsum is het adagium dat de strijd tegen de verzuiling begint met het breekijzer in het omroepbestel.

En dat breekijzer heet commerciële televisie, bedreven door een zelfstandige commerciële maatschappij.

Wij moeten ons goed realiseren wat dit betekent. Zulks te meer omdat er onder de voorstanders van de commerciële televisie mensen zijn die zich minder goed dan de heer Van Walsum realiseren wat het betekent.

Voor hem is het een fase in de strijd om aan de zelfstandig georganiseerde christelijke activiteit in staat en maatschappij een einde te maken. En wij zien dat precies zo als de heer Van Walsum. Daarom kiezen wij, even beslist als de heer Van Walsum zijn standpunt koos, het aan het zijne radicaal tegenovergestelde standpunt.

Het spektakel dat in sommige kringen tegen de N.C.R.V. gemaakt is omdat zij de laatste zondag niet wilde afstaan om de uitzending van een Duitse operette mogelijk te maken is al evenzeer een teken van de arrogantie waarmee men de christelijke omroep te lijf gaat. Het spreekt vanzelf dat de N.C.R.V. er niet van heeft afgezien om haar christelijke roeping op die zondagavond te vervullen ten behoeve van een Duitse operette.

Wij zien in het komende jaar deze strijd om de georganiseerde christelijke invloed in ons openbare leven als een van de belangrijkste dingen.

Het christelijk organisatieleven en de christelijke politiek moeten hier hand in hand gaan. En wij zouden wel wensen dat allen die op de een of andere wijze bij deze dingen betrokken zijn en die op afbreuk aan die georganiseerde christelijke invloed geen prijs stellen, zich bewust worden hoe gevaarlijk de eerste stap op dit hellend vlak is.

Laten we deze oudejaarsoverzichten besluiten met de woorden van Thomasvaer en Pieternel zoals die zijn uitgesproken in de Amsterdamse schouwburg na de opvoering van de Gijsbreght. Ze zijn (ook al is het grappig bedoeld) een illustratie van wat Trouw geschreven heeft. Thomasvaer en Pieternel dan maakten hun entree, gezeten op een spaarvarken waarover zich dit gesprek ontspon:

Thomasvaêr:
Heb ik het soms mis wanneer ik zeg, dat 't beest wat opgeblazen is?
Pieternel:
Dat klopt misschien, doch waar zijn kracht in schijnt te schuilen.
Dat zijn z'n pootjes!
Thomasvaêr:
Ach, het zijn vier korte zuilen, Elk met een eigen kleur, dat zie je toch niet veel.
Pieternel:
Maar 't lijf is weer egaal.. en overwegend geel.
Thomasvaêr:
't Lijkt met elkaar een karbonade allegaartje,
Alleen.... die krul aan het eind...., zeg kijk nou eens dat staartje is rood van kleur! Waarom?
Pieternel:
O, dat is gauw verklaard. Het politiek venijn zit hier ook in de staart.

„Een spook waart rond in Europa, het spook van... het nationaal-socialisme", zo luidde het onderschrift bij een plaat van Boost in De Tijd/De Maasbode. In een bijgevoegd commentaar schrijft het blad te geloven dat „de massa van het Westduitse volk voorgoed heeft afgerekend met Hitler en diens ideologie". Desondanks geeft de schrijver deze waarschuwing:

Maar het nationaal-socialisme hebben we leren kennen als een zo verschrikkelijke leer, dat iedere mogelijkheid van een wederopleving ons verontrust. Het verheugt ons, dat blijkbaar nergens die ongerustheid zo groot is als bij de verantwoordelijke personen in de Bondsrepubliek. Met alleen een streng optreden tegen de misdadigers — hoe noodzakelijk ook — zullen de Westduitse autoriteiten het kwaad niet kunnen wegnemen. Men zal zich vooral moeten afvragen, of het in laatste instanties niet een pedagogisch probleem is. Ouders en docenten moeten de jeugd de weerzinwekkende sybolische betekenis van het hakenkruis voorhouden. Als de Westduitse nozem zich in zijn verzet tegen de maatschappij bedient van Hitleriaanse tekens en leuzen beseft hij misschien maar half wat hij doet. Maar dat besef moet hem bijgebracht worden.

Onoverwonnen verleden

Het Parool is in zijn beschouwingen over deze zaak wel wat kritischer jegens het Duitse volk. Het haalt woorden van oud-president Heuss en van bisschop Dibelius aan waaruit blijkt, dat deze beiden het nazi-verleden nog niet als overwonnen beschouwen. Het Parool gaat dan verder:

Feiten, die er op wijzen, niet enkel dat er een neiging bestaat tot een al te grif wilen vergeten van het jongste verleden, maar, erger, dat er in de Bondsrepubliek nog te velen zijn, en dat soms op hoge en verantwoordelijke posten in staat en maatschappij, die dat jongste verleden allerminst vol afschuw afwijzen en veroordelen. Het zijn die feiten, die te vaak niet-Duitsers, die op zich zelf volkomen bereid zouden zijn een streep onder het verleden te zetten en een toekomst tegemoet te zien, waarin een democratische Bondsrepubliek een volwaardig partner en bondgenoot is, doen opschrikken en achterdochtig maken.

Wanneer men zich in Bonn wellicht een beetje verbaast over de onrust elders door de Keulse wandaden van de laatste weken verwekt, omdat soortgelijke dingen zich toch ook buiten Duitsland hebben voorgedaan, laat men zich er dan rekenschap van geven tegen welke achtergrond een niet-Duitser, een Nederlander bijv., dit ziet en zien moet. Het valt uiteraard toe te juichen, wanneer nu in de Bondsrepubliek, met harde hand wordt ingegrepen, zodat de bedrijvers en niet minder, degenen, die achter hen staan en op zijn minst even schuldig zijn, hun gerechte straf krijgen.

Belangrijker, véél belangrijker nog zou het echter zijn, wanneer duidelijk en overtuigend blijken zou van de vaste en sterke wil van het Duitse volk in al zijn geledingen „het verleden te overwinnen." Dat wil zeggen: het niet te verdringen. Niet er, te midden van de wat poenige euforie van het „Wirtschafswunder", liever niet aan denken en nog veel minder proberen het volstrekt onvergeeflijke min of meer goed te praten.

Maar door zijn gehele houding, met woord en daad te tonen dat de vermaning van prof. Heuss doel heeft getroffen. Bewijzen, om het nog iets anders te zeggen, dat hij gesproken heeft niet enkel tot maar ook vóór en uit naam van de overgrote meerderheid van zijn volk.

De komende man

Livingston Merchant

bekwaam opvolger van Robert Murphy

IN de naaste toekomst zullen we waarschijnlijk vaak de naam horen van Livingston Talmadge Merchant, de nieuwe Amerikaanse onderminister van buitenlandse zaken voor politieke aangelegenheden. Als zodanig volgde hij de bekende diplomaat-bij-uitnemendheid Robert Murphy op, die in de internationale politieke arena naam en faam had verworven, maar om persoonlijke redenen besloot, de diplomatieke dienst vaarwel te zeggen.

Totdusver was de 57-jarige Merchant gevolmachtigd onderminister voor politieke aangelegenheden. Na een geslaagde carrière in de financiële wereld werd deze Amerikaan, die cum laude in 1926 aan de Princeton universiteit afstudeerde, al in 1942 aan het departement van buitenlandse zaken verbonden.

Tijdens de tweede wereldoorlog bekleedde hij achtereenvolgens de functies van plaatsvervangend hoofd van de afdeling oorlogsmateriaal, hoofd van de afdeling blokkade en aanvoer, hoofd van de afdeling oostelijk halfrond en hoofd van de economische afdeling voor oorlogsgebieden.

NA de oorlog volgde zijn benoeming tot lid van een presidentiële commissie, welke de economische problemen in Europa moest onderzoeken en de organisatie ter hand moest nemen voor de aanvoer van noodzakelijke voorraden naar de bevrijde gebieden. In oktober 1945 werd hem de post van ambassaderaad bij de Amerikaanse ambassade in Parijs aangewezen. Gedurende zijn verblijf in Frankrijk had hij tevens zitting in de centrale Rijn-commissie en Europese binnenlandse transport-organisatie.

Nadat hij in 1946 en 1947 gediend had als hoofd van de luchtvaartafdeling van het ministerie van buitenlandse zaken, reisde Merchant in 1948 naar China, om daar als ambassaderaad te Nanking te fungeren. In 1949 werd hij benoemd tot plaatsvervangend onderminister van buitenlandse zaken voor aangelegenheden, het Verre Oosten betreffende.

Twee jaren daarna vroeg het ministerie hem de nieuw gecreëerde post van assistent van de minister voor zaken op het terrein der wederzijdse veiligheid te bezetten. In deze functie werd hem o.a. de coördinatie opgedragen van alle activiteiten van het ministerie op het gebied van economische en militaire bijstand aan bevriende landen.

IN 1952 reisde hij opnieuw naar Frankrijk om als gevolmachtigd vertegenwoordiger van de Verenigde Staten bij de Noord Atlantische Verdrags-Organisatie te dienen en als permanent vertegenwoordiger in de Navoraad zitting te nemen. Nadat generaal Eisenhower het opperbevel van de Navo had opgegeven om het Amerikaanse presidentschap op zich te kunnen nemen, werd Merchant benoemd tot staatssecretaris voor Europese aangelegenheden. In deze functie heeft Merchant actief deelgenomen aan de voorbereidingen van de conferentie der Grote Vier, die in juli 1955 in Genève werd gehouden.

Van 1956 tot 1958 diende Merchant zijn land als ambassadeur in Canada. Daarna volgde zijn benoeming tot gevolmachtigd onderminister voor politieke aangelegenheden. Het aftreden van Robert Merchant bracht zijn benoeming tot onderminister van buitenlandse zaken voor politieke aangelegenheden, hetgeen zoveel betekent als manusje van alles en advocaat voor kwade zaakjes.

Zijn staat van dienst is niet zo indrukwekkend als die van zijn voorganger, die een fabelachtige reputatie genoot. Wat niet wegneemt, dat Merchant zich als een zeer bekwaam diplomaat heeft leren kennen. Zijn bemoeienissen met bepaalde gebeurtenissen in het Verre Oosten vielen niet gelukkig uit. Maar die tijd ligt al weer ver achter ons.

Wij wensen onze geachte clientèle, vrienden en bekenden een voorspoedig 1960.

P. DE VRIJ EN ZONEN
TRANSPORTBEDR. TURFSTR. EN FOURAGEHANDEL
Tel. 01790 — 3604 en 3672
DORPSSTRAAT 210, BENTHUIZEN

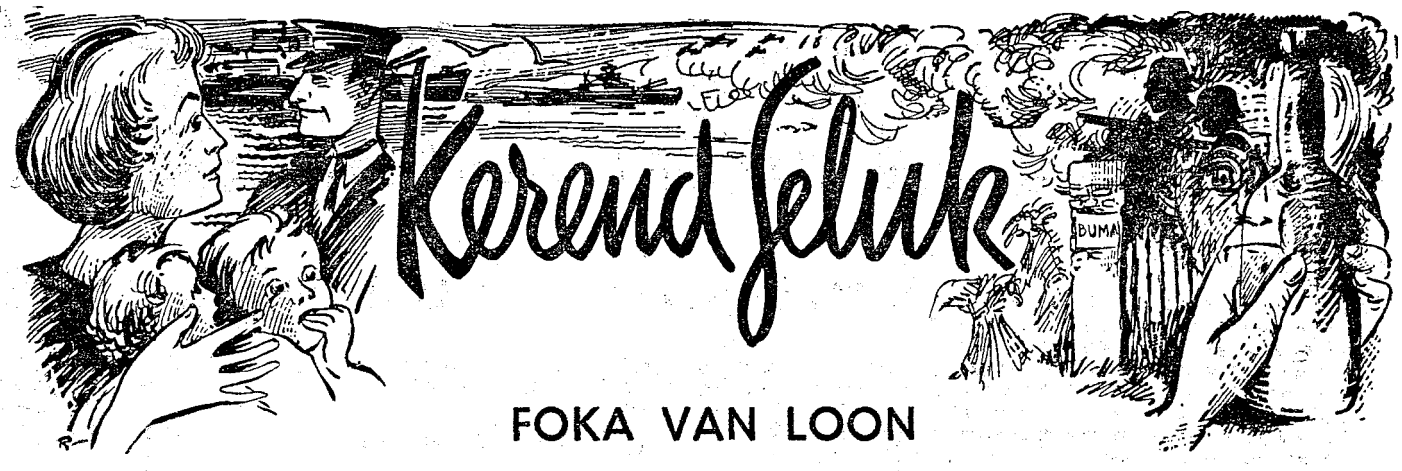

FOKA VAN LOON

't Is haast ongelooflijk, want hij ziet best, dat zijn vader 't niks leuk vindt en dat hij zich geen raad weet. Hij veegt niet voor niets ieder keer 't zweet van zijn voorhoofd.

Net als Everhard zich in arrenmoede afvraagt, of Paul stem genoeg zal hebben, om de hele nacht door te gaan met zijn geweeklaag en of 't pappa nooit zal verdrieten, om daar te blijven staan, of hij er vastgegroeid was, vindt Heerco 't machtwoord, waardoor Paul stante pede tot zwijgen wordt gebracht.

„Morgen gaat pappa naar Friesland, om mamma te halen. Is dat goed?"

Paultje knikt, heel zielig met waterige oogjes en een hanglipje, maar zijn geschrei verstomt.

„Zal pappa dan nu maar weg gaan?"

Het is een vraag voor de vaak, want Heerco rekent geen sekonde met de mogelijkheid, dat er wel eens een ontkennend antwoord zou kunnen volgen.

Als Everhard het dan ook niet met eigen ogen aanschouwde, zou hij 't nooit geloofd hebben. Paul schudt zeer beslist „nee", zijn mond begint al weer te beven.

En dan gebeurt er zo iets onwaarschijnlijks, dat Everhards brein het niet meer kan bevatten.

Zijn vader tilt Paultje op en draagt hem op gestrekte arm er zorg voor dragende, dat hij vlak blijft liggen, naar zijn eigen slaapkamer.

Everhard zou zich graag uit bed laten zakken en meelopen om toch vooral niets te missen, van wat er verder gebeurt, maar daar heeft hij 't lef niet toe en och, als hij zijn hersens even gebruikt, kan hij 't toch ook wel raden.

Paul mag natuurlijk op mamma's helft van het litsjumeaux bij pappa slapen.

Nog nooit vierde de jaloezie zo hoogtij in zijn verkommerd jongenshart.

Als hij ook nog had kunnen zien, hoe zijn vader en broertje hand in hand, inslapen, zou hij dat niet meer hebben kunnen verwerken, maar in tranen zijn uitgebroken.

HOOFDSTUK XXX

Het licht hangt al in de kamer, maar nog als gesluierd, als Heerco wakker wordt.

Het handje van Paul rust nog steeds in de zijne. Hij laat het voorzichtig op de dekens glijden. Paul geeft een onrustig kreuntje, maar slaapt dan weer verder.

Heerco wentelt zich op zijn andere zij.

Het stelt hem gerust, dat dit met niet noemenswaardige pijn gepaard gaat.

Met dezelfde onduldbare steken in zijn rug als gisteren, zou het haast ondoenlijk zijn, de reis naar Friesland te aanvaarden. En dat vandaag op 't program. Hij heeft 't Paul nu eenmaal beloofd. Of hij succes zal hebben en Akkie werkelijk mee terug brengen? Hij heeft er een zwaar hoofd in!

Als ze nog 't zelfde wassenbeeld is van de vorige keren, is er geen sprake van, dat Beppe haar gaan laat en dan heeft 't ook geen enkele zin.

Toch schijnt er volgens de brief van gisteravond enige tekening ten goede in de toestand te zijn gekomen.

Dat oude, boers gebleven doktertje schijnt er slag van te hebben, om met haar om te gaan.

Beppe, die een onbeperkt vertrouwen in haar oude jeugdvriend heeft, wou hem al eerder laten roepen maar Heit en de broers hadden er niet veel fiducie in. En ook Heerco, die 's zondags fatsoenshalve als hij op Buma State is wel eens mee ter kerke treedt en hem dan kort en gedrongen in zijn bank zag zitten, kreeg niet de indruk, dat dit mannetje, met de gezonde kleur van de buitenmens en meestal slaperige oogjes, veel redding zou kunnen brengen en veel verwachting heeft hij er nog niet van.

„Mem" is altijd nogal optimistisch gestemd geweest ten opzichte van wat ze eufemistisch Akkie's lusteloosheid noemt.

Heit heet het zwaarmoedigheid en dat woord komt er naar Heerco's mening dichter bij, maar 't is toch nog weer te zacht uitgedrukt voor de griezelige concentratie op één punt, waar Akkie aan lijdt.

Hij maakt zich geen enkele illusie en stelt zich niet voor, dat sinds mem schreef, de ingetreden beterschap met zulke reuzenschreden is vooruitgegaan, dat 't werkelijk verantwoord zou zijn Akkie mee naar huis te nemen, maar dat neemt niet weg, dat hij zijn woord aan Paul gestand wil doen. Het blijkt, dat hem dit ook geraden is, want ineens hoort hij het stemmetje van zoonlief naast zich, met een ondertoon van onvoorwaardelijk vertrouwen er in: „Vandaag komt mamma weer thuis, hè pappa?"

Heerco heeft niet de moed in deze onwrikbare hoop, ook maar een klein deukje te slaan.

Hij keert zich met 't gezicht naar de kleine jongen. „Ja, vandaag gaat pappa er op af!"

Hij moet zelf even lachen, om 't in deze vorm gegeven antwoord. 't Klinkt zo strijdvaardig, of 't oorlogstijd was en hij ergens een invasie moest verrichten.

Paul lijkt stukken beter dan gisteravond en vannacht. Zijn kleur is vrij normaal en zijn ogen staan weer rustig en vol ondernemingsgeest.

Zijn vaders vriendschappelijk op hem rustende blik ontlokt hem de volgende opzienbarende confidentie: „Ik ben blij, dat ik geen hond ben, pap!"

Heerco schiet in een jolige lach en bekent zich zelf tegelijk, dat hij enige weken geleden op een dergelijke uitlating gereageerd zou hebben met een bars: „Praat geen onzin!"

Nu zegt hij: „Zo, hoe kom je daar zo ineens bij?"

„Nou, dan kreeg ik ook kleine hondjes en dat zou ik niks lekker vinden!"

Nu, daar kan zijn vader enigszins inkomen, al ziet hij het verband nog niet goed en hij vaart verder! „Nee waarom niet?"

„Nou, Sjakie zegt, het doet gemeen zeer. Hij was er bij toen Tipsy jongde. Sjakie zei: Hij jankte heel hard en er kwam ook bloed, is dat zo pappa?"

„Ja, dat komt er allemaal bij te pas!" hoort Heerco zichzelf tot zijn onuitsprekelijke verbazing zeggen, inplaats dat zijn hand uitschiet, om 't jongetje naast zich een gevoelige draai om de oren te geven.

„Is dat altijd zo, pappa?"

„Ja dat is altijd zo!"

Om geen aanleiding te geven tot nog verder in 't nauw drijvende vragen, rangschikt Heerco alleen de woorden maar anders.

Maar dan volgt de klap op de vuurpijl: „Sjakie zegt, dat mamma mij ook zo gejongd heb."

Weer tot grenzeloze verbazing meesmuilt Heerco. In zijn hart tiert hij goedmoedig tegen dat vroegrijpe, welingelichte Sjakie, die hem van twee kanten in de perikelen heeft gebracht! Er wil hem echter geen scherpe terechtwijzing van de lippen, hij brengt alleen een kleine correctie aan in Paultjes manier van uitdrukken. „Ja, zo ben jij ook geboren!"

Paultjes ogen stromen vol medelijden. „Eng, hè pappa?"

„Voor wie bedoel je?" vorst Heerco voorzichtig.

„Voor mamma tuurlijk!" 't Komt er bits uit bij Paul.

„Mamma vond 't helemaal niet erg, ze was juist ontzettend blij," stelt Heerco hem gerust. „Ik denk, dat ze juist daarom zoveel van jullie houdt."

Paultjes voorhoofd fronst zich tot een wasbord, zo ernstig denkt hij na. „En mamma zei, dat ze ons van de Here gekregen heeft. Hoe kan dat nu allemaal?"

Heerco zit minstens zo zwaar te piekeren als zijn zoon.

Hij acht zichzelf in de allerlaatste instantie bekwaam, om sexuele voorlichting te geven aan een kleine jongen van amper zes jaar. Maar dan ineens ontspant zich zijn gezicht: „Weet je wat, je vraagt 't vanavond allemaal maar aan mamma!"

Dit voorstel vindt gelukkig ingang bij Paul. Hij knikt ijverig: „Ja, dat doe ik, want mamma is er bij geweest en u niet, hè pappa?"

Heerco kan naar waarheid getuigen, dat hij indertijd niet tegenwoordig is geweest, noch bij de geboorte van de één, noch bij die van de ander.

Daarmee wordt 't voor Paul de natuurlijkste zaak ter wereld, dat zijn vader hem voor nadere inlichtingen naar mamma verwijst.

„Nee, als u er niet bij geweest bent, kunt u 't natuurlijk ook niet weten," meent hij in alle eenvoud.

Om zijn zoon de gelegenheid te benemen nog een ander penibel onderwerp aan te snijden, rept Heerco zich uit bed en naar de badkamer. Hij wast en scheert zich daar, terwijl een vlijmende pijn hem er gedurig aan herinnert, dat er iets in zijn rug niet deugt.

Toch fluit hij af en toe welgemoed.

Na het tête à tête met zijn zoon doorzindert hem een wonder geluksgevoel, zo zuiver als hij in jaren niet kende.

(wordt vervolgd)

• *Vervolg van pag. 5*

op de dag, dat Rockefeller had laten weten, dat hij zich niet als kandidaat van de Republikeinse partij zou aandienen. Rockefeller heeft geen woord ten gunste van Nixon gezegd. Mag men hieruit afleiden, dat hij (evenals Stevenson bij de Democraten) de hoop nog niet heeft ongegeven en alsnog rekening houdt met een voor Nixon nadelige gang van zaken in de zes maanden, die ons nog van de nationale partijconventies scheiden? De formulering van de verklaring, waarin hij zijn besluit mededeelde, laat in dit opzicht voldoende ruimte.

De juiste man

OP het ogenblik ziet het er echter naar uit, dat Nixon met de kandidatuur van de Republikeinse partij gaat strijken en heeft het weinig zin, zich aan wensdromen over te geven. Ook voor speculaties is er thans geen plaats, omdat de verdeeldheid in de Democratische gelederen een belangrijke rol speelt bij het bepalen van de uitslag van de verkiezingen. Een feit is echter, dat de jongste gebeurtenissen, waarin Rockefeller zo'n belangrijke rol heeft gespeeld, spoedig een eind zullen maken aan de inderdaad grote onenigheid binnen de Democratische partij. Nu Nixon de meest waarschijnlijke kandidaat van de Republikeinen is, zal de Democratische partij, die met een teveel aan gegadigden te kampen heeft, die geen van allen enige zekerheid bieden, wellicht voor de derde maal een beroep doen op Stevenson (die zegt, de kandidatuur niet te zoeken, maar er in werkelijkheid grote belangstelling voor schijnt te hebben).

Rockefeller kan zich de weelde veroorloven, rustig af te wachten, hoe de strijd zich in beide partijen gaat afspelen. Hij schijnt er van overtuigd te zijn, dat Nixon zal worden verslagen, omdat hij nu eenmaal niet tegen de Democratische overmacht, die zich in het Congres al vele jaren onder Eisenhower heeft doen gevoelen, is op gewassen. Doet men dit jaar geen beroep meer op hem, zoals de Democraten het in 1952 op het laatste ogenblik op Stevenson deden, dan heeft hij de beste verwachtingen voor 1964. Maar vier jaren kunnen lang duren. En er kan in die tijd heel veel gebeuren. Dan moet de juiste man op de juiste plaats staan. Het is de vraag, of men zich dit in de Verenigde Staten wel voldoende realiseert. De wijze, waarop men Rockefeller heeft bejegend is hier een bewijs van. B.

De kleine Luiden

37. Het duurde enige tijd alvorens de trein naar Den Haag binnen de perronoverkapping gleed. De kleine Luiden, alsmede zijn vrouw en kinderen waren enigszins zenuwachtig, want het reizen per trein was voor hen een zeldzaam gebeuren. Ze kwamen al terstond in de allergrootste moeilijkheden, want het instappen gebeurde op de welbekende Hollandse wijze. waardoor mevrouw Luiden, de lieve spruiten en Luiden zelf in een hachelijke situatie kwamen te verkeren. De kleine Luiden, de koffers sjouwend, voelde, dat zijn hoed in het verschrikkelijk gedrang werd afgestoten, doch hij kon niet links of rechts en bovendien had hij zijn handen niet vrij. „Mijn hoed, m'n hoed!" riep hij — doch niemand der medepassagiers luisterde naar hem.

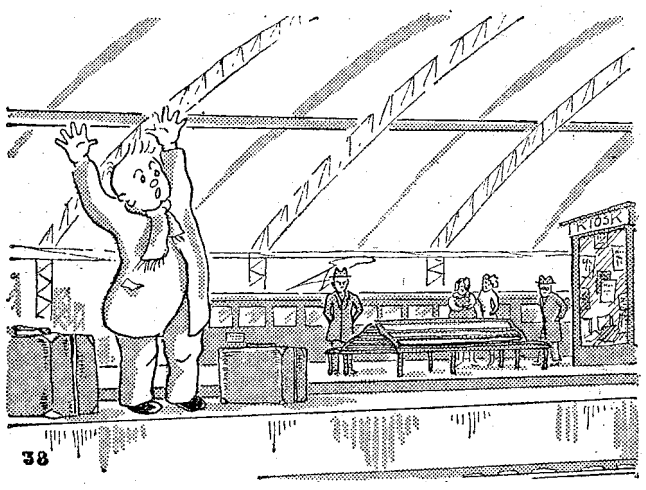

38. Iedereen riep in alle hollandse toonaarden, dat men niet zo dringen moest — en intussen drong iedereen zo fel en vinnig mogelijk naar de ingang van de trein. „Het humanisme jegens de medemens zou hier een schoon arbeidsveld hebben!" hoorde de kleine Luiden iemand zeggen. Het kwam uit de mond van een heer achter hem die z'n knie in de rug van Luiden plaatste. De kleine Luiden, bijzonder belemmerd in zijn bewegingen vanwege de zware koffers, werd heen en weer geduwd en pas toen alle reizigers de trein waren binnengegaan, kreeg hij gelegenheid om de bagage weer op te nemen. Doch toen klonk schril een fluitsignaal... en langzaam maar zeker reed de trein weg. De kleine Luiden stond wezenloos van ontzetting.

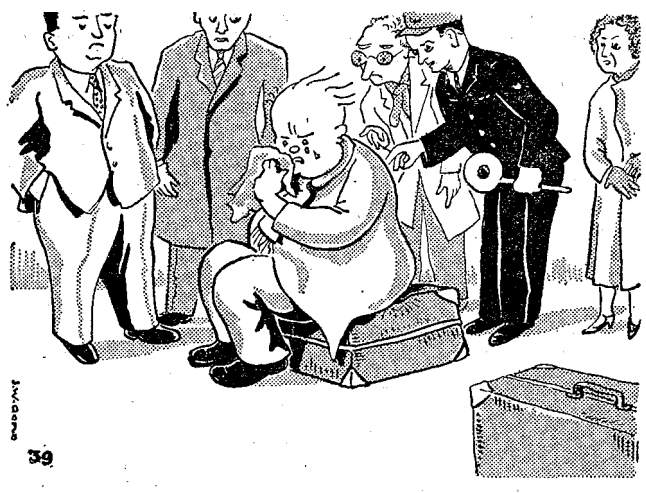

39. Het vreselijke was gebeurd... Vrouw en kinderen reden per trein weg, maar Luiden stond eenzaam op het perron. Hij stak zijn armen vol ontzetting omhoog, doch de trein zette vaart en was spoedig uit het oog verdwenen. De kleine Luiden plofte op een van zijn koffers neer en begon te snikken. Natuurlijk trok dit de aandacht van enige medemensen. Zij informeerden vol deernis, wat er aan de hand was. „Ik ben voor de politiek op stap," bracht Luiden er met moeite uit. „Dat kost offers, want ik ben mijn hoed, mijn vrouw en mijn twee lieve kinderen kwijtgeraakt." De stationschef verklaarde, dat hij dapper moest zijn, want alles wat bij de Nederlandse Spoorwegen zoekraakte, kwam tenslotte tóch weer bij de afdeling gevonden voorwerpen terecht.

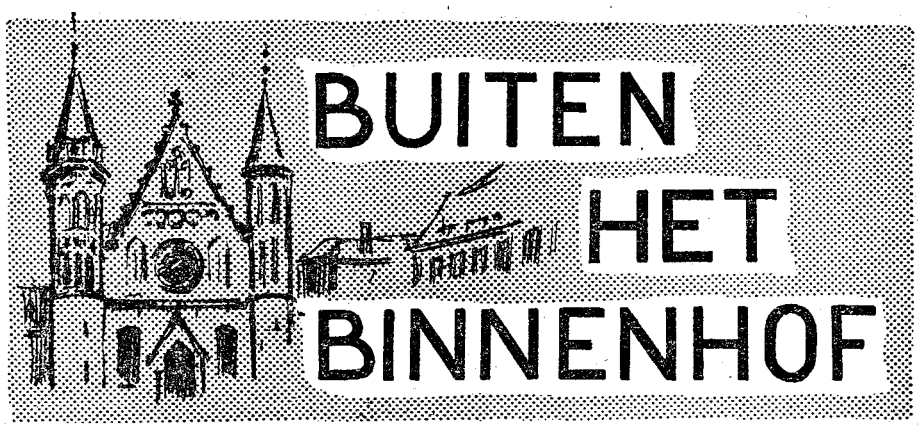

VAN HARTE alsnog een goed 1960! Ik dank allen, die de familie Groenkoper met kaarten en wensen bedachten, zeer. In het algemeen gesproken, moet dit jaar wel een goed jaar worden, gezien en gehoord alle wensen van zovele mensen, grote en kleine mensen, autoriteiten en zij, die geen gezagsdragers zijn, presidenten en prominenten, leiders en zij, die geleid worden, voormannen en schillemannen, graven en typografen, arme en rijke lieden. Want wat die traditionele nieuwjaarswensen betreft, zijn we allemaal gelijk voor die kaartenfabrikanten. Gelukkig nieuwjaar of zalig nieuwjaar, maar een goede wens is het. En dat jaar heeft al weer goed ingezet. Je kunt van elk jaar op aan, zei mijn vriend. De eerste valt altijd op de eerste en de laatste van de maand op de laatste. En Kerstmis is weer op 25 december en bevrijdingsdag op 5 mei. En er zijn weer 52 weken, al zijn er nu 366 dagen, maar dat konden we óók weten. En op de zondag volgt de maandag en op de maandag de dinsdag en niemand brengt die volgorde in de war. Waar krijgen we zo'n bediening?

Ziet u een beetje tegen het jaar op? Ik niet. Laat maar komen. Als er maar één fractie van alle goede wensen in vervulling gaat ben ik dik tevreden. Ik hoop in het bijoznder op een vruchtbaar politiek jaar. De drukte is al begonnen. In een van de dagbladen zag ik kort voor Kerstmis een foto genomen in de huize Zijlstra. De minister was de kerstboom aan het opsieren. Een intiem tafereel in de woning van de minister van financiën. De foto stond niet in mijn lijfblad, dat zeg ik er bij. In het onderschrift las ik, dat de minister anders geen tijd had. Het is ook een hele belasting, dit ambt. Met genoegen zag ik de kinderen Zijlstra met pa en moe. Dat zal zelden voorkomen denk ik. Daarom verheugde ik mij om dit weerzien.

DE politieke jaar overzichten hebt u natuurlijk allemaal gelezen. Is het nu niet eens tijd, dacht ik, voor de hoofdredacteur van dit blad een rondreis te maken, desnoods naar Moskou, om te overleggen met zijn collega, de hoofdredacteur van Russische Gedachten? Indien gewenst wil ik mee om mijn collega, die daarin iedere week „Buiten het Kremlin" schrijft te ontmoeten. Want langzamerhand hoor ik de vraag: „ben jij nog niet in Moskou geweest?" En die vraag wordt uitgesproken op een toon, alsof er verwondering over uitgedrukt wordt, dat iemand b.v. Madurodam nog niet heeft gezien. Zijn we in het stadium van de lauwe oorlog gekomen, of liever in dat van de bevroren of diepvries oorlog? Ja, als een mens dat allemaal zo op een stuk papier ziet staan afgedrukt, dat wat er allemaal in één jaar gebeurd is, dan verzucht hij: wat heb ik toch een sterk gestel om dat allemaal te verdragen en te verwerken. Nu gebeuren de gebeurtenissen gelukkig niet allemaal tegelijk, maar het is toch heel wat. De ene schok volgt op de ander. De middeleeuwse mens had misschien al lang hoofdpijn gehad. Doch de hoofdpijn schijnen wij verbannen te hebben. Nooit meer hoofdpijn, wordt de leuze. Ik zeg u, dat ik al een beetje onder de indruk ben van de gebeurtenissen van de eerste vijf dagen van 1960. Uitblazen is er niet meer mij in deze eeuw. Zelfs om twaalf uur op 31 december moest ik aan oliebollen denken. Ik moet daaraan nu niet meer denken!

WAARAAN ik wel moet denken en aan blijf denken is de herverschijning van het hakenkruis in tal van Europese en zelfs Oosterse landen, zelfs in Israël. Het jaar eindigde er mee en begon er mee. Vernielingen van monumenten ter nagedachtenis aan verzetsstrijders tijdens de nazi-terreur, bekladding van synagogen en bedreiging van joden zijn afschuwelijke tekenen van een onoverwonnen verleden. Dat de Westduitse Bondsregering zich over deze dingen schaamt en ergert wil ik gaarne aannemen. Dat deze ergelijke wandaden echter nog mogelijk blijken is zeer verontrustend. Op die regering, waarop thans het oog van de wereld is gevestigd, rust de grote verantwoordelijkheid in eigen land scherp in te grijpen om aan deze herleefde terreur een einde te maken en de daders streng te straffen. Wie gedroomd zou hebben, dat het hakenkruis aan stukken lag is bedrogen uitgekomen. De zuivering heeft gefaald. Maar het onrustbarende is, dat daden van antisemitisme worden uitgevoerd door jonge lieden, die Hitler niet gekend hebben. Doch uit zijn geschrift en mondelinge overlevering het venijn voor het eerst hebben geproefd. Dat is het beklemmende in deze zaak. De neo-nazi-activitenten zijn een even waarschuwend teken aan de wand van Europa als door de daders aangebrachte hakenkruisen aan de wanden van joodse bedehuizen.

ZO begon 1960 dus al wat angstiger dan we hadden voorgesteld. Het begon ook wat minder cultureel dan we ons hadden voorgesteld. In een dagblad las ik grote stukken met betrekking tot het overlijden van een Italiaanse wielrenner. Ik heb kennis kunnen nemen wat van deze sportsman(?) door zijn vrienden is gezegd, toen zij het bericht van zijn dood hoorden. Ik kreeg de indruk dat de wereld de wereld niet meer is nu de heer Coppi er niet meer is. Ik zal trachten mij met het denkbeeld te verzoenen, dat wordt dan blijkbaar van ons 1960-mensen verwacht. Maar ik wilde wel, dat u wist, dat er andere waarden op deze wereld zijn. Gelukkig, u weet het. Inmiddels liggen er 155000 gulden te wachten — als ik dit schrijf — op de man of de vrouw, die precies de voetbaluitslagen in de KNVB-pool heeft geraden.

Vroeger schaamde zich iemand een kruisje te zetten als hij niet kon schrijven. Nu wordt het domweg kruisjes-zetten beloond met ruim anderhalve ton.

Rare wereld toch! Raar begin van 1960, waarvan ik mij toch zoveel had voorgesteld.

Hopenlijk wordt het beter. Laat ik mij dus maar weer tot de goede wensen voor u allemaal keren. Veel goede gedachten, veel Nederlandse gedachten!

William Groenkoper

WIJK BIJ DUURSTEDE

DE verkiezingen in 1909 hadden geleid tot een grote overwinning voor rechts. Voor Breukelen werd gekozen de heer de Waal Malefijt, maar deze a.r. volgde de heer Idenburg op als minister van koloniën. Zoals wij het vorige jaar hebben verteld, hebben toen de Roomsen hun best gedaan, dit district voor zich te veroveren. Het mislukte en de heer Monté Verloren, de a.r. candidaat, werd gekozen.

Kort daarop overleed de heer De Ridder, het a.r. kamerlid, gekozen voor Wijk bij Duurstede. Dat was het oude district van Schaepman, maar op diens advies was later een a.r. candidaat gesteld, omdat een protestant er betere kansen had, hoewel van de drie rechtse partijen de Roomse partij de sterkste was in dit district. Na het overlijden van mr. de Ridder wilden de Roomsen ook dit district terug. En hier liep het anders dan in Breukelen. Overleg tussen de centrale partijorganisaties leidde er toe, dat een R.K. de candidaat werd van de rechtse coalitie, nl. baron de Wijckerslooth van Weerdesteyn. Hij werd gekozen, ondanks hevig verzet van de liberalen.

Ter aanbeveling van de liberale candidaat werd een strooibiljet verspreid met o.a. deze waarschuwing:

> *„Protestanten, weest nu wakker en gedenkt aan Jan de Bakker. Moet ons Geuzenland geheel verroomsen? Zal ons Koningskind, afstammeling van Willem de Zwijger, verdediger van het protestantisme en van een Willem III, redder van het protestantisme, op den duur, ten einde te kunnen regeren, eerst een voetval moeten doen voor de over de bergen zetelende Paus-Koning?"*

Historisch is dit pamflet niet helemaal betrouwbaar, want iedereen dient te weten, dat de Koning-stadhouder kinderloos is overleden, en dat „ons Koningskind" dus geen afstammeling is van Willem III! Maar tyyperend is het wel.

Toen de heer van Wijckerslooth was gekozen, schreef het liberale Handelsblad, dat de kansen van de verslagen liberale candidaat heel wat beter zouden geweest zijn, als de kiezers hadden gelet op ervaring en capaciteiten inplaats van op kerkelijke en politieke gezindheid.

Het Friesch Dagblad leverde ook een commentaar. Het schreef: de liberalen zijn erg bang voor het Roomse gevaar. Dat gevaar is er inderdaad, als men er niets tegenover stelt dan neutralisme of vaag christendom. Maar als ons volk leeft bij wat de kerk belijdt in de Heidelberger Catechismus, dan behoeven wij ons over het Roomse gevaar geen zorgen te maken.

16e JAARGANG No. 2 — 16 JANUARI 1960

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

DE INHOUD VAN DIT NUMMER IS GELIJK AAN DIE VAN HET LEDEN-CONTACTORGAAN A.R. POST

. . . HIER DULDT DE GROND GEEN SLAVERNIJ
WAAR VRIJHEID EEUWEN STOND . . . !

De moordzaak „Magere Josje" heeft een stuk ellende aan de openbaarheid prijs gegeven die elke beschrijving tart. Weinigen wisten ervan, verreweg de meesten van ons zijn er aan voorbijgeleefd. En de vraag is: „Moet dat zo maar voortduren?" Op bladzijde 3 van dit blad geeft een bij uitstek deskundige hierover zijn mening.

R. W. HEUTINK
Wierden
installeert uw school op vakkundige wijze
jarenlange ervaring
deskundige voorlichting
uitstekende service
zeer waarderende referenties

J. NOOITGEDAGT & ZN
IJLST
OPGERICHT 1868

BINK'S AUTOBEDRIJF
Official G.M.-Dealer
Opel - Chevrolet
Telefoon 01720—2464
ALPHEN AAN DEN RIJN
Ook uw betrouwbaar adres voor 1e klas
TWEEDE-HANDS AUTOMOBIELEN
Steeds door inruil voorradig.
Regelmatig in onderhoud geweest.
PRIJZEN VANAF ± ƒ 2500,—.

* * * Prijzen omlaag

De socialistische pers heeft wat smalend gedaan over de prijsverlagingen die de minister van economische zaken, drs. J. W. de Pous, in de afgelopen weken heeft aangekondigd. Zo van: „Jongens, jongens, wat gaat het goed! De zeeppoeder een cent goedkoper en de lampen een paar centen naar beneden, dat zet zoden aan de dijk!"

Wel erg goedkoop, die kritiek. Aangepast aan de prijsverlagingen . . .! Want al zetten deze prijsverlagingen dan geen zoden aan de dijk — men mag ze zien als een symptoom. Prijsverhogingen hebben de neiging als een sneeuwbal te werken (we herinneren ons dat allemaal uit de tijd van de socialistische loonrondes), prijsverlagingen hebben dezelfde neiging, alleen al uit concurrentie-overwegingen.

Belangrijker echter is de reden van deze prijsverlagingen. Zoals de algemene loonrondes prijsverhogend werkten, zo werkt de vrijere loonvorming prijsverlagend. Als namelijk uit de berekeningen blijkt dat een bepaalde bedrijfstak of een bepaald bedrijf zeer grote loonsverhogingen zou kunnen betalen, dan moet dat te grote deel worden aangewend voor prijsverlagingen. Nú is dat het geval geweest bij een tweetal bedrijven — andere kunnen volgen.

Dat men dit in socialistische kring met lede ogen aanziet is begrijpelijk. En dat men dan wijst op de stijging van de kosten van levensonderhoud ten gevolge van de droogte is evenmin te verwonderen. Maar of het ook een eerlijke wijze van politieke oppositie is . . . ?

* * * Op zoek naar nieuwe koers

Het internationale congres over het socialisme heeft ruimschoots de aandacht van de pers gehad. De openhartige sfeer van dat samenzijn is alom geprezen. Tevens is er zelfs in de socialistische dagbladen op gewezen, dat de meningen nogal eens uiteen liepen. Dit is met name bij een zo internationaal gezelschap inleiders, ook al waren alle deelnemers socialist, geen wonder. In elke groep van zo verscheiden samenstelling zou dat het geval zijn. Ware het niet zo, dan zou er iets mis zijn. Geen woord van leedvermaak komt ons daarover dus over de lippen.

Wel is het opmerkelijk dat er op de meest fundamentele punten geen grotere overeenstemming heerste nu toch diverse socialistische partijen Marx' leerstellingen ten grave droegen. Volgens de persberichten heeft de Oostenrijkse socialist Czernetz op dit Utrechtse congres volgehouden dat het socialisme behoefte heeft aan een proletarische ideologie en dat de welvaartsstaat het resultaat van klassenstrijd is. Gelukkig zijn vele anderen, w.o. Prof. Banning, daartegen in het geweer gekomen.

Anderzijds zijn, met name door de Engelse socialist Crosland, de huidige socialistische doelstellingen zodanig geformuleerd, dat het velen bijzonder moeilijk zal vallen het onderscheid tussen socialisme en liberalisme nog duidelijk te zien.

De opmerking van Prof. Zijlstra, dat deze twee hoe langer hoe meer naar elkaar toegroeien, wordt door dit alles wel treffend bewaarheid. Het socialisme zocht zich tastend een nieuwe koers. Dit feit zal niet nalaten op de positie van het socialisme hier te lande steeds meer invloed uit te oefenen. Wij nemen aan dat de uitkomst van deze ontwikkeling de zich oriënterende socialisten evenzeer zal interesseren als ons. Wij althans willen wel graag van onze politieke tegenstanders weten waar we met hen aan toe zijn.

* *Als op nieuwjaarsdag Thomasvaer en Pieternel hun entree maken in de Amsterdamse schouwburg, gezeten op een spaarvarken en zo hun (wel wat rood getinte) nieuwjaarswens uitspreken, dan — ja, dan is er alle reden om aan te nemen dat het Nederlandse volk een bijzonder spaarzaam volk is . . .*

* *Als echter minister-president De Quay in zijn „bezitsvormingsnota" moet constateren dat in het jaar 1956 iedere loontrekker weliswaar met gemiddeld 7 pct. meer in het loonzakje naar huis ging, maar dat de gezinnen desondanks 2 pct. minder spaarden dan het jaar daarvoor, dan — ja, dan is er alle reden om aan die spaarzin wat te gaan twijfelen . . .*

* *Dan echter is het te verheugender dat regering en parlement in de laatste dagen van het voorbije jaar (bijna) eensgezind tot de slotsom zijn gekomen: de tijd is rijp, meer dan rijp zelfs, om aan dat vage woord bezitsvorming tastbare gestalte te geven. Om een extra prikkel te geven ter stimulering van de spaarzin van ons volk.*

EIGEN BEZIT VOOR IEDER

HET lijkt op een verkiezingsleuze, dat „eigen bezit voor ieder" — en dan nog op een tamelijk doorzichtige, wat leugenachtige leuze! Een „stuntje" dus dat de anti-revolutionaire partij beslist onwaardig is!

Maar men kan het ook heel anders, heel wat minder materialistisch bekijken. Luister slechts naar de gedenkwaardige woorden die de anti-revolutionair Hazenbosch op dinsdag 22 december sprak in de Tweede Kamer.

Dit zei de heer Hazenbosch:

„Een samenleving, meneer de voorzitter, die zich in principieel opzicht verkeerd ontwikkelt, stuit ook onvermijdelijk op praktische moeilijkheden. Tot een dergelijke principieel verkeerde ontwikkeling van de samenleving rekenen wij een ontwikkeling, waarbij het vermogen zich ophoopt in handen van weinigen.
Als die principieel verkeerde tegenstelling zich toch voltrekt, ontstaan er in de samenleving tegenstellingen. Dan komen er spanningen. Dan tiert het wantrouwen. Dan is er ruimte voor haat en nijd. Een beleid, gericht op bezitsvorming voor de brede lagen van ons volk, is dus voor ons als anti-revolutionairen niet alleen een zaak van materiële aard!"

Inderdaad: gedenkwaardige woorden!
Niet omdat ze nieuw zijn — de heer Hazenbosch herinnerde eraan dat deze opvatting reeds tot uitdrukking is gebracht op het christelijk-sociaal congres van 1891.

Wèl omdat hier, in een debat over heel zakelijke financiële maatregelen, nog eens heel duidelijk werd aangetoond dat politiek niet is een zaak van alleen-maar-aards-materialisme. Politiek bedrijven is niet denkbaar als er geen beginselen, geen „hogere waarden" aan ten grondslag liggen.

Daarom is pleiten voor „eigen bezit voor ieder" niet een valse verkiezingsleus — het is streven naar een verantwoorde samenleving. Verantwoord in christelijke zin. En daarom ook kon de heer Hazenbosch zo spreken tijdens dit parlementaire debat over de bezitsvormingsnota (of zoals het in de officiële taal heet: nota over de hoofdlijnen van het in de eerstkomende jaren te voeren beleid ter bevordering van de vorming van duurzaam persoonlijk bezit in brede kring).

Bezitsvormingsbeleid immers is een stuk politiek dat de anti-revolutionaire partij zeer ter harte gaat.

Waarom?

Er zijn twee zwaar tellende redenen voor:

a. Omdat eigen bezit de mens gelegenheid geeft zijn verantwoordelijkheid als mens ten volle te beleven;

b. Omdat eigen bezit een gezondmakend element is in de samenleving der mensen.

Het eerste is gemakkelijk te begrijpen: een man wil, als hij tenminste een màn is, zelf de moeilijkheden het hoofd kunnen bieden die hem en zijn gezin eventueel bedreigen. Hij wil niet bij de minste of geringste tegenslag zijn hand moeten ophouden bij de gemeenschap want dan is hij als een kind dat nog in alles afhankelijk is van vader en moeder. Wie volwassen is wil zèlf verantwoordelijk zijn!

Het tweede volgt rechtstreeks uit de redenering van drs. Hazenbosch: als in de samenleving het bezit zich ophoopt in de handen van weinigen, dan sluipen afgunst en wantrouwen, haat en nijd het hart binnen van hen die van alles verstoken zijn. Een dergelijke samenleving mag dan aantrekkingskracht hebben voor hen die het oud-liberale „ieder voor zich" aanhangen — voor een christen is ze niet aanvaardbaar.

Omgekeerd is al even onchristelijk wat de socialisten willen: geen bezitsvórming maar bezitsspréiding. Anders gezegd: afnemen van degenen die zoveel hebben en dat verdelen onder degenen die weinig of niets hebben. De oude marxistische leus dat eigendom diefstal is, is niet de onze.

Dít is bezitsvorming: van het inkomen dat het Nederlandse volk dag aan dag met elkaar vergaart, moet tenminste zoveel gaan naar de „bezitloze massa" dat ieder die wil daarvan kan sparen — bijzondere omstandigheden daargelaten.

Zo begint de bezitsvorming bij de loonvorming — het is al een van de punten die pleiten voor een vrijere loonvorming!

Daarmee is dan al een stukje van uw vraag beantwoord, een vraag namelijk die u nu op de lippen brandt. „Het is allemaal goed en aardig", zo redeneert u, „maar om te kunnen sparen moet je een flink inkomen hebben. En bovendien: wie garandeert je dat die gulden die je vandaag met pijn en moeite spaart over tien of over twintig jaar nog altijd diezelfde gulden is — dat je er nog evenveel voor kunt kopen!"

Natuurlijk kan niemand in de toekomst kijken en we hebben de toekomst (gelukkig) ook niet in onze eigen hand. Maar wat die twee punten betreft hebben we alle vertrouwen in het beleid van de bewindslieden Zijlstra en Roolvink. Staatssecretaris Roolvink heeft gebroken met de „loonronden" om de arbeider beter dan voorheen in staat te stellen mee te profiteren van de welvaart in zijn bedrijf. En als er één overtuigd is van de noodzaak van de waardevastheid van het geld, dàn is het onze minister van financiën, prof. Zijlstra. Beiden zijn zij christen staatslieden — bezitsvorming is in hun ogen nog iets meer dan louter een zaak van materiële waarde.

Hotel-pension
„Dreyeroord"
TEL. 3169 - OOSTERBEEK

ASPA
Kantoor- en bedrijfsmeubelen
Aspa n.v. Zaandam
Westzijde 53 en 110
Tel. 02980-62246

FAMILIEBEZOEKREIS naar
CANADA en de VERENIGDE STATEN
Bezoekt uw kinderen of familieleden in Canada en de Verenigde Staten door deel te nemen aan de
CANADAREIS 1960
voor de vijfde maal zal er weer een groot gezelschap met het s.s. „RIJNDAM" vertrekken en wel op 25 mei a.s.
Reis mee naar, de kinderen overzee!
Deze reis wordt mede georganiseerd door de N.C.R(adio)V., de C.B.T.B., de N.C.V.B., de C.P.B. en de
Ned. Chr. Reis-Vereniging
Vraagt vrijblijvende inlichtingen aan het Centraal Bureau der N.C.R.V., postbus 1035 (Weteringkade 22a) te 's-Gravenhage, tel. 859302
N.C.R.V.
NED. CHRIST. REIS-VER.

KALM en BEHEERST
DENKEN en WERKEN
Zenuwdruppels MG
Dercksens N.V. - Gouda
10 ml ƒ 0.95 — 30 ml ƒ 2,25

Verplaatsbare houten gebouwen
Directie- en schaftketen
Noodwoningen, -scholen en -kerken
Directie- en schaftwagens
etc.
HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD
Tel. Hardinxveld-Giessendam 2141

POST
vandaag eens een brief!

Waarom doet u vandaag niet wat vierentwintighonderd achtennegentig mensen al eerder gedaan hebben: een brief schrijven aan de administratie van het anti-revolutionaire weekblad „Nederlandse Gedachten"? Een brief waarin zij zich hebben aangemeld als abonnee.

U hebt toch ook gehoord van de A.L.A.-actie? U weet toch ook dat A.L.A. betekent: „Alle leden abonnee"? In de twee maanden die de actie geduurd heeft hebben die vierentwintighonderd achtennegentig het begrepen: je kunt niet „zo maar" lid zijn van de anti-revolutionaire partij of stemmen op de anti-revolutionaire partij. Je wilt óók weten hoe die partij denkt, leeft, streeft. Je wilt aan je lidmaatschap, aan je stem inhoud geven. En dat alles kom je te weten door dat weekblad Nederlandse Gedachten. Dat hebben die vierentwintighonderd achtennegentig begrepen en ze hebben hun brief op de post gedaan.

En nu . . . U! Op de achterzijde van dit blad vindt u een bon afgedrukt. Vul die bon in, schrijf het adres op de enveloppe en post de brief vandaag — en als we vandaag schrijven dan bedoelen we ook vandaag! Als de post ons morgen eens deze verrassing bereidde dat in één dag het aantal van 3000 werd bereikt! U hebt het in de hand . . . !

Ver- Politiek Poëzie-album geet

Praat en daad

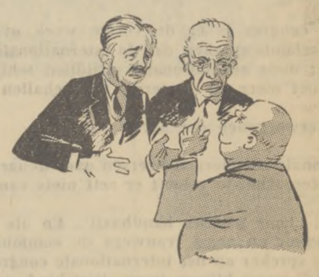

Mac Millan, Ike en Bolsjewiek — en iedereen deed het klassiek — gaven hun „beste wensen".

Wat schuilt daarin een brok tragiek.
Wat is die sterke wereld ziek
van dat elkaar „verwensen".

Het is dat eindeloos gepraat,
waarbij toch niemand is gebaat
in heel die zieke wereld.

Dit eeuwenoude erge kwaad
wordt pas verholpen door een daad
en daarnaar smacht de wereld.

Bij een nieuw begin
een oud geluid?
Dat houdt niets in
en 't sluit niets uit.
Daarom van 't jaar
een hand alleen,
Aan hem, aan haar,
aan iedereen.

ROEL WOLTERS.

mij niet

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

FA. JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE
Veerdam 29 - Telefoon 01830-3123-1123
PAPENDRECHT

FA. C. VERMEER EN ZOON'S
FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
Telefoon K 1894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel
Ronde en ovale tafelranden
Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen, regels, stijlen, enz.

BOUWBEDRIJF JAC. VAN DER NIET
Nieuwbouw en onderhoudswerken
Oranjeweg 6
Tel. 01719-2748
Noordwijk a. Zee

SALLANDSE BETON INDUSTRIE
DEVENTER
(Eig. TH. D. WILDEBOER)
MASSA-FABRICAGE BETONARTIKELEN
TELEFOON 3865 PRIVÉ 4628

Elektrische installaties
W. G. SCHEERES
Elektrotechnisch ingenieursbureau
's-GRAVENHAGE — TELEFOON 116250

Aannemersbedrijf
M. DE OUDE & K. T. DE JONGE
Karnemelksvaart 2 — Telefoon 01110: 2394-2040
ZIERIKZEE

Fa. T. Heidinga & Zoon
Leeuwarden
AANNEMERS VAN BOUW EN BETONWERKEN
Joh. Willem Frisostraat 19 — Telefoon 24422

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam, Tel. 798604-53257

Aannemersbedrijf
F. OOSTERHOF
LANGEWEG 19 - TELEFOON 05946—2005
GROOTEGAST

FIRMA J. VAN LEEUWEN
Pannen- en Draineerfabriek
HOGEWAARD 171, TELEFOON 01714-228
KOUDEKERK A.D. RIJN

ROOS
N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF V.H. N. ROOS
ROTTERDAM
Burgemeester Hazenberglaan 403
Telefoon 179520

BETONINDUSTRIE H. ROHAAN
Cementwaren
Rijssenseweg 42 - Tel. 05478-233 - Enter

Serres- en warenhuizenbouw
N.V. AANNEMERSBEDRIJF
BOERS EN VRIJLAND
Postbus 30 - 's-GRAVENZANDE
Tel. K 1748—2745 en 2746

Reinbouw Reinders Bouwbedrijf
AANNEMERSBEDRIJF EN MACHINALE HOUTBEWERKING
Telefoon 08330 — 4054 — 4460 — 4450 — 4580
W. Köllinglaan 2 — DIEREN

J. DE KORT
Metsel- en tegelbedrijf
Ook voor onderhoudswerken
BERENSTRAAT 30 - TEL. 33422 - AMSTERDAM

Firma J. J. Fraanje & Zonen
Bouwbedrijf en timmerfabriek
Telefoon 01896: 2360—2330
RINGDIJK 94 — RIDDERKERK

FIRMA B. MEILINK
eigenaar F. BRAAM
HOUTZAGERIJ - HOUTHANDEL EN KISTENFABRIEK
HOFSTRAAT 10 - BORCULO - Tel. 05457: 325—416

Kakes' Bouwbedrijf
Bouwers waarop gebouwd kan worden...
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

Mevrouw Dr. Diemer-Lindeboom:

„CHRISTENVROUW HEEFT EEN TAAK"

DE „pigeon-holes" zijn weer leeg in het gebouw van de Verenigde Naties. Ook het „pigeon-hole" van mevrouw dr. F. T. Diemer-Lindeboom, lid van het Centraal Comité der Anti-Revolutionaire Partij, lid van de gemeenteraad van Rotterdam en presidente van het Studie Centrum voor a.r.-vrouwen. De Algemene Vergadering, die zo'n duizend vertegenwoordigers van tweeëntachtig naties naar het volkerenforum te New York doet trekken, is opnieuw opgebroken. En de duizend postvakken, schertsend „pigeon holes" of duivenhokken genoemd, blijven leeg, tot in september een nieuwe zitting van de Algemene Vergadering aan zal breken.

Wie het genoegen heeft gehad met mevrouw Diemer een gesprek te voeren, krijgt een ander beeld van de vrouw in de politiek dan hem door de volksmond wel eens wordt opgedrongen. Ze paart charme aan humor en hartelijkheid aan gezelligheid. En voor alles is ze moeder gebleven: nog in elk opzicht de spil van een vier kinderen tellend, levenslustig gezin.

Toen ze dan ook in het begin van het vorige jaar werd aangezocht de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties als vertegenwoordigster van de Nederlandse vrouwenorganisaties gedurende de komende zitting bij te wonen, heeft ze lang geaarzeld, alvorens een beslissing te nemen. Kon een ander niet gaan? Was haar plaats niet in haar gezin? Zouden haar kinderen aan haar afwezigheid kunnen wennen? Zou het gezelligheidselement niet te lang ontbreken?

Anderen, niet in 't minst haar man en haar kinderen, hebben haar van haar aanvankelijke neiging kunnen afhouden voor de eer te bedanken. Na rijp beraad en het treffen van alle mogelijke voorzieningen zei ze teslotte „ja" en vertrok in de herfstmaand van het vorige jaar naar Amerika, overigens nog niet op alles gerust. Bijna tweeëneenhalve maand zou ze wegblijven — niet drie maanden, want noch de verjaardag van een van haar kinderen, noch het Sinterklaasfeest, wilde ze in huiselijke kring missen.

„Ik was al een keer in de Verenigde Staten geweest," zei ze, „en kende het klimaat daar een beetje..... Dat was maar gelukkig, want anders had ik daar beslist niet aan de slag kunnen gaan....."

Dat meteen aan de slag gaan, moet in de letterlijke betekenis worden genomen. Mevrouw Diemer heeft mét prof. De Beaufort en mejuffrouw Pelt deelgenomen aan de werkzaamheden in de Commissie voor Sociale, Culturele en Humanitaire Zaken, een van de zes lichamen, waarin de Algemene Vergadering zich elk jaar opsplitst om de veelheid van voorstellen in een snel tempo te kunnen afhandelen. In totaal stonden er niet minder dan zeventig agendapunten op het program. En één hiervan, de opstelling van een ontwerp-verklaring voor de rechten van het kind, een geheel nieuwe zaak, waaraan mevrouw Diemer een werkzaam aandeel zou hebben, was onmiddellijk na de opening aan de beurt.

Toen de definitieve tekst er na vier weken was, zonder dat de onderscheidene standpunten al te zeer op de spits waren gedreven, merkte een Roemeense gedelegeerde tegenover mevrouw Diemer op, dat Nederland een duidelijk stempel op de ontwerp-verklaring voor de rechten van het kind had gedrukt. De

Mevrouw Dr. F. T. Diemer-Lindeboom

man doelde op de aanneming van een Nederlands amendement, waarin het beroep, dat op plaatselijke autoriteiten, nationale gouvernementen en mannen en vrouwen als individuën werd gedaan om de rechten van het kind na te leven, werd uitgebreid met ouders, die toch de eerst-verantwoordelijken voor het kind zijn en met vrijwillige organisaties, die in het verleden vaak de stoot hebben gegeven tot bescherming van het kind. Hoewel hij zich als een van de afgevaardigden van het Sovjet-blok van stemming had moeten onthouden, verklaarde hij onomwonden, dat de geamendeerde tekst zijn persoonlijke sympathie had...

Er was natuurlijk nog veel meer, dat in de Commissie voor Sociale, Culturele en Humanitaire Zaken aan de orde kwam. Mevrouw Diemer zwoegde en blokte over de dagelijks toenemende pakken papier, 's morgens, 's middags en vaak ook 's avonds. Elk woord, elke zin, moest worden ingepast en afgemeten en wat de inhoud en de eventuele consequenties ervan betreft op een gouden schaaltje worden afgewogen. Maar als juriste houdt mevrouw Diemer van formuleren. Ze ging dan ook geheel op in haar nieuwe werk, alhoewel ze dit even helemaal kon vergeten, als ze een brief van haar man of van een van haar kinderen kreeg. En dit gebeurde nog al eens, want elke dag werd er in Nederland een lang schrijven naar moeder gepost, terwijl omgekeerd ook elke dag voor een epistel werd gezorgd.

Men kan de redevoering, welke mevrouw Diemer over de status van de vrouw hield, welhaast als magistraal betitelen. In de Commissie waren moeilijkheden gerezen over het vraagstuk van de pensioengerechtigde leeftijd van de werkende vrouw. Aan de ene kant werd betoogd, dat gelijkheid in behandeling van man en vrouw op dit punt voor de vrouw een stap achteruit betekende; aan de andere kant — dit was ook het Nederlandse standpunt! — werd juist gezegd dat het een ernstige vorm van discriminatie jegens de vrouw zou zijn, als mannen later zouden worden gepensioneerd dan vrouwen. Volgens mevrouw Diemer zou een nieuwe benadering van het probleem van meer waarde zijn dan een poging om een uniforme oplossing voor alle landen te vinden. Zij riep op tot hernieuwde studie en research en verzocht de vergadering het vraagstuk niet op zichzelf te beschouwen.

Het moest worden bezien in nauwe samenhang met de andere aspecten van de ontwikkeling van de status der vrouw, die daarbij, nauwer dan tot dusverre het geval was geweest, moest worden betrokken.

Twee, zeer vermoeiende dagen heeft mevrouw Diemer nog in Pittsburg gehad, waar ze aan een van de oudste meisjes-„Colleges" in de nieuwe wereld als gast-docente optrad. Men had daar een originele, maar nogal onverwachte scène in elkaar gezet: het optreden van twee studenten, van wie de ene de Verenigde Naties ophemelde, terwijl de andere niet schroomde het volkerenforum af te kraken. In dit pro en contra moest mevrouw Diemer arbitrage verlenen. Ze moest het ene betoog aan het andere breien en — in een vreemde taal! — tot enkele algemene conclusies komen.

Hoe ver lagen de Verenigde Staten, de redevoeringen in de Verenigde Naties en het cosmopolitische gezelschap, waarvan ze vele weken lang deel uitmaakte, achter haar, toen ze eind november bij haar man en kinderen terugkeerde! De gedelegeerde van Nederland was weer echtgenote, moeder en huisvrouw in Nederland geworden. De kleine, dagelijkse dingen en de altijd aanwezige gezinsbeslommeringen vroegen weer haar aandacht — niet langer het warrelende, internationale leven met zijn diners, zijn cocktail-parties en zijn nimmer aflatende conversatie.

De aanpassing is echter niet moeilijk geweest. Integendeel! Mevrouw Diemer kent haar plaats in haar gezin en was blij in de beslotenheid van haar huis terug te mogen keren. Het hele leven is boeiend voor deze vrouw, die net zo enthousiast over haar kinderen als over haar werk kan vertellen. Voor de christenvrouw ligt volgens haar overal een taak, al is het alleen maar in de oplossing van de kleine dagelijkse problemen. Die taak wordt transparant, als men de juiste visie heeft: de visie waarbij niet de mens de maat der dingen is, maar de Heer der wereld.

„Geestelijk voedsel," stelde mevrouw Diemer, „is onontbeerlijk voor de vrouw..... Ik kom uit een domineesgezin met elf kinderen en heb dit voortdurend weer van m'n vader geleerd..... Hij zorgde in dit opzicht niet alleen voor m'n moeder, maar liet ook mij studeren....."

Nog steeds studeert mevrouw Diemer verder. Zij beweegt zich tegenwoordig minder op juridisch dan op sociologisch terrein en legt een bijzondere belangstelling aan de dag voor de functie van het gezin en gevaren, welke het in deze, veranderende maatschappij bedreigen. Dit min of meer specialistische onderwerp heeft haar gegrepen, toen ze hier op de Christelijk-Sociale Conferentie van 1951 over moest spreken. Sindsdien heeft ze stapels sociologische literatuur verslonden en een groot inzicht in de maatschappelijke verhoudingen en verbanden gekregen.

Toen de heer De Kwaadsteniet eind vorig jaar plotseling stierf, heeft mevrouw Diemer zijn plaats in de gemeenteraad van Rotterdam ingenomen. Tevens werd zij benoemd in twee commissies van bijstand, nl. in die voor Onderwijs en Volksontwikkeling en in die voor Kunstzaken.

Het betekent een nieuw beroep op de tijd van dit eerste voor de a.r.-zitting hebbende, vrouwelijke raadslid, die zich bewust in beslag laat nemen door haar gezin. „Ik heb in de Verenigde Naties in ieder geval al geleerd", luidt haar commentaar, „hoe ik snel door m'n stukken heen moet komen . . ." En dat dit, de snelheid ten spijt, toch efficiënt is, wordt wel bewezen door de lovende woorden, welke vele Rotterdamse kranten, ook het onafhankelijk socialistische Rotterdams Parool, aan haar vorige week, in de raad gehouden maiden speech hebben gewijd.

Eigenlijk is het overbodig een vrouwelijk raadslid te vragen, hoe zij over de plaats van de vrouw in de politiek denkt. Dit klemt temeer, als men bedenkt, dat mevrouw Diemer ook nog deel uitmaakt van het Studie Centrum voor a.r.-vrouwen, waarvan zij op het ogenblik presidente is.

Toch hebben we het gedaan.

En het antwoord luidde: „Het klimaat is de laatste jaren enorm veranderd . . . Men wordt zich, ook in onze kringen, meer en meer bewust van de aanvullende taak, die ook de vrouw in het politieke leven heeft . . . Dit is verheugend, want vroeger heb ik helaas maar één antwoord op deze vraag kunnen geven: de vrouw heeft geen plaats in de politiek . ."

ANATOOM

Partij in actie

De stam wordt dikker . . .

„ACH die Anti-revolutionaire Partij is een aflopende zaak", hoort men vaak zeggen. U hebt dat geluid natuurlijk ook wel meer dan eens gehoord. Het is de bekende tactiek van iemand, die zijn tegenstander als een zieltogend wrak afschildert. Tijdens de oorlog verschafte men in de legerberichten ook steeds zoveel gegevens over wat in het vijandelijke kamp werd vernietigd, dat onmiddelijk de gedachte opkwam: de vijand is eigenlijk al kapot. Die reactie lag ook precies in de bedoeling. Psychologische oorlogsvoering noemt men zoiets. Ook nu doet men het aan de zijde van de politieke tegenstanders vaak voorkomen alsof de A.R.partij reeds ter ziele is. Alleen de restanten behoeven nog te worden weggeveegd. Ook dát is veelal tactiek. De werkelijkheid is een andere; gelukkig maar.

Als wij de partij mogen vergelijken met een boom (de beginselen zijn de wortelen, de kiesverenigingen vormen de stam; de invloed, die van de partij uitgaat - stembusresultaten en dergelijke - vormen de kruin met de bladeren en vruchten) dan moet helaas worden geconstateerd, dat het er met de kruin de laatste jaren niet op vooruit is gegaan. Ondanks hard werken bleven de vruchten vaak beneden de maat. Maar de beginselen, de wortels bleven intact. En de stam wordt dikker. Zonder een gezonde stam kan het een boom niet goed gaan. Als de stam ziek is, is de boom ziek. Welnu die stam wordt dikker. Dat betekent, dat het aantal kiesverenigingen zich uitbreidt. Het getal leden is vrijwel in 10 jaren niet zo hoog geweest als begin 1960, namelijk rondom 100.000. Dat ledencijfer bleef in 1959 nagenoeg constant, zodat ook niet beweerd kan worden, dat de boom voos is. Eveneveel reden tot dankbaarheid is gelegen in de omstandigheid, dat men in de grote steden begrijpt dat men met de tijd, dat wil in dit verband zeggen: de stadsuitbreiding, mee moet gaan. Dat men de doeltreffendheid van de organisatie steeds moet verhogen. De kiesvereniging Amsterdam - Watergraafsmeer splitste zich in drieën. De reden: om het werk beter te kunnen doen, om meer mensen verantwoordelijkheid te laten dragen en om de besturen dichter bij het (kleinere) ledental te brengen. Vandaar dat wij hier de drie nieuwe Amsterdamse kiesverenigingen : „Linnaeusparkkwartier", „Tuindorp-Watergraafsmeer" en „Nederland en Oranje" hartelijk welkom heten. Hetzelfde geldt voor de nieuwe kiesvereniging Voorburg-Noord, die om dezelfde redenen een zelfstandig bestaan begon. Doch niet alleen in de grote steden en andere zich sterk uitbreidende plaatsen is groei te bespeuren. Ook op het platteland is dit het geval.

Het is verblijdend dit verheugende nieuws in dit eerste nummer van 1960 te mogen meedelen.

Het gaat er om, dat in dit jaar alles gedaan wordt om de stam, de organisatie van onze partij, intact te houden en zo mogelijk onder Gods zegen te laten groeien. Niet elk jaar is een verkiezingsjaar; ook 1960 vermoedelijk niet. Maar wel is elk jaar een werkjaar in dienst van het doel dat onze partij zich gesteld ziet: het pleit te voeren voor een christelijke staatkunde.

Wij hopen, dat dit blad dat elf keer per jaar (en thans voor het eerst) in dit nieuwe gewaad verschijnt, u en ons zal stimuleren in het jaar onzes Heren 1960. Want: De hand des vlijtigen zal gezegend worden.

⋆⋆⋆ Zwarte bladzijde

Terecht heeft de commissie, die in opdracht van de Regering de censuurkwestie in Nieuw-Guinea heeft onderzocht, van een „zwarte bladzijde" gesproken.

Het ligt voor de hand, dat sommigen vragen, of niettemin de maatregelen tegen het kwaad niet te zacht zijn. Zij die dit vragen vergeten het belangrijkste. De „zwarte bladzijde" was reeds omgeslagen. Duidelijker gezegd: toen de zaak aan het rollen kwam, behoorde zij tot het verleden. Het bleek dus, dat zonder speciale maatregelen, alleen door toepassing van de voorschriften naar de letter en de bedoeling, het kwaad onmogelijk werd gemaakt. Het ging om een schending van die voorschriften of het toepassen in een zin, die nooit bedoeld was, door zeer enkele personen. En dat kwaad werd mogelijk, en de bestendiging bleek mogelijk, doordat er geen voldoende afbakening van bevoegdheden, zelfs vermenging van bevoegdheden in één persoon, bestond en de controle en het toezicht onvoldoende werkten.

Het moge paradoxaal klinken, maar hier heeft mede een beslissende rol gespeeld, dat drang naar activiteit te weinig uitlaat vond in normale werkzaamheden. Men moet dat in Nieuw-Guinea hebben gezien. Een primitieve maatschappij, enorme afstanden, een uiterst dun bevolkt land. Daarin is een modern bestuursapparaat ondergebracht, in vele opzichten op westerse leest geschoeid, in andere opzichten gecopiëerd naar de regelingen van het oude Nederlands-Indië. Daarin is een Hof van Justitie met een President, Raadsheren, plaatsvervangende Raadsheren, een Procureur-generaal en een Advokaat-generaal, en verder Landrechters en politie-rechters. Waar is het parket gehuisvest? In een loodsje. Wat is er aan grote zaken te doen? Zeer weinig. Wat komt er van hierarchische verhoudingen en begrenzing van taken en bevoegdheden terecht? Veel te weinig. Want men is altijd op elkaar aangewezen in een zeer kleine Europese gemeenschap. En àls dan de zaak scheef gaat, dan is het redres informeel en te traag.

Daar komt nog bij, dat de overheid er ter dege belang bij had, te weten, of er inderdaad een ondergrondse activiteit was, b.v. om infiltraties voor te bereiden en aanwijzingen te geven. Zo wordt de grens moeilijker tussen wat verantwoord is en wat over de grenzen gaat.

Niettemin, het ging helemaal verkeerd en dat verkeerde is aan het licht gekomen en door de autoriteiten de kop ingedrukt, voordat het in Nederland bekend was.

De maatregelen, die genomen moeten worden, dienen dan ook niet, om het kwaad uit te roeien, maar om herhaling te voorkomen. En om ieder, die laakbaar is geweest in daad of verzuim, te corrigeren.

En dat is geschied.

HET GEHEIM VAN HET WILHELMUS

DE socialisten in West-Europa bezinnen zich over het socialisme. De oude ideologie van Marx heeft afgedaan. Het is een discussiepunt, of er een nieuwe ideologie moet komen. Of, zoals anderen het zeggen, of de mogelijkheid bestaat, dat er een nieuwe ideologie komt.

Sommigen zeggen: het kàn en het moet. Wij moeten de jeugd weer iets bieden, waarin zij gelóven kan. Als het socialisme alleen een zaak is van het verstand en het belang, dan kan het de harten niet verwarmen en de jeugd bezielen.

OP een internationaal congres is er de vorige week over gesproken. En hier klaagde een Nederlands spreker, dat de internationale niet meer wordt gezongen. Inderdaad, het oude revolutionaire strijdlied schijnt te hebben afgedaan. Wij horen het niet meer op de eerste mei schallen uit de optochten achter rode banieren:

Ontwaakt, verworpenen der aarde.

En ook niet meer:

De internationale zal morgen heersen over d' aard.

Geen wonder, die internationale gelooft er zelf niets van, van dat heersen van morgen.

Zij is al blij, als zij „haar posities handhaaft". En als zij aan „morgen" denkt, dan is het met vrees en angst, vanwege de communistische dreiging.

Maar de Nederlandse spreker op het internationale congres wou toch dóórzingen. De „internationale" moest blijven leven. Wat hindert het, dat sommige uitdrukkingen wat verouderd zijn en niet meer letterlijk genomen kunnen worden. Het Wilhelmus wordt ook nog altijd gezongen en daarin staat:

Den Koninck van Hispaengen,
Heb' ick altijd geëert.

Dat is toch ook helemaal uit de tijd, en tóch wordt het altijd maar weer gezongen. Wat klaagt men dan, dat de internationale verouderd is?

HIER maakte de spreker een grote vergissing. Het is wáár, het Wilhelmus is gedicht in de eerste jaren van de tachtigjarige oorlog. En zo komt de koning van Spanje er in voor, en de slag bij Heiligerlee „in Vrieslandt" en de tocht over de Maas boven Maastricht. Maar dat is het wonderlijkste niet. Het is een lied van een balling, die een boodschap zendt aan een verdrukt volk. „Arme schapen, die syt in groten noot".

Er is maar één man aan het woord, zijn stem klinkt uit de verte en het volk luistert en zwijgt.

Het is geen wonder, dat er na 1813 pogingen zijn gedaan, om ons eindelijk aan een nieuw, een passend, een ècht volkslied te helpen!

Wien Neêrlands bloed door d'aadren vloeit
Van vreemde smetten vrij . . .

Maar dat lied werd niet aanvaard. Het Wilhelmus heeft het gewonnen. Ondanks al die „verouderde" opmerkingen.

DAT kan alleen verklaard worden uit het wondere geheim van dit zeldzame nationale lied. Geen enkele natie heeft een „volkslied", dat hiermee kan worden vergeleken. En het is niet eenvoudig, in een paar zinnen te zeggen, waarin het geheim van het Wilhelmus bestaat. Wij kunnen, omdat er iets mystieks in zit, het slechts benaderen. En dan slagen wij het beste, als wij naast het Wilhelmus de psalmen leggen, met name psalm 42. Waarom is die psalm zo geliefd? Omdat er twee stemmen tegen elkaar in schijnen te zingen. De stem van het verlangen, de klacht uit de diepte, en daartegen in, daar boven uit, die andere stem van de hoop en de verwachting.

De klacht komt uit de landstreek der Jordaan, daar waar kolk en afgrond loeit, en het gedruis der wateren groeit.

De klacht is van iemand, die dag en nacht schreit.

En dan is er opeens een andere stem, die vol is van verwachting. Die ook in de nacht niet zwijgt. Maar de Heer zal uitkomst geven. O mijn ziel, wat buigt ge u neder . . .

Wie psalm 42 leest en let op die tegenstelling van stem en tegenstem, van klacht en hoop, die elkaar afwisselen, die ziet de golven achter elkaar opstuwen, zoals het is in de ziel van een mens, die hard is geslagen en die op wonderlijke wijze wordt getroost. Het is hetzelfde als het slot van Habakuk 3. Het geloof overwint, en de Heer geeft uitkomst.

EN let nu eens op, hoe hetzelfde wordt gevonden in het Wilhelmus. De Prins had wel graag het volk willen redden van het zwaar tempgeest, maar de Here heeft het niet begeert. En nochtans moet men Hem altijd loven. Soms schijnt het, alsof er geen hoop meer is: „'t Sal hier haest zijn gedaen."

Maar . . . maar, hoor die andere stemmen, van hoop en vertrouwen:

Maer Godt sal mij regeren
Als een goet instrument
Dat ick mag wederkeren
In mijnen regiment.

David moest ook vluchten voor Saul de tyran, maar zijn lot werd veranderd, en langs wegen van ballingschap kwam hij eindelijk naar Jeruzalem. De dichter heeft zelf de parallel tussen de psalmen en zijn eigen zang gevoeld. Het Wilhelmus is een stroom, die aan de gebeden Davids, de zoon van Isai ontspringt.

DAT is het geheim van het Wilhelmus. Daarom blijft het leven. Daarom vindt het geloof der natie er een vertolking in. Daarom waren de klachten en gebeden van dit lied ons tot troost in de dagen van de bezetting, en niet minder de strofen waarin op hoop tegen hoop aan het vertwijfelend hart verwachting wordt gegeven.

Van dit alles is niets in de internationale. Het is een lied met revolutionair sentiment, maar zonder geloof. Het is uit de aarde aards en zegt niets meer, als de diepste schaduwen vallen. Het schettert wel, maar het troost niet. Het weet niets van God en Zijn genade.

Daarom verouderd de internationale snel en weet zij de jeugd niet meer aan te vuren, de socialistische jeugd, die zit met de vraag, of er een ideologie voor haar is of niet. Daarom zal het Wilhelmus blijven ontroeren, vertroosten en bemoedigen, zolang het geloof der natie niet is gestorven.

(Advertentie)
Snuif en wrijf
Uw verkoudheid van neus, keel of borst weg met
DAMPO

• *Meer diepgang*

Mr. Van Gelder, de secretaris van de C.H.U., constateert, dat we 1960 zijn ingegaan met politieke vraagstukken, die aanleiding kunnen geven tot waarlijk principiële debatten. Hij constateert ook, dat allerwegen in het politieke leven gezocht wordt naar geestelijke diepgang. De plaats van de christen in het politieke leven is weer in discussie gekomen. Mr. Van Gelder vindt dat een goed ding, temeer omdat de politiek in 1959 voor een belangrijk deel zich moest bezighouden met kwesties van uitsluitend materiële aard.

In zijn eerste radiotoespraak in het nieuwe jaar herinnerde de C.H.U.-secretaris er aan, dat de voorzitter van de P.v.d.A. verklaard heeft ook voor 1960 een zwak beleid te verwachten, terwijl men anderzijds in kringen van de k.v.p. wel eens heel erg gemakkelijk en geruststellend hoort redeneren, alsof er nauwelijks problemen zijn. Mr. Van Gelder vond het nog veel te vroeg om een oordeel over de arbeid van dit kabinet uit te spreken. Hij zeide te verwachten, dat het kabinet ten halve zal weten te keren waar het anders ten hele zou dwalen.

Adres van vertrouwen
H. LEONARD
BOUWKUNDIGE
MAKELAAR
TAXATEUR
SCHADE-EXPERT
Assurantiën op elk gebied
lid C.O.B.A.M.
Prinsengracht 30 - Tel. 01850 - 3173
DORDRECHT

Verolme United Shipyârds
ROTTERDAM-HOLLAND
Telefoon 172640

RIJWIELREKKEN
(overdekt en onoverdekt)
in 20 verschillende modellen.
Vraagt folder A.P.
RIJWIELREKKEN-INDUSTRIE
FALCO
AMBTSTRAAT 15 — ALMELO
TEL. 05490—4323

GEVESTIGD:
Mr. Dr. E. ten Tooren
Belastingdeskundige
Kantoor JOH. VERMEERSTR. 63
TEL. 020-795102 - AMSTERDAM

Rumoer om en op de Amsterdamse „wallen"

ALLE dagbladen hebben uitvoerige verslagen gebracht over de moord op een Amsterdamse vrouw van lichte zeden, waarover ook Nederlandse Gedachten in het nummer van 31 december 1959 een korte commentaar gegeven heeft onder het opschrift: „Straffer Strafrecht". De strekking van deze commentaar van Nederlandse Gedachten geeft mij aanleiding hierop wat dieper in te gaan.

De moordzaak zelf is uit crimineel en justitieel oogpunt bezien belangrijk te achten, zulks ondermeer, omdat althans één uit meer van dergelijke moorden opgelost is te achten, maar vooral omdat de achtergronden en toestanden, die bij de behandeling van deze strafzaak naar voren zijn gekomen, zo afschuwelijk en onwaardig zijn, dat velen zijn opgeschrikt en zich afgevraagd hebben hoe het mogelijk is, dat in Nederland dergelijke toestanden heersen.

door:

Mr. H. Bouma
substituut officier van justitie te Amsterdam

Voor de insiders was het duidelijk, dat bij de behandeling van deze strafzaak de toestanden op de „wallen" naar voren moesten komen, daar deze zaak zich geheel in het milieu van de prostituée's en de souterneurs had afgespeeld. De Justitie en Politie kenden beiden het verfoeilijke en zedenbedervende beroep van prostituée's en de daarmeede nauw verbonden bedrijven van de souteneurs van deze vrouwen en van de „kamerverhuurders" op de wallen en in het verleden was van de zijde van het Openbaar Ministerie reeds meermalen gepoogd daartegen op te treden, doch met wisselend succes. Hierbij dient niet uit het oog te worden verloren, dat de prostituée als zodanig niet uit te roeien is. In vele landen heeft men getracht door wettelijke maatregelen paal en perk hieraan te stellen, doch hiermede is maar een gering succes bereikt. Alléén een geestelijke hervorming van ons volk zou een aanzienlijke beperking van het aantal prostituée's kunnen bewerkstelligen, waarbij enige wettelijke maatregelen wellicht een steun hiervoor zouden kunnen zijn.

De wallen zijn tot dusver vrijwel huis aan huis ingericht tot bordelen met etalages, waarin de „dames" gezeten in provocerende houding en kleding tentoongesteld zijn. Deze huizen, waarvan de hoofdbewoners zich aandienen als kamerverhuurbedrijven of pensions, zijn geheel aangepast aan de wensen van de voor de ramen zetelende dames, immers vaak wonen en/of „werken" twee of meer van deze vrouwen in hetzelfde huis door een aflossysteem in de etalage, die gelijkvloers en of in het sousterrain is.

De kamerverhuurder ontvangt vaak een exhorbitante huur voor het beschikbaarstellen van dat deel van het perceel, zodat dit een lucratieve broodwinning is.

De meeste „dames" hebben een „vriend", die hen in bescherming neemt tegen de „buurt", want hier in deze omgeving laaien de afgunst, de nijd en andere hartstochten spoedig op. De „wallen" en de daarbij behorende straten vormen weliswaar een gesloten front tegenover de Justitie en Politie, waardoor het vaak zo moeilijk is om op te treden, doch intern zijn ruzies en twisten met daarmede gepaard gaande vechtpartijen aan de orde van de dag. Degenen van hen, die zich tot de Politie om hulp wenden, of getuigenverklaringen in een strafzaak tegen één of meer anderen van de buurt afleggen, worden als outcasts beschouwd en op alle mogelijke manieren tegengewerkt bij de uitoefening van hun broodwinningen.

Het vorenstaande toont wel aan, dat het voor de Politie moeilijk is de noodzakelijke bewijsmiddelen voor een strafzaak tegen een souteneur of een kamerverhuurder te verzamelen. De vrouwen zijn te zeer afhankelijk in hun bestaan van de souteneur en de kamerverhuurder, dat zij het zullen wagen bezwarende getuigenverklaringen tegen hun „beschermers" af te leggen. Soms komen die vrouwen daar toch toe omdat de souteneur hen mishandelt, hetgeen vrij veel voorkomt doch niet altijd tot aangifte tegen de souteneur leidt, doch vaak trekken deze vrouwen later hun verklaringen weer in onder het motto, dat zij uit haat aangifte gedaan hebben, maar dat hun verklaringen onjuist waren.

De souteneurs zijn de ware profiteurs van de ontucht. Zij hebben een beroep, waarvoor een wel zeer laagstaande moraliteit is vereist. Zij rijden vaak op kosten van hun „dames" in dure auto's rond en hangen veel in café's rond. Zij spelen mooi weer van het op zo schandelijke wijze verworven geld. Hoe hen echter te vervolgen als niet de vrouwen zelf, die hen onderhouden, geen verklaringen tegen hen willen afleggen?

• Artikel 432 van het Wetboek van Strafrecht stelt als souteneur strafbaar hij die uit de ontucht van een vrouw voordeel trekt. Daarvoor is echter als bewijs voor de rechter nodig, dat de vrouw, die deze souteneur onderhoudt, verklaart, dat zij hem geregeld geld, levensonderhoud, enz. verstrekt. Eén getuigeverklaring, als deze al verkregen kan worden, is echter geen voldoende bewijs. Als aanvullend bewijs kan wellicht dienen, dat de betrokken souteneur geen werk heeft, doch velen van hen geven voor, dat zij handel drijven in tweedehands goederen, hetgeen ook veelal in deze omgeving geschiedt, en het is dan weer moeilijk het tegendeel hiervan te bewijzen. Het Openbaar Ministerie moet nu eenmaal het bewijs leveren!

Deze parasieten van de vrouwen, wier leven is ingesteld op luiheid en ledigheid op kosten van de ontucht van de vrouwen, zijn dan ook zeer moeilijk door de Justitie te veroordelen. Desondanks wordt jaarlijks een vrij groot aantal van hen, variërende tussen de 20 en 40, in Amsterdam veroordeeld.

• De kamerverhuurders zijn te vervolgen op grond van artikel 250 bis Wetboek van Strafrecht, waarin strafbaar wordt gesteld, hij die van het opzettelijk teweegbrengen of bevorderen van ontucht door anderen met derden een beroep of gewoonte maakt. Hiervoor is het nodig, dat aangetoond wordt, dat de kamerverhuurder op de hoogte is met het „werk" van degenen aan wie hij zijn kamers heeft verhuurd, maar bovendien, dat die handelingen herhaaldelijk gepleegd worden en tussen die handelingen een zeker verband bestaat. Voor de nodige bewijzen is het dan ook veelal noodzakelijk, dat de desbetreffende vrouwen weer bezwarende verklaringen afleggen, hetgeen zij bij voorkeur zullen nalaten, daar zij dan ook hun riante kamer aan de straat kwijt zijn én de daaraan verbonden inkomsten.

Sommige prostituée's kopen echter eventueel in combinatie met elkaar, een geschikt huis voor hun beroep in de buurt van de wallen. Zij krijgen daarvoor nota bene nog een vestigingsvergunning van de gemeente, omdat zij bij het C.B.H. te Amsterdam voorgeven, dat zij pension gaan houden. In feite richten zij dit huis in als bordeel en, zodra de vestigingsvergunning is verkregen, openen zij de etalage. Het optreden tegen deze prostituée's-huiseigenaressen is op grond van de huidige wettelijke bepalingen vrijwel onmogelijk. Het behoeft wel geen betoog, dat de koopprijzen van de huizen, die geschikt zijn voor deze vrouwen, in deze buurt van de wallen dikwerf omhoog gedreven worden tot een veelvoud van de werkelijke waarde.

Voorts rijst de vraag in hoeverre tegen de prostituée's zelve door de Justitie en Politie kan worden opgetreden. In het Wetboek van Strafrecht zijn geen bepalingen te vinden, die voldoende zijn om een effectief optreden te kunnen bewerkstelligen, doch wel zijn in de Amsterdamse Politieverordeningen enkele artikelen, die hiervoor benut kunnen worden.

• Allereerst is daar het zogenaamde tippelverbod, waarbij het aan de „dames" verboden wordt zich op bepaalde straten of binnen een bepaalde kring van de stad, uiteraard het centrum, ter uitoefening van hun beroep op te houden. Aangezien het echter niet mogelijk is een totaal verblijfsverbod voor deze straten tegen die „dames" in stand te houden, is daarbij als restrictie gesteld, dat zij eerst moeten worden aangemaand door een opsporingsambtenaar om uit de verboden straten te verdwijnen en dat eerst wanneer zij niet voldoen aan deze aanmaning proces-verbaal kan worden opgemaakt. Het is duidelijk, dat de „dames" gemakkelijk na bedoelde aanmaning naar een andere straat kunnen gaan en veelal op deze wijze een procesverbaal kunnen ontlopen. Bovendien is de controle voor de politie, wil deze doelmatig zijn, moeilijk en tijdrovend. Het vereiste politiepersoneel is hiervoor in Amsterdam niet in voldoende aantal beschikbaar, immers het hoofdstedelijk politiekorps heeft ongeveer 800 vacatures.

• Een ander artikel van de politieverordening verbiedt de prostituée's het uitlokken van ontucht op of aan de openbare weg. Hierbij heeft de gemeentelijke wetgever gedacht aan de straatmadelieven, die de passerende mannen met allerlei fraaie zinspreuken lastig vallen, en waaronder ook zij vallen, die, staande in de deuropening van een huis, op de „klanten" wachten of ook de mannen, die voorbijgaan, aanroepen. Uiteraard worden de geuniformeerde politie-ambtenaren niet door de „dames" lastig gevallen, zodat voor het succesvol optreden politiepersoneel in burger moet worden ingeschakeld, waarbij telkens andere politie-ambtenaren moeten benut worden, daar zeer spoedig aan de „dames" de gezichten van de controlerende ambtenaren bekend zijn. Op grond van dit artikel van de politieverordening kan in de bedoelde gevallen wel met goed resultaat worden opgetreden.

Wellicht anders wordt het wanneer de Justitie de „dames" in de bovenbedoelde etalages voor het uitlokken tot ontucht aan de openbare weg wil gaan vervolgen. Hierbij zal de rechterlijke macht moeten uitmaken of zulks te brengen valt onder dit artikel, met name of zulks kan worden beschouwd als zijnde „aan de openbare weg". Mocht een dergelijke vervolging geen gunstig resultaat hebben dan ware te overwegen de Politieverordening te wijzigen, zodat deze „dames" wel vervolgd kunnen worden. Juist deze vertoningen achter de ramen zijn voor een ieder, behalve voor sommige mensen, die er op uit zijn om hun zinnen te doen prikkelen, weerzinwekkend en walgelijk te noemen. In Amsterdam is het reeds zover gekomen, dat de autobussen met touristen, afkomstig uit Duitsland en België, hun passagiers afzetten op de wallen om al het „schoons" op deze wallen te gaan sightseen. Voorwaar een mooie reclame voor Nederland!

De vervolgingen op grond van deze artikelen van de Politieverordening leveren meestal als resultaat op, dat de betrokken vrouwen door de Kantonrechter met een stevige boete of korte hechtenis bestraft worden, zodat bij een voldoende frequentie van verbalen zeker enig resultaat verwacht kan worden.

Overigens kan men zich niet met de hoop vleien, dat de genoemde strafbepalingen het mogelijk zouden maken de straten en huizen van onze hoofdstad te bevrijden van het euvel van de prostitutie. Vele „dames" van dit genre zijn zeer ambulant en verplaatsen zich naar minder bedreigde plaatsen zodra de politie krachtdadig gaat optreden. Het is naar mijn mening echter wél mogelijk het openlijk voor een ieder waarneembaar optreden van deze vrouwen tot een minimum te beperken. Het aantal prostituée's in Amsterdam is volgens een schatting in de laatste jaren vrij sterk gestegen, zodat een krachtig optreden van Justitie en Politie zeker gewenst is.

Door de vervolging van de souteneurs en de kamerverhuurders kan het kwaad in de wortel aangetast worden, immers wanneer het aantal bordelen sterk beperkt wordt gaat de animo van de „dames" ook verminderen en wordt het aan haar minder gemakkelijk gemaakt hun op de hartstochten speculerende beroep uit te oefenen. Ook zullen andere vrouwen dan minder gemakkelijk er toe overgaan om dit beroep te gaan uitoefenen.

In het bovenstaande heb ik reeds enige desiderata op het gebied van de wetgeving doen uitkomen. Hieraan wil ik nog toevoegen, dat het naar mijn mening aanbeveling verdient het vervolgen van de kamerverhuurders eenvoudiger te maken door het toevoegen van een tweede lid aan art. 250bis Wetboek van Strafrecht waarin dan strafbaar ware te stellen hij, die opzettelijk bevordert of teweegbrengt de ontucht van een ander met een derde. Een dergelijke strafbepaling zou de kansen op veroordeling aanzienlijk doen stijgen. Wellicht zijn tegen deze nieuwe bepaling ook bezwaren aan te voeren, maar de voordelen wegen mijns inziens ruim op tegen deze bezwaren.

Tenslotte ware te overwegen de vervolging en veroordeling van de souteneurs te vergemakkelijken door bijvoorbeeld de samenleving van een man met een prostituée strafbaar te stellen of door de bewijsconstructie voor het souteneursschap te vergemakkelijken. Het laatste is echter moeilijk zonder de gehele bewijsleer in ons strafproces aan te tasten.

Uit het bovenstaande moge blijken, dat — wil ons land niet de twijfelachtige reputatie van een hoofdstad met een uitgebreide rosse buurt handhaven — een drastisch optreden van Justitie en Politie, gesteund door de Wetgever, zowel landelijk als gemeentelijk, zeker noodzakelijk is te achten.

Ook in de rose buurt van Amsterdam brengt het Leger des Heils de boodschap van het Evangelie. De foto toont een Heilssoldate, die hier Evangelisatielectuur verspreidt.

Wilt U
mooie witte tanden hebben,
gebruik dan IVOROL tandpasta

Onrustige Zenuwen?
Mijnhardt's Zenuwtabletten

PUROL in huis!
Bij brand- en snijwonden, Pijnlijke kloven, Ruwe handen, Schrale huid.

NIEUWE SCHRIJFMACHINES
NIEUWE TELMACHINES
NIEUWE REKENMACHINES
kunt U bij KAPTINO in een enorme sortering vinden. UW OUDE MACHINES KUNT U BIJ ONS INRUILEN of wij kopen deze van U.
NIEUWE REMINGTON CICERO KOFFERSCHRIJFMACHINES ƒ 255,—. REMINGTON ATHENA ƒ 297,50. PARVA ƒ 235,—. ANTARES ƒ 165.— ALBA ƒ 137,50. TIPPA ƒ 275,—. OLYMPIA ƒ 275,—, ƒ 375,—. OLIVETTI ƒ 295,—, zwaar model ƒ 392,—. A.B.C. ƒ 245,—. TORPEDO ƒ 295,—. TRIUMPH ƒ 309,—, met tab. ƒ 330,—. RHEINMETALL ƒ 325,—. ROALITE ƒ 265,—.
NIEUWE TELMACHINES ODHNER met controle en directe aftrek slechts ƒ 375,—. REMINGTON ƒ 380,—. OLYMPIA ƒ 475,—. ELEKTR. 725,—. ADDO X hand ƒ 495,—, elektr. ƒ 698,—, ƒ 798,—, vol aut. ƒ 1198,—. TOTALIA vol aut. rekenautomaat ƒ 1540,—. EVEREST ƒ 495,—.
IN GEBRUIKTE SCHRIJF- EN TELMACHINES keuze uit meer dan 2000 machines o.a. UNDERWOOD TELMACHNES ƒ 225,—, ƒ 268,—. ASTRA ƒ 198,—, ƒ 275,—. REMINGTON elektr. ƒ 365,—. BURROUGH ƒ 98,—, ƒ 175,—, ƒ 345,—. ODHNER ƒ 228,—, ƒ 248,—, ƒ 295,—. ADDO ƒ 2,75,—, ƒ 2,98,—. ADDO elektr. ƒ 350,—, ƒ 425,—. TOTALIA grote cap. ƒ 315,—. PRECISA elektr. ƒ 398,—, ƒ 425,—, ƒ 498,—.
TRIUMPH BOEKHOUDMACHINE nieuwprijs bijna ƒ 2000,— nu slechts ƒ 1095,— met 60 cm wagenbreedte. ASTRA boekhoudmachines met vele functies ƒ 769,— OLIVETTI met vol aut. verm. ƒ 695,—, ƒ 750,—. OLIVETTI met vol aut. verm. en delen als nieuw slechts ƒ 1098,—. REMINGTON PRINTING CALCULATOR slechts ƒ 1095,—.
FACIT ELEKTR. REKENMACHINES ODHNER, RHEINMETALL enz. BURROUGH CALCULATORS ƒ 325,—, ƒ 398,—, PLUS klein model ƒ 275,—, ƒ 325,—, ƒ 395,—. SUMLOCK ƒ 635,—, (groot model. TORPEDO ƒ 168,—, CONTEX ƒ 95,—, ƒ 115,—.
NIEUWE STALEN SCHRIJFBUREAUS met 6 laden slechts ƒ 265,—. STALEN TYPETAFELS ƒ 140,— UIT VOORRAAD LEVERBAAR. NIEUWE BRANDKASTEN ƒ 395,—. TYPESTOELEN ƒ 12,50,—. Komt U ook eens kijken of vr. inl.
bij KAPTINO - AMSTERDAM
Rozengracht 215 - Tel. 246922
Ook reparatie

M. C. v. Staaveren
AALSMEER — TELEFOON 4051
Specialiteit in ANJERSTEKKEN, FREESIAZADEN

JUTE ZAKKEN
voor binnenland en export
Een vertrouwensartikel!
NOORD-NEDERLANDSCHE ZAKKENHANDEL N.V.
Groningen - Eemskade N.Z. 46
Tel. 05900-31345 (4 lijnen)
Telegramadres „Jute"

Koopt een goed kostuum
enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De verste reis is lonend
DUTHLER
VARSSEVELD

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN Ijssel

Groepsreis Canada en Amerika 1960
onder onze deskundige leiding. Afvaart o.m. per s.s. „Ryndam" van 29 april Retourpassage vanaf ƒ 1.340.— Geheel vrijblijvend verstrekt gaarne inlichtingen passage- en reisbureau
W. Zeyl & Zoon - Oude Koemarkt 35 - Sneek
Telefoon 05150 - 2224

HOLLANDIA TRICO
Ondergoed van de bovenste plank!
J. H. HEUSINKVELD
Boomkwekerijen - Tuinarchitectuur
Ds. van Krevelenstraat 3 - Telefoon 05443-263
LICHTENVOORDE

JUTEZAKKEN
nieuwe en gebruikte
WEVER's Zakkenhandel N.V.
v/h FA. KOOPMANS & OOSTERHAGEN
Magazijn: Harl. straatweg 3-5-7, Franeker (Holland)
Telefoon: 2429 (05170), na 6 uur n.m. 2466-2514
Vraagt vrijblijvend prijsopgaaf - Sinds 1880 uw adres

HOLWERDA ZONEN DOKKUM
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- EN BUITENLAND
Telefoon K 5190-2580

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. ACHTERBURGWAL 173 - Telefoon 247126
Privé OLYMPIAKADE 60 - Telefoon 794152
AMSTERDAM

Homoeopathie Voorhoeve NV
Sedert vijftig jaren deskundige bereiding van alle
homoeopathische geneesmiddelen
Antonie Heinsiusstraat 18 hoek Pauwstraat
's-GRAVENHAGE
Levering door uw apotheker of rechtstreeks

IN PRIMA BOTER EN KAAS,
STEEDS DE BAAS,
ALLE SOORTEN GROOT EN KLEIN,
KOMEN UIT DE IJSSEL- EN LEKSTREEK FIJN
A. van Houwelingen - Moordrecht
Telefoon 305 (K 1827) — Westeinde 117

Landbouwwerktuigen- en
Vicon
Machinefabriek
H. VISSERS N.V.
NIEUW-VENNEP
Telefoon K 2546-444 (4 lijnen)

drukkerij
zwagers
Sinds 1903
Nieuwe Binnenweg 460-462 - Rotterdam

ZEELAND
ELEKTRO-TECHNISCH BUREAU
H. J. COLIJN
LEWESTRAAT 43 - KLOETINGE - TEL. 01100-3173

Fa. G. J. Hollestelle-Goes
MACHINEFABRIEK
CONSTRUCTIEBEDRIJF
HANDELSONDERNEMING

★ ★ ★ Dagelijkse strijd

Te Hilversum is een Studiecentrum voor Militair Leiderschap geopend. Z.K.H. Prins Bernhard hield daarbij een toespraak waarin met nadruk gewezen werd op de noodzakelijkheid dat officieren in hun manschappen vooral ook de levende mens zien, die om begrip vraagt en die er ook zelf veelal waardevolle ideeën op nahoudt.

Wij geloven dat dergelijke uitlatingen nooit vaak genoeg kunnen worden onderstreept. Dat zij ditmaal te berde werden gebracht door de Prins der Nederlanden, moge het belang van een waarlijk goede geest onder de strijdkrachten (die de discipline niet behoeft te schaden) te meer in het licht stellen. Wij hebben hier evenwel een opmerking aan toe te voegen, die hopelijk voor alle betrokkenen overbodig is. Deze namelijk, dat degenen, die het Studiecentrum bezoeken, hun officiersopleiding reeds achter de rug zullen hebben, zodat wij aannemen dat hun tijdens die opleiding de strekking van Prins Bernhards woorden dan ook reeds uit en te na is voorgehouden en daarna door hen zelf in de praktijk is toegepast. Zeker, wij hebben er volledig oog voor dat in de strijdkrachten orde en tucht moeten heersen en dat men dit zonder strengheid soms niet bereikt. Wij zijn er tevens van overtuigd, dat vele officieren door hun minderen gerespecteerd worden, omdat hun optreden als mensen onder mensen waardering ondervindt.

Wij hopen dus dat allen die het pas geopende Studiecentrum zullen bezoeken, zich in de door de Prins aangesneden problematiek niet voor het eerst verdiepen, doch deze reeds kennen als de dagelijkse strijd, die een ieder ervaart voor wie de beleving van het gebod der naastenliefde diepe ernst is.

Trage ontwikkeling van

DE P.B.O.

„DE werkperiode tussen Prinsjesdag en Kerstmis pleegde sinds jaar en dag vergeleken te worden met een wedloop tussen zwaar gehandicapte Ministers, Staatssecretarissen, ambtenaren en niet te vergeten kamerleden...... en de rustig voortschrijdende onverbiddelijke en onvermurwbare tijd."

Aldus drukte de kamervoorzitter zich uit toen hij op 23 december, de datum waarop de Tweede Kamer met recés ging, met een toespraak de vergadering sloot.

Inderdaad is er van een wedloop sprake geweest, die niet tot eindresultaat heeft gehad dat het doelwit werd bereikt. Dat doelwit is immers afhankelijk van alle begrotingshoofdstukken vóór Kerstmis. Belangrijke zaken zijn blijven overstaan, zoals Buitenlandse Zaken, Verkeer en Waterstaat, Volkshuisvesting en Bouwnijverheid, om van andere zaken, zoals goedkeuring van het Benelux-verdrag nog maar niet te spreken. Dan ligt er nog een reeks van wetsontwerpen, die op afdoening wachten.

Eerder dan gebruikelijk, namelijk reeds op 26 januari, zal de Tweede Kamer haar werkzaamheden weer hervatten. Het begrotingshoofdstuk van Verkeer en Waterstaat is het eerst aan de beurt, om te worden gevolgd door Buitenlandse Zaken, waarvoor de mogelijkheid thans bestaat nu Minister Luns weer is hersteld.

Er zou op dit moment geen aanleiding zijn een verslag van de Tweede Kamer te plaatsen, ware het niet dat in de drukke tijd die achter de rug is, bepaalde onderwerpen in deze rubriek niet die behandeling hebben gehad, waarop zij op grond van hun belangrijkheid aanspraak zouden mogen maken. Het lijkt daarom gewenst thans nog iets nader in te gaan op de behandeling van de begroting van Algemene Zaken. Op grond van de nieuwe indeling behoort daaronder tegenwoordig zowel de bezitsvorming als de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, met welker behandeling in het bijzonder Staatssecretaris Schmelzer is belast.

Over de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie is uitvoerig gesproken, tot diep middernacht.

Van verschillende zijden werd enige ongerustheid openbaar over het feit dat na een tienjarige praktijk nog niet kon worden gesproken van een toestand, dat voor de belangrijkste bedrijfstakken publiekrechtelijke lichamen in het leven waren geroepen. Het sterkst is de p.b.o. vertegenwoordigd in de landbouw, de middenstand en de agrarische handel, maar in de industriële sector is van een achterstand sprake. Daar is de p.b.o. eigenlijk niet van de grond gekomen. Bij de werkgeversorganisaties stuit dat nog op allerlei weerstanden.

De vraag is nu actueel of de overheid daarin zonder meer moet berusten. Daarover is van verschillende kanten gesproken.

Wanneer de overheid positieve bevordering van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie beoogt, kan zij dan berusten in deze gang van zaken? In verband hiermede kwam aan de orde de vraag of het beginsel van vrijwilligheid in deze zin moet worden verstaan dat er in moet worden berust wanneer een minderheid van bedrijfsgenoten de stichting van een bedrijfsorgaan tegenhoudt.

Hierbij moet in aanmerking worden genomen dat er tweeërlei mogelijkheid bestaat van instelling van bedrijfslichamen, nl. bij algemene maatregel van bestuur of bij de wet. De eerste mogelijkheid wordt gebruikt als er tussen werknemers- en werkgeversorganisaties overeenstemming bestaat. De tweede mogelijkheid kan gebruikt worden, als deze overeenstemming niet in volle omvang aanwezig is. Vandaar dat de vraag rees of in bepaalde gevallen thans niet van de tweede mogelijkheid gebruik moest worden gemaakt, namelijk in die gevallen dat een minderheid door een afkerige houding de totstandkoming van een p.b.o.-orgaan belemmert.

Het is opgevallen dat deze mogelijkheid niet geheel werd verworpen. Zelfs niet van de kant van de V.V.D. welks woordvoerder, de heer Geertsema, zich wel in positiever zin over de P.B.O. uitliet (waarop de heer Aantjes terecht de aandacht vestigde) dan tot heden was voorgekomen. Bedoelde woordvoerder had zelfs een norm beschikbaar, die hij in dit soort gevallen zou wensen te hanteren. Bij een organisatiedichtheid van 50%, zou hij invoering toelaatbaar achten als 75% van de bedrijfsgenoten voorstander van een P.B.O.-orgaan is. Niet duidelijk was aanvankelijk of hij dan ook instelling bij de wet zou billijken. Later is duidelijk geworden dat hij zover niet zou willen gaan; instelling bij de wet wil hij alleen reserveren voor die gevallen waarin geen redelijk denkend mens tegen de instelling zou kunnen zijn. Dit laatste is nogal een vage vorm, al vloeit uit zijn betoog wel voort dat hij bij handhaving van de eerder genoemde norm tegen instelling bij algemene maatregel van bestuur dus op grond van een advies van de S.E.R., geen bezwaar zou willen maken.

Ook van a.r. zijde, bij monde van de heer Aantjes, is er op gewezen, dat men niet onder alle omstandigheden aan minderheden het recht kan laten instelling van bedrijfslichamen tegen te houden. Dat zou, in het licht van democratische verhoudingen, in bepaalde gevallen te kort doen aan de rechten van de meerderheid kunnen betekenen. De heer Aantjes vestigde er de aandacht op dat men het verschil tussen instelling bij algemene maatregel van bestuur en bij wet niet moet overtrekken. Voor beide gevallen zal naar zijn mening de basis gevonden dienen te worden in de gebleken wil van een overwegend deel der bedrijfsgenoten. Hoewel hij aangaf te allen tijde bereid te zijn op te komen voor de rechten der minderheid (hij zou daarvoor als regel verhoudingsgewijs meerdere en grotere aandacht willen waarborgen) mag dat toch nooit de vorm aannemen, dat in feite het standpunt van de minderheid prevaleert, als ware dat bij uitstek representatief.

Natuurlijk stond de heer Aantjes niet om instelling bij de wet te dringen. Maar het gaat er om de zaken zuiver te stellen en om van de Regering te vernemen, wat de mogelijkheid tot instelling bij de wet nu reëel inhoudt.

Van verschillende zijde tot het bepalen van haar standpunt genoopt, moest dus wel een nadere verklaring volgen. De heer Schmelzer meende dan ook dat de regering er niet mede kan volstaan, in alle gevallen af te wachten, of de S.E.R. haar eigener beweging zal kunnen adviseren, en zulks ook doet, een bedrijfslichaam in te stellen.

De Regering kan zich gevallen voorstellen, waarin zij niet zou kunnen berusten in het feit dat een minderheid bij voortduring de totstandkoming van een publiekrechtelijk bedrijfslichaam zou kunnen blokkeren.

Te eerder zal de Regering daarin niet kunnen berusten wanneer die minderheid niet in staat is haar onwil tot medewerking te motiveren, met zodanige bij haar levende bezwaren, die zouden opwegen tegen de plicht van Regering en Staten-Generaal de p.b.o. te bevorderen. Overigens zal de toepassing van geval tot geval moeten worden bezien in het licht van de omstandigheden zoals deze zich voordoen.

Men ziet, aldus de Staatssecretaris, in grote trekken voorlopig een voortzetting van het tot nu toe gevoerde beleid, zij het dat ik het hier en daar wat heb kunnen preciseren.

Duidelijk blijkt dat bepaalde en categorische uitspraken niet zijn gedaan en dat een voorzichtig beleid zal worden gevoerd, waarbij evenwel niet is gezegd, dat instelling bij de wet in bepaalde sprekende gevallen als uitgesloten kan worden beschouwd.

BUITEN HET BINNENHOF

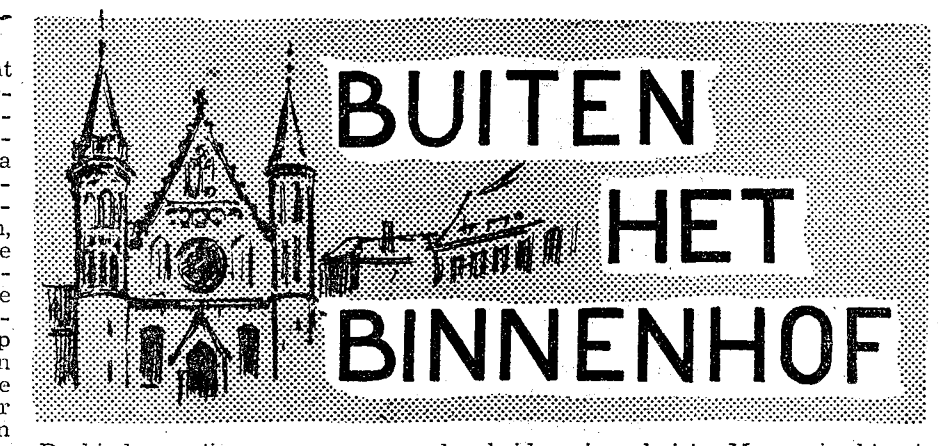

HET begint weer normaal te worden zou ik bijna zeggen. Na al die feestdagen kwamen de dagen, waarop we wennen moesten aan de normale dagen, waarop weer die dagen volgden, welke wij dan weer normale dagen kunnen noemen. De kinderen zijn weer naar school. De oudste nog niet naar de Universiteit. Maar voor studenten zijn de vakanties dan ook om te leren. De dagen waarop zij geen vakantie hebben moeten zij college lopen. Hebben zij dan geen huiswerk? Neen, zij. Verder schrijf ik daarover niet, want anders ontstaan er in huize Groenkoper disputen, die dan in de vijver van de Nederlandse Gedachten grote kringen maken. Ondergetekende komt dan in twistgesprekken met andere ouders wier zoons of dochters ook studeren. Dan wordt zijn mening gevraagd over studeren in het algemeen en studenten thuis of op kamers in het bijzonder en al die facetten meer. Ik ben blij, dat het weer een beetje rustig is om mij heen, ik sluit hiermede het studentenonderwerp. Op het ogenblik dat ik dit schrijf, zit mijn zoon de student te lezen in Het Zieleleven van Prof. Waterink. Dóór Prof. Waterink is misschien beter. Gelukkig had ik dit boek, dat hij voor zijn eerste tentamen nodig heeft. Dat scheelde dus weer een aantal guldens. Waarom ik het indertijd gekocht heb? Om het zieleleven beter te begrijpen, anders nergens om. Ach, ja wat die studenten tegenwoordig al niet moeten weten. Maar laat ik me aan mijn belofte houden, vandaag niets meer over de studenten! Een andere keer misschien.

ALS u dit leest weet u misschien al of uw huishuur hoger wordt of niet. Reken maar op het eerste. 1 april, de datum waarop die verhoging moet ingaan is nog ver, maar het innemen van Den Briel is ook niet binnen één uur geschied. Ook daaraan gingen enkele voorbereidingen vooraf. Om aanstaande of reeds bestaande politieke tekenaars vast te helpen, 1 april is altijd een aardige datum, ook in verband met een minister, die dan wel geen Spaanse naam draagt maar de zuiver Nederlandse Van Aartsen. Van het verliezen van een bril is ditmaal geen sprake, als ik goed ben ingelicht. Er worden, in het algemeen genomen, in de politiek niet zoveel brillen meer verloren. En mocht het voorkomen, niemand let er op. Iedere minister heeft als hij brilt wel twee brillen! Ach, ik zal die tiende penning, die dan toch mag gevraagd worden, al is het door de huisbaas, maar vast opzij gaan leggen. Het moet er toch van komen. Misschien doet de eigenaar dan eindelijk iets aan mijn woning, doch optimistisch ben ik daarover niet. Als ik eens naga, hoeveel huur ik gedurende 22 jaar al betaald heb en wat ik nog zal moeten verwonen, als ik het leven houd, dan kom ik op een bedrag, dat genoeg is voor een bescheiden eigen huisje. Maar misschien betekent dat ook wel een bescheiden kruisje.

IK hoorde iemand zeggen, dat de Duitse minister voor Vluchtelingenzaken toen deze voor een samenkomst inzake tegen hem uitgebrachte beschuldigingen in Den Haag vertoefde, het hemd van het lijf is gevraagd.

Als u het mij vraagt, vind ik de hele opzet van het verhoor en de geheimzinnigheid daaromheen maar merkwaardig. Wat voor bevoegdheid heeft deze Noors-Deen-Belgisch-Zwitsers-Nederlandse Commissie? En waarom is de minister voor haar verschenen? Waarom moest die commissie in Den Haag vergaderen, waarom niet in Bazel of Bern nu men toch een Zwitser (inwoner van een land dat niet bezet was) in de commissie had? Waarom die geheimzinnigheid? Als minister Oberländer schuldig is aan de in Lemberg in 1941 gepleegde moorden, dan zal Duitsland hem in de eerste plaats moeten berechten. Doet Duitsland dit niet, dan moet het land, dat hem daarvoor wil doen terecht staan zijn uitlevering vragen. Maar de manier waarop er nu drukte over en met hem gemaakt wordt loopt gevaar op een anti-climax uit te lopen. Als de commissie een vonnisdragende uitspraak doet, wat gebeurt er dan? Zegt de heer Adenauer dan: hier is mijn minister, gooi hem maar voor de leeuwen? Het blijft vreemd. Maar misschien zie ik het niet goed.

ZO maar sneeuw, toen ik vanmorgen wakker werd. We — dat wil zeggen de jonge Groenkopers — hadden op ijs gerekend. De schaatsen stonden al klaar. Nu kon de slee beter worden opgezocht, doch daar zijn de knapen weer te groot voor. Bovendien ik geloof, nu ik dit schrijf, dat we geen slee meer hebben. Sneeuw vind ik mooi, als hij blijft liggen en als de zon erop schijnt. Des nachts behoeft die zon dan niet te schijnen, want dan slaap ik meestal. Maar voor het overige.... ik was tenminste blij, dat het vandaag geen modderpoel werd op straat. Maar wat niet is, kan nog komen. Er zit nog een en ander in de lucht, is voorspeld. Vooruit dan maar. Mijn vriend de kolenhandelaar moet ook leven, hoewel hij wel met kou, maar niet met sneeuw of ijs gediend is. Die geven maar moeilijkheid in het transport. Overigens dacht ik verleden week zondag, dat de Lente in aantocht was. Zulk prachtig weer was het in Amsterdam. Het is echter nog te vroeg. Het Parlement moet nog gaan vergaderen. Het is nog niet eens 1 april.... Dan komt de nieuwe lente, dan komt er ook een nieuw geluid.. van de huisbaas! WILLIAM GROENKOPER

KRYPTOGRAM

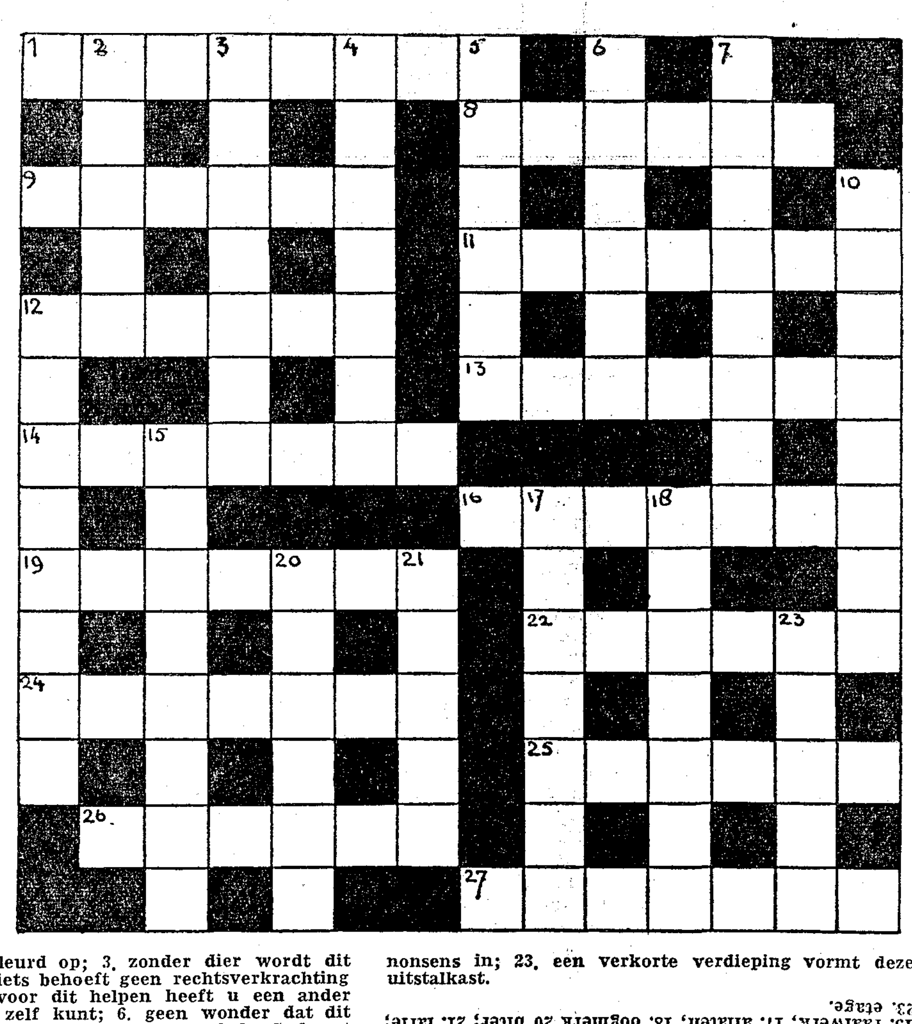

HORIZONTAAL:
1. hij bestaat van dalende prijzen, maar is uiteindelijk vleesverkoper; 8. rijtuigaanduiding bij de spoorwegen; in Den Haag zijn er slechts 75 zitplaatsen in; 9. u krijgt de damp in, maar 't goed wordt er schoon door; 11. groet aan misdadiger? Nee, nietsnutter; 12. verongelukte koningin; 13. deze volgeling schijnt het van 't voetenwerk te moeten hebben; 14. bent u, zodra u verloofd bent; 16. als 't ronde voorwerp nauw luistert, wordt men gemelijk; 19. dit stoppen nijvere huismoeders onder de knollen; 22. kip die haar roeping verstaat; 24. hij is het verst van de polen vandaan; 25. het dichtslaan schijnt steeds een onverwachte gebeurtenis te zijn; 26. zo noemden onze vaderen zich als ze in 't stadsbestuur zaten; 27. trekschuiten schijnen de mensen aan 't huilen te brengen.

VERTIKAAL:
2. als men 't niet zwart-wit ziet, staat men er gekleurd op; 3. zonder dier wordt dit dier groente; 4. zoiets behoeft geen rechtsverkrachting te betekenen; 5. voor dit helpen heeft u een ander nodig, tenzij u 't zelf kunt; 6. geen wonder dat dit prikkelbaar is; 't zit uiteindelijk vol stekels; 7. beent de (tabaks)bladeren uit; 10. hardhandig, als 't niet met een handdoek gebeurt; 12. niet bijzonder, doch totaal slecht; 15. een gokje maken? Nee, aanduiding van de vaargeul; 17. R.K. entreebewijzen voor het hiernamaals; 18. deze bedoeling krijgt u door een zintuig een onderscheidingsteken te geven; 20. oraal ingenomen, werkt het als hartgeneesmiddel; 21. vul nonsens in; 23. een verkorte verdieping vormt deze uitstalkast.

OPLOSSING:
HORIZONTAAL: 1. afslager; 8. eerste; 9. stomen; 11. dagdief; 12. Astrid; 13. naloper; 14. geringd; 16. balorig; 19. maasbal; 22. legben; 24. ekwator; 25. toeval; 26. vroede; 27. snikken.
VERTIKAAL: 2. foto's; 3. lamprei; 4. genadig; 5. redden; 6. kregel; 7. stripper; 10. afdrogen 12 algemeen; 15. raaiwerk; 17. aflaten; 18. oogmerk 20 biter; 21. larie; 23. etage.

ZONDAGSRUST VOOR SPOORWEGMANNEN

IN 1909 hadden de drie rechtse partijen, in coalitie verenigd, een grote stembusoverwinning behaald: 60 rechts tegen 40 links. Het ministerie Heemskerk zat dan ook stevig in het zadel. En stuk voor stuk waren het bekwame mannen, die met gezag konden spreken. Toch waren de A.R. niet geestdriftig en dat bleek ook in de pers.

Zij vonden het kabinet te weinig homogeen. Zij klaagden, dat elke minister te veel zijn eigen visie had. Als er over de staatsloterij werd gesproken, dan zei de R.K. minister van financiën: och, die staatsloterij is een onschuldige zaak. En als er gepleit werd voor meer zondagsrust bij de spoorwegen, dan gaf de R.K. minister van waterstaat weinig hoop. Minister L. H. W. Regout beriep zich op „het publiek". Dat wil reizen op zondag en dús moeten de spoorwegen dat „publiek" vervoeren.

Terecht werd er op gewezen, dat deze eis van „het publiek" een merkwaardige maatstaf is. Er is nl. een tijd geweest, dat alle postkantoren op zondag open waren en dat er op zondag volledig postbestellingen plaats hadden. Er waren zakenmensen, die bij hoog en bij laag beweerden, dat de boel bij hen in het honderd zou lopen, als zij des zondags geen post meer zouden krijgen. En toch bleek het later, dat het best ging, zonder die bestellingen op zondag. Het publiek wil de sigarenwinkels op zondag geopend hebben. Maar het gaat er best zonder. En — zo was de redenering —, als het publiek er eenmaal aan gewend was, dat er op zondag maar een beperkte treindienst werd onderhouden, dan zou het zich er naar schikken.

Het tyranieke publiek schikt zich wel, als het niet anders kan.

Maar het voornaamste argument voor beperking van de zondagsdienst van de spoorwegen was voor de antirevolutionairen het belang van de spoorwegmannen. De overheid moet bevorderen, dat deze mensen weer wat aan de zondag krijgen.

„Daarop hebben de spoorwegmannen recht" schreef de a.r. Stichtse Courant. „Ingespannen zijn zij zes dagen werkzaam. Minder nog dan vele arbeiders genieten zij in die werkdagen van het huiselijk leven. Weinig of niets kunnen zij daarin doen voor de opvoeding van hun kinderen. Op den zondag moeten zij zich althans in den regel kunnen wijden aan het gezin en aan de eeuwige dingen". „Men moet", zegt Dr. Slotemaker de Bruyne in zijn Christelijk Sociale Studiën, „zelf jaren lang den zondag hebben gemist of in nauwe aanraking zijn geweest met gezinnen, die den zondag misten, om de verwoesting te kennen, door Zondagsarbeid gewerkt in het zieleleven en de gemoedsstemming en de gezinsregeling en de kinderopvoeding." En de Beukelaar vermeldt het gezegde van een predikant: „Die bij het spoor gaat, is voor de kerk verloren." Daarin is helaas veel waars".

Wat de Stichtsche Courant hier naar voren bracht, was de algemene opinie in A.R. kring. De ontkerstening wordt bevorderd door het vernielen van de zondagsrust.

Soms is dat pleidooi voor zondagsrust in onze kring verzwakt. Door de linkse partijen is het genegeerd of gebagatelliseerd. En de Rooms-Katholieken hebben altijd een andere opvatting gehad. Hoogstens kon men hun loyale steun krijgen voor wat meer zondagsrust op zondagmorgen. Het kapotknippen van de zondag in twee helften, zoals het praktisch in de nieuwe zondagswet gebeurt, is een sterk symptoom van R.K. invloeden. Na afloop van de Mis is voor vele R.K. de zondag praktisch afgelopen. En zo is ook tijdens coalitiekabinetten weinig voor de bevordering van de zondagsrust gedaan. En de krachtige pleidooien van een halve eeuw geleden dreigen zelfs voor ons besef wat onwezenlijk te worden.

TWEE

goedkope aanbiedingen

NU A.R. Post in deze januari-maand voor het eerst in een nieuwe vorm verschijnt, willen wij niet achterblijven bij al diegenen, die in deze maand goedkope aanbiedingen doen.

Wij grijpen deze gelegenheid aan om onze leden gedurende januari 1960 te laten profiteren van onze uitverkoop-aanbiedingen van een aantal oudere brochures.

Twee gevarieerde pakketten zijn hiertoe samengesteld; pakket I à ƒ 2.50 en pakket II à ƒ 2.75. Het staat u uiteraard vrij beide pakketten te bestellen. De samenstelling ervan is hieronder vermeld.

Bij de bestelling aan het bureau van het Centraal Comité van A.R. Kiesverenigingen, Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, gironummer 89673, kan volstaan worden met de vermelding op het „Bij-strookje" welk pakket gewenst is.

PAKKET I — ƒ 2,50
1. „Het Kapitalisme" (1947), R. Gosker.
2. „De strijd om de beginselen" (1950) prof. dr. K. Dijk.
3. „Verantwoorde emigratie" (1951), rapport commissie Centraal Comité.
4. „Christelijke Sociale Politiek in deze tijd" (1954) A. Borst Pzn, M. Ruppert, H. van Eijsden en drs. A. R. van Nes.
5. Program van Actie van de A.R.-Partij 1956.
6. „De A.R.-Partij en de Sociaal-Economische politiek" (1956), C. Smeenk.
7. „Bouwen op het fundament" (1958), dr. W. P. Berghuis.
8. „Ons politiek beginsel" (1958), dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot.
9. Program van Actie van de A.R.-Partij 1959.

PAKKET II — ƒ 2,75
1. „Christen en Internationale Ordening" (1951) prof. dr. G. H. J. van der Molen.
2. „Taak en plaats van de Provincie in het Nederlands Staatsbestel" (1951), rapport van het College van Advies.
3. „Om de christelijke vrijheid voor mens en samenleving" (1952), dr. J. Schouten.
4. „Overheid en economisch leven" (1956), economische beschouwingen, geschreven op verzoek van de centrale commissie van het College van Advies.
5. „Rechtsbescherming tegen de overheid" (1956), rapport van het College van Advies.
6. „De Kabinetsformatie van 1956", dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot.
7. „Het Schild der Vrijheid", verslag Onderwijscongres A.R.-Partij 1956.
8. „Geestesmerk der Reformatie" (1958) dr. W. P. Berghuis.
9. „Het Nieuwe Kabinet" (1959), dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot.

BON

JA, ik wil Nederlandse Gedachten graag elke week ontvangen.

Verzoeke daarom als abonnee te noteren:

Naam: ....

Adres: ....

Woonplaats: ....

Abonnementsprijs (bij vooruitbetaling te voldoen) per half jaar ƒ 3,25/per jaar ƒ 6,50 (doorhalen wat niet verlangd wordt).
In open enveloppe met 4-cents postzegel zenden aan Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te Den Haag.

Wie zich door opzending van deze bon op Nederlandse Gedachten abonneert voor het jaar 1960 krijgt gratis toegezonden:

a. Het „Program van Actie-1959" van de A.R.-Partij;

b. „De A.R.-Partij en de Sociaal Economische Politiek" door C. Smeenk.

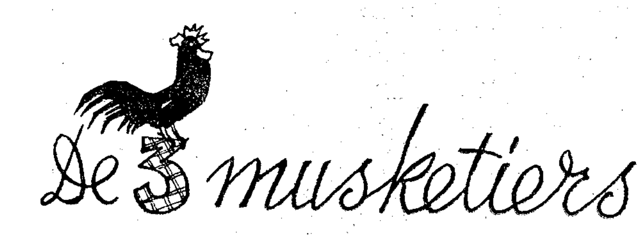

1. Zij noemen en schrijven zichzelf: De 3 musketiers. Daarom pleegt iedereen hen zo te noemen. Deze drie heren — meneer De Zwart, meneer De Wit en meneer Van de Ruit — zijn buren van elkander en ze gaan uit van de stelregel: Beter twee goede buren dan een verre vriend. De 3 musketiers hebben een politieke overtuiging, doch deze overtuiging is bij alle drie verschillend. Intussen zijn ze 't over vele praktische zaken meestal roerend eens en dat is bijzonder aantrekkelijk. Doch in de verkiezingstijd hebben ze alle drie verschillende raambiljetten ter versiering van de gevels van hun huizen. Meneer Van de Ruit stookt graag op ouderwetse manier zijn kamer warm. Hij bezit een enorme kolom kachel en daar heeft hij een grote kachelpijp voor nodig. Ter bestrijding van de kosten heeft hij het voornemen opgevat, een tweedehands kachelpijp aan te schaffen.

2. De 3 musketiers gaan er broederlijk op uit. Zij vinden en kopen tegen sterk gereduceerde prijs een lange kachelpijp met twee ellebogen. Ofschoon zij alle drie te goed van inborst zijn om zich met ellebogenwerk bezig te houden, begrijpen ze, dat ze thans als één man de kachelpijp zullen moeten vervoeren. Dat is echter geen eenvoudige zaak. De drie musketiers praten de politieke en aanverwante vraagstukken van de dag steeds met grote ernst en vurigheid door en ze weten dus, dat er aan oud ijzer een luchtje kan zitten. Om nu alle verdenkingen en verdachtmaking tegen te gaan, die zouden kunnen optreden bij het gezamelijk vervoer van de kachelpijp voor de kolomkachel van meneer Van de Ruit, komen ze tot het levendig besef, dat de gemeenschap moet weten, waar men met de 3 musketiers aan toe is.

3. Eer zij dus hun schouders onder de lange pijp zetten, hebben zij gezorgd voor een afdoende maatregel, opdat hun eer en goede naam volledig gehandhaafd zal blijven bij de bevolking van hun gemeente. Hoewel zij geen van drieën ooit veel aan letterkundige arbeid hebben gedaan — de heer De Wit heeft op een belastingkantoor zesendertig jaar lang aanmaningskaarten zitten adresseren, de heer De Zwart heeft een fraaie staat van dienst als kleinhandelaar in koloniale waren en de heer Van de Ruit heeft de wereld trachten schoon te houden als fijngoedstrijker — toch hebben de 3 musketiers op een groot karton, dat zij voor iedereen zichtbaar aan de kachelpijp hingen, het behoud van hun eer en goede naam in woorden weten weer te geven. Vandaar, dat iedereen die de drie musketiers sjouwend met de kachelpijp tegenkwam, dacht: Deze drie hebben geen schrootaffaire, ook al zitten ze wèl in de branche!

⋆⋆⋆ Dreigende taal

Terwijl de aandacht van de gehele wereld op West-Duitsland is gevestigd, waar zich een herleving van het nationaal-socialisme en het anti-semitisme lijkt voor te doen, bevindt Frankrijk zich in een situatie, die niet minder alarmerend is.

In West-Duitsland hebben de onverbeterlijke nationaal-socialisten van vroeger zich als neo-nazi's aangesloten bij de Deutsche Reichs Partei. De anderen hebben bewust met het verleden gebroken en aansluiting gezocht bij de democratische partijen, waaronder we behalve de christendemocratische en de sociaal-democratische ook nog de vrije democratische (liberale) en de zeer kleine Duitse partij rekenen.

Wanneer deze partijen hun waakzaamheid vergroten en de Deutsche Reichs Partei geen gelegenheid wordt gegeven haar onwelriekende praktijken tot uitvoering te brengen, kan er veel nieuw onheil worden voorkomen.

Wordt er — verhoudingsgewijs — te veel aandacht besteed aan de anti-semitische incidenten in West-Duitsland, veel te weinig wordt er gelet op de invloed, die fascistische elementen hebben op de gang van zaken in Frankrijk en Algerijë. De jongste jaarvergadering van de Unie voor de nieuwe republiek, die achter de schermen werd beheerst door Jacques Soustelle, gaf daar een huiveringwekkend voorbeeld van. En men gaat zich steeds meer afvragen of De Gaulle de krachten, welke hij heeft opgeroepen, nog wel de baas zal kunnen.

Enk le dagen geleden hebben ook de Europese kolonisten in Algerije weer dreigende taal gesproken. Zij zullen zich met de wapens verzetten tegen een referendum over de politieke toekomst van Algerije. Zij beschuldigden De Gaulle van verraad en zeiden, dat het leger aan hun kant staat. „Als wij de vlag van de opstand ontrollen, zal dat ook in Frankrijk gebeuren", aldus een der leiders. En dat zelfde Frankrijk streeft sinds vorig jaar naar de leiding op het Europese continent.

⋆⋆⋆ IJdele hoop

Prins Norodom Sjihanoek, de premier van Cambodja, die enkele jaren geleden afstand van de troon deed om zich te kunnen inlaten met de politieke strijd in zijn kleine land, houdt er merkwaardige opvattingen op na. Dat was al lang bekend, maar in de oosterse landen doet men nu eenmaal veel dingen, die men in het Westen niet kan begrijpen en het omgekeerde zal ongetwijfeld eveneens het geval zijn.

Wat nu gebeurd is, overtreft al het voorgaande. De prins heeft nl. laten weten, dat zijn land zonodig het communisme zal invoeren om zijn „neutraliteit, onafhankelijkheid en territoriale onschendbaarheid" te kunnen handhaven. Hij deed dit, nadat hij een bezoek had gebracht aan een aantal communistische en neutrale landen, o.a. de Egyptisch-Syrische Verenigde Arabische Republiek (V.A.R.), Joegoslavië en India.

Dat hij in communistische landen op dat idee is gekomen, is mogelijk. Men zet daar voor zulke hoge bezoekers zijn beste beentje voor. Maar dat hij na zijn bezoeken aan Nasser, Tito en Nehroe niet weer met zijn beide benen op de grond staat, is toch wel verwonderlijk.

Nasser zal een van de laatsten zijn, die in een omhelzing van het communistische systeem, zoals wij dat kennen, iets goeds voor de V.A.R. verwacht. Zijn optreden in Egypte en vooral Syrië wijst op het tegendeel. Tito heeft aan den lijve ondervonden, dat ook een communistisch geregeerd land moet vechten om niet alleen zijn neutraliteit, maar ook zijn onafhankelijkheid en territoriale onschendbaarheid te kunnen bewaren. Nehroe, die ook wel eens met het communisme heeft geflirt, heeft daar vorig jaar zo zijn bekomst van gekregen, dat hij Norodom beslist niet geadviseerd zal hebben, zijn verkeerde voorbeeld na te volgen.

Hieruit zou men kunnen afleiden, dat de prins met een vooropgezet plan op reis is gegaan en dat hij niet ernstig meent wat hij zegt, maar een politiek spelletje wil spelen om zich enerzijds te dekken tegenover de poging van zijn buurlanden Laos en Zuid-Vietnam en in mindere mate ook Siam, ook Cambodja te betrekken in het organiseren van het gezamenlijke verzet tegen het opdringen van communistisch China en anderzyds te trachten, zelf buiten schot te blijven, door bij de communisten een goede beurt te maken.

Dit laatste kan wel eens een ijdele hoop blijken te zijn. Norodom geeft zijn volk een slecht voorbeeld. Dit begrijpt niets van zijn politieke spel en kan wel eens voor het communisme capituleren, als dat Norodom zelf niet erg gelegen komt.

16e JAARGANG No. 3 — 23 JANUARI 1960

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

VAN WEEK TOT WEEK

★ ★ ★ *Een belangrijk sociaal vierspan*

Indien wij goed geïnformeerd zijn, kan de indiening van een viertal belangrijke wetten bij de Tweede Kamer zeer binnenkort tegemoet worden gezien.

Het betreft hier in de eerste plaats de toeslagregeling van de Invaliditeitswet, waardoor degenen, die een Invaliditeitsrente ontvangen, hun uitkering verhoogd zullen zien. Voor de gehuwden zal deze verhoging gemiddeld ƒ 7.50 per week bedragen.

In de tweede plaats betreft deze verwachting de toeslagregeling op de ongevallenrente. Een grotere verbetering dan de laatste keer het geval was, mag worden verwacht.

Ten derde gaat het om de verhoging van de kinderbijslagen, zulks in verband met de komende huurverhoging. De middengroepen, dat zijn zij, die per week een inkomen van meer dan ƒ 96.— genieten, krijgen ingevolge deze regeling 12 cent per kind per dag meer.

Zij die minder dan ƒ 96.— per week hebben, ontvingen reeds eerder 10 cent, maar krijgen thans daarboven met ingang van 1 januari 1960 eveneens een extra verhoging van 2 cent, evenals dit in oktober 1959 geschied is.

Wij hopen, dat deze voornemens van de regering dank zij de medewerking van de Staten-Generaal spoedig zullen kunnen worden verwezenlijkt. Reeds bij de behandeling in juli j.l. van de befaamde regeringsnota werden deze verbeteringen in uitzicht gesteld.

Naar verwacht kan worden zal de Tweede Kamer zeer binnenkort eveneens het wetsontwerp inzake de loongrens betreffende de sociale verzekering tegemoet zien. De vastgestelde nieuwe loongrenzen van ƒ 7.450.— betreffen de Invaliditeitswet, de Ziektewet, de Werkloosheidswet en het Ziekenfondsenbesluit. Voorwaar, men kan dit kabinet grote activiteit op sociaal gebied niet ontzeggen. Zodra dit besef in brede lagen van ons volk doordringt, smelt veel wantrouwen als (kunstmatig in stand gehouden) sneeuw voor de zon.

★ ★ ★ *Bij voorbaat*

De socialistische landarbeidersbond heeft in zijn orgaan „Verenigt U" een illustratie geplaatst onder de titel „Het lieflijke landschap van de vrijere loonpolitiek". Op die plaat staat een werkgever, die een vlieger oplaat, welke een loonsverhogings-voorstel van 2% verbeeldt. Naast deze boer staat een landarbeider, die eveneens een vlieger de lucht in laat gaan, nl. de eis tot een loonsverhoging van 4%. Edoch, op het hek van de hoeve „Nooitgedacht" waarbij dit alles zich afspeelt, is de boze Roolvink geklommen. Hij probeert met een hark de 4%-vlieger naar beneden te trekken. „Boer" Marijnen kijkt tevreden toe . . . De strekking van dit plaatje is duidelijk.

'T GEVAAR DREIGT ALTOOS

Doch de werkelijkheid is dat de loononderhandelingen in de agrarische sector nog tussen de boeren en de landarbeiders onderling worden gevoerd. Het resultaat van die besprekingen is nog niet aan de Stichting van de Arbeid voorgelegd. Het College van Rijksbemiddelaars of de regering zijn er nog evenmin aan te pas gekomen. Het is dus wel een plaatbij-voorbaat, die het duidelijkst de mentaliteit van de rode landarbeidersbond weergeeft.

★ ★ ★ *De teugel wordt gevierd*

In het program van actie, waarmede de A.R.-partij de verkiezingen in 1959 inging wordt in de woningbouwparagraaf o.a. bepleit „. . . dat voor woningbouw, huurvorming en huisvesting zo spoedig mogelijk de vrijheid wordt hersteld. Zodra in een bepaald gebied het woningtekort praktisch is opgeheven, dient aldaar met het herstel van bedoelde vrijheid een begin te worden gemaakt".

Het verheugt ons dat nu — nog geen jaar na het optreden van het nieuwe kabinet — minister Van Aartsen in zijn voorstel tot wijziging van de huurwet een bepaling heeft opgenomen, die de mogelijkheid opent om in bepaalde gemeenten of gedeelten daarvan een proef te nemen met vrijere huren. In zijn memorie van toelichting betoogt de bewindsman, dat er in enkele delen van het land een zeker evenwicht is bereikt tussen vraag naar en aanbod van woningen.

De overheidsbemoeiing ten aanzien van huurvorming en huisvesting kan dan worden teruggedrongen. Dit is een verheugende zaak, want daaruit blijkt dat wij vorderingen maken op de weg naar opheffing van het woningtekort.

Het blijkt dat hier vooral wordt gedacht aan delen van Zeeland en Friesland. Terecht is minister Van Aartsen tezamen met minister Klompé met de betrokken gemeentebesturen hierover in overleg getreden, want de plaatselijke overheden zijn uiteraard het beste met de mogelijkheden in hun gebied op de hoogte.

Een nieuwe ontwikkeling is hiermee aangevangen. De (helaas zo lang nodige) strakke teugel van de overheidsbemoeiing met huurvorming en huisvesting wordt gevierd.

Moge dit de inzet zijn van een ferme galop, die ons volk in versnelde mate uit de woningmisère zal voeren.

IN MEMORIAM A. STAPELKAMP

REEDS vroeg in dit jaar leed onze partij een gevoelig verlies door het overlijden van het lid van het Centraal Comité en oud-Kamerlid de heer A. Stapelkamp. Tijdens de laatste bijeenkomst, op 18 december j.l., van het Centraal Comité leverde hij nog een waardevol aandeel in de discussies en de besluitvorming. Dank zij zijn grote ervaring als bestuurder en parlementariër was de overledene een lid van het partijbestuur, met wiens mening men ernstig rekening hield. Dit gezag werd nog versterkt door de zorgvuldigheid waarmede de heer Stapelkamp zijn opinie formuleerde en motiveerde. Zijn heengaan, betrekkelijk onverwacht, laat een lege plaats na in het C.C., waarvan hij sinds jaren deel uitmaakte.

Niet alleen voor wat de heer Stapelkamp in die hoedanigheid deed is de partij hem dank verschuldigd. Een jaar voordat hij het voorzitterschap van het C.N.V. neerlegde was de heer Stapelkamp, in 1946, korte tijd

lid van de Eerste Kamer. Zijn verkiezing, in datzelfde jaar, tot lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontsloot een 10-jarige periode van parlementaire arbeid, waarin hij een groot deel van de werkzaamheden van de A.R.-fractie met ijver en toewijding heeft verricht. De heer Stapelkamp hield van dat werk, waarvan uiteraard de sociale kwesties zijn bijzondere belangstelling hadden.

Ook die arbeid zal nog lang in onze herinnering blijven leven.

Onze gehele partij leeft mee met mevrouw Stapelkamp en haar kinderen, die vandaag, op de dag van de begrafenis, wel zeer in het bijzonder steun en troost behoeven. Moge naast hetgeen God in Zijn Woord zegt over het einde van een christen, ook ons medeleven — al is dat van geringere waarde dan het eerste — hen er van overtuigen, dat de thans volstreden strijd en afgeronde arbeid van de christen-politicus Antoon Stapelkamp van blijvende betekenis zijn. Omdat het gedaan werd uit liefde tot Koning Jezus.

BENEDEN DE SCHAAL VAN ALTIJD PARAAT

HET medelijden van het Nederlandse volk gaat uit naar de slachtoffers van de ramp die het Amsterdamse Tuindorp Oostzaan getroffen heeft. En Nederlanders zijn gewend om medelijden spoedig in daden om te zetten: de miljoenen die nodig zijn om de persoonlijke nood te lenigen zullen er komen, zonder enige twijfel.

Naast het medelijden is er de bewondering voor de snelle en doelteffende hulpverlening. De aanvankelijke aarzeling — wie kon immers geloven dat zich in een doodgewone stadswijk zo iets zou kunnen voltrekken! — was spoedig overwonnen en enkele uren later waren hulpverlening èn dijkherstel al volop op gang. In deze dingen weten de Nederlanders van wanten. De strijd tegen het water zit ons immers in het bloed . . .

Toch zijn er bij dat gat in de dijk bittere woorden gesproken. Niet door de slachtoffers wellicht en ook niet door de deskundigen — wèl door de doodgewone burger. Want hij kan niet begrijpen dat een ramp van een dergelijke omvang zo maar ineens kan plaats vinden — en hy wil het niet begrypen ook! „Een schandaal", zo noemt die burger het. „Een schandaal dat zo iets gebeuren kan in een land dat het water kent als zijn vijand-van-oudsher en dat beroemd geworden is in zijn strijd tegen die vijand. Dat men ditmaal het water een kans gegeven heeft is de schuld van mensen!"

Die verbittering is begrijpelijk, ook al mag men nu nog niet zover gaan dat men al schuldigen gaat aanwijzen. Daarvoor zal men het justitiële onderzoek moeten afwachten — gesteld al dat de justitie inderdaad aan het aanwijzen van persoonlijkschuldigen toekomt! Het is immers niet uitgesloten dat een aantal factoren gezamenlijk oorzaak van de ramp is geworden en dat die factoren zeker niet alle berusten op menselijke schuld!

In dit verband moet ook een andere opmerking naar het rijk der fabelen worden verwezen: dat men zo druk zou zijn met het grote en grootse deltaplan dat men de „gewone" dijken is gaan verwaarlozen. Onzin, want het een heeft weinig of niets met het ander te maken. Dijken van een polder staan onder toezicht van polder- en waterschapbesturen, die voor dat toezicht hun deskundigen hebben. En op die besturen houdt het provinciaal bestuur (de provinciale waterstaat) weer toezicht. Het delta-plan wordt uitgevoerd door Rijkswaterstaat — verband tussen het een en het ander is er dus niet.

En toch . . . een begrijpelijke verbittering. Deze ramp had niet mógen gebeuren en met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid mag men zeggen dat deze ramp ook niet had behoeven te gebeuren. De fout is echter dat wij, het gehele Nederlandse volk, er zo aan gewend zijn dat grote delen van Nederland beneden de zeespiegel liggen, dat we blind zijn geworden voor de daaraan verbonden gevaren. Door het hartje van onze grote steden lopen wegen die de naam „dijk" dragen — wie denkt nog aan water als hij over de Haarlemmerdijk in Amsterdam of de Westzeedijk in Rotterdam loopt? Wie denkt aan de waterwolf als hij een aardig, nieuw huisje betrekt in een nieuwe in de polder gebouwde stadswijk? In welke gemeenteraad denkt men over het watergevaar als men over allerlei uitbreidingsplannen delibereert?

In de strijd tegen het water heeft Nederland een slag verloren. De schade te herstellen is onze gezamenlijke plicht. En het wakker-geschud-zijn zij de winst uit dit verlies. De ligging beneden A.P. legt ons de plicht op Altijd Paraat te zijn!

Op stap met de

ZONDAGSE JAS

VRIJWEL iedereen begint het nieuwe jaar bezield met de beste voornemens. Dat geldt ook voor een politieke partij en haar propagandisten. In verschillende plaatsen is de ledenwerving al weer met goede resultaten ter hand genomen.

Bij de verblijdende berichten hierover moesten wij denken aan de dame, die veel met de collecte-bus voor goede doeleinden op pad was. Zij deed prettige maar ook nare ervaringen op. Eén der vervelendste belevenissen was telkens weer, dat velen haar behandelden alsof zij voor zichzelf een gift kwam vragen. Vooral bij slecht weer, kon zij, in een regenjas gehuld, de gedachte niet van zich afzetten, dat men haar vaak voor een bedelares hield. Daarom nam zij het besluit om voortaan in haar zondagse mantel op pad te gaan. De nare ervaringen, waarvan wij vertelden, verminderden zienderogen en de opbrengsten voor de goede doeleinden stegen in belangrijke mate.

Partij in actie

Is dit — werkelijk gebeurde — feit ook niet tekenend voor ons werk als propagandisten voor de partij? De ontvangst die ons ten deel valt houdt vaak verband met ons gedrag. Als wij aankloppen als iemand, die een gunst komt vragen, is het resultaat dikwijls nihil. Maar als we — uiteraard beleefd en correct — aan degenen, die wij voor de zaak van de christelijke staatkunde willen winnen, laten blijken, dat niet zozeer aan ons als wel aan hen de eer is, dat het niet alleen een kwestie van willen maar ten minste evenzeer een **mogen en moeten** is, dan ligt het gesprek al direct meer „in evenwicht". En is de uitbreiding van de ere van Christus op het publieke, het politieke terrein des levens (want daár gaat het ook om in onze propaganda!) niet een zaak om er — vooral in geestelijk opzicht — voor op stap te gaan met bij wijze van spreken de zondagse jas aan?

Er zijn trouwens de laatste tijd prachtige resultaten ook op het terrein van de ledenwerving geboekt.

Het is wel zeker dat daarbij niet gebeded maar getuigd is.

Enkele mooie voorbeelden geven wij hieronder. Zij komen kris-kras uit geheel Nederland: Leeuwarden-west 25; St. Anna Parochie 17; Harkema-Opende 14; Huizum (Fr.) 13; K.V. Rotterdam XX: 13; Deventer, Goes, Leeuwarden-Centrum Noord en Meerkerk ieder 12; Rotterdam-Schiebroek 10; Weesp 9; Ede, Holten, Huizum en Rotterdam-Overschie ieder 7; Eibergen en Zwolle-Assendorp beide 6; Balkbrug, Castricum, Huizen en Moercapelle 5.

Een goede inzet van 1960 is voor elke kiesvereniging ongetwijfeld het enthousiasme waarmee men op pad gaat voor de uitbreiding van het ledental én de hoeveelheid abonnementen op ons weekblad.....

Gevarieerd bestuur

EEN ander goed begin van 1960 is een gewetensvolle en zorgvuldige afwerking van het punt, dat op vele jaarvergadering-agenda's prijkt: de bestuursverkiezing. Hoeveel kiesverenigingen zijn in haar bloei niet geremd doordat in de bestuurssamenstelling de verscheidenheid van de maatschappelijke positie der leden onvoldoende tot uiting kwam? Wordt ook nog niet té veel de jeugd van de bestuurstafel geweerd? Laten té zetelvaste ouderen eens bij zichzelf overleggen of hun aanblijven een goede inschakeling van de „partij van morgen" niet in de weg staat.

Onze partij kan én de ouderen én de jongeren niet missen. Dit betekent dat de jongeren dus aan bod moeten komen vóór hun belangstelling wellicht weggeëbd is en zij niet meer te krijgen zijn.

Zoek de vrouw!

DEZE woorden vormen een bekend gezegde. Als er iets misgegaan is zegt men vaak: zoek de vrouw (die de oorzaak is). Ditzelfde geldt echter als wij de partij tot groter groei en bloei willen laten komen. Ook en vooral dan is er de noodzaak: schakel de vrouwen in. Nu de **A.R. Vrouwen-Contactcommissie** met haar werk begonnen is en op 25 februari een **A.R. Vrouwenconferentie** gehouden wordt, is haar inschakeling ook bij het plaatselijke werk (en het liefst ook in de bestuurskring) geen overbodige luxe, maar een alleszins aanbevelenswaardige zaak.

Het Ambon-rapport is klaar

HET rapport waarin een commissie van onze partij haar studie-resultaten en conclusies neerlegde, is onder de titel „Het vraagstuk van de Republiek der Zuid-Molukken en van de Ambonezen" gepubliceerd. De prijs is 70 cent. Het wordt aan de kiesverenigingen en de centrales toegezonden en is op bestelling aan het partij-bureau (Dr. Kuyperstraat 3 te Den Haag) verkrijgbaar.

Maak van deze gelegenheid gebruik om u en uw kiesvereniging beter te oriënteren omterente de met dit vraagstuk samenhangende kwesties.

KERK EN DEMOCRATIE

VOLGENS de officiële regels moet in elk R.K. bisdom iedere tien jaar een synode worden gehouden. In het bisdom Rome, waarvan de Paus bisschop is, gebeurde het bijna nooit. Maar de tegenwoordige Paus gaat zich blijkbaar weer aan de regel houden, en gaat de Synode van het bisdom Rome bijeenroepen. De Volkskrant heeft er een artikel aan gewijd. En daarin wordt o.a. verteld, dat men goed moet begrijpen, hoe zo'n bisschoppelijke synode werkt. De leden der synode geven adviezen aan de bisschop. Maar de bisschop beslist, hij alleen. Er zijn geen besluiten van de synode, maar alleen besluiten van de bisschop. En zo is het volgens het officiële kerkelijk recht in elk R.K. bisdom.

HET is historisch gezien volkomen duidelijk, dat de Westerse democratie wat met de kerk te maken heeft. In Engeland is de officiële Engelse kerk nog veelszins op R.K. leest geschoeid. Er is een bisschoppelijke hiërachie. En waar die Engelse kerk praktisch een monopolie-positie heeft, daar is het conservatisme sterk. In Wales, waar zij weinig invloed heeft, waren mannen als Lloyd George favoriet en kwam de vakbeweging snel tot ontwikkeling. Het bestaan en de kracht van de Vrije Kerken in Engeland is de voornaamste oorzaak geweest, dat de democratie daar geen „anti-clericaal" karakter kreeg. Maar in Spanje, Italië en Frankrijk was wat men daar democratie noemde vaak een mengeling van anti-clericaal sentiment, revolutionaire leer en vrijmetselarij. Een tijdlang gold het in Frankrijk als een beschamende zaak, als een linkse politicus kerkelijk werd begraven. In zo'n geval bleven zijn partijgenoten weg. Eerst in de na-fascistische periode is in Italië een R.K. democratie naar voren getreden.

DEMOCRATIE is een woord, dat tot veel misverstand aanleiding kan geven. Het is minstens een historische onvoorzichtigheid, Calvijn een democraat te noemen, of te zeggen, dat de Kerken der reformatie een democratische Kerkenorde hebben.

Maar wel hebben zij het onderscheid tussen geestelijken en leken verworpen. Hier en daar opduikende symptomen van „dominocratie" waren met het gezonde Reformatorische kerkbesef in strijd.

Ieder kerklid spreekt mee, draagt mede-verantwoordelijkheid. En het zwaartepunt is de plaatselijke gemeente, waar de lidmaten periodiek de kerkeraadsleden kiezen.

Op die plaatselijke, door de lidmaten gekozen en vernieuwde kerkeraad is heel de kerkelijke organisatie gebouwd. Men behoeft dat niet zonder meer democratie te noemen. Maar het heeft wel zijn invloed op de ontwikkeling in de politieke en de sociale sector. Het is, alsof de kerk een democratische gezindheid kweekt. De kerkdienst is een v e r g a d e r i n g, een samenkomst der g e m e e n t e. Niet een schare, die de priester zoekt.

EN die gemeente, met eigen, niet over te dragen verantwoordelijkheid, is de kern en de kracht van het kerkelijk leven. Zij maakt haar leden actief. Zij leert hen, mee te doen, mee te bouwen, mee te offeren, mee te strijden en te getuigen.

In verschillende protestantse streken is de kerk geworden tot een officium. De gemeente is steriel. Zij doet niets, kan niets en mag niets. Dit is d o d e l i j k voor de volksontwikkeling. Dit maakt het volk geestelijk weerloos of het drijft het in revolutionaire richting. De democratie houdt alleen een gezonde geestelijke basis als het kerkelijk leven niet verstart in hiërarchie.*)

ONLANGS schreef een Schots theoloog: de Kerk van Schotland krijgt regelmatig aan de top nieuwe boards, nieuwe commissies. Zij ontplooien véél activiteit op een zéér breed terrein. Maar het leven in de gemeenten wordt schraal en daardoor verliest de kerk aan wezenlijke invloed, aan geestelijke invloed op het volk.

Het is een waarschuwing ook voor ons. Een gezonde democratie is alleen mogelijk, als het volk geestelijk actief blijft. Allereerst in de eigen gemeente. Daarmee is helemaal niet bedoeld of gezegd, dat de kerk in wereldlijke zin „democratisch" moet zijn. Maar wel wordt er de nadruk op gelegd, dat de wortel van een gezonde politieke democratie gevonden wordt in een opgewekt kerkelijk meeleven.

*) In Nieuw-Guinea konden de eerste streekraden worden gekozen in die streken, waar de leden der zendingsgemeenten reeds „bestuurservaring" hadden.

* * * *Ook het overheidspersoneel*

De beslissing van de regering om het Overheidspersoneel een voorschot van 3% uit te betalen, brengt ook deze groep onder het geheel dergenen, die van het stelsel van vrijere loonvorming een aandeel ontvingen.

Een a a n d e e l, want een besluit over hun uiteindelijke salarisverhoging is nog niet gevallen. Het is evenwel zeker, dat indien dit stelsel niet was doorgevoerd en de lonen van velen in het bedrijfsleven niet verhoogd waren, vermoedelijk deze 3% evenmin uit de bus gekomen was.

Vandaar dat de Staatssecretaris tijdens het onlangs gehouden televisie-interview deze groep terecht meegeteld heeft bij het totaal van hen, die door het loonbeleid van de huidige Overheid thans een hoger inkomen genieten.

De uitbetaling van deze 3% mag dan nu wellicht nog niet geschied zijn, zij vindt in de eerste drie maanden van dit jaar plaats en werkt terug tot 1 januari. Uit sociale overwegingen is ook hier een bodem voor de laagstbetaalden aangebracht. Immers zij ontvangen tenminste ƒ 12.68 per maand meer dan vóór 1 januari 1960. Dat is bij een weekloon van ƒ 60.— 5% en bij een weekloon van ƒ 70.— vormt dit minimum 4%. Als te zijner tijd een definitieve beslissing omtrent de salarisverhogingen in de Overheidssector zal vallen, wordt ongetwijfeld eveneens met de positie van de laagstbetaalden gerekend.

Wij wensen en vertrouwen, dat dan tevens een goede stoot zal worden gegeven aan het terugbrengen van de verschillen inzake de gemeenteclassificatie. De Overheid kent 3 gemeenteklassen voor de ambtenaren en 4 voor de werklieden. Hoewel de indeling dus ten dele gunstiger is dan die van het bedrijfsleven, is de totale afstand hier eveneens 10 cent per uur.

Aan het wegnemen van dit verschil zal een begin moeten worden gemaakt. Wij vertrouwen dat de regering er naar streeft dit verschil om te beginnen van 10 tot 8 ct terug te dringen.

Wij willen inzake de totstandkoming van de voorschotregeling hulde brengen aan het standpunt van de Ned. Chr. Bond van Overheidspersoneel. Deze organisatie heeft in tegenstelling tot anderen terecht ingezien, dat verzet te minder zin had omdat de gevallen beslissing nog geen definitieve percentages aangeeft. Het verheugt ons dat het grote aantal Overheidsdienaren, die zich dag in dag uit voor het welzijn van ons land en volk inzetten, zonder daarbij op winst of tantième te kunnen rekenen, reeds in dit vroege stadium van het nieuwe loonbeleid eveneens een niet onbeduidende verhoging van zijn inkomen werkelijkheid zag worden. Zij mogen er aanspraak op maken ook in de toekomst een rechtvaardig deel van de toenemende welvaart te ontvangen.

* * * *Beter zonder garanties*

Na de jongste wereldoorlog zijn de Nederlanders weer met de walvisvaart begonnen. De Willem Barendsz kwam in de vaart. De aandeelhouders van de nieuwe maatschappij hadden het genoegen, dat de Staat hun een behoorlijk dividend garandeerde. Feitelijk is in de afgelopen jaren telkens weer het dividend betaald door de belastingbetalers. In totaal heeft de staat nu ongeveer 34 miljoen bijgepast. Maar het volgend jaar loopt de staatsgarantie af. Dan komen dus voor de aandeelhouders de magere jaren? De Volkskrant meldt nu reeds in de financieel-economische rubriek, dat er kans bestaat op h o g e r dividend, als het garantie-contract is afgelopen. Hoger dan de thans gegarandeerde 6 %.

GYMNASTIEKTOESTELLEN
ROTHUIZEN N.V. – HEELSUM

ZUIDHOLLANDSE BANK
ALLE BANKZAKEN ★ EFFECTEN ★ EMISSIES ★ ASSURANTIëN
ROTTERDAM DEVIEZEN 's-GRAVENHAGE

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), H. van Eysden, J. W. Ooms, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. K 70 - 631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telef. K 2980 - 63224.

ABONNEMENTSPRIJS ƒ 6.50 per jaar, ƒ 3,25 per half jaar, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT ƒ 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP ƒ 0,20.

NOGMAALS:

Rumoer om en op de A'DAMSE „WALLEN"

door

MR. H. BOUMA

substituut officier van justitie te Amsterdam

SINDS het ter perse gaan van mijn artikel in „Nederlandse Gedachten" van 16 januari l.l. hebben enkele belangrijke gebeurtenissen plaats gevonden, welke gebeurtenissen aantonen, dat het dringend noodzakelijk is nieuwe wettelijke bepalingen in het leven te roepen om deze schandvlek van Nederland te elimineren of voorzover mogelijk op te ruimen. De van hoger hand opgedragen actie van het Openbaar Ministerie en van de Politie dreigt in de hoofdstad op een fiasco uit te lopen door het ontbreken van voldoende houvast in de bestaande wetgeving. Mijn vrees dienaangaande is dus reeds gedeeltelijk bewaarheid geworden.

De actie van het Openbaar Ministerie in Amsterdam was allerwege op de „wallen" te bemerken. De „buurt" was opgeschrikt. Vele „dames" verlieten Amsterdam om hun heil in minder bedreigde steden te zoeken, terwijl ook vele zetels in de „etalages" onbezet bleven. Op de straten werd minder „getippeld". De arrestatie van diverse personen, verdacht van het misdrijf van artikel 250bis Wetboek van Strafrecht (van het opzettelijk teweegbrengen of bevorderen van ontucht door anderen met derden een beroep of gewoonte maken), had niet nagelaten diepe indruk te maken op de achtergebleven „dames" en de daarbij behorende personen. De activiteiten op de „wallen" verminderden sterk. Kennelijk was de „buurt" niet gerust over deze gang van zaken, want hun lucratieve broodwinning was in gevaar.

Enkele van deze verdachten, die door de Arrondissements-Rechtbank te Amsterdam in voorlopige hechtenis gesteld waren, gingen echter in hoger beroep van het bevel tot gevangenhouding van de Rechtbank. Dientengevolge diende het Gerechtshof te Amsterdam opnieuw te bezien of het mogelijk én noodzakelijk was deze verdachten in voorlopige hechtenis te houden.

Op het misdrijf van art. 250 bis Wetboek van Strafrecht staat een gevangenisstraf van maximaal één jaar, welke strafbedreiging naar mijn mening veel te laag is om voldoende preventieve werking uit te oefenen én om fikse straffen uit te kunnen delen, doch de toepassing van de preventieve hechtenis is gelukkig op grond van dit wetsartikel wel mogelijk.

- Juist de mogelijkheid van het in voorlopige hechtenis stellen van verdachten is bij de bestrijding van de schandelijke toestanden op de wallen een machtig wapen. De lieden op de „wallen" zijn niet bang voor boetes, maar hun vrijheid mag niet bedreigd worden. Wettelijk was het derhalve voor het Gerechtshof mogelijk het verzoek tot invrijheidsstelling van de verdachten van art. 250bis Wetboek van Strafrecht af te wijzen en de voorlopige hechtenis te bestendigen.

Het Wetboek van Strafvordering zegt echter, dat er ernstige bezwaren tegen de verdachte moeten gerezen zijn om voorlopige hechtenis mogelijk te maken en dat er bovendien gevaar voor vlucht van de verdachte moet zijn, dan wel een gewichtige reden van maatschappelijke veiligheid aanwezig moet zijn, wil men de voorlopige hechtenis kunnen toepassen. De genoemde „ernstige bezwaren" betekenen feitelijk, dat er voldoende bewijs moet zijn tegen de verdachte. Tegen deze verdachten, vermoedelijke bordeelhouders, was het bewijs van de aan hen tenlastegelegde feiten wellicht niet altijd volledig aanwezig, doch naar de mening van het Openbaar Ministerie én van de Rechtbank toch voldoende om de preventieve hechtenis te kunnen bevelen.

Het Gerechtshof heeft enkele dagen geleden deze hoger beroepen tegen de gevangenhouding van de bedoelde verdachten bezien en hen in vrijheid gesteld, waarna natuurlijk alle verdachten-bordeelhouders hoger beroep tegen hun gevangenhoudingen van de Rechtbank instelden en in vrijheid werden gesteld.

De redenen, die het Gerechtshof tot deze invrijheidstellingen hebben geleid zijn niet met zekerheid vast te stellen, daar deze beslissingen uitsluitend gemotiveerd zijn door te stellen, dat de gronden van art. 64 van het Wetboek van Strafvordering voor de toepassing van de voorlopige hechtenis niet aanwezig zijn, waarna de verdachten in vrijheid moeten worden gesteld. Vermoedelijk zal het Gerechtshof in een enkel geval de voorhanden bewijsmiddelen onvoldoende hebben geacht, maar het komt mij voor, dat zulks toch niet bij alle verdachten het geval geweest zal zijn en dat het Gerechtshof andere motieven een rol heeft laten spelen en wel met name of een gewichtige reden van maatschappelijke veiligheid aanwezig was. Het is niet eenvoudig te zeggen wat nu een „gewichtige reden van maatschappelijke veiligheid" is.

Het arresteren van een aantal leidende figuren van de „wallen" had kennelijk een goede werking op de gehele „buurt", terwijl de verdachten zelf ook eens aan den lijve konden voelen wat zij wellicht misdreven hadden. Deze goede werking door afschrikking van de „buurt" én van de verdachten is echter géén gewichtige reden van maatschappelijke veiligheid. Een goede reden om de voorlopige hechtenis te bestendigen is bijvoorbeeld het nog nader door de Justitie en Politie te verrichten onderzoek tegen de verdachten, maar blijkbaar heeft het Gerechtshof zulks in de onderhavige zaken niet als voldoende grond aangemerkt.

Ik kan helaas niet de motieven van het Gerechtshof bij bedoelde beslissingen doorgronden, maar het komt mij voor, dat thans eens moet bezien worden of artikel 64 Wetboek van Strafvordering gewijzigd moet worden. De Wetgever heeft zeer terecht de beschikking over het dwangmiddel van de voorlopige hechtenis willen geven, doch anderzijds heeft men dit met de nodige waarborgen voor de verdachten willen omringen. Moeten hiervan echter de parasieten van onze samenleving profiteren? Naar mijn mening dient dit wetsartikel grondig te worden herzien teneinde in dergelijke strafzaken tegen personen, die op ernstige gronden verdacht worden te profiteren van prostitutie, de voorlopige hechtenis mogelijk te maken, waarbij de strafmaat, gesteld op het misdrijf van artikel 250bis Wetboek van Strafrecht te verhogen ware op bijvoorbeeld 4 jaar gevangenisstraf Bovendien ware dit laatste artikel uit te breiden in de zin zoals ik in mijn vorig betoog reeds aangaf en daarop ook de mogelijkheid van de preventieve hechtenis open te stellen.

Het moderne strafrecht is veel humaner dan dat van enkele decennia terug. Ook de rechterlijke macht hanteert de bepalingen van ons strafrecht op zeer clemente wijze, waarbij de persoonlijke omstandigheden van de te veroordelen verdachten in volle omvang worden afgewogen tegenover de ernst van de gepleegde misdrijven. Zulks geschiedt naar mijn mening op een zeer verantwoorde wijze. Ook de toepassing van de voorlopige hechtenis wordt met zeer veel beleid gehanteerd, daar alleen in de noodzakelijke gevallen en met inachtneming van de bepalingen van het Wetboek van Strafvordering dit dwangmiddel wordt toegepast.

Het gevangeniswezen heeft in ons land en vernieuwing ondergaan en van de zijde van het Departement van Justitie is men nog steeds bezig te vernieuwen, waarbij de verouderde strafsystemen worden herzien. Met de helaas niet in voldoende mate beschikbare geldmiddelen wordt gewoekerd teneinde ook de gestichten van het gevangeniswezen aan de moderne eisen aan te passen en de gevangenen een menswaardige behandeling te geven. Dit alles is mijns inziens een logisch gevolg van de veranderde inzichten op het terrein van het strafrecht en van de straftoepassing.

Ik weiger echter te geloven, dat de bovenbedoelde parasieten en profiteurs van de prostitutie ook van de hierboven gesignaleerde lacunes op het gebied van de wetgeving hun voordeel moeten trekken. Deze „heren" van de prostitutie moeten duchtig aan den lijve voelen, dat hun praktijken in Nederland niet geduld worden. Zij schrikken niet van boetes en voorwaardelijke straffen Neen, hun a-morele praktijken zijn alléén te beperken en te bestraffen met langdurige gevangenisstraffen en Rijkswerkinrichtingstraffen. Geef de rechterlijke macht de nodige wapens in de hand en de resultaten zullen spoedig te merken zijn!

Thans gonst het weer op de „wallen". Alles is voor de „heren profiteurs" goed afgelopen. Tenminste voorlopig, want — naar te verwachten is — zal de vervolging spoedig voortgaan en dan zal pas het uiteindelijk resultaat hiervan kunnen blijken. De „zaken" op de wallen gaan intussen echter door, immers de „dames", aangemoedigd door het voorlopige succes van de „heren", keren terug op hun vroegere bases en hervatten de uitoefening van hun beroep in Amsterdam, zulks mede ten bate van de de bordeelhouders.

De bewoners van de „buurt" treden thans weer even brutaal als voorheen, vóór de actie, op en het gezag van de Politie, hetwelk was gesterkt onder invloed van de plaats gehad hebbende arrestaties, heeft weer aanzienlijk geleden. Allerwege op de „wallen" is een en ander te bemerken. Het wordt hoog tijd, dat paal en perk aan de praktijken van sodomieurs, bordeelhouders, prostituees en de daarmede gelieerde lieden wordt gesteld.

Ik heb door het bovenstaande zeker geen kritiek bedoelen te geven op de beschikkingen van het Gerechtshof. Ik hoop, dat dit duidelijk uit mijn woorden gebleken is. Mijn enige oogmerk is — nu uit de behandeling van de moordzaak op een vrouw van lichte zeden gebleken is welke toestanden in de rosse buurt van Amsterdam en ook in andere steden, zij het in mindere mate, heersen — de mogelijkheid tot bestrijding met een krachtige arm mogelijk te doen maken.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

Uw inboedel wordt op handen gedragen
naar Madrid of Stockholm,
naar Lutjebroek of Lintelo (ook overzee) door
Bongers Verhuisbedrijf Wageningen
telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN
H. P. HEUVELMAN N.V.
INKOOP van alle soorten SLOOPSCHEPEN
KRIMPEN A. D. IJSSEL - Tel. 369 - Na 6 uur: 226

Fa. J. A. Bakker en Zoon
Fabriek van bakkerijgrondstoffen
GROOTZAND 20 - TEL. K 5157-571 - BOLSWARD

C. LIND & ZOON - ANNO 1826
KASSIERS EN COMMISSIONAIRS IN EFFECTEN
AMSTERDAM-C. Keizersgracht 564 Tel 221444 - 4 lijnen Tel 221448 conversie-afd. Effectenbeurs Nis 8 Tel 49328, 46640.
UTRECHT Nachtegaalstraat 50 Tel. 16057 - 18037
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN VERZEKERINGEN

„Miedema" landbouwwagens
„Mietra" transporteurs enz.
Vraagt vrijblijvend telef.-, schrift.- of pers. inlichtingen, of brengt een bezoek aan ons bedrijf.
L. S. MIEDEMA
Landbouwwerktuigen-fabriek N.V.
WINSUM - FRIESLAND - TEL. 05173-241*

RIVEL Fabriek van rijwielen en autopeds Surhuisterveen

ZEEVISGROOTHANDEL KLAAS POST - IJMUIDEN
Telefoon 02550-6106 en 5029
levert alle soorten prima kwaliteit verse **ZEEVIS, HARING** en **DIEPVRIES** tegen concurrerende prijzen

VRAAGT STEEDS
ZOETERMEERS ROEM
de fijnste margarine
FIRMA GEBR. VAN DER SPEK
Zoetermeer Telefoon 49

Landbouwwerktuigen- en
Vicon Machinefabriek
H. VISSERS N.V.
NIEUW-VENNEP
Telefoon K 2546-444 (4 lijnen)

DRUKKERIJ WED. G. VAN SOEST
AMSTERDAM - SINGEL 52—54 - TEL. 47137—47737

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. ACHTERBURGWAL 173 - Telefoon 247126
Privé OLYMPIAKADE 60 - Telefoon 794152
AMSTERDAM

ACCOUNTANTSKANTOOR
H. EN J. DE VRIES
O.M. CONTROLE VAN SCHOLEN, INSTELLINGEN EN ORGANISATIES
Vlasakkerweg 1 - Amersfoort - Telefoon 03490—4236

N.V. LEVENSVERZEKERING MIJ
UBO
N.V. ALG. VERZEKERING MIJ.
UBO
Levens-, Studie- en Uitzet-, Lijfrente, Pensioen- en Begrafenisverzekeringen
Brand-, Inbraak-, Ongevallen- en W.A.Verzekeringen
SAMENWERKING MET C.N.V.:
1e Zeer gunstige polisvoorwaarden
2e Concurrerende premiën en
3e Vlotte service en
Voorzorg nu .... Voorkomt later zorg!
UBO VOOR ALLE VERZEKERINGEN
Kromme Nieuwe Gracht 8—10 UTRECHT

Vertrouwensadressen
Voor DEN HAAG
en omstreken

Ook het kleine karwei
appreciëren wij
BOON'S Schildersbedrijf
PIET HEINSTRAAT 62 - TELEFOON 33.11.12
Filialen te Delft en Rotterdam

Bloemen in Den Haag bestellen
Heemskerk opbellen
Bloemenmagazijn Jac. Heemskerk
Bankastraat 70 — Telefoon 558544 — Den Haag

Sigarenmagazijn „MATADOR"
L. KORPEL
MAURITSKADE 71, TELEFOON 180234 b.g.g. 321960
Postrekening 377073
Levert alle ROKERSARTIKELEN
waarheen U maar wenst

VLAARDINGEN

Voor GESCHENKEN
een mooie ZAKBIJBEL in gewone
en luxe uitvoering
verkrijgbaar bij:
D. BLIJLEVEN
Waalstraat 68 — Vlaardingen — telefoon 3898
BOEKBINDERIJ - LIJSTENMAKERIJ - LEESBIBLIOTHEEK

„De Goudse Packet"
(B. J. VAN RHIJN & ZN.)
Hoofdkantoor Gouda. Regentesseplants. 6-7, tel. 2388
Dagelijkse Sneldiensten:

Gouda	tel. 2388	Vlaardingen	tel. 3551
Rotterdam	tel. 41414	Utrecht	tel. 10696
Schiedam	tel. 68472	Amsterdam	tel. 746020

Voor
auto's zonder chauffeur
naar PLANTINGA
Van Hogendorplaan 139 - Telefoon 4436

Assurantiekantoor L. G. Borsboom
Telefoon 3754 — Binnensingel 211
Rijkserkenning in groep A
voor makelaars en assurantie-bezorgers

Firma A. v. Roon
Speciaal adres voor
watersport- en kampeerartikelen
WESTHAVENKADE 61 - TELEFOON 3492 EN 5792

BOOGAARD
Elektriciteit
Winkel 1. Schiedamseweg 41
Winkel 2. van Hogendorplaan 33
Winkel 3. Korte Hoogstraat 15
VLAARDINGEN - TEL. 6000

DELFT
Fa. A. J. DE BOO & ZN.
Handel in Benzine, Petroleum, Dieselolie, Smeeroliën en Smeervetten.
MOTORBOOTDIENST DELFT—ROTTERDAM
Vervoer te water door geheel Nederland met schepen met een hijsvermogen tot 6 ton.
HOOIKADE 30 - TELEF. 01730-23057 - DELFT

De Gaulle vervreemdt zich van meerderheid

Grandeur verliest aan glans

TOEN generaal De Gaulle enkele jaren na de bevrijding van Frankrijk zich uit het politieke leven terugtrok, verklaarde hij ter beschikking van zijn land te zullen blijven. Hij heeft lang moeten wachten, voordat Frankrijk weer een beroep op hem deed en de omstandigheden, waaronder dat gebeurde waren niet van dien aard, dat zijn terugkeer met vreugde en algemene instemming werd begroet. Zelfs degenen, die hem in die voor Frankrijk zo moeilijke dagen desondanks de helpende hand wilden bieden, moesten na verloop van tijd teleurgesteld tot de ontdekking komen, dat ook van De Gaulle geen wonderen konden worden verwacht. Een van hen is Antoine Pinay, onder wiens leiding zich in Frankrijk een „economisch wonder" heeft voltrokken. En het merkwaardige is dat hij — na bij decreet van De Gaulle aan de kant te zijn gezet — eveneens liet weten, ter beschikking van het land te zullen blijven, ofschoon hij zich voorlopig uit het Franse politieke leven zou terugtrekken.

Het ontslag, dat het deel van Pinay is geworden, is in zekere zin typerend voor de huidige situatie in Frankrijk. Er zijn nl. tekenen die er op wijzen, dat De Gaulle niet langer de onverdeelde steun van de meerderheid van het Franse volk heeft. In een normale samenleving (waarbij vergeleken die in de Vierde republiek verre van normaal moet worden beschouwd, omdat zij in een ander uiterste verviel) zouden de zaken, zoals zij er thans politiek voorstaan, reeds lang tot een ernstige kabinetscrisis hebben geleid. Als gevolg van het feit, dat de grondwet van de Vijfde republiek de president vrijwel alle uitvoerende macht in handen legt, is dit thans onmogelijk en kan men in Frankrijk toch van een zekere mate van stabiliteit in de regeringspolitiek spreken, hoewel die volkomen in tegenspraak is met de werkelijke situatie in het land.

Argumenten

NU kan men zeggen, dat er voor Frankrijk niets anders op zit en dat het persoonlijke regiem van De Gaulle voor dat land een noodzakelijk kwaad is.

Men kan zo ver gaan, dat men een land graag de regering gunt, die het blijkt te verdienen en daarbij uitgaan van de opvatting, dat men er in Frankrijk nu eenmaal andere democratische principes op na houdt dan bijv. in Engeland. Men kan ook wijzen op de explosieve toestand in Algerije, waar niemand kan slagen als zelfs De Gaulle faalt. Maar daarmede — het is reeds in enkele opzichten gebleken — lost men de werkelijke problemen, die de Franse samenleving bemoeilijken, niet op. Eerder lijkt — wanneer De Gaulle op de ingeslagen weg voortgaat en zich blijft vervreemden van de grote meerderheid van het Franse volk — het tweede tijdperk-De Gaulle te zullen eindigen in een verschrikkelijke chaos, die niet alleen het einde van de Vijfde republiek zou betekenen, maar wellicht ook de communisten of neo-fascisten in staat zal stellen, een greep naar de macht te doen.

Het gaat hierbij niet alleen om wat er in Frankrijk gebeurt. Was het zo, dat dit land een geïsoleerde positie in de wereld innam als met Spanje het geval is, dan zou de bezorgdheid over de ontwikkelingen die zich daar voordoen niet zo groot zijn als thans. Nu het tegendeel het geval is en de houding van Frankrijk in Algerije, in het Europese verband, in het kader van de Noordatlantische verdragsorganisatie en op komende topconferenties met de Sowjetunie grote invloed kan hebben op de internationale ontwikkelingen, gaat alles wat in Frankrijk gebeurt ook ons aan en moeten aan de andere kant de Fransen zich realiseren, welke enorme verantwoordelijkheid zij op hun schouders hebben geladen, toen zij de pretentie wilden voeren, een der mogendheden te zijn, die ook over het wel en wee van andere (minder naar „grandeur" hakende) landen en volken kunnen beslissen.

Verbleekt

GELUKKIG zijn er vele Fransen, die zich terdege bewust zijn van de gevaren, welke de politiek van generaal De Gaulle niet alleen voor Frankrijk, maar ook voor de rest van de vrije wereld in de hand kan werken. Het belang van Frankrijk prevaleert bij ieder besluit van de generaal. Dat lijkt heel mooi en aanvankelijk heeft deze politiek, die appelleerde aan de nationale trots van het Franse volk, De Gaulle heel wat enthousiaste supporters bezorgd. Maar in het Frankrijk van begin 1960 is het aureool rondom de generaal verbleekt, is het verlangen naar grandeur aan het verflauwen en gaat men zich in brede lagen van de bevolking realiseren, dat elke verandering niet noodzakelijk een verbetering is, dat ook De Gaulle (wat Algerije betreft) aan handen en voeten gebonden blijkt te zijn en de politieke crisis rondom de toekomst van dit deel van Afrika in wezen nog geen stap dichter bij een werkelijke oplossing heeft gebracht, terwijl zulks toch de inzet is geweest van de strijd, welke De Gaulle aan de macht heeft gebracht.

De bezwaren, die men in Frankrijk hoort, zijn velerlei. Het luidst schreeuwen de ultra's onder de Europese kolonisten in Algerije en hun geestverwanten in het Franse moederland. Zij hebben reeds organisaties gevormd, die met de wapens in verzet zullen komen als De Gaulle zijn plannen ten aanzien van Algerije gaat uitvoeren. Blijkbaar genieten zij nog steeds de steun van de legerleiding, want de beruchte parachutistengeneraal Massu verklaarde onomwonden tegenover een Duitse verslaggever: „Het leger heeft de macht. Het heeft die tonutoe niet getoond, omdat er zich nog geen gelegenheid heeft voorgedaan. Maar het zal optreden, als de toestand dit vereist. Wij begrijpen de politiek van president De Gaulle niet meer".

De Gaulle heeft hem wel op het matje geroepen, maar dat kan weinig of niets veranderen aan de gezindheid van burgers en militairen in Algerije. Ook zonder Massu zou de situatie in dit gebied explosief blijven.

Uitverkoop

ANDEREN zijn van oordeel, dat de president totdusver te weinig heeft gedaan om een oplossing van de Algerijnse kwestie mogelijk te maken. Zij ondersteunen het plan, dat hij vorig jaar heeft ontvouwd en hopen, dat de mohammedaanse bevolking niet zal kiezen voor afscheiding van Frankrijk. Maar zij realiseren zich, dat er in Algerije nog niets veranderd is en dat De Gaulle er — als het er op aan komt — even weinig te vertellen heeft als zijn voorgangers van de verguisde Vierde republiek. Massu heeft Algerije nog steeds stevig in zijn greep en durft openlijk te verklaren, dat „het leger niet heeft kunnen voorzien, dat hij een dergelijke politiek zou voeren", hetgeen niet alleen voor zijn politiek ten aanzien van Algerije geldt.

Dan zijn er velen, die De Gaulle kwalijk nemen, dat hij uitverkoop heeft gehouden onder de laatste koloniën, die Frankrijk in Afrika had overgehouden. Hun kritiek richt zich het sterkst tegen het eigenmachtig optreden van de generaal, die links en rechts onafhankelijkheid uitdeelt, zonder het kabinet en de volksvertegenwoordiging daarin te kennen. Guinee heeft zich al in 1958 afgescheiden, Madagascar en de Mali-federatie (Soedan en Senegal) kozen onafhankelijkheid en blijven met zeer losse banden aan Frankrijk verbonden en het lijkt zeer waarschijnlijk, dat alle vroegere Franse koloniën zich langzaam maar zeker los zullen maken van Frankrijk.

Autoritair

DE eerlijkheid gebiedt evenwel te zeggen, dat de grote voortvarendheid, waarmede De Gaulle de Franse zaken in Afrika heeft aangepakt, bewondering van vriend en vijand heeft afgedwongen. Het mag dan op het ogenblik moeilijk zijn te beoordelen of hij uiteindelijk succes met zijn streven zal hebben, die mogelijkheid bestaat wel degelijk. Een Frans Gemenebest is zeker niet alleen een wensdroom. De kritiek richt zich — als gezegd — dan ook niet in de eerste plaats tegen het gebaar op zichzelf, maar tegen de autoritaire wijze, waarop de generaal op eigen gezag te werk is gegaan, zodat men zich afvraagt, waar dit alles zal eindigen.

In feite is dat wel de voornaamste grief, die men in vele opzichten tegen De Gaulle heeft. Dat geldt ook ten aanzien van de weigerachtige houding, welke hij aanneemt tegenover de samenwerking in Atlantisch en in Europees verband en tegenover Engeland in het bijzonder. Men wenst zich in Frankrijk

Pinay, De Gaulle en Debré. Teleurgesteld verontwaardigd en opgelucht.

blijkbaar niet van de rest van de wereld geïsoleerd te zien en men beseft, dat de politiek van De Gaulle daar tenslotte toe zal leiden.

Verzet

PINAY, die als minister van financiën zitting had in het door De Gaulle gevormde kabinet Debré, heeft deze ontwikkeling al sinds geruime tijd met grote bezorgdheid gadegeslagen. Deze 68-jarige vertegenwoordiger van de onafhankelijken en boeren maakte zich tot spreekbuis van zeer vele Fransen, toen hij verzet aantekende tegen de gang van zaken in Frankrijk. Hoewel hij geen uitgesproken voorstander is van onafhankelijkheid voor de mohammedaanse bevolking van Algerije drong hij er bij De Gaulle op aan, meer haast te maken met het zoeken naar een oplossing voor de Algerijnse kwestie. Het lag voor de hand, dat Pinay zich als minister van financiën de meeste zorgen maakte over het voortduren van dat zinloze conflict.

Pinay schrok er niet voor terug, De Gaulle te wijzen op het gevaar, dat zijn politiek tegenover de geallieerden, in het bijzonder ten aanzien van de integratie van alle Navostrijdkrachten, niet alleen voor Frankrijk, maar ook voor de rest van de vrije wereld nadelige gevolgen zou kunnen hebben. En hij maakte er geen geheim van, dat hij een grondige afkeer had van premier Debré, een kleurloze figuur, die de kunst verstaat alles te doen wat hem opgedragen wordt, ook wanneer hij zelf van mening is, dat het niet juist is. De enige zorg van Debré schijnt thans nog te zijn, premier te blijven bij de gratie van De Gaulle.

Op zekere dag trok Pinay zo tegen De Gaulle zelf van leer, dat deze hem er verontwaardigd van beschuldigde, vergeten te zijn, in welke republiek hij leefde. Dit maakte echter niet veel indruk op de kleine man uit St. Chamond. Hij besloot te blijven vechten, totdat de Gaulle hem zelf uit het kabinet zou verwijderen en die gelegenheid deed zich tenslotte voor, toen premier Debré besloot, enkele financieel-economische maatregelen te nemen, die volkomen indruisten tegen de opvattingen van Pinay. Deze beschuldigde Debré er van, een socialistische koers te zijn ingeslagen, eiste onbeperkte zeggenschap in de Franse economische en financiële aangelegenheden en liet weten dat De Gaulle hem maar moest ontslaan, als hij het niet langer met hem (Pinay) eens zou zijn.

Een keus

HET was een moeilijk besluit voor De Gaulle. Niet alleen, omdat hij grote achting had voor Pinay als financieel deskundige en wellicht ook als mens, ook niet in de eerste plaats omdat nu de onenigheid binnen het kabinet aan de dag zou treden, maar voornamelijk, omdat Pinay de euvele moed had weten op te brengen om hem (De Gaulle) te dwingen een besluit te nemen, dat voor de politieke toekomst van Frankrijk belangrijke consequenties zou kunnen hebben. Het zou hem veel liever zijn geweest, als Pinay uit protest tegen het regeringsbeleid ontslag zou hebben genomen. Nu was hij verontwaardigd, omdat Pinay hem dwong, een duidelijke keus te doen en de in politiek opzicht belangrijke figuur uit het kabinet te verwijderen.

Als gevolg hiervan is Pinay het symbool geworden van de velen, die met groeiend onbehagen het persoonlijke bewind van de generaal hebben gadegeslagen. Of hij oppositie tegen het beleid van De Gaulle zal gaan voeren en of dat enig effect zal hebben, dient te worden afgewacht. De Gaulle neemt in Frankrijk zo'n machtige positie in, dat hij het parlement kan ontbinden en het land als alleenheerser kan besturen. Hij heeft al eens met deze maatregel gedreigd, maar velen zijn er van overtuigd, dat hij een dergelijk dreigement nooit zal uitvoeren.

Eenzaam

EN zo dreigt De Gaulle meer dan ooit een eenzame figuur te worden. Het is de vraag of de onafhankelijken hem in het parlement zullen blijven steunen. Hetzelfde geldt voor de r.k. volksrepublikeinen, die onderling verdeeld zijn, maar er wellicht weinig voor voelen, alleen in het gezelschap van de Unie van de nieuwe republiek van Jacques Soustelle (die vogels van diverse — en soms verdachte — pluimages bevat) te blijven optrekken. En hoe men in deze U.N.R. over De Gaulle denkt, is ten overvloede nog een gebleken op het jongste partijcongres in Bordeaux, waar men in koor riep: „Weg met De Gaulle — Algerije is Frans!" Al met al een weinig bemoedigende situatie, daar in Frankrijk.

B.

⋆ ⋆ ⋆ Ware proporties

BONDSKANSELIER Adenauer heeft geen goede beurt gemaakt, toen hij zich vorige week zaterdag via radio en televisie tot het Duitse volk richtte. In een goedbedoelde poging, af te rekenen met antisemitische groepen in de Bondsrepubliek en de gebeurtenissen van de afgelopen weken tot haar ware proporties terug te brengen, heeft hij dingen gezegd, die hij beter voor zich had kunnen houden. Niet omdat wat hij zei niet door de beugel kon, maar louter en alleen omdat het tot misverstand in West-Duitsland en daarbuiten aanleiding kan geven.

In de eerste plaats raadde de kanselier de bevolking van West-Duitsland aan, het recht in eigen hand te nemen en lieden die zich aan antisemitische handelingen schuldig maken, ter plaatse een flink pak slaag te geven. Nu zal Adenauer als overgrootvader wel overtuigd zijn van de heizame werking, die een dergelijke afstraffing wel eens kan hebben, vooral wanneer zij op het juiste ogenblik en op de juiste plaats wordt toegediend. Maar als regeringsleider en nog wel als kanselier van West-Duitsland moet hij toch ook doordrongen zijn van het gevaar, dat dergelijke straatscènes, juist in Duitsland, voor een democratische samenleving kunnen betekenen.

We zeiden het al: het advies was goed bedoeld, maar het wordt helaas vaak verkeerd en door de verkeerden gevolgd. Misdaden als in Keulen begaan, moeten door de rechter worden bestraft. En als Adenauer weinig vertrouwen heeft in de onafhankelijkheid van de rechtspraak in West-Duitsland, dan wordt het hoog tijd, dat daar eens iets aan gedaan wordt.

ADENAUER heeft ook gezegd dat het Duitse volk het nationaal-socialisme slechts onder de dwang van de dictatuur heeft gediend en dat lang niet elke Duitser een nationaal-socialist was. Dat klinkt redelijk. En de bewering bevat een kern van waarheid. Maar zij is slechts een halve waarheid, omdat de dictatuur van Hitler niet vanzelf is gekomen, maar een nare en verontrustende voorgeschiedenis heeft gehad.

Ook Adenauer — zelf slachtoffer van het naziregiem — dreigt dit even te vergeten in zijn ijver, de overdreven betekenis, die aan de incidenten van de afgelopen weken wordt gehecht, weg te nemen. Dit laatste is zijn goed recht, als hij tevens maatregelen neemt om het neo-nazisme, dat onmiskenbaar een groeiende tendens vertoont, de kop in te drukken, voordat het zich van het mensonterende antisemitisme gaat bedienen om zijn politieke doeleinden te kunnen verwezenlijken.

Dat bereikt hij niet, door een verontschuldiging te zoeken voor de houding, die vele Duitsers in de Hitler-periode hebben aangenomen. Dat kan hij pas, wanneer hij nagaat, hoe Hitler aan de macht is gekomen en thans maatregelen neemt, die korte metten maken met hen, die het ook nog eens willen proberen.

Er is een groot verschil tussen de economische situatie van nu en die der dertiger jaren. Inderdaad. Maar wie zegt dat daar niet spoedig verandering in kan komen? Men kan de ernst van de gebeurtenissen in West-Duitsland overschatten. Dat zou onbillijk zijn. De Duitsers zelf moeten zich echter niet schuldig maken aan onderschatting er van. Dat zou gevaarlijk zijn.

⋆ ⋆ ⋆ Naar nieuw „front"

MEN zal er in de westelijke wereld goed aan doen, zich niet al te veel aan te trekken van het geruchtmakende plan van de Russische premier Chroesjtsjef, meer dan een miljoen militairen naar huis te sturen. Het nieuws is voornamelijk bestemd voor propagandistische doeleinden en de werkelijke betekenis van het plan ligt niet in het inkrimpen van de strijdkrachten der Sowjetunie, maar in het beschikbaar komen van een groot aantal mannen voor industrie en landbouw, die een belangrijke rol spelen in de door Chroesjtsjef geannonceerde economische wedijver tussen wat hij noemt de socialistische en de kapitalistische landen.

Vroeger was men geneigd, het bekendmaken van soortgelijke plannen als zuivere propaganda te beschouwen. In werkelijkheid gebeurde er niets of vrijwel niets, maar wilde men slechts naar buiten de indruk wekken, dat er iets gaande was, waaruit de vredelievende gezindheid van de Sowjetunie zou blijken. Thans behoeft dit niet langer het geval te zijn. De moderne bewapening van de strijdkrachten van Oost en West maakt het op de been houden van grote legers overbodig en bovendien kunnen bepaalde taken met veel minder manschappen worden uitgevoerd dan voorheen het geval was.

In het Westen heeft men reeds enkele jaren geleden en misschien wel wat te snel geprofiteerd van deze mogelijkheid. Er zijn verhoudingsgewijs thans veel minder troepen onder de wapenen dan in de tijd, toen ook het Westen nog voornamelijk was aangewezen op de conventionele bewapening. En in de Sowjetunie schijnt men nu eindelijk ook zover te zijn, dat men de consequenties gaat trekken uit de veranderingen, die de overschakeling van conventionele wapens naar raketten en kernwapens (in de kop van geleide projectielen) met zich mee heeft gebracht.

VAN een reële beperking der bewapening is dus geen sprake. De overschakeling van oud naar nieuw heeft de aanvalskracht van de Sowjetrussische strijdkrachten belangrijk vergroot. Het doen afzwaaien van de meer dan een miljoen militairen betekent geen enkele verzwakking in de militaire sector, maar integendeel een belangrijke versterking van de economie der Sowjetunie. Chroesjtsjef wil de Verenigde Staten in economisch opzicht overvleugelen. Iedere besnoeiing van de militaire uitgaven is voor hem in deze strijd dubbele winst.

Chroesjtsjef kan dit spel spelen omdat hij weet dat er geen derde wereldoorlog zal uitbreken, als het eerste schot niet door de Sowjetunie wordt gelost. Voor het Westen en in het bijzonder de Verenigde Staten liggen de zaken helaas niet zo eenvoudig. Daar moet men met alle mogelijkheden rekening houden: ook met de mogelijkheid van een onverhoedse aanval. De westelijke landen kunnen zich niet veroorloven, lichtvaardig met hun defensie om te springen.

Uit de begroting van Eisenhower blijkt gelukkig, dat de Amerikaanse president zich niet heeft laten beïnvloeden door Chroesjtsjef's bezoek aan de Verenigde Staten en diens voorstel in de Opperste Sowjet. Zijn streven naar vrede en voorspoed, dat waarschijnlijk het thema van de Republikeinse kandidaat voor de Amerikaanse presidentsverkiezingen zal worden, heeft hem er niet toe gebracht, ondoordachte stappen te doen. Dat hadden we trouwens van Eisenhower niet verwacht, omdat hij zich laat leiden door verheven principes, die een mens kunnen weerhouden van het najagen van een goedkoop succes.

Op 11 januari 1960 overleed, na een langdurige ziekte, ons mede-lid, de heer

J. H. v. Zoest

Namens de A.R.-kiesvereniging „Nederland en Oranje" te IJsselstein:

J. v. d. WIJNGAARD, voorz.
A. v. d. STELT secretaris

LEIDEN

BOOMPJES
oude jenever
FA. C. T. STEFFELAAR
LEIDEN

PRONONCE
Leiden: Breestraat 65 Tel. 21800
TEXTIEL J. VERDUYN
Oegstgeest Geversstraat 41 Tel. 23917

UTRECHT

BOEK- COURANT- HANDELSDRUKKERIJ
drukkerij LIBERTAS
DRIFT 13 — UTRECHT
wil U *gaarne van advies* dienen

Firma H. & H. J. van Bokhorst
Aannemers van nieuwbouw, verbouw en onderhoudswerken
GOEDESTRAAT 43 - TELEF. 14692 - UTRECHT

NV Verenigde Utrechtse Melkinrichtingen
UTRECHT Amsterd. straatweg 320

ZEIST

UW INTERIEUR
SMAAKVOL EN
GEZELLIG INGERICHT
EN TOCH NIET DUUR!
Firma W. van Tellingen
SLOTLAAN 135-137 — ZEIST — TELEFOON 2486

GOUDA

HOE MEN ER OOK OVER DENKT...
Voor Gouda en omgeving geldt:
voor begrafenissen
VAN DER GRAAFF

Voor INDIVIDUEEL ONDERWIJS
INSTITUUT DE JONG
STENO-TYPEN
MIDDENSTAND
BOEKH.-M.B.A.
TALEN
ALGEMENE ONTW.
VERKOOPKUNDE
M.U.L.O.
HULP BIJ HUISWERK
REGENTESSEPLANTSOEN 30 - GOUDA - TEL. 4061

DORDRECHT

DRUKWERKEN
voor Handel, Industrie, Scheepvaart
DRUKKERIJ J. DE LONGTE
Schrijversstraat 16-18, Tel. 01850-4432, Dordrecht

DE RADIOBEURS
Radio-bouwdozen, Versterker-bouwdozen enz.
Zie onze etalage
VOOR IEDERE BEURS EEN CADEAU
Voorstraat 409 - Dordrecht - Telef. 4918
De zaak met de blijvende service

Bestuursvraagstukken in NIEUWE WATERWEG-GEBIED

HET is nu wel duidelijk: er is geen overeenstemming bereikt tussen de vijftien burgemeesters, die hebben deelgenomen aan het overleg omtrent een oplossing van de ingewikkelde bestuursvraagstukken in het gebied van de Nieuwe Waterweg. En het ziet er ook niet naar uit, dat verder overleg tot een alle betrokken partijen bevredigend akkoord zal leiden. Daarvoor zijn de verschillen in visie te groot. Op 20 februari a.s. zullen de colleges van burgemeester en wethouders van de aan het overleg deelnemende gemeenten nog één keer bij elkaar komen op het stadhuis van Rotterdam, „niet om het overleg voort te zetten, maar om de inlichtingen te krijgen die zij wensen over twee rapporten", zoals Rotterdams burgemeester, mr. G. E. van Walsum, in zijn rede op Oudejaarsdag voor de Havenvereniging Rotterdam verklaarde. Dan gaan de rapporten naar de gemeenteraden, die zich over de inhoud daarvan zullen uitspreken.

Twee rapporten dus. Het eerste is afkomstig van de commissie voor de ruimtelijke ordening in het Waterweggebied en handelt over de beginselen van intercommunale samenwerking op het gebied van de ruimtelijke ordening. Men mag zeggen, dat er wat dit betreft in het algemeen wel overeenstemming bestaat, al zal een nadere uitwerking en precisering nog wel heel wat voetangels en klemmen opleveren. Maar de fundamentele tegenstellingen schuilen niet hier. Die liggen, duidelijk zichtbaar, in het tweede rapport: dat van de bestuurscommissie.

Voorgeschiedenis

NU is het wèl nodig, alvorens nader op die tegenstellingen in te gaan, eerst iets te zeggen over de hele voorgeschiedenis van het vraagstuk. Het is waarschijnlijk niet noodzakelijk uitvoerig te gaan vertellen, dàt er in het Nieuwe Waterweggebied, dit dynamische deel van het Westen en van Nederland, juist door die snelle ontwikkeling enorme moeilijkheden dreigen te ontstaan en al zijn ontstaan, mede als gevolg van de omstandigheid, dat die ontwikkeling zich afspeelt op het grondgebied van enkele tientallen gemeenten. Niet alle gemeenten zijn voldoende geoutilleerd om al het nieuwe te kunnen aanpakken, er kan een ongezonde onderlinge concurrentie ontstaan, het is niet uitgesloten, dat door een ongecontroleerde uitgroei van bepaalde gemeenten er ernstige knelpunten worden veroorzaakt, kortom: er is een zeker niet denkbeeldig risico, dat het een chaos wordt, indien niet waar dit mogelijk is met alle kracht eendrachtig wordt gestreefd naar samenwerking.

Geen samenvoeging

DAT die samenwerking een eerste vereiste is, daarvan zijn alle gemeentebesturen wel overtuigd. De vraag is alleen: hoe moet deze, vooral in bestuurlijk opzicht, worden bereikt? Samenvoeging van gemeenten wordt om allerlei - steekhoudende - redenen verworpen. De door Rotterdam aangevraagde grenswijzigingen met Spijkenisse en Rozenburg — voor Botlek en Europoort — staan naar Rotterdamse opvatting in wezen los daarvan, omdat het hier gaat om „een noodzakelijke eenheid in beheer en bestuur van nieuwe haven- en industriecomplexen".

Een tweede mogelijkheid zou kunnen bestaan in samenwerking op basis van de wet gemeenschappelijke regelingen. Sommige gemeenten voelen hier voor, andere gemeenten niet. Naar de overtuiging van de laatsten is genoemde wet slechts bedoeld en geschikt voor behartiging van zeer bepaalde en concrete belangen door een aantal speciaal op dat punt samenwerkende gemeenten (denk b.v. aan een slachthuis, een vuilnisophaaldienst e.d.), maar niet voor het gemeenschappelijk behartigen van een heel complex van zaken.

Openbaar lichaam

ER blijft dan tenslotte nog één mogelijkheid over, n.l. de instelling bij wet van een bovengemeentelijk orgaan, een openbaar lichaam, waaraan daartoe aan te wijzen belangen ter behartiging kunnen worden opgedragen. In dit geval zou dat openbaar lichaam „Rijnmond" moeten heten. En over het „hoe en wat" van „Rijnmond" heeft zich het laatste jaar de discussie ontwikkeld in het overleg, dat de vijftien burgemeesters voor zichzelf en dus niet in opdracht van of namens hun gemeentebesturen hebben gevoerd.

Zevenentwintig gemeenten stuurden vertegenwoordigers naar een bijeenkomst, die nu weer al drie en een half jaar geleden, op 5 juni 1956, gehouden werd. Men besloot een commissie in te stellen, die preadvies zou moeten uitbrengen over de vraag of en zo ja op welke wijze bij de ontwikkeling van het gebied rond de nieuwe Waterweg tot samenwerking van de daarbij betrokken gemeenten zou kunnen worden gekomen.

Twee commissies

EEN half jaar later werden twee commissies ingesteld: voor de ruimtelijke ordening en voor het bestuur.

Half juni 1958 bleek, dat het overleg in de bestuurscommissie was vastgelopen en dat Rotterdam zelf een studie wilde gaan opzetten. Nadat was vast komen te staan, dat andere gemeenten voor een gezamenlijke opdracht niets voelden, verzocht Rotterdam de hoogleraren mr. W. F. Prins en dr. D. Simons een bovengemeentelijke regeling te ontwerpen. Zij hebben die regeling opgesteld in de vorm van een concept voor een wetsontwerp. Het grote voordeel van deze opzet is ongetwijfeld geweest, dat er nu voor verdere discussies iets concreets, helder geformuleerd en logisch van opbouw, ter tafel lag.

Weer op gang

BEGIN 1959 kwam het gesprek in de bestuurscommissie weer op gang, op basis van wat populair wordt aangeduid als het „professorenontwerp". Het is van alle kanten bekeken — en zeer kritisch! Aan het overleg namen deel de burgemeesters van Barendrecht, Capelle aan de IJssel, Heenvliet en Geervliet, Hellevoetsluis en Nieuwenhoorn, Maasland, Maassluis, Oostvoorne, Poortugaal, Rozenburg, Schiedam, Ridderkerk, Spijkenisse en Hekelingen, Vlaardingen en Zuidland.

En nu komen we op ons uitgangspunt terug: in dit overleg is men niet tot overeenstemming kunnen komen. Op enkele essentiële punten bleken de standpunten onoverbrugbaar. Op sommige andere punten kwam men wèl tot een akkoord, hetgeen de beide professoren aanleiding heeft gegeven hun concept-wetsontwerp te wijzigen. Dat geldt nu voor vijfentwintig gemeenten er niet meer voor de zevenentwintig aan het eerste overleg deelnemende plaatsen, omdat vanaf 1 januari j.l. Nieuwenhoorn en Nieuw-Helvoet grotendeels zijn opgenomen in Hellevoetsluis. Tot die vijfentwintig gemeenten behoren, behalve de reeds hierboven genoemde, ook: Abbenbroek, Brielle, Krimpen aan de IJssel, Oudenhoorn, Rhoon, Rockanje, Rotterdam, Vierpolders en Zwartewaal.

Voornaamste punten

WELKE zijn nu de voornaamste punten uit dat ontwerp voor een wetsontwerp? In de eerste plaats de opsomming van door „Rijnmond" te behartigen belangen. Op het lijstje staan: de ruimtelijke ordening, land- en waterwegen alsmede oeververbindingen en overzetveren, het vervoer van personen en goederen, de drinkwater-, gas- en elektriciteitsvoorziening, de de zuiverheid van water en lucht, als-industrialisatie, de openluchtrecreatie, mede de veiligheid van het verkeer te water. „Rijnmond" kan bij algemene maatregel van bestuur de bevoegdheid tot het behartigen van nog andere belangen worden gegeven.

Het bestuur

HET bestuur van „Rijnmond" zal bestaan uit een raad, een college van gecommitteerden en een voorzitter. Tot de raad behoren de burgemeesters van de deelnemende gemeenten (zij hebben slechts een adviserende stem) en vijfenveertig leden, rechtstreeks door de stemgerechtigde bevolking te verkiezen. Alleen voor de eerste maal wordt dat vijfenveertigtal door de gezamenlijke raadsleden van alle gemeenten gekozen. Voor de verkiezing van de leden (rechtstreeks dus) vormt het grondgebied van „Rijnmond" één kieskring. Voorzitter van de raad is de burgemeester van Rotterdam. Het aantal gecommitteerden kan vier tot zeven bedragen. Deze met wethouders te vergelijken functionarissen behoeven niet uit de raad te worden gekozen: men kan dus deskundigen van buiten aantrekken. „Rijnmond" kan ook belastingen heffen.

Bezwaren

ZIEHIER de voornaamste bepalingen uit het gewijzigde „professorenontwerp". Vooral tegen drie ervan richten zich momenteel de bezwaren van vele gemeenten. Het zijn: de zaken, die „Rijnmond" al direct aan zich zou moeten trekken, de verkiezing van de leden van de raad en het presidium daarvan.

In de opsomming van door „Rijnmond" te behartigen belangen ontbreekt de zorg voor de havens in het Waterweggebied. De meerderheid van de burgemeesters meent, dat die havens al direct onder het openbaar lichaam moeten gaan ressorteren. Zij redeneren als volgt: „Het beleid, dat ten opzichte van de havens wordt gevoerd, is zozeer bepalend voor de structuur en het welzijn van het gehele Waterweggebied, dat „Rijnmond" hierop invloed moet kunnen uitoefenen, uiteraard met inachtneming van de belangen der afzonderlijke gemeenten, speciaal Rotterdam".

Andere opvatting

BURGEMEESTER Van Walsum van Rotterdam is het met het bovenstaande beslist niet eens. Zijn standpunt is: „De exploitatie van zeehavens eist ervaring in het optreden in economische aangelegenheden, vaak in een concurrentiepositie met andere, ook buitenlandse havenbesturen. Daarnaast is een grote lenigheid in beheer en bestuur vereist, welke eigenschappen een pasgevormd lichaam met nieuwe organen niet aanstonds bezit, maar zich slechts geleidelijk eigen kan maken. Bovendien is het van betekenis, dat de havenexploitatie gebaseerd is op zeer kostbare, kapitaalintensieve uitrusting en dat zij voorts verweven is met allerlei zakelijke en contractuele rechten der gemeenten, waarvan overschakeling op of coördinering met een havenbeheer door „Rijnmond" zeer grote moeilijkheden zou kunnen opleveren. Het is zeker niet ondenkbaar, dat op den duur „Rijnmond" zich zodanig zou ontwikkelen, dat tot een uitbreiding van zijn taak met havenexploitatie zou kunnen worden besloten, maar daarmee is tevens gezegd, dat de havenexploitatie niet op de lijst van bevoegdheden van „Rijnmond" behoort te worden geplaatst".

De industrialisatie

DE kwestie van de havenexploitatie blijkt dus wel een zeer groot struikelblok te zijn. Waarbij dan nog komt het strijdpunt over de industrialisatie. Enkele burgemeesters vinden, dat dit onderwerp van het lijstje moet worden geschrapt. Hun motivering: „Als eenmaal de bestemming van grond en water voor industriedoeleinden door „Rijnmond" is aangegeven, dan moet aan de gemeenten zelf de realisering worden overgelaten". Hiertegenover stelt Rotterdams burgemeester, dat „Rijnmond" uiteraard de lokale sfeer wat betreft de industrialisatie zal ontzien en slechts de algemene lijn in behandeling zal nemen. Maar ook dit: „Ik zie er een aperte inconsequentie in, dat men enerzijds het openbaar lichaam bevoegd wil verklaren ten aanzien van het havenbeheer en het anderzijds ten aanzien van zijn mogelijkheden zoveel mogelijk wil kortwieken".

„Rijnmond"-gemeenten *zijn het onderling niet eens*

Commissie adviseert regering

In nevenstaand artikel wordt een overzicht gegeven van de vraagstukken, die vooral op bestuurlijk terrein een zeer voorname rol spelen in het Nieuwe Waterweggebied, het meest geïndustrialiseerde deel van Nederland. Daaruit blijkt, dat de meningen op belangrijke punten ernstig botsen. Dat is niet zo vreemd, wanneer men bedenkt, dat in dit gehele gebied Rotterdam, tweede haven van de wereld, de eerste viool speelt. Het kàn wel niet anders, of er moeten daardoor tal van wrijfpunten ontstaan met de veel kleinere gemeenten, die in dit gebied zijn gelegen. Maar het is ook duidelijk, dat de ontwikkeling niet aan het natuurlijke verloop mag worden overgelaten. Slechts een chaos zou het resultaat zijn.

De weg naar samenwerking blijkt niet gemakkelijk te zijn. Er is onvoldoende vertrouwen in elkaars bedoelingen, er speelt een door Rotterdam aanhangig gemaakte grenswijzigingskwestie door, kortom: het is bijzonder moeilijk elkaar te vinden.

Wat tot heden op het punt van het overleg is gebeurd mag van grote betekenis worden genoemd, ook al is er dan geen akkoord bereikt. Het feit alleen al, dat er een kant-en-klaar concept voor een wetsontwerp is gemaakt mag als een belangrijke positieve winst worden aangemerkt. Al was het slechts, omdat daardoor allerlei vage beschouwingen konden worden omgezet in een op niveau staande discussie over controversiële zaken.

Geconstateerd dient te worden, dat alle besprekingen tot heden het karakter van een zekere vrijblijvendheid hebben gedragen. Dat is uiteraard geen verwijt aan al degenen, die deze besprekingen voerden. Integendeel! Maar het wachten is nu eenmaal op het advies van de commissie Klaassesz, die de bestuursproblemen in het gebied van de Nieuwe Waterweg heeft moeten bestuderen. In deze commissie hebben, behalve enkele leden van gedeputeerde staten van Zuid-Holland, enige secretarissen-generaal van rijksdepartementen zitting. Zij moeten de regering adviseren over de weg, welke dient te worden ingeslagen. En dan zal de regering moeten beslissen welke kant zij uit wil. Men mag aannemen, dat eventuele voorstellen van die zijde met de betrokken gemeentebesturen terdege zullen worden besproken. De commissie Klaasesz heeft haar rapport gereed en in spanning wordt afgewacht, of zij kans heeft gezien de knopen te ontwarren dan wel door te hakken!

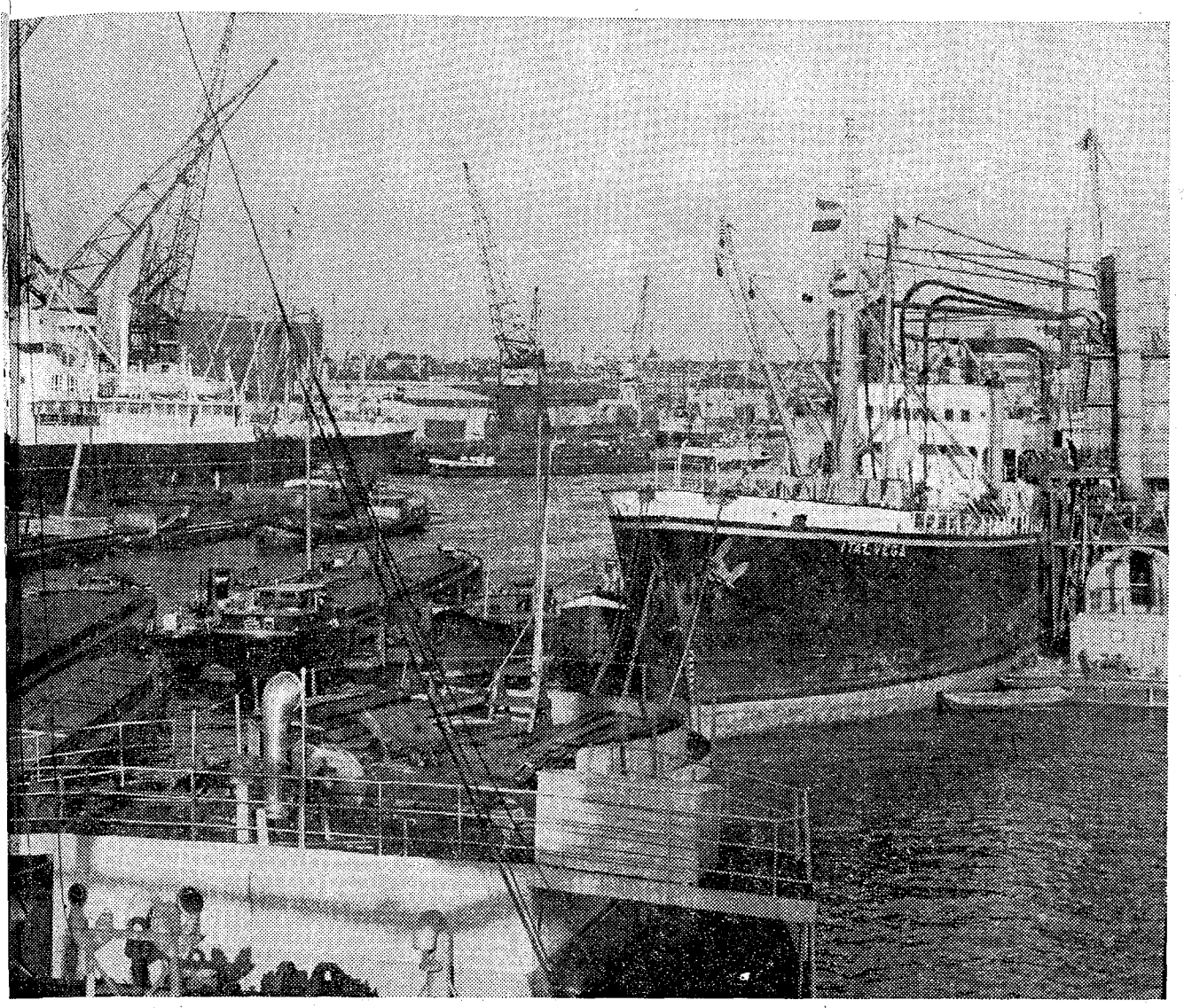

De snelle ontwikkeling van het Nieuwe Waterweggebied, waaraan voorlopig geen eind te zien is, brengt haar specifieke problemen mee. Maar iedereen is er van overtuigd, dat deze problemen de ontwikkeling zelf beslist niet in de weg mogen staan! Het is in elk opzicht noodzakelijk, dat de gemeenten, die mèt elkaar dit dynamische deel van ons land vormen, samenwerken. Ook daarvan is ieder overtuigd. Maar omtrent de vraag op welke wijze dat moet gebeuren, lopen de meningen uiteen. In bijgaand artikel vindt men deze meningen uiteengezet.

erkiezing

was er ook ernstig me-
l over de kwestie van
e leden van de „Rijn-
name over die éne
erderheid van de bur-
e veel meer voor vier
vaststelling in elk van
ij algemene maatre-
van het aantal te ver-
arbij zou niet alleen
n moeten worden met
ers, maar ook met de
het district. Zou er
, dan moet worden
rin de bewoners van
n verreweg de over-
lat een juiste afwe-
niet voldoende is ge-
deze redenering. En
ent was, dat bij ver-
ondgebied van „Rijn-
sdistricten vooral de
partijen meer mo-
preiding hebben wat
ng betreft.

nodig?

varen er ook stem-
e éne kieskring. Die
neer: de politieke
h zeker met hun le-
e komen tot een zo-
ng van de kandida-
e belangen van het
ldslagingen en in de
groot mogelijke be-
genieten. Als de
er eenmaal is zullen
nmen naar hun lo-
naar naar inzichten
een beleid. Bij vol-
in het inzicht van
hele ingewikkelde
er kiesdistricten niet
de voorstanders van

esidium

derde punt de kwes-
iding van de „Rijn-
rden genoemd. Moet
er van Rotterdam —
ijn of moet deze fi-
n worden benoemd?
en! De meerderheid
van een Kroon-be-
e grote invloed van
komen en omdat an-
ot is op vermenging
armee van de kans,
van beslissingen be-
dam en „Rijnmond"
eenzelvigd. De min-
die gevaren beslist
uk: zij meende, dat
van beide functies
ragende samenwer-
rootste kansen voor
den verkregen. Rot-

terdam telt driekwart van het totale aantal inwoners van „Rijnmond". De personele unie schept volgens deze minderheid tevens de noodzakelijke binding tussen de colleges van dagelijks bestuur, waarbij bedacht moet worden, dat op de diensten van Rotterdam waarschijnlijk herhaaldelijk een beroep zal moeten worden gedaan, zo werd het standpunt geformuleerd.

Een vergelijk?

MEN ziet, dat het in „Rijnmond" allemaal niet zo gemakkelijk zit. De vraag is, of het mogelijk zal zijn op de hierboven aangeduide essentiële punten alsnog tot een vergelijk te komen. Tot een compromis, waarbij niet één van de „partijen" moet huilen! Natuurlijk weer niemand, of het „professorenontwerp" — al dan niet gewijzigd — nog eens ooit kracht van wet zal krijgen.

Eerlijk gezegd ziet nog geen enkele staats- of gemeenterechtgeleerde, staatsman of politicus in Nederland hoe hij precies aan moet met bovengemeentelijke organen. Ervaring is er niet — en het is ook beslist niet eenvoudig in het in Nederland bestaande en over het algemeen bevredigend werkende stelsel, waarin rijk, provincie en gemeente elk hun door grondwet en wet aangegeven taak hebben, een nieuw element te brengen. Maar het zal er tòch van moeten komen: de ontwikkeling dreigt anders uit de hand te lopen.

Er zal niet in het minst ook van de politieke partijen op dit punt nu en in de nabije toekomst veel worden gevraagd. Zin voor de werkelijkheid èn de studiezin, grote deskundigheid èn principieel inzicht. Tenslotte gaat het, ook hier rond de poort van Europa, om de toekomst van ons volk.

J. J. TEVEL

WOUDA'S ZADEN
(Kiemkrachtige Zaden!)
Vraagt nieuwe prijscourant
Tel. 250 Oranjewoud
SINDS 1879

ZO
kan het ook...!

De A.R. Kiesvereniging te Zwanenburg riep haar leden op de volgende wijze ter jaarvergadering:

Het Oude Jaar heeft afgedaan;
Reeds meldde zich het Nieuwe- aan.
Ter viering van dit nieuwe jaar
Komen wij spoedig bij elkaar:
Op VRIJJDAG in de avondstond,
Die 22 JANUARI vond
Wordt U, precies om kwart voor acht
In 't Jeugdgebouw bijeen verwacht.
U àllen, ja! Geen uitgezonderd!
Ach nee! Doe nu niet zo verwonderd!
Als lid van de A.R.-K.V.
Doet zeker ieder met ons mee!
En de agenda — lees maar door! —
Die staat U allen borg ervoor,
Dat wàt door U ook werd verwacht,
't Nog overtreft hetgeen U dacht!
Voorzitter Gehrels rapporteert
Hoe zich de Raad wel heeft geweerd,
Hoe hij en zijn Partijgenoten
Uit schoen of slofje zijn geschoten!
Verlucht met dia's zal zijn zoon
Vertellen ons hoe groot, hoe schoon,
Hoe hard, ook kansrijk jong en fris
Het verre Canada wel is!
„Verkiezing Nieuwe President!"
Elk, die zijn plicht als lid hier kent,
Mag dààrom al niet achterblijven,
Tenzij z' een kennisgeving schrijven....!
De Scriba en de Thesaurier
Melden zich met verslagen hier.
Dit alles met kop koffie-koek.....
't Noodt zeker tot een druk bezoek!
Neemt Vrouw, neemt ook bekenden mee
Naar 't Jaarfestijn van Uw K.V.!

HET BESTUUR.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

WIGBOLDUS WESTERHAVEN 9 GRONINGEN
IMPORTEUR VAN:
zweeds hout en board

f 4,— per m²
B.K. elementen
STATIONSPLEIN 3 — DRIEBERGEN — TELEFOON 2593

N.V. LEIDSCHE SCHELPKALKBRANDERIJ
„TRIO"
Dir. J. VLAMING
Zoeterwoudseweg 25 - LEIDEN - Tel. K 1710-21747
SCHELPKALK VOOR METSELWERK
Alle BOUWMATERIALEN en BETONWAREN

RIMBA Fabriek van stalen ramen en metaalwaren
Baan 18 - telefoon 03410 - 2503 b.g.g. 2918 - Harderwijk
★ STALEN RAMEN EN DEUREN
★ IJZERWAREN VOOR HET BOUWVAK
★ CONSTRUCTIEWERKEN

Timmer- en aannemersbedrijf
P. L. A. Tieleman
UITVOERING VAN ALLE BOUWWERKEN
Binnenweg 12 Telefoon 01877-552 MELISSANT

Voor betere beton..., Schokbeton
N.V. SCHOKBETON
Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen en Elburg
Bouwbedrijf te Zeist

FA. K. SALVERDA EN ZONEN
AANNEMERSBEDRIJF — KUINRE
Speciaal: het stellen en monteren van kapspanten.
Wijk IV-7 — Tel. K 5271-294

INDUSTRIELE ONDERNEMING
GEORGE LEYS & CO.
Fabrikanten en grossiers van alle artikelen voor
ROLLUIKEN — ROLHEKKEN — ZONWERINGS- EN VERDUISTERINGSGARNITUREN.
Levering alleen via de vakman.
Gouda — Nieuwe Haven 215-217 — Tel. K 1820—4404

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam, Tel. 798604-53257

A. Baars Azn
Exploitatie van baggermaterieel N.V.
Telefoon no. 144 Sliedrecht
Verkoop en verhuur

Constructiewerkplaats en Machinefabriek
BAILEY
Nieuw-Lekkerland - Tel. 436
★ Staalconstructies voor gebouwen e.d.
★ Alle soorten kranen.

De keuze van de Starfighter is juist

Maar wordt ook een voldoende aantal besteld?

(van onze militaire medewerker)

KORT voor de Kerstdagen heeft de Nederlandse regering de beslissing genomen over het nieuwe type vliegtuig, dat ter vervanging van de bestaande verouderde typen zal worden aangeschaft. Daarmede is een einde gekomen aan de perscampagne, die in binnen en buitenland heeft gewoed en waarbij de wildste geruchten en fantasieën inzake aan te schaffen aantallen en bedragen werden uitgeleefd.

Niet dat er thans aantallen zijn genoemd. Er is voor het ogenblik nog slechts sprake van een principe beslissing d.w.z. dat men een keuze heeft gedaan tussen de verschillende, elkaar beconcurrerende typen. De militaire eis was nl., dat het aan te schaffen vliegtuig van een zodanige constructie zou moeten zijn, dat het de taken van de verschillende bestaande typen zou kunnen overnemen.

Deze typen zijn de dag- en nachtjagers van de luchtverdediging (Hunter Hawker en Sabre F-86-K), zomede de jagerbommenwerpers en verkenners van de Taktische Luchtmacht (Thunderstreaks). Een standaardisatie derhalve op nationale basis. Wel zouden er voor elk van deze taken verschillende uitvoeringen komen, zodat b.v. de versie voor de luchtverdediging meer klimvermogen zou hebben, doch korter in de lucht zou kunnen blijven, waartegenover de jagerbommenwerper langer de lucht zou kunnen houden ten koste van klimvermogen, doch het prototype is geheel gestandaardiseerd. Dit werkt de efficiëncy in hoge mate in de hand, terwijl de logistieke verzorging sterk wordt vereenvoudigd.

Naast de standaardisatie op nationale basis was een tweede wens eveneens die op internationale basis na te streven. Hier begonnen verschillende andere belangen elkaar te doorkruisen. Want in deze sector was niet alleen de militair-technische en -taktische eis van belang, doch eveneens de financieel-economische.

Op het militair-technische terrein beconcurreerden elkaar nl. verschillende typen waarbij er uiteindelijk twee overbleven, de Amerikaanse Starfighter, F-104-G, en de Franse Mirage III. Beide voldeden aan de militair-technische eisen als eenheidstype, beide bezaten elkaar weinig ontlopende vliegprestaties, beide stelden de mogelijkheid open de nationale industrie bij de licentie bouw in te schakelen, zowel de vliegtuigindustrie als de electronische. De prijs van het Franse toestel lag lager doch daarentegenover stond, dat bij de aanschaf van het Amerikaanse toestel de Amerikaanse regering, evenals in het verleden, financiële steun zou verlenen, doch bij aankoop van het Franse toestel niet. In het kader van de Euromarkt lag het in de rede dat Nederland aan een economische partner daarvan de clandisie zou gunnen.

Daar te verwachten was, dat de totale aankoop (tezamen met België) in de orde van grootte van een paar miljard gulden zou komen te liggen, was het begrijpelijk, dat beide partijen alle mogelijke middelen aangrepen om deze miljardenorder in de wacht te slepen, zodat tijdens de onderhandelingsperiode onwillekeurig de schijn werd gewekt, dat de financieel-economische factoren de doorslag zouden geven en de militair-taktische daardoor in het gedrang zouden geraken. Dat zou niet de eerste maal zijn in de defensiegeschiedenis!! Zoals bekend is ten slotte de keuze gevallen op de Starfighter, waarbij de militair-taktische en -logistieke factoren de doorslag hebben gegeven.

Het standaardisatie beginsel op internationale basis en daarmede het integratiebeginsel voor de luchtoorlog kan hierdoor op de beste wijze worden nageleefd. De noordelijke sub-sector van het Middeneuropese front, waarin zich in geval van oorlog onze luchtverdediging afspeelt, zomede de strijd te land en deze strijd steunende luchtoorlog, is het belangengebied van West-Duitsland, Nederland, België en Engeland.

West-Duitsland had al eerder op de aanschaf van de Starfighter besloten. Gaat België daartoe in navolging van Nederland eveneens over — en het is niet te verwachten dat de reeds jarenlang bestaande standaardisatie der vliegtuigen en integratie van de luchtverdediging van beide landen zal worden verbroken — dan komt de verdediging van dit luchtgebied de ideale toestand zo dicht mogelijk nabij. Er zal dan zijn een geïntegreerd radar meldings- en gevechtsleidingssysteem, dat zich voor automatisering leent en dan tot hoge volmaaktheid, een geïntegreerde zone van geleide grondluchtprojectielen type NIKE (-Ajax en -Hercules) en HAWK, waaraan Nederland 4 squadrons levert, gestationeerd in West-Duitsland, en ten slotte een in hoge mate gestandaardiseerde massa moderne vliegtuigen waarmede op de beste wijze de strategische en taktische grondslagen van de luchtoorlog: mobiliteit, flexibiliteit en concentratie van krachten, kan worden gediend.

Dat zijn de militair-taktische voordelen van de Starfighter, die men zou hebben gemist bij aanschaf van de Mirage III en dit te sterker, daar Frankrijk elke vorm van integratie afwijst. Uitwisselbaarheid, onderlinge versterking en steun zou derhalve met Frankrijk, zelfs met de Mirage III, weinig effect hebben gesorteerd.

Kunnen wij derhalve de principe beslissing op de Starfighter toejuichen, wij zijn ten aanzien van de aanschaf van de aantallen minder gerust op grond van uitlatingen van de Minister van Defensie bij de recente begrotingsdebatten. Wij citeren uit de Handelingen:

„Terecht heeft in dit verband de geachte afgevaardigde de heer Fens opgemerkt, dat de financiering van de vervanging van de vliegtuigen een gigantische taak is. Ik ben dit met hem eens. Ik zou er echter, in verband met zijn opmerkingen, direct op willen wijzen, dat deze financiering, ongeacht de hoogte van het defensieplafond, te allen tijde onder dat plafond zal dienen te geschieden. Daarbij zal worden uitgegaan van het huidige defensieplafond en van een **gelijkblijvend aandeel daarin voor de luchtmacht.** Amerikaanse hulp buiten beschouwing gelaten, zal dat slechts kunnen leiden tot het **aanschaffen van een relatief gering aantal vliegtuigen.** En dan rijst de vraag of wij daarmede voldoen aan het **internationaal opgestelde militaire behoefteplan".** (vet van ons, schr.)

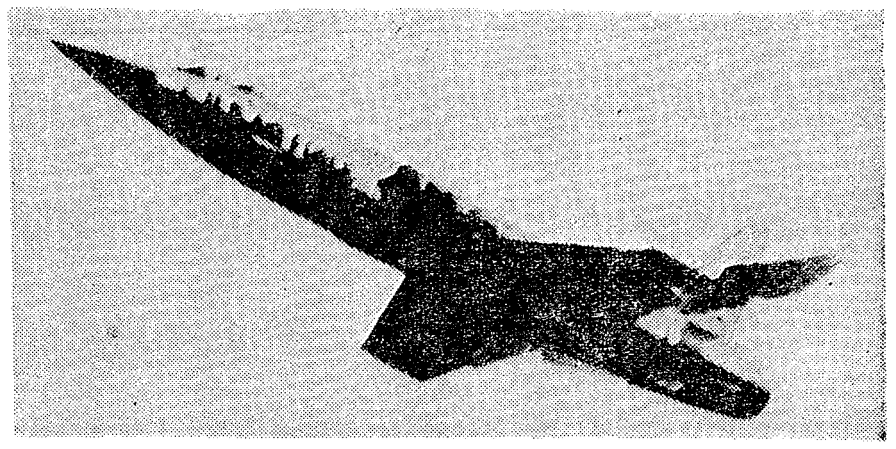

De Amerikaanse Starfighter F-104-G

Dit klinkt inderdaad niet geruststellend, want bij voorbaat wordt een insolventie onzerzijds om aan onze internationale verplichtingen te voldoen, niet afgewezen. Klemmender nog is de vraag of dan aan onze **nationale** veiligheid niet te kort wordt gedaan door vast te houden aan een gelijkblijvend aandeel van de Luchtmacht in het defensieplafond of door een te laag fixeren van dat plafond, vragen waarop de aangekondigde Defensienota een antwoord zal moeten geven.

Hoe bedenkelijk de zaak er op het stuk van de aantallen aan te schaffen Starfighters momenteel uitziet, gelet op de getallen die bij herhaling in de pers — en niet op losse gronden — zijn genoemd, moge nader worden uiteengezet.

Doorlopend zijn aantallen van 200 vermeld. Na de principe beslissing is dit veronderstelde aantal zelfs tot 150 à 200 teruggelopen. Het bedrag per vliegtuig met inbegrip van de reserveonderdelen bedraagt, zoals thans bekend is, rond 6 miljoen.

Het bestaande Luchtmachtplan, opgesomd in de Defensienota 1954 omvat: 9 squadrons dagjagers, 6 nachtjagers, 6 jagerbommenwerpers, 2 verkenners en 1 squadron transportvliegtuigen.

Deze aantallen zijn sedertdien tot tweederde teruggebracht omdat de sterkte per squadron van 16 tot 25 werd opgevoerd. De laatste jaren is het aantal bovendien gereduceerd omdat de taktische squadrons betere wapens kregen en van de luchtverdediging personeel moest worden vrij gemaakt voor opleiding voor de op te richten squadrons geleide luchtafweerprojectielen. Zo zijn er momenteel niet meer dan 13 squadrons aanwezig. Hiervan zullen er 4 vervangen worden door squadrons met geleide projectielen. Bij handhaving van de bestaande sterkte zouden derhalve voor 9 squadrons Starfighter moeten worden aangekocht d.i. 225 vliegtuigen. Daarboven moet uiteraard nog enige reserve komen die op zijn minst 25% dient te bedragen. Totaal dus 280 toestellen.

Is het in de pers doorlopend opduikende getal van 150 à 200 juist dan is dat dus een bevestiging van hetgeen de Minister in de Kamer meedeelde nl. een aanschaf van een „relatief gering aantal vliegtuigen", n.l. hoogstens voor 6 squadrons, d.w.z. een aantal waardoor de sterkte van het vliegende deel van onze Luchtmacht een sterke aderlating ondergaat van ten minste 3 squadrons. Wel bijna zeker kan dan op de voorhand worden gezegd dat de vraag van de Minister of wij dan voldoen aan het internationaal vastgestelde militaire behoefteplan, ontkennend moet worden beantwoord, terwijl daarmede zeker onze nationale veiligheid erop achteruit gaat.

Slechts op één voorwaarde is deze aderlating van het vliegende gedeelte verantwoord nl. indien het de bedoeling is in de luchtoorlog het zwaartepunt nog verder in de richting van het geleide projectiel te verleggen. Doch dan zal dit positief dienen te worden medegedeeld en geadstrueerd door gelijktijdig aan te kondigen, dat het aantal squadrons voor geleide projectielen met een compenserend aantal zal worden uitgebreid dan wel de Taktische Luchtmacht versterkt zal worden door indeling van raketten voor grotere afstanden, zoals de Corporal, de Red Stone en de Matador-Mace.

Wij hopen door het vorenstaande duidelijk te hebben gemaakt, dat door de beslissing op het type nieuw aan te schaffen vliegtuig voor onze Luchtmacht wel A is gezegd, doch dat er nog heel wat B's en C's zullen moeten volgen wil een afgerond organisatorisch beeld worden verkregen.

Firma JAN DE MIK

HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

Lezers schrijven ons....

• Eigen bezit voor ieder

Mijne Heren,

In uw nummer van 16 jan. 1960 las ik het artikel over „Eigen bezit voor ieder", geschreven naar aanleiding van wat drs. Hazenbosch 22 december 1959 sprak.

Uiteraard ben ik het zakelijk met uw artikel en met de zienswijze van drs. H. eens.

Ik kan me ook begrijpen, dat u de kwestie opzettelijk aldus stelt en via het materiële een beroep wilt doen op het geestelijke, omdat men met een slagzin, het materiële bestaan rakende, spoediger aandacht krijgt.

Niettemin zou ik u willen vragen, of deze zaak niet een nog wat andere achtergrond zou kunnen hebben. Daarmee doel ik op de elk mens van nature eigen zijnde behoefte aan macht, aan beschikkingsmogelijkheid ten aanzien van de voorzieningen van zijn leven.

In wezen is dat de naglans van de koninklijke opdracht Gods in de schepping van de mens: beheers en bestuur het overige geschapene.

In onze tijd is de uitvoering dezer Goddelijke opgave in bijzonder grote mate afhankelijk van een materieel bezit. Natuurlijk is er daarnaast altijd het blijk van geestelijk overwicht, maar ook dat kan meestal niet zonder een — zij het bescheiden — basis van stoffelijke middelen.

Eén van de vloeken der zonde is het verschijnsel, ook in uw artikel genoemd, dat er telkens weinigen zijn, die heel veel middelen hebben en talloos velen, die er aan tekort komen. Dat betekent voor deze mensen dan ook in de praktijk, dat de één de ander in de machtsgreep zal hebben, waartegen de ander zich niet of slechts matig kan verzetten, ook al is de machtsoefening volslagen ongerechtigd. Het is één der strijdmiddelen tegen de invloeden der zonde, dat zo min mogelijk mensen een overtrokken macht over anderen kunnen hebben.

Vaak krijg ik de indruk, dat wij dit gevaar van macht in handen van zondige mensen lang niet voldoende zien en er zelf vaak mee spelen. En het hebben van een eigen bezit is alleen een symptoom van macht, een middel om macht te oefenen.

Daarom vroeg ik me af, of uw artikel niet even verder door had moeten redeneren en vooral ook deze achtergrond onder de aandacht moest schuiven.

Hoogachtend,
Voorburg. Dr. Joh. H. Scheurer.

De door de heer Scheurer genoemde kant van de zaak is zeer zeker ook belangrijk. Wij zijn de briefschrijver dan ook dankbaar voor de gelegenheid, die hij ons biedt ook dit aspect onder de aandacht van de lezers te brengen.

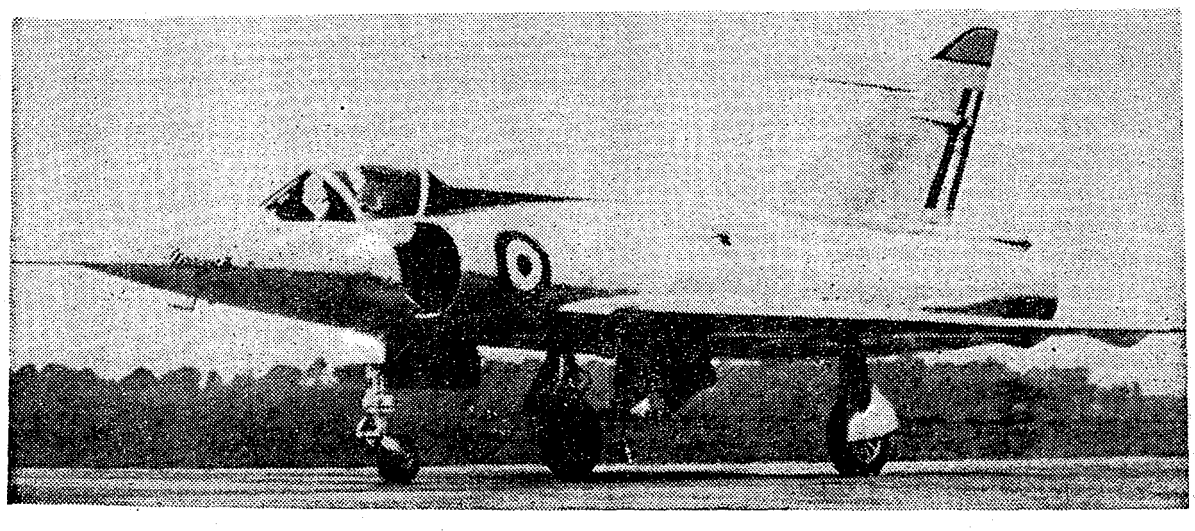

De Franse Mirage III

DE OUDE STAD

ER zijn een aantal steden en dorpen in ons land, die nog heel duidelijk een historisch stempel dragen.

Smalle en bochtige straten verraden daar een Middeleeuwse oorsprong. Grote gebouwen en woningen, daterend uit de Middeleeuwen of de Renaissance-tijd vergroten soms het aanzien van de plaats. Hier en daar zijn er resten te zien van vroegere wallen en poorten. Nòg kent ons land zijn vestingstadjes.

Een wandeling door zo'n stad of dorp is vaak een les in de sociale en politieke geschiedenis. Sinds de vorige eeuw zijn er ook de armoedige arbeidersbuurten, welke een droevige erfenis zijn van de opkomst van de moderne industrie.

Velen beijveren zich voor het instandhouden van waardevolle monumenten en stads- en dorpsgezichten. Waakt de stichting „Menno van Coehoorn" voor oude vestingstadjes, „Heemschut" en „Monumentenzorg" — om niet meer te noemen — bevorderen restauratie van wat oud is en vervalt.

Het historisch merkwaardige kan echter niet overal in stand worden gehouden. Een toenemende industrialisatie en een groeiend getal inwoners vragen een vernieuwing, vooral van de openbare voorzieningen en van het plaatselijk winkelcentrum. Toenemende industrialisatie vergt een gunstig woonklimaat. De te nauwe straten, waar het verkeer zich doorheen perst, zijn niet alle langer bruikbaar.

Dan: de oude kern en de grauwe woonbuurt kennen onvoldoende groen. Van woongerief is in een oude buurt geen sprake. Ook dorpen zonder centrum of met een centrum, dat die naam nauwelijks verdient, zien zich geplaatst voor ingrijpende stedebouwkundige problemen: Hoe krijgt de plaats een werkelijk hart!

Aan een verbetering van de toegangswegen van steden en dorpen valt niet te ontkomen. Evenmin aan een aanleg van ringwegen om de stedelijke centra zelf.

Troosteloze woonbuurten en een onaanzienlijke bebouwing langs belangrijke wegen en pleinen in de bebouwde kom vragen zowel om een actief bestuursbeleid als om durvend particulier initiatief.

Het opruimen van de — naar schatting 150.000 — krotten in ons land eist een krachtig en doelbewust optreden van de overheid.

Anders dan in Duitsland, waar bij de wederopbouw veelal het oude wegennet gehandhaafd is gebleven, zijn in ons land kansen benut, getuige de wijziging in het patroon van in de laatste wereldoorlog beschadigde steden en dorpen.

De herbouw van wat vernield was, is bijna voltooid. Vernieuwing, zo nodig structureel, van de zeer vele — gelukkig — niet beschadigde centra eist thàns de volle aandacht.

Evenals de wederopbouw miljoenen heeft gekost zal verbetering van oude centra en van andere delen van steden en dorpen dit vergen. Een goed bestuur zal daarbij hen, die zij door haar stedebouwkundige maatregelen schaadt, zoveel als mogelijk is, helpen.

Een mode-woord van deze tijd is het woord „saneren". Wat wordt er al niet gesaneerd of wat wenst men al niet te saneren: in de landbouw de bedrijfsgrootte; de huren, subsidies, lonen en de begroting; nu eens schijnt het mijnwezen aan de beurt, dan weer de visserij. De noodzaak om in de grote steden over te gaan tot een rationalisatie van de melk-bezorging heeft hier en daar geleid tot het creëren van een stichting, getooid met de vreemde naam „Melksanering" en de naam van de betreffende stad. Bij ziekenfondsen is een saneringskaart, in verband met de tandverzorging, geen onbekend begrip. Gesproken wordt over het „mentale saneringsproces"[1]). In „Nederlandse Gedachten" heeft dit begrip ook een politieke betekenis, waar dit weekblad schrijvend over de wilde staking in de grafische bedrijven, de tijd acht gekomen tot het nemen van „krachtige saneringsmaatregelen".[2]).

Uiteraard is dit verschil in betekenis bij het gebruik van één en hetzelfde begrip in onze ingewikkelde samenleving geen ongewoon verschijnsel.

Hier heeft saneren zowel een stedebouwkundige betekenis, als een betekenis in de sfeer van de volkshuisvesting. Het gaat daarin om een verbetering van de verkeerswegen binnen de kom en om een vernieuwen van de woon- en werkbuurt. Het gaat daarin niet in de laatste plaats om een verbetering van de huisvesting.

De kwaliteit der woningen behoeft daarbij niet altijd slecht te zijn, maar gebrek aan licht en lucht door de smalle straten, de intensief bebouwde achtererven of het ontbreken van iedere openheid aan de achterzijde der woningen b.v. stempelen snel een buurt. Tal van plaatsen kennen hun straten en buurten zonder kleur en fleur.

Wanneer echter bij het om-vormen van woonbuurten en locale centra voornamelijk gerekend wordt met de eisen, welke het verkeer uit economische motieven stelt, dan spreekt daaruit wel een zeer materialistische levensvisie.

Duidt verder een overwaardering van een eigentijdse bouwstijl — met haar veelal grote bouwmassa's, torengebouwen en met haar maar al te dikwijls vlakke gevels — op een miskenning van de waarde van het individuele?

De strijd om een menselijke schaal in het stadsplan en de bebouwing is moeilijk, vooral nu velen de individuele mens slechts zien als deel van een collectief geheel.

Het vernieuwen van locale centra en van daarvoor in aanmerking komende andere delen van dorpen en steden, zal meermalen samengaan met het saneren van een woonbuurt.

Zowel een structurele verbetering als een sanering zonder zulk een ingreep, kan gepaard gaan met het opruimen van krotten. Zo verkrijgt een eis van sociale rechtvaardigheid — namelijk het opruimen van krotten — een onverwachte kans van verwerkelijking door het maken van doorbraken en door verbreding van wegen ten behoeve van het verkeer of door de bouw van grote openbare gebouwen.

De nood van de slechte behuizing verdraagt evenwel geen „toevallige en partiële" aanpak. Sociale bijstand en maatschappelijk werk worden door dergelijke toestanden bemoeilijkt.

De inspanning die men zich getroost in Engeland voor het opruimen van krotten is leerzaam, ook al zijn er verschillen in omvang en ernst vergeleken met de situatie in ons land.

In 1957 hebben er in Engeland en Wales, volgens recente gegevens, tesamen 59223 en in 1958 tesamen 159923 bewoners van minderwaardige woningen een betere behuizing verkregen.[3]). In Engeland zijn vorig jaar, zoals bekend, parlementsverkiezingen gehouden.

Is het persverslag van de door Macmillan te Manchester gehouden redevoering, juist, dan heeft de premier er trots op gewezen, dat er voor ieder huis, dat onder de socialisten was gebouwd er twee onder conservatief bewind waren verrezen en voor iedere school vijf.

„Er hadden in Engeland's historie twee grote campagnes voor krotopruiming plaats gevonden. Hij was er trots op te weten, dat deze beide onder conservatief bestuur waren geschied".[4]).

Het verband tussen een toenemende woningproduktie en de mogelijkheden voor reconstructie, sanering en krotopruiming spreekt voor zichzelf. Terecht beroemt de Conservatieve Party zich op deze resultaten: Het gaat hier om een stuk sociale rechtvaardigheid van de eerste orde!

Van socialistische zijde verwijt men gewoonlijk het „rechtse" bewind van vóór 1940 de kansen voor krotopruiming tijdens de laagconjunctuur, niet méér te hebben uitgebuit.

Deze kritiek lijkt niet geheel billijk, gezien de financieel-economische situatie van ons land en de internationale samenhang van de toenmalige vraagstukken.

De bescheiden resultaten op het gebied van de krotopruiming nà de tweede wereldoorlog, onder socialistisch mede-bewind en in een periode van hoog-conjunctuur, billijken evenmin het scherpe karakter van deze kritiek.

Hoe dit zij: welk bewind uit sociale bewogenheid ingrijpt en op grote schaal krotten opruimt, is van weinig belang, als het maar gebeurt!

Een ernstig ziektebeeld verdraagt geen redekavelende en aarzelende artsen en geen wachtlijsten voor opname in een ziekenhuis.

Overigens: welk een kansen liggen hier voor een christelijk-sociaal beleid!

Mr. G. E. DE JONGSTE

Aantekeningen:
[1]) vgl. Vrij Nederland, 20ste jaargang, no. 5, 26 sept. 1959. „Belangrijke Bisschoppelijke Koerswijziging? p. 4.
[2]) 15de jaargang, no. 39, 26 september 1959, p.1., vgl. p. 8 - „Constructief Commentaar".
[3]) Journal of Planning and Property Law, jrg. 1959. august. p. 562, p. 563. Van de in 1955 naar schatting 875.000 slechte woningen in Engeland en Wales waren eind 1959 ongeveer 200.000 afgebroken. Dit jaar worden ca. 60.000 krotten opgeruimd. Dit betekent dat — met uitzondering van de moeilijkste concentraties — in 10 jaar alle krotten zullen zijn verdwenen. (Idem, jan. 1960, pag. 42).
[4]) Nieuwe Rotterdamse Courant, 23 september 1959. „Macmillan en Gaitskell zetten hun politiek uiteen".

Van de Kuyperstichting

* Herziening vennootschapsrecht
* Ruimtelijke ordening

DE herziening van het vennootschapsrecht, waarbij in het bijzonder wordt gedacht aan de mogelijkheid tot verwezenlijking van de gedachte der medezeggenschap van de arbeiders in de onderneming, trekt in toenemende mate de aandacht. Onderscheidene commissies werden of worden voor de bestudering van dit vraagstuk ingeschakeld. Wij noemen hier de staatscommissie, waarvan de installatie naar men hopen mag binnenkort zal plaats vinden; de door het C.N.V. ingestelde commissie inzake structuur en rechtsvorm van de onderneming in de moderne maatschappij; tenslotte de commissie wier rapport enige tijd geleden door de dr. Wiardi Beckmanstichting werd gepubliceerd.

Aan dit laatste rapport wijdt de heer F. W. Dirker, econ. drs., in het laatste nummer van Anti-Revolutionaire Staatkunde een belangwekkende bespreking. De schrijver constateert daarin, dat men in socialistische kring nooit erg veel heeft gevoeld voor de gedachte van medezeggenschap der arbeiders in de onderneming. Aanvankelijk stond men daar op het standpunt, dat in de eerste plaats naar socialisatie der ondernemingen moest worden gestreefd, zodat uiteraard weinig behoefte bestond aan medezeggenschap der arbeiders. De socialisatie-idee heeft voor de socialisten inmiddels echter zeer veel van haar glans verloren. In het rapport van de Wiardi Beckmanstichting heeft men daarmee in feite zelfs afgerekend om vervolgens positieve voorstellen te doen tot een zodanige herziening van het vennootschapsrecht, dat de arbeiders een vergaande medezeggenschap in de individuele onderneming kunnen verkrijgen.

De voornaamste voorstellen uit het rapport worden door de heer Dirker afgewezen, omdat deze om tal van redenen òf wel in feite geen oplossing geven, òf wel tot onaanvaardbare gevolgen leiden. Voor de kennisneming van de gronden welke de schrijver hiervoor aanvoert, moeten wij naar Anti-Revolutionaire Staatkunde verwijzen.

Hetzelfde nummer bevat een artikel van ir. Ch. G. Meeder, waarin hij enige lijnen aangeeft in de ontwikkeling van stedebouw tot ruimtelijke ordening. „Het kan niet anders of bij het uiteindelijke doel van de ruimtelijke ordening moeten onze beginselen een duidelijk woord meespreken; en derhalve moeten deze beginselen ook hun invloed doen gelden bij de uitwerking in concrete planologische regelingen", aldus ir. Meeder.

Naast het buitenlands overzicht van prof. Scholten zijn in dit nummer twee boekbesprekingen opgenomen. Een daarvan is een uitvoerige bespreking door de heer H. Algra van het boek van prof. Diepenhorst over Christelijke Politiek.

Over de inhoud van binnenkort verschijnende nummers kan worden medegedeeld, dat allereerst aandacht zal worden geschonken aan de verhouding tussen de Anti-Revolutionaire Partij en de Christelijk-Historische Unie, terwijl vervolgens een nummer zal verschijnen dat geheel is gewijd aan de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie; dit in verband met het feit dat voor tien jaar de Wet op de Bedrijfsorganisatie is tot stand gekomen.

Vertrouwensadressen voor eigen kring in Drente

Meubileer-inrichting Zandbergen
MEPPEL — HOOGEVEEN — OMMEN
MODERNE WONINGINRICHTING

RADIO ELEKTRA
Gas en Waterleiding
Sanitair
en Loodgieterswerken
HOOFDSTRAAT 220
HOOGEVEEN
Beleefd aanbevelend, **Fa. D. LION en Zn.**

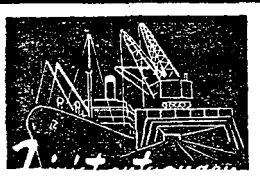

EMIGRATIE
Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.
Tel. 2841 (K 5230)
JAN DE BOER N.V. HOOGEVEEN

Een **mantel** of **japon** die u staat komt uit een goede collectie. Daarom een verstandige raad: Ga naar **Buining** voor uw confectie.
Hoogeveen **Assen**
Buining N.V.

Fa. K. Hartman en Zn.
TELEFOON 2130 — HOOGEVEEN
Transportbedrijf
Autodienst Hoogeveen—Groningen
Brandstoffenhandel

Voor **EXCLUSIEVE** en **SPECIAAL** voor uw
BERTRAM
Dames- en Herenconfectie Bontwerk
(een vertrouwenszaak)
MARKTSTRAAT
ASSEN

Fa. Gebr. Dekker
HOUT- EN
BOUWMATERIALENHANDEL
HOOFDSTRAAT 160 - HOOGEVEEN
TELEFOON K 5280-2118

DIJKSTRA'S Incassobureau
ORANJESTRAAT 4 - ASSEN - TELEFOON 4009
Huur-, Pacht- en Rechtszaken
Incasso,s

Lantinga & Stekelenburg
Elektrotechnisch Bureau
Zeer grote sortering in alle elektrotechnische artikelen.
NOORDERSTRAAT 15 — TELEFOON 1061 — EMMEN.

Woninginrichting
H. SCHIPPERS
EMMEN Wilhelminastr. 23
Telefoon 1292
SPECIALE BEDDENAFDELING

Bouwbedrijf VAN ESS
UITVOERING VAN ALLE VOORKOMENDE BOUWWERKEN
Emmen
KAPELSTRAAT 20
TELEFOON 671

Machinefabriek „Boro"
RODEN — TEL 9108, NA 18 UUR 9102
Landbouwwerktuigen - Staalconstructies
KAPSPANTEN VOOR FABRIEKSHALLEN, LOODSEN, GARAGES, LANDBOUWSCHUREN e.d.

gehoord gezien gelezen

• *Verhalen*

De tegenstanders van de vrijere loonpolitiek kunnen het niet verkroppen, dat die politiek tot resultaten begint te leiden. Ze goochelen met cijfers om de mededelingen van staatssecretaris Roolvink te bestrijden. Vooral de woordvoerder van het N.V.V., de heer Van Halm, laat geen gelegenheid voorbijgaan om zijn „bezorgdheid" over de gang van zaken uit te spreken. „Op lange termijn gezien is het misschien nog het ergste", zo zei hij verleden week, „dat de regering eraan meewerkt, dat haar gezag stelselmatig wordt ondergraven doordat ze allerlei verhalen houdt en voorschriften geeft, die met de werkelijkheid niets meer te maken hebben".

Maar nu de verhalen van de heer Van Halm.

Hij weet te vertellen, dat driekwart van de werknemers nog geen loonsverhoging heeft gehad en dat de prijzen intussen met ca 4% zijn gestegen. Over prijsdalingen spreekt hij niet. Degenen, die een loonsverhoging ontvingen, springen er net uit, zegt hij, maar waar dat niet het geval was — en velen, die in zwakke bedrijfstakken werken, zullen misschien helemaal geen loonsverhoging krijgen — is in werkelijkheid sprake van een loonsverlaging. En daar voegt de heer Van Halm dan aan toe, dat een nieuwe periode van overbesteding een zeer wezenlijke dreiging is en dat een loonronde van 4% zoals het N.V.V. voorstelde, voor de meesten voordeliger en voor het land minder gevaarlijk geweest zou zijn.

De vraag is nu, waar die overbesteding vandaan komt als bijna niemand een loonsverhoging heeft gehad en de prijzen stijgen en er bij velen van een loonsverlaging moet worden gesproken. Dat lijkt dan meer op een bestedingsbeperking.

• *De oplossing*

In een bespreking van het rapport over de verkorting van de diensttijd heeft de militaire deskundige van de P.v.d.A., de heer Wierda, enkele behartigenswaardige dingen over de organisatie van de krijgsmacht gezegd. Hij heeft echter ook, met name over de marine, een paar vreemde opmerkingen gemaakt.

Het is bekend, dat de heer Wierda onze kruisers en ons vliegkampschip overbodig vindt. Maar de argumenten, die hij in zijn radiotoespraak aanvoerde voor het afschaffen van deze schepen, doen wonderlijk aan. Afschaffing van de kruisers zou nl. volgens deze socialist het personeelstekort bij de marine aanzienlijk verlichten en misschien wel opheffen. En heeft het wel zin, dat ene vliegkampschip nu maar aan te houden terwijl iedereen het er over eens is, dat we er minstens twee moeten hebben?

Dit is wel een heel gemakkelijke manier om problemen op te lossen.

SCHOLEN
KANTINES
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN

v. d. Aa's Houtbouw N.V.

HARDINXVELD GIESSENDAM
Telefoon 129

RADIO BECKER
ZEIST
TELEFOON 5846-5847
Het adres voor zenders, richtingzoekers en echoloden

Als de dijk doorbreekt . . .

MET HARTVERWARMENDE eensgezindheid heeft de Nederlandse pers de hulpactie aangeprezen die het persoonlijke leed van de slachtoffers in Tuindorp-Oostzaan zoveel als mogelijk is moet verzachten. In hoofdartikelen en op andere wijzen is de roep om hulp doorgegeven aan het Nederlandse volk — en het zal ongetwijfeld blijken dat die roep niet vergeefs is geweest.

Die eensgezindheid was ook te constateren toen men — van de eerste schrik bekomen — zich begon af te vragen welke oorzaken tot deze ramp hebben geleid en wie eventueel als de „schuldigen" moeten worden aangewezen. Een vraag waarmee alle kranten uiteraard zeer voorzichtig zijn omgesprongen daar immers de Justitie de zaak in onderzoek heeft.

Opmerkelijk is de opsomming van mogelijkheden die De Rotterdammer geeft. Achtereenvolgens somt het blad vier oorzaken op die het doorbreken van de dijk kunnen hebben veroorzaakt: 1. het zware verkeer; 2. de voortdurende sterke golfslag veroorzaakt door de zeeschepen in het Noordzeekanaal; 3. het aanleggen van een aanlegplaats voor woonschepen, waarvoor ter hoogte van het punt waar de dijk is doorgebroken, nogal wat gebaggerd en geheid is; 4. het opspuiten van een industrieterrein in de nabijheid van de dijk, waardoor een gedeelte van de dijk als het ware weggedrukt zou kunnen zijn.

Met artikel 33 van de Waterstaatswet in de hand wordt nu de vraag gesteld naar de verantwoordelijkheid indien de ramp is te wijten geweest aan een van de onder 3 en 4 genoemde oorzaken. Volgens dit artikel 33 hadden Ged. Staten voor deze werkzaamheden toestemming moeten verlenen. De Rotterdammer vervolgt dan:

De vraag, of die goedkeuring is verleend, zal beantwoord moeten worden. Als het polderbestuur toestemming voor uitvoering van de werkzaamheden heeft gegeven na goedkeuring door Gedeputeerde Staten, berust de verantwoordelijkheid bij dit college, dat dan, naar men mag aannemen, een onjuist advies van de provinciale waterstaat heeft gevolgd. Is men zonder goedkeuring aan het werk gegaan, dan is het polderbestuur verantwoordelijk.

Voorzitter van het polderbestuur is mr. G. van 't Hull. Hij is tevens wethouder van publieke werken van de gemeente Amsterdam. Het werk was in het belang van deze gemeente, en men mag dus veronderstellen, dat de voorzitter van het polderbestuur toestemming ervoor heeft gegeven aan de wethouder van publieke werken. Heeft die voorzitter zich misschien bij het geven van die toestemming teveel vereenzelvigd met de wethouder van publieke werken?

Les in twee punten

Het (liberale) Vaderland trekt uit de ramp deze lessen:

Een eerste les die men uit de ramp van Oostzaan kan trekken is, dat de stedelijke bevolking en haar colleges er voortdurend rekening mee zullen hebben te houden, dat het water hen kan overvallen. De bestuursinstanties dienen na te gaan of en in welke mate zij rampendepots zullen moeten inrichten met reddingsmateriaal en de bewoners dienen na te gaan wat zij kunnen doen om in geval van nood zelf hulp te verschaffen. Ook hierbij is het van belang te weten wat de meest bedreigde plaatsen zijn.

Een andere zaak is de regeling van de financiële schade. In dit geval zijn een tienduizend mensen getroffen. Stellen we de schade, om de gedachten te bepalen op 1000 gulden per persoon, dan ontstaat een bedrag van tien miljoen gulden. Wie moet dat betalen: het Rijk, de provincie; de gemeente, de betrokkenen? Natuurlijk zal er wel een hulpactie komen, mogelijk zullen de verantwoordelijke autoriteiten om belastinggeld te sparen dit laatste zoveel mogelijk afwachten en stimuleren. Heeft men zich eenmaal gerealiseerd dat dit soort zaken ons voortdurend bedreigt, dan zal het goed zijn dat een vorm van verzekering geschapen wordt. Tot nu toe is die er praktisch niet, verzekeraars staan er aarzelend tegenover, maar dat kan anders worden wanneer het publiek zich in groten getale aanmeldt. Een bijkomend voordeel daarvan zou zijn, dat verzekeraars hun activiteit richten op verkleining van het risico door publiek en autoriteiten op te wekken de meest bedreigde plaatsen te versterken.

Socialistische oriëntatie

Van de dijkdoorbraak naar het socialisme lijkt een hele stap — de heer Voskuil had er zaterdagavond in zijn „socialistisch commentaar" voor de Vara weinig moeite mee. Zoals er altijd maar door geknaagd wordt aan de dijken die ons tegen het water beschermen, door een rat soms of door een konijn, zo wordt er ook steeds door geknaagd aan de dijk van de democratie die ons volksleven beschermt, zo filosofeerde de heer Voskuil. Wat hij daarna liet volgen was allerminst filosofie, want de persoonlijke verdachtmakingen die bladen als De Telegraaf en Elsevier neerschrijven tegen socialistische figuren, werden door de heer Voskuil bijzonder kernachtig gekwalificeerd! We hebben er geen behoefte aan voor deze twee bladen op te komen (we zijn het zelfs voor een groot deel met de heer Voskuil eens!), maar de heer Voskuil vergeve het ons als we hierbij denken aan de persoonlijke aanvallen die staatssecretaris Roolvink af en toe te incasseren krijgt van Het Vrije Volk, het blad waarvan de heer Voskuil hoofdredacteur is .... De gelijkenis van de splinter en de balk zij hem ter lezing aanbevolen!

Hierover niet verder overigens, want interessanter zijn de commentaren verschenen na het internationale congres dat de dr. Wiardi Beekman Stichting wijdde aan de beginselen van het socialisme. Laten we maar direct Het Vrije Volk citeren, want dit blad citeert op zijn beurt ook weer anderen. Het schrijft in een hoofdartikel:

De meeste Nederlandse hebben uitvoerig verslag gegeven van de internationale conferentie, die de Dr. Wiardi Beckman Stichting vrijdag en zaterdag heeft gehouden. Algemeen waardeert men daarbij de 'grote openhartigheid' en 'het niveau', waarop de vraagstukken van het socialisme en de moderne maatschappij-ontwikkeling in Utrecht zijn besproken.

Helaas hebben de meeste bladen zich er in hun kritische bijdragen toe beperkt, uit het vele besprokene een paar zinnetjes te lichten, uit welke zinnetjes dan moet blijken hoe gevaarlijk of hoe onzeker het moderne socialisme is en hoeveel ongelijk de socialisten altijd al gehad hebben. Het zijn meest zure opmerkingen van terzijde, die de op de conferentie besproken problemen niet eens raken.

Het Algemeen Handelsblad vreest zelfs, dat het socialisme zich zo zou kunnen ontwikkelen, dat de socialistische strijd 'zich alleen zal richten op het behoud van verworven machtsposities van partijleiders, van vakverenigingsbesturen, van partij- of para - partij - organisaties. Dergelijke opmerkingen zou het Handelsblad liever aan anderen moeten overlaten.

Er zijn echter ook andere geluiden.

'De aanwezigen, aldus De Tijd-Maasbode, waren het erover eens, dat deze bijeenkomst 'slechts een begin' was geweest. Maar dat geldt niet slechts voor de socialisten. Ook andere politieke partijen geeft deze bijeenkomst aanknopingspunten voor polemiek én zelfanalyse'.

En de Volkskrant: 'De socialisten zijn er nog lang niet uit. De niet-socialistische partijen volgen hun studies met grote belangstelling, want alle partijen hebben in het huidige, laatste deel van de twintigste eeuw aanpassingsmoeilijkheden.'

Akkoord. Maar het is natuurlijk niet verwonderlijk, dat de socialisten ook bij deze poging tot oriëntatie in een veranderende maatschappij weer ver vooraan gaan. Want in dat vóór zijn zit nu juist het verschil tussen progressieve en conservatieve partijen.

Boven dit artikel stond „Het verschil". We zijn van dat verschil niet erg onder de indruk. Die gedachte delen we dan met Het Vaderland, want deze krant ziet zelfs geen verschil meer tussen de A.R. Partij, de C.H. Unie en de Partij van de Arbeid: allemaal ten dode opgeschreven meent deze liberale schrijver. We citeren:

Leegte

Als professor Samkalden stelt, dat het voor een heroriëntering van het socialisme nodig is eerst een poging te ondernemen om onze tegenwoordige maatschappij grondiger te analyseren, dan moet toch de conclusie van de lezer zijn, dat de huidige vormgeving van het socialisme niet alleen niet meer voldoet, maar dat men ook in het geheel niet weet hoe het dan wèl zal moeten. Het socialisme is belichaamd in een partij, de partij wekt de kiezers op haar kandidaten hun stem te geven, opdat deze de bestuurders en wetgevers van het land worden. Welk een onverantwoordelijkheid is het in dit licht als men zelf niet weet wat men wil, om toch het roer van het schip van staat in de hand te willen nemen? Welk een verwatenheid ook als men bedenkt met hoeveel aplomb de socialistische voormannen de andere partijen kritiseren wanneer deze iets doen of voorstellen krachtens hùn beginselen? Enkele jaren na de oorlog, toen de politieke verhoudingen geconsolideerd leken, hebben we er op gewezen, dat partijen zonder een vaste, duidelijk omlijnde vorm, ook al leek haar aanhang stabiel, op den duur toch naar de achtergrond gedrongen zouden worden. Met name wezen we op de CH.U. en de A.R.. die bijeengehouden worden door een sterke traditie en een (beperkte) gemeenschappelijkheid in het protestantse geloof.

Tot nu toe blijkt uit de ontwikkeling dat er inderdaad sprake is van een constante afbraak bij deze partijen. We zien op het ogenblik een zekere gelijkenis voor de socialistische partij. Ook daar een sterke traditie, die vele ouderen trouw zal doen blijven tot in de dood en een zekere gemeenschappelijkheid, nu niet in het geloof, maar in wat men pleegt te noemen de sociale bewogenheid. Maar de wortels van de partij zijn dood, de partij bezit namelijk evenmin als de c.h. en de a.r. een politiek credo.

Daar kan de A.R. Partij en daar kan de C.H. Unie het dan weer mee doen: de wortels van de partij zijn dood — geen politiek credo! Als dit liberale blad onder „politiek credo" het politiek opportunisme verstaat dat de tegenwoordige liberale partij onder leiding van prof. Oud ten beste pleegt te geven — neen, dan maar liever geen politiek credo.

Credo — ik geloof. Voor christenen van de reformatie is dat „Ik geloof" de kracht waarmee zij ook hun politieke strijd voeren. Een kracht die blijft omdat Gods Woord de bron is die die kracht in stand houdt. Het Vaderland gelooft er niet in — waarom zou een god-loos blad als Het Vaderland er ook in geloven?

Dr. Van Baal

Keren we terug naar Het Vrije Volk dat zaterdag dit schreef over het ontslag nemen van dr. Van Baal uit zijn openbare functies:

Dr. J. van Baal, oud-gouverneur van Nieuw-Guinea, heeft naar aanleiding van de regeringsnota over de postcensuur ontslag genomen uit zijn openbare functies, waaronder die van voorzitter van de vereniging Oost en West en van de Antirevolutionaire adviescommissie, inzake Nieuw-Guinea.

De commissie van onderzoek heeft geconstateerd dat de oud-gouverneur kennis heeft gedragen van de onjuiste toepassing van de dienst en toezicht ordonnantie en dus van censuurovertreding en de commissie meent dat hij de toenmalige minister ook niet volledig juist over de censuurzaak had voorgelicht. Nu de regering op grond van deze uitspraken heeft gemeend daarover in het publiek haar misnoegen te moeten uiten, heeft dr. Van Baal zich teruggetrokken uit het openbare leven.

Zonder iets te willen afdoen aan de verantwoordelijkheid die ook dr. Van Baal als gouverneur voor de censuurkwestie moet dragen, zouden wij het toch betreuren indien zijn gouverneurschap in de historie slechts door deze affaire bekend zou blijven. Dat zou onverdiend zijn. Immers van alle residenten en gouverneurs die Nieuw-Guinea tot en met heden heeft gehad, was dr. Van Baal ongetwijfeld een van de energiekste, vooruitstrevendste en deskundigste. Als er nu enige vruchten worden geplukt van Nederlands opbouwwerk op Nieuw-Guinea, dan is het zeker niet in de laatste plaats dr. Van Baal, die de boom in barre grond heeft gepoot en wortel heeft laten schieten.

Italië's president

GIOVANNI GRONCHI

gaat een kijkje nemen in Moskou

HET heeft er wel eens naar uitgezien, dat Giovanni Gronchi, de christen-democratische president van de Italiaanse republiek, van plan was het voorbeeld te volgen, dat De Gaulle in Frankrijk heeft gegeven. Ook in Italië is het al jarenlang erg moeilijk een kabinet te vormen, dat over een behoorlijke meerderheid in het parlement kan beschikken en als gevolg daarvan is het van tijd tot tijd onmogelijk gebleken, een krachtig beleid te voeren. Totdusver is Gronchi echter gebleven wat hij was: president met een hoofdzakelijk representatieve taak.

Binnenkort gaat Gronchi naar Moskou op uitnodiging van zijn Russische collega, Worosjilof. Ook dit bezoek draagt een representatief karakter en ook al lijkt het niet van politiek belang ontbloot te zijn, het zou toch bepaald verkeerd zijn er bepaalde politieke gevolgtrekkingen uit te maken. Men kan zich met de strijdlustige kardinaal Ottaviani in de Osservatore Romano afvragen, of het verstandig van Gronchi was, de uitnodiging te accepteren, het is toch ook weer niet zo, dat er een man overboord is, als de Italiaanse president zich naar Moskou begeeft. Het belangrijkste is, dat hij met beide benen op de grond moet blijven staan.

GRONCHI behoort met Don Sturzo en Alcide de Gasperi tot de oprichters van de Katholieke volkspartij, die de voorloper was van de Christen-democratische partij, die na de bevrijding van Italië in 1944 werd opgericht. Ook toen behoorden Gronchi en De Gasperi tot de initiatiefnemers. Hij werd op 10 september

1887 in Pontedera (Toscane) geboren, moest hard werken om economie te kunnen studeren, behaalde de doctorstitel en sloot zich aan bij de christelijke arbeidersbeweging, waarin hij een voorvechter werd van sociale hervormingen.

Spoedig nadat Mussolini aan de macht was gekomen werd Gronchi een van de felste bestrijders van het fascisme. Hij verloor zijn mandaat in het parlement, ging in de handel en wist zich op te werken tot eigenaar van een kleine kunstharsfabriek in Milaan. Gedurende de tweede wereldoorlog nam Gronchi deel aan het verzet tegen Mussolini en Hitler en bereidde hij samen met De Gasperi de oprichting van de Christen-democratische partij voor. Na de bevrijding van Italië had Gronchi zitting in enkele kabinetten. Hij hield er echter zulke uitgesproken ideeën op na, dat zijn partijgenoten besloten, hem als voorzitter van de Kamer van Afgevaardigden te kiezen.

BIJ de presidentsverkiezingen van 1955 stelde de partijleiding de voorzitter van de Senaat, Merzagora, kandidaat. Deze trok zich terug, toen na drie stemmingen bleek, dat hij de vereiste meerderheid niet zou halen. Toen herinnerde men zich Gronchi: hij werd naar voren geschoven en kreeg 658 stemmen op zijn naam, terwijl 422 al voldoende zou zijn geweest. Ook de communisten hadden zijn kandidatuur gesteund.

Na zijn verkiezing heeft Gronchi, aan wie men „linkse" neigingen toeschrijft, zijn invloed aangewend om de Italiaanse socialisten van de communisten los te weken. Hij is voorstander van samenwerking tussen christen-democraten en socialisten, omdat de christen-democraten niet voldoende zetels in het parlement hebben om alleen te kunnen regeren en thans aangewezen zijn op de kleine monarchistische en republikeinse partijen, die een twijfelachtig karakter hebben.

Totnogtoe is deze samenwerking nog niet tot stand gekomen. Wel hebben de linkse socialisten van Nenni de nauwe banden met de communisten verbroken, maar dit had weer tot gevolg, dat de gematigde socialistische partij van Saragat de regeringscoalitie met de chr. democraten verliet. Klaarblijkelijk wacht men in het socialistische kamp nieuwe verkiezingen af. Maar die worden voorlopig nog niet gehouden.

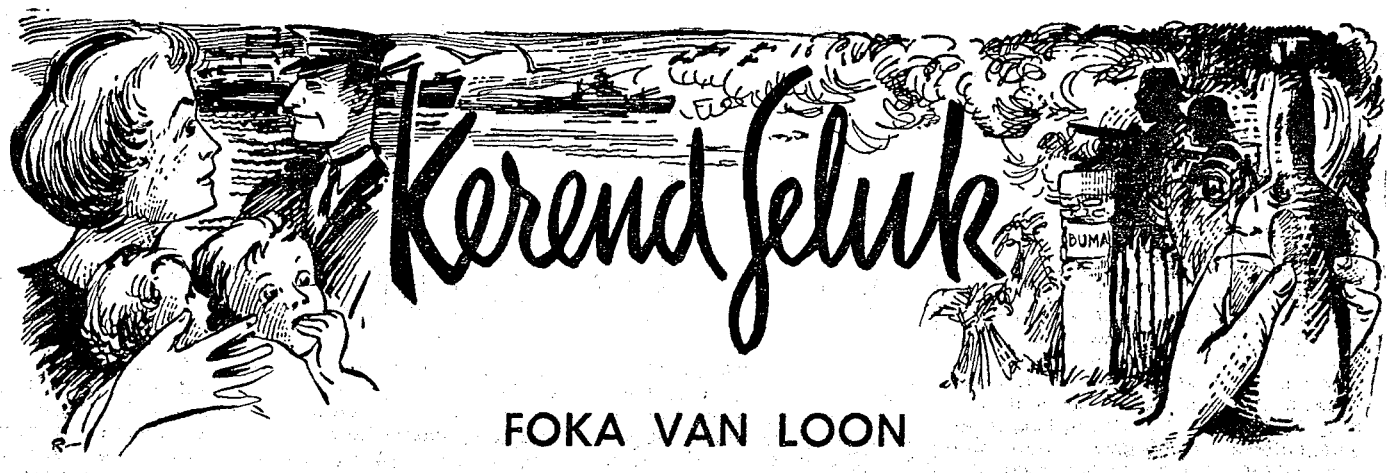

Voor 't eerst ziet hij Paul niet meer als een slim dom boertje, dat tot roem en meerdere eer van 't geslacht Van Harpenaar weinig zal bijdragen. Vanmorgen heeft hij zijn jongste eens niet alleen van intellectueel standpunt bekeken, maar uit een meer menselijke gezichtshoek.

Daardoor verschafte hij zich toegang tot een onbedorven jongensziel niet alleen, maar kwam hij met hem op een vertrouwelijke voet te staan, zoals hij een dag geleden nog onmogelijk achtte.

In de huiskamer treft hij juffrouw Segers aan met een gezicht als een donderwolk, terwijl Everhard zit te gnuiven met iets opvallends gluiperigs in zijn blik.

„Wat is het toch een achterbaks joggie," denkt Heerco, geïrriteerd ondanks zichzelf.

Vroeger dacht hij vaak: „Van wie heeft die jongen dat toch?", maar sinds hij zichzelf ook op slinkse wegen heeft aangetroffen, durft hij zich die vraag niet meer met zoveel élan te stellen, want dan fluistert een satertje hem onmiddellijk het spreekwoord van de appel en de stam in het oor.

De heimelijke reden van Everhards plezier schuilt hierin, dat hij juffrouw Segers lekker schaakmat heeft gezet. Hij kwam haar vanmorgen in de keuken over 't mat, terwijl ze nog in haar peignoir zwabberde, een armetierig dun sterk grijzend staartje op de rug en een tandeloze mond.

„O!" riep hij uit met de kwetsende eerlijkheid van een kind, dat nog niet op de hoogte is van het feit, dat een vrouw van tussen de veertig en de vijftig het hardst vecht, om nog iets van haar tanende schoonheid — zo ze daar ooit op heeft kunnen bogen — te bewaren en 't meest gevoelig is voor op- en aanmerkingen over haar uiterlijk.

„Wat bent u nu lelijk en wat hebt u maar een beetje haar!"

Met een hoofd als vuur sliste ze hem toe: „Wat doe jij hier nu al? Wil je wel eens gauw weg zijn?"

Daar fijngevoeligheid niet tot de deugden van Everhard hoort en hij bovendien een meester in het plagen is, zocht hij met een honende proestlach dekking achter de keukentafel en voer voort met zijn onbarmhartige kritiek: „U lijkt de heks uit het sprookje van Hans en Grietje wel."

Juffrouw Segers, inplaats van hem dood te zwijgen, was zo onverstandig hem op snibbige toon te gaan wijzen op het hoogst onbetamelijke van zijn gedrag en gelastte hem nogmaals de kamer te verlaten: „Je hoort niet bij een dame binnen te komen, als ze nog niet gekleed is," welke preutse vermaning Everhard onmiddellijk ontzenuwde met het argument, dat hij zijn mamma altijd best in haar pyama mocht zien.

Hierop werd juffrouw Segers ziedend en wat gisteren nog haar oogappel heette, werd nu uitgemaakt voor brutale vlerk en ongemanierde draak.

Everhard, op zijn beurt, nam daar weer wraak over door achter zijn barricade een soort vreugdedans uit te voeren, onder het tartend zingen van: „'t Kan me toch lekker niets schelen! Ha, ha! Vandaag komt mijn mamma toch weer thuis!"

Juffrouw Segers schrok zich een hoedje, want al was het in deze betrekking dan niet allemaal rozegeur en maneschijn, ze kan zich hier toch een grotere mate van vrijheid veroorloven dan ergens elders, het feit, dat mijnheer verlegen zit, handig uitbuitend.

En daar zij in de verste verte niet kan vermoeden, dat dit plan de campagne vannacht in de nood werd geboren, is ze tevens diep gegriefd, dat mijnheer met dit voornemen rond liep, zonder er tegen haar over te kikken. Terwijl ze zich op haar slaapkamer een meer gesoigneerd aanschijn gaf, wies haar toorn bij iedere handgreep, daarvoor nodig.

Op Heerco's, voor zijn doen, vrij vriendelijk: „Goeden morgen, juffrouw Segers," gaat ze dan ook niet in, maar ze valt pardoes met de deur in het huis: „Wat ik zeggen wou, je bent hier als juffrouw voor de huishouding toch ook niets meer in tel dan die stoel daar. 't Is toch 't toppunt, dat ik van die kwajongen gewaar moet worden, dat uw vrouw weer beter is en.....!"

Heerco maakt eerst een zeer welsprekend manuaal naar de deur, bedoeld voor Everhard en stuit dan haar woordenvloed met een kalm: „Wilt u even naar mij luisteren, dan zal ik u de zaak uitleggen!"

Juffrouw Segers' wijd opengesperde mond klapt dicht maar behoudt een zure trek vol achterdocht. 't Zal haar benieuwen met welk smoesje hij zich zal proberen schoon te praten.

Als Heerco haar in weinig woorden heeft verteld, hoe de vork precies in de steel zit en haar daarenboven een geweldige satisfactie schenkt door 't minzaam verzoek, alsublieft nog een poosje „aan" te willen blijven, omdat hij niet de minste zekerheid heeft, dat zijn vrouw in staat zal zijn, haar huishouding zelf weer te bestieren, ontspant haar obstinaat gezicht.

„O, neemt u mij niet kwalijk, dan is 't wat anders! Dan zal ik nu eerst maar gauw voor de tafel gaan zorgen en onze patiënt zijn ontbijtje brengen. Gisteravond kon ik niets aan hem kwijt, maar hij is wat opgeknapt, zegt u, dan zullen nu een bordje havermout en een zacht gekookt eitje er wel invallen!" Ze dribbelt heen.

Heerco herademt: Gelukkig, die bui is afgedreven. Een rel met juffrouw Segers is nu net wat hij er niet meer bij kan hebben! Hij heeft waarachtig genoeg aan zijn hoofd! Hij grijpt naar dit met zorgen volgepropte lichaamsdeel.

Wat moest hij eerst ook al weer? O, ja, zijn bureau opbellen! Een uur later snort hij al over de Afsluitdijk en als de oude Friese klok op „Buma State" nog maar net plechtig tien slagen door het huis heeft gegongd, valt hij daar de keuken binnen. Mem had niet meer kunnen schrikken als er een bom door het dak was gekraakt. Ze verstijft ter plaatse, het aardappelmesje rechtstandig omhoog. Ze is dergelijke verrassingen van haar schoonzoon niet gewoon. Het past niet bij de formele constructie van zijn karakter. Hij bereidt haar altijd door een telefoontje of brief voor op zijn komst.

Wat haar nog meer van haar stuk brengt, is, dat Heerco voor de eerste keer, zolang hij haar schoonzoon is, door zijn gewone gereserveerdheid heenbrengt en haar een omhelzing toedient.

(wordt vervolgd)

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. Als men zo'n kleurrijke peulvrucht in zijn maag heeft, zit men er behoorlijk mee in zijn maag. (6,4); 6. de vrolijke kant van de humor; 9. we raken Elten weliswaar kwijt, maar grondig verbouwd krijgen we 't over twee maanden terug; 10. een stukje van een paar plassen wordt steeds het grootste gedeelte; 12. rust hier het aardse stof? 13. deze dieren moeten tenslotte altijd wel mals zijn; 15. hij brengt zijn soortgenoten ten val; 17. De boeren nemen hen te grazen; 19. daar raakt u weg van; 21. zo'n aanbieding begint met een gave; 22. speelse en winderige godheid; 24. veredeld straatversje; 27. heeft voor elke oplossing een moeilijkheid (A.E.W. Thomas); 28. meerdere mijten vormen ergens een aanwijzing voor; 29. 't is uit, als deze vriend gevuld is; 30. vroeger vormde het afschaffen van deze vruchten uit de grond een stokpaardje van de socialisten.

Vertikaal: 1. de boeren spannen soms een zuiderling voor hun karretje; 2. zo'n apparaatje brengt besmettelijke ziekten over; 3. dit lichaamsdeel schijnt door massage te ontstaan; 4. een knots van een peer; 5. zo ongeletterd als ijzerhoudende grond; 7. zit deze man voor spek en bonen in een elftal? 8. dit gaat boven de benen; 11. dit plaatsje is bijna een paradijs; 14. Nogal wiedes, dat hij niets ziet; hij zit verborgen om 8 vert. (6, 4); 16. stuk voor stuk zijn zij de middelpunten der aarde; 18. fout van de typiste? Nee, weigeren; 20. zo zedig als vroeger een groentje, die pas in Indië kwam; 21. stenen sjouwen, om ze op vruchten te leggen? 23. alle goede dingen bestaan in drieën en hier vindt u dan 1/3 deel van uw onderlip; 25. dit dier zwemt — wat in de war — in de Rotte; 26. zodra u 't hier onder hebt, kent u het.

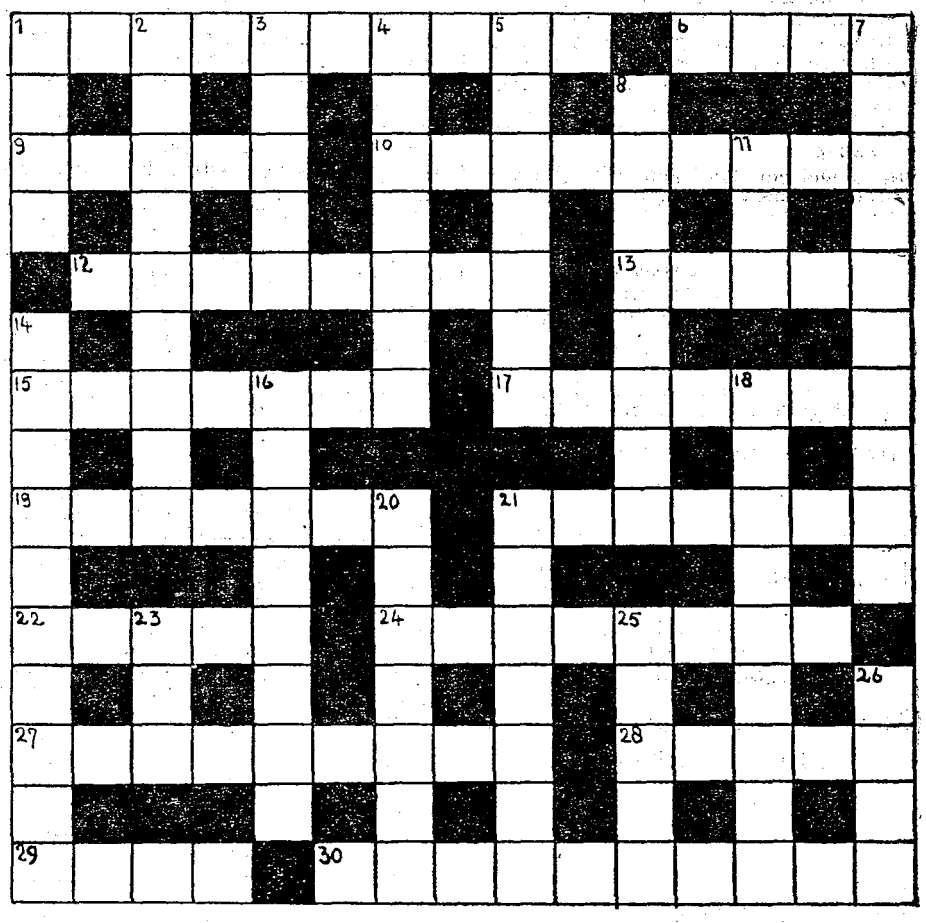

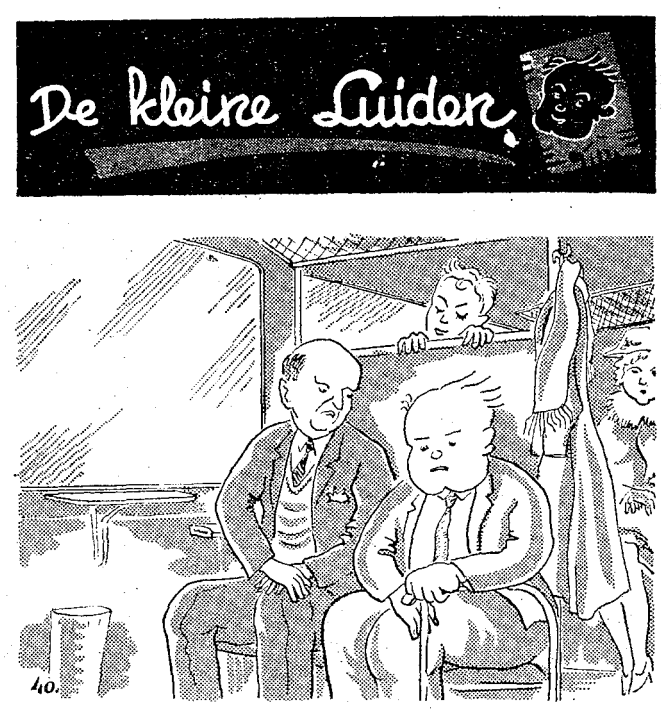

40. Een stationschef gaf de kleine Luiden de raad om met de volgende trein naar Den Haag te reizen, zijn vrouw en kinderen achterna. De kleine Luiden, altijd dankbaar voor goede raad, deed zulks, hoewel hij in een wanhopige toestand verkeerde. In de trein gezeten, deed hij een naast hem zittende heer mededeling van zijn rampspoed. „Ja, ja, ik hoor het al," zei de heer tenslotte, „u begeeft zich op het terrein van de politiek en dat betekent, dat u moeilijkheden te wachten bent. Doe als ik en bemoei u nooit met politiek. Dat is een liberale gedachte, die mij veel goed gedaan heeft." De kleine Luiden was het hiermee in 't geheel niet eens. „Een mens kan niet anderen de kastanjes uit het vuur laten halen," zei Luiden. „Wij hebben ieder op onze plaats een plicht te vervullen."

41. De heer kwam door deze uitspraak van de kleine Luiden in een humeurige stemming. Hij zei, dat hij het tot zijn taak rekende, uitsluitend aan eigen welzijn te denken. „En leve de liberaliteit," zo besloot hij. De kleine Luiden was dankbaar toen hij eindelijk in Den Haag aankwam. Hij stapte haastig uit de trein, en hij hoopte vurig, spoedig verenigd te zijn met vrouw en spruiten. Daar kwam tot zijn verbijstering een aardig meisje op hem af, die hem bloemen aanbood. Het meisje was naar voren geschoven door drie deftige heren, die commissieleden bleken te zijn voor de ontvangst van een afgevaardigde van een internationaal schroot-syndicaat. „Dat ben ik niet!" riep de kleine Luiden ontzet. „Ik verdien op een eerlijke manier mijn brood met melk!"

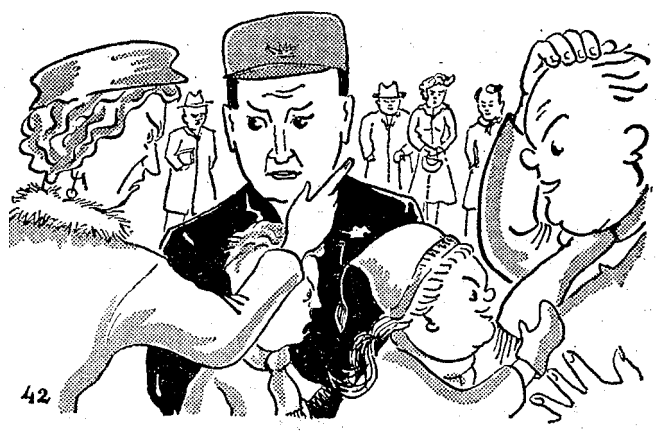

42. De commissieleden schaamden zich hevig over hun abuis. „U ziet er zo welvarend uit, wij dachten stellig dat u in de internationale schroothandel werkzaam zou zijn," verontschuldigden zij zich, waarna zij haastig de aftocht bliezen. Toen trad een stationschef nader en vroeg beleefd aan de kleine Luiden of hij soms meneer Luiden was. Toen hij een bevestigend antwoord kreeg, zei hij: „Schrik u dan niet, ik heb belangrijk nieuws voor u: Uw vrouw en kinderen zijn zonder geldig plaatsbewijs in een trein aangetroffen. Dat kost u geld . . . en waarschijnlijk een uitbrander, want uw wederhelft is niet in een al te beste stemming. Gaat u maar mee, meneer!" Even later was het gezin wederom verenigd, maar de kleine Luiden kreeg een snelvuur van verwijten van zijn lieve gade te verwerken. Het kwam neer op wat de heer in de trein gezegd had: „Doe niet aan politiek."

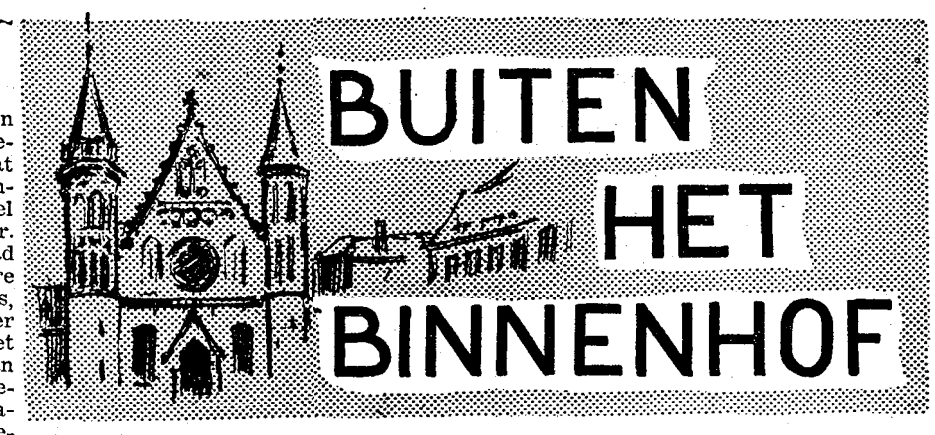

Vanmorgen heb ik even met de ogen geknipperd. Dat doe ik maandagmorgen wel eens meer. Maar nu had het een andere oorzaak. Ik las, dat de heer Adenauer het bekladden van huizen en bedehuizen met hakenkruisen toeschrijft aan lummels, die een pak slaag moeten hebben. Het Duitse volk mag dat pak slaag toedienen. Over oud-nazi's wordt niet gesproken, over venijnig anti-christelijk antisemitisme niet met zoveel woorden. Maar wat de S.A. en de S.S. al vóór 1933 in handen genomen had: eigen rechter spelen en de mensen aframmelen, dat mag het Duitse volk, anno 1960, ook. Heeft niemand van zijn raadgevers de rede van de bondskanselier vooraf gezien? Of zou zijn staf er ook zo over denken? Nu ik dit schrijf zijn er nog geen commentaren voorhanden, maar ik veronderstel, dat er in Duitsland en in het buitenland wel een en ander te zeggen valt over de wijze, waarop het hoofd van de Duitse regering dit hele geval toch wel een beetje „en bagatelle" behandelt. Indien straks een groep in Duitsland een andere groep aftuigt, al of niet op bewezen hakenkruisklodders, dan kan iedere vechtersbaas zich beroepen op de bondskanselier. Wat de indruk van de heer Adenauer is met betrekking tot de vlagen van antisemitisme is mij niet duidelijk, wat de indruk van zijn rede kan zijn op de Joden in Duitsland laat geen twijfel.

HET stil geluk van negen oude dames in een klooster te Roskilde, die romantische koningsstad in Denemarken is verstoord door de fiscus. Zij hadden nooit belasting betaald. Dat behoefden zij ook niet te doen. Want het klooster, (het eerste na de Reformatie) een Luthers lekenklooster staat op koninklijke wetten. Frederik IV had bepaald in 1699, dat de inwoonsters „voor eeuwig" vrijgesteld zouden zijn van het betalen van belasting. Maar in de nieuwe belastingwetten van Denemarken heeft men bepaald, dat ogenblik vóór eeuwig gaat. Niemand kan vrijstelling hebben, ook de negen oude dames niet. Eenmaal per maand dineren zij gezamenlijk. Dan komen zij volgens traditie in de mooiste zaal van het klooster, waar aan de wanden de schilderijen van Deense koningen hangen. Ook dat van Frederik hun weldoener. Ik denk niet dat de fiscus ooit de eer zal genieten, dat zijn portret door de dames zal worden opgehangen. Als ik nu Deense fiscus was geweest, maar..... ik wil geen fiscus zijn, ook niet in Denemarken.

DAAR zag ik voor het eerst ná het moment dat het TV-toestel zijn intrede in mijn huis heeft gedaan professor mr. P. S. Gerbrandy op de beeldbuis. In het programma „Anders dan anders", waarin de scheepsmagnaat de heer Verolme schitterde, kwam de oude premier als een van de adviseurs van de heer Verolme op. Aanvankelijk lag het niet in de bedoeling, las ik, dat professor Gerbrandy voor de camera zou komen, voor welke camera van welke omroep dan ook. Maar de leider van dit programma, de heer Garthof drong aan. Bijna tevergeefs. Want tijdens zijn bezoek aan den huize Gerbrandy hoorde hij mevrouw Gerbrandy vragen, of hij ook niet bij het programma van majoor Boshard van het Leger des Heils was geweest. Dat was hetzelfde programma, als nu, zeide de heer Garthof. „Dan moet je het doen, Pieter Sjoerd," moet volgens Het Parool mevrouw Gerbrandy gezegd hebben en daarom verscheen de bejaarde staatsman voor de camera's. Hij informeerde wel voorzichtig wat de heer Verolme voor de VARA-camera deed, doch dat kon de laatste natuurlijk ook vragen! Maar het werd alles bij alles toch een gezellige ontmoeting, waarbij het de hoofdzaak was, dat professor Gerbrandy nu toch ook op het T.V.-scherm verscheen. De heer Verolme vroeg instantelijk naar mevrouw Gerbrandy, op wie het oog van de camera echter niet werd gericht.

IK hoop, dat u erg genoten hebt van het schaatsenrijden. Want dat is toch maar een oeroude Hollandse sport. Koek en zopie horen daarbij. Dat zopie moet volgens oud recept saliemelk zijn, melk gekookt met salie, een plant, waarvan de bladeren in de geneeskunde als een prikkelend middel worden gebruikt. Nu heb ik nooit de indruk, dat hij of zij, die de ijzers onderbinden familie zijn van Jan Salie, hoewel zij saliemelk drinken. Wie was Jan Salie? Volgens Potgieter het type van de Nederlander zonder fut, of energie, een droge vervelende vent. Nu zal het wel zo zijn, dat iemand, die altijd salie drinkt en nooit wat anders, een melkjochie genoemd kan worden. Maar dat neemt niet weg, dat de salie op het ijs toch een andere uitwerking blijkt te hebben. Hij die op het ijs geen tochten maakt, maar bij het komfoor van de saliemelk blijft hangen, komt nooit vooruit. Even een warme dronk, maar dan verder de tocht op het ijs maken. Als u dit leest dooit het misschien al weer. Want soms lijkt het weer op de politiek: het kan vriezen en het kan dooien.

William Graanhapo

LONEN en PENSIOENEN

WIE de kranten leest, die nu een halve eeuw oud zijn geworden, vindt véél interessante kopij.

Zelfs de gemeenteraadsverslagen leveren stof in overvloed. In de raden van de grote steden gaat het telkens over de neutraliteit van de openbare school.

Over de vraag b.v. of die school niet alleen godsdienstig neutraal moet zijn — daarover zijn allen het eens — maar of zij ook de politieke neutraliteit in acht moet nemen. Dat laatste betekent, of de onderwijzers de kinderen ook moeten leren, dat wij samen blij moeten zijn met de geboorte van Prinses Juliana. Zoals bekend, hadden de openbare onderwijzers, voorzover georganiseerd in de rode Bond van Ossendorp, dat ontkend.

De verslagen van de raden der plattelandsgemeenten gaan over minder schokkende dingen. Vaak over een verzoek van dorpsbelangen om ergens nog een lantaarnpaal te plaatsen. Maar ook over lonen en pensioenen. Als een gemeentewerkman of een gemeenteveldwachter met pensioen gaat, dan wordt hem bij raadsbesluit een pensioen toegekend. Meestal van zes gulden per week. Dat is ruim 60 % van zijn loon. Wanneer de lonen van de brugwachters ter sprake komen, dan ontwikkelt zich ergens een langdurige strijd over de vraag, of het 500 gulden per jaar moet blijven of verhoogd kan worden tot 550 gulden. En — deze lonen waren voor die tijd niet schriel. Dat is gemakkelijk te bewijzen. Want als er een vacature is ontstaan, dan komt er in de regel een stroom van sollicitanten. De gemeente Rauwerderhem had drie gemeenteveldwachters. De oudste was 74 jaar en de raad vond, dat hij maar met pensioen moest gaan, zes gulden per week. Het was nog voordelig ook, want in zijn plaats werd niet een nieuwe veldwachter benoemd. De overige twee konden het best af. Maar van hogerhand werd daar een stokje voor gestoken. De uitgestrektheid van de gemeente vorderde, dat het korps gemeentepolitie moest bestaan uit drie en niet uit twee man. Toen heeft de Raad de zaak eenvoudig opgelost: de gepensioneerde veldwachter keerde terug in werkelijke dienst en genoot weer zijn volle salaris.

Wie op deze cijfers en gegevens let, die begrijpt ook beter de bedragen, die in de sociale wetten van Talma golden. Daar is later wel eens min of meer smalend over gesproken. Maar de ouderdoms- en invaliditeitspensioenen, die krachtens die wet zouden worden genoten, stonden in een redelijke verhouding tot de toen verdiende lonen.

De fout is geweest, dat ze door de latere kabinetten op hetzelfde peil werden gelaten, toen de lonen stegen en de gulden veel geringer koopkracht kreeg.

Dit achterwege blijven van de aanpassing aan de geheel gewijzigde situatie heeft de wetten van Talma feitelijk van haar kracht beroofd.

Vraagt Uw bakker naar
TARVO-BROOD
Uw bakker
Uw dokter

INGWERSEN & Co.
Commissionnairs in Effecten
Keizersgracht 382 A'dam-C.
Telefoon: 32121-35302-33879
* alle effectenzaken
* plaatsen van obligatieleningen voor kerken, scholen en weldadigheidsinstellingen

16e JAARGANG No. 4 30 JANUARI 1960

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

De klas wordt steeds leger

Stakingsaffaire en gratificatiezaak

WAPENS VOOR DE OPPOSITIE

MAANDAG was er in een groot deel van midden-Nederland geen autobusvervoer want de chauffeurs van de Nederlandse Buurtspoorweg Maatschappij hadden voor 24 uur het werk neergelegd.

Dinsdag hetzelfde euvel in het Westland want de chauffeurs van de Westlandse Stoomtram Maatschappij hadden, eveneens voor 24 uur, het voorbeeld van hun N.B.M.-collega's gevolgd.

Woensdag (de dag waarop wij dit schrijven) lag het busvervoer in grote delen van Brabant stil door staking van de chauffeurs van de Brabantse Buurtspoorwegen en Autobusmaatschappij.

Dat zijn drie van de zeventien vervoersmaatschappijen met wie de bonden van vervoerspersoneel hun collectieve arbeidsovereenkomst hebben afgesloten — en niet de kleinste maatschappijen. Bij de veertien andere gist het al evenzeer en het is niet uitgesloten dat u, op het moment dat u dit leest, aan den lijve hebt ervaren dat ook andere chauffeurs van andere maatschappijen het voorbeeld hebben gevolgd.

Deze stakingen waren wilde stakingen: de bij het C.N.V., de K.A.B. en het N.V.V. aangesloten bonden hadden zich tègen de actie verklaard. Hun vertegenwoordigers hadden op de stakersvergaderingen het woord gevoerd maar naar hun stem was niet geluisterd: de staking werd doorgezet. Zoals er in de na-oorlogse jaren meer stakingen zijn doorgezet tegen de wil van de bona fide organisaties in: door de havenarbeiders, bouwvakkers, typografen.

Dat dit geen erg gelukkige siutatie is, is duidelijk — de verhouding tussen leiding en leden der vakorganisaties is dan ook een probleem dat druk wordt bestudeerd en veelvuldig wordt besproken.

Wat was nu het meest ongelukkige van de regeringsbeslissing om het overleg met werkgevers en werknemers in deze vervoerssector uit te stellen?

Meer tact en meer wijsheid

Dat de regering dit probleem nog eens extra onderstreepte en het daardoor de vakorganisaties nog moeilijker maakte. Inplaats van die organisaties te steunen, een hand toe te reiken om haar positie ten opzichte van de (onwillige) leden sterker te maken, deelde de regering straf uit. En speelde daarmee de stakers in de kaart.

Had de minister van sociale zaken dan ongelijk toen hij hardnekkig bleef vasthouden aan zijn stelling dat dit stakingsklimaat weinig geschikt was voor het voeren van overleg en van onderhandelingen? Hij hàd gelijk — op dat punt heeft de Kamer de omvang van deze stakingen wel wat gekleineerd. Maar de conclusie die deze minister daaruit trok was fout: hier was het gezag van de regering niet in het geding maar het gezag van de bona fide organisaties. Die hadden in deze strijd de volle steun moeten hebben. In plaats van olie op de golven werd nu olie op het vuur gegooid! En dat is — zacht gezegd — onverstandig!

Even een zijsprong. In de late avond van donderdag 21 januari nam de gemeenteraad van Rotterdam met meerderheid van stemmen het besluit om alle gemeenteambtenaren een gratificatie te verlenen ter grootte van één week loon, met een minimum van zestig en een maximum van honderd gulden. Vóór stemde de socialisten en communisten, de liberale fractie was verdeeld (drie tegen drie), de rechtse fracties stemden tegen met uitzondering van twee rooms-katholieken en één anti-revolutionair. Nog geen uur later omstreks half drie 's nachts ontving de gemeente Rotterdam van de minister van binnenlandse Zaken een telegram dat hij op zeer korte termijn een schorsingsbesluit omtrent deze gratificatieverlening zou voorleggen aan H.M. de Koningin. En de volgende ochtend vroeg kwam de mededeling dat het schorsingsbesluit wàs getekend. Voorlopig geen gratificatie dus voor de Rotterdamse ambtenaren.

Dit ministeriële besluit kwam niet onverwacht: door middel van een bericht in de pers had de minister al laten weten dat naar zijn mening het verlenen van deze gratificaties in strijd zou komen met de door de regering gevoerde loonpolitiek en dat hij zich dus gedwongen zou zien een eventueel raadsbesluit te schorsen. En in een monderling onderhoud met de (eveneens liberale) Rotterdamse wethouder voor personeelszaken had minister Toxopeus dit eveneens duidelijk gemaakt. Maar de meerderheid van de Rotterdamse raad zette door. Die rode meerderheid schiep aldus een conflictsituatie met de regering over het loonbeleid....

WAAROM deze beide zaken hier onder elkaar gezet, die toch ogenschijnlijk weinig met elkaar te maken

• *Vervolg op pag. 5*

⋆ ⋆ ⋆ Crisistoestand

De revolte van 13 mei 1958 bracht Generaal De Gaulle in het Franse zadel. De volksvertegenwoordiging is voor hem meer gezwicht dan dat zij hem riep volgens de regels, die aan de democratie eigen zijn. Daarom is de democratie in Frankrijk sinds 1958 — zo het regiem al zo genoemd mag worden — er één van een zeer bijzonder soort. Die oplossing leek voor het binnenland noodzakelijk na de innerlijke verrotting van de Vierde Republiek. Veel prestige en lof heeft deze autoritaire staatsman sindsdien verworven. Doch daarbij bleef de afkomst van zijn regiem een twijfelachtig punt. Sinds jongstleden zondag is in Algiers duidelijker dan ooit aan het licht getreden, dat Frankrijk nog steeds in een krisistoestand verkeert. Het gezag van De Gaulle was en is nog groot. Doch het heeft een deuk gekregen, die slechts bange vermoedens wettigt.

Want dat gezag is door de Fransen niet erkend als te zijn van een Overheid bij de gratie Gods. Het leger in Algiers meent de oorsprong van het gezag te zijn. En dat leger laat zich als het ware richten door de angst van de 1 miljoen Fransen in Algerije voor de 8 miljoen Algerijnen, aan wie De Gaulle op 16 september jl. het zelfbeschikkingsrecht had beloofd. Uit die angst ontsproten de baricades en de weigering van het leger zijn staatshoofd te gehoorzamen. De tijd die de regering voorbij liet gaan zonder in te grijpen, doet vermoeden, dat ook zij haar eigenlijke plaats en taak niet kent. Dat is de bange dubbeldreiging, die Frankrijk in de krisis houdt.

Een krisis die steeds moeizamer en minder overtuigend overwonnen wordt, ook al krijgt De Gaulle — op dit moment is dat nog niet bekend — nog grotere bevoegdheden en al is daarna een voorlopige oplossing mogelijk, hetgeen wij van harte hopen. Want een chaos in Frankrijk betekent een bange toekomst voor geheel West-Europa. Die chaos zou slechts één macht toelachen, nl. Sowjet-Rusland.

De krisistoestand in Frankrijk bergt dus een groot gevaar voor geheel het vrije Westen in zich. Zoals het op dit moment ligt, kan slechts een wonder de situatie nog ten goede keren. Daarop hopen en daarom bidden wij zonder ons vertrouwen in de sterkte eens mans te stellen, al kan hij een middel in Gods hand zijn.

⋆ ⋆ ⋆ Dr. J. van Baal

Met grote voldoening hebben wij kennis genomen van een tweetal reacties op de daad, die de oud-gouverneur van Nederlands Nieuw-Guinea, dr. J. van Baal, stelde na de uitspraken van de commissie en de regering inzake de consuurkwestie.

Zoals men weet waren die verklaringen over het beleid van dr. Van Baal voor deze aanleiding om zich uit een aantal functies terug te trekken. Zowel „Het Vrije Volk" als het „Gereformeerd Gezinsblad" hebben hun respect jegens dr. Van Baal geuit en dankbaar gewezen op het vele, dat deze bewindsman tot stand heeft gebracht. Wij sluiten ons in dit opzicht gaarne bij de beide genoemde bladen aan. Dat zij hierbij vooropgaan neemt de schijn weg dat wij, slechts gedreven door partijbelangen, een reputatie van een anti-revolutionair willen hooghouden. Die reputatie houden wij ook hoog, maar dan niet vanuit een onjuist uitgangspunt. De faam van dr. Van Baal, die als gouverneur (om het met de woorden van „Het Vrije Volk" te zeggen) „ongetwijfeld één van de energiekste vooruitstrevendste en deskundigste" was, staat ongeschokt. Nu dr. Van Baal zelf gemeend heeft te moeten zwijgen over het oordeel van de regering inzake zijn beleid betreffende de censuurkwestie, willen ook wij daarover de staf niet breken.

Aan het belangrijke werd dat hij ginds gedaan heeft, blijven wij met grote waardering denken en het verheugt ons dat dit niet alleen in anti-revolutionaire kring geschiedt. Wij hopen dat dr. Van Baal in de gelegenheid zal zijn ook in de toekomst voor onze partij nog vruchtdragend werk te verrichten. Hij is en blijft in onze kringen een zeer geacht man.

⋆ ⋆ ⋆ Onbeschoft

Met grote letters en in vet kader vermeldt Het Vrije Volk de dappere daad van mr. Burger. Toen staatssecretaris Roolvink het woord had gevoerd tijdens de interpellatie over de zaak der stakende chauffeurs, voegde de heer Burger deze vertegenwoordiger van het kabinet toe: „U heb ik niks gevraagd . . ." We hebben nooit geweten dat de regering verplicht was aan de heer Burger te vragen wie wel en wie niet namens haar mag spreken. Maar laten we het liever zonder ironie neerschrijven: deze opmerking van de heer Burger tegen een staatssecretaris die in zijn functie tot de volksvertegenwoordiging spreekt, is ronduit onbeschoft. Zo is de heer Burger helaas . . . geen heer!

Uit de GRONDVERF

HET werk voor en door vrouwen in onze partij komt met spoed uit de grondverf. Reeds enkele malen meldden wij het bestaan van *de Landelijke Vrouwencontactcommissie* van onze partij. Deze commissie zal onder auspiciën van het Centraal Comité adviserende en uitvoerende werkzaamheden (waarbij voorbereidingen inbegrepen zijn) verrichten. Men kan deze commissie vergelijken met het *Algemeen Organisatie Comité*, omdat ook in dit comité vertegenwoordigers van elke Kamercentrale zitting hebben. De aanwijzing van de afgevaardigden der Kamercentrales in de Vrouwencontactcommissie is vrijwel voltooid. Op 5 februari komt de commissie opnieuw bijeen. Dan zal ook de laatste hand gelegd worden aan de voorbereiding van de *A. R. Vrouwenconferentie, die op 25 februari in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te Utrecht wordt gehouden.* Met weet reeds dat de presidente van de Commissie, mevr. dr. F. T. Diemer-Lindeboom, en het lid mejuffrouw J. van Leeuwen de inleidingen zullen houden. Die conferentie kan wel worden beschouwd als een startpunt van het vrouwen-werk der partij, als men maar niet vergeet, dat bijvoorbeeld door het SCEVAR en de ARVA in Friesland, alsmede door verscheidene vrouwenclubs ook al zo het een en ander door en voor vrouwen is gepresteerd.

DE STATENCENTRALES WIJZEN IEDER EEN DEELNEEMSTER AAN

HET is van belang voor het „uitdragen" van het werk, waartoe de conferentie stimuleert, dat de deelneemsters daaraan uit alle oorden van ons land naar Utrecht komen. Daarom is er via de kamercentrales door het Centraal Comité bij de Statencentrales op aangedrongen dat ten minste één vertegenwoordigster van deze centrales voor deelneming aan de conferentie wordt aangewezen. Dit is voor of door vele centrales reeds geschied. Sommige kamercentrales hebben aan hun statencentrales gevraagd rechtstreeks aan het partijbureau te berichten welke dame een uitnodiging dient te ontvangen. Aan dit verzoek is nog niet overal reeds gevolg gegeven. Met het oog op een tijdige toezending der stukken is dat bericht echter wel zeer gewenst. *Daarom verzoeken wij die Statencentralebesturen met aandrang spoedig de naam en het adres van hun afgevaardigde ter conferentie aan ons bureau door te geven.* Het kan zelfs goed zijn 2 namen te noemen, hoewel nog niet vaststaat of het aantal uitgenodigden per Statencentrale tot meer dan één uitgebreid kan worden.

Het Centraal Comité besloot eveneens een invitatie toe te zenden aan ieder *Provinciaal Verband van de Arjos.* Het is immers goed dat „de jonge partij" in elke provincie via de ogen en oren van één harer leden kennis neemt van het werk, dat de partij thans op bredere schaal dan vroeger het geval was, gaat aanpakken.

OOK BELANGSTELLENDEN WELKOM

DE vraag is gerezen of ook belangstellende dames, die niet als afgevaardigde zijn aangewezen, op de conferentie welkom zijn. Wij zouden gaarne die goede traditie handhaven. Zoals dit als regel voor het Partij-Convent het geval is, zo moet onzes inziens ook van de conferenties der partij gelden dat „gesloten deuren" taboe zijn. Evenwel moet worden bedacht, dat het hier niet om een *meeting* of om een *congres* gaat. De conferentie is een *werkbijeenkomst.* Aan het welslagen daarvan mag natuurlijk de hoeveelheid der deelneemsters niet in de weg staan. Een goed, per Statencentrale gespreide deelneming is dus een eerste voorwaarde, wil de conferentie aan haar doel en opzet beantwoorden. Niettemin willen wij ons best doen ook belangstellende individuele deelneemsters uit onze partij niet teleur te stellen.

Daartoe is ons verzoek om een schriftelijke aanmelding aan ons bureau vóór 10 februari toch niet te veel gevergd van deze dames?

Met het oog op de mogelijkheden in dit opzicht vragen wij nogmaals dringend aan de Staten-centralebesturen , voor wie dit geldt: geeft spoedig de naam en het adres van uw afgevaardigde(n) aan ons door.

HULDE EN OOK EEN VERZOEK AAN VERSCHEIDENE PENNINGMEESTERS

IS het niet prachtig dat reeds verscheide penningmeesters van kiesverenigingen reeds nu een deel van de contributie-afdracht-*1960* aan het C.C. hebben overgemaakt? Dat zijn natuurlijk degenen, die er een *goede methode* van contributie-inning op na houden. Ook daarin onderscheiden zij zich vaak gunstig van hun collega's, die zelfs met de afdracht over 1959 nog niet klaar zijn. Ons verzoek aan *hen* is: maak het met spoed in orde. Het Centraal Comité moet ook *op tijd* aan zijn vele verplichtingen voldoen. En mocht het bij u op het *systeem* van de contributie-inning vast zitten (in de meeste gevallen zal daar de kneep wel zitten) vraag dan eens een zichtzending *contributiekaarten* bij ons bureau aan. Die kaarten vergemakkelijken uw (en ons) werk zeer.

MEDEPLICHTIGHEID

SOMMIGE Duitse bladen hebben het voornemen, om het opduikend nazisme mede te bestrijden, door te wijzen op de taak der gezinnen.

Men kan heel wat verwachten van de jeugdorganisaties, maar ten slotte is de geest in het gezin van beslissende betekenis. En daarom willen deze bladen aan de lezers de vraag voorleggen: hoe wordt er in de gezinnen gesproken over het nationaal-socialistisch verleden?

Dat kan een tere zaak zijn. De Nederlandse romanschrijver Jacob van Lennep, die in de Franse tijd werd geboren, heeft eens gezegd, dat in zijn familie voor het opgroeiend geslacht min of meer angstvallig werd verborgen, dat grootvader had „gekeesd". Dat wil zeggen, met de patriotten tegen Oranje had geageerd. Die tijd was voorbij, men leefde vrij en blij, zelfs „door eendracht groot en vrij" onder de schutse van Oranje. En wat voor zin had het dan, om over het verleden te spreken? De jeugd zou er maar verkeerde conclusies uit trekken.

Véél moeilijker ligt de zaak in de meeste Duitse gezinnen. En dat is niet direct een verwijt.

Hitler kwam in 1933 aan de macht en in 1945 vond hij zijn einde tussen de puinhopen van Berlijn. Twaalf jaar lang heeft hij het volk beheerst. Het nationaal-socialisme had de pers, het onderwijs, de ontspanning volkomen in de macht. De arbeiders kregen hun ontspanning, hun tochten op vrije dagen, hun vakantie uit handen van Kraft durch Freude, een volkomen nationaal-socialistische organisatie. Praktisch werden de jongelui gedwongen, om toe te treden tot de H.J. of de D.M., de nationaal-socialistische jeugdorganisaties. Zo was de propaganda totalitair. Wij hebben daar reeds eerder over geschreven, met name ook, omdat het onder een communistisch regime net eender is.

MAAR dat is in dit verband het voornaamste niet. Het gehele regime was totalitair. Het gehele maatschappelijke leven werd „gelijkgeschakeld". En dat betekende, dat iedereen in meer of mindere mate m e d e p l i c h t i g werd. Tienduizenden onderwijzers brachten elke morgen de Hitlergroet. Zij waren verplicht, de kinderen de liederen te leren, die bij het nationaal-socialisme in het gevlij kwamen. De schoolboeken werden herzien en werden vervuld van een eigenaardig chauvinisme. Elke patroon moest meewerken aan allerlei nationaal-socialistische praktijken. Als Hitler zijn rede hield, dan zwegen de machines en schalde zijn stem door de luidsprekers in de hallen van de fabriek. Als er voor de Winterhulp werd gecollecteerd, dan deed de directie mee en gaf het voorbeeld. Zo werd het verwacht. Elke burgemeester hielp mee om de maatregelen uit te voeren en de bevolking te controleren. Alle politieagenten beschermden de bruinhemden, als die synagogen verwoestten. Hun commandanten hadden het hun bevolen en die hadden weer bevel van hogerhand.

ER waren heel weinig mensen, die konden zeggen: ik heb mij beslist overal buiten gehouden. Ik bracht nooit de Hitlergroet, ik deed aan geen enkele activiteit mee. Voor miljoenen was het praktisch een onmogelijkheid, om er buiten te blijven. En — men ging telkens een stapje verder, deed nog een concessie en dacht er bij, dat nu de grens was bereikt. En die gewetensvragen waren er maar voor een betrekkelijk klein deel van de bevolking. Het overgrote deel had al lang berust en vond het eenvoudig een zaak van zelfbehoud, om ijverig mee te doen. Men had tenslotte een gezin. Een jonge Duitser zei in die dagen: voor de ouderen valt het niet mee, maar de jongeren kunnen zich nog „umstellen." Honderdduizenden Duitsers hebben de val van het nationaal-socialisme ervaren als een bevrijding, ook van geestelijke druk. Maar slechts heel weinigen konden met een eerlijk geweten staande houden, dat zij in geen enkel opzicht medeplichtig waren geweest.

DAT maakt het in vele gevallen zo moeilijk. Het is een pijnlijke zaak, om over dat verleden te spreken. Allen, die ouder zijn dan 35 jaar, hebben wel op de een of andere wijze iets gedaan, dat zij nu niet graag vertellen. Zij hebben baat en troost bij het verzwijgen van een verleden, dat hen ook persoonlijk gekneusd en verstrikt heeft.

Dat is de grote moeilijkheid in D uitsland. Amerikaanse instanties hebben zich in de eerste jaren na de oorlog beijverd, veel te doen voor de heropvoeding en de democratisering van het Duitse volk. Het was een uitermate oppervlakkig bedrijf.

De moeilijkheden liggen veel dieper. Zij liggen vooral daar, waar een man en een vrouw, een vader en moeder elkaar aankijken en veelbetekenend zwijgen, omdat zij voor de kinderen liever verbergen, hoe zij toen met vallen en opstaan hebben geprobeerd, om enerzijds mee te doen, voorzover het „niet anders kón" en anderzijds zoveel mogelijk zich innerlijk te distanciëren.

En het is geen verwijt, als wij op deze wijze de moeilijkheden signaleren.

Het is de constatering van een afschuwelijke werkelijkheid. Wanneer het rijk van de antichrist wordt getekend in het laatste Bijbelboek, dan wordt er ook gesproken van handel in zielen der mensen. De revolutionaire, antichristelijke staat grijpt naar de macht over de mensen, een totale macht over de gehele mens.

En als die staat verdwijnt en zijn geweld wordt vernietigd, dan staan daar geen blijde, bevrijde mensen, maar beschaamde, beschadigde mensen, die jaren nodig hebben, om zich zelf te hervinden.

Wat hier is geschreven, slaat op het betere deel van het volk. De anderen, de opportunisten, de beginsellozen, ze zijn er nog veel erger aan toe. Zij schamen zich niet, maar schreeuwen, en trachten zo te bewijzen, dat er een hoofdstuk is afgesloten.

Zo blijft het kwaad nawerken, lang nadat het kwade regime is gevallen.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), H. van Eysden, J. W. Ooms, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. K 70 - 631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telef. K 2980 - 63224.

ABONNEMENTSPRIJS *f* 6.50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

Verplaatsbare houten gebouwen

Directie- en schaftketen
Noodwoningen, -scholen en -kerken
Directie- en schaftwagens
etc.

HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD

Tel. Hardinxveld-Giessendam 2141

TOESLAGSTOFFEN
voor lichtbeton
GRONDSTOFFEN
voor de steen- en keramische industrie
WEGENBOUWMATERIALEN

G. Vogler & Co C.V.

Mauritsweg 49 — Rotterdam
Telefoon K 1800-137878

A. Stapelkamp herdacht in Tweede Kamer

De voorzitter van de Tweede Kamer, dr. Kortenhorst, heeft de heer Stapelkamp, die vorige week overleed, met de volgende rede herdacht:

OVER het ingetreden jaar valt de schaduw van het overlijden van de heer Anton Stapelkamp, die gedurende tien jaar, van 1946 tot 1956, deel uitmaakte van ons college.

Hij bekleedde in ons midden het voorzitterschap van de vaste Commissie voor Sociale Zaken en Volksgezondheid, en van de Commissie voor de Verzoekschriften. Bovendien was hij, na het overlijden van Mr. Terpstra lid van de Commissie voor de Huishoudelijke Aangelegenheden.

Zijn grote gaven van karakter en kennis en zijn toewijding heeft hij gedurende zijn lange leven allereerst in dienst gesteld van de christelijke vakbeweging, waarvan hij in de jaren 1935 tot 1947 het voorzitterschap bekleedde. Zijn werkkracht en plichtsbesef stelden hem in staat niet alleen zijn hoofdtaken in de vakbeweging te vervullen maar ook nog zitting te nemen in de Staten der Provincie Utrecht en in de raad van de hoofdstad van dat gewest. Ook is hij gedurende korte tijd lid van de Eerste Kamer der Staten Generaal geweest.

Stapelkamp dankte zijn gezag en invloed, zowel in als buiten de Kamer niet alleen aan zijn oprechtheid, zijn eenvoud, zijn bedachtzaamheid en zijn wijsheid, maar meer nog aan zijn onverzettelijkheid, wanneer zijn beginselen in het geding kwamen.

Geen wonder dan ook, dat hij tijdens de bezetting door de Duitsers als een hoogst gevaarlijk man werd beschouwd. Als gijzelaar vertoefde hij geruime tijd in de kampen te Schoorl, Buchenwald, Hoorn en St. Michelsgestel.

Toen door de bezetter het arbeidsfront werd opgericht en de vakbeweging voor de keus werd gesteld: buigen voor Woudenberg of liquideren, stroomden binnen enkele weken de bij het Christelijk Nationaal Vakverbond aangesloten vakbonden leeg. Stapelkamps geest bleek over het C.N.V. vaardig te zijn.

Zodra hij weer op vrije voeten kwam heeft hij ondergronds zijn organisatie in stand weten te houden en heeft hij con amore meegewerkt aan het overleg in kleine kring tussen de vertegenwoordigers der door de bezetter ontbonden centrale organisaties van werkgevers en arbeiders, welk overleg tenslotte heeft geleid tot de opriching van de Stichting van de Arbeid.

Het was vooral in die periode, dat Stapelkamps onverzettelijkheid, bedachtzaamheid en wijsheid tot hun recht kwamen. Afkerig van gewaagde experimenten heeft hij medegebouwd aan een vorm van samenwerking, zowel tussen de drie werknemerscentralen als tussen deze en die van de werkgeverscentralen, welke met behoud van eigen zelfstandigheid het maximum aan coöperatie heeft opgeleverd. Hij vertegenwoordigde in dit gezelschap een minderheid maar hij wist zijn wil door te zetten en de anderen zullen gaarne erkennen, dat hij het bij het rechte eind heeft gehad.

Wanneer ik in vogelvlucht Stapelkamps vruchtbare en rijke leven overschouw, word ik getroffen door de harmonie van zijn innerlijk wezen en door de wijze waarop hij zijn grote taken in Staat en maatschappij heeft volbracht.

Hij zocht zijn kracht niet in grote woorden en in bewogen taal. Hij heeft zijn belangrijke bijdrage tot bestrijding van sociaal onrecht gekleed in de vorm van taai geduld en goed doordacht overleg. Dat belette hem echter niet om op kritieke ogenblikken zijn tegenstanders op ondubbelzinnige wijze de waarheid te zeggen: een wapen dat scherper bleek te zijn naarmate het minder door hem werd gehanteerd.

Stapelkamps leven heeft vanaf zijn jeugd inhoud ontvangen door zijn godsdienstige overtuiging. Deze inspireerde hem tot een volledige overgave aan het hoofdmotief van zijn arbeid: opheffing van de aan hem toevertrouwde schare niet alleen in materiële zin, maar vooral, gelijk hij het zelf uitdrukte, om de arbeider de gelegenheid te geven naar christelijke opvatting als schepsel Gods te kunnen leven.

De overledene is in deze Kamer en daarbuiten zonder vlek of blaam een bindende figuur geweest, een pionier voor de sociale rechtvaardigheid. Zijn einde was in overeenstemming met zijn ganse leven. Moge het bewustzijn dat hij zijn menselijke plicht hier op aarde naar beste vermogen heeft volbracht, een bron van troost en sterkte zijn voor zijn vrouw, zijn kinderen en allen, die de Schepper dankbaar zijn voor hetgeen de overledene voor hen heeft betekend.

Namens de Regering heeft Minister Van Aartsen zich bij deze herdenkingsrede aangesloten met de volgende woorden:

NAMENS de Regering wil ik mij gaarne aansluiten bij de woorden van grote waardering, die gij hebt gesproken ter nagedachtenis van de heer Stapelkamp. Ik zou daaraan slechts willen toevoegen, dat, zoals gij dit hebt gedaan, de grootste lof die men iemand kan toezwaaien, toch wel is, dat hij heeft een gaaf karakter, dat hij beschikt over een grote kennis van zaken, dat hij een grote toewijding heeft voor het werk, dat hem op de schouders is gelegd, terwijl hij aan dat alles paart een grote bezonnenheid en een grote wijsheid. Ik geloof, dat dat wel de grootste waardering is, die men iemand kan geven, en degenen, die met de heer Stapelkamp in contact zijn gekomen, weten, dat dit alles zijn grondslag vond en dat dit alles voortkwam uit zijn godsdienstige overtuiging. Daaruit heeft hij gehandeld, daaruit is hij ook opgetreden in het maatschappelijke en in het staatkundige leven.

Zo heeft hij het Christelijk Nationaal Vakverbond door de donkere tijden van de bezetting weten heen te loodsen, zodat de christelijke vakbeweging vlekkeloos uit de bezettingstijd mocht te voorschijn komen. Zo heeft hij zich ook gegeven aan de taak van samenwerking, samenwerking zowel tussen de werknemersorganisaties onderling, als tussen de werknemersorganisaties enerzijds en de werkgeversorganisaties anderzijds. Ook uit die overtuiging is hij opgetreden in deze Kamer.

Stapelkamp — ik heb het een dezer dagen hier gelezen — was niet een man, die zichzelf op de voorgrond bracht, maar als Stapelkamp er was, werd zijn aanwezigheid gemerkt en gevoeld.

Ik sluit mij gaarne aan bij de woorden, die gij hebt gesproken, ook gaarne bij die woorden van troost, die gij hebt geuit voor mevrouw Stapelkamp en de verdere familieleden.

Morgen viert Prinses Beatrix haar verjaardag. Wij wensen haar van harte geluk en bidden God, dat Hij haar bij de voortduur nabij wil zijn.

(Foto M. C. Meyboom)

• *Slecht geluisterd!*

Om toch maar goed duidelijk te maken, hoe dwaas die vrijere loonpolitiek wel is, heeft de heer Voskuil zich weer eens bediend van het praatje, dat ambtenaren geen profijt van die politiek zullen hebben, omdat in het ambtelijke apparaat geen produktiviteit kan worden geconstateerd. Dat geldt volgens de heer Voskuil ook voor gemeentelijke werklieden, verpleegsters e.d.

De heer Voskuil zei dat op zaterdagavond, in zijn Socialistisch commentaar. Eén dag tevoren, op vrijdagavond nl. sprak zijn partijgenoot Van Halm, die elke week als N.V.V.-er „de puntjes op de i zet". De heer Van Halm zei: „Onderwijzers en ambtenaren zullen een loonsverhoging krijgen, die het gemiddelde is van hetgeen er in het vrije bedrijf wordt geoogst".

Het lijkt ons niet prettig voor de heer Van Halm, dat zijn uiteenzettingen in eigen kring zo slecht beluisterd worden.

• *Spijsvertering*

Wat de internationale conferentie over het socialisme te zien heeft gegeven, is geen onzekerheid, moedeloosheid en meningsverschil, zoals de kranten hebben geschreven. Het is, zo heeft de heer Vondeling zijn radioluisteraars laten weten, de spanning, de zelfkritiek, die er altijd moeten zijn in een echte, levende democratische partij. De maatschappij verandert en dat mag geen moderne politieke partij onberoerd laten. Van die beroering, die drang naar heroriëntering is de P.v.d.A. het levende bewijs. Op zeer opgewekte toon voegde de socialistische oud-minister eraan toe, dat het een proces van spijsvertering is, dat iedereen mag gadeslaan.. En het speet hem te moeten zeggen, dat het bij de confessionele partijen en bij de V.V.D. de dood in de pot is; het gist en borrelt er namelijk niet.

Nu lijkt het ons helemaal niet zo verheffend om het gisten en borrelen van de spijsvertering te zien maar nog afgezien daarvan, doet de heer Vondeling hiermee een uitspraak, die blijk geeft van een bijzonder slecht geheugen.

Want hoe hebben de socialisten het eigenlijk al van 1945 af en dan vooral in tijden van verkiezingen, niet laten gisten en borrelen in de confessionele partijen? Hoe hebben ze daar niet de conservatieve en de progressieve vleugels tegen elkaar zien optrekken? Het was al woeling en gisting wat Het Vrije Volk ons van de confessionele partijen schetste. En nu plotseling de dood in de pot? De heer Vondeling moet wel heel erg vergeetachtig zijn.

En wat de conferentie betreft, onderschrijven wij de woorden van mr. Van Gelder, de secretaris van de C.H.U. die als indruk gaf dat het socialisme wel heel duidelijk in een impasse is geraakt, dat het intern een haast Babylonische, spraakverwarring kent wat de gedachte omtrent de vernieuwing van de socialistische theorie betreft en dat het bij het zoeken naar nieuwe formuleringen ook niet bepaald gelukkig is geweest.

Men kan dat in verband brengen met de spijsvertering, maar laten we dan van een indigestie spreken.

De Gaulle op de proef gesteld

DE WERELD KIJKT NAAR ALGIERS

HOE zal de revolutie van de Franse extremisten in Algerije aflopen? Dat is de belangrijkste vraag, die ons op het ogenblik bezighoudt. Pas als het antwoord daarop bekend is geworden, komt de vraag, die op langere termijn nog van groter importantie is, nl. wat er met Algerije zal gaan gebeuren. Slagen de rebellen in Algiers er alsnog in, de steun van de massa te winnen en de golf van verzet ook naar Frankrijk te doen overslaan, dan dreigt er een militaire dictatuur, die in Algerije zal leiden tot de door het leger verlangde „totale oorlog" tegen de mohammedaanse verzetsstrijders, met alle verschrikkingen, welke een dergelijke strijd met zich brengt. Geven de ultra's in Algiers zich gewonnen op aandringen van de legerleiding (die blijkbaar nog steeds met hen sympathiseert) dan komt president De Gaulle in een heel lastige positie te verkeren die het hem erg moeilijk zal maken, zijn plannen ten aanzien van Algerije uit te voeren. En slechts wanneer de Franse president het zou aandurven, de extremisten krachtig aan te pakken, zou de mogelijkheid bestaan, dat er nog iets terecht komt van de plannen, die De Gaulle op 16 september van het vorige jaar ten aanzien van de toekomst van Algerije ontvouwd heeft.

OP het ogenblik, dat we dit schrijven ziet het er naar uit, dat de extremisten, die zich wat al te dramatisch achter barricaden hadden verschanst, nadat zij op laffe wijze het vuur hadden geopend op de leden van de Garde Mobile, die de orde wilde herstellen, zich zullen laten „overreden", als zij er zeker van zijn, dat zij niet gestraft zullen worden. Er zijn tekenen, dat de legerleiders in Algiers hun invloed hebben aangewend om te voorkomen, dat de rebellen met geweld tot de orde geroepen zouden worden en vervolgens hebben getracht de verzekering te krijgen, dat de opstandige leiders als Pierre Lagaillarde en Joseph Ortiz niet aan vervolging blootgesteld zullen worden.

Niets is echter zeker.

Hoe dit zij, het leger in Algerije speelt nog steeds een dubbele rol. Weliswaar heeft het de rebellen niet — zoals op 13 mei 1958 — actief gesteund en aanvaardt het formeel volledig het gezag van president De Gaulle. Maar tegelijkertijd zocht het naar een excuus om zich aan zijn verantwoordelijkheid te onttrekken. France Soir wist bij voorbeeld te melden, dat de kolonels van de parachutisten tegen de opperbevelhebber in Algerije, generaal Challe, hebben gezegd, dat zij bereid zijn, de orde te bewaren en de opstandelingen te beletten hun kamp te verlaten, maar dat vele officieren voor een „verschrikkelijke gewetensstrijd" geplaatst zouden worden, als zij opdracht zouden krijgen, de rebellen met geweld te verdrijven. Dit is typerend voor de houding, die de legerleiding in Algerije heeft aangenomen; typerend ook voor de positie, waarin de regering te Parijs zich bevindt.

Privileges

DE ultra's onder de Europese bevolking van Algerije voeren een wanhopige en tevens hopeloze strijd voor het behoud van hun privileges. Voor hen bestaat er geen andere oplossing dan een „Algerijnse integratie met Frankrijk", waarbij Algerije een Franse provincie wordt en de negen miljoen mohammedanen een betrekkelijk kleine minderheid gaan worden in het grote Franse geheel. Deze eis is echter een miskenning van de rechten van de mohammedanen en geeft blijk van een volkomen gemis aan werkelijkheidszin. Zij beseffen niet, dat hun enige kans op succes is gelegen bij De Gaulle en in het plan, dat hij op 16 september wereldkundig heeft gemaakt.

ALLEEN dan bestaat nog de mogelijkheid, dat de mohammedaanse bevolking voor een blijvende samenwerking met Frankrijk en de Fransen zal kiezen. Blijven de ultra's zich echter met hand en tand tegen elke redelijke oplossing verzetten, dan vervreemden zij de miljoenen mohammedanen nog meer van zich en doen zij het verlangen naar volledige onafhankelijkheid slechts toenemen.

Realiteit

WE hebben er al vaker op gewezen, dat president De Gaulle met zin voor de realiteit handelde, toen hij besloot, de negen miljoen mohammedanen in Algerije het recht van zelfbeschikking toe te kennen. En dit recht behoort de mogelijkheid open te laten, dat een volk het verlangen te kennen geeft, baas in eigen huis te worden. En hoewel De Gaulle inderdaad eventuele afscheiding van Frankrijk als eerste mogelijkheid heeft genoemd, is het bepaald niet zo, dat hij vrede zou hebben met een dergelijke oplossing. Wel mag men aannemen, dat hij zich tenslotte bij het onvermijdelijke zou neerleggen, maar tevens kan men er in Frankrijk en in Algerije op vertrouwen, dat hij — zo lang de beslissing nog niet is gevallen — alles zal doen wat in zijn vermogen ligt om te verhinderen, dat Algerije van Frankrijk wordt afgescheurd.

Toen De Gaulle zijn plan bekendmaakte, verklaarde hij, afscheiding van Frankrijk niet minder dan een ramp te zullen vinden, omdat zij Algerije zou dompelen in armoede en misère, in een politieke chaos, waarvan een massa-slachting het gevolg zou zijn. Er zou naar zijn mening een situatie ontstaan, waaruit alleen de communisten profijt zouden trekken en die hen in staat zou stellen, de macht in handen te nemen. Frankrijk zou dan niet alleen alle hulpverlening aan Algerije stopzetten, maar ook maatregelen nemen om te verzekeren, dat de olie uit de Sahara naar Frankrijk zou blijven vloeien. En het is sinds die 16e september toch wel duidelijk geweest, dat De Gaulle's gehele streven er op gericht is, in Algerije verhoudingen te scheppen, die de mohammedanen er wellicht toe kunnen brengen, de gedachte aan volledige onafhankelijkheid te laten varen.

Opvallend

OPVALLEND was de verklaring, die de regeringsgevolmachtigde in Algerije, Delouvrier, tegenover de demonstranten in Algiers heeft afgelegd. Hij beloofde, dat de onderdrukking van het terrorisme zou worden verscherpt, dat er nimmer met de mohammedaanse „rebellen" onderhandeld zal worden en dat er geen sprake zal zijn van een politiek of diplomatiek Dienbienphoe in Algerije. En dan komt de zinsnede, die sterk de aandacht heeft getrokken: „Maak toch een eind aan uw complex, dat Algerije zal worden opgegeven. Dat is een belediging voor het volk en de metropole (het Franse moederland)".

Dit was niet zomaar een goedkoop praatje om de opstandige extremisten gerust te stellen. Het is de politiek van generaal De Gaulle, die in de binnenkameren algemene bekendheid geniet, maar naar buiten vrijwel nooit hardop wordt verkondigd. Dat kan ook niet, want officieel heeft De Gaulle laten weten, dat hij de mohammedanen in Algerije de vrije keus zal laten uit drie mogelijkheden: afscheiding van Frankrijk, volledige integratie met Frankrijk en zelfbestuur in federatief verband in nauwe samenwerking met Frankrijk. Daarbij ligt het voor de hand, dat De Gaulle zal trachten, de mohammedanen te winnen voor de derde oplossing, omdat de eerste hem tegen de borst stuit en de tweede niet tot de reële politieke mogelijkheden behoort.

Het probleem

HET grote probleem, waarvoor De Gaulle zich geplaatst ziet is nu, de negen miljoen mohammedanen en het miljoen Europeanen in Algerije te overtuigen van zijn goede bedoelingen. De Europeanen bevinden zich in de moeilijkste positie, omdat zij een kleine minderheid vormen en slechts een tiende deel van de totale bevolking uitmaken. Reden te meer, zou men zeggen, om elke redelijke oplossing toe te juichen. Vooral, wanneer die aan de hand gedaan wordt door een figuur met grote persoonlijke invloed, die men zelf aan de macht heeft geholpen, omdat hij de enige was, die het Algerijnse vraagstuk zou kunnen oplossen. Bovendien moet een minderheid, die binnen afzienbare tijd toch afstand zal moeten doen van haar bevoorrechte positie, zich terdege realiseren, dat al haar handelingen aandachtig worden gadegeslagen en grote invloed kunnen hebben op de meningsvorming onder de talrijke mohammedanen. En zo lang de ultra's het voor het zeggen hebben, dreigt de verwijdering alleen maar groter te worden.

Daarom is het van zo groot belang, dat de Europese bevolkingsgroep in Algerije gaat begrijpen, hoe verkeerd haar houding in het verleden is geweest. In de afgelopen zes jaren heeft zij zich laten leiden door figuren, die een staat in de staat wilden vormen en daarbij gebruik maakten van fascistische methoden. In werkelijkheid lieten zij zich misleiden, ook toen de extremisten De Gaulle van hoogverraad beschuldigden, nadat hij de mohammedanen het zelfbeschikkingsrecht niet wilde onthouden.

Het leger

HET leger kan in het Algerijnse krachtenspel een belangrijke rol spelen, wanneer het zich niet alleen keert tegen de Algerijnse nationalisten, die zich met de wapens tegen het Franse gezag keren, maar ook tegen de extremisten in het kamp der Europeanen, die zich aan revolutionaire handelingen schuldig maken. Voordat het zo ver is, moet er in het leger nog heel wat veranderen. De Gaulle heeft reeds grondige wijzigingen doorgevoerd. Vele honderden officieren, die bekend stonden als samenzweerders werden van sleutelposities verwijderd of naar een ander gebied overgeplaatst. En tot voor kort werd aangenomen, dat de grote meerderheid van de officieren bereid was, mede te werken aan de uitvoering van De Gaulle's plan voor Algerije. In de afgelopen dagen is evenwel gebleken, dat de Europese kolonisten nog steeds hun sympathie hebben en dat — als het er op aankomt — de keus erg moeilijk zal zijn.

Algiers in mei 1958. Het leger steunt de rebellen. Rechts met baret Massu. Links met kepi Salan.

Nu is er reeds een aanmerkelijk verschil tussen de gebeurtenissen op de 13de mei 1958 en die van zondag jl. Het valt moeilijk te beoordelen, welke invloed het tijdig uitschakelen van de parachutistengeneraal Massu op de jongste ontwikkeling heeft gehad. Maar het is een feit, dat het leger zich niet heeft ingelaten met de extremisten, die het ontslag van Massu toch hadden gebruikt om in opstand te kunnen komen. Dit houdt in, dat de ultra's niet meer op de actieve steun van het leger kunnen rekenen en dat zij minder dan voorheen in staat zullen zijn, politieke chantage te plegen.

Onzeker

NIETTEMIN blijft het leger een onzekere factor, zolang het kader niet gezuiverd wordt van alle onfrisse elementen, die een gezonde gang van zaken in de weg staan. Daar moet ook De Gaulle rekening mee houden. Als hij er inderdaad toe besluit, alle macht van de staat aan zich te trekken en de strijdkrachten in Algiers opdracht geeft, een eind te maken aan de rebellie, kan Frankrijk aan de rand van een burgeroorlog staan, die van Algerije naar het moederland kan overslaan. Toch is de mogelijkheid niet uitgesloten, vooral als hij op 5 februari persoonlijk naar Algiers zal gaan. Wellicht wil hij dan het volle gewicht van zijn persoonlijkheid in de schaal leggen en de kolonisten voor de keus plaatsen, hem onvoorwaardelijk te steunen of de gevolgen van de rebellie onder de ogen te zien. Tenzij de extremisten voor die tijd eieren voor hun geld hebben gekozen en het verzet tegen De Gaulle hebben opgegeven in ruil voor een duidelijke toezegging dat de Franse regering met alle middelen, die haar ten dienste staan, zal streven naar het behoud van Frans Algerije.

Een geheel nieuw element is de aanhankelijkheid, die niet alleen zeer velen in Frankrijk, maar ook talrijke mohammedanen in Algerije aan De Gaulle hebben betuigd. Van een verbroedering tussen Europeanen en Mohammedanen is thans geen sprake. Vandaar dat de Franse oud-strijders donderdagochtend van plan waren, „hand in hand met hun mohammedaanse kameraden" naar de barricaden te marcheren uit sympathie met de rebellen. Deze „georganiseerde verbroedering" wijst er op, dat men bevreesd is voor de steun, die De Gaulle van de zijde der mohammedanen krijgt. Ook het beëindigen van de algemene staking is ingegeven door de vrees, dat de animo voor de opstandige actie gaat verflauwen.

B.

Algiers in januari 1960. Het leger blijft passief, als de extremisten de straat op gaan.Hoe lang zal het nog duren?

WAPENS VOOR DE OPPOSITIE

• *Vervolg van pag. 1*

hebben? Omdat er één zeer duidelijk punt van overeenkomst is: dit kabinet geeft veel te gemakkelijk wapens in handen van de oppositie. En maakt het aldus de partijen die het steunen om der wille van de vele en goede dingen die het in zijn program heeft staan, wel moeilijk. Moeilijker dan nodig is!

Denk namelijk aan de mensen om wie het gaat. Dat de lonen dezer buschaffeurs aan de zeer lage kant zijn en zeker geen redelijke beloning genoemd kunnen worden voor dit verantwoordelijke werk onder soms moeilijke omstandigheden — er is wel niemand die het betwist. Dat die lonen zo laag zijn is zeker niet in de eerste plaats de schuld van dit kabinet: vele jaren geleide loonpolitiek wreken zich hier. Maar dat laatste vindt men niet in Het Vrije Volk en men hoort het niet voor de Vara-microfoon. Daar worden die lonen genoemd, zo maar— en ergens verderop leest of hoort men dan wel een verachtelijke opmerking over „christelijk sociale politiek." De argeloze lezer en hoorder brengt het een wel met het ander in verband!

Met de lonen en salarissen van Rotterdams gemeentedienaren is het al niet anders. In geen stad in Nederland kampen de gemeentediensten met zoveel vacatures — maar in Rotterdam moet het werk nu eenmaal gebeuren en dus wordt van alle gemeente-ambtenaren dikwijls het uiterste gevergd. „Mogen wij bestuurders van deze stad en dus de verantwoordelijke werkgevers, deze mensen niet eens door een extra beloning van onze waardering blijk geven?" een vraag die het in de rode pers wel doet! En ook nu weer — ergens verderop wat smalend gesproken over de „christelijk-sociale politiek" van de tegenstemmers!

Dat is het wat pijn doet. Dit kabinet is tot goede dingen bereid en in staat en vele van haar doeleinden kunnen de toets ener christelijk-sociale politiek doorstaan. Dat dit woord „christelijk-sociaal" een doorn is in het oog der socialisten is begrijpelijk en dat zij vooral daarop hun aanvallen richten is hun goed recht, zij het dat de manier waarop zij dit doen dikwijls beneden de maat blijft. Maar omgekeerd legt het aan dit kabinet bijzondere verplichtingen op, die grote wijsheid en veel tact vragen. In de behandeling van de buschauffeursstaking heeft die wijsheid en heeft die tact beslist ontbroken. Men heeft de heer Burger een kans gegeven die hij niet had behoren te hebben In het Rotterdamse geval was een conflict waarschijnlijk moeilijker te voorkomen geweest, maar een wat eleganter behandeling hiervan zou niet misplaatst zijn geweest!

In het na-oorlogse Nederland heeft nooit een kabinet moeten optreden met een zo sterke en zo goed georganiseerde oppositie tegenover zich als nu beschoren is aan het kabinet-De Quay. Het socialisme spant alle beschikbare krachten in om zo snel als maar mogelijk is dit kabinet de nek te breken. Partij en partijpers, radio en vakbeweging — ze maken zich alle sterk voor dit gemeenschappelijke doel. Inderdaad, ook de vakbeweging. Niemand koestere de illusie dat de N.V.V.-bestuurders zich tot het uiterste hebben ingezet om de staking der buschauffeurs te voorkomen. Zo min als men dat deed toen de grafici hun proteststakingen hielden!

Daarmee zal deze regering rekening dienen te houden. Terwille van de doeleinden die zij zich heeft gesteld. Ter wille niet het minst van die doeleinden die men tot de christelijk-sociale idealen kan rekenen. De vrijere loonpolitiek is een van die doeleinden en daarop richt zich de socialistische aanval zeer in het bijzonder. Ambtenaren en personeelsgroepen als deze autobuschauffeurs, werkzaam dus in niet zo bijster produktieve dikwijls maar desondanks onmisbare bedrijven, vormen in deze loonpolitiek een klasse apart en het is nog niet erg goed uit de verf gekomen hoe de positie van deze groepen geregeld dient te worden. Met deze niets ontziende oppositie tegen is dit een gevaarlijke lacune, die we van harte gaarne in de aandacht der verantwoordelijke bewindslieden ter bestudering aanbevelen.

★ ★ ★ Souverein

Het jaar 1960 zou in de geschiedenis wel eens het Afrika-jaar kunnen worden. De onafhankelijkheidsverklaringen zijn in dit werelddeel niet van de lucht. Frans Kameroen werd op 1 januari souverein en opende dus de rij. Togo volgt op 27 april en Somalia op 1 juli. Nigeria sluit wellicht op 1 oktober, want de data van Mali (Senegat en enkele andere gebieden omvattend) Madagaskar en Dahomey zijn nog niet bekend.

Deze week heeft de Ronde Tafelconferentie te Brussel besloten dat 30 juni wordt aangehouden als de datum waarop Belgisch Kongo het bestaan van een onafhankelijke staat gaat beginnen.

Dit besluit treft ons als Nederlanders in het bijzonder omdat daarmee het wel en wee van onze Belgische buren zo nauw samenhangt.

Ons land en volk kennen de pijn van een afscheid als dit. Wij moeten de nieuwe naties ook de vreugde van een nieuw begin gunnen. Die vreugde zal ook het moederland kunnen omvatten als de vruchten der voorgdij-periode dankbaarheid en een besef van nauwe verbondenheid tussen beide volkeren blijken te zijn. Dat is het wat wij België en Kongo in de eerste plaats van harte toe wensen. Veel hebben onze zuiderburen daar in het hart van Afrika gepresteerd. Zij hebben er niet alleen stoffelijke goederen gebracht. Op de uitgebreide Kongo-afdeling op de Expo zijn ook de geestelijke, de hygiënische en de opvoedende prestaties in Kongo terecht en met gerechtvaardigde trots getoond. Toen dacht geen Belg nog aan een op zo korte termijn volgende afsluiting van die periode.

In de bijna griezelige korte tijd van een week is het besluit en de keus op 30 juni ter conferentie gevallen. Er is plaats voor ongerustheid want verder is zo goed als alles nog ongeregeld.

Mogen het Belgische volk en zijn regering met grote zelfdiscipline de geweldige hoeveelheid werk kunnen verzetten, die aan dit besluit vast zit. En moge het volk (de volkeren) van de Kongo met wijsheid geleid worden bij het losmaken van de staatkundige banden met België. De onderlinge machtsstrijd en het gedrag met name van de voornaamste Kongolese leider Kasavoeboe doen terecht bange vrees rijzen. Teveel andere onzekerheden onder meer over de inrichting van het eigen huis der jonge soevereinen verhinderen ons dus om nu reeds onze beste wensen te doen vergezellen door gelukwensen.

WANNEER ZAL HET GOED GAAN?

„Gaat staan aan de wegen, en ziet en vraagt naar de oude paden, waar toch de goede weg is, opdat gij die gaat en rust vindt voor uw ziel".

Jeremia 6 : 16

MET een zeker gevoel van voldoening en opluchting zullen velen gelezen hebben, dat niemand minder dan president Eisenhower nogal gunstige verwachtingen heeft voor 1960: een jaar van toenemende welvaart. Fijn, want niemand verlangt naar armoede. En bestendige voorspoed kan er alleen zijn, wanneer de wereldvrede wordt bewaard. Ook wat dat betreft is de Amerikaanse president dus hoopvol gestemd.

Laten wij hopen, dat deze goede verwachtingen in vervulling zullen gaan: een betere verstandhouding tussen de volkeren; snellere verheffing van de achtergebleven gebieden, zodat de armoede in de wereld steeds verder wordt teruggedrongen enz. enz.

Laat ons echter wèl bedenken, dat wij er met materiële welvaart alléén niet zijn, doch dat hierin grote geestelijke gevaren schuilen. Het scheppen en bevredigen van hoe langer hoe meer behoeften heeft geen einde en kan zo gemakkelijk leiden tot veroppervlakkiging van het leven, zodat wij geestelijk al minder waakzaam en weerbaar worden.

Vermaterialisering van het leven was er ook in Jeremia's dagen. Wanneer deze profeet de verkeerde levenshouding van zijn volk aan de kaak stelt — het zal er weldra aan ten onder gaan — verwijt hij de overheidspersonen, dat zij van klein tot groot er allen op uit zijn om zichzelf te bevoordelen. Allen, van profeet tot priester, plegen zij bedrog. En tegenover Jeremia's verontrustende prediking stellen zij hun geruststellend optimisme: heus. mensen, er gebeurt niets! Alles komt goed . . . vrede, vrede. En dat terwijl er geen vrede is.

Dringend raadt de profeet te luisteren naar het woord des Heren: wanneer ge telkens staat op een kruispunt, waar meerdere wegen samenkomen en uiteengaan en ge kiezen moet . . . vraagt naar de oude paden, waar toch de goede weg is . . . De oude paden, waarin rust wordt gevonden voor uw leven: wat wordt daar toch mee bedoeld? Men haalt dit woord wel aan om er een star conservatisme mee te verdedigen. Alsof het goed zou zijn, wanneer alles maar bij het oude kan blijven (en dat kàn niet; hoogstens volgt ge dan de ontwikkeling der dingen op een afstand; ge moet met uw tijd mee, ook al blijft ge drie modes ten achter!) U moet met het vasthouden aan het oude-zonder-meer even voorzichtig zijn als met het toejuichen van het nieuwe, dat vaak al te critiekloos wordt binnengehaald. Wat „nieuw" lijkt kan juist het goede „oude" zijn, terwijl een afwijzen daarvan een volharden in oude dwalingen zou betekenen. Zo wees in de dagen der Hervorming Rome de terugkeer tot de oude waarheid van Gods Woord af alsof dit een nieuwe leer zou zijn! Ook afwijkingen en dwalingen kunnen oud zijn, evenals de vader der leugenen, die de oude slang wordt genoemd.

De oude paden . . . letterlijk staat er: paden der eeuwigheid. En dit laatste woord betekent zowel: oeroud als altijddurend. De heilsweg, die de Here God in oude tijden (voorheen aan Mozes) heeft bekendgemaakt en die voor immer zal worden gewezen aan wie God vrezen en belijden, dat wij het heilsspoor bijster waren geraakt.

Straks verklaart de Here Jezus, die vermoeiden rust belooft (met een duidelijke herinnering aan Jeremia's woord), dat Hij de weg is; Hij wiens uitgangen zijn van ouds, van de dagen der eeuwigheid. Vragen naar de oude paden is gaan tot Hem, opdat wij onze „welvaart" alleen van Hem zouden verwachten.

Niet alleen voor ons persoonlijk leven, ook voor dat van ons volk en voor de volkeren der wereld.

Vraagt naar de oude paden, naar de goede weg van Gods geboden, die voor wie Hem vrezen evenzoveel beloften zijn, is dus niet alleen een woord voor de binnenkamer, doch ook voor de Kamers der Staten-Generaal en voor de vergaderzalen der Verenigde Naties.

Jezus Christus alleen is het licht, ook voor de wereld van 1960.

Ds. P. A. A. KLUSENER

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

HOLWERDA ZONEN
DOKKUM
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- EN BUITENLAND
Telefoon K 5190—2580

HOTEL „DE KROON"
SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
Telefoon 4467-4468
Uw adres voor recepties en partijen

drukkerij zwagers
Sinds 1903
Nieuwe Binnenweg 460-462 - Rotterdam

SEDERT 50 JAREN deskundige bereiding van alle
homoeopathische geneesmiddelen
Homoeopathie Voorhoeve NV
Frederik Hendriklaan 85 — 's-Gravenhage 3
Levering door uw apotheker of rechtstreeks

Landbouwwerktuigen- en
Vicon Machinefabriek
H. VISSERS N.V.
NIEUW-VENNEP
Telefoon K 2546-444 (4 lijnen)

HANDELS- en TRANSPORTONDERNEMING
„GETRON"
ZWARE TRANSPORTEN — VERHUIZINGEN — ZAND- EN GRINTHANDEL — VERPAKKINGEN OVERZEE
Voorstraat 20 SPIJKENISSE
Tel. 0188[illegible] 2476, 2029, 2169, 2242

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173 - Tel. 247126
Privé: Olympiakade 60 - Tel. 794152
AMSTERDAM

KA-VE-CO KUIKENS
ZIJN KWALITEITSKUIKENS
Leverbaar alle gangbare rassen en kruisingen, zowel voor de leg als voor de slacht
KAVéCO-FOKKERS-KUIKENBROEDERS-COMBINATIE
SCHERPENZEEL WOUDENBERG

Grondstoffen, halffabrikaten, eindprodukten bestemd voor:
de scheepsbouw —
de bouwnijverheid —
het weg en railverkeer —
metaalverwerkende industrieën
R.H.I.W.A. ROTTERDAM

GRONINGEN

Schatkamer
STOELDRAAIERSTRAAT 3-5
GRONINGEN
Zwitserse Horloges
Verlovingsringen
Goud en Zilver
Tafelzilver
Avondmaal-Serviezen

Chr. Coöp. Spaarbank
„EIGEN HAARD" G.A.
LOPENDE DIEP 7 - GRONINGEN
SPAARRENTE
3 % niet-leden
3¼ % leden

De kringloop van de gulden

AAN de Leidseweg in Utrecht staat een toverfabriek. Zo zou je het tenminste kunnen noemen, want hier gebeurt iedere dag opnieuw datgene, waarover je als kind fantaseerde: een machine te hebben die zo maar, na één druk op de knop, geld maakt.

U begrijpt het al. Het gaat over de Rijks Munt, het gebouw waar ons muntgeld wordt geslagen. Een rijke instantie, want al het geld, in Nederland in omloop, is vroeger in de Munt geweest.

In het gebouw staan geen machines, die na een druk op de knop onmiddellijk gaan spuien. Er zijn heel wat bewerkingen voor nodig om uit het ruwe metaal de gave dubbeltjes en kwartjes, de zilveren guldens en rijksdaalders te vervaardigen.

Maar aan het eind van het proces, als het gemunte geld zijn laatste bewerkingen ondergaat, komt toch die droom van vroeger weer in gedachten. Want dan zie je opeens op een lange, lopende band de glanzende centen, de schitterende dubbeltjes of de zilverblinkende guldens of rijksdaalders in een onafgebroken rij uit de machine schieten.

Een rijk gezicht, hoewel je er niet bij stilstaat, dat in enkele ogenblikken vaak voor duizenden aan geldswaarde uit de machine rolt.

Want het is niet zo heel weinig, wat in een jaar bij 's Rijks Munt wordt geproduceerd.

Minister Zijlstra heeft dit in zijn begroting voor 1960 van het ministerie van financiën vermeld. Voor dit jaar wordt uitgegaan van het volgende muntprogramma:

Munten:	Nominale waarde:
15.000.000 rijksdaalders	*f* 37.500.000,—
10.000.000 kwartjes	„ 2.500.000,—
20.000.000 dubbeltjes	„ 2.000.000,—
10.000.000 centen	„ 100.000,—
55.000.000 stuks	*f* 42.100.000,—

Het benodigde zilver voor de rijksdaalders, zo deelt minister Zijlstra mee, zal worden verkregen door omsmelting van *f* 18.000.000,— aan ingetrokken muntstukken.

OP de Rijks Munt werken 135 man. Zij zorgen ervoor, dat het muntprogramma, dat de minister zich gesteld heeft, tot uitvoering wordt gebracht. Door hun werk wordt Nederland steeds voorzien in zijn behoefte aan nieuwe munten.

In het smelthuis van de Rijks Munt in Utrecht begint de eigenlijke bewerking. Er staan enkele ovens, waarin oude, ingetrokken munten, schroot — dat van vorige bewerkingen is overgebleven — en ook nieuw materiaal worden omgesmolten tot staven, die in munttaal „tinnen" worden genoemd.

Deze tinnen gaan naar de pletterij, waar zware walsen hen uitpersen tot op muntdikte. De brede, forse staven uit het smelthuis zijn nu lange, dunne stroken geworden. De stroken worden in ponsmachines gestoken, die uit dit materiaal gladde, ronde muntplaatjes ponsen in de vereiste vorm en dikte.

Ze zien er dan nog onooglijk uit. Hun oppervlakte is vuil en dofzwart. Maar dat duurt niet lang meer. De muntplaatjes worden in draaiende tonnen uitgestort, waar zij gewassen worden in verdund zwavelzuur. Blinkend en schitterend aan alle kanten komen zij eruit tevoorschijn. Daarna worden ze op een lopende band gesorteerd. De mislukten, zoals halve plaatjes e.d., worden eruit gehaald om weer in de smeltkroes te worden geworpen.

Het aanbrengen van een opgestuikte rand aan de muntplaatjes.

Als dit allemaal gebeurd is, komt de eigenlijke muntbewerking. Bekijkt u eens een geldstuk. U ziet dan, dat de rand hoger is dan de munt zelf. Een opgestuikte rand heet dat. Een speciale machine brengt deze opgestukte rand aan.

In muntpersen, waar de originele, kostbare stempels in zitten, worden de afbeeldingen aan weerszijden in de geldstukken gedrukt. Zij zijn dan tot munt geslagen.

De kwartjes en dubbeltjes krijgen een karteling in de rand. De bronzen munten niet. Zij houden hun gladde loopvlak.

Door deze karteling is het, bijvoorbeeld 's avonds, gemakkelijk een kwartje van een stuiver of een dubbeltje van een cent te onderscheiden. Wanneer u even met de nagel over de buitenrand van een geldstukje gaat, voelt u onmiddellijk, welk muntstukje u in uw hand heeft. Ook voor blinden is het verschil in loopvlak tussen de kwartjes en dubbeltjes met hun karteling en de stuivers en centen met hun gladde rand, gemakkelijk.

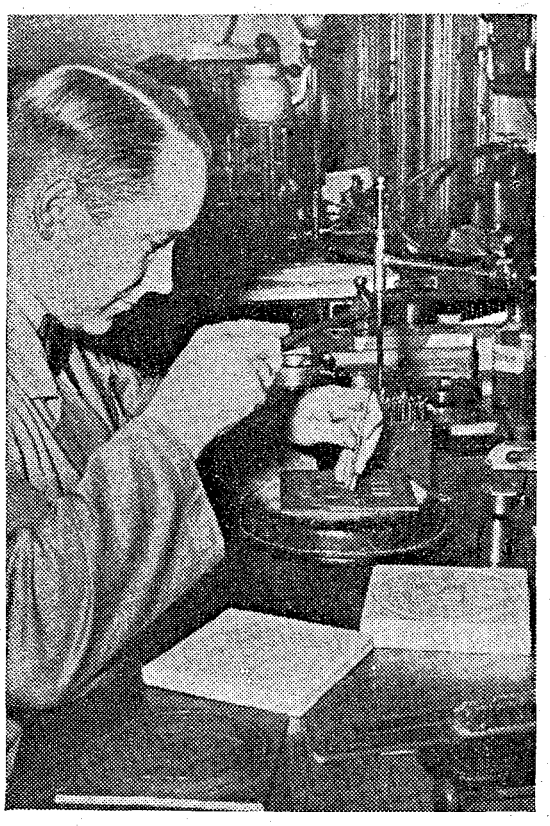

De graveur aan het werk.

De munten zijn dan geboren. Op een lopende band worden zij uitgestort, drie mannen bekijken ieder geldstukje met argusogen. Geen enkel kneusje mag de controle passeren. Iedere munt die de Rijks Munt aflevert, moet voor 100% in orde zijn.

Binnen de Rijks Munt wordt vanzelfsprekend een nauwgezette controle uitgeoefend, opdat uit het gesmolten materiaal ook werkelijk de vereiste hoeveelheden munten wordt geslagen en afgeleverd.

In de muntzaal rekent men met opbrengsten. In de zaal worden steeds partijen muntplaatjes gebracht, van iedere partij is het gewicht tot op milligrammen bekend, die, na de aanmunting, weer per opbrengst in de muntzaal worden afgeleverd.

Een opbrengst dubbeltjes — 200.000 stuks — weegt 300 kilo. Er kan daardoor precies worden nagegaan, tot op het dubbeltje nauwkeurig, of het juiste aantal munten aanwezig is.

Met emmers vol worden de pasgemunte geldstukken in telmachines gestort, die zeer nauwkeurig de aangegeven hoeveelheid, bijvoorbeeld 500 of 1000 en geen enkele meer of minder, in zakjes uittellen. Deze zakjes met hun waardevolle inhoud worden verzegeld en opnieuw gewogen om vervolgens naar de Nederlandse Bank en de postkantoren te worden verzonden.

Zo is in het kort de geboorte van ons geld.

Uit het feit dat de Munt in ons land 's Rijks Munt heet, kan al worden afgeleid, dat de staat de muntslag in handen heeft. In het op deze pagina's opgenomen overzicht van de groei van het muntwezen in de wereld, kunt u lezen hoe stadsbesturen en overheid de aanmunting van geld tot zich hebben getrokken.

Wanneer de staat het monopolie van muntslag heeft, bepaalt zij ook de standaard van het geld. De staat bepaalt namelijk uit welk edel metaal de munten worden geslagen, dus of uit goud, of uit zilver of uit beide metalen. Het gehele muntstelsel is gebouwd op de gekozen standaard. Kiest de staat één metaal als standaard uit, dan wordt gesproken van de enkele standaard. Worden de munten evenwel uit twee metalen geslagen, dan spreekt men van dubbele standaard. De verhouding van de standaardmunten moet in de wet worden vastgelegd.

Ons land heeft gouden standaardmunten gekend, namelijk het gouden tientje en het gouden vijfje. Zij zijn afgeschaft bij de Muntwet van 1947.

In tegenstelling tot standaardmunten, die wettig betaalmiddel zijn tot een onbeperkt bedrag, behoeven pasmunten slechts tot een beperkt bedrag te worden aangenomen.

Zilveren rijksdaalders en guldens zijn wettig betaalmiddel tot een bedrag van *f* 50,—, kwartjes en dubbeltjes tot een bedrag van *f* 10,—, stuivers tot een bedrag van *f* 1,— en centen tot *f* 0,25. In artikel 6 van de Muntwet is dit geregeld.

Bankbiljetten en muntpapier (zilverbons), die met het pasmunt het totale wettig betaalmiddel in Nederland vormen, zijn tot een onbeperkt bedrag betaalmiddel.

Ieder jaar wordt door 's Rijks Munt een aanzienlijke hoeveelheid munten aangeslagen. Zij worden onmiddellijk in circulatie gebracht en zullen door duizenden en duizenden handen gaan als wettig betaalmiddel. Zij zijn de mens van dienst in het moderne handels- en betalingsverkeer, dat zonder geldmunten ondenkbaar is geworden. Sommige van de in circulatie gebrachte munten gaan verloren. Misschien door scheepsrampen, ongevallen, brand e.d. Hoeveel het er precies zijn, kan nooit worden nagegaan.

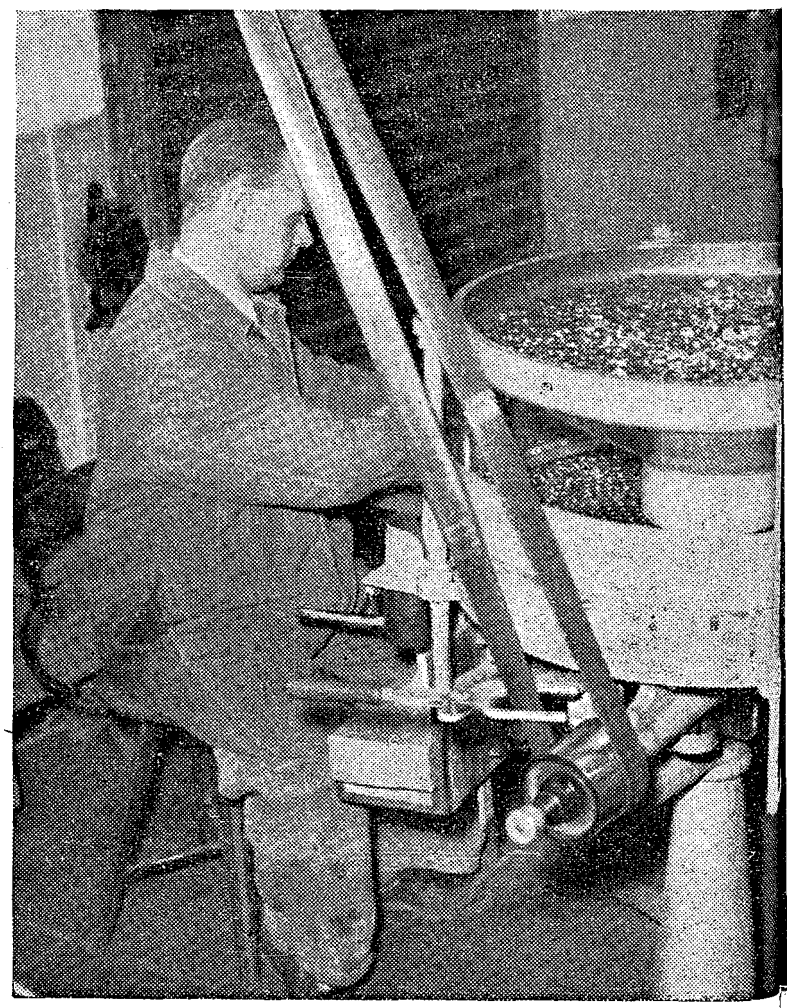

Een telmachine voor het vullen van de zakken met pasgeslagen munt. Het tellen gaat uiterst nauwkeurig.

DE R

te

„Het geld
gen,
zij nooit te
zegen".
Dit rijmpje
de monumen
onder), die t
bouw, waar
geslagen. Da
Munt te Utre
Ieder jaar w
taal bedrag a
Minister Zijls
ting aangeko
jaar weer vo
aan rijksdaal
tjes en cente
Over dit „
ontwikkeling
de wereld, ku

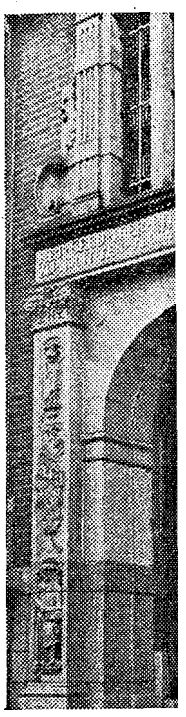

De munten die in
de meeste, want
mers hun leven —
weer ingetrokken
de smeltkroes va
kent het geldstuk

IMUNT

lcht

hnetaal verkre-

och steeds ten

schreven boven
(zie foto hier-
eft tot het ge-
unten worden
in de Rijks
to hiernaast).
oor een kapi-
n vervaardigd.
in zijn begro-
het volgend
an 42 miljoen
rtjes, dubbel-
aangemaakt.
" en over de
muntstelsel in
nder lezen.

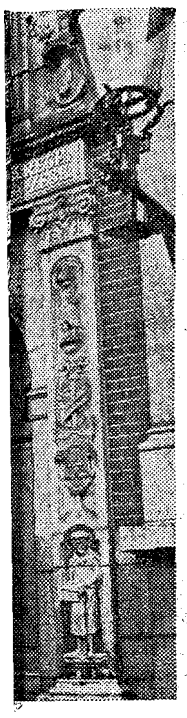

ven — en dat zijn
e garandeert im-
verloop van tijd
w de gang naar
unt te gaan. Zo
urende kringloop.
C. TIMMER

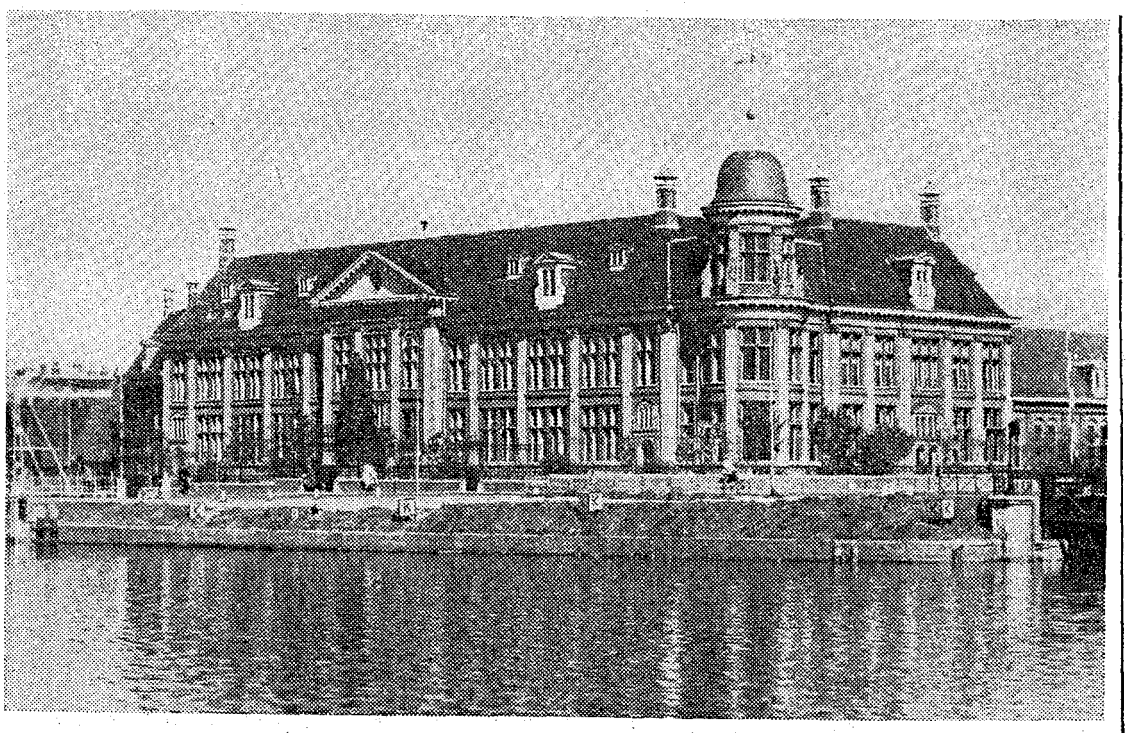

VAN SCHELP TOT GELDSTUK

SCHEREN voor drie aardappels, knippen vijf aardappels. Gedurende de hongerwinter had een kapper in het midden van ons land dit bordje in zijn winkel staan. En de man had liever dat zijn klanten met aardappels, dan met geld betaalden. Met geld kon hij weinig uitrichten. Levensmiddelen vormden een veel reëler waarde in de oorlog. Het was in die tijd dat in het handelsverkeer weer de oeroude, simpele ruiltransacties met gebruiksvoorwerpen en goederen herleefden.

Na de bevrijding verkreeg het geld weer spoedig, vooral toen de sanering eenmaal achter de rug was, zijn dominerende plaats in ons handelsverkeer. Het intermezzo in de oorlog leerde echter, dat gemunt geld in sommige omstandigheden slechts betrekkelijke waarde heeft. Wanneer in het ruilverkeer geen goederen tegenover geld staan, is het laatste meestal gering in waarde.

Geen wonder dat in vroeger tijden de oorspronkelijke handel uit ruilhandel bestond. Daarbij kwamen langzamerhand die goederen naar voren, die algemeen gewild waren, gemakkelijk te vervoeren en waardevast in vergelijking met andere goederen waren. Het behoefden niet uitsluitend levensmiddelen of gebruiksvoorwerpen te zijn. Nu nog betalen sommige volken in hun onderling handelsverkeer met schelpen. Wij Westerlingen zijn al gauw geneigd, daarover meewarig de schouders op te halen. Simpel van die inheemse volken, om waardeloze schelpen te accepteren voor vaak dure gebruiksgoederen.

Waarschijnlijk denken zij echter precies zo over onze transacties. Zij zullen er niet over prakkizeren, hun kostbare goederen te ruilen voor bedrukte stukjes papier, zoals zij onze muntbiljetten beschouwen.

En hier raken we het probleem dat al spoedig ontstond toen in oude tijden het handelsverkeer zich begon te ontwikkelen. Men zocht naar een algemeen voorkomend betaalmiddel, dat een garantie gaf voor een bepaalde waarde.

Zo kwam men er toe schelpen en later sieraden en metalen als erkend betaalmiddel aan te nemen. Plaatselijk en tijdelijk kwamen en komen ook nog wel andere goederen naar voren, zoals vee en graan. Het vee werd geteld bij koppen, capita, de oorsprong van ons woord kapitaal.

In de handelscentra pleegde men de metalen vooraf te wegen. De eerste munten ontstonden, toen er personen waren, die de afgewogen stukken van een merkteken gingen voorzien. Het waren aanzienlijke figuren, die met hun autoriteit garantie gaven voor gewicht en gehalte van het stuk metaal.

Zo werden 700 tot 600 v. Christus reeds munten geslagen door de Griekse vorsten in Klein-Azië.

De door hen gewaarmerkte stukken metaal werden door opvolgende bezitters gesnoeid. Men knipte of vijlde eenvoudig een deel van het metaal weg en gaf de rest uit als oorspronkelijke munt. Later, ongeveer in de Middeleeuwen, ging men het snoeien van de munten tegen door in het vervolg een bewerkte rand aan de munten toe te voegen.

De eerste munten werden in waarde ook bepaald door de hoeveelheid metaal die erin verwerkt was. Het gevolg was dat koperen en bronzen munten zeer omvangrijk waren. Door grotere produktie daalde de waarde van deze metalen al spoedig. Vorsten en stadsbesturen gingen er toen toe over, de waardeverhouding van deze munten tot het zilvergeld vast te stellen. Zo ontstond de pasmunt. Vanzelfsprekend een geleidelijke ontwikkeling met talloze variaties in de verschillende handelscentra.

Het handelsverkeer begon zich na de Middeleeuwen steeds meer uit te breiden. Het geldverkeer hield met deze intensieve ontwikkeling natuurlijke gelijke tred.

Alle handeldrijvende landen en ook steden sloegen hun munten. In het internationale handelsverkeer werden de gouden munten geliefd. Zij werden door alle beschaafde naties uit die tijden als erkend betaalmiddel geaccepteerd.

In de loop der eeuwen ging nagenoeg ieder land de gouden standaard hanteren. In 1875 waren alle staten, behalve China, overgegaan op de gouden standaard.

In de twintigste eeuw werd de gouden standaard — en daarmede ook de intrinsieke waarde van de munt — op grote schaal losgelaten.

Deze maatregel werd mede ingegeven door de geweldige toename van de hoeveelheid goederen en de enorme omvang van de handel. De eerste tijd sloeg men de munt nog wel uit zilver, maar door devaluaties en door de tweede wereldoorlog raakten onedele metalen in gebruik. Ook het gebruik van papieren geld nam zeer toe. Opmerkelijk is, dat de Chinezen op het denkbeeld zijn gekomen gestempelde stukken papier als betaalmiddel in hun handelsverkeer te gebruiken. Zij deden dit lang voordat deze gewoonte in Europa ingang vond.

Tegenwoordig bepaalt de overheid de waarde van het geld. De landelijke centrale banken beslissen, hoeveel geld zij in omloop brengen in verhouding tot de totale hoeveelheid goederen. Genalte en gewicht van de munten zijn nu niet meer van belang. In nagenoeg alle landen bestaat de echte, intrinsieke waarde van het muntstuk slechts uit een fractie van de door de Overheid vastgestelde waarde.

Dat in ons land sinds 1955 de gulden weer van zilver is, kan als een vorm van luxe worden beschouwd, die wij ons weer kunnen veroorloven. Nodig is het echter niet, de munten uit edele metalen te slaan, zolang de Overheid garantie en waarborgen geeft voor de door haar vastgestelde waarde van de munststukken.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179 A'dam - Tel. 798604-53257

Serres- en warenhuizenbouw
N.V. AANNEMERSBEDRIJF
BOERS EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE - Tel. 01748-2745 en 2746
Postbus 30 Na 18 uur 2604

FA. COLIJN & IPPEL
Aannemers van Beton- en Heiwerken
Rijksweg 117 - Telefoon 01834-375
Prinses Julianaweg 11 - Telefoon 01834-475
NIEUWENDIJK (GEMEENTE ALMKERK)

Aannemingsbedrijf
Harm Fokkens
Naarden N.V.

Fa. T. Heidinga & Zoon
LEEUWARDEN
AANNEMERS VAN
BOUW- EN BETONWERKEN
Joh. Willem Frisostraat 19 — Telefoon 24422

Kakes' Bouwbedrijf
Bouwers waarop gebouwd kan worden...
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

J. DE KORT
Metsel- en tegelbedrijf
Ook voor onderhoudswerken
BERENSTRAAT 30 - TEL. 33422 - AMSTERDAM

Aannemersbedrijf
F. OOSTERHOF
LANGEWEG 19 — TELEFOON 05946-2005
GROOTEGAST

FIRMA J. VAN LEEUWEN
Pannen- en Draineerfabriek
HOGEWAARD 171 - TEL. 01714-228
KOUDEKERK AAN DEN RIJN

NV JAN LINGEN'S
BETONINDUSTRIE
Veerdam 29 — Telefoon 01830-3123-1123
PAPENDRECHT

FA. B. MEILINK
Eig. F. BRAAM
HOUTZAGERIJ — HOUTHANDEL
EN KISTENFABRIEK
HOFSTRAAT 10 - BORCULO - TEL. 05457-325-416

Bouwbedrijf Jac. van der Niet
Nieuwbouw en onderhoudswerken
Oranjeweg 6
Tel. 01719-2748
NOORDWIJK AAN ZEE

Aannemersbedrijf
M. DE OUDE & K. T. DE JONGE
Karnemelksvaart 2 — Telefoon 01110: 2394-2040
ZIERIKZEE

Fa. J. J. Fraanje & Zonen
Bouwbedrijf en timmerfabriek
Telefoon 01896: 2360-2330
RINGDIJK 94 — RIDDERKERK

AMSTERDAM

GEBR. VAN ALTENA
Smeed- en constructiewerk
Stalen ramen en deuren
G. VAN LEDENBERCHSTRAAT 114 - TEL. 82298

FA. S. DOGGER HZN.
SCHINKELKADE 14 TELEFOON 722516
Alle soorten
Antraciet Industrie IV en V
voor huisbrand
BRECHCOKES EN OLIE voor centrale verwarming

G. W. GRUPPEN
Aannemersbedrijf
Spaarndammerdijk 388 - Tel. 80553 - Amsterdam

PROT.-CHR. COöP.
BEGRAFENISVERENIGING U.A.
Betere verzorging van begrafenissen
Vondelstraat 101 - Telefoon 82477 - Amsterdam
Is u nog geen lid? Vraagt dan inlichtingen aan de P.C.B. en laat u als lid inschrijven.

Alle VERZEKERINGEN, financieringen en hypotheken
(eventueel zonder aflossen)
HERNGREEN's Assurantiekantoor
OKEGHEMSTRAAT 20 - AMSTERDAM - TELEFOON 728825

HILVERSUM

JAN VAN DEN BRUL
☆ HEREN- EN JONGENSKLEDING
☆ SPORT- EN REGENKLEDING
☆ BETERE BEDRIJFSKLEDING
HILVERSUM - GROEST 60 - TELEFOON 2614

Cinderella
Het modehuis met de ruime keuze, ook in grote maten en voor oudere dames!
✳ Elegant, prettige pasvorm, voordelig!
HAVENSTRAAT 53 - HILVERSUM - TELEF. 2151

KENNEMERLAND

Bureau voor Elektriciteitswerken
G. VISSER EN ZOON
BREESTRAAT 128 - TEL. 3012-5219-5672 (K 2510)
8021 (K 2550)
Gevestigd sinds 1919 - Beverwijk

KLAVER'S BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
AB DE JONG
Kennemerlaan 59 - Tel. 02550-5326 - IJmuiden

H. OYENS EN ZONEN N.V.
A° 1797 — Gevestigd te Amsterdam
ALLE BANKZAKEN
KANTOOR HAARLEM: Kruisweg 70
Telefoon 12.148 en 12.655

HARTOG - HAARLEM
KANTOORMACHINES EN -MEUBELEN
SCHOTERWEG 122 TELEFOON 50130

Wie stookt het vuurtje?

PLOTSELING herleefde het anti-semitisme.

Zo maar, zonder aanwijsbare oorzaak. In Duitsland begon het. En we zijn geneigd te zeggen: natuurlijk!

Maar — direct verschenen er óók hakenkruisen op muren in Amerika, in Engeland, in Frankrijk. Oók in Nederland. De wereld schrok en zij vraagt zich af: „Hoe kàn dat....".

Sommigen waren spoedig met het antwoord klaar! In West-Duitsland bekleden nog vele ex-Nazi's invloedrijke functies. De geest van Hitler waart daar nog steeds rond en dus.....

„Ja, alles goed en wel", zeiden anderen „maar wáárom dan óók in al die ándere landen, die een oorlog op leven en dood met Nazi-Duitsland hebben gevoerd? Daar moet wat ánders achter zitten."

En — ik zou bijna zeggen „vanzelfsprekend" kregen de communisten de schuld. Zij hebben er belang bij, vóór het begin van de top-conferentie heel de westerse wereld in diskrediet te brengen. „Neen" antwoordde hierop een van de vooraanstaande Joodse leiders. „Deze oplossing is mij te goedkoop."

Wat is nu de waarheid? Natuurlijk — we doen onverstandig ál die schanddaden serieus te nemen. Want vast en zeker werden ze voor een déél bedreven door lieden, die het enkel om de sensatie te doen is. Jongelieden, die Hitler niet gekend hebben. En dán is het onverstandig er in de pers veel aandacht aan te besteden. De politie moet uiteraard haar uiterste best doen deze onverlaten in de vingers te krijgen. Maar als 't u beliéft geen reclame. Het nozemdom wordt het best bestreden door er niets over te zéggen maar er alles tegen te doén.

Maar — álles aan dit soort lieden toe te schrijven — is onzinnig. Dát blijkt wel uit bijvoorbeeld in West-Berlijn plaatsgevonden arrestaties!

Daaruit blijkt trouwens nog meer! Oók communistisch georganiseerde jongemensen uit Oost-Duitsland bleken er bij betrokken te zijn! En dus is het helemaal niet „goedkoop" te veronderstellen dat Chroestjew er wel wat meer van weet!

Deze veronderstelling groeit tot bijna zekerheid als we de moeite nemen een beetje dieper na te denken over wat de communisten onder „democratie" verstaan. En dan zullen we goed doen, maar aanstonds vast te stellen dat de Sovjet-democratie heel wat minder ver van de Westerse democratische traditie afstaat dan velen dikwijls veronderstellen.

Want: de geest van Franse Revolutie is niet dood! Integendeel — wij Anti-Revolutionairen strijden niet tegen een geest uit het verleden — maar tegen één die nog springlevend is!

Het doel van de Franse Revolutie was het overblijfsel van het leenstelsel te vernietigen en de regering van de „middenstand" (de burgerklasse) te vestigen door een legitiem koningschap, dat rustte op een staatskerk, weg te vagen!

Nu gaat het te ver om te zeggen dat álle Parijse revolutionairen het recht om er een andere mening op na te houden dan de machthebbers, bestreden.

Met name Voltaire, die door zijn temperament een extreme individualist was, deelde vele van de inzichten van de Engelsman Locke over de politieke vrijheid en het recht op een afwijkende mening. Maar ondertussen was hij toch de onverdraagzaamste van alle verdedigers der verdraagzaamheid! En stellig is zijn invloed op de Franse democratie, zoals die uit de Revolutie tevoorschijn is gekomen, veel minder groot dan die van Rousseau, die de gemeenschap met de staat identificeerde.

Afwijking van deze almachtige algemene wil, stond gelijk met verraad. Zo werd de geestelijke vader van de Franse Revolutie tevens de vader van de moderne totalitaire (Sovjet) democratie.

Toen in 1848 de middenstand in Frankrijk door nóg twee revoluties heen haar doel had bereikt werd zij echter bevreesd voor het verdergaande revolutionaire streven der massa's.
Na 1848, zo luidt de Sovjet-opvatting, heeft de bourgeoisie de democratische traditie vervalst en verraden door zich tegen het proletariaat te keren.
Slechts in Rusland is de Franse Revolutie van 1789 tot haar logisch einde gekomen omdat dáár de burgerlijke revolutie van maart 1917 (Kerensky!) *spoedig werd voltooid door de proletarische revolutie van november 1917.*
Wat de Sovjet-Unie dus nu van het Westen eist is: de niet geëindigde revolutie voltooien.
En daarom klaagt zij het westen op allerlei punten aan. Eén van deze punten is: „De Westerse democratie heeft geen positief geloof in zichzelf en daardoor komt ze tot een gevaarlijke verdraagzaamheid jegens de oppositie."

Dit betekent dus een rechtstreekse aanval op de thans overal in het westen aangehangen leer der verdraagzaamheid. Een leer, in ons land reeds geworteld sedert de grote Zwijger ons, vanuit zijn geloof, leerde wat we daaronder hebben te verstaan — in andere landen, met name in Frankrijk, nog van vrij recente datum en daarenboven in wezen geboren uit een dogmatisch atheïsme.

Zo valt het te begrijpen, dat Sovjet publicisten telkens weer zeggen dat in de Verenigde Staten, in Engeland, in Frankrijk, in Nederland en in West-Duitsland geen werkelijke democratie bestaat, omdat meningen, die aan de democratie vijandig zijn, rustig worden geduld.

En als wij op onze beurt de Russen van een ondemocratisch gedrag beschuldigen in Bulgarije of Hongarije, antwoorden zij, dat ze niets anders hebben gedaan dan collaborateurs uit de weg te ruimen en wel in overeenstemming met de besluiten van Yalta om „de bevrijde volken te helpen de laatste sporen van nazidom en fascisme te vernietigen".

Vanzelfsprekend wordt dan de politiek van Adenauer, om vroegere collaborateurs in hun positie te laten en de communisten te onderdrukken, die volgens Moskou de kern van de weerstand tegen de nazi's vormden, als ondemocratisch beschouwd.

Doch niet alleen de West-Duitse kanselier beschuldigen zij van een ondemocratische houding — óók de machthebbers in de andere westerse landen delen zij in bij de niet-democraten. Werden bijvoorbeeld onder verantwoordelijkheid van déze leiders niet vele, tot levenslange gevangenisstraffen veroordeelde oorlogsmisdadigers, begenadigd zodat ze zich thans reeds weer op vrije voeten bevinden?

Toen enkele jaren geleden, „Regulation 18 B" (betreffende internering van fascisten) in Engeland buiten werking werd gesteld, werd dit in brede kringen van Groot-Brittannië beschouwd als een triomf der democratie. In Rusland kon men er echter niet anders in zien dan een overwinning van de fascisten!

Nu zullen we er goed aan doen vast te stellen, dat zowel Amerikanen, Engelsen als Russen het er op de conferenties tijdens en vlak na de oorlog roerend over eens waren, dat „het fascisme en al zijn uitvloeisels volkomen vernietigd moest worden", dat het nazidom behoorde te worden „uitgeroeid" en dat de bevrijde volken van Europa zouden worden geholpen bij het „vernietigen van de laatste sporen van nazidom en fascisme".

De vraag, of men in het Westen werkelijk aan het „uitroeien" is gegaan, moet geloof ik ontkennend worden beantwoord. Tenminste als men onder „uitroeien" verstaat het ter dood brengen van alle collaborateurs.

Nu mogen wij van mening zijn dat deze Westerse houding juist is — omdat er iets in doorschemert van „genade" — de Russen vinden dat niet! En er ligt hun alles aan gelegen om te bewijzen dat ze gelijk hebben. Daarom komt de herleving van de jodenhaat in het Westen wonder-goed in hun kraam te pas. En dat het Duitsland was, waar voor het éérst de graven werden geschonden, óók.

Nú immers kunnen zij zeggen tegen de wereld: Zie je wel ,dat wij altijd gelijk hebben gehad, toen we beweerden dat de ware democratie slechts in het door Rusland beheerste deel van de wereld wordt gevonden?

Zie je wel, dat het overal in het Westen fout gaat? Zie je wel, dat het ónmogelijk is Oost en West Duitsland op één lijn te plaatsen — want in het Westen beheersen de nazi's nog de politiek.

En daarom is het ook helemaal niet „goedkoop" om te veronderstellen, dat het zeker ook de Russen zijn, die er voor hebben gezorgd, dat de eerste vuurtjes gingen branden. Als het alleen maar tot gevolg zou hebben dat het Westen Adenauer minder zou gaan vertrouwen, was reeds veel bereikt! G. GRUPPELAAR

Zakelijk en principieel

MENEER de voorzitter, eigenlijk was ik niet van plan over dit voorstel iets te zeggen", aldus begon een raadslid zijn speech. Gevat onderbrak hem de voorzitter: „Oh meneer Jansen ,als u liever niet spreekt. het hoeft echt niet!". Meneer Jansen sprak natuurlijk toch.

Bij een andere gelegenheid begon een raadslid zijn rede aldus: „Ik besef volkomen dat ik met mijn woorden alleen maar een open deur kan intrappen....." Reactie? Natuurlijk „man zwijg dan!"

We moesten aan deze voorbeelden denken toen iemand opmerkte dat de raadsdebatten vaak weinig zakelijk zijn. dat er teveel „geleuterd" wordt. Al kan men toestemmen dat men soms wel eens een lange aanloop nodig heeft om tot de zaak te komen of dat men er van alles bijsleept (bij de socialisten is dat tegenwoordig nogal eens de landspolitiek) toch zouden we bovenstaande generaliserende opmerking niet willen onderschrijven. Met meer of minder succes streeft men in tal van raden naar een zakelijke behandeling. De praktijk leert dat degene die zijn mening zakelijk formuleert het meest het oor van de raad heeft.

De gewoonte in vele gemeenten om bij een voorstel slechts één lid namens de fractie te laten spreken komt een zakelijke behandeling eveneens ten goede. Ieder raadslid heeft natuurlijk het recht het woord te voeren maar het doet wonderlijk aan als uit één fractie bijv. drie leden komen vertellen dat zij met het voorstel instemmen.

Zakelijke debatten verhogen het aanzien van een raad en a.r. raadsleden zullen daar gaarne aan meedoen. Mits men zakelijk niet verstaat in deze zin, dat principiële discussies achterwege moeten blijven. We herinneren ons dat men in een gemeenteraad debatteerde over de exploitatie van een nieuw zwembad, waarbij in het voorstel werd uitgegaan van 365 exploitabele dagen. De voorzitter wilde toen een discussie over het al of niet openstellen op zondag afsnijden. Want, zo betoogde hij, het ging niet om de zondagsrust maar om een zakelijke kwestie nl. de exploitatieopzet. Dat was nu juist een heel onzakelijke opmerking. Over de exploitatie viel geen verstandig woord te zeggen als niet vaststond, dat die 52 zondagen wel of niet zouden meetellen. Het was van de Prot. Chr. fracties juist heel zakelijk, dat ze hun principiële bezwaren in dit stadium naar voren brachten. Het hele debat zou anders in de lucht gehangen hebben.

Een discussie over woningwetbouw of particuliere bouw kan een louter technische discussie zijn. Maar als een college nooit grond heeft voor particuliere bouw omdat men uit politieke overwegingen overheidsbouw verkiest, dan gebiedt de zakelijkheid dat een a.r. raadslid op principiële gronden dat standpunt bestrijdt.

Toen in een nadere gemeente een wethouder, die vrijwel nooit grond had voor particuliere bouw, zijn ijveren voor steeds meer woningwetwoningen wel zuiver zakelijk noemen, was het in feite een uitvloeisel van zijn politieke overtuiging. Het was daarentegen van de a.r. woordvoerder inderdaad zakelijk toen hij dit standpunt van de betrokken wethouder op principiële grond bestreedt.

Zakelijk is niet neutraal, is niet kleurloos, is niet het weglaten van alle principiële discussie. Integendeel.

Zakelijk is het de voorstellen te beoordelen op alle facetten, zowel de praktische, de technische als de principiële.

Een a.r. raadslid zal als hij het woord voert zo nodig op al die facetten het licht laten schijnen.

Dat vinden wij zakelijk. W.

Het vraagstuk van de Republiek der Zuid-Molukken en de Ambonezen

In dit artikel bespreekt Dr. D. Vreugdenhil uit Utrecht het onder bovenstaande titel verschenen rapport van een door het Centraal Comité der A.R. partij ingestelde commissie, die tot taak had de hier liggende vraagstukken te bestuderen. Het rapport kan worden besteld door storting van ƒ 0,70 op giro nr 89673 t.n.v. de A.R. partijstichting te Den Haag.

WANNEER men eens aan verschillende personen, vraagt wat of zij weten van het vraagstuk van de rechts- en vrijheidsstrijd van de Republiek der zuidmolukken (R.Z.M.) en waarom er in ons land ongeveer 20.000 Ambonezen onderdak hebben gekregen, blijven zij helaas vaak het antwoord schuldig. Dr. Berghuis, de voorzitter van de commissie van de A.R. partij die over deze vraagstukken een rapport heeft uitgebracht geeft er een goede ánalyse van, nl.: „Wij lopen het gevaar, dat door de overrompelende snelheid, waarmede nieuwe zaken zich aan ons opdringen, enkele jaren oude, maar tegelijk onze medemens rakende problemen op de achtergrond geraken." Dit is slechts één kant van de oorzaak van de onwetendheid. De andere zijde is dat velen er liever niet over willen spreken en horen omdat men het onprettig vindt er aan herinnerd te worden dat Nederland niet gedaan heeft wat in haar vermogen lag om de Ambonezen te helpen in hun strijd om het zelfbeschikkingsrecht te verwezenlijken. Want als er één ding duidelijk is in dit rapport, dan is het wel dat de Zuidmolukkers het recht aan hun zijde hebben.

Wij moeten het Centraal-Comité dankbaar zijn dat het dit degelijk gefundeerd rapport heeft laten samenstellen. Dit advies zal er opnieuw toe leiden dat begrepen zal worden waarom de A.R. in haar programs van actie na 1950 voortdurend een paragraaf opneemt over het Ambonezenprobleem. Geen enkele andere partij stelt zo concreet het flagrante onrecht, dat de Ambonezen is aangedaan, aan de kaak als de A.R. Wanneer ik dit zo stel, wil ik niet nalaten er op te wijzen dat er ook door de V.V.D. en enkele leden van de andere partijen bij herhaling op dit probleem de aandacht gevestigd is. Alleen de A.R. heeft slechts op deze positieve wijze een poging gedaan haar leden en geestverwanten voor te lichten. Het is te hopen dat alle andere politieke partijen nu ook spoedig hun mening gedocumenteerd zullen verdedigen.

Zeer duidelijk schrijft de commissie dat het primair gaat „om de trouw aan het rechtsbeginsel" nl. pacta sunt servanda d.w.z. verdragen moeten gehandhaafd worden. Wanneer men niet van deze regel uitgaat zou „de gehele internationale samenleving op losse schroeven komen te staan en in een grote chaos ontaarden". In dit rapport is derhalve nauwkeurig en systematisch nagegaan op welk recht, op welk verdrag(en) de aanspraken van de Zuidmolukken gebaseerd zijn. Zij blijken deze te ontlenen aan de Ronde Tafel Overeenkomsten (1949) en vooral aan de artikelen 1 en 2 van de Overgangs overeenkomst (1949). Maar bij de juridische interpretatie hiervan spelen de voorafgaande feiten en overeenkomsten zoals van Renville en Linggadjati uit de voorafgaande jaren een zeer belangrijke rol.

Het zou onbillijk zijn te verlangen dat de samenstellers dit alles in hun rapport vermeld zouden hebben. Maar voor hen die zich verder in deze materie willen verdiepen, wil ik er toch op wijzen. Het juridisch meest belangrijke uit de periode 1945—1949 is met klem naar voren gebracht op pag. 18 waar nadrukkelijk vermeld is dat de Zuidmolukken op 11 maart 1947 slechts *voorlopig* en *onder voorbehoud* toetraden tot de Staat Oost Indonesië. De tegenstanders van de R.Z.M. beroepen zich er op dat dit gebied niet als afzonderlijke deelstaat vermeld staat in de Ronde Tafel Overeenkomsten. Met de hierboven vermelde voorwaardelijke toetreding wordt dan geen rekening gehouden.

De commissie toont eveneens aan dat de beschuldiging, dat er aan de proclamatie van de Vrije Republiek Zuidmolukken op 25 april 1950 formeel-juridische gebreken kleven niet houdbaar is omdat deze een gevolg zijn van het onrechtmatig optreden van de republiek Indonesia (d.w.z. Djocja).

In het juridisch betoog mis ik een uiteenzetting over de betekenis van het zelfbeschikkingsrecht, nl. of dat intern of extern geldt. Het is belangrijk hier de aandacht op te vestigen omdat vooral de tegenstanders van de R.Z.M., zoals de kring van van Randwijck en de Synode van de Ned. Hervormde kerk, aannemen dat in deze artikelen slechts interne zelfbeschikking bedoeld wordt. M.a.w. de R.Z.M. zou geen recht van secessie (afscheiding) hebben, gesteld dat zij het recht op zelfbeschikking zou bezitten.

Uitvoerig gaan de schrijvers in op het politieke vraagstuk en de mogelijkheden ten gunste van de zaak der R.Z.M. Voor een leek mag de juridische uiteenzetting over de rechtmatigheid van het optreden der Zuidmolukkers moeilijk te volgen zijn, voor de Ambonezen zal in de praktijk het realiseren van hun zelfstandige staat nog veel moeilijker zijn.

Gelukkig mogen wij ons als christenen geborgen weten bij God. Volledig kunnen wij de woorden van de commissie onderschrijven (pag. 31): „Het staat niet aan ons te beoordelen, wat de uitkomst zal zijn van een rechtvaardige zaak. Die ligt in Gods hand en Hij beschikt over wegen en middelen, die ons vaak verborgen zijn. Hij kan op Zijn tijd een onverwachte wending ten goede teweeg brengen. Aan ons is slechts de taak om de zaak van het recht te dienen zolang en zoveel zoveel wij kunnen". Dit is het geheim van de kracht der Zuidmolukkers en van ons A.R.-mensen om verder te gaan en door te zetten.

Helaas moet het rapport constateren dat Nederland de beste gelegenheden heeft laten voorbijgaan om te interveniëren ten gunste van de R.Z.M. Thans zal er gewerkt moeten worden langs de weg der geleidelijkheid. Maar ook elke politieke partij heeft haar eigen taak in deze, dus ook de A.R.P. Voortdurend zal zij de Regering er op moeten wijzen, dat deze haar neutrale houding t.o.v. de R.Z.M. zal moeten herzien en naar wegen zal moeten zoeken voor rechtsherstel.

Volkomen juist is de opvatting van de commissie dat men economische bezwaren niet te zwaar mag laten gelden wat betreft de vraag naar het onafhankelijk worden van een staat.

Het rapport is begonnen met de vraag waarom de Ambonezen hier in ons land zijn. Psychologisch is het goed gezien hiermede te beginnen daar het grootste gedeelte van onze bevolking hierdoor met hen in aanraking komt.

Aan het einde van het rapport wordt hun huidige positie in ons land uiteengezet. Men krijgt een duidelijk overzicht wat de Regering doet om hun sociale positie te verbeteren. Vooral nu algemeen ingezien wordt dat men er op moet rekenen dat het hier een langdurig verblijf voor hen zal worden, terwijl vele jongeren zich hier definitief zullen vestigen en op gaan in onze bevolking, is dit van belang.

Toch hadden de schrijvers nog wel naar voren mogen brengen dat men er ook rekening mee moet houden dat altijd een groot gedeelte hoopt naar hun moederland terug te keren. Deze tweespalt in hun toekomstplannen maakt de opvoeding van deze mensen moeilijk.

Een zeer geziene maatschappelijke positie bij de Ambonezen is de militaire status. De commissie heeft blijkbaar niet onder ogen gezien, er wordt althans niets van vermeld of het misschien niet gewenst zou zijn de Ambonezen zo spoedig mogelijk de militaire staatus terug te geven, hen op te nemen in ons leger, waardoor de vraag naar beroepspersoneel enigszins opgelost zou kunnen worden.

Een grote moeilijkheid voor de Ambonezen hier te lande is de vraag welke nationaliteit zij bezitten.

Te betreuren valt dat de Regering nog steeds op het standpunt staat dat de Ambonezen als Indonesische staatsburgers moeten worden aangemerkt.

Een belangrijke regeling van de nationaliteit vindt men in de Haagse conventie. Deze stelt vast dat de nationaliteit van een persoon vastgesteld wordt door de staat waartoe hij behoort. Maar dat een andere staat niet verplicht is deze te erkennen. Bovendien mag men iemand niet een nationaliteit toekennen waartegen hij overwegende bezwaren heeft. Het is een vaststaand feit dat de Zuid-molukkers de Indonesische nationaliteit niet wensen. De conclusie van de schrijvers om hen als de facto staatlozen te erkennen en als bevoorrechte vreemdelingen te behandelen, moet volledig onderschreven worden.

Aan het einde wil ik nogmaals nadrukkelijk stellen dat wij deze adviescommissie dankbaar mogen zijn voor dit degelijke advies. De waarde is nog verhoogd door de vermelding van de litteratuurlijst. die bij andere adviezen van de A.R. nog wel eens ontbreekt.

Laten vele kiesverenigingen dit rapport ernstig bestuderen en behandelen.

Utrecht Dr. D. VREUGDENHIL

Rood China en Genève

DE Amerikaanse regering heeft er goed aan gedaan, zich niet zonder meer te verzetten tegen deelneming van communistisch China aan de ontwapeningsconferentie, die binnenkort in Genève zal beginnen.

In de door de Verenigde Naties benoemde commissie van tien leden hebben evenveel vertegenwoordigers van communistische als niet-communistische landen zitting.

Rood China, dat met meer dan 600 miljoen zielen ongeveer een vierde deel van de wereldbevolking binnen zijn grenzen heeft en er van verdacht wordt, niet afkerig te zijn van roekeloze militaire avonturen, heeft er geen zitting in.

En blijkbaar zijn de rode leiders in Peking niet tevreden met de leidende rol, welke de Sowjetunie als voornaamste communistische mogendheid op die conferentie zal spelen.

Het is mede om deze reden, dat de deelneming van communistisch China aan het komende gesprek in Genève niet alleen wenselijk, maar ook bijzonder interessant kan worden.

Het is echter niet alleen hierom, dat men in Washington verstandig heeft gehandeld. Immers kan het nooit in het belang van de Verenigde Staten en de andere landen van de vrije wereld zijn, als er onderhandeld wordt over een ontwapeningsakkoord, dat nooit zal worden aanvaard door de machthebbers in Peking.

Zij hebben de macht en de middelen om op elk gewenst (of ongewenst) ogenblik een militair avontuur te beginnen. Het regiem, dat zij vertegenwoordigen, ook in Genève geheel buiten te sluiten, zou niet juist zijn. Dit zou hen van alle verantwoordelijkheid ontslaan. Bovendien zou het in strijd zijn met het eigenbelang van de landen der vrije wereld, ook al behoeft men zich vooralsnog weinig illusies te maken over de bedoelingen van de Chinezen als zij wel aan het Geneefse gesprek deelnemen.

De Geneefse conferentie is een eerste toetssteen van de bedoelingen der Sowjetunie, sinds Chroesjtsjef met Eisenhower heeft gesproken in Camp David.

De Rus reisde — na in de Sowjetunie te zijn teruggekeerd — later naar Peking om Mao Tse Toeng en de andere communistische leiders te winnen voor zijn geweldloze politiek tot oplossing van internationale geschillen.

Erg bemoedigend was de reactie van de Chinezen niet, in de eerste plaats omdat zij blijkbaar niet langer zonder meer het leiderschap van de Sowjetunie erkennen en voorts, omdat het afzien van het gebruik van geweld bij het „oplossen" van conflicten met andere landen alleen maar een streep door hun agressieve plannen zou kunnen halen. In dit licht bezien is de Amerikaanse reactie dan ook volkomen begrijpelijk.

En verantwoord. B.

ROTTERDAM
Gaat het om een bril?
GA DAN NAAR
J. Drent Strevelsweg 61a
Telefoon 74770 — ROTTERDAM
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

GELDERLAND
De spaarbank voor Ede anno 1872
Lid v. d. Ned. Spaarbankbond.
Reeds sedert 1872 de vertrouwensinstelling van duizenden spaarders.
RENTEVERGOEDING 3,25% OVER ALLE BEDRAGEN
Hoofdkantoor: Telefoonweg 110-112, EDE.
Tel. 8433 — Giro 821000.
Kantoren te Bennekom, Ederveen en Lunteren.

Radio K. B. WEIMAR Televisie
LANDELIJK ERKEND INSTALLATEUR
ELEKTRISCHE APPARATEN — VERLICHTING
Maandereind 19 - EDE - Telefoon 8373

HAARDEN EN KACHELS
voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.
Fa. Wed. T. Viets
Bergstraat 38 - Tel. 2765 (K 3370) - Wageningen

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

FA. C. VERMEER EN ZOON'S
FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
Telefoon K 1894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel
Ronde en ovale tafelranden
Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen, regels, stijlen, enz.

ELEKTRISCHE INSTALLATIES
W. G. SCHEERES
Elektrotechnisch ingenieursbureau
's-GRAVENHAGE — TELEFOON 116250

Sallandse Beton Industrie
DEVENTER
(Eig. TH. D. WILDEBOER)
MASSA-FABRICAGE BETONARTIKELEN
Telefoon 3865 Privé 4628

ROOS
N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF V.H. N. ROOS
ROTTERDAM
Burgemeester Hazenberglaan 403
Telefoon 179520

Reinbouw Reinders Bouwbedrijf
AANNEMERSBEDRIJF EN MACHINALE HOUTBEWERKING
Telefoon 08330 — 4054 — 4460 — 4450 — 4580
W. KÖLLINGLAAN 2 — DIEREN

BETONINDUSTRIE H. ROHAAN
CEMENTWAREN
Rijssenseweg 42 - Tel. 05478-233 - Enter

gehoord gezien gelezen

• *Onverdiende blaam*

In de Eerste Kamer is de Binnenlandse Veiligheidsdienst ter sprake gekomen. Voor de heer De Kadt is dat aanleiding geweest in het parlementaire overzicht, dat hij voor de Vara geeft, de B.V.D. onder de loep te nemen. Het lijkt de heer De Kadt vrij waarschijnlijk, dat een onevenredig groot deel van het personeel van deze dienst bestaat uit personen, die in het oude Ned.-Indië deel uitmaakten van de daar bestaande Politieke Inlichtingendienst, of die bij het bestuursapparaat of de militaire apparaten daar werkten of die daar in het bedrijfsleven werkzaam waren. Allemaal mensen, volgens de socialistische spreker, die leefden in een maatschappij waarin van een democratie heel weinig te bespeuren was. Het leven in een dergelijke maatschappij is de slechtst mogelijke voorbereiding tot democratische mentaliteit en bescherming der democratie, laat staan tot voorbereiding van een democratische rechtsorde.

Een zelfde geluid laat de heer De Kadt over Nieuw Guinea horen. Het overgrote deel van het bestuursapparaat daar bestaat volgens hem uit mensen die uit de oude Ned.-Indische samenleving komen en hij noemt dat mensen, die zacht gezegd niet zo erg enthousiast zijn ten aanzien van zelfbeschikking en die de democratie wantrouwen, zoal niet vijandig tegemoet treden.

In het eerste geval bestrijkt de heer De Kadt maar liefst de hele groep van Nederlanders, die in het vroegere Ned.-Indië werkzaam was, van ambtenaren van de Po. Inlichtingendienst tot en met de werkers in particuliere bedrijven. In het tweede geval beticht hij deze hele groep van wantrouwen ten aanzien van de democratie, ja zelfs van een vijandige houding.

Zacht gezegd is dit een onverdiende blaam op allen, die hun krachten hebben gegeven aan het werk onder de tropenzon.

• *Tragische werkelijkheid*

De socialisten schijnen, wat Nieuw Guinea betreft, per se een herhaling van het Indonesische drama te willen opvoeren. De heer De Kadt is thans aan de inleiding van dat drama bezig. Men kan, zegt hij, zelfbeschikking zien als een zaak, waartoe een gebied pas rijp is als de overgrote massa van de bevolking zover is. Zo denken de regering en de meerderheid van het parlement er over. Maar, kijkend naar wat zich in Azië en Afrika afspeelt, kan men het ook zien als een zaak, die door de voorhoede der autochthonen wordt uitgemaakt. En dat is volgens de heer De Kadt de enige opvatting, die berust op politieke werkelijkheid. Daarom moet men beginnen een termijn te stellen, waarbinnen de ontvoogding zich moet hebben voltrokken. De heer De Kadt liet daarbij weten, dat hij die termijn herhaaldelijk gesteld heeft op 10 tot 15 jaar, maar dat hij nu van mening is, dat 10 jaar de allerlangste termijn is.

De heer De Kadt zal daar nog wel eens op terugkomen. Hij zal over een of twee jaar wel verkondigen, dat een termijn van vijf jaar lang genoeg is. Dat berust dan op de politieke werkelijkheid. Een tragische werkelijkheid, waaronder Indonesië nog altijd zucht, is er het gevolg van.

FIRMA FERNHOUT
HANDEL IN WEGEN- en WATERBOUWMATERIALEN
OP- EN OVERSLAGBEDRIJF
SCHEEPSBEVRACHTING
Zwolle - Telefoon 5358 b.g.g. 3477
Emmeloord - Tel. 2493 b.g.g. 2663

Uw adres voor
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.
Fa. Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Tel. 62

De plicht, de dank en de ondank

HET is de gang in 's mensen leven: wie zijn plicht doet zal soms dank, soms ook ondank oogsten. Die ondank doet temeer verdriet als men het gevoel heeft dat men zelfs méér doet dan zijn plicht. Dat gevoel hebben de Rotterdamse gemeente-ambtenaren wellicht, die onder dikwijls zeer moeilijke omstandigheden hun werk moeten doen (er is geen gemeente in Nederland waar men met zoveel vacatures te kampen heeft als Rotterdam), maar het meerderheidsbesluit van de gemeenteraad om deze plichtsgetrouwen een gratificatie toe te kennen, is op voorstel van de minister van binnenlandse zaken door de Kroon geschorst — elders in dit nummer kan men er meer over lezen.

Dat dit in Rotterdam veel stof heeft doen opwaaien, blijkt wel uit de krantencommentaren. Beginnen we met Het Vrije Volk, spreekbuis van de socialistische fractie die (uiteraard) unaniem voor het gratificatievoorstel stemde. Het blad schrijft:

Hoe moeilijk hebben de confessionele woordvoerders het gisteravond in de raad gehad toen over het gratificatievoorstel van de meerderheid van het college van B. en W. moest worden beslist. In feite had de gehele raad zich al — zij het niet formeel — akkoord verklaard met dit plan, nadat 14 dagen geleden het voorstel voor het eerst in de raad aan de orde werd gesteld.

De socialist Laan trok in die vergadering zijn veel besproken motie over de salariëring van het gemeentepersoneel in, mede omdat de liberale wethouder Schilthuis het gratificatievoorstel had aangekondigd. Bijna juichend had de raad toen de wethouder aangehoord. Een stemming, die overigens niet werd bedorven door een om hoek glurende twist over de vraag aan wie het auteursrecht van dit plan nu in de eerste plaats te danken was. Van A.R.-zijde werd dit recht opgeëist, omdat men niet ten onrechte de indruk had kunnen krijgen, dat de zaak juist door de motie-Laan aan het rollen was gebracht.

Dit alles is interessant omdat het vooral de heer Wilschut (a.r.) was, die — gesteund door de K.V.P. — thans liet weten in het geheel niets voor aanneming van het voorstel te voelen. Dat was verbazingwekkend voor diegenen die 14 dagen geleden de debatten hadden aangehoord. Maar nog verbazingwekkender was de motivering, omdat de A.R. bekend staat als een politieke stroming die zich graag beroept op formele bepalingen, voorschriften en wetsteksten.

Nu staat formeel geen enkel geschreven woord met enige wetskracht een raadsbesluit als voorgesteld door B. en W. in de weg.

Dus, zou men kunnen denken, kon het sociale geweten van de confessioneel gegroepeerde politieke partijen vrijuit spreken. Dat zou dunkt ons bovendien hebben gepast in wat met een groot woord wordt aangeduid als „christelijk-sociale" politiek."

Maar niets van dit alles. De heren Wilschut (a.r.), Kaulingfreks (k.v.p.), Boersma (c.h.) en Van Dis (s.g.p.) bleken plotseling meer waarde te hechten aan ministeriële persberichten via het A.N.P. en informele mondelinge uitlatingen van de bewindsman van Binnenlandse Zaken. Een deel van de V.V.D. schaarde zich daarbij aan hun zijde.

Laten we de politiek er buiten houden, riep de heer Wilschut dramatisch, zijn sociale geweten daarbij op zij zettend, zijn wetsinzichten verloochenend en zijn verhouding tot het huidige kabinet vooropstellend.

Opvallend was overigens dat geen moment de financiële positie van Rotterdam een rol in de debatten heeft gespeeld. Kennelijk was iedereen het erover eens, dat de gemeente zich de anderhalf miljoen kostende maatregel gemakkelijk kon veroorloven.

Een dode mus

De Rotterdammer, het beleid van de protestants-christelijke raadsfracties verdedigend die samen met de rooms-katholieken en enkele liberalen een motie indienden waarvan de strekking was een beslissing over de gratificaties nog aan te houden en intussen aan te dringen op een spoedige vaststelling der overheidssalarissen, stelt de heer logische vraag: „Wat het gemeentepersoneel zelf aan zulk een besluit heeft (namelijk het besluit om een gratificatie toe te kennen) — degenen die het hebben genomen hebben zelfs geen poging ondernomen om het duidelijk te maken!"

Het blad vervolgt dan:

Het is het standpunt van de regering, dat dit voor haar niet het juiste ogenblik kan zijn om de mogelijkheid van een gratificatie, als door Rotterdam voor zijn eigen personeel gewenst, in overweging te nemen. Een juist standpunt of niet, het is het standpunt van de landsregering, zodat het besluit van de gemeenteraad om niettemin tot verstrekking van een gratificatie over te gaan alleen maar de teleurstellende werking kon hebben van de dode mus.

Hiertegenover leek de motie van de rechtse partijen met enkele liberalen ons heel wat waardevoller. Die motie drong aan op spoedige vaststelling van de salarissen voor heel het overheidspersoneel en beoogde aanhouding van het voornemen tot verstrekking van de gratificatie. Helaas heeft deze redelijke en verstandige motie niet de instemming van de meerderheid kunnen verwerven.

* * *

Plicht, dank en ondank — het zijn ook woorden die betrekking hebben op de christelijke pers. De Nieuwe Provinciale Groninger Courant bevatte onlangs een hoofdartikel onder het merkwaardige opschrift: Trap-maar-raak-techniek.

Deze kop slaat op het gedrag van „de trappers", de mensen die er lust in hebben de christelijke pers zover mogelijk de hoek in te schoppen. Waarom? „Hoe meer er tegen de christelijke pers wordt getrapt — zo constateert de schrijver — des te prettiger wordt het immers voor de man, die de christelijke pers niet wil lezen? Al naar gelang er in eigen kring meer kwaad over de christelijke krant op tafel komt, wordt het ook voor de niet-lezer gemakkelijker zijn afzijdigheid te rechtvaardigen." Het blad besluit:

Er is een Engels spreekwoord, dat zegt: een slechte werkman ligt altijd overhoop met zijn gereedschap. Aan dat spreekwoord doen de „trappers" ons denken. Want de christelijke krant is een belangrijk stuk gereedschap voor het christenvolk. Met dat werktuig zou het christenvolk verrassend veel kunnen doen. Maar de „trappers" maken het krom en stomp en zwak. Ze verprutsen het steeds verder, omdat ze niet weten, dat het door het christenvolk in gezamenlijke krachtsinspanning moet worden gehanteerd. En zo worden juist die „trappers" de beste onbezoldigde propagandisten voor de niet-christelijke krant. Het wordt hoog tijd, dat die „trappers", overal waar ze optreden, het zwijgen opgelegd. Want juist nu er aandacht komt voor de grote achterstand op het punt van de christelijke pers, dienen alle krachten te worden ingespannen om het verlies zo snel als maar even mogelijk weer in te halen.

Halve waarheden

Dit alles lezende is het des te betreurenswaardiger dat er opnieuw deining moest ontstaan rond het Zeeuws Dagblad. „Het was bijna onvermijdelijk", zo schrijft De Rottrdammer en het geeft dan deze voorgeschiedenis:

De anti-revolutionaire Statencentrale Middelburg, niet gerust over de gang van zaken bij dit blad, heeft de heer Jacq. de Smit, directeur van het Zeeuws Dagblad, gelegenheid gegeven zijn visie op de gang van zaken uiteen te zetten in een besloten vergadering. Een socialistisch dagblad heeft kans gezien een verslag van het besprokene te bemachtigen, en dus heeft het bestuur van de Statencentrale zich genoodzaakt gezien het besprokene via een communiqué publiek te maken.

Men kent de gang van zaken: met ingang van 1 oktober 1958 is het protestants christelijke Zezuwsch Dagblad een kopblad geworden van het Algemeen Dagblad. Een kopblad wil zeggen: verreweg het grootste deel van de inhoud der beide bladen is gelijk — de redactie van het Zeeuwsch Dagblad kreeg slechts gelegenheid enkele pagina's zelf te vullen met specifiek protestants-christelijk nieuws Onder het laatste begrepen een dagelijks hoofdartikel, waarin het protestants-christelijk geluid kon worden kenbaar gemaakt.

We laten ook verder De Rotterdammer aan het woord:

Wij geloven nog altijd nie,t dat een protestants-christelijk dagblad een protestants-christelijk dagblad kan blijvij wanneer de redactie gedwongen wordt gebruik te maken van het zetsel van een „neutraal" dagblad. Hoezeer de redactie van het protestants-christelijk dagblad ook haar best doet! We geloven ook niet dat een redactie een reële kans krijgt, als, — zoals in dit geval — de N.V. Zeeuwsch Dagblad in meerderheid eigendom is van het liberale N.R.C.-Algemeen Dagblad-concern en de directeur van dat concern optreedt als gedelegeerd commissaris van de N.V. Zeeuwsch Dagblad. Hoe goed ook de bedoelingen mogen zijn.

Dat de ontwikkeling ons als christen-journalisten met zorg vervult, is duidelijk. We zouden er op deze plaats echter niet op teruggekomen zijn als niet ook de naam van ons blad genoemd werd in het hierboven genoemde communiqué. De heer De Smit heeft namelijk die naam genoemd in zijn exposé van het gebeurde. Daarbij heeft hij een voorstelling van zaken gegeven die getypeerd kan worden als „de halve waarheid". Helaas kunnen halve waarheden onder omstandigheden erger zijn dan hele leugens.

De heer De Smit heeft het doen voorkomen, alsof de leidende figuren van het Zeeuwsch Dagblad, na vele jaren van moeilijk getob, zich hebben gewend tot de leidende figuren van het dagblad Trouw en ons blad, dat zij daar de nood van hun blad hebben uiteengezet, maar dat zij de kous op de kop hebben gekregen: „Niet bereid het Zeeuwsch Dagblad te helpen", zo staat in het communiqué.

De waarheid is, dat de leiding van het Zeeuwsch Dagblad in een ver verleden (de eerste jaren na de oorlog) eens contact heeft gehad met ons blad — van een noodsituatie werd toen niet gesproken. In een minder ver verleden (omstreeks 1952) is er opnieuw contact geweest, maar ook toen is niet gesproken over een noodsituatie — slechts een zeer beperkte vorm van samenwerking, overname van artikelen onder andere, is ter sprake geweest. Daarna is er geen contact meer gezocht. Toen de geruchten over de fusie Zeeuwsch Dagblad-Algemeen Dagblad begonnen door te sijpelen, is door het dagblad Trouw contact gezocht met de leidende figuren van het Zeeuwsch Dagblad. Toen werd wèl de noodsituatie uiteengezet, maar de plannen voor samenwerking met het N.R.C.-concern waren al in een beslissend stadium — vermoedelijk was het contract al getekend. Deze bespreking werd niet bijgewoond door de heer Jacq. de Smit!

Een nog ergerlijker insinuatie ligt in de zin, dat ook de dagbladen Trouw en De Rotterdammer gedrukt worden op de persen van de N.R.C.

Alsof het een iets met het ander te maken heeft! Helaas heeft De Rotterdammer in deze jaren na de oorlog nog geen eigen technisch bedrijf kunnen opbouwen — maar haar redactie is gelukkig volkomen onafhankelijk van welke liberale krant ook en in haar zakelijke leiding heeft ons blad met niemand anders rekening te houden dan met onze eigen beginselen. En datzelfde geldt voor het dagblad Trouw! Hoe anders het (helaas) is bij het Zeeuwsch Dagblad, wij hebben het u hierboven uiteengezet.

Wat van dit alles waar of niet waar is, het is niet aan ons er een oordeel over te vellen. In Middelburg heeft men de koe bij de hoorns gevat en van harte hopen we dat men er tot een bevredigende oplossing zal komen. Want dat een protestants-christelijke partij het grootst mogelijk belang heeft bij een goed functioneren van de christelijke pers, staat als een paal boven water!

Franse diplomaat

Louis Joxe

verhuisde naar de onderwijswereld

HET is een ietwat wonderlijke situatie als iemand, die zich vrijwel zijn gehele leven met de buitenlandse politiek van zijn land heeft bezig-gehouden, plotseling wordt benoemd tot minister van onderwijs. En Louis Livius Joxe, met wie dit in Frankrijk het geval is, zal dan ook wel even raar hebben opgekeken, toen generaal De Gaulle juist hem op deze post benoemde. Van de internationale arena naar de roerige onderwijswereld in Frankrijk is het ook tegenwoordig nog een hele stap.

Voor de diplomaat Louise Joxe was het echter niet zo heel moeilijk, want al is het al geruime tijd geleden, hij heeft vroeger zelf deel uitgemaakt van die onderwijswereld, toen hij als professor zeven jaren achtereen college gaf aan een van de Parijse universiteiten. Dat was tussen 1925 en 1932. Joxe, die op 16 september 1901 in Bourg-la-Reine (departement Seine) werd geboren als zoon van een leraar aan een gymnasium, studeerde in Parijs klassieke talen, geschiedenis en geografie, koos aanvankelijk een academische loopbaan en gaf reeds in 1925 college.

IN 1932 besloot hij echter in de politiek te gaan en hij aanvaardde een benoeming tot onderstaatssecretaris van buitenlandse zaken in het kabinet Pierre Cots. Van heel nabij maakte hij het werk van de Volkenbond in Genève mee. Hij werd met bijzondere missies naar het buitenland gezonden, ook naar de Verenigde Staten. Maar in 1935 verliet hij de actieve politiek. Hij beproefde zijn geluk in de journalistiek, werd leider van de buitenlandse dienst van het Havas-agentschap. En drie jaar later volgde zijn benoeming tot secretaris-generaal van de studiecommissie voor de buitenlandse politiek aan de Sorbonne.

De Vichy-regering verbood zijn politieke activiteiten in 1940 en Joxe keerde terug naar de onderwijswereld. Hij begaf zich naar Algiers, waar hij als hoogleraar werkzaam was. Achter de schermen was hij echter een van de voornaamste leden van de Franse vrijheidsbeweging, die in 1942 een actief aandeel nam in de bevrijding van Noord-Afrika. In juni 1943 werd hij een belangrijk medewerker van generaal De Gaulle. Dat bleef hij tot na de bevrijding van Frankrijk. In de eerste naoorlogse jaren werd hij evenwel niet meer op een opvallende post benoemd.

PAS in 1952 werd Joxe benoemd tot Frans ambassadeur in Moskou. Kort na zijn aankomst werd hij door Stalin ontvangen. Dat was een bijzonderheid, omdat de oude dictator slechts in zeer speciale gevallen een vertegenwoordiger van een buitenlandse mogendheid bij zich ontving. Drie jaar later verhuisde Joxe naar Bonn. Daar bleef hij maar een jaar, totdat hij benoemd werd tot secretaris-generaal van het Franse ministerie van buitenlandse zaken. Ook na het aan de macht komen van De Gaulle bewees Joxe zijn land diensten op het terrein van de buitenlandse politiek.

De Gaulle heeft hem nu tot minister van onderwijs benoemd. Het kabinet van Debré bestaat nu bijna geheel uit vakministers, die geen enkele politieke binding hebben. Zoals men weet, was de voorganger van Joxe, de socialist Boulloche, uit het kabinet getreden uit protest tegen de nieuwe onderwijswet, die sterk tegemoet kwam aan de verlangens in de rooms-katholieke onderwijskringen.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. blauwe boon; 6. lach; 9. lente; 10. merendeel; 12. stofnest; 13. evers; 15. lokeend; 17. melkvee 19. narcose 21. offerte; 22. Eolus; 24. rapsodie; 27. ambtenaar; 28. teken; 29. maat; 30. grondrente.

Vertikaal: 1. Belg; 2. aansteker; 3. wreef; 4. bommerd; 5. perstom; 7. halfspeler 8. onderlijf; 11. Ede; 14. blindedam; 16. egoïsten; 18. vertikken; 20. eerbaar; 21. opperen; 23. lob; 25. otter; 26 knie.

FOKA VAN LOON

Ze stamelt: „Jongen, ben jij daar? En Akkie is niet thuis!"

„Maar ze blijft niet weg, hoop ik!" De afwezigheid van Akkie, die zolang ze in een mist van depressie leefde, met geen stok de deur was uit te slaan, lijkt hem geen ongunstig teken en stemt hem eerder optimistisch dan dat het hem teleurstelt.

Nee, maar wel tot een uur of twaalf, deelt mem hem mee, want 't is wonder, sinds Beppe Schootstra haar, om zo te zeggen, door God voor haar neus werd geplaatst, gaat ze zienderogen vooruit. Ze beschouwt Beppe helemaal, als een door God haar opgedragen taak en Beppe houdt dat besef dagelijks levendig.

„Bêrn, bêrn!" zegt ze dan. „'t Is alsof ik in een andere wereld leef, nu er af en toe een mens naar me omkijkt. 'k Heb vaak gebeden: „Here neem mij maar op, want ik lig hier mijzelf en een ander tot last, geen één heeft tijd voor mij, maar nou is 't zo gezellig, 'k zou nou niet graag willen, dat de Here mij wegnam!"

En tegen vrouw Buma, die uit dankbaarheid voor de goede invloed, die Akkie en Beppe wederzijds op elkaar uitoefenen, ook eens een kijkie bij haar nam, zei ze dat ze er soms zo mee zat, want naar de aard der christelijke liefde paste en betaamde 't haar natuurlijk, om van heler harte te hopen en te bidden, dat Akkie binnen afzienbare tijd weer in de schoot van haar familie terug mag keren en ze doet dit ook, maar betrapt zich zelf telkens op de bijgedachte: „Maar Here, niet zo haastig, want dan ben ik weer zo alleen!"

Heerco kan een superieur glimlachje niet onderdrukken. Wat belachelijk naïef en inconsequent zo'n eenvoudige ziel toch denkt!

Hardop zegt hij: „Het spijt mij wel voor 't goeie mens, maar ik ben toch niet van plan, om voor háár plezier Akkie hier een minuut langer te laten dan nodig is! Wat denkt mem ervan, zou ze 't weer aan kunnen? We hebben haar zo nodig als brood. Paul heeft gistermiddag in een handgemeen met een of andere zware jongen uit de onderwereld een hersenschudding opgelopen en deed vannacht niet anders dan huilen en roepen om Akkie. Ten einde raad heb ik hem in slaap gepaaid met de belofte, dat ik mamma morgen de dag terug zou halen."

Het frappeert hem zelf, dat hij in zo echt angstige spanning zijn schoonmoeders antwoord verbeidt. Hij voelt, dat hij haar aankijkt, of zijn hele wel en wee van haar antwoord afhing en ook, dat hij haar niet alleen terwille van de jongens en het meerdere gerief op haar plaats terug begeert. Gaat zijn liefde voor Akkie dan opnieuw opbloeien en was dat met Sharon dan enkel prikkeling van de zinnen? Een geringschattend lachje en nu vanwege zichzelf, krult weer zijn lippen. Zoveel onvastheid van karakter en wispelturigheid had hij zichzelf niet toegedicht. Wat dat betreft kan hij zich gevoeglijk op één lijn plaatsen met dat van tweeën gedreven grootmoedertje, het is treurig, maar waar.

Terwijl Heerco zo op eigen gelegenheid de psycho analyse beoefent gaat vrouw Buma ernstig met zichzelf te rade. Dat Akkie op weg is naar een algehele genezing valt niet te ontkennen, maar of de deur naar de beterschap al ver genoeg is opengestoten, om haar al weer met de leiding van een gezin te belasten, met al de aankleve van dien, een veeleisende man, waar wel een gebruiksaanwijzing bij mocht, incluis? Beppe zou er niet graag haar twee vingers voor opsteken, dat het zonder mankeren goed zal gaan.

„Weet je wat?" zegt ze. „Rij vanmiddag even naar dokter en praat er eens met hem over. Je kunt 't natuurlijk altijd proberen, maar 't zou niet best zijn, als ze na een paar weken weer zou instorten, want dan waren we nog verder van huis. Daarom heb ik liever, dat je „de oude man" even raadpleegt en dat hoort ook zo. Hij zou ook maar niet opspelen, als je Akkie meenam, zonder zijn advies te vragen. Hij zou wel zeggen: „Ik hoor het al, jullie redden 't hier wel zonder mij! Gegroet! En we zagen hem nooit weer. Nee, dat kunnen we de oude Lützen niet aandoen!"

Heerco is zelf te veel een man van goede vormen, om ook maar iets tegen het beweren van zijn schoonmoeder in te brengen, hoe weinig zin hij overigens ook heeft, om zich met de bejaarde dorpsmedicus in verbinding te stellen. Het kon wel eens blijken, dat de oude man minder argeloos is als schoonmoederlief en hem met vragen aan boord komt, die hij onder geen beding wenst te beantwoorden. Maar hij zal toch door de zure appel heen moeten bijten. Hij is er tenslotte zelf bij en niet van plan meer los te laten, dan hij kwijt wil.

Hij drinkt vervolgens met smaak enige koppen van zijn schoonmoeders onvolprezen koffie en begeeft zich dan naar het hooiland, om met eigen ogen te aanschouwen, hoe zijn schoonvader en zwagers in het zweet huns aanschijns hun brood verdienen.

De gebroeders zijn echter eendrachtig van mening, dat het werken niet alleen voor de dommen en ongeletterden waaronder zij zich scharen, is, maar dat het voor een man als Heerco, die er heel zijn leven de kantjes heeft afgelopen, geen kwaad kan, als hij ook de naweeën van Eva's misgreep eens aan den lijve voelt.

Heerco wil zich niet laten kennen tegenover zijn spotzieke aangetrouwde familie en niet de schijn op zich laden, dat hij probeert er voor weg te komen door te reppen van het mankement in zijn rug. Hij laat zich gewillig een hooivork in de handen duwen. Een van de zwagers demonstreert welwillend voor hem hoe men ongeveer een halve opper tegelijk aan de tweetand prikt en die naar de op de wagen staande man opgeeft.

Hij is nog geen tien tellen bezig, dan merkt hij al, dat deze lichaamsoefening misschien heilzaam is voor zijn armspieren, maar gans niet bevorderlijk voor de pijn in zijn rug.

Na vijf minuten zweet hij als een otter en legt hij amechtig niet het bijltje, maar de vork bij neer: „Mij dunkt, ik heb me voor dat het de eerste keer was, niet slecht gehouden, ik schei er mee uit!"

Jelle, een sterke kerel met vierkante schouders heeft tronend boven op het voer, niet de minste erg in 't vervallen gezicht van zijn zwager.

„Nou al? Man, je bent nog maar net begonnen! Ik dacht, dat jij meer in je mouwen had! Nee, eerlijk, dat valt me van je tegen! Maar dat zijn de boer z'n ganzen ook niet! Je acht je handjes natuurlijk te goed voor dit werk!"

Heerco verdedigt zich niet, maar laat zich in de eerste de beste hooiopper vallen.

„Ja, of je nu mooi praat of lelijk, je krijgt me hier vooreerst niet weer uit!"

Jelle speelt voortreffelijk de hevig ontgoochelde: „Dan denkt een mens, dat ie voor een dag es een goedkope werkkracht heeft en komt zo op de koffie! Je bent ook al weer niet de krachtpatser, waar ik je voor bekeek! Enfin, 't is niet anders. Ik zal Dijkstra maar weer aan laten rukken!"

Hij vormt van zijn twee handen een trompet en klaroent: „Oene, komt op! De leeuw ligt al geveld!"

Heerco heeft danig de damp in en wou om een mooi ding, dat hij nooit op de onzalige gedachte gekomen was, hier naar toe te gaan en het zou hem een vermogen waard zijn, als hij goed en wel weer in de benen was en bij mem in de keuken. Hij stelt daartoe echter maar niet eens een poging in 't werk, want zijn rug is als gebroken. Hij strekt voorzichtig zijn benen nog wat meer en blijft doodstil liggen.

(wordt vervolgd)

KRYPTOGRAM

HORIZONTAAL: 1. gehakt? nee eerder geslagen vlees; 8. In deze gelijkmatig warme kas vindt u nooit meer dan één appel; 9. Engelse dames ontbreken; 11. Een kleine verandering aan de achtersteven maakt dit Italiaanse schip van de Mongoolse nationaliteit; 12. hij is uw naaste; 13. kip? 14. doelloos deel van ingrediënt duurde dozijn jaren; 16. moet tegen zo'n duwtje kunnen; 19. kenmerk van het ware; 22. genegenheid van iemand, die geen vrijgezel is; 24. uren als de tijd niet vliegt? 25. het worstelend deel van Zeeland; 26. dit tillen doet het geld naar u toestromen; 27. zo'n huwelijk gaat niet door.

VERTICAAL: 2. als u hiervoor gaat staan wordt u genomen of geknipt (merknaam); 3. aangemeten geld? 4. deze zangers vindt u tenslotte in Skandinavië huis aan huis; 5. heet hij zo, omdat er zoveel geld voor hem moet komen? 6. voor actie is tenslotte veel voetenwerk nodig; 7. alleen kan hij niet leven, maar anderen zien hem liever gaan dan komen; 10. bewogen schip, dat zijn stuurinrichting heeft verspeeld? 12. oblige; 15. horen deze politieke leiders in een klooster thuis? 17. als u iets zo maakt, wordt het slijk (2,5); 18. verdeel en heers niet, want zo heb je de leiding en deel je het in tweeën, dan mag je er slechts naar kijken; 20. bevelen, waar een handelsreiziger naar hunkert; 21. als deze lui in de middel dikker worden, worden zij als bomen zo slank; 23. haar werd uit haar schoondochter een zoon geboren.

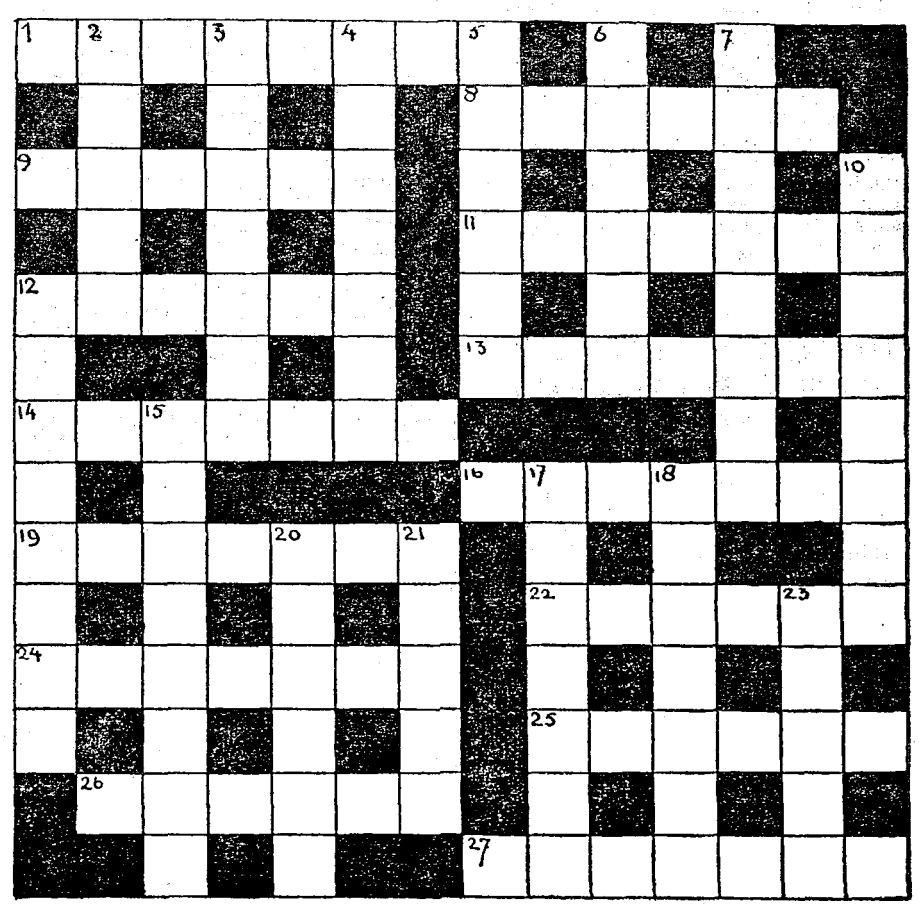

De kleine Luiden

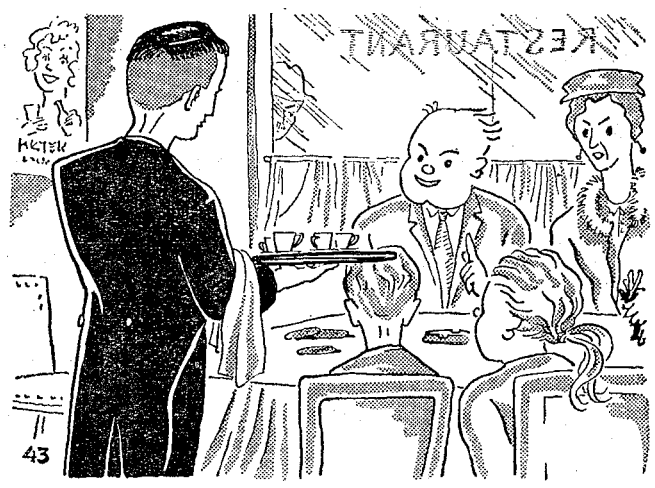

43. Luiden was nu weer verenigd met zijn gezin, maar zijn vrouw was nog niet in een staat van vriendelijkheid te brengen. Daarom besloot hij eerst maar een kop koffie te gaan gebruiken, vertrouwende, dat haar stemming dan wel zou verbeteren. Terwijl zij zich lieten bedienen, tuurde een heer door het raam van het restaurant. Het was een functionaris van de Binnenlandse Veiligheidsdienst, die de opdracht gekregen had om uit te vissen, of een eigenaardig kort en gezet heertje, op reis met vrouw en kinderen naar het regeringscentrum van Nederland, gevaarlijke plannen had, die de veiligheid van het land zouden kunnen ondermijnen. Ogenschijnlijk leek het gezin volkomen betrouwbaar en onschuldig, doch er lopen meer wolven in schaapskleren rond . . .

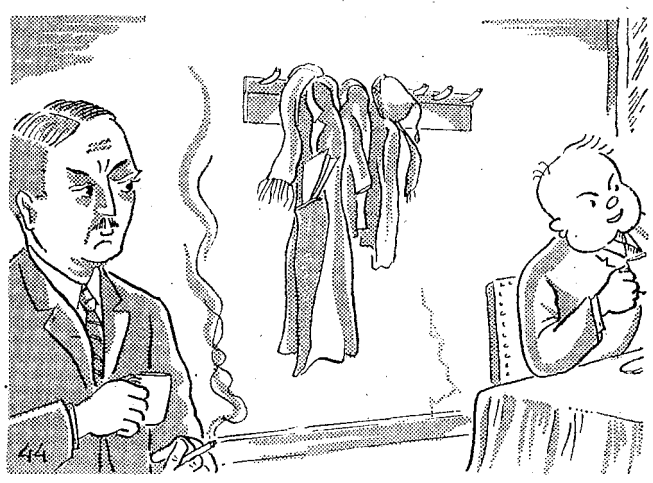

44. De heer van de B.V.D. ging dus ook het restaurant binnen en bestelde eveneens koffie. Zijn mening, dat deze mensen geen enkel gevaar zouden veroorzaken, werd bij hem versterkt toen hij hoorde, op welke vriendelijke manier de kleine Luiden zijn vrouw weer in een goede stemming trachtte te brengen. De functionaris van de Binnenlandse Veiligheidsdienst had al spoedig bemerkt, dat in de binnenzak van de overjas van de kleine Luiden een krant of tijdschrift gestoken zat. Toen de kleine Luiden zich met zijn zoontje even verwijderde en de kelner zich onderhield met mevrouw en het dochtertje, nam hij zijn kans waar. Snel en ongemerkt ging hij naar de kapstok om te zien, welke lectuur de kleine Luiden op zak droeg.

45. Het was Nederlandse Gedachten! Toen begreep de heer van de B.V.D. dat hij zich niet bezorgd behoefde te maken. Hij betaalde de koffie en ging heen. Niet lang daarna vertrokken ook de kleine Luiden en zijn vrouw en kinderen. Ze waren nu in Den Haag en Luiden riep dapper: — En nu op naar de zetel van de regering! Op de bres voor een wachthuisje in Meelstad! Hij voelde zich weer bezield van de taak, die hij zich gesteld had. Maar ze kwamen in verschrikkelijk druk verkeer terecht en toen zonk zijn moed weg. Zijn vrouw riep: — Laten we terugkeren, manlief! . . . De kinderen, in de verdrukking komende vanwege het gedrang der volwassenen, smeekten eveneens om terug te gaan naar Meelstad. — Neen, zei de kleine Luiden, — we zetten door!

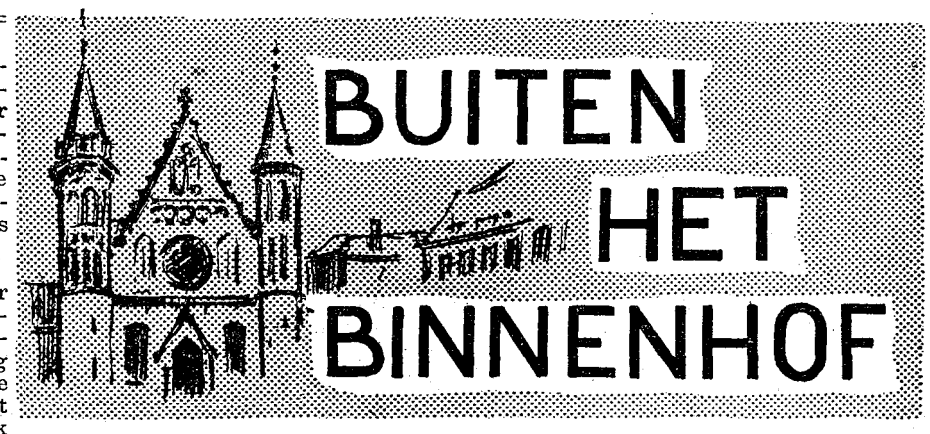

OP een formulier, waarop de invuller moest mededelen, welke functie hij op deze wereld vervulde, heb ik eens zien staan „voetganger". De ambtenaar vond dit blijkbaar geen juiste omschrijving van wat de mens in het leven houdt. Ik vond dat toen ook, al moet ik zeggen, dat ik ook wel eens bij een volkstelling iemand op de vraag: „geslacht?" heb zien invullen: „met september een varken".

Maar nu — eindelijk — de voetganger een begrip is geworden, waarmee de Hoge Raad zich intens bezighoudt, ga ik hoe langer hoe meer de wijsheid van die eerste invuller van formulieren begrijpen en waarderen.

Het te voet gaan is een van de eerste en natuurlijke functies van de mens, het eerste bewegen in deze wereld, het eerste afstand nemen van de mensen en dingen rondom hem. De voetganger ziet de wereld anders en ziet de mensen anders en door het te voet gaan brengt hij in het algemeen meer eerbied voor het leven op, dan de ruiter, de autorijder, de fietser of de vlieger. Van de eerste voetganger tot de eerste maanganger liggen eeuwen, eeuwen, waarin veel veranderd is, maar waarin de voetganger min of meer de voetganger gebleven is. Dezer dagen overlegde ik of ik een voetreis zou maken naar Florence of naar Parijs, of naar Bologna, waar — naar ik meen — de oudste universiteit ter wereld staat. Ik dacht aan al die studenten in de middeleeuwen, die wel een half jaar op weg waren naar de wijsheid, al wandelende en lerende en les gevende en uit hun ogen kijkende en daardoor wijsheid vergarende. Wie tegenwoordig nog loopt is in sommige ogen ouderwets, wie de voortschrijding van het verkeer met zijn voeten wil tegenhouden wordt voor dwaas uitgekreten. Wie loopt er nu nog? Merkwaardig is echter in deze ultra moderne tijd, de tijd, waarin ruimtevaarte aan de orde van de dag is, dat het gezegde nog altijd „loop naar de maan" is en niet „schiet naar de maan".

NEEM nu Dirk de Vries uit Dokkum. Hij is een voetganger. Sinds Bonifacius het land der Friezen bewandelde is er nooit zo'n ophef van een voetganger gemaakt als van Dirk de Vries uit Dokkum. Hij is veroordeeld door de Amsterdamse rechtbank omdat hij het verkeer in gevaar zou gebracht hebben, wijl hij zelf, de voetganger, geen verkeer zou zijn. De voetganger heeft namelijk lange tijd gegolden als een verkeerd verkeer. Hij was wel in het verkeer, maar hijzelf was geen verkeer. In deze verkeerde wereld kon de voetganger alles overkomen, hij werd of niet geduld, of overreden, of verbaliseerd. Alleen maar omdat hij zijn voeten gebruikte om er mee te lopen en te wandelen. Dirk de Vries heeft dat niet genomen en hij heeft het wat men noemt „hogerop" gezocht.

Gelukkig zijn er nog rechters in Den Haag en derhalve heb ik met veel plezier de opvatting gelezen, welke de procureur-generaal van die Hoge Raad er op na houdt in verband met de voetganger.

Er heerste tot nu toe onzekerheid over de positie van de voetganger. Neem daar bij nog de onzekerheid waarin de voetganger als hij door de wereld gaat altijd verkeert, dan begrijpt u wel welke zekerheden deze mens te voet moet ontberen.

Geen onzekerheid wil nu de procureur bij de Hoge Raad. Zolang de wetgever geen geheel bevredigende regeling heeft getroffen — en dat heeft de wetgever niet — schijnt het de procureur-generaal in overeenstemming met de strekking van de gehele verkeerswetgeving, dat artikel 28 lid 1 sub b van het Wegenverkeersreglement wordt toegepast op een wijze, die ook de voetganger beschermt, nu deze bij niet toepasselijkheid van het artikel gevaar kan lopen .

Dat is duidelijke taal niet waar?

Daar is geen word Frans bij.

Nu is de zaak niet zo eenvoudig als het lijkt. Want de zaak, waarom het hier gaat is in eerste instantie ook moeilijker dan ik hier geschreven heb. Maar dat laat ik nu maar even terzijde. De gedachtengang van de procureur-generaal — ik hoop, dat hij net zo'n voetganger is als ik, want wandelen en lopen is een heerlijke beweging — is: die voetganger heeft rechten. Plichten heeft hij ook — die hebben we allemaal — maar rechten zal de voetganger ook bezitten.

OP 23 februari — dat wordt de slag bij Waterloo voor de voetgangers! — zal de Hoge Raad nu uitspreken of de voetganger verkeer is, ja of nee. Als die Raad uitmaakt dat de voetganger geen verkeer is, is het gedaan met de voetganger. Maar als de voetganger wel verkeer is, dan geldt de wet ook voor hem, en met name geldt dan de Verkeerswet voor hem.

U zult wel begrepen hebben, dat ik een voetganger ben. De Williams hebben de pelgrimstocht naar Kantelberg meegelopen. Ondergetekende heeft dat Kantelberg, het huidige Canterbury, te voet bezocht. Maar dat hij nu al bijna vijftig jaar als een door wetten niet beschermd verkeer aangemerkt wordt, verdriet hem dagelijks. Straks kan het wandelen en het lopen der Groenkopers als verkeer worden aangemerkt. En ik vraag u, waar vindt u de meeste heren in het verkeer?

In de verhalen van Olie B. Bommel en bij de Groenkopers.

William Groenkopers

KIEZERSTEELT

ZODRA 1 februari in het land was, nu een halve eeuw geleden, begonnen de politieke bladen te schrijven over de kiezerslijst.

Men hield zich bezig met de *kiezersteelt*.

Er waren nl. vijf soorten van kiezers.

De belastingkiezers behoefden geen moeite te doen. Zij werden ambtshalve op de lijst geplaatst, mits zij de rijksbelasting over 1909 vóór 1 februari 1910 hadden betaald.

Dan volgen de loonkiezers. Zij moesten zich *melden*. Daarbij moeten zij verklaren, dat zij in vaste dienst zijn geweest en hoogstens één keer van patroon zijn veranderd en dat zij op grond van de wet loonkiezer kunnen worden. Het bedrag aan loon is in de verschillende gemeenten niet gelijk. In grote steden is het 400 gulden per jaar, in de laagste plattelandsgemeenten 275 gulden per jaar. Een vrije woning geldt ook als loon en wordt gerekend in sommige plattelandsgemeenten op 25 gulden, in de grote steden op 75 gulden. Inwonende knechts kunnen natuurlijk het genot van kost en inwoning optellen bij hun loon in geld, en die kost en inwoning wordt dan gerekend op 175 tot 275 gulden. Maar niemand behoeft te vertellen, hoeveel hij verdient. Een verklaring, dat men krachtens de wet er recht op heeft om loonkiezer te worden is voldoende.

Dan volgen de huurkiezers. Ook zij moeten zich melden, willen zij op de kiezerslijst geplaatst worden. Wie in de stad een huur betaald van *f* 1,50 in de week, kan als huurkiezer worden geplaatst en voor het platteland variëren de bedragen van 1 gulden tot *f* 0.80 per week. En schippers, die een schip van minstens 24 kubieke meter in huur of in eigendom hebben, kunnen zich ook als huurkiezers opgeven.

Dan zijn er ook spaarbankkiezers. Wie op 1 februari kan bewijzen, dat hij een jaar lang 100 gulden nominaal op het Grootboek heeft staan of 50 gulden op zijn spaarbankboekje, kan zich als spaarbankkiezer melden, en moet zijn spaarbankboekje laten zien. En tenslotte zijn er de examenkiezers. Dat zijn zij, die „met goed gevolg hebben afgelegd een examen, ingesteld krachtens de wet of aangewezen bij algemene maatregel van bestuur en in verband staande met de benoembaarheid tot enig ambt, de vervulling van enige betrekking of de uitoefening van enig bedrijf of beroep."

En dan komt er een staartje: zij die in het afgelopen jaar onderstand hebben gehad van een instelling van weldadigheid of van een gemeentebestuur, kunnen geen kiezer worden. Als onderstand gelden niet geneeskundige hulp of medicijnen, wel versterkende middelen.

En wie dit nu alles in zijn hoofd of in zijn boekje heeft, kan zich wijden aan de kiezerskweek. Hij kan de mensen opzoeken, die in de termen vallen om zich te melden.

En onder onze oudere lezers zijn er nog, die zich dat werk herinneren, waardoor de kiesvereniging er niet zelden in slaagde een vrij groot aantal kiezers te kweken. Wij persoonlijk herinneren ons nog goed, hoe de boerenknechts van 25 jaar en ouder op deze manier kiezer werden, omdat loon plus kost en inwoning boven het voor elke gemeente vastgesteld bedrag ging. Waarbij de Regering voor een afzonderlijke complicatie had gezorgd door sommige gemeenten te splitsen in een duurder en een goedkoper deel.

16e JAARGANG NO. 5 6 FEBRUARI 1960

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Tussentijdse balans van Dr. Berghuis

IN een mild betoog heeft de voorzitter van de anti-revolutionaire partij, dr. W. P. Berghuis, er woensdagavond op gewezen, dat men van het huidige kabinet helaas niet kan zeggen, dat het spectaculair, krachtig en evenwichtig is. Met alle sympathie voor zijn leden en met alle instemming ten aanzien van de politieke uitgangspunten, bestaat er een zwakheid in leiding en beleid, die vooral voor het beeld naar buiten kwalijk is. Het moet, zo zei hij, in beginsel mogelijk zijn een kabinet, dat men steunt, tijdens de rit te corrigeren, als de noodzaak hiervan blijkt.

Dr. Berghuis sprak in zijn functie van partij-voorzitter voor een druk bezochte vergadering van de a.r.-kiesvereniging „Nederland en Oranje" te Velp. Hij wierp hierbij, zoals hij verklaarde, een korte blik op de algemene politieke situatie in Nederland van dit ogenblik. Na acht of negen maanden regeren van het huidige kabinet was het volgens hem onmogelijk een definitieve balans op te maken. Hij gewaagde dan ook van een tussentijdse balans en van enkele dingen, welke hem als voorzitter van de A.R.P. van 't hart moesten.

In Nederland, zo zei hij, was men bezig de politieke schade in te halen van het interim-kabinet Beel, dat uit het gestrande brede basis kabinet was voortgekomen. Was de brede basis langzamerhand zo geworden, dat men elkander alleen nog verdroeg en ontzag, maar geen wezenlijke band meer voelde, het tijdelijke kabinet Beel was een tussenoplossing, waardoor er van politieke activiteit zeer weinig terecht kon komen. Op 't ogenblik, onder de regering De Quay, draaide het politieke bedrijf weer op volle toeren, speciaal in de Staten Generaal. De politieke tegenstellingen waren niet alleen verscherpt, maar ook de politieke toon was heel anders geworden. Dit was echter gezond en gaf allerminst aanleiding tot ongerustheid.

Wat op de kadervergadering van de P.v.d.A. in Den Haag naar voren was gekomen, moest niet allemaal even zwaar en even serieus genomen worden. De socialisten zaten nogal met hun leer in de knoop, getuige o.m. de resultaten van de studie-conferentie, welke de dr. Wiardi Beckman Stichting twee weken tevoren had belegd. Op de massa-bijeenkomst in Den Haag had men meer over de zwakheid van regeerkracht van het kabinet De Quay gesproken dan over zakelijke punten van kritiek.

Dr. Berghuis wilde niet ontkennen, dat de socialisten veertien jaar lang grote invloed in het Nederlandse regeerkasteel hebben gehad. In 't bijzonder onderstreepte hij, dat het noodzakelijke, naoorlogse overheidsingrijpen de P.v.d.A. in de kaart heeft gespeeld en dat iedereen een tik van deze molen heeft gekregen. Het „vluchten in de staat" als verschijnsel is wel zeer duidelijk openbaar geworden in de ontwikkeling van de vrijere loonvorming. Merkwaardig was, dat het verzet hiertegen juist van de zijde van enkele grote, liberale werkgevers kwam, die van mening waren, dat het veel eenvoudiger was als de overheid op gezette tijden loonronden vaststelde, zoals voor het kabinet De Quay geschiedde.

Het huidige kabinet, waaraan voor 't eerst sinds de oorlog geen socialisten deelnemen, heeft, aldus de voorzitter van de A.R.P. twee uitgangspunten gehad. In de eerste plaats wilde het meer verantwoordelijkheid op de schouders van de burger leggen. In de tweede plaats wenste het meer vrijheid ten opzichte van de staat. Uit deze twee hoofddoelstellingen vloeiden het streven naar een vrijere loonvorming voort, het streven naar de afschaffing van huur- en melksubsidies, het streven naar de verschuiving van de woningbouw van de overheids- naar de particuliere sector en het streven naar een sterkere beheersing van de staatsuitgaven.

Achter al deze zaken stelt de A.R.P. zich con amore, zo verklaarde dr. Berghuis. Tot op het ogenblik kon echter niet gezegd worden, dat het kabinetsbeleid spectaculair, krachtig en evenwichtig is geweest. Wel kon men stellen, dat de zwakke momenten van deze regering koren op de molen zijn van de socialistische oppositie.

De ongelukkige hand van het kabinet moest echter niet worden overdreven. Concessies tegenover de Staten Generaal pleitten niet tegen, maar juist voor deze regering. Het laatste kabinet Drees, het zgn. brede basis kabinet, was per slot van rekening vastgelopen op het „onaanvaardbaar" van de socialistische ministers.

De voorzitter van de A.R.P. betwijfelde, of het juiste samenspel in acht genomen werd. De relatie kabinet-Staten Generaal bevond zich nog niet in de juiste sfeer en ook de juiste instelling ten opzichte van elkaar moest nog worden gevonden. Dit allemaal op rekening van de regering te schuiven, was onjuist. Kabinet zowel als regeringspartijen moesten zich nog aan de nieuw ontstane situatie aanpassen.

De zwakheid in leiding en beleid hield gelukkig geen verband met de politieke combinatie, waarop het regeringsteam berust. Zij was bepaald geen uitvloeisel van spanningen, welke door de politieke samenstelling zijn ontstaan. De A.R.P. stelde zich dan ook volledig achter haar drie ministers, die min of meer de ruggegraat van het kabinet vormden en was zich volledig van hun zware verantwoordelijkheid bewust. De regering moest zich echter realiseren, dat zwakheden, welke verband houden met persoonlijke situaties niet remmend mogen werken op de vastheid van beleid. In beginsel moest het mogelijk zijn een kabinet, dat men steunt tijdens de rit aan correcties te onderwerpen, als de noodzaak hiervan blijkt.

Knelpunten noemde dr. Berghuis de wetsontwerpen inzake de voetbaltoto, de reorganisatie van het onderwijs (mammoetwet) en de inpoldering van de Lauwerszee. Deze knelpunten konden en mochten echter niet leiden tot een kabinetscrisis, tot het verbreken van de politieke combinatie, waaruit de regering bestaat.

Op het punt van de voetbaltoto zouden de Kamerfracties van de A.R.P. een onverbloemd „neen" laten horen, doch dit betekende niet, dat men daarom niet met voorstanders aan één tafel kon zitten. Wat de mammoetwet betreft, zou het te gek zijn, als de christelijke partijen elkaar niet konden vinden. De inpoldering van de Lauwerszee, waarvan nog niet officieel vast staat of zij in het urgentie-programma van de regering wordt opgenomen, mocht in geen geval door het Noorden politiek worden overspannen, doch van de regering kon zeker een zakelijke uiteenzetting worden verlangd, als het project voorlopig van de baan zou worden geschoven.

Ten aanzien van de wilde busstaking van de vorige week en het daarop gehouden Kamerdebat wilde dr. Berghuis zeker niet van een zwarte dag spreken. De regering had zijns inziens té spontaan gereageerd, waardoor niet de stakers, maar ongelukkigerwijs de bonafide organisaties getroffen werden. Gewichtiger dan al het rumoer over het gewraakte ultimatum was het feit, dat het in Nederland blijkbaar mogelijk was wilde stakingen in gebieden te organiseren, welke voorheen om hun arbeidsvrede bekend stonden. Hoewel het ongeduld van de buschauffeurs begrijpelijk was, had men hier toch met een bedenkelijk verschijnsel te doen, dat enigszins met zorg moest vervullen.

De commerciële televisie, ofschoon in beginsel geen knelpunt, nam de voorzitter van de A.R.P. ook nog op de korrel. Aan reclame in de televisie konden we op de lange duur misschien niet ontkomen, maar een nieuwe organisatie hiervoor had toch alle denkbare bezwaren. Een en ander zou doorbreking van het huidige omroepbestel betekenen, dat tot de structuur van het Nederlandse volk behoort.

Colijn op de kaderdag van de P.v.d.A.

Mr. Burger: „Vroeger wisten ze wat gezag was!"

* * * Anti-toto en pro Kret

Onze partij heeft zich in haar Program van Actie-1959 tegen de gokzucht uitgesproken. Doch daarbij bleef het niet. Dit Program zegt er ook iets positiefs bij, nl. dat voor onmisbare uitgaven (inzake de sportbeoefening) een andere oplossing moet worden gevonden.

Dat deze uitgaven noodzakelijk zijn is duidelijk. Men kan de toto-kwestie niet geheel onbevangen beoordelen indien men daarin ook niet een „onbetaalde rekening" ziet en erkent. Het vereffenen daarvan is een constructieve opgave. De Ned. Christelijke Sport Unie ondervindt die opdracht aan den lijve. Het is haar eer en met name die van haar adviseur ds. A. J. Kret uit Krimpen aan de Lek, dat een andere oplossing dan die van de toto wordt beproefd. Het inmiddels bekend geworden en aanvaarde plan-Kret houdt in, dat ieder lid der bij de N.C.S.U. aangesloten organisaties een contribuant vindt, die per week een kwartje of 10 gulden per jaar betaalt. Dat miljoen-plan (de N.C.S.U. heeft nl. 100.000 leden) moet slagen, wil ons volk niet de naam krijgen wel anti-met-de-mond, maar niet pro-met-de-daad te kunnen zijn.

Vóór de actie begint (op 10 maart) en ongevraagd willen wij hierop met alle nadruk wijzen. Het gaat hier niet om een gave alleen, maar om een opgaaf vooraf! Dit durven en doen moet ons al toespreken ook al hebben wij zelf nooit aan sport gedaan.

Ook een Barneveldse voetbalvereniging heeft „neen" tegen de toto gezegd omdat deze het geld uit zondagsspel verkrijgt. Ook dat is een belangrijk aspect in de totokwestie waarop vaak te weinig wordt gelet. Deze club gaat dus de contributies verhogen en rekent ook op toenemende steun van de begunstigers.

Met warme sympathie maken wij zowel van dit landelijke als van dit plaatselijke initiatief melding omdat er uit blijkt, dat uit volle overtuiging „neen" gezegd kan worden tegen een onjuiste, hoewel verleidelijke oplossing, terwijl tegelijkertijd mogelijkheden om het basis-probleem (het geldgebrek bij de sportbeoefening) op te lossen worden gepresenteerd. Die pogingen mogen niet falen. Dit standpunt zij onder ons volksdeel gemeengoed.

* * * Wonder kwam, crisis blijft

Menigeen zal geneigd zijn om na het herstel van de orde in Algiers, weer tot de orde van de dag over te gaan. Wij geloven daarentegen, dat de capitulatie van de rebellen slechts een fase is in de strijd tussen het Frankrijk-van-De Gaulle en de extremisten. Daarom is er alle aanleiding op zijn hoede te blijven. Dat geldt voor alle vrienden van Frankrijk.

De ineenstorting van het verzet van Ortiz en Lagaillarde mag wel als een wonder worden beschouwd als men kennis neemt van de grote grieven en het uitgebreid verzet van niet slechts de Franse kolonisten in Algiers maar ook van menige verzetsorganisatie in het moederland. Achteraf schijnt het ontslag van Massu de goed voorbereide revolte te hebben verhaast en dus onvoldoende „uitgebalanceerd" doen zijn. Het feit dat de massa in Algiers ook nu de rebellen als helden vereert doet voor de toekomst niets goeds verwachten. Evenmin het feit dat De Gaulle sinds 1958 reeds duizenden onbetrouwbare officieren heeft moeten overplaatsen naar minder explosieve oorden. De zuivering kan nu weer van voren af aan beginnen. Daar wijzen de vele arrestaties en huiszoekingen, ook in Frankrijk, wel op.

Hoe dankbaar men mag en moet zijn voor het feit, dat (menselijk gesproken) Frankrijk door de hand van een 70-jarige staatsman voor een burgeroorlog is behoed en hoeveel lof en dank De Gaulle daarvoor ook toekomt, het probleem blijft. Het is de gezagscrisis, die — vrezen wij — ook niet door het toekennen van volmachten aan de regering voor de duur van 1 jaar, wordt opgelost.

Nog een flinke ruk aan

A.L.A.

✦ *De 3000 moet vol!*

BIJNA is het streefgetal: 3000 nieuwe abonnees voor Nederlandse Gedachten bereikt. Er zijn nu haast 2700 aanmeldingen genoteerd. Het gaat dus om nog 1/10 deel van het totaal. Eerder vinden wij de actie niet geslaagd, hoe grote waardering wij ook hebben voor wat er voor ALA in tal van plaatsen gepresteerd is. Daarom is nu een woord op zijn plaats tot de besturen van de kiesverenigingen, waar blijkens de gegevens, nog geen hand voor ALA uitgestoken is. En die zijn er nog steeds te veel, ook al zouden het er maar 2 zijn. Helaas het zijn er meer.

Tot hen richten wij ons vooral, nu het gaat om de laatste loodjes. Die zijn in dit geval **niet** de zwaarste. Althans zijn zij niet zwaarder dan in die vele andere plaatsen waar wel hard aan de abonneewerfactie getrokken werd. Wij kunnen maar niet goed begrijpen hoe die besturen, die wij hier bedoelen, hun non-activiteit met hun verantwoordelijkheidsbesef in overeenstemming kunnen brengen. Al zijn zij blijkbaar niet bang voor vragen op de ledenvergadering hoe het er met ALA in hun woonplaats bijstaat, hun zelfrespect moet hun toch een betere weg wijzen?

Ons dringend beroep, vooral op die besturen luidt: ga alsnog aan de slag! Laat door uw toedoen het getal 3000 nieuwe abonnees volgemaakt, ja overschreden worden! Dan hebt u de voldoening van erbij-geweest te zijn!

Gelukkig is het ondoenlijk de resultaten van al die kiesverenigingen die **wel** aan ALA meegedaan hebben, hier te vermelden. Zij hebben er toe bijgedragen hun Kamercentrales een goed figuur (beter: een bewijs van liefde voor de antirevolutionaire zaak) te doen leveren. Daarom vermelden wij het totaalresultaat der Kamercentrales wel:

DE ALA-CIJFERS

Kamercentrale	stand vóór A.L.A.	Aanmelding tot 1 febr.
Dordrecht	2050	466
Overijssel	1286	284
Friesland	1409	240
Groningen	1185	226
Rotterdam	681	199
Leiden	1118	169
Haarlem	824	152
Drenthe	944	158
Utrecht	931	130
Arnhem	956	113
Zeeland	737	106
's-Gravenhage	716	92
Den Helder	593	70
Amsterdam	506	63
Nijmegen	521	66
's-Hertogenbosch	197	38
Tilburg	143	16
Maastricht	58	1
Diversen (voornamelijk varenden)	—	19

De conclusie in hoofdlijnen mag wel luiden, dat de gunstigste resultaten worden geboekt in de Kamercentrales, die reeds de meeste abonnees hadden. Tussen hen slaat het ondernemende Rotterdam een uitmuntend figuur. Ook valt op de nek-aan-nek race tussen Groningen en Friesland, Haarlem en Drenthe, Arnhem en Zeeland. De ere-palm komt onbetwist aan de Kamercentrale Dordrecht toe. Hulde, vooral aan de Statencentrale Dordrecht!

Wij hopen en verwachten dat deze lijst niet alleen in de besturen der Kamercentralen zal worden besproken. Vooral vele kiesverenigingen zouden toch aanleiding in deze gegevens moeten zien om hun K.C.-cijfer een eind omhoog te brengen.

Vandaar dat wij het motto nog eens doorgeven:

NOG EEN FLINKE RUK

AAN ALA !

OP NAAR DE 3000 !

ONDERWIJSCONFERENTIE

HET Provinciaal Comité Drenthe heeft een lofwaardig initiatief genomen. Het belegt heden, 6 februari, te Hoogeveen een onderwijsconferentie. De bekende onderwijsspecialist, de heer T. M. Gilhuis te Dordrecht spreekt over „Verflauwing der grenzen". Vanaf 11 uur wordt in discussie-groepen de algemene bespreking, waarvoor terecht veel tijd is uitgetrokken, voorbereid. Docenten van **alle typen onderwijsinstellingen** worden op deze studie-conferentie verwacht. De dames onder hen zullen het speciale welkom dat haar wordt toegeroepen niet willen beschamen. Zij zijn er.

Het Centraal Comité heeft grote waardering voor initiatieven als deze. Naast de Mammoetwet zal zeker ook op vele vosjes die wellicht de Drentse wijngaard van het onderwijs bedreigen, aangelegd worden,. Of het tot scherpschieten en genade-schoten zal komen, moet nog worden afgewacht.

Ongevraagd willen wij gaarne tot elke docent(e) in Drenthe, die dit blad bij de ochtendpost vond en dit stukske onder ogen kreeg, zeggen: rept u alsnog naar Hoogeveen. Op elk moment van de conferentie bent u welkom en wordt er op u gerekend. Zelfs op de middagbijeenkomst, die om 14 uur, eveneens in het **Herman Bavinckhuis** (Hoofdstraat) gehouden wordt.

ROEP OM GEZAG

DE socialisten hadden haastig een kaderdag in Den Haag samengeroepen. Het schijnt, dat zij een kabinetskrisis hadden „geroken" en er nu in elk geval op tijd bij wilden zijn. Maar alles was rustig in Den Haag en de spanning daar en elders had alleen betrekking op de vraag, of de muiters in Algiers eerst voor de eer nog een beetje zouden gaan vechten dan wel zich zonder meer met hangende pootjes overgeven.

Op deze kaderdag klonk de roep om een sterk gezag. Zelfs werd dr. Colijn, eens zo verguisd, aan de mensen voorgehouden als een man, die wist wat gezag was, die wist, dat er geregeerd moest worden.

Wij zijn van ouds een partij, die het gezag hoog weet te houden. Dat is b.v. in 1918 duidelijk gebleken.

Voor Godt wil ik belijden
End Zijner groter macht
Dat ick tot gheenen tijden
Den Coninck heb veracht.

Zo staat het in het Wilhelmus. En het is een woord dat wij herkennen als een christelijk-staatkundige belijdenis.

MAAR het is de vraag, h o e men het gezag eert. Er zijn velen in diepe bewondering over De Gaulle. En ook wij hebben hem gehoord en gezien via de televisie, toen hij de Fransen aankeek, en zijn gezag liet gelden, als president en als generaal. Waarin wortelt dit gezag van De Gaulle? Het is een dictatuur op revolutionaire grondslag. En een dictatuur is altijd gevaarlijk. Calvijn heeft in zijn tijd dat al gezien: het is beter, het gezag bij velen te brengen, dan het in handen te geven van één man. Een w e t t i g gezag, op l e g a l e wijze tot stand gekomen, is een gezag, dat de g e w e t e n s aanspreekt. Een revolutionair gezag kan een zekere bewondering verwerven, als het met genialiteit wordt uitgeoefend, maar het wordt niet gedragen door het geweten van het volk.

Daarom is het altijd vreemd, als revolutionair-gezinden roepen om een sterk gezag.

EEN sterk gezag is iets anders dan een hard gezag. Een moeder van een groot gezin kan een sterk gezag hebben, sterker dan dat van de vader, die er wel eens opslaat, en ook wel eens vloekt.

Een sterk gezag is wel een gezag, dat een vaste lijn volgt. Ons gezag in Indonesië na 1945 is te grabbel gegooid, doordat het toenmalige bewind in Nederland tweemaal een politionele actie gelastte, en daarvoor en daarna een politiek speelde van „wij hebben een groot vertrouwen in de heren". Iedere gezagsdrager voelde zich daardoor onzeker.

Een vaste lijn volgen, dat is wat anders dan koppig gelijk willen hebben. K o p p i g h e i d i s 't w a p e n v a n d e z w a k k e n. Wie s t e r k i s e n z i j n l i j n v a s t h o u d t, i s t o t o v e r l e g e n o n d e r h a n d e l e n i n s t a a t. En als het gevoel voor de noodzaak van zulk een overleg ontbreekt, dan trekt de regering zich terug in een bastion en dan komt er kortsluiting met de Kamer. Deze twee elementen: de v a s t e l i j n en d e e c h t e b e r e i d h e i d t o t o v e r l e g zijn de kenmerken van een echt democratisch en zedelijk sterk bewind. Wie dat weet te realiseren, is een staatsman.

DE antirevolutionaire partij heeft altijd in één adem genoemd gezag è n v r i j h e i d.

Zij horen bij elkaar. Dictatuur en vrijheid, verdragen elkaar niet. Gezag en revolutionaire gezindheid evenmin.

En ware vrijheid is onbestaanbaar zonder d e w e t, die het recht vastlegt, het gezag aan regels bindt en aan grenzen, en die veiligheid, zekerheid en ruimte geeft.

Het is een goedkope kreet soms, de roep om gezag, om een sterk gezag, om „een regering, die regéért." Het is een ernstige, principiële zaak, om gezag en vrijheid beide te zien en te eerbiedigen in de lijn van het Wilhelmus, waarvan we nu de tweede helft van de strofe citeren:

Dan dat ick Godt den Heere
Der Hoogster Mejesteyt·
Heb moeten obedieren
Inder gerechtigheyt.

NEDERLANDSE GEDACHTEN
onder redactie van H. Algra (voorzitter), H. van Eysden, J. W. Ooms, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide. Secretaris: G. J. H. Griffioen.
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. K 70 - 631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telef. K 2980 - 63224.
ABONNEMENTSPRIJS *f* 6.50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

Schimmelpenninck
fijn! die ken ik

SINGER SELECTEERT INDISCHE KRUIDEN
Wordt U te zwaar? Neem de onschadelijke Indische
ONTVETTINGS-PILLEN
40 stuks f. 1.30
120 stuks f. 3.40
(KOEMIS KOETJING)
REMOEKDJOENG
Urine-afdrijvend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.31
Verhoog Uw gal- en leverwerking door
TEMOE LAWAK
Bloedzuiverend, zacht laxerend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.65
N.V. THE SINGER IMPORT • HOF 39 • AMERSFOORT, TELEFOON 5547

SCHOOLMEUBELEN
MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. - EDE

Bespaar

uzelf kosten en ons extra werk. Dat kunt u doen door vóór 15 februari a.s. het abonnementsgeld van Ned. Gedachten (*f* 3,25 per half jaar, *f* 6,50 per jaar) over te maken op ons gironummer 89673 ten name van A.R.-partij te Den Haag. Na genoemde datum worden de kwitanties verzonden verhoogd met *f* 0,40 incassokosten.

EIKENDAL OPTIEK
Exclusieve monturen
DEPOT: CARL ZEISS
BERGSTR 12 TEL 2038 WAGENINGEN
Ook volgens afspraak

BON

Ja, ik wil Nederlandse Gedachten graag elke week ontvangen. Verzoeke daarom als abonnee te noteren:

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Abonnementsprijs (bij vooruitbetaling te voldoen) per half jaar *f* 3,25/per jaar *f* 6,50. Betaling zal geschieden per giro/bij aanbieding kwitantie (doorhalen wat niet verlangd wordt).
In open enveloppe met 4-cents postzegel zenden aan Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te Den Haag.

FLITSEN UIT HET PARLEMENT

TWEEDE KAMER

Minister Van Aartsen streeft naar:
EEN GROTERE PRODUKTIE VAN VOLKSWONINGEN

DE behandeling van de Begroting van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid in de Tweede Kamer heeft wel op duidelijke wijze in het licht gesteld, dat er ten aanzien van het te voeren beleid belangrijke tegenstellingen waren. Er was eenheid van inzicht met betrekking tot het feit, dat de woningnood nog van grote betekenis is en dat alles in het werk moet worden gesteld om de achterstand zo spoedig mogelijk in te halen, waarbij men van mening verschilde over de vraag hoeveel tijd daarmede nog gemoeid zou kunnen zijn. Er was ook overeenstemming over de noodzaak de activiteit van de overheid en van de bouwnijverheid vooral te richten op zogenaamde betaalbare woningen voor werknemers en kleine middenstanders, omdat het bestaande tekort zich met name op deze categorie van woningen toespitst.

Maar de tegenstelling kwam aan het licht wanneer het ging over het beleid dat moest worden gevoerd, teneinde hier tot tastbare resultaten te komen.

DEZE tegenstelling was er met name met betrekking tot de oppositie. Het was de heer Bommer (P.v.d.A.) die critische opmerkingen liet horen over de koers van Minister Van Aartsen; diens bezwaren culmineerde in het indienen van een motie, waarbij aan de Kamer een uitspraak werd gevraagd over het aantal woningwetwoningen, dat in het programma van de regering opgenomen zou moeten worden. Zijn bedoeling was dat het aantal woningwetwoningen zou worden opgevoerd tot 42.500, terwijl de minister had voorgesteld 37.500 van deze woningen, dit laatste evenwel met de mogelijkheid van een uitloop, indien zou blijken, dat langs andere weg (namelijk inschakeling van de particuliere bouw) niet voldoende betaalbare woningen beschikbaar zouden komen. Het grote bezwaar van de Partij van de Arbeid was, dat naar het inzicht van deze fractie, niet het doel van de regering was om meer volkswoningen te doen produceren, neen, het gaat er alleen maar om aan de particuliere bouw een grotere armslag te geven, waarvoor premieregelingen zijn ontworpen, die door de heer Bommer als duur werden gekwalificeerd.

Het standpunt van Minister Van Aartsen stond hier lijnrecht tegenover.

Hij stelde, dat wanneer hetgeen hem als uitgangspunt wordt toegeschreven, juist zou zijn geweest, hij niet veel had behoeven te wijzigen, want met de bestaande premieregelingen wordt hij overstroomd met premie-aanvragen, zo sterk, dat hij tot zijn verdriet genoodzaakt was, tot een zekere blokkering te besluiten. Het gaat deze Minister inderdaad als hoofdzaak om een grotere produktie van volkswoningen; daarvoor meent hij de mogelijkheid van particuliere bouw te moeten benutten, teneinde te bereiken dat naast het voorgestelde kwantum woningwetwoningen ook een aantal volkswoningen in de particuliere bouw tot stand zullen komen. Hij is er namelijk van overtuigd, dat het vraagstuk van de bouw van meer volkswoningen niet kan worden opgelost enkel en alleen met woningwetwoningen.

Juist om deze reden had de Minister ernstige bezwaren tegen de voorgestelde motie, omdat deze rechtstreeks ingaat tegen het beleid dat hij wil gaan voeren, namelijk om door een passende premie-regeling voor particuliere bouwers tot een uitbreiding van het aantal volkswoningen te komen.

Het beleid van de Minister werd in het algemeen door onze fractie onderschreven, waarbij de heer Van Eibergen een ernstig beroep deed op de particuliere bouwers om, nu de kansen en mogelijkheden worden geboden, deze niet te verzuimen, maar het regeringsbeleid te steunen, door de aandacht vooral te concentreren op de zogenaamde A-woningen, dus juist het type, dat valt binnen de omschrijving van betaalbare woningen voor arbeiders en kleine middenstanders.

Van andere zijde in de Kamer, en hierbij valt vooral te denken aan de heer Andriessen (K.V.P.) werd nog gerept van de mogelijkheid dat het regeringsbeleid, zoals thans voorgesteld, ondanks de beste bedoelingen van de Minister, toch niet tot het voorgestelde doel zou leiden. Dat zou namelijk kunnen gebeuren, indien de particuliere bouwnijverheid, in weerwil van hetgeen thans ondernomen wordt, niet de vereiste belangstelling zou tonen en haar activiteit in hoofdzaak zou blijven richten op het duurdere type. In dat geval zou in de gedachtengang van de heer Andriessen toch een uitbreiding van het aantal woningwetwoningen onvermijdelijk zijn en hij diende een motie in, waarin enkele mogelijkheden tot uitdrukking werden gebracht. Een bepaalde wijziging van het beleid zou naar zijn inzicht nodig zijn, wanneer zou blijken, dat het voorgestelde doel niet werd bereikt.

Na de duidelijke toezegging van de Minister, dat hij weliswaar voorhands vasthoudt aan 37.500 woningwetwoningen, met een mogelijkheid van uitloop naar 40.000 als dit nodig mocht zijn, terwijl voorts 42.500 betaalbare woningen als minimum-grens wordt aangehouden, werd deze motie ingetrokken, terwijl de reeds eerder genoemde motie van de heer Bommer werd verworpen.

Hieruit blijkt dus dat de Minister van de meerderheid van de Tweede Kamer een goedkeuring van zijn beleid heeft ontvangen, waarbij de bewindsman gelegenheid krijgt zijn beleid met inschakeling van de particuliere bouw, met kracht en voortvarendheid te richten op een zodanige ontwikkeling van de woningproduktie, dat de betaalbare volkswoning in het bijzonder de aandacht krijgt.

Het mag als een gelukkige omstandigheid worden aangemerkt, dat dit eindstation is bereikt, gezien het feit, dat aanvankelijk over het te voeren beleid ernstige meningsverschillen aanwezig waren. Terecht heeft de heer van Eibergen er de aandacht op gevestigd, dat het geen zin heeft om te stellen, zoals „Het Vrije Volk" dat heeft gedaan, dat de Minister, door de voorgestelde premie-regeling te wijzigen door de knieën is gegaan en dat hij zijn beleid, zoals hij zich dat had voorgesteld, heeft moeten prijsgeven. Het gaat er om, zo stelde de heer van Eibergen terecht, dat het gemeen overleg van Regering en Staten-Generaal ten deze vruchtbaar heeft gewerkt en dat een dergelijke gang van zaken beter is dan „onaanvaardbaar" van de regeringstafel te moeten horen, een methode van handelen, die bij vorige kabinetten nogal eens voorkwam.

Hiermede zijn wel de hoofdzaken van het woningbeleid weergegeven. Het is duidelijk, dat er allerlei andere aangelegenheden aan de orde kwamen, ten dele ook van technische aard, hetgeen niet anders te verwachten is bij een zo technische aangelegenheid, waarin een stuk overheidsbeleid is verdisconteerd.

Woningbouwverenigingen

OP één punt willen we nog de aandacht vestigen en dat is de aanvaarding van de Motie van de heer Van Vliet (K.V.P.) met betrekking tot de mogelijkheid om woninbouwcorporaties in de gelegenheid te stellen om woningen te bouwen met toepassing van de financieringsregeling particuliere woningbouw, categorie A. Hij wilde een uitspraak van de Kamer dat wanneer daartoe nodig zou zijn dat te sluiten geldleningen van overheidswege zouden worden gegarandeerd, daaraan geen bezwaren in de weg zouden worden gelegd.

De woningbouwverenigingen spelen een grote rol bij de bouw van woningwetwoningen, die geheel van rijkswege worden gefinancïerd. De heer Van Vliet wilde deze verenigingen ook een kans geven ten aanzien van de particuliere bouw en de regelingen die thans daarvoor zijn gemaakt. Vandaar dat hij dit mogelijk wilde maken door het verstrekken van garanties op eventueel daarvoor af te sluiten leningen. Tegen dit laatste had de Minister ernstig bezwaar. Vooreerst omdat er een Commissie-De Roos aan het werk is, die zich ook over de mogelijkheid die door de heer Van Vliet werd bedoeld, zal moeten uitlaten en het niet verstandig is daarop vooruit te lopen. Bovendien gaf de Minister aan dat zijn streven er op is gericht dat de woningbouwverenigingen in de toekomst een belangrijk deel van de volkswoningbouw buiten de Woningwet voor hun rekening kunnen nemen. Daarom vroeg de Minister deze motie in te trekken.

Daaraan werd echter geen gevolg gegeven. Met hulp van de P.v.d.A. werd zij aangenomen, zij het niet met de volle steun van de K.V.P.-fractie. De A.R., C.H. en V.V.D. stemden tegen, maar dit was niet voldoende om aanneming van deze motie te voorkomen. Men kan zich afvragen of dit nu wel de juiste weg is geweest.

Ruimtelijke ordening

BIJ het Departement van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid behoort, voor een belangrijk deel, ook het vraagstuk van de Ruimtelijke Ordening thuis. Ook daarover is gesproken, zij het dat het op de achtergrond bleef, in vergelijking met de belangrijke problemen van de woningbouw.

Toch is het vraagstuk van de ruimtelijke ordening van grote betekenis, vooral in een land dat te maken heeft met een steeds toenemende bevolking. De heer Biewenga heeft daarop terecht de aandacht gevestigd en hij gaf de Minister in overweging om meer dan zijn vrije tijd alleen te gebruiken voor dit belangrijke onderdeel van zijn departement.

Verschillende belangrijke objecten werden in dit verband door hem genoemd, o.a. Delfzijl, in verband met de haven accomodatie, het Sloeplan, wegens de daarmee gemoeide belangen voor de werkgelegenheid in Zeeland.

Minister Van Aartsen bleek er prijs op te stellen, dat zijn Departement zich in het bijzonder met deze vraagstukken zou blijven belasten en uit zijn antwoord op de hem gestelde vragen bleek, dat ook al had de volkshuisvesting zijn bijzondere belangstelling gehad, deze materie zijn volledige aandacht heeft.

HULDE aan een voortrekker

DE 70ste verjaardag die ons Eerste Kamerlid, de heer J. Schipper, woensdag j.l. mocht vieren, kunnen wij niet zonder meer voorbij laten gaan. De heer Schipper kan terug zien op een rijk leven, nauw verbonden met dat van de heer A. Stapelkamp, die hij en wij nog zo kort geleden ten grave droegen. Daarom te meer is er reden om met grote dankbaarheid te delen in de vreugde van deze jubilaris. Op het terrein van de vakbeweging heeft de heer Schipper zich tot het moment van zijn pensionering op 3 februari 1950 als secretaris van het C.N.V., grote verdiensten verworven. Op het gebied van de tuberculosebestrijding, het jeugdwerk, de werklozenzorg en het Christelijk nijverheidsonderwijs, alsmede door zijn bemoeienis met de Indische Nederlanders en de Ambonezen, is de jubilaris uitgegroeid tot een gezaghebbend man met een warm hart voor allen die hulp behoefden.

Na zijn pensionering heeft hij vele van deze activiteiten nog met grote vitaliteit mogen voortzetten. Wij zijn onze stipte en toegewijde senator (sinds 1946) daarvoor zeer erkentelijk. Hij is onder ons het levende bewijs van de onjuistheid der bewering dat sociale nood onze kring te weinig beroert. Dat is een kreet, die men wel eens hoort van mensen, die zelf zo onbekend zijn met het onderwerp waarover zij spreken, dat zij de heer Schipper en met hem vele andere anti-revolutionairen, die hun kracht niet in bombast en het spectaculaire zoeken, nooit aan het werk hebben gezien.

De heer Schipper kan er van overtuigd zijn dat de gehele partij en vele anderen hem wel kennen en zeer waarderen als een voortrekker an wie zij op deze dag hulde willen bewijzen voor alles wat hij door Gods gunst voor de vakbeweging, de Christelijke politiek, land en volk mocht wezen. Geve God u, hooggeachte heer Schipper, ook in de komende — naar wij hopen — vele jaren Zijn zegen in elk opzicht!

EERSTE KAMER

Bezwaren tegen het prijsbeleid

HET was een heel rustig debat. Soms bijna een professorendebat. Prof. Hellema en Prof. Witteveen leveren bij zo'n gelegenheid een zeer deskundig betoog, hoewel met onderling grote verschillen in bouw en stijl. Prof. Witteveen schijnt soms een uitgewerkt college te geven en vraagt daardoor veel tijd. Prof. Hellema richt zijn aandacht meer op enkele punten en zegt daarover heel duidelijk zijn mening.

Ook Ir. Vos van de P.v.d.A. levert bij zulk een gelegenheid een sterk en soms scherp betoog. Uiteraard kon hij niet nalaten even het gebeurde in de Tweede Kamer ter sprake te brengen, maar overigens was ook zijn bijdrage constructief en zakelijk. En Minister De Pous ging breedvoerig en soms nog al theoretisch op de zaken in. Hij scheen iets optimistischer dan minister Zijlstra; iets minder beducht voor een dreigende periode van overbesteding.

Een van de meest interessante punten was de critiek, die prof. Hellema leverde op het prijsbeleid. De minister heeft telkens vriendschappelijke gesprekken met sommige ondernemers, om ze te nopen tot prijsverlaging. En niet zonder succes. Maar prof. Hellema had twee bezwaren. Vooreerst vond hij de minister te optimistisch wat betreft het effect van deze prijsverlagingen en de mogelijkheid om op deze manier de prijsstijgingen, die uit andere maatregelen voortvloeien, te compenseren.

En — wat nog belangrijker was, hij vreesde, dat de minister hier tot methoden zou kunnen komen, die niet gedekt worden door wettelijke voorzieningen. Hij meende, dat optreden tegen de kartelleringen een beter, logischer en wettelijk meer verantwoord middel zou zijn. Want daardoor zou er meer concurrentie komen en die concurrentie moet de prijsdalingen bevorderen.

Minister De Pous achtte de bezwaren van prof. Hellema niet doorslaggevend. Maar men kreeg de indruk, dat de criticus meer juridisch en politiek dacht en de minister zijn betoog wel heel sterk hield in het economische vlak. Intussen was het een leerzame discussie, waaruit ook duidelijke werd, wat minister De Pous, theoreticus in het kabinet wat betreft de vrijere loonpolitiek, daarmee eigenlijk bedoelde en hoe die loonpolitiek past in zijn systeem. In ander verband hopen wij daar nog wel op terug te komen.

DE GAULLE WON KRACHTMETING

DE eerste fase van de strijd tegen de rebellie in Algerije is geëindigd in een — helaas niet klinkende — overwinning van generaal De Gaulle. Met opzet schrijven wij generaal De Gaulle, omdat niet de president van de Vijfde republiek, maar de met roem overladen generaal aan wie het land zoveel verschuldigd is, dit persoonlijke succes heeft behaald. Dat De Gaulle zelf daarvan doordrongen was, bleek tijdens de historische rede voor radio en televisie op vrijdag 29 januari jl. Hij droeg toen de generaalsuniform om militairen en burgers er aan te herinneren, dat hij behalve president ook generaal en opperbevelhebber van alle Franse strijdkrachten is. Toen het gezag van de president aangetast dreigde te worden, trad de generaal naar voren om gehoorzaamheid af te dwingen van de strijdkrachten in Algerije en vervolgens als president te kunnen afrekenen met het extremisme in politieke kringen in Frankrijk en Algerije.

Generaal slaagde, waar president moest falen

Het gezag van generaal De Gaulle is versterkt uit de strijd tevoorschijn gekomen, dat van de president der Vijfde republiek niet en dat is de schaduwzijde van de wijze, waarop de rebellie in Algiers is geëindigd. Dit gezag werd ondermijnd door het leger dat — zonder het uit te spreken — weigerde te gehoorzamen aan de bevelen uit Parijs en zijn passieve houding pas liet varen, nadat opperbevelhebber De Gaulle als het ware een ultimatum had gesteld. Maar het kreeg ook een flinke deuk door de weifelende houding, die premier Debré, minister Guillaumat (defensie) en andere leden van het kabinet op het beslissende ogenblik hadden aangenomen. En toen het gezag van de Vijfde republiek voor het leger en de extremisten te grabbel was gegooid, kon alleen nog maar de nationale figuur De Gaulle, de man die Frankrijk in de tweede wereldoorlog uit het moeras had gehaald, de Algerijnse boedel voor een faillissement behoeden.

EERSTE FASE

PRESTIGEWINST voor generaal De Gaulle dus en een verzwakking van de positie der Vijfde republiek. Dat is het resultaat van de eerste fase van de krachtmeting tussen Parijs en Algiers. Er kwam wel een eind aan het verzet achter de barricaden, maar de ontevredenheid onder een groot deel der Europese bevolking van Algerije bleef en de krachten, die achter de schermen aan het werk geweest zijn om het gezag van de regering te Parijs te ondermijnen en zo mogelijk omver te werpen, zijn totdusver buiten schot gebleven, zowel in Franrijk als in Algerije.

Dat het gevaar nog niet geweken is, blijkt ten overvloede uit de uiteenzetting van de beweegredenen, welke deze week geleid hebben tot indiening van het wetsontwerp, waarin de Franse regering speciale bevoegdheden heeft gevraagd om maatregelen te nemen met betrekking tot de handhaving van de orde en de veiligheid in de staat en de pacificatie en het bestuur van Algerije. Hierin wordt gezegd dat „het gezag van generaal De Gaulle en de eensgezindheid van de natie rondom hem weliswaar een zware crisis hebben voorkomen, waarvan de gevolgen onberekenbaar zouden zijn geweest, maar dat het gevaar voor ernstige onlusten blijft bestaan, gezien de algemene toestand van het land en het uitzonderlijke karakter van het Algerijnse vraagstuk."

Lagaillarde (links) zit nu in de Parijse Santé-gevangenis en de kroegbaas Ortiz (rechts) is voortvluchtig. Zij vonden een roemloos einde.

TWEEDE FASE

DE tweede fase van de krachtmeting tussen de regering en haar belagers kan nu beginnen. Zij zal worden gekenmerkt door het uitschakelen van de krachten, die achter de opstandige actie in Algiers hebben gewerkt, van de elementen in het leger, die het gezag van de regering in Parijs trotseerden en van figuren uit het Franse kabinet, die wilden toegeven aan de eisen van de rebellen en zich al neerlegd hadden bij de weigering van de legerleiding, zo nodig met geweld de orde in Algiers te herstellen.

Het ziet er naar uit, dat De Gaulle snel en doeltreffend zal optreden om een eind te maken aan de invloedrijke rol, die het leger met name in Algerije heeft gespeeld. Wel heeft hij verklaard dat „het leger vanzelfsprekend aanwezig zal zijn om toe te zien, als de Algerijnse bevolking te zijner tijd gevraagd zal worden, zich uit te spreken over de toekomstige politieke status van het land". Maar daarna dient onmiddellijk te worden toegevoegd, dat dit — als De Gaulle gelegenheid krijgt zijn plannen uit te voeren — beslist een geheel ander leger met andere leiders zal zijn dan wat we in de afgelopen weken hebben zien optreden.

Zal de zuivering van het officierenkorps al geen eenvoudige taak zijn, nog moeilijker zal het zijn een groot aantal onbetrouwbare bestuurs-ambtenaren van belangrijke posten te verwijderen en de extremistische en soms fascistische elementen in de Franse en Algerijnse samenleving niet alleen te beteugelen, maar ook op te sporen en onschadelijk te maken. Toch zal dit moeten gebeuren, wil men er in Parijs zeker van zijn, dat zich geen herhaling zal voordoen van hetgeen in Algiers is geschied.

DERDE FASE

ALS ook de tweede fase van deze krachtmeting met goed gevolg wordt beëindigd, bestaat de mogelijkheid, dat de toekomst van Algerije zowel voor Fransen als voor mohammedanen gelijke kansen biedt. De onverschrokken houding van generaal De Gaulle, die geen woord heeft willen terugnemen van wat hij de negen miljoen mohammedanen heeft beloofd, heeft op deze mensen grote indruk gemaakt. De generaal heeft getoond, dat men hem op zijn woord kan geloven. Dit zal er ongetwijfeld toe leiden, dat de positie van de nationalisten onder de mohammedanen, die zich gewapenderhand tegen het Franse gezag keren, uiterst moeilijk zal worden en dat de roep om afscheiding van Frankrijk minder gehoord zal worden.

Daar komt nog bij, dat het optreden van De Gaulle ook in de gebieden van de nieuwe Franse gemeenschap, met grote instemming is begroet. Mocht er al sprake zijn geweest van wantrouwen in de werkelijke bedoelingen van De Gaulle, dit zal nu wel volkomen zijn verdwenen. Ook dit kan er toe bijdragen, dat de positie van De Gaulle als president zal worden versterkt tegenover de leden van het kabinet en zijn bestrijders in het parlement, ook en vooral onder de aanhangers van de zich gaullistisch noemende Unie voor de nieuwe republiek.

Hoe de zaken in Parijs zich verder zullen ontwikkelen, valt nog moeilijk te beoordelen. Dat zich belangrijke wijzigingen zullen voltrekken in de bestaande politieke verhoudingen is niet uitgesloten en lijkt zelfs tamelijk zeker te zijn. We volstaan echter met enkele eerste indrukken, die in grote lijnen aangeven, met welke mogelijkheden en moeilijkheden de Fransen thans te maken hebben. Later zal er volop gelegenheid zijn, verscheidene facetten nader te belichten. B.

Israël in gevaar

DE staat Israël heeft sedert het ogenblik dat zij gesticht werd voortdurend in gevaar verkeerd. Kort na het vertrek van de Britse troepen werd het door de omringende Arabische landen aangevallen, maar de onderlinge rivaliteit en de corruptie in de leiding van de strijdkrachten der Arabieren stelden Israël in staat, hen met bebloede koppen terug te slaan.

Sindsdien hebben de Verenigde Naties aan de grenzen van de Joodse staat de rol van waakhond gespeeld. Het probleem bleef echter bestaan en vooral na de revolutie in Egypte, die leidde tot het optreden van Gamal Abdel Nasser, werd het uitgebuit om de Arabische landen tot eenheid aan te sporen.

Die eenheid is thans weer ver te zoeken. Irak gaat zijn eigen weg. Premier Kassem, wiens gevaarlijke flirt met het communisme nog niet tot zijn ondergang heeft geleid, heeft een zware slag toegebracht aan het prestige van Nasser, wiens droom van een groot Arabisch rijk, waarin hij zelf de scepter zou zwaaien, in rook is vervlogen.

In de afgelopen weken heeft Nasser geprobeerd, de Arabische Liga nieuw leven in te blazen. Erg veel succes heeft hij er niet mee gehad, omdat niet alleen het Irak van Kassem, maar ook het Tunesië van Habib Bourguiba niets op de uitnodiging van Nasser hebben laten horen. Blijkbaar heeft Nasser toen besloten, naar een oud en vertrouwd middel te grijpen.

De aanvallen van Syrische zijde (Syrië vormt met Egypte en Yemen samen de Verenigde Arabische Republiek, waarvan Nasser president is) op doelen langs de grens met Israël maken dan ook deel uit van een weloverwogen plan om opnieuw een crisissituatie in het Middenoosten te scheppen, die premier Kassem van Irak zal dwingen, één lijn te trekken met de andere Arabische landen.

Nasser heeft zijn troepen reeds in staat van alarm gebracht en radio Caïro heeft reeds laten weten, dat de beslissende slag om Palestina kan worden verwacht. Israël heeft getoond, dat het zich niet zal laten overrompelen.

Toch zal het er goed aan doen, zich in deze psychologische oorlog niet te laten verleiden tot avonturen als de veldtocht tegen Egypte in 1956. Want dan zou het volkomen in de kaart van Nasser spelen en hem een excuus geven om samen met de andere Arabische landen de aanval te openen.

Vertrouwensadressen voor het nieuwe land

LOONBEDRIJF MARIS
Voor al Uw loon- en sproeiwerkzaamheden
HOGE SLUISWAL 39, MARKNESSE
Tel. 05273-312, b.g.g. 503

TEXTIELBEDRIJF TJ. ZIJLEMA
LANGE NERING 31 - TELEFOON 05270-2616
EMMELOORD

FA. K. POST
WONINGINRICHTING MANUFACTUREN
ENS (N.O.P.) - TELEF. 05275-578

FIRMA NOORDA LOONBEDRIJF
OOSTERSINGEL 68-I - TELEF. 05279-428 - BANT

FIRMA T. OEGEMA & CO LOONBEDRIJF
ESPEL (N.O.P.) - TELEF. 05278-237

Firma J. Loosman & Zoon HEI- EN AANNEMERSBEDRIJF
Graaf Florislaan — CREIL — Telefoon 05278-4389

KONGO - waarheen is uw vlucht?

TOEN de Amerikaanse politicus Chester Bowles eens een reis door Belgisch Kongo maakte en de gouverneur-generaal van dit rijke, uitgestrekte, maar dunbevolkte gebied de vraag stelde, wat er nodig zou zijn om de nog geen vijftien miljoen zielen tellende bevolking onder communistische invloed te brengen, kreeg hij prompt ten antwoord: „Honderdduizend blanke kolonisten". Onze Zuiderburen hebben er altijd verstandig aan gedaan, de vestiging van Europese boeren in Kongo tegen te gaan. Vanzelfsprekend wonen en werken er talrijke Belgen en andere Europeanen in dit reusachtig grote gebied, maar zij vormen er geen probleem, zoals in Algerije, waar honderdduizenden kolonisten vrezen, hun privileges te zullen verliezen, als de mohammedaanse bevolking gebruik maakt van het haar toegekende zelfbeschikkingsrecht. In Kongo liggen de zaken — dank zij een praktisch en zinvol beleid — gelukkig anders: de algemene belangen van België en Kongo gingen steeds ver uit boven de persoonlijke interessen van de Belgen, die zich in deze kolonie hadden gevestigd.

Op politiek terrein waren de Belgische bestuurders echter minder voortvarend. Om te voorkomen, dat een blank overwicht zou leiden tot een soort Afrika voor de Afrikanen-beweging, bestuurden Belgen en ontwikkelden Kongolezen tot voor kort nog samen de Kongo — in theorie althans. Van zelfbestuur, laat staan zelfbeschikking, was aan het eind van 1958 toen de moeilijkheden in de kolonie ernstige vormen gingen aannemen, nog geen sprake. Wel streefde men toen reeds naar een vorm van Belgisch-Kongolese samenwerking, maar deze had een te sterke economische inslag. Over de politieke consequenties van deze samenwerking zweeg men liever, omdat deze het Belgische bewind en de economie van het land in gevaar zouden kunnen brengen.

Tot voor kort oefenden de Belgen een vaderlijk gezag uit over hun zwarte onderdanen, zonder deze enige medezeggenschap te geven. Hoe breed echter de kloof was tussen het stenen tijdperk van de negerbevolking en de moderne beschaving van de Belgen, het wonderbaarlijke aanpassingsvermogen van de negers bleek deze tegenstelling vaak te kunnen overbruggen. Deze vaderlijke inslag van het Belgische koloniale bestuur dateert eigenlijk al uit de tijd van Leopold II, koning en zakenman, die Kongo kocht toen zijn land daar niets voor voelde. Voor hem was dit rijk in Afrika zowel een beschavingstaak als een goede geldbelegging. In feite bleef Kongo totdusver zo'n grote onderneming, die waakt voor de gezondheid en het arbeidsvermogen van haar personeel, maar verschoond wil blijven van klachten en opmerkingen.

Zo ontstond er een politiek vacuum, ondanks de pogingen van de Belgische bestuurders, de ontwikkelde Kongolezen geleidelijk dezelfde rechten te geven als de Belgen. En zo kwam het, dat er veel te weinig inheemsen beschikbaar waren, toen ook Kongo geïnfecteerd bleek te zijn door het virus van het Afrikaanse onafhankelijkheidsstreven. Toen ging men zich in Brussel pas realiseren, dat Kongo geen eiland van rust was temidden van de roerige Britse en Franse koloniale gebieden, maar een onlosmakelijk deel was van het zich van eigenwaarde bewust wordende Afrikaanse continent.

Onenigheid

OP 13 januari 1959 legde de Belgische regering een verklaring af, waarin Kongo onafhankelijkheid werd toegezegd, een verklaring, welke werd voorafgegaan door een radiorede van koning Boudewijn. De leiders van de politieke groeperingen in Kongo waren echter niet tevreden met de gedane toezeggingen en dit bracht de heer Van Hemelrijck, toenmalig minister van koloniën, er toe, het Belgische kabinet voor te stellen, de ontwikkeling naar politieke onafhankelijkheid van de Kongo te versnellen. Hij wenste de betekenis van de in Kongo te houden verkiezingen te vergroten en drong er op aan, in augustus jl. reeds toe te zeggen, dat na de provinciale verkiezingen zou worden overgegaan tot de vorming van een wetgevende vergadering en een voorlopige Kongolese regering. Van Hemelrijck wilde met deze toezeggingen bereiken, dat de Kongolese politieke partijen terug zouden komen op hun besluit, de verkiezingen te boycotten, waardoor zij van deelneming aan die voorlopige regering zouden worden uitgesloten.

De politieke gedragslijn van Van Hemelrijck vond echter niet voldoende steun in het kabinet-Eyskens en de minister liet toen weten, dat hij als gevolg daarvan niet langer de verantwoordelijkheid wenste te dragen voor de gang van zaken in Kongo. Hij werd opgevolgd door de bekwame, invloedrijke chr. democratische politicus August de Schrijver, op wiens schouders de moeilijke taak kwam te rusten, een uitweg te zoeken uit de Belgisch-Kongolese doolhof. Het was geen gemakkelijke opgave omdat de onafhankelijkheidsbeweging in Kongo al te sterk was geworden om haar nog te kunnen indammen.

Van Hemelrijck was overtuigd van de noodzakelijkheid, dat de overdracht van de soevereiniteit aan de Kongolezen een ordelijk verloop zou moeten hebben om te voorkomen, dat de negerbevolking het slachtoffer zou worden van politieke leiders, voor wie het begrip democratie slechts een vlag is om een wonderlijke lading te dekken. Maar hij realiseerde zich ook, dat België er verkeerd aan zou doen, langer dan strikt noodzakelijk was te wachten met het geven van een grote mate van zelfbestuur onder een centrale regering voor geheel Kongo.

Koning Boudewijn en minister De Schrijver tijdens hun reis door Kongo.

Naar Brussel

Na het aftreden van Van Hemelrijck heeft minister De Schrijver getracht het gesprek met de Kongolese leiders in goede banen te leiden. Deze weigerden echter aan de verkiezingen voor gemeenteraden en provinciale raden deel te nemen. Zij eisten een rondetafelconferentie, waarop de toekomst van Kongo zou worden besproken, maar de enige concessie, welke de Belgische regering deed was: hen uit te nodigen naar Brussel te komen om hun verlangens kenbaar te maken. Dit bezoek liep voor de Kongolezen onder leiding van Kasavoeboe op een grote teleurstelling uit. Ontmoedigd keerden zij naar Kongo terug, nadat zij enkele dagen tevergeefs hadden moeten wachten op plaatsen in een vliegtuig.

De Belgische regering, die bevreesd was, dat de terugkeer van Kasavoeboe en de anderen het sein tot ernstige onlusten in Kongo zou zijn, nam ijlings maatregelen om een nieuw bloedbad te voorkomen. Zij vond de jonge koning Boudewijn, die in 1955 reeds een bezoek aan Kongo had gebracht, bereid een inspectiereis naar het Afrikaanse rijksdeel te maken. De verwachting, dat zijn verschijning de gemoederen van de Kongolezen tot bedaren zou brengen, werd bewaarheid. Dit nam echter niet weg, dat de politieke leiders hun eisen bleven stellen en dat minister De Schrijver, die de koning op diens reis vergezelde, tenslotte toch moest instemmen met het houden van een rondetafelconferentie, ook al zou die slechts adviserende bevoegdheid krijgen.

Toen deze conferentie enkele weken geleden was begonnen, werd Loemoemba, voorzitter van de Kongolese Nationale beweging onverwacht uit gevangenschap vrijgelaten. Op weg naar Brussel verklaarde hij, voorstander te zijn van een zo ruim mogelijke samenwerking tussen België en Kongo als onafhankelijke landen. Maar voordat hij in de Belgische hoofdstad was gearriveerd, had de Abakoleider Kasavoeboe — die klaarblijkelijk niet zo blij was met zijn komst — de conferentiezaal vaarwel gezegd, na verwarring te hebben gezaaid met een verklaring, waarin hij o.a. eiste, dat de rondetafelconferentie het karakter van een wetgevende vergadering zou krijgen.

Bespoediging

Tijdens hun reis door Kongo waren koning Boudewijn en minister De Schrijver reeds tot de overtuiging gekomen, dat een bespoediging van de machtsoverdracht noodzakelijk zou zijn en dat de eenheid van Kongo slechts bewaard zou kunnen worden in een federatie van staten. Aan de andere kant kwamen zij ook tot de verheugende conclusie, dat de bevolking van Kongo zich terdege realiseert, dat zij na het verkrijgen van onafhankelijkheid aangewezen zal zijn op Europese (en naar de Belgen hopen: Belgische) steun, vooral op het terrein van de economie.

Toen de rondetafelconferentie op 20 januari j.l. te Brussel begon was er reden om aan te nemen, dat men onder leiding van Kasavoeboe tot een gunstig resultaat zou komen. Spoedig bleek echter, dat deze gematigde Abakoleider er op uit was, een spectaculair succes te behalen om zich te verzekeren van de leiding in het onafhankelijke Kongo. De vrijlating van Loemoemba, die werd afgedwongen door zijn aanhangers ter rondetafelconferentie, haalde een streep door deze rekening. En zo nam Kasavoeboe het zonderlinge besluit, de conferentie te boycotten en van tijd tot tijd te herhalen, dat hij slechts met onmiddellijke onafhankelijkheid en de vorming van een Kongolese regering genoegen zou nemen.

Programma

Ondanks de afwezigheid van Kasavoeboe bereikte men ter conferentie overeenstemming over de datum, waarop de onafhankelijkheid van Kongo zal worden uitgeroepen: de 30ste juni van dit jaar. Omstreeks 15 februari zullen de aanbevelingen van de rondetafelconferentie worden gepubliceerd, op 8 maart wil de Belgische regering ze in de vorm van wetsvoorstellen aan het parlement voorleggen, dat gevraagd zal worden, uiterlijk 24 maart zijn definitieve beslissing kenbaar te maken. Hieraan zal de vertrouwenskwestie worden verbonden. Tussen 15 mei en 6 juni zullen verkiezingen voor de Kamer van afgevaardigden en de provinciale raden worden gehouden en op 15 juni volgen verkiezingen voor de Senaat.

Dit is dan Kasavoeboe, die premier van Kongo wil worden.

Het ligt voorts in de bedoeling, dat op 20 juni een Kongolese regering zal worden gevormd en dat op 30 juni het Kongolese parlement bijeen zal komen om de onafhankelijkheid van Kongo te proclameren. Of het inderdaad volgens dit programma zal verlopen is echter de vraag, zolang Kasavoeboe zich distancieert van hetgeen in Brussel is overeengekomen. De merkwaardige situatie doet zich voor, dat het gezag van Kasavoeboe op de conferentie niet groot is, terwijl dat van Loemoemba sterk is toegenomen, zo sterk zelfs, dat hij thans de belangrijkste Kongolese leider lijkt. Of men dit in Kongo ook zo ziet is evenwel de vraag, een vraag, waarop het antwoord beslissend zal zijn voor de weg, die Kongo zal inslaan, samen met België naar vrede en voorspoed, of los van België naar onrust en chaos, die spoedig de vreugde over het verkrijgen van onafhankelijkheid zal doen verdwijnen.

B.

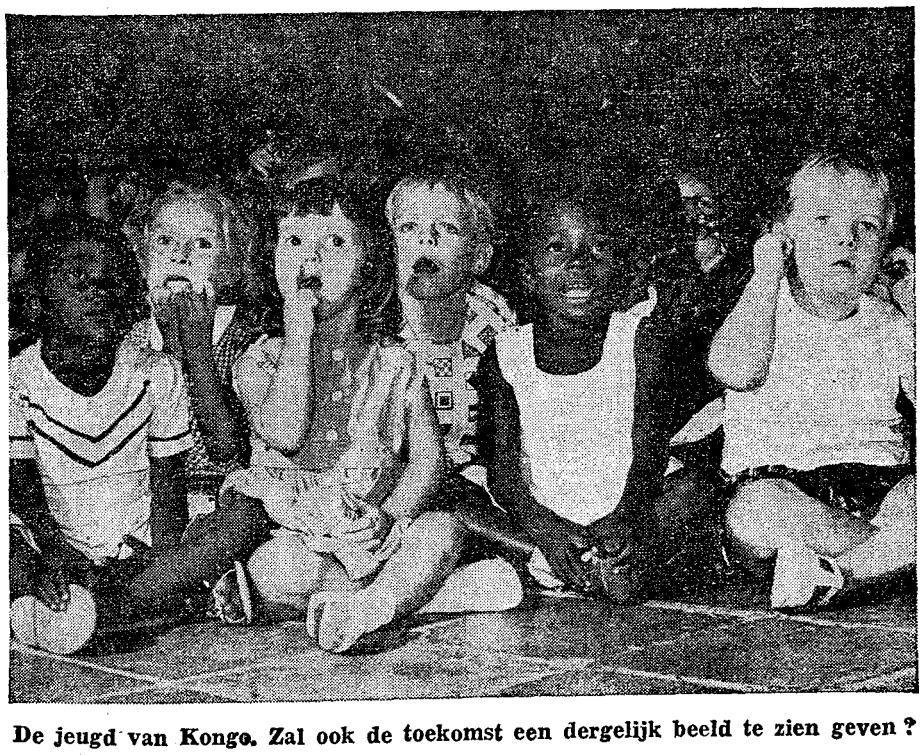

De jeugd van Kongo. Zal ook de toekomst een dergelijk beeld te zien geven?

Koopt een goed kostuum
enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De verste reis is lonend
DUTHLER
VARSSEVELD

Kalm en beheerst denken en werken
ZENUWDRUPPELS MG
10 ml ..... *f* 0,95
30 ml ..... *f* 2,25
DERCKENS N.V. — GOUDA

FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

INGWERSEN & Co.
Commissionnairs in Effecten
Keizersgracht 382 A'dam-C.
Telefoon: 32121-35302-33879
* alle effectenzaken
* plaatsen van obligatieleningen voor kerken, scholen en weldadigheidsinstellingen

Zondagsarbeid

HET kaderblad van het C.N.V. „Evangelie en Maatschappij" is zijn dertiende jaargang in een nieuw gewaad begonnen. De redactie schrijft in het januari-nummer — dat er uitstekend verzorgd uitziet — dat men weer terug wil naar de oorspronkelijke opzet, nl. de uitgave van een blad „dat eens per maand zal verschijnen met populair-wetenschappelijke verhandelingen over sociaal-economische onderwerpen en voorts beschouwingen over geestelijke stromingen en gestalten, die op maatschappelijk gebied hun invloed doen gelden".

Wij verheugen ons over deze hernieuwde aanpak van een belangrijke taak. Want niet alleen voor bestuurders en leden van het C.N.V., maar voor allen die zich willen bezinnen op de maatschappelijke vraagstukken in het licht van het Evangelie kan dit blad een belangrijk hulpmiddel zijn.

Het januari-nummer snijdt direct al een zeer belangrijke kwestie aan nl.: het probleem van de zondagsarbeid. De sociaal-ethische commissie van het C.N.V. heeft hierover een uitvoerig rapport uitgebracht. De dagbladen hebben ons reeds op de hoogte gebracht van de inhoud van dit gedegen werkstuk, zodat wij daarop hier niet zullen ingaan.

Het rapport is niet een weergave van een standpuntbepaling van het C.N.V., maar het is bedoeld als een „stuk ter bezinning voor iedereen, die het leest".

Het staat voor ons vast, dat ook de politieke partij aan deze bezinning haar aandeel moet leveren. Wij wekken onze lezers dan ook op van deze belangrijke bijdrage in de meningsvorming over een belangrijk vraagstuk kennis te nemen.

Volledigheidshalve vermelden wij dat het abonnementsgeld van Evangelie en Maatschappij voor leden van bij het C.N.V. aangesloten organisaties *f* 5,— en voor niet-leden *f* 7.50 per jaar bedraagt.

Losse nummers kosten *f* 1.—.

Geen landspolitiek in de raad

HET besluit van de regering het overheidspersoneel een voorschot te geven van 3% reikt verder dan alleen het rijkspersoneel. Het geldt ook voor de veel grotere groep van gemeentepersoneel. Men kan dan ook in de komende dagen in onze gemeenteraden voorstellen verwachten om de drie procent voorschot zo spoedig mogelijk aan het gemeentepersoneel uit te betalen. Een begrijpelijk voorstel, dat allerwege instemming zou moeten vinden, want wie zou het gemeentepersoneel dit voordeel willen onthouden?

Toch moet er gerekend worden op tegenstand. En wel speciaal van de P.v.d.A. De socialistische raadsfracties hebben nl. het advies ontvangen niet zonder meer voor de 3% voorschot te stemmen. Wanneer in het plaatselijk georganiseerd overleg de geneigdheid blijkt tot het geven van 5% voorschot, dan moet de fractie dat in de raad voorstellen.

Een wonderlijk advies en dat om meer dan een reden.

Dat men in het rijksoverleg bezwaren had tegen een voorschotregeling van 3%, omdat men beducht was voor mogelijke consequenties, zou men tot op zekere hoogte nog kunnen begrijpen, al zijn we het er niet mee eens. Daar valt straks ook weer het gesprek over de definitieve salarisverhoging. Maar dat de socialistische bond van overheidspersoneel (de Abva) ook in het plaatselijk overleg zich tegen het voorschot keert is onbegrijpelijk. Zowel de r.k. bond als de Bond van gemeenteambtenaren doen dat over het algemeen niet. Nu het besluit eenmaal gevallen is, aanvaarden ze het voorschot ten gunste van het personeel. Plaatselijk wordt immers de loonsverhoging niet vastgesteld. De Abva zal dus in vele gevallen alleen staan.

Maar dat zal de partij niet verhinderen om in de openbare raadsvergadering toch de 5% ter sprake te brengen. Men zal deze gelegenheid benutten om zijn grieven tegen het loonbeleid van de regering in het openbaar naar voren te brengen. Men speculeert er op dat men al weer vergeten is, dat onder een vorige regering met socialistische ministers de lagere en middelbare ambtenaren maanden lang op een verbetering in hun salarispositie moesten wachten, hoewel de topsalarissen reeds belangrijk verhoogd waren.

Nu gaat men ter plaatse waar dat niet thuishoort, trachten het landelijk loonbeleid te „kraken". Of men dat nog loyaal kan noemen, is voor ons geen vraag meer.

Men gaat hier politieke geschillen met de regering uitvechten op de ruggen van het gemeentepersoneel. Dat het gemeentepersoneel hiervan het slachtoffer kan worden is blijkbaar van geen belang. Als de gemeenteraden op de socialistische voorstellen zouden ingaan, zou dat een doorbreken zijn van het loonbeleid van de regering. Vernietiging van de raadsbesluiten is dan te verwachten. Met als gevolg, dat het gemeentepersoneel helemaal geen voorschot krijgt. Maar voor plaatselijke politieke successen riskeert men dat.

Het staat voor ons vast dat onze raadsleden zich voor dit politieke karretje van de P.v.d.A. niet zullen laten spannen. We hopen dat ook de andere partijen dit mogelijk 5%-voorstel zullen doorzien. Zoals men dat in Bussum en in de Staten van Noordholland heeft doorzien, waar de socialisten alleen bleven staan. En waar het personeel dus zijn — zij het voorlopig — aandeel in de toenemende welvaart ontvangt.

W.

Geen „poel des

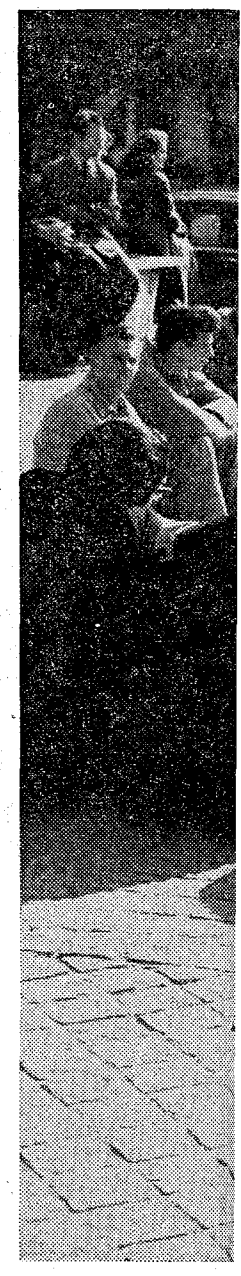

DE voortdurende trek van het platteland naar de stad is een van de verontrustende verschijnselen van onze industrialiserende tijd. Verontrustend in sociaal-economisch opzicht door de ontvolking van het platteland en het daarmee verband houdende nimmer eindigende woningtekort in de grote steden. Maar verontrustend ook in geestelijk-zedelijk opzicht. De ervaring toch leert dat de grote stad een saeculariserende, een ontkerstenende werking heeft.

Velen raken in de stad de band met traditie en gewoonte kwijt, vervreemden van de kerk, gaan vaak onder in de maalstroom van het materialisme. Het zijn sombere feiten en daaruit trekt men dan menigmaal de conclusie dat de stad zondiger is en goddelozer dan het landelijke dorp. De consequentie van deze conclusie wordt dan dat men zich daarom verzet tegen de uitbreiding van steden, tegen het vormen van steeds groter agglomeraties van steden en mensen of ook tegen het doordringen van de stad in het platteland door de bouw van satellietsteden of de vestiging van industrieën.

Die tegenstelling tussen stad en platteland kwam natuurlijk ook ter sprake op de vorig jaar te Goes gehouden Deltaconferentie, zoals ze ook in discussie geweest was op de conferentie voor de ruimtelijke ordening in Zwolle. Ir. W. F. Schut, een van de inleiders, opponeerde heftig tegen een dergelijke tegenstelling. Hij ontkende dat de grote stad „per definitie" een poel des verderfs zou zijn of ontkerstenend zou moeten werken. Als de jongelui in de stad hun geloof verliezen, zo betoogde hij, dan is dat de schuld van het platteland, dan hebben die jongelui geen geloof gehad. Liever dan deze beschuldiging, deze „dreun" voor de stad te incasseren, wilde hij het platteland een „dreun" verkopen. Begrijpelijk dat anderen het hier weer niet mee eens waren. Jammer dat een conferentie er zich moeilijk voor leent om een dergelijke vraag rustig door te spreken.

Actueel en oud

HET heeft weinig zin de tegenstelling tussen stad en platteland te ontkennen. Maar het heeft wel zin na te gaan hoe deze tegenstelling ontstaan is. De oudheid kende reeds grote steden en wie zijn Bijbel kent weet dat steden als Babel en Nineve centra waren van menselijke hoogmoed en ongerechtigheid. Hoogmoed typeerde ook reeds de eerste stad waar de Bijbel van spreekt, nl. de „stad" die Kain bouwde. Die stad, niet veel meer dan een ommuurde ruimte, werd gebouwd om zich te beschermen. Maar in feite was het een te niet willen doen van de vloek Gods. Als Amos de zonden van zijn volk geselt dan is het de stad, nl. Samaria, die ons als knooppunt van ongerechtigheid getekend wordt. Daarnaast tekent de Schrift ons ook de stad der toekomst, de grote stad, het nieuwe Jeruzalem. Die stad is het tegenbeeld der wereldsteden. Het is het summum van gerechtigheid, van veiligheid en bescherming. Maar het is wellicht niet zonder reden dat Zacharia het nieuwe Jeruzalem typeert als een stad, die dorpsgewijze bewoond zal worden.

Het is dus niet zo onbegrijpelijk dat de stad

STAD EN PLATTELA

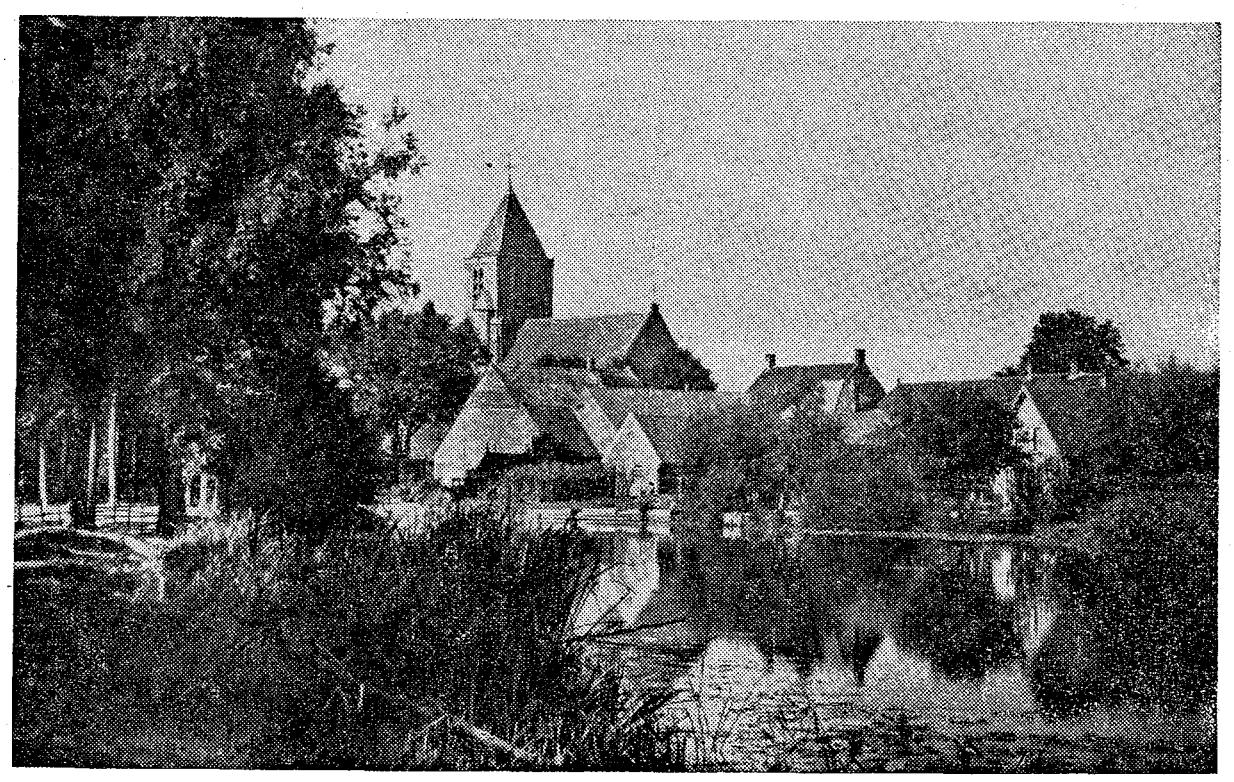

voor velen een mi
De faam van werel
me en later Parijs
indruk.

Maar dit alles zo
tegenstelling tussen
verklaren. Ons land
gekend. Onze stede
ren aanvankelijk nie
muurde woon- en
gers. Wel groeiden
ten van handel en
in de huidige zin
niet. Alleen Amste
van de Republiek
duizend, maar Rott
1813 nog maar 60.000

Ons begrip „grot
datum. Het dateert
de vorige eeuw, toen
land begon en zich
uitbreidde. Toen vi
derne steden, de c
van fabrieken, huize
den de industrie- e
beider vaak minder
wen de slaaf, waar
sloopt, waar geestel
teit en onzedelijkhe
onrechte zegt Ban
een proces is dat di

erderfs" en geen „Arcadië"

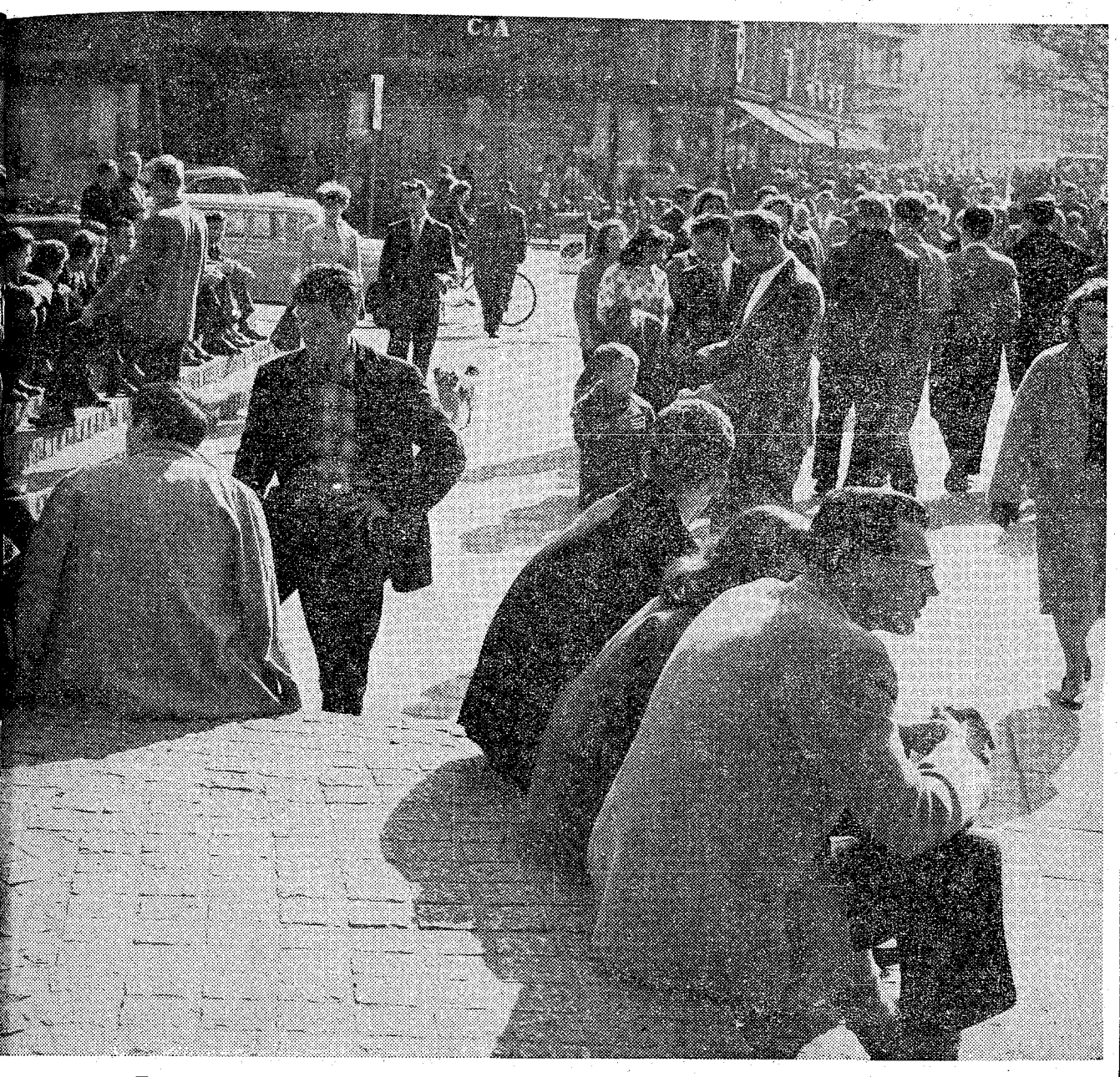

van de bevolking en tot alle sferen van het menselijk leven. Dat proces, zo vervolgt hij, bepaalt de ontspanning en het vermaak, de verbeelding en de moraal, kortom het hele levenspatroon zowel van de enkeling als van de groep, ja van het hele volk. En Van Riessen ziet de moderne stad „als een verband dat door zijn struktuur een collectivistische samenhang forceert en tot sociale destintegratie leidt". En Schippers wijst er op hoe in de groei en bloei der steden een geest van egoïsme, geldzucht, vermaakshonger en hoogmoed openbaar komt.

Met deze citaten is de moderne stad van vandaag het best getypeerd. Het is niet meer de wereldstad van de oudheid, maar de materialistische grootstad met zijn havens en fabrieken. Het is deze moderne stad, die getekend wordt in het grote Babylon uit Openbaringen, bij wier ondergang de kooplieden der wereld ach en wee klagen.

En al is het alweer zo, dat Nederland deze enorm grote steden niet gekend heeft, omdat onze steden veel later tot ontplooiing kwamen en daardoor beter opgezet konden worden, toch is het dit stadstype, dat in hoofdzaak de afkeer van de grote stad en van het samengroeien der steden tot agglomeraties als een randstad moet verklaren.

Liefderijk platteland

Maar na deze poging om het ongunstig oordeel over de grote stad wat nader te analiseren, komt dan de vraag hoe het met het platteland gesteld is. Hoe men tegenover het met felle en schreeuwende kleuren geschilderde beeld van de stad steeds maar weer het in liefelijke pasteltinten gekleurde beeld van het platteland ophing.

Ook voor deze tegenstelling kan men in de geschiedenis teruggaan. Het vertrouwd zijn met de natuur, het zich afhankelijk weten van die natuur of van God de Schepper heeft natuurlijk een stempel gezet op de man en de vrouw van het platteland. Het pochen op menselijk kunnen kreeg op het platteland veel minder kansen omdat de boer met al zijn noeste vlijt het graan niet kon doen groeien, de regen niet kon doen vallen als in tijden van droogte de hemel van koper bleef. Dan was er maar één weg nl. de Schepper te bidden om de zo zeer gewenste regen. De mensen van het platteland leefden dichter bij God.

Maar als men de slechte eigenschappen van vele stedelingen vereenzelvigde met het begrip stad, zo ging men de goede eigenschappen van de plattelander toedichten aan het platteland. Zo ontstond als een soort zwart-witschema de tegenstelling tussen de zondige stad en het onbedorven platteland.

Reeds in de heidense tijden idealiseerde men het landleven en bevolkte men Arcadië met gelukkige herders en herderinnen. Het werd een soort natuurcultus. In later tijden hebben vooral de dichters op dit thema voortgeborduurd en heeft men het leven des gerusten landsman genoeglijk voort laten rollen.

Maar deze tegenstelling was vals. Zonder nog iets van de stad te willen vergoelijken, kan niet ontkend dat de zonde op het platteland eveneens zijn triomfen vierde. Calvinisten laten zich in een tegenstelling zondig- onbedorven niet vangen. Want bij al dat idealiseren vergat men dat het verschil tussen stad en platteland anders lag. Het was niet: zondig of niet-zondig, het was veel meer een verschil in de openbaring van de zonde. In de stad was er vaak de brute openbaring van de ongerechtigheid, het onbeschaamde vertoon van de zonde. Maar op het platteland ging de zonde meer dan eens schuil achter de camouflage van traditie of gewoonte. De hoogmoed van de mens mocht dan in de stad culmineren, wie zou ontkennen dat ze ook op het platteland gevonden werd? De trek van het platteland naar de stad in later tijden was niet alleen het gevolg van de zuigkracht van de stad, maar evenzeer van de vaak veel te wensen overlatende sociale toestanden ten plattenlande.

Het dicht bij God leven van de plattelander devalueerde helaas meer dan eens tot een traditionele vormendienst, tot een „adat". En daarom was het geen wonder dat menig bewoner van het platteland die naar de stad ging vanwege het hogere loon of grotere „vrijheid", daar werd losgeslagen van zijn dorpse levenspatroon, omdat het geen sterkere wortels had dan alleen traditie of gewoonte.

Wie zo de tegenstelling tussen stad en platteland benadert, die zal, met behoud van de overtuiging dat de grote stad een ontkerstenende invloed hebben kan en dat de tradities op het platteland voor veel brute openbaring van de zonde bewaren, er zich voor wachten de grote stad alleen maar te zien als „poel des verderfs" of het platteland te idealiseren als de plaats waar de kerk, het geloof, het christelijk beginsel het best bewaard worden of de meeste kansen hebben.

Maar daarmee is niet ontkend dat er tegenstellingen zijn, ook in geestelijk-zedelijk opzicht. Het levenspatroon in de stad is anders dan op het dorp. En vandaag spreekt die tegenstelling misschien nog sterker dan vroeger, omdat de stad door industrievestigingen of militaire kampementen het platteland binnendringt. Maar daarover in een volgend artikel evenals over de vraag hoe we als Christenen die tegenstelling moeten overbruggen.

WESTSTRATE

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

MACOLUX
HAMERSLAGLAK
Een nieuwe industriële effectlak met vele toepassingsmogelijkheden.
N.V. Lak- en Verffabriek MACOSTAN
EDE — TELEFOON 2047 (08380)

UIT ONZE SCHEEPSBOUW EN SCHEEPVAART WERELD

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN
H. P. HEUVELMAN N.V.
INKOOP van alle soorten
SLOOPSCHEPEN
KRIMPEN A. D. IJSSEL - Tel. 369 - Na 6 uur: 226

n.v. Scheepsbouwwerf v.h.
FA. A. LANSER
Sliedrecht - Holland

A. VAN DER WERFF
Scheepsbouw- en bergingsbedrijf
Verhuur dekschuiten en motordekschuiten
DOESBURG — TELEFOON 275

FIRMA W. ROEST
K 1895—270
Scheepsblokmakerij en Houtverwerkende Industrie
TIENDWEG 1 — KRIMPEN a/d LEK
Alle soorten Houten Blokken. Sloepriemen. Ruimladders. Loopbruggen, Scheepsluiken. Stormladdertreden. Handspaken enz.

NIEUWE LIEREN, STOOM EN ELEKTRISCH.
NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER.
STOLK's
Handelsonderneming N.V.
Kantoor: Veersedijk 223 - H. I. Ambacht - tel. 01850: 6415-6486

FA. DE REK EN HORSMAN
FABRIEK VAN SCHEEPSLIEREN
Dorpsstraat 102 — Tel. 01894—218
OUDERKERK a. d. IJSSEL

G. Ankersmit & Zoon
SCHEEPSREPARATIE, SCHEEPSBETIMMERINGEN
HOUTEN EN IJZEREN ROEIBOTEN,
VLETTEN, KANO'S
Contre-Escarpe 28 Tel. 08334-421 DOESBURG

DAMCO
Scheepvaart Maatschappij N.V.
Westplein 2 - ROTTERDAM

FIRMA BLAAK
Boot- en sloepenbouwerij
HOOGEZAND

J. BUIJSE & ZOON
Smederij en
Constructiewerkplaats
ROTTERDAM v/m IJsselmonde - Telefoon 71315

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Alpha Muurverffabrieken NV
voor iedere ondergrond een geschikte muurverf
EXPORT WILHELMINALAAN 32-34
ALPHEN AAN DEN RIJN
Telefoon 01720-2192 en 2384

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam, Tel. 798604-53257

Firma Gebr. C. en A. P. Bakker
AANNEMINGSBEDRIJF VAN BOUWWERKEN
HARDINXVELD-GIESSENDAM — TELEFOON 52
Onze afd. G.B.N. Nijkerk, Telefoon 03494-778 voor UITNEEMBARE HOUTEN GEBOUWEN

GEBR. TEN BRINKE
BOUW- EN BETONBEDRIJF
ENTER — Telefoon 05478-296
Fabrieken, kerken, scholen, woningen, boerderijen, villa's, bruggen, stuwen, viaducten, verbouw- en onderhoudswerken.

HOUT
VAN DRIMMELEN
ZWIJNDRECHT - Telefoon 01850-6446

Aannemersbedrijf
GEBR. HAKKERS
★ Handel in rijsmaterialen, riet en teen
★ Rietmattenfabriek
★ Hoepelmakerijen
WERKENDAM - Telefoon 14

FA. v. d. KAADEN EN BREUGEM
Timmer-, aannemers- en metselbedrijf
Oosteindseweg 19, Tel. 01892-319-596, Bergschenhoek

J. DE KORT
Metsel- en tegelbedrijf
Ook voor onderhoudswerken
BERENSTRAAT 30 — TEL. 33422 — AMSTERDAM

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf
VAN OORD - WERKENDAM
Hoogstraat 73 a — Telefoon 444
RIJSWERKEN-GRONDWERKEN-ASFALTWERKEN

Bouw- en Aannemingsbedrijf
N. ROOS Jr.
Willemstraat 253 a - Slikkerveer - Tel. 01896-2778

Aannemersbedrijf voorheen
F. VINK & ZONEN
MOORDRECHT
KERKLAAN 9 — TELEFOON K 1827-261

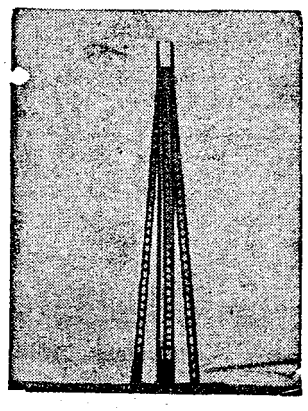

Fa. H. Manschot & Zoon
Aannemers van
HEIWERKEN
Telefoon 03474-269
LEXMOND
Gespecialiseerd in het heien met stoomblokken van 2000 tot 5000 kg.

GEZAGSVACUUM

ANDERMAAL in de lange historie van Frankrijk is het léger de macht, die zal beslissen over de toekomst van dit land. Een gang van zaken, die ons onbegrijpelijk voorkomt!! Moet het leger niet te allen tijde het apparaat zijn, dat trouw de bevelen van de regering opvolgt?

Ja — inderdaad — zo moét het zijn. Het is ongehoord, dat de hoogste gezagsdrager in een land het leger als het ware moet smeken hem te gehoorzamen. Zo iets kunnen wij ons in Nederland niet voorstellen.

Nu kunnen wij ons er vanaf maken door te zeggen „och, vergeet niet dat het weer „die Fransen" zijn" — om dan in heerlijke zelf-bewondering onze weg te vervolgen — maar dat schijnt mij de zekerste weg te zijn naar de decadentie.

Willen wij voorkomen, dat iets dergelijks óók in ons land zich zal voordoen — dan zullen we de oorzaken, waardoor het mogelijk was, dat deze geest zich in Frankrijk openbaarde, moeten trachten op te sporen. De revolutiegeest woont tenslotte zowel dáár als hier!

Om iets van dit alles te begrijpen moeten we twee dingen voor ogen houden: In de eerste plaats dat het Franse volk, na de val van zijn koningschap, nog steeds zoekt naar de juiste uitdrukking van zijn wezen.

En in de tweede plaats dat er nu al enkele eeuwen een merkwaardige militaire traditie in dat volk leeft.

Ieder die vóór of na de oorlog Frankrijk heeft bezocht en daar met Fransen heeft gesproken, zal het opgevallen zijn dat elke Fransman onderscheid pleegt te maken tussen het karakter van zijn regering en van zijn volk.

Wij beoordelen Frankrijk naar de houding en handelingen van zijn regering, maar de Parisien zegt: „O ça, ce n'est pas la France'.'

En deze denkwijze zullen wij nooit begrijpen, als wij niet de zin van de Franse geschiedenis sedert de val van het koningschap in ons hebben opgenomen. Dit koningschap had grote gebreken. De schade welke het aan het Franse volk heeft toegebracht, niet het minst door liederlijkheid en losbandigheid, is onberekenbaar.

Maar, in elk geval heeft het één ding bereikt: de verschillende stammen binnen de Franse grenzen werden samengesmeed tot één volk. In het Frankrijk van vóór 1800 was er in hoge mate eenheid van wetgeving, eenheid van munt en eenheid in de economische politiek. Deze, door de Franse koningen, soms met zeer verwerpelijke middelen, tot stand gebrachte eenheid, wortelt echter veel dieper, dan uit het bovenstaande blijkt.

Sedert 14 eeuwen is het Christendom cultuurbezit van het Franse volk. Reeds Pepijn de Korte en Karel de Grote droegen de titel „allerchristelijkste majesteit." Paus Alxander III kende deze titel opnieuw toe aan koning Lodewijk VII, en sedert dien hebben alle koningen zich zo genoemd.

Hierdoor èn door de zalving met heilige olie in de kathedraal te Reims kreeg het koningschap een bijna mystieke betekenis.

Daarom kon het wel haast niet anders dat, toen in de revolutie dit koningschap werd weggevaagd, de knoop werd losgemaakt van het touw, dat Frankrijk tot een eenheid samenbond. Toen een bloeddronken en verdwaasd deel der menigte op 21 januari 1793 het bebloede hoofd van Lodewijk XVI toejuichte, dat de beul haar voorhield, juichte zij over de onthoofding van de Franse natie zelf.

Velen schijnen dit gevoeld te hebben. Louis Madeliu zegt ervan „Op het terrein van de terechtstelling gingen kreten op van: „Leve de Natie" maar het volk in zijn geheel, bewaarde een somber stilzwijgen".

Er was een breuk geslagen in een eeuwenoude traditie, in de eenheidsband, welke in een algemeen door het volk aanvaarde en gesteunde regering tot uitdrukking komt.

Weliswaar greep Napoleon de beide einden van de doorgehakte knoop in zijn machtige vuist — maar het was niet meer dan een herstel in schijn.

Daardoor is de Franse macht naar buiten, tot op onze dagen, nooit meer geworden, wat ze geweest is. Geen enkele regering is er na 1793 in gslaagd een beeld van de Franse volksziel te geven.

Tijdens de derde Republiek woekerde het ontbindingsproces voort in steeds sneller tempo. Immers, deze Republiek moest wel in hoofdzaak steunen op die kringen welke de diepe invloed hadden ondergaan van de libertijnse, rationalistische en naturalistische geest, waarin het zaad der Revolutie wortel had geschoten. En ook de vierde Republiek bracht in deze droeve gang van zaken geen verbetering.

De verschillende „regeringen" trachtten hun macht te consolideren door het vergeven van baantjes en gunsten, waartoe in Frankrijk misschien meer mogelijkheden waren dan overal elders. Een instelling als de tabaksregie maakte het bijv. mogelijk zelfs ten plattelande op zich zelf onbeduidende politieken vrienden aan baantjes te helpen. Tot zelfs in het leger drong dit politieke nepotisme door.

Andermaal is er nu in de geschiedenis van dit land een man, die de losgeslagen banden weer heeft gegrepen: Charles de Gaulle. Alleen: een werkelijke oplossing kan hij evenmin brengen als Napoleon.

Want te sterk hangt thans de eenheid der natie af van die éne sterfelijke mens. De Gaulle is reeds 70 jaar oud — en als zijn greep verzwakt . . . — wat dan? Onze conclusie moet dus wel zijn, dat men er ook tijdens de vijfde Republiek n i e t in is geslaagd het gezagsvacuum w e r k e l ij k op te vullen. Zolang men b l ij f t staan op de grondslag van de leer der volkssouvereiniteit zal de geest der revolutie niet bezworen zijn.

De vele, vele Franse regeringen sedert 1793 hebben dit in feite ook wel begrepen. Omdat zij niet gedragen werden door het volk, moesten zij wel een bepaalde legerpolitiek volgen, een politiek, die gekenmerkt wordt door het woord van generaal Thouma „Wij willen dat de soldaat behoort tot de regimenten en doortrokken is met een soldateske geest die men ontburgerlijkt zou kunnen noemen." En hiermede heeft de Franse soldaat een geheel andere geestelijke gestalte gekregen dan die in Nederland.

In vele gevallen was het leger de macht waarop de regering feitelijk steunde — en waren het de generaals, die de politiek van het land bepaalden. En deze officieren vormen in Frankrijk een bepaalde kaste. Het is traditie dat de zoons de vaders in dit beroep opvolgen. Vóór de Revolutie had deze kaste een koning om te dienen — maar na de onthoofding van Lodewijk XVI werd dit de **staat.**

Echter, voor vele mensen is dit een abstract idee. Dat dit inhoudt, dat zij aan de President van de Republiek absolute gehoorzaamheid verschuldigd zijn.... och ja, dat wéten ze wel, maar dat beléven ze niet! Want wie **is** die President. In verre weg de meeste gevallen maar een man van de middelmaat. En elke zeven jaar een ander.

Vandaar dat het leger in 1958, toen er óók een opstand van de Franse kolonisten in Algiers uitbrak, niet gehoorzaamde aan de bevelen uit Parijs. De soldaten gehoorzaamden een concrete persoon: generaal Massu of generaal Salan. **Die** vertegenwoordigen in hun ogen de Franse geest en de regering? — wel „Ça, ce n'est pas la France"!

Maar — dàn wordt het ons ook duidelijk waarom president De Gaulle op vrijdag 29 januari j.l. op het televisiescherm verscheen, gekleed in generaalsuniform. Daar hechtte hij — volkomen terecht — grote waarde aan.

Immers de muitende troepen in Algiers zágen toen, dat het hun opperbevelhebber was, die zijn bevelen gaf. En dus hebben ze tenslotte gehoorzaamd....!

We kunnen gerust zeggen dat de **burger** De Gaulle deze gehoorzaamheid niet had kunnen afdwingen.

En dáár zit nu het beangstigende van de situatie. Want dit alles werd n i e t bereikt omdat het Franse volk en het Franse leger zich boog voor het gezag dat van God werd gegeven. Integendeel, dezelfde ontbindende krachten, die eens de koning naar het schavot brachten, werken óók nu nog.

Deze revolutiegeest wordt óók niet overwonnen door De Gaulle — maar alleen door het Evangelie.

G. GRUPPELAAR

BROCHURES

verkrijgbaar bij het Bureau Centraal Comité, dr. Kuyperstraat 3, den Haag; giro nr. 89673, t.n.v. de Anti-Rev. Partijstichting.

102	Leidraad voor een A.R.-gemeenteprogram	f 0,75
103	Leidraad voor een A.R.-provincieprogram	f 0,75
104	Statuten der A.R.-Partij en de A.R.-Partijstichting	f 0,60
106	Stembus 1958 (drie schetsen rondom provincie en gemeente)	f 0,30
110	Arjosschetsenbundel 1958	f 0,90
111	Bouwen op het fundament, door dr. W. P. Berghuis	f 0,40
112	Woningbouw en huurbeleid (rapport College van Advies)	f 0,70
113	Samen-leven (A.R.J.O.S.-studieconferentie 3 en 4 oktober 1958)	f 0,90
114	Ten geleide (schetsenbundel met 6 onderwerpen)	f 0,80
115	Ons politiek beginsel, door dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot	f 0,50
116	Actuele politieke vraagstukken, door prof. mr. H. J. Hellema	f 0,40
117	Geestesmerk der reformatie, door dr. W. P. Berghuis	f 0,50
118	Het liberalisme van de V.V.D., door mr. W. C. D. Hoogendijk Jr	f 0,95
119	Program van actie 1959	f 0,10
120	Humanistische geestelijke verzorging (rapport College van Advies)	f 0,70
121	Huisvesting van bejaarden (rapport College van Advies)	f 0,45
122	De Anti-Revolutionair en het Deltaplan voor Zeeland (rapport van de Sociaal-Economische Werkgroep van de A.R.J.O.S.)	f 0,75
123	Regeling van het voortgezet onderwijs (nota College van Advies)	f 0,30
124	Christelijke politiek, door dr. W. P. Berghuis, prof dr. J. Zijlstra, dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot, ds. P. A. A. Klusener en dr. J. Schouten	f 0,60
125	Ruimtelijke ordening, redevoeringen gehouden op de conferentie Ruimtelijke ordening	f 1,—
126	De wereld en wij, ARJOS-studieconferentie gehouden op 9 en 10 oktober 1959	f 0,90
127	Samenwerking met minderontwikkelde gebieden, rapport college van advies	f 0,70
128	Na veertien jaar, door dr. W. P. Berghuis	f 0,50
129	Het nieuwe kabinet, door dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot	f 0,50
130	Jaarverslag van de A.R.P. 1958	f 2,50
131	Vraagstukken van nu en morgen, dr. W. P. Berghuis	f 0,60
132	Jubileum-nummer van het ARJOS-blad Op Wiek	f 0,45

Lezers schrijven ons.....

Uitzendvrijheid, bedrijfsleven en „cultuur"

ELK vertoog over commerciële televisie (c.t.v.) in Nederland moet beginnen met de spijtige en ook wel wat geprikkelde constatering dat de gedachtenwisseling over het onderwerp wel bijzonder moeilijk is gemaakt. (Volledigheidshalve: in politicis is de kernvraag die van de verlening van een zendmachtiging aan een gegadigde buiten het zgn. geldende omroepbestel). Ik heb daarbij nog niet eens in de eerste plaats op het oog het m.i. met een faire manier van discussiëren strijdige artikel in „Nederlandse Gedachten" van 19-12-'59 dat op zijn minst het ontbreken van goede bedoelingen resp. goede trouw bij de andere partij suggereert en vrijwel geen zakelijke argumenten in het geding brengt.

Hoezeer men wellicht na de verontruste en verontrustende verklaring van het Centraal Comité in de dagbladen van 23-12-'59 anders zou verwachten, blijkt bij de man en de voorman in de eigen straat van enige opinie over de c.t.v. eigenlijk nog geen sprake te zijn; de dagbladpers, waarvoor een nieuwe advertentiemedium een concurrent betekent, zou met minder bevangenheid tot de meningsvorming kunnen bijdragen wanneer zij — de „5" en de „43" — geen partij was in deze zaak; „Trouw" en „De Rotterdammer" hebben het zwaarste geschut in stelling gebracht met als hoofdschootsrichting een politieke crisis; enkele kamerleden die t.z.t. mede het „ja" of „neen" over de regeringsbeslissing zullen moeten uitspreken, zijn ten nauwste gelieerd met direct-belanghebbende omroepverenigingen en dagbladen. (Zou het wat dit laatste betreft overigens langzamerhand geen aanbeveling verdienen om, althans in eigen kring, tot enkele officieuze incomptabiliteiten te komen?)[1])

Bij de overstelpende hoeveelheid argumenten pro en contra c.t.v./t.v.-reclame is er een drietal punten dat bij het bepalen van een standpunt van beslissende betekenis moet zijn: de vrijheid van uitzending, de positie en de verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven, en de culturele factor.

Commerciële televisie

1 Behoudens de noodzakelijke beperkingen in het belang van de openbare orde en de goede zeden, de veiligheid van het luchtverkeer e.d., zijn de communicatiemiddelen zoals pers, radio en t.v., in principe en grondwettelijk geheel vrij en tot ieders beschikking. Bij de discussie met partijgenoten heb ik zeer tot mijn spijt bemerkt dat men hetzij deze vrijheid niet onvoorwaardelijk erkent, hetzij uit de praktische en technische verschillen tussen pers ener- en radio en t.v. anderzijds principiële construeert. Wij kunnen, lijkt me, niet alleen met het „pro libertate" maar ook met het „pro religione" uit ons devies in de knel wanneer wij het gebruik van media als radio en t.v. slechts toestaan aan hen die een bevolkingsgroep van bepaalde omvang vertegenwoordigen, in stede van te volstaan met het vragen van redelijke waarborgen voor een behoorlijk gebruik van het (schaarse) medium.

2 Onder aanbieding van zeer vèrgaande waarborgen en samenwerking met de overheid vraagt een belangrijke groep uit ons bedrijfsleven, de Onafhankelijke Televisie Exploitatie-Maatschappij N.V., zendtijd voor het uitzenden van t.v.-programma's en reclameboodschappen (10%). Het bij andere gelegenheden en in andere kramen te pas komende als de verzorger van onze welvaart geprezen bedrijfsleven, „mede-drager" van verantwoordelijkheid o.a. in de S.E.R., beoefenaar van sociaal werk en een zeer gevarieerd maecenaat enz., is deswege thans beticht van een aanslag op ons omroepbestel en onze culturele waarden. Ik geloof dat men het daarmee ernstig miskent en wantrouwt, zonder dat men aan kan geven welke maatschappelijke gedragingen van onze handel en industrie in de laatste decenniën daartoe aanleiding zijn. Het is slechte taktiek en een uiteraard onaanvaardbare bevoogding wanneer men thans van het bedrijfsleven verlangt dat het zijn t.v.-advertentie-belangen toevertrouwt aan een instantie die (mede-) bestuurd wordt door omroepverenigingen die zich aanvankelijk tégen c.t.v./t.v.-reclame hebben uitgesproken.

3 Als ongeregeld radio-luisteraar en t.v.-kijker heb ik de moeite met het geloof in de oprechtheid van het argument dat slechts de bestaande omroeporganisaties in staat zouden zijn een redelijk cultureel peil van de uitzendingen te waarborgen en dat dit peil bij toelating van reclame in de ether slechts een neerwaartse beweging zou ondervinden. Enkele uitzendingen van hoog gehalte dobberen op een golf van banaliteiten, politieke propaganda en de lafste liederen. Ik heb redenen om aan te nemen dat dit in de uitzendingen van bijvoorbeeld de OTEM zeker niet slechter zal worden: in de eerste plaats kan het bedrijfsleven zich het minder dan wie dan ook veroorloven iets inferieurs te leveren; in de tweede plaats omdat datgene wat het bedrijfsleven tot dusverre op cultureel en artistiek gebied, al dan niet in combinatie met reclame, heeft vertoond, in het algemeen een zeer redelijk niveau bezat; en tenslotte omdat het zijn positie in de ether nog zal moeten veroveren en de kritiek zo gespitst zal zijn dat het, om te „zijn", wel goed zal moéten zijn.

De mij door de redactie gaarne ter beschikking gestelde plaatsruimte liet een meer geargumenteerde en genuanceerde uiteenzetting van mijn standpunt niet toe. De lezer zal het dan ook wel meer bij het pond dan bij het lood willen overwegen.

MR. E. D. KRAAN

[1]) **De redactie is van mening, dat argumenten als deze de discussie gemakkelijk kunnen vertroebelen. Hetzelfde zou immers kunnen worden opgemerkt van personen, die belangen van de OTEM bevorderen. Ons inziens is er geen reden de integriteit van de betreffende kamerleden in twijfel te trekken. Ons blad wil t.z.t. gaarne op dit gehele onderwerp nog nader ingaan.**

ENKELE VRAGEN

Naar aanleiding van de vraag in Nederlandse Gedachten om suggesties te doen voor onderwerpen waarvan de leden discussie gaarne zagen neem ik de vrijheid hiervolgend U in kennis te stellen van enkele gedachten die bij mij wel eens zijn opgekomen en die misschien hier en daar wel eens aanleiding zouden kunnen zijn voor sprekers die nader uit te werken.

1 De samenwerking van de A.R. in het huidig kabinet, o.a. met de VVD i.p.v. met de PvdA heeft mijn volle instemming omdat de VVD vertegenwoordiging in de 2e Kamer uit veel bekwamer personen bestaat in het algemeen dan bij de PvdA het geval is lijkt mij en omdat het getal VVD-ers geringer is en derhalve gemakkelijker hanteerbaar. De eis van de PvdA het Ministerie nauw aan de fracties te binden lijkt mij iets Marxistisch inhouden, want dit zou bij vergaande toepassing Kameroverleg in feite uitschakelen en een zeer nauwe binding tussen ministerie en een of meer partijbesturen zou daarvoor in de plaats treden kunnen, wat nog al Russisch aandoet. Kan dit gezien worden als aanwijzing hoe dicht in de praktijk socialisme en communisme bij elkaar staan.

2 Zou de AR meer kunnen doen om te bevorderen dat alle Prot. Christelijke groeperingen in Nederland samengaan of tot een zeer nauwe samenwerking komen, zodat er in feite één Christelijke fractie van Protestante zijde in de Kamers zou zijn of komen in de toekomst. Die niet te ver verwijderd zal zijn naar ik zeer hoop. Ook in de samenwerking met de KVP zou dit m.i. voordelen met zich mede brengen.

3 In verband hiermede mag ik misschien ook vragen aan de ontwikkeling van de Westerse beschaving, die nog steeds voortgaat, aandacht te geven aan een facet wat ik zelden hoor noemen. Nl. zijn wij niet op een punt gekomen, waarop, toenemend, velen de Westerse beschaving geestelijk niet meer aan kunnen. En dat daarom zo sterk neiging bestaat geestelijk tot het zeer eenvoudige en opportunistische materialisme te komen. Deze vereenvouding is veelal tot in het absurde doorgevoerd in de communistische propaganda, zoals die tot de massa komt. Zou hier misschien een verklaring liggen voor het feit dat socialisme en communisme zo krachtige bewegingen vol zelfvertrouwen zijn, getuige ook de ervaring destijds opgedaan met het nationale socialisme.

4 Zou een politiek te bespreken zijn, een richting aan te geven en door te voeren hoe via vakbonden beter en nauwer samengaan zou te bewerkstelligen zijn tussen Kapitaal en Arbeid dan in het verleden (en wellicht ook thans) het geval was?

Van kapitaalbezit der vakbonden weet ik eigenlijk niets, doch zou het niet mogelijk zijn door aandelenaankoop van de daarvoor in aanmerking komende ondernemingen commissarisplaatsen te verkrijgen in handen der vakbonden? Op deze wijze zou de arbeid direct deelneming verkrijgen in het bestuur van ondernemingen en geconfronteerd worden met de eisen die de minimum factor in de productie stelt t.w. kapitaal, en zo men grond niet herleiden wil tot kapitaal, ook grond, alsmede enkele soorten van zeer gespecialiseerde arbeid. Het zou lijkt mij een zeer effectief middel zijn om bezit in arbeidershanden te verkrijgen en in arbeiderskring een zeer sterk bewustzijn op te bouwen op de duur dat men nauw betrokken is bij marktvraagstukken en hoe in de markt een goede plaats te verkrijgen.

Dit alles zijn losse gedachten, niet uitgewerkt, maar wellicht zouden zij eens besproken kunnen worden. Met gevoelens van de meeste hoogachting heb ik de eer te zijn

J. C. KIELSTRA.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

Boomkwekerij D. H. Bakker Jr.
TUINARCHITECTUUR
Scherpenzeel (G.)
VLIETERWEG 20 . TELEFOON 03497-385

BONDA's VEEVOEDERBUREAU NV
Oude Vest 23 - Leiden
TELEFOON 01710-20345-20346

FINIRAT verdelgt ratten
ongevaarlijk voor andere dieren en mensen
N.V. BOGENA - VEERLAAN 23 - ROTTERDAM-Z.

Vraagt verhuisfolder of emigrantenfolders aan
BONGERS
Internationaal verhuisbedrijf
RIJNHAVEN 10 — WAGENINGEN
Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)
Opslag van inboedels Overzee-verpakking

BOSCH-BONTJE
HEREN- EN JONGENSKLEDING MANUFACTUREN
van Manderslootstraat 49 - Telefoon 2441
ALPHEN AAN DEN RIJN

Landbouwwerktuigen- en
Vicon Machinefabriek
H. VISSERS N.V.
NIEUW-VENNEP
Telefoon K 2546-444 (4 lijnen)

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173 - Tel. 247126
Privé: Olympiakade 60 - Tel. 794152
AMSTERDAM

HOLLANDIA TRICO
Ondergoed van de bovenste plank!

IN PRIMA BOTER EN KAAS,
STEEDS DE BAAS,
ALLE SOORTEN GROOT EN KLEIN,
KOMEN UIT DE IJSSEL- EN LEKSTREEK FIJN
A. van Houwelingen - Moordrecht
Telefoon 305 (K 1827) — Westeinde 117

JUTEZAKKEN
nieuwe en gebruikte
WEVER's Zakkenhandel N.V.
v/h FA. KOOPMANS & OOSTERHAGEN
Magazijn: Harl. straatweg 3-5-7, Franeker (Holland)
Telefoon: 2429 (05170), na 6 uur n.m. 2466-2514
Vraagt vrijblijvend prijsopgaaf - Sinds 1880 uw adres

F. GOUDRIAAN'S
Graan- en Meelhandel N.V.
VEEVOEDER - TARWEMEEL
GROOTHANDEL GRAAN- EN MEELPRODUKTEN
Granen - Zaden - Peulvruchten - Zuidvruchten
Steiger 1 — Tel. 01894-201 — Ouderkerk a. d. IJssel

GRONINGEN
Chr. Coöp. Spaarbank
„EIGEN HAARD" G.A.
LOPENDE DIEP 7 - GRONINGEN
SPAARRENTE
3 % niet-leden
3¼ % leden

gehoord gezien gelezen

• *Te simpel*

De geringe politieke belangstelling bij de jeugd van vandaag is de laatste tijd nogal eens onderwerp van gesprek. Mevr. De Ruyter-de Zeeuw heeft er haar mening over gegeven in een radio-uitzending van de P.v.d.A. Zij meent dat het niet de schuld van de volwassenen is, wanneer de politiek de jongeren niet trekt, maar evenmin de schuld van de jeugd. „We moeten het feit aanvaarden, dat de emotionele geladenheid van de jeugd elders ontlading vindt dan in de politiek". Dat betekent een verschraling van het politieke leven en volgens de spreekster voelt de socialistische beweging dat misschien het sterkst omdat zij juist veel meer dan andere partijen het van de sociale bewogenheid moet hebben. Mevr. De Ruyter weet geen recept om hierin verandering te brengen, maar is toch niet somber gestemd. Ze is er nl. van overtuigd, dat de jeugd toch weer bij de politiek terecht zal komen en zelfs bij de socialistische politiek omdat het bij de oplossing van sociale noden tenslotte alleen maar gaat om de simpele vraag of er geld voor is en of wij bereid zijn dat geld te betalen. Anders gezegd: of wij werkelijk bereid zijn tot een solidaire politiek, dwz. een socialistische politiek.

Om meer dan één reden is dit betoog van de socialistische gedeputeerde van Zuid-Holland een al te simpel betoog. Te simpel omdat het wel degelijk zin heeft te zoeken, zo niet naar de schuldvraag dan toch naar de oorzaak van de houding van de jeugd ten opzichte van de politiek. Want het moge waar zijn, dat de jeugd langs een omweg toch wel weer met de politiek in aanraking komt, deze gedwongen aanraking leidt niet tot de bloei van het politieke leven, waartoe een ongedwongen belangstelling, meeleven en meewerken kunnen leiden. Bestrijding verdient ook de opvatting, dat het socialisme het meer dan andere politieke richtingen zou moeten hebben van sociale bewogenheid. Als het waar was, zou Mevr. De Ruyter-de Zeeuw met haar opvattingen over de jeugd haar partij wel een heel slechte dienst bewijzen, want dan zou het toch haar taak zijn die jeugd van soicale bewogenheid te doordringen! Maar zij wacht liever af tot de jongeren er vanzelf mee in aanraking komen. Sociale bewogenheid dient leidraad te zijn van elke politiek en wel in de eerste plaats van christelijke politiek. Dat het dit inderdaad is bewijst zowel het verre als het nabije verleden. Onder een beleid, dat sterk socialistisch gekleurd was, zijn de „vergeten groepen" er hard op achteruit gegaan.

Te simpel is het socialistische betoog ook, omdat het niet waar is, dat het tenslotte alleen maar om geld draait. Natuurlijk is er veel geld nodig voor de oplossing van sociale vraagstukken, maar er is ook nog zoiets als de vraag, hoe we deze sociale en zoveel andere problemen benaderen en dat is een vraag, die nog wel iets meer dan een financiële kant heeft.

Mevr. De Ruyter-de Zeeuw zei aan het slot van haar betoog: „Er zal zich een nieuwe scheiding der geesten aftekenen in de politiek. Aan de socialistische kant van die scheiding zullen staan al diegenen, die via de politiek vorm willen geven aan solidariteit, naastenliefde en waarachtige vrijheid. Dat klinkt mooi en daarom maar een nuchtere vertaling: het gaat om al diegenen, die bereid zijn om te betalen, om offers te brengen".

• *Misdadig*

Pacifistisch-socialistische jongeren hebben een radio-uitzending gewijd aan de B.B., beter gezegd aan het bespottelijk maken van de B.B. Daarin werd de onvolmaaktheid van deze organisatie aan de kaak gesteld en er werd ook in gezegd, dat de B.B. gevaarlijk is omdat zij de bevolking rijp maakt voor de oorlog en de bevolking wijs wil maken, dat er in een oorlog nog iets te redden zou zijn. „De B.B. kan niets doen als er een atoombom valt", zeiden ze.

Niemand zal hier tegenover willen stellen, dat de B.B. volmaakt is en dat deze organisatie zou kunnen voorkomen, dat een atoom-aanval onbeschrijfelijke gevolgen zal hebben. Maar in de telkens weer opdoemende oorlogsdreiging, die ook deze pacifistisch-socialistische jongeren niet kunnen afwenden, is het misdadig het zo voor te stellen alsof een goede B.B. helemaal niets zou kunnen doen en alsof het streven naar een goede B.B. hetzelfde zou zijn als het rijp maken van de bevolking voor een oorlog.

Een kaderdag werd een katerdag

Het begon zo mooi op die zaterdag, de 30e januari 1960, de dag waarop de Partij van de Arbeid haar kader had bijeengeroepen om uiting te geven aan haar bezorgdheid over de ondermijning van het regeringsgezag (nee, niet lachen... Marx is immers afgedankt!). Op de ochtend van die 30e januari sloeg men ter redactie van Het Vrije Volk snel de bladzijde van de zo juist uitgekomen Volkskrant om. Op pagina 3: het wekelijkse artikel van prof. Romme. Op pagina 12 de hoofdartikelen van de Volkskrant. En het volgende „Zonder commentaar" was geboren, de dagelijkse Het Vrije Volk-rubriek:

Kaderdag 1

De Partij van de Arbeid heeft holderdebolder een speciale kadervergadering bijeengeroepen tegen vandaag. De „als altijd strijdbare Evert Vermeer", zo lees ik in Het Vrije Volk, heeft de spoed-bijeenkomst aldus gemotiveerd: „Wij achten het van groot belang dat ons kader in ogenblikken van grote politieke spanningen bijeenkomt" Ogenblikken van „grote politieke spanning"? In Frankrijk, ja. Maar bij ons? Tot vandaag in ieder geval niet. Misschien wordt het vandaag intussen anders. Men kan nooit weten waartoe verhitting leidt, zelfs al is het kunstmatige verhitting. In de socialistische kring zullen er bijvoorbeeld nog altijd wel lieden zijn, die de bus van de wilde staking op de een of andere manier willen bedienen, zij het dan ten eigen politieke nutte. Maar aan een overwinning van een dergelijke dommigheid kan ik toch niet geloven voordat ik haar zie. Voor de leegheid van het socialisme van vandaag is dat toch geen opvulling. Het lijkt me dat we voorlopig het maar erop moeten houden, dat meneer Vermeer het subliem heeft gezegd; dat, naar de Franse spreekswijze, het maar één stap is van het sublieme naar het ridicule; en dat die éne stap leidt naar de speciale kadervergadering van vandaag.

Prof. Romme in Politiek Allerlei in de Volkskrant van hedenmorgen.

Kaderdag 2

We sluiten een bewogen week af. Een wilde staking bij één busonderneming werd gevolgd door meerdere soortgelijke acties. Een dergelijke sociale onrust waren we niet meer gewend. Over de oorzaak is al het nodige gezegd. De regering maakte een nog veel grotere fout dan de stakers door het hele loonoverleg te schorsen. Met die maatregel riep zij verzet op bij de buiten de staking staande vakorganisaties en wekte zij ook bij andere werknemers in de vervoersector de indruk dat het nu blijkbaar „hard tegen hard" moest gaan. De gevolgen op het politieke vlak waren niet minder ernstig. De Tweede Kamer kwam bij het debat over deze zaak tegenover de bewindslieden te staan die hopeloos faalden in hun verdediging. Is het wonder dat de P.v.d.A. vandaag haar kader naar Den Haag geroepen heeft voor een demonstratieve vergadering? De Volkskrant van hedenmorgen in een hoofdartikel.

De redacteur van Het Vrije Volk die deze vondst gedaan had, moet zich die dag wel een held gevoeld hebben. Een held? Redder van de kaderdag....!

P.v.d.A.-voorzitter Vermeer had nog maar nauwelijks zijn kader verwelkomd of hij begon al uit de Volkskrant te citeren. „Tot grote vreugde van de vergadering..." zo staat in het verslag van Het Vrije Volk. Trouwens, het staat wel driemaal in dat verslag plus nog een keer in het onderschrift bij de foto van Vermeer. Men krijgt haast de indruk dat dit hèt hoogtepunt geweest is van de kaderdag — maar dan moet het voor de nuchtere toehoorder toch wel een beetje een katerdag zijn geweest. Want het Vrije Volk had de golven van de socialistische hartstocht in de voorafgaande dagen zo hoog opgezweept, dat die Volkskrant-tirade haast als een anticlimax gewerkt moet hebben!

Om een indruk te geven hoe 305.000 abonnees van Het Vrije Volk zijn opgezweept naar het ridicule (om met prof. Romme te spreken), geven we hieronder de titels plus enkele grepen uit de hoofdartikelen van dit blad, te beginnen op dinsdag 26 januari.

Dolgedraaid

Kortom, het is allemaal even tactloos (dit slaat dan op de stappen der regering in de autobus-affaire — red. N.G.). Maar erger nog is dat deze regering blijkbaar, ondanks alle mooie woorden die zij voor en na spreekt, in feite de werknemers beschouwt als een menigte die wel eens mee mag praten, maar zich ten slotte bij oekasen behoort neer te leggen. En dit alles komt in de eerste plaats voor de verantwoordelijkheid van de oud-vakbondsbestuurder Roolvink. De regering lijkt nog het meest op een dolgedraaide machine.

Op woensdag 27 januari het volgende:

Door de knieën

De minister (of zijn onvermijdelijke staatssecretaris) heeft met de aankondiging dat het overleg niet zou doorgaan, een enorme verwarring gesticht, veel kwaad bloed gezet en het gezag van de regering grote schade toegebracht. Het was niet moeilijk te voorspellen, dat de regering zich opnieuw zou moeten terugtrekken, omdat het overleg toch eenmaal hervat moest worden.

Het is prompt gebeurd. In de Kamer heeft de minister een zee van kritiek over zijn hoofd moeten laten gaan. Dat de motie, die de interpellatie van de oppositieleider mr. Burger besloot, verworpen is, kan de regering ook niet als een succes boeken. Klaarblijkelijk wilden de regeringspartijen, die overigens duidelijk hebben laten merken dat zij het met het zogenaamde beleid volstrekt oneens waren, de minister van Sociale Zaken nog een kans geven.

Maar een minister, die zich telkens moet laten redden, is niet de bewindsman, die het land nodig heeft. En het blijkt nu wel, dat prof De Quay aan de staatssecretaris uit werknemerkringen, waarnaar hij zolang en zo naarstig heeft gezocht, lelijk bekocht is.

De psychologie, een terrein waarop de minister-president geen vreemdeling is, kent het verschijnsel van de zwakte, die gecompenseerd wordt door een voos krachtsvertoon. En de oude volksverhalen kennen de geschiedenis van de ezel in de leeuwehuid.

Daaraan moet men denken, bij het aanschouwen van een minister die bij de Tweede-Kamergymnastiek voortdurend door de knieën gaat.

Op donderdag 28 januari is de krant haast te klein om het grote nieuws van de komende kaderbijeenkomst te bevatten. Evert Vermeer geeft zijn mening in een vraaggesprek: „Wij zijn bezorgd omdat de regeringsdaden, als men tenminste nog van daden kan spreken, het gezag van de overheid ondermijnen."

Elders op de voorpagina dit schoons:

Weerloos

„Het klimaat is gunstig, de lucht is opgeklaard", zei de staatssecretaris B. Roolvink, woensdagavond. Op dat ogenblik staakten in Noord-Brabant 900 man en het personeel van twee grote autobusondernemingen maakte zich klaar om naar vergaderingen te gaan, waar het niet zo heel veel gescheeld heeft, of er was tot staking besloten.

Zulk een uitlating, onder deze omstandigheden gedaan, zou men bij minder excellente personen brutaal noemen. De heer Roolvink immers was het, die de sfeer (volgens minister Van Rooy: het klimaat in objectieve zin) grondig had bedorven.

De Tweede Kamer heeft hem daarna aan het verstand gebracht, dat hij haastig van de dwalingen zijns weegs moest terugkeren. En toen heeft z ijne excellentie zonder blikken of blozen gezegd, dat nu plotseling het klimaat (en hij meende daarmee blijkbaar: de sfeer in subjectieve zin) gunstig geworden is.

Deze staatssecretaris doet ons denken aan de weerhaan, die zelf bepaalt hoe het weer zal worden en die door een der leerlingen van meester Pennewip zo bondig bezongen is in het volgende lieve versje:

Hij staat op de schoorsteen, van binnen vol roet
en wijst aan de wind hoe hij waaien moet.

Ook de hoofdartikelenkolom kan het allemaal nauwelijks bevatten. Het waarom van de kaderdag wordt nog eens belicht als volgt:

Appèl

Er is gezegd: het is een kunst oppositie te voeren voor een partij die na de oorlog haar kracht meer gezocht heeft in mee te werken in de regering dan langs de kant te staan en alles beter te weten. De regering-De Quay maakt het de socialisten niet moeilijk de oppositie te voeren zonder in de rol terecht te komen van overal tegen te zijn en alles beter te weten.

Zij voert een beleid dat op een paar zeer belangrijke punten tot tegenstellingen moet leiden. Dit is nog tot daaraan toe. Maar zij voert het beleid zo slecht, dat ook de medestanders van dit kabinet zich ernstig zorgen maken en de oren niet kunnen sluiten voor de kritiek die van socialistische zijde wordt geuit.

Het kan anders in Nederland. Het kan beter. Dit duidelijk te maken, is het doel van de kadervergadering van de P.v.d.A., zaterdag, in Den Haag.

Wat is het allemaal flink gezegd! En wat is er bedroevend weinig van terecht gekomen!

De meeste niet-socialistische dagbladen hebben heel weinig aandacht aan het congres besteed, want het was weinig meer dan een scheldpartij zonder enig perspectief. Of om het met de woorden van Trouw te zeggen: „De kritiek lag geheel in de sfeer van het cabaret". Grappig is de spottende kritiek die Trouw geeft in datzelfde hoofdartikel:

Van een onverdraaglijke politieke toestand werd gesproken en er werd bij verteld dat partijpolitieke overwegingen niet tot het beleggen van deze vergaderingen hadden geleid.

Waarom moest dat laatste er nu bij verteld worden?

Als men een vergadering houdt met zoveel kritiek, zoveel persoonlijke aanvallen op ministers en er dan ook nog bij verteld dat het met de socialistische ministers in het kabinet zoveel beter ging, dan spreekt het toch vanzelf dat hier alleen het geprangd gemoed van mensen, die met het lot des lands begaan zijn, aan het woord is.

Wie zou hier nu aan partij-politieke overwegingen denken?

Het feit dat de heer Burger meende uitdrukkelijk te moeten vertellen dat ze er niets mee te maken hadden, zou een mens op een gedachte brengen.

In Vrijmoedig Commentaar schrijft De Tijd/Maasbode:

De heer Burger heeft zich ook voor het overige goed op dit niveau van onoprechtheid en demagogische overdrijving weten te handhaven. Een brutaal staaltje — uit vele — was de kreet, dat het kabinet-De Quay de economisch zwaksten achteraan laat komen. En dat juist op de dag, waarop de veelbesproken buschauffeurs niet slechts werden afgeholpen van de aperte achterstand, welke zij onder de geleide loonpolitiek hadden opgelopen, maar ook nog verdere verbeteringen in het vooruitzicht kregen, die al evenmin tot een terugkeer naar het vroeger systeem lijken te animeren.

We zijn het met de hoofdartikelschrijver van De Volkskrant eens dat die stakingsweek een veelbewogen week is geweest. Maar deze schrijver wist op die zaterdagmorgen nog niet dat de week toch nog blij zou eindigen. Blij voor de buschauffeurs voor wie een aanzienlijke loonsverhoging op korte termijn bleek te zijn weggelegd — blij ook voor het P.v.d.A.-kader, want men heeft eens een middag kunnen lachen. Het was zó'n feest dat men er een kater van heeft overgehouden. En dat is jammer!

McElroy's opvolger

Thomas Gates

man met een vooruitziende blik

DE Verenigde Staten hebben sinds enige tijd een nieuwe minister van defensie. Het is de 53-jarige Thomas Sovereign Gates, die de vroegere zeepfabrikant Neil McElroy is opgevolgd. Men weet, dat McElroy zich na het aftreden van Charles Wilson slechts voor een beperkte tijd beschikbaar had gesteld om de zaken in het ministerie van defensie, die wat stroef waren gaan lopen, wat vlotter te laten afwerken. Aanvankelijk zou hij worden opgevolgd door Donald A. Quarles, die jarenlang zijn plaatsvervanger was. Toen Quarles onverwacht kwam te overlijden, besloot McElroy nog enige tijd aan te blijven, totdat Gates zich voldoende zou hebben ingewerkt om hem (McElroy) te kunnen opvolgen.

Gates is met grote voortvarendheid te werk gegaan. Zijn voornaamste taak is, een eind te maken aan de wedijver tussen de verscheidene onder-

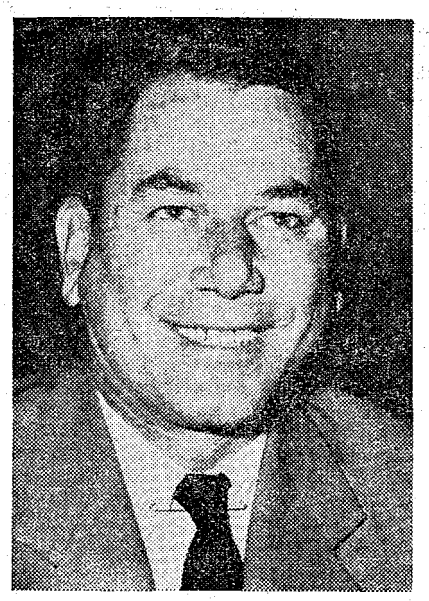

delen van de strijdkrachten, het leger, de marine en de luchtmacht, ook en vooral wat betreft de ontwikkeling van raketten, geleide projectielen en het onderzoek van de ruimte. Totdusver is de samenwerking met de commissie van stafchefs vrij vlot verlopen. Wellicht komt dat, omdat voor het eerst sedert vele jaren weer een militair aan het hoofd van het ministerie staat, die zelf bepaalde ervaringen heeft opgedaan en tot oordelen bevoegd is, waar het de mening van anderen betreft.

TOT aan het begin van de tweede wereldoorlog heeft niets er op gewezen, dat Thomas Gates een politieke carrière tegemoet zou gaan. Na in 1928 afgestudeerd te zijn aan de universiteit van Pennsylvania werd hij opgenomen in de bankiers firma van zijn vader in Philadelphia, Drexel and Company. In 1940 werd hij mede-firmant. In de jaren tot de tweede wereldoorlog groeide bij Gates echter de belangstelling voor de marine, die hem in 1935 er toe bracht, zich te melden voor de Naval Reserve. In deze kwaliteit werd hij spoedig na de verradelijke Japanse aanval op Pearl Harbour opgeroepen.

Na een cursus van de inlichtingendienst te hebben gevolgd werd hij als eerste luitenant toegevoegd aan de staf van de opperbevelhebber in het Atlantische gebied om mee te helpen aan de opbouw van de marine-luchtvaart-inlichtingendienst. In 1943 kreeg hij het commando over de USS Montery, met welk schip hij naar de Stille Oceaan vertrok. In 1944 werd hij benoemd tot lid van de staf van Schout bij nacht C. T. Durgin. In deze functie nam hij deel aan de invasie in Zuid-Frankrijk.

NA de oorlog bleef Gates zich actief bezighouden met zaken, die op de marine betrekking hadden. Hij vervulde functies bij de organisatie van de marine-reserve-officieren, fungeerde als directeur en vice-president van de Navy League en was lid van het raadgevend comité van het bureau luchtvaart van het ministerie van marine.

Zijn particuliere en sociale taken werden echter niet vergeten. Hij werd naast zijn post bij Drexel, directeur en later vice-president van de Beaver Coal Cy. Verder kreeg hij zitting in de directies van de Scott Paper Cy., de International Basic Economy Corp. en John Wagner and Sons Inc. Daarnevens vervulde hij belangrijke functies in de padvindersorganisatie, kinderklinieken en aan de universiteit van Pennsylvania, waarvan zijn vader van 1930 tot 1944 president was. In 1956 verloor hij zijn enig kind, een zoon.

In 1953 werd hij onderminister en op 1 april 1957 minister van marine. Hij bepleitte de bouw van vliegdekschepen, die door atoomkracht worden voortgedreven en van atoomonderzeeërs, die raketten kunnen afschieten en deed zich kennen als een goed teamleider en een man, die ver vooruit kan denken.

FOKA VAN LOON

„Zou 't zo gaan, mijnheer? Weet u wel zeker, dat ik niet even een kussen voor u bij de vrouw moet halen?", vraagt de arbeider, kwasi zorgvol.

Heerco verwaardigt hem geen antwoord, maar sluit zijn ogen.

„Welja!" schertst de oude werkman goedmoedig: „Er zijn lieden, die altijd moeten pezen en er zijn er die liever lui dan moe zijn, zo is 't van 't begin af al geweest in de wereld en zo zal 't wel blijven ook!"

Hij is een oude getrouwe en heeft zijn zilveren jubileum al gevierd op de State. Op grond hiervan veroorlooft hij zich een grote mate van vrijheid in praten en handelen.

Eer er vijf minuten verstreken zijn, slaapt Heerco. Hoe lang, dat weet hij zelf niet, maar hij wordt wakker door het bazuingeluid van Jelle's stem: „Toe luiwammes, doe je ogen es open, hier is je vrouw!" en een voet, die hem onzacht in de zij port.

En dan staat Akkie daar met een bruinverbrand gezichtje, lachend op hem neer te zien.

Het eerste, wat Heerco door een kiertje tussen zijn oogleden opvalt, is, dat haar huid zo glanzend glad is als satijn en dat haar gezicht de oude levendigheid heeft herkregen.

En dan ineens kent hij maar één wens meer: een blik van vertrouwen uit haar grijsblauwe ogen.

„Dag schat!" murmelt hij dromerig, maar met dat onweerstaanbare innige in zijn toon, dat Akkie herinnert aan lang vervlogen dagen, toen er nog geen breuk in hun geluk was geslagen.

Haar hele hart opent zich, alle bitterheid vloeit er uit weg en 't stroomt weer vol liefde, waardoor ze niet anders meer kan willen, dan van hem zijn. Zij reageert weer als van ouds: „Dag lieveling!"

Jelle, die eerst nog een spottende opmerking meent te lanceren over dit dierbaar weerzien, beteugelt zich op 't zelfde moment. Hij voelt zich als op gewijde bodem en verwijdert zich stil en zwijgend op zijn geschoeide voeten.

Dan steekt Heerco zijn handen naar Akkie uit: „Help me even op! Wil je?"

Akkie kan haar oren niet geloven. Heerco was altijd te veel heer, om zich van zijn vrouws zwakke krachten te bedienen en buiten dat heeft hij genoeg aan sport gedaan, om op eigen gelegenheid verticaal te komen.

„Hij vraagt 't voor de aardigheid!" meent ze en ze spant al haar krachten in, om hem overeind te takelen. 't Lukt maar voor een paar centimeter, want hij hangt met zijn volle zwaarte aan haar handen, zonder zelf ook maar een beetje mee te werken, integendeel, op een gegeven ogenblik laat hij zich kronkelend van pijn, weer terug zakken.

„O, verdraaid, Akkie, laat los, ik kan niet! Ik verga van pijn in mijn rug. Joost mag weten, wat er aan mankeert! Die oude wijze aap, die jou zo heeft opgekalefaterd, moet mij ook maar eens onder handen nemen!"

Akkie, die helemaal niet aan iets ergs denkt, hoogstens aan spit, stemt glimlachend toe: „Ja, dat is best, maar je zult hier toch eerst vandaan moeten. Je kunt ons lief klein doktertje toch moeilijk op het land laten komen!"

„Nee, maar je moet maar niet kunnen! Je hebt geen idee hoe caduc die rug van mij is!" Heerco trekt nerveus met zijn gezicht.

„Als een kleine jongen, die graag een deuntje zou willen huilen, maar met mannenmoed zijn tranen bedwingt," denkt Akkie en ze laat zich zonder omwegen naast hem neer. „Arme jij!" Het klinkt of ze nog niet zwaar tilt aan zijn invaliditeit. Mannen kunnen zo weinig verdragen over 't algemeen. Ze lacht moederlijk teer tegen hem.

„Geef mij een zoen!" bedelt hij, zonder zich om 't talrijk publiek op wagen en veld te bekreunen.

Akkie's verwondering stijgt ten top. Stel je voor, Heerco die z'n hele leven krampachtig heeft vastgehouden aan de letter van de etiquette, vraagt haar op klaarlichte dag en terwijl aller ogen op hen gericht zijn, hem te kussen.

Ze doet 't zonder schroom.

„Hou je nog van me?" In zijn toon schemert weer iets van de oude bekende heerszucht door.

„O ja!" Het klinkt als een zucht, die vanonder uit het hart omhoog stijgt.

„Ondanks alles?" dringt hij verder aan. Zijn ogen in de hare. En zij antwoordt, met een snik: „Ondanks alles!"

Dan bergt hij zijn hoofd aan haar borst en komt tot de boetvaardige bekentenis: „Voor zoveel vergevensgezindheid is geloof nodig, anders bestond het niet!"

Hij peilt nog verder naar de diepte van haar liefde: „En als ik nu bijvoorbeeld eens lam werd, dat ik helemaal niets meer zou kunnen?"

Hij kauwt verwoed op een sprietje droog gras, als om zijn angstig verzet tegen wat hij nu nog ziet als een dreigend noodlot, af te reageren.

„Natuurlijk, dan juist!" Ze legt vol overgave haar wang op zijn haar en fluistert: „Ik zou met al mijn geloof toch haast zijn ondergegaan, als God mij niet wakker had geschud en me met mijn neus op 't werk had gedrukt."

In de lange stilte die volgt, sjierpen de graskrekeltjes en zingen de vogels. De natuur ademt een bijna bovenaardse vrede, terwijl Heerco weifelend en met zichtbare tegenzin belijdt: „Soms ben ik geneigd, om aan te nemen, dat het ook God was, die mij in mijn nekvel greep en weer naar jou en de kinderen heeft toegeduwd." EINDE

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. wordt men zo versleten, als men opruiming in zijn gebit heeft gehouden? 4. aan een watervrucht schijnt u een medewerker te hebben; 8. houding van de gestrafte? 10. dit moet wel een enorm grote fout zijn; in ieder geval groter dan een hectare; 11. onvriendelijke naam voor uw politieke overtuiging; 12. Amerika's eerste reserve; 13. als men dit gebruikt, is meestal het vijfde wiel aan de wagen ook nodig; 16. daar vliegen ze in het noorden op af; 17. als u het gevecht rekt, krijgt u deze spierpijn; 19. het negatieve deel van ongeveer; 21. verbazingwekkend breekbaar; 24. kinderlijke groet aan twee vrouwelijke dominees? 25. voor transport naar Athene ongeschikt; 26. deze godendrank gaat het nog altijd mee; 29. zo huilt men als er geen reden voor is; 30. zo vast, dat het paar niet moet blijven staan; 31. een vochtig afschrikwekkend geluid verhindert de insekten te steken; 32. is zo'n onderwijzer oud, dan wordt hij opgehangen.

Verticaal: 1. dit laten varen kan men bewaren, maar het belemmert een vriendschappelijke verhouding; 2. hiermee houdt de gastvrouw haar gasten zoet; 3. zo gaat het met tegenzin; 5. de menselijke grote klok; 6. hier begon de self-made-man; 7. het is niet krom genoeg, maar wel juist; 9. de upper-ten; 10. kledingstuk, waar in Holland verscheidene mensen in huizen; 14. zo te horen een niet-geruisloze sluiting; 15. dit grasveld kan de zon niet zien schijnen; 18. dat de voorschriften van Parijs soms dwaas zijn, wisten we; zodra men dat echter zegt, heeft men een slaafse navolger; 19. dit eiland schijnt uit een fles te kunnen schenken; 20. hij geeft zijn ogen en oren voor een ander de kost; 21. de droom is uit, als u uit dit rijtuig valt; 22. samen zijn een jongeman en een domme vrouw nogal pietepeuterig; 23. deze brengt dezes; 27. deze eigenwijze vent is achteraf beschouwd een invloedrijk man; 28. deze toespraak is louter verstandelijk.

OPLOSSING VORIGE PUZZEL

HORIZONTAAL: 1. klapstuk; 8. oogkas; 9. missen; 11. tartaan; 12. natuur; 13 rendier; 14. bestand; 16. stootje; 19. eenvoud; 22. gezind; 24. stonden; 25. luctor; 26. beuren; 27. gestuit.

VERTICAAL: 2. leica; 3. pasmunt; 4. tenoren; 5. koster; 6. agere; 7. parasiet; 10. ontroerd; 12. noblesse; 15. senioren; 17. te gelde; 18. opzicht/op zicht; 20. orders; 21. Denen; 23. Naomi.

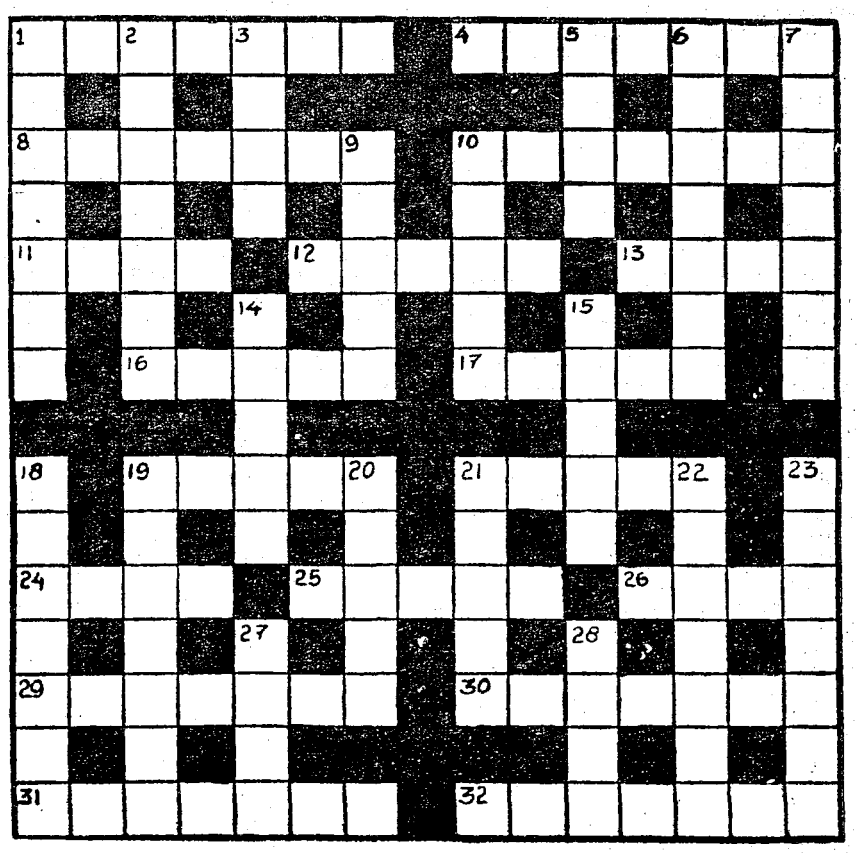

46. De heer Luiden mag dan klein van stuk zijn, z'n daden zijn groot. Geen tegenslag kon hem afbrengen van zijn unieke voornemens. Dus zette hij koers naar het Binnenhof. Hij kwam voorbij een bushalte; daar stonden belangrijke heren met een gezicht in mineurstemming. „Wij hebben de bus gemist", zeiden ze somber. Pas een paar honderd meter verder hoorde de kleine Luiden van een voorbijganger, dat ook de minister-president bij die bushalte stond. Hij repte zich terug — doch toen waren de heren verdwenen. „Dan naar het Binnenhof!" riep de kleine Luiden zijn vrouw en kinderen opgewekt toe. Hij was een verstandig man: Luiden besloot om vrouw en kinderen naar de Gevangenpoort te zenden. Terwijl zij zich zouden verlustigen in de historie, zou Luiden aan hoogwaardigheidsbeklederS de eigentijdse belangen van Meelstad voorleggen.

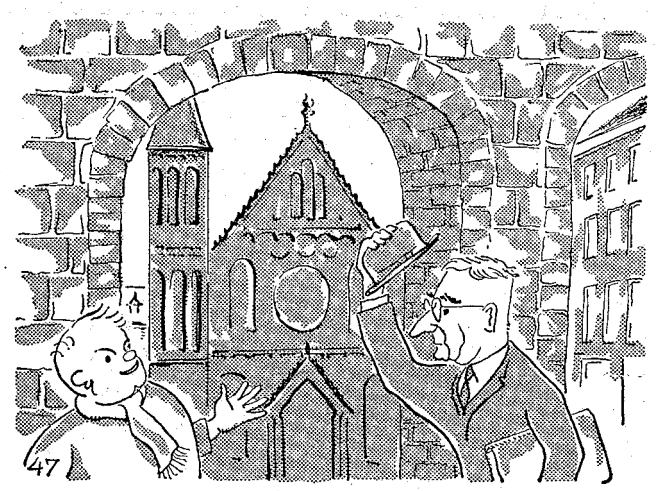

47. Zijn vrouw vond dit plan niet aanlokkelijk, doch Luiden wist met volle overtuiging haar duidelijk te maken, dat de bezichtiging van de Gevangenpoort haar historische kennis belangrijk zou vermeerderen. Toen hij haar zover had, richtte hij zijn schreden naar het Binnenhof. En daar was het, dat hij niemand minder dan de minister-president, prof. De Quay tegenkwam. „Excellente excellentie, ik moet u dringend spreken," zei de kleine Luiden met zijn aangeboren vrijmoedigheid. Bij ons in Meelstad zijn moeilijkheden van ernstige aard ...." De minister-president stond een ogenblik verschrikt. „Dezelfde moeilijkheden als in Rotterdam met die gratificatie, of is het meer in de geest van Purmerend?" „Neen, excellentie," antwoordde de kleine Luiden dapper, „het gaat om een wachthuisje ...."

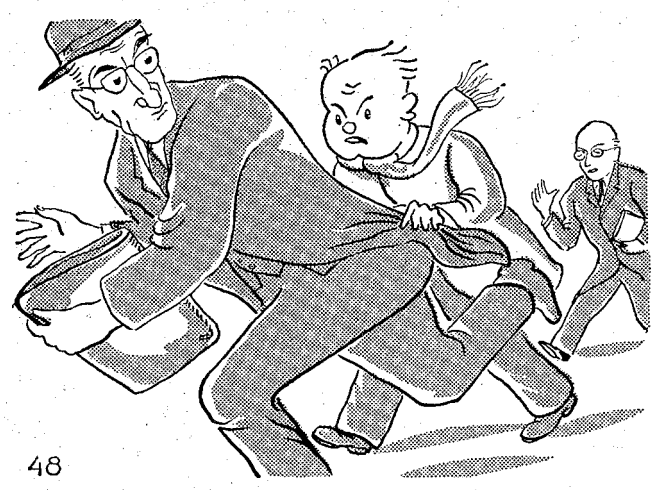

48. „Dat vol met passagiers stond toen de bussen niet reden," vulde minister-president De Quay kwiek aan. „Neen, meneer de minister-president, het gaat om een wachthuisje dat er nog niet is maar dat er komen moet." De minister-president zag plotseling een heer op zich afstuiven. „Pardon, ik heb mijn allerambtelijkste bezigheden, daar komt meneer Van Walsum al, om over het raadsbesluit van zijn stad Rotterdam te spreken, ik moet weg! ..." De minister-president maakte zich snel uit de voeten, doch de kleine Luiden dacht: Nu of nooit! Hij holde achter prof. De Quay aan en greep de jas van zijne excellentie. Het werd een uitermate vreemde ren over het Binnenhof, maar de minister-president bleek althans te voet sneller te zijn dan sommigen denken, want de kleine Luiden kon hem niet bijhouden en moest de jas tenslotte loslaten. Luiden was teleurgesteld, maar de Rotterdamse burgemeester, die alles gezien had en nu naderbij kwam, zei welwillend tot Luiden: „Uw pogen was schoon — u hebt óók een gratificatie verdiend!"

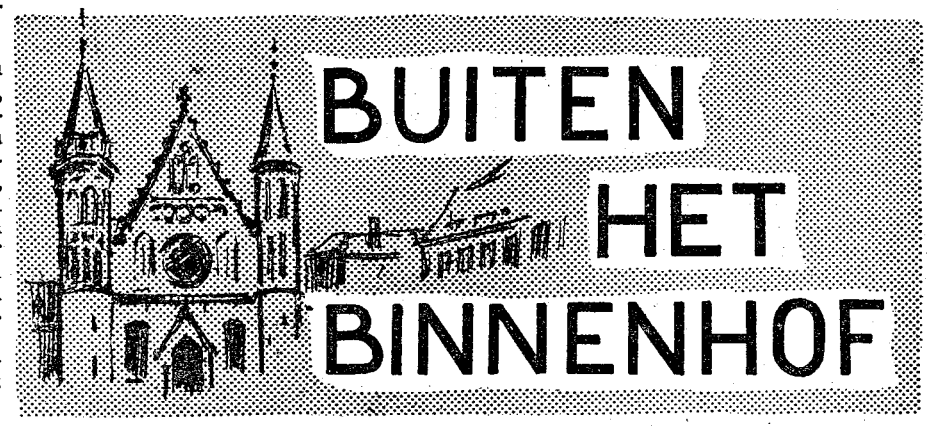

IK lees in een advertentie, waarin opgewekt wordt om de krant te lezen, úw krant, hoeveel er wel gebeurt in één minuut. Hier volgt het: in Kaapstad is 'n vijfling geboren.

In San francisco spreekt Eisenhower..

Een auto verongelukt onder Tiel. Moskou annonceert de start van een maanraket. En dan vervolgt die advertentie: de krant kunt u niet missen, geen dag! Ach, natuurlijk schuilt daarin een tikkeltje overdrijving. Een mens kan best de krant missen voor een dag en voor een week en langer ook wel. Ik voel me niets minder omdat ik niet weet dat er in Kaapstad een vijfling geboren is. En het feit dat Eisenhower in San Francisco spreekt laat me ook betrekkelijk koud als ik niet weet, waarover hij spreekt en of zijn spreken de wereld verbetert. Dat Moskou de start van een maanraket annonceert kan geen reden zijn om rode oortjes te krijgen (begrijp me wel, géén politiek rode oortjes). Dat een auto onder Tiel verongelukt vindt ik erger. Omdat dat het dichtst bij huis gebeurt? Ook daarom. Want een mens is nu eenmaal meer geïnteresseerd in het nieuws, dat zijn straat of plein of laan oplevert dan in de gebeurtenissen op het Tranquillopleintje in Booma-Booma.

Doch ik vind het om een veel belangrijker reden erger. Omdat er niemand is die des avonds of des morgens een krant openslaat of hij leest, dat er een mens door een verkeersongeluk om het leven gekomen is.

OP mijn „beschouwing" van vorige week heb ik een reactie gehoord. Van iemand die het goed met de voetgangers meent, hoewel hij zelf meer achter het stuur van een auto zit dan te voet gaat. Hij heeft gelukkig nog nooit een ongeluk veroorzaakt en nog nooit een ongeluk in het verkeer gehad, dat door anderen werd veroorzaakt. Hij is een van de weinige heren in het verkeer, die ik ken. Lees dit eens, zei hij, en hij gaf me een statistiek van de verkeersongevallen in Amsterdam, gedurende het jaar 1959. Alleen al in de maand december van het vorige jaar: 1916 verkeersongevallen, dat is ruim 18% meer dan in december 1958. In december 1957 bedroeg dit cijfer 1402, zodat in twee jaar tijds het aantal verkeersongelukken voor één maand steeg met 37,7%! Van dat getal 1916 hebben 201 mensen het ongeval of niet overleefd of zij dragen daarvan nu voor hun leven het letsel. Dood of ernstig letsel heet dat in die statistiek. Dit getal was in december 1958 „nog" 191, het groeide dus met 5,2%. Aan het einde van het jaar 1959 kon Amsterdam met droefenis terugzien op eenentwintigduizendzevenhonderddertig verkeersongevallen. Dat was 12,6% meer dan aan het einde van 1958 geboekt stonden.

NU maakt die statistiek met deze sprekende cijfers blijkbaar op de statistici nog een gunstige indruk want, las ik: In het jaar 1959 bleek het aantal ernstige ongevallen **slechts** met 6,2% te zijn toegenomen. (2419 tegen 2278 in 1958). Verhoudingsgewijs blijkt het aantal ernstige ongevallen de laatste jaren iets gedaald. In 1957, 1958 en 1959 maakten zij nl. resp. 12.7, 11.8 en 11.1% van het totaal aantal ongevallen uit. Dan spreekt de statistiek echter weer in mineur als zij zegt: gedurende de maand december werden 316 personen het slachtoffer van het verkeer tegen 293 in dezelfde maand van 1958. Of 7.8% meer. De stijging van het aantal ongevallen (18.4%) is dus ruim het dubbele van die van het aantal slachtoffers. Doch: het aantal gedoden en ernstig gewonden vertoont echter een vermindering met 13% (123 tegen 138 in december 1958). In 1959 werden 4861 slachtoffers geteld tegen 4398 in 1958. Dit betekent dat het totaal aantal slachtoffers in 1959 10.5% hoger was dan dat in 1958. Deze vermeerdering betreft uitsluitend licht gewonden; het aantal doden en ernstig gewonden was 3.3% lager dan 1958 (resp. 1747 en 1807). Zij maakten in beide jaren 35.9 en 41.1% van het aantal slachtoffers uit. In 1959 werden 71 personen in het verkeer gedood en 1675 ernstig gewond. Voor 1958 bedroeg deze aantallen 64 en 1743.

IK heb u deze cijfers nu maar eens nauwkeurig voorgehouden. Het zijn geen dode cijfers het zijn levende cijfers over gedode mensen. In 1959 in Amsterdam weer zeven mensen meer in het verkeer gedood! **Gelukkig** 67 minder ernstig gewonden dan in 1958. Ik schrijf dit op maandag. Vandaag lees ik in de krant dat er twee doden in het verkeer waren onder Eindhoven. Met twee zwaar gewonden. Omdat een jonge man dronken achter het stuur zat. Twee doden onder Ellekom (door trein gegrepen). Een dode en een zwaargewonde onder Zuid Ginkel. Een dode onder Boxel, een vader van zeven kinderen. Dat zijn zes doden, waarmede de statistiek van februari kan beginnen. Toen ik vanavond deze brief ging posten hingen de verkeersvlaggen in Amsterdam half stok, hetgeen betekent dat ook in Amsterdam een dode in het verkeer was gevallen.

DEZE cijfers zijn ontzettend. Wat kunnen wij eraan doen? Want ergens is het de roekeloosheid die de overtreders doet moorden. Moordenaars op de weg, al doen zij het niet met voorbedachte rade. Kunnen er geen strengere straffen gegeven worden dan bijvoorbeeld een gevangenisstraf van twee jaar voor iemand, die een huisvrouw doodrijdt omdat hij beschonken achter het stuur zit?

William Graanhoper

Friesland onder water

HET voorjaar van 1910, en vooral de maanden februari en maart, zijn voor Friesland verschrikkelijk geweest. Een groot deel van het gewest liep onder water. Van Sneek naar Lemmer stond aan weerskanten van de straatweg alles blank.

Hier en daar rees uit het water een huis omhoog, een zathe of een arbeiderswoning. Het water reikte vaak tot aan de vensterbanken.

In het noorden van de provincie stond het water vaak op de bouwakkers en de hopen, waarin de aardappelen waren ingekuild, staken als kleine eilandjes uit het water omhoog. In die hopen verrotten de aardappelen.

Gedeputeerde Staten voeren in een stoomboot langs de overstroomde gebieden, waar de schipper moeite had, om kanaal en overstroomde gebieden te onderscheiden. Ministers reisden naar het noorden, om zich te laten voorlichten.

De oorzaak was niet een dijkdoorbraak of een ramp van die aard. Het had alleen maar geregend, voortdurend geregend. Elke dag steeg het water nog meer en de wind bleef zuidwest, zodat het zeewater voor de kust zo hoog werd opgestuwd, dat de uitwateringssluizen niet geopend konden worden.

Er zou een heel andere situatie zijn geweest, als in het noordoosten, in de Lauwerszee, een sterke afstroming mogelijk zou zijn geweest. Maar dat kon niet. Dan moest er een van twee gebeuren: òf in de Lauwerszee moesten diepe geulen worden gebaggerd naar de zeegaten, òf de Lauwerszee moest worden ingedijkt, zodat een binnenmeer ontstond, dat het water kon opvangen, en dat zelf bij eb naar diep zeewater snel kon afstromen.

Daarom werd gedurende heel die winter telkens gepleit voor een dijk om de Lauwerszee. Als de ministers kwamen werd er over gesproken. In de Kamer werd er voor gepleit. Vooral de heer H. Pollema, het a.r. kamerlid voor Gorinchem, maar Fries van afkomst en jarenlang gedeputeerde van Friesland, pleitte onvermoeid. Zijn zoon, mr. R. Pollema, lid van de Eerste Kamer, heeft er onlangs nog aan herinnerd. En hij vertelde er bij, dat eens een lid van Gedeputeerde Staten tot hem had gezegd: wat is een jaar voor Den Haag? Voor de Lauwerszee kan gezegd worden, aldus mr. Pollema: wat is een halve eeuw voor Den Haag?

Vanwege die halve eeuw begint nu in het noorden, in Friesland en Groningen, een merkbaar ongeduld te komen.

A.L.A. is ook UW zaak!

16e jaargang no. 6 — 13 februari 1960

NEDERLANDSE GEDACHTEN

DE INHOUD VAN DIT NUMMER IS GELIJK AAN DIE VAN HET LEDEN-CONTACTORGAAN

A.R. POST

WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Voorzitter Berghuis maakte een tussentijdse balans op...

- Een klein jaar regeert thans het kabinet-De Quay, het eerste kabinet na de oorlog waaraan geen socialisten deelnemen. In die korte tijd heeft het al wel van zich doen spreken, niet het minst door het kabaal dat de socialisten-in-de-oppositie plegen te maken over de gedragingen (in de ogen der socialisten altijd misdragingen) van de ministers en staatssecretarissen.

- Geen wonder dat de voorzitters der partijen wier geestverwanten in dit kabinet zitting hebben, er behoefte aan gevoelen nu eens een tussentijdse balans op te maken. Zo heeft ook de voorzitter van het Centraal Comité der Anti-Revolutionaire Partij het gedaan tijdens een vergadering in Ede.

- Ten opzichte van het klimaat waarin dit kabinet optreedt, constateerde dr. Berghuis dit: dat het noodzakelijke overheidsingrijpen van na de oorlog de Partij van de Arbeid in de kaart heeft gespeeld en dat het „vluchten in de staat" als verschijnsel in deze jaren duidelijk openbaar is geworden.

- Ten aanzien van het kabinet stelde dr. Berghuis: het streeft doelstellingen na die de volledige instemming hebben van de anti-revolutionaire partij. Dat het tot dusver gevoerde beleid echter spectaculair, krachtig en evenwichtig is geweest, kan men niet zeggen. Misschien zijn correcties wel noodzakelijk.

- De beide a.r. ministers Zijlstra en Van Aartsen en de a.r. staatssecretaris Roolvink vormen min of meer de ruggegraat van het kabinet — aldus dr. Berghuis. De anti-revolutionaire partij is zich volledig bewust dat op de schouders van deze drie een zeer zware verantwoordelijkheid rust en zij stelt zich volledig achter hen.

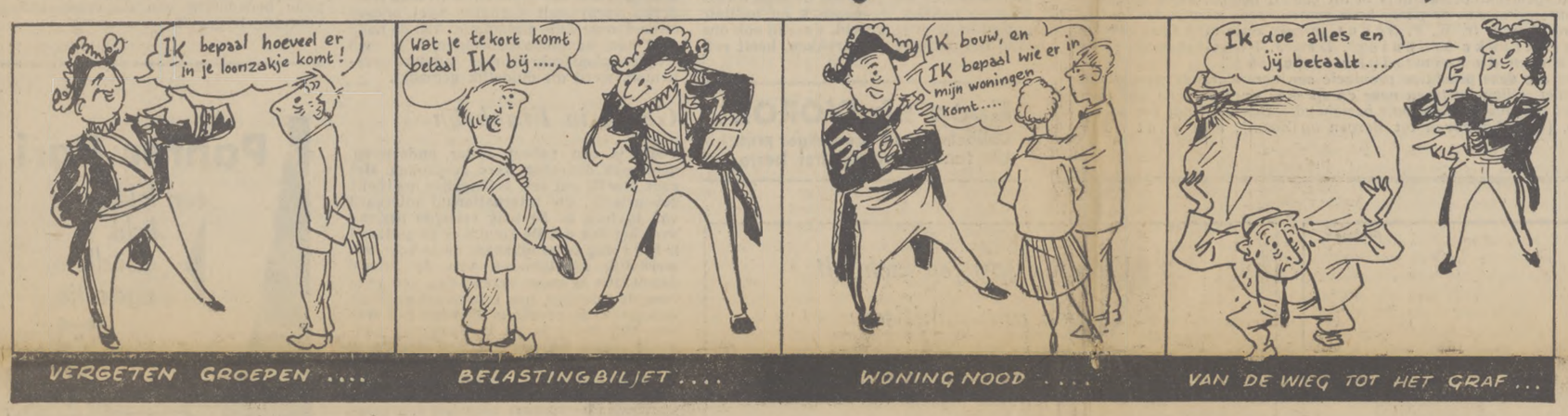

HOE HET NU WORDEN MOET en HOE HET GROEIDE NA DE OORLOG

LOONVORMING

TOEN in 1945 de oorlog ten einde was wachtte het Nederlandse volk een gigantische taak: herstel en opbouw van het geschonden vaderland. Werk in overvloed voor meer handen dan Nederland rijk was. En dus moest de overheid wel het loonpeil in de hand houden, ook al om de schaarse geldmiddelen zo goed mogelijk te besteden. Arbeidend Nederland mocht zoveel verdienen dat men er redelijk van kon leven — niet meer en ook niet minder.

Dank zij dit juiste beleid en ook dank zij de zelfopoffering die heel het Nederlandse volk zich getroostte, keerde langzaam maar zeker de welvaart terug. Het ogenblik kwam dat het loonzakje iets méér kon bevatten dan wat nodig was voor het allernoodzakelijkste.

Toen kwam ook de vraag naar voren: wie bepaalt hoe zwaar dat loonzakje nu en in de toekomst zal kunnen zijn? Bepaalt de overheid dat? Bepaalt alleen de werkgever dat? Of hoort dat een punt van overleg te zijn tussen werkgevers en werknemers, vooropgesteld dat zij het algemeen economisch belang van het land in het oog houden?

Dat de overheid dat moet bepalen is het socialistische standpunt en dat de werkgever dat alleen kan beoordelen is een wel overwonnen liberaal idee. De anti-revolutionaire partij is van mening dat dit een punt van overleg behoort te zijn tussen de mensen die met elkaar werken moeten, tussen werkgevers en werknemers die samen het best kunnen beoordelen hoe het in hun bedrijfstak, in hun bedrijf er voor staat. Daarom steunt de anti-revolutionaire partij de politiek van vrijere loonvorming die staatssecretaris Roolvink met zoveel succes doorvoert.

SUBSIDIES

NIEMAND vindt het prettig armlastig te zijn en een mens met eergevoel wil niet teren op de zak van een ander. Soms, in bijzonder zorgelijke tijden, kan het helaas niet anders. Die tijden heeft het Nederlandse volk gekend in de jaren die achter ons liggen. De lonen móésten laag blijven, wilden wij kunnen exporteren. En export was broodnodig daar we immers deviezen moesten hebben om in ons verarmde land te kunnen importeren. In die tijd kon de Nederlander niet ten volle de kostprijs van zijn eigen melk bij voorbeeld betalen. De overheid moest bijpassen. Inderdaad: móést bijpassen want melk is een volksvoedsel en bovendien moest het bedrijf van de Nederlandse boer in stand gehouden worden.

Die tijden liggen achter ons. Onder Gods zegen heeft ons volk er zich weer bovenop geworsteld. Het loon is niet langer gebonden aan de kosten van het noodzakelijke levensonderhoud — er kan weer over luxe gedacht worden. Maar..... is een volkshuishouding gezond als de huisvrouw nog altijd steun van de overheid moet hebben om de melk voor haar gezin te kunnen betalen? Kan men van welvaart spreken als men nog en masse „armlastig" is? Daarom steunt de anti-revolutionaire partij een beleid dat gericht is op een gezonde volkshuishouding.

WONINGBOUW

ER IS in Nederland een woonruimtewet en er is in Nederland een huurwet. Twee noodzakelijke wetten, want nog altijd is de woningnood volksvijand nummer één. Die woonruimtewet geeft de overheid de bevoegdheid te beschikken over alle woonruimte en die naar haar inzichten te verdelen. De overheid kan woonruimte vorderen van de een ten bate van een ander. En zij kan woonruimte weigeren aan een derde — iedere Nederlander weet dat. En de huurwet geeft de overheid de macht te bepalen welke huurprijs de Nederlander moet betalen voor zijn huis.

Het is allemaal noodzakelijk geweest — het wordt eentonig dit steeds te betogen — en zolang er woningnood is blijft het noodzakelijk.

Maar ook in deze duisternis daagt de morgenstond. Er zijn (waarschijnlijk) al gebieden in Nederland waar dit spook is uitgebannen. En dus kan daar een voorzichtig begin gemaakt worden met terugkeer naar normale toestanden: dat huiseigenaar en huurder het al dan niet eens worden over huurprijs en dus het betrekken van de woning. Dat men dan niet wéér de overheid moet tegenkomen, nu als huiseigenaar, is duidelijk, want dan zitten we in feite nog in de noodsituatie!

BELASTINGEN

Dit vraagt de anti-revolutionaire partij:

dat de overheid het loonoverleg overlaat aan het bedrijfsleven en zich beperkt tot haar taak in deze: bescherming der sociaal-zwakken en bescherming ook van het algemeen belang;

dat de overheid de kunstmatige elementen uit onze nationale huishouding uitdelgt door consumentensubsidies af te schaffen; een burger die werken kan, wil ook in staat zijn zélf te betalen;

dat de overheid voorzichtig de terugkeer bevordert tot normale woningtoetoestanden; en de overheid moet zelf slechts bij hoge uitzondering als huisbaas optreden, want dit is niet haar terrein;

dat deze vermindering van de overheidsbemoeienissen tot resultaat zal hebben dat de belastingschroef wat kan worden teruggedraaid. In dezen steunt de anti-revolutionaire partij ten volle het beleid van onze minister van financiën, prof. Zijlstra, die belastingverlaging als een der voorname doeleinden beschouwt die in de naaste toekomst moeten worden verwezenlijkt.

En dan begrijpen we heel goed: er moet nog ontzaglijk veel gebeuren in Nederland. Een deltaplan en een wegenplan vragen miljoenen; achtergebleven gebieden moeten worden gesteund opdat men ook daar in de welvaart kan delen; er moeten scholen komen voor de jeugd en er moet heel veel gebeuren voor de bejaarden. Werken voor de toekomst — het Nederlandse volk wil er best de schouders onder zetten. Maar dan mag niet een àl te vast aangedraaide belastingschroef alle initiatief en alle arbeidslust doden.

Drukkerij WED. G. VAN SOEST
Amsterdam — Singel 52—54

FAKKELS OF LOKVUREN

De fakkeldragersbijeenkomsten van de P.v.d.A. zijn de laatste jaren kenmerkend gebleken voor de geestesgesteldheid in de P.v.d.A. In 1957 en vooral in 1958 is dat duidelijk gebleken.

Ook thans zijn de P.v.d.A.-fakkels hoog opgelaaid in Utrecht. Een forum van socialistische voormannen heeft bij dat licht een aantal opmerkingen gemaakt, dat de roerige reputatie van deze hoogtijdagen der P.v.d.A.-propagandisten recht laat wedervaren.

Wij stellen uit de opmerkingen een leerzame bloemlezing samen.

Prof. Schermerhorn heeft, ondanks Marx' officiële verbanning uit het P.v.d.A.-beginselprogram, gezegd, dat de socialisten zich „op allerlei terrein nog op het klassieke socialistisch standpunt dienen te stellen". Dit kan niet anders betekenen dan dat Marx, die door Banning de voordeur uitgelaten werd, prompt daarna door Schermerhorn weer het P.v.d.A.-huis binnengehaald wordt. De moraal van Schermerhorns verhaal is dan ook dat „gemeenschapsbezit de voorkeur verdient boven privaatbezit".

Het forum liet zich over de bezitsvorming al niet minder duidelijk uit. De hoop dat de P.v.d.A. sinds de behandeling van de jongste bezitsvormingsnota in de Tweede Kamer iets positiever tegenover dit streven zou staan, is weer volledig teniet gedaan. De rechtse partijen zouden met de bezitsvorming alleen maar bedoelen „kapitalistjes te kweken wier laagste instincten de wezenlijkste basis vormen van de kapitalistische maatschappij". Dit wordt allemaal zo maar gezegd.

Wij willen en kunnen deze uitspraken niet met gelijke munt betalen, doch onze wens, dat niet de staat en niet de commerciële economische belangencombinaties de enige bezitters in de samenleving zullen zijn (aan wie een bezitloze burger in steeds toenemende mate horig zal worden) blijft voor ons aanvaardbaarder dan deze fakkeldragers-argumenten. Dat de mens in een situatie, waarin hij zelf ook enig bezit heeft, onafhankelijk blijft en zich beter ontplooien kan blijft voor ons geloofwaardiger dan de blijkbaar weer oplopende socialistische gelijke-monniken-gelijke-kappen-koorts.

Die koorts kenmerkt toch ook wel de heer Vermeer wanneer hij de vrijere loonpolitiek van zich werpt met de vlammende woorden: „Het is de schande van een christelijk-sociaal beleid, dat op die manier de solidariteit in de arbeidende wereld wordt ondergraven. Die solidariteit is veel belangrijker dan een paar percenten meer of minder". Prof. Schermerhorn, door ditzelfde vuur aangetast, riep uit: „Ook daarmee gaan wij terug naar de maatschappelijke wildernis, onder het motto: ieder voor zich en de duivel hale de achtersten". Men begrijpt dat op die manier met de socialisten moeilijk meer te discusiëren valt. Verdiende in de periode van de geleide loonvorming de ene arbeider dan evenveel als de ander? Nee toch? En maakten de eenheids-loonronden van 4 of 6% de afstand tussen de man die 80 gulden per week verdiende en de collega van 60 gulden niet steeds groter?

En wat de „achtersten" betreft, de gesmade loonvorming heeft in vele gevallen hun juist een extra-loonsverhoging gebracht. Daarmee werd een heel wat socialer loonbeleid gevoerd dan tijdens de eenheidspercentages.

Tenslotte nog de volgende tegenstrijdigheid. Eén forumlid meende, dat de tegenstanders vooral niet moeten menen, „dat wij (de P.v.d.A.) er op gebrand zijn zo spoedig mogelijk weer in het kabinet te zitten", terwijl voorzitter Vermeer deze manifestatie van de P.v.d.A. besloot met op te merken, dat „een partij als de onze eerder geroepen is tot mee-regeren dan om in de oppositie te staan". Met droefheid moeten wij echter constateren, dat deze oppositie-toon de fakkeldragers geen zuivere olie voor hun flambouwen heeft verschaft. De optrekkende walm rondom de P.v.d.A.-kaderdag van vorige week en deze fakkel-bijeenkomst onthult een aantal frasen waarvan een constructieve oppositiepartij zich niet graag zou willen bedienen. Ons volk kijkt te scherp toe dat het niet zou ontdekken, dat deze fakkels in feite lokvuren zijn.

★ ★ ★ Bondgenoten

De K.L.M. mag niet in Californië landen. Deze beslissing van onze grootste bondgenoot, de Verenigde Staten, werpt een fel licht op de politieke motieven, die aan beslissingen als deze ten grondslag kunnen liggen.

Indien het niet Minister Luns en Staatssecretaris Stijkel zelf geweest waren, die dit voor de televisie ronduit verklaarden, dan hadden wij geweigerd te geloven dat een land, dat politieke onrust kan veroorzaken juist daarom wél luchtvaartsconcessies van Amerika krijgt, waar nette naties zoals Nederland naar kunnen fluiten. Dit is het pijnlijkste element van de gehele historie.

Zoals ons land door het verlies van Indonesië niet bankroet gegaan is, zo zal het ook zonder deze luchtlijn nog wel verder kunnen. Wij zeggen dit niet om de economische kant van deze zaak te bagatelliseren. Wat ons echter ten diepste verontrust is de politieke oneerlijkheid onder bondgenoten, die uit deze weigering blijkt. Een houding waarvoor men zich blijkbaar ook nog niet schaamt. Alleen reeds hierom mag onze regering zich niet bij de ontstane situatie neerleggen, hetgeen zij gelukkig ook niet voornemens is. De unaniem door de Tweede Kamer aanvaarde motie geeft haar hierbij een goede ruggesteun.

Tegen dit onrecht moeten alle krachten gemobiliseerd worden. Reeds klinkt de verontwaardiging over deze achteruitstelling van bona fide verdragspartners door in de Belgische pers. Dat is eveneens verheugend, want wordt dit kwaad niet met overtuigingskracht bestreden, dan zullen de bondgenoten van Amerika het onderscheid tussen hun positie en die der Oost-Europese landen tegenover Rusland toch niet in elk opzicht als „gezond" kunnen betitelen.

Adres van vertrouwen
H. LEONARD
BOUWKUNDIGE
MAKELAAR
TAXATEUR
SCHADE-EXPERT
Assurantiën op elk gebied
lid C.O.B.A.M
Prinsengracht 30 - Tel. 01850-3173
Dordrecht

R. W. HEUTINK
Wierden
Installeert uw school op vakkundige wijze
jarenlange ervaring
deskundige voorlichting
uitstekende service
zeer waarderende referenties

BINK'S AUTOBEDRIJF
Official G.M.-Dealer
Opel - Chevrolet
Telefoon 01720—2464
ALPHEN AAN DEN RIJN
Ook uw betrouwbaar adres voor 1e klas
TWEEDE-HANDS AUTOMOBIELEN
Steeds door inruil voorradig.
Regelmatig in onderhoud geweest.
PRIJZEN VANAF ± f 2500,—.

Hotel-pension „Dreyeroord"
TEL. 3169 - OOSTERBEEK

BABYDERM *de voorgeschreven* Babyverzorging
Complete Babyderm-Set met Doktersboek en voor navulling der Set: Poeder-Zalf-Olie-Zeep

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

NV JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE
Veerdam 29 — Telefoon 01830-3123-1123
PAPENDRECHT

FA. C. VERMEER EN ZOON'S
FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
Telefoon K 1894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel
Ronde en ovale tafelranden
Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen. regels, stijlen, enz.

Bouwbedrijf Jac. van der Niet
Nieuwbouw en onderhoudswerken
Oranjeweg 6
Tel. 01719-2748
NOORDWIJK AAN ZEE

Sallandse Beton Industrie DEVENTER
(Eig. TH. D. WILDEBOER)
MASSA-FABRICAGE BETONARTIKELEN
Telefoon 3865 Privé 4628

ELEKTRISCHE INSTALLATIES
W. G. SCHEERES
Elektrotechnisch ingenieursbureau
's-GRAVENHAGE — TELEFOON 116250

Aannemersbedrijf
M. DE OUDE & K. T. DE JONGE
Karnemelksvaart 2 — Telefoon 01110: 2394-2040
ZIERIKZEE

Fa. T. Heidinga & Zoon
LEEUWARDEN
AANNEMERS VAN BOUW- EN BETONWERKEN
Joh. Willem Frisostraat 19 — Telefoon 24422

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam, Tel. 798604-53257

Aannemersbedrijf
F. OOSTERHOF
LANGEWEG 19 — TELEFOON 05946-2005
GROOTEGAST

FIRMA J. VAN LEEUWEN
Pannen- en Draineerfabriek
HOGEWAARD 171 - TEL. 01714-228
KOUDEKERK AAN DEN RIJN

ROOS
N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF V.H. N. ROOS
ROTTERDAM
Burgemeester Hazenberglaan 403
Telefoon 179520

BETONINDUSTRIE H. ROHAAN
CEMENTWAREN
Rijssenseweg 42 - Tel. 05478-233 - Enter

Serres- en warenhuizenbouw
N.V. AANNEMERSBEDRIJF
BOERS EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE - Tel. 01748-2745 en 2746
Postbus 30 Na 18 uur 2604

Reinbouw Reinders Bouwbedrijf
AANNEMERSBEDRIJF EN MACHINALE HOUTBEWERKING
Telefoon 08330 — 4054 — 4460 — 4450 — 4580
W. KÖLLINGLAAN 2 — DIEREN

N.V. Houthandel
Luttekepoortstraat 52 **ARENDSEN** Harderwijk
Telefoon K 3410-2109

Fa. J. J. Fraanje & Zonen
Bouwbedrijf en timmerfabriek
Telefoon 01896: 2360-2330
RINGDIJK 94 — RIDDERKERK

FA. B. MEILINK
Eig. F. BRAAM
HOUTZAGERIJ — HOUTHANDEL EN KISTENFABRIEK
HOFSTRAAT 10 - BORCULO - Telefoon 05457: 561

Kakes' Bouwbedrijf
Bouwers waarop gebouwd kan worden...
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

Voor betere beton..., Schokbeton
N.V. SCHOKBETON
Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen en Elburg
Bouwbedrijf te Zeist

FA. K. SALVERDA EN ZONEN
AANNEMERSBEDRIJF — KUINRE
Speciaal: het stellen en monteren van kapspanten.
Wijk IV-7 — Tel. K 5271-294

Speciale contacten met Hervormd-Gereformeerde A.R.

Er is deze week een nieuw initiatief van de partij tot uitvoering gebracht. Zoals men weet heeft het Centraal comité een commissie ingesteld, die bestaat uit Hervormd Gereformeerde Anti-revolutionairen. Deze commissie heeft tot taak het Centraal Comité te adviseren inzake hetgeen gedaan zou kunnen worden om Hervormd Gereformeerden in onze partij tot een intensiever beleven van het lidmaatschap te brengen. Natuurlijk moet dit laatste niet zó worden verstaan, dat een losse band alleen bij deze leden te constateren valt. Doch in de kring van vooraanstaande Hervormd Gereformeerden is die klacht geuit en heeft men zich daarover zelf tot de partijleiding gewend. Dit leidde tot het instellen van deze commissie die evenals de A.R.-Vrouwencommissie en het Algemeen Organisatie Comité onder auspiciën van het Centraal Comité haar werk doet. De commissie heeft o.a. voorgesteld een reeks van ontmoetingen met Hervormd Gereformeerde predikanten te beleggen. Dit plan is aanvaard en met de uitvoering ervan is op maandag 8 februari j.l. te Bleskensgraaf een begin gemaakt. De belangstelling onder de gasten, die hun gemeenten in de Alblasserwaard en de Vijfherenlanden hebben, was nog niet bijster groot. Wellicht moet in dit opzicht ook gezegd worden dat alle begin moeilijk is. Maar met de gasten die kwamen is onder leiding van de voorzitter van de commissie de heer Tjalma een goed gesprek gevoerd. Wel werden onbehagen en vraagtekens openhartig ter tafel gebracht maar dat is juist de voorwaarde voor een vruchtbaar gesprek. De toon van dit gesprek deed toekomstmuziek vermoeden. Ontmoetingen als deze zullen elke maand (telkens op andere plaatsen) plaatsvinden. De commissie zal met dit nuttige werk dat veel misverstanden kan wegnemen doch ook het wederzijds begrip en vertrouwen bedoelt te versterken, doorgaan omdat reeds nu gebleken is dat hier mogelijkheden liggen, die het de moeite waard maken om moeilijkheden te overwinnen.

Partij in actie

Moge God ook over dit werk van de partij zijn zegen gebieden en moge deze arbeid van commissie en Centraal Comité warme sympathie van alle partij-leden worden begeleid.

KLINKENDE CIJFERS

Prachtige resultaten, geboekt in zich uitbreidende plaatsen, ontvingen wij dezer dagen van het ledenwerffront. Wij geven ze door. Niet om de dorpen of stadjes waar minder groei te zien is „de ogen uit te steken". Wel om een appèl te richten tot de k.v.-besturen in die streken van ons land, waar de expansie van onze k.v.'s eveneens gelijke tred zou moeten houden met de plaatselijke uitbreiding. Die zijn er vele.

Uit Drachten meldt de heer J. Friso 34 nieuwe leden. Begin oktober werd het 500ste lid daar begroet. Thans (6 februari) is het ledental gestegen tot 567! waaronder tot onze grote vreugde 34 gehuwde dames.

Uit Dokkum bericht de heer D. van der Til dat in januari 1960 niet minder dan 21 nieuwe leden geboekt zijn. De actie gaat ook daar verder. De heer J. G. de Ridder uit Honselersdijk meldt 11 nieuwe leden en in Apeldoorn-West kon de heer S. Roukema er 10 inschrijven. Ede dat zich gereed maakt in maart een jubileum te vieren (u hoort er nog wel meer van) zet zich ook schrap en de heer A. H. Hulst bood dan ook de eerste aflevering van 8 nieuwe leden aan. Prachtig nieuws uit alle windstreken.

DAT GAAT NAAR BREDA TOE!

Op 20 februari wel te verstaan. Want dan begint te 14.30 uur in Hotel Cosmopolite de Brabantse conferentie over de ruimtelijke ordening. Het Provinciaal Comité van Brabant heeft dit evenement in samenwerking met de Vereniging van A.R.-gemeentebestuurders in dit gewest belegd. Twee sprekers, die op de Delta-conferentie van de partij haar sporen reeds verdienden, zullen in Breda het woord voeren. Ir. W. F. Schut spreekt over „Christelijke politiek en ruimtelijke ordening". Drs. J. Poot behandelt „Sociale aspecten van de ruimtelijke ordening".

Welke Brabander, die deze prachtige provincie een veranderende wereld ziet binnentreden zou niet willen luisteren naar en spreken over datgene wat hem of haar daarbij juist als anti-revolutionair bezighoudt? Daarom luidt het parool op 20 februari a.s. (van Eindhoven tot Bergen op Zoom): dat gaat naar Breda toe!

FLITSEN UIT HET PARLEMENT

Over gezag en over vrijheid

HET PERSPECTIEF in de buitenlandse politiek

De behandeling van de begroting van Buitenlandse Zaken is steeds een belangrijke aangelegenheid. Er zijn mensen die zich op het standpunt stellen dat Nederland, als kleine natie, slechts een geringe rol kan spelen, omdat de zaken door de grootmachten worden uitgemaakt. De a.r. spreker, de heer Biesheuvel, aan wiens rede wij ditmaal bijzondere aandacht willen besteden, heeft zich ook met deze vraag bezig gehouden en gesteld dat het zonneklaar is dat de rol van de kleiner naties wel zeer aan betekenis heeft ingeboet. In ons buitenlands beleid dienen wij deze situatie als een voldongen feit te aanvaarden, maar, voegde hij er aan toe, tevens als een uitgangspunt van ons beleid. Daarmede is echter niet alles gezegd. Het zou van weinig werkelijkheidszin getuigen als wij het daarbij zouden laten. Het buitenlands beleid is voor ons land in velerlei opzicht van de grootste betekenis. Allereerst zijn wij door de banden met Nieuw-Guinea en de West betrokken bij de internationale gebeurtenissen, niet slechts in Europa, maar ook bij datgene wat zich elders in de wereld afspeelt. Ook dient het buitenlands beleid voor een kleine natie als de onze redelijke en rechtvaardige eigen nationale belangen. Maar ook kwam in deze redevoering van de heer Biesheuvel tot uiting, dat wij in het gesprek over de internationale politiek stellig niet moeten achterblijven, maar onze principiële gezichtspunten naar voren moeten brengen.

Bovenal blijkt toch dat voor de grote problemen der buitenlandse politiek beslissend is ons antwoord op de diepste levensvragen. Onze strijd tegen het communisme, onze strijd voor onze eigen democratische vrijheden, de samenwerking met de onderontwikkelde gebieden, de rassenkwestie, de rassenhaat, het antisemitisme, het oorlogsvraagstuk in zijn moderne verschrikkelijke vorm, zijn ontzaglijke problemen. De menselijke ingreep in al deze geweldige problemen kan alleen worden volvoerd in het licht van wat het Evangelie ons voorhoudt, nl. zoals Paulus heeft gezegd in de Brief aan de Romeinen, dat wij beproeven, wat de goede en welbehaaglijke en volmaakte wil Gods is.

Ten diepste, aldus de a.r.-woordvoerder, is dat onze verantwoordelijkheid als Regering en Volksvertegenwoordiging, ook in de internationale politiek; hierin ligt tevens het perspectief voor de buitenlandse politiek besloten.

Vanuit deze gezichtspunten heeft de heer Biesheuvel zijn standpunt ten aanzien van een aantal aan de orde zijnde vraagstukken ontwikkeld, waarvan wij overigens slechts enkele kunnen aanstippen. Wanneer het gaat om de samenwerking op politiek, economisch en militair gebied in de vrije wereld, waarbij ook ons land ten nauwste is betrokken, heeft een kleine natie nog tal van mogelijkheden om haar invloed tot gelding te brengen. Daarbij is overigens ook van betekenis de relatie, die bestaat tussen ons buitenlands beleid en ons defensiebeleid. Juist bij de bespreking van het buitenlands beleid moet er op worden gelet dat de internationale situatie een bepaalde buitenlandse politiek vereist, met daaraan gekoppeld het voeren van een bepaald militair beleid ter verdediging van onze vrijheid.

In het buitenlands beleid van vandaag hebben wij slag op slag te maken, aldus de a.r.-woordvoerder, met de sociaal-economische problemen, die men niet meer te lijf kan gaan met de symbolen van de aloude diplomatie, de paraplu en de Edenhat.

Juist de samenhang met allerlei internationale economische vraagstukken vereist een dynamiek, een omschakeling in geestesgesteldheid van het ambtelijk en diplomatiek apparaat, dat de Minister ter beschikking staat. Ook een echt openstaan voor de inzichten van de sociaal-economische departementen en van het bedrijfsleven. De diplomatie in haar moderne vorm stelt derhalve heel andere eisen dan de oude diplomatie. Aan de hand van een aantal voorbeelden, die wij wegens plaatsgebrek niet kunnen overnemen, werd dit duidelijk gemaakt.

Partij bekend gemaakt dat de strijd moet worden aangebonden tegen wat men noemt de religieuze tendenzen onder de Russische bevolking. Gevraagd werd aan de Minister om, zonder er doekjes om te winden, mede te delen wat wij tegenover de communistische bedreiging kunnen stellen, wat de N.A.T.O. van vandaag waard is, wat het Nederlandse beleid is. Juist in het kader van de weerstand tegen het Communisme is de N.A.T.O van grote betekenis en daarom is een vraag over het perspectief, dat deze instelling kan bieden op zijn plaats.

Niet alleen omdat het Communisme daar zijn invloed doet gelden, maar ook op grond van andere overwegingen is het van belang dat een goede samenwerking met de onderontwikkelde gebieden wordt bevorderd. Gewezen moet worden op het rapport dat het College van Advies van de A.R.-Partij onlangs heeft doen verschijnen, waarin vanuit de christelijke levensvisie een klemmend beroep wordt gedaan op hulpverlening door de vrije en welvarende Atlantische wereld.

Uit dit rapport, de heer Biesheuvel wees er op, wordt ook duidelijk dat wij die onderontwikkelde gebieden niet alleen te lijf kunnen gaan met harde guldens en dollars. Wij zullen moeten trachten deze volkeren te benaderen, moeten trachten door te dringen tot de ziel van deze volkeren vanuit onze eigen christelijke levensovertuiging en niet met een stuk westers relativisme, dat deze mensen afschrikt.

In dit parlementaire overzicht is ditmaal alleen aandacht geschonken aan één enkele redevoering, terwijl er vele zijn gehouden, zowel vanuit de Kamer als van achter de regeringstafel. Wij willen daarop een volgend maal terugkomen, doch vonden het van belang, voor ditmaal aan de redevoering van Mr. Biesheuvel, mede in verband met de principiële benadering van de vraagstukken, voorrang te geven.

Koop nù IVOROL
Dubbele tuben: Voordeliger prijs.
Uw tanden vragen het beste.

Gezag in Frankrijk

Dit is een geheel ander onderwerp, maar ook daarover werd gesproken. Het gaat hierbij om een belangrijke politieke gebeurtenis, die internationaal uiteraard van invloed is. Er mag vreugde bestaan over het feit dat De Gaulle er in geslaagd is het gezag te handhaven, maar voor een werkelijk functioneren van de Franse democratie is meer vereist dan een rede voor de televisie, hoe indrukwekkend en belangrijk de gevolgen daarvan ook waren. Het gezag is nu in Frankrijk aanwezig, maar de pendant van dat gezag is de vrijheid. Het rechte inzicht tussen gezag en vrijheid is in Frankrijk helaas ook vandaag nog in veel te geringe mate aanwezig. De spreker acht het een groot Europees belang dat het Franse volk voor gezag en vrijheid en voor de juiste democratische relatie daartussen het rechte inzicht verwerft.

Uitvoerig heeft de heer Biesheuvel daarover gesproken en in verband daarmede ook ter sprake gebracht de moeilijke positie van India, dat nu wel inziet dat het neutralisme niet veel verder geholpen heeft. Het communisme is en blijft een ideologie, die streeft naar wereldheerschappij, het is een antichristelijke macht. Nog onlangs heeft het Centraal Comité van de Russische Communistische

Panter Pari
een lekker licht goedkoop sigaartje
10 st. f. 1.05
20 st. f. 2.10
In de groene doos

Vrouwen spreken zich uit tegen anti-semitisme

De Nederlandse Sectie van de Europese Vrouwen Unie spreekt haar bezorgdheid uit over het feit, dat blijkens recente gebeurtenissen er nog gevoelens van anti-semitisme voorkomen. Zij veroordeelt elke discriminatie van ras of levensovertuiging.

Zij roept met name de christen vrouwen van Nederland op, haar levensmilieu, op grond van de eigen beginselen, positief te beïnvloeden met een krachtige liefde die de menselijke waarden en rechten te allen tijde en overal eerbiedigt.

Zijde-gij ook een meneer?

Goed zo, minister Luns

De Amerikanen willen niet, dat de K.L.M. op Californië vliegt. Z.K.H. Prins Bernhard heeft daarover duidelijke dingen gezegd. En ook minister Luns heeft geen blad voor de mond genomen. Als wij een moeilijke, half communistische, onbetrouwbare Navopartner waren, dan zou Amerika tot van alles bereid zijn. Maar omdat Nederland een betrouwbare, vaste koers houdt, daarom kan de P.A.A. wel op haar wenken worden bediend.

Dit is goede, duidelijke diplomatieke taal, waar Amerikanen wel van houden. Tenminste, als zij zélf zulke taal gebruiken.

Wij zullen er voor moeten zorgen, dat Amerika voorlopig een slechte pers heeft in Nederland. Er is stof genoeg.

Gelukwens en zegenbede

Verleden woensdag werd prof. mr. A. Anema acht en tachtig jaar. En nóg is hij lid van de Eerste Kamer en nóg voert hij ieder jaar namens de A.R. fractie het woord bij de algemene beschouwingen en doet mee aan het deskundig onderzoek voor het nieuwe Burgerlijk Wetboek.

Op zulk een leeftijd is dat wel iets héél bijzonders. „In de grijze ouderdom nog groen en fris", al wordt het leven stiller en zijn er maar weinigen meer over van hen, die eens met hem optrokken.

Wij wensen prof. Anema toe, dat de vrede en de stilte, die niet zonder weemoed zijn, in zijn leven al meer mogen worden doortrild door het zuivere licht van de genade, die blijft.

Aannemingsbedrijf
Harm Fokkens
Naarden N.V.

INDUSTRIELE ONDERNEMING
GEORGE LEYS & CO.
Fabrikanten en grossiers van alle artikelen voor
ROLLUIKEN — ROLHEKKEN — ZONWERINGS- EN VERDUISTERINGSGARNITUREN.
Levering alleen via de vakman.
Gouda — Nieuwe Haven 215-217 — Tel. K 1820—4404

BEZITSVORMING

DE socialisten zijn tégen regeringsmaatregelen, die de bezitsvorming willen stimuleren. Dat verzet is hun goed recht. En het is in overeenstemming met hun beginselen.

Vanuit hun standpunt menen de socialisten het goed met de arbeider. Er moet voor hen worden gezórgd, door goede sociale voorzieningen. Bij ziekte, invaliditeit, ouderdom, ongevallen, geboorte van een kind, noodzaak van een nieuw gebit, geld voor de vakantie. Als hij moeilijkheden krijgt, met de studie van een kind, een te royale vrouw, altijd moet er een instantie zijn, die het opvangt. En wanneer men hem vraagt: wat is nu jouw loon, dan zegt hij: bedoel je, wat zaterdags in het loonzakje zit? maar dat is alleen voor de slager en de kruidenier en zo. De helft van het loon wordt onzichtbaar.

MEN begrijpe ons goed. Wij verzetten ons niet tegen goede sociale voorzieningen. Talma heeft er het fundament voor gelegd.

Maar het wordt bedenkelijk, wanneer men meent, dat het geluk van de arbeider het grootst is, als zij kan zeggen: ik heb nergens zorgen meer, alles is geregeld, voor alles is een instantie of een voorziening, en de enige verantwoordelijkheid, die nog overblijft, is voor de vrouw. Zij moet het zichtbare deel van mijn verdiensten zo goed mogelijk besteden. Maar er wordt reeds door deskundigen gewerkt aan het „ideale huishoudbudget". Er komen adviserende instanties van deskundigen op het gebied van prijzen en vitaminen, die elke week kunnen uitzoeken, wat de best verantwoorde besteding is van het huishoudgeld.

EN als er dan tóch nog de romantische droom blijft leven naar bezit, naar een eigen kapitaal, dan is er immers de toto, waar mannen als Burger en Vermeer zo enthousiast voor zijn, en waar maar één vrouw tegen protesteerde, met de bijvoeging van haar zelve, dat zij wel de enige in de zaal zou zijn, die op socialistische gronden tegen de toto was.

Wij zijn vóór bescheiden, aanvullende maatregelen tot bezitsvorming.

DE echte, gezonde bezitsvorming wortelt in de spaarzaamheid. En de spaarzaamheid is een deugd, die niet ontstáát door de activiteit van een staatssecretaris. Zij kan er alleen door tot enige meerdere ontplooiing worden gebracht.

Er zijn twee hoofdvoorwaarden voor een gezonde bezitsvorming. Vooreerst is onafwijsbare voorwaarde: gezond geld. De heer Cals heeft een berekening laten maken van wat zijn departement in de opeenvolgende jaren besteedt aan onderwijs en cultuur. Maar om het heel eerlijk te maken, heeft hij het voor elk jaar laten omrekenen in „guldens van 1953." Deze eerlijkheid laat ons duidelijk zien, dat die „guldens van 1953" nogal wat méér waard waren dan de guldens van nu. Waard wáren — want wie ze in 1953 op de spaarbank heeft gebracht, krijgt ze in 1960 niet terug. Dan krijgt hij „guldens van 1960", een in letterlijke zin minderwaardige vervangers van de guldens van 1953, of van andere jaren in het verleden. Gezonde bezitsvorming is alleen mogelijk, als we gezond geld hebben, „gave guldens" („Gave gulden" was een met haat geladen term in de agitatie tegen Dr. Colijn).

TWEEDE hoofdvoorwaarde is, dat de arbeider kán sparen. Een loonsysteem, dat hem als basis geen cent meer aan báár geld, aan geld in het loonzakje wil geven, dan wat hij de volgende week voor normaal levensonderhoud nodig heeft, maakt sparen onmogelijk. Ook als dat minimum dan wordt aangevuld met een kindertoeslag, een loonronde, als de melk duurder wordt, enz. Want het blijft dan altijd dat precies afgepaste zichtbare loon, aangepast aan de directe behoefte van het gezin! Gespaard kan er alleen worden, als er in het zichtbare loon daartoe voldoende speling zit.

Heeft bezitsvorming door sparen zedelijke waarde?

De socialisten ontkennen dat.

Zij vinden het beter, dat een mens kan zeggen: „de gemeenschap" neemt alle zorgen weg voor de kwade dag, dan dat hij ze toevertrouwt, dat hij een appeltje heeft gespaard voor de dorst.

WIJ denken daar anders over. Ook al weten wij heel goed, dat spaarzaamheid kan omslaan in geldgierigheid en dat de rijke dwaas in zijn dwáásheid zijn ziel gerust stelde met het bezit van vele goederen. Maar het gaat hier niet om het vormen van rijkdommen. Alleen maar om enig bezit, als een reserve, of als een basis, om een weinig vooruit te komen.

En zúlk een bezitsvorming heeft wezenlijke waarde.

Zij geeft voldoening en vreugde. Het is iets dat men zelf heeft opgebouwd. Als het goed is, zegt men er onmiddellijk bij: waarin ze zijn gezegend.

Er wordt ook verantwoordelijkheid in beleefd.

IN een goed gezin „kienen vader en moeder het samen uit." Zij bekijken, hoeveel het kan lijden. En zij vinden het onverantwoordelijk, niets achter de hand te hebben, geen reserve, geen steun voor de toekomst. Als hun huwelijk met kinderen wordt gezegend, dan groeit de begeerte om wat achter de hand te hebben, als studie of andere moeilijkheden of zwarigheden dat kunnen eisen. En áls ze eens mochten slagen, als de grootste zorgen voorbij zijn, en de kinderen zélf gaan verdienen, nog eens een eigen huis te betrekken, dan is dat voor de oude dag weer een zorg minder.

Er wordt elke dag in Nederland gecolporteerd met verhalen over „schoonmaaksters en dergelijke", die thuis een televisietoestel hebben op afbetaling. Want „die arbeiders" leven van de hand in de tand.

MAAR er zijn duizenden gezinnen, waar gepast en gerekend wordt en waar man en vrouw, met name met het oog op hun kinderen, een eigen verantwoordelijkheid voelen voor de toekomst, en graag wat willen sparen. Bij hen is een aanvullende, stimulerende steun van de overheid zeer welkom. Méér kan en mag de overheid niet doen.

Het wezenlijke, stuwende, volhardende, in eenvoud zorgende element moet uit de mensen zélf komen. Uit hun verantwoordelijkheidsbesef, hun moraal. De socialisten hebben alleen maar ergernis over deze zaken, maar wij zien er een sterk nationale kracht in.

Verolme United Shipyards
ROTTERDAM-HOLLAND
Telefoon 172640

drukkerij zwagers
Sinds 1903
Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

SCHOLEN
KANTINES
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
v. d. Aa's Houtbouw N.V.
HARDINXVELD GIESSENDAM
Telefoon 129

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT

Verplaatsbare houten gebouwen
Directie- en schaftketen
Noodwoningen, -scholen en -kerken
Directie- en schaftwagens
etc.
HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD
Tel. Hardinxveld-Giessendam 2141

GEURTS'
CONSERVENFABRIEK C.V.
DODEWAARD
De fijnste fruitproducten uit de Betuwse boomgaarden
Vraagt Uw winkelier ons merk Jams
Appelmoes . Vruchten op Sap - Etc.

HEB KAPITAAL
als de wet u pakt
als U aansprakelijk wordt gesteld voor handelingen van uzelf, uw vrouw, uw kinderen, of bijv. uw hond, die een ander schade berokkenen.
Eindeloos zijn de variaties, hoe men eenskiaps aansprakelijk kan zijn voor schadevergoeding. Wel is één ding altijd hetzelfde: men moet betalen!
En weet U of U dat kunt?
Daarom, wentel dat risico af door tegen een premie van ƒ 10.— per jaar voor het gehele gezin een
WETTELIJKE AANSPRAKELIJKHEIDSPOLIS
te sluiten bij
Het Wit-Blauwe Kruis
van 1938
BERGSTRAAT 6-8 - AMERSFOORT
Stuurt vandaag nog een briefkaart en U ontvangt vrijblijvend nadere inlichtingen.

N.V. Rederij & Haringhandel
IMPORT — EXPORT
N. Parlevliet Jr.
KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15.
Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092— 2283

HOUTHANDEL
K. J. Bos & Zoon
ROTTERDAM - HOUTLAAN 19
TELEFOON 113360

M. C. v. Staaveren
AALSMEER — TELEFOON 4051
Specialiteit in ANJERSTEKKEN, FREESIAZADEN

Firma JAN DE MIK
HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

Roepende koekoekklok
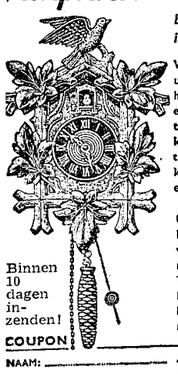
brengt gezelligheid in Uw huis!
Wij importeren ze direct voor U uit het Zwarte Woud met echt handsnijwerk, regelbare slinger en ijzersterk uurwerk. Deze echte Schwarzwalder Koekoekklokken zijn 30 cm hoog, gemeten van boven tot onderkant der kast. Bovendien lopen ze precies en DE KOEKOEK „ROEPT" elk kwartier! U zult verbaasd zijn over de lange levensduur en... wat zullen Uw kinderen er mee in hun schik zijn!
Binnen 10 dagen inzenden!
Toezending à f 16.95 franco huis. Betaling bij aankomst aan de postbode. Post de coupon vandaag nog. Slechts 200 stuks zijn er!
COUPON
NAAM: ADRES:
PLAATS: verzoek te zenden per post onder rembours met GARANTIEBEWIJS voor 1 jaar:
.... echte Schwarzwalder Roepende Koekoekklok(ken) à f 16.95 franco
GRAND COMPTOIR UNIVERSEL d'HORLOGERIE
Homeruslaan 83 - Postbus 44 - UTRECHT - Gevestigd sedert 1935

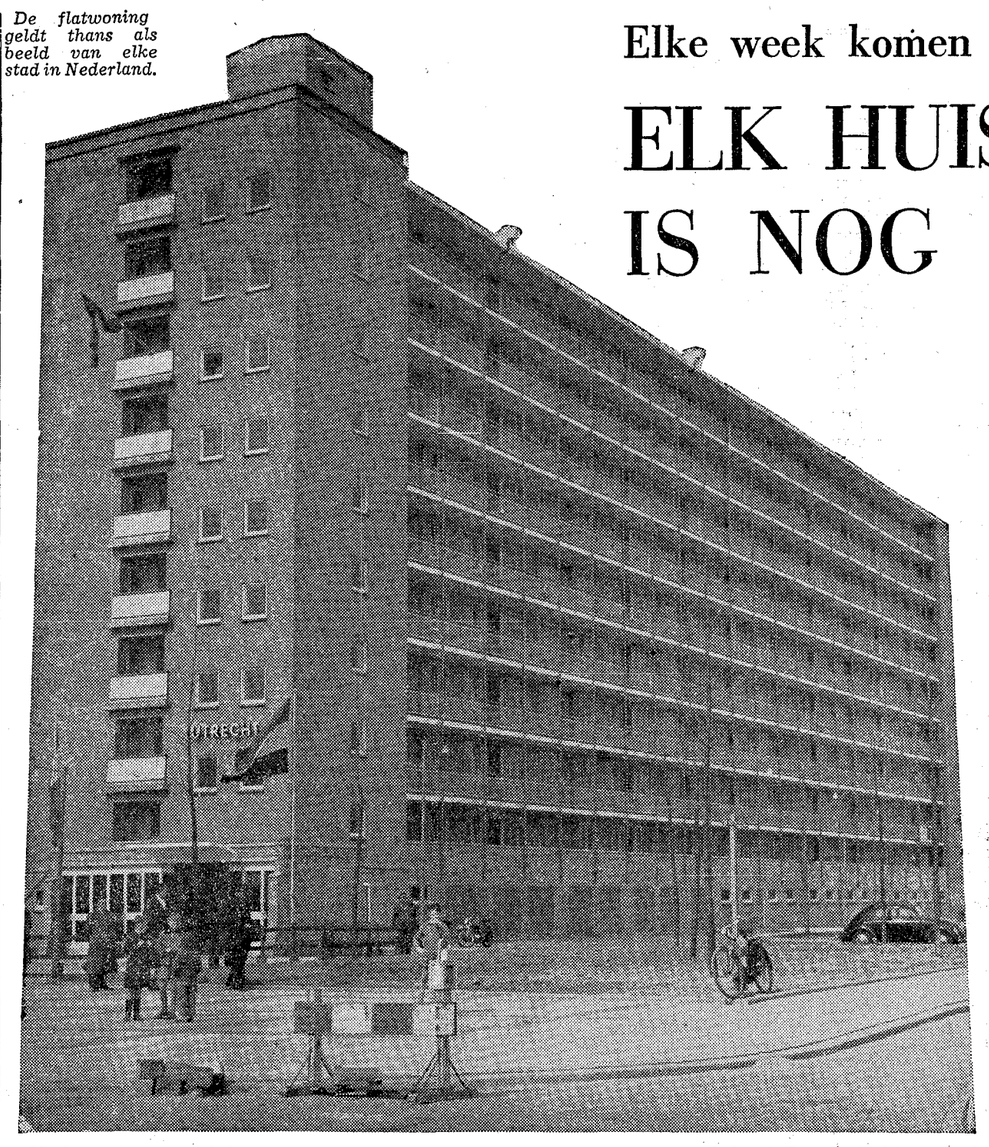

De flatwoning geldt thans als beeld van elke stad in Nederland.

Elke week komen er honderden woningen klaar, maar

ELK HUIS IN NEDERLAND IS NOG GEEN THUIS

„Meer aandacht zal — in verband met een goede gezinspolitiek — moeten worden besteed aan het voorkomen van onderlinge hinder. Vooral een doeltreffende geluidsinstallatie moet zeer gewenst worden geacht..."

— Uit het anti-revolutionair verkiezingsprogram.

„My home is my castle," zeggen de Engelsen wel. En omdat dit gezegde zeker niet alleen voor de inwoners van Albion geldt, kan men het overal in de wereld tegenkomen, niet in de laatste plaats in Nederland.

Duidelijk is, dat de Britten geen echt kasteel bedoelen, als ze deze veel geciteerde woorden gebruiken. Ze hebben de „privacy", de intimiteit, op 't oog, die zich vooral achter de muren van een kasteel openbaart, achter hoge hagen, ondoorzichtige gordijnen of met weinig glas onderbroken muren. Geluiden proberen ze verder zo veel mogelijk buitenshuis te sluiten. Ze willen, thuis althans, zichzelf kunnen zijn en niet gestoord worden in hun doen en laten.

Dit streven naar het isolement mag, op zichzelf genomen, misschien typisch Engels zijn, op de hele aarde komt men het in meerdere of mindere mate tegen. De onrust van de tijd schept, meer dan vroeger, een behoefte aan rust en de noodzaak van rustpunten. Er moet leefruimte zijn, veilige hoekjes, waarin men zich terugtrekken kan, de mogelijkheid tot een vol en ongestoord gezinsleven.

In Nederland heeft de woningpolitiek van na de oorlog de vervulling van deze wensen niet in de hand gewerkt. De ontstellende woningnood, een van de verschrikkelijke legaten van Adolf Hitler, vroeg om een snelle en liefst zo goedkoop mogelijke oplossing, waarbij de eisen en de verlangens anders moesten worden gericht. De volkingsaanwas en het hiermee gepaard gaande gebrek aan ruimte werkten de hoogbouw in de hand, terwijl de eengezinswoning meer en meer in de verdrukking raakte.

In de zomer van het vorig jaar bezochten enkele Belgische architecten en directieleden van stichtingen voor de sociale woningbouw ons land met het doel onze nieuwbouw, in 't bijzonder onze flats, te bestuderen. Hun oordeel luidde beslist niet gunstig. Waren ze het er aan de ene kant over eens, dat ons land België op het gebied van architectuur en woninginrichting slaat, aan de andere kant was hun kritiek op het gemiddelde Nederlandse huis, dat thans wordt gebouwd, niet mals. Ze spraken van bekrompen minimum-woningen, waar niemand een eigen hoekje heeft, waar de huisgenoten elkander voor de voeten lopen en waar de kinderen in hun normale ontwikkeling worden geremd. De zgn. praktische indeling zagen onze zuiderburen soms meer als schijn dan als werkelijkheid. Komt men beneden een bepaalde minimum-ruimte, zo was hun redenering, dan kan er van een al of niet praktische indeling geen sprake meer zijn, omdat dan alles bekrompen, i.c. onpraktisch is.

Ook waren er bezwaren tegen onze, vooral voor ouderen, te steile trappen en het tekort aan bergruimte. De sanitaire inrichting en de bad- en toiletruimte achtte men in België eveneens beter.

Wat de Belgen, die met alle begrip spraken voor de noodzaak, welke hier te lande bestaat om flatblokken met verschillende woonlagen te bouwen, naar voren brachten, is een ieder, die met de woningbouw te maken heeft, welbekend. De schuld hiervan schuift men op de woningnood zelf: op de noodzaak zo snel mogelijk een zo groot mogelijk aantal huizen uit de grond te stampen, terwijl er, vooral in de eerste na-oorlogse jaren, een groot tekort aan bouwmaterialen was.

Ondanks de beperkte ruimte, zo wordt nog als een lichtpuntje naar voren gebracht, heeft de moderne flatwoning in ieder geval het voordeel, dat de lichamelijke gezondheid er niet door in gevaar wordt gebracht. Er is licht, er is lucht, er zijn voldoende ventilatiemogelijkheden. Er is een bad- of een douche-gelegenheid, er zijn één of meer lavetten en er is een gemakkelijk zindelijk te houden toilet.

Hoe staat het echter met de geestelijke gezondheid van de doorsnee-flatbewoner — de geestelijke gezondheid, die een minstens even belangrijk onderdeel van de volksgezondheid is? Het antwoord luidt bepaald ongunstig en in de medische wereld wordt al van flatneurose als ziekte van de toekomst gesproken. Door sociologen wordt tegelijkertijd naar voren gebracht, dat de flat ér misschien oorzaak van kan zijn, dat het Nederlandse volk voor een deel zijn huiselijkheid verliest. Het zal zijn genoegens op straat gaan zoeken, zijn genoegens overigens niet alleen, maar ook zijn rust . . .

De eerste bedreiger van de geestelijke volksgezondheid van de flatbewoner is het geluid. Niet zomaar het geluid, dat roezig van buiten binnendringt en dat men gemakkelijk kan vergeten, maar het geluid, dat doet schrikken, dat bespringt. De buurman boven hoort men ruziën — de buurvrouw beneden hoort men lachen. De radio van links opzij ruist in het ene oor, het televisie-commentaar van rechts opzij in het andere. Als het toilet van ernaast wordt doorgetrokken, is het of men het zelf doet en als aan de andere kant het bad volloopt, krijgt men neiging te gaan zingen. Een tik tegen een verwarmingsbuis dreunt in het hele flatgebouw na en als men driehoog het orgel bespeelt, ergert men zich op de benedenverdieping aan alle fouten. Het enige wat kan worden gedaan om aan deze kakafonie van geluiden te ontkomen, is zelf zoveel mogelijk lawaai te maken. Maar niet iedereen kan tegen een voortdurend bulderende radio, nog afgezien van het feit, dat in een gehorig flatgebouw elk lawaai kiemen van burenruzie in zich bergt.

De gezinnen met schreeuwende baby's incluis dringen a.h.w. elkaars woningen binnen. Geprikkeldheid, agressiviteit en gespannen gezins- en buurtverhoudingen zijn er het gevolg van en in ernstige gevallen zelfs geestelijke afwijkingen. Een gezond mens, laat staan een zieke, heeft nu eenmaal van tijd tot tijd rust nodig, terwijl hij zeker ongestoord moet kunnen slapen. Op het punt van de woonbeschaving wordt van de flatbewoners dan ook vaak het onmogelijke geëist, in 't bijzonder als er kinderen zijn, die zich gewoonlijk rumoerig uiten.

Als tweede bedreiger van de geestelijke gezondheid moeten de grote ramen voor en achter worden gezien. Woningen van het zgn. doorbezonningstype zijn heel vaak niet meer dan etalages, waarin het gehele huiselijke leven wordt uitgestald. Niemand kan daar tot zichzelf komen, daar woongedeelte en eethoek aan elkaar zijn gebouwd en afgeschutte hoekjes totaal ontbreken. Doorkijkhuizen is dan ook een betere term dan doorbezonningshuizen. Het veelgeprezen „contact met de kosmos", dat aan deze woningen ten grondslag ligt, bevalt helemaal niet in de praktijk. Meer stenen en minder glas is ter voorkoming van complexen beter, zonder dat hen hierbij in andere uitersten behoeft te vervallen.

Men kan zich afvragen, of de bouwwereld deze bedreigingen in hun scheppingen hebben voorzien, of dat ze willens en wetens de ogen voor de geestelijke gezondheid hebben gesloten Wat het laatste betreft: de té grote ramen voor en achter dus, kan gezegd worden, dat er enkele jaren nogal wat onenigheid over heerste. De voorstanders ervan wensten zeer bewust het maximum uit licht en lucht te halen, terwijl het bovendien bijzonder aangenaam was, dat glas goedkoper is dan steen. Bij de tegenstanders wogen de nadelen aanzienlijk zwaarder. Grote ramen, ook al kunnen ze niet geopend worden, laten heel wat meer geluiden door dan een muur en ook het warmteverlies is 's winters aanzienlijk groter.

De geluidshinder, die de bewoner van een modern flatgebouw ondervindt, is zeer zeker wel voorzien. Elke bouwer weet, dat beton het geluid geleidt en dat platen, die aan de ene kant als vloer en aan de andere kant als plafond dienst moeten doen veel overlast bezorgen. Het zelfde geldt voor te dunne muren, heel vaak in de vorm van elementen opgetrokken.

Geluidsisolatie kost echter tijd en geld, evenals de constructie-methode, welke moet worden gevolgd om het geluid zoveel mogelijk te dempen. Dit convenieerde Den Haag niet, dat zo snel en zo goedkoop mogelijk zoveel mogelijk huizen wilde laten verrijzen, gezien de heersende woningnood.

Op het punt van de functionele indeling zijn diverse bouwers zeer zeker niet nauwkeurig geweest. Het toilet van de ene flatwoning behoort niet tegen een slaapkamer van de andere flatwoning te worden aangeplakt en ook een badkamer en een huiskamer gaan niet tezamen.

Waar we dan ook heen moeten, is het opnemen van eisen inzake de geluidshinder in de uniforme bouwvoorschriften. Isolatie kost misschien wat meer geld, maar het levensgeluk van het flatgezin hangt er ten nauwste mee samen.

WONINGNOOD
zij geen excuus

Huidgenezing
Huidzuiverheid - Huidgezondheid
PUROL
Puistjes verdrogen door Purol-poeder

Onrustige Zenuwen?
Mijnhardt's Zenuwtabletten

Spit, Spierpijn
en reumatische pijnen
wrijft U eveneens weg met
DAMPO

★ ★ ★ Ene moeilijke huisvrouwe

Een van de predikanten, die een goede naam had bij het volk, heeft eens geklaagd over wat het zeggen wil „behept te zijn met ene moeilijke huisvrouwe". Men zei, dat hij uit ervaring sprak. Zulk een moeilijke huisvrouwe zorgt voor verrassingen. Men weet nooit vooruit, hoe zij het opneemt. Zij kan zich ongeschoren de waarheid laten zeggen en dan vergevensgezind zijn. Zij kan ook struikelen over een strohalm.

De Tweede Kamer is ook ene moeilijke huisvrouwe. Zij kan van de ene minister heel wat meer verdragen dan van de andere. Zij kan geïrriteerd zijn, omdat een minister niet genoeg „beslagen" is en evenzeer geïrriteerd, als een staatssecretaris àl te zeer „beslagen" is, en dat zelf het beste blijkt te weten.

Wij zeggen dit niet, om de Kamer te beschuldigen. De leden zijn bijna stuk voor stuk goedhartig en evenwichtig. Maar als collectiviteit is de Kamer „moeilijk." Dat is nooit en nergens anders geweest.

Wij zeggen het ook niet, om de ministers en staatssecretarissen te verontschuldigen. Als zij niet in staat zijn, met ene moeilijke huisvrouwe om te gaan, moeten zij in de politiek maar vrijgezel blijven.

Een goed minister zijn is niet alleen een zaak van vakkennis en bestuurlijke bekwaamheid. Van een minister wordt méér gevraagd dan van een ambtenaar. Hij moet het spel dóór hebben, hij moet partij kunnen geven, hij moet de sfeer kunnen aanvoelen in het parlementaire debat. En zelfs met een negen voor vlijt léért hij dat niet.

★ ★ ★ Thorbecke

Niemand kan ontkennen, dat Thorbecke een bekwaam minister is geweest. Een van de allerbekwaamsten. En hij heeft, met name in zijn eerste ministerie, werk van blijvende waarde verricht.

Maar hij miste iets. Hij heeft nooit een echt vertrouwelijk contact met de Kamer gehad. Hij werd bewonderd en vereerd door volgzame lieden. Bekwame figuren en sterke karakters vervreemdden van hem. En juist het contact met zúke mensen had zo goed voor hem kunnen zijn.

Thorbecke was van binnen een gevoelige, romantische, bijna dichterlijke natuur. De brieven aan zijn vrouw bewijzen dat. Maar zijn moeilijke studentenjaren en zijn harde strijd tegen middelmatigheid hadden hem stil en gesloten gemaakt.

Een ministerschap wordt eerst rijk en vruchtbaar, als de minister geen barrières om zich heen bouwt, maar naar alle kanten vrij en open de contacten zoekt en het overleg begeert.

Zie toe...
dat uw pakje margarine gewaarborgd is door het Leeuwenzegel, want het
Leeuwenzegel*
is de kwaliteitsaanduiding voor de allerbeste margarine

* Een onderscheiding, die alléén toegekend wordt aan vooraanstaande merken margarine

Groepsreis Canada en Amerika 1960
onder onze deskundige leiding. Afvaart o.m. per s.s „Ryndam" van 29 april. Geheel vrijblijvend verstrekt gaarne inlichtingen passage- en reisbureau
W. Zeyl & Zoon - Oude Koemarkt 35 - Sneek
Telefoon 05150 2224

Steeds meer jonge meisjes worden verpleegster maar steeds zijn er meer nodig!
In ons ziekenhuis begint op 1 april 1960 de nieuwe
kursus voor leerling-verpleegster
Inschrijving voor deze kursus staat open voor meisjes van 18 jaar en ouder (van Prot. Christelijke beginselen met een behoorlijke algemene ontwikkeling (M.U.L.O. of daarmede gelijkstaande opleiding).
Landelijke salarisregeling. Ruime tegemoetkoming in aanschaf dienstkleding. Tweemaal per maand vergoeding reiskosten naar het ouderlijk huis, voor zover deze kosten een bedrag van f 2,50 te boven gaan.
Sollicitaties en verzoeken om nadere inlichtingen te richten aan de Directrice van het Diaconessenhuis, Parklaan 95a,
eindhoven

Op het secretariaat van het
Verbond van Prot.-Chr. Werkgevers in Nederland
is plaats voor een
functionaris
Gezocht wordt een jonge jurist, wiens taak in hoofdzaak zal liggen op het terrein van de sociale wetgeving. Een zekere ervaring op dit gebied verdient aanbeveling.
Sollicitaties inhoudende opgave van o.a. leeftijd, opleiding, ervaring, godsdienstige en politieke richting, verlangd salaris, en referenties te richten aan het Bestuur van het Verbond, Alexanderstraat 8, Den Haag.

N.V. LEVENSVERZEKERING MIJ
UBO
N.V. ALG. VERZEKERING MIJ.
UBO
Levens-, Studie- en Uitzet-, Lijfrente, Pensioen- en Begrafenisverzekeringen
Brand-, Inbraak-, Ongevallen- en W.A.Verzekeringen
SAMENWERKING MET C.N.V.:
1e Zeer gunstige polisvoorwaarden
2e Concurrerende premiën en
3e Vlotte service en
Voorzorg nu .... Voorkomt later zorg!
UBO VOOR ALLE VERZEKERINGEN
Kromme Nieuwe Gracht 8—10 UTRECHT

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

VRAAGT STEEDS
ZOETERMEERS ROEM
de fijnste margarine
FIRMA GEBR. VAN DER SPEK
Zoetermeer Telefoon 49

SEDERT 50 JAREN deskundige bereiding van alle
homoeopathische geneesmiddelen
Homoeopathie Voorhoeve NV
Frederik Hendriklaan 85 — 's-Gravenhage 3
Levering door uw apotheker of rechtstreeks

HOLWERDA ZONEN DOKKUM
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- EN BUITENLAND
Telefoon K 5190-2580

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173 - Tel. 247126
Privé: Olympiakade 60 - Tel. 794152
AMSTERDAM

Landbouwwerktuigen- en Machinefabriek
Vicon
H. VISSERS N.V.
NIEUW-VENNEP
Telefoon K 2546-444 (4 lijnen)

N.V. W. J. SCHUILING'S HANDELSONDERNEMING
BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 0 5400-6461

VOOR KERKORGELS
Orgelbouw Ernst Leeflang
APELDOORN — TELEFOON 06760-17582

C. LIND & ZOON - ANNO 1826
KASSIERS EN COMMISSIONAIRS IN EFFECTEN
AMSTERDAM-C. Keizersgracht 564 Tel 221444 - 4 lijnen Tel. 221448 conversie-afd. Effectenbeurs Nis 8. Tel 49328. 46640.
UTRECHT Nachtegaalstraat 50 Tel. 16057 - 18037
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN VERZEKERINGEN

RIVEL
Fabriek van rijwielen en autopeds
Surhuisterveen

Fa. J. A. Bakker en Zoon
Fabriek van bakkerijgrondstoffen
GROOTZAND 20 - TEL. K 5157-571 - BOLSWARD

De spijtoptanten

HET VRAAGSTUK van de spijtoptanten, hoewel in de Volksvertegenwoordiging reeds meerdere malen besproken, trok tot voor kort maar weinig belangstelling.

Bij de behandeling van de begroting van Justitie voor 1960 nam de belangstelling iets toe door het feit, dat de P.v.d.A. er politieke munt uit trachtte te slaan.

Hoewel van de zijde van de P.v.d.A. aanvankelijk over dit vraagstuk zelfs niet gesproken was, werd plotseling een motie over de spijtoptanten ingediend. De bedoeling om de regering in moeilijkheden te brengen, was hier bepaald niet vreemd aan.

Het spel ging echter niet door, toen de andere fracties verklaarden aan deze motie, een slecht geformuleerde ook nog, geen behoefte te hebben op dit moment. Men wilde eerst de daden der regering afwachten. Sindsdien is de belangstelling voor het lot der spijtoptanten sterk toegenomen.

Men wilde eerst de daden der regering afwachten.
Sindsdien is de belangstelling voor het lot der spijtoptanten sterk toegenomen.
Terecht, want de situatie der spijtoptanten is nijpend.
Was er aanvankelijk bij velen nog de verwachting, dat zij, die voor de Indonesische nationaliteit geopteerd hadden, zich in Indonesië zouden kunnen handhaven, de mogelijkheden daartoe blijken nu vrijwel nihil te zijn.
Een verblijf op menswaardige basis blijkt voor voormalige Nederlanders in Indonesië een onmogelijkheid.
Vele spijtoptanten worden beschouwd en behandeld als volksvreemde, vijandige elementen.
Ze worden geboycot. De arbeid wordt hun ontnomen of onmogelijk gemaakt.
Vooral de jongeren hebben het erg moeilijk.
De uitzichtloosheid op verbetering maakt het leven tot een verschrikking.
Daar zijn er zelfs, die in bittere armoede rondzwerven zonder een dak boven hun hoofd.
Zo wordt een eertijds belangrijke groep van Indische Nederlanders tot wanhoop en ondergang gedoemd.
Velen smeken dan ook om toelating in Nederland.
Dit alles mag het Nederlandse volk en de regering niet onberoerd laten.
Om een billijk oordeel te vellen is evenwel nodig eerst de feiten duidelijk te laten spreken.
Ook over dit vraagstuk ontbreken de exclamaties niet.
Opmerkingen als: „Zij kozen voor Indonesië, laat ze daar dan ook blijven", of: „Deze mensen moeten allen direct naar Nederland overkomen", laten zien, dat men het probleem onvoldoende onderkent.

BIJ de soevereiniteitsoverdracht werd overeengekomen, dat er voor de in Indonesië verblijvende Nederlanders de mogelijkheid zou zijn binnen twee jaar na de soevereiniteitsoverdracht door middel van een eenvoudige procedure van optie het burgerschap van Indonesië te krijgen.
Aanvankelijk stonden vele Indische Nederlanders nog al wantrouwend tegenover deze optiemogelijkheid, omdat men het als een soort verraad tegenover Nederland zag.
Zowel van de zijde van de Regering als van het bedrijfsleven is daarop grote drang uitgeoefend op de op Indonesië georiënteerde Nederlanders om voor Indonesië te opteren.
Zo heeft de Nederlandse Hoge Commissaris in Indonesië, Lamping, met klem aangedrongen op optie voor Indonesië, omdat dit de logische consequentie was van de nieuwe rechtsorde in deze gebieden. Hij verklaarde, dat de Nederlandse regering er zich bezorgd over maakte, dat zovelen nog niet geopteerd hadden.
Indische Nederlanders, die op Indonesië zijn ingesteld, moeten niet teveel het oog op Nederland gericht houden, zo luidde zijn waarschuwing.
Hierdoor bewogen hebben vele Indische Nederlanders geopteerd voor de Indonesische nationaliteit. Volgens schatting waren er 9000 opties, die in totaal 38000 mensen betroffen.
Overigens vonden deze opties op slordige wijze plaats. Van velen staat niet eens vast, of ze wel de Indonesische nationaliteit verwierven.
Later werd soms ook nog een verklaring voor het Landgerecht, dat men Indonesiër was, geëist. Zij die dit weigerden, hetzij omdat zij dit als verraad tegenover Nederland beschouwden, hetzij omdat zij het niet betalen konden (2500 rupia), worden niet als Indonesiër aangemerkt. De Nederlandse nationaliteit hadden zij intussen verloren.

HELAAS is nu wel gebleken, dat de keus voor de Indonesische nationaliteit voor velen een fatale keus geweest is.
Indonesië accepteert deze mensen niet.
Voor vele spijtoptanten is er in Indonesië geen toekomst.
Een groot deel van hen heeft thans ook bittere spijt van de optie.
Vandaar de benaming spijtoptanten.
Indien zij de Nederlandse nationaliteit behouden hadden, zouden ze immers op hun verzoek in Nederland toegelaten moeten worden. Juridisch hebben ze thans echter geen aanspraken meer tegenover Nederland.
Moreel heeft Nederland echter wel terdege een grote verantwoordelijkheid tegenover hen.
De laatste jaren zijn dan ook kleine aantallen spijtoptanten toegelaten. Hun aantal is momenteel gesteld op 2000 per jaar [1]). Ongeveer 9000 aanvragen liggen echter op afhandeling te wachten. Dit betekent, dat velen nog jaren in angstige spanning zullen blijven verkeren, of Nederland hen toegang zal verlenen.
Het is dan ook begrijpelijk, dat van de zijde der Volksvertegenwoordiging al herhaalde malen op een ruimer toelatingsbeleid is aangedrongen.
Het is echter billijk om ook te letten op de motieven van de regering, die tot nu toe de toelating sterk afremt.
Een grote moeilijkheid is, dat vele spijtoptanten zich ook in Nederland niet thuis zullen gevoelen. Ze zijn het Nederlandse leven niet gewend. Sommigen spreken de Nederlandse taal zelfs niet. Daar zijn ook verkeerde, werkschuwe elementen onder.
Het gaat dan ook niet aan de eis te stellen, dat alle spijtoptanten zullen worden toegelaten.
Een nauwkeurige selectie is nodig, zowel om te voorkomen, dat zij, die niet in het Nederlandse milieu passen, meekomen als om onbetrouwbare elementen te weren.
Overigens betekent deze eis niet, dat men niet veel meer dan 2000 mensen per jaar zou kunnen opnemen.
Een meer inschakelen b.v. van het Centraal Comité van kerkelijk en particulier initiatief voor sociale zorg ten behoeve van gerepatrieerden, dat zich voor deze mensen al zeer verdienstelijk heeft gemaakt, zou tot sneller afwikeling kunnen leiden.
Een tweede bezwaar is, dat het wegtrekken der spijtoptanten de positie van anderen in Indonesië weer moeilijker maakt.
Behalve de spijtoptanten zijn er ook nog de „maatschappelijke Nederlanders" (dat zijn de gelijkgestelden van na 1893, pleegkinderen van Indonesische nationaliteit, kortom allen, die Nederlands denken en voelen).
Hun aantal loop in de tienduizenden. Ook velen van hen verzochten al toelating in Nederland.
Het wegtrekken van de spijtoptanten zou voor deze „maatschappelijke Nederlanders" een steun doen wegvallen, die zij moeilijk kunnen ontberen. Ook van de kant der „maatschappelijke Nederlanders" zal de drang naar Nederland groter worden, wanneer de spijtoptanten Indonesië verlaten hebben.
Tenslotte mag niet voorbij gezien worden, dat het opnemen van duizenden Indische Nederlanders belangrijke financiële gevolgen heeft. Opname op grote schaal zal zware offers vragen. Velen zullen in Nederland niet weer aan de slag komen en zullen blijvend op steun zijn aangewezen.
Het is goed ook voor deze bezwaren oog te hebben.

DAT neemt echter niet weg, dat in Indonesië duizenden voormalige Nederlanders in grote nood verkeren.
Mensen, wier enige hoop op Nederland gevestigd is.
Wanneer Nederland hen geen hulp biedt, is dat voor hen het einde. Nederland kan en mag zich aan de morele plicht tot hulpverlening op grote schaal daarom niet onttrekken.

Met erkenning van de vele moeilijkheden en bezwaren is toch snelle hulp geboden. Een limiet van 2000 per jaar past niet tegenover mensen in nood. Zij, die in nood verkeren, op Nederland georiënteerd zijn en betrouwbaar geacht moeten worden, dienen onverwijld geholpen te worden. De mogelijkheden om te helpen zijn nog aanwezig. De opvangcentra zijn nog beschikbaar. Wie weet hoe lang het nog mogelijk is voor de spijtoptanten om Indonesië te verlaten.

Ons land is in het verleden steeds een toevluchtsoord geweest voor verjaagden. Zou het dit thans niet zijn voor Indische Nederlanders, die ons zo na staan?

Nederland, regering en volk hebben de dure plicht deze in ellende en wanhoop verkerenden de helpende hand te bieden.

Ook dit is een eis van christelijk-sociale politiek.

J. MEULINK

1) Dezer dagen is in de dagbladen per abuis het getal 50.000 genoemd. Er waren 13.000 optie-gevallen, welke in totaal op 38.000 personen betrekking hadden.
Toelating tot Nederland is gevraagd door 13.000 personen, waaronder zich meer dan 9.000 spijtoptanten bevonden.

HET meest opzienbarende bericht van deze week was dat van de verdiensten van de heer Hendrik Bally, niet de vermaarde schoenmagnaat (of is het alleen maar een merk?) maar de boerenknecht in Diepeveen. Vijftig jaar heeft hij gewerkt op de boerderij De Kolkbosch. Heb ik het bericht goed begrepen, dan heeft hij nooit verzuimd. Voor deze vijftig jaren trouwe dienst ontving de heer Bally.. zesduizendvijfhonderd gulden, oftewel een rijksdaalder per week! Wie zijn werkgever is geweest vermeldde het bericht in Trouw niet. Wel staat van deze werkgever geschreven dat hij zijn knecht Bally in de oorlog twee kwartjes per week op zijn loon kortte omdat Hendrik meerookte van de eigen teelt. Ik wil erbij zeggen, dat Hendrik ook de kost op de boerderij had. Brokje sociale prehistorie zette Trouw boven het bericht. De heer Bally is nu rijk met zijn A.O.W.. Rijk met A.O.W. niet alleen, het bericht noemt hem de koning te rijk! Terugvorderen van te weinig betaald loon is niet mogelijk. Hendrik heeft genoegen genomen met zijn rijksdaalder en met zijn dagkost. Misschien zullen de vakorganisaties zeggen: als hij maar lid was geweest.... In ieder geval is Hendrik er nu wat beter aan toe. Ik zou wel eens willen weten of er nog meer Hendrikken voor een rijksdaalder plus de kost werken. Geschoold of niet geschoold. Sturen zij niet van tijd tot tijd experts naar zogenaamde achtergebleven gebieden?

KLACHT van Mr. G. Stulemeyer, benoemd directeur van het Centraal Bureau voor het Kath. Ziekenhuiswezen: „Ik vergader me dood." Op het ogenblik is hij nog directeur van de Stichting Nederlandse Sanatoriumverzekering en bestuurslid van hij weet niet hoeveel instellingen. Daarom: „Ik vergader me dood! Ik ben geen avond thuis. Het werkt gewoon als een lawine: als je een functie krijgt hangen er een heel stel andere aan...."

Door „het wortelen op dezelfde stoel" is dus blijkbaar dezelfde vergadermanie als ten onzent gegroeid. Misschien heb ik hier ds. Buskes al eens geciteerd: „zij gaan van vergadering tot vergadering steeds voort totdat zij eindelijk tot hun vaderen vergaderd worden."

Want vergaderen kunnen wij. Dat zit ons in het bloed. Wij zijn doorzitters of wegblijvers. Daartussen ligt niet veel. Een korte vergadering is een ondergelijk iets. Je vergadert of je vergadert niet. Je vergadert vaak of je blijft maar thuis. Ik ken krachtfiguren op het terrein van kerk, school en maatschappij, die, als er geen vergadering van kerkeraad of van gemeenteraad of van kiesvereniging of van schoolbestuur of van mannenvereniging etc. etc. is, zich diep ongelukkig voelen. Zij zijn vreemdeling in eigen huis. Hun vrouw en hun kinderen komen hun voor als bijwoners. Twee geneesmiddelen: Als „men" zegt, dat „men" niemand anders krijgen kan, zeg dan: „dan maar niemand". Het andere: zichzelf de vraag stellen: „ben ik onmisbaar." Als beide geneesmiddelen niet kunnen worden aangewend rustig doorgaan met vergaderen, want dan is er ook geen kruid voor gewassen....

ER is een nieuw geslacht opgestaan: de arme miljonair. Den Haag namelijk, las ik in De Tijd/Maasbode, telt meer miljonairs dan Rotterdam en Amsterdam, maar zij zijn „armer". Er woonden in 1955/56 in Den Haag 276 miljonairs, in Amsterdam 245 en in Rotterdam 166. Het gemiddeld vermogen van de Haagse miljonairs bedroeg *f* 1.786.000. Van de Amsterdamse *f* 1.884.000 en van de Rotterdamse *f* 2.420.000. En nu we toch over de rijkdom van Den Haag spreken, al is er in de andere genoemde steden rijkerdom, bijna driekwart van de Haagse belastingplichtigen hadden in het genoemde jaar een inkomen van beneden de *f* 5000 en de *f* 10.000. Slechts 145 kwamen op een inkomen hoger dan *f* 100.000. Nog altijd beter dan Diepeveen?

OPMERKING van een van mijn nazaten, nadat hij de nieuwe onderwijsvoorstellen van minister Cals had doorgelezen:
Hoe meer je studeert, des te meer weet je.
Hoe meer je weet, des te meer kun je vergeten.
Hoe meer je kunt vergeten, des te meer vergeet je ook.
Hoe meer je vergeet, des te minder weet je.
Waarom zou je daarom studeren?

W. GROENKOPER

KRYPTOGRAM

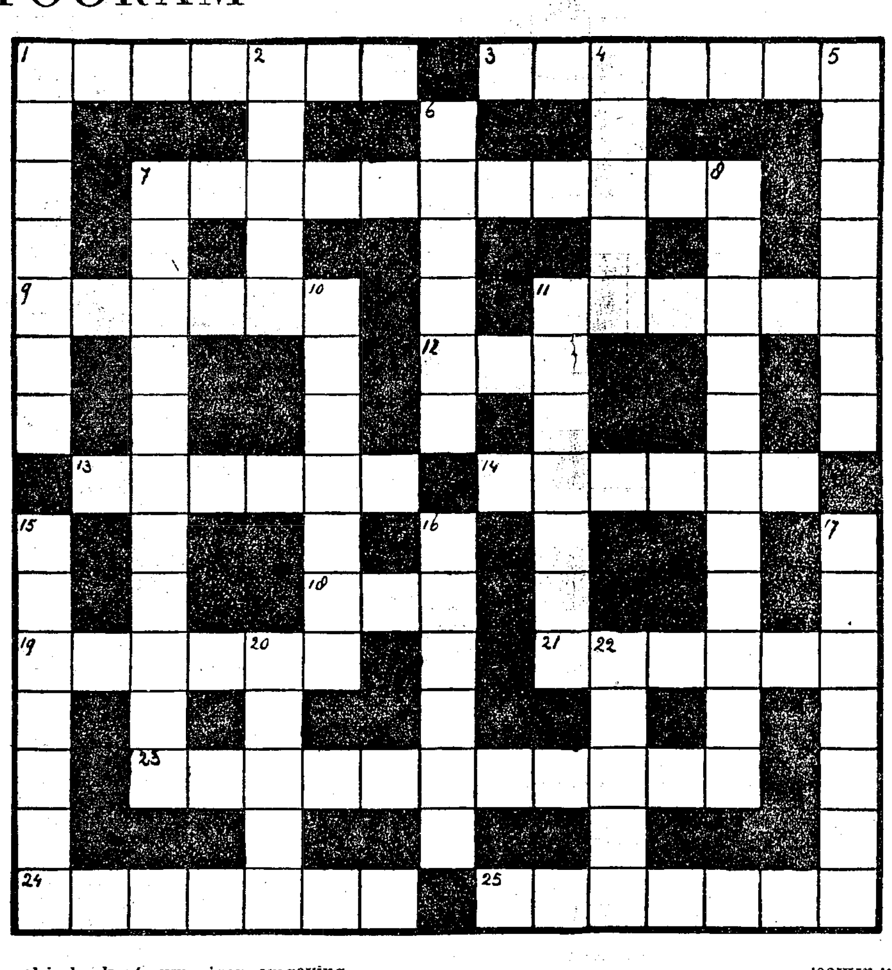

HORIZONTAAL: 1. als after-dinner nutteloos; 3. speciale wetten voor hen, die gaan trouwen?; 7. straatjeugd, die men niet op de straatstenen vindt; 9. als hij naar 6 vert. rolt, zijn de badgasten op hem gesteld; 11. staat voor hete vuren; 12. keurig einde voor de vis; 13. papieren geheugen; 14. met trouw en moed en dit wordt u ridder; 18. boom in wereldtaal?; 19. in de bomen kunt u hen zonder handschoenen aanpakken; 21. andermans rug bezien? 23. een meester zegt misschien tegen zijn collega dat hij hieraan genoeg heeft, (5, 6) maar de meesten hebben er nooit genoeg van. (11); 24. met dit rennen kunt u bij kannibalen uw hoofd verliezen; 25. paard van 't houtje?

VERTICAAL: 1. als de honingdrank schraal wordt, hebben we altijd nog de verf; 22. klein cijfertje uit het sprookjesboek; 4. uw eigen omgeving wordt ruw, als u de r naar voren haalt; 5. hoe je de klemtoon ook legt, 't blijft onplezierig; 6. in 't centrum van Londen, maar in Nederland langs de kust; 7. onderdeel van de koude kleren; 8. zo ongevoelig is de olifant van nature; 10. besturen van kleine gemeentes? Nee, wieltjes; 11. die te halen is het ideaal van elke soldaat, maar kunnen er wel eens doorgehaald worden; 15. zij bellen de mensen uit bed; 16. in dit bed vindt u een nachtjak; 17. afschrikwekkend staaltje; 20. bewoner van een plaatsje aan de Brabantse Maas?; 22. winterexpeditieleger? Zij voert in ieder geval een slede met zich mee.

OPLOSSING:
HORIZONTAAL: 1. mosterd; 3. geboden; 7. asfaltjeugd; 9. roller; 11. stoker; 12. net; 13. agenda; 14. beleid; 18. esp; 19. katjes 21. naogen 23. eigendommen 24. snellen; 25. klepper.
VERTIKAAL: 1. meekrap; 2. elfje; 4. buurt; 5. negeren; 6. strabd; 7. afleggertje; 8. dikhuidig; 10. raadjes; 11. strepen; 15. wekkers; 16. sponde 17. monster; 20. engel; 22. armee.

• *Hooghartig en dwaas*

De kaderdag van de P.v.d.A. heeft veel kritische commentaren uitgelokt en die commentaren zijn door de heer Voskuil in zijn Socialistisch Commentaar weer van commentaar voorzien. Kort gezegd, komt al dat geccmmentarieer hierop neer, dat velen de kaderbijeenkomst en alles wat daar gezegd is beschouwen als een manifestatie, die de P.v.d.A. nodig had na de internationale conferentie, die sterk de indruk wekte, dat het socialisme vastgelopen is. En de heer Voskuil zegt nu: Dat is niet waar, want die internationale conferentie hield zich met iets heel anders bezig dan de kaderbijeenkomst.

De heer Voskuil noemt dat een heel eenvoudige rechtzetting van de fout, die de tegenstanders van de P.v.d.A. gemaakt hebben in hun beoordeling van beide conferenties. Het was verstandiger geweest als de heer Voskuil die rechtzetting maar achterwege had gelaten, want er is natuurlijk niemand, die deze ontkenning van het verband tussen de twee bijeenkomsten ernstig neemt. Alsof dat verband alleen maar zou kunnen voortvloeien uit de onderwerpen, die besproken worden! Juist nadat de internationale conferentie de verzanding van het socialisme had te zien gegeven, had de P.v.d.A. de binnenlandse politieke situatie nodig om zich weer wat omhoog te werken, al is dat dan ook niet gelukt.

Er is nog een andere reden, waarom de heer Voskuil dit verhaal maar beter achterwege had kunnen laten. De socialistische radiospreker beweerde nl., dat het een typisch socialistische gewoonte is, zich met de toekomst bezig te houden, want, zo zei hij, er is in Nederland geen andere partij, die dat ook doet. „U mag dat een onuitstaanbare hooghartigheid vinden, als u dan maar zo goed wilt zijn het tegendeel te bewijzen", zei de heer Voskuil woordelijk.

Het is niet alleen onuitstaanbaar hooghartig en verwaand, wat de heer Voskuil hier beweert, het is bovendien zo volkomen dwaas en onjuist, dat elk woord er tegenin eigenlijk al te veel is. Er is geen grote politieke partij in ons land, die zich niet voortdurend met de toekomst bezig houdt en zich daarop bezint. Wat de P.v.d.A. in dat opzicht presteert heeft nog geen ander resultaat gehad, dan dat men star blijft vasthouden aan oude schema's en oude dogma's. Zodra men die wil loslaten, ontstaat het beeld, dat de internationale conferentie te zien heeft gegeven, het beeld van het socialisme, dat in de snel veranderende maatschappij geen koers kan bepalen.

CAMOUFLAGE

Het weekblad „Burgerrecht" heeft sinds enige tijd het oppositie-harnas aangetrokken. Ditmaal wordt de vrijere loonpolitiek op de korrel genomen zonder dat iets beters wordt voorgesteld.

De produktiviteitsberekening als basis van loonsverhoging vindt Burgerrecht „hoogst gevaarlijk". Dat begrip wordt immers door verschillende branches als een voorwendsel gebruikt om niet bij andere bedrijfstakken achter te blijven. Als men mocht denken, dat het blad vervolgt met een vermaan aan het bedrijfsleven om zich toch niet van voorwendsels te bedienen, kent men Burgerrecht niet. Als hoogste wijsheid geldt, dat dus de vrijere loonsvorming niet deugt.

Laat Burgerrecht eens met orakelen ophouden en precies zeggen hoe het dan wel moet. Dat zou constructief oppositie-voeren zijn. De geleide loonpolitiek deugde (terecht) niet; de „kunstmatige" produktiviteitsnorm evenmin. Het meest komt de rentabiliteit als norm voor het loonbeleid in aanmerking. Maar Burgerrecht weet toch, dat dat begrip eveneens door de Stichting van de Arbeid en door de huidige regering bij haar beoordeling van loonvoorstellen wordt gehanteerd? En vermoedt Burgerrecht niet dat ondernemers en arbeiders, die ter bereiking van haar doel een onjuiste productiviteitsberekening op tafel leggen, eveneens in staat zijn met de rentabiliteit te goochelen? Als Burgerrecht voorwendselen van een deel van het bedrijfsleven als bewijs van de onjuistheid van het Overheidsbeleid wil aanvoeren, moet het blad maar liever openlijk zeggen dat ondernemers wèl, doch werknemers niet hun deel van de toegenomen welvaart mogen ontvangen. Gelukkig denken duizenden ondernemers en ook regering en parlement daar anders over

De bedoelingen van Burgerrecht zijn slecht gecamoufleerd. Gelukkig maar.

NORMAALLESSEN

WIE de Christelijke dagbladen van februari 1910 naleest, vindt er ook de jaarlijks terugkerende advertenties van de Christelijke normaallessen. Aangifte van nieuwe leerlingen vóór 1 maart; begin van de nieuwe cursus 1 april.

Er waren toen nog maar enkele Christelijke kweekscholen in ons land. Die op de Klokkenberg te Nijmegen was de oudste en dan was er ook „van ouds" de Chr. kweekschool te Doetinchem. Er kwamen in het begin dezer eeuw nieuwe kweekscholen bij, waaraan sommige juist omstreeks 1910 begonnen te draaien. Maar de meeste onderwijzers werden opgeleid aan normaallessen.

Dat ging zo. Enkele hoofden van scholen namen voor gezamenlijke rekening deze opleiding ter hand. De lessen werden in de namiddag en avond, b.v. driemaal per week van half vijf tot negen uur, met een onderbreking van een half uur, gegeven in een centraal gelegen Christelijke school. Voor de rest moesten de kwekelingen maar thuis studeren, waarbij sommigen de kans zagen, om er ook nog een zakcent bij te verdienen. Een van de lesgevende hoofden fungeerde als directeur.

Het aantal vakken was beperkt. Het onderwijzersexamen was nog geheel een staatsexamen en ook de leerlingen der kweekscholen moesten zich aan dat staatsexamen onderwerpen. Het werd afgenomen door een commissie bestaande uit schoolopzieners, die zich lieten bijstaan door vanwege de minister benoemde deskundigen. Dat wil zeggen, dat die deskundigen (leraren van kweekscholen en opleiders van normaallessen) examineerden en de schoolopzieners, die lid waren van de examencommissie, het cijfer vaststelden, na de deskundigen te hebben gehoord. Als het examen was afgelopen, vertrokken de deskundigen en daarna besliste de commissie. Er werd geëxamineerd in elf vakken, met de bepaling, dat geen kandidaten mochten worden toegelaten, die onvoldoende waren bevonden in het vak Nederlandse taal. Moderne talen waren er niet bij, maar meestal werd in elk geval enig onderwijs gegeven in de Franse taal, om te voorkomen dat de kandidaten de „vreemde woorden" al te Nederlands uitspraken. Het was voor de kandidaten een gunstige zaak, dat bijna overal dezelfde leerboeken werden gebruikt, voor geschiedenis Van Rijsens, voor Nederlandse taal Terwe, voor natuurkunde Horn en De Gast enz.

De kwekelingen kwamen uit een zeer eenvoudig milieu. Het waren meestal kinderen van kleine middenstanders en arbeiders. En een kamerlid-schoolopziener, die de lessen kwam inspecteren, heeft eens in een korte toespraak de jongelui er op gewezen, dat hij er prijs op stelde, dat zij in elk geval bij hun opgaan naar en hun bijwoning van de lessen hun kostuum completeerden door het dragen van een witte boord. Die zouden zij voor de klas later toch ook moeten dragen.

En hoe stond met met de financiën?

De heren, die samen de normaallessen gaven, financierden de lopende uitgaven (vuur en licht enz.) uit de schoolgelden, meestal 25 gulden per leerling per jaar. Maar slaagde een door hen opgeleide kandidaat, dan gaf het rijk een premie van 700 gulden. Die premies vormden de eigenlijke vergoeding voor de docenten. En dat kon de moeite waard zijn. Het salaris van een hoofd der school bedroeg toen dikwijls 800 à 900 gulden per jaar plus vrij wonen.

Slaagden zij er in, in een bepaald jaar b.v. 4 kwekelingen te doen slagen, dan kwam daar nog bij 4 maal 700 gulden, verdeeld over zes docenten, dat is nog ongeveer 350 gulden de man, een niet te versmaden bijverdienste. Toch mene men niet, dat de heren het alleen dáárom deden. Zij hebben met grote energie bevorderd, dat een aantal jongens en meisjes uit hun eigen scholen, die anders in geen geval de kans zouden hebben om verder te leren, met hun leertalenten konden woekeren. En om méér dan een reden hebben zij ze in die avonduren behoorlijk gedrild.

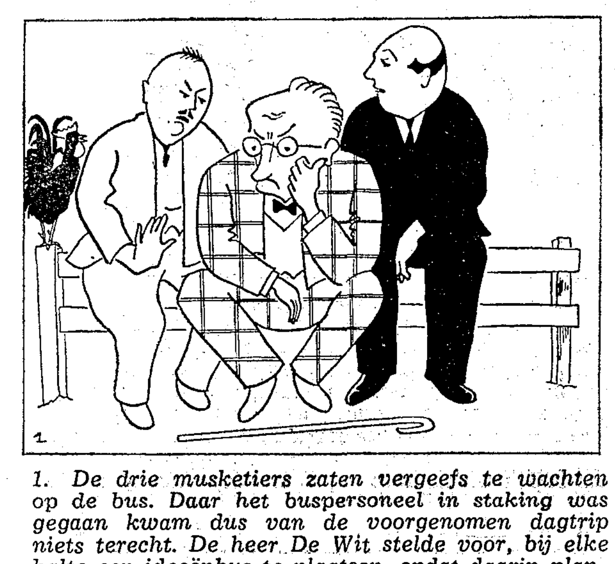

1. De drie musketiers zaten vergeefs te wachten op de bus. Daar het buspersoneel in staking was gegaan kwam dus van de voorgenomen dagtrip niets terecht. De heer De Wit stelde voor, bij elke halte een ideeënbus te plaatsen, opdat daarin plannen gedeponeerd zouden kunnen worden hoe men ook zonder bus zou kunnen komen waar men wezen wilde. De heer Van de Ruit merkte verbitterd op, dat er tegenwoordig geen gezag meer was. Hij vond de regering slapjes, maar meende dat dit niet kon uitblijven met een kabinet zonder zijn P.v.d.A.

2. Eindelijk en ten leste — want de bus kwam immers tóch niet — gingen ze naar het huis van meneer De Zwart om daar aan zwarte koffie hun dorst te laven. „Toen was er tenminste gezag!" zei meneer De Zwart — en hij wees naar een portret van Colijn, dat in zijn huiskamer aan de wand hing. De kribbige en oppositionele Van de Ruit wilde niets horen over dat politieke tijdperk. Colijn was een naam die hem krachtens zijn politieke status rillingen van ergernis bezorgde en rimpels van conservatisme.

3. De volgende dag moest Van de Ruit plotseling weg. Zijn partij was er als de kippen bij om een speciale kaderdag te beleggen teneinde verbetering te brengen in het volgens hen zo slappe regeringsbeleid. Hij haastte zich dus weg en hij werd verbaasd nagestaard door zijn medemusketiers. Men vroeg zich af, welke enorme verstrekkende besluiten Van de Ruit en zijn partijgenoten op die kaderdag zouden nemen. Tengevolge van de busstaking zou er ongetwijfeld iets belangrijks uit de bus komen.

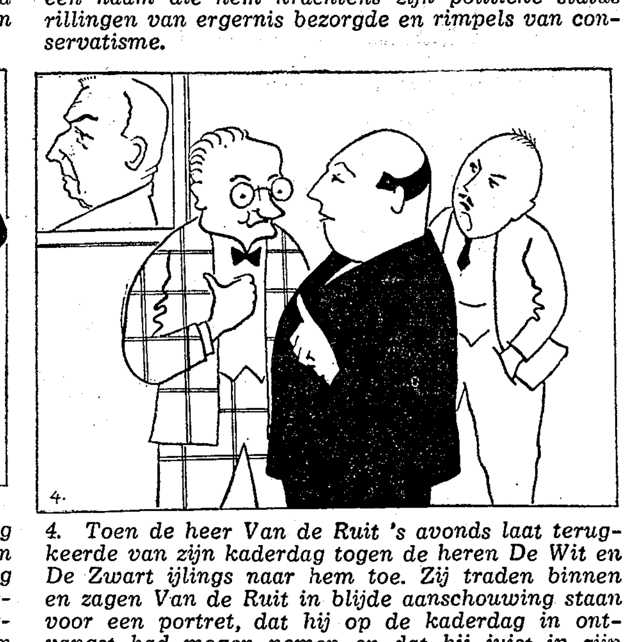

4. Toen de heer Van de Ruit 's avonds laat terugkeerde van zijn kaderdag togen de heren De Wit en De Zwart ijlings naar hem toe. Zij traden binnen en zagen Van de Ruit in blijde aanschouwing staan voor een portret, dat hij op de kaderdag in ontvangst had mogen nemen en dat hij juist in zijn huiskamer opgehangen had. Het was het portret van een man, die door zijn partijleider Burger als voorbeeld voor een goed gezagsdragers was gesteld: Colijn. — Maar dat had ik je al eerder gezegd, zei De Zwart. — U bent dus door bemiddeling van meneer Burger doorgebroken naar mijn standpunt. De doorbraakgedachte begint eindelijk te werken bij uw partij!

Een man in de branding

Het begon al op de huwelijksreis met moeilijkheden tengevolge van intrigues. De bruidegom, die later Gouverneur van Suriname zou worden, had zijn hele verdere leven met die moeilijkheden en intrigues te kampen. Hij was een man van formaat, doch vaak onbeheerst — tot ergenis van zijn Franse vrouw en haar familie, die hem de Hollandse beer noemde. Die onbeheerstheid was ook een doorn in het oog voor zijn weinig plooibare superieuren. Voegt men daar nog bij, dat zich onder zijn medewerkers zeer kwalijke figuren bevonden, dan is het duidelijk, dat het leven van Cornelis van Aarsen van Sommelsdijk niet op rozen ging — te meer niet, daar zijn huwelijk in feite een tragedie werd. Over dit bewogen leven gaan we een vervolgverhaal publiceren. Een historische roman dus, waarvan we overtuigd zijn, dát ze vele lezers en lezeressen van week tot week zal weten te boeien.

Wilt U (of Uw vrouw) dit verhaal mee-beleven vul dan nevenstaande bon in.

U ontvangt dan bovendien de brochure van de heer C. Smeenk: „De Anti-Revolutionaire Partij en de Sociaal-Economische politiek". Het Program van Actie-1959 van de A.R. Partij.

BON

JA, ik wil Nederlandse Gedachen graag elke week ontvangen.

Verzoeke daarom als abonnee te noteren:

Naam: ....

Adres: ....

Woonplaats: ....

Abonnementsprijs (bij vooruitbetaling te voldoen) per half jaar *f* 3,25; per jaar *f* 6,50 (doorhalen wat niet verlangd wordt).

In open enveloppe met 4 cents-postzegel zenden aan Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te Den Haag.

★ **Wie zich door opzending van deze bon op Nederlandse Gedachten abonneert voor het jaar 1960, krijgt gratis toegezonden:**

a. **Het „Program van Actie-1959" van de A.R. Partij;**

b. **„De A.R. Partij en de sociaal-economische politiek" door C. Smeenk**

16e jaargang no. 7 20 februari 1960

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Tussenbalans van de loonontwikkeling

DEZE week heeft de regering de Tweede Kamer een overzicht toegezonden van de resultaten van de vrijere loonvorming sinds 31 juli 1959.

Aangezien de loonontwikkeling nog in volle gang is, betreft het hier een moment-opname van de stand van zaken per 8 februari 1960. Duidelijk blijkt uit de op pag. 8 gegeven cijfers, dat de loonsverhogingen, die sinds de genoemde datum werkelijkheid werden verschillend van omvang zijn. Ondernemers en werknemers zijn in gemeenschappelijk overleg tot voorstellen gekomen die voor hun sector van het bedrijfsleven verantwoord mogen worden geacht. De Stichting van den Arbeid en het College van Rijksbemiddelaars toetsen die voorstellen. Het College ontving daartoe algemene aanwijzingen van de regering.

Als voorstanders van de vrijere loonpolitiek zijn wij er niet tegen, dat de Overheid te zijner tijd nog verder terugtreedt.

In de gegevens komt niet tot uitdrukking dat bij sommige collectieve arbeidsovereenkomsten de lagere loongroepen sterker verhoogd zijn dan de andere. Deze sociale resultaten moeten echter eveneens op het tegoed van het huidige loonbeleid worden geboekt.

Ook de wijze waarop de gemeenteklasse-verschillen geregeld zijn vertoont een gevarieerd beeld. Sommige cao-en handhaven de bestaande verschillen in centen per uur. Andere daarentegen voorzien in een verkleining van de uiterste verschillen. Wij juichen dit wegwerken van die verschillen toe.

Duidelijkheidshalve geeft het overzicht de berekeningen van de loonsverhogingen der **volwassen mannen** in percentages uitgedrukt. Deze percentages zijn gebaseerd op berekeningen gemaakt door het Centraal Bureau voor de Statistiek (dit geldt niet voor de laatstgenoemde 82 ondernemingen).

Uit de toelichting, die de regering aan dit overzicht toevoegde, doch die wij kortheidshalve niet in haar geheel overnemen, blijkt voorts dat stijgingen van toeslagen zoals voor overwerk, ploegenarbeid en tariefwerk evenmin in het overzicht tot uitdrukking zijn gebracht. Men kan dus stellen, dat de werkelijke verhogingen dikwijls nog iets hoger liggen dan in het overzicht tot uitdrukking is gebracht. Ten aanzien van de beambten moet nog worden opgemerkt, dat het Centraal Bureau voor de Statistiek uitgaat van de minimum-salarissen, die in de C.A.O. worden vermeld. De werkelijke verhogingen zouden in dit geval alleen kunnen blijken indien deze salarissen volgens individuele arbeidsovereenkomst vóór en ná de C.A.O.'s bekend zouden zijn.

De vrijere loonvorming, die zich op een bij het bedrijfseigene aangepaste wijze voltrekt, is tot 8 februari 1960 ten goede gekomen aan ruim 850.000 werknemers. Deze vormen tezamen ongeveer 40 % van de werknemers voor wie een C.A.O. of een bindend vastgestelde loonregeling geldt. Dit percentage neemt van week tot week toe. Ten aanzien van plm. 86.000 andere werknemers bestaat thans nog geen zekerheid, dat de loonontwikkeling in deze eerste fase van de vrijere loonvorming is voltooid. Zij worden vermeld onder de posten 9, 24, 30, 31, 32, 37 en 38 van het overzicht. Naast deze groepen staan nog het Overheidspersoneel en degenen wier salarisregeling aan die van het Overheidspersoneel is gekoppeld.

Het gaat hier globaal om 800.000 werknemers. Nu de Regering heeft beslist, dat de salarissen van het overheidspersoneel met 5% (de laagst bezoldigden meer) zullen worden verhoogd zal de werkelijke inkomstenvermeerdering van hen beduidend meer bedragen dan het 3%-voorschot.

Wie de cijfers van het overzicht nauwgezet bestudeert, komt tot de conclusie dat de kansen voor loonsverhoging het gunstigste zijn in de afzonderlijke ondernemingen en in de bedrijfstakken waarin de C.A.O. op kleinere groepen werknemers betrekking heeft.

Wij wijzen er met nadruk op, dat de verkorting van de arbeidstijd, die in vele nieuwe contracten voor de werknemers gunstiger dan voorheen geregeld werd, evenmin in dit overzicht kon worden opgenomen, doch niettemin van betekenis is.

Bij het beoordelen van de loonontwikkeling in de particuliere sector dient rekening te worden gehouden met de omstandigheid dat de afloop-data der bestaande contracten tot uitgangspunt zijn genomen. **Aangezien tot 1 april 1960 alle nog lopende oude contracten en regelingen aan de orde kunnen worden gesteld, zal binnenkort nog wel een aanzienlijk aantal wijzigingsvoorstellen aan het College van Rijksbemiddelaars worden voorgelegd.**

Zoals men weet zal in verband met de huurverhoging per 1 april a.s. een compensatie van 2½% worden uitbetaald. Het minimum hiervan is in de eerste gemeenteklasse *f* 4.—, in de tweede en derde gemeenteklasse *f* 3.75 en in de vierde en vijfde klasse *f* 3,50. Deze compensatie komt ook ten goede aan de werknemers wier loon in de periode van augustus 1959 tot heden reeds is verhoogd.

Wij hebben geen behoefte aan deze sobere vermelding van de feiten en cijfers een uitgebreid commentaar toe te voegen. De gegevens wijzen ondubbelzinnig uit, dat de vrijere loonvorming een realiteit is geworden. Uit de socialistische pers valt de laatste weken duidelijk op te maken, dat ook zij dit beseft. De felle toon in die bladen wordt naar ons inzicht mede bepaald door de vrees dat het huidige loonbeleid de voorstanders van de geleide loonvorming alle propaganda-troeven uit de handen zal slaan.

Met betrekking tot het Overheidspersoneel hief „Het Vrije Volk" de klacht aan dat de ambtenaren lang op hun salarisverhoging hebben moeten wachten, terwijl de kosten van levensonderhoud stegen. Terecht merkte „De Telegraaf naar aanleiding hiervan op, dat deze ambtenaren het onder een voortgezet regiem van de geleide loonvorming vermoedelijk met een verhoging van niet meer dan 4% hadden moeten doen. Daar rept „Het Vrije Volk" natuurlijk niet over, evenmin als het blad uitlegt welk een stijging de kosten van het levensonderhoud te zien zouden hebben gegeven indien alle lonen volgens het door de socialisten zo beminde drukknop-systeem waren geregeld.

LEER EN LEVEN

Prof. Schermerhorn: Bezitsvorming betekent kapitalisties kweken wier laagste instincten de wezenlijke basis vormen van de kapitalistische maatschappij.

*** Zonder commentaar

De socialistische pers beijvert zich haar lezers zo goed mogelijk in te lichten over de verdorvenheid van het „liberale-confessionele kabinetsbeleid." Een milder woord kunnen wy helaas niet bedenken zonder de werkelijkheid geweld aan te doen.

Het is duidelijk dat de geloofwaardigheid van dergelijke artikelen toeneemt naarmate men ook de persoon der bewindslieden als ondeugdelijk (om het maar zacht uit te drukken) te kijk kan zetten. Daarom neemt „Het Vrije Volk" gretig uit het blad „Welvaart", orgaan van de (socialistische) Algemene Bedryfsgroepen Centrale, de volgende biografie van Staatssecretaris Roolvink over:

„NAAR HOOFD GESTEGEN"
Wat wij het meest betreuren, is de rol die de oud-vakbondsbestuurder, de heer Roolvink, hierin speelt. Naar verluidt is het bevel aan de stakers afkomstig van deze staatssecretaris. Men vraagt zich steeds weer af hoe het toch mogelijk is, dat een man met zo een langdurige leerschool en zulk een ruime ervaring in de vakbeweging, tot het uitvaardigen van een dergelijke maatregel kon overgaan!
Wij krijgen dan ook de indruk, dat het deze van oorsprong eenvoudige arbeidersjongen naar het hoofd gestegen is, zeer waarschijnlijk mede als gevolg van de ondeskundigheid van de huidige minister van Sociale Zaken en de perscommentaren omtrent zijn resoluut en gedurfd optreden in de Tweede Kamer."

Boven deze bijdrage zette het Vrije Volk: Zonder commentaar. Deze wens zullen wij eerbiedigen want de bedoeling van het blad is duidelijk genoeg . .

Meer respect kunnen wij opbrengen voor het eveneens socialistische „Het Parool" van zaterdag 13 februari, dat een politieke tegenstander als de heer Roolvink serieus wil nemen. Het interview dat een medewerker van „Het Parool" onze Staatssecretaris afnam is correct. Het blad laat geen twijfel bestaan omtrent zijn mening over het huidige loonbeleid, doch het zette eerlijk boven dit artikel: „Roolvink gelooft in de vrijere loonvorming".

*** Program en werkelijkheid (1)

Terecht maakt ons volk dikwijls een onderscheid tussen leer en leven.

Het onderscheid tussen programbepalingen en werkelijkheid poogde oudminister Vondeling uit te wissen toen hij in een radio-rede zei: „De P.v.d.A. heeft de beginselen van Marx nooit aangehangen, noch in haar program, noch in de praktijk .... In het vooroorlogse S.D.A.P.-program was nauwelijks één greintje van Marxistische beginselen te vinden".

Vervolgens beweert de heer Vondeling dat het ondenkbaar is, dat de oprichters van de P.v.d.A. (ex-C.H.U.-ers, ex-Chr. Democratische Unie-leden, Rooms Katholieken en voormalige Vrijzinnig Democraten zoals mr. Oud) de beginselen van Marx omarmd zouden hebben toen zij de P.v.d.A. oprichtten! „Kom nou gauw" zegt de heer Vondeling als blijk van zijn onsteltenis over die gedachte.

Welnu zij zijn gauw gekomen, die oprichters, en wel met het klinkende bewijs van hun voorliefde voor het klassieke (dus het Marxistische) socialisme.

Op de Fakkeldragersdag te Utrecht op 6 februari 1960 (!) hebben met name prof. Schermerhorn en Mevr. van der Goes van Naters—van der Plaats daarover geen twijfel laten bestaan. En wij hebben geen verslag onder ogen gehad, dat meedeelde dat de (Rooms-Katholieke socialist) mr. Cammelbeeck, Berger, Burger of ook voorzitter Evert Vermeer deze beide medeforumleden tot de anti-Marxistische orde terugriepen. Het is sneu voor de heer Vondeling dat zijn geruststellende woorden zo snel al geloochend werden. Het wil er bij ons niet in, dat de P.v.d.A. er twee uitgangspunten op na houdt. Daarvoor heeft die partij te veel moeite aan de dag gelegd om er één, dat bruikbaar is te vinden. Doch het program van prof. Banning bevredigt blijkbaar zelfs andere zeer vooraanstaande socialisten niet. Jammer voor prof. Banning en voor de heer Vondeling dat die hoog oplaaiende fakkels van levend onbehagen meer de aandacht trekken dan het geduldige, maar minder toesprekende nieuwe program van de P.v.d.A. Maar ook wij kunnen nu eenmaal niet anders doen dan rekening houden met de werkelijkheid, hoezeer wij Marx rust en vergetelheid gunnen.

*** Program en werkelijkheid (2)

Op de Fakkeldragers-bijeenkomst van de P.v.d.A. heeft vooral prof. Schermerhorn het streven naar bezitsvorming gehekeld. Dit kweken van „kleine kapitalistjes" is in zijn ogen verfoeilijk omdat hierdoor op „de laagste instincten" van de mens wordt gespeeld.

Daarom schrijft de heer Schermerhorn (en hoeveel P.v.d.A.-ers met hem?) in zijn program dat „gemeenschapsbezit de voorkeur verdient boven privaatbezit."

Doch ziet wat bericht „Het Vrije Volk" nauwelijks een week later? Niets meer of minder dan dat het N.V.V. en de Centrale Arbeiders Verzekeringsbank (beide zijn socialistische bolwerken!) een spaarbank in het leven hebben geroepen, die zich voorlopig beperkt tot het opnemen van spaargelden, die voortkomen uit spaarregelingen. Dat zijn de gepremieerde spaarregelingen, zoals die in verscheidene ondernemingen bestaan en ook over enkele maanden voor de ambtenaren van kracht worden.

In het bestuur van de bank zit ook de heer J. A. Berger, die met prof. Schermerhorn deel uitmaakte van het forum op de Fakkeldragers-bijeenkomst . . .

Deze bank moet prof. Schermerhorn wel een doorn in het oog zijn. Vooral omdat deze voorrang geeft aan de arbeiders, die aen de bezitsvorming doen.

Maar het N.V.V. ziet daar blijkbaar wél iets in. Wij hebben wel een beetje met prof. Schermerhorn en zijn medestanders te doen. De werkelijkheid moet je maar uit de (program-) hand lopen.

Als propagandisten op pad met

A.R.-POST

DE vorige week is het Algemeen Organisatie Comité van de partij bijeen geweest. In dit orgaan hebben vertegenwoordigers van alle Kamercentrales zitting. Van tijd tot tijd stelt dit Comité adviezen voor het Centraal Comité vast, die vooral op de propaganda betrekking hebben. Dat was ook deze keer weer het geval. Mogelijkheden tot versterking van de partijkas werden besproken, evenals het in 1960 te voeren beleid inzake de verspreiding van „A.R. Post". Nu dit blad in dagbladformaat verschijnt en de inhoud er van dus tweemaal zo omvangrijk is geworden (hetgeen ook in de kosten tot uitdrukking komt) heeft het A.O.C. voor het partij-bestuur een advies vastgesteld om tot een zo doelmatig mogelijke verspreiding te komen, zonder dat de kosten te hoog oplopen. De kiesverenigingen, die regelmatig „A.R. Post" verspreiden, hebben hierover bericht ontvangen Maar het is goed ook hier nog eens te herinneren aan de **drie** grondgedachten van een zo effectief mogelijk gebruik van „A.R. Post".

a. **Het blad dient persoonlijk door de propagandist te worden overhandigd. Dan krijgt het de nodige aandacht.**

b. **Na enige keren worden weer andere bezorgingsadressen gezocht.** Hierdoor wordt voorkomen dat onnodig grote aantallen worden besteld. Nu het in de bedoeling ligt het blad in de maanden: **februari, maart, april, mei, oktober** en **november** te doen verschijnen, kan elk K.V.-bestuur zelf het best bepalen hoeveel malen en gedurende welke periode men hetzelfde adres wil bewerken.

c. **Als afsluiting van de herhaalde bezorging van het blad, dient een gesprek met de ontvanger(ster) plaats te vinden, waarin getracht wordt deze tot lid van de partij en/of als abonnee op ons weekblad te noteren.**

Het bovenstaande werd niet alleen ter attentie van de kiesverenigingen geschreven. Natuurlijk moet van de besturen leiding bij werfactiviteiten uitgaan.

Maar ook elk lid kan als propagandist met „A.R. Post" op pad gaan. Alle leden ontvangen dit blad in de tweede week van de maand. En de abonnee's ontvangen het dan onder de titel: „Nederlandse Gedachten". Niets verhindert hen, om een individuele werfactie bij familieleden, vrienden en kennissen te beginnen. Een partij waarin ook de enkeling zulk een initiatief toont kan de toekomst met vertrouwen tegemoet zien.

Partij in actie

PERSOONLIJE AANPAK DEED ALA GOED.

HET Algemeen Organisatie Comité heeft zich ook bezig gehouden met het bespreken van de tot nu toe bekende resultaten van ALA.

Aan de hand van de cijfers bleek duidelijk, dat het resultaat vooral daar bevredigend is waar de zaak een persoonlijke aanpak kreeg. De indruk bestond dat nog lang niet alle kiesverenigingen de abonneewerfactie als een (ook voor eigen besef) afgesloten activiteit beschouwen Daar wijzen ook de nog steeds binnenkomende aanmeldingen op.

Het bereiken van de 3000 nieuwe abonnee's is nog slechts een kwestie van (korte?) tijd. De stand is nu: ca. 2850.

Afgezien van ALA, houdt de abonnee-werving de aandacht van het A.O.C.

Wij hebben gelukkig ook reeds bemerkt, dat dit bij de besturen van verscheidene kiesverenigingen eveneens net geval is. Dat is de blijvende vrucht van ALA.

A.R. VROUWEN ZIJN OP 25 FEBR IN UTRECHT WELKOM.

REEDS verscheidene dames hebben zich individueel aangemeld als deelneemster aan de A.R. Vrouwenconferentie, die op 25 februari te Utrecht begint.

Nu de aanwijzingen door de Kamer- en Statencentrales voltooid is, kan worden geconstateerd, dat de uitnodiging om zich alsnog als „privé-deelneemster" op te geven, niet behoeft de verstommen. Er is nog gelegenheid om zich present te melden. Wel handhaven wij graag de regel, dat een berichtje vooraf aan ons bureau gewenst is met het oog op de voorbereiding (vooral van de warme lunch). Zoals men weet wordt de conferentie om 10.30 uur geopend in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen, Mariaplaats (vlak bij het station) te Utrecht.

Voor de dames, die 's ochtends verhinderd mochten zijn, wijzen wij er nog even op dat de middagvergadering om 14 uur begint. Men is 's middags, ook zonder aanmelding vooraf, van harte welkom!

Laten wij hopen, dat ook het **aantal** der aanwezige dames deze bijeenkomst zal doen slagen. Dan zullen de vruchten van de inleidingen en discussies spoedig in een daaraan evenredig aantal streken en plaatsen van ons land, waar vrouwen zich voor de christelijke politiek interesseren, geplukt kunnen worden.

OVERLEG BEËINDIGD

MINISTER Toxopeus heeft de knoop doorgehakt.
Er was van zijn kant open en royaal overleg over de salarissen der ambtenaren. De minister had reden, onvoldaan te zijn over de houding van sommige onderhandelaars. Toen hij begon, met een voorschot van 3% voor te stellen, hebben de vertegenwoordigers van sommige organisaties zich niet royaal getoond. Zij hebben wantrouwen laten blijken. Feitelijk heeft alleen de christelijke bond van overheidspersoneel zich toen gedragen, zoals verwacht mocht worden. Dat is niet gemakkelijk geweest en het is kwalijk genomen. De heer Schipper heeft in de Eerste Kamer daarover duidelijk gesproken bij de behandeling van Binnenlandse Zaken.

Na deze aanvankelijke moeilijkheden is het eigenlijke overleg begonnen. Het bleek, dat de Regering verder wilde gaan dan bij een algemene loonronde verwacht mocht worden. De socialisten zullen dat moeten toegeven.

De Regering kwam met een voorstel van 5%, maar dan, na overleg, met de toevoeging, dat de verhoging tenminste 18.25 in de maand zal bedragen. Dat laatste is belangrijk. Het past bij de vrijere loonvorming. Het oude systeem leidde in elk geval praktisch er toe, dat de laagst bezoldigden de geringste verhogingen kregen.

Nu is het zo, dat de laagst bezoldigden een verhoging krijgen van méér dan 5%, soms 6, soms 7%.

MEN zou verwachten, dat het overleg, door minister Toxopeus zo royaal en persoonlijk gevoerd, zou leiden tot een resultaat. Maar de socialisten zeiden: neen! De Christelijke vakbonden waren van mening, dat er een bevredigende oplossing was gevonden. De „oppositie" wilde niet. Zij wilde geen overeenstemming. Zij zoch „vonden", ook buiten hetgeen aan de orde was. En de aparte organisatie van „hogere ambtenaren had haar eigen bezwaren

De Minister heeft toen getoond, dat de Regering niet „schuttert" en „stumpert" zoals de heer Schermerhorn beweert.

De Minister heeft gezegd, dat het overleg is beëindigd. Hij heeft de zaak definitief gemaakt. De ambtenaren krijgen een redelijke verhoging, méér dan waarschijnlijk bij een „algemene loonronde' hun deel was geweest. Zij krijgen het met ingang van 1 januari j.l., met enige kans, dat die datum nog iets vervroegd wordt.

Het is in het belang van de ambtenaren dat de knoop is doorgehakt. Zij weten nu, waar zij aan toe zijn. Zij waren op geen enkele wijze gebaat met een onnodig en onvruchtbaar rekken van onderhandelingen op grond van onwezenlijke of niet ter zake doende motieven.

DE minister heeft de knoop doorgehakt. Dat is ook in het belang van een gezond georganiseerd overleg.

Organisaties, die loyaal willen meewerken tot zulk een overleg, moeten niet in een impasse worden gebracht doordat de onwilligen, de oppositionelen van verschillende gading, het overleg frustreren. Het staat er zo laconiek: het overleg is beëindigd. Maar het is een teken, dat de ministerraad en dat de minister van binnenlandse zaken zich niet in de boot laten nemen door een oppositie, die meer tot propaganda en agitatie, dan tot overleg bereid en bekwaam is.

ASPA kantoormachines
Aspa n.v. Zaandam
Westzijde 33 en 110
Tel. 02980-62246

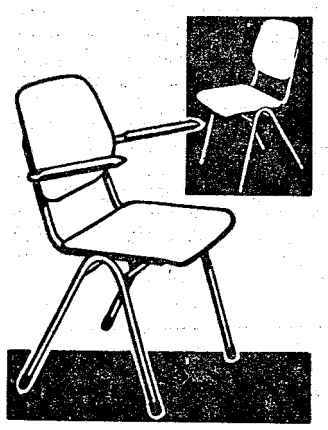

fraai van lijn... hygiënisch!

voor kerken en vergaderlokalen leveren wij stoelen en tafels in diverse fraaie en solide uitvoeringen.

vergeet niet bij nieuwbouw en uitbreiding onze volledige catalogus aan te vragen

riemersma

stalen meubelen n.v. - surhuisterveen

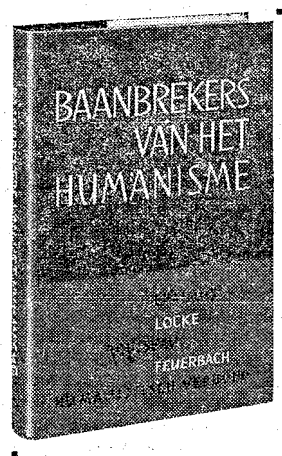

Prof. Dr. S. U. Zuidema e.a.:

Baanbrekers van het Humanisme

(Erasmus - Locke - Rousseau - Feuerbach - Humanistisch Verbond)

Met medewerking van:

Prof. Dr. J. P. A. MEKKES, Ds. S. J. POPMA en Prof. Dr. J. WATERINK
Omvang 226 pagina's. Prijs, gebonden in linnen stempelband met stofomslag ƒ 12.—. Voor leden van de Christelijk Nationale Bibliotheek ƒ 8.—.

„Het is een leerzaam geheel geworden. Wie verantwoord en van christelijk standpunt uit over het humanisme wil meespreken, vindt hier een goede handreiding".
Leeuwarder Courant.

„De schrijvers weten over moeilijke onderwerpen populair en ontdekkend te schrijven. Een boek, dat tot nadenken en misschien tot tegenspraak prikkelt, maar dat niemand ongelezen mag laten, die zich voor het geestesleven van onze tijd interesseert".
Prisma-Lectuurvoorlichting.

„Een mooi, degelijk, instructief boek, dat ons een goed inzicht geeft in de achtergronden van diverse geestesstromingen. Al met al prachtig studiemateriaal, dat de geest verrijkt en het inzicht verdiept".
Ds. J. H. Velema in ‚De Sleutel'.

„Wij verheugen ons over de uitgave van dit boek. Als christenen dienen wij de tijd waarin wij leven te doorgronden. de geestelijke bewegingen die zich aan ons voordoen te onderkennen en zo mogelijk te ontmaskeren. Dit boek geeft leiding en voorlichting".
Theologia Reformata.

„Zeer oriënterende studies.... Alle medewerkers schrijven duidelijk, scherp analiserend en met grote kennis van zaken. Van harte aanbevolen".
Maandblad voor Chr. Gymnasiaal en Middelbaar Onderwijs.

„....duidelijk en pakkend geschreven. Wie zich over de genoemde onderwerpen nader wil oriënteren, kan hier uitstekend terecht".
Dr. F. H. von Meyenfeldt in ‚De Chr. Bibliotheek'.

„Baanbrekers van het Humanisme" verscheen in de Chr. Nat. Biblotheek

UITGAVE T. WEVER — FRANEKER

VERKRIJGBAAR IN DE BOEKHANDEL

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), H. van Eysden, J. W. Ooms, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. K 70 - 631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telef. K 2980 - 63224.

ABONNEMENTSPRIJS ƒ 6.50 per jaar, ƒ 3.25 per half jaar, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT ƒ 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP ƒ 0,20.

DRS. HAZENBOSCH:

Commerciële T.V. is een frontale aanval op ons omroepbestel

In ons nummer van 6 februari j.l. hebben wij in de rubriek „Lezers schrijven ons . . .” een artikel opgenomen van Mr. E. D. Kraan over de commerciële televisie. In ons naschrift bij het artikel hebben wij in uitzicht gesteld op deze kwestie nog te zullen terugkomen. Wij doen dit thans door het publiceren van de hierbij opgenomen tekst van de door Drs. Hazenbosch op 11 februari j.l. gehouden radocauserie, waarin het standpunt van de A.R.-partij inzake deze belangrijke kwestie is uiteengezet.

HET blijkt mij, luisteraars, dat er in brede kring belangstelling bestaat voor het vraagstuk van de commerciële televisie. Die belangstelling is gewekt enerzijds door een regeringsbeslissing, anderzijds door een blijkbaar bij de Regering bestaand voornemen — of misschien moet ik, voor wat dit laatste betreft, zeggen: een voornemen, dat bestaat bij de staatssecretaris van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, die in het bijzonder belast is met de aangelegenheden betreffende radio en televisie en bij de staatssecretaris van Economische Zaken.

De regeringsbeslissing heeft betrekking op het toelaten van reclame in de televisie. Het voornemen van de beide staatssecretarissen heeft betrekking op de wijze, waarop zij menen dat die beslissing moet worden uitgevoerd. Hun gedachten gaan daarbij in de richting van de commerciële televisie, dat wil zeggen dat zij het brengen van de reclame in de televisie met de daarbij behorende programma's willen leggen in handen van een commerciële instelling. Die commerciële instelling heeft weliswaar een hele fraaie naam — zij heet Onafhankelijke Televisie Exploitatie Maatschappij (afgekort O.T.E.M.) — maar daardoor verandert het karakter van die instelling uiteraard niet. Zij wordt gevormd door enkele grote ondernemingen, banken en enkele dagbladen. En zij stelt zich ten doel de televisie te gaan exploiteren ten bate van de reclame. Dat wil zeggen zij wil televisieprogramma's — zonder twijfel voor velen aantrekkelijke televisieprogramma's — gaan uitzenden om daarmee de kijkers te binden aan hun televisietoestel niet alleen, maar vooral ook aan het kanaal waarop de O.T.E.M. uitzendt om dan verder het ijzer te smeden, terwijl het heet is en door de programma's heen de reclame op het beeldscherm te brengen.

De staatssecretarissen nu schijnen van plan te bevorderen, dat de O.T.E.M. tot dit alles zal kunnen overgaan. Voor het zover is, zal er natuurlijk eerst een beslissing van het kabinet nodig zijn, maar wij weten nu toch — dank zij een perspublikatie — hoe die kabinetsbeslissing zou uitvallen, als de staatssecretarissen hun zin krijgen.

Nu houd ik er in het algemeen niet van mij met kabinetsbeslissingen bezig te houden reeds voordat zij genomen zijn, maar nu de staatssecretarissen via een persbericht al min of meer officieel hebben laten weten welke kant zij uit denken, geloof ik er goed aan te doen dan ook maar vast te zeggen, dat als het kabinet in de geest van de staatssecretarissen zou beslissen — wat ik dus nog zien moet — het onoverkomelijke moeilijkheden krijgt met de A.R.-partij.

De A.R.-partij wijst de commerciële televisie met beslistheid van de hand.

Waarom? Wel, luisteraars, in de radio en televisie hebben wij te doen met machtige, moderne middelen voor de culturele vorming, de voorlichting en zelfs in zeker opzicht de opvoeding van ons volk. Wij hebben in Nederland een omroepbestel, dat het mogelijk maakt de verschillende geestelijke stromingen, die er in ons volk zijn, daarbij in te schakelen en op bevredigende wijze tot haar recht te laten komen. Wij hebben nu verschillende omroepverenigingen, elk met haar eigen geestelijk en cultureel karakter, aan wie de radio- en televisieuitzendingen zijn toevertrouwd.

Elk van die verenigingen wordt gedragen door honderdduizenden leden, die zich aan die vereniging verwant, ja g e e s t verwant voelen. Daardoor is ons omroepbestel in wezen een door en door democratische zaak. Zij wordt door het volk zelf in al zijn verscheidenheid gedragen. Daardoor ook draagt ons omroepbestel een waarlijk nationaal karakter. Immers wie de Nederlandse natie wil kennen, zal zijn oog voor de geestelijke verscheidenheid van ons volk niet mogen sluiten. In die verscheidenheid beleeft ons volk zijn diepe nationale eenheid. Het is tegenwoordig mode om te smalen over de verzuiling en te zaniken om een nationale omroep. Maar al dat honen van de zuilen is niet anders dan trappen tegen al het eigene in ons volksleven: de geestelijke verscheidenheid als vrucht van de geestelijke vrijheid, die bij ons altijd een vruchtbare voedingsbodem vond.

Dat is door de eeuwen heen onze eer en onze trots geweest en dat is het vandaag voor ons, A.R. nog. En al dat gezeur om een nationale omroep is niet anders dan het misbruik maken van een mooi woord voor een kwalijke zaak: een kleurloze, karakterloze eenheidsomroep.

Natuurlijk juich ik een goede samenwerking tussen de omroepverenigingen van harte toe. En in het technisch vlak is die er dan ook. Maar een vruchtbare samenwerking moet steunen op de royale erkenning van elkaars eigen karakter. En in de programma's — in alles wat gedaan wordt voor culturele vorming, voorlichting en opvoeding — moet dat eigen karakter duidelijk uitkomen.

Het wezenlijk democratische en het waarlijk nationale van ons omroepbestel moet tot elke prijs verdedigd worden. En de commerciële televisie nu is een frontale aanval op dat omroepbestel. Bij de omroepverenigingen zijn de programma's de uitdrukking van een geestesstroming, die door die verenigingen wordt gerepresenteerd. Die stroming kan uw sympathie hebben of niet, maar zij bestaat en zij leeft in ons volk en vindt in de omroepvereniging één van haar organisatorische gestalten.

Bij de O.T.E.M. zijn de programma's de uitdrukking van de wens de gebrachte reclame zo effectief mogelijk te maken. Bij de O.T.E.M. zal voor de samenstelling der programma's niet beslissend zijn de vraag op welke wijze ons volk in zijn cultuurvorming en voorlichting het best gediend wordt. Voor de O.T.E.M. zal beslissend zijn — beslissend moeten zijn — op welke wijze de winstgevendheid der adverterende bedrijven het best kan worden gediend. En die adverterende bedrijven, dat zullen niet de kleine en middelgrote middenstandsbedrijven zijn. Die kunnen de peperdure televisiereclame niet betalen. Ja, luisteraars, het grote woord moet er maar uit: De O.T.E.M. zal hoofdzakelijk in dienst staan van het grootkapitaal. En nu is het natuurlijk ieders goed recht om, als hij daar wat in ziet, de belangen van het grootkapitaal te dienen. Maar de A.R.-partij is onder geen beding bereid de culturele vorming van ons volk daaraan uit te leveren. En daarom keren wij ons vierkant tegen de commerciële televisie.

Ik ben er mij van bewust, dat ik het misschien allemaal nog al vroeg en hard en duidelijk heb gezegd, maar er zijn in de politiek dingen, die niet makkelijk te vroeg en te hard en te duidelijk gezegd kunnen worden. Met zo'n ding hebben wij bij de commerciële televisie te doen. Volk van Nederland, let op uw zaak.

WOUDA'S ZADEN
SINDS 1879
(Kiemkrachtige Zaden!)
Vraagt nieuwe prijscourant
Tel. 250 Oranjewoud

Tweede Kamer staat op het standpunt:

SLUIT LAUWERSZEE AF!

HET voorspel van de behandeling van de begroting van Verkeer en Waterstaat in de Tweede Kamer is wel van zodanig belang om daar wat nader op in te gaan.

Het ging, zoals bekend, over de door de regering ingediende nota betreffende de Lauwerszee. In deze nota werd de vraag behandeld wat er ten aanzien van deze belangrijke aangelegenheid zou moeten geschieden. De belangrijkste vraag daarbij is of moet worden overgegaan tot versterking van de dijken dan wel tot afsluiting. Jammer genoeg kwam de regering niet tot een bepaalde slotsom. Het standpunt werd ingenomen dat de vraag wat zou moeten geschieden moet worden bezien tegen de achtergrond van de financieel-economische mogelijkheden, in verband met allerlei andere wensen en verlangens die binnen het kader van de Staatstaak aan de orde zijn. Met andere woorden, eerst moesten de prioriteiten worden vastgesteld en nagegaan zou moeten worden, welke plaats de Lauwerszee daarin zou kunnen krijgen.

Daarover zou pas over enkele maanden uitsluitsel gegeven kunnen worden.

Nu de regeling dit standpunt innam, had de Vaste Kamercommissie voor Verkeer en Waterstaat beraadslaagd over de beste wijze van behandeling. Een meerderheid meende dat het nu beter was de definitieve behandeling van de zaak nog enkele maanden op te schorten tot het standpunt van de Regering bekend zou zijn. Dat zou tevens betekenen, dat nog geen stemming zou kunnen plaatsvinden over de motie van de heer Burger, ingediend bij de algemene politieke beschouwingen, welke zich vóór afsluiting uitsprak. Een minderheid uit de commissie meende dat de behandeling van de nota thans bij de begroting, zou kunnen plaatsvinden, en dat verder uitstel overbodig was.

De Kamer had nu in openbare vergadering te beslissen over beide standpunten. Moest het inzicht van de meerderheid of van de minderheid van de betreffende commissie worden gevolgd?

De heer Burger heeft op felle wijze het standpunt van de minderheid verdedigd. In zijn gedachtengang kwam het er min of meer op neer dat de minderheid de mond gesnoerd werd, wanneer thans tot uitstel van de formele behandeling van de nota en zijn motie zou worden besloten.

Andere sprekers daarentegen, de heren Bruins Slot, Tilanus, Oud en Romme ondersteunden het standpunt van de meerderheid. Hieraan moet echter worden toegevoegd, dat dit niet zo vlot weg gebeurde. Dat geldt met name met betrekking tot beide eerstgenoemde sprekers.

De heer Bruins Slot sprak zeer duidelijk uit namens de a.r. groep dat deze op het standpunt van afsluiting van de Lauwerszee staat en dat daaraan een zeer hoge prioriteit wordt toegekend. Er werd zijnerzijds dan ook op aangedrongen, dat het uitstel inderdaad niet langer dan enige maanden zou duren. De heer Tilanus beklaagde er zich overigens over dat de regering het spel niet steeds op de juiste psychologische wijze speelt en ook hen, die het kabinet wensen te steunen, voor moeilijke beslissingen plaatst.

Van a.r.-zijde werd er voorts op gewezen dat bij de algemene politieke beschouwingen, toen van verschillende kanten over de Lauwerszee is gesproken en ook van die zijde op afsluiting werd aangedrongen, als motief voor uitstel is gebruikt het argument, dat nog een rapport van de Waterstaatscommissie moest verschijnen. Nu is dat rapport ter tafel, het is gunstig met betrekking tot de afsluiting, en nu komt een ander motief voor uitstel, namelijk de zo juist genoemde prioriteits-kwestie. Hieruit blijkt dus dat ook naar het oordeel van de heer Bruins Slot de regering het de kamer niet gemakkelijk maakt.

De heer Korthals, die sinds 8 maanden de portefeuille van Verkeer en Waterstaat beheert, had daar uiteraard wel begrip voor; hij is tenslotte een aantal jaren kamerlid geweest en kan dit soort situaties dus wel aanvoelen. Hij gaf dan ook de stellige verzekering, dat de regeringsbeslissing op een zodanig tijdstip zal worden genomen, dat voor het zomerrecès nog ruim gelegenheid bestaat over deze zaak in de Kamer te spreken. De consequentie hiervan is, dat dan inderdaad binnen enkele maanden de regerings-beslissing moet afkomen. Dit debat over de orde heeft overigens wel aan het licht gebracht hoe de kamer over het denkbeeld versterking van dijken òf afsluiting oordeelt. Vandaar dat het voor de regering uiterst moeilijk zal blijken te zijn tot een andere oplossing te komen dan die van de afsluiting.

Tenslotte moest dus worden gestemd over het voorstel van de Vaste Commissie van Verkeer en Waterstaat, d.w.z. over het meerderheidsvoorstel, dat bij monde van de voorzitter van die commissie, was ingediend. Het werd aanvaard met de stemmen van vrijwel alle leden van die fracties, die geestverwanten in het kabinet hebben. Dat betekent dus dat de beslissing van de kamer niet thans wordt genomen, hoewel er wel zekerheid bestaat dat in dit geval uitstel zeker geen afstel zal kunnen worden.

INGWERSEN & Co.
Commissionnairs in Effecten
Keizersgracht 382 A'dam-C.
Telefoon: 32121-35302-33879
* alle effectenzaken
* plaatsen van obligatieleningen voor kerken, scholen en weldadigheidsinstellingen

GYMNASTIEKTOESTELLEN
ROTHUIZEN N.V. – HEELSUM

Van der Spek
Machines
Gereedschappen
Aannemersartikelen
Rotterdam
Wolphaertsbocht 214

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

Bongers - Wageningen
Verhuizingen — Verpakkingen — Meubelopslag
Intern. autotransport o.a. op Zweden en Noorwegen
Rijnhaven 10 - Telefoon 2725 en 3750 - Telex 32121

Firma J. G. Hollestelle - Goes
MACHINEFABRIEK
CONSTRUCTIEBEDRIJF
HANDELSONDERNEMING

VERTROUWENSZADEN
voor uw tuin of bedrijf koopt U bij de
Fa. J. A. Heusinkveld - Lichtenvoorde
TELEFOON 05443-414

SCHUDDEN? ..... GOED .....
GOED SCHUDDEN? ..... BETER .....
IDEAAL SCHUDDEN? .... EUREKA .....
N.V. „EUREKA"
Landbouwmachinefabriek v/h Fa. I. v. d. Woude & Zn
Drachten

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN
H. P. HEUVELMAN N.V.
INKOOP van alle soorten SLOOPSCHEPEN
KRIMPEN A. D. IJSSEL - Tel. 369 - Na 6 uur: 226

KA-VE-CO KUIKENS
ZIJN KWALITEITSKUIKENS
Leverbaar alle gangbare rassen en kruisingen, zowel voor de leg als voor de slacht
KAVéCO-FOKKERS-KUIKENBROEDERS-COMBINATIE
SCHERPENZEEL WOUDENBERG

FA. JACQ. STINKENS
ORGELPIJPENMAKERS
ZEIST
LABIAALPIJPEN TONGWERKEN

Landbouwwerktuigen- en Machinefabriek
Vicon
B. VISSERS N.V.
NIEUW VENNEP
Telefoon K 2546-444 (4 lijnen)

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173 - Tel. 247126
Privé: Olympiakade 60 - Tel. 794152
AMSTERDAM

ZEEVISGROOTHANDEL KLAAS POST - IJMUIDEN
Telefoon 02550-6106 en 5029
levert alle soorten prima kwaliteit verse **ZEEVIS**, **HARING** en **DIEPVRIES** tegen concurrerende prijzen

HANDELS- en TRANSPORTONDERNEMING
„GETRON"
ZWARE TRANSPORTEN — Vierambachtenkade 6
VERHUIZINGEN — SPIJKENISSE
ZAND- EN GRINTHANDEL — Tel. 0188[illegible] 2476,
VERPAKKINGEN OVERZEE — 2029, 2169, 2242

Grondstoffen, halffabrikaten, eindprodukten bestemd voor:
de scheepsbouw —
de bouwnijverheid —
het weg en railverkeer —
metaalverwerkende industrieën
R.H.L.W.A. ROTTERDAM

Automobielbedrijf J. KNOOP N.V.
ADUARD — TELEFOON 05903-235
Auto's - Onderdelen - Assen
Onderstellen - Motoren
Landbouwwagens
2 wielige aanhangwagentjes

Nehroe gaat in zee met Chroesjtsjef

NAAR het zich laat aanzien, heeft premier Nehroe van de voor hem gunstige gelegenheid van het bezoek van de Russische premier Chroesjtsjef aan India gebruik gemaakt om zijn Chinese collega Tsjoe En-lai, waarmee hij het vroeger zo goed kon vinden, uit te nodigen, naar New Delhi te komen om te spreken over de grensconflicten, die beide landen als kemphanen tegenover elkaar hebben doen staan.

Over het algemeen kan men dergelijke gang van zaken slechts toejuichen. Zo lang er gepraat wordt, zal er niet worden geschoten, zegt men wel eens. En zo lijkt het ook het geval te zijn met de onderhandelingen tussen Nehroe en Tsjoe En-lai, die ongetwijfeld het gevolg zullen zijn van het jongste gebaar van de Indische premier.

Toch is er reden om niet erg gerust te zijn over de jongste ontwikkelingen in Azië. Niet dat de reis van Chroesjtsjef nu plotseling een ommekeer in de gevoelens van de Aziaten teweeg heeft gebracht. Vanzelfsprekend heeft zijn bezoek aan India, gevolgd door een reis (via Birma) naar Indonesië, in die landen en wellicht ook in omringende gebieden grote politieke invloed. Maar met zijn bekende raffinement is hij er wellicht in belangrijke mate in geslaagd, de hulp, die de westelijke landen aan de onderontwikkelde gebieden willen bieden, in een kwaad daglicht te stellen.

Er blijft altijd wel iets hangen van beweringen, als zouden de vroegere koloniale mogendheden slechts steun willen verlenen om het verloren terrein terug te winnen. Men is in Azië meer dan ooit geneigd, de Sowjetunie te zien als het midden tussen twee uitersten: aan de ene kant de westelijke mogendheden, tegenover welke men blijvend wantrouwend staat en aan de andere zijde communistisch China, dat men van imperialistische neigingen en een daaraan ten grondslag liggen streven naar macht en invloed verdenkt.

Blijkbaar is men na alles wat er in Azië gebeurd is, geneigd te geloven, wat Chroesjtsjef zegt, als hij over vrede en algehele ontwapening spreekt en te vergeten, wat er in november 1956 in Hongarije is gebeurd.

SLEUTELPOSITIE.

MEN beseft in Azië, dat de Verenigde Staten en andere westelijke mogendheden nooit in staat zullen zijn, communistisch China te weerhouden van dwaze avonturen in Azië, zonder dat het tot een oorlog op grote schaal komt, die tenslotte of misschien al meteen in een wereldoorlog zal ontaarden. En men realiseert zich vrijwel tegelijkertijd, dat maar één land over deze mogendheden beschikt, nl. de Sowjetunie. Daarbij komt nog, dat Chroesjtsjef zich in het verleden niet zonder meer achter de Chinese eisen ten opzichte van door India bezet grondgebied heeft geschaard en mogelijk bereid is, India bij te staan, door pressie uit te oefenen op de communistische machthebbers in Peking, die op hun beurt weer de vrees koesteren, dat de invloed van de Sowjetunie in Azië te groot zal worden.

Als we het goed hebben, is Nehroe op het ogenblik bezig, een dubbel spel te spelen: aan de ene kant probeert hij de Sowjetunie en de Verenigde Staten tegen elkaar uit te spelen om India er economisch wel bij te laten varen; aan de andere kant doet hij hetzelfde met de Sowjetunie en rood China om Peking te bewegen, zijn agressieve houding in Azië te laten varen, om te voorkomen, dat een onherstelbare slag wordt toegebracht aan de goodwill, die Tsjoe En-lai in Azië had gekweekt en die sedert vorig jaar bezig is te verdwijnen.

GEVAARLIJK

DIT is een gevaarlijk spel en wel om twee redenen; de economische afhankelijkheid van de Sowjetunie zal wat India betreft steeds groter worden, terwijl ook de politieke gevolgen niet uit zullen blijven, omdat India — om zich tegenover rood China staande te kunnen houden — aangewezen blijft op het onderhouden van vriendschappelijke betrekkingen met het Kremlin. Het is duidelijk, dat Chroesjtsjef en de zijnen er voor zullen zorgen, dat de mogelijkheden, die een dergelijke verhouding biedt, ten volle uitgebuit zullen worden.

De andere reden is de onjuiste veronderstelling, dat de Chinees-Indische tegenstellingen voornamelijk worden veroorzaakt door een ernstig meningsverschil over de loop van de grens tussen beide landen en dat daar door middel van onderhandelingen een oplossing voor kan worden gevonden.

Nehroe moet toch begrijpen, dat het enig resultaat, dat hij van een gesprek met Tsjoe En-lai mag verwachten slechts een soort wapenstilstand kan zijn, die de huidige ongewenste en onverkwikkelijke situatie bestendigt en de mogelijkheid niet uitsluit, dat na verloop van tijd nieuwe incidenten plaatsvinden, die India in nog grotere verlegenheid kunnen brengen.

NIETS GELEERD

DE schok, die de agressieve houding van communistisch China veroorzaakte, heeft bij Nehroe geen heilzame werking gehad. Het wordt steeds duidelijker, dat hij er op uit is, de oude vriendschapsbanden met Tsjoe En-lai te herstellen en de gebeurtenissen van de laatste maanden te beschouwen als een storing van voorbijgaande aard, een gevolg van de voor Peking minder aangename gebeurtenissen in Tibet. Hieraan ligt het verlangen ten grondslag te bewijzen, dat zijn neutraliteitspolitiek niet is mislukt en nog steeds aantrekkelijke kanten heeft, vooral nu de groten der aarde met elkaar gaan praten over algehele en algemene ontwapening.

Deze neutraliteitspolitiek is gebaseerd op de verwachting, dat de communistische landen zich zullen onthouden van het gebruik van geweld bij het oplossen van internationale geschillen. Samen met Nehroe was Tsjoe En-lai een voorvechter van de vreedzame samenleving tussen Aziatische volken, totdat.... Nehroe gewapenderhand Kasjmir liet bezetten om te voorkomen, dat Pakistan het zou doen en Tsjoe En-lai en de zijnen van de verwarde situatie aan de Tibetaans-Indische grens gebruik maakten om territoriale eisen te stellen, die nog uit een ver en grijs verleden dateren en deze eisen kracht bij te zetten door naar de wapens te grijpen en nietsvermoedende Indische militairen en politiemannen neer te maaien.

COMPLEX

NEHROE wil nu maar al te graag een streep onder dit jonge verleden zetten. De overweldigende ontvangst, die president Eisenhower in India ten deel is gevallen, heeft Nehroe een minderwaardigheidscomplex bezorgd. Het moet hem een onprettig gevoel hebben gegeven, toen ontelbare mensenmnigten te hoop liepen om de Amerikaanse president te zien. Alleen maar te zien, want verstaan konden ze hem niet. Zij kwamen niet om Nehroe te zien. Die verklaarde zelf, nog nooit zo'n grote mensenmassa gezien te hebben. Maar zij waren naar New Delhi gestroomd omdat zij hoge verwachtingen hadden van de vredelievende gezindheid van de Amrikaanse president. Nehroe kon dit heeel moeilijk verwerken. Hij zag er als het ware een motie van vertrouwen in, een duidelijke uitspraak, dat men niet langer iets verwachtte van zijn pro-communistische en bijne anti-westerse buitenlandse politiek.

Wat een hoogtepunt in de geschiedenis van India is geweest, was voor Nehroe, de trotse en naïeverige Nehroe, een dieptepunt in zijn carrière. Hoe moeilijk kon hij zijn wrevel en zijn teleurstelling verbergen, toen Eisenhower India weer achter zich had gelaten, op weg naar Perzië. Het is dan ook beslist geen toeval, dat Nehroe besloot, premier Chroestsjef van de Sowjetunie uit te nodigen voor een bezoek aan India. Dit (tweede) bezoek van de Rus moest voor verschillende doeleinden dienen. We hebben er hiervoor al enkele genoemd. Eén er van was ongetwijfeld ook, het politieke effect van Eisenhower's zegevierende reis door India ongedaan te maken.

Chroesjtsjefs bezoek kon moeilijk worden uitgelegd als een beleefd gebaar tegenover de Sowjetunie. Want Chroesjtsjef had al eens een bezoek aan India gebracht en Eisenhower niet. Bovendien had de president van de Sowjetunie — maarschalk Worosjilof — die evenals Eisenhower staatshoofd is (zij het dan dat hij geen uitvoerende macht heeft) ongeveer een week voor de aankomst van Chroesjtsjef nog een officieël bezoek aan India gebracht, waarbij hij vergezeld werd door een aantal andere vooraanstaande Russische leiders.

SLECHT VERLIEZER

HET ligt er wel een beetje dik boven op, dat Nehroe thans alles in het werk zal stellen om te voorkomen, dat de politiek, die hij in de afgelopen tien jaar zo fanatiek heeft verdedigd, op het fiasco uitloopt, dat thans ook vele van zijn politiek-bewustgeworden landgenoten er van verwachten. Nehroe blijkt een slecht verliezer te zijn. Hij zal zich nooit gewonnen geven en zal trachten, zich staande te houden, totdat men hem onder de voet gelopen heeft. Het is thans duidelijk, dat hij er niet voor zal terugschrikken, zich opnieuw tot de Sowjetunie te wen-

• *Vervolg op pag. 5*

Eenzaam avontuu

HET valt niet mee, positieve punten te ontdekken in het feit, dat Frankrijk er in geslaagd is, een atoomapparaat (het was geen atoombom) tot ontploffing te brengen in het hartje van de Sahara. De Fransen hebben er werkelijk niemand een dienst mee bewezen, ook hun westelijke bondgenoten niet. Zij hebben hun tegenstanders op het Afrikaanse continent een gevaarlijk politiek wapen in handen gegeven. Ook hebben zij het overleg over een definitieve beëindiging van proeven met kernwapens problematisch gemaakt, omdat zij tot het bittere einde er mee door willen gaan, tot Frankrijk ook een volwaardig lid van de internationale atoomclub is. Tenslotte hebben zij zich in een positie gemanoeuvreerd, van waaruit zij onder leiding van generaal De Gaulle zullen trachten, de stem van Frankrijk luider dan ooit te laten horen bij de behandeling van de grote internationale problemen.

Dit alles kan er slechts toe leiden, dat Parijs zich steeds meer gaat vervreemden van de Verenigde Staten en Engeland en zich ten onrechte gaat gedragen als woordvoerder van West-Europa en de nog geen twee jaar geleden gevormde Franse gemeenschap, die grote gebieden in Afrika omvat, maar geen hechte basis heeft, zeker niet op politiek gebied. De westelijke samenleving is er niet mee gediend en het is zelfs de vraag, of het bezit van kernwapens in een nog tamelijk verre toekomst de Fransen zelf werkelijk enig voordeel zal bezorgen. Het tegendeel lijkt eerder het geval te zijn.

Vanzelfsprekend kan niemand de Fransen het recht betwisten, zelf tot de vervaardiging van atoom- of waterstofbommen over te gaan. Ook kan niemand er bezwaar tegen maken, dat zij van dit recht gebruik maken. Wel mag men zich evenwel afvragen, waarom zij dit gedaan hebben, wat zij er mee denken te bereiken, of dit alles zin heeft en of het in economisch opzicht verstandig is, de enorme bedragen aan de belastinggelden te onttrekken, die het beproeven en vervaardigen van kernwapens nu eenmaal vergen Kernwapens die — en dit is eigenlijk het kardinale punt — nooit met succes ter verdediging van Frankrijk en zijn overzeese partners gebruikt kunnen worden.

ZINLOOS

ALS men zich dit alles heeft afgevraagd — en dat mogen we als Europese bondgenoten van Frankrijk, die nauw bij de politieke besluiten van dit land betrokken zijn, toch doen — kan men slechts tot de conclusie komen, dat het een zinloze onderneming is, die veel geld en veel energie zal kosten en slechts een destructieve werking zal hebben in het kamp van de bondgenoten, die het bezit van kernwapens niet hebben benut om elkaar vliegen af te vangen, zoals Frankrijk var plan schijnt, te willen doen.

Generaal De Gaulle heeft verklaard, dat Frankrijk nu machtiger en trotser dan ooit is. Het laatste is waar, het eerste beslist niet. Vijftien jaar geleden kon een land, dat over een of twee kleine atoombommen beschikte nog een beslissing forceren in een wereldoorlog, waarin ongekend grote land-, zee- en luchtstrijdkrachten slechts moeizaam vorderingen konden maken. Nu is het bezit van grote voorraden kernwapens en grote aantallen vliegtuigen en projectielen, die deze naar de vijandelijke doelen kunnen brengen al lang niet meer voldoende om een oorlog te winnen.

Zelfs de Sowjetunie en de Verenigde Staten, die over uitgestrekte gebieden beschikken, die in een atoomoorlog niet alle tegelijk uitgeschakeld kunnen worden, gaan van het standpunt uit, dat een atoomoorlog geen overwinnaar zal kennen. En al gaat Chroesjtjef in het vuur van zijn onvoorbereide toespraken wel eens zo ver, dat hij beweert met de Russische kernwapens in één slag de gehele kapitalistische wereld te kunnen vernietigen, hij is toch wel

„Warm" debat in Eerste Kamer over Justitie

HET is in de praktijk gebleken, dat de behandeling van de begroting van Justitie in de Eerste Kamer het karakter kan krijgen van een zacht voortbruisende beek. Maar ditmaal was dat anders. Wij hebben nu eens een echt warm, bewogen debat gehad. Dat was mede, of zelfs in de eerste plaats te danken aan de minister van Justitie, de heer Beerm n. Deze minister sprak „personalistisch", om met een term van de heer Diepenhorst te spreken. In tweeerlei zin. De minister vergat herhaaldelijk, „zich tot de voorzitter te richten", zoals het reglement van orde vraagt. Hij sprak tot de „geachte afgevaardigden", of nam een bepaalde afgevaardigde zeer direct op de korrel. Ook zijn partijgenoot Van Bruggen moest het ontgelden. Maar ook de heer De Vos van Steenwijk was héél scherp en persoonlijk geweest, en moest bij de replieken wat retireren.

Wat maakte het debat zo warm?

Vooreerst de spijtoptanten. Daarover is in Nederlandse Gedachten door mr. Meulink nog onlangs uitvoerig geschreven, zodat de zaak bekend mag worden geacht. „Er zijn mensenlevens mee gemoeid" was het woord, dat telkens werd vernomen. Er is nood bij de mensen, die in Indonesië wachten op een visum, waarmee maar steeds wordt getraineerd. Mensen vervallen tot ellende, tot prostitutie, of komen om in ziekte en verkommering. En er moet een verruimd toelatingsbeleid komen, zo heeft o.a. Prof. Diepenhorst betoogd. Prof. Diepenhorst heeft in tweede termijn de zaak heel duidelijk gesteld. Het is een kwestie van zedelijke verplichting en van evangelische barmhartigheid. Als de minister dat niet wil erkennen en dan zegt: dit is kabinetspolitiek, dan had naast hem bij dit debat Prof. de Quay moeten zitten. Dan had de ministerpresident kunnen horen, hoe de gehele volksvertegenwoordiging hierover denkt.

Zo eenstemmig, dat een motie overbodig was en alleen maar de aandrang van de Kamer zou verzwakken.

Het andere element, dat het debat emotioneel maakte, was dat van het gratiebeleid, maar op dat punt stonden Kamer en minister minder ver van elkaar, en was er in de Kamer zelf meer schakering.

De scherpe manier van debatteren van deze minister kwam met name uit in zijn aanval op de heer Cammelbeeck, de woordvoerder van de socialisten. De socialisten hebben er echt verdriet over, dat zij, die het geld voor de huurblokkering niet hebben gestort, niet worden vervolgd. Jawel, zei de minister, in 32 van de 1000 gemeenten was het uitgezocht; in 1957 had het al uitgezocht moeten zijn, maar toen is er niets aan gedaan. Het kabinet-Drees heeft de zaak laten lopen en is het dan rechtvaardig te eisen, dat nù nog, nadat de anderen het twee jaar lieten versloffen, en terwijl de zaak wordt geliquideerd, tot vervolging over te gaan. Eerbied voor de wet? Toen de zwarte lonen een bekend kwaad waren, heeft minister Hofstra de loonbelasting doen invorpremies werden gekoppeld aan zwarte lonen, en heeft minister Hofstra de loonbelasting doen waarderen van zwarte lonen . . .

Zo was het debat levendig, warm, scherp.

Dat is goed en gezond. Vooral, omdat het, met name bij de spijtoptanten, om mensen gaat, om hun veiligheid, hun toekomst, hun geluk.

• *Vervolg van pagina 4*

den, om zijn neutraliteitspolitiek voor een faillissement te kunnen behoeden.

Droevig is het dat een figuur als Nehroe, die zich buitengewoon verdienstelijk heeft gemaakt als ongekroonde koning van bijna vierhonderd miljoen mensen, die enkele jaren na de oorlog als het ware van de ene dag op de andere onafhankelijk werden, zijn land dreigt bloot te stellen aan gevaren, die het in zijn bestaan kunnen aantasten. Gelukkig zijn er in het Indische parlement reeds stemmen opgegaan, die waarschuwen tegen de enorme risico's, die aan de door Nehroe voorgestelde besprekingen en de geest, die zijn optreden van de laatste weken ademt, verbonden zijn.

HOGE PRIJS

NEHROE heeft er niet naar willen luisteren. Hij heeft opnieuw zijn oude arrogante houding aangenomen en zijn politieke tegenstanders het zwijgen opgelegd met de mededeling, dat hij zich volkomen hield aan de levensregels, die hij gedurende zovele jaren van Mahatma Gandhi had geleerd. En een van die regels, ongetwijfeld de belangrijkste, was: de geweldloosheid. Langzamerhand gaat men zich toch echter afvragen, of Nehroe het ook werkelijk meent, als hij dit zegt. Het heeft er op het ogenblik meer van weg, dat hij zich in allerlei bochten wringt om een terugkeer naar de goede oude tijd, waarin alles tussen China en India nog pais en vree was, mogelijk te maken. Wellicht krijgt hij zijn zin. Want ook rood China schijnt wel iets voor een kleine ontspanningsperiode te voelen om de opmars van Chroesjtsjef te kunnen stuiten. Maar de prijs, die Nehroe er voor moet betalen, kan de Indiërs wel eens duur komen te staan. B.

van FRANKRIJK

zo verstandig, het met „vreedzame" (maar niet minder gevaarlijke) middelen te proberen.

TWEE FACTOREN

ALS Frankrijk zich heeft voorgenomen, militair onafhankelijk te worden, heeft het dit gedaan om niet langer aangewezen te zijn op de medewerking van de Verenigde Staten en in mindere mate ook van Engeland. Met andere woorden: Frankrijk wil over de mogelijkheid beschikken, eigen kernwapens te gebruiken, als de Verenigde Staten en Engeland op een gegeven ogenblik weigeren, zich in een militair avontuur te storten. Men ziet in Frankrijk dan twee belangrijke factoren over het hoofd: de ene is, dat Frankrijk een dergelijk eenzaam avontuur geen dag zou overleven, omdat het nu eenmaal te klein is om een tegenaanval te kunnen opvangen; de andere is de zeer grote waarschijnlijkheid, dat een eventuele Franse aanval met atoomwapens vrijwel onmiddellijk tot een wereldbrand zou uitgroeien, die ook de gehele westelijke wereld in vuur en vlam zou zetten.

Toen de Engelsen en Fransen in 1956 van de Israëlische aanval op Egypte gebruik maakten om de Suezkanaalzone te heroveren, dreigde Chroesjtsjef Londen en Parijs met „projectielen" te zullen vernietigen. Engeland beschikte toen reeds over een voorraad kernwapens, maar dacht er niet aan, enig risico te nemen, omdat de Verenigde Staten het optreden van de Britse regering hadden veroordeeld. Dat was dan ook de reden, waarom de actie in de Suezkanaalzone zulk een ontijdig einde vond. De Engelsen hebben toen de les van hun leven geleerd. Zij hebben ruiterlijk toegegeven, dat Engeland niet zelfstandig een atoomoorlog zou kunnen voeren, omdat het eenvoudig niet kan worden verdedigd. En sindsdien werken zij heel nauw samen met de Verenigde Staten, ook op het gebied van de buitenlandse politiek. Ook in het verband van de Navo trachten zij geen politieke munt te slaan uit het bezit van waterstof- en atoombommen.

NIET BEANTWOORD

HET moet de Fransen duidelijk zijn, dat zij het zich niet kunnen veroorloven, moderne wapens te vervaardigen en conventionele strijdkrachten te handhaven, die groot genoeg zijn om te voldoen aan het aandeel in de defensie van West-Europa. Frankrijk kan — zo schreef de Manchester Guardian — dan de andere leden van de Navo demoraliseren en het uiteenvallen van de alliantie aanmoedigen, zodat een losse coalitie van afzonderlijke staten ontstaat, die elk vergeefs zullen proberen, militair onafhankelijk te worden. Een figuur als De Gaulle moet toch beseffen, dat hij op deze wijze alleen maar de Sowjetunie in de kaart speelt.

De enige oplossing voor een Frankrijk, dat over eigen verdedigingsmiddelen wil beschikken, is gelegen in hechte samenwerking met de Verenigde Staten en Engeland, maar ook met de kleine landen, die zo nauw bij dit alles betrokken zijn. Het dient op te houden met het saboteren van de integratiepolitiek, die het belangrijkste kenmerk is geweest en moet blijven van de samenwerking binnen het verband van de Navo. Frankrijk moet er geen eigen wereldpolitiek op na houden. Het zou er beter aan doen, het vurige nationalisme, waardoor het de laatste jaren wordt overspoeld, in andere banen te leiden, die voeren naar grotere welvaart voor het Franse volk.

Nu wordt de prestigewinst van Frankrijk wel erg duur betaald. Alles wordt opgeofferd aan de grandeur, aan de nationale grootheid van het land. En men zou wel willen wensen, dat men zich in Parijs nu eindelijk eens losmaakt van dit waandenkbeeld en in eigen huis orde op zaken gaat stellen. Opdat het kwaad, dat men buiten de deur meent te kunnen houden met het bordje „Pas op de bom", geen gelegenheid krijgt, van binnen uit het toch al broze fundament te ondergraven, waarop dat huis is gebouwd. B.

Tweede Kamer

Is het telefoon- en posttarief te hoog?

HET was niet de eerste keer dat de heer Van Eijsden bijzondere aandacht vroeg voor deze hoge tarieven - die o.m. vrij zwaar drukken op het budget van de middenstand. Evenals het vorige jaar heeft hij de vinger gelegd bij de wijze waarop het P.T.T.-bedrijf de kostprijs van de service aan het publiek becijfert.

De heer Van Eijsden rekende dit de minister deskundig voor! De gevoerde afschrijvingspolitiek geschiedt op basis van vervangingswaarde — over een veel hoger bedrag dus dan de kostprijs. De ingecalculeerde rente (4¾%) over de aangeschafte bedrijfsmiddelen wordt eveneens berekend over de vervangingswaarde. De gemaakte winst wordt gedurende de laatste jaren gebezigd om de aanschaffingen te financieren!

Bovendien komt nog ten laste van de exploitatie 3½% van de baten, als compensatie voor het niet behoeven te betalen van omzetbelasting en vennootschapsbelasting. Dat de tarieven op deze wijze noodzakelijk hoog uitvallen is geen wonder. De heer Van Eijsden meende terecht dat de positie van het P.T.T.-bedrijf langzamerhand zo is geworden dat de staat meer ontvangt dan de kosten van de investeringen.

Het wordt dringend tijd een matiging te betrachten met deze wijze van doen. Het zou de tarieven ten goede komen.

Bovendien, nu er ruimte is, moet tot prijsverlaging worden overgegaan. Dat is kabinetspolitiek op economisch gebied in het algemeen; waarom dan niet voor het P.T.T.-bedrijf?

De minister hield zich — begrijpelijk — wat op de vlakte. Concrete toezeggingen kon hij niet doen, Maar.... hij wilde hiernaar toch een nader onderzoek doen instellen. Een verlaging van tarieven is niet bij voorbaat uitgesloten. K.

SCHERMERHORN

De heer Schermerhorn die 11 maanden minister-president is geweest, vindt het optreden van het kabinet De Quay geschutter en gestumper.
Prof. Diepenhorst heeft daarover een spitse opmerking gemaakt bij het Justitiedebat in de Eerste Kamer.
Met de herinnering aan een overeenkomstige situatie vroeger in Engeland, zei hij: „Criticus, gekritiseerde en kritiek welk een merkwaardige combinatie".
Het was duidelijk.
Het was afdoende, behalve voor hen, die lijden aan geheugenverlies en zich dus het „beleid" van de heer Schermerhorn niet meer herinneren.

Met leedwezen geven wij kennis van het plotseling overlijden van onze voorzitter, de heer

H. J. Doorn

Troost de Here zijn diepbedroefde weduwe en kinderen.

HET BESTUUR DER
A.R. KIESVERENIGING
NEDERLAND EN
ORANJE, PUTTEN.

Putten, 16 februari 1960.

Constructiewerkplaats en Machinefabriek

BAILEY

Nieuw-Lekkerland - Tel. 436

★ Staalconstructies voor gebouwen e.d.
★ Alle soorten kranen.

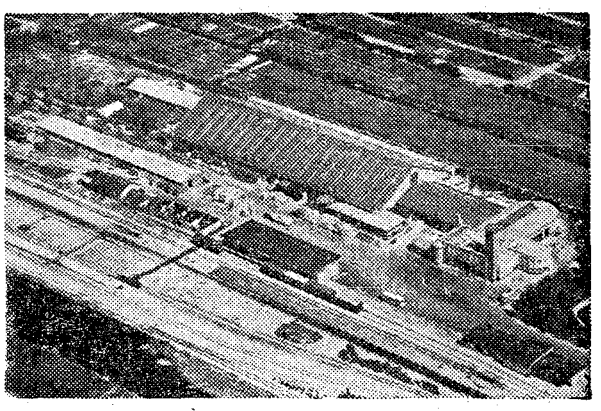

★ **INSTALLATIES VOOR DE BOUWNIJVERHEID**
★ **TRUCKMIXERS**
★ **MACHINEBOUW EN CONSTRUCTIEWERK**

N.V. MULDER's
fabriek van rollend materieel
BOSKOOP — Telefoon 01727—2251
EIGEN VESTIGING IN TORONTO, CANADA

R. DOOYES'
Confectiefabrieken NV
JAPONNEN
COMPLETS
DEUX PIECES
ROKKEN

Verkoopkantoor:
Herengracht 252, Amsterdam-C.
Telefoon 31516. 42008. 790911 (4 lijnen).

Kantoren, fabriek en magazijnen:
St. Willibrordusstraat 12-16 en 53-55, Amsterdam-Z.
Telefoon 790911 (4 lijnen).

Ateliers:
AMSTERDAM— LEIMUIDEN
ALBLASSERDAM— IJSSELSTEIN
GORINCHEM— ZUTPHEN

Wacht niet tot de laatste dag maar bestel nu reeds een exemplaar van

Mevrouw Colijn's Dagboek

dat in de maand maart zal verschijnen. De prijs is nog niet vastgesteld maar zal ongeveer *f* 5,— bedragen.
Gezien de grote vraag welke ongetwijfeld voor deze uitgave zal bestaan is omgaande bestelling aan te bevelen.
Vul daarom direct onderstaande bon in en zendt deze gefrankeerd met 4 cent postzegel in open envelop aan

BOEKHANDEL HOEKMAN
POSTBUS 25 - GENEMUIDEN

naam: .....
adres: .....
woonplaats: .....

verzoekt bij verschijning franco toezending van .... ex. Mevrouw Colijn's Dagboek.

Zou ik niet haten, Here, wie U haten?
Psalm 139 : 21

Heilige haat

DE z.g. vloekpsalmen stellen ons voor een eigenaardige moeilijkheid: kan een christen, volgeling immers van Hem, die voor zijn beulen bad, deze eigenlijk wel op zijn lippen nemen? In de oorlogsjaren hadden wij de neiging om ze te waarderen en wilde het met het zingen wel vlotten, doch daarna moesten we ons afvragen of misschien niet meer de haat jegens onze vijanden ons inspireerde dan die tegen Gods tegenstanders, ook al kwam in het nationaal-socialisme de naakte vijandschap tegen God aan het licht, zodat Miskotte in zijn bekende bevrijdingsspreek de ondergang van het nazisme kon zien als een teken hoe Gods vijanden zullen vergaan.

Wanneer dr. A. Noordtzij het vreemd-schone Sionslied psalm 137 heeft verklaard besluit hij met de opmerking: „Zeker, het is de ijver voor Gods huis, die deze dichter tot zulke ontroerende uitspraken prikkelt, maar hij blijft met dat al beneden wat het N.T. van ons vraagt". En dr. A. H. Edelkoort tekent bij Psalm 139 : 22 aan: „Ook dit is één van de uitspraken in het Psalmboek, waaraan de mensen zich stoten, ook welmenende christenen. Toch bedenke men wel, dat menigeen, die dit woord uit de hoogte afwijst, aan de geest ervan nog in de verte niet toe is. Hier spreekt een hartstochtelijke liefde tot God en een ijver voor zijn eer, die men wel meer bij de mensen, ook bij de christenen, zou wensen aan te treffen. Hier is men verre van het lonken naar en het meeheulen met de goddelozen, zoals men dat al te veel aantreft". Doch dan volgt ook hier de opmerking: „Wat niet wegneemt, dat het N.T. daarboven uitgaat en leert, dat men zulke goddelozen zo zal liefhebben, dat men hun bekering begeert en hun redding zoekt".

Dit kan toch moeilijk bevredigen, wanneer wij het Oude Testament dienen te waarderen als het Woord van God ook voor ons.
Is het wel waar, dat het Nieuwe Testament boven de „vloekpsalmen" uitgaat? Of is het niet veeleer de vervulling van Psalm 137, wanneer Johannes het hemels loflied hoort: „Halleluja! Het heil en de heerlijkheid en de macht zijn van onze God, want waarachtig en rechtvaardig zijn zijn oordelen, want Hij heeft de grote hoer geoordeeld, die de aarde met haar hoererij verdierf en Hij heeft het bloed zijner knechten van haar hand geëist" (Openb. 19 : 1, 2). Hier denkt toch wel niemand aan Oud-Testamentische wraakzucht, die dient te worden overwonnen. En is het onjuist naar deze voleinding te verlangen, die als duistere keerzijde de verdelging van Gods vijanden moet hebben?

Kenden wij dit vurig begeren maar meer!
Wanneer de psalmist verklaard heeft te haten wie U haten en te verafschuwen wie tegen U opstaan, „Ik haat hen met een volkomen haat, tot vijanden zijn zij mij", dan is het of hij van zijn eigen woorden schrikt. Is dat wel werkelijk zo? Is mijn haat wel heilig en gezuiverd van kleinmenselijke wrokgevoelens? Onmiddellijk laat hij immers volgen: „doorgrond mij, o God, en ken mijn hart, toets mij en ken mijn gedachten".

Zo heel vlot kunnen wij niet van haten spreken en wij dienen wel heel voorzichtig te zijn.

Wanneer de eerste christenen de verwoede vervolger Saulus van Tarsen voortijdig hadden afgeschreven en hem als vijand uit de weg hadden geruimd (menselijkerwijs had hij dat rondom verdiend), dan zou dit een noodlottige voorbarigheid zijn geweest.
Wij hebben inderdaad te bidden zelfs voor wie ons zouden vervolgen, want God zal zelfs uit de openlijke vijanden nog tot bekering brengen (Openb. 3 : 9). Nog weten wij niet, wie uiteindelijk de verharde vijanden zullen zijn en wie Christus werkelijk liefhebben. Er is een antithese, maar de onderscheidingen lopen anders dan wij vaak denken. Daarom is het juist om personen en beginselen te (onder)scheiden en de eersten aan God over te laten.

Doch wanneer het Woord Gods hardnekkig en bewust wordt verworpen en tegengestaan, en men heel goed weet, wat men doet, wanneer dus de vijandschap geïncarneerd is, dan is geen compromis meer mogelijk en moet juist wie God liefheeft belijden: tot vijanden zijn zij mij. Er is een heilige haat!

DS. P. A. A. KLUSENER

Bijbel en natuurwetenschap

„De huidige stand van de natuurwetenschappelijke ontwikkeling en de bijbelse achtergronden", door A. Oliemans, Herv. predikant, uitg. J. B. van den Brink en Co — Zutphen, 67 blz. Prijs ƒ 2,50.

IN dit goed verzorgde boekje is de schrijver er in geslaagd de kernproblemen van de natuurwetenschappen in de juiste beoordeling vanuit christelijk standpunt naar voren te brengen. Duidelijk blijkt waarom men de Bijbel niet moet beschouwen als een natuurwetenschappelijk boek, maar als het Woord van God.

In de Bijbel gaat het over de schepping, herschepping en voleinding, die de drie hoofdschakels vormen in het geheel der zelfopenbaring van de eeuwige God. Hoewel het geen officiële definitie is geeft Oliemans een goede omschrijving van natuurwetenschap nl. een „door God gewilde ontdekkingsinspanning". Evenals de theoloog vervult de natuurkundige een goddelijke opdracht. Hij moet echter binnen de grenzen van zijn terrein blijven. Zodra hij komt tot filosofische speculaties begint het gevaar. Een soortgelijk gevaar bedreigt ook de theoloog, wanneer hij natuurkundige feiten wil inlassen in zijn geloofsovertuiging en -verkondiging. Er moet een wisselwerking zijn tussen deze twee om hun beider arbeid vruchtbaar te maken. We zullen als Christenen serieus naar elkaar hebben te luisteren. „De natuurkundige mag dan de dominee niet beschouwen als een zielige zieltjeswinner en de dominee de natuurkundige niet als een hoogmoedige hemelbestormer". Het is juist van uit deze noodzakelijke wisselwerking dat ik het op prijs stel hier als bioloog deze publicatie te mogen beoordelen.

Men kan bij deze theologische schrijver constateren dat hij zich ter dege verdiept heeft in allerlei natuurwetenschappelijke vragen en theorieën. Uit de aard der zaak heeft hij geen uitputtende opsomming gegeven van alle feiten en opvattingen. Dit boekje heeft immers de behoefte vooral voorlichting te geven aan jongeren.

Terecht maakt Olieman de lezer er op attent dat het nodig is de geschiedenis te kennen van het natuurwetenschappelijk onderzoek en denken om de hedendaagse opvattingen te begrijpen. Dit gebeurt in eenvoudige bewoordingen met vermijding van ingewikkelde vaktermen zodat elke belangstellende leek begrijpt waarover Oliemans schrijft. Hij wijst daarbij op de fouten die gemaakt zijn door de natuurkundigen en de theologen.

Deze laatsten gingen daarbij zelfs zover dat natuurkundigen als Giordano Bruno, één van de leerlingen van Copernicus te Brussel in 1600 verbrand werd, omdat hij de leer, dat de aarde om de zon draait, niet wenste af te zweren. Niet alleen bij rooms-katholieken maar ook bij protestantse theologen kan men een afwijzende houding aantreffen tegenover de natuurwetenschappelijke onderzoekers. Luther wordt als voorbeeld hiervan aangehaald. Calvijn daarentegen wijst er op dat men zich eerst door de Heilige Schrift zelf moet laten onderrichten over de bedoeling van het bekend maken van het scheppingsfeit.
Het ware wenselijk geweest dat in dit boekje ook eens voorbeelden waren gegeven van de extreme opvattingen van sommige beoefenaars van de natuurwetenschappen over het ontstaan van de wereld, als zij het bestaan van God ontkennen.

Het hele betoog culmineert tenslotte op de vraag over het onderzoek van atoomenergie en de toepassingen. Geheel kunnen wij het met de schrijver eens zijn, dat wij dankbaar moeten zijn dat God ons in de gelegenheid stelt deze te gebruiken. God vergunt de mens op Zijn tijd de ontplooiing van de natuur.

De vraag naar de oorsprong van het leven en van de mens komt in dit boekje niet voldoende uit de verf. De schrijver behandelt o.a. wel de evolutietheorie van Darwin, maar de opvatting van christen-biologen hierover vermeldt hij veel te kort. In het bijzonder had het werk van Prof. Lever over het creationisme [1]) meer aandacht verdiend. Hierin worden juist de problemen behandeld waarmee de bewerkers van de levende natuur dagelijks geconfronteerd worden.

Van harte wordt dit boekje ter lezing aanbevolen, aan een ieder, die zich algemeen over dit probleem wil oriënteren. Dr. D. VREUGDENHIL

[1]) Het creationisme gaat er van uit dat God de gehele wereld geschapen heeft. Na de schepping blijft echter binnen de bepaalde soorten steeds nog een ontwikkeling bestaan.

De landbouw en . . . .
HET NADELIG SAL

IN vele dagbladen stond kortgeleden weer een berichtje over het nadelig saldo van het landbouwegalisatiefonds. De gegevens daarvoor werden ontleend aan een brief van Minister Marijnen aan de Tweede Kamer. In sommige bladen vonden wij dit bericht met kleine letters temidden van het andere financiële nieuws. Bij weer andere prijkte het echter met dikke vette letters op de voorpagina.

De inhoud van het bericht komt kort en goed hierop neer, dat er over het jaar 1959 een nadelig saldo in het landbouwegalisatiefonds zal zijn van ruim 400 miljoen gulden. Wie daarbij verrast is over de grootte van het bedrag moge het tot troost zijn, dat de oorspronkelijke begroting als eindcijfer van het nadelig saldo een cijfer liet zien van 566 miljoen gulden. De steun aan de landbouw kost het land dus ongeveer 150 miljoen gulden minder dan aanvankelijk gedacht was. Deze gunstige ontwikkeling is vooral te danken aan de situatie op de zuivelmarkt. Een bewijs te meer, dat wij met de prijsvorming van deze produkten toch wel zeer afhankelijk zijn van de buitenlandse markt. Misschien heeft ook de langdurige droogte deze prijzen min of meer psychologisch beïnvloed.

VRAGEN

DAT neemt echter niet weg, dat wij een nadelig saldo van 400 miljoen gulden 'och nog een enorm bedrag vinden. En wij kunnen ons best voorstellen, dat er heel wat mensen zijn, die eigenlijk niet goed kunnen begrijpen, waarom dit nu altijd zo maar moet doorgaan. Zij kunnen dit met geen mogelijkheid **een schriel beleid** vinden, zoals telkens weer van boerenzijde wordt opgemerkt.

Zij komen zelfs met de vraag, of hier niet van een zekere bevoorrechting van de boerestand sprake is. Kan het ook niet zo zijn, dat de landbouw dit alles aan zichzelf te wijten heeft. Wij kunnen toch in een tijd van een opgaande conjunctuur maar niet steeds doorgaan met deze boeren „te onderhouden'. En op de kiesverenigingen komen wij wel eens de vraag tegen of dit alles wel met het anti-revolutionaire beginsel in overeenstemming te brengen is.

Daarbij kunnen wij het ons al heel gemakkelijk maken door er op te wijzen, dat de steun aan de landbouw als zodanig niet eens een typisch Nederlands verschijnsel is. In alle landen van West-Europa heeft men op de één of andere manier met dit probleem te maken. Zelfs in een land als Amerika is dat het geval. En daar is reeds het voorstel geopperd om voorlopig een deel van het cultuurland braak te laten liggen. Zoals gezegd, het is betrekkelijk een schrale troost, dat ook andere landen hier moeilijkheden hebben. Want het gaat er om of wij dit allemaal voor ons eigen land kunnen verantwoorden.

PRINCIPIEEL

OVER dit vraagstuk willen wij nu een drietal opmerkingen maken. In de eerste plaats wordt er dan wel eens gevraagd, of heel deze landbouwpolitiek wel met het anti-revolutionaire beginsel strookt. Wij vermoeden, dat deze vraag min of meer ontspruit aan de algemene klacht, dat politiek en beginsel vandaag zo weinig met elkaar te maken hebben. Er is zo'n algemeen gevoel van onbehagen, dat de politiek niet principieel genoeg is. En dan kunnen velen bijvoorbeeld niet meer begrijpen, waarom er nu zo lang gesproken moet worden over de hoogte van de melkprijs. Ze kunnen met geen mogelijkheid daar een principe in zien. Bovendien heerst er bij sommigen ook nog de twijfel of de boeren nu inderdaad moeten worden geholpen. In de ogen van vele mensen, zit er nog al heel wat geld onder de boeren. Kan het daarom altijd wel zo doorgaan?

Nu kan het antwoord op deze vraag betrekkelijk heel eenvoudig zijn. Want principieel gezien gaat het alleen maar om de vraag of de Overheid mag ingrijpen in de prijsvorming, die tot stand kwam door de wet van vraag en aanbod. En deze vraag is in de jaren dertig bevestigend beantwoord. Want hierbij is doorslaggevend, dat de Overheid moet zorgen voor een evenwichtige, een harmonische bevolkingsstructuur. Anders gezegd, de Overheid zal altijd het zwakke moeten beschermen. Zij zou nooit kunnen toelaten, dat een werkzaam deel van de bevolking een bestaan onmogelijk zou worden gemaakt. En de verpaupering van de boerestand zou een enorme schade betekenen voor heel het volk. Dat wil de Overheid ook niet voor hen, die geen werk hebben. Het mag evenmin als het gaat om de bejaarden. Voor onze arbeiders zal de Overheid dan ook steeds in de bres springen. Welnu, zo mag ook de boerestand niet tot armoede vervallen. Wij zien het werkelijk niet zo heel dramatisch. Wij aarzelen om al te spoedig over de rechten van een groep in onze bevolking te spreken. Maar wie het principieel wil zien ontkomt niet aan de indruk, dat de Overheid hier beschermend zijn hand uitstrekt over de elementaire rechten van een bevolkingsgroep, die qua functie in het patroon van ons volk nooit gemist kan worden.

En zeker kan er nu inderdaad in de praktijk wel eens verschil van mening zijn, op welke hoogte de prijzen moeten worden vastgesteld. Toen dit in de crisisjaren begon moest de Overheid ten opzichte daarvan eerlijk gezegd wel eens een gokje doen. Hiervan zou men uit die jaren frappante voorbeelden kunnen aanhalen.

DE KOSTPRIJZEN

GEEN wonder — en dat is onz
want eigenlijk ontbrak ell
staf. Gelukkig is dit in de na-oo
geworden. Want het bedrijfsle
samenwerking met de Overheid
leven geroepen, dat zo objectief
de kostprijzen zijn voor de pro
aan de markt brengt. En weer
dat op zo'n vaststelling van de l
wel een gefundeerde kritiek
bracht. Wij vragen ons ook wel
te veel met gemiddelden wordt
het er wel op, dat de bereke
prijzen enkel een kwestie van
in ieder geval moet dit heel d
regering hierin kan vinden een
Ze behoeft er geen slag meer r
er mee vooruit. Het geeft haa
materiaal. Immers, de georganis
open en bloot aan de regering, w
kost. Er is geen geheim bij.

Wij zouden nog wel eens
zien, die ook zo haar kostp
Iedereen kan weten, dat d
liter melk zo ongeveer op 26
iedereen ook, wat de kost
bier is? Of dacht men nu w
voorgeschoteld wat nu de
is van een gloeilamp, van ee
het dure speelgoed van uw k

DE INDUSTRIE

GEEN sprake van zal er gezeg
industrie kan immers zijn
doppen. Daarom willen wij a
plaatsen, dat wij hier juist een h
zetten. Laat ons elkaar niet voo
industrie wordt evengoed gesteu
manieren nog wel. Alleen het
ling van de economische politie
op. Er is geen begroting met ee
toch, ook aan de industrie word

In de jaren dertig — zo heel deling indertijd eens bereken bouw gemiddeld per jaar ge drag van rond 200 miljoen daarbij aan, dat naar de me aan de industrie toen een strekt direct en indirect va miljoen gulden.

DE tegenstelling tussen
allereerst een verschil
het platteland is dat p
gewoonten en gebruiken,
ditie en door het contact
steden — ook al hebben
nog tradities — is die t
Het contact met de natuu
moderne techniek met zi
heeft daar als het ware d
ingenomen en het verschi
in hoge mate verminder
op het platteland in hoo
stad kan men evengoed s
boer afhankelijk van de w
bij het werken in de indu
althans een veel minder
de mechanisatie stempe
levenspatroon. Tempo en
de markante trekken. H
dag tot diep in de avond l
tot ontspanning aanmer
mee oorzaak geworden
maak. Het jachtige leve
naar vermaak evenzeer
de avonden tot uitgaans
bioscoop, toneel en caba
om dezelfde redenen ver
ontspanning, van vermaa
pleister het stadion.

Maar wie nu zonder me
patroon zwart zou willen
van het platteland wit,
dat deze tegenstelling ge
vagen is. De moderne
spoor en vooral bus en
lijke zin de afstand tus
gekort. Moderne comm
pers, radio en tegenwoor
geestelijk en cultureel o
kleind. Het „met de kipp
de jongere plattelandsg
meer. Het verschil in tem
maar de voortgaande mec
bouw, het gebruik van au
ook hier nivellerend op
Dat dit alles het lev
heeft, de mentaliteit b
groepen heeft veranderd
op de toenemende onker
het platteland. Wat het
stad verwijt, nl. dat mer
raakt, ziet men in de do
het materialisme en de v
zijn duizenden verslagen
voortgaande invloed van
in de stad, maar ook op h
dat wat men voor geloof,
overtuiging hield, vaak
facade, een versierde ge

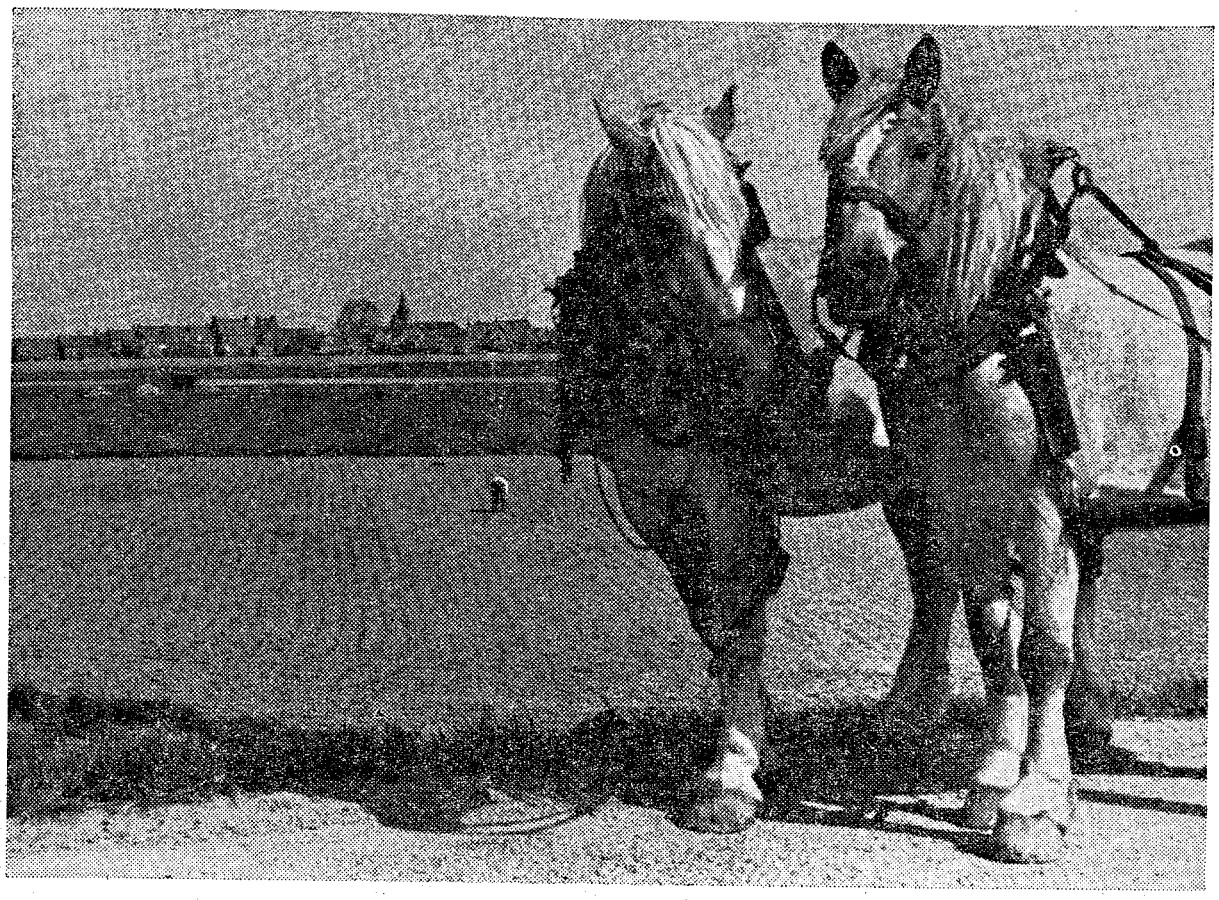

Wij zijn dan ook van mening, dat de industrie misschien nog wel veel meer steun ontvangt dan de landbouw. Als wij alleen maar denken aan wat indirect door contingenteringen aan de dustrie ten goede komt, dan zou ons dat niets verwonderen. Bovendien is het nog altijd zo, dat door de invoerrechten op halffabrikaten en eindprodukten de binnenlandse industrie een stevige bescherming krijgt. Weer een andere vorm is de bekende investeringsaftrek, die in de eerste plaats aan de industrie ten goede komt. En daardoor heeft het rijk verscheidene miljoenen minder belastinggeld ontvangen. En spreken wij de laatste tijd niet telkens over de subsidies voor industrievestiging in de probleemgebieden. Wij zouden nog wel meer kunnen noemen. Alleen willen wij tenslotte er nog op wijzen, dat de industrie door de kartelafspraken zichzelf gemakkelijk een handje kan helpen. En juist de structuur van de landbouw brengt met zich mee, dat zo'n kartellering in de landbouw niet kan worden gerealiseerd.

Al met al kan onze conclusie niet anders zijn, dan dat in ons land zowel de landbouw als de industrie worden beschermd. Het is beslist niet waar, dat de landbouw alleen wordt gesteund. De industrie plukt er zelfs voordelen van.

Vanzelfsprekend hadden wij allemaal liever, dat er in het landbouwegalisatiefonds geen nadelig saldo was. Het is ook dringend nodig, dat wij ons over heel het prijsgarantiebeleid nog eens nader bezinnen. Misschien zal dan blijken, dat in de toekomst het accent meer op het structuurbeleid in de landbouw moet worden gelegd.

S. P. VAN DER MARK

Een mooi beeld legde onze fotograaf vast te Ooltgensplaat waar, als overal elders, de voorjaarsakkers onder de bewolkte hemel en nog koude wind toebereid liggen voor een, naar wij hopen, Godgezegende oogst. De paarden op voorgrond vormen een prachtige stoffering van het landschap.

Stad en platteland (2)

Maar hoe dit zij, welke nivellerende invloeden er ook mogen werken, er is tussen stad en platteland, tussen stedeling en dorpsbewoner nog steeds een tegenstelling. De levenspatronen botsen nog met elkaar. Wellicht nog het sterkst als de stedeling, via militaire kampementen of nieuwe industrieën de dorpssamenleving binnendringt. Men kan zich moeilijk voegen naar dat dorpse levenspatroon. Men vindt het saai, men wil er verandering in brengen. Verzet het dorp zich, dan zijn de dorpelingen bekrompen. En de onvermijdelijke reactie is dat het dorp de stadsmensen maar verwaande praatjesmakers vindt. Behoudzucht aan de ene kant en een zekere agressiviteit aan de andere zijde maken een grote dosis tact nodig om hier een werkelijke samenleving tot stand te brengen.

In de grote steden — en we rekenen in ons vaderland met zijn luttel aantal grote steden daartoe ook maar de snel groeiende middelgrote steden — is dit botsing er ook, maar op een geheel andere wijze. Beter dan van een botsing zou men hier kunnen spreken van spanning. Want openlijke botsingen tussen stad en platteland vindt men in de stad niet. De massaliteit van de stad laat geen wijziging in het levenspatroon toe. De gemechaniseerde massa eist kortweg aanpassing, alleen maar vanwege het massa zijn. Wie zal het wagen tegen de mening van de massa in te gaan? De platteland, van huis uit weinig agressief, heeft daar niet de minste behoefte aan. Het stedelijk levenspatroon verbaast hem, verwart hem wellicht ook, maar eerder dan het bonte en ingewikkelde stadspatroon aan te vallen, zal hij zich van de anderen afzonderen om zoveel mogelijk naar eigen stijl te blijven leven. Hij behoeft daarvoor de stedeling niet te gewennen aan andere levensgewoonten. Hij kan gewoon een deel van de steedse gebruiken en gewoonten negeren. Maar zonder spanningen verloopt dat proces echter niet.

Het wonen zowel als het werken verloopt in de stad volgens andere normen en andere regels. Men werkt er in een ander tempo. Daar moet men zich wel bij aanpassen. Het andere arbeidstempo, de meerdere vrije tijd roept andere behoeften aan ontspanning en vrije tijdsbesteding wakker. Het hogere loon, voor velen een van de trekpleisters van de stad, blijkt door de hogere levensstandaard vaak een fictie. Nog al te veel beoordeelt men het loon naar het aantal guldens en te weinig naar de koopkracht. Zijn er opgroeiende kinderen dan ontstaan er vaak ook spanningen in het gezin en valt ook de laatste burcht in het verweer tegen de stad weg. De kinderen passen zich veel makkelijker aan bij de stedelijke gewoonten en lachen dan om de zeden van het dorp, die ook de zeden van hun ouders zijn. De beschuldigingen van bekrompenheid en conservatisme klinken dan in de huiskamers van hen die het toch al moeilijk heben om hun plaats in de stedelijke samenleving te veroveren.

Zo volgen de teleurstellingen elkander op, gaat men zich hoe langer hoe meer eenzaam voelen, eindigt men de strijd als een gedesillusioneerde. Vele duizenden van zulken bevolken tegenwoordig onze steden. Velen — en het zijn de minsten niet — keren terug naar hun oude en vertrouwde dorp, dat hen in de stad steeds vertrouwder geworden is. Onnodig te zeggen dat deze terugkerenden straks in hun dorp door het vertellen van hun ervaringen de tegenstelling tussen stad en platteland niet verminderen. Wie de moeite neemt de vertreklijsten in onze steden na te gaan, zal bemerken dat het getal der plattelanders, die na een betrekkelijk kort verblijf in de stad weer naar hun haardsteden terugkeren, niet zo klein is.

Maar veel groter is de schare van toch wel teleurgestelden, die zich mee laat drijven op de grote stroom, die hun eigen levenspatroon kwijt raken omdat het niet geborduurd is op het stramien van een innerlijk overtuiging. Het zijn deze duizenden gedesillusioneerden die straks het reservoir vormen waaruit allerlei propaganda op geestelijk, maatschappelijk en politiek gebied. zijn proseliten kan putten.

Naast deze groep zijn er natuurlijk eveneens de duizenden, die zonder veel geestelijke weerstand het stedelijk levenspatroon overnemen omdat het eigenlijk bij hun innerlijke overtuiging past. Het dorp was voor hen geestelijk ook al lang een achterlijke en bekrompen samenleving.

En dan zijn er goddank de velen die ook in de stad zichzelf blijven, omdat ze niet geloven in de zelfhandhaving van de mens, maar zich het eigendom weten van Jezus Christus. Het geloof gaat in de stad niet onder, het heeft er integendeel menigvuldige kansen. Meer kansen dan op het dorp vaak. Maar wil men de kansen, kerkelijk, maatschappelijk en politiek benutten dan dient er een goede samenwerking te zijn tussen het platteland en de stad, tussen allen in de stad die zich kerkelijk of politiek een voelen. Daarin ligt een taak voor de individuele gelovige zowel als voor de kerk en de politieke partij.

WESTSTRATE

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

meteoor beton
N.V. BETONFABRIEK DE METEOOR - DE STEEG
Fabriek van kwaliteitsbetonartikelen.

Fa. P. van Oudenallen & Zoon
AANNEMERS VAN
timmer-, hei- en betonwerken
WILNIS — TELEFOON (01724) 108

WIGBOLDUS BETONWAREN GRONINGEN
Fabrikatie van o.a.:
banden - buizen - tegels

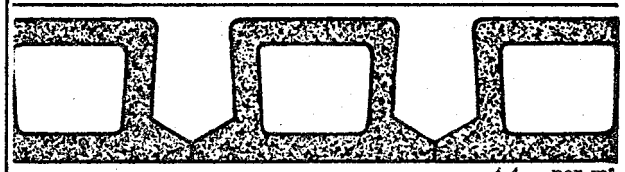
f 4,— per m²
B.K. elementen
STATIONSPLEIN 3 — DRIEBERGEN — TELEFOON 2593

N.V. LEIDSCHE SCHELPKALKBRANDERIJ
„TRIO"
Dir. J. VLAMING
Zoeterwoudseweg 25 - LEIDEN - Tel. K 1710-21747
SCHELPKALK VOOR METSELWERK
Alle BOUWMATERIALEN en BETONWAREN

DROOG HOUT
Specialiteit: GEWATERD IEPEN; verder: BEUKEN, ESSEN, LINDEN, KERSEN, EIKEN en PEREN.
In complete bollen en plaathout. — Contant 1 %.
N.V. HARD- EN ZACHTHOUT IMPORT MIJ.
LOENEN-VELUWE TELEFOON K 6765-212

RIMBA Fabriek van stalen ramen en metaalwaren
Baan 18 - telefoon 03410 - 2503 b.g.g. 2918 - Harderwijk
★ STALEN RAMEN EN DEUREN
★ IJZERWAREN VOOR HET BOUWVAK
★ CONSTRUCTIEWERKEN

Architectenbureau K. H. Wansink
Verzorgen en uitwerken van bouwplannen
Adviseren van bouwwerken in beton
DELFT - St. v. d. Wielenweg 14, Telefoon 01730-24650

FA. COLIJN & IPPEL
Aannemers van Beton- en Heiwerken
Rijksweg 117 - Telefoon 01834-375
Prinses Julianaweg 11 - Telefoon 01834-475
NIEUWENDIJK (GEMEENTE ALMKERK)

J. DE KORT
Metsel- en tegelbedrijf
Ook voor onderhoudswerken
BERENSTRAAT 30 — TEL. 33422 — AMSTERDAM

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam, Tel. 798604-53257

A. Baars Azn
Exploitatie van baggermaterieel N.V.
Telefoon no. 144 Sliedrecht
Verkoop en verhuur

Planten als symbool van medeleven

VORIGE week woensdag had er een bijzondere gebeurtenis plaats in het nog maar zo kort droog gekomen Tuindorp Oostzaan.

Een bus met vrouwen uit Schouwen en Duiveland kwam onder aanvoering van de burgemeesterse van Zierikzee, mevrouw Dijckmeester, planten uitreiken aan haar lotgenoten in Amsterdam.

De band tussen Amsterdam en Schouwen en Duiveland dateert van 1953, toen Amsterdam dit eiland na de stormramp adopteerde. Spontaan hadden de eilandbewoners dan ook nu hun hulp aangeboden. Er was geld verzameld onder de leus „Voor ieder venster een plant, van de vrouwen uit Schouwen en Duiveland". En nu zouden er maar even 2700 planten uitgereikt worden.

Voor de uitreiking was de hulp ingeroepen van de Amsterdamse Vrouwenverenigingen en zodoende waren er in de Bethelkerk velen aanwezig om getuige te zijn van de overdracht.

Hier hield mevr. Dijckmeester haar toespraak, waarin ze vertelde hoe dit plan geboren was en hoe ieder er direct enthousiast voor was.

Ze herinnerde aan de ramp in 1953, die ook hun eiland zwaar getroffen had.

Maar, zei ze, onze grootouders, onze overgrootouders hadden steeds weer te vechten tegen het water. Iedere keer weer overspoelde de zee, de akkers en dorpen. Men redde meestal niet meer dan de kleren, die men aan had. Men was alles kwijt en het enige wat nog over bleef was, zich als knecht te verhuren op een boerderij, die niet getroffen was.

Thans is het heel anders, er is saamhorigheidsgevoel, er is hulp. Men keert weer terug in de maatschappelijke positie, waarin men voor de overstroming verkeerde.

Maar toch is er behoefte aan een persoonlijk woord, een persoonlijke daad. Dit persoonlijk woord moest nu vergezeld gaan van een bloeiende plant, voorzien van een kaartje van de geefsters.

En zo togen dan allen aan het werk.

We hadden de straten gezien en huizen van buiten en alles zag er al weer zo gewoon uit.

De straten waren schoon, alleen het plaveisel was hier en daar verzakt en men kon nauwelijks meer zien hoe hoog het water had gestaan.

De schoon gewassen gordijntjes hingen zo waar al weer voor de ramen. Maar zodra men binnen kwam zag je dat de mensen woonden op de houten vloeren met kale wanden, waar al het behang afgetrokken was. De kachel brandde hard en dat gaf voor iemand die van buiten kwam even een aangenaam gevoel. Er wordt weer gewoond, maar o zo primitief. Eerst moeten de huizen droog gestookt, de muren zijn nog drijfnat, het houtwerk bobbelt en de verf bladert aan alle kanten. Sommige gezinnen hadden dan ook resoluut de wijk genomen naar de bovenverdieping. Bij gebrek aan een schoorsteen zag men de kachelpijp door het raam steken. Het deed wonderlijk aan, die keurige buitenkant en die armlijke naargeestige woonerij. Dit zal nog wel een tijd zo moeten duren, want op de natte muren kan geen behang geplakt. De vloer moet eerst droog voor er nieuwe vloerbedekking op komt.

Men redt zich zo goed mogelijk met wat oude spullen en wacht met nieuwe meubels tot alles droog is.

Toch waren we verbaasd, dat er in die 10 dagen zoveel gedaan was. Het huis was schoon en dat zegt wat als je hoort hoe smerig alles was en wat er al niet opgeruimd moest worden. Dat plantje was maar een kleinigheid, maar het werd gewaardeerd als een symbool van meeleven. Iemand zei tegen ons:„ dat kaartje, zet ik in een lijstje en dat hang ik aan de muur."

Sommigen waren zo druk aan 't werk, dat je gauw weer verder ging, maar anderen wilden wel graag wat vertellen van de schrik en het moeten achterlaten van de dingen waar ze zo aan gehecht waren. Maar ook van de hulp, die zo spontaan geboden was. Hierbij denk ik dan ook aan de hulp, die gegeven werd door de B.B., door het Rode Kruis, door de militairen.

Allen, organisaties die hun eerste taak hebben in oorlogstijd, maar steeds weer blijken onschatbare diensten te kunnen bewijzen bij omvangrijke rampen.

Een groot apparaat heeft men direct tot zijn beschikking en de hulpverleners hebben zich met hart en ziel ingezet.

Dit is de positieve kant, waar men ook wel eens aan mag denken.

Het is een vreemde zaak, dat men een leger, de B.B. en het Rode Kruis nodig heeft, terwijl men hoopt het nooit te hoeven gebruiken. Ja nog sterker, dat men dit alles heeft om de vrede te kunnen bewaren.

Maar Tuindorp Oostzaan heeft bewezen hoe belangrijk deze hulp kan zijn, wanneer er plotseling een overstroming is, waarbij zoveel duizenden mensen betrokken zijn.

C. M. TONKENS-KAAJAN

Uw adres voor
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.
Fa. Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Tel. 62

RADIO BECKER
ZEIST
TELEFOON 5846-5847
Het adres voor zenders, richtingzoekers en echoloden

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. voor graven is meer nodig dan slapen. 3. is haar echtgenoot krank? Nee, ze zoekt juist een levenspartner. 7. ook zonder de lucht in te gaan kan men hoogte-records verbeteren. 9. woont hij in Nederland, dan is 't een buitenlandse; is 't een Nederlandse dan zit hij in 't buitenland. 11. snor, die tenslotte het uitzicht wazig maakt. 12. een vrouwelijke titel schijnt men spoedig te kunnen halen. 13. dat is geen opbouwend werk, waar u 's nachts uw hoofd bij heeft. 14. bloemen uit de as van een van 't begin tot eind verkoold hemellichaam verrezen. 18. echt Engels bier; het wordt bijna teveel. 19. dit doet men meestal met een bijl, maar niet wanneer uw hoofd ermee gemoeid is. 21. het ontevreden zijn wordt tenslotte uitgedrukt met een getal, dat grote tevredenheid aangeeft. 23. luchtschuimer. 24. deze schuren besturen schepen. 25. koperen plankrand?

Vertikaal: 1. dit voorwerp heeft altijd zijn draai. 2. laat de zon daar niet over ondergaan. 4. geeft een ander u dit getal, dan is hij op u gesteld. 5. imitatie-citroenen? 6. eveneens geheel van drank. 7. dierlijk lichaamsdeeltje? Nee, sluimering. 8. stroom zonder bochten levert voorschriften voor de binnenvaart. 10. fluisteren schijnt er bij legeronderdelen niet bij te zijn. 11. zowel wat u op uw hoofd zet, als wat u er in wilt houden kunt u hieraan hangen. 15. als u dit haalt, krijgt u de wind van voren en gaat omliggen. 16. de eerste dienaresse der kroon. 17. 't bederf levert dit stokje. 20. daardoor krijgt u uw stem terug. 22. hieraan worden onwelkome bevelen vastgemaakt.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. aftands; 4. vennoot; 8. standje; 10. blunder; 11. anti; 12. Nixon; 13. cric; 16. Eelde; 17. kramp; 19. minus; 21. klomp; 24 dada; 25. uilen; mede; 19. grienen; 30. stelling; 31. klamboe; 32. meester;

Verticaal: 1. afstand, 2. taartje; 3. node; 5. neus; 6. onderop; 7. terecht; 9. elite; 10. broek; 14. klink; 15. gazon; 18. medegek; 19. Madeira; 20. spion; 21. koets; 22. petlut; 23. brenger; 27. snob; 28. rede.

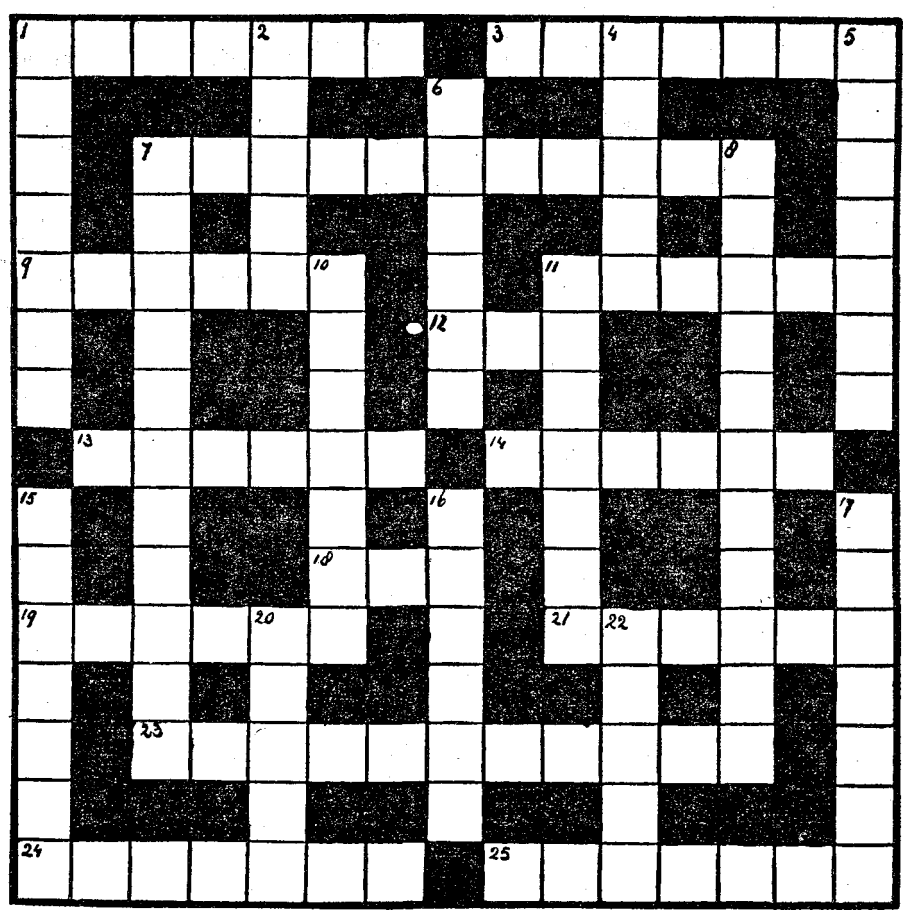

Verhogingen van week- en maandlonen in de periode van 1 augustus 1959-8 februari 1960

	Bedrijfstakken en ondernemingen	Aantal werknemers	Ingangsdatum	Duur v/d regeling (aantal maanden)	Loonsverh. volwassen mannen in procenten
1.	Baksteenindustrie, arb.	11.000	1-10-59	27	2.5
2.	Betonwarenindustrie, arb.	12.000	1-11-59	14	8.7[1])
3.	Grafische industrie, arb.)	44.900	1- 8-59	17	4.5
4.	Grafische industrie, beambt.)		1- 7-59	30	4.2
5.	Chemische prod. Kanaalzône Z. Vlaanderen, arb.	2.610	1- 1-60	24	5.9
6.	Zeepindustrie, arb.	2.000	1- 1-60	24	8.3
7.	Meubelindustrie, arb.	20.000	1- 1-60	21	6.4[2])
8.	Confectie-industrie, arb.	48.000	1-11-59	26	4.3
9.	Witwasserijen, arb.	14.680[3])	9- 8-59	5	2.7
10.	Rubberverwerkende ind., arb.	7.200	1- 8-59	20	7.0
11.	Metaalind. (groot), arb.	190.000	1- 8-59	29	5.5
12.	Metaalind. (groot), beambt.	43.000	1- 8-59	29	8.2[4])
13.	Automob. en Garagebedr., arb.	22.500	18- 1-60	23	5.3
14.	Carrosserie- en Wagenbouw, arb.	5.500	18- 1-60	23	5.2
15.	Goud- en Zilvernijverheid, arb.	2.700	18- 1-60	29	6.3
16.	Isolatiebedr., arb.	2.500	18- 1-60	23	5.6
17.	Elektro-techn. bedr., arb.	19.000	18- 1-60	23	4.5
18.	Metaalbewerk.bedr., arb.	37.000	18- 1-60	23	5.2
19.	Smeden bedr., arb.				5.7
20.	Papierindustrie, arb.	6.000	1- 9-59	12	7.8
21.	Textielindustrie, arb.	100.000	1- 1-60	24	4.6
22.	Bakkerijbedr., arb.	10.500	1-12-59	19	2.8[5])
23.	Beetwortelsuikerind., arb.	2.500	1- 8-59	24	4.0
24.	Suikerverwerkende ind., arb.	vast 24.000[6])	1- 8-59	onbep.	3.3
25.	Olie-ind. Zaanstreek, arb.	2.000	1- 9-59	16	4.3[7])
26.	Vleeswarenind., arb.	9.500	1- 1-60	24	4.1
27.	Groenten- en Fruitverw. ind., arb.	7.000	1- 1-60	24	8.3
28.	Bierbrouwerijen, arb.	3.500	1-10-59	15	5.2
29.	Margarine en spijsvetind., arb.	840	1-11-59	12	7.2
30.	Sigarenindustrie, arb.	12.000	1- 8-59	onbep.	1.2
31.	Sigarenindustrie, beambt.	450	1- 8-59	onbep.	2.5
32.	Bloemkwekerijen, arb.	4.000	1-10-59	5	2.8
33.	Slagersbedrijf, arb.	10.000	1- 1-60	24	6.1
34.	Grooth. in levensmid., arb.	6.600	1-10-59	12	4.5[8])
35.	Grooth. in levensmid., beambt.				6.2[9])
16.	Zeescheepvaart, arb. + beambt. incl. Radio Holland	39.600	1- 1-60	18	6.3
37.	Beroepsgoederenvervoer over de weg, arb.	30.000	1-11-59	onbep.	2.8
38.	Binnenbeurtvaart, arb.	1.500	15-10-59	24	4.1
39.	Binnenscheepvaart, arb. (Rijnvaart)	6.000	1- 1-60	24	3.8
40.	Havenbedr., Adam, R'dam, arb.	18.000	1- 1-60	24	5.9[10])
41.	Bankbedr., beambt.	21.000	1- 1-60	24	7.1
42.	Levensverzek. bedr., beambt.	9.500	1- 1-60	24	5.9[11])
43.	Enige ondernemingen, waarvan de lonen door het C.B.S. mede worden verwerkt in de index der regelingslonen, arb. + beambt.	73.500	1-10-59	30	8.4[12])
44.	82 Ondernemingen en 2 bedrijfstakken waarvan de lonen door het C.B.S. **niet** worden verwerkt in de index der regelingslonen	56.187	—	24	7.2

[1]) Volgens berekening C.B.S.: 9.4% (hierbij is geen rekening gehouden met de loonsverhoging van de arbeiders in ondernemingen met werkclassificatie, — voor welke ondernemingen een dispensatie van de coll. loonregeling geldt —, die ± 8% bedraagt.)
[2]) Volgens berekening C.B.S.: 9.1% inclusief de invloed van werkclassificatie, die in de praktijk geleidelijk zal worden doorgevoerd.
[3]) Inclusief aantal arbeiders in de chemische wasserijen en ververijen.
[4]) Schatting werkelijke gemiddelde loonsverhoging. Stijging regelingsloon volgens berekening C.B.S.: 11.4%.
[5]) Volgens berekening C.B.S.: 8.9% (inclusief invloed van verwerking franchise in schaallonen).
[6]) Inclusief aantal beambten.
[7]) Op 1 maart 1960 zal een tweede loonsverhoging van ± 3% volgen.
[8]) Volgens berekening C.B.S.: 6.5% (inclusief invloed van verhoging verplichte vakantietoeslag tot 4%).
[9]) Volgens berekening C.B.S.: 8.3% (inclusief invloed van verhoging verplichte vakantietoeslag tot 4%)
[10]) Volgens berekening C.B.S.: 12.3% (inclusief invloed van omzetten waarderingstoeslag in tariefdervingstoeslag).
[11]) Volgens berekening C.B.S.: 7.9% (inclusief invloed van verhoging verplichte vakantietoeslag tot 4%)
[12]) Schatting werkelijke gemiddelde loonsverhoging. Stijging regelingsloon volgens berekening C.B.S.: 10.2%.

Amerikaanse atoomgeheimen voor bondgenoten

(van onze militaire medewerker)

TIJDENS een recente persconferentie heeft President Eisenhower de verrassende verklaring afgelegd, dat hij een voorstander is van het verstrekken van atoomgeheimen aan bondgenoten waarop Amerika vast kan rekenen, voor zover het geheimen betreft welke ook reeds aan de Sovjet Unie bekend zijn. Zijn perschef, Hagerty, voegde daar later nog aan toe dat bestudeerd wordt in hoeverre wijziging van de Amerikaanse wet op de atoomgeheimen mogelijk is. Zou een uitlevering van atoomgeheimen mogelijk worden gemaakt, dan stelt dit de bondgenoten in staat zelf atoomwapens te produceren, terwijl een volgende stap zou kunnen zijn dat Amerika reeds in vredestijd atoomwapens aan bondgenoten levert. Dit is thans onmogelijk.

Nu worden de bondgenoten slechts geoefend in het tactische gebruik van A-wapens en in de technische behandeling, doch de wapens zelf blijven onder Amerikaans beheer. Zij kunnen slechts in oorlogstijd ter beschikking worden gesteld van de bondgenoten.

De mogelijkheid dat dit reeds in vredestijd zou geschieden geeft een nieuw perspectief aan de het afgelopen jaar door de Assemblée van de Westeuropese Unie (WEU) geopperde suggestie tot vorming van een nucleaire macht in handen van die Unie, over het gebruik waarvan de leden van die Unie **gezamenlijk** zouden beslissen. Deze gedachte is bij de recente begrotingsbehandeling van Buitenlandse Zaken in de Kamer gesteund. Zij heeft zekere overeenkomst met een gelijksoortige gedachte, het vorige jaar geuit — en ook daarna — door generaal Norstad, doch dan een nucleaire macht in handen van hem als opperbevelhebber van de NAVO.

Ten slotte liggen dan in hetzelfde vlak de plannen van de Franse regering, waaraan reeds een begin van uitvoering is gegeven nl. de schepping van een eigen nucleaire macht van een 50-tal lichte bommenwerpers van het type Mirage IV A, beladen met de Franse A-bom. Tussen 1963 en 1965 moet de aflevering van deze 50 vliegtuigen zijn voltooid waarbij men er dan op rekent dat tegen die tijd ook de daarvoor nodige voorraad A-wapens beschikbaar zal komen. Als Amerika scheutiger wordt op het stuk van het loslaten van atoomgeheimen of van atoombommen zelf, zal dit de Franse plannen in de hand werken. Wij vestigen er in dit verband de aandacht op dat de Franse nucleaire macht uit **lichte** bommenwerpers zal bestaan van een type dat weinig zwaarder is dan het type dat als concurrent van de Starfighter werd aangeboden de Mirage III A, en o.a. bestemd is voor de **Tactische** Luchtmacht.

Wij leggen hier de nadruk op omdat uit vele publikaties rondom het scheppen van een nucleaire macht in handen, hetzij van de WEU of de NAVO, hetzij van Frankrijk een ernstig misverstand dreigt te ontstaan als gevolg van de door leken misbruikte woorden **„strategische** nucleaire **vergeldingsmacht"**.

Het gebruik van deze woorden wekt nl. gedachtenassociaties op met de Amerikaanse massavergeldingsmacht, het zogenaamde „zwaard" van de NAVO. Deze macht draagt inderdaad een zuiver **strategisch** karakter d.w.z. dat het in geval van oorlog zelfstandig een **oorlogs**doel heeft nl.vernietiging van de Russische massavergeldingsmiddelen alsmede van het economisch-industriële potentieel van Rusland als ook van het moreel van de bevolking door terreurbombardementen. Men kan deze taak ook preventief stellen n.l. dat Amerika met deze macht Rusland ervan weerhoudt een algemene, totale oorlog te ontketenen. Als zodanig dient dus de „deterrent" (het massavergeldingswapen) de **strategie** van de vrede en is ook daarmede haar zuivere **strategische** doelstelling bepaald.

Deze macht heeft dienovereenkomstig ver reikende en machtige middelen t. w. de Amerikaanse Strategische Luchtmacht van zware en middelbare bommenwerpers en ballistische raketten van soortgelijke reikverheid, zomede de vliegtuigen van vliegkampschepen en raketten gelanceerd door onderzeeboten, alle bewapend met een of meer zware A-bommen dan wel H-bommen variërende van een explosieve kracht van 500 K.T. tot 10 à 20 megaton (1000 K.T.).

De actie van het „zwaard" wordt gesteund en beschermd door het optreden van het „schild". Dat is dus de primaire **strategische** taak van het „schild" **als geheel.** De uitvoering daarvan is echter een **tactische** zaak, het eigenlijke vechten en de maatregelen die **indirekt** met dat vechten gepaard gaan. Voor de luchtstrijdkrachten wil dat zeggen, dat zij de grondtroepen steunen en beschermen. Het laatste kan defensief en offensief plaats hebben in een strijd om het luchtoverwicht, de primaire taak van een luchtmacht. Dit **offensieve** gedeelte wordt volvoerd door bomaanvallen op de vijandelijke vliegvelden en de daar gestationeerde vliegtuigen, gelegen binnen vliegafstand van het gevechtsfront. De steunende taak wordt door de luchtmacht verricht, hetzij direct op of nabij het gevechtsveld, hetzij indirect door optreden tegen de vijandelijke aanvoerwegen en reserves van ver achter het front. Zowel de beschermende als de indirect steunende taak wordt daarbij verricht in een gebied dat globaal gesteld kan worden te omvatten de Oosteuropese satellietlanden en West-Rusland. De vliegtuigen die daarmede belast worden hebben derhalve een dienovereenkomstige actieradius en voeren daarbij een **tactische** taak — zo men wil een groot-tactische — uit en dragen daarom de logische naam van **Tactische luchtmacht.** Zij kan derhalve geen enkele pretentie hebben enig **strategisch** doel, dat de Amerikaanse **strategische** vergeldingsmacht voor haar rekening neemt, te kunnen bereiken en kan dus geen vervanging zijn noch een aanvulling op deze **strategische** vergeldingsmacht.

Door aan deze vliegtuigen de naam te geven van „strategische nucleaire vergeldingsmacht" wordt de illusie gewekt dat de WEU, dan wel de NAVO of Frankrijk, in het bezit van zulk een macht, het buiten de Amerikaanse strategische vergeldingsmacht zou kunnen stellen dan wel zonder die macht Rusland te weerhouden de Russische massavergeldingsmacht tegen Europa in actie te brengen. In het evenwicht in de strategische sfeer tussen Oost en West kan Europa het niet zonder de steun van de Amerikaanse strategische massadeterrent doen. Het is een gevaarlijke illusie te denken dat men door het scheppen van de een Tactische nucleaire macht een onafhankelijke z.g. derde nucleaire macht tussen Amerika en Rusland zou kunnen vormen. Zulk een macht — doch dan ten rechte genoemd een **tactische** nucleaire macht zoals ook de militaire expert Norstad deze noemt — kan slechts op **beperkte** schaal de afhankelijkheid van de Amerikaanse nucleaire macht verkleinen, in zover het de **neven**taken van het „schild" betreft.

Het „schild" heeft nl. tot neventaak lokale en beperkte oorlogen te voorkomen en te beslechten zonder dat het massavergeldingswapen behoeft te worden ingezet. Daartoe kan het bij een Russische beperkte, eventueel in kracht toenemende lokale agressie steeds sterkere strijdmiddelen in het veld brengen, aldus Moskou dwingend zich erop te beraden dat bij verder doorzetten van de actie het Westen gedwongen wordt de strategische massavergelding in actie te brengen.

WAT HOUDT DIT IN?

Beschikt nu als laatste middel Europa over een eigen Tactische nucleaire macht dan kan het in gevallen, waarin het dubieus is dat Amerika genegen is door het dreigen met de massavergeldingsmacht dan wel überhaupt door inzet van nucleaire wapens, A- en H-bommen op New York te riskeren, Rusland met deze tactische nucleaire macht lokale agressie weerhouden dan wel in uiterste aanleg daarmede terug slaan zonder dat hierbij dan nog een algemene, totale oorlog met de zware A- en H-wapens tussen Amerika en Rusland hiervan het gevolg behoeft te zijn. Op deze wijze kan inderdaad de Europese afhankelijkheid van Amerika worden verkleind. In het kader van de strategische afhankelijkheid ter voorkoming van een algemene, totale oorlog, is de lotsverbondenheid van Europa met Amerika onafwendbaar en elke, door foutieve benamingen opgewekte illusie, misleidend.

Er kan slechts sprake zijn van een politieke doelstelling van zulk een nucleaire Europese (NAVO) of Franse macht ter verhindering of beslechting van geschillen die voor Amerika niet van zodanig vitaal belang worden geacht dat het daarvoor thermonucleaire wapens op Amerikaanse steden zou willen riskeren. Verder reikt de politieke en militaire polsstok van deze in wereldstrategische verband ten rechte **Tactische** nucleaire macht niet.

DELFT

Fa. A. J. DE BOO & ZN.

Handel in Benzine, Petroleum, Dieselolie, Smeerolieën en Smeervetten.
MOTORBOOTDIENST DELFT—ROTTERDAM
Vervoer te water door geheel Nederland met schepen met een hijsvermogen tot 6 ton.
HOOIKADE 30 - TELEF. 01730-23057 - DELFT

GOUDA

HOE MEN ER OOK OVER DENKT...
Voor Gouda en omgeving geldt:
VAN DER GRAAFF
voor begrafenissen

Voor INDIVIDUEEL ONDERWIJS
INSTITUUT DE JONG
STENO-TYPEN
MIDDENSTAND
BOEKH.-M.B.A.
TALEN
ALGEMENE ONTW.
VERKOOPKUNDE
M.U.L.O.
HULP BIJ HUISWERK
REGENTESSEPLANTSOEN 30 - GOUDA - TEL. 4061

DORDRECHT

DRUKWERKEN
voor Handel, Industrie, Scheepvaart
DRUKKERIJ J. DE LONGTE
Schrijversstraat 16-18, Tel. 01850-4432, Dordrecht

DE RADIOBEURS
Radio-bouwdozen, Versterker-bouwdozen enz.
Zie onze etalage
VOOR IEDERE BEURS EEN CADEAU
Voorstraat 409 - Dordrecht - Telef. 4918
De zaak met de blijvende service

Vertrouwensadressen
Voor DEN HAAG en omstreken

Sigarenmagazijn „MATADOR"
L. KORPEL
MAURITSKADE 71, TELEFOON 180234 b.g.g. 321960
Postrekening 377073
Levert alle ROKERSARTIKELEN
waarheen U maar wenst

Ook het kleine karwei
appreciëren wij
BOON'S Schildersbedrijf
PIET HEINSTRAAT 62 - TELEFOON 33.11.12
Filialen te Delft en Rotterdam

Bloemen in Den Haag bestellen
Heemskerk opbellen
Bloemenmagazijn Jac. Heemskerk
Bankastraat 70 — Telefoon 558544 — Den Haag

LEIDEN

1658
BOOMPJES
oude jenever
FA. C. T. STEFFELAAR
LEIDEN

PRONONCE
Leiden: Breestraat 65 Tel. 21800
TEXTIEL J. VERDUYN
Oegstgeest Geversstraat 41 Tel. 23917

VLAARDINGEN

„De Goudse Packet"
(B. J. VAN RHIJN & ZN.)
Hoofdkantoor Gouda. Regentesseplants. 6-7, tel. 2388
Dagelijkse Sneldiensten:

Gouda	tel. 2388	Vlaardingen	tel. 3551
Rotterdam	tel. 41414	Utrecht	tel. 10696
Schiedam	tel. 68472	Amsterdam	tel. 746020

Assurantiekantoor L. G. Borsboom
Telefoon 3754 — Binnensingel 211
Rijkserkenning in groep A
voor makelaars en assurantie-bezorgers

Firma A. v. Roon
Speciaal adres voor watersport- en kampeerartikelen
WESTHAVENKADE 61 - TELEFOON 3492 EN 5792

BOOGAARD
Elektriciteit
Winkel 1. Schiedamseweg 41
Winkel 2. van Hogendorplaan 33
Winkel 3. Korte Hoogstraat 15
VLAARDINGEN - TEL. 6000

gehoord gezien gelezen

• *Lofrede en klaagzang*

Niemand minder dan Dr. Drees hield voor de radio de verjaardagstoespraak ter gelegenheid van het 14-jarig bestaan van de Partij van de Arbeid. Het is geen feestrede geworden, daar zou ook niet zoveel aanleiding toe hebben bestaan onder de huidige politieke omstandigheden. Het is wel een soort lofrede geworden en het is de vraag, of daartoe nu zoveel aanleiding bestond. En behalve lofrede was het ook wel een beetje een klaagzang over de velen, die tijdens de bezetting bezield zouden zijn geweest van vernieuwingsgedachten maar die na de oorlog naar het oude milieu zijn teruggekeerd en vooral ook over het „onrecht", de P.v.d.A. in verkiezingsleuzen aangedaan. Noch de lofrede noch de klaagzang behoeft ons bijzonder te beroeren; we zijn in de loop van 14 jaren wel aan het een en ander gewend geraakt.

Dr. Drees zei, dat de oprichting van de P.v.d.A. een nieuw element gebracht heeft in de staatkunde, nl. de doorbraakgedachte, die reeds vele malen dood is verklaard maar toch telkens weer springlevend is gebleken.

De P.v.d.A. heeft het niet gemakkelijk gehad, aldus de oud-minister-president. „Wij werden sterker verantwoordelijk geacht voor wat wel of niet gebeurde, dan overeenkwam met onze werkelijke positie in regering en parlement, die altijd die van een minderheid was."

Het is een klacht, die al vele malen door socialisten geuit is en die in feite terug te voeren is tot de houding van de socialisten zelf. Tot kort voor de kabinetscrisis van 1958 hebben zij zich voortdurend op de borst geslagen om ons volk ervan te doordringen dat het de socialisten waren waaraan Nederland zijn welvaart, zijn sociale wetgeving en wat niet al meer te danken had. Een houding, die gezien de positie van de P.v.d.A. op z'n zachtst gezegd, sterk overdreven was. Dat deze houding geleid heeft tot een in sterke mate verantwoordelijk achten van de P.v.d.A. voor de gang van zaken, daarover behoeft niemand zich te verwonderen en de socialisten moeten zich er zeker niet over beklagen; zij hebben er om gevraagd.

Na deze klaagzang het loflied — ook al niet nieuw — op de partij die „de verantwoordelijkheid niet schuwde in tijden van de grootste nood, van ernstige financiële moeilijkheden, van dreigende internationale spanningen". „Wij hebben niet geaarzeld impopulaire maatregelen te nemen als het belang van het volk offers vroeg om nieuwe opgang mogelijk te maken", aldus de heer Drees.

Het is het verhaal, dat we al eens van de heer Suurhoff hebben gehoord, het verhaal van de kapitein, die in de zwaarste storm op de brug blijft. Waarop uiteraard gereageerd wordt met de opmerking, dat het niet zulke beste kapiteins zijn, die dat niet doen.

Dr. Drees maakte de indruk bijzonder gegriefd te zijn over hetgeen in de verkiezingstijd van verleden jaar vooral van de zijde van de V.V.D. gezegd is over een rood schrikbewind, over de vrijheid, die Nederland opnieuw moest bevechten, enzovoort. Dat de P.v.d.A. buiten de regering is komen te staan, vond hij opzichzelf een normaal element in de ontwikkeling, zoals zich die in een parlementaire democratie kan voordoen. Dat is dan weer eens een ander geluid dan sommige socialistische leiders tijdens en na de kabinetsformatie hebben laten horen!

De resultaten van een dertien-jarige, belangrijke invloed van de socialisten op het beleid komen ook wel in een eigenaardig licht te staan bij de opmerking van Dr. Drees: „We zijn er nog ver vandaan dat vrijheid van zorg verkregen zou zijn. Velen leven nog van een minimum-inkomen, terwijl grote vermogens en inkomens weer met enorme sprongen stijgen. De strijd voor een grotere sociale rechtvaardigheid is zo nodig als ooit."

Terugwijzend naar de idealen, die in de bezettingstijd leefden, besloot Dr. Drees zijn toespraak aldus: „De P.v.d.A. blijft, nu in het licht der vrijheid, de strijd voeren in ons land en in de wereld voor wat in de donkere jaren der bezetting werd geformuleerd als de ontplooiing van de mens in een hechte, rechtvaardige en bezielde gemeenschap."

Er wordt over strijd gesproken, maar de formulering is niet erg strijdvaardig en concreet voor een partij, die nog zo kort geleden uiting meende te moeten geven — althans trachtte te geven — aan haar bezorgdheid over de gang van zaken in het land.

In de wolken - dus bewolkt!

DE GAULLE is in de wolken! Nauwelijks was de „paddestoel" boven de Sahara overgegaan in de bekende „bloemkool" of Frankrijks president maakte het atoomapparaat-nieuws zelf wereldkundig met de uitroep: „Hoera voor Frankrijk!" Maar wie in de wolken is zal zich zeker bewust zijn dat de hemel bewolkt is! En zo weet De Gaulle heel goed dat deze gloriedag voor Frankrijk in de rest van de wereld met heel wat minder enthousiasme is begroet dan in Frankrijk zelf.

Ook de Nederlandse pers heeft haar aandeel bijgedragen ter beïnvloeding van de opinie over deze Franse stunt. Enthousiasme treft men vrijwel niet aan. Slechts De Telegraaf plaatst zich voor de volle 100 pct achter De Gaulle (men krijgt zelfs wel eens de indruk dat de Franse president een speciale beschermeling is van Jaques Gans en Pasquino....!). Het blad schrijft onder meer:

Het is een harde realiteit dat een grote mogendheid slechts meetelt en slechts wezenlijk voor haar belangen kan opkomen, wanneer zij niet alleen bij gratie van anderen beschikt over de meest moderne wapens (van welke verschrikkelijke hoedanigheid deze ook zijn), maar deze ook zelf kan produceren.

Dit is een afdoende rechtvaardiging voor het feit dat Frankrijk niets heeft nagelaten om zo spoedig mogelijk tot een volwaardige atoommogendheid te geraken.

Het was bepaald geen aangename gedachte, dat de wereld uitsluitend werd beheerst door de V.S., Rusland, Engeland en wellicht Rood-China. De voornaamste betekenis van Frankrijks atoombom is, dat ten aanzien van Europa niet overeenkomstig het bekende„bij u — over u — doch zonder u" kan worden gehandeld.

Het atoomwapen moet afgeschaft worden. Wellicht zullen Frankrijks vorderingen ertoe bijdragen, dat er eindelijk schot komt in de eindeloze onderhandelingen over een doeltreffend controle systeem. Want het risico wordt steeds groter, dat de atoombom in handen komt van naties, die de zedelijke eigenschappen missen, die het bezit van dit verschrikkelijke wapen vereist.

Onwelkom

De felste kritiek komt uit de socialistische hoek. De pacifistische vleugel heeft er vanzelfsprekend geen goed woord voor over — Fedde Schurer begint zijn artikel in De Friese Koerier met deze woorden: „Zaterdagmorgen in de vroegte heeft Frankrijk dan zijn plofbewijs gehaald in de Sahara...."

Maar ook Het Vrije Volk schrijft onder de titel „Onwelkom" op bittere toon. Onder meer dit:

Frankrijk bezit dus een atoomapparaat dat kan ontploffen en waaruit binnen enkele jaren een bom kan worden ontwikkeld. De Franse pers doet er verheugd over en de rest van de wereld kijkt afkeurend of minstens sceptisch toe. Er is namelijk weinig voor en veel tegen het apparaat dat in de Sahara is ontploft.

De Gaulle denkt daar uiteraard anders over. Hij heeft een punt van zijn programma verwezenlijkt. Het is dan wel niet de oplossing van het Algerijnse probleem, maar in elk geval is het de „glorie". Die kan een psychologisch effect hebben op de president, met name wanneer hij in maart de gastheer is van Chroesjtsjow. In breder verband weerspiegelt het blad Combat dit psychologisch effect als het schrijft, dat Frankrijk voortaan de woordvoerder voor Europa zal zijn.

Zit achter deze uitspraak meer dan „de waan van de dag", dan is het zaak er aanstonds stelling tegen te nemen. De „glorie" mag voor binnenlands gebruik misschien haar nut hebben, Europa als geheel hoeft er zich niet voetstoots aan uit te leveren op grond van enige vaardigheid in het maken van bommen.

Want waar beroemt Frankrijk zich eigenlijk op? De wetenschappelijke prestatie is groot maar verre van uniek. Het is eenvoudig de consequentie van de ontwikkeling dat steeds meer landen in staat zullen zijn atoombommen te maken. Zweden en Zwitserland hebben na heftige publieke en parlmentaire debatten afgezien van het maken van kernwapens. Dat ze het zouden kúnnen wordt echter algemeen aangenomen.

Dat het Franse besluit anders is uitgevallen, dat het land daarvoor zijn vreedzaam atoomprogramma heeft omgebogen en miljarden heeft gestoken in de plutoniumproduktie, zou men het soevereine recht van Frankrijk kunnen noemen. Niemand kon het Frankrijk verbieden maar daarmee is dan ook het beste gezegd.

Met de Sahara-bom is het hek van de dam gegaan. De atoomclub van drie was al griezelig genoeg, maar hoe meer zielen betekent hier: hoe meer moeilijkheden en gevaren. Tevens zijn we weer verzeild in de proefexplosies, waarvan we geruime tijd zo verheugend verlost waren. Terwijl de sympathie van omhoogstrevend Afrika toch al precair in de balans ligt, heeft het domweg negeren van de Afrikaanse protesten tegen de explosie de westerse zaak op zijn minst geen goed gedaan.

En wat blijft er dus? Het is moeilijk militair nut te zien waar de Grote Drie al bommen genoeg bezitten om elkaar tien maal te verdelgen. Wetenschappelijk prestige kan Europa heel wat duidelijker en veel minder dubieus ontlenen aan een CERN ,de Europese organisatie voor kernonderzoek. En wat men in politiek opzicht met nationale glorie kan doen is nog vrij duister. Hoogstens kan het voor de conferentie in Genève een aansporing zijn om tot een spoedig akkoord te komen over een verbod van kernproeven. Dat ware zelfs bijzonder wenselijk. Mocht dat er echter van komen, dan zou dat een toevallig bijprodukt zijn van een overigens in geen enkel opzicht welkome bom.

Prestige

Dat Frankrijk voortaan de woordvoerder zal kunnen zijn van Europa vindt Het Vrije Volk een zeer verwerpelijke gedachte — het Algemeen Handelsblad redeneert precies andersom! De redactie van dit blad is evenmin gelukkig met de Franse prestatie, maar de Franse prestigewinst acht ze toch wel verheugend. Wij lezen:

Intussen heeft het geen zin, te weeklagen. Wat de Gaulle — die de mogelijkheden der proefneming heeft verhaast — nastreefde was de erkenning, dat Frankrijk een grote mogenheid is. Wat is er tegen, de Fransen de genoegdoening te verschaffen, dat zij in elk geval technisch - wetenschappelijk hun grootheid hebben bewezen? Waarom hen niet in de „atoomclub" opgenomen? Straks zal ook China zich daar wel voor aanmelden. Het dilemma „vrede of collectieve vernietiging" blijft hetzelfde. En misschien stijgt met het aantal bezitters van kernwapens de angst, ze te gebruiken. Maar bovenal kan er een voordeel in schuilen, Frankrijk te beschouwen als krachtigste Atlantische mogendheid op het vasteland. Het wekt in het Sowjetblok weinig achterdocht, veel minder dan West-Duitsland. Indien het als volwaardig lid van de westelijke Grote Drie de Bondsrepubliek op de tweede plaats kan houden, zal dit de ontspanning in Europa zeker dienen. Niets wijst er op, dat de Gaulle de spanningen ten aanzien van het Sowjetblok zou willen verhogen. Zodra echter de Westduitse Bondsrepubliek zelf kernwapens zou vervaardigen en beheren, zou de spanning tot een kookpunt stijgen. Als men het daarheen kan leiden, dat aan Frankrijk de eer te beurt valt, de enige continentale Westelijke mogendheid te zijn met eigen (en voorlopig nog symbolische) kernwapens, neemt de kans toe dat het aan ontwapening en ontspanning meewerkt. Men erkenne dus zijn begeerde „grootheid" door het op te nemen in de „atoomclub", in de verwachting dat het ook de zedelijke verplichtingen zal aanvaarden, die voortvloeien uit het bezit van monsterlijke wapens.

* * *

VAN HET BUITENLAND naar hen die gevaar lopen buiten hun land gezet te worden: de spijtoptanten. Zij leven (nog) onder de wolkenloze hemel van wat eens „de gordel van smaragd" heette — maar een onbewolkte toekomst gaan zij allerminst tegemoet! Men zie dit artikeltje in De Telegraaf:

De Indonesische regering heeft nu de mogelijkheid geschapen alle spijtoptanten die een visum voor Nederland hebben aangevraagd, te dwingen hun Indonesisch staatsburgerschap bij gerechtelijk vonnis te laten vaststellen. Wanneer zij dit niet doen, zullen zij staatloos worden verklaard hetgeen in feite betekent, geheel rechteloos.

De spijtoptanten die zich reeds in een wanhopige positie bevinden, staan nu voor een onmogelijke keuze.

Zij hebben weinig hoop, gezien de houding van de Nederlandse regeringen die de toelating van deze exlandgenoten stelselmatig hebben gesaboteerd, op korte termijn naar Nederland te kunnen gaan. Zich door Indonesië staatloos te laten verklaren, kan hun ondergang slechts versnellen.

De bedoeling van de Indonesische regering is duidelijk. Door de spijtoptanten te dwingen hun visumaanvrage in te trekken, kan Soekarno c.s. tegenover de buitenwereld verklaren dat de toestand in Indonesië vóór alle groepen van de bevolking blijkbaar veel beter is dan voorgesteld wordt, terwijl men tevens de zekerheid heeft dat onze ex-landgenoten in Indonesië ten onder zullen gaan.

De bedoeling van deze Telegraaf-schrijver is duidelijk: Nederlandse (lees: socialistische) regeringen hebben de toelating van deze ex-landgenoten stelselmatig gesaboteerd.... Is het wonder dat het (socialistische) Parool schrijft:

Er wordt in bepaalde kring onmiskenbaar met het lot van deze beklagenswaardige mensen als inzet een weerzinwekkende demagogie bedreven, die, van alle andere bezwaren die men er tegen moet hebben nog afgezien, het inzicht in het probleem alleen maar vertroebelt, en daarmee het zoeken naar een uitweg bemoeilijkt . . .

Wel en niet

Gezegd mag worden dat de schrijver in Het Parool het niet alleen bij deze afstraffing gelaten heeft — hij heeft te vens een duidelijke uiteenzetting gegeven waar nu eigenlijk de moeilijkheden schuilen. We lezen o.a. dit:

Niet allen, die destijds voor 't Indonesische staatsburgerschap opteerden, hebben met een bloedend hart hun Nederlanderschap prijs gegeven, al was dat bij zeer velen naar onze indruk de meesten, stellig wèl het geval. Deze laatsten waren dan veelal zgn. Indische Nederlanders, voor wie Indonesië in feite het vaderland was, althans het land, waar zij waren geboren en getogen, het land, waar zij zich thuis voelden. Zij hebben destijds gehoopt dit land, nu het onafhankelijk was geworden, naar de mate van hun krachten te mogen dienen, in het ambtelijke dan wel in het particuliere bedrijfsleven. Nu die hoop radicaal de bodem is ingeslagen, nu zij op allerlei manieren werden getreiterd en hun het leven niet enkel zuur, maar in feite onmogelijk wordt gemaakt, is het voor Nederland, ook naar onze overtuiging, een erezaak hen zo snel mogelijk naar ons land over te brengen, en hen daar als dat kan in te schakelen in het arbeidsproces, maar in elk geval op te nemen in de Nederlandse volksgemeenschap.

Maar onder de voormalige Nederlanders bevinden zich óók — en het is onwaarachtig, en het heeft geen zin het te verbloemen — elementen, die op zijn best beginselloze opportunisten moeten heten, en op zijn slechts lieden, wier onverschilligheid tegenover en soms vijandschap jegens Nederland en de Nederlanders, onverbloemd tot uitdrukking is gekomen. Er is onzes inziens geen enkele reden deze mensen, nu zij op het verkeerde paard blijken te hebben gewed en hun vijandigheid tegen ons land verkeerd is uitgepakt, alleen maar, omdat zij spijt hebben van hun optie over één kam te scheren met hen, wier keuze van destijds door heel andere overwegingen is bepaald. Daarom is het, menen wij, volkomen gerechtvaardigd, wanneer een selectie plaats heeft, en daarbij een ander criterium wordt toegepast dan alleen de formele overweging, of iemand vroeger Nederlander is geweest.

Democratische senator

Lyndon B. Johnson

doet een gooi naar

het Witte Huis

NU voorlopig vice-president Richard Nixon de enige gegadigde is voor de kandidatuur van de Republikeinse partij bij de Amerikaanse presidentsverkiezingen, die in het komende najaar gehouden zullen worden, is vrijwel alle aandacht geconcentreerd op het kamp van de Democratische partij, waar men het nog lang niet eens is over de figuur, die het straks tegen Nixon moet opnemen.

Er zijn talrijke gegadigden en de belangrijksten onder hen zijn Lyndon B. Johnson, leider van de Democratische meerderheid in de Senaat, de r.k. senator Kennedy, de r.k. gouverneur Brown van Californië, de rijke senator Humphrey, de vroegere minister voor de luchtmacht, Symington en — al zegt hij zelf, dat hij niet naar de kandidatuur van de Democratische partij dingt: Adlai Stevenson, die tweemaal tegen Eisenhower in het krijt is getreden en beide malen in de generaal zijn meerdere moest erkennen.

KENNEDY, een jonge, populaire, politicus, wordt gehandicapt door het feit, dat hij roomskatholiek is. Het is nog nooit voorgekomen, dat een r.k. politicus tot president van de Verenigde Staten werd gekozen. En zelfs wanneer Kennedy er in zou slagen, de kandidatuur van zijn partij te verwerven, is het zeer twijfelachtig, of de meerderheid van het Amerikaanse volk thans reeds bereid is, over de bezwaren, die zij altijd heeft gehad, heen te stappen.

Met deze moeilijkheden heeft Johnson niet te kampen. Hij kan zonder meer op de steun van alle zuidelijke staten rekenen en uit de berekeningen, die opiniepeilers hebben gemaakt zou blijken, dat hij betere papieren heeft dan de „favorite son" Kennedy. Maar zelfs na de voorverkiezingen komt nog niet vast te staan, wie de nominatie in de wacht gaat slepen. Het is best mogelijk, dat een derde (Stevenson of Symington) er tenslotte met de buit vandoor gaat.

Lyndon B. Johnson werd op 27 augustus 1908 bij Stonewall in Texas geboren. Hij studeerde in San Marcos aan de Southwest State Teachers College en was van 1930 af als leraar werkzaam op een volksschool in Houston. Van 1932 tot 1935 was hij secretaris van de afgevaardigde Richard Kleberg. In deze periode studeerde hij rechten aan de Georgetown Law school. Van 1935 tot 1937 werkte hij op de afdeling jeugdzaken van de staat Texas.

Als lid van de Democratische partij werd hij in 1937 voor het eerst als afgevaardigde naar Washington gezonden. Hij bleef lid van het Huis van Afgevaardigden tot 1948, toen hij naar de Senaat verhuisde, waar hij al vele jaren als leider van de Democratische meerderheid een zeer belangrijke positie inneemt. Lange tijd heeft hij loyaal met Eisenhower's regering samengewerkt. Maar met de presidentsverkiezingen in zicht, waarin Johnson zulk een gewichtige rol hoopt te spelen, is hij minder soepel geworden.

Vraagt Uw bakker naar

TARVO-BROOD

Uw bakker

Uw dokter

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export

Een vertrouwensartikel!

NOORD-NEDERLANDSCHE ZAKKENHANDEL N.V.

Groningen - Eemskanaal N.Z. 48

Tel. 05900-31345 (4 lijnen)

Telegramadres „Jute"

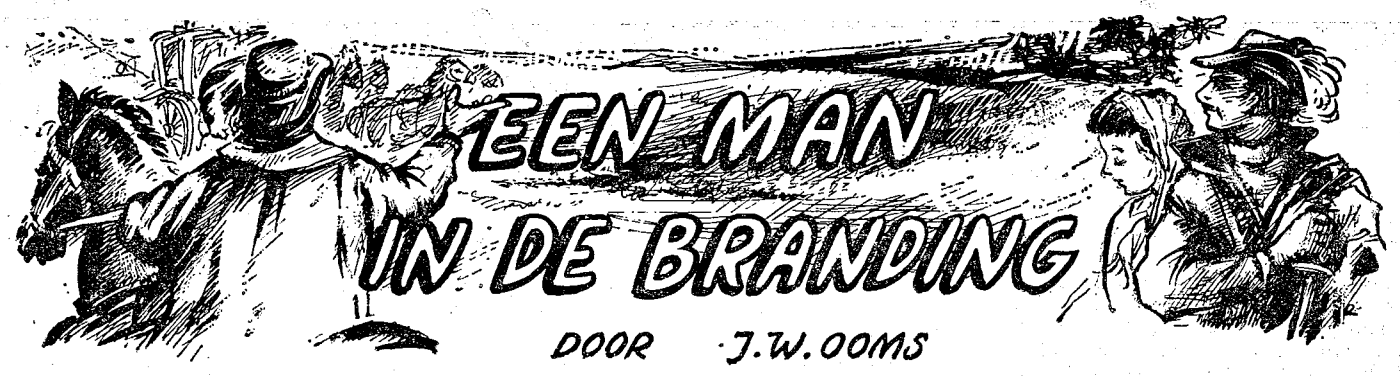

DOOR J.W. OOMS

I

De reiskoets, waarin het jonge paar twee dagen na de plechtige huwelijksvoltrekking het woelige Parijs verliet, werd door zes paarden getrokken. Met nijdige zweepslagen maande de koetsier de dieren tot spoed aan. Hij wist, dat hij daarmee de baron een groot genoegen deed. Bij het instappen had hij zijn meester met een zucht van verlichting horen zeggen: „Goddank, dat wij dit spinneweb van intriges nu achter ons laten. In Holland is de lucht zuiverder, Margaretha!"

De winter regeerde met grote gestrengheid over een deel van Europa. Noord-Frankrijk lag toegedekt met een witte sneeuwvacht. Het was koud op de bok van het voertuig, maar de koetsier had voorzorgen genomen. Onder zijn rood lakeienfrak had hij zich een boerenwambuis aangetrokken. Hier en daar puilde het er uit en het gaf hem een wanstallig figuur, doch het weerde de kou.

De twee die in de koets zaten, hadden weinig last van de vinnige vrieswind, die al een paar weken uit het oosten blies. De baron had er voor laten zorgen, dat zijn jonge vrouw een stoof met een houtskoolvuurtje onder de voeten had; overigens was zij behagelijk in kostbaar bont gewikkeld.

Dicht bij Soissons versperden drie ruiters het gerij de weg. De koetsier was gedwongen, zijn gespan tot stilstand te brengen.

„Zeg ons, wie in de koets zitten, koetsier!"

„In de koets zit de markies van Châtillon, baron van Berniére en heer Van Sommelsdijck," riep de bestuurder van het zesspan luid. „En naast hem zit zijn vrouw, de markiezin De Sint André Montbrun. Ik verzoek u, de weg vrij te maken!"

Er werd een raampje van de reiskoets geopend. De baron stak zijn hoofd door de opening, keek de drie ruiters nijdig-onderzoekend aan en brulde toen:

„Sinds wanneer is het in Frankrijk gewoonte om reizigers de doortocht te beletten? Leg er de zweep op, Douwe!"

De koetsier was een hondstrouwe kerel, die al meer dan dertig jaar de familie Van Aerssen van Sommelsdijck vol toewijding gediend had. Hij zou bereid geweest zijn, voor de jonge Cornelis door het vuur te gaan.

Douwe knalde dreigend met de zweep, een paar paarden begonnen te steigeren, doch het maakte weinig indruk op de ruiters. Ze begonnen minachtend te lachen.

„Dat noemt zich baron, ha, ha.... In werkelijkheid is hij een ongelikte Hollandse beer!"

„En die beer is losgebroken en rooft nu een schone Franse dame," riep een van de andere ruiters.

„Wacht even, Douwe," veranderde de baron zijn eerst gegeven bevel. Hij opende het portier en sprong uit de koets. Met grote driftige stappen liep hij op de oudste van de drie ruiters toe.

„Bent u gestuurd door de heer van Alencon?"

„Een Frans edelman laat zich niet sturen, door niemand," antwoordde de ruiter. „Maar ik verzeker u, dat het u duur zal komen te staan dat u Margaretha du Puy niet hebt willen overlaten aan Henry Alencon! Wij dulden dat niet, — de Franse adel laat zich niet beroven van haar mooiste bloemen!"

Uit de koets klonk een ontstelde vrouwenstem. De bruid smeekte, geen twist te maken.

Hoewel Cornelis van Aerssen rood zag van nijd, wist hij zich terwille van Margarethe in te houden.

„Ik wil niet lastig gevallen worden," sprak de Hollander in niet al te voortreffelijk Frans. „Mijn huwelijk is eerbaar — de markiezin De Sint André heeft het ook zo gewild. Ik zal mij bij het hof over uw optreden beklagen."

Er volgde een honend gelach van de drie ruiters. Cornelis liep met afgemeten passen naar zijn koets terug, sprong er in met zoveel geweld dat de veren piepten en kraakten en riep:

„En nu rijden, Douwe!"

De koetsier klakte met de tong en striemde met de lange zweep de paardenruggen. De drie ruiters maakten snel ruim baan.

In snelle vaart ging de koets verder. Een tijdlang volgden de ruiters het gerij. De bruid keek telkens een beetje angstig door het achterraampje, want zij was bang, dat de mannen tot geweld zouden overgaan.

„Maak je geen zorg, Margaretha," zei Cornelis, „ik heb voor heter vuren gestaan." Hij drukte haar tegen zich aan en zij ervoer, dat het inderdaad waar was, dat hij zo sterk was als een beer.

Toen de koets in het heuvelige terrein van Laon kwam, lieten de drie ruiters het gerij in de steek. Margaretha was opgelucht dat het gevaar nu geweken was; toch was zij gedurende het verdere van de tocht stil en weemoedig gestemd.

Het huwelijksfeest was in een roes aan haar voorbij gegaan. Met pracht en praal was ze getrouwd, er waren klinkende toespraken gehouden, 't was alles even mooi geweest.... Maar thans dacht zij er weer aan, hoe op de avond voorafgaande aan haar huwelijksdag Henry Alencon tot haar kamer doorgedrongen was — had hij de bedienden omgekocht om toegang te verkrijgen? Henry had haar voor de zoveelste maal bezworen, hem haar hand te schenken en de Hollander heen te zenden.

In de schommelende koets gezeten, bekende Margaretha zichzelf, dat zij van Henry gehouden had. En nòg... Maar van Cornelis, die zo helemaal anders was, zo ruig en ongemanierd in zijn optreden, hield ze ook. Nu was zij met Cornelis getrouwd; zij had, ook al onder invloed van haar vader, haar keus gedaan.

Margaretha keek haar echtgenoot van terzijde aan. Zij huiverde... Corneli, zoals zij hem noemde, was zo verschrikkelijk onverzettelijk, een Hollander zonder enige soepelheid. Zij was eigenlijk altijd een beetje bang voor hem geweest, maar vader had gezegd, dat hij een uitstekende partij voor haar was. Zeker, hij was een Hollander en had dus in 't oog lopende gebreken, maar hij was van een geslacht dat tot het rijkste van Holland gerekend werd.

Lang had zij tegengestribbeld. Zij had gezegd, dat zij niet weg wilde uit Frankrijk en beweerd, dat zij onherroepelijk wegkwijnen zou als ze in het koude en vochtige Holland zou moeten leven.

Haar vader had dit bezwaar weggepraat. Generaal Alexander du Puy had verklaard, dat Cornelis binnenkort door de Hollandse regering benoemd zou worden tot gezant in Frankrijk. „Vergeet niet, mijn kind, dat de vader van Corneli in groot aanzien was in Holland — en ook hier in Frankrijk. Hij was geheimraad van onze koning, dat zegt genoeg. De zoon zal de voetstappen van de vader volgen en dan ben jij in Parijs de gevierde vrouw van de gezant van een rijke en bevriende mogendheid!"

Corneli had zich over de toekomstmogelijkheden niet uitgelaten. Hij had slechts gezegd: „Vader was een groot vriend van stadhouder Willem, maar Oranje heeft het in mijn land niet alleen voor 't zeggen. Het jaar 1650 blijft een bittere pil.... Toen had hij met de stadhouder de aanslag op Amsterdam op touw gezet. Maar dat mislukte en vanaf die tijd was vader niet meer in de gratie van vele statenleden. Hij is er voor uit de ridderschap gezet."

Zij, Margaretha du Puy, was nu de vrouw van de grote en oersterke man, die naast haar in de koets zat. Zij dacht aan Henry Alencon. Als Henry nu eens naast haar zat....

Het werd kouder en kouder en Margaretha versomberde meer en meer. Zij werd moe en een beetje melancholiek tengevolge van de lange reis.

Toch deed Douwe zijn best! Hij zette de paarden voortdurend tot spoed aan. En terwijl hij mende, zat hij steeds te mopperen over de Fransosen. Ook op de trouwdag van zijn heer Cornelis hadden een paar jonge Franse blaaskaken reeds getracht, relletjes uit te lokken. Gelukkig was het niet tot ernstige moeilijkheden gekomen, maar Douwe zou de trouwdag van zijn meester — nieuwjaarsdag 1664 — toch niet gemakkelijk vergeten. Men mocht van Parijs zeggen, dat het een wondermooie stad was, maar de koetsier dacht er anders over. Het liep er vol schooiers en spionnen en horden bedelaars maakten het de mensen lastig. Wat de grootheid aanging... Douwe vond, dat die in Parijs voor geen halve schelling deugde. Hij vond het in die stad een zwijnentroep.

Cornelis had gemerkt, dat Margaretha weemoedig zat te piekeren. Het gevolg was, dat hij zelf ook somber werd.

„Zit je nog steeds over die drie deugdnieten te mijmeren?" informeerde hij gemelijk.

„Nee," loog ze. „Maar de familie Alencon is hevig op mij gebelgd. Ze had gehoopt, dat ik voor Henry zou zijn. Nu nemen ze 't mij bitter kwalijk, dat ik met een buitenlander getrouwd ben."

„Dat is een zaak die òns aangaat, m'n liefje. Mijn familie is altijd ten nauwste met Frankrijk verbonden geweest. Grootvader François is in dienst geweest van de Duplessis-Mornay.... die was niet de eerste de beste onder de hugenoten."

Margaretha knikte.

„Richelieu heeft grootvader een van de drie grootste diplomaten genoemd, die hij in zijn staatsmanschap gekend heeft."

Opnieuw knikte Margaretha.

„Probeer te worden als je grootvader, Corneli: Gezant in Parijs...."

„Ja, ja, maak je geen zorgen over de toekomst."

„Ze zeggen.... ze zeggen...."

„Dat ik een bastaard ben", vulde Cornelis aan. Hij begon luid te lachen. „Dat zeggen die van Alencon. Ze hoopten met dit fabeltje te bereiken, dat ik jou niet krijgen zou. Maar het hof in Parijs heeft ons niet de minste moeilijkheid in de weg gelegd voor ons huwelijk. De Alencons hebben met hun praatjes niets bereikt. Pieker alstublieft niet meer over hun gekuip tegen ons."

Bij Sint Quentin gebruikte men een maaltijd in een herberg, die tevens uitspanning was voor postkoetsen.

Na het eten drong Cornelis er bij Margaretha op aan, dat zij een poosje zou gaan rusten op een door de waard beschikbaar gesteld bed. Margaretha gaf hier gehoor aan; de reis had haar vermoeid en zij voelde zich wagenziek.

Cornelis van Aerssen ging een eindje wandelen. Het was wel koud, maar het langdurige zitten in de reiskoets had hem stijve benen bezorgd en hij wilde dus graag wat lichaamsbeweging hebben.

Hij had nauwelijks honderd meter gelopen, toen hij plotseling bleef staan. Tot zijn verbazing zag hij de drie ruiters weer. De oudste van het drietal was een neef van Henry Alencon. Ze stonden achter een vervallen schuur in de buurt van de herberg en Cornelis zag, dat zij zich met een paar staljongens onderhielden. Cornelis was er zeker van, dat ze iets tegen hem in het schild voerden.

Een hete drift doorgloeide hem plotseling. Met dreunende tred liep hij op de ruiters af.

„Wat hebben jullie hier te zoeken?" vroeg hij bars. „Als hier mijn huwelijk beslist moet worden, ben ik je man!"

De Fransen schrokken van zijn vastberaden woorden. De staljongens slopen haastig weg. Toen was het weer de oudste ruiter — hij was naar schatting van dezelfde leeftijd als Van Aerssen en dus ongeveer zevenentwintig jaar — die het woord nam.

„Stoor ons niet.... wij hebben andere dingen te doen dan ons met een lompe Hollander op te houden."

Cornelis voelde zich diep gekrenkt.

„Ja, ik ben een Hollander," voegde hij de Fransman toe. „Wij Hollanders zijn niet gewend om slinks te werk te gaan. We willen met open vizier vechten. Laten we 't hier beslissen, drie tegen één!"

Van Aerssen greep zijn degen en was gereed om zich op de ruiters te storten.

„Kom op, intrigerende kliek van Alencon!"

Douwe kwam haastig toelopen en riep: „Geef ze de volle maat, meneer Cornelis!"

De Fransen mompelden enige onverstaanbare woorden en trokken toen af.

Cornelis was geladen. Als de koetsier hem niet tegengehouden had, zou hij de drie achterna gegaan zijn om op hardhandige manier met hen af te rekenen.

(wordt vervolgd)

De kleine Luiden

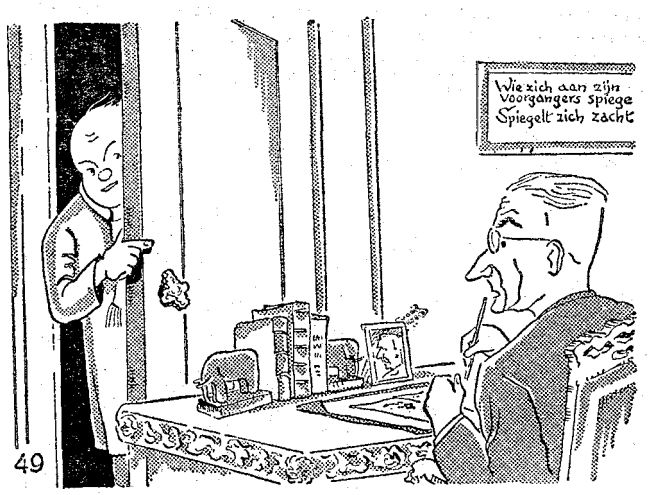

49. Hoewel de minister-president door zijn snelheid kans had gezien, de heer Luiden te ontlopen, liet laatstgenoemde de moed niet zakken. Hoewel hij er twee uur voor nodig had, zag hij kans, in het vertrek van de minister-president binnen te komen om de zaak van het wachthuisje voor Meelstad nader te bespreken. De minister-president had het allerverschrikkelijkst druk met het rechtbreien van allerlei zaken die een scheve indruk hadden gegeven en hij kon zich dus niet veroorloven, zijn tijd te besteden aan een zo geringe zaak als die van de bouw van een wachthuisje voor autobuspassagiers. Maar de kleine Luiden liet zich niet zomaar wegsturen. Hij dacht: „Nu of nooit!" — en hij begon met radde tong de noodzaak van een wachthuisje te bepleiten.

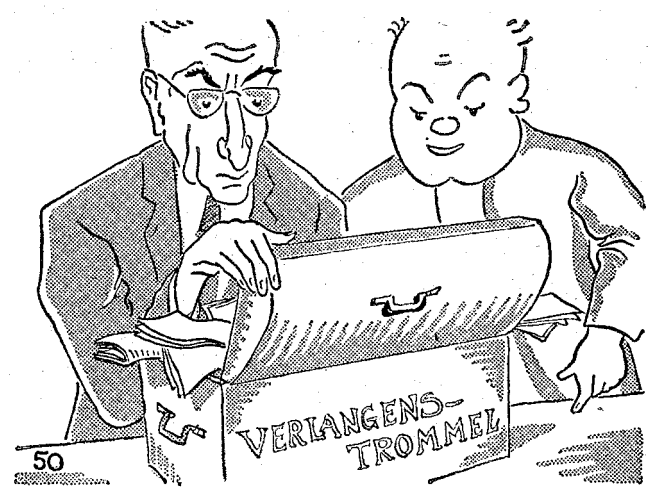

50. — Meneer, zei de minister-president tenslotte met zijn bekende welwillendheid, — u zult geduld moeten hebben met uw verlangens. Dat moeten wij ook! Kijk maar eens hier!... Zijne Excellentie haalde een grote trommel tevoorschijn. — Dit noemen wij de wachttrommel. Hierin zitten allerlei verlangens, die nog niet vervuld kunnen worden. Zojuist heb ik er met een bloedend hart ons verlangen naar een landingsplaats in Los Angelos in gestopt. En verder zitten we te dubben, of het plan voor de drooglegging van de Lauwerszee er uit moet of er in moet blijven. Er is al heel wat water door die Lauwerszee gevloeid en de mensen in het noorden vinden het nu welletjes. De kleine Luiden keek in de trommel en zag daar ook het tunnelverlanglijstje van Amsterdam schemeren.

51. De kleine Luiden zei dapper: — Als we geen wachthuisje krijgen, gaan we 't zelf bouwen, precies zoals Amsterdam zijn tunnel ter hand gaat nemen... De minister-president fronste het voorhoofd. „De grote steden worden hoe langer hoe dapperder, daardoor zal de regering moeten optreden als een vermanend vader. Denk er om, dat Meelstad zich netjes gedraagt." En daarna kon de kleine Luiden gaan. Maar nauwelijks buiten gekomen, wilde een politieman hem bij de kraag vatten, omdat hij ongeoorloofd het hol van de regering binnengetreden was. Het werd een wilde jacht door Den Haag. De wedloop werd door Luiden gewonnen, want hij kreeg een belangrijke voorsprong en zag toen kans, de gevangenpoort binnen te stuiven, waar hij zijn lieve echtgenote en zijn niet minder lieve kinderen wist.

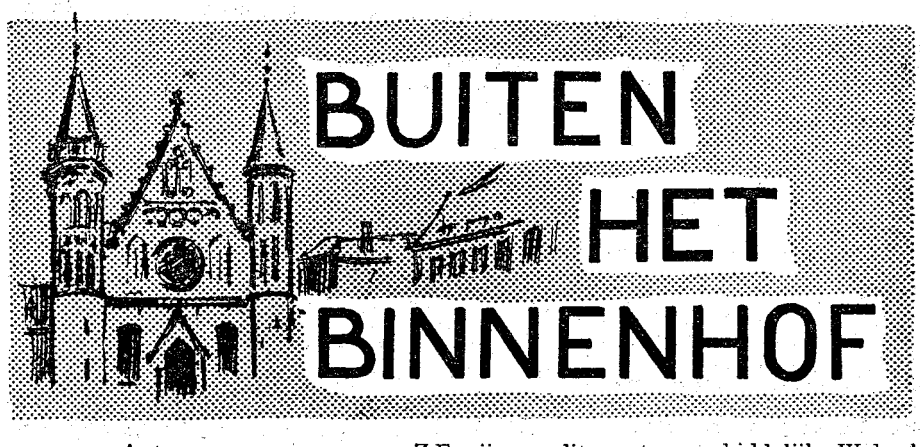

DE oude Dierentuin in Rotterdam was mijn eerste operatieterrein voor het voeren van dieren. Later heb ik dit kinderlijk genoegen voortgezet in Den Haag en Amsterdam, ja op latere leeftijd heb ik wel een apenoot door de tralies van de woning van een Antwerpse aap gegooid. Dat is nu voorbij, dat komt ook niet weer. Amsterdam, Antwerpen en Rotterdam hebben besloten tot een voerverbod. Dat wil zeggen, deze dierentuinen zijn overeengekomen het publiek zo op te voeden, dat dit niet meer voedt. „Toon u een waar dierenvriend en voeder niet" klinkt natuurlijk aardiger dan „Verboden te voederen". De gezondheid van de dieren is er mee gemoeid, zeggen de directeuren, hetgeen ik direct wil aannemen. Maar hoe staat het nu met de mensen? Zijn wij eigenlijk verplicht alle koekjes, snoepjes, chocolaadjes, kopjes thee, kopjes koffie etc. welke ons op visites of officiële bezoeken worden voorgehouden, maar op te eten en op te drinken?

Dat is heel wat anders, zult u zeggen. Pas op. Vaak voelt de gastvrouw of gastheer zich niet op haar of zijn gemak als wij een koekje of een sigaartje weigeren. Een bordje om de hals met „Toon u een mensenvriend en biedt mij niets aan" gaat niet, maar toch geef ik u op een briefje, dat de gezondheid der mensen evenzeer door het voederen lijdt als die van de dieren in de drie genoemde steden. Heb daarom ook medelijden met de mensen, die al die koekjes en kattetongen en flikken en wat dies meer zij moeten slikken!

* * *

„DEN HAAG lit ûs forsûppe. Wy wolle klaei fan de Quay" en dergelijke opschriften zijn zaterdag j.l. door Leeuwarden gedragen. Er is geen woord Frans bij zoals u ziet. Het is Fries en het heeft betrekking op de Lauwerszee, die steeds dreigt het noorden van ons Noorden te overstromen. Ik heb begrepen dat de Friezen en hun bondgenoten dit niet langer nemen. Zij hebben van minister Korthals — omdat zij geen nathals willen worden — maatregelen geëist. Zelfs de liberale bondgenoten van Z.E. zijn op dit punt onverbiddelijk. Wel gaan er stemmen op om van deze „Lauwerszee" geen politieke kwestie te maken, maar hoe kan dat nu in Nederland? Ben benieuwd wat Professor Zijlstra van dit alles zegt, of Professor Gerbrandy, of Z.E. Roolvink, of Professor Anema, of Staatsraad Algera. Die laatsten kunnen moeilijk zeggen: „Den Haag lit ûs forsûppe", maar daarom zouden zij misschien het wel eens zijn met de plannen, die in Leeuwarden gesmeed worden....

* * *

IN die tijd, dat ik in die oude Rotterdamse Dierentuin de apen voerde, vertelde mijn grootvader mij, dat men in Duitsland papieren hemden droeg. Het een had wel niets met het ander te maken, doch ik herinner mij het jaar 1919 in dit verband. Het was een moeilijke tijd voor Duitsland. Vandaag gaat het beter daar. Wunderkinder und Wirtschaftswunder zijn niet van de lucht. Thans heeft een Westduitse chemische industrie een synthetische vezel gemaakt, waarvan papieren overhemden kunnen worden gefabriceerd. Het materiaal kan gekleurd en bedrukt worden en is even sterk als de normale stoffen, waarvan in de regel overhemden worden gemaakt. Water en vuilafstotend is de stof en wassen van de hemden is onverstandig. Waarom de hemden moeten worden weggegooid als ze vuil zijn, terwijl de stof vuilafstotend is, is nog een Wirtschaftsratsel. In ieder geval zijn we weer even ver als in 1919. Ik heb eens goed het bericht, dat ik in mijn lijfblad vond, overgelezen oplettende of het hier soms een Westduitse *chemise* industrie betrof, maar er staat duidelijk chemische.

William Groenkopf

Een dag van spanning

EEN halve eeuw geleden, in 1910, heeft de Eerste Kamer een dag van spanning beleefd. Jan Politicus heeft in Onze Courant er in die dagen een kamerbrief aan gewijd. Hij had de gewoonte te zorgen voor een „brief", waarin gemoedelijk, huiselijk, soms ook scherp, maar altijd boeiend werd verteld, wat er voor bijzonders aan de orde was geweest.

Nu, er was wat bijzonders aan de orde. Het lid van de Eerste Kamer, Van Heeckeren, behorende tot de A.R. partij en gekozen door de Provinciale staten van Zuidholland, had de zaak aan het rollen gebracht.

En Jan politicus vertelt:

„Nee — 't ging mij niets naar den zin.

Soms zit ik met hartelijke instemming in de Eerste Kamer te luisteren naar wat daar gesproken wordt.

Ze kúnnen daar soms op één dag meer wijsheid verkondigen dan de Tweede Kamer in een gansche week vermag te doen. Ook zijn ze er minder langdradig; hotsen er niet zoo op politieke stokpaardjes en zetten soms heel verstandig recht, wat de Tweede Kamer na eindeloos haspelen toch nog scheef getrokken heeft.

Die Eerste Kamer móét er zijn.

Maar dit heb ik tegen haar, dat ze zoo uiterst voorzichtig zijn kan; zoo écht bang, om zich aan koud water te branden; zoo ouwe-heertjes-achtig met stok en overschoenen, stapje na stapje over de straat: er mócht es een glad plekje zijn, waar ze vallen kon, onze Eerste!

Dat zijn wij zoo niet gewoon.

Nous autres: burgermenschen!

Wij zeggen waar 't op stáát — helaas vaak veel te grof en te fel — maar als onder ons iemand ál maar praat en blijft praten; niet tot de zaak komt en als 'n mug om de vlam vliegt, dan schuiven we kregel den stoel wat achteruit en noodigen hem, kort en goed: „Wat hamer! kerel — kóm over de brug!"

Dat doet de heer Van Heeckeren niet.

Die blijft vóór de brug staan.

Wil er wel over, maar durft niet.

En aan den anderen kant van de brug staat min. Van Swinderen, die er óók niet over wil. De heer Van Heeckeren moet eerst maar komen....

De heer Van Heeckeren steekt 'n hand uit.

De minister steekt 'n hand uit.

Maar de handen raken elkaar niet.

Want de brug is tussenbeiden....

Kom dan doch m'neer Van Heeckeren.

„Ik durf niet; er is te veel publiek bij: laat eerst de menschen weggaan!"

't Publiek trekt af, mopperend.

Nu komt hij werkelijk 'n eindje vooruit.... maar ziet: 't hek gaat weer open; 't publiek stroomt weer toe! de heer Van Heeckeren staat weer aan géne zijde der brug....

En de minister aan deze zijde....

Dat ging mij niets naar den zin!

* * *

Spreek ik in raadselen, neef?

Laat ik dan „meer licht" ontsteken.

De heer Van Heeckeren is enige jaren gezant geweest aan de Noorsche hoven. Hij is 't nu niet meer. Hij heeft ontslag gevraagd en is op de meest eervolle wijze van zijn post ontheven, maar hij kwam alevel in 't vaderland terug met een wrok in 't hart, vast overtuigd dat er achter zijn rug tegen hem gekonkeld was.

Iemand uit Holland — zoo stelt hij het voor — iemand van hoog aanzien had bij het Zweedsche Hof klachten tegen hem ingebracht, waardoor zijn positie daar was ondermijnd.

Maar hij kwam niet over de brug.

Noemde geen namen.

Kwam niet met feiten....

Totdat.... de Eerste Kamer op voorstel van vijf antirevolutionairen: Hovy, 't Hooft, Fransen, Asch v. Wijck, Löben Sels, 't publiek uit den tuin joeg; netter gezegd: in comité-generaal ging.

Toen noemde de oud-gezânt namen.

Kwam dus eventjes op de brug.

Maar toen nu de Kamer 't publiek weer toeliet en ik er dus ook bij mocht, neef! toen liep hij weer haastig terug! En was 't weer over „zeker iemand", dat hij 't had....

Enfin — er was besloten, dat de leden der Kamer over 't geen in de geheime vergadering besloten was, niet hoefden te zwijgen. Ik dacht dus: Hm! van avond kijk ik de kranten es in, dan weet ik, wie de „hooge heer" uit Holland was, die den gezant die poets bakte..... maar, jawel! de kranten, die ik zag, doen ook al aan 't spelletje mee....

„Een in ons land zeer geëerbiedigden naam, dien wij ook thans niet noodeloos in rondspraak willen brengen", zegt het Handelsblad. Ach, ja! dat blad houdt niet van „rondspraak", neef! dat hebben we in de Kuyper-affaire gezien!

Toch lekt de naam wel uit.

En dan schrijf ik 't nog wel!

'k Hou niet van het kiekeboespel.

Tenminste niet voor „groote menschen."

* * *

De volgende week hopen wij de rest van het verhaal aan onze lezers aan te bieden.

16e jaargang no. 8 27 februari 1960

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

HOOG BEZOEK IN DJAKARTA

Chroesjtsjef: Blijf in de pas, Boeng!

Afhankelijkheid

HET is merkwaardig, dat bij de behandeling van de begroting van Landbouw en Visserij geregeld wordt geciteerd uit de Heilige Schrift. De heer Louwes van de V.V.D., die ook de akte godsdienstonderwijzer heeft, doet het geregeld. Wijlen professor Rip beriep zich herhaaldelijk op de Bijbel. En de heer Elfferich, die deze week zijn eerste rede over landbouw en visserij hield, heeft ook met nadruk en op ernstige wijze verwezen naar het slot van de profetieën van Habakuk. Met name bij de bespreking van de droogteschade kwam als het ware de drang naar voren, om naar de Heilige Schrift te verwijzen.

Het volk Israël was een agrarisch volk. Het had zijn akkers en wijngaarden. Het vreesde voor de grote droogte, voor de hitte uit de woestijn. Het kende de plaag van de sprinkhanen. Het wist heel reëel, wat hongersnood was. Als Habakuk spreekt over het ontbreken van vee in kooi en stal, en over bomen, die geen vrucht geven, dan spreekt hij tot een volk, dat door ervaring van zulke dingen weet. En dat dus telkens weer besefte — neen niet zijn afhankelijkheid van de natuur — maar de afhankelijkheid van Hem, die wolken en winden gebiedt.

Felix Timmermans zei eens, dat de mensen in de Kempen godsdienstiger waren dan hun zuidelijke buren, omdat schrale gronden vrome mensen voeden. Dat is natuurlijk niet juist. Maar is ook niet in Nederland geconstateerd, dat de landbouwvoorlichting voor sommigen belangrijker scheen dan de biddag voor de oogst?

Wij beschikken over instituten, die zich bezig houden met allerlei prognoses. Er wordt ons voorgerekend, hoe groot de behoefte aan onderwijzers zal zijn in 1980 en hoeveel auto's er zullen rijden in 1970. Maar het is een oude uitdrukking, dat er soms „in geblazen wordt". Dat is wel eens niets anders dan een uitdrukking van een noodlotsgedachte. Maar het is vaker bedoeld als de uiting van het besef, dat de Here vrij is in Zijn doen, en dat Hij het nodig kan achten, onze berekeningen in de war te sturen. In ons persoonlijk leven past ons een gevoel van afhankelijkheid jegens God, in Wiens hand onze adem is. De landbouwer, die zo zeer afhankelijk is van zon en regen, beleeft het in zijn bedrijf.

Maar dit heeft ons ook wat te zeggen „in de politieke sector". Het is de roeping der overheid om te denken aan de toekomst en maatregelen te nemen in verband met de ontwikkeling, die in de eerstkomende jaren wordt verwacht.

Het is evenwel ook, en allereérst, de roeping der overheid, om te belijden, dat volk en staat afhankelijk zijn van God.

Dat is niet maar een frase, een plechtigheid. Dat is een *daad* van *geloof* en *gehoorzaamheid*. Wanneer wij van de overheid vragen, dat zij God zal eren, dan houdt dat ook in, dat zij haar afhankelijkheid belijdt en de bede kent om de zegen des Heren.

En als dat bij haar leeft, dan wordt haar beleid niet slapper. Dan blijft het actief en op de toekomst gericht. Maar het staat in een ander licht. En het wordt ook voorzichtiger besproken. Het is dan gespeend van de gedachte, dat mensen al meer de zaak in handen krijgen, om haar volkomen te beheersen.

En ook van de overspannen gedachte, dat de overheid, door een goed en vooruitziend beleid aan de onderdanen alle mogelijke economische zekerheid kan verschaffen.

★ ★ ★ Ingewikkeld

Minister Marijnen heeft een typische en leerzame opmerking gemaakt over „boerengeld" en „overheidsgeld". Er hebben voor het landbouw-egalisatiefonds verschillende heffingen plaats. Wanneer hier in Nederland voedergraan wordt ingevoerd, is dat goedkoper dan het binnenlands graan, waarvoor de minimumprijs is gegarandeerd. Op dat buitenlandse voedergraan wordt nu een heffing gelegd, om het even „duur" te maken als het binnenlands graan. De boer, die dit geïmporteerde graan koopt, betaalt dus de marktprijs plus de heffing. Die heffing is dus „boerengeld", zo zeggen sommigen.

Maar — dit voedergraan wordt tenslotte b.v. een zuivelproduct of een karbonnade. En de kostprijs van dit product wordt uiteindelijk in rekening gebracht aan de Nederlandse consument. Die betaalt dus per slot van rekening aan de boer de toeslag op het voedergraan en de boer betaalt hem aan het Egalisatiefonds.

Het is daarom maar het beste, aldus de minister, te stellen, dat de heffingen beschouwd moeten worden als „overheidsgeld" en dat de overheid beslist, wat er met een eventueel saldo moet gebeuren, terwijl de landbouw géén speciale claim heeft op dat geld.

Dit is een duidelijk voorbeeld van de ingewikkelde situatie, die door heffingen en garanties is ontstaan.

★ ★ ★ Slechte stijl

De P.v.d.A. is in de oppositie. En dus is het haar speciale taak, bezwaren te opperen tegen het beleid van de Regering. Toen dr. Colijn minister-president was en bloot stond aan felle kritiek, zei hij eens, dat de oppositie scherp mag zijn, als de Regering er maar iets uit kan leren. En hij noemde toen als de speciale taak van de oppositie, om bezwaren tegen en schaduwkanten van het Regeringsbeleid onder de aandacht van het Kabinet te brengen. „Als wij in de oppositie waren", zo was zijn verklaring, „zouden wij niet moeten aarzelen, hetzelfde te doen." Niemand kan dus de socialisten kwalijk nemen, dat zij in de oppositie zijn, en dat bij elke gepaste gelegenheid laten blijken.

Maar zij zouden het kunnen proberen in een betere stijl. Daar mankeert in de Tweede Kamer soms wel iets aan. Er is enige verwarring tussen oppositie voeren en herrie maken. En op den dúúr schaadt dat het aanzien en de kracht van de oppositie.

Reserve

De heer Van Riel, tweede voorzitter van de V.V.D., meent enige wijziging te bespeuren in de houding van de confessionele partijen ten opzichte van zijn partij. Aanvankelijk leek het, zo zei hij, alsof de confessionelen slechts aarzelend en schoorvoetend met de liberalen wilden samenwerken, maar langzamerhand krijgt men de indruk, dat men ook van die kant scherper begint te zien, dat het juist samen met de liberalen mogelijk is een rechtvaardige samenleving in Nederland te bouwen. Wij, aldus de heer Van Riel, hebben daar nimmer aan getwijfeld. Des te verheugender was het een man als dr. Berghuis kortgeleden enigermate uit zijn reserve te zien treden.

Als de heer Van Riel meent een zekere ontwikkeling te bespeuren in de houding van de confessionele partijen ten opzichte van de V.V.D. dan vrezen wij toch dat hij zich daarin, althans wat de A.R. betreft, vergist. Wij zouden niet willen spreken van een „aarzelende en schoorvoetende" samenwerking. De onmogelijkheid om de samenwerking met socialisten in het kabinet voort te zetten en de verkiezingsuitslagen hebben samenwerking met de V.V.D. tot een politieke noodzaak gemaakt. Daarbij is van het begin af de nodige reserve in acht genomen en dat zal zo blijven, op het ene punt van het beleid misschien wat meer dan op het andere maar van een geleidelijke wegsmelting daarvan zal geen sprake zijn.

Drie wensen naar aanleiding van de

A.R. vrouwenconferentie

AAn de voor-avond van de AR Vrouwenconferentie van 25 februari te Utrecht willen wij daarover toch nog iets schrijven. Geen verslag uiteraard; dat treft U de volgende week in ons blad aan. Ook geen beoordeling van „hoe het was", want dat kan eerst na afloop en bovendien zal elke deelneemster daar haar eigen mening wel over hebben. Wij hopen dat die onverdeeld gunstig zal mogen luiden.

Het aantal aanmeldingen kan wèl reeds nu worden beoordeeld. Dat was in orde. Inachtnemend dat het hier niet om een toogdag of een massale manifestatie ging, hebben de organisatoren gerekend op ongeveer honderd deelneemsters. Welnu het is niet moeilijk gebleken dat aantal te halen. Ruim 130 dames hebben zich aangemeld. Wij zijn vooral verheugd dat 45 Statencentrales vertegenwoordigsters hebben aangewezen. Ook was het aantal individuele deelneemsters veelbelovend voor de toekomst.

Nu hopen wij drie dingen. In de eerste plaats dat de aanwezige dames zelf tot de conclusie zijn gekomen, hoe het werk voor en door A.R.-vrouwen aanspraak op haar medewerking mag maken. Wij hopen dat „Utrecht" haar bij het einde van de conferentie tot het vaste besluit heeft gebracht: „In mijn woonplaats neem ik persoonlijke contacten op en als mijn medewerking door een centrale of een kiesvereniging gevraagd wordt dan ben ik van de partij".

In de tweede plaats hopen wij dat de partij organen, de Kamercentrales, de Statencentrales en de kiesverenigingen van deze conferentie het profijt zullen trekken dat mogelijk is.

Dat kan in de vorm van een verzoek aan de afgevaardigden van Kamer- en Statencentrales ter conferentie om een verslag van die bijeenkomst te geven. Op die manier dringt het besprokene door tot heel veel a.r. vrouwen en mannen. De deelneemsters hebben allen de gedachtegangen en de tekst van gehouden inleidingen mee naar huis genomen. **Mevr. Diemer-Lindeboom sprak over „De wereld van vandaag en het kind" en mejuffrouw Van Leeuwen over „Schouder aan schouder".**

In de derde plaats hopen wij dat met name de kiesverenigingen wegen en middelen zullen zoeken (die zijn thans beter te vinden!) om veel meer dan tot nu toe het geval was, vrouwen in te schakelen (als bestuurslid, als spreekster, als schrijfster in hun contactbladen, enz. enz.) ten einde daardoor de belangstelling van vele, vele vrouwen voor de christelijke politiek te wekken.

WORDT UW KIESVERENIGING OOK ZO GROOT?

OP zichzelf is een groot aantal leden van een kiesvereniging een voorrecht. Een politieke partij heeft nooit genoeg leden. Maar die partijleden zijn allen tevens lid van de een of andere kiesvereniging en te veel leden kan massificatie en verstarring in de eigen gelederen in de hand werken. Daarom is het goed de bakens met het wassend getij te verzetten. Dat kan bijvoorbeeld door wijkhoofden in te schakelen of een onderverdeling van de leden in groepen. Maar het beste middel is in de meeste gevallen toch nog steeds: na splitsing van de oude k.v. een nieuwe er bij oprichten. Dit ligt ook in het voornemen te Hilversum, waar men binnenkort de vijfde k.v. een hartelijk welkom hoopt toe te roepen. Wij vragen ons af of niet veel meer grote kiesverenigingen dit voorbeeld moeten volgen. Men kan dat plaatselijk het best beoordelen, maar in het algemeen geldt dat twee k.v.-besturen meer werk aan kunnen dan één en dat het verdelen van de verantwoordelijkheden over zo veel mogelijk schouders, de lasten licht maakt. Dit moge dringend ter overweging worden aanbevolen aan al die k.v.'s met 800 of 900 of 1000 en meer leden. Arme bestuursleden, die zo'n k.v., zo rijk aan leden, in gang moeten houden. Een uitzonderingsgeval, waar het lukt.....!

VOORTREFFELIJKE VORMEN VAN CONTACT

WIJ zijn altijd blij met de toezending van contactbladen van centrales of kiesverenigingen. Niet alleen zijn zij haast altijd goed verzorgd, doch ook kan men op die wijze de leden iets „eigens" voorzetten. Vooral voor hen die niet ter vergadering kunnen komen (de zieken bijvoorbeeld) is een contactorgaan van grote waarde. De k.v. 's Gravenzande heeft zijn „perspectief" dat ditmaal een „echo uit de raadszaal" laat horen.

Het maandblad van de k.v. te Kampen bespreekt eveneens „Het Kamper Binnenhof".

„A.R.-Pendracht" te Rotterdam geeft in zijn eerste editie een aardig „Talma-hoekje" en een bespreking van de situatie ter plaatse en de wijkraad-activiteiten.

„De Rinkelbel", een oude en gewaardeerde bekende van de k.v. te Hoorn laat de a.r.-sprekers of spreeksters een woord vooraf over de spreekbeurt schrijven.

Tenslotte (dit is de oogst van één week!) vermelden wij **„Ons Contact"** van de **Kamercentrale Haarlem** dat onder meer aan het vergaderrooster en allerhande andere gegevens van de kiesverenigingen in ruimere kring bekendheid geeft. In deze tijd van vergadermoeheid (gelukkig nog niet overal) zijn deze contactbladen evenzovele goede vondsten.

DE SPORTNOTA

HET is enkele jaren geleden, dat vanuit „Den Haag" als één van de onderwerpen voor een opstel op het eindexamen van het gymnasium werd opgegeven: Sport en haar ontaarding.

De candidaten vlogen er op af. Er waren scholen, waar de overige vijf onderwerpen, die mede ter keuze waren voorgelegd, nauwelijks enige aandacht kregen.

Sport en haar ontaarding bleek een dankbaar onderwerp. En het was merkwaardig, dat de „ontaarding" de hoofdmoot vormde van de meeste opstellen, waarbij sterk gemoraliseerd werd. Natuurlijk kwam het oude „brood en spelen" er bij te pas. En de mening overheerste, in sterke mate, dat sportprestaties niet betaald mogen worden. De Grieken boden de overwinnaar ook „slechts" een lauwerkrans. Sport beoefen je om „het spel" en om „de eer". Het waren meestal schablone-achtige opstellen maar er was toch een aanwijzing in, hoe de rijpere jeugd dacht over de sport.

KONING Karel I van Engeland, die het later definitief tegen de Puriteinen verloor, heeft eenmaal een koninklijke verklaring, een „Declaration" uitgegeven over de sport.

Daarin liet Zijne Majesteit weten, dat hij zijn goede onderdanen gaarne en met welgevallen vergunde, dat zij op de zondagnamiddag genoten van de „sport". Wij weten, hoe dat werd opgevat. Het ging om spelen, die voor een deel tendeerden in de richting van ruw en kermisachtig vermaak. Het „steken van wilde varkens" het dansen van de beer hoorden er evenzeer bij als de balspeler op de „grens". En de Puritemen zijn in verzet gekomen, omdat „de sabbat" werd gedenatureerd tot een plezierige dag, met 's morgens een min of meer verplichte kerkgang. Zij hebben begrepen, dat de reformatie op die manier niet kon doorwerken in het volksleven. Dit was het praktisch motief van hun verzet. En daarover heen reikte hun beroep op het vierde gebod. Zondagsrust en Zondagsheiliging zijn niet verenigbaar met een „plezierige zondag", zoals de Koning die bedoelde. En het puriteinse verzet heeft op den duur op het Engelse volk dieper indruk gemaakt dan de declaratie van de Koning. Maar met merkwaardige gevolgen. Toen enkele jaren geleden in het Lagerhuis gesproken werd over een verruiming van de Engelse wetsbepalingen voor de Zondagsrust, was de meerderheid in alle partijen daar tégen. En..... nergens in het gehele debat werd het vierde gebod genoemd. Des te meer werd er gesproken over Engelse stijl en Engelse traditie, zoveel beter dan de stijlloosheid en verwildering van het Continent.

MINISTER Cals heeft een sportnota gepubliceerd.
Daarin gaat het niet om de sport als zodanig, maar om de verhouding overheid en sport!

De gebruikelijke redenering, die feitelijk ook aan de nota ten grondslag ligt, is vrij simpel:

1e de sport is een belangrijke zaak en heeft positieve waarde voor de lichamelijke en geestelijke volksgezondheid;
2e de overheid heeft hier een stimulerende taak, voornamelijk door te zorgen voor outillage en geld.

Daarbij wordt één uitzondering gemaakt. De echte beroepssport valt buiten de stimulering door de overheid. Op dat terrein zal zij eerder hebben te letten op excessen, en daartegen zo nodig gepaste maatregelen nemen.

MAAR behoudens die ene restrictie wordt „de sport" vrijwel als een gegeven aanvaard. Zonder de kritiek, die iedere gymnasiast bij zijn eindexamen zonder moeite kan neerschrijven. En zonder het besef, dat we hier in volle omvang geconfronteerd worden met de vraag naar de rust op en de heiliging van de dag des Heren.

Op een onzer kiesverenigingen werd dezer dagen gezegd: „in nieuwe, snel groeiende stadswijken is het moeilijk, tijdig goed uitgeruste kerkelijke centra te bouwen, omdat het bijna onbetaalbaar wordt. En het rapport-Sassen is nog altijd in beraad. Maar voor de sportmanifestaties, de massa-vertoningen op zondag, die het verkeer bijna ontwrichten, stelt de overheid jaarlijks, direct en indirect, honderdduizenden guldens uit de belastingopbrengst beschikbaar." De voetbalverenigingen „kopen" spelers en haar agenten reizen de wedstrijden af, ook die op zaterdagmiddag, om uit te kijken naar geschikte koopwaar. Zoals vroeger voor de arena de zwaardvechters „op de slavenmarkt werden gekocht." En er is een stemming van „laten we er niet meer over praten", je doet er toch niets aan. Er is een sport, die een stadion nodig heeft met duizenden toeschouwers, en betaalde spelers, een zeer kostbare onderneming. Zo liggen de zaken nu eenmaal, en zonder belastinggeld en loterij-winsten gáát het niet meer.

TWEE vraagstukken zijn er dus, waarover onzerzijds bij de sportnota moet worden gesproken. Er is een Zondagswet, om excessen te weren. Maar overheidsdwang in geestelijke zaken word door ons niet begeerd. De overheid heeft niet tot taak, de burgers tot een bepaalde zondagsviering te verplichten. Er zijn vele beslissingen, die zij onverkort aan ieder persoonlijk moet overlaten.

Maar bij de sport zijn twee ontwikkelingen, die bij ons grote bezwaren ontmoeten. De sport wordt „aan de top" een geldzaak. En de sport wordt de „vulling" van de zondag.

Wie de stelling poneert, dat de overheid de sport moet stimuleren, kán niet ontkomen aan de vraag: de sport met deze beide excessen? Is het de taak van de overheid, om hier als n e u t r a l e geldschieter op te treden, of m o e t de overheid zich als zij stimuleren wil, ook bezig houden met deze vraagstukken, en een keus doen, een „beleidslijn" vaststellen?

De heer Cals houdt van beleidslijnen. Van oude en nieuwe beleidslijnen.

Hij stelt ook een beleidslijn vast voor het overheidsbeleid inzake de sport. Kan en mag hij het daar zoeken in de veralgemeende en versimpelde stelling dat „de" sport zulk een positieve betekenis heeft voor de volksgezondheid? Dat is in wezen een v l u c h t i n d e n e u t r a l i t e i t. Hoe meer de overheid het als haar taak beschouwt op allerlei gebied leiding te geven, te stimuleren, af en toe ook voorop te gaan, hoe meer zij moet k i e z e n, ook principieel moet kiezen. Doet zij dat niet, neemt zij de weg van de geringste weerstand, aanvaardt zij de situatie, zoals die daar ligt, dan k i e s t z i j o o k. Voor de bereidheid, om niet meer dan melkkoe te zijn.

Wij zijn niet voor een zich steeds uitbreidende overheidstaak. Maar als de overheid ergens een taak als de hare kiest en aanvaardt, dan moet zij weten, welke verantwoordelijkheid als overheid zij draagt.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), H. van Eysden, J. W. Ooms, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. K 70 - 631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telef. K 2980 - 63224.

ABONNEMENTSPRIJS *f* 6.50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

TWEEDE KAMER

Over prioriteiten en een late „ontdekking" van de P.v.d.A.

OGENSCHIJNLIJK is de begroting van Verkeer en Waterstaat een nogal technische aangelegenheid, waarbij het gaat om wegen en bruggen, verkeersmogelijkheden en waterstaatswerken, maar in toenemende mate blijkt hoe belangrijk dit departement is voor de positie van ons land als geheel, zowel in verband met de uitbreiding van zijn bevolking als de behoefte tot uitbreiding van de werkgelegenheid.

Terecht bracht de heer Biewenga dan ook de vraag ter sprake of in het totaal van de rijksuitgaven voor dit departement met name wel voldoende gelden ter beschikking worden gesteld. Een volk dat leeft, bouwt aan zijn toekomst, stelde hij, maar dan moeten de consequenties, welke daaruit voortvloeien ook worden aanvaard. Dat betekent dat wij er mede zullen moeten rekening houden dat in de toekomst belangrijke offers van ons volk gevraagd zullen moeten worden, teneinde allerlei noodzakelijke werken op het gebied van waterstaat, verkeerswegen, kanalen, tunnels en bruggen te kunnen financieren.

Natuurlijk kan niet alles tegelijk worden gerealiseerd; dat is financieel niet mogelijk, dat zou ook uit een oogpunt van mankracht en technische uitrusting niet mogelijk zijn, maar belangrijke prioriteiten zullen toch moeten worden vastgesteld. Het departement schijnt intern een prioriteitenlijst te hebben; deze wordt echter niet gepubliceerd. De Minister had daar ook ditmaal bezwaar tegen. Maar wanneer — zoals bij de Lauwerszee bleek — de uitvoering op korte termijn van bepaalde werken afhankelijk gesteld wordt van de opstelling van een prioriteitenschema, dan zal dat toch naar buiten moeten komen.

Nu gaat het, wanneer wij over de Lauwerszee spreken, over een ander en ruimer prioriteitenschema, dan dat, hetwelk intern bij het Departement wordt gebruikt. Dit laatste heeft namelijk blijkbaar uitsluitend betrekking op projecten die het departement zelf betreffen; bij het prioriteiten-schema dat thans telkens aan de orde is, gaat het om een lijst van belangrijke objecten, inclusief de mogelijkheid van belasting-verlaging, in het kader van de totaliteit van de rijksuitgaven. Daar zijn dus de andere departementen evengoed bij betrokken.

De heer Vondeling stelde de vraag of, wanneer de regering over het laatste een beslissing genomen heeft, het dan de bedoeling is dat het aan de Kamer zal worden voorgelegd. Minister Korthals gaf te verstaan dat hij zich kon voorstellen dat de regering dit wenselijk zou achten. Dit is voortreffelijk voorzichtig uitgedrukt, maar het lijkt ons een uitgemaakte zaak, dat de Kamer, wanneer op grond van dit schema bepaalde wensen worden afgewezen, zal kunnen verlangen, dat opening van zaken wordt gegeven. De heer Bieuwenga wees er op dat de Kamer anders haar taak niet zal kunnen vervullen.

Nu gaat het bij deze prioriteiten dus om de financiële mogelijkheden voor de nabije toekomst. Daarbij zullen dus ook maatstaven van financiële en economische politiek gehanteerd moeten worden, willen er niet ongewenste ontwikkelingen ontstaan. Wij zien hier dus in het bijzonder de figuur van de Minister van Financiën op de achtergrond, die overigens deze week in een redevoering te Arnhem te kennen gaf, dat ons volk zich dient te realiseren dat wij niet alle werken, hoe belangrijk ook, tegelijkertijd in uitvoering kunnen nemen. Daarom was zijn advies: de hand aan de stuurknuppel!

Alvorens nader in te gaan op de verdere behandeling van de Lauwerszeekwestie, een zaak waarvan zich de „politiek" nogal meester blijkt te hebben gemaakt, is het noodzakelijk er op te wijzen, dat er bij deze begroting toch ook wel over vele andere belangrijke zaken is gesproken, teveel om op te sommen of om ook maar enigermate op te kunnen ingaan.

Wij stippen aan dat lang en breed is gesproken over de tunnel-kwestie in verband met de vraag of aan de Coentunnel dan wel de IJtunnel de voorrang moet worden verleend, althans wanneer het gaat om de vraag van de financiering daarvan voor een belangrijk gedeelte door het Rijk. Voor elk van beide projecten kunnen belangrijke argumenten worden aangevoerd. De vraag is of het een zaak is van keuze tussen deze twee, maar ook hiervoor geldt dat wij financieel niet verder kunnen springen dan onze polsstok lang is.

Trouwens er zijn reeds belangrijke besluiten genomen ten aanzien van werken die voor de toekomst van betekenis zijn. We noemen de Verbetering van de IJmond, de investeringen in Europoort. Daarnaast zijn ook belangrijke andere wensen genoemd. De buitenhaven van Scheveningen, de vissershaven van Katwijk, twee punten die o.a. de heer Aantjes ter sprake bracht. Hij wees ook op het zgn. Eemshavenplan en de haven van Terneuzen. Van belang is eveneens het met België bereikte akkoord inzake het kanaal Terneuzen-Gent, al zitten hieraan speciale moeilijkheden vast voor de bewoners van Sluiskil, waarop de heer Verkerk, sprekende door de mond van de heer Aantjes, wees. De heer Verkerk was nl. wegens ziekte verhinderd aanwezig te zijn, maar had gezorgd dat zijn speech aanwezig was, die door de heer Aantjes werd voorgedragen.

Natuurlijk is thans nog niet alles genoemd. Hoe zou dat ook kunnen. We leven in een land dat een dynamische ontwikkeling doormaakt, dat zijn vaarwegen en landwegen moet aanpassen aan de stormachtige ontwikkeling van het verkeer, dat bovenal moet zorgen dat zijn verbindingen met het buitenland op economische wijze worden verzorgd en onderhouden. Zo werd ook aandacht geschonken aan Flakkee, dat er naar verlangt uit zijn isolement te worden verlost, maar tevens kwamen de vragen van de binnenscheepvaart (de belangrijke kwestie van de evenredige vrachtverdeling) en de belangen van het goederenvervoer langs de weg aan de orde.

Tenslotte nog de Lauwerszee-kwestie, welke in het gehele debat toch de boventoon voerde en waarbij ook bepaalde sentimenten naar buiten traden.

Het is met name de P.v.d.A., die hiervan een politieke kwestie heeft gemaakt en welke toch 'n beslissing wilde forceren. Dit geschiedde (nu de Kamer besloot dat de motie-Burger thans niet in behandeling zou komen) door de indiening van een amendement, waarvan de heer Posthumus de eerste ondertekenaar was. De bedoeling daarvan was de begroting te verhogen met een totaal bedrag van 3 miljoen, teneinde reeds in 1960 een begin te maken met de werken tot afsluiting van de Lauwerszee. Op heftige wijze heeft de P.v.d.A. deze zaak trachten te verdedigen en men wilde geen genoegen nemen met de toezegging van de regering dat binnen enkele maanden een beslissing zou kunnen worden genomen. Men wilde de beslissing nú, en wilde door het amendement de Kamer daartoe verplichten. Blijkbaar heeft de P.v.d.A. de politieke betekenis van dit project ontdekt al wees de heer Biewenga er terecht op dat dit toch wel kort geleden is gebeurd, want, terwijl andere partijen voorheen herhaaldelijk over de Lauwerszee spraken, is dat bij de P.v.d.A. pas sinds 1959 het geval.

Weliswaar trachtte de heer Posthumus aan de klem van dit verwijt te ontkomen, door zich te beroepen op toezeggingen van Minister Algera, maar dan nog is het vreemd, dat men in de Kamer over een dergelijke zaak in het geheel niet spreekt.

De stemming heeft uitgewezen, dat de Kamer in meerderheid van dit forceren van een beslissing niet gediend was. De partijen, die geestverwanten in het kabinet hebben, verwierpen dit amendement eendrachtig. De regering heeft dus nog tijd om zich te beraden, maar verkeert overigens niet in het onzekere over de vraag, waaraan de voorkeur wordt gegeven. Ook al stond de Minister sterk in zijn betoog dat als het gaat om een keuze tussen dijkversterking of afsluiting de kwestie van de veiligheid niet in het geding is, er zijn toch zeer duidelijke aanwijzingen dat er een sterke voorkeur voor de afsluiting bestaat.

RUILVERKAVELING

In de Eerste Kamer heeft de socialist Hoogland de ruilverkaveling ter sprake gebracht. Hij is daar vóór. Maar hij heeft één bezwaar. De eigenaren, wier grond in het complex is betrokken, hebben er wettelijk recht op dat zij een ongeveer gelijkwaardig stuk terugkrijgen. Dát nu is volgens de socialistische senator verkeerd. Om de particuliere eigenaren, wier grond is ingebracht, h e l e m a a l uit te sluiten, dat gaat hem te ver. Maar dat iedereen weer op een stuk eigen grond aan de slag kan gaan, zo hij dat wenst, dat moest niet magge. Dat is in strijd met de „moderne opvattingen". De ruilverkaveling moet blijkbaar worden gebruikt, om een aantal kleine boeren er tussen uit te mikken. De socialisten zijn, op grond van hun moderne opvattingen, tegen kleine bedrijven. En zij klagen, dat de ruilverkaveling niet kan worden gebruikt, om hier opruiming te houden. Het is nuttig, dit te weten.

LANDBOUW

in de Eerste Kamer

TERWIJL in de Tweede Kamer de golven der discussie soms weer hoog gingen, heeft de Eerste Kamer in serene rust over de begroting van Landbouw en Visserij gesproken. Ook over de visserij. De heren Elfferich en De Geuze hebben daaraan aandacht geschonken. Daarbij heeft eerstgenoemde speciaal gepleit voor havenverbetering te Scheveningen. Niet alléén voor de visserij. Hij zag voor de haven van Scheveningen óók een mogelijkheid voor export van tuinbouwprodukten, en deelde mee, dat daarmee reeds een begin was gemaakt.

Er waren in dit debat een aantal interessante punten. De minister, die rustig en deskundig sprak, was het zéér eens en zeer oneens met de woordvoerder van de oppositie, de socialist Hoogland. Beiden waren van mening, dat de landbouw een grote slagvaardigheid moet tonen, aanpassing aan nieuwe situaties, verhoging van de produktiviteit, meer efficiëncy. Maar de socialist scheen dit te koppelen aan zijn ideaal: krasse inperking van het particulier grondbezit, en daarmee was de minister het helemaal niet eens.

Duidelijk toonde de minister aan, dat de zuivelpositie moeilijk blijft. De melkproduktie neemt steeds toe, de afzet van zuivelprodukten blijft een zaak vol wisselende moeilijkheden en van veel risico. En daartussen staat het feit van de geleidelijk gestegen garantieprijs voor de melk.

De droogteschade was de andere moeilijkheid. Daarover zal de minister een nota geven. Een van de moeilijkheden is, dat de *gevolgen* van de droogte nog niet helemaal constateerbaar zijn, wat de omvang betreft.

Op het sluitstuk, de tegemoetkoming in de gevallen van ernstige schade, was veel kritiek. Het moeilijke is, dat de droogte een zéér grillige invloed heeft gehad. Er zijn veel bedrijven, die een zéér goed jaar heben gehad. Met het landbouwschap bleek geen regeling te treffen, waarbij in het kader van de bedrijfsorganisatie in deze zaak kon worden voorzien. *Daarom moest de Regering haar eigen weg gaan.* Zij geeft alleen financiële steun, waar dat direct en dringend nodig is. Zij kan niet gaan in de richting van het *gedeeltelijk overnemen van het bedrijfsrisico.*

Het gehele debat had een zakelijk en gedegen karakter, zonder spanning, en daardoor misschien juist zo dat de zaken op een in vele opzichten bevredigende wijze werden behandeld.

Nieuw-Guinea reis van staatssecretaris Bot

VRAGEN
van de heer van Nierop

De heer Van Nierop (A.R.) heeft aan de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken de volgende vragen gesteld:

1. Heeft de Staatssecretaris kennis genomen van de weergave zijner in Canberra afgelegde verklaringen over de toekomst van Nederlands Nieuw-Guinea, zoals deze gepubliceerd is in de „Nieuwe Haagsche Courant" van 16 februari 1959?

2. Heeft de Staatssecretaris in het bijzonder ook kennis genomen van het gedeelte dezer weergave, die als volgt luidt:

> „De heer Bot wilde niet voorspellen, wanneer de Papoea's gereed zullen zijn voor onafhankelijkheid en voegde eraan toe: „Wij ontwikkelen hen zo snel wij kunnen, maar wij moeten eerst menselijke wezens maken van een volk, waarvan de vaders wilden waren en het soms nog zijn. ."

3. Heeft de Staatssecretaris deze verklaring of een verklaring van soortgelijke strekking inderdaad afgelegd?

4. Indien deze vraag ontkennend beantwoord wordt, welke verklaring heeft de Staatssecretaris ter zake dan wél afgelegd?

5. Indien deze vraag bevestigend beantwoord wordt, is de Staatssecretaris dan van oordeel, dat een zodanige uitspraak recht doet aan grote groepen van de autochtone bevolking van Nederlands Nieuw-Guinea en dat zij bevorderlijk is voor de goede verhoudingen tussen deze autochtone bevolking en Nederland?

6. Heeft de Staatssecretaris voorts kennis genomen van de weergave zijner verklaring, betrekking hebbende op — gelijk het verslag in het bovengenoemde dagblad vermeldt — „een betoging in Sentani gehouden, toen ik daar was. . . ." tot welke betoging naar de verklaring van de Staatssecretaris „werd aangezet door personen, die rechtstreeks van Java gekomen waren"?

7. Heeft de Staatssecretaris deze verklaring of een verklaring van soortgelijke strekking inderdaad afgelegd?

8. Indien deze vraag ontkennend beantwoord wordt, welke verklaring heeft de Staatssecretaris ter zake dan wél afgelegd?

9. Indien deze vraag bevestigend beantwoord wordt, is dan met de betoging in Sentani bedoeld de betoging, welke gehouden werd bij het vertrek van de Staatssecretaris uit Nederlands Nieuw-Guinea?

10. Zo ja, is het de Staatssecretaris bekend, dat deze betoging georganiseerd werd door het Christelijk Werknemers Verbond/Persekding in Nederlands Nieuw-Guinea?

11. Moet uit een bevestigende beantwoording van vraag 10 opgemaakt worden, dat de Staatssecretaris van oordeel is, dat het Christelijk Werknemers Verbond / Persekding onder invloed staat, althans in het gegeven geval onder invloed stond van „personen, die rechtstreeks van Java gekomen waren"?

12. Welke reden heeft de Staatssecretaris om aan te nemen, dat „personen die rechtstreeks van Java gekomen waren" aangezet hebben tot de bedoelde betoging?

(adv.)

JUBILEUM KIESVERENIGING NAALDWIJK

De A.R.-kiesvereniging „Nederland en Oranje" te Naaldwijk viert binnenkort haar 75-jarig jubileum.

Alle leden, oud-leden en belangstellenden nodigen wij uit om dit bijzondere feit te herdenken op 3 maart a.s. in de grote zaal van de **„Binnenhaven".** **Aanvang 7.30 uur.**

De feestrede wordt uitgesproken door Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot.

Het Bestuur.

BON

JA, ik wil Nederlandse Gedachten graag elke week ontvangen.

Verzoeke daarom als abonnee te noteren:

Naam: .....

Adres: .....

Woonplaats: .....

Abonnementsprijs (bij vooruitbetaling te voldoen) per half jaar *f* 3,25/per jaar *f* 6,50 (doorhalen wat niet verlangd wordt).
In open enveloppe met 4-cents postzegel zenden aan Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te Den Haag.

DE REIS *van Eisenhower*

Wereldpolitiek in LATIJNS-AMERIKA

SOWJET-UNIE *vergroot activiteit*

TWEE feiten hebben in de afgelopen weken nog eens speciaal de aandacht gevestigd op de reis, die de president van de Verenigde Staten op het ogenblik door Latijns-Amerika maakt. Eisenhower zal zoals men weet bezoeken brengen aan Brazilië (van 23 tot 26 februari), Argentinië (van 26 tot 29 februari), Chili (van 29 februari tot 2 maart) en Uruguay (van 2 tot en met 3 maart). Het bezoek aan Brazilië is vandaag reeds achter de rug en dat aan Argentinie, waar het onderzeebootmysterie in de Golfo Nuevo nog steeds niet is opgelost, is zojuist begonnen. De feiten nu, die deze reis in het middelpunt van de aandacht hebben geplaatst, zijn: 1. het bezoek van de Russische vice-premier Anestas Mikoyan aan Cuba, dat leidde tot een ook in politiek opzicht zeer belangrijk handelsakkoord tussen de Sowjetunie en Cuba; 2. de rol, welke Uruguay heeft gespeeld in de ontwikkelingen, die geleid hebben tot uitstel van executie voor de ter dood veroordeelde Amerikaan Caryl Chessman

Het is bepaald niet zo, dat Eisenhower zijn Zuidamerikaanse reis slechts maakt, omdat hij vóór het verstrijken van zijn tweede en laatste ambtstermijn nog een bezoek wil brengen aan alle landen, waarmede de Verenigde Staten vriendschappelijke betrekkingen onderhouden, of tenminste aan de voornaamste er van. Men zal zich herinneren, dat de Amerikaanse president in december van het vorige jaar reeds bezoeken bracht aan Italië, Pakistan, Afghanistan, India, Perzië, Griekenland, Tunesië, Frankrijk, Spanje en Marokko en dat hij voornemens is, in de komende zomer ter gelegenheid van zijn tegenbezoek aan de Sowjetunie op de terugreis naar de Verenigde Staten nog een politiek uitstapje naar Japan te maken.

Er moet dan ook naar een andere reden voor Eisenhower's bezoek aan de Zuidamerikaanse landen worden gezocht, een reden met een veel dieper betekenis. Er heerst in deze landen een groeiende ontevredenheid over de houding van de Verenigde Staten op het gebied van de economische samenwerking en de hulpverlening. En het gevaar is niet langer denkbeeldig, dat de regeringen van die landen zich om politieke redenen genoodzaakt zullen zien, nauwe of nauwere economische relaties met de Sowjetunie aan te knopen, als de Verenigde Staten niet in staat of bereid zijn, werkelijk de helpende hand te bieden.

Cuba

CUBA is daar een sprekend voorbeeld van. Een klein land, niet meer dan een groot eiland, niet ver van de zuid-oostkust van de Verenigde Staten gelegen, wil als eerste Latijns-Amerikaanse staat demonstreren, dat het niet langer afhankelijk is van de grote Amerikaanse buurman, die grote economische belangen op het eiland heeft. Daarom werd het handelsakkoord met de Sowjetunie gesloten en daarom wil men op Cuba pas thans — vrij kort na het ondertekenen van die overeenkomst met Mikoyan — plotseling met de regering te Washington in onderhandeling treden over een oplossing van de tussen beide landen bestaande geschillen.

Dit laatste is tekenend voor de betrekkingen tussen Washington en Havana. Het kan echter ook een voorteken zijn van de wijze, waarop de politieke belangstelling van de overige Latijns-Amerikaanse landen zich in de naaste toekomst zal gaan ontwikkelen. En de grote vraag is nu, of de Sowjetunie er in zal slagen, van het bruggenhoofd Cuba uit door te dringen op het Zuidamerikaanse continent, waar niet alleen grote Amerikaanse belangen, maar ook de positie van de vrije wereld in ernstige mate aangetast dreigen te worden.

Moskou

EISENHOWER vertrok op een ogenblik, dat de populariteit van de Verenigde Staten in de Latijns-Amerikaanse landen bijzonder laag was en de economische activiteiten van de Sowjetunie een hoogtepunt bereikt hadden. In Brazilië is er kritiek, omdat president Eisenhower officieel hartelijk, maar in feite koel en afwijzend heeft gereageerd op de voorstellen van president Kubitschek. Dit heeft er toe geleid, dat Brazilië een handelsmissie naar Moskou heeft gezonden, waarin enige topfiguren uit de economische politiek waren opgenomen. Mochten er resultaten geboekt worden, dan kan een begin worden gemaakt met een belangrijke verandering in het handelspatroon van Brazilië en misschien van een groot deel van Latijns-Amerika.

Hiertegenover zal onvermijdelijk een verzwakking van de betrekking met de Verenigde Staten staan, of het slaken van wat vele Latijnse Amerikanen noemen de oneervolle banden met de Noord-Amerikanen. Wel is het waar, dat men in politiek verantwoorde kringen gebrek aa realisme toont, waar het gaat om economische steun van de grote noorderbuur, maar ook degenen, die de zaken zeer redelijk kunnen beschouwen menen, dat de Verenigde Staten meer kunnen doen aan het verhelpen van de grote schommelingen in de prijzen van de grondstoffen en dat zij voorts wat minder voorwaarden aan hun leningen zouden kunnen verbinden.

Verschil

TOCH zijn de Verenigde Staten niet „zo achterlijk" als men wel zegt. Neem bijvoorbeeld Cuba. In het met de Sowjetunie gesloten handelsakkoord wordt bepaald, dat dit land vijf jaar lang een miljoen ton suiker zal afnemen tegen een prijs van iets minder dan drie dollarcents per Engels pond. De betaling zal slechts voor eenvijfde deel in contanten geschieden. Voor viervijfde deel zal de suiker betaald worden in Russische kapitaalsgoederen.

De Verenigde Staten, die vori„ jaar alleen al drie en een kwart ton suiker van Cuba kochten en daarmee de grootste afnemer van dit eiland zijn, betaalden niet minder dan 5.3 dollarcent per Engels pond, terwijl de wereldmarktprijs van suiker ongeveer rond de drie dollarcents ligt. Verder lieten de Verenigde Staten Cuba geheel vrij om met de contant betaalde dollars te doen wat het wenste.

Het is dus geen wonder, dat zelfs de Cubaanse zakenlieden er aan twijfelen, of de overeenkomst met de Sowjetunie wel uit zakelijk oogpunt zo profijtelijk zal zijn, voor Cuba zelf dan. Temeer omdat Cuba niet tegen de wereldprijs kan leveren, zonder verlies te lijden. Dit laatste was dan ook de voornaamste reden, waarom de Verenigde Staten, teneinde de Cubaanse economie te steunen, een hogere dan de wereldmarktprijs wilden betalen.

Spanningen

LATIJNS—AMERIKA leeft volgens een recent rapport van de Economische en Sociale commissie van dat gebied, in een atmosfeer van scherpe sociaal-economische spanningen. De bevolking neemt met grote snelheid toe, de economische ontwikkeling, die zich gedurende de eerste tien naoorlogse jaren scheen te gaan verwezenlijken, heeft zich niet voortgezet. In 1958 was de waarde van de Latijns-Amerikaanse uitvoer, vergeleken met 1957 met 700 miljoen dollar verminderd, vooral als gevolg van de daling van de grondstoffenprijzen op de wereldmarkt. De levensstandaard daalt, de landbouw kan het bevolkingsoverschot niet opvangen en voor de industrie is het zeer ongunstig, dat Latijns Amerika in twintig en meer kleine nationale markten is verdeeld.

In mei 1958 heeft vice-president Nixon reeds kennis gemaakt met het anti-Amerikanisme, dat altijd in een of andere vorm in de Zuidamerikaanse landen heeft bestaan. De communisten zijn daar maar voor een gering deel verantwoordelijk voor. Noord-Amerika krijgt nu eenmaal overal de schuld van. President Kubitschek van Brazilië heeft na Nixon's reis getracht, in één slag verbetering te brengen in de betrekkingen tussen Noord en Zuid-Amerika. Zijn kruistocht tegen de onderontwikkeling, zoals hij het noemde strandde echter op het Noord-Amerikaanse bezwaar tegen een van overheidswege geplande ontwikkeling.

Ieder begrip

HET ziet er niet naar uit, dat de reis van Eisenhower al deze problemen dichter bij hun oplossing zal brengen. Hoogstens zal de politiek van de Verenigde Staten wat meer begrip krijgen voor sommige Latijns-Amerikaanse standpunten, zoals trouwens al enige tijd het geval is. Washington verbergt volgens Le Monde niettemin geenszins dat het geval Fidel Castro op Cuba thans een van zijn ernstigste zorgen is: het vreest, dat Castro in Latijns-Amerika meer en meer aanhang en sympathie zal krijgen. Een van de voornaamste en meest directe doeleinden van de politiek van Washington schijnt thans te zijn: het steunen van bepaalde Zuidamerikaanse landen, trouwe bondgenoten, die als een tegenwicht tegen Castro kunnen fungeren.

De tegenoetkomende houding, die Eisenhower tegenover Castro heeft aangenomen wijst er op, dat de Amerikaanse president de zaken in Midden-Amerika geenszins op de spits wil drijven. Eisenhower is er van doordrongen, dat het in geheel Latijns-Amerika en dus niet alleen op Cuba, om belangrijker zaken gaat dan om wat Amerikaanse eigendommen. De Verenigde Staten moeten hun buurlanden overtuigen van 't feit, dat zij niet met vijanden maar met vrienden te doen hebben, die zich niet wensen in te laten met de hun buitenlandse politieke problemen, maar welwillend staan tegen de democratische vrijheidsbewegingen.

Risico

OOK Walter Lippmann veronderstelt, dat dit laatste het belangrijkste doel van Eisenhower's reis is. Het is ongetwijfeld de moeilijkste reis, die de president totnogtoe ondernomen heeft. Het politieke risico is niet minder groot. De interventie van Uruguay in de zaak Chessman is daar ten overvloede 'n bewijs van.

Daarom moeten we opnieuw bewondering opbrengen voor de man, die deze moeilijke taak weer op de schouders heeft genomen. De man die vrienden probeert te maken en te behouden, zonder koeien met gouden horens te beloven, maar ze de werkelijkheid onder ogen te houden en de volken van Latijns-Amerika mede door de grote invloed van zijn persoonlijkheid er van te weerhouden ondoordachte stappen te nemen, die Zuid- en Midden-Amerika onder het bereik van het internationale communisme zouden brengen.

d.B.

Nieuwe mogelijkheden in Algerije?

DE radiorede, die Ferhat Abbas, de voornaamste vertegenwoordiger van de Algerijnse nationalisten, vorige week heeft gehouden, kan generaal De Gaulle helpen, naar een snelle oplossing van het militaire conflict in Noord-Afrika te streven. De mogelijkheid is er na die rede, maar de grote vraag is, of de Franse president al zo ver is gevorderd met zijn zuiveringsactie in Algerije, dat hij het aandurft, de maatregelen te nemen, die in dit verband nodig zijn.

In een zeer gematigde toespraak tot de Europese bevolking van Algerije heeft Ferhat Abbas getracht, de kloof te overbruggen, die Franse en mohammedaanse Algerijnen nu al zo lang gescheiden houdt. Vanzelfsprekend verwachtte hij niet, dat degenen tot wie hij zich richtte zich onmiddellijk bereid zouden verklaren, met hem in zee te gaan. Verre van dat: zij deden het voorkomen, als of Abbas er op uit was, slechts propaganda te bedrijven en een goede indruk in het buitenland te maken.

Dit is echter niet het geval en zeker niet de bedoeling van de rede van Abbas. Over de hoofden van de Europeanen heen heeft hij zich tot generaal De Gaulle gewend en hem als het ware de hand toegestoken, nu aan zijn goede bedoelingen ten aanzien van Algerije niet meer getwijfeld mag worden. Abbas beseft, dat de situatie in zijn land ingrijpend is gewijzigd en dat het de moeite waard zal zijn, gebruik te maken van de mogelijkheden, welke generaal De Gaulle in zijn plan van 16 september 1959 aan de hand heeft gedaan: volledige afscheiding, een met Frankrijk verbonden federatie en volledige integratie met Frankrijk.

HET is nog lang niet zo ver, dat een spoedig einde van de strijd in Algerije kan worden verwacht, al blijft vanzelfsprekend van alles mogelijk. Wel betekent de rede van Abbas en de bereidheid, welke daar uit spreekt, dat het sluiten van een wapenstilstand meer kans op verwezenlijking heeft gekregen. We kunnen ons voorstellen, dat Abbas en de zijnen willen aansturen op beëindiging van de bloedige strijd, waardoor generaal De Gaulle in staat zou worden gesteld, een zeer groot deel van de Franse strijdkrachten uit Algerije terug te trekken. Op die manier zou een eind komen aan de belangrijke rol, die het leger — ook wanneer het aan de bevelen van Parijs gehoor blijft geven — in de Algerijnse politiek heeft gespeeld en nog steeds speelt.

Slechts wanneer een dergelijke oplossing zal worden gevonden, bestaat de mogelijkheid, dat de Algerijnse nationalisten hun verzet definitief staken, de door De Gaulle aangeboden „vrede der dapperen" aanvaarden, naar hun land terugkeren en daar hun invloed gaan aanwenden om de oplossing na te streven, die zij zich voor ogen hebben gesteld. Er is dan ook geen behoefte meer aan politieke onderhandelingen tussen de Franse regering en de vertegenwoordigers van de zgn. Algerijnse tegenregering: wanneer er vrijheid van meningsvorming is en de mohammedanen niet langer bevreesd hoeven te zijn voor vergeldingsdaden van het leger, kan er ook een vrij gebruik worden gemaakt van het zelfbeschikkingsrecht.

HET ligt voor de hand, dat de mohammedaanse leiders, die zich op het ogenblik nog in ballingschap bevinden, het meest voelen voor volledige onafhankelijkheid. Daar hebben zij verschillende redenen voor. In de eerste plaats is daar het verlangen van alle volken, die zich van hun nationale eenheid bewust raken, naar de mogelijkheid, geheel zichzelf te zijn en te breken met een verleden, waarin zij dat niet konden zijn. Ook is er echter een politieke noodzaak om volledige onafhankelijkheid na te streven, wil men de strijd tegen de Europese bevolkingsgroep kunnen volhouden als deze zich van het militaire naar het politieke front verplaatst.

Pas wanneer het duidelijk zou worden, dat de meerderheid van de mohammedaanse bevolking iets voelt voor de vorming van een federatie, die nauwe banden met Frankrijk onderhoudt, wordt het mogelijk, dat Abbas en de anderen hun eis van volledige onafhankelijkheid laten varen en zich tenslotte neerleggen bij de tussenoplossing uit De Gaulle's voorstellen: de federatie, die wellicht niet alleen met Franrijk, maar ook met Tunesië en Marokko nauwe relaties zal onderhouden.

DIT alles is nog toekomstmuziek, waarvan het de vraag is, of zij ooit zal worden uitgevoerd. De mogelijkheden zijn er evenwel en niet alleen generaal De Gaulle, maar ook de Europeanen in Algerije zullen er goed aan doen, ze niet ongebruikt voorbij te laten gaan. Ferhat Abbas heeft hen de hand toegestoken, zonder voorwaarden te stellen. Na alles wat er in Algiers gebeurd is, zou men dus met een schone lei kunnen beginnen.

De rol, die het leger in Algerije speelt is van grote invloed op de komende gebeurtenissen. Zowel De Gaulle als de nationalisten hebben er belang bij, dat een eind wordt gemaakt aan de bemoeienis van het leger met de politieke zaken. De Gaulle, omdat hij zijn plannen beter kan uitvoeren, als het grootste deel van dat leger uit Algerije is verdwenen; de nationalisten, omdat zij pas hun volledige medewerking aan de pacificatie van Algerije kunnen verlenen als zij er zeker van zijn, dat de mohammedanen niet langer onder de pressie van het leger staan.

Het een is afhankelijk van het ander. Als het mogelijk blijkt een een wapenstilstand voor Algerije te bewerkstelligen, waardoor een eind zou komen aan de terroristische activiteiten, zou de aanwezigheid van de enorme strijdkracht in dat deel van Afrika niet langer noodzakelijk zijn. En wanneer de strijd daar zijn militaire karakter heeft verloren zal het mogelijk

• *Vervolg op pag. 7*

Conferentie over ruimtelijke ordening in Noord-Brabant

OP 20 februari 1960, is vanwege het Provinciaal Comité van Anti-Revolutionaire Kiesverenigingen in Noord-Brabant en de Vereniging van Anti-Revolutionaire Gemeente- en Provincie-bestuurders in Noord-Brabant en Limburg, te Breda een zeer goed bezochte bijeenkomst gehouden over de ruimtelijke ordening, in het bijzonder met betrekking tot Westelijk Noord-Brabant.

Als referenten traden op de heren: Ir. W. F. Schut, Directeur van de Stichting Stad en Landschap Zuid-Holland, over: „Christelijke politiek en ruimtelijke ordening" en Drs. J. Poot, Planoloog bij de Provinciale Planologische Dienst in Zuid-Holland, over: „Sociale aspecten van de planologie", in het bijzonder betrokken op Noord-West Brabant.

HET referaat van *drs. J. Poot* kan als volgt worden samengevat:

De provincie Noord-Brabant verkeert voor wat het bevolkingsverloop aangaat als voor wat de ontwikkeling van de werkgelegenheid betreft in een uitzonderlijke positie. Noord-Brabant is namelijk de sterkst gegroeide en groeiende provincie van Nederland. Deze provincie, waarin een achtste gedeelte van de Nederlandse bevolking woont, neemt een vierde gedeelte van onze totale bevolkingsgroei op. Daarnevens is in geen enkele provincie de uitbreiding van de industrie, en daarmede de expansie van de werkgelegenheid, zo sterk geweest als in deze provincie.

Bij het zoeken naar de oorzaak hiervan moet men vooral denken aan de omstandigheid dat Noord-Brabant centraal is gelegen ten opzichte van vier groote werkgebieden, n.l. Randstad Holland, het Ruhrgebied, het Kolenbekken van de Maas en het Belgische Scheldebekken, terwijl het met deze gebieden thans bovendien goede verbindingen heeft.

Beziet men hoe de situatie is in Noord-West Brabant, dan blijkt ook dit gebied in een uitzonderlijke positie te verkeren, doch in geheel andere zin. Dit gebied blijkt namelijk zeer veel langzamer gegroeid te zijn dan de rest van de provincie. De sterke toename van het aantal nieuwe arbeidsplaatsen die kenmerkend is voor de provincie als geheel, treedt niet op in Brabants kleigebied. Het grote vertrek-overschot in de kleigebieden moet worden toegeschreven aan de uitzonderlijk geïsoleerde ligging. De landbouw stoot werkers af die, voor wat Noord-West Brabant betreft, bijna nergens anders heen kunnen dan naar de industrieën in Zuid-Holland. Zo is het verschijnsel ontstaan dat dagelijks zeer vele werknemers heen en weer trekken tussen hun woonplaats in Noord-West Brabant en het industriegebied van Zuid-Holland. Deze zogenaamde pendelaars vormen een belangrijke groep; zij zijn in de ongunstige perioden 7000 in getal, waarvan de helft de omgeving van Rotterdam tot werkgebied heeft. Deze massale pendel is ongewenst.

De mogelijkheden tot verbetering van de structuur van Noord-West Brabant moet men niet zoeken in een ontwikkeling vanuit de zogenaamde „stedenrug" van Noord-Brabant waarlangs de ontwikkeling zich in het verleden heeft voltrokken. Die mogelijkheden dienen vanuit Rotterdam te worden verwacht. Dit lijkt wat paradoxaal, omdat Rotterdam zich alleen naar het westen schijnt te richten; de basisindustrieën — o.m. olieraffinaderijen — verplaatsen zich immers steeds meer in de richting van de zeekust. Toch ontstaan hier belangrijke tegenkrachten, want verwacht moet worden dat met die ontwikkeling gepaard zal gaan een streven naar selectie in die zin, dat men de bedrijven die ook elders gesticht kunnen worden, zoveel mogelijk van het diepe vaarwater zal weren. Zo gezien ligt Noord-West Brabant wel zeer gunstig.

DE heer *ir. W. F. Schut* merkte in zijn referaat o.a. het volgende op:

Beziet men het vraagstuk van de ruimtelijke ordening voor Westelijk Noord-Brabant, dan wordt men als vanzelf geconfronteerd met het plan dat te dier zake voor dat gebied is ontwikkeld in de op verzoek van de Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant verrichte studie „De functie van Noord-Brabant in 'het nieuwe westen'."

Het daarin gelanceerde Kreekrakplan is alleszins aantrekkelijk. Door de attractieve ligging aan de Westerschelde, het grote arbeidspotentieel, de ruimtelijke mogelijkheden voor het wonen, de mogelijkheden voor de recreatie en de ligging in het overgangsgebied tussen Rotterdam en Antwerpen met een eventuele nieuwe Scheldeverbinding verdient dit plan alle medewerking. Niettemin kan de sterke oriëntatie op het uiterste zuidwesten van de provincie bezwaren geven.

Het aantrekelijke van het Kreekrakplan mag evenwel niet tot gevolg heben dat alle aandacht op dat onderdeel wordt gericht, terwijl de uitstekende mogelijkheden welke er liggen voor het noordwesten — vooral door de zeer gunstige ligging van dit deel tussen twee primaire noord-zuidverbindingen (o.m. de Beneluxweg) — uit het oog worden verloren. Indien het van Europoort komende Driewegkanaal in Zuid-Holland geen hersenschim zal blijken, en dit lijkt allerminst waarschijnlijk, liggen er voor het noordwestelijk gedeelte van Noord-Brabant immers zeer goede kansen voor een ontwikkeling tot industrieen woongebied. De geprojecteerde west-oostverbinding — de z.g. Maasroute — is daarvoor tevens zeer belangrijk.

In dit stadium verdient in het belang van de gewenste ontwikkeling van het onderhavige gebied een zeer spoedige aanleg van de Beneluxweg de hoogste prioriteit.

VAN de conclusie waartoe de vergadering naar aanleiding van de referaten kwam, kan de volgende samenvatting worden gegeven:

De door het Provinciaal Bestuur van Noord-Brabant uitgegeven studie Noord-Brabant in „het nieuwe Westen" biedt een constructief plan, dat niet alleen voor Westelijk Noord-Brabant maar ook voor het gehele Westen van Nederland van de grootste betekenis is.

Met name voor Noord-West-Brabant zijn grote kansen tot ontwikkeling van woon- en industriegebieden gelegen in de vestiging van industrie en forensen vanuit het gebied om Rotterdam.

Deze ontwikkeling zal sterk worden gestimuleerd door de aanleg van de Beneluxweg, die Noord-West Brabant op een afstand over de weg van 30 km van Rotterdam zal brengen.

Een nationaal ruimtelijke beleid, en in verband daarmede een apart nationaal beleidsorgaan voor de ruimtelijke ordening, is onontbeerlijk te achten.

Samenwerking en taakverdeling tussen de gemeenten van ontwikkelingsgebieden verdient in sterke mate aanbeveling.

Een reformatorisch planologisch instituut is daartoe van groot belang en dient derhalve zo spoedig mogelijk te worden opgericht. Sm.

Van de Kuyperstichting

10 JAAR P.B.O.

DE tiende verjaardag van de Wet op de Bedrijfsorganisatie was voor de redactie van Antirevolutionaire Staatkunde aanleiding een nummer uitsluitend te wijden aan de p.b.o. Daar van een volledige toepassing van het stelsel der publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie op het gehele Nederlandse bedrijfsleven nog geen sprake is, heeft de redactie niet gepoogd in dit nummer een definitief oordeel te doen geven over de p.b.o. als zodanig, maar heeft zij in het bijzonder haar aandacht gericht op de vraag, of de ontwikkeling welke de p.b.o. in ons land tot nu toe liet zien, aan de verwachtingen heeft beantwoord. Daartoe werd aan een vijftal deskundigen op het gebied van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie gevraagd een artikel te schrijven over de vraag: wat hebt u van de p.b.o. verwacht en wat is er van geworden?

Zo bevat het laatste nummer van Antirevolutionaire Staatkunde niet minder dan vijf interessante artikelen over de ontwikkeling van de p.b.o. gedurende de afgelopen tien jaren. Deskundigen uit de kring van werkgevers, werknemers, middenstanders en boeren geven hierover hun mening, terwijl voorts mr. K. Groen — die de p.b.o. uit anderen hoofde van nabij kent — een antwoord geeft op de vraag wat hij van de p.b.o. aanvankelijk verwachtte of vreesde en wat er van die verwachting, die vrees, bewaarheid is geworden.

Een zesde artikel van prof. mr. P. Borst besluit dit belangrijke nummer met een beschouwing over de factoren die een verdere ontwikkeling van de p.b.o. in de weg staan.

Exemplaren van dit nummer zijn te bestellen bij uitgeverij Kok in Kampen. Voorts kan men dit nummer uiteraard lenen uit de bibliotheek der Kuyperstichting. Men kan dan tevens het p.b.o.-nummer van het Katholiek Staatkundig Maandschrift ter inzage vragen.

ADRESSEN voor de toekomst van onze jongelui

Christelijke Landbouwhuishoudschool
BOLSWARD

JONGEDAMES
die dit jaar het diploma Vormingsklas behalen of eind-diploma Gymn., 5-jarige H.B.S. of M.M.S., kunnen verder studeren aan bovenstaande school voor

LERARES N XIX
(Koken en huishoudelijke vakken). Tevens wordt de aangifte opengesteld voor de waarschijnlijk per september 1960 aan te vangen opleiding voor

LERARES N XXI
(Tuinbouw).

Internaat is aanwezig. Aanmelding en/of verzoeken om inlichtingen bij de directrice, mej. J. Eerdmans.

CHR. SANATORIUM
voor Neurosen en Psychosen — ZEIST
Gelegen in mooie omgeving met directe korte busverbindingen op omliggende steden (Utrecht-Amersfoort)

MEISJES

van 18 jaar en ouder kunnen worden geplaatst als

LEERLING-VERPLEEGSTER

Geboden wordt een prettige bevredigende werkkring, die in 3 jaar leidt tot het wettelijk beschermd beroep van verpleegster.

★ Duur der opleiding (kosteloos) 3 jaar.
★ Salaris tijdens opleiding (boven kost en inwoning) 1e jaar *f* 105,14; 2e jaar *f* 120,81; 3e jaar *f* 140,96 per maand. Werkweek 48 u.
★ Vakantie 3 weken per jaar (met toeslag).
★ Reiskostenvergoeding naar huis 2 x per maand (boven *f* 2.50).
★ Verstrekking eerste dienstkleding gratis.

Brieven te richten aan de Geneesheer-Directeur.

Eerste Christelijke Middelbare Handelsschool
met vierjarige cursus
NICOLAAS MAESSTRAAT 134 - AMSTERDAM-ZUID
Voorzitter: Prof. Dr. W. J. WIERINGA
Toelating vanaf de 6e klasse der lagere school op grond van laatste rapportcijfers. Leerlingen met M.U.L.O.-diploma worden in de 3e klasse geplaatst.
DIR. A. J. DE BRUIN.
Aanmelding telefonisch.
Tel. 723222 - Privé 52857

De
Psych. Inrichting „Wolfheze" te Wolfheze
(Chr. Inrichting voor Geesteszieken) gelegen in de mooie omgeving van Arnhem, vraagt

leerling-verpleegsters

om opgeleid te worden voor het Rijksdiploma Ziekenverpleging B. Vakantie 3 weken per jaar. Vergoeding reiskosten 2 x p. mnd. boven *f* 2.50. Uniformkleding bij indiensttreding voor rekening der inrichting.

Wij kunnen jongelui van 17 jaar en ouder een veel voldoening gevende arbeid aanbieden, waarbij een opleiding wordt gegeven, die verschillende mogelijkheden voor de toekomst biedt.
Vraagt U eens nadere inlichtingen aan de Geneesheer-Directeur.

DE NED. HERV. DIAKONESSEN-INRICHTING
Overtoom 283 — Amsterdam
vraagt voor de cursus, die in september begint
JONGE MEISJES
van 17 jaar en ouder
voor de opleiding tot
VERPLEEGSTER
Salaris als leerling-verpleegster: 1e jaar *f* 93,95, 2e jaar *f* 108,50, 3e jaar *f* 128,65 bruto per maand boven kost en inwoning, bewassing en geneesk. verz. Deze bedragen zijn excl. de loonronde van 1-1-1960. Eerste aanschaffing van dienstkleding is kosteloos. Vergoeding van reiskosten vakantietoeslag enz.
Geïll. folder wordt U op aanvraag toegezonden en nadere inlichtingen worden gaarne verstrekt door de Directrice.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Reinbouw Reinders Bouwbedrijf
AANNEMERSBEDRIJF EN MACHINALE HOUTBEWERKING
Telefoon 08330 — 4054 — 4460 — 4450 — 4580
W. KÖLLINGLAAN 2 — DIEREN

MACOTHERM
Synthetische moffellak voor de metaalverwerkende industrie
N.V. Lak- en Verffabriek MACOSTAN
EDE — TELEFOON 2047 (08380)

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

DRUKKERIJ WED. G. VAN SOEST

AMSTERDAM SINGEL 52-54

HOLWERDA ZONEN
DOKKUM
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- EN BUITENLAND
Telefoon K 5190—2580

HOTEL „DE KROON"
SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
Telefoon 4467-4468
Uw adres voor recepties en partijen

drukkerij zwagers
Sinds 1903
Nieuwe Binnenweg 460-462 - Rotterdam

SEDERT 50 JAREN deskundige bereiding van alle
homoeopathische geneesmiddelen
Homoeopathie Voorhoeve NV
Frederik Hendriklaan 85 — 's-Gravenhage 3
Levering door uw apotheker of rechtstreeks

Landbouwwerktuigen- en
Vicon Machinefabriek
H. VISSERS N.V.
NIEUW VENNEP
Telefoon K 2546-444 (4 lijnen)

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173 - Tel. 247126
Privé: Olympiakade 60 - Tel. 794152
AMSTERDAM

ACCOUNTANTSKANTOOR
H. EN J. DE VRIES
O.M. CONTROLE VAN SCHOLEN, INSTELLINGEN EN ORGANISATIES
Vlasakkerweg 1 - Amersfoort - Telefoon 03490—4236

„Miedema" landbouwwagens
„Mietra" transporteurs enz.
Vraagt vrijblijvend telef.-, schrift.- of pers. inlichtingen, of brengt een bezoek aan ons bedrijf.
L. S. MIEDEMA
Landbouwwerktuigen-fabriek N.V.
WINSUM - FRIESLAND - TEL. 05173-241*

C. LIND & ZOON - ANNO 1826
KASSIERS EN COMMISSIONAIRS IN EFFECTEN
AMSTERDAM-C. Keizersgracht 564 Tel 221444 - 4 lijnen Tel 221448 conversie-afd. Effectenbeurs Nis 6 Tel 49328, 46640.
UTRECHT Nachtegaalstraat 50 Tel. 16057 - 18037
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN VERZEKERINGEN

C. VAN DER KOOY EN ZOON
EMMASTRAAT 143—147 — VLAARDINGEN
IMPORTEURS van gedroogde Zuidvruchten, Vruchtenconserven, Consumptiegrondnoten.
HANDELAARS in Amerikaanse tarwebloem en bakkerij-grondstoffen.

RIJNMOND

Het eerste bovengemeentelijke orgaa

NIEMAND zal kunnen volhouden, dat de in september 1958 door de toenmalige minister van binnenlandse zaken ingestelde commissie ter bestudering van de bestuursproblemen in het gebied van de Nieuwe Waterweg (ook wel genoemd de Commissie-Klaasesz, naar haar voorzitter, de Commissaris der Koningin in Zuid-Holland) niet met een origineel rapport voor de dag is gekomen. Indien minister Toxopeus de adviezen van de commissie overneemt en de aan het rapport toegevoegde proeve van een wetsontwerp op korte termijn aan de Staten-Generaal aanbiedt, in de vorm van een écht wetsontwerp dus, dan is het wel zo goed als zeker, dat het Waterweg- of Rijnmondgebied het eerste bovengemeentelijke orgaan voor agglomeraties in Nederland zal krijgen. Of dat inderdaad het geval zal zijn, hangt af van enkele omstandigheden.

De eerste is: hoe denken de vierentwintig bij het in te stellen openbaar orgaan betrokken gemeentebesturen er over? Zij hebben de gelegenheid gekregen vóór 15 mei a.s. aan Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van hun opvattingen te doen blijken. De voorlopige reacties zijn in het algemeen positief. De tweede omstandigheid, die van belang is: hoe zal de Tweede Kamer reageren wanneer zij het behoorlijk ingrijpende ontwerp van wet moet beoordelen? Veel zal afhangen van het oordeel der gemeentebesturen. Slechts mag men hopen, dat straks ook de Kamer met bekwame spoed haar mening bekendmaakt en er niet teveel tijd verloren gaat met — al of niet interessante — academische beschouwingen . . . Want de zaak is wèl urgent!

Bij de instelling van de Commissie-Klaasesz zijn — terecht — grote bezwaren geopperd tegen samenstelling en opdracht, bezwaren van goeddeels staatsrechtelijke aard. In de commissie namen n.l. zitting beleidsfiguren, i.c. leden van Gedeputeerde Staten, en hoofdambtenaren, n.l. secretarissen-generaal van drie departementen. Zij moesten niet alleen de bestuursproblemen gaan bekijken, maar ook het pro en contra van een door Rotterdam aanhangig gemaakte grenswijziging van het Botlekgebied. Die koppeling in deze commissie lokte veel kritiek uit.

Zuiver praktisch gezien was er voor de hele opzet wel wat te zeggen: het college van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland kan natuurlijk rapport en wetsontwerp van zich afschuiven — en minister Toxopeus kàn zich geheel ervan distanciëren. Maar dat zou op z'n minst wel erg vreemd zijn: zijn eigen secretaris-generaal heeft het mee helpen opstellen! En drie leden van Gedeputeerde Staten hebben, mét de Commissaris der Koningin, con amore hun handtekening onder de stukken gezet! Waarmee we maar willen zeggen, dat het advies in feite heel wat méér is dan een advies.

Eenheid

Wat nu de inhoud van het rapport betreft is ongetwijfeld 't meest in 't oog springend het — eensluidende — advies van de commissie om het Botlekgebied aan Rotterdam toe te voegen. Uitgangspunt was de overweging, dat de voortgaande expansie van het Waterweggebied tot gevolg heeft, dat dit gebied groeit naar een economische en sociale eenheid, waarvan Rotterdam de stuwende kracht en het middelpunt is. Deze stad heeft in de Botlek uitgebreide en kostbare werken tot stand gebracht, hoewel het gebied buiten haar publiekrechtelijke zeggenschap valt. Dit nu kan allerlei onplezierige verwikkelingen geven. Vandaar, dat Rotterdam toevoeging van dit gebied aan zijn territoir heeft aangevraagd, grenswijziging dus met de gemeenten Rozenburg, Spijkenisse en Geervliet.

Slagvaardig

De Commissie-Klaasesz is het eens met de opvatting, dat het Botlekgebied de natuurlijke voortzetting is van de Rotterdamse havens en dat daarom bestuurstechnisch en bestuursrechtelijk eenvormigheid noodzakelijk is: voor de te voeren havenpolitiek dient een krachtig en voortvarend bestuursapparaat te bestaan, dat een slagvaardig en beweeglijk beleid kan voeren. Regelingen op vrijwillige basis zullen op den duur niet bevredigen en evenmin kunnen resultaten worden verwacht, wanneer een samenwerking wordt tot stand gebracht op basis van een gemeenschappelijke regeling.

Gelijktijdig

Om nu echter te voorkomen, dat de toch al bescheiden invloed van Geervliet, Spijkenisse en Rozenburg op de ontwikkeling van de Botlek nog geringer zal worden, is de commissie
standster van het gelijktijdig m
annexatie tot stand brengen van
zieningen ter oplossing van de
mene bestuursproblemen, opdat
de toekomst de gemeenten in he
bied van Rijnmond mee kunnen
ken bij de ontwikkelingen. In di
dium echter, nu goeddeels buite
drie genoemde gemeenten aanle
exploitatie van de Botlekhavens
heeft voltrokken, kan de zeggen
van de drie gemeenten niet me
reëel worden beschouwd. De „k
ling" is dus ook in het rapport gel
haafd. Men kan er vrede mee he
wanneer die algemene voorzien
niet op de lange baan worden ge
ven, als gevolg waarvan ook d
slissing omtrent de grenswijz
steeds maar zou worden uitgestel

Een limiet

**Hiermee is echter niet alles g
Het is hoogstwaarschijnlijk, dat
terdam ook komt met grenswijzig
verzoeken voor de Europoortgr
en voor Midden-Rozenburg, waa
dezelfde argumenten als voor de
lek gelden. De Commissie-Klaase
meent dat een beslissing ten gunst
die verzoeken slechts aanvaardba
indien de verdere uitbreiding van
terdam wordt gelimiteerd. Vo
haar moet de grens zó worden ge
dat slechts de op Rozenburg en de
plaat geprojecteerde havens en h
en industrieterreinen, die een in
rend bestanddeel zullen vormen
het Rotterdamse havengebied, bij
terdam zullen worden gevoegd.
gaat hier dus om terreinen, die
voor de woningbouw bestemd zi
waar weinig of geen mensen w**

De annexatie

Bijzonder interessant is in dit
van haar rapport de suggestie v
commissie na te gaan, of bep
wooncomplexen op Rotterdams g
gebied, die zich min of meer t
afgerond geheel hebben ontwikk

Advies in tien punten

Als de adviezen van de Commissie-Klaassesz, die de bestuursproblemen in het gebied van de Nieuwe Waterweg heeft bestudeerd, werkelijkheid worden, dán gaat het volgende gebeuren:

1. Het Botlekgebied wordt aan het grondgebied van Rotterdam toegevoegd, evenals het gedeelte van Rozenburg, dat door het plan-Europoort wordt bestreken.
2. De dorpskern van Rozenburg met de naaste omgeving blijft een afzonderlijke gemeente en de beslissing omtrent de gemeentelijke indeling van Midden-Rozenburg wordt naar een later tijdstip verschoven.
3. Hoek van Holland en Hoogvliet worden van de gemeente Rotterdam afgesplitst en zullen afzonderlijke gemeenten worden.
4. **Gelijktijdig met de grenswijziging, die het Botlekgebied bij Rotterdam brengt, wordt een voorziening getroffen met het oog op de algemene bestuursproblemen in het Rijnmondgebied.**
5. Een openbaar lichaam, dat Rijnmond zal heten, omvattend het grondgebied van vierentwintig gemeenten, krijgt een aantal met name aangeduide bevoegdheden (vaststelling ontwerp-streekplannen, industrievestiging, woningbouw, toepassing woonruimtewet-1947, openluchtrecreatie, aanleg en verbetering van land- en waterwegen, en oeververbindingen).
6. Rijnmond kan de gemeentebesturen richtlijnen geven wat betreft de aanleg, het onderhoud, de exploitatie en het beheer van havens en de daarbij behorende haven- en industrieterreinen. Maar dit geldt niet voor de bestaande havens: die blijven in beheer bij Rotterdam. Hier kunnen slechts richtlijnen worden gegeven, wanneer het gevaar bestaat, dat het belang van het gebied in ernstige mate zal worden geschaad.
7. **Het algemeen bestuur van het openbaar lichaam bestaat uit éénentachtig leden. Vierentwintig leden worden rechtstreeks door de bevolking van het Rijnmondgebied, dat daartoe één kieskring vormt, gekozen. De overblijvende zevenentwintig worden door de vierentwintig gemeenteraden (elk één uit hun midden) aangewezen, waarbij Rotterdam vier leden mag benoemen.**
8. Het dagelijks bestuur bestaat uit zes leden: drie inwoners van Rotterdam en drie leden, die niet in Rotterdam woonachtig zijn.
9. De Kroon benoemt de voorzitter van het openbaar lichaam. Combinatie van deze functie met b.v. het burgemeesterschap van één der vierentwintig gemeenten is niet uitgesloten.
10. De kosten van Rijnmond komen in beginsel ten laste van de gemeenten naar rato van het aantal inwoners.

81 leden in

**EEN combinatie van rechtstr
verkiezingen en benoeming
de gemeenteraden: dat is de —
aantrekkelijke — oplossing, d
Commissie Klaasesz aan de hand
gedaan voor de samenstelling va
algemeen bestuur van het openb
chaam Rijnmond, dat — als de
stellen rechtskracht krijgen — v
twintig gemeenten zal omvatte
totaal zal dat bestuur eenentach
den krijgen (en dat is niet we
van wie vierenvijftig rechtstreek
kiezen en zevenentwintig te ben**

Aan die rechtstreekse verkie
hecht de commissie bijzondere w
Er bestaat daarbij minder gevaa
overheersing van plaatselijke
gen en plaatselijke tegenstell
terwijl het orgaan een vrijwel z
afspiegeling vormt van de po
verhoudingen in het gebied. Bov
zal de belangstelling van de bu
voor het openbaar lichaam w
geactiveerd. En een ander punt
de plaatselijke partij-afdelingen
kiesverenigingen verplicht zijn t
derling overleg, waardoor de
stellingen tussen de gemeenten k
worden verzacht. Ook kunnen
dit voor de kleinere partijen zek
eenvoudig) de kandidatenlijst
worden ingericht, dat een redelij
tal inwoners van andere gem
dan Rotterdam op een verki
plaats wordt gesteld.

De gemeenten

Wanneer men nu weet, dat I
dam verreweg in de meerderh
(met zijn ruim 700.000 inwoners
nog geen 300.000 in al de ande
meenten tezamen), dan ligt he
de hand, dat uitsluitend bij
streekse verkiezingen het Rotter
element in het bestuur van Rij
geheel zou gaan overheersen. D
is het zeker gewenst die ande
meenten wat meer invloed te ge

**Vandaar de suggestie alle gem
raden uit hun midden een ver
woordiger in het algemeen b
van Rijnmond te laten aanwijzen
oplossing verdient ook hierom al**

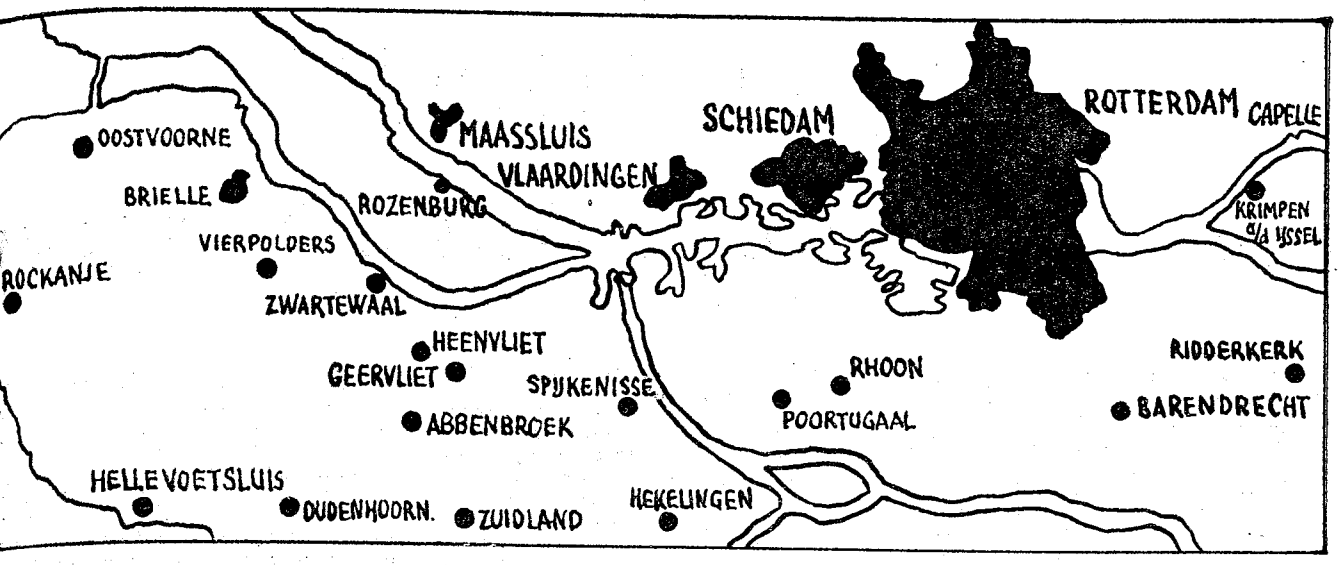

t het eigenlijke Rotterdam niet or-nisch verbonden zijn, van de Maas-d kunnen worden afgesplitst. Met ne wat betreft Hoek van Holland en ogvliet acht de commissie zo'n de-nexatie in de nabije toekomst nood-elijk. Deze gedachte is volkomen st. Burgemeester Van Walsum van tterdam blijkt zelfs op het stand-nt te staan, dat een gebied als Hoog-et vanuit Rotterdam zeer moeilijk besturen is. Momenteel is de vraag een, of Hoogvliet, dat nog volop in ouw is — en dus zeker nog niet „af-ond" — zelfstandig zijn weg zou nnen vinden. Nu bouwt Rotterdam duizenden woningen. Hoe zal het n, als Hoogvliet uit de provinciale t" moet putten? En hoe moet het t de financiële afwikkeling?

Waarborgen

oor Hoek van Holland ligt de uur iets anders. Daar zou men meer „afronding" kunnen spreken, al de kritiek van de bevolking in Den ek op „de Coolsingel", dat het on-doende de belangen van deze plaats ft behartigd, niet mals. Ook hier t de vraag: als wij alles zelf moeten n doen, krijgen wij dan ook vol-nde armslag én middelen?

De conclusie kan dus wel zijn, dat inwoners van beide plaatsen zelf-ndigheid zeker op prijs stellen, ar dan met zodanige waarborgen, zij er ook zelf wat van kunnen ken en de ontwikkeling in goede en kunnen leiden.

J. J. TEVEL.

meen bestuur

cht, omdat het toch zeker van be-g is, dat in dat bestuur de stem der neenten als zodanig wordt gehoord: zijn tenslotte de nauwst betrokke-. De Rotterdamse raad zou vier le-mogen aanwijzen. De gemeentera-mogen, als zij dat willen, ook hun rzitter, de burgemeester, kiezen.

Kroon benoemt

De Commissie-Klaasesz is voor-ndster van benoeming van de voor-er door de Kroon. Zij meent, dat goeddeels van de persoon en het eid van de voorzitter zal afhangen, het openbaar lichaam al dan niet zijn bestemming zal beantwoor-. Het zou, zo zegt de commissie, t juist zijn de Kroon op dit punt in benoemingsbeleid te beperken. Een ledige vrijheid van de Kroon schept mogelijkheid bij het doen van een ze rekening te houden met alle standigheden. Maar het is ook weer t zó, dat de commissie wettelijk wil tleggen, dat de voorzitter niet ens burgemeester van een der vier-wintig gemeenten kan zijn!

Op dit punt wijkt de commissie af de opvatting, die de professoren ns en Simons in hun proeve van tsontwerp huldigden. Zij toch stel-in hun op verzoek van Rotterdam naakte ontwerp, dat de burgemees-van Rotterdam qualitate qua voor-er van Rijnmond zou moeten zijn.

Zij zijn het

Tenslotte nog een opsomming van de rentwintig gemeenten, die bij Rijn-nd betrokken zijn: Abbenbroek, Ba-idrecht, Brielle, Capelle aan de IJs-Geervliet, Heenvliet, Hekelingen, llevoetsluis, Krimpen aan de IJssel, assluis, Oostvoorne, Oudenhoorn, ortugaal, Rhoon, Ridderkerk, Roc-nje, Rotterdam, Rozenburg, Schie-m, Spijkenisse, Vierpolders, Vlaar-gen, Zuidland en Zwartewaal. asland staat naar het oordeel van de mmissie goeddeels buiten de ontwik-ling en dient daarin, teneinde haar rarisch karakter zoveel mogelijk te nnen behouden, ook niet te worden rokken.

IK HEB EEN OUDE VRIEND ONTMOET

DE ontmoeting van een oude schoolvriend doet een mens wat. Zeker als er tussen toen en nu — zoals mij deze zomer gebeurde — 29 jaren liggen.

Natuurlijk cirkelt het gesprek gedurende de eerste minuten rondom de school, die remise, waar men samen een deel van de leeftocht voor de lange reisroute innam.

Docenten, guitenstreken, de anderen die met ons daar waren: een gedeelte wordt door gezamenlijke inspanning achterhaald (woonplaats, beroep en levensstaat incluis) een ander — aanmerkelijk — deel blijkt verdwenen te zijn als schepen in de nacht. Met weemoed vallen tenslotte de namen van hen, die het einddoel inmiddels reeds bereikten.

Wat ligt die oude remise ver weg, welk een tussenstations zijn er gepasseerd, hoe kunnen de levenslijntjes vanuit die gezamenlijke wissel, die één en dezelfde schoolbank immers betekent, toch ver uitéénlopen.

Ja, dat volle leven is toch wel uitermate gevarieerd.

Een grote verscheidenheid aan ervaringen en wederwaardigheden blijkt er verpakt te zitten in twee dozen als men na nog niet voluit 30 jaren samen hun inhoud bekijkt. Maar wat zou ik verder uitweiden: de gewaardeerde lezer kent dit soort ontmoetingen uit eigen ervaring.

Slechts één zaak moet ik er nader uitlichten. Die is er ook de oorzaak van, dat onze privé-ontmoeting in dit weekblad terecht komt.

Tijdens onze gezamenlijke rondvaart op de vijvers van ons beider leven belandden wij ook bij de politiek.

Mijn oude schoolvriend doet — naar zijn eigen getuigenis — niet aan politiek. Dat laat zich natuurlijk maar in betrekkelijke zin volhouden, want mijn vriend is in het volle bezit van zijn burgerrechten.

„De laatste keer heb ik rood gestemd" vertelde hij mij. Ik dacht, dat hij — mijn vriend had nog niet aan olijkheid ingeboet — de kleur van het bij de stemming benutte potlood op het oog had.

Maar hij hielp mij uit de droom: mijn vriend heeft zijn persoonlijk aandeel in de politieke verantwoordelijkheid voor de komende periode ter uitvoering gelegd in handen van de socialisten.

Ik hoorde er waarlijk van op. Hij is een trouw lid van één onzer kleinere kerkgenootschappen. Als ik hem maar had willen volgen, zouden we ons in een breed debat over de verbondsbeschouwing begeven hebben. Maar ik heb het al lang verleerd om van die debatten heil te verwachten.

De godsdienst kon hij heel goed van de politiek scheiden, beweerde hij. Dat zijn twee aparte zaken. Hij sprak met veel waardering over zijn dominee, maar ik heb mij de vraag gesteld, of zijn pastor niet aan het euvel van de middeleeuwen mank gaat: het oog zo door de eeuwigheid in beslag genomen, dat de kosmische, de hemel en aarde omspannende betekenis van Christus' verlossingswerk in de schaduw treedt.

Zijn dominee brengt de politiek niet op de kansel en mijn vriend rekent het hem als verdienste aan. Voorzoveel het de engere partijpolitiek betreft: accoord. Maar heeft zijn dominee mijn vriend dan nooit voorgehouden, dat alle waarheid over God tevens een houding in het sociale en in het politieke omvat; dat elk religieus dogma ethische consequenties met zich meedraagt?

Mijn vriend ziet geen band tussen zijn levensbeschouwing en zijn politieke keuze. Nooit nog is hem op het geweten gebonden, dat sociale en politieke beginselen maar niet een los supplementje achter het Evangelie zijn, doch dat ze voor de christen in het verlengde van dat Evangelie moeten liggen.

Ik heb mijn vriend op de man af gevraagd: wat zou je overleden vader er van gezegd hebben? Zijn vader was, wat men noemt een steunpilaar in Kerk, Staat en Maatschappij. Hij heeft er de zilveren ere-medaille in de orde van Oranje-Nassau voor gekregen. En iedereen was het er van harte mee eens: die onderscheiding was verdiend.

Aan de hand van ons gesprek vrees ik, dat de vader van mijn vriend een soort dubbelleven geleid heeft. 's Avonds op de vergaderingen een zuil, waaromheen zich vele tere planten konden slingeren. Maar thuis heeft hij vergeten zijn vijf zonen en twee dochters in te prenten, dat zij voor al hun arbeid en activiteiten hun marsorders slechts op één punt moesten halen.

Zodoende ligt er, voor mijn besef althans, een waas van tragiek over het inmiddels reeds lang afgesloten leven van zijn vader: zelf opgekomen voor Gods eer op alle levensterrein, zich tot het laatste en uiterste gegeven voor allerlei moeizame karweitjes, en het is hem — en dus ook ons — als zandkorrels tussen de vingers weggelopen.

Vlak achter hem in de lijn des bloeds staat een man — zijn zoon — die rood stemt, niet omdat idealisme of een bepaalde maatschappijbeschouwing hem daartoe dreef, maar omdat de staatkunde een provincie apart in zijn leven is.

Mijn vriend woont in een nieuwe wijk van een zich stormachtig uitbreidende stad. Daar is hij om zo te zeggen ondergedoken..... Hij doet niet aan politiek, zoals ik reeds opmerkte, en het vuur is hem in dat opzicht ook nooit na aan de schenen gelegd. Van een kiesvereniging (zijn vader was 30 jaar secretaris) nooit iets gemerkt.

Een christelijk dagblad leest hij niet. Ach neen, waarom ook, dat is immers al weer een andere autonome provincie. Naar radiotoespraken luistert hij niet (hij is wel lid van de N.C.R.V.) en de verkiezingslectuur gaat van de brievenbus langs de kortste weg naar de prullebak. „Eén pot nat" was zijn commentaar en ik kan daarvan wat meevoelen, als je de staatkunde eenzaam en verlaten op haar eigen benen laat staan.

Zijn politieke voorlichting heeft mijn vriend ontvangen van rode collega's op het bedrijf, waar hij een goede betrekking heeft. Die hebben hem dus wel gevonden en van hun ideaal getuigd. Dat ze bij mijn vriend, die weliswaar tot de „fijnen" behoort, maar die de politiek apart in een zakelijk vakje heeft staan, niet naar de diepte behoeften af te dalen, hebben die collega's goed aangevoeld.

Ze hebben zich in zijn geval kennelijk beperkt tot het bestrijden van een dode leeuw — Colijn — en hem verder de overtuiging ingetrechterd, dat die a.r. in materieel opzicht geen enkel perspectief biedt.

Dat was voldoende. Een rode punt voor de naam van nummer 1 van lijst 1. Mijn schoolmakker bestuurde het potlood!

Niemand heeft ooit mijn vriend, en hij marcheert tussen de kilometerpalen 40 en 50, het a.b.c. van de christelijke politiek bijgebracht.

Vergist u zich overigens niet.

Mijn vriend is in geen geval een onverschillig en oppervlakkig man. Hij gaat elke zondag met vreugde naar het huis des Heren. Maar dat Zijn heerschappij geen grenzen kent, dat stond mijn vriend niet concreet voor ogen.

Misschien mag ik hem deze late vriendendienst bewijzen, we hebben elkanders adres genoteerd.

M. W. SCHAKEL.

ALGIERS

• *Vervolg van pagina 4*

worden, hem in de zuiver politieke sfeer uit te vechten. Dat is de bedoeling van generaal De Gaulle. Dat willen klaarblijkelijk ook de mohammedaanse nationalisten. Het moeilijkst is voorlopig, een weg te vinden, die beide groepen gezamenlijk willen bewandelen en de bevolking van Algerije de vrije keus zal laten als zij bij de driesprong is aangekomen, die aan het einde van die weg heeft geprojecteerd. d.B.

Vertrouwensadressen voor eigen kring in Drente

Buining N.V.
U zocht een **mantel** of **japon**
Maar weet niet waar vandaan?
Welaan dat is niet moeilijk toch
U moet naar BUINING gaan.
Assen **Hoogeveen**

RADIO ELEKTRA
Gas en Waterleiding Sanitair en Loodgieterswerken
HOOFDSTRAAT 220 HOOGEVEEN
Beleefd aanbevelend, **Fa. D. LION en Zn.**

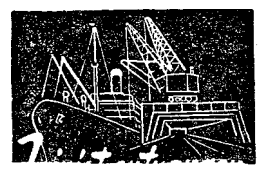

EMIGRATIE
Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.
Tel. 2841 (K 5280)
JAN DE BOER N.V. HOOGEVEEN

Meubileer-inrichting Zandbergen
MEPPEL — HOOGEVEEN — OMMEN
ODERNE WONINGINRICHTING

Voor **EXCLUSIEVE** en **SPECIAAL** voor uw
Dames- en Herenconfectie Bontwerk
(een vertrouwenszaak)
BERTRAM MARKTSTRAAT ASSEN

FA. K. HARTMAN EN ZOON
TELEFOON 2130 — HOOGEVEEN
Transportbedrijf
Autodienst Hoogeveen - Groningen
Brandstoffenhandel

DIJKSTRA'S Incassobureau
ORANJESTRAAT 4 - ASSEN - TELEFOON 4009
Huur-, pacht- en rechtszaken - Incasso's

Bouwbedrijf VAN ESS
UITVOERING VAN ALLE VOORKOMENDE BOUWWERKEN
Emmen
KAPELSTRAAT 20
TELEFOON 671

Lantinga & Stekelenburg
Elektrotechnisch Bureau
Zeer grote sortering in alle elektrotechnische artikelen.
NOORDERSTRAAT 15 — TELEFOON 1061 — EMMEN.

Woninginrichting H. SCHIPPERS
EMMEN **Wilhelminastr. 23 Telefoon 1292**
SPECIALE BEDDENAFDELING

Machinefabriek „Boro"
RODEN — TEL 9108, NA 18 UUR 9102
Landbouwwerktuigen - Staalconstructies
KAPSPANTEN VOOR FABRIEKSHALLEN, LOODSEN, GARAGES, LANDBOUWSCHUREN e.d.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

NV JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE
Veerdam 29 — Telefoon 01830-3123-1123
PAPENDRECHT

FA. C. VERMEER EN ZOON'S
FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
Telefoon K 1894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel
Ronde en ovale tafelranden
Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen, regels, stijlen, enz.

Bouwbedrijf Jac. van der Niet
Nieuwbouw en onderhoudswerken
Oranjeweg 6
Tel. 01719-2748
NOORDWIJK AAN ZEE

Sallandse Beton Industrie
DEVENTER
(Eig. TH. D. WILDEBOER)
MASSA-FABRICAGE BETONARTIKELEN
Telefoon 3865 Privé 4628

FA. B. MEILINK
Eig. F. BRAAM
HOUTZAGERIJ — HOUTHANDEL
EN KISTENFABRIEK
HOFSTRAAT 10 - BORCULO - Telefoon 05457: 561

Aannemersbedrijf
M. DE OUDE & K. T. DE JONGE
Karnemelksvaart 2 — Telefoon 01110: 2394-2040
ZIERIKZEE

Fa. T. Heidinga & Zoon
LEEUWARDEN
AANNEMERS VAN
BOUW- EN BETONWERKEN
Joh. Willem Frisostraat 19 — Telefoon 24422

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam, Tel. 798604-53257

Aannemersbedrijf
F. OOSTERHOF
LANGEWEG 19 — TELEFOON 05946-2005
GROOTEGAST

ROOS
N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF V.H. N. ROOS
ROTTERDAM
Burgemeester Hazenberglaan 403
Telefoon 179520

BETONINDUSTRIE H. ROHAAN
CEMENTWAREN
Rijssenseweg 42 - Tel. 05478-233 - Enter

Serres- en warenhuizenbouw
N.V. AANNEMERSBEDRIJF
BOERS EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE - Tel. 01748-2745 en 2746
Postbus 30 Na 18 uur 2604

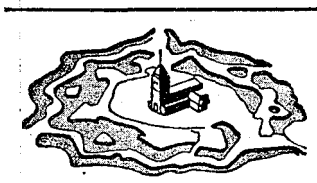

Aannemingsbedrijf
Harm Fokkens
Naarden N.V.

Kakes' Bouwbedrijf
Bouwers waarop gebouwd kan worden...
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

ONZE LAATSTE GRENS

door
G. Gruppelaar

DAT het blanke ras er, sedert Columbus, in geslaagd is heel de wereld bijkans, aan zijn heerschappij te onderwerpen, kunnen we onbesproken laten.

Waar wij nu mee te maken hebben is, dat nú de gekleurde volken bezig zijn de blanken naar huis terug te sturen. En niet zó, dat we in 1960 het eerste begin daarvan beleven — integendeel, in dit jaar beleven we zo iets als de laatste fase.

Uit Azië zijn de Europeanen reeds verdreven (enkele uitzonderingen daargelaten) en het lijstje van landen, dat enige weken geleden in „Nederlandse Gedachten" stond afgedrukt, toont wel aan, dat dit zelfde proces in Afrika een stormachtig verloop heeft.

Toch redeneren we een beetje oppervlakkig — als we zeggen „de "blanken" zijn uit Azië verdreven". We moeten zeggen „de West-Europeanen"! Want een enkele blik op de kaart leert reeds, dat Rusland nog een enorm gebied van Azië direct beheerst en een ieder die niet helemaal een vreemdeling is in het politieke Jeruzalem, weet, dat de **werkelijke** invloed van de Sovjet Unie in dit deel van de wereld véél groter is, dan uit een staatkundige kaart van Azië blijkt.

Het reusachtige Chinese rijk volbrengt een geforceerde opmars onder het rode vaandel en de vriendschappelijke gevoelens van vele andere volken in het Midden- en Verre Oosten voor de Sovjet-Unie zijn bekend.

En nu richt het Kremlin zijn blik op Afrika. Niet sedert 1 januari 1960 — neen eigenlijk al sedert het laatste schot in de 2e wereldoorlog is gevallen.

Terwijl men in het „Westen" meende dat Afrika nog in geen jaren een „probleem" zou worden, gingen de Russen aan het werk. En zie — vandaag is heel Afrika een exploderende massa gist. Nu gaat het veel te ver om te zeggen, dat dit allemaal zover gekomen is, dank zij het wroeten van de Sovjetagenten. De eigenlijke oorzaak moge zelfs èlders liggen — we zullen goed doen de invloed van Moskou niet te onderschatten.

Mr. P. J. Idenburg schrijft: „Overal waar ik tijdens mijn laatste Afrikaanse reis de radio aanzette, kreeg ik de uitzendingen van radio Moskou even duidelijk als de plaatselijke zenders, zodat men er aan twijfelde of de emissies wel rechtstreeks uit Rusland kwamen.

Aan een aantal leidende persoonlijkheden uit het staatkundige leven heb ik in verschillende landen van West-Afrika gevraagd of zij zelve en anderen veel naar deze uitzendingen luisterden. Het antwoord was, dat, terwijl aan de uitzendingen uit Egypte nauwelijks aandacht werd besteed, de meesten bekenden vrij regelmatig naar Moskou te luisteren, en wel, naar zij zeiden, omdat men door die zender de waarheid kon vernemen." (spat. van mij)

We hoeven niet aan de uitspraak van Nixon te twijfelen, dat de Sovjet Unie nú evenveel belang stelt in Afrika als 25 jaar geleden in China.

Zal zij dit keer evengoed slagen als toén?

Laten wij begrijpen, dat het voor ons — West-Europeanen — wat betreft „de slag om Afrika" thans gaat om onze laatste grens. Nóg is het zo dat op Pan-Afrikaanse conferenties nog nimmer een openlijke keuze vóór het Sovjet blok is gedaan. Maar éven zeker is het dat de stemming daar fel anti-Westers was.

Een storm, die sedertdien niet luwde — in tegendeel die, gezien de gebeurtenissen in Belgisch Congo, eerder aangroeide tot een orkaan!

Het lijdt geen twijfel, dat de Afrikaners prijs stellen op onze techniek, onze levenswijze en levensstandaard — maar als wij dit uitdagende werelddeel, dat voor heel de Westerse wereld van vitaal belang is, niet mèèr te bieden hebben dan deze dingen, dan zullen we het verliezen, zoals we Azië grotendeels verloren hebben.

Afrika, dat zo groot is als de Verenigde Staten, China, India en West-Europa samen, doch waar „slechts" 200 miljoen mensen wonen, is een belangrijk arsenaal van grondstoffen en de bodem is tot nu toe nauwelijks beroerd. Het brengt ongeveer 98 % van de diamanten der wereld voort, 55 % van haar goud, 22 % van haar koper en grote hoeveelheden van strategische delfstoffen. Afrika levert ongeveer twee-derde van 's werelds cacao, drievijfde van de palmolie en heeft een geweldige reserve aan waterkracht.

Het hoeft geen betoog dat het verloren gaan van dit werelddeel voor het Westen de ondergang van het Westen betekent.

Want, als wij niet meer de beschikking hebben over deze geweldige rijkdommen, kunnen wij ons tegenover de Sovjet-Unie eenvoudig niet meer staande houden.

Men versta mij goed — ik bedoel in geen geval, dat ons al deze dingen moeten toevloeien ten koste van de Afrikaners, waarvan velen nauwelijks voedsel genoeg hebben om van te leven.

Ik meen wel dat, als uit het nu aan de gang zijnde proces geen Afrika te voorschijn komt, dat zich innerlijk met het Westen verbonden voelt, en daarom vrijwillig met ons in relatie treedt, de dagen van de „vrije wereld" geteld zijn.

De grote vraag is dus, zal dit Afrika ontstaan? Voorlopig lijkt het er nog niet veel op. Het zou ook eigenlijk een wonder zijn als het wel zo was.

Vele Afrikaanse leiders verwijten ons, dat wij ze, geestelijk gesproken, **stenen voor brood** hebben geboden.

Hebben zij gelijk?

Doordat de Europeanen Afrika zijn binnengedrongen, zijn er grote steden ontstaan. In en nabij deze steden verrezen fabrieken. Zo ontstond de trek vanuit het „oerwoud" naar „de stad". Op deze wijze hebben ongeveer 40 miljoen Afrikanen hun stammen verlaten, op zoek naar een nieuwe levenswijze.

De problemen, door deze massale ontworteling veroorzaakt, zijn enorm. Zolang de Afrikanen in hun stamverband bleven leven, waren ze „geborgen". Toen echter voor veertig miljoen van deze mensen het stamleven ineenstortte, kwamen ze onbeschermd te staan.

Want: de stedelijke maatschappij van de blanken bood ze weinig meer dan een loon van enkele stuivers per dag en een kot van benzineblikken in de „voorstad"! Overal stootte hij op de „kleurslagboom"!

Overal? John Gunther vermeldt in zijn boek „Inside Afrika" „In Brazzaville (in **Frans** Afrika dus) zat tegenover ons aan de lunch — in wat kennelijk een luxe inrichting was — een goed gekleede jonge neger. Die avond zagen wij een mooi Afrikaans meisje met twee blanke metgezellen dineren. Overal was de kleurslagboom (of liever het ontbreken daarvan) het eerste dat zich aan ons opdrong".

En inderdaad, de Fransen zijn de enige kolonisatoren in Afrika, die er naar streven hún territoir tot een deel van Frankrijk te maken. Zij voelen zich in deze de erfgenaam der Romeinen. Is de Franse cultuur niet de verhevenste in heel de wereld? Moet iedere Afrikaan het niet heerlijk vinden dat hij de kans krijgt Fransman te worden?

Mitsdien zijn alle Franse Afrikanen burgers van Frankrijk zelf met alle burgerrechten. Bijna 10% van de leden van het Franse parlement komt dan ook uit Afrika!

Vele Afrikanen studeren dan ook in Parijs aan de Sorbonne en worden door hun blanke collega's als volkomen gelijkwaardig behandeld.

Het aantal „zwarte" studenten is in Frankrijk dan ook vele malen groter dan in welk ander land ook (de Verenigde Staten natuurlijk uitgezonderd)

Maar — nu doet zich het, oppervlakkig bezien, eigenaardige feit voor dat zéér vele van deze studenten, als ze afgestudeerd zijn, en in het land van hun herkomst terug keren, zich tóch anti-Westers gedragen.

Zij zijn die leiders, die vertelden dat radio Moskou de waarheid zegt.

De westerse wetenschap wordt zéér vaak een middel waarmee men zich tegen het Westen keert.

Dit proces heeft zich eerst in Azië voltrokken. Wij, Nederlanders, weten daarvan, wat betreft Indonesië, van mee te praten!

Nú doet eenzelfde verschijnsel zich in Afrika voor. Is het dan niet gewettigd om te zeggen dat zélfs de cultuur associatie niet kàn leiden tot verzoening der tegenstellingen en — geheel afgezien van de Sovjetpropaganda, **moet** leiden tot een bittere strijd?

De ouders van de universitair gevormde Afrikaan wonen nog in een oude vuil druipende keet. Hun leven wordt elke dag beïnvloed door magisch-religieuze elementen: het optreden van profeten, het verwachten van de heilstaat. In dat alles kan de westers opgeleide Afrikaan zich niet meer vinden. Het geloof in zijn goden heeft hij verloren.

Doordat hij met onze cultuur intensief in aanraking kwam moest hij leren denken volgens de regelen van de „Westerse" logica. Uiterlijk dééd hij dat — innerlijk **niet.** Senghor drukte het op het Pan-Afrikaanse congres van 1956 aldus uit: „de Afrikaan heeft een afschuw van de rechte lijn, twee en twee zijn niet vier, maar vijf".

Voor de Afrikaan beslist de religie over de cultuur. Maar aan de Europese universiteiten en óók op de scholen in Afrika zelf, meent men die twee afzonderlijk te kunnen zetten. Natúúrlijk maakt men óók bij ons in Europa op deze wijze onze cultuur los van het verleden — maar hier werkt dan nog altijd de christelijke traditie.

En tenslotte zijn er hier ook nog altijd, die nog niet van de wortel van het christendom afvielen.

In Afrika bestaat zèlfs deze christelijke traditie niet. Dientengevolge mist de Afrikaan, die gestudeerd heeft de band met traditie en publieke opinie, die hem bond aan zijn eigen cultuur.

En wij ,Europeanen, waren het die door ons ontkerstend onderwijs, die band voor hen verbraken.

Inplaats van het christelijk „brood" brachten wij hen het democratische „steen".

En dat betekent, vanzelfsprekend, **een volkomen mislukking.** Want, het stelsel waarbij de meerderheid uitmaakt wat er gebeuren moet, is de Afrikaan vreemd.

Een der ontwikkelde „negers" drukte het aldus uit: „Wij spreken zolang met elkaar, tot wij het eens zijn". Als we daar de tijd niet voor hebben, vragen wij iemand, wie wij gezag toekennen, ons te vertellen hoe het moet".

Zo is het dan ook te verstaan, dat geen der landen in Afrika, die inmiddels hun onafhankelijkheid reeds hebben verkregen in onze ogen werkelijk democratisch is.

Overal is het „de leider" die regeert.

Maar zo valt het eveneens niet moeilijk te begrijpen, dat de Afrikaan, als hij geplaatst wordt voor de keus tussen ons en de Sovjet-Unie, hij niet vanzelfsprekend voor het Westen kiest.

Dat Rusland geen democratie is, volgens ónze opvatting, schrikt hen helemaal niet af. Dat de Sovjet Unie tenslotte leeft uit een heilsverwachting, trekt hem aan. En laten wij nu vooral niet vergeten, dat niet alle Afrikanen die studeren, hun opleiding genieten in het Westen.

Jonge, veelbelovende studenten, verkregen veelvuldig studiebeurzen voor een verblijf in Rusland of

• *Vervolg van pag. 8*

Oost-Duitsland en Polen. Alleen voor 1959 wordt dit aantal op 200 geschat!

Als dan reeds de in het Westen opgeleide Afrikanen ons de rug toe keren, wat moeten zij dan wel doen, die in het Oosten werden gevormd.

Voorspellingen te doen — is altijd gevaarlijk. Willen we de toestand echter zeer voorzichtig beoordelen, dan moeten we zeggen, dat de kansen, onze laatste grens te behouden, niet onverdeeld gunstig zijn.

En dat door onze eigen schuld.

Want — van de 200.000.000 Afrikanen hebben wij slechts een 20.000.000 met het christendom in aanraking gebracht!

En de enkele duizenden, die wij in de gelegenheid stelden, aan onze universiteiten te studeren, brachten wij in aanraking met een geseculariseerde wetenschap, waardoor zij als ontwortelden terugkeerden naar hun wereld.

Hier wreekt zich het droeve feit — dat christelijk Europa zijn roeping verzaakte.

Maar..... misschix hebben we nog een kans. God geve het!

G. GRUPPELAAR

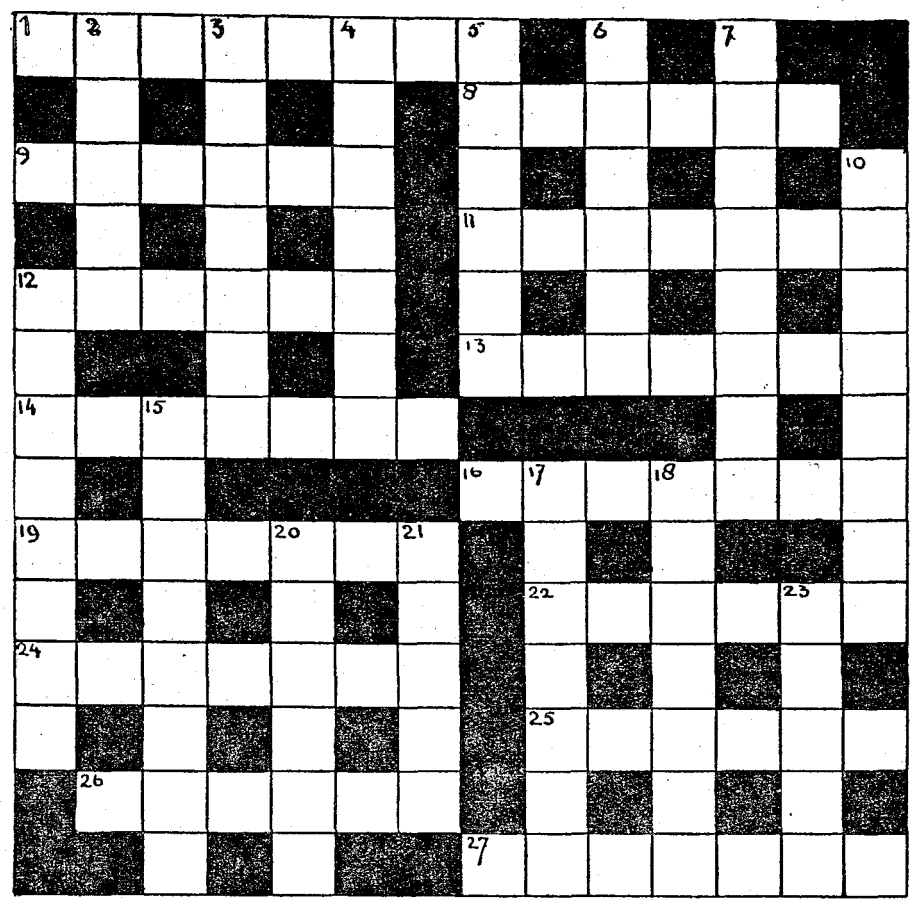

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. Roeiwerktuig van een vis? Nee een goede operatie hieraan maakt u geschikt voor een spraakwaterval; 8. bebouwing, waar u 's winters de koeien vindt; 9. woeste taal? 11. landbouwwerktuigen zijn, als ze door een academicus worden gehanteerd, geschikt om te vissen; 12. klein lolletje; 13. overschot, dat meer dan de rest is, maar overschot blijft; 14. voor een consciëntie schijnt kennis nodig te zijn; 16. als er geen geld is, kun je deze Europeaan ook niet krijgen; 19. dierlijk voedsel dat uit mensenmonden komt; 22. deze vogels maakt men uit één boom; 24. bijzonder prijzen is onprettig; 25. mondeling contact; 26. als u 't werk zo aflevert, is uw patroon tevreden, krijgt u dit, dan kunt u vertrekken; 27. verdwijnt de boer van de akker, dan wordt hij wakker.

Verticaal: 2. des zomers staat deze politieman in 't land; 3. zo te horen draagt iedere vis een aantal van deze kleine onderscheidingen met zich mee; 4. in plaats van binnen de stad (2,5); 5. aarde, waarin het gewas best groeit; schiet er echter één aar uit op, dan is 't een prutser; 6. bloemen die men krijgt als men een uitblinker in verbrandingsresten stopt; 7. men zou zo denken dat deze schurk een koning overtroeft; 10. gekwabbel dat men krijgt als men een letter nogeens oververft; 12. mannelijke vogels kunnen roeien....; 15. maar deze roofvogel is nieuwsgierig; 17. opnieuw trek krijgen brengt afschuw mee; 18. niet helemaal (3.4); 20. deze borrel schijnt doof te maken; 21. grondslag van prijzen; 23. een stuk van 18 vert. is hoogstaand.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. spitten; 3. manziek; 7. hoogvlieger; 9. gezant; 11. knevel; 12. dra; 13. slopen; 14. asters; 18. eel; 19. kappen; 21. klacht; 23. etherpiraat; 24. loodsen; 25. messing.

Verticaal: 1. slinger; 2 toorn; 4. negen; 5. knollen; 6. alsmede; 7. hazeslaapje; 8. rivierrecht; 10. torpen; 11. kapstok; 15. bakzeil; 16. Klompé; 17. rotting; 20. echo's; 22. laars.

Verplaatsbare houten gebouwen

Directie- en schaftketen
Noodwoningen, -scholen en -kerken
Directie- en schaftwagens
etc

HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD

Tel. Hardinxveld-Giessendam 2141

FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

TOESLAGSTOFFEN
voor lichtbeton
GRONDSTOFFEN
voor de steen- en keramische industrie
WEGENBOUWMATERIALEN
G. Vogler & Co C.V.
Mauritsweg 49 — Rotterdam
Telefoon K 1800-137878

Firma JAN DE MIK
HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

AMSTERDAM

GEBR. VAN ALTENA
Smeed- en constructiewerk
Stalen ramen en deuren
G. VAN LEDENBERCHSTRAAT 114 - TEL. 82298

De Christelijke Vakbeweging
streeft naar maatschappelijke verhoudingen, die in overeenstemming zijn met de beginselen van gerechtigheid en naastenliefde, geopenbaard in Gods Woord.
DAAROM, ALLE CHRISTEN-WERKNEMERS IN WELKE FUNCTIE OOK, LID VAN C.N.V.
Wendt u voor inlichtingen tot de plaatselijke centrale, de Amsterdamse Christelijke Besturenbond, Marnixstraat 399, telefoon 32473, Amsterdam-C.

FA. S. DOGGER HZN.
SCHINKELKADE 14 TELEFOON 722516
Alle soorten
Antraciet Industrie IV en V
voor huisbrand
BRECHCOKES EN OLIE voor centrale verwarming

G. W. GRUPPEN
Aannemersbedrijf
Spaarndammerdijk 388 - Tel. 80553 - Amsterdam

PROT.-CHR. COöP. BEGRAFENISVERENIGING U.A.
Betere verzorging van begrafenissen
Vondelstraat 101 - Telefoon 82477 - Amsterdam
Is u nog geen lid? Vraagt dan inlichtingen aan de P.C.B. en laat u als lid inschrijven.

KENNEMERLAND

Bureau voor Elektriciteitswerken
G. VISSER EN ZOON
BREESTRAAT 128 - TEL. 3012-5219-5672 (K 2510) 8021 (K 2550)
Gevestigd sinds 1919 - Beverwijk

KLAVER'S BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
AB DE JONG
Kennemerlaan 59 - Tel. 02550-5326 - IJmuiden

GELDERLAND

De spaarbank voor Ede anno 1872
Lid v. d. Ned. Spaarbankbond.
Reeds sedert 1872 de vertrouwensinstelling van duizenden spaarders.
RENTEVERGOEDING 3,25% OVER ALLE BEDRAGEN
Hoofdkantoor: Telefoonweg 110-112, EDE.
Tel. 8433 — Giro 821000.
Kantoren te Bennekom, Ederveen en Lunteren.

Radio K. B. WEIMAR Televisie
LANDELIJK ERKEND INSTALLATEUR
ELEKTRISCHE APPARATEN — VERLICHTING
Maandereind 19 - EDE - Telefoon 8373

HAARDEN EN KACHELS
voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.
Fa. Wed. T. Viets
Bergstraat 38 - Tel. 2765 (K 3370) - Wageningen

UTRECHT

BOEK- COURANT- HANDELSDRUKKERIJ
drukkerij LIBERTAS
DRIFT 13 — UTRECHT
wil U *gaarne van advies* dienen

ZEIST

UW INTERIEUR
SMAAKVOL EN
GEZELLIG INGERICHT
EN TOCH NIET DUUR!
Firma W. van Tellingen
SLOTLAAN 135-137 — ZEIST — TELEFOON 2486

HILVERSUM

JAN VAN DEN BRUL
☆ HEREN- EN JONGENSKLEDING
☆ SPORT- EN REGENKLEDING
☆ BETERE BEDRIJFSKLEDING
HILVERSUM - GROEST 60 - TELEFOON 2614

Cinderella
Het modehuis met de ruime keuze, ook in grote maten en voor oudere dames!
✳ Elegant, prettige pasvorm, voordelig!
HAVENSTRAAT 53 - HILVERSUM - TELEF. 2151

Koopt bij onze adverteerders

gehoord gezien gelezen

• Lik op stuk!

De heer Bernard Verhoeven („De Knipperbol") is een veelbeluisterd spreker voor de K.R.O. Terecht — daarvan moge onderstaande toespraak de lezer overtuigen:

„De politieke structuur, ik bedoel het geestelijke beeld van de tijd is voor de P.v.d.A. niet zo gunstig, vandaar een zeker ideologische crisis.

Met de politieke conjunctuur, de politiek van alledag en op kort zicht, staat het ongetwijfeld anders, hier liggen profijtelijke kansen voor de P.v.d.A. En wat doet men dan? Men reageert de interne moeilijkheden af op externe spanningen, zoals een regime-in-nood, denk aan Soekarno dat pleegt te doen. Men kiest zee met een schip dat over motoren én zeilen beschikt — weliswaar is er een defect aan de motoren — en dat weet men wel — maar de zeilen vangen wind..... zolang er wind is. Pluk dus de dag! Maar men moet zich haasten en elk buitenkansje koortsachtig uitbuiten. Een dergelijke politiek van op-zien-komen-spelen vraagt een bevelvoering en een mankracht, geladen van emotionaliteit, vraagt een gespierd loopgraven-jargon, vraagt geen scrupules op het stuk van demagogie en vooral tempo, tempo! En inderdaad, men ijlt plichtsgetrouw zijn benen voorbij. De wilde chauffeursstaking was nog aan het smeulen toen de vonken al waren overgespat naar het zeer brandbare kader van de partij, dat het vuur weer doorgaf naar de fakkeldragers, die het ambtshalve natuurlijk best konden gebruiken.

Herinnert u het zich nog? Het vorig jaar begonnen de fakkeldragers een lichtstoet om dr. Drees' politiek ten grave te dragen, dit jaar maken zij zich op om stoetsgewijze prof. De Quay de laatste eer te bewijzen. Er gaat een mooie traditie in de dodencultus ontstaan. In de nota van de P.v.d.A. die tot de fakkeldragersclubs werd gericht om de diepste roerselen van de oppositie-taktiek op te rakelen, wordt althans mijn taalschat met een mij onbekende zegswijze verrijkt.

Er zijn partijgenoten — zo zegt de nota — die de oppositie van de P.v.d.A. te gematigd vinden, die scherper taal, een sterker afwijzen van de regeringsvoorstellen verlangen, kortom dat de partij meer lik op stuk geeft. En dat is inderdaad wat we van de P.v.d.A. rechtmatig mogen verwachten en wat in het algemeen veel meer gebeuren moet: meer lik op stuk geven. Ik weet wel niet precies wat de uitdrukking betekent, maar ik voel de bedoeling en er gaat een hartverwarmende klank van uit. Ik hoor erin: Laat je niet verlinken, geef 'm van jetje, zet 'm op, geef 'm van katoen, maar ik vind dat lik-op-stuk nóg meer beeldend. Ik hoor mr. Burger al in de kring van zijn vertrouwde parlementariërs, met de televisieschmink van de publiciteit nog op het gezicht, opgewonden mompelen: „Jongens komt d'r eens bij. Zullen we De Quay verdorie 'ns effe lik op stuk geven"?

Ik sprak straks over een nieuwe, gave traditie van de fakkeldragers — ook in de gedragswijze van onze oppositie tekent zich een mooie ritus af.

Prof. Oud, de voormalige oppositieleider, had de gewoonte dr. Drees van de bouwvalligheid en de lijkenlucht van zijn Kabinet voortdurend te overtuigen. „Kerel", zei hij herhaaldelijk als een soort omgekeerde Coué, die er immers zijn specialiteit van maakte zijn patiënten hun ziekten àf te praten, „Kerel, Drees, wat zie je er belabberd uit. Jij zult het ook wel niet lang meer maken". En dan was dr. Drees nog een toonbeeld van robuuste mankracht. Nu staat daar prof. De Quay, die in vergelijking daarmee bepaald schraaltjes kan worden genoemd. En nu is het steevast mr. Burger, die in de vroegere witte jas van prof. Oud een luchtje van chloroform en een doodsbericht — voor de patiënt meebrengt, terwijl daarbuiten de fakkeldragers pieus de a.s. dodenwacht hebben betrokken".

DE GOK IN DE SPORTNOTA

OMSTREEKS zestig maanden heeft het departement van onderwijs, kunsten en wetenschappen (plus ingeschakelde instanties zoals het Centraal Bureau voor de Statistiek) nodig gehad om de lang verbeide sportnota tot stand te brengen — en men kan het oordeel van de pers er over samenvatten in deze paar woorden: „Zoveel hoofden, zoveel zinnen!" Alles bij elkaar een bewijs dat het geen gemakkelijke opgave is geweest.

„Nota betreffende de lichamelijke vorming en de sport" heet het lijvige werkstuk officieel en men kan met enig vermaak constateren dat daar het meningsverschil al begint. De Rotterdammer acht die behandeling van lichamelijke vorming en sport in één nota „juist omdat deze twee grotendeels van elkaar afhankelijk zijn". Precies het tegenovergestelde beweert Het Vaderland: „Het lijkt ons niet ondienstig erop te wijzen dat sport en lichamelijke vorming, dit laatste in de zin van schoolonderricht, twee geheel verschillende zaken zijn, omdat men er geheel andere doeleinden mee nastreeft..."

Goed, dit is maar een kleinigheid — Het Vaderland wil er dan ook wel overheen stappen, dat de regering het anders gedaan heeft. Het blad ziet heel wat dreigender spoken op de weg: stelt u zich eens voor dat een stijle anti-revolutionair minister van onderwijs zou worden! Hoe erg dat wel zou zijn kunt ge lezen in het hier volgende:

„Hoe staat het met de relatie tussen de centrale overheid en de sport?" — zo vraagt deze Haagse scribent zich af. En hij vervolgt:

Hier moeten we erg voorzichtig zijn. Want de overheid is een conglomeraat van wereld- en levensbeschouwingen, katholieke en protestants-christelijke, waarin te onderscheiden vrijzinnig en orthodox, liberaal, socialistisch en wat niet al. Op het ogenblik is er een katholieke minister van onderwijs over enkele jaren misschien een orthodoxe, stijle antirevolutionair die bijv. onoverkomelijke bezwaren tegen de sportbeoefening op zondag heeft en verder misschien nog allerlei ethische bezwaren die voortvloeien uit zijn godsdienstige maatschappijbeschouwing. Hoewel de sport veel met algemeen belang te maken heeft, moet het toch ook worden betwijfeld of het nu een taak is van de centrale overheid zich diepgaand met de sportbeoefening bezig te houden. We menen dan ook te mogen vaststellen, dat over het algemeen de relatie tussen overheid en sport veel minder omvangrijk dient te zijn dan de relatie tussen overheid en lichamelijke vorming.

Het is levensgevaarlijk voor de sport zich te sterk te binden aan de centrale overheid vanwege de principiële benadering van de vraagstukken door de met overheidsgezag beklede personen, terwijl bovendien de overheid de sport zoveel mogelijk aan het particuliere initiatief moet overlaten.

Op zichzelf kunnen we het dan ook niet anders dan verheugdend achten, dat minister en staatssecretarissen zo weinig concrete maatregelen in het vooruitzicht stellen. We vinden dat een voorbeeld van een wijze zelfbeperking, passend in het kader van een regering die niet dan in uiterste noodzaak nieuwe taken zal aanvatten.

Koek en ei

Hoe vermakelijk is het na het (liberale) Vaderland het (toch zeker niet minder liberale!) Algemeen Handelsblad te citeren. Deze Amsterdamse schrijver ziet toch blijkbaar de relatie tussen sport en overheid heel anders. Hij schrijft tenminste:

De nota is bedoeld als een basis voor overleg met de NSF en een basis voor plaatselijke bestudering van de problemen. Maar wat valt er nog te overleggen op deze basis? Geen woord van zelfkritiek in de gehele nota. Op al die vele bladzijden geen enkele regel over de jeugd, die vergeefs aanklopt bij de sportclubs, omdat die clubs een ledenstop hebben door een tekort aan speelruimte.

Een subsidie van 500.000 gulden aan de sportbonden met 1.3 miljoen leden. Een subsidie van 100.000 gulden per jaar aan het N.O.C. En dat is het dan. Daarmede moet de sportwereld maar tevreden zijn. Meer heeft zij niet nodig, want Nederland staat derde en bovenaan behoeft nu ook weer niet.

De regering beperkt zich verder tot „bevorderen." Voor het overige moeten de gemeentebesturen zorgen en het particulier initiatief, dat het tot nu toe zo prachtig heeft gedaan. Geen actieve steun voor de wedstrijdsport. Niemand zal in het buitenland ooit kunnen spreken van Nederlandse staatsamateurs. De zwemsters moeten in de wintermaanden maar blijven trainen 's morgens om zes uur. Er zijn immers te weinig zwembaden en een trainingsuur op een gunstiger tijdstip is voor de clubs te duur. En geen geld van de regering voor instructiebaden voor scholieren.

Teleurgesteld

Ook de rooms-katholieke pers loopt niet over van enthousiasme. De Volkskrant vindt het nogal teleurstellend dat de centrale overheid zo weinig positieve maatregelen in het vooruitzicht stelt die op korte termijn verwezenlijkt kunnen worden. Vooral het „handen af van de wedstrijdsport" van minister Cals ondervindt kritiek van deze schrijver. Hij noemt de hogere subsidie die aan het Nederlands Olympisch Comité in het vooruitzicht is gesteld en vervolgt dan:

Misschien komt een deel van dit bedrag ten goede aan de opleiding van onze beste sportbeoefenaars, maar rechtstreeks wordt voor deze taak geen steun van de overheid toegezegd. Toch zijn juist de prestaties van de cracks op internationale toernooien de beste propaganda voor de sportbeoefening. Men herinnere zich de „run" naar de atletiek na de olympische successen van Fanny Blankers-Koen in Londen en de nog altijd grote trek naar de wedstrijdzwemsport als gevolg van de wereldprestaties van de Nederlandse zwemsters.

Niet zo nauw

De Tijd/De Maasbode beperkt zich in eerste aanleg tot een bespreking van het onderdeel lichamelijke vorming van de nota. De schrijver constateert dat de toestand wat de lichamelijke vorming van de lagere schooljeugd betreft, „niet bepaald florissant" is. En hij vervolgt:

En, als wij de bewindslieden van O.K. en W. goed verstaan, moet dit voor een belangrijk deel toegeschreven worden aan het feit, dat de rijksoverheid het tot nu toe niet zo nauw genomen heeft met de lager onderwijswet. Want, door het voorbijgaan aan het feit, dat de lichamelijke oefening een „verplicht" vak op het lesrooster is, is het tekort aan gymnastiekzalen opgelopen tot ongeveer tweeduizend. Dat wil zeggen, dat de jeugd die de grootste natuurlijke behoefte aan beweging vertoont, niet eerder dan over vijftien à twintig jaar over de benodigde accomodaties beschikt. Men schudt 350 miljoen gulden — het bedrag dat nodig is om de achterstand in te halen — niet zo maar uit de mouw.

En de toto . . .

Zoals we al opmerkten: in de nota wordt uitdrukkelijk gesteld dat geen subsidie zal worden verstrekt aan landelijke sportbonden ten behoeve van de organisatie van het wedstrijdwezen. De minister en de staatssecretarissen zeggen hiervan: „Voor zover hier met een tekort aan geldmiddelen wordt gekampt, zullen wellicht in de naaste toekomst gelden ter beschikking worden gesteld uit de opbrengst van sportprijsvragen". Het Algemeen Handelsblad acht dit het enige lichtpunt in de nota. De Rotterdammer vindt het teleurstellend. Dit blad schrijft:

De bewindslieden zijn er dus van uitgegaan, dat de sporttoto wordt ingevoerd en dat uit de opbrengst daarvan inderdaad bestaande tekorten zullen worden gedekt.

Wij blijven tegenstanders van een voetbalpool en het spijt ons, dat de minister en stattssecretarissen van O. K. en K. deze bron van inkomsten voor de sport zo duidelijk naar voren hebben geschoven.

Liever zouden wij een grotere rijkssubsidie voor de sport hebben gezien, waarvoor ook in kerkelijke kring is gepleit. Bij invoering van de voetbaltoto komt de lichamelijke volksgezondheid op kosten van de geestelijke volksgezondheid.

Bovendien komt hier weer de klemmende vraag naar voren, hoe het moet gaan met de christelijke sport-organisaties, die niet deelnemen aan de voetbalpool en ook geen gelden uit de opbrengst daarvan wensen te aanvaarden. Hebben de bewindslieden met de prot.-chr. sportorganisaties geen rekening gehouden bij het opstellen van het financiële deel der nota?

De Partij van de Arbeid schijnt nog steeds niet uitgestudeerd te zijn op de nota — Het Vrije Volk althans heeft zich tot dusverre onthouden van commentaar. Kan men het gif niet vinden? Is het niet belangrijk omdat men staatssecretaris Roolvink er niet de schuld van kan geven? Of tobt men soms in eigen kring met die voetbaltoto? In het februarinummer van Socialisme en Democratie, maandblad van de Partij van de Arbeid, zijn twee artikelen gewijd aan de voetbaltoto. Ze zijn van dien aard dat enkele citaten hieruit in deze persschouw niet mogen ontbreken.

In toto libertas

Het eerste artikel (pro toto) is van F. J. A. van Maanen en is getiteld „IN toto libertas" — complimenten voor deze woordspeling! Hij behandelt eerst de bezwaren tegen de toto zoals die liggen bij de confessionele partijen en constateert dan:

„Het moeilijkst ligt de toto bij de protestants-christelijke partijen. Maar de zondigheid van het menselijk gemoed bejammerend, valt er met deze partijen wel te praten. Het principiële bezwaar tegen de toto begint eerst als de hoofdprijs boven de ƒ 25.000 en de inzet boven de gulden komt. Het bedrag van ƒ 25.000 schijnt, naar een der dagbladen vaststelde, zelfs bijbels gefundeerd te zijn en ontleent aan Mattheus 25, waar een dienstknecht, die vijf talenten in bewaring had gekregen, er vijf wist bij te winnen. En in Nederlandse valuta uitgedrukt zijn tien talenten volgens Koenens woordenboek ƒ 25.000. Een moeilijk te verwrikken bedrag, tenzij een volgende druk van Koenen een hogere waarde gaat toekennen aan een talent."

Vervolgens komt hij toe aan de argumenten binnen de P.v.d.A. „Geen confessionele partij" zo schrijft hij, maar wel zwaar beladen met een religieus aandoende pathos, een verzakelijkt beginselprogram ten spijt." Twee argumenten noemt hij — en hij doet ze beiden in weinige zinnen af. Eerst het in socialistische kring geulte bezwaar waarbij toto-winst en arbeidsloos inkomen op een lijn worden gesteld. De heer Van Maanen zegt:

„De socialistische schriftgeleerden vergeten in hun ijver een wel zeer belangrijk aspect van de zaak, namelijk dat het ideaal „gelijkheid van kansen" op een perfecte wijze verwezenlijkt wordt bij de sporttoto."

Vervolgens:

„Het argument dat de voetbaltoto ons afhoudt van de ernst des levens en ons afleidt bij de socialistische strijd, is natuurlijk volkomen juist. Even juist als de bewering dat roken verspilling is, koffie drinken schadelijk en seksualiteit slechts dient tot voortplanting van het menselijk geslacht. Maar gelukkig is het getal van degenen die de zinnelijke genoegens tot haar directe nuttigheidsgrens willen beperken te verwaarlozen, en nog geen politieke partij heeft er een programmapunt van gemaakt."

Beauty and Beast

De heer Lieuwe Brouwers toont zich een niet minder vaardig scribent tègen de voetbaltoto. Wat hij wil betogen staat eigenlijk al in zijn opschrift: Het socialisme en de voetbaltoto of The Beauty and the Beast. Zijn belangrijkste stelling is deze:

„De voetbaltoto zal het ideaal van de sport (nog meer) bederven onder het voorwendsel haar te helpen. De toeschouwer bij een voetbalmatch zal voortaan in plaats van belangeloze bewondering voor de perfectie van het spel een winstverwachting koesteren. Allen zijn deelnemers geworden aan een reusachtig roulettespel! Weer een nieuw deel van het maatschappelijk leven zal gecommercialiseerd worden, met als gevolg, dat het onbaatzuchtigheidsideaal, de grondslag van het gemeenschapsgevoel, een nog kleiner werkterrein krijgt toegewezen. Het socialisme heeft echter zijn wortels in dit gemeenschapsgevoel en zal dus de onmiddellijke verliezer zijn bij deze mentaliteitsverandering in de maatschappij."

Toch allemaal wel moeilijk voor Het Vrije Volk!

Strijd om de macht in vrij Kongo

WIE TREKT AAN LANGSTE EIND?

De Kongolese leiders, die de rondetafelconferentie in Brussel hebben bijgewoond, zijn deze week naar huis teruggekeerd. Zij hebben om het populair te zeggen, de onafhankelijkheid van hun land in de zak. Deze zal op 30 juni a.s. een feit worden. Maar voordat het zo ver is, moeten nog verkiezingen worden gehouden en moet een regering worden gevormd, waarvan de premier voor éénmaal door koning Boudewyn zal worden benoemd, op voordracht van de Kongolese politieke partijen. Het belooft een felle verkiezingsstrijd te worden, waarin het persoonlijke element een grote rol zal spelen. En wanneer er geen duidelijke uitslag komt — hetgeen wordt verwacht — en de leidende politici ongingen aanwenden om het eens te worden over de samenstelling van de eerste Kongolese regering, zullen zich wellicht nog groter problemen voordoen. De onverwacht snelle terugkeer van Kasavoeboe (enkele dagen voordat de grote groep uit Brussel vertrok) is een nieuw voorteken van de strijd, die uiterlijk eind juni beslecht moet zijn.

Aangezien Kongo geen figuur heeft, die voor alle partijen aanvaardbaar is en geen enkele partij verwacht een meerderheid te zullen behalen

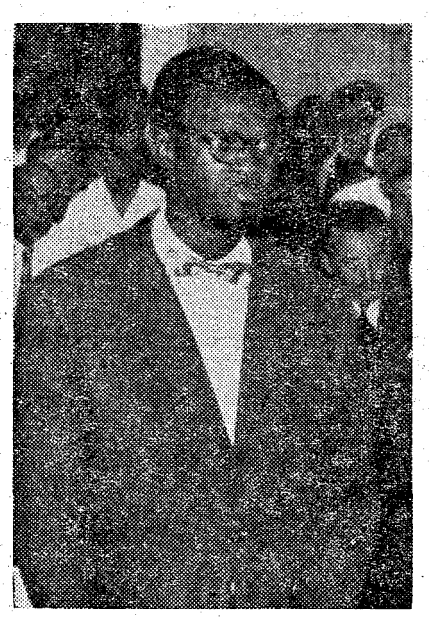

LOEMOEMBA

.. pas geleden nog voor de rechter ..

in het eerste parlement van Kongo, moet men het onderling eens worden over een compromisfiguur en is men wat het bestuur van het land betreft aangewezen op een coalitiekabinet. Kasavoeboe heeft zich totdusver het heftigst geweerd in de strijd om het premierschap. Toch is het de vraag, of zijn grote droom in vervulling zal gaan en of niet Loemoemba, president van de Nationale Kongolese Beweging, als vertegenwoordiger van de enige partij op nationale basis met de eer zal gaan strijken.

DE 35-jarige Loemoemba heeft evenals de andere Kongolese leiders een missieschool bezocht. Daarna bekleedde hij in Leopoldstad een ondergeschikte functie in het bestuursapparaat, terwijl hij in zijn vrije tijd rechten studeerde. Hij heeft deze studie nog steeds niet kunnen voltooien. Drie jaar geleden werd hij directeur van een brouwerij. Het Belgische bestuur beschouwde hem toen als een „loyale" Kongolees, maar na verloop van tijd kwam aan zijn tijdelijke samenwerking met de Belgen een einde. Loemoemba ontpopte zich toen als een militant nationalist.

Het keerpunt kwam in december 1958, toen hij de eerste Afrikaanse conferentie in Accra (Ghana) bezocht. Van dat ogenblik af begon hij voor onafhankelijkheid te strijden en zijn partij te organiseren. Enkele weken gevangenisstraf maakten hem tot een nationale held. Loemoemba is voorstander van een gecentraliseerd bestuur — als tegenwicht tegen de regionale verdeeldheid der stammen (waarvan Kasavoeboe gebruik wil maken) en wil na de onafhankelijkheid goede betrekkingen met België onderhouden.

Een medestander van Loemoemba is Jean Bolikongo, één der weinige Kongolezen, die het tot een hoge bestuursfunctie hebben gebracht. De nu 51-jarige Bolikongo was lange tijd onderwijzer. Vele van de huidige leiders behoren tot zijn vroegere leerlingen, hetgeen hem een zeker overwicht geeft. In nog sterker mate dan Loemoemba keert Bolikongo zich tegen een federale structuur van de nieuwe staat. De enige kans om van de Kongo een eenheid te maken, is volgens hem in een krachtige centrale regering gelegen. Het is niet onmogelijk, dat deze intelligente en gezaghebbende politicus de eerste president van Kongo zal worden, die een wakend oogje kan houden op een misschien wat al te voortvarende ministerpresident.

DE 43-jarige Joseph Kasavoeboe, president van de Abakopartij, die heel sterk is in Neder-Kongo, is wel een zeer bekende maar geen nationale figuur. Hij maakt dan ook niet zo heel veel kans op de leiding. Dominerende invloed heeft „Koning Kasa" alleen bij de Bakongostam in het gebied van Leopoldstad, zo schrijft de Manchester Guardian. Zijn gezichtsveld reikt niet verder dan dit kustgebied en hoewel hij naar zijn eigen zeggen een Verenigd Kongo voorstaat, geloven sommigen dat het hem in de eerste plaats te doen is om autonomie voor zijn stam en eventueel om de vorming van een Bakongostaat, die ook delen van Angola en de Franse Kongo-republiek zou omvatten.

Kasavoeboe heeft een Chinese grootvader — zoals nog uit zijn gelaatstrekken blijkt — was eerst onderwijzer en later ambtenaar en richtte in 1950 een eigen partij op. In 1957 werd hij bij de eerste gemeentelijke verkiezingen tot burgemeester van Leopoldstad gekozen. Na de onlusten in zijn gebied werd hij gearresteerd, maar spoedig weer vrijgelaten en naar Brussel overgebracht, waar het tot een verzoening met de Belgen kwam. Toch wantrouwen de Belgen — evenals sommige Kongolezen — nog steeds Kasavoeboe's motieven.

KASAVOEBOE

.. geëerd als de vader van Kongo ..

KASAVOEBOE'S rivaal in Brussel en in Kongo uiteraard ook, was en is Daniel Kanza. Oorspronkelijk voorstander van een afzonderlijke Bakongostaat schijnt Kanza thans meer voor eenheid te voelen. Zijn zoon Thomas was de eerste Kongolees, die in België een universitaire opleiding kreeg en is verbonden aan de E.E.G. in Brussel. Of Kanza Sr. — wiens campagne tegen Kasavoeboe aan zijn zoon wordt toegeschreven — zich ook bij de algemene verkiezingen tegen de leider van de Abako zal keren, moet worden afgewacht.

Een geïnteresseerd toeschouwer bij de interne controverses in de Abako is Cleophas Kamitatoe, president van de Parti Solidarité Africain, welke partij veel aanhang heeft onder de niet tot Bakongo behorende stammen in het gebied van Leopoldstad. Kongolese politici zien in deze energieke jongeman de man van de toekomst. Zijn partij tracht ook in andere delen van de Kongo vaste voet aan de grond te krijgen. Op het ogenblik werkt Kamitatoe nog samen met de Abako. Hij is zich echter bewust van het feit, dat het stambewustzijn een bedreiging vormt voor de eenheid en zou zich ongetwijfeld van Kasavoeboe's invloed losmaken, als de Abakoleider een separatistische koers zou volgen.

DOOR J.W. OOMS

De bruidegom liep naar de hergberg terug, want hij wilde weten, of Margaretha iets van de twist gemerkt had. Tot zijn geruststelling trof hij haar slapende aan; hij nam zich voor om er niet over te reppen, dat de drie Fransen hen nog altijd volgden. Maar hij wist, dat hij op zijn hoede moest zijn.

Een half uur later begon het weer te sneeuwen en zij waren dus wel verplicht, de nacht door te brengen in de herberg. Van zijn plan om na verwisseling van paarden nog tot Cambrai te rijden en aldaar te overnachten, kon dus niets komen.

De volgende morgen werd de tocht voortgezet, maar ze reden nog geen vijf minuten of er gebeurde al een ongeluk. Er liep een wiel van de koets af en met een vreselijke schok kantelde het voertuig om. De paarden schrokken en begonnen te steigeren, maar Douwe, die van de bok gegleden was, wist de dieren toch nog in bedwang te houden.

Het bruidspaar was ongedeerd gebleven. Maar Margaretha, hevig geschrokken als ze was, huilde als een kind en riep om haar moeder. Cornelis riep woedend, dat de vervloekte Alencons hem dit geleverd hadden, maar hij zou het hun betaald zetten! Hij twijfelde er niet aan dat de drie ruiters de staljongens voor goed geld hadden omgekocht om een pin uit de wagenas te slaan. In zijn drift voegde Cornelis ook de trouwe koetsier hertige verwijten toe. En tot zijn bruid zei hij, het Franse hof te zullen verwittigen van de boevenstreken, die de Alencons er op na bleken te houden.

Boeren uit de omtrek schoten te hulp om de koets overeind te zetten. Er werd een smid gehaald, die het afgelopen wiel aan de as bevestigde. Er moest een nieuwe wagenpin in, de oude bleek niet te vinden te zijn.

Somber gestemd reisde het bruidspaar verder. Cornelis, die vol was van haat tegen de Alencons, had niet de minste hoffelijkheid voor zijn bruid over. Toen Margaretha klaagde, dat het zo bitter koud was, zei hij: „In mijn land zal 't nog wel erger worden! IJs, sneeuw, hager, regen, je krijgt daar van alles. Maar wij in Holland kennen niet de gemene kuiperij die de Fransosen er op nahouden."

Eindelijk, Margaretha was doodmoe van het reizen, kwamen ze voor Rotterdam. Die dag was de dooi juist ingevallen, maar de Maas lag nog dicht. Wekenlang waren koetsen en sleden over de ijsvloer gegaan, maar nu riepen een paar landarbeiders Douwe toe, dat de rivier gevaarlijk geworden was. Sedert de vroege morgen was er al geen gespan meer over het ijs gegaan.

„Wat nu, meneer Cornelis?" vroeg Douwe, die van de bok gekomen was. „Het ijs is onbetrouwbaar geworden. U ziet, dat er geen gerij meer overheen gaat."

„Er over!" beval Van Aerssen.

„Maar meneer Cornelis...."

„Er over! Geen tegenspraak, Douwe."

Margaretha sprong uit de koets, haar donkere ogen stonden groot van angst.

„We gaan toch niet over dit gevaarlijke ijs, Cornelis?" vroeg ze bevend. „O, ik durf niet, ik durf niet!"

„Stap in de koets, madam," zei hij op een toon, die geen tegenspraak duldde. „Douwe, er over!"

„Maar meneer Cornelis, u ziet toch dat het dooit.... De stroom is hier altijd sterk...."

„Ik zeg: Er over!"

Margaretha begon te gillen: „Nee, nee, o nee, ik wil niet verdrinken!"

Van Aerssen sprong eveneens uit de koets. Hij pakte zijn bruid onder de armen en droeg haar in het gerij.

„Vous vous moquez, Madam!"

Margaretha gilde, terwijl tranen van angst haar over de wangen liepen.

„Geen malligheid, we zijn hier niet in Frankrijk."

„Maar meneer Cornelis," probeerde Douwe nog, „uw vrouw is zo bang als een wezeltje.... u kunt het haar niet aandoen om haar in gevaar te brengen. Trouwens, het is niet verantwoord om over het ijs te gaan...."

„Jij moet evenmin malligheid verzinnen, Douwe," zei Cornelis, in de koets springend. „Nu met bekwame spoed over het ijs!"

Er hielp niets aan, zijn meester was niet te bewegen om naar rede te luisteren.

„Op Gods genade dan," zei Douwe zacht en hij klom op de bok en legde de zweep over de paarden.

In de koets gilde en smeekte de bruid, maar Cornelis was onvermurwbaar. Mensen keken angstig toe hoe de koets op het ijs van de Maas reed. De ijsvloer kraakte en grote scheuren vertoonden zich en de koetsier dreef met de doodsangst in 't hart zijn paarden aan tot het uiterste.... en ja, het gelukte hem, het gerij op de andere oever te krijgen.

„De goede God is ons genadig geweest, meester Cornelis," riep Douwe, toen hij weer vaste grond onder de paardenhoeven had. „Maar ik verzeker u, dat het een spel met het leven was."

De bruidegom stak zijn hoofd uit het raam.

„Ach wat, — ben jij ook al door de Franse geest vergiftigd en bang voor een kleinigheid?"

„Voelde u het ijs buigen, meneer?"

„Zeur niet, — rijden!"

Het verdere van de tocht zat Margaretha stijf tegen de koetswand aan, zo ver mogelijk van haar bruidegom verwijderd. Ja, zij wist nu heel zeker, dat zij bang voor hem was. Henry had gelijk: Cornelis was een ongelikte beer, een verschrikkelijke man. Zij zou altijd angst voor hem behouden.... angst voor de man die haar echtgenoot was.

Margaretha zat stil te huilen. De schommelende koets voerde haar steeds verder van het land harer onbezorgde jeugd. Zij dacht: — Nu zal ik nooit meer kunnen lachen.

Zij huilde nog toen zij eindelijk kon uitstappen bij het grote landgoed, dat haar woning zou zijn.

„Stap uit, mijn vrouw!' verzocht Cornelis haar. „We zijn er, ik hoop dat we hier gelukkig zullen zijn!"

Vergeefs probeerde zij de gedachten aan Henry te verbannen.

II

Margaretha was bijzonder knap. Aan de manier waarop ze heur haar kapte — prachtig zwart haar dat haar gezichtje als in een frivole omlijsting gevat hield — kon men al zien, dat zij uit een ander, meer zuidelijk gelegen land stamde.

Het personeel van het grote buitengoed had aanvankelijk veel respect voor haar.

In 't begin betoonde Margaretha zich onwennig en somber. Men kan dat begrijpen en billijken. Voor het jonge vrouwtje was alles zo vreemd. En met de Hollandse taal had zij de grootste moeite, zodat zij slechts sprak met de kok van het huis, die uit Brussel stamde. Hij trad in 't begin zo'n beetje als tolk op tussen Margaretha en het personeel.

Het klimaat vond zij verschrikkelijk. Margaretha dacht, dat ze in Holland altijd zou rillen. Zij sprak dit ook uit — maar haar man grinnikte daar wat om.

„Frankrijk is een ongezond 'and", zei hij. „Je zult hier oud worden, stokoud zelfs."

De inrichting van het grote huis was zeer voornaam, maar Margaretha miste er de Franse stijl in, zoals zij deze in het huis van haar moeder gekend had.

(Wordt vervolgd)

De kleine Luiden

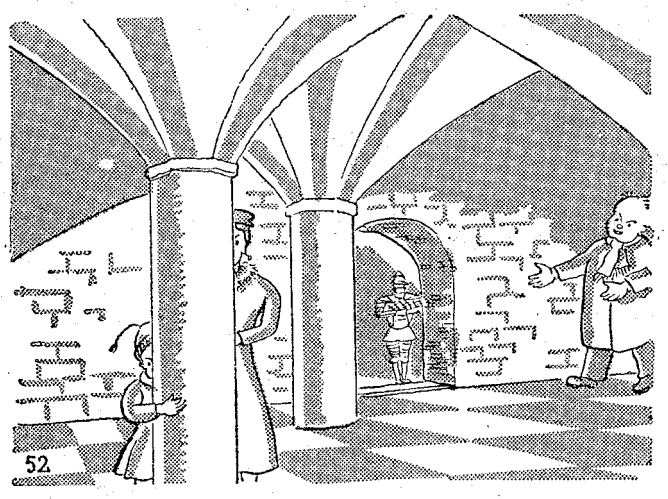

52. De kleine heer Karel Luiden vond in de gevangenpoort inderdaad zijn vrouw terug en ook zijn dochtertje. Zij hadden zich schuw en verontrust opgesteld achter een pilaar en toen de kleine Luiden van een andere zijde de grote ruimte betrad, schrokken moeder en dochter hevig. Het was geen wonder, dat ze in onrust zaten, want zoontjelief was op onverklaarbare wijze zoekgeraakt en het zoeken had geen resultaat opgeleverd. Dit verschrikkelijke nieuws maakte ook de kleine Luiden volkomen overstuur. Hij holde zalen en gangen door, de naam van zijn stamhouder roepend, doch het kereltje was onvindbaar. Tevergeefs zocht hij naar een portier om het afschuwelijke feit van het zoekraken van zijn zoontje mede te delen.

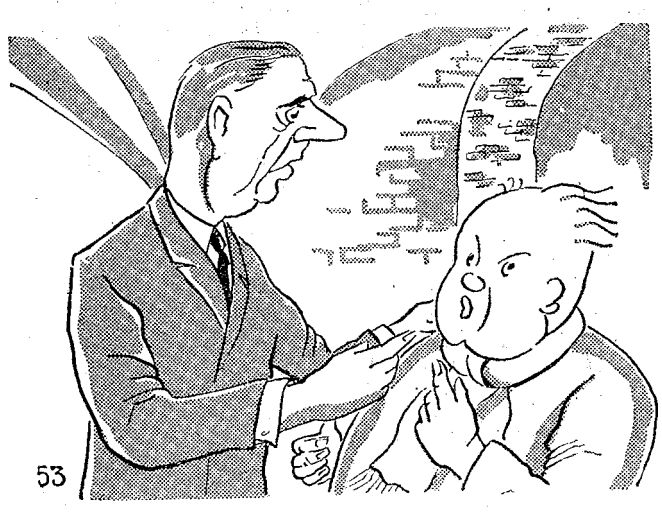

53. Wel kwam op zeker ogenblik een heer op hem af, die een uitzonderlijke lengte had. „Meneer," vroeg deze lange meneer, „weet u ook, of in dit gebouw nog uitzonderlijke wapens zijn? Als Fransman zoek ik nieuwe wapens voor mijn land. We hebben nu een A-bom, maar het zou voor ons prestige prettig zijn, als we nòg een nieuw en machtig wapen hadden. Hierdoor schakelen wij onszelf in bij de grote mogendheden en neemt men weer de hoed voor ons af, naar wij hopen." De De kleine Luiden zei, dat hij geen verstand van wapens had en dat hij in Den Haag was om de plaatsing van een wachthuisje te bepleiten in Meelstad. „Dan heeft u ook een A-bommetje nodig," zei de lange heer. „Want dan heeft men meer ontzag voor u."

54. „Ik heb geen atomen, doch melk tot mijn beschikking," zei de kleine Luiden. „Maak dan een M-bom," adviseerde de lange meneer, waarna hij zich snel uit de voeten maakte. En toen had de kleine Luiden geluk: Hij ontdekte een bewaker, aan wie hij zenuwachtig meedeelde, dat zijn zoontje zoek was. Luiden mocht vrouw en dochtertje ophalen en daarna kreeg hij gelegenheid om in de kamer van de hoofdbewaker van de telefoon gebruik te maken teneinde de Haagse politie van de vermissing in kennis te stellen. Doch voordien hadden ze zich moeten ontdoen van hun winterjassen en hadden ze gelegenheid gekregen om enige zenuwachtige tranen de vrije loop te geven. En toen kwam plotseling de heuglijke tijding binnen per telefoon, dat zoontjelief veilig en wel naar de eendjes in de hofvijver stond te kijken.

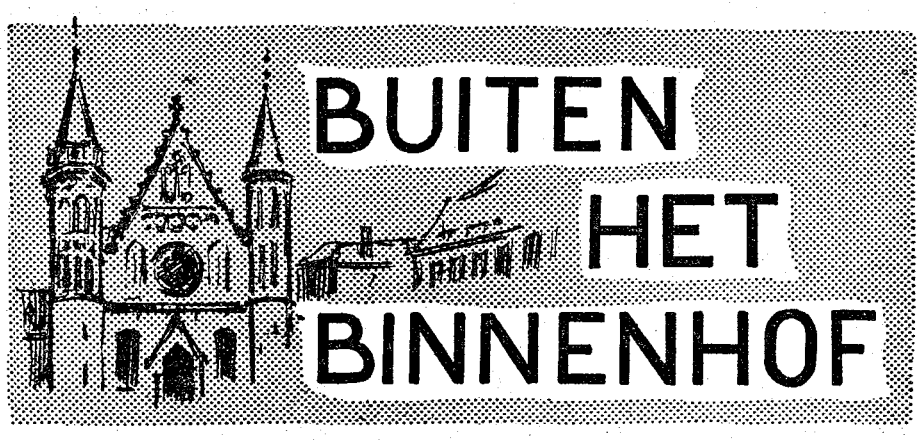

HET zal niet vaak voorkomen, dat een lid van de Koninklijke familie zich schuldig maakt aan een ongrondwettelijke daad. Maar het lijkt erop, dat H.K.H. Prinses Irene iets gedaan heeft, wat op de keper beschouwd in strijd was met de wet, in casu de gemeentewet van Amsterdam. De schuld berust hier niet bij de Prinses, maar bij B. en W. van de hoofdstad. Dat in de gemeenteraad een communistisch lid op deze overtreding wees, maakt de zaak nog pikanter, al hief hij, terecht de vinger op tegen een zijns inziens overigens niet voor de eerste keer aan de dag gelegde „verachting van de Raad." Wat is er gebeurd? De gemeenteraad had te beslissen over een aanvraag van een werkstudentenorganisatie tot het verlenen van een privaatrechtelijke vergunning tot het oprichten van een benzine- annex smeerstation. Voordat de Raad een voorstel van B. en W. om die vergunning te verlenen had goedgekeurd, hadden B. en W. die vergunning al verleend. Nadat H.K.H. Prinses Irene feestelijk dit tankstation te Amsterdam had geopend, werd diezelfde dag aan de Raad gevraagd zijn goedkeuring te hechten aan het verlenen van de vereiste vergunning. Op min of meer stijijloze manier hebben de autoriteiten — o.w. de burgemeester van Amsterdam — dus de Prinses bloot gesteld aan een daad, welke zij niet mocht verrichten aangezien het openen en in bediening stellen van een tankstation voor de oprichting waarvan geen vergunning was verleend — de toestemming van B. en W. zonder raadsbesluit was krachteloos — toch in strijd met de wet is.

OVER Koninklijke Huizen gesproken, het deed mijn Engels voelend hart goed te horen en te lezen, dat er in Buckingham Palace een Prinsje is geboren. Zoals u bereids gelezen hebt, werd het grote nieuws op eenvoudige wijze den volke kond gedaan, zoals dat heet. Mr. Stanley Williams, hoofd van de huishoudelijke dienst van het paleis, hing aan het paleishek een omlijst vel briefpapier, waarop het koninklijke wapen en de woorden Buckingham Palace gedrukt waren. Daaronder was met de hand geschreven: „19 februari 1960. Om 3.30 uur in de namiddag is de Koningin voorspoedig bevallen van een zoon. Hare Majesteit en het Prinsje maken het goed." Dit bericht was ondertekend door de vier specialisten, die de Koningin bij de bevalling hebben geholpen. Van alle ceremonieën die toen volgden en waaraan het Verenigd Koninkrijk zo rijk is, was er ook een, welke op alle H.M.'s schepen plaats vond. Het was de traditie: „bezaanschoot aanhalen", waarmede bedoeld wordt, dat de Koninklijke Marine een extra rantsoen rum ontving, het Britse oorlam. Hoe de Prins zal heten is nog niet bekend, als ik dit schrijf. Het kan Georg zijn, maar ook James, tegen wie wij Jacobus zeggen. Het kan Henry worden of Richard of Edward.... wij zullen het wel horen.

TERUG in eigen land, moet ik toch wel een beetje glimlachen om de wijze, waarop niet-West-duitsers bezig zijn het gedrag van de Westduitse minister Oberländer gedurende de oorlog vast te stellen. Ik heb daarover in dit rubriekje al eens wat gezegd. Nu blijkt, dat die Nederlands-Deens-Zwitsere-Belgische-Noorse-Commissie uiteengevallen is in twee groepen.

Nu er in Duitsland zelf een ereraad is benoemd om het gedrag van Oberländer na te gaan, is die internationale commissie misschien overbodig. Zeker zeggen de Nederlander Staal, de Deen Bjoernkraft en de Noor Cappelen. „Neen" zeggen de Nederlander Zwart, de Zwitser Schock en de Belg Peeters. „Als wij doorgaan wordt het een farce" zegt de Nederlander Staal. Nu dat was het al, vind ik. Volgens hem vindt de heer Oberländer het best of er een of twee commissies bestaan! Dat is helemaal om te glimlachen!

William Graanhopper

Een dag van spanning (2)

WIJ geven nu het vervolg van het verslag van Jan Politicus in Onze Courant over een dag van spanning die de Eerste Kamer in 1910 meemaakte.

Doch dit alles was bijzaak.

Hoofdzaak was, wat de heer Van Heekeren zeide over de Noordzee-overeenkomst, kort geleden gesloten en waarbij wij, volgens den oud-gezant hadden te zorgen, dat van Duitsche zijde de verklaring gegeven werd, dat men in tijd van oorlog of oorlogsgevaar ons grondgebied zou eerbiedigen en ons als onzijdige Staat aanmerken.

En waarom? volgens den oud-gezant.

Ja, daar stond hij weer te trappelvoeten vóór 't bruggetje.

Hij begon met in vage, inderdaad te vage, termen te vertellen, dat hij „vóór enige jaren" was „geconsulteerd" over „een gebeurtenis", die „van invloed had kunnen zijn" op 's Ministers oordeel over de betekenis der Noordzee-entente. Hij verklaarde er bij dat, indien hij had kunnen vermoeden, dat de Minister van die „gebeurtenis" niets wist, hij Z.E. op de hoogte zou hebben gebracht. Tot zijn verbazing en zijn leedwezen had hij nu echter gemerkt, dat geen van zijn rapporten uit het jaar 1904 onder de ogen van dezen Minister waren gekomen; anders zou Z.E. hebben gemerkt, dat er vóór zijn optreden dingen waren gebeurd „buiten het departement om" die het noodig maken, dat tussen Duitschland en Nederland een verzekering van handhaving der integriteit van grondgebied tot stand kome.....

Wordt daar nu eens wijs uit!

„Kom over de brug!" zei de minister.

„Noem de dingen bij hun naam!"

Maar dat wou de heer Van Heeckeren niet.... 't Publiek, weet ge.... Om hem vrijer te maken stelden toen de vijf leden de geheime vergadering voor, waarvan ik zoo straks sprak.

Toen kwam man en paard....

Maar nadat besloten was, om in 't publiek voort te gaan, krabbelde hij weer terug en zei min-of-meer onomwonden, dat vóór eenige jaren een schending van onze integriteit had gedreigd. Immers „een naburig souverein" had eenige jaren geleden „doen weten", dat hij tot zijn leedwezen genoodzaakt zou zijn om ons land te occuperen „indien wij ons niet „in behoorlijken staat van tegenweer tegen Engeland brachten."

Dat was vrij duidelijk.

In de geheime vergadering had hij gevraagd of het waar was, dat de Duitsche Keizer indertijd (vermoedelijk 1904) aan H.M. de Koningin een brief had geschreven, waarin van bezetting van ons grondgebied sprake was, indien niet zekere maatregelen met betrekking tot de landsverdediging werden genomen.

Dáár was nu „man en paard."

Jammer, dat hij in 't openbáár dat óók niet zei, want nu kreeg hij geen ja of neen op z'n vraag, wijl de minister maar zeggen bleef: „Ik zal u volledig antwoorden, maar eerst, ook in 't publiek: namen!"

De minister kwam over de brug.

Net een dag ná het aarzelend heen-en-weer-loopen van den heer Van Heeckeren.

't Zou denzélfden dag al gebeurd zijn.

Maar de minister had er geen erg in gehad, dat het behandelde in de „geheime zitting" mocht en zou publiek worden.

Nu wou hij niet langer zwijgen.

't Was uitgelekt, neef! dat er wat komen zou! 's Morgens zag je min. Heemskerk almaar rondscharrelen, die natuurlijk óók liever op z'n departement blijft, als er niets aan 't handje is.

Vele „groote oomes" kwamen binnenstappen.

Zelfs zag ik op 'n hoek van 'n rij den particulieren secretaris zitten van H.M. de Koningin, die na afloop zeker onmiddellijk zijn hooge Meesteresse verslag moest gaan doen.

Want 't was een éénig geval.

Iets dat háást nooit voorkomt.

En hooge uitzondering moet blijven.

De naam zelve toch van de Koningin kwam in debat. En ik kan best begrijpen, dat de ministers wat huiverig waren, om iets méér te zeggen, dan hoog noodig was.

In den regel moet de Koningin buiten en boven de debatten staan.

De Staten-Generaal handelen met de ministers. Die zijn verantwoordelijk; die moeten aangesproken worden, die moeten waar 't noodig is, de Kroon „dekken".

Maar nu kón 't eenvoudig niet anders.

De vraag was nu eenmaal in de Eerste Kamer en daarmee in 't midden van ons volk neergelegd, of het was dat in 1904 de Duitse Keizer naar ónze Koningin een schrijven had gericht, waarin met bezetting van ons grondgebied werd gedreigd, indien niet aan bepaalde voorwaarden ten opzichte onzer kustverdediging werd voldaan.

Daar móest een antwoord op komen.

Het antwoord kwam: ondubbelzinnig.

Van a—z is het gerucht gezogen uit den een of anderen kwaden duim.

Er is eenvoudig niets van waar. Ziehier woordelijk het verslag, neef, en oordeel of ik te stout spreek:

„Thans verklaart de Minister zich ten volle bewust van het gewicht zijner verklaring en van zijne ministerieele verantwoordelijkheid, dat H.M. de Koningin van den Duitschen Keizer nooit ofte nimmer noch een brief, noch een telegram, noch een nota, noch eenig schrijven hoegenaamd heeft ontvangen betreffende de militaire verdediging van ons vaderland; dat zij nimmer in eenig gesprek over dit onderwerp met den Duitschen Keizer is getreden noch ook ooit is benaderd door eenig persoon wien door den Keizer opdracht is gegeven om deze zaak met haar te bespreken.

De Minister hoopt dat deze woorden tot de uiterste grenzen van ons land en over de grenzen weerklank zullen mogen vinden. Aan den heer Van Heeckeren, die hier hedenochtend was en dien de Minister thans tot zijn leedwezen niet aanwezig ziet, laat hij het over om zich weder in consult te begeven met zijn zegslieden naar aanleiding van een brief, waarvan het bestaan den Minister tot heden niet is gebleken.

Den Minister blijft steeds over waar de beschuldiging van den heer Van Heeckeren de vriendschappelijke verstandhouding, welke reeds zoo lang tusschen Nederland en Duitschland bestaat zou kunnen verstoren, zijn diepgevoelde sympathie uit te spreken voor den Duitschen Keizer, wiens oprechte genegenheid voor Nederland zoo vaak ondubbelzinnig is gebleken."

Luide bravo's klonken op.

De heer Van Heeckeren was afwezig....

Bij ongeluk, merkte de heer Van Löben Sels op: hij wist niet, wat er komen zou. Natuurlijk kán hij 't zoo niet laten zitten, want blijkbaar heeft men hem met dien zoonaamden brief bedrogen:

Maar dat is verder zijn zaak.

Onze zaak is, dat de minister over de brug gekomen is en we nu op meest ondubbelzinnige wijze te hooren kregen dat het álles praatjes-makerij is geweest.

Die vervelende „kletspraatjes" toch!

16e jaargang no. 9 5 maart 1960

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

De strijd tegen de verzuiling

Prof. Romme: Denk er om, zij zijn er ook nog!

- *Hieronder drukken wij de tekst af van de vorige week donderdag voor de N.C.R.V.-microfoon door Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot gehouden toespraak over bovengenoemd onderwerp.*

NU ik, waarde luisteraars, vanavond mijn door de griep aan zijn bed gekluisterde vriend Hazenbosch moet vervangen, zou ik graag met u een vraagstuk behandelen dat mij de laatste tijd meer en meer bezig houdt.

Wij hebben hier in Nederland in het politieke, maatschappelijke en culturele leven bepaalde vormen, bepaalde structuren zien ontstaan waarin wij onze politieke, maatschappelijke en culturele activiteiten uitvoeren.

Die vormen, die structuren zijn zo gegroeid als gevolg van een geestelijke strijd.

In de vorige eeuw en in het begin van deze eeuw is het Nederlandse volk door de democratisering van ons openbare leven in al zijn geledingen aan dat politieke, maatschappelijke en culturele leven mee gaan doen.

En het heeft onderling een strijd gevoerd over de vormen waarin en de beginselen waarnaar het aan dat leven wilde deelnemen.

Dat is een strijd geweest tussen hen die in het openbare leven bewust vanuit de Christelijke geloofsovertuiging, vanuit het Evangelie, wilden werken en getuigen en de liberalen en de socialisten.

Het gevolg is geweest dat wij in Nederland een veelheid van geestelijke structuren hebben gekregen waarbij alle bij die strijd betrokken partijen tot hun recht zijn gekomen. In het politieke leven kregen wij de verschillende politieke partijen, die elk naar hun eigen geaardheid hun activiteiten ontplooiden. In het maatschappelijke leven kregen wij de werknemers en werkgeversorganisaties, de middenstandsorganisaties en de boerenbonden die daarin ieder naar hun eigen geestelijk-maatschappelijk gezichtspunt arbeidden. Op het gebied van het onderwijs stabiliseerde zich naast het openbaar onderwijs, het bijzonder onderwijs, waardoor het Nederlandse volk in zijn diverse geledingen zijn onderwijs-idealen kon uitleven.

Op het gebied van het culturele leven was het gecompliceerder, maar ook daar kregen wij de situatie dat met betrekking tot de belangrijkste cultuur media — radio en televisie — iedereen zijn gerechte deel ontving.

Dat is een belangrijke zaak. Wij komen allemaal aan onze trek. Er zijn mensen die dat niet zo mooi vinden. Zij zouden deze verscheidenheid willen temperen en stellen als ideaal de inkapseling van deze verscheidenheid. In de politiek heet dat doorbraak. In de sociale beweging heet dat eenheid in de vakbeweging en in de standsorganisaties. Bij het onderwijs heet dat de ene school voor heel de natie. En bij de omroep betekent dat de nationale omroep en de commerciële televisie. Alles bij elkaar heet het de strijd tegen de verzuiling.

Naar mijn mening is het uitleven van de verscheidenheid een wezenlijk bestanddeel van de vrijheid van een volk. Daardoor alleen kan het zich zelf zijn. Strijd tegen de verzuiling is daarom — mogelijk onbedoeld — een poging tot onderdrukking. Het is forceren van een eenheid die er niet is. Het is een onderdrukken van een verscheidenheid die een feit is.

Wij hebben als Christen-mensen in Nederland onze geestelijke structuren van onze ouders geërfd die er hard voor hebben moeten vechten. Zo hebben wij de Christelijke partijen gekregen, zo hebben wij de vrije Christelijke school verworven. Zo hebben wij onze Christelijk-sociale organisaties gekregen. En zo hebben wij ook onze Christelijke omroep bevochten.

Onze ouders en grootouders hebben daarvoor gestreden. Zij wisten dat zij daarin een Christelijke strijd streden. Zo hebben zij die instellingen ook lief gehad. Zo hebben zij die ook met inzet van grote kracht gedragen. En daardoor waren die partijen, die scholen, die sociale organisaties sterk. Het waren geen dingen die hen dienden. Die dingen dienden de grote Zaak.

Het zijn traditionele dingen geworden. Wij hebben die instellingen geërfd. We hebben er onze kritiek op. Dat mag en dat is goed. Maar omdat we ze vanzelfsprekend vinden en omdat we er kritiek op hebben en ze soms vervelend vinden en omdat we de strijdsituatie niet meer kennen waarin ze geboren zijn en omdat we ons niet realiseren wat er werkelijk zou gebeuren als ze eens ineenstortten — dat wisten onze voorouders wel, want dat hadden ze aan lijf en ziel ondervonden — hebben zij niet meer die liefde bij velen die het voorgeslacht wel had.

Wij constateren een verflauwde belangstelling voor politieke bijeenkomsten. Wij zien een verminderde belangstelling van ouders voor de Christelijke school. Wij zien dat in de maatschappelijke organisaties het zakelijk belang vaak de boventoon voert boven de begeerte naar echte sociale gerechtigheid. En men spreekt in onze tijd — ook in Christelijke kring — heel gemoedereerd over de mogelijkheid van commerciele televisie die het einde zal betekenen van een Christelijke omroep.

Wij moeten er ons van bewust worden dat als dit zo doorgaat het einde een soort nihilisme is.

Die instellingen zijn geen doel in zich zelf. Zij dienen de grote zaak waarvoor wij staan. Gezonde kritiek is best maar onverschilligheid en een zich er van afwenden is dodelijk voor de zaak.

Wij moeten deze structuren die wij van onze ouders erfden aanvaarden in de geest waarin zij die hebben gevormd. En wij moeten ze weer doordrenken van die geest, opdat ze weer echt deugen voor hun doel. Wij moeten begrijpen dat het alleen de liefde is die hen overeind kan houden. En wij moeten ons realiseren dat die liefde geboren wordt uit liefde tot God. Met deze gebrekkige structuren dienen wij op gebrekkige wijze God die ons roept tot Zijn dienst. In de politiek, in het sociale leven, in de school en in de cultuur.

Dat moeten wij zelf voelen en dat moeten wij, zoals God het zeide tot de kinderen Israëls in Deut. 6 : 7, onze kinderen inscherpen.

* * * Agadir

De ramp die de Marokkaanse stad Agadir trof, heeft een golf van ontroering door de wereld doen gaan. En op die golf is hulp, veel hulp toegestroomd. Hoe weinig de materiële bijstand ook in staat is rouw te verdrijven, zij is een onmisbare bijdrage om het leed der levenden te verzachten.

Het feit dat vijf Nederlandse oorlogsbodems reeds zo spoedig met vredelievende bedoelingen en humanitaire bijdragen aanwezig waren, is verkwikkend in deze wereld waar Westerse, en in het bijzonder ook Nederlandse wapens zo dikwijls in Afro-Aziatische ogen slechts dienen ter onderdrukking van gekoloniseerde volkeren.

Wij hopen dat het leed, dat deze noordafrikaanse stad en daardoor geheel Marokko trof, mede verzacht wordt door de zekerheid dat alle mensen van goeden wille — welke ook hun politieke doeleinden en sympathieën mogen zijn — een diepe eensgezindheid tonen in hun meeleven met dit verschrikkelijke gebeuren. Moge bovenal God alles zegenen wat gedaan wordt om hier te helpen.

COLIJN en de viskoppen

„Herinnert u zich nog de viskoppen van Colijn?

Kom, u weet wel..... Colijn of mevrouw Colijn zouden in de bangste crisisjaren het advies hebben gegeven, dat werklozen van viskoppen nog best een heerlijk soepje konden koken en dat ook maar moesten doen.

Er is veel rumoer over geweest, omdat natuurlijk „man en paard" werd gevraagd, **wáár** gezegd en **hoe** gezegd!

In het **Christelijk Schoolblad** van 25 februari 1960 komen nu twee onderwijzers tegelijk met de oplossing."

Aldus sprak de heer G. H. Hoek in zijn rubriek Periodieken-Parade op 25 februari j.l. voor de N.C.R.V. microfoon, ter inleiding van enkele citaten uit twee ingezonden stukken van onderwijzers over de onverkwikkelijke „viskoppengeschiedenis".

Deze ingezonden stukken nemen wij hieronder onverkort uit het Christelijk Schoolblad over.

COLIJN EN DE VISKOPPEN (1)

Omstreeks het jaar 1936 werkte de N.S.B. nogal met de leuze: „Mussert of Moskou". Hun bedoeling was te suggereren, dat er voor het Nederlandse volk geen andere keuze was, dan te worden geregeerd door de N.S.B. of door de Communisten.

In die tijd ging de heer Colijn het land door met verkiezingsredevoeringen. Zelf heb ik het genoegen gehad hem te horen. En toen heeft hij van die leuze der N.S.B. in zijn rede ongeveer het volgende gezegd:

„En nou zeggen ze tegenwoordig wel, dat je moet kiezen tussen dit of dat. (Namen werden niet genoemd, maar aan de vrolijkheid van de vergadering kon men wel merken, dat men het begreep). Maar als ze me vragen, wat hebt u het liefst: de kop van de vis of de staart? Dan zeg ik: Geef me niet de kop en ook niet de staart, maar wat er tussen in zit."

H. K. V.

COLIJN EN DE VISKOPPEN (2)

In het nummer van 4 februari wordt gevraagd of er ook iets bekend is aangaande een uitspraak van dr. Colijn over „viskoppen". Hoewel het niet zeer duidelijk is, waarop hier wordt gedoeld, geloof ik toch de strekking van de vraag wel te verstaan. Gaarne wil ik er het volgende van zeggen.

Op de door mij bijgewoonde verkiezingsmeeting te Hengelo op 12 mei 1937 voerde Colijn het woord, en besprak daar o.m. de verkiezingsleus van de N.S.B. „Mussert of Moskou!" Hij merkte op, dat een verstandig mens moest weigeren zich voor een dergelijk dilemma te laten stellen. Het zou iets zijn, alsof men zich bij een maaltijd de keus tussen de kop en de staart van een vis zou laten opdringen. „Gooi weg die kop, gooi weg die staart; het beste zit er tussen in!" was de conclusie, die met luid gejuich werd begroet.

Kort daarna werd al het valse gerucht verspreid, dat Colijn gezegd had, dat weggegooide viskoppen goed genoeg waren voor de werklozen van die dagen. Aangezien lasterpraatjes een taai leven hebben, acht ik het niet onmogelijk, dat deze of gene ook hiermee nog eens aankomt.

A. H. A. S.

De heer Hoek besluit zijn bespreking van deze kwestie aldus: „Hopelijk zal het „zindelijk denken" bij degenen, die de legende na 23 jaar in de wereld brachten, in het belang der democratie zo ver gaan, dat men tot een eerherstel bereid is, door ook van deze ingezonden stukken melding te maken."

Wij hebben de juistheid van bovenvermelde gegevens geverifieerd in „De Standaard" van 13 mei 1937, welk blad inderdaad een verslag van de genoemde vergadering bevat. (Red. Nederlandse Gedachten).

Na de A.R. Vrouwenconferentie:

De daad is aan de PARTIJ-ORGANEN

DE A.R. Vrouwenconferentie is geslaagd. Zonder bezwaren kan dat o.i. worden neergeschreven. Elders in dit nummer leest u het verslag van deze geanimeerde en tot het eind toe levendige bijeenkomst. Wij zullen er hier dus niet veel meer over schrijven. Wel willen wij graag nog eens **een dikke streep zetten** onder onze opmerkingen van de vorige week in deze rubriek. De strekking daarvan was: **Het woord (en de daad!) is vooral ook aan de partijorganen zelf. Wij kijken daarbij vooral ook naar de kiesverenigingen. A.R. vrouwen behoren in de k.v.-besturen te zitten om speciaal dat bestuur de activering van de vrouwen te vergemakkelijken. De Kamercentrales hebben een coördinerende en een stimulerende taak.** Om het deze organen ook gemakkelijk te maken die taak te vervullen, zullen wij hen binnenkort enkele gegevens verstrekken, zoals een opgave van de dames, die uit hun werkgebied op 25 februari te Utrecht acte de presence gaven en de samenvatting van enkele richtlijnen voor de aanpak van het werk voor en door A.R. vrouwen.

Inmiddels blijkt wel dat de belangstelling bij de dames aanwezig is.

Overal waar vooraanstaande A.R. vrouwen voor een spreekbeurt uitgenodigd werden, traden vrouwen als lid van de K.V.'s toe. Deze week in **Almkerk 10** en in **Balk 8** (om plaatsen als Drachten en andere, waar tientallen dames lid zijn, maar niet te noemen). Op de conferentie werd terecht opgemerkt, dat het standpunt van vele K.V.'s, die de vrouw **automatisch** als lid beschouwen als haar echtgenoot ook lid van de partij is, niet juist kan worden geacht. En wel hierom: voor de ongehuwde vrouw betaalt een KV per jaar een afdracht van *f* 2,50 aan het Centraal Comité. Voor de gehuwde vrouw wier echtgenoot ook lid is, bedraagt die afdracht slechts *f* 1,— per jaar (omdat een dubbele volledige contributie in zo'n gezin niet gevraagd kan worden). Doch nu er veel werk in de partij aan de winkel is ten behoeve van onze vrouwen, dienen de onkosten daarvan speciaal te worden bestreden uit die *f* 2,50 van de ongehuwde vrouw en uit die *f* 1,— van de gehuwde vrouw. Zouden die laatsten automatisch als lid worden beschouwd, dan is dit in financieel opzicht onbillijk ten opzichte van de eersten. Dat zullen de gehuwde vrouwen zelf bepaald ook niet willen. **Zouden de penningmeesters en de secretarissen daaraan ook willen denken als zij de ledenlijst of de mutatiestaten naar het partijbureau zenden? Dus: alle vrouwenleden vermelden en als het om dames gaat, die met partijleden gehuwd zijn, dit tevens aangeven!**

Tenslotte dit: natuurlijk staat de „centenkwestie" niet voorop als het er om gaat de a.r. vrouwen te activeren. Maar toch is het een belangrijke zaak, want die arbeid vergt financiële uitgaven. En de dames zelf zouden niet willen dat het Centraal Comité die moet bekostigen **uitsluitend** uit de mannencontributies. Zó is deze zaak, geloven wij juist gesteld.

Partij in actie

WAT STAAT ER IN?

JA wat staat er in een jaarverslag. Te veel om hier op te noemen. Maar het blijkt ons wekelijks, dat zelfs heel veel KV-bestuurders de inhoudsopgave van de jaarverslagen van het Centraal Comité nooit hebben bekeken. Dat blijkt uit vele brieven waarin gevraagd wordt om gegevens (bijv. adressen van Kamerleden), gegevens die op de boekenplank van die briefschrijvers en wel in het jaarverslag van het CC, dat aan alle KV-secretarissen wordt toegestuurd geduldig ter beschikking staan. Jammer van al die moeite en kosten die aan het briefschrijven verbonden zijn . . .

Deze overpeinzing overviel ons nu wij hard aan het werk zijn met het ontwerp Jaarverslag 1959 van het Centraal Comité. Op 19 maart wordt het door ons partijbestuur behandelde en op **14 mei door het Partij Convent.**

Het zou spijtig zijn, zo dachten we, als al dat werk, verbonden aan het opstellen van dit verslag er niet toe leidt, dat alle betrokkenen in de partij dit op z'n minst niet aanmerken als een bron, rijk aan feiten, cijfers en informaties die elk meelevend partijlid in zijn nabijheid weet.

Tenslotte willen wij op deze plaats nog een hartelijke gelukwens richten aan de K.V. in Naaldwijk, die deze week haar 75-jarig bestaan mocht herdenken.

„A.R. POST" KOMT 1 WEEK LATER

IN verband met de behandeling van de huurontwerpen in de Tweede Kamer op 8 maart en volgende dagen verschijnen het ledencontactorgaan „A.R. Post" en het verspreidingsnummer A.R.-Post" (zelfde inhoud) deze maand niet in de tweede week, dus op 12 maart doch op 19 MAART. Vooral voor hen die met het verspreidingsnummer „A.R. Post" op pad gaan is het van belang dit te weten.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), H. van Eysden, J. W. Ooms, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. K 70 - 631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstr. 45, Zaandam, tel. K 2980 - 63224. Giro 598510 (alleen voor advertenties)

ABONNEMENTSPRIJS *f* 6.50 per jaar, *f* 3.25 per half jaar, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

BON

JA, ik wil Nederlandse Gedachten graag elke week ontvangen.

Verzoeke daarom als abonnee te noteren:

Naam: .....

Adres: .....

Woonplaats: .....

Abonnementsprijs (bij vooruitbetaling te voldoen) per half jaar *f* 3,25/per jaar *f* 6,50 (doorhalen wat niet verlangd wordt).
In open enveloppe met 4-cents postzegel zenden aan Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te Den Haag.

Kwaad kanaliseren

DE prostitutie is te allen tijde een schrikkelijk kwaad geweest. Napoleon heeft geprobeerd het wettelijk te kanaliseren, door de reglementering der prostitutie. De publieke vrouwen werden ingeschreven in een register en zij hadden zich aan geregelde medische keuring te onderwerpen, om te voorkomen, dat zij besmettelijke ziekten zouden verspreiden. Oefenden zij haar „beroep" uit zonder de voorschriften na te leven, dan werden zij opgesloten. Maar hielden zij zich aan de voorschriften, dan genoten zij een zekere bescherming van de politie. Dit stelsel was zedelijk niet te verdedigen en er is internationaal tegen gestreden, totdat het vrijwel overal werd afgeschaft. Duidelijk is gebleken, dat het doel van de regering niet werd bereikt. En de medici hebben dan ook op internationale congressen de afschaffing van dit systeem, dat een „valse gerustheid" kweekte, bepleit.

Ook op minder officiële wijze is wel getracht, het kwaad te kanaliseren. Dan werd onderhands een regeling getroffen, waarbij de publieke vrouwen en zij, die als souteneurs optraden, betrekkelijk vrij spel hadden, als zij bleven opereren binnen de grenzen van een bepaalde buurt. Dan werden officieus een soort van „walletjes" erkend.

Van antirevolutionaire zijde is steeds op het scherpst tegen zulke pogingen tot kanaliseren opgetreden. En dat niet, omdat het kwaad in werkelijkheid toch niet gekanaliseerd werd. Ver boven dit praktisch bezwaar uit ging de overweging, dat de overheid, die dienaresse Gods is, de zonde niet mag sanctioneren, als maar aan de kanaliserende voorschriften wordt gehoorzaamd.

WIJ willen niet de indruk wekken, dat wij loterij en hoererij op één lijn willen plaatsen.

Het gaat om de derde in de vergelijking.

In het Voorlopig Verslag van de Tweede Kamer wordt door vele leden instemming betuigd met wetsontwerp 5786 tot wijziging van de Loterijwet (waardoor de toto wordt gelegaliseerd) omdat dit ontwerp tegemoet komt aan de wenselijkheid, om de speelzucht te kanaliseren. Zo staat het er letterlijk. En dat vinden wij een gevaarlijke stelling.

Niemand kan ontkennen, dat de speelzucht toeneemt over de gehele wereld. Hier en daar zelfs hand over hand toeneemt. In hetzelfde Voorlopig Verslag wordt van andere zijde medegedeeld, dat in Engeland de omzet van alle voetbalpools in 1933 circa 8 miljoen Pond bedroeg, in 1936 18 miljoen, in 1948 64 miljoen, in 1950 70 miljoen Pond. En dan wordt er ook op allerlei ander terrein in het groot de speelzucht gelegenheid gegeven, aan haar trekken te komen. Een belangstellend lezer zond ons zeer merkwaardige gegevens uit Amerika, waar het kansspel vooral door de Rooms-Katholieken op grootscheepse wijze wordt gebruikt om aan geld te komen. Met name om voor dat geld kerken te bouwen. Ook hier te lande is dat geen onbekend verschijnsel en het giroboek is een goedkoop adresboek voor het verzenden van de drukwerkjes, waarin geadresseerde wordt opgewekt om aan de loterij mee te doen.

Het gaat om de speelzucht. Die term is juist. Leuzen als „voor de sport door de sport" zijn misleidend. Terecht wordt dat in het V.V. duidelijk aangetoond. Er wordt wekelijks een loterij georganiseerd, waarbij men de uitslagen van een aantal te spelen voetbalwedstrijden moet raden. Het is zuiver raden. Niet een aanwenden van gespecialiseerde kennis, waardoor die uitslagen vooruit kunnen worden voorspeld. Men zou net zo goed ten bate van de sport wekelijks een wedstrijd kunnen organiseren, waarbij de deelnemers moeten raden, hoe de volgende week de temperaturen zullen zijn. Te De Bilt elke morgen om zeven uur, en de maximumtemperatuur van diezelfde dag. Er zat alleen nog wat meer muziek in, met name in verband met wat Schrikkeldag ons dit jaar aan verrassing heeft gebracht.

Wanneer de speelzucht niet zo groot was, zou geen enkele toto enige kans van bestaan hebben.

Maar de aandrang is zo groot, dat verwacht wordt, dat de voetbaltoto na de volkomen wettiging door de Overheid spoedig een jaarlijkse omzet van 100 miljoen gulden zal hebben.

De speelzucht is een kwaad. Het gaat niet om het spel, zoals op naïeve wijze ook al in het V.V. wordt betoogd, maar om de kans, om in één klap rijk te worden. Wanneer die kans er niet is, zakt de toto in elkaar. Vandaar de venijnige agitatie tegen het voorstel van de regering, om geen hoger prijzen toe te laten dan 25000 gulden per jaar. Dan, zo vreest men, zakt de hele zaak in elkaar. Dan is er geen attractie meer bij. Het spel doet het dus niet, maar de kans op honderd duizend gulden.

TEGEN die speelzucht hebben wij ons altijd verzet. Het is een gevaar voor de geestelijke volksgezondheid. Het is een kwaad, dat steeds verder voortvreet. Het is de begeerte, om door het lot begunstigd, plotseling rijk te worden. Die begeerte verdraagt zich niet met een Christelijk leven, in afhankelijkheid van de Here.

Dat is in onze kring altijd zo gevoeld. En het geweten verzet zich met name tegen de speculatie op het lot, op het toeval. Het lot is een ernstige zaak. „Het lot wordt in de schoot geworpen, maar elke beslissing daarvan is van de HERE." Spr. 16 : 33.

Die tekst bedoelt ons er heel duidelijk aan te herinneren, dat loten niet is „een kansje wagen", een avontuur beginnen, een beroep doen op de gunsten van fortuna, een spelen met het toeval, maar dat het is een vraag om een Goddelijke beslissing. Als ik als Christen dus meedoen aan een loterij, gedreven door de begeerte, om in één klap rijk te worden, dan is de vraag onontwijkbaar: kan ik deze avontuurlijke poging, deze gooi naar een ton gouds, insluiten in mijn gebed om Gods zegen op wat ik onderneem? En het antwoord op die vraag is niet onduidelijk voor hem, die nauwgezet bij de Heilige Schrift wil leven.

MAG de overheid nu deze speelzucht, die ontstaat uit ongezonde begeerte, die een bewijs is van vermaterialisering, kanaliseren? Mag zij het kwaad, wanneer het een volkszonde is geworden, kanaliseren? Mag zij de speelzucht een eerbaar gezicht geven, door te eisen, dat de „winsten" grotendeels ten goede zullen komen aan goede dingen, aan sportorganisaties en aan culturele en liefdadige instellingen?

De overheid kan een kwaad op zijn beloop laten, omdat het buiten haar bevoegdheid ligt, er tegen op te treden. Dat is b.v. het geval, wanneer zij de geestelijke vrijheid heeft te eerbiedigen. Maar dat geval is hier niet aan de orde. Niemand zal kunnen beweren, dat zijn geweten hem noodzaakt om te gokken en dat het niet botvieren van zijn speelzucht een kwetsing is van zijn consciëntie.

De overheid kan een kwaad niet aantasten, omdat haar de middelen ontbreken, om het kwaad op effectieve wijze te bestrijden. Het is onredelijk, van de overheid te verwachten, dat zij elke volkszonde met effectieve middelen zal kunnen bestrijden. Wat zal zij kunnen doen tegen de pronkzucht?

Maar bedenkelijk wordt het, als de overheid zegt: dit is een volkszonde, maar ik ga haar niet bestrijden, maar haar in wettige banen leiden. Ik ga haar ijken met mijn merk, ik ga haar groei reguleren.

De speelzucht kanaliseren, zegt het Voorlopig Verslag. Dat kan, in historisch licht bezien, ook zo worden vertaald: de zonde reglementeren.

* * * Bouwen of staken?

Op het moment waarop deze regels geschreven worden is nog niet bekend wat het gevolg van het conflict in de bouwwereld zal zijn voor de voortgaande bestrijding van de woningnood. Ook is dit het moment niet om in enkele woorden de schuldvraag af te doen. Daartoe zijn meer gegevens nodig dan die, welke ons thans ter beschikking staan. Wel willen wij uitdrukking geven aan onze vaste overtuiging, dat een stakingsgolf van grote omvang en lange duur niet minder dan een funeste zaak is. Wij gunnen de bouwvakarbeiders van harte een redelijk aandeel in de mogelijk gebleken inkomsten toeneming der werknemers evenzeer als wij een redelijke zekerheid voor de werkgevers rechtvaardig achten. Doch meer dan op een andere bedrijfssector zijn het oog en de hoop van vele, vele landgenoten, ja van het gehele volk, inzonderheid gevestigd op de bedrijfsgenoten in de bouwwereld. Moge vooral ook dat besef hen stimuleren om spoedig een oplossing te vinden waarmee iedereen gediend is.

Koopt een goed kostuum
enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De verste reis is lonend
DUTHLER
VARSSEVELD

Albracht N.V. - Utrecht
BOEKBINDERIJ EN FABRIEK VAN PLASTIC-ARTIKELEN
Wilt u een catalogus uitgeven,
een praktisch en mooi losbladig systeem opzetten,
een fraai monsterboek in plasticband brengen?
Laat ons dan onze vele mogelijkheden tonen en bel 0 30 24345, of schrijf postbus 26, resp. Bolstraat 20, Utrecht.
Onze vertegenwoordigers staan tot uw dienst.

Kalm en beheerst denken en werken
ZENUWDRUPPELS MG
10 ml ..... ƒ 0,95
30 ml ..... ƒ 2,25
DERCKENS N.V. — GOUDA

INGWERSEN & Co.
Commissionnairs in Effecten
Keizersgracht 382 A'dam-C.
Telefoon: 32121-35302-33879
* alle effectenzaken
* plaatsen van obligatieleningen voor kerken, scholen en weldadigheidsinstellingen

Geslaagde A.R. Vrouwenconferentie

Een gedeelte van de bestuurstafel. Van rechts naar links: Mevr. M. Kuipers—Klapwijk, vice-presidente van de Landelijke A.R. Vrouwencontactcommissie, Dr.. W. P. Berghuis, Mevr. Dr. F. T. Diemer—Lindeboom, presidente van de Landelijke A.R. Vrouwencontactcommissie, Mr. W. R. van der Sluis, Mevr. L. A. Lever—Brouwer, Mej. E. A. Spoormaker, Mevr. W. M. Ridderbos—de Rooy, Mevr. A. M. Visser—Visser en Mevr. F. Zandbergen—Huising.

UIT Friesland, uit Limburg, uit Zeeland en Overijsel, uit alle windstreken van het land waren de vrouwen gekomen. Van alle kanten werden groeten gewisseld en met oude bekenden, soms heel oude bekenden een praatje gepraat.

Men was vrolijk gestemd en vol verwachting over deze eerste officiële A.R.-vrouwenvergadering.

Het was een vreugdevolle dag!

Dat het een „officiële vergadering" van de A.R.-partij was, kon men wel zien aan de aanwezigheid van de partij-secretaris, mr. W. R. v. d. Sluis ter rechterzijde van de presidente. Hij is met recht de rechterhand niet alleen van de voorzitster, want veel voorbereidend werk is door hem in de afgelopen maanden verricht.

Wie hierdoor nog niet helemaal overtuigd mocht zijn, liet deze twijfel wel varen, toen dr. Berghuis, ter elfder ure met gejuich ontvangen, zijn openingswoord uitsprak.

„ER was enig verzet en aarzeling geweest om de vrouw actief bij de politiek te betrekken", constateerde dr. Berghuis. Dit was geen ouderwetse levensopvatting, maar berustte op goede gronden. Het vrouw of man zijn werkt door in het gehele mens zijn. De man zou de vrouw niet anders willen hebben en ook de vrouw de man niet, misschien wat beter, liet hij er bescheiden op volgen en waagde zich er niet aan, dat ook de vrouw wat beter zou kunnen zijn.

In het politieke en maatschappelijke leven zijn beiden echter nodig. Zowel de levensdaad van de man als de levensvoeding van de vrouw. De voedende kracht is teveel uit het oog verloren, terwijl het accent is gevallen op de agressieve levensdaad.

Wij roepen de vrouwen niet te hulp, maar doen een dringend beroep op haar om naast de man, de door God gestelde opdracht te vervullen en Hem te dienen ook in de politiek.

Niet in een aparte organisatie, maar beiden arbeidend in dezelfde organisatie en beiden betrokken in het werk van de partij.

Dr. Berghuis bracht in herinnering, dat er na de oorlog al een en ander was gebeurd. Het werk van Scevar, de Arva in Friesland, de A.R. vrouwenstudiegroep in Amsterdam en de Commissie Smallenbroek.

Met deze activiteiten willen wij de christen vrouwenorganisaties geen concurrentie aandoen, maar deze organisaties zullen zich toch ook wel moeten bepalen bij de christelijke politiek.

IN haar antwoord stelde mevr. Diemer, dat er wel eeuwen lang weinig verandering was gekomen in de plaats van de vrouw, maar dat juist in deze tijd zich een structurele verandering voordoet. Het is niet meer mogelijk om vanuit de directe levensverbanden invloed te oefenen, terwijl juist de politiek thans invloed heeft op ieder aspect van het leven.

Bewust of onbewust heeft geleefd bij de A.R. Vrouwen samenwerking tussen mannen en vrouwen te bewerken op het politieke terrein.

Met dit doel werd in 1948 Scevar opgericht en nu 12 jaar later worden wij op een hoffelijke en charmante wijze ontvangen door het Centraal Comité.

Wij willen geen partijtje vormen in de partij. Het gaat ons ook niet om geldingsdrang of het zoeken naar een carrière in de partij. Zij herinnerde nog aan de openbare vergadering van Scevar nu 6 jaar geleden en wees op het grote verschil, toen moest alles zelf gehuurd worden en thans staat het partijapparaat op zo'n prettige manier tot onze beschikking.

Mevr. Diemer hoopte vooral ook de werkende vrouw te bereiken. Het is jammer, dat door een vergadering overdag dezen zo moeilijk hier te krijgen zijn, maar in de toekomst zal zeker ook met haar rekening gehouden worden.

Een overzicht van de vergaderzaal in het gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te Utrecht.

INMIDDELS was het tijdschema al aardig in de war gekomen, waarom de voorzitter maar direct het woord gaf aan mevr. Diemer voor haar rede: „De wereld van vandaag en het kind".

De wereld van vandaag is een wonderlijke wereld. Een ongekende vlucht van wetenschap en techniek. Een grote vooruitgang in welvaart in het leven der mensen. Maar die hoopvolle perspectieven worden verdonkerd door de spanningen inzake vrede en veiligheid. Een bewapeningswedloop, die de dreigingen van een totale vernietigingsoorlog over de aarde leggen. De ontplooiing van de techniek die de wereld wel groter maakt, maar haar ook als steeds kleiner wordend doet ervaren. Een steeds nauwere vervlechting van belangen is aan de gang. Zowel eigenbelang als een groeiend verantwoordelijkheidsbesef werken in de richting van samenwerking. Men ziet dit zowel in Europees verband als op het wereldniveau der Verenigde Na-

• *Vervolg op pag. 4*

A.R. Vrouwenconferentie te Utrecht

• *Vervolg van pag. 3*

ties. In Europees verband werken de politieke groeperingen samen, die bewaring en doorwerking van de christelijke fundamenten der samenleving voorstaan.

Hier is een gezamenlijk optrekken van R.K. en Prot. Christelijke partijen in de Nouvelles Equipe Internationales, wat in nationaal verband naar binnen niet bereikbaar en ten dele ook niet wenselijk is (dit laatste t.o.v. de R.K. groepering).

Mevr. Diemer wees in dit verband nog op de opkomst sedert 1955 van de Europese Vrouwen Unie, een politieke vrouwenorganisatie, die haar aandeel wil leveren om de Europese positie tegenover het Marxisme te versterken. Zij tracht dit te bereiken door de geest van Christelijke levensordening krachtiger in de samenleving tot gelding te helpen brengen. In deze Unie, die adviserende stem heeft in de Raad van Europa, werken in de Ned. sectie R.K. en A.R. vrouwen samen. Het onderwerp van deze morgen speelt niet op het Europees vlak, maar omspant de vijf continenten.

De Verenigde Naties n.l. hebben zich zeer onlangs bezig gehouden met de voorwaarden, waaronder het kind in de wereld van vandaag behoort te leven.

Op de achtergrond hiervan moet men zien de in 1948 aangenomen verklaring van de Rechten van de Mens.

Omdat het kind uit hoofde van zijn geestelijke en lichamelijke onrijpheid bijzondere bescherming behoeft, heeft men zich hiermee nog speciaal bezig willen houden. Het bleek wel, dat het kind een gevoelige snaar raakt. Er heerste in de commissie een teamgeest en een bereidwilligheid om tot een goed resultaat te komen. In 4 weken was men het over de tekst eens geworden en dat zegt wat als men weet, dat van de 82 landen iedere gedelegeerde het woord mag voeren over ieder onderdeel.

Mevr. Diemer besprak uitvoerig de verschillende bepalingen die neergelegd waren in de verklaring. Bij de bepaling, dat het kind overal waar mogelijk zal opgroeien in de zorg en onder de verantwoordelijkheid van de ouders, werd het element der ouderlijke verantwoordelijkheid, die in het ontwerp ontbrak, op voorstel van Nederland nadrukkelijk vermeld. Ook bij de opvoeding en het onderwijs zijn de ouders de eerst verantwoordelijken. Dit in tegenstelling met de communistische landen, die spreken van staat en ouders.

De eigen verantwoordelijkheid van het kind, zijn critisch vermogen, de sociale en morele waarden zullen ontwikkeld moeten worden. Als voorbeeld haalde spreekster aan het initiatief van Engelse jonge padvinders, die gevraagd hebben om een Wereldvluchtelingenjaar in te stellen.

In de beginselverklaring staat, dat men het beste aan het kind verschuldigd is.

Maar het werkelijk beste is het kind in kennis te brengen met de liefde van God in Christus. In het leven van het kind dienen de draden te worden meegeweven, die het grondpatroon vormen voor een bewust-Christelijke politieke verantwoordelijkheid gedurende de jaren der volwassenheid. Afgezien van de betekenis voor de jongere generatie ligt er een roeping voor ons, om krachtige steun te verlenen aan de Christelijke politiek.

HOE wij die steun zouden kunnen verlenen werd 's middags uiteengezet door mej. J. van Leeuwen in haar bezielende rede „schouder aan schouder".

Ook de beantwoording van een lange reeks vragen werd uitgesteld tot de middag. Eerst werden we uitgenodigd deel te nemen aan een warme lunch en hiermee hadden we toch wel een streepje voor op de bezoekers van andere partijbijeenkomsten. De heer Smallenbroek, die intussen ook in ons midden was gekomen, merkte tenminste op, dat zij alleen maar een „gewone boterham" kregen. Nu het werd dan ook wel bijzonder gewaardeerd. Huisvrouwen nuttigen maar zelden een maaltijd, die ze niet eerst zelf klaar gemaakt hebben.

Welke problemen zouden besproken worden tussen (rechts) Mevr. Prof. Van der Molen en Mevr. Wissink (links)? Tussen beide dames in ziet u nog (links) Mevr. De Vries en (rechts) Mevr. Van der Veen. Rechts van Mevr. Prof. Van der Molen: Mej. Mr. Boot.

Mevr. Prof. v. d. Molen wees nog op een historisch feit n.l. dat mevr. Diemer de eerste vrouw in onze partij is, die in een vertegenwoordigend lichaam zitting heeft. Het verheugde haar bijzonder, dat het juist mevr. Diemer was. Zij voegde er aan toe dat dit blijkbaar al zo gewoon gevonden werd, dat de voorzitter er in zijn openingswoord geen melding van had gemaakt. Waarop de heer Berghuis repliceerde dat mevr. v. d. Molen niet kon weten wat hij nog zou zeggen en dat de partij zich zeer in deze benoeming verheugde.

Naar aanleiding van een protestbrief, die de Geref. Vrouwenvereniging gezonden had naar de V.N., in verband met de uitgestelde terechtstelling van Hongaarse kinderen, vroeg mevr. Ridderbos of dit enige invloed kon hebben.

Al zal wangedrag niet voorkomen kunnen worden, toch is publiciteit een geweldig middel. Op 't ogenblik vergadert de Commissie van de Rechten van de Mens in Genève en het is van belang, dat ook andere organisaties hierbij aanhaken. (Inmiddels heeft ook de Ned. Christen Vrouwenbond een gelijkluidende brief verzonden).

HAD de ochtendvergadering ons een belangrijke arbeid laten zien, die speelt ook ver buiten onze grenzen, de middag hield ons dichterbij huis. „Wat willen wij met een Chr. politiek in deze tijd en welke taak hebben de vrouwen in de A.R. partij?" Vragen die mej. J. v. Leeuwen in een uitvoerig betoog behandelde.

Wij hebben naast de man en naast de jongere te staan in de dienst aan God en aan de medemens. Hierbij kan niemand gemist worden, maar ieder doet dit overeenkomstig zijn of haar door God geschonken aard en kwaliteiten. De Partij erkent die kwaliteiten en zal ze in de goede zin moeten en willen uitbuiten.

Daarom mag van de A.R. vrouwen verwacht worden, dat ze de Christelijke pers lezen en de A.R. voorlichting in Nederlandse Gedachten e.a. organen. Er zal een kader gevormd moeten worden, dat in de partij bestuurs- en andere functies kan vervullen. De vrouw zal haar verantwoordelijkheid moeten aanvaarden voor de financiële huishouding van de Partij-organen. Zij zal middelen en wegen moeten zoeken om de A.R. visie steeds meer gestalte onder ons te geven. Dit gaat maar niet vanzelf en bij de uitvoering zal naast wijsheid en tact, een grondige kennis van de concrete situatie worden gevraagd. Er zullen verschillende vormen nodig zijn om tot ons ideaal te komen „alle vrouwen actief binnen de A.R. partij". De leden van de vrouwencontactcommissie zullen in hun ressort de vrouwen moeten stimuleren en activeren. Er zijn in ons land vele mogelijkheden en men zal dit alles plaatselijk moeten bekijken in overleg met de kiesverenigingen.

Wat de partij bovenal nodig heeft is ons gebed, dat een essentieel onderdeel is van het vervullen van onze Christelijke roeping.

UITERAARD kwam op deze rede een stroom van vragen en ervaringen los. Er waren wensen voor Ned. Gedachten, er waren tips om ook andere vrouwenorganisaties te betrekken.

Er was ook een „cri de coeur" om ervoor te waken dat we toch niet overgeorganiseerd zouden worden. Ook hier bleek alweer, dat te weinig mensen met teveel taken belast worden. Er zal voor een spreiding van taken en functies gezorgd moeten worden.

WAS het vorige week donderdag inderdaad anders? Dat er zoveel vrouwen waren en de mannen op één hand afgeteld konden worden?

Dat er zo uitbundig aan tafel gepraat werd, zodat je je haast niet meer verstaanbaar kon maken? Of kwam dat door het uiteraard hoger stemgeluid van de dames? Dat er niet zo'n rookgordijn hing, aangezien er wel wat sigaretten, maar geen sigaren de lucht in gingen? Dat er zo'n gezellige, vriendschappelijke sfeer heerste, maar die is er op andere vergaderingen toch ook? Dat er druk gekocht werd bij de stand A.R. brochures en rapporten? Hieruit bleek wel, dat de vrouwen ernst maakten met hun voornemen zich op de hoogte te stellen van de A.R. voorlichting. Dat we precies om vijf uur eindigden ondanks het latere aanvangsuur, (buiten onze schuld).

Dit alles was toch het andere niet, maar wel bleek het hieruit, dat ons dit alles geboden werd door het Centraal Comité. En dat bewees, dat er iets gegroeid was aan besef, dat men de A.R. vrouwen niet missen kan en wil. Niet alleen als steun voor de A.R. partij, of als figuur op de achtergrond, maar dat men binnen die partij gebruik wil maken van het potentieel, dat zeker onder onze vrouwen aanwezig is. Zo gezien was het ook een historische dag, even goed als de deputatenvergadering van 1920 en evengoed als de deputatenvergadering in 1954 een historische dag was voor de vrouw.

C. M. T.—K.

★ Zowel de rede van mevrouw Diemer als die van mej. Van Leeuwen zullen in druk verschijnen. Het is van groot belang dat ieder deze brochures kent en uit het bijeengebrachte materiaal kan putten.

KOFFIE en THEE
sinds 1885

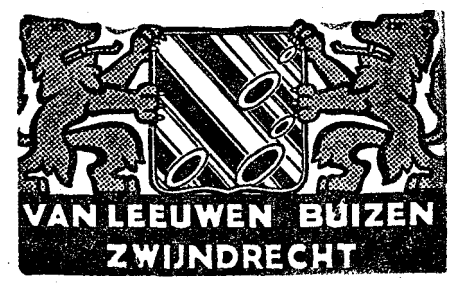

Het Bestuur van de A.R. Kiesvereniging De Krim (gem. Hardenberg) geeft met leedwezen kennis van het plotseling overlijden van haar voorzitter, de heer

J. Joldersma

Zijn stuwende arbeid en geloofskracht in het goede van de A.R. zaak zij een opwekking voor allen om deze beginselen trouw te blijven.

HET BESTUUR.

De Krim, 24 februari 1960.

God sloot een werkzaam leven af, door tot Zich te nemen onze oud vice-voorzitter

Jhr. J. Beelaerts v. Blokland

in leven:
Officier in de Orde O.N.
Oud Weth. der Gem. Renkum
Namens het Bestuur van de A.R. Kiesvereniging
Ned. en Oranje te Oosterbeek
L. J. ROUSSEAU, voorzitter
G. SUURMOND, secretaris.

Vertrouwensadressen voor het nieuwe land

FA. K. POST
WONINGINRICHTING
MANUFACTUREN
ENS (N.O.P.) - TELEF. 05275-578

Firma J. Loosman & Zoon
HEI- EN AANNEMERSBEDRIJF
Graaf Florislaan — CREIL — Telefoon 05278-4389

FIRMA T. OEGEMA & CO
LOONBEDRIJF
ESPEL (N.O.P.) - TELEF. 05278-237

LOONBEDRIJF MARIS
Voor al Uw loon- en sproeiwerkzaamheden
HOGE SLUISWAL 39, MARKNESSE
Tel. 05273-312, b.g.g. 503

In de rij voor bases in Spanje

Duitse voorbarigheid en een lekkende NAVO

Onderling vertrouwen niet beschamen

DE eerste reactie op het Westduitse plan tot het vestigen van militaire bases op Spaans grondgebied was er over het algemeen een van opperste verbazing. Ook nu — bijna vijftien jaar na de tweede wereldoorlog — maakt een dergelijk bericht nog, dat we een onprettig gevoel krijgen. En we vragen ons onwillekeurig af, hoe die Duitsers het in het hoofd halen, of ze toch echt niets geleerd hebben en of er — zelfs nu Adenauer nog de scepter zwaait, reden is om aan te nemen, dat het met West-Duitsland de verkeerde kant op gaat. Vooral deze laatste vraag is van wezenlijk belang. De toekomst van Europa is er ten nauwste bij betrokken. We zien ons in Europa reeds geplaatst tegenover het Franse probleem, dat na de gebeurtenissen in Algiers minder ernstig lijkt te zijn geworden, maar in wezen nog vele gevaren in zich bergt, zo lang menselijkerwijs gesproken slechts één man tussen de betrekkelijke rust en orde van heden en de mogelijke chaos van morgen staat. Samen met West-Duitsland vormt Frankrijk de kern van de Europese samenwerking. En zou ook Bonn een onbetrouwbare bondgenoot blijken te zijn, een partner, op wie men niet in alle omstandigheden kan rekenen, dan zou men in Europa inderdaad reden hebben, zich bezorgd te maken over de jongste stappen van West-Duitsland.

POLITIEK is echter een subtiel spel. Er doen zich telkens nieuwe situaties voor, die oppervlakkig gezien slechts op één manier uitgelegd kunnen worden, maar die een geheel andere betekenis krijgen, als men ze in alle objectiviteit aan een nader onderzoek onderwerpt. Het bewijsmateriaal ligt daarbij vrijwel nooit voor het grijpen. Een dergelijke onafhankelijke mening zal in de meeste gevallen een speculatief karakter blijven dragen, totdat later uit de feiten blijkt, hoe die vroegere gebeurtenissen zich in werkelijkheid hebben toegedragen. Maar dan hebben die voorvallen reeds lang hun betekenis verloren.

Als we nu de stap van West-Duitsland in Spanje objectief willen beoordelen, moeten we ons vooral afvragen, wie er voor verantwoordelijk is, dat het nieuws wereldkundig werd gemaakt, onder welke omstandigheden dit werd gedaan, op welke wijze het is geschied en wat degene die het deed, er mede dacht te bereiken. Vervolgens kunnen we nog aan een onderzoek onderwerpen, of West-Duitsland er verkeerd aan deed, zich buiten de Navo om tot Franco te wenden en of er hoe dan ook bezwaar moet worden gemaakt tegen militaire, economische en/of politieke contacten met het Spanje van 1960.

Engeland

HET wonderlijke is nu, dat het nieuws over de toekomstige Duitse bases in Spanje uit de koker van de Navo komt, waarvan West-Duitsland zelf deel uitmaakt. Bondskanselier Adenauer heeft officieel verklaard, dat Navo-opperbevelhebber Lauris Norstad, een Amerikaanse generaal, vertrouwelijk was medegedeeld, dat West-Duitsland van plan was, zich tot Spanje te wenden voor het verkrijgen van militaire oefenterreinen en opslagplaatsen. Adenauer wist zich verzekerd van de steun van de Franse generaal De Gaulle, die volledig begrip kon opbrengen voor de wensen van Bonn. De Amerikanen beschikken zelf reeds over machtige bases in Spanje en behoeven van een eventueel akkoord tussen Spanje en West-Duitsland geen enkel militair of politiek nadeel te duchten.

Blijft er een mogendheid over, die — vanwege de socialistische oppositie — nog niet op militair gebied met Spanje samenwerkt, maar welomschreven plannen in die richting koestert: Engeland.

Engeland heeft er belang bij, dat er roet wordt gegooid in het Duits-Spaanse eten en het heeft daar verschillende redenen voor. Een van die redenen is vanzelfsprekend het Britse verlangen, zelf een rol van betekenis te gaan spelen op het Iberische schiereiland, nu de macht van Engeland in het Middellandse Zeegebied danig is ingeschrompeld. In de toekomst moet zelfs rekening worden gehouden met het verlies van de grote bases in Libye. En het wekte dan ook niet veel verbazing meer, toen enkele dagen na het uitlekken van de Duits-Spaanse onderhandelingen bekend werd, dat Engeland zich eveneens tot Spanje had gewend voor het verkrijgen van vlootbases.

Omstandigheden

TOCH kon dit niet de voornaamste reden van Engeland zijn om het nieuws te laten uitlekken. De Britse en Duitse plannen doorkruisten elkaar niet, althans behoefden dat niet te doen. Daarom moeten we meer letten op de omstandigheden waaronder en de manier waarop het nieuws wereldkundig werd gemaakt om te kunnen zien wat degene, die het deed, er mede dacht men de hereniging van Duitsland niet Die omstandigheden zijn voor de Duitsers niet rooskleurig. Zij hebben er — internationaal gezien — wel eens beter voor gestaan. De politiek van verdachtmaking van de zijde der Sowjetunie heeft langzaam maar zeker zijn werk gedaan. Aanvankelijk stelde Moskou 't Duitse militairisme aan de kaak, toen West-Duitsland in de Navo werd opgenomen.

Toen deze kwestie ook in de Westduitse binnenlandse politiek geen rol meer speelde, gooiden de Sowjets het over de boeg van het neo-nazisme. Van Oost-Duitsland uit werd een felle campagne gevoerd, die velen in West-Duitsland in opspraak bracht, soms terecht, maar vrijwel altijd niet geheel terecht of helemaal ten onrechte.

De antisemistische uitspattingen, die Moskou zeer gelegen kwamen, kregen door de achtergrond, waartegen zij zich afspeelden, een sinistere betekenis en deden ook degenen, die niet bevooroordeeld waren, huiveren.

Vuile was

HET was onder deze omstandigheden, dat een door Engeland geïnspireerd bericht de wereld in werd gezonden over militaire samenwerking tussen West-Duitsland en Spanje. De wijze waarop het gebeurde is tekenend voor de gezindheid van Engeland. Men nam geen officiële stap bij de Navo, terwijl dat toch zeer wel mogelijk zou zijn geweest. Maar dat zou politieke consequenties hebben veroorzaakt, die men in Londen niet wenselijk achtte. Zo'n stap bij de Navo zou het voordeel hebben opgeleverd, dat de affaire niet aan de openbaarheid zou zijn prijsgegeven. En onder bondgenoten verdient het toch altijd aanbeveling, dat men elkaars vuile was niet buiten hangt.

Engeland, zeer bedreven in het subtiele spel der buitenlandse politiek, koos deze weg van het rustige, geheime overleg niet. Het liet het nieuws uitlekken, bij voorkeur naar een vooraanstaande Amerikaanse krant als de New York Times, omdat dit minder opvalt. Maar het kwaad is intussen geschied. Vooral in de communistische landen spint men er garen bij. De herinneringen aan wat in de tweede wereldoorlog is gebeurd, worden er nog levendig gehouden. De antisemistische uitbarstingen in West-Duitsland hebben de innerlijke vrees wellicht weer doen toenemen en de Duits-Spaanse besprekingen, waarvan aanvankelijk werd gemeld, dat zij buiten de Navo om waren gehouden, gaven de leiders van die landen een nieuw argument in handen.

Duitse kwestie

WE leven aan de vooravond van een topconferentie tussen Oost en West, waarop naar het zich laat aanzien voornamelijk over het Duitse probleem in het algemeen en de Berlijnse crisis in het bijzonder zal worden gesproken. In Engeland maakt men er al jarenlang geen geheim meer van, dat men de hereniging van Duitsland niet wenst en dat men er wel wat voor voelt, de Duitse kwestie, inclusief de Berlijnse crisis, voorgoed uit de wereld te helpen. Vandaar ook de „soepele" Britse houding tegenover de Sowjetunie en het communistische regiem in de Sowjetzone van Duitsland.

Het gaat er de Britten echter niet slechts om, een politieke regeling van het Duitse probleem mogelijk te maken, zij het dan met handhaving van de status quo. Er is een diepere oorzaak voor de houding van de regering te Londen en die is het gevolg van de lang in stilte gekoesterde wens, dat de verdeling van Duitsland bestendigd zal worden. Maar zelfs dit verdeelde, dit verzwakte Duitsland kan zich niet in de sympathie van de Britten verheugen. Het tegendeel is het geval, in het bijzonder, nu de Duitsers zo goed met de Fransen blijken te kunnen opschieten en Frankrijk en Duitsland samen een continentale macht vormen, die voor Engeland geen ruimte meer overlaat.

Spanje

IN dit verband is de kandidatuur van Spanje voor het lidmaatschap van de Navo van grote betekenis. De Verenigde Staten zijn er voorstander van. Zij onderhouden reeds vele jaren nauwe relaties met Franco en Eisenhower bracht nog pas enkele maanden geleden een bezoek van enkele dagen aan de Spaanse caudillo. Frankrijk staat sinds het hernieuwde optreden van generaal De Gaulle niet langer vijandig tegenover het regiem van Franco, dat op zijn beurt niet meer te vergelijken valt met dat van vroeger — al blijft er nog heel veel te wensen over. West-Duitsland onderhoudt vrij normale relaties met Madrid en alleen Engeland, dat rekening moet houden met de zeer sterke Labouroppositie, hield zich afzijdig. Maar ook hierin schijnt — nu de verkiezingen achter de rug zijn — verandering te zijn gekomen.

Niet alleen Engeland (dat om marinebases gevraagd heeft) maar ook West-Duitsland heeft totdusver rekening gehouden met de toelating van Spanje tot de Navo en dat binnen afzienbare tijd. Beide landen hebben niet willen wachten met het openen van besprekingen, totdat deze politiek nog altijd moeilijke zaak zou zijn opgelost. Beide zagen zich geplaatst voor problemen, waarvoor thans reeds een oplossing moet worden gezocht. Engeland dreigt uitgespeeld te geraken in het Middellandse Zeegebied en West-Duitsland zoekt ruimte voor oefenterreinen en opslagplaatsen, die zijn bondgenoten het niet kunnen of willen geven. Maar wat Engeland doet, is voor de Duitsers verboden, ook al zijn beide landen lid van dezelfde Navo en al heeft Bonn deze Navo van tevoren ingelicht.

Voorbarig

REST de vraag of de Duitsers er verstandig aan hebben gedaan, zich onder de huidige omstandigheden tot Spanje te wenden. Het antwoord daarop moet ontkennend luiden. Zij hadden beter nog even kunnen wachten, totdat binnen het verband van de Navo meer klaarheid zou zijn gekomen in de houding, die tegenover Spanje zal worden aangenomen. Zo lang de mogelijkheid dat Spanje niet zal worden toegelaten, niet is uitgesloten, lijkt elk contact — zeker van Duitse zijde — ongewenst. Men werkt wel met het argument, dat het regiem in Portugal niet veel verschilt van dat van Franco. Maar zelfs al zou dat het geval zijn, dan zou het geenszins van doorslaggevende betekenis kunnen zijn bij het vaststellen van het standpunt, dat de Navo ten aanzien van de kandidatuur van Spanje zal innemen.

Resumerende kunnen we dus vaststellen, dat men in Bonn met wat al te grote voorvarendheid en met een gebrek aan tact te werk is gegaan; dat het inlichten van de Navo een verzachtende omstandigheid is, die het trekken van verkeerde conclusies volkomen uitsluit; dat een van de bondgenoten van West-Duitsland zich niet heeft ontzien, het in een kwaad daglicht te stellen; dat de samenwerking in het verband van de Navo door dergelijke „attenties" zeker niet zal worden bevorderd en dat in verschillende opzichten de Sowjetunie als lachende derde in de handen staat te wrijven. Alleen daarom reeds wordt 't hoog tijd dat men in 't Westen leert, het vertrouwen, dat men onderling in elkaar stelt, niet te beschamen. Want wat mogen we van de Duitsers verwachten, als we zelf niet het goede voorbeeld geven?

d. B.

EIKENDAL OPTIEK
Exclusieve monturen
DEPOT: CARL ZEISS
BERGSTR 12 TEL. 2038 WAGENINGEN
Ook volgens afspraak

SCHOOLMEUBELEN
MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. - EDE

In kort

N.C.S.U.-conferentie over toto-vraagstuk

DE Nederl. Chr. Sport Unie organiseert een nationale sportconferentie op zaterdagmiddag 2 april a.s., voor welke conferentie als onderwerp van inleiding en bespreking is gekozen: „Het toto-vraagstuk".

Over dit onderwerp zullen, ieder gedurende ± 15 minuten, als sprekers optreden de heren Prof. dr. P. A. van Stempvoort, Groningen; Prof. dr. G. Kuiper Hzn, Amsterdam; D. F. van der Mei, Rijswijk; C. van Oosterom, Rotterdam.

Daarna zal er gelegenheid tot bespreking zijn.

De conferentie zal staan onder het presidium van prof. dr. I. A. Diepenhorst. Zij wordt gehouden te Utrecht in gebouw „Esplanade", Lucas Bolwerk 24, vangt aan des nam. 3 uur en zal om ongeveer 6 uur nm. beëindigd worden.

Ter bijwoning van deze conferentie zijn toegangsbewijzen à ƒ 1.50 verkrijgbaar aan het bureau der N.C.S.U., Zaagmolenkade 33b, Rotterdam.

Verzending dezer toegangsbewijzen op bestelling kan eerst geschieden na ontvangst van het verschuldigd bedrag op postrekening nr. 75575 ten name van de Penningmeester N.C.S.U., Pomonalaan 79, Den Haag.

De aanvragen om toegangsbewijzen dienen zo spoedig mogelijk, in elk geval vóór 26 maart a.s. aan het bureau van de N.C.S.U. te worden gezonden.

Indien men na afloop der conferentie in „Esplanade" een broodmaaltijd in de vorm van een lunchpakket à ƒ 3.- of geserveerd à ƒ 4,- wil gebruiken, kan men dit desgewenst bij de bestelling der toegangsbewijzen tevens opgeven.

STRAFRECHTER EN PSYCHIA

UTRECHT. — Twaalf jaar v vangenisstraf en ter beschikking stelling van de regering eiste de officier van Justitie te Utrecht tegen de ruim tachtigjarige J. L., die verdacht wordt van moord op een invalide man in een hos te Leusden bij Amersfoort. De officier sloot zich geheel aan bij wat dr. mr. Baan in zijn psychiatrisch rapport had geschreven: namelijk dat de tachtigjarige man — ongeacht of hij al dan niet schuldig aan de hem ten laste gelegde moord zou worden bevonden — definitief uit de maatschappij verwijderd diende te wo

ACHT JAAR GEËIST

Man sloeg zijn ex-verloofde met hamer

(Van een onzer verslaggevers)

De officier van Justitie bij de Amsterdamse rechtbank heeft vanmidda tegen de 26-jarige Amsterdammer L. F. O. acht jaar gevangenisstraf met aftrek van voorarrest geëist.

Tevens als bijzondere voorwaarde tijdens deze gevangenisstraf psychia trische behandeling.

O. heeft op 15 oktober j.l. zijn ex verloofde, de 28-jarige controleuse Margaretha D. met een hamer op het hoofd geslagen, waardoor ze een schedelbreuk opliep. De achtergronden van deze zaak bleken zeer tragisch. De man, een arbeider bij het abattoir, was uit het lood geraakt door een gebeurtenis in militaire dienst: hij moest — op herhalingsoefening — na een vliegtuigongeval in 1957 slachtoffers bergen en dat had hem zeer aangegrepen. Daaruit wilde de verdediger zijn na die tijd tegenover zijn verloofde geheel veranderde houding verklaren: het meisje maakte — mede op aanraden van haar familie — een eind aan de verhouding. Iets, wat de man zeer moeilijk kon verkroppen, temeer waar alles voor een huwelijk gereed was en een huis, ingericht en wel, op hen stond te wachten. Het huwelijk ging echter niet door en men verkocht de meubels.

De officier achtte het een zeer ernstige zaak. „Een poging tot moord met voorbedachten rade" oordeelde hij. Hoewel hij bij verdachte wel een „kleine onevenwichtigheid" vermoedde meende hij, dat zijn daden hem zeer wel toe te rekenen waren.

IN de dagbladen worden regelmatig uitvoerige verslagen van de terechtzittingen van de Strafkamers van de Rechtbanken opgenomen. Enkele voorbeelden van deze verslagen vindt U hierboven. Meestal wordt door de verslaggevers vrij uitvoerig weergegeven welk misdrijf de verdachte, die terechtstond, had begaan en welke bijzonderheden het onderzoek ter zitting opleverde. In het kort wordt dan nog gememoreerd welke straf de Officier van Justitie heeft geëist alsmede de strekking van het pleidooi van de raadsman van de verdachte. De uitspraak van de Rechtbank, die gewoonlijk veertien dagen later plaats vindt, wordt in de dagbladen gewoonlijk ook nog vermeld doch meestal in de vorm van een kort bericht inhoudende dat de verdachte, die 14 dagen geleden terecht heeft gestaan terzake het misdrijf van ..... (en dan volgt een korte omschrijving van dit misdrijf) door de Rechtbank wordt veroordeeld tot die en die straf. De geëiste c.q. opgelegde straffen worden gewoonlijk wel juist in genoemde verslagen opgenomen, maar zodra een stukje uit het over de verdachte uitgebrachte psychiatrische rapport wordt vermeld of een deel van het requisitoir van de Officier van Justitie, strekkende tot terbeschikkingstelling van de verdachte teneinde te worden verpleegd, hetzij voorwaardelijk of onvoorwaardelijk, dan komen de misverstanden over het advies van de psychiater en de op te leggen straf en/of maatregel.

In de hierboven opgenomen krantenverslagen zijn terstond enkele misverstanden aan te wijzen.

Het verslag van de Utrechtse zaak vermeldt, dat de Officier zich geheel aansloot bij wat Mr. Dr. Baan, inmiddels Prof. Baan, in zijn psychiatrisch rapport had geschreven, namelijk dat de verdachte **— ongeacht of hij al dan niet schuldig aan de hem telastegelegde moord zou worden bevonden —** definitief uit de maatschappij verwijderd diende te worden. Deze verdachte ontkende de hem telastegelegde moord c.q. doodslag te hebben gepleegd en hierop doelde Prof. Baan in zijn genoemde rapport met de woorden „al dan niet schuldig". De verwijdering uit de maatschappij, die noodzakelijk werd geacht door Prof. Baan, kan echter bij vonnis van de rechter in een strafzaak alléén plaats vinden als het telastegelegde feit door de rechter bewezen wordt geacht. In het verslag van de krant krijgen de lezers echter de indruk, dat die terbeschikkingstelling ook kan plaats vinden als het telastegelegde niet bewezen wordt geacht en dit is een onmogelijkheid. Overigens heeft de Rechtbank in de strafzaak van de tachtigjarige verdachte hem wel veroordeeld en de moord bewezen geacht — naar ik uit eigen ervaring kan vermelden — en hem bovendien ter beschikking van de regering gesteld naast een gevangenisstraf van 12 jaar.

In het bovenvermelde Amsterdamse geval wordt vermeld, dat de Officier van Justitie acht jaar gevangenisstraf heeft geëist en als bijzondere voorwaarde tijdens deze gevangenisstraf psychiatrische behandeling. Het komt mij voor, dat de Officier van Justitie dit nooit in die vorm kan hebben gezegd, daar tijdens de executie van een gevangenisstraf geen psychiatrische behandeling kan plaats vinden in opdracht van de Rechtbank, die het vonnis uitspreekt. Dit is wèl mogelijk door de te veroordelen verdachte ter beschikking van de regering te stellen naast de op te leggen gevangenisstraf. De veroordeelde kan dan ná het ondergaan van de gevangenisstraf in een psychiatrische inrichting opgenomen worden en daar therapeutisch behandeld worden.

Wijd verbreid is ook het misverstand onder het publiek, dat vele misdadigers zich maar gek houden en dan geen straf krijgen voor hun wandaden. Als men z'n oor te luisteren legt hoort men deze boute uitspraak maar al te vaak. Bovendien worden de gevangenissen en psychiatrische inrichtingen dan als een goed soort herstellingsoorden, waar de misdadigers gratis van ons belastinggeld kunnen profiteren van alle moderne genietingen, zoals televisie, film en radio, omschreven. Gewoonlijk wordt dan geëindigd met de opmerking dat de handige jongens onder de veroordeelden weer zeer spoedig vrij rondlopen.

Het komt mij daarom wenselijk voor te trachten de bestaande misverstanden zo mogelijk op te helderen.

In het Wetboek van Strafrecht wordt in artikel 37 bepaald, dat niet strafbaar is hij, die een feit begaat, dat hem wegens de gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke storing zijner geestvermogens niet kan worden toegerekend. De wetgever is er bij dit artikel van uitgegaan, dat de normaal ontwikkelde mens met bewustheid kan handelen en dus ook in staat is om door middel van zijn wil al dan niet te bepalen of hij een strafbaar feit zal plegen. Als niet toerekeningsvatbaar beschouwt de strafwet derhalve de mens, die niet-normaal ontwikkeld is, zijn wil niet kan bepalen en de betekenis van zijn daden niet overzien kan, dit alles tengevolge van biologische factoren. Iedereen kent in zijn omgeving wel gevallen van idiotie, debiliteit of imbecilliteit en reeds het waarnemen van dergelijke ongelukkigen wekt medelijden op. De strafwet nu heeft ook medelijden met deze personen zodra zij een strafbaar feit plegen en stelt vast, dat deze niet- toerekeningsvatbaren geen straf behoren te hebben. Ik meen, dat een ieder zich met dit beginsel kan verenigen.

Dit wetsartikel zegt voorts, dat de niet-toerekeningsvatbare, die een strafbaar feit pleegt, hetzij in een krankzinnigengesticht kan worden geplaatst, hetzij ter beschikking van de regering kan worden gesteld, teneinde van harentwege te worden verpleegd, doch alleen als het belang van de openbare orde dat bepaaldelijk eist. Dit zijn derhalve géén straffen, want de wetgever wil die niet-toerekeningsvatbare personen niet straffen, maar hen ter bescherming van de maatschappij uit de samenleving verwijderen door het treffen van maatregelen.

Het bovenstaande geldt ook voor de personen, die psychisch gestoord zijn, want bij hen is er een ziekelijke storing der geestvermogens.

De belangrijkste vraag is echter welke biologische of psychische factoren de pleger van een strafbaar feit niet-toerekeningsvatbaar doen zijn. De strafrechter kan zulks niet bepalen, want hij is geen psychiater. Deze rechter heeft daarvoor het advies van een deskundige op psychiatrisch gebied van node. Die deskundige moet de rechter in staat stellen zich een oordeel te vormen over de toerekeningsvatbaarheid van de dader. Daarvoor dient de deskundige een uitgebreid onderzoek naar de geestvermogens van de dader in te stellen en van dit onderzoek een verslag aan de rechter uit te brengen.

Misschien herinnert men zich de verslagen uit de kranten van de 19-jarige verpleegster, die in Zeist in de buurt van een bushalte, alwaar zij was uitgestapt, werd gedood. De verdachte in deze strafzaak werd door de rechtbank op grond van het uitgebrachte psychiatrisch rapport ter beschikking van de regering gesteld én bovendien werd de last tot plaatsing in een krankzinnigengesticht gegeven met ontslag van rechtsvervolging van het tenlastegelegde. Door verschillende personen werd mij toen de vraag gesteld waarom deze verdachte geen straf had gekregen én waarom door mij ook een ontslag van rechtsvervolging met terbeschikkingstelling en plaatsing in een krankzinnigengesticht was gerequireerd. Uit het hierboven vermelde zal duidelijk zijn, dat in deze zaak de uitspraak niet anders kon luiden, daar de verdachte blijkens het psychiatrisch rapport, dat over hem was uitgebracht, volkomen ontoerekenbaar was en een zekere graad van krankzinnigheid vertoonde, maar bovendien een ernstig gevaar voor de maatschappij vormde. Het was daarom ter bescherming van de samenleving nodig hem, de verdachte, voor lange tijd hieruit te verwijderen. Op grond van de ontoerekenbaarheid moest echter een ontslag van rechtsvervolging worden gegeven, zodat een gevangenisstraf uitgesloten was.

De rechter kán het oordeel van de psychiater over de geestvermogens van de dader aanvaarden, maar het staat aan de rechter vrij het uitgebrachte psychiatrische rapport te verwerpen. In de hiervoor genoemde droevige zaak van de gedode verpleegster aanvaardde de Rechtbank het psychiatrisch rapport.

In een strafzaak, die ongeveer tien jaar geleden behandeld werd, heb ik de ervaring opgedaan, dat de strafrechter echter niet zomaar het oordeel van de psychiater, die een rapport over de verdacht had uitgebracht en daarin uitsprak, dat de verdachte volkomen ontoerekeningsvatbaar was voor het gepleegde strafbare feit, overnam. Deze strafzaak betrof een ongehuwde moeder, die haar kind kort na de bevalling had gedood. De psychiater zei in zijn rapport, dat de werking van de vrees voor de ontdekking van de bevalling bij deze moeder zo groot was geweest, dat zij daardoor niet-toerekeningsvatbaar was. Door mij is hiertegen betoogd voor de rechtbank, dat deze reden voor niet-toerekeningsvatbaarheid géén gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke storing der geestvermogens in de zin van art. 37 Wetboek van Strafrecht was, en dat bovendien het wetsartikel op grond waarvan deze moeder vervolgd werd, de vrees voor de ontdekking van de bevalling ook als strafverminderde omstandigheid aanneemt, zodat deze vrees niet nog eens als grond voor de niet-toerekeningsvatbaarheid mocht worden gebezigd. Aan de rechtbank is toen door mij verzocht een nieuw psychiatrisch rapport te doen uitbrengen. De rechtbank ging met mijn zienswijze akkoord en een college van drie psychiaters heeft daarna een ander rapport uitgebracht en kwam tot de conclusie, dat de verdachte op grond van debiliteit als verminderd toerekeningsvatbaar moest worden beschouwd. De laatste conclusie heeft de rechtbank wèl aanvaard.

Uit dit praktijk-geval zijn verschillende gevolgtrekkingen te maken:

1. **De strafrechter moet en kan zich een geheel eigen oordeel over het psychiatrisch rapport voorbehouden. De rechter vonnist, niet de psychiater.**

2. **De psychiater di onderzochte pers ren, waarbij hij methodes en de rapport moet ve dan na zijn bes ook al is hij da psychiatrisch ge clusies van de grond van de tij verdachte verkr**

3. **Het is gewenst, d kere kennis van (d.i. de psychiat met het onderzo vatbaarheid van genwoordig wor aan de a.s. jur geven colleges trie te volgen.**

4. **Voor de psychia strafrechter uith dat hij kennis lijke mogelijkhe tueel kan toepas ter daarmede zijn conclusies**

Uit de hiervoor gen vens, dat de straf

Mr. H.

toerekeningsvatbare toerekeningsvatbare Wetboek van Strafre telijke regeling. Het te geven wat nu ge ziekelijke storing de inhoudt. De duidelijk imbecilliteit zijn ge twee uitersten van niet-toerekeningsvatb van verminderde of vatbaarheid. Daarom heid om delinquenten kige ontwikkeling geestvermogens aanw sche gebreken nog zijn, dat hun delicte kunnen worden toeg wijze dan de wel-to handelen.

Naar mijn mening wetgever als juist quent, die toerekenin der en anders te wo minderd toerekening al begingen zij prec

De strafwet geeft niet- of verminderd ter beschikking van einde te worden v regel ter beschermi gen de dader en de dader tegen zich géén straf, zoals de tenisstraf.

De ter-beschikking delijk worden opge van een reclassering

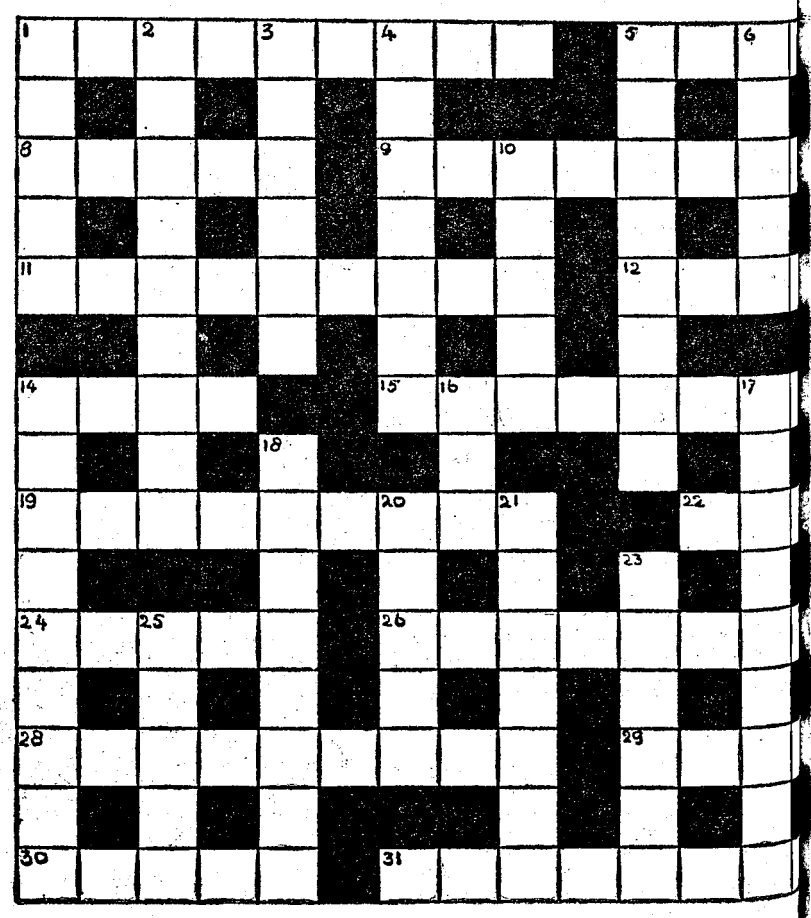

AER

nclusie over de erig te motive-gde onderzoek-daarvan in zijn De rechter kan an het rapport, t deskundig op ssen of de con-juist zijn op derzoek van de vens.

afrechter een ze-nische psychiatrie ich bezig houdt e toerekenings-ten) heeft.. Te-e universiteiten gelegenheid ge-nische psychia-

pporten aan de et noodzakelijk, de strafrechte-e rechter even-zien de psychia-oet houden bij ies.

afzaak blijkt te-we geheél niet-

UMA

ook verminderd-ent. Artikel 37a iervoor de wet-rd moeilijk aan ontwikkeling of mogens precies van idiotie en men. Tussen de ningsvatbaar en lerlei gradaties e toerekenings-37a de mogelijk-wel een gebrek-e storing der ar wier psychi-danige omvang het geheel niet op een andere atbaren te be-

beginsel van de ten. Een delin-s, dient zwaar-dan een ver-delinquent, ook e strafbare feit. **mogelijkheid de svatbare dader g te stellen ten-t is een maat-aatschappij te-beschermt ook eze maatregel is raf en de hech-**

ook voorwaar-entueel toezicht en psychiatri-

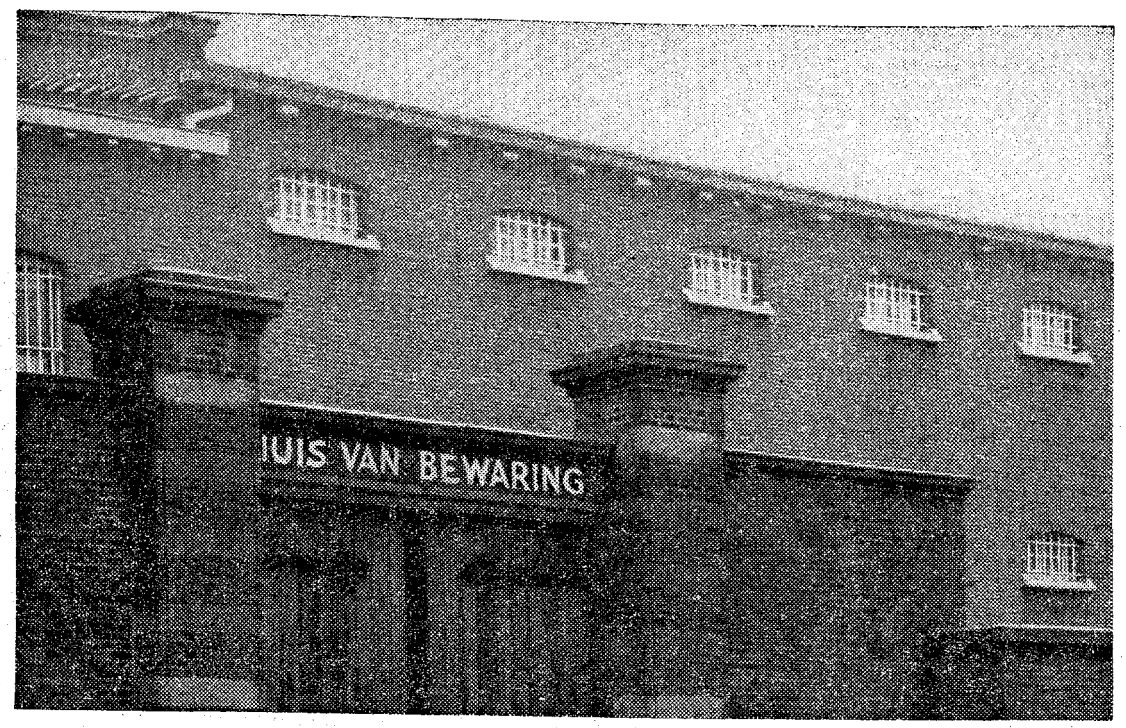

In het Huis van Bewaring bevinden zich de verdachten, die in voorlopige hechtenis zijn genomen. Bij de veroordeling moet de rechter straks beslissen of zij eventueel gevangenisstraf moeten ondergaan dan wel bij een psychische gestoordheid in een psychiatrische inrichting moeten worden opgenomen: Over de hieraan verbonden moeilijke problemen kunt u in nevenstaand artikel lezen.

sche controle of behandeling tijdens de proeftijd. Bij deze voorwaardelijke ter-beschikkingstelling kan de rechter later, mits binnen de proeftijd van gewoonlijk drie jaar, besluiten tot omzetting in een onvoorwaardelijke terbeschikkingstelling. Voor deze omzetting dienen uiteraard motieven te zijn, die de rechter hiertoe doen besluiten.

De terbeschikkingstelling van de Regering is voor een termijn van twee jaar, maar kan telkens met twee jaar of korter verlengd worden. De hiertoe veroordeelde gaat na het ondergaan van zijn gevangenisstraf naar één van de psychopaten-inrichtingen. De veroordeelden beschouwen de ter-beschikkingstelling meestal als een voortzetting van hun straf en zien daarin een ernstige aantasting van hun vrijheid. Immers vele veroordeelden blijven jarenlang in deze inrichtingen, omdat hun psychische toestand niet verbetert, zodat de behandelende doktoren steeds weer een advies tot verlenging van de ter-beschikkingstelling moeten geven. Anderen daarentegen zijn weer vrij spoedig op vrije voeten, omdat — naar het inzicht van de doktoren, op grond waarvan het Ministerie van Justitie kan besluiten tot in vrijheidstelling — verdere verpleging niet noodzakelijk is.

Overigens is het begrijpelijk, dat de psychiaters van de psychiatrische inrichtingen, waar de terbeschikkinggestelden worden verpleegd, een doorstroming van de verpleegden bevorderen. Telkens worden veroordeelden terbeschikking gesteld en daarvoor moet plaats worden gemaakt, want de opnamecapaciteit is beperkt. Echter het is niet eenvoudig in een psychiatrische inrichting waarin enkele honderden personen worden verpleegd tot een doelmatige behandeling te komen, zulks temeer omdat vele van deze verpleegden in ernstige mate psychisch gestoord zijn. Vooral in de Rijksinrichtingen is dit een moeilijke kwestie. Enerzijds is een grondige therapeutische behandeling van de verpleegden noodzakelijk, hetgeen ook een maatschappelijk belang is, anderzijds worden telkens weer bij vonnis personen ter beschikking van de Regering gesteld ter verpleging. Het gevolg is, dat vele veroordeelden enige maanden of nog langer als passanten moeten verblijven in een Huis van Bewaring in afwachting van een plaats in de psychiatrische inrichting.

Er zijn gelukkig tegenwoordig ook andere psychiatrische inrichtingen behalve de Rijksinrichtingen, die ter-beschikkinggestelden kunnen opnemen, maar ook daar is de capaciteit tot opname beperkt.

Uit het vorenstaande blijkt wel, dat leidende geneesheren van de psychiatrische inrichtingen — noodgedwongen — vele terbeschikkinggestelden weer spoedig in aanmerking doen komen voor proefverlof uit de inrichting, echter somstijds ten nadele van de maatschappij. Niet weinigen van de met proefverlof gezondenen recidiveren helaas!

Naar mijn mening is het dringend noodzakelijk voor de vrij grote groep van personen, die ter beschikking gesteld werden en worden, en niet in de laatste plaats ter bescherming van ons allen, een aantal nieuwe psychiatrische inrichtingen te stichten, teneinde het euvel van de noodgedwongen voorbarige invrijheidstellingen te beperken. Ik denk hierbij aan niet al te grote inrichtingen, daar het bijeenbrengen van grote groepen psychopathen ernstige bezwaren met zich brengt zoals de beïnvloeding van elkaar. Bovendien kan bij een groter aantal inrichtingen een selectie al naar de aard van de inrichting plaats vinden.

Wordt het langzamerhand ook geen tijd om de in bewaring stelling van beroeps- of gewoontemisdadigers, waartoe de wet van 25 juni 1929, S. 362, de mogelijkheid geschapen heeft, in werking te doen treden? Deze wet is tot stand gekomen maar nog niet effectief geworden. In deze wet wordt bepaald, dat beroeps- of gewoontemisdadigers, ten aanzien van wie vroeger opgelegde straffen niet de nodige uitwerking hebben gehad, terwijl de maatschappij tegen hen moet worden beschermd, voor een termijn van ten minste vijf en ten hoogste tien jaar in bewaring kunnen worden gesteld, waarbij zij tijdens deze in bewaring stelling moeten werken. Ik meen, dat door deze bewaring, die door de rechter zou kunnen worden bevolen, vele terbeschikkingstellingen van psychopaten zouden kunnen achterwege blijven. Is het immers niet zo, dat thans de strafrechter, omdat er geen andere mogelijkheid is, deze beroeps of gewoontemisdadigers ter beschikking stelt als psychopaten? Dit moet de strafrechter wel doen om deze personen gedurende langere tijd uit de maatschappij te verwijderen, waarbij uiteraard komt, dat deze personen in meer of mindere mate psychisch gestoord zijn.

Een andere mogelijkheid is, voor het geval de genoemde in bewaring stelling niet-aanvaardbaar wordt geacht, een aantal ter beschikking van de regering gestelden in werkkampen te plaatsen met leiding en toezicht van een staf van psychiaters. Ik denk hierbij aan de groep psychisch gestoorden, die voornamelijk door arbeidstherapie verpleegd dienen te worden. Deze werkkampen of hoe men die anders zou willen noemen zouden de psychiatrische inrichtingen in belangrijke mate kunnen bevrijden van de overbevolking.

Ik ben mij er van bewust, dat met het schrijven van het bovenstaande het laatste woord over de moeilijkheden van de ter beschikkingstelling nog geenszins gesproken is. Op dit terrein van de strafrechter en de psychiater liggen nog vele moeilijkheden, die om een oplossing vragen. Het rechtspreken in strafzaken is een altijd riskante aangelegenheid, daar de strafrechter nooit tevoren kan zeggen welk resultaat een straf op de te veroordelen verdachte zal hebben en dit geldt te sterker wanneer het gaat om de terbeschikkingstelling van de verdachte op grond van het uitgebrachte psychiatrisch rapport.

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. steun voor hen, die alles verloren hebben; 5. met het materiaal van deze Groninger gemeente kan men, na verbouwing, in Drente bijna tweemaal zoveel mensen huisvesten; 8. familieleden met een flinke eetlust?; 9. een Spaanse dame met Frans goud kun je met de Nederlandse spoorwegen om een boodschap sturen; 11. de kleren maken de zot; 12. in de oudheid zag men in hem een steunpilaar van de hemel; 14. hé, wat een vieze noot in dit uitheemse gerecht; 15. bij de verkiezingen evenveel waard als dat van ieder ander en in een koor niet zo erg hoog aangeslagen maar wel onmisbaar; 19. conversatiekamer in de gevangenis? Nee, plaats waar men zich afzondert om met de buitenwereld in contact te treden; 22. politieke jongerenactie van vooroorlogse kwaliteit; 24. zo te horen ontstaat deze buitensporigheid als ze alle zes op de loop zijn; 26. razend zijn op insecten?; 28. hij onderzoekt als de expert niet bij de hand is; 29. hoe zachtaardig wordt deze bouwer, als men zijn middel 68 cm. inkort; 30. ook het oudbakken nieuwtje kwam hier heet vandaan; 31. dit aanzien doet gedenken ook als ge niet kunt zien.

Verticaal: 1. plantendiscussie?; 2. nachtwaker als hij onrustig slaapt?; 3. als watervliegtuigen zo naar beneden komen, verongelukken ze; 4. een slecht slaginstrument kan nog wel een aardige toon gegeven hebben, als het tenminste geblazen is; 5. ons volkskarakter: grond en nog eens grond; 6. als men maar een vis aan het landbouwwerktuig vastmaakt, krijgt men de zaak wel vlak; 7. in deze sluis ben je in je schik; 10. deze geestelijke zit er warmpjes bij; 13. wat akelig, met zijn beidjes in deze dans; 14. zo door kou of schrik aan je eind komen schijnt voordelig te zijn voor de erfgenamen; 16. hoe je 't ook bekijkt, 't blijft roemvol; 17. als je achterom kijkt, zie je retouremballage: 18 shocktherapie? Je wordt tenminste opgelapt door de schrik; 20. voor vijf shillings is de Engelse kroon te koop; 21. eigendomsoverdracht van lichaamsdelen?; 23. dit knappe diertje knapt als u sluimert; 25. deze scheepslading krijgt u als u een Amerikaanse slee opdracht geeft om te verdwijnen; 27. op deze mensen staat men 's winters.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. tongriem; 8. opstal; 9. Spaans; 11. dreggen; 12. pretje; 13. restant; 14. geweten; 16. Zwitser; 19. apekool; 22. eenden; 24. ergeren; 25. zoenen; 26. gedaan; 27. snoeker.

Verticaal: 2. opper; 3. graatje; 4. instede; 5. modder; 6. asters; 7. galgeaas; 10. snateren; 12. pagaaien; 15. weetgier; 17. weerzin; 18. ten dele; 20. oorlam; 21. lonen; 23. edele.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam, Tel. 798604-93257

FA. K. SALVERDA EN ZONEN
AANNEMERSBEDRIJF — KUINRE
Speciaal: het stellen en monteren van kapspanten.
Wijk IV-7 — Tel. K 5271-294

INDUSTRIELE ONDERNEMING
GEORGE LEYS & CO.
Fabrikanten en grossiers van alle artikelen voor
ROLLUIKEN — ROLHEKKEN — ZONWERINGS- EN VERDUISTERINGSGARNITUREN.
Levering alleen via de vakman.
Gouda — Nieuwe Haven 215-217 — Tel. K 1820—4404

J. DE KORT
Metsel- en tegelbedrijf
Ook voor onderhoudswerken
BERENSTRAAT 30 — TEL. 33422 — AMSTERDAM

HOUT
VAN DRIMMELEN
ZWIJNDRECHT - Telefoon 01850-6446

Bouw- en Aannemingsbedrijf
N. ROOS Jr.
Willemstraat 253 a - Slikkerveer - Tel. 01896-2778

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf
VAN OORD - WERKENDAM
Hoogstraat 73 a — Telefoon 444
RIJSWERKEN-GRONDWERKEN-ASFALTWERKEN

N.V. Houthandel
Luttekepoortstraat 52
Telefoon K 3410-2109
ARENDSEN
Harderwijk

Alpha Muurverffabrieken NV
voor iedere ondergrond een geschikte muurverf
EXPORT
WILHELMINALAAN 32-34
ALPHEN AAN DEN RIJN
Telefoon 01720-2192 en 2384

Aannemersbedrijf
GEBR. HAKKERS
★ Handel in rijsmaterialen, riet en teen
★ Rietmattenfabriek
★ Hoepelmakerijen
WERKENDAM - Telefoon 14

GEBR. TEN BRINKE
BOUW- EN BETONBEDRIJF
ENTER — Telefoon 05478-296
Fabrieken, kerken, scholen, woningen, boerderijen, villa's, bruggen, stuwen, viaducten, verbouw- en onderhoudswerken.

FA. v. d. KAADEN EN BREUGEM
Timmer-, aannemers- en metselbedrijf
Oosteindseweg 19, Tel. 01892-319-596, Bergschennoek

D. Meijer — Aannemer
VAN NIEUWBOUW-, VERBOUW- EN REPARATIEWERKEN
Handel in hout, teerprodukten en andere materialen. - Telefoon 7690
Werkplaats Zuilhoffstr. 2 - Tel. 7952
SASSENHEIM

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

VERHUIZINGEN DOOR GEHEEL EUROPA
VERPAKKINGEN VOOR OVERZEE
(ook van Friesland naar N.-Holland of van Zeeland naar Limburg) worden gaarne en prima verzorgd door
Bongers — Wageningen
Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

BONDA's VEEVOEDERBUREAU NV
Oude Vest 23 - Leiden
TELEFOON 01710-20345-20346

FINIRAT verdelgt ratten
ongevaarlijk voor andere dieren en mensen
N.V. BOGENA - VEERLAAN 23 - ROTTERDAM-Z.

N.V. W. J. SCHUILING'S HANDELSONDERNEMING
BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 0 5400 6461

VERTROUWENSZADEN
voor uw tuin of bedrijf koopt U bij de
Fa. J. A. Heusinkveld - Lichtenvoorde
TELEFOON 05443-414

Carrosseriefabriek LITH N.V.
CEINTUURBAAN 32 ROTTERDAM-N TEL 82310 (3 lijnen)
NIEUWBOUW van alle soorten carrosserieën
REPARATIE van alle voorkomende autoschade
INBOUW van vouw- en schuifdaken.

N.V. VEEVOEDER EN KUNSTMESTHANDEL
v.h. Firma A. van Houwelingen
GIESSEN-OUDEKERK
TELEFOON 288 en 232 - GIESSENBURG

BOSCH-BONTJE
HEREN- EN JONGENSKLEDING MANUFACTUREN
van Mandersloostraat 49 - Telefoon 2441
ALPHEN AAN DEN RIJN

Landbouwwerktuigen- en Machinefabriek
Vicon
B. VISSERS N.V.
NIEUW VENNEP
Telefoon K 2546-444 (4 lijnen)

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173 - Tel. 247126
Privé: Olympiakade 60 - Tel. 794152
AMSTERDAM

IN PRIMA BOTER EN KAAS,
STEEDS DE BAAS,
ALLE SOORTEN GROOT EN KLEIN,
KOMEN UIT DE IJSSEL- EN LEKSTREEK FIJN
A. van Houwelingen - Moordrecht
Telefoon 305 (K 1827) — Westeinde 117

JUTEZAKKEN
nieuwe en gebruikte
WEVER's Zakkenhandel N.V.
v/h FA. KOOPMANS & OOSTERHAGEN
Magazijn: Harl. straatweg 3-5-7, Franeker (Holland)
Telefoon: 2429 (05170), na 6 uur n.m. 2466-2514
Vraagt vrijblijvend prijsopgaaf - Sinds 1880 uw adres

F. GOUDRIAAN'S
Graan- en Meelhandel N.V.
VEEVOEDER - TARWEMEEL
GROOTHANDEL GRAAN- EN MEELPRODUKTEN
Granen - Zaden - Peulvruchten - Zuidvruchten
Steiger 1 — Tel. 01894-201 — Ouderkerk a. d. IJssel

Gaspard de Coligny

door

Gera Kraan-van den Burg

WIE 't vergeten mocht zijn van de lagere school herinnert het zich nog wel van haar kwartetspel: Louise de Coligny was de vierde vrouw van prins Willem van Oranje en de moeder van onze stadhouder Frederik Hendrik. En een enkele oudere herinnert zich nog misschien, hoe eenmaal prinses — toen nog koningin — Wilhelmina, bij het grafmonument van Gaspard de Coligny in Parijs haar onvergetelijke woorden sprak: „Christ avant tout". Christus vóór alles, wat niet alleen haar levensdevies, maar ook het zijne was.

Was dat geen huwelijk „beneden z'n stand", toen Willem van Oranje met Louise — en nog wel een weduwe — trouwde? Volstrekt niet. Haar vader, Gaspard, behoorde tot de aanzienlijkste Franse edelen. Aan het Hof was hij opgevoed; de Dauphin was zijn vriend; de meest invloedrijke man, die links en rechts gunsten uitdeelde, was zijn oom, al heeft Gaspard zich nooit door nepotisme omhoog gewerkt. Een geletterd man, die vlot Latijn sprak, was hij. Een bereisd man ook, die Noord-Italië en Engeland kende.

Hoe deze man geworden is tot „de grootste der Franse protestanten?" Misschien moeder's invloed, die schijnt gesympatiseerd te hebben met de nieuwe leer. En in het Frankrijk van Gaspard's jonge jaren was de onvrede met het Katholicisme algemeen. De kerkleer was nog niet officieel vastgesteld, zoals later, na het Concilie van Trente. Men mócht wel wat afwijkende ideeën hebben, wanneer men tot de hofkringen behoorde: de „mindere man" hing gauw aan de galg of werd verbrand.

Drie jaar na Coligny's dood verscheen er over hem een boekje, geschreven door een vriend, die persoonlijk met hem had omgegaan. Een boekje, waaruit men Gaspard leert kennen als een man, die van orde hield en z'n soldaten strafte voor roof en voor vloeken. Een man, die z'n dag begon met gebed en bijbellezing, ook in de huiselijke kring en met het dienstpersoneel. 't Was niet genoeg, wanneer de huisvader het alleen, voor zichzelf deed, zei hij: heel de huishouding moest er aan deelnemen.

Als man van tegen de dertig was Coligny in 't bezit van vele hoge posten: een groot deel van leger en vloot stonden toen onder zijn bevel en ook administratief deed hij belangrijk werk.

Zijn overgang tot het protestantisme is geleidelijk geweest, maar in de lente van 1557 komt er een diepere, religieuze toon in zijn brieven en ook zijn beide broers neigen tot de nieuwe leer. Coligny is tot beslistheid gekomen tijdens zijn gevangenschap in de Nederlanden te Gent en te Sluys. Er was toen oorlog tussen Frankrijk en Spanje en de Admiraal de Coligny was gevangen genomen.

Na zijn vrijlating en de vrede met Spanje, was de binnenlandse rust niet teruggekeerd. Een groot deel van de adel ging over tot de Hugenoten — een verbastering van het Zwitserse Eidgenossen — al werden velen niet door godsdienstige, maar door politieke redenen gedreven. Bij Coligny daarentegen was 't een zaak, allereerst van het hart, van geloofsovertuiging.

In die dagen hoopte — en geloofde — men nog, dat protestantisme en rooms-katholicisme door gesprekken elkaar zouden vinden, maar het godsdienstige gesprek te Poissy, waar de rooms-katholieken de leiding hadden, bleef resultaatloos.

Aan 't Hof was toen de grote man François de Guise, Catharina de Medici, de koningin-moeder, was zijn vijandin; zij zocht steun — en vond die bij de Hugenoten, bij De Coligny, die, zeer tegen zijn zin, hun leider werd. Maar er was geen ander: zo geliefd, zo voorzichtig en bekwaam — al betekende zijn toetreding voor hem zelf „een politieke zelfmoord." Maar op dit ogenblik, nu Catharina en Coligny samen gingen, kwam er een edict tot stand, waarbij de wettigheid van de protestantse prediking buiten de wal van de stad, werd erkend. 't Was een schijn-succes want veertig dagen later vond het „bloedbad van Vassy" plaats.... waarbij honderden Hugenoten die samen kerk hielden in een schuur, weerloos werden vermoord. En al was François de Guise dan niet de aanstichter van deze moord — hij heeft z'n mannen er toe aangehitst en gezegd, dat hij het edict met z'n zwaard in stukken zou snijden. Voortaan waren De Guise en De Coligny onverzoenlijke vijanden.

Vassy riep om wraak: de eerste godsdienstoorlog was het antwoord van de Hugenoten en het begin van een burgeroorlog met al z'n verschrikkingen, die pas eindigde in de Bartholomeus-nacht.

In februari werd François de Guise vermoord. Catharina loofde 4000 kronen uit voor wie de moordenaar levend ving — en na twee dagen werd deze gegrepen. De man beschuldigde De Coligny als zijn lastgever. Diens spion was hij geweest; in diens bijzijn had hij gezegd, dat hij Guise wel wilde vermoorden; later heeft, de moordenaar onder folteringen, de admiraal beurtelings beschuldigd en weer vrijgesproken, maar de nagelaten betrekkingen van De Guise bleven geloven in de schuld van de Admiraal, ondanks diens schriftelijke verdedigingen. Wie is dàn de aanstichter geweest? Catharina, die alleen heersen wilde en de macht met niemand wou delen?

Na twee jaar werd Coligny onschuldig verklaard aan de moord op De Guise, maar op de valse altijd heen-en-weer slingerende Catharina was niet te rekenen. Er vormden zich complotten: om de koning in de macht te krijgen; ook om De Coligny te vermoorden, zodat deze naar Rochelle vluchtte met zijn gezin. Ze trokken over de Loire en nauwelijks waren zij aan de overkant toen de stroom begon te zwellen en vervolging onmogelijk werd. Op z'n knieën dankte de Admiraal God voor deze uitredding. Maar: in La Rochelle stierf mevrouw De Coligny en haar man troostte zich in deze tijd met Calvijn's preken over het boek Job en werd er door gesterkt.

Catharina de Medici regeerde — in naam van haar zoon Karel: een nerveuze, langzaam denkende jongen. Als hij loog, stond het op z'n gezicht te lezen. Iemand aankijken durfde hij niet. Coligny gaf, in de zomer van 1571, te kennen, dat hij verzoenen wilde, maar zekerheid wilde hebben over z'n veiligheid, eer hij aan het Hof verscheen. Erg vriendelijk werd hij daar nog niet ontvangen, maar zijn invloed bij de koning — die 't moe was om aan de leiband van zijn moeder te lopen — groeide met de dag. Coligny hield stand aan het Hof en bracht dit offer aan de goede zaak. Omringd was hij door tegenstanders; moord was aan de orde van de dag. „Ik zal niet klagen. Als ik mijn leven verlies voor zo'n goede zaak", zei de admiraal, die niet wist, hoe gevaarlijk zijn positie was.

Hendrik van Navarre — aangewezen troonopvolger, wanneer het huwelijk van Karel kinderloos bleef — zou trouwen met een zuster van de koning en heel de protestantse adel trok naar Parijs. Ook de bruidegoms-moeder, Johanna van Navarre, de mannelijk-dappere protestantse Maar ze stierf plotseling nog vóór de huwelijksvoltrekking. Vergif, werd er gefluisterd, maar „vergif" werd gezegd wanneer men de doodsoorzaak niet aanwijzen kon. 't Vorstelijk huwelijk ging door — Coligny werd van alle kanten gewaarschuwd, maar hij had goede hoop op betere tijden en geloofde in de vertrouwelijkheid van de koning, van wie hij geen kwaad wilde denken. „Ik ben besloten, alles te lijden, wat God mij zenden wil", zei hij.

In zijn huis, dat nu genummerd is als Rue de Rivoli 144, logeerde de admiraal tijdens de bruiloftsfeesten. Met enkele vrienden was hij er vlak bij en peuterde aan z'n schoen, waarvan een veter was losgeraakt. Die beweging redde zijn leven: een schot ging af en trof hem in de linker arm en raakte de rechter duim. Hij leed veel pijn, maar troostte zich met te zeggen, dat God hem dit kruis oplegde, ter wille van Zijn naam. „Als God met mij zou handelen volgens zijn recht, zou ik veel meer smarten lijden", zei hij.

De koning en de koningin-moeder kwamen op bezoek — leek dat niet vertrouwen-wekkend? Zijn vrienden zagen in de jonge Henri de Guise de dader en wilden hem vermoorden, maar met moeite hield De Coligny hen tegen.

Na de aanslag vergaderden de Hugenootse edelen: zouden zij blijven of heengaan. Teligny, de man van Louise de Coligny, drong er sterk op aan, dat men blijven zou: en dat gebeurde. 't Is onbegrijpelijk dat men niet vertrok. Gehechtheid aan de gewonde leider en vertrouwen in de weifelende koning hielden hen terug.

De moord op Coligny was mislukt — nu verzon Catharina een massale moord, maar 't kostte moeite, haar zoon daarvoor te winnen. Gedreven werd ze, door haat tegen de admiraal, tegen de man, wiens leiding zo gunstig zou gewerkt hebben op Karel. Maar in haar heerszucht en jaloezie wilde zij de macht met niemand delen. Binnenlandse vrede wilde zij: daarom moesten de Hugenoten uitgeroeid.

Anderhalf uur had Catharina nodig om haar zoon te winnen voor haar moordplan. Leugens vertelde zij hem: de Hugenoten zouden wraak nemen; een nieuwe burgeroorlog zou ontbranden — tot Karel woest werd en eindelijk z'n fiat gaf. Maatregelen waren gauw genomen: voor elk venster moest een licht branden; in elk huis moest een man aanwezig zijn met een witte band om de arm. Het signaal om met de moord te beginnen zou gegeven worden bij 't aanbreken van de dag, maar Catharina werd ongeduldig en bang dat de prooi ontkomen zou.

Om twee uur in de nacht begon de klok van 't Paleis van Justitie te luiden: het afgesproken teken. Rond Coligny's huis stonden vrienden en vijanden: de laatsten drongen binnen, terwijl de eersten hem vergeefs trachtten te beschermen. Coligny wist, dat zijn einde gekomen was. Men droeg hem van bed — te zwak was hij om zelf op te staan. Dominee Merlin bad; de admiraal zelf beval zijn ziel in Gods hand. „Ik heb me zelf tevoren al voorbereid op de dood", zei hij, toen hem werd meegedeeld, dat verzet hopeloos was. Zijn getrouwen stuurde hij weg, opdat ze zich zouden kunnen redden. De moordenaars drongen de ziekekamer binnen, waar Coligny, staande naast zijn bed, de dood afwachtte. Bij de zevende bijlslag viel hij neer. Er werd uit het raam geschreeuwd dat hij dood was — maar het drietal beneden — onder wie de jonge hertog de Guise — wilde overtuigd zijn. Het zwaar-gewonde lichaam werd uit het raam geworpen, waar Henri de Guise en anderen het schandelijk verminkten. 't Werd in het water gegooid, er weer uitgehaald en ten slotte aan een galg gehangen.

Ten slotte hebben dagen later, trouwe knechten van het Huis de stoffelijke resten daar weggehaald en begraven wat er nog overbleef. Nu rusten zij bij het kasteel Chatillon, onder een groot monument, met een breed opschrift. Er is ook een lezing, dat deze resten tevoren naar Nederland zijn vervoerd en aan de zorgen van zijn dochter Louise toevertrouwd.

Maar de admiraal De Coligny zelf genoot de rust, die God al zijn trouwe dienaars en dienaressen heeft beloofd.

Gaat er kracht van ons uit?

„Voorts broeders bidt voor ons, dat het Woord des Heren snelle voortgang hebbe en verheerlijkt worde, evenals bij u." *2 Thessalonicensen 3 : 1*

HIER wreekt zich het droeve feit — dat „christelijk Europa zijn roeping verzaakte. Maar . . . misschien hebben we nog een kans. God geve het!" Met deze woorden besloot de heer G. Gruppelaar verleden week zijn artikel over „onze laatste grens", na de lectuur waarvan wij ons allesbehalve opgewekt gestemd voelden. Want ongetwijfeld is heˇ wáár, wat daarin openhartig is betoogd. Na Azië nu Afrika, waar de West-Europanen niet meer gewild zijn en de kans groot is, dat Moskou zijn invloed er zal uitbreiden. Door de radio meent men vandaar de waarheid te vernemen.

Zelfs Afrikaanse intellectuelen, in Parijs gevormd, keren het Westen de rug toe, wanneer zij eenmaal weer thuis zijn. En dat, terwijl zij in de Lichtstad niet te lijden hebben gehad van rassendiscriminatie. Wel, omdat hun een ontkerstende cultuur is bijgebracht. Voor de Afrikaan, zo lazen wij, beslist de religie over de cultuur . . . inplaats van het christelijk „brood" brachten wij het democratische „steen". En dat slaat niet aan bij onze zwarte broeders; zij spreken zolang met elkaar (hun palavers), tot ze het eens zijn. Lukt dat niet, dan beslist de leider.

Triest is het feit, dat slechts 10% van de totale bevolking (200 miljoen) met het christendom in aanraking is gebracht en vermoedelijk ook niet steeds intens. Gelukkig lezen wij soms ook van de doorwerking van het Evangelie; zo b.v. dat in het land van de Mau-Mau thans een groep jonge Kikoeyoes in de dorpen is gaan evangeliseren, zodat van een jeugdreveil in Kenya kan worden gesproken.

Nog onder de indruk van „onze laatste grens" kregen we een zendingsblad in handen, toevallig(?), want het was niet voor ons bestemd. Ons oog viel op een verzoek uit Poerworedjo, waar namens de Geref. kerken mej. R. S. van Netten nog onder de Javaanse vrouwen werkt. Haar verzoek om voorbede ontleent zij aan Paulus' woord, dat wij hierboven af lieten drukken. Wanneer de apostel over de antichrist en over diens machtige middelen om mensen achter zich te krijgen en hen de leugen te doen geloven, geschreven heeft, vraagt hij om het gebed der gemeente, opdat het Woord des Heren snelle voortgang hebbe. Het proces is al lang begonnen . . . mej. Van Netten bedoelt het komen van de antichrist . . . en gaat nog steeds voort volgens het systeem: van mens tot mens, en zó van volk tot volk. Een heel duidelijk kenmerk is ook, dat het snèl voortgaat.

Nu Azië al meer voor de westerse zending gesloten wordt, richten wij onze ogen op Afrika. Laten we opschieten, vóór het te laat is. Biddend, dat het Woord des Heren er snel voortgang moge vinden, van mens tot mens, van volk tot volk. En dat er niet alleen Afrikaanse studenten opgeleid worden in ontkerstende of communistische cultuurcentra, doch ook daar, waar van christelijke cultuur sprake is.

Niet dat we uit angst om onze laatste grens te verliezen snel aan zending moeten gaan „doen" in Afrika (uit welbegrepen eigenbelang dus!), doch opdat het Woord Gods verheerlijkt worde.

Evenals bij u, zo schrijft Paulus naar Thessalonica.

Hier worden wij met heel onze christelijke cultuur ter verantwoording geroepen. Als er Afrikaners bij ons komen, zien ze dan, dat ons geloof heel ons leven, privé, sociaal en politiek, beheerst? Is dat zó? Er wordt wat te vaak gesproken over christelijke levensstijl als probleem, dan dat we erg gerust kunnen zijn. Dan zullen wij ons hebben te bekeren van die levenshouding, die maar al te veel gevonden wordt: het zoeken van een minimum, waarmee we nog nèt toe kunnen! Inplaats van een jagen naar het maximum; beter gezegd: naar een bidden om vervuld te worden met de Heilige Geest. Wij bedoelen: dat vragen, wat nog mag en niet mag vaker gesteld worden dan wat bevorderlijk is voor ons geestelijk welzijn!

Evenals bij u!

Dan alleen zullen wij sterk staan tegenover het communisme. Religie en politiek doen meer dan elkaar af en toe eens raken. Het geloof draagt ons óf zij hebben gelijk, dat die beide niet met elkaar van doen hebben.

Wij hebben toch altijd het eerste beleden?

Als christenen dragen wij in de wereld van heden wel een heel grote verantwoordelijkheid. Niet of wij een meerderheid vormen is de vraag, doch of wij het zout der aarde zijn. Of er kracht van ons uitgaat.

Dat kan soms van één mens.

Zo hoorde ik juist een dezer dagen, hoe door het persoonlijk ingrijpen van president Eisenhower de moeiten van de Spaanse Protestanten zijn verlicht. Welk een zegen, wanneer onder de leidende staatslieden personen zijn, die zich het Evangelie niet schamen.

God geve ons onze taak te zien en onze roeping te volgen.

Wanneer wij daarin trouw zijn, behoeven we niet te vrezen, want in de stoet der paarden, die Johannes op Patmos zag, het rossige, het zwarte en het vale . . . rijdt het witte voorop. „En die er op zat had een boog en Hem werd een kroon gegeven, en Hij trok uit, overwinnende en om te overwinnen." Het Woord des Heren héeft snelle voortgang en wordt verheerlijkt.

Daarom bidden wij temeer: Uw koninkrijk kome . . .

Ds. P. A. A. KLUSENER

RAAD EN COLLEGE

IN de raad van Nigtevecht (een gemeente van 1000 zielen) liep een raadslid boos weg, „omdat hij er niet langer voor Piet Snot bij wilde zitten". Naar zijn smaak was er met B. en W. niet samen te werken. Laat het college de vele kuilen in een van Nigtevechts wegen zelf maar opvullen met de vele door B. en W. niet afgedane verzoeken van de raad, zo merkte hij schamper op. Het antwoord van de wethouder was nogal lakoniek. „Dat kan niet, want dan zouden alle kuilen bulten worden."

We laten dit bericht verder voor wat het is. We signaleren het alleen omdat 't ietwat symptomatisch is voor een zekere spanning, die er in verschillende gemeenten heerst tussen de raad en het college van B. en W. Een spanning, die voor een groot deel te verklaren is uit een gevoel van onbehagen bij de raad, die zich als bestuursorgaan hoe langer hoe meer verdrongen ziet door B. en W. De raad is alleen nog goed genoeg om achteraf zijn fiat te geven. En op een gegeven ogenblik zegt dan de raad, vaker een deel van de raad, „en nu doen we het niet meer". Dan wil men laten zien dat de raad er ook nog is en dan stemt men tegen. Soms tegen alle argumentatie in. Zoiets bevordert natuurlijk de goede gang van zaken niet. En het wordt alleen maar erger als een college, zoals in Amsterdam, nog eens extra op de tenen van de raad gaat staan.

Het valt niet te ontkennen dat B. en W. hoe langer hoe meer bestuursorgaan geworden zijn ten koste van de raad. Dat heeft de voortgaande ontwikkeling en de toenemende specialisatie met zich meegebracht. Het is voor een raadslid veelal ondoenlijk een juist en volledig beeld te krijgen van sommige ingediende voorstellen. Hij heeft — in tegenstelling met B. en W. — de voorbereiding niet meegemaakt. Hij mist de technische voorlichting. Hij krijgt een panklaar voorstel voor zich en moet beslissen. Tegenover B. en W. verkeert hij dus in een ongunstige positie. Maar niettemin zal een goed raadslid altijd trachten zich een gedegen oordeel te vormen. Daarbij mag hij van B. en W. eisen dat het college voor een goede voorlichting zorg draagt. Doet men dat niet, dan kan de raad niet alleen bezwaren in brengen, maar zonodig verzoeken het voorstel aan te houden om alsnog nader geïnformeerd te worden. Dat is een juiste gang van zaken.

Maar als raadsleden, uit een soort wraak, bij dergelijke voorstellen, waar het vaak om grote bedragen gaat, herrie gaan maken over kleine onderdelen, dan dient men de standing van de raad niet. Men krijgt dan gauw het odium op zich gedrukt: „De grote lijnen zien ze niet. Ze zouden zich maar bezig met peuterwerk".

Is een raad nu machteloos tegenover B. en W.? Zeker niet. Niet alleen houdt de raad de koorden van de beurs, maar ten slotte kan geen enkel voorstel van B. en W. tot uitvoering komen, als de raad zijn instemming er niet mee heeft betuigd. Als B. en W. bijv. het beleid zouden willen ombuigen in een richting, die de raad niet wil, dan dient de raad te spreken. En liefst duidelijk te spreken! Dan bereikt men meer, dan wanneer men een zelfgekozen college de voet dwars zet bij kleinigheden.

W.

• *Steun*

De K.V. te Naarden heeft aan ds. A. J. Kret te Krimpen aan de Lek, die een groots plan tot financiering van de christelijke sport heeft opgezet, de volgende brief gezonden:

„De A.R. Kiesvereniging „Nederland en Oranje" te Naarden in vergadering bijeen, waar de sporttoto onderwerp van bespreking was, betuigt haar oprechte sympathie en staat volledig achter Uw plannen om de benodigde gelden voor de christelijke sportbeweging te verkrijgen."

• *Samenwerking*

Op zaterdag 20 februari j.l. hebben de ARJOS en de jongerenorganisatie van de KVP te Hilversum een studieconferentie gehouden over de toto. Na afloop werd de volgende resolutie aangenomen:

„ARJOS en JOKVP te Hilversum, in studieconferentie over de voetbaltoto bijeen in het KVP-vormingscentrum te Baarn op zaterdag 20 februari 1960; van mening, dat:

de ervaring bij de verschillende christen-democratrische samensprekingen opgedaan, hun overtuiging rechtvaardigt, dat vele misverstanden door gezamenlijke studie uit de weg geruimd kunnen worden;

ook met behoud van de eigen godsdienstige standpunten samenwerking om tot christelijke eenheid in de politiek te komen, noodzakelijk en mogelijk is;

geschilpunten als de voetbaltoto daarbij geen belemmering mogen zijn;

dringen er daarom bij de leiding van de drie grote christelijke partijen, KVP, AR, CHU, op aan de samenwerking overal en op elk niveau krachtig te bevorderen, het voortgaande gesprek te stimuleren en daaraan leiding te geven.

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN
H. P. HEUVELMAN N.V.
INKOOP van alle soorten
SLOOPSCHEPEN
KRIMPEN A. D. IJSSEL - Tel. 369 - Na 6 uur: 226

n.v. Scheepsbouwwerf v.h.
FA. A. LANSER
Sliedrecht - Holland

A. VAN DER WERFF
Scheepsbouw- en bergingsbedrijf
Verhuur dekschuiten en motordekschuiten
DOESBURG — TELEFOON 275

FIRMA W. ROEST
K 1895—270
Scheepsblokmakerij en Houtverwerkende Industrie
TIENDWEG 1 — KRIMPEN a/d LEK
Alle soorten Houten Blokken. Sloepriemen. Ruimladders. Loopbruggen, Scheepsluiken. Stormladdertreden. Handspaken enz.

NIEUWE LIEREN, STOOM EN ELEKTRISCH.
NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER.
STOLK's
Handelsonderneming N.V.
Kantoor: Veersedijk 223 - H. I. Ambacht - tel. 01850: 6415-6486

FA. DE REK EN HORSMAN
FABRIEK VAN SCHEEPSLIEREN
Dorpsstraat 102 — Tel. 01894—218
OUDERKERK a. d. IJSSEL

G. Ankersmit & Zoon
SCHEEPSREPARATIE, SCHEEPSBETIMMERINGEN
HOUTEN EN IJZEREN ROEIBOTEN,
VLETTEN, KANO'S
Contre-Escarpe 28 Tel. 08334-421 DOESBURG

DAMCO
Scheepvaart Maatschappij N.V.
Westplein 2 - ROTTERDAM

J. BUIJSE & ZOON
Smederij en
Constructiewerkplaats
ROTTERDAM v/m IJsselmonde - Telefoon 71815

OCEAN N.V. - DIEREN
Lagestraat 26, Tel. K 8330-4383
Patent Ocean keerkleppen, afsluiters en vacuumstops
Aarzener blowers, gasmeters, exhausters, tandwiel- en dikvloeistofpompen, schroefverdichters en Nm3 transformatoren.
GROENEVELT'S ZUIGERCOMPRESSOREN

gehoord gezien gelezen

Het lot van ieder kabinet

In zijn radio-rubriek „Volk en Staat" gaf onze senator Prof. mr. dr. I. A. Diepenhorst de volgende visie op het kabinet en de P.v.d.A.-oppositie:

„Op 19 februari bestond het Kabinet -De Quay 9 maanden en het is thans dus wel een voldragen ministerie. Het telt ministers die opnieuw of voor het eerst voortreffelijke dan wel goede bewindslieden bleken. Van de veteranen moeten de heren Zijlstra, Cals en Luns worden genoemd. Van de nieuwelingen de ministers De Pous en Toxopeus. Toevallig wordt aldus tegelijk een goed beeld verschaft van de groepen die deze regering dragen. Dat zijn voor alles de rooms-katholieken, dat zijn verder als kleinere partijen de liberalen, de a.r., de c.h. Dat ten deze de minister-president, prof. De Quay, niet genoemd vindt grond in twee feiten. Een eerste is dat hij tot dusver naar buiten optredend, over de geheimen van het Kabinet vermag geen niet-ingewijde te oordelen, meer bij officiële en officieuze gelegenheden dan in de Kamers als minister-president fungeerde en aan het bewind leiding schonk. Het tweede feit is dat hij in sommige opzichten plaats vervangend premier moet heten, daar de in de huidige omstandigheden meest aangewezen figuur, toen dr. Beel de Raad van State boven het Kabinet prefereerde, prof. Romme als zodanig weigerde op te treden.

Hoe moet nu over het beleid van het thans voldragen Kabinet worden gesproken? De oppositie heeft er niet de minste moeite mee een fel afkeurend oordeel kenbaar te maken. Misschien is het billijker haar niet te houden aan woordvoerders, die zich in het verleden niet altoos door bijzondere evenwichtigheid onderscheiden. Wanneer prof. Schermerhorn zich geringschattend over het ministerie-De Quay uitlaat, is weliswaar niet toepasselijk het spreekwoord: de beste stuurlui staan aan wal (ook prof Schermerhorn heeft indertijd gestuurd), maar is althans het gezegde: ijzer scherpt ijzer, ook niet van toepassing. Wanneer mr. Burger op een fakkeldragersbijeenkomst dermate wild met zijn politieke toorts manipuleert dat sommigen aan een vuurvreter — glansnummer op ouderwetse kermissen — en anderen aan onze grote kleinkunstenaar Wim Kan, die ook een volle zaal aan het schateren kan brengen, herinnerd worden, is dit al voldoende bewijs daarvoor, dat er eerder van politiek vermaak dan van politieke ernst sprake is.

Anders wordt het wanneer een bekwaam politicus als dr. Tilanus binnen de muren der Tweede Kamer en een invloedrijk oud-minister als de heer Suurhoff in de kolommen van „Vrij Nederland" kritische beschouwingen ontwikkelen. Trok dr. Tilanus het psychologische inzicht van het Kabinet in twijfel, de socialist meende dat het dit Kabinet aan vakbekwaamheid ontbrak en dat het ver ervan verwijderd, zoals de verwachting luidde vrij en onverveerd te regeren, door de Kamermeerderheid telkens werd opgeduwd, een Kamermeerderheid welke zich op haar beurt al dan niet door de oppositie zag opgejaagd. Daar ook elders waarschuwende stemmen opklonken is het goed hier een zorgvuldig gericht oordeel te bieden.

Voorop staat dat niet elke in het publiek geuite mening over politieke vragen op een goudschaaltje moet worden gewogen. Daar is de hitte van de staatkundige strijd, daar is het nooit geheel te vermijden staatkundige overdrevene in talrijke uitlatingen, daar is de oppositie die bijkans ambtshalve wordt gevoerd omdat er nu eenmaal oppositie wezen moet. Bij haar tegenstanders heeft de regering het nu eenmaal altijd verkorven.

Vraagt zij geen adviezen, dan is zij betweterig, wint zij raad in dan is zij onzelfstandig, laat zij zich leiden door rapporten, die in slechte aarde vielen, dan is zij kortzichtig, verwerpt zij rapporten, die instemming verwerven, dan nadert haar beleid volgens de critici het wanbeheer. Wanneer zij met de Staten-Generaal tot overeenstemming poogt te komen, wordt het als een teken van zwakte uitgelegd en gaat zij door de knieën. Houdt zij daarentegen de voet stijf, dan verwijt men haar starheid en misbruik der positie.

Deze bejegening is het lot van nagenoeg ieder Kabinet, van vrijwel elke bewindsman.

Blik vooruit en blik achterom

TWEE REDEVOERINGEN hebben in de afgelopen dagen de pers een welkome gelegenheid geboden zich nog eens te bezinnen op het regeringsbeleid van het kabinet-De Quay. Allereerst was er de redevoering die prof. dr. J. Zijlstra gehouden heeft voor de Gelders Industriële Club te Arnhem en daarna de toespraak van de voorzitter van de K.V.P. mr. H. W. van Doorn, tot het jongerencongres van zijn partij.

De inhoud dezer beide redevoeringen is bekend: minister Zijlstra heeft een ernstige waarschuwing laten horen tegen wat hij „de welvaartspsychose" noemde en mr. Van Doorn heeft — en we citeren nu De Tijd/De Maasbode — „op niet mis te verstane wijze zijn vertrouwen uitgesproken in het kabinet-De Quay".

Prachtige gelegenheid dus voor de dagbladscribenten om de blik nog eens terug te wenden en om vooruit te zien naar de toekomst. Dat Het Vrije Volk het langst in het verleden vertoeft — wie had anders verwacht. Het heimwee naar de tijd toen men mede regeringsverantwoordelijkheid kon dragen, wordt bij de socialisten met de dag sterker! We geven hieronder het artikel van Het Vrije Volk, compleet met het opschrift (waarbij men raden mag wie dat andere „halve gelijk" aan zijn zijde heeft!)

Zijlstra's halve gelijk

Minister Zijlstra had gelijk, toen hij deze week in Arnhem betoogde, dat er in Nederland een nieuwe economische overspanning dreigt, dat er veel te veel wensen naar voren worden gebracht en dat het totaal van al die wensen de nationale middelen ver te boven gaat. De minister had gelijk: we moeten kiezen, prioriteiten (voorrang) bepalen. „Je kunt niet alles hebben, zeggen ze", is de economisch juiste titel van een boekje van Martie Verdenius.

Prof. Zijlstra heeft er een bedenkelijk gezicht bij gezet en hij heeft frappante vergelijkingen met de luchtvaart gemaakt: in ons economisch bestel is de lucht niet meer onbewolkt. De wind steekt op. De bemanning bespreekt de situatie. De automatische piloot moet worden uitgeschakeld. Het ogenblik is gekomen om de stuurknuppel in handen te nemen.

Wij zijn verheugd, dat de minister dit nu met zoveel woorden heeft gezegd, omdat van socialistische zijde — en met name ook op deze plaats — bij herhaling betoogd is, dat het gevaar van overspanning steeds groter wordt en dat de regering de stuurknuppel eindelijk in handen moet nemen.

Want... het gelijk van prof. Zijlstra is maar een half gelijk. Het is wáár, je kunt niet alles hebben, regeren is kiezen. Maar dat is het nu juist, deze regering hééft niet gekozen. Dat kiezen van wat in de komende jaren voorrang zou krijgen, had in de eerste plaats bij de kabinetsformatie aan de orde moeten komen. Maar toen was het al zo moeilijk personen te vinden, die bereid waren onder deze gezagvoerder aan te monsteren, dat er voor een bespreking van het program geen tijd overbleef.

Het program werd een opsomming van algemeenheden. Daarom is minister Zijlstra nú pas bezig echte prioriteiten te bepalen. Na een jaar blindvliegen. De enige keuze die de regering al onmiddellijk had gedaan, was voor een vrijere loonpolitiek. Gevolg: „Ik geloof, dat niemand de indruk heeft, dat de tot stand gekomen en voorgenomen loonsverhogingen de produktiviteitsontwikkeling niet ten minste volledig zouden absorberen".

Met andere woorden: er kan eigenlijk niets meer. En als men weet, hoezeer deze regering haar hart aan belastingverlaging heeft verpand, dan is het duidelijk dat alle gemeenschapsvoorzieningen in de knel dreigen te geraken.

De regering is in gebreke gebleven tijdig en duidelijk te kiezen. Ze heeft niet bepaald, welk investeringsniveau zij gewenst en toelaatbaar acht. Zij heeft niet gezegd hoe hoog het defensieplafond in de komende jaren zou moeten zijn, hoeveel geld voor waterstaatswerken beschikbaar kan en behoort te komen, hoeveel voor onderwijs, enz.

Doordat de regering in gebreke is gebleven leiding te geven, heeft ze alle vragen opengelaten. En zolang dat het geval is, is het het goede recht van allen die een bona fide belang vertegenwoordigen, dat belang door begaafde sprekers te doen bepleiten. We zijn het met prof. Zijlstra eens: beslissen wordt dan weer moeilijker. Maar waar ligt de fout?

Thans, op een zeer laat ogenblik, gaat de bemanning zich beraden. Wat ons betreft had dat eerder horen te gebeuren en hadden we in een tijd van opkomend slecht weer bovendien liever een bemanning onder een meer ervaren gezagvoerder dan prof. De Quay gehad.

Bijna welt een traan in het oog over „die goeie ouwe tijd", toen alle mensen een visitekaartje gestuurd kregen van „vader Drees"!

Steun en kritiek

De Volkskrant heeft ook even in het verleden vertoefd, niet zozeer om te zien hoe de regering het toen deed maar hoe de oppositie toen gevoerd werd. En het blad houdt zich dan met dezelfde problematiek bezig die ook Het Vrije Volk heeft aangeroerd. We lezen:

Op het congres van de jongeren in de Katholieke Volkspartij heeft mr. Van Doorn het zijne gezegd over de huidige politieke situatie. De partijvoorzitter van de KVP keerde zich vooral tegen de manier waarop de Partij van de Arbeid oppositie voert. Wij zijn, wat de oppositie betreft, niet verwend. Ook de liberalen zaagden hun „oppositieplanken" uit dik en ruw hout. Nederland moest, volgens de liberalen, „opnieuw bevrijd" worden, nu van de socialistische overheersing. Nederland lag geboeid in de ketenen van het dirigisme. Ook de toenmalige oppositieleider, prof. Oud, sprak van zwakke kabinetten, die regeerkracht zouden missen. Het laatste kabinet-Drees noemde hij „een triest geheel", waaraan enkel de vrouwelijke minister nog wat fleurigheid gaf. Bij de PvdA gaat het echter om een partij, die onafgebroken regeringsverantwoordelijkheid droeg. Van zo'n partij verwacht men minder, dat zij er nu maar, steeds meer, op los schreeuwt en lukraak wensen en eisen stelt alsof nu ineens alles mogelijk zou zijn.

Het huidige regeringsteam is een zuiver extra-parlementair kabinet. Ook voor de partijen die geestverwanten in het kabinet hebben blijft gelden, dat er vooraf geen afspraken over het program zijn gemaakt. Dit moet tot gevolg hebben — en dat is ook in de praktijk al meermalen gebleken — dat het beleid op belangrijke punten eerst tijdens de rit — bij de discussies in het parlement — definitief wordt bepaald. Sommigen hebben voorkeur voor een dergelijk systeem, maar het wordt op die manier in elk geval moeilijker om aan een dergelijk beleid houvast te krijgen en zeker om langs de lijn, die gevolgd wordt vooruit te denken.

Moeilijker dan u denkt

Het (liberale) Algemeen Handelsblad dook nog dieper in het verleden met als motto: „Prijspolitiek is moeilijker dan u denkt!" Het gaat terug tot 1955 toen prof. Zijlstra als minister van economische zaken zijn prijsbeleid bepaalde en het vergelijkt dat beleid met de denkbeelden die de huidige minister van economische zaken, drs. J. W. de Pous, onlangs heeft ontvouwd.

Nu mag het voeren van een prijspolitiek „moeilijker zijn dan u denkt" — die uitdrukking is al niet minder van toepassing op het volgen van de economische kronkelgangen van dit blad. Men wil per sé uitkomen bij de stelling dat stijging van de welvaart beter bij de aandeelhouder kan terecht komen dan bij de arbeider. En het kost heus moeite om dat te halen uit een vermeende tegenstelling tussen de heren Zijlstra en De Pous!

Dit is de visie van deze medewerker van het Algemeen Handelsblad:

Wij zien het zó, dat de moderne massaproduktie alleen afzet kan vinden bij de brede massa der arbeiders en treden door die massale „kapitalistische" produktie automatisch zulke produktiekostendalingen in, dat de arbeiders, zelfs al zou het nominale loon gelijk blijven, die produkten kunnen kopen. De fiets, elektrische apparaten e.d. industriële produkten zijn de grote voorbeelden hiervan en in Amerika de auto. Minister De Pous moet de loon- en prijsontwikkeling in de Ver. Staten van 1923 tot 1928 maar eens na gaan. Maar het is waar, dat was in een tijd van vrije prijsvorming, toen de tijdelijke hoge winsten van bedrijven voor het overgrote deel werden gebruikt voor kapitaalinvesteringen, die het produkt goedkoper maakten. Ford en de auto zijn hiervan het overweldigende voorbeeld. Maar Ford heeft stellig nooit gedacht aan een „homogene lineaire produktiefunctie" in het bedrijfsleven...

De produktiviteitsstijging-uitdeling, die de basis is van onze moderne „wetenschappelijke" loonpolitiek, laat echter een dergelijke ontwikkeling niet meer toe. Door die welvaartsuitdeling brengt men de middelen, die vroeger voor investering (produktiviteitsstijging) dienden, thans zo spoedig mogelijk in wat men de „consumptieve" sfeer noemt. En dan wordt, als volgende fase, weer van overheidswege geklaagd, dat de „spaarquote" van 20 pct. te laag is en moet men het sparen weer, met allerlei kunstmiddelen aanmoedigen, daarbij vergetende dat door die welvaartspolitiek de waarde van het geld permanent daalt en men dus hoe langer hoe afkeriger wordt van sparen in geld. Dit is erger dan de befaamde vicieuze cirkel. Dit „systeem" lijkt wel een doolhof op een hellend vlak.

Het is begrijpelijk, dat van socialistische zijde getracht wordt het aandeel van de loontrekkenden in het nationaal inkomen door die produktiviteitsuitdeling te vergroten. Maar in de praktijk is tot nu toe gebleken, dat dit slechts tijdelijk kan: door de prijsstijgingen daalt dit aandeel weer en de (inflatie) winsten kunnen slechts naar het bedrijfsleven vloeien. Vandaar dat op de duur dit percentage na de oorlog relatief zo stabiel is. Minister De Pous gaf een vergelijking sinds 1954, waaruit zou blijken, dat in 1960 dit aandeel — 68.4 pct. — weer even hoog zou zijn als in 1954. „Niet kwaad lijkt mij, Mijnheer de President"... omdat gewoonlijk in een hoogconjunctuur dit aandeel daalt. De minister had zich dan juist bezorgd moeten tonen over de stijging van het aandeel al zo vroeg in de hausse, omdat hierdoor een „welvaartspsychose" kan ontstaan.

Minister Zijlstra ziet een dergelijke psychose reeds ontstaan, naar hij deze week te Arnhem zeide. Hij gewaagde van de „georganiseerde touwtrekkerij om een deel van het nationaal inkomen" en toonde zich beducht voor te ver gaande loonsverhogingen. Ons dunkt, dat uit deze woorden van de minister van financiën geen al te groot vertrouwen in het welslagen van de loon- en prijspolitiek spreekt. Hij deelt kennelijk niet het judicium van zijn opvolger over de stijging van het (nominaal) aandeel der loontrekkenden in het nationaal inkomen en vreest een nieuwe „overbesteding" door die „welvaartspsychose". Beide ministers moeten maar eens een weekend naar de Hoge Veluwe gaan om hun visies uit te wisselen.

Licht en schaduw

De Tijd/De Maasbode, de balans van dit alles opmakend, komt tot de volgende nuchtere conclusies:

Met de stelselmatige zwart-wit tekening van de oppositie verdraagt de politieke werkelijkheid zich dan ook allerminst. En de heer Van Doorn heeft er terecht de nadruk op gelegd, dat het beste wapen daartegen is: de feiten te laten spreken. Dat is inderdaad beter dan uit tegenweer het zwart van de socialistische overbelichting zo weg te wissen, dat er voor het kabinet-De Quay niets dan wit glanzende volmaaktheid overblijft. Niets is volmaakt op deze wereld en zeker regeringen, van welke samenstelling ook, vormen op die regel geen uitzondering. Doch juist wie oog heeft voor deze betrekkelijkheid van licht en schaduw zal de winstpunten van de door dit kabinet gebrachte vernieuwingen waarderen en hij zal tevens door de huidige zelfgenoegzame verabsolutering van eigen voortreffelijkheid der PvdA de socialistische arrogantie indachtig blijven, welke in het recente verleden de brede basis deed springen en welke thans de kloof zakelijk en psychologisch slechts verbreedt.

President van Peru

Manuel Prado

brengt een bezoek aan ons land

OVER enkele dagen krijgt ons land hoog bezoek uit Peru, het land der Inca's. Niemand minder dan president Manuel Prado komt met vrouw en dochter uit Latijns Amerika om in het kleine Nederland besprekingen te voeren, die wellicht zullen leiden tot het verbeteren van de betrekkingen tussen beide landen, die in de afgelopen jaren vooral op economisch gebied al nauwer waren geworden.

President Prado regeert over een volk van ongeveer negen milpoen mensen, met als voornaamste bestanddeel (althans kwantitatief) de Indianen, die 46% van de bevolking vormen. Ongeveer 34% behoort tot de zgn. gemengde bevolking, die der mestiezen. Circa tien procent bestaat uit blanken en de rest uit negers en Aziaten. Op 6% na zijn alle Peruvianen rooms-katholiek. Deze godsdienst geniet in Peru officiele bescherming. Andere godsdiensten worden „toegelaten", ook die der protestanten, die slechts 0.8% van de bevolking uitmaken.

VIER jaar geleden kende Peru nog een militair regiem, waarin generaal Manuel Odria acht jaar lang de belangrijkste rol speelde. In de zomer van 1956 kwam daar een (onverwacht) einde aan. Odria had besloten, vrije verkiezingen te laten houden, waaraan dus ook andere dan regeringskandidaten konden deelnemen. Regeringskandidaat was Hernando de Lavalle en behalve Prado had zich ook de jeugdige Fernando Belaunde aangemeld. De uitslag was: Prado 445.000 stemmen, Belaunde 404.000 stemmen en de Lavalle 128.000 stemmen.

De sleutel tot het presidentiële paleis had gelegen in de handen van de leider der APRA „Ramiro Prialé. Deze APRA (Amerikaanse revolutionaire volksalliantie) was tijdens het militair regiem verboden wegens haar linkse sympathieën en mocht dus zelf geen kandidaat stellen. Prialé had de regering aangeboden, haar kandidaat te zullen steunen, als de APRA weer als politieke partij zou worden toegelaten. Odria had er wel oren naar, maar de andere militaire leiders voelden er niets voor. In de beslissende dagen voor de verkiezingen brak Odria een dijbeen, waardoor hij werd uitgeschakeld.

Belaunde maakte toen de grote fout, zich over het hoofd van Prialé heen tot diens volgelingen te wenden. Het gevolg was, dat Prialé hen opdracht gaf, op Prado te stemmen, toen deze amnestie voor politieke gevangenen en het herstel va de rechten der politieke partijen beloofde. En Prado, die toen 67 jaar oud was, werd opnieuw president van Peru. Hij was ook in de periode tussen 1939 en 1945 reeds president en is er nog steeds trots op, dat hij in 1942 de eerste Latijns Amerikaanse regeringsleider was, dié de as-mogendheden de oorlog verklaarde.

PRADO wordt beschreven als de conservatieve patriarch van een rijke en invloedrijke Peruviaanse familie. Toen hij de verkiezingen had gewonnen, kondigde hij aan, het congres een wetsvoorstel te zullen voorleggen, waarin het verbod van de APRA zou worden opgeheven. Hij voegde er aan toe te veronderstellen, dat de bekende stichter van die partij, Victor Raoul Haya de la Torre na aanneming van bedoeld wetsvoorstel naar Peru zou kunnen terugkeren. Als conservatief bankier en industrieel zette hij de vrijhandelspolitiek van generaal Odria's regiem voort en besloot hij tot nauwe samenwerking met de Verenigde Staten.

Generaal Odria bleek een goed verliezer te zijn. Om zijn gebroken dijbeen zo goed mogelijk te laten verzorgen liet hij zich naar de Verenigde Staten brengen. Dit was echter geen politieke vlucht, want hij had in economisch opzicht veel goede dingen voor zijn land gedaan en kon zich — al was het voor hem persoonlijk een tegenvaller — er op beroemen, dat hij tenslotte vrije en eerlijke verkiezingen mogelijk had gemaakt.

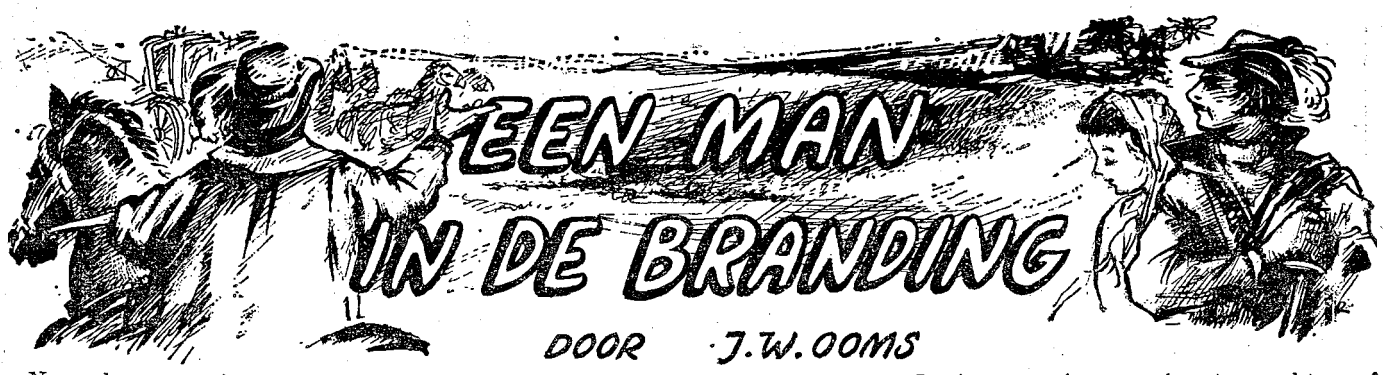

DOOR J.W. OOMS

Neen, het was niet zo eenvoudig om in te burgeren in een land, dat zij vóór haar trouwen nooit gezien had. Zij vond de drie dienstboden stijf en wenig onderdanig.

Toen Cornelis haar na ongeveer drie weken vroeg, hoe zij het vond in zijn land, dat nu ook háár vaderland geworden was, wist zij werkelijk niet beter te zeggen, dan: „O, ik ben hier nog niet gewend, Corneli. Vraag me dus liever niets. Maar.... het is, of hier alles wat plomper toegaat dan in Frankrijk....".

Cornelis had geantwoord: „En dus eerlijker en oprechter, Margaretha. Hier wordt niet zo schijnheilig geïntrigeerd."

Het stak haar, dat hij zo vijandig sprak over haar geboorteland. Zij hoopte vurig, dat hij een diplomatieke post zou krijgen in Frankrijk.... maar als hij zich zo minachtend over haar land uitliet, zou hij dan ooit worden gekozen tot gezant in Frankrijk?

Zij twijfelde daar aan.

Werkelijk, de eerste weken in Holland waren teleurstellend voor haar. De vrienden van Cornelis, allen uit de deftige adellijke stand, bezaten niet dat charmante, dat de jonge Franse adel kenmerkte. Ze hadden minder geest, vond Margaretha.

En soms ervoer zij weer, dat Cornelis ongemanierd uit de hoek kon komen en dan alle hoofse vormen vergat. Zij wist heel goed, dat hij van haar hield, maar hij was zo weinig romantisch. Hij omstrengelde haar soms zó vast, dat zij het uitschreeuwde van pijn. Een Hollandse beer.....

Een enkele keer kwam die eerste weken de gedachte bij haar op, dat zij afschuwelijk onverstandig geweest was, door met hem te trouwen. Had zij zichzelf daardoor niet in een soort ballingschap gestoten? En onwillekeurig vergeleek zij Cornelis van Aersen dan met Henry Alençon. De zwierigheid en charme van Henry waren met aanwezig bij Cornelis.

Margaretha schaamde zich als zij dergelijke gedachten had. Dat mocht niet.... natuurlijk mocht dat nú niet meer, zij was immers een gehuwde vrouw; ze had openlijk en voor altijd voor Cornelis de Hollander gekozen.....

In haar eenzaamheid — want zij voelde zich soms eenzamer dan ooit tevoren — deed de vriendelijkheid van de zusters van Cornelis haar goed.

Anna, Marie en Lucie waren bijzonder aardig jegens haar. Ze wilden haar op alle manieren helpen om zich thuis te voelen in Holland en in dit huis en bij Cornelis.

Ja, zij probeerden haar zelfs te helpen om Cornelis eleganter manieren bij te brengen.

Magaretha vond het verschrikkelijk, dat Cornelis bij voorkeur een oude, vuile mantel droeg. Toen zij er wat over zei, antwoordde hij:

„Die mantel zit mij gemakkelijk.... en we zijn hier niet in het deftige Frankrijk."

„Maar Corneli, een toekomstig diplomaat heeft toch allereerst acht te slaan op zijn uiterlijk, op onberispelijke kleding....".

„Jawel, in Frankrijk is dat het geval. Maar hier in Holland komt het er op aan, of men hersens heeft en zakelijk kan optreden."

„Maar die oude, gore mantel....".

„Die draag ik zolang het mij belieft, mijn liefje. En verder geen beuzelwoorden meer over zoiets onbelangrijks als een mantel."

Margaretha zweeg er inderdaad over, doch zij klaagde er haar nood over bij Lucie, de zuster van Cornelis.

Lucie gaf Margaretha gelijk. Zij dacht na en zei:

„U moet broer Cornelis voor een feit stellen. Zorg, dat een fraaie nieuwe mantel aanwezig is. Laat die door de kamerjongen op zijn kamer leggen, in de plaats van die oude mantel." Lucie dacht weer na. „Ik weet iemand, die de oude mantel nog goed zou kunnen gebruiken. Laat ik die dus meenemen, Margaretha."

Drie dagen later werd een nieuwe mantel op de plaats van het oude en vuile kledingstuk gelegd. Lucie en Margaretha hadden de kamerjongen opdracht gegeven, hoe hij te handelen had.

Toen de jongen de mantels verwisselde, was Cornelis in een vaste slaap verzonken. Hij had deelgenomen aan een jachtpartij en was vermoeid thuisgekomen.

Hij sliep vier uren aan één stuk door. Toen hij wakker werd en uit het bed met de grote baldakijn stapte, zag hij zijn mantel niet.

Cornelis riep de kamerjongen.

„Mijn mantel, waar is mijn mantel?" vroeg hij boos.

De kamerjongen greep de nieuwe mantel en plechtig, met een kleine buiging, overhandigde hij deze aan zijn heer.

„Hier hebt u uw mantel, mijnheer....".

„Mijn mantel? Ik moet mijn eigen mantel hebben! Dit vod....." Cornelis maakte de zin niet af. „Is dit het werk van mijn vrouw?" vroeg hij.

De kamerjongen sloeg de ogen neer.

„Dit is een fraaie mantel, mijnheer.... Bijzonder mooi."

Cornelis werd kwaad.

„Ogenblikkelijk mijn mantel!" schreeuwde hij. En met een nijdige ruk trok hij de kamerjongen de mantel uit handen.

Hij wendde zich naar het haardvuur, waarin gloeiende houtblokken lagen. Cornelis bedacht zich niet. Hij wierp de nieuwe mantel in het vuur van de haard. Ogenblikkelijk laaiden de vlammen op. Een akelige lucht vervulde spoedig het grote vertrek.

Cornelis keerde zich om. De kamerjongen stond met angstige ogen naar de vlammen te kijken.

„Ga naar mevrouw en laat ze je ogenblikkelijk mijn mantel geven!"

De jongen droop af.

Margaretha en Lucie zaten in spanning te wachten of hun opzet zou lukken.

„Mevrouw," kwam de jongen zenuwachtig binnen, „mijnheer Van Aerssen heeft de mantel in 't vuur gegooid, hij wil ogenblikkelijk zijn oude mantel terug hebben!"

„Mislukt," fluisterde Margaretha teleurgesteld.

Lucie stond haastig op en liep de kamer uit. Even later kwam ze met de oude mantel terug. Zij overhandigde het kledingstuk aan de jongen.

„Breng deze snel aan mijnheer.. en zeg maar.... zeg maar dat het een vergissing is."

Cornelis was woedend. Niet lang daarna trad hij, gekleed in zijn oude mantel, het vertrek binnen waar de vrouwen zich ophielden.

„Lever mij zoiets nooit meer, Margaretha!" sprak hij verbolgen. „Ik weet zeer wel, hoe ik mij kleden wil. Je kunt die nieuwe mantel terugkrijgen — ik zal de as uit het vuur laten halen en het de kamerjongen laten brengen."

Margaretha was vuurrood geworden.

„Ik wil dat ge als heer gekleed gaat, Cornelis."

„Dat zal ik zelf bepalen."

Lucie zei: „Je moet je betomen, broer. Margaretha stelt er prijs op, dat je goed gekleed gaat en dat is een deugd van haar. Een toekomstig gezant te Parijs moet zich op zijn mooist weten te vertonen."

„Parijs, Parijs?" vroeg hij verachtelijk. „Dan zal men mij éérst in de Ridderschap van Holland moeten opnemen. Zo niet, dan kan mij Parijs gestolen worden."

Van Aerssen liep het vertrek uit. Aan zijn gang kon men bemerken, dat hij in een slechte stemming was.

's Avonds begon Margaretha te praten over wat haar sedert haar huwelijksdag steeds had beziggehouden: Over zijn kansen om als gezant van Holland naar Parijs gezonden te worden.

„Ik verlang er naar, terug te keren naar Frankrijk, mijn liefste. Ik kan in uw land zo moeilijk wennen. Alles is hier zo anders, zo heel veel anders....."

„Zet je daar overheen, Margaretha," antwoordde hij geprikkeld. Dat gezeur over die gezantschapspost begon hem te vermoeien. „Je bent met mij getrouwd, je zult dus Hollandse moeten zijn — en daarmee basta!"

„Ja, maar..... Je bent toch al meermalen genoemd als de toekomstige gezant, Cornelis?"

Hij knikte.

„Jawel, als Holland met Frankrijk op goede voet weet te leven. Er zijn op het ogenblik allerlei moeilijkheden, er zullen plooien gladgestreken moeten worden. Gezant in Parijs ..... jazeker! Maar dan zal men mij eerst als ridder moeten aanvaarden."

Cornelis was op dit punt onverzettelijk. Maar ook Margaretha wist van volhouden. Haar verlangen naar haar vaderland was groot. Zij was nu al weer een half jaar getrouwd en zij wist heel zeker, dat zij zich in Holland nooit helemaal thuisvoelen zou.

Margaretha had enkele brieven ontvangen van Henry Alencon, — brieven die haar des te meer naar Frankrijk deden verlangen. Henry had het prettige leven, die heerlijke partijtjes en het aangename klimaat zo prachtige beschreven. Margaretha had er zich met haar gedachten weer helemaal in verplaatst. O ja, 't was heerlijk in Frankrijk! Hier in het kille Holland was alles minder prettig. De partijen waren niet gekenmerkt door die charmante sfeer en het speelse element, zoals dat in haar vaderland vrijwel altijd het geval was. Hier ging alles veel stugger toe, lomper.

Natuurlijk schaamde Margaretha er zich hevig voor, dat Henry haar brieven geschreven had. Henry was geen familie van haar. Zij was een getrouwde vrouw en hij had haar dus geen brieven mogen zenden. En toch..... wat waren die brieven heerlijk! Zij had er niet met Cornelis over gesproken. Natuurlijk niet, hij zou woedend worden als hij er kennis van zou krijgen dat Henry Alencon haar geschreven had. En zij wist, hoe hij uitvallen kon.....

O, er stond eigenlijk niets compromitterends in die brieven. Geen enkele toespeling op zijn vroegere verliefdheid stond er in vermeld. Niets van dit alles. Het schrijven bevatte niets anders dan een verrukkelijke beschrijving van het leven dat zij zo goed kende.

Margaretha was er niet toe kunnen komen, de brieven te vernietigen. In haar boudoir, achter de lade waarin zij haar kapspelden bewaarde, had zij de brieven verborgen. En van tijd tot tijd, als het heimwee naar haar vaderland haar weer in zijn greep had, las en herlas zij die verslagen van feesten en partijen. En ofschoon zij ook van haar moeder in stipte regelmaat brieven ontving, die zij dan gulzig las, moest Margaretha voor zichzelf erkennen, dat de epistels van Henry haar heel wat meer troffen. De brieven van moeder en van andere familieleden gaven wel nauwkeurig verslagen van het doen en laten der familie in Frankrijk, maar ze hadden niet dat bruisende enthousiasme dat Henry in de beschrijving van min of meer belangrijke gebeurtenissen wist te leggen. Elk levensteken uit Frankrijk was als een oase voor Margaretha, maar de brieven van Henry spanden de kroon. Zij vond, dat in de manier waarop hij zijn zinnen formuleerde, de echte Franse sfeer tot uiting kwam.

Zij hoopte van ganser harte, dat Cornelis naar Frankrijk zou gaan. Het zou geweldig voor haar zijn, als vrouw van de Hollandse gezant in haar vaderland terug te keren!

Dat de vader van Cornelis uit de ridderchap gezet was als straf op zijn medewerking aan een aanslag op de stad Amsterdam, — een aanslag die mislukt was — scheen in dit mistige land zwaar te wegen. Moest men een ridder dáárom zijn rang ontnemen? Margaretha vond, dat ze hier in Holland niet wisten van vergeven en vergeten, zoals in Frankrijk.

(wordt vervolgd)

De kleine Luiden

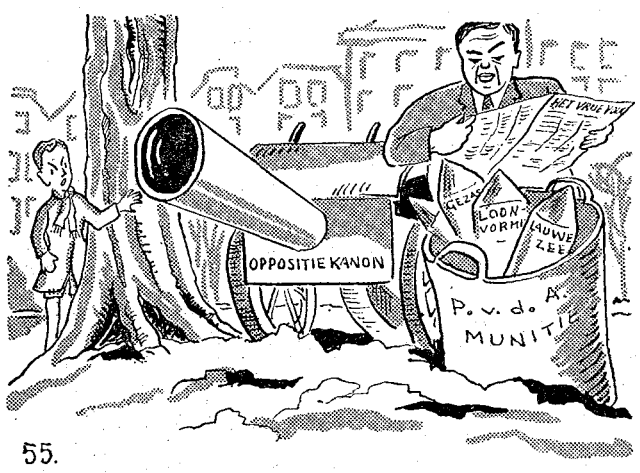

55.

55. De zoekgeraakte mannelijke spruit van de heer Luiden werd weliswaar aan de rand van de hofvijver gevonden, doch hij vertoefde niet bij de eendjes. Integendeel, van achter een boom zag hij met intense belangstelling toe, hoe een burger van de P.v.d.A. het kanon der oppositie op de regeringsgebouwen richtte om deze bij een voor die partij schijnbaar gunstige gelegenheid de volle laag te geven. Het begon evenwel een beetje te regenen en de burger trachtte met Het Vrije Volk de kogels droog te houden en daarmede dus ook zijn kruit De door hem gebezigde krant bleek echter niet waterdicht te zijn, zodat zijn munitie gevaar liep door een miezerig regentje alle kracht te verliezen. Flipje werd teruggebracht bij zijn ouders.

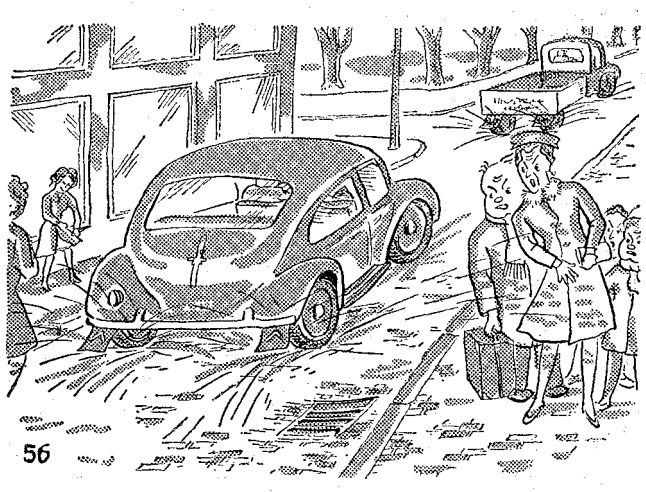

56

56. Blij dat ze weer bij elkander waren, begaven zij zich weer de stad in. Helaas, in de kleine Luiden knaagde het verdriet, dat hij eigenlijk niets bereikt had. Al zijn schone pogingen voor een wachthuisje in Meelstad waren op niets uitgelopen. Dat was triest voor hem. Triester was nog, dat op zeker ogenblik een van spatlappen voorziene auto de familie Luiden verschrikkelijk onderspatte. „De wettelijke spatlappenmaatregel heeft de automobilisten en de voetgangers geen voordeel gebracht, maar wel onkosten," klaagde de kleine Luiden. Zijn vrouw verklaarde, dat ze er verschrikkelijk bespat uitzag en nu ogenblikkelijk naar huis wilde. Zij wilde met alle geweld van de regen uit de spat komen en er zat dus voor de kleine Luiden niet beter op, dan ijlings terug te keren naar zijn geliefde Meelstad.

57

57. Maar bij Meelstad gekomen, durfde hij zijn woonplaats niet bij daglicht binnentreden. Iedereen zou hem vragen, welke resultaten hij in Den Haag had weten te behalen. Hij zou beschaamd ten antwoord moeten geven: „Precies zo veel als de tegenwoordige oppositie, — dus niks niemandal." Zijn kiesvereniging, ja, al zijn plaatsgenoten zouden diep teleurgesteld zijn en die teleurstelling op zoveel eerlijke en meelevende gezichten zou hij niet kunnen verdragen. Daarom nam hij het besluit, het avondduister af te wachten en dan met vrouw en kinderen Meelstad binnen te sluipen. De volgende morgen zou hij weer gewoon de melk gaan uitventen en wellicht zou het leed over zijn succesloze reis dan minder zwaar te verwerken vallen. Hij nam dus met zijn gezin plaats op een bank, wachtend op de nacht.

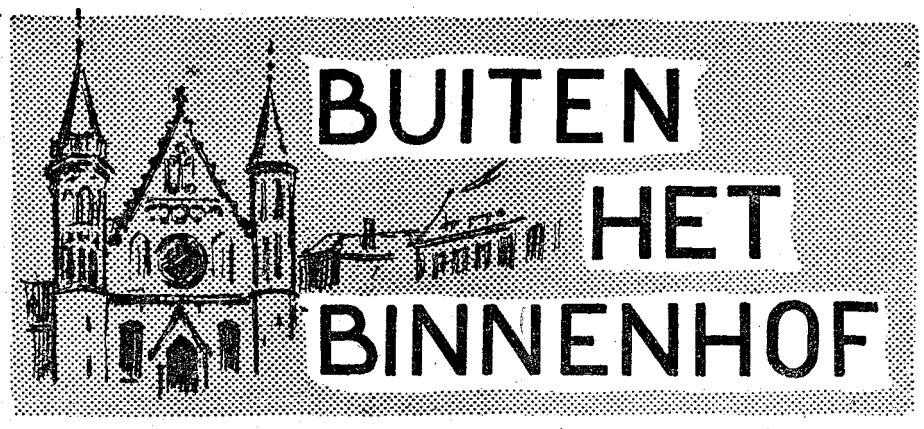

TERWIJL het Zuiden met feestneuzen liep en ik een neus kreeg, welke aanvankelijk het neusje van de griep voorspelde, las ik in de Mémoires van Sir Anthony Eden. Deze Britse staatsman, die lange tijd prat mocht gaan op de onderscheiding, dat hij de best geklede heer was, toont zich in zijn gepubliceerde herinneringen nu niet direct de bescheidenste minister van Buitenlandse Zaken noch de bescheidenste Eerste Minister, die het Verenigd Koninkrijk geteld heeft. Niet dat hij zijn aanvallers te lijf gaat, of dat hij zich verdedigd tegen kritiek, neen, hij stippelt zijn beleid uit als een enige lijn, waarnaast geen andere lijn mogelijk was. Zoals hij het gedaan heeft, is het goed. Als wij het nu voortaan maar ook zo doen, in zulke situaties, dan hebben wij tenminste van hem geleerd. Deze rubriek leent zich minder voor uittreksels uit Edens Herinneringen dan een dagblad of een andere plaats in dit weekblad. Ik houd van Herinneringen, mag ik wel zeggen, vooral van die Herinneringen, welke ook ik mij nog herinner. De staatsman met de Eden hoed, die wegliep toen Chamberlain het al te gortig maakte met zijn vertrouwen in Hitler, die man heeft Nasser doen voelen, dat hij wel wist wat een Hitler betekende. En toch heeft dit optreden de Britse natie niet overtuigd. Groot Brittannië was het Suez Kanaal al kwijt! In 1875 schreef Disraëli aan zijn Koningin Victoria: „Het is zo even voor elkaar gekomen. U is nu de eigenaresse, mevrouw! Vier miljoen pond sterling..... en bijna direct voor elkaar. Er was maar één firma, die dat voor ons kon doen: Rothschild. Wat een firma! Ze hebben het geld geleend tegen een zeer matige rente. Nu zijn de belangen van de Khedive de uwe, mevrouw!"

Tussen deze dag en de Suez-dag van Mr. Eden liggen vele jaren.....

WIJ zijn nog altijd een beetje boos op Amerika omdat dit land onze KLM geen landingsrechten in Californië wil verlenen. Ik voor mij vind, dat wij soms wel wat te hard schreeuwen over zulke zaken. Wij zijn met ons vliegwezen een grote vogel, maar dat wil nog niet zeggen, dat we zo'n stem moeten opzetten als er ergens voor ons niet gestrooid wordt. Maar enfin, ik heb wel even geglimlacht, toen ik in een van onze weekbladen las wat wij Amerika nu wel zouden kunnen aandoen. Hier volgt onze „wraak".

„1: „De Amerikaanse ambassadeur in Nederland zal een beperkte bewegingsvrijheid worden opgelegd. 2: Hetzelfde geldt voor de Amerikaanse verlofgangers in Nederland. 3: Er zullen geen vliegtuigen van Amerikaanse luchtvaartondernemingen op Schiphol mogen landen. 4: De invoer van Amerikaanse films in Nederland zal worden stop gezet. 5: Ook de invoer van corned beef zal worden stop gezet". Tot zo ver dit weekblad. Als ondergetekende er nu nog een schepje boven op doet en om een verbod van Amerikaanse kauwgom in Nederland vraagt, zouden we dan de Yanks op de knieën hebben?

WE feesten te weinig heeft mijnheer Ben Groeneveld gezegd. Hij sprak op een samenkomst van het Nationaal Comité Viering Bevrijdingsdag 5 mei 1960. Een feestelijke naam voor een feestcomité. Onze buurlanden hebben veel meer feesten, zei mijnheer Groeneveld, en wij, zeide hij ook, hebben veel te weinig vlaggen. We zullen dus over de drempel van onze feestschroom moeten komen en we zullen meer de vlaggen moeten uitsteken.

Een ander geluid. Van de commissaris van de Koningin in Zuid Holland: „Zodra we gaan feestvieren wordt er al gauw gezegd: wat doen die mensen gek!" Mr. Klaasesz wilde daarom vooral de jeugd inschakelen en haar leren wat we op Bevrijdingsdag vieren. Want, zeide hij, die jeugd weet alles van Floris V en van de 80-jarige oorlog en van de Franse Revolutie maar over wat er de laatste tijd is gebeurd hoort zij op school niets.

Ja, het is ook moeilijk vrolijk te moeten zijn over iets waarvan je niets weet. Dat is nu het hele eieren eten bij feestvieren. Als de mensen zich niet bewust zijn waarom zij feestvieren, dan worden zij brooddronken. Als mijnheer Groeneveld naar het buitenland wijst, misschien wijst hij dan naar meer nationaal bewustzijn of naar betere zin voor de geschiedenis. Na de Bevrijding heeft de Regering niet erg meegewerkt om de 5e mei een nationale feestdag te doen zijn. De combinatie met de 30e april was een kwestie van geven en nemen. Nu, na vijftien jaar komen we tot de ontdekking dat we geen feest kunnen vieren en worden we in de gelegenheid gesteld een voorbeeld aan het buitenland te nemen. De kinderen weten niets van de oorlog, van het verzet en van de Bevrijding. Zij krijgen nu een boekje en een spel en voor de rest maar vlaggen?

Nu heb ik voor de TV een mijnheer maskers zien vouwen, met feestneuzen. Die zouden wij kunnen opzetten, dacht hij. De maskers waren erg leuk, maar of wij en met name de Bovenmoerdijkers, typen zijn, die een masker opzetten op 5 mei? Wij zijn nu eenmaal kouwe druktemakers. Een feest op het ijs, met koek en sopie, dat kunnen we en dat kunnen we beter dan wie ook. En ringsteken en boerendansen en wagenspelen. En dan moet het nog een beetje spontaan komen ook. Met vlaggen alleen komen we er niet. Want velen hebben voor die vlag weinig respect als je tenminste ziet hoe zij die behandelen in weer en wind en dag en nacht! Maar laat ik niet op een brombeer lijken. Laten we maar eens flink feestvieren op 5 mei. Met bloemen en muziek en zang en dansen op de markt. Maar alsublieft geen „Toffe Jongens" of „Waar de meisjes zijn"..... want dat horen we al zo vaak van Nederlanders als zij met vakantie in het buitenland zijn.

William Graankoper

Pensioen zonder premie

EEN halve eeuw geleden waren er in Nederland twee grote spoorwegmaatschappijen, de Maatschappij tot exploitatie van Staatsspoorwegen en de Hollandse IJzeren Spoorwegmaatschappij. In Den Haag is dat nog duidelijk te merken: daar gaat men nog naar station Staatsspoor of station Hollandse Spoor.

De beide maatschappijen waren soms lelijke concurrenten van elkaar, wat onder meer bleek uit de slechte aansluitingen wanneer men b.v. met een trein van de S.S. ergens aankwam en met een trein van de H.IJ.S.M. verder moest.

In 1910 in de maand maart was er het een en ander te doen over een vreemde geste van de H.IJ.S.M. Deze maatschappij had een pensioenfonds voor haar personeel. De werknemers betaalden 2 % van hun loon als pensioenpremie en de rest werd in het pensioenfonds gestort door de maatschappij.

Maar nu kregen de arbeiders een merkwaardige brief. Gij kunt in het pensioenfonds blijven, maar dan wordt de premie voor u voortaan niet 2 maar 7 %. Gij kunt ook deze week bedanken voor het pensioenfonds. Dan blijft gij pensioengerechtigd, zonder verder premie te betalen.

Dit is wel een merkwaardig voorstel.

Want dit lijkt verschrikkelijk schadelijk voor de maatschappij. Immers, elke werknemer zal zeggen: als ik toch pensioengerechtigd blijf, dan geef ik de voorkeur aan premievrij-pensioen boven een pensioen tegen een premie van 7 %.

Maar dat was juist de bedoeling. Al die leden, die bedankten voor het pensioenfonds, betaalden niets meer. Maar de maatschappij suppleerde ook geen cent meer voor hen als toeslag.

En hoe komt het dan met de grote sommen, die zijn bijeengespaard door de premiebetaling en de bijstorting van de maatschappij? Die worden in enkele jaren volledig verbruikt, om de pensioenen te betalen.

Dat lijkt de politiek van de bankroetier. Want binnen afzienbare tijd is het pysioenfonds leeg.....

Dát nu was juist de bedoeling van de maatschappij. Want zij was er van overtuigd, dat de verschillende particuliere maatschappijen zouden worden opgedoekt, binnen afzienbare tijd; dat het allemaal staatsspoorwegen zouden worden. En het was niet nodig, dat de staat de kans kreeg ook een pensioenfonds te naasten. Dus voortaan geen premies meer en geen stortingen, maar alleen uitbetalingen. Dan is het pensioenfonds lekker uitgeput, als de staat komt, om de maatschappij van haar zelfstandig bestaan te beroven.

De minister van Waterstaat, mr. Regout, was boos over zo'n handelwijze. Maar Schaper had er een woord van waardering voor. Want hij zag een begin van een nieuwe dageraad. Een eerste symptoom van een socialistisch ideaal: iedereen pensioen zonder dat hij er voor betaald heeft.....

16e jaargang no. 10

12 maart 1960

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

HET BOUWCONFLICT

DAT de gemoederen door het conflict in de bouwwereld zo zeer beroerd zijn, is niet in de laatste plaats te wijten aan de omstandigheid dat de strijd oplaaide uitgerekend in die sector van de samenleving waar men de gevolgen van de oorlog nog bij lange na niet te boven is gekomen. Overal elders valt van schaarste en nood weinig meer te bespeuren. Goederen in overvloed, geproduceerd in een steeds toenemende welvaart. Alleen op de „woningmarkt" zijn het tekort en de noodsituatie, die daarvan het gevolg is, nog niet opgeheven. En juist daar breekt het conflict, met in zijn gevolg de onvermijdelijke stagnatie in de woningbouw, zich baan. Dat beroert ons gehele volk. Het neemt dat maar moeilijk.

De socialisten zouden niet in de oppositie zijn als zij van deze gelegenheid geen gebruik zouden maken om propagandamunt uit de situatie te slaan. De klaagzang is dan ook aangeheven dat er nauwelijks een kabinet zonder socialisten is of de zaak loopt in het honderd.

Een socialistisch radio-commentator wierp de schuld op de prijspolitiek van de regering. Maar wij zouden de eerste socialistische minister nog willen zien, die in deze strijd wel akkoord zou gaan met doorberekening van de hogere lonen bij de onderhanden zijnde werken. Hij zou op die wijze, om met de woorden van de Volkskrant te spreken „de toestand van open inflatie" proclameren. En dat terwijl de ondernemers er al maanden geleden mee hebben ingestemd, dat de strijd tegen prijsverhogingen een juist uitgangspunt van de overheid is. Hebben de aannemersbonden zelf dit niet reeds in september 1959 aan hun leden bericht?

Nee, dit socialistische vliegertje gaat echt niet op.

Voet bij stuk

IN dit conflict tussen de aannemers en de werknemers, die weigeren de dupe van hun vergeetachtige(?) patroons te worden, zou een regering, die niet standvastig de aannemers blijft houden aan wat zij met het g e h e l e bedrijfsleven afgesproken heeft, zich terecht het verwijt van zwakte op de hals halen. Dan zou men de socialisten eerst eens met recht — en dus: terecht — tegen dit kabinet te keer kunnen horen gaan.

Is deze staking, de eerste die na de oorlog een landelijk karakter draagt en door de bona fide vakbonden geleid wordt, dan niet een diep te betreuren feit?

Wij aarzelen geen ogenblik om dat toe te geven. Dat zij bovendien juist de bouwbedrijvigheid lam legt, maakt de toestand des te triester.

Doch een maatschappij of regeringssysteem waarin men de arbeiders, nadat alle andere middelen gefaald hebben, het stakingsrecht ontneemt, is een **politiestaat.**

In die richting kan het ook gaan indien de regering in dit geval van haar bevoegdheid gebruik zou maken om de loonsverhoging van 5%, **waarover werkgevers en werknemers het eens zijn,** in de vorm van een bindende loonregeling op te leggen. De socialisten, die (terecht) hun zorg over deze eerste grote na-oorlogse staking uitspreken, dienen als zij met heimwee aan dr. Drees-periode herinneren,

daar eerlijkheidshalve aan toe te voegen, dat de arbeidsvrede in die jaren herhaaldelijk **opgelegd** werd door middel van zulk een bindende regeling.

De narigheid van deze regelingen was echter dat de bedrijfsgenoten hun gebrek aan overeenstemming konden camoufleren door gezamenlijk de verantwoordelijkheid en de schuld op de regering af te schuiven.

Met deze aan de geleide loonpolitiek vaak onafscheidelijk verbonden komedie wenst de huidige regering terecht te breken. Zij wil de verantwoordelijkheid voor een groot deel laten bij de meest betrokkenen, de werkgevers en de werknemers, vooral nu zij het over de loonsverhoging in de bouwwereld eens werden. Wij juichen het vooral daarom toe als de overheid zich in dit opzicht ook nu niet laat verleiden de weg van de — voor de aannemers — minste weerstand op te gaan.

Ten goede gekeerd

HET besluit van de Nederlandse Christelijke Aannemers- en Patroonsbond (NCAB) om de c.a.o. voor de bouwvakken alsnog te tekenen, (waarvan de uitvoering nog even is opgeschort is verband met de bemiddelingspogingen van de heer Andriessen) werpt 'n schril licht op de houding van hun weigerachtige collega's. Dit besluit, waartoe de NCAB vanaf het begin der moeilijkheden al neigde, nam vaste vormen aan nadat minister de Pous ondubbelzinnig had toegezegd, dat men hem over enkele maanden gevallen van in uitvoering zijnde werken zal kunnen voorleggen, die als gevolg van de loonsverhogingen en het niet mogen doorberekenen daarvan, financiële moeilijkheden voor de aannemer opleveren.

Die toezegging deed voor de NCAB de deur weer open. Maar de overige aannemers hielden de deur ook toen dicht. Dit is naar ons inzicht het punt waarop dit conflict in een prestigekwestie omsloeg. De bedoeling van die aannemers is zonneklaar: in geen geval met de cijfers op tafel komen! Die bittere ervaring hebben de werknemers tijdens de onderhandelingen opgedaan en dat ervaart thans de regering.

Wie goed doet, goed ontmoet...?

DE Christelijke aannemers hebben zich, op uitzonderingen na, tijdig aan het machtsvertoon van de heer Dura c.s. onttrokken. Diens houding ontstelde zelfs de liberale „Nieuwe Rotterdamse Courant", die argwanend schreef: „Of er bij de toekomstige werken sprake is van doorberekenen zal wel onzichtbaar blijven".

En voorts: „dat er nu eenmaal bepaalde spelregels zijn in het loonbeleid van het ogenblik, spelregels waar men zich zo goed en zo kwaad als dat gaat aan tracht te houden. De bouwondernemers staan alleen in hun poging om daar onderuit te komen. Zij zouden, met het algemene belang voor ogen, kunnen bedenken dat het hun mogelijk is, de oplossing niet verder tegen te houden. Wie dat in een prestige kwestie doet is meestal niet de geringste in grootheid van karakter": Aldus de liberale N.R.C., waarmee wij ditmaal graag instemmen.

Van een zodanige grootheid van karakter getuigt het besluit van de NCAB. Wij hopen dat dit tijdens de interpellatie van de heer C. J. van Mastrigt in de Tweede Kamer ondubbelzinnig voor iedereen komt vast te staan. De afspraken met de regering inzake de prijzen, de ook door de werkgevers onderschreven wenselijkheid om de bouwvakarbeiders in de toegenomen welvaart te laten delen en — niet in de laatste plaats — hun begrip voor het algemeen belang, deed de Christelijke aannemers, die met hun bond een bijdrage aan de bestrijding van de woningnood willen blijven leveren, aldus besluiten. Terecht is dit besluit door de arbeidersbonden op de juiste waarde geschat. Bij die werkgevers zal het werk zo spoedig mogelijk worden hervat. Wij noemen het een christelijk-sociale daad van die aannemers, omdat zij niet hun prestige en hun winstmarge vooropstelden.

De heer Fedde Schurer die in zijn blad de „Friese Koerier", met bijtende spot vroeg „waar hier de realiteit van het christelijk-sociaal beginsel was", nu confessionele werkgevers tegenover confessionele arbeiders stonden, moge dit bedenken, evenals de katholieke bouwpatroons.

Deze christen-socialist, die blijkbaar weer eens een kans zag zijn doorbraakneiging af te reageren in hoon jegens politiek andersdenkende mede-christenen, heeft iets te vroeg gejuicht waar het de protestantse organisaties in het bouwbedrijf betreft. (alsof trouwens alle socialisten in allerlei zaken gelijk denken . . . !).

Gelaakt moet ook „De Volkskrant" worden, die met vette koppen aankondigde, dat de NCAB. „door de knieën" gegaan was. Gelukkig sprak het hoofdartikel van datzelfde blad uit, dat bij een aantal aannemers (de N.C.A.B.) „het gezond verstand" terugkeerde en: „Het is alleen jammer dat die (Centrale Werkgevers) Organisaties zich niet alle zo duidelijk tegen de eisen van de aannemers hebben uitgesproken, als de christelijke werkgevers dat zo moedig hebben gedaan."

Het is te hopen dat de hoofdredacteur van „De Volkskrant" „koppenmakers" in het vervolg goed in de hand zal weten te houden. Eer is teer.

Niet terugglijden

MET prijzenswaardige ijver hebben vele bemiddelaars getracht het conflict naar een snel einde te helpen en de heer Andriessen is daar bij het ter perse gaan van dit artikel nog mee bezig.

Spoed is inderdaad gewenst want elke stakingsdag kost niet alleen aan weerskanten van de frontlijn veel geld, doch verhindert ook het gereedkomen van honderden woonhuizen en vele andere nuttige bouwwerken. Wij hopen daarom dat het einde van deze stagnatie spoedig in zicht zal zijn. Doch bovenal wensen wij dat dit gepaard zal gaan met een ongeschokt vertrouwen in het prijsbeleid van de regering, een bouwvakkersstand, die haar arbeidsvoorwaardenregeling onbeknibbeld gehandhaafd ziet, een aannemersgilde dat beseft wat zijn plaats en taak is in de voortgaande strijd tegen volksvijand no. 1 en tenslotte — maar niet in de laatste — plaats, een volk dat begrijpt dat het overschakelen van het ene loonbeleid naar het andere onvermijdelijk overgangsmoeilijkheden met zich brengt en dus geduld vraagt. De verleiding om terug te glijden in een situatie waarin de overheid alles bedisselt zonder dat de meest betrokkenen eigen verantwoordelijkheid dragen, is groot. Daarom is meer dan ooit gezond verstand, vastberadenheid en een open oog voor het algemeen belang nodig.

★ ★ ★ *Eénmansstaat in ontbinding*

De ontbinding van het parlement van Indonesië, vestigt de éénmansstaat in de uitgebreide archipel van Insulinde, waar de toestand snel verslechtert.

Een tragi-komische bijkomstigheid is, dat dictator Chroestjew dat parlement mocht toespreken vlak voordat het door adspirant-dictator Soekarno werd weggevaagd. Het verzet van vele parlementsleden tegen het ontbindingsbesluit doet een zwakke hoop aan de horizon der democratie gloren.

Voorlopig echter is de emancipatie van Indonesië in de richting van een Westerse staatsinrichting mislukt. Wij hopen dat de krachten, die in deze richting werkten en nu buiten spel gezet zijn, goed geconserveerd blijven. Want aangezien het ontbindingsproces van de eenheidsstaat door dit ontbindingsbesluit slechts verhaast kan worden, is hun hulp voor het inrichten van een democratisch Indonesië wellicht te spoediger nodig. Dat hopen wij van harte. Doch dat kan alleen maar worden gerealiseerd zonder een Soekarno, zonder de kliek om deze tragische president heen. En zonder Russische bases op Ambon of waar dan ook in dit eilandenrijk. Menselijkerwijs gesproken zal dit inzicht vooral in Amerika moeten doorbreken, wil Indonesië eens toch nog worden wat de gehele vrije wereld en ook Indonesië's beste burgers er van hopen. Zij en de massa's goedwillende dessa-bewoners hebben onze sympatie nu meer dan ooit nodig.

Het werven van abonnees
EEN BLIJVENDE TAAK

EEN maand geleden schreven wij voor het laatst over ALA. Toen waren er 2700 nieuwe abonnees. Wij wekten met name die kiesverenigingen, die hun portie werk aan deze actie nog niet geleverd hadden, op om dit alsnog te doen. Die oproep is door vele kiesverenigingen beantwoord. Op 1 maart, bij het officiële eindpunt van ALA, was de stand nl. 2950. Dit betekent dat in één maand nog 250 nieuwe abonnees zijn aangemeld. Wij hopen nog op vele zulke maanden ook na de eigenlijke actie.

Natuurlijk moet elke actie, ook ALA, op een gegeven moment worden beëindigd, al was het alleen maar om de eindresultaten te kunnen publiceren. Hetgeen wij — per Kamercentrale ingedeeld — hieronder doen. Het streekcijfer, 3000 nieuwe abonnees, zal bij de „nalezingen" wel worden bereikt, daar zijn wij zeker van. Tenminste als de kiesverenigingen, die ons schreven dat van hen nog kaarten te wachten zijn, hun woord gestand doen. Daaraan twijfelen wij niet. Wij nemen zelfs aan, dat wij ruimschoots het 3000-tal zullen overschrijden.

Op dit moment willen wij allen hartelijk danken, die tijdens de actie hun beste beentje hebben voorgezet. Dat de resultaten per plaats verschillend waren, zegt nog niet dat er in alle gevallen met mooie cijfers meer moeite gedaan werd dan in plaatsen waar een mager aantal uit de bus kwam. Daarom is de dank van het Centraal Comité bij wijze van spreken gelijk verdeeld over de kiesverenigingen, **die er wat aan gedaan hebben.** Laat nu echter niemand zeggen: „de actie is voorbij, dus kunnen wij op onze lauweren rusten of de handen in de schoot leggen".

Dat is zeer beslist niet de bedoeling.

BLIJVENDE TAAK

DE blijvende vrucht van ALA moet zijn, dat alle kiesverenigingen beseffen, dat het mede tot hun verantwoordelijkheid behoort de abonnees op „Nederlandse Gedachten" te werven.

Dat werven moet een vaste plaats op elke bestuursvergadering innemen.

Een aparte werfcommissie is, naast de propagandacommissie ter vermeerdering van het aantal leden, geen overbodige luxe.

WAAROM ?

SOMMIGEN zullen wellicht menen dat een kiesvereniging geen blijvende taak heeft bij de abonneewerfactie. Wij zijn er zeker van dat zij zich vergissen. Waarom? Dat is duidelijk als men de eerste pagina van elk k.v.-reglement opslaat. Daar staat in de meeste gevallen, **dat de k.v. haar doel tracht te bereiken o.a. door de a.r. beginselen onder de burgers der gemeente STELSELMATIG te propageren.** Eén der middelen om dit doel te bereiken is het houden van **vergaderingen.** Maar hoeveel zijn er dat per seizoen? Vier of vijf, als het heel mooi is. Op die vergaderingen en met name achter de bestuurstafels is men blij als 15 à 20 procent van het ledental aanwezig is.....! Dat is de werkelijkheid; vaak nog minder florissant dan hier als het gemiddelde weergegeven werd.

Nu kan het **weekblad van de partij** helpen bij dat **stelselmatig** propageren, dat de K.v.'s zich ten doel stellen. Bovendien geeft het blad nog een massa informaties, die een a.r. tevens zal willen weten om wekelijks op de hoogte te blijven. Ons weekblad is dus evenals de vergaderingen een **middel** om het **doel** te bereiken. Een effectief middel, omdat het velen kan bereiken, die men om welke (wellicht wettige) redenen dan ook, nooit op de vergaderingen ziet.

Daarom past de abonnee-werfactie als permanente activiteit in het werkschema van de k.v., evenals de ledenwinning en de vergaderactiviteit.

Het zou misschien iets anders liggen als ons blad een zelfstandig en winstgevend bestaan leidde. **Maar het is een onderdeel van de partij, dus een weekblad van de leden zelf.** En het is een blad dat voor de kostprijs (*f* 6.50 per jaar) geleverd wordt om voor zoveel mogelijk mensen betaalbaar te zijn. Elk jaar moet er daarom een paar duizend gulden bijgepast worden. Dat moest niet nodig zijn in onze partij..... !

Laten om die redenen alle kiesverenigingen de nu bijna 20.000 abonnees (op 100.000 partijleden) met nog vele anderen vermeerderen, door stelselmatig aan deze taak grote zorg en aandacht te wijden.

DE ALA-STAND PER 1 MAART 1960

Per 1 maart 1960 bedroeg het aantal aanmeldingen per Kamercentrale:

Dordrecht	512
Zwolle	305
Friesland	273
Groningen	243
Rotterdam	204
Leiden	204
Drenthe	179
Haarlem	178
Utrecht	146
Arnhem	126
Middelburg	121
's-Gravenhage	107
Den Helder	89
Amsterdam	63
Nijmegen	71
's-Hertogenbosch	46
Tilburg	19
Maastricht	2
Diversen	62
(Dit zijn abonnees, die geen lid van een k.v. zijn, o.a. varenden)	
	2950

Vanuit dit ALA-bruggehoofd moeten de wervende kiesverenigingen dus verder oprukken om terrein (het gehele partij-gebied) voor ons weekblad te winnen.

ALA betekende en betekent vooral voortaan: ALA is Alle Leden Abonnee.

Ieder nummer van ons maandelijks leden-contactorgaan A.R. Post bevat een bestelbon voor „Nederlandse Gedachten". Laten de besturen daarbij inhaken, daarop wijzen en die bon doen ophalen bij de leden, die nog geen abonnee zijn.

POLITIEK SPECIALISME

DE dominee was altijd een meelevend man op politiek gebied. Er is een tijd geweest, dat hij spreekbeurten vervulde en debatteerde. Later sprak hij nog wel eens een slotwoord. Maar nu trekt hij zich terug.

Niet omdat zijn liefde of belangstelling is verminderd, maar het wordt hem *te technisch.* Hoe zal een predikant zonder zéér specialistische voorbereiding meepraten over tekorten op lopende rekening, over produktiviteitslijnen, over de E.E.G. en Benelux, de Nato, de vrijere loonvorming, de P.B.O., de anti-cyclische budgetering, de huurcompensatie, de ruilverkaveling, de industriekernen? Natuurlijk, hij weet wel, dat de Lauwerszee dicht moet en dat commereiële televisie uit den boze is. Maar beide dingen heeft waarschijnlijk de Regering nu ook wel begrepen, en alleen de zeer lastige technische en specialistische zaken schijnen te blijven. Zeker, de schoolstrijd blijft ook en het is een boeiend onderwerp, dat het hart van het volk heeft, maar hoe zal je over de schoolstrijd van nu spreken zonder behoorlijke kennis van het ontwerp-mammoetwet?

Om al die redenen gaat de dominee niet meer uit spreken.

NATUURLIJK, hij kan een getuigenis geven, een Schriftuurlijke getuigenis dat Christus Koning is ook op het terrein van de staat. Dat de overheid regeert bij de gratie Gods en gehouden is in haar regering Gode de ere te geven en Zijn geboden te betrachten. Dat is wáár. Dat is ten volle en in volle heerlijkheid waar. En het blijft. Wee ons, wanneer wij het zouden vergeten, of wanneer wij deze waarheid behandelden als een mooie vaas, die ergens een veilig plekje krijgt op een hoge kast.

Maar het gaat niet aan, om over die beginselen te spreken en te doen, alsof die andere zaken dan niet aan de orde zijn, alsof zij in een andere kast thuis horen, die op bepaalde avonden op slot kan blijven.

Dat is de grote moeilijkheid voor de politicus: hij moet denken en leven uit de diepste beginselen en tegelijk de meest gecompliceerde technische vraagstukken behandelen. En hij moet door *die* vraagstukken heen tòch het beginsel zien lichten.

OP dat innerlijke verband komt het aan. Wij zien op dat gebied twee tegenstrijdige ontwikkelingen.

Het is opmerkelijk dat de jonge generatie, juist als de studie zéér technisch en specialistisch wordt, behoefte krijgt aan het verstaan van het grote verband en de diepere achtergronden. Bij S.S.R. (de Reformatorische studentenvereniging) te Delft is dat meer dan eens duidelijk gebleken. Dit is de ene ontwikkeling, de andere is deze, dat bij sommige mensen, die gestudeerd hebben, en die in bepaalde richting zijn gespecialiseerd, een vroomheid in stilte brandt als een lampje achter een schelp, een soort piëtistische vroomheid, in de sterk geïsoleerde sector. Een knappe vakgeleerde, met een geheim, nl. dat hij de Here Jezus hartelijk lief heeft.

Bij de eerste ontwikkeling kan het geloof eenzijdig zoeken om een systeem, in het tweede geval vluchten in een binnenkamer.

ER is nog een gevaar, waarop wij in deze specialistische tijd moeten wijzen. Wanneer de zaken zo ingewikkeld zijn, kan men ze dan voor het publiek niet wat vereenvoudigen?

Dat is gevaarlijk. Het maakt soms oppervlakkig, en de vereenvoudiging krijgt licht een wat demagogisch karakter.

DES te meer blijft de zaak klemmen. Hoe bevorderen wij een echt politiek meeleven in de kiesverenigingen in deze technische tijd?

Daarop is niet in een paar woorden een antwoord te geven. Er zijn trouwens vele antwoorden, die ieder een suggestie kunnen bevatten.

Een belangrijk punt is de methode van voorlichting in pers en politieke rede. Een dikwijls voorkomende fout is, dat te veel als algemeen bekend wordt verondersteld. Een andere, dat de historische samenhang uit het oog wordt verloren. Een derde, dat het aanschouwelijke, het illustratieve element in de voorlichting ontbreekt. De ervaring leert, dat hij, die de zaken het volledigst beheerst, de eenvoudigste voorlichting kan geven.

BELANGRIJKER nog dan de methode is de onderlinge openheid. Dat bedoelen we zo. Als politici zich alléén oriënteren op politiek terrein, dan gaan zij lopen met oogkleppen. Met economen en ingenieurs is het net zo. Dominees en dokters lopen in dit opzicht minder gevaar, zij komen in alle mogelijke straten en huizen.

Maar samen, in voordurende onderlinge ontmoeting, moeten we telkens weer vinden de plaats, waar we in bepaalde zin het specialisme overwinnen, wat iets anders is dan het ontvluchten.

En die ontmoeting is het zuiverst en het diepst, als zij plaats heeft onder het licht van het Evangelie.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), H. van Eysden, J. W. Ooms, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. K 70 - 631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstr. 45, Zaandam, tel. K 2980 - 63224. Giro 598510 (alleen voor advertenties)

ABONNEMENTSPRIJS *f* 6.50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

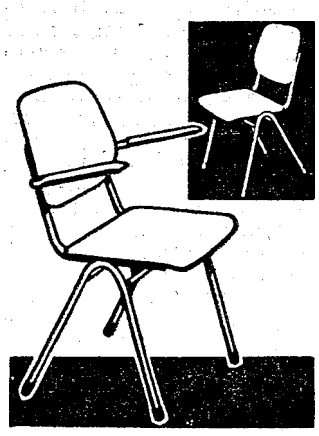

fraai van lijn... hygiënisch!

voor kerken en vergaderlokalen leveren wij stoelen en tafels in diverse fraaie en solide uitvoeringen.

vergeet niet bij nieuwbouw en uitbreiding onze volledige catalogus aan te vragen

riemersma

stalen meubelen n.v. - surhuisterveen

Firma JAN DE MIK

HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

Verplaatsbare houten gebouwen

Directie- en schaftketen
Noodwoningen, -scholen en -kerken
Directie- en schaftwagens
etc.

HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD

Tel. Hardinxveld-Giessendam 2141

Vraagt Uw bakker naar

TARVO-BROOD

Uw bakker Uw dokter

Huurdebat in de Tweede Kamer

* Meerderheid akkoord met huurverhoging
* Waarborgen gevraagd voor huurders
* Bij bedrijfspanden waken voor verzwakking van huurbescherming
* Interpellatie over bouwstaking verschoven

HET debat over de voorstellen van de Regering met betrekking tot de huurverhoging is met belangstelling tegemoetgezien. Gelijk bekend is daarover reeds eerder in het Parlement gesproken en wel naar aanleiding van een ingediende nota waarin de hoofdlijnen van het toekomstig sociaal-economisch beleid waren ontwikkeld. Bij dat debat werd van verschillende kanten, maar het sterkst van socialistische zijde, betoogd dat een huurverhoging, zoals de Regering zich deze voorstelde, geplaatst moet worden in het kader van de mogelijkheden om de welvaartspositie van de werknemers te verbeteren. De socialisten willen eerst deze welvaarts-positie verbeteren en daarna valt er met hen over een huurverhoging te praten. Het feit dat een ruime compensatie-loonronde van regeringszyde in uitzicht was gesteld, kon daaraan niets veranderen.

Het destijds gevoerde debat heeft tot resultaat gehad dat de huurverhoging, die aanvankelijk per 1 januari zou plaatsvinden, werd uitgesteld tot 1 april. Daaraan is, zoals men zich zal herinneren, ook van a.r.-zijde medegewerkt.

Ook in die kring wil men de vrijere loonvorming gelegenheid geven tot ontwikkeling te komen, omdat ook daar begrip bestaat voor de wenselijkheid, gezien de economische mogelijkheden daartoe, tot een verbetering van de welvaarts-positie te komen .

Bij het debat in de Tweede Kamer, dat nu naar aanleiding van de wyziging van de Huurwet zou plaatsvinden, zou dus nader moeten blijken hoe men van verschillende zijden de verbetering van de positie van de werknemers en met hen gelijk te stellen groepen zou beoordelen. Daarvan zou immers, met name voor de oppositie, afhangen, welk standpunt men ten aanzien van de huurverhoging zou innemen.

Welnu, dit is duidelijk gebleken. Van socialistische zijde heeft men twee ernstige bezwaren.

Het eerste bezwaar, waaraan door de heer Baart uitdrukking werd gegeven, komt, kort geformuleerd, hierop neer dat men nog niet tevreden is over hetgeen op het gebied van de ontwikkeling van lonen en het treffen van sociale voorzieningen voor andere groepen is bereikt. Om die reden acht men de huurverhoging voorbarig.

Het tweede bezwaar is — daaraan gaf de heer Bommer uitdrukking — dat men tegen de gehele woningpolitiek, zoals reeds bij de behandeling van de begroting bleek, ernstige bezwaren heeft. De inschakeling van de particuliere bouw voor het bouwen van arbeiderswoningen vindt men een te kostbare regeling en overigens meent men dat de regering zich door verkeerde inzichten ten aanzien van de gehele woningpolitiek laat leiden. Ook ten aanzien van het voorgestelde liberalisatie-beleid, waarmede de regering op voorzichtige wyze een begin wil maken, werden ernstige bezwaren ontwikkeld. Dit laatste gebeurde trouwens van verschillende zijden.

De a.r. woordvierder bleek, wat dit laatste punt betreft, in principe met het streven van de Minister akkoord te kunnen gaan, maar gaf duidelijk blijk te verlangen dat de grootst mogelijke waarborgen werden gezocht om te voorkomen, dat een toestand wordt geschapen op bepaalde woningmarkten, die voor de huurders uiterst onaangename consequenties zouden kunnen oproepen.

Maar wat de hoofdzaak van het debat betreft, blijkt dus duidelijk, dat de socialisten zich verzetten tegen de voorgestelde maatregelen. Zij zullen de huurverhoging niet kunnen aanvaarden. De partijen, waarvan geestverwanten in het kabinet zitting hebben, bleken de huurverhoging wel te kunnen accepteren, al hadden zij nog bepaalde wensen in de sociale sector.

Het is dus te verwachten, dat bij dit debat niet alleen aan de woningpolitiek en het huurbeleid, maar eveneens aan de sociale politiek veel aandacht zal worden geschonken. Wij hopen daarop nog nader terug te komen.

BEDRIJFSPANDEN

EEN punt dat in het bijzonder ook van a.r.-zijde werd aangesneden en dat voor het bedrijfsleven, met name ook voor de middenstand, van betekenis is, betreft de voorgestelde regeling ten aanzien van bedrijfspanden. In het algemeen wordt voorgesteld een algemene machtiging tot verhoging van de huren met 15%, overigens tussen partijen overeen te komen. Echter ook voor deze categorie wil de Minister tot een zekere liberalisatie komen. Op twee manieren.

In de eerste plaats zullen, als bepaalde gebieden voor vrijmaking van de huurprijsbeheersing worden aangewezen, daaronder ook de bedrijfspanden vallen. In de tweede plaats wil hij een algemene liberalisatie toepassen voor bedrijfspanden, waarvan de huurprijzen bepaalde bedragen, per gemeenteklasse verschillend, overschrijden. Bovendien wil hij de officieel bestaande huurbescherming voor bedrijfspanden afschaffen en deze vervangen door een heel wat minder vergaande regeling, waarbij slechts een beperkte bescherming wordt geboden.

WOUDA'S ZADEN
(Kiemkrachtige Zaden!)
SINDS 1879
Vraagt nieuwe prijscourant
Tel. 250 Oranjewoud

Er zijn indicaties, die er op wijzen, dat op dit gebied een zekere liberalisatie mogelijk is. Van a.r.-kant werd dan ook niet tegen de liberalisatie als zodanig geopponeerd — al werd een uitermate voorzichtig beleid aangeraden — maar wel werd ernstig bezwaar gemaakt tegen de verzwakking van de huurbescherming.

Het zal nader blijken in hoeverre de Minister bereid is, hieraan tegemoet te komen.

STAKING

HET was te verwachten dat deze belangrijke gebeurtenis, die in sterke mate met de regeringspolitiek inzake het loon- en prijsbeleid verband houdt, het parlement niet onberoerd zou laten. Vooral als het huurbeleid aan de orde is, dat niet los gezien kan worden van de bestaande woningnood, is de onderbreking van de bouwactiviteit een belangrijke en storende aangelegenheid.

Door de heer Van Mastrigt werd dan ook een aanvraag ingediend, reeds bij de aanvang van de dinsdag-middag vergadering, om daarover aan de regering vragen te mogen stellen. Een ieder begrijpt dat dit een urgente zaak is. Niettemin nam de Kamer het besluit om deze interpellatie pas tegen het einde van deze week te houden.

Daar was ook een byzondere reden voor, al moet worden betwijfeld of die zo zwaar moest gelden, als thans blijkbaar geschiedde. De huurwet moet namelijk in de kortst mogelijke tijd worden behandeld en aan de Eerste Kamer worden doorgezonden, wil alles nog per 1 april a.s. zijn beslag kunnen krijgen. Het wetsvoorstel is rijkelijk laat ingediend, waarover de Minister heel wat kritiek te horen kreeg. De urgentie van beide zaken moest tegen elkaar worden afgewogen en uit het genomen besluit tot uitstel van de interpellatie bleek, dat de behandeling van de huurwet en de daarbij behorende belastingwetten voorrang kreeg.

DS. P. ZANDT

80 jaar

Op 6 maart jl. bereikte de nestor van de Tweede Kamer, de Provinciale Staten van Zuid-Holland en van de Gemeenteraad van Delft de leeftijd der zeer sterken. De jarige Ds. P. Zandt is voorts voorzitter van de Staatkundig Gereformeerde Partij en hoofdredacteur van „De Banier." Deze markante figuur, van geboorte een Groninger boerenzoon van de noordelijke bouwstreek, neemt in onze vertegenwoordigende lichamen bepaald een eigen plaats in. Hoewel ook hem de last der jaren drukt, is zijn langzamerhand spaarzame optreden in het openbaar nog altijd van hetzelfde profetische karakter als weleer.

Zijn hoekige figuur komt tot leven wanneer hij spreekt en, hoewel moeilijker verstaanbaar, heeft hij het oor van de Kamer of de Raad.

De door hem voorgestane politiek draagt nog immer het karakter van de waarschuwing en het getuigen. In het onderhouden van Gods geboden ligt grote loon.

Hoewel wij in politiek opzicht met de S.G.P. op bepaalde punten sterk uiteengaan, is er toch veel, veel meer wat ons bindt.

Ds. P. Zandt is thans 35 jaar lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Hij kan zonder bezwaar een geharnast strijder genoemd worden, zonder aanzien des persoons uitkomend voor zijn beginselen, doorgaans zich aansluitend bij de Prot. Chr. partijen.

Als typische karaktertrekken moge genoemd worden zijn hoffelijkheid en humor, eigenschappen, welke hem in het persoonlijk gesprek tot een aangenaam causeur maken.

De A.R.-partij biedt de jarige zijn hartelijke gelukwensen aan en wenst hem in zijn eenzame levensavond toe, dat het licht van Gods genade hem steeds rijker moge omstralen.

E.

DEFENSIEBEGROTING IN EERSTE KAMER

HET was voor de eerste keer, dat minister Visser, geflankeerd door zijn beide deskundige staatssecretarissen, in de Eerste Kamer optrad. Het ging om de verdediging van de begroting, die, zoals gebruikelijk, aan het slot werd aangenomen met de bekende aantekening, dat de communistische fractie, voorzover aanwezig, geacht wilde worden te hebben tegengestemd.

De voorzitter, de heer Jonkman, was slechts korte tijd aanwezig; de middagvergadering werd gepresideerd door Prof. Annema en de avondvergadering door de heer Vixseboxse. De discussie over de grote vraagstukken was op twee manieren gehandicapt. Vooreerst moest de begroting van Buitenlandse Zaken nog worden behandeld, die normaal aan defensie voorafgaat, en in de tweede plaats wordt er nog steeds gewacht op de defensienota, waarin de Regering haar plannen voor de volgende jaren hoopt uiteen te zetten. Dan komt ook de vraag naar de mogelijkheid van diensttijdverkorting aan de orde.

De minister was een weinig aarzelend in zijn betoog, maar dat van staatssecretaris Calmeyer maakte een bijzonder sterke indruk. De Kamer had zelfs het gevoel, dat zij in geen jaren zo duidelijk, zo zakelijk en zo overtuigend was voorgelicht als thans door deze staatssecretaris. De staatssecretaris van marine had een gemakkelijke taak en kon zich beperken tot enige algemene beschouwingen.

De heer Algera, die evenals de heer Roosjen in de Tweede Kamer, onvermoeid had gepleit voor een royale kans voor de Nationale Reserve, kon met voldoening constateren, dat die kans er nu komen gaat. Het is wel laat, maar nu zal toch kunnen blijken, in hoeverre de gedachte van vrijwilligheid nog leeft onder ons volk.

Er ontwikkelde zich een principieel debat over de gelijke behandeling van tweeërlei geestelijke verzorging bij de krijgsmacht, die van de kerken en die van het Humanistisch Verbond. De minister was voor de gelijkstelling en de socialisten en liberalen waren het daar van harte mee eens. De woordvoerders van de Prot. Chr. fracties waren duidelijk tegen.

In 't Voorlopig Verslag was blijkbaar van liberale zijde een redenering opgezet, waarbij het ging om tweeërlei „genootschappen", enerzijds kerkgenootschappen en anderzijds een genootschap als het Humanistisch Verbond. Daartegen hebben A.R. en C.H. zich krachtig verzet. Zij hebben de nadruk gelegd op het wezenlijke verschil tussen de kerk, die gebouwd is op het vaste Fundament, en een zuiver menselijke genootschap als het Humanistisch Verbond. Op het oneindige verschil tussen het Evangelie van Jezus Christus en de menselijke wijsheid van hen, die het bestaan van God ontkennen. De socialist zei bij de repliek: ik zie duidelijk het verschil; wij gaan uit van de neutrale staat en gij van de Christelijke staat. En hij constateerde met vreugde, dat de minister ook de idee van de neutrale staat voorstond. De minister bevestigde dit: daarvoor was hij liberaal en van een liberaal kon men niet anders verwachten.

Maar op de vraag van de heer Vixseboxse, hoe men principieel kan zijn voor een neutrale staat en toch meewerken aan het streven naar een christelijk-sociale politiek volgens de verklaring van prof. De Quay, daarop kwam geen antwoord.

FINANCIËN IN EERSTE KAMER

* Prof. Zijlstra: Ik hoop niet, dat er een standbeeld komt

„De geachte afgevaardigde de heer Pollema is zijn uiteenzetting begonnen met een beschouwing over de staatsrechtelijke positie van een Minister van Financiën, in ieder geval over het dubbel gezicht en de gespleten persoonlijkheid, waarover deze bewindsman, althans staatsrechtelijk gesproken, zou moeten beschikken en in feite ook beschikt. Dit is voor mij een welkome aanleiding mijnerzijds een opmerking te maken over hetgeen de geachte afgevaardigde in dit verband heeft gezegd. Ik ga nu aan de standbeeldbouwerij of -houwerij voorbij; ik maak alleen terloops een opmerking naar aanleiding van het citaat van de geachte afgevaardigde de heer Geuze, door de geachte afgevaardigde de heer Pollema aangehaald, over een eventueel standbeeld voor mij in het noorden. Ik geloof, dat men van een Minister van Financiën, voor wie een standbeeld zou worden opgericht, in ieder geval zou kunnen zeggen, dat hij een buitengewoon slecht Minister van Financiën is geweest. Ik geloof niet, dat er een standbeeld komt, maar ik hoop dus ook, dat 't niet komt. Ik beschouw die opmerking van de heer Geuze derhalve als een compliment, hoewel ik eraan twijfel of hij het als zodanig zal hebben bedoeld."

(Prof. Zijlstra in de Eerste Kamer).

N.V. Rederij & Haringhandel
IMPORT — EXPORT
N. Parlevliet Jr.
KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15.
Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092— 2283

Van der Spek
Machines
Gereedschappen
Aannemersartikelen
ROTTERDAM
Wolphaertsbocht 214

Schimmelpenninck
fijn! die ken ik

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Serres- en warenhuizenbouw
N.V. AANNEMERSBEDRIJF
BOERS EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE - Tel. 01748-745 en 746
Postbus 30 Na 18 uur 2604

FA. COLIJN & IPPEL
Aannemers van Beton- en Heiwerken
Rijksweg 117 - Telefoon 01834-375
Prinses Julianaweg 11 - Telefoon 01834-475
NIEUWENDIJK (GEMEENTE ALMKERK)

meteoor beton
N.V. BETONFABRIEK DE METEOOR - DE STEEG
Fabriek van kwaliteitsbetonartikelen.

Fa. P. van Oudenallen & Zoon
AANNEMERS VAN
timmer-, hei- en betonwerken
WILNIS — TELEFOON (01724) 108

FA. C. VERMEER EN ZOON'S
FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
Telefoon K 1894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel
Ronde en ovale tafelranden
Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen, regels, stijlen, enz.

RIMBA Fabriek van stalen ramen en metaalwaren
Baan 18 - telefoon 03410 - 2503 b.g.g. 2918 - Harderwijk
★ STALEN RAMEN EN DEUREN
★ IJZERWAREN VOOR HET BOUWVAK
★ CONSTRUCTIEWERKEN

Voor betere beton . . ., Schokbeton
N.V. SCHOKBETON
Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen en Elburg
Bouwbedrijf te Zeist

Timmer- en aannemersbedrijf
P. L. A. Tieleman
UITVOERING VAN ALLE BOUWWERKEN
Binnenweg 12 Telefoon 01877-552 MELISSANT

Aannemingsbedrijf
Harm Fokkens
Naarden N.V.

Fa. T. Heidinga & Zoon
LEEUWARDEN
AANNEMERS VAN
BOUW- EN BETONWERKEN
Joh. Willem Frisostraat 19 — Telefoon 24422

Kakes' Bouwbedrijf
Bouwers waarop gebouwd kan worden...
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

FA. JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE
Veerdam 29 — Telefoon 01830-3123-1123
PAPENDRECHT

Aannemersbedrijf
M. DE OUDE & K. T. DE JONGE
Karnemelksvaart 2 — Telefoon 01110: 2394-2040
ZIERIKZEE

Bouwbedrijf Jac. van der Niet
Nieuwbouw en onderhoudswerken
Oranjeweg 6
Tel. 01719-2748
NOORDWIJK AAN ZEE

Het voor en tegen van

DE JURY

EEN tweetal buitenlandse strafprocessen uit de laatste tijd, waarover de dagbladen kolommen vol sensationeel nieuws hebben verspreid, hebben ons opnieuw in aanraking gebracht met een belangrijk orgaan in de rechtspleging, dat we in ons vaderland niet kennen: de jury.

De jury, die de Geneefse society-advocaat Jaccoud schuldig aan moord oordeelde, en die in Boston de Nederlander Van Rie onschuldig bevond aan de lugubere dood van Lynn Kauffman.

Wie min of meer op de hoogte is met de manier, waarop in ons eigen land een strafzaak verloopt, staat telkens voor raadsels als hij een verslag van een buitenlands proces leest. Wat doet de rechter in zo'n procedure, wat is een kruisverhoor, waarom wordt elk oogenblik aanmerking gemaakt op gestelde vragen, wat voor mensen zijn de juryleden?

Nu zullen we er goed aan doen, de jury-rechtspraak niet te spoedig als vreemd en buitenissig te doodverven. De medewerking van leken aan een strafproces treft men nl. zo ongeveer in alle landen van Europa en Amerika aan, en dat een verdachte uitsluitend door beroepsjuristen kan worden geoordeeld, komt vrijwel alleen in Nederland voor. In tegenstelling tot vele andere landen heeft dus bij ons deze Angelsaksische zede geen wortel geschoten. Engeland is de bakermat van de jury, en van daar uit heeft het systeem zich over de wereld verspreid. De Verenigde Staten, Australië, Canada, namen het over, en met de Franse revolutie kreeg de jury ook een plaats op het continent. In de 19e eeuw werd het instituut in Duitsland ingevoerd, en sindsdien in de meeste wetgevingen van Europa, nu eens naar het Engelse, dan weer naar het Franse model. Rusland, Japan en de Latijns-Amerikaanse landen bleven daarbij niet achter, De Fransen voerden in 1811 ook in ons land de juryrechtspraak in, maar in 1813 werden we met de Fransen ook weer van dat bezettingsprodukt bevrijd.

Drie fasen

EEN zo wijd over de wereld verbreide instelling, met een zo lange geschiedenis, vertoont natuurlijk allerlei verschillen naar gelang het land, waar ze wordt toegepast. Maar een aantal gelijke trekken is aan deze lekenrechtspraak toch wel eigen. Zo onderscheidt men bij de samenstelling van de jury altijd drie fasen. Eerst wordt een „grondlijst" opgesteld. D.w.z., men stelt in het ressort van een rechtbank een lijst samen van mensen, die voor benoeming in een jury in aanmerking kunnen komen. Niet iedereen is daar immers geschikt voor: een zekere waarborg voor verstandelijke ontwikkeling is vereist, en men zoekt het criterium daarvoor bv. in het stemgerechtigd zijn, het betalen van belasting, het bezit van bepaalde onderwijsdiploma's, enz.

Uit die grondlijst — en daarmee komen we tot de tweede fase — wordt door loting de „zittingslijst" verkregen. Daarop komen de namen voor van hen, die gedurende een zittingsperiode — in het ene land een kwartaal, elders een maand of veertien dagen — dienst zullen doen.

En dan de slotfase: voor een bepaalde zaak wordt, wederom door loting, de jury aangewezen, die meestal uit het van ouds geheiligde getal van twaalf leden bestaat, maar in sommige landen ook kleiner is van omvang.

Vraagt ge nu, wat voor soort mensen tenslotte de jury vormen, dan moet het antwoord luiden, dat het gewoonlijk de middengroepen zijn waaruit deze lieden worden gerekruteerd. De oorzaken daarvan zijn niet zo ver te zoeken. Zo komen op de grondlijst de in sociaal opzicht laagste bevolkingsgroepen niet voor. Verder is het in de praktijk zo, dat vele „hooggeplaatsten", uit hoofde van hun functie, van de jurydienst worden vrijgesteld. Ministers, hoge ambtenaren, parlementsleden, artsen, advocaten, geestelijken e.d. komen niet in aanmerking. Anderen, die maatschappelijk in aanzien staan, kunnen zich dikwijls zonder veel moeite „verschonen". De rechter heeft nl. in de regel een grote mate van vrijheid om verzoeken van vrijstelling in te willigen. Dat de mensen met een hoog inkomen niet erg geneigd zullen zijn om dagen lang in een jury te zitten ligt overigens voor de hand wanneer men bedenkt, dat de gederfde inkomsten maar tot een bepaald maximum vergoed worden: in Engeland krijgen zij niet meer dan 20 shillings per dag.

De aanklager zowel als de vervolgde hebben in ruime mate het recht om bepaalde lieden als jurylid te wraken. Hier valt te denken aan familierelaties, het bestaan van arbeidsverhoudingen tussen de gezworenen en de vervolgde, in het algemeen aan omstandigheden, die maken dat het jurylid niet voldoende objectief tegenover het aan de orde zijnde geval zou staan. Zo worden meestal vrouwen uit een jury geweerd als er een vrouw terechtstaat: vrouwen zouden nl. veel harder oordelen over hun sexegenoten dan mannen!

Natuurlijk komt ook in het buitenland niet aan *elk* strafproces een jury te pas. De ernst van de zaak moet de hele bedoening en de hoge kosten van de jury rechtvaardigen. We zien dan ook alleen bij zeer zware vergrijpen dit college van leken zijn taak op zich nemen; in sommige landen treedt de jury alleen op indien de doodstraf op het te berechten delict is gesteld. Ook als de verdachte bij het begin van het proces erkent, komt er — althans in Engeland — geen jury aan te pas.

Zijn voor een bepaald proces de juryleden eenmaal aangewezen, dan vindt de beëdiging plaats. De mannen en vrouwen — een jury van twaalf bestaat nogal eens uit tien mannen en twee vrouwen — zweren, dat zij hun taak op behoorlijke wijze zullen verrichten en dat zij over de vervulling van die taak geheimhouding zullen bewaren. Dit laatste heeft tot gevolg, dat er haast niets bekend is van wat er zich bij de besprekingen, die tot de uitspraak leiden, zoal afspeelt.

Aan de andere kant wordt gezorgd, dat de gezworenen, zolang het proces duurt, met geen enkele buitenstaander contact hebben. Ze logeren afgezonderd van andere gasten in een hotel en nuttigen onder politietoezicht de maaltijden. Dit alles, om iedere beïnvloeding van buitenaf te voorkomen.

Het proces in grote trekken

ALS het proces een aanvang neemt, krijgt de jury eerst een toespraak van de aanklager te horen en daarna van de advocaat. Op die manier worden de juryleden voorgelicht omtrent de zaak. Want men gaat uit van de veronderstelling, dat zij gans en al onwetend tegenover de aanhangige kwestie staan. Deze toelichting wordt gevolgd door de ondervraging van de getuigen, die door de vervolger en door de verdediger, „à charge" en „à décharge", zijn opgeroepen. Door deze ondervraging tracht de aanklager het bewijs van de schuld van de verdachte te leveren, en de advocaat doet met evenveel ijver en vernuft zijn best door middel van zijn getuigen de onschuld van zijn cliënt te demonstreren. Vaak is het een heel zware taak voor de jury om uit deze bewijsvoering de juiste en rechtvaardige conclusie te trekken. Want de gezworenen zijn mensen zonder ervaring op dit gebied en het is voor hen dikwijls uitermate moeilijk om belangrijke gegevens van onbelangrijke details te onderscheiden. En wie zou het

• *Vervolg op pag. 5*

De jury trekt zich terug in een gesloten kamer om te beslissen over de schuld van de verdachte. Aanklager en verdediger hebben hun uiteenzettingen afgestoken en het is nu de zware taak van de jury een rechtvaardige beslissing te nemen.

• *Vervolg van pagina 4*

de juryleden kwalijk nemen, wanneer zij na dagen van ingespannen luisteren de vermoeide gedachten af en toe wat laten afdwalen — naar het in de steek gelaten dagelijkse werk bv.?

Om het de lekenrechters gemakkelijker te maken, gaat de juryrechtspraak gepaard met een sterk „gebonden" bewijsvoering. Alle vragen, die verwarring kunnen stichten, zijn verboden, en de advocaten luisteren met gespitste oren om elke ongerechtigheid die nadelig voor hun cliënt zou kunnen zijn, de kop in te drukken.

Zijn de verhoren achter de rug, dan komen aanklager en verdediger opnieuw aan bod om ieder van hun kant de resultaten van de bewijsvoering in het licht te stellen. De rechter geeft daarna gewoonlijk nog een uiteenzetting over de wet, die de juryleden moeten toepassen. En dan breekt tenslotte het ogenblik aan dat de jury zich binnen vier muren terugtrekt om tot de beslissing te komen. In de landen van het continent is de regeling voor de stemming niet overal gelijk. Soms is eenstemmigheid vereist, dan weer absolute meerderheid of versterkte meerderheid. In Engeland — en in de regel ook in de Amerikaanse landen — moet men tot eenstemmigheid komen om het schuldig of onschuldig uit te spreken. Dat het niet altijd eenvoudig is om tot dat resultaat te komen heeft het Bostonse proces aangetoond: de jury had ruim veertien uur nodig om tot overeenstemming te komen!

Meer nadelen dan voordelen!

WANNEER wij als een soort van opperjury geroepen zouden zijn een oordeel te vellen over deze lekenrechtspraak, dan zou onze beslissing ook na langdurig ernstig overwegen vermoedelijk niet gunstig uitvallen. Maar meteen moet worden toegegeven, dat we daarmee geen origineel standpunt zouden innemen. Mr. Drabbe, die een paar jaar geleden een instructief boekje schreef over de „deelneming van leken aan de strafrechtspraak" heeft eigenlijk maar één argument ten gunste van de jury weten te ontdekken: de jury zou nl. een zekere waarborg bieden tegen ongemotiveerde veroordelingen of vrijspraken van de rechter. Een argument, dat het in Amerika wel doet, omdat daar de rechters niet de onafhankelijke en boven elke partijdigheid verheven magistraten zijn, die in ons land dat ambt plegen te bekleden. In de Verenigde Staten wordt het merendeel van de rechters gekozen, en zoals bij de meeste verkiezingen spelen daarbij ook politieke factoren een rol. De gekozene voelt zich niet altijd volkomen vrij van de mensen of groepen, aan wie hij zijn zetel te danken heeft. Daarbij komt, dat de gekozen rechter na een aantal jaren weer herkozen moet worden; hij is dus voor zijn toekomst afhankelijk van de kiezers. Onder deze omstandigheden is voor de aanwezigheid van een jury inderdaad wel iets te zeggen.

• **Maar de nadelen wegen daar, althans voor ons land, ruimschoots tegen op. Mr. Drabbe noemt als eerste de kans op een onjuiste beslissing, die bij een jury veel groter is dan bij de ervaren beroepsrechter. Een handig en welsprekend betoog van aanklager of advocaat zal op een jury ook meer indruk maken dan op een rechter, die de franje en de voze plekken in een betoog gemakkelijker ontdekt. Vandaar ook, dat in het buitenland aan het oratorisch talent en aan een spectaculair optreden van de advocaat zoveel grotere waarde wordt gehecht dan bij ons!**

• **Een andere factor, die de jury vaker doet falen dan de beroepsrechter, is gelegen in het geringe verantwoordelijkheidsbesef van de juryleden. Hoe groter het college, dat beslissen moet, hoe minder de verantwoordelijkheid van het afzonderlijk lid. En dan: het jurylid doet zijn plicht min of meer gedwongen, hij vervult geen taak die hij uit liefde of roeping gekozen heeft. Dat de jury haar uitspraken niet behoeft te motiveren, doet aan de waarde daarvan ook al geen goed.**

• **En wat te denken van het feit, dat de jury soms met opzet een onjuiste beslissing neemt? Omdat ze geen invloed heeft op de strafmaat — het is de rechter, die tenslotte de straf bepaalt — zal de jury de neiging hebben om in een geval, dat er veel verzachtende omstandigheden zijn, voor alle zekerheid het „onschuldig" uit te spreken.**

De historie kent gevallen, waarbij een moordenaar vrijgesproken werd omdat zijn slachtoffer zo buitengewoon onsympathiek was, en van het straffeloos laten van misdrijven waarbij politieke factoren of amoureuze hartstochten in het spel kwamen.

Een geblinddoekt meisje trekt hier uit de grondlijst de namen van hen die gedurende de zittingsperiode beschikbaar zullen zijn om in de jury plaats te nemen. Voor een bepaalde zaak wordt dan later, wederom door loting, de jury aangewezen, die meestal uit 12 leden bestaat.

De stem des volks . . .

MET deze opsomming zijn de argumenten, die tegen de jury pleiten, nog lang niet uitgeput. Maar zij is meer dan voldoende om te doen begrijpen, dat in ons land, waar de rechters een goede naam hebben, weinig stemmen opgaan voor de invoering van lekenrechtspraak in strafzaken. Vooral voor hen, die de gedachte van de volkssoevereiniteit afwijzen, heeft de jury weinig aantrekkelijks. Prof. P. A. Diepenhorst leerde in lang vervlogen jaren zijn studenten aan de V.U., dat de jury te maken had met de theorieën van Rousseau, de man „die 's mensen aangeboren deugden overschatte en die in het gezond verstand van de door het lot aangewezen vertegenwoordigers van het soevereine volk een krachtiger waarborg voor de rechtsbedeling zag dan in de dorre vakkennis van beroepsmagistraten."

Het oude woord „vox populi vox dei", de stem van het volk is de stem van God, is zeker geen stelling, die door ons kan worden aangeprezen.

Mr. A. C. DE RUITER

Welke taak heeft de marine?

(van onze militaire medewerker)

ELKE krijgsmachtorganisatie is de resultante van een strategische doelstelling, van de taktische methoden welke ter bereiking van die doelstelling worden gevolgd, een en ander afhankelijk van de stand van de technologie in een bepaalde periode.

Uit dit laatste volgt automatisch, dat de technologische evolutie noodwendig de organisatorische moet meeslepen. De organisatie is dus niet statisch doch dynamisch. Geldt dit voor de krijgsmacht in het algemeen, niet minder is dit waar voor elk deel daarvan, land-, zee- en luchtmacht, alsmede voor haar onderdelen. Op grond daarvan is in de maritieme organisatie elk schip gebouwd met een strategische en taktische doelstelling.

Wij vrezen dat deze grondregel van de maritieme organisatie geen gemeengoed is geweest voor de leden van de Eerste Kamer, die in het Voorlopig Verslag op de Defensiebegroting 1960 het volgende oordeel uitspraken: „Wijders waren de leden, hier aan het woord, van oordeel, dat bij de opbouw van onze vloot in de eerste plaats aandacht zal moeten worden besteed aan de bouw van onderzeeboten, te voorzien van raketbewapening."

Het type duikboot, dat deze leden op het oog hebben, is dat wat in Amerika in een serie van 45 wordt aangebouwd. Hiervan worden er dit jaar reeds een paar operationeel. Zij zijn uitgerust met lanceerinrichtingen voor raketten, die een afstand van 2400 km kunnen afleggen, zogenaamde Polaris raketten, voorzien van een atoomkop. Per schip worden 16 raketten meegevoerd. De waterverplaatsing van deze zeer grote duikboten is ongeveer 5600 ton. De eerste kostte 105 tot 110 miljoen dollar, de volgende tussen 85 en 90 miljoen dollar per stuk, dus circa 330 miljoen gulden (zonder de raketten).

Wat is de strategische doelstelling van de O.Z.-boot? Kortweg om een onderdeel te vormen van de Amerikaanse massavergeldingsmacht, die Rusland moet weerhouden ooit een algemene, totale oorlog met kernwapens te ontketenen. Mocht deze preventieve doelstelling falen dan volgt daar de repressieve uit nl. het Russische economische potentieel te vernietigen en door terreurbombardementen de wil tot weerstand te breken.

Toegepast op de von Clausewitsiaanse oorlogsfilosofie derhalve een zelfstandige strategische taak, gericht tegen twee van de drie universele oorlogsobjecten, het Land (industriële-economische potentieel) en de Volkswil (het morele potentieel). Aan de bestrijding van het derde oorlogsobject, de strijdkrachten oftewel het militaire potentieel, neemt deze vergeldingsmacht - en dus ook niet dit deel van de O.Z.-vloot - niet direct deel. Brengen we ten slotte deze strategische doelstelling nog over in NAVO verband dan is de Amerikaanse vergeldingsmacht in de NAVO-strategie het z.g. „zwaard", ter onderscheiding van het zogenaamde „schild" van land-, zee- en luchtstrijdkrachten.

Nu hebben tot nu toe Amerika en Engeland zich uitsluitend in NAVO-verband belast met de opbouw van het „zwaard". In het voetspoor daarvan gaat Engeland nu ook O.Z.-boten met raketten bouwen. Alle andere mogendheden hebben zich echter beperkt tot het leveren van een aandeel in het „schild", *ook Nederland.*

Op deze strategische doelstelling is daarom thans onze marineorganisatie opgebouwd, dus ook de taak van de O.Z.-boten vastgelegd. Door de ontwikkeling van de technologie nu is deze taak geëvolueerd. Zij is van een wijdere strekking geworden. Tot nu toe beperkte deze zich in hoofdzaak tot de maritieme strategie van de z.g. guerre de course, de kaapvaart, gericht tegen de vijandelijke handelsvloot, en onder zekere omstandigheden (besluiping) tegen diens oorlogsbodems. Soms kon zij ook nog in tactisch verband met bovenwaterschepen samenwerken in de zeeslag, een tactiek welke ook door onze marine eertijds in de Oostindische wateren werd beoefend doch tijdens de Japanse oorlog niet kon worden toegepast. Ten slotte kon de O.Z.-boot voor verkenning en waarneming worden gebruikt, zomede voor het aan land zetten van sabotage- en spionagegroepen. In het algemeen gesteld kan gezegd worden, dat haar taak dus in hoofdzaak gericht was tegen doelen ter zee. Aan de bestrijding van doelen te land kon zij — behoudens in uitzonderingsgevallen b.v. door licht geschutvuur tegen kwetsbare doelen aan de kust gelegen (men denke aan onze olieraffinaderijen in de West) — niet medewerken.

De ontwikkeling van de technologie heeft daarin echter een diepingrijpende wijziging gebracht. Door de atoomvoortstuwing kan de O.Z.-boot bijna onbeperkt onderwater blijven en daarbij nog hoge snelheden ontwikkelen. Haar bestrijding door bovenwaterschepen — de z.g. hunter-killer — of jachtgroepen — wordt daardoor in hoge mate verzwaard. Daarom is aan de O.Z.-boot een nieuwe taak toegedacht nl. de bestrijding van de vijandelijke O.Z.-boot. Dit type O.Z.-boot kan men de naam van anti-onderzeeboot-onderzeeër geven. Nochtans blijft deze taak liggen binnen de strategische doelstelling van onze Marine. Het kan hoogstens een verschuiving betekenen van de taak van de bovenwater O.Z.-bestrijdingsmiddelen naar de onderwater dito.

Zouden de Kamerleden dit hebben bepleit dan zou het hier slechts gaan om een verschuiving in de tactisch-organisatorische sfeer, nl. vervanging of aanvulling van bovenwaterstrijdmiddelen door onderwater-, doch niet in de strategisch-organisatorische d.i. in de strategische doelstelling. Want het zal na al het vorenstaande geen nader betoog behoeven, dat de duikboot, uitgerust met raketten, een principieel andere strategische doelstelling heeft dan tot nu toe elk type O.Z.-boot had.

Een strategische doelstelling hangt ten nauwste samen met een politieke. Gaat Nederland aan deze doelstelling met O.Z.-boten medewerken, dan wil dat zeggen dat het voortaan in NAVO-verband niet alleen meer medewerkt aan de instandhouding van het NAVO-„schild" doch tevens ook aan het „zwaard".

In het midden latend of wij de daaraan verbonden, hiervoren genoemde kosten kunnen opbrengen, betekent het p o l i t i e k dat wij als een van de kleine mogendheden politieke aspiraties hebben die ons op één lijn stellen met de beide grootste mogendheden van de NAVO. Is dat de bedoeling geweest van de leden die op aanschaf van dit type O.Z.-boten — en dan nog wel in d e e e r s t e p l a a t s — aandrongen? Zo ja, dan zal het in de komende Defensienota zijn nut hebben dat de Regering de maritieme evolutie analiseert en op grond daarvan alsmede van onze politieke aspiraties en financiële mogelijkheden een nieuwe koers aangeeft.

Daarbij zal dan in elk geval dienen te worden aangegeven de ruimere plaats, die aan het O.Z.-wapen kan worden gegeven in de bestrijding van de onderzeeboot aan de andere zijde van het IJzeren Gordijn, hetzij ter aanvulling van de bovenwaterstrijdmiddelen, hetzij ter (c.q. gedeeltelijke) vervanging daarvan indien deze middelen door de ontwikkeling der technologie blijken hun tijd te hebben overleefd. Dat is de normale gang van elke evolutie in de krijgsmacht en dus ook de logische in die van de Marine.

ZEELAND
ELEKTRO-TECHNISCH BUREAU
H. J. COLIJN
LEWESTRAAT 43 - KLOETINGE - TEL. 01100-3173

Firma J. G. Hollestelle - Goes
MACHINEFABRIEK
CONSTRUCTIEBEDRIJF
HANDELSONDERNEMING

GRONINGEN
Chr. Coöp. Spaarbank
„EIGEN HAARD" G.A.
LOPENDE DIEP 7 - GRONINGEN
SPAARRENTE INGAANDE 1 JAN. 1958
3 % niet-leden
3¼ % leden

GOUDA
HOE MEN ER OOK OVER DENKT...
Voor Gouda en omgeving geldt:
VAN DER GRAAFF
voor begrafenissen

Op zee wordt weerbericht gemaakt

HOOG in de lucht, op de transatlantische route, zoekt een vliegtuig zijn weg van het vasteland van Europa naar de Nieuwe wereld. De gezagvoerder houdt, bij het uitstippelen van zijn route, rekening met de weersomstandigheden.

Diep onder hem ploegen talloze schepen door de golven van de reusachtige oceaan. De kapitein en de eerste stuur staan samen gebogen over de ontvangen weerrapporten.

En op het platteland luisteren de boeren aandachtig naar het weeroverzicht voor land- en tuinbouw, een in de loop der jaren onmisbaar geworden onderdeel voor hun beroepsuitoefening.

De automobilist, die vanavond nog een verre tocht in het vooruitzicht heeft en pas laat in de nacht thuis zal komen, wil ook al weten hoe het weer zich zal houden.

En wie eigenlijk niet? Het weer, dankbaar onderwerp van gesprek in de sigarenwinkel, dat altijd wisselende weer trekt de belangstelling van nagenoeg iedereen.

Op deze pagina's kunt u ditmaal iets lezen over de organisatie van weerschepen, die een schat van gegevens verzamelen voor de meteorologische centra in Europa.

Nederland levert voor het internationale net twee weerschepen, de Cirrus en de Cumulus. De kosten voor de instandhouding van het weerschepennet worden door tal van landen gedragen. Maar over de verdeling van de financiële lasten is nog weleens onenigheid. Zo wordt half maart in het Vredespaleis te Den Haag weer een conferentie gehouden, waarin opnieuw — ditmaal op verzoek van Nederland — zal worden gesproken over een billijke verdeling.

Daarover leest u hieronder meer. Wat er aan boord van de weerschepen nu precies wordt gedaan, vertellen wij u eveneens.

Gemiddeld tien keer per dag zendt de radio uitgebreide of korte weeroverzichten uit. Dat begint 's morgens al om 6.40 uur met een uitgebreid bulletin, niet zozeer bestemd voor de gewone burger maar voor al degenen, die in bedrijf of beroep de overzichten, weersverwachtingen en rapporten nodig hebben. De berichten worden samengesteld door het K.N.M.I. in De Bilt, dé weerprofeet van Nederland.

Hoe komt het K.N.M.I. aan zijn voorspelling? Natuurlijk niet doordat de directeur 's morgens de lucht bekijkt en simpel vaststelt: Dat en dat zit erin. Nee, in het meteorologisch instituut van Nederland komen tal van ingewikkelde waarnemingen in code uit eigen land, het buitenland en van de weerschepen binnen.

Vooral de weerschepen zorgen voor bijzonder belangrijke gegevens. Met enig recht zou je kunnen zeggen: Op zee wordt het weerbericht gemaakt.

Over de Atlantische Oceaan ligt een uitgebreid net van weerschepen, in stand gehouden door Europese landen en Amerika en Canada. Nederland levert een aanmerkelijke bijdrage aan dit net. Zoveel zelfs, dat onze regering meent, dat het eigenlijk wel iets minder zou kunnen. Wij hebben twee prima uitgeruste schepen in de vaart, de Cirrus en de Cumulus. Zij worden uitgezonden naar vijf stations: een ten westen van de Noorse kust: het station Metro, dat ter hoogte van Bergen ligt, twee stations ten westen van Ierland, een in de buurt van IJsland en een bij de Golf van Biskaje.

Dat alles is bij internationaal verdrag geregeld. Maar het verdrag loopt 30 juni 1960 af en Nederland wil nu wel eens bespreken, hoe de regeling van de weerschepen, vooral in financieel opzicht, er voor de toekomst moet uitzien. Daarom heeft Nederland de bij het verdrag betrokken landen uitgenodigd, samen aan de tafel te gaan zitten. Volgende maand zal dat gebeuren. In het Vredespaleis in Den Haag wordt dan de zoveelste internationale weersehepenconferentie gehouden. Zelfs bij de samenstelling van de weerberichten speelt de politiek een beslissende rol.

ERNSTIG GEMIS

OM dat te verklaren, moeten we iets over de voorgeschiedenis vertellen, die tot de internationale samenwerking heeft geleid.

In de tweede wereldoorlog legden de Amerikanen namelijk een dicht net van 26 weerschepen over de Atlantische Oceaan. Dat was nodig om voor de drommen kostbare bommenwerpers en jachtvliegtuigen, die de laatste oorlogsjaren rechtstreeks vanuit de Amerikaanse fabrieken naar Engeland werden gevlogen, een — weertechnisch gezien — goede overtocht te garanderen. De weerschepen zorgden voor betrouwbare weerrapporten en konden ook bij vliegtuigongelukken hulp bieden.

Na de oorlog trokken de Amerikanen de meeste weerschepen terug. Dat bleek een ernstig gemis, want de burgerluchtvaart, die in het eerste bevrijdingsjaar al snel van de grond kwam, kon evenmin zonder betrouwbare weerberichten werken.

Reeds in 1946 werd daarom tussen verscheidene landen in Londen een conferentie belegd, die een verdrag opleverde in het kader van de International Civil Aviation Organization (I.C.A.O.). Er werden 13 stations voor weerschepen ingesteld. Nederland en België namen één station, bij de Golf van Biskaje, voor hun rekening. Zij zetten daarvoor twee schepen, bij toerbeurt, in. Wij leverden de Cirrus (Latijnse naam voor licht wolkje). Het was een omgebouwd Amerikaans oorlogsfregat.

Het verdrag zou voor drie jaar geldig zijn. De benodigde gelden voor de 13 waarnemingsstations werden opgebracht door de deelnemende landen. En wel volgens het aandeel dat de luchtvaartmaatschappijen van die landen in het Noordatlantisch verkeer hadden.

In 1949 werd, alweer in Londen, de tweede conferentie gehouden. Besloten werd het aantal stations in te krimpen tot 10. De overeenkomst zou tenminste voor drie jaar gelden. Zij kon bij protocol worden verlengd. De Nederlandse bijdrage in de vorm van de Cirrus was blijkbaar uitstekend bevallen, want overeengekomen werd dat Nederland nog een weerschip zou inzetten.

België daarentegen leverde in het vervolg alleen een financiële bijdrage. Ons tweede schip kreeg de naam Cumulus (Latijnse benaming voor stapelwolk).

Nu was men het er wel over eens, dat Nederland, gezien zijn aandeel in het Noordatlantisch luchtverkeer, meer inzette dan gevraagd kon worden. Vandaar dat ons land een bepaalde financiële vergoeding ontving. De twee Nederlandse schepen waren bestemd voor drie stations. Afwisselend zouden zij uitvaren naar het station bij IJsland, bij de Golf van Biskaje en ten westen van Ierland.

Maar de regeling werd de deelnemende landen toch te duur. In 1953 kwam men opnieuw bijeen in Brighton om aan een herziening van het verdrag te dokteren. Helaas, de landen konden het niet eens worden. Zowel financieel als administratief bleken de gezichtspunten te ver uiteen te lopen.

Parijs werd de volgende pleisterplaats voor de conferentiegenoten. In februari 1954 kwam men bijeen. Men werd het zowel op financieel, administratief als technisch gebied volkomen eens. Besloten werd het aantal weerschepen terug te brengen tot negen.

NIEUW ELEMENT.

DE Parijse conferentie zorgde er ook voor, dat voor de berekening van de geldelijke verplichtingen andere maatstaven werden gehanteerd. De bijdragen zouden niet meer uitsluitend worden geheven naar het aandeel in het transatlantisch luchtverkeer. Een nieuw element deed zijn intrede.

Kijk eens, zo redeneerden verscheidene afgevaardigden, de gegevens die de weerschepen leveren worden immers niet alleen voor het luchtverkeer gebruikt. Nagenoeg alle landen gebruiken ze ook — en terecht — voor het opmaken van weervoorspellingen, die ook in economisch opzicht van waarde zijn. Zo maakt de landbouw een intensief gebruik van deze voorspellingen en niet te vergeten ook de visserij en de koopvaardij. Dat moet betaald worden. Zoals gezegd was ieder het daar volkomen mee eens.

Ons land bleef de twee weerschepen in de vaart houden. Zij zouden regelmatig op vijf stations worden geconcentreerd, namelijk een ten westen van de Noorse kust, twee bij Ierland, een bij IJsland en een in de Golf van Biskaje. Zo is de situatie nog. Zowel de Cirrus als de Cumulus worden voortdurend voor een week of vijf ingezet op een van deze stations.

WIE BETAALT?

OVER enkele maanden loopt het verdrag dus ten einde. In het Vredespaleis te Den Haag zal deze maand over een nieuw verdrag worden beraadslaagd. Waarschijnlijk zal ons land zijn twee schepen wel blijven uitzenden, maar van Nederlandse zijde is men van mening, dat de financiële kant moet worden gewijzigd. In hoofdzaak gaat het bij de komende conferentie om de verdeling der financiële lasten. Nederland acht de verhouding tussen de bijdragen van de varende landen en die van de niet-varende landen niet meer reëel. Het zwaartepunt van de komende besprekingen zal dus hier liggen. Afgezien van Nederland met zijn twee schepen zet Frankrijk er eveneens twee in, Noorwegen en Zweden samen ook twee, Engeland vier en Amerika en Canada samen elf.

De landen die geen weerschepen uitzenden maar wel aan het transatlantisch luchtverkeer deelnemen, zijn Australië, België, Denemarken, Duitsland, Ierland, Portugal, Cuba, Colombia, IJsland, Israël, Italië Zwitserland en Spanje.

Een zeer gemengd gezelschap komt dus in het Vredespaleis samen om de zaak van de uitzending der weerschepen, die hun onmisbaarheid in de loop der jaren wel hebben bewezen, opnieuw te bezien.

EEN weerschip is ez
boot. Men denkt g
de varende en tec
ning van een weer
wat gemakkelijker
van een koopvaar
schijnlijk komt da
menen, dat de weer
vaste plaats liggen
iedereen op z'n ge
kan verrichten.

De Cumulus en d
als ze in de vaart
dag stil. „Meestal z
of zes van huis", w
vator van het K.N
week voor de heen-
de overige vijf om
varen".

Voor de juistheid
kundige waarnemi
gewenst dat de sch
station het anker l
weken lang kruiser
aangegeven deel v

Dat dit geen ple
wordt u duidelijk
dat de weerstations
gepland, waar de
pressies samenko
ideaal is voor het
weerkundige waarn
echter voor de bem

Een koopvaardij
mogelijk het centr
pressie mijden, om
geducht kan spoke
weerschip soms d
haard van depressie
van het weer is o
iedereen wel graag
tigste deel van de
verlaten. Het gebeu
gaat voor.

De Cirrus en de
ieder een 55 man
bemanning bestaat
personeel, een groe
M.I. uit De Bilt en
de Rijksluchtvaartd

De groep K.N.M
meestal uit zeven
leider, verantwoor
dienstverrichting,
gend groepsleider
toren.

Zij zorgen met z
in De Bilt regel
binnenstromen over
het aangegeven st
nacht zijn K.N.M.I.
om de waarnemingen

Om te beginnen
aan boord van het
vlaktewaarneming
paalde elementen
als windrichting,

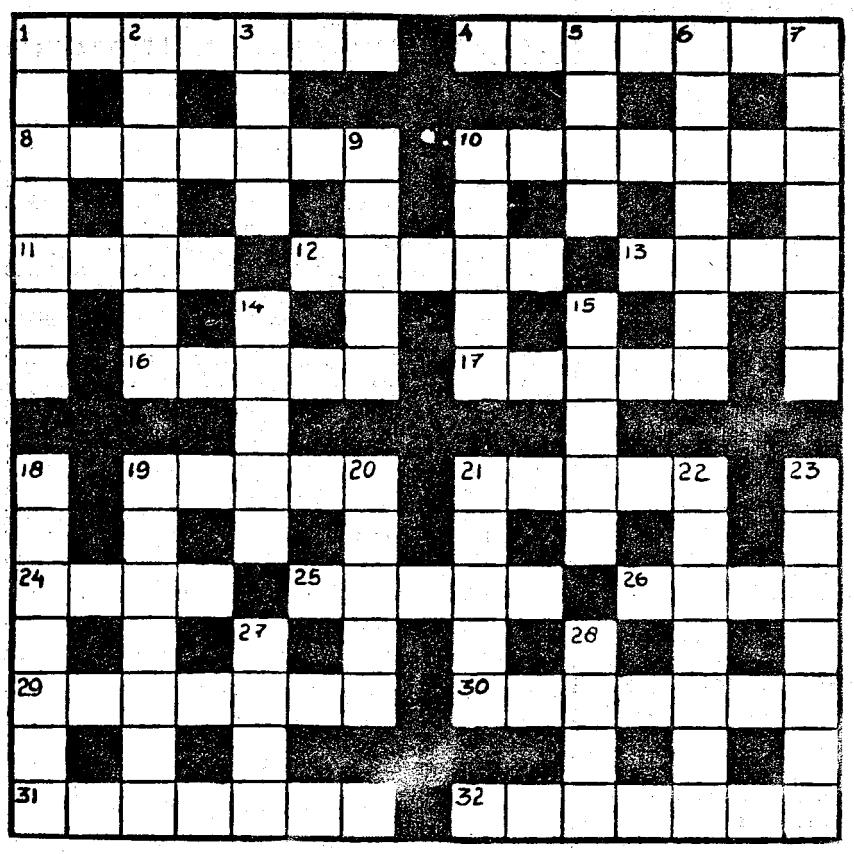

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. dient het om een lichaamsdeel te strijken? Nee, metalen hoofddeksel, maar niet voor soldaten; 4. soms hard, soms zacht, maar u kunt toch niet alles inzouten; 8. hieraan vullen lege vaten het hardst; 10. is was hulp; 11. officier met muzikale stem?; 12. in de oorlog door de Engelsen herwonnen in de vrede verloren; 13. het eenvoudige zusje van de A.R.; 16. deze stof noemen houdt afkeuren in; 17. door socialisten gesticht Drents plaatsje?; 19. zoetigheid, die men krijgt als men de achterbuurt van een N.-Hollandse plaats naar voren haalt; 21. dit wapen is al eeuwen verouderd, maar speelde bij de bewapening van de Nazi's een belangrijke rol; 24. zijn van ieder geteld, maar wie weet het totaal?; 25. in zijn handen zouden onze Nederlandse guldens gúldens worden; 26. nij zit geregeld in de put; 29. jaag deze massa-bijeenkomst uiteen en u krijgt een massa volk; 30. deze dresseur huivert tenslotte zelf; 31. zo'n onderwijzer heeft een welverdiend werkeloos slot; 32. ingang, waarin ieder een aandeel schijnt te hebben.

Verticaal: 1. krijgt men, als men de laan uitgaat; 2. het kruipt, maar niet voor een ander; 3. als 't zwart is, moet men er niet op gaan zitten; 5. ontwakend werelddeel, maar voor ons vaak een nachtmerrie; 6. negen in een worp is hier 't maximum; 7. als 't hier is, is 't niet; 9. met thee doorgebracht, kunt u 24 hor. gebruiken om te kijken; 10. heeft de kapitein het liefst voor de boeg; 14. zijde van een letter? Nee bloem; 15. een verzoek aan een officiële instantie schijnt louter uit een aanwijzing voor de posterijen te bestaan; 18. nevelige toestand die u krijgt, als u 1000 onderdelen van bruidstoiletten heeft; 19. deze dieren zijn in de kern nogal honds; 20. zo'n schrik schijnt de mensen aan te sporen om te zingen; 21. deftige houding; 22. welstand en niet willen werken schijnt samen te gaan (4, 3); 23. ga er uit, schijnt deze kamer te zeggen; 27. kun je een Italiaan mee betaald zetten; 28. is zevenmaal. . .

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. bedelstaf; 5. Leens; 8. magen; 9. ordonnans; 11. narrenpak; 12. atlas; 14. bami; 15. tenorstem; 19. spreekcel; 22. arja; 24. exces; 26. opvliegen; 28. verkenner; 29. teler; 30. naald; 31. aandenken

Verticaal: 1. bomen; 2. dagdromer; 3. landen; 4. trompet; 5. landaard; 6. egaal; 7. sas; 10. deken; 13. samba; 14. besterven; 16. ere; 17. terugblik; 18. versteld; 20. crown; 21. leveren; 23. uiltje; 25. carga; 27. Noren.

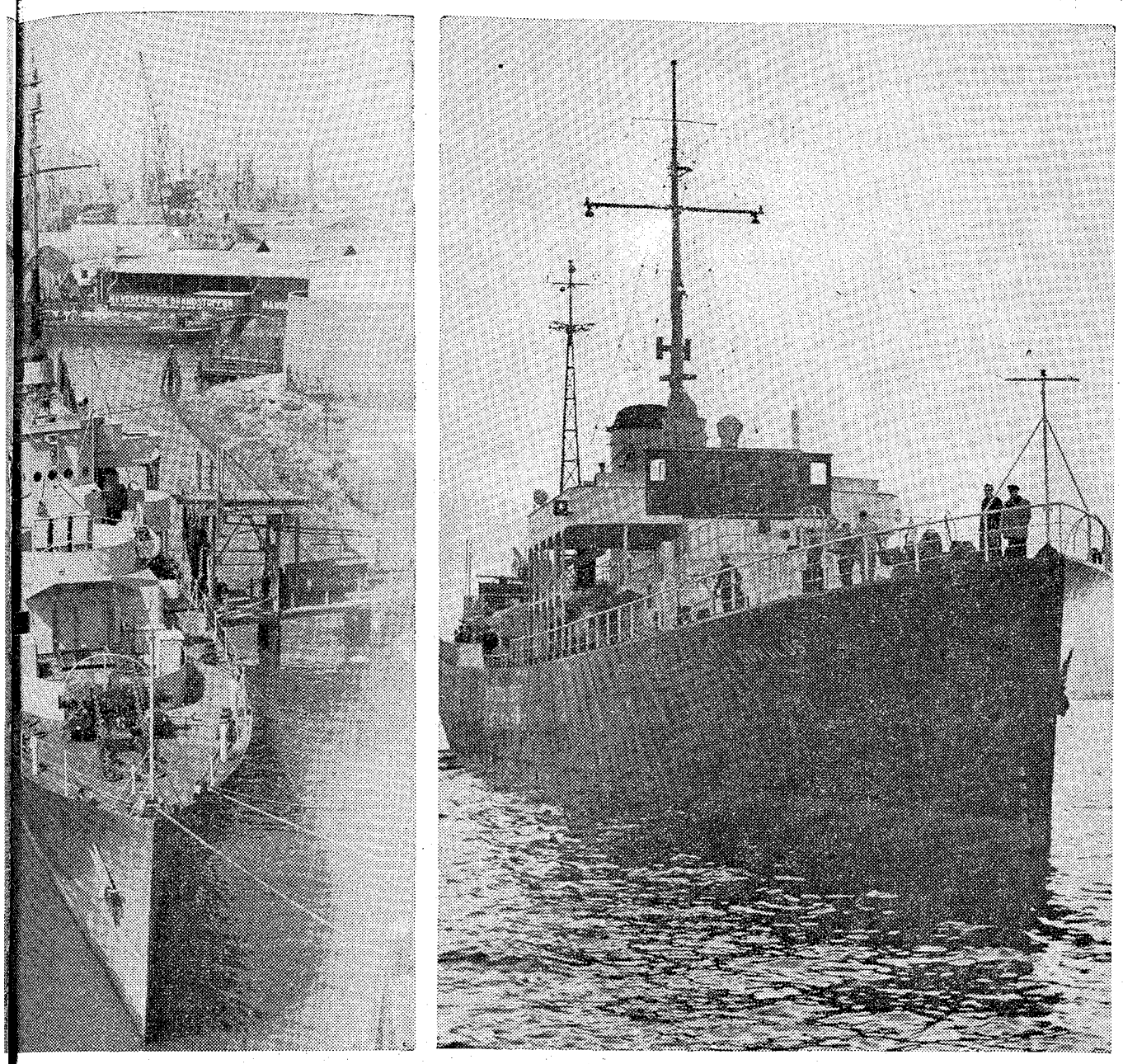

De Nederlandse weerschepen Cirrus en Cumulus

temperatuur (van de atmosfeer en van de zee), neerslag en bewolking worden opgenomen. Deze gegevens vormen de bestanddelen voor een normaal weerrapport. Ook de richting en de hoogte van de golven worden ieder uur in de waarneming betrokken. Dat doen de observatoren. Zij verwerken al deze gegevens in codes, die om de drie uur radiografisch worden overgeseind naar walstations op het vasteland. Vandaar worden zij, met waarnemingen van andere weerschepen van het internationale net, geseind naar de meteorologische centra in Europa, waaronder dus ook De Bilt.

Twee keer in een etmaal wordt een „Spoetnik" gelanceerd. Niet zozeer naar de maan, hoewel het ruimtevaartapparaat van De Bilt nog vrij hoog gaat. Een voortstuwingsraket komt er evenwel niet aan te pas. Wel een omvangijke ballon, waaraan een vernuftig apparaat, een zg. radiosonde, is bevestigd. De ballon trekt de kostbare waarnemingsapparatuur soms tot een hoogte van 25 kilometer!

Het is interessant de start van een radiosonde mee te maken. Het ding is nog niet in de lucht of het begint onmiddellijk, driftig gegevens uit te zenden over temperatuur, vochtigheid en druk van de luchtlagen. Ongeveer vijf kwartier lang zendt de radiosonde waardevolle gegevens door. Dan zwijgt zijn stem in de ether.

De gegevens worden aan boord van het weerschip door een ontvangapparaat geregistreerd. Opmerkelijk is het, het temperatuursverschil na te gaan. Op een hoogte van 1000 meter is het soms warmer dan op de grond. Daarboven wordt het meestal snel kouder. Op hoogten van 20 kilometer meet de radiosonde soms temperaturen van —70° Celsius!

Viermaal per etmaal worden hoogtewindmetingen verricht. Daarvoor wordt aan de ballons, die de radiosonde omhoogtrekken, een radarreflector bevestigd. Voor de andere twee waarnemingen, wanneer dus geen radiosonde omhoog gaat, wordt alleen een radarreflector aan een ballon de lucht in gestuurd.

Viermaal per etmaal wordt dus vanaf een weerschip een ballon met kostbare apparatuur opgelaten. Het materiaal komt nooit terug. De ballons knappen hoog in de lucht uiteen en de apparatuur valt in zee.

Niet alleen op de weerschepen, maar ook vanuit het K.N.M.I. in De Bilt worden radiosondes omhoog gezonden. In De Bilt wordt aan de radiosonde altijd een kleine parachute bevestigd. Knapt de ballon hoog in de lucht uiteen, dan daalt de kostbare radiosonde langzaam terug naar de aarde. Er is een kaart aangehaakt, waarin de vinder wordt verzocht de apparatuur portvrij op te zenden naar het K.N.M.I. in De Bilt. Dat gebeurt vrij regelmatig. Tot ver in het buitenland komen de Nederlandse radiosondes soms terecht.

EEN KIJKJE AAN BOORD VAN DE CUMULUS

Op de weerschepen worden, naast de bovengenoemde, voor de weerrapporten onontbeerlijke waarnemingen, nog andere gegevens verzameld. Het Noorderlicht bijvoorbeeld wordt op het noordelijke station Metro intensief bestudeerd. Tijdens de lange Poolnachten kan men vanuit Metro het Noorderlicht bijna iedere nacht waarnemen. De wetenschap stelt veel belang in de gegevens die de Cumulus en de Cirrus over dit natuurkundig verschijnsel verzamelen, omdat men van het Noorderlicht nog betrekkelijk weinig weet.

In de wintermaanden is het op Metro een sombere geschiedenis. De mannen zien bijna geen daglicht meer. Vooral in december is de dag angstwekkend kort. Zo van 10 uur 's morgens tot een uur of 2 's middags.

Maar 's zomers treft men juist het omgekeerde. Op dit Noordelijke puntje van de wereld beleven de K.N.M.I.-ers dan bijna geen nacht meer. „Het is me eens overkomen", vertelt een observator mij," dat ik de zon zag ondergaan en ... tegelijk weer aan de kim verschijnen".

Aan boord worden eveneens — zij het niet regelmatig — oceanografische waarnemingen verricht. De geheimen van de zee interesseren de K.N.M.I.-ers ook. Soms worden metingen verricht tot 2.000 à 3.000 meter onder het zeeoppervlak. Voor een natuurhistorisch museum in Parijs nemen de observatoren, die blijkbaar van alle markten thuis moeten zijn, de trek van zeevogels waar.

U ziet het, aan boord van de weerschepen zit men niet stil. Daar komt nog bij, dat na het verrichten van de waarnemingen de talloze gegevens nauwkeurig in codes moeten worden uitgewerkt. Er komt heel wat administratief werk aan te pas. De gegevens worden, zoals gezegd, doorgeseind naar verzamelcentra. De weerberichten die u hoort, zijn dus samengesteld uit talloze kleine en grote gegevens, die voor een aanzienlijk deel afkomstig zijn van het net van weerschepen, dat in het kader van de International Civil Aviation Organization op de Atlantische Ocean is uitgezet.

De mannen van het K.N.M.I. besteden de vrije tijd aan boord voor knutselkarweitjes (men maakt zels ameublementen aan boord), aan spel, muziek en studeren. Voor de afwisseling gaat men wel eens op jacht. Op een van de vorige reizen gelukte het zelfs, een haai te vangen.

Een schaduwzijde is het feit, dat men slechts eenmaal per reis — van zes weken dus — post van thuis ontvangt. De brieven worden aangevoerd met een speciaal postvliegtuig, dat de samengebundelde zending in zee, vlak bij het schip, werpt. Met een rubberboot worden de „waarnemingen van thuis", uit het zilte nat opgevist.

De mannen van de K.N.M.I.-groep hebben een speciale opleiding nodig. Bij voorkeur moeten de gegadigden gevaren hebben. Verder is het Mulodiploma B verplicht en daarnaast liefst andere diploma's op zeevaartgebied of op technisch gebied, zoals radio en radar. Er werken zelfs stuurlieden van de grote vaart bij het K.N.M.I. In de Bilt krijgen de assistent-observatoren nog een tweemaandelijkse, aanvullende opleiding.

Er komt heel wat aan te pas voordat een kort weerbericht de ether kan worden ingezonden. Wij hebben daar niet zo'n erg in. Zo'n simpel weerberichtje. Maar u begrijpt nu wel, dat afgezien van de enorme organisatie, vooral ook voor het internationale net van weerschepen er stevig in de zak moet worden getast om de waarneming van het weer te financieren.

C. TIMMER

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Sallandse Beton Industrie
DEVENTER
(Eig. TH. D. WILDEBOER)
MASSA-FABRICAGE BETONARTIKELEN
Telefoon 3865 Privé 4628

ROOS
N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF V.H. N. ROOS
ROTTERDAM
Burgemeestêr Hazenberglaan 403
Telefoon 179520

Reinbouw Reinders Bouwbedrijf
AANNEMERSBEDRIJF EN MACHINALE HOUTBEWERKING
Telefoon 08330 — 4054 — 4460 — 4450 — 4580
W. KÖLLINGLAAN 2 — DIEREN

BETONINDUSTRIE H. ROHAAN
CEMENTWAREN
Rijssenseweg 42 - Tel. 05478-233 - Enter

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam, Tel. 798604-53257

WIGBOLDUS WESTERHAVEN 9 GRONINGEN
IMPORTEUR VAN:
zweeds hout en board

Macostan
MACULOSE MEUBELVERNIS
Een krasvaste blanke cellulosevernis voor meubelen, houtwerk enz.
N.V. Lak- en Verffabriek MACOSTAN
EDE — TELEFOON 2047 (08380)

Aannemersbedrijf
F. OOSTERHOF
LANGEWEG 19 — TELEFOON 05946-2005
GROOTEGAST

FA. B. MEILINK
Eig. F. BRAAM
HOUTZAGERIJ — HOUTHANDEL
EN KISTENFABRIEK
HOFSTRAAT 10 - BORCULO - Tel. 05457: 325-416

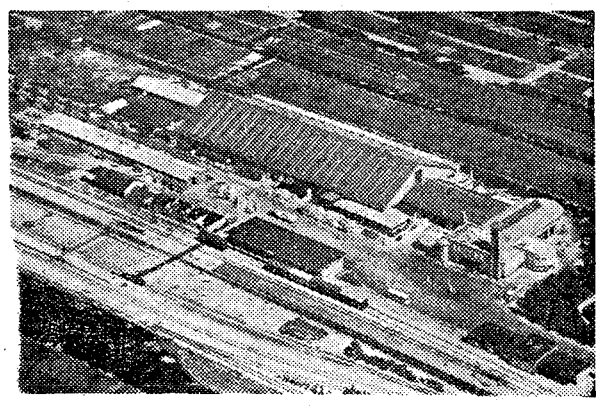

★ INSTALLATIES VOOR DE BOUWNIJVERHEID
★ TRUCKMIXERS
★ MACHINEBOUW EN CONSTRUCTIEWERK
N.V. MULDER's
fabriek van rollend materieel
BOSKOOP — Telefoon 01727—2251
EIGEN VESTIGING IN TORONTO, CANADA

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

HOLLANDIA TRICO

Ondergoed
van de bovenste plank!

Fa. J. A. Bakker en Zoon
Fabriek van bakkerijgrondstoffen
GROOTZAND 20 - TEL. K 5157-571 - BOLSWARD

C. LIND & ZOON - ANNO 1826
KASSIERS EN COMMISSIONAIRS IN EFFECTEN
AMSTERDAM-C. UTRECHT
Keizersgracht 564 Nachtegaalstraat 50
Tel. 221444 - 4 lijnen Tel. 16057 - 18037
Tel 221448 conversie-afd.
Effectenbeurs Nis 8 Tel. 49328, 46640.
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN VERZEKERINGEN

SCHUDDEN? .... GOED ....
GOED SCHUDDEN? ...... BETER ....
IDEAAL SCHUDDEN?.... EUREKA ....
N.V. „EUREKA"
Landbouwmachinefabriek v/h Fa. I. v. d. Woude & Zn
Drachten

Grondstoffen, halffabrikaten, eindprodukten bestemd voor:
de scheepsbouw —
de bouwnijverheid —
het weg en railverkeer —
metaalverwerkende industrieën
„R.H.I.W.A." ROTTERDAM

Landbouwwerktuigen- en Machinefabriek
Vicon
H. VISSERS N.V.
NIEUW VENNEP
Telefoon K 2546-444 (4 lijnen)

Homoeopathie Voorhoeve NV
Antonie Heinsiusstraat 18, hoek Pauwstraat,
's-GRAVENHAGE
SEDERT 50 JAREN deskundige bereiding van alle
homoeopathische geneesmiddelen
Levering door uw apotheker of rechtstreeks

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173 - Tel. 247126
Privé: Olympiakade 60 - Tel. 794152
AMSTERDAM

HOLWERDA ZONEN
DOKKUM
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- EN BUITENLAND
Telefoon K 5190-2580

RIVEL
Fabriek van rijwielen
en autopeds
Surhuisterveen

VOOR KERKORGELS
Orgelbouw Ernst Leeflang
APELDOORN — TELEFOON 06760-7582

J. H. HEUSINKVELD
Boomkwekerijen - Tuinarchitectuur
Ds. van Krevelenstraat 3 - Telefoon 05443-263
LICHTENVOORDE

Gesprekken van en met De Gaulle

✦ Het bezoek van Chroesjtsjef

FRANKRIJK slaagt er nog steeds in, de aandacht op zich te vestigen. In de afgelopen week waren de gesprekken, welke generaal De Gaulle in Algerije met Franse officieren had gevoerd aanleiding tot veel speculaties. In de week die voor ons ligt zal het bezoek van de Russische premier, dat tot eind maart zal duren ongetwijfeld nog meer en wellicht voortdurend Frankrijk in het centrum van de internationale belangstelling plaatsen. Reden om zich over de jongste ontwikkelingen bijzondere zorgen te maken zijn er wellicht niet. De Gaulle's politieke verklaringen ten aanzien van de toekomst van Algerije zijn niet zo geruchtmakend als wel wordt verondersteld. En de onderhandelingen, die De Gaulle in de komende weken met Chroesjtsjef zal voeren, zullen waarschijnlijk niet tot spectaculaire besluiten leiden. De Gaulle gaat in het Westen wel zijn eigen weg, maar het is toch ook weer niet zo, dat hij zich lichtvaardig zal laten verleiden tot het doen van onberaden stappen, die de positie van de westelijke mogendheden tegenover het communistische blok ernstig zouden kunnen verzwakken.

Voor De Gaulle is het bezoek van Chroesjtsjef van groot belang. De Russische premier heeft reeds bezoeken gebracht aan Engeland en de Verenigde Staten en de Britse premier Macmillan heeft reeds een tegenbezoek aan Moskou gebracht. Het past geheel in het optreden van de Franse generaal, dat hij niet aan de conferentietafel plaatsneemt, voordat ook in dit opzicht rekening is gehouden met de rol van Frankrijk als wereldmogendheid. Chroesjtsjef heeft veel begrip getoond voor de situatie, waarin De Gaulle verkeert en zelfs toen bleek, dat de topconferentie naar laat in het voorjaar moest worden verschoven, stemde hij er in toe, in de tweede helft van deze maand een officieel bezoek aan Frankrijk te brengen.

Ontzien

CHROESJTSJEF meent alle reden te hebben om De Gaulle te ontzien. Totdusver heeft hij het Frankrijk niet bijzonder lastig gemaakt wat de Algerijnse kwestie betreft. De Gaulle's plannen voor Algerije, die op 16 september van het vorig jaar bekend werden gemaakt, werden door Moskou niet veroordeeld. Integendeel: men toonde zich bereid er een stap in de richting van een aanvaardbare regeling in te zien. En toen Frankrijk onlangs in de Sahara een kernwapen tot ontploffing bracht — nadat langer dan een jaar achtereen geen atoommogendheid soortgelijke wapens had beproefd — protesteerde de Sowjetunie niet. Chroesjtsjef, die zich in India bevond, legde een zeer gematigde verklaring af, waarin hij zeide, de proefnemingen te betreuren.

Dit alles doet of laat Chroesjtsjef, omdat hij De Gaulle te vriend wil houden, omdat de Franse president het in lang niet alle opzichten met Engeland en de Verenigde Staten eens is, omdat de Russische premier denkt, via Frankrijk de rug van de Navo te kunnen breken en omdat De Gaulle er ten aanzien van het Duitse probleem andere opvattingen op na houdt dan de Verenigde Staten en West-Duitsland.

Er zijn echter ook andere oorzaken aan te wijzen voor Chroesjtsjef tegemoetkomende houding tegenover De Gaulle. Een er van is de enorme populariteit, die de generaal nog steeds geniet — ook onder talrijke vroegere communisten! Een andere is het feit, dat de gang van zaken in Frankrijk totdusver koren op de molen van de Sowjetunie is geweest. Of dit alles zo zal blijven en hoe lang het zal duren is vanzelfsprekend nog een groot vraagteken. Maar op het ogenblik is het getij voor De Gaulle gunstig en meent Chroesjtsjef er goed aan te doen, de Franse president niets in de weg te leggen bij zijn streven, Frankrijk opnieuw het aanzien van een wereldmogendheid te geven.

Algerije

LIGT het resultaat van Chroesjtsjef bezoek aan De Gaulle nog in de schoot der toekomst verborgen, wat de Algerijnse verklaringen van de Franse president betreft zijn we nu wel iets wijzer geworden. Voordat minister Terrenoire preciseerde, wat De Gaulle wel en niet had gezegd, meenden sommigen, er de nadruk op te moeten leggen, dat het hier geen officiële politieke mededelingen betrof, maar gedeelten uit toespraken tot of gesprekken met officieren in Algerije, die willen weten, waar zij voor vechten. Anderen zagen een duidelijke tegenspraak tussen de woorden, welke De Gaulle in Frankrijk had gebruikt en die, welke hij bezigde, zodra hij zich tegenover vertegenwoordigers van het leger in Algerije bevond. Ook waren er, die in de verklaringen zonder meer een wijziging in de Algerijnse politiek van de president zagen, zulks als gevolg van de gebeurtenissen na de opstand in de stad Algiers. Een deel hiervan zag deze vermeende koerswijziging als een zwichten voor de eisen van de Europese kolonisten. De meesten waren echter geneigd te geloven, dat dit het antwoord van De Gaulle is op de jongste verklaringen van Ferhat Abbas, de vertegenwoordiger van de Algerijnse nationalisten in ballingschap.

✦ De reis naar Algerije

Gesprekken

HET is goed, eerst te memoreren, wat De Gaulle volgens een verslaggever van het Franse officiële persbureau A.F.P. zou hebben gezegd en later de officiële verklaring van minister Terrenoire daar tegenover te plaatsen. Naar AFP berichtte verklaarde De Gaulle tot de officieren, te verwachten dat het nog lange tijd zou kunnen duren, voordat het Algerijnse probleem zou zijn opgelost. „Dat kan pas na een Franse overwinning gebeuren". Frankrijk moest volgens de generaal in Algerije blijven, maar de vorm (van de band met Frankrijk) zal van de Algerijnen zelf afhangen. Hierbij maakte hij niet duidelijk, wie hij met de Algerijnen bedoelde, de totale bevolking of alleen de mohammedanen.

Met de militaire acties is Frankrijk volgens de generaal op de goede weg. „Het succes wordt groter, maar is nog niet algeheel. Ons leger moet definitief de overwinnig behalen. Alles hangt daarvan af." Nog steeds volgens AFP zou De Gaulle de kans op een wapenstilstand hebben afgeschreven, op een langdurige periode van pacificatie rekenen en het aan de mohammedanen toegezegde recht van zelfbeschikking hebben beperkt door te verklaren, dat de onafhankelijkheid een dwaasheid, een begoocheling is. „Frankrijk zal niet vertrekken, daar sta ik voor in!"

Verklaring

UIT de mededelingen van minister Terrenoire blijkt, Frankrijk het verzet in Algerije met geweld zal neerslaan, nu de nationalisten onderhandelingen weigeren te beginnen over een staakt het vuren. Over het miljoen Europeanen in Algerije wordt gezegd, dat zij daar onmisbaar zijn en het recht hebben, er te blijven. En aangezien ook vele mohammedanen bij Frankrijk willen blijven acht De Gaulle het voor uitgesloten, dat een meerderheid voor afscheiding zal stemmen. Bij de verfoeilijke veronderstelling, dat een afscheiding wel zal plaatshebben zou echter noodzakelijkerwijs moeten worden gedacht aan een reusachtige hergroepering van bevolkingen op enkele gebiedsdelen, die zeer ernstige gevolgen zou meebrengen voor de toekomst van Algerije. De Gaulle streeft naar een Algerijns Algerije, blijft gekant tegen integratie (de wens van de ultra's) en gelooft niet aan afscheiding. Dat is in het kort (zo men wil nieuwe) politiek van generaal De Gaulle ten aanzien van het Algerijnse probleem.

Hier is in elk geval geen tegenspraak tussen de woorden, die De Gaulle in Parijs of Algerije, of beter gezegd in het openbaar of in particuliere gesprekken bezigt. De Gaulle is er de man niet naar, er een politiek met een dubbele bodem op na te houden. Rest de vraag, of de Algerijnse politiek van De Gaulle inderdaad is gewijzigd, of het zelfbeschikkingsrecht inderdaad tot een farce is gemaakt, of dat degenen, die een belangrijke koerswijziging menen te mogen constateren, de verklaring van de 16de september van het vorig jaar wellicht verkeerd hebben uitgelegd.

Geen twijfel

WE hebben er al vaker op gewezen, dat De Gaulle zelf de grootste tegenstander is van het verlenen van volledige onafhankelijkheid aan de Algerijnen. Als we de redevoering naslaan, waarin hij de drie mogelijkheden opsomde, waaruit de Algerijnen zouden kunnen kiezen, blijkt dit zonneklaar. Men behoeft er dan ook niet aan te twijfelen, of de generaal zal alles doen wat in zijn vermogen ligt om te voorkomen, dat Algerije van Frankrijk wordt afgescheiden. De Gaulle streeft naar verwezenlijking van een nauw met Frankrijk verbonden Algerijnse federatie. Hij heeft zich steeds gekeerd tegen hen, die inlijving bij Frankrijk voorstonden en hoe ernstig hij het meende, bleek, toen de ultra's zich achter de barricaden van Algiers verschansten. De generaal verzette zich echter ook fel tegen hen, die afscheiding van Frankrijk voorstonden en het ligt voor de hand dat — nu de roep om integratie gaat verstommen — De Gaulle het volle gewicht van zijn persoonlijkheid gaat aanwenden om aan te tonen, dat er ook van afscheiding geen sprake kan en mag zijn.

De Gaulle's verklaring van de 16e september is niet van de baan. Ook de „vrede der dapperen", welke hij de Algerijnse nationalisten heeft aangeboden, blijft van kracht. De generaal weigert echter, de nationalisten in ballingschap als gesprekspartners te beschouwen. Zij interesseren hem slechts wanneer zij bereid zijn een eind te maken aan de strijd en — gebruik makend van de vrede der dapperen — naar Algerije terugkeren om als gewone burgers mede te werken aan een politieke oplossing van het Algerijnse probleem.

De grote moeilijkheid is echter, dat de nationalisten daar niets voor voelen, zo lang het leger in Algerije nog de lakens uitdeelt, terwijl De Gaulle juist aan het leger een belangrijke rol heeft toebedacht tijdens de periode, welke voorafgaat aan het houden van een volksstemming over de toekomst van Algerije.

Verwachting

DE politiek van De Gaulle is thans geheel gebaseerd op de verwachtng, dat de meerderheid

van de mohammedaanse bevolking van Algerije hem zal willen volgen op de weg naar een „Algerijns Algerije", dat nauwe banden met Frankrijk onderhoudt. De generaal beseft, dat hij alleen zeker kan zijn van de steun der mohammedanen, als hij er in slaagt, enerzijds de Europese kolonisten in toom te houden en anderzijds de nationalistische opstandelingen als politieke factor uit te schakelen. Het leger heeft hier een dubbele taak: zich onthouden van steun aan de ultra's aan de ene kant en zich krachtiger dan ooit keren tegen de mohammedaanse opstandelingen aan de andere kant.

Generaal De Gaulle verwacht, dat het nog lang zal duren, voordat het Algerijnse probleem is opgelost. Het is echter de vraag, of Frankrijk gelegenheid krijgt, de zaken zo lang op haar beloop te laten. De tijd staat ook in Noord-Afrika niet stil. Het zou voor de mohammedaanse Algerijnen naar de mens gesproken het best zijn, wanneer zij er toe zouden besluiten, nauwe banden met Frankrijk te blijven onderhouden. De mogelijkheid, dat zij dit zullen doen is thans zeker niet uitgesloten. Hoe langer echter de beslissing uitblijft, hoe geringer De Gaulle's kansen op succes zullen worden.

Chroesjtsjef

WELLICHT houden de verklaringen van De Gaulle ook verband met de komst van premier Chroesjtsjef.. Het ligt voor de hand, dat het Algerijnse probleem een van de voornaamste onderwerpen zal zijn, dat door beide staatslieden zal worden besproken. Het feit, dat De Gaulle de vertegenwoordigers van de zgn. Algerijnse regering in ballingschap volkomen links laat liggen, duidt er wellicht op, dat de president het probleem scherp omlijnd aan de Rusische premier wil voorleggen. Men weet, dat er stemmen zijn opgegaan om een „vrijwilligersleger" naar Algerije te zenden om de nationalisten te helpen in de strijd tegen het Franse leger. Ongetwijfeld zal De Gaulle er bij Chroesjtsjef op aandringen, zijn invloed aan te wenden om te voorkomen, dat het tot dergelijke gevaarlijke experimenten komt. Bovenal zal de Franse president echter trachten, de Russische premier te overtuigen van de juistheid van zijn visie op de toekomst, die voor Algerije is weggelegd. Of hij daarin zal slagen is voorlopig nog een groot vraagteken. dB

En aardbevingen...

Toen zeide Jezus tot hen: Volk zal opstaan tegen volk en koninkrijk tegen koninkrijk, en er zullen grote aardbevingen, en nu hier, dan daar pestziekten en hongersnoden komen, en ook vreselijke dingen en grote tekenen van de hemel.

Lucas 21 : 10,11

AGADIR..... deze stad in Marokko, of beter de puinhopen die ervan over zijn, staan momenteel in het centrum van het wereldnieuws: wij huiverden reeds, toen een dodencijfer van vier duizend gemeld werd; nu dit tot een schatting van tienduizend is gestegen, beseffen wij temeer, dat wij ons de omvang van deze ramp eenvoudig niet kunnen voorstellen.

De geschiedenis meldt nóg groter catastrofen.

Toen de Krakatau op 27 augustus 1883 tot een uitbarsting kwam, verloren op West-Java tengevolge van de ontstane zeebeving (waardoor een stuk kustgebied werd weggespoeld) dertigduizend mensen het leven. 18 april 1906 werd San Francisco zwaar geteisterd en 28 december 1908 was de Zuid-Italiaanse aard- en zeebeving de doodsoorzaak van niet minder dan honderd duizend personen. En misschien herinnert u zich nog de Japanse aardbeving van 31 augustus 1923, waarbij 150.000 mensen omkwamen, toen o.a. Tokio en Jokohama geheel werden verwoest

Het laatstgebeurde ligt echter het best in het geheugen en de ramp van Agadir zal voor ons voorlopig wel de meest sprekende blijven.

Waar op het ene ogenblik nog mensen werkten en kinderen speelden is heel het leven bedolven onder de puinhopen van wat eens hun stad was, waar zij veilig meenden te wonen! Na korte tijd moet bevel gegeven worden om van verdere reddingspogingen af te zien; het bergen van de slachtoffers te staken en het omverhalen van wat dreigt in te storten te beëindigen: de gevaren zijn voor wie er werken te groot. De kans op het uitbreken van besmettelijke ziekten is te groot; een pestepidemie wordt gevreesd. De nog ongeborgen lijken, de aanwezigheid van legers ratten en ander ongedierte, de open riolen in het hete klimaat maakten het nodig om de redders te vervangen door 300 desinfecteurs..... Het juiste dodental zal wel nooit bekend worden!

Aardbevingen..... pestziekten..... wie denkt niet aan het woord van de Here Jezus, dat wij lezen in Lucas 21. Zij behoren maar niet tot de catastrofale natuurgebeurlijkheden, doch worden ons genoemd als tekenen van het laatste der dagen.

Reeds Job belijdt, dat God Almachtig de aarde van haar plaats doet wankelen, zodat haar zuilen schudden (Job 9 : 6). Ook al denken wij ons de aarde niet meer als rustend op zuilen, het zou, al kunnen wij seismogrammen ontcijferen, een verarming betekenen, wanneer wij de hand des Heren niet meer zagen in het beven der aarde. Want hierin manifesteert God de Here Zijn grootheid en majesteit, zodat wij, ook wij, Hem hebben te aanbidden. Al onze vastheden wankelen, wanneer Hij Zijn hand daartegen opheft.

En de wereldmachten mogen het zich voor gezegd houden, dat Johannes op Patmos bliksemstralen ziet, stemmen en donderslagen hoort en het effect ziet van de allergrootste aardbeving, ooit geregistreerd: het grote Babylon valt in drie stukken uiteen en de steden der volkren storten in, wanneer het uiteindelijk oordeel inzet.

Wij en onze bouwsels kunnen niet bestaan, wanneer de Here nadert ten gerichte.

Maar voor wie de wederkomende Koning hebben verwacht betekent het beven der aarde de opening hunner graven, als voor de heiligen rond Jeruzalem, toen Hij, Jezus, stierf, na alles te hebben volbracht. Toen beefde de aarde.....

Ook toen Hij verrees op de morgen van Pasen.

Zo wordt de aardbeving teken van Zijn komen in heerlijkheid: de ondergang van alle Hem vijandige macht; doch ook de komst van Zijn heerlijk Koninkrijk. Dat het niet vergeten worde om de berooiden van Agadir dit te verkondigen, wanneer hun voedsel, kleding, medicamenten enz. worden verstrekt. Het Rode Kruis doet zegenrijk werk; het wijst uiteindelijk heen naar het Kruis der verlossing!

En wij, laten wij de tekenen der tijden opmerken om in gebed en arbeid de komst van het Koninkrijk centraal te stellen, nu de wereld beeft op haar grondvesten. Ds. P. A. A. KLUSENER

M. C. v. Staaveren

AALSMEER — TELEFOON 4051

Specialiteit in ANJERSTEKKEN, FREESIAZADEN

HEB KAPITAAL

als de wet u pakt

als U aansprakelijk wordt gesteld voor handelingen van uzelf, uw vrouw, uw kinderen, of bijv. uw hond, die een ander schade berokkenen.

Eindeloos zijn de variaties, hoe men eensklaps aansprakelijk kan zijn voor schadevergoeding. **Wel is één ding altijd hetzelfde: men moet betalen!**

En weet U of U dat kunt?

Daarom, wentel dat risico af door tegen een **premie van ƒ 10.—** per jaar voor het gehele gezin een

WETTELIJKE AANSPRAKELIJKHEIDSPOLIS

te sluiten bij

Het Wit-Blauwe Kruis

van 1938

BERGSTRAAT 6-8 - AMERSFOORT

Stuurt vandaag nog een briefkaart en U ontvangt vrijblijvend nadere inlichtingen.

Dezer dagen verschijnt:

Pioniers van het nieuwe Azië

(GANDHI — NEHRU — JINNAH — MAU TZE-TOENG — HATTA)

onder redactie van

Prof. Dr. H. BERGEMA

Omvang 492 pagina's tekst, plus 76 pagina's illustraties. Prijs in linnen stempelband met stofomslag in 3 kleuren **ƒ 17,50**

Voor leden van de Chr. Nat. Bibliotheek..... **ƒ 12,—**

Lange tijd is de wereldgeschiedenis menselijkerwijs gesproken door het Westen „gemaakt", en als er sprake was van de wereldgroten, die in die geschiedenis een rol speelden, dacht men uitsluitend aan de namen van bekende Europese of althans Westerse staatslieden. Ook wij Nederlanders zijn geneigd „Europa-centrisch" te denken en leven nog al te vaak bij de misvatting, dat de rol, die andere werelddelen in de historie spelen, slechts van geringe en voorbijgaande aard kan zijn.

Men mag veilig aannemen, dat dit hardnekkig misverstand van grote nadelige invloed is geweest in de tragedie der koloniale landen, en het zal zich ook in de toekomst kunnen wreken, als de onderlinge verhoudingen der steeds meer op elkaar aangewezen volken door wanbegrip en onkunde wordt verstoord. Het zijn met name de opkomende Aziatische landen, wier namen bijna dagelijks in het nieuws verschijnen, die ons aan dit gevaar herinneren. Wat weten wij eigenlijk van de bewegingen, die tot zo grote veranderingen in dit roerige werelddeel hebben geleid? En wat weten we van de figuren, die uit die bewegingen zijn voortgekomen en daarin tevens de leiding namen?

In het gebrek aan goede voorlichting, dat hier te constateren valt, wil dit boek voorzien. De Aziatische wereld is in beweging. Om die beweging te kunnen volgen, zal men goed doen tot de bronnen ervan terug te gaan. In dit boek is daartoe een wat ongewone, doch boeiende methode gekozen. Vijf bekende persoonlijkheden, voor het merendeel nog in leven, worden door vier deskundige scribenten in hun zowel nationale als wereldomvattende betekenis en invloed geschetst, terwijl Prof. Dr. H. Bergema als vijfde medewerker en tevens redacteur in een uitvoerige inleiding de algemene ontwikkeling in het nieuwe Azië onder de loep neemt.

De vijf besproken figuren stemmen op één punt overeen: allen hebben het nationalisme als hun voornaamste politieke drijfveer. Daarnaast zijn zij ieder voor zich echter de promotors van geheel verschillende en soms zelfs tegenstrijdige bewegingen: Ghandi en Nehru als politieke leiders van India vertegenwoordigen tevens het Boeddhisme en Hindoeïsme; Jinnah, de schepper en eerste president van Pakistan, is tevens representant voor de islamitische wereld; Mau Tze-toeng, denker-dichter en grondlegger van de Chinese Volksrepubliek, mag vele honderden miljoenen, al of niet vrijwillig, volgelingen in eigen land en daarbuiten achter zich weten. De geschiedenis van en rondom Moh. Hatta is tenslotte voor Nederland bijzonder interessant, door de rol, welke deze voor en na de soevereiniteitsoverdracht in de Indonesische politiek heeft gespeeld en - wellicht - nog speelt.

De vijf auteurs zijn ten volle voor hun taak berekend. Hun inzicht in de Aziatische verhoudingen, dankzij studie en jarenlange Oosterse ervaring verkregen, evenals het feit, dat zij de meeste der besproken figuren persoonlijk ontmoet en gekend hebben, schenken aan de betekenis van dit boek een bijzonder relief.

INHOUD EN UITVOERING

WOORD VOORAF door Dr. H. Bergema
HET NIEUWE AZIë door Dr. H. Bergema
MOHANDAS KARAMCHAND GANDHI door Ds. A. Pos
JAWAHARLAL NEHRU door Ds. A. Pos
MOHAMMED ALI JINNAH door Dr. D. S. Attema
MAU TZE-TOENG door J. D. Thijs
MOHAMMED HATTA door H. G. Schulte Nordholt
NAAM- EN ZAAKREGISTER

Zowel aan de inhoud als aan de uiterlijke vormgeving van het boek werd bijzondere zorg besteed. Het bevat **meer dan 100 interessante foto-illustraties** en de (blijvende) waarde van het boek als naslawerk is door toevoeging van een **uitvoerig register** nog belangrijk verhoogd. Een **viertal geografische kaarten** vergemakkelijken de oriëntering en **uitgebreide literatuurlijsten,** systematisch onderverdeeld, accentueren de degelijkheid van het gebodene. Dat de prijs van dit kostbare en hoogst actuele boekwerk niettemin slechts ƒ 17,50 en voor leden van de Chr. Nat. Bibliotheek zelfs ƒ 12,— bedraagt, is wel een bijzondere vermelding waard. Uw boekhandelaar heeft het in voorraad. Vraag het hem ter inzage. PIONIERS VAN HET NIEUWE AZIë verschijnt in de Christelijk Nationale Bibliotheek en is een uitgave van

T. WEVER - FRANEKER

Verkrijgbaar in de boekhandel

gehoord gezien gelezen

✦ Belofte maakt schuld

Als een Partij-van-de-Arbeid-spreker een radiocauserie laat aankondigen met de titel „Belofte maakt schuld", dan kunnen er argeloze luisteraars zijn die verwachten dat de geachte spreker zal uiteenzetten waarom de P.v.d.A. haar beloften niet altijd heeft kunnen nakomen en dat hij daarvoor zijn verontschuldigingen zal aanbieden. Deze argelozen zijn dan door de heer J. J. A. Berger teleurgesteld: hij heeft het alleen maar gehad over de beloften van anderen. Of ze ingelost zullen worden, weet hij niet, want zelfs de heer Berger kan niet in de toekomst kijken!, maar hij heeft toch maar vast over de schuldvraag gesproken!

We geven u tot lering en vermaak het grootste deel van deze redevoering. Als u aan de woorden „Weduwen- en wezenwet Suurhof" toe bent, maak u dan niet kwaad maar bedenk dat bescheidenheid nooit de sterkste kant van de P.v.d.A. geweest is en dat de heer Berger vermoedelijk nooit heeft uitgeblonken in kennis van de geschiedenis.

„Overigens kennen niet alleen de jonge liberalen de spanning tussen theorie en werkelijkheid, ook de heer Tilanus, fractieleider van de C.H.U., gaat daaronder gebukt. Hij zit met de vraag waarop hij geen antwoord weet. Bij de behandeling op 16 februari in de Kamer van een door de P.v.d.A. ingediende motie over de indijking van de Lauwerszee, of beter de door de regeringspartijen verijdelde poging hiertoe, stelde de heer Tilanus de volgende vraag: „Waarom plaatst het kabinet de Kamer telkens voor dingen die psychologisch verkeerd zijn?" Hij voegde eraan toe: „Wij hebben toch een minister-president, die psycholoog is." Nu weet ik wel, dat de heer Tilanus van mij geen antwoord verwacht, maar ik wil toch een poging hiertoe wagen. De minister-president is zonder twijfel psycholoog, maar kennelijk sluit dit oppervlakkigheid in de politiek niet uit. Daarmee zit niet alleen de heer Tilanus, maar wij allen, met dit verschil dat hij wel en de P.v.d.A. niet medeverantwoordelijk is voor het feit dat de heer De Quay minister-president is.

Maar dat is nog maar één kant van de zaak. Het is natuurlijk niet zo verbazingwekkend, dat het verkeerd gaat. Wanneer het kabinet en de partijen, die het steunen, kost wat kost uit zyn op belastingverlaging, dan moet men aanvaarden, dat de veiligheid van het Noorden hiervoor moet wijken, hetgeen de P.v.d.A. juist niet wil. Dan moet men aanvaarden, dat niet wordt overgegaan tot verhoging van de ambtenarenpensioenen, tot vernieuwing van het onderwijs, tot industrialisatie van verschillende streken van het land. Dan komt de sport achteraan. Immers dit alles brengt de belastingverlaging in gevaar.

Ik zou graag de heer Tilanus willen troosten en zeggen: het is de laatste keer geweest, maar dat zou onwaarachtig zijn. Er komen nog zeer vele pijnlijke situaties voor de regeringspartijen. Een duidelijk en krachtig beleid kost nu eenmaal meer geld dan de regering er thans voor over heeft.

De conservatieve kiezers hebben niet op de V.V.D. gestemd omdat deze partij de liberale beginselen zo hoog houdt, maar omdat de heer Van Riel bekend staat als een groot voorstander van belastingverlaging. Belofte maakt schuld! Daarom zit minister Korthals nu met de gebakken peren en kan hij de Lauwerszee niet laten indijken en is er voor de IJ-tunnel minder kans op steun van het Rijk. Daarom zegt minister Toxopeus tegen de ambtenaren na veel getreuzel en gezeur: akkoord, wij maken van de 3% voorschotregeling een 5% salarisverhoging, maar doet hij geen enkele toezegging ten aanzien van de ambtenarenpensioenen, want verhoging van de ambtenarenpensioenen zou de schatkist nog meer geld kosten. Daarom voert minister Toxopeus wèl — met steun van de V.V.D. — de aanpassing van de ambtelijke weduwenpensioenen aan de Weduwen- en Wezenwet-Suurhoff door, maar verschijnt daarnaast Prof. Oud voor de radio om te vertellen dat de aanpassing een uitvinding is, die eigenlijk afgeschaft zou moeten worden. Daarom ook spreekt het kabinet helemaal niet over verhoging van de A.O.W. uit de algemene middelen. Daardoor zouden honderdduizenden bejaarden geholpen kunnen worden, die, sedert het kabinet-De Quay aan het bewind is, wel gemerkt hebben dat de kosten van levensonderhoud gestegen zijn, maar niet de pensioenen. Dit is o.a. het gevolg van de vrijere loonpolitiek, want zo lang de lonen gemiddeld niet voldoende gestegen zijn, gaan ook de pensioenen niet omhoog. Daarom ook merkt het platteland helemaal niets van een poging de vijfde gemeenteklasse af te schaffen. Alweer een niet-ingeloste belofte."

Staking van vele kanten bekeken

IEDERE hoofdartikelschrijver heeft zijn eigen „koppenstijl", al naar gelang zijn aard. De wat driftige, felle schrijver gunt zich meestal niet de tijd een goed opschrift te bedenken — hij volstaat met een algemeenheid. De wat meer beschouwende schrijvers gebruiken een filosofisch opschrift. En dan zijn er die zoeken naar een titel die pakt.

Zo hebben we de koppen bekeken die stonden boven alle hoofdartikelen betreffende de staking der bouwvakarbeiders. De schrijver in Het Vrije Volk zet er boven: Staking. De hoofdredacteur van Trouw: Het Conflict. In de Nieuwe Rotterdamse Courant heet het: Staking met veel kanten. In De Rotterdammer: Het wonderlijke conflict. In de Nieuwe Provinciale Groninger Courant: Vreemd conflict. Maar boven het aritkel in Het Handelsblad staat: Zoete koek. En boven dat in Het Rotterdams Parool: Onserieus conflict!

Bijna even amusant — als het feit zelf niet zo ernstig was — is de roerende eensgezindheid in het beantwoorden van de vraag bij wie de schuld in dit conflict ligt en het oordeel over de houding der halstarrig blijvende aannemers. Een reeks citaten:

DE VOLKSKRANT:

„Zo zitten we dan nu midden in de moeilijkheden. Het is te gek dat onze volkshuishouding ernstige schade lijdt, omdat een groep doordrijvende aannemers weigert naar rede te luisteren. Een stakende arbeider kan in ons rechtsbestel gestraft worden. Maar een groep werkgevers kan blijkbaar ongetraft de maatschappelijke spelregels negeren en sociale wanorde veroorzaken."

DE FRIESE KOERIER:

„Hier is een belangrijke „pressure-group" aan het werk die domweg met macht en geld de regering wil dwingen haar zin te doen. Zij, die aannemers, willen, dwars tegen de centrale werkgeversorganisaties in, proberen in een uitzonderingspositie geplaatst te worden. Zij willen vrijgesteld worden van de eis, dat men loonsverhogingen niet mag doorberekenen. Voor hen moeten de bepalingen niet gelden, waaraan de werkgeversorganisaties zich in vrijwillig overleg hebben gebonden. Zij zijn de grote bouw-„heren", die deze dingen uit de hoogheid van hun zetels aan hun laars lappen en met een soevereine minachting behandelen zij de regering als een verzameling doetjes die men door een vuist te maken, op hol kan jagen."

HET PAROOL:

„Wij hebben voor hun houding geen goed woord over en menen dat geen onbevooroordeeld buitenstaander daar anders over kan denken. (Met „hun houding" wordt bedoeld de houding der aannemers — red. N.G.) De sympathie van het grote publiek zal dan ook stelling uitgaan naar de stakers, hun organisaties en hun leiders."

Om dit overzicht niet eentonig te laten worden moge eerst geciteerd worden uit het Financieel Dagblad, want dit blad is wel het enige dat in het krijt is getreden voor de aannemers. Drie citaten uit dit blad:

„Het (is) alleen maar te betreuren, dat het — zij het partieel — om deze gecompliceerde aangelegenheid tot een staking moest komen. Hiervoor de verantwoordelijkheid te leggen op de schouders van de werkgevers in het bouwbedrijf achten wij onjuist. De organisaties van deze werkgevers toch hebben voorstellen aan de regering gedaan, welke zeer ver gingen en daarom zeker een ernstige overweging waard zijn."

Het tweede citaat wijst de werknemersbonden als de schuldigen aan:

„Het stakingsultimatum dat toch weer geen ultimatum was, heeft onzes inziens verwarrend gewerkt op het overleg tussen werkgevers en regering over deze ingewikkelde materie. Is deze haastigheid niet een nieuwe aanwijzing dat de vakbonden hun mensen niet meer voldoende in de hand hebben en daarom maar gauw over een officiële staking gaan praten om wilde stakingen te voorkomen? Dat onder deze zwakte van de vakbonden het overleg lijdt, zou ieder duidelijk kunnen zijn."

Het derde citaat vraagt om meer begrip voor de argumenten der werkgevers:

„Onzes inziens speelt in dit conflict een grote rol onvoldoende begrip voor het feit, dat elke produktiviteitsverbetering in de prijsaanbieding voor elk nieuw werk verdisconteerd wordt, waarbij zelfs nog wordt vooruitgelopen op mogelijk te bereiken verdere opvoering van de produktiviteit."

Dit laatste is het wat het Algemeen Handelsblad (toch óók wel een dagblad dat iets weet van het ondernemerschap!) zo oneerbiedig als „zoete koek" betitelt, dat in dit verband dan de betekenis heeft van „kletskoek". Het blad schrijft:

„De in onze bedrijfstak opgetreden produktiviteitsverhoging — zo stellen zij — wordt door ons reeds in de bouwprijzen verdisconteerd. Deze prijzen zijn dan ook relatief gedaald. Onze opdrachtgevers (de consumenten) trekken daarvan het profijt. Men kan dus op ons — aldus de aannemers — onmogelijk de normen van toepassing verklaren, die in dit opzicht voor andere bedrijfstakken gelden.

Waarom niet? — zo vraagt men zich af. Is de situatie in andere bedrijfstakken werkelijk zo anders? Ook daar heeft men te maken met lopende en met nieuw af te sluiten contracten. Ook daar zal men zich in de afgelopen jaren wel eens gedrongen hebben gevoeld, zijn vraagprijs wat te matigen, omdat een toenemend aanbod of een verminderende vraag daartoe dwong. Want men bedriege zichzelf niet: dat de bouwprijzen enige jaren geleden iets minder stijf zijn geworden, is minder veroorzaakt door de goedertierenheid van de aannemers, dan door derzelver gezonde concurrentiezucht die werd aangewakkerd door de bestedingsbeperking. De markt van vraag en aanbod, niet verhoogde produktiviteit is graadmeter voor de prijsstelling. In de bouwwereld al evenzeer als elders!

En het Rotterdams Parool zegt hierover:

„Eén ding is zeker, nl. dat er hoogconjunctuur is in het bouwbedrijf, hetgeen in de praktijk neerkomt op een gemis aan noodzaak tot zeer scherpe calculatie van de prijzen. De verklaring van de aannemersbonden, dat de bouwkosten zijn gedaald, zal bij vele opdrachtgevers gemengde gevoelens hebben gewekt; want enerzijds moeten zij blij zijn dat zij zo schappelijk worden bediend, maar anderzijds moeten zij zich er over verbazen, daar zo weinig van te hebben gemerkt."

Met dit laatste is Het Vrije Volk het uiteraard van harte eens. Maar datzelfde Het Vrije Volk zat met het hele geval toch wel wat moeilijk. Want: de eerste grote staking in Nederland — daar moest politieke munt uit te slaan zijn. Maar hoe? De sympathie van de overgrote meerderheid bleek immers duidelijk te liggen bij vakbonden en regering. Hoe zou het nu mogelijk zijn toch alles de regering-De Quay in de schoenen te schuiven. Zie hier de redenering:

„ Met de produktiviteitsverhoging in de werken die onderhanden zijn, zit het heel anders, zeggen de aannemers. De aannemingssommen zijn al gedrukt door de verwachte produktiviteitsstijging. Daarom moet bij die werken de loonsverhoging doorberekend kunnen worden aan de opdrachtgever.

De regering gelooft dat niet. En in dat ongeloof is zij stellig versterkt door het feit, dat de aannemers niet met de boeken op tafel hebben willen komen. En dus zegt de regering, dat de loonsverhoging van 5 pct. gegeven kan worden, maar zonder doorberekening in de lopende bouwcontracten.

Nu moesten de vakbonden maar zien hoe zij de werkgeversorganisaties konden dwingen de loonsverhoging te geven en de regeringsprijspolitiek in acht te nemen. De vakbonden hadden geen ander middel meer dan de staking. Een middel dat terecht als het uiterste wordt beschouwd.

Zo zijn wij dus aangeland op het punt, dat de prijspolitiek van de regering moet worden doorgezet door de vakbonden.

Had de regering geen andere keus? Is dit conflict een voorbeeld van de moeilijkheden waartoe de vrijere loonpolitiek leidt? Ja, als de regering de vrijheid mint en grote arbeidsconflicten als een onvermijdelijk hulpmiddel aanvaardt bij het voeren van de christelijk-sociale politiek, zoals zij die ziet.

Neen, als de regering grijpt naar de bevoegdheden uit de tijd van de meer geleide loonpolitiek. Want dan zou zij de bevoegdheid kunnen gebruiken om de 5 procent loonsverhoging door te zetten en de doorberekening in de prijzen tegen te houden.

Nu zit de regering met een groot arbeidsconflict. Zij laat de vakbonden voor haar de kastantjes uit het vuur halen. Wij benijden de regeringspartijen de taak niet om dit beleid bij de werknemers als een christelijk-sociaal beleid te verdedigen."

We geven gaarne toe: een sterke redenering is het niet. Ook zonder terugkeer tot de geleide loonpolitiek heeft de regering de mogelijkheid de nieuwe loonregeling bindend op te leggen met een verbod tot prijsverhoging. Dat heeft Het Vrije Volk gemakshalve maar weggelaten. Er moest immers een trap gegeven worden naar het „christelijk sociaal beleid".... dat gelukkig kan werken zonder deze verbindendverklaringen, getuige de bereidheid van de christelijke aannemers om alsnog de c.a.o. te ondertekenen. Dat wist Het Vrije Volk toen ook al, want het stond in dezelfde krant met grote letters vermeld. Het valt niet eens altijd mee een stok te vinden als men de hond wil slaan!

De volgende dag kon men uiteraard niet meer om de zaak heen: de stap van de christelijke aannemers werd toen een „goede zaak" genoemd. Maar men had toen ook al weer wat anders gevonden tegen de regering:

„De regering van haar kant is blijkbaar wel geneigd ietwat te schipperen met de algemene aanwijzing voor de loonpolitiek, die zij heeft gegeven. Want als de werkgevers drie procent van de risicopremie in hun zak mogen houden, die zij bij het vaststellen van de aanneemsom wel in rekening hebben gebracht, is dat een prijsverhoging langs een omweg."

Citeren we ten slotte De Rotterdammer waarin een aantal lessen aan de lezer wordt voorgehouden die uit het conflict te trekken zijn:

„Voor het overige zijn thans reeds uit dit conflict enkele duidelijke lessen te trekken. Zo is daar de les, dat de werknemersbonden, uitgesproken verwachtingen van het tegendeel ten spijt, hun leden nog zeer wel „in de hand" blijken te hebben. Aan de aanwijzingen van deze bonden is gevolg gegeven ,ook voor zover het gold de staking, overeenkomstig de bedoeling, een beperkt karakter te geven. Door dit beperkte karakter kon ook de schade beperkt worden gehouden.

Een andere les is, dat het dus nog altijd aan een betrekkelijk kleine groep mogelijk is, op de sociale en economische situatie in ons land zulk een invloed uit te oefenen als nu met de bouwers het geval is gebleken. Nimmer aflatende overredingspogingen van de zijde der regering en van de grote landelijke werkgeversorganisaties hebben aan dit volharden niet kunnen afdoen. Wij voor ons achten dit een onbehaaglijke ervaring.

Inmiddels echter is daar de beslissing van de christelijke aannemersbond als om te bewijzen, dat men alsnog op zijn schreden kan terugkeren en het besluit kan nemen dat, alle omstandigheden mede in aanmerking genomen, het juiste is.

Het is een besluit, waarover wij ons verheugen en waarvan wij mogen vertrouwen, dat het aan de doorwerking van de christelijk-sociale gedachte in ons land dienstbaar mag zijn."

Jaya Nayarau

eens opvolger van Nehroe?

ER is al eens sprake van geweest, dat Pandit Nehroe zou aftreden als premier van India. Nehroe vond zelf, dat zijn tijd gekomen was, maar het parlement dacht er anders over en de premier bleef. Toch zal er vroeg of laat een dag aanbreken, waarop men zal moeten uitzien naar een opvolger voor Nehroe, die de 70 reeds is gepasseerd. Het zal dan niet meevallen, een man van het formaat van de Indische premier te vinden, hoewel er enige figuren zijn, die nog geen gelegenheid hebben gehad, zich te ontplooien, maar beloften voor de toekomst inhouden.

Een van hen is Jaya Prakasj Nayaran, die zich enige tijd geleden uit de politiek heeft teruggetrokken en zich in dienst heeft gesteld van Vinoba Bhave's actie tot vreedzame

herverdeling van het grondbezit. Wellicht is deze stap naar de achtergrond juist bedoeld om op het juiste moment als de juiste man op de juiste plaats naar voren te kunnen treden, als Nehroe definitief een streep zet onder zijn loopbaan als premier.

Nayaran werd in 1902 in een klein Indisch dorp geboren. Zijn vader was een lage ambtenaar bij een Brits-Indische rechtbank en hij behoort dus niet tot de „westerse" middenklasse, zoals Nehroe. Hoewel hij een regeringsbeurs kreeg, sloot hij zich aan bij Gandhi's ongehoorzaamheidsbeweging, zo lezen we in de Observer. Hij wilde graag studeren, maar eerbiedigde Gandhi's boycot van door Britten geleide universiteiten.

IN 1922 vertrok hij naar de Verenigde Staten, waar hij acht jaar achtereen politieke wetenschappen en economie studeerde. Hij verdiende kost en collegegeld in een jamfabriek, als monteur, kelner en vertegenwoordiger en werd een bewonderaar van het marxisme. Terug in India werd hij eerst secretaris van een zakenman. Na een ontmoeting met Nehroe werd hij echter hoofd van de afdeling arbeidsonderzoek van de Congrespartij.

Het duurde echter niet lang, of Nayaran kreeg onenigheid met Nehroe. Hij stichtte een eigen socialistische groep in de Congrespartij, stond in die tijd dicht bij de communisten en was er zelfs verantwoordelijk voor, dat zij op vooraanstaande plaatsen in de partij doordrongen. Spoedig kwam hij echter tot het besef, dat de communisten handlangers van de Sowjetunie waren. Hij ging twijfelen of het marxisme en het leninisme wel de juiste wegwijzers waren naar een sociale omwenteling.

NADAT hij talrijke malen met Britse gevangenissen kennis had gemaakt, vormde hij in 1946 een eigen organisatie, die in 1952 samenging met die der Prajasocialisten. Dezen streefden naar een democratisch-socialistische samenleving in India. Nayaran organiseerde studiegroepen om de jongeren politiek bewustzijn bij te brengen. Hij heeft onder de jonge mensen dan ook een grote aanhang. Nayaran viel Nehroe's Congrespartij aan, omdat zij het morele prestige van India schade had berokkend door in gevallen van agressie met twee maten te meten (de gebeurtenissen in Hongarije werden als een burgeroorlog beschouwd). De communisten beschouwt hij als verraders.

Het is geen afkeer van de kwalijke kanten van de politiek, die Nayaran naar de Bhoedan-beweging van Bhave deden overgaan. De achtergrond van deze beweging is wat Gandhi noemde: sarodaya. Dit impliceert het bereiken van het grootste welzijn voor het grootste aantal mensen langs geweldloze weg. Verering van armoede is even minderwaardig als het ordinaire pronken met weelde, aldus Nayaran.

Hij ziet India's taak als grote mogendheid in het opbouwen van een democratisch staatsbestel als alternatief voor het communisme. Zijn leven is een bonte afwisseling van politieke overtuigingen. In India is dat geen belemmering voor een politieke carrière. Men waardeert daar het onvermoeibaar zoeken naar wat wezenlijk is en het ontbreken van elk opportunisme. Enkele jaren geleden heeft Nayaran een kort bezoek aan Nederland gebracht.

DOOR J.W. OOMS

Margaretha had er Douwe, de koetsier, iets over gezegd.

„Weten ze in dit land nooit iets te vergeten, Douwe?"

„Jawel, mevrouw. Maar niet gemakkelijk."

„In Frankrijk....."

„In Frankrijk schijnt men elke dag een andere kleur te mogen hebben, mevrouw. Dat is hier gelukkig niet het geval, al stond mijnheers vader aan de goede zijde, aan die van de stadhouder."

Douwe had de bittere ervaringen, die hij in Frankrijk had opgedaan, niet kunnen vergeten. Hij kon niet nalaten, zelfs nu aan mevrouw te laten merken, hoe hij over Frankrijk dacht.

Margaretha bleef hopen, dat haar man naar Frankrijk uitgezonden zou worden. Maar langzaam en zeker bleken de kansen hierop minder te worden. Zij meende, dat het hoofdzakelijk te wijten was aan de onverzettelijkheid van Cornelis. Want hij zou die hoge post in Frankrijk wel kunnen krijgen, doch hij stelde de eis, dat hij eerst in de ridderschap zou worden opgenomen.

„Maak je daar toch niet al te druk over, Cornelis. Ik dacht, dat jij niet zo fijngevoelig was....."

„Dat ben ik gelukkig ook niet..... Maar men heeft mijn vader onrecht aangedaan. Vader meende het oprecht, hij achtte het in 't belang van het land. Eérst moet men dat onrecht ongedaan maken. Dat kan men alleen, door mij in de ridderschap te verheffen. Het betekent eerherstel voor vader."

Zij kon praten wat zij wilde, maar hij bleef op zijn stuk staan.

Gelukkig was er iets, dat Margaretha geheel in beslag begon te nemen. Daardoor werd het verlangen naar haar vaderland naar de achtergrond gedrongen. Zij verwachtte een kind! Trots en tegelijkertijd trillend van vreugde en aandoening vertelde zij haar vermoeden aan haar man.

Cornelis toonde zich bijzonder gelukkig.

„Dat wordt onze huwelijkskroon, Margreethje!" Hij greep haar om het middel en tilde haar hoog op. Zij was als een veertje in zijn sterke armen toen hij door de kamer danste.

De vreugde van Van Aerssen kende geen grenzen. Hij wilde zo spoedig mogelijk zijn vrienden bijeen roepen om het heugelijke nieuws te vieren, doch Margaretha bezwoer hem, dit niet te doen.

„Laat het voorlopig geheim blijven, Corneli. Een geheim, van ons samen. Men viert toch geen feest over iets, waarvan we de afloop nog niet weten?"

„Jawel. Als een leger ten oorlog trekt tegen een vreemde en vijandelijke mogendheid, wordt vooraf een feestmaal belegd."

Margaretha was heel ernstig.

„Corneli, luister eens..... De jonge baronesse Montreux, die op 't witte rozenlandgoed bij de Seine woonde, stierf bij de bevalling. En ook het kind....."

Cornelis keek haar aan.

— Ze is rank van leest, misschien zal zij 't moeilijk krijgen, dacht hij. Toen zag hij van zijn voornemen om feest te vieren af. Maar zelf ging hij zich die avond toch te buiten aan een grote hoeveelheid koppige Franse wijn.

Ze leefden in spanning naar het grote gebeuren. Cornelis had zorg over Margaretha. Dikwijls bespiedde hij haar. Zij is te rank, was steeds zijn zorgelijke conclusie. Hij sprak er met zijn zusters over en deze deelden zijn bezorgdheid.

Gelukkig verliep het heel goed. Er werd een zoon geboren, die de naam François kreeg. Van Aerssen en zijn vrouw voelden zich dolgelukkig. Cornelis gaf na twaalf dagen een schitterend banket voor familie, vrienden en adel en noemde zichzelf vol trots: Vader Cornelis.

Na een paar maanden kwam in Margaretha toch weer het verlangen naar Franrijk op. Vooral toen een Frans edelman, die in Holland gearriveerd was om handelsbesprekingen te voeren, naar het landgoed van Van Aerssen kwam om de groeten van haar familileden over te brengen en om veel nieuwtjes te vertellen, kwam het heimwee haar weer bespringen. O, hoe schilderde de edelman het Franse leven vol verve! Margaretha zou er zó heen willen reizen, terug naar haar prachtige vaderland.

Maar het bezoek van de zaakgelastigde bracht haar ook in hevige opwinding. Op zeker ogenblik, toen de grote zaal gevuld was met vele gasten, die van heinde en verre naar het landgoed van de heer Van Sommelsdijk gekomen waren en onder die gasten ook de Fransman was, kwam deze plotseling op Margaretha af. Hij vergewiste zich er van, dat Van Aerssen zich met andere gasten onderhield. Daarna drukte hij haar met een snelle beweging een pakje in de hand. Op hetzelfde moment stak hij zijn linker wijsvinger omhoog tegen zijn lippen, als teken dat zij zwijgen zou.

„Een geschenkje, dat ik op verzoek van een vriend in Frankrijk meegebracht heb voor u," fluisterde hij. „Begrijp me goed, mevrouw: Het is een huldeblijk van die vriend."

Margaretha schudde het hoofd. Zij werd vuurrood en stotterde enige woorden. „U..... u compromitteert mij, mijnheer....." Doch de edelman wendde zich snel af en begaf zich in een luid en onbelangrijk gesprek met een heer uit Delft, die meermalen voor het stadhouderlijk hof geheime diensten vervulde.

Opgewonden glipte Margaretha de zaal uit. Zij haastte zich naar haar slaapappartement. Een kamermeisje volgde haar, doch Margaretha beduidde het meisje dat zij terug moest keren.

Haar hart klopte hevig.

—Laat het niet van Henry zijn, dacht zij. Zij was er echter zeker van, dat het pakje inderdaad van hem afkomstig was. Snel maakte zij het pakje open. In een houten doosje van palissanderhout lag een fonkelend ringetje. Aan de ring was een briefje bevestigd, waarop de letter H gecalligrafeerd stond.

Margaretha verkeerde in hevige opwinding. Een moment kwam er woede in haar op. Hoe durfde Henry Alençon dit te doen? Het was een brutale en door en door slechte streek van hem. Hij wist heel goed, dat zij een gehuwde vrouw was..... zij was nu zelfs moeder.

„Ik ga naar de zaal terug en zal het geschenk teruggeven aan mijnheer Chefneville," zei ze tot zichzelf. „Ik zal hem zeggen, dat hij Henry Alençon moet wijzen op diens onbeschaamdheid."

Zij snelde naar de grote zaal terug. Chefneville stond nu te praten met een paar jonge mannen, die van hoge adel waren. Margaretha gunde zich niet te tijd om te wachten tot het gesprek geëindigd zou zijn. Het pakje brandde haar in de hand.

„Mijnheer Chefneville, geef dit aan de afzender terug en zeg hem, dat zijn gedrag ergerlijk is. Ik wens geen enkele attentie van hem te ontvangen, zeg hem dit duidelijk. Ik ben mevrouw Van Aerssen van Sommelsdijk, dat moet hem alles zeggen."

Plotseling stond Cornelis naast haar.

„Wat is dit?" vroeg hij. „Wat heeft dit te betekenen?"

De zaakgelastigde trachtte het pijnlijke onderhoud met een schertsende opmerking te beëindigen, doch Cornelis herhaalde met luide stem: „Wat heeft dit te betekenen? Geef antwoord op mijn vraag!"

„'t Is niets, Corneli..... O neen, 't is werkelijk niets van betekenis" zei Margaretha met trillende stem. „Mijnheer Chefneville overhandigde mij een pakje van iemand uit Frankrijk, maar ik wens het niet in ontvangst te nemen."

„Van iemand in Frankrijk?" vroeg Cornelis. Hij hield zijn ogen strak en doordringend op zijn vrouw gericht. „Van iemand uit Frankrijk..... Toch niet van die vervloekte Alencon?"

Margaretha knikte.

„Het is onbeschaamd van hem, verschrikkelijk onbeschaamd. Ik heb mijnheer Chefneville opgedragen, Alençon duidelijk te maken, dat ik zeer ontstemd ben over zijn handelwijze."

Cornelis greep de Fransman bij de arm.

„En jij..... jij laat je gebruiken om voor liefdeskoerier op te treden voor een Franse blaaskaak jegens een getrouwde vrouw? Ogenblikkelijk er uit! Ik zal de Staten verzoeken, je over de grens van ons land te zetten. Diemer en Godewijn, zet hem buiten!"

De twee bedienden kwamen ontsteld toelopen.

„Wat wil mijnheer? Wat zegt u, mijnheer?....."

„Smijt deze sinjeur buiten de deur — en niet te zacht, begrepen?"

Onder de gasten was een hevige deining ontstaan. De heer uit Delft trachtte tussenbeide te komen, maar Cornelis herhaalde zijn opdracht aan de bedienden en dezen voerden hem haastig uit.

„Uit Frankrijk blijkt nooit iets goeds te komen!" riep Van Aerssen, die zich niet meer beheersen kon. „Ik wil niets met dat volk te doen hebben."

„Uw beminnelijke vrouw, heer Van Aerssen, is een levend bewijs, dat uit dat land heel veel goeds kan komen....."

„Margaretha is nu in Holland, zij is een Hollandse. Ik wil niet, dat iemand haar beschouwt als een Française."

Enkele gasten poogden de stemming er weer in te brengen, doch dit lukte niet meer. Margaretha zat met een vuurrode kleur op een tabouretje bij het vuur en zij kon haar gedachten niet bij de gesprekken houden. O, het was allemaal heel triest. Verschrikkelijk, dat Cornelis zich niet als een heer gedragen had, Mijnheer Chefneville zou, terug in Frankrijk, natuurlijk relaas doen van zijn ervaring en daarbij Van Aerssen schilderen als een ongelikte beer. Op die manier zou de gezantschapspost definitief aan Cornelis voorbij gaan en zou zij nooit kans krijgen, voorgoed terug te keren naar haar land, waar de wijn zo heerlijk was.

Nog dagen na dit voorval begon Cornelis telkens weer over Alençon, die hij een schurk noemde. „Als ik hem ooit nog ontmoet zal hij weten met wie hij te doen heeft. Ik zal met hem afrekenen; het allerminste zal voor hem zijn, dat hij er littekens van houden zal tot zijn dood toe."

„Stil maar, mijn liefste," trachtte Margaretha hem te sussen. „Mijnheer Chefneville zal mijn boodschap overbrengen. Henry zal weten, dat hij voor mij afgedaan heeft." En toen, om hem te vertederen en alle boze gedachten ,die Cornelis bezighielden, weg te nemen, fluisterde zij: „Corneli, ik geloof, dat ik opnieuw moeder mag worden....."

III

Van het voornamelijk door Margaretha zo begeerde gezantschap in Parijs scheen voorlopig niets te komen en dat veroorzaakte bij het jonge vrouwtje veel verdriet. Maar wat hielp het, Cornelis te blijven smeken om zich meer in te spannen teneinde die zo mooie functie te verwerven?

Cornelis was zo verschrikkelijk onverzettelijk, vond Margaretha. Hij had in 't geheel niet de Franse souplesse. Integendeel, hij was een stijfhoofd. Als hij eenmaal over wat dan ook een besluit genomen had, was hij er niet meer af te brengen. Gezant worden in Parijs? Akkoord! Maar dan éérst het onrecht, zijn vader aangedaan, aan hem, de zoon, herstellen. Pas dan zou er te praten vallen.

(Wordt vervolgd)

RADIO BECKER
ZEIST
TELEFOON 5846-5847
Het adres voor zenders, richtingzoekers en echoloden

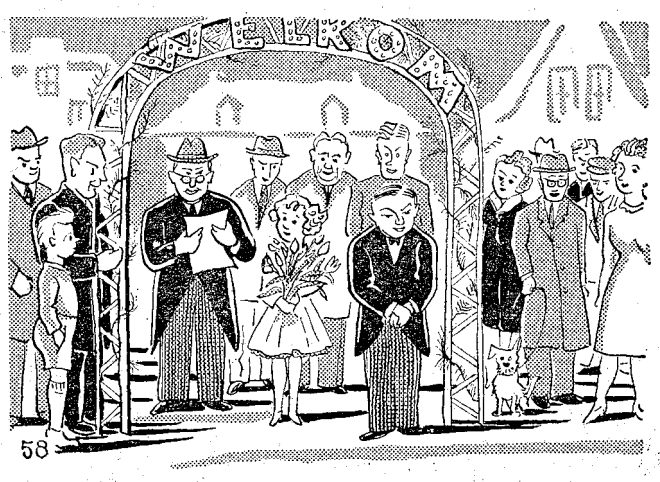

58. De heer Luiden had met zijn gezin weliswaar de duisternis afgewacht eer hij zijn woonplaats binnentrad, doch het bleek dat men hem al gesignaleerd had. Een erepoort, in haast opgesteld, benevens een ontvangstcomité stonden gereed om hem feestelijk te ontvangen. De voorzitter begon een lofrede uit te spreken en het publiek was enthousiast. „Luiden is onze man!" werd herhaaldelijk geroepen. De kleine Luiden begreep er niets van. Zijn zending was volkomen mislukt — waarom huldigde men hem dan nu zo hartelijk? Hij kreeg van de comitéleden te horen, dat gisteravond het heuglijke nieuws door Meelstad ging, dat besloten was om een wachthuisje te bouwen bij de bushalte. „En dat is door uw voortreffelijk werk in Den Haag!"

59. De kleine Luiden ontkende dat ten stelligste, maar het publiek huldigde hem en riep, dat hij de grote bescheiden man was! Het werd een triomfale intocht — en pas heel laat in de avond bleek, hoe de vork in de steel zat. De vorige avond had de gemeenteraad besloten, een wachthuisje te plaatsen. Toen de burgerij dit hoorde, dacht iedereen: De kleine Luiden heeft in Den Haag succes gehad! Daarna werd in allerijl al het nodige gedaan om Luiden een hartelijke ontvangst in zijn vaderstad te bereiden. Het was dus een samenloop van omstandigheden, dat juist de avond tevoren de gemeenteraad het besluit omtrent dat wachthuisje genomen had . . en dat Luiden daarvoor hulde en dank in ontvangst kreeg te nemen.

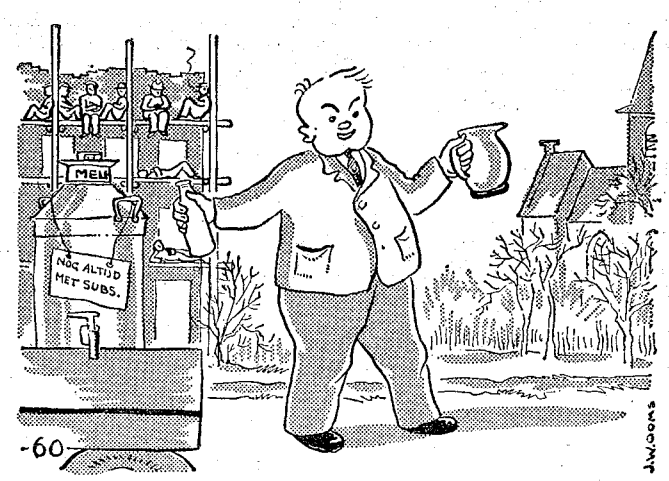

60. Wat Luiden ook praatte, niemand geloofde zijn woorden. Hij was de grote man van Meelstad, de man van het wachthuisje! Hoe het zij, wij krijgen nu ons wachthuisje . . . dacht Luiden tenslotte. Als de bouwvakkers nu maar niet meer staken, want dan moeten wij nóg langer op ons wachthuisje bij de bushalte wachten . . . En overigens nam hij zich voor, een goed lid van de Kiesvereniging te zijn, maar geen acties meer te ondernemen op eigen houtje. Want dat liep faliekant af. Hij was melkboer, — hij zou bij zijn melk blijven. Hij zou Meelstad van melk blijven voorzien, melk met subsidie en afgeroomd. Het was een schone taak! Op dit terrein van het maatschappelijk leven zou hij nog veel kunnen presteren, want melk blijft altijd goed voor elk en een volk dat melk drinkt bouwt als er geen staking is aan zijn toekomst.

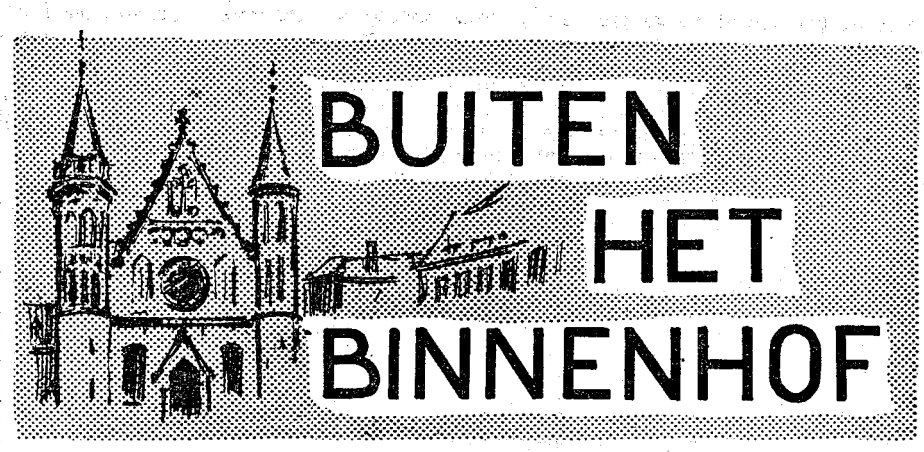

EENMAAL ben ik op bezoek geweest bij ds. Zandt, die nu de leeftijd der zeer sterken heeft bereikt. Hij ontving mij in een wat sober en somber gehouden studeerkamer in zijn Delftse woning, vanwaar ik — o merkwaardige tegenstelling — het uitzicht had op een kloostertuin. In de kamer hing de geur van oude schrijvers, niet alleen oud wat leeftijd betreft, maar ook oud in de betekenis van gedegen en beproefd. Dominee Zandt, in zwart pak met zwarte das, vertelde mij over het doel en de beginselen van de S.G.P. en hij vertelde mij, op mijn aandringen, ook iets van zichzelf. Dat hij in zijn jonge jaren fors aan het studentenleven in Utrecht had deel genomen, ook bij lustrumviering. Maar dat hij daarvan spoedig was teruggekeerd en het brede pad had verlaten. Het gesprek ging ook over zijn lidmaatschap van de Kamer, waar hij nu 35 jaar lang zitting heeft. Hij is misschien meer anti dan menige „Anti". Tegen de vaccinatie, tegen het gezantschap bij de Heilige Stoel, tegen alle niet geestelijke arbeid op zondag, tegen elke sporttoto, tegen de staatsloterij. Hij staat meer in het isolement dan menigeen, die in het isolement zijn kracht vindt. En daarom is hij een unieke figuur, een puritein pur sang, wiens opvattingen niet geheel de onze zijn, maar die wij, niettegenstaande dat verschil van mening, hartelijk gelukwensen.

IK denk niet, dat het Staatkundig Gereformeerd is om de vrouw invloed in de politiek te verschaffen, dat het althans niet strookt met de opvattingen van die partij Neen, dan wij! Christelijke politiek is namelijk geen zaak van de man alleen! Wilt u wel geloven, dat ik van mezelf schrik, als ik dat allemaal zo van de toetsen van mijn schijfmachine zie rollen? Want het is alsof wijzelf, u en ik, plotseling tien jaar ouder geworden zijn. Zo vlug is dat allemaal in zijn werk gegaan, wat zeg ik, in HAAR werk gegaan. Na de historische vergadering van enige tijd geleden gaat het nu dagen. Een grote campagne staat op stapel teneinde de vrouw, onze vrouwen, meer bij het partijwerk te betrekken. Zij aan zij voor de A.R. Party. Hij en zij voor de Partij, allebei! Sta hem terzij voor de Partij! Neem haar mee naar de A.R.P.! Samen en in vereniging naar de Kiesvereniging! Ik kan u nu nog veel meer van die slagzinnen geven. Zij stromen van het schrijfmachinelint af. Want dit is de dag, waarvan ik lang gedroomd heb. Alleen vraag ik me af of overal de dames, die zo door dr. Berghuis geprezen zijn, een plaats op de Kiesvereniging zullen vinden. Want er zijn altijd anti's ander de Anti's. Mijnheer de voorzitter, ziet gij zuster Anna nog niet komen?

MINISTER Zijlstra heeft in de Eerste Kamer Kamer gezegd dat hij hoopt dat er voor hem nooit een standbeeld zal worden opgericht. Mocht het wel gebeuren, dan zou dat een bewijs zijn dat hij een slechte minister van financiën is geweest. Met name wilde hij geen standbeeld in Friesland. Nu weet ik niet of men al bezig was met een standbeeld voor professor Zijlstra. Zo ja, dan is zijn mededeling voor het betreffende comité een hele slag. Doch het kan ook zijn dat zo'n comité al te ver is gegaan en niet meer terugkan. Dat het zelfs al in Friesland een plekje voor dat standbeeld heeft uitgekozen. Zeg nu niet dat de Friezen geen standbeelden oprichten. Dat doen zij zelfs wel voor een koe en voor de god van de handel Mercurius. Beide beelden zijn in Leeuwarden te bewonderen. En ik ben eens in Harlingen geweest, waar men een standbeeld voor een Portugees in Spaanse dienst heeft opgericht, voor Caspar de Robles, die later bij Antwerpen in de lucht is gevlogen. Dat standbeeld heeft twee gezichten en het is genoemd „de stenen man". Als ik ooit voor een minister van financiën een standbeeld zou oprichten dan zou ik het doen gelijken op het standbeeld van Ferdinand de Lesseps, dat indertijd aan de ingang van het Suezkanaal stond. Een groot man, die zijn hand ophield. En dan zou ik dat standbeeld van zo'n minister voorzien van vier opgeheven handen. En dan mag het van mij best in Harlingen staan.

DE Westduitse gemeenteambtenaren zijn de titels zat. Zij vinden de aanspraak voor de burgemeester van Berlijn: „Herr regierender Bürgermeister" overdreven. En dat de perschef van de gemeente aangesproken moet worden met „Herr Senatsdirektor" vinden zij ook Quatsch. Ge kent de titel van iemand, die de rails bijvijlt: „Herr Reichseisenbahnhinundherschieber". Dat soort namen gaat er nu allemaal uit, alles wordt veel eenvoudiger en minder gecompliceerd. Natuurlijk zijn er andere ambtenaren, die nu het verdwijnen van alle discipline voorspellen. Want wat is een volk zonder titels? Als men bijvoorbeeld niet meer kan zeggen „Frau Oberkonsistorialrat", waarheen gaat men dan? Gelukkig, hoor ik, blijft de titel van de Bondskanselier „Herr Bundeskanzler". Want als de heer Adenauer een eenvoudige „Herr" zou worden, dan waren ze toch wel op het hellend vlak. Daarin hebben zij gelijk. Ik kan het niet helpen, maar het enige land waar mijnheer een adelijke titel kan zijn is Engeland. Als je daar tegen iemand „Sir" zegt, is dat beleefd. En als hij toevallig „Sir William" heet, dan is hij onderscheiden.

William Groenhoper

De zeventiende dominee

DAAROVER is in maart 1910 heel wat discussie geweest in de Tweede Kamer, terwijl daarna in de pers uitgebreide commentaren verschenen.

De Nederlands Hervormde Gemeente te Rotterdam telde 160.000 zielen en had 16 predikanten. Er werd gepoogd, er nog een zeventiende predikant bij te beroepen, en de gemeente bleek bereid en in staat, om voor die zeventiende predikant jaarlijks 1500 gulden bijeen te brengen. Maar dat is te weinig, om een dominee in Rotterdam te beroepen. Gelukkig bleek de minister van financiën bereid de post Bijdragen in de jaarwedden van bedienaren van de godsdienst met jaarlijks 1500 gulden te verhogen, zodat het totale bedrag 3000 gulden werd en daarvoor was in 1910 wel een dominee in Rotterdam te krijgen.

De minister, die deze verhoging van de bekende post met 1500 gulden voorstelde, was mr. Kolkman, een R.K. man. De overgrote meerderheid ter linkerzijde was er tegen en pleitte voor volledige scheiding tussen kerk en staat. Geen cent belastinggeld voor de kerk dus in elk geval niet nog eens 1500 gulden jaarlijks méér.

Maar ook de A.R. waren aanvankelijk tegen.

Zij redeneerden van een geheel ander standpunt uit. Er zijn kerken, die historische rechten hebben op gelden uit de overheidskas. Die historische rechten moeten worden gehonoreerd. Maar het is het beste, de „zilveren koorden" door te snijden, door aan de kerken die een jaarlijkse uitkering ontvangen inplaats daarvan het gekapitaliseerde bedrag in ééns te betalen.

Wat had nu minister Kolkman gedaan ? Als R.K. was het voor hem geen eenvoudige zaak, in de Memorie van Toelichting een goede, principieel verantwoorde verdediging te geven van de verhoging van deze post. En daarom zocht hij het in „het sociale". De kerken zijn instellingen met een zekere sociale betekenis, voor volksverheffing en zedelijkheid. En omdat de kerk ook deze functie en betekenis heeft, is er voor de overheid aanleiding om in een noodsituatie bij te springen. Toen zeiden de A.R.: daar doen wij niet aan mee. Wij vinden het onaanvaardbaar, een kèrk te subsidiëren, omdat zij in sociáál opzicht zulk een goede instelling is. Lodewijk Napoleon was onze eerste koning geweest. Hij was ook Rooms. Maar hij had er voor gezorgd, dat de Hervormde predikanten en andeze bedienaren van de godsdienst weer rijkstractement kregen, omdat deze predikanten beschouwd konden worden als officiers de morale. Naast de officier van justitie een ander officium, de waker voor de moraal. Die kant ging het verhaal van mr. Kolkman enigermate uit. En daarom ging het even spannen bij het mondelinge debat. Maar mr. Kolkman koos 'n verstandige, hoewel niet zeer elegante weg. Hij zei bij de mondelinge behandeling: ik maak het voorstel los van de schriftelijke toelichting. Mijn voorstel is alleen maar een uitbreiding van de normale bijdragen in verband met een noodsituatie in Rotterdam. En toen stemden de A.R. er als één man voor, met de gehele rechterzijde en het voorstel werd met een vrij grote meerderheid aangenomen.

Maar de beslissing leidde nog tot menig commentaar, dat dikwijls culimineerde in de verklaring: het is de eer der kerk te na, dat zij bij een minister van financiën moet aankloppen om een gunst. De kerk moet van staatswege ontvangen, **waar zij recht op heeft.** Volgens wet en historie, en dat in zulk een vorm, dat zij niet jaarlijks naar een R.K. of een liberale of tot welke andere richting ook behorende minister van financiën moet kijken, of hij welgevallen heeft in verhoging van subsidies, ten einde hier of daar nog een dominee te kunnen beroepen.

Men hield er van, de zaken helder en principieel te stellen.

16e jaargang no. 11

19 maart 1960

NEDERLANDSE GEDACHTEN

DE INHOUD VAN DIT NUMMER IS GELIJK AAN DIE VAN HET LEDEN- CONTACTORGAAN A.R. POST

WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

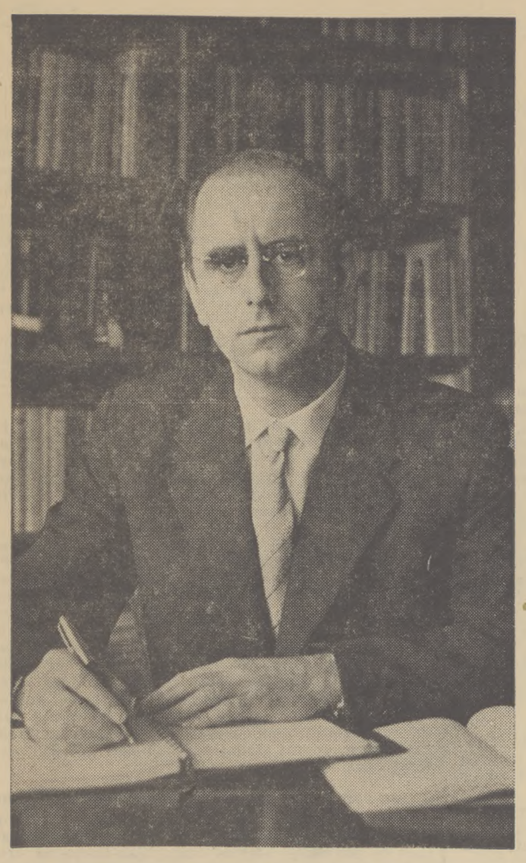

Minister De Pous

BOUWCONFLICT een nationale ramp

OM drie redenen achten wij het conflict in de bouwnijverheid een nationale ramp:

1. Omdat dit conflict ons volksleven treft op een bijzonder gevoelig punt: de woningbouw. Vele gevolgen van de oorlog zijn we Gode zij dank te boven gekomen, maar de woningnood is er nog altijd. En woningnood is niet slechts een economisch probleem, een zaak van wat meer of wat minder welvaart — het is meer nog een sociaal probleem dat onnoemelijk schade doet aan de geestelijke volksgezondheid
2. Omdat dit conflict aantoont dat de grotere vrijheid die sedert het optreden van het kabinet-De Quay is toegedacht aan het georganiseerde bedrijfsleven, niet door allen op de juiste waarde wordt geschat noch op de juiste wijze wordt gebruikt. Dat een groep werkgevers zich niet wenst te houden aan het mede namens hen gegeven woord, is een zedelijk ontoelaatbare zaak.
3. Omdat dit conflict een gezagscrisis betekent. Er wordt gestaakt en die staking is gerechtvaardigd. Ze is gericht tegen de werkgevers maar die werkgevers gebruiken de staking om aan hun eisen bij de regering kracht bij te zetten. Zodat hier in feite sprake is van een conflict met het gezag van de regering als inzet. Dat deze anti-democratische mentaliteit zich openbaart — de goede aannemers niet te na gesproken — achten wij al evenzeer een ramp.

Stelt men het probleem zoals in deze drie punten is gedaan, dan kan het niet anders of dit moet de oplossing zijn: de regering zal met alle haar ter beschikking staande middelen haar gezag moeten doen gelden. Dat Kamer èn rechter zich achter haar hebben gesteld, pleit voor de juistheid van deze oplossing.

Regering kan en mag thans niet toegeven

NIET dikwijls wordt een ministeriële redevoering door het parlement met applaus begroet — deze bijzonderheid is ten deel gevallen aan de minister van economische zaken, drs. J. W. de Pous, nadat hij zijn beleid in dit bouwconflict had verdedigd, hiertoe in de gelegenheid gesteld door een interpellatie van zijn partijgenoot (tevens C.N.V.-voorzitter) Van Mastrigt. Dat beleid was ten volle kabinetsbeleid, gebaseerd op de beginselen die deze regering-zonder-socialisten bij het begin van haar optreden had ontvouwd. De heer De Pous schroomde niet hierop de volle nadruk te leggen — en toch kreeg hij in dit bijzondere geval zelfs de anders zo felle socialistische (en zelfs communistische) oppositie achter zich.

Was het politieke succes van deze excellentie alleen te danken aan het bijzonder knappe en evenwichtige betoog of aan de in hun soberheid te welsprekender cijfers die daarin waren verwerkt? Voor een deel: ja! Anderzijds echter is dit ministeriële succes niet minder te danken aan de juistheid van het systeem dat de minister verdedigde: het systeem van de vrijere loonvorming, gecombineerd met een anti-inflatie-prijzen-beleid. Dit systeem is juist in en door dit conflict goed en deugdelijk bevonden: met niets en niemand ontziende duidelijkheid is hier aan het licht getreden waar de verantwoordelijkheden liggen als door een dergelijk conflict ons volk grote schade lijdt! Helaas is het dit laatste dat — niet het minst bij minister De Pous — de vreugde over dit succes met droefheid vermengt!

Die verantwoordelijkheid ligt bij de aannemers — na het betoog van minister De Pous bestond er bij geen der volksvertegenwoordigers meer enige twijfel over. De aannemers hebben een redenering opgezet zonder zelfs maar een poging te doen deze met cijfers te staven. Zij hebben zich beroepen op de bijzondere geaardheid van het bouwbedrijf en het was geen vergeefs beroep want de regering is hen ver tegemoet gekomen — naar sommiger mening zelfs al tè ver. Zij hebben de oproep van het (inmiddels tot aftreden gedwongen) hoofdbestuur van de Nederlandse Christelijke Aannemers Bond: dwing niet langer tot een staking die in feite gericht is tegen het overheidsgezag, in de wind geslagen. En door zo te handelen als ze gedaan hebben, hebben ze het nog altijd onder de woningnood lijdende Nederlandse volk beledigd. Hebben zij het eigen belang gesteld boven het volksbelang. Op gronden die voor de rechter ook al niet houdbaar zijn gebleken.

Daarom heeft dr. Bruins Slot als woordvoerder van de anti-revolutionaire fractie in de Tweede Kamer dit conflict niet een juridische maar een zedelijke kwestie genoemd. Omdat de aannemers zijn ingegaan tegen datgene wat hun centrales met de regering waren overeengekomen — noem het een kwestie van woordbreuk. „En door het niet verstrekken van de cijfers — eis van de regering om te kunnen beoordelen wat mogelijk is — hebben zij eerstens de rechten van de arbeiders gefrustreerd en hebben zij tweedens de taak van de regering gefrustreerd", aldus betoogde dr. Bruins Slot.

Hier is de kern van de zaak geraakt: dit conflict is een zedelijke kwestie. Toen het kabinet-De Quay in de zomer van het vorige jaar zijn nieuwe sociaal-economische politiek ontvouwde, was er deze beduchtheid: is het Nederlandse volk, zoals het georganiseerd is in zijn maatschappelijke geledingen, in staat de verantwoordelijkheden op de schouders te nemen die de regering terecht wenst over te dragen? Hebben de veertien jaren van „geleide" politiek niet een dusdanig stempel gezet op ons volksleven dat de organisaties niet meer de beslissende stem van de overheid kunnen ontberen?

Het pessimisme van sommigen is in dit opzicht beschaamd: de vrijere loonvorming mag dan wat moeilijk op gang zijn gekomen, niemand kan thans meer ontkennen dat het hiermee beoogde doel bereikt is. Werkgevers en werknemers samen hebben weer de verantwoordelijkheid op zich genomen voor het in hun bedrijfstak te voeren loonbeleid. En de werkgevers hebben zich sterk gemaakt om de sluipende inflatie — het opkomend spook na iedere „geleide" loonronde — te verjagen. Niet slechts omdat de overheid dat eiste maar uit begrip voor het algemeen belang. Dat het zo gegaan is mag men met dankbaarheid constateren.

Tòt de C.A.O. voo de bouwnijverheid aan de orde kwam en de werkgevers weigerden de verklaring van niet-doorberekenen in de prijzen over te leggen. Zij wisten dat deze eis onlosmakelijk aan de goedkeuring van de collectieve arbeidsovereenkomst was verbonden. Zij wisten dat die niet-ondertekening tot een staking der werknemers zou leiden, een staking tegen hen gericht, die echter het gezag van de regering zou aantasten en de woningnood zou vergroten. Zij stelden dat alles in de waagschaal....

Dat de regering hieraan niet kon en niet kan toegeven is duidelijk: men kan niet een zedelijk goede politiek opzij zetten wanneer die op onzedelijke wijze onder druk wordt gezet door een keihard kartel. Men kan niet het overheidsgezag te grabbel gooien omdat een aantal zakenlieden meent zich niet aan dat gezag te kunnen storen en te willen storen. Als redelijk overleg geen resultaat meer heeft dan kan een regering niet anders meer doen dan harde maatregelen nemen die gericht zijn op de handhaving van haar gezag — en daarbij zal zij de anti-revolutionaire partij aan haar zijde vinden.

Het is bedroevend hier zo te moeten schrijven juist omdat het hier gaat over zo'n tere zaak als de woningvoorziening. Tijdens het debat in de Tweede Kamer over de huurverhoging is de uitspraak aangehaald dat ook op de woningmarkt de wet van vraag en aanbod geldt: dat een krappe markt altijd tot hogere vraagkosten zal leiden. Minister De Pous heeft (als econoom) daarvoor alle begrip getoond. Hij heeft geen poging gedaan een verlaging van de bouwkosten af te dwingen, ook al had hij daar op grond van de cijfers het recht toe. Dat de aannemers van hun kant niet tevens hun goede wil getoond hebben in een zo precaire zaak als de woningvoorziening van ons Nederlandse volk — het is heel en heel jammer!

J. Dura Dzn.

HUURVERHOGING

noodzakelijk voor onze volkshuishouding

IS huurverhoging noodzakelijk? Dit was de belangrijke vraag waarover de Tweede Kamer te beslissen had in verband met het voorstel van de Regering om per 1 april a.s. een huurverhoging van woningen met 20 % door te voeren.

Zoals bekend heeft de meerderheid van de Tweede Kamer deze vraag bevestigend beantwoord. De oppositie-partijen, waaronder de P.v.d.A. waren er tegen.

Hieruit blijkt dus dat de huurverhoging een omstreden zaak is.

Nu moet men hierbij goed onderscheiden. Ook de socialisten zijn niet onder alle omstandigheden tegenstanders van huurverhoging. Dat zij zich thans tegenstanders betoonden houdt verband met een tweetal omstandigheden.

In de eerste plaats kunnen zij zich niet vinden in het loonbeleid van de regering. Zij zouden willen dat eerst vrijwel alle werknemers, in het kader van de vrijere loonvorming in de welvaartsvermeerdering zouden delen. Dat deze vrijere loonvorming flink op gang gekomen is en zich daarbij nog belangrijke perspectieven voor andere groepen openen, maakt op hen niet voldoende indruk.

In de tweede plaats hebben zij bezwaar tegen het beleid van de regering inzake de inschakeling van de particuliere bouwers voor het bouwen van betaalbare woningen voor arbeiders. Over het laatste punt hebben wij eerder reeds uitvoerig geschreven en laten zien dat volgens het standpunt van de regering deze inschakeling juist nodig is, omdat met de bouw van woningwetwoningen niet in voldoende mate in de behoefte aan betaalbare woningen kan worden voorzien.

En wat het eerste bezwaar aangaat, de Staatssecretaris Roolvink heeft op duidelijke wijze aangetoond dat het met de vrijere loonvorming in het algemeen niet slecht gaat. Bovendien moet rekening worden gehouden met de compensatie-loonronde en andere voorzieningen, waardoor het bezwaar van de huurverhoging in financiële zin voor tal van huurders wordt opgevangen, zelfs op zeer ruime wijze.

De huurverhoging is noodzakelijk om twee redenen.

- **Vooreerst omdat er nog steeds een grote afstand bestaat tussen het peil van de huidige vraaghuren en de hoogte van een op de vrije markt te verwachten evenwichtshuur. Iedereen kan dit constateren, wanneer het huurpeil van oude en nieuwe woningen wordt vergeleken. Daarom moet het beleid er geleidelijk op gericht worden deze kloof te overbruggen.**

  Tegen de tijd dat de huurprijsbeheersing kan worden opgeheven moet het evenwicht zijn hersteld en wel op zodanige wijze dat zich dan geen grote schokken kunnen voordoen en de huren ongeveer in evenwicht zijn met de huurprijzen, die op een vrije markt zouden ontstaan.

  Dat betekent natuurlijk niet dat de huren van oude en nieuwe woningen gelijk moeten zijn. Het verschil in waardering van het woongenot, alsmede tal van andere factoren, zullen dan in de huurprijs moeten zijn verwerkt. Maar voor het moment is de kloof nog zeer groot en daarom moet er naar gestreefd worden die te verkleinenen.

  Dit doel kan door een huurverhoging alleen maar worden bereikt, wanneer de kostprijshuren van nieuwe woningen niet blijven stijgen, zoals, over de langere termijn gezien, in het verleden het geval is geweest. Dan wordt de afstand nooit overbrugd. Daarom is van zo grote betekenis dat de bouwkosten van nieuwe huizen niet verder stijgen, veeleer moet met kracht worden gestreefd naar een verlaging van deze kosten en daarbij heeft de regering ongetwijfeld een belangrijke taak.

- **Er was echter nog een tweede motief voor de huurverhoging, dat eveneens ligt in de lijn van terugkeer naar normale verhoudingen. Het gaat hierbij om de subsidielast, die op de schatkist drukt voor de woningbouw. Zowel het vorige als het huidige kabinet heeft uitgesproken, dat dit kunstmatig element zo spoedig mogelijk moet worden weggenomen. Dat kan alleen door verlaging van de overheidssubsidies op de woningbouw. Het middel daartoe is huurverhoging, waardoor de bijdrage aan subsidies van de staat kan verminderen. Natuurlijk moet ook hierbij voorzichtigheid worden betracht. Er is slechts sprake van een vermindering van de subsidielast; van afschaffing is nog geen sprake en daar zijn wij ook voorlopig nog niet aan toe.**

  Duidelijk is dat deze verlaging van de subsidielast langs de weg van huurverhoging, alleen kan worden toegepast, wanneer de economische en sociale omstandigheden van ons volk dit mogelijk maken.

Hieruit blijkt dat de huurverhoging is aanvaard om geleidelijk terugkeer tot normale verhoudingen op de woningmarkt mogelijk te maken. Dit is een moeilijke weg, waarbij stellig sociale gezichtspunten niet kunnen worden verwaarloosd, maar het is een noodzakelijke weg, die er toe zal moeten voeren dat een evenwicht tussen vraag en aanbod op de woningmarkt wordt bereikt als wij eindelijk van de misère van de woningnood zullen worden verlost.

Waarom niet goedkoper bouwen?

JAARLIJKS besteden duizenden Nederlanders miljoenen guldens om een eigen huis te kunnen bewonen. Voor velen is dat kopen van een huis geen luxe: een jong verloofd stel gaat tot die stap over omdat het wil trouwen en een jong getrouwd stel met kleine kinderen gaat er toe over omdat het inwonen een ondraaglijke, zenuwslopende last wordt. Ze ontzeggen zich alle luxe en dikwijls ook nog datgene wat toch echt geen luxe genoemd kan worden. Ze betalen. Voor hun eigen huis.

Jaarlijks telt de Staat der Nederlanden vele miljoenen guldens neer om ook de mensen met lage inkomens een huis te verschaffen. Een huis met een dusdanige huur dat het niet de draagkracht van de bewoners te boven gaat. Enorme sommen van ons nationaal inkomen verdwijnen in de woningbouw. En dat is goed want de woningnood moet overwonnen worden.

Nu mag men dit vragen: dat de aannemers van deze noodsituatie van ons Nederlandse volk geen misbruik maken. Doen ze dat? Het is bijzonder moeilijk het te beoordelen, want de bouwnijverheid is een ingewikkelde zaak. Een zaak die van de aannemers grote bedragen vergt, voor investeringen eerst, voor research bovendien want de techniek van het bouwen is volop in beweging en het onderzoek naar nieuwe mogelijkheden is voor alle aannemers gezamenlijk en voor ieder van hen afzonderlijk een levensbelang. En bovendien draagt de aannemer risico's die hij niet in de hand heeft; vorst en regen kunnen hem parten spelen. Dit alles begrijpt iedere weldenkende Nederlander en hij gunt bovendien de aannemer zijn winst, want het is een zwaar beroep.

Maar .. de cijfers die minister De Pous over de kosten van het bouwen op tafel heeft gelegd, liegen er niet om. Cijfers die niet door de aannemers weerlegd zijn ....

De minister ging in op de bewering der aannemers dat zij iedere produktiviteitsstijging in de bouwnijverheid onmiddellijk lieten en laten doorwerken in de prijzen. Lagere prijzen dus. „Er is wel enige twijfel mogelijk of deze stelling in haar algemeenheid in de huidige situatie wel juist is ..." zo zei de heer De Pous. Becijferd is dat de bouwkosten in de jaren 1953 tot 1957 met 35 pct zijn gestegen. Tien tot dertien procent hiervan kan worden verklaard uit de stijging van de materiaalkosten. De stijging van de lonen heeft een kostenstijging van 12 pct ten gevolge gehad. Voor 22 tot 25 procent van de stijging van 35 pct is dus een oorzaak aan te wijzen — het restant van 10 tot 13 procent is niet verklaard. En dan heeft men het nog niet gehad over de stijging van de produktiviteit (met vermoedelijk omstreeks 20 pct) die dus een daling van de kosten tot gevolg gehad zou moeten hebben.

In de jaren 1958 en 1959 zijn de prijzen met 2 à 3 pct gedaald — maar in diezelfde tijd daalden de materiaalkosten met rond 6 pct en steeg de produktiviteit met rond 12 pct. De prijsdaling had dus (omgerekend) zes tot zeven procent kunnen bedragen! Al die onverklaarde prijsstijgingen schijnen de aannemers niet genoeg te zijn: ze willen nu ook nog de loonsverhoging doorberekenen in de lopende werken. En worden boos als de regering dan zegt: „Akkoord als je je verlies met cijfers op tafel kunt aantonen!"

Die cijfers komen niet. En noodgedwongen betaalt het Nederlandse volk jaarlijks vele miljoenen. Is het vreemd dat velen het gevoel hebben dat het enkele miljoenen te veel zijn?

CHRISTELIJKE REISSTICHTING

Eén type reis: een reis van klasse
Eén type prijs: een populaire prijs
b.v.:

8 dg. a/d Rijn	v.a. f 99,–
10 dg. Dolomieten	v.a. f 179,–
10 dg. Innsbruck	v.a. f 169,–
10 dg. B. Oberland	v.a. f 175,–

en nog 700 andere reizen!

Vraagt gr. reispr. Leliegracht 54 N - Amsterdam-C.
telefoon 24 09 83. Na 19 uur 13 29 37.

De reizen zijn verzorgd vanaf het Diner op de eerste reisdag, overnachting op heen- en terugreis.

BINK'S AUTOBEDRIJF
Official G.M.-Dealer
Opel - Chevrolet
Telefoon 01720—2464
ALPHEN AAN DEN RIJN
Ook uw betrouwbaar adres voor le klas TWEEDE-HANDS AUTOMOBIELEN
Steeds door inruil voorradig.
Regelmatig in onderhoud geweest.
PRIJZEN VANAF ± f 2500,—

INGWERSEN & Co.
Commissionnairs in Effecten
Keizersgracht 382 A'dam-C.
Telefoon: 32121-35302-33879
* alle effectenzaken
* plaatsen van obligatieleningen voor kerken, scholen en weldadigheidsinstellingen

Koop nù IVOROL
Dubbele tuben: Voordeliger prijs.
Uw tanden vragen het beste.

R. W. HEUTINK
Wierden
Installeert uw school op vakkundige wijze
jarenlange ervaring
deskundige voorlichting
uitstekende service
zeer waarderende referenties

Hotel - pension „Dreyeroord"
TEL. 3169 - OOSTERBEEK

Adres van vertrouwen
H. LEONARD
BOUWKUNDIGE
MAKELAAR
TAXATEUR
SCHADE-EXPERT
Assurantiën op elk gebied
lid C.O.B.A.M
Prinsengracht 30 - Tel. 01850-3173
Dordrecht

ASPA Komplete kantoorinstallaties
Aspa n.v. Zaandam
Weststijde 53 en 110
Tel. 02980-62246

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

J. DE KORT
Metsel- en tegelbedrijf
Ook voor onderhoudswerken
BERENSTRAAT 30 — TEL. 33422 — AMSTERDAM

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam. Tel. 798604-o3257

Constructiewerkplaats en Machinefabriek
BAILEY
Nieuw-Lekkerland - Tel. 436
★ Staalconstructies voor gebouwen e.d.
★ Alle soorten kranen.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

DRUKKERIJ WED. G. VAN SOEST
AMSTERDAM SINGEL 52-54

Uw inboedel wordt op de handen gedragen
naar Madrid of Stockholm
naar Lutjebroek of Lintelo (ook overzee) door
Bongers Verhuisbedrijf - Wageningen
telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100).

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN
H. P. HEUVELMAN N.V.
INKOOP van alle soorten SLOOPSCHEPEN
KRIMPEN A. D. IJSSEL - Tel. 369 - Na 6 uur. 226

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173 Tel 247126
Privé: Olympiakade 60 - Tel. 794152
AMSTERDAM

LANDBOUWWERKTUIGEN- EN MACHINEFABRIEK
Vicon
H. VISSERS N.V.
NIEUW VENNEP
Telefoon K 2546-444 (4 lijnen)

GAAT U OOK MEE MET DE N.C.ReisV.?
Het zojuist verschenen
REISPLAN 1960
biedt U een keuze uit 600 trein-, boot- of busreizen. Het bevat tevens jeugdreizen, bergsportreizen en kampeerreizen.
Voorts POPULAIRE REIZEN naar:
Duitsland ..... 8 dagen v.a. ƒ 120.—
Italië ..... 10 dagen v.a. ƒ 183.—
Oostenrijk ..... 10 dagen v.a. ƒ 136.—
Zwitserland ..... 10 dagen v.a. ƒ 157.—
Vraagt gratis toezending van het
Ned. Chr. Reis Ver.
POSTBUS 1035
WETERINGKADE 22a
'S-GRAVENHAGE
N.C.R.V. NED. CHRIST. REIS-VER

Wacht niet tot de laatste dag maar bestel nu reeds een exemplaar van
Mevrouw Colijn's Dagboek
dat in de maand maart zal verschijnen. De prijs is nog niet vastgesteld maar zal ongeveer ƒ 5,— bedragen.
Gezien de grote vraag welke ongetwijfeld voor deze uitgave zal bestaan is omgaande bestelling aan te bevelen.
Vul daarom direct onderstaande bon in en zendt deze gefrankeerd met 4 cent postzegel in open envelop aan
BOEKHANDEL HOEKMAN
POSTBUS 25 - GENEMUIDEN
naam: .....
adres: .....
woonplaats: .....
verzoekt bij verschijning franco toezending van .... ex. Mevrouw Colijn's Dagboek.

Vruchten van een sociaal beleid

HOE vaak voelt men in gesprekken nog het wantrouwen.

Wantrouwen jegens het *sociaal gevoel* van christen-staatslieden. Ook uit brieven blijkt telkens weer argwaan, gevoed door ellende, die in de dertiger jaren persoonlijk of in familiekring werd ondervonden.

Zonder dat men zich realiseert, dat Nederland *toen* zijn deel kreeg van de wereldwijde misère op economisch terrein, zoals ons land *nu* in de welvaart meedeelt.

Het opmerkelijke is dat *toen* geslagen wonden *nu* nog pijn doen en velen blind maken voor datgene wat thans uit de „sociale bus" komt. Van dat verschijnsel maken politieke tegenstanders een dankbaar gebruik!

Dit kabinet kan echter trots zijn op wat het in zijn korte bestaan op sociaal gebied reeds mocht doen. Het kan een vergelijking met het sociale beleid van vroegere kabinetten, waarin ook socialisten zaten, met glans doorstaan. Het kan en wil doorgaan met de uitwerking van zijn sociale politiek en zich daarbij vooral het lot der „achtergeblevenen" aantrekken. Het kan, dank zij de welvaart veel goeds doen, maar het doet het dan ook!

Weduwen en wezen

DE wettelijke **Weduwen- en wezenvoorziening** mocht door dit kabinet worden ingevoerd. De socialisten verbinden aan die wet de naam van oud-minister Suurhoff. Terecht.

Maar het getuigt van hun bange naijver als zij alleen die naam aan deze regeling verbinden. Ieder weet dat het gehele parlement er vreugdevol aan heeft meegewerkt dat dit nationale bewijs van naastenliefde werd geleverd. Dat het bijbelse gebod over de weduwe en de wees ook door onze natie wordt nageleefd.

Het heeft onder een opeenvolgende reeks van socialistische ministers van Sociale Zaken lang geduurd eer die wet klaar kwam. Het mocht één der eerste daden van de huidige regering zijn om de wet in te voeren.

Als gevolg van de huurverhoging wil de regering de weduwen- en wezenpensioenen thans als volgt verhogen: Het pensioen voor weduwen zonder kinderen, alsmede de tijdelijke weduwenuitkering van ƒ 1.326.— tot ƒ 1.458.— per jaar; het pensioen voor weduwen met kinderen van ƒ 1.968.— tot ƒ 2.148.— per jaar; het pensioen voor wezen tot 10 jaar van ƒ 438.— tot ƒ 480.— per jaar; het pensioen voor wezen van 10 tot 16 jaar van ƒ 660.— tot ƒ 720.— per jaar en het pensioen voor wezen van 16 tot 27 jaar van ƒ 864.— tot ƒ 948.— per jaar.

De laagstbetaalden

ACHTERGEBLEVENEN waren ook de **laagstbetaalden** in het bedrijfsleven en de vrouwelijke werknemers. In het door de socialisten als ideaal geachte systeem van de geleide loonvorming bleven zij niet slechts achter, doch werd hun achterstand ook steeds groter. Dit euvel was in het stelsel van uniforme loonsverhogingen blijkbaar een noodzakelijk kwaad, want 5% van een weekloon van ƒ 80.— is meer dan 5% van ƒ 50.—. Dus werd de kloof tussen werknemers in dezelfde bedrijfstak en dezelfde onderneming steeds wijder.

„Dat behoefde niet zo te zijn" hebben de socialisten in de Tweede Kamer staatssecretaris Roolvink toegebeten. Inderdaad het behoefde niet zo te zijn, **maar het bleef onder dat loonbestel wel zo. Eén der *grootste* sociale zegeningen van de *vrijere* loonvorming is, dat het niet zo bleef.** Laten wij het ditmaal maar eens zeggen met de duidelijke woorden van „Ruim Zicht", het kaderblad van de Katholieke Arbeidersbeweging, dat op 7 maart schreef:

„De lonen van de laagstbetaalden en in de laagste gemeenteklassen werden in het algemeen met een groter percentage verhoogd dan met het gewogen gemiddelde dat voor de desbetreffende bedrijfstak of onderneming werd overeengekomen. Bij 160 contracten werd aan de lonen van de laagstbetaalden iets extra's gedaan. Laten wij een representatief voorbeeld nemen:

In een overeenkomst, waarbij 12.000 werknemers betrokken zijn, is bepaald dat de huurcompensatie 1957 verwerkt wordt op basis van 6 cent per uur en dat de lonen verhoogd worden met 10 cent per uur. Dit betekent dus een grotere verhoging voor de laagstbetaalden en voor de laagste gemeenteklassen, welke verbetering hier niet minder dan ruim 12% bedraagt, terwijl de gemiddelde verbetering is 8.3%.

In een aantal gevallen is een begin gemaakt met de verwezenlijking van het „equal-pay" principe". Dat wil zeggen, dat het verschil in beloning van mannen en vrouwen voor gelijk werk verminderd is. Ook in deze gevallen is dan de procentuele loonsverhoging van een bepaalde groep werknemers (de vrouwelijke) hoger dan het gemiddelde voor de bedrijfstak of onderneming."

De invaliden

MEN spreekt dikwijls over het „gebouw der sociale voorzieningen", dat voltooid zou zijn. Vooral uit liberale hoek hoort men dit geluid nogal eens. Accoord, als men dan maar niet vergeet, dat de invaliden daarover terecht anders denken.

Aan de herziening van de Invaliditeitswet wordt gewerkt. Deze regering meent echter, dat de invaliden zelf niet de dupe mogen worden van de lange duur, die daarmee al gemoeid geweest is en — gelet op de ingewikkeldheid van deze materie — wellicht nog gemoeid zal zijn.

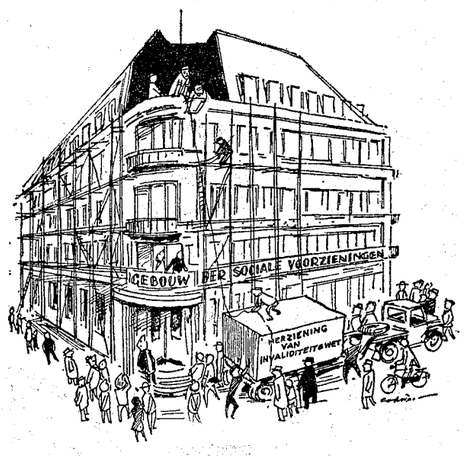

Dus werd de I.W.-rente alvast verhoogd. Met niet minder dan 100%. Daarnaast worden de gezinsbijslagen met ƒ 5.— per week verhoogd.

Er is wel een zeer treffend verschil tussen deze verhoging in 1960 en die van 1957. Aan de hand van een voorbeeld wordt ook dit duidelijker. Toen 3%, nu 100%.

In 1957 werd een I.W.-rente van ƒ 5.— dus op ƒ 5.15 gebracht. Het maximum bedroeg ƒ 29.— per jaar! In 1960 wordt zo'n rente opgetrokken van ƒ 5.— tot ƒ 10.—. Het maximum is dan nu dus ƒ 250.— (rente-verhoging) plus ƒ 250.— (gezinsbijslag) is in totaal ƒ 500.— per jaar.

Als iemand gehuwd is en een rente geniet van ƒ 2.50 per week, dan krijgt hij dus vanaf 1 april nog eens ƒ 2.50 + ƒ 5.— (gezinstoeslag) is ƒ 7.50 per week meer.

De gehandicapten

DE gehandicapten, die onder de Gemeentelijke Sociale Werkvoorzieningsregeling (G.S.W.) vallen zijn evenmin vergeten. Reeds het interim-kabinet Beel (van december 1958 tot maart 1959), waarin geen socialisten zaten, achtte het op zijn weg liggen de lonen van deze gehandicapte werknemers met 4 cent per uur te verhogen. Dit kabinet heeft daar nog eens 4 cent per uur bijgedaan.

Ook delen deze in hun arbeidsleven sterk belemmerde werknemers ten volle in de loonsverhoging, die naar aanleiding van de huurverhoging wordt uitgekeerd.

Zoals men weet bedraagt deze verhoging als regel 2½ % van het loon met een minimum per gemeenteklasse: ƒ 4.— (in de eerste gemeenteklasse), ƒ 3.75 (in gemeenteklassen 2 en 3) en ƒ 3.50 (in gemeenteklassen 4 en 5). **Een compensatie, die bepaald veel royaler is dan in 1957 toen de huren en de melkprijs eveneens stegen.**

Het kabinet heeft daarenboven toegezegd aan deze uiterst zwakke groep van werknemers volledige aandacht te zullen blijven geven. Dit zal wel betekenen dat nog een verhoging van hun lonen te wachten is.

De A.O.W.

DE door de regering beoogde verhoging van de wettelijke algemene ouderdomsvoorziening heeft dezer dagen reeds in het brandpunt van de belangstelling gestaan.

Men weet, dat de A.O.W.-wet bij stijging van het loonpeil automatisch de A.O.W.-uitkeringen omhoog doet gaan. Dit kan echter eerst geschieden indien de afwijking tussen deze beiden gedurende zes maanden ten minste 3% heeft bedragen. De wet kent evenwel een uitzonderingsbepaling, die dit automatisme te niet kan doen. Die bepaling is thans evenals in 1957 toegepast. Daarom worden nu eerst de gevolgen van de huurverhoging en de melkprijsstijging gecompenseerd.

Toch is er een tweeërlei onderscheid tussen de gedragslijn van 1957 en die van 1960.

— **In 1957** is over compensatie van de melkprijsverhoging (die 6 cent per liter bedroeg) niet gesproken.

Thans is de melk met 4 cent per liter verhoogd en voor de helft gecompenseerd.

— **In 1957** heeft men zich bij de compensatie van de huurverhoging gebaseerd op het ongewogen gemiddelde van de vijf gemeenteklassen. Dat kwam neer op een compensatie overeenkomstig de huurverhoging in de derde gemeenteklasse (ƒ 1.30).

Thans is als uitgangspunt voor de compensatie gekozen de huurverhoging voor de bejaarden in de eerste gemeenteklasse (ƒ 1.70). Bij welke compensatie dus nog de helft van de melkprijsstijging moet worden toegevoegd.

De voor de bejaarden verheugende gevolgen van dit beleid vinden hun weerslag in een paar nuchtere cijfers: het ongehuwden pensioen voor bejaarden wil de regering verhogen van ƒ 972.— tot ƒ 1.086.— per jaar. Dat van de gehuwden van ƒ 1.584.— tot ƒ 1.740.— per jaar. Bovendien heeft de regering er geen twijfel over laten bestaan, dat deze pensioenen haar aandacht houden. Ook hier dus geen vergeten groepen!

Ongevallenrente en kinderbijslag

DE regering heeft eveneens van haar voornemen blijk gegeven om de ongevallenrente te verhogen. Deze verhoging zal 6% bedragen, indien het voornemen van het kabinet werkelijkheid wordt.

Ook ligt een verhoging van de **kinderbijslag** in de bedoeling. Deze bedraagt 12 cent per kind per dag, voor hen wier inkomen hoger dan ƒ 96.— per week ligt. Degenen, die beneden dit weekinkomen blijven zagen de kinderbijslag reeds met 10 cent per kind verhoogd. Ook zij krijgen vanaf 1 januari 1960 daar nog eens 2 cent per dag en per kind bij. De rentetrekkers, de kleine zelfstandigen en nog enkele andere categorieën zullen in dit opzicht niet achtergelaten worden. Zij krijgen de zelfde verhogingen.

De sociale voorzieningsregeling

WERKNEMERS, die gedurende de langst mogelijke termijn een uitkering krachtens de werkloosheidswet hebben gekregen, vallen **daarna** onder de sociale voorzieningsregeling. Het is geen wonder, dat de regering grote aandacht voor deze categorie aan de dag legt. Zij zijn immers de ongelukkigen, die buiten de sociale voorzieningen (in engere zin genomen) vallen. Op dit punt is de regering wel zeer doortastend geweest.

Tijdens de debatten op 9 maart in de Tweede Kamer zei de staatssecretaris van Sociale Zaken hier letterlijk over:

„Ik kan meedelen, dat wij van deze gelegenheid, nu er toch iets moet gebeuren ten aanzien van deze uitkeringen, hebben gebruik gemaakt om een totaal verouderd en toch niet meer bruikbaar systeem eigenlijk in één keer op te ruimen en daarvoor een totaal nieuw systeem in de plaats te stellen."

Deze rigoreuze ingreep heeft het steunkarakter aan de regeling ontnomen, omdat de uitkeringen voortaan aan het arbeids-verleden van de betrokkenen is gekoppeld. Het voormalige begrip **„armenbedeling"** heeft hier gelukkig dus volledig afgedaan. Tot nu toe ontvangen zij een basis-bedrag van ƒ 32.50 per week (man en vrouw samen), benevens een compensatie voor de A.O.W.-premie van ƒ 2.50 per week en een brandstoffen-premie van ƒ 4.85 per week.

Indien men daarbij optelt de huurvergoeding, dan komt men tot een jaarlijks totaal gemiddelde van ƒ 48.05.

De koppeling aan het arbeids-verleden heeft ten gevolge, dat degenen, die een inkomen krachtens deze regeling ontvangen, vanaf 1 april (of 1 mei) a.s. 75% van hun vroegere loon krijgen, met een maximum van ƒ 59.20 (eerste gemeenteklasse).

Het is duidelijk, dat deze uitkeringen beneden het loon van een ongeschoolde arbeider blijven, omdat anders nieuwe sociale moeilijkheden zouden worden opgeroepen.

Dat de voornemens van de regering inzake belastingverlaging ook een sterk sociaal karakter dragen, blijkt overduidelijk, indien men zich realiseert, dat de fiscus tot nu toe ook van de zo juist genoemde uitkeringen nog een — zij het gering — aandeel opeist. Doch deze heffing moge gering zijn, zij maakt het: „de overheid geeft — de overheid neemt", hier toch wel tot een zeer pijnlijke zaak.

Dat de bewindslieden van het departement van Sociale Zaken doelbewust streven naar een sociaal beleid dat gezien mag worden, is duidelijk.

Even duidelijk is het, dat wij hier te doen hebben met een belangrijk stuk kabinetsbeleid, waaraan met name ook de minister van Financiën zijn medewerking moet geven en van harte geeft. Uit de schatkist dienen immers veel van de hierboven bedoelde uitgaven te worden bekostigd, ook al draagt het bedrijfsleven zijn deel.

Van het wantrouwen jegens het sociaal gevoel van dit kabinet blijft niet veel over, indien men zich eerlijk rekenschap geeft van hetgeen op sociaal terrein reeds tot stand is gebracht in de 10 maanden, waarin dit kabinet bestaat en werkt. Het is goed, dat dit onder ons meer en meer als een vaststaand feit wordt aanvaard.

Wij willen niet te pas en te onpas schermen met het woord „christelijk-sociaal", doch niemand kan ontkennen, dat de regering in samenwerking met de meerderheid van het parlement een weg betreden heeft, die leidt tot de oplossing van de vele nog bestaande sociale kwesties. Kwesties die ook na 1945 nog jaren bleven hangen of zelfs zijn ontstaan.

Wij durven dit beleid progressief te noemen. Progressiever zelfs dan dat van hen, die zonder last van bescheidenheid te hebben, deze aanduiding voor zich alléén opeisen! Doch bovenal beseffen wij dat hetgeen op sociaal terrein mogelijk bleek, als vrucht van Gods goedheid en zegen moet worden gezien. Dat zullen wij ook voor ogen houden als wij deelnemen aan de „biduren voor gewas en arbeid", die in deze maand overal in het land worden gehouden.

Appèl der A.R.-vrouwen

RUIM een maand is verstreken sinds u het laatste ledencontactorgaan ontving. Een maand is slechts een korte periode. Toch kan er het een en ander in gebeuren dat voor de toekomst van belang is. Zo is het ook met de partij gesteld. Wij mogen, geloven wij, opmerken dat er in februari zulk een gebeurtenis plaatsvond.

Partij in actie

Op 25 februari werd de A.R. Vrouwenconferentie te Utrecht gehouden. Geen groots opgezette massa-meeting weliswaar, maar toch een gebeurtenis van niet te onderschatten betekenis.

Het zegt toch wel het een en ander als alle provincies en de grote meerderheid van de Statencentrales (in elke provincie vindt u vier of vijf van die centrales) hun afgevaardigden daarheen sturen. Indien deze dames tezamen zich bovendien met geestdrift bereid verklaren om mee te helpen duizenden en nog eens duizenden christen-vrouwen in Nederland warm te maken (zo dit nog nodig is) voor de christelijke politiek en de A.R. Partij, dan is dat ronduit gezegd veelbelovend.

De politiek raakt de vrouw, gehuwd en ongehuwd. In een ander artikel in dit blad blijkt dat overduidelijk. Ook vrouwen kunnen nu wel zeggen: „wij bemoeien ons niet met de politiek", dat is in werkelijkheid slechts zelfbedrog. Al loopt u niet naar politieke samenkomsten of vergaderingen van politieke partijen, al bent u dus zelf passief, toch raakt de politiek u, want de politiek zelf bemoeit zich met u.

Het is toch niet moeilijk **dat** in te zien: de dames praten evenveel (of meer) dan de heren over het onderwijs of de prijzen, over de hoogte der lonen en salarissen, de belastingen enzovoorts. Welnu **dat is** politiek. Dat raakt het bestuur van ons land. Zodra u in een gesprek uw mening over de prijzen geeft, probeert u het prijzenbeleid èn de publieke opinie daaromtrent te beïnvloeden. En aan-politiek-doen is nu juist invloed trachten uit te oefenen op overheid en volk.

Ongehuwde dames ontmoeten in hun werkkring velen met wie ze over allerlei dingen praten. Moeders spreken met hun opgroeiende kinderen eveneens over de dingen van het leven. Over gewone dingen en soms over ingewikkelde problemen. En beiden, die gehuwde zo goed als de ongehuwde vrouwen, willen als christenen in dit leven de eer zoeken en bevorderen van Hem, die van heel het leven gezegd heeft: dat is van Mij!

Welnu: onderwijs, prijzen, lonen en salarissen, maatschappelijk werk, ziekenfondsen, kinderbijslag, arbeidsverhoudingen en noem maar op, al die onderwerpen liggen in de sfeer van de huiskamer, van de fabriek en van het kantoor en in de sfeer van de politiek. In al die dingen wil Christus gekend en beleden worden. Mogen mannen èn vrouwen dan „neen" zeggen of „niet thuis" geven als een christelijke politieke partij een beroep op hen doet om mee te doen? Om te gaan staan in de gelederen van een christelijke partij, dat wil zeggen: een partij, die zich zelf wil onderwerpen aan Christus' souvereiniteit over heel dit leven! Daar hoort u bij! Niet alleen als christenkiezer of -kiezeres, maar als lid Alleen een partij, die leden heeft kan immers haar werk doen. Dat wil voor de A.R. partij zeggen: de christelijke beginselen verdedigen bij en verspreiden onder ons volk.

Dàt was het appèl, dat op 25 februari vanuit Utrecht tot alle christen-vrouwen gericht werd. Ook tot u persoonlijk! Doe dus mee aan het werk van uw partij, uw plaatselijke kiesvereniging en lees het weekblad „Nederlandse Gedachten" van onze partij.

Een daad gevraagd!

VAN u, ook van de vrouwen wordt dus een drieledige **daad** verwacht. De abonnee-werfactie had op 1 maart bijna 3.000 nieuwe abonnees op ons weekblad gebracht. Natuurlijk kunt u zich ook nu nog opgeven als abonnee. Daarvoor staat de bon in dit nummer tot uw beschikking. Moeders, die bij de opvoeding van hun kinderen, die zij zo zielsgraag later de **goede keus** willen zien doen, voorlichting over christelijke politiek verlangen, spreken daarover met hun echtgenoten. En ongehuwde vrouwen, die inzien dat hun belangrijke taak nog zinvoller wordt als zij ook op eigen werkterrein, een goed woord voor de christelijke politiek kunnen spreken, zullen eveneens door middel van ons weekblad een nauwer — dus een wekelijks — contact met onze partij willen hebben. Stel die daad dan nog vandaag. Het **doel** is het waard.

MORGEN

ER staat een woord in de Bijbel, een woord van onze Heiland Jezus Christus, dat vaak wordt misverstaan. Het woord: zijt niet bezorgd tegen den morgen; de morgen zal voor het zijne zorgen; elke dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad.

Wij zijn wel geneigd, bij de dag te leven. Wij *vallen ook wel in het andere kwaad*, nl. dat wij vandaag bang zijn voor het kwaad, dat morgen misschien komt. Wij hebben moeite, het verschil tussen onbezorgd en zorgeloos te leren. Zorgeloosheid is zonde; onbezorgd zijn is leven uit het geloof en naar het gebod.

Elke dag moeten we hier leren. Vaak ook worden wij beschaamd, als mórgen vandáág is geworden. Dan is het héél anders, dan we gisteren verwachtten.

NU is het héél wat moeilijker, over deze dingen te handelen, als het een regeringsverantwoordelijkheid betreft. De overheid moet proberen, vooruit te zien. Zij beschikt over middelen haar door de statistici verstrekt. En zij moet proberen, tijdig maatregelen te nemen.

Maar zij ontdekt ook telkens weer, dat de toekomstverwachtingen soms heel anders uitkomen, dan iedereen had verwacht. Neem als voorbeeld het geboorteoverschot. Vlak na de tweede wereldoorlog nam het aantal geboorten zéér snel toe. Een vreemde „top", maar iedereen verwachtte onder de geleerden, dat dit gauw voorbij zou zijn, en dat ondanks die „piek" binnen betrekkelijk korte tijd de bevolking van Nederland slechts een zéér langzame toeneming zou vertonen. Het is nu wel duidelijk, dat het heel anders loopt. De bevolking van Nederland blijft snel groeien. En dat leidt tot grote problemen, vooral omdat het tien jaar geleden niet werd verwacht.

EEN ander voorbeeld. Er zijn steden, waar de woningbouw krachtig ter hand werd genomen, waar nieuwe stadswijken zijn aangelegd, en waar toch de bevolking niet of nauwelijks toeneemt. Het is net, alsof er een zekere „uitdunning" plaats heeft, in een sneller tempo dan werd verwacht. Wat men enkele jaren in de stad zag: een verschuiving van de „city" naar de buitenwijken, begint nu op veel groter schaal op gang te komen: van de stad naar de buitengemeenten.

In een van de vorige nummers hebben wij gewezen op een andere zaak, nl. de grote moeilijkheid om de economische ontwikkeling te voorspellen. Ook daar heeft de regering thans méér mogelijkheden en méér materiaal, maar het is toch telkens ànders dan werd verwacht.

DIT is de grote kans voor hen, die als stuurlui aan de wal staan.

Onder hen zijn er altijd, die het zo treffen, dat zij kunnen zeggen, dat „zij het wel hadden gedacht". En zij kunnen zich meestal beroepen op sommige van hun vele voorspellingen.

Daarom gaat het ons ditmaal speciaal. Hier is de kritiek zeer gemakkelijk, en de kunst van regeren moeilijk.

En die kritiek maakt zich het allergemakkelijkst, als zij naspeurt, wat door ministers en andere politici tien jaar geleden aan verwachtingen is uitgesproken. Maar eerlijk is het niet. Daarvoor is het te goedkoop.

Wij moeten ons er steeds van bewust blijven, als wij over morgen spreken, dat wij beperkte mensen zijn, die tóch maar weinig weten en leven te midden van vele raadselen. De nood, die daaruit voortvloeit, leert ons, weer te denken aan het woord van Christus over de dag van morgen.

GYMNASTIEKTOESTELLEN
ROTHUIZEN N.V. — HEELSUM

MOEDERS

hebben de militaire dienst nooit helemaal begrepen

TUSSEN de Nederlandse moeders en de Nederlandse strijdkrachten heeft de jaren door een gespannen relatie bestaan. Er is nog altijd het (vooroorlogse) verhaal van die moeder, die, toen haar zoon voor het vervullen van zijn dienstplicht onder de wapenen moest komen, aan de compagniescommandant schreef: „Zeer geachte Heer. Van heden af draagt u de verantwoording over het welzijn van onze Jan. Zoudt u er nauwlettend op willen toezien, dat hij elke avond voor het slapen zijn glas melk drinkt? Hij is wat slordig in die dingen". En caricaturisten hebben meermalen in goedmoedige spot de bezorgdheid van moeders voor heur zonen, die het vaderland gingen dienen, in tekening gebracht. U kent ze wel. Een slungelachtige jongen aan de hand van een manachtige moeder staande voor een ijzervreter met een Kaiser Wilhelmsnor. Onderschrift: „Dit is Piet. Wilt u even noteren wat hij wel en wat hij niet mag eten?"

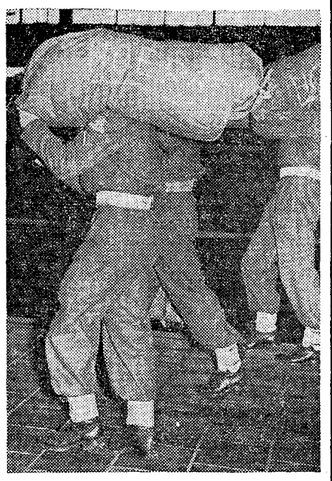

Een lichting zwaait af. De vreugde daarover wordt niet onder stoelen of banken gestoken.

Afgeschreven

MOEDERS hebben altijd wel wat onwennig tegenover het militaire leven gestaan. Op straat ontmoeten twee dames elkaar en het gesprek begint met het informeren naar de welstand van de wederzijdse families. De ene dame zegt: „Mien doet dit jaar eindexamen en zal wel slagen, Mary is verloofd en Jan heeft een reuze promotie gemaakt op kantoor". Tweede dame: „En hoe is het met Piet?". Eerste dame: „Met Piet? O, die is in dienst!", met een gezicht van: „Die hebben we afgeschreven".

Diep in een moederhart leeft de grote angst, dat de jongen, die onder de wapenen is geroepen, moet worden afgeschreven. En eerlijkheidshalve dient gezegd, dat de zoon onbewust ook meermalen reden geeft om dat te veronderstellen. Als hij voor de eerste keer met verlof komt blijkt hem, dat die eerste thuiskomst toch anders is dan hij had verwacht. Het blijkt hem, dat hij het „thuis-zijn" te veel heeft geïdealiseerd. Hij voelt, dat hij iets mist. En wat hij mist, zijn de slapies van zijn kamer, aan wie hij zich in korte tijd al zo heeft gehecht, dat ze een onderdeel van zijn leven zijn gaan uitmaken.

„Wees voorzichtig"

HET gehele week-end door moet hij vertellen over zijn belevenissen. Hij moet vertellen wat en hoe hij heeft gegeten, wie zijn meerderen zijn, met wat voor jongens hij omgaat, of er inderdaad in het leger, bij de luchtmacht of bij de vloot zo verschrikkelijk gevloekt wordt, wat hij in zijn avonduren doet, of het nu niet gevaarlijk is op de schietbaan, of hij zichzelf wel voldoende in acht neemt, of hij niet te laat naar bed gaat, of hij zich wel warm genoeg kleedt en of hij niet blij zal zijn als het er allemaal weer opzit.

De eerste keer geeft hij op al die vragen opgewekt antwoord. Het eten? Nou ja, wel niet als thuis, maar toch goed. De meerderen? Dat gaat best. Die slapies van 'm? Zùlke jongens! En in zijn enthousiasme vertelt hij over Gerrit en Kees, twee rare snuiters, met wie je ontzettend kan lachen. Dat zijn van die echte „geinponems". En dat is dan het eerste woord, dat valt en in de vocabulaire van het gezin niet voorkomt. Moeder verschrikt: „Geinponem? Wat is dat nu voor een akelig woord". De soldaat-in-opleiding: „O, dat is nog niets. Moet u horen....". En met veel bravour wordt de terminologie, waarmee soldaten elkaar te lijf gaan uit de doeken gedaan. Als die hoofdschuddend is aangehoord, wordt het ernstige vermaan gegeven: „Wees maar voorzichtig".

Niet begrepen

MAAR kijk. Dat „Wees maar voorzichtig", maakt een soldaat kregelig. Want hij begrijpt niet voor wie en voor wat hij moet oppassen. Hij is 20 jaar en weet best, wat hij moet doen en laten. En met wie hij moet omgaan. Dat neus optrekken voor Gerrit en Kees bevalt hem niet. Het zijn per slot zijn slapies. Met hen moet hij dag in dag uit leven.

Moeders hebben de militaire dienst nooit helemaal begrepen. Hebben er zich nooit goed rekenschap van gegeven, dat hun zonen in een samenleving komen, waarin jonge mensen van allerlei stand, politieke en godsdienstige opvattingen gezamenlijk de reis naar de volwassenheid voltooien. Dat zij nieuwe gezichtspunten ontdekken, woorden horen, die ze nooit hebben gehoord en dat zij een zelfstandigheid en een vrijheid krijgen, die zij nooit hebben gekend. Als zij om vijf uur hun dienst voor die dag hebben verricht kunnen zij tot het avondappèl gaan en staan waar zij willen. Er is niemand, die tegen hen zegt: „Blijf nu vanavond maar eens thuis", of aan hen vraagt: „Waar ga je heen?". Hij is er helemaal vrij in. Hij kan thuisblijven of weggaan. Hij kan z'n avond doorbrengen in het militaire tehuis of in het cafétje op de hoek van de straat. Hij kan gaan lezen of met zijn slapies een partijtje biljart gaan spelen.

„Mensen, mensen..."

HET is een waarheid als een koe, dat moeders soldaten niet met pietluttigheden aan de oren moeten zaniken. Dit verhaal vertelde eens een legerpredikant. „Nol was met week-end verlof naar huis gegaan. Toen hij de ouderlijke woning binnenstapte, zei zijn moeder meelijdend: „Jongen, wat zie je wit, is er wat?" Er was helemaal niets. Maar Nol pakte een stoel om op te zitten en een tweede om zijn voeten op te leggen en zuchtte: Mensen, mensen, moet je luisteren...., en kwam met een verhaal, waarin alle soldatengeintjes van vijftig jaren waren verweven. De brave zielen thuis wisten niet hoe ze het hadden. En hoe verschrikter ze luisterden hoe enthousiaster Nol in zijn uitwijdingen werd. Maar het resultaat was, dat zij een brief schreven naar de legerpredikant waarin het hele verhaal van Nol in geuren en kleuren werd weergegeven, en gevraagd werd of van hogerhand aan al die uitwassen niet perk en paal gesteld kon worden.

De brief werd nog al hoog opgenomen en de legerpredikant toog op onderzoek uit. Geen klap was er waar van het eerste tot het laatste woord, dat was verteld. Allemaal gelogen, van a tot z. Nol werd bij zijn compagniescommandant geroepen en moest rekening en verantwoording afleggen. Hij zei nonchalant: „Ach, altijd dat gevraag hoe het in dienst is! Ik heb ze maar eens verteld, wat ze toch graag wilden horen!".

Geen notitie

JA, altijd maar dat vragen, en altijd maar die angst en vrees, dat het met Jan niet goed zal gaan. Alsof het dienen niet de gewoonste zaak van de wereld is. Alsof het niet thuishoort in het totale levensbeeld van de man. Angst en vrees ten aanzien van het eten, van de omgangstaal, van het gevaar, de gezondheid, noem maar op, moeders!

Er was eens een vader, die zijn zoon toen deze onder de wapenen moest komen, bij zich riep voor een gesprek. Hij zei: „Jongen, straks trek je de wapenrok aan en ga je de zwaarste tijd uit heel je leven tegemoet. Ik waarschuw je vast: het eten is slecht, je voert de hele dag niets uit, zodat je ontdekt, dat diensttijd verloren tijd is, je wordt uitgescholden, je leert drinken, je moet met slechte kameraden omgaan — ik wens je heel veel sterkte".

De zoon vertrok zeer timide naar zijn legerplaats. Toen hij de eerste keer met verlof thuiskwam, zei hij zo goed als niets. De vader vroeg ook niets. Maar bij zijn tweede verlof barstte de bom. Verontwaardigd zei hij: „Van alles wat u mij heeft verteld is niets waar. Het eten is goed, ik ben 's avonds doodmoe van de oefeningen, ik heb nog geen druppel hoeven te drinken, ik wordt helemaal niet uitgescholden en de jongens van mijn compagnie zijn gewone jongens, net als ik". Kwasie verlegen antwoordde de vader: „O, gelukkig, dan ben ik zeker verkeerd voorgelicht". Nadien werd er van de diensttijd van de zoon geen notitie meer genomen, tot zijn grote vreugde.

Als thuis

DEZE stelregel is van toepassing op iedere jongen, die onder dienst gaat: hij verloochent het milieu niet, waaruit hij komt. De opvoeding van twintig jaren wordt niet in een aantal maanden te niet gedaan. De jongen, die thuis geleerd heeft te bidden en te danken, bidt en dankt ook in de kazerne, daar heeft het cafetaria-systeem van eten niets mee te maken. De jongen, die thuis naar de kerk gaat, doet dat ook in dienst. Wie niet in het burgerleven het café heeft bezocht, wordt in dienst geen café-loper. De militaire tehuizen zijn daarvan het bewijs. Stampvol zitten ze, meermalen.

En de legerpredikanten kunnen daarover meepraten. Want zij zijn het in de eerste plaats, die vrij goed op de hoogte zijn van wat er in de jongens omgaat. Praat eens met een hunner en luistert naar hen als ze vertellen van de gesprekken, die ze voeren, ook met uw zoon. Gesprekken over allerlei problemen, waarmee ze geen raad weten, en die zij u nooit zullen voorleggen. U zoudt uw zoon eens moeten horen als hij in een militaire tehuis de dagsluiting verzorgt, of met orgelspel de zang begeleidt. Terwijl u al maar in zorgen zit, en misschien de slaap niet kan vatten, probeert hij de „doom" in het nauw te drijven met allerlei spitsvondige vragen. Er dit kunt u zich wel aantrekken: bij vele moeders is het geloof in de eigen zoon en in de opvoeding, die hij heeft gekregen, zoek, zodra hij het uniform draagt. Men zou dit een zonde kunnen noemen.

Dromerig

MOEDERS, doet niet te week tegenover uw zoon in dienst. Want in de grond van de zaak neemt hij het offer, dat hij uiteraard brengt, moedig, en als de gewoonste zaak van de wereld. Verwent hem als hij thuis is met verlof, maar laat het daarbij. En zit niet in angst voor dingen, waarvoor geen angst behoeft te bestaan. Hij moet in dienst net zo goed bewaard blijven als in het burgerleven.

En beklaagt hem nooit. Want een soldaat is over het soldatenleven niet te peilen. Een jongen kwam met klein verlof naar huis. Hij was gedemobiliseerd. Bij zijn thuiskomst was er een klein, aardig feestje. Toen het bezoek weg was, streelde zijn moeder hem in een ogenblik van tederheid over het hoofd en ze vroeg: „Blij dat je weer hier bent?". De jongen zei welgemeend: „Ja". Maar toen dacht hij aan de erwtensoep, aan de avondjes in de cantine, aan de oefeningen op de hei, die ineens niet meer zo zwaar schenen, en hij dacht aan zijn slapies, en aan de gesprekken met de „doom", aan al het plezier, dat hij in de achter hem liggende maanden had gehad, en hij verbeterde, terwijl hij dromerig voor zich uitkeek: „Nee, toch niet", maar hij voegde er haastig aan toe, toen hij de teleurstelling van zijn moeder voelde: „Dat kunt u toch niet begrijpen". W.

Niets overtreft
Dampo bij Verkoudheden
van Vader, Moeder en Kind
DAMPO

Blijf meester
over Uw zenuwen. Neem
Mijnhardt's Zenuwtabletten
Zij schenken de rust tot herstel
WAT MUNHARDT MAAKT IS GOED.

Leden van het korps Mariniers tijdens een oefening. Een stormaanval op een op de top van een heuvel gebouwd camouflage-kerkje.

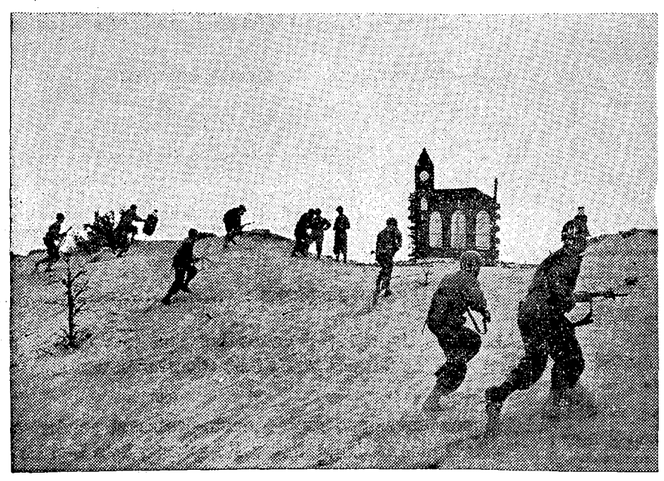

een hartstochtelijk beroep op U

Wij doen een hartstochtelijk beroep op u. Voor dit jaar 1960.
Dat betekent: 10 jaar strijd op Ambon. Dat is een bittere verjaardag.

Nóg wappert op Ceram vrij de vlag der Zuid-Molukken.
En de strijd om recht en om vrijheid gaat voort - zolang er leven is.

Wij doen een hartstochtelijk beroep op u. Als ù meewerkt, dan kan gedaan worden wat gedaan môet worden. Dan kunnen wij medicamenten zenden en hulp bieden. Opdat zij op Ambon daar moed en volharding uit kunnen putten. In hun strijd en in hun leed.
Leed en strijd van duizenden.
Van mannen en van vrouwen. En van kinderen.

Voor dit jaar 1960 vragen wij: f. 10,— de man. Voor tien jaar strijd immers is tien gulden niet te veel. Maar wij vragen u wat ù missen kunt. Ook voor minder zullen wij heel dankbaar zijn. En als u méér kunt geven, dan vragen wij u dat meerdere te zenden.

Wij doen een ernstig en hartstochtelijk beroep op u. Wij vragen u deze oproep te willen verstaan en te beantwoorden.

Wij vragen u te helpen. Nù.

HET HOOFDBESTUUR VAN DE STICHTING DOOR DE EEUWEN TROUW

G. Buiten, secretaris — H. Coenradi, voorzitter

AMBON SCHREEUWT OM HULP

EREZUIL - ZUID-MOLUKKEN

Ontworpen door de Ambonees Maarten Mual. De Erezuil symboliseert het recht; het vragen om hulp en recht aan God. Zij symboliseert de moeilijke weg die dit Christen-volk moet gaan.

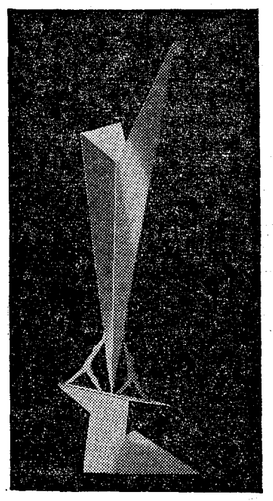

Het gaat om méér. Want Recht is Recht en Trouw is Trouw. Daar kunnen politieke spitsvondigheid en kwasi-deskundigheid niets aan veranderen.

In de jungle vecht een klein Christenvolk. En in dat, door de wereld vergeten gevecht, worden Rechten bevochten die gelden voor de gehele mensheid. Rechten zonder welke u en wij niet zouden leven. Rechten waarvoor twee harde wereldoorlogen werden gevoerd.

Ja, in een vergeten gevecht. Waar iedere dag mensen sterven door kogels, door honger, door wanhoop. Mannen. Vrouwen. En kinderen. En alleen de bomen en de vogels weten daarvan.

Wij môeten helpen. Snel helpen.
Want Ambon schreeuwt om hulp.

DE FEITEN KORT EN EERLIJK

1 MILJOEN. In het Noord-Oostelijk deel van de Indische Archipel ligt het gebied der Zuid-Molukken. Daar wonen rond 1 miljoen mensen.

*

VERSCHIL. Zij verschillen in ras, geloof en cultuur van de andere bevolkingsgroepen van Indonesië. Zij verschillen daarvan zoals Nederlanders verschillen van Bulgaren of Duitsers.

*

VRIJ. Zij willen vrij zijn van onderdrukking. In een vrije, zelfstandige staat. Zoals Cyprus, Ghana, Liberia, Panama, Israël en Nederland. Verschillende van de hierboven genoemde landen zijn kleiner en hebben minder inwoners dan de Zuid-Molukken.

*

BELOFTE. Bij de Ronde-Tafel-Conferentie (in 1949) is het recht van zelfbeschikking voor de volken van Indonesië duidelijk en zwart-op-wit vastgelegd. De Ambonezen waren eens onderdanen van het Koninkrijk. En dat Koninkrijk der Nederlanden gaf een plechtige garantie:„te doen wat bevorderlijk is aan een volledig tot zijn recht komen van het zelfbeschikkingsrecht".

*

TROUW. De Ambonese bevolking is Nederland steeds trouw geweest. In de kleinste hutten op Ambon vond men een portret van de Koningin. In de strijd tegen Japan leden de Ambonezen in verhouding méér verliezen aan doden en gewonden dan wijzelf.

*

KONINKLIJK WOORD. Nog in 1945 zond H.M. Koningin Wilhelmina aan het Ambonese volk een boodschap, waarvan het slot luidde:
„....In weemoedige herinnering aan hen die het offer van hun leven gebracht hebben, dank ik u allen voor wat gij ten bate van het Koninkrijk hebt gedaan"
WILHELMINA

*

BEZETTING. In 1950 landden de Sukarno-troepen op Ambonese bodem en zij poogden het land te bezetten. Tegen de indringers werd - met steun van de bevolking - heftige tegenstand geboden. Deze strijd duurt voort. Nu dus tien jaar.

*

PROCLAMATIE. Op 25 april 1950 werd op Ambon de Vrije Staat der Zuid-Molukken geproclameerd. Deze proclamatie was een logische en rechtmatige daad, gegrond op het volstrekte Recht van Zelfbeschikking. Dit werd bevestigd door Nederlandse, Amerikaanse, Engelse, Franse en Duitse volkenrechtsgeleerden. Dit werd bevestigd in zeven rechtsgedingen voor de Amsterdamse en Haagse rechtbanken en voor de Hoge Raad der Nederlanden.

*

RECENTE BERICHTEN. De laatste berichten maken melding dat de Indonesische troepen thans ook zware wapens hebben ingezet. De luchtbombardementen (mede met Russische vliegtuigen) nemen toe in hevigheid en intensiteit. Op Ambon en de andere eilanden strijdt de ondergrondse, zoals eens in Nederland onder Duitse bezetting. Overvallen - pamfletten - illegale kranten...
Ceram - het grootste eiland - is praktisch geheel in handen van de Zuid-Molukse verzetsstrijders. Van hieruit worden dan ook succesvolle aanvallen gedaan op de bezette eilanden rondom.
De strijd is hard en zwaar. Meedogenloos is de onderdrukking. Ellendig is de terreur, de ontucht en het machtsmisbruik van de bezettende macht. De concentratiekampen zitten vol.
Ambon schreeuwt om hulp.

Dit zijn de feiten. Wij vragen uw hulp.

GIRO 426 - EINDHOVEN

of per post: Stichting door de Eeuwen Trouw - Nieuwstraat 7a - Einhoven - Tel. 04900-29216

A 7

RIJWIELREKKEN
(overdekt en onoverdekt)
in 20 verschillende modellen.
Vraagt folder A.P.
RIJWIELREKKEN-INDUSTRIE
FALCO
AMBTSTRAAT 15 – ALMELO
TEL. 05490—4323

Verolme United Shipyârds
ROTTERDAM-HOLLAND
Telefoon 172640

drukkerij zwagers
Sinds 1903
Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

Huidgenezing
Huidzuiverheid · Huidgezondheid
PUROL
Puistjes verdrogen door Purol-poeder

Panter Pari
een lekker licht goedkoop sigaartje
10 st. f. 1.05
20 st. f. 2.10
In de groene doos

TOCH:

christelijk-sociaal beleid

„U zult van mij niet verwachten, luisteraars, dat ik over de staking in het bouwbedrijf nog veel bijzonders heb te zeggen" — zo begon drs. C. Hazenbosch zijn radio-causerie namens de antirevolutionaire partij op donderdag 10 maart. „Toch spreek ik er over", zo zei hij. „Er over zwijgen zou namelijk door sommigen verkeerd kunnen worden begrepen en in ieder geval door anderen verkeerd worden uitgelegd. Dit laatste leid ik af uit een hoofdartikeltje in het socialistisch dagblad „Het Vrije Volk" van dinsdag jongstleden. Dit blad maakt de indruk niet zo erg rouwig te zijn om het conflict, ook al raakt het dan een algemeen belang van de eerste orde. Daar zal het blad zo wel zijn politieke — zijn oppositioneel-politieke — redenen voor hebben, denk ik. Maar dat gaat mij nu verder niet aan. Wat mij wèl aangaat is dat het blad — na het zoveelste verhaal over het wanbeleid der regering — zijn geschrijf eindigt met het storten van krokodillentranen over ons — ja, u verstaat mij goed: over ons. „Wij benijden de regeringspartijen de taak niet", aldus Het Vrije Volk, „om dit beleid bij de werknemers als een christelijk-sociaal beleid te verdedigen." Dit socialistische medeleven is te ontroerend dan dat er zonder meer het zwijgen aan mag worden toegedaan. En daarom spreek ik over de staking ook zonder dat ik er iets bijzonders over te zeggen heb."

Een probleemstelling dus die interessant genoeg is om de heer Hazenbosch ook verder te volgen. Hij betoogt dat ieder het er over eens is dat de werknemers in de bouwnijverheid hun vijf procent toekomt. „Maar", zo zegt hij, „de schoen wringt niet op het punt van de lonen, maar op het punt van de prijzen. Dat punt van de prijzen hoort er in de nieuwe loonpolitiek beslist bij: dat is één van de christelijk-sociale elementen in de nieuwe loonpolitiek."

„Het gaat niet alleen maar om de lonen te verhogen, maar ook om te verhinderen dat die hogere lonen leiden tot een stijging van het prijspeil. En dat lijkt mij niet alleen heel gemakkelijk te verdedigen bij de werknemers, want die hadden dat oude foefje van het steeds dikker wordende loonzakje met de inhoud waarvan je nauwelijks meer kon kopen, al lang door en zij waren het meer dan beu. Maar het lijkt me ook gemakkelijk te verdedigen bij heel ons volk. En het lijkt mij een eis van rechtvaardigheid jegens de sociaal-zwaksten in ons volk, jegens hen die hun inkomen niet kunnen aanpassen bij de stijging van de prijzen: de gepensioneerden, de weduwen en de wezen, de invaliden en de mensen die van zuurverdiende spaarcentjes moeten leven. Een loonpolitiek die daarvoor oog heeft, bevredigt het christelijk geweten meer dan een loonpolitiek, die zo af en toe eens met veel tam-tam een algemene loonronde tot stand brengt om na korter of langere tijd de resultaten daarvan in stijgende prijzen goeddeels teniet te zien gaan."

Vervolgens sprak de heer Hazenbosch over het doorberekenen van de loonsverhoging in de prijzen van het werk dat zij onder handen hebben. De aannemers beroepen zich hiervoor op de clausule in hun contracten, een beroep overigens dat blijkens de uitspraak door de rechter niet is aanvaard.

„Waar komt die clausule toch vandaan?" zo heeft de heer Hazenbosch zich afgevraagd. Zijn antwoord: „Het is een erfenis, luisteraars. Een erfenis uit de tijd van de door de socialisten zo zeer geprezen algemene loonronden. Toen sprak het vanzelf dat je loonsverhogingen door de consument liet betalen. Daar zette je zelfs een speciale clausule voor in de contracten."

„Ik wil in hoffelijkheid voor Het Vrije Volk niet onderdoen", zo besloot de heer Hazenbosch zijn causerie. „Ik betuig het blad mijn medeleven voor het geval het nog eens mocht besluiten bij zijn lezers te verdedigen dat die risicoclausule in de contracten stond en ook vrolijk werd gehanteerd in de tijd van de socialistische loonpolitiek, die er op gericht heette te zijn de arbeiders in de welvaart te doen delen. Tot nu toe zwijgt het blad daarover. Ik heb er begrip voor!"

Twee bezoekers

IN de afgelopen week bevonden zich in de Verenigde Staten twee staatslieden met een delicate opdracht: het waren premier David Ben Goerion van Israël en bondskanselier Konrad Adenauer van West-Duitsland. De een was officieel naar Amerika gereisd om er een ere-doctoraat van een Joodse universiteit in ontvangst te nemen. De ander bevond zich op doorreis naar Japan. Het was echter duidelijk, dat het werkelijke doel van hun reis niet in de officiële verklaringen werd genoemd. En dat waren besprekingen met de Amerikaanse regering voor het verkrijgen van politieke of diplomatieke, militaire of financiële steun.

Beide landen maken een moeilijke tijd door. Israël weet zich nog altijd van alle kanten omringd door vijanden. Nog niet zo lang geleden behoefde Ben Goerion niet bevreesd te zijn, want in militair opzicht wist men zich de meerdere van de Arabische landen. Hierin dreigt echter langzaam maar zeker verandering te komen. De bewapening van landen als Egypte en Irak is niet alleen sterk uitgebreid, maar ook geheel gemoderniseerd. Dit laatste zal spoedig met Israël niet meer het geval zijn, omdat de westelijke mogendheden blijven weigeren, de bewapeningswedloop in het Middenoosten in de hand te werken. Frankrijk, dat in de afgelopen jaren Israël de helpende hand heeft geboden, heeft — zoals bekend — enige tijd geleden de wapenleveranties stopgezet.

Ben Goerion zal dus niet alleen trachten, de Amerikaanse regering te bewegen tot het geven van diplomatieke steun aan de zaak van Israël: hij zal vooral proberen, de middelen te krijgen die nodig zijn om de wapens te kopen, die voor de verdediging van Israël onmisbaar zijn. dB

Tegemoetkomend

VOOR Adenauer waren het problemen van geheel andere aard, maar van even groot belang, die hem naar de Verenigde Staten deden reizen. Met de topconferentie (die op 16 mei a.s. te Parijs moet beginnen) in zicht is er ook in de Verenigde Staten een neiging waar te nemen om de Russische premier wat de Duitse en in het bijzonder de Berlijnse kwestie betreft, zeer ver tegemoet te komen. Deze ontwikkeling is niet alleen een gevolg van de voortdurende druk, die van Britse zijde wordt uitgeoefend. Zij houdt ook verband met de presidentsverkiezingen, die in november van dit jaar in de Verenigde Staten zullen worden gehouden. Gelukkig is het niet zo, dat de Amerikaanse regerende partij van een lichtvaardig optimisme blijk geeft, nu Eisenhower niet herkiesbaar is en een andere Republikein (wellicht Richard Nixon) moet proberen, het bewind van de partij in het Witte Huis te prolongeren. Steeds meer Amerikaanse politici — beïnvloed door het sterk gewijzigde wereldbeeld — geraken overtuigd van de wenselijkheid, de zaken in West-Europa te regelen, nu de gelegenheid zich nog voordoet. Zij schijnen zich te willen neerleggen bij de status quo in het oude deel van de westelijke wereld, met dien verstande, dat geen afbreuk wordt gedaan aan de positie van West-Duitsland en West-Berlijn. Hun denkbeelden hebben zich nog niet geconcretiseerd en de officiële Amerikaanse politiek is er nog niet in die mate door beïnvloed, dat reeds van een scherpe Amerikaanse koerswijziging mag worden gesproken. Maar Adenauer is niet gerust en heeft zich naar Washington begeven om aan de weet te komen, wat de Verenigde Staten wel en wat zij niet van plan zijn. Of het bezoek van de Westduitse kanselier een wezenlijke invloed zal hebben op het beleid van de Verenigde Staten, dient evenwel te worden afgewacht. Want de tijd, dat Washington zonder meer zwichtte voor de eisen van Adenauer, lijkt voorbij te zijn. dB

BUITEN HET BINNENHOF

WAT kunnen wij ons toch beeldend uitdrukken. Niet zo beeldend als de Chinezen en de Japanners, maar toch wel met kruid en smaak. Neem nu dat afgelaste bezoek van de heer Chroestsjew, bij wiens naam de Nederlandse kranten altijd weer schrijven, dat hij de Russische premier is. U mocht namelijk eens bij uzelf vragen: wie is de heer Chroestsjew? Bovendien, stelt u eens voor, dat u vandaag voor het eerst de krant zou lezen en die naam tegenkomen. Dan zou u zich toch ook afvragen, wat doet die mijnheer in het dagelijks leven? Hij is premier oftewel eerste minister. Goed. De heer Chroestsjew ligt, als ik dit schrijf met griep te bed. Of het A-griep is of H-griep, is niet bekend. Het is griep en geen rode hond en geen bof. Nu kan de heer Chroestsjew niet naar Parijs komen. Ik lees, dat dit bericht met een korreltje zout wordt aangenomen. Dat is dan beleefd. Vroeger bood men wel brood en zout aan, nu neemt men woord en zout. In mijn lijfblad lees ik echter ook dat het met het bezoek van Chroestsjew geen koek en ei was. Daar is Frankrijk ook geen land voor. Denkt u dat zij daar koek en ei eten? Hoogstens gateau of een ommelette, maar nooit koek en ei. En wat dat zout betreft, dacht u dat men in Frankrijk korreltjes zout gebruikt? Geen sprake van. Een snuif of een snuifje. Er mag dan wel eens een Russisch eitje gegeten worden, of een Nesselrode pudding, maar verder niet. Nu gaat het erom: wat heeft de heer Chroestsjew, de echte griep of „grippe diplomatique?" Grippe véritable, zeggen de ingewijden. Er bestaat wel wrijving over het programma, er bestaat onenigheid over hoeveel Fransen de heer Chroestsjew wil zien en over het getal, dat de heer De Gaulle in zijn hoofd had, maar de griep is echt.

OP een vergadering van economen heeft doctorandus J. G. Moreau een pleidooi gehouden voor de titel doctorandus. U weet, dat minister Cals, die doctoraal examen gedaan heeft in de rechtswetenschappen en daarom gerechtigd is de titel Mr te voeren, liever de titel magister geeft aan hem of haar die een doctoraal examen hebben afgelegd in een der faculteiten. Nu kan men van mening verschillen of het woord magister zo'n gelukkige greep heeft, maar om nu te beweren, zoals de heer Moreau doet, dat de titel doctorandus (welke in het geheel geen titel is!) al zo ingeburgerd is, dat de eigenlijke betekenis „nog doctor moetende worden" afgesleten is, is wel een tikkeltje kras. Wie hebben de „titel" doctorandus verheven? Zeker niet in de laatste plaats de economen. Doctorandus is geen titel, althans geen wetenschappelijke titel. Dat zijn Mr, Ir en Dr wel. Omdat een Mr en een Ir ook een doctoraal examen hebben afgelegd is het misschien een beetje sneu voor een economisch doctorandus of een psychologisch doctorandus dat hij nog geen erkende titel heeft. Maar dat de „titel" doctorandus aan een behoefte zou voldoen . . . Daarvoor zijn er al te veel doctorandi, die duidelijk laten merken, dat zij doctorandi zijn.

ONS volk krijgt steeds slechtere gebitten, lees ik in een krant. Dat kan betekenen, dat de prothesen of kunstgebitten, die ons volk worden aangeboden steeds slechter van kwaliteit worden. Ik meen echter, dat de schrijver van dat artikel dit niet heeft willen beweren. De ouders zullen alle zeilen moeten bijzetten opdat hun kinderen betere tanden krijgen, las ik ook. Zij kunnen beter de snoeptrommel wegzetten en meer grof brood doen eten, dacht ik. Maar we hebben nu eenmaal een beeldrijke taal, dat hebben we al eerder gezien. Dertig procent van schoolkinderen doen niet mee aan de tandverzorging op de school, las ik tenslotte. Dat is dom. Ouders die daarbij in gebreke zijn, zijn ook dom. Schoolhoofden, die in gebreke blijven, ook dom. Er kan veel ellende voorkomen worden, indien er vroeg naar de tanden wordt gezien. Want het is niet alleen een kwestie van bijten, gave tanden is ook een zaak van tanden laten zien, van kauwen, van maagwel en maagwee. Nu viel ook mijn oog op Miss Bril 1960, die — en dat nog wel voor onze televisie — reclame heeft gemaakt voor de brillenverkoop. Als wij nu eens Miss Gaaf Gebit gingen kiezen. Miss Tand kan niet en Mejuffrouw Ivoor klinkt ook een beetje vreemd. Miss Gebit wijst teveel naar kunst, neen, Miss Gaaf Gebit, of Mll G.G zou een goede naam zijn. De tandartsen of de tandpastafabrikanten zouden die campagne kunnen financieren, hoewel die partijen bij gave gebitten geen belang hebben. De tandartsen in ieder geval niet. Die willen gaatjes zien en die willen kiezen kronen. Doch alle gekheid terzijde: zet in uw program: gaaf gebit.

HEERLIJK, dat de lente in aantocht is! Voelt u daarvan ook al iets. Voelt u de ritseling van het nieuwe geluid? Ook in de ARP? Zouden wij nu niet eens een grote landdag houden, waarop alle vrouwen komen, die graag in de Kamer of in de Staten of in de Gemeenteraden willen zitten? Dames, die het in de rij staan voor de politiek moe zijn en nu wel eens willen zitten? Wie bindt de landdag de leuze aan? Allemaal vragen, die mij soms benauwen, maar waarop nu een antwoord komen kan. Mevrouw doctor Diemer, mevrouw Tonkens-Kaajan en allen, die zich al in het openbaar gegeven hebben voor het uitbreiden van de activiteiten van de ARP, nu is het de tijd?

Zendt adhesiebetuigingen aan

William Graankoper

KRYPTOGRAM

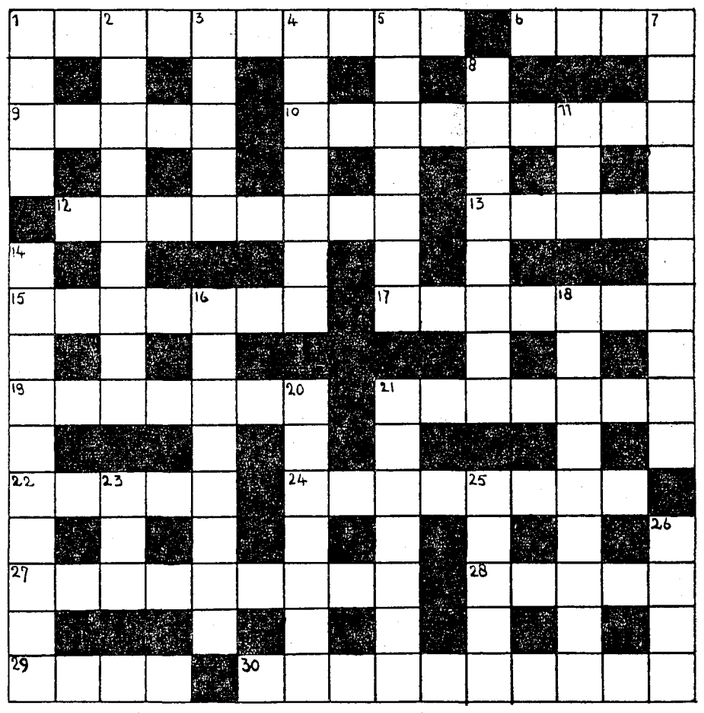

Horizontaal: 1. Door deze waterweg gaat het (vuile) water weg; 6. je zit gemakkelijk in deze kommer; 9. deze Italiaan componeerde een stuk, dat van voren en van achteren en in het centrum verkort ook gelijk was; 10. potig en voor arbeid geschapen; 12. kleurtje van afgewezen minnaars; 13. in de week bereid, des zondags meestal in twee gangen opgediend; 15. als je zo land huurt, dan ben je eerbiedig maar hebt tegelijk de pé in; 17. landstreek der heidenen; 19. deze slordige vrouw schijnt, als zij aanbelt, bij de deur geweerd te worden; 21. reisbiljet, dat uit een gedeelte van een toneelstuk bestaat; 22. al heeft deze verschoppeling de pé in, uiteindelijk gaat hij met muziek door 't leven; 24. als u een dienaar hebt, bent u zelf slaaf; 27. deze ademhaling doet u naar iets streven, maar heeft u er geen Franse lucht voor, dan wordt het een onbeschreven ruimte; 28. geur van de grootmoeder van de partij?; 29. door deze tuchtiging kun je omhoog komen; 30. copij? Nee, alleen de koeien willen het 's winters eten.

Vertikaal: 1. Deze krijgsman schijnt bijziende te zijn geweest; 2. deze morele band is tenslotte beslist niet duister; 3. hij dacht: laat de ouderdom spreken en de veelheid van jaren wijsheid verkondigen; 4. is dit goed, dan slaap je er lekker op; 5. nogal pijnlijke reiniging van een lichaamsdeel; 7. dit is het dagelijks werk van de wals, maar elf man hebben, als er een achterstand is, er een heel karwei aan; 8. hier zit niets onder de kurk; zoiets moest trouwens de dronkaard eigenlijk zeggen; 11. achteraf beschouwd is deze sprookjesfiguur maar een gewoon meisje; 14. deze man schijnt een voorkeur voor berouw te hebben en wil graag terug; 16. als Sinterklaas het laatste deel van dit kledingstuk kwijt raakt, komt hij er kaal af; 18. veelvraat? Nee, opening, waarna je het ruim krijgt. 20. zo'n vertegenwoordiging in het buitenland is van binnen niet bepaald gesloten; 21. maken zij zich reisvaardig? Nee, hoewel ze wel bij het afscheidnemen gegeven kunnen worden; 23. achternaam van Jan, die samen met zijn vriend tot het uitschot behoort; 25. zij inspireert de verliefde dichter; 26. het wereldlijke is nog maar pas begonnen; het kerkelijke loopt al weer bijna ten einde.

OPLOSSING

Horizontaal: 1. afvoergoot; 6. zorg; 9. Verdi; 10 werktafel; 12. blauwtje; 13. preek; 15. bachten; 17. Galilea; 19. tottebel; 21. passage; 22. paria; 24. gekneed; 27. aspiratie; 28. aroma; 29. trap; 30. peisvoeder.

Vertikaal: 1. Alva; 2. verplicht; 3. Elihu; 4. gewelen; 5. oorveeg; 7. geldmaker; 8. stoptles; 11. zee; 14. spijtoptant; 16. tabbaard; 18. laadhoofd; 20. negatie; 21. pakkers; 23. rap; 25. Eratо; 26. jaar.

Patrimonium in actie

EEN halve eeuw geleden schonk Patrimonium veel aandacht aan het grondbezit. Het was, alsof de grond steeds schaarser werd. Tuinders en kleine boeren moesten telkens voor een jaar proberen, grond te huren, en de verhuring had plaats bij opbod, waarbij het bod soms tientallen keren werd verhoogd.

Wie het tenslotte kreeg toegewezen, kon er vanwege de hoge huurprijs nauwelijks gelukkig mee zijn.

Bovendien zouden vele afdelingen van Patrimonium ten plattelande graag zien, dat landarbeiders de kans kregen, een stukje grond te huren, waarop ze het voedsel voor hun gezin konden verbouwen, een paar schapen houden. En zelfs moest zoiets eigenlijk kunnen uitgroeien tot een klein bedrijfje.

Er waren mannen genoeg, die hard wilden werken om een beetje „omhoog" te komen, maar de pachtprijzen, vooral voor kleine perceeltjes, waren onmogelijk hoog. Wie een boerderij van 100 ha pachtte, bleef nog wat in de prijs, maar wie een stukje van 20 are wou huren, moest een woekerprijs betalen.

Nu hadden verschillende afdelingen van Patrimonium, vaak onder voorlichting van predikanten, zich ook meer principieel bezig gehouden met het vraagstuk van het grondbezit. En zij kwamen vaak tot de conclusie, dat een stuk grond heel iets anders is dan een rijksdaalder. Dat een grondeigenaar niet kan zeggen: of is het mij niet geoorloofd met het mijne te doen wat ik wil? Daartoe heeft de grond een te grote functie in het nationale leven. En men lette ook op het grondbezit bij Israël.

De afdeling St. Anna van Patrimonium heeft daarom in 1910 een voorstel uitgedacht, waardoor de kleine Luyden weer aan grond zouden kunnen komen. Hier is het: elke grondeigenaar moet grondbelasting betalen naar de waarde van zijn grond. Die waarde moet hij zelf opgeven en de aanslag wordt zonder wijziging of critiek door de ontvanger aanvaard. Maar deze geeft aan het gemeentebestuur een lijst van aangiften, zodat op het gemeentehuis kan worden nagegaan, hoeveel de verschillende percelen naar de mening van de eigenaars waard zijn. En het gemeentebestuur heeft het recht elk perceel, dat geschikt is voor verhuur in kleine percelen, tegen de opgegeven prijs over te nemen en te verhuren aan kleine gebruikers.

De gevolgen zijn duidelijk. Het grondbezit wordt in het algemeen belang minder aantrekkelijk. Er hangt altijd een zwaard van Damocles boven, tenzij men een heel hoge waarde aangeeft en dus ook veel grondbelasting betaalt. Doordat het grondbezit minder aantrekkelijk wordt, zullen de grondprijzen dalen. En als een gemeente er geld voor heeft kan zij een aantal percelen verkavelen en aan de kleine man verhuren.

Het voorstel St. Anna vond veel bestrijding. Maar Ds. Huismans van Anjum, een vertrouwensman van Patrimonium, heeft het advies gegeven, om bij de Regering aan te dringen op maatregelen, teneinde landarbeiders aan grond te helpen. En dat heeft inderdaad geleid tot een wettelijke maatregel, waardoor landarbeiders een „plaatsje" konden bekomen.

De 3 musketiers

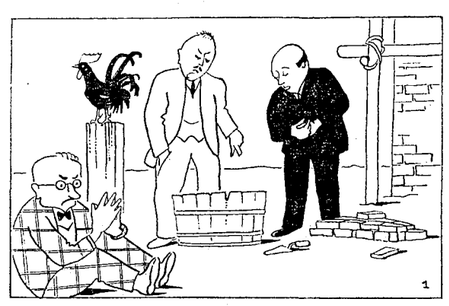

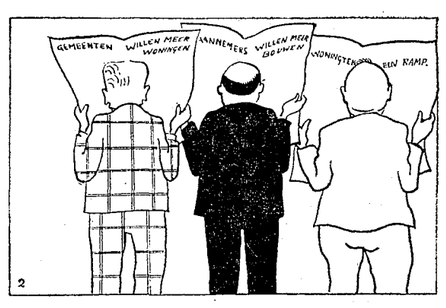

Het ging de drie musketiers verschrikkelijk aan 't hart, dat de bouwers niet wilden bouwen, de metselaars niet wilden metselen en de opperlieden niet wilden opperen. Van de Ruit had een getrouwde dochter die al vier jaar op een huis wachtte. De Zwart had een zoon, die met vrouw en twee kinderen op een zolderkamertje zijn vertier moest zoeken en De Wit had vier nichten die niet tot trouwen konden komen. Er was wel een man voor ieder van haar, maar er waren geen huizen. Verslagen filosofeerden zij bij een verlaten bouwwerk.

Van de Ruit, die een verzamelaar van kranten was, speurde zijn oude voorraad na. Hij ontdekte een dagblad, waarin stond dat de gemeenten meer woningen toegewezen wensten te krijgen. Hij vond nog een krant en daar stond in, dat de aannemers meer wilden bouwen. Als administratieve beletselen werden weggenomen, zou alles veel sneller gaan. Meer huizen, dat was ook de kreet van duizenden in den lande. De woningnood is een ramp, zo ontdekte Van de Ruit in een andere krant. De drie musketiers lazen deze artikelen vol ernst en toewijding.

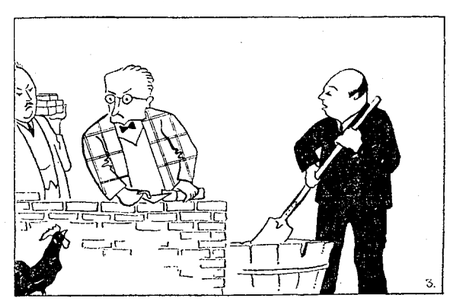

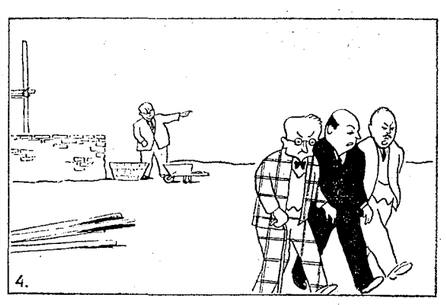

Toen opperde De Wit een plan: Als de opperlieden niet meer opperen, wil ik wel opperen! Ik wil metselen, verklaarde Van de Ruit. En ik zie kans om bouwspecie te maken, verzekerde De Zwart. En zo gingen de drie musketiers op een bouwwerk ijverig aan het werk, tot ze door de aannemer betrapt werden. Ze meenden echter dat de woningnood zó ontstellend groot was, dat ze moesten doorwerken en geen tijd konden besteden aan het redekavelen met de aannemer. Ze dachten aan de diverse uitspraken, in de loop der jaren gedaan en vastgelegd in de kranten.

De aannemer zei, dat ze ogenblikkelijk moesten staken, omdat hem niet de vrijheid werd verleend om dóór te berekenen. — Maar meneer, zo zeiden de drie musketiers — er valt voor ons niets door te berekenen. We hebben onze A.O.W. of ons pensioentje. — Maar ik wil doorberekenen, zei de aannemer geprikkeld. — Loon of geen loon, ik ben gewend om door te berekenen en ik zál dus ook doorberekenen . . . als de regering dat maar wilde toestaan. Maar ik mág niet doorberekenen, dus scheer jullie weg! Het doorberekenen is mij heilig, het is mijn heilig huisje. Liever geen huizen dan afbraak van mijn heilig huisje!

Uw adres voor
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.
Fa. Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Tel. 62

FILIALEN OOR GEHEEL AMSTERDAM

FIRMA FERNHOUT
HANDEL IN WEGEN- en WATERBOUWMATERIALEN, OP- EN OVERSLAGBEDRIJF, SCHEEPSBEVRACHTING
Zwolle, telefoon 5358 b.g.g. 3477
Emmeloord, telefoon 2493 b.g.g. 2663

Sollicitanten worden opgeroepen voor de functie van
secretaris A.R.J.O.S.
wiens bureau is gevestigd in het partijbureau te 's-Gravenhage.
Middelbare schoolopleiding, administratieve, alsmede organisatorische aanleg vereist. Bekendheid met de A.R.J.O.S. gewenst, alsmede enige kennis van de moderne talen. De functionaris zal deze landelijke organisatie ook naar buiten moeten representeren.
Salaris overeenkomstig de rang van adj. commies tot aan commies A afhankelijk van leeftijd, opleiding en ervaring.
Eigenhandig geschreven sollicitaties met uitvoerige inlichtingen vóór 1 april a.s. te richten aan de voorzitter van de Nationale Organisatie van Anti-Revolutionaire Jongeren Studieclubs, de heer S. Silvis, Stationsstraat 47a, Scheemda.

Groepsreis Canada en Amerika 1960
per s.s. „Rijndam" per 29 april is volgeboekt. Op veler verzoek organiseren wij een tweede reis per s.s. „Rijndam" van 25 mei. Retour passage vanaf *f* 1381,68.
Geheel vrijblijvend verstrekt gaarne inlichtingen passage- en reisbureau
W. Zeyl & Zoon - Oude Koemarkt 35 - Sneek
Telefoon 05150 2224

ZEIST
UW INTERIEUR
SMAAKVOL EN
GEZELLIG INGERICHT
EN TOCH NIET DUUR!
Firma W. van Tellingen
SLOTLAAN 135-137 — ZEIST — TELEFOON 2486

UTRECHT
BOEK-
COURANT-
HANDELSDRUKKERIJ
drukkerij LIBERTAS
DRIFT 13 — UTRECHT
WIL U GAARNE VAN ADVIES DIENEN

KENNEMERLAND
Bureau voor elektriciteitswerken
G. VISSER EN ZOON
BREESTRAAT 128 - TEL. 3012-5219-5672 (K 2510)
8021 (K 2550)
Gevestigd sinds 1919 - Beverwijk

KLAVER'S BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
AB DE JONG
Kenuemerlaan 59 - Tel. 02550-5326 - IJmuiden

H. OYENS EN ZONEN N.V.
A° 1797 — Gevestigd te Amsterdam
ALLE BANKZAKEN
KANTOOR HAARLEM: Kruisweg 70
Telefoon 12.148 en 12.655

HARTOG - HAARLEM
KANTOORMACHINES EN -MEUBELEN
SCHOTERWEG 122 TELEFOON 50130

BON

JA, ik wil Nederlandse Gedachten graag elke week ontvangen.
Verzoeke daarom als abonnee te noteren:

Naam : .....

Adres : .....

Woonplaats : .....

Abonnementsprijs (bij vooruitbetaling te voldoen) per half jaar *f* 3,25; per jaar *f* 6,50 (doorhalen wat niet verlangd wordt).

In open enveloppe met 4 cents-postzegel zenden aan Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstr. 3 te Den Haag.

16e jaargang no. 12

26 maart 1960

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

VOORTDURENDE ONTWAPENING

Conclusie na het bouwconflict:

HET BLIJFT EEN TRIESTE ZAAK

SEDERT dinsdag wordt er weer gebouwd in Nederland en het is een gelukwens waard. Een gelukwens aan het Nederlandse volk, dat woningen op dit ogenblik niet minder hard nodig heeft dan brood. Een gelukwens aan de arbeiders en hun leiders want het moet hun als burgers van dit land aan het hart zijn gegaan dat een nijverheid die van zo vitaal belang is voor ons volksleven, moest worden lamgelegd. Een gelukwens ten slotte ook aan de Nederlandse regering en in het bijzonder aan de minister van economische zaken, drs. J. W. de Pous — wat dit betreft is het niet moeilijk zich aan te sluiten bij de prijzende woorden die de anti-revolutianaire senator Schipper dinsdag aan hun adres richtte.

Maar ook al kan ieder het met die gelukwensen eens zijn en zal ieder blij zijn dat het achter de rug is — werkelijke blijdschap zal wel niemand koesteren. Want het blijft een trieste zaak dat het einde van het conflict slechts met dwangmaatregelen kon worden bereikt.. Pas nadat minister De Pous de prijzenbeschikking had aangekondigd gaven de aannemers hun verzet op.

Van socialistische zijde is de vraag gesteld: „Waarom heeft men dat middel van een prijzenbeschiking niet eerder gehanteerd? Dan was immers een deel van de nu aangerichte schade voorkomen!" Het antwoord is simpel: „Omdat een prijzenbeschikking een dwangmaatregel is en dwang verdraagt zich heel moeilijk met het streven van de regering om het bedrijfsleven in diens sector grotere vrijheden te geven. Daarom en daarom alleen is minister De Pous tot het uiterste gegaan in zijn overleg met de aannemers."

Kan men nu zeggen dat deze grotere-vrijheid-politiek van het kabinet-De Quay schipbreuk heeft geleden omdat men zijn toevlucht tot deze dwangmaatregel heeft moeten nemen? Gelukkig niet! Tot dusverre is gebleken dat de overgrote meerderheid van ons volk, voor zover het in zijn maatschappelijke organisaties hierbij betrokken is, achter deze politiek van dit kabinet staat. De werkgevers hébben zich sterk gemaakt om te voorkomen dat de hogere lonen tot hogere prijzen zouden leiden — of het allemaal precies klopt zal de toekomst moeten leren, maar in verreweg de meeste gevallen is de goede wil aanwezig. En wat de werknemers betreft: toen de heer Dura op een gegeven ogenblik meende het aanbod te moeten doen dat de aannemers de C.A.O. zouden tekenen als de werknemersbonden wilden beloven de doorberekeningseisen van hun werkgevers met hun sympathie te steunen, is dat vierkant geweigerd. De heer Dura kan weten dat de werknemer al dikwijls genoeg ervaren heeft hoe weinig nut men heeft van een dikker loonzakje als de prijzen evenzeer omhoog lopen!

Neen, de politiek van grotere vrijheid die dit kabinet voorstaat, is niet mislukt door deze ene prijzenbeschikking — wel is duidelijk geworden dat het welslagen van deze politiek niet verzekerd is zolang er in sommige kringen nog een mentaliteit heerst als nu aan de dag is getreden. Want aannemers van de Dura-soort (gelukkig zijn er ook vele anderen!) zijn voor die politiek een gevaar. Omdat zij niets begrijpen en vermoedelijk ook niets willen begrijpen van de ideële, de zedelijke achtergronden van deze politiek. Van bedrijfsgemeenschap willen zij niets weten, publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie is voor hen een onding, de arbeider inzicht en inspraak te geven in de gang van zaken opdat hij te beter zijn verantwoordelijkheid kan dragen, meer méns kan zijn in de rijke betekenis van dit woord — deze aannemers vinden het onzin. Aan die mentaliteit is door de prijzenbeschikking niets veranderd — en daarom blijft het een trieste zaak!

Want — en daarmee komen we in het zakelijke vlak — het constateren van deze keiharde mentaliteit is oorzaak dat niemand er enig vertrouwen in heeft dat ooit een bevredigend antwoord zal worden gegeven op de vraag die wij in ons vorig nummer formuleerden: „Waarom niet goedkoper bouwen?" De cijfers die minister De Pous gegeven heeft en op grond waarvan wij die vraag stelden, liegen er niet om. Volgens die cijfers zouden de bouwkosten aanzienlijk meer kunnen dalen dan nu het geval is. De heer Dura en zijn vrienden hebben zelfs geen poging gedaan die cijfers te weerleggen — als dat hun mogelijk is dan heeft ons volk daar daar toch wel recht op!

En als hun dat niet mogelijk is.... dan wordt de vraag interessant wanneer de overheid het ogenblik gekomen acht om in te grijpen. Zo nodig met nieuwe dwangmaatregelen. Want hoezeer wij ook een politiek van grotere vrijheid toejuichen, dan nog moet het misbruik maken van die vrijheid worden tegengegaan. Vrijheid die ontaardt in uitbuiting van de zwakkere, in dit geval het om woningen vragende Nederlandse volk, is geen vrijheid meer. Dan zal de overheid iets moeten doen ter bescherming van die zwakkere.

Ontwapeningsgesprek

deel van

topconferentie

IN het vroegere Volkenbondspaleis te Genève is dan eindelijk de ontwapeningsconferentie tussen Oost en West op gang gekomen. Met opzet schrijven wij „tussen Oost en West", omdat de tien deelnemende landen wel onder auspiciën van de Verenigde Naties vergaderen, maar zich gedragen als twee tegenover elkaar staande groepen (vijf niet-communistische en vijf communistische landen) met uiteraard tegenstrijdige belangen en met van elkaar verschillende bedoelingen en uitgangspunten. Het is dan ook beslist geen rondetafelconferentie, waarop twee partijen met eenzelfde doel voor ogen overeenstemming trachten te bereiken over een oplossing van de problemen, welke ten grondslag liggen aan de moeilijkheden, die men uit de weg wil ruimen — in casu het dreigende karakter, dat de bewapeningswedloop in de afgelopen jaren heeft gekregen. Gelukkig zal het ook geen dialoog worden tussen de twee werkelijk grote mogendheden — de Verenigde Staten en de Sowjetunie. Ook de kleinere en minder machtige landen (waartoe we ook Engeland en Frankrijk rekenen) zullen een woordje meespreken en een wakend oogje in het zeil houden.

De ontwapeningsconferentie is overigens niet de enige Oost-West-bijeenkomt, die in het Zwitserse conferentieoord wordt gehouden. Ook het gesprek over een verbod van proeven met kernwapens (tussen de Verenigde Staten, de Sowjetunie en Engeland) duurt nog steeds voort. Het verband tussen dit gesprek en dat op de ontwapeningsconferentie werd in het begin van deze week al duidelijk. Een moeilijkheid is evenwel, dat Frankrijk nog altijd niet aan deze besprekingen deelneemt, hoewel het na de eerste proefexplosie in de Sahara toch tot de zgn. atoom-mogendheden behoort. Frankrijk doet zelf niet de geringste moeite om een plaatsje aan de conferentietafel te krijgen, omdat het er prijs op stelt, zijn atoomprogramma af te werken, voordat het zich door deelneming zou moeten verplichten, af te zien van het beproeven van zijn kernwapens.

Op de ontwapeningsconferentie is Frankrijk wel vertegenwoordigd en 't wordt waarschijnlijk geacht, dat de aanwezigheid van een Franse delegatie voor de nodige afleiding zal zorgen. Zo zullen de Fransen wellicht weigeren in te stemmen met een vermindering van hun troepenmacht tot 650.000 man zoals in een der ter tafel liggende plannen wordt voorgesteld. Een dergelijke beperking van de Franse troepensterkte zou de positie van Frankrijk in Algerije ernstig in gevaar brengen, zo redeneert men in Parijs. Dit betekent echter ook weer niet, dat de invloed van Frankrijk zo groot zal zijn, dat dit land het verloop van het ontwapeningsgesprek kan bepalen. Alles zal — naar de mens gesproken — afhangen van de bereidheid van de Sowjetunie het sluiten van een aanvaardbare en dus verantwoorde overeenkomst mogelijk te maken.

Vrijheid

HIERMEDE belanden we midden in het probleem, dat we al vaker aan de orde hebben gesteld en dat ook op de nu aan de gang zijnde ontwapeningsconferentie niet kan worden opgelost: de vraag nl. of de internationale situatie werkelijk zo ingrijpend is gewijzigd, dat een akkoord tussen Oost en West over algehele en algemene ontwapening onder afdoende controle mogelijk is.

Het is toch altijd nog zo, dat er van ontwapening geen sprake kan zijn, zo lang er geen werkelijke vrede heerst. En van vrede kan men niet spreken

• *Vervolg op pag. 4*

Het Partij-Convent komt bijeen op

13 en 14 mei a.s.

* Het Centraal Comité behandelde een gevarieerd menu
* Met het werk tot herziening van het beginselprogram wordt goede voortgang gemaakt
* Er zijn drie belangrijke publikaties op komst

HET Centraal Comité dat zaterdag j.l. bijeenkwam moest zich door een lange reeks van „gerechten" heen worstelen. Deze smaakten niet allemaal even lekker, maar er kwam toch een einde aan het menu. Toen mocht geconstateerd worden dat heel wat werk verzet was. En dat ons partijbestuur er het zijne toe had bijgedragen om de zaken verder te doen marcheren.

De Agenda voor het Partij Convent kan thans worden opgesteld.

PARTIJ CONVENT OP 13 en 14 MEI

DAT Convent zal, aldus besloot het Centraal Comité, op *vrijdagavond 13 mei* en op *zaterdag 14 mei* in *„Esplanade" te Utrecht* worden gehouden. Een bekende plaats van samenkomst aan de Stichtse singels waarheen vooraanstaand A.R.-Nederland reeds dikwijls zijn schreden richtte.

De prettige ervaring, die het „tweedaagse" Convent in juni 1959 opleverde, deed het besluit vallen ook dit jaar weer ruimschoots de gelegenheid te verschaffen om na de openingsrede van Dr. W. P. Berghuis op 13 mei het Jaarverslag 1959 te bespreken. Het samenpersen van deze beide agendapunten met de rede van Dr. Bruins Slot en de discussie daarover op één dag (en nog een paar verkiezingen ter vervulling van vacatures) veroorzaakt te veel van het goede. Daarom is zaterdag 14 mei geheel aan het overzicht gewijd, dat (ingevolge artikel 30 van het Partijstatuut) de voorzitter van de Tweede Kamerfractie geeft over de door de fracties verrichte werkzaamheden in het afgelopen jaar. Men weet het: dit is een openbare bijeenkomst van het Partij Convent. Wie zich dus even als belangstellende meldt is welkom.

ENKELE NUTTIGE PUBLIKATIES

HET Centraal Comité heeft op 19 maart ook besloten tot publikaties van een drietal werkstukken, die ongetwijfeld veler aandacht zullen hebben.

In de eerste plaats *het rapport van de studiecommissie landbouwpolitiek*. Deze commissie, door het partijbestuur ingesteld, heeft op zijn verzoek een documenteerd rapport uitgebracht. Dit blijft uiteraard voor haar rekening, maar het is ongetwijfeld zó dat deze commissie-Biewenga de lectuur uit A.R.-kring over de landbouw zeer heeft verrijkt.

Ook werd een *Nadere Nota inzake het ontwerp van wet tot regeling van het voortgezet onderwijs (de Mammoetwet)* door het Centraal Comité voor openbaarmaking vrijgegeven. Zoals men weet werd de eerste Nota over dit onderwerp (opgesteld door de onderwijscommissie van ons College van Advies) reeds in april 1959 gepubliceerd. Deze Nota *is* en de Nadere Nota *wordt* in de brochure-dienst van de partij verkrijgbaar gesteld.

Een derde veelbesproken aangelegenheid in onze kring is de Middenstand. Daarom is het College van Advies ook een middenstandscommissie rijk. Geen overbodige luxe, want op dit terrein liggen eveneens problemen en studieobjecten te over.

De commissie is dan ook nog bij lange na niet gereed met haar arbeid. Haar thans te publiceren rapport bevat slechts een gedeelte van de vraagstukken, die worden bestudeerd. Het houdt zich in hoofdzaak met de vestigingsproblematiek bezig. Te zijner tijd zal dit deel in het eind-rapport worden opgenomen. Doch dat kan nog wel even op zich laten wachten. Daarom is het bekend maken van dit eerste resultaat een wijs besluit van het C.C.

HET HERZIENE BEGINSELPROGRAM

HOEWEL nog niet tot een afsluiting van de herzieningswerkzaamheden kon worden gekomen, schoot het Centraal Comité op 19 maart met dit werk toch flink op. De mogelijkheid dat de partij, d.w.z. de Deputatenvergadering, op deze arbeid nog in 1960 de kroon kan zetten, is daardoor gelukkig vergroot.

A.R.-EDE 75 JAAR

DE nieuwe lente vernam in Ede op 21 maart feestgedruis. De grote jubileumbijeenkomst aldaar ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de kiesvereniging, geeft ons aanleiding ook hier onze hartelijke gelukwensen neer te schrijven. En de beste wensen voor een zonnige toekomst. De huidige activiteit van de 75-jarige wettigt de beste verwachtingen in die richting. In 1885 in de boerderij „De Proosdij" opgericht, bevat de kiesvereniging thans in haar ledenbestand (meer dan 450) een neerslag van bijna alle maatschappelijke bezigheden in deze bedrijvige plaats.

EMIGRATIE

SOMMIGE mensen stellen de vraag, of het nog wel zin heeft, emigratie te bevorderen door een goede voorlichting. Voorlichting is wat anders dan propaganda, al is de grens moeilijk te trekken. Goede voorlichting leidt tot beter verantwoorde emigratie, tot beter overwogen beslissingen.

WAAROM uiten sommigen bezwaar? Waarom komen juist de liberalen in verzet tegen de emigratie-voorlichting?

Hun woordvoerders zeggen: er is werk voor allen in Nederland. En — wij moeten onze beste krachten niet aan het buitenland afstaan. Wij kunnen ze zelf veel te goed gebruiken.

DEZE redenering is nationalistisch en niet nationaal. Zij is nl. te eng. Zij is te veel op het n u en het h i e r gericht. Wie de ontplooiing van het nationale leven breed en historisch verantwoord ziet, die weet al lang, dat de Nederlander niet bang is om te emigreren. Hij wordt vaak getrokken naar het verre en ruime land, met ongekende mogelijkheden. Een liberaal kamerlid, de heer Louwes, heeft eens gezegd, dat bepaalde groepen van mensen het overal durven proberen, als ze hun ervaring en arbeidzaamheid kunnen meenemen, è n h u n B i j b e l. En een andere schrijver, een Noordfries predikant uit de buurt van Husum in Sleeswijk, heeft eens gezegd, dat zijn gemeenteleden daar aan de Waddenkust altijd „Fernweh oder Heimweh" hadden. Zij voelden zich onrustig, als ze thuis waren, en eenmaal in Amerika, hadden zij heimwee naar het oude land. Dit is een ervaring, die allerminst tot die gemeente bij Husum beperkt is.

EMIGRATIE is dus geen gemakkelijke zaak. Het is een zeer menselijke, persoonlijke keus. Vaak een beslissing, die na véél strijd en gebed, tot stand komt.

Zij heeft maar zeer ten dele iets te maken met geld. Wanneer het uitsluitend een zaak was van méér verdienen, en van gauwer rijk worden, dan was het een gevaarlijke onderneming, een onchristelijk avontuur.

Maar als het gaat om het vervullen van de aarde, het pionieren, het vinden van nieuwe wegen en mogelijkheden, om ontplooiing, om de toekomstmogelijkheden van de kinderen, om het „bouwen" op de ruimste en beste plaats, dan kan het een verantwoorde en goede zaak zijn.

NU zou het een heel verkeerde politiek zijn, als de Regering dit vraagstuk alleen bekeek in verband met de „arbeidsmarkt". Is er genoeg vraag naar werkkrachten in Nederland, dan schrapt de Regering haar steun aan de voorlichting. Staan er duizenden zonder werk „op de markt", dan gaat de Regering de emigratie bevorderen. Wij kunnen weer mensen lozen, want wij hebben er te veel. Zo'n materialistische houding komt voor een Regering niet te pas.

Maar bovendien — àls de Regering bij een krappe arbeidsmarkt zou zeggen, dat het nu maar uit moet zijn met die emigratie, dan breekt zij relaties af, dan komt de immigrantenstroom van elders, dan zijn wij buiten de belangstelling, dan moet het emigratiebeleid later weer met veel moeite worden opgebouwd. Dan is de continuïteit verbroken.

DAAROM staan wij op het standpunt, dat de Regering niet van jaar op jaar het anders moet doen met de emigratie, in verband met de arbeidsmarkt. Zij moet een vaste lijn volgen, een bestendige politiek voeren.

Onze emigratie-deskundige, de heer Elfferich, heeft dat bij de behandeling van sociale zaken nog eens duidelijk in het licht gesteld.

*** NCGV - 50 jaar

Het is vandaag voor het Nederlands Christelijk Gymnastiek Verbond een gewichtige dag. In een feestelijke vergadering wordt te Utrecht herdacht, dat deze belangrijke christelijke sportorganisatie 50 jaar geleden werd opgericht.

Het was een moeizaam begin. In 1910 moest nog tegen allerlei weerstanden in eigen kring worden opgetornd. Maar de pioniers hebben doorgezet, omdat zij dit werk als een roeping zagen. Lichaam en geest moeten immers beide aan God worden toegewijd. Deze stelregel heeft het N.C.G.V. nu een halve eeuw als leidraad gevolgd.

Als men op de afgelegde weg, met de vele hinderpalen die overwonnen moesten worden, terugziet, is er reden tot grote dankbaarheid.

Het „Verbond" behoort tot de grootste en hechtste sportbonden, die in Nederland aanwezig zijn. Aan zeer velen heeft het een harmonische lichaamsontplooiing en veel levensvreugde geschonken. Daarnaast is ook belangrijk werk — o.a. door publicaties — verricht voor de geestelijke en zedelijke vorming van de leden. „Teamwork" — zo belangrijk in deze tijd — is kenmerkend voor de werkzaamheden van het jubilerende Verbond. Gaarne willen ook wij bij dit jubileum een hartelijke gelukwens uitspreken.

Wij wensen het Verbond een verdere zegenrijke ontplooiing toe.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), H. van Eysden, J. W. Ooms, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr Kuyperstraat 8, 's-Gravenhage, telef. K 70 - 631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstr. 45, Zaandam tel. K 2980 - 63224. Giro 598510 (alleen voor advertenties)
ABONNEMENTSPRIJS f 6.50 per jaar f 3.25 per half jaar, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

Zie toe...

dat uw pakje margarine gewaarborgd is door het Leeuwenzegel

KWALITEITS WAARBORG

Het is de kwaliteits-aanduiding voor Neerlands fijnste margarine.

Brinkers' Margarinefabrieken N.V.
Fabrikant van margarine met Leeuwenzegelwaarborg

TWEEDE KAMER

Succesvolle Benelux-samenwerking bekroond door verdrag inzake Economische Unie

In de landbouwsector niet onbelangrijke bezwaren

DOOR de Tweede Kamer is thans het Verdrag tot instelling van de Benelux Economische Unie goedgekeurd.

Men kan niet zeggen dat dit is geschied, zonder dat aan nogal belangrijke bezwaren uiting is gegeven. Zoals bekend had dit wetsontwerp reeds eerder op de agenda van de Kamer gestaan, maar de behandeling werd verdaagd, omdat men nadere besprekingen op Regerings-niveau met België wilde afwachten. Duidelijk is dat het beleid dat in België ten aanzien van de landbouw werd gevoerd, daarbij een belangrijke rol heeft gespeeld. Daartegen bestond namelijk in ons lang nogal verzet. Trouwens ook ditmaal heeft het landbouwbeleid, dat binnen het kader van de Benelux wordt gevoerd, een belangrijk gedeelte van het debat opgeëist.

Toch moet men niet de belangrijke positieve waarde van de samenwerking in Benelux-verband uit het oog verliezen. Minister Zijlstra, die ad interim als Minister van Economische Zaken optrad ter vervanging van zijn collega, De Pous, heeft dat duidelijk aangegeven. De noodzakelijke voorwaarden tot verwezenlijking van de Benelux-gedachte laten zich in drie punten onderscheiden nl.:

1. De economische grens tussen de landen dient te verdwijnen.

2. Op het gebied van het economisch verkeer moet een gemeenschappelijk optreden naar buiten worden bereikt.

3. Voor zover nodig voor het vrijmaken van het handelsverkeer: coördinatie van het beleid.

Wanneer men nu, na 15 jaar, nagaat wat te dezen aanzien is bereikt, kan inderdaad van grote resultaten worden gesproken. De Benelux kan worden gezien als een voorloper van de integratie-gedachte in wijder verband. In dat opzicht heeft zij enigermate als model kunnen dienen voor de E.E.G., welke zes landen omspant en waarin de Benelux een eigen plaats heeft gekregen.

De praktijk is dat het handelsverkeer tussen de drie Benelux-landen is toegenomen, mede als gevolg van het wegvallen van de economische grenzen tussen deze landen, zoals hierboven is aangegeven. Voorts is het optreden van de Benelux als een eenheid in handelspolitiek opzicht ten aanzien van derde landen een feit geworden. De coördinatie van het beleid, het derde punt dat werd genoemd, is een proces dat voortduurt en met de wisseling van economische omstandigheden van inhoud wisselt. Verwacht mag worden dat deze coördinatie ook verder zal groeien.

Minister Zijlstra sprak ook terloops over de landbouw en wees er op dat het toch niet zo verwonderlijk is, dat de landbouw in de Benelux zo'n moeilijk probleem vormt. Hij heeft de verwachting dat juist het landbouwprobleem ook in de E.E.G. geen gemakkelijke zaak zal blijken te zijn. Daar, waar de Overheid zo ver ingrijpt, is het zeer moeilijk het handelsverkeer vrij te maken. Deze gedachte gaat dus uit van de praktijk van heden, waaruit blijkt dat ook binnen nationale grenzen het landbouw-vraagstuk moeilijkheden oplevert, waarom de regeringspolitiek in verschillende landen een nogal ingrijpend karakter draagt.

De Kamer heeft er blijk van gegeven de positieve kanten van de Benelux stellig op waarde te schatten. Van a.r.-zijde geschiedde dit van de zijde van de heer Biewenga. Er zijn nog een aantal wensen op het gebied van de functionering van de Benelux-organen, waarbij met name wordt gedacht aan de positie van de Interparlementaire Benelux-Raad, die bij de huidige opzet niet voldoende tot ontwikkeling kan komen, terwijl een dergelijk parlement juist een belangrijke functie kan vervullen om de gedachten, die aan het Verdrag ten grondslag liggen, in de praktijk te resaliseren.

Een belangrijk deel van het debat was overigens gewijd aan de landbouw-problematiek. Naast andere sprekers wijdde de heer Biewenga daaraan een belangrijk deel van zijn betoog, waarbij vooral het door België toegepaste systeem van minimum-prijzen, ter afremming van de import, in het centrum van de belangstelling stond.

Nu doet zich ten aanzien van deze zaak een tamelijk ingewikkelde situatie voor.

Minister Marijnen wees er op dat reeds tegen het einde van 1958 door de B.L.E.U. (België en Luxemburg samen) werd aangekondigd dat men van

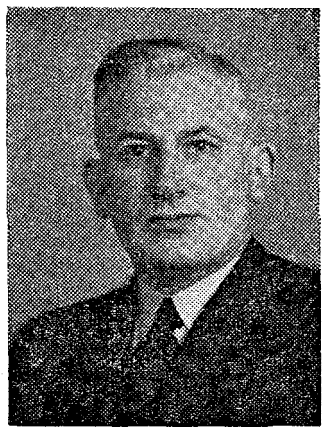

A. W. BIEWENGA

plan was over te stappen op het regime van de E.E.G.-minimumprijzen. Hier blijkt dus uit dat Benelux en E.E.G.-regelingen niet alleen naast elkaar kunnen lopen, maar elkaar ook kunnen doorkruisen.

Juist het feit dat beide genoemde landen op het gebied van het vaststellen van minimumprijzen op de E.E.G.-regeling zijn overgestapt, veroorzaakt, zoals Minister Marijnen constateerde, dat de Benelux-regeling op dit punt van veel minder belang is geworden. Naar het oordeel van de Regering — en daarmede was de Kamer het uiteraard eens — moet het instrument van minimum-prijzen, ter regeling van de invoer, slechts uiterst beperkt aangewend worden, namelijk alleen wanneer zich ernstige verstoringen van de markt voordoen. Dit sluit dus gebruik van dit instrument, zuiver als protectionistische maatregel, uit. Nederland heeft zich dan ook ten opzichte van de beide andere landen utdrukkelijk het recht voorbehouden zijn egen opvattingen ten aanzien van de E.E.G. minimum-prijzen in het kader van de E.E.G. te verdedigen.

Meer ten overvloede, als steun aan de Regering, werd aan het slot van het debat nog een motie aanvaard, ondertekend door vertegenwoordigers van de regeringspartijen, waarin de kamer uitsprak dat het stelsel van minimumprijzen in het kader van de E.E.G. voor Nederland onaanvaardbare gevolgen kan hebben en daarom de Regering wordt uitgenodigd maximale zorgvuldigheid te betrachten.

Met belangstelling moet thans worden afgewacht hoe de Benelux zich verder ontplooit en of zij haar voorsprong op de E.E.G. ook in de toekomst zal kunnen handhaven.

DE Kamer werd nog voor een andere belangrijke zaak geplaatst, die wel enige aandacht heeft getrokken. Bij de behandeling van de Begroting inzake Suriname en de Nederlandse Antillen kwam namelijk aan de orde de maatregel van Rijksbestuur, waarbij de bevoegdheden van het bestuurscollege van de Eilandsraad van Curaçao werden geschorst en het gezag in handen werd gelegd van de Gezaghebber van dat eiland, echter met handhaving van de normale functie van de Eilandsraad zelf. Het was namelijk gebleken dat als gevolg van allerlei verwikkelingen in de politieke sfeer op Curaçao de Eilandsraad niet meer kon functioneren, dat wil zeggen, de aanwezige meerderheid had geen vertrouwen in de zittende Gedeputeerden en daardoor ontstond een verwaarlozing van het bestuur.

Alle fracties in de Kamer waren het er over eens dat in de gegeven situatie de getroffen maatregel noodzakelijk was, teneinde een regelmatig bestuur mogelijk te maken. Niemand is daarover uiteraard enthousiast; van verschillende zijden, ook van a.r. kant, werd betoogd, dat dit een noodmaatregel is, die niet langer moet worden bestendigd dan dringend noodzakelijk is. Trouwens ingrijpen in de interne bestuursverhoudingen door de Koninkrijks-regering is geen ideale zaak, voor een gebied dat zelfstandig is, en alleen het feit dat er geen andere staatsrechtelijke mogelijkheid was, om het normale bestuur te herstellen, deed naar de genoemde maatregel grijpen.

Het is dus te hopen dat de politieke verhoudingen op Curaçao zich binnen niet al te lange tijd in gunstige zin zullen herstellen, zodat weer normaal een College van Gedeputeerden kan worden gevormd, dat de Gezaghebber ter zijde staat bij het bestuur binnen het kader van de Eilandsraad. Wanneer de oppositie voortgaat, zoals thans het geval blijkt te zijn, telkens de vergaderingen van de raad en bloc te verlaten, is dat geen aanwijzing dat de uitgesproken hoop spoedig in vervulling zal gaan.

MR. ELING VISSER *uit het Centraal Comité*

Sedert jaren heeft mr. Eling Visser, bekend advocaat en procureur in de Gelderse hoofdstad, namens de Kamercentrale Arnhem zitting gehad in het Centraal Comité. Daar is op 19 maart een einde aan gekomen, toen de heer Eling Visser ter vergadering meedeelde, dat hij als lid van het partijbestuur wenste af te treden. Vele andere taken en functies drukken op de schouders van deze vitale Fries, die Geldersman werd.

Wij noemen nog slechts zijn lidmaatschap van het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland. Het Centraal Comité begreep en eerbiedigde de wens van mr. Eling Visser om zich uit het Centraal Comité terug te trekken.

Met veel woroden werd deze wens niet meegedeeld. Dat ligt niet in de aard van de afgetredene. De voorzitter, dr. W. P. Berghuis heeft hem — eveneens kort en krachtig — hartelijk dank gebracht voor hetgeen de heer Visser in het C.C. voor de partij deed. Hij had in het partijbestuur, dat zijn heengaan betreurt maar respecteert, een eigen plaats, aldus dr. Berghuis.

Wij zullen in de toekomst de heer Eling Visser dus niet meer aan de beraadslagingen zien deelnemen. Zijn bedachtzaam uitgesproken en steeds gefundeerde en gemotiveerde mening verhoogde de waarde van de discussies. Wij hopen dat de heer Eling Visser op andere posten nog veel voor de partij zal doen en mag betekenen.

Wie zijn door de Kamercentrale Arnhem aan te wijzen opvolger in het Centraal Comité zal zijn, is ons thans nog niet bekend. Samen met de heer H. A. van Willigen (aangewezen door de Kamercentrale Nijmegen) zal deze in de toekomst het Gelderse duo in dit Centraal Comité vormen.

EERSTE KAMER

Fase in het grote debat

HET debat in de Eerste Kamer over de onderwijsbegroting had merkwaardige aspecten. Er waren drie dagen mee gemoeid. En tòch, het was een *fase* en niet meer. Het is ook duidelijk gezegd. Iedereen voelde, dat het gehele beleid van O. K. en W., de „mammoetwet" en het nieuwe wetsvoorstel omtrent het Hoger Onderwijs, het beleid aangaande cultuur en sport daarbij inbegrepen, in het geding was. „De mammoetwet" werd maar zelden genoemd. En toch was zij gestadig in de aandacht.

De beschouwingen droegen vaak een sterk principieel karakter. Zij hadden betrekking op de *overheidstaak*. De Minister spreekt graag over hét onderwijs, over de toekomstige structuren, over *leiding* van de overheid bij de toekomstige ontwikkeling, enz. Van A.R. zijde werd juist op *dit* punt gereageerd. Met als uitgangspunt: de overheid moet de geestelijke vrijheid beschermen. Zij moet dùs de vrijheid van het onderwijs eerbiedigen. Het is gevaarlijk, als zij het openbaar onderwijs, háár onderwijs, onder één noemer brengt met de vrije scholen.

Geleidelijk kwam hetzelfde vraagstuk ook nog op een andere manier aan de orde, toen het nl. ging over de taak van de wetgever.

De wetgever, aldus de minister, moet in drieërlei zin worden gezien. Een *wet*, een *Algemene Maatregel van Bestuur*, een *ministeriële beschikking*, het is alle drie wetgeving. En wanneer men dus de wetgever een taak opdraagt, is het nog niet zo, dat er dùs een wet moet komen.

Maar onmiddelijk volgde de interruptie, dat de grondwet zegt, dat het openbare onderwijs bij de wet moet worden geregeld. Dat kan dus niet gedelegeerd worden.

Het is niet mogelijk, alles, wat hierbij aan de orde kwam, te releveren. Het gaat om de algemene aspecten. Ook om de poging van de minister, om een groot verschil te maken tussen vrijheid van richting en vrijheid van inrichting.

Dit debat blijft aan de gang. Evenals 't debat over het radiobestel.

De Regering hield zich over de commerciële televisie op de vlakte. Maar er kwamen ook hier principiële zaken aan de orde. De staatssecretaris Mr. Scholten had het aldus opgesteld: er zijn geestelijke stromingen. Dat is belangrijk. De omroepverenigingen hebben er voor te zorgen, dat de onderscheidene geestelijke stromingen tot haar recht komen. Maar daarnaast is er het algemene, datgene, wat wij gemeen hebben als Nederlanders. Hij liet wat in het midden, nl. wie dáár nu voor moest zorgen.

Toen stelde de heer Algra de indringende vraag: hoort bij datgene, wat wij als natie hebben, een internationale voetbalwedstrijd, en hoort er ook bij een Christelijk pleidooi voor geestelijke vrijheid? Straalt door „dat algemene" dat „nationale", de glans van het Evangelie, of is algemeen hetzelfde als neutraal?

De staatssecretaris ging hier niet diep op in. Het was toch maar een fase in het debat .....

TIEN LANDEN IN GENEVE (OVER ONTWAPENING) BIJEEN

• *Vervolg van pag. 1*

als de vrijheid niet de grondslag vormt van de internationale samenleving — vrijheid voor het individu om een eigen keus te doen op alle terreinen van het leven, vrijheid van volken om hun eigen regeringen te kiezen, vrijheid voor alle landen om bondgenootschappen te sluiten met gelijkgezinde naties.

Het belangrijkste onderdeel van een eventueel ontwapeningsakkoord zal de controle op de naleving er van zijn. Zonder een waterdichte controle zou het Westen er eenvoudig niet over mogen en kunnen denken, een overeenkomst met de communistische landen te sluiten om binnen een bepaalde periode alle wapens af te schaffen. Een dergelijk akkoord zou het papier niet waard zijn, waarop het zou zijn geschreven. Controle is dus onontkoombaar, maar zij lijkt tegelijkertijd onmogelijk te zijn onder de huidige omstandigheden, die voorlopig beslist niet zullen veranderen. Want controle is een gevolg van wantrouwen — in dit geval wantrouwen van het Westen in de bedoelingen van de communistische landen.

Reeds het praten en voortdurend aandringen op scherpe controle-maatregelen — een onontkoombaar iets — vergroot het wantrouwen of zal tot vergroting er van kunnen bijdragen. Controle is dus niet alleen een produkt van wantrouwen, zij zorgt op haar beurt weer voor een nieuw wantrouwen. En als men dan bedenkt, dat er heel wat nodig is om een doeltreffende controle mogelijk te maken op een zelfs maar beperkte ontwapening, wordt het duidelijk, dat de communistische landen haar nooit zullen accepteren. Aan beide zijden zou het wantrouwen in de bedoelingen van de ander blijven bestaan.

Terecht kan men zich afvragen, hoe een akkoord over ontwapeningskwesties mogelijk zal zijn, als men het niet eens kan worden over een oplossing van de grote en wezenlijke problemen, die de oorzaak van het wederzijdse wantrouwen zijn.

„Vreedzaam"

DAAROM zal er nog heel wat moeten gebeuren, voordat een ontwapeningsakkoord mogelijk zal blijken. De strijd om de macht in de wereld duurt voort. Chroesjtsjef geeft er de voorkeur aan, met wat hij noemt vreedzame middelen naar de eindoverwinning te streven. Als hij voorstelt, tot algehele en algemene ontwapening over te gaan, meent hij waarschijnlijk wat hij zegt. Want de Sowjetunie heeft er onder de gewijzigde omstandigheden geen enkel voordeel bij, dat de bewapeningswedloop voortgaat. Er zijn niet alleen enorme risico's aan verbonden: ook de kosten zijn bijzonder hoog, zelfs voor de Sowjetunie, wier leiders geen rekenschap behoeven af te leggen over de wijze, waarop zij het geld van de staat besteden.

Het Westen kan de leiders van de communistische landen, in het bijzonder die van de Sowjetunie en communistisch China nooit vertrouwen, tenzij het communisme zich tot iets anders gaat ontwikkelen. Er wordt wel eens beweerd, dat een dergelijke wijziging in de aard van het communisme zich reeds in de Sowjetunie aan het voltrokken is en dat binnen niet al te lange tijd ook in de Oosteuropese satellietstaten er iets van te merken zal zijn. Maar er is totdusver geen reden geweest om hier geloof aan te schenken. De verbetering in de levensomstandigheden van de bevolking van de Sowjetunie is niet het gevolg geweest van maatregelen, die door haar leiders werden genomen. Integendeel: die verbetering is slechts mogelijk gebleken, nadat die leiders hadden ingezien dat het verstandig zou zijn, zich niet tegen de invoering er van te verzetten.

Gevaar

VREDE in de wereld kan alleen gebaseerd zijn op wederzijds vertrouwen en daarom voorafgaan aan en niet het gevolg zijn van een ontwapeningsakkoord. En hoe kan er sprake van vrede zijn, zo lang er nog onderdrukte volken zijn, die naar vrijheid verlangen? Zo lang zij dit fel begeerde goed niet bezitten zullen zij er naar blijven streven en zullen hun onderdrukkers wapens nodig hebben om hen in bedwang te kunnen houden.

Dit alles betekent vanzelfsprekend niet, dat niet over een gehele of gedeeltelijke ontwapening moet worden onderhandeld. Maar deze onderhandelingen, deze besprekingen in Genève mogen niet op zichzelf staan en geen doel in zichzelf zijn. En daarom kunnen we deze conferentie alleen maar zien als een onderdeel, een technisch aspect, van de topconferenties, die in de periode die voor ons ligt in Parijs, Moskou, Londen en Washington zullen worden gehouden en waar alle wereldproblemen de revue zullen passeren.

In dit licht dienen we het ontwapeningsgesprek in Genève te zien. Hetzelfde geldt uiteraard ook voor de besprekingen over het stopzetten van kernproeven en de in een ernstige impasse verkerende conferentie over het voorkomen van onverhoedse aanvallen.

Dan kunnen we ook de resultaten die daar bereikt worden objectief blijven beoordelen en krijgen we meer begrip voor de wijze, waarop het Westen de voortvarende Russen tegemoet treedt en een hardnekkig gevecht levert om te verijdelen, dat de Russische overrompelingstactiek aan de conferentietafel succes heeft.

Negatief

DE vertegenwoordigers van de westelijke landen moeten met hun beide benen op de grond blijven staan. Ook nu verklaarde de Russische delegatieleider Zorin reeds, dat het westelijke plan onaanvaardbaar was, al was het alleen reeds omdat het geen tijdslimiet bevatte. Deze negatieve verklaring was nauwelijks in overeenstemming met de mededeling van Chroesjtsjef, dat de Sowjetunie bereid is, te goeder trouw te onderhandelen over belangrijke kwesties. Dit doet ons terugdenken aan de verwerping door de Sowjetunie — nu al meer dan twee en een half jaar geleden — van het omvangrijke ontwapeningsvoorstel der drie grote westelijke mogendheden.

Dat plan, resultaat van langdurige voorbereidingen door de drie landen werd algemeen met instemming begroet, maar het werd op dezelfde dag dat het werd ingediend (de 29ste augustus 1957) door de Sowjetunie verworpen, zonder een voorafgaande grondige studie.

Op de bovenste foto: in het midden de leider van de Russische delegatie, Valerian Zorin. Onder: de Amerikaanse delegatieleider Eaton (tweede van rechts).

Ook nu vreest men terecht, dat de Sowjetunie als het er op aankomt slechts op haar eigen voorwaarden over ontwapening wil spreken. En daarom doen de westelijke mogendheden er goed aan, vast te houden aan hun eigen plan en dit met hand en tand te verdedigen. Er is reeds een belangrijk verschil met 1957: toen diende het Westen een plan in, dat de Sowjetunie kon aanvaarden of verwerpen; nu doet het westelijke voorstel dienst als werkschema voor de conferentie. Een puntsgewijze behandeling maakt het voor de communistische landen onmogelijk, het plan als geheel te verwerpen, omdat het niet als geheel, maar punt voor punt moet worden beoordeeld en zonodig kan worden aangevuld of gewijzigd.

Het plan

HET in drie etappen verdeelde westelijke plan legt steeds de meeste nadruk op het opstellen van internationale controle-maatregelen, ook al beseft men in Washington, Londen en Parijs, dat de Sowjets daar afkerig van zijn. In de eerste fase wordt reeds voorzien in de instelling van een internationale ontwapeningsorganisatie, die op de hoogte gebracht dient te worden van de lancering van ruimtevaartuigen en raketten, maatregelen moet kunnen nemen om tot inventarisatie van de geregelde troepen en de bewapening te komen en een zeer belangrijke taak zal krijgen bij het toezicht op de naleving van een akkoord over een eerste beperking van de conventionele strijdkrachten. Dit internationale toezicht wordt in de tweede fase eerst goed aan de orde gesteld. Dan begint de vermindering van de bewapening en gaat de inkrimping van de strijdkrachten voort. Ook moeten dan maatregelen van kracht worden ten aanzien van splijtbare stoffen voor bewapeningsdoeleinden en het voorkomen van onverhoedse aanvallen. De derde en laatste face voorziet niet alleen in afschaffing van vrijwel alle bewapening, maar ook in de oprichting van een internationaal lichaam voor het oplossen van geschillen en het handhaven van de rechtsorde.

MEN ziet, dat het Westen zeer voorzichtig te werk gaat. Wanneer alleen de eerste fase verwezenlijkt zou kunnen worden, dan zou er toch reeds een belangrijke vordering zijn gemaakt. Want het rapporteren van lanceringen van ruimtevaartuigen en raketten zou neerkomen op het begin van een waarschuwingssysteem. Het westelijke plan verdient dan ook een beter lot dan door de communistische landen te worden verworpen. . d.B.

DORDRECHT

A. v. d. Ban Dubbelsteynlaan 51 DUBBELDAM
TELEFOON 5600-8600
OLIE voor centrale verwarming, haarden en kachels
GOEDE KWALITEIT EN PRIMA SERVICE

Vertrouwensadressen voor eigen kring in Drente

Bouwbedrijf VAN ESS
UITVOERING VAN ALLE VOORKOMENDE BOUWWERKEN
Emmen
KAPELSTRAAT 20
TELEFOON 671

RADIO ELEKTRA
Gas en Waterleiding
Sanitair
en Loodgieterswerken
HOOFDSTRAAT 220
HOOGEVEEN
Beleefd aanbevelend, Fa. D. LION en Zn.

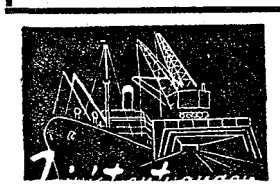

EMIGRATIE
Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.
Tel. 2841 (K 5280)
JAN DE BOER N.V. HOOGEVEEN

Machinefabriek „Boro"
RODEN — TEL 9108, NA 18 UUR 9102
Landbouwwerktuigen - Staalconstructies
KAPSPANTEN VOOR FABRIEKSHALLEN, LOODSEN, GARAGES, LANDBOUWSCHUREN e.d.

Meubileer-inrichting Zandbergen
MEPPEL — HOOGEVEEN — OMMEN
MODERNE WONINGINRICHTING

Lantinga & Stekelenburg
Elektrotechnisch Bureau
Zeer grote sortering in alle elektrotechnische artikelen.
NOORDERSTRAAT 15 — TELEFOON 1061 — EMMEN.

DIJKSTRA'S Incassobureau
ORANJESTRAAT 4 - ASSEN - TELEFOON 4009
Huur-, pacht- en rechtszaken - Incasso's

Woninginrichting
H. SCHIPPERS
EMMEN Wilhelminastr. 23
Telefoon 1292
SPECIALE BEDDENAFDELING

Voor EXCLUSIEVE en SPECIAAL voor uw
BERTRAM
Dames- en Herenconfectie
Bontwerk
(een vertrouwenszaak)
MARKTSTRAAT
ASSEN

Kamerlid H. van Eijsden:

„NIET TE VEEL FUNCTIES"

EEN rustige, ernstige man — een man, die kan formuleren en een heldere uiteenzetting geven kan. Bepaald niet stijfjes en zeker niet onwennig tegenover een vreemde. Hij bevat snel en hoewel hij geen uitbundige lacher is, gloeit een subtiel ontwikkeld gevoel voor humor in zijn ogen op, die de tinteling hebben van begrip en inzicht.

Deze indruk maakt het anti-revolutionaire Tweede Kamerlid H. van Eijsden, als men hem voor 't eerst ontmoet en reeds dan over zijn werk en zijn leven praat. Het is een prettige indruk, zo inhaerent aan zijn functie van parlementariër, aan zijn nevenfunctie ook van eerste secretaris van de a.r. Kamerfractie. In beide sferen ontmoet hij mensen en spreekt voor mensen. Het is de mens, die hij begrijpen en kennen moet, wiens problemen hij moet kunnen doorgronden en wie hij een antwoord moet kunnen geven.

„Door te veel functies," zegt de heer Van Eijsden, „verwatert alles wat men doet..... Een Kamerlid dient zich ervoor te hoeden de aandacht te zeer te spreiden.... Hij moet per slot van rekening kunnen blijven wie hij is ..."

Stelregel

DEZE stelregel heeft hij wel in de eerste plaats voor zichzelf in praktijk gebracht. Toen hij Kamerlid werd, is hij — voornamelijk voor de beleidszaken — directeur van de christelijke bond van textiel-detailhandelaren gebleven, maar daar houdt het dan ook mee op. Op dinsdag, woensdag en donderdag kan men hem van tien uur 's morgens tot misschien wel twaalf uur 's avonds in het Tweede Kamer-gebouw vinden. Zit hij niet op de groene zetel, dan bevindt hij zich beneden in de fractiekamer, achter het bureau, dat hij daar als secretaris heeft. Het is er rustig, zeer rustig zelfs, want de dubbele ramen van het met portretten van a.r. voormannen behangen vertrek sluiten de verkeersgeluiden van de drukke Hofweg zo goed als helemaal buiten.

De partij roept hem ook dikwijls om te spreken. In het seizoen doet hij dat gemiddeld twee à drie keer in de week, meestal in de provincie Zeeland, omdat hij in het dichtbij gelegen Rotterdam woonachtig is. „De verbindingen zijn goed", vertelt hij, „en meestal kan ik 's avonds nog net met de laatste trein terugkomen.... Het gebeurt slechts zelden, dat ik voor het vervullen van een spreekbeurt ergens moet overnachten...."

De heer Van Eijsden, thans zesenvijftig jaar, heeft een leven achter de rug, dat, in eerste aanleg, niet zozeer naar een politieke loopbaan heenwees. Geboren in Rotterdam, koopmansstad pur sang, leek het aanvankelijk, of hij voor het bedrijfsleven was voorbestemd en tot ver na de oorlog zag eigenlijk niemand een toekomstig Kamerlid in hem. Zelf deed hij dit trouwens ook niet, want het is in feite een aaneenschakeling van verrassende wendingen geweest, die hem op het pad naar de volksvertegenwoordiging deed belanden.

Handel

HIJ begon als jongste bediende bij een import- en exportfirma in de Maasstad, die nauwe relaties met het voormalige Nederlands Oost-Indië onderhield. Hij had toen de driejarige handelsdagschool achter de rug en wist zich al spoedig met de praktijkdiploma's boekhouden en Franse, Duitse en Engelse handelscorrespondentie te verrijken. Zijn ijverig studeren in zijn vrije tijd leverde hem de ene promotie na de andere op en waarschijnlijk was de heer Van Eijsden nog bij hetzelfde concern geweest, als de Tweede Wereldoorlog niet was uitgebroken.

De bestaansgrond van de firma — in- en uitvoer — kwam hierdoor geleidelijk aan te vervallen, vooral ook, omdat de banden met het tegenwoordige Indonesië verbroken werden. Kort na de Duitse invasie kwam de heer Van Eijsden dan ook bij het Rijksbureau voor Textiel in Den Haag terecht, waar hij tenslotte aan het directie-secretariaat werd verbonden.

Ondertussen had hij de zelfstudie, die hem al zo ver had gebracht, niet opgegeven. Hij volgde een particuliere opleiding bij de econoom dr. C. de Heer en wist ook de akte m.o. staathuishoudkunde en statistiek te bemachtigen. Hij had zich hiermee bekwaamd om in de handelswereld nog verder te gaan, daar hij thans ook inzicht in geldbewegingen en wat dies meer zij had verkregen.

Het leven van de mens gaat dikwijls echter anders dan men denkt. Door zijn ruim driejarige aanraking met de textielhandel vroeg de christelijke bond van textiel-detailhandelaren hem in 1946 als zijn directeur op te treden — een aanbieding, die hij na rijp beraad aanvaardde. De heer Van Eijsden belanddde zodoende in het organisatieleven en kreeg wel in de eerste plaats die vraagstukken te behandelen, welke op „de nieuwe tijd" betrekking hadden. Hij gaf voorlichting over de economische maatregelen van de regering en over middenstandszaken, sprak op vergaderingen, schreef artikelen etc.

Trait d'union

UIT deze functie is tenslotte de trait d'union met het Kamerlidmaatschap voortgekomen en wel in februari 1953, nadat hij een maand of vijf „op de wip" had gezeten. Hij werd en is nog steeds belast met de behandeling van middenstandsproblemen en heeft er in 1956 nog de algemene zaken bijgekregen.

Sinds zeven jaar is hij ook nog secretaris van de a.r. Kamerfractie, alhoewel de tweede secretaris, de heer Kieft, van 1959 af de notulering voor zijn rekening genomen heeft.

Door de molen van het bedrijfsleven en via die van de ambtenarenstand en de christelijke organisatie is de heer Van Eijsden dus in de politiek beland. Hij had er voordien iets meer dan gewone belangstelling voor gehad. In zijn jeugd was zijn politieke interesse opgewekt door zijn vader, die middenstander was en die zijn grote gezin voortdurend voor de christelijke politiek activeerde. Hij was lid van een jongerenclub geweest, die destijds uitsluitend voor het verlenen van hand- en spandiensten werd gebruikt, voorzitter van een kiesvereniging te Rotterdam en lid van het centraal bestuur van a.r. kiesverenigingen in de Maasstad.

Als secretaris van de a.r.-Kamerfractie ontvangt de heer Van Eijsden elke dag stapels post. Alle organisaties, die menen iets onder de aandacht van de Kamer te moeten brengen, sturen hem knipsels of tijdschriften toe, of schrijven uitvoerige adressen. Daarnaast zijn er ook nog de particulieren, die aan bod willen komen. Over actuele vraagstukken komen elke week vele brieven binnen, die overigens zelden zuiver principieel zijn gegrond, doch meestal een materialistsiche achtergrond hebben.

Zorgvuldig

„IEDER stuk wordt zorgvuldig bekeken", aldus de heer Van Eijsden. Als er brieven zijn, die alleen maar geschreven zijn om te grieven, dan zijn we geneigd deze zonder meer voor kennisgeving aan te nemen . . . Een ernstige bezorgdheid echter trachten we, hetzij door een schriftelijk, hetzij door een mondeling antwoord, weg te nemen . . . Echte routinés — mensen dus, die voortdurend met alles en nog wat op de proppen' komen — hebben we bijna niet . . ."

De inhoud van de post volgt de gebeurtenissen in de Kamer op de voet en vandaar, dat de problematiek, welke wordt aangesneden, steeds weer anders is. Voor de secretaris van de fractie betekent dit, dat hij op alle markten thuis moet blijven. Voor hobbies schiet er dan ook slechts een enkel uurtje over en ook die worden door de heer Van Eijsden goed besteed.

„Ik hou ervan goede boeken te lezen", verklaart hij. „Ik kies ze zorgvuldig uit en tracht op het gebied van de binnen- en buitenlandse literatuur zo goed mogelijk bij te blijven . . ."

ANATOOM

BOEKEN en periodieken

Vrouwen als u en ik

ONDER bovengenoemde titel[1]) schreef Mevrouw A. M. de Moor-Ringnalda een boek over vrouwen, die in de Bijbel voorkomen. Zij beziet in korte schetsen 36 vrouwen uit het Oude Testament en 16 vrouwen uit het Nieuwe Testament.

Bij het lezen van deze schetsen valt het op hoe actueel veelal de problemen zijn waarmee deze vrouwen die 2000 of 4000 jaar geleden leefden, hadden te maken. Allerlei vragen waar wij nù mee worden geconfronteerd waren toen in totaal andere omstandigheden ook aan de orde.

Meermalen wordt men dan ook verrast door de parallellen, die met onze tijd kunnen worden getrokken. Duidelijk blijkt dat de boodschap van God vroeger en nu de daden van de mensen beheerst en ook in het leven van de vrouw in kleine en grote dingen diepe sporen trekt.

Wij kunnen de lezing van dit boek — vooral voor onze vrouwen en meisjes — hartelijk aanbevelen.

[1]) „Vrouwen als u en ik" door A. M. de Moor- Ringnalda. Uitgave: Drukkerij Libertas N.V. te Utrecht. Prijs ƒ 5,90.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

LANDBOUWWERKTUIGEN- EN MACHINEFABRIEK
Vicon
H. VISSERS N.V.
NIEUW VENNEP
Telefoon K 2546-444 (4 lijnen)

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173 - Tel. 247126
Privé: Olympiakade 60 - Tel. 794152
AMSTERDAM

drukkerij zwagers
Sinds 1903
Nieuwe Binnenweg 460-462 - Rotterdam

VRAAGT STEEDS
ZOETERMEERS ROEM
de fijnste margarine
FIRMA GEBR. VAN DER SPEK
Zoetermeer Telefoon 49

SEDERT 50 JAREN deskundige bereiding van alle
homoeopathische geneesmiddelen
Homoeopathie Voorhoeve NV
Antonie Heinsiusstraat 18, hoek Pauwstraat,
's-GRAVENHAGE
Levering door uw apotheker of rechtstreeks

HOLWERDA ZONEN
DOKKUM
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- EN BUITENLAND
Telefoon K 5190-2580

ACCOUNTANTSKANTOOR
H. EN J. DE VRIES
O.M. CONTROLE VAN SCHOLEN, INSTELLINGEN EN ORGANISATIES
Vlasakkerweg 1 - Amersfoort - Telefoon 03490—4236

HOTEL „DE KROON"
SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
Telefoon 4467-4468
Uw adres voor recepties en partijen

„Miedema" landbouwwagens
„Mietra" transporteurs enz.
Vraagt vrijblijvend telef.-, schrift.- of pers. inlichtingen, of brengt een bezoek aan ons bedrijf.
L. S. MIEDEMA
Landbouwwerktuigen-fabriek N.V.
WINSUM - FRIESLAND - TEL. 05173-241*

HANDELS- en TRANSPORTONDERNEMING
„GETRON"
ZWARE TRANSPORTEN Vierambachtenkade 6
VERHUIZINGEN SPIJKENISSE
ZAND- EN GRINTHANDEL Tel 0188[0] 2476,
VERPAKKINGEN OVERZEE 2029. 2169. 2242

N.V. LEVENSVERZEKERING MIJ
U B O
N.V. ALG. VERZEKERING MIJ.
U B O
Levens-, Studie- en Uitzet-, Lijfrente, Pensioen- en Begrafenisverzekeringen
Brand-, Inbraak-, Ongevallen- en W.A.Verzekeringen
SAMENWERKING MET C.N.V.:
1e Zeer gunstige polisvoorwaarden
2e Concurrerende premiën en
3e Vlotte service en
Voorzorg nu .... Voorkomt later zorg!
UBO VOOR ALLE VERZEKERINGEN
Kromme Nieuwe Gracht 8—10 UTRECHT

C. VAN DER KOOY EN ZOON
EMMASTRAAT 143—147 — VLAARDINGEN
IMPORTEURS van gedroogde Zuidvruchten, Vruchtenconserven, Consumptiegrondnoten.
HANDELAARS in Amerikaanse tarwebloem en bakkerij-grondstoffen.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Serres- en warenhuizenbouw
N.V. AANNEMERSBEDRIJF
BOERS EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE - Tel. 01748-745 en 746
Postbus 30 Na 18 uur 2604

Aannemingsbedrijf
Harm Fokkens
Naarden N.V.

Fa. T. Heidinga & Zoon
LEEUWARDEN
AANNEMERS VAN
BOUW- EN BETONWERKEN
Joh. Willem Frisostraat 19 — Telefoon 24422

Kakes' Bouwbedrijf
Bouwers waarop gebouwd kan worden...
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

FA. JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE
Veerdam 29 — Telefoon 01830-3123-1123
PAPENDRECHT

Bouwbedrijf Jac. van der Niet
Nieuwbouw en onderhoudswerken
Oranjeweg 6
Tel. 01719-2748
NOORDWIJK AAN ZEE

Aannemersbedrijf
M. DE OUDE & K. T. DE JONGE
Karnemelksvaart 2 — Telefoon 01110: 2394-2040
ZIERIKZEE

Reinbouw Reinders Bouwbedrijf
AANNEMERSBEDRIJF EN MACHINALE HOUTBEWERKING
Telefoon 08330 — 4054 — 4460 — 4450 — 4580
W. KÖLLINGLAAN 2 — DIEREN

ROOS
N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF V.H. N. ROOS
ROTTERDAM
Burgemeester Hazenberglaan 403
Telefoon 179520

BETONINDUSTRIE H. ROHAAN
CEMENTWAREN
Rijssenseweg 42 - Tel. 05478-233 - Enter

Timmerfabriek „Het Noorden"
J. W. STAP
Oudebildtdijk, Tel. 05180-363, ST ANNA PAROCHIE

FA. C. VERMEER EN ZOON'S
FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
Telefoon K 1894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel
Ronde en ovale tafelranden
Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen, regels, stijlen, enz.

Sallandse Beton Industrie
DEVENTER
(Eig. TH. D. WILDEBOER)
MASSA-FABRICAGE BETONARTIKELEN
Telefoon 3865 Privé 4628

STAD EN PLATTELAND (slo

„Mijn vriend woont in een nieuwe wijk van een zich stormachtig uitbreidende stad. Daar is hij om zo te zeggen ondergedoken..."

DEZE woorden van burgemeester Schakel in 'n vorig nummer van dit blad zouden we als motto boven dit laatste artikel over Stad en Platteland willen gebruiken. Want dat men er onderduiken kan, dat men zich aan alle „opzicht" kan onttrekken, dat is het gevaar van de grote of van de snelgroeiende stad. Een gevaar dat in de eerste plaats bedreigt diegenen, die niet al te vast op de benen staan. Het is, zoals we reeds eerder zagen, niet zo dat het geloof, dat het Christendom op het platteland beter kan gedijen, meer kansen heeft dan in de stad. Wie dat denkt, doet er goed aan nog eens rustig de Handelingen der Apostelen te lezen, speciaal de zendingsreizen van Paulus. Het waren de steden waar het Christendom het eerst tot openbaring kwam. Het was de toenmalige wereldstad Antiochië waar het Christendom zijn naam kreeg. Het Christendom had en heeft in de grote stad kansen te over, misschien nog meer dan op het platteland. Want de „adat", die daar enerzijds een bewarende invloed heeft, werkt anderzijds vaak als een rem op allerlei geestelijke of stoffelijke vernieuwing.

Maar als het Christendom de kansen in de stad benutten wil, dan zal dat een Christendom van de daad moeten zijn. Als we als Christenen ernst maken met het grote gebod, als we God liefhebben boven alles en de naaste als ons zelf, dan moeten we wel actief zijn, zowel in de stad als op het platteland. En dan zal die geloofsactiviteit juist de binding geven en de tegenstellingen in een ander licht plaatsen.

We moeten af van een voorlichting, die de stad schildert als een broedplaats van ongerechtigheid. Dit is alleen maar negatief. Even negatief als de opvatting uit vroeger dagen dat onze jongens niet in het leger, maar zeker niet in de marine thuishoorden. Met als gevolg dat men voor de oorlog de Christen-marineofficieren op de vingers kon tellen. Natuurlijk moet er gewaarschuwd worden als er gevaren dreigen. Maar van veel meer betekenis is dat we ons positief op de situaties instellen. Een Christen heeft overal waar hij geplaatst wordt een taak. We moeten de alomtegenwoordigheid Gods niet alleen maar geloven als een dogma, maar we moeten leven uit het geloof dat God altijd en overal is en dat Hij in Christus altijd bij ons is. In het drukke gewoel van de grote stad evengoed als in de beslotenheid van het rustige dorp. Wie uit het geloof leeft vindt in de stad zijn plaats evengoed als op het platteland.

Opvangen

MAAR daarmee is toch niet alles gezegd. Want de ervaring leert helaas dat heel wat uitgestrooid zaad verstikt en niet tot groei komt, dat menig geloofsplantje gehaald uit de beschutting van het vertrouwde milieu in de sfeer van de grote stad soms zwaar gehavend wordt.

En zie, daar ligt naar onze mening de taak van de Christelijke samenleving in de grote stad en in de snelgroeiende stad misschien nog meer. We moeten degenen, die van buiten komen, opvangen, we moeten ze helpen. We moeten ze zonodig weer het gevoel geven dat ze niet alleen zijn, dat er een gemeenschap is waar ze bij horen, waar ze zich geestelijk thuis kunnen voelen. Dat is een taak voor de Christelijke samenleving, niet alleen voor de kerken. Ook voor de school en de vakbeweging en voor de kiesverenigingen.

We moeten dat doen terwille van de naaste, speciaal van die naaste die hulp nodig heeft. Maar we moeten dat ook doen om ons zelf. Het is ook een kwestie van zelfbehoud. Want de praktijk toont duidelijk aan dat het aantal onkerkelijken in onze snelgroeiende steden veel harder groeit dan de toeneming van de bevolking. Het orthodoxe Protestantisme wordt, ook in plaatsen waar het een ruime plaats innam, almeer een minderheid. Politiek gezien loopt het percentage van de christelijke politieke partijen ten opzichte van de totale bevolking achteruit. De toevloed van buiten komt grotendeels ten goede aan de P.v.d.A., aan de K.V.P. en aan de V.V.D. Willen we invloed blijven behouden, d.i. willen we onze taak en roeping blijven vervullen, dan is het een levensvoorwaarde om actief te zijn.

Als kiesverenigingen hebben we in de steden dus een taak. De doorsnee plattelander, gewend naar de kerk te gaan, zal dat ook in de stad wel doen. Maar de weg naar de vergadering van de kiesvereniging zal hij eigener beweging veel minder vlug vinden. Men zal hem moeten opzoeken, men zal hem moeten halen, misschien wel er bijslepen. Zoals men ook nog heel wat stedelingen er bij moet slepen. Maar die activiteit voor de naaste zal ook de eigen gelederen activeren en zonodig wakker schudden.

Persoonlijk contact

WAAROM maken de kiesverenigingen het niet tot een vaste gewoonte al degenen, die van elders komen een welkom toe te roepen? Dat kan eerst schriftelijk, maar daar moet een persoonlijk bezoek op volgen. Waarom is het huisbezoek in vele kiesverenigingen toch zo in diskrediet geraakt? Waarom gaan we niet eens rustig bij de mensen praten en ze vertellen in wat voor gemeenschap ze terrecht gekomen zijn. De problemen, ook de politieke, zijn immers heel anders dan in hun vroegere dorpsgemeenschap. Waarom vertellen we ze daar niet van? Moeten we dat overlaten aan de socialisten, die in fabriek, op de werf of op kantoor hun mond wel roeren en daar hun kijk op de zaak spul

Laat de kiesverenigingen bij maal per half jaar een vergader leggen, die speciaal is ingesteld nieuwingekomenen, althans w programma betreft. Want op zo gadering moeten natuurlijk ook dige leden wezen. Er moeten pauze, voor en na de vergaderin tacten gelegd worden.

Een van de raadsleden kan m nodigen een causerie te houde de nieuwe woonplaats, over w daar, en eventueel in de om ontwikkelt. Illustratiemateriaal vorm van films of dia's is tege dig over het algemeen wel vo den. De ervaring leert dat vele zo'n voorlichting wel interesse

De propaganda-commissies z tief genoeg om de mensen op zo eenkomst — liefst geen vergade te krijgen. Schriftelijke uitnodi liefst persoonlijk en onderteken voorzitter en secretaris gaan na vooraf. Maar daarnaast wordt dige persoonlijke contact vere de mensen inderdaad naar de komst te krijgen. En laat men vrouwen niet vergeten. Over he meen zitten die het meest thuis ben de minste contacten. En willen wel weten wat er in hun woonplaats allemaal gaande is. nodig is zorgt de kiesvereniging maar voor babysitters, zodat m vrouw samen kunnen komen.

Hoe men aan de adressen kom er zijn kerkbodes met rubriek attestaties en ingekomen lid Maar laat men vooral de gem secretarieën niet vergeten. Voo trekkelijk weinig geld kan me van alle, of zo men dat wens bepaalde groepen, adressen nieuwingekomenen krijgen. Ov algemeen wordt van die mogel nog te weinig gebruik gemaa laat men die uitnodigingen maa verzenden.

Misschien vindt iemand dat een heel karwei. Het kost inde tijd en moeite en doorzettingsv gen. Maar het beleven van het gebod verdraagt zich nu eenmaa met het zitten in een luie stoel schien starend naar het tel scherm. Als we onze naaste d

IN Ned. Gedachten van 6 februari jl. werd een door Mr. E. D. Kraan ingezonden artikel opgenomen, waarin terloops en tussen haakjes wordt opgemerkt: „Zou het wat dit laatste betreft overigens langzamerhand geen aanbeveling verdienen om, althans in eigen kring, tot enkele officieuze incomptabiliteiten te komen?"

De strekking daarvan is duidelijk: Mr. Kraan vreest bij het te verwachten televisie-debat in de Kamers, een onzuiver element vanwege de verschillende functies bij verscheidene kamerleden in één persoon verenigd (i.c. kamerlid en omroep- c.q. dagbladman).

Uw redactie schrijft, dat deze opmerking — die n.b. ten doel had onzuiverheid tegen te gaan — „vertroebelend" kan werken. En verder dat er geen reden is, de integriteit van deze kamerleden in twijfel te trekken.

Dit laatste is zeker niet terzake, nu Mr. Kraan geen enkele twijfel aan integriteit had geuit.

Belangrijker acht ik Uw toezegging om t.z.t. op dit gehele onderwerp nader in te gaan. Want met Mr. Kraan meen ik, dat het inderdaad zeer gewenst zou zijn een aantal functies — officieus en in eigen kring — als onverenigbaar aan te merken. Ik laat daarbij het directe verband met het televisie-bestel ter zijde. Naar mijn mening is dit vraagstuk op dit gebied namelijk minder klemmend dan op andere terreinen.

In het geding is — naar het mij voorkomt — de omstandigheid, dat de leden van vertegenwoordigende lichamen (en met name van de Tweede Kamer) in toenemende mate worden gerecruteerd uit de diverse maatschappelijke belangenorganisaties.

Lezers sc

Bij het samenstellen van didatenlijst(en) — waarbij telijke invloed van de kies gingen betrekkelijk gering wordt te veel overwogen of organisaties en belangen doende zijn vertegenwoordi arbeiders, de werkgevers, de wijzers, de middenstanders, ren en tuinders, de ambtena beoefenaars van vrije beroep zovoort, alles en iedereen ware het mogelijk — via de datenlijst aan bod moeten

Te verwezenlijken valt d ven natuurlijk maar ten de als gevolg dat de machtigste peringen goed uit de bus ko de rest zich niet of te weini tegenwoordigd acht.

De praktijk is dan ook de de machtigste belangen-organ — die in onze zo georgani maatschappij (denk aan de reeds buiten de vertegenwoo de lichamen zo veel (politie vloed uitoefenen — ook bin politieke organen de grootste innemen.

Op deze wijze is met name litieke macht van het C.N. evenredig groot (hoeveel fun rissen van dit Verbond c.q. slotenen organisaties, mak geen deel uit van o e betre kleine fracties?), terwijl op afstand de werkgevers, de enz. met hun macht volgen.

Deze stand van zaken is, voor een beginsel- (e niet een belangen-) par gewenst. Zij moet aan de heid van het politieke oord breuk doen, ondanks de int van de aldus gekozenen. Deze sen kunnen niet anders dan

vreemd, zo niet eenzaam, voelt, willen helpen, als we onze taak goed willen vervullen, dan zullen we moeten werken.

We zijn er als kiesvereniging niet mee af, ze allemaal een keer langs te gaan en te vragen of ze lid willen worden. We zullen al het mogelijke moeten doen om ze in de kring op te nemen.

Enquête

NATUURLIJK zijn er nog vele andere mogelijkheden om contacten te leggen, om voor te lichten . . . en om de mening van de „import" te vernemen over de bestaande stedelijke samenleving, over allerlei voorzieningen enz. In een enkele plaats houdt men soms onder de nieuwe burgers een enquête. Dat is heel leerzaam. Vooral als men bij die enquête ook betrekt degenen, die na een kort verblijf de stad toch weer verlaten hebben en naar hun oorspronkelijke landstreek zijn teruggekeerd. Dat is natuurlijk geen taak voor een kiesvereniging. Dat moet een sociale raad doen of een afdeling van bijv. de Geref. Stichting voor Maatschappelijk Werk.

Zo kan ieder in eigen plaats werken. Zo kan ieder meehelpen de overgang van het platteland naar de stad te vergemakkelijken. Meehelpen ook om het „onderduiken" te voorkomen. Natuurlijk zullen er tegenstellingen blijven, zeker in het begin. Maar bij alle verschil in levenspatroon zal dan toch duidelijk worden dat het stramien gelijk is nl. het God willen dienen op alle terrein van het leven.

Ook in het drukke gewoel van de grote stad heeft de mens een taak....

Omwenteling

MAAR daarnaast zullen we als Christenen, als anti-revolutionairen ook gezamenlijk het probleem van stad en platteland moeten aanpakken. Aanpakken in deze zin, dat we allemaal belang gaan stellen in de enorme ontwikkeling, die zich in verschillende delen van ons land voordoet. Een ontwikkeling die men rustig een omwenteling noemen mag. We zullen die belangstelling moeten opbrengen voor de economische problemen, voor industrialisatie, voor woning- en stedebouw, voor arbeidsproblemen, enz.

Maar in en achter die problemen zullen we altijd de mens, onze naaste moeten zien. Die mens moet niet alleen werken, maar ook wonen. Die mens moet niet alleen goed wonen, maar ook kunnen leven, zich kunnen ontspannen. Die mens moet mee kunnen doen aan het verenigingsleven, aan het kerkelijk en politieke leven, maar vooral aan het gezinsleven. Die mens moet niet uren in een bus moeten rijden om naar zijn werk te komen en weer uren om thuis te komen. Dan wordt die mens een machine.

Dat zijn altemaal problemen, die we als kiesvereniging niet kunnen en ook niet behoeven op te lossen. We kunnen die ook als partij niet oplossen. Maar wel zullen we moeten zorgen dat we zicht krijgen op die problemen, dat we weten in welke richting we de oplossing moeten zoeken. Want we zijn er natuurlijk niet mee klaar als we vaststellen dat het niet juist is om het platteland te ontvolken en van arbeidskrachten te beroven om die bijv. in de Randstad Holland allemaal bij elkaar te brengen. Daar zijn velen het wel over eens. Maar als het gaat om het afwegen van de economische voordelen tegenover een aantal menselijke factoren dan gaan de meningen uiteen. En in die strijd der meningen zullen we een eigen geluid moeten laten horen. Dat vraagt naast eigen sociologen ook eigen planologen, eigen stedebouwkundigen.

Het probleem van stad en platteland is in onze dagen veel omvangrijker dan alleen de tegenstelling tussen stedeling en plattelander. Het gaat er eigenlijk om dat in heel die gigantische ontwikkeling die aan de gang is, waar we allen vol bewondering naar kijken maar die ons toch ook benauwt, dat in die ontwikkeling de mens mèns blijven kan. Het gaat erom dat de mens leven kan. Leven kan als mens, als beelddrager Gods.

Daarvoor de oplossing te vinden in deze tijd, dat is de opdracht, die we als Christenen, als politieke partij niet mogen ontwijken.

M. H. L. WESTSTRATE

...jven ons....

...nauw verbonden weten met de belangen van hun organisaties, om — uitsluitend naar het beginsel — het gehele Nederlandse volk te vertegenwoordigen (zie de Grondwet). Daarom zou het m.i. dringend gewenst zijn, dat wij in eigen kring komen tot de onmogelijkheid het kamerlidmaatschap te verenigen met het bestuurslidmaatschap van organisaties als hiervoor bedoeld. Een en ander is hierbij zeer summier aangeduid: een uitgewerkte regeling is bij het lanceren van deze gedachten natuurlijk nog niet aan de orde.

Onverenigbaar

Ter verduidelijking en om mogelijk misverstand te vermijden, mogen nog een paar opmerkingen volgen, al zou over deze materie veel meer te zeggen zijn.

Ik meen, dat men ten onrechte tegen dit betoog eventueel zou opmerken, dat wij ons op deze manier van „deskundigen" zouden beroven. Ten onrechte: niet omdat de betrokkenen ondeskundig zouden zijn, integendeel. Maar wel omdat zowel de noodzaak van de deskundigheid als deze deskundigheid zelve, maar zeer betrekkelijk is.

Voor de geschiktheid van A.R. kandidaten is niet de eerste maatstaf hun gespecialiseerde deskundigheid, maar hun leven uit het geloof, dat Gods Woord metterdaad voor de activiteit op elk gebied normgevend is. Het gewenste inzicht in de problematiek van onderscheiden vraagstukken mag dan worden verwacht als vrucht van het gelovig werkzaam zijn. Daarbij kunnen trouwens de functionarissen van meerbedoelde organisaties de nodige voorlichting en advies geven, gelijk ook thans reeds gebeurt.

Vervolgens mene men niet, dat ik de kandidatenlijst voor de Tweede Kamer ontoegankelijk zou willen maken voor boeren, werkgevers, onderwijzers, arbeiders etc. Integendeel. De onverenigbaarheid van functies moet uitsluitend betrekking hebben op personen die als representant van bepaalde organisaties — dus als bestuurder of als speciale functionaris zonder van het bestuur deel uit te maken — optreden en (mede) als zodanig kandidaat gesteld worden.

Toen een aantal jaren geleden de heer Ruppert in de Eerste Kamer kwam, schreef Ned. Gedachten, dat wij daarover (ook) daarom zo blij moesten zijn, omdat daarmee het moment was aangebroken, dat naast de voorzitters van N.V.V. en K.A.B. nu ook de voorzitter van het C.N.V. in onze senaat zijn stem kon doen horen.

Juist die ontwikkeling — waarbij iemand als volksvertegenwoordiger wordt gekozen en aangeprezen vanwege zijn representeren van een bepaalde (belangen)groep — acht ik voor een gezond en vooral principieel verantwoord politiek bestel, onjuist.

Deze belangen-organisaties hebben het recht en de plicht met alle geoorloofde middelen op hun terrein op te treden ter behartiging van de hun toevertrouwde belangen. De beraadslaging en besluitvorming in politieke colleges dienen te geschieden onder het gezichtspunt van het algemeen belang. Daartoe zijn metterdaad onafhankelijke personen het meest geschikt.

Mr. S. H. ATTEMA

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam, Tel. 798604-53257

A. Baars Azn
Exploitatie van baggermaterieel N.V.
Telefoon no. 144 Sliedrecht
Verkoop en verhuur

FA. B. MEILINK
Eig. F. BRAAM
HOUTZAGERIJ — HOUTHANDEL EN KISTENFABRIEK
HOFSTRAAT 10 - BORCULO - Tel. 05457: 325-416

C.V. J. H. van Leeuwen
Fabrikanten van rode en blauwe **rietvorsten** en **eindrietvorsten;**
Hollandse pannen (handvorm)
en **bijpassende vorsten** (handvorm).
KOUDEKERKE AAN DEN RIJN Tel. K 1714—228 Tel. K 1720—2569

AMSTERDAM
GEBR. VAN ALTENA
Smeed- en constructiewerk
Stalen ramen en deuren
G. VAN LEDENBERCHSTRAAT 114 - TEL. 82298

KOLEN OLIE
TEL.37785-245350
GROENEWOLD-HORTUS
AMSTEL 34 (BIJ DE MUNT)
HAARDEN

FA. S. DOGGER HZN.
SCHINKELKADE 14 TELEFOON 722516
Alle soorten
Antraciet Industrie IV en V
voor huisbrand
BRECHCOKES EN OLIE voor centrale verwarming

G. W. GRUPPEN
Aannemersbedrijf
Spaarndammerdijk 388 - Tel. 80553 - Amsterdam

PROT.-CHR. COöP.
BEGRAFENISVERENIGING U.A.
Betere verzorging van begrafenissen
Vondelstraat 101 - Telefoon 82477 - Amsterdam
Is u nog geen lid? Vraagt dan inlichtingen aan de

C. LIND & ZOON - ANNO 1826
KASSIERS EN COMMISSIONAIRS IN EFFECTEN
AMSTERDAM-C. Keizersgracht 564 Tel. 221444 - 4 lijnen Tel 221448 conversie-afd. Effectenbeurs Nis 8 Tel. 49328, 46640.
UTRECHT Nachtegaalstraat 50 Tel. 16057 - 18037
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN VERZEKERINGEN

Groepsreis Canada en Amerika 1960

Per s.s. „Rijndam" per 29 april is volgeboekt. Op veler verzoek organiseren wij een tweede reis per s.s. „Rijndam" van 25 mei.
Retour passage vanaf ƒ 1381,68.
Geheel vrijblijvend verstrekt gaarne inlichtingen passage- en reisbureau
W. Zeyl & Zoon - Oude Koemarkt 35 - Sneek
Telefoon 05150 2224

GELDERLAND

De spaarbank voor Ede anno 1872
Lid v. d. Ned. Spaarbankbond.
Reeds sedert 1872 de vertrouwensinstelling van duizenden spaarders
RENTEVERGOEDING 3,25% OVER ALLE BEDRAGEN
Hoofdkantoor. Telefoonweg 110-112, EDE.
Tel. 8433 — Giro 821000
Kantoren te Bennekom. Ederveen en Lunteren.

HAARDEN EN KACHELS
voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.
Fa. Wed. T. Viets
Bergstraat 38 - Tel. 2765 (K 3370) - Wageningen

Radio K. B. WEIMAR Televisie
LANDELIJK ERKEND INSTALLATEUR
ELEKTRISCHE APPARATEN — VERLICHTING
Maandereind 19 - EDE - Telefoon 8373

Vertrouwensadressen
Voor DEN HAAG
en omstreken

Bloemen in Den Haag bestellen
Heemskerk opbellen
Bloemenmagazijn Jac. Heemskerk
Bankastraat 70 — Telefoon 558544 — Den Haag

Sigarenmagazijn „MATADOR"
L. KORPEL
MAURITSKADE 71, TELEFOON 180234 b.g.g. 321960
Postrekening 377073
Levert alle ROKERSARTIKELEN
waarheen U maar wenst

Ook het kleine karwei
appreciëren wij
BOON'S Schildersbedrijf
PIET HEINSTRAAT 62 - TELEFOON 33.11.12
Filialen te Delft en Rotterdam

LEIDEN

1658
BOOMPJES
oude jenever
FA. C. T. STEFFELAAR
LEIDEN

PRONONCE
Leiden: Breestraat 65 Tel. 21800
TEXTIEL J. VERDUYN
Oegstgeest Geversstraat 41 Tel. 23917

HILVERSUM

JAN VAN DEN BRUL
☆ HEREN- EN JONGENSKLEDING
☆ SPORT- EN REGENKLEDING
☆ BETERE BEDRIJFSKLEDING
HILVERSUM - GROEST 60 - TELEFOON 2614

Ruimte voor
Christelijke naastenliefde

IN het noorden van Europa ligt een merkwaardig land: Zweden. Merkwaardig: niet omdat het vele malen groter is dan Nederland en toch veel minder inwoners telt. Dat is wel met meer landen het geval.

Oók niet omdat het zó uitzonderlijk mooi is, dat het jaarlijks een stroom van toeristen trekt: integendeel — het is grotendeels vlak als Nederland.

Oók niet, omdat het, ondanks zijn gering inwonertal (ruim 7 miljoen) een geducht woordje meespreekt in de wereldpolitiek. Integendeel — het zwijgt als het de wereldpolitiek betreft eigenlijk in alle talen. Op de frontpagina's van onze kranten komt de naam „Zweden" slechts héél zelden voor. Het is wèl lid van de Verenigde Naties — maar **niet** van Klein-Europa. Want het houdt nog steeds angstvallig vast aan de fictie van de neutraliteit. Is het dan merkwaardig misschien om dit laatste feit? Ik wilde wel, dat ik hierop „ja" zeggen kon. Want dat zou betekenen, dat het vasthouden aan een fictie in 1960 tot de uitzonderingen behoorde!

Neen — merkwaardig is dit land, omdat daar nu reeds ongeveer 30 jaar gestreefd is naar wat wij wel noemen „de welvaartsstaat." En in die dertig jaar ie het de Zweden gelukt een levensstandaard te bereiken die hoger is dan overal elders in Europa. Ze hebben een stelsel van sociale wetten, waaraan wij in Nederland nog een puntje kunnen zuigen.

Als je in Nederland ƒ 12.000,— of meer verdient, behoor je tot de mensen, die volgens de fiscus in de „hoogste klasse" vallen. Welnu — die twaalfduizend gulden per jaar verdient in Zweden elke goede vakarbeider!

Maar.... zijn vrouw verdient er, in de meeste gevallen nog wat bij. Dat is ook wel nodig — want hoe kun je er anders een auto en een zomerhuisje op na houden. Natuurlijk — volgens de Zweden — is haar uurloon wel geringer dan dat van een man — maar zij kan toch „gemakkelijk" zo'n zes tot achtduizend gulden per jaar bij verdienen. Een „gezinsinkomen" van ƒ 18.000 per jaar. Is het niet om te likkebaarden?

Ja — dat lijkt allemaal wel zo — maar natuurlijk zegt dit alles zonder meer nog niets. Kun je voor dat geld evenveel kopen als in Nederland? Ja — want het zal u opgevallen zijn, dat ik het loon van een Zweedse vakarbeider niet heb uitgedrukt in Kronen maar in guldens.

Ja maar — zult u zeggen — hoe staat het met de belastingen? Want, die ƒ 18.000 lijken nu wel heel veel maar hoeveel pikt de staat er weer van in. Nu — in de ogen van vele mensen in Europa zijn de belastingen in Zweden verschrikkelijk hoog. Want ze hebben een prachtige sociale wetgeving — en dat moet tenslotte allemaal betaald worden. Maar wij in Nederland vinden dat het met de belastingen daar nog wel gaat. Tenslotte zijn wij op dat gebied ook wel het een en ander gewend!

Dat bovengenoemde gezin met een inkomen van ƒ 18.000 houdt tenslotte zo ongeveer ƒ 13.000 over. En nu moeten we er meteen bij zeggen — dat de belastingen sterk progressief zijn. Het statistisch berekende **gemiddelde** inkomen van de Zweden bedraagt zo'n ƒ 7.000,—.

Maar — bij zulk een „laag" inkomen betaal je weinig of helemaal niets, terwijl de hoge inkomens wel tot 60% belast zijn Weliswaar zijn ook de indirecte belastingen hoog. Maar — terwijl ik dit zit te schrijven rook ik een sigaar van 22 cent. Hoeveel „belastinggeld" blaas ik de lucht in?

Een tenslotte is het waar, dat je in Zweden dan ook kunt **zien** dat je van de staat wat terug krijgt! De staat helpt je letterlijk overal bij.

Is er gezinsuitbreiding op komst — dan hoef je je helemaal geen zorgen te maken over het materiële. Want de regering gaat er eenvoudig van uit, dat niemand zich zal hoeven te bekrimpen, omdat hij kinderen heeft. Zelfs de ongehuwde moeder hoeft zich daaromtrent geen enkele zorg te maken. De staat betaalt niet alleen een (hoge) kinderbijslag — hij zorgt ook voor een kosteloze medische controle op de gezondheid van de nieuwe staatsburgers. Bovendien stelt zij, indien nodig, een „hulp in de huishouding" beschikbaar.

Voor invaliden en oude mensen — wel, daarvoor zorgt in Zweden de staat. Onverschillig welk eigen inkomen je hebt — als je in Zweden 67 jaar bent krijg je van de staat ongeveer ƒ 250 per maand. Maar dat is voor heel veel mensen natuurlijk totaal onvoldoende om hun oude levensstandaard te behouden.

Daarom is men er over bezig om aan oude mensen twee-derde deel van hun inkomen te verzekeren. En de basis voor de berekening moet dan zijn het jaar, waarin het inkomen het hoogst was. Tot invoering hiervan is men echter nog niet overgegaan. Want de economen zijn aan het rekenen geslagen en toen werden ze wat bleek om de neus.

Tien procent van alle Zweden is op het ogenblik ouder dan 65 jaar — maar ze hebben uitgerekend dat dit precentage over 10 jaar veertien zal zijn. En dát betekent dat de belastingen nòg véél hoger moeten worden!

Daar moet dus in het hoge noorden van Europa wel een tevreden volk wonen! Een hoge levensstandaard — betaalde vakantie, verzorgd van „de wieg tot het graf". Wij kunnen er in Nederland nog wat van leren! Inderdaad — frontpaginanieuws is het niet — maar wat zou dat! Laten daarop de „achtergebleven gebieden" maar staan!

Ik sla mijn Winkler Prins op. En ik lees „Voor Nederlandse begrippen, neemt de bevolking langzaam toe. Het geboortecijfer is laag. Ca. 10 procent der geboorten is onwettig".

Dan wrijf je je toch even de ogen uit! Als het dan toch waar is, dat ondanks het groeiende kindertal de levensstandaard niet achteruit gaat — waarom dan toch zulk een laag geboortecijfer?

Het antwoord hierop is niet moeilijk te geven. De welvaartsstaat betekent ongetwijfeld een pracht van een sociale wetgeving. Maar het betekent ook: verandering van mentaliteit! In zulk een staat gaat het allemaal draaien om de materie.

En moge het dan waar zijn, dat de levensstandaard van een gezin met vijf kinderen in Zweden niet lager is dan van een gezin zonder kinderen — even waar is het, dat die vijf kinderen de zorg van de ouders opeisen. Ze zijn er veel door aan huis gebonden — de vakanties zijn minder vrij — om de onrust, de drukte en het lawaai thuis nu maar niet te noemen.

Ja maar — de Zweden zijn toch een godsdienstig volk? Volgens de officiële cijfers wèl — negenennegentig procent behoort tot de Lutherse kerk. „De burgers van de welvaartsstaat hebben een staats-

De Zweedse hoofdstad Stockholm biedt het beeld van een rijke welvarende stad. Naast het oude gedeelte met zijn eerbiedwaardige historische gebouwen vindt men de nieuwe woonwijken met uiterst comfortabel ingerichte huizen De goedgeklede mensen, de overvloed in de etalages van de winkels laten duidelijk blijken: hier heerst welvaart.

kerk", zegt Günter Klingmann „en laten hun kinderen „aannemen" — ook al zijn ze atheïsten."

Vroeger zegden de mensen, die niet meer geloofden, hun lidmaatschap op. Tegenwoordig doe je dat niet meer. Vandaar dat uit een in 1952 ingestelde enquête bleek dat slechts 7% van het aantal zitplaatsen in de kerken bezet is. En dat is al weer acht jaar geleden. Hoeveel plaatsen zijn er nu leeg? Vijfennegentig procent?

Mét de levensstandaard groeide de saecularisatie. Ook het huwelijk werd hierdoor aangetast. Ik citeer weer Klingmann. „De huwelijken zijn verschrikkelijk labiel en onbestendig, want iedereen huldigt de mening, dat men z'n eigen weg moet gaan, als de aangegane verbintenis tot een last moet worden.

De statistiek vertelt, hoeveel huwelijken er stuk gaan. Op het ogenblik zijn er acht maal zoveel echtscheidingen als in 1910 en driemaal zoveel als in 1930.

Maar deze cijfers geven helemaal nog geen juist beeld. De huwelijkscrisis is vele malen groter! Want velen leven gescheiden of met andere mannen en vrouwen samen, zonder dat de huwelijken officieel ontbonden werden."

Hoe komt dat, vraagt hij zich dan verder af. En zie hier zijn antwoord: „Het huwelijk is (volgens de Zweden) een instelling om gelukkig te worden en bevrediging te vinden. Als dat doel niet bereikt wordt — dan verbreekt men het huwelijk.

De kinderen binden weliswaar nog — doch slechts betrekkelijk. Tenslotte moeten zij begrijpen, dat de ouders hun eigen geluk zoeken. Onverzorgd blijven ze immers niet achter. De verzorging van de vrouw is meestal ook geen probleem, want doorgaans is ze economisch onafhankelijk door haar beroep.

In een noodgeval moeten de sociale diensten maar voor de kinderen zorgen door ze pleegouders te verschaffen! En eveneens moeten deze diensten er maar voor zorgen, dat de gescheidenen nieuwe woningen krijgen en een overbruggingssteun verlenen als de vrouw nog voor een beroep geschoold moet worden."

De goede ouderdomsvoorziening heeft tot gevolg dat de kinderen zich niet meer om de oude mensen bekommeren. De staat doet het wel. Natuurlijk kunnen ze niet meer zulke hoge huren betalen. Maar er zijn toch ook goedkopere woningen? Die zijn weliswaar oud, liggen in de oude stadswijken, hebben geen centrale verwarming of een w.c. met waterspoeling.

Maar ja — daar is nu eenmaal niets aan te doen. Om vijfentwintighonderd ouden van dagen te verzorgen heeft de stad Stockholm ongeveer duizend verpleegsters in dienst. En die trekken dan dag in dag uit de oude stadswijken in om de oudjes te verzorgen. De kinderen wonen een eindje verderop in hun luxe flat...

Ofschoon..., daar is het ook niet alles rozengeur en maneschijn. Want 's avonds komen beide echtgenoten moe thuis. Immers het arbeidstempo in de Zweedse fabrieken ligt hoog.

Dat moet wel want de lonen zijn hoog en daardoor wordt de export moeilijk. Slechts als per man-uur veel wordt geproduceerd kan de handelsbalans in evenwicht blijven.

Zo leeft men in Zweden luxueuser dan in welk ander Europees land ook. Maar ook gelukkiger?

„Die zich aan een ander spiegelt — spiegelt zich zacht". Dat is een mooi Nederlands spreekwoord. Laten we nu niet onszelf op de borst slaan en zeggen „dan is het bij ons toch beter".

Want... wij zijn met heel veel dingen hard op weg, Zweden te volgen. Ook bij ons stijgt de welvaart voortdurend, ook wij leven gemiddeld vele malen luxer dan onze ouders, ook wij werken voortdurend aan de vervolmaking van onze sociale wetgeving.

Natúúrlijk wil ik geen pleidooi voeren voor het nalaten van dat laatste. Integendeel zelfs!

Maar laten wij dan toch oppassen ons leven niet door het materiële te laten beheérsen. Laten wij er toch tegen véchten dat de stáát ons gaat verzorgen van onze geboorte tot onze dood.

Laat er ruimte blijven voor het particuliere initiatief en voor de christelijke naastenliefde.

G. GRUPPELAAR

TOCH KONING

Zijt Gij dus toch een koning?
Johannes 18 : 37

OP de vroege morgen wordt Pontius Pilatus geroepen om uitspraak te doen in een moeilijk geding: er is een gevangene voorgeleid, die door de Joden beschuldigd wordt zichzelf uitgegeven te hebben voor „koning der Joden". Dat hij hier niet te doen heeft met een gewoon politiek avonturier, ziet de Romeinse procurator onmiddellijk. Een religieus fantast soms? Neen, dat ook niet. Maar wat te denken van een Koninkrijk, dat niet van deze wereld is. Van Boven dus; van God gekomen! Pilatus weet niet van een Zoon des mensen, zoals Daniël Hem reeds zag en van een Rijk, dat is als een steen zonder handen afgehouwen, die de wereldrijken verbrijzelde. Van Nebukadnezars droom droeg hij geen kennis. En deze bleke gevangene bewijst dit woord van zijn Koninkrijk door er de aandacht op te vestigen, dat aardse rijken gefundeerd zijn op geweld en dat aardse vorsten voor zich laten vechten. Tot grote ergernis van Petrus had Jezus hem geboden het mes niet te gebruiken (deze discipel had bijna alles bedorven!) . . . opdat blijken zou, dat Jezus' Koninkrijk „niet van hier" is.

Verwondert vraagt de landvoogd: Zijt Gij dus toch een koning?

Tot nu toe had hij een andere voorstelling van koningen gehad. Hier openbaart zich echter een majesteit, waar hij niets van begrijpt: een, die geboren is en in de wereld gekomen, opdat Hij voor de waarheid zou getuigen . . . ? En die verklaart, dat een ieder, die uit de waarheid is, naar Zijn stem hoort

Als beschaafde Romein haalt Pilatus de schouders op . . . . „wat is waarheid?"

En hiermee bewijst hij niet „uit de waarheid" te zijn. Hij waagt niets ter wille van de waarheid, die hijzelf uit moet spreken: onschuldig. Uit zelfbehoud veroordeelt hij aanstonds de Onschuldige tegen beter weten in. En laat toe, dat zijn soldaten Hem honen en bespotten!

Zijt Gij dus toch een koning? Ja, en Een, die nooit zonder onderdanen is. Ook al zal straks op Golgotha niemand Hem erkennen en herkennen behalve een stervende misdadiger, wiens brekend oog ziet, dat deze Gevloekte in Zijn Koninkrijk zal ingaan. Denk u dan nog eens aan mij!

Koning . . . dat is de man, die het kàn: verlossen, beschermen.

Een gebondene en gekruiste schijnt niets meer te kunnen.

Doch op Pasen blijkt het wel anders en op Pinksteren komen de krachten van Zijn Rijk aan het licht.

Straks op Patmos ziet Johannes Hem als de Koning der koningen en als de Heer der heren. En stervend moet Julianus de Afvallige het erkennen: Gij hebt toch overwonnen, Galileeër! Met hand en tand had deze tragische Caesar zich verzet, maar ondergaande belijdt hij het: de kracht van dit Rijk kan niet meer worden gebroken in deze wereld. Tegen wil en dank moet hij het bevestigen: het Rijk van Jezus Christus is bezig te komen. In deze wereld, ook al stamt het niet van hier.

Niet door kracht en niet door geweld, maar door Mijn Geest.

Zijn dienaars hebben ànders te strijden: met het zwaard des Geestes, hetwelk is Gods Woord.

Temidden van een wereld, waarin met Pilatus nog steeds gevraagd wordt, wat waarheid is, hebben zij ondanks het schouderophalen van agnosticisten en humanisten te getuigen van Hem, die de Waarheid is.

Dat is in de praktijk van het leven, het persoonlijke zowel als het publieke, niet eenvoudig.

Het vraagt een leven uit de waarheid; een aandachtig luisteren naar Jezus' stem.

De Geest der waarheid zal u de weg wijzen tot de volle waarheid (Joh. 16 : 13): dit heeft de Koning zelf beloofd, die als de grote Hogepriester bidt: „heilig hen in uw waarheid; Uw Woord is de waarheid" en verklaart dat Hij de zijnen mèt hun opdracht in de wereld heeft gezonden.

Om overal van Zijn koningschap te getuigen.

Ds P. A. A. KLUSENER

ADRESSEN voor de *toekomst* van onze *jonge mensen*

PSYCHIATRISCHE INRICHTING DENNENOORD

1 MEI BEGINT DE NIEUWE KURSUS VOOR

LEERLING-VERPLEEGSTERS

Salaris, vakantie en reiskostenvergoeding overeenkomstig de landelijk geldende regeling.

Aanvangssalaris f 105,14 per maand met volledig internaat.

Minimum leeftijd 17 jaar. Christelijke levensopvatting.

Het *verpleegstersuniform* wordt bij indiensttreding gratis verstrekt. Voor *nadere inlichtingen* is persoonlijk bezoek mogelijk op elke woensdag 14.— uur zonder voorafgaande kennisgeving. De hiervoor gemaakte reiskosten worden vergoed.

Schriftelijke aanmeldingen adresseren aan de geneesheer-directeur.

PSYCHIATRISCHE INRICHTING „DENNENOORD" ZUIDLAREN
Telefoon 05905-331*

CHR. SANATORIUM
voor Neurosen en Psychosen — ZEIST
Gelegen in mooie omgeving met directe korte busverbindingen op omliggende steden (Utrecht-Amersfoort)

MEISJES

van 18 jaar en ouder kunnen worden geplaatst als

LEERLING-VERPLEEGSTER

Geboden wordt een prettige bevredigende werkkring, die in 3 jaar leidt tot het wettelijk beschermd beroep van verpleegster.

★ Duur der opleiding (kosteloos) 3 jaar.
★ Salaris tijdens opleiding (boven kost en inwoning) 1e jaar *f* 105,14; 2e jaar *f* 120,81; 3e jaar *f* 140,96 per maand. Werkweek 48 u.
★ Vakantie 3 weken per jaar (met toeslag).
★ Reiskostenvergoeding naar huis 2 x per maand (boven *f* 2.50).
★ Verstrekking eerste dienstkleding gratis.

Brieven te richten aan de Geneesheer-Directeur.

DE NED. HERV. DIAKONESSEN-INRICHTING
Overtoom 283 — Amsterdam
vraagt voor de cursus, die in september begint

JONGE MEISJES

van 17 jaar en ouder

voor de opleiding tot

VERPLEEGSTER

Salaris als leerling-verpleegster: 1e jaar *f* 93,95, 2e jaar *f* 108,50, 3e jaar *f* 128,65 bruto per maand boven kost en inwoning, bewassing en geneesk. verz. Deze bedragen zijn excl. de loonronde van 1-1-1960. Eerste aanschaffing van dienstkleding is kosteloos. Vergoeding van reiskosten vakantietoeslag enz.
Geïll. folder wordt U op aanvraag toegezonden en nadere inlichtingen worden gaarne verstrekt door de Directrice.

Eerste Christelijke Middelbare Handelsschool

met vierjarige cursus

NICOLAAS MAESSTRAAT 134 - AMSTERDAM-ZUID
Voorzitter: Prof. Dr. W. J. WIERINGA
Toelating vanaf de 6e klasse der lagere school op grond van laatste rapportcijfers. Leerlingen met M.U.L.O.-diploma worden in de 3e klasse geplaatst.

DIR. A. J. DE BRUIN.
Aanmelding telefonisch.
Tel. 723222 - Privé 52857

De
Psych. Inrichting „Wolfheze" te Wolfheze
(Chr. Inrichting voor Geesteszieken) gelegen in de mooie omgeving van Arnhem, vraagt

leerling-verpleegsters

om opgeleid te worden voor het Rijksdiploma Ziekenverpleging B. Vakantie 3 weken per jaar. Vergoeding reiskosten 2 x p. mnd. boven *f* 2.50. Uniformkleding bij indiensttreding voor rekening der inrichting.

Wij kunnen jongelui van 17 jaar en ouder een veel voldoening gevende arbeid aanbieden, waarbij een opleiding wordt gegeven, die verschillende mogelijkheden voor de toekomst biedt.

Vraagt U eens nadere inlichtingen aan de Geneesheer-Directeur.

gehoord gezien gelezen

Kaarten op tafel

WAT zou het amusant zijn als de verschillende radiosprekers wat beter naar elkaar luisterden. Neem dit voorbeeld: in de uitzending „Kaarten op tafel" van de K.V.P. heeft een spreker er zijn verbazing over uitgesproken dat de socialisten nu plotseling tegen huurverhoging bleken te zijn. Hij zei dit:

„Er zijn nog steeds mensen, die zich afvragen of dat nu wel zo nodig is die huurverhoging. Ja, die huurverhoging is nodig en wel om dezelfde redenen als waarom huurverhogingen nodig waren toen er nog socialisten in de regering zaten. Door de huren van de oudere woningen op te trekken wordt het verschil tussen de oude en de veel hogere nieuwe huren kleiner. En naarmate daar meer evenwicht tussen komt is er ook meer kans, dat iedereen het huis krijgt dat hem het beste past.

Voor de mensen die in de duurdere nieuwe huizen zitten, geeft de huurverhoging verlichting van lasten. Zij krijgen immers géén huurverhoging, maar wél de huurcompensatie. Het doet toch wel een beetje vreemd aan, dat de socialisten wel aan vroegere huurverhogingen hebben meegewerkt, maar nú ineens tégen waren. Dat is zelfs zéér vreemd, want deze komende huurverhoging werd nog voorbereid door het Kabinet-Drees. Dit Kabinet-Drees achtte de huurverhoging noodzakelijk om daardoor de financiële bijdragen van de overheid aan de woningbouw te verminderen, want, zo argumenteerde het Kabinet-Drees, „als dat niet gebeurt zullen andere wezenlijke staatstaken moeten afgestoten worden".

Dat het kan verkeren wisten we zo onderhand wel. Dat het zo snel en zo grondig kan verkeren, is toch wel heel wonderlijk."

Had deze spreker drie dagen tevoren het socialistisch commentaar van de heer J. Bommer beluisterd, dan had hij zijn rede heel anders kunnen opzetten. De heer Bommer betoogde dit:

„Bij de Kamerdebatten heeft de fractie van de P. v. d. A. tegen de huurvoorstellen scherp stelling genomen. Van onze kant is in de eerste plaats gesteld, dat de regering wel degelijk iets kan doen om de hoge kosten van de woningen omlaag te brengen. Het lot wil dat nadat de huurverhoging door de Kamer was aangenomen — met de stemmen van onze partij tégen — de staking in de bouwvakken aan de orde kwam. Bij die gelegenheid kwam niet de minister van Volkshuisvesting, de heer Van Aartsen, maar de minister van Economische Zaken, de heer De Pous aan het woord. Hij gaf een heel ander beeld van de situatie. Hij zette uiteen, dat de bouwprijzen van woningen in de loop der jaren heel sterk omhoog zijn gelopen en hij maakte aan de hand van veel cijfermateriaal duidelijk, dat die prijsstijging maar voor 'n gedeelte verklaard kan worden uit de stijging van de kosten van lonen en bouwmaterialen. M.a.w. er was geen andere conclusie mogelijk: er wordt aan de nieuwbouw zwaar verdiend. Maar, zo vraagt zich de argeloze burger af, waarom begint de regering dan niet om dáártegen iets te doen voor dat ze de huurders in de vorm van weer een huurverhoging de rekening presenteert voor hun te dure woningen. Er zijn ook nog andere zware posten, die waard zijn onder de loupe te worden genomen, ik noem de kapitaalrente, dat is dus de rente, die moet worden betaald voor het kapitaal dat men heeft geleend om de woningbouw te financieren. Dat is een héél grote post, ze slokt meer dan de helft van de kostprijshuur van een woning op. Ieder kwart procent waarmee de rente kan worden verminderd, is de moeite waard. Van onze kant is er al meermalen op aangedrongen, dat de regering zich bij de wet de bevoegdheid zal laten geven bepaalde beleggers te dwingen een deel van het beschikbare kapitaal voor de woningbouw af te staan tegen een rente, die niet hoger is dan redelijk".

Hoe schoon zou het geweest zijn als de K.V.P.-spreker had gezegd: „Geachte heer Bommer, u realiseert zich toch wel dat de cijfers die minister De Pous produceerde en die zoveel indruk op u hebben gemaakt, in hoofdzaak nog betrekking hadden op de jaren waarin uw partijgenoot dr. Drees nog minister-president was en uw partijgenoot Hofstra het departement van financiën beheerde? Zodoende zijn uw beschuldigingen heus ten onrechte aan het kabinet-De Quay geadresseerd!"

Wat zon het amusant zijn als men zo in elkaars kaarten keek!

Stakingsles en prijsbeleid

HET einde van de staking is door de gehele Nederlandse pers met opluchting ontvangen — hoe kon het anders gezien de schade die door dit conflict is aangericht. Opluchting is echter iets anders dan enthousiasme: voor de wijze waarop aan deze staking een einde is gemaakt kan bijne niemand veel enthousiasme opbrengen. Niet dat men minister De Pous iets verwijt, integendeel: zijn houding in dit conflict wordt algemeen geprezen. Het feit echter dat hij gedwongen werd zijn prijspolitiek op deze wijze kracht bij te zetten, wordt door menigeen betreurd.

Citeren we allereerst de Nieuwe Rotterdamse Courant dat in een koel-juridisch betoog de maatregel van een prijzenbeschikking onder de loep neemt. Het blad schrijft:

Natuurlijk zijn conflicten als dat in het bouwbedrijf wel als buitengewone omstandigheden aan te merken. Of men hierbij te doen heeft met de „buitengewone omstandigheden" als oorspronkelijk bedoeld in de considerans van de Prijsopdrijvings- en hamsterwet 1939, lijkt voor enige discussie vatbaar. Deze wet geeft de minister van economische zaken de bevoegdheid voorschriften met betrekking tot prijzen te geven. De tekst van de wet vertelt niet onder welke omstandigheden de minister van die bevoegdheid gebruik mag maken. De enige tekst waarin iets van een norm is te lezen, is de considerans: het werd noodzakelijk geacht „regelen te stellen, teneinde het opdrijven van prijzen van goederen en diensten.... ingeval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden te voorkomen".

Deze wet is nu gebruikt als dwangmiddel tegen de aannemers, die geen afstand wensten te doen van hun recht — ontleend aan de contracten met hun opdrachtgevers — om inmiddels optredende loonsverhogingen door te berekenen. Zo'n loonsverhoging zou het gevolg zijn van de nieuwe c.a.o. voor het bouwbedrijf, die de aannemers aanvankelijk niet hebben willen ondertekenen, omdat aan die ondertekening van overheidswege de voorwaarde werd verbonden, dat zij afstand zouden doen van hun doorberekenigsrecht.

Zo was de zaak in een impasse geraakt. De staking van de bouwvakarbeiders was bedoeld als middel om de aannemers toch tot ondertekening van de nieuwe c.a.o. te brengen. De aannemers wensten, elk voor zich, vast te houden aan hun doorberekeningsrecht. En nu heeft dan, ten slotte, de minister van economische zaken de knoop doorgehakt: een prijzenbeschikking.

De kritiek die in dit deel van het artikel al tussen de regels door te lezen is, wordt in het vervolg verder uitgewerkt:

Al eerder hebben wij geschreven, dat de overheid niet over de juiste wettelijke bevoegdheden beschikt om aldus te werk te gaan bij de toepassing van haar loon- en prijsbeleid (dat onder de gegeven omstandigheden als één geheel moet worden gezien). De minister van economische zaken kon nu in het bouwconflict ingrijpen met een beroep op „buitengewone omstandigheden". Dit is niet alleen onelegant, het is niet alleen maar iets wat lijkt op een automobiel die met touwtjes en papierklemmetjes bij elkaar wordt gehouden; ernstiger is het, dat er iets ontbreekt aan 't recht. Bij zulk ingrijpen hoort de overheid gebonden te zijn aan wettelijk vastgelegde normen. „Buitengewone omstandigheden" mag niet als passende norm worden beschouwd voor een situatie zoals die zich nu in het bouwbedrijf heeft voorgedaan.

En ten slotte:

Een beleid, zoals dat thans nodig wordt geacht, eist nu eenmaal een dergelijke legislatieve basis. De overheid schiet tekort als zij zo'n basis aan het sociaal-economisch beleid onthoudt.

Vergist

Kritiek heeft ook (uiteraard) Het Vrije Volk, zij het een kritiek die precies andersom gericht is als die van de N.R.C. In een nabeschouwing schrijft dit socialistische blad:

De c.a.o. in het bouwbedrijf is getekend. Dat is — eindelijk — gebeurd, nadat de regering aangekondigd had, dat zij, hoe dan ook, 'n eind wilde zien aan de staking. Dat was heel verdienstelijk van de regering, maar het toont tevens hoezeer zij tot dusver te kort geschoten is. Wat nu gebeurd is, had onder een krachtiger bewind drie weken eerder kunnen en moeten gebeuren.

Want drie weken geleden was de spanning in het bouwbedrijf zo groot geworden, dat een regering die zich verantwoordelijk gevoelt voor de goede gang van zaken in het land, met alle beschikbare middelen dit rampzalige conflict had voorkomen.

Over de middelen beschikt de regering. Ze heeft aangekondigd ze te gebruiken, nadat er veel onherstelbaar kwaad is geschied.

En wat heeft nu minister-president De Quay zaterdag in 's-Hertogenbosch gezegd? Hij zei: „Wie bij deze omschakeling (van een geleide naar een vrijere loonpolitiek) geen spanningen verwacht, heeft zich bij voorbaat vergist".

Moeten wij daaruit opmaken, dat prof. De Quay en zijn ministers deze spanningen wel hadden verwacht? Dat zij de bui al van april 1959 hebben zien hangen?

Als dat zo is, heeft deze regering dubbel gefaald. Zij heeft het allemaal zien aankomen. Zij verwachtte spanningen. Maar zij heeft niets gedaan.

Ze heeft zich bij voorbaat en daarna steeds vergist.

Conclusies van dit stuk proza moet zijn dat de schrijver in Het Vrije Volk toch wel een bijzonder hardleers man is. Weet hij nu nòg niet dat vrijere loonpolitiek en overheidsdwang elkaar maar heel moeilijk verdragen? En is het hem nu werkelijk onmogelijk te begrijpen dat minister De Pous, en met hem het hele kabinet, tot het uiterste heeft willen gaan voor en aleer tot dwangmaatregelen werd overgegaan? Eerlijk, Vrije Volkheren, we geloven dat dit stukje zelfs voor úw lezers te gortig is!

Socialistische lof

Heel wat meer waardering hebben we voor de nabeschouwing van Het Parool, een niet minder socialistisch blad maar gelukkig niet ontsierd door partijpolitieke oogkleppen. Dit blad schreef onder meer:

Terugziende op deze afloop van het conclict moet een ieder zich toch wel de vraag stellen, of het niet mogelijk was geweest dit resultaat al eerder te bereiken.

Het antwoord moet, dunkt ons, bevestigden luiden: indien slechts de aannemers zich niet zo halsstarrig hadden betoond, of als anderzijds de regering vroeger metterdaad had ingegrepen. Waarbij wij aan dit laatste onmiddellijk willen toevoegen, dat wij overigens in het algemeen voor het beleid van minister De Pous, gehandicapt nog wel door een griepaanval waardering hebben.

Men kan er over twisten, of zijn toegevingen aan de aannemers al niet iets te ver gingen, dat hij ten principale voet bij stuk heeft gehouden staat buiten kijf en eert hem. Zijn prestige is ongehavend uit de strijd gekomen — evenals, het zij in het voorbijgaan opgemerkt dat van de vakbeweging, die haar leden goed in de hand had en de haar opgedrongen strijd waardig en met beleid heeft gevoerd — zulks in schrille tegenstelling tot de aannemersbonden.

Bedrijfsgemeenschap

De protestants-christelijke dagbladen sluiten zich over het algemeen aan bij wat de voorzitter van de christelijke bond van werknemers in de hout- en bouwnijverheid, het antirevolutionair Kamerlid J. van Eibergen, als conclusie had gegeven na 't beëindigen van de staking; „Dit bouwconflict heeft geleerd dat werkgevers en werknemers uiteen moesten gaan omdat de werknemers geen inzicht krijgen in wat in onze bedrijfstak omgaat. Onze werkgevers zijn nogal kopschuw van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. Trouw had tevoren al geschreven:

Na de oorlog is in ons land een maatschappelijke orde opgebouwd die gebaseerd is op overleg. In die orde is veel terug te vinden van datgene wat steeds het ideaal der christelijk-sociale beweging is geweest. Voor het slagen van dat overleg is nodig een betrekken van de werknemersorganisaties in het totaal van een georganiseerd bedrijfsleven, zodat zij — en dat is een minimumeis — althans inzicht krijgen in de financiële achtergronden, de prijsvorming inbegrepen, waarvan men bij het bepalen van de lonen moet uitgaan.

De ramp in het bouwbedrijf is deze dat de werkgevers daar niet aan willen. Zij zijn in meerderheid tegen de P.B.O. Zij keren zich tegen de Stichting van de Arbeid en de Sociaal-Economische Raad en zij produceren geen enkel cijfer.

Dat is niet alleen nu het geval, dat is dezelfde historie geweest bij de vorige c.a.o. Met grote moeite kwam ze tot stand. En altijd botsen de werknemers tegen de risico-clausule aan, waardoor de aannemers de eis van doorberekening stelden. En nimmer wist iemand anders dan de werkgevers hoe de zaken er financieel bij stonden.

Prijspolitiek

Ten slotte een gedeelte uit een bijzonder interessant artikel dat dr. W. J. van de Woestijne vorige week zaterdag in Het Parool gepubliceerde over de huidige prijspolitiek. Deze zeergeleerde schrijver gaf deze visie op de bouwstaking:

Het Centraal Planbureau begroot, dat de loonkosten in 1960 met 7,5 pct. zullen stijgen, waar slechts een produktiviteitsverhoging van 4 pct. tegenover staat. Als de loonstijging hiertoe beperkt blijft, hetgeen in verband met de groeiende spanning op de arbeidsmarkt lang niet zeker is, zal dus toch nog altijd de helft van de loonstijging een opwaartse druk op de prijzen uitoefenen. Wat zal dat voor economische gevolgen hebben?

Hierbij moeten wij met verschillende factoren rekening houden. In de eerste plaats tracht de regering ook in die gevallen de prijsstijging tot een minimum te beperken. In principe heeft het bedrijfsleven zich hiermee akkoord verklaard. Voor ons is evenwel niet de vraag wat het bedrijfsleven zegt te zullen nastreven, maar wat er in feite zal gebeuren. In dit opzicht zijn er grote verschillen te verwachten.

Bedrijven waarvan de prijzen en de kwaliteiten scherp vast staan, zullen in het algemeen niet zonder gerucht door kunnen berekenen. Zij zullen de spanning tussen kostenstijging en een eventueel achtergebleven produktiviteitsstijging het scherpst voelen. Maar deze bedrijven zijn verre in de minderheid!

Hoe staat het met de andere bedrijven? Daarbij zijn er vele die voor iedere opdracht die zij aannemen, een afzonderlijke calculatie maken. Hiertoe behoren o.a. het bouwbedrijf, de scheepsbouw, de constructeurs van speciale machines en het gehele reparatiebedrijf. Zal men in die bedrijven, bij het aangaan van nieuwe opdrachten als volgt redeneren: onze loonstijging bedraagt 8 pct, onze produktiviteitsstijging 5 pct en dus trekken wij in onze calculatie 3 pct. van de loonsom af? Geen zinnig mens die dat verwacht!

Verder zijn er vele bedrijven, die tot op zekere hoogte invloed op de kwaliteit uit kunnen oefenen. Hieronder valt bijv. een groot deel van de textielindustrie en met name van de confectie-industrie. Voorzover men daar de prijzen niet verhoogt, kan men de afwerking van de produkten iets eenvoudiger en goedkoper maken. In feite hebben wij dan ook daar met een doorberekening van loonsverhogingen te doen.

Weer in een andere positie verkeren de bedrijven waarvan produkten op veilingen verkocht worden, zoals bij vele land- en tuinbouwprodukten het geval is.

Al met al komt het ons voor, dat ondanks alle inspanning van de regering en ondanks alle toezeggingen van het bedrijfsleven een belangrijk deel van het surplus van loonstijging boven produktiviteitsstijging wel degelijk tot prijsstijging zal leiden. Verder is het duidelijk dat de prijspolitiek van de regering een speciale druk zal leggen op een betrekkelijk klein deel van het bedrijfsleven. Dit deel wordt dan in feite ongunstiger behandeld dan de rest, hetgeen maar weinigen rechtvaardig zullen vinden.

De Russische diplomaat

Semyon Tsarapkin

is in Genève op bekend terrein

IN Genève trachten de Verenigde Staten, Engeland en de Sowjetunie al geruime tijd overeenstemming te bereiken over een algeheel verbod van kernproeven. De leider van de Russische delegatie is Semyon K. Tsarapkin, een 53-jarige Oekrainer, die zeer deskundig is op het terrein, dat hem in Genève is toevertrouwd en terdege op de hoogte is van de bedoelingen van zijn tegenstanders. Tsarapkin, die aan de universiteit van Moskou heeft gestudeerd, was aanvankelijk specialist voor aangelegenheden betreffende het Verre Oosten. Later was hij werkzaam op de Amerikaanse afdeling van het Russische ministerie van buitenlandse zaken.

Een Amerikaanse journalist beschreef hem in 1947, toen hij deel uitmaakte van de Russische delegatie naar de Verenigde Naties als een jonge diplomaat met een grote haardos in een donker kostuum. Die haardos heeft hij nog steeds, maar het begint al behoorlijk grijs te worden. Zijn kostuums zijn echter nog steeds donker.

TIEN jaren van zijn leven bracht hij bij de Verenigde Naties door. Hij was al present op de conferentie van Dumbarton Oaks, die in 1944 werd gehouden. Tsarapkin was de eerste Russische vertegenwoordiger in de Trusteeshipraad en vertegenwoordigde zijn land vaak in de Algemene vergadering van de Verenigde Naties en in de Veiligheidsraad.

Hij heeft nooit een grote mond opgezet, maar wel staat hij bekend als de afgevaardigde, die nogal eens wegliep uit vergaderingen van de organisatie der Verenigde Naties. Dit gebeurde ook eens in de commissie voor de rechten van de mens, waar mevrouw Roosevelt hem het zwijgen trachtte op te leggen, toen hij weigerde zijn propagandaredevoering te beëindigen.

In 1949 had Tsarapkin reeds te maken met de pogingen om te komen tot een internationaal verbod tot het vervaardigen van atoomwapens. Hij verklaarde toen in de Verenigde Naties, dat alle atoomwapens vernietigd zouden moeten worden. Ook beweerde hij echter, dat de technische moeilijkheden om tot controlering van de naleving van een verbod van kernwapens te komen denkbeeldig en overdreven waren.

Dit heeft hij tijdens de besprekingen, die sinds het najaar van 1958 in Genève aan de gang zijn, ook vaak beweerd ten aanzien van de controle op het staken van kernproeven.

IN september 1954 verliet Tsarapkin met zijn vrouw de Verenigde Staten om naar de Sowjetunie terug te keren. Andrei Wysjinsky, die toen plaatsvervangend minister van buitenlandse zaken van de Sowjetunie en leider van de Russische delegatie naar de Verenigde Naties was, bood Tsarapkin bij diens vertrek een afscheidspartij aan aan boord van de Queen Elizabeth.

Het duurde tot juli 1958, voordat de heer Tsarapkin weer „in het nieuws kwam". Het was op een bijeenkomst van wetenschapsmensen uit Oost en West in Genève, die de technische mogelijkheden van het controleren van kernproeven op haar waarde moesten beoordelen. Hij was echter de enige niet-technische deelnemer aan de conferentie en bleek te zijn toegevoegd aan dr. Federof, de leider van de Russisech wetenschappelijke delegatie.

De conferentie eindigde met een akkoord over de technische uitvoerbaarheid van het controleren van kernproeven, maar toen de politici opdracht kregen, de plaats van de geleerden in te nemen, bleek politieke overeenstemming nog heel ver verwijderd te zijn. En het behoeft niet te verwonderen, dat de Russische delegatie toen onder leiding van Tsarapkin stond. Zoals men weet, is er nog steeds geen akkoord bereikt, ook al zijn de mogelijkheden in de afgelopen dagen iets groter geworden.

Van Aerssen voelde er niets voor, daar op te blijven wachten. De Staatse partij zat nog stevig in de zadel en hij kon dus niet verwachten, dat zijn voorwaarde spoedig in vervulling zou gaan. Hij zou ook zonder een gezantschap zijn weg wel zoeken en zijn taak vinden.

Hij werd kapitein in het leger, maar hij zorgde er voor, steeds in de nabijheid van zijn buitengoed zijn dienst te verrichten, want hij wilde Margaretha zo weinig mogelijk alleen laten.

Het was voor Margaretha wel een grote teleurstelling. Zij was bang, dat de krijgsdienst hem zou aantrekken, zodat hij op de duur zou afzien van een post als gezant.

Zij wist haar ongenoegen hierover niet voor hem te verbergen. Margaretha liet eens uit haar mond vallen, dat op deze manier haar huwelijk dreigde te mislukken.

Cornelis viel heftig tegen haar uit.

„Je bent niet met een gezant getrouwd, maar met mij! Dat eeuwige gezeur over die post in Parijs moet nu eens en voorgoed afgelopen zijn! Het wordt hoogtijd, dat je Frankrijk vergeet, want je bent Hollandse geworden, denk daar aan!"

Toch beviel hem de krijgsdienst te land niet. Het leger verkeerde in een erbarmelijk staat en Cornelis meende, dat hij als officier te velde nimmer iets zou bereiken. Het leven bij het regiment was hem bovendien te saai. Daarom keek hij naar iets anders uit, waarmee hij zich bezig zou kunnen houden.

In het voorjaar van 1666 had hij met oranjegezinde edelen deelgenomen aan een vossenjacht. Toen hij daarvan terugkeerde joeg hij Margaretha de stuipen op het lijf door haar te vertellen, dat hij besloten was om de Hollandse vloot te gaan dienen.

Margaretha barstte in snikken uit.

„Ben ik.... met een zeeman gehuwd, inplaats van met een gezant?"

„Je bent met een Hollander getrouwd", antwoordde hij bits. „En nu geen tranen alstublieft. Als ik van mening ben, mij voor mijn vaderland verdienstelijk te kunnen maken op de vloot, wil ik daar geen klaagzangen over aanhoren. Wellicht is het in 't land van de Fransosen verachtelijk om op een zeebodem het land te dienen, maar hier heersen gelukkig andere en edeler opvattingen!"

„En ga je nu voor langè tijd van mij weg, Corneli?" vroeg Margaretha snikkend. „Er zijn zoveel schepen die vergaan in een storm, of in een zeegevecht.... Ik zal geen uur rustig kunnen zijn als jij weg bent, mijn liefste."

„Een Hollandse vrouw moet te allen tijde rustig en goedsmoeds kunnen zijn!"

„Maar Corneli, de zee en de oorlog zijn zo wreed.... Je weet toch, dat ik weer een kind verwacht.... je zult me toch niet voor lange tijd verlaten?"

Hij keek haar onderzoekend aan. Haar ogen stonden hulpeloos en haar hele houding ontroerde hem.

„Ik zal bij je blijven, mijn lief," beloofde hij. „Verre reizen zal ik niet gaan maken. Ik begrijp je wel, Margaretha . . . je wil me bij je hebben in je moeilijke uren".

Het waren eigenlijk de Engelsen, die zijn plannen dwarsboomden.

Cornelis was door de vurig oranjegezinde Tromp overgehaald om op zijn schip te komen dienen. Hij wist van Tromp en anderen, hoe moeilijk de zaken met Engeland stonden. De zeeoorlog was nog steeds niet beslecht. De Ruyter was een jaar geleden tot opperbevelhebber van de Hollandse vloot benoemd, in de plaats van Cornelis Tromp. De Staten wisten heel goed, dat Tromp zeer op de hand van Oranje was en daarom vertrouwden zij hem niet goed. Van Aerssen wist dit wel, Tromp had er vaak met hem over gesproken. Beide mannen hoopten, dat het getij nog eens keren zou en Oranje weer aan de macht zou komen. Misschien konden mensen als Van Aerssen daaraan meewerken. Daarom ook had Cornelis het besluit genomen om op het verzoek van Tromp in te gaan en officier te worden op het schip waarover Tromp het bevel voerde.

Begin juli kreeg Cornelis plotseling de order, zich voor uitvaart gereed te houden. Tromp vertrouwde hem toe, dat De Ruyter de Engelse vloot wilde aanpakken onder het motto: Nu of nooit!

En juist in deze dagen verwachtte Margaretha het tweede kind. Cornelis liet een renbode bericht sturen van zijn verhindering om naar huis terug te keren. Hij vond het verschrikkelijk voor Margaretha dat nij nu niet bij haar zou kunnen zijn. Hij verkeerde in onrust over haar. De eerste keer was alles goed verlopen, maar wie garandeerde hem, dat dit thans ook het geval zou zijn? Het waren hachelijke dagen voor een vrouw. En Margaretha was zo rank....

De tiende juni hield opperbevelhebber De Ruyter krijgsraad aan boord van De Zeven Provinciën. Tromp kreeg het bevel over één van de drie gevormde eskaders. De volgende dag viel men de Engelse vloot aan in de buurt van Noord-Voorland. Van Aerssen beleefde het zeegevecht, dat vier dagen duurde. In de verschrikkingen van deze oorlog had hij nauwelijks tijd, aan zijn vrouw te denken. De strijd eindigde in een zegepraal, maar onmiddellijk na het zeegevecht bleek, dat De Ruyter veel kritiek had op het gedrag, dat Tromp betoond had. De opperbevelhebber liet ook Van Aerssen bij zich komen. Cornelis kreeg te horen, dat De Ruyter hem er van verdacht, invloed uitgeoefend te hebben op Tromp. „Gij beiden zijt naar ik weet, veelal bezig voor de belangen van de jonge prins. Dat is uw zaak, ik veroordeel u daar niet om. Maar als opperbevelhebber van de vloot eis ik volstrekte gehoorzaamheid en stipte uitvoering van door mij gegeven bevelen. Daaraan heeft het gemangeld, mijnheer Van Aerssen!"

Met deze reprimande kon Cornelis het doen. Woedend over het onrecht dat Tromp was aangedaan, kwam hij thuis. En daar vond hij Margaretha met hun tweede kind in de armen. De geboorte was voorspoedig verlopen, maar Margaretha nam het hem kwalijk, dat hij in het bange uur niet bij haar was geweest.

„Corneli, waarom verkoos je te verkeren bij het ordinaire zeevolk inplaats van bij mij?" vroeg zij verwijtend.

„Omdat het land het vorderde, m'n lief. We zijn in zeeoorlog met Engeland en we hebben een glorievolle overwinning behaald."

„Dat had ook zonder jou gekund, Corneli. Houd je nog van me?"

„Je moet begrijpen, dat een man zijn eer en verantwoordelijkheid heeft, Margaretha. Ik behoor nu tot de vloot. Ik heb daartoe in vrijheid gekozen. Welnu, de vloot moest optreden tegen de vijand van de overkant van het water — ik mocht niet ontbreken."

„Je had je kunnen verontschuldigen. In mijn land stelt een ridder zijn vrouw op de eerste plaats."

Cornelis werd woedend.

„Haal er toch niet altijd dat door en door bedorven vaderland van je bij! Mijn plicht riep mij in de zeeoorlog."

„Je hebt geen antwoord gegeven op mijn vraag of je nog van mij houdt, Corneli."

„Natuurlijk houd ik van jou."

„Zal je dan nu eindelijk je welgeschapen dochter eens bekijken en haar een naam geven?"

Cornelis liet zijn ogen rusten op het kind. Het vertederde hem spoedig.

„Lucienne moet ze heten", stelde hij voor. „Ga je daar mee akkoord, Margreethje?"

„Graag, mijn liefste."

Voorzichtig omhelsde hij zijn vrouw en daarna nam hij het kind op om een kus op het tere wangetje te drukken.

„We hebben nu twee kinderen van God gekregen, Hij is goed voor ons, vrouwtje!"

„Ja, Hij geeft ons grote geschenken, Corneli...." En toen ineens begin zij weer over die post van gezant in Parijs te spreken. Cornelis begreep er uit, dat heimwee naar haar vaderland nog altijd in haar brandde als een vuur. Misschien zou zij haar gehele leven niet werkelijk inburgeren in Holland. Haar verlangen naar Frankrijk hield haar zelfs bezig op het kraambed. Zou hij dan toch zich meer moeten inspannen om in aanmerking te komen voor afvaardiging naar Parijs? Zou hij zijn reis om in de ridderschap verheven te worden, moeten laten varen? Maar de Staten wisten immers heel goed, dat hij vurig Oranjegezind was en het zou dus de vraag zijn, of ze hem, ook zonder hem tot ridder in te schrijven, het gezantschap zouden aanbieden. Johan de Witt was stellig niet op hem gesteld, zijn kansen zouden dus niet bijster groot zijn.

„Ik zal zien, of ik kansen voor Parijs heb", beloofde hij tenslotte. „Maar stel je er niet veel van voor zolang Oranje niet de macht heeft, Margareethje."

Cornelis informeerde inderdaad, of er mogelijkheden waren voor een regeringsvertegenwoordiging in Parijs. Zijn kansen bleken echter gering te zijn, want ten eerste was de verhouding tussen Holland en Frankrijk gespannen en in de tweede plaats was het Cornelis opnieuw duidelijk geworden, dat iemand die zo vurig Oranjegezind was als hij, niet voor deze post gevraagd zou worden. Hij nam zich dan ook voor, nooit meer notitie te nemen van een gezantschapspost in Frankrijk.

In het najaar werd Cornelis door zijn koetsier opmerkzaam gemaakt op een marskramer, die, volgens Douwe, al ongeveer een week in de buurt van het landgoed van Cornelis van Aerssen van Sommelsdijck rondscharrelde. Cornelis schonk weinig aandacht aan de opmerkingen, die Douwe over de man maakte.

„Er zijn zoveel marskramers en negocianten in 't land. Ik geloof, dat het over 't algemeen arme maar eerlijke kerels zijn."

„Jawel," stemde Douwe toe. „Maar mijnheer moet alstublieft naar me luisteren. In de uitspanning van Louwerense heb ik die marskramer vragen horen stellen over u, mijnheer. Hij informeerde, of u veel ter jacht ging en of u op goede voet stond met de leden van de Staten."

„Och, dergelijk geklets raakt mij niet."

„Maar die marskramer sprak een gebroken taaltje, mijnheer. Ik denk.... hij is uit het land van de Fransosen."

Cornelis veerde op.

„Weet je dat zeker, Douwe?"

„Ik ben er zeker van, mijnheer."

„En wat wil je daarmee zeggen?"

„Niets mijnheer. Alleen.... ik ben niet vergeten, wat ze u in Frankrijk wilden aandoen."

Cornelis begon eensklaps luid te lachen.

„Dus jij denkt, dat die marskramer in opdracht van een stel Franse wijsneuzen het op mij voorzien heeft?"

Douwe knikte.

„Mijnheer moet mij niet uitlachen.... Maar die marskramer — ik hoop niet, dat ik mijnheer ontstem — die marskramer heeft in de stadsherberg van Rotterdam zijn intrek genomen. Hij kwam daar fraai gekleed aan, maar hij heeft zich daarna in een marskramerspakje gestoken. En nu zwerft hij hier rond."

„Hoe weet je dit allemaal zo precies, Douwe?"

„Ach mijnheer, u weet, hoe graag ik u dien. Ik heb zorg over u, mijnheer Cornelis. Ik vertrouwde die negociant niet vanaf het ogenblik dat ik bemerkte, dat hij uit Frankrijk komt. Koetsiers hebben overal vrienden, mijnheer. De koetsier van de uitspanning van Louwerense heeft voor mij de gangen van die leurder nagegaan en toen de koetsier van de stadsherberg in de arm genomen. Ik geloof, dat het geen zuivere koffie is, mijnheer."

„Je begint oud te worden, Douwe, Oude mensen zien altijd en overal wolven en beren."

„Toekomend jaar hoop ik twee-en-vijftig te worden, mijnheer. Uw welzijn gaat mij ter harte."

„Ik weet, dat je hondstrouw bent, Douwe. Maar ik kan op mezelf passen. Maak je geen zorgen over de bedoelingen van een marskramer."

„Maar die Alençons...."

Toen Cornelis deze naam hoorde, veerde hij op.

„Ga verder!"

„Mijnheer moet het mij niet kwalijk nemen, maar die Alençons acht ik tot alles in staat."

„De Alençons zijn het schuim van Frankrijks adel, daar heb je gelijk in. Maar dat wil niet zeggen, dat ze op een lage manier te werk zullen gaan om mij een kool te stoven."

„Mijnheer herinnert zich waarschijnlijk niet meer, dat ze uw koets onklaar gemaakt hadden...."

(Wordt vervolgd)

Deze dagen

lazen wij, dat de Voorlichtingsdienst van de Verenigde Naties haar informatie-attaché uit Den Haag zal terugtrekken en dat het bureau van deze functionaris zal worden gesloten.

De achtergrond hiervan is, zo blijkt uit het bericht, dat de Algemene Vergadering van de V.N. de voorlichtingsdienst heeft opgedragen zich vooral toe te leggen op gebieden, waar de voorlichtingsmedia over het algemeen minder ontwikkeld zijn. Het aantal ambtenaren mag echter niet worden uitgebreid en er wordt niet meer geld voor de voorlichting beschikbaar gesteld.

De consequenties van deze opdracht moet dus wel zijn, dat er een aantal bureaus wordt opgeheven — Nederland zal voortaan bestreken worden door het Londense bureau — en dat een aantal functionarissen wordt overgeplaatst Dit laatste wordt geïllustreerd door de benoeming van de Haagse attaché tot directeur van het voorlichtingscentrum te Karachi.

Uit deze gang van zaken kan men de conclusie trekken, dat de Voorlichtingsdienst van de V.N. de pers en de radio in ons land mans genoeg acht om het Nederlandse publiek op de hoogte te houden van hetgeen er in de V.N. omgaat. Terecht. Men had zelfs wel wat eerder tot dit inzicht kunnen komen, ook zonder 'n officiële opdracht van de algemene vergadering om het werkterrein te verleggen. Maar blijkbaar bestaat de taak van deze Voorlichtingsdienst uitsluitend uit het geven van voorlichting en bekommert hij er zich niet om, of die voorlichting ook op de juiste plaats wordt gegeven....

Intussen is het een ietwat merkwaardige situatie, dat een internationale organisatie, onze voorlichtingsmedia in staat acht haar eigen boontjes te doppen, maar dat onze eigen regering daar blijkbaar nog altijd anders over denkt. Er is na de oorlog een tijd geweest, toen pers en radio nog wat op toeren moesten komen, dat de toenmalige Regerings- (thans Rijks-) voorlichtingsdienst 'n eigen blad uitgaf. Daaraan is een eind gekomen toen de kranten in voldoende mate op poten stonden om aan de behoeften op het gebied van nieuwsvoorziening en voorlichting tegemoet te komen. Maar de regerings-uitzendingen via de radio zijn gebleven, in een frequentie van — oppervlakkig gesteld — elke dag één gemiddeld. Ze gaan over de meest uiteenlopende onderwerpen, van een prijsvraag voor jongeren in het kader van het Zilvervlootspaarplan en correspondentieclubs voor de jeugd tot praatjes over de landbouw, emigratie, industrialisatie, overzeese rijksdelen, studiemogelijkheden en een loopbaan bij het onderwijs.

Zijn onze voorlichtingsmedia niet in staat op al deze terreinen, in samenwerking met daarvoor in aanmerking komende organisaties voorlichting te geven en doen zij dat niet reeds in belangrijke mate? Waarom dan nog steeds de indruk gewekt, dat de voorlichting in Nederland een „minder-ontwikkeld gebied" is, waarop de regering zelf werkzaam moet zijn?

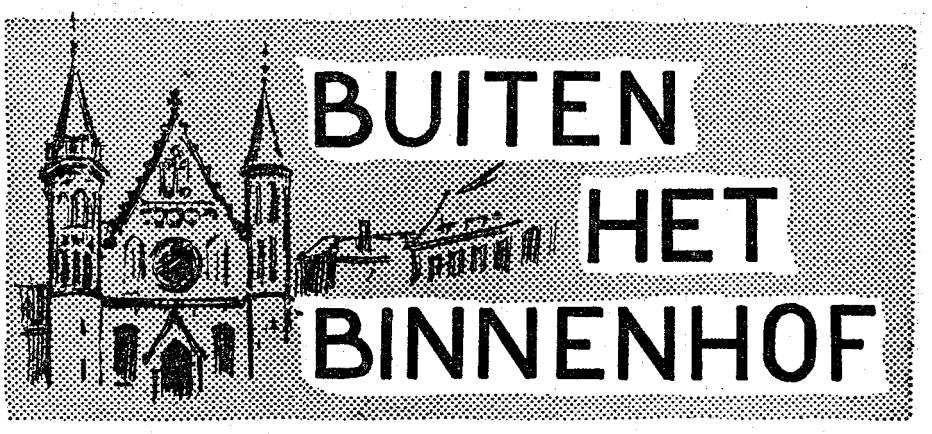

EERST dacht ik, dat het griep was. Ik herinnerde me echter dat ik tegen griep was ingeënt. Daarna herinnerde ik me niet veel meer en viel ik in een korte onrustige slaap. Toen ik wakker werd leek ik op de heer Adenauer. Dit zei mijn vrouw mij, toen ze met de dokter in mijn kamer kwam. Het verschil was overigens, dat de heer Adenauer in Californië zat en ik op bed lag, met een infectie, waardoor mijn gezicht zo vervormd was, dat ik alles had van Konrad en niets meer van William. In dat ziekbed lig ik nog, nu ik dit schrijf. „Aan de beterende hand", zoals dat heet. Dokter komt nog regelmatig kijken. Hij heeft het druk, vertelde hij mij. Nooit klaar vóór des avonds half tien. Eén vrije avond per week, maar dan is hij meestal zo moe, dat hij rustig in de leunstoel blijft zitten, zijn vaklitteratuur bijhoudt en vroeg naar bed gaat. Toen hij weer weg was, naar de volgende patiënt, dacht ik: die dokter weet alles van mij, wat weten wij van de huisarts, onze vertrouwensman wat onze gezondheid betreft?

HET antwoord is nog niet zo lang geleden gegeven door de Gezondheidsorganisatie T.N.O. Uit een enquête, onder 268 huisartsen gehouden, blijkt, dat 94% van de Nederlandse huisartsen gehuwd is. Het gemiddelde huisartsengezin heeft drie kinderen. De meeste huisartsen komen ook uit een gezin met 3 kinderen. Achtendertig procent is gehuwd met een vrouw, die ook een medisch beroep uitoefent, zeventig procent is op de H.B.S. geweest, dertig op een gymnasium. Zestig van de honderd vindt géén tijd voor het bijhouden van hun vakliteratuur. Per week legt de huisarts per auto 3 à 400 km af. Tweemaal per week wordt hij des nachts uit zijn bed gebeld. Maar er zijn ook gevallen van veertienmaal per week! Zo gemiddeld maakt de huisarts tien tot elf werkuren per dag.

Conclusie van het rapport is, dat de huisarts het veel te druk heeft om zijn patiënten naar behoren te kunnen behandelen. Zijn patiëntenkring, die nu 3 à 4000 bedraagt, zou op zijn hoogst 2000 mogen bedragen. Dan zou hij voor iedere patiënt 8 minuten kunnen hebben. Nu heeft hij er maar 5!

ACH, dan zeggen „de mensen": zo'n dokter verdient toch maar aardig. Dat is ook zo. Een huisarts met een drukke praktijk verdient aardig. Maar: vergeet niet, dat hij zo tegen zijn 60ste verjaardag volkomen „op" kan zijn. En wie betaalt hem dan een aardig pensioen? Om op of omstreeks die leeftijd een pensioen te willen genieten van, laten we maar eens zeggen achtduizend gulden, zal hij een kapitaal van ruim twee ton moeten hebben overgespaard. Vaak begint de jonge huisarts met schuld. Hij koopt een praktijk, die hem ongeveer het jaarinkomen van zijn voorganger kost. Dat moet hij neertellen, hetzij ineens, hetzij in termijnen. Huisarts zijn is een prachtig beroep, maar het kent heus zijn zorgen. Tel die maar gerust bij dat „aardig verdienen."

TOEN de dokter weg was ben ik mij gaan schikken in het ziek-zijn. Dat valt niet mee. Lezen kon ik niet, naar de radio luisteren hinderde me. Bovendien mocht ik me niet inspannen. „Nu maar eens aan niets denken, dan aan beter worden." Daar lig je dan te liggen. Plotseling uit het werk gehaald. Goed verzorgd, ja vertroeteld. Maar je hebt niets te vertellen. Aanvankelijk maak je je zorgen over het dagelijks werk. Maar na een paar dagen geef je dat maar over. Je kunt er toch niets aan doen. Dan komt er een periode van een paar dagen, dat je inderdaad uitrust. Zolang pijn wegblijft vind je het nog niet zó vervelend eens een paar dagen in bed te liggen. Maar als het dan bijna een week wordt en de dokter voorspelt dat het nog wel even kan duren, hoewel hij tevreden is, dan.... dan leg je de pen maar neer en het moede hoofd op het kussen....

William Graanhaver

KRYPTOGRAM

HORIZONTAAL: 1. zware letter; 3. zo'n foto is wazig of geroerd; 7. deel van transportband in emballage-afdeling valt nogal in het oog; 9. de nietmeegaande geeft aanvankelijk de richting aan; 11. zonder drank blijft er van deze maat niets over; 12. zo noemde de Latijn zichzelf; 13. muzikale stemmen die uit hondenkelen komen; 14. zo stipt wordt het, wanneer men zijn hele lijf er midden inzet; 18 deze alleen blijft over als men aan Noord-Europeanen geen kop of staart kan vinden; 19. de beste huisvrouw laat hiervan wel eens iets vallen; 21. dat wat men van anderen verwacht (Oscar Wilde); 23. pleziervaartuig voor de wintersport? 24. skeletten die juist doordat ze zo hol zijn, veel in nette vrouwenhanden zijn; 25. zeven hebt u nodig.

VERTICAAL: 1. bal-verwachter; 2. lastig lichaamsdeel; 4. deze razernij gaat eerst in tegengestelde richting, maar eindigt in Gelderland; 5. historische invaller in wat thans een elftal is; 6. geschil, dat niet met ontkleden maar met etenbereiden te maken heeft; 7. neem je deze werklui hun vee af, dan blijft er voor hen slechts bouwgrond over; 8. op zo'n reis blijf je zo te horen gemakkelijk plakken, maar vroeger werd het steevast hangen; 10. gemene nukken van het kompas? 11. negerhoofd, die zelf geen kannibaal is, maar smakelijk wordt gegeten; 15. dat kunt u zeggen als u denkt dat dit dier bij de R.K.-eredienst een rol speelt (3, 4); 16. 's winters dun- en 's zomers dicht bevolkt gebied in Nederland; 17. als u bij dit dier kop en staart verwisselt wordt zij geheel bedorven; 20. gauw gepikeerd? Zij zetten tenminste vlug hun stekels op; 22. het verhelderende deel van 21 hor.

Oplossing vorige puzzel.
Horizontaal: 1. oorijzer, 4. slakken, 8. tapkast, 10. wringer, 11. luit, 12. Kreta, 13. slee, 16. laken, 17 Roden, 19. kandij, 21. speer, 24. uren, 25. Midas, 26. aker, 29. meeting, 30. driller, 31. rustend, 32. portiek.
Verticaal: 1. ontslag, 2. reptiel, 3. zaad, 5. Azië, 6. kegelen, 7. nergens, 9. turen, 10. water, 14. akant, 15. adres, 18. sluimer, 19. krekels, 20. ijzing, 21. stand, 22. rijke lui, 23. vertrek, 27. lire, 28. vier.

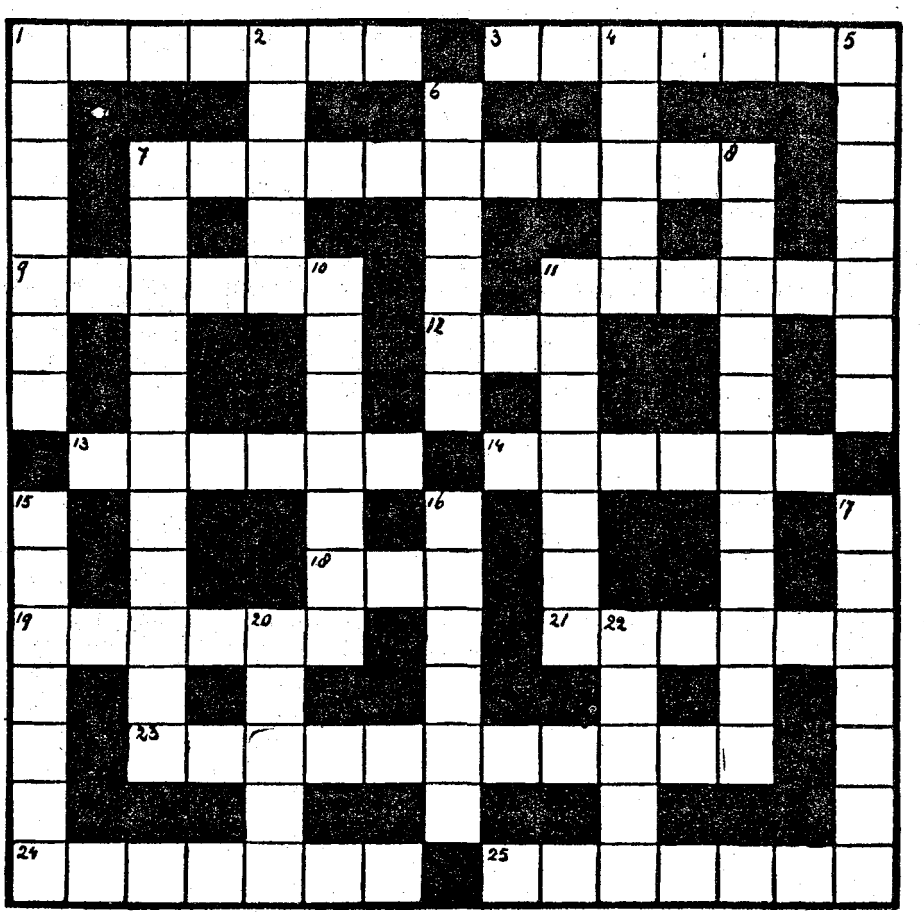

DEPOSITO-
BANKBOEKJES
3¾%
Folder op aanvraag verkrijgbaar
ZUIDHOLLANDSE BANK N.V.
Rotterdam, Schiekade 73, tel. 32835
Den Haag, Noordeinde 23, tel. 184956
A'dam, Herengr. 571, tel. 221182

Verplaatsbare houten gebouwen
Directie- en schaftketen
Noodwoningen, scholen en kerken
Directie- en schaftwagens
etc.
HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD
Tel. Hardinxveld-Giessendam 2141

JUTE ZAKKEN
voor binnenland en export
Een vertrouwensartikel!
NOORD-NEDERLANDSCHE ZAKKENHANDEL N.V.
Groningen - Eemskanaal N.Z. 48
Tel. 05900-31345 (4 lijnen)
Telegramadres „Jute"

Firma JAN DE MIK
HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

16e jaargang no. 13

2 april 1960

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

ROMME VOOR HET KADER VAN ZIJN PARTIJ

Maar De Quay zèlf is de geschiktheid zèlve

ENKELE NOTITIES
bij een incident

PROF. Romme's vrij felle reactie van de vorige week zowel in de Tweede Kamer als in de Partijraadsvergadering van de K.V.P., op de onaanvaardbaarverklaring van het kabinet ten aanzien van een eventuele verwerping op dit ogenblik van de voorstellen inzake grond- en personele belasting heeft nogal de aandacht getrokken en was ook bepaald enigszins merkwaardig. Men kan zich m.i. terecht afvragen of het punt, waarom het ging, voldoende belangrijk was voor de algemene lijn van het kabinetsbeleid om daaromtrent met zo zwaar geschut te komen als de Regering deed, ofschoon men tegelijkertijd ook niet aan de Regering het recht mag ontzeggen om dit voor zichzelf te beoordelen. Het was echter niet zozeer de reactie zelf van de heer Romme, die opviel, als wel de *felheid* daarvan. Dit geeft aanleiding zich af te vragen, of *die* nu wel geheel gerechtvaardigd was. En die onzerzijds niet geheel zonder tegen-reactie mag blijven.

Was die felheid van de heer Romme nu wel geheel gerechtvaardigd met betrekking tot het onderhavige punt, nu de Regering zowel in de schriftelijke stukken als in de mondelinge behandeling nogal wat water in de wijn had gedaan, en aan het adres van dit kabinet, dat tot nu toe wel de waarde heeft beseft van een werkelijk gemeen overleg met de Staten-Generaal? Het opvallende en merkwaardige was voorts, dat de uitlatingen van prof. Romme de indruk wekten, dat zijn verontwaardiging zich met name richtte tegen de anti-revolutionaire minister Zijlstra, terwijl het regeringsstandpunt toch duidelijk een zaak was van het gehele kabinet, waarvan de minister-president het directe adres is.

Nog merkwaardiger was — en ik moet hier direct aan toevoegen dat ik, wat dit betreft uitsluitend op persverslagen afga — dat prof. Romme in de Partijraadsvergadering van de K.V.P. de onbegrijpelijke vrees uitsprak, dat hij in de toekomst nog eens zou kunnen komen te staan tegenover een mogelijke anti-revolutionaire gedachte aan een huurbelasting. Ik kan mij moeilijk anders voorstellen dan dat de heer Romme hier op schertsende toon heeft gesproken.

Het gehele incident, dat nu eenmaal alleen al door het feit, dat iemand als prof. Romme zich er op nogal heftige wijze mee bezig hield, meer allure kreeg dan het verdiende, demonstreerde, naar mijn mening, overigens toch iets — en hierbij maak ik het geval even los van prof Romme zelf maar betrek het op het effect van zijn reactie — van een soms optredende zekere geënerveerdheid in de praktische werking van de huidige regeringsconstellatie, gepaard gaande met een soms te snelle geprikkeldheid, waarvoor, hoezeer op een gegeven ogenblik ook wel begrijpelijk, toch m.i. geen plaats behoort te zijn. Daarvoor is de huidige constellatie, met name wat betreft de samenhang der christelijke partijen, een te belangrijke zaak. En bovendien als wij het goed zien, ook een te hechte zaak om er nerveus over te zijn. Ik wil te dien aanzien overigens direct toegeven — ik meen dat wij te dezen in de eerste plaats op de eigen kring moeten letten —, dat ook anti-revolutionairen bij het zich uitlaten over gevoelige punten in het huidige regeringsbeleid aan het ontstaan van deze geprikkeldheid niet steeds onschuldig zijn.

Als wij weten, waar het om gaat — en dat is in deze tijd in het bijzonder het doelbewust bij elkander houden van de christelijk-politieke zaak — dan zullen wij daarmede in al ons handelen ten opzichte van elkaar rekening hebben te houden en ons daarnaar in belangrijke mate moeten richten. Dat zullen wij van onszelf en ook van onze partners mogen en moeten vragen. Want de zaak is het in het hedendaagse nationale en internationale bestel waard.

Overigens zullen wij, als de politieke situatie, — zoals ik meen dat op dit ogenblik het geval is — vrij stevig in elkaar zit optredende incidenten en voorkomende geprikkeldheden, van welke zijde ook, niet te zwaar moeten nemen, omdat zij in de regel ook zo niet bedoeld zijn. Het pleit voor de gezondheid van een situatie, als zij deze dingen niet alleen rustig kan verdragen, maar ze ook met een zekere blijmoedigheid kan ondergaan. En het zou pleiten tegen de onderlinge verhoudingen, indien men elkander alleen voorzichtig met gewatteerde handschoenen zou mogen aanpakken. Het probleem is alleen, dat bepaalde incidenten soms in de publieke opinie een gestalte gaan krijgen, die hen buiten de hen toekomende proporties trekt.

Het bemoedigende is echter, dat een gezonde situatie ook dat wel overleeft.

BERGHUIS

KABINETSPOLITIEK

Het kabinet heeft verwerping of aanneming van enkele wijzigingen van enige belastingwetten tot een kabinetszaak gemaakt. Deze ontwerpen waren een integrerend deel van de plannen van de regering.

De heer Romme is over dit beleid van het kabinet gaan opspelen voor zijn partij. Maar hij troostte zijn mannen met goede troostwoorden. Natuurlijk, de A.R. kunnen gevaarlijk worden. Maar de minister-president, prof. De Quay zelf, is zo geschikt mogelijk. Altijd tot overleg en tot inlichtingen bereid. Alleen mèrkt niet iedereen dat, als de minister van financiën namens het kabinet de kabinetskwestie stelt. Gelukkig wéét de heer Romme het dan wel en kan hij er anderen mee troosten.

* * * Rode pagina in een tragisch geschiedboek

De zich steeds meer toespitsende situatie in Zuid-Afrika vervult niet alleen allen, die de daar heersende rassenproblematiek tot nu toe hebben gevolgd, met diepe bezorgdheid; de hele wereld schrok op bij de explosie te Sharpeville. Het jaar 1960 dat zich in de historie wellicht zal nestelen als het jaar van het ontwaken van Afrika, vult echter ook deze rode bladzijde in het geschiedboek van de strijd tusen blank en zwart.

Een bladzijde, die niet rood gekleurd is door de activiteit van het communisme, dat zijn uiterste best doet om in dat werelddeel buit te verwerven.

Deze pagina is rood van het bloed der mensen, die stierven omdat hun huid een andere kleur had dan die van hun mede-bewoners van het land waarmee onze natie zulke nauwe banden heeft.

De gehele wereld rouwt over dit gebeuren. Ons uitgangspunt bij de beoordeling van dit alles kan niet anders zijn dan dat voor God alle mensen gelijk zijn. Van daaruit moet de oplossing voor dit ontzaglijk moeilijke vraagstuk gevonden worden. Gelukkig zien ook verscheidene geestelijke leiders van de negers deze brandende vragen vanuit hun geloof. Dr. J. J. Buskes herinnerde onlangs voor de televisie aan dat aangrijpende woord van één van hen, die ons vroeg te bidden, dat op het moment van bezinning der blanken, de haat niet de overhand zal hebben gekregen in het hart van de zwarte bevolking. Aan het aanwakkeren van die haat wordt hard gewerkt. De gewelddaden die sinds het bloedbad van Sharpeville plaats vonden wijzen daarop. Als wij de Zuidafrikaanse regering, die zulk een zware verantwoordelijkheid draagt, één ding toewensen, dan is het dit, dat zij van God wijsheid zal vragen en ontvangen om haar land te behoeden voor een rassen-oorlog, die de volkeren van Zuid-Afrika naar de ondergang voert en een weerslag zal hebben in de gehele wereld, waarin God velerlei huidskleuren aan zijn schepselen gegeven heeft. Alleen een waarlijk christelijke aanpak zal de redding van blank en zwart kunnen brengen. Zonder die wijsheid is er geen dageraad.

Penningmeesters, houdt nu

GROTE SCHOONMAAK!

IN deze maanden van het jaar presteren de dames het werkstuk, dat men de **grote schoonmaak** noemt. Zij hebben er haar zinnen niet op gezet omdat dit het prettigst denkbare karwei is, maar omdat het noodzakelijk moet worden geacht het huis eens een extra goede beurt te geven en van allerlei overtolligheden te ontdoen. Dat ruimt op en het geeft het onmisbare gevoel met een schone lei te beginnen.

Wat zou de partij er mee gediend zijn indien alle penningmeesters dezelfde behoefte aan zulk een nieuw begin hadden. Vele kleine postjes, die nog in onze boeken staan (en waarvan de penningmeesters dank zij de tot vervelens toe verzonden herinneringen van ons bureau ook wel weet hebben) zouden in deze dagen dan voldaan worden. Samen vormen zij een aanzienlijk bedrag, dat onze partij beslist niet kan missen.

Heren penningmeesters, die dit aangaat, u ontving daarvan nog weer eens een schrijven. Stelt u nu eens op het standpunt van de dames, die zeggen: vóór 1 mei maken wij schoon schip! U hebt dan ook een „opgeruimd" gevoel.

Partij in actie

DE PARTIJ IS GEBAAT BIJ EEN REGELMATIG INKOMEN

WAT zou men raar opkijken, als de lonen en salarissen ineens niet meer per week of per maand doch per jaar zouden worden uitbetaald. Het bleef ook dan hetzelfde bedrag, maar toch zou menig huishouden in last zijn.

Zo vergaat het nu de huishouding van de partij ook. Hoewel de afdracht-nota's in mei de deur van ons bureau verlaten, dringen wij er toch ook hier op aan, dat meer en meer wordt overgegaan tot het regelmatig (bijv. per kwartaal) vereffenen van een deel van de afdracht. Wij dringen er via deze rubriek ook op aan tot die goede gewoonte (die reeds verscheidene k.v.'s tot onze vreugde toepassen) over te gaan, omdat wij gaarne een desbetreffend besluit door het **gehele bestuur van de k.v.'s** genomen zagen. Dan moet tevens het punt: **assistentie van de penningmeester bij het periodiek innen der contributie** aan de orde worden gesteld. Vele leden stellen dit op prijs, vooral hun vrouwen ! Maakt u daarbij al gebruik van de contributiekaarten, die het partijbureau ter beschikking stelt ? Vraagt u eens een zichtzending van die kaarten aan. Het gebruik daarvan vergemakkelijkt de administratie, zowel die van het lid als die van de penningmeester. Wij zouden haast zeggen: tevredenheidsbetuigingen liggen ter inzage.

LAAT DE BROCHURES ZIEN EN KOPEN

DE laatste k.v.-vergaderingen staan voor de deur. Dan komt het seizoen waarin men zich hoofdzakelijk al lezende over de politiek moet informeren. Daarom is het van belang, dat de secretarissen de ontvangen partij-brochures nog eens extra aantrekkelijk uitstallen en bestellingen doorgeven aan ons bureau. Als men het helemaal „model" wil doen laat u dan een „tentoonstellingspakket" **met bestelbonnen** van ons partijbureau toesturen. Bij een goede verkooptechniek van het k.v.-bestuur komen de verzendkosten er wel weer uit.

TWEE GESLAAGDE JAARVERGADERINGEN

OP 26 maart zijn er verscheidene grotere vergaderingen gehouden. Wij noemen die van de provinciale comité's in Groningen en Drenthe. In beide gevallen waren er zeer lezenswaardige jaarverslagen met een keur van gegevens. Vooral het P.C. Drenthe geeft telkenjare een pittig verslag, waarin cijfers en feiten samen een goede totaalindruk geven. De Provinciale Deputatenvergadering te Assen, met een agenda waarop men ziet dat elke landelijke activiteit in Drenthe weerklank vindt en waar de heer H. Algra de huidige politieke situatie onder de loep nam, kon niet over gebrek aan inhoud klagen.

In Gruno's veste plaatste men „De vrouw en de politiek" in het centrum van de belangstelling. Het Groningse lid van de Landelijke A.R. Vrouwencontactcommissie, mevrouw I. de Vries-Dijksterhuis te Ezinge, hield een goed gedocumenteerd betoog over dit onderwerp. Wij twijfelen er niet aan dat deze dag een goede begin van andere activiteiten voor en door Groningense A.R. vrouwen kan zijn. Dat veel werk wacht, trachtte vervolgens de secretaris van het C.C. aan te tonen.

Bij dat werk kan de actieve belangstelling van de vrouw niet worden gemist. Hulde voor Groningen en Drenthe, dat zij de Vrouwenconferentie van 25 februari zo harmonieus in het provinciale werk deden uitmonden. Wij geven deze voorbeelden aan andere organen graag in overweging.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), H. van Eysden, J. W. Ooms, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. (070)-631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, tel. (02980)-63224.
STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.
ABONNEMENTSPRIJS *f* 6,50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar, giro 89673.

INGWERSEN & Co.
Commissionnairs in Effecten
Keizersgracht 382 A'dam-C.
Telefoon: 32121-35302-33879
* alle effectenzaken
* plaatsen van obligatieleningen voor kerken, scholen en weldadigheidsinstellingen

TOP EN LID

HET is geen nieuw onderwerp, maar wij moeten er telkens wel op terugkomen. Want het vraagstuk houdt de ernstige leden van allerlei organisaties bezig. De ernstige leden en dat is waarschijnlijk in de meeste gevallen een minderheid. De anderen geloven het wel. En anders lezen ze het wel in het krantje, hoe het komt. In elk geval zijn ze er van overtuigd, dat de mensen aan de top een heel apart slag mensen zijn, ambitieus en met een singuliere aanleg. Het kan niet anders; hoe zou je er anders altijd weer aardigheid aan hebben om te vergaderen?

De ernstige leden uiten soms ongerustheid. Wij hebben sterke en deskundig geleide organen van P.B.O. zegt zo'n ernstig lid. Er zitten heel wat staffunctionarissen in Den Haag op de nummer 42 tot 46, u weet wel welke gracht. Maar wij hebben er als gewone leden bitter weinig contact mee. Wy hebben het gevoel, dat men op zo'n bureau ons niet kent.

Jullie verloochent op een kritiek moment het eigen hoofdbestuur, zeiden we tegen een „opstandige" in een werkgeversorganisatie. Je *eigen* hoofdbestuur dat je zelf hebt gekozen als een College van vertrouwensmannen.

Het sprak hem niet toe, laat staan, dat het hem overtuigde. Hij was nog nooit op een jaarvergadering geweest; „dat waren toch altijd dezelfde, en een advocaat maakte de dienst uit."

Dit is maar een toevallig voorbeeld. Ze zijn in elke organisatie te vinden. In een van de grote vakcentrales is de zaak in studie: hoe komt er weer contact tussen Centraal bestuur en lid? Een spotter zei: maak van de Bond een stichting. Dan ben je van het probleem af, en dan worden de leden contribuanten. Praktisch blijft de zaak dezelfde.

Wij hebben reeds verschillende aspecten van die vervreemding tussen top en lid bekeken. Er speelt doorheen de maatschappelijke desintegratie, de elitevorming, massaficatie.

De vertechnisering van de vraagstukken is in het geding zowel als de specialisering van de stafmensen. De veelheid van vergaderingen en commissies, de vergadermoeheid, de overorganisatie, de doublures, het is allemaal van belang.

DITMAAL wijzen wij op een funest gevolg, dat niet uit kan blijven. Lang kan het langs rustige banen gaan, maar opeens is het soms mis. Dan is het conflict er levensgroot. Dan zijn er leden in opstand. Dan kan het bestuur de stroom niet meer bezweren. Het wordt weggevaagd. In de N.C.A.B. hebben wij het gezien. Het heeft ons bedroefd. Wij kunnen zo goed de pleitredenen van hen begrijpen, die *nu* zeggen: laat het allemaal weer goed zijn en als van ouds. Wij kunnen nog beter verstaan de klacht van iemand, die zei: het bestuur is weggestemd door een hoog percentage van leden, die we anders nooit zagen, en die nu opeens naar voren kwamen.

Het is allemaal waar. Het is ook waar, dat de landbouworganisaties last krijgen met ontevreden groepen. Dat hier en daar de jeugd vreemd en wantrouwend staat tegenover het werk van de ouderen. Dat de landbouwjongeren sceptisch staan tegen het „Coöperatiegeloof" van vele ouderen, en dat mee doordat zij de geschiedenis niet kennen. De besturen doen intussen hun best, het bureau heeft het druk, de begroting heeft een verontrustend tekort, want het werk breidt zich uit. En er is gegrom in de verte. Gelukkig, dat de voorzitter zijn mannetje staat . . . Maar de onzekerheid blijft. De organisaties staan zwakker dan voorheen en ook de politieke partijen zijn veel minder zeker van de volgzaamheid der leden. Het is soms, alsof de jongerenorganisaties die vooral als recruterings- en wervingsdepots waren bedoeld, de organen worden van verzet en van radicalisering. En tevens de plaats waar de opposanten in de partij hun woord kwijt kunnen.

EN nu verwacht men in dit artikel weer een remedie, het liefst enigszins stichtelijk voorgedragen? Het komt ditmaal niet. Wij wijzen op hèt gevaarlijke, hèt onherroepelijke moment in een ontwikkeling, die uitloopt op een fronde. Misschien is men in sommige organisaties dat moment al gepasseerd. Het is er namelijk, als aan de top de overtuiging zich vastzet, dat een gewoon lid er is, *om bevoogd te worden.*

Om voorlichting te ontvangen en leiding. Als in de politieke partij het uitgangspunt wordt, dat „de doorsneekiezer" weinig ontwikkeld is — „vijfde klas lagere school ongeveer" — dan verdient de leïding, dat er een „opstand der horden" komt. Als de voorlichting de boeren, die voor het overgrote deel landbouwonderwijs hebben genoten, via de radio vele malen achtereen bijna onnozel eenvoudige dingen vertelt over horzelbestrijding of besproeiing tegen aardappelziekte, of de boerinnen rondom Gouda op warme zomerdagen telkens vertelt hoe zij de kaas moeten behandelen (vooral de uiterste zindelijkheid) dan zijn dat maar een paar voorbeelden.

Ze dienen om te laten zien, dat de Centrale organen het lid in de jungle als een beschermeling beschouwt, als iemand, wie men de hand geeft bij het oversteken als een van de klas, die komt, als juf in de handen klapt.

Het duidelijkst komt dit misschien uit, wanneer de gewone man altijd weer mag kiezen uit een door het bestuur opgemaakt dubbeltal. Het bestuur kan immers alleen beoordelen, wie „in het team past".

Dat is een kardinale fout, die telkens weer wordt gemaakt: het onderschatten van het gewone lid. Het verkeerd taxeren van wat hij wil of kan. In wezen wordt hij niet helemaal serieus genomen. Er is wel bemoeienis met hem, n.l. om hem op beleefde wijze te contenteren. Hij krijgt wel een briefje als antwoord op zijn bezwaren. Daar zorgt het „secretariaat" voor.

Maar dat „gewone" leden mee van beslissende betekenis kunnen zijn bij de meningsvorming in de organisatie en helemaal mondig moeten zijn, als het aan stemmen toe is, dat is er vaak niet bij.

En dan komt het héél onverwacht boven, een „paleisrevolutie", een „crisis", omdat de leden het niet nemen. Vele organisaies hebben zich bezig te houden met de vraag: hoe is reglementair de positie van onze leden en hoe worden zij getracteerd?

Men vindt de oorzaak van de kwaal soms in wereldomvattende problemen, terwijl veel, dat tot verklaring dient, heel dicht bij huis kan worden gevonden.

TWEEDE KAMER

Deining over grondbelasting

ONZE lezers hebben uit de verslagen in de dagbladen natuurlijk al begrepen dat de telegrafisch bijeengeroepen vergadering van de Tweede Kamer op donderdag 24 maart met een zekere spanning tegemoetgezien werd. Aan de orde zou weder komen de behandeling van het wetsontwerp tot wijziging van de Grondbelasting en de Personele belasting. Ten aanzien van de voorgestelde verhoging van de grondbelasting was er een verschil van mening tussen een belangrijke groep in de Tweede Kamer en de regering. Om dit te verstaan moet eerst de voorgeschiedenis worden geleverd.

Het gaat hierbij om een bedrag van bruto 38 mlijoen gulden. Het budgetaire argument werd ditmaal niet gebruikt, met andere woorden, uit hoofde van de staatsbegroting kon niet worden gesteld dat de regering het bedag beslist niet zou kunnen missen. De regering gebruikte een ander argument, namelijk dat het rechtvaardig is de in 1955 verlaagde opcenten op de grondbelasting thans weer te herstellen. In 1955 waren deze opcenten verlaagd, omdat toen slechts een huurverhoging van 5% tot stand kon komen. De verlaging van de grondbelasting was toen bedoeld als een tegemoetkoming aan de eigenaars van bebouwd onroerend goed. Daarna zijn er, met inbegrip van de thans voorgestelde huurverhoging, belangrijke verbeteringen voor de eigenaars tot stand gekomen. In de gedachtengang van de regering was het dus thans niet meer nodig de destijds toegepaste verlaging alsnog te handhaven. Vandaar het voorstel tot het terugbrengen van deze belasting op het peil van 1955.

Daarbij is van de zijde van Minister Zijlstra het argument gebruikt dat de huiseigenaars thans deze verhoging ook wel kunnen dragen. Dit gaf Prof. Romme blijkbaar aanleiding om op een vergadering van de partijraad van de K.V.P. te stellen, dat de A.R. nu blijkbaar voorstanders van een huurbelasting waren, waartegen zij zich eerder zo krachtig hebben opgesteld. Zijn conclusie was dat het politieke leven soms verrassende wendingen kan hebben. Wij menen dat hiermede de zaak wel iets wordt overtrokken. Niet het element van een huurbelasting, maar het verband met de ingediende voorstellen tot huurverhoging, was het argument van de regering, alsmede het feit dat het niet gaat om een werkelijke belastingverhoging, maar het ongedaan maken van een in 1955 onder bijzondere omstandigheden toegepaste verlaging, welke thans niet meer nodig zou zijn.

Inderdaad was dit een krachtig argument van de regering en toch is het verklaarbaar dat tegen deze verhoging verzet werd geboden. Dat houdt verband met een andere omstandigheid, waaraan door verschillende sprekers uitdrukking werd gegeven.

Van A.R. zijde werd het woord gevoerd door de heer Kieft, die eveneens betoogde, dat het toch in de regeringspolitiek er om gaat, dat wij krijgen een herstel van de vrije, verantwoorde marktverhouding op het gebied van woningen. Het streven is er, zo betoogde hij, toch op gericht om de afstand tussen de vraagprijs van de bestaande woningen en de kosten van de nieuwbouw te verkleinen. Bij een dergelijk streven is het herstel van de grondbelasting op het oorspronkelijk peil een ernstige hindernis, want door deze verhoging worden de exploitatielasten weder verzwaard.

In verband met dit bezwaar werd vanuti de Kamer aangedrongen op uitstel van de behandeling van dit voorstel tot de mogelijkheid zou bestaan kennis te nemen van de voornemens van de Regering met betrekking tot de bepaling en verdeling van de belastingdruk in het algemeen.

Men wilde dus deze verhoging beoordelen in verband met de mogelijke plannen van de regering om met bepaalde voorstellen te komen ten aanzien van de belastingen.

De Staatssecretaris, die aanvankelijk deze voorstellen verdedigde, had reeds van enige tegemoetkoming doen blijken. Hij suggereerde om de verhoging van de opcenten voor één jaar te aanvaarden. Wanneer de Regering niet tijdig met andere voorstellen komt verdwijnen die meerdere opcenten automatisch.

Dit werd evenwel niet voldoende geacht en daarom werd een motie door de heer Lucas ingediend, die ook van A.R. zijde werd ondertekend, die het doel had uitstel van de behandeling te verkrijgen, waarbij dus het argument van de huurpolitiek van doorslaggevende betekenis werd geacht.

Nadat bleek dat de meerderheid van de kamer blijkbaar op dit standpunt stond (de socialisten steunden de regering, al hadden zij ten aanzien van de grondbelasting ook wel bepaalde wensen) werd door Minister Zijlstra schorsing aangevraagd, teneinde zich te kunnen beraden.

Het was dus deze voorgeschiedenis die een zekere spanning veroorzaakte wat de regering zou gaan doen. De bovenbedoelde vergadering van de Tweede Kamer op donderdag 24 maart werd bijeengeroepen naar aanleiding van een brief van Minister Zijlstra aan de Kamer, waarin het standpunt van de regering werd medegedeeld.

In deze brief stond dat de regering het verwerpen van het voorstel tot wijziging van de grondbelasting niet met haar verantwoordelijkheid zou kunnen dekken. Dat zou voor haar onaanvaardbaar zijn en heengaan van het kabinet betekenen.

Iets milder stond het kabinet tegenover uitstel van de behandeling, maar het liet er overigens geen twijfel over bestaan dat men een dergelijk besluit zou betreuren.

De Kamer stond dus voor een nieuwe situatie. Dat is steeds het geval wanneer het „onaanvaardbaar" klinkt. Dan moet men zijn houding t.o.v. een bepaalde zaak afwegen tegen de andere belangrijke vraag of men het aanblijven van het kabinet op het spel wil zetten.

Naar de mening van de A.R. had thans bepleiten van uitstel geen zin meer. Blijkbaar wilde men voor deze zaak geen crisis uitlokken. Uitstel zou alleen betekenen dat over een aantal maanden de regering, t.a.v. de grondbelasting weer zou moeten zeggen dat een verwerping onaanvaardbaar was.

Niet aan te nemen is immers dat dan een ander standpunt ingenomen zou kunnen worden.

De heer Lucas heeft zijn verzet zo lang mogelijk volgehouden en toen twijfel bleek of de vorige motie nog wel bestond een nieuwe ingediend met dezelfde inhoud. De ondertekening daarvan was wel gewijzigd, ook wat de A.R. betreft. De heer Biewenga tekende deze motie en was daarmede de enige A.R. die blijkbaar in uitstel nog wel heil zag.

De motie van de heer Lucas is verworpen, praktisch gesproken alleen gesteund door de K.V.P. enkele liberalen en een a.r. Daarna is het wetsontwerp zonder hoofdelijke stemming aanvaard. De crisis was afgewend, waarmede niet gezegd is, dat de daarbij toegepaste methode, namelijk die van de onaanvaardbaarverklaring, bewondering verdient.

Natuurlijk kan niet gesteld worden dat de regering nimmer op haar stuk zou mogen blijven staan. Haar eigen verantwoordelijkheid brengt mede dat dit soms nodig is. Wat de onderhavige zaak aangaat kan twijfel worden geuit of deze er zwaar genoeg voor was. Bij belangrijke beslissingen, die het gehele kabinetsbeleid raken, ligt dit anders.

Hoe het ook zij, van verschillende kanten werd hiertegen bezwaar gemaakt. Het duidelijkste door de heer Romme, die eigenlijk de regering waarschuwde, op deze weg niet voort te gaan.

Maar ook in de stemverklaring van de heer Bruins Slot, die verklaarde dat de mogelijkheid om met uitstel thans nog wat te bereiken, een illusie was geworden, klonk dit zelfde bezwaar door.

Ten aanzien van de grondbelasting is overigens, op voorstel van de heer Hofstra, nog een belangrijk besluit genomen, dat enigszins tegemoetkomt aan de bezwaren, die vanuit de Kamer waren vernomen. Gedurende de belastingjaren 1960 tot en met 1965 zal de verhoging van de grondbelasting niet gelden voor huizen en gebouwen, die na 31 december 1959 zijn voltooid. Dit betekent in feite dat de exploitatiekosten van nieuwe panden niet met de verhoging van de grondbelasting worden verzwaard. Eveneens is een ander voorstel van de heer Hofstra aanvaard, dat de strekking heeft de voorgestelde wijziging van de Personele belasting te verzachten, door „natuurlijke" meestijging van de personele belasting te voorkomen.

Eerste Kamer

Cijfers, curven en compensaties

TWEE weken heeft de Eerste Kamer alle mogelijke aandacht gewijd aan sociale zaken en huurwetten. De afloop leverde geen enkele verrassing op. Maar de debatten hadden iets vermoeiends. Dit komt voor een deel, doordat de geachte afgevaardigden hun redevoeringen grondig voorbereiden, op schrift stellen, soms door een secretaresse nog eens laten overtypen, om haar daarna voor te lezen. In het Engelse parlement is het lézen van redevoeringen niet toegestaan. Bij ons leest bijna iedereen. En de meeste ministers lezen ook. Sommige ministers verlangen van hun hoofdambtenaren complete, in de juiste vorm gegoten redevoeringen; andere willen alleen punten en informaties.

Dit alles maakt, dat het even een verrassing oplevert, als plotseling een lid voor de vuist weg spreekt en lik op stuk geeft. Zoals dinsdag in de late middag (sommige verslaggevers hebben het blijkbaar niet eens gemerkt!) toen ir. Vos als laatste spreker stond ingeschreven. Tijdens diens rede stapte Prof. Hellema naar de voorzitter en liet zich inschrijven, om, zodra de heer Vos klaar was, hem op ongezouten wijze van repliek te dienen. De gehele Kamer genoot, de heer Vos niet het minst. En toen werd het nog eens extra duidelijk, welk een verlies het is voor de Eerste Kamer, dat Professor Hellema zich moet terugtrekken. Het is zijn laatste week geweest.

HET is ook weer geen wonder, dat het debat heel erg technisch wordt en voor een buitenstaander moeilijk te volgen. Alles wat met loon, prijs, huur, compensatie en toeslag heeft te maken, is uitgerekend tot 1/10 procenten nauwkeurig. En de „overcompensatie", dat is wat de arbeiders méér krijgen dan de gemiddelde huurverhoging, is ook weer tot op de cent uitgerekend. Mét de wetenschap, dat het allemaal gemiddelden zijn.

De minister van sociale zaken had een goed opgezette rede, die hij niet vervelend voordroeg. Zijn papieren stegen. De staatssecretaris Roolvink had geen last van plankenkoorts en debatteerde op rustige en zéér zakelijke wijze.

Het werd wel duidelijk, hoe sterk de socialisten hangen aan een dirigistische loonpolitiek. Over héél de linie bij Haags besluit 4% meer vinden zij veel heerlijker in de socialistische lijn, dan een verlegging van de verantwoordelijkheid naar hen, die primair verantwoordelijk zijn. De heer Roolvink heeft er op gewezen, dat die uniforme loonronden de kleinen en laagstbezoldigden, het minst helpen. En in dat opzicht is het nu heel wat verbeterd. Maar dat kón bij de geleide loonpolitiek ook, interumpeerden de socialisten. Juist, zei de heer Roolvink, het kón en het gebeurde niet. Daarom moet het met nadruk op de debetzijde van die politiek worden geschreven.

HET is merkwaardig, dat in de Eerste Kamer telkens episoden in het debat komen over de geestelijke achtergrond van de vraagstukken. De heer Schipper heeft in een ernstig betoog tegenover de liberaal Louwes nog eens het recht en de roeping van de Chr. Vakbeweging verdedigd. Het blijft telkens noodzakelijk. De heer Louwes heeft breedvoerig gesproken over tekorten van de Kerk, over het niet meer vol te houden geloof, dat er buiten het geloof in Christus geen zaligheid is, temeer daar het al waarschijnlijker wordt, dat op andere planeten ook geestelijke wezens wonen enz. De voorzitter vroeg hem ten slotte, met zijn speculatieve en theologische beschouwingen te eindigen, daar ze geen verband hadden met de begroting. Maar de heer Louwes vond het onderwerp zo belangrijk en wist niet bij welk begrotingshoofdstuk hij het anders te pas zou kunnen brengen.

Het debat over financiën en economische zaken krijgt in de Eerste Kamer licht het karakter van een „professorendebat". Bij sociale zaken begint het ook die richting uit te gaan. Hoogst deskundig, met véél cijfers en beschouwingen over trend en curven. Daarom juist is het zo goed, dat er af en toe heel duidelijk andere stemmen door heen gaan klinken, over de grote geestelijke vraagstukken van alle tijden.

⋆ ⋆ ⋆ Iets vergeten

Voortdurend bereiken ons nota's die handelen over de Roomse school in Hollandia. Er was subsidie toegestaan voor zulk een school in het typische missie-gebied, in Merauke. De missie plaatste de school in Hollandia met medeweten van een R.K.-ambtenaar. De gouverneur ontsloeg deze ambtenaar. Maar de missie had reeds de goedkeuring; daar had de ambtenaar voor gezorgd. Men zou verwachten, dat de minister nu zou aanpakken. Maar de christelijk-historische minister Helders DEED NIETS. Hij liet het over aan de missie, of die zo royaal zou zijn, om vrijwillig weg te gaan naar Merauke. Dat deed de missie niet. En nu staat zij veel sterker. Want nu kan zij zeggen: de minister heeft zelf gezegd: dat het langs de weg van onze vrijwilligheid zou kunnen. Dat betekent, dat wij vrijwillig afstand zouden doen van wat ons officieel is toegestaan. Dat doen wij niet. En uit de woorden van de minister blijkt ons, dat het van onze vrijwilligheid afhangt, en wij dus blijkbaar niet gedwongen kunnen worden.

Daar zit iets in.

Minister Helders heeft door dat beroep op de vrijwilligheid àndere forsere maatregelen op dat moment en voor het vervolg vrijwel onmogelijk gemaakt. Als de Christelijk-Historischen door het land trekken, om de Regering in gebreke te stellen moeten zij deze beslissende fase van minister Helders bepaald niet overslaan.

⋆ ⋆ ⋆ Zondagsarbeid

De heer In 't Veld had het zéér druk gehad in verband met de huurverhoging. Het ging allemaal zo gehaast. Hij had zelfs zijn zondag moeten gebruiken, om zijn rede voor te bereiden, verklaarde hij.

Het spijt mij, zei minister Van Aartsen, dat de heer In 't Veld op zondag is gaan werken. Ik kan niet zeggen, dat er veel zegen op die zondagsarbeid heeft gerust.

⋆ ⋆ ⋆ Vacature

Het aanstaande Partij Convent, dat op 13 en 14 mei gehouden wordt, zal moeten voorzien in de door het overlijden van de heer A. Stapelkamp ontstane vacature in het Centraal Comité. De heer Stapelkamp was een vrijgekozen lid van ons partijbestuur en werd dus niet door een Kamercentrale, doch door het Partij Convent aangewezen. Dit geldt ook voor zijn opvolger. Het Centraal Comité heeft nu een dubbeltal vastgesteld. Het bestaat uit de heren P. Kapinga te Rotterdam en C. van Baren jr. te Den Haag.

Beiden zijn evenals de heer Stapelkamp nauw gelieerd aan de Christelijke Werknemersvakbeweging. De heer Kapinga was tot voor kort voorzitter van de Nederlande Christelijke Bond van Overheidspersoneel. Hij is tevens raadslid van de stad Rotterdam. De heer van Baren is voorzitter van de Christelijke Bedrijfsgroepen Centrale. Beide heren hebben tot ver buiten de vakbeweging en ook in onze partij een klinkende naam. Wie van hen ook tot lid van het Centraal Comité gekozen wordt, het staat vast dat de heer Stapelkamp een opvolger krijgt, die de zaak van de christelijke politiek van harte toegedaan is.

Kalm en beheerst denken en werken

ZENUWDRUPPELS MG
10 ml ..... ƒ 0,95
30 ml ..... ƒ 2,25

DERCKENS N.V. — GOUDA

„Zwarte massa" in beweging

ZUID-AFRIKA OP EEN KRUISPUNT

DE ongeveer drie miljoen blanken in Zuid-Afrika bevinden zich thans meer dan ooit in een bijzonder moeilijke en zeker niet benijdenswaardige situatie. Deze mensen, wier voorouders in de meeste gevallen al eeuwen geleden het grondgebied van wat nu de Unie van Zuid-Afrika is bevolkten, zien zich ernstig bedreigd in hun bestaan. En dat waarlijk niet slechts in economisch opzicht. Niet minder dan elf miljoen niet-blanken, voor het grootste gedeelte bestaande uit Bantoenegers, schijnen niet langer genoegen te willen nemen met de minderwaardige positie, die zij nog steeds in de Unie innemen. Overal op het Afrikaanse continent worden volken onafhankelijk of zijn zij op weg naar een of andere vorm van zelfbestuur. En aangespoord door deze gang van zaken, die op verrassend snelle wijze in zijn werk gaat, hebben de leiders van de niet-blanken in Zuid-Afrika de stoute schoenen aangetrokken en een begin gemaakt met het lijdelijk verzet tegen de apartheidspolitiek van de blanken. Met dit begin is Zuid-Afrika op een kruispunt van wegen gekomen en het is zaak, dat de regering van dit land zich terdege oriënteert, voordat zij besluit, de weg te vervolgen, die zij totdusver heeft bewandeld.

Het verzet tegen de apartheidspolitiek heeft nu ook in Zuid-Afrika zelf ernstige vormen aangenomen. Voorheen werd deze politiek voornamelijk in het buitenland bestreden. Allerwege leefde een gevoel van onbehagen en vooral in Engeland werd er fel tegen geageerd. Na de tweede wereldoorlog namen de Aziatische en Afrikaanse landen die onafhankelijkheid verwierven, het op voor de niet-blanken in Zuid-Afrika. Zij stelden het rassenprobleem in dat land herhaaldelijk in de organisatie van de Verenigde Naties aan de orde. Ook nu hebben zij een actie ondernomen, die geresulteerd heeft in speciale zitting van de Veiligheidsraad, bijeengeropeen door de Amerikaan Cabot Lodge, die deze maand als voorzitter optreedt.

Dat de Veiligheidsraad de kwestie op zijn agenda zou plaatsen, was te voorzien. De meeste leden (ten minste 7 van de 11) waren er voor en het vetorecht geldt niet in procedure-kwesties. Het was op dat ogenblik, dat wij dit schreven echter de vraag, of de meerderheid van de raad ertoe zou overgaan zich te mengen in de binnenlandse aangelegenheden van Zuid-Afrika. Want volgens art. 2 par. 7 van het V.N. Handvest is het rassenconflict in Zuid-Afrika een zaak die — welke gevaarlijke aspecten zij ook heeft — onder de uitsluitende rechtsbevoegdheid van de regering te Kaapstad valt.

Engeland en Frankrijk hebben daar nog eens de nadruk op gelegd. Sommige landen waren donderdagmiddag van plan, aan te dringen op een diplomatieke of zelfs economische boycot voor Zuid-Afrika. Andere (en daartoe behoren India, Pakistan en Ceylon) wilden minder streng optreden. En het leek er op, dat zij in het overleg achter de schermen de overhand zouden krijgen.

Nederland

HEEL lang heeft men in Nederland zeer veel begrip kunnen opbrengen voor de bijzonder moeilijke situatie, waarin het stamverwante volk in Zuid-Afrika zich bevindt. Sterke banden hebben ons steeds er mede verbonden en ook nu kunnen wij begrijpen, hoe zwaar het de regering te Kaapstad moet vallen, op korte termijn belangrijke wijzigingen aan te brengen in de Zuidafrikaanse samenleving. Toch heeft de Nederlandse hegering tijdens de jongste vergadering van de Assemblée der Verenigde Naties en haar commissies duidelijk gemaakt, dat haar welwillende houding ten opzichte van de blanken in Zuid-Afrika niet mag worden opgevat als een instemming met de wijze, waarop het rassenprobleem daar wordt behandeld.

Nederland heeft steeds de opvatting gehuldigd, dat het hier een binnenlands probleem betreft, dat niet onder de competentie van de Verenigde Naties valt. Maar dit houdt niet tevens in, dat het sympathiseert met de maatregelen, welke in de afgelopen jaren genomen zijn om de suprematie van de blanken over de wat met een lelijk woord „zwarte massa" wordt genoemd te bestendigen. Formeel is het Zuidafrikaanse rassenvraagstuk nog steeds een binnenlands probleem, maar de invloed van buiten af is zo groot geworden, dat het voor de Zuidafrikaanse regering bijna onmogelijk is, er in de toekomst niet terdege rekening mede te houden. Het isolement, waarbinnen de blanken in Zuid-Afrika zich veilig waanden, is reeds doorbroken. De historisch gegroeide verhoudingen zullen worden omvergeworpen, als men in Kaapstad er niet in slaagt, gelijke tred te houden met de ingrijpende wijzigingen, die zich op het Afrikaanse continent voltrekken.

Uit reservaten

NOG niet zo lang geleden vormde de „zwarte massa" in Zuid-Afrika voornamelijk een maatschappelijk probleem. Het ontstond in de periode, toen de blanken een aanvang maakten met de explotatie van de goud- en diamantmijnen. Zij hadden werkkrachten nodig en konden daar goedkoop aan komen,

Premier Verwoerd werd op een massa-bijeenkomst hartelijk begroet door de blanke bevolking, die bevreesd de toekomst tegemoet gaat.

BELANGRIJKE TAAK VOOR DE KERKEN

door ze uit de Bantoereservaten te betrekken. Tal van omstandigheden waren er oorzaak van, dat de Bantoenegers in grote hoeveelheden uit het stamverband werden losgemaakt om de bevolkingsdruk in de reservaten te verlichten. In de mijnen konden zij net voldoende geld verdienen om in leven te blijven. Op het platteland deed zich eenzelfde ontwikkeling voor, maar die was niet van blijvende aard. Langzaam maar zeker trokken steeds meer negers naar de mijnen en de industriegebieden van de steden.

Deze vlucht uit de reservaten, waar de negers samengeperst leefden in veel te kleine gebieden en mislukte oogsten tot honger en gebrek leidden, had ernstige gevolgen voor de Bantoes, die naar de omgeving van de steden trokken. Zij maakten veelal slechts kennis met de minder goede eigenschappen van de blanken, zoals genotzucht, handigheid en begeerte. De Europese beschaving werkte vernietigend op deze mensen, die gewoon waren geweest in stamverband te leven en zich nergens meer thuisvoelden. En zo ontstond een zwart proletariaat, dat alleen maar voor de blanken bleef werken om in leven te kunnen blijven en over geen enkele mogelijkheid beschikte, zich tot het peil der blanken op te werken.

Skepsel

MEN kan gerust zeggen, dat het moderne Zuid-Afrika niet geweest zou zijn, wat het nu is, als men daar niet zou hebben beschikt over de bijzonder goedkope werkkracht van de Bantoes. De blanke arbeiders — met uitzondering wellicht van bepaalde ongeschoolde groepen — voeren er wel bij. Om hun posities te beschermen werden steeds meer beroepen voor de Bantoes gesloten verklaard en werden — om een voorbeeld te noemen — openbare werken bij voorkeur gegund aan firma's, die uitsluitend met blank personeel werkten, ook al kostte dat veel meer geld. Hte vuile werk — in Zuid-Afrika kafferwerk genoemd — was voor de Bantoes.

Vooral de conservatieve blanken in de zogenaamde boerenprovincies willen van geen compromis weten. Het zijn met name deze mensen, die de huidige toestand als een door God gewilde orde beschouwen. Zij houden vast aan de verhoudingen die de eeuwen door hebben bestaan en zien in de Bantoes slechts een „skepsel", geen mens. Bovenal is de neger in hun ogen steeds meer een maatschappelijk gevaar, een bedreiging van de bestaande orde. En uiteraard voelen zij niets voor de verheffing van de niet-blanke uit de achterlijkheid, waarin hij, evenals zijn voorouders, totnogtoe heeft geleefd. Men volstaat met een uiterlijke europeanisering van een deel der Bantoes, die ondergebracht zijn in zgn. „lokasies". Dit zijn door blanken beheerste bevolkingscentra, waar de negers hun eigen wijken hebben. Zij werden gebouwd om te voorkomen, dat de Bantoes zich in de sloppen van de grote steden zouden nestelen, waar het bijzonder moeilijk zou zijn, hen onder controle te houden.

De praktijk

ZO is de situatie gegroeid, die tot de officiële apartheidspolitiek van de Zuidafrikaanse regering heeft geleid. Scheiding der rassen in politiek, sociaal en economisch opzicht is ook nu nog het streven van premier Verwoerd. Maar in de praktijk kan er niets van terecht komen, omdat bijna de helft van de Bantoebevolking bij het produktieproces van de blanken is ingeschakeld en niet in afzonderlijke gebieden woont. Deze „geografische segregatie", zoals men het wonen in verschillende gebieden noemt, is nu eenmaal niet mogelijk, zo lang de onderlinge afhankelijkheid van beide groepen blijft bestaan.

Zoals de apartheidspolitiek in de afgelopen jaren werd uitgevoerd, kwam zij neer op de bescherming van de positie van de blanken tegenover de nog steeds in aantal toenemende niet-blanken. De inconsequentie hierbij is echter, dat men de Bantoes wel wil afzonderen, maar dit tegelijkertijd onmogelijk maakt door hen niet de gelegenheid te geven een eigen sociale opbouw te verwezenlijken.

„Zwart front"

VOORTZETTING van de apartheidspolitiek in haar huidige vorm kan voor de niet-blanken buiten de afzonderlijke woongebieden slechts leiden tot verdere verpaupering, verwording en vernedering. De haat tegen alles wat blank is, neemt bij deze mensen hand over hand toe, vooral wanneer er dingen gebeuren als in Sharpeville, waar meer dan zestig demonstranten werden neergemaaid. Het is deze haat, die de Bantoes bijeen kan drijven in een „zwart front", dat de miljoenenmassa in beweging brengt.

Eerst zal men — zoals thans het geval is— proberen zonder geweld verbetering te brengen in het lot van de niet-blanken. Maar als de blanken daar geen begrip voor kunnen opbrengen en het vreedzame karakter van de massale beweging van de afgelopen weken verkeerd beoordelen, zal er een tijd kunnen aanbreken, dat de „zwarte massa" zijn toevlucht neemt tot geweld in de vorm van brandstichtingen e.d. Maar dat zal kinderspel zijn, bij wat er uiteindelijk in Zuid-Afrika zou kunnen gebeuren.

Verandering van instelling

SAMENVATTEND kan men dus zeggen, dat het onmogelijk is, de apartheidspolitiek van de ene op de andere dag af te schaffen. Een dergelijke stap zou de Unie van Zuid-Afrika zowel politiek als economisch aan de rand van de afgrond brengen. Of er gelegenheid zal zijn, de enorme afgrond die tussen blank en zwart gaapt, geleidelijk te overbruggen, zal in belangrijke mate afhangen van de stappen, welke de Zuidafrikaanse regering nu en in de naaste toekomst zal nemen.

In de eerste plaats moet de instelling van de blanken tegenover de niet-blanken worden gewijzigd. Het is gelukkig niet zo, dat iedereen in Zuid-Afrika de Bantoes als minderwaardige schepselen beschouwt en van mening is, dat God de ongelijkheid van de rassen heeft gewild. In de kerken van Zuid-Afrika zijn er reeds velen, die deze opvatting bestrijden. En andersdenkenden geven toe, dat het voornamelijk overwegingen van economische aard zijn geweest, die hen er toe gebracht hebben, de apartheidspolitiek te steunen.

Wanneer een dergelijke „change of heart" mogelijk zou zijn, zal de slagboom tussen de verschillende rassen

• *Vervolg op pag. 11*

De Bantoes verbranden de gehate passen, die zij altijd bij zich moeten hebben.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

DRUKKERIJ WED. G. VAN SOEST

AMSTERDAM SINGEL 52-54

LANDBOUWWERKTUIGEN- EN MACH'NEFABRIEK
Vicon
B. VISSERS N.V.
NIEUW VENNEP
Telefoon K 2546 444 (4 lijnen)

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173 - Tel 247126
Privé: Olympiakade 60 - Tel 794152
AMSTERDAM

JUTEZAKKEN
nieuwe en gebruikte
WEVER's Zakkenhandel N.V.
v/h FA. KOOPMANS & OOSTERHAGEN
Magazijn: Harl. straatweg 3-5-7. Franeker (Holland)
Telefoon: 2429 (05170) na 6 uur n.m. 2466-2514
Vraagt vrijblijvend prijsopgaaf - Sinds 1880 uw adres

N.V. W. J. SCHUILING'S HANDELSONDERNEMING
BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 0 5400 6461

Tractorbedrijf Entsa - Aduard
telefoon 05903 - 235
Levering van vele soorten gebruikte tractoronderdelen o.a.
wielen, banden, motoren, sleepkassen, radiateurs, verstellingen, bakken enz. enz.

IN PRIMA BOTER EN KAAS,
STEEDS DE BAAS,
ALLE SOORTEN GROOT EN KLEIN,
KOMEN UIT DE IJSSEL- EN LEKSTREEK FIJN
A. van Houwelingen - Moordrecht
Telefoon 305 (K 1827) — Westeinde 117

Een prettig stel vaklui!
Bongers - Wageningen
Rijnhaven 10 - Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)
willen u graag veilig verhuizen, waár u ook woont of naar toe gaat! U betaalt geen leeg-gereden kilometers!

R. DOOYES'
Confectiefabrieken NV
JAPONNEN
COMPLETS
DEUX PIECES
ROKKEN
Verkoopkantoor:
Herengracht 252, Amsterdam-C.
Telefoon 31516. 42008 790911 (4 lijnen).
Kantoren, fabriek en magazijnen:
St Willibrordusstraat 12-16 en 53-55,
Amsterdam-Z
Telefoon 790911 (4 lijnen).
Ateliers:
AMSTERDAM— LEIMUIDEN
ALBLASSERDAM— IJSSELSTEIN
GORINCHEM— ZUTPHEN

Aannemersbedrijf
GEBR. HAKKERS
* Handel in rijsmaterialen, riet en teen
* Rietmattenfabriek
* Hoepelmakerijen
WERKENDAM - Telefoon 14

Artikel 7 en de verantwoordelijkheid

OVER het zo goedkoop mogelijk uitgevoerde boek — de pockets — is al het een en ander te doen geweest. Eerst hebben de schrijvers laten weten, dat hun honorarium niet mag lijden onder de drang, het boek zo voordelig mogelijk op de markt te brengen. Daarna besloten de uitgevers van de pockets om de verkoopplaatsen voor deze boeken aanmerkelijk uit te breiden en ook kruideniers, sigarenhandelaars en kappers bij de verkoop aan het publiek in te schakelen. Toen begonnen de moeilijkheden, want was dit laatste wel geoorloofd? Neen, zei onder andere de Nederlandse boekverkopersbond. Het recht van boekverkoop komt alleen de erkende boekhandel toe. Deze mensen hebben bewijzen van vakbekwaamheid moeten afleggen, zoals de kruidenier vakbekwaam moet zijn om een kruidenierszaak te mogen drijven. Dit argument klonk niet gek.

Thans heeft de Hoge Raad zich er mee beziggehouden. Deze is tot de conclusie gekomen, dat boeken ook verkocht mogen worden door handelaren die geen boekverkopers van professie zijn en die dus niet in het bezit zijn van een erkenning als zodanig.

De Hoge Raad heeft deze uitspraak gedaan onder verwijzing naar artikel 7 van onze Grondwet. Dit artikel is ons dierbaar, want de vrijheid van drukpers wordt er in gewaarborgd. Een staatsbestel, dat deze drukpersvrijheid niet garandeert, belemmert de ontplooiing van de mens als schepsel Gods. In dictatoriaal geregeerde landen bestaat deze vrijheid niet en reeds daarom moeten wij ons tegen elke vorm van dictatuur verzetten.

Om er nu zeker van te zijn, dat die vrijheid van drukpers niet op enigerlei wijze beknot wordt, kan — hier komt het immers op neer in de uitspraak van de Hoge Raad — de boekverkoop dus niet het privilegie zijn van diegenen, die daardoor een erkenning, een vergunning hebben gekregen.

Pockets kunnen dus door kruideniers, groentehandelaren, sigarenwinkeliers, kappers en handelaren in oud ijzer verkocht worden. En dat is toegestaan op grond van artikel 7 en omdat de vrijheid van drukpers een groot goed is.

Gezien de drukpersvrijheid is er niets tegen in te brengen. Maar de zegen van de drukpersvrijheid legt ons grote verantwoordelijkheid op. We mogen niet de ogen sluiten voor de gevaren, die door de mogelijkheid tot boekverkoop door niet ter zake kundigen, kunnen optreden.

Er bestaan uitstekende pocketuitgaven. We kunnen deze in elke goede boekhandel — en dus ook in de christelijke boekhandel — kopen.

Maar er zijn ook heel wat pockets van minder allooi De verkoop van een product voor de geest is een zeer verantwoordelijk bedrijf. De christelijke boekhandel en de christelijke bibliotheek zijn zich kennelijk van deze verantwoordelijkheid bewust, anders zouden ze zich niet christelijke boekhandel en christelijke bibliotheek noemen.

Zullen handelaren, die zich tot dusver uitsluitend hebben beziggehouden met de verkoop van materiële goederen, wel voldoende zich rekenschap geven van de geestelijk-culturele verantwoordelijkheid, die men als boekverkoper dient te hebben?

De boekhandel heeft een zeer eigen milieu. Dat milieu is geëigend voor de voorlichting omtrent de geestesproducten, die ten verkoop aangeboden worden.

Het milieu van de groentehandel, de winkelier of de sigarenhandel is anders: het is gericht op voorlichting over materiële, stoffelijke zaken, maar niet op voedsel — of op vergif — voor de geest.

Het gevaar is beslist niet denkbeeldig, dat de verkoop van pocketboeken door laatstgenoemde categoriën de geestelijke volksgezondheid zal ondermijnen.

De pockets van het mindere allooi — met in de regel afbeeldingen van met weinig textiel behangen dames op de omslag — zullen wellicht meer afzetkansen krijgen. Hetgeen schadelijke gevolgen zal kunnen hebben voor ons volk.

Juist omdat de drukpersvrijheid ons zo lief is — het is een geestelijk goed van de eerste orde — zullen wij ons hebben in te spannen, die vrijheid te gebruiken tot de geestelijk-culturele verheffing van ons volk.

En daarom hopen wij van harte, dat toekomstige pocketboekverkopers, die hiervoor volgens artikel 7 van onze Grondwet de vrijheid krijgen, tevoren terdege zullen overwegen, dat deze vrijheid grote persoonlijke verantwoordelijkheid vraagt.

Lezers schrijven ons:

Nogmaals: Colijn en de viskoppen
Meerkerk 10 maart 1960

Mijne Heren,

Dat Colijn niet de uitvinder van de viskoppensoep geweest is, wil ik gaarne met enkele regels uit „Vaste Koers" van W. van Iependaal, uitgave A.P. 1949 bl. 19 en 20, aantonen.

„De Bond van orde, dat was al net zo'n frisse boel als Recht en Plicht van Pater Weijers, die z'n getrouwen het fokken van konijnen en kinderen aanbeval en in het serveren van viskoppensoep de oplossing van alle sociale problemen zag!

Niet de achturendag, loonsverhoging en beter onderwijs bevorderen de welvaart en het gezinsgeluk, maar een konijnenhok op de vliering en bouillon van schollenkoppen!

Die maatregelen brachten uitkomst! Zo luidde het priesterlijk advies enz."

In het Vrije Volk van 7-3-1958; heeft de heer J. Broekhuizen, Spireastraat 61, Den Haag, deze regels uit Vaste Koers, Colijn in de mond gelegd.

Dit is op zijn zachtst uitgedrukt . . . NIET NETJES. *P. C. VAN DAM*

P.S. Een afschrift van deze brief heb ik gezonden aan de heer J. Broekhuizen, met de mededeling, dat hij eventuele bedenkingen tegen bovenstaande regels, of wanneer zijn bron een andere geweest is dan Vaste Koers, hij dit kan mededelen aan de redactie van Nederlandse Gedachten. v. D.

BROCHURES

verkrijgbaar bij het Bureau Centraal Comité, dr. Kuyperstraat 3, den Haag; giro nr. 89673, t.n.v. de Anti-Rev. Partijstichting.

90	Rechtsbescherming tegen de overheid (rapport College van Advies)	f 0,60
92	Kabinetsformatie 1956, door dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot	f 0,40
94	Het schild der vrijheid (verslag Onderwijscongres 1956)	f 1,—
95	Subsidiëring van particuliere ziekenhuizen (rapport College van Advies)	f 0,30
96	Wettelijke regeling van het ziekenfondswezen (rapport College van Advies)	f 0,60
102	Leidraad voor een A.R.-gemeenteprogram	f 0,75
103	Leidraad voor een A.R.-provincieprogram	f 0,75
104	Statuten der A.R.-Partij en de A.R.-Partijstichting	f 0,60
106	Stembus 1958 (drie schetsen rondom provincie en gemeente)	f 0,30
110	Arjosschetsenbundel 1958	f 0,90
111	Bouwen op het fundament, door dr. W. P Berghuis	f 0,40
112	Woningbouw en huurbeleid (rapport College van Advies)	f 0,70
113	Samen-leven (A.R.J.O.S.-studieconferentie 3 en 4 oktober 1958)	f 0,90
114	Ten geleide (schetsenbundel met 6 onderwerpen)	f 0,80
115	Ons politiek beginsel, door dr J. A. H J S Bruins Slot	f 0,50
116	Actuele politieke vraagstukken, door prof mr H J. Hellema	f 0,40
117	Geestesmerk der reformatie, door dr. W P Berghuis	f 0,50
118	Het liberalisme van de V.V.D., door mr W C. D Hoogendijk Jr	f 0,95
119	Program van actie 1959	f 0,10
120	Humanistische geestelijke verzorging (rapport College van Advies)	f 0,70
121	Huisvesting van bejaarden (rapport College van Advies)	f 0,45
122	De Anti-Revolutionair en het Deltaplan voor Zeeland (rapport van de Sociaal-Economische Werkgroep van de A.R.J.O.S.)	f 0,75
123	Regeling van het voortgezet onderwijs (nota College van Advies)	f 0,30
124	Christelijke politiek, door dr W P. Berghuis, prof dr J Zijlstra, dr. J. A H J S Bruins Slot, ds P A. A. Klusener en dr J Schouten	f 0,60
125	Ruimtelijke ordening, redevoeringen gehouden op de conferentie Ruimtelijke ordening	f 1,—
126	De wereld en wij, ARJOS-studieconferentie gehouden op 9 en 10 oktober 1959	f 0,90
127	Samenwerking met minderontwikkelde gebieden, rapport college van advies	f 0,70
128	Na veertien jaar, door dr. W. P. Berghuis	f 0,50
129	Het nieuwe kabinet, door dr. J. A. H. J S Bruins Slot	f 0,50
130	Jaarverslag van de A.R.P 1958	f 2,50
131	Vraagstukken van nu en morgen, dr. W P Berghuis	f 0,60
132	Jubileum-nummer van het ARJOS-blad Op Wick	f 0,45
133	„Het vraagstuk van de Republiek der Zuid-Molukken en van de Ambonezen"	f 0,70

NEDERLANDSE SPOORWEGEN *IN VO*

De Nederlandse Spoorwegen in vogelvlucht, zo kan deze reporta over ons spoorwegbedrijf het best worden genoemd. Op deze pagina kr u het een en ander lezen over de voorgeschiedenis, de verdere ontwikk ling, de rampzalige oorlogsjaren en de kolossale opbouw van de N.S. 1945. Ook de modernste ontwikkelingen, zoals het z.g. voegloze spoor het nieuwe Amerikaanse N.X.-systeem, zijn niet vergeten.

Onze spoorwegen hebben in de loop der jaren getoond, door een vo gaande efficiency en gesteund door een korps van noeste werkers, stuk voor stuk hun verantwoordelijkheid bezitten en beseffen, een drijf op te bouwen, dat in Europa een voorbeeld wordt genoemd, ondanks de groe inspanningen om ons spoorwezen te herbouwen en kapitale bedragen die gemoeid zijn met voortdurende moderniseri leveren de Ned. Spoorwegen ieder jaar winst op. Dit in tegenstelling m vele Europese spoorwegen, die met hogere tarieven werken en deso danks toch verliezen opleveren.

HET boertje uit de beginjaren van onze spoorwegen heeft ongelijk gekregen. De ijzeren spoorweg was nog maar kort geleden langs het dorpje gelegd waar de man woonde. Hij wilde ook wel eens met dat vreemde monster naar de naburige stad. Over de prijs valt wel te praten, dacht het boertje optimistisch.

Het bleek dat de spoorwegen hem voor *f* 1,20 naar de stad wilden brengen. „Voor *f* 0.80 ga ik mee", zei het mannetje slim. „Die trein rijdt toch en dan kunnen jullie beter 80 cent aan me verdienen dan niets".

Groot was zijn verbazing toen de spoorwegmensen onverbiddelijk bleven. De volle prijs en anders blijf je maar staan, antwoordden zij op het voorstel. „Jullie zijn geen handelslui", concludeerde het boertje en hij stapte er resoluut van door.

De ontwikkeling van de spoorwegen in ons land heeft aangetoond dat er wel degelijk handelslui achter het opzienbarende initiatief van de ijzeren spoorweg zaten. Mannen met scherpe blik en doorzettingsvermogen, die de tegenslagen van de eerste moeilijke jaren wisten op te vangen en dwars tegen alle vooroordeel, schimpscheuten en tegenwerking doorgingen met hun plannen, een uitgebreid spoorwegnet over Nederland te leggen.

Het werd in de dertiger jaren van de vorige eeuw trouwens ook hoog tijd dat Nederland initiatief ging ontplooien voor de aanleg van spoorwegen. Het buitenland was ons in dit opzicht ver voor. In Engeland en Noord-Amerika reden al jaren spoortreinen en ook België, sinds 1830 afgescheiden van Noord-Nederland, had aanzienlijke prestaties op spoorweggebied geleverd.

Op 27 september 1825 opende de Engelsman George Stephenson de eerste spoorlijn tussen Stockton en Darlington. De belangstelling was enorm. De kranten besteedden grote aandacht aan het fenomeen, „dat met haar ontzettende staart van 21 voertuigen, soms wel 12 mijl per uur haalde". De machine van Stephenson legde de afstand van 8 mijl tussen beide steden af in de tijd van 65 minuten! Die „hoge" snelheid maakt op ons geen enkele indruk, maar voor die tijd was het een bijzondere prestatie. De Engelsen werkten hard aan hun spoorwegnet. In 1835, vier jaar voordat in ons land de eerste lijn zou worden geopend, vervoerden de Engelse spoorwegen al tien miljoen reizigers. De spoorweg tussen Manchester en Liverpool was voor die tijd iets buitengewoons. Onder de stad Liverpool had men een tunnel gegraven die nagenoeg net zo lang was als de stad zelf.

Ook in Noord-Amerika wist men van aanpakken. In 1826 begonnen, wist men in betrekkelijk korte tijd spoorbanen over het eindeloze land aan te leggen, hetgeen de verdere ontplooiing van het machtige land natuurlijk bijzonder bevorderde.

Het was eigenlijk door het Belgische streven dat ons land op spoorweggebied uit de Jan Saliegeest werd wakker geschud en men ging beseffen dat het hoog tijd werd, in Nederland een spoorwegstelsel op te bouwen.

Op 1 mei 1834 namen de Belgische kamers een wet aan, waarbij werd bepaald dat zo spoedig mogelijk verschillende spoorwegen zouden worden aangelegd. Op 5 mei 1835, amper een jaar later, wàs de eerste spoorweg, tussen Mechelen en Brussel, er!

Een modern NX-plateau. Door een druk op de knop in een centraal punt wordt de veilige loop der treinen geregeld.

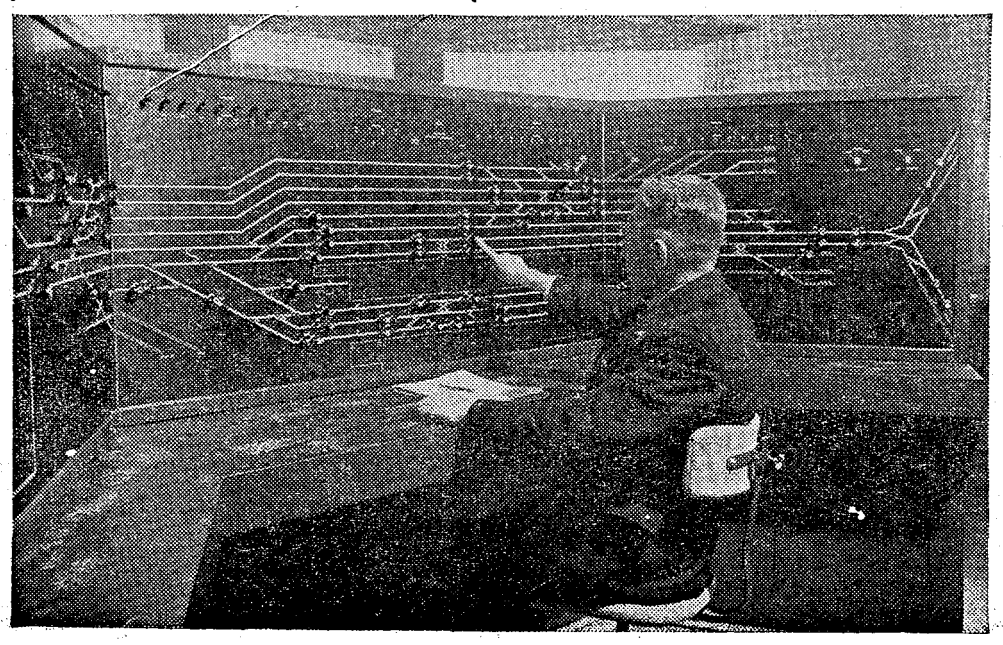

De haast der Belgen was verklaarbaar. De luid bejubelde onafhankelijkheid van 1830 zou weleens tot gevolg kunnen hebben, zo redeneerden nuchtere Belgische kooplieden, dat het afgelopen is met de vrije vaart van Antwerpen naar de Rijn. In dat geval moeten wij zorgen, de Nederlanders een slag voor te zijn en een eigen verbinding tussen Antwerpen en het Duitse achterland te hebben. De keus viel toen op de spoortrein, die in Engeland met zoveel succes werd geëxploiteerd.

Geschrokken

HANDELSKRINGEN in Rotterdam en Amsterdam schrokken van het Belgische initiatief, dat een ernstige terugslag voor de handel in Nederland tengevolge kon hebben. Zo langzamerhand ontwaakte het besef, dat er nu toch iets moest gebeuren. Een studiecommissie kwam er, die adviseerde een spoorweg van Amsterdam naar het Duitse achterland aan te leggen. Voor Rotterdam was het niet nodig, die stad had genoeg aan de Rijn, meende men. Het duurde echter jaren voordat de plannen in daden werden omgezet. De Kamerleden voelden niets voor het nieuwerwetse gedoe. Kenmerkend voor de Jan Saliegeest was wel de opmerking van het Kamerlid Donker Curtius van Tienhoven, dat Nederland geen vliegende ijzeren banen nodig had, omdat geen der Kamerleden langer dan twee dagen behoefde te reizen om naar Den Haag te komen!

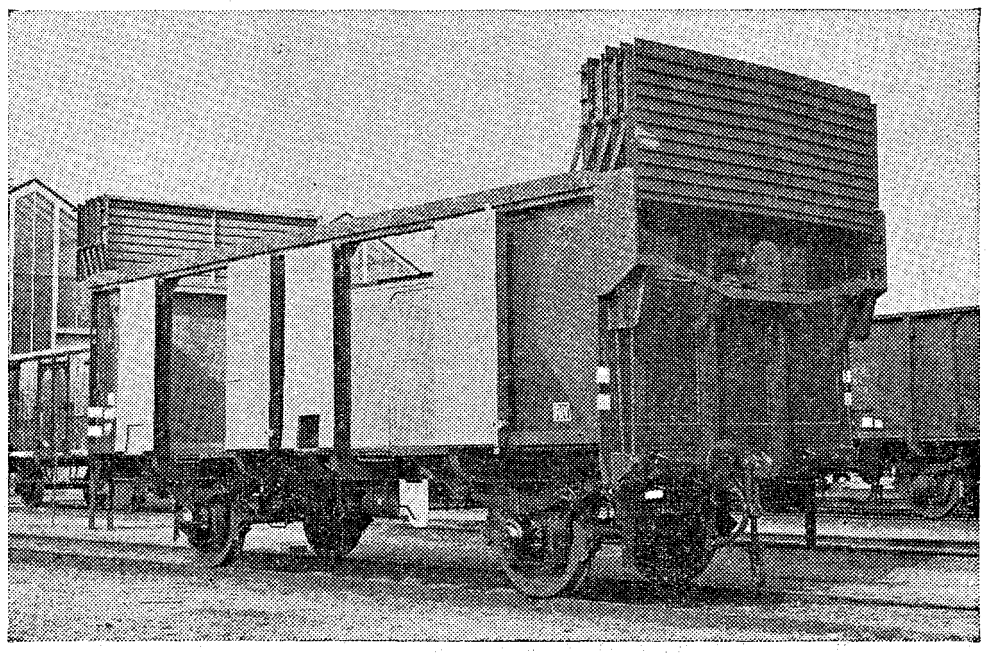

Een luikendakwagen. Deze in 1959 geïntroduceerde goederenwagon kan van boven geladen en gelost worden met grote stukken. Daarna wordt door één man in 1½ minuut het plaatstalen dak over de lading heengedraaid. Het openen kost eveneens 1½ minuut. Deze wagen kan ook gebruikt worden voor het transport van gestort graan.

Het is aan koning Willem I te danken, die het gezeur meer dan moe was, dat de plannen toch doorgezet werden. Ondanks het feit dat de Kamer tweemaal een wetsvoorstel verwierp, de laatste maal met 46 tegen 2 stemmen, vaardigde hij op 30 april 1838 een Koninklijk Besluit uit tot aanleg van een spoorweg van Amsterdam naar Arnhem over Utrecht en met een zijverbinding naar Rotterdam. De koning stelde zich garant voor de betaling van de rente.

Inmiddels had men in Amsterdam niet stilgezeten. In 1839 werd, onder enorme belangstelling, de eerste spoorweg van ons land, tussen Amsterdam en Haarlem, geopend. Amsterdamse handelslieden gaven de stoot tot oprichting van de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij. Bij het openen van de lijn naar Haarlem dachten zij reeds aan een verdere verbinding met Den Haag en misschien zelfs met Rotterdam.

Vijf jaar nadat koning Willem I het initiatief had genomen, werd de lijn Amsterdam—Utrecht van de Nederlandsche Rhijnspoorwegmaatschappij in gebruik genomen.

Het is aan de koopman-koning Willem I en de doorzettingskracht van Nederlandse kooplieden en ingenieurs te danken dat Nederland, in het begin zo schamel afstekend bij de Engelse, Amerikaanse en Belgische initiatieven, dat toch eindelijk ook toonde, weer durf en ondernemingsgeest te bezitten.

De eerste pioniers hebben ontzaglijke moeilijkheden moeten verstouwen voordat enig resultaat kon worden geboekt. Dat blijkt wel uit het feit dat het vijf jaar zou duren, voordat het betrekkelijk korte stukje (35 km) tussen Amsterdam en Utrecht klaar kwam.

Een Nederlander schreef terecht dat dit niet op rekening van de ingenieurs en werklieden kon worden geschoven, maar volledig de schuld was van de „inhaligheid, kleingeestigheid en ontaarde nationaliteit van velen onzer grondeigenaars".

Zij vragen schadevergoedingen van 300 procent boven de werkelijke waarde van de grond, waarover de spoorlijn moest lopen. Een oude, kromme appel- of perenboom, zo schreef de verbitterde Nederlander, moet met goud worden betaald.

Buitensporig

EEN treffend voorbeeld is het bekende laantje van Van der Gaag bij Delft. De spoorlijn Den Haag—Rotterdam van de Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij moest over een weggetje lopen, dat het eigendom was van de landbouwer Van der Gaag. Het stukje grond was nog geen 350m2 groot en werd door deskundigen geschat op *f* 100,—. Van der Gaag vroeg de, zelfs voor die tijd buitensporige hoge prijs van *f* 20.000,—!

Zijn handeltje ging niet door. De voortvarende directeur van de H.IJ.S.M., de heer Conrad, die meer met dit bijltje had gehakt, huurde enkele stukken grond naast het weggetje van Van der Gaag. Met een wijde boog liep de eerste trein om zijn laantje heen. Het was voor de reizigers niet bijzonder gerieflijk wanneer de trein bij Delft de scherpe bocht nam, maar iedereen gaf toe dat de maatschappij de zaak bijzonder handig had op

Overigens heeft de hele affaire vi gen geduurd, want onder druk van blieke opinie gaf Van der Gaag te beruchte bocht bij Delft verdween Van der Gaag kreeg geen cent voo grond. Evenmin de halte, die hij en sant ook op zijn erf had bedongen!

Contrast

INDERDAAD, nationaal gezien is de ste tijd van het spoorwegstelsel treurige bladzijde in onze geschieden

Dat blijkt ook duidelijk uit de ve ding tussen de Belgische en Nederl Spoorwegen in 1859. Goed honderd geleden had België al meer dan 170 spoorweg in exploitatie. Nederland nog geen 340 km spoorlijn. Een typ feit is voorts dat de spoorwegmaats pijen hier te lande het veelal met kapitaal moesten stellen, omdat de landse geldschieters meer heil zagen Russische spoorwegen!

Over deze beschamende feiten zou misschien beter kunnen zwijgen! Ma vormen, naast een objectief beeld o situatie op handels- en politiek óók een verblijdend contrast met de ontwikkeling van onze spoorwegen pioniers die dwars tegen de stroom defaitisme en onzakelijkheid opro hebben het gewonnen. De ontwikk van onze spoorwegen heeft aangetoon Nederland nog wel degelijk over ond mingsgeest en handelskwaliteiten schikte.

De groei bleef tot 1863 traag. In da werd evenwel een wet aangenome voorzag in de aanleg van spoorlijnen de staat. Opgericht werd de Maatsch tot Exploitatie van Staatsspoorw (S.S.) Het vele werk kon nu snell efficienter worden aangepakt. Voor tergend langzame onteigeningsproce behoorden tot het verleden.

Zo langzaam als de ontwikkeling het spoorwegnet voor 1863 was ge zo snel breidde het net zich uit oprichting van de S.S.

Het bleek echter dat de exploitatie het net door de verschillende maats pijen aan geen van de bedrijven bes zekerheid bood. Een felle concurr ontstond, waarbij zich soms ook „w buslijnen voegden, die op de drukste jecten op de topuren passagiers ver den ver beneden de prijs die de s wegen vroegen. Waren er weinig p giers, dan reed de bus niet. De concu tie tussen de spoorwegen onderling ertoe dat er nog slechts twee overbl de H.IJ.S.M. en de S.S. In 1917 kwam de concurrentie tussen beide maats pijen een einde. Men sloot een belan gemeenschap onder de naam: Neder sche Spoorwegen.

De moeilijkheden in exploitatie w overigens nog niet voorbij. Er br zware jaren aan voor de spoorwege economische depressie die in 1929 i en de spoorwegstaking van 1931 een zware tol van de zich ontwikke nieuwe maatschappij. Enkele reorg ties volgden die uiteindelijk uitlie liquidatie van de H.IJ.S.M. en de S.S 1 januari 1938 werd opgericht de Nederlandsche Spoorwegen. Het ka kwam in handen van de staat.

Zware tol

DE tweede wereldoorlog eiste een zonder zware tol van de Nederl Spoorwegen. Het gehele app werd tijdens de bezetting door de st tochten van de Duitsers en de luch vallen geruïneerd. Een treurige moest in mei '45, na de bevrijding va land, worden opgemaakt: Spoorbr opgeblazen, bovenleidingen weg, lo wagens gestolen, seinhuizen kapot, opgebroken en grote gedeelten van spoorwegnet gebombardeerd.

We hadden eigenlijk niets meer, telde drs. H. Wissink, hoofd van de deling Voorlichting ons. Alleen de k how, de wetenschap hoe we het mo

LVLUCHT

oen. Erg gelukkig verleenden de geallieerden grootscheepse hulp. Zij leverrote aantallen locomotieven, die jarenng uitstekend dienst hebben gedaan. Utrecht, in het Spoorwegmuseum, alus dr. Wissink, staat als herinnering aan e geallieerde hulp de 1000e locomotief die ij kregen. De Long Moor, die lange tijd n Nederland heeft gereden.

De directie van de Ned. Spoorwegen akte, gesteund door heel het werkersorps van de N.S., het herstel met groot nthousiasme aan. Volgens drs. Wissink nnen verschillende fasen in het herellingsproces worden aangegeven:

Van 1945 tot 1948 een voorlopig herstel p de meest vitale punten. Van 1948 tot 952 uitvoering van werken, gericht op et meest noodzakelijke, definitieve, herel. Moderniseringen en verdergaande lektrificatie van de lijnen.

Vanaf 1953 lag het accent op voltooiing an het herstel en het inlopen van de chterstand met het buitenland wat beeft moderniseringen van het vervoersparaat enz. Na 1953 werd ook krachtig ewerkt aan uitbreiding van de capaciteit n een rationeel beleid. Dat laatste hield in dat niet rendabele lijnen werden afgechaft en dito stations met seinhuizen e.d. erden opgeheven. Dit werd doorgevoerd et een stijging van de produktiviteit, aardoor het mes van de winst dus aan wee kanten ging snijden.

Het opzienbarende herstel van de Ned. Spoorwegen blijkt duidelijk uit de cijfers er de afgelopen vijftien naoorlogse jaren. Wij volstaan met een korte greep eruit.

In 1944, bij het uitbreken van de spooregstaking (17 september) beschikten de .S. over 162.897 zitplaatsen.

In 1945 waren dit er nog maar 31.254. aar eind 1958 116.916. Weliswaar lager an het geweest is, vooral door inkrimng van lijnen, maar met een sterk gegen produktie.

e produktie bedroeg in 1944 in antallen reizigers-kilometers namelijk 807.000.000. In 1945 2.026.000.000 en in 958 een sterk verhoogde produktie van 466.000.000!

Het aantal reizigers bedroeg in 1944 uim 176 miljoen, in 1945 slechts 56,3 miljoen en in 1958 ruim 186 miljoen.

Modern

HANS beschikt Nederland over een uitgebreid spoorwegnet en kunnen de Nederlandse Spoorwegen worden gerekend ot een van de best geoutilleerde spoorwegmaatschappijen in Europa. En . . . e N.S. werken niet met verlies. In 1958, en de teruggang in de conjunctuur ook e Nederlandse Spoorwegen pijnlijk trof, erd toch nog een winst behaald van 245.702,62. Het jaar daarvoor bedroeg de inst ƒ 3.496.639,78.

Deze winstcijfers steken wel bijzonder unstig af bij de exploitatiecijfers in andere Europese landen. In Engeland bijoorbeeld beloopt het verlies van de oorwegen jaarlijks 75 miljoen pond terling! De Duitse spoorwegen kampen aarlijks met een verlies van rond 500 miljoen mark!

De Nederlandse Spoorwegen hanteren aarbij het *goedkoopste* tarief van de uropese spoorwegmaatschappijen. Wie edenkt dat deze gunstige cijfers zeker iet ten koste van het passagiersgerief, et gebruikte materieel enz. gaan, moet och wel tot de conclusie komen dat onze oorwegen zich uit de trieste begintijd ebben opgewerkt tot een voorbeeld van assagiersvervoer in de wereld.

Onderstaand staatje geeft een overzicht an de tarieven die door de verschillende uropese spoorwegmaatschappijen over en afstand van 23 km (dus overeenkomend met traject Den Haag H.S.--Rotterdam C.S.) worden berekend:

	Enkele reis 2e kl.	*Retour 2e kl.*
ederland	ƒ 1,—	ƒ 1,70
rankrijk	ƒ 1,43	ƒ 2,86
uitsland	ƒ 1,66	ƒ 3,13
elgië	ƒ 1,64	ƒ 3,05
ngeland	ƒ 1,32	ƒ 3,04

De Nederlandse Spoorwegen kennen een bijzondere tarieven, zoals Frankrijk, aar talloze groepen van de bevolking met aanmerkelijke reductie kunnen reizen, bv. de oudstrijders.

„Wij hanteren", zo zegt de directie van de Nederlandse Spoorwegen, „één tarief, voor iedereen geldig en dat is het laagst mogelijke tarief!"

Dat houdt in, dat daarmee ook het gevreesde weekendretourtje van de baan is. Misschien wordt dit speciale- vooroorlogse-tarief weer actueel wanneer de verkorting van de arbeidstijd in Nederland dusdanige vormen gaat aannemen, dat het grootste deel van de werkende bevolking de vrije zaterdag kent.

De N.S. gaan ieder jaar door met de modernisering en uitbreiding van het apparaat. Het slot van deze reportage N.S. in vogelvlucht willen we besteden an enkele nieuwe snufjes op spoortechnisch en organisatorisch gebied. Bijvoorbeeld de bouw van nieuwe dieselelektrische drierijtuigtreinstellen, die enkele opmerkelijke veranderingen met het andere materiaal vertonen. De reizigers zullen de buitendeuren niet meer zelf kunnen openen. Men moet op een knop drukken die bij elke deur op het balkon is aangebracht. Ook aan de buitenzijde van de rijtuigen zijn dergelijke knoppen. De deur opent zich dan automatisch wanneer de machinist de bediening van alle deuren vrijgeeft.

De deuren worden op de perrons door de conducteurs gesloten door een vanaf elk balkon te geven commando „Deuren gesloten." De machinist merkt dit door een lampsignaal, hetgeen tevens het vertreksein aangeeft.

De richtingsaanduiding op de nieuwe treinstellen geschiedt door verlichte filmrollen, die op verscheidene plaatsen in de buitenzijwanden zijn aangebracht.

Naar Moskou

MET ingang van de zomerdienstregeling zal voorts viermaal per week een trein uit Hoek van Holland vertrekken, waarvan een rijtuig rechtstreeks door gaat naar Moskou. De reis duurt twee dagen. Daar de spoorbreedte in Rusland verschilt met de rest van het traject, zullen aan de Pools-Russische grens de wielstellen van het rijtuig worden verwisseld. Er zijn nog wat moeilijkheden op te lossen, zoals de verschillende stroomsterktes op de lijn. Rusland kent vijf stroomsterktes, de Nederlandse wagens drie.

De Russische regering stelt veel prijs op deze doorgaande verbinding. De N.S. ook wel, maar zij zien vooral het belang in van het nog meer aantrekken van

De TEE — de Trans Europ Express. Deze aan Nederlands initiatief ontsproten dieselelectrische sneltreinen onderhouden snelle verbindingen met de belangrijkste Westeuropese steden.

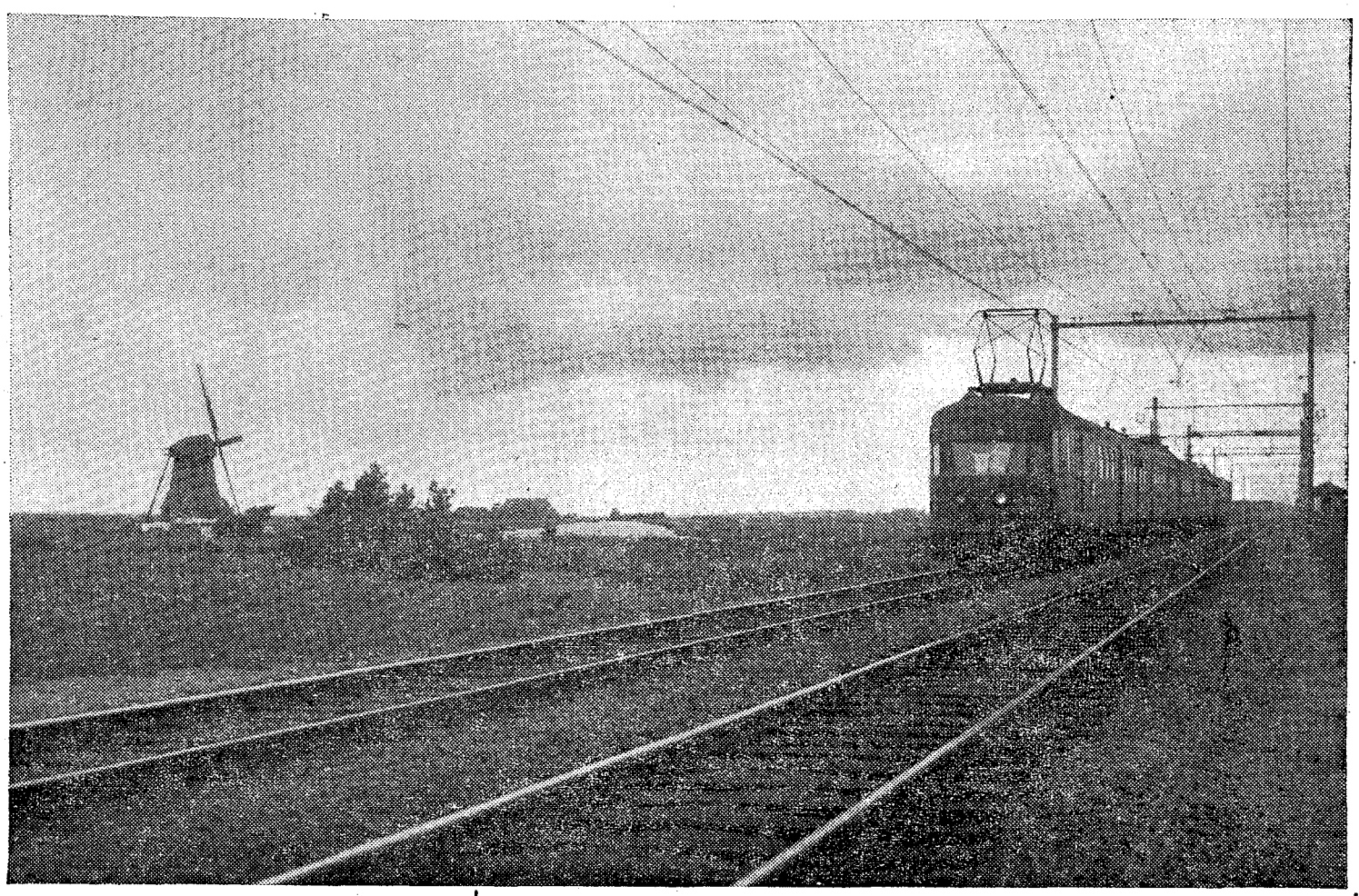

Een moderne Hollandse elektrische trein in het vertrouwde Hollandse landschap.

Poolse reizigers, die door de snellere verbinding ongetwijfeld in grote getale zullen toestromen. De laatste jaren, sinds de Poolse premier Gomoelka een soepeler beleid is gaan voeren, waardoor het ook mogelijk werd dat Polen familieleden in het buitenland mogen bezoeken, trekken ieder jaar steeds meer Polen voor enkele weken of maanden naar het Westen.

Europool

DE Nederlandse Spoorwegen hebben reeds lang de grenzen van ons vaderlandse „vergeten." Zij nemen actief deel aan het Europese spoorwegverkeer. De zogenaamde Europool is daar een voorbeeld van. Met negen andere Europese spoorwegmaatschappijen nemen de Nederlandse spoorwegen deel aan de Europese spoorwegpool. Eind 1958 bestond het wagenpark uit 186.300 gesloten en open wagens, waarop het kenmerkt Europ staat geschreven. De maatschappijen mogen elkaars wagens op alle lijnen gebruiken. De systeem, een stukje Europese integratie in de praktijk, biedt enorme voordelen voor de deelnemers.

Immers, wanneer vanuit Nederland wagons naar Frankrijk worden gezonden, behoeven de N.S. zich geen zorgen te maken dat de wagens weer met nieuwe vracht terugkomen. Of leeg, zoals vroeger — bijzonder verliesgevend — ook wel gebeurde. In de Zwitserse hoofdstad Bern zetelt het centrale Europawagenbureau, dat er voor zorgt, dat elk deelnemend land zoveel mogelijk Europ-wagens ter beschikking heeft, die zijn ingebracht. Op efficiënte wijze kunnen de wagons op het Europese spoorwegnet worden gebruikt.

In het Europese reizigersvervoer kennen we tegenwoordig de TEE, de Trans Europ Express. Dank zij Nederlands initiatief onderhouden deze dieselelektrische treinen snelle verbindingen met de belangrijkste Westeuropese steden.

Toekomst

DE N.S. hebben voor het binnenlandse spoorwegvervoer nog tal van wensen op het verlanglijstje staan. Zo worden uitgebreide proeven genomen met zg. voegloos spoor, langgelaste rails, die het hinderlijke stoten, wanneer de trein over de voeg in de rails rijdt, tegengaan. Voor de N.S. is, naast de rustige gang van de treinstellen, de aanmerkelijk mindere slijtage van het materieel natuurlijk van veel belang. Een ander voordeel is dat de rails ook een langere liggingsduur heeft. Momenteel ligt tussen Helmond en Blerick voegloos spoor. Reizigers, die van het oude en het nieuwe, voegloze spoor, komen, ondergaan de sensatie alsof de trein plotseling aanzienlijk langzamer rijdt. Dit doordat het automatisch getjoek van de wielen over de voegen in de rails, verdwijnt.

Lange jaren van intensieve studie en proefnemingen zijn aan de eerste montage van het voegloze spoor vooraf gegaan. U weet dat staal bij warmte uitzet. Daarom waren de oude rails niet langer dan 18 tot 36 meter, terwijl de voegen tussen deze railsgedeelten bij temperatuursverschillen konden uitzetten of krimpen. De nieuwe rails zijn 1000 tot 1800 meter lang. Zij worden door dwarsliggers op hun plaats gehouden. Gaat één rails bij warmte wringen, dan trekt, door het dwarsliggersysteem, de andere rails haar weer op de plaats.

De N.S. hebben het plan het gehele hoofdnet met voegloos spoor te vervangen. Dat zal evenwel een jaar of vijftien duren. Het is een kostbare zaak, zodat ieder jaar niet meer dan 20 tot 40 km onder handen kan worden genomen.

N.X.-systeem.

OOK het opzienbarende Amerikaanse N.X.-systeem (afgeleid van entrance-ingang- en exit- uitgang-) dat automatisch het trein verkeer op lijnen en emplacementen regelt, zal in de toekomst door de N.S. op grote schaal worden toegepast. Eind dit jaar of begin volgend jaar zal tussen Nijmegen en Blerick (een afstand van 66 km) een dergelijk compleet beveiligingssysteem worden ingevoerd. Door het verhoogde vervoer op deze lijn zou eigenlijk tot verdubbeling van de lijn moeten worden overgegaan, De N.S. doen dit niet. Het N.X.-systeem biedt ook hier uitkomst. Het enkel spoorbaanvak blijft gehandhaafd. Onderweg laat men de treinen op de stations kruisen met behulp van het N.X.-systeem, dat er overigens voor zorgt dat dit alles zonder gevaar plaats heeft. Het systeem geeft de baan pas vrij, wanneer de voorgaande trein het relais heeft verlaten.

U ziet het, de automatisering doet ook bij de N.S. haar intrede. Onze spoorwegen blijven de eisen van de tijd bijhouden. Ondanks alle ups en downs, die de N.S. in de loop der jaren hebben meegemaakt, is het haar gelukt, zich voortdurend snel aan te passen bij de wijzigende omstandigheden. En ongetwijfeld zal deze politiek een van de karakteristieke punten van onze spoorwegen blijven vormen: het voortdurend in de weer zijn om de reizigers een maximum aan comfort, snelheid en veiligheid te verschaffen.

C. TIMMER

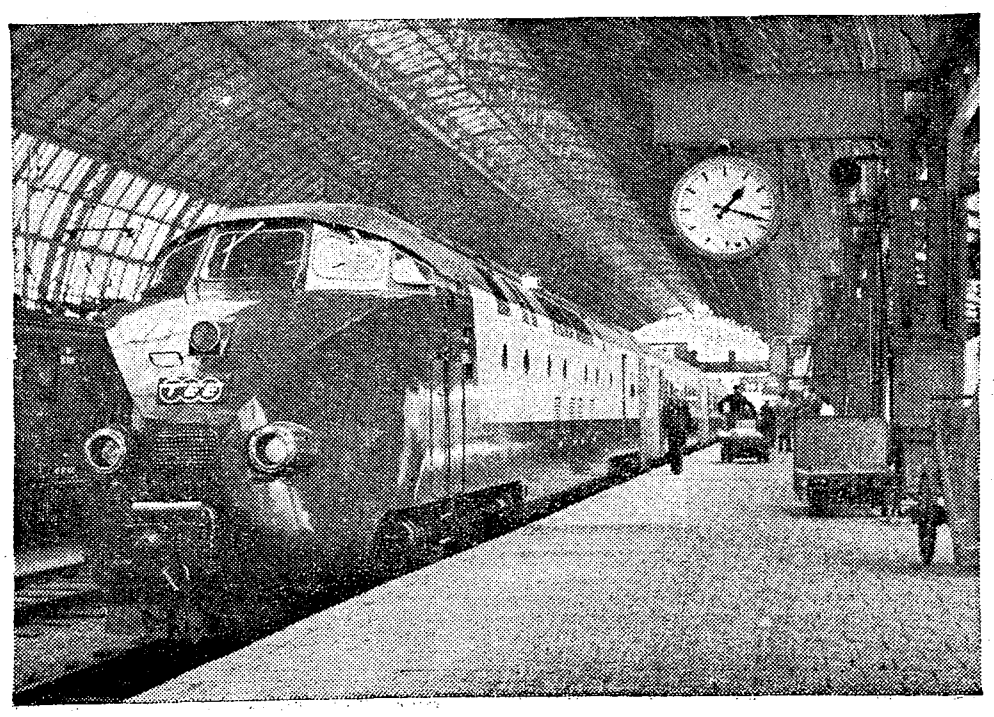

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

FA. K. SALVERDA & ZONEN
AANNEMERSBEDRIJF — KUINRE
Speciaal: het stellen en monteren van kapspanten.
Wijk IV-7 — Tel. K 5271-294

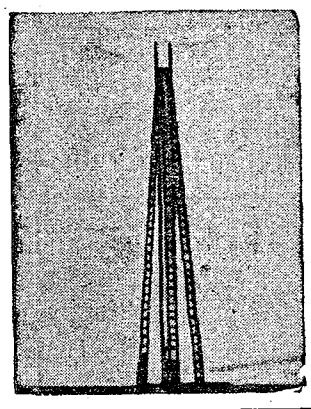

Fa. H. Manschot & Zoon
Aannemers van
HEIWERKEN
Telefoon 03474-269
LEXMOND
Gespecialiseerd in het heien met stoomblokken van 2000 tot 5000 kg.

INDUSTRIELE ONDERNEMING
GEORGE LEYS & CO.
Fabrikanten en grossiers van alle artikelen voor
ROLLUIKEN — ROLHEKKEN — ZONWERINGS- EN VERDUISTERINGSGARNITUREN.
Levering alleen via de vakman.
Gouda — Nieuwe Haven 215-217 — Tel. K 1820—4404

J. DE KORT
Metsel- en tegelbedrijf
Ook voor onderhoudswerken
BERENSTRAAT 30 — TEL. 33422 — AMSTERDAM

FA. B. MEILINK
Eig. F. BRAAM
HOUTZAGERIJ — HOUTHANDEL EN KISTENFABRIEK
HOFSTRAAT 10 - BORCULO - TEL. 05457-561*

DROOG HOUT
Specialiteit: GEWATERD IEPEN; verder: BEUKEN, ESSEN, LINDEN, KERSEN, EIKEN en PEREN.
In complete bollen en plaathout. — Contant 1 %.
N.V. HARD- EN ZACHTHOUT IMPORT MIJ.
LOENEN-VELUWE TELEFOON K 6765-212

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam. Tel. 798604-53257

Alpha Muurverffabrieken NV
voor iedere ondergrond een geschikte muurverf
EXPORT
WILHELMINALAAN 32-34
ALPHEN AAN DEN RIJN
Telefoon 01720-2192 en 2384

Vertrouwensadressen uit het nieuwe land

F A. K. POST
WONINGINRICHTING
MANUFACTUREN
ENS (N.O.P.) - TELEF 05275-578

Hei- en aannemersbedrijf
FIRMA J. LOOSMAN & ZOON
Graaf Florislaan — CREIL — Telefoon 05278-4389

FIRMA T. OEGEMA & CO
LOONBEDRIJF
ESPEL (N.O.P.) - TELEF 05278-237

LOONBEDRIJF MARIS
Voor al Uw loon- en sproeiwerkzaamheden
HOGE SLUISWAL 39 MARKNESSE
Tel. 05273-312, b.g.g. 503

DE VERGETEN „VERGETEN GROEP"

IN het algemeen denkt men bij vergeten groepen aan mensen die leven van een klein bezit of aan hen die geen deel hebben aan velerlei sociale voorzieningen, omdat zij geen werknemers zijn. *Tot de vergeten groepen moet men ook rekenen de lichamelijk en geestelijk gehandicapten. Aangezien men deze praktisch vaak vergeet, hebben wij hen aangeduid als de vergeten „vergeten groep"*

Het aantal personen tot deze groep behorend is moeilijk aan te geven omdat het niet wel mogelijk is vast te stellen wie tot deze categorie behoren. Voor sommige gehandicapten staat dit wel vast.

Bij benadering kan men dit b.v bij imbecillen uit de statistische gegevens berekenen. Vlietstra *), inspecteur B.L.O., berekende op grond van het aantal leerlingen dat in 1953 een b.l.o. school bezocht dat er in ons land ongeveer 20 000 imbecillen zijn. (Niet elke b.l.o. school is echter een school voor imbecillen.)

Daar deze afwijking in de meeste gezinnen gelukkig slechts éénmaal voorkomt betekent dit dat ongeveer 20.000 gezinnen hiermede geconfronteerd worden. Wanneer men een gemiddeld gezin op 4 à 5 leden stelt, heeft dit tot gevolg dat ongeveer 90 000 personen met dit leed te maken hebben m.a.w. iets minder dan het aantal inwoners van Arnhem.

Bij een voorzichtige taxatie van alle gevallen van geestelijk en/of lichamelijk gehandicapten kan men vast stellen dat ongeveer 2¼ % van onze bevolking direct bij deze problemen betrokken is. Het is wel verklaarbaar dat het overgrote deel van ons volk weinig afweet van de noden van deze gezinnen In het bijzonder geldt dit, als het geestelijk gehandicapten betreft. De ouders, broers en zusters spreken er liever niet over door de enigszins medelijdende en gereserveerde houding van het grote publiek. Dit heeft vaak nog te veel de gedachte dat de ouders direct of indirect schuld hebben. Deze houding vindt men ook reeds vermeld in het Nw. Testament, als Jezus een ontmoeting heeft met een blinde Zijn discipelen vragen dan „Rabbi wie heeft gezondigd, deze of zijn ouders?"

De zorgen van de ouders van deze ernstig gehandicapten zijn in de regel zeer groot. Zij zitten vaak op hoge financiële lasten om hun afwijkend kind te verzorgen. Deze zijn soms zo hoog dat voor het normale kind niet meer het noodzakelijke aanwezig is.

Wie moet er voor deze afwijkende mensen zorgen als de ouders er niet meer zijn? De lasten kunnen zo'n omvang krijgen dat het individuele gezin deze niet meer kan torsen.

Ligt hier geen taak voor de medemens? Wij geloven van wel. Particulieren, kerk en staat zullen met elkaar moeten samen werken om dit probleem op te lossen. Het zou te ver voeren op de taken van de eerste twee in te gaan.

In grote lijnen zal hier gewezen worden op de aanvullende taak van de overheid. Reeds is men van particuliere zijde bezig zich er op te bezinnen hoe men de helpende hand moet reiken (o.a. van protestantse zijde is er de vereniging „Philadelphia"), terwijl ook de kerkelijke instanties er intern beraad over voeren.

Zware financiële lasten

IN meerdere gevallen komen de ouders al in de jeugd van hun afwijkende kinderen voor financiële lasten te staan, omdat zij b.v. voortdurend specialisten moeten raadplegen of omdat de kinderen al zeer snel voor hun leven lang in een inrichting opgenomen moeten worden.

Vooral voor gezinnen met een inkomen, dat even boven de welstandsgrens uitgaat, komen voor schier onoplosbare problemen te staan. Veronderstel eens, dat er een gezin is, bestaande uit de ouders met drie kinderen, waarvan er één volledig gehandicapt is en de beide anderen kunnen studeren, terwijl de vader een inkomen heeft van f 8000.— per jaar. Voor het afwijkende kind moet voor de verzorging in een inrichting f 3000.— per jaar betaald worden. Door deze lasten worden de studiemogelijkheden voor beide andere kinderen sterk bekort. Via renteloze voorschotten en beurzen is voor hen wel een oplossing te vinden. Maar dit betekent dat deze normale kinderen met een zware last de maatschappij ingaan.

Gelukkig neemt sociale zaken wel een deel van de zorg op zich, maar dat is in vele gevallen niet voldoende. Bij de ene groep drukt deze last veel zwaarder dan bij anderen. Ambtenaren b.v. verkeren in een bevoorrechte positie door de 5 % regeling. Wanneer zij per jaar meer dan 5 % van hun inkomen voor medische verzorging enz. moeten betalen, kunnen zij van het rijk een bepaalde tegemoetkoming krijgen in deze kosten. Verder krijgen dergelijke gezinnen enig soelaas door het feit dat de fiscus met deze extra kosten van het gebrekkige kind volledig rekening houdt. Het is echter zeer de vraag of deze aftrek voldoende is om het gezin meer ontplooiingskansen te geven.

Wat kan de overheid doen?

OP allerlei terrein kan men constateren dat de overheid activiteiten aan de dag legt om de helpende hand te bieden voor zover de huidige wetten dit toelaten.

Op het gebied van het kleuteronderwijs zijn nog maar de eerste stappen gedaan. In enkele plaatsen in ons land is een klas voor hen in het leven geroepen o.a. in Utrecht. Voor zover ons bekend heeft een hervormde kleuterschool in Utrecht op dit gebied de primeur. Deze oplossing is nog verre van ideaal, omdat dergelijke klassen een onderdeel zijn van een normale kleuterschool. Het beste zou zijn dat er een bijzondere kleuterschoolwet komt, die te vergelijken is met de regeling op het b.l.o.

De situatie bij het b.l.o. ligt veel gunstiger. De overheid kan hier subsidie verlenen aan de particuliere instellingen, die zich op dit terrein bewegen of zij neemt zelve die taak op zich. Helaas kunnen de b.l.o. scholen niet altijd goed „benut" worden omdat de kinderen te ver af wonen. Om zoveel mogelijk kinderen ervan te laten profiteren, zou het gewenst zijn dat er internaten aan verbonden waren. Daar voor de meeste ouders de hieraan verbonden lasten te hoog zijn, zou hier n.o.m. een taak voor de overheid zijn weggelegd door dergelijke instellingen subsidie te verlenen. Bovendien kan alleen op deze wijze de momentele financiële steun het maximale rendement opbrengen.

Een derde belangrijke fase in het leven van dergelijke kinderen treedt op, als zij na hun 18e jaar de b.l.o. school moeten verlaten, waar zij steeds bescherming hebben genoten. Er kan een vacuüm in hun leven optreden, als er voor hen geen geschikte werkzaamheden zijn. Het wordt dan voor de ouders en de kinderen vaak erg moeilijk om de dan ontstane leemte op te vullen. Slechts in de grotere steden zijn er soms werkinrichtingen, die echter lang niet altijd de oplossing van de problemen geven. Hetzelfde bezwaar als bij de b.l.o. school geldt ook hier, n.l. dat de gehandicapten vaak er te ver van af wonen. Eveneens is hier de enige uitkomst het oprichten van internaten waarvoor subsidie van het rijk nodig zal zijn.

De situatie in deze inrichtingen is sinds 27 februari 1956 verbeterd. Tot op deze datum kwamen de gehandicapten niet in aanmerking voor beloningen overeenkomstig de Gemeentelijke Sociale Werkvoorziening als zij niet 33 1/3% produktiviteit presteerden in hun arbeid. Deze laatste eis heeft men toen laten vallen. Deze beslissing is belangrijk allereerst omdat reeds bij een arbeid voor f 10.— per week de sociale voorzieningen op gaan treden, vervolgens omdat er weer een grotere groep minder-validen onder valt!

Er zullen ook oplossingen gezocht moeten worden voor de oudere lichamelijk- en geestelijk gehandicapten wanneer deze de steun en het onderdak van hun ouders missen, nadat deze overleden zijn. In de meeste gevallen komen zij dan onder de hoede van Sociale Zaken omdat zij niet voldoende financiële basis hebben om voor zich zelf te kunnen zorgen.

De voornaamste oorzaak hiervan is, dat de meeste ouders niet in staat zijn geweest tot kapitaalvorming door de zware lasten die zij hebben moeten dragen. En wanneer er nog enig geld voor een kleine kapitaalvorming is, ondervinden de ouders daarbij geen medewerking. Het zou toch helemaal niet zo dwaas zijn als het afsluiten van een levensverzekering voor deze gehandicapten beschouwd zou worden als extra lasten waarvoor belastingaftrek mogelijk is. Uit een door de Hoge Raad op 8 oktober 1958 uitgesproken arrest blijkt de fiscus daar anders over te denken.

Tengevolge van de huidige Armenwet kan sociale zaken pas financieel bijspringen als het eigen kapitaaltje bijna geheel verbruikt is. Gewoonlijk is dit zeer snel het geval. Om deze moeilijkheden op te lossen is er een herziening van de Armenwet dringend nodig. Deze is door de minister van Maatschappelijk Werk aangekondigd. Hierin zal dan een soortgelijke gedachtengang tot uiting moeten komen, die men in de A.O.W. en A.W.W. verwerkt heeft n.l. het recht op goede verzorging door de gehele gemeenschap, wanneer men door omstandigheden buiten zijn schuld niet in staat is te voorzien in zijn levensonderhoud.

In sommige gemeenten, o.a. Utrecht als eerste in 1956, is men reeds overgegaan tot een vaste financiële bijstand aan geestelijk- en lichaamlijk gehandicapten. Men moest hierbij echter blijven binnen het raam van de Armenwet, zodat velen er toch buiten vielen.

Dit artikel laat niet toe alles uitputtend te bespreken. Het heeft er slechts toe gediend enige hoofdproblemen aan te snijden.

Utrecht.

G. A. KIEFT.
Dr. D. VREUGDENHIL.

*) Vlietstra N.Y., onze taak, jrg. 1, blz. 7, 1953.

BON

JA, ik wil Nederlandse Gedachten graag elke week ontvangen.
Verzoeke daarom als abonnee te noteren:

Naam : .....

Adres : .....

Woonplaats : .....

Abonnementsprijs (bij vooruitbetaling te voldoen) per half jaar *f* 3,25; per jaar *f* 6.50 (doorhalen wat niet verlangd wordt).
In open enveloppe met 4 cents-postzegel zenden aan Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te Den Haag.

INDRUKKEN VAN LIMBURG / door N. van Rooyen

WIE de provincie Limburg bekijkt op de kaart zal bemerken dat deze de langste is van alle provincies. Van Maastricht tot Mook is een afstand van bijkans 140 K.M. Voor trekkers en toeristen, en vooral voor hen, die gewend zijn er per fiets op uit te gaan betekent het, dat als zij naar het zuiden van Nederland willen, zij na Nijmegen nog heel wat voor de boeg hebben, haast zoveel om er bij te gaan zuchten.

Ook wanneer men Limburg nadert via Utrecht-Den Bosch en Eindhoven is de afstand niet mals. Een kennis van mij, die nog al vrij regelmatig per trein reisde van het noorden via Utrecht naar Maastricht maakte eens de opmerking dat hij zich weer wat prettiger ging voelen wanneer Heeze-Leende (weet u waar dat ligt?) maar eenmaal was gepasseerd.

Nu is het echt niet mijn bedoeling om u van uw voornemen om eens naar Limburg te komen af te houden. Integendeel. Alle moeite die men zich geeft om tenslotte in Limburg neer te strijken wordt reeds direct beloond door de boeiende schoonheid van dit deel van ons land. Ik heb eens horen zeggen dat men Limburg wel noemt de „Rivièra van Nederland". Men kan het woord Rivièra behoorlijk overdreven vinden, maar toch zit er wel iets in.

Sombere dagen komen hier weinig voor. De zon schijnt vaak overvloediger dan in andere delen van het land en kan in het hartje van de zomer onbarmhartig branden.

We hebben hier geen Middellandse Zee achter de hand hetgeen ongetijfeld het voordeel is van de Franse Rivièra. Een ideaal oord om te kunnen leren „droogzwemmen".

Het is voor de „Hollanders" tegenwoordig beslist geen probleem meer om een kijkje in Limburg te gaan nemen. Zeer snelle treinverbindingen maken het mogelijk om binnen drie uur b.v. van Amsterdam naar Maastricht te reizen. En zakenmensen zien kans om zeker binnen vier uur vanuit het centrum van het land naar Heerlen te gaan met hun auto.

Zo is dan ook de tijd voorbij dat, om zo te zeggen, Limburg wel tot ons land behoorde maar daar was het dan ook wel mee gezegd. Een trip naar deze provincie is echt geen buitenlandse reis meer. Het aantal toeristen neemt in de zomermaanden dan ook gedurig toe met alle moeilijkheden hieraan overigens verbonden voor hotel- en pensionhouders en voor de kampeercentra. Alles wordt hier evenwel in het werk gesteld om aan de toeristen zoveel mogelijk accomodatie te geven.

Het leven in Limburg is prettig en gezellig. De bevolking heeft een overwegend hartelijke en sociale inslag en ook de „buitenlander" voelt zich hier echt niet als een kat in een vreemd pakhuis. Het is dan ook zo dat de „import" die uit andere gebieden van ons land komt, zich goed thuisvoelt. Wat natuurlijk nog niet wil zeggen dat mensen van buitenaf in de zelfde stemming van leut en lol geraken als dit met de Limburgers het geval is in de carnavalsdagen.

De in de laatste jaren sterk toegenomen trek van andere provinciegenoten naar Limburg heeft structureel gezien een merkbare invloed gehad op de samenleving hier. En het mag tot eer van de Limburgers gezegd worden dat zij in het algemeen met een behoorlijke mate van verdraagzaamheid de levensbeschouwelijke opvattingen van de andersdenkenden tegemoettreden.

De gedachte dat de Limburgers de minderheid om het zo maar eens uit te drukken „niet zouden zien staan" moet met beslistheid bestreden worden. Een jarenlange objectieve ervaring leert dat men zich juist dàn in het isolement gaat gevoelen wanneer men zelf niet op een eerlijke wijze met z'n overtuiging voor de dag komt. Doet men dat wel en respecteert men de opvatting van de ander, dan komt er ruimte voor het gesprek. En dit gesprek wordt hoe langer hoe meer gezocht zowel door rooms-katholieken als door de protestantse christenen in dit gebied.

Daarbij komt dat de plaatselijke overheid in de laatste jaren zeker de levensbelangen van de minderheidsgroepen niet alleen erkent doch deze ook, waar mogelijk realiseert.

Voor ons, antirevolutionairen, is de situatie niet ongunstig ondanks het feit dat het aantal A.R.'s in Limburg nog geen half procent uitmaakt van het landelijke ledencijfer. Gerekend naar de cijfers welke men vindt in het jaarverslag van onze partij (van 1958) bedraagt het aantal leden van de gezamenlijke A.R. kiesverenigingen in Limburg ruim 400. Deze 400 leden zijn verdeeld over 8 kiesverenigingen, die vertegenwoordigd zijn in de Kamerkieskring Maastricht.

En dat er zelfs groei zit in het antirevolutionaire leven in Limburg bewijst wel de oprichting van 2 nieuwe kiesverenigingen in de laatste paar jaar en wel die te Weert en te Maasbracht.

ADRESSEN voor de *toekomst* van onze *jonge mensen*

PSYCHIATRISCHE INRICHTING DENNENOORD

1 MEI BEGINT DE NIEUWE KURSUS VOOR

LEERLING-VERPLEEGSTERS

Salaris, vakantie en reiskostenvergoeding overeenkomstig de landelijk geldende regeling.
Aanvangssalaris f 105,14 per maand met volledig internaat.

Minimum leeftijd 17 jaar. Christelijke levensopvatting.

Het *verpleegstersuniform* wordt bij indiensttreding gratis verstrekt. Voor *nadere inlichtingen* is persoonlijk bezoek mogelijk op elke woensdag 14.— uur zonder voorafgaande kennisgeving. De hiervoor gemaakte reiskosten worden vergoed.

Schriftelijke aanmeldingen adresseren aan de geneesheer-directeur.

PSYCHIATRISCHE INRICHTING „DENNENOORD" ZUIDLAREN
Telefoon 05905-331*

CHR. SANATORIUM
voor Neurosen en Psychosen — ZEIST
Gelegen in mooie omgeving met directe korte busverbindingen op omliggende steden (Utrecht-Amersfoort)

MEISJES

van 18 jaar en ouder kunnen worden geplaatst als

LEERLING-VERPLEEGSTER

Geboden wordt een prettige bevredigende werkkring, die in 3 jaar leidt tot het wettelijk beschermd beroep van verpleegster.

★ Duur der opleiding (kosteloos) 3 jaar.
★ Salaris tijdens opleiding (boven kost en inwoning) 1e jaar *f* 105,14; 2e jaar *f* 120,81; 3e jaar *f* 140,96 per maand. Werkweek 48 u.
★ Vakantie 3 weken per jaar (met toeslag).
★ Reiskostenvergoeding naar huis 2 x per maand (boven *f* 2.50).
★ Verstrekking eerste dienstkleding gratis.

Brieven te richten aan de Geneesheer-Directeur.

DE NED. HERV. DIAKONESSEN-INRICHTING
Overtoom 283 — Amsterdam
vraagt voor de cursus, die in september begint

JONGE MEISJES

van 17 jaar en ouder

voor de opleiding tot

VERPLEEGSTER

Salaris als leerling-verpleegster: 1e jaar *f* 93,95, 2e jaar *f* 108,50, 3e jaar *f* 128,65 bruto per maand boven kost en inwoning, bewassing en geneesk. verz. Deze bedragen zijn excl. de loonronde van 1-1-1960. Eerste aanschaffing van dienstkleding is kosteloos. Vergoeding van reiskosten vakantietoeslag enz.
Geïll. folder wordt U op aanvraag toegezonden en nadere inlichtingen worden gaarne verstrekt door de Directrice.

Eerste Christelijke Middelbare Handelsschool

met vierjarige cursus

NICOLAAS MAESSTRAAT 134 - AMSTERDAM-ZUID
Voorzitter: Prof. Dr. W. J. WIERINGA

Toelating vanaf de 6e klasse der lagere school op grond van laatste rapportcijfers. Leerlingen met M.U.L.O.-diploma worden in de 3e klasse geplaatst.

DIR. A. J. DE BRUIN.
Aanmelding telefonisch.
Tel. 723222 - Privé 52857

De
Psych. Inrichting „Wolfheze" te Wolfheze
(Chr. Inrichting voor Geesteszieken) gelegen in de mooie omgeving van Arnhem, vraagt

leerling-verpleegsters

om opgeleid te worden voor het Rijksdiploma Ziekenverpleging B. Vakantie 3 weken per jaar. Vergoeding reiskosten 2 x p. mnd. boven *f* 2.50. Uniformkleding bij indiensttreding voor rekening der inrichting.

Wij kunnen jongelui van 17 jaar en ouder een veel voldoening gevende arbeid aanbieden, waarbij een opleiding wordt gegeven, die verschillende mogelijkheden voor de toekomst biedt.
Vraagt U eens nadere inlichtingen aan de Geneesheer-Directeur.

Patrimonium

WANNEER een halve eeuw geleden de Christelijke arbeiders het moesten ontgelden in de socialistische pers, dan werd een aanval gericht op de mannen van Patrimonium. Het C.N.V. stond nog in de kinderschoenen, maar Patrimonium betekende een stuk volkskracht, en bolwerk tegen conservatisme van allerlei gading, maar ook tegen het socialisme.

En daarom werden alle mogelijke wapenen tegen Patrimonium gebruikt, ook het wapen van de venijnige spot.

Het socialistische Volksweekblad had nu een halve eeuw geleden het volgende gedicht:

PATRIMONIUMMANNETJE
Een hoge hoed,
Een gladde snoet,
Geklede jas met panden,
Een ringebaard
Of sikkebaard,
En zwart-beklede handen.

In witte boord
Bijna gesmoord,
Een zwarte das, héél zedig,
Z'n haar gekapt,
Een broek gelapt,
Z'n hersenkas meest ledig.

Voor het bewind
Van Talma-vrind,
Of Kuyper — in extasie,
Wordt steeds genoemd
En hoog geroemd,
Als steunpilaar der natie!

Een brave knul,
Een dooie sul,
Een vriend van ouwe klare ,
Zo'n pronkjuweel,
'k Zeg niet te veel,
Is wat men noemt „je ware".

Het dagblad de Rotterdammer voegde er dit commentaar aan toe: „Zo is de geest, die deze mannen van de rode vaan bezielt. In hun hart hebben zij de grootste minachting voor elke arbeider, die nog aan de Christelijke levensbeginselen hecht."

gehoord gezien gelezen

Gevolgen van griep

De heer K. Voskuil is een veelbeluisterd radiospreker. Op zaterdagavond, toch al een humoristische radioavond, kan men hem horen. Nu heeft de heer Voskuil de griep gehad: „Op de dag dat de bouwstaking uitbrak, kroop ik in bed!", zo heeft hij zijn luisteraars toevertrouwd. Dat kan natuurlijk. Maar de zaterdag daarna stond hij alweer voor de microfoon. En gaf deze uiteenzetting van de zaak die zo onlogisch-demagogisch is, dat we het maar op rekening van de griep zullen schrijven! Dit zei de heer Voskuil:

„Minister De Pous heeft de Tweede Kamer voorgerekend, dat de bouwkosten in de afgelopen jaren veel meer zijn gestegen dan de prijzen en de lonen en dat de loonsverhoging dus heel wel betaald kan worden zonder doorberekening. En in „De Onderneming", het orgaan van het Werkgeversverbond, las ik, dat bij de opstelling van de bouwcontracten verleden jaar al rekening is gehouden met deze loonsverhoging.

Het is niet te verdedigen dat een conclict wordt geforceerd waarmee miljoenen gemoeid zijn, waardoor de woningbouw wordt vertraagd en de arbeidsverhoudingen worden vertroebeld.

Heeft de regering dan dus wel gelijk? In dit concrete geval, wat haar afwijzing van de doorberekening van de loonsverhoging betreft: stellig. Maar verder ga ik niet. De houding van de regering is negatief. Ze zegt „neen" tegen de aannemers — en dat is juist — maar ze laat haar conflict door de werknemers uitvechten, die met dat conflict niets te maken hebben. En dat is onjuist.

Kijk eens, luisteraars, toen de regering met fanfares en vertoon van biceps voor de worsteltent zich aan het publiek presenteerde en het grote nummer van de vrijere loonpolitiek aankondigde, toen dacht ze blijkbaar helemaal niet aan de gevolgen. En de regeringspartijen dachten blijkbaar nog altijd dat de verkiezingsleuzen over de vrijheid van de burger en zijn verlossing van de afschuwelijke overheid, heus echt waren geweest. De regering wilde de lonen aan het bedrijfsleven overlaten, maar ze vergat dat dit alleen maar kans heeft om zonder inflatieongelukken te verlopen, áls de regering de middelen bij de hand heeft om de PRIJZEN in de hand te houden, anders kun je de mooiste loonsverhogingen krijgen, maar ze worden doorberekend en de loonsverhoging is waardeloos geworden; inflatie heet dat, zoals u weet.

Daar schijnt de regering niet aan te hebben gedacht of: durfde ze er misschien niet mee voor de dag te komen? Dat is ook mogelijk, want de vrijheid van de loonvorming draaide van het begin af al uit op de ergste overheidsbemoeiing, die denkbaar is. Maar als daar nu ook nog een straf overheidsingrijpen bij de prijsvaststelling bij kwam, dan zou de kiezer er niets meer van begrijpen, die kiezer nl. die werkelijk in zijn onschuld geloofd had, dat er een paradijs bestaat waar je de gouden tientjes zo maar van de bomen kunt schudden zonder dat de politie of de belasting naar je omkijkt.

Minister De Pous wist natuurlijk wel beter en hij probeerde de prijzen in de hand te krijgen door met de ondernemers te praten, op hun gemoed te werken, hen over te halen de prijzen te verlagen. Nou, er was er dan wel één bereid om in het belang van de goeie zaak een bus wasmiddelen een centje goedkoper te maken en zo, maar dat zette geen zoden aan de dijk".

De heer Voskuil blijkt (door de griep?) twee dingen helemaal vergeten te zijn. Ten eerste dat de vrijere loonvorming juist een veel beter systeem is om de inflatie te bestrijden dan de geleide loonpolitiek. Want de geleide loonpolitiek leidde vrijwel altijd en vrijwel overal tot prijsverhogingen terwijl dat in het huidige stelsel slechts bij hoge uitzondering het geval kan zijn. Dat weet ieder zo langzamerhand wel uit ervaring, geachte heer Voskuil.

En tweedens lijkt het of de heer Voskuil vergeten is de rede van minister De Pous ook werkelijk te lèzen. De minister rekende voor dat in de jaren tot 1958 de bouwkosten met rond een derde zijn gestegen — tien procent meer waarschijnlijk dan nodig was. Dat was in de periode van de kabinetten-Drees, geachte heer Voskuil! Pas in de laatste twee jaar zijn ze wat gedaald — dat was onder het kabinet-De Quay, geachte heer Voskuil!

't Zal de griep geweest zijn ....!

Tweemaal onaanvaardbaar

VOOR HET EERST sinds het optreden van het kabinet-De Quay heeft in de Tweede Kamer het „onaanvaardbaar" geklonken en wel uit de mond van minister Zijlstra toen deze in verzet kwam tegen een motie van de K.V.P.-er dr. Lucas. Men weet waarom het ging: het verhogen van de grondbelasting (beter gezegd: het terugbrengen van de grondbelasting op het peil van 1955). Het kabinet-De Quay zag deze verhoging als een onlosmakelijk onderdeel van de huurverhoging — de heer Lucas (en vele anderen met hem) willen die verhogingen van elkaar los maken: de belastingverhoging dienде te worden bezien in het geheel der belastingplannen die de regering bij haar nieuwe begroting waarschijnlijk zal indienen. Niet dus op dit ogenblik.

Minister Zijlstra won: zijn voorstellen werden aanvaard. Maar pas nadat de minister van prof. Romme, de K.V.P.-fractieleider, een stevig standje in ontvangst had moeten nemen over dat woord „onaanvaardbaar".

Politieke sensatie dus. De pers heeft er met gretigheid in gehapt. Minister Zijlstra vindt aan zijn kant: het socialistische Vrije Volk, het protestants-christelijke Fries Dagblad en de liberale bladen De N.R.C. en Het Vaderland. Het andere liberale blad, het Algemeen Handelsblad, verklaarde zich tegen de minister, de roomskatholieke pers deed (uiteraard) hetzelfde en ook de andere protestants-christelijke dagbladen lieten de minister in de steek. Waarbij De Rotterdammer nog het scherpst was met de opmerking: „Onze minister van financiën beschikt over uitzonderlijke kwaliteiten — het heet echter dat overleggen niet tot zijn meest in het oog lopende eigenschappen mag worden gerekend."

Een aantal markante uitspraken uit de dagbladpers moge hier volgen.

Rommiaanse politiek

Het Friesch Dagblad is bijzonder slecht te spreken over de heer Romme („op wiens prioriteitenlijstje heel hoog genoteerd staan: de positie, de eenheid en de macht van de K.V.P.") en al even slecht over de heer Lucas („de man van de K.V.P. die op belastinggebied als specialist optreedt en met een monomanie praat over belastingverlagingen"). Over het „onaanvaardbaar" dat minister Zijlstra liet horen, schrijft het blad:

Wij geven het kabinet in dezen schoon gelijk. Het heeft te regeren in gemeen overleg met de Staten-Generaal, maar dat gemeen overleg betekent niet, dat het de volksvertegenwoordiging op haar wenken moet bedienen. En het kabinet heeft met dit ultimatum de Tweede Kamer niet overvallen, maar zijn opvatting met redenen omkleed schriftelijk meegedeeld, voor de beraadslagingen werden hervat.

En over de redevoering die prof. Romme heeft gehouden voor zijn Partijraad, lezen we:

Maar daarna heeft de heer Romme zijn strafpredikatie gehouden. Voor de mannen van zijn partij. En het belangrijkste uit zijn rede was de aanval op prof. Zijlstra en op de antirevolutionairen. Hij vond dat zo belangrijk, dat de korte flits, die de televisie uitzond na met hem gehouden overleg, juist deze aanval inhield. In dit gedeelte van de heer Romme stonden vreemde dingen.

Hij vreesde, dat minister Zijlstra straks nog met andere belastingvoorstellen zou komen, ten faveure van de socialisten. Maar de K.V.P. is waakzaam, en laat zich niet dwingen. En dat stellen van de kabinetskwestie is helemaal verkeerd.

Gelukkig kon de heer Romme met troostwoorden eindigen. Prof. Zijlstra is natuurlijk wel iemand, die men in de gaten moet houden en de heer Lucas blijft diligent, maar de heer De Quay is een juweel. Omtrent hem heeft de heer Romme niet dan zeer gunstige ervaringen. Die is niet dwars tegen de Kamer. Die is altijd tot overleg bereid.

Het is enigszins vermakelijk. Maar de partijraad vond het blijkbaar prachtig. Die vroeg niet: doet de minister-president dan een beetje voor spek en bonen mee en maken anderen die dienst uit? Die was getroost, dat de heer De Quay een tien met een griffel kreeg van de heer Romme.

Nog volgzamer, heren!

Het Vrije Volk heeft uiteraard van de situatie genoten, getuige al het opschrift boven het commentaar. Het blad schreef:

Bijzonder opmerkelijk is het dreigement dat prof. Romme zich aan het slot van het debat over de grondbelasting in de Tweede Kamer meende te mogen veroorloven tegenover het kabinet-De Quay. Hij nam het prof. Zijlstra op hoge toon bijzonder kwalijk, dat de minister van Financiën verwerping van de belastingvoorstellen onaaanvaardbaar had genoemd.

Wij geven toe: prof. Romme moet door dit eerste blijk van zelfstandigheid van het kabinet-De Quay onaangenaam getroffen zijn geweest. Hij was gewend, dat de ministers trouw stonden te prijzen wat hij als werkelijke regeringsleider goedvond te wijzen.

Nu het kabinet echter een eerste teken van zelfstandigheid geeft, zet prof. Romme er onmiddellijk de domper op. Zijn dreigement kan niet anders betekenen dan: doe wat ik zeg of ik stuur je naar huis.

Als het kabinet-De Quay de moed zou hebben zich daartegen te verzetten, kan het resultaat niet anders zijn dan een breuk. Een basis voor samenwerking met de Partij van de Arbeid is in dat geval niet aanwezig, zodat uitvoering van prof. Romme's dreigement niet anders tot gevolg kan hebben dan de vorming van een zo groot mogelijk nog conservatiever kabinet dan hetwelk door de professoren Beel en De Quay bij elkaar is geformeerd. De ministers weten nu in elk geval wat er van hen wordt verlangd: nog meer volgzaamheid, nog groter inschikkelijkheid tegenover prof. Romme.

De fout bij Romme

De N.R.C. gaf een uitvoerig overzicht van de voorgeschiedenis tot deze dreigende crisis, waarin de schrijver trachtte aan te tonen dat de regering wel degelijk bereid was wat water bij de wijn te doen. Het blad vervolgde:

Neen, voortbordurende op het betoog van prof. Romme zou slechts de conclusie getrokken mogen worden, dat de regering in gewichtige aangelegenheden steeds de g e h e l e weg naar de Kamer heeft af te leggen alvorens aan de letter van het „gemeen overleg" te voldoen. De weg naar de Kamer? Of naar de fractie van de K.V.P., die bij haar verlangen tot uitstel enkel de steun kreeg van de communisten, de staatkundig-gereformeerden, enkele liberalen en de a.r. Biewenga; een van de wonderlijkste combinaties die wij de laatste tijd tegenkwamen. Als dit de bedoeling is van prof. Romme voorspellen wij de regering inderdaad weinig goeds voor de naaste toekomst; de fout ligt in dat geval echter niet bij haar!

Onredelijke Kamer

Ook Het Vaderland heeft zich moeite gegeven om de argumenten van minister Zijlstra te wegen tegen de argumenten van prof. Romme. Het blad schreef:

Aan de andere kant, heeft het onaanvaardbaar gisteren ten onrechte geklonken? De minister had voor de wijziging redelijke motieven. Het verzet van een groot deel van de Kamer was echter niet redelijk. Dit deel redeneerde dat er een algehele belastingherziening komt en dat men die eerst eens moet afwachten alvorens de verhoging van de grondbelasting toe te staan. Hierin stak een groot stuk wantrouwen in de bedoelingen van de Regering ten aanzien van de komende belastingverlaging. De bestrijding van de voorstellen kreeg daardoor iets onwaarachtigs, het was eigenlijk een reden buiten de cijfers gelegen. Men kan er zich zelfs over verbazen dat zovele geestverwanten van de minister aan deze uiting van wantrouwen steun hebben gegeven, Zou de minister daarvoor zijn gebukt, dan zou hij bovendien een stuk van de vrijheid van beoordelen, die ieder moet hebben die iets voorbereid, zijn kwijt geraakt. Hij zou namelijk de grondbelasting in zijn herzieningsvorstellen moeten opnemen, terwijl hij heel goed denkbaar is, dat dit helemaal niet in zijn plannen past. We kunnen ons dan ook levendig voorstellen, dat de minister voor dit blijk van wantrouwen in zijn goede bedoelingen heeft bedankt en onder die omstandigheden was het niet onredelijk het onaanvaardbaar uit te spreken. Men zou kunnen zeggen: die niet ter zake doende argumenten welke een deel der Kamer tijdens de discussies er bij heeft gehaald, werden geneutraliseerd door het op zichzelf minder fraaie onaanvaardbaar van de minister.

Jammer is dat de bladen die het niet met de minister eens konden zijn (het geldt vooral voor sommige protestants-christelijke bladen) zich zo weinig moeite hebben gegeven de argumenten waarmee de heer Zijlstra namens het kabinet het onaanvaardbaar verdedigde, te weerleggen. In het kritische artikel van De Rotterdammer komen de woorden grondbelasting en huurverhoging zelfs niet voor — en daar ging het toch om! Terwijl Trouw zonder enige nadere argumentering stelde:

Het is wel duidelijk dat de regering de verhoging binnengehaald heeft tegen de zin van de meerderheid in de Kamer.

Zij kon dat klaar krijgen door met een kabinetscrisis te dreigen.

Wij erkennen dat er aangelegenheden kunnen zijn waarbij een kabinet dat terecht doet.

Maar dan moeten dat aangelegenheden zijn, die of vanwege het beginsel dat in geding is, of vanwege het gewicht van de materie het rammelen met portefeuilles rechtvaardigen.

Naar onze mening was dat bij deze verhoging van de grondbelasting niet het geval. Noch vanwege enig beginsel, noch vanwege het gewicht der zaak.

Zij ten slotte vermeld dat het rooms-katholieke dagblad De Tijd/De Maasbode niet zo bijster ingenomen was met het feit dat de heer Romme zijn scherpe woorden nog eens herhaalde voor de Partijraad van de K.V.P. „Ons intussen", zo schrijft het blad, „klonken deze woorden echter toch al te scherp in de oren!"

Onaanvaardbaar — datzelfde woord gebruikt de gehele Nederlandse pers in haar commentaren op de gebeurtenissen in Zuid-Afrika. Scherp geformuleerd is de afkeuring van een Fedde Schurer in De Friese Koerier en ook van De Volkskrant, wat meer bedachtzaam maar daarom misschien ook van meer gewicht zijn de beschouwingen in bladen als de N.R.C. en het Algemeen Handelsblad. Uit het laatste blad een citaat:

Een duurzaam samenleven

Het Algemeen Handelsblad ziet slechts deze oplossing:

Er gaan nu allerlei stemmen op, ook onder de aanhangers van „de regerende Nationalistische Partij van Zuid-Afrika, om te erkennen dat de gekleurden gelijk hebben, indien zij opponeren tegen hun status van minderwaardig ras. Deze blanken zijn voorstanders van een splitsing in twee gescheiden gemeenschappen, waardoor zij hopen een deel van Zuid-Afrika als een volkomen blanke staat voor zich te kunnen reserveren. Dit zou denkbaar zijn, indien ook een billijke verdeling tot stand zou komen van de vruchtbare gronden, de mijnen en industriecentra, opdat ontvoogde gekleurden een basis hebben voor voldoende welvaart.

De blanken echter, die dan alle werkzaamheden, ook de nederigste, zelf zouden moeten verrichten, zouden hun welvaart verminderd zien, terwijl Zuid-Afrika zou worden uiteengerukt. Het is mogelijk dat er geen andere oplossing meer is, ja zelfs dat deze uit een burgeroorlog wordt geboren. Wil men echter deze dramatische ontwikkeling vermijden, dan blijft nog slechts de aanvaarding van een duurzaam samenleven der verschillende rassen, met verheffing van het neger-proletariaat en geleidelijke deelneming der gekleurden aan het bestuur, blijft slechts het prijs geven van het beginsel der apartheid en het opbouwen van een multi-raciale gemeenschap.

Begint met premier

Fernando Tambroni

„nieuwe periode" in Italië?

AAN de langdurigste kabinetscrisis in de Italiaanse naoorlogse geschiedenis is een einde gekomen door het optreden van Fernando Tambroni als premier van een louter uit christendemocraten bestaand kabinet. Tambroni is een lid van de linkervleugel van de Christendemocratische partij van wijlen Alcide de Gasperi.

President Gronchi, die tot dezelfde vleugel van bedoelde partij behoort, deed een beroep om Tambroni, nadat de demissionaire premier Antonio Segni er niet in was geslaagd, een kabinet te formeren, dat niet afhankelijk zou zijn van de nog steeds met de communisten sympathiserende links-socialistische partij van Pietro Nenni. Toen een coalitiekabinet niet tot de politieke mogelijkheden bleek te behoren, kreeg Tambroni opdracht, een minderheidskabinet in elkaar te zetten en daarmede te trachten, in het parlement ook de steun van andere democratische partijen (als de gematigd socialistische partij van Saragat en die der republikeinen) te verwerven.

DE samenstelling van het kabinet wijst op een compromis tussen de beide vleugels, die beurtelings de partijpolitiek trachten te beïnvloeden. Zo is Segni, aanhanger van de rechtervleugel, minister van buitenlandse zaken geworden en hebben verschillende ministers uit het vorige kabinet ook zitting genomen in dat van Tambroni. Maar Florentino Sullo, die geijverd heeft voor een samengaan met de linkse socialisten van Nenni, maakt er deel van uit als minister van transport. En het is dan ook de vraag, of dit kabinet een lang leven beschoren zal zijn.

TAMBRONI, die van verschillende naoorlogse kabinetten deel heeft uitgemaakt, werd op 25 november 1901 in Ascoli Piceno geboren. Nadat hij met succes rechten had gestudeerd was hij enige tijd als advocaat in Ancona werkzaam. Reeds voordat de fascisten in het begin der twintiger jaren de macht in Italië overnamen was Tambroni werkzaam als organisator en propagandist in roomskatholieke verenigingen en in de Christelijke volkspartij, waaruit de Christendemocratische partij na de tweede wereldoorlog is ontstaan.

Dit leidde er toe, dat hij reeds in 1926 wegens antifascistische activiteiten werd gearresteerd. Nadat hij in vrijheid was gesteld ging hij deel uitmaken van de ondergrondse beweging en toen de Duitsers uit Italië waren verdreven was hij een van de leidende figuren in de Christendemocratische partij, die in het geheim was opgericht.

ANCONA vaardigde hem in 1946 af naar de Kamer van Afgevaardigden en enkele jaren later werd hij staatssecretaris aan het ministerie van koopvaardij. In 1953 kwam hij zelf aan het hoofd van dit ministerie, nadat hij enige tijd staatssecretaris van justitie was geweest. Tot juli 1958 was hij minister van binnenlandse zaken onder Segni, Zoli (die onlangs gestorven is) en Fanfani (destijds leider van de linkervleugel van de partij). In het ministerie van Segni, dat vorige maand is afgetreden stond hij aan het hoofd van het ministerie, dat de begroting opstelde.

Het optreden van Tambroni als minister-president wijst op het herwinnen van invloed door Fanfani, die in juli 1958 de wind tegen had en het premierschap moest neerleggen. Tambroni is voorstander van een nieuwe politiek op economisch terrein, die niet langer gekenmerkt zal worden door improvisaties en ook niet naar geleide economie overhelt. Hij ziet vooral een taak voor de kleine en middelgrote bedrijven.

Uw adres voor
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.
Fa. Gebr. Timmer
Houtbouw · Giessendam · Tel. 62

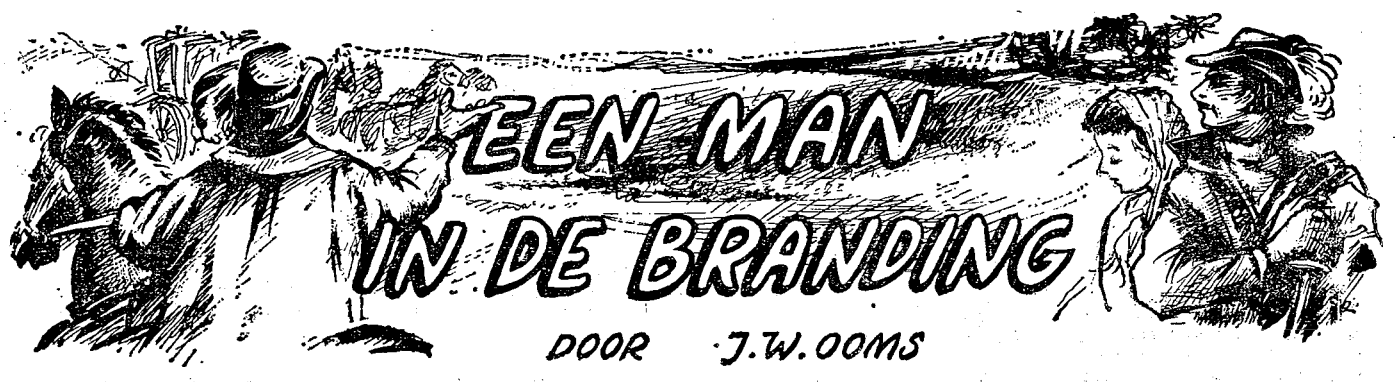

„Dat vergeet ik niet, Douwe, Maar ga nu naar de stal, zadel mijn witvoet en breng het dier vóór. En maak je geen kopzorgen."

Tijdens zijn lange rit te paard dacht Cornelis na over de bezorgdheid, die Douwe voor hem betoond had. Cornelis achtte het niet onmogelijk, dat Henry Alençon probeerde wraak te nemen over de manier waarop zijn geheime boodschapper, de Franse zaakgelastigde, behandeld was. Tenslotte had hij weinig vertrouwen in de gedragingen van de Franse adel. En eensklaps bedacht hij, dat het ook heel goed mogelijk was, dat Henry Alençon door middel van de als marskramer vermomde Fransman brieven of anderszins aan Margaretha ter hand stelde.

Cornelis wendde zijn paard en reed in wilde galop naar huis. Hij begaf zich regelrecht naar het vertrek van zijn vrouw.

„Hoor jij nog wel eens iets van die vervloekte Alençon?" vroeg hij met harde stem.

Margaretha werd vuurrood; zij knikte en keek in het smeulende haardvuur.

„Vergeet jij je eer?" Er was dreiging in zijn stem, er klonk woede uit op. „Wat heb je van hem gehoord?"

„Hij zond een Fransman naar me toe — een Fransman, die vanwege het aanhangen van het protestantse geloof daar een ondragelijk leven begon te krijgen. Allençon vroeg mij, voorspraak te zijn voor deze edelman, opdat hij hier een met zijn stand overeenkomende functie zal kunnen verwerven."

„Je hebt niets van die brief verteld."

„Dat kon ik niet, mijn lief", zei ze en nu keek zij Cornelis met grote ogen aan. „Dat kon ik niet.... want nauwelijks een half uur geleden werd die brief bezorgd."

„Door wie?"

„Volgens Miebetje was het een marskramer, maar ik geloof, dat het de bewuste Fransman was."

„Als het een eerlijke zaak was, zou die brief mij ter hand gesteld zijn en niet jou."

„O, zoek er toch niets achter, Corneli", smeekte Margaretha. „Hier lees die brief zelf."

Hij pakte het epistel aan, doch wierp het ongelezen in het haardvuur, dat een ogenblik opvlamde. En in datzelfde haardvuur was nauwelijks een kwartier geleden ook door Margaretha een briefje geworpen — een briefje, dat bij het officiële verzoek was ingesloten en dat speciaal voor haar bestemd geweest was. Zij had dat briefje met dezelfde afkeer in het vuur gegooid als Cornelis het met dit epistel gedaan had.

Een dag later kreeg Cornelis bezoek van zijn zuster Anna. Zij vroeg hem zijn voorspraak voor een heer uit Frankrijk die om des geloofswille naar Holland gekomen was.

„Zwerft die heer rond als marskramer?" vroeg Cornelis.

„Ja. Dat doet hij om niet de aandacht van de magistraten te trekken. Hij is een edel mens, Cornelis. Ik heb hem gesproken. Hij is navolger van een gewezen jezuïet en boetprediker, van wie een grote roep uitgaat, zelfs buiten Frankrijk. De Labadie heet die voortreffelijke christen. De man die nu hier in Holland gekomen is, vereert hem. Familieleden van Margaretha hebben hem een aanbevelingsbrief voor ons meegegeven; zij vertrouwen er op, dat wij deze edelman zullen helpen. In Frankijk wordt hem het leven zuur gemaakt. Denk er aan Cornelis, dat wij de plicht hebben om degenen, die moeten lijden en zwerven om des gewetens wille, te hulp te komen. Dat eist de almachtige God van ons."

„Ik zal zien," beloofde hij zijn zuster, hoewel zijn hart er tegen in opstand kwam om iemand, die gezonden was door een Alençon, hulp te verlenen.

De volgende dag ging hij zelf naar de uitspanning van Louwerense. Hij trof daar de marskramer aan. Cornelis had een lang gesprek met de vermomde edelman. Hij begreep, dat bij deze Fransman geen kwade bedoelingen in het spel waren en hij gaf zich dus gewonnen. Hij zorgde er voor, dat de Fransman een betrekking kreeg bij een Rotterdams handelshuis.

Toen de koetsier dit hoorde, schudde hij mismoedig het hoofd. — Mijnheer Cornelis koestert een slang aan zijn borst, dacht Douwe, die zijn nare ervaringen, opgedaan in Frankrijk, nooit kon vergeten.

De Fransman kwam vaak op bezoek. Cornelis zag met plezier hoe Margaretha opleefde, als zij met de bezoeker in haar moedertaal kon converseren.

Maar op zekere dag zei Margaretha: „Je zou me een dienst doen, Corneli, door La Garde niet meer hier te nodigen."

„Hoe dat zo?" vroeg hij verbaasd. „Ik dacht, dat het je deugd deed, met een landgenoot te spreken."

Margaretha kleurde en zei: „Jawel, Corneli.... maar de gesprekken die hij voert over Frankrijk, maken mijn verlangen naar mijn geboorteland des te heviger. Ik wil dat verlangen onderdrukken, ik ben immers je vrouw en ik moet Hollandse zijn.... Daarom heb ik graag, dat je hem niet meer uitnodigt. Het zal me misschien gemakkelijker vallen om een burgeres van dit land te worden."

Cornelis werd door deze woorden ontroerd. Ineens besefte hij beter dan ooit tevoren, dat Margaretha zich hier een vreemde voelde en dat haar hang naar Frankrijk haar dag noch nacht verliet. Thans, al bijna vier jaren na de huwelijksdag, brandde zij nog altijd van verlangen om terug te keren naar haar land. Hij had haar overgepoot, doch zij schoot geen wortel. Cornelis begreep, dat al haar smeken, dat hij de post van gezant in Parijs zou gaan bekleden, voortkwam uit dit grote nooit aflatende heimwee.

Was het kinderachtig van haar? Ja, zo meende hij. Niettemin was hij er van overtuigd, dat het heimwee knaagde aan haar gemoedsrust en haar geluk. Margaretha zou hier in Holland werkelijk nooit helemaal gelukkig kunnen worden, wist hij nu heel zeker.

Zij verwachtte haar derde kind. Cornelis wilde haar uit de neerslachtige stemming halen waarin zij telkens verkeerde. Hij liep dagenlang met de gedachte rond om nogmaals met alle mogelijke middelen te proberen, de landsregering te bewegen, hem naar Parijs af te vaardigen. Dan zou Margaretha, die niets liever wilde dan in haar geboorteland madam l'ambassadrice te worden, het geluk ontvangen waarnaar zij zo smachtend uitzag. Het zou haar wellicht daardoor ook lichter vallen om de tijd voorafgaande aan de geboorte van het kind opgewekt door te komen. Cornelis had hierover weer zorgen. Margaretha was zo rank....

Cornelis overwoog, dat het huwelijk tot op heden niet gebracht had wat beiden er van verwacht hadden. Zij hadden weliswaar twee kinderen en de derde werd verwacht en zij verheugden zich over deze zegen, — maar zelfs die kinderen waren niet in staat om de ouders sâam te voegen tot een eenheid.

Zijn zusters begonnen er weleens een gesprek over met hem. Ze kenden hun broer en wisten dus, dat hij een opvliegend karakter had, daarom legden zij 't zo voorzichtig mogelijk aan als zij dit onderwerp ter sprake brachten.

Een paar keer had het tot gevolg, dat hij driftig werd. Hij noemde Anna, Lucie en Marie afschuwelijke bemoeials, die, als oude vrijsters, niets beter wisten te doen dan zijn huwelijk te becritiseren. „Daar ben ik niet van gediend, laat ik je dit voor eens en voor altijd duidelijk zeggen!" liet hij zijn zusters gramstorig weten.

Toch voelde vooral Lucie zich geroepen om haar broer er op te wijzen, dat hij noch Margaretha werkelijk gelukkig zou kunnen zijn als zij elkaar niet beter leerden begrijpen en waarderen. Daarom begon zij er telkens opnieuw over met haar broer.

„Hoe weet jij dat, jij, die niet getrouwd bent?" vroeg hij bot.

„Ik ben er zeker van, dat liefhebben dienen betekent, Cornelis," antwoordde zij. „Jij moet Margaretha meer dienen met waardering en belangstelling. Daar zal je zelf geluk aan beleven."

„Jij zou willen, dat ik haar slaaf werd," voegde hij haar schamper toe. „Maar een Van Aerssen van Sommelsdijck kan alleen maar een dienaar van zijn vaderland zijn."

Lucie legde hem uit, dat hij haar woorden verkeerd opgevat had en zij citeerde een tekst uit de bijbel.

Hoewel hij hiervan niets liet merken, dacht Cornelis vaak na over de blijkbaar zo welgemeende raad van Lucie. Hij ging veel uit jagen en woonde regelmatig partijen bij en hij wist, dat hij daardoor de moeilijkheden en zijn onvoldaanheid over zijn huwelijk wilde wegdringen. Tijdens de wilde jachtritten of de drinkgelagen achtte hij zijn zorgen over Margaretha van geen enkel belang meer. Waar maakte hij zich druk over? Het had eigenlijk niets te betekenen. Het werd hoog tijd, dat Margaretha zich ging schikken in haar situatie als vrouw van een Hollands edelman.

Maar weer thuis en bij Margaretha gezeten, stoorde hem telkens de gedachte, dat hij en Margaretha feitelijk ver van elkaar leefden. Was hij op onverantwoordelijke wijze tot een huwelijk overgegaan?

Eens sprak Douwe, de koetsier, hem in de paardenstal aan. Douwe vertelde, dat de drie werkmeiden besloten hadden om weg te gaan omdat ze 't niet met mevrouw Van Sommelsdijck konden vinden, zoals ze gezegd had.

Cornelis vroeg, wat de werksters dan wel gezegd hadden.

„Ik bijt liever mijn tong af, mijnheer Cornelis."

(wordt vervolgd)

ZUID-AFRIKA OP EEN KRUISPUNT

• *Vervolg van pagina 4*

wellicht geleidelijk weggenomen kunnen worden. Dan zou het ook mogelijk zijn, de verbetering van de sociale omstandigheden, waarin de niet-blanken veelal verkeren, zonder al te grote schokken voor de Zuidafrikaanse economie en de samenleving der blanken op te vangen. En dan zou het wellicht ook in politiek opzicht wat eenvoudiger worden, een eind te maken aan de volkomen onmondigheid van de elf miljoen niet-blanken.

Voor de kerken is hier een uiterst belangrijke taak weggelegd. Wanneer in Zuid-Afrika meer en meer de overtuiging groeit, dat alle mensen voor God gelijk zijn en er een eind komt aan de ergste vormen van rassenscheiding, kan de kerk zegenrijk werk doen om de verschillende bevolkingsgroepen, die thans op gespannen voet met elkaar leven, met elkaar te verzoenen. De houding van de kerk kan op zichzelf reeds een beslissende invloed hebben, zolang er in de situatie in Zuid-Afrika weinig of geen verandering komt. Door zich duidelijk op het standpunt te stellen, dat alle mensen voor God gelijk zijn en maatregelen te nemen om deze gelijkheid ook in praktijk te brengen, kan zij misschien naar twee kanten bijdragen tot het doorbreken van de barrière.

Zuid-Afrika gaat een moeilijke periode tegemoet. Premier Verwoerd heeft verklaard, dat zijn land als christelijke natie zijn taak zal verstaan. Mogen hij en zijn ministers doordrongen zijn van de zware verantwoordelijkheid, die juist dit christen zijn hen op de schouders heeft gelegd.

dB

GEURTS'
CONSERVENFABRIEK C.V.
DODEWAARD
De fijnste fruitproducten uit de Betuwse boomgaarden
Vraagt Uw winkelier ons merk Jams
Appelmoes · Vruchten op Sap - Etc.

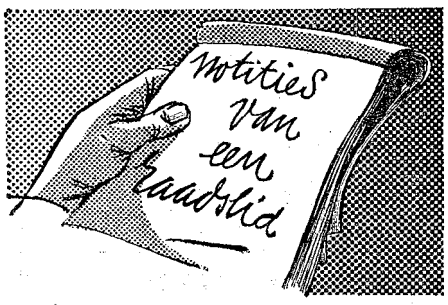

ZIJN ER NOG OPENBARE DEBATTEN?

ZAKELIJKE debatten? Graag, zo reageerde iemand op een vorige notitie. „Maar dan ook openbare debatten. En ik vraag me af, of die er in onze raden nog wel zijn". Daarmee doelde hij op het euvel, dat er naar het oordeel van velen aan de tegenwoordige raadsdebatten kleeft. Het lijkt wel of alles van tevoren in commissies, en dus achter de schermen, al bekokstoofd is. Het raadsdebat is niet veel meer dan een toneelstukje, waar ieder zijn rol nog eens opzegt. Maar zin heeft het niet meer.

Soortgelijke opmerkingen hoort men tegenwoordig meer. En bij sommigen krijgt dan de democratie nog een duw. Partijen betekenen niets meer. Als de dames en heren op het groene kussen zitten, zijn de kiezers vergeten. Enz. Met dit soort opmerkingen zij men heel voorzichtig. Laat men niet vergeten, dat de voormalige NSB destijds dezelfde opmerkingen aan de goegemeente verkocht.

Zijn er nu echt geen werkelijke raadsdebatten meer? Wie wel eens raadsvergaderingen bijwoont, weet wel beter. Vaak wordt er zwaar gediscussieerd en heus niet voor de show. Maar men mag het een raadslid niet kwalijk nemen, als hij door de verdediging van het college overtuigd wordt en dan voorstemt. En de criticasters nemen dat zo'n raadslid wel kwalijk. Zij zijn alleen tevreden als de raad en het college als kemphanen tegenover elkaar staan. En kijk, daarvoor is de gemeenteraad toch niet. Men mag nooit vergeten dat de wethouders ook raadsleden zijn en door de raad op de collegezetels zijn gekozen. Men begint dus altijd met een bepaald vertrouwen.

Alle raadsvoorstellen worden eerst in commissies behandeld. Daar kan er natuurlijk het een en andere aan geschaafd zijn. Dat kan betekenen dat er als het ware volledige overeenstemming komt. Een groot opgezet debat in de raad heeft dan geen zin meer. Toch behoeft dit niet te betekenen dat er gezwegen moet worden. Wanneer er algemeen levende bezwaren tgen een bepaald voorstel zijn, dan dienen de raadsleden die bezwaren ook in de raad naar voren te brengen. De burgerij kan dan ook de verdediging van het voorstel en de weerlegging van haar bezwaren horen en op die wijze beter begrip krijgen voor een bepaald voorstel. Zoals vaak ook raadsleden in het commissiedebat een voorstel beter gaan begrijpen.

In sommige gemeenten belegt men soms bijeenkomsten van raadsleden, waar het college naast de schriftelijke nog een mondelinge toelichting geeft op belangrijke voorstellen. Naar onze mening is hier niets tegen, mits het niet te vaak gebeurt. Maar als deze bijeenkomsten tot resultaat hebben, dat daardoor het debat in de raad verdwijnt, dan is dat fout. Dan krijgt de burgerij werkelijk de indruk dat er achter de schermen handjeplak gespeeld wordt. Zulke bijeenkomsten kunnen nooit anders dan informatief zijn. Het tegenover elkaar stellen der meningen moet niet daar gebeuren maar in de openbare raadsvergadering.

De raadsleden hebben tot taak de burgerij in het openbaar het voor en tegen van de raadvoorstellen te laten mee beoordelen. Maar daarnaast moet de burgerij begrijpen dat niet over alles gepraat behoeft te worden. Als er bijv. een uitvoerige discussie is geweest over een uitbreidingsplan, dan behoeft dat debat bij elk onderdeel van dat plan als daarvoor krediet gevraagd wordt, niet herhaald te worden.

Wil men de belangstelling van de burgerij wekken dan dient er zakelijk gedebateerd te worden en natuurlijk in het openbaar. W.

M.C. van Staaveren
AALSMEER — TELEFOON 4051
Specialiteit in ANJERSTEKKEN,
FREESIAZADEN

HOUTHANDEL
K. J. Bos & Zoon
ROTTERDAM - HOUTLAAN 19
TELEFOON 113360

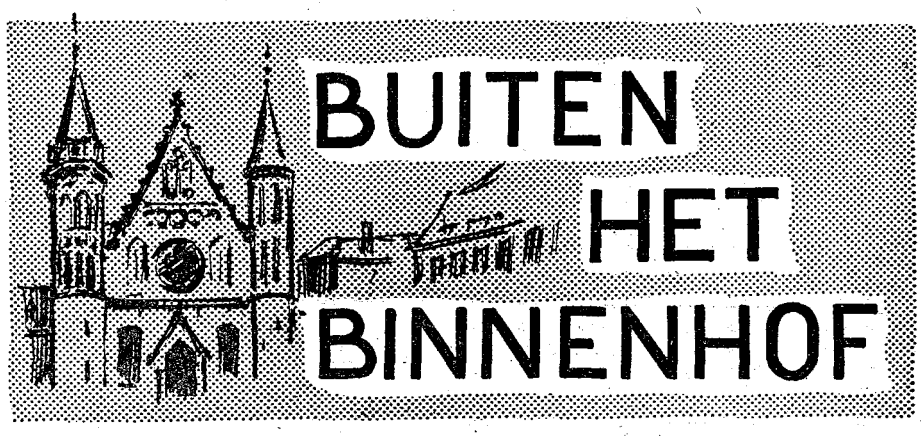

NIETS heeft mij in de afgelopen dagen meer geboeid dan de schoolschermutseling in Apeldoorn. Een moeder gaf haar kind op doktersadvies knoflook te eten. Een schoolhoofd kon de ademgeur van deze knoflook etende leerling niet verdragen en zond hem huiswaarts. Ook omdat de gehele klas last van de knoflookgeur kreeg. Schoolhoofd moest op zijn besluit terugkomen, want men mag zo maar geen kind van school sturen omdat het knoflook eet. Weer op school werd de leerling geplaagd en gemeden, waarom moeder knoflook en geen onderwijs voor haar geld koos. Zij hield haar kind thuis, mét knoflook. Maar dat mag ook niet. Deswege is zij voor de rechter moeten komen, die haar niet heeft veroordeeld, wel vermaand. Waarom mij dat nu zo interesseerde? Omdat ik een groot liefhebber van knoflook ben. Nu ben ik van school af, krijg geen berispingen meer van het schoolhoofd en word niet meer geplaagd door medeleerlingen, noch gemeden omdat ik naar knoflook ruik. Wie mij terwille van de knoflook wil mijden, die mijdt mij dan maar. De zaak ligt dus wel iets anders. Toch vind ik het jammer, dat mijn geliefd kruid, waarnaar het volk Israël in de woestijn zijnde, verlangde, dat in Frankrijk, Italië, Griekenland, de Balkanlanden en in het nabije en verre Oosten het kruid der kruiden is, zo in Apeldoorn is bejegend. Ach, als dat H.d.S. in Apeldoorn eens wist hoe heerlijk knoflook is en hoe gezond! Dan had hij de leerling en moeder omhelst, omdat deze twee de knoflook op de juiste waarde weten te schatten.

NU had ik verwacht, dat een van de Kamerleden over deze knoflook-kwestie vragen zou hebben gesteld aan de minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, Zijne Excellentie Mr. J. M. L. Th. Cals. Deze bewindsman toch lijkt mij iemand van een verfijnde smaak, een man, die klassieke belangstelling heeft (al kan ik zijn plannen ten aanzien van de gymnasia niet bewonderen), iemand met een gallische geest, kortom iemand, die de plaats van knoflook in deze wereld kent. De minister zou wellicht hebben geantwoord, dat hij de houding van het schoolhoofd, maar ook die van de moeder niet kon onderschrijven. Hij zou misschien gezegd hebben, dat knoflook een bilateraal kruid is, waarmede ik bedoel, dat het tweezijdig moet worden gebruikt. Want als ook het hoofd van de school en de medeleerlingen van de knoflookleerling knoflook zouden gebruiken, dan was er niets gebeurd en zal er ook niets gebeuren. Stelt u eens voor, zo zou de minister hebben kunnen redeneren, stelt u eens voor, dat in Frankrijk of in Griekenland, of in Italië, een hoofd van de school een leerling naar huis zou sturen omdat deze naar knoflook rook! De man zou zich tot na zijn pensioen belachelijk maken.

Maar ja, welke rol speelt een teentje knoflook in het geheel van de Mammoetwet?

OVERIGENS doet het mij het gehele geval denken aan die moeder, wier kind ook van school werd gestuurd, omdat het volgens de onderwijzer een minder aangename geur verspreidde. Het antwoord van de moeder was, dat Jantje er was om aan te leren en niet om aan te ruiken.

P.S. De slabak inwrijven met een teentje knoflook en dan in zo'n bak de sla bereiden! Mmmm!

ZOALS u weet, heb ik mijzelf opgelegd om buiten het Binnenhof te blijven. Ik mag u dus geen commentaar voorhouden op de houding van het Kabinet inzake de voorstellen met betrekking tot de grondbelasting. Ik mag wel overnemen wat professor Romme heeft gezegd met betrekking tot die houding van het Kabinet. Hij waarschuwde dat Kabinet om voortaan op punten van deze aard niet meer de Kabinetskwestie te stellen. En hij voegde daaraan toe, dat men van dit Kabinet bepaald niet kon zeggen, dat de leden een minderwaardigheidscomplex zouden hebben. Ach, professor Romme kan het prachtig zeggen. Met zinnen en bijzinnen, die zich ver uitstrekken. Soms denk ik wel eens, als ik deze hoogleraar hoor, nu komt hij er niet meer uit.

Maar hij komt er altijd uit. Een zin als deze zou professor Romme kunnen gebruikt hebben: „En wanneer ik daarover spreek, namelijk over het feit, dat het Kabinet de vertrouwenskwestie heeft gesteld ten aanzien van een wetsvoorstel, waarvan wij niet kunnen zeggen, dat daarin sprake is van een principiële zaak, welke de grondslagen van het beleid van dit Kabinet raken, dan, wanneer ik daarover spreek, wil ik met instemming aanhalen, wat de fractievoorzitter in de Tweede Kamer van de Antirevolutionaire Partij, de heer Bruins Slot, die ook hoofdredacteur is van het dagblad Trouw, geschreven heeft naar aanleiding van de nu door mij besproken vertrouwenskwestie, welke kwestie ook hem aanleiding heeft gegeven zich te richten tot het kabinet, inzonderheid tot zijn partijgenoot professor Zijlstra, de minister van Financiën, met wie hij op het op dit punt niet eens is, gehoord de uitspraak van Zijne Excellentie..." enz. enz.

Ja, dat zijn nog eens zinnen, vrienden. En dan kan ik u op papier niet eens laten genieten van de cadans, waarin deze woorden worden uitgesproken. Goed. In ieder geval heb ik begrepen, hebben in deze kwestie de heren Bruins Slot en Romme aanrakingspunten met elkaar. Ik vraag mij wel eens af, of „Conflict met Rome" ook „Conflict met Romme" zou betekenen .

VANMIDAG snuffelde ik iets na in een boek, dat in 1885 is uitgegeven. Daar ontmoette ik een advertentie van een kleermaker, een hofleverancier, die mij kostuums van *f* 18—*f* 50 aanbiedt. Een elegante overjas van goede wollen stof kost *f* 11. Een abonnement las ik verder op een Haagse krant kostte toen *f* 1.25 per kwartaal, een Rotterdamse courant moest duurder kosten: *f* 2.25. Voor vijf cent had ik de gelukkige bezitter van een vel vliegenpapier kunnen zijn en voor negentien en een halve Duitse Mark van een proefkist met 12 flessen Griekse wijn, hoewel ik daarvan eigenlijk niet houd. Zo tegen de feestdagen heb ik er pleizer in zulke prijzen eens in mij op te nemen, om mij de domme vraag te stellen, waarom alles zo duur is geworden. Mij ook de vraag te stellen waarom de mensen zoveel meer verdienen als toen. Als alles nu eens bij het oude was gebleven .... dan had ik die flessen wijn niet kunnen kopen! Maar nu ook niet! En met deze domme opmerking ben ik naar bed gegaan. Het was de hoogste tijd!

William Groenkoper

Kryptogram

Horizontaal: 1. Zij hebben hun hoofd verloren, maar kunnen nu tenminste spreken, al is 't erg dom wat zij zeggen (6, 6, 3); 7. nu de zomer weer op komst is, worden deze edellieden opgehangen; 9. eetbaar damesclubje?; 10. hij schijnt slechts het spul de grond in te werken, maar oogsten doet hij - zo te horen - nooit; 11. voor zo'n staking zullen wel een hoop stoelen nodig zijn (3, 4); 13. zwervend huisdier? Nee, hieraan wordt getrokken; 15. dit zoute deel van een zoetwatervis wordt achter het ijzeren gordijn graag gegeten...; 18. ...en hier zetten onze dieren graag hun bek op; 21. zo'n zee kon maar ongeveer 80.000 liter water bevatten; 22. beleggen heeft akelige eigenschap u te laten vallen; 24. gesprekje dat geen hout snijdt; 26. oprechtheid schijnt zo te horen bij magere mensen niet voor te komen.

Verticaal: 1. een schaaltje met een buis, zie daar de ingrediënten, nodig voor een scheepskeuken; 2. deze vogel schijnt men weinig in de longen der steden te vinden;3. hij spaarde zijn zoons de roede en beleefde hun ondergang; 4. de moeder van alle levenden; 5. zegt een tuinder na een hagelbui minder opgewekt dan een theaterdirecteur; 6. muggenzifter; 8. brengt het beroep van een dominee mee; 9. alleen in Overijsel kun je het water hierin niet verhitten; 12. is uw vader voor uw zoon; 14. als u honderd hiervan hebt, kunt u de Zweedse kroon in uw zak steken; 15. zeil, dat soms hout schijnt af te knagen; 16. de afstand tot het werk brengt verkwisting mee; 17. deze knollen kun je gemakkelijk vinden; 18. het maakt u ziek; 19. zij heeft een snelheid van 36 km per uur; 20. dat is geen fijne neus; 23. het is beslist geen schoothondje, maar hij is graag aan zee; 25. als 't van de baas is, maakt het het paard dik.

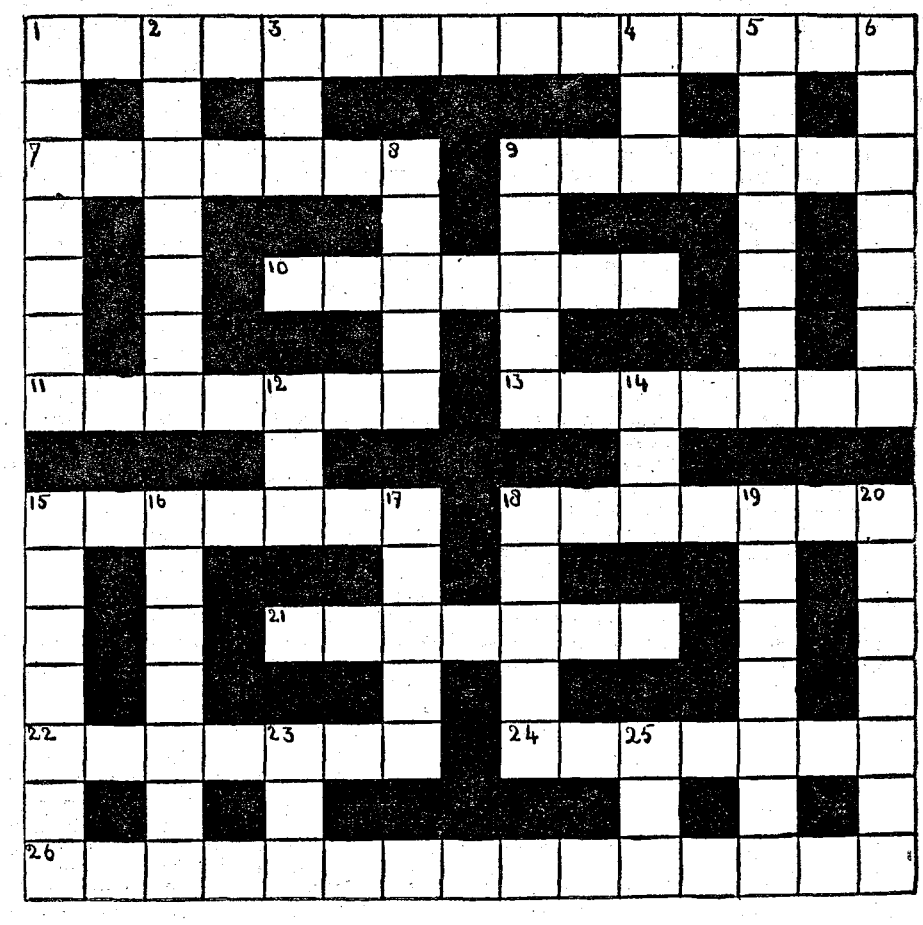

Oplossing vorige puzzel

HORIZONTAAL: 1. klinker; 3. bewogen; 7. blikvangers; 9. stuurs; 11. metrum; 12. ego; 13. bassen; 14. prompt; 18. ene; 19. steken; 21. plicht; 23. sneeuwjacht; 24. sponsen; 25. letters.

VERTICAAL: 1. kaatser; 2. klier; 5. Noorman; 6. jassen; 7. bouwvakkers; 8. strooptocht; 10. streken; 11. moorkop; 15. mis poes; 16. Veluwe; 17. rotgans; 20. egels; 22. licht.

16e jaargang no. 14

9 april 1960

NEDERLANDSE GEDACHTEN

DE INHOUD VAN DIT NUMMER IS GELIJK AAN DIE VAN HET LEDEN- CONTACTORGAAN A.R. POST

WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

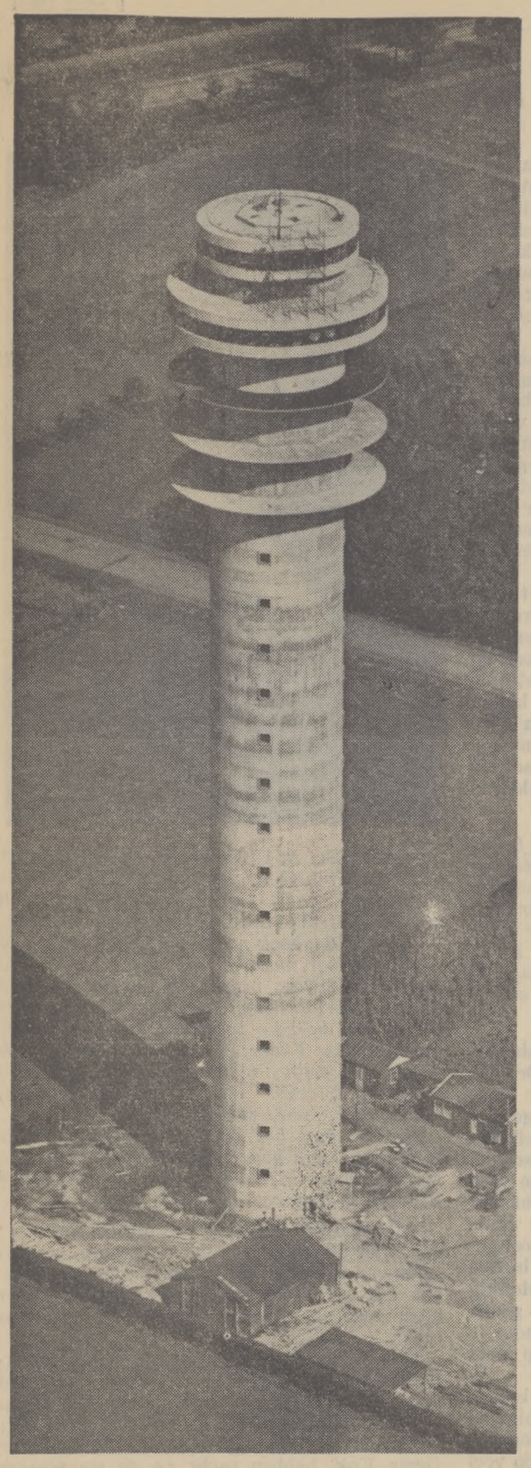

VERZUILING

DIT ZIJN DE VRAGEN die „men" u vandaag de dag voor de voeten werpt. Vragen . . . noem het maar verwijten. Want als u uw stem uitbrengt op een christelijke politieke partij, als u uw kinderen naar een christelijke school stuurt, een christelijke krant leest, lid bent van de NCRV, ja zelfs als u bezwaren maakt tegen commerciële televisie, dan bent u in de ogen van die „men" al veroordeeld: dan bent u immers een „verzuiler". En dat schijnt iets heel ergs te zijn. Iets dat verband schijnt te houden met domheid, achterlijkheid en conservatisme. Want . . .

1 Waarom is het nodig zijn kinderen naar een christelijke school te sturen? Alsof christenen op een andere manier lezen, schrijven en rekenen leren dan niet-christenen! Goed, godsdienstonderwijs, dat is een punt waarover te praten valt. Maar waarom niet daarvoor apart een dominee of zo aangesteld, die aan kinderen wier ouders daarop prijs stellen een of tweemaal per week — of desnoods iedere dag — bijbelse geschiedenis geeft? Daar heeft de openbare school heus geen bezwaar tegen!

2 En waarom is het nodig lid te zijn van een christelijke politieke partij of op zo'n partij zijn stem uit te brengen? Politiek is immers een puur zakelijke bezigheid, waarbij beginselen wel een rol spelen, maar redenerend uit die beginselen komt men toch veelal tot hetzelfde doel! De schoolstrijd was zo'n doel en toen hadden christelijke politieke partijen zin — die strijd is nu geëindigd en nu vragen andere doelen de aandacht. Andere doelen die alleen al daarom andere partijgroeperingen vragen!

of **vijf maal FOEI...**

3 Nieuws is nieuws — wat voor zin heeft het dus een christelijke krant te lezen? Het kerknieuws vindt u in de neutrale kranten niet minder en niet slechter. En de meditatie, zo u daaraan behoefte mocht hebben, ontbreekt al evenmin. Bovendien: een krant is uit haar aard een massaprodukt — slechts een grote oplage garandeert een goede krant. En wat wil dan dat kleine groepje (bovendien nog zo verdeelde!) christenen op dit gebied presteren?

4 De radio, toppunt van verzuiling, verpersoonlijking van de Nederlandse schotjesgeest. Welk een enorme vlucht zou dit cultuurmiddel-bij-uitstek kunnen nemen als die schotjes er eens tussenuit gebroken konden worden! Zie naar Engeland, naar de B.B.C. met zijn drie programma's. Daar geen verdeling naar levensbeschouwing, maar een verdeling naar smaak. Op ieder uur van de dag voor elk wat wils. Kerkelijke uitzendingen? Natuurlijk, ook zendtijd voor het IKOR — waarvoor is het nodig dat die NCRV dat nog apart doet!

5 Televisie? Zoals het nu gaat wordt het nooit wat in Nederland! Allemaal versnippering van geld en talent. Geef die boel in handen van zakenmensen en geef ze gelegenheid om reclame uit te zenden — dan komt er geld binnen en kan Er wat goeds gepresteerd worden, Gevaren? Zijn Amerika en Duitsland slechte voorbeelden? Och kom, Nederlandse zakenlieden weten heus wel rekening te houden met de doorsneesmaak van het Nederlandse publiek. Beter dan de zuilen!

TOP-PUNT

van verzuiling is eigenlijk zo'n vele meters hoge radio- en televisiemast! Hoog boven Nederland torenen ze uit, hecht gegrond in Nederlands bodem. Maar al mogen ze dan letterlijk nog symbolen zijn van ons radio- en televisiebestel — realiseer u dat dit bestel thans hevig wordt aangevochten. Een frontale aanval op christelijke activiteit!

Vijf vragen — eigenlijk vijf maal foei . . . ! Weet u wat „men" eigenlijk van u wil? Dat u er nu eens mee ophoudt christen te zijn buiten de kerkmuren en buiten de beslotenheid van uw eigen huis! Men wil u wijs maken dat de pretenties waarmee Abraham Kuyper het christenvolk het publieke leven heeft binnengedwongen, dat die pretenties uit de tijd zijn, negentiende-eeuws! Men probeert u zover te krijgen dat u gaat neerzien op die christelijke krant, die christelijke school, die christelijke politiek en die christelijke omroep. Al dat werk waarop u trots kunt zijn en trots mag zijn, dat probeert men in een grootscheepse aanval onder de voet lopen. Wie daarvoor niet wil buigen, die is achterlijk, dom . . . !

NIET *om hun erf te wezen!*

DIE GROOTSCHEEPSE AANVAL is des te gevaarlijker omdat de vijand voor en achter is en de strijd aanbindt op alle fronten. De aanval op de christelijke school verenigt socialisten en liberalen tezamen en samen ook zoeken ze de ondergang van alle christelijke politieke partijvorming. O neen, de heren Burger en Oud hebben geen enkel bezwaar tegen een christelijk getuigenis in de Kamer — dat moet kunnen in een democratisch land. Maar niet altijd die Bijbel het laatste woord geven — als de mensen een toto willen, dan moet er een toto komen, ongeacht wat er in die Bijbel staat!

Maar vergis u niet: tegenstanders van de christelijke school en van christelijke politieke partijen vindt men ook onder christenen.

De doorbraak heeft zijn slachtoffers gemaakt — en zij kijken dikwijls het meest neer op die „ouderwetse" christenen, die nog aan de ideeën van vroeger vasthouden!

Het radiobestel vindt zijn tegenstanders vooral onder de liberalen en de „neutralen". Nieuwe Rotterdamse Courant en De Telegraaf, veel gelezen bladen ook in onze kring, bevechten de „zuilen" elk op hun manier De N.R.C. uit de hoogte van haar intellectualisme. De Telegraaf met het raffinement van de „publieke smaak". Die publieke smaak is altijd de smaak van de niet-christenen. Zoals trouwens ook een „onafhankelijke" televisiemaatschappij zich zal richten op de publieke smaak die altijd de smaak der niet-christenen zal zijn! Stel je voor dat je een kerkdienst gaat uitzenden!

Wees voorzichtig dat u niet onder de bekoring komt van dat uit-de-hoogte-intellectualisme noch van dat publieke-smaak-raffinement. Ze zijn de „verborgen verleiders" — moderne term voor wat vroeger heette „de goden van den tijd" . . .

3000 nieuwe abonnees heeft Nederlandse Gedachten. Alle leden abonnee - blijft het ideaal. Gebruik daarom de bon op pagina 4!

STANDPUNT inzake Zuid-Afrika

HET moderamen van het Centraal Comité der Antirevolutionaire Partij geeft uitdrukking aan zijn ernstige bezorgdheid omtrent de dramatische gebeurtenissen in Zuid-Afrika, spreekt zijn deernis uit jegens de slachtoffers van de rassentegenstellingen en betuigt zijn medeleven met het gehele volk van Zuid-Afrika in de uiterst moeilijke spanningen van dit ogenblik.

Hoewel het zich volkomen bewust is, dat bij een beoordeling van de politieke omstandigheden en gebeurtenissen in een ander land grote voorzichtigheid moet worden betracht, meent het zich, in verband met de ernst van de zaak, mede vanwege de historische en bloedverwante verbondenheid van Nederland met Zuid-Afrika en onder erkenning van hetgeen in feite voor het „andere ras" is en wordt gedaan, niet te mogen onthouden van het uitspreken van zijn oordeel, dat in de gevoerde apartheidspolitiek elementen aanwezig zijn, die naar christelijke opvatting tegenover de wereld principieel niet kunnen worden verdedigd.

Het meent, in het besef dat geen enkel land in zaken als de onderhavige zich uitnemender mag achten dan een ander en onder volledig begrip voor de grote moeilijkheden, die uit de nu eenmaal gegroeide situatie in Zuid-Afrika voortvloeien, zich toch te moeten afvragen of in de thans in dat land plaats vindende gebeurtenissen niet de waarschuwing aanwezig is van een feitelijke mislukking van het gevoerde beleid inzake de rassenverhoudingen.

Het spreekt gaarne de oprechte wens uit, dat God aan de Regering van Zuid-Afrika de wijsheid geeft, die zij in deze omstandigheden zozeer behoeft en die haar voor het forum van de gehele wereld en in het belang van de huidige internationale verhoudingen versterkt in een beleid, dat in beginsel tegenover alle volkeren en rassen demonstreert de belijdenis, dat het menselijk geslacht in Adam geboren is uit één bloed en dat het dit, in Christus, ook gebleven is.

Dr. Bruins Slot in Tweede Kamer

Apartheidspolitiek is te veroordelen

In de Tweede Kamer heeft dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot als voorzitter van de anti-revolutionaire fractie zijn diepe bezorgdheid uitgesproken over de gebeurtenissen in de Unie van Zuid-Afrika.

„Wij stellen voorop — aldus dr. Bruins Slot — dat het moeilijk is de feitelijke situatie in een vergelegen land juist te beoordelen. Gebeurtenissen als zich de laatste weken in Zuid-Afrika hebben voorgedaan, spreken het gemoed aan en men loopt dan het gevaar gecompliceerde verhoudingen al te simplistisch te zien.

Wij erkennen dat de blanke bevolking van Zuid-Afrika, die prijs stelt op het behoud van haar cultuur en van haar bestaan, door de aanwezigheid van een grote meerderheid aan zwarte bevolking voor een zeer moeilijk vraagstuk staat. Een vraagstuk waarvoor wij hier niet een goede oplossing weten.

Wat wij moeten constateren is echter dat het beleid dat de Zuid-Afrikaanse regering tot dusver heeft gevoerd, feitelijk mislukt is. De tegenstelling tussen de blanke en zwarte bevolking is zeer verscherpt. Er vloeit bloed. De apartheidspolitiek — welke goede bedoelingen daarbij voorgezeten mogen hebben en hoeveel goede maatregelen in het belang der zwarte bevolking daarbij ook zijn getroffen — leidt niet tot een oplossing die voor beide groepen aannemelijk is, maar zij leidt tot burgeroorlog, eventueel tot onderdrukking van de zwarte bevolking. In de apartheids-politiek zitten dan ook elementen die zich met het internationale recht en met de eisen van het Evangelie niet verdragen. Daardoor is het probleem der apartheidspolitiek niet slechts een vraagstuk van wat feitelijk mogelijk is, maar is het een vraagstuk geworden van wat zedelijk en religieus geoorloofd is.

Rassendiscriminatie is in strijd met het internationale recht en in strijd met het Evangelie. De rassendiscriminatie in Zuid-Afrika leidt tot een blijvende lotsbepaling der zwarte meerderheid door een blanke minderheid. Zij maakt wezenlijke vrijheid voor de zwarte onmogelijk.

God heeft uit énen bloede het ganse geslacht der mensen geschapen, heeft Paulus op de Areopagus gezegd. En in Christus staan blank en zwart in éénzelfde vrijheid jegens God en mensen.

In de politiek van de Zuid-Afrikaanse regering wordt daarmee onvoldoende gerekend. En daardoor is zij te veroordelen en is zij een belemmering voor de loop van het Evangelie door de wereld. Wij zouden wensen dat onze stamverwanten en geloofsgenoten daarginds voor dit aspect van de zaak meer oog hadden.

De gang van zaken in Zuid-Afrika is ook in strijd met de Conventie over de rechten van de mens. Zij belemmert ook de vreedzame ontwikkeling tussen de rassen onderling in de gehele wereld.

Daarom heeft dit binnenlandse probleem van Zuid-Afrika zeer belangrijke internationale aspecten. Ook daarmee moet de Zuid-Afrikaanse regering rekening houden.

Eens heeft Van Vollenhoven zich in zijn „De drie treden van het Volkenrecht" voor het tot ontwikkeling brengen van het volkenrecht en van vreedzame internationale verhoudingen beroepen op een grote vrijheidsheld van Zuid-Afrika, op Christiaan de Wet. Het ging toen om De Wet's protest tegen een onrechtvaardige aanvalsoorlog. Moge het volk van Christiaan de Wet er thans in slagen om de gehele wereld te dienen door het vinden van de weg naar vreedzame verhoudingen tussen de rassen.

KONGO . . . ZUID-AFRIKA . . . NIEUW-GUINEA

HAD MEN een paar jaar geleden aan een Belg de vraag gesteld wanneer de Kongo zelfstandig zal moeten worden, dan was zijn antwoord geweest: „Zelfstandig? Over twintig, dertig jaar misschien . . . . !"

De geschiedenis van het laatste jaar heeft bewezen, dat het de Belgische regering de grootste moeite heeft gekost de geëiste onmiddellijke overdracht van soevereiniteit nog enkele maanden uit te stellen. Het bleek geen kwestie van jaren meer te zijn maar van weken . . . .

In de Unie van Zuid-Afrika is het doorvoeren van de apartheid al vele jaren een doel van binnenlandse politiek. Jaar na jaar werd er weliswaar in de Verenigde Naties tegen geprotesteerd, maar de politieke leiders in Kaapstad dachten er niet aan hun koers te wijzigen. De tijd zou hen immers in het gelijk stellen!

Tot nu dan plotseling gebleken is dat die tijd hun zeker niet zal worden gelaten. De gekleurde rassen zijn in beweging gekomen, onstuimig en in steeds sneller tempo. En de wereld die de „rechten van de mens" heeft opgesteld en goedgekeurd, kan die ontstuimige loop niet stuiten. Trouwens, mag zij die stuiten? De positie van de gekleurde rassen is immers voor alles een zedelijk-religieus vraagstuk, bij de beoordeling waarvan geluisterd zal moeten worden naar de eis van het Evangelie!

Het is een toevalligheid dat in deze dagen juist de begroting voor Nieuw-Guinea in de Tweede Kamer is behandeld — in deze dagen waarin het „wanneer" van zelfbeschikking zo gedwongen aan de orde wordt gesteld. Natuurlijk kwam de vraag ter tafel: „Wanneer zal Nieuw-Guinea rijp zijn voor zelfbestuur en zelfbeschikking?"

Er zijn mensen die daarover maar heel vage ideeën hebben. Zij aanvaarden dat het Nederlandse volk de verantwoordelijkheid heeft — als een zedelijke roeping — om de bevolking van Nieuw-Guinea tot zelfbeschikking op te leiden. Maar ze vatten die taak zo perfectionistisch op dat zij tegelijk het moment, waarop die bevolking eigen verantwoordelijkheid gaat dragen, naar een verre toekomst verschuiven.

Wanneer is de tijd rijp?

Er is ook de opvatting van de socialist De Kadt die een streefdatum gesteld wil zien, een datum van soevereiniteitsoverdracht dus. „Kijk naar de Kongo!" zegt hij.

Namens de anti-revolutionairen heeft dr. Bruins Slot in het Kamerdebat deze vraag behandeld. Naar zijn opvatting moet de evolutie van Nieuw-Guinea tot zelfbeschikking een snelle evolutie zijn. Misschien niet omdat een snel tempo op zichzelf zo wenselijk is, maar omdat het binnen het raam van het wereldgebeuren niet anders kan.

Dit was de gedachtengang van onze anti-revolutionaire woordvoerder:

„Wanneer men stelt dat het snel moet gebeuren, zal men ook een antwoord moeten geven op de vraag op welke wijze men zich de ontwikkeling dan voorstelt. Ook al wil men nog geen termijn noemen, dan is het immers duidelijk, dat in deze gedachtengang de regeling van het zelfbestuur geen kwestie is van generaties, ook niet van tientallen jaren, maar van een betrekkelijk korte periode. Waarbij men uiteraard de eisen, waaraan een toekomstig zelfbestuur zal moeten beantwoorden, stellig niet naar westerse maatstaven zal moeten beoordelen.

Een korte periode dus. We behoeven bepaald niet met het geven van zelfbestuur te wachten tot geheel Nieuw-Guinea onder bestuur gebracht is. We moeten ons beleid er op instellen, dat wij op de kortst mogelijke termijn die groep mensen kweken, die eventueel de verantwoordelijkheid voor het land kunnen overnemen. En wij moeten ook financieel — dus met belangrijke steun van Nederland, proberen een economisch bestel te verkrijgen, waardoor de bevolking de weg naar economische zelfstandigheid wordt geopend.

Nederland kan lering trekken uit de gebeurtenissen in de Kongo en in Zuid-Afrika. Daarvoor zal het nodig zijn — en we citeren nu mr. Biesheuvel tijdens het Kamerdebat over buitenlandse zaken — dat Nederland ten aanzien van de ontwikkeling der dingen in Nieuw-Guinea overschakelt op een hogere versnelling!

*** Professor Gerbrandy

Aanstaande woensdag hoopt prof. Gerbrandy 75 jaar te worden. In deze dagen nu allerwegen voorbereidingen worden getroffen voor de herdenking van onze bevrijding, denken wij ook aan het grote, nationale werk dat prof. Gerbrandy als leider van het Nederlands oorlogskabinet heeft verricht. In ons nummer van 30 april hopen wij daar uitvoeriger over te schrijven.

Thans willen wij volstaan met een hartelijke gelukwens aan prof. Gerbrandy.

Wij eren hem als een groot Nederlander en een strijdbaar Calvinist.

*** Schild voor de zwakken

In ons nummer van 19 maart j.l. hebben wij reeds geschreven over een herziening van de sociale voorzieningsregeling, die binnenkort tot stand zou komen. Dit is inmiddels geschied. Op 28 maart is de nieuwe, door staatssecretaris Roolvink ontworpen, regeling ingegaan. Op grond daarvan ontvangen de werknemers die gedurende de langst mogelijke termijn een uitkering krachtens de werkloosheidswet hebben gekregen nu een uitkering vastgesteld op een percentage (voor kostwinners 75%) van het laatstgenoten loon, behoudens per gemeenteklasse vast te stellen maxima. Met het arbeidsverleden van de betrokkenen wordt nu dus rekening gehouden. In de praktijk betekent dit een belangrijke verbetering voor een groep mensen, die wel in speciale zin tot de „zwakken" in onze maatschappij behoren. De overheid heeft hier metterdaad haar schild over de zwakken opgeheven.

Hotel - pension „Dreyeroord"
TEL. 3169 - OOSTERBEEK

BINK's AUTOBEDRIJF
Officiaal G.M.-Dealer
Opel - Chevrolet
Telefoon 01720—2464
ALPHEN AAN DEN RIJN
Ook uw betrouwbaar adres voor le klas TWEEDE HANDS AUTOMOBIELEN
Steeds door inruil voorradig.
Regelmatig in onderhoud geweest.
PRIJZEN VANAF ± f 2500,—

Adres van vertrouwen
H. LEONARD
BOUWKUNDIGE
MAKELAAR
TAXATEUR
SCHADE-EXPERT
Assurantiën op elk gebied
lid C.O.B.A.M
Prinsengracht 30 - Tel. 01850-3173
DORDRECHT

R. W. HEUTINK
WIERDEN
Installeert uw school op vakkundige wijze
jarenlange ervaring
deskundige voorlichting
uitstekende service
zeer waarderende referenties

OOSTERVEEN'S TOURINGCARS
zijn een GARANTIE, voor een genoeglijke VAKANTIE.
Moderne, ruime wagens met radio en microfoon en veel kofferruimte, van 16—21—27—37—44—50 personen.
OOSTERVEEN - Telefoon 2971 en b.g.g.h. 2553 - Nijverdal.
Niet op zondag.

Moeder Voor het fijne Baby-huidje
★ BABYDERM POEDER-ZALF OLIE - ZEEP

CHRISTELIJKE REISSTICHTING
Geheel verzorgde reizen van klasse!
8 dg. RIJN v.a. ..... f 99,—
9 dg. HEIDELBERG en ZWARTE WOUD v.a. f 133,—
10 dg. OOSTENRIJK v.a. ..... f 139,—
10 dg. DOLOMIETEN v.a. ..... f 179,—
10 dg. ITALIAANSE RIVIERA v.a. ..... f 224,—
10 dg. BERNER OBERLAND v.a. ..... f 175,—
10 dg. LUGANO v.a. ..... f 205,—
VLIEGREIZEN NAAR 19 BESTEMMINGEN IN EUROPA
— 10 DAGEN VANAF f 240,— —
en nog 700 andere reizen!
Vraagt gratis rijk geïllustreerd reisprogramma.
LELIEGRACHT 54 N - Tel. 24 09 83 - AMSTERDAM C. Na 19 uur: 13 29 37.

UIT ONZE SCHEEPSBOUW EN SCHEEPVAART WERELD

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN
H. P. HEUVELMAN N.V.
INKOOP van alle soorten SLOOPSCHEPEN
KRIMPEN A. D. IJSSEL - Tel. 2169 - Na 6 uur: 226

n.v. Scheepsbouwwerf v.h.
FA. A. LANSER
Sliedrecht - Holland

A. VAN DER WERFF
Scheepsbouw- en bergingsbedrijf
Verhuur dekschuiten en motordekschuiten
DOESBURG — TELEFOON 275

FIRMA W. ROEST
K 1895—270
Scheepsblokmakerij en Houtverwerkende Industrie
TIENDWEG 1 — KRIMPEN a/d LEK
Alle soorten Houten Blokken. Sloepriemen. Ruimladders. Loopbruggen, Scheepsluiken. Stormladdertreden. Handspaken enz.

NIEUWE LIEREN, STOOM EN ELEKTRISCH.
NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER.
STOLK's
Handelsonderneming N.V.
Kantoor: Veersedijk 223 - H. I. Ambacht - tel. 01850: 6415-6486

FA. DE REK EN HORSMAN
FABRIEK VAN SCHEEPSLIEREN
Dorpsstraat 102 — Tel. 01894—218
OUDERKERK a. d. IJSSEL

G. Ankersmit & Zoon
SCHEEPSREPARATIE, SCHEEPSBETIMMERINGEN
HOUTEN EN IJZEREN ROEIBOTEN,
VLETTEN, KANO'S
Contre-Escarpe 28 Tel. 08334-421 DOESBURG

DAMCO
Scheepvaart Maatschappij N.V.
Westplein 2 - ROTTERDAM

J. BUIJSE & ZOON
Smederij en
Constructiewerkplaats
ROTTERDAM v/m IJsselmonde - Telefoon 71815

FIRMA BLAAK
Boot- en sloepenbouwerij
HOOGEZAND

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

HOLWERDA ZONEN
DOKKUM
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- EN BUITENLAND
Telefoon K 5190-2580

HOLLANDIA TRICO
Ondergoed van de bovenste plank!

BOSCH-BONTJE
HEREN- EN JONGENSKLEDING MANUFACTUREN
van Mandersloostraat 49 - Telefoon 2441
ALPHEN AAN DEN RIJN

FINIRAT verdelgt ratten
ongevaarlijk voor andere dieren en mensen
N.V. BOGENA - VEERLAAN 23 - ROTTERDAM-Z.

Boomkwekerij D. H. Bakker Jr.
TUINARCHITECTUUR
Scherpenzeel (G.)
VLIETERWEG 20 - TELEFOON 03497-385

LANDBOUWWERKTUIGEN- EN
MACHINEFABRIEK
Vicon
H. VISSER N.V.
NIEUW VENNEP
Telefoon K 2546-444 (4 lijnen)

★ ★ ★ Professor Hellema

Prof. Hellema heeft zijn ontslag genomen als lid van de Eerste Kamer.

Dat is voor de Kamer en speciaal voor de A.R. fractie een groot verlies.

Twee factoren bepaalden in sterke mate het „gewicht" van prof. Hellema als kamerlid.

Hij was deskundig èn slagvaardig. De heer Vos heeft het nog onlangs ondervonden. De economische en financiële vraagstukken, nationaal en internationaal, hadden zijn deskundige aandacht.

Wat in de eigen fractie de heer Hellema zoveel erkenning en gezag verleende, was bij het bovenstaande nog zijn onafhankelijkheid en zijn bereidheid tot overleg.

Algemeen wordt zijn heengaan betreurd. Maar wij moeten zijn besluit, genomen na lang en rijp beraad, eerbiedigen. Prof. Hellema wilde geen kamerlidmaatschap, of hij wilde het volledig en goed doen. Het laatste kón niet meer, om zijn andere werkzaamheden. Daarom ging hij heen.

En wij danken hem voor het vele, dat hij in de Kamer heeft gedaan.

★ ★ ★ J. C. Haspels

De heer J. C. Haspels, burgemeester van Bussum, zal professor Hellema als lid van de Eerste Kamer opvolgen. In onze kring is de heer Haspels geen onbekende. Hij is o.a. voorzitter van de vereniging van Burgemeesters, Wethouders en Gemeentesecretarissen „Groen van Prinsterer", lid van het College van Advies van de A.R.-partij en lid van de financiële commissie van de A.R.-partij.

Zijn algemeen erkende bekwaamheden liggen vooral in de bestuurssfeer en met name op het terrein van de gemeentelijke financiën. Voor de behandeling van de hier aanwezige moeilijke vraagstukken zal hij een belangrijke steun voor de A.R. Eerste Kamerfractie betekenen.

Wij hopen, dat de heer Haspels zich spoedig thuis zal gevoelen in onze Senaat en wensen hem veel zegen toe bij de moeilijke arbeid die hem wacht.

Het dagboek van Mevrouw Colijn

OP 30 juni 1942 werd dr. H. Colijn door de bezetters gevangen genomen en naar Valkenburg gevoerd. Vanaf deze dag heeft mevr. Colijn een dagboek bijgehouden, niet met de bedoeling dat dit ooit gepubliceerd zou worden, maar om haar drie zonen met hun gezinnen op de hoogte te houden. Deze kinderen vertoefden allen in het toenmalige Indië. Daar mevr. Colijn niet wist of zij ooit haar kinderen terug zou zien en aangezien zij hun ook niet kon schrijven, vertrouwde ze haar gedachten toe aan dit dagboek.

Het is het relaas van een dappere vrouw en niemand had ons beter kunnen inlichten over de laatste jaren van dr. Colijn dan zij.

Op 29 oktober werd dr. Colijn van Valkenburg naar Berlijn vervoerd, waar hij zich aan lange verhoren moest onderwerpen.

24 maart 1942 kreeg mevr. Colijn bericht van de S.D. op het Plein, dat haar man naar Ilmenau in Thüringen overgebracht zou worden en dat zij daar ook heen mocht gaan. Eindelijk een lichtpuntje in deze donkere dagen.

Mevr. Colijn schrijft hierover: „Prettig dat wij bij elkaar kunnen komen. Arme vader, hij is zo lang alleen geweest en maakt zich zorgen over kinderen en kleinkinderen in Indië"

Op 8 april 1942 kwam ze in Ilmenau aan, vergezeld van haar zwager de heer P. A. Colijn en hiermee begon een ballingschap, die tot het eind van de oorlog zou duren. Wat moeten het eindeloze dagen zijn geweest. Eén kamer op de derde verdieping van een hotel, weinig of geen contact met mensen, gedoemd tot niets doen. Als oud-militair hield dr. Colijn zich aan een strenge dagindeling. Hij maakte lange wandelingen, soms met mevrouw, en las verder veel. Het enige contact met Nederland was de correspondentie met de heer J. Schnabel, de chauffeur van dr. Colijn. Over hem wordt steeds met de grootste waardering geschreven. Hij heeft tijdens het verblijf van dr. en mevrouw Colijn in Duitsland steeds gezorgd voor voedselpakketten, bracht berichten over naar familie en vrienden en zorgde later toen het huis van de familie Colijn werd afgebroken, voor het onderbrengen van de meubels.

Door het hele boek heen spreekt het verlangen naar en de angst om de kinderen in Indië. „Geve God dat wij jullie eens weer mogen zien. Mijn gedachten zijn heel veel bij jullie, elk apart wordt herdacht. Waar zijn de zonen? Waar onze schoondochters en kinderen? Wij hopen zo innig, dat jullie in deze moeilijkheden je troost en sterkte zult mogen vinden bij onze Zaligmaker, onze Heiland, die voor ons geleden heeft. Daarbij vergeleken is ons lijden niets."

Op 18 juli 1943 waren dr. en mevrouw Colijn 50 jaar getrouwd. Ze hadden altijd gehoopt deze dag met hun kinderen te mogen vieren. Helaas kon dit niet het geval zijn, maar toch werd het nog een blijde dag, want de beide kleinzoons Henk en Rob plus de heer P. A. Colijn en zijn vrouw kregen toestemming om uit Nederland naar Ilmenau te reizen en enkele dagen bij hen te zijn.

Dan volgt op 18 september 1944 het droeve verhaal van de plotselinge dood van Dr. Colijn: „Vanmorgen aan 't ontbijt kreeg je beste vader hartkrampen die zo ernstig zijn geworden, dat de dood intrad; hij is om half elf van mij weggegaan zonder een woord van afscheid. Och lieve kinderen, vader hoopte nog zo voor ons vaderland te mogen arbeiden en dacht veel over allerlei moeilijkheden, die er na de vrede zouden zijn. Heeft vader misschien te veel gepiekerd. En zo zit ik dus heden alleen in den vreemde en voel me diep ellendig. Gelukkig dat ik weet dat God kracht naar kruis geeft. Mijn vertrouwen is op God, Die een Vader is voor weduwen en voor een ieder die op Hem zijn vertrouwen stelt."

Dr. Colijn werd met eer in Ilmenau begraven. Aan zijn groeve spraken ds. Hellvoigt en een Nederlandse student H. D. Stehouwer. Van deze Stehouwer ontving mevr. Colijn veel hartelijkheid en steun in de tijd, dat ze nog alleen in Ilmenau moest zijn.

Eindelijk de 17e juni 1945 kan mevrouw Colijn naar Nederland terugkeren. Hier komt in oktober de verpletterende slag, dat twee van haar drie zoons de oorlog niet hebben overleefd. Dr. A. H. Colijn, de oudste zoon, is op 11 maart 1945 in een concentratiekamp gestorven en mr. P. Colijn, de jongste, werd 8 november 1943 al door de Japanners onthoofd.

In haar dagboek schrijft mevr. Colijn: „In ruim één jaar moet ik drie geliefden missen. Het is zo zwaar. Mijn wens is, dat God de andere geliefde thuis zal willen brengen. Gelukkig dat ik mijn toevlucht kan nemen tot mijn Hemelse Vader, Die wel slaat, maar toch ook kracht geeft om het zware leed te kunnen dragen". „Jezus! Uw verzoenend sterven, Blijft het rustpunt van mijn hart".

Hier eindigt het dagboek. Gelukkig heeft mevrouw Colijn haar zoon, schoondochters en kleinkinderen nog terug mogen zien. Zij stierf in 1947 op 80-jarige leeftijd.

Wij bevelen u het lezen van dit dagboek zeer aan, niet alleen omdat het de laatste levensjaren van een groot staatsman beschrijft, maar ook om het grote Godsvertrouwen van deze beide mensen, dat uit bijna iedere bladzijde blijkt.

Drs. G. Puchinger voorzag dit boek van aantekeningen en schreef er een mooi voorwoord bij, ook voegde hij er brieven van Dr. Colijn en andere documenten aan toe. De heer Puchinger en de uitgeefster van dit boek, de firma Kok, hebben recht op de waardering van de velen, die hun litteratuur over Dr. H. Colijn ongetwijfeld dank zij dit dagboek zeer verrijkt zullen achten.

Het hierboven besproken boek is een uitgave van J. H. Kok N.V., Kampen. Prijs ƒ 5.90.

DE ORGANISATIE

PROF. Rüter heeft een zéér critisch, wetenschappelijk verantwoord boek geschreven over de spoorwegstaking, die in september 1944 begon, geproclameerd door de Nederlande regering in Londen.

Het boek rekent af met een mythe. De mythe, dat „de spoorwegen" staakten, op één enkel parool uit Londen. Het waren de spoorwegmannen in grotere en kleinere plaatsen, die locaal, zonder contact met Utrecht, de beslissing namen. Hier werd algemeen en bijna met geestdrift gestaakt; vijftig kilometer verder mislukte de staking. Het hing af van de mannen ter plaatse. Niet van de centrale leiding, die eerst achteraf probeerde, de teugels in handen te nemen.

ER is in het boek van Prof. Rüter een element, dat ook vandaag van belang is. De socialistische professor heeft zich uitvoerig bezig gehouden met de houding van de werknemersorganisaties. Maar dan speciaal met die van de „algemene" organisatie. De leiding van deze organisatie heeft gefaald. Op het allerernstigst gefaald. In die mate, dat het alleen maar verwondering wekt, dat het later is goedgepraat en vergeven.

De Duitsers wilden de vakbeweging gelijkschakelen en stelde haar onder leiding van Woudenberg. De Prot. Chr. en de R.K. vakbeweging deden er niet aan mee. De besturen zeiden neen en de leden stonden vastbesloten achter het bestuur.

Maar bij de „moderne" vakbeweging was het anders. En ook bij de spoorwegen aanvaardde deze „algemene" organisatie een gelijkschakeling en **bleek bereid, de orders van Woudenberg** uit te voeren. De christelijke organisaties werden ontbonden en het hoofdbestuur van de moderne bond zond zijn orders naar de afdelingen. De afdelingsbesturen moesten de bezittingen en bescheiden van de afdelingen der ontbonden christelijke organisaties invorderen, en er op toezien, dat de mensen in die ontbonden afdelingen niets achterlieten. De plaatselijke N.V.V.ers voelden weinig of niets voor deze deurwaardersopdrachten van hun eigen hoofdbestuur. Dat hoofdbestuur kreeg hier en daar de wind van voren. Maar het had zijn verweer. Die Christelijke organisaties hadden toch eigenlijk geen recht van bestaan. Dat hadden de socialisten immers altijd betoogd. Die waren voor de éne, alles omvattende vakorganisatie, en die kwám er nu, zij het langs een weg, die men niet had verwacht, begeerd of gekozen.

Het blijkt niet, dat deze handlangerspraktijken van het centrale bestuur na de oorlog een belangrijke rol heeft gespeeld, toen beslist werd of het kon blijven. Het kon blijven. De overgrote meerderheid besliste in die zin, nadat het bestuur zelf, en met name de voorzitter, zich op een demagogische wijze en door persoonlijke aanvallen had zoeken te rechtvaardigen.

Het boek van prof. Rüter bevat veel materiaal over de gang van zaken. Over de Christelijke organisaties handelt hij alléén, als de socialisten er tegen aan lopen. Het voor rekening van O.K. en W. uitgegeven boek (in opdracht van staatssecretaris Mr. Scholten) is in dit opzicht de historie van socialistische acties en tegenacties. Dat is een ernstig tekort, al zal het door weinigen worden gevoeld.

Toen de heren Stapelkamp en Schipper hun sober verslag van de strijd van het C.N.V. in de bezettingstijd publiceerden, was er zelfs in de eigen kring een minimale belangstelling.

WIJ kunnen duidelijk proeven, dat Prof. Rüter weinig waardering heeft voor de houding van de moderne vakorganisatie.

Maar hij zoekt een verklaring. En zelfs met zulk een ijver, dat het reeds in de inleiding een thema is.

Wat is de verklaring?

De organisatie van werknemers was oorspronkelijk een levende, gezonde strijdorganisatie.

Maar zij is veranderd van karakter. Zij wordt functioneel in het bedrijf. Zij wijst haar mannen aan om in de Personeelsraad geregeld met de directie te praten, heren met andere heren. Samen beoordelen deze heren wat er redelijk en minder redelijk is in de verlangens van de arbeiders. Het bureau zorgt voor distributie van toelichtingen en aanwijzingen. De organisatie is solide en sterk en de hoofdbestuurders zijn **bijna** hoge ambtenaren geworden. Zij beschouwen de organisatie als hún levenswerk, waaraan zij met sterke, zakelijke en ideële banden zijn verbonden. En **dus,** als Woudenberg hun chef wordt, dan willen zij doorwerken. Want er is maar één alternatief: hún organisatie opblazen. En dat doen zij niet, dat kúnnen zij niet meer doen. De organisatie is voor hen bijna het een en het al geworden.

Zó probeert Prof. Rüter het te **verklaren.** Hij praat het niet goed. Hij wijst ook op de scherpe protesten van vrijbuiters als Scheps. Maar hij is ten slotte historicus en moet dus vaststellen èn verklaren.

WIE zijn verklaring leest moet toestemmen, dat zij redelijk is.

Maar dan blijft er een vráág over.

Waarom hebben de besturen der Christelijke organisaties geen ogenblik geaarzeld? Waarom hebben zij hun hele organisatie met alle bezittingen zonder reserve op het spel gezet en opgeofferd?

Het zoeken naar een antwoord op **die** vraag had een prachtig moment kunnen zijn in het boek van Prof. Rüter. Maar hij ziet het als een nevenprobleem náást de eigenlijke vraagstukken.

Wij zien dat anders.

De mannen van de Chr. organisatie deden hun Christelijke plicht. Zij hadden méér dan de organisatie. De organisatie kon en mocht geen doel worden in zich zelf. En dat zij op dit punt niet zijn bezweken voor de tijdgeest en het geweld, is genade, die tot dankbaarheid moet stemmen en **niet mag worden vergeten.**

EEN NIEUWE LENTE?

OP de kalender staat achter 21 maart **geen** vraagteken. Op die dag begon de nieuwe lente. De natuur vernieuwt zich zonder vraagtekens. Ook in dat gebeuren uit zich de liefde, die de Schepper het door Hem geschapene toedraagt. Daarin openbaart zich Zijn trouw aan het eens gegeven woord.

U zult zich afvragen waar wij dan de brutaliteit vandaan halen om in het opschrift boven dit stukje een vraag en een vraagteken te zetten. Terecht trof u dat. Het antwoord is eenvoudig. Wij hebben daarbij niet in de eerste plaats het oog op de natuur, waarin zich juist in deze maand het nieuwe begin duidelijk baan breekt. Wij vragen ons naar aanleiding daarvan af of — na het winterseizoen — ook in onze partij een nieuwe lente baan breekt. U vindt dat wij de natuur en een politieke partij niet met elkaar mogen vergelijken?

De natuur handelt zonder te vragen en onbewust naar Gods wil. Gelukkig zijn er vele mensen, die juist **omdat zij wel met verstand en met een ziel** zijn geschapen, **bewust** vragen: leer mij naar Uw wil te handelen. Als het goed is behoort u ook tot die mensen, die daarin hun christen-zijn beleven.

Velen van hen verenigen zich, als christenen, in een politieke partij. Een **christelijke** politieke partij, waarvan haar leden willen, dat zij **als partij** eveneens bidt: „Leer mij naar Uw wil te handelen". Dat wil die partij doen. Ook al geschiedt dat in gebrekkigheid en met fouten, toch mag juist **daarom** zulk een partij vragen om **getrouwheid** en **activiteit** van haar kiesverenigingen en leden.

Nu kunnen die beide hoedanigheden zich in vele opzichten uiten. Ook liggen de verplichtingen en verantwoordelijkheden bij een bestuur weer anders dan bij de leden. Dat is het bekende probleem van de „leiding en de leden". Maar wij willen **nu** wijzen op een plicht, die voor allen in de partij gelijk ligt. **De plicht nl. tot het meewerken aan een nieuwe lente in Gods wijngaard, waarin onze partij een deel wil zijn.**

In de natuur openbaart zich de lente in het uitbotten van bomen en planten. In de partij zou het nieuwe voorjaar zich kunnen demonstreren in een groeiend (en bloeiend) ledenaantal. Op vele plaatsen kan hiervan metterdaad gesproken en geschreven worden. Een paar voorjaarsboodschappen van her en der in Nederland: **Dokkum** meldde 46 nieuwe leden, waarvan 31 dames wier echtgenoten al lid van de kiesvereniging waren. Prachtig, want in een bloeiende partij kunnen de vrouwen niet worden gemist. **Drachten** schreef weer 23 nieuwe leden in en naderde daarmede een ledental van 600 (in oktober 1959 waren het er „nog maar" 500). **Heiloo** meldde 16, **Rijswijk (I)** 27 (met een actief medewerkster in het bestuur nl. mevr. **L.** Boekhoff-Bijma is bewezen wat de vrouwen in en voor de partij waard zijn). **Heemstede** met 13 en **Alkmaar** met 12 nieuwe leden bewijzen eveneens dat het Westen van ons land in deze groei niet achteraan behoeft te komen. Voor het Noord-Oosten nopen **Assen** met 11 en **Godlinze** (Gron.) met 10 en **Hoogkerk** met 9 nieuwe leden tot dezelfde verheugende conclusie. **Badhoevedorp** en **Ede** sluiten voor vandaag de rij met ieder 7 nieuwe leden.

In **Hilversum** werd, teneinde met de uitbreiding van het werkterrein gelijke tred te kunnen houden, een **vijfde** kiesvereniging opgericht. Hartelijk welkom, deze nieuwe aanplant in de lentetooi van 1960.

Om nog eens op ons opschrift terug te komen: **laat in getrouwheid en met activiteit in geheel Nederland een nieuwe lente aanbreken! Elk k.v.-bestuur en ook ieder lid drage tot dat uitbotten bij door een goed woord voor de christelijke politiek te spreken en leden, mannen én vrouwen, te winnen. Dan is het niet alleen lente in de genoemde plaatsen, maar overal!** Voelt u zich tot die taak, die in wezen toch een roeping is!, niet in staat? Hebt u naar uw mening daartoe te weinig argumentatie bij de hand? Staat u zelf nog te ver van de partij af? Ook daar is iets, ja veel aan te verhelpen. Als u tot hen behoort, die slechts **één keer per maand** een A.R. Post ontvangt, vul dan de bon op pag. 4 van dit blad in. U ontvangt dan **elke week** „Nederlandse Gedachten."

Werk er ook op die manier aan mee, dat het „Lente in onze Partij" **geen** vraag meer is, maar een **feit,** waarvoor wij allen God kunnen danken.

WIGBOLDUS BETONWAREN GRONINGEN
Fabrikatie van o.a.:
banden - buizen - tegels

Grondstoffen, halffabrikaten, eindprodukten bestemd voor:
de scheepsbouw —
de bouwnijverheid —
het weg en railverkeer —
metaalverwerkende industrieën
R.H.L.W.A. ROTTERDAM

Firma J. G. Hollestelle - Goes
MACHINEFABRIEK
CONSTRUCTIEBEDRIJF
HANDELSONDERNEMING

Bonda's Veevoederbureau NV
Oude Vest 23 - Leiden
TELEFOON 01710-20345-20346

C. LIND & ZOON - ANNO 1826
KASSIERS EN COMMISSIONAIRS IN EFFECTEN
AMSTERDAM-C. Keizersgracht 564 Tel 221444 - 4 lijnen Tel 221448 converse-afd. Effectenbeurs Nls 8 Tel. 49328, 46640.
UTRECHT Nachtegaalstraat 50 Tel. 16057 - 18037
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN VERZEKERINGEN

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173 - Tel. 247126
Privé: Olympiakade 60 - Tel. 794152
AMSTERDAM

Sedert VIJFTIG JAREN deskundige bereiding van alle
homoeopathische geneesmiddelen
Homoeopathie Voorhoeve NV
Antonie Heinsiusstraat 18 hoek Pauwstraat
's-GRAVENHAGE
Levering door uw apotheker of rechtstreeks

Kousen en sokken.
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals.
FA. JOHAN PARMENTIER
Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

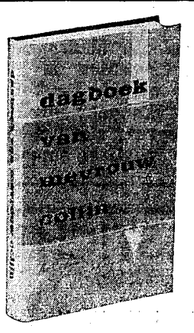

Zojuist verschenen:

Dagboek van Mevrouw Colijn

Met 17 foto's, 5 facsimile's, 1 kaartje en 20 bijlagen 178 bladzijden — Prijs gebonden ƒ 5.90

In de zomer van 1941 ging er een golf van verontwaardiging door ons volk toen werd vernomen dat de grijze staatsman Dr. H. Colijn enkele dagen na zijn 72e verjaardag door de bezetters was geïnterneerd. Enige maanden na zijn gevangenneming werd hij naar Duitsland gevoerd, eerst naar Berlijn, later naar Ilmenau, waar hij op 18 september 1944 overleed.

Mevrouw Colijn — zij was de laatste twee jaren bij haar man in zijn verbanningsoord — heeft in de periode van 30 juni 1941 tot na de dood van haar man een dagboek bijgehouden. Dit dagboek werd van een uitvoerige inleiding en aantekeningen voorzien en voor publikatie gereed gemaakt door Drs. G. Puchinger.
Het is bijzonder interessant om kennis te nemen van dit dagboek, dat zoveel merkwaardige mededelingen bevat over de laatste drie levensjaren van de grote staatsman Colijn. Bij het lezen van dit dagboek komen wij diep onder de indruk van het geloofsvertrouwen van deze christenvrouw, een geloofsvertrouwen dat haar kracht gaf om de beproevingen te doorstaan.

Verkrijgbaar bij de Boekhandel
UITGAVE J. H KOK N.V. KAMPEN

Zij varen de lange waterwegen op en af

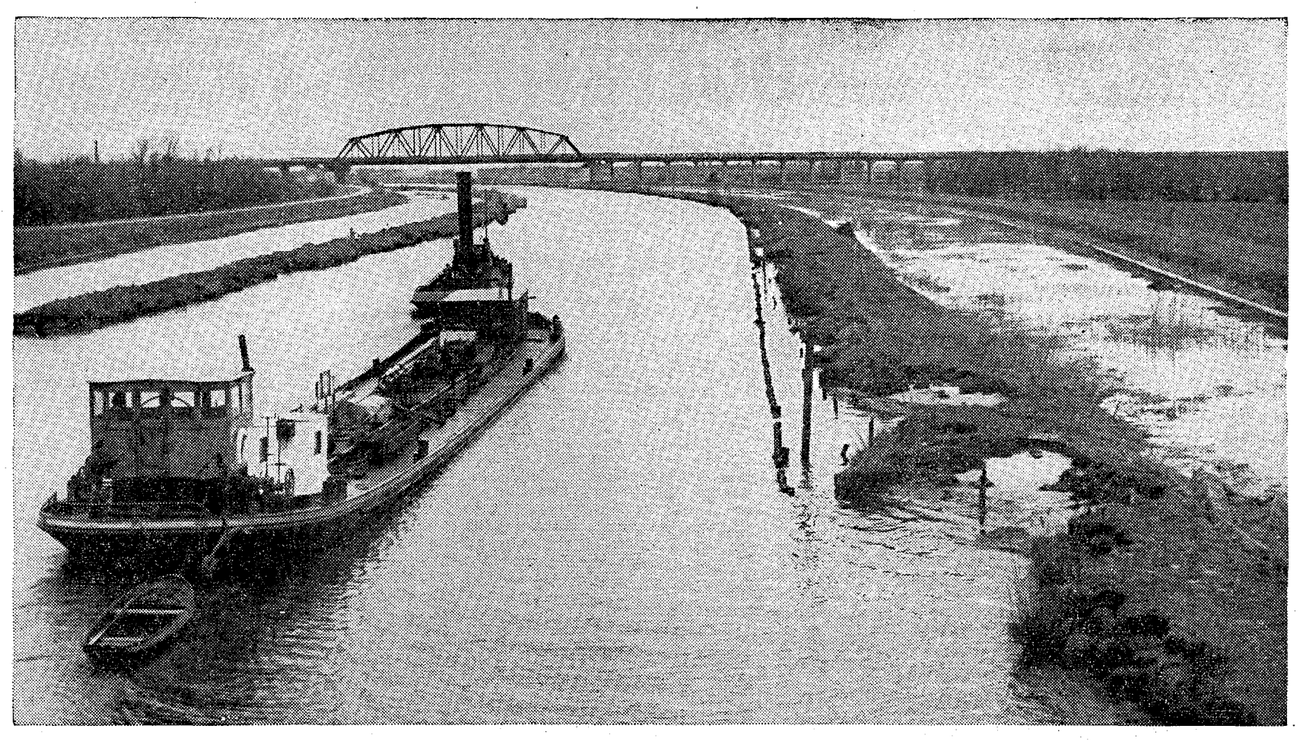

HET is het verhaal van een groot Rotterdams grossier. Op een middag laat, vertelde hij, stapt er een schipper ons magazijn binnen. Hij neust wat rond, pakt hier en daar uit de stellages wat goed en zegt tenslotte: Nou, pak maar in. Ik maar de rekening op — alles bij elkaar een f 150.—. Hij neemt het pak onder zijn arm en roept bij de deur: Straks kom ik wel even betalen. Goed, hij komt niet betalen. Die dag niet en de volgende dag niet. En na een maand heb ik hem nog niet gezien. Ruim een jaar later sta ik in het magazijn, gaat de deur open en stapt die schipper binnen. Hij zegt: Ik moest toen plotseling gaan varen en kon niet meer langs komen. En al die tijd heb ik tussen Bazel en Straatsburg gezeten, almaar dat traject Bazel-Straatsburg. Maar hier ben ik dan, je krijgt nog f 150.— van me. Kijk, vertelde de grossier. Dat zijn nu de schippers. Je kunt ze in vol vertrouwen je portemonnee meegeven. Krijg je altijd terug. Eerlijk als goud zijn ze. Het zijn nog van die echt-degelijke mensen, op wie je staat kunt maken.

Er zijn heden ten dage niet zo veel mensen meer, aan wie je je portemonnee kunt toevertrouwen, en op wie je staat kunt maken. En dat is een van de redenen, dat ons schippersvolk, vooral in de havensteden in hoog aanzien staat. Eerlijk zijn ze, en rondborstig. Ze houden niet van mooie praatjes, ze zeggen waar het op staat, rechtstreeks, en ze noemen de dingen bij hun naam. Dit verhaal is van een Rotterdamse reder. Hij sprak op een personeelsavond, waarop alle dames en heren van het kantoor vertegenwoordigd waren. En die dames en heren, stadse mensen, wilde hij duidelijk maken wie, wat en hoe een schipper is. Hij zei: Er moest een partijtje graan naar boven worden gebracht en ik zei tegen een schipper: Jan, dat moet jij maar eens voor me klaren. Je kunt over zes dagen terug zijn en dan is er nog zo'n partijtje voor je. Hij keek me aan en antwoordde: Over zeven dagen kan ik pas terug zijn. Ik rekende het hem dag voor dag en dacht toen, dat hij me wel gelijk zou geven. Maar hij schudde zijn diep gegroefd hoofd en zei met nadruk: Nee, zeven dagen, en vermanend voegde hij er toe: meneer houdt er geen rekening mee, dat er een zondag bij is en de zondag is een rustdag, dan vaar ik niet. Hij was daar niet van af te brengen, zelfs niet, toen ik liet doorschemeren, dat ik dan gedwongen was een andere schipper te zoeken. Hij zei alleen: Dat zou me erg spijten, meneer, maar u moet doen wat u niet laten kunt. Op dat ogenblik, vertelde de reder, was ik zwaar jaloers op die man, die zo eerlijk en openhartig voor zijn principes durfde uitkomen en ook bereid was terwille van die principes schade te lijden.

Er is nog een derde verhaal, maar dat dateert van vele jaren her. Uit de tijd, dat de schepen nog niet zo modern en goed geoutilleerd waren als vandaag de dag. Aan het eind van een warme zomerdag brak er plotseling een hevig onweer los, zo zwaar en verschrikkelijk, als zelfs de oudste inwoner van Nederland nooit had meegemaakt. Dirk deed alle moeite zijn scheepje in het midden van de rivier te houden. Met zijn volle gewicht hing hij aan het roer. Alles kraakte en steunde, Het knechtje, dat zijn eerste reis maakte, betreurde het ogenblik waarop hij het beroep van schippersknecht had gekozen. Schipper, schipper, riep hij huilend uit, wat zou ons nog te wachten staan! Als je blijft huilen, schreeuwde schipper Dirk tegen het razen van de elementen in, van alles, maar als je met een eerlijk hart om uitkomst bidt, niets.

Gegoede burgers

DEZE drie verhalen typeren de schipper ten voeten uit. In het begin van deze eeuw hebben de tekenaars hem ook naar deze typeringen uitgebeeld. In boeken werd hij altijd getekend als een stevige man, gekleed in een zwartlakens pak en een korte duffelse jekker, en op het hoofd de schipperspet. Een man van gezag, die wat wist te vertellen en naar wie het een genoegen was te luisteren. Als er nog eens echt over schippers wordt geschreven, zal op deze karakteristieken het volle licht moeten vallen. De schipper was inderdaad eens een man van gezag, hij stond in aanzien. Hij was, zo omtrent de eeuwwisseling, vrijwel de enige man, die geregeld buiten de plaats van inwoning vertoefde en zich persoonlijk van toestanden elders op de hoogte kon stellen. De burgerij uit die dagen reisde niet zo druk. Hij was sterk godsdienstig en kerkelijk meelevend. Hij wist zich in zijn bedrijf geheel afhankelijk van Hem, Die de winden regeert. Hij was zuinig van aard, en dat moest hij wel zijn, omdat hij in kwade dagen een appeltje voor de dorst achter de hand moest hebben.

Dampo bevrijdt
neus, keel, borst van vastzittend slijm

Vrachtvaarders

DE schippers zijn van oudsher de distribueerders geweest van de goederen, die van soms heel ver werden aangevoerd. En in deze moderne tijd met allerlei mogelijkheden op vervoersgebied zijn ze nog onmisbaar. De goede vaarwegen zijn daarvan de reden. Vervoer per schip is om economische redenen nog altijd te prefereren. Alleen de campagnevaart, het vervoer van bieten en fabrieksaardappelen, gaat de concurrentie voelen van de auto.

De binnenscheepvaart wordt het verlengd zeevervoer genoemd. Uit alle delen van de wereld komen schepen naar de Nederlandse havens en daar worden de goederen, die èn voor het binnenland èn voor de omringende landen zijn bestemd, overgeladen in, wat men noemt, de binnenschepen. Want onder die noemer gaan alle schepen schuil, ook al varen ze naar andere landen en nemen ze dus deel aan het grensoverschrijdend verkeer. Hoe belangrijk voor Nederland de binnenscheepvaart is, blijkt wel uit de cijfers. Op 1 januari 1956 bedroeg de tonnage van de koopvaardijvloot 4.913.937 dwt en van de binnenvloot 4.205.648 dwt.

De samenhang tussen het zeeverkeer en binnenlands (grensoverschrijdend) verkeer is duidelijk. Met het toenemen van het aantal zeeschepen, dat de Nederlandse havens aanloopt, zal veeluldiger een beroep op de binnenvaart worden gedaan. Het afnemen daarvan zal de binnenscheepvaart geducht voelen. Men denke slechts aan het enorme aantal opgelegde binnenschepen in de crisisjaren.

Na de oorlog is het aandeel van de binnenscheepvaart in het goederenvervoer uiteraard belangrijk toegenomen. In 1938 werd door de binnenvaart binnen Nederland vervoerd 25.5 miljoen ton goederen en in 1955 reeds 44.1 miljoen ton. Al is het vervoer per binnenschip niet steeds het snelste vervoer, het is goedkoop en daarom onmisbaar in het Nederlandse en het internationale goederenvervoer. De cijfers bewijzen dit. In 1955 werd door de binnenvaart internationaal vervoerd 67.2 miljoen ton goederen. In dat jaar vervoerden de spoorwegen 9.1 miljoen ton en de vrachtauto 4.4 miljoen ton.

Zware tijden

TUSSEN de schipper van vroeger en de schipper van nu liggen grote verschillen. Wel zijn de eigenschappen van geslacht op geslacht overgegaan, maar de positie is sterk veranderd. Met het toenemen van het zeeverkeer gingen vele reders een eigen binnenvloot exploiteren, voornamelijk om de vervoersprizen in eigen hand te kunnen houden. De schipper, eigenaar van het schip, kwam in de verdrukking. En de laatste jaren voor de tweede wereldoorlog vooral heeft de binnenschipper zware tijden gekend. Felle buien zijn hem hevig over het hoofd gegaan. Hij vond steun in het tot standkomen van de evenredige vrachtverdeling en die steun is hem zo dierbaar, dat hij zich krachtig heeft verzet toen de minister meende in elk geval voor schepen boven 250 ton zowel voor binnenlands als voor het grensoverschrijdend verkeer de vrije concurrentie te moeten doorvoeren.

Zorgen geven ook nu nog het onderwijs, al is dat vergeleken bij een halve eeuw geleden sterk verbeterd. En de schipperszoons van deze tijd hebben niet alleen recht op een onderwijs, dat ook voor anderen is weggelegd, zij hebben het ook dringend nodig. Want het beroep van schipper is, door de techniek, een ingewikkeld beroep geworden.

En voorts is er bij vele schippers bezorgdheid over het feit, dat hun zonen het beroep van vader niet willen kiezen. Het almaar varende leven, het trekken van hier naar daar, is voor tal van jongeren niet aanlokkelijk. En vooral niet als ze in een stad het meisje van hun hart hebben leren kennen. Want afscheid nemen is zwaar.

De binnenschepen varen de lange waterwegen op en af. Ze halen de goederen uit de havens en brengen ze door heel Europa. Als vroeger zijn ze helemaal Europees georienteerd. Ze hebben evenveel vrienden in Rotterdam als in Lobith, in Straatsburg als in de Roer. Nog staan ze uren in hun, nu moderne, stuurhut, en nog filosoferen ze over de problemen van het leven. Ze verlenen hun diensten aan onze samenleving en nemen er genoegen mee, dat die dienstverlening niet overdadig wordt gehonoreerd. Ze varen maar, zoals hun voorgangers dit hebben gedaan, omdat ze in feite niet anders zouden willen.

ZENUWRUST
Zwaarmoedige gedachten, tobberijen en angstgevoel worden verdreven door
MIJNHARDT'S ZENUWTABLETTEN
Versterken het zelfvertrouwen en stemmen U weer moedig en rustig.

Koop nù IVOROL
Dubbele tuben: Voordeliger prijs.
Uw tanden vragen het beste.

PUROL in huis!
Bij brand- en snijwonden, Pijnlijke kloven, Ruwe handen, Schrale huid.

Vestigingsvraagstukken van de middenstand

De middenstandscommissie van het College van Advies bereidde een rapport voor over vraagstukken die verband houden met de vestigingsvraagstukken van de middenstand. De commissie bestaat uit de heren H. J. Vermeulen, voorzitter; A. H. B. Breukelaar, J. van Keulen, H. de Mooy, dr. J. P. I. van der Wilde en T. Knecht, secretaris. Rapporteur was dr. J. P. I. van der Wilde. Hierbij treft u een samenvatting van dit rapport aan. De prijs van dit rapport, dat kan worden besteld bij het bureau van het Centraal Comité, bedraagt f 0,65.

EEN gezond midden- en kleinbedrijf is een element dat in de a.r. maatschappijbeschouwing niet valt weg te denken. De aanwezigheid van grote maatschappelijke verschillen is in a.r. kring steeds beschouwd als onaanvaardbaar voor een gezonde maatschappijopbouw. Een verdeling van het bezit waarbij een scherpe tegenstelling tussen rijkdom en armoede bestaat, werd als een ongewenste situatie veroordeeld. Bevordering van de ondernemingsgewijze produktie, waarbij een sterke voorkeur uitging naar de zelfstandige, risicodragende, ondernemer, was daarbij steeds een van de kernpunten van het a.r.-beleid. Op deze basis wil de commissie voortbouwen; het particuiler initiatief dient bij voortduring te worden versterkt en de spreiding van de eigendom van produktiemiddelen bevorderd. In dit kader bepleit de commissie behoud van

- **de kans voor iedere daartoe bekwame burger met enig kapitaal en onderneming te beginnen;**
- **de mogelijkheid in deze onderneming een behoorlijk bestaan te vinden;**
- **de vrijheid van onderneming.**

In dit eerste rapport over het middenstandsbeleid zijn alleen een aantal vraagstukken rond de vestiging behandeld. De commissie stelt zich voor ook over andere aspecten van de middenstandspolitiek rapport uit te brengen.

De Vestigingswet kleinbedrijf 1937 en verder

WIE spreekt over het vestigingsbeleid stuit onherroepelijk op de wet van 1937. Dankbaar constateert het rapport, hoe het door deze wet mogelijk werd het peil van het middenstandsbedrijf te verhogen en hoe onverantwoorde vestigingen er door konden worden tegengegaan.

Toch had de wet van 1937 zijn tekortkomingen. Zij sloeg te zeer op een situatie waarin nog elke wettelijke regeling voor de selectie voor het zelfstandig ondernemerschap ontbrak, om ook in onze situatie nog van waarde te kunnen zijn. Momenteel is er veel minder grond voor de vrees, dat op onverantwoorde schaal vestigingen zullen ontstaan, indien er geen op de wet gebaseerde vestigingsregelingen zijn. De vestigingsplaatsen van middensandsondernemingen liggen in de uitbreidingsplannen vast; gezien de goede financiële en sociale voorzieningen in andere beroepen is de belangstelling voor nieuwe vestigingen niet zo groot en ook het vrij grote benodigde kapitaal, dat moeilijk zonder gebruik te maken van speciale kredietmogelijkheden kan worden bijeengebracht, doet de adspirant middenstandsondernemer zich wel zeer degelijk bedenken alsvorens hij tot vestiging overgaat. Het accent is daardoor komen te liggen op de bevordering van een goede bedrijfsuitoefening.

In dit verband gaat het rapport in op de eisen die aan de vakbekwaamheid worden gesteld. Met voldoening wordt vastgesteld dat gaandeweg meer gestreefd is naar het richten van het vakonderwijs op de eisen van de praktijk. Wel zijn de eisen van het diploma Algemene Handelskennis te elementair administratief gebleven, en te weinig gericht op de economische kennis die voor de succesvolle uitoefening van een modern middenstandsbedrijf vereist is. Ook werd te weinig rekening gehouden met de na de tweede wereldoorlog sterk gewijzigde structuur en wijze van bedrijfsvoering. In dit verband wijst het rapport o.m. op de parallelisatie, het verlangen van de consument naar een breder assortiment en het op de voorgrond treden van het merkartikel. Ook het ambacht onderging sterk de invloed van de technische en economische ontwikkeling, waardoor ook hier een meer commerciële instelling noodzakelijk werd.

Het een en ander overwegende komt het rapport tot een positieve waardering van de Vestigingswet Bedrijven 1954, die een beweeglijk vestigingsbeleid heeft mogelijk gemaakt.

Detailhandels- en vakopleiding

AAN de opleiding wordt in het rapport een apart hoofdstukje gewijd waarin de commissie concludeert, dat het onderwijs zich niet uitsluitend dient te richten op de opleiding voor de vestigingswet, maar ook op de bredere vorming van ondernemers en werknemers in het midden- en kleinbedrijf.

Het onderwijs op de detailhandelsvakscholen moet op christelijke grondslag kunnen worden gegeven. Het gezamenlijk streven van de Christelijke Middenstandsbond en de Nederlands Christelijke Beambtenbond, tot uiting komend in het door beide organisaties gevormde landelijke Verbond van Christelijke Detailhandelsvakscholen, verdient dan ook alle steun.

Uiteraard vormt de subsidiëring van het onderwijs een punt waar de commissie niet aan kan voorbijgaan. Zij stelt dat de subsidiëring van de genoemde scholen voorlopig zal moeten geschieden op basis van de Nijverheidsonderwijswet, terwijl er naar gestreefd moet worden dit onderwijs een eigen positie te geven, waardoor het minder afhankelijk zal worden van de — blijkens de ervaring — vaak zeer uiteenlopende inzichten der gemeentebesturen.

Voor wat het ambacht aangaat wordt een zelfde gedachtengang gevolgd. Het vakonderricht zal daarbij een ruimere plaats moeten innemen dan bij de detailhandel.

De kredietvoorziening en de positie van de Middenstandsbank

EEN belangrijk punt roert het rapport aan als het de vraag stelt: Wat gebeurt er met de rentewinst die door de Middenstandsbank wordt gemaakt? De rente dient immers niet alleen ter dekking van de kosten en risico's; er zit ook een winstopslag in vercalculeerd. Het is de vraag of deze rentewinst terecht ten volle aan de bank ten goede komt. De door de overheid gegeven garantie is de hoeksteen van dit krediet en de Middenstandsbank heeft er het monopolie van. Consequentie van deze toestand zou moeten zijn dat de winst — althans voor een deel — ten goede komt aan de kredietvoorziening ten behoeve van het midden- en kleinbedrijf. De commissie werpt de vraag op, of, indien dit niet zou kunnen worden verwezenlijkt, de monopoliepositie van de Middenstandsbank wel op zijn plaats is.

Structurele ontwikkeling en integratie

IN een slotbeschouwing wordt de belangrijkheid van de ontwikkeling van het bedrijfs- en ondernemerstype in de middenstand onderstreept. De commissie zegt toe in een nadere rapportering hierop nog terug te zullen komen. In enkele trekken wordt in dit rapport echter reeds iets gezegd over de emancipatie van het ondernemerschap in het midden- en kleinbedrijf en over het overheidsbeleid dat daarbij behoort aan te sluiten.

De overheid zal zich eveneens moeten heroriënteren met betrekking tot het middenstandsbeleid. Het sociaal-economisch beleid is te exclusief gericht op de voortgaande industrialisatie en de oplossing van de arbeidsproblemen in de industrie. Het huidige loon- en prijsbeleid spreekt de middenstander nauwelijks aan, terwyl medezeggenschap en winstdeling begrippen zijn, die voor het midden- en kleinbedrijf nog geen vertaling hebben gekregen. Het midden- en kleinbedrijf heeft behoefte aan een beleid dat het persoonlijk initiatief stimuleert, een beloningsmethodiek die rekening houdt met individuele prestaties, een prijszetting afgestemd op de behoeften van de eigen afnemers, kortom aan een versoepeling van de te strakke beleidslijnen.

Kn.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

FA. C. VERMEER EN ZOON'S
FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
Telefoon K 1894-1230 · Ouderkerk aan de IJssel
Ronde en ovale tafelranden
Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen, regels, stijlen, enz.

FA. COLIJN & IPPEL
Aannemers van Beton- en Heiwerken
Rijksweg 117 - Telefoon 01834-375
Prinses Julianaweg 11 - Telefoon 01834-475
NIEUWENDIJK (GEMEENTE ALMKERK)

HOUT
VAN DRIMMELEN
ZWIJNDRECHT - Telefoon 01850-6446

FA. B. MEILINK
Eig. F. BRAAM
HOUTZAGERIJ — HOUTHANDEL EN KISTENFABRIEK
HOFSTRAAT 10 - BORCULO - TEL. 05457-561*

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179. A'dam. Tel. 798604-53257

Serres- en warenhuizenbouw
N.V AANNEMERSBEDRIJF
BOERS EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE - Tel. 01748-745 en 746
Postbus 30 Na 18 uur 2604

Aannemingsbedrijf
Harm Fokkens
Naarden N.V.

Fa. T. Heidinga & Zoon
LEEUWARDEN
AANNEMERS VAN BOUW- EN BETONWERKEN
Joh. Willem Frisostraat 19 — Telefoon 24422

Kakes' Bouwbedrijf
Bouwers waarop gebouwd kan worden...
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

FA. JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE
Veerdam 29 — Telefoon 01830-3123-1123
PAPENDRECHT

Bouwbedrijf Jac. van der Niet
Nieuwbouw en onderhoudswerken
Oranjeweg 6
Tel. 01719-2748
NOORDWIJK AAN ZEE

Sallandse Beton Industrie
DEVENTER
(Eig TH D WILDEBOER)
MASSA FABRICAGE BETONARTIKELEN
Telefoon 3865 Privé 4628

Aannemersbedrijf
M. DE OUDE & K. T. DE JONGE
Karnemelksvaart 2 — Telefoon 01110: 2394-2040
ZIERIKZEE

Reinbouw Reinders Bouwbedrijf
AANNEMERSBEDRIJF EN MACHINALE HOUTBEWERKING
Telefoon 08330 — 4054 — 4460 — 4450 — 4580
W KÖLLINGLAAN 2 — DIEREN

BETONINDUSTRIE H. ROHAAN
CEMENTWAREN
Rijssenseweg 42 - Tel. 05478-233 - Enter

ROOS
N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF V.H. N. ROOS
ROTTERDAM
Burgemeester Hazenberglaan 403
Telefoon 179520

meteoor beton
N.V. BETONFABRIEK DE METEOOR - DE STEEG
Fabriek van kwaliteitsbetonartikelen.

Fa. P. van Oudenallen & Zoon
AANNEMERS VAN
timmer-, hei- en betonwerken
WILNIS — TELEFOON (01724) 108

RIMBA
Fabriek van stalen ramen en metaalwaren
Baan 18 - telefoon 03410 2503 b.g.g 2918 - Harderwijk
★ STALEN RAMEN EN DEUREN
★ IJZERWAREN VOOR HET BOUWVAK
★ CONSTRUCTIEWERKEN

Architectenbureau K. H. Wansink
Verzorgen en uitwerken van bouwplannen
Adviseren van bouwwerken in beton
DELFT - St. v. d. Wielenweg 14, Telefoon 01730-24650

FA. v. d. KAADEN EN BREUGEM
Timmer-, aannemers- en metselbedrijf
Rosteindseweg 19, Tel. 01892-319-596, Bergschenhoek

Firma Gebr. C. en A. P. Bakker
AANNEMINGSBEDRIJF VAN BOUWWERKEN
HARDINXVELD-GIESSENDAM — TELEFOON 52
Onze afd. G.B.N. Nijkerk, Telefoon 03494-778 voor UITNEEMBARE HOUTEN GEBOUWEN

Macostan
WITTE WEGENVERF X
REFLECTERENDE WITTE WEGENVERF
BETONVERF
N.V. Lak- en Verffabriek MACOSTAN
EDE — TELEFOON 2047 (08380)

GEBR. TEN BRINKE
BOUW- EN BETONBEDRIJF
ENTER — Telefoon 05478-296
Fabrieken, kerken, scholen, woningen, boerderijen, villa's, bruggen, stuwen, viaducten, verbouw- en onderhoudswerken.

N.V. Houthandel
Luttekepoortstraat 52 ARENDSEN
Telefoon K 3410-2109 Harderwijk

Eerste Kamer

✦ ONVERKLAARBAAR BEWOOND ✦ VERZUILING EN VERKERKELIJKING

NEE, dit is géén vergissing. Het is zó door de heer Schipper in de Eerste Kamer gezegd. Hij pleitte voor de Ambonnezen en hekelde de uiterst gebrekkige huisvesting van vele Ambonnezen.

Af en toe ziet men in Nederland een oude afgedankte woning: onbewoonbaar verklaard. Maar bij de ingang van een Ambonnezenkamp moet men zetten onverklaarbaar bewoond. Wie een dag in zo'n kamp is geweest en 's avonds weer terugkeert in zijn eigen woning, krijgt een gevoel van beschaamdheid over zich.

Natuurlijk is „maatschappelijk werk" een begroting, waarbij een grote verzameling van onderwerpen aan de orde komt. Uiteraard ook de „spijtoptanten", al hoort hun zaak in de éérste plaats bij andere departementen thuis. En het subsidiebeleid, de opleiding van maatschappelijke werksters, de dorps- en buurthuizen, de „verzuiling", ja natuurlijk de „verzuiling" en tal van zaken meer.

Maar prof. Diepenhorst heeft in een voor zijn doen wat scherpe rede een zaak aangepakt, die met die „verzuiling" in verband staat. De Centrale Bond voor Inwendige Zending is een oude organisatie. Zij bundelt heel wat interkerkelijk werk, werk voor allerlei geestelijk en sociaal gehandicapte mensen. Dat werk is al betrekkelijk oud. Het is nooit kerkelijk geweest. Kerkelijke raden, die alles onder kerkelijk patronaat willen brengen, werden véél later uitgevonden. En nu speelt de minister sterk op een kerkelijke indeling van allerlei maatschappelijk werk. Dat is „het patroon", waaraan zij werkt. En dùs past die Centrale Bond voor Inwendige Zending niet in háár schema. Die Bond is niet kerkelijk gekleurd. Hij is gebaseerd op het werk, de offers, de organisatie van Christenen in reformatorische zin. Vreemd voor deze minister. Afwijkend van het patroon. En daarom maar géén subsidies. Deze Bond moet een beetje buiten spel worden gezet. Want de minister kan blijkbaar deze bond niet goed plaatsen. Zij prijst hem daarom, en brengt hem vervolgens naar de keuken. Elders is geen plaats voor hem.

Het vraagstuk, dat prof. Diepenhorst hier aan de orde stelde, is van groot en beslissend belang. Wij moeten ons goed realiseren, waar het om gaat. Er is een vrijwillige samenwerking gegroeid, uit levende gezonde activiteiten ontsproten, beproefd, rijk aan ervaring. Maar de overheid weet er niet goed raad mee, omdat zij een ander schema heeft. Omdat zij in een stroming is terecht gekomen, waar de interkerkelijke samenwerking tussen belijdende christenen wordt afgewezen en van rare etiketten voorzien en waar men tegelijkertijd al het mogelijke doet, om het kerkistisch imperialisme vooruit te helpen.

Als die tactiek met medewerking van de naar een „patroon" knippende minister slaagt, dan is er grote schade toegebracht aan ons maatschappelijk werk, in de Prot. Chr. sector en dáár speciaal.

Daarom is de weigering, om de Centrale Bond voor inwendige zending onder de gesubsidieerde instanties op te nemen, een symptoom. En van dat symptoom uitgaande, heeft prof. Diepenhorst het gehele vraagstuk, het urgente en principiële vraagstuk, aan de orde gesteld.

Tweede Kamer

✦ ONDERWIJS OP NIEUW-GUINEA

HET was te verwachten dat bij de behandeling van de begroting van Nieuw-Guinea ook grote belangstelling zou worden geschonken aan het onderwijs. Dit is namelijk een van de belangrijkste middelen tot culturele verheffing van de bevolking en daarom mede een belangrijk middel ter verwezenlijking van het eigenlijke doel van ons bestuur, namelijk de voorbereiding tot zelfbeschikking en zelfbestuur. Van verschillende kanten is dan ook aangedrongen op een krachtiger onderwijsbeleid, met uitbreiding van de mogelijkheden, zowel op lager als op middelbaar niveau.

Natuurlijk is lang en breed gesproken over een zaak die in de kringen van de zending tot verontrusting heeft aanleiding gegeven en niet geheel ten onrechte. Het ging namelijk over de beslissing, die door de Directeur van Culturele Zaken, die inmiddels de dienst van het Gouvernement heeft verlaten, was genomen om subsidie toe te kennen voor een Primaire Middelbare School in Hollandia, die van de Missie uitging. De regering had bedoeld dat deze subsidie zou zijn toegekend voor een missieschool in Merauke.

Van a.r.-zijde is naar voren gebracht dat als de cijfers juist zijn, die in de open brief van een aantal leden van de Evangelische Christelijke Kerk in Nieuw Guinea zijn genoemd, de verhoudingen toch wel scheef getrokken zijn. Volgens deze brief zouden de kansen op voortgezet confessioneel onderwijs voor kinderen van protestantse voedingsscholen 48% zijn en voor kinderen van r.k. voedingsscholen 67% bedragen, terwijl die bij een eventueel tweede primaire middelbare school tot 82% zouden stijgen.

Ernstig bezwaar is gemaakt tegen de zgn. fifty-fifty basis, hierop neerkomend dat de protestanten en rooms-katholieken numeriek gelijke kansen zouden moeten hebben. Er moet gesubsidieerd worden in overeenstemming met de bestaande getalsverhoudingen. Dat betekent dat het aantal zendings-scholen voor primair middelbaar onderwijs moet worden uitgebreid. Dat betekent ook, in verband met de r.k. primaire middelbare school in Hollandia, om ongewenste concurrentie te voorkomen, dat de protestantse p.m.s. aldaar in de gelegenheid moet worden gesteld, zo spoedig mogelijk in plaats van één twee klassen per jaar te krijgen.

De woordvierder van de a.r. fractie wilde bepaald geen bezwaar maken tegen een tweede r.k. primaire middelbare school in Merauke, als daaraan werkelijk behoefte bestaat, maar onder voorwaarde dat de zendingsscholen op zodanige wijze kunnen worden uitgebreid, dat hun aantal in overeenstemming is met de werkelijke getalsverhoudingen. Voor dit standpunt bleek bij de woordvoerder van de K.V.P.-fractie begrip te bestaan. Een volgend maal willen wij aandacht schenken aan het antwoord dat de regering heeft gegeven. Het is namelijk van belang dat de onderwijspolitiek en het subsidiebeleid op juiste wijze worden gevoerd en dat spanningen tussen zending en missie worden voorkomen.

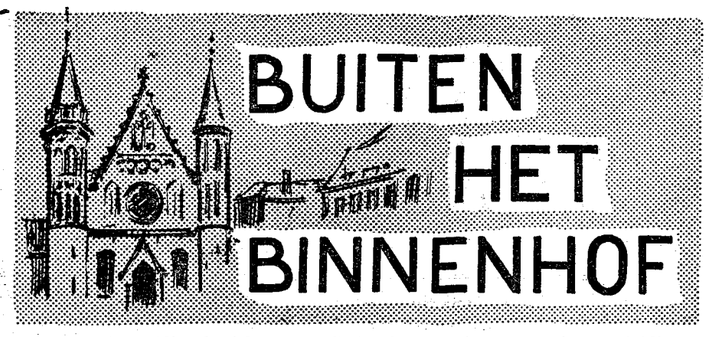

DE regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de regering van het Keizerrijk Ethiopië hebben in gemeenschappelijk overleg besloten de wederzijdse gezantschappen te verheffen tot de rang van ambassade".
Zo stond het in de krant, zo tussen al die woelige berichten van de woelingen in Zuid-Afrika. De vraag of we nu gelukkiger worden nu wij geen gezant meer hebben in Addis Abeba, maar een ambassadeur en de vraag of de inwoners van Ethiopië een gat in de lucht zullen springen omdat hun gezant in Den Haag verheven is tot de rang van ambassadeur, gaan we niet beantwoorden. De diplomatie is nu eenmaal een kwestie van geven en nemen, maar geven gaat voorop. Aha, die diplomatie! Heeft mij altijd getrokken, moet ik zeggen. Het is de kunst van het voeren van staatsonderhandelingen, maar welk een kunst is dat! Leest daarover maar eens de herinneringen van diplomaten, zoals bijvoorbeeld van Dr. Maurits Willem Raedinck van Vollenhoven, heer van Cleverskerke, die ik nogal amusant heb gevonden (die mémoires dan). Deze diplomaat heeft nog het ambt van minister-resident bekleed. Te Brussel, in 1917. En met de gezanten van de Verenigde Staten en Spanje trad hij in dat door de Duitsers bezette België op als minister-protecteur. In het algemeen spreekt men van ambassadeurs, gezanten, buitengewone gezanten, gevolmachtigd ministers. Op het Weense congres, om precies te zijn, op 19 maart 1815, zijn vier klassen diplomaten ingesteld. De hoogste klasse is die van ambassadeurs. Van ouds her hebben die ambassadeurs voorrang op andere gezanten. Vóór de Eerste Wereldoorlog zonden alleen de grote mogendheden ambassadeurs, maar nadien, en vooral na de Tweede Wereldoorlog, hebben ook de kleinere mogendheden ambassadeurs, waardoor het voorrang hebben op andere gezanten wel wat moeilijker wordt. Het komt wel eens voor, dat het ene land een ambassadeur zendt naar een ander land, welk ander land echter volstaat met het zenden van een gezant. Maar dit is uitzonderlijk. Ministers-residenten kent de Nederlandse Buitenlandse Dienst niet meer.

IK heb eens uitgerekend, dat iemand, die in Nederland diplomaat wil worden een kans heeft van één op de miljoen. Elk jaar kan de Buitenlandse Dienst namelijk tien nieuwe functionarissen gebruiken, die na hun studie en via enkele kennismakingen en examens kunnen worden toegelaten. Het departement van Buitenlandse Zaken heeft namelijk voor zijn Buitenlandse Dienst een eigen opleiding. Ja, en dan kan je ambassadeur in Moskou worden, maar ook Consul in Punta Arenas. Dat ligt dan aan je bekwaamheden. Maar het begin ligt altijd dichter bij Punta Arenas (Chili) dan bij Moskou. En wat men weten moet? Men moet de kunst beheersen van het voeren van staatsonderhandelingen. Neem bijvoorbeeld onze ambassadeur in Zuid-Afrika, Dr. Jan van den Berg. Hij doorliep de H.B.S. in Amsterdam, studeerde daarna Chinees te Leiden. Aanvankelijk werkte hij bij de Nederlandse Handelmaatschappij. Hij is toen leerling-tolk geworden, adjunct-tolk, tolk der tweede klasse en tolk der eerste klasse, met de persoonlijke titel van consul. Vervolgens werd hij ambtenaar van de Buitenlandse Dienst der derde klasse, daarna der tweede klasse. Tenslotte kreeg hij de persoonlijke titel van Buitengewoon Gevolmachtigd Ambassadeur. En om dat allemaal te bereiken woonde hij in Peking, in Shanghai, in Tsjoengking, en in Nanking. Daarna ging hij, in 1948, naar Pretoria. Met al zijn kennis van het Chinees? Ja, dat kan ik ook niet helpen. Dr. Van den Berg begon zijn functie in 1922, toen hij 23 jaar oud was. Het is dus wel een hele reis naar de top!

Als ik mij niet vergis, resideert in Addis Abeba onze Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister de heer Mari Jules van Schreven, die, naar ik aanneem, nu Ambassadeur gaat worden. Hij studeerde rechten en liep ook colleges aan de Hogere Krijgsschool. De heer Van Schreven werd (via de Academie voor het Internationaal Recht) adspirant vice-consul en klom vervolgens op tot Ambtenaar van de Buitenlandse Dienst der tweede klasse. Van Den Haag verhuisde hij naar Diepoe, Parijs, Londen, Singapore, Hongkong, Bangkok, Calcutta, Berlijn, Caracas, New York, Mexico City, Washington, Lake Succes, Athene, Leopoldville, Ottawa en Antwerpen, vanwaar hij in 1958, op 56-jarige leeftijd, naar Addis Abeba kwam.

William Graadkaper

Kryptogram

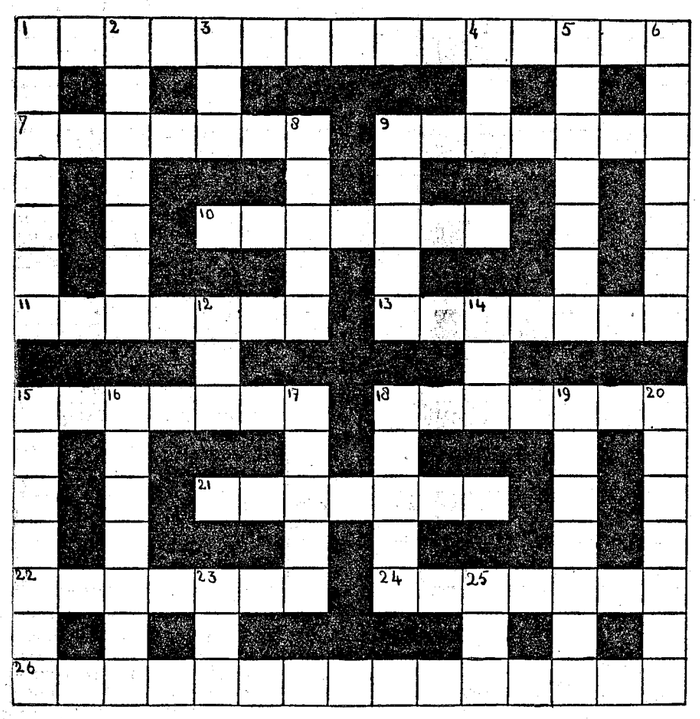

Horizontaal:
1. Er bestaat geen disharmonie, wanneer er slechts over een enkeling gestemd wordt. 7. dit verdraagt geen gezelschap; 9. zo blijft de voetbal bij de voet; 10. dat maakt uw schuld kleiner; 11. met zo'n kennis bent u slagvaardig gewapend; 13. controle van iets, dat buiten het bereik is? 15. ook hij sliep wel eens; 18. soms is deze munt maar voor 't wegpakken; 21. een rond ringetje om een biljartstok leidt tot een gedegen onderzoek; 22. onderdeel van een rijwiel met hulpmotor? Nee, pruttelaar; 24. als deze schrijver niet zo lang is, wordt hij een dief; 26. hier zet men te kijk.

Vertikaal:
1. zo'n kruising van goede kwaliteit, dan kan hij de omgang bevorderen; 2. klein godinnetje, dat als offer waarheid vraagt; 3. deze Amerikaanse dienst bracht geld naar Europa; 4. maand, die geen maand meer duurt; 5. in een rekenkundige bewerking zit aantasting van andermans rechten; 6. staande schijnt een ontvangst nooit van pas te komen; 8. dit bepaalt de lengte . . . .; 9. . . . en dit maakt iets kapot om ieder het zijne te geven; 12. deze jongensnaam bepaalt de kerkelijke richting; 14. stok uit 21 hor.; 15 dit arme dier moet steeds de Nazi-groet aan een soortgenoot brengen; 16. hij denkt in het laatst der dagen te zijn; 17. geeft in het burgerleven water, doch in dienst vuur; 18. de voorman bijt dit af; 19. wie niet werkt zal ook niet eten, maar deze vrachtrijders schijnen met eten te beginnen en zonder werklust te eindigen; 20. atmosfeer in de vergaderruimte van de kiesvereniging na een „zwaar" debat. 23. het tegenovergestelde van een Anti? 25. typisch Engels bier.

OPLOSSING
Horizontaal: 1. overeenstemming; 7. gezaam; 9. dribbel; 10. betalen; 11. gedegen; 13. naxijken; 15. Homerus; 18. stuiver 21. keuring; 22. brompot; 24. steller; 26. tentoonstelling.
Vertikaal: 1. overweg; 2. eenheid; 3. BCA 4 mei; 5. inbreuk; 6. gelegen; 8. meten; 9. delen; 12. Ger.; 14. keu; 15. heilbot; 16. Mormoon; 17. spuit; 18. spits; 19. voerlui; 20 rokerig; 23. pro; 25. eel.

⋆⋆⋆ Openbare Godslastering

In een televisieuitzending heeft de Vara een programma gebracht, dat ronduit verschrikkelijk genoemd moet worden. In die uitzending werd godslastering bedreven op zó ergerlijke wijze, dat het zelfs vele vara-vrienden te bar was.

Er werd — in een amusementsprogramma — over God en de schepping gesproken op een zodanige manier, dat we zelfs niet meer kunnen spreken van profanie. Het was erger, 't was Godslastering. Elk weldenkend mens zal hiertegen protesteren.

Het televisiemedium, dat zeer zegenrijk kan zijn, mag nimmer misbruikt worden voor de lastering van de heiligheid Gods. Indien iemand in menselijke verwatenheid zich denkt te kunnen veroorloven, het bestaan van God te ontkennen, dan is dat erg. Maar erger is het nog, als men Zijn heilige handelingen lastert. Dit is gebeurd tijdens de bedoelde televisieuitzending. Wij tekenen hiertegen verontwaardigd protest aan en we moeten de eis stellen, dat de Overheid uitspreekt dat maatregelen worden getroffen, dat iets dergelijks zich nooit zal kunnen herhalen. Want de Overheid heeft ook de plicht, openbare godslastering tegen te gaan.

En diegenen, die tot voor kort steeds verkondigd hebben, dat een Christelijke radiovereniging eigenlijk overbodig is en een nutteloze „zuil" in het geheel van de cultuuruitingen van en voor ons volk, zullen, als ze het bewuste verschrikkelijke programma gezien en gehoord hebben, naar we hopen tot het besef zijn gekomen, dat de mensen die voor een christelijke radiovereniging op de bres staan, daarmee maar niet een liefhebberij botvieren. Integendeel, ze staan een christelijke omroep voor omdat ze er van doordrongen zijn, hoezeer radio en televisie in de meest letterlijke zin van het woord verschrikkelijk onheil kunnen produceren als voor de mensen van de radio de erkenning van de heiligheid en grootheid van God niet de eerste belijdenis is.

⋆⋆⋆ Die feindlichen Bruder

De liberale prof. Witteveen diende bij de behandeling van sociale zaken in de Eerste Kamer een motie in. Hij bedoelde daarmee, dat de Eerste Kamer onder liberale leiding een vingerwijzing zou geven over de toekomstige loonpolitiek. Nu zijn de liberalen „voor de vrijheid". De socialisten hebben klaagliederen aangeheven, omdat de tijd van de geleide loonpolitiek voorbij is.

En — de socialisten stemden vóór de motie Witteveen. Zij werd niettemin verworpen. Maar dat de socialisten de enige medestanders van de liberalen waren, was wel opmerkelijk. Niemand kan volhouden, dat liberaal en socialist vooralsnog op het gebied van de loonpolitiek lood om oud ijzer is. Ze groeien wel naar elkaar toe en zijn geestelijk zéér nauw verwant. Maar zij hebben er politiek belang bij, om dat naar elkaar toe groieen niet te demonstratief te laten merken.

Een van twee, de motie-Witteveen was een gebáár, dat de socialisten als oppositie graag mee wilden maken, óf zij was een politieke uitspraak met een wezenlijke strekking. De professor zal zeggen: het laatste. Dán waren dus de socialisten het op dit punt principieel met de liberalen eens.

Alzo niet: de uitersten raakten elkaar, maar de broers konden samen zaken doen.

Dames-, heren- en kinderkleding
Wieringa
ZWOLLE AMERSFOORT
APELDOORN ARNHEM

De 3 musketiers

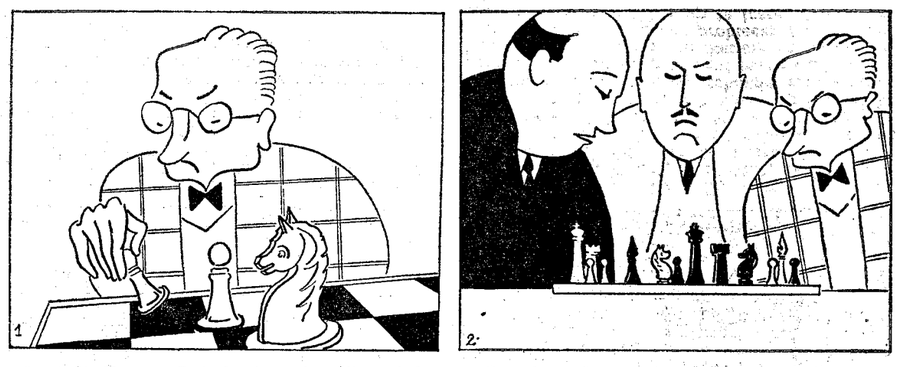

De heer Van de Ruit heeft zoals vrijwel ieder mens een hobby. Zijn voorkeur voor vrijetijdsbesteding gaat uit naar het schaakspel. Urenlang kan hij zich bezighouden met dames enraadsheren,paarden en pionnen en daardoor zijn intellectuele aanleg verscherpen. Zijn medeburgers De Zwart en De Wit staan hem soms ijverig bij in het oplossen van problemen. De Wit is van mening, dat Van de Ruit in een strijd om het wereldkampioenschap bot vangen zou, doch De Zwart is er zeker van, dat Van de Ruit kansen zonder tal zou hebben.

Op zekere dag stonden de drie musketiers weer gebogen over een machtig probleem. De stelling werd precair geacht voor zwart. De intellectuele hersenen van de heren kraakten. De heer De Zwart vond een witte toren sterk, de heer De Wit achtte een zwart paard van grote kracht en Van de Ruit stelde zijn hoop op een witte loper. Er waren dus enorme meningsverschillen, doch dit nam niet weg, dat ze broederlijk zochten naar de oplossing van de moeilijkheden.

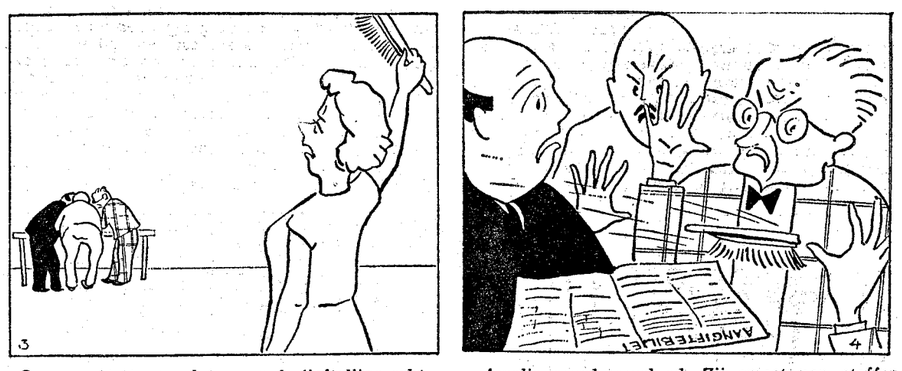

Ongeveer twee uur later zag de lieftallige echtgenote van Van de Ruit de heren weer gebukt over een tafel staan. Amalia kon niet uitstaan, dat de drie musketiers zich bezighielden met zoiets onbelangrijks als het schaakspel. Zij riep: Is het nu uit? Waarop Van de Ruit antwoordde: Amalia, wij vervullen als staatsburgers een dure plicht, tot welzijn van het land. Zodra wij dit probleem tot een goed einde gebracht hebben, komen we koffiedrinken.

Amalia werd woedend. Zij smeet een stoffer naar de drie musketiers, in de hoop, het probleem dat hun bezighield, weg te vagen. De stoffer suisde door de lucht en ging rakelings de drie verschrikte musketiers voorbij. — Dat staat als grote mannen zich bezig te houden met kinderlijke problemen, ik vind het een schande, riep Amalia. Doch zij had zich vergist, want evenals de meeste Nederlanders hielden de musketiers zich omstreeks begin april bezig met een probleem dat voor een gewoon mens moeilijker op te lossen is dan een schaakprobleem.

MAAR WIJ NIET . . .

fraai van lijn . . . hygiënisch!
voor kerken en vergaderlokalen leveren wij stoelen en tafels in diverse fraaie en solide uitvoeringen.
* *vergeet niet bij nieuwbouw en uitbreiding onze volledige catalogus aan te vragen*
riemersma
stalen meubelen n.v. - surhuisterveen

Volgens de berichten heeft Amerika aan een Franse en aan een Belgische luchtvaartmaatschappij landingsrechten verleend te Los Angelos. De vliegtuigen van die maatschappijen zullen dan de poolroute moeten vliegen.

We herinneren ons, dat de K.L.M. geen toestemming kreeg om op het vliegveld van genoemde stad te landen. Frankrijk en België dus wel, maar wij niet. . . .

Is het misschien zo, dat men in de K.L.M. de grootste concurrent ziet en dat men daarom besloot, de Nederlandse maatschappij géén landingsrechten te verlenen? Amerika zou dan wel een heel slecht en benepen figuur slaan tegenover één van zijn bondgenoten. Als de berichten omtrent verleende rechten aan Franse en Belgische maatschappijen juist zijn, dan zal ons land met temeer klem opnieuw onderhandelingen moeten beginnen om alsnog Amerika tot een ruimer standpunt te brengen betreffende de Nederlandse luchtvaart.

BON

JA, ik wil Nederlandse Gedachten graag elke week ontvangen.
Verzoeke daarom als abonnee te noteren:

Naam: .....
Adres: .....
Woonplaats: .....

Abonnementsprijs (bij vooruitbetaling te voldoen) per half jaar ƒ 3,25/per jaar ƒ 6,50 (doorhalen wat niet verlangd wordt).
In open enveloppe met 4-cents postzegel zenden aan Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te Den Haag.

RADIO BECKER
ZEIST
TELEFOON 5846-5847
Het adres voor zenders, richtingzoekers en echoloden

Verplaatsbare houten gebouwen
Directie- en schaftketen
Noodwoningen, -scholen en -kerken
Directie- en schaftwagens
etc.
HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD
Tel. Hardinxveld-Giessendam 2141

Van der Spek
Machines
Gereedschappen
Aannemersartikelen
ROTTERDAM
Wolphaertsbocht 214

Panter Pari
een lekker licht goedkoop sigaartje
10 st. f. 1.05
20 st. f. 2.10
In de groene doos

Verolme United Shipyards
ROTTERDAM-HOLLAND
Telefoon 172640

Koopt een goed kostuum
enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De verste reis is lonend
DUTHLER
VARSSEVELD

EIKENDAL OPTIEK
Exclusieve monturen
DEPOT CARL ZEISS
BERGSTR 12 TEL. 2038 WAGENINGEN
Ook volgens afspraak

drukkerij zwagers
Sinds 1903
Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

Vraagt Uw bakker naar
TARVO-BROOD
Uw bakker Uw dokter

Firma JAN DE MIK
HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT

Rijwielen direct af fabriek
50 gulden goedkoper
Vraagt onze geïllustreerde prijscourant met kortingbonnen. Ook huishoudelijke apparaten.
WASMACHINES STOFZUIGERS CENTRIFUGES
„SIMBA" RIJWIELFABRIEK
Naaldwijkseweg 24-26
's-Gravenzande,
Telefoon K 1748-2673

16e jaargang no. ~~14~~ 15

16 april 1960

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

HIJ LEEFT

**Ik zeg het allen, dat Hij leeft,
dat Hij verrezen is,
dat Hij temidden van ons leeft
en eeuwig bij ons is.**

**Verzonken in de diepe zee
is 't vrezen voor de dood;
en elk kan schouwen boven 't wee
der toekomst morgenrood.**

**Hij leeft en zal nabij ons zijn,
waar alles ons verlaat,
en zo zal deze dag ons zijn
een hemel-dageraad.**

NOVALIS
(vertaling Helène Swarth)

De rust van Pasen

Daarom, mijn geliefde broeders, weest standvastig, onwankelbaar, te allen tijde overvloedig in het werk des Heren, wetende, dat uw arbeid niet vergeefs is in den Here.

1 Corinthe 15 : 58

MIDDEN in dit leven zijn wij door de dood omvangen . . . En de schrijver van de Hebreeënbrief gewaagt van mensen, die gedurende hun ganse leven door angst voor de dood tot slavernij gedoemd zijn (Hebr. 2 : 15).

Doodsgedachten kunnen ons remmen in onze energie en de werkelijkheid van onze vergankelijkheid kan ons dusdanig deprimeren, dat wij gaan twijfelen aan de zin van ons werk. De mens heeft, zoals de oude Prediker het zo diep doorleefde, het leven niet in zijn hand en waar hij ingekapseld schijnt in de kringloop der dingen, is de beschouwing daarvan onuitsprekelijk vermoeiend en de beleving schier moedbenemend: alles immers is ijdelheid.

Of, om het op moderne wijze te zeggen: moeten wij, in dit bestaan „geworpen" zonder de zin te zien van dit leven met zijn moeite en strijd straks „heldhaftig" in het niet verdwijnen?

Hoe men het ook wendt of keert, de dood blijft een verschrikking.

Wij zien dat ook bij Jezus' discipelen, die verbijsterd zijn, wanneer Jezus de dood is ingegaan. Zij begrijpen niet, dat dit mogelijk is; nog minder, dat dit moest geschieden. En dit vreselijke vervult hen zo totaal, dat er voor de belofte van Zijn opstanding geen plaats meer overbleef in hun bewustzijn. Zoals kinderen niet onthouden kunnen, wat hun bevatting vèr te boven gaat.

Nog op de middag van Pasen spreken twee leerlingen van de Gekruiste het uit: wij hoopten, dat deze Israël verlossen zou . . . Kléopas en zijn metgezel lopen dan nog met hun rug gekeerd naar het licht! Jezus dood, dat betekent: geen hoop meer . . . !

Maar wat zij als vreemd gerucht niet hadden willen geloven, blijkt de stralende werkelijkheid van Pasen te zijn: Hij lééft . . . Hij is opgestaan uit de doden . . . Hij heeft de dood overwonnen.

Hij verlost zijn volk uit de hopeloosheid. Hij moest deze dingen lijden: om de schuld weg te dragen en de zonde te verzoenen. Maar nu is Hij de weergekeerde Koning, die verlost en redt. Een nieuwe vreugde schenkt Hij . . . ja, Hij is werkelijk de Opstanding en het Leven!

Het is een noodlottige vergissing om te menen, dat er sinds Pasen niets zou veranderd zijn in deze wereld.

Het ongeloof zal opmerken, dat ook na Pasen de mensen sterven en mogelijk ziet u op de eerste dag na Pasen wel een begrafenisstoet. Terwijl op Pasen blijmoedig gezongen is: Wees gegroet, gij eersteling der dagen, morgen der verrijzenis, bij wiens licht de macht der hel verslagen en de dood vernietigd is.

Christus heeft overwonnen. Op deze simpele ivoorplaat uit de negende eeuw (bewaard in het museum te Brussel) zien wij de Heer uitgebeeld als overwinnaar van helse machten. Hij houdt ze onder zijn voet in bedwang.

Nu is dat laatste ook niet helemaal juist. De macht der hel is inderdaad verslagen, doch de dood is nog niet vernietigd, wèl overwonnen. Eerst wanneer Christus' doodsoverwinning haar rijke vrucht zal dragen in de opwekking der Zijnen en dit vergankelijke onvergankelijkheid zal aangedaan hebben en dit sterfelijke onsterfelijkheid, zal het woord werkelijkheid worden, dat geschreven is: de dood is verzwolgen in de overwinning.

Dit schrijft de apostel Paulus aan de gemeente van Corinthe, wanneer daar twijfel gerezen is aan de lichamelijke opstanding.

In een machtig getuigenis vat de apostel de betekenis van Kruis en Opstanding samen en bezweert hen en ons om het Evangelie van Pasen zo vast te houden als hij het verkondigd heeft. Want daarin is de zaligheid gelegen: in Christus, gestorven om onze zonden en opgewekt om onze rechtvaardiging. Want was dat niet het geval, dan zou Paulus met de desperado's uit Jesaja's dagen zeggen: laten we er maar op los leven . . . eten en drinken . . . want morgen sterven wij!

Maar, God lof, Christus is opgewekt en Zijn opstandingskracht is werkzaam; het Woord van deze Koning wekt tot een nieuw leven en geeft kracht om te volharden. Zelfs in doodsgevaar werkt de apostel rustig door, ook al is het een gevecht op leven en dood met wilde dieren. Want het is niet vergeefs: het loopt uit op de glorie van het Koninkrijk dat komt.

1 Corinthe 15 eindigt in een zegezang: Dood, waar is uw overwinning? Dood, waar is uw prikkel? De prikkel des doods is de zonde en de kracht der zonde is de wet. Maar Gode zij dank, die ons de overwinning geeft door Jezus Christus onze Here.

Viert daarom Paasfeest, mijn geliefde broeders . . .

Paasfeest, dat in de oude Kerk terecht het hoofdfeest was, zoals trouwens nog in de christelijke kerken van het Oosten. Want de Geest van Pinkster komt straks om Pasen te verklaren en te vervullen. En dan weer rustig en volijverig aan het werk. De doodsschaduwen zijn doorbroken door het Opstandingslicht.

Weest daarom standvastig: staat in dit geloof en wankelt niet. Weest te allen tijde overvloedig in het werk des Heren, wetende, dat uw arbeid, uw zwoegen staat er letterlijk, niet vergeefs is in den Here. Welke arbeid? Paulus richt zijn schrijven aan die eenvoudige havenarbeiders en slaven (niet vele machtigen en edelen immers) in Corinthe. Hun arbeid in het Evangelie . . . hun eenvoudig getuigenis? Ongetwijfeld. Maar maak dit niet los van hun dagelijks werk, hun nederige taak, die zij hebben te vervullen. Hun „goddelijk beroep".

Ons werk: je zou soms wèg willen lopen, want het is zo eentonig; het lijkt vaak zo weinig zinvol. Waar doe je het voor? Waar tob je je voor af? God daarin dienen, bewust en met vreugde: het is niet eenvoudig.

Het heeft alles een zin en een doel in het licht van Pasen.

De opgestane Koning verzekert de Zijnen: Ik ben met u al de dagen . . . Gij moogt Zijn medewerkers zijn . . . getuigen van Hem in heel uw levenshouding . . . dwars door alle schijnbare mislukkingen heen volhouden en volharden, wetende dat uw arbeid, uw moeizaam zwoegen, een staan is in het werk des Heren . . . dat Hij u opdraagt, dat Hij u door Zijn kracht laat verrichten . . . in uw gezin, in uw beroep, op het publieke erf . . . een volk tot Zijnen dienst bereid. Wat een rust om vanuit het Opstandingsevangelie te mogen geloven: het is niet vergeefs in den Here.

Daarom met nieuwe ijver aan het werk vanuit deze rust van Pasen.

Ds. P. A. A. Klüsener

Dames-,
heren- en
kinderkleding

Wieringa

ZWOLLE AMERSFOORT
APELDOORN ARNHEM

Geen archiefstukken, maar

WERKMATERIAAL

DIKWIJLS horen wij de wens uiten, dat het Centraal Comité schetsen over belangrijke onderwerpen aan de kiesverenigingen zal zenden. Op die wijze zou dan de gelegenheid worden geboden om op k.v.-vergaderingen door „eigen krachten" zulk een onderwerp te doen inleiden. Op zichzelf een voortreffelijke wens. Wij kunnen ons echter bij zulke opmerkingen nooit aan de indruk onworstelen, dat degenen, die deze wensen te berde brengen nog onvoldoende de waarde van de literatuur-verstrekking aan de kiesverenigingen in de vorm van brochures beseffen. Als u de brochure-lijst, die ook weer in dit nummer is opgenomen, nog eens doorleest, dan komt u ongetwijfeld ook tot de slotsom, dat het Centraal Comité sinds jaar en dag reeds regelmatig levert waar nog steeds om gevraagd wordt.

De oorzaak van deze (omgekeerde) volgorde van „aanbod en vraag" is duidelijk. Dat komt omdat nog te veel toegezonden brochures zonder meer in het archief van de secretaris verdwijnen. Misschien neemt de secretaris deze geschriften wel mee naar de bestuursvergaderingen, waar hij deze als „ingekomen stuk" presenteert. Ja. het is zelfs mogelijk, dat hij de brochure op de eerstvolgende ledenvergadering opnoemt, er zo de aandacht op vestigt en het boekje zelfs duidelijk zichtbaar uitstalt. **Prachtig is dat. Maar dat alles is niet genoeg!** Indien elke publicatie van het Centraal Comité of het College van Advies overal de aandacht ontving, waarop aanspraak gemaakt kan worden, dan zouden veel meer bestellingen op ons bureau binnenkomen. Tot nu toe komen veel van die bestellingen van personen, die kennelijk niet tijdens een ledenvergadering op het bestaan en de waarde van zulk een geschrift attent gemaakt zijn. Natuurlijk zijn die bestellingen daarom niet minder welkom. Maar wel zouden wij **daarnaast** nog veel meer aanvragen (door de k.v.-besturen zelf verzorgd) willen ontvangen.

Elke brochure is een agendapunt.

WIST u dat het moderamen van het Centraal Comité, als vast agendapunt, op elke vergadering nagaat welke onderwerpen ter bestudering door het College van Advies in aanmerking zouden kunnen komen? Het gevolg is dan te zijner tijd een rapport van één van de commissies van dat College.

In de regel wordt het rapport aan de kiesverenigingen toegezonden.

Want het gaat daarbij om de meningsvorming en de voorlichting in en van de partij. Misschien zou de partij met die taakvervulling wel kunnen en moeten ophouden, als het resultaat zo weinig effect sorteert als dikwijls het geval schijnt te zijn. Toch stopt de partij niet met dit werk alvorens gedaan is wat gedaan kan worden Om daaraan een bijdrage te leveren adviseren wij met klem het volgende:

Laat elke binnengekomen brochure of rapport een apart punt op uw bestuursvergadering vormen. Een afzonderlijk agendapunt dus. Ga dan na of een (bestuurs)-lid of een ander gevraagd zal worden het in die brochure behandelde onderwerp in te leiden. Dán wekt u belangstelling en vervult het bestuur zijn voorlichtende taak zoals het moet. Dán eerst sluit het beleid van de kiesverenigingsbesturen goed aan bij dat van het Centraal Comité.

DRIE NIEUWE PUBLIKATIES

DRIE nieuwe publikaties geven een concreet voorbeeld van wat wij bedoelen. Alle drie lenen zij zich voor het vullen van een k.v.-vergadering (je kunt toch niet op elke k.v -vergadering een algemene „politieke rondblik" (doen) houden!). Het gaat hier om concrete vraagstukken, n.l.:

1. Het rapport **„Middenstand en Vestiging"**, prijs 75 cent no. 134 op onze brochurelijst.
2. Het verslag (met de tekst van de referaten en een samenvatting van de discussie) van de **Delta-Conferentie** (d.d. 23 oktober 1959 te Goes gehouden); gestencild, prijs 30 cent, no. 135 op onze brochurelijst.
3. Het rapport **ontwerp van wet tot regeling van het voortgezet onderwijs (dus de z.g. mammoetwet)**. Dit is een vervolg op de publikatie van april 1959; prijs 45 cent, no. 136 op onze brochurelijst.

Deze drie geschriften worden niet automatisch aan de kiesverenigingen toegezonden. Dus bestelt u ze zelf en laten de besturen van de kiesverenigingen nagaan of het behandelen van deze onderwerpen in dit of het komende vergaderseizoen gewenst is.

Vraagt u naar ons oordeel terzake? Zeer geschikt! Van harte aanbevolen.

NOORD-HOLLAND BIJEEN

HET Provinciaal Comité Noord-Holland heeft op 9 april een geslaagde jaarvergadering gehouden. De komst naar hotel „Fleissig" te Amsterdam was zeer bevredigend. Nadat het instructieve jaarverslag was afgehandeld, heeft de heer M. W. Schakel gesproken over de actuele politiek, aangezien mr. B. W. Biesheuvel verhinderd was zijn politieke rondblik te houden. Een goede bijeenkomst is het, zoals wij vernamen, geweest. Een bijeenkomst van Anti-Revolutionairen, die weer bezield werden om aan de partij in Noord-Holland leiding te geven in de toekomst en die zich over het verleden geen fabeltjes laten aanleunen. Dit laatste bleek duidelijk uit het overtuigend applaus, dat volgde op het krachtige protest van de voorzitter, de heer D. A. J. Spek, tegen de infame wijze waarop „De Volkskrant" dezer dagen meende de nagedachtenis van dr. H. Colijn te kunnen onteren.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), H. van Eysden, J. W. Ooms, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. (070)-631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, tel. (02980)-63224.

STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

ABONNEMENTSPRIJS *f* 6,50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar, giro 89673.

ASPA Schoolmeubelen Aspa n.v. Zaandam Wenzijde 8 en 130 Tel. 02980-62246

Geef dit blad door

GROTE VERGISSING

TOEN Minister Luns bij de ondertekening van het Nederlands-Duitse verdrag het woord voerde, heeft hij niet verzwegen, dat zelfs een royale schaderegeling onmogelijk kan herstellen het verschrikkelijke leed, dat het Nederlandse volk is aangedaan.

De Duitse minister van buitenlandse zaken stemde dat toe, maar hij voegde er nog iets aan toe. Het Duitse en het Nederlandse volk hebben *beide* zwaar geleden onder het Hitler-regiem. Het Duitse volk óók...

Dat laatste is waar. Maar er is een groot verschil. Het Duitse volk heeft in meerderheid het Hitler-regime met geestdrift begroet. Het heeft gekozen voor Hitler. De Rijksdag heeft door een wettig besluit aan Hitler alle gewenste volmachten gegeven. Het volk wilde de Führer. En nu het allemaal op een debacle is uitgelopen, nu krijgt de Führer de schuld. Dat was een „idioot". Het volk had een idioot op het schild verheven. Zo constateert het volk zelf achteraf.

HOE was het mogelijk, dat een volk met een oude cultuur, het volk dat Bach en Goethe onder zijn kinderen telt, het volk, dat beroemde universiteiten heeft gesticht, „graalburchten der wetenschap", het volk, dat zingen kan als geen ander, zich vergooide aan zo'n armzalige ideologie, zo'n goddeloze leer? Velen hebben zich met die vraag bezig gehouden en getracht een antwoord te geven.

Daarbij wordt telkens opnieuw dezelfde grote vergissing gemaakt. De geschiedschrijvers menen, dat zij de vraag hebben beantwoord, wanneer zij wijzen op stoffelijke oorzaken en maatschappelijke verschijnselen. De Duitsers hadden het na de eerste wereldoorlog slecht gehad. De inflatie en de werkloosheid brachten veel ellende. De kleine middenstand kon het niet meer harden. Het kleinburgerlijke in het Duitse volk kwam voor het eerst aan bod, nadat kapitalisten en vakbonden een tijdlang hadden gestreden om de macht. En uit het kleinburgerlijk besef van altijd verongelijkt en gedupeerd te zijn is toen de bijval voor Hitler ontstaan. De grootste kapitalisten, Krupp en Thyssen hebben hem financieel gesteund in de hoop, dat hij hun werktuig zou zijn. De militairen hebben hem gesteund, omdat hij weer een sterk leger en een sterke vloot wilde. En zo zijn er belangencombinaties geweest, die Hitler aan de macht hebben gebracht, nadat de kans er was, vanwege de algemene onvoldaanheid, die het sterkst leefde bij de kleine middenstand.

MAAR een week geleden hebben wij over andere historische feiten geschreven. De socialistisch georganiseerde spoormannen in Nederland ontdekten tijdens de bezetting, dat hun leiders bereid waren als handlangers op te treden van Woudenberg, bij de liquidatie van de Christelijke vakorganisatie. En bij het C.N.V. was na de oorlog geen ereraad nodig, om te oordelen over gedragingen van voormannen. Zij hadden allen door genade trouw mogen zijn. Waren de mannen van het N.V.V. mannen van minder allooi, van een zwakker karakter? Neen, maar zij stonden principieel anders. En dáárdoor handelden zij anders, toen het er op aan kwam.

HETZELFDE zien wij in Duitsland. Dat het volk zo met geestdrift Hitler aanvaardde, dat kan niet verklaard worden uit werkloosheid en teleurstelling. Daar zijn geestelijke factoren in het spel. Daarbij is aan de orde de vraag naar *het geestelijk fundament* van een volk. Dat is beslissend.

Waarom zijn er in Finsterwolde zoveel communisten en in gemeenten vlak ten westen daarvan niet? Waarom is het communisme in Amsterdam altijd sterk geweest en had het door de jaren heen in Rotterdam weinig te betekenen? Wie het maatschappelijk wil verklaren, die zou eerder kunnen denken dat een havenstad als Rotterdam het allermeest een voedingsbodem zou zijn voor het communisme.

Telkens weer leidt een dieper onderzoek tot de conclusie dat hier alleen een goede verklaring wordt gevonden, wanneer wij letten op het geestelijk fundament. Rotterdam heeft een ander achterland dan Amsterdam.

DIT alles moet ook worden overwogen, wanneer de onkerkelijkheid wordt besproken. Al te goedkoop is het verhaal, dat de kerk de arbeiders van zich heeft vervreemd, doordat zij blind en doof bleef voor de sociale noden. De werkelijkheid is anders. Een beslissende factor is geweest, dat het modernisme de kerken heeft leeggepreekt. Het wordt tegenwoordig gewoonte, dat te ontkennen of in elk geval te verzwijgen. In de vorige eeuw werd het duidelijk gezegd. Ds. Tinholt schreef in de vorige eeuw, dat het onzinnig was om b.v. op de Paasmorgen of op hemelvaartsdag bij een moderne dominee naar de kerk te gaan. Wie zelf het Evangelie niet gelooft, kan het anderen niet verkondigen.

De kracht en de toekomst van een volk wordt bepaald door wat het gelooft.

* * * *Aanslag*

Terecht is door velen gezegd dat het als een geluk moet worden aangemerkt, dat de moordaanslag op premier Verwoerd van Zuid-Afrika niet door een kleurling is gepleegd. Overigens behoeven wij niet uitvoerig te zijn over de afschuw, die ons bij het vernemen van deze aanslag vervulde. Hoewel niemand partij gekozen heeft voor deze ellendige misdaad, is de oplossing van het Zuid-Afrikaanse vraagstuk er nog een eind verder door van huis gebracht. Niemand kan immers verwachten dat tijdens de tijdelijke uitschakeling van de in zijn kring onomstreden leider Verwoerd, beslissingen van verstrekkende betekenis zullen worden genomen. Bovendien zal de verhouding tussen het Afrikaans en het Engels sprekende deel van de blanke bevolking door dit gebeuren niet zijn verbeterd.

Het geweld heeft weer eens een spaak in het wiel van de toch al zo trage zegekar der bezinning gestoken.

WOUDA'S ZADEN (Kiemkrachtige Zaden!) Vraagt nieuwe prijscourant Tel. 250 Oranjewoud SINDS 1879

HEB KAPITAAL
als de wet u pakt

als U aansprakelijk wordt gesteld voor handelingen van uzelf, uw vrouw uw kinderen, of bijv uw hond, die een ander schade berokkenen

Eindeloos zijn de variaties, hoe men eensklaps aansprakelijk kan zijn voor schadevergoeding. Wel is één ding altijd hetzelfde: men moet betalen!

En weet U of U dat kunt?

Daarom, wentel dat risico af door tegen een premie van *f* 10.— per jaar voor het gehele gezin een

WETTELIJKE AANSPRAKELIJKHEIDSPOLIS

te sluiten bij

Het Wit-Blauwe Kruis van 1938

BERGSTRAAT 6-8 - AMERSFOORT

Stuurt vandaag nog een briefkaart en U ontvangt vrijblijvend nadere inlichtingen.

TELEGRAM

Het volgende telegram is door dr. W. P. Berghuis aan professor mr. P. S. Gerbrandy gezonden ter gelegenheid van zijn 75ste verjaardag.

Van ganser harte verheug ik mij er over dat gij deze vijfenzeventigste verjaardag moogt beleven. Langs zeer bijzondere wegen zijt gij een goed instrument geweest ten dienste van de nationale zaak.

De partij, die u onder haar ere-leden mag tellen, is daar zeer dankbaar voor.

BERGHUIS

* * * Giftig

Een onbekend journalist, medewerker van „De Volkskrant", die zich verschool achter de naam „Wandelganger", heeft op giftige wijze uit het dagboek van Mevrouw Colijn een paar zinnetjes gelicht, die hij lasterlijk groepeerde.

Wij hebben geen behoefte, de naam te kennen van deze scribent, die concludeert tot een machteloos „Vergeet Colijn".

Wij kunnen dergelijk geschrijf en de publikatie ervan verklaren uit het feit, dat er groepen en mensen in Nederland zijn, die liever willen (doen) vergeten, dat Colijn de eerste partijleider was, die reeds in mei—juni 1940 de grondslag legde voor het verzetswerk in ons land, toen hij de voorbereidingen trof voor de vergaderingen van zijn „twintigschappen", die onder leiding van de door hem geïnstrueerde „twaalf apostelen" belangrijke kernen werden voor het verzetswerk.

Wij kunnen het mede verklaren uit het feit, dat er groepen en mensen zijn in Nederland, die liever willen (doen) vergeten, dat de A.R. Partij de enige democratische partij was, waarvan de bezetter nog vóór de officiële opheffing der politieke partijen de leider en 91 vooraanstaande figuren in gijzeling zette (waarvan de eerste op eigen kosten in absolute afzondering) omdat de nationaal-socialisten van deze partij, haar leider en haar aanhangers de scherpste tegenstand duchtten.

Dat iemand modder gooit naar de nagedachtenis van een dode, die in ballingschap stierf, terwijl van zijn drie zonen er één werd onthoofd, de ander ten d. e werd mishandeld en de derde maar nauwelijks het leven behield, is een laaghartigheid, waarvan de publikatie „De Volkskrant" ten zeerste heeft ontsierd.

* * * Kijk uit

Een Nederlands Kamerlid heeft ons eens gezegd, dat hij slechts van één stembepaling spijt heeft gehad, nl. van zijn voorstemmen inzake de grenscorrecties ten nadele van West-Duitsland in 1949.

Hij kan zich wellicht getroost hebben gevoeld door het feit, dat geen der Duitse „slachtoffers" van dat besluit minder is geworden. Velen van hen zullen— lettende op de materiële kant van de zaak — de a.s. terugkeer naar de Bondsrepubliek betreuren. Voor de Staten-Generaal is er echter alle aanleiding zich ernstig te bezinnen alvorens een beslissing wordt genomen — en ditmaal een definitieve! — waarvan men later — en dan t e l a a t — spijt krijgt. Die beslissing is aan de orde als het zojuist getekende verdrag met Duitsland ter ratificatie van het parlement wordt aangeboden. Het zwaartepunt van dat beraad zal dan niet bij het punt Elten-Tudderen liggen, maar wel bij de Eems-Dollard-Delfzijl-problematiek en het Duitse betalingsaanbod van 280 miljoen D.M.

Zolang de letterlijke tekst van het verdrag niet bekend is schorten wij ons definitieve oordeel op. Maar zeker is wel, dat de Duitse onderhandelaars wisten wat zij wilden en veel van hun doelstellingen hebben bereikt. Er is alle reden voor het Nederlandse volk om er voor te waken, dat het noorden van ons land niet opnieuw een aderlating ondergaat door de belemmering van de ontwikkelingsmogelijkheden met name van het snel opkomende Delfzijl. Uitkijken is de boodschap!

* * * Snee over het gezicht

Een der bladen heeft treffend opgemerkt dat de 300—293-overwinning in het Italiaanse parlement het kabinet-Tambroni een fascistische snee over het gezicht gegeven heeft. Deze benauwde vertrouwenszege was immers aan de neo-fascisten te danken.

Daardoor werd het geschonden gelaat van de nieuwe regering voor de partij, waaruit zij voortkwam, onaanvaardbaar en trad zij weer af.

Na het acht jaar durende bewind van Aleide de Gasperi heeft de Italiaanse binnenlandse politieke situatie geen stabiliteit meer gekend. Geen van de Gasperi's opvolgers, Pella, Fanfani, Scelba, Segni en Zoli kon blijkbaar de boog van deze naoorlogse staatsman van formaat spannen.

Mede daardoor heeft Italië, dat vrijwel evenveel inwoners als Frankrijk en West-Duitsland telt, sinds 1945, nooit een rol van betekenis in de internationale politiek gespeeld. Integendeel, het gaat dezelfde weg op als de Vierde Franse Republiek. Met dit verschil dat het niet over een De Gaulle beschikt misschien wel over een aantal Mussolini's-in-opkomst. Als de Italianen zich de rottende geur van het fascisme nog herinneren, dan wordt het tijd dat de politieke leiders die zich onder leiding van President Gronchi thans op de situatie beraden, een opening maken voor een bewind dat met ongeschonden gelaat de wereld recht in de ogen kan kijken.

TWEEDE KAMER

Hogere versnelling in Nw.-Guinea-beleid

DE Tweede Kamer is thans voor enige weken op reces gegaan, maar heeft toch kans gezien in de vorige week nog een belangrijk en zwaar programma af te werken. Daarvan was de begroting van Nieuw-Guinea ongetwijfeld het belangrijkste. Het was namelijk door allerlei omstandigheden al vrij lang geleden dat de kamer gelegenheid had gehad om over de interne aangelegenheden van Nederlands Nieuw-Guinea met een verantwoordelijke bewindsman van gedachten te wisselen. Ook de kabinetswisseling is daaraan niet vreemd. Thans is daarvoor echter uitvoerig gelegenheid geweest.

De nieuwe staatssecretaris, de heer Bot, had niet minder dan ruim vier uur nodig om op alle ter sprake gebrachte aangelegenheden nader in te gaan. In het algemeen genomen is een dergelijke redevoering natuurlijk te lang. Het is met de beste wil ter wereld niet mogelijk — ook al werd de redevoering (gelukkig) onderbroken — om het debat met aandacht te blijven volgen. Maar de noodzaak was blijkbaar aanwezig omdat van allerlei kant belangrijke aangelegenheden ter sprake werden gebracht, die verband hielden met de bestuurlijke, economische en culturele ontwikkeling van dit gebied.

De heer Kieft (a.r.) bleek respect te hebben voor het ontvangen antwoord, want, constateerde hij, de kamer heeft een min of meer volledig inzicht ontvangen in vele kwesties en problemen, die zij zelf heeft aangesneden. Het manco aan kennis van en inzicht in het beleid met betrekking tot de zaken van Nieuw-Guinea, dat dreigde te ontstaan en in bepaalde opzichten ook in concreto bestond, is na de behandeling voor een heel groot gedeelte opgevuld. De heer Kieft meende dat het in het bijzonder voor de inwoners van Nieuw-Guinea tijd werd, dat hun een ruime opening van zaken werd geboden. Dit is gebeurd. De onrust daar kan nu verdwijnen.

Wanneer dit laatste gesteld wordt, mag men hieruit de conclusie trekken dat niet alleen naar kwantiteit, maar ook naar kwaliteit tevredenheid bestaat. Dat betekent dus ook instemming met het gevoerde beleid ten aanzien van tal van punten.

Het is niet mogelijk alle beleidspunten naar voren te brengen. Duidelijk is dat er naar gestreefd moet worden de welvaartsbasis van dit gebiedsdeel te verruimen, mede met inschakeling van de inheemse bevolking. Dat is al een moeilijk probleem voor een gebied dat nog slechts aan het begin van ontwikkeling staat en waarin geschoolde krachten in velerlei opzicht nog ontbreken.

Toch is ook deze economische problematiek belangrijk voor het streven dat nu duidelijk aan het licht is getreden om de mogelijkheid van zelfbeschikking en zelfbestuur zoveel mogelijk te versnellen. Van verschillende kanten werd hierop aangedrongen. Natuurlijk staat de gehele internationale ontwikkeling in Azië en Afrika daar niet los van.

Minister Toxopeus, die als in eerste instantie verantwoordelijke beleidsfiguur, in het kort een programma gaf van het te voeren beleid, zeide dat het huidige kabinet niet minder dan vorige kabinetten van oordeel is dat moet worden gestreefd naar het mogelijk maken van zelfbeschikking door de autochtone bevolking. Hij keerde zich tegen een opmerking van de pac. soc. afgevaardigde, die gezegd had: Dat kan Nederland niet. De Minister zeide ervan overtuigd te zijn dat Nederland dit bij uitstel goed kan.

Er was van verschillende kanten gevraagd naar een streefdatum voor de definitieve overgang van het bestuur.

Daarin wilde hij niet treden maar hij sloot zich aan bij hetgeen door de heer Bruins Slot was gesproken, die op het overschakelen op een hogere versnelling had aangedrongen, maar die voorts had aangegeven, dat wij toch wel een korte termijn in ons hoofd moeten hebben.

De Minister wees er op dat de bevolking een forum nodig heeft, dat zich kan uitspreken en dat ook een middel kan zijn ter bevordering van de politieke zelfstandigheid. Dit forum zal moeten zijn de zgn. Nieuw-Guinea Raad, die op korte termijn in het leven zal worden geroepen en die in overgrote mate zal bestaan uit autochtonen.

Zoals bekend waren er ook onderwijs-moeilijkheden aan de orde gesteld, mede verband houdend met de verhouding tussen missie en zending.

Aanleiding daartoe was de subsidieverlening aan een r.k. p.m.s.-school in Hollandia. In deze kwestie zat een mogelijkheid van een conflict van nogal ernstige aard, maar door het optreden van de afgevaardigden van c.h. en a.r.-richting en de verstandige wijze, waarop van k.v.p.-zijde hierop is gereageerd kon dat worden voorkomen, waarbij ook gevoegd moet worden dat de toezeggingen van de Minister bevredigend waren. Een motie over deze zaak, die al heel wat stof heeft doen opwaaien, bleek niet eens nodig te zijn. Belangrijk is dat missie en zending met de overheid in Nieuw-Guinea gaan samenwerken bij het opstellen van een scholenplan, waarbij dan uiteraard met de reële getalsverhoudingen rekening zal moeten worden gehouden. Merkwaardig was overigens dat toen de Minister een ogenblik, naar hij later zeide bij wijze van voorbeeld, overdracht van de openbare p.m.s.-school te Sorong aan de zending ter sprake bracht, onmiddellijk van de zijde van de p.v.d.a. en de v.v.d. de vrees werd uitgesproken, dat het openbaar onderwijs in de verdrukking zou komen. Ook dat moest de Minister haastig tegenspreken, maar het is wel een bewijs hoe gevoelig deze kwestie in de kamer ligt.

DROOGTESCHADE

DE kamer heeft verder nog heel wat uren besteed aan een aparte behandeling van allerlei zaken, die met de volksgezondheid samenhangen. Normaal komen deze zaken aan de orde bij de behandeling van de begroting van Sociale Zaken en Volksgezondheid, maar in verband met het feit dat toen deze afdeling niet geheel tot haar recht is gekomen, is na een mondeling overleg met de Minister, nog een apart debat gevoerd, waaraan van onze kant, wegens ziekte van de heer Van Nierop, de heer Smallenbroek nog ter elfder ure zich moest prepareren.

Het laatste onderwerp, dat voor het reces aan de orde kwam, was de van regeringszijde voorgestelde regeling met betrekking tot gedeeltelijke vergoeding van de droogteschade, een aangelegenheid, die de bij agrarische aangelegenheden geïnteresseerde kamerleden nogal druk heeft bezig gehouden. Dreigde er aanvankelijk een motie van de gehele vaste Commissie van Landbouw en Visserij, de wijze waarop Minister Marijnen de uit de kamer gemaakte opmerkingen beantwoordde, maakte deze motie geheel overbodig. Zijn toezeggingen met betrekking tot de verdere afhandeling bleken zoveel vertrouwen te wekken, dat de kamer zonder op het laatste moment nog een bepaalde uitspraak te moeten doen, kon uiteengaan.

Nadere nota inzake het ontwerp mammoetwet

IN april 1959 werd een nota gepubliceerd van de vaste onderwijscommissie van het College van Advies van de a.r. partij inzake het ontwerp voor de z.g. mammoetwet. Naar aanleiding van de reacties, die deze nota heeft gewekt, en van de beschouwingen, die nadien van verschillende zijden over het wetsontwerp zijn verschenen, heeft de commissie zich nader op het wetsontwerp beraden. Haar conclusies, die met name betrekking hebben op de principiële grondslagen ervan, zijn vervat in een nadere nota, welke thans is gepubliceerd.

Deze nadere nota vangt aan met een aantal opmerkingen over de taak van de overheid ten aanzien van het onderwijs.

Het geven en doen geven van onderwijs is een taak van de ouders. De overheid moet derhalve het geven van onderwijs vrij laten. Wel rust op de overheid de plicht het bijzonder onderwijs te subsidiëren en mag zij voorwaarden stellen voor de verlening van subsidie, doch deze voorwaarden moeten tot een minimum beperkt blijven, om aan het bijzonder onderwijs zoveel mogelijk vrijheid te waarborgen.

Anderzijds moet de overheid zorgen voor openbaar onderwijs zowel omdat niet overal voldoende bijzonder onderwijs aanwezig is, alsook, omdat de voorstanders van openbaar onderwijs historische rechten hebben. Het openbaar onderwijs moet door de overheid volledig worden geregeld en ingericht.

De taak van de overheid ten aanzien van het openbaar onderwijs is dientengevolge geheel anders en veel meer omvattend dan die ten opzichte van het bijzonder onderwijs. De r e g e l i n g van het openbaar onderwijs moet immers veel uitgebreider en gedetailleerder zijn dan de s u b s i d i e v o o r w a a r d e n voor het bijzonder onderwijs.

Het wetsontwerp is echter zo opgezet, dat vrijwel alle bepalingen, die het openbaar onderwijs regelen, tevens subsidievoorwaarden zijn voor het bijzonder onderwijs. De subsidievoorwaarden omvatten dientengevolge veel meer dan het noodzakelijk minimum, zodat de vrijheid van onderwijs nodeloos wordt aangetast.

In de nadere nota wordt voorts bezwaar gemaakt tegen het feit, dat de minister het gehele voortgezet onderwijs, dus zowel het landbouwonderwijs en het nijverheidsonderwijs als het ulo en het middelbaar onderwijs in één wet wil regelen. Een zodanig streven leidt tot uniformering, verstarring en centralisatie. Wil men aan de onderscheidene vormen van het voortgezet onderwijs recht laten wedervaren, dan moet voor elk daarvan een aparte regeling worden getroffen.

De minister verdedigt de regeling van het hele voortgezet onderwijs in één wet met een beroep op de stelling, dat de overheid de lijnen moet aangeven langs welke het onderwijs (zowel openbaar als bijzonder) zich moet ontwikkelen. Deze stelling is echter niet juist, omdat daardoor de vrijheid van het bijzonder onderwijs niet voldoende wordt geëerbiedigd.

Als een ernstig bezwaar tegen het wetsontwerp wordt in de nadere nota aangevoerd, dat de regeling van tal van uiterst belangrijke zaken wordt overgelaten aan de Kroon en aan de minister. Gevolg daarvan is n.l., dat nu voor 'n groot gedeelte door het ministerie zal worden beslist hoe het Nederlandse onderwijs er in de toekomst zal uitzien. In een zo gewichtige zaak als de onderwijswetgeving moeten de Staten-Generaal een stem in het kapittel hebben.

De laatste paragraaf van de nota is gewijd aan een bespreking van de vraag, of het wetsontwerp al dan niet met de Grondwet in strijd is. Gesteld wordt, dat in de Grondwet zeer nadrukkelijk de vrijheid van onderwijs wordt erkend. Het wetsontwerp maakt echter op deze vrijheid in verscheidene opzichten inbreuk. In zoverre valt het moeilijk met de Grondwet in overeenstemming te brengen. Daarbij komt dan nog, dat ernstig moet worden betwijfeld, of het overlaten van de regeling van zoveel belangrijke punten aan de Kroon en aan de minister wel strookt met het voorschrift van de Grondwet, dat de regeling van het openbaar onderwijs en de vaststelling van de subsidievoorwaarden voor het bijzonder onderwijs moeten geschieden bij de wet.

Topgesprek werpt schaduw vooruit

✦ Posities zijn nu ingenomen

DE topconferentie van de Grote Vier, die pas op 16 mei in Parijs zal beginnen, werpt haar schaduw reeds ver vooruit. Er is een zekere verstarring merkbaar in het internationale gesprek, dat in de afgelopen maanden zeer levendig is geweest. Beide partijen hebben bepaalde posities ingenomen en deze zoveel mogelijk versterkt en geen der deelnemers wil zijn kruit verschieten, voordat de strijd een beslissend stadium heeft bereikt. Want gestreden zal er worden. De Parijse conferentie zal geen gezellig onderonsje zijn van oude kennissen, die elkaar ontmoeten om enkele problemen uit de wereld te helpen, waarover ze het tenslotte eens zijn geworden. Men is het nog nergens over eens. De bedoelingen van de westelijke mogendheden en die van de Sowjetunie verschillen hemelsbreed van elkaar. Want al zegt men van beide kanten zo nu en dan hetzelfde, dit betekent geenszins, dat men vanuit eenzelfde gezindheid spreekt. Als de Sowjteunie zich beijvert voor de vreedzame samenleving van landen met totaal verschillende maatschappelijke systemen, doet zij dit niet om de mensheid te bevrijden van de voortdurende vrees voor een botsing tussen de machten, die deze stelsels vertegenwoordigen. Zij maakt dan slechts gebruik van deze vrees om haar plannen — die nooit werden gewijzigd — met groter gemak, zonder het gebruik van geweld of intimidatie, te kunnen verwezenlijken. En Chroesjtsjef twijfelt er niet aan of de door hem gepropageerde periode van vreedzame coëxistentie zal eindigen in wat hij noemt een nederlaag van de kapitalistische staten.

Het is goed, dat we ons dit realiseren in de weken, die voorafgaan aan de komende topconferentie. Het zal daar hard tegen hard gaan, vooral wat de Duitse kwestie en de nog steeds niet opgeloste Berlijnse crisis betreft. Chroesjtsjef zal ongetwijfeld hoog spel spelen en het ziet er niet naar uit, dat hij de troeven, die hij in handen heeft, gemakkelijk zal laten vallen. De positie van West-Berlijn stelt hem in staat, voortdurend chantage te plegen of te dreigen hiertoe te zullen overgaan. Maar of hij het werkelijk zal aandurven, de kwestie opnieuw op de spits te drijven, moet worden betwijfeld, omdat vooral president Eisenhower het vaste voornemen schijnt te hebben, zich op geen enkele wijze door de Russische premier te laten intimideren. De mogelijkheid bestaat zelfs, dat hij Chroesjtsjef zal mededelen, zijn reis naar de Sowjetunie (in juni) te zullen afgelasten, als deze zou trachten, zijn gesprekspartners op onbehoorlijke wijze onder druk te zetten.

Verschil

DAT Eisenhower zich bewust is van de enorme verantwoordelijkheid, die op hem als president van het machtigste land ter wereld rust, is opnieuw gebleken uit de wijze, waarop het gesprek tussen hem en de Britse premier Macmillan in Camp David is verlopen. Hier waren twee totaal van elkaar verschillende figuren bij elkaar: Macmillan, in de eerste plaats politicus en diplomaat, die een politiek en diplomatiek succes meende te zien in aanvaarding door de Verenigde Staten en Engeland van het Russische plan inzake een verbod van kernproeven, en pas op de tweede plaats de consequenties daarvan onder ogen wilde zien; en Eisenhower, een verantwoordelijk staatsman die niet — zoals Macmillan — zijn heil zoekt in politieke en diplomatieke spitsvondigheden, een vaste lijn volgt en zich daarvan niet laat afbrengen. Een eigenschap, die men vroeger aan de invloed van Dulles toeschreef, maar die steeds kenmerkend is geweest voor het doen en laten van deze werkelijk grote Amerikaan. Het is een eigenschap, die we bij Macmillan tevergeefs zoeken, al gebiedt de eerlijkheid te zeggen, dat de Britse premier als politicus en diplomaat, maar ook als staatsman, zijn land en de vrije wereld belangrijke diensten heeft bewezen.

Niet eens

TYPEREND voor het resultaat van de besprekingen tussen Eisenhower en Macmillan was het commentaar van de New York Times, die schreef, dat beide staatslieden het in beginsel met elkaar en met de Russische formulering over het beëindigen van kernwapenproeven eens zijn, hetgeen (en dan komt het:) „betekent dat zij het helemaal niet werkelijk eens zijn". Het blad is van oordeel, dat Eisenhower en Macmillan slechts tijd gewonnen hebben en dat zij deze kunnen gebruiken om hun zeer uiteenlopende opvattingen over de diplomatieke en wetenschappelijke aspecten van het vraagstuk meer met elkaar in overeenstemming te brengen.

De New York Times meent, dat Macmillan veel meer risico's wil nemen dan Eisenhower, dat de Britse premier op het standpunt staat, dat eerst een akkoord moet worden getekend, waaraan de Russen gebonden zullen zijn, en dat dit later uitvoerig kan worden uitgewerkt, ook wat de controle-maatregelen betreft. En het was betreurenswaardig te moeten vernemen, dat er grote verschillen van mening tussen de Britse en Amerikaanse deskundigen bestonden over wat men in het Westen als voldoende controle op de naleving van een eventueel verbod van proeven met kernwapens dient te beschouwen.

✦ Alles wacht op de Grote Vier

Pearl Harbor

IN de Verenigde Staten realiseert zich men terdege, dat zelfs als de Russen bij verdrag een behoorlijk controlestelsel aanvaarden, het uitstel voor „kleine proeven", die niet waarneembaar zijn, zekere risico's voor het Westen meebrengt. Toch ziet men ook de voordelen van een verdrag tegen deze prijs. Want het zou niet slechts verdere radioactieve neerslag voorkomen, nieuwe Franse proefnemingen ongewenst maken en een verdere verspreiding van kernwapens kunnen tegengaan: het zou ook grote gaten boren in het ijzeren gordijn door het vestigen van controleposten op het gebied van de Sowjetunie. En het zou de weg kunnen banen voor de veel uitgebreidere controle, die nodig is voor algehele ontwapening.

Een ander Amerikaans blad brengt Pearl Harbor in herinnering en schrijft: „In 1922 op de conferentie van Washington kwamen de Verenigde Staten en andere landen met Japan overeen, een overeenkomst te sluiten tot vermindering van de marine-bewapening. Er was geen controle. Elk land had vertrouwen in het woord van het andere. Daarna kwam Pearl Harbor en ontdekte men op ontstellende wijze, dat Japan op de Marshalleilanden een enorme vloot had opgebouwd, die in staat was, tot de aanval over te gaan. Die vloot heeft ons in Pearl Harbor zwaar getroffen".

Roosevelt

HET is begrijpelijk, dat men zich in de Verenigde Staten niet opnieuw op glad ijs wil wagen. President Roosevelt vertrouwde Stalin en trof tegen het einde van de tweede wereldoorlog regelingen met hem, die naar hij meende, de wereldvrede zouden kunnen verzekeren. Hoe anders is het gegaan. In wezen werd toen de basis gelegd voor het conflict, dat de wereld na de capitulatie van Duitsland steeds heeft bedreigd. Het akkoord tussen Roosevelt en Stalin gaf de Sowjetunie de vrije hand in geheel Oost-Europa en zelfs in Tsjechoslowakije, dat in februari 1948 als laatste achter het ijzeren gordijn verdween. En in het Verre Oosten kregen de Russen — zonder een schot te lossen — grote invloed in Mandsjoerije en andere door Japan bezette delen van China, waardoor zij een beslissende wending konden geven aan de burgeroorlog, die dit land spoedig onder communistische heerschappij zou brengen.

Dit voortdurende wantrouwen in de bedoelingen van de Sowjetunie en deze niet weg te redeneren vrees voor een nieuw Pearl Harbor (waaronder dus niet alleen een aanval bij verrassing, maar ook en vooral het achterhouden van kernwapens in strijd met een internationaal akkoord wordt verstaan) hebben er toe geleid, dat president Eisenhower geen genoegen wenst te nemen met in een verdrag neergelegde beloften, maar dat hij in het belang van de gehele vrije wereld over alle mogelijkheden wenst te beschikken om na te gaan, of iedereen zich ook werkelijk aan de gemaakte afspraken houdt.

Kleine proeven

OVER de technische mogelijkheden om de naleving van een verbod te controleren is men het tussen Oost en West nu langzamerhand wel eens geworden. Eén moeilijkheid bleef echter een volledig technisch akkoord in de weg staan en dat was het feit, dat kleine ondergrondse kernproeven niet controleerbaar bleken. President Eisenhower heeft toen voorgesteld, deze proeven buiten een internationaal akkoord te laten, omdat zij geen radioactieve afval in de lucht verspreiden en dus geen gevaar voor de mensheid opleveren. Er zou dan gelegenheid zijn om naar technische middelen te zoeken, waarmee ook deze kernproeven gesignaleerd zouden kunnen worden. Een volledig akkoord zou in dat geval mogelijk zijn geworden.

Het kan echter nog heel lang duren, voordat men technisch in staat is, ondergrondse proefnemingen waar te nemen. Er konden dan ook nogal wat bedenkingen worden aangevoerd tegen het Russische tegenvoorstel, voor een periode van drie of vier jaren vrijwillig af te zien van het houden van oncontroleerbare kernproeven. Op het eerste gezicht lijkt het zeer reëel en zelfs onverwacht vriendelijk. Dit is het echter geenszins. Het voorstel komt er op neer, dat de mogelijkheid van een verbod van alle kernproeven op de lange baan wordt geschoven. Op het ogenblik is het mogelijk, kleine kernwapens onder de grond te beproeven, zonder dat de buitenwereld er iets van merkt. In de toekomst zal men er wellicht ook in kunnen slagen, met grote wapens hetzelfde te doen, vooral wanneer men vorderingen blijft maken op het gebied

• *Vervolg op pag. 12*

Aanbevolen leuze voor de William Groenkoper-A.R.-Vrouwenlanddag:

„Zij bleef thuis en spon wol"

MIJNHEER Groenkoper, ik zit op de kast. Uw schuld. Of uw triomf?

Want het was toch zeker uw bedoeling om één van ons daar te krijgen, toen u zo lieflijk schreef (19 maart) over de komende lente en daaraan de werkelijk zéér modieuze uitdrukking koppelde van het nieuw geluid?

Het nieuwe geluid van vrouwenstemmen in de A.R. partij? En dan daarna uw gulle voorstel lanceert (nog wel met verzoek om adhesiebetuigingen) „om nu eens een grote landdag te houden, waarop alle vrouwen komen, die graag in de Kamer of in de Staten of in de Gemeenteraden willen zitten. Dames, die het in de rij staan voor de politiek moe zijn en nu wel eens willen zitten". Wie bindt de landdag de leuze aan? Allemaal vragen, die u soms benauwen, „maar waarop nu een antwoord komen kan".

Wel, hier komt een antwoord. Eén antwoord. Maar gegeven namens velen. Zonder opdracht weliswaar. Maar desondanks met een gefundeerde kennis van een groot deel der A.R.-dames.

Dus — U organiseert die landdag. Zij het voorlopig dan nog zonder leuze.

Ja, voor een landdag heb je natuurlijk een weitje nodig. En een leuk weitje. Sonsbeek? De duinwei van Wijk aan Zee? Of het Engelse werk bij Zwolle? Wilhelminabaan te Leeuwarden?.

Kost allemaal veel geld. En veel organisatie. Kom, ik heb een ander, een hulpvaardig voorstel (vrouwen zijn immers gegeven als hulpen voor de man). U kunt onze tuin krijgen. Een mooi gazon, besloten tussen muren en bomen.

Want echt, veel volk komt er niet. Ik denk zo: de heer William Groenkoper als organisator, de heer Berghuis als gastheer, de heer van der Sluis als penvoerder, de heer Spreker om het programma te vullen, mijn man om toezicht op grassprietjes te houden, een mijnheer van de pers om aan zijn lezerskring de A.R. klanken van deze toogdag door te geven en dan hebben we het zo ongeveer gehad. Want vrouwen krijgt u er niet. Géén één!

Tja, erg sneu voor mijnheer Groenkoper. Maar wat doet hij ook zulke domme dingen te verzinnen! Zou het komen van zijn Engelse voornaam? Iemand met zo'n voornaam kàn nooit honderd procent Nederlands zijn. Daar zit een overzees luchtje aan. Trouwens, dat luchtje zit zelfs aan zijn denkwijze. 't Is net of hij onze A.R.-vrouwen ziet als een nieuwe editie van de vroegere Engelse suffragettes. Maar Mevrouw Diemer is geen Miss Panckhurst en géén der onzen heeft behoefte om Kamerleden te molesteren, noch op noch buiten het Binnenhof. Wij hebben zelfs niet behoefte aan uw landdag, mijnheer William. Want wij blijven allemaal lekker thuis.

Thuis bij onze mannen, bij ons gezin, bij ons werk. Want diep-in zijn we nog precies als die Romeinse vrouw, die van haar man tot grafschrift meekreeg: „domi manebat, lanam fecit". (Zij bleef thuis en spon wol).

Niemand onzer begéért een Kamerlidmaatschap. Weinigen onzer begeren zelfs maar om in de rook van een kiesverenigingsvergadering te zitten. Maar allen begeren we een man, die in de poort zit en luistert naar de mannen, die „als oudsten" leiding geven. Een man, die we tehuis kunnen vragen naar de dingen, die er in het grote leven aan de hand zijn, en die ons daar dan antwoord op weet te geven. Wij allen begeren een echt anti-revolutionaire echtgenoot, die, als wij in Nederlandse Gedachten lezen, onze vragen enigszins beantwoorden kan en die met ons en met zijn opgroeiende kinderen ook een gesprek over die dingen kan voeren.

Zij blijft thuis. En spint wol. Al „spint" zij die wol dan tegenwoordig ook met breipennen. En leest, onderdehand haar „Nederlandse Gedachten".

Of dacht u, dat een vrouw per se dom moet zijn om van haar te kunnen houden, zoals indertijd een schoolhoofd tegen me zei? Maar zo spreekt geen Christenman!

Laat hij dàn ter opscherping nog maar eens het laatste Spreukenhoofdstuk lezen: „Met wijsheid opent zij haar mond, vriendelijke onderwijzing ligt op haar tong."

En laat hij gedenken aan de bloeitijd en aan de werfkracht van de jonge Christelijke Kerk, toen de vrouwen vólwaardig meededen. Zit daar misschien ook iets in om eens over na te denken, Mijnheer Groenkoper? Ook mannen kunnen op bepaalde terreinen door een conservatieve instelling verachteren in kennis en inzicht?

Of er dan helemaal geen vrouwelijk A.R.-Kamerlid moet komen noch vrouwelijke gemeenteraadsleden? Natuurlijk wel. Als een vrouw daar een bijzonder charisma voor heeft moet dat gebruikt worden. Ten dienste van het geheel. Want God deelt gaven uit om ze dienstbaar te doen zijn.

Vrouwen met zulke charisma's hebben we. Zij zullen zich echter niet melden op uw landdag, Mijnheer Groenkoper. De vrouwen met deze charisma's zullen gelokt moeten worden. Zij zullen de dienstgedachte er moeten kunnen ontdekken. Het hulpe-zijn er in moeten kunnen zien. Eerst dan zullen zij „ja" zeggen. Maar op uw landdag komen zij niet. Domi manebat, lanam fecit. En zij leest „Nederlandse Gedachten."

Veel succes met uw landdag, Mijnheer Willam. Ons gazon is tot uw beschikking.

En omdat u zich verbergt achter de sluier van een pseudoniem, doe ik hetzelfde. Ik kies Marijke als voornaam, omdat die uitdrukt het politieke thuis, waarin ik woon en omdat tegelijk de eerste twee lettergrepen zo'n mooie pendant zijn van uw William. De blauwe draad herinnert natuurlijk aan het spinnewiel. Doet uuw pseudoniem óók eens uit de doekjes? En als u héél erg nieuwsgierig bent (sommige mannen zijn dat!) dan mag u zelfs de échte naam weten van wie zich nu verbergt achter

MARIJKE BLAUWENDRAAD

De zaak Chessman en DE DOODSTRAF

door

Mr. H. BOUMA

OP 22 mei 1948 werd Chessman wegens beroving, autodiefstallen, kinderroof, aanranding en verkrachting en tal van andere misdrijven ter dood veroordeeld (tweemaal), tweemaal levenslange gevangenisstraf en nog zestig jaar gevangenisstraf. Niemand zal er wel aan twijfelen dat Chessman volkomen terecht deze straffen heeft gekregen. Hoogstens kan men zich er over verbazen, dat hij zo'n opeenhoping van straffen heeft ontvangen; éénmaal de doodstraf is slechts te executeren! Maar daarnaast vraagt men zich af hoe het mogelijk is geweest, dat Chessman bijna twaalf jaar lang de executie van de doodstraf heeft weten te ontlopen.

Elke staat van de Verenigde Staten heeft een eigen rechtsstelsel met daarboven een coördinatie in het Amerikaans Hooggerechtshof. Chessman heeft alle mogelijkheden van het Amerikaanse rechtssysteem benut om telkens weer uitstel van executie te verkrijgen. Hij heeft telkens weer uitstel verzocht aan het Hof van Appèl te San-Francisco, waarna hij bij afwijzing door het Hof in hoger beroep ging bij het Hooggerechtshof en tenslotte, als dit ook geen succes had, gratie verzocht aan de Gouverneur van de Staat Californië. Chessman verzocht bij zijn vraag om uitstel ook weer herziening van zijn vonnissen op grond van nieuwe gebleken omstandigheden, die een herziening nodig zouden maken. Het Amerikaanse rechtssysteem biedt een bijna oneindig aantal waarborgen om te voorkomen, dat onrecht zou geschieden. Het gevolg is, dat een buitengewoon ingewikkelde wetgeving is ontstaan waarin zelfs deskundigen nauwelijks de weg weten te vinden. Chessman heeft van al die waarborgen van het recht ruimschoots gebruik weten te maken. De Verenigde Staten hebben de grootst mogelijke rechtszekerheid willen verschaffen aan de verdachten en dit wordt tot in het absurde doorgevoerd met als gevolg, dat de grootste misdadiger tot bijkans in het oneindige kan doorgaan met het spelen met de diverse rechterlijke- en gezags-organen. Het Amerikaanse Hooggerechtshof heeft zo tot 15 maal toe een verzoek van Chessman tot herziening behandeld. Het behoeft wel geen betoog, dat dit een misbruik van recht betekent. De Verenigde Staten hebben een volmaakt stuk werk op rechtskundig gebied willen leveren, doch zijn zelf hierin verstrikt geraakt.

In Nederland is het aantal mogelijkheden voor een verdachte, die voor een misdrijf door een Rechtbank veroordeeld is, veel geringer. Hij kan in hoger beroep gaan bij het Gerechtshof, welk Hof daarna de strafzaak nog eens behandelt. Na het arrest van het Hof is nog mogelijk cassatie bij de Hoge Raad der Nederlanden te Den Haag, doch dit heeft alléén zin indien de lagere rechter de wet heeft geschonden of de wet verkeerd heeft toegepast dan wel vormen heeft verzuimd, die op straffe van nietigheid van de uitspraak, zijn voorgeschreven. Uiteraard zal zulks slechts in een klein aantal strafzaken voorkomen. Ná de uitspraak van de Hoge Raad is de opgelegde straf uitvoerbaar. De veroordeelde kan echter nog gratie verzoeken aan Hare Majesteit de Koningin. Hij kan een gratieverzoek na afwijzing daarvan zelfs nog herhalen, doch hij moet dan wel met nieuwe omstandigheden komen, die ten tijde van de laatste uitspraak nog niet bekend waren, wil hij op gratieverlening een beroep kunnen doen.

Een andere mogelijkheid voor een veroordeelde verdachte is in Nederland de revisie. De veroordeelde kan altijd nog herziening van zijn veroordeling vragen ingeval van rechterlijke dwaling, bijvoorbeeld als hij is veroordeeld op grond van — naar later gebleken — meinedige verklaringen, en op grond van enkele andere juridische gronden. De Hoge Raad dient dan eerst te beslissen of de aangevoerde grond voor revisie aanwezig is en kan daarna de strafzaak verwijzen naar een door de Hoge Raad aan te wijzen gerecht. Dit laatste gerecht beoordeelt vervolgens de strafzaak opnieuw. Deze revisie-procedure wordt betrekkelijk weinig toegepast, daar de meeste revisie-aanvragen door de Hoge Raad worden afgewezen.

Ik wil terstond toegeven, dat een veroordeelde ook in Nederland verschillende mogelijkheden heeft om de executie van een opgelegde straf voorlopig op te schorten mits hij niet in voorlopige hechtenis is, want dan loopt ondertussen zijn vrijheidsbeneming reeds. De mogelijkheden zijn echter aanzienlijk kleiner dan in de Verenigde Staten en een geval-Chessman is bij ons niet mogelijk. Een dergelijk gesol met een mensenleven èn met de wetgeving is in Nederland ondenkbaar.

Een der laatste berichten luidde, dat uitstel van executie van Chessman is verleend door de Gouverneur van Californië tot 2 mei a.s. en dat de volksvertegenwoordiging zich ook nog wenst uit te spreken over de doodstraf als zodanig. Indien dit laatste bericht juist is vrees ik dat een verder uitstel verleend zal worden zulks temeer daar ook de executie van andere ter dood veroordeelden is uitgesteld.

In Nederland is de doodstraf niet genoemd in het Wetboek van Strafrecht. De bijzondere rechtspleging inzake oorlogsmisdadigers noemt deze straf wél, evenals het Wetboek van Militair Strafrecht. Het Militair Strafrecht zegt dat de doodstraf alléén mag worden uitgesproken als de veiligheid van de Staat het eist. Sinds 1870 is de doodstraf uit ons gewone strafrecht geschrapt. De bestraffing van ernstige oorlogsmisdadigers, zoals de beulen uit de concentratiekampen, met de doodstraf kwam bijna een ieder rechtvaardig voor, daar deze delinquenten stuk voor stuk een groot aantal wreedheden en moorden op goede Nederlandse staatsburgers hadden begaan. Het Militair Strafrecht is een zeer speciaal gebied geldend voor militairen waarbij de veiligheid van de Staat ten nauwste is betrokken.

In het gewone strafrecht kan de doodstraf niet uitgesproken worden. Sommigen bepleiten de wederinvoering van de doodstraf in ons strafstelsel omdat zij de doodstraf als preventieve straf onmisbaar achten. Zij zeggen dat een moord gestraft moet kunnen worden met de doodstraf omdat daardoor degene die een moord wil begaan wellicht daarvan door de dreiging van de doodstraf zal worden weerhouden. Ik betwijfel of dit een juist argument is, want de persoon, die met moordlustige bedoelingen rondloopt, zal wellicht voorzichtiger zijn bij de uitvoering van zijn plan om ontdekking te voorkomen, maar hij zal toch het feit plegen om zich van de persoon, die zijn wraak heeft opgewekt, te ontdoen. Deze moordenaar laat zich niet weerhouden door de dreiging van de doodstraf. Anderen zeggen de doodstraf is humaner dan levenslange gevangenisstraf. Het levenslang opsluiten betekent een langzame en voortdurende marteling van de menselijke geest waardoor elke levenslang opgeslotene tot een psychopaath moet worden. Dan liever ineens de doodstraf!

In zekere zin kan ik het met deze laatste redenering eens zijn, maar ik geloof, dat — wanneer men een tot de doodstraf veroordeelde de keus zou laten tussen de uitvoering van deze straf en levenslange gevangenisstraf — hij toch levenslang zou verkiezen. Bovendien treft de doodstraf de onschuldige nabestaanden van de veroordeelde in grotere mate dan bij elke andere straf en brengt men de veroordeelde een leed toe waarvan men in feite de draagwijdte niet kan meten. De doodstraf betekent natuurlijk een leed in de tijd waarin deze straf wordt voltrokken maar is de dood na het voltrekken van de doodstraf een leed?

De doodstraf is wel een goed middel om misdadigers kwijt te raken, maar dit lijkt mij zeker geen goed argument voor deze straf. De doodstraf komt wèl tegemoet aan de vergeldingsbehoeften van de goede staatsburgers in tijden als de na-oorlogse periode, die wij achter ons hebben liggen. Het komt mij verdedigbaar voor de doodstraf toe te passen in bewogen tijden voor ernstige delicten, die de veiligheid van de Staat in gevaar brengen of hebben gebracht, maar dan moet dit „in gevaar brengen van de veiligheid van de Staat" ook als richtlijn door de rechter — natuurlijk met zeer veel beleid — gehanteerd worden en tot uitdrukking gebracht worden in de uitspraak.

Het kan zijn, dat in de Verenigde Staten het gangsterwezen noopt tot behoud van de doodstraf, maar het is moeilijk aantoonbaar, dat het aantal gangsterbenden beperkt is gebleven door de mogelijkheid en toepassing van de doodstraf. Misschien is dit dan ook wel het geval, maar door aan Chessman en anderen de mogelijkheid tot het in het oneindige uitstellen van de executie mogelijk te maken wordt de uitwerking van deze straf in hoge mate uitgehold en verslapt het effect bij andere misdadigers.

Op het ogenblik van het schrijven van deze regels is nog niet bekend of Chessman al dan niet geëxecuteerd zal worden en hoe de volksvertegenwoordiging in Californië zich heeft uitgesproken over de doodstraf als zodanig, maar het feit blijft, dat twaalf jaar uitstel mogelijk gebleken zijn op grond van de Amerikaanse wetgeving. Kan nu na twaalf jaar nog die doodstraf ten uitvoer gelegd worden? Juridisch bezien natuurlijk wèl en als jurist zou ik — gezien met de ogen van een Amerikaanse Officier van Justitie — niet anders willen, daar Chessman ongetwijfeld de doodstraf ten volle voor zijn zeer ernstige misdrijven heeft verdiend. Van de menselijke emotionele zijde bezien vraag ik mij echter af: „Kan men na twaalf jaren strijd om de uitvoering van de doodstraf, terwijl de Amerikaanse wet zulks toelaat, nog besluiten Chessman ter dood te brengen?"

Laten wij in Nederland de klok geen eeuw terugzetten door weer de doodstraf in te voeren. Als Nederlands Officier van Justitie heb ik nog nooit de behoefte gevoeld deze straf te kunnen vorderen voor de misdrijven van het Wetboek van Strafrecht en ik geloof ook niet, dat de wenselijkheid van de doodstraf spoedig zal blijken. De argumenten tegen de doodstraf wegen naar mijn mening veel zwaarder dan de argumenten, die er vóór pleiten. Alléén in oorlogstijd wanneer de veiligheid van de Staat het bepaald eist lijkt het mij noodzakelijk de doodstraf voor zeer ernstige misdrijven tegen de Staat en de burgers bedreven mogelijk te doen zijn.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179. A'dam. Tel 798604-93257

J. DE KORT
Metsel- en tegelbedrijf
Ook voor onderhoudswerken
BERENSTRAAT 30 — TEL. 33422 — AMSTERDAM

Timmerfabriek VERMEULEN N.V., Mill (N.B.)
Telefoon 08859-605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes, etc.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.
Export: België, Duitsland, etc.

Aannemersbedrijf Gebr. Slager
Nieuwbouw en onderhoudswerk
Haven Noordzijde 12 - Telefoon 01119-210
BROUWERSHAVEN

FA. D. J. KLEINJAN EN ZOON
RIETDEKKERSBEDRIJF
Den Ham (Ov.)
Telefoon 05495-214

Aannemersbedrijf voorheen
F. VINK & ZONEN
MOORDRECHT
KERKLAAN 9 — TELEFOON K 1827-261

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf
VAN OORD - WERKENDAM
Hoogstraat 73 a — Telefoon 444
RIJSWERKEN-GRONDWERKEN-ASFALTWERKEN

FA. B. MEILINK
Eig. F. BRAAM
HOUTZAGERIJ — HOUTHANDEL EN KISTENFABRIEK
HOFSTRAAT 10 - BORCULO - TEL. 05457-561*

Constructiewerkplaats en Machinefabriek
BAILEY
Nieuw-Lekkerland - Tel. 436
★ Staalconstructies voor gebouwen e.d.
★ Alle soorten kranen.

A. Baars Azn
Exploitatie van baggermaterieel N.V.
Telefoon no. 144 Sliedrecht
Verkoop en verhuur

Zuidhollandse A.R. raadsleden over RIJNMOND

DE vergadering van de Zuidhollandse vereniging van a.r. gemeente- en provincie bestuurders, die in Rotterdam gehouden werd stond in het teken van de problemen in het Waterweggebied. Dat was niet alleen te merken aan de onderwerpen die besproken werden nl. het rapport Klaasesz en het streekplan de Brielse Maas, maar ook aan de bezoekers. Het was een provinciale vergadering, maar de bezoekers kwamen in hoofdzaak uit het Waterweggebied en van de eilanden.

Waren de raadsleden uit Den Haag en omgeving van mening dat het rapport Klaasesz toch geen oplossing biedt voor de moeilijkheden van de Haagse agglomeratie? Ze hadden daarin ongetwijfeld gelijk want de commissie Klaasesz moest een oplossing zoeken voor de bestuursmoeilijkheden in het Waterweggebied. Moeilijkheden van bijzondere aard omdat het hier een gebied betreft dat 24 gemeenten omvat en waarin Rotterdam veruit het grootst en het belangrijkst is. Rotterdam heeft driemaal zoveel inwoners als de 23 andere gemeenten samen. Begrijpelijk dat Rotterdam dus in het bestuur van het openbaar lichaam Rijnmond het sterkst vertegenwoordigd is.

Maar sommigen vrezen dat Rotterdam daar zo'n meerderheid zal hebben dat het in feite de dienst uit maakt. De gedachte aan annexatie mag dan van de baan zijn, in feite bedrijft men hier geruisloze annexatie, meende een der debaters. Daarbij haakte hij aan op wat de inleider de Vlaardingse wethouder Weststrate had gezegd nl. dat de bevoegdheid van het bestuur van Rijnmond op het terrein van de ruimtelijke ordening groter wordt dan die Gedeputeerde Staten op het ogenblik hebben. Het bestuur van Rijnmond zal straks een gemeentebestuur tegen zijn wil kunnen dwingen bepaalde plannen uit te voeren en zo de ontwikkeling van die gemeente kunnen ombuigen en volledig doen passen in het kader van Rijnmond. Die angst van de kleinere gemeenten is begrijpelijk, maar aan de andere kant zou het ook niet juist zijn als een kleine gemeente de hele ontwikkeling zou kunnen tegenhouden. Waar ligt het juiste midden?

De havens kwamen natuurlijk ook ter sprake. Die komen niet onder het beheer van Rijnmond maar blijven onder Rotterdam, ook Botlek en Europoort. Nogal begrijpelijk vonden de Rotterdammers en de vergadering was het daar wel mee eens. Rotterdam heeft de outillage en de ervaring en het op te richten Rijnmond niet. Maar er zat ook iets in de opmerking van de inleider, dat men er dan maar van moest uitgaan dat latere havens ook Rotterdams worden, want Rijnmond heeft dan net zo weinig ervaring als nu. Waarom zou het dan wel havens kunnen beheren? Maar als men de havens met de aangrenzende industriegebieden uit Rijnmond licht, wat voor reden is er dan nog om zo'n openbaar lichaam in te stellen, vroeg de inleider. Woningbouw, recreatie, wegen en bruggen zijn zaken die de gemeenten ook in onderling overleg kunnen regelen. De vergadering was het daar wel mee eens. Geopponeerd werd er tegen die gedachte althans niet.

De Rotterdamse wethouder Bavinck vroeg zich zelfs af of allerlei zaken via onderling overleg niet sneller zouden worden afgehandeld dan door Rijnmond. Hij miste nog te veel het tempo. De ontwikkeling vraagt vaak snelle beslissingen. Het zou wellicht wenselijk zijn meende de inleider om de instelling van Rijnmond niet te koppelen aan een goedgekeurde annexatie van de Botlek, zoals de commissie Klaasesz wil. Laat men het één niet door het ander ophouden.

De commissie Klaasesz wil voor Rijnmond een bestuur van 81 leden, waarvan er 54 rechtstreeks door de kiezers gekozen worden en 27 als vertegenwoordigers van de gemeenten door de gemeenteraden. Die vorm is gekozen om alle gemeenten vertegenwoordigd te doen zijn. Maar de heer Weststrate voelde daar niets voor. Het bestuur van Rijnmond is een politiek college en door tweeërlei soort verkiezing wordt de politieke samenstelling onduidelijk. In kleine gemeenten zal die vertegenwoordiger vaak de burgemeester zijn. Vier kiesdistricten vond hij, en verschillende andere sprekers met hem, verkieselijker dan één, mits vast zou staan, dat daardoor de stem van de kleine gemeenten beter gewaarborgd zou zijn. Men zou dan niet alleen moeten rekenen met aantal kiezers of inwoners maar ook met de oppervlakte. De voorzitter van Rijnmond moest volgens hem geen burgemeester van een der Rijnmondgemeenten zijn.

Sommige raadsleden hadden graag nader contact gehad over de wijze van verkiezing, waar ze straks in hun raden over moeten beslissen, maar de tijd is daarvoor helaas te kort, want in verschillende raden was het rapport reeds besproken of er zou een dezer dagen over geadviseerd worden. In dit opzicht lopen we achter bij de P.v.d.A., waar de fracties van de Waterweggemeenten al geruime tijd contact hebben gehad met elkaar over de bestuursproblemen van de Waterweg. Duidelijk werd wel dat een openbaar lichaam Rijnmond maar een kleine a.r.-fractie zou bezitten. Samenwerking van de prot. chr. partijen zou hier uitermate gewenst zijn.

Het was goed dat men in eigen kring over deze belangrijke problemen eens rustig kon spreken. Datzelfde gold voor het Streekplan Brielse Maas dat werd ingeleid door burgemeester Van der Brugge van Giessenburg. Veel bezwaren kwamen er uit de vergadering niet. Het waren althans geen nieuwe. Dat zou ook niet zo eenvoudig zijn, want er waren al tientallen bezwaarschriften bij de provincie ingediend. Ook hier bleek hoe hoog het tempo in het Waterweggebied is. De gedachten, die men in 1950 koesterde over de Brielse Maas, zijn in de achter ons liggende jaren al lang achterhaald. De industrie is ook daar weer doorgedrongen en dreigt verder door te dringen. Het streekplan kan, zo meende de heer Van der Brugge, tegen dit verder opdringen een goede afscherming vormen, met de kans dat Voorne een agrarisch eiland blijft.

Prettig was het ook dat hij kon meedelen dat Gedeputeerde Staten hun medewerking zullen verlenen om de boeren aan andere grond te helpen en dat een schadevergoedingsregeling in de maak is.

Ten aanzien van het natuurreservaat De Beer hadden Ged. Staten wetenschappelijk advies ingewonnen en daaruit was gebleken dat De Beer als natuurreservaat maar betrekkelijke waarde had. Een mededeling die velen zal verbazen en teleurstellen. Rest ons nog mee te delen dat de vergadering namens de Tweede Kamerfractie werd bijgewoond door mr. Verkerk, voorzitter van de vereniging en dat de Eerste Kamerfractie was vertegenwoordigd door de heer Elfferich, lid van het bestuur.

OM TE BEHOUD
wat verlore

ER is geen tak van zeevaart, die zoveel graag gelezen nieuws oplevert voor de kranten, als het bergingswerk.

Daar komt een vliegende noordwester bij te pas, schepen in nood, met zware slagzij midden op zee, dan wel over alle banken heen op het strand geslagen. De bergingsboten gaan er op uit om, dansend op een hoge zee, vast te maken aan een schip dat bijna kapseist; of ze wagen zich in een woeste branding om een schip van onder de duinen weer in volle zee te brengen.

Vooral wanneer een journalist 'n scheut fantasie — die niet in het oog mag lopen — kan mengen in zijn reportage, levert deze „stuff' pracht-kopij.

Wij, Nederlanders, doen nog al wat aan bergingswerk. Drie rederijen houden er zich mee bezig. Een grote in Maassluis, een iets minder grote in IJmuiden (deze beide combineren het met de zeesleepvaart) en een derde op Terschelling, die zich alleen met bergingen bezighoudt, behalve dat haar boten in de zomer wel eens een handje helpen bij het overbrengen van de duizenden, die op het onvolprezen Waddeneiland vakantie vieren. Maar dat tamme werk is feitelijk een degradatie voor de bergingsboten.

We moeten het bergingswerk wel onderscheiden van het reddingswerk, dat onder auspiciën van de Noord- en Zuidhollandse Reddingsmaatschappij verricht wordt door de blauwe boten, van wier schipper Dorus Rijkers, Koen Bot en Maas Toxopeus al haast legendarisch zijn geworden. Dit laatste is puur, mannelijk liefdewerk. Het gaat er om de levens van schipbreukelingen te redden. Behalve een bescheiden loon ontvangen de schippers en bemanningen van de reddingsboten, als zij gelukkig zijn, medailles en plaquettes en soms een gouden horloge met inscriptie. Die onderscheidingen zullen een zeemanshart wel eens strelen, beloning voor het gevaarlijke reddingswerk kan men ze niet noemen.

Bij het bergingswerk gaat het er niet, althans niet in de eerste plaats, om mensen te redden — daar zijn de blauwe boten voor — maar om schepen binnen te brengen en daarvoor een stevig bergloon op te strijken.

In vroeger tijden is er door bergers wel eens lelijk misbruik gemaakt van de nood op een zinkend schip. Op de Zuiderzee waren vissers, die er in alle noodweer op uit gingen om hulp te bieden, maar eenmaal aan boord van een in nood verkerend schip, stelden zij hun eisen in zake het bergloon, en als de schipper zich niet bereid verklaarde die in te willigen, dan gingen zij weer heen, niet alleen het schip, maar ook de schipper en de zijnen — meestal was het gezin aan boord — aan hun lot overlatend.

Die tijd is lang voorbij. Een contract, in dergelijke nood gesloten, is nietig voor de wet.

Ook is het niet meer zo, dat een schip in zee, door de bemanning wegens gevaar voor zinken verlaten, zonder meer prijs is van degene, die zich het eerst aan boord van het verlaten schip begeeft. De Duitse kapitein, die enige tijd geleden de bemanning van een schijnbaar reddeloos Engels schip aan boord genomen heeft, scheen dat wel te denken, maar hij had het mis. Ten onrechte heeft hij die Engelsen belet weer op hun schip terug te gaan. Ten onrechte heeft hij de Nederlandse sleepboot, die vast wilde maken onder goedvinden van de Engelse kapitein, met geweld bedreigd. De Engelse rechter, die deze zaak te berechten krijgt, zal hem dat wel duidelijk maken.

Tegenwoordig wo[rd]
op Lloyds conditie[s]
no pay". Dit laatste
niet wordt geborge[n]
is, en „open form"
loon later vastgeste[l]
kundigen van Lloyd[s]
genieten een dusda[nig]
heid en onpartijdig[heid]
verzekeringsmaatsch[appij]
te vergeten— zich
spraak onderwerpen.

Lloyds pleegt bij
loon rekening te ho[u]
berger heeft gelope[n]
berging heeft beste[ld]
en lading.

De wetgever en L[loyd]
alle voetangels kun[nen]
tein van een bergi[ng]
zoeking geraken,
twee schepen tegelijk
van het ene een „ve[r]
dere een armzalig s[chip]
laatste mensen in n[ood]
niet, is hij verplicht
redden, wanneer
daartoe in staat is. M[aar]
wat de nood aangaat
als er een concurre[nt]
ongeveer gelijke afs[tand]
hulpvragende schep[en]
buit laten schieten.

Over de concurre[ntie]
gingsboten jagen
Het gaat soms tusse[n]
Engelse bergers. Ma[ar]
proberen ook onder[ling]
vlieg af te vangen.
hardst, soms tegen
schip en machines
vergd. En ondertus[sen]
vechten geleverd
contact te krijgen.
en lagen, met name
current te misleiden
maken.

Er zijn overeenko[m]
gelse, Duitse en Ne[d]
om voor de concurre[nt]
plaats te stellen,
afspraken tot dusver
was er een scherp

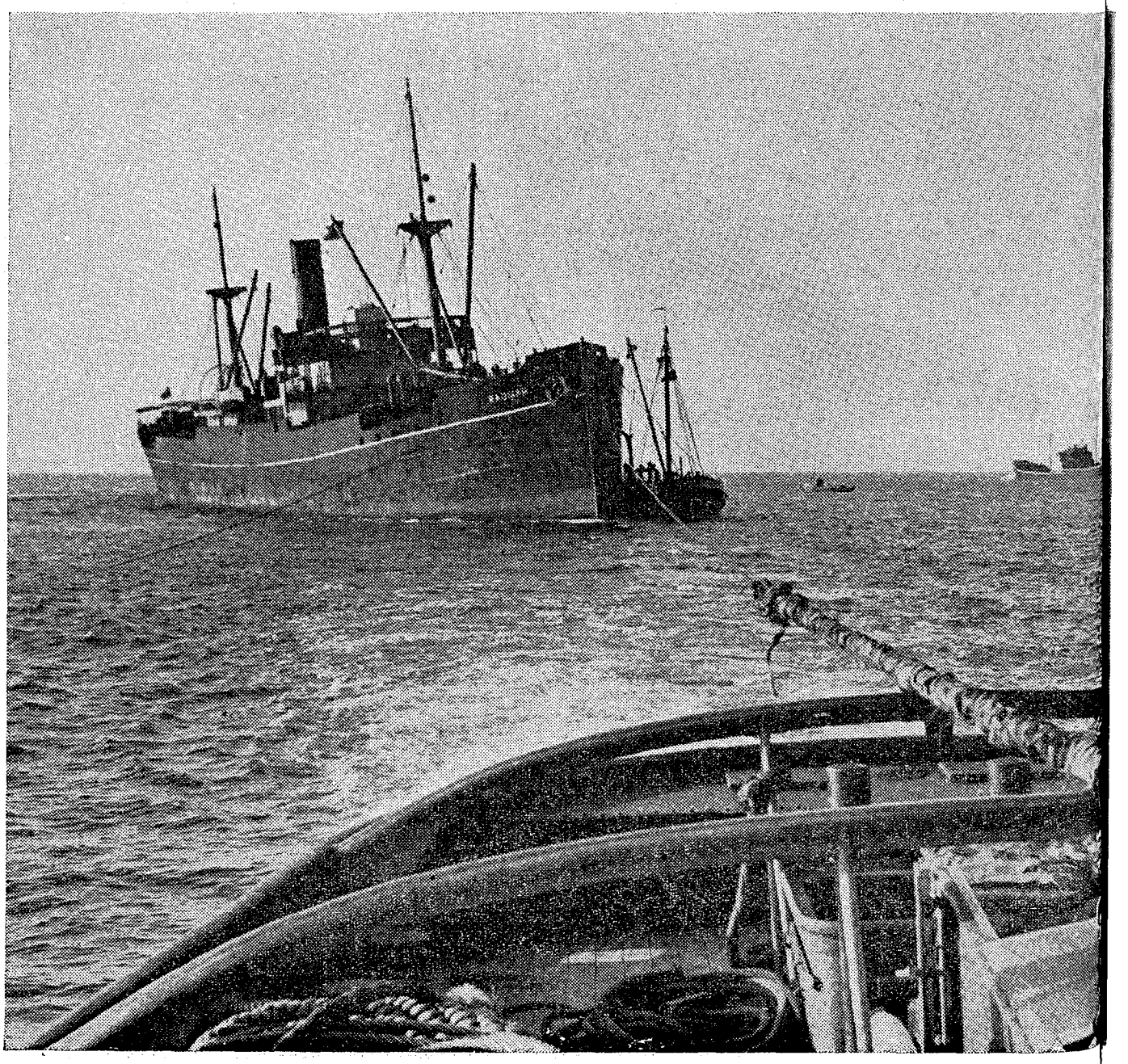

N

gaat

tijd hulp verleend rm" en „no cure dat als een schip niets verschuldigd en, dat het berg- den door de des- len. Deze experts van deskundig- alle rederijen en deze laatste niet aat aan hun uit-

ng van het berg- het risico dat de ite die hij aan de waarde van schip

en natuurlijk niet emen. Een kapi- n in zware ver- ijdens noodweer p inroepen, waar- belooft en het an- Wanneer op het en op het eerste od verkerende te een reddingboot e tegenstellingen, sterk spreken, en gingsboot zich op ndt van de beide oet dan de vette concurrent?

roken. Twee ber- dezelfde „job". ndse en Duitse of erlandse rederijen der wel eens een et varen om het de storm in. Van alleruiterste ge- n er vinnige ge- eepsradio om het kt ook wel listen mist, om de con- het eerst vast te

loten tussen En- bergingsrederijen enwerking in de icht waren, deze og kort geleden ssen IJmuiden en

★★★★★★★

Het bergings- werk op zee

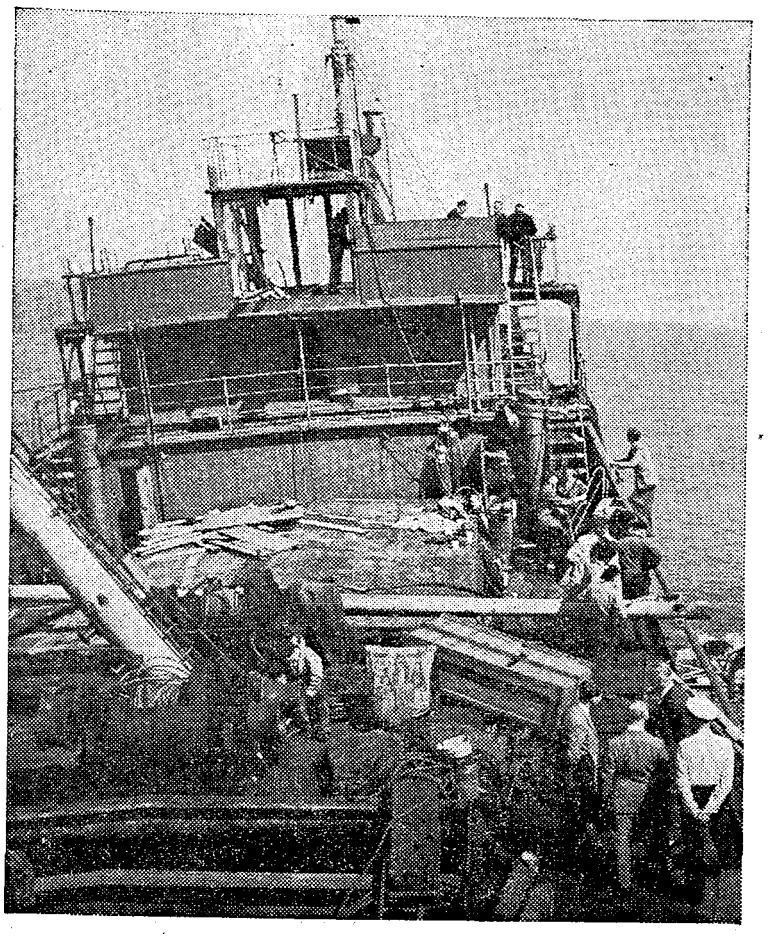

Maassluis over het binnenbrengen van een kostbaar schip.

Zo schijnt het bij de bergers alleen om buit te gaan en lijken zij verwant aan de oude jutters, die bij stormweer baden: O, Heer, bewaar de arme zeeman, maar als hij moet vergaan, dan alstublieft op onze kust." Wel, een deel van de bemanningen onzer bergingsboten stamt uit juttersgeslachten.

Maar wij zouden aan onze bergers schromelijk onrecht doen door alleen op deze harde kant van hun bedrijf te letten.

Er zitten in het bergingswerk ook elementen van het oude ridder-ideaal.

Bij het rauwste weer, als ieder ander schip veiligheid zoekt, varen de bergers het gevaar tegemoet. Om andere schepen uit de knoei te halen, wagen zij schip en huid. En al praten de mannen van de bergingsboten altijd vol trots over vette, en smalend over schrale „joppen", hun daden zijn vaak beter dan hun woorden. Er zijn vele voorbeelden om schipbreukelingen te redden, als het schip niet meer te bergen was.

Er is ook dit voorbeeld: Een armzalig scheepje zonk, juist toen de bergingsboot erbij was. De schipper met zijn vrouw en kinderen en knecht werden aan boord genomen. Het was een berooid gezin; het verloren scheepje was zijn enige bezit en het was niet verzekerd. Voor de bergers was het een allerkaalste „job". Maar de pet ging rond bij de bemanning van de bergingsboot en ze gaven allemaal royaal, van de kapitein af tot het jongste maatje toe in een collecte voor de arme sloeber.

Al zijn er elementen van hebzucht en naijver in het bergingsbedrijf, in wezen is het een prachtig werk. Want het wil behouden wat verloren gaat.

K. NOREL

ANTI-TOTO EN PRO-KRET

De Antirevolutionaire Partij is principieel tegen de toto, hetgeen ook tijdens de kamerdebatten duidelijk is gebleken. Daar wij echter het niet alleen bij het anti willen laten, doch ook met iets positiefs moeten komen, roept het bestuur van de Antirevolutionaire Kiesvereniging Slotermeer-west/Geuzenveld te Amsterdam, alle kiesverenigingen in den lande op om de actie van de Ned. Chr. Sportunie (Ds. Kret) zoveel mogelijk met woord en daad te steunen.

Namens het bestuur,
Ir. G. H. Polet, voorzitter
P. C. Hildering, secretaris.

Gaarne nemen wij deze uitspraak met hartelijke instemming over.

In ons nummer van 6 februari j.l. hebben wij in een redactioneel artikeltje reeds onze waardering voor het plan-Kret betuigd, met de opwekking hieraan steun te verlenen.

VERDEEL en HEERS

EEN halve eeuw geleden kwamen de staten-verkiezingen weer in zicht. En die verkiezingen waren vooral van belang voor de Eerste Kamer. Friesland, Groningen, Drenthe en Noordholland stuurden uitsluitend linkse leden naar de Eerste Kamer, Gelderland, Zeeland, Utrecht, Noordbrabant en Limburg waren vast in rechtse handen. Zuidholland was ook rechts, maar stond minder sterk en Overijssel was zeer wankel.

Nu waren de provinciën verdeeld in statendistricten en elk district stuurde b.v. tien leden naar de staten. In 1910 trad de helft van de statenleden af en in zulke districten dus vijf kandidaten.

Verschillende rechtse bladen gaven nu het advies, om in overwegend linkse districten van rechts drie inplaats van vijf kandidaten te stellen. Stel dat in een bepaald district rechts in totaal kon rekenen op 3000 stemmen, en de liberalen de socialisten ieder op 2500 stemmen. Wanneer rechts nu drie kandidaten stelde voor vijf plaatsen en de liberalen en de socialisten ieder vijf, dan was de uitslag in eerste instantie te voorzien. Dan werd het een herstemming tussen de 3 rechtse kandidaten en de 7 linkse, die de meeste stemmen hadden gekregen. B.v. vijf socialisten en twee liberalen. Stemde dan bij de herstemming iedere groep op zijn eigen kandidaten, dan werd het resultaat, dat de drie mannen van rechts werden gekozen en de twee linksen, die de hoogste stemmen hadden verworven. Die kans was altijd te wagen. Stelde rechts vijf kandidaten dan werd het herstemming tussen vijf kandidaten van links en vijf van rechts; de linkse partijen zouden elkaar zoveel mogelijk helpen en rechts zou het onderspit delven. Maar als er zeven van links in herstemming kwamen, dan moesten de liberalen en de socialisten gaan handjeplakken. Dan moesten de socialisten b.v. aan hun mensen adviseren om twee socialisten over te slaan op hun stembriefje, en in plaats daarvan twee liberalen te stemmen. En de liberalen moesten adviseren, niet alleen de beide liberale kandidaten te stemmen, maar daarbij in ruil voor het rode offer ook nog drie socialisten te nemen. Als die partijen het daarover eens werden, dan hielp het niet, dat er drie kandidaten van rechts waren gesteld, maar er was een redelijke kans, dat links het niet onderling eens werd. Het was immers altijd een zware zaak, om socialistische kiezers uit te leggen, dat zij twee liberalen op het kussen moesten helpen en daarvoor twee eigen kandidaten moesten opofferen. En liberalen namen niet graag socialistische kandidaten er bij. Er was, ook al werden de partijbesturen het eens, een kans, dat de kiezers zich hielden aan de eigen mensen. Zo zou er spanning en wantrouwen ter linkerzijde ontstaan, en dat kon voor het sterke rechtse front slechts winst betekenen. Veel succes heeft deze tactiek niet opgeleverd. Het bloed kroop ook toen, waar het niet gaan kon, en de socialisten en liberalen voelden de familiebanden wel in die mate trekken, dat zij elkaar gingen helpen. Maar met een sneu gezicht en begeleid door commentaren van rechts, die niet prettig waren voor de bondgenoten uit nood.

ROTTERDAM

PONTIER EN KARREMAN
Makelaars in Assurantiën
WESTERSINGEL 9 B (Postbus 884)
ROTTERDAM - TELEFOON 11.17.00
Voor ALLE verzekeringen

KOLEN
van de Oranje Nassau Mijnen
P. G. LODDER N.V.
2e Rosestraat 7 - Tel. 71052 - ROTTERDAM-ZUID

GAAT HET OM EEN BRIL?
GA DAN NAAR
J. DRENT - Strevelsweg 61a
Telefoon 74770 — ROTTERDAM
Voor: VOGEL- EN PLUIMVEEVOEDERS
VOGELS EN VISSEN
HONDEN- en HENGELSPORTARTIKELEN
LAND- EN TUINBOUWZADEN
het adres:
FIRMA DE HOOGE
Groene Hilledijk 272; de Schere 23 (Zuidwijk)
ROTTERDAM, Tel. 71788 - 73660.

VOOR DAMES- EN HERENKLEDING
de Jong ROTTERDAM-Z.
EEN WERELD VOL MODEWETTEN
Katendrechtse Lagedijk 371-377 en 398-402. Tel. 77820
Filiaal Zuidwijk: De Slinge 431. Tel. 170290

„De Goudse Packet"
(B. J. VAN RHIJN & ZN.)
Hoofdkantoor Gouda. Regentesseplants. 6-7, tel. 2388
Dagelijkse Sneldiensten:
Gouda tel. 2388 Vlaardingen tel. 3551
Rotterdam tel. 41414 Utrecht tel. 10696
Schiedam tel. 68472 Amsterdam tel. 746020

FA. C. A. STREEFKERK
LOODGIETERSBEDRIJF
Ruime sortering
GASAPPARATEN EN SANITAIRE ARTIKELEN
Claes de Vrieselaan 164 — Tel. 34852

Ladders en rolstellingen
W. ZEILSTRA & CO
verhuur - annex goederenvervoer
ZAAGMOLENSTRAAT 48 — TELEFOON 84147

Barendregt's
SPECIAALZAKEN
Textiel
Bedden
Babyartikelen
Tapijten
Kat. Lagedijk 421—423—434—436, hoek Slotboomstraat
Tel. 71986—71999
Schiedamseweg 47 — Tel. 52992 — Rotterdam

Drukkerij De Winter & Hofwegen
LAMBERTUSSTRAAT 55
Telefoon 122054
Voor al uw drukwerk!

RESTAURANT TEAROOM & PATISSERIE
„LA BONNE AUBERGE"
M. van Linschoten
Recepties, Diners en Partijen
Hoogstraat 147-149 - telefoon 129381, 129567, 129672 - Rotterdam

N.V. Verhuis- en Transportbedrijf
A. SLUYTER & ZONEN
verzorgt al uw transporten door het gehele land.
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

BRILLEN - FOTO - SMALFILM
LANGSTRAAT
DORPSWEG 101 - Tel. 76042—171056
PUTSELAAN 37 - Tel. 74093

Het compromis heeft ook zijn deugden

POLITIEK is de kunst van het mogelijke. Op deze bekende definitie valt het één en ander af te dingen. Toch blijft het een erkend feit, dat de politieke groepering, die haar opdracht niet alleen maar in getuigen wil doen opgaan, ook deze kunst zal moeten beoefenen.

In samenwerking met andersdenkenden tot daden van bestuur geroepen, wordt ieder bestuurder, ieder vertegenwoordiger er — afhankelijk van zijn positie — in meerdere of mindere mate mee geconfronteerd. De grote politiek is er vol van en op lager niveau ontkomt men er evenmin aan. Het is één van de redenen, waarom de politiek bij velen in een kwade reuk staat.

Compromis is een woord met een bepaalde gevoelswaarde. Voor velen een niet al te gunstige. Naarmate een bepaalde kring sterker aan solide uitgangspunten en genormeerd handelen hecht, speelt de (on)bewuste tegenzin tegen het compromis een groter rol bij de positiebepalingen. Er zijn ook inderdaad onaanvaardbare compromissen Die, waarbij essentiële waarden zouden moeten worden opgeofferd. Die, welke tot slechte oplossingen zouden leiden. De thans zich in het stadium van liquidatie bevindende huurblokkering is er m.i. een schoolvoorbeeld van.

Betekent dit, dat wij er goed aan doen het compromis radicaal te veroordelen? Ware dat zo, dan zouden de „getrouwen" het over de hele lijn van de „realisten" gewonnen hebben. Dan zou de lege dop altijd boven het halve ei gekozen worden.

Op gevaar af moreel verdacht aan te doen zouden we ook eens op de goede zijde van het compromis willen wijzen. Het compromis kan uitersten neutraliseren en zo bijdragen tot de stabiliteit van het bestuur Natuurlijk, men kan in dergelijke gevallen bezwerend verklaren, dat het aan oprechtheid, aan trouw en vooral aan moed gemangeld heeft. Maar een nuchter mens zal heel vaak een compromis, als gemiddelde — desnoods: middelmatige — oplossing tussen twee of meer uitéénstrevende standpunten verkiezen boven de afwezigheid van iedere oplossing.

Haast ieder probleem heeft vele kanten. Op welke legt men het accent? Niet zelden worden die accenten door de verschillende bij de oplossing betrokken groepen verschillend gelegd. Lang niet altijd gaat het om de waarheid-zonder-meer, maar om de waarheid-zoals-wij-die-zien.
Wie onder geen omstandigheid tot een compromis bereid is, gaat op de weg, die naar geestelijke dwinglandij voert. Wie niets van „zijn" waarheid wil opofferen, loopt het gevaar iets anders wel te offeren: de vrijheid van zijn naaste. De geschiedenis, ook de contemporaine (= huidige), is vol voorbeelden.

Het nooit bereid zijn tot een vergelijk bergt ernstige gevaren in zich. Het altijd daartoe bereid zijn al evenzeer. Het compromis is slechts moreel verantwoord indien en voorzover het mensen brengt tot een (gedeeltelijke) verzoening van hun standpunten, tot wederzijds begrip.
Dan immers spruit het niet voort uit scepticisme tegenover de waarheid, maar uit respect voor onze collega's in de renbaan en voor hun visie.
Het compromis heeft moreel geen enkele waarde als het gevoed wordt vanuit die eeuwenoude levensinstelling, die deed en doet vragen: wat is waarheid? Men compromitteert zich in het compromis, als het alleen maar een bewijs van onze onverschilligheid, onze gelatenheid, onze laksheid, ons gebrek aan moed is.
Er zijn grenzen aan het compromis. De grenssteen staat evenwel niet bij menselijke zekerheidjes, die wij zelf verhoogd hebben tot de rang van het absolute. De vanuit de juiste levenshouding betoonde bereidheid tot het compromis is die deugd der eenvoud, die behoedt voor fanatisme en onheilig vuur op het altaar.

Wie tot geen prijs ooit tot een vergelijk wil komen, sluit zich op in een ivoren toren van hautaine eenzaamheid. Indien nodig en waar mogelijk biedt een eerzaam compromis de gelegenheid om weer een eind weegs te gaan met onze reisgenoten op één van de vele wegen, die Bestuursland ontsluiten.

M. W. SCHAKEL

A.R. STAATKUNDE

HET maartnummer van A.R.-Staatkunde — het maandblad van de Kuyperstichting — voert ons in een tweetal artikelen over de grenzen. Mr. A. C. de Ruiter behandelt de plannen en de voorbereidingen voor de directe verkiezing van het Europese Parlement.

Hoe ideëel de doelstelling van de Europese samenwerking ook moge zijn, de schrijver constateert dat „deze en gene zijn eerste Europese liefde reeds lang heeft verlaten". De oorzaken van de verschraalde belangstelling? De doolhof van instellingen, de warwinkel van verdragen, onbehagen en wangunst ten aanzien van de „Europese" ambtenaren, het wel zeer technische karakter van allerlei regelingen en instellingen. In deze situatie acht men verkiezingen voor een Europees Parlement te meer een middel om de publieke belangstelling voor de Europese zaak aan te wakkeren. De schrijver gaat de voorstellen na van de werkgroep uit het reeds bestaande — door de volksvertegenwoordigingen aangewezen — parlement. Grootte en samenstelling van de nationale groepen voor het parlement blijken in deze voorstellen op voor de Beneluxnaties bevredigende wijze te zijn geregeld. Minder is de auteur te spreken over de bepaling, dat de direct-gekozenen — niet minder dan 2/3 van het geheel — geen kamerlid in het eigen land mogen zijn. Zijns inziens zal het optreden van „politieke buitenstaanders" en „weinig ervaren" leden aan het gezag van het nieuwe parlement niet ten goede komen.

Maar dit is slechts een van de belangwekkende vraagstukken die in dit instructieve artikel worden aangeroerd.

Niet minder interessant, hoewel van geheel andere aard, is de beschouwing van dr. G. Kuypers over De Sowjet-Unie onder Chroesjtsjow.

Duidelijk geeft de auteur de verschillen en overeenkomsten aan tussen persoon en politiek van Stalin en Chroesjtsjow. In wezen is het politieke raam ongewijzigd gebleven, hoewel er heel wat is veranderd en het volk in menig opzicht grotere vrijheid heeft gekregen. Chroesjtsjow kan zich, in wezen hetzelfde pad bewandelend als zijn oude meester, slechts van zijn rivalen ontdoen, door zich tegen de ergste uitwassen van Stalins politiek uit spreken. Boeiend tekent dr. Kuypers het onderscheid tussen de beide mannen.

Stalin, de broedende, behoedzame, argwanende zwijger tegenover Chroesjtsjow, de bruisende, oubollige, vermetele prater. Daarnaast de verschillende situaties: het chaotische, achterlijke, aan utopieën te gronde gaande Rusland van de jaren twintig tegenover het gedrilde, ontwikkelde, door successen opgetilde Rusland van de jaren vijftig.

Een artikel dat in kort bestek een goed inzicht geeft in wat er in de Sowjet-Unie gaande is.

De rest van het nummer wordt in beslag genomen door het gebruikelijke binnenlandse overzicht van de heer H. Algra en een tweetal boekbesprekingen. Prof. dr. P. S. Gerbrandy behandelt het door mej. A. J. M. Goedemans en drs. G. Puchinger samengestelde boek „Gerretson de strijdbare" en drs. J. Poot wijdt een bespreking aan het rapport „Bevolkingsspreiding" van de Dr. Wiardi Beckman Stichting.

N.V. Houthandel
v.h. J. TULP & ZONEN
EDE
Hout - Triplex - Board
Eternitprodukten

N.V. Rederij & Haringhandel
IMPORT — EXPORT
N. Parlevliet Jr.
KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15.
Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092— 2283

TOESLAGSTOFFEN
voor lichtbeton
GRONDSTOFFEN
voor de steen- en keramische industrie
WEGENBOUWMATERIALEN
G. Vogler & Co C.V.
Mauritsweg 49 — Rotterdam
Telefoon K 1800-137878

VERTROUWENSADRESSEN VOOR EIGEN KRING IN
Friesland

J. SPAAN
TIMMERBEDRIJF NIEUWBOUW
EN ONDERHOUDSWERK
Spanjaardslaan 11 - Tel. 8515 - LEEUWARDEN

HOTEL „DE KROON"
SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
Telefoon 4467 - 4468
*
Uw adres voor recepties en partijen

Voor
haarden en kachels
naar
DE VERWARMINGSSPECIALIST
A. DE KLEINE
Stationsweg 29 — Tel. 05120-2146 — DRACHTEN

O. Postma & Zn.
Manufacturen en meubelen
NOORDERBUURT 24 — TELEFOON 2397
DRACHTEN

KIJK NU BIJ:
W. L. Harms - Dokkum
DIEPSWAL
Thans twee speciale afdelingen

JAN HARMS
Vlasstraat 36 - DOKKUM - Telefoon 2765
BEDDEN — DEKENS — MATRASSEN
WONINGINRICHTING
MODERNE WANDMEUBELEN

Wenst u fijn verzorgd kleurrijk en scherp berekend
DRUKWERK ?
Vraagt dan offerte bij
FA. A. J. SCHAAF - DOKKUM
De drukkerij voor industrie en handel.
Kantoor: Kl. Oosterstraat 110 - Tel. 2373

D.R.A.C.O.-
aanhangwagens
opleggers
bedrijfscarrosserieën
LANDBOUW-
werktuigen
machines
tractoren
N.V. Machinefabriek & Tech. Handelsonderneming
v.h. D. Rijpkema
SNEEK - TEL. 05150-2080

1. Financiering van: Vee, Tractoren, Landbouwmachines, Auto's, etc
2. Hypotheken op huizen en landerijen vanaf
4¼ %
3. Alle Assuranties
4. Wij kunnen u voorts een borgstelling verstrekken voor uw pachtsom.

R.A.F.
Romkema's Ass. en Fin. Kantoor,
Grote Hofstraat 3,
FRANEKER,
Tel 05170-2458 b.g.g. 2683

Geef dit blad door

TURKSTRA BESCHUIT
Eerlijk . . . Overheerlijk! Niet alleen voeding . . . doch ook een lekkernij!

DOUMA's IJZERHANDEL n.v.
Grootzand 66 — Postbus 30 — Sneek
Telefoon 05150—277 en 3696
Staaf-, band- en plaatijzer, I- en U-balken, betonijzer
Gereedschappen en machines voor metaalbewerking.

Karpetten — Lopers — Vloerbedekking
Overgordijnen — Linoleums — Vitrages
Bedden — Dekens — Ledikanten — Matrassen
SPECIAAL VLOERENBEDRIJF
WESTER's Interieurverzorging
Grootzand 35 — Telefoon 3060 — Sneek

Wilt u gemakkelijk lopen?
De zaak waar U prettig koopt!
Wij hebben de alleenverkoop van **Durea Salamander, Forma-Natura, Manna enz.,** maar ook van de **„Piedro" kinder-steunschoentjes.**
Stellingwerff-Schoenen

N.V. BOAZ-BANK SNEEK
Bankboekjes 3¼ %
Deposito's 1 jaar vast 3½ %
Rekening-Courant; Effecten
VERZEKERINGEN op ELK GEBIED

Timmerbedrijf Fa. Koopmans Zonen
BEETGUM 94 - TELEFOON 05108-262
Alle bouw- en onderhoudswerken

KORTE OF LANGE OORLOG?

(Van onze militaire medewerker)

BIJ de recente bijeenkomst van de NAVO-ministerraad heeft Engeland de knuppel in het hoenderhok geworpen door een drastische wijziging van de NAVO-defensie te propageren. De strategische conceptie daarvan is neergelegd in een geheim document, dat bekend staat als plan MC-70, een vijfjarenplan, waarvan thans 3 jaren zijn verlopen. Het Britse voorstel zou dus een opschorting van dat plan en een nieuwe aanpak van de NAVO-strategie betekenen. De Britten achten dit gemotiveerd omdat het plan MC-70 door de snelle ontwikkeling van de militaire technologie is achterhaald. Deze gedachtengang concretiserend komt Engeland tot de conclusie, dat een eventuele oorlog niet langer dan 30 dagen zou kunnen duren en het dus geldverspilling is voorraden voor 3 maanden aan te leggen en aan te houden, zoals plan MC-70 voorschrijft.

Men zal zich herinneren dat het opslaan van deze voorraden de Bondsrepubliek er toe bracht onderhandelingen met Spanje aan te knopen, hetgeen zoveel stof deed opwaaien. In de Britse gedachtengang was dit dus overbodig geweest en is de nog hangende strijd daarover verder overbodig, omdat in de nieuwe gedachtengang de Westduitse opslag voor slechts één maand in eigen land dan wel in Frankrijk of in de Benelux landen kan worden gevonden.

Kortweg heeft Engeland dus aan de orde gesteld de **vraag van de korte of de lange oorlog,** een vraag die wij bij herhaling in achterliggende maanden aan de orde hebben gesteld als de onontkoombare vraag op welks antwoord de NAVO-defensie — en speciaal de Nederlandse — dient te worden afgestemd.

Een vraag, die tenslotte ook doorgedrongen is bij onze Staten-Generaal in de vorm van vragen van Kamerleden. Een vraag waarop de regering een antwoord heeft toegezegd in de a.s. Defensienota, een vraag echter zó netelig in haar consequenties, dat wij goede reden hebben om aan te nemen dat een duidelijk antwoord daarop tevergeefs in de NOTA gezocht zal worden. Mocht dit inderdaad het geval zijn dan hopen wij dat de Kamer daarmede geen genoegen neemt en om der consequenties wille — vooral financiële — alsnog op een duidelijk standpunt zal aandringen. En dit te meer nu dit vraagstuk ook in NAVO-verband is aangesneden en als een probleem van het eerste belang wordt geacht. Welke ontwikkeling van de militaire technologie — en op grond daarvan van de strategie — ligt aan het Britse voorstel ten grondslag? Wij mogen dit in het kort analyseren.

Buffervoorraad

TOEN het plan MC-70 werd ontworpen bezat Amerika nog een aanmerkelijk overwicht in de massavergeldingsmacht, zowel in de overbrengingsmiddelen (de Strategische Luchtmacht en bommenwerpers van de vliegkampschepen), als in de voorraden A- en H-wapens. Toch waren deze laatste ook aan Amerikaanse zijde beperkt en uiteraard nog beperkter aan Russische zijde. Mocht Rusland dus ergens een agressie wagen dan zou een uitwisseling van de wederzijdse A- en H-voorraden plaats hebben. Was deze uitgeput dan was Rusland waarschijnlijk verslagen. Zou het dan niet het hoofd buigen dan zou de strijd dienen te worden voortgezet met de conventionele middelen, die door de voorafgaande atomische uitwisseling zware verliezen zouden hebben geleden en materieel slechts beperkt zouden kunnen worden gesteund door een zwaar getroffen — doch niet geheel uitgeschakelde — industrie.

Daar in de eerste atomische fase, gezien het grote Russische duikbootgevaar, van overzees vervoer weinig terecht zou komen en de economieën ernstig zouden worden verstoord, moest een buffervoorraad aanwezig zijn om deze periode te overbruggen, de geslagen economie enigszins op dreef te helpen en de overzeese aanvoer in gang te zetten. Dan zou de strijd, zij het met een „gebroken rug", kunnen worden voorgezet tot de eindoverwinning. In die strategische conceptie paste dus een buffervoorraad van drie maanden en de opvatting van de lange oorlog met een grote behoefte van overzeese aanvoer na de eerste drie maanden, volgende dus op een korte, heftige periode waarbij een goed deel van de parate krachten van land- en luchtmacht zouden zijn verbruikt. Voor de „gebroken rug"-periode zouden dus ook nog beperkt personeelsreserves nodig zijn.

Korte oorlog

SEDERTDIEN is echter de technologische balans veel sterker verschoven dan men destijds verwachtte. Niet alleen is op het stuk van de overbrengingsmiddelen door de ontwikkeling van de ballistische raketten een toestand ontstaan waarbij er eerder sprake is van een Russich overwicht dan van een Westers — een omkering der waarden dus — doch de wederzijdse voorraden A- en H-wapens zijn dusdanig gestegen dat een spoedige uitputting daarvan of een spaarzaam gebruik in de eerste oorlogsdagen niet te verwachten is.

De nukleaire uitwisselingsperiode zal derhalve intensiever zijn en langer kunnen duren en wel zó lang en vernietigend dat geen van beide partijen ook nog maar een kans heeft zich daarvan economisch enigermate te herstellen.

Onder die omstandigheden is er dus geen sprake meer van het voortzetten van een strijd met een z.g. „gebroken rug" en dit te minder omdat allicht een van beide partijen een voorraad A-wapens heeft overgehouden, zodat een strijd op zuiver conventionele basis — die lang zou kunnen duren, zoals plan MC-70 veronderstelde — uitgesloten is.

Met andere woorden door de technologische ontwikkeling is nog slechts een korte oorlog te verwachten, waarop geen langdurige strijd zal volgen. Beide partijen liggen zieltogend terneder, waarbij nog slechts die partij die nog enige A-wapens over heeft zich de overwinnaar mag noemen waaraan de andere dan ook wel de „erepalm" noodgedwongen zal moeten toekennen. Om de verschrikkelijkheid van deze korte oorlog zullen dus beide partijen zich beijveren om deze te voorkomen.

De Westerse strategie zal zich in de eerste plaats op deze conceptie, het voorkomen, moeten instellen en in de uiterste consequentie, indien toch de calamiteit van de totale oorlog zou optreden, op een korte duur van hoogstens een maand.

Van Russische zijde zal men deze oorlogsvorm eveneens uit de weg gaan en liever andere, minder gevaarlijke wegen inslaan nl. te trachten strategische voordelen te behalen via lokale acties, een afknabbelingsstrategie waartegen het Westen het niet zal wagen met een totale oorlog te dreigen omdat het daarbij betrokken politieke doel zulk een zware tol niet waard is. Daarmede stijgt dan de kans op lokale oorlogen. Doch daar beide partijen in dit geval er ook zorgvuldig voor zullen waken dat zulk een conflict niet op een totale oorlog uitloopt zal de neiging sterk zijn de omvang, de duur en de in te zetten middelen te beperken en geen **langdurig** conflikt te laten voortslepen. In dat geval is dus een buffervoorraad van een maand voldoende om de kat uit de boom te kijken en dit te meer daar Rusland zich er wel voor zal wachten de zeeverbindingen aan te tasten, wetende dat het dan de hartader van het Westen aanraakt, waarop het westen met nucleaire wapens zou moeten reageren, omdat het dan niet meer gaat om een lokaal belang doch om een levensbelang.

Alle argumenten tezamen leiden derhalve tot de conclusie dat de technologische ontwikkeling van de laatste jaren een principiële herziening van de NAVO-conceptie, zoals neergelegd in plan MC-70 vraagt.

Op grond van deze analyse getuigt de Britse suggestie dus van grote realiteitszin en logica en kunnen we haar slechts onderschrijven. Wij hebben goede redenen om aan te nemen dat zij door hooggeplaatste Nederlandse militaire autoriteiten wordt gedeeld en dat mede daarom Nederland ten achter is gebleven — zoals de regering heeft erkend — op zijn NAVO-verplichtingen, vooral op het stuk van de oplegging van de 3 maanden voorraden waarmede 10-tallen miljoenen guldens gemoeid zijn. Deze zouden immers nodeloos worden uitgegeven waardoor andere, op grond van de nieuwe technologische ontwikkeling urgenter, maatregelen achterwege moeten blijven.

Het wil ons dan ook voorkomen dat over het vraagstuk van de korte of de lange oorlog door de NAVO een duidelijke uitspraak zal moeten worden gedaan. Blijft deze achterwege dan ligt het uit een oogpunt van efficiëncy van de Nederlandse defensie in de rede dat deze vraag onomwonden in de Defensienota uit de doeken wordt gedaan en een duidelijk regeringsstandpunt wordt geformuleerd, al zou dat ook een antwoord zijn waarover in het Comité van Chefs van Staven geen overeenstemming bestaat, omdat bij dit antwoord belangen van verschillende delen van de krijgsmacht met elkaar botsen.

Dit mag in het landsbelang echter de regering niet weerhouden om terwille van het sparen van de kool en de geit een strategische conceptie te laten voortbestaan die een anachronisme is geworden en op grond daarvan onze defensiegelden op het strategisch verkeerde zwaartepunt te besteden, in strijd met de grote strategische beginselen van de „économie der forces" en van de „cencentratie."

Lezers schrijven ons...

* Vakbeweging en politiek

In „Nederlandse Gedachten" van 26 maart j.l. betoont mr. S. H. Attema zich een kind van zijn tijd door mee te doen aan de grote mode in bepaalde kringen, om naar het voorbeeld der nationaal-socialisten voor de oorlog en Burgerrecht c.s. na de oorlog af te geven op de invloed der vakbeweging.

Blijkens een tussenzin — „hoeveel functionarissen van dit Verbond (het C.N.V.) c.q. aangesloten organisaties maken er geen deel uit van onze betrekkelijk kleine fracties" — is hij echter ook van publieke feiten niet helemaal op de hoogte.

Daarom wil ik hem — waarschijnlijk naar hij meent ter versterking van zijn argumentatie — graag met een antwoord dienen. Van de stellig meer dan 300 functionarissen van de christelijke vakbeweging maken er (als we 300 nu maar als aantal nemen) 297 geen deel uit van de gezamenlijke fracties van de A.R.-partij in Eerste en Tweede Kamer. Dat is dus 99%.

Wil de heer Attema verder gaan en overwegen — het zou in het verlengde van zijn betoog liggen — ook het lidmaatschap van een christelijke vakorganisatie voor kamerleden te verbieden, dan kan hem misschien als argument dienen, dat naar ik meen 3 van de 7 leden der A.R. Eerste- en 7 van de 13 leden der A.R. Tweede Kamerfractie lid zijn van de christelijke vakbeweging. Dat is precies de helft van het totaal. De heer Attema zal het wel heel erg vinden.

Intussen diene tot zijn geruststelling, dat dit betekent, dat van de 218.992 leden der christelijke vakorganisaties er 218.982 geen lid waren van één der beide fracties.

De heer Attema klaagt min of meer over „onze betrekkelijk kleine fracties". Misschien wil hij ook eens schrijven over de vraag „Hoe maken we ze nog kleiner?" Het wil mij voorkomen, dat hij met de praktijk van de beantwoording van die vraag in bevestigende zin al bezig is.

R. HAGOORT

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

Zuid Nederlandse Naamplaten Onderneming
G. TER VEEN — GELEEN
Kantoor: Romaniestraat 55, telefoon 04494-2372
Naam en nummerplaten, in iedere uitvoering:
geëmailleerd, gegoten, geëtst, geanodiseerd, gegraveerd
Verder transfers en controlepenningen.
Wij lossen al uw aanduidingsproblemen op.

LANDBOUWWERKTUIGEN- EN
Vicon
MACHINEFABRIEK
H. VISSER N.V.
NIEUW VENNEP
Telefoon K 2546-444 (4 lijnen)

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173 - Tel. 247126
Privé: Olympiakade 60 - Tel. 794152
AMSTERDAM

J. H. HEUSINKVELD
Boomkwekerijen - Tuinarchitectuur
Ds. van Krevelenstraat 3 - Telefoon 05443-263
LICHTENVOORDE

Vraagt verhuisfolder of emigrantenfolders aan
BONGERS
Internationaal verhuisbedrijf
RIJNHAVEN 10 — WAGENINGEN
Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)
Opslag van inboedels Overzee-verpakking

SCHUDDEN ? ..... GOED .....
GOED SCHUDDEN ? ..... BETER .....
IDEAAL SCHUDDEN ?.... EUREKA .....
N.V. „EUREKA"
Landbouwmachinefabriek v/h Fa. I. v. d. Woude & Zn
Drachten

F. GOUDRIAAN'S
Graan- en Meelhandel N.V.
VEEVOEDER - TARWEMEEL
GROOTHANDEL GRAAN- EN MEELPRODUKTEN
Granen - Zaden - Peulvruchten - Zuidvruchten
Steiger 1 — Tel. 01894-201 — Ouderkerk a. d. IJssel

VOOR KERKORGELS
Orgelbouw Ernst Leeflang
APELDOORN — TELEFOON 06760-7582

Fa. J. A. Bakker en Zoon
Fabriek van bakkerijgrondstoffen
GROOTZAND 20 - TEL. K 5157-571 - BOLSWARD

Bonzo
Kousen en sokken.
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals.
FA. JOHAN PARMENTIER
Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

GRONINGEN
Schatkamer
STOELDRAAIERSTRAAT 3-5
GRONINGEN
Zwitserse Horloges
Verlovingsringen
Goud en Zilver
Tafelzilver
Avondmaal-Serviezen

Chr. Coöp. Spaarbank
„EIGEN HAARD" G.A.
LOPENDE DIEP 7 - GRONINGEN
SPAARRENTE INGAANDE 1 JAN. 1958
3 % niet-leden
3¼ % leden

gehoord gezien gelezen

• Over de krijtstreep

„Na een welvaartsstijging van zeg 25 pct zal het verschil tussen socialisten en liberalen vrijwel zijn uitgewist", zo ongeveer heeft prof. Zijlstra het eens geformuleerd. Er zijn sinds die uitspraak al heel wat loonsverhogingen geweest — vandaar wellicht dat de heer Voskuil het tijd vindt worden om met die samensmelting een begin te maken. Immers, hoe moet men anders zijn socialistisch commentaar uitleggen, dat hij enkele weken geleden voor de Vara-microfoon gaf en waarvan wij hieronder een gedeelte publiceren.

De heer Voskuil kwam tot zijn beschouwing naar aanleiding van een aantal redevoeringen en artikelen van de (liberale) Groningse econoom prof. Pen. „Er is — zo zei de heer Voskuil — tussen hem en de P.v.d.A. hoogstens een krijtstreep waar, zoals men weet, een bepaald soort pluimvee niet overheen kan stappen. Maar de professor heeft aanzienlijk meer hersens dan een kip...."

Met deze duidelijke lokroep besloot de heer Voskuil zijn radiopraatje:

Ik begrijp niet waarom er voor de verdediging van de ongetwijfeld gezonde inzichten van prof. Pen een nieuwe partij nodig zou zijn, die dan — zo doen we dat in Nederland nu eenmaal — na een kwart eeuw natuurlijk weer met de P.v.d.A. zou moeten samensmelten. Maar wat ik heel best begrijp, dat is dat prof. Pen, die zich liberaal noémt, volstrekt geen liberaal is. Misschien een „liberal" van Amerikaanse snit, maar misschien ook is prof. Pen een doodgewone socialist, een origineel socialist, met de neiging om lastig te zijn voor een partij en tegen gevestigde opvattingen te schoppen, maar die hebben we in de P.v.d.A. gelukkig ook en in verheugend aantal.

Nu heb ik niet de neiging bij prof. Pen op huisbezoek te gaan om hem als lid van de P.v.d.A. in te schrijven, dat moet hij heus zelf maar weten, ik wil alleen maar zeggen, dat hij geen liberaal is en dat hij een andere naam moet bedenken, b.v. radikaal. Ook geen nieuwe naam, we hebben op het einde van de vorige eeuw ook al radikalen gehad, die zich niet bij de liberalen thuis voelden. Na de radikalen zijn de vrijzinnig-democraten gekomen, die voorzover ze werkelijk links waren en de groei van de inzichten, ook de economische, meemaakten tenslotte in de P.v.d.A. terecht zijn gekomen, waar ze dan ook tenslotte thuis hoorden.

Nu zoudt u, luisteraars, dit verhaal kunnen beschouwen als een polemiek met prof. Pen en dat lijkt er wel op, maar het is toch eigenlijk niet zo, want de opvattingen van de hoogleraar komt men dikwijls tegen in de kringen van meestal jonge mensen, die zich ook liberaal noemen en van wie velen net zoveel met het liberalisme te maken hebben als prof. Pen, dat is dus: helemaal niets. Er bestaat in die kringen een duidelijke belangstelling voor het socialisme. Verscheidene socialisten hebben op uitnodiging van liberale jongerengroepen uit liberale studentenverenigingen in hun vergaderingen gesproken en het zijn altijd plezierige ontmoetingen geweest, met veel begrip. Ik lees ook wat jonge liberalen in hun eigen en in andere kranten en organen schrijven en ik vind de indruk telkens bevestigd, dat tussen velen van hen en het socialisme geen duidelijke barrière is aan te wijzen, niet meer dan de krijtstreep waar de kip niet overheen komt. En ik wil ook best zeggen, dat er aan de andere kant van de krijtstreep kippen zijn, die óók niet over die streep heen durven te komen.

Ik ben, geloof ik, niet zo heel ver mis als ik meen, dat deze mensen in de P.v.d.A. vooral zien de grote, centraal geleide organisatie met een opgelegde discipline. Als je daar lid van bent, dan hoor je er zo nadrukkelijk bij en dan moet je bij zovéél horen en ze willen niet ergens bij horen, ook niet bij de VVD trouwens. Nu is hun kijk op de PvdA, geboren uit onbekendheid, net zo onjuist als het wantrouwen tegen de bedilleriglieid en de ingrijperij van de socialisten, maar ik kan er toch wel wat van begrijpen. Maar wat mij veel meer boeit dan die krijtstreep naar de kant van de P.v.d.A., dat is de kloof die binnen het liberalisme steeds duidelijker zichtbaar wordt tussen deze linkse liberalen en het liberalisme van de brandkast, de topfunctionarissen en Burgerrecht plus de Telegraaf, kortom: de VVD. De geschiedenis gaat zich misschien herhalen. In het liberalisme gaan de wegen van de conservatieven en de progressieven, die zich ten onrechte ook liberaal noemen, uiteen.

Driemaal de Volkskrant

HET zit professor Romme nog altijd hoog dat minister Zijlstra het „onaanvaardbaar" heeft uitgesproken in de kwestie van de verhoging der grondbelasting, die samenhing met de huurverhoging. In zijn zaterdags „Politiek Allerlei" is de rooms-katholieke fractievoorzitter er nog eens uitvoerig op teruggekomen en wel naar aanleiding van de rede die prof. Zijlstra in Den Helder had gehouden voor de anti-revolutionaire kiesvereniging. Waarom het de heer Romme zo hoog zit? Wij citeren De Volkskrant:

„Wat het herhaalde argument betreft dat de huiseigenaren deze belastingverzwaring nu best kunnen velen — ik sta om drie redenen ervan te kijken. Vooreerst omdat hierbij ook nu weer geen woord is gezegd van het feit dat aan de huiseigenaren jarenlang tekort is gedaan.

Zeker, het algemeen belang eiste dat — maar het feit, dat aan deze mensen te kort is gedaan, is er niet minder waar om. In de tweede plaats wordt genegeerd, dat in plaats van de opheffing der gedeeltelijke huurblokkering nu is gekomen een verscherping van de eisen, die aan de huiseigenaren worden gesteld, zowel wat betreft hun onderhoudsplichten als wat aangaat de door hen aan woningverbetering te besteden kosten, zulks op straffe van geenhuurverhoging. En in de derde plaats wordt met deze afroming een principe geintroduceerd, dat ik wel van minister Hofstra zou hebben begrepen, maar niet van minister Zijlstra; dat wij onder een gemengd kabinet met een socialistische minderheid altijd hebben voorkomen, en dat ons nu onder politieke druk van dit kabinet is afgedwongen. Is het wonder, dat ik namens mijn fractie hier de waarschuwing heb laten horen, dat de kruik zolang te water gaat tot zij barst? Het enige verwonderlijke lijkt mij, dat er zovelen blijken te zijn, voor wie de wisseling van politieke omstandigheden wisseling meebrengt in hun zakelijke houding tegenover een principieel punt.

De heer Romme gaat dan verder in op wat hij „een nieuw argument" noemt dat minister Zijlstra in Den Helder in het geding zou hebben gebracht: de visie van het kabinet op het huurbeleid van de toekomst. De hooggeleerde schrijver deelt mede dat hij „voor geen fractie van een percent" aanneemt dat het kabinet van meet af aan een visie zou hebben gehad op het huurbeleid van de toekomst. „Hetgeen meebrengt de noodzakelijke conclusie van minister Zylstra's vergissing ten deze, voor geen fractie minder dan honderd percent" — aldus betoogt de heer Romme. En hij besluit dan:

En verder, en tenslotte: wat houdt die visie — wat ik dan wel zal mogen noemen: de visie-Zijlstra — op het huurbeleid van de toekomst in? Dat we voor verdere huurverhogingen alles gaan afromen? Ik dacht tot nog toe, dat het kabinet-De Quay niet was geboren, om onder aanvoering van het departement van Financiën zuiver socialistische verlangens te verwezenlijken, die wij — ik meen: terecht — aan bredebasiskabinetten nooit hebben toegestaan. Minister Zijlstra moge in zijn rede in Den Helder dan triomfaal hebben uitgeroepen, dat oud-minister Suurhoff nu nooit meer zal kunnen beweren dat het kabinet onder de Kamer doorgaat (hij zal het niet bedoeld hebben als een argument voor zijn houding) — om de verwezenlijking van specifiek socialistische wensen is het ons met geen enkele medewerking aan welk kabinet ook begonnen.

Wat is nu, na lezing van dit betoog, de conclusie van de lezer? Toch minstens dat de heer Romme de kampioen is in de strijd tegen alles wat hij vereenzelvigt met socialisme! (Die argeloze lezer is tenslote al lang vergeten dat de gedachte van huurblokkering — afroming dus van de huur ten nadele van de huiseigenaren — nog maar enkele jaren geleden warm werd verdedigd door de heer Romme! Het zou interessant zijn te weten waarom de heer Romme toen zo'n vurig voorstander was van een maatregel die hij nu als „socialistische gedachte" veroordeelt!)

„Vergeet Colijn"

Er schrijven meer mensen in de rooms-katholieke Volkskrant dan de heer Romme. Een van hen noemt zich „Wandelganger" en ook hij houdt zich met politiek bezig. Ziehier in extenso een van de pennevruchten van deze rooms-katholieke schrijver, geplaatst onder het opschrift „Vergeet Colijn!

Ze hadden het graf van Colijn beter met rust kunnen laten. Uitgeverij Kok in Kampen, drukker van veel antirevolutionaire lectuur, heeft zich niet kunnen bedwingen en verkoopt voor 5 gulden 90 een dagboek van mevrouw Colijn-Groenenberg, de overleden echtgenote van de beroemde vooroorlogse ministerpresident. Het dagboek was bedoeld als een intiem familie-stuk met een verslag van de laatste levensjaren van de politicus. Nu mag iedereen het lezen. Waarom? Dat is een raadsel. Colijn wordt door het dagboek niet menselijker, zijn houding wordt niet meer aanvaardbaar.

Colijn stierf in september 1944 in een hotel te Ilmenau. De Duitsers hadden hem daar ondergebracht. Zij lieten hem een grote vrijheid. Hij viel wel af, maar kon nog steeds zijn sigaartjes roken. Hij was beste vrienden met de Duitse hoteldirecteur. In zijn brieven komen passages voor als:

„Ik ben de S.D. dankbaar, dat zij toegestaan heeft mij te schrijven."

„Ik heb intussen de SS hier van het vermiste in kennis gesteld."

„Niet ieder wordt het geschonken als Petain, om op 88-jarige leeftijd nog een parade af te nemen."

Kort nadat de Duitsers Nederland hadden overrompeld schreef en zei Colijn, dat het Duitse overwicht op het vasteland van Europa moest worden aanvaard. Hij vond het nuttig een ogenblik op de grens tussen twee werelden te blijven staan en en oren de kost te geven. Colijn faalde op een van de moeilijkste momenten in de Nederlandse geschiedenis toen het er op aan kwam, dat zoveel mogelijk mensen de goede keuze deden.

De Colijns waren niet pro-Duits. Integendeel. Zij leefden echter op een hele hoge berg, blijkt uit het dagboek. Zij worden geïrriteerd als de golven, opgezwiept door het gemene volk — „een stel vechtende mensen" — toch om hun voeten spoelen. Het feit, dat mevrouw door de geallieerden in het hotel te Ilmenau wordt bevrijd vermeldt zij met het simpele zinnetje:

„Heden namiddag zijn de Amerikanen in 't hotel gekomen voor een onderzoek."
Meer niet. Punt uit.

Mevrouw Colijn is wel onder de indruk, als de Nederlanders niet toesnellen om haar uit Ilmenau te halen. Enkele weken na de bevrijding klaagt zij:

„Het is voor mij onbegrijpelijk, dat ze mij vanuit Polen niet halen . . Dan denk is: waarom doet de Koningin niets? Vader is toch zoveel geweest voor land en volk."

En in augustus 1945 moppert zij al:

„Nu is mij door de minister beloofd, mij een goede kleine auto ervoor te geven, maar na drie weken heb ik niets meer gehoord. Alles gaat met slakkengang."

Zij heeft de mentaliteit van haar man. De oud-premier schreef in 1942 aan zijn chauffeur, die in Nederland was achtergebleven:

„Ik moet in Holland duizenden guldens aan belasting betalen, licht dat ik in ruil daarvoor enige bonnen (voor textiel) krijg."

Als de meest verschrikkelijke oorlog ten einde neigt en mevrouw Colijn weer in Nederland is schrijft zij voor haar kinderen:

„Vaders naam wordt ook niet meer genoemd. Alles is hopeloos veranderd."

Het is beter, dat „vaders naam" in de zwarte bladzijden van het geschiedenisboek verdwenen is. Laten we dat zo houden en niet nog meer dagboeken publiceren.

Elders in dit blad hebben wij reeds onze mening neergeschreven over dit staaltje van Volkskrant-journalistiek. Laten we er hier slechts dit van zeggen: het wedijvert in smerigheid met het vissekoppenverhaal dat de socialisten plegen op te dienen als ze het over wijlen dr. Colijn hebben. Wel wonderlijk dat in één en dezelfde krant de politieke voorman zich voordoet als de kampioen der socialistenbestrijders en zijn trouwe politieke volgeling zijn woorden verloochent door socialistische strijdmethodes te hanteren!

Nieuwe koers

Laten we ten derde male De Volkskrant citeren, want het is een interessante krant! Na het Nieuw-Guinea-debat in de Tweede Kamer verscheen er in de rubriek „Ten geleide" een artikel onder het opschrift „Nieuwe koers". Dit artikel begon zo:

Het Tweede-Kamerdebat over Nederlands Nieuw-Guinea was heel belangrijk. Na dit debat kan gesproken worden van een nieuwe koers. De regering gaat niet zo ver, dat zij nu al een datum wil noemen waarop de Papoea's het zelf zullen moeten doen. Wij blijven van mening, dat dit wenselijk zou zijn. Voor Nederland is een streefdatum van belang omdat het ontwikkelingswerk op die manier een dwingende stimulans krijgt. Naar buiten wordt door een streefdatum duidelijker, dat Nederland een eind aan zijn taak ziet. En voor de ontwikkelde Papoea's moet het ook goed zijn te weten, dat zij zich nu terdege moeten gaan voorbereiden op het dragen van eigen verantwoordelijkheid.

Laten we er nu eens naast leggen wat het socialistische Het Vrije Volk schreef over deze kwestie. „Eindelijk gehoor" heette dit hoofdartikel en het slot luidde:

Aan vele wensen zijn minister en staatssecretaris tegemoet gekomen. (Wij zullen in afwachting van definitieve berichten nu maar even hopen, dat bij de instelling van de Nieuw-Guinea-Raad een breed gebaar wordt gemaakt en dat men geen Volksraadje gaat spelen.) Aan één wens formeel niet. De regering weigert het geheel van de plannen zijn logische afronding te geven. Ook in de Kamer is van veel kanten, waar tot nu toe het hoongelach als antwoord op pleidooien over versnelde politieke ontwikkeling overheerste, gesteld, dat zo'n eindtermijn, als streefdatum als afronding van het ontwikkelingsplan, niet gegeven kan worden.

Van de opmerking dat dit een zaak van de Papoea's zelf is, hoe fraai klinkend ook, kunnen wij niet onder de indruk komen. Wij hebben in alle jaren dat wij op een streefdatum aandrongen, nooit gesteld, dat een streefdatum de „fatale datum" is die minister Toxopeus er met beroep op zijn advocatenpraktijk van wilde maken.

Het noemen van een termijn, die al impliciet besloten ligt in het tienjarenplan dat nu ter tafel moet komen, wordt alleen vermeden, omdat men eigenlijk terugschrikt voor de consequentie van de denkbeelden die onder invloed van buitenlandse ontwikkelingen onvermijdelijk bij iedereen zijn doorgedrongen.

Wij zijn verheugd voor 'n goed deel van onze opvattingen eindelijk gehoor te hebben gekregen. Wij houden onze reserve zolang men aan weerskanten van de regeringstafel bevreesd is de kwestie-Nieuw-Guinea geheel door te denken.

De rooms-katholieke Volkskrant en het socialistische Het Vrije Volk blijken het op dit punt zeer met elkaar eens te zijn. We vinden dat de heer Romme, kampioen-socialistenbestrijder, hier iets aan moet doen. Of moeten we het nu zo zien dat in dit geval de socialisten de r.k. visie zijn toegedaan? Het antwoord van de heer Romme zal wel zijn: „Het kan zo en het kan ook anders . .!"

Brochures

Verkrijgbaar bij het Bureau Centraal Comité, Dr. Kuyperstraat 3, Den Haag; giro nr. 89673 t.n.v. de Antirevolutionaire Partijstichting.

Nr.		bedrag
60.	„Calvijn en de staatkunde", door prof. dr. D. Nauta	f 1.20
61.	„De reformatie en de staatkunde", door dr. D. J. de Groot	f 1.40
65.	„Onze houding tot de S.G.P.", door mr. C. J. Verplanke	f 0.75
71.	„Voor geloof en vrijheid", redevoeringen 75-jarig bestaan A.R. Partij	f 1.—
72.	„Christelijk sociale politiek in deze tijd", door A. Borst Pzn., M. Ruppert, H. van Eysden en drs. A. R. van Nes	f 0.90
86.	„Overheid en economisch leven"	f 0.50
87.	„De A.R.P. en de sociaal-economische politiek" door C. Smeenk	f 1.25
88.	„Nederlands Nieuw-Guinea"	f 0.50
90.	„Rechtsbescherming tegen de overheid" (rapport Coll. v. Advies)	f 0.60
92.	„Kabinetsformatie 1956", door dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot	f 0.40
94.	„Het schild der vrijheid" (verslag onderwijscongres 1956)	f 1.—
95.	„Subsidiëring van particuliere ziekenhuizen" (rapport Coll. van Advies)	f 0.30
96.	„Wettelijke regeling van het ziekenfondswezen" (rapport van het Coll. van Advies)	f 0.60
102.	Leidraad voor een A.R. Gemeenteprogram	f 0.75
103.	Leidraad voor een A.R. Provincieprogram	f 0.75
110.	Arjosschetsenbundel 1958	f 0.90
111.	„Bouwen op het fundament", door dr. W. P. Berghuis	f 0.40
112.	„Woningbouw en huurbeleid" ,rapport Coll. van Advies)	f 0.70
113.	„Samen-leven" (ARJOS-studieconferentie d.d. 3 en 4 oktober 1958	f 0.90
114.	„Ten Geleide" (schetsenbundel met zes onderwerpen)	f 0.80
115.	„Ons politiek beginsel", door dr. J. H. H. J. S. Bruins Slot	f 0.50
116.	„Actuele politieke vraagstukken", door prof. mr. H. J. Hellema	f 0.40
117.	„Geestesmerk der reformatie", door dr. W. P. Berghuis	f 0.50
118.	„Het liberalisme van de V.V.D.", door mr. W. C. D. Hoogendijk jr.	f 0.95
119.	Program van Actie 1959	f 0.10
120.	„Humanistische geestelijke verzorging" (rapport Coll. van Advies)	f 0.70
121.	„Huisvesting van bejaarden" (rapport Coll. van Advies)	f 0.45
123.	„Regeling van het voortgezet onderwijs" (nota Coll. van Advies)	f 0.30
125.	„Ruimtelijke Ordening", redevoeringen gehouden op de conferentie Ruimtelijke Ordening	f 1.—
126.	„De wereld en wij" (ARJOS-studieconferentie gehouden 9 en 10 oktober 1959)	f 0.90
127.	„Samenwerking met minder-ontwikkelde gebieden" (rapport Coll. van Advies)	f 0.70
128.	„Na veertien jaar", door dr. W. P. Berghuis	f 0.50
129.	„Het nieuwe kabinet", door dr. J. A. H J. S. Bruis Slot	f 0.50
130.	Jaarverslag van de A.R.-Partij 1958	f 2.50
131.	„Vraagstukken van nu en morgen", door dr. W. P. Berghuis	f 0.60
132.	Jubileum-nummer „OP WIEK"	f 0.45
133.	„Het vraagstuk van de Republiek der Zuid-Molukken en de Ambonezen" (rapport van de Commissie Ambon van de A.R.-Partij)	f 0.70
134.	„Middenstand en vesti ging" (rapport van het Coll. van Advies)	f 0.75
135.	„Delta-conferentie" (verslag van de conferentie gehouden op 23 oktober 1959 te Goes)	f 0.30
136.	Het ontwerp van wet tot regeling van het voortgezet onderwijs (nota van de onderwijscommissie van het Coll. van Advies)	f 0.45

DOOR J. W. OOMS

„Ik gelast je, mij eerlijk en openhartig te antwoorden!"

„Mijnheer moet weten, dat ik niets ten nadele van mevrouw wil zeggen."

Cornelis greep de koetsier bij de arm.

„Draai er niet omheen, Douwe. Zeg mij ronduit, hoe de ondergeschikten over mevrouw denken."

„Ze vinden ze te.... te Frans, mijnheer Cornelis", gaf Douwe na enig aarzelen voorzichtig ten antwoord.

„Denk er om, Douwe, sta niet toe dat één van mijn ondergeschikten ook maar één woord ten nadele van mevrouw zegt!"

„Mijnheer kan er op rekenen," beloofde Douwe. „U weet, hoe ik mijn leven lang mijnheer uw familie gezind ben geweest."

Terwijl Cornelis de stal uitliep, dacht hij: ik had niet een Française moeten trouwen. Siebeltjen van Egmond was er toch immers. Ik had Siebeltjen en haar familie niet moeten teleurstellen. Ik ben er zeker van, dat zij graag mijn vrouw geworden zou zijn....

Maar toen hij ongeveer een uur later zijn huis binnentrad en hij Margaretha een kus op de wangen drukte, was hij er toch weer van overtuigd, dat hij van haar hield en dat zijn huwelijk geen mislukking of een kwaad avontuur was. Lucie had gelijk: Hij zou zich meer om Margaretha moeten bekommeren en zich beijveren om haar gelukkiger te maken.

Toch werd hij prikkelbaar en nors toen zijn vrouw opnieuw haar verlangen aanroerde om terug te mogen keren naar haar geboorteland.

„In het land van de Alençons zal jij misschien geluk vinden, maar ik niet," zei hij kwaad. „Spreek mij er niet meer over en schik je in je staat als vrouw van een Hollands edelman."

Een paar maanden later geraakte Van Sommelsdijck in een twistgesprek met Tromp. Tromp vond, dat Cornelis tegenover De Ruyter te lomp opgetreden was. „Ook al is De Ruyter mijn vriend niet, hij heeft er recht op, door al zijn zeeofficieren met achting en hoffelijkheid behandeld te worden," vermaande Tromp hem.

„Ik houd niet van smeren met stroop," gaf Cornelis ten antwoord en liep woedend en verongelijkt weg.

Vanaf die tijd vond hij geen vreugde meer in de dienst ter zee onder Tromp en daarom zon hij op andere middelen om zich dienstbaar te maken voor het land.

Margaretha, die nu spoedig haar derde kind ter wereld hoopte te brengen, had dikwijls moedeloze buien. Zij begon er slecht uit te zien en Cornelis was ongerust over haar gezondheidstoestand. Bovendien bleek vooral in deze periode, hoe slecht zij in Holland wennen kon. Het klimaat en de omgeving drukten haar terneer en onder de Hollandse families van adel had zij geen werkelijke vrienden en vriendinnen weten te vinden. Heel haar hart ging uit naar Frankrijk.

„O, Corneli," smeekte zij op een avond, „zet je toch nog eens in voor die gezantschapspost in Parijs. Ik hoor, dat er nu weer een kans komt dat die post vervuld moet worden. Ik voel mij hier niet thuis, mijn lief! Al meer dan drie jaar verkeer ik nu in uw land, maar ik gevoel mij nog altijd een gast hier.... een gast die terug wil naar huis."

„Terug zonder mij?" vroeg hij bitter.

„Natuurlijk niet, Corneli! Maar ik had zo gehoopt, dat we samen in Frankrijk zouden wonen. En ik denk.... ik denk stellig, dat we dáár gelukkig kunnen zijn."

„Ben je hier níet gelukkig, Margreethje?"

Zij boog het hoofd en schudde nauwelijks merkbaar het hoofd, maar het ontging hem toch niet.

Cornelis omhelsde haar en voor het eerst in haar leven bemerkte zij toen, dat hij huilde. Haar Hollandse beer huilde....

„Margaretha," zei hij met gesmoorde stem, „ik wil je gelukkig maken, geloof me. Ik wil er mijn eer voor op het spel zetten. Ik zal dat doen ook, mijn liefje!"

Nog diezelfde avond schreef hij een brief aan Raadspensionaris Johan de Witt. Het kostte hem grote moeite, dit schrijven tot een goed einde te brengen. Zijn karakter kwam er tegen in opstand, maar uitsluitend terwille van het geluk van zijn vrouw zette hij dooor. In strakke afgepaste zinnen vroeg hij in de brief de gunst van De Witt. Hij bood hem zijn diensten aan een schreef ook, dat hij op de handelingen van zijn vader geen kritiek wilde uitoefenen, maar dat hij dezelfde flinkheid, eer en ijver voor het gouvernement aanbood, die zijn vader tot de dood van de doorluchtige Oranjeprins had gehad. Hij liet weten, dat hij graag bereid was, als gezant op te treden in Franrijk en dat hij zijn bloed voor het vaderland zou willen geven.

Cornelis voelde het als een verloochening van de belangen van de jonge prins en dagenlang was hij in opstand tegen zichzelf. De brief was weg, hij had er Douwe mee naar Den Haag gestuurd. De vraag kwelde hem, of dit feitelijk verraad was aan het Huis van Oranje. Ach, hij was er toe gekomen omdat hij Margaretha het geluk wilde geven waar zij zo hevig naar smachtte. En als dit geluk voor haar in vervulling ging, zou zijn huwelijk glans krijgen.

Na enige tijd kreeg hij een eigenhandig door de Raadspensionaris ondergetekende brief terug. Cornelis kreeg dank voor zijn belofte van trouw en voor het aanbieden van zijn diensten en men zou zich nader over zijn aanbod beraden.

Toen hij de brief gelezen had, wist Cornelis dat hij zijn ommezwaai vergeefs gemaakt had. Het nadere beraad over zijn aanbod zou op niets uitlopen.

— Ik heb het gedaan terwille van Margaretha, dacht hij somber.

— 'k Heb er mijn eer mee op het spel gezet.... ik heb er mijn eer door verspééld.

In deze tijd gedroeg hij zich tijdens de jachtpartijen vaak lomp en driest. „De beer is weer los," zeiden zijn jachtgenoten dan tot elkaar. „Hoe heeft het toch ooit kunnen gebeuren, dat zo'n ruw personaadje uit Frankrijk kon terugkeren met een breekbaar madammetje van grote schoonheid?"

IV.

Te laat besefte van Aerssen, dat hij beter geen antwoord had kunnen geven op een vraag, die hem onverwacht gesteld werd. Misschien had hij door te zwijgen of zich van de domme te houden, zijn toch al vrij hopeloze zaak minder schade berokkend.

Het was tijdens een feestmaaltijd ten huize van Hendrik van Barneveldt, die burgemeester van Gorinchem was en die samen met Cornelis van Aerssen vaak jachtpartijen opzette, dat iemand, die al tien jaar in Dordrecht woonachtig was, Van Aerssen op de schouder tikte en hem verzocht, een kort gesprek onder vier ogen te hebben.

Cornelis kende de man, die handelsmissies vervulde slechts van gezicht. Hij had hem enkele keren bij een jachtpartij ontmoet en hij wist van hem alleen, dat hij een slecht schutter was. Zelfs de naam van de man was hem onbekend.

Toen ze in een zijvertrek gekomen waren, stelde de man zich aan Van Aerssen voor. Hij heette Dublessis, was geboren in Normandië, had bijna twintig jaar in Parijs doorgebracht en was daarna over de grenzen gegaan. Eerst naar Rome, daarna een paar jaar in Londen en vandaar naar Dordrecht, waar hij een voornaam huis in de deftige Wijnstraat bewoonde.

Hij stelde zonder omhaal zijn vraag:

„Is het waar, dat gij u inspant om ambassadeur te Parijs te worden?"

Cornelis, die al een paar roemers wijn gedronken had — de gastheer was beroemd om zijn kennis van voortreffelijke wijnen — antwoordde met de enigszins lompe wedervraag: „En wat dan nog?"

„Het is slechts een vraag: Verkiest gij een ambassadeursplaats in Frankrijk, mijn vaderland?"

Cornelis knikte.

„Het is zoals gij zegt, mijn waarde heer."

„Men had het mij verteld."

„Dan heeft men u geen fabeltjes opgedist."

„Meent gij werkelijk, daarvoor de bekwaamheid te bezitten?"

Cornelis vond het een enigszins vreemde vraag. Zou deze heer op enigerlei wijze invloed kunnen uitoefenen op een benoeming tot gezant?

(Wordt vervolgd)

• *Vervolg van pagina 4*

van de ontwikkeling van „schone" kernwapens.

Realiteit

HET standpunt van Eisenhower getuigt van veel meer zin voor de realiteit. De mogelijkheid, dat ondergrondse proeven met kernwapens worden gehouden, zal voor alle partijen, die werkelijk belang hebben bij een algeheel verbod van kernproeven, een aansporing zijn om te zoeken naar middelen en het eens te worden over maatregelen, die een dergelijk verbod mogelijk maken. Het tegendeel is het geval met een vrijwillig afzien van het houden van dergelijke proeven. Niet alleen omdat dan iedere aansporing ontbreekt om het over een internationaal akkoord eens te worden, maar ook omdat het een eventueel gedeeltelijk akkoord over het verbieden van kernproeven, die wel gecontroleerd kunnen worden, waardeloos maakt.

Eisenhower heeft zich niet willen binden en dat is begrijpelijk. Hij heeft ook zijn opvolger (die op 20 januari 1961 zal worden geïnstalleerd) niet aan een termijn willen binden. Toch heeft hij een gebaar gemaakt, dat het bereiken van internationale overeenstemming op grond van het Russische tegenvoorstel beslist niet uitsluit. Maar aan zijn bereidheid, in te stemmen met een beperkte opschorting van ondergrondse proeven met kleine kernwapens heeft hij de voorwaarde verbonden, dat de Sowjetunie eerst een verdrag tekent voor alle andere proefexplosies; een verdrag, dat door voldoende en afdoende controle-maatregelen wordt gewaarborgd.

Ontwapening

IS het reeds bijzonder moeilijk gebleken, overeenstemming te bereiken over het verbieden van kernproeven en het controleren van de naleving van een internationaal akkoord, nog groter en talrijker zijn de obstakels, die de weg naar een ontwapeningsovereenkomst blokkeren. Men is in Genève enkele weken bezig geweest met het bestuderen van een westelijk plan, dat algehele en algemene ontwapening nastreeft en waarin meer nadruk wordt gelegd op een werkelyke en afdoende controle, dan op een tijdslimiet, waarbinnen de gehele ontwapeningsaffaire zich moet hebben afgespeeld; en met een Russisch plan, dat wel een tijdslimiet stelt, maar opmerkelijk weinig aandacht besteedt aan de wijze, waarop de naleving van een dergelijk omvangrijk en allesomvattend akkoord moet worden gecontroleerd.

Men is er in Genève dan ook niet uitgekomen en heeft betrekkelijk vlug het besluit genomen, pas weer bijeen te komen, als de Grote Vier in Parijs er het hunne over hebben gezegd. En zo werpt deze Parijse conferentie nu reeds haar schaduw vooruit, eist zij de aandacht voor zich op en doet zij dingen van zich verwachten, die nu nog onmogelijk lijken. Er is een lichtpuntje aan het internationale firmament en het kan zijn, dat het daglicht gaat doorbreken. Maar nu is het nog nacht en in het duister tasten we rond om toch vooral niet van de goede weg af te geraken.

Daarom is het goed, dat wij — staande temidden van het woelige wereldgebeuren en ons rekenschap gevende van de ernst der problemen waarvoor dit ons voortdurend plaatst — ons in deze dagen van bezinning heel dicht bij onze Heiland weten. Bij Hem, Die de nacht der zonde heeft doen verdwijnen en Wiens genade de dageraad heeft doen aanbreken in de harten van hen, die zich geborgen weten door Zijn bloed, dat op Golgotha vergoten werd. Duisternis en toch Licht! Ook in het jaar onzes Heren 1960. d B.

Dezer dagen

heeft „De Telegraaf" een pleidooi gevoerd voor het volgen van een ander systeem bij het samenstellen van de colleges van B. en W. Het blad vindt, dat de bepaling, dat wethouders uit en door de gemeenteraad gekozen moeten worden, zou moeten vervallen. Er zou een even ruime keuze mogelijk moeten zijn als bij het samenstellen van kabinetten. Dan is men immers ook niet gebonden aan figuren, die in de Tweede Kamer zitting hebben.

Aanleiding tot dit pleidooi is, dat volgens de Telegraaf de vergaande overheidsbemoeiing met de gemeentelijke financiën het noodzakelijk maakt, dat de colleges van B. en W. uit krachtige persoonlijkheden bestaan. „Een wethouder, die een magistraat is in de ware zin des woords, wordt niet afgescheept en laat zich trouwens niet afschepen". Dergelijke wethouders nu zijn er volgens het blad niet veel meer in ons land. Dit zou veroorzaakt worden door het feit, dat terwijl de taak van de wethouders na de oorlog is verzwaard, het aanzien van de gemeenteraden door ee. reeks van omstandigheden sterk is gedaald. „Zij die in de maatschappij een functie van betekenis vervullen, zijn in steeds mindere mate bereid in een gemeenteraad zitting te nemen. Het is veelal niet meer mogelijk uit een dergelijke raad een bekwaam college van wethouders te verkiezen", aldus het blad.

Dit pleidooi is niet nieuw en hoewel het betoog, dat eraan ten grondslag ligt, ongetwijfeld een kern van waarheid bevat, bevat het zeer bedenkelijke kanten. In de eerste plaats is het altijd ietwat griezelig om te vergelijken tussen kabinet en college van B. en W. Reeds al te veel wordt uit het oog verloren dat er een wezenlijke verschil tussen beider werkwijze en bevoegdheden bestaat. Wij kunnen ons niet onttrekken aan de indruk, dat een wijziging van het systeem van wethouderskeuze, zoals bepleit wordt, ook tot een wijziging van de plaats en de taak van de gemeenteraad zou moeten leiden, waardoor het aanzien van de raad nog meer zou dalen dan nu volgens de Telegraaf reeds het geval is.

Liever dan hulpmiddelen te baat te roepen om aan de gewijzigde verhouding tussen rijk en gemeente tegemoet te komen, zouden wij ervoor willen pleiten de gemeente haar zelfstandige plaats en taak te hergeven. Dat er ook dan krachtige en bekwame figuren op de wethouderszetels nodig zijn, staat buiten twijfel en dat er, bij welk systeem en onder welke verhoudingen ook, gemeenteraden van aanzien moeten zijn, valt naar onze mening evenmin te betwisten. Hier ligt in de eerste plaats een taak voor de politieke partijen, die het belang van een goede vertegenwoordiging in het gemeentelijk bestuur hebben uit te dragen en die er op hebben toe te zien, dat de samenstelling van de lijsten voor de gemeenteraadsverkiezingen met zorg geschiedt.

De Telegraaf acht een ruime keuze bij de wethoudersbenoemingen vooral ook van belang in die gemeenten „waar het belang van de stad eist, dat de partijpolitiek wordt teruggedrongen". Die „partijpolitiek" wordt er door sommigen wel eens wat snel bijgehaald. Laten we niet uit het oog verliezen, dat gemeenteraadsleden — ook wethouders — dragers behoren te zijn van de politieke beginselen van hen, door wie ze werden gekozen. Het pleidooi van de Telegraaf roept schimmen op van colleges van krachtige, onafhankelijke, zelfbewuste zakenlieden, die onvervaard de strijd met „Den Haag" aanbinden en de raad maar laten voor wat hij is. Maar met een dergelijke constellatie is noch het gemeentelijke, noch het politieke leven gediend.

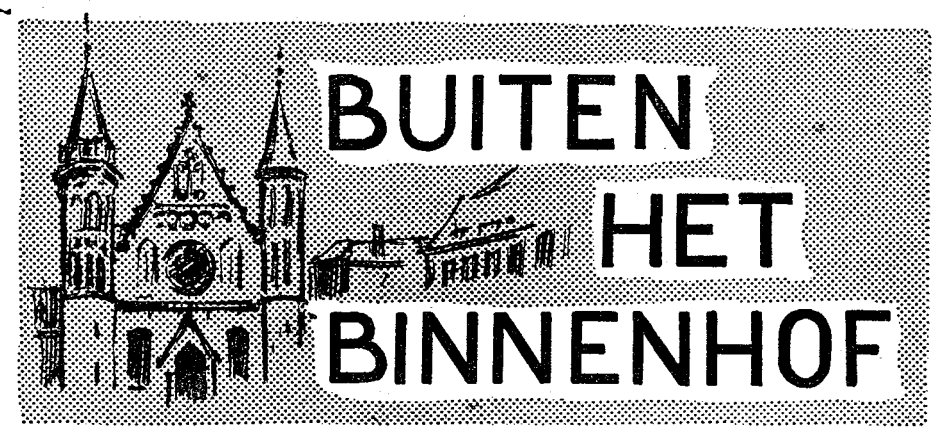

ALS u dit leest ben ik met een korte vakantie buiten het bereik van alledag. Aanvankelijk dacht ik te schrijven over vakantiespreiding, een prachtig woord, dat echter te veel een prachtig woord blijft. Als de ouderen onder ons nu eens in het voorjaar en in het najaar met vakantie gingen, las ik ergens, wat zou dat niet een voordeel opleveren voor de gezinnen met schoolgaande kinderen of voor hen, die bij het onderwijs betrokken zijn! Want als die dan vakantie namen, was het niet zo druk. De moeilijkheid is echter, dat ook dit woord een woord blijft. Niemand wil onder de ouderen gerekend worden blijkbaar en ieder vindt, ook blijkbaar, dat juli en augustus dé vakantiedagen bevatten. Ik hoop de dag te beleven, dat ook de schoolvakanties per provincie eens gaat wisselen, dat de examens ook eens in mei of in september vallen. Maar als het zo ver komt, zal ik wel bij de zéér ouderen behoren.

U mag gerust weten, wat ik op het ogenblik doe. Ik zit in een badplaats, in een aardig huisje en drink thee. Ik ben namelijk een verwoed theedrinker. Sterke thee met suiker en melk. Dat zit in het bloed. Niet die thee, maar de gewoonte om op de genoemde wijze thee te drinken. Laatst heb ik een voordracht over theedrinken mogen houden, waarin ik mocht verwijzen naar de grootste theedrinkers in Europa. De Britten. In Engeland drinken 42 miljoen mensen thee, dat betekent, dat iedereen thee drinkt. Die 42 miljoen drinkers, theedrinkers, geven daarvoor *f* 1800 miljoen gulden per jaar uit. Per maand consumeert elk hoofd van de bevolking — zo heet dat — een pound, dat is 454 gram, thee. Ruim negen pakjes zoals wij die kennen dus. Die thee wordt of thuis of op het kantoor, of in de fabriek, of op de boerderij, of in de kantine van de kazerne of in restaurants of theesalons gedronken. Lyons, het bekende theesalon-concern, schonk verleden jaar 65 miljoen koppen thee in. Want aan de overkant van het Kanaal drinkt men geen kopje thee, maar een kop thee.

Misschien gaat u met uw vakantie naar Engeland, of misschien bent u er al eens geweest. De theedrinkers daar klagen erover, dat thee dubbel zoveel kost als voor de oorlog en dat de kwaliteit niet haalt bij de voor oorlogse thee. In een van de duurste hotels in Londen, het Savoy Hotel, rekent men *f* 1.60 voor een pot thee, waaruit drie koppen gaan. Want een „kopje thee" zoals u en ik dan wel eens bestellen in een restaurant, bestaat niet. Of het is een royale kop thee aan een stalletje of in een populair theehuis, maar meestal bestelt men een pot thee. In dat genoemde Lyons, ik kan u dat aanbevelen als u goed en goedkoop wilt eten en drinken, kost een potje thee, waaruit u een flinke, goede kop thee schenkt, ongeveer 23 cent. Dat betaalt u ook op een der vele Britse stations, waar dagelijks duizenden koppen thee worden gedronken, maar waar het zetsel niet haalt bij dat van Lyons, laat staan bij dat van Savoy.

Zo'n stalletje langs de weg, gelegenheden, welke in ons land meestal met haring, patates frites, „koffie, thee, bier en limonade" gevuld zijn, berekent 16 tot 20 cent per kop. Uit ervaring weet ik dat deze thee uitstekend smaakt.

De Engelsen, ik zei het reeds, drinken hun thee sterker dan in Nederland gewoonte is. Ga maar eens na. Van ongeveer 115 Nederlandse grammen thee, ruim één ons dus, schenken zij 40 koppen. Dat komt zo en nabij de 2½ cent per kop. Vijf cent erbij voor suiker en melk, laten we zeggen. Goed, dan zou een kop sterke thee, met suiker en melk een dubbeltje kosten. Maar in een restaurant komen daarbij nog meer kosten. Dat is duidelijk. Alvorens u de kellner uw bestelling hebt gedaan, kost die bestelling al aan salaris en sociale lasten etc. *f* 3.50. Die kosten moeten over de spijzen en dranken worden doorberekend. Tweederde van de prijs van elk kop thee in een restaurant is lonen en sociale lasten.

EN nu het Nederlandse kopje thee. Nederlandse Gedachten, Nederlandse kopjes thee. Als u dit gelezen hebt, durft u Groenkoper misschien niet op de thee te vragen, bang, dat hij dan op de koffie komt.

In het algemeen wordt in Nederland slappe thee gezet en ook geschonken. En nu behoeft u in het geheel niet het Britse voorbeeld te volgen, want slechts weinige landgenoten drinken thee met melk en suiker. Op z'n Engels gezette thee zonder suiker en melk is mij te bitter, maar er zijn er, ook in Nederland, die zulke thee het van het vinden. Als ik thee zet voor zes personen, gaan er drie normale schepjes, theeschepjes, thee in de pot. Wacht even... Het theewater is vers water, levend water zou ik bijna zeggen. De kraan laat ik eerst een tijdje lopen, want ik wil geen water hebben, dat in de huisleiding zat. Water op groot vuur zetten. Even laten doorkoken. Theepot voorverwarmen. Opschenken. Theepot onder theemuts. Zes minuten trekken. Op eenmaal getrokken thee kunt u weer water schenken, maar dat geeft niets. U verdunt alleen de nog aanwezige thee, maar uit de theebladeren komt niets meer.

Ben ik op deze manier duurder uit, dan de Engelse huisvrouw? Ja. Want de thee is hier duurder dan daar.

Maar ja, zei ik niet, dat ik met vakantie ben?

William Groenkoper

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. kippen zonder kop; 7. markies; 9. kransje; 10. planter; 11. sit-down; 13. loopkat; 15. kaviaar; 18. voerbak; 21. koperen; 22. vloeren; 24. smoesje; 26. rondborstigheid.

Verticaal: 1. kombuis; 2. parkiet; 3. Eli; 4. Eva; 5. kasstuk; 6. pietlut; 8. staan; 9. ketel; 12. Opa; 14. ode; 15. kluiver; 16. verdoen; 17. rapen; 18. virus; 19. briesje; 20. kokkerd; 23. rib; 25. oog.

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. dit scherpe voorwerp is — menselijk gesproken — buigzaam; 4. hoe rumoerig was vroeger deze bijeenkomst in Polen!; 8. hij heeft de damp, die er uit moet, in; 10. in dit cijfer kan men alles in de war laten lopen; 11. zo'n Aziaat schijnt steeds vuil te zijn; 12. 't is dat er 500 inzit, maar anders was 't maar een vreemde vinding; 13. esthetisch gaat de aap er hierdoor niet op vooruit; 16. als je hier zit, ben je mis; 17. Eén van de 300.000, die onder de Groninger zitten; 19. met deze taal kan men iemand iets wijs maken; 21. hier schijnt men gemakkelijk te blijven plakken; 24. deze lucht blijft na een onweersbui hangen; 25. handig, zo gegrepen te zijn; 26. dit gaat in tegenstelling tot 27 vert. op wieltjes; 29. als 't klein is, zingt het op een groene tak; 30. aan zo'n stukje kun je beter niet trekken; 31. door dit op te zetten, wordt men prikkelbaar; 32. resultaat, toen er iets uitgebroed was.

Vertikaal: 1. hieruit groeien lange mensen; 2. het achteruit boeren schijnt in 't schilderwerk te zitten; 3. als iets hierheen is, is 't moeilijk bereikbaar; 5. deze gelegenheid moet men niet voor spel gebruiken; 6. weinig doen is 't devies van deze luiaard; 7. voor dit toestaan is uiteindelijk het gezicht nodig; 9. oudbakken kan deze lekkernij alleen door een kannibaal zonder gewetenswroeging verorberd worden; 10. kostbaar bezit, deze warme plek; 14. dit graan is telkens, als er klap achter komt; 15. geen dooie boel, als dit naar de brouwerij getransporteerd is; 18. is de mens niet; 19. op deze vocht-loosheid kun je zitten; 20. voor de goudproduktie heeft men een dergelijk voorwerp van geleerden nodig; 21. inbraakje, waarbij iets gebroken wordt?; 22. dit gebak bestaat voor 't grootste gedeelte uit een stukje geslepen glas; 23. moet men bij eb niet zoeken; 27. winters vervoermiddel; 28. dit geeft men aan werk, dat niet zint.

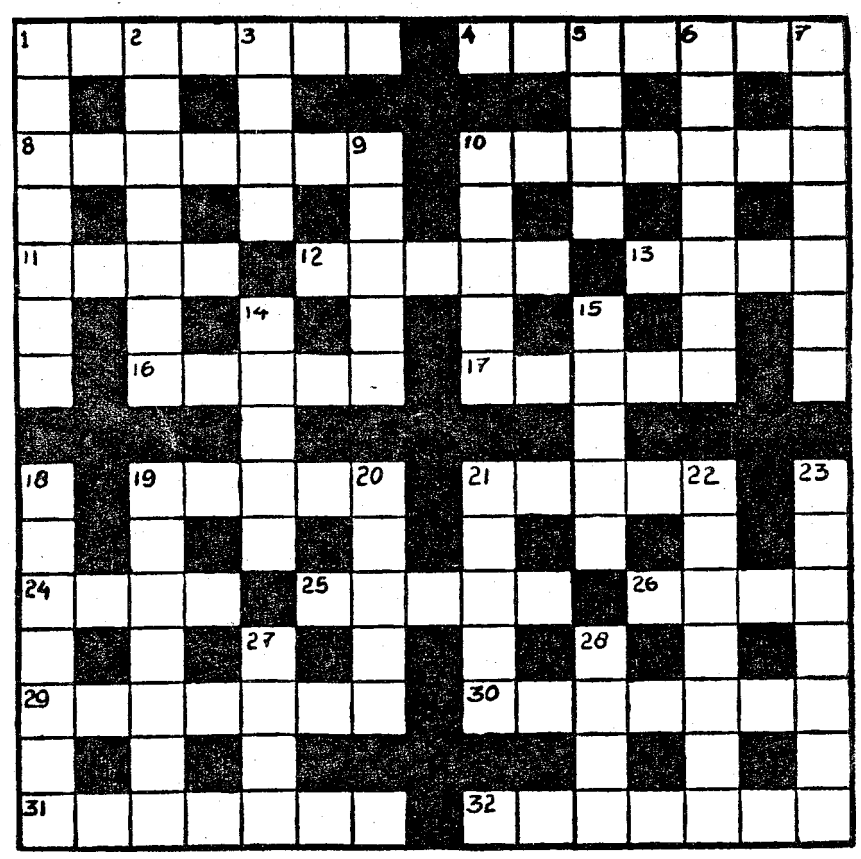

INGWERSEN & Co.
Commissionnairs in Effecten
Keizersgracht 382 A'dam-C.
Telefoon: 32121-35302-33879
* alle effectenzaken
* plaatsen van obligatieleningen voor kerken, scholen en weldadigheidsinstellingen

KOFFIEZET-APPARATUUR
voor inrichtingen, kantines, verenigingszalen enz. in elke gewenste capaciteit en uitvoering.
Apparatenfabriek en technisch handelsbureau „ANIMO",
L. Scheepstra, Amersfoort.

16e jaargang no. 16

23 april 1960

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Wij kiezen voor een

Duidelijke Europese politiek

HET gebeurt mij natuurlijk nog al eens, dat ik in onze kiesverenigingen de Europese politiek van de A.R.-partij mag uiteenzetten. Daarbij treft mij telkens weer, dat er bij het A.R.-volk een levendige belangstelling voor dat onderwerp bestaat. Maar die belangstelling — en ik heb sterk het gevoel, dat dat niet alleen van het A.R.-volksdeel geldt — is niet altijd in alle opzichten positief gericht. In de vragen, die worden gesteld en in de opmerkingen die worden gemaakt, klinkt ook dikwijls een stuk bezorgdheid door. Het zijn met name twee vragen, die in verschillende vorm en in uiteenlopende toonaard telkens weer op de proppen komen.

- De eerste vraag is: gelooft u nu werkelijk, dat die Europese Gemeenschap tot stand komt? Er zijn nu wel die drie Verdragen inzake de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, de Europese Economische Gemeenschap en de Euratoom, maar het papier is geduldig en wij hebben het in de geschiedenis toch al vaker meegemaakt, dat plechtig gesloten Verdragen — als het er op aan kwam — niet meer waarde bleken te hebben dan vodjes papier. Het geloof in de heiligheid van internationale Verdragen is door bittere en bloedige ervaring bij velen geschokt.
- En de tweede vraag, die telkens weer opduikt, heeft betrekking op de positie van Nederland in het gezelschap van de grote mogendheden Frankrijk en West-Duitsland. Als die twee groten onder één hoedje gaan spelen, wordt dan een klein land als het onze niet het kind van de rekening? Er is — en ook hier valt natuurlijk op ervaring te wijzen — bij velen diep wantrouwen ten aanzien van de houding van grote landen jegens kleine.

Die beide vragen, hebben mij vorige week, toen ik in Straatsburg de zitting van het Europese Parlement bijwoonde, sterk bezig gehouden. Ik ben altijd van oordeel geweest, dat hoezeer de beide vragen ook voor de hand mogen liggen en hoezeer zij zelfs misschien een kern van waarheid mogen hebben, het toch onjuist zou zijn daaraan een negatieve houding jegens het Europese gemeenschapsstreven te verbinden. De gebeurtenissen, die zich vorige week in het Europese Parlement hebben voltrokken, hebben mij in dat oordeel gesterkt en, omdat ik weet dat de beide gestelde vragen zo algemeen bij ons volk leven, wil ik u van mijn ervaringen graag deelgenoot maken.

Ik begin dan met die tweede vraag. De vraag over het gevaar, dat Frankrijk en West-Duitsland onder één hoedje zullen gaan spelen ten koste van de kleine landen als Nederland, België en Luxemburg. Ligt dat gevaar werkelijk zo voor de hand? Als wij de dingen historisch beschouwen toch eigenlijk niet.

De grote narigheid van de laatste honderd jaar in Europa is juist geweest, dat Frankrijk en Duitsland het helemaal niet met elkaar konden vinden. De steeds weer oplaaiende rivaliteit tussen die twee heeft Europa niet minder dan drie grote oorlogen gebracht. Het belangrijkste argument, dat Robert Schumann dan ook in 1950 had, toen hij kwam met zijn voorstellen voor een Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, was niet van economische of sociale, maar van politieke aard.

Indonesische havens voor Nederlandse schepen gesloten

Schepen varen voorbij (in) de nacht

Het ging er om een einde aan de Frans-Duitse tegenstelling te maken door de basisindustrieën van die landen in gemeenschap te brengen en te onderwerpen aan het gezag van een zelfstandige politieke autoriteit. Een politieke autoriteit, die op democratische wijze verantwoording schuldig is aan een parlementaire Gemeenschappelijke Vergadering, de voorloopster van het huidige Europese Parlement.

Ligt het nu voor de hand te vrezen, dat zo'n poging een honderd jaar oude rivaliteit te overwinnen, plotseling in het andere uiterste zal omslaan en de Frans-Duitse verhouding er één van vier handen op één buik zal maken? Ik kan het echt niet inzien.

De vraagstukken van de Europese eenwording op economisch gebied vragen in sterke mate de aandacht.
Naast de positieve waardering blijkt er ook in onze kring enige bezorgdheid te bestaan over de gang van zaken.
Drs. C. P. Hazenbosch heeft hieraan aandacht geschonken in zijn hierbij afgedrukte radiocauserie van 7 april j.l.

En nu mijn ervaring van vorige week in het Europese Parlement. Daar hebben wij op een bepaald punt de inhoud van het Kolen- en Staalverdrag gewijzigd. Die wijziging had betrekking op het handhaven van de mogelijkheid voor de Hoge Autoriteit om in de toekomst een voor de arbeiders in de kolen-, ijzer- en staalindustrie gunstige sociale politiek te voeren. Maar om de inhoud van die wijziging gaat het mij nu vanavond niet. Waar het mij nu om gaat is dit: De West-Duitse regering was vierkant tegen die wijziging; de Regeringen van Frankrijk, Italië, België, Luxemburg en Nederland waren er vóór. Frankrijk en Duitsland namen dus een verschillend standpunt in.

Maar de wijziging werd door het Europese Parlement tot stand gebracht en — behalve twee Duitse liberale afgevaardigden — stemden ook de overige Duitse leden vóór de wijziging. Hier ziet u, dat in het Europese Parlement een zelfstandige Europese politiek aan het groeien is en dat de redenering van de twee groten samen tegen de kleintjes, veel te eenvoudig is en niet in overeenstemming met de politieke realiteit.

Nu nog een enkel woord over de eerste vraag. De vraag of die Europese Gemeenschap nu werkelijk tot stand zal komen. Ook in verband met die vraag was het vorige week in Straatsburg hoogst interessant. U weet, dat het Verdrag inzake de oprichting van de Europese Economische Gemeenschap voorzichtig is opgezet. Het Verdrag voorziet in een overgangsperiode van 12 à 15 jaar om de Economische Gemeenschap tot stand te brengen. Die overgangsperiode is dan weer verdeeld in 3 etappes van elk vier jaar en voor elke etappe is in het Verdrag aangegeven wat er moet gebeuren om het doel te bereiken.

Het Verdrag is in werking getreden op 1 januari 1958 en wij bevinden ons dus op het ogenblik net over de helft van de eerste etappe van vier jaar. Om de Gemeenschap te maken hebben wij nog een jaar of tien voor de boeg.

> Maar wat zien wij nu gebeuren? De Europese Commissie heeft aan de Regeringen der zes landen en aan het Europese Parlement voorgesteld dat maken van die Economische Gemeenschap te versnellen en wel zo te versnellen, dat aan het eind van de eerste etappe — dat is dus over een kleine twee jaar — de helft van de weg zal zijn afgelegd. En dat versnellingsvoorstel, waarmee het Europese Parlement met bijna algemene stemmen zijn instemming betuigde, steunt op het feit, dat de ontwikkeling in het bedrijfsleven zelf naar de gemeenschappelijke markt zich sneller voltrekt dan door het Verdrag wordt gevraagd en dat de economische politiek van de zes Regeringen reeds sterker op elkaar is afgestemd dan twee jaar geleden voor mogelijk werd gehouden.

Het economische leven blijkt sterker dan de politieke leer van het Verdrag. Hieruit valt een belangrijke les te trekken. Deze, dat het niet ongevaarlijk is twijfel te zaaien over het al dan niet tot stand komen van de Europese Economische Gemeenschap. Die twijfel kan een rem vormen op de noodzakelijke aanpassing van het Nederlandse bedrijfsleven. En dat zou ons duur te staan kunnen komen. Daarom acht de A.R.-partij het haar plicht in haar Europese politiek duidelijk en consequent te zijn. Zij heeft gekozen voor steun aan de Europese Gemeenschap. Zij voert daarmee een politiek, die aansluit bij de eisen van de tweede helft der 20e eeuw. En zij wil het Nederlandse economische leven helpen zich bij deze ontwikkeling aan te passen.

Middenstandspolitiek

HET is een geijkte opvatting in de partij dat een gezond midden- en kleinbedrijf een onmisbaar element is in de opbouw van onze maatschappij.

Aldus laat het recente rapport van het College van Advies van onze partij over Middenstand en Vestiging zich uit over de zelfstandige middenstand.

Het is een goede gedachte geweest om op dit moment een dergelijk rapport te laten verschijnen.

Blijkbaar is de bedoeling geweest het rapport tijdig gereed te hebben, alvorens de openbare behandeling van de Tweede Middenstandsnota in de Tweede Kamer een aanvang neemt.

Dat het College van Advies de middenstandspolitiek belangrijk genoeg heeft geacht om daarover een rapport te laten verschijnen kan tot vreugde stemmen. Weliswaar is het nog geen compleet rapport; toegezegd wordt dat over bepaalde onderdelen nog een nadere publikatie zal verschijnen, maar het geschrift, dat thans is verschenen, raakt toch al een aantal problemen aan, die momenteel een zeer actueel karakter hebben. Deze actualiteit van het rapport houdt verband met de omstandigheid, dat de samenstellers daarvan blijkbaar begrip hebben gehad voor de ontwikkeling, die aan de gang is. De middenstand is niet een geïsoleerde groep in onze volkshuishouding, integendeel, het is een groep die midden in het economisch leven van vandaag staat, daarvan de invloed ondergaat en daaraan mede stuwkracht verleent. Daarom zal de dynamiek van het economisch leven de middenstand niet onberoerd laten. Dat heeft consequenties voor het engere middenstandsbeleid, zoals zich dat afspeelt in de kring der organisaties en p.b.o. organen, het heeft ook invloed op het overheidsbeleid ten aanzien van deze belangrijke groep van ondernemers.

Dat is in het rapport ook duidelijk te bespeuren. Opvallend is dat niet zozeer nieuwe taken in het kader van het middenstandsbeleid worden aangewezen, maar dat wel telkens de nadruk valt op een aanpassing van het reeds bestaande en tot ontwikkeling gekomen beleid aan de nieuwe situatie.

Sterk spreekt dit bij hetgeen over de vestigingspolitiek gezegd wordt, een nogal omstreden zaak in ons land, althans in ieder geval wat de uitvoering aangaat. Er wordt op gewezen dat enerzijds noodzakelijk is een zodanige beweeglijkheid in het vestigingsbeleid, dat er voldoende ruimte is voor nieuwe bedrijfsvormen en methoden van bedrijfsuitoefening, welke zich aanpassen bij de gewijzigde technische en economische mogelijkheden, doch anderzijds een zodanige voorzichtigheid, dat het publiek belang bij een deskundige bedrijfsuitoefening wordt in het oog gehouden en tegen een schoksgewijze ontwikkeling wordt gewaakt. In deze nogal wat lange zin worden de beide voorwaarden, waaraan de vestigingspolitiek moet beantwoorden, aangegeven, doch iedere ingewijde zal toegeven dat bij volledige instemming met deze algemene beleidslijn de praktische uitwerking niet zo eenvoudig is. Een wat nadere concretisering zou voor degenen, die praktisch met dit rapport moeten werken wellicht aangenaam zijn geweest.

Een soortgelijke opmerking zou gemaakt kunnen worden ten aanzien van een ander belangrijk aspect van de middenstandspolitiek. Er wordt geconstateerd dat het midden- en kleinbedrijf behoefte heeft aan een versoepeling van de strakke beleidslijnen, teneinde aan de ondernemers meer ruimte te geven naar bevind van zaken te handelen. Blijkens hetgeen vooraf gaat is hierbij in hoofdzaak gedacht aan het loon- en prijsbeleid, dat door de regering wordt gevoerd en dat uiteraard voor de middenstands-ondernemers eveneens consequenties heeft. Dit wordt bepleit omdat men vreest dat bij een strakke hantering van algemene en naar hun aard globale richtlijnen de kleinere ondernemers met allerlei moeilijkheden kunnen worden geconfronteerd.

Het rapport zegt dan verder dat de wijze waarop deze versoepeling zou moeten plaatsvinden, zonder daarbij de hantering van het loon- en prijsbeleid als instrumenten van sociaal-economisch beleid in gevaar te brengen, een zaak van nadere uitwerking is. Op zich zelf genomen lijkt dit een juiste stelling, maar hier doet de vraag zich voor of bij een nadere uitwerking de mogelijkheden zo gemakkelijk te vinden zullen zijn, zodat daarom ten aanzien van dit punt een wat meer concrete behandeling wellicht duidelijker in het licht had kunnen stellen in welke richting hier wordt gedacht.

Deze licht critische opmerkingen hebben niet ten doel de waarde van het rapport te verkleinen; integendeel, voor hen, die zich voor deze zaken interesseren is dit een waardevolle bijdrage, die stimuleert tot verdere studie en tot praktische activiteit.

Het Partij Convent behandelt

BELANGRIJKE ZAKEN

* Lees daarom het verslag in Nederlandse Gedachten van 21 mei a.s.

DE leden en de gasten van het Partij Convent hebben de stukken voor die bijeenkomst thans in hun bezit. Opnieuw vergadert het Partij Convent gedurende een avond en een dag. Het begint ditmaal op vrijdagavond 13 mei en zet zijn samenzijn voort op zaterdag 14 mei. Wij hebben daarover reeds op 26 maart geschreven, doch lopen hier nog even de agenda door.

Na de opening van de vergadering volgt direct de openingsrede van de voorzitter, dr. W. P. Berghuis. Als regel vindt men in die rede een aantal waardevolle lijnen, die de hoofdmomenten van het internationale en het nationale politieke gebeuren aangeven. Nederlandse Gedachten zal ongetwijfeld op 21 mei de kern van die rede weergeven. Die is niet alleen bestemd om rustig te worden gelezen, maar ook om als bron van informatie op de k.v.-vergadering te worden gebruikt.

U zult misschien opmerken, dat er na 21 mei weinig ledenvergaderingen meer worden gehouden. Omstreeks die tijd is er immers op het platteland 's avonds vaak nog wel het een en ander te doen en lokt de volkstuin vele andere leden van onze partij.

Akkoord, ook al zijn er dan geen k.v.-vergaderingen meer, toch is het verstandig dat de voorzitter of de secretaris van de kiesvereniging dat nummer van ons blad goed in zich opneemt en in een mapje apart legt (en hetzelfde geldt voor de leden van de propaganda-commissie, ja eigenlijk voor alle belangstellende leden) want al worden geen vergaderingen meer gehouden, het politieke gesprek gaat door. In de huiskamer, op visites, in de fabriek, op het kantoor of op het land en aan de huisdeur. Altijd en overal komen de politieke vraagstukken en de beginselen van waaruit ze benaderd worden aan de orde. En daarom is het goed het verslag van die rede bij de hand te hebben. Trouwens aan het begin van het nieuwe vergaderseizoen, (ook al valt dat alweer in september; wat zeer gewenst is) staan de politieke gebeurtenissen van een paar maanden geleden velen niet al te duidelijk meer voor de geest. Juist dan kan zo'n verslag een goede hulp zijn voor vele k.v.-voorzitters om de draad weer op te nemen. Dan worden hun „openingswoord" en de „terugblik" in het jaarverslag van de secretaris zinvoller dan het geval zou zijn als zij niet over deze informatie-bron beschikten.

Dat nummer van ons blad d.d. 21 mei a.s. wint nog aan belangrijkheid omdat daarin ook het verslag wordt opgenomen van de rede van dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot op het Partij Convent. In de rede zullen de concrete politieke situatie en het gebeuren in de Tweede Kamer der laatste maanden zeer speciaal worden toegelicht. Daarin zit dus eveneens een brok documentatie, dat een goede antirevolutionair, waar hij in de partij of in de samenleving ook gesteld is, niet wil missen.

Voor hen die niet alleen over dit alles willen lezen, maar dat ook met eigen oren willen horen, wordt hier nog eens herhaald, dat de samenkomsten openbaar zijn. Indien belangstellenden (en wij denken hier met name aan hen, die in Utrecht of omgeving wonen of die gemakkelijk de Stichtse hoofdstad kunnen bereiken) **aanwezig willen zijn, ontvangen zij op hun aanvraag van ons bureau dus de agenda van het Partij Convent.**

Zoals men weet worden de bijeenkomsten gehouden in „Esplanade" te Utrecht en wel op vrijdagavond 13 mei vanaf 8.00 uur n.m. en op zaterdag 14 mei vanaf 10.30 uur v.m.

Partij in actie

HET JAARVERSLAG EN TWEE STEMMINGEN

BEHALVE de redevoeringen bevat de agenda nog een drietal punten, die vermelding verdienen, (waarbij wij opmerken, dat de notulen en de mededelingen, alsmede de discussies natuurlijk door ons niet onbeduidend geacht worden). Eén daarvan is het te behandelen jaarverslag 1959 van het Centraal Comité. Daarover schrijven wij hier nu nog niets. Dat verslag spreekt voor zichzelf en behoeft geen toelichting. Het is in gestencilde vorm toegezonden aan de leden en de gasten van het Partij Convent. Op die wijze kunnen waardevolle opmerkingen of adviezen ter vergadering, nog worden verwerkt vóór het verslag in gedrukte vorm aan de kiesverenigingen wordt toegezonden. Als het nu reeds in druk verscheen zouden de afgevaardigden terecht kunnen zeggen: wij zwijgen er maar over, want er kan toch niets meer in of aan veranderd worden.

Dan, tenslotte, nog een tweetal vacatures, die door het Partij Convent moeten worden vervuld. In de lege plaats in het Centraal Comité van wijlen de heer A. Stapelkamp zal het Partij Convent een opvolger moeten kiezen uit het dubbeltal P. Kapinga en C. van Baren jr.

De vacature-W. C. Bakker in de Financiële Commissie moet eveneens worden vervuld, sinds de heer Bakker lid van het Centraal Comité werd. Hiertoe moet een keuze worden gedaan uit het dubbeltal A. L. de Bruyne en D. A. J. Spek.

Al met al wordt het een Partij Convent waar wel heel wat aan de orde zal komen.

België en Nederland

MEN zou kunnen zeggen, dat België en Nederland, wat de binnenlandse politiek betreft, vrij grote overeenkomst vertonen.

In beide landen is er een linkerzijde, verdeeld in liberalen en socialisten. En in beide landen staat daar tegenover een Christelijke groepering, ongeveer even sterk als de linkerzijde. De liberalen en de socialisten in België voelen misschien iets sterker het trekken van de geestelijke familiebanden en in de Belgische provincie Luxemburg, waar zij samen nog ver in de minderheid blijven, komen zij bij de verkiezingen soms met een gemeenschappelijke lijst uit. De Christelijke volkspartij heeft soms meegewerkt aan een kabinet op brede basis, hetzij met de liberalen, hetzij met de socialisten.

MAAR ondanks deze overeenkomst is en blijft er een zéér fundamenteel verschil. In Nederland werd in 1878 opgericht de Antirevolutionaire partij. En zij stelde terstond in haar beginselprogram voorop, dat de antirevolutionaire of christelijk-historische richting de grondtoon van ons volkskarakter vertegenwoordigt.

Dat is het constateren van **een historisch feit.** Drie geestelijke machten hebben op het Nederlandse volksbestaan invloed gehad: Rome, de Reformatie en de Revolutie. Maar de invloed van de Reformatie was beslissend. Zij voerde tot een eigen nationaal bestaan, zij legde de grondslag voor de nationale en geestelijke vrijheid. Wel werkte de invloed van Rome in stilte door, maar de Reformatie was zó tot een volkszaak geworden, dat zij ons volksbestaan **stempelde.**

MAAR het is méér, wanneer Ons Program in artikel één over die grondtoon van ons volkskarakter gaat spreken. Het is het aanvaarden van een roeping en een verantwoordelijkheid. Het is niet alleen een heenwijzen naar het verleden, maar ook een woord voor de toekomst.

Want het wil zeggen, dat wij ernaar zullen streven, voorzover dat ligt op de weg ener politieke partij, om te bevorderen, dat die grondtoon zuiver en sterk **blijft** doorklinken in ons nationaal bestaan.

Het is een moeilijke, een schone, en ook een begrensde taak. Want een politieke partij kan niet de taak van de Kerk overnemen. De Kerk heeft te waken, dat haar fundamenten niet worden aangetast. Zij heeft de boodschap van het Evangelie te brengen aan het gehele volk. De politieke partij mag zich nooit met de kerk vereenzelvigen. Op het voetspoor van Calvijn hebben wij een open oog voor de eigen taak van de Kerk en de eigen taak van de overheid. En voorts houdt onze strijd voor geestelijke vrijheid in, dat wij elke dwang van overheidswege in geestelijke zaken verwerpen. Het bewaren van de grondtoon van ons volkskarakter betekent niet, dat wij de weg van Petrus Dathenus willen opgaan en die van Willem van Oranje verlaten. Dat onderscheidt ons van de staatkundig gereformeerden. En dat is enige jaren geleden door wijlen de heer H. de Wilde uiteengezet in een voortreffelijk, historisch gefundeerd geschrift, waarin Dathenus, Oranje en Oldenbarnevelt als dragers van onderscheidene beginselen werden getekend.

DE K.V.P., zou het toejuichen, wanneer dat typisch reformatorische geestesmerk in ons volksbestaan volkomen verdween, wanneer wij net als in België tegenover liberalen en socialisten zouden stellen het beginsel van een Christelijke politiek, maar ons niet meer zouden beroepen op de kracht der reformatie. Toen onze partij in 1878 werd opgericht, is dan ook van Roomse zijde terstond op het scherpst gereageerd en werd onze pretentie, de grondtoon van ons volkskarakter te vertegenwoordigen, met felheid afgewezen. Men moet er De Tijd uit die dagen maar eens op nalezen. En de heer Romme heeft na de jongste wereldoorlog nog eens, hoewel zonder felheid, maar toch open en duidelijk, in wezen hetzelfde gezegd.

DR. KUYPER was vrij van negatief en bekrompen anti-papisme, maar hij heeft duidelijk gezegd, wat ons van Rome onderscheidde, ook op staatkundig gebied.

Misschien komt dat verschil in politiek opzicht geleidelijk weer duidelijker aan de orde. Ook in de onderwijspolitiek.

De discussie rondom het ontwerp-mammoetwet en straks rondom het nieuwe wetsvoorstel tot regeling van het wetenschappelijk onderwijs zal zich geleidelijk, zo is onze indruk, meer gaan concentreren om de zeer principiële vragen betreffende vrijheid van het onderwijs, de taak van de overheid, de vraag, of de overheid moet ordenen en regelen en leiding moet geven aan de ideeën en idealen van ons volk. Het begint **nu** al duidelijk te worden, dat de socialisten de Roomsen bijvallen, zodra de laatsten zich beroepen op het „algemeen welzijn" als legimitatie van de regelende activiteit van de staat.

Wij moeten ons niet overgeven aan illusies. Rome en Dordt zijn ook staatkundig allerminst tweelingzusters. En daarom zal het in Nederland anders blijven dan in België, tenzij wij de betekenis van de Reformatie niet meer zouden verstaan en ons program van beginselen niet meer zouden aanvaarden.

Het gewone leven in Rusland

ER gaat geen dag voorbij of wij worden op de voorpagina's van de kranten geconfronteerd met de wereldomvattende dreiging van de communistische wereldpolitiek.

Als leider van deze politiek fungeert de Sowjet-Unie, hoewel China steeds sterker dringt naar het overnemen van de eerste plaats in de communistische strategie.

Over de communistische politiek en doelstellingen weten wij heel wat. Maar wat weten wij van het Russische volk, van de gewone man in Rusland die al meer dan 40 jaar het communisme aan den lijve ondervindt? Het antwoord luidt: heel weinig. Dit komt mede omdat er maar weinig betrouwbaar informatie-materiaal voorhanden is.

In deze leemte wordt in belangrijke mate voorzien door het boek van Dr. Klaus Mehnert „De Russen", voor Nederland bewerkt en ingeleid door Dr. G. Kuypers *).

Dr. Mehnert is een bekend Westduits journalist, die de Russische taal vloeiend spreekt en leest en die door een langdurig verblijf in Rusland — zowel voor als na de oorlog — een grondige kennis van land en volk heeft opgedaan.

Hij is daardoor in staat geweeest achter de coulissen van de geijkte propaganda-facade te kijken.

Wij hebben dit boek met grote belangstelling gelezen. Ten aanzien van allerlei vraagstukken en levensfacetten — gezin en huis, het streven naar welvaart, de religie, de eigendom, het vergaren van kennis, het streven naar macht, de houding tegenover de bovendrijvende „manager" laag, pers, kultuur enz — geeft de auteur een blik in wat de gewone Russen voelen en denken.

Een van de gevolgtrekkingen, die men bij het lezen van dit fascinerende boek maakt is deze, dat de menselijke natuur ondanks een zo sterke van buiten af daarop uitgeoefende druk zo weinig voor verandering vatbaar is. Algemeen menselijke problemen, waar wij ook in het westen mee te maken hebben, blijken ook in Rusland aanwezig te zijn. Bv. het nozemdom, de plaats van de manager enz.

Vele experimenten uit de eerste revolutionaire tijd b.v. ten aanzien van het huwelijk, hebben de machthebbers later weer los gelaten.

Men zou hierin kunnen zien de onmacht van de revolutionaire mens om de scheppings-structuur te verbreken. We kunnen ook ontdekken, dat er in Rusland dingen zijn die ons kunnen beschamen: bv. het ontbreken van allerlei de zinnen prikkelende uitingen in pers en reclame, die de westerse levensstijl zo ontsieren. Het Russische leven wordt — althans aan de buitenzijde — gekenmerkt door een puriteins aandoende stijl.

Het is verleidelijk dieper in te gaan op de beschrijvingen en conclusies die de auteur geeft. Het korte bestek van deze bespreking laat dit helaas niet toe.

Wij volstaan met te zeggen, dat wij de lezing zeer kunnen aanbevelen. Allen, die over Rusland en de Russen op gefundeerde wijze willen oordelen, zullen aan de lezing van dit boekwerk niet voorbij kunnen gaan.

*) Uitgegeven door T. Wever te Franeker. Omvang 350 blz. Prijs geb. ƒ 14.90.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), H. van Eysden, J. W. Ooms, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. (070)-631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, tel. (02980)-63224.

STUDENTENABONNEMENT ƒ 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP ƒ 0,20.

ABONNEMENTSPRIJS ƒ 6,50 per jaar, ƒ 3,25 per half jaar, giro 89673.

* * * Schampschot

De rover heeft in dit geval het pistool niet alleen tegen de borst van zijn slachtoffer gehouden. Hij heeft het ook afgeschoten, verscheidene malen zelfs.

Het wonderlijke is dat het slachtoffer dit heeft overleefd. Nog wonderlijker: dat de felst begeerde buit de rover ontging.

Nu heeft hij dan zijn laatste(?) schot gelost. Maar ook dat is niet dodelijk. Het is een schampschot, dat pijn doet, maar het hart niet uitschakelt.

U zult al wel hebben aangevoeld, dat deze vergelijking wel min of meer opgaat voor de verhouding Indonesië—Nederland. De rover heeft veel buit gemaakt. Alle Nederlandse eigendommer van betekenis in Indonesië zijn geconfisceerd. Nederlanders van allerlei slag zijn gesard, ten dode toe vervolgd of „berecht". Maar het uiteindelijke doel van deze roof- en rechtspleging, de overdracht van Nederlands Nieuw-Guinea, is niet bereikt. En Nederland leeft nog. Thans is het Nederlandse schepen verboden Indonesische havens aan te doen, zolang Nieuw Guinea.... enzovoorts, u kent het refrein al lang. Ook deze aanslag zal Nederland overleven. Het schampschot op onze borst kan echter wel eens een treffer ten nadele van Indonesië zelf blijken te zijn. Want het schot is in de hele wereld gehoord. Ook door naties die daardoor misschien nog minder geneigd worden het Indonesische volk uit zijn armoede te helpen door investeringen en andere belangenvestigingen. De vraag kan rijzen: Is Nieuw Guinea al deze aanslagen op onze belangen waard? Ook al zou zulk een afwegen van ons geld en goed tegen het algemeen belang van de Papoea's geoorloofd zijn, dan nog zou zulk een antwoord tot niets dienen. Loslippige Indonesische autoriteiten hebben immers al lang geleden verklaard, dat, ook al zou Nieuw Guinea door Nederland aan Soekarno gepresenteerd worden, alle Nederlandse belangen toch geliquideerd zouden zijn.

In dat geval zou de rover zijn geestesgesteldheid slechts niet zo openlijk hebben kunnen tonen door onbeschaamd te roepen „Nieuw Guinea of je leven!"

Zolang de wit-rode vlag nog niet op Nieuw Guinea geplant is, leert de wereld Soekarno's ware hart het best kennen.

* * * In training

De Indonesische president, Soekarno, brengt gedurende twee maanden bezoeken aan landen in Europa. Daarbij wordt het accent gelegd op de satellietlanden (van Rusland), aldus de pers. Men ziet de man, die nog onlangs door één zijner vooraanstaande landgenoten als een „laffe ijdeltuit" is gekarakteriseerd, op foto's glimlachend handjes geven aan kinderen in de straten van Sofia. In Moskou is Soekarno op één zijner vorige wereldreizen reeds geweest. En Chroestsjef heeft zijn tegenvisite in Djakarta en op Bali ook al afgestoken. De resultaten van het een en ander zijn wel verontrustend (men denke aan het door de Russen op Ambon gevestigde maritieme „onderzoekcentrum"), maar blijven toch nogal vaag. Wij kunnen ons echter niet voorstellen dat Indonesiës onafhankelijkheid en werkelijke belangen er mee gediend zijn.

Nehroe, Nasser en Kassem lijken wel baas in eigen huis te zijn gebleven na „zaken" met Rusland te hebben gedaan.

Niet als huns gelijke is Soekarno thans naar neutralistische hoofdsteden afgereisd om daarmee te demonstreren, dat ook hij het hoofd boven het rode water kon houden. Neen, het heeft er meer van dat er voor het reislustigste staatshoofd ter wereld thans meer te leren valt in de landen waarvan men zeker weet, dat slechts marionetten van Moskou er aan de touwtjes bengelen. Men zou haast denken, dat Soekarno, na zich thuis in alle denkbare moeilijkheden te hebben verstrikt, een training in deze marionetten-theaters nog slechts als zijn enig heenkomen beschouwt. Het opkomend getij van de geduldige Sjafruddin en diens tegenregering opent voor Indonesië gelukkig nog andere perspectieven dan die van een satellietland. Onder Soekarno's leiding blijven de beste kansen verspeeld. Diens jongste reis mag dan ook als meer dan symbolisch worden gezien.

Verplaatsbare houten gebouwen

Directie- en schaftketen
Noodwoningen, -scholen en -kerken
Directie- en schaftwagens
etc.

HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD

Tel. Hardinxveld-Giessendam 2141

Na-christelijke Kronkel

Het incident dat door de godslasterlijke televisiegrapjes van de heer S. Carmiggelt is veroorzaakt, is nog steeds niet gesloten. Wij bedoelen hiermee niet dat de vragen die freule Wttewaal van Stoetwegen hierover aan de regering stelde nog geen antwoord hebben gekregen. Ook hebben wij bij deze conclusie niet het oog op de vele perscommentaren, die u in onze rubriek „Gehoord, Gezien, Gelezen" worden voorgezet.

Het gaat ons hierbij om een artikel in „Het Parool" van 19 april, aan welk blad de heer Carmiggelt onder de schuilnaam „Kronkel" meewerkt Een andere (?) medewerker van dit blad maakt ons over deze affaire het een en ander duidelijk. In korte trekken komt het verhaal hierop neer:

— Freule Wttewaal had beter gedaan wanneer zij andere wegen (dan het stellen van vragen aan de regering) had gezocht om aan haar gegriefd-zijn uiting te geven.

— „Vrij Nederland" had ongelijk toen het blad in die vragen een staaltje „confessionele intimidatie politiek" en „onverdraagzaamheid" ontwaarde.

— De christelijke bladen vertonen in hun reacties op Carmiggelt's „al te vrijmoedige spotternijen" (aldus betitelt „Het Parool" deze godslasteringen) een onweerstaanbaar heimwee naar de voorcensuur van wijlen de vooroorlogse radio-controlecommissie. Vooral in de woorden van „Trouw" merkt „Het Parool" dat op: „Daar weertrilt de verre donder uit het zeventiende eeuwse Dordt".

Vervolgens keert „Het Parool" de rollen om en poogt het blad de christenen aan de schandpaal te slaan. Het betoog komt hierop neer: Carmiggelt's woorden konden niet godslasterlijk zijn, want hij en het wereldje waarin hij leeft geloven niet in God. In die wereld zijn de christelijke begrippen, woorden en namen hol en leeg geworden; zij missen de vanzelfsprekende achtergrond, die zij voor de gelovigen niet ontberen.

Chesterton wordt te hulp geroepen. Die zei: „Blasfemie veronderstelt geloof en verdwijnt met het geloof.... twijfelt iemand daar aan, laat hij dan eens ernstig proberen om godslasterlijk aan Thor te denken....".

Daarom zou, volgens „Het Parool", de Nederlandse christenheid er beter aan doen de hand in eigen boezem te steken, inplaats van zich over Carmiggelt op te winden. Die christenheid zou zó moeten leven dat heel de wereld er „eerbiedig-jaloers" op werd. En waar, zo roept het blad uit, „waar is het radio- en t.v. pastoraat, dat zich ook tot de sprekende, spelende en regisserende kunstenaars uitstrekt? Dat zich niet opdringt, dat niet met censuur en overheidsingrijpen(!) dreigt, doch dat doodeenvoudig **present** is?" Dat zijn vragen, die „Het Parool" belangrijker lijken dan die van freule Wttewaal.

Wij hebben van zulk gekronkel niet veel terug. Slechts een paar opmerkingen. Voluit worde toegegeven dat het gedrag van vele christenen de wereld van de heer Carmiggelt niet „eerbiedig-jaloers" kan maken. Maar wie iets dieper in het christelijk leven en denken graaft (en niet met een goedkoper dooddoener tevreden is, zoals blijkbaar „Het Parool") die weet dat het gedrag van christenmensen, die bidden om vergeving van zonden, niet normatief is voor de christenheid. Normatief is de eis van Gods Woord, dat voor ieder toegankelijk is. Die normen voelt ook „Het Parool" (zij het vaag) wel aan want het blad schrijft zelf dat de gewraakte uitlatingen waaraan de heer C. „zich te buiten ging" de vragenstelster (en vele anderen) heben „gekwetst".

In de tweede plaats willen wij opmerken, dat het „radio- en t.v.-pastoraat" waar „Het Parool" om vraagt, er reeds lang is. Weliswaar niet door de goede zorg van de VARA, de omroepvereniging van het socialisme waarvoor ook christenen gekozen hebben. Doch zij hebben blijkbaar, ondanks de vraag er naar, te weinig invloed en overtuigingskracht om zulk een pastoraat te realiseren. Dat pastoraat is er mede dank zij de N.C.R.V., die zich niet schaamt voor het Evangelie, maar die het zich tot een eer en een plicht rekent om elke dag waarop zij in beeldbuis en de aeter is, dit pastoraat te bevorderen. Een Evangelie dat niet pasklaar in stukjes geknipt wordt voor boeren, burgers, buitenlui en kunstenaars afzonderlijk, maar dat zich tot **alle** mensen richt, zoals ook de Bijbel doet.

Wij hopen van harte dat ook de heer Carmiggelt en zijn geestverwanten, vooral nu er vanuit hun kring om gevraagd wordt, zich aan dat pastoraat veel gelegen zullen laten liggen. Zij zouden dan ook bemerken dat gelukkig nog een groot deel van ons volk leeft in een tijd, die de toevoeging „christelijk" nog steeds mag dragen.

Tenslotte, waar haalt „Het Parool" de motieven vandaan om de christenen te adviseren dat zij verstandiger doen de Overheid niet in affaires als deze te betrekken? Het blad zal er toch oog voor moeten hebben, dat het na-christelijk gedrag van de heer Carmiggelt in vele opzichten in aanraking komt met de plichten, die op de Overheid rusten terzake van de openbare orde in de ruimste zin van het woord.

Indien „Het Parool" van mening is dat in deze tijd („die het epitheton „Christelijk" niet meer draagt") de Overheid en de christenen (als een soort tweede rangs burgers) het hoofd slechts berustend hebben te buigen bij alle godslasterlijkheden, die het de „na-christelijke" heren, die blijkbaar hun fatsoen en de goede smaak mèt het geloof overboard hebben gezet, voor de microfoon belieft uit te spreken, dan is er voor de regering reden te meer om bij het samenstellen van haar antwoord op de vragen van freule Wttewaal met deze mening van het socialistische blad af te rekenen.

Mr. Isaäc Da Costa

14 jan. 1798-28 april 1860

(van een medewerker)

VOLGENDE week donderdag is het een eeuw geleden dat Isaäc da Costa stierf. De NCRV herdenkt de sterfdag van de man die dr. Rullman „de levende ziel van het Réveil" noemde, met een anderhalf uur durend hoorspel dat a.s. maandagavond wordt uitgezonden. De schrijver van het stuk is de 36-jarige auteur Will Barnard te Dwingelo, die een functie heeft in het culturele vormingswerk van de Ned. Hervormde Kerk. Een licht verteerbaar hoorspel is het niet geworden. Van wie gaat luisteren maandagavond, wordt geestelijke inspanning gevergd. Maar dan kan men ook een radiospel beleven van een artistiek gehalte, zoals zelden wordt gebracht.

De auteur Will Barnard richt zich niet naar de massa in de zin dat hij zijn uitdrukkingsvorm aanpast. Verscheidene luisterspelen schreef hij reeds voor de NCRV. Evenals zijn „Mijnheer de Groot sterft" draagt het stuk over Isaäc da Costa een experimenteel karakter. Het moet van de NCRV worden gewaardeerd dat men de durf opbrengt een hoorspel uit te zenden dat naar vormgeving en boodschap meer wil zijn dan een op de smaak van de massa afgestemd produkt. Ook massacommunicatiemiddelen moeten een tot inspanning uitdagend element bevatten willen zij op den duur niet oervervelend worden.

Isaäc da Costa is van veel kanten te belichten. Men kan over hem schrijven als dichter en als theoloog. Men kan hem, dwars tegen de verdachtmaking in dat het Reveil het sociale vraagstuk probeerde op te lossen door liefdadigheid, schilderen als profeet van sociale gerechtigheid. Men kan hem ook belichten in zijn politieke arbeid. Behalve dat hij verscheidene aandachttrekkende brochures over politieke onderwerpen schreef, was hij mede-oprichter in 1851 van de a.r. kiesvereniging van Amsterdam.

Het is wellicht typerend voor deze tijd dat Will Barnard hem in het hoorspel in de eerste plaats belicht als de jood. Als de zoon van het oude volk, die Jezus de Nazarener leerde belijden als zijn Redder en Heer, maar die jood is gebleven. Zijn leven lang. Zichzelf sprekend in het hoorspel invoerend zegt de schrijver: „Ik wil aantonen dat Isaäc da Costa het jodendom nooit ontrouw is geworden". De zin van zijn joodzijn werd vervuld toen da Costa Christen werd, zo laat het hoorspel ons zien.

„Als Christen erkende ik in de joodse gebeden die bij het doodsbed van mijn vader werden uitgesproken, de ware Christelijke geest", zo zegt Da Costa in het luisterspel. En elders zegt zijn stem „Ik werd eerst recht een Israëliet, toen ik door de genade van mijner Vaderen God en Zaligmaker mij Christen beleed".

De stem van ds. Hasebroek spreekt in het stuk: „Hij had het gevoel voor Joden en Christenen van nut te kunnen zijn. De Joden door hen als geestelijke Jood voor te gaan en zoveel mogelijk tot de geestelijke zin van hun godsdienst terug te voeren. De Christenen door hen te doen zien dat hunne eigen dogmata in de Joodse godsdienst verborgen ligt".

De taal in het luisterspel is niet die van vandaag. De schrijver zelf noemt het stuk een mozaiek, een legpuzzel van citaten. Van november af is hij al met het spel bezig. Het is een aaneenschakeling van flarden tekst, die in rake streken het beeld schilderen van de mens da Costa als gelovige en van de tijd waarin hij leefde. Tegen de geest van die tijd trekt da Costa fel van leer. Verguizing is zijn deel.

Een historische meetlat moet men niet aan het spel aanleggen. In artistieke vrijmoedigheid veroorlooft de auteur zich citaten en stukken muziek te gebruiken, die hij representatief acht voor de vertolking van bepaalde gevoelens ook al klopt het jaartalkundig niet. Het ging de auteur er echter niet om een documentaire te maken maar een artistieke uitbeelding van zijn ervaring van Da Costa en zijn tijd.

De rol van Da Costa wordt gespeeld door Wam Heskes, die zich voor deze keer een joods accent heeft aangemeten. Ds. Hasebroek,

wiens uitlatingen als representatief moeten worden beschouwd voor de groep, wordt vertolkt door Frans Somers. In het spel komen tal van symbolisch geladen figuren voor, zoals Ecclesia, Poëtica, Mundus Maior en Mundus Minor.

Hoewel regisseur Johan Bodegraven getracht heeft stemmen te vinden, die zich door scherpe aanpassing aan hun functie van elkaar onderscheiden, zal het wellicht toch niet eenvoudig zijn ze aan het toestel uit elkaar te houden.

Een kritische opmerking tot slot over de enige keer dat in het stuk de naam Groen van Prinsterer valt. Een stuk met artistieke pretenties geniet een grotere vrijheid dan een met een documentair karakter, maar met de wijze waarop terloops Groen even in het stuk opduikt, doet de auteur deze grondlegger van de a.r. partij toch bepaald onrecht. Hij citeert hem n.l. alleen in verband met een uitlating die op antijoods sentiment wijst. En de wijze waarop het gebeurt, benadrukt nog even dat het Groen was, die politieke gelijkstelling van Joden in een christelijke staat ongerijmd achtte.

Wanneer de auteur vindt dat aan Da Costa geen onrecht zou zijn gedaan wanneer in een ander historisch geïnspireerd luisterspel de naam van deze christen alleen werd genoemd in verband met zijn fulminaties tegen afschaffing van de slavernij, dan behoeft hij zich van deze opmerking niets aan te trekken.

Vertrouwensadressen
Voor DEN HAAG
en omstreken

Sigarenmagazijn „MATADOR"
L. KORPEL
MAURITSKADE 71, TELEFOON 180234 b.g.g. 321960
Postrekening 377073
Levert alle ROKERSARTIKELEN
waarheen U maar wenst

Ook het kleine karwei
appreciëren wij
BOON'S Schildersbedrijf
PIET HEINSTRAAT 62 - TELEFOON 33.11.12
Filialen te Delft en Rotterdam

Bloemen in Den Haag bestellen
Heemskerk opbellen
Bloemenmagazijn Jac. Heemskerk
Bankastraat 70 — Telefoon 558544 — Den Haag

Lak-en Verfindustrie
v/h P. WERRE & Co.
Alles op verfgebied
Veenkade 49-50 — Den Haag — Tel. 633923 (2 lijnen)

LEIDEN

1658
BOOMPJES
oude jenever
FA. C. T. STEFFELAAR
LEIDEN

PRONONCE
Leiden: Breestraat 65 Tel. 21800
TEXTIEL
J. VERDUYN
Oegstgeest Geversstraat 41 Tel. 23917

DELFT

Fa. A. J. DE BOO & ZN.
Handel in Benzine, Petroleum, Dieselolie, Smeeroliën en Smeervetten.
MOTORBOOTDIENST DELFT—ROTTERDAM
Vervoer te water door geheel Nederland met schepen met een hijsvermogen tot 6 ton.
HOOIKADE 30 - TELEF. 01730-23057 - DELFT

VLAARDINGEN

Assurantiekantoor L. G. Borsboom
Telefoon 3754 — Binnensingel 211
Rijkserkenning in groep A
voor makelaars en assurantie-bezorgers

Firma A. v. Roon
Speciaal adres voor watersport- en kampeerartikelen
WESTHAVENKADE 61 - TELEFOON 3492 EN 5792

BOOGAARD
Elektriciteit
Winkel 1. Schiedamseweg 41
Winkel 2. van Hogendorplaan 33
Winkel 3. Korte Hoogstraat 15
VLAARDINGEN - TEL. 6000

Onze discussie met Tot Vrijheid Geroepen

Wij geven eerst het woord aan de redactie van Tot Vrijheid Geroepen

TOEN wij met de redactie van „Nederlandse Gedachten" afspraken, in onze organen een gesprek te voeren, is daarbij over en weer gesteld dat we zouden proberen de discussie niet te uitgebreid te maken. De plaatsruimte is nu eenmaal beperkt. Dat houdt noodzakelijkerwijs in, dat het onmogelijk is op alle zaken in te gaan, die door de gesprekspartner worden aangevoerd. Dat is niet alleen jammer voor de discussie-voerende redacties, maar bovenal voor de belangstellende lezer, die nu juist dat aan zijn neus ziet voorbijgaan, waarover hij graag meer had vernomen.

Thans staan wij voor de opgave, een keuze te doen uit de veelheid van problemen, die in de loop van ons gesprek naar voren zijn gekomen. *).

In onze vorige beschouwing hebben wij getracht aan de hand van enkele voorbeelden aan te tonen, dat de wet van vraag en aanbod zich eenvoudig niet buiten werking laat stellen en, zo men dit persé toch wil, dit tot vergaand en ondoeltreffend overheidsingrijpen aanleiding moet geven.

Eén van de voorbeelden was de *loonpolitiek*. Nu wij hiermee de redactie van „Nederlandse Gedachten" *niet hebben kunnen overtuigen, zouden* wij op die voorbeelden, die elk belangrijke actuele problemen betroffen, nog wat nader willen ingaan. Daartoe dan dit keer de loonpolitiek.

Laten wij nu voorop stellen dat lonen ook prijzen zijn, prijzen voor verrichte arbeid. Men ziet dit het scherpst bij de arbeid, verricht door de beoefenaren der vrije beroepen. Wanneer een kunstenaar een kunstwerk verkoopt, dan wordt daaraan een zekere waarde toegekend. Deze objectieve waarde wordt bepaald door de wet van vraag en aanbod; men kan dit duidelijk op kunstveilingen zien. De waarde van een dergelijk kunstvoorwerp wordt slechts in zeer geringe mate bepaald door het gebezigde materiaal, dat meestal slechts een ondergeschikte rol speelt. De waarde van het stuk hangt bijna uitsluitend af van de waarde van de arbeid van de maker.

En zo is het nu in hoofdzaak ook met de loonarbeid. Ook deze wordt in principe bepaald door de wet van vraag en aanbod. Vandaar dan ook dat de vakbonden aandringen op een extreem hoge graad van werkgelegenheid. Dat is niet alleen in het belang der eventuele werklozen, maar ook en vooral in dat dergenen die altijd wel werk zullen hebben. Hoe krapper de arbeidsmarkt, des te hoger de lonen. Of dacht men soms dat, indien er veel minder werkgelegenheid zou zijn, de positie der werkenden even gunstig zou zijn als die thans is, b.v. omdat de ondernemers van 1960 zoveel beter zijn dan die van 1935?

Maar deze wet van vraag en aanbod wenst men niet meer. De geleide loonpolitiek, waaronder het krioelde van de zwarte lonen, evenmin. Neen thans is er de „vrijere" loonpolitiek. Deze is zeer instructief en verdient nadere beschouwing. Al spoedig bleek dat zij helemaal niet „vrijer" is. Om te beginnen houden rijksbemiddelaars voor en na het laatste woord. Maar buitendien, er kwamen zoveel regels en voorschriften, dat men zelfs in „De Gids", het orgaan van het C.N.V., een hoofdartikel kon aantreffen onder de titel: „Is dit vrijere loonvorming?"

Hoe vrij deze wel is, kon men in de Troonrede lezen: „Indien de in overleg met het bedrijfsleven terzake vastgestelde regelen nauwgezet worden in acht genomen, zal dit nieuwe beleid aan zijn doel beantwoorden."

De vrijheid bestaat dus hierin, dat het bedrijfsleven zich stipt mag houden aan de regelen, die de overheid heeft vastgesteld! Ja maar, zal men zeggen, na overleg met het bedrijfsleven. Wij vragen: met wie? Toch slechts met een aantal kopstukken die in de meeste gevallen — en dat is niet onvriendelijk bedoeld , de omstandigheden dwingen er eenvoudig toe — meer manager dan zakenman zijn. Mensen, die beloven voor anderen die er niet of nauwelijks in gekend zijn.

Blijkbaar beseft men het vreemde van deze „vrijheid" — de vrijheid om vrijwillig te doen wat de overheid wil, en die zelfs tot in de Sovjet-Unie bestaat — ook wel. Daarom is een nieuwe term geïntroduceerd: *gedifferentieerde* loonvorming. Wie echter de percentages nagaat wordt getroffen door het feit, dat de differentiatie minimaal is. De verklaring hiervoor is eenvoudig. De spanning op de arbeidsmarkt maakt, dat degenen in wier bedrijfstak de produktiviteit b.v. met 1 of 2% blijkt te zijn gestegen, met een 2% loonsverhoging eenvoudig geen genoegen nemen en ook 6% eisen. Waarom bij Philips, AKU en Rubber wèl en bij ons niet?

Het huidige loonbeleid, gebaseerd op stijging der lonen op grond van gestegen arbeidsproduktiviteit is in alle opzichten onjuist.

Danken wij de gestegen produktiviteit inderdaad aan de zo sterk gestegen ijver der werknemers? Ieder weet wel beter. Er wordt chronisch en terecht geklaagd over de geringe arbeidsproduktiviteit, zoals in een systeem van méér dan volledige werkgelegenheid te verwachten is. De werkelijkheid is, dat die gestegen arbeidsproduktiviteit bijna uitsluitend te danken is aan grote kapitaalsinvesteringen en betere organisatie in het bedrijf. Nieuwe produkten, nieuwe machines en nieuwe markten zijn de oorzaken der verhoogde, welvaart.

Maar dan rijst toch de vraag, waarom juist de loontrekkenden en dan wel die uit de bedrijfstakken, waarin de produktiviteit gestegen is, loonsverhoging moeten hebben? Daar is economisch èn sociaal geen enkele rechtvaardiging voor.

Daar komt dan nog bij dat er bedrijfstakken zijn, waarin de arbeidsproduktiviteit nauwelijks meer *kan* stijgen. Prof. Witteveen heeft in dit verband eens gevraagd, of iemand het voor zijn rekening zou durven nemen de politiek van het afhankelijk stellen van de lonen van de arbeidsproduktviteit toe te passen op langere termijn. Met hoeveel procent steeg de produktiviteit in de laatste dertig jaar bij Philips, en met hoeveel percent bij de kapper? Tot welk een onmogelijke en zedelijk volstrekt onaanvaardbare verhoudingen zou men komen indien men met deze nieuwe norm inderdaad eens op langere termijn ging werken.

Er zijn meer bezwaren. Beschikken de onderscheidene bedrijfstakken werkelijk over exacte cijfers met betrekking tot de produktiviteitsstijging? En zijn de verschillen binnen één bedrijfstak niet zó groot dat het eenvoudig dwaasheid is de hele bedrijfstak over één kam te scheren?

Wanneer b.v. enkele zeer grote dagbladdrukkerijen voor miljoenen guldens aan nieuwe machines aanschaffen en daardoor de produktiviteit in die bedrijfstak aanzienlijk stijgt, is er dan enige reden de drukker uit Boerenkoolstronkeradeel, die met

Arbeiders verlaten het werk na hun aandeel in het produktie resultaat te hebben geleverd.

Eén van de vragen, die in nevenstaande discussie aan de orde komt is deze: hoe moet de gestegen productiviteit worden verdeeld? Ons standpunt is: alle factoren die hebben samengewerkt aan het economisch resultaat van de onderneming dienen hiervan de vruchten te plukken. Daarbij behoort dus ook de factor arbeid. U kunt er op deze pagina's meer over lezen.

Ditmaal: DE LOONPOLITIEK

twee man werkt, te dwingen een loonsverhoging toe te staan, bij alle zorgen die hij toch al heeft?

Want laat men hiervan overtuigd zijn, dat de middenstand er bij de loonsverhogingen op grond van produktiviteitsstijging èn de algemene loonronde ter compensatie van de huurverhoging lelijk voor komt te zitten.

Maar wat zouden wij dan willen? „De Gids" heeft zich onlangs afgevraagd of zij misschien helemaal geen loonpolitiek willen.

Wij willen, dat de verhoogde produktiviteit in de vorm van lagere prijzen (dank zij verscherpte concurrentie) het hele volk ten goede komt en niet een willekeurige groep. Dàt lijkt óns nu sociaal.

Zou men dat doen, dan zouden de directe voordelen zijn:

1. dat de vergeten groepen niet verder achterop raken;
2. dat de werknemers in die bedrijfstakken, waar de produktiviteit niet stijgen kan, ook aan hun trek komen;
3. dat wij van een massa kostbaar en in hoge mate bevooroordeeld gecijfer af zijn. Wat dit laatste betreft: er zijn thans al bureaus genoeg die de kunst verstaan de cijfers zo te groeperen, dat de vereiste 5 of 6% produktiviteitsstijging uit de bus komt.

Maar om dit te kunnen bereiken is nodig, dat wij een werkloosheidspercentage van 2½ of 3% bezitten, waarbij, naar een studie over het prijsverloop gedurende een eeuw heeft uitgewezen, de prijzen stabiel blijven.

Wij geven toe dat enige werkloosheid niet prettig is, integendeel. Maar zij is altijd nog verre te verkiezen boven de inflatie, die sedert 1945 in Nederland onafgebroken viel waar te nemen en welke bij het huidige loonbeleid in 1960 stellig nieuwe inpulsen zal krijgen. Weigert men deze geringe werkloosheid (als noodzakelijk kwaad) te aanvaarden, dan houden wij de ook thans welig tierende zwarte lonen, waarmee noch de geleide, noch de gedifferentieerde loonpolitiek blijk gegeven heeft raad te weten.

Redactie „Tot Vrijheid Geroepen."

*) Men zie onze edities van oktober, november en december 1959 en „Nederlandse Gedachten" van 3 oktober en 19 december 1959.

Ons commentaar luidt aldus:

HET hierbij afgedrukte artikel van de Redactie van „Tot Vrijheid Geroepen", bevat in de eerste plaats een ernstige kritiek op de huidige loonpolitiek en beveelt voorts aan om de verhoogde produktiviteit in de vorm van lagere prijzen, dank zij verscherpte concurrentie, aan het gehele volk ten goede te laten komen.

Hierbij wordt een belangrijk vraagstuk aan de orde gesteld en onderzocht zal moeten worden of de kritiek gemotiveerd is en of de andere weg, die aanbevolen wordt, uitvoerbaar is en de voorkeur verdient.

Met deze weergave wordt vanzelf de volgorde van ons antwoord bepaald.

De eerste stelling, die in discussie komt, is dus deze dat het huidige loonbeleid gebaseerd op stijging der lonen op grond van gestegen arbeidsproduktiviteit in alle opzichten onjuist is. In alle opzichten. Dat is dus wel een zeer sterke uitlating.

Onze eerste opmerking zal moeten zijn dat de huidige loonpolitiek niet alleen en uitsluitend is gebaseerd op het volledig benutten van de gestegen arbeidsproduktiviteit voor het verhogen van de lonen. Naast de mogelijkheid van gedifferentieerde loonsverhoging staat de coördinatie. Beide elementen zijn van wezenlijke betekenis in de regeringspolitiek.

De coördinatie houdt in dat niet steeds de volledige ruimte voor loonsverhoging mag worden benut, maar dat ook de mogelijkheid van prijsverlaging moet worden aangegrepen. Dat is in het bijzonder van betekenis voor die bedrijfstakken, waarin op grond van niet gebleken produktiviteitsstijging geen loonsverhoging kan plaatsvinden, zonder dat deze met prijsverhoging gepaard zou moeten gaan. Want dit laatste is een verder essentieel onderdeel van de regeringspolitiek. Prijsverhogingen zijn in het kader van de vrijere loonvorming contrabande.

Deze politiek zal men moeten zien tegen de achtergrond van hetgeen tot heden ten aanzien van de loonpolitiek is geschied. Dit kabinet heeft afstand willen doen, en wel zeer bewust, van de centraal geleide loonpolitiek, waarin alleen en uitsluitend op hoog niveau wordt uitgemaakt welke loonsverhogingen voor het ganse bedrijfsleven moeten worden verleend. Ook daarbij diende als criterium de norm van de gestegen produktiviteit, maar die werd dan voor de totaliteit van onze economie, dus macro-economisch, gehanteerd.

Ten opzichte van dit systeem is de gedifferentieerde loonvorming een belangrijke verbetering, omdat thans de loonvorming moet worden afgestemd op de gang van zaken in de afzonderlijke bedrijfstakken, terwijl zelfs beoordeling per onderneming niet geheel tot de uitzonderingen behoort. Het bezwaar dat de centraal geleide loonpolitiek geen rekening hield met de vraag of de afzonderlijke bedrijfstakken de gedwongen loonronde konden dragen wordt thans aanmerkelijk verkleind, terwijl eveneens een voordeel moet worden geacht dat thans de ondernemers in sterker mate op de noodzaak van voorkoming van prijsverhoging en zo mogelijk toepassing van prijsverlaging worden gedrukt. Ons bezwaar is derhalve dat in het door ons besproken artikel hiermede in het geheel geen rekening wordt gehouden. Daar komt nog bij dat de nieuwe loonpolitiek bewust is aanvaard om daardoor de verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven bij de loonvorming te versterken.

Deze nieuwe koers moet naar onze mening worden toegejuicht, omdat net op de duur een onaanvaardbare situatie was dat centraal de loonpolitiek voor het gehele bedrijfsleven werd vastgesteld.

Natuurlijk betekent dit niet de overgang van een centraal geleide loonpolitiek naar een geheel vrije loonpolitiek. Wij sluiten ons in dit opzicht aan bij het S.E.R.-Advies van 1955 over de toekomstige loonpolitiek, waarin gesteld wordt dat de primaire verantwoordelijkheid van de loonvorming zoveel mogelijk bij het bedrijfsleven dient te berusten, maar dat de overheid als hoedster van het algemeen belang een aanvullende taak heeft. Vooral aan deze laatste gedachte zal zoveel mogelijk gestalte moeten worden gegeven en naarmate het bedrijfsleven zijn verantwoordelijkheid in sterker mate beseft zal ook de aanvullende taak van de overheid een bescheidener karakter kunnen hebben. In de eerste fase van de overgang van een centraal geleide loonpolitiek naar een vrijere loonpolitiek is dat niet zonder meer te verwezenlijken, maar wij staan op het standpunt, dat het daarheen zal moeten groeien.

De vraag wordt nu gesteld of wij de gestegen arbeidsproduktiviteit inderdaad te danken hebben aan de zo sterk gestegen ijver der werknemers. Deze vraag wordt gesteld om in twijfel te trekken of aan de loontrekkenden een aandeel in de gestegen arbeidsproduktiviteit toekomt. Wij menen dat dit een onjuist gezichtspunt is om de rechtvaardigheid van loonverbeteringen te beoordelen. Wij menen dat het sociaal verantwoord is bij een vergroting van het economisch rendement van de ondernemingen de produktiefactoren die in onderlinge samenwerking tot dat resultaat hebben bijgedragen daarvan te laten profiteren. Daarbij behoort ook de factor arbeid. Dat is naar onze mening sociaal stellig verantwoord.

Natuurlijk is het juist dat er bedrijfstakken zijn, waarin de produktiviteit niet verder zal kunnen stijgen en dat er overigens tussen verschillende bedrijfstakken grote verschillen kunnen optreden. Op deze wijze zou het loonpeil steeds verder uit elkaar kunnen groeien en is dat economisch en sociaal verantwoord?

Wij menen dat als men de zaak op deze wijze stelt geen rekening wordt gehouden met de coördinatie, waarop wij hierboven de aandacht hebben gevestigd, en die naast de differentiatie als belangrijk element van de loonvorming in aanmerking moet worden genomen. Het is economisch onbestaanbaar dat lonen te ver uit elkaar komen te liggen, vooral als het gaat om lonen voor gelijkwaardige arbeid. Eveneens zou het niet rechtvaardig zijn om dergelijke loonverschillen te laten ontstaan. Dat behoeft niet te leiden tot de volkomen nivellering, zoals onder de centraal geleide loonpolitiek, maar toont alleen aan dat de differentiatie aan grenzen gebonden is, die juist door het coördinatie-element in acht genomen moet worden.

Bovendien zouden wij hier de opmerking willen maken, dat wij het geenszins als vaststaand zouden willen beschouwen dat de loonpolitiek op de langere termijn gezien volgens de thans bestaande richtlijnen moet worden gevoerd. De kritiek van Prof. Witteveen, waarnaar wordt verwezen en die zich recent in de Eerste Kamer als een tegenstander van de huidige loonpolitiek heeft doen kennen, laat zien dat aan het hanteren van deze richtlijnen op de langere termijn ernstige bezwaren verbonden kunnen zijn. Alleen, de richtlijn, die Professor Witteveen wil hanteren, namelijk die van het relatieve arbeidstekort, heeft zoals bij het debat in de Eerste Kamer is gebleken; ook haar bezwaren. Dat maakt de zaak werkelijk niet eenvoudiger dan bij de thans gevolgde politiek. Prof. Witteveen gaat trouwens niet zo ver, als in het thans besproken stuk geschiedt, om het alleen en uitsluitend met de methode van de prijsverlaging te wagen, waarschijnlijk omdat hij met ons van oordeel is dat dit onder de huidige omstandigheden niet mogelijk is.

In het reeds geciteerde S.E.R.-Rapport wordt dan ook aangegeven dat behalve met de produktiviteit en de rentabiliteit eveneens met de stand van de werkgelegenheid rekening gehouden zal moeten worden. Deze aanduiding wijst er op dat stellig met een enkel criterium (alleen de produktiviteit) bruikbaar is, maar dat met verschillende criteria moet kunnen worden gerekend en hierbij zal dus de coördinatie-politiek een belangrijke functie hebben.

Daarom lijkt ons de huidige loonpolitiek, hoewel wij die als overgang naar een beter stelsel aanvaarden, stellig nog niet volledig uitgebalanceerd en zal een verdere uitwerking nodig zijn, teneinde inderdaad het ook door de S.E.R. als ideaal gestelde doel te kunnen bereiken nl. een harmonische opbouw der lonen in de onderscheiden bedrijfstakken en ondernemingen ten opzichte van elkaar.

Wij komen nu tot het aangeprezen middel van de prijsverlaging. Kennelijk is de bedoeling dat het loonpeil stabiel is en dat de produktiviteitsvooruitgang uitsluitend wordt benut voor verlaging van de prijzen. In deze gedachtengang is het logisch dat niet alleen de lonen stabiel zijn, maar ook de andere inkomensvormen, die zich bij het produktieproces voordoen, zoals ondernemersinkomens, rente, dividenden enz. Wanneer men dat niet aanvaard zou dat toch wel een eenzijdige benadering zijn en weinig in overeenstemming met een verantwoorde inkomensvorming in de samenleving.

Maar afgezien hiervan vragen wij ons af of het aangeprezen middel doelmatig is.

Wij leven niet in een gesloten volkshuishouding. De helft van ons nationale produkt wordt geexporteerd. De exportprijzen worden bepaald door internationale marktverhoudingen. Exportwinsten die hoger liggen dan het binnenlandse winstpeil zouden in deze gedachtengang niet mede voor loonsverhogingen mogen worden aangewend? Of zou de bedoeling zijn de volledige produktiviteitsverbetering van het Nederlandse bedrijfsleven, ook als dit op grond van het internationale prijspeil niet nodig is, aan het buitenland weg te geven?

Hier komt nog een andere zaak bij. Theoretisch is het een aantrekkelijke gedachte om wat het binnenlands prijspeil aangaat, en voor zover dat mogelijk is in verband met het feit dat Nederland een open economie heeft, de produktiviteitsverbetering geheel in de prijzen door te geven. De aangegeven voordelen zouden dan inderdaad tot hun recht komen. Maar een andere vraag is: is het realiseerbaar!

Wij komen hier weer terug bij het reeds eerder in discussie geweest zijnde punt. Dan zal de machtige arm van de Overheid nodig zijn om prijsverstarring te doorbreken, om ondernemersafspraken te onderdrukken en dus een zo radicaal mogelijke werking van het vrije prijs mechanisme, zoals het neoliberalisme dat wenst, door te voeren. Is dat mogelijk? Wij herhalen onze reeds eerder gedane uitspraak dat dit een overheidsingrijpen noodzakelijk zou maken, waarbij de „geleide economie", zoals wij die thans kennen, slechts kinderspel is. Daarom besluiten wij met de conclusie dat de aangegeven weg, hoewel theoretisch aantrekkelijk, op de door ons aangegeven gronden niet doorvoerbaar is en daarom geen wezenlijke oplossing betekent.

Redactie Nederlandse Gedachten.

NU is het nog tijd om op voordelige condities in te tekenen op de

Christelijke Encyclopedie

compleet in 6 delen fraai gebonden *f* 177,—, waarvan 4 delen verschenen en direct leverbaar. Dit schitterende standaardwerk bieden wij uitsluitend voor de abonné's van Nederlandse Gedachten aan op zeer gemakkelijke betalingsvoorwaarden nl. *f* 10.— per maand alleen tegen inzending van onderstaande bon.

BON Ondergetekende: .....

adres: .....

van beroep: .....

tekent hierbij in op de Chr. Encyclopedie compleet 6 delen *f* 177,— en verzoekt de 4 verschenen delen per omgaande op te zenden. Ik zal *f* 10,— per maand op uw girorekening Nr. 3246 storten.

Handtekening:

AAN

BOEKHANDEL W. TEN HAVE

KALVERSTRAAT 154 — AMSTERDAM

DE TYRANNIE VERDREVEN

25 CM LANGSPEELPLAAT

Deze gedenkplaat is gewijd aan oorlog, onderdrukking en bevrijding. Zij brengt u 30 minuten vaderlandse liederen en gewijde muziek, afgewisseld met enkele gedichten. Belangeloze medewerking werd verleend door Funenkerkkoor, Nassaukerkkoor, Waalkerkkoor; Bert van Noord (orgel), Frans Eleveld (trompet); Hanny Hobo—van Ingen Schenau en Ans Noordstar (declamatie). Het geheel o.l.v. Jan van Ingen Schenau.

Door overmaking van *f* 10.50 op postrekening nr. 590991 t.n.v. M. Mons, Nassaukade 24, Amsterdam, ontvangt u de plaat franco thuis.

Opbrengst ten bate van het restauratiefonds van bovengenoemde kerken te Amsterdam.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

ROOS

N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF V.H. N. ROOS ROTTERDAM

Burgemeester Hazenberglaan 403
Telefoon 179520

GOUDA

HOE MEN ER OOK OVER DENKT...
Voor Gouda en omgeving geldt:
VAN DER GRAAFF
voor begrafenissen

Voor INDIVIDUEEL ONDERWIJS
INSTITUUT DE JONG
STENO-TYPEN
MIDDENSTAND
BOEKH.-M.B.A.
TALEN
ALGEMENE ONTW.
VERKOOPKUNDE
M.U.L.O
HULP BIJ HUISWERK
REGENTESSEPLANTSOEN 30 - GOUDA - TEL. 4061

Deze dagen

heeft de N.R.C. in een hoofdartikel de schijnwerper op de burgemeesters gericht en nadat wij verleden week in deze rubriek enig commentaar gaven op een beschouwing over de wethouders, leek het ons een goede aansluiting om nu enkele opmerkingen naar aanleiding van dit hoofdartikel te maken.

De N.R.C. constateert, dat er de laatste tijd nogal wat moeilijkheden met burgemeesters zijn en dat dit verschijnsel weer de vraag heeft doen rijzen, of het wel juist, ja zelfs wel democratisch is, dat de burgemeester door de Kroon wordt benoemd zonder dat de burger enige invloed op de benoeming kan hebben. Het blad komt tot de conclusie, dat men wijzigingen op dit gebied moet vermijden, zolang niet vaststaat, dat men de kwaal ermee zou verhelpen. En het staat allerminst vast, dat die kwaal wortelt in de benoemings- en ontslagprocedure.

Die conclusie kunnen we onderschrijven, maar als de N.R.C. op zoek gaat naar een antwoord op de vraag, waar de kwaal dan wel vandaan komt, valt het ons moeilijk het blad te volgen. Als eerste oorzaak wordt het verschijnsel genoemd, dat het burgemeesterschap een soort ambtelijke loopbaan is geworden. „Het is natuurlijk onjuist, dat iemand een burgemeestersbenoeming in een kleine plaats aanvaardt met de gedachte: ik moet zien, dat ik spoedig promotie maak naar een grotere gemeente", aldus de N.R.C. De burgemeester wordt hier wel in een uitzonderingspositie geplaatst ten opzichte van ieder ander mens. Want aan wie zou men verder nog het streven om tot een betere of hogere positie op te klimmen, willen ontzeggen? Het gaat er maar om, op welke wijze dit streven tot uiting komt en wanneer dit bij de burgemeeester gebeurt door voor de gemeente, waarvan hij het hoofd is, een zo goed mogelijk eerste burger te zijn, dan zal dit eerder de kwaal, die de N.R.C. signaleert, verhelpen dan haar verergeren. Dat het onjuist zou zijn, dat burgemeesters over het algemeen niet van nature een band hadden met de gemeente, waar zij worden benoemd, kunnen wij evenmin inzien, nog afgezien van het feit, dat het stellen van deze eis in kleine gemeenten ongetwijfeld op praktische bezwaren zou kunnen stuiten.

Als derde factor wordt genoemd, dat men het geheel van burgemeestersplaatsen is gaan zien als een taart, die men volgens bepaalde maatstaven over de verschillende politieke partijen zou moeten verdelen. „Men kan van de zijde van sommige politieke partijen horen: wij hebben recht op nog wat meer burgemeestersplaatsen. Zo'n denkwijze is ons staatsrecht een gruwel", zegt de N.R.C.

Deze „gruwel" kan naar onze mening op zichzelf geen oorzaak zijn van de kwaal, waar het hier om gaat. Zij heeft zelf ook weer een oorzaak en wel deze, dat politieke factoren nu eenmaal niet buiten beschouwing kunnen blijven bij burgemeestersbenoemingen. Zolang die factoren volgens redelijke maatstaven hun invloed doen gelden, zal van de politieke partijen geen klacht worden gehoord, maar anders wordt het — en naar onze mening niet ten onrechte — wanneer de burgemeesters in hoofdzaak voortkomen uit een of twee politieke richtingen. die in het kabinet de boventoon voeren of uit de politieke partij, waartoe de verantwoordelijke minister behoort, met veronachtzaming van de politieke samenstelling van de gemeente, waarop de benoeming betrekking heeft.

Wat wij in het betoog van de N.R.C. missen en wat toch zeker een plaats moet hebben in een beschouwing over moeilijkheden met burgemeesters — die men overigens niet moet overdrijven — is de vraag: hoe geschieden de benoemingen en herbenoemingen? Wordt er daarbij alleen of in hoofdzaak op gelet of de betrokkene een integer man is, die formeel voldoet aan de eisen, die men aan een burgemeester moet stellen of wordt er ook en terdege aandacht gegeven aan kwaliteiten, die men moet bezitten om op vruchtbare wijze te kunnen samenwerken met wethouders, met ambtenaren en niet in de laatste plaats met de raad.

ROOD CHINA VERWACHT EEN UITNODIG

TELKENS als er een topconferentie in de lucht hangt tussen wat men gemakshalve met de Grote Vier (de Sowjetunie, de Verenigde Staten, Engeland en Frankrijk) aanduidt, eist een andere grote mogendheid — communistisch China — de aandacht voor zich op. Dat was zo in 1958, toen er in het kader van de Verenigde Naties te New York een dergelijk gesprek over de situatie in het Middenoosten (in het bijzonder Irak) zou worden gehouden. Het was ook vorig jaar het geval, toen een topgesprek over de Berlijnse crisis en het Duitse vraagstuk, waarvan deze een gevolg was, niet denkbeeldig was. Over enkele weken begint in Parijs de eerste van een serie topconferenties tussen Chroesjtsjef, Eisenhower, Macmillan en De Gaulle. En al heeft het rode regiem in Peking niet officieel geprotesteerd tegen het feit, dat communistisch China op de Parijse besprekingen niet vertegenwoordigd zal zijn, het is duidelijk, dat Mao Tse Toeng en de zijnen met lede ogen toezien, hoe de Russische premier Chroesjtsjef nog steeds optreedt als alleenvertegenwoordiger van alle communistische landen. Maar in het besef, dat zij vandaag of morgen toch bij het internationale overleg betrokken zullen worden, leggen zij Chroesjtsjef vooralsnog geen moeilijkheden in de weg en bewijzen zij bij monde van premier Tsjoe En-lai — die zich op het ogenblik in India bevindt —zelfs lippendienst aan het optreden van de Rus.

Tijdelijk

IN zijn rede voor het Nationale Volkscongres te Peking liet Tsjoe de Chinees-Russische meningsverschillen rusten. En al is de volledige tekst van de toespraak niet gepubliceerd, uit hetgeen er van is vrijgegeven kon toch duidelijk worden opgemaakt, dat China zich niet tegen Chroesjtsjef deelneming aan de topconferentie in Parijs zou verzetten. Tsjoe steunde dan ook de bijeenroeping van deze conferentie, van de ontwapeningsconferentie, van de vergadering over het verbod van proeven met kernwapens en sprak woorden van lof over „de belangrijke poging van de Sowjetunie, bij te dragen tot vermindering van de spanning in de wereld". Dit zal Chroesjtsjef ongetwijfeld hebben gerustgesteld, want voor de buitenwereld was hiermede zijn positie voorlopig gered.

Deze tegemoetkomende houding van communistisch China is slechts van tijdelijke aard, geldt slechts naar buiten en brengt geen wezenlijke verandering in de relaties tussen Peking en Moskou. Slechts om redenen, die mede aanleiding zijn geweest tot de bezoeken van Tsjoe En-lai aan Birma, India en straks ook Nepal, laten de rode Chinezen zich van een welwillende kant zien en reageren zij minder ijzig op Chroesjtsjef „ontwapeningspolitiek".

Verschil

TSJOE EN-LAI vertelde het volkscongres, dat de verantwoordelijkheid voor de gespannen verhouding tussen China en de U.S.A. geheel bij de Verenigde Staten moet worden gezocht. Zij willen het communistische regiem in Peking niet erkennen, slaagden er telkens in, het buiten de organisatie der Verenigde Naties te houden en zijn volgens Tsjoe nog steeds van plan, dit regiem ten val te brengen. China schijnt, aldus de Times, de westelijke politiek anders te interpreteren dan de Sowjetunie en daardoor ook andere verwachtingen van de vermoedelijke afloop der topconferentie te hebben. Zou het echter ook niet zo zijn, dat de toestanden in de Sowjetunie en communistisch China zo totaal van elkaar verschillen, dat de internationale ontspanning, die Chroesjtsjef in zijn eigen land zo goed kan gebruiken, een verwoestende uitwerking zou hebben op de gang van zaken in het land van meer dan zeshonderd miljoen Chinezen? De leiders van communistisch China kunnen deze internationale ontspanning missen als kiespijn. Zij hebben slechts baat bij een harde politiek in binnen- en buitenland, willen zij hun plannen kunnen uitvoeren en het doel, dat zij zich voor ogen hebben gesteld, kunnen bereiken.

Hieruit vloeit voort, dat men in Peking de handen vrij wil houden om zelf te kunnen uitmaken, wanneer een „harde" en wanneer een „zachte" politiek moet worden gevoerd en dat men geen behoefte heeft aan een algemene ontspanning, die niet meer de mogelijkheid openlaat, afwisselend te dreigen en zoete broodjes te bakken, zoals nu weer met Birma, India en Nepal het geval is.

Wijziging

WE hebben er al vaker op gewezen, dat — hoe groot in het Westen ook de tegenzin mag zijn om het communistische bewind niet alleen de facto, maar ook de jure te erkennen — er een dag kan komen, waarop het niet langer mogelijk zal zijn, rood China buiten alle internationale besprekingen te laten. Zelfs in de Verenigde Staten, waar men nog steeds het minst voelt voor erkenning van het bewind in Peking, geeft men thans toe, dat er zich omstandigheden kunnen voordoen, die het noodzakelijk maken, vertegenwoordigers van communistisch China aan de conferentietafel toe te laten.

President Eisenhower verklaarde enkele maanden geleden te beseffen, dat een ontwapeningsakkoord, dat niet door Peking zou worden erkend, weinig zin zou hebben. En Stuart Symington, een van de Democraten, die naar de kandidatuur voor het Amerikaanse presidentschap dingen, achtte de tijd gekomen om openlijk te verklaren, dat het niet verstandig zou zijn, nog langer te doen, alsof het Chinese communistische regiem, dat beslist over het wel en wee van meer dan zeshonderd miljoen mensen, niet bestond.

Nu betekent de verklaring van president Eisenhower niet, dat de Verenigde Staten op het punt staan, de rode machthebbers in Peking te erkennen als de wettige vertegenwoordigers van het Chinese volk en hun medewerking te verlenen om toelating van afgevaardigden van rood China in de Veiligheidsraad en de andere instellingen en organen van de Verenigde Naties mogelijk te maken. En het pleidooi van Symington houdt geenszins in, dat alle Amerikanen nu plotseling overtuigd zijn van de wenselijkheid, de rode Chinezen op dezelfde basis te accepteren als de Russen. Wel echter wijzen beide uilatingen er op, dat men er in leidende Amerikaanse kringen van overtuigd is, dat de internationale situatie zo sterk is gewijzigd, dat men de Chinezen eenvoudig niet meer k a n negeren; dat men niet langer schroomt — zelfs in een verkiezingsjaar — deze mening openlijk te verkondigen en dat (met name wat de mening van Sygmington betreft) de overtuiging leeft, dat ook de publieke opinie in de Verenigde Staten voorbereid is op een wijziging in de politiek ten aanzien van communistisch en nationalistisch China, gemakshalve aangeduid als Peking en Formosa.

Form

ONDANKS het feit, dat he simo Tsjang Kai Sjek staten erkend wordt dan het in Peking, zijn er steeds redenen van praktische aa geven aan een definitieve op probleem met dien versta onafhankelijke republiek – vasteland — zou blijven lende Amerikaanse politici van het Conlon-report aa Eisenhower geadviseerd, nie houden met de Chinese nat

De regering in Washing veroorloven, Tsjang Kai S vallen, zoals haar voorgang de communisten hem van verdreven. Men was er toen van overtuigd, dat zijn ro Amerikaanse burgers werd zo spoedig mogelijk te ver echter op het eiland te h verzet van de bevolking van van de Koreaanse oorlog militaire betekenis en uit we bondgenootschap tusse en Tsjang Kai Sjek.

Men beperkt er zich dus de situatie in de wereld zich niet alleen ten aanzien va besprekingen over het stake over de mogelijkheid van ontwapening, maar ook va zaken op Formosa zelf verlo men zich, dat er veel zou ku neer Tsjang Kai Sjek de p eiland zou verlaten. Het n op Formosa is rondom hem dende propaganda van de dat zijn naam ook op het kingskracht heeft. Maar na op Formosa niemand, die e als de generalissimo heeft de nationalisten in de afge mosa hebben opgehouden, te

Verlang

VELER gedachten gaan d van een onafhankelijke die niet langer de pretentie honderd miljoen Chinezen op tegenwoordigen. Ook in de V men vrij algemeen over Chi meer over communistisch e De oorspronkelijke bevolking omvorming van het huidig wind tot een onafhankelijke

Tsjoe in het voetspoor van

NA Eisenhower en Chroesjtsjef maakt premier Tsjoe En-lai van communistisch China thans een reis door enkele Aziatische landen. Het voornaamste reisdoel van de premier is India, waar hij op het ogenblik vertoeft om besprekingen te voeren met premier Nehroe. De ontvangst van Tsjoe En-lain in New Delhi vormde een schrille tegenstelling met die van Eisenhower en zelfs die van Chroesjtsjef. Dat was geen wonder, want de bevolking van India is nog steeds verbitterd over het optreden van de Chinese communisten in het noordelijke grensgebied van India.

Het feit, dat premier Nehroe zijn Chinese collega uitnodigde, in New Delhi te komen praten over de wijze waarop de grensgeschillen langs vreedzame weg kunnen worden opgelost, is bij de meeste Indiase politieke leiders niet in goede aarde gevallen. Zij zijn van oordeel, dat er geen enkele aanleiding is om aan te nemen, dat met Tsjoe En-lai een voor India aanvaardbaar akkoord kan worden bereikt en dat het resultaat van de besprekingen zal neerkomen op een bestendiging van de bestaande toestand. Dat betekent, dat de Chinese communisten een militaire bezetting handhaven in gebieden, die India als behorende tot haar grondgebied beschouwt en territoriale eisen blijven stellen, die India op den duur in grote verlegenheid kunnen brengen.

PREMIER Nehroe is altijd bereid geweest, over geringe grenscorrecties te praten. Communistisch China eiste onderhandelingen ter vastlegging van het gehele grenstracé. Hoewel de grens op verscheidene plaatsen niet is gedemarkeerd, staat men in New Delhi op het standpunt, dat de op de Indiase kaarten aangegeven grens gebaseerd is op oude tradities, overal natuurlijke geografische scheidslijnen volgt en bovendien grotendeels door internationale verdragen gesanctioneerd is. Peking daarentegen beweert, dat de grens nergens bindend is vastgelegd en legt er de nadruk op, dat de internationale verdragen uit de tijd van het Britse bestuur in Indië nooit door China werden erkend.

IN Ladakh, de westelijke sector, eisen de Chinezen een gebied ter grootte van Nederland op. Het ligt ten oosten van de Karakorum op een hoogte van ongeveer 5.000 m. en is vrijwel onbewoond. In 1956/'57 legden de Chinezen er een weg doorheen, wat door India pas ontdekt werd, toen Peking de voltooiing er van bekendmaakte. Ladakh behoorde tot in de vijftiende eeuw aan Tibet en werd toen — aldus de Neue Zuercher Zeitung — een onafhankelijk koninkrijk, welks vorsten de soevereiniteit van Lhasa (Tibet) erkenden. Omstreeks 1830 werd Ladakh veroverd door de grondlegger van de staat Kasjmir, Gulab Singh. In 1842 sloot deze met Lhasa een vredesverdrag, dat de annexatie van Ladakh bezegelde. Peking heeft — zo schrijft genoemd blad — gelijk, als het constateert, dat de grens in het verdrag van 1842 niet nauwkeurig omschreven is, maar men schijnt

Tsjoe En-lai is weer de vriendelijkheid zelve. Maar ja, hij verwacht dan ook een belangrijke uitnodiging.

NG

an generalis-
a door meer
tisch regiem
den, die om
keur zouden
het Chinese
Formosa als
het Chinese
an. Verschil-
amenstellers
maat, hebben
rekening te
op Formosa.
echter niet
ens te laten
9 deed, toen
land hadden
nigde Staten
espeeld. Alle
ien, Formosa
g wist zich
ondanks het
Bij het begin
osa opnieuw
ert het nieu-
nigde Staten

wachten hoe
elt: dat geldt
loop van de
rnproeven en
en algehele
, waarop de
bij realiseert
nderen, wan-
rena van het
sche bewind
wd. De woe-
sten bewijst,
nog aantrek-
ai Sjek is er
root prestige
ge stand, die
aren op For-
lijven voeren.

de richting
se republiek,
eer dan zes-
land te ver-
staten speekt
mosa en niet
stisch China.
mosa zou de
listische be-
toejuichen.

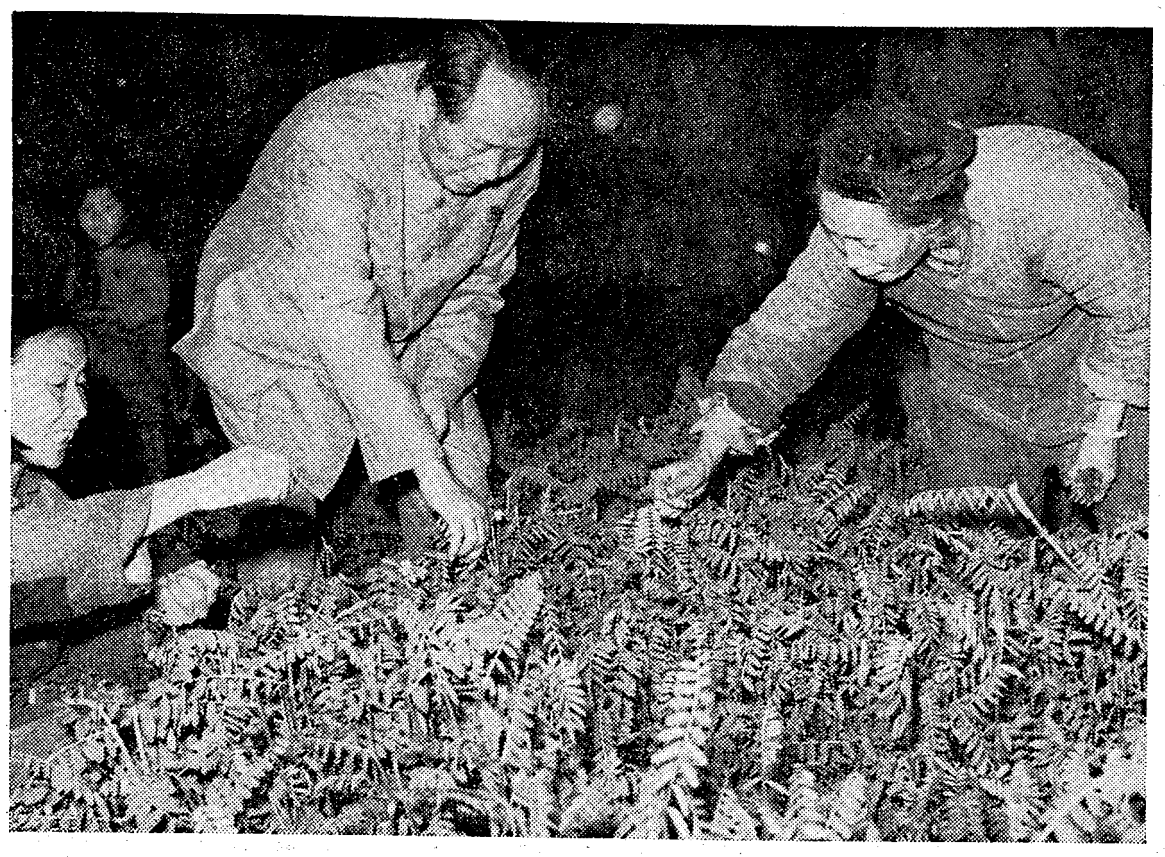

Ofschoon de Formosanen een grote mate van vrijheid bezitten, zolang zij zich niet met de politiek inlaten, durven zij hier niet openlijk voor uit te komen. Maar een hunner schreef onlangs in Foreign Affairs over deze onafhankelijkheidsgedachte en in genoemd Conlon-report (aan de Amerikaanse Senaat uitgebracht) is reeds voorgesteld het verbond met Tsjang Kai Sjek ook voor de nieuwe republiek Formosa van kracht te verklaren.

De jongere van het vasteland afkomstige Chinezen houden — naar het schijnt — minder vast aan het ideaal van een herovering van hun geboorteland dan de ouderen. Zij hebben niet zoveel herinneringen aan het oude vaderland en zijn veel meer ingeburgerd op Formosa. Zij assimileren zich langzaam met de Formozanen. En omdat de militairen, die in 1949 van het vasteland naar Formosa vluchtten, thans vrijwel geheel zijn vervangen door Formosaanse jongemannen en genoemde jonge Chinezen, is er eigenlijk ook geen sprake meer van een op revanche belust leger, dat staat te popelen van ongeduld om er op het vasteland op los te gaan slaan.

Peking

DE grote vraag is echter, hoe Peking zou reageren op de vorming van een Formosaanse republiek. Want zelfs wanneer de Formosanen baas in eigen huis zouden worden is de mogelijkheid van aansluiting van hun eiland bij communistisch China uiterst gering. In de eerste plaats willen zij niets weten van het communistische regiem en voorts worden zij in het algemeen reeds niet graag door Chinezen van het vasteland overheerst.

Anderzijds beseft men in Peking echter ook, dat de Verenigde Staten — ook wanneer zij tot een de facto-erkenning van rood China zouden overgaan — onvoorwaardelijk zullen blijven vasthouden aan het zelfbeschikkingsrecht van Formosa. Want slechts wanneer Peking bereid is, de onafhankelijkheid van Formosa te erkennen, kan er sprake zijn van een regeling van het geschil over de vraag, wie China in de Verenigde Naties behoort te vertegenwoordigen. Maar evenzeer geldt dat — wanneer men besluit afgevaardigden uit Peking op de zetel van China in de organisaties der Verenigde Volken toe te laten — de regering van Tsjang Kai Sjek niet langer erkend kan worden als vertegenwoordiger van China.

Mao Tse Toeng voedt het Chinese volk persoonlijk op. Zijn geschriften worden in miljoenen exemplaren verspreid. Ook is men bezig het volk zijn onfeilbaarheid in te prenten ....

Medewerking

GEEN weldenkend mens zal de toelating van vertegenwoordigers van communistisch China in de internationale politieke arena toejuichen, zelfs wanneer hij van de onontkoombaarheid daarvan overtuigd is. Maar er kan een ogenblik aanbreken, waarop zelfs deze mensen zich realiseren, dat er geen keus meer overgebleven is en dat het geen zin meer heeft, langer dan verantwoord is de ogen voor de werkelijkheid gesloten te houden. En dat zal het geval zijn wanneer de Sowjetunie de Verenigde Staten, Engeland en wellicht ook Frankrijk binnen afzienbare tijd overeenstemming bereiken over een verbod op het houden van kernproeven. Niemand zal er dan belang bij hebben, dat communistisch China er buiten wordt gehouden. Hetzelfde geldt voor een eventueel geheel of gedeeltelijk akkoord over ontwapning. Dit zal slechts zin kunnen hebben, als ook rood China er aan meewerkt.

Het is echter duidelijk, dat de machthebbers in Peking bepaalde eisen zullen stellen, voordat zij zich bereid verklaren aan besprekingen over ontwapening en het verbieden van kernproeven deel te nemen. En het ligt voor de hand, dat een van de belangrijkste punten van het Chinese verlanglijstje zal zijn: toelating tot de organisatie van de Verenigde Naties als permanent lid van de Veiligheidsraad met het daaraan verbonden vetorecht. Naarmate de besprekingen over het kernproevenverbod en algemene en algehele ontwapening vorderen zal men in het Westen meer en meer overtuigd geraken van de wenselijkheid, China er bij te betrekkken. En als in het najaar de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties weer bijeenkomt, zal het voor de Verenigde Staten bijzonder moeilijk zijn te voorkomen, dat vertegenwoordigers van Peking de plaatsen gaan innemen, die totdusver door afgevaardigden van Tsjang Kai Sjek werden bezet. Tenzij de Chinezen zich in Azië in nieuwe avonturen storten, hetgeen niet erg waarschijnlijk is.

Merkwaardig

NU doet zich een merkwaardig verschijnsel voor en wel het feit, dat het verschijnen van communistisch China als volwaardig lid van het internationale gezelschap, zelfs door de Sowjetunie met gemengde gevoelens zal worden begroet. Vanzelfsprekend zal men in Moskou — als het zover is — beweren, dat een nieuw hoogtepunt is bereikt in de geschiedenis van het internationale communisme en dat de Sowjetunie er meer dan tien jaar voor heeft geijverd. Het is echter opvallend, dat de Sowjets in de afgelopen jaren vrijwel geen enkele welgemeende poging hebben gedaan, de toelating van Peking tot de Verenigde Naties te forceren, zoals in de eerste jaren na de communistische overwinning in China steeds is gebeurd.

De Sowjetunie heeft er geen belang meer bij, dat China een stem krijgt in het internationale kapittel. Chroesjtsjef is er blijkbaar van overtuigd, dat de Chinese kolos, die het stadium van ondergeschikte allang voorbij is, ook al geen genoegen meer neemt met de positie van gelijke van de Sowjetunie, maar er op uit is, haar zo spoedig mogelijk te overtroeven. Een symtoom van de snelheid, waarmede de betrekkingen tussen beide communistische grootheden in de afgelopen jaren zijn verslechterd, is de wijze, waarop Mao Tse Toeng (nog steeds de onbetwiste leider van com-

• *Vervolg op pag. 9*

nhower en Chroesjtsjef

iet nodig geacht te hebverdrag spreekt nadruk- de „sinds lang vastgeens". Twijfel over het n de grens heeft ook in niet bestaan.

laren de Chinezen echt de Britten in 1899 en n de jaren 1921-1927 de gering hebben voorgen gemeenschappelijke te vormen ter vastlegde grens. De Chinezen zich in dit verband op Times van 11 december liceerde brief van Sir thian, die in de twintieze kwestie in opdracht itse regering behandelking verzwijgt, is dat itten bepaald niet om van het grenstracé, demarcatie ter plaatse ook uit de door Peking iteerde brief van Sir thian blijkt.

ezen houden thans het eel van het bewuste gedakh militair bezet. In Peking er militairen en n heen en liet bedoelde ggen. Er is reden om nen, dat Nehroe enkele eden nog bereid was, regeling met China te elen. Peking gaf er echorkeur aan, eerst tot ezetting over te gaan, e onderhandelen.

CHIJNLIJK heeft Pedat reeds tot het bezetde grensgebieden was , voordat de grote op-Tibet uitbrak, toen de bedoeling gehad, in de overige grensstaten — met name de bufferstaten Nepal, Sikkim en Bhoetan — twijfel te wekken aan India's militaire paraatheid en de bereidheid van premier Nehroe, militaire hulp te verlenen, als de onafhankelijkheid van deze staten zou worden bedreigd. En juist om die reden kan premier Nehroe het zich thans niet meer veroorloven, concessies te doen.

Het optreden van Peking heeft overigens al succes gehad. Want als Tsjoe En-lai volgende week India verlaat, brengt hij eerst nog een bezoek aan Nepal, voordat hij naar huis terugkeert. De premier van Nepal, Koirala, is vorige maand al in de Chinese hoofdstad geweest om over de regeling van enkele kleine problemen, die tussen beide landen waren gerezen, te spreken. Nepal heeft blijkbaar niet zo heel veel vertrouwen in de militaire kracht van India en wil het zekere voor het onzekere nemen. Vandaar dat het er op uit is, goede vrienden met de Chinezen te zijn en te blijven. Bovendien wil Nepal al' s vermijden om als een satellietstaatje van India beschouwd te worden. Koirala was er snel bij om Nehroe op de vingers te tikken, toen deze Nepal naast Bhoetan als een gebied omschreef, waarvoor India militair verantwoordelijk zou zijn. Het Indiaas-Nepalese verdrag voorziet niettemin in een gemeenschappelijke actie tegen een aanvaller. Het dateert echter uit 1950 en in de afgelopen tien jaren is er in Azië zo het een en ander veranderd ....

dB

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN living

LANDBOUWWERKTUIGEN- EN MACHINEFABRIEK
Vicon
H. VISSER N.V.
NIEUW VENNEP
Telefoon K 2546-444 (4 lijnen)

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173 - Tel. 247126
Privé: Olympiakade 60 - Tel. 794152
AMSTERDAM

drukkerij **zwagers**
Sinds 1903
Nieuwe Binnenweg 460-462 - Rotterdam

HOLWERDA ZONEN DOKKUM
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- EN BUITENLAND
Telefoon K 5190-2580

„Miedema" landbouwwagens
„Mietra" transporteurs enz.
Vraagt vrijblijvend telef.-, schrift.- of pers. inlichtingen, of brengt een bezoek aan ons bedrijf.
L. S. MIEDEMA
Landbouwwerktuigen-fabriek N.V.
WINSUM - FRIESLAND - TEL. 05173-241*

C. LIND & ZOON - ANNO 1826
KASSIERS EN COMMISSIONAIRS IN EFFECTEN
AMSTERDAM-C. Keizersgracht 564 Tel. 221444 - 4 lijnen Tel 221448 conversie-afd. Effectenbeurs Nis 8 Tel. 49328, 46640.
UTRECHT Nachtegaalstraat 50 Tel. 16057 - 18037
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN VERZEKERINGEN

C. VAN DER KOOY EN ZONEN
EMMASTRAAT 143—147 — VLAARDINGEN
IMPORTEURS van gedroogde Zuidvruchten, Vruchtenconserven, Consumptiegoederen.
HANDELAARS in Amerikaanse tarwebloem en bakkerij grondstoffen.

Bonzo
Kousen en sokken.
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals.
FA. JOHAN PARMENTIER
Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

RIVEL Fabriek van rijwielen en autopeds
Surhuisterveen

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN
H. P. HEUVELMAN N.V.
INKOOP van alle soorten SLOOPSCHEPEN
KRIMPEN A. D. IJSSEL - Tel. 2169 - Na 6 uur: 226

Sedert VIJFTIG JAREN deskundige bereiding van alle
homoeopathische geneesmiddelen
Homoeopathie Voorhoeve NV
Antonie Heinsiusstraat 18 hoek Pauwstraat
's-GRAVENHAGE
Levering door uw apotheker of rechtstreeks

Geef dit blad door

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

FA. B. MEILINK
Eig. F. BRAAM
HOUTZAGERIJ — HOUTHANDEL EN KISTENFABRIEK
HOFSTRAAT 10 - BORCULO - TEL. 05457-561°

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179. A'dam Tel 798604-93255

Serres- en warenhuizenbouw
N V AANNEMERSBEDRIJF
BOERS EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE - Tel. 01748-745 en 746
Postbus 30 Na 18 uur 2604

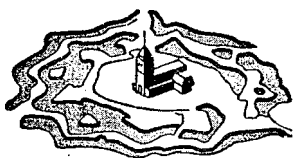
Aannemingsbedrijf
Harm Fokkens
Naarden N.V.

Fa. T. HEIDINGA & ZOON
LEEUWARDEN
AANNEMERS VAN BOUW- EN BETONWERKEN
Joh Willem Frisostraat 19 — Telefoon 24422

Kakes' Bouwbedrijf
Bouwers waarop gebouwd kan worden...
OOSTZIJDE 164 · TEL 02980-62945 · ZAANDAM

FA. JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE
Veerdam 29 — Telefoon 01830-3123-1123
PAPENDRECHT

Bouwbedrijf Jac. van der Niet
Nieuwbouw en onderhoudswerken
Oranjeweg 6
Tel 01719-2748
NOORDWIJK AAN ZEE

Sallandse Beton Industrie
DEVENTER
(Eig TH D WILDEBOER)
MASSA-FABRICAGE BETONARTIKELEN
Telefoon 3865 Privé 4628

Aannemersbedrijf
M. DE OUDE & K. T. DE JONGE
Karnemelksvaart 2 — Telefoon 01110: 2394-2040
ZIERIKZEE

N.V. LEIDSCHE SCHELPKALKBRANDERIJ
„TRIO"
Dir. J. VLAMING
Zoeterwoudseweg 25 - LEIDEN - Tel. K 1710-21747
SCHELPKALK VOOR METSELWERK
Alle BOUWMATERIALEN en BETONWAREN

FA. C. VERMEER EN ZOON'S
FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
Telefoon K 1894-1230 · Ouderkerk aan de IJssel
Ronde en ovale tafelranden
Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers. kappen. regels. stijlen. enz

Reinbouw Reinders Bouwbedrijf
AANNEMERSBEDRIJF EN MACHINALE HOUTBEWERKING
Telefoon 08330 — 4054 — 4460 — 4450 — 4580
W KOLLINGLAAN 2 — DIEREN

Betonindustrie H. ROHAAN
CEMENTWAREN
Rijssenseweg 42 - Tel. 05478-233 - Enter

De wereld wordt een bol!

NA de laatste wereldoorlog zijn wij in een nieuwe situatie terecht gekomen. Hierover is ieder het wel eens.

De meningen gaan echter verschillen, als de vraag aan de orde komt, wat nu dan eigenlijk het nieuwe is. Dan zegt de één „Nieuw is, dat we leven onder een dodelijke bedreiging." En op de vraag „onder wélke dodelijke bedreiging", verschillen de antwoorden wéér. Iemand zegt „de atoombom." Een ander „Rusland". Een derde „de techniek" En een vierde.....? Weer anderen echter zijn er, die zeggen „Het nieuwe in onze situatie is het streven naar samenwerking — naar eenheid."

Wie heeft gelijk? **Niemand**, geloof ik. Want — als we onder het „wij" van de eerste zin verstaan „wij — mensen van Europa" — dan is het feit, dat we bedreigd worden, dat onze beschaving gevaar loopt vernietigd te worden, helemaal niet nieuw.

Reeds vèr voor het begin onzer jaartelling leefden de Grieken onder deze reusachtige bedreiging. Tot drie maal toe hebben de Perzische legermachten getracht gebruik makende van hun reusachtige overmacht, het land, dat toch de bakermat is van onze westerse beschaving, te vernietigen. En telkens is dit bijna gelukt. Slechts een drietal „wonderen" redde Europa.

Maar ook na Christus' geboorte bleef de dreiging bestaan. Scheen, toen het West-Romeinse rijk ten onderging, ons werelddeel niet voorgoed terug te vallen in barbarij? En, toen wéér het „wonder" kwam — toen het jonge Christendom in staat bleek de oude heidense barbaren op te heffen tot grotere hoogte, waren het de Mohammedanen, die met een reusachtige tangbeweging, waarvan de spitsen gericht waren op Constantinopel en de Pyreneeën, het jonge plantje dreigden te ontwortelen. En daarna kwamen de horden van Dzjenchis Kahn en de Turken, om gedurende vele eeuwen, tot in de 19e toe, Europa te wonden en te slaan.

Neen werkelijk, de Russische dreiging mèt de waterstofbom, is niet wezenlijk nieuw. Alleen de middelen, waarover de bedreiger van nu beschikt, zijn anders.

Maar — dat streven naar samenwerking, naar eenheid, is dàt dan niet nieuw? Na de eerste wereldoorlog kwam er een Volkerenbond, tijdens de tweede een Uno.

Vóór de tweede volkerenkrijg was er, om tot meerdere eenheid in Europa te komen nog slechts een stuntelig pogen — nu is er althans een begin gemaakt met een begin: Gemeenschap voor Kolen en Staal, Euromarkt en Euratoom.

Neen — ook dàt is beslist niet nieuw. Integendeel, gedurende vele eeuwen van onze geschiedenis was Europa een veel grotere eenheid dan thans het geval is.

De huidige politieke verbrokkeling kreeg pas 150 jaar geleden zijn tegenwoordige vorm.

Gedurende meer dan duizend jaar was Europa een eenheid: als Christenheid trok het ten strijde tegen de Turken! Tijdens „de Herfsttij der Middeleeuwen" raakte deze eenheid meer en meer zoek. Doch reeds in 1460 — nog vóór het officiële begin van de nieuwe tijd dus, lanceerde Koning Podiebrad van Polen een plan tot hernieuwde bundeling, geboren uit heimwee naar datgene, wat verloren was gegaan. En sedert dien waren er in alle eeuwen grote denkers, die nog altijd het gevoel hadden „alle Europeanen behoren bijeen" — en zij maakten plannen, alle gericht op het uitbannen van interne tegenstellingen.

Weliswaar trekt de eenheidsbeweging van onze tijd al die oude concepties en initiatieven door naar eigentijdse verhoudingen, maar niet te ontkennen valt, dat de samenwerking, zoals die tenslotte ontstaan is in het Atlantisch bondgenootschap en in de Europese gemeenschappen, staat onder de heerschappij van de bedreiging, waartegenover we gesteld zijn. Dàt is nimmer zo geweest in de eeuwenoude geschiedenis van Europa — en dàt is het nieuwe!

De veranderingen die zich thans in de wereld bezig zijn te versterken, laten zich met n i e t s, dat voorafging, vergelijken. Een geheel nieuwe wereld is bezig te ontstaan en slechts weinig mensen schijnen dit in te zien.

O natuurlijk, ieder weet dat wij tegenwoordig in minder dan zeven uur van Amsterdam naar Amerika kunnen vliegen — maar slechts weinigen schijnen te begrijpen, dat dit voor ons in West Europa en dus voor ons in Nederland, vergaande politieke consequenties heeft. Want — door de geweldige technische ontwikkeling is de aarde niet alleen kleiner geworden — maar is ook de positie van Europa op deze aarde, totaal veranderd.

Eeuwen geleden was de Middellandse Zee de wereldzee. In het hart van deze zee lag Italië en dus liepen de grote handelswegen van Oost naar West éérst via Rome, toen deze stad nog de „hoofdstad" was van het Romeinse Rijk, láter via Venetië en Genua.

Toen men tegen het einde van de Middeleeuwen echter ontdekte dat de aarde geen plat vlak is, maar een bol, voer Columbus uit en ontdekte Amerika. Anderen volgden het voorbeeld van deze Genuees — en weldra verlieten talrijke avonturiers de havens van Lissabon, Amsterdam en Londen, op zoek naar onbekende landen, langs nog niet gekende wegen.

De Middellandse Zee verloor zijn centrale betekenis — de grote bloei van Venetië en Genua behoorde weldra tot het verleden.

Slechts weinig schepen voeren meer voorbij Gibraltar en hierin kwam pas verandering, toen ongeveer in het midden van de vorige eeuw, door het gereed komen van het Suez-kanaal, de centrale betekenis van de Middellandse Zee als verbindingsweg met het Oosten, weer toenam. Vóórdat het zover was kregen echter steden als Antwerpen, Amsterdam en Londen hun kans! En dat zij deze kans hebben weten te grijpen bewijst de drukte in hun havens vandaag aan de dag!

Máár — zal dit zo blijven? We zagen hierboven, dat deze steden hun opkomst te danken hebben aan de ontdekking van de bolvorm der aarde. Maar wisten onze voorouders, onze vaders, ja zelfs wij zelf tot voor héél kort, die bolvorm der aarde werkelijk geheel te benutten? Geen sprake van.

Tot voor kort liepen àl onze verbindingswegen in zekere zin evenwijdig met de evenaar. De beide polen, met hun bar klimaat, vormden voor èlk middel van verkeer een onoverkomenlijke barrière. Omdat men echter wel inzag, dat een verbinding met andere werelddelen via de noordelijke ijszee van grote betekenis zou zijn, probeerden reeds Heemskerk en Barentz in de 16e eeuw langs deze route Indië te bereiken. Slechts een overwintering op Nova Zembla was het resultaat! Niet alleen echter Nederlanders hebben getracht de noord-oost of de noord-west passage te forceren. Europeanen van allerlei nationaliteit hebben geprobeerd het „open water in de Poolzee" te vinden — zonder enig resultaat.

En geen wonder — want de theorie, dat de golfstroom een doorvaart mogelijk zou maken, bleek onjuist. Eerst in het atoomtijdperk bleek het mogelijk dit „open water" te vinden! Niet echter tussen ijs — maar daaronder door! En.... het waren niet de Europeanen maar de Amerikanen, die als eersten met een atoomduikboot onder de ijskap doorvoeren. Oók hieruit blijkt al — dat de positie van Europa in deze nieuwe wereld niet weinig veranderd is.

Maar dat wordt nog veel meer duidelijk als we eens een arctische kaart voor ons leggen. Het middelpunt van zulk een kaart is de Noordpool. Rondom deze pool liggen: Groenland, Canada, Alaska (U.S.A. dus), de Unie van Socialistische Sowjet Republieken, Finland, Zweden en Noorwegen. Niet dus: Engeland, Nederland, Duitsland, Frankrijk of Italië! Ik kan óók zeggen: n i e t dus West-Europa.

En nu zegge niemand: „Wat zou dat, want er is geen sprake van dat binnenkort de handelsroute zal lopen via de noordpool!" Inderdaad: één duikboot onder het ijs doorvarende maakt in het ijs van de poolzee nog geen vaargeul — maar laten we niet vergeten, dat passagiers en vrachtdiensten per vliegtuig, langs deze route al tot de meest gewone zaken behoren!

En bovendien: de vorderingen van wetenschap en techniek hebben er toe geleid, dat grote delen van het arctische gebied, die vroeger als onbewoonbaar werden beschouwd, thans wor'en ontsloten. De meest opzienbarende ontwikkeling geeft in dit opzicht Sovjet Rusland (met Siberië) te zien, waar de poolgrens steeds verder wordt teruggedrongen. Nieuwe graansoorten werden geteeld, die op zo hoge breedte wel willen groeien, mijnbouw en visvangst kwamen tot grote ontwikkeling. Een stad als bijv. Moermansk had in 1926 nog maar ruim 8000 inwoners. Thans wonen er reeds bijna 200.000 mensen. In ruim 30 jaren is de bevolking van deze gebieden met 300% gestegen!

In 1952 schreef Schout bij Nacht Jhr. H. A. van Foreest nog „Voorshands ontleent het Poolgebied zijn waarde vrijwel geheel aan de luchtroute. En zelfs uit dit oogpunt zijn de omstandigheden verre van ideaal. De vliegafstanden blijven groot en de moeilijkheden voor de bemanningen, als mist en ijsvorming, zijn vele." En nu, acht jaar later? Dagelijks vliegen de machines over de pool met de regelmaat van de klok. Zó snel gaat de ontwikkeling, dat een encyclopedie van vijf jaar oud, reeds als verouderd moet worden beschouwd!

Uit de arctische kaart blijkt dus duidelijk, dat Europa n i e t meer ligt tussen Rusland en Amerika, centraal in het wereld verkeer.

Zoals ruim vierhonderd en vijftig jaar geleden Venetië zijn centrale positie verloor, doordat Columbus een ándere weg naar het Oosten baande, zo is nú Europa bezig, zélfs geografisch, terug te vallen op zijn thuisbases. Inderdaad — nóg lopen

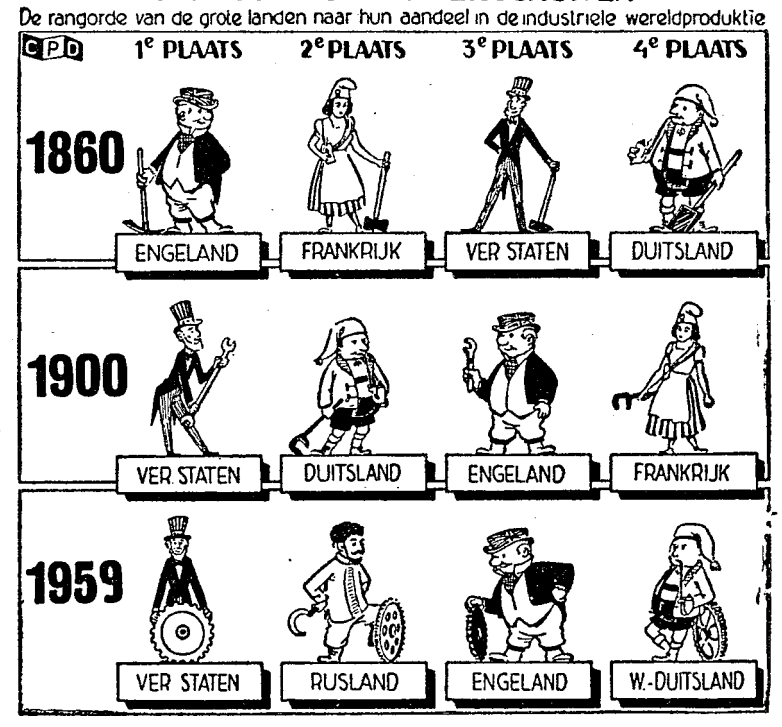

de grote handelsroutes tussen Oost en West via Europa.

Nóg is het beeld, dat een arctische kaart ons biedt, geen volle werkelijkheid. Nóg is het slechts een wegwijzer naar de toekomst. En aangezien wij de toekomst niet kennen, zullen wij er verstandig aan doen op zulke wegwijzers acht te slaan.

De grote terugtocht van Europeanen uit Azië is reeds zo goed als voltooid, die uit Afrika is op gang — en daarmede is het feit gegeven dat wij met elkaar wonen op een kaap van Azië, die een excentrische ligging dreigt te krijgen ten opzichte van de grote continenten op het noordelijke halfrond.

En desondanks dit alles, ondanks deze grote dreiging, voltrekt zich de eenheid van Europa slechts moeizaam. Ofschoon wij als Europeanen met de rug tegen de muur staan, met vóór ons de dreiging van Rusland, èn van Communistisch China (waarvan de bevolking tegen het einde van deze eeuw waarschijnlijk het miljard zal hebben overschreden!) zien velen nog niet in, dat het de allerhoogste tijd is, onze krachten te bundelen.

Velen — óók vele antirevolutionairen — zien nóg niet in dat geografisch die eenheid ons eenvoudig wordt opgelegd en dat het daarom noodzakelijk is haar economisch en politiek te zoeken.

Moge daarin verandering komen, vóór het te laat is!

G. GRUPPELAAR

ROOD CHINA

verwacht een uitnodiging

• *Vervolg van pag. 7*

munistisch China) staat vermeld in de jongste uitgave van de kleine Sowjet-encyclopaedie. In 1955 was Mao een groot marxistisch theoreticus, in 1957 zelfs een zeer groot marxistisch theoreticus, maar nu, na drie jaren waarin heel wat gebeurd is, wordt Mao slechts genoemd als „een marxistisch theoreticus".

Onfeilbaar

OP hetzelfde ogenblik wordt in rood China echter een campagne gevoerd om de onfeilbaarheid van Mao bij de bevolking in te prenten. Ook worden partijfunctionarissen en bestuursambtenaren aangespoord ,zich op de bestudering van Mao's theorieën toe te leggen en de verkregen kennis uit te dragen, zo meldt de New York Times. Deze campagne voor een socialistische heropvoeding, zoals men dat noemt, blijkt een vervolg te zijn op de afnemende acties tegen het „rechtse opportunisme" in de afgelopen winter. Volgens de propaganda bieden de denkbeelden van de leiders een antwoord op alle problemen, welke rijzen bij de ontwikkeling van het communisme in China.

In een nummer van China Youth News werd voorbijgegaan aan alle hedendaagse marxistische denkers en werd Mao de grootste theoreticus van het marxisme-leninisme genoemd.

Het behoeft geen betoog, dat Chroesjtsjef — die van deze ontwikkeling beter op de hoogte wordt gehouden dan wie ook — hieruit zijn conclusies heeft getrokken. En al is de kans op een openlijke breuk tussen de Sowjetunie en China zeer gering omdat geen van beide landen er belang bij heeft, de verhouding tussen de twee communistische grootheden wordt er beslist niet beter op.

Gevaren

IN Moskou heeft men blijkbaar reeds de hoop opgegeven, dat er verbetering zal komen in de aanmatigende houding van de machthebbers in Peking, als zij voortaan volledig betrokken worden bij het internationale overleg in en buiten de Verenigde Naties. Uiterlijk zullen zij ter zijner tijd toetreding van communistisch China tot de internationale club toejuichen, maar in werkelijkheid zullen zij haar even hard betreuren als de westelijke mogendheden. De concurrentie-positie van Peking tegenover Moskou zou belangrijk worden versterkt en het zou Chroesjtsjef heel veel moeite kosten, zich te handhaven als alleenvertegenwoordiger van het internationale communisme, zonder het tot een breuk met de leiders van communistisch China te laten komen.

Of de snelle opkomst van China — met of zonder kernwapens — de Sowjetunie tenslotte in de armen van het Westen zal drijven, zoals al vaker is verondersteld, is een vraag, die op het ogenblik beslist niet actueel is.

Het Chinese gevaar, dat zich reeds in de verte aankondigt, mag geen ogenblik de aandacht afleiden van de risico's, die ons dichter bij huis nog steeds bedreigen. Want al is de Sowjetunie tegenover het Westen toeschietelijker geworden, het is nog lang niet zo, dat zij zich laat leiden door angst voor de houding van China. Wel zijn de voorstellen, welke zij aan het Westen heeft voorgelegd er op berekend, communistisch China aan banden te leggen voordat het een kernmogendheid is geworden.

Vandaar de grote bereidheid om een verbod van kernproeven mogelijk te maken, zo lang het nog niet te laat is. Maar zal China zich daar bij neerleggen. En als het dit zou doen, zou de Sowjetunie dan nog iets voelen voor algemene en algehele ontwapening? Het zou in strijd zijn met haar eigen belangen, tenzij een waterdicht akkoord mogelijk zou zijn, waarin aan een internationaal politieleger een beslissende rol zou worden toebedeeld.

Dit alles is echter zo uitermate speculatief, dat het geen zin heeft, er belangrijke politieke besluiten op t baseren. Het houdt echter wel een waarschuwing in om bij onderhandelingen met de Sowjetunie met grote omzichtigheid te werk te gaan, geen enkel risico te nemen, ook al lijkt dat wel eens de moeite waard te zijn en zich voor te bereiden op langdurige en moeilijke besprekingen. Eén zwaluw brengt nog geen zomer. Het zou dwaas zijn te veronderstellen, dat één topconferentie het politieke klimaat in de gehele wereld kan veranderen. Zeker niet zolang de leiders van het land met de grootste bevolking het elk gewenst ogenblik kan verstoren.

d. B.

Lezers schrijven ons....

✦ Geen T.V.-monopolie

Geachte Heren,

Met instemming las ik in Nederlandse Gedachten van 6 februari j.l. het ingezonden artikel van Mr. E. D. Kraan inzake de commerciële T.V.

Beslist teleurstellend was Uw reactie hierop door middel van een radio-lezing van Drs. C. Hazenbosch, daar hierdoor op geen der door Mr. Kraan gemaakte opmerkingen werd ingegaan.

Voorts moet het verontrustend worden geacht, dat onze A.R.P. meent, in geval van toelating der O.T.E.M, de medewerking aan de Regering op te mogen zeggen.

Het betreft hier geen beginsel-kwestie, waarover bovendien in onze partij zeer verschillend wordt gedacht.

De in onze fractie zitting hebbende radio- en persmensen (welke laatste naast de O.T.E.M. staan) bepalen hier blijkbaar het standpunt voor de hele partij, terwijl ernstig moet worden betwijfeld of dit wel het standpunt der kiezers is.

De reactie van N.G. inzake de O.T.E.M. doet voorts de vraag rijzen of N.G. zelve niet zeer pessimistisch is over de degelijkheid van het huidige omroepbestel. Indien het huidige omroepbestel inderdaad door ons hele volk in al zijn verscheidenheid gedragen wordt, is de angst voor de O.T.E.M. toch zeer onbegrijpelijk.

Het schermen met het cultuur-bederf door de O.T.E.M. werpt voorts de vraag op of N.G. wel met de kwaliteit der huidige programma's op de hoogte is.

Naar mijn mening is de T.V. zo'n machtig medium, dat het raadzaam is een of andere vorm van mededinging in het leven te roepen en hier geen monopolie aan de omroepen te geven. Voor de diverse T.V.-organisaties ontstaat aldus een gezonde prikkel zo goed mogelijke programma's te brengen.

Van der Goesstraat 14, Utrecht, H. LAERNOES

✦ Stil gemor wegdoen

Geachte Redactie,

In het jongste nummer van „Nederlandse Gedachten" wordt op uitvoerige wijze aandacht geschonken aan „De Volkskrant".

In de politiek en in de politieke journalistiek — het is mij bekend — komt ook het spelelement voor.

Het is soms leuk „oude plunje" op te halen en ik gun prof. Romme van harte een puntige herinnering aan zijn romme-„lig" verleden.

Maar is men er daarmee?

Mag men niettemin niet wat zwart is, toch zwart noemen?

De houding van het kabinet-De Quay inzake de verhoging van de opcenten op de grond- en personele belasting verwekte teleurstelling en ergernis bij velen. Van *dit* kabinet en van *deze* minister van financiën zou men het tegendeel hebben mogen verwachten.

Daarboven nog de kabinetskwestie stellen, was, op z'n minst, toch wel een vreemde figuur.

Hetzelfde geldt de reactie op dr. Colijn.

Natuurlijk deel ik uw oordeel over het artikel in het roomse blad. Maar, M. de R., gaat onze eigen partij in dezen vrij uit? Dr. Colijn wordt door een bepaalde categorie van de A.R. doodgezwegen. Het duurde meer dan een jaar voor zijn naam in een hoofdartikel van „Trouw" voorkwam, nadat dit orgaan als dagblad verscheen.

Het zijn niet enkel *gewezen* A.R., die als Fedde *Schurer* Troelstra bewieroken en Colijn verguizen.

Ze zijn ook onder ons!

Dat heft men niet op, door op de *Volkskrant* af te reageren. De roomsen hebben — gunstige uitzonderingen daargelaten — nooit anders gedaan dan dr. Colijn in de wielen rijden.

Maar voor wij 't recht hebben daarover onze fiolen van toorn uit te gieten, moeten wij eerst uit eigen kring de miskenning en het stille gemor wegdoen. Zo niet, dan wordt het vals spel!

Den Haag. T. CNOSSEN

Enkele enthousiaste persstemmen over het boek

DE RUSSEN

Hoe men leeft en denkt in een rode wereld.
Verslag van dertien reizen door de Sowjet-Unie door KLAUS MEHNERT.

Voor Nederland bewerkt en ingeleid door Dr. G. Kuypers
Omvang 350 pagina's
Prijs gebonden **f 14.90**

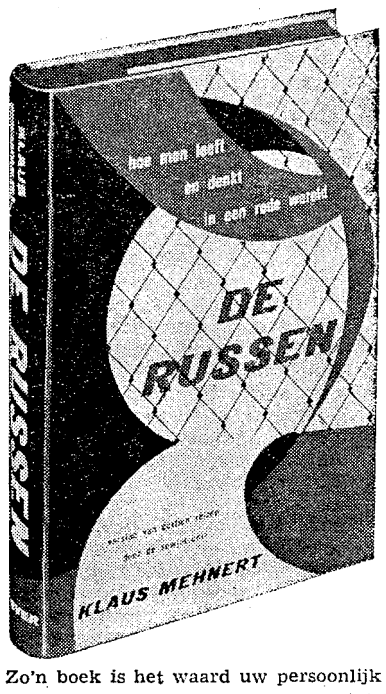

„De Russen is gelukkig een menselijk werk en niet alleen menselijk doch bovendien buitengewoon interessant. In nog geen enkel boek over Rusland lazen wij zulke klare, objectief-kritische beschouwingen over de Sowjet-Unie, over zijn maatschappelijke en economische structuur, over de wetenschapswereld, het onderwijs, en tientallen levensaspecten meer.... Zeer aanbevolen!" **De Boekengids.**

„Een werk van de eerste soort.... De grote verdienste van „De Russen" is dan ook dat de Russische mens er ten voeten uit in getekend wordt, dat de ,erfgenamen van de Revolutie' er kleur en diepte in krijgen." **De Rotterdammer.**

„Wie iets over Rusland beweren wil, kan dit boek niet missen. Hij zal het ook zelden vergeefs raadplegen.... wat we vernemen is belangwekkend en verre vau alledaags! De auteur houdt van het Russische volk, toch is zijn oordeel ook over het volk als zodanig veel en veel objectiever dan b.v. indertijd dat van Walter Schubart. Conclusie: Een buitengewoon waardevol boek, dat een zeer betrouwbare indruk maakt." **Gereformeerd Weekblad.**

„De grote verdienste van dit boek is, dat Mehnert eenvoudigweg laat zien hoe de Russen mensen zijn.... Dit boek laat ons zien de gruwelen van het Sowjet-systeem, maar ook de veelvormigheid van het leven, dat nog onder dit systeem mogelijk is. Het toont ook, dat de communistische machthebbers niet ongestraft de scheppingsstructuren kunnen negeren...." **Libertas ex Veritate.**

„Het boek van Mehnert draagt ten zeerste belangwekkend bewijsmateriaal aan voor de stelling dat de staat niet alles vermag, dat het voorschrijven van bepaalde gedragingen en van bepaalde denkregels door de overheid op niet te verwaarlozen weerstanden stuit.... Moge eens blijken dat men het vermaan van Mehnert niet in de wind heeft geslagen. Het zou voor de buitengewoon interessante bespiegelingen, in het boek ,De Russen' opgetekend, de rijkste vrucht zijn."

Prof. Mr. Dr. I. A. Diepenhorst voor de N.C.R.V.-microfoon.

Zie ook de recensie op pagina 2 van dit nummer van Nederlandse Gedachten.

Zo'n boek is het waard uw persoonlijk eigendom te zijn! Schaf het aan voor uzelf, voor uw studerende kinderen, voor vriend of kennis Voor een juiste meningsvorming omtrent de politieke ontwikkeling, zowel aan deze als aan gene zijde van het IJzeren Gordijn, verschaft dit boek de voorlichting die in onze tijd zo dringend nodig is. Het boek DE RUSSEN, geschreven door de in Rusland geboren West-Duitse journalist Klaus Mehnert, is fraai uitgegeven in een geheel linnen stempelband met stofomslag. Het telt 350 pagina's en is voorzien van een uitvoerig register. De gelukkige bezitter van dit hoogst actuele en waardevolle standaardwerk, mag zich goed geïnformeerd noemen.

Welnu, voor de prijs van *f* 14.90 kunt ook u goed geïnformeerd zijn over één der grootste en meest benauwende problemen van onze tijd; hoe men leeft en denkt in een rode wereld. Vul vandaag nog de bestelbon in en zend die, gefrankeerd als drukwerk, in open envelop (porto 4 cent) aan uw boekhandelaar of aan de uitgever

T. WEVER — FRANEKER

BESTELBON

Ondergetekende wenst te ontvangen

☆ van Uitgeverij T. Wever, Postbus 13, Franeker
via boekhandel:

..... ex. KLAUS MEHNERT: „DE RUSSEN",
Prijs gebonden *f* 14.90

Naam: ..... Adres: .....

Woonplaats: ..... Handtekening: .....

☆ s.v.p. doorhalen wat niet verlangd wordt.

gehoord gezien gelezen

☆ Ware doorbraak

De heer C. Kleywegt, die als woordvoerder pleegt op te treden van de Protestants-Christelijke werkgemeenschap in de Partij van de Arbeid, heeft zich voor de Vara-microfoon bezig gehouden met wat hij betitelt als „het gegons in de jongerenwereld van de KVP en de AR", waarmee hij bedoelt „de geluiden die gaan in de richting van een bundeling der drie grote christelijke partijen — de KVP, de AR en de CHU — tot één formatie". Dit gegons is tot de oren van de heer Kleywegt doorgedrongen via een boek dat de KVP-er dr. S. W. Couwenberg schreef onder de titel „De strijd tussen progressiviteit en conservatisme".

Hij geeft dan een beschouwing ten beste, die hoofdzakelijk bestaat uit stoken tussen de drie en het aanprijzen van de P.v.d.A. Maar men oordele zelf:

„Verbaast het iemand — zo zei de heer Kleywegt — indien de voorzitter van de A.R.-fractie veel duidelijker instemming betuigt met de gedachte van dr. Couwenberg dan de voorzitter van de C.H.U.? Mij in elk geval niet. „Een maand geleden, 18 maart 1960 nl., hield de heer Hazenbosch, het a.r.-lid van de Tweede Kamer en lid van de chr. dem. fractie van het Europese Parlement, een boeiend betoog", zo schreef de N.R.C., „op een vergadering van de K.V.P. en de K.A.B. te Rotterdam. Zonder voorbehoud concludeerde hij", zo gaat het verslag verder, „dat de samenwerking tussen prot. chr. en r.k.-groeperingen in het Europese Parlement een succes is gebleken. De heer Hazenbosch voegde daaraan toe, dat het naar zijn mening gewenst is om ook in het nationale Parlement een dergelijk samengaan te bevorderen. Maar, — en nu let u goed op — hij achtte het niet verstandig om nu maar dadelijk te praten over een christen-democratische partij."

Hij achtte het niet verstandig.... Als u zich nog herinnert wat ik zojuist van prof. Romme aanhaalde, vertoont dit tactische „niet verstandig om nu al zover te gaan" bijzonder veel overeenkomst met wat prof. Romme betoogde. His masters voice, zou men kunnen zeggen, want dat Rome de leider zou zijn in deze concentratie is moeilijk anders te denken. Maar de heer Kikkert van de C.H.U. is nog lang zover niet. Die maakt volgens de „Volkskrant" zijn christelijke medebroeders van de A.R. weer eens behoorlijk verdacht in protestantse ogen door ze samengaan met Rome aan te wrijven.

Wie de protestantse wereld enigszins kent, verbaast zich noch over de ene noch over de andere reactie. Laat ik nu alleen maar dit zeggen dat bij zo'n samengaan de C.H.U. in elk geval bepaald meer dan haar naam zou moeten veranderen. Men kan immers moeilijk van de r.k. verwachten, dat zij onderschrijven wat in art. 4 van het beginselprogram der C.H.U. staat: „In overeenstemming met de historische ontwikkeling van het christendom op Nederlandse bodem, moet Nederland bestuurd worden als een christelijke staat in protestantse zin".

Na dit stukje roddel gaat de heer Kleywegt dan de bedoelingen van dr. Couwenberg interpreteren. Die bedoelingen zijn dan „de oprichting van een centrumpartij met een minder radicaal program". Natuurlijk volgt dan de vraag: „Waarom dan ophouden bij het verzamelen van de christenen op zulk een program? Of dat men bij de niet-christenen ook niet velen vindt die zulk een middenstandpunt wensen in te nemen?"

En nu weet u al waarop het uitdraait: laten christenen en niet-christenen zich dan maar liever aansluiten bij de partij met het radicale program.

„Want, luisteraars, zo zei de heer Kleywegt, er is maar één doorbraak mogelijk, niet de christelijke doorbraak waarover dr. Couwenberg spreekt, maar de doorbraak, die zegt: politiek is een praktische zaak, waarin het gaat of een concreet doel verwerkelijkt zal worden. Dat doel wordt gesteld en uiteraard getoetst aan het beginsel. Maar met het stellen van het beginsel is het doel nog niet gegeven en daarom zullen katholieken, protestanten en buitenkerkelijken, ieder vanuit hún beginsel, tot een gezamenlijk doel kunnen komen."

Eén vraagt blijft er voor ons over: als het doel getoetst wordt aan de Bijbel en het blijkt dat het die toets niet kan doorstaan, blijft de P.v.d.A. dan toch naar dat doel streven? En neemt de heer Kleywegt dat dan voor zijn christen-verantwoording?

„Confessionele intimidatie"

VELEN uwer zullen de vragen gelezen hebben, die jonkvrouwe Wttewaal van Stoetwegen gesteld heeft aan de staatssecretaris van onderwijs, kunsten en wetenschappen mr. Y. Scholten, betreffende de „grapjes" die de humoristische heer Simon Carmiggelt gemeend heeft ten beste te moeten geven voor de Vara-microfoon. Vragen die zich duidelijk uitspraken over het godslasterlijk karakter van deze „grapjes".

Maar u hebt er vast niet in gelezen wat de „onparlementaire medewerker" van Vrij Nederland er in heeft gezien. Dit namelijk: „..een stukje van die confessionele intimidatiepolitiek, die eerlijk gezegd de grenzen nog verre te buiten gaat.."

Deze medewerker geeft eerst een redenering ten beste die erop neerkomt dat de vragensteller een beetje geprikkeld is geweest omdat „de vrouw er eigenlijk slechter afkwam dan God" en omdat „de dames in de Kamer op het punt van het vraagstuk „vrouw" altijd in hoge mate ontoegankelijk voor grapjes zijn geweest".

Maar aan het slot komt dan dit:

Onverdraagzaamheid in zaken des geloofs is in Nederland, en speciaal in het parlement, een epidemische ziekte, waarvan het verschijnsel is, dat degenen die er aan lijden, menen zich ongeveer alles te kunnen veroorloven jegens hen, die hun levensbeschouwing niet delen, meer in het bijzonder jegens degenen, wier levensbeschouwing niet op geloof — lees zekerheid — is gebaseerd. Wij beschikken niet over informaties omtrent de levensbeschouwing van de heer Carmiggelt, hebben aan die informaties ook generlei behoefte, maar weten, dat goedgelovige katholieken, grapjes als door de freule gewraakt heel wel kunnen waarderen, indien ze ze al niet zelf vertellen. Hun geloof schijnt daar nimmer onder te lijden te hebben en aan eerbied schort het hun allerminst. Hoe zou het dan laster kunnen zijn.
Het is daarom, dat de vragen van jonkvrouwe Wttewaal niet zonder ernst moeten worden genomen. Want zij vormen een stukje van die confessionele intimidatiepolitiek, die eerlijk gezegd de grenzen nog verre te buiten gaat. Het is de politiek, die ons telkensweer poogt te doen leven in een sfeer waarin niemand zich goed durft verzetten tegen de steeds weer naar voren komende stelling, dat Nederland een christelijke staat zou zijn. Dat is een ernstige vergissing en het wordt tijd dat de confessionele fracties daarvan eens goed doordrongen worden. Waarmee wij dan maar wat deze vragen betreft zullen volstaan.

Het stukje van deze onparlementaire medewerker is ernstig bedoeld — dat is wel duidelijk. Zijn driftige uitval tegen de stelling „dat Nederland een christelijke staat zou zijn" wijst daar op. Is Nederland een christelijke staat? In datzelfde nummer van Vrij Nederland lezen we als eerste zin van de commentaarrubriek: „In de Paasdagen beseffen wij meer dan gewoonlijk, dat Christus gestorven en verrezen is voor alle mensen..." Zèlfs in Vrij Nederland dus een belijdenis op het Paasfeest! Misschien wil deze medewerker dit van ons aannemen: zijn vraagstelling is verkeerd. Het gaat er niet om of de confessionele partijen wel of niet geloven dat Nederland een christelijke natie is — het gaat hierom dat de christen gelooft dat Jezus Christus Koning is van hemel en van aarde. En dat hij in zijn leven, ook in zijn politieke leven, zijn Koning dienen wil. Daarom is een christen bijzonder geprikkeld als zijn Koning wordt gelasterd — en dat heeft dan niets meer te maken met de vraag naar de christelijkheid van het Nederlandse volk!

Godslastering?

De vraag in hoeverre de „grapjes" van Carmiggelt als godslastering dienen te worden gebrandmerkt, is al evenzeer in discussie geweest. In de Friese Koerier heeft Fedde Schürer deze vraag onomwonden met neen beantwoordt: Hij schreef:

En we zeggen liever ronduit tegen onze zo zeer gewaardeerde auteur, dat dit soort mopjes, evenals die over schoonmoeders en oude vrijsters, niet zeer fris aandoen. Iemand van zijn talent heeft ze in elk geval niet nodig. God zal er zich heus niet door gelasterd voelen, maar wij zijn er ten slotte ook nog.

In Het Vrije Volk heeft ds. L. H. Ruitenberg zijn hele zaterdagse kolom aan deze zaak gewijd — en het merkwaardige is dat hij zelfs niet is toegekomen aan de vraag of op deze wijze God is gelasterd. Hij heeft alleen maar deze vraag behandeld of Carmiggelt onze „heilige gevoelens" heeft gekwetst. Zelfs dat acht ds. Ruitenberg niet het geval. Hij schrijft onder meer:

Het staat vast, dat radio- en televisie-uitzendingen niet kwetsend mogen zijn. Dat is echter meer een zaak van goede zede, dan van wet. Deze goede zede wortelt in eerbied voor de naaste, die men kent. Als wij in de omgang geen kwetsende dingen zeggen, dan komt dat, omdat wij weten, wat een ander kwetsen kan.

Zo zal ik nooit zeggen — gelijk in de Heidelbergse catechismus staat —, dat de „roomse mis" „vervloekte afgoderij" is, ofschoon ik wél bereid ben in een gesprek met een rooms-katholiek mijn bezwaar tegen het dogma van het herhaalde onbloedig misoffer uiteen te zetten. Dan is er sprake van discussie. Niet van kwetsen. Ik gebruik die woorden uit dat oude leerboek der Reformatie niet, omdat ik meen te weten, wat de mis voor de r.-k. betekent.

Carmiggelt zei dingen die flauw waren, maar niets wees erop, dat hij kwetsen wilde. Hij weet kennelijk eenvoudig niet, wat „in den beginne was het Woord" voor een ander betekent. Dat is jammer. Maar daarin behoort hij tot de zeer velen in Nederland. In zo'n „grapje" komt tot uiting, hoezeer de prediking van de bijbel bij velen in het hart geen enkele echo heeft gewekt en in het geheugen alleen de galm van een huisorgelverveling heeft achtergelaten.

Nu de bezwaarden. De reactie om direct vragen te stellen aan het hoogste gezag, is mij minstens even vreemd als het grapje zelf. Want al zijn wij het erover eens (óók freule Wttewaall, óók Carmiggelt), dat wij elkaar niet moeten kwetsen, daarom staat nog niet vast wat kwetsend is. Het is met dit woord als met belediging of pornografie. Als de rechter zich ermee gaat bemoeien, dan blijkt, hoe moeilijk het is te bewijzen, dat een woord beledigt of dat een boek pornografisch is.

Wij mogen, ja, moeten zeggen, wanneer wij ons gekwetst achten in onze overtuiging, in ons geloof. Maar wij moeten daarbij oppassen, niet al te kleinzerig te zijn en er vooral voor zorgen, dat wij degenen die naar ons gevoel ons kwetst, het waarom ook duidelijk maken.

Er is in christelijke kring een overgevoeligheid die mij nog meer hindert dan grapjes van niet-christenen over geloofszaken. Die „heilige gevoelens" zijn óf in wezen onaantastbaar en kunnen dan een stootje velen, zeker een stootje van Carmiggelt; óf ze schijnen schild ter verdediging van eigen gevoelens. Men doet de majesteit Gods schade, als men eigen „heilige gevoelens" omheint met verboden en door de politie laat bewaken.

Heel wat duidelijker (uiteraard) was het geluid dat het Friesch Dagblad hierover deed horen. Dit blad schreef:

Het is goed ook in deze tijd de Heidelbergse Catechimus te kennen, die zulke duidelijke taal spreekt. Ook over de Godslastering. „Er is geen groter zonde, noch die God meer vertoornt, dan de lastering Zijns Naams".

Een uitzending van de Vara bevatte een Godslasterlijke episode, die uit de mond van Simon Carmiggelt kwam. Toen er protesten kwamen, bleek het al gauw, dat men de ernst van de zonde niet begreep. Hoogstens was het een tekort aan respect voor andere mensen, die men uiteraard niet in hun godsdienstige gevoelens wilde kwetsen. En Simon Carmiggelt vertelde zelf in Het Vrije Volk, dat hij alleen maar een Vlaamse dichter had geciteerd. Hij had een letterkundig citaat doorgegeven. Of het godslasterlijk was, wist hij niet: daar had hij geen verstand van.

Er zijn nu vragen aan de staatssecretaris gesteld, die met de zaken van het radiowezen is belast. De Overheid zal zich dus moeten uitspreken over Godslastering. Wij zullen er op letten, of zij óók alleen maar denkt aan ongepaste kwetsing van gevoelens, dan of zij durft te spreken over zonde, die hier is bedreven.

De taak van de overheid

Over wat de taak is van de overheid in deze laat Trouw een al even duidelijk geluid horen als het Friesch Dagblad. Trouw schrijft:

De overheid heeft tot plicht, te zorgen, dat wat gebeurd is, zich niet meer herhalen kan.

Wij kennen God als Schepper en als Vader in Christus Jezus. Wij gebruiken Zijn Naam vaak ondoordacht. Wij doelen hier niet op het ijdel, overbodig gebruik, maar op het gemakkelijk gebruik van Zijn Naam in discussies. Het ware te wensen, dat wij wat meer doordrongen waren van het besef van Gods grootheid. Het ware te wensen, dat wij leerden huiveren voor Zijn grootheid en heiligheid. Dan zouden wij meer ernst maken met het bestrijden van de gesignaleerde zaken. Alleen al om mensen als Carmiggelt-zelf.

De overheid is Gods dienares, en niet de dienares van de gelovigen. Op grond hiervan heeft zij te zorgen, dat Gods Naam in het openbaar niet ontheiligd wordt. Deed zij dit slechts, omdat „wij er ook nog zijn", zij zou het geloof beschouwen als een eerbiedwaardige folklore, door sommigen in stand gehouden, welke „sommigen" recht hebben op het ontzien van hun gevoelens.

Plicht der ouders

Een onderwerp van geheel andere aard — dat echter al evenzeer de kern van het christen-leven raakt — wordt door Het Vaderland aangesneden. Onder het opschrift „Mammoetwet" stond dit geschreven:

In de nadere nota van de onderwijscommissie van het adviescollege van de antirevolutionaire partij wordt het wetsontwerp tot regeling van het voortgezet onderwijs onaanvaardbaar geacht. De reden daarvan is dat het bijzonder onderwijs in onvoldoende mate zelfstandigheid wordt gelaten. De minister zou op zijn minst twee wetten moeten maken. Een voor het openbare voortgezette onderwijs en een voor het bijzondere. Dit laatste ter regeling van enkele subsidie voorwaarden.

Al zijn ook wij meermalen tolk geweest van bezwaren tegen het wetsontwerp, de opvattingen van de antrevolutionaire onderwijscommissie kunnen we moeilijk billijken. Het uitgangspunt van de commissie is, dat „de ouders het recht en de plicht hebben hun kinderen onderwijs te geven en te doen geven volgens eigen inzicht en overeenkomstig eigen geloofsovertuiging". Toen we dit zo lazen hebben we gedacht: Er moeten in Nederland heel wat plichtverzakers rondlopen, althans wanneer de commissie gelijk zou hebben. Want is het wel waar dat de ouders de p l i c h t hebben hun kinderen onderwijs te geven en te doen geven volgens eigen geloofsovertuiging? Dat gaat o.i. toch wel te ver, alleen hier om al, dat er geen sprake van is dat iedere geloofsovertuiging een afgerond pakket onderwijs weet te geven. Decennia lang zijn kinderen van protestants-christelijken en van rooms-katholieken huize naar de openbare ulo, hbs, gymnasium enz. gegaan zonder dat zij daardoor in conflict kwamen met hun geloofsovertuiging.

Recht en plicht zijn hier trouwens met elkaar in tegenspraak. Wanneer ouders dan het recht zouden hebben hun kinderen naar eigen inzicht onderwijs te doen geven, hebben zij ook het recht hun kinderen naar een openbare of bijzondere-neutrale school te zenden, wanneer hun dat om allerlei overwegingen wenselijk voorkomt. De commissie is er dus wel zeer naast.

Dit zij ons antwoord: in de dankzegging na de doop bidden wij God „of Hij dit kind met Zijn Heilige Geest altijd wil regeren, opdat het christelijk en godzalig opgevoed worde..." Christelijk en godzalig opvoeden — dat betekent meer dan een uur godsdienstonderwijs. Dat vraagt een christelijke school. En legt de ouders de verplichting op naar een christelijke school te streven!

Boeken contra 't vergeetboek

De jongeren en de oorlogstijd

HET zal met álle donkere tijdperken in de geschiedenis wel zo gegaan zijn: Er waren mensen, die zo'n periode liefst zo gauw mogelijk wilden vergeten; er waren er ook, die er nooit meer los van kwamen; en natuurlijk waren er tenslotte ook, die met de opmerking, dat het eigenlijk vóór hun tijd geweest was, een verklaring meenden te hebben voor het feit, dat ze van die zwarte tijd zo weinig afwisten.

Zo is het ook met de oorlogstijd 1940—1945. Het is betrekkelijk nog zo kort geleden. Wat zijn nu vijftien jaren? De mensen, die liefst zo gauw mogelijk vergeten willen — „wat heb je er aan om die narigheid van toen steeds weer op te halen?" — geven daardoor vaak blijk van gemis aan besef dat er verband bestaat tussen de historie en het heden. Ze vergeten, dat vandaag niet denkbaar is zonder gisteren. Daardoor leven zulke mensen meestal in een soort roes van oppervlakkigheid. Op het politieke erf komt men ze ook wel tegen. Voor wat de oorlogstijd betreft zijn er natuurlijk ook Nederlanders die uit welbegrepen eigenbelang óf uit schaamte zo snel mogelijk willen vergeten: Hun houding of hun daden tijdens die donkere jaren waren zodanig, dat men graag het gevleugelde woord „zand erover" tot werkelijkheid ziet worden.

De tweede groep, namelijk degenen die er nooit meer los van komen, verkeren dikwijls in een moeilijke situatie. De geweldige gebeurtenissen die gedurende de vijf oorlogsjaren een diep merkteken hebben geslagen in hun gedachtenleven en in hun kijk op het wereldgebeuren en op het nationale leven, kan belemmerend werken tot het vormen van een onbevangen oordeel omtrent eigentijdse problemen, zoals bijvoorbeeld het gratiebeleid, of de overeenkomst met West-Duitsland betreffende het afstaan van grondgebied. Hoewel vandaag niet denkbaar is zonder gisteren, moet men afstand kunnen nemen om beide te zien in hun juiste samenhang. De les van de historie, ook die van de jongste historie, is van onschatbaar nut om mee te bouwen in de eigen tijd.

't Gebeurde vóór mijn tijd ...

MAAR nu de jongeren. Heel veel jonge mensen zeggen als men met hen over de tweede wereldoorlog en de bezettingstijd spreekt: „Och, dat is feitelijk allemaal vóór mijn tijd gebeurd. Ik was toen nog een kind, ik weet me er heel weinig van te herinneren. En wat ik er van weet, weet ik van horen zeggen ..."

Het van-horen-zeggen-weten van wat er in die vijf jaar van oorlog en tyrannie aan de hand geweest is, schept lang niet altijd een juist beeld. Het zal in negen van de tien gevallen subjectief zijn, sterk eenzijdig en tendele.

Wat weet de jeugd van vandaag eigenlijk van horen zeggen? Van wat ze tijdens verjaarsvisites over de oorlogstijd horen? Of wat ze er op school over horen? Er zijn veel jonge leerkrachten bij het onderwijs, die zelf de vijf jaren oorlog en verzet niet bewust hebben meegeleefd. Ze waren toen zelf nog kind. Hoe zullen die jonge onderwijskrachten aan de jeugd de jongste vaderlandse geschiedenis bijbrengen?

Er is natuurlijk leerstof over. Maar ook die gegevens zijn maar al te vaak nog onvolledig.

Toch is het van groot belang, dat ook de jongeren — en we denken vooral ook aan de jongeren die politieke belangstelling hebben voor de eigentijdse problemen en aan de jongeren, die opgroeien in een gezin, waar die belangstelling gelukkig nog aanwezig is — een duidelijk inzicht hebben in wat er feitelijk gebeurd is in die vijf oorlogsjaren en hoe ons volk, globaal genomen, toen innerlijk bestond. Men moet weten, wat het Nederlandse volk bezielde toen het leefde onder de knoet van een bezettende macht, die een heidense religie trachtte op te bouwen om daarmede het christendom zijn invloed te ontnemen en brute macht te doen zegevieren over de persoonlijke vrijheid van de mens als schepsel Gods.

Die donkere periode van 1940 tot 1945 dreigt bij de jongeren in het vergeetboek te raken. Dat zou niet alleen betreurenswaardig zijn, doch zelfs zeer nadelig voor de toekomst van het Nederlandse volk. Men moet weten, wáárom zoveel ouderen verontwaardigd waren toen ze deze week dat bericht lazen over die rare Duitse schipper, die met een hakenkruis op het dek van zijn schip ons land wilde binnenvaren en die een oude Duitse vlag in de nok van de laadmast gehesen had. Men moet weten, wat de oorzaken, wat de kernen van een dergelijke verontwaardiging bij vele ouderen zijn. En men moet dus de wezenlijke drijfveren van het verzet in de oorlogstijd kennen. Zonder die kennis kan men zelfs niet met vrucht de politieke geschiedenis van de laatste twintig jaar bestuderen, want dan zou men een verwrongen en onjuist beeld krijgen.

Er zijn gelukkig boeken, die ons inzicht kunnen verstrekken. Daarom willen wij vooral de jongeren vragen, de lectuur die er over de periode 1940-1945 bestaat, niet te veronachtzamen.

Er is lectuur voorhanden, die geschiedbeschrijvend is en die ons confronteert met de feiten van die tijd. Er is ook lectuur, die karakter-, sfeer- en gebeurtenissen-beschrijvend is. Wij willen geen volledige lectuurlijst geven, maar noemen slechts enkele werken, bij wijze van aanmoediging om te gaan lezen over die donkere tijd van ons volksbestaan.

Het grote en meerdelige boekwerk „Onderdrukking en verzet" geeft op gedegen wijze de geschiedenis weer. Het doet dat natuurlijk niet volledig; dat kon ook niet, want men was nog niet in staat voldoende afstand te nemen en men kon het geheel van de geschiedenis nog niet in alle facetten overzien. Maar het is een werk van grote betekenis en het draagt in hoge mate bij tot de kennis van de gebeurtenissen en verhoudingen in die tijd. De kerk en het verzet is eveneens te boek gesteld. Hoe kan het ook anders? Zó ingrijpend was die tijd, dat niet alleen de individuele Nederlandse burger verzet aantekende tegen de tyrannie en dat de Nederlandse Spoorwegen dat deden en verschillende andere bedrijven en diensten, maar ook de kerk als gemeenschap van christenen kwam in verzet.

Prachtig om een indrukwekkend en zeer betrouwbaar beeld van het verzet te krijgen, is het twee-delige werk „Het grote gebod", zijnde het gedenkboek van het verzet in L.O. en L.K.P. We zijn er zeker van, dat veel jongeren zelfs de betekenis van die letters niet weten: L.O. is Landelijke organisatie voor hulp aan Onderduikers; L.K.P. wil zeggen: Landelijke Knokploegen. Het plan van dit boek is, de geschiedenis van dat verzet te boek te stellen voor het Nederlandse volk, opdat dit volk de zin, het karakter en de uitkomsten van dit verzet tot in volgende geslachten niet zal vergeten, zo schreef de Gedenkboekcommissie in een verantwoording voor dit boek.

Dit boek is een boodschap aan hen, die in die jaren nog te jong waren, én een boodschap aan hen, die wél in die jaren bewust geleefd hebben, maar ze niet hebben béleefd. Dit boekwerk geeft vooral blijk van de motieven, die de mensen tot het verzet tegen de bezetter hebben geleid. Het was een worsteling welke ten diepste haar inzet niet vond in materialistische motieven, doch haar oorsprong had in de geestelijke gesteldheid van ons volk en zijn historie, waarin op zo bijzondere wijze het kostbaar erfgoed der geestelijke vrijheid werd verworven.

En omdat het de geestelijke gesteldheid van ons volk was, die de verzetsstrijd deed ontstaan, daarom hebben ook verschillende schrijvers voor jongeren in verhalende vorm weergegeven wat velen van ons volk in die jaren bezielde.

Ook deze verhalen voor jongeren of romans zijn bij uitstek lezenswaard om meer te weten te komen over die oorlogsjaren. Die verhalen geven eveneens de zin, het karakter en de uitkomsten van het verzet.

Laten de jongeren de volgende jeugdboeken vooral lezen — of nogeens herlezen! Anne de Vries: Reis door de nacht, een boek dat bestaat uit vier delen; K. Norel: Engelandvaarders, een verhaal dat uit drie delen bestaat; J. W. Ooms: Met paarden door de nacht, (twee delen). Dit zijn allemaal verhalen voor jongeren, spelend in de bezettingstijd en elk op eigen manier weergevend het karakter van die tijd en feiten uit de donkere jaren.

Voor de jongeren van laten we zeggen de Arjos-leeftijd noemen we graag enige romans aan — Nederlandse romans, spelend in ons land tijdens de bezetting. Allereerst wil ik noemen de roman Johannes Post, door Anne de Vries, waarin de geestelijke noodzaak om in het verzet te gaan zo prachtig tot uiting komt. De Prijs der Vrijheid, door H. Sturm is een mooie en ontroerende roman over de ondergang van Walcheren tijdens de tweede wereldoorlog. De laars op de nek, roman door Maurits Dekker geeft de hardheid van de verzetsstrijd aan. De laars, verhalen door Theun de Vries geven de psychologische gesteldheid van velen tijdens de bezettingstijd weer. Water over Holland, door J. W. Ooms schildert het verzet van de boerenbevolking. Treffend en goed is de roman: Jurjen, je wordt geroepen, door Age Scheffer Nachtboot naar Lemmer is een verzetsroman van dezelfde schrijver.

We deden een keus, er is natuurlijk meer literatuur over die tijd. Naar onze overtuiging kan het lezen van deze boeken er toe bijdragen, dat bij onze jongeren de jaren 1940-1945 niet in het vergeetboek raken.

Was het verzet tijdens de oorlogsjaren uitsluitend een verzet uit materialistische of avontuurlijke oogmerken geweest, dan zouden we ons kunnen veroorloven, er niet teveel aandacht aan te besteden. Maar omdat geestelijke drijfveren het verzet opriepen en er de basis van waren, daarom is dat verzet ook politiek-historisch gezien van grote betekenis geweest.

Daarom ook moeten onze jongeren er grondig kennis van nemen. En ze mogen zich voorts niet schamen om God te bidden, dat zo'n verschrikkelijke tijd nooit meer over ons zal komen. Dat gebed zal ons tevens brengen tot de daad om politiek actief te zijn.

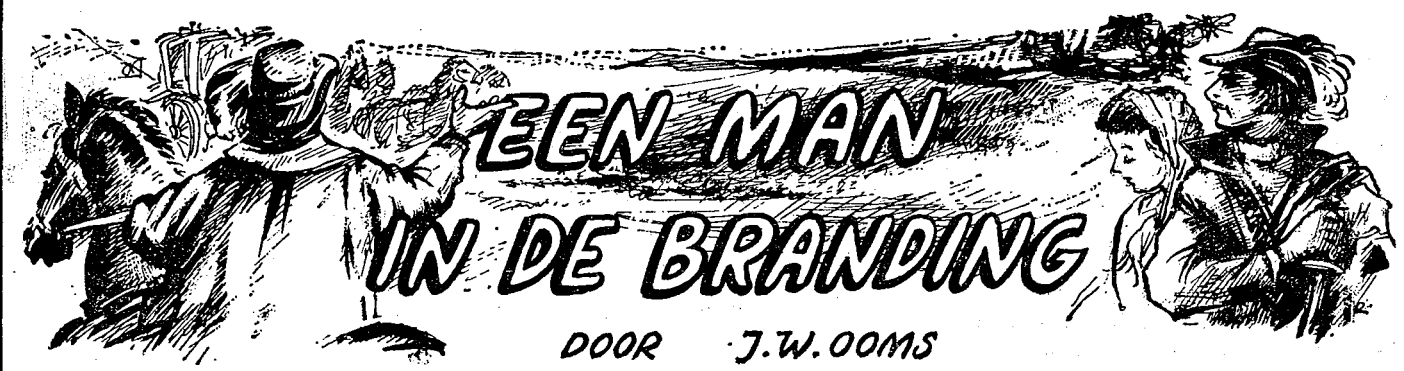

„Mijnheer Duplessis, bekwaam is hij, die er de durf voor heeft," gaf Cornelis ten antwoord.

Duplessis glimlachte fijntjes.

„Een simpele opvatting, misschien. Wat trekt uw hart naar Parijs?"

„Mijn vrouw is Francaise. Het bloed wil altijd terugvloeien naar de plaats vanwaar het gekomen is."

Duplessis legde een hand op de schouder van Cornelis.

„Bezin u wel, waarde heer," zei hij, ernstig nu. „U doet pogingen om gezant te worden, maar besef goed, dat er tegenwerkende krachten zijn."

„Dat is mij niet onbekend, mijnheer Duplessis. De Raadspensionaris ziet wellicht nog een oranjeklant in mij. Het zij zo ... hij heeft gelijk. Maar ik zie niet in, waarom ik niet een goed dienaar van mijn vaderland zou kunnen zijn."

„Dat is niet terzake. Maar wees ervan verzekerd, dat u in Frankrijk niet door iedereen gewaardeerd wordt."

Cornelis haalde de schouders op en zei:

„De Alençons misschien."

„Inderdaad," antwoordde Duplessis. „De Alençons. En ik behoor tot hun familie. Mijn vrouw, die drie jaar geleden gestorven is, was een d'Alençon."

Cornelis stond ineens kaarsrecht. Hij begreep, dat hij te voorbarig was geweest met het geven van een antwoord.

„U bent familie van de Alençons?" vroeg hij ongelovig.

„Zoals ik zeg, mijnheer Van Aerssen. Ik kan u bovendien ook nog zeggen, dat ik hun inzichten deel."

„Dan weet ik, met wie ik te doen heb," zei Cornelis. „U bent dus mijn tegenspeler."

„Misschien wel. In ieder geval acht ik uw huwelijk met Margaretha du Puy, markiezin de Sint André Montbrun, niet verstandig. Ik zal u mijn mening zeggen: U hebt haar en haar moeder overdonderd met uw huwelijksvoorstel. En dat, terwijl in onze familie reeds was vastgesteld, dat Henry d'Alençon met Margaretha zou trouwen."

„Dit laatste is mijn zaak niet."

„Het moet u duidelijk geworden zijn, dat uw daad onze Franse eer te na gekomen is. Verwacht daarom vanuit Frankrijk nimmer enige medewerking van invloedrijke families voor uw benoeming tot gezant."

„Ik heb die medewerking niet nodig. Een Hollander weet zonder hulp van Fransosen een positie te verwerven", zei Cornelis. Zijn stem klonk dreigend; de aderen op zijn voorhoofd zwollen op.

„U onderschat de Franse vasthoudendheid, heer Van Aerssen."

Cornelis keerde zich met een ruk van Duplessis af, gereed om naar de grote zaal terug te keren.

„Hebt u mij nog meer mede te delen?" vroeg hij grimmig.

„Eén ding. Als u ooit mocht menen, dat wij er ons bij neergelegd hebben dat u Margaretha hebt weggekaapt van Henry d'Alençon, begaat u een ernstige vergissing. U zult dit tot uw verdriet ervaren." Opnieuw legde Duplessis de hand op een schouder van Cornelis van Aerssen. „Ons geslacht is het protestantisme bijgevallen. De strakke en onoverkomelijke huwelijksopvattingen van de katholieke kerk behoeven dus geen beletsel te zijn. U zoudt Margaretha ..."

„Nooit!" onderbrak Cornelis hem woedend. „Wat denkt u wel? U schijnt mij aan te zien voor een onwaardige! Margaretha en ik zijn gehuwd, we blijven gehuwd! We hebben kinderen ...."

„Over de kinderen valt te praten, mijnheer."

„Kom me niet meer met zulke onbehoorlijke voorstellen aan boord," schreeuwde Cornelis. „U bent infaam, een schurk bent u!"

Duplessis probeerde rustig te blijven. Met een grijnzend lachje zei hij: „Vergeet niet, dat wij motieven hebben. En als een steen eenmaal gaat rollen, is er geen houden meer aan."

„Welke motieven? Wat bedoelt u daarmee?" vroeg Cornelis met fonkelende ogen.

„Die zult u zelf ook weten, al probeert u zich van de domme te houden."

Nu was het Cornelis, die de ander bij de schouder greep.

„Vertel me, wat u hiermee zeggen wilt."

„Ik voel me niet geroepen, uitleg te geven. Het zou bovendien onnodig zijn. U weet beter dan ik, dat u geen brandschoon geweten hebt op het gebied van huwelijkstrouw."

Cornelis kneep zo woest in de schouder van Duplessis, dat deze in elkaar kromp en trachtte uit de greep te ontkomen. Maar Cornelis hield hem stevig vast. „Spreek!"

„Het is voor u geen nieuws als ik u vertel van uw amourettes met een zekere waardige juffer uit Haarlem. Wij zijn goed ingelicht."

Door Cornelis ging een schok.

„U bent een driedubbele schurk! U wilt laster hanteren om een kloof tussen mij en mijn vrouw te slaan. Maar het zal u niet gelukken!" Cornelis schudde Duplessis heen en weer. „Als ik ooit hoor, dat u dwaasheden over mij uitkraamt, zal ik u weten te vinden! Kom overigens nooit meer onder mijn ogen! Gij zijt mij te min om in uw nabijheid te zijn."

Van Aerssen begaf zich naar de zaal. De tafels waren gedekt. Drie dienstboden brachten schalen met reebout aan.

„Cornelis, vertel nogeens een van uw schone jachtverhalen," drong Van Barneveldt aan. „Ge zit daar altijd vol van. We zullen uw verhalen, op ons erewoord, niet door de waarheid laten achterhalen. Begin, Cornelis, — we luisteren!"

Van Aerssen schudde het hoofd. Hij was een ogenblik in tweestrijd, of hij luidkeels eisen zou, dat Van Barneveldt één van de gasten beletten zou, aan de tafel plaats te nemen. Maar Duplessis ging al zitten. Diens gezicht stond thans ernstig, zelfs streng.

Cornelis begreep, dat hij de Alençons en hun handlangers altijd als tegenspelers zou houden, — tenzij Henry tot een huwelijk zou komen. Dat werd overigens wel tijd, vond hij.

Plotseling richtte Cornelis zich tot Duplessis.

„Mocht ge ooit weer in Frankrijk komen, dan wil ik u mijn persoonlijk merkteken meegeven, opdat ze daar kunnen aanschouwen, dat ik nog altijd dezelfde ben."

(wordt vervolgd)

VRIJKAARTEN

EEN halve eeuw geleden was er in de politiek heel wat deining over vrijkaarten. De spoorwegen bleken bereid, aan de leden van het parlement een vrijkaart eerste klasse te verstrekken, zodat de kamerleden zonder reiskosten overal konden komen.

Maar toen kwamen er van alle kanten protesten. Een kamerlid moet een onafhankelijk man zijn. Hij mag geen gunsten genieten, van wie ook. Hij moet ook de directies van de spoorwegen niet naar de ogen behoeven te zien, omdat die hem gratis laten reizen.

Nu, er is dan ook niets van gekomen. De spoorwegen haastten zich om te verklaren, dat zij de vrijkaarten niet hadden aangeboden. Er was alleen geïnformeerd, of er belangstelling voor was. En de Kamerleden zeiden: natuurlijk nemen wij geen vrijbiljetten aan. Daarmee was de kous af. Eerst veel later werden de kamerleden in de gelegenheid gesteld een algemeen abonnement te ontvangen, maar dan een abonnementskaart, die door de staat bij de spoorwegen werd gekocht en betaald. Een gunst van de zijde der spoorwegen zat er toen niet meer in.

Naar aanleiding van deze vrijkaartenkwestie werd echter in verschillende bladen de aandacht gevestigd op de schadeloosstelling van de leden der Tweede Kamer. Die van de Eerste Kamer kregen overeenkomstig de grondwet alleen vergoeding voor reis- en verblijfkosten. Geen schadeloosstelling en zelfs geen presentiegeld. Maar de leden van de Tweede Kamer kregen per jaar twee duizend gulden.

En verschillende kranten vestigden er de aandacht op, dat dit heus te weinig was voor een kamerlid, om er van te leven. „Het moge sommigen vreemd in de oren klinken" schreef een Christelijk dagblad toen, „maar het is waar: twee duizend gulden is te weinig."

Waarom klonk het sommigen vreemd in de oren? Omdat zij gingen vergelijken. Zij dachten aan het hoofd van de school, waarop hun kinderen gingen, en het hoofd der school genoot 850 gulden 's jaars plus vrije woning. Zij dachten aan hun dominee, die een tractement had van 1200 gulden. En zij konden niet zo gemakkelijk aanvaarden, dat zo'n kamerlid aan 2000 gulden eigenlijk nog te weinig had en dat zelfs die kamerleden, die uit de arbeidersstand afkomstig waren, ook al klaagden, dat het niet ging. Maar de krant legde uit, hoe moeilijk het was, en dat het er alleen wat ruimer was, als de kamerleden in Den Haag gingen wonen. Wat de meesten dan ook deden, zodat oostelijk van de IJsselbruggen en boven de Zuiderzee geen enkel kamerlid meer zijn domicilie had.

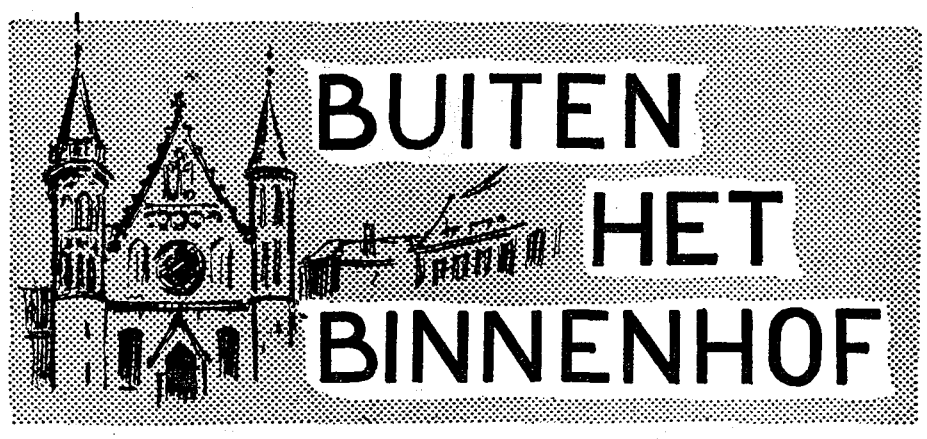

OP de „Zuid"-pagina van het Amsterdamse Kerkblad (orgaan van de Gereformeerde Kerken in Amsterdam) las ik, dat twee kiesverenigingen een vergadering op een maandag hadden uitgeschreven, waar het onderwerp „Atoombewapening in de Westerse defensie" zou behandeld worden. Spreker was kolonel b.d. P. Gersen. De beide kiesverenigingen hebben honderden uitnodigingen verstuurd. Het onderwerp vonden zij actueel, de spreker kenden zij als een vakman, die bovendien de zeldzame gave heeft moeilijke dingen eenvoudig te zeggen. En om nu het bericht in het kerkblad letterlijk over te nemen: „Wie er waren? Veelbelovende jongelui en studenten: geen. Principiële ouderen: twee. Ouders van aanstaande militairen: geen. Officiële en officieuze herders en leraars: geen. Zeer en hooggeleerden: een. Niet te rubriceren: vijf. Die er waren, zijn ervan overtuigd dat u verstoken bent geweest van een avond waarvan zij tegen elkander zeiden: waardevol, blij dat wij zijn gegaan".

NU vindt ik persoonlijk de rubricering van de aanwezigen wat vreemd. Omdat twee ouderen naar die vergadering kwamen, behoeven die nog niet zo principieel te zijn. **Ik** vind het moeilijk om iets principieels te vinden in atoombewapening. Wat officieuze herders en leraars zijn weet ik niet, wel weet ik, dat de meeste „officiële" herders en leraars van de Gereformeerde Kerk van Amsterdam-Zuid die avond catechisatie hadden. Ook weet ik, dat verschillende ambtsdragers huisbezoek deden. Alle eer overigens voor de vijf niet te rubriceren bezoekers, die blij zijn geweest te zijn. Het moet voor de besturen een teleurstelling zijn geweest, het moet voor de spreker een ontgoocheling geweest zijn. De vraag zou kunnen opkomen of dit onderwerp leeft, of de avond goed gekozen was, in het algemeen: of er nog belangstelling is voor de kiesvereniging buiten de verkiezingsstijd. Zelf mocht ik eens spreken op een jaarvergadering van een kiesvereniging, één van de kiesverenigingen in een niet onaanzienlijke gemeente. De opkomst was ook niet groot. Het zijn de Gideonsbenden, die nog op de vergaderingen komen, hoorde ik, hetgeen mij tot troost was.

INDERDAAD, de vergaderingen van kiesverenigingen zijn niet zulke evenementen, dat men voor de deur staat te dringen. In de verkiezingstijd trekken zij nog wel bezoekers, buiten die tijd moeten wel attractieve elementen aanwezig zijn, willen de besturen op een bevredigende samenkomst kunnen terugzien. Binnenkort hoopt het Centraal Comité meer te zeggen over de plaatselijke verrichtingen van de kiesverenigingen. Cijfers wijzen uit, dat in de laatste verkiezingsperiode, waar de attractie van de verkiezingen dus aanwezig was! een gemiddeld bezoek van 38 personen geboekt werd. Dit cijfer rolde uit een onderzoek, dat ongeveer 750 kiesverenigingen betrof. Van die ongeveer 750 kiesverenigingen waren er nog altijd 21, die minder dan 10 en 147 kiesverenigingen die niet meer dan 25 bezoekers trokken op hun vergaderingen (let op het meervoud).

OUDEREN onder de lezers zullen zich samenkomsten van de kiesverenigingen herinneren, waarvoor men in de rij stond om binnengelaten te worden. Vergeet niet, dat er een tijd is geweest, dat de landspolitiek en de buitenlandse politiek meer in de belangstelling stond dan nu. De herdenking van Mr. Troelstra in de socialistische kring geeft gerede aanleiding om zijn tijd en om de tijd van Dr. Kuyper in herinnering te roepen. Beiden waren sprekers van groot formaat, zij moesten vechten, dag en nacht, voor wat hun voor ogen stond. Daardoor bezielden zij anderen en trokken zij hun volgelingen aan. Die ijver, meen ik, bestaat niet meer. Die aanhankelijkheid aan een of meer personen in de politiek ook niet meer. Met de tijd is dit veranderd. Bovendien, er zijn zovele andere evenementen dan vergaderingen van kiesverenigingen. En misschien zullen wij ook andere attracties moeten inschakelen. Een van die komt mij nog altijd voor als een, welke bezoekers trekt, namelijk het openbaar debat. Maar dan een debat tussen twee sprekers, die het met elkaar oneens zijn! Als naast kolonel Gersen nu eens ds. Buskes op het podium in Amsterdam-Zuid had gestaan, zouden er dan misschien niet meer bezoekers gekomen zijn? Overigens zijn het niet alleen de kiesverenigingen, die te kampen hebben met lege vergaderlokalen. Er wordt zoveel vergaderd en er wordt zo vervelend vergaderd ook soms. Radio en televisie hebben hun invloed. Wellicht kunnen we daar van leren hoe de mensen te trekken, hoe, hetgeen we hebben mee te delen, te „brengen".

MET uitzondering van gunstige gevallen zijn de meeste vergaderingen van de kiesverenigingen niet aantrekkelijk voor alle leden. Dat mag toch wel als conclusie getrokken worden uit de cijfers van opkomst. Met alle respect voor de leden van ons parlement en met alle respect voor hoogleraren en predikanten, maar moeten het altijd politici van professie, professoren en dominees zijn, die als sprekers optreden?

De kolonel trok anders ook niet veel mensen, zult u zeggen. Laten we dat wijten aan een aantal ongunstige factoren. Móét er altijd een spreker zijn? Is er misschien iets te veranderen aan het stramien van de vergadering? Opening. Mededelingen. Jaarverslagen. Bestuursverkiezing. Rede van N.N. Discussie? Zo luidt het programma meestal en als het eens anders is, is het een variatie op dit programma. Zou er meer gewerkt moeten worden met films, maquettes, dia's etc.? Moeten onze vergaderingen soms „televisieachtig" worden? Het kan zijn, dat ik hiermee aan een traditie raak, maar met vergaderingen met traditie, waar echter het bezoek wegblijft komen wij ook niet verder.

William Graanhopo

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. dit vertrekken kan een nare nasmaak nalaten; 8. vergroting voor het huwelijk; 9. deze dieren geven water of staan langs het water; 11. zonder man wordt deze dame zwart; 12. feestmaal, waarvoor aanvankelijk geen stoel als zitplaats aanwezig is; 13. hij was de eerste, die een ander kon doorzien; 14. „Lebensraum" voor kleine mensjes; 16. blijven zitten is bij zo'n ontvangst onmogelijk; 19. het gezeur dat huishoudelijke voorwerpen schijnen te veroorzaken; 22. als men niet veel succes heeft, kan men beter hierlangs het schip verlaten; 24. zo noemen de roomsen de vrouw van Achab; 25. heeft iemand, die niet op zijn mondje gevallen is; 26. 't is slecht, maar als 't goed is, dan behoort het aan een ieder; 27. leg ze niet op de weegschaal.

Verticaal: 2. zodra deze uitgestotene de pé niet meer in heeft, vindt u hem op de programma's van muziekuitvoeringen; 3. metalen tegenovergestelde van blokhoofd? 4. 't is beslist geen grote kunst; 5. plaats voor iemand, die zijn boekje te buiten ging; 6. deze landen vindt men ook in kasboeken; 7. hierdoor wordt u een koopje geleverd; 10. 't zit in uw botten en gaat iets dwars door u heen, dan gaat het eerst door 't laatste en dan door 't eerste deel; 12. zo'n dansje kan wel eens aan de rol gebracht worden; 15. om dit moment ziet men niet vooruit; 17. men zet de voet op deze vergrote waard; 18. deze verdenking berust tenslotte op een juist denkbeeld; 20. een Engelse rover is in Nederland slechts met een vechtpartij annex; 21. hier kan men dikwijls wél een been in zien; 23. het vochtige deel van de lichamelijke behoeften.

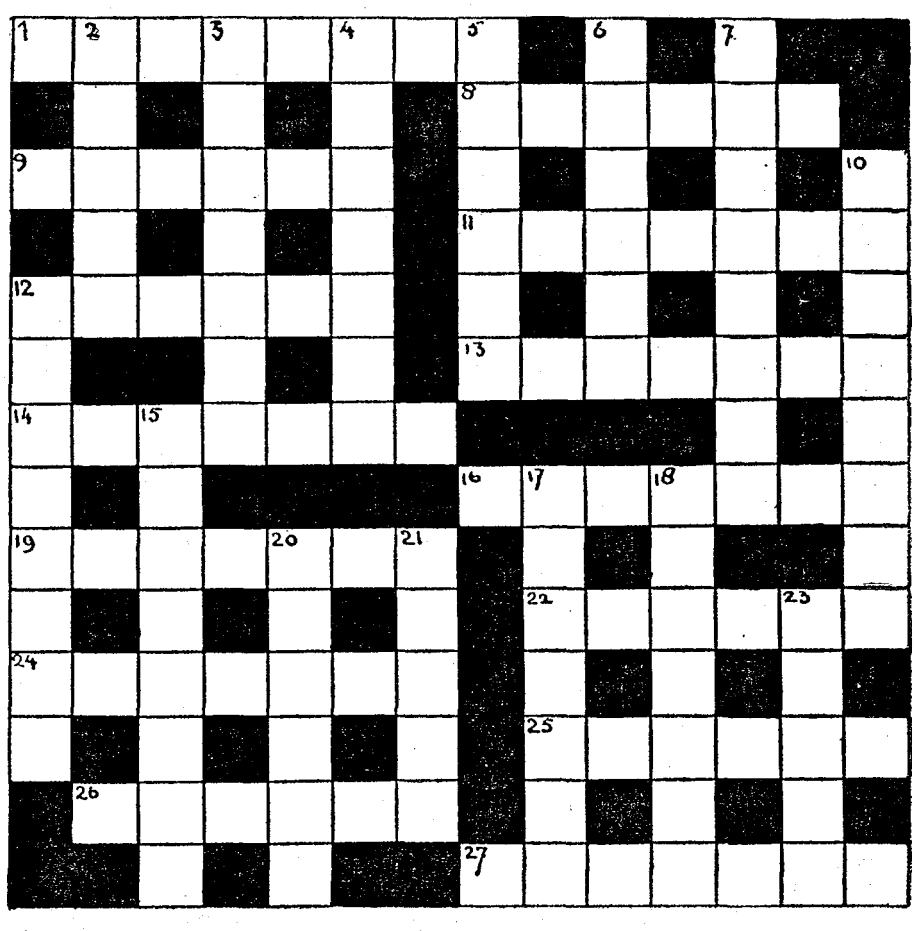

OPLOSSING VORIGE PUZZEL

Horizontaal: 1. knipmes; 4. rijksdag; 8. uitlaat; 10. honderd; 11. Turk; 12. radar; 13. ring; 16. naast; 17. Drent; 19. Diets; 21. Kleef; 24. ozon; 25. gevat; 26. gerij; 29. vogelijn; 30. kortste; 31. stekels; 32. kuikens.

Vertikaal: 1. kluiten; 2. interen; 3. maan; 5. kans; 6. doeniet; 7. gedogen; 9. taart; 10. haard; 14. haver; 15. leven; 18. stokvis; 19. droogje; 20. steen; 21. kraak; 22. flensje; 23. spijkers; 27. slee; 28. brui.

Firma JAN DE MIK
HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

FIRMA FERNHOUT
HANDEL IN WEGEN- en WATERBOUWMATERIALEN, OP- EN OVERSLAGBEDRIJF, SCHEEPSBEVRACHTING
Zwolle, telefoon 5358 b.g.g. 3477
Emmeloord, telefoon 2493 b.g.g. 2663

16e jaargang no. 17

30 april 1960

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Een verjaardag: *Geschenk van God*

ONZE Koningin viert vandaag haar verjaardag. Wij vieren deze dag met haar mee. Wij zijn verheugd, dat Koningin Juliana in goede gezondheid als Vorstin van ons land deze dag beleven mag.

Iedereen zal graag verklaren, dat de jaren, die wij onder haar regering tot nog toe hebben mogen beleven, goede jaren zijn geweest voor ons volk, want we hebben ze in vrijheid mogen beleven.

Als volk mogen wij trots zijn op onze Koningin. Zij is een Vorstin die blijkbaar grote ernst betracht met het dragen van de kroon. Met waardigheid zet zij de Oranje-regering voort, maar het opmerkelijke is, dat wij haar kunnen karakteriseren als de *vriendelijke* Koningin. Haar optreden, waar en wanneer dan ook, wordt gekenmerkt door vriendelijkheid. Of zij, zoals kortgeleden nog het geval was, kinderverzorgingstehuizen bezoekt, of zij deputaties van bejaarden die een dagje uit zijn ontvangt, of zij mannen uit de diplomatieke weerld begroet, altijd toont zij haar vriendelijkheid. En het is een vriendelijkheid, die ongedwongen is. Niet de opgelegde, overdreven uitbundigheid, die voor sommige staatshoofden noodzakelijk schijnt te zijn om hun ideeën aan de man te brengen, — neen, bij onze Vorstin is het de menselijke vriendelijkheid, die ongedwongen spreekt in heel haar optreden. Daardoor voelen velen, die de eer hadden een persoonlijke ontmoeting te hebben met onze Koningin, dat zij onzer één is. Zij toont steeds een grote belangstelling voor de mens achter de persoon. Dat heeft haar mede zo bemind gemaakt bij ons volk en ook de volken en staatshoofden van vele landen in en buiten Europa.

God verleende deze hoge Vrouwe weer een schakel aan de jarenketting van haar leven. Dat is een feestelijk feit. Een verjaardag is een geschenk van God.

Verheugend is het ook, dat Prinses Wilhelmina deze verjaardag mag mee-beleven! Teruggetrokken op het Loo, toont zij nog een grote belangstelling voor het gebeuren in en buiten de grenzen.

Als Koningin heeft zij uiterst donkere tijden beleefd. Véél werd van haar gevergd. Dat zij thans de verjaardag van haar Dochter weer meebeleven mag, stemt ook ons zeer dankbaar.

Wij nederlanders zijn er dankbaar voor, dat op deze dertigste april de vlaggen weer overal zullen uitwaaien als teken van dank en aanhankelijkheid.

Foto M. C. Meyboom

De vlaggen zullen ook weer wapperen van de kerktorens in ons goede kleine land. De kerktorens wijzen naar de hemel, is vaak geschreven vanuit een symboliek gezichtspunt. De vlaggen op de kerktorens vertolken de vreugde en de dankbaarheid van de christengemeenschap aan de Heer van hemel en aarde.

Als wij bedenken, dat de historie van ons volk innig verweven is met het Huis van Oranje op het stramien van de worsteling om de geestelijke vrijheid en van het betrekken van de wacht bij het eens zo moeizaam verworvene, dan zien wij dertig april, de verjaardag van Koningin Juliana van Oranje, in een historisch patroon. Daarom ook is deze verjaardag zo vreugdevol, in het licht van heden èn toekomst gezien, voor land en volk.

Dertig april is een dag die een roem der dagen in de jaren is. Onze roem zal uitgaan naar Hem, die ons blijdschap over deze verjaardag van onze Koningin geeft.

Toen de schrijver Herman de Man tijdens de oorlogsjaren prinses Juliana met haar kinderen bezocht in Canada, kreeg hij van de prinses te horen: „Ik spreek met de kinderen iedere dag over de ellende, die ze straks, daarginds in Nederland, zullen zien en ervaren."

We zijn nu vijftien jaar vrij en al zijn de sporen niet uitgewist, de ellende zelf is voorbij. We beleefden goede jaren onder de regering van Koningin Juliana. Ons land heeft zich schitterend hersteld, ook al bleven er littekens.

Herman de Man vertelde: „Zo zat de Prinses mij te vertellen van haar uiteengerukt gezin, geheel onbevangen. Niet als een toekomstige vorstin, maar als een moedertje, een heel bezorgd moedertje."

Zij is Moeder en al weer een aantal jaren Vorstin — de vriendelijke Koningin, die de liefde van ons volk heeft.

Onze dankbaarheid mag vergezeld gaan van het gebed, dat God haar nog vele jaren de kroon van Nederland zal laten dragen !

De meidagen van 1940

OOIEVAAR, lepelaar, wat breng je mij? Moet ik droevig zijn of blij? Deze regels van een oud volksliedje kwamen ons in de gedachten bij het kennisnemen van een pasverschenen Ooievaar-pocket in dubbele omvang. De meidagen van '40 is de titel van deze pocketuitgave van Daamen, Den Haag. Het is feitelijk een bundel documentatiemateriaal, samengesteld door de bibliothecaris van het Instituut voor Perswetenschap. Die documentatie gaat vergezeld van verklaringen en opmerkingen. We kregen soms de indruk, dat deze documentatie niet altijd door een objectieve bril bekeken was, maar het neemt niet weg, dat deze pocket van groot belang is voor de herinnering aan de geschiedenis van de meidagen in het rampjaar 1940. De illustraties — veel verrassend fotomateriaal van de gebeurtenissen in die rampzalige maand — spreken in deze dubbele pocket inderdaad boekdelen. Over de vijfde colonne, de fluitende vogelaar en het begin der zogenaamde Nieuwe orde wordt onze herinnering weer impulsen verstrekt. Ja, dat is waar ook, zó ging het toen en zó gebeurde het, denken we herhaaldelijk bij het doorlezen van dit boek. De jongere generatie zal dit niet kunnen zeggen, omdat men in die meidagen van 1940 nog kind was, òf omdat men nog niet op de wereld was.

Niettemin is het van groot belang, dat men kennisneemt van de feiten. Dat vooral ook de jongeren er kennis van nemen. De meidagen van '40 geven hieromtrent een schat van gegevens.

En bij het lezen moet het ook onze jongeren opvallen, hoezeer de strijd in de bezettingstijd ook een politieke strijd was — een strijd tegen een ideologie, die de christen onherroepelijk en zonder pardon afwijzen moest.

Er werd afgewezen — en vaak in een taal die niet mis te verstaan was. Artikelen van wijlen Prof. K. Schilder waren vlammend van verzet en afwijzing. In deze pocket vinden we van deze artikelen belangrijke fragmenten.

De houding van de pers was in die meidagen, toen de bezetters als overwinnaars de lakens gingen uitdelen, vaak bedroevend. Men leende meermalen het oor aan de pijpende rattenvanger van Hammeln. Het nationaalsocialisme wist heel goed, dat de kranten machtige media waren vóór of tégen. De vrije meningsuiting was in Duitsland al lang om zeep gebracht. De dagbladen hadden te schrijven wat de Partei voorlepelde. De bezettende macht zag als eerste vereiste, de kranten in Nederland naar haar hand te zetten. Slappe, angstige redacties — of directies — gingen spoedig door de knieën: Men ging met de stroopkwast werken en dat gebeurde al in de maand mei van 1940. De Christelijke pers echter nam in die tijd over het algemeen een flinke, resolute houding aan. Dat wil dus ook zeggen: Een goednationale houding.

Zo komt in het documentatieboek ook voor een fascimille van een kleine, maar veelzeggende driestar in het Friesch Dagblad van 29 mei 1940, van de hand van de hoofdredacteur van dat blad. Onder de titel: HET FOUTIEVE KOPJE, schreef hij klaar en duidelijk:

> De N.R. Ct. heeft een redactioneel artikel over den Buitenlandschen toestand met het opschrift: België strekt de wapens. Dit is fout. Bedoeld is waarschijnlijk: België streckt die Waffen, in het Nederlandsch: België legt de wapens neer.

Door deze ooievaar worden we soms weemoedig gestemd, maar vaak ook blij. Dit laatste is onder anderen het geval bij het aantreffen van het geciteerde driestarretje, geboren in de late meidagen van 1940.

Ooievaar, lepelaar, blij dat je er bent!

⋆ ⋆ ⋆ *Schoolbestuur verantwoordelijk*

Ter gelegenheid van de herdenking van de bevrijding wordt op tal van scholen aan de kinderen een boekje verstrekt. Dan kunnen ze thuis lezen en plaatjes kijken.

Het gesprek in het gezin komt er misschien door op gang. Dat is een goede zaak. Wij mogen het niet verbergen voor onze kinderen. Ps. 78 is ook hier zéér van pas.

Maar het is bepaald onjuist, wanneer de keus van dit boekje wordt overgelaten aan het gemeentebestuur, dat het dan voor de openbare en de bijzondere scholen beschikbaar stelt.

Het schoolbestuur is verantwoordelijk en moet zelfstandig beslissen, wat beschikbaar zal worden gesteld.

DE PARTIJ, DAT BENT U

✦ *Een belangrijk begrip: public relations*

EEN van de vele modewoorden in deze tijd is de term **„public relations".** Het is een haast onvertaalbaar maar toch uiterst belangrijk begrip. Niet alleen grote ondernemingen spannen zich in, goede public relations te kweken. **Het is de activiteit, die ten doel heeft het bewust en systematisch bevorderen van goede relaties met het publiek.**

U ziet nu direct dat ook politieke partijen geroepen zijn om dat doel na te streven. Dat is in het verleden natuurlijk ook steeds het geval geweest. Maar toen praatte men er nauwelijks of althans niet zoveel over. Dat is in deze moderne tijd anders geworden. Public relations kun je nu immers ook op vele andere manieren kweken dan door het plaatsen van advertenties in de kranten.

Tegenwoordig zijn daar ook de massa-media zoals de radio, de film en de televisie. Instellingen, organisaties en personen, die in het openbaar optreden hebben vóór alles behoefte aan het vestigen van een betrouwbare indruk. De public relations-officer in een grote onderneming vervult dus een belangrijke taak. Het is zijn opdracht om voor de zaak waarvoor hij werkt het vertrouwen van het publiek te winnen. Dit lukt natuurlijk niet als daarbij overmatig gezwetst en geschreeuwd wordt. Dat schrikt het publiek af. Een Amerikaan heeft eens gezegd: „Public relation is voor 90% je behoorlijk gedragen en voor de overige 10% daarover praten". Het gaat er bij dit alles dus niet alleen om te weten hoe het grote publiek over je (zaak) denkt, maar ook hoe je dit denken door je gedrag beïnvloedt. Het is duidelijk dat het hier om aangelegenheden gaat, die ook voor een partij als de onze van de grootste betekenis zijn.

DE PUBLIC RELATIONS—OFFICIEREN VAN DE A.R.-PARTIJ ZIJN DE PLAATSELIJKE MEDEWERKERS EN DE LEDEN.

OP een conferentie van de V.V.D. heeft de zakenman en oud-minister S. J. van den Bergh over de public relations van een politieke partij gepraat. Hieruit valt ook voor ons veel te leren.

De meeste mensen denken bij het woord Anti Revolutionair niet aan a.r.-ministers, a.r.-Kamerleden, het Centraal Comité van onze partij (zo zij dit al doen) maar vooral aan Anti-Revolutionaire mensen, die zij kennen.

Dit betekent dat zij het begrip „A.R." in hun gedachten verweven met de plaatselijke medewerkers en leden van onze partij, die zij wellicht regelmatig ontmoeten. Daarom zijn behalve **beginselen,** ook **mensen** in een politieke partij zo belangrijk. Zijn die mensen enthousiast en bezield? Kunnen zij anderen bezielen voor hun politiek ideaal en de Boodschap van hun partij? Daar gaat het in wezen om. Daarom is deze zaak een kwestie van de eerste orde als een bestuur van een kiesvereniging nieuwe medewerkers aantrekt. Je hebt bovenste beste mensen, die toch door hun optreden of juist door hun afzijdigheid de zaak van de partij, die zij op dat moment vertegenwoordigen, (vooral in de ogen van anderen!) niet dienen.

Om eens man en paard te noemen: wat helpt het als het Centraal Comité al probeert de public relations te bevorderen door het voortdurend uitgeven van rapporten, van pers- en radioberichten, door het beleggen van conferenties, het uitnodigen van een schare persmensen op grote vergaderingen en het uitgeven van een uitgebreid en (ook in financieel opzicht) gedetailleerd jaarverslag....., wat helpt dat allemaal als het publiek in x-dorp en ij-stad aan hun Anti-Revolutionaire medeburgers daar ter plaatse niets kan bemerken wat respect en vertrouwen wekt. Juist nu er wellicht niet zoveel meer vergaderd wordt als gevolg van het vergevorderde seizoen en nu mede als gevolg van het jachtige leven, de vergaderingij niet meer zo druk bezocht worden als vroeger meermalen het geval was, juist nu is er alle aanleiding om op dit alles ook in deze rubriek eens de aandacht te vestigen.

HET „GEZICHT" VAN DE PARTIJ.

IN de ogen van vele mede-burgers van uw woonplaats bent u dat. En u bent de „mond" waardoor de partij tot hen spreekt. Laat daarom, vooral nu minder verslagen van A.R.-bijeenkomsten in de kranten staan, de Boodschap van de A.R.-Partij door uw gedrag en uw oordeel over de feiten en omstandigheden vertrouwen wekken voor de partij. Als wij ons de waarde hiervan realiseren, valt er in dit opzicht nog veel te verbeteren. Dan valt ook — tegen een wijdere achtergrond — de noodzaak op van een voortdurende activiteit om het ledental van de partij te vergroten.

Hoevelen zijn er niet, die wel lid zouden willen zijn, maar daarvoor nooit worden benaderd? Met als gevolg dat hun respect en vertrouwen in de partij slinkt. **Goede public relations zijn onmisbaar voor onze partij. De man of vrouw, die deze relaties in onze samenleving het beste kan bevorderen (vooral als uw geloof tot daden op het publieke terrein des levens dringt) dat bent U!**

BON

JA, ik wil Nederlandse Gedachten graag elke week ontvangen.
Verzoeke daarom als abonnee te noteren:

Naam: .....

Adres: .....

Woonplaats: .....

Abonnementsprijs (bij vooruitbetaling te voldoen) per half jaar *f* 3,25/per jaar *f* 6,50 (doorhalen wat niet verlangd wordt).
In open enveloppe met 4-cents postzegel zenden aan Nederlandse Gedachten, Dr Kuyperstraat 3 te Den Haag.

RETORICA

VOOR de buitenstaanders is het soms bijna een sensatie, de Handelingen te lezen van het Europese parlement. Wie met de geschiedenis enigszins op de hoogte is, kan niet aan de indruk ontkomen, dat hij deze parlementaire welsprekendheid kent. Hij herinnert ze zich uit de tijd van de Nationale Vergadering van 1796 tot 1798 in Nederland. En hij vermoedt, waarschijnlijk op goede gronden, dat in beide gevallen de Franse invloed heel sterk is.

In de Nationale Vergadering , die ons land een constitutie moest geven, is véél gesproken. De sprekers hebben op een on-Nederlandse wijze getracht, te imponeren door hun welsprekendheid. In normale omstandigheden geeft de Nederlander de voorkeur aan een nuchter woord en hij vindt de sierlijke redevoering verdacht. Alleen van enkele zeer bijzondere sprekers heeft hij ze aanvaard. En daarom is de Nederlander altijd van mening geweest, dat de vele en sierlijke redevoeringen uit de Nationale Vergadering een camouflage waren van machteloosheid, van onvermogen om tot daden te komen, concrete plannen te maken, het land op doeltreffende wijze te regeren. De redenaars stonden niet meer met de benen op de grond.

DATZELFDE gevoel krijgen wij soms, als wij de redevoeringen lezen van het Europese parlement. Op elke rede volgt applaus; het staat apart in de Handelingen vermeld. Een enkele keer staat er: applaus bij de socialistische fractie. Soms stuiten wij op de aantekening: l e v e n d i g a p p l a u s. En het komt ook voor, dat de Handelingen vermelden: M e n g l i m l a c h t. Dat is allemaal genoteerd naar het voorbeeld van sommige buitenlandse parlementen.

Het is niet erg belangrijk. Maar wel is tekenend, dat er zoveel retorische gedeelten in voorkomen.

„Europa moet concreet worden; Europa moet één enkele wil, één autoriteit, één stem krijgen". Het is, alsof de Unitarissen uit de Nationale Vergadering uit de Franse tijd worden geciteerd. De heren van de Nationale Vergadering waren altijd bezig iets te zweren of te verzekeren, dat zij iets gezworen hadden. In het Europese parlement worden soortgelijke kreten gehoord.

> De president van de Franse Republiek herinnerde verleden zondag te Straatsburg aan het diepzinnige woord van de filosoof Leibnitz dat „Europa hardnekkig tegen zichzelf samenzweert." Wij hebben gezworen daaraan een einde te maken en dat Europa, in plaats van tegen zichzelf samen te zweren, al zijn pogingen zal richten op de toekomst. Maar dan moet men ook werkelijk altijd de toekomst voor ogen houden.
> Durf, heren ministers, steeds meer durf, en Europa zal gered zijn.
> (Levendig applaus.)

IN zulke Romaans gekleurde uitspraken schijnt telkens de abstractie: de vrijheid, de harmonie, de humaniteit, op te treden als een reddende engel. Zó zal Europa gered worden door een rijk geschakeerde algemene harmonie:

> Laat ons dus optrekken naar het doel dat ons wacht! Vandaag meer dan ooit, in dit klimaat van twijfelachtige ontspanning, dienen de afzonderlijke deelnemende staten bedachtzaam te zijn, dienen de Raden van Ministers steeds gevoeliger en de executieven steds naarstiger te worden en moeten de werkzaamheden van dit Parlement degelijker en dynamischer worden georganiseerd: dit alles in een rijk geschakeerde algemene harmonie, die het enige doeltreffende middel zal zijn voor onze redding en onze toekomst.

Zeer geliefd is in dit soort redevoeringen de aansporing. De spreker richt zich dan niet meer tot de president, maar tot zijn medeleden, om ze aan te sporen en op te wekken:

> Maar laat ons de moed hebben de werkelijkheid onder ogen te zien. Zij die er in gemoede van overtuigd zijn de echte Europeanen te zijn, zouden Europa misschien kwaad berokkenen als zij zouden verstarren in een sentimenteel gevoel van blinde eerbied voor en heimwee naar de uit de tijd geraakte formules. Zij zouden kans lopen praktisch anti-Europees te worden, terwijl zij juist de stuwende kracht van Europa hadden willen zijn. Maar ik ben er stellig van overtuigd, waarde collega's, dat wij elkaar, verbonden door een zelfde streven en een zelfde gedachte, spoedig op de zonbeschenen weg naar het Verenigd Europa zullen terugvinden.

En de retorica leidt ten slotte tot vreemde filosofieën. Er moet een Europese universiteit komen, die meer doet dan specialisten opleiden:

> Daarom moge ik eens te meer, op gevaar af te herhalen wat ik reeds heb gezegd — waarvoor ik steeds beducht ben — aandringen, opdat aan deze universiteit, aan deze Europese instelling op universitair niveau niet alleen technisch vervolgonderwijs wordt gegeven en dat zij niet alleen een instelling voor de opleiding van specialisten zal zijn, maar tevens de prachtige westerse gedachte zal verdedigen en bezielen, waardoor de mens aan het eind van deze 20ste eeuw een God wordt door naar Hem te streven.

HET is niet moeilijk, uit de Handelingen van het Europese parlement op deze wijze een ferme bloemlezing samen te stellen. Men kan de zaak op haar onschuldigst voorstellen, door te zeggen, dat zulke retorische versierselen voor Fransen en Italianen normaal zijn. Maar dat is t e gemakkelijk.

Het is nodig, hier op het gevaar te wijzen, dat bij het vertragen van het tempo en bij de betrekkelijke onvruchtbaarheid van sommige debatten de retorica schone sluiers hangt voor een vermoeid of teleurgesteld gelaat; de rectorica wordt tot een cultus, waarin schimmen met mooie namen worden vereerd.

De Nederlandse afgevaardigden applaudiseren mee na zulke uitspraken, vermoedelijk voor een deel uit beleefdheid. Zij zijn, op een enkele uitzondering na, in hun redevoeringen nuchter en zakelijk.

En zo wordt een laatste en ernstig gevaar zichtbaar: dat er twee klippen zijn, die van de zakelijkheid en van de frase, en dat het principiële, en daardoor werkelijk constructieve woord te weinig wordt vernomen.

Wij zullen het vraagstuk van de Europese integratie toch alleen goed en vruchtbaar kunnen bespreken, als we het principiëel doen. Hier te lande zijn daartoe serieuze pogingen ondernomen. Het zal misschien de speciale taak van de Christelijke afgevaardigden uit Nederland zijn, om aan de beginselen in de discussie de centrale plaats te geven. En dan is het wel duidelijk, dat de werkelijk principiële uiteenzetting anders zal klinken dan de rectorica, die wij hebben gesignaleerd.

ZUIDHOLLANDSE BANK
ALLE BANKZAKEN ★ EFFECTEN ★ EMISSIES ★ ASSURANTIëN
ROTTERDAM DEVIEZEN 's-GRAVENHAGE

NEDERLANDSE GEDACHTEN
onder redactie van H. Algra (voorzitter), H. van Eysden, J. W. Ooms, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage. telef. (070)-631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, tel. (02980)-63224.
ABONNEMENTSPRIJS *f* 6.50 per jaar *f* 3.25 per half jaar, giro 89673
STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

DE „TWAALF APOSTELEN"

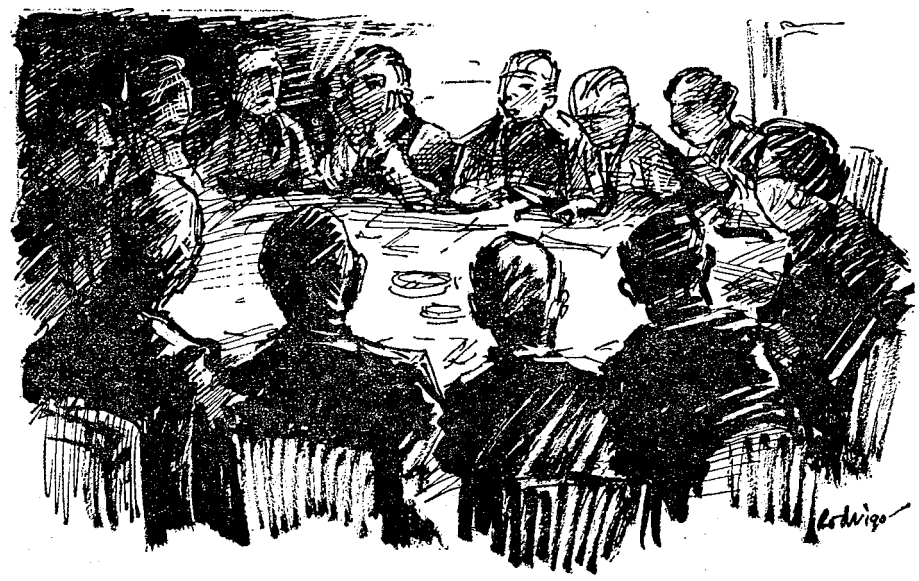

DE Duitse bezetter heeft na de oorlogsdagen in 1940 niet direct met harde hand toegeslagen. Hij stelde zich op het standpunt, dat het normale leven in Nederland moest worden hersteld. Zijn opzet daarbij was, om voorlopig een fluwelen handschoen te gebruiken. Juist als het leven gewoon verliep, als hij het Nederlandse volk zelfs naar de mond sprak, zou hij langzaam aan de greep kunnen verstevigen, eer aan verzet was gedacht.

Dr. Colijn had op dit punt een vooruitziende blik. Nog horen wij hem in zijn huiskamer aan een kleine groep een uiteenzetting geven. „De Duitsers", zei hij, „zullen als volgt te werk gaan. Ze zullen zeggen: Nederlanders gij staat dáár" — dr. Colijn markeerde met zijn hand een plaats op zijn knie, verzette die en vervolgde — „en wij staan daar. Gij wilt op uw plaats blijven staan. Dat respecteren wij. Maar de omstandigheden hebben nu eenmaal meegebracht, dat wij met elkaar moeten samenwerken. Gij wilt op uw plaats blijven staan. Goed, maar toon uw bereidheid tot samenwerking. Wij vragen u niet veel. Alleen op dat ene, kleine, ondergeschikte puntje moet ge een klein stapje in onze richting doen. Heus, wij vragen niet meer. Het gaat er alleen om, uw goede wil te tonen. Zo zullen de Duitsers spreken", vervolgde dr. Colijn, „Maar weiger die eerste stap. Want als ge die gezet hebt, zullen ze met een volgend klein puntje komen. Zo zullen zij doorgaan, tot ge precies staat, waar zij u hebben willen. Daarom moet die eerste stap al geweigerd worden. Op alles, wat zij vragen, moet het antwoord zijn: neen, neen, neen".

Dit was de grondslag van de houding van Colijn tegenover de Nederlandse Unie onder van De Quay, Enthoven en Linthorst Homan, die de Duitsers een heel eind tegemoet wilden komen.

Colijn wilde wel de mogelijkheden, die er waren, zo lang mogelijk gebruiken. Daarom schreef hij in „De Standaard" — de eerste krant aan welke dáárom reeds in de zomer van 1940 'n verschijningsverbod werd opgelegd — zijn nationale hoofdartikelen. Daarom sprak hij met prof. Slotemaker de Bruïne in de grote vergaderingen, die in diezelfde zomer in verschillende plaatsen werden belegd en die zoveel belangstelling trokken, dat die in het RAI-gebouw in Amsterdam vier maal achtereen op een zaterdagmiddag herhaald moest worden. In die vergaderingen — de tekst der redevoeringen is gedrukt — werden natonaal-opwekkende woorden gesproken. Dat was ook de aanleiding, dat in september een verbod voor dergelijke vergaderingen werd gegeven.

Colyn had inmiddels zijn maatregelen genomen. Hij voorzag, dat er een vergaderverbod zou komen voor meer dan twintig personen. Hij voorzag ook, dat er een verbod van de politieke partijen zou komen. „Dan moet de partij ondergronds in het leven gehouden worden", zei hij.

Twaalf mannen

Daarom koos hij reeds in juli-augustus 1940 een twaalftal mannen uit, die ieder een rayon kregen toegewezen, waardoor ze heel het land zouden bestrijken. Ze waren met zorg gekozen. Geen alom bekende mannen. Maar mannen uit het tweede en derde gelid, die de partij kenden en door hun onganisatorische plaats voldoende bekendheid bij de besturen der kiesverenigingen genoten, om daar het vertrouwen te hebben.

Calvijn installeerde en instrueerde hen. Hij droeg hen op, in het hun toegewezen rayon het contact met de kiesverenigingen te onderhouden. Zij moesten bijeenkomsten houden telkens met negentien man uit een deel van hun rayon.

De negentien moesten ieder weer negentien man opzoeken, en daarmee vergaderen. De twaalf zouden eens per maand met hem bijeenkomen. Zij moesten dan met hun „twintigschappen" vergaderen, de negentien weer met de hunne en zo zouden door een sneeuwbalwerking de richtlijnen, mededelingen, waarschuwingen en wat al niet meer in korte tijd door het land kunnen gaan.

> „Zoek een uitgangspunt bij de voorzitters of secretarissen der A.R. kiesverenigingen. Gij kent hen en de meesten hunner zullen bereid en in staat zijn, mee te werken. Maar gij behoeft u niet tot hen te beperken. Zijn er betrouwbare anderen, laat die gerust deelnemen. Hoe meer leden van ons volk bereikt worden, hoe beter."

De „twaalf apostelen" — om hun aantal zo aangeduid — zijn uitgegaan. En zij hebben de gehele bezettingstijd door de contacten onderhouden.

In de eerste tijd leidde dr. Colijn ook zelf wel twintigschappen. Zo was hij o.m. in Apeldoorn. Daar behoorde ook burgemeester Quarles van Ufford tot de aanwezigen.

Getrouw gaf hij eens in de maand zijn instructies aan het twaalftal. Het laatst waren zij in juni 1941 met hem in zijn huis aan de Stadhouderslaan in Den Haag bijeen.

Wijziging in de leiding

Toen Colijn was weggevoerd, nam dr. J. Schouten zijn taak over. Later prof. dr. V. H. Rutgers. Nog weer later mr. H. Bijleveld. Soms viel dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot als voorzitter in.

Meestal werden de bijeenkomsten in Utrecht gehouden, waar het kantoor van notaris Brouwer en de woonhuizen van de apothekers Stadig en Bergema uitnemende vergaderplaatsen waren.

Mèt het verzet veranderden de vergaderingen ook van karakter. Wel bleef de hoofdzaak het verzamelen en doorgeven van nieuws, van gegevens en richtlijnen, maar ook het verstrekken en uitwisselen van bonkaarten en persoonsbewijzen en allerlei andere papieren, het verschaffen van onderduikadressen e.d. ging tot het werk behoren.

Prof. Rutgers was een man, die niets en niemand vreesde. Eens kwam hij ter vergadering — ditmaal in de consistorie van de Keizersgrachtkerk te Amsterdam — een dag nadat hij uit de gevangenis was losgelaten. Hij maakte de vergadering mee. En ineens zei hij:

„Er is wel veel veranderd, sinds ik weg ben geweest. Vroeger spraken we alleen. Maar nu zie ik allerlei dingen gebeuren, die ik tevoren niet kende. Ik merk, dat ik niet ben bijgebleven. Maar ik geloof, dat het goed is, wat jullie doen en zal me hierop oriënteren".

Ook Schouten was, na zijn eerste gevangenschap in Amersfoort, nog kaalgeschoren en vermagerd, op de eerste vergaderingen present en gaf zijn visie klaar en onverschrokken.

Hoeveel twintigschappen de „apostelen" bereikt hebben en hoe vaak ze daarmee hebben vergaderd, zal wel nooit precies zijn na te gaan. Maar enkele keren per week trok ieder van hen zijn rayon in, om een twintigschap bij te wonen.

In het begin werden die bijeenkomsten vaak in consistoriekamers gehouden. Maar later bleek het vaak noodzakelijk, ze te verplaatsen naar woonhuizen, schuren, stallen, warenhuizen (in het Westland) en achteraf gelegen boerderijen.

Welk een band legden die bijeenkomsten. Zelden gingen ze op het laatst een voordeur binnen. Ze leerden de binnenpaden, waardoor ze aan de vergaderplaats konden komen, kennen. Ze logeerden in adellijke huizen en op de zolders van daglonerswoningen. Maar ze waren overal welkom en veilig. Als goede boodschappers werden ze ook uitnemend verzorgd.

Ze hielden zich steeds aan de instructies, die ze bij hun installatie kregen.

> Daarom bereikten ze ook een breed publiek. In het huis van mr. Kolff, het C.H. eerste kamerlid te Geldermalsen, kwam één der apostelen bijvoorbeeld regelmatig bijeen met een gezelschap, waarin ook een S.D.A.P.-er, en een vrijzinnig democrate waren. Uit Wilnis kwam eens een briefkaart: „Nicht A.R. heeft je bezoek zeer op prijs gesteld. Maar nicht C.H. en S.G.P. zullen het op prijs stellen, als je volgend maal ook bij hen komt." Hier en daar moest zelfs een speciale jeugdbijeenkomst worden gehouden. Werkgevers vroegen om advies in moeilijke gevallen van levering aan de vijand of opvordering van hun arbeiders.

Achtergrond van het verzet

De classis Amersfoort der Gereformeerde Kerken liet in een van haar vergaderingen één der apostelen als adviseur optreden, om haar te adviseren over de geestelijke achtergronden van het verzet.

Ook een kerkeraad vroeg op dit punt om voorlichting. In zijn toespraak zei de spreker: Wij leren in deze tijd verstaan, wat Luther bedoelde, toen hij ons leerde zingen:

Delf vrouw en kind'ren 't graf,
neem goed en bloed ons af:
het brengt u geen gewin —
wij gaan ten hemel in
en erven koninkrijken.

De presiderende predikant was hierdoor kennelijk zo geroerd, dat hij aan het eind van de toespraak opstond en dit vers inzette.

In Bunschoten-Spakenburg werden door de predikanten alle ouders van jongens, die een oproep voor de arbeidsdienst hadden ontvangen, in drie samenkomsten bijeengebracht, om daarover voorlichting te krijgen. Geen van hen liet zijn jongen gaan. In Veenendaal werd een „zendingscatechisatie" gegeven, waarvan geen der bijna honderd aanwezigen thuis ooit iets iets meer heeft geezgd, dan dat die avond behandeld was: „de betekenis van de zendingsbrieven van Paulus voor deze tijd." En inderdaad was de waarnemende „catecheet" daarvan uitgegaan.

Ook de twintigschappen hebben veel meer gedaan dan „vergaderen". Daaruit is menige verzetsgroep geboren. En ook de plaatselijke moeilijkheden met betrekking tot de verstrekking van papieren en bonkaarten werden opgelost, de mogelijkheden tot het plaatsen van onderduikers uitgebuit.

Maar vooral voor de geestelijke veerkracht van het verzet hebben deze twintigschappen grote betekenis gehad. Hier werd licht geworpen op de betekenis van Romeinen 13 inzake de overheid, op de morele noodzaak tot het verbergen van vluchtelingen, het vervalsen van papieren, het uitgeven van ondergrondse lectuur, het zetten van een „kraak" om bonkaarten e.d. te veroveren en welke problemen er al niet meer waren.

Ook over de toekomst van ons volk en over de positie van Indië is in deze bijeenkomsten vaak van gedachten gewisseld.

Wie iets hiervan weet, kan zich begrijpen, dat er bij velen verwondering was, dat, toen in november 1944 in het bevrijde zuiden door dr. Beel een gezelschap werd uitgezocht, dat een week de gast zou zijn van onze Vorstin in Londen, daarbij geen enkele A.R. werd gekozen. Hij moet zich ook verwonderen, dat het na de bevrijding wel leek, of het parool was uitgegeven: duw de A.R. terug.

Het meest onbegrijpelijke was echter de negatie van dr. Colijn, die het initiatief tot deze sneeuwbal van geestelijk verzet had genomen.

Daarom is het goed, bij de vijftiende verjaardag van het verzet bij het werk van Colijn en zijn „twaalf apostelen" even stil te staan.

Nog één „verhaal" ten besluite.

Een poging, om bij de boeren op „De Glindhorst" medewerking voor het verzet te verkrijgen, stuitte op het feit, dat zij meenden, niets te mogen doen en zich daarbij beriepen op het vers van Jacqueline van der Waals, waarvan de eerste regel luidt:

Wandelt maar stillekens
achter mij aan.

Een der „apostelen" werd hierover om advies gevraagd.

Op zijn uitnodiging kwamen deze boeren een avond bijeen. Hij heeft hen toen uitgelegd, dat juist die versregel een opwekking was tot verzet. „Als wij in Gods weg zijn, als wij onze plicht doen en zo achter Jezus aan wandelen, rustig en stil, dan behoeven wij niet te vrezen, wàt ons ook overkomt. Want „Hij gaat vooraan".

Het werd een goede avond. Zoals zoveel van deze avonden. En sindsdien was „De Glindhorst" mee een haard van het verzet.

R. HAGOORT

Bent u BEKEND *met het* PARLEMENT?

1. De zorg voor het openbaar maken van de Handelingen der Kamers berust bij de voorzitter van de Tweede Kamer,
   De Regering,
   De Staten Generaal.
2. Minister Keuchenius is in 1890 afgetreden als minister van Koloniën wegens:
   zijn benoeming tot Raadsheer bij het Hooggerechtshof in Ned. Indië,
   gezondheidsredenen,
   het verwerpen van de begroting van zijn departement.
3. Dat een minister zich met de regeling van werkzaamheden der Kamers bemoeit is hoogst gebruikelijk,
   staat in het reglement van orde,
   is zeer uitzonderlijk.
4. Er is een parlementariër geweest, die en voorzitter van de Tweede Kamer en gezant van een buitenlandse mogendheid was. Hij heette:
   Mr. H. Goeman Borgesius,
   Jhr. Mr. G. J. Th. Beelaerts van Blokland,
   Jhr. Mr. J. de Bosch Kemper.
5. In het Reglement van Orde van de Tweede Kamer is een artikel opgenomen, waardoor het mogelijk is de beraadslagingen over een onderwerp op een nader aan te geven tijdstip te doen beëindigen.
   Dit artikel wordt genoemd:
   Het stokartikel,
   Het guillotine-artikel,
   De Kamerstop.
6. In 1907 heeft de opening van de Kamers niet in de Ridderzaal plaats gevonden, omdat die gerestaureerd werd,
   omdat H.M.'s gezondheid het niet toeliet de Kamers te openen,
   omdat de Tweede Haagse Vredesconferentie toen in de Ridderzaal werd gehouden.

ANTWOORDEN:
1. De Staten Generaal.
2. Het verwerpen van zijn begroting.
3. Zeer uitzonderlijk.
4. Jhr. Beelaerts van Blokland.
5. Het guillotine-artikel.
6. Vanwege de Vredesconferentie.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

LANDBOUWWERKTUIGEN- EN MACHINEFABRIEK
Vicon
H. VISSER N.V.
NIEUW VENNEP
Telefoon K 2546-444 (4 lijnen)

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173 Tel. 247126
Privé: Olympiakade 60 Tel. 794152
AMSTERDAM.

VERHUIZINGEN DOOR GEHEEL EUROPA
VERPAKKINGEN VOOR OVERZEE
(ook van Friesland naar N.-Holland of van Zeeland naar Limburg) worden gaarne en prima verzorgd door
Bongers — Wageningen
Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

HOTEL „DE KROON"
SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
Telefoon 4467-4468
Uw adres voor recepties en partijen

DRUKKERIJ WED. G. VAN SOEST
AMSTERDAM SINGEL 52-54

Bonzo
Kousen en sokken.
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals.
FA. JOHAN PARMENTIER
Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

ACCOUNTANTSKANTOOR
H. EN J. DE VRIES
O.M. CONTROLE VAN SCHOLEN, INSTELLINGEN EN ORGANISATIES
Vlasakkerweg 1 - Amersfoort - Telefoon 03490—4236

N.V. LEVENSVERZEKERING MIJ
UBO
N.V. ALG. VERZEKERING MIJ.
UBO
Levens-, Studie- en Uitzet-, Lijfrente, Pensioen- en Begrafenisverzekeringen
Brand-, Inbraak-, Ongevallen- en W.A.Verzekeringen
SAMENWERKING MET C.N.V.:
1e Zeer gunstige polisvoorwaarden
2e Concurrerende premiën en
3e Vlotte service en
Voorzorg nu .... Voorkomt later zorg!
UBO VOOR ALLE VERZEKERINGEN
Kromme Nieuwe Gracht 8—10 UTRECHT

HANDELS- en TRANSPORTONDERNEMING
„GETRON"
ZWARE TRANSPORTEN Vierambachtenkade 6
VERHUIZINGEN SPIJKENISSE
ZAND- EN GRINTHANDEL Tel. 0188e 2476,
VERPAKKINGEN OVERZEE 2029, 2169, 2242

FA. JACQ. STINKENS
ORGELPIJPENMAKERS
ZEIST
LABAALPIJPEN TONGWERKEN

VRAAGT STEEDS
ZOETERMEERS ROEM
de fijnste margarine
FIRMA GEBR. VAN DER SPEK
Zoetermeer Telefoon K 1790—3529

DE BRON VAN KRACHT

Gedenk steeds aan Jezus Christus, opgewekt uit de doden, uit het zaad van David, naar mijn evangelie.
2 Timotheus 2 : 8.

WIJ vergeten zo gemakkelijk wat ons niet in het diepst van ons bestaan heeft geraakt en menige herinnering is als een verbleekte foto, waarop het beeld nog slechts vaag te onderscheiden is.

Maar ook waar we met belangstelling naar luisteren dreigt veelal verdrongen te worden door de vele nieuwere indrukken, die uit het bonte en rumoerige leven tot ons komen. Ons opnemingsvermogen is nu eenmaal beperkt.

Wij lopen zelfs gevaar om Pasen te vergeten, althans dat Jezus' opstanding al te zeer naar de achtergrond van ons bewustzijn wordt verschoven, wanneer we weer zijn overgegaan tot de gewone orde der dingen. Zoals er herinneringsdagen zijn, b.v. onze verjaardag, die we voor dit jaar weer hebben gehad. Dat mag echter met het Paasfeit niet het geval zijn. Dit mag niet naar de achtergrond worden verdrongen, doch heeft de ondergrond van heel het christelijke leven te zijn. Is niet iedere eerste dag der week herinnering aan de Morgen der verrijzenis? Daarom: gedenk steeds.... het „houd in gedachtenis" van de Statenvertaling klinkt toch wel voller.... Jezus Christus, opgewekt uit de doden.... wij kiezen voor deze vertaling, omdat het niet zozeer gaat om het historisch feit als zodanig als wel om de blijvende toestand, die van dit gebeuren het gevolg is

Er kunnen in ons leven van die dingen zijn, die geen ogenblik uit onze gedachten zijn; die ons ook gedurende ons werk bij blijven; waar je onmiddelijk bij het wakker worden weer aan denken moet. Wanneer we een verlies moesten lijden, een schrijnende pijn; wanneer er iemand ernstig ziek is, de zorg: hoe zou het gaan? Je denkt eraan, je spreekt erover: waar het hart vol van is, loopt de mond van over. Maar waarom onze voorbeelden te kiezen uit de donkere levensondervindingen? Pasen is de boodschap van smart en dood, die overwonnen zijn; van leven en vreugde, die zijn geopenbaard. De jonge man, die over enige weken in het huwelijk zal treden, droomt ook onder zijn werk van het komende geluk. Hij is er vol van; het is hem aan te zien. En wat zijn bewustzijn vervult maakt hem niet onbekwaam voor zijn werk; integendeel, nu komt het er juist op aan om het zo goed mogelijk te doen in verband met het nieuwe leven, dat hem wacht. Het is niet uit zijn gedachten; het bepaalt en richt zijn leven. U zoudt ook kunnen zeggen: de liefde tot zijn bruid beheerst heel zijn bestaan.

Zó moet nu ook Jezus Christus, opgewekt uit de doden, heel ons bewustzijn vervullen en de liefde tot Hem heel ons leven richten en bepalen. Dat er voor wie Hem kennen een nieuwe werkelijkheid is.

Timotheüs had het in Efese verre van gemakkelijk: er moet gevochten worden tegen het heidendom en het jodendom, doch evenzeer tegen dwaling, kwaad, ja zelfs verraad in eigen kring. Wie immers deze brief in zijn geheel leest is ervan genezen om de gemeenten uit de apostolische tijd te idealiseren. Het was er verre van volmaakt. En dan krijgt Timotheüs tot zijn bemoediging deze brief van zijn geestelijke vader, die in Rome gevangen zit met de dood voor ogen. De dood? Neen, de kroon der overwinning. Er moet gestreden worden, doch niet voor een verloren zaak En wij behoeven de zegepraal niet te behalen; die is al bevochten: Jezus Christus is opgewekt uit de doden. Houd dit steeds in gedachtenis als de moed u dreigt te ontzinken. Een overwonnen vijand is te kwaadaardiger naarmate hij weet nog slechts korte tijd zich te kunnen laten gelden. Zo is het ook in de eindstrijd, die met Jezus' triumf over dood en hel een aanvang nam.

Paulus gebruikt een drietal beelden: dat van de soldaat, die zonder zich om zijn levensonderhoud te bekommeren (er wòrdt voor hem gezorgd) de taak heeft om al strijdend zijn plicht te vervullen; dat van de atleet, die zich aan de regels heeft te houden bij het kampen; dat van de landbouwer, die natuurlijk het eerst van de vrucht van zijn werk genieten mag, doch die eerst zwaar werk heeft te verrichten en geduldig op het rijpen van het gewas heeft te wachten. Men oogst nu eenmaal niet direct nadat men heeft gezaaid

Zo moet ook de christenstrijder volhouden, zich van alles weten te ontzeggen en geduld oefenen.

Dat valt vaak niet mee. Houd echter steeds in gedachtenis Jezus Christus, opgewekt uit de doden, uit het zaad van David, d.i. de levende Koning, die met ons is. Dit is het evangelie, de blijde en moedgevende boodschap ook voor wie nu midden in de worsteling staan van „het laatste der dagen". Naast onze roeping voor ons gezin hebben wij die voor het sociale en het politieke leven, want elk levensterrein staat onder de heerschappij van Davids grote Zoon. Juist wanneer het moeilijk is en soms hopeloos schijnt, mogen wij bedenken, dat Hem alle macht is gegeven in hemel èn op aarde. Houd daarom steeds in gedachtenis Jezus Christus, opgewekt uit de doden.

Hem blijft in 't eind de zege.

Ds. P. A. A. Klüsener.

Syngman Rhee

SYNGMAN RHEE, heeft zich in de afgelopen week genoodzaakt gezien, ontslag te nemen als president van Zuid-Korea.

Na de capitulatie van Japan nam Syngman Rhee met steun van de Verenigde Staten de leiding van de staatszaken in het zuidelijke deel van Korea op zich. In het noordelijke, door de Sowjetunie bezette deel van het land deelde een rode marionettenregering de lakens uit.

In 1950 volgde prompt een massale aanval van de Noordkoreanen, die na een bloedige strijd door strijdkrachten van de Verenigde Naties kon worden afgeslagen. Nadat het gezag van Syngman Rhee in Zuid-Korea was hersteld, was diens streven er op gericht, de communisten geen gelegenheid te geven, het land van binnenuit te overmeesteren. Hij koos echter niet altijd zijn juiste medewerkers uit en het gevolg was, dat Zuid-Korea langzaam maar zeker een politiestaat werd.

De Amrikanen, die veel te lang Syngman Rhee de handen boven het hoofd hebben gehouden, hebben zich in de afgelopen weken gelukkig in de ogen van de Zuid-Koreanen kunnen rehabiliteren. De vrees, dat de tegenstanders van Rhee — als zij de macht krijgen — gemene zaak zullen maken met het communistische Noorden, zal blijken niet gerechtvaardigd te zijn geweest.

d. B.

EEN VERZETSCONVENT

NA de capitulatie van ons land voor de Duitse overmacht met haar satanisch geweld op 15 mei 1940, leek het een ogenblik, of ons volk verbijsterd was. Aan de oproep van Generaal Winkelman om het normale leven op gang te brengen, werd aarzelend gevolg gegeven. Er heerste onzekerheid. Maar — het leven ging weer lopen.

Eén van de grote vragen was: hoe moet onze houding zijn tegenover de bezetter. Hierover was veel twijfel. Al begonnen sommigen in de meimaand al „uit eigen hart" met het verzet (bijv. het circuleren, vermenigvuldigen en doorgeven van de versjes van Hein van Oranje en van de foto's van het bombardement van Rotterdam) richtlijnen ervoor waren niet bekend. Zelfs in „de beste kringen" niet.

Dr. Colijn was één van de eersten die hier daadwerkelijk optrad. Hij riep reeds in juni-juli de vertegenwoordigers van de Christelijke pers, van het organisatieleven, van het onderwijs in het Kuyperhuis bijeen, om met hen overleg te plegen. Zijn streven was: permanent contact, om daardoor zoveel mogelijk een gelijke houding te kunnen aannemen.

Voor enkele groepen is het „convent", zoals hij die contacten noemde, maar weinig keren bijeen geweest.

Eén ervan was echter van grote waarde. Het was het „Convent Christelijke organisaties", in de omgang aangeduid als „Coco", dat tot augustus 1944 toe een of tweemaal per maand vergaderde.

Daarin kwamen bijeen de topmensen van de kerken, de christelijke politieke partijen, de sociale organisaties, de radiovereniging, jeugdorganisaties e.d. Het aantal deelnemers werd per groep beperkt gehouden, om het getal van twintig niet te overschrijden. Op de duur was de deelname aan persoonlijke uitnodiging gebonden, waarbij erop gelet werd, dat elke groepering representatief vertegenwoordigd was. De representant bracht rapport uit over wat er in zijn sector was gepasseerd. Men voerde dan gezamenlijk overleg, wat de beste houding zou zijn tegenover het Duitse optreden. En ieder representant nam op zich, in eigen kring te vertellen over de ervaringen van anderen, zodat men zich daaraan kon toetsen.

In de aanvang was er een officieel „bestuur", bestaande uit dr. H. Colijn, dr. H. W. Tilanus, dr. J. Donner met als secretarissen dr. Rip en dr. Evenhuis. Maar gijzeling en gevangenschap en daarnaast overwegingen van veiligheid deden deze officiële leiding vervallen. Het presidium van de bijeenkomst viel meest toe aan de aanwezige primus inter pares: dr. Colijn tot in juni 1941, dr. H. W. Tilanus, prof. dr. J. R. Slotemaker de Bruïne, dr. J. Schouten, prof. dr. V. H. Rutgers, dr. J. Donner, dr. J. J. C. van Dijk.

De laatste kon als regel uit de eerste hand rapporteren over het optreden der samenwerkende kerken, wat altijd een zeer belangrijk accent aan de besprekingen gaf. Maar alle terreinen werden verder overzien.

De besprekingen droegen niet alleen een oriënterend en adviserend karakter, doch een enkele maal viel er ook een beslissing tot daadwerkelijk optreden. Zo stelde het „Coco" in oktober -november 1942 een manifest op, dat opriep tot verzet en dat — helaas in verzwakte vorm — in een oplaag van 100.000 exemplaren het land inging.

Meestal werden na de sluiting van het Kuyperhuis de bijeenkomsten gehouden in de consistorie van de Oosterkerk in Den Haag. Enkele malen was het gebouw van „De Nederlanden" de vergaderplaats. De laatste keer, dat daar werd vergaderd — het was in het voorjaar van 1944 — was er een klein incident. Tijdens de bijeenkomst raakte de vloer onder de haard van de vergaderzaal in brand. Eén der aanwezigen slaagde erin, de brand met een snelblusser te doven. Maar inmiddels had één der leden van het kantoorpersoneel de brandweer gewaarschuwd. Gelukkig maakte de consternatie om de brand het mogelijk, dat alle aanwezigen in de drukte vertrokken, zonder dat iemand zich afvroeg, welk gezelschap daar bijeen was geweest.

Het blijft trouwens één der wonderen van die tijd, dat zulk een gezelschap zo vrij frequent kon bijeen komen, zonder dat het ooit argwaan wekte. De resultaten van het „Coco-overleg" konden daardoor, in korte tijd langs de bekende wegen over het volk verspreid, aan het Christenvolk en vele anderen een richtlijn geven voor de houding in het algemeen en op concrete beleidspunten. Ten aanzien van bijv. de arbeidsdienst en het schoolverzet heeft dat sterk gesproken.

R. HAGOORT

Stichting 1940-1945:

Nederlands dankbaarheid jegens het verzet

HET zijn zo maar twee gevallen uit de praktijk. Toen in mei 1940 de Duitsers ons land binnenvielen was Willem Wassen 34 jaar. Hij was net een jaar getrouwd en vader van een dochter. Als Nederland niet in de oorlog betrokken was geworden, zou hij zijn leven in een dagelijks weerkerende sleur hebben beleefd. Want Willem Wassen was, zoals zijn omgeving hem kende, een doodgewone man, die met plezier zijn werk deed, maar in niets opviel en geen bijzondere dingen deed. Hij vroeg ook van het leven geen bijzondere dingen. Als duizenden anderen was hij tevreden met zijn bestaan. Hij hield van zijn vrouw en van zijn dochter, en zijn enige genoegens waren zijn radio en zijn wekelijks verenigingsavondje.

Hen was metaaldraaier op een grote scheepswerf in Amsterdam. Toen de Duitsers in 1942 in groten getale Joodse landgenoten arresteerden en wegvoerden, veranderde voor hem de wereld op slag. Eerst de kleine wereld van elke dag, de werf. Ineens zag hij in, dat zijn werk zinloos was voor Nederland. Hij constateerde, feitelijk met een lichte verbazing, dat hij werkte voor een land, dat het zijne had overmeesterd, en zijn landgenoten mishandelden en in kampen opgesloten. Daarna ook de grote wereld. Hij ontdekte ineens, dat hij daarvan deel uitmaakte, hij, de metaaldraaier Willem Wassen. En toen hij dat had ontdekt, begreep hij tevens, dat hij voor die wereld, voor de gang van zaken in die wereld, mede verantwoordelijk was, hoe klein zijn verantwoordelijkheid ook mocht zijn.

Willem Wassen zag zijn taak. Hij ging zich verzetten tegen allerlei maatregelen, die de Duitsers als supervisors van de werf, in het leven riepen. Hij was niet meer zo gewillig als vroeger. Hij werkte langzamer, hij begreep de Duitse uitdrukkingen en opmerkingen niet meer zo goed, hij pleegde lijdelijk verzet.

Het was allemaal nogal onschuldig. Maar op een dag, toen de Duitsers zouden gaan proefvaren met een schip, dat ook onder zijn handen uit staal en ijzer was gevormd, verzette hij zich met zijn gehele persoon. En toen was het niet onschuldig meer. Geheel in zijn eentje vernielde hij het schip grondig. Hij maakte de machines onklaar, boorde links en rechts gaten in leidingen, trok ruwweg draden stuk, en richtte een onnemelijke schade aan. Willem Wassen werd gegrepen en opgesloten. Hij werd verhoord, geslagen en mishandeld. Hij werd naar Duitsland gebracht, moest daar zwaar werk verrichten en kreeg zo goed als geen eten. Binnen de drie maanden was hij ziek en binnen een half jaar kreeg zijn vrouw bericht, dat Willem Wassen was overleden. Zij was de dertig toen net gepasseerd, en het kind was nog geen drie jaar....

Wrak

IN de trein van Amsterdam naar Amersfoort zat Mary van Steenderen, verscholen achter een krant, toen een heer haar coupé binnentrad, die zich legitimeerde als een ambtenaar van de Sicherheitsdienst. Of hij haar persoonsbewijs mocht zien. Ze gaf het hem. Hij las haar naam, haar beroep en haar leeftijd. Steno-typiste, 23 jaar. Aardige meid, dacht hij. Hij liet zijn ogen door de coupé gaan en zag in het bagagenet een groot pak. Van u? Mary van Steenderen knikte. Wat zit daarin? Een schilderij. Ach, een schilderij. Ik houd van schilders. Zou ik het mogen zien? Vergis ik me nu, dacht de man van de Sicherheitsdienst, of wordt deze lieve jongedame inderdaad een tikkeltje bleek. Zou haar in Amersfoort wel eens kunnen meenemen.

In Amersfoort moet Mary van Steenderen hem vergezellen naar een Duits kwartier. Het schilderij wordt uigepakt en van alle kanten bekeken. Niets te zien. Ja toch. Hè, wat is dat! Het schilderij wordt uit de lijst gehaald, en een paar honderd levensmiddelenkaarten rollen op de grond. Ach so, meine Dame! Ach so!

Mary van Steenderen wordt verhoord, en niet zachtzinnig. Ze wordt gefouilleerd. Vier dagen later is ze op weg naar Duitsland. Van het ene kamp wordt ze overgebracht naar het andere. Ze wordt getrapt, geslagen, uitgescholden. Ze moet voor vrouwen beslist ongeschikt werk verrichten. Links en rechts van haar vallen doden. Zij houdt vol. Ze houdt vol tot de geallieerden haar bevrijden. Dan is voor haar het lijden afgelopen.....

Afgelopen? Nou ja! Als zij thuiskomt herkent niemand in haar meer die „lieve meid" van vroeger. Mary van Steenderen is, zegt haar omgeving, een wrak. Ze kan niet meer werken. Haar longen zijn niet in orde, en met haar hart is het ook niet zo best gesteld. Om te beginnen moet ze naar een sanatorium.

Willem Wassen is dood, en Mary van Steenderen leeft dan nog..... Maar ze moet nog steeds worden verpleegd en kostbare kuren ondergaan en dure medicijnen slikken. En dat dochtertje van Willem Wassen en haar moeder... die moeten verder leven. Willem Wassen zei, toen het kind in de wieg lag: ik heb nooit kunnen leren, er was thuis geen geld. Dat kind zal leren als ze hersens heeft, al moet ik er dag en nacht voor werken. Maar Willem Wassen is dood. Hij heeft de Duitsers schade berokkend. Hij heeft zich verzet tegen hun wil.

Enorme taak

NOG voor de oorlog ten einde was heeft men in Nederland begrepen, dat het zich verzetten tegen de vijand, op welke manier ook, voor hen, die de vrijheid mochten beleven, consequenties had. Men voorzag dat er gevallen — Willem Wassen en Mary van Steenderen — zouden komen. En dat het niet doenlijk was door kleine groepen afzonderlijk hulp te laten verlenen.

Uit die wetenschap werd op 13 oktober 1944 de Stichting 1940-1945 geboren, ontstaan uit een comité, waarin alle verzetsgroepen waren vertegenwoordigd. En deze Stichting nam een enorme taak op zich, een taak, die duidelijk staat omschreven in artikel 2 van de statuten:

> **„Het lenigen van de zedelijke, maatschappelijke en stoffelijke noden van personen of groepen van personen, die tijdens de Duitse bezetting door daad of houding tot het binnenlands verzet hebben bijgedragen, alsmede van hun gezinnen of nabestaanden, een en ander voor zover zij de hier bedoelde bijstand zullen blijken te behoeven".**

In deze omschrijving, in dit artikel 2, ligt de gehele verantwoordelijkheid van bevrijd Nederland voor hen, die voor de vrijheid stierven. Ligt het bewustzijn, dat Nederland heeft zorg te dragen voor de opvoeding van de dochter van Willem Wassen en voor de kosten van de dure medicijnen van Mary van Steenderen.

Nederland, d.w.z. staat en volk. Uit een solidariteitsbesef. En goed. Er is eens gezegd: „ De hulp moet niet bestaan door domweg bij de regering te bevorderen, dat een of ander groot bureau op vertoon van een kaartje een pensioentje uitkeert, doch door er naar te streven het oorspronkelijke levenspeil naar redelijkheid en billijkheid te herstellen.

Nog eens met andere woorden: de Stichting 1940—1945 wil het volgende:

1. allen helpen, die tijdens de bezetting door daad of houding tot het binnenlands verzet hebben bijgedragen en die nu hulp nodig hebben. En, als zij omkwamen, hun nabestaanden bijstaan,

2. hulp verlenen, ongeacht de gezindheid of de politieke overtuiging van de getroffenen, en

3. bereiken, dat de slachtoffers van het verzet binnen redelijke grenzen blijven leven in de omstandigheden, waarin zij verkeerden voor dat zij door overlijden of invaliditeit van het gezinshoofd werden getroffen.

En wie helpen nu de Stichting bij het volvoeren van haar grootse taak?

1. De staat der Nederlanden door buitengewone pensioenen toe te kennen aan de verzetsslachtoffers en deze door de Stichting 1940—1945 te doen uitbetalen,

2. een honderdduizend oud-verzetsmensen door gezamenlijk alle arbeid te verrichten, die in Nederland in alle gemeenten voor de Stichting moet worden verricht, en

3. het Nederlandse volk, door de gelden beschikbaar te stellen, die naast de rijksbijdrage voor hulp aan de gezinnen nodig zijn.

Miljoenen

In de loop der jaren heeft de Stichting miljoenen en miljoenen uitgekeerd. Enorme bedragen, waarvan de Staat der Nederlanden een zeer, zeer groot gedeelte voor zijn rekening nam. Maar de Stichting heeft toch altijd moeten zorgen zelf jaarlijks nog een slordige drie miljoen te kunnen fourneren. En daarom heeft zij zo met klem een beroep op het Nederlandse volk gedaan. Geld moest er zijn, niet, en dit kan niet genoeg worden geklemtoond, als premie op het verzetswerk maar als bewijs, dat Nederland meeleeft met hen, die veel of alles hebben gegeven voor het vaderland. Een bewijs van dankbaarheid dus.

Er zijn er, die aan het werk van de Stichting achteloos zijn voorbijgegaan, die de collectebus hebben genegeerd, omdat zij niet hebben begrepen, dat de welvaart van nu met bloed is betaald. Gelukkig is hun aantal klein. Op grote schaal krijgt de Stichting nog steeds medewerking van het Nederlandse volk in al zijn geledingen.

Dank zij die (blijvende?) offervaardigheid hebben kinderen als de dochter van Willem Wassen een opvoeding ontvangen als haar vader haar had gegeven, is voor Mary van Steenderen opnieuw het leven kunnen beginnen, hebben tientallen lichamelijk geknakten de kans gekregen in sanatoria te herstellen, zijn duizenden opnieuw ingeschakeld in het bedrijfsleven, en is aan honderden gezinnen, waar vader ontbreekt, leiding gegeven.

In 1945 had Nederland een grote schuld tegenover allen, die het land in barre nood hebben gediend. In de Stichting 1940-1945 heeft het getracht iets van die schuld te delgen.

W.

AMSTERDAM
GEBR. VAN ALTENA
Smeed- en constructiewerk
Stalen ramen en deuren
G. VAN LEDENBERCHSTRAAT 114 - TEL. 82298

FA. S. DOGGER HZN.
SCHINKELKADE 14 TELEFOON 722516
Alle soorten
Antraciet Industrie IV en V
voor huisbrand
BRECHCOKES EN OLIE voor centrale verwarming

G. W. GRUPPEN
Aannemersbedrijf
Spaarndammerdijk 388 - Tel. 80553 - Amsterdam

Alle VERZEKERINGEN, financieringen en hypotheken
(eventueel zonder aflossen)
HERNGREEN's Assurantiekantoor
OKEGHEMSTRAAT 20 - AMSTERDAM - TELEFOON 728825

PROT.-CHR. COöP.
BEGRAFENISVERENIGING U.A.
Betere verzorging van begrafenissen
Vondelstraat 101 - Telefoon 82477 - Amsterdam
Is u nog geen lid? Vraagt dan inlichtingen aan de P.C.B. en laat u als lid inschrijven.

KENNEMERLAND
Bureau voor elektriciteitswerken
G. VISSER EN ZOON
BREESTRAAT 128 - TEL. 3012-5219-5672 (K 2510)
8021 (K 2550)
Gevestigd sinds 1919 - Beverwijk

KLAVER'S BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
AB DE JONG
Kennemerlaan 59 - Tel. 02550-5326 - IJmuiden

HILVERSUM
JAN VAN DEN BRUL
☆ HEREN- EN JONGENSKLEDING
☆ SPORT- EN REGENKLEDING
☆ BETERE BEDRIJFSKLEDING
HILVERSUM - GROEST 60 - TELEFOON 2614

UTRECHT
BOEK-
COURANT-
HANDELSDRUKKERIJ
drukkerij LIBERTAS
DRIFT 13 — UTRECHT
WIL U GAARNE VAN ADVIES DIENEN

ZEIST
UW INTERIEUR
SMAAKVOL EN
GEZELLIG INGERICHT
EN TOCH NIET DUUR!
Firma W. van Tellingen
SLOTLAAN 135-137 — ZEIST — TELEFOON 2488

Feiten van de 5e mei

5 mei 1939 *De Poolse minister Beck (buitenlandse zaken) motiveerde voor de Poolse Kamer de afwijzing van de voorstellen van Hitler, die inhielden: a. de terugkeer van Danzig als vrijstaat in het verband van het Duitse rijk; b. het door Polen aan Duitsland ter beschikking stellen van een weg en een spoorlijn in de toen bestaande zogenaamde Corridor. Minister Beck zeide: „Voor ons, Polen bestaat het begrip „vrede tot elke prijs" niet. Polen kon dan ook niet op de voorstellen van Hitler ingaan, omdat er „in het leven der mensen, der volkeren, der staten slechts een zaak is die geen prijs kent: dat is de eer."*

5 mei 1940 *De Britse en Franse troepen, die op 20 april 1940 in actie waren gekomen in Noorwegen, nadat op 9 april de Duitse overval op Denemarken en Noorwegen was begonnen, hadden op 30 april een verbinding tussen Oslo en Drontheim tot stand gebracht. Op 3 mei waren de Britse troepen echter genoodzaakt, zich weer terug te trekken. De soldaten werden ingescheept in Namsos en op 5 mei werd bekend, dat, volgens het Britse ministerie van oorlog „de terugtocht en de wederinscheping succesvol en zonder verliezen werden uitgevoerd."*

5 mei 1941 *In de partijleiding van de nationaal-socialistische partij in Duitsland wordt bekend, dat Rudolf Hess het denkbeeld koestert, dat alsnog een vergelijk met Engeland mogelijk is. Hoewel Hitler hem streng verboden had, een vliegtuig te besturen, steeg Hess vijf dagen later op in Augsburg. Hij vloog naar Engeland en in Duitsland maakte men bekend dat „uit een achtergelaten schrijven blijkt een geschoktheid van geest, welke doet vrezen, dat partijgenoot Hess het slachtoffer is geworden van waandenkbeelden."*

5 mei 1942 *Engelse troepen landen op Madagascar, nadat Japanse duikboten in actie zijn gekomen nabij de Afrikaanse kust. De landing van de Engelse troepen wordt gemotiveerd met het vermoeden, dat de Japanners plannen koesteren om Madagascar te bezetten en als duikbootbases te benutten.*

5 mei 1943 *De Engelse troepen hadden een doorbraak geforceerd door de Duitse stellingen in Afrika, zodat alleen Tunis en Bizerta nog in Duits-Italiaanse handen waren. Op 5 mei houdt Mussolini een rede, waarin hij zegt: „Miljoenen Italianen lijden thans aan de Afrikaziekte. Hun gehele verlangen en streven gaat er naar uit, naar Afrika terug te keren. En wij zullen er terugkeren!"*

Op dezelfde dag vinden er nieuwe aanvallen op het Koebanbruggehoofd plaats en moeten de Duitsers Krimskaja ontruimen.

5 mei 1944 *Op deze datum werd bekendgemaakt, dat admiraal Koga, de opperbevelhebber van de Japanse vloot, gesneuveld was. In Engeland was men er verheugd over, dat Spanje officiëel medegedeeld had (op 2 mei) dat het zijn Wolframexport naar Duitsland aanzienlijk beperkt had en dat het bereid was, het Duitse consulaat in Tanger te sluiten. Door de Engelsen werd toen het olie-embargo opgeheven.*

5 mei 1945 *„Onze taal kent geen woorden voor hetgeen in ons hart omgaat," aldus H.M. Koningin Wilhelmina in een toespraak over de zender „Herrijzend Nederland". „Eindelijk zijn we weer de baas op eigen erf, verslagen is de vijand, verdwenen zijn de gevangenissen en martelkampen, voorbij is de nameloze druk die u vijf jaar gekweld heeft, voorbij de verschrikking van de honger dood."*

Daags tevoren hadden alle Duitse strijdkrachten in Nederland, Noordwest-Duitsland Denemarken zich aan de 21ste legergroep der geallieerden overgegeven. Op 5 mei werd te Wageningen in hotel De Wereld het capitulatiebesluit vastgesteld. Omdat in het door de oorlog geteisterde en leeggeroofde Wageningen geen schrijfmachine te vinden was, werd de volgende dag te Hilversum het besluit getekend.

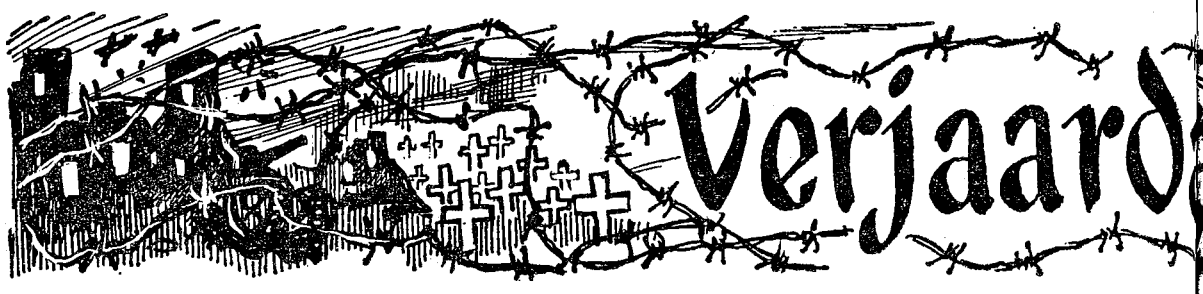

ELK jaar zijn sedert 1945 op 4 mei herdacht degenen, die in de vijf oorlogsjaren gevallen zijn tengevolge van het barbaarse regime van het nationaal-socialisme, dat een wereldoorlog ontketende en gedurende de jaren 1940 tot 1945 in een groot deel van Westeuropa een verschrikkelijke tirannie bedreef.

Velen zijn toen gevallen. De prijs der vrijheid is zo bedroevend groot geweest. Door oorlogshandelingen, door het geboden verzet, of door het enkele feit dat men jood was, hebben duizenden de dag van de vrijheid niet kunnen beleven.

En daardoor was op 5 mei 1945 de vreugde gesluierd door tranen. Als wij nu de bevrijding zullen herdenken op 5 mei, nadat we vijftien jaar democratische vrijheid ervaren hebben, moet de vreugde over dit feit gemanifesteerd worden op waardige wijze. Er is een groot verschil tussen een waardig bevrijdingsfeest en een aardig bevrijdingsfeest. Waardig zal het kunnen zijn als we vooraf de gevallenen herdenken, want het zal ons weer herinneren aan de grote prijs die voor deze begeerde vrijheid betaald moest worden.

Helaas vergeten wij al te snel. Over het algemeen weet de jeugd bitter weinig af van het verzet, dat in die bange jaren op verschillende fronten gevoerd is tot behoud van ons volksbestaan. Onze jeugd weet wèl, dat Jan Willem Friso bij de Moerdijk verdronk. Ze leert ook, hoe Breda bij verrassing genomen werd. Het verhaal van de hooiwagen te Lochem is gemeengoed onder de jeugd. Dat is prijzenswaardig, want in al deze feiten uit het verleden komt „de eigen weg van het Nederlandse volk" tot uitdrukking.

Des te meer is het te betreuren, dat aan het onderwijs over de jongste geschiedenis van ons land in feite zo weinig gedaan wordt. Wat weet de jeugd weinig af van de bittere strijd die in de jaren 1940—'45 gestreden werd!

Beschamender is nog, dat er zoveel ouderen zijn, die over de jongste geschiedenis — en het is er een van bloed en tranen — liefst zo weinig mogelijk willen horen. De christen behoort de democratische vrijheid, die ons volk sedert 1945 weer geschonken werd, te aanvaarden als een gave van God. En dat betekent onder meer, dat hij ook in politiek opzicht actief zal moeten zijn. Want de vrijheid die wij genieten legt ons grote verplichtingen op.

Ingedutte kiesverenigingen — ja, die zijn er helaas in vrijwel elke provincie nog te vinden — geven er blijk van, zich niet in voldoende mate gerealiseerd te hebben, dat de herkregen vrijheid een gave is *en dus voor ons tevens een opgave.* Zijn niet ál Gods gaven voor ons opgaven?

Toen op 5 mei 1945 de kanonnen zwegen en een vreemde stilte op de slagvelden neerdaalde, was de nachtmerrie voorbij. Miljoenen konden juichen, maar tevens waren miljoenen in rouw gedompeld. De viering van de verjaardag onzer vrijheid moet dan ook een ootmoedig karakter hebben. Dat zal de werkelijke vreugde over de vrijheid verdiepen.

Op 5 mei 1945 richtte Koningin Wilhelmina zich tot het Nederlandse volk. Zij sprak het vertrouwen uit, dat onze volkskracht en eeuwenoude beschaving ons in staat zouden stellen de taak, die ons wachtte te volbrengen en niet achter te blijven op de weg, die ons voorgeslacht ons heeft gewezen.

We zijn die weg nu vijftien jaar gegaan. Er is gelukkig veel bereikt, al zijn ook zwarte bladzijden aan te wijzen in het boek van het naoorlogse volksbestaan.

Dankbaar mogen we vooral zijn om het feit, dat we ook weer de verjaardag van onze Vorstin mogen vieren! De verjaardag van onze vrijheid is eigenlijk niet denkbaar zonder een Koningin uit het Huis van Oranje.

Dat God Koningin Juliana weer een jaar gespaard heeft voor ons land en ons volk, moet ons tot danken brengen. En dat Prinses Wilhelmina, die zich eenzaam mag voelen doch zich niet verlaten weet, mag meemaken dat haar regerende Dochter weer een jaar aan haar leven zag toegedaan, verheugt ons diep.

En zo hebben wij dan de vrijheid te vieren: in dankbaarheid aan hetgeen God ons als volk schenkt. Een Oranjevorstin en vrijheid, — het kan niet op, zouden we willen zeggen.

Voorbereidingen voor de vrijheid, die in 1945 een feit werd, werden reeds in het begin van die donkere vijf jaren getroffen. Er zijn heel wat regeringsactiviteiten — en ook politieke wrijvingen — aan de bevrijding vooraf gegaan.

Het spreekt vanzelf, dat onze Regering

Direct nadat de geallieerde troepen ons land waren binnengetrokken maakte Prins Bernhard met de Chef Staf een tocht langs de bevrijde plaatsen, waar hij overal met grote geestdrift werd ontvangen. De foto is genomen tijdens een kort oponthoud in Staphorst.

onzer vrijheid

Een beeld om nimmer te vergeten: de dropping van voedsel door geallieerde bommenwerpers voor de uitgehongerde burgerbevolking.

h al spoedig ging bezighou-gstukken, waarvoor zij ge-orden op het ogenblik, dat in driekleur weer vrijelijk zou eren en ons volk verlost zou erschrikkelijke dwingelandij. ei van het jaar 1941 werd in g van de Raad van Ministers er datgene, wat gedaan zou en ter voorbereiding van de ar het Vaderland.

ijxhoorn had al enkele fun-chtlijnen voor de Koningin elke de grondslag zouden en voor de verdere studie en van die maatregelen, welke ding met betrekking tot een keer van de Regering zouden en genomen. Aan het Depar-efensie was toen verbonden oor bijzondere aangelegenhe-u hield zich toen reeds bezig dering en voorbereiding van keer naar het eigen land te ire maatregelen.

er van Boeyen had in maart opgesteld, die handelde over naar Nederland. In eerste de ministers van Justitie, ndse Zaken en van Defensie esloten, een gemeenschappe-te maken omtrent de voor-t terugkeer. De Minister van g op 11 juni 1941 zijn ont-eze ontslagaanvrage scheen d te staan met bovenstaan-heid.

zouden militaire aangelegen-ering voor moeilijke en uiterst ijke zaken stellen, doch ook nde de eerste bestuursvoor-bevrijde Nederland, Ir. J. W. ls Minister van Waterstaat omtrent de terugkering van ons land uitgebreide nota's landse Ministerraad te Lon-d. Met name voor het herstel mentaire stelsel had Albarda htlijnen opgesteld.

duurde nog zo lang, eer de n Nederland een feit werd. vrijding aanbrak, bleken veel ders te ontwikkelen dan men gesteld.

niet anders. De Nederlandse Londen, ofschoon behoorlijk omtrent de gang van zaken kte land, had niet het regel-t met het volk in zijn deernis-itie kunnen onderhouden. Dat emen van beslissingen voor ok zo uiterst moeilijk.

bewondering hebben voor het rof. Gerbrandy te Londen. s hij 75 jaar geworden en in derlandse bladen is hier aan-eschonken. Dat komt mede beraden optreden tijdens de ngschap te Londen. Hij heeft s volk en ons land in de bres omdat hij een man van ka-ook zijn optreden karakteris-

randy bleef vol vertrouwen uiteindelijke bevrijding van s toen de tijd het allerdon-de geallieerden nog geen n vormen tegen het schijn-achtige Duitsland van Adolf ame ook voor zijn Londense ster-president is het Neder-em veel dank verschuldigd. mbool van de verbondenheid d met de geallieerde staten. Nederland bevrijd was vorm-uari 1945 een nieuw kabinet r hadden geen sociaal-demo-in. Toen eindelijk geheel Ne-was trad het kabinet-Ger-brandy af en verscheen een nieuw kabinet — het kabinet Schermerhorn-Drees.

De bevrijding had ook weer vrijheid tot politiek handelen geschonken. Nu, na vijftien jaar, zouden wij ons moeten afvragen, wat wij persoonlijk met deze vrijheid van handelen gedaan hebben. Juist omdat we die vijf oorlogsjaren en de tyrannisering door een dictatuur hebben meegemaakt, zouden we moeten inzien, dat politieke activiteit noodzakelijk is. En dan een politieke activiteit die zich stelt op de grondslag van de bijbel en die de historie van het grootste belang acht om als spiegel te dienen voor datgene, wat in het heden moet gedaan worden. Vandaag is immers niet denkbaar zonder gisteren.

Vijftien jaar bevrijding — maar we weten nu zo langzamerhand wel, dat de vrijheid niet bij iedereen veilig is. Zelfs de democratie kan een tyran worden als de mens zijn Schepper, zijn schepping en zijn bestemming zich niet meer wenst te herinneren. Inderdaad is de democratie slechts veilig bij het Evangelie.

En zo zijn de komende bevrijdingsfeesten, die overal in ons land georganiseerd worden, een appèl. Een appèl der dankbaarheid allereerst. Maar ook een appèl om ons te bezinnen op hetgeen wij met de vijftien jaren van vrijheid hebben gedaan. Wat wij persoonlijk hebben gedaan, maar ook hoe wij als volk de vrijheid gehanteerd hebben. En tenslotte zullen we ook moeten overwegen, hoe wij de geschonken vrijheid het best kunnen bewaren en verdedigen.

Het is opvallend, dat in tientallen — voornamelijk kleinere — gemeenten, waar in de gemeenteraadsvergadering een voorstel ter tafel kwam van het College van B. en W. om geld beschikbaar te stellen voor de viering van de bevrijding, de Staatkundig-gereformeerde raadsleden zich daar tegen verzetten. „Ons volk past schuld en boetedoening, inplaats van feestvieren", zo klonk het in velerlei variaties. „De afval en toenemende ongodsdienstigheid verdragen geen feestvieringen."

Inderdaad, past ons grote ootmoed. De ontkerkelijking neemt blijkens statistieken nog steeds toe. Maar mogen wij als volk niet feestelijk herdenken, dat God ons de vrijheid weer wilde schenken? Het zou van ondank getuigen, als wij vijf mei niet feestelijk zouden herdenken. Maar wèl zal de voorafgaande herdenking van de gevallenen en de vele interkerkelijke diensten die ter gelegenheid van de herdenking van de bevrijding gehouden zullen worden, ons volk er toe moeten brengen, het bevrijdingsfeest waardig te vieren. Het gaat er om, hoe wij innerlijk gesteld zijn. De wijze van feestvieren zit niet allereerst in het feestprogramma, maar in de gesteldheid, waarmee men persoonlijk aan het bevrijdingsfeest deelneemt.

Dezer dagen

heeft het Humanistisch Verbond een tweetal wensen geuit. Tijdens een persconferentie, zo lezen we in enkele dagbladen, is een pleidooi gevoerd voor een eigen zendtijd voor het Verbond. Op het ogenblik is de situatie zo, dat het Humanistisch Verbond op zondagmorgen gastvrijheid geniet bij de Vara, terwijl het bovendien eenmaal per maand een kwartier zendtijd krijgt van de Avro; nu en dan is er ook in het V.P.R.O.-programma een humanistische uitzending.

Herhaaldelijk heeft het Humanistisch Verbond getracht eigen zendtijd te krijgen, zoals ook de kerken die hebben. Die pogingen hebben geen resultaat opgeleverd. Naar de voorzitter, Dr. Van Praag, opmerkte, is het Verbond verwezen naar de omroepverenigingen. Het H.V. maakt echter bezwaar tegen indeling bij de omroepverenigingen, omdat deze geen van alle humanistisch zijn en alle een eigen kleur en karakter hebben. De suggestie van de staatssecretaris van onderwijs, kunsten en wetenschappen, dat het verbond een eigen omroepvereniging zou oprichten, vond Dr. Van Praag nog minder aantrekkelijk, omdat men op die manier onnodig de verzuiling in de hand zou werken.

Nu heeft het Humanistisch Verbond een „luisterking" opgericht, die in een jaar tijd tot meer dan 25.000 leden zou zijn aangegroeid. Bovendien hebben volgens de mededelingen van Dr. Van Praag 229 hoogleraren en 180 letterkundigen instemming betuigd, met het streven van het verbond om eigen zendtijd te verkrijgen. Bovendien heeft dan nog een N.I.P.O.-onderzoek uitgewezen, dat ca. 200.000 mensen wekelijks naar de zondagochtend-uitzending van het verbond luisteren. Uiteraard geeft van deze cijfers alleen dat van het aantal leden van de „luisterkring" enig houvast omtrent de aanhang die het verbond heeft.

Wat ons verbaast is, dat men beweert niet onnodig de verzuiling in de hand te willen werken, terwijl men intussen al het mogelijke doet om aan te tonen, dat men een „zuil" is, die recht heeft op een eigen, „verzuilde" zendtijd. Als het Humanistisch Verbond werkelijk verafschuwt wat men ten onrechte als „verzuiling" aanduidt, zal het dankbaar moeten zijn dat het niet zelf over zendtijd beschikt en dus aan dat te veroordelen verschijnsel niet mede-schuldig kan zijn! Maar zolang het voor eigen zendtijd ijvert — en het maakt geen enkel verschil of men daarvoor een omroepvereniging opricht of niet — moet het maar niet meer over verzuiling spreken.

Het tweede punt betreft de komende volkstelling. Het Humanistisch Verbond acht het van belang, dat met name de vraagstelling inzake het al dan niet tot een kerkgenootschap behoren, objectief moet zijn en het heeft gemeend die objectiviteit te moeten bevorderen door overleg te plegen met het Centraal Bureau voor de Statistiek. Nu menen wij, dat er weinig instellingen in ons land zijn die van nature objectiever zijn dan juist het C.B.S. en wanneer wij lezen, dat het C.B.S. enigszins aan de verlangens van de humanisten in dit opzicht tegemoetgekomen is — in een ander blad lezen we zelfs: „voor een aanmerkelijk deel tegemoetgekomen" — dan maakt ons dat eerlijk gezegd een beetje huiverig.

Firma JAN DE MIK

HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Tel.no. 66 Neder-Hardinxveld

Vertrouwensadressen voor eigen kring in Drente

DIJKSTRA'S Incassobureau
ORANJESTRAAT 4 - ASSEN - TELEFOON 4009
Huur-, pacht- en rechtszaken - Incasso's

Bouwbedrijf VAN ESS
UITVOERING VAN ALLE VOORKOMENDE BOUWWERKEN
Emmen
KAPELSTRAAT 20
TELEFOON 671

Lantinga & Stekelenburg
Elektrotechnisch Bureau
Zeer grote sortering in alle elektrotechnische artikelen.
NOORDERSTRAAT 15 — TELEFOON 1061 — EMMEN

Woninginrichting H. SCHIPPERS
EMMEN Wilhelminastr. 23 Telefoon 1292
SPECIALE BEDDENAFDELING

Machinefabriek „Boro"
RODEN — TEL 9108, NA 18 UUR 9102
Landbouwwerktuigen - Staalconstructies
KAPSPANTEN VOOR FABRIEKSHALLEN, LOODSEN, GARAGES, LANDBOUWSCHUREN e.d.

RADIO ELEKTRA
Gas en Waterleiding
Sanitair
en Loodgieterswerken
HOOFDSTRAAT 220
HOOGEVEEN
Beleefd aanbevelend, **Fa. D. LION en Zn.**

EMIGRATIE
Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.
Tel. 2841 (K 5280)
JAN DE BOER N.V. HOOGEVEEN

Meubileer-inrichting Zandbergen
MEPPEL — HOOGEVEEN — OMMEN
MODERNE WONINGINRICHTING

Voor EXCLUSIEVE en SPECIAAL voor uw
Dames- en Herenconfectie Bontwerk
(een vertrouwenszaak)
BERTRAM MARKTSTRAAT ASSEN

GELDERLAND

De spaarbank voor Ede anno 1872
Lid v. d. Ned. Spaarbankbond.
Reeds sedert 1872 de vertrouwensinstelling van duizenden spaarders
RENTEVERGOEDING 3,25% OVER ALLE BEDRAGEN
Hoofdkantoor Telefoonweg 110-112, EDE.
Tel. 8433 — Giro 821000
Kantoren te Bennekom Ederveen en Lunteren.

HAARDEN EN KACHELS
voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.
Fa. Wed. T. Viets
Bergstraat 38 - Tel. 2765 (K 3370) - Wageningen

Radio K. B. WEIMAR Televisie
LANDELIJK ERKEND INSTALLATEUR
ELEKTRISCHE APPARATEN — VERLICHTING
Maandereind 19 - EDE - Telefoon 8373

De vraag die lezers blijkt te boeien:

Waarom niet goedkoper bouwen?

TIJDENS het bouwconflict, en niet minder tijdens de behandeling van de huurvoorstellen in de Volksvertegenwoordiging, is veler aandacht gericht geweest op de vraag: „Kunnen de bouwkosten niet omlaag?" Dat ons blad daar een- en andermaal de aandacht aan heeft besteed, is dus niet anders dan vanzelfsprekend. Temeer omdat de cijfers betreffende de bouwkosten die de minister van economische zaken aan de Tweede Kamer voorlegde, nogal spectaculair waren en..... tot dusverre geen weerlegging hebben gevonden.

Dat niet alle lezers het eens geweest zijn met onze stellingname in het bouwconflict — we hadden niet anders kunnen verwachten. In een conflict dat zozeer tot de verbeelding sprak en bovendien van zo grote schade was voor onze economie, kon het haast niet anders: hoezeer men ook begrip kan hebben voor aller standpunt, het is nu eenmaal nodig een eigen standpunt te bepalen.

Niet alle lezers waren tevreden — een lezer uit Harlingen stuurde ons een ingezonden stuk, geschreven door een Friese aannemer en opgenomen in het Friesch Dagblad en hij stelde dit stuk ons ten voorbeeld. Deze lezer verweet ons namelijk dat wij „met geen enkel woord aandacht hadden geschonken aan de feitelijke oorzaak van het bouwconflict" . . en die feitelijke oorzaak is naar zijn opvatting dan de befaamde risico-clausule geweest. De door de minister vastgestelde clausule die luidde: „Indien de lonen tijdens de duur van een bouwwerk een verhoging ondergaan, zullen deze verhogingen aan de aannemer worden vergoed."

Als wij al verzuimd hebben veel aandacht te schenken aan die befaamde clausule, dan is dit de oorzaak: wij zijn van mening dat dit wel de formele oorzaak maar niet de kern van het conflict was. De aannemers waren van oordeel dat hun onrecht werd aangedaan toen de regering verzocht deze clausule te schrappen. En nu is dit naar óns gevoel de kern van de zaak: als men afstand doet van iets waarop men misschien formeel recht heeft, dan lijdt men daardoor nog geen onrecht. De aannemer in het Friesch Dagblad vertelt dat iemand door deze „contractbreuk" een schade heeft opgelopen van f 20.000. Kan hij dat zo stellen? Iedere werkgever die zijn personeel hoger loon gaat betalen zonder dat hij die verhoginger in de prijs mag doorberekenen, lijdt „schade". Maar hij kan die schade lijden — anders: die schade blijkt geen schade te zijn, omdat de produktiviteit in zijn bedrijf is opgevoerd. Dat geldt zeker ook voor de aannemers — de becijfering van minister De Pous leidt tot de conclusie dat zelfs mèt die loonsverhogingen de bouwprijzen nog naar beneden hadden gekund. En nogmaals: die cijfers zijn nog steeds niet weerlegd. Zelfs niet tegengesproken . . .!

Brief in twaalf punten

EEN andere lezer, handelaar in bouwmaterialen, is aan het piekeren gegaan over die hoge bouwkosten. Hij heeft een brief gestuurd waarin hij twaalf oorzaken opsomt voor die hoge bouwkosten — en de meeste van deze oorzaken liggen niet bij de aannemers. Vele van de argumenten die deze briefschrijver gebruikt, hoort men herhaaldelijk. We hebben dan ook ons licht eens bij enkele deskundigen opgestoken en zullen in een aantal „vragen en antwoorden" wat dieper op die argumenten ingaan.

VRAAG: Waarom bestaat er een verordeningsstelsel - in iedere gemeente weer anders, dat dusdanig ingewikkeld is, dat een bouwwerk slechts tot stand kan komen ten koste van zeer veel tijd, studie en besprekingen — ontmoediging dus aan de praktische bouw van leidinggevende figuren?

ANTWOORD: Hoeveel aandacht men ook besteedt aan de z.g. uniforme bouwvoorschriften, het is niet mogelijk voor het gehele land gelijke voorschriften te maken. Denk slechts aan de verschillende structuren van de bodem, die invloed hebben op de voorschriften voor bouwconstructies. Bovendien: het is twijfelachtig of het bedrijfsleven (met name de z.g. toeleveringsbedrijven) zich wel zo gelukkig zou voelen als het geperst werd in een eng gareel van voorschriften waardoor van „eigen vormgeving" minder terecht zou kunnen komen.

VRAAG: Is het niet zo dat de architecten de bouwkosten onnodig opvoeren door elkaar in grilligheid de loef af te steken, door extreme buitenlandse voorbeelden na te volgen die in ons kleine land toch niet uitvoerbaar zijn en door hun zich steeds meer openbarende onkunde op het gebied van materiaaltoepassing?

ANTWOORD: Het is altijd fout te generaliseren. Ons land telt vele voortreffelijke en ook op het gebied van materiaaltoepassing zeer deskundige architecten. Natuurlijk zijn er „dure", te dure misschien. Maar anderzijds is ook het gevaar van eentonigheid in de bouwstijl heel reëel. Dat gevaar willen de architecten ontwijken en dat willen ook de gemeenten ontwijken. Ieder gemeentebestuur stelt (begrijpelijk en terecht) prijs op „mooie" woonwijken in het belang en ten behoeve der bewoners. Die mooie woonwijken, deel van de stedebouwkundige planning, worden ontworpen door architecten die zich hierin kunnen uitleven — en daarvoor uiteraard een redelijk ' onorarium vragen. Daar kan men moeilijk bezwaar tegen hebben — als men dan bezwaren wil inbrengen dan moeten die gericht zijn tegen de gemeentebesturen en hun stedebouwkundige adviseurs. Zij in de eerste plaats zullen erop moeten toezien dat woonwijken, ook de mooie wijken, niet onbetaalbaar worden!

VRAAG: Is het wel juist dat de gemeenten meestal de eigenaars zijn van de bouwgronden en maakt die monopoliepositie de grond (en dus het bouwen) niet peperduur?

ANTWOORD: Bij alle kritiek welke men kan hebben op de grondpolitiek van sommige gemeenten, moet men dit toch in het oog houden: hoe zou het, in deze tijd van schaarste aan bouwgrond gaan, wanneer vrijheid werd gegeven aan grondeigenaren en aan grondspeculanten? Trouwens, hebben de bouwers in deze veel reden tot klagen?

VRAAG: Waarom worden de Rijksbijdragen zo traag uitbetaald? Voordat het zover is moeten de aannemers eerst een hoofdpijnverwekkende papierlawine doorworsteld hebben — en bovendien moeten ze het kapitaal voorschieten wat de bouw duurder maakt.

ANTWOORD: Dat de overheid door controle achteraf zich zo groot mogelijke zekerheid wil verschaffen dat de bijdragen ook inderdaad aan goede woningen ten goede komen, kan men haar niet euvel duiden. Het is zelfs haar plicht! Dat daarvoor formulieren moeten worden ingevuld — tja, honderdduizenden Nederlanders vullen ieder jaar met hoofdpijn hun belastingbiljet in. En iedere loonadministrateur in iedere onderneming zit met die papierlawine. Het is zo jammer dat nog niemand een betere methode heeft aangewezen!
En wat dat voorschieten van kapitaal betreft — de andere zijde van de medaille is dat vele aannemers werken onder handen nemen die ze in feite niet aan kunnen. De onderneming is dikwijls daarvoor te klein en dan moet er gewerkt worden met geleend kort geld — en dat is duur!

VRAAG: Er worden tegenwoordig huizen te koop en te koop aangeboden en ze worden gekocht ook, zij het dikwijls door mensen die over veel te weinig geld beschikken, maar die wel moeten kopen omdat er niets te huur is — werkt dit ook niet prijsverhogend?

ANTWOORD: De bouw van koophuizen is een rage geworden en een niet helemaal gezonde rage. Een nieuwe categorie heeft namelijk zijn intrede gedaan in de bouw: de groep der „bouwprofiteurs", de geldschieters die aannemerszonder-een-cent in de gelegenheid stellen hele huizenblokken neer te zetten en die de kopers desnoods nog helpen ook bij de financiering van de koop. Of helpen — in feite komt het erop neer dat een huis op deze wijze zo'n 3000 tot 5000 gulden duurder wordt dan nodig zou zijn. Weliswaar doen de bemiddelende organen en ook sociale organisaties wat zij kunnen — maar de meeste kopers zijn leken met maar één ideaal: zo gauw mogelijk een huis! En wat die bouwers-zonder-een-cent betreft — zou de afgifte van aannemersvergunningen niet eens duchtig bekeken moeten worden?

U ziet, er is slechts een greep gedaan uit de twaalf vragen die onze lezer stelde — en we zijn ons er terdege van bewust dat de antwoorden dikwijls eenzijdig door onvolledigheid moesten zijn. Dat het hier echter om een zaak gaat die grote aandacht verdient — de ontvangen brieven hebben ons dat wel duidelijk gemaakt!

Lezers schrijven ons.....

✦ Waarschuwing of dreiging?

Mijne heren,

Ik neem aan dat de heer Attema zelf wel antwoorden zal op de ingezonden bijdrage van de heer R. Hagoort „Vakbeweging en Politiek" in Nederlandse Gedachten van 16 dezer. Hij zal daar, dunkt me, niet al te veel moeite mee hebben omdat de bijdrage van de heer Hagoort de kern van zijn betoog niet raakt en bovendien uitgaat van een taalkundig onjuiste lezing van het in een tussenzin gebruikte woord „geen".

Niettemin reageer ook ik op de ingezonden bijdrage van de heer Hagoort omdat ik deze een typisch specimen acht van de wijze waarop nog te veel onder ons wordt gediskussieerd: het de ander in de pen c.q. mond leggen wat door deze bedoeld noch gezegd is en, wat mij nog veel ernstiger lijkt, de afwijkende of minder gangbare opinie terstond toeschrijven aan of vereenzelvigen met ekstreem-linkse of -rechtse politieke invloeden. Wat dit laatste betreft heeft de heer Hagoort in dit geval trouwens ook zakelijk ongelijk; hij zie daarvoor prof. Anema's brochure uit 1936 „De Fascistische Leuze van de Corporatieven Staat".

De laatste alinea van het betoog van de heer Hagoort is mij niet geheel duidelijk maar laat ruimte voor de uitlegging: indien op de a.r. kandidatenlijsten (nog) minder bestuursleden en functionarissen van maatschappelijke belangenorganisaties kompareren zullen de fracties (nog) kleiner worden ten gevolge van het feit dat leden van deze organisaties alsdan hun stem aan deze lijsten zullen onthouden.

U zoudt er mij, en anderen denk ik ook wel, zeer mee van dienst zijn indien u wilde bevorderen dat de heer Hagoort zich er over uitlaat of een dergelijke waarschuwing, waaraan ik een element van dreiging niet kan ontzeggen, inderdaad door hem is bedoeld.

Een voor de heer Hagoort bestemde kopie van deze brief sluit ik hierbij; kopie zend ik tevens aan de heer Attema.

Inmiddels teken ik, na beleefde groet,

hoogachtend,

MR. E. D. KRAAN

Wij hebben deze brief van mr. Kraan aan de heer Hagoort laten lezen, met verzoek aan de in de laatste alinea gestelde vraag te willen voldoen. De heer Hagoort stuurt ons nu het volgende commentaar:

Uiteraard ben ik de heer Kraan zeer erkentelijk, dat hij mij taalkundig, stijlkundig en t.a.v. mijn lectuur leiding wil geven. Intussen kan ik hem verzekeren, dat ik in de beide eerste vakken een goede school doorlopen heb en de brochure van prof. Anema onmiddelijk na haar verschijning heb bestudeerd.

Waarom ik op het woord „geen" reageerde? Alleen uit speelsheid. Ik had ook — direct — kunnen reageren op de woorden „is met name de politieke macht van het C.N.V. onevenredig groot". Dan had ik echter een zeer uitvoerig betoog moeten houden. Nu kon ik ineens tot de cijfers over de evenredigheid komen, zonder daar zwaar over te redeneren.

„Vereenzelving met ekstreem linkse of -rechtse invloeden" was niet mijn bedoeling. Wie de nationaal-socialistische bonzenredenering van de nationaal-socialisten voor de oorlog kent en „Burgerrecht" in deze tijd volgt, zal erkennen, dat ik niet meer deed dan een feit constateren.

Tenslotte. Bedoelde ik te dreigen? Gelukkig gebruikt de heer Kraan ook het woord „waarschuwing". Dit laatste lag in mijn bedoeling. De A.R.-partij heeft het beste sociaal program, dat denkbaar is. Ze heeft ook een roemruchte praktijk op sociaal gebied. Maar het argeloos schrijven, waarvan dat van de heer Attema een voorbeeld is, gaf de tegenstanders telkenmale gelegenheid, de A.R.-partij een onsociaal cachet op te drukken. Daardoor zijn met name vele arbeiders van onze partij in de loop der jaren vervreemd. Uitlatingen als die van mr. Attema kunnen dit proces slechts versnellen. Mijn bedoeling is, het te stuiten en zo mogelijk in principieel-juistere richting te draaien.

R. HAGOORT.

✦ Korte of lange oorlog?

Van Uw militaire medewerker (hierna te noemen M. W.) verscheen in Ned. Gedachten van 16 april j.l. een belangwekkend artikel onder bovenstaand hoofd, welk artikel een nadere beschouwing m.i. ten zeerste waard is.

Het behandelt de vraag of de Navo-defensie zich dient in te stellen op het voeren van een korte dan wel lange oorlog. Onder „kort" te verstaan: maximum 30 dagen.

Het is Engeland geweest, zo zegt de M. W., die de korte oorlog onlangs heeft gepropageerd op de jongste bijeenkomst van de Navo-ministerraad. Deze korte oorlog zou een drastische wijziging met zich brengen van de thans bestaande Navo-grondslagen, welke dus kennelijk zijn ingesteld op het moeten voeren van een lange(re) oorlog, in elk geval langer dan 30 dagen. Met het lanceren van genoemde nieuwe theorie zou Engeland „de knuppel in het hoenderhok hebben geworpen".

Uit het artikel blijkt tevens, dat er omtrent het Engelse voorstel geenszins eenstemmigheid heerst onder de terzake deskundigen in binnen- en buitenland. Dit is ook allerminst verwonderlijk in het besef dat de Engelse opvatting tenslotte slechts berust (en ook slechts berusten **kan**) op een bepaalde **theorie,** waarmede men het al of niet eens kan zijn. Zodoende kon het welhaast niet anders of de Engelse theorie zou naast voorstanders ook tegenstanders ontmoeten, welke laatsten de theorie menen te moeten verwerpen om redenen, welke in logica en steekhoudendheid zeker niet zullen onderdoen voor die der voorstanders. Tot de laatsten behoort de M.W., zodat de tegenstanders van het Engelse plan kennelijk behoren tot de marine-deskundigen.

Als voorstander van het Engelse voorstel houdt de M.W. in zijn artikel een warm en gevoelig pleidooi ten gunste daarvan, waarmede de lezers van dit blad tot dusverre werden voorgelicht t.a.v. één kant van de zaak. Teneinde hen derhalve in staat te stellen zich inzake deze belangrijke kwestie een zelfstandig en meer objectief oordeel te vormen, behoort m.i. thans ook de andere kant van deze zaak even omstandig te worden belicht door een opponent van de Engelse visie.

Het ware derhalve te hopen, dat zich onder de lezers van dit blad een deskundige van de zeemacht bevindt, die bereid is het marine-standpunt in deze uiteen te zetten.

H. E. A. VAN RIJCKEVORSEL

„Eieren rapen"

Er zijn er 13 van hen. De jongste is ongeveer 15 en de oudste 20. Desondanks zijn deze meisjes erin geslaagd de Verenigde Staten voorbij te streven.

Terwijl ze in de Verenigde Staten een gemiddelde van 132 eieren in 90 minuten bijeen rapen, zijn deze meisjes erin geslaagd een zelfde hoeveelheid in slechts zestig minuten te vergaren.

Mlada Fronta, 25-2-'60,
Tsjechoslowakije.

EERSTE KAMER — Volkshuisvesting

EEN rustig en toch soms puntig debat in de Eerste Kamer bij de begrotingsbehandeling van het departement van minister Van Aartsen.

Duidelijk, héél duidelijk was daarbij, dat de heren socialisten in de oppositie zijn. De heer *In* 't Veld zei het met bijna droeve stem. Tussen de minister en zijn fractie was zó weinig gemeenschappelijk inzicht, dat hij een werkelijke discussie niet mogelijk achtte. Hij gaf eigenlijk alleen maar een getuigenis. Daarbij sprak het vanzelf, dat de socialisten de bouwondernemers zo weinig waarderen en vertrouwen, dat zij eigenlijk maar één systeem heilzaam vinden: de bouw van staatswege.

De heer Kraayvanger van de k.v.p. liet een heel ander geluid horen. Op slagvaardige en frisse wijze gaf hij mr. In 't Veld lik op stuk en schaarde zich aan de zijde van de minister. De heer In 't Veld probeerde een tegenstelling te suggereren: minister Witte deed het zo naar de zin van de socialisten, en deze nieuwe minister doet het helemaal ànders. De heer Kraayvanger ving dat netjes op. Minister Witte, zo zei hij, was bezig de lijn om te buigen en dat gaat nu verder.

Een pikant puntje was even, dat de socialisten er de Regering een verwijt van maakten, dat de Ridderzaal voor een Troelstra-herdenking was geweigerd. Volkomen terecht, zei de minister. Want het was een herdenking, belegd en georganiseerd door een politieke partij. Als de A.R.-partij Dr. Kuyper wil herdenken, of de K.V.P. Schaepman, of de V.V.D. Borgesius, dan krijgen zij de Ridderzaal ook niet. Die is voor nationale manifestaties en niet voor plechtigheden vanwege politieke partijen.

De grondprijzen werden weer eens bekeken. Als de stad een terrein bouwrijp heeft gemaakt, dan wordt de grondprijs vastgesteld. De prijs van de „maagdelijke grond" speelt maar een geringe rol. Mar de riolering, de plantsoenen, straten, pleinen, waterleiding, buslijnen, deze kosten komen er alle maal bij. En dàn wordt het heel duur. Dan kost de grond per woning zo maar 4 à 5000 gulden. De Minister wil dit nader bekijken want we dreigen hiermee vast te lopen en Ged. Staten zitten er bovenop, dat zoveel mogelijk àlles wat daarvoor in aanmerking komt, wordt berekend.

De heer Elfferich heeft op pittige wijze de minister gesteund. Hij heeft over de krotten een opmerking gemaakt, die ons uit het hart is gegrepen. Men moet krot en krotbewoners niet vereenzelvigen. Er wonen gezinnen in èchte, droeve povere krotten, die toch in zekere zin op keurige wijze wonen, doordat de huisvrouw een tovenares is. Zij is uitermate zindelijk, en alles blinkt en bloeit. Maar juist zij zou een beter huis als een bevrijding ondervinden.

Het aardigste punt was misschien wel de kwestie van de spreiding van de overheidsdiensten. Waarom moet alles worden geconcentreerd in Den Haag? De heer De Vos van Steenwijk had het o.a. in Brazilië bekeken, waar een hele nieuwe hoofdstad werd gebouwd. **Wij** kunnen hier volstaan met spreiding. Waarom moeten allerlei instituten, diensten, kantoren enz. in Den Haag blijven? Waarom kunnen een aantal niet naar de Veluwe of naar andere streken in ons land? Men zegt, dat veel ambtenaren teugen zijn. Zij zouden het een verbanning vinden, als zij moesten verdwijnen uit Den Haag. Maar dat woog in het debat niet zwaar.

Kort kan onze samenvating zijn: de minister heeft zich er uitstekend doorheen geslagen. Het was een goed debat en de minister bleek voortvarend en duidelijk.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179. A'dam. Tel. 798604-53257

J. DE KORT
Metsel- en tegelbedrijf
Ook voor onderhoudswerken
BERENSTRAAT 30 — TEL. 33422 — AMSTERDAM

Timmerfabriek VERMEULEN N.V., Mill (N.B.)
Telefoon 08859-605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes, etc.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.
Export: België, Duitsland, etc.

Aannemersbedrijf Gebr. Slager
Nieuwbouw en onderhoudswerk
Haven Noordzijde 12 - Telefoon 01119-210
BROUWERSHAVEN

FA. B. MEILINK
Eig. F. BRAAM
HOUTZAGERIJ — HOUTHANDEL EN KISTENFABRIEK
HOFSTRAAT 10 - BORCULO - TEL. 05457-561*

Voor betere beton . . ., Schokbeton
N.V. SCHOKBETON
Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen en Elburg
Bouwbedrijf te Zeist

C.V. J. H. van Leeuwen
Fabrikanten van rode en blauwe **rietvorsten** en **eindrietvorsten;**
Hollandse pannen (handvorm)
en **bijpassende vorsten** (handvorm).
KOUDEKERKE AAN DEN RIJN Tel. K 1714—228 Tel. K 1720—2569

Bouw- en Aannemingsbedrijf
N. ROOS Jr.
Willemstraat 253 a - Slikkerveer - Tel. 01896-2778

Firma J. van der Kamp & Zn.
MEPPEL
Groothandel in bouw- en wegenmateriaal
Kantoor en opslagplaatsen: Meursingeweg 4
Telefoon 05220-1212 b.g.g. 1285.

DORDRECHT
DRUKWERKEN
voor Handel, Industrie, Scheepvaart
DRUKKERIJ J. DE LONGTE
Schrijversstraat 16-18, Tel. 01850-4432, Dordrecht

DE RADIOBEURS
Radio-bouwdozen, Versterker-bouwdozen enz.
Zie onze etalage
VOOR IEDERE BEURS EEN CADEAU
Voorstraat 409 - Dordrecht - Telef. 4918
De zaak met de blijvende service

Geeft dit blad door!

gehoord gezien gelezen

Staking en ongeorganiseerden

IN „Toenadering", orgaan van de Christelijke Bedrijfsgroepen Centrale in Nederland, zijn enkele artikelen verschenen ter nabetrachting op de staking in de bouwvakken. Waardevolle artikelen omdat de vakbeweging nauwelijks meer ervaring heeft in het „georganiseerd staken", zodat het bouwconflict stof te over biedt om zich op allerlei aspecten van dit „uiterste wapen" te bezinnen.

Een van de zaken die in Toenadering zijn aangesneden, betreft de uitkering aan de ongeorganiseerden. We laten hieronder een deel van dit artikel volgen.

Bij het aangaan van een staking zal de stakingsleiding bij het adviseren van de leden altijd weer bij het overwegen van de kansen op een goede afloop verdisconteren het probleem van de ongeorganiseerden. Dat is van oudtijds zo geweest. Zo lang de werkstaking nog als uiterste middel door de vakbeweging wordt gehanteerd, zal dit ook zo blijven. Noodwendig. Omdat je er nu eenmaal rekening mede hebt te houden. De positie in de bouwnijverheid nu was en is bij lange na niet zo, dat de ongeorganiseerden voor de bona-fide vakbeweging in dagen van strijd een te verwaarlozen factor zijn. Integendeel. Dat bleek ook bij het bouwconflict.

De ongeorganiseerden gingen eisen stellen aan de stakingsleiding (de organisaties). Staking? Goed, maar dan ook uitkeren, was hun houding. Bij hen was geen spoor van schaamte of zelfverwijt. Ze stelden hun eisen! De tweede dag van de staking deden ze zich reeds gelden. Tijdens de staking bleek al spoedig, dat men de uitkering niet „hoog" genoeg vond. Er moest meer op tafel komen. In Haarlem kwamen enkele honderden ongeorganiseerden in vergadering bijeen en gingen jegens de bonden eisen formuleren, die neerkwamen op een hogere stakingsuitkering van *f* 15.— per week, met de dreiging op de achtergrond dat, als er niet aan zou worden voldaan, men dan opnieuw bijeen zou komen voor bepaling van hun houding.

Een eigenaardige situatie.

Een situatie, die het probleem van de ongeorganiseerde massa niet alleen voor de bonafide vakbeweging, maar ook voor de maatschappij als geheel verontrustend in het licht stelt. De ongeorganiseerde massa is altijd een onberekenbare massa. Ze valt in dagen van spanning altijd weer ten prooi aan extremisten en demagogen. Ze zijn het grootste gevaar voor constructieve arbeid van de bona-fide vakbeweging. Het is dan ook psychologisch volkomen te verstaan dat in bijna alle bonden, onder de leden protesterende stemmen opgingen, toen de bonden besloten om ook de ongeorganiseerden van hun zuur bijeengebrachte gelden een uitkering te verstrekken. Die daad vond geen aansluiting bij het rechtsgevoel van tal van georganiseerde arbeiders. Het kwetste hen. In hun protest openbaarde zich de liefde en aanhankelijkheid aan hun organisatie, welke zij mede door hun liefde en toewijding en offers hebben gebouwd. Menig georganiseerde onderging deze daad innerlijk als een capitulatie voor de „macht" van de ongeorganiseerden. Er zijn er die menen, dat deze daad van uitkering een geweldige aantrekkingskracht tot de vakbeweging voor de ongeorganiseerden voor de toekomst zal hebben. We geloven daar niet veel van. Te vrezen is, dat er niet weinig ongeorganiseerden zullen zijn, die zich tegenover de georganiseerden eerder onbeschaamd op de borst zullen slaan en honend hun zullen voorhouden dat de stakingsleiding toch, om een staking te doen slagen, met ping-ping voor hen voor de dag moet komen. De bonden fungeren dan als een premievrije polis, waar anderen de kosten voor betalen.

Het is het probleem van de ongeorganiseerde arbeider in de huidige maatschappij, dat om een oplossing vraagt.

We zijn tegenstander van verplicht lidmaatschap van de organisatie. Maar er zullen wegen en middelen bedacht moeten worden, die een einde maken aan de positie, dat de georganiseerde arbeider het gelag betaalt van de ongeorganiseerde.

Na de rede van Mr. Beernink

HET klinkt wat oneerbiedig maar het is toch waar: als bloeddorstige tijgers hebben de politieke commentatoren in Nederlandse dagbladen zich geworpen op de rede waarmee mr. Beernink de algemene vergadering van de Christelijk-Historische Unie heeft geopend. Die bloeddorstigheid is voor een niet gering deel te verklaren uit gebrek aan andere slachtoffers: de Tweede Kamer is immers op recès en het is nog te vroeg om al vooruit te lopen op de belangrijke zaken die straks nog in het parlement aan de orde moeten komen.

Maar ook: de redevoering van de CH.U.-voorzitter was wat fors van toon, wat prikkelend hier en daar en ook dat kan de bloeddorstigheid verklaren.

En zo is het niet verwonderlijk dat de commentaren variëren van zeer welwillend (De Rotterdammer), via spottend (Algemeen Handelsblad) tot bijna honend (N.R.C.).

Samenwerking

Beginnen we met het punt van de samenwerking tussen de drie grote christelijke partijen, K.V.P., AR en C.H.U. De heer Beernink gispte prof. Zijlstra omdat die enige tijd geleden de A.R.-jongeren de raad had gegeven een doorbraak naar de C.H.U. te forceren. En hij bleek er al evenmin voor te voelen om bij de komende Europese verkiezingen op één lijst samen te werken met anti-revolutionaren en rooms-katholieken.

Duidelijke stellingname dus — waarmee De Rotterdammer het van harte eens bleek, terwijl De Telegraaf een pleidooi hield voor samenwerking!

Dit schreef De Rotterdammer:

Wat betreft de aaneensluiting tussen de protestants-christelijke politieke groeperingen in ons land kon de rede van de voorzitter der C.H.U. geen aanwijzing geven voor nadere verwachtingen. Ook wij menen, dat men wat dit betreft allengs verstandig zal doen zich meer te leggen bij de situatie zoals zij onder ons is. Maar dàn juist is er mogelijkheid voor samenwerking vanuit elkaars positie van zelfstandigheid. Erkenning van de ander legt immers voor die samenwerking een redelijke basis, temeer waar er, naast hetgeen verdeeld houdt, nog zo ontzagelijk veel is, dat verenigt. En dat laatste is veelal het wezenlijke.

En dit schreef De Telegraaf:

Wil men de politiek weer laten leven, dan zal er weer bezieling moeten komen, heeft onlangs prof. P. Sj. Gerbrandij betoogd. Deze bezieling kan ontstaan als de beide partijen een eensluidend standpunt bepalen over de grote nationale en internationale vraagstukken. Zij zijn beide waarachtig voorstander van het behoud van de grote waarden van onze beschaving en krachtens overtuiging en historie tegenstander van het staatsabsolutisme en de te ver gaande staatsbemoeiing op geestelijk en economisch gebied.

Een gemeenschappelijk programma gebaseerd op deze uitgangspunten en onder het motto „eendracht maakt macht" zou een grote aantrekkingkracht uitoefenen zowel op jongeren als op ouderen.

De goedwillenden uit beide partijen hebben nog niet zo lang geleden geprobeerd, bijv. bij de Haagse gemeenteraadsverkiezingen in de lokale politieke sfeer met een nauwe samenwerking een begin te maken. Deze poging heeft geen succes opgeleverd, hetgeen begrijpelijk is als men zich realiseert, dat nog slechts weinig belangstelling bestaat voor de gemeentepolitiek.

Slechts als de leiding het voorbeeld geeft, en de zaken op indrukwekkende wijze aanvat, zal aan de verdeeldheid (en de afbrokkeling) van de protestants-christelijke partijen een einde kunnen komen.

Het (liberale) Vaderland gelooft niet veel van die „Eendracht maakt macht"-theorie. Twee artikelen wijdde dit blad aan de rede van mr. Beernink en dit is de conclusie:

Als argument voor de vorming van een protestants-christelijke partij wordt vaak gebezigd dat men op die manier tot een groter krachtsontplooiing kan komen. De juistheid van dit argument moet echter betwijfeld worden, omdat velen die thans op de lijsten van mr. Beernink c.s. stemmen dit uitsluitend doen omdat zij een sterk besef voor de traditie hebben, welk besef zowel bij jong als bij oud aanwezig is, en bovendien omdat het klimaat bij de C.H.U., dat zoveel ruimte laat voor eigen opvattingen hem wel aanstaat. Verdwijnt de C.H.U., dan zou dat wel eens kunnen betekenen, dat een niet onaanzienlijk deel van de kiezers zijn weg vindt naar de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie in welke partij men zoals bekend grote waarde hecht aan de persoonlijke vrijheid.

Tenslotte zouden we nog op een punt de aandacht willen vestigen. Mr. Beernink behoort tot de jongsten onder de vooraanstaande politici, hij behoort tot de generatie die de leiding van de generatie Tilanus overneemt. Het is wel opvallend dat de nieuwe generatie precies eender denkt over partijverhoudingen. De wisseling van de wacht heeft dus geen verandering gebracht. Wat natuurlijk niet wegneemt dat er op den duur geen veranderingen mogelijk zijn. Want uiteindelijk bepaalt het kiezerspubliek zelf of een partij zal blijven bestaan. Slaagt de C.H.U. er niet in iets voor te stellen in de landspolitiek dan vormt zij slechts een resevoir voor de A.R., de P. v. d. Arbeid en de V.V.D. om geleidelijk aan wat nieuwe kiezers aan te trekken.

Knelpunten

De acht knelpunten, die mr. Beernink opsomde als gevaarlijke punten in de huidige politieke constellatie (met de mammoetwet als grootste kneipunt), hebben vooral in de grote liberale dagbladen veel kritiek geoogst. Onder het opschrift „Groen en rijp" schreef het Algemeen Handelsblad:

MET een zekere dosis van gepaste vrolijkheid hebben wij kennis genomen van 's heren Beerninks reacties op het huidige Kabinet H.ij wil het ministerie De Quay een „eerlijke kans" geven. Er waren zelfs voorstellen die de „hartelijke instemming" hadden van de C.H.U. Maar aan de andere kant noemde hij „psychologisch verkeerde" beslissingen. Zo de houding van de regering bij de staking van de buschauffeurs en het rammelen met de portefeuilles bij de grondbelasting. Dit zijn natuurlijk respectabele objecten van kritiek. Onze lichte vrolijkheid werd opgewekt door het feit, dat zelfs een bij uitstek goevernementele fractie als de C.H.U. haar uiterste best zal doen tegenover dit extra-parlementaire ministerie de onafhankelijkheid te bewaren. Met de acht knelpunten van het regeringsbeleid, welke mr. Beernink noemde zal dus, wat de C.H.U. betreft, wel loslopen.

„Wat wil de C.H.U.?" zo vroeg de Nieuwe Rotterdamse Courant en de schrijver begon als volgt met de beantwoording van deze vraag:

Is de Christelijk-historische unie van plan in de komende periode een minder passieve politieke rol te gaan spelen dan zij sedert jaren heeft gedaan? Wil zij zichzelf nieuw leven inblazen en heeft mr. Beernink, de voorzitter van de C.H.U., op de algemene vergadering in Amsterdam daarom zo een verrassend kritische rede gehouden over heden en toekomst van het kabinet-De Quay? Het antwoord op deze vragen durven wij niet zonder voorbehoud te geven. Zeker niet op dit moment. Liever wachten wij af, in welke politieke daden de flinke woorden van mr. Beernink worden omgezet. Heel eerlijk gezegd: zonder dat wij ons ook maar enigermate verwant voelen aan de beginselen van deze confessionele partij, hopen wij dat de C.H.U. metterdaad weer een kracht zal worden waarmee men in de Nederlandse politiek rekening zal moeten houden.

Honend werd deze liberale schrijver toen hij de vraag ging beantwoorden wat de bedoeling kon zijn van de dreigende woorden van de C.H.U.-voorzitter ten aanzien van de mammoetwet. Aldus:

Bij de mammoetwet dus zal de C.H.U. onverzettelijk blijken. Dat is naar onze mening vrij onverhuld gezegd. Een stap terug kan de C.H.U. zich bepaaldelijk niet meer veroorloven. Maar daar staat tegenover dat de mammoet, ook al is hij nog zo log, de sluipwegen in het parlementaire oerwoud wel weet te vinden. Minister Cals is een scherpzinnig man, scherpzinniger, zouden wij haast zeggen, dan dr. Tilanus, de voorzitter van de christelijk-historische Tweede-Kamerfractie, op wie ten slotte de grootste politieke verantwoordelijkheid rust.

De Volkskrant was ook al niet bijster vriendelijk over die knelpuntenpassage uit de rede van mr. Beernink. Het blad schreef dit politiek-opmerkelijke commentaar:

De vraagstukken, die de CHU als knelpunten ziet, zijn niet allemaal even gevaarlijk. Wel is het weer zonderling, dat een „regeringspartij" andermaal de staf breekt over de nieuwe koers in het landbouwbeleid. De CHU heeft uiteraard het volste recht om daar een hoop narigheid van te verwachten, maar het ware dan toch veel beter geweest dergelijke gewichtige zaken van te voren bij de kabinetsformatie uit te praten.

Hetzelfde geldt voor de befaamde Mammoetwet van minister Cals. Daarover is bij de kabinetsformatie zelfs nog wel overleg geweest, maar desondanks krijgt minister Cals nu toch van de CHU de raad om dat wetsontwerp, hoewel het hier om een belangrijk stuk onderwijsvernieuwing gaat, maar heelmaal in te trekken. Onder een zuiver extra-parlementair kabinet als dit zou men kunnen denken, dat de Mammoetwet het toch wel haalt met steun van de socialistische oppositie, die er wel voor voelt. Mr. Beernink waarschuwde minister Cals echter, dat het politieke gevolgen zou kunnen hebben als hij het daarop laat aankomen. Op die manier wordt de verhouding tussen kabinet en „regeringspartijen" nog ingewikkelder. De „regeringspartijen" zeggen vrij te staan, maar het kabinet is blijkbaar van zijn kant niet vrij als het er om gaat voor een bepaald wetsontwerp voldoende steun te krijgen.

Van een „regeringspartij" mag in elk geval verwacht worden, dat zij met het kabinet meedenkt. Mr. Beernink deed dit slechts in zover hij constateerde, dat het kabinet niet te benijden is als het straks een keus moet maken tussen allerlei verlangens. De CHU wacht echter niet af, wat dit beraad zal opleveren. De CHU gaat er van uit, dat de Lauwerszee in elk geval dicht moet. Of het kabinet met het stellen van dergelijke eisen in de knel kan komen omdat het dan weer andere zaken moet laten vallen, is blijkbaar van geen belang.

Niemand zal verbaasd zijn dat Het Vrije Volk zich met gretigheid op deze uitspraak van De Volkskrant heeft geworpen. De dag daarop al kon men dit lezen:

Voor de zoveelste maal heeft de rooms-katholieke Volkskrant geconstateerd, dat het kabinet-De Quay nog wel eens tot de conclusie zal komen dat juist het ontbreken van afspraken bij de kabinetsformatie over een program het grote knelpunt is voor zijn beleid. Nu naar aanleiding van de rede van mr. Beernink op de jaarvergadering van de Christelijk-Historische Unie.

In deze rede heeft mr. Beernink ermee gedreigd eens zouden kunnen opstappdat de CHU-ministers wel pen als minister Cals er met behulp van de socialisten zijn mammoetwet voor het onderwijs door zou trachten te krijgen. Het pikante van de zaak is nu dat juist de mammoetwet het enige punt is geweest waarover wel van tevoren beraad is geweest tussen de politieke partijen die het kabinet-De Quay steunen. Er is een afspraak gemaakt over deze wet. Een afspraak die heeft geleid tot een wijziging in de aanhef van de wet.

Wie herinnert zich nog alle misbaar over de socialisten die eerst wel eens wilden weten welke programpunten het nieuwe kabinet zou trachten te verwezenlijken voor zij over deelname wilden beslissen? Het regeren zonder program is alleen mogelijk als men een zeer conservatief beleid voert. Vandaar dat de Volkskrant, die altijd heeft gehoopt dat het met het conservatieve karakter van het kabinet mee zou vallen, steeds vaker en steeds beslister betreurt dat er geen afspraak is gemaakt. Zelfs in het ene geval waarin dat wel is gebeurd.

Het wordt een bijna roerende vriendsehap tussen deze twee!

De 42-jarige

Dmitri Polyansky

nieuwe ster aan het Sowjet-firmament

WIE is in de Sowjetunie de belangrijkste man na Nikita Chroestsjef. Het is een vraag, die velen telkens bezighoudt. Maar het is als in de tijd van Stalin, men blijft gissen naar wat zich in werkelijkheid in de Sowjetunie afspeelt en tegen de tijd, dat men bepaalde ontdekkingen doet, hebben zich vaak weer gebeurtenissen voorgedaan, die het beeld volkomen hebben gewijzigd. Leek vorig jaar de gewiekste Armeniër Anastas Mikoyan te zijn gepasseerd door de jeugdiger Frol Kozlof, thans ziet het er naar uit, dat deze concurrentie heeft gekregen van een nog jonger partijgenoot, de 42-jarige Dmitri S. Polyansky.

Dit maakt men op uit een onopvallend communiqué, dat het Russische persbureau Tass verstrekte ter gelegenheid van Chroesjtsjef's bezoek aan Frankrijk. De laatste tijd werd aan deze publikaties weinig aandacht geschonken, omdat er geen nieuws in zat. Als er namen in genoemd werden, die betrekking hadden op de medewerkers van Chroesjtsjef, werden zij in alfabetische volgorde opgesomd en alleen wanneer een of meer namen werden weggelaten, kon daar een bepaalde conclusie uit worden getrokken.

IN genoemd communiqué werd echter een uitzondering op de regel gemaakt. Zonder een nadere verklaring werden de Sowjetleiders naar volgorde van belangrijkheid vermeld. De eerste drie namen leverden geen verrassing op: het waren die van Klementi Worosjilof, die als president van de Sowjetunie slechts een representatieve functie heeft; Anastas Mikoyan, handelsexpert, op wiens loyale steun Chroesjtsjef blijkbaar kan rekenen; en Frol Kozlof, eerste plaatsvervangende premier van de Sowjetunie, van wie men aangenomen heeft, dat hij de belangrijkste man achter Chroesjtsjef zou zijn.

De vierde naam bracht de grote sensatie: Dmitri S. Polyansky, de 42-jarige premier van de Russische republiek, die driekwart van het gehele gebied van de Sowjetunie beslaat. Geen onbekende dus, maar beslist ook geen figuur, die vanwege zijn functie tot de grootsten in de communistische hierarchie behoorde. Volgens Newsweek is Polyansky op het ogenblik het snelst carrière makende partijlid in de Sowjetunie en dus een figuur, waarop men in de naaste toekomst dient te letten.

Evenals Chroesjtsjef is hij uit de Oekraine afkomstig en een geboren politicus. Chroesjtsjef heeft hem blijkbaar al vroeg ontdekt toen hij nog studeerde aan de universiteit van Charkov. Polyansky, die zich specialiseerde in landbouwvraagstukken, werkte zich snel omhoog in de partijhierarchie van de Oekraine, knapte daar heel wat lastige karweitjes voor Chroesjtsjef op toen deze nog een van de volgelingen van Stalin was en na het overlijden van Stalin bleek Chroesjtsjef zijn trouwe helper niet vergeten te zijn: twee jaar geleden benoemde hij hem zelfs tot premier van de Russische republiek.

TOT vorig jaar kende vrijwel niemand buiten de Sowjetunie de heer Polyansky, maar nadat hij als leider van een Russische delegatie een tocht door de Verenigde Staten had gemaakt, wist men iets — zij het niet veel — meer van hem. Daar viel het op, dat hij in zijn doen en laten veel van Chroesjtsjef weg heeft, ook door de onbevangen wijze, waarop hij de Amerikanen tegemoet trad. Toen hij een bibliothecaris in de staat Illinois „alle objectieve boeken over de Sowjetunie" aanbood, die hij maar wenste, voegde hij er vragend aan toe: „Of krijgt u dan last met de FBI (federale recherche)?". En tegen een boer, die weigerde te vertellen, wat hij per jaar verdiende, zei hij spottend: „O, u bent natuurlijk bang, dat u dan meer belasting moet betalen?"

Zijn energie bracht iedereen onder de indruk en volgens Newsweek waagde een Russische journalist zich aan de voorspelling, dat als hij nu zijn nek niet breekt, hij de hoogste sport van de partijladder in de Sowjetunie zal bereiken ...

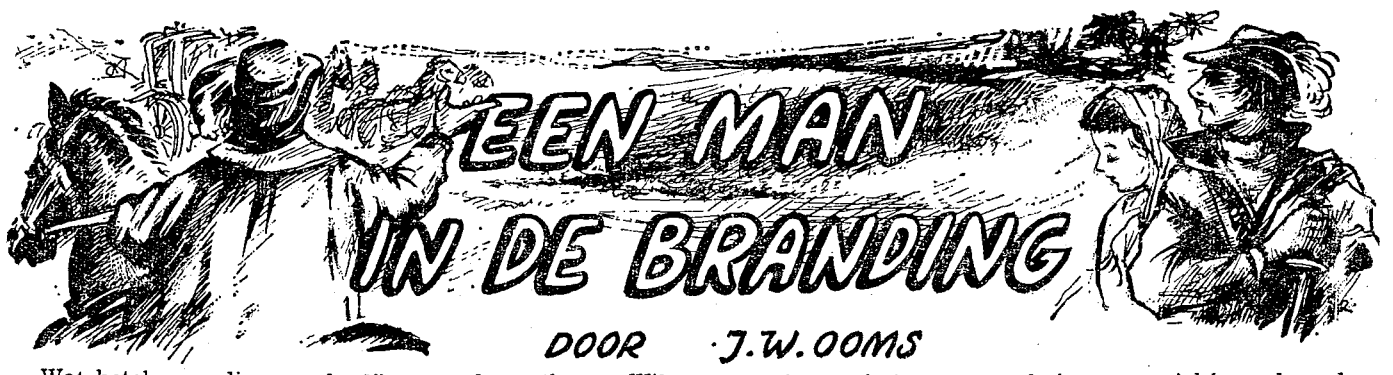

DOOR J.W. OOMS

„Wat betekenen die woorden?" vroeg de gastheer. „Wilt u tijdens deze kostelijke maaltijd zaken behandelen, Van Aerssen?"

Duplessis maakte met zijn schouders een gebaar van onverschilligheid, maar Cornelis zei luid: „Voor een goede verstaander is een enkel woord al voldoende. Die daar," — en hij wees op Duplessis — „zal hopelijk de betekenis ervan begrijpen."

De gasten beseften plotseling, dat er tussen beiden op zijn minst een meningsverschil bestond.

„Heren, laten wij ons tot de kostelijke reebout bepalen!"

Direct na het einde van de maaltijd stond Cornelis op. Hij wendde zich tot Duplessis en zei zacht, terwijl hij een vuist maakte: „Kom met mij mee naar buiten, dan zal ik u het merkteken verschaffen."

Duplessis schrok even, doch hij herstelde zich spoedig.

„Lompe soldaten en boeren gaan met elkaar op de vuist, maar wij hebben doeltreffender wapenen, heer Van Aerssen!"

Cornelis jaagde op de weg naar huis zijn paard bijna over de adem. Hij was verschrikkelijk kwaad. Hij wist, dat hij nu helemaal niet meer op het gezantschap behoefde te rekenen. Hij moest het eens en voor altijd uit zijn hoofd zetten. Persoonlijk deerde hem dat weinig, maar voor Margaretha zou het een geweldige teleurstelling zijn. De Alençons zouden zich overwinnaars voelen en de indruk vestigen, dat zij hem hiermee de rekening gepresenteerd hadden voor de nederlaag die hij hen had doen lijden. Toen hij naast Margaretha in het grote bed met de baldakijn lag, moest hij zich beheersen om haar niet te zeggen, dat door toedoen van de duivelse Alençons haar verlangen nooit in vervulling zou gaan.

Anderhalf jaar lang deed Cornelis geen moeite om een officieel ambt of een functie in 's lands dienst te krijgen. Hij hield zich uitsluitend bezig met het beheren van zijn omvangrijk vermogen. Wel had hij graag zijn kracht gegeven aan de een of andere bestuursfunctie, die in overeenstemming was met zijn afkomst en staat, doch hij liet pogingen hiertoe na terwille van Margaretha. Zij hoopte immers nog altijd op zijn benoeming te Parijs; als hij nu hier in een of ander ambt geplaatst zou worden, zou dit voor haar betekenen, dat haar verlangen definitief de bodem ingeslagen werd. Want zij hunkerde nog altijd naar terugkeer naar Frankrijk. Hier in Holland zou ze werkelijk nooit geheel inburgeren, daar was hij nu van overtuigd. Ze hadden nu vier kinderen en ze woonde nu al bijna zeven jaar in Holland, maar zij was en bleef hier een vreemde. Zij had weinig begrip voor de toestand in het land. Zo begreep zij bijvoorbeeld niet, dat enkele adellijke families, die vroeger vrij regelmatig op bezoek kwamen, zich niet meer lieten zien.

Cornelis legde haar keer op keer uit, dat het feit dat hij De Witt zijn diensten aangeboden had, voor die oranjegezinde families oorzaak was, zich van hem af te wenden.

Neen, Margaretha begreep dat niet. De Statenpartij bezat immers de macht en het was toch heel gewoon, dat haar man zijn diensten aangeboden had aan de macht die aan het bewind was? Men moest zich toch aanpassen aan de omstandigheden? In Frankrijk ging dit allemaal veel gemakkelijker, vond zij.

Cornelis kreeg sombere buien. Hij was nu eenenveertig jaar geworden en soms voelde hij zijn leven als mislukt te zijn. Hij betreurde nog altijd zijn brief aan de Raadspensionaris. Zeker, hij had die geschreven enkel en alleen terwille van zijn vrouw, maar hij bleef die brief toch altijd beschouwen als een soort verraad aan de goede zaak van de jonge prins van Oranje. Het getij bleef zich tegen hem keren. En was zijn huwelijk wel gelukkig? Ondanks de zegen van gezonde kinderen — neen.

Hoewel Van Aerssen zijn dagen wel wist te vullen met het beheer van zijn uitgebreide bezittingen en zijn veelvuldige jachtpartijen, begon hij zich toch een overbodige te voelen.

De Statenpartij begeerde zijn diensten niet, de Oranjegezinden hadden zich van hem afgekeerd — hij liep met de gedachte rond, dat hij een uitgestotene geworden was. Vaak hield hij zich bezig met de brieven en geschriften, geschreven door zijn vader en grootvader. Die hadden, elk op hun eigen wijze, hun land gediend; en al hadden ook zij de ongunst van de tijd in hun leven ervaren en al waren ze verzeild geraakt in onprettige politieke verwikkelingen, toch waren zij door het volk met ere genoemd als mannen, die veel voor hun land gedaan hadden.

En hij? Hij kon niets doen, omdat men hem terzijde schoof, telkens weer. Hij was een man tussen wal een schip, een man, die in de branding verkeerde en die het strand niet bereiken kon tengevolge van de opstuwende en aftrekkende kracht van de politieke situatie. En daarom voelde hij zich overbodig worden, een man die zijn doel niet bereiken kon.

Erger was nog, dat tussen Margaretha en hem de verwijdering begon te groeien. Cornelis leefde in het besef, dat zijn huwelijk niet was het ideale huwelijk. Margaretha was zijn vrouw, zij was de moeder van hun kinderen, hij had haar lief en zij had hem lief — maar ze waren niet de eenheid, die door man en vrouw gevormd wordt door de band van het huwelijk. Ze waren twee mensen en ze waren twee mensen gebleven; ergens ontdekte hij altijd weer, dat hij eigenlijk eenzaam was en dat Margaretha dat in niet mindere mate was. Wat kon hij er aan doen?

Hij dacht dikwijls aan de woorden van Douwe de koetsier. Die had, voor het huwelijk, gezegd: „Mijnheer Cornelis, een man moet niet zo ver van huis trouwen. De aard van een mens is nooit gelijk aan de aard van een ander mens. Dat geeft al zorg genoeg. Wat moet het wel worden, als er ook nog een andere landaard bij komt?"

Douwe was maar een eenvoudige man, hij kon ternauwernood zijn naam schrijven. Toch schuilde er een kern van waarheid in zijn woorden, overwoog Cornelis. Neen, zijn huwelijk was niet voluit gelukkig. Ofschoon Margaretha bij hem was, leek het toch vaak, of zij mijlen ver van hem af stond. En was het omgekeerd niet precies zo?

Margaretha had dikwijls trieste buien. Dan scheen zij niet opgewassen te zijn tegen het knagende heimwee naar haar familie en haar land. Vooral op regenachtige dagen, als zij liep te huiveren van de kou, overviel haar de melancholie.

Op een keer verweet zij haar man, dat hij niet werkelijk zijn best deed om naar Frankrijk gezonden te worden en dat hij geen moeite deed, haar werkelijk gelukkig te maken.

Cornelis dacht op hetzelfde ogenblik aan Dublessis en het gewroet van de Alencons.

„Ik heb wèl mijn best gedaan, Margaretha. Maar ik heb vijanden. Hier, in mijn land, maar ook in jouw land. Er leven in Frankrijk schurken, die zich edelen noemen. Ze hebben mijn benoeming als gezant verhinderd — hier zowel als in Parijs."

„Misschien hebben ze er gegronde redenen voor...."

Dat was te veel voor Van Aerssen. Hij voelde er een verontschuldiging van de Alencons in. Het verwijt van zijn vrouw was onrechtvaardig. Juist terwille van haar had hij een knieval gedaan voor De Witt, de hater van Oranje. Een knieval overigens, die zonder enig resultaat gebleven was. Men vertrouwde hem niet en sommige adelijke families verdachten hem er van, dat hij van twee wallen wilde eten. Moest Margaretha hem nu verwijten, dat hij haar wensen met opzet niet in vervulling wilde doen gaan? Hij had de verschrikkelijkste brief van zijn leven geschreven.... terwille van haar geluk en met wegcyfering van zijn eer als man, zijn eer als een baron Van Aerssen van Sommelsdijck.

Hij kon zich niet beheersen en begon tegen Margaretha uit te varen.

„Om jou heb ik mijn eer op het spel gezet, om jou heb ik vrienden verloren — maar je bent het niet waard geweest. Nu weet ik, dat het waar is dat vrouwen ondankbare creaturen zijn — jij in 't bijzonder!"

Margaretha begon te huilen, doch ditmaal maakten haar tranen geen indruk op ham. Cornelis was geladen en zei met harde stem:

„Ik zal je naar het andere einde van de wereld brengen, ver van je vermaledijde Frankrijk! Voor mij is het hier in Holland een bekeken zaak. Ik ga naar de Indiën — en jij gaat met mij mee!"

„Nee, o nee, Corneli, ik zal nooit naar vreemde landen gaan waar barbaren zijn."

„Jij bent mijn vrouw en je hebt me dus te volgen. Al zou ik naar het walvisseneiland in het barre noorden gaan, je zou niet het recht hebben om te zeggen: Ik ga niet met je mee. En als ik besluit, naar de Indieën te gaan, dan gaan wij er heen — en jij met mij."

„Dan zou je mij naar de dood voeren, Corneli...."

„Beter een hard leven in een land met barbaren, dan te leven in een land waarin een man uit een befaamd geslacht zich niet ontplooien kan."

„Maar wat wil je dan toch, Corneli?" vroeg Margaretha met een stem die verstikt was door tranen.

„Wat ik wil.... Ik wil mijn land dienen op een post, die iemand van het geslacht Van Aerssen van Sommelsdijck waardig is. Maar De Witt bedient zich liever van mannen van minder allooi, dan de krachten en talenten te gebruiken van mensen van adel, die er geen geheim van gemaakt hebben, dat zij Oranje begeren aan het hoofd van ons volk. Nu heb ik hier niets meer te zoeken. Ze hebben mij buiten het spoor gezet. In de Indieën is misschien nog een mogelijkheid om een gezaghebbende functie te verwerven en een levensbestemming te vinden, die past bij ons geslacht."

Margaretha viel hem om de hals.

„Je meent het toch niet, Corneli? Je wilt niet naar andere landstreken? We hebben het hier toch goed, wij met onze kinderen. Ja, denk vooral ook aan onze kinderen, Corneli."

Cornelis gaf geen antwoord. Neen, hij had in 't geheel geen ernstige plannen om zijn geluk te gaan beproeven in verre gewesten. Hij hield van dit lage land bij de zee en van de wisselende luchten boven het vlakke landschap. Nooit had hij serieus nagedacht over een eventuele mogelijkheid om in de Indieën een bestemming te vinden. Het was zomaar ineens bij hem opgekomen, hij had het gezegd om zijn vrouw zijn macht te laten voelen, en om haar duidelijk te maken, dat zij haar verlangen om terug te kunnen gaan naar Frankrijk nu voorgoed moest laten varen.

Maar voor Margaretha waren zijn woorden een dreiging. Haar Corneli was zo verschrikkelijk onbeheerst — hij was in staat om een dolzinnige gedachte tot uitvoering te brengen. Daarom vervulden zijn woorden haar met huivering.

Drie dagen later zei hij:

„Men heeft mij aangeboden om ritmeester te worden bij de troepen, die te velde liggen in Holland. Ik heb die aanbieding aangenomen, want ik wil niet als een kluizenaar leven. Ik wil proberen, door een functie in het leger bij de raadspensionaris vertrouwen te winnen."

„Het is eervol om ritmeester te zijn," zei Margaretha zacht. Maar ze dacht: Vrouw van een ritmeester.... dat is heel wat minder dan madamme l'ambassadrice. En zij begreep, dat zij nu werkelijk er nooit meer op behoefde te rekenen om als een grote dame uit het rijke Holland in Frankrijk terug te keren en om daar bewonderd te worden door haar familie.

Toch schreef Margaretha nog hoopvolle brieven naar haar moeder. „Zodra de politieke wind hier keert, krijgt Corneli de kans van zijn leven!...." Zij durfde niet te schrijven, dat hij nu ritmeester geworden was, want dan zouden haar familieleden schamper lachen. Hadden ze niet allemaal gedacht, dat zij een buitengewoon huwelijk gedaan had met een van de meest vooraanstaande edellieden uit het machtige Holland?

(wordt vervolgd)

Herdenking Bevrijding 1945

Voor de jeugd: Aart Romijn: **Van Hollandse jongens in de Duitse tijd.** Prachtverhaal in h.l. pr.bnd. *f* **4.90.**
Voor de ouderen: Couvee: **De meidagen van '40.** Mooie beschrijving met foto's in pr.bnd. *f* **3.95.**
J. Meulenbelt: **De Duitse tijd** (vijf jaren vaderlandse geschiedenis), dubbele pocket, *f* **2.95.**

FRANCO TOEZENDING DOOR

Boekhandel Troost - Mijnsheerenland

Postrekening 608929.

Een voornaam geslacht

Een halve eeuw geleden, in de maand april van het jaar 1910, overleed Jhr. Mr. H. M. J. van Asch van Wijck, lid van de Eerste Kamer van de Staten-Generaal. De Standaard schreef van hem: Hij zal in onze gedachtenis blijven voortleven als een der beste en trouwste vrienden van onze groep. Een man van hogen stand, maar beminnelijk in zijn bescheidenheid. Een staatsman, die ons volk liefhad, en door de liefde van ons volk werd gedragen.

Van 1897 tot 1901 was hij lid van de Tweede Kamer voor het district Wijk-bij-Duurstede en sedert 1901 zat hij in de Eerste Kamer.

Voor de A.R. was deze adellijke naam meer dan een klank. Het geslacht Van Asch van Wijck heeft zich met grote trouw gegeven aan allerlei arbeid op het terrein van de school en de politiek. Thans is Jhr. Mr. J. M. M. v. Asch v. Wijck lid van de Prov. Staten van Zuidholland. Jhr. Mr. H. A. M. van Asch van Wijck was na de tweede wereldoorlog nog lid van de Eerste Kamer en zat er op dezelfde plaats, waar voorheen zijn vader zat.

Grote bekendheid verwierf destijds Jhr. Mr. T. A. J. van Asch van Wijck met een indrukwekkende staat van dienst: lid van de Tweede Kamer, burgemeester van Amersfoort, Gouverneur van Suriname, Lid van de Eerste Kamer, minister van Koloniën. Zijn vader, Jhr. Mr. M. M. van Asch van Wijck was acht jaar a.r.-lid van de Tweede Kamer voor het district Amersfoort. Diens broer, Jhr. Mr. A. M. C. van Asch van Wijck (1808-1874) heeft veel gedaan aan historische studiën en hij schreef een prachtige studie over de geschiedenis van het ambtsgebed in de Nederlanden, een zeldzaam boekje, maar een kostbaar bezit.

Dit zijn maar enkele grepen uit de geschiedenis van het geslacht Van Asch van Wijck. Maar zij zijn voldoende, om te doen beseffen, dat deze naam wat betekende voor ons A.R.-volk. Met grote en beschamende bescheidenheid hebben velen uit dit geslacht gediend, zich aangesloten bij de kleine luyden, zich gegeven voor de Christelijke school en de A.R.-politiek. En de ouderen onder ons kènnen die naam, een naam, die bij de jongeren in gedachtenis moet worden gehouden.

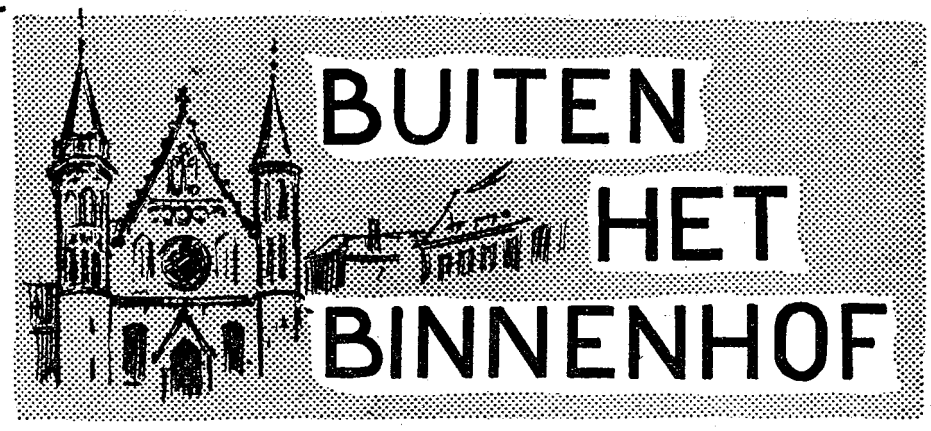

Mevrouw Marijke Blauwendraad,

WAAROM nu niet geschreven: domi *mansit*, lanam fecit, inplaats van domi manebat, lanam fecit: thuis bleef ze, wol spon ze? Niet om te vitten mevrouw, maar het klinkt iets vlotter. Overigens ben ik erg blij met uw aanbevolen leuze, waartegenover ik ook een klassiek gezegde wil zetten. Ik aarzel tussen Vergilius' woord: Varium et mutabili semper jemina, een vrouw is altijd iets wisselvalligs en veranderlijks en Ubi tu Gajus, ibi ego Gaja, waar gij Gajus zijt, daar ben ik Gaja. Ik kies het laatste. U kwam met een grafschrift; de woorden die ik gekozen heb sprak een Romeinse bruid tot haar bruidegom. Want, mevrouw Marijke, laten we het vrolijk houden.

Toch moet ik nog iets zeggen over dat Varium et mutabili. Want op een zeker moment merkt de ARP, dat zij de vrouw te lang in de politieke kou heeft laten staan. Zij „haast" zich een conferentie te beleggen. Er wordt druk gesproken over vrouwelijke Kamerleden, Statenleden, Raadsleden. Het begint te dagen, laat, ik geef het toe, laat. Groenkoper verheugt zich over dat gedaag (zetter, maak alstublieft van die g geen s!) en dan komt u mevrouw, om mij te zeggen: we komen niet, wij blijven thuis, we spinnen wol. En dan verwijt u mij: „of dacht u dat een vrouw per se dom moet zijn om van haar te kunnen houden, zoals indertijd een schoolhoofd tegen me zei." Heb ik gezegd, dat ik u dom moet zijn, voordat ik van u zoude gaan houden? Ben ik een schoolhoofd, met alle respect voor de H(den) van S (en)? Heb ik om uw tuin gevraagd? Omdat u vermoedt, dat ik niet 100% Nederlands ben, waag ik het te vermoeden, dat de Wilhelminabaan te Leeuwarden u het liefst als landdagterrein voorkomt. Vergeef mij, als ik verkeerd vermoed. Moet ik zo nodig het Spreukenboek lezen, vanwege dat Hoofd van de School? Hopelijk niet Spreuken 11!

Er moet een misverstand tussen ons zijn, mevrouw Marijke. Omdat ik dit schrijf buiten een mij vertrouwde omgeving, kan ik niet meer precies nagaan met welke woorden ik de komende lente in de ARP heb aangekondigd. Maar ik herinner mij wel, dat ik vreugde gevoelde in mijn hart, toen ik u vrouwen daar allen vergaderd zag, luisterende naar die woorden uit de mond van Dr. Berghuis. Dat ik u aanzie voor suffragettes, dat ik Mevrouw Diemer getekend zou hebben, geketend aan een zeer Brits hek, mevrouw Marijke.... Alleen omdat ik nu geen Wiebe heet?

Goed, U begeert in het algemeen een man, die in de poort zit! Die leiding geeft. Aan wie u alles kunt vragen en die ook altijd het antwoord weet. Ik heb zo'n idee, dat ik meer feministe ben dan dat u mij als uitbeelder van feministen ziet.

En dacht u nu werkelijk, dat ik een landdag wilde? Ik heb een hekel aan landdagen, ik heb een hekel aan vergaderingen. Ik heb daar nog nooit genoten. Maar uw leuze neem ik aan. Omdat ik van mijn vrouw en van mijn huis en zo erg van wol houd.

Ik ben het niet met u eens, dat de door u genoemde met charismata gezegende vrouwen gelokt moeten worden. Moeten zij de dienstgedachte in hun arbeid ontdekken? Dat moeten de mannen toch net zo goed, mevrouw Marijke?

Of zij op (mijn?) landdag komen of niet, laat mij koel. Het gaat mij, en nu in ernst, het gaat mij om de vrouwen, die de gaven hebben werkzaam te zijn op (afgezaagde uitdrukking!) het terrein van kerk en school en maatschappij. Waarom zijn de A.R. en met name de Gereformeerden daar zo laat mee? Onderwijzeres kon er nog mee door, maar die andere terreinen.... Alleen voor MANNEN!

Dat was de ondertoon in de stukjes, welke ik wel eens meer aan de vrouw en de politiek heb gewijd. Ik neem aan, dat u dat wel begrepen hebt. U weet uw klassieken te gebruiken, al haal ik u liever bij de grafschriften vandaan.

Wat uw gazon betreft, noch honderden vrouwen noch ik zullen het vertrappen. Als het niettemin ter mijner beschikking staat, dan drink ik daar graag eens een kop thee. U weet wellicht, dat ik daarvan houd. Ik had verwacht, dat u geschreven zou hebben: „omdat u zich verbergt achter de sluier van een pseudoniem, doe ik dat nu eens niet." Maar u schrijft: „doe ik hetzelfde." Goed. U vraagt of ik mijn schuilnaam eens uit de doekjes wil doen. Ik heb dat al eens gedaan. Maar ik wil dat nog wel eens doen. In verband met „Nederlandse Gedachten" zocht ik bij Guillaume Groen van Prinsterer en in verband met De Standaard bij Abraham Kuyper. Om het een beetje ingewikkeld te maken, koos ik de u bekende pennaam. Ik ben, mevrouw Marijke, niet heel nieuwsgierig, maar ik wil wel graag alles weten.

KUNNEN we het misverstand eens afdrinken? De naam Blauwendraad verzet zich daartegen niet, hoewel ik niet weet of de eerste vrouwelijke studenten ook het glas hieven.

Ik lees uw stuk nog eens door. Veel is blijven liggen. Maar het begin geeft mij mijn slot. U zit op de kast. En u vraagt of dat mijn schuld is of mijn triomf. Geen van beide. In de eerste plaats horen vrouwen niet op de kast. Zij horen er ook niet in. Zij staan voor hun boekenkast of voor hun linnen(wol)kast. Zij staan voorzichtig bij hun porseleinkast of keuren hun glazen in de glazenkast. En misschien helpen zij haar kinderen bij de poppekast. Het is noch mijn schuld, laat staan mijn triomf. Wat doe ik met triomf, mevrouw? Ik wil meer vrouwen in de politiek, maar als zij op uw aanraden thuisblijven en wol spinnen, het is mij goed. Als u mij maar niet in de politiek wil hebben. Want dat is mijn enige angst, buiten die voor spinnen. Echte spinnen dan. Geloof me, uw

William Groenkoper

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. een fatsoenlijke mond heeft hij — zo te horen — niet, maar smullen kan hij wel; 5. zo'n stapje maken dames met de handen; 8. wijsheid-verdrijver; 9. slag in de lucht, maar mét 't water; 11. aan de linkerzij geraakt? Nee, helemaal er naast; 12. zo gaat iets de lucht in; 14. dit zet je niet op op 5 december; 15. door deze verbintenis aan te gaan, krijg je een woning (al is 't dan een hok) en loon; 19. ook de lekkernij aan pech verbonden is lekker; 22. de blauwe versie is vaak dodelijk; 24. deze romeinse wetten moet men nu nog betalen; 26. ziekte, waarbij men beslist niet landerig is; 28. en is dat woord er niet, dan mag men op deze ontvangst niet het woord voeren; 29. opslagplaats, die men gescheiden — in ieder huis vindt; 30. dit snijdt soms hout; 31. een historische kasteelheer is nu afgezakt en verkoopt afzakkertjes.

Vertikaal: 1. de haas rust op deze macht; 2. zo te horen maakt dit bot nogal lawaai; 3. twee bomen, één vruchtsoort; 4. door op te biechten krijgt men deze kennis; 5. zelfrespect; 6. nachtdraver; 7. sprookjesachtig getal; 10. kleur van de P.v.d.A. (ongebruikelijke spelling); 13. volgelingen van prijzen; 14. in de kerk schijnen deze R.K. geestelijken niet thuis te horen; 16. hoort men niet graag, maar heeft men altijd; 17. zij was kleurig gemutst; 18. vroeger stierven hier velen; 20. bij de handelaar gaat alles om de laatste letter van het abc; 21. verlengde mannetjeshonden vindt u in de bakkerij...; 23. en een met niets verlengd hert in India; 25. drukte, doordat u zelf wat doet; 27. ik had u lief, dit Nederland...

OPLOSSING VORIGE PUZZEL

Horizontaal: 1. opbreken; 8. uitzet; 9. kranen; 11. matrone; 12. banket; 13. Röntgen; 14. loophek; 16. staande; 19. emmeren; 22. afgang; 24. Jezabel; 25. praatje; 26. gemeen; 27. krenten.

Vertikaal: 2. paria; 3. rondkop; 4. kunstje; 6. staten; 7. bezorgen; 10. beenmerg; 12. balletje; 15. ommezien; 17. trapper; 18. argwaan; 20. robber; 21. nylon; 23. natje.

M. C. van Staaveren
AALSMEER — TELEFOON 4051
Specialiteit in ANJERSTEKKEN, FREESIAZADEN

Uw adres voor
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.
Fa. Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Tel. 62

JUTE ZAKKEN
voor binnenland en export
Een vertrouwensartikel!
NOORD-NEDERLANDSCHE ZAKKENHANDEL N.V.
Groningen - Eemskanaal N.Z. 48
Tel. 05900-31345 (4 lijnen)
Telegramadres „Jute"

Kalm en beheerst denken en werken
ZENUWDRUPPELS MG
10 ml ..... ƒ 0,95
30 ml ..... ƒ 2,25
DERCKENS N.V. — GOUDA

INGWERSEN & Co.
Commissionnairs In Effecten
Keizersgracht 382 A'dam-C.
Telefoon: 32121-35302-33879
* alle effectenzaken
* plaatsen van obligatieleningen voor kerken, scholen en weldadigheidsinstellingen

16e jaargang no. 18

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Dirk in de klas: wanneer vertelt u van de mariniers in Rotterdam?

Eerlijke kans voor Nehroe

HET bezoek van de Chinese premier Tsjoe En-lai aan New Delhi heeft geen oplossing gebracht voor het ernstige grensgeschil, dat de gemoederen in India nog steeds bezighoudt. Of het voor de vertegenwoordiger van het communistische regiem in Peking een tegenvaller is geweest, valt moeilijk te beoordelen. De brutale wijze, waarop hij de Chinese aanspraken op het gebied van Ladakh in het noorden van India meent te kunnen verdedigen, duidt er op, dat hij er niet op uit was, naar een definitieve regeling van het conflict met India te streven. Wellicht is het resultaat van zijn besprekingen met premier Nehroe precies wat hij er zich van had voorgesteld.

De Indische premier heeft geweigerd in te gaan op het aanbod van zijn Chinese communistische collega, Ladakh (of liever het betwiste deel er van) als Chinees gebied te beschouwen, in ruil voor erkenning door communistisch China van de Macmahonlijn, die de grens tussen beide landen vormt. Nehroe kon eenvoudig niet op dit aanbod ingaan, omdat een dergelijke stap in India een storm van verontwaardiging zou hebben ontketend, maar ook omdat de Indische premier zich daarmee in de ogen van de vrije volken van Azië zou hebben geblameerd. Bovendien zou een zwichten voor de eisen van Peking voor Tsjoe en de zijnen slechts een aansporing zijn geweest om hun agressieve activiteiten voort te zetten.

Niettemin heeft Tsjoe En-lai — ondanks zijn brutale eisen — nog enig succes geboekt, door in Birma en vooral in Nepal wat vriendelijker op te treden.

Wat India betreft is de deur voor onderhandelingen niet geheel gesloten. Met Nehroe werd overeengekomen, dat een Chinees-Indische studiegroep zal worden gevormd, die de mogelijkheid moet onderzoeken, welke tot een regeling van het grensgeschil kunnen leiden. Intussen blijven de Chinezen een groot gedeelte van India's grensgebied bezetten, zonder dat er van de kant van India iets wordt gedaan om aan deze wantoestand een eind te maken.

Nehroe heeft het niet gemakkelijk. Wellicht heeft hij nog de hoop gekoesterd, dat Tsjoe voor rede vatbaar zou blijken te zijn en een compromis zou willen sluiten. Dit zou dan hebben moeten neerkomen op terugtrekking van de Chinese troepen uit Ladakh, erkenning van de Indische soevereiniteit over het betwiste gebied, in ruil waarvoor India de Chinezen zou moeten toestaan, gebruik te maken van de weg, die zij door dit onherbergzame bergland hebben aangelegd.

Ook Nehroe schijnt er nu van overtuigd te zijn, dat men er in Peking op uit is, India onder steeds grotere druk te zetten. Men gaat daarbij uit van de veronderstelling, dat Nehroe nooit bereid zal zijn, militaire maatregelen te nemen om een eind te maken aan de onrechtmatige bezetting van een deel van het grondgebied van India. De invloed van Nehroe's aarzeling heeft zich reeds in Nepal doen gelden, toen de regering van dit kleine vorstendom besloot, een afzonderlijke regeling met China te treffen.

De uitnodiging van Nehroe aan Tsjoe En-lai werd destijds in India niet met instemming begroet. Men vreesde, dat de premier zich zou laten verleiden tot het doen van concessies, die niet tot een werkelijke oplossing van het probleem zouden leiden. Zo ver is het gelukkig niet gekomen en achteraf mogen we dus constateren, dat de besprekingen tussen Tsjoe En-lai en Nehroe enig nut hebben gehad. Zelfs voor Nehroe moet het thans duidelijk zijn, dat er met de Chinezen niet te praten valt. De wijze, waarop hij Tsjoe heeft behandeld doet vermoeden, dat hij daarvan thans wel overtuigd is.

Toen hij in het parlement de toekomstige politiek van India met betrekking tot het grensgeschil met China uiteenzette, oogstte zijn verklaring, dat India zijn kracht op alle mogelijke manieren moet vergroten een enorme bijval. Zijn opmerking, dat tegelijkertijd iedere mogelijkheid om tot een vreedzame regeling te komen moet worden benut, werd door de niet-communistische partijen met gejoel ontvangen.

Deze reactie was begrijpelijk, maar niet geheel juist. Wanneer Nehroe ernst maakt met zijn voornemen, de militaire kracht van India drastisch te versterken en zich niet langer aan illusies overgeeft, mag men niet van hem verlangen, dat hij de deur voor verdere onderhandelingen sluit. Aan de andere kant moet Nehroe zich realiseren, dat praten alleen zin heeft, als redelijkerwijs mag worden aangenomen, dat er een kans op overeenstemming bestaat. Laten we hopen, dat ook Nehroe hiervan voortaan ten volle overtuigd is.

dB

* * * Prof. dr. J. v. Baal

De benoeming van dr. J. van Baal tot buitengewoon hoogleraar te Utrecht zal door velen met genoegen zijn begroet. Ook wij scharen ons in de ongetwijfeld lange rij van hen, die de nieuwe professor van harte gelukwensen. Het was ons bekend dat deze benoeming reeds enige tijd in de lucht hing, doch daaraan heeft men niet zoveel. Thans heeft deze bekwame oudgouverneur van Nederland Nieuw-Guinea een nieuw werkterrein gekregen, waar hij ongetwijfeld zijn taak met grote liefde zal vervullen. De minder aangename publiciteit, die enige tijd geleden zijn deel werd, heeft gelukkig een eindpunt gevonden in de vele lovende woorden, die in de Tweede Kamer aan het adres van dr. Van Baal gericht waren. De thans gepubliceerde benoeming heeft ons opnieuw oprecht verheugd. Moge het prof. dr. Van Baal gegeven worden bij de vervulling van dit ambt eveneens veel respect te oogsten.

* * * Nieuw begin

De weg van de internationale samenwerkingsvorm der chr. democratische partijen heeft in de laatste jaren niet over rozen geleid. Reorganisatie-plannen wilden maar niet tot verwezenlijking komen. De president, de Belg De Schrijver, werd in 1959 tot het ministerambt geroepen en legde dus de voorzittershamer van de N.E.I. neer. De secretaris-generaal volgde dit voorbeeld door zijn pen neer te leggen.

Thans zijn deze beide functionarissen vervangen, hetgeen tot een nieuw begin kan leiden. De nieuwe voorzitter de heer Theo Lefevre uit België wil het reorganisatie-vraagstuk fors aanpakken. De nieuwe secretaris-generaal, de heer Jan Seitlinger uit Straatsburg, zal hem daarbij ter zijde staan, evenals de herkozen vice-voorzitters, waaronder dr. Berghuis. Van betekenis is, dat alle betrokkenen voor zover zij zelf geen protestant zijn, de sfeer van het protestantisme kennen en daarmede ongetwijfeld ten zeerste rekening zullen houden. Met die wetenschap kan de nieuwe aanpak van het werk der N.E.I. met vertrouwen tegemoet worden gezien. Dit contact is nodig, want de socialistische en de liberale internationales zitten ook niet stil.

* * * „De bloeiende perzik"

De N.C.R.V. heeft een televisiespel gegeven over Noach. Daarmee was zij er nâást. De grote fout van het stuk was, dat het Bijbels verhaal in een profaan vlak werd getrokken. Verschillende Christelijke bladen hebben dat reeds duidelijk gezegd en wij zijn het met die bezwaren eens.

Wij verwachten dat de N.C.R.V. zich duidelijk zal verklaren. Ons volk wacht daar op.

* * * Een juiste attentie

De dienst van de Duitse douane verstrekt aan de Duitsers die ons land binnenkomen een blaadje, waarop te lezen valt, dat Nederland op 4 mei zijn doden uit de wereldoorlog herdenkt en op 5 mei feestelijk getuigt van de blijdschap over de bevrijding, vijftien jaar geleden.

De oosterburen worden in dit geschrift verzocht, hiermede rekening te houden en te bedenken, welke gevoelens met name op deze data door het Nederlandse volk worden gekoesterd.

De raad wordt gegeven om op de avond van 4 mei geen openbare gelegenheden te bezoeken en zich te onthouden van iedere vorm van manifesties, die de gevoelens van het Nederlandse volk zouden krenken.

Wij achten dit een advies van de douane, die zeer terecht is.

Sommigen menen, dat deze raadgeving onvriendelijk is ten aanzien van het toerisme naar ons land.

Men bedenke echter, dat het de Duitse douane is, die deze raad gegeven heeft. En wij vinden het een waardige raad, die de douanedienst onzer oosterburen siert.

Het getuigt van begrip voor de karaktereigenschappen van ons volk.

Adres van vertrouwen
H. LEONARD
BOUWKUNDIGE
MAKELAAR
TAXATEUR
SCHADE-EXPERT
Assurantiën op elk gebied
lid C.O.B.A.M
Prinsengracht 30 - Tel. 01850-3173
DORDRECHT

Een blik over de GRENZEN

Partij in actie

EIGENLIJK zou deze rubriek ditmaal moeten heten: een partij in actie. Wij willen vandaag namelijk graag iets opmerken over de Christelijk Democratische Unie in West-Duitsland. Wie daarvan mocht schrikken zij meteen ter geruststelling meegedeeld, dat wij in de verste verte niet voelen voor overheveling van Duitse situaties en verhoudingen naar ons land.

Doch iedereen zal toestemmen dat ook datgene wat men niet begeert gekend moet worden wil men er over kunnen oordelen.

In de tweede plaats mag bedacht worden, dat de Duitse C.D.U. beoogt en probeert een echte democratische partij te zijn. Voorts dient te worden beseft, dat de positie die West-Duitsland thans weer in de wereld inneemt, niet in de laatste plaats te danken is aan het werk van voormannen van de C.D.U.

Op de jaarvergadering van de C.D.U. die dezer dagen in Karlsruhe gehouden werd, bracht de protestantse vice-voorzitter Von Hassel een verslag over partij-werkzaamheden uit. Hij memoreerde o.a. de verschillende landdags- (vgl. onze provinciale) verkiezingen en gemeenteraadsverkiezingen, die sinds de jaarvergadering van september 1958 in het gebied van de bondsrepubliek gehouden werden. Die stembussen zijn belangrijk omdat de figuur van Dr. Adenauer dan niet zulk een centrale plaats inneemt als bij de verkiezingen van het West-Duitse parlement het geval is. Welnu, aldus Von Hassel, wie deze resultaten bestudeert, moet concluderen, dat vrijwel steeds de activiteit van de plaatselijke of regionale partijorganisatie in de stembus weerspiegeld wordt.

Een goede en permanent op peil gehouden activiteit leidde overal waar zij voorkwamen tot betere en meer stabiel stembusresultaten.

Een tweede punt dat opviel was, dat de jongeren organisatie bijna 60.000 leden telt, terwijl de C.D.U. zelf ca. 250.000 personen als lid ingeschreven heeft. Dit houdt een compliment voor de jonge C.D.U. in, doch stempelt de C.D.U. tot een kiezerspartij. Zij wil, blijkens de uitlatingen van het bestuur graag ook een **leden**partij worden.

Van de plm. 36 miljoen Duitse kiezers hebben zich ongeveer 1.200.000 bij een politieke partij aangesloten. De socialistische partij kreeg bij de parlementsverkiezingen in 1957 ongeveer 9½ miljoen stemmen. Met haar ruim 600.000 leden is ook zij dus meer een kiezerspartij. Het is opmerkelijk dat de Duitsers de graadmeter voor hun democratische instelling zoeken in de verhouding partijleden-kiezers. Met enige jaloersheid zien zij naar Engeland waar 21% van conservatieve kiezers lid van die partij zijn, terwijl Labour zelfs 49% van kiezers tevens als leden geboekt heeft.

Een volgende keer hopen wij op dit belangrijke vraagstuk evenals op andere punten uit Von Hassel's verslag terug te komen.

A.R. POST VERSCHIJNT OP 21 MEI

Een belangrijke mededeling voor de verspreiders van A.R. Post ! In verband met het Partij Convent op 13 en 14 mei zal A.R. Post niet op 14 doch op 21 mei verschijnen. Uiteraard zal ook in ons ledencontactorgaan veel aandacht aan het Convent worden gewijd.

Een waarschuwend voorbeeld

Zij zongen Zijn lof. Doch spoedig vergaten zij Zijn daden.
Psalm 106 : 12b, 13a.

NOG vóór de bevrijding — het was in 1943 — zong Muus Jacobse in zijn ontroerend gedicht „Op Nebo's top":

Maar als ik leven mag tot de bevrijding
en juichen op het overwinningsfeest,
God, doe mij dan dit weten: wat voorbijging
aan nood en leed is niet vergeefs geweest.

Wij hebben de verlossing beleefd. Op 4 mei gedenken wij telken jare wie dit niet was gegeven: onze doden . . . zij, die vielen voor een vuurpeloton; die bezweken in concentratiekampen en gevangenissen; onze joodse medeburgers, die omkwamen in de gaskamers; de slachtoffers der bombardementen . . . mannen, vrouwen, kinderen. En laat ons niet vergeten hen, die de zee op de jongste dag zal wedergeven.

Omdat het thans vijftien jaar geleden is, dat God ons verloste uit de macht van de hater en bevrijdde uit de macht van de vijand (Ps. 106 : 10), vieren wij deze dag nog weer eens als nationale gedenkdag. Hij verloste, ook al gebruikte Hij daarvoor Canadezen en Amerikanen. Hij deed ons weer ademhalen na bange tegenspoed, zoals Hij ons ook had overgegeven in de hand van een meedogenloze vijand en wij bidden moesten: Gedenk niet meer aan 't kwaad, dat wij bedreven . . . ! Wanneer wij Hem loven, vergeten wij natuurlijk niet, welke offers onze bevrijders hebben gebracht . . . hoe zouden wij dit kunnen, wanneer wij de ontroering ondergingen van een massabegraafplaats als b.v. het oorlogskerkhof Margraten.

Toen de enge band, die ons omkneld hield, los werd gemaakt —, toen gevangenen werden bevrijd —, toen de honger week en de dreiging niet langer ons leven versomberde —, toen wij gered werden uit de macht der vreemden, wier mond leugen spreekt en wier rechterhand een hand van bedrog is (Ps. 144 : 11) —, toen het gedaan was met de roof van mensen en vee en wij niet langer geplunderd en gebrandschat werden, ja toen gold ook bij ons: wij zongen Zijn lof.

Na de nacht der verdrukking brak de dag der bevrijding aan: dankdiensten werden gehouden en evenals tijdens de bezetting wanneer bidstonden werden gehouden, stroomden de kerken vol. Wij zongen Zijn lof, want Hij opende Zijn hand om te zegenen na bange tegenspoed.

Hadden wij ons in de bange jaren ook niet getroost met de verwachting: „Alles zal reg kom"?

Wij zongen Zijn lof met de woorden, waarmee Israël in vroeger eeuwen reeds zijn God had grootgemaakt.

Nu is het opmerkelijk, dat in ons psalmboek onder meer een tweetal opeenvolgende liederen Gods heilsdaden bezingen; twee lange leerdichten: Psalm 105 en Psalm 106. De eerste spreekt uitsluitend van Gods wonderdaden, opdat die zouden gedacht worden; de tweede daarentegen legt sterk de nadruk op Israëls ondankbaarheid.

Zij zongen Zijn lof. Doch spoedig vergaten zij Zijn daden.

Hoe is het mogelijk!

Moeten wij ons als volk nu na vijftien jaren niet afvragen, of wij soms niet in dezelfde fout vervallen zijn?

Nederland herrees, ook al werden bittere teleurstellingen ons niet bespaard. Er is veel gebeurd in die vijftien jaren. Over het rechtsherstel zwijgen we maar liever; het drama in Indonesië met alle gevolgen voor velen (Ambon!) is een donkere bladzijde in onze historie. En wat de wereld oetreft: na zoveel jaren is er van een echte vrede nog geen sprake. Overal gist het; de dreigingen zijn niet van de lucht.

Is dat de reden van het vervagen van de 5de mei als gedenkdag?

Doch spoedig vergaten zij zijn daden . . .

Ondanks alles beleven wij een welvaart als nooit tevoren. „Gevaarlijke welvaart" zo luidt de titel van een uit het Duits vertaald boek. Want niet het Russische materialisme is de grootste dreiging, doch ons eigen vermaterialiseerde leven. De Russen hebben het trouwens van het (christelijke?) Westen geleerd en beleven het alleen maar in een meer barbaarse vorm.

Even verder lezen wij in Psalm 106: „Hij gaf hun wat zij begeerden . . . om hen op de proef te stellen. Toen Israël n.l. zijn God verzocht. Maar henzelf deed Hij wegteren. De Statenvertaling heeft hier zo veelzeggend: „Maar Hij zond aan hun zielen een magerheid."

Dat gevaar bedreigt ook ons: dat wij bij uiterlijke welvaart geestelijk vermageren. Ook al kunnen steeds meerderen zich de luxe van een auto, een koelkast en een televisie veroorloven.

Magere zielen, die veel menen te hebben, doch het éne nodige missen.

Het was Gods eigen volk, dat Zijn daden vergat.

Waken en bidden wij om bewaring, nu geestelijke uitholling een zo groot gevaar is. Opdat wij Zijn lof weer mogen zingen.

Ds. P. A. A. Klüsener

Met de kinderen gedenken

DONDERDAG 2 november 1916 is voor mij een onvergetelijke dag in mijn leven geweest. Toen werd ik op twintigjarige leeftijd — zonder zelf nog kiezer te zijn — door mijn kiesvereniging als deputaat afgevaardigd naar de Deputatenvereniging te Utrecht. Ik hoorde er de Deputatenrede van dr. Kuyper over De wortel in de dorre aarde. Maar die rede heeft niet de meeste indruk op mij gemaakt. Het was de eerste keer in mijn leven, dat ik dr. Kuyper zag en hoorde. En bovenal onvergetelijk is voor mij toen geweest de wijze, waarop hij het eerste gedeelte van Ps. 78 voorlas:

Om mijn volk! neem mijne leer ter ore, neigt ulieder oor tot de redenen mijns monds.

Ik zal mijnen mond open doen met spreuken, ik zal verborgenheden overvloediglijk uitstorten van oudsher;

die wij gehoord hebben en weten ze, en onze vaders ons verteld hebben.

Wij zullen het niet verbergen voor hunne kinderen, voor het navolgende geslacht, vertellende de loffelijkheden des HEEREN, en zijne sterkheid, en zijne wonderen, die Hij gedaan heeft.

Want Hij heeft een getuigenis opgericht in Jacob, en ene wet gesteld in Israël, die hij onze vaderen geboden heeft, dat zij ze hunnen kinderen zouden bekend maken;

opdat het navolgende geslacht die weten zou, de kinderen, die geboren zouden worden, en zouden opstaan en vertellen ze hunnen kinderen;

en dat zij hunne hoop op God zouden stellen, en Gods daden niet vergeten, maar zijne geboden bewaren;

en dat zij niet zouden worden gelijk hunne vaders, een wederhorig en wederspannig geslacht, een geslacht, dat zijn hart niet richtte, en welks geest niet getrouw was met God.

Dat Woord van God stond als een ster boven heel het overzicht, het historisch overzicht, dat toen in de deputatenrede werd geboden. Dat diende als een afsluiting van een tijdperk, nu de partij werd gereorganiseerd.

De A.R. of Christelijk-historische partij . . .

Dat is nog altijd onze officiële naam.

En wij willen altijd weer een beroep doen op onze historie.

Een volk, dat zijn geschiedenis niet kent, is een arm en ondankbaar volk.

DAT spreekt ons speciaal toe in deze dagen, nu wij invasie en bevrijding, verdrukking en verzet gedenken. Wij hebben het te gedenken MET ONZE KINDEREN. Het is een algemene klacht, dat het tegenwoordige jonge geslacht zo bitter weinig weet van de bezettingstijd, van de wrede onderdrukking en van de zware offers, de bloedige offers voor de vrijheid. Sommigen klagen, dat de schooljeugd meer weet van Koppelstock en Jan Haring, dan van de mannen en de vrouwen, die tijdens de jongste bezetting in de voorste lijn van het verzet hebben gestaan. En men is geneigd, de school de schuld te geven. Uiteraard is ook reeds aan de Minister van O.K. en W. gevraagd, of hij er misschien iets aan zou kunnen doen.

NU is het gemakkelijk, de school te critiseren en in gebreke te stellen. In vele gevallen wordt er thuis ook heel weinig over gesproken. En daarom bewegen zich mensen tussen ons, die in die dagen het liefste hebben verloren, en die soms het gevoel hebben, alsof men doet, alsof men liever vergeet. Eéns werd heel plechtig verzekerd, dat de namen van hen die vielen, als het ware in een gouden boek stonden opgetekend. Maar als dat boek er is, dan blijft het meestal een gesloten boek.

NU levert het gedenken, ook op vele scholen, allerlei moeilijkheden op.
Er zijn drie soorten Nederlanders geweest tijdens de bezetting. Vooreerst de groep van het verzet, een grote groep, veel groter, dan sommigen menen. Zij deden, met gebrek en soms met vreze en beven, hun plicht.
Zij vertellen niet graag van die tijd, omdat het zo licht gelijkt, alsof zij zich zelf op de borst slaan. Een tweede groep stond aan de verkeerde kant. De besten van hen denken aan die tijd alleen maar met schaamte. Anderen mokken nog steeds en geven anderen de schuld.

Maar in elk geval geven deze dagen van herdenken hun geen aanleiding, om met warmte aan hun kinderen te vertellen, wat voor een tijd het was, toen de Duitsers hier waren. Een derde groep heeft de kat uit de boom gekeken, in voorzichtige afkeer van de Duitsers, maar ook in voorzichtige distanciëring van het verzet. Zij gaan over tot de orde van de dag of spreken liever critisch over vandaag dan dat zij verhalen van toen.

MAAR dat is niet de grootste moeilijkheid.

Die komt aan de orde, als wij de vraag stellen, hoe wij moeten gedenken. Er is in de pers geklaagd, dat de jeugd niet meer wist, wie Max Blokzijl was of Mussert, Seyss Inquart of Rauter. Het is erger, als zij niet meer weet van mannen als Johannes Post of Dr. R. Dam, van Mevr. Kuiper-Rietberg of van Prof. Titus Brandsma. Dat zij niet meer weet van het moedige getuigenis van de kerken, van het schoolverzet, van K.P. en L.O., van de ondergrondse pers en van de Meistaking. En het is héél erg, als de jeugd weinig of niets meer weet van de vervolging van het oude Bondsvolk.

En bij die keuze van de onderwerpen is nog de grootste verantwoordelijkheid niet genoemd. Die gaat over de vraag, of in ons gedenken Ps. 78 staat als een ster boven ons verhaal.

Dan spreken wij over de daden des Heren. Over Zijn genade, waardoor sommigen de moed kregen, om het gevaarlijkste werk te doen, ook al stond de doodstraf er op. Zijn genade, die mensen de kracht heeft gegeven, om te lijden en te sterven.

Na de bevrijding kwam een man van de moordkampen terug en hij, een hard man, een bijna onverschillig man, vertelde, dat het voor hem het allervreemdste was geweest, dat een medegevangene beestachtig was mishandeld, en op zijn harde leger als een wrak neer lag, bloedend geslagen, en dat deze geprangde toen met een vreemde gebroken stem, half sprekend, half zingend, zei:

'k Wil U o God mijn dank betalen .....
Gij woudt mij met Uw zorg omringen,
Meer dan een Vader zorgdet Gij.

Deze getuige vertelde van een wonder, dat hij maar niet kon begrijpen. En wie van dat wonder aan de kinderen gaat vertellen, die heeft met het navolgende geslacht op de wijze van Ps. 78 herdacht.

Dezer dagen

hebben we ons in hoge mate verwonderd over een beschouwing die de liberale Nieuwe Rotterdamse Courant wijdde aan het feit, dat de fractieleiders Romme, Oud, Bruins Slot en Tilanus aanwezig waren bij de herdenking van de honderdste geboortedag van Troelstra, een herdenking georganiseerd door de Partij van de Arbeid. Men behoeft geen socialist te zijn om thans te erkennen, dat Troelstra een nationale figuur was, schrijft het liberale blad en zo gezien acht het de aanwezigheid van de fractieleiders „een gerechtvaardigd en treffend blijk van die erkenning".

Dat is dan duidelijk, zou men geneigd zijn te zeggen; er behoeft dus geen enkel verschil van mening te bestaan over het aanvaarden van de socialistische uitnodiging door de fractievoorzitters. Maar wie de N.R.C. een zo argeloze kijk op het politieke leven zou willen toeschrijven, vergist zich deerlijk.

Want, vraagt het blad zich af, „groeven de partijen niet aan hun eigen graf door dit collectieve eerbetoon? De P.v.d.A. door de andere partijen uit te nodigen bij dit typisch socialistisch festijn; de andere door de uitnodiging aan te nemen?" Dat graven aan het eigen graf zou dan hierin bestaan, dat het grote publiek die vertegenwoordiging van de regeringspartijen op een betoging van de oppositiepartij waarschijnlijk wel prachtig vindt, maar dat de conclusies van het grote publiek voor de partijen minder prachtig zijn. Dat grote publiek zou er n.l. uit concluderen, dat het met de politieke tegenstellingen in Nederland niet zo'n vaart loopt, ja dat die politieke tegenstellingen eigenlijk meer schijn dan wezen zijn.

En dan komt de opzienbare mededeling van de N.R.C.: „Die conclusies zijn juist, maar verderflijk voor de partijen. Want deze bestaan bij de gratie van politieke tegenstellingen of althans de schijn ervan". En even later zegt de schrijver: „Het politieke spel eist, dat zo niet de werkelijkheid dan toch de schijn van scherp omlijnde tegenstellingen gehandhaafd wordt, zeker tussen regering en oppositie. Zonder dat blijft het grote publiek niet lang geloven in de ernst van het spel, in de waarachtigheid van de partijstandpunten".

We laten nu maar in het midden, dat de N.R.C. hier de fout maakt regering en politieke partijen, die niet in de oppositie zijn, te vereenzelvigen. Afgezien daarvan is de hele redenering van schijn en werkelijkheid in de politieke tegenstellingen voor ons een onaanvaardbaar verhaal. Het politieke spel eist niet, dat er tegenstellingen, hetzij in werkelijkheid hetzij in schijn, gehandhaafd worden. Het politieke spel is er omdat er wezenlijke tegenstellingen zijn, wezenlijk verschillende uitgangspunten en wezenlijk verschillende principes. Die worden niet verdoezeld, ook door het grote publiek niet, wanneer fractievoorzitters een herdenkingsbijeenkomst van een andere partij bijwonen.

Als de N.R.C. zo nadrukkelijk betoogt, dat desnoods maar de schijn van scherp omlijnde tegenstellingen moet worden gehandhaafd en daarbij ook nog in het geding brengt, dat de toenemende welvaart politieke onverschilligheid kweekt, rijst deze vraag: Begint het in het liberale kamp door te dringen, dat de stelling van minister Zijlstra over het naar elkaar toegroeien van liberalisme en socialisme bij toenemende welvaart, niet zonder grond is en begint men reeds door middel van schijn-tegenstellingen een kunstmatige kloof te scheppen?

Het jaarverslag van de Nederlandse Bank

Gunstige ontwikkeling, maar:

opletten blijft de boodschap!

HET jaarverslag over 1959 van de president van de Nederlandse Bank krijgt bijzondere betekenis als achtergrond van enkele recente kabinetsbeslissingen.
De ministers Zijlstra en de Pous hebben nl. voorpostengevechten bevolen in de strijd tegen een dreigende overbesteding.

Op het terrein van het bedrijfsleven zijn enkele maatregelen getroffen, die een te sterke investeringsdrang — met name in de bouwsector (fabrieken, kantoorgebouwen enz.) — kunnen afremmen. Bepaalde belastingvoordelen nl. de mogelijkheid van vervroegde afschrijving ten laste van de winst en de aftrek op het inkomen voor gedane investeringen zijn met ingang van 1 mei verkleind. De bestaande aanmoediging te investeren wordt ietwat teruggenomen.

Vandaar dat dit verslag met grotere oplettendheid dan wellicht te doen gebruikelijk is zal worden bestudeerd. Weliswaar herhaalt de geschiedenis zich in de toekomst niet op gelijke wijze, maar zij herbergt toch belangrijke lessen die voor die toekomst van belang zijn. Te meer omdat de eerste resultaten van de vrijere loonvorming die in 1959 een aanvang heeft genomen, in dit verslag eveneens zijn verwerkt.

Gelijkmatigheid

HET kabinet beschikt over ten minste twee instanties die op objectieve wijze concrete voorlichting geven in de min of meer a-politieke sector. Eén daarvan is het Centraal Planbureau dat als het ware enig inzicht geeft in de economisch-financiële situatie van het komende jaar. De andere is de president van de Nederlandse Bank die op overzichtelijke wijze een terugblik geeft op het laatst verlopen jaar met de daaraan verbonden mogelijkheden voor de toekomst.

Het waardevolle van dit verslag is altijd opnieuw dat dit zich niet alleen bezig houdt met een scherpe analyse van de situatie zoals deze kortelings was. Evenzeer geeft het een aanduiding — meer niet — voor de nabije toekomst van de noodzakelijke punten waarop zal moeten worden gelet.

Het verslag constateert verheugende zaken. De uitvoer is sterk toegenomen. De waarde van de uitvoer overtrof de waarde van de invoer in belangrijke mate. Dit betekent dat over 1959 het tekort op de handelsbalans zeer sterk is afgenomen. Als de uitvoer wordt uitgedrukt in procenten aan de invoer, dan geldt voor het afgelopen jaar het percentage 92. En dat terwijl de deskundigen als normaal beschouwen het cijfer 80—85!

Bovendien blijkt dat, door de daling van de prijzen van ingevoerde grondstoffen en halffabrikaten(die grotendeels in de vorm van volledige fabrikaten weer worden uitgevoerd) èn een daling van de arbeidskosten per eenheid (door de verbeterde technische outillage?), de concurrentiepositie van onze (industrie) export versterkt is!

Merkwaardig te noemen is dat het Nederlandse bedrijfsleven zich kennelijk instelt op de E.E.G. Onze invoer uit deze landen is gestegen tot 44% van de totale invoer en de uitvoer naar deze landen is gestegen in de laatste 6 jaren van 36% naar 44% van het totaal.

Toch is niet alles een voordeel. Als wij constateren dat het volume van de buitenlandse handel in verhouding tot de produktie van de gezamenlijke bedrijven sterk toeneemt, dan blijkt hieruit dat de Nederlandse economie hoe langer hoe meer van het buitenlandse handelsverkeer afhankelijk is geworden. De uitvoer wordt geremd in een tijd van bestedingsinflatie, zoals de invoer stijgt als onze produktiecapaciteit (tijdelijk) aan zijn top is.

Het is derhalve uitermate noodzakelijk een snelle opgaande conjunctuur zowel mogelijk af te zwakken tot een grotere gelijkmatigheid over een wat langere periode. Evenals een snelle lichamelijke ontwikkeling bij kinderen het gevaar oproept van een tijdelijke algehele inzinking, is dit ook het geval in de economie.

De prijzen

MET de prijzen van de produkten — de kosten van het levensonderhoud — is het in het afgelopen jaar beslist niet naar wens verlopen. Het zou heel wel mogelijk geweest zijn dat daarin een daling was gekomen. Alle factoren waren daarvoor gunstig: daling van de invoerprijzen van grondstoffen, daling van 5% van de arbeidskosten per produktieeenheid en een matige stijging van verbruik door particulieren.

(Over 1953—1956 een stijging van ± 7½% per jaar; in 1959 vergeleken met 1958 maar 3½%).

Dit had tot gevolg dat de reeds in 1958 gesignaleerde verschuiving in de verdeling van het nationaal inkomen ten gunste van de industriële sector van het bedrijfsleven voortschreed in het begin van dit jaar. Dat de huidige regering de weg opende deze achterstand met betrekking tot de werknemersinkomens in te halen is verheugend. Het Vrije Volk van 27 april constateert wel dat deze loonsverhogingen rijkelijk laat zijn gekomen, maar vergeet er bij te vertellen dat het achteropraken van de werknemers bij de stijging der welvaart lang en breed in 1958 — toen Hofstra minister van financiën was — was begonnen.

Bovendien wordt in dat artikel nagelaten mee te delen dat het loonniveau tussen 1 juli 1959 en 1 juli 1960 met ruim 10% gemiddeld is toegenomen — inclusief de compensatie-loonronde.

Twee mogelijkheden

HETGEEN altijd door de A.R.-fractie de vorige regering is voorgehouden, n.l. dat een algemene loonronde de sterke aandrang heeft tot afwenteling in de prijzen, wordt door de president nog eens nadrukkelijk onderstreept. Hij constateert dat de vrijere loonpolitiek daarentegen — althans in de eerste resultaten — niet ongunstig mag worden genoemd.

Er zijn echter twee mogelijkheden die beide voor het Kabinet grote zorgen zullen geven.

- De eerste is dat de politiek van prijsbeheersing — die óók door de president wordt onderschreven — slaagt. De zorg die daarbij optreedt is deze, dat de betalingsbalans onder zware druk wordt gesteld. Immers: de loonsverhogingen brengt verruiming mee van de consumptie, de invoer wordt groter, maar ook de investeringen nemen toe. Daartegenover komt er minder beschikbaar voor de export. Het gewenste evenwicht tussen invoer en uitvoer dreigt verbroken te worden.

- De andere mogelijkheid is dat de prijzen niet in de hand worden gehouden. De grote zorg hierbij is dat nieuwe looneisen niet zullen uitblijven waardoor een nieuwe spiraalbeweging van lonen en prijzen zal ontstaan, zodat het concurrentievermogen en de export ten zeerste zal worden verzwakt.

Immers: prijsstijging bij loonsverhoging brengt geen consumptievergroting mee. Dat wil zeggen: de hogere lonen brengen in feite geen groter aandeel in de gestegen welvaart.

Nieuwe looneisen ontstaan dan vanzelf.

Dit probleem doet zich niet alleen in ons land voor. In geheel West-Europa *is er een stijgende vraag naar goederen.* Deze vraag leidt alleen dan niet tot verbreking van het evenwicht als de prijzen op peil kunnen worden gehouden, aldus een verslag van de economische commissie van de Verenigde Naties.

Het toekomstig beleid

OP dit kabinet rust derhalve een zware verantwoordelijkheid. Alles moet worden ondernomen om de vrijere loonvorming een reële inhoud te ge-

• *Vervolg op pag. 11*

CULTUUR-STRIJD

(Van een medewerker)

HET is de laatste tijd rumoerig in de ether. De kwestie om de drie afgekeurde cabaretliedjes voor een nationaal programma op bevrijdingsdag is de zoveelste, die stof doet opwaaien. Wie zich verdiept in de achtergronden van deze ogenschijnlijk onbeduidende affaire, beseft dat het waarschijnlijk niet de laatste zal zijn die de omroep op weinig verkwikkelijke wijze in het nieuws brengt. De waarheid is dat op het ogenblik een cultuur-oorlog woedt op het front van de massacommunicatie-middelen, waarvan de betekenis niet licht kan worden onderschat. Helaas is protestants-christelijk Nederland zich dat onvoldoende bewust.

Wat zijn de feiten van deze liedjesaffaire? De Nationaal Programma Commissie is een permanent lichaam dat op nationale feestdagen moet zorgdragen voor een nationaal programma. In dit lichaam hebben vertegenwoordigers zitting van alle omroeporganisaties en de Wereldomroep. Na de oorlog heeft O.K. en W. bepaald dat op verjaardagen van het Kon. Huis en andere nationale hoogtijdagen een dergelijk nationaal programma moest worden gebracht. Voor het avondprogramma van 5 mei gaf de commissie aan Karel Prior, een radio-medewerker, die reeds aan verschillende omroepen verbonden is geweest, opdracht het programma voor te bereiden.

Toen de teksten onder ogen kwamen van de leden van de commissie werd unaniem besloten drie liedjes af te keuren, waarvan het niveau die van de nachtkroeg niet was ontstegen. Aan de artiesten werd om andere liedjes verzocht.

Het komt wel vaker voor dat verantwoordelijke omroepfunctionarissen bepaalde teksten moeten afkeuren, waarmee de artiesten komen aandragen, doch ditmaal werd het een rel. Karel Prior trok zich demonstratief terug. Wim Ibo volgde zijn voorbeeld. Ook andere medewerkers aan het programma „Schouder aan schouder" lieten in De Telegraaf weten dat zij niet wensten mee te doen. Fanatiek trokken de artiesten weer eens van leer tegen het omroepbestel.

Wat hier gebeurde was een botsing tussen twee werelden. De wereld van de omroeporganisaties en die van de commerciële show-business. Kijkers en luisteraars bemerken van het onderscheid tussen de twee werelden vaak niet zo veel, maar in Hilversum en Bussum is die een nare realiteit. Veel artiesten hebben geen enkele geestelijke binding aan een omroeporganisatie. Alle omroepverenigingen moeten vaak werken met artiesten die vreemd zijn aan de overtuiging, die de omroepvereniging draagt. Een groep artiesten is antigodsdienstig en anti-politiek. Hun normen zijn uitsluitend artistieke en commerciële. Zij werken in opdracht van iedereen. Een aantal van hen kon door het ontbreken van enige godsdienstige of politieke overtuiging tijdens de bezetting rustig voor de onder nazi-toezicht staande Nederlandse omroep werken. Beginselloosheid en commercialiteit kenmerken hen.

Het is deze groep artiesten, die door het uitlokken van moeilijkheden bij de omroep een sfeer van onbehagen bij het publiek tracht te wekken dat het pad moet effenen voor de komst van commerciële televisie. Want dat is de wezenlijke bedoeling. In de van elke geestelijke achtergrond gespeende commerciële sfeer voelen deze artiesten zich pas thuis.

De strijd die op het ogenblik in de ether wordt geleverd gaat om de vraag of de radio- en televisiecultuur van ons land in de toekomst zal worden bepaald door levensbeschouwelijke of commerciële normen. Het gaat erom wie het voor het zeggen zal krijgen in de ether, de omroeporganisaties of de vercommercialiseerde show-business. De kwestie om de drie liedjes is niet meer dan een krachtmeting.

Die strijd is verbitterd. Men vecht om de publieke opinie, want die telt mee bij O., K. en W. Van de uitslag van deze cultuurworsteling zal het in hoge mate afhangen in welke richting zich het cultuurpatroon van ons volk zal ontwikkelen.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam. Tel. 798604-53257

Serres- en warenhuizenbouw
N.V. AANNEMERSBEDRIJF
BOERS EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE - Tel. 01748-745 en 746
Postbus 30 Na 18 uur 2604

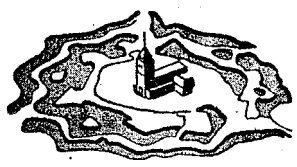
Aannemingsbedrijf
Harm Fokkens
Naarden N.V.

Kakes' Bouwbedrijf
Bouwers waarop gebouwd kan worden...
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

Fa. T. HEIDINGA & ZOON
LEEUWARDEN
AANNEMERS VAN
BOUW- EN BETONWERKEN
Joh. Willem Frisostraat 19 — Telefoon 24422

FA. JAN LINGEN'S
BETONINDUSTRIE
Veerdam 29 - Telefoon 01850-3123-1123
PAPENDRECHT

Alpha Muurverffabrieken NV
voor iedere ondergrond een geschikte muurverf
EXPORT WILHELMINALAAN 32-34
ALPHEN AAN DEN RIJN
Telefoon 01720-2192 en 2384

N.V. Houthandel
Luttekepoortstraat 52 ARENDSEN
Telefoon K 3410-2109 Harderwijk

GEBR. TEN BRINKE
BOUW- EN BETONBEDRIJF
ENTER — Telefoon 05478-296
Fabrieken, kerken, scholen, woningen, boerderijen, villa's, bruggen, stuwen, viaducten, verbouw- en onderhoudswerken.

J. BUIJSE & ZOON
Smederij en
Constructiewerkplaats
ROTTERDAM v/m IJsselmonde - Telefoon 71815

DE DEFENSIE VAN NIEUW-GUINEA

(van onze militaire medewerker)

DE thans door de regering aangegeven maatregelen ter versterking van de defensie van Nieuw-Guinea vormen een afgerond geheel waarvan nog slechts de laatste etappe nader uit de doeken zal moeten worden gedaan. Deze maatregelen zijn van drieërlei aard.

- **In chronologische volgorde komt eerst de uitzending van de „Karel Doorman" als tijdelijke maatregel om snel het bestaande vacuum op te vullen.**

- **Als tweede etappe volgt dan de versterking van de defensieve luchtverdediging door middel van Hunterstraaljagers en lichte luchtdoelartillerie, zomede van de offensieve door uitrusting van de MLD van een modern type verkenningsvliegtuig, waarvan aangenomen mag worden dat het tevens geschikt is voor bombardementsopdrachten (tegen vijandelijke vliegvelden en zeedoelen). Gelijktijdig hiermede wordt de verdediging te land opgevoerd door uitzending van infanteriedetachementen.**

- **Als derde etappe volgt dan de vorming van vrijwilligersdetachementen van Papoea's.**

Deze maatregelen volvoeren derhalve in grote lijn de radicale ommezwaai van ons defensiebeleid, die wij in ons artikel van 19 juli 1958 hebben aanbevolen. Door een en ander wordt binnen korte tijd het machtsevenwicht rondom Nieuw-Guinea hersteld hetgeen wij een betere garantie achten dat er geen geweld tegen dat gebiedsdeel door Indonesië zal worden gebruikt dan het woord van Soekarno en Soebandrio. Het is tussen haakjes van Amerika wat naief en zeer inconsequent wel vertrouwen te hebben in het woord van deze dictator en niet in dat van andere dictatoren, zoals Stalin en Chroesjtsjef. Amerika denkt er immers zelf niet aan om ook maar één stap op het terrein van de ontwapening te zetten op grond van de plechtigste en in den treure herhaalde vredelievendheidsbetuigingen van Chroesjtsjef alleen. Hoe kunnen wij dan op het woord van Soekarno vertrouwen die bovendien met twee tongen spreekt en periodiek dreigende taal in onze richting laat horen. Wij houden het daarom meer op onze regering die het woord van Roosevelt in praktijk brengt: „Spreek zachtjes maar draag een stevige stok bij je".

Die stok nu is er voor de naaste toekomst. Daarbij mag het echter niet blijven en dit te minder omdat de regering met de stormachtige ontwikkeling van de ontvoogding van de Afrikaanse bevolking voor ogen, kort geleden harerzijds een versneld ontvoogdingsproces heeft aangekondigd. Een periode van 10 jaar heeft men daarbij in het hoofd.

Opvoeding tot politieke zelfstandigheid vraagt echter gelijktijdig opvoeding in de middelen om die zelfstandigheid straks te doen eerbiedigen, derhalve de vorming van een defensieapparaat, voortkomende uit de autochtone bevolking. Het minste dat men daarbij dient te hebben zijn landstrijdkrachten die in staat zijn de inwendige orde en rust te handhaven, zomede subversieve activiteiten door middel van infiltraties van binnen en van buiten af de baas te blijven. Meer kunnen ook de vrijgeworden Afrikaanse volken niet doen. Hun integriteit handhaven tegen grootscheepse pogingen tot verovering, kunnen ook zij niet op eigen kracht presteren, want daartoe zijn sterke lucht- en c.q. zeestrijdkrachten nodig. In die sfeer moet hun bestaan gegarandeerd worden op internationale basis als b.v. Laos en Cambodja, dat door de ZOAVO wordt gegarandeerd zonder dat die landen daarvan lid zijn. Of, zoals vele vrijgekomen Afrikaanse gebieden, die onder de bescherming van het Britse Gemenebest of de Franse Unie vallen.

Voor Nieuw-Guinea geldt dus als minimum de schepping in de komende ontvoogdingsperiode van een eigen strijdmacht te land. Daartoe opent het thans door de regering globaal ontvouwde systeem de mogelijkheid. Wij mogen dit nader toelichten en de mogelijke en gewenste uitbouw daarvan aangeven.

De Papoea-eenheden zullen niet uit beroepspersoneel bestaan behalve voor een kaderkern. Zij dienen 3 à 4 jaar vrijwillig en worden in die tijd tevens sociaal gevormd, zodat zij, teruggekeerd in de civiele maatschappij, daarin geëigende functies kunnen innemen. Aldus wordt dit legertje een instituut voor staatsburger- en natievorming. Er ontstaat daarbij een steeds grotere hoeveelheid van in de wapenhandel geoefende jongelieden en daarmede een stille, mobilisabele militaire reserve. Legt men daarvoor de wapens op — en dat behoeft geen schatten te kosten want het gaat hier om een lichte bewapening voor de rimboe-oorlog — dan kan men in geval van nood een grote reserve onder de wapenen roepen om subversieve acties en infiltraties tegen te gaan.

Baseert men dit systeem op een plaatselijk gebruik dan krijgt men het klassieke systeem van de **vrijwillige militie,** dat vele landen in hun pioniertijd (Amerika) of aan bedreigde grenzen (Zuid-Afrika) hebben gekend en met succes toegepast. Het grondbeginsel, verdediging van eigen huis en haard door een ieder die de wapens kon voeren, werd hierin op ideale wijze belichaamd. Dit systeem werd dan ook in de jaren dertig door het ex-KNIL ingevoerd toen het politiek nog niet gewenst werd geacht en technisch moeilijk uitvoerbaar, dienstplicht voor de Inheemse bevolking in te voeren. Toen werden vrijwilligers met een verband van 3 jaar aangeworven en een reserveplicht van 12 jaar. Tijdens de reserveplicht genoten zij een kleine maandelijkse toelage en hielden herhalingsoefeningen in hun oorlogsfuncties. Deze werden zoveel mogelijk gekozen in de nabijheid van hun woonplaats.

Overgebracht op Nieuw-Guinea kan men dus in alle bevolkingscentra langs de kusten plaatselijke detachementen van zulk een vrijwillige militie vormen. De parate kern bestaat dan uit de vrijwilligers tijdens hun actieve verband. De mobilisabele eenheden, ter plaatse wonende, vormen de stille reserve die geregeld geoefend wordt en à la minute, gealarmeerd door de parate kern, te wapen kan worden geroepen. Aldus kan de parate sterkte binnen een uur tot het 5- à 6-voudige worden opgevoerd.

Met geringe kosten in vredestijd wordt aldus een sterke strijdmacht verkregen voor deze primaire taak, de handhaving van de orde en rust in eigen huis en de verdediging daarvan tegen kruimelstrategie van binnen maar vooral van buiten. Naast deze plaatselijke militie dient dan een centraal gelegerde en snel verplaatsbare reserve aanwezig te zijn ten einde aangevallen plaatsen te hulp te komen.

Op deze wijze dient dus de derde etappe te worden afgewerkt en wij hopen dat de regering in deze richting de nodige stappen overweegt. Dit te meer omdat dan spoedig de taak van de Nederlandse landmacht en marine te land door deze Papoea's kan worden overgenomen. Voor de rimboestrijd zijn Europeanen — wij schreven dat reeds herhaaldelijk — minder geschikt en dit geldt nog sterker voor dienstplichtigen die daar slechts een jaar dienen. Eer zij geacclimatiseerd zijn en geoefend in de rimboe oorlog — waarin zij toch altijd de mindere van de Papoea zullen blijven — worden zij weer door anderen vervangen.

Snelle uitbouw van het Papoea-systeem zal het daarom mogelijk maken spoedig aan de uitzending van dienstplichtigen van de infanterie en mariniers een einde te maken en op de duur ook het aantal vrijwilligers in te krimpen zodat tegen de tijd van de zelfstandigwording van dit gebied de gehele defensie te land zonder schokken gelegd kan worden in handen van de autochtone bevolking. Voor dit laatste is dan nog nodig de vorming van een leidende hierarchieke kern van officieren, hetgeen een zaak is van lange adem, zodat ook daarmede zo spoedig mogelijk moet worden aangevangen. We hopen het hiervoren aangegeven globale schema binnen niet te lange tijd nader door de regering te horen uitgewerkt.

De TV en de opsporing van een vermist jongetje

Door de heer Meulink (A.R.) zijn aan de Minister van Justitie de volgende vragen gesteld:

1. Is het waar, dat de Minister in afwijzende zin beschikt heeft op een verzoek van de burgemeester van Lichtenvoorde om toestemming te verlenen de Nederlandse televisie in te schakelen bij de opsporing van het vermiste jongetje Tonnie Krabbenborg?

2. Indien deze vraag bevestigend wordt beantwoord, is de Minister dan bereid mee te delen, waarom deze toestemming niet verleend is?

FA. v. d. KAADEN EN BREUGEM
Timmer-, aannemers- en metselbedrijf
Oosteindseweg 19, Tel. 01892-319-596, Bergschenhoek

FA. COLIJN & IPPEL
Aannemers van Beton- en Heiwerken
Rijksweg 117 - Telefoon 01834-375
Prinses Julianaweg 11 - Telefoon 01834-475
NIEUWENDIJK (GEMEENTE ALMKERK)

HOUT
VAN DRIMMELEN
ZWIJNDRECHT - Telefoon 01850-6446

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN Irene

Kousen en sokken.
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals.
FA. JOHAN PARMENTIER
Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

Uw inboedel wordt op de handen gedragen
naar Madrid of Stockholm
naar Lutjebroek of Lintelo (ook overzee) door
Bongers Verhuisbedrijf - Wageningen
telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100).

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173 Tel. 247126
Privé: Olympiakade 60 Tel. 794152
AMSTERDAM.

LANDBOUWWERKTUIGEN- EN MACHINEFABRIEK
Vicon
H. VISSER N.V.
NIEUW VENNEP
Telefoon K 2546-444 (4 lijnen)

Bonda's Veevoederbureau NV
Oude Vest 23 - Leiden
TELEFOON 01710-20345-20346

Nogmaals over: de doodstraf

Naar aanleiding van het artikel van Mr. H. Bouma over „De zaak Chessman en de doodstraf" ontvingen wij enkele brieven, die met name handelden ove de vraag wat de Bijbel over de doodstraf tot ons zegt.

Wij hebben Mr. Bouma gevraagd over enkele te berde gebrachte punten zijn mening te geven, hetgeen hij in onderstaand artikel doet. Uiteraard betekent opneming hiervan niet, dat de redactie de ontwikkelde gedachten — die een zeer belangrijke bijdrage tot de discussie vormen — tot de hare maakt. De redactie hoopt binnenkort ook haar eigen standpunt kenbaar te maken.

IN het artikel „De zaak Chessman en de Doodstraf" is door mij het probleem van de doodstraf weer aan de orde gesteld. Bij het schrijven van genoemd artikel was ik mij bewust, dat mijn zienswijze op de doodstraf kritiek zou ondervinden. In verschillende brieven, die bij de redactie van Nederlandse Gedachten zijn ontvangen, wordt dan ook in diverse vormen kritiek geleverd op mijn mening inzake de doodstraf. Deze kritieken komen echter in wezen alle op dezelfde stelling uit, te weten dat het A.R. Beginselprogram van de overheid eist, dat de doodstraf als vergeldingsmaatregel wordt ingevoerd, waarbij de grondslag van deze stelling wordt gevonden in Gods Woord. Ik kan ten volle billijken, dat de briefschrijvers deze kritiek uiten met een beroep op de Bijbel, maar ik meen, dat ik daartegenover toch enkele argumenten naar voren kan brengen, die misschien mijn mening over dit probleem kunnen rechtvaardigen.

Allereerst meen ik, dat het A.R. Beginselprogram in art. XIII alléén spreekt van het **recht** van de overheid om de doodstraf als vergeldingsmaatregel in te voeren en toe te passen, doch dit niet als **gebiedende eis** stelt. In mijn artikel heb ik niet willen betogen, dat de doodstraf nooit zou mogen worden ingevoerd en toegepast. Ik kan mij voorstellen, dat in een tijd van chaotische toestanden, waarin de misdaad welig tiert, de overheid de doodstraf weer invoert om orde te scheppen en de zware misdadigers te bestraffen. Dit is in dergelijke omstandigheden zelfs een plicht van de overheid, want de overheid is „Gods dienares, een wreekster tot straf dengene die kwaad doet" (Rom. 13) en de overheid is tegenover haar onderdanen verplicht hen te beschermen tegen kwaadwillige elementen. De overheid, die de daders van misdrijven niet of niet voldoende straft of doet straffen, handelt daardoor in strijd met haar plicht. Het beginsel van het Nederlandse strafrecht is dan ook hiermede in overeenstemming, immers de bedrijver van een strafbaar feit dient een straf te ontvangen overeenkomende met de zwaarte van het misdrevene.

Volgt hieruit nu, dat iemand, die een ander doodt, gestraft **moet** worden met de doodstraf? Ik meen van niet. Er kan altijd getwist worden of een straf, die door de rechter aan een bepaalde misdadiger wordt opgelegd, te zwaar of te licht is. De straftoemeting is nu eenmaal een zeer individuele aangelegenheid. Indien de doodstraf in Nederland zou worden ingevoerd zal deze straf lang niet altijd toegepast worden op moordenaars of andere misdadigers, want de rechter zal bij zijn strafbepaling rekening houden met alle hem gebleken omstandigheden, dus ook de verzachtende en in andere gevallen de verzwarende omstandigheden. De strafrechter zal dan ook in verschillende strafzaken niet de doodstraf aan moordenaars opleggen, doch een gevangenisstraf van levenslang of korter.

De overheid kan en mag derhalve niet aan de rechter de plicht opleggen in moordzaken de doodstraf te **moeten** uitspreken, aangezien door een verplichting van de rechter hiertoe de vergeldende gerechtigheid, die toch de grondslag vormt van ons strafrecht, verlaten zou worden. In dit stelsel zou een ieder, die een ander gedood heeft, onder welke omstandigheden ook dit feit zou hebben plaats gevonden, ter dood veroordeeld moeten worden. Ik meen dit zo te moeten stellen, want als men het probleem van de doodstraf van de zijde van Gods Woord benadert en met name ter verdediging van de doodstraf Genesis 9 vers 6 aanhaalt, waarin staat, dat „Wie des mensen bloed vergiet, zijn bloed zal door den mens vergoten worden, want God heeft den mens naar Zijn beeld geschapen", en de overheid zou zich strikt aan Gods Woord willen houden dan zou ook aan de rechter de **plicht** tot het opleggen van de doodstraf voor doodslagers en moordenaars moeten worden voorgeschreven.

De overheid mag dan in dit stelsel niet blijven bij een bedreiging met de doodstraf, zij moet de doodstraf gebiedend voorschrijven. Zodra dit echter door de overheid zou bepaald worden wordt het voor de strafrechter ondoenlijk op rechtvaardige wijze recht te spreken. De strafrechter wordt dan ook in zijn onafhankelijkheid beperkt.

Bovendien meen ik, dat Genesis vers 6 niet absoluut is gesteld. Het woordje „zal" uit de zinsnede „zijn bloed zal door den mens vergoten worden" kan gelezen worden als „moet", maar ook als „kan" vergoten worden. God zelf zegt tot Kaïn, als deze tot Hem zegt: „Mijn misdaad is te groot om de straf te dragen" en „ieder, die mij aantreft, zal mij doden": „Geenszins; ieder, die Kaïn doodt, zal zevenvoudig boeten". De Here geeft hier volledige gratie aan Kaïn, die één van de ergste misdrijven heeft gepleegd, namelijk de broedermoord. Zie Genesis 4 vers 13 t.e.m. 15. De Here straft Kaïn niet met de dood, hoewel hij zijn broeder Abel heeft gedood. Moeten wij dan Genesis 9 vers 6 zo lezen, dat de overheid de straf van de dood beslist moet voorschrijven aan onze strafrechter? Ik meen van niet.

Romeinen 13 vers 4, 2e lid zegt: „Maar indien gij kwaad doet, wees dan bevreesd; want de overheid draagt het zwaard niet tevergeefs; zij staat immers in de dienst van God, als toornende wreekster voor hem, die kwaad bedrijft". Ook deze tekst wordt als grond gebezigd voor de invoering van de doodstraf. Ik betwijfel echter of het woord „zwaard" letterlijk moet worden opgevat, dat is dus als middel om de doodstraf te voltrekken. Wordt hiermede niet veeleer in het algemeen bedoeld, dat de overheid haar gezag handhaaft door de misdadigers te doen bestraffen en de vergelding op deze misdadigers te doen toepassen? Ik ben geen theoloog, maar ik meen, dat deze laatste uitleg past in het kader van Romeinen 13.

Tenslotte wordt door één der briefschrijvers Exodus 21 vers 12 aangehaald, waarin staat: „Wie iemand zo treft, dat hij sterft, zal zeker ter dood gebracht worden". Deze woorden van de Here spreekt Hij tot Mozes op de Sinaï als voorschriften voor Zijn volk na de uittocht uit Egypte. Wanneer u al deze voorschriften van God voor Zijn volk leest wordt u getroffen door de doelmatigheid en volledigheid. Dit is met recht een wetgeving te noemen, want allerlei voorschriften op burgerrechtelijk en strafrechtelijk terrein worden hierin opgesomd. Ongetwijfeld waren die voorschriften van God voor Zijn volk zeer wijs en juist, maar ik meen, dat deze voorschriften niet zonder meer voor onze tijd en voor ons gelden. De Israëlieten houden nog zeer streng vast aan de Wet van Mozes. In deze voorschriften staat o.m. vermeld, dat een tovenares zeker niet in leven gelaten mag worden. Wie met een dier ontucht pleegt zal zeker ter dood gebracht worden. Wanneer een rund een mens stoot, zodat deze sterft, dan zal het rund zeker gestenigd worden. Deze en andere voorschriften zijn kennelijk gegeven voor de Israëlieten in die tijd onder de oude bedeling en niet van toepassing op ons onder het nieuwe verbond. Jezus Christus zegt tot de schriftgeleerden en Farizeeën, die de overspelige vrouw tot Hem brachten: „Wie van u zonder zonde is, werpt het eerst een steen naar haar", hoewel de wet van Mozes het bevel aan de Israëlieten gaf haar te stenigen.

Ik heb met het bovenstaande zeker niet willen betogen, dat van vergelding in ons strafrecht niet meer gesproken mag worden. Integendeel, ik meen, dat het wezen van het strafrecht nog steeds bestaat in de schuld van de dader van het strafbare feit en voor deze schuld moet hij gestraft worden en ook overeenkomstig de mate van schuld. Als de rechter teveel gaat letten op de verzachtende omstandigheden of de omgeving, waaruit de dader is voortgekomen, aansprakelijk gaat stellen voor het begane delict, krijgen wij een uitsluiting van schuld bij de misdadiger, die zeker niet is gegrond op Gods Woord. Anderzijds mogen wij ons ook niet laten leiden door het wraakgevoelen: „Oog om oog en tand om tand", want ook de liefde tot de naaste is ons door Christus als een gebod gegeven. Straftoemeting blijft een moeilijke taak voor de strafrechter, waarbij hij met bovengenoemde factoren en wellicht met nog andere zaken heeft rekening te houden. Dit is geen gemakkelijke taak, terwijl de verantwoordelijkheid groot is. De invoering van de doodstraf zou deze taak en verantwoordelijkheid nog verzwaren.

Mr. H. BOUMA

Lezers schrijven ons...

✦ Zo niet

Geachte redactie,

Hoe moeilijk gedachtenwisseling, ook tussen geestverwanten, is, werd wel gedemonstreerd door het antwoord van R. Hagoort in het nummer van 16 april op het ingezonden stuk van mr. S. H. Attema van enige weken daarvoor.

Wanneer ik hierover een enkele opmerking wil maken, is het niet mijn bedoeling op de door mr. Attema aangesneden materie zelf in te gaan. Dat deed trouwens de heer Hagoort in zijn antwoord in feite ook niet, tenzij de door hem geproduceerde cijfers als zodanig bedoeld zijn.

Ik passeer ook maar de opmerking over het kleiner maken der fracties, hoewel deze mij bepaald misplaatst voorkomt.

Het akelige in het antwoord van R. Hagoort is echter, dat hij van een geestverwant durft schrijven, dat deze meedoet aan de mode in bepaalde kringen om naar het voorbeeld van de nationaal socialisten vroeger en van Burgerrecht nu af te geven op de invloed der vakbeweging.

Eer is teer, ook als het een geestverwant betreft.

Waarom in deze discussie een opponent in de hoek gezet van nationaal socialisten en Burgerrecht?

Moeten wij als A.R. zo onderling discussiëren?

Wanneer mr. Attema nu op dat spoor zou willen doorgaan, zou hij kunnen zeggen, dat R. Hagoort, in navolging van de communisten, ieder, die er anders over denkt voor fascist uitmaakt.

Daarmee zou de discussie wel volledig uit het goede spoor zijn geraakt. Overigens verwacht ik niet, dat mr. Attema zich op die weg begeven zal.

Onderlinge discussie is zo nodig en kan toch anders en beter gevoerd worden.

Ik verwijs daarvoor naar de discussie tussen de redactie van „Nederlandse Gedachten" en die van „Tot vrijheid geroepen".

Zoals R. Hagoort het doet, zo moet het echter beslist niet.

Hoogachtend,

DR. J. MEULINK

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

FA. B. MEILINK
Eig. F. BRAAM
HOUTZAGERIJ — HOUTHANDEL EN KISTENFABRIEK
HOFSTRAAT 10 - BORCULO - TEL. 05457-561*

Bouwbedrijf Jac. van der Niet
Nieuwbouw en onderhoudswerken
Oranjeweg 6
Tel. 01719-2748
NOORDWIJK AAN ZEE

Sallandse Beton Industrie
DEVENTER
(Eig. TH. D WILDEBOER)
MASSA-FABRICAGE BETONARTIKELEN
Telefoon 3865 Privé 4628

ROOS
N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF V.H. N. ROOS
ROTTERDAM
Burgemeester Hazenberglaan 403
Telefoon 179520

Reinbouw Reinders Bouwbedrijf
AANNEMERSBEDRIJF EN MACHINALE HOUTBEWERKING
Telefoon 08330 — 4054 — 4460 — 4450 — 4580
W. KÖLLINGLAAN 2 — DIEREN

Betonindustrie H. ROHAAN
CEMENTWAREN
Rijssenseweg 42 - Tel. 05478-233 - Enter

FA. C. VERMEER EN ZOON'S
FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
Telefoon K 1894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel
Ronde en ovale tafelranden
Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen, regels, stijlen, enz.

Aannemersbedrijf
GEBR. HAKKERS
★ Handel in rijsmaterialen, riet en teen
★ Rietmattenfabriek
★ Hoepelmakerijen
WERKENDAM - Telefoon 14

OCEAN N.V. - DIEREN
Lagestraat 26, Tel. K 8330-4646
Patent Ocean keerkleppen, afsluiters en vacuumstops
Aarzener blowers, gasmeters, exhausters, tandwiel- en dikvloeistofpompen, schroefverdichters en Nm3 transformatoren.
GROENEVELT'S ZUIGERCOMPRESSOREN

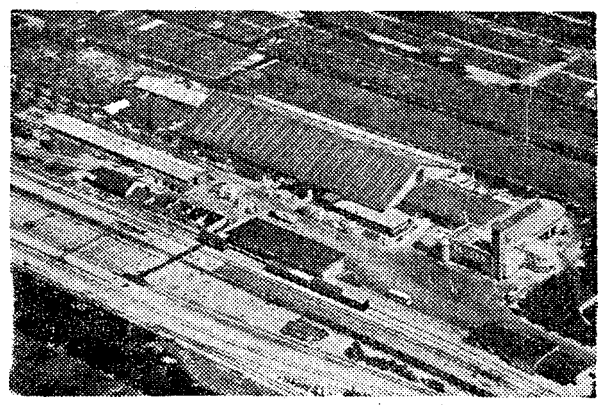

★ INSTALLATIES VOOR DE BOUWNIJVERHEID
★ TRUCKMIXERS
★ MACHINEBOUW EN CONSTRUCTIEWERK

N.V. MULDER's
fabriek van rollend materieel
BOSKOOP — Telefoon 01727—2251
EIGEN VESTIGING IN TORONTO, CANADA

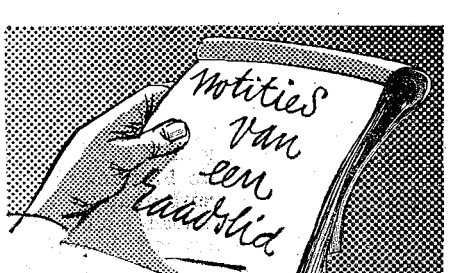

Wat de stedebouwkundigen wijzen . . .

HET oude gezegde „wat de heren wijzen, moeten de gekken prijzen". Aldus een raadslid bij een debat over woningbouw.

Wat bedoelde dat raadslid met die wondere spreuk? Heel eenvoudig dit, dat de raadsleden eigenlijk geen medezeggenschap meer hebben in het bepalen van het soort woningen. Stedebouwkundigen maken uitbreidingsplannen, waar weinig meer aan te veranderen is. Want wil de raad wat veranderen, dan past dat niet in het plan. Dan moet er een heel nieuw plan komen. Dat vindt de raad nogal gortig en dus schikt men zich en bouwt naar het inzicht van de stedebouwkundigen en architecten. Met als resultaat, dat al onze nieuwe wijken er langzamerhand precies eender uitzien. We bouwen immers allemaal flats in blokken van drie en vier hoog? We zetten toch allemaal, vanwege de vlotheid, een aantal van die blokken haaks op de straat? Zodat men raden mag wat de voor- en wat de achterkant is? We zijn toch allemaal enthousiast over gemeenschappelijke tuinen? En daarom bouwen we toch allemaal woningen, waar men van voor naar achter en van achter naar voor, dwars doorheen kijken kan? Woningen waar niemand zich op zijn gemak voelt, omdat men nergens vrij is?

Als alle boutades, is ook deze boutade eenzijdig. Maar het heeft zijn nut die éne zijde toch eens te bekijken. Want het levensgeluk van duizenden hangt mee af van de woningen, die de hedendaagse architecten ontwerpen.

We hebben in de jaren na de oorlog de eengezinswoning naar de achtergrond gedrongen. We hadden er geen grond voor! Maar bekende stedebouwkundigen berekenden dat de hoogbouw niet veel meer dan tien procent besparing op de grond gaf. Maar het was niet alleen het argument van de grond. Men weerde het eengezinshuis of het vrije bovenhuis ook, omdat stedebouwkundigen en met hen een aantal stadsbestuurders meenden, dat met eengezinswoningen geen „stad" te bouwen was.

De flatbouw kwam, zag en overwon. Maar daarmee verdwenen de schuine daken en dus de zolders. De zolders, die prachtige speelgelegenheden op regenachtige dagen. De zolders, die welkome ruimten boden, als in gezinnen met opgroeiende kinderen het aantal slaapkamers niet meer toereikend was. Maar dat deert ons niet. Wij aanbidden allemaal het gemiddelde. En het gemiddelde zegt, dat er per woning 3½ persoon moet wonen en in de grootste steden is het gemiddelde gezin niet groter dan 3,1.

En daarom bouwen we in hoofdzaak vierkamerflats en driekamerflats. En nu ja, bij uitzondering nog een paar vijf- en zeskamerflats.

Ja zo doen we dat!

Maar als raadlid bekruipt je soms de vrees of we het zo wel goed doen. Ga je je afvragen of we niet op moeten houden met achter de stedebouwkundigen aan te lopen? Voor damesjaponnen is het volgen van de mode niet erg. Een japon dank je na een jaar of twee af. Maar woningen moeten tenminste vijftig jaar mee. Als je luistert naar de mensen dan hoor je veel klachten over de nieuwe woningen. Moeten we daar meer naar luisteren? Of moeten we gaan onderzoeken of het aantal van hen, die tevreden is met de nieuwe woning misschien niet groter is dan het aantal klagers? Een mooie taak voor de kiesverenigingen.

Zouden we binnen de partij in gezamenlijk overleg tussen stadsbestuurders, architecten en vrouwenbonden niet een antwoord kunnen vinden op de vraag: Hoe bouwen we een huis met modern comfort, dat toch iets behoudt van het „my house is my castle". Met andere woorden een huis waarin een gezin zichzelf kan zijn.

W.

FLORIADE

DE WONDERTUIN VAN NEDER

ZULLEN bloemen en planten in staat zijn de belangstelling van heel de wereld naar Rotterdam te trekken? Dat was de grote vraag, die de organisatoren van Floriade zich zes weken geleden nog stelden. Op de dag namelijk, waarop prinses Beatrix een zandloper liet kantelen ten teken, dat Floriade in Rotterdam haar poorten had geopend. Nu, zes weken later, lijkt het antwoord op die vraag gegeven: het ziet er naar uit, dat de grote internationale tuinbouwtentoonstelling een succes gaat worden. Zeventigduizend bezoekers werden alleen al op de Paasdagen ontvangen.

Van heinde en ver stromen de bezoekers naar Rotterdam en op het 40 hectare grote terrein, dat bijna in het hart van de stad ligt, worden vele vreemde talen tegelijk gesproken. De auto's op de parkeerplaatsen dragen de meest-uiteenlopende borden en elk passagiersschip, dat in de haven afmeert, brengt toeristen aan van overzee, die Floriade in hun reisprogramma hebben staan. Op de kade worden zij welkom geheten met bloemen.... een dag later dwalen ze, aan de voet van de Euromast, filmend langs de tulpen.

Vier jaar geleden ongeveer werd het plan geboren om in Nederland een bloemententoonstelling van wereldallure te houden. Er waren daarvoor twee goede aanleidingen. In de eerste plaats zou in 1960 de Koninklijke Algemeene Vereniging voor Bloembollencultuur haar gouden jubileum vieren. Daarnaast zou het vier eeuwen geleden zijn, dat de tulp in Nederland werd geïntroduceerd.

Tal van gemeenten toonden belangstelling voor het houden van een dergelijke expositie. De keuze viel op Rotterdam, waar de beschikking kon worden verkregen over het Park en over twee grote hallen met daaromheen nog een vrij uitgestrekt terrein. Deze combinatie van park en hallen gaf tenslotte de doorslag bij het vaststellen van de plaats, waar Floriade zou worden opgebouwd.

Floriade werd de naam van het festijn... een versmelting van twee begrippen: Flora en Olympische Spelen, die immers dit jaar in Rome gehouden zullen worden. En die naam is een van de vele vondsten, die in de tentoonstelling verborgen liggen. Misschien zelfs wel de grootste. In Floriade werd veertien miljoen gulden geïnvesteerd. Van vele zijden kwam het geld binnen. Een plezierige bijkomstigheid is, dat deze investering er niet noodzakelijk behoeft uit te komen. Wanneer de poorten in september definitief gesloten zullen worden mag er een tekort op de exploitatierekening staan. Floriade is immers het feest van de Nederlandse tuinbouw en het gebeurt maar zelden, dat een feest geen cent kost.

Een hoekje van de afdeling „vaste planten". De edelste produkten van Nederlandse kwekerijen kregen hier een plaats op bordessen, die door slingerende paadjes worden omgeven.

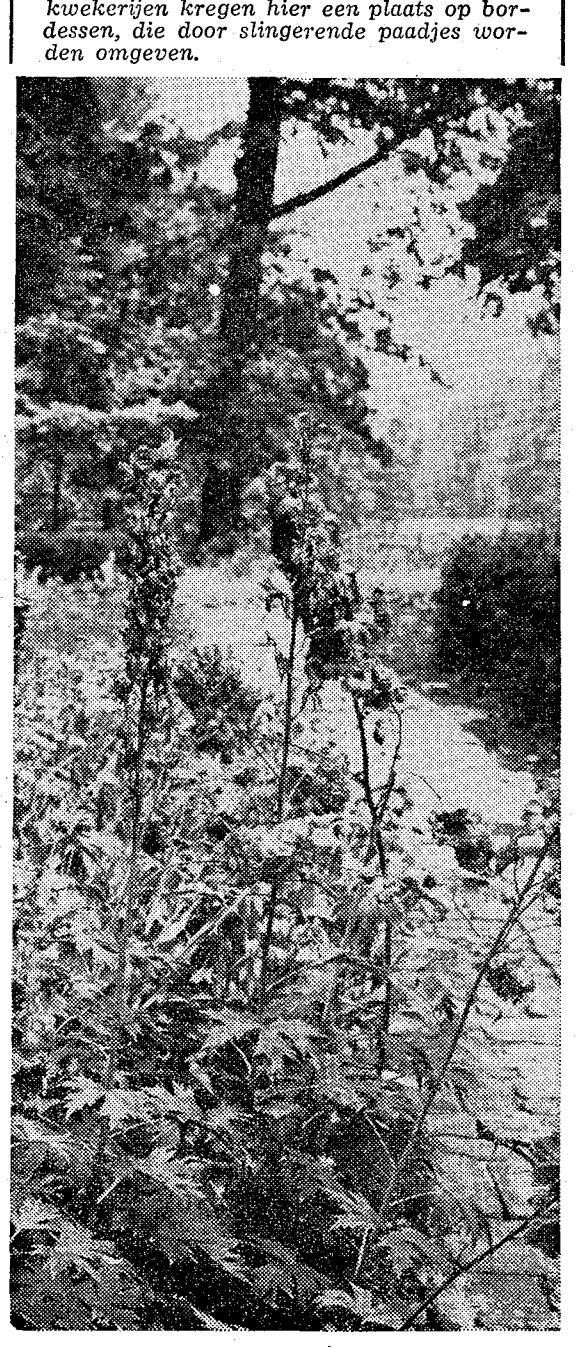

Veertig miljoen

VEERTIEN miljoen gulden.... en het resultaat is ernaar. De gehele Nederlandse tuinbouw stelt zich daarvoor op zijn best in Rotterdam ten toon. Het begint al onmiddellijk bij de hoofdingang, die naast het museum Boymans-Van Beuningen is gelegen. Daar werd een bestaand parkeerterrein van de aarde weggevaagd. De grond werd diep omgeploegd en vervolgens opgehoogd met honderden autoladingen goede aarde. Waar eens de auto's stonden groeit nu de sla.

Er werden kassen gebouwd en er werd een boomgaard aangelegd. Appels en peren staan in bloei en in de kassen rijpen de tomaten. Officieel heet deze afdeling van Floriade de afdeling van de Voedingstuinbouw, en er is voor gezorgd, dat zij volledig is: boerekool groeit er naast uien. Er is spinazie. En ook groeien er druiven en aardbeien. Er werd geen groente en geen vrucht vergeten.

Hoe wordt de tomaat het best gekweekt? En hoe de champignon? Floriade geeft op die vragen zelfs aan de leek een begrijpelijk antwoord. Want in de afdeling van de Voedingstuinbouw is een ruime plaats ingeruimd voor het wetenschappelijk onderzoek, dat in een populaire vorm het „hoe" en het „waarom" aan de bezoeker duidelijk maakt.

Het zijn soms kleine dingen, die de leek het meest verbazen. Denkt de doorsnee-stedeling niet aan een boomgaard als aan een wei met volwassen bomen, waaronder de koeien nog grazen? Floriade laat zien hoe verouderd dit beeld is.... een moderne boomgaard is een verzameling struiken, die in rechte rijen werden geplant en de lengte van een volwassen man niet overtreffen. Struiken, omdat die het bespuiten en het plukken vergemakkelijken en daarnaast het zonlicht alle gelegenheid geven door te dringen tot de vrucht.

Ieder weet, dat fruit, groente en bloemen worden geveild. Velen hebben wel eens zo'n veiling in Aalsmeer of in het Westland bezocht. Op het Floriade-terrein werd een veilinggebouw opgericht, compleet met oplopende banken en met een klok. De bezoekers kunnen hier, precies zoals de handelaren dat doen in Aalsmeer en in het Westland, de produkten van de tentoonstelling kopen. Veelkleurige bloemen, malse groenten en sappig fruit. Deze miniatuur-veiling werkt met minimum- en maximumprijzen, een heuse veilingmeester geeft een deskundige toelichting.... en zorgt ervoor, dat niemand zich na afloop bekocht hoeft te voelen.

Bij de veiling (en dat is weer heel iets anders) ligt de kindercrèche, waar moeders hun kroost veilig kunnen toevertrouwen aan deskundige verzorgsters. De kinderen komen er niets tekort: ze kunnen naar hartelust spelen in de box en wanneer ze vermoeid raken van het spel staan er kleuterbedjes gespreid. Zelfs de aankleedtafels ontbreken niet.

Ook voor kinderen is Floriade een feest. Er zijn paarden en veulentjes te zien. En kippen, hanen en vogels. Er grazen schapen en lammetjes in de berm en helemaal achter in het park is er voor hen een ideale speelgelegenheid in De Hooibergen.

. . . uit de Bijbel

TWEE jonge, Israëlische vrouwen hebben op Floriade een zeer bijzondere afdeling ingericht, waarvoor het materiaal voor het grootste gedeelte afkomstig is uit het Heilige Land. Zij verzorgen namelijk de inzending „Bloemen en planten uit de Bijbel", die op een bescheiden stukje grond en in een kas de kennismaking mogelijk maakt met alle bloemen en planten, die in de verschillende Bijbelboeken worden genoemd. Er is een wijnstok met zijn ranken. En ook zijn er de leliën des velds. Er is een vijgeboom. En ook een olijfboom. In de openlucht groeit de tarwe en de gerst. Tussen het gewas werden voorwerpen geplaatst, die in Israëls bodem werden gevonden en die dateren uit de Oudtestamentische tijd..... wijnkruiken, oliepalmen en een molen. Voor het plaveisel van de paden en de binnenplaats werden stenen uit het Heilige Land aangevoerd, van die stenen werd ook een waterput gebouwd, zoals die zo dikwijls in de Bijbel wordt genoemd.

Vliegtuigen van de Israëlische vliegtuigmaatschappij voeren dagelijks verse bloemen uit Israël aan en om het beeld compleet te maken verblijft op Floriade een Jeminitisch echtpaar, dat in de Bijbelse inzending zich bezighoudt met het beoefenen van onde ambachten.... het vlechten van riet en het smeden van zilver. De man rookt daarbij een kostbare waterpijp, die naar zijn zeggen al vele van zijn familie.

Achter de Bijbelse af grootste trekpleisters van een openbare Rotterdam dwenen onder een dikke gras welig tiert en hij entree geworden naar h kele maanden zullen hie in volle bloei staan, zelfs van een nietig stekje toch duizend gulden opbrengt.

In dit Rosarium, dat ze einde van Floriade in zal blijven, is ook de Churchill ondergebracht. staat namelijk bekend als zen.... zijn buitenhuis lectie en enkele bijzonde af om in Rotterdam te w zeer deze medewerking blijkt wel uit het feit, d chill (zij staan reeds in bracht in een speciaal prijken er tussen enorm roemde kweker staat af

Tu

HET zijn nog niet de ro dacht vragen. Floria teken van de tulp. In de werd hij getoond in de bloeit hij overdadig bu zijn er in de wereld 7.00 der jongste is de Floriad ningsdag van de tentoon werd gepresenteerd. Prin als zeer bijzondere verra aangeboden.

Zevenduizend tulpenva der, die een heel merk hebben. Museumstukken, speelden in de Nederland er een ware windhandel ven, waardoor het kon v herenhuis verkwanseld schrijve één enkele tulp

Floriade toont die muse namen als „Joost van d schoon" en ze kregen een huys in Het Park. In e dus.

Floriade is nu nog het ereplateaus in Het Park In grote bakken op het t aandacht: op 30 april wa genheid van de verjaard is beschermvrouwe van gezet met tulpen, die een hadden.

In de Ahoy'-hal is een ling ingericht, die uitsluit ten behoeve van de blo verricht. Werk dat zich speelt op het terrein van er zijn namelijk landen, d argwanend gadeslaan o voor de ziekten, die via d en tuinbouw kunnen bin

In de wetenschappelij beeld gegeven van de me gepast bij de bestrijding

In de afdeling „Bos e ver. Voor de bezoek door het water brugg ven eikenstam. Maar de groei van bloemen tussen het hout weel

RIND

e in het bezit is
ufde een van de
n is, lag vroeger
mij is nu ver-
ete, waarop het
r een groene
hem. Over en-
ie zaamste rozen
fs plaren, waar-
chg de som van
gt
zedelijk na het
gehandhaafd
van Winston
t, se staatsman
uls ebber van ro-
len fraaie col-
de iten stond hij
wxposeerd. Hoe
g werd gesteld
den van Chur-
i den ondergete-
paviljoen. Zij
mwaarop de be-
fg

u
ro e meeste aan-
ia nu nog in het
e gen van maart
le nu, in mei,
ui het ogenblik
10 riëteiten. Een
ade op de ope-
nroor het eerst
inix kreeg toen
ra eerste boeket

Er zijn er on-
rh geschiedenis
n, elangrijke rol
nen Eeuw, toen
el werd gedre-
v dat een heel
l or zegge en
p
isen. Ze dragen
de en „Zomer-
n r het Heeren-
eige omgeving

ie tulp. Op de
halve tulpen.
tgen tulpen de
nkken ter gele-
da koningin (zij
stelling) vol-
ne oranje kleur

ppelijke afde-
iterk toont, dat
ultuur wordt
goed deel af-
bestrijding ...
dort van bollen
nbevreesd zijn
die eigen land-
nm.
ijng wordt een
ede worden toe-
; en. En zelfs is

engt een vij-
kde tuin zijn
gn van schij-
r an is hier
nen, dat het
loog schiet.

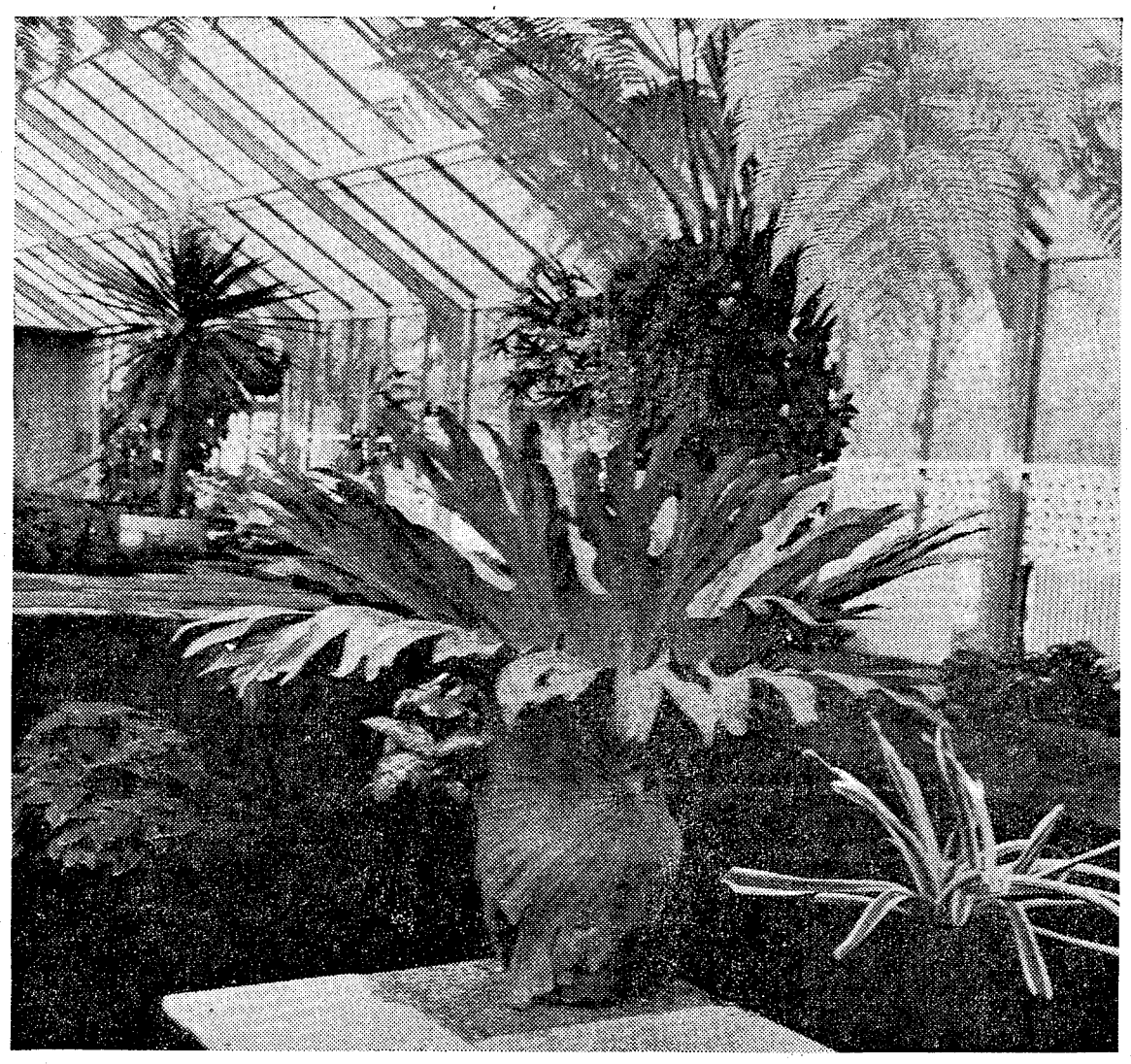

Een kijkje in de Koningshof in de afdeling, die door de prins van Monaco beschikbaar werd gesteld. Hier kregen de zeldzame planten uit de Jardins Exotiques een waardige plaats in een verantwoorde omgeving.

het mogelijk daar met behulp van een elektronenmicroscoop te zien hoe een tulp „adem haalt".

Het feest van de tulp krijgt zijn hoogtepunt wanneer zaterdag een historische postkoets het Floriade-terrein zal binnenrollen. De koets maakte in de afgelopen weken de reis van Istanboel naar Nederland met als bagage een tulpenbol. Zo werd de tocht in beeld gebracht, die vier eeuwen geleden de eerste tulp maakte van zijn vaderland Turkije naar de lage landen aan de Noordzee.

Een Vlaams diplomaat aan het hof van de sultan verraste zijn vrienden in West-Europa vier eeuwen geleden met een tulp. De bloem was op dat ogenblik in Nederland onbekend .... naar de vorm werd de bloem „tulband" genoemd en uit dit woord ontstond tenslotte het vertrouwde tulp. Tulp tenslotte werd een zo Nederlands begrip, dat op den duur het stamland Turkije in vergetelheid raakte. De reis van de postkoets nu brengt reeds lang vergeten zaken weer 's even in herinnering.

Koningshof

ER is zo veel te zien. In Het Park, dat speciaal voor Floriade helemaal ondersteboven werd gewroet om een betere grondsamenstelling en een betere afwatering te kunnen verkrijgen, zijn temidden van de bloesempracht een aantal kostelijke accenten gelegd. Het mooiste ervan is ongetwijfeld de Koningshof, waarin bloemen en planten uit vorstelijke tuinen werden ondergebracht. Het Nederlandse vorstenhuis is er voortreffelijk vertegenwoordigd met o.m. de bekende appeltjes van Oranje. Koning Boudewijn zond een schitterende collectie varens en prins Rainier van Monaco stond voor Floriade een imponerend aantal cacteeën af. Er staan langgerekte exemplaren, die een hoogte hebben van enkele meters, er zijn bolronde met een doorsnede van één meter, er zijn ook heel kleine donzige variëteiten, die vanuit de verte sterk doen denken aan witte kuikentjes.

Naast de Koningshof ligt de Clusius-tuin, zo genoemd naar een Leids hoogleraar die in 1593 in Leiden een beroemd-geworden kruidentuin schiep. Die tuin is op Floriade bedrieglijk nagebootst met muren van kloostermoppen, met ouderwets aandoende bordjes bij de verschillende planten en met een bijenstand, die het opschrift draagt „God voedt alle creaturen". Clusius liet in zijn tuin een aardappelplant groeien in een tijd, waarin geen sterveling eraan dacht aardappels te eten. Hij zette er een verklarend bordje bij met een tekst, die adviseerde de knollen van de plant niet rauw te eten. Deze idyllische tuin van 1593 werd in haar geheel op Floriade tot leven gewekt.

Hout

VERDEROP in Het Park prijkt het staatsbosbeheer met een Nederlandse houtinzending. Er zijn klompenmakers aan het werk, er staat een schuilhut opgesteld van het type, dat in de toekomst in de Nederlandse bossen zal worden geplaatst en er is een houten brandtoren opgericht, zoals die in Nederland gebruikt worden bij de strijd tegen bos- en heidebrand.

Achter het hout ligt de tropische kas, waarin de weelderige plantengroei van het oerwoud spontaan omhoog schiet. De atmosfeer is er vochtig, de lucht is er zwaar. De tropen zijn er als het ware tastbaar .... meestal in hun wilde en onstuimige macht, af en toe echter ook in hun ontroerende tederheid, zoals bijvoorbeeld in de hoek, waar boven het water de grillig gevormde en vreemd-schone orchideeën bloeien.

Eén van de wonderlijke facetten van Floriade is, dat alles werd samengeperst op een oppervlakte van veertig hectare. Daardoor is het mogelijk in luttele minuten tijds over te stappen van het oerwoud naar een zeldzaam fraai aangelegde rhododendron-allee. En vandaar is het een stap naar een typisch Amerikaanse bungalow, gelegen in het midden van een tuin waarvan de doorsnee-Amerikaan droomt.

Oer-flora

DE Nederlandse oer-flora, samengebracht in de afdeling Bos en Veld. Zij is de originele schatkamer der natuur. In het water van een vijver drijven de enorme bladeren van de waterlelies. Meer naar de oever piekt het riet omhoog, afgewisseld met uitschietende kruipplanten, die bezig zijn hun natuurlijke taak te verrichten: zij zorgen ervoor, dat op den duur de bodem van de vijver wordt bedekt. Zo groeide eens in Nederland het veen ....
Er is een moeras en een broekbos met elzen en berken. Daartussen groeit het groot-hoefblad, de wilde klokjesbloem en de enige orchidee, die in Nederland thuis hoort: het Hammekenskruid.

Aan de westelijke grens van Floriade steekt de Euromast omhoog. Honderdvijftien meter boven de aarde maakt deze mast het mogelijk Floriade in één oogopslag te overzien. De bloeiende plateaus, het hout en de tuinen. Heel duidelijk ook de broderie-parterre voor het Heerenhuys: een gekunsteld patroon van carpinushagen, dat vooral in de achttiende eeuw bij de aanleg van tuinen zo geliefd was. De Floriade in één oogopslag ... de inzendingen uit het Westland, de boomkwekerij uit Boskoop, de kassen, de volkstuinen.

Floriade ligt aan de voet van de Euromast. Daarachter ligt de stad met haar nieuwe hart en haar overweldigend verkeer. Aan de andere zijde strekt zich het Rotterdamse havengebied uit. Schepen lijken klein, daar boven in het Kraaiennest. En de havens lijken speelgoed. Maar het zijn die havens en die schepen, die in het leven van de Nederlandse kweker zo'n geweldige plaats innemen: een groot deel van de Nederlandse export van bloembollen, groente en fruit wordt namelijk via Rotterdam verscheept naar alle werelddelen. Ook al daarna werd Rotterdam gekozen als Floriade-stad ....

W.

ONZE EXPORT

HET buitenland had reeds lang voor de opening aangekondigd, dat het in groten getale naar Rotterdam zou komen om de Floriade te bezoeken. Vooral dank zij de reisbureaus hebben duizenden Amerikanen de Floriade op het programma gezet, dat zij deze zomer in Europa willen afwerken. En daarnaast zijn het de Fransen, de Belgen en de Duitsers, die deze grote tuin in ogenschouw komen nemen.

Voor deze buitenlandse belangstelling kan Nederland om meer dan een reden dankbaar zijn. Want ook hier geldt, dat kijkers kopers kunnen worden. De mogelijkheid van vergroting van onze export is geenszins uitgesloten. De Nederlandse kwekers en tuinders hebben een goede naam. Hun produkten zijn overal ter wereld zeer gewild. Hun kunde en kennis wordt hogelijk gewaardeerd. In vrijwel alle werelddelen treft men Nederlandse kwekers en tuinders aan. Afgestudeerden aan onze landbouwscholen kunnen altijd en overal terecht. Hun advies wordt meermalen door het buitenland ingewonnen.

Men vindt het terug in de exportcijfers. Deze export heeft in de loop der jaren een zeer grote omvang aangenomen. De export van groenten beliep in 1954 ƒ 200.8 miljoen en was in 1958 gestegen tot ƒ 319.1 miljoen. Deze cijfers zijn voor fruit resp. ƒ 117.8 miljoen en ƒ 105.3 miljoen, voor bloembollen, -knollen en wortelstokken ƒ 160.9 miljoen en ƒ 205.8 miljoen, voor bloemkwekerijprodukten ƒ 29.7 miljoen en ƒ 50.7 miljoen, voor boomkwekerijproducten 23.3 miljoen en ƒ 41.3 miljoen, en voor tuinbouwzaden ƒ 12.0 miljoen en ƒ 12.9 miljoen.

Het grootste gedeelte van de export gaat over Rotterdam en nabij liggende havens, met grote schepen en coasters. Hieruit blijkt, dat onze kwekers en tuinders ook onze scheepvaart grote diensten bewijzen. Wie wel eens aanwezig is geweest bij de afvaart bijvoorbeeld van de schepen van de Harwichlijn weet, dat tot kort voor het vertrek hoogopgeladen vrachtauto's voorrijden om hun produkten in de buik van het schip te laden. En wie wel eens het voorrecht heeft gehad een ogenblik te vertoeven op het kantoor van een commissionair of exporteur, weet, dat daar de telefoons roodgloeiend kunnen staan van gesprekken met het buitenland.

Daarom, een ere-saluut aan onze tuinders en kwekers, wier arbeid voor onze nationale economie van zo'n enorme betekenis is. Zij hebben er recht op, dat iedere Nederlander van hun produkten kennis neemt. De Floriade biedt daarvoor ruimschoots de gelegenheid.

Oosterveen's TOURINGCARS
zijn een garantie voor een genoeglijke vakantie.
Moderne, ruime wagens, met radio en microfoon en veel kofferruimte van 16-21-27-37-44 en 50 personen.
OOSTERVEEN, TEL. 2971—2553, NIJVERDAL — Niet op zondag

ZEELAND
ELEKTRO-TECHNISCH BUREAU
H. J. COLIJN
LEWESTRAAT 43 - KLOETINGE - TEL. 01100-3173

Firma J. G. Hollestelle - Goes
MACHINEFABRIEK
CONSTRUCTIEBEDRIJF
HANDELSONDERNEMING

GRONINGEN
Chr. Coöp. Spaarbank
„EIGEN HAARD" G.A.
LOPENDE DIEP 7 - GRONINGEN
SPAARRENTE INGAANDE 1 JAN. 1958
3 % niet-leden
3¼ % leden

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN
H. P. HEUVELMAN N.V.
INKOOP van alle soorten SLOOPSCHEPEN
KRIMPEN A. D. IJSSEL - Tel. 2169 - Na 6 uur: 226

n.v. Scheepsbouwwerf v.h.
FA. A. LANSER
Sliedrecht - Holland

A. VAN DER WERFF
Scheepsbouw- en bergingsbedrijf
Verhuur dekschuiten en motordekschuiten
DOESBURG — TELEFOON 275

FIRMA W. ROEST
K 1895—270
Scheepsblokmakerij en Houtverwerkende Industrie
TIENDWEG 1 — KRIMPEN a/d LEK
Alle soorten Houten Blokken. Sloepriemen. Ruimladders. Loopbruggen, Scheepsluiken. Stormladdertreden. Handspaken enz.

NIEUWE IEREN, STOOM EN ELEKTRISCH.
NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER.
STOLK's
Handelsonderneming N.V.
Kantoor: Veersedijk 223 - H. 1. Ambacht - tel. 01850: 6415-6486

FA. DE REK EN HORSMAN
FABRIEK VAN SCHEEPSLIEREN
Dorpsstraat 102 — Tel. 01894—218
OUDERKERK a. d. IJSSEL

G. Ankersmit & Zoon
SCHEEPSREPARATIE, SCHEEPSBETIMMERINGEN
HOUTEN EN IJZEREN ROEIBOTEN,
VLETTEN, KANO'S
Contre-Escarpe 28 Tel. 08334-421 DOESBURG

DAMCO
Scheepvaart Maatschappij N.V.
Westplein 2 - ROTTERDAM

Vertrouwensadressen uit het nieuwe land

F. A. K. POST
WONINGINRICHTING
MANUFACTUREN
ENS (N.O.P.) - TELEF 05275-578

Hei- en aannemersbedrijf
FIRMA J. LOOSMAN & ZOON
Graaf Florislaan — CREIL — Telefoon 05278-4389

FIRMA T. OEGEMA & CO
LOONBEDRIJF
ESPEL (N.O.P.) - TELEF. 05278-237

LOONBEDRIJF MARIS
Voor al Uw loon- en sproeiwerkzaamheden
HOGE SLUISWAL 39, MARKNESSE
Tel. 05273-312, b.g.g. 503

Dr. P. G. Knibbe schrijft ons over:

'Wat doet Zuid-Afrika voor de Bantoes?'

GROOT is het onrecht, dat door allerlei schrijvers en sprekers aan de Unie van Zuid-Afrika tegenwoordig wordt aangedaan als over de apartheid wordt gesproken. Aan wat de beschuldigde antwoordt, wordt ternauwernood aandacht geschonken. Het schijnt alsof men liever de waarheid niet wil horen. De gegeven voorstellingen van zaken zijn zo onjuist, zo ook in Nederlandse Gedachten van 2 april 1960, dat ik mij genoodzaakt acht, terwille van waarheid en recht, te trachten een aantal van die verkeerde voorstellingen uit verschillende bladen recht te zetten.

Het woord „apartheid" is met zoveel minachting verbonden, dat het voor de zuiverheid van het denken m.i. goed is te spreken van „eigensoortige" of „evenwijdige" ontwikkeling en ook van zelfontwikkeling.

Het is zeker niet mijn bedoeling alles goed te praten wat er in Zuid-Afrika gedaan en gedacht wordt. In elk land ter wereld, en ook in Nederland komen veel verkeerde dingen voor. Maar als men kritiek uitoefent moet deze gegrond en verantwoord zijn.

De tegenwoordige volksgroep, die aan het bewind is, heeft geen regeringservaring van betekenis op kunnen doen in de 12 jaar dat zij de ministerposten bezet. M.i. heeft zij teveel gebruik gemaakt van de gelegenheid wetten te kunnen maken om te consolideren, wat voordien ook bestond, maar thans minder makkelijk veranderd kan worden. Als iets in wetten is vastgelegd, komt, wat krenkend is, zoveel feller naar voren. Alleen wijsheid en liefdevolle gerechtigheid kan voor de verschillende volken van Zuid-Afrika redding brengen.

Het is wel uitermate zeer te betreuren dat enkele maanden geleden in Cato Manor, de krottenstad bij Durban, een negental politieagenten, bij de zeer rechtmatige en zeer noodzakelijke vervulling van hun taak (de bestrijding van ernstig drankmisbruik) door een bende, door vrouwen, de shabeenqueens der talrijke geheime kroegen, opgehitst met messen werd neergestoken en evenzeer dat onlangs in Sharpeville en andere plaatsen een groot aantal Bantoe's zijn gedood, toen zij gevaarlijk demonstreerden.

Terecht wordt er in de pers veelal op gewezen, dat de politiek der Zuidafrikaanse regering voorheen voornamelijk **in het buitenland** bestreden werd. Zuid-Afrika heeft in het buitenland weinig vrienden. Alles wat communistisch en socialistisch is, wat in Azië en in Afrika woont, is fel vijandig. Ook zelfs de rooms katholieken, die maar 5% der blanke bevolking uitmaken, maar een geweldig sterke campagne voeren om de zwarte bevolking op hun hand te krijgen, zijn uiterst fel tegen de Unie-regering gekant. Deze 5% zijn grotendeels afstammelingen van de Ieren die in 1920 en later zich in het noorden van de Kaapprovincie hebben gevestigd. Voor enkele jaren waren het de rooms katholieke Ieren die in de Verenigde Naties fel tegen de Unie-regering van leer trokken. Thans heeft onder leiding van minister Luns Nederland klaarblijkelijk die rol overgenomen en geheel Nederland heeft hem daarbij gesteund. Luns handelde hierbij, werd gezegd, op aandrang van de (R.K.) Antillianen. Alsof die een half jaar geleden over de Zuid-Afrikaanse toestanden konden oordelen. Als ze er al iets van afwisten.

Deze actie in het buitenland heeft grote invloed uitgeoefend op degenen, die zich als leiders van de Bantoes beschouwen. Het Pan Afrikaanse Congres, met zijn slechts ± 60.000 leden, nog niet één procent der Bantoe's, heeft op 21 maart j.l. een manifest verspreid, dat er op neerkwam, dat er voor blanken geen plaats was in Zuid-Afrika. Daar over gaat het en daarin worden ze, doordat zij in de wereld met zoveel sympathie worden tegemoet getreden, gesteund door de wereldopinie en door de vele onjuiste voorlichting ook hier te lande. Met minder zijn de agitators niet tevreden. Ook al zijn vele gematigden overtuigd, dat dit een ongelooflijke ramp voor de Bantoes zou zijn. Zij kunnen niet tegen de stroom oproeien. Een aantal der sterk emotionele Bantoes gaven gehoor aan de extremisten en de gematigden werden gedwongen hen te volgen.

De oproep tot ongehoorzaamheid aan de passenwet had resultaat. Het „begin" was gemaakt. Bijna de gehele wereld staat aan de zijde der extremisten. Onkundig, zeer zeker, maar ook gedreven door het beginsel van gelijkheid, in plaats van door liefdevolle gerechtigheid. Aan die zucht naar gelijkheid wordt alles, letterlijk alles opgeofferd. Het welzijn der Bantoes het allermeest, maar dat der blanken weinig minder. De blanken kunnen, met achterlating van alles wat er is opgebouwd, desnoods nog emigreren. De zwarten kunnen hun taak niet overnemen en het welvarende Zuid-Afrika wordt een chaos, waarin onrecht, misdaad, ellende en hongersnood zal heersen. De agitators weten, dat zij alleen door een chaos aan de macht kunnen komen. Daarop sturen zij dan ook aan. Daarom moeten de passen verdwijnen. Daarom werd juist geleidelijk op dit punt de aanval ingezet alsof dit buiten de tactiek van Moskou zou omgaan.

Het gaat thans om de „gehate" passen zegt men. Wat zijn dat voor documenten? Waarvoor dienen zij? Het zijn identiteitsbewijzen om de Bantoes uitelkander te kunnen houden. Het passenstelsel staat in nauw verband met de zeer snelle economische ontwikkeling van Zuid-Afrika en als consequentie daarvan een overmatige toestroming van Bantoes naar de mijnen en andere industrieën. Overigens zijn ook voor blanken identiteitsbewijzen ingesteld, die omstreeks juli a.s. iedere blanke bij zich moet dragen. Deze dragen overigens een ander karakter.

Wat allereerst noodzakelijk is, is dat men moet weten waar iemand woont. Zonder dat zijn recht en orde niet te handhaven. Dat weten de z.g. leiders zeer wel. De grote narigheid van de slums, de krotten, de plakkerskampen, die thans nagenoeg verdwenen zijn (het beruchte Cato Manor bij Durban, waar de negen politiemannen neergestoken werden, is er nog een van) was ook, dat de Bantoes zeer gemakkelijk bij elkaar intrekken. Als in een één of tweekamerkrot een Bantoegezin woonde, was het geen uitzondering als er twee of drie jonge negers uit de reservaten of uit het buitenland bij in gingen wonen. De misdaad vierde in die buurten hoogtij. De nieuw ingekomenen werden vaak van hun bezittingen beroofd. Het gebeurde dat 's maandagsmorgens een platte wagen door het kamp reed om de dode Bantoes, die op straat waren gesmeten, op te halen.

Ook om de misdaad, moord en afpersing van zwart op zwart te bestrijden, zijn passen onontbeerlijk. De totsies (de Zuid-Afrikaanse nozems, dikwijls zwarten) en de vele gangsters moeten bestreden kunnen worden. Nog veelvuldig treden deze op, om hun medebantoes van hun loon te beroven of hun wekelijkse bijdrage op te halen, als loon voor hun bescherming(!).

De regering van Zuid-Afrika weet zeer wel, dat het vooral deze elementen zijn, die belang hebben bij het verdwijnen der passen.

Momenteel worden de oude en nieuwe locasies uitgekamd en allen, die volgens hun pas niet normaal hebben gewerkt, of als zij een nieuwe pas hebben gekregen, niet van elders kunnen bewijzen, dat zij regelmatig hebben gewerkt, worden opgevangen en onderzocht. Eventueel worden zij weer naar het buitenland of de reservaten teruggezonden.

Drankmisbruik speelt bij dit alles een grote rol. Vandaar, dat tegen de clandestine drankgelegenheden in Cato Manor, dat ik overigens zelf bezocht heb, zo krachtig moest worden opgetreden. Uitsluitend en alleen in het belang van de Bantoes zelve. Toch werd ook deze negenvoudige moord op rekening van de apartheid geschreven. Het is overigens reeds vele jaren in discussie, of particulier gebruik van sterke dank moet worden toegelaten. Thans koesteren velen de vrees, dat om het buitenland tegemoet te komen, de waarachtige belangen zullen worden opgeofferd. Men denkt aan de woorden van Sauer.

Alleen al om te voorkomen, dat in de nieuwe locasies, in de keurige nieuwe woonwijken, met geplaveide en verlichte straten, met tuintjes voor en achter, met drie of vier kamers, elektriciteit, water en riolering zich dezelfde toestanden zouden ontwikkelen als in de vroegere krottensteden, waren dergelijke passen volkomen noodzakelijk.

Niet minder ook in verband met de sociale wetten voor de Bantoes, bijv. de wet van 1951, waarbij verwonde Bantoes een uitkering krijgen of de invaliditeitswet, waarbij uitkeringen gegeven worden voor ongelukken en beroepsziekten en bij dodelijke ongevallen en dodelijke ziekten. Behalve het huispersoneel vallen hieronder alle loontrekkenden. Met een door de werkgevers bijeengebracht fonds wordt voorts de medische hulp en andere kosten bestreden. Ook het gezin wordt in deze gevallen geholpen. In 1937 bestond er al een werkloosheidsverzekeringswet. De tegenwoordige wet voorziet in de stichting van een fonds, waarin de werkgevers, de werknemers en de staat de gelden storten. De loontrekkenden, die door ontslag zonder werk raken, ziek worden of bij zwangerschap, worden daaruit betaald. Deze wet geldt voor alle arbeiders, ook voor de Bantoes uiteraard, die minder dan een bepaald bedrag verdienen. Ook bestaat er voor loontrekkenden een ouderdomsuitkering.

Ook is nog te vermelden, dat er is een toeslag voor de kosten van levensonderhoud, tijdens de laatste wereldoorlog in 1941 ingesteld. Deze is na de oorlog gebleven en verbeterd. De Bantoes en blanken die meer verdienen dan £ 18 per week, dat is ƒ 190,- per week, zijn van de toeslag uitgesloten.

Het is duidelijk, dat, alleen al om werkers en niet werkers uit elkaar te houden, identiteitsbewijzen noodzakelijk zijn.

Ook ter controle of de overigens zeer geringe belasting is voldaan en voor het uitbetalen der lonen zijn deze passen onontbeerlijk. De passen bestaan reeds reeksen van jaren. Reeds in 1919 kwam er onder de toenmalige „Liberale" regering een zeer ingewikkelde regeling ten deze tot stand. De tegenwoordige regering heeft deze wetten sterk vereenvoudigd en verbeterd. Deze nieuwe wet is door de overgrote meerderheid dankbaar aanvaard. Ook hier dreigt het gevaar, dat de belangen der Bantoes aan de agitatie in het buitenland worden opgeofferd.

Naar aanleiding van ons artikel over de Zuid-Afrikaanse apartheidspolitiek hebben wij een aantal, soms zeer uitvoerige brieven van lezers ontvangen. De daarin aan de orde gestelde vragen zijn belangrijk en betreffen verschillende aspecten van de moeilijke problematiek, waarmede de Zuid-Afrikaanse regering heeft te maken. De plaatsruimte ontbreekt ons om alle ontvangen reacties in ons blad af te drukken. Daarom willen wij voorshands volstaan met het afdrukken van een uitvoerige brief van Dr. P. G. Knibbe, waarin hij kritiek op ons artikel levert. De omvang van deze brief noopt ons deze in twee gedeelten te plaatsen. Het eerste gedeelte treft u hiernaast aan. Uiteraard blijft de inhoud van het betoog van de heer Knibbe geheel voor zijn verantwoording.

Onze medewerker, die het door de heer Knibbe gelaakte artikel schreef, geeft hiernaast zijn commentaar. Ook dit moest helaas in verband met de plaatsruimte in twee stukken uiteen vallen. Volgende week hopen wij dus van beide stukken het slot te publiceren.

Velen willen (onder welke invloeden?) thans echter geen controle. Dit temeer niet, om dat deze passen ook worden gebruikt om Bantoes, die zonder geldige reden van hun werk weglopen, te kunnen achterhalen. De verantwoordelijkheid van de Bantoes is ten deze n.l. zeer gering, zozeer, dat dit niet straffeloos mag geschiedenen. Bij de vele honderden miljoenen die voor de huizen, medische hulp, onderwijs en sociale maatregelen door de drie miljoen blanken jaarlijks moet worden opgebracht, is dit zeker te rechtvaardigen. Het arbeidersverloop is toch nog ontstellend hoog, soms zelfs 200 à 400%. Alleen al hieruit blijkt, dat er ruim voldoende vrijheid is om van werkgever te veranderen.

Ook wordt nog als bezwaar tegen de passen aangevoerd, dat de Bantoes niet vrij door het land heen en weer mogen trekken.

Er is reeds op gewezen, dat dit, o.a. in verband met de behuizing, ontoelaatbaar geacht moet worden. De toestroming van Bantoes uit de reservaten en uit de andere landen bezuiden de evenaar moet nu eenmaal onder controle staan, anders komt er in bepaalde streken massale werkloosheid en onzegbare ellende. Als er werk is, wordt eerst de stedelijke Bantoe, d.w.z. de Bantoe die al regelmatig heeft gewerkt, te werk gesteld. De onwettig ingestroomden worden óf weer teruggezonden óf zo mogelijk toch nog aan het werk gezet. De passen zijn daarom speciaal in het belang der stedelijke Bantoes. Het zou onheilvol zijn ze af te schaffen.

In de Kongo bestaan deze passen niet. De toestroming vanuit de binnenlanden naar de steden kan daardoor niet worden beperkt, met al de ellende daaraan verbonden. Toen er enige tijd geleden werkloosheid optrad kon er geen werkloosheidsuitkering gegeven worden. Aan wie had men dat moeten doen? Een wet tot regeling daarvan ontbrak natuurlijk ook.

De zwarten konden elkaar niet meer, vrijwillig of gedwongen, onderling helpen. Er was geen voedsel meer. Dàt is de oorzaak geweest van het begin van de relletjes in de Kongo! Dat is daarop de oorzaak geworden van de ellende waarin de Kongo thans wordt gestort. Naar verluidt zijn alle plaatselijke leiders aldaar, (d.w.z. die zich als bendeleiders daarvoor opwerpen, reeds voordien met de politiek in aanraking geweest. Arme zwarten.

De Belgische regering hoort echter geen kwaad woord over haar onverantwoordelijk beleid voorheen en thans. Het is echter mode om de Zuid-Afrikaanse regering, die orde en welvaart onder de zwarten brengt, vanwege de apartheid zo fel mogelijk te veroordelen.

Ik houd mij overigens gaarne overtuigd, dat Nederlandse Gedachten dat met mij eens zal zijn.

Waar rassen, die zo uitzonderlijk veel van elkaar verschillen, samenleven, is het nodig, dat exploitatie van het ene ras door het andere wordt voorkomen. Zo zou bijv. de exploitatie der Bantoes door de Indiërs zonder apartheid, onduldbaar groot zijn.

De apartheid betekent ook, en dit beseffen de Bantoe's zelve ook zeer wel, bescherming tegen de blanken, waar onder ook vele Grieken en Joden.

Degenen, die bij de relletjes de leiding hebben genomen, weten dit alles opperbest, maar spelen welbewust, **om aan de macht te kunnen komen,** hun hoogst onverantwoordelijke spel.

Bij de herziening van de passenwet, zeide minister Verwoerd, dat de Bantoe vrijheid van beweging zou hebben, behalve naar streken waar werkloosheid zou ontstaan. Hij legde er de nadruk op, dat deze restrictie allereerst in het belang van de Bantoe zelf was.

Heel deze passenstrijd is eigenlijk een bewijs hoe weinig **werkelijke** grieven er zijn. Als de Bantoes dit nu als het ergste beschouwen, dan zal het met hun situatie in Zuid-Afrika nog wel loslopen. Dat doet het dan ook. Het is dan ook niet om de passen begonnen, die overigens ook nog wel verbeterd kunnen worden, maar om de chaos.

Een Bantoe in z.a. verdient gemiddeld spoedig drie maal zoveel als elders in Afrika ten zuiden van de Sahara. Er heeft dan ook een geweldige instroming van arbeiders plaats uit alle omringende landen. De illegale instroming werd door de commissie Tomlinson geschat op 21.000 per jaar. In 1951 werd hun totaal aantal geschat op ± 650.000. Een van de grote moeilijkheden van de Unie-regering is om daaraan paal en perk te stellen.

Wat het onderwijs betreft hebben de drie miljoen blanken zich enorme offers getroost voor de 9 miljoen Bantoes door voor schoolgebouwen en de exploitatie daarvan zorg te dragen.

Maar dan ook met dit resultaat dat straks, na slechts één geslacht, 90% van de Bantoes kunnen lezen en schrijven en verschillende van hen drie talen spreken, hun eigen taal, het Engels en het Afrikaans. Wat het lezen betreft zijn zij niet minder dan de blanken. Wat de toepassing van het geleerde betreft, het economisch inzicht, het doorzettingsvermogen etc. schijnen zij, althans voorlopig, nog sterk te kort te schieten in vergelijking tot de blanken en de Indiërs. Omdat de Bantoes niet voldoende inzicht en verantwoordelijkheidsgevoel hadden, hebben dan ook de bezitters van de suikerplantages om Durban, ten koste van veel geld en moeite Voor-indiërs aangevoerd. Deze waren van een totaal ander ras en als er van rassentegenstellingen gesproken moet worden, dan van die tussen Bantoes en Indiërs. Deze is **véél** en **véél** feller dan die tussen blank en zwart. Verschillende Indiërs zijn voorts in drie geslachten tot zeer grote rijkdom gekomen. Bijna alle grote winkelpanden, zo groot en groter dan wij ze in Nederland maar hebben, zijn in Durban in handen van de Indiërs.

Als het buitenland zich niet met het geval had bemoeid, dan zou er zeker in Zuid-Afrika niet zo iets ernstigs als nu, zijn gebeurd. De verhouding tussen blank en zwart is over het algemeen zeer goed. Ook het verbod van huwelijken tussen blank en zwart wordt als natuurlijk geaccepteerd. Vooral ook ter bescherming van hun eigen meisjes en vrouwen. Ook zij vinden het niet juist, dat een zwarte een blanke vrouw neemt, zelfs al is hij koning. De Bantoes zijn zich ten deze evengoed van hun waarde bewust als een blanke maar zijn kan.

Voor God zijn alle mensen en rassen gelijk. De onderlinge verschillen vallen in vergelijking tot Hem totaal in het niet. De Bantoes zijn evengoed naar Gods beeld en gelijkenis geschapen, als de Indiërs en de blanken, maar dit neemt niet weg dat er in economisch en vele andere opzichten grote verschillen bestaan en dat niemand, ook een regering niet, deze verschillen mag verdonkeremanen.

Desondanks heeft de Unieregering met de Bantoes veel weten te bereiken. Er zijn reeds 4000 schoolcomité's, uitsluitend uit Bantoes bestaande en 500 volledige schoolbesturen, die goed voldoen.

Op alle mogelijke terrein, in en buiten de reservaten, hebben tal van Bantoes reeds veel weten te bereiken, zij het onder leiding en door voorlichting van blanken en onder bescherming van de apartheidswetten.

Ik wil hier een gevaarlijke vergelijking gebruiken. De grote massa, (let op de beperking) der Bantoes zou men kunnen vergelijken (althans nu nog, wat over tien, twintig of vijftig jaar is, weet nog niemand) met Europeanen wier ontwikkeling bij tien tot vijftien jaar is stil komen te staan. Hoeveel wijsheid en liefde is niet nodig om met dergelijke mensen om te gaan. In haast alle gevallen loopt het in de praktijk in Zuid-Afrika goed rond. Maar is het wonder als er ook zijn die het verkeerd aanpakken, die van deze situatie soms grof misbruik maken? Des te verheugender is het echter als er, dank zij de maatregelen van de tegenwoordige regering om de Bantoes op hoger cultureel peil te brengen, er tegenwoordig steeds meer tot verdere ontwikkeling komen. Laten wij God bidden, dat dit streven der Zuid-Afrikaanse regering nog verder gezegend moge worden.

Dit te meer, omdat deze regering zeer wel weet, dat deze verdere ontwikkeling voor haar bijna onoplosbare problemen schept. Men denke hierover niet te licht.

De recente gebeurtenissen zullen de Bantoes een grote schok geven. Uit de voorbarige woorden van Sauer, die de aankondiging van de regeringsplannen aan een officiële regeringsverklaring van Verwoerd had moeten overlaten, blijkt wel, dat de Zuid-Afrikaanse regering met verstand en wijsheid de nieuwe situatie wil tegemoet treden.

TUSSEN TWEE UITERSTEN . . .

Het commentaar van onze medewerker:

WAS het in de naoorlogse jaren reeds moeilijk, een objectief standpunt in te nemen met betrekking tot de politiek van de Zuidafrikaanse regering ten aanzien van het rassenprobleem, in de afgelopen weken blijkt het een riskante en zeker niet begerenswaardige bezigheid te zijn geworden.

Aan de ene kant ontmoet men kritiek van degenen die van mening zijn, dat dit uiterst moeilijke vraagstuk slechts kan worden opgelost, wanneer de blanken bereid zijn, de niet-blanken in alle opzichten gelijke rechten te geven. En lijnrecht hiertegenover staat de opvatting van hen die vinden, dat het buitenland zich niet met de zaken van de Zuidafrikaanse regering moet inlaten en dat men haar gelegenheid moet geven, de apartheidspolitiek ongehinderd uit te voeren. Dit laatste is ook het uitgangspunt van de schrijver van het ingezonden stuk, waarvan het eerste gedeelte in dit nummer van Nederlandse Gedachten is opgenomen.

De een wil dus met grote voortvarendheid schoon schip maken, omdat hij vreest, dat het anders wel eens te laat zou kunnen zijn voor het waarborgen van een vreedzaam naast elhaar bestaan van beide bevolkingsgroepen. De ander wil alles bij het oude laten, beroept zich op de suprematie van het blanke ras en vindt dat de niet-blanken, die met weinig tevreden zouden zijn, het nog niet zo slecht hebben.

Bijzonder moeilijk wordt het, als men als **christen** tracht, zijn visie op dit klemmende probleem te geven. We moeten dan beginnen met te erkennen, dat alle mensen voor God gelijk zijn, of zij nu in Zuid-Afrika, in Nederland of in de Verenigde Staten wonen. Vervolgens dienen wij te beseffen, dat in een land, waar verschillende rassen moeten samenwonen, een zeker **onderscheid** onontkoombaar is. Maar ook in een land als Zuid-Afrika, waar het rassenvraagstuk schier onoplosbaar lijkt, hoort bij de blanke bevolkingsgroep, die de macht in handen heeft, **niet wat feitelijk mogelijk, maar wat zedelijk geoorloofd is"** (aldus dr. Bruins Slot in de Tweede Kamer) het **uitgangspunt** te zijn.

DAAROM waren wij zo blij met de rede, die de waarnemend minister-president van de Unie van Zuid-Afrika, de heer Paul Sauer, kort geleden heeft gehouden. **„Wij moeten een nieuwe geest scheppen . . .** Er moet een belangrijke wijziging komen in de praktische toepassing van de apartheidspolitiek . . . In Sharpeville **werd het oude boek van Zuid-Afrika's geschiedenis gesloten . . .** De neger moet **nieuwe hoop** worden gegeven op een gelukkig bestaan en het gevoel van teleurstelling moet verdwijnen", aldus de heer Sauer. Over de gehate passen zei hij: „De neger moet weten, dat het persoonsbewijs waarde voor hem heeft. **Totdusver was het bewijs alleen maar een bron van ergenis".** En met betrekking tot het drankverbod, dat in de krottenstad Cato Manor aanleiding gaf tot ernstige ongeregeldheden, deelde de waarnemer van premier Verwoerd, mede, dat **„ook de wet op de sterke drank in de woonoorden zal moeten worden gewijzigd".** Tenslotte heeft hij in een televisie-interview, dat vorige week zaterdag in de Verenigde Staten werd uitgezonden, verklaard, dat zijn regering thans bereid is, **een stelsel van overleg met vertegenwoordigers van de „zwarte meerderheid" in overweging te nemen".**

Dat is nogal wat. Nu kan men wel zeggen, dat dit slechts de praktische uitvoering van de apartheidspolitiek betreft en dat het maar betrekkelijke waarde heeft, dit neemt niet weg dat de heer Sauer heeft erkend: 1. dat de oude geest, welke de apartheidspolitiek ademde, mede tot de huidige moeilijkheden heeft geleid; 2. dat de praktische toepassing van deze politiek niet juist is geweest; 3. dat er in Sharpeville een geheel nieuw tijdperk in de geschiedenis van Zuid-Afrika is begonnen; 4. dat de Bantoes thans blijkbaar weinig hoop hebben op een gelukkig bestaan; 5. dat er als gevolg daarvan bij zeer velen een gevoel van teleurstelling bestaat; 6. dat de passen inderdaad gehaat zijn; 7. dat het drankverbod niet in alle opzichten gerechtvaardigd was; en 8. dat de gecompliceerde en beklemmende situatie in Zuid-Afrika slechts kan worden opgelost door overleg tussen blank en niet-blank.

HET moet ons van het hart, dat we slechts de zakelijke inhoud van het ingezonden stuk willen bestrijden, waar wij menen, dat het een onjuiste indruk geeft van bepaalde delen uit het gewraakte artikel in Nederlandse Gedachten, of een zeer eenzijdig beeld geeft van apartheidspolitiek, zoals die todusver werd uitgevoerd. We voelen er bepaald niets voor, ons in een polemiek te storten, die alleen maar tot verhitting der gemoederen zou kunnen bijdragen en de vertegenwoordigers van Zuid-Afrika in ons land de indruk zou moeten geven, dat wij kritiek hebben op alles, wat in de afgelopen jaren in hun land is geschied.

Dit wordt wel gesuggereerd, maar wie bedoeld artikel in N.G. van 2 april jl. goed en onbevooroordeeld heeft gelezen, moet toch wel tot de overtuiging komen, dat er beslist geen sprake in is van onverdraagzaamheid of van een zonder meer negatieve houding. Als er kritiek is geweest, was zij van constructieve aard. En door welke geest het artikel gedragen werd, bleek o.a. uit de alinea, waarin met instemming wordt herinnerd aan de sympathie, die wij in Nederland altijd hebben gehad voor blank Zuid-Afrika en waarin men leest: „En ook nu kunnen wij begrijpen, hoe zwaar het de regering te Kaapstad moet vallen, op korte termijn belangrijke wijzigingen aan te brengen in de Zuidafrikaanse samenleving".

Begrip was en is er dus wel degelijk, dat blijkt ook uit het feit dat telkens als er over de apartheidspolitiek wordt gesproken, nadrukkelijk wordt gezegd dat zij **„in haar huidige vorm"** of **„zoals zij in de afgelopen jaren werd uitgevoerd"** tot kritiek aanleiding heeft gegeven. Voorts werd geschreven, dat „het onmogelijk is, de apartheidspolitiek van de ene op de andere dag af te schaffen. Een dergelijke stap", zo citeren wij verder, „zou de Unie van Zuid-Afrika zowel politiek als economisch aan de rand van de afgrond brengen".

HET wonderlijkste van alles is, dat er ook in de boezem van het Zuidafrikaanse kabinet onenigheid bestaat over het antwoord op de vraag, in hoeverre het verantwoord is, de apartheidspolitiek — zoals die zich tot dusver aan ons heeft voorgedaan — voort te zetten. Onmiddellijk nadat de waarnemend premier, Paul Sauer, zijn in het voorgaande vermelde verklaring had afgelegd, werd deze min of meer gedesavoueerd door minister Louw (buitenlandse zaken), die premier Verwoerd op de Londense conferentie van het Gemenebest zou vervangen. Louw deelde het parlement in antwoord op de vraag, of hij in Londen de oude of de nieuwe politiek (van Sauer) zou verdedigen, mede dat „als er wijzigingen in de apartheidspolitiek aangebracht zullen worden, premier Verwoerd dat zelf wel na zijn herstel zal bekendmaken". Men kreeg de indruk, dat hij het kennelijk niet met de inhoud van Sauer's verklaring eens was. En dat zou betreurenswaardig zijn.

Ook de schrijver van het ingezonden stuk heeft de verklaring van de heer Sauer **voorbarig** genoemd. En dat is iets, dat wij nu maar niet kunnen begrijpen. Het is alsof de mensen, die het grootste belang hebben bij het waarborgen van de voortdurende aanwezigheid van de blanken in het zuidelijke deel van het Afrikaanse continent, de ogen sluiten voor alles wat om hen heen gebeurt en alles van de hand wijzen, wat verbetering zou kunnen brengen in de huidige situatie, wanneer zij vrezen, dat de suprematie van het blanke ras er door zal worden aangetast.

Dat woord suprematie heeft een nare

• *Vervolg op pag. 11*

Een typische Zuid-Afrikaanse boerderij in de Kaapprovincie.

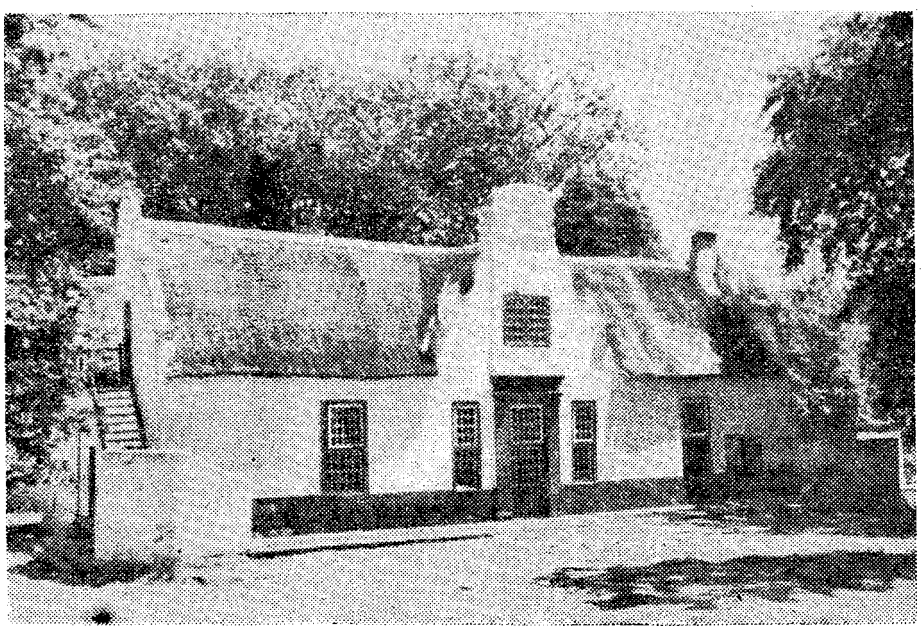

gehoord gezien gelezen

✦ Wij zijn niet groot genoeg

U herinnert zich nog wel de onwaardige wijze waarop De Volkskrant op de verschijning van het dagboek van Mevr. Colijn heeft gereageerd. Ook prof. Diepenhorst heeft in zijn rubriek „Volk en Staat" hierop gereageerd. Een gedeelte van zijn toespraak drukken wij hieronder af.

„De staatkunde is een eigenaardig bedrijf. Nu eens heeft een staatkundige groepering de wind in de zeilen, dan weer schijnt alles haar tegen te zitten en kwijnt zij. De voorbeelden welke wat ik zei bevestigen liggen binnen en buiten onze grenzen voor het grijpen. Na de Eerste Wereldoorlog maakte het de indruk dat Lloyd George zo lang als hij wenste minister-president kon blijven, maar binnen luttele jaren had hij zich als regeringsleider onthalsd. Baldwin ging in 1937 heen zich verheugend in een grenzeloze waardering. Hij was voor tallozen de verpersoonlijking van het degelijke verzoenende op zichzelf teruggetrokken Engelse wezen, keihard in de kern, mild plooibaar, behept met wat gemakzucht aan de oppervlakte. Het zou niet lang duren of in het Lagerhuis trad grote minachting voor deze toch grote conservatieve figuur aan het licht. De Chamberlain van München 1938, door vorst en volk tot in het overdrevene geëerd, werd de Chamberlain van 1940, tegen wie voor een deel zijn eigen partijgenoten stelling kozen.

Een Thorbecke sterft aan de top, zij het dat er dadelijk de erkenning van zijn politieke eenzaamheid in de laatste levensjaren aan moet worden toegevoegd. Tijdens hun leven zijn Kuyper en Troelstra kleiner of groter misrekeningen nimmer te boven gekomen, ook al is men bereid gebleken hen na hun dood te eren.

Ook de nog levende c.h. staatsman De Geer wordt zelden een oordeel in volstrekte billijkheid toegebracht. Aan de Colijn van 1935 worden zijn werkeloosheidsbeleid en aan de Colijn van 1940 wordt zijn bekende brochure „Over de toekomst van Europa" en daarmee gepaard gaande uitlatingen, nog steeds nagehouden. Tegelijk openbaart zich hier een verschil met Engeland. De Britten genieten met reden de naam van een sportieve natie te vormen. Wanneer een staatsman heftig aangevallen, de nagedachtenis van een politicus ontluisterd wordt, staan er altoos vrienden, bekenden, geestverwanten of zelfs tegenstanders gereed onrechtvaardige oordelen te weerleggen, opdat de billijkheid bewaard blijve. Halifax, Winterton en VanSittard tonen hun waardering, die zelfs bewondering mag heten, voor Baldwin. Het is opnieuw Halifax die voor Chamberlain eerherstel poogt te bewerken. Men zal aanvoeren dat Halifax in het bijzonder, VanSittard nogal en Winterton, de enige die van dit drietal thans nog leeft, tot op zekere hoogte verantwoordelijkheid droegen voor wat er in de periode 1930—1940 op het gebied der Engelse buitenlandse politiek geschiedde.

De getuigenissen zijn echter te duidelijk, ze zouden trouwens met anderen — ik denk aan Lord Symon — te vermeerderen zijn, dan dat ze aldus mogen worden afgedaan. Een onwraakbaar getuige van Britse onpartijdigheid noemde ik nog niet. Hoe heeft Churchill gesproken toen hij Chamberlain en Lloyd George in het Lagerhuis moest gedenken na hun verscheiden.

Men zou verwachten dat Nederland niet te zeer bij zulk een voornaamheid zou afsteken. Het ware redelijk geweest, dat toen onder een schuilnaam enkele weken geleden, smadelijk over dr. Colijn in een r.k. dagblad geschreven was, vele leden der KVP, of althans enkelen van hen die met dr Colijn in één zijner ministeries hadden zitting genomen, publiekelijk hun afkeer zouden hebben geuit van wat slechts als diepbeledigend kan worden gebrandmerkt. Noch de Staatsraden Van Schaik en Dekkers, noch de oud-ministers Steenberghe, Gelissen, Welter of Romme hebben publiekelijk enig protest laten horen. Engelse politieke stijl wordt ten onzent op goede grond van weinigen, Churchilliaanse grootmoedigheid van niemand verlangd. Echter wij zijn kennelijk, ook voor bescheidener maatstaven, niet groot genoeg. Slechts een onafhankelijk man als wijlen Baron de Vos van Steenwijk, de markante president der Eerste Kamer in een vroegere periode, wist terstond in de eerste bijeenkomst van de Senaat na de Tweede Wereldoorlog, het juiste woord te vinden toen hij gewaagde van „Colijn, de Mondiale".

Nieuwe en oude spanningen

DE MEDEDELING van de regering dat de verdediging van Nieuw-Guinea zal worden versterkt, is als een steen geplonst in de toch al niet zo rustige politieke vijver. Niet het minst is dit het gevolg van de houding van de Partij van de Arbeid. De verklaring was nog maar nauwelijks verschenen of Het Vrije Volk leverde al een voorlopig commentaar dat het opschrift droeg: „Onaanvaardbaar"! De dag daarop publiceerde het blad een interview met mr. Burger, de socialistische fractieleider, die als stelling poneerde dat het Kabinet dusdoende op de verkeerde weg is. En weer een dag later werd het alles nog eens dunnetjes overgedaan in de hoofdartikelenkolom.

Dat de andere kranten het er niet bij lieten zitten, is wel duidelijk. Zij het dat het enthousiasme niet helemaal onverdeeld was!

Een voorbeeld van dat niet-zo-grote enthousiasme geeft De Tijd/De Maasbode. Het blad stelt dat de verklaring van de regering niet uitsluitend „voor binnenlandse consumptie" kan zijn bedoeld en al evenmin om reacties van Indonesië en de met haar bevriende mogendheden (Egypte) uit te lokken.

Het artikel gaat dan verder:

De regering heeft vermoedelijk de aandacht uitdrukkelijk willen vestigen op de versterking van de militaire verdediging van Nieuw-Guinea niet alleen om de Indonesiërs een waarschuwing te geven, maar ook om de westerse mogendheden die zich bijverd hebben vliegtuigen aan Indonesië te leveren, onder het oog te brengen dat zulks een verplaatsing van onze militaire krachtsinspanning ten gevolge heeft.

Deze nogal forse manier van aandacht vestigen moge haar verdiensten hebben, het blijft intussen noodzakelijk dat wij zelf de prioriteitenvolgorde van de verschillende taken van onze krijgsmacht niet uit het oog verliezen. Er moet evenredigheid bestaan tussen onze inspanningen voor de verdediging van het moederland en die voor de verdediging van Nieuw-Guinea. Voor wat het eerste doel betreft weten wij ons ingebouwd in het verdedigingsstelsel van de N.A.T.O. Voor wat Nieuw-Guinea betreft kennen wij eigenlijk niet veel meer dan een paar hoopgevende, maar nogal akademisch klinkende verklaringen van Australië en de Verenigde Staten. Zou het geen tijd worden de houding van onze bondgenoten-in-spe te laten verduidelijken?

Ook de Volkskrant is wat kritisch op dit punt. Het blad schrijft:

Het was al bekend, dat de regering maatregelen voorbereidde om de verdediging van Nederlands Nieuw-Guinea te versterken. In de brief van minister Visser aan de Tweede Kamer wordt dat voornemen bevestigd en tevens aangegeven om welke maatregelen het zal gaan.

Had het daar niet bij kunnen blijven? Iedereen weet wel waarom die versterking nodig wordt geacht. Toch wordt nu èn in een officieel communiqué van de Rijksvoorlichtingsdienst èn in de brief van minister Visser nog eens met zoveel woorden gezegd, dat het om het grotere gevaar van Indonesische kant gaat. Wij vinden dat niet zo gelukkig. Van Indonesische kant beijvert men zich juist de laatste tijd weer om ons agressieve bedoelingen in de schoenen te schuiven. Onder die omstandigheden kunnen verklaringen, die op zich juist zijn, maar zich ook voor een kwaadwillige uitleg lenen, beter achterwege blijven.

Als de regering toch een nadere motivering nodig vindt, had zij nogmaals de nadruk kunnen leggen op onze taak in Nederlands Nieuw-Guinea. Het gaat ons enkel en alleen om de bescherming van de Papoea's en van de Nederlanders, die daar hun krachten geven aan de ontwikkeling van het land.

Over de zaak zelf zijn beide rooms-katholieke bladen het echter wel eens, zodat op de steun van de K.V.P. wel kan worden gerekend als het tot een debat komt in de Tweede Kamer. Ook de liberale Nieuwe Rotterdamse Courant stelt er zich achter. Van een uitvoerig hoofdartikel was dit het slot:

Het is van het grootste gewicht, dat de zelfbeschikking t.z.t. een ordelijk verloop krijgt en dat hier niet opnieuw een gebied wordt gekweekt hetwelk — zoals helaas o.m. ten aanzien van Indonesië moet worden geconstateerd — een broedplaats wordt voor allerlei communistische en andere extremistische activiteiten. Onder dergelijke omstandigheden moet het strikt noodzakelijk worden genoemd, dat men het ontwikkelingsprogramma ook naar de kant van de defensie de nodige kans van slagen geeft.

Socialistische bezwaren

Dit zijn de drie bezwaren die Het Vrije Volk in zijn hoofdartikel heeft opgesomd:

De eerste vraag die zich opdringt is: dreigt er inderdaad een oorlog met Indonesië?

Hoge ambtenaren in de Verenigde Staten hebben naar aanleiding van de militaire plannen van de Nederlandse regering verklaard, dat een militair optreden van Indonesië tegen Nieuw-Guinea niet is te verwachten. Engelse woordvoerders hebben verondersteld, dat de Nederlandse maatregelen moeten worden beschouwd als een reactie op de wapenleveringen van Amerika en Engeland aan Indonesië.

Er is dus reden de regering te vragen zich over de achtergronden van haar besluit nader uit te spreken en daarbij mee te delen of zij contact heeft gehad met regeringen van andere landen. De uitlatingen van Amerikaanse en Engelse zijde alsmede de verklaring van de regering van Australië, dat er geen overleg met haar is gepleegd, maken de indruk, dat de Nederlandse regering geheel zelfstandig handelt en dat de genoemde landen zich zorgvuldig op een afstand houden. Als dat inderdaad zo is, zou het ons niet verwonderen, want Nederland gaat een weg op, rechstreeks tegen de richting in die in de loswikkeling van koloniale banden in de gehele wereld wordt gevolgd.

De tweede vraag die aan de orde is, luidt: indien Indonesië inderdaad agressieve bedoelingen heeft, kan en moet het antwoord dan een bewapeningswedloop zijn?

Op deze vraag hebben we in ons commentaar bij het uitzending van wapenen en van wapenen en troepen reeds ontkennend geantwoord. Bovendien is in het artikel van onze militaire medewerker — dat geschreven is voordat de regering haar opzienbarende mededeling deed — de onmogelijkheid van een militaire verdediging van Nieuw-Guinea aangetoond.

Wij vrezen, dat de regering zich in een onderneming stort, die, als het werkelijk ernst zou worden, op een tweede Algerië zou uitlopen. En als het geen ernst wordt, een overbodig en kostbaar machtsvertoon zal zijn.

De houding van Nederland tegenover Nieuw-Guinea wordt door verschillende motieven beheerst. Het redelijkste motief is, dat wij, nu wij in historisch gegroeide verhoudingen eenmaal het bestuur over dat land hebben te voeren, de plicht hebben het zo te besturen, dat het te eniger tijd zich zelf kan redden. De onredelijkste motieven zijn de soevereiniteitsillusie en 'n Jan Pieterszoon Coen-complex. En die spelen in bepaalde kringen ook mee.

Het heeft vrij lang geduurd eer de opvatting dat onze aanwezigheid daarginds een tijdelijke aangelegenheid is, vrijwel algemeen werd aanvaard. Zover is men, blijkens de jongste kamerdebatten, nu wel gevorderd. Maar aan het stellen van een termijn waarbinnen die tijdelijkheid afloopt, is men nog steeds niet toe. Toch is de verklaring dat Nederland op een vastgestelde datum in de nabije toekomst zijn taak als geëindigd zal beschouwen en zich van Nieuw-Guinea terug zal trekken, het enig alternatief voor een gevaarlijke soevereiniteitspolitiek van onbepaalde duur.

Tenslotte dan het antwoord dat De Volkskrant gaf op deze socialistische klacht:

Is er nog een andere, betere weg om Nederlands Nieuw-Guinea te beveiligen? In een onderhoud met Het Vrije Volk verklaarde mr. Burger, dat „de politiek van de sterke arm uitzichtloos is" en dat Nederland het moet hebben „van een verstandig, buitenlands beleid van samenwerking met andere landen zoals de Verenigde Staten en Australië". Die weg is en wordt wel degelijk bewandeld. Ook onder de vorige kabinetten is Nederland er steeds op uit geweest om in de wereld begrip en steun te krijgen voor onze bedoelingen met Nieuw-Guinea. Maar dat is geen gemakkelijke taak. Landen als Amerika en Australië blijven ook graag op goede voet staan met Indonesië. Dat blijkt ook nu weer uit hun voorzichtige reacties op de Nederlandse maatregelen. Hiermee is echter niet gezegd, dat wij het in tijd van nood in Nieuw-Guinea alleen zouden moeten doen. Wij gaan er bepaald van uit, dat dit niet het geval zal zijn. Maar anderen zullen onze taak nooit zonder meer willen overnemen, dat is wel duidelijk. Dus blijft het in elk geval nodig, dat Nederland vooropgaat met te doen wat het kan.

Prof. Romme over Chr. politiek

Wij hebben deze Nieuw-Guinea-commentaren kort gehouden omdat wij uitvoerige aandacht willen schenken aan het voortreffelijke commentaar dat de rooms-katholieke fractieleider prof. Romme schreef naar aanleiding van de partij-redevoering van zijn liberale collega prof. Oud. En dan speciaal het gedeelte dat gaat over christelijke politiek.

Wij citeren:

Natuurlijk heeft in Ouds rede het vrijzinnige geluid niet ontbroken. Voor de zoveelste maal heeft hij christelijke politiek los gemaakt van de vraag „wat denkt u van de Christus?" Voor de zoveelste maal moet hem worden gezegd, dat dit een ijdel, en gevaarlijk pogen is.

Zeker, ik ontken niet, dat, zoals Oud betoogde, het evangelische gebod van de naastenliefde „wordt aanvaard door duizenden en duizenden, die in de dogmatiek van een bepaalde vorm van christelijke godsdienst niet kunnen geloven". En er zit een heleboel feitelijke waarheid in zijn stelling, dat de opdracht tot beoefening van de naastenliefde „voor de belijder van wat men dan een positief christendom pleegt te noemen, zeker niet gemakkelijker te vervullen is dan voor aanhangers van een andere levensovertuiging".

Maar dit alles miskent de kern. De kern, waar het om gaat, is, van wie de opdracht komt en wat het aanvaarde gebod der naastenliefde inhoudt. Het gebod van de naastenliefde is de halve wet; het is gelijkgesteld aan het gebod, God lief te hebben met heel ons wezen en al onze krachten; het is aan deze twee-eenheid, dat de Wet hangt. Hak de twee-eenheid doormidden — en de naastenliefde drijft mee op de golven van de wereld en op de moordende twijfel van de mens met zijn vraag „wat is waarheid?"

Ik zeg het gaarne uitdrukkelijk: een almaar en dan nog trefzeker beroep op de Bijbel is alleen maar irritant. Maar het andere, en nog veel verdere, uiterste van een loskoppeling van de politieke gedraging van Christus en Zijn Koningschap leidt tot vervaging van politieke bezinning op inhoud en toepassing van de zedelijke beginselen van het christendom, doet het spoor naar „versterking van de christelijke geest", zoals ook het beginselprogram van de VVD haar eist, op voor ons onverantwoorde wijze bijster raken. De versterking van de christelijke geest in en door de politieke gedraging is aan de hand van Christus als de voortdurend vloeiende voedingsbron voor ons, kleine mensen, al moeilijk genoeg; moeilijk genoeg tot het behoud van wat verworven is, en nog veel moeilijker voor wat in steeds andere en nieuwe omstandigheden verworven moet worden.

Het is **geen** naastenliefde, christendom en humanisme op één lijn te stellen, hoezeer de christen ook verplicht is de volle maat der verdraagzaamheid tegenover de humanist te betrachten. Het is **geen** naastenliefde, de mogelijkheden tot lichtvaardige echtscheiding, zoals wij die kennen, te behouden, al moet het instituut der echtscheiding zelf in een zedelijk verdeelde maatschappij als de onze worden aanvaard. Het is **geen** naastenliefde, de ouders van Nederland op te wekken tot het geven van voorkeur aan de openbare algemene volksschool, al mag de christen de openbare school, voorzover het met haar aard verenigbaar is, niet doen achterblijven bij de bijzondere. Het is **geen** naastenliefde, om boven het niveau van een redelijk bestaansminimum de verdeling van de welvaart verder over te laten aan ieders vrije kracht, als zouden onrechtvaardigheden en grove onrechtvaardigheden daar uitgesloten zijn. Het is **geen** naastenliefde, op het terrein van de stoffelijke goederen af te zien van hun dienstbaarheid aan ons einddoel, in zijn bezinning niet te betrekken de noodzaak van christelijke matiging, zich niet te richten op de bewuste inscharing van individuele en groepsbelangen in het raam van algemeen belang.

Gematigde nationalist

PAUL SAUER

waarnemer van premier Verwoerd

DE aanslag op de Zuidafrikaanse premier, dr. Hendrik Verwoerd, heeft geleid tot het naar voren treden van een zijner medewerkers, minister Paul Sauer. Zo lang de premier niet hersteld is van de verwondingen, welke hij heeft opgelopen, zal Sauer hem blijven vervangen. Maar wanneer blijkt, dat Verwoerd niet meer in staat zal zijn, als premier aan te blijven, zal Sauer waarschijnlijk niet zijn opvolger zijn.

In de afgelopen weken is reeds duidelijk geworden, dat de gematigde politiek, welke Sauer met betrekking tot het rassenvraagstuk voorstaat, op sterk verzet in de boezem van het Zuidafrikaanse kabinet is gestuit. De van een duidelijk inzicht in de problemen van zijn land getuigende verklaringen, die Sauer als waarnemend premier heeft afgelegd, bleken niet de instemming van al zijn collega's te hebben.

ZO verkeert Zuid-Afrika in feite in afwachting van het herstel van premier Verwoerd of — zo dit onverhoopt niet mogelijk mocht blijken — de benoeming van een opvolger, die de verantwoordelijkheid zal dragen voor eventuele wijzigingen, welke in de Zuidafrikaanse apartheidspolitiek of de uitvoering daarvan, zullen worden aangebracht.

Het is jammer, dat de denkbeelden, die de heer Sauer in de afgelopen weken heeft verkondigd, weinig waardering hebben kunnen vinden in Zuidafrikaanse regeringskringen. Het kan zijn, dat persoonlijke elementen in deze afwijzende houding tegenover

Sauer een belangrijke rol spelen. En dat premier Verwoerd na zijn herstel alsnog in de geest van Sauer's verklaringen zal handelen. Het is echter de vraag, of hem dan niet dezelfde kritiek ten deel zal vallen.

ZUID-AFRIKA heeft mannen als Sauer broodnodig. Het is een figuur, waar mee te praten valt, ofschoon hij een overtuigd voorstander van de apartheidspolitiek is. Hij staat bekend als een kenner bij uitstek van de Zuidafrikaanse politieke geschiedenis. Een groot deel van deze kennis heeft hij opgedaan bij zijn vader, die een van de leidende figuren in de Kaapprovincie was, voordat de Unie van Zuid-Afrika in 1910 tot stand kwam.

Sauer, een 62-jarige wijnboer, is dus een gematigd nationalist, die beseft, dat in Zuid-Afrika het een en ander moet veranderen, willen de blanken zich in dat gebied, dat hun voorouders eeuwenlang bebouwd en bewoond hebben, kunnen handhaven. Hij is een rustig mens, die niet de indruk wekt een dynamische figuur te zijn. Maar in politieke debatten laat hij zich van zijn beste zijde zien: hij is dan puntig en geestig en gevreesd om zijn welbespraaktheid en felle interrupties. Hij zal dan ook in de nabije toekomst nog wel eens van zich laten horen . . .

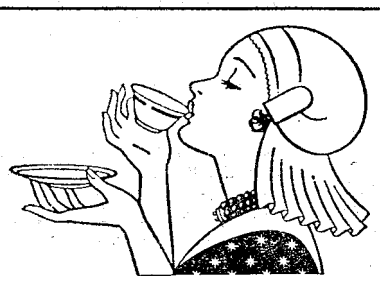

„Laat ik uitsluitend leven voor mijn kinderen," zegde Margaretha zichzelf voor. „Ik heb mijn kinderen en ik mag mij dus niet eenzaam voelen."

Toch voelde zij zich eenzamer dan ooit tevoren.

V.

Het werd voor Cornelis van Aerssen opnieuw een grote teleurstelling. Hij was als ritmeester van Holland beëdigd en als zodanig in dienst getreden, maar reeds na een paar weken werd het hem duidelijk, dat de officieren die tot de Statenpartij behoorden, hem niet vertrouwden.

Eens, tijdens een feestelijk bijeenzijn ter gelegenheid van een huwelijk van een officier, kreeg Van Aerssen woorden met een ritmeester, die jonger was dan hij, maar reeds langer bij het eskadron in dienst was.

Cornelis was wat ongegeneerd uitgevallen en de ritmeester had gezegd:

„Hoffelijkheid bezit u niet, baron Van Aerssen. Of, als het toch inderdaad tot uw geestelijke levenspakkage mocht behoren, weet ge het toch meesterlijk te verbergen."

„Het ligt niet in mijn aard om hoffelijkheid aan te wenden om het gemis van karakter minder in het oog te laten lopen, zoals dat bij u het geval is," was het scherpe antwoord van Cornelis.

„Over karakter gesproken . . . " hervatte de ander even later met schampere blik. „Eerst waart ge Oranjeklant door dik en dun, maar toen ge tot de ontdekking kwam dat daarbij geen zijde te spinnen viel, besloot ge, de Statenpartij toe te vallen. En zo'n overloper durft over karakter te spreken! . . .

Cornelis werd door deze worden getroffen als door een rapierstoot.

Overloper . . . Hij werd dus als een overloper beschouwd. Vandaar, dat men in de officierskring zo terughoudend tegen hem was. Men hield hem zoveel mogelijk overal buiten, men zag hem als een indringer.

Overloper . . . Hadden ze ongelijk? Moest de ongelukkige brief, die hij aan De Witt geschreven had, hem voor zijn verdere leven op een afschuwelijke manier blijven achtervolgen?

Inderdaad — buitenstaanders hadden gelijk als zij hem een overloper noemden. Wat men echter niet wist, was, dat hij het gedaan had terwille van Margaretha. Tegen zijn zin had hij zich tot schrijven gezet. Om het geluk van zijn vrouw te bevorderen, had hij zijn diensten aan de Statenpartij aangeboden. En het gevolg was nu, dat men hem brandmerkte als een overloper.

Met de jonge officier, die hem zo nadrukkelijk gezegd had, hoe men over hem dacht, sprak Cornelis geen woord meer. Hij deed alsof de ritmeester niet meer bestond. Doch daar deze ritmeester grote invloed had bij de overige officieren van het eskadron, werd Van Aerssen nog meer dan tevoren buiten hun kring gehouden.

Het griefde hem diep, dat hij blijkbaar ook bij al de andere officieren als een overloper en dus als een onbetrouwbaar en zelfs gevaarlijk man bekend stond.

Hij had tot Margaretha gezegd: — Ik ga voor jouw geluk mijn eer op het spel zetten. Welnu, dat had hij gedaan . . . en hij was zijn eer bij velen van zijn gelijken verloren.

Hij werd stug en kort tegen zijn vrouw. Hij kon het zichzelf niet vergeven, dat hij terwille van dat eindeloze gezeur van Margaretha over die gezantschapspost in Parijs zich tot een overloper gemaakt had.

't Was Margaretha, die hem zover gekregen had. Zij was er de oorzaak van, dat hij zich bij velen onmogelijk gemaakt had. Als zij zich tevreden getoond had en niet steeds over een terugkeer naar Frankrijk gezeurd zou hebben, zou hij de knieval voor de Statenpartij nooit gemaakt hebben. Dan zou hij integendeel zijn tijd hebben weten af te wachten. Hij was er zeker van, dat Oranje terugkeren zou. Vroeg of laat zou het volk er geen genoegen meer mee nemen, dat de jonge Oranjeprins stelselmatig op de achtergrond werd geschoven. Het volk zou Oranje terug willen hebben. Het was hem heel goed bekend, dat vooral bij het eenvoudige volk haat groeide tegen de raadspensionaris. Men betichtte De Witt er van, dat hij Oranje geheel los wilde maken van Holland. Ja, Oranje zou terugkeren! En dán zou hij zijn kansen krijgen om zich op waardige wijze dienstbaar te maken voor zijn land op dezelfde wijze als zijn vader en grootvader dat gedaan hadden.

Margaretha, met haar eindeloos gekrijt om Parijs, had hem tot onbezonnenheid gebracht. Hij zou tienduizenden ponden willen geven als hij daarmee zijn brief ongedaan kon maken. Het resultaat van zijn brief was nu, dat hij werd beschouwd als een overloper, die niet het vertrouwen kreeg van de officieren. Toch was hij er voor zichzelf eerlijk van overtuigd, dat hij zijn dienst nauwgezet vervulde.

Toen Margaretha op zekere dag weer over Frankrijk begon — een uur tevoren had hij van Douwe, de koetsier vernomen, dat er een Fransman op bezoek was geweest — werd Cornelis woedend.

„Dat geleuter over uw land moet nu voorgoed uit zijn!" viel hij uit. „Ik heb er al genoeg verdriet over gehad. Terwille van het gezanik van jou over Parijs, waar de grootste intrigrantenkliek van de wereld woont, heb ik mijn eer op het spel gezet . . . en die eer verloren! Ik wil nooit meer een woord over dat vermaledijde Frankrijk horen! En zo ge terug wilt naar die bazelende kliek van de Alençons, trek er dan heen en kom voor mijn part nooit meer terug!"

Zijn uitbarsting had tot gevolg, dat Margaretha in een verschrikkelijke huilbui verviel. Snikkend verweet zij hem, dat hij niet van haar hield.

„Ik houd inderdaad niet van dat gezemel over Frankrijk! Je had je moeten voegen naar mijn land, want je trouwde met mij. En ik ben goddank een Hollander en geen Fransoos. Als je terug wil gaan, dan zeg ik nogmaals: Ga dan zo gauw mogelijk en beproef jouw geluk bij de eervergeten Henry Alençon!"

Het was een vreselijk conflict. Margaretha snikte en zei, dat hij ruw en harteloos was en geen liefde voor haar had en dat hij geen rekening hield met haar moeilijke situatie . . . want zij droeg het vijfde kind onder haar hart.

Van Aerssen werd niet bewogen door haar tranen en haar woorden. — Door jou ben ik een overloper geworden . . . mompelde hij. En hij maakte Margaretha uit voor een Xantippe. In zijn woede verweet hij haar ook, dat zij nog altijd geheime contacten onderhield met Henry Alençon.

„Christus Mea Petra"

Ingegaan tot de vreugde van zijn Heer, na een gezegend leven, ruim 77 jaar oud. mijn innig geliefde zorgzame man, onze lieve vader

Pieter Adriaan Colijn

oud-burgemeester van Boskoop en Alphen aan den Rijn,

officier in de orde van Oranje Nassau.

A. M. COLIJN—Knibbe
A. P. COLIJN
M. M. VAN NOORTWIJK—Colijn
P. VAN NOORTWIJK

Hilversum, 30 april 1960.
Vosmaerlaan 16.

De begrafenis heeft plaats gehad woensdag 4 mei j.l. op de Noorderbegraafplaats te Hilversum.

TUSSEN TWEE UITERSTEN . . .

• *Vervolg van pag. 9*

klank. Het betekent niet alleen oppergezag of oppermacht, maar ook **overheersing.** Men moet dit woord met betrekking tot de positie van de blanken in Zuid-Afrika liever niet meer gebruiken. Het druist volkomen in tegen de bijbelse opvatting, dat alle mensen voor God gelijk zijn en het zou van geestelijke hoogmoed getuigen, als men deze opvatting zegt te huldigen, maar tegelijkertijd wil volhouden, dat overheersing van het ene ras door het andere te rechtvaardigen zou zijn.

Wanneer de schrijver van het ingezonden stuk echter bedoelt te zeggen, dat de blanken in Zuid-Afrika een leidende rol moeten spelen bij het opbouwen van een nieuwe gemeenschap, waarin zowel voor blank als voor niet-blank een eervolle plaats is ingeruimd — en dat nemen wij voorshands aan — dan kunnen we hem begrijpen. Maar dan is het begrip suprematie niet langer op zijn plaats.

OF het Pan-Afrikaanse congres inderdaad op 21 maart jl. een manifest heeft verspreid, dat er op neerkwam, dat er voor blanken geen plaats meer was in Zuid-Afrika, is ons niet bekend. De hierop betrekking hebbende gegevens, die de schrijver van het ingezonden stuk zou trachten ons te verstrekken, hebben wij helaas niet ontvangen. We kunnen dus niet beoordelen, wat werkelijk in het manifest werd gezegd. En het is nog altijd zo, dat er verschil kan bestaan — een aanmerkelijk verschil zelfs — tussen hetgeen iemand bedoelt te zeggen en dat, wat een ander er uit meent te moeten opmaken. **Wel weten wij echter, dat het beslist onjuist is, wanneer gesuggereerd wordt, dat de wereldopinie achter een dergelijk streven van het P.A.C. zou staan.**

Of het rechtvaardig is, alle leiders van de niet-blanke bevolking als gangsters te beschouwen, wagen wij te betwijfelen. Wat te denken van dr. Albert Loethoeli, leider van het Afrikaanse Nationale congres Dit 62-jarige stamhoofd is leraar, zendeling en voorzitter van kerkelijke verenigingen. Hij geniet de achting van vele blanken. Maar de Zuidafrikaanse regering heeft hem een „gedwongen verblijfplaats" aangewezen in zijn woonplaats Durban. Links van Loethoeli bewegen zich destructieve krachten, die bij elke nieuwe apartheidsmaatregel verkondigen, dat geduldig wachten en geweldloosheid niet beloond zullen worden. En helaas is het gevaar niet denkbeeldig, dat men door het uitschakelen van figuren als Loethoeli juist deze ongrijpbare krachten vrij spel geeft.

Minister Sauer heeft reeds verklaard, dat de Zuidafrikaanse regering bereid is, een stelsel van overleg met vertegenwoordigers van de „zwarte meerderheid" in overweging te nemen. In Kaapstad weigert men echter te onderhandelen met het Afrikaanse Nationale congres en het Pan-Afrikaanse congres, die men als communistische organisaties bestempelt.

Dat is begrijpelijk. Maar laat men dan in elk geval spoedig met anderen een „stelsel van overleg" in het leven roepen en een begin maken met een gesprek. Dan kan de nieuwe geest, waarover Sauer sprak, wellicht gestalte krijgen en worden voorkomen dat blank en niet-blank steeds vijandiger tegenover elkaar komen te staan.

P.S.: In een slotartikel hopen we op de rest van de inhoud van het ingezonden stuk in te gaan.

• *Vervolg van pag. 3*

ven. De volgende punten zijn hierbij van belang:

1. **De nationale besparingen zullen zich op een hoog niveau moeten blijven bewegen.**
2. **Er zal van het overheidsbudget voorlopig een deflatoire invloed moeten blijven uitgaan — ook vanwege de lagere overheden.**
3. **Zo nodig zal een matiging van de sneltoegenomen investeringen overwogen moeten worden. Spreiding in de tijd is even nodig als dit bij de vrijere loonvorming nodig bleek te zijn.**
4. **Een goed samenspel tussen de schatkist en de Bank is noodzakelijk, waarbij de Nederlandse Bank van zijn kant intens contact zal moeten opnemen met de overige banken ter afremming van een overmatig krediet.**
5. **Herstel van het internationale betalingsbalansevenwicht is van groot gewicht, waaraan Nederland zijn bijdrage niet mag onthouden.**

G. A. KIEFT

De bakker van Keppel

HET gebeurde een halve eeuw geleden. Te Keppel in de buurt van Doesburg. Daar bestond reeds 25 jaar een Christelijke school naast de staatsschool.

Maar er werd nog altijd nauwlettend op toegezien, wie de euvele moed had, zijn kinderen naar de Christelijke school te zenden.

Als de boeren het deden dan was daar niets aan te doen. Maar een kleine middenstander moest het hart niet in het lijf hebben.

De bakker van Keppel ondervond het in de lente van 1910.

Hij had zijn kind naar de Christelijke school gebracht, uit volle overtuiging, naar hij het hoofd der school meedeelde.

Drie dagen later kwam hij het pokpenbriefje weer opvragen, het kind moest naar de openbare school. Hij kwam met de bijna volle venterskar weer thuis. Iedereen, die niet tot de kring van voorstanders van de Christelijke school behoorde, gaf hem gedaan. Er was „gewerkt", om hem in zijn broodwinnig te treffen.

En op straat zongen de geïnstrueerden:

In Keppel woonde een bakker,
Die bakte voor grof en voor fijn,
Voor vromen en paganisten,
Waarvan er zovelen hier zijn.

In Keppel daar zijn ook twee scholen,
De ene voor grof en neutraal,
En de andere voor fijne beginsels,
Waar de zuurdesem komt door 't gemaal.

Het gemoed van een kind is te kneden,
Zoals het deeg of beslag.
De zuurdesem doet de boel rijzen
En brengt fijne beginsels aan het licht van de dag.

Maar de zuurdesem der school van de fijnen
Deed niet rijzen, maar krimpen zijn brood
Want de groven die gingen vertrekken
En ons bakkertje kwam in de nood.

Nu bakt hij weer zonder zuurdesem
Met neutraal poeder of zelfrijzend meel,
Wat de klanten veel liever gebruiken,
Wordt een goed broodje ook nu weer zijn deel.

Verplaatsbare houten gebouwen

Directie- en schaftketen
Noodwoningen, -scholen en -kerken
Directie- en schaftwagens
etc.

HOUTBOUW HAHBO
HARDINXVELD

Tel. Hardinxveld-Giessendam 2141

Koopt een goed kostuum

enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De verste reis is lonend
DUTHLER
VARSSEVELD

EIKENDAL OPTIEK
Exclusieve monturen
DEPOT: CARL ZEISS
BERGSTR 12 TEL. 2038 WAGENINGEN
Ook volgens afspraak

RADIO BECKER
ZEIST
TELEFOON 5846-5847
Het adres voor zenders, richtingzoekers en

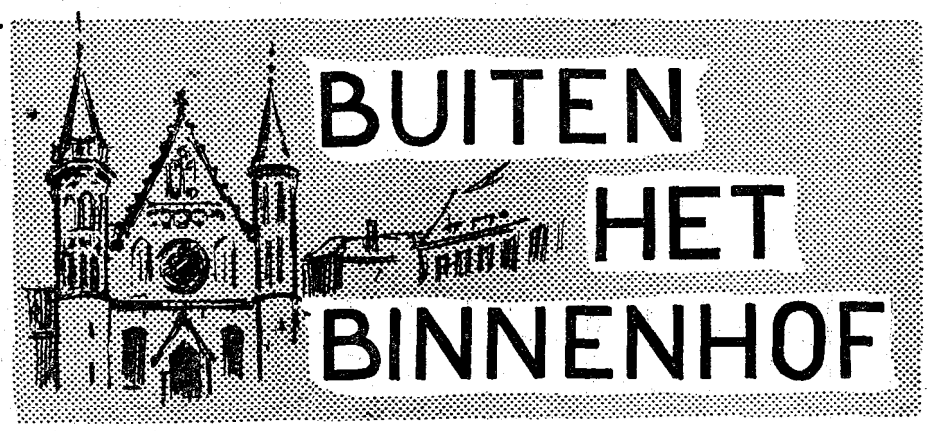

SOMS krijg ik de indruk, dat de Karels Prior, de Kraaykampen, de Ko's van Dijk, Rijken de Gooyer en Corries Brokken belangrijker zijn dan het Kabinet en de gehele Staten Generaal bij elkaar. Die indruk is natuurlijk fout en verkeerd. En het is ook niet waar, dat liedjes als Tante Nel, Milord en He kissed me here, he kissed me there een krachtiger appèl op ons nationaal bewustzijn doen dan het Wilhelmus of een der Gedenkklancken van Valerius. Nu zal de deining over het Nationale Radio- en Televisieprogramma op 5 mei, welke in een bepaalde hoek van stormkracht werd voorzien, als dit rubriekje gelezen wordt wel weer uitgewoed zijn, doch op het ogenblik, dat ik dit schrijf zit Hilversum-Bussum kennelijk met een hand in het haar onder de feestmuts. Misschien zal er nog eens iemand promoveren over het Nationaal bewustzijn in de Nederlanden onder Karel V en dat onder Karel Prior, waarbij dan een grammofoonplaatje met de stemmen van Cees de Lange en andere feestverzorgers van professie een plaatsje in de litteratuur- en luisterlijst kan krijgen. Wat er nu — ik schrijf dit vrijdag 29 — of de 5e mei voor de TV zal te genieten zijn, ik weet het niet, in ieder geval zal ik Tante Nel niet missen noch Milord. En het interesseert me nu werkelijk niets met welke successen verschillende artisten kort na de Bevrijding omhangen werden. Op zo'n manier kan ik duizend-en-een- nationale onderdeeltjes van het Nationale Programma in elkaar draaien. Herinnert u zich bijvoorbeeld nog wat u na de Bevrijding hebt gegeten? En wat zei u, toen u weer een nieuwe vuilbak kreeg? En hoe vond u uw tuintje, bevrijd van de bollen? Want die had u opgegeten! Die hele uitdrukking Nationaal Programma ligt mij niet zo prettig. Of die andere programma's minder Nationaal zouden zijn? Dat men uitgerekend de Nationale Feestdagen kiest om een gemeenschappelijke programma uit te zenden ligt misschien voor de hand. Maar als dit vergezeld moet gaan met weglopen door de saambinder van het programma en forse uitingen van de Wimmen en de Pieten en de Siebe's, wier woorden in sommige kringen nektar en ambrozijn zijn.... dan zoek ik liever de frisse vrije lucht aan zee dan de aether.

ER is geen artikel zo schaars als nationale ontspanning. Het praten daarover en het realiseren daarvan gaat gepaard met een nationale spanning, die meer lijkt op een koude oorlog dan op „het alle man van Neerlands stam" zijn. Ik hoop — want er is al zoveel misverstand Buiten het Binnenhof — werkelijk, dat de lezer begrijpt, dat ik het nu niet heb over de andere, meer serieuze onderdelen van het Nationaal Programma, niet over wat Mr. Roosjen noemde de Nationale „Seideravond". Ik heb het over de mijns inziens opgeblazen en wat kinderlijke ruzie omtrent het uitgestippelde onderdeel „Schouder aan schouder", dat, terwijl ik dit schrijf, meer lijkt op „Boos gezicht tegen boos gezicht." Dat schaadt het nationale van dit onderdeel van het Nationale Programma. Nogmaals, dat deze deining in een bepaalde hoek tot storm wordt aangewakkerd, teneinde weer eens „wind in de zUILen" te kunnen hebben is het ergste. Overigens troost ik me met de gedachte, dat het uitzenden van de „deining" misschien nog het aardigste ontspanningsprogramma had kunnen zijn.

HOE ik de Bevrijdingsdag heb doorgebracht kan ik u nog niet zeggen. Ik denk ook niet, dat ik er veel van naar buiten zal dragen. Ik ben van plan naar een stil plekje te trekken en het de kinderen te vertellen. Want dat is wel een van de belangrijke dingen in deze dagen, dat de kinderen het moeten weten, opdat zij het hun kinderen kunnen vertellen. Dezer dagen had ik het genoegen Professor en mevrouw Gerbrandy op een tentoonstelling rond te leiden. In het paviljoen was ook aanwezig een, schat ik, 23-jarige Leidse studente, die bij die rondleidingen hielp. Toen de genoemde bezoekers waren vertrokken vertelde ik haar, wie ik had rondgeleid. De naam kwam haar bekend voor, maar dat professor Gerbrandy in de oorlogsjaren minister-president in ons oorlogskabinet te Londen was geweest wist zij niet. Toen ik haar vroeg, of zij op school van die „Londense tijd" nooit iets geleerd had, zeide ze: nee.

Men moet altijd oppassen, dat men niet bij ieder als bekend veronderstelt wat men zelf bewust heeft meegemaakt. Toch vond ik *dit* toch wel een beetje kras. Nu is het zo, dat elk geslacht meer geschiedenis moet leren dan het voorgaande. De geschiedenisboeken worden dikker naarmate de eeuwen vorderen. Ik herinner mij, dat ik op school een streep mocht zetten — figuurlijk dan — onder 1900. Van een andere school hoorde ik — nog niet langer dan een jaar geleden — dat de eindexamenkandidaten niet verder waren gekomen dan 1870. Maar dit laatste is grote uitzondering. Goed. Van de Batavieren tot 5 mei 1945 is een heel stuk om te leren. Het gaat er echter maar om, welke gedeelten van onze vaderlandse historie belangrijk zijn om te weten. Floris V moet dan wedijveren met Professor Gerbrandy en Jacoba van Beieren met Minister Klompé. Op de meeste scholen zal het wel zo zijn, dat bepaalde gedeelten van de vaderlandse geschiedenis meer belicht worden dan andere. Hoe komt men anders klaar met het programma? Ik herinner mij dat mijn klas van de middelbare school eens uitvoerig heeft moeten stilstaan bij het een radicale maatregel in Spanje, welke aldus uit ons algemene geschiedenisboekje werd voorgelezen — het stond er trouwens zo ook — „de jezuieten nu werden zonder verschoning ingescheept". Dat hadden enkele generaties voor ons ook geleerd. Het heeft veel bijgedragen tot mijn algemene ontwikkeling! Doch ik ben er trotser op, dat ik op een „ontijdig" moment van de geschiedenisles de ministers van het kabinet Cort van der Linden kon opnoemen, omdat ik die voor mij zag op het schilderij van P. v. d. Hem. Op school ben ik nooit aan hen toegekomen. Namens als Lely, Treub, Loudon, Rambonnet e.a. komen mij gemakkelijker in het geheugen dan namen uit latere kabinetten. Waarschijnlijk heb ik dat schilderij indertijd lang bekeken. Overigens moet ik toegeven, dat namen van vandaag mij vaak ontsnappen. Laatst wist ik niet te vertellen wie onze minister van Oorlog was. Begin maar met Ingenieur, zei een vriend, dan kom je er altijd. Ik kwam er.

William Graenkopf

Kruiswoordraadsel

Horizontaal: 1. rang; 4. plaats in Utrecht; 9. officiële stukken; 13. oppervlaktemaat; 14. laffe daad; 16. draf; 17. damp; 19. plaats in Duitsland; 20. overduidelijk; 22. mytologische figuur; 23. hoeveelheid garen; 24. vaartuig; 25. maagvocht; 27. morslap; 29. partij; 30. oorzaak; 31. boom; 33 buitenkant; 36. boom 37. bijna; 39. steen; 40. loflied; 41. tijdperk; 42. bevel; 43. vlak; 45. voedsel; 47. vogel; 49. muzieknoot; 50. drinkglas; 51. Duitse naam voor N.V., 52. kleed; 55. schrijfgerei; 56. wortel; 59. grondsoort; 60. gebruik; 62. plaats in Utrecht; 64. vordering; 66. onderwijzen; 68. O.T. figuur; 69. filosofen; 72. groente; 73. spruit; 74. begin; 75. rustig.

Vertikaal: 1. wapen; 2. vreemde munt; 3. voorkant; 4. dierengeluid; 5. oppervlaktemaat; 6. gebrek; 7. soort; 8. bijwoord; 10. eiland; 11. voorzetsel; 12. tegen (in samenst.); 14. vaartuig; 15. lichaamsbeweging; 18. vroeger eens; 21. dans; 24. eerder; 25. marionet; 26. kleingeestig; 28. zijn; 29. landbouwgrond; 32. rond voorwerp; 34. meisjesnaam; 35. stuk speelgoed; 37. lichaamsdeel; 38. koning uit O.T.; 44. kleur; 46. wereldeel; 48. strafwerktuig; 53. eirond; 54. vogel; 56. lichaamsdeel; 57. rangtelwoord; 58. blaam; 61. gewas; 63. weest gegroet; 64. loot; 65. bekende raad; 67. O.T. figuur; 70. muzieknoot; 71. rijks. telefoon (afk.).

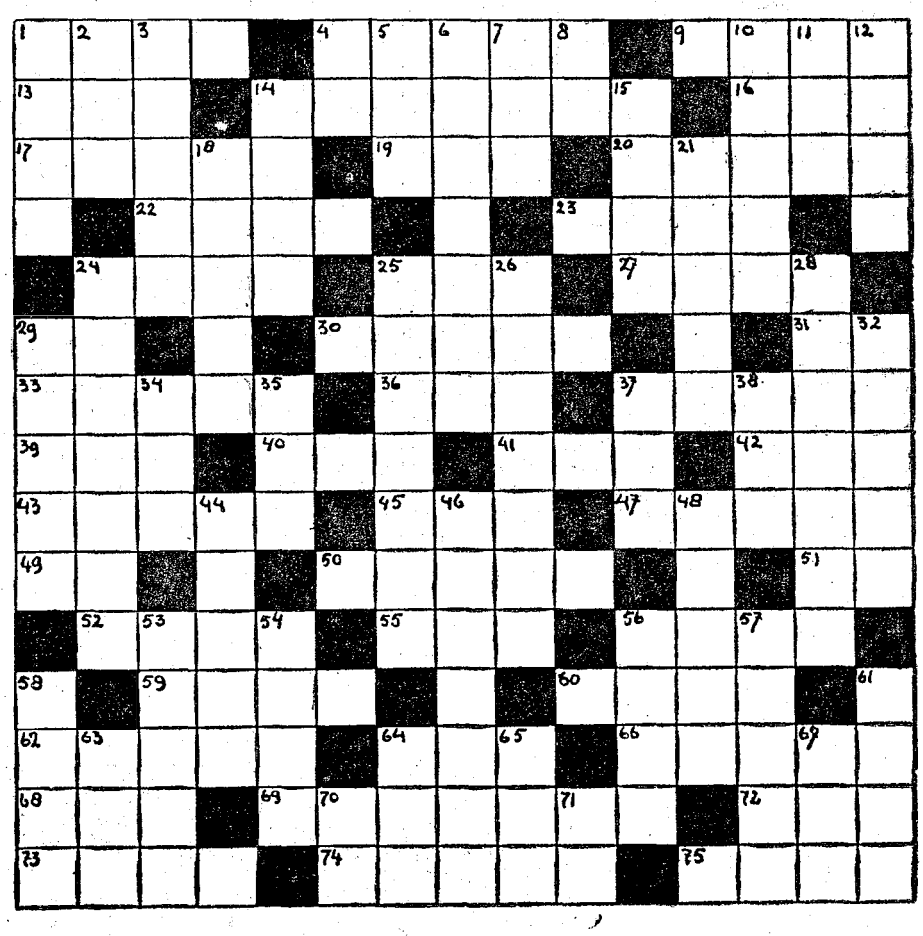

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. lekkerbek; 5. pasje; 8. drank; 9. kortegolf; 11. rakelings; 12. takel; 14. keel; 15. engageren; 19. pannekoek; 22. boon; 24. legers; 26. zeeziekte; 28. audiëntie; 29. depot; 30. snede; 31. kasteleín.

Vertikaal: 1. leger; 2. kraakbeen; 3. eikels; 4. bekende; 5. prestige; 6. spook; 7. elf; 10. rosig; 13. lenen 14. kapelaans; 16. nee; 17. roodkapje; 18. bedstede; 20. omzet; 21. krekels; 23. hindoe; 25. gedoe.

16e jaargang no. 19 14 mei 1960

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

De P.v.d.A.-jongeren: Nederland mag niet provoceren . . . . .

Appèl van het christelijk onderwijs

ZOWEL de grote als de kleine zaal van het Concertgebouw te Amsterdam was tot op de laatste plaats bezet toen aldaar verleden week zaterdag het appèl van het christelijk onderwijs in zake de mammoetwet werd gehouden. Duizenden voorstanders van de vrije christelijke school waren uit alle delen van het land naar de hoofdstad gestroomd om de grootse manifestatie, georganiseerd door het Convent van het christelijk onderwijs, bij te wonen. Onder de aanwezigen bevonden zich ook de minister van onderwijs, verscheidene kamerleden en ander autoriteiten.

Het appèl stond onder leiding van drs. J. W. van Hulst, de voorzitter van het convent van het christelijk onderwijs (het contactorgaan van alle bestuurs- en personeelsorganisaties op het terrein van het christelijk onderwijs). De massale opkomst heeft ons niet verrast, zo verklaarde de voorzitter. Wij weten, dat de liefde voor het vrije onderwijs diep geworteld is in het Nederlandse volk.

Volkszaak

TEVOREN had de heer van Hulst het doel van het appèl uiteengezet.

De regeling van het onderwijs is niet slechts een zaak van de regering en van het parlement. Bij de onderwijswetgeving staan de belangen van het gehele volk op het spel. Daarom moet ook het gehele volk worden voorgelicht over de betekenis en de consequenties van het mammoetontwerp. Het convent beoogt met deze bijeenkomst in het bijzonder de voorstanders van het christelijk onderwijs nader in te lichten over de inhoud en de achtergrond van het wetsvoorstel, aldus de voorzitter. Daartoe zullen drie sprekers, die overigens ieder voor zich persoonlijk spreken, een facet van het wetsontwerp belichten.

Onderwijsvrijheid

DE eerste spreker, Mr. J. J. Hangelbroek, secretaris van de Schoolraad voor de scholen met den Bijbel, wees er op, dat de vrijheid van onderwijs in het geding is. Dat is een uiterst belangrijke zaak, want zij houdt nauw verband met de geestelijke vrijheid.

In de memorie van toelichting op het wetsontwerp betoogt de minister, dat de overheid de lijnen moet aangeven langs welke het onderwijs zich moet ontwikkelen. De overheid moet een sluitend geheel van onderwijsvoorzieningen tot stand brengen. Binnen het aldus door de overheid aangegeven kader mogen dan de schoolbesturen en de maatschappelijke organen de wettelijk gegeven mogelijkheden concretiseren en vorm geven.

Deze grondgedachte is evenwel niet aanvaardbaar. De taak van de overheid ten aanzien van het onderwijs is veel beperkter. De overheid moet vorm geven aan wat historisch is gegroeid en afwijzen wat schadelijk heeft gewerkt, maar zij mag bepaald niet dwingend voorschrijven hoe het onderwijs zich dient te ontwikkelen.

De plangedachte van de minister sluit ook niet aan op de realiteit. Heeft de overheid soms het lyceum en de m.m.s. gecreëerd of is de stoot tot de onderwijsvernieuwing gegeven door de overheid? Heeft niet de ontwikkeling van de h.b.s., die ging in een geheel andere richting dan door Thorbecke was bedoeld, uitgewezen, dat de overheid het niet in haar hand heeft het onderwijs in een bepaalde richting te sturen?

Doordat de minister streeft naar een sluitend geheel van onderwijsvoorzieningen is in zijn wetsontwerp het fundamentele verschil tussen openbaar en bijzonder onderwijs vervaagd. De subsidievoorwaarden voor het bijzonder onderwijs zijn praktisch gelijk aan de regeling van het openbaar onderwijs. Legislatief komt zo het bijzonder onderwijs op een lijn te staan met het openbaar onderwijs. Het vrije karakter van de bijzondere school raakt zo echter in het geding.

Mr. Hangelbroek maakte er voorts ernstig bezwaar tegen, dat het wetsontwerp zo veel zaken ter regeling overlaat aan algemene maatregelen van bestuur. Men kan inderdaad spreken van een nota in wetsvorm. Het gaat niet aan zonder meer optelsommetjes te maken van het aantal malen dat in de bestaande onderwijswetgeving delegatie voorkomt en van het aantal gevallen, waarin het wetsontwerp verwijst naar een algemene maatregel van bestuur. Beslissend is, wat de aard en de omvang is van de te regelen materie. De grenzen van de toelaatbare delegatie worden in het ontwerp beslist overschreden.

De heer Hangelbroek eindigde met de opmerking, dat de resten van de prehistorische mammoet plegen te worden opgeborgen in een museum. Het zou het beste zijn, indien ook dit mammoetwetsontwerp, dat in deze tijd niet past naar een museum zou verhuizen.

Belangen der kerk

DE tweede spreker, ds. O. V. Henkel, herv. predikant in algemene dienst, maakte allereerst bezwaren tegen de in het wetsontwerp voorkomende bepaling, dat de schoolbesturen moeten zorgdragen voor een deskundig beheer. Voor scholen, die van de kerk uitgaan, kan dit voorschrift leiden tot een beoordeling van de bekwaamheid van b.v. kerkkeraadsleden door de overheid. De vrijheid van School en Kerk wordt aangetast, indien de overheid kerkelijke organen op hun competentie gaat toetsen.

Daarna uitte ds. Henkel zijn bezorgdheid over de positie van het gymnasium in het wetsontwerp.

Voor de Kerken der Reformatie is 't gymnasium van groot belang als vooropleiding van de predikanten. Het wetsontwerp stelt zulke hoge getalsnormen voor de instandhouding en subsidiëring van gymnasia, dat gevreesd moet worden dat met name in de provincie vele scholen met opheffing worden bedreigd. En juist deze scholen zijn het, die de meeste a.s. predikanten leveren.

Tenslotte verklaarde ds. Henkel zich tegen het voornemen van de minister de diploma's van alle scholen van voorbereidend wetenschappelijk onderwijs te erkennen als voldoende vooropleiding voor de studie in de theologie. De Reformatorische kerken hebben het steeds noodzakelijk geacht, dat de predikanten een grondige kennis van latijn en grieks bezitten. Iemand, die niet het einddiploma van een gymnasium bezit, heeft een zodanige kennis niet.

1917

DE minister heeft ons wel verweten, dat wij willen blijven stilstaan bij 1917, het jaar van de onderwijs pacificatie, zo begon de derde spreker, prof. mr. L. W. G. Scholten, hoogleraar aan de Vrije Universiteit.

Om te beoordelen of dit verwijt gegrond is moet men de ontwikkeling van de Nederlandse onderwijswetgeving nagaan.

In het begin van de 19e eeuw heerste er een grote bedrijvigheid op onderwijsgebied. Vrijheid van onderwijs was er echter niet.

Thorbecke heeft er toen op gewezen, dat het geven van onderwijs een kwestie is van individuele en vrije overtuiging, ja van geloof. Vrijheid van onderwijs en pedagogische vrijheid zijn onlosmakelijk verbonden. Sindsdien is gestreden voor de verwezenlijking van dit vrijheids-ideaal.

Eerst bracht de grondwetswijziging van 1848 de formele vrijheid, de bevoegdheid zonder verlof van de overheid een school te stichten. Daarna ging de strijd om de materiële vrijheid

• *Vervolg op pag. 10*

Nieuw-Guinea

HET debat over de versterking van de verdediging van Nieuw-Guinea is bepaald niet op een succes voor de oppositie uitgelopen. Wij bedoelen daarmee niet dat de overigens zeer slappe motie is verworpen; dat was niet anders te verwachten. Het gaat veel meer hierover dat de woordvoerder van de P.v.d.A., de heer Burger, eigenlijk niet goed duidelijk heeft kunnen maken, waartegen zich eigenlijk zijn bezwaren richtte, zodat de Minister zich verwonderd kon afvragen waar nu eigenlijk het diepgaand verschil van mening school.

Men kon bezwaren hebben tegen de wijze waarop de regering haar plannen tot versterking van de verdediging van Nieuw-Guinea wereldkundig heeft gemaakt. Deze bezwaren kwamen ook naar voren van de zijde van enkele woordvoerders der regeringspartijen. Maar blijkens de inhoud van de motie ging het daar niet alleen over, want gevraagd werd om de zaak in nadere overweging te nemen. Met welk doel?

Wij kunnen tot geen andere conclusie komen dan dat de bestrijding van de kant van de P.v.d.A. leed aan een zekere mate van tweeslachtigheid. Enerzijds wilde men wel erkennen dat Nederland de consequenties heeft te aanvaarden van het feit dat Nieuw-Guinea onder ons bestuur staat, maar anderzijds heeft men kennelijk toch bezwaren tegen de overigens zeer bescheiden uitbreiding van de verdediging.

De regeringspartijen lieten een duidelijker geluid horen en hadden er overigens geen behoefte aan hiervan een politieke kwestie te maken. Trad van de zijde van de P.v.d.A. haar fractievoorzitter op, van de zijde der regeringspartijen waren het de militaire specialisten, die het woord voerden. Hiermede is duidelijk gedemonstreerd de geheel andere instelling van de oppositie en de regeringspartijen ten opzichte van deze zaak. Aan een overtrekken van deze kwestie bestond kennelijk geen behoefte.

Van onze kant geschiedde de bepaling van het standpunt door de heer mr. A. B. Roosjen, die in volkomen duidelijke taal stelde, dat wij onze beloften ten opzichte van Nieuw-Guinea moeten nakomen. Wij hebben nu eenmaal de toezegging gedaan ons bestuur te richten op de zelfbeschikking van de inheemse bevolking. Dan vloeit daaruit voort dat wij de zelfstandigheid van dit gebied hebben te handhaven tegenover een eventuele agressie, en dat dit met name moet gebeuren als dreigende taal wordt uitgesproken en de militaire macht van Indonesië wordt versterkt.

Willen wij de bevolking van Nieuw-Guinea in staat stellen zo spoedig mogelijk een eigen keuze te maken ten aanzien van de staatkundige structuur van dat gebied, dan moeten wij dat land thans niet weerloos laten. De a.r. hebben reeds eerder en bij herhaling aangedrongen op een meer doelmatige verdedigingsmogelijkheid; wat thans geschiedt is een tegemoetkoming aan deze wens. Nederland handelt hiermee naar recht en plicht, aldus de heer Roosjen.

De Minister sloot zich geheel bij zijn betoog aan, maar liet overigens uitkomen, dat de bescheiden versterking, waartoe thans is besloten, in geval van nood alleen zou kunnen dienen om de eerste stoot op te vangen. Dan zouden de bondgenoten te hulp moeten komen, die kennelijk op de hoogte zijn en begrip hadden met betrekking tot de thans getroffen maatregelen.

De laatste RONDE

★ *Het ontwerp Beginsel- en Algemeen Staatkundig Program gaat naar de kiesverenigingen.*

HET is nu zover. Velen zullen het opschrift hierboven met genoegen lezen. De herziening van ons beginselprogram was immers op weg „oud zeer" te worden. Die pijn kan nu worden weggenomen want in de loop van de komende week zullen de centrales en de kiesverenigingen een nieuw ontwerp ontvangen. Dat ontwerp is op 7 mei j.l. door het Centraal Comité vastgesteld.

En ditmaal moet het echt de laatste ronde zijn, waarbij de kiesverenigingen zich beperkingen bij hun eventuele amendeer-lust zullen dienen op te leggen. Dit mag om twee redenen nu gerust van hen worden gevraagd. De eerste reden ligt in het **verleden.** Wie zich de geschiedenis van deze herziening nog even voor de geest haalt, zal zich herinneren dat dit welgeteld de derde maal is dat het ontwerp aan de KV's wordt toegezonden. Dit gebeurde de eerste keer toen de Programcommissies I en II, ook wel resp. genoemd de commissie-(Dr. J) Donner en de commissie-(Dr. J.) Schouten met hun deel-arbeid gereed waren. Dat was in de jaren 1952 (!) en 1954 reeds het geval. Een speciaal Partij-Convent heeft zich daarna in november 1955 met de commissie-voorstellen bezig-gehouden.

Vervolgens is het ontwerp in brochure-vorm nogmaals aan de kiesverenigingen toegezonden. Dat was op 21 november 1956. Tussen die datum en 1 maart 1957 is een stroom van opmerkingen en wijzigingsvoorstellen losgekomen.

De zgn. kleine commissie-Schouten, die de overweldigende oogst op verzoek van het Centraal Comité is gaan bestuderen, kreeg deze in een „boekdeel" van ongeveer 80 pagina's (folio-formaat!) voorgelegd. Zij is aan de slag gegaan en legde een nieuw ontwerp aan het Centraal Comité voor.

Het is natuurlijk overbodig nu nog op te merken, dat **alle** opmerkingen en wijzigingsvoorstellen door die commissie nauwgezet bekeken en overwogen zijn. Verscheidene er van werden overgenomen, andere brachten **indirect** wijzigingen te weeg.

De conclusie is dus dat in feite reeds tussen november 1956 en maart 1957 geschiedde wat thans aan de KV's gevraagd wordt.

Men kan zich afvragen waarom nu **weer** de KV's in de gelegenheid worden gesteld om opmerkingen en voorstellen in te zenden. Het antwoord luidt: omdat wij een democratische partij zijn die haar statuut stipt wil naleven. **Toen (in 1956)** was het een ontwerp van de beide commissies. **Nu** (in 1960) is het een ontwerp van het Centraal Comité. Een **formele** zaak vindt U? Goed, laat het dan ditmaal gelet op de brede beschouwingen die deze zaak reeds heeft ondergaan, bij een min of meer formele behandeling blijven.

De tweede reden daarvoor ligt in de toekomst, zeiden we. De KV's hebben namelijk niet het allerlaatste woord. Na hun opmerkingen moet het eindontwerp van het C.C. immers nog het **Partij Convent** passeren en door de **Deputatenvergadering** worden vastgesteld. Oorspronkelijk zouden die bijeenkomsten in januari en maart **1958** worden gehouden. Nu zal het wel begin **1961** worden eer het gehele werk af is.

Om dat te halen dringt het Centraal Comité op snelheid aan. En om hoofdzaken van bijzaken te onderscheiden. Er is nl. nog één „complicatie". Volgens het partijstatuut moeten de voorstellen van de KV's door de Statencentrales of door de Kamercentrales van een advies worden voorzien, alvorens zij bij het Centraal Comité ter tafel kunnen komen.

Daarom vraagt het C.C. iedere Kamercentrale de KV's in hun werkgebied mee te delen op welk tijdstip die voorstellen bij haar binnen moeten zijn. Vastgesteld is dat die voorstellen en de adviezen der centrales op 31 oktober a.s. bij het Centraal Comité zullen zijn.

Tip voor de besturen: er zal dus vermoedelijk in september en begin oktober (of eerder) druk vergaderd worden, rekent u daar al vast maar mee bij het opstellen van het vergaderrooster.

EEN PRACHTIGE PUBLIKATIE

PAS van de pers kwam deze week de publikatie **„Landbouwpolitiek"** uit. Uitgegeven door de fa. J. B. van den Brink en Co. te Zutphen. Waarom wij dit hier vermelden? Omdat het een rapport is, dat op verzoek van het Centraal Comité werd uitgebracht door de Studiecommissie Landbouwpolitiek (de commissie-Biewenga) van de partij.

Het boekje (78 pagina's) en zeer smaakvol uitgegeven, wordt deze week aan alle centrales en kiesverenigingen toegezonden.

In 9 hoofdstukken worden schier alle problemen van de Nederlandse land- en tuinbouw behandeld en ook de internationale aspecten besproken.

Wie de dagbladen opslaat ziet vrijwel dagelijks hoezeer juist de landbouw een probleem vormt, niet alleen in het binnenland, maar ook in Benelux- en E.E.G.-verband. Velen zullen van die moeilijkheden althans iets willen begrijpen. Daarom is op een ruime lezerskring van de publikatie gerekend.

Ook buiten de partij. Juist in verband met dit laatste is de uitgave niet door de Partijstichting verzorgd, doch door een „gewone" uitgever, die beter de boekhandel kan bereiken. De uitgever zowel als de boekhandelaren leveren het boekje voor *f* 1,90. Bij het partijbureau is het dus **niet** verkrijgbaar. Binnenkort hoopt ons blad deze belangrijke publikatie breder te bespreken.

De toekomst der mensheid

VOOR een groot aantal georganiseerde intellectuelen heeft prof. dr. F. L. Polak een verontrustende tekening gegeven van de huidige situatie.. De mensheid stormt naar een vreemde toekomst en de doorsnee-intellectueel schijnt het niet te beseffen. Hij is een specialist en blijft in zijn eigen hokje. Maar de mensheid heeft behoefte aan het optreden van de homo prospectans, de vooruit ziende mens. Zulke mensen zijn er geweest: Israëls profeten, Jezus, Plato, Socrates, Augustinus, Spinoza, Bacon.

Tegenwoordig ontbreekt deze vol-intellectueel, die de grote cultuurvragen onderkent, de verantwoordelijkheid voor de toekomst beseft en het probleem in al zijn verhoudingen en betrekkingen tracht te doorgronden. Het is hoog tijd, dat er verandering komt en de volle intellectuelen gelegenheid krijgen om in een team de grote vragen van de toekomst aan te pakken. Want het gaat om de mensheid van de toekomst, die nu een verandering doormaakt als nooit te voren.

Er dient een universele geestesaristocratie te worden gecreëerd, door de besten uit de kopgroep van vol-intellectuelen in staat te stellen zich te concentreren op de best mogelijke toekomstige menselijke lotsbepaling.

DIT zijn woorden, zwaar van inhoud.

Laten wij beginnen met te zeggen wat wij in het betoog van Prof. Polak waarderen. Hij wijst terecht de houding af van hen, die leven bij het heden. Die in feite geen ander wijsheid kennen dan die van de oude heiden, die zeide: carpe diem. Geniet van de dag vandaag. De toekomst is een groot vraagteken en het geeft maar onrust, er aan te denken. Prof. Polak heeft als uitgangspunt, dat wij verantwoordelijkheid dragen voor de toekomst. Dat is ook nog een afwijzing van een ander standpunt. Het gevoelen van hen, die menen, dat de mens dáárom geen verantwoordelijkheid kán dragen voor de toekomst, omdat het leven onder een gesloten hemel de weg gaat van de noodzakelijkheid. Wij hebben niets te bepalen, het ontwikkelt zich langs wetten, waaraan wij niets kunnen veranderen. Evenmin als een mens enige invloed heeft op de aswenteling van de aarde of op de schijngestalten der maan, evenzeer staat het buiten zijn bereik, iets anders van de wereld te maken dan zij worden moet. Moet volgens het lot, dat beslist.

Hij schut zich vergeefs zich zelven moe
Die schutten wil de sterke vliet
Die van de steile rotsen schiet
Naar haren ruimen boesem toe.

Neen, zegt Prof. Polak, de mens is wel verantwoordelijk. Hij kan tot verantwoording worden geroepen: wat hebt gij er van gemaakt?

Maar — en nu komen onze bezwaren — hier is niets openbaar geworden van datgene, wat God ons leert over heden en toekomst, over Zijn bewind en onze roeping.

Wij dragen ons lot niet in onze eigen sterke handen. Wij zijn afhankelijk en God laat ons die afhankelijkheid dagelijks ondervinden. En het is niet een zaak van een team van de beste intellectuelen, om te komen tot de best mogelijke menselijke toekomstbepaling. Wij hebben een heel andere verantwoordelijkheid voor de toekomst, nl. die van de gehoorzaamheid aan Gods geboden.

DAT moet ook in Nederland telkens weer duidelijk worden gezegd, ook voor het oor van de intellectuelen.

Nehemia heeft gedacht aan de toekomst en hij heeft zijn program in korte woorden samengevat: God van de hemel zal het ons doen gelukken en wij, zijn knechten, zullen ons opmaken en bouwen.

Als de toekomst van de mensheid af hing van de lotsbepaling door de knapste en meest universele intellectuelen, dan waren wij er wanhopig slecht aan toe. Want ook zij zijn mensen, met hun beperktheid en hun zonde. Uitgeleverd aan mensen, aan de beste, de edelste, de knapste mensen, dat is het laatste heil, dat er volgens een ontkerstende wetenschap overblijft voor ons en onze kinderen. *Of* het werkelijk de besten zullen zijn, in wier handen we dan vallen, blijft een aparte vraag. Stalin is ook geprezen als de beste van allen....

Maar afgezien daarvan, onze bede blijft: laat ons in de handen van mensen niet vallen. Laten wij blijven vertrouwen: wat de toekomst brenge moge, mij geleidt des Heren hand.

En voorts, het gaat niet om de triumf van het intellect, maar om de overwinning van de genade, de genade van Christus, die gezegd heeft: ziet, ik ben met u lieden tot het einde der dagen. Als de zorgen over de toekomst torenhoog oprijzen en de geleerden zeggen: laten wij de zaak in handen nemen, want alleen de besten van de volintellectuelen kunnen helpen, dan moeten wij duidelijk zeggen, dat er niet een *rij* van namen is van mensen, die vooruitzagen, en ons dus tot een voorbeeld zijn, maar dat er één Naam is boven alle namen, Christus, Heiland, Koning.

En de toekomst is van Hem.

fraai van lijn... hygiënisch!

voor kerken en vergaderlokalen leveren wij stoelen en tafels in diverse fraaie en solide uitvoeringen.

vergeet niet bij nieuwbouw en uitbreiding onze volledige catalogus aan te vragen

riemersma

stalen meubelen n.v. - surhuisterveen

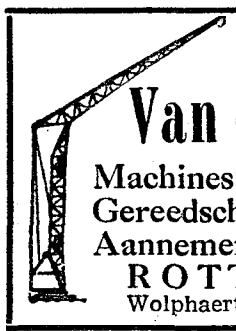

Van der Spek

Machines
Gereedschappen
Aannemersartikelen
ROTTERDAM
Wolphaertsbocht 214

Verplaatsbare houten gebouwen

Directie- en schaftketen
Noodwoningen, -scholen en -kerken
Directie- en schaftwagens
etc.

HOUTBOUW **HAHBO**
HARDINXVELD

Tel. Hardinxveld-Giessendam 2141

WOUDA'S ZADEN
(Kiemkrachtige Zaden!)
vraagt nieuwe prijscourant
SINDS 1879
Tel. 250 Oranjewoud

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), H. van Eysden, J. W. Ooms, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. (070)-631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, tel. (02980)-63224.
ABONNEMENTSPRIJS *f* 6,50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

MAANDAG BEGINT TOPCONFERENTIE IN PARIJS

+ Spionage-incident een boemerang?

+ Vele vragen nu nog onbeantwoord

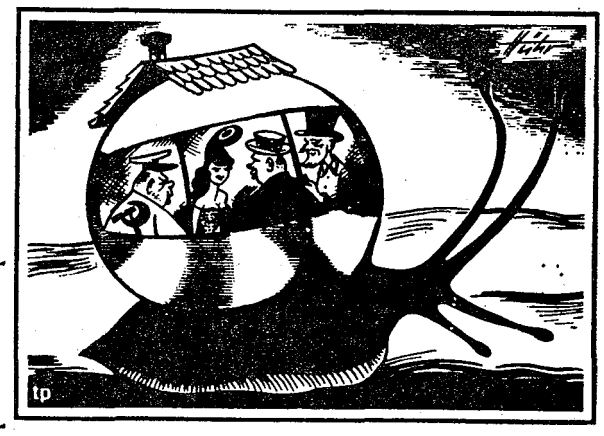

In de eeuw van de supersonische snelheid

MORGEN zal in vrijwel alle kerken worden gebeden voor het welslagen van de topconferentie van de Grote Vier, die maandag a.s. in de Franse hoofdstad moet beginnen. Gelukkig mogen wij dit doen in het besef, dat niet Chroesjtsjef of een andere alleenheerser van een machtige staat, maar alleen de almachtige God, die hemel en aarde gemaakt heeft, het „lot der wereld" in Zijn hand heeft. De Russische premier mag dan in een telegram aan de luchtmachtgroep, die het Amerikaanse verkenningsvliegtuig heeft neergehaald, hebben geseind: „Vertrouw niet op God, maar op uw raketten", wij weten maar al te goed, waarop een dergelijk vertrouwen uiteindelijk altijd uitloopt. De vertegenwoordigers van de westelijke mogendheden, met president Eisenhower van de Verenigde Staten voorop, weten beter. Evenals bijna vijf jaar geleden in Genève zal de president ook nu ter kerke gaan om Gods onmisbare leiding af te smeken. En al weten we, dat de mens wel wikt, maar dat God zelf beschikt en dat ook de Geneefse conferentie in 1955 de wereld geen stap dichter bij de oplossing van haar problemen heeft gebracht, dan moeten we toch blijven bidden en werken, juist in het besef, dat God alleen weet, wat goed voor ons is.

Niettemin blijven vele vragen rijzen. Wat zal de topconferentie brengen? Zullen de vier regeringsleiders er in slagen, een oplossing te vinden voor de Berlijnse crisis, die het Duitse probleem zulk een gevaarlijk karakter dreigt te geven? Als dat niet mogelijk blijkt, zullen zij dan een begin maken met een goed gecontroleerde ontwapening, kernwapens inbegrepen? Zullen zij bij het uitblijven daarvan zich beperken tot het sluiten van een akkoord inzake het verbieden van alle kernproeven? Of zullen zij — ondanks de waarschuwing van president Eisenhower, dat bij het uitblijven van een akkoord de ondergrondse proefnemingen aan het eind van dit jaar door de Verenigde Staten zullen worden hervat — zelfs aan zulk een gedeeltelijke overeenkomst niet toekomen?

Het zijn vragen, die zo licht bij ons opkomen. Vragen, waarop weinigen antwoord kunnen geven. En die weinigen maken deel uit van de delegatie, die de Sowjetunie op de Parijse topconferentie zullen vertegenwoordigen. Vragen, waarop het antwoord van zo grote betekenis kan zijn voor de toekomstige verhouding tussen de volkeren der wereld, ook al zal het niet beslissend zijn ten aanzien van het al dan niet voortduren van de gewapende vrede, die sedert het einde van de jongste wereldoorlog het deel van de mensheid is geweest. Een gewapende vrede, een koude oorlog vaak, waarmede we al zo vertrouwd zijn geraakt, dat we ons over weinig meer plegen te verbazen.

Gevaren

ZO voelen we ook bijna niet meer de dreiging van een nieuwe, derde wereldoorlog die ons voortdurend boven het hoofd hangt, of we het ons realiseren of niet. Goed, er schijnt reden te zijn om aan te nemen, dat ook de Sowjetunie een dergelijke oorlog, die met de meest afschrikwekkende vernietigingsmiddelen uitgevochten zal worden, niet durft riskeren. Maar er kunnen toch altijd dingen gebeuren, die een streep halen door de zo zorgvuldig opgestelde en uitgebalanceerde plannen van Russen en Amerikanen; dingen, die de wereld op het meest onverwachte ogenblik midden in een ramp kunnen storten.

Dat zou het geval kunnen zijn, als Chroesjtsjef met betrekking tot West-Berlijn maatregelen zou nemen, die zouden getuigen van een schromelijke onderschatting van de vastberadenheid van het Westen, niet voor dreigementen uit de weg te gaan. Maar ook het „neerhalen" van het Amerikaanse verkenningsvliegtuig boven grondgebied van de Sowjetunie toont aan, welke gevaren van dag tot dag de vredestoestand in de wereld kunnen bedreigen.

We willen niet beweren, dat het maken van verkenningsvluchten boven de Sowjetunie een zaak is, die de wereldvrede in gevaar kan brengen. Evenmin is het zo, dat het neerhalen of tot landen dwingen van een vliegtuig, dat een dergelijke vlucht maakt, noodzakelijk een druk-op-de-knop-oorlog tengevolge moet hebben. Als we de berichten in buitenlandse bladen mogen geloven, wisten de Verenigde Staten en de Sowjetunie al heel lang van elkaar, dat zij op grote hoogte verkenningsvluchten boven het grondgebied van de ander lieten maken. Bovendien heeft de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken, Christian Herter, met grote openhartigheid laten weten, dat „de Verenigde Staten reeds jaren op uitgebreide schaal de grenzen van de Sowjetunie hebben verkend en nu en dan zelfs het Russische luchtruim zijn binnengedrongen". De grote vraag is nu: waarom werd op persoonlijk bevel van Chroesjtsjef nu plotseling tegen het betrokken toestel opgetreden?

Stilzwijgen

TOT voor kort bewaarden zowel de Sowjetunie als de Verenigde Staten een hardnekkig stilzwijgen over het waarnemen van vreemde verkenningsvliegtuigen. En zelfs wanneer er incidenten plaatsvonden, werden deze niet aan de openbaarheid prijsgegeven. Slechts eenmaal heeft Chroesjtsjef zich laten gaan, toen (in 1956) een Amerikaans vliegtuig boven Russisch grondgebied werd waargenomen, kort nadat de Amerikaanse generaal Twining een bezoek aan de Sowjetunie had gebracht. Nu pas is bekend geworden, dat de Russische premier er niets voor voelde, een protest in te dienen bij de Verenigde Staten, maar opdracht gaf, voortgang te maken bij het verbeteren van raketten en straaljagers.

Als we mogen afgaan op hetgeen Chroesjtsjef in de Opperste Sowjet heeft medegedeeld, is de Sowjetunie er sindsdien inderdaad in geslaagd, een raket te produceren, die een op enorme hoogte (20 km.) vliegend toestel als de U-2 naar beneden kan halen. Of dit inderdaad is gebeurd, kan moeilijk worden beoordeeld. In de Verenigde Staten twijfelt men er aan. Men gelooft niet in de veronderstelling van het Franse blad Figaro dat de piloot van de U-2, Francis Powers, gemene zaak heeft gemaakt met de Russen. Maar wel vermoedt men, dat de Russen er in zijn geslaagd, het toestel tot landen te dwingen.

Op andere wijze zou het niet mogelijk zijn geweest (om een voorbeeld te noemen) de fotografische apparatuur in goede staat in handen te krijgen. De bouwers van de U-2 hebben verklaard, dat de foto van de overblijfselen van het neergehaalde vliegtuig geen enkele overeenkomst vertonen met de onderdelen, waaruit de U-2 is samengesteld. Bovendien, hoe kan een piloot zich uit een vliegtuig redden, dat geraakt is door een raket, die met een snelheid van 100 km. per minuut op zijn doel af schoot en hoe kan hij nog tijd en gelegenheid hebben gehad, een injectiespuitje, een revolver, zakken geld en levensmiddelen mee te nemen?, aldus Figaro.

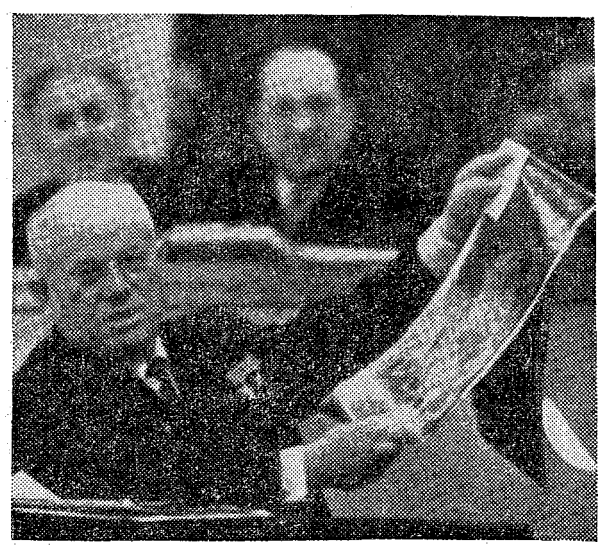

Trots toont Chroesjtjef een foto van Russisch grondgebied, die door de camera van de neergeschoten Amerikaanse U-2 zou zijn gemaakt.

****

In scène gezet?

ALLES lijkt er op te wijzen, dat de gehele affaire voor een belangrijk deel door de Russen in scène is gezet en dat het Amerikaanse vliegtuig argeloos als hoofdrolspeler in de val is gelopen. En dat is dan ook de vaarnaamste betekenis van het incident: de Verenigde Staten zijn aan de vooravond van de topconferentie in de val gelopen, die Chroesjtsjef al enige tijd klaar had staan. En de grote moeilijkheid is, dat Amerika over geen enkele mogelijkheid beschikt, de juistheid van de beweringen van de Russische premier na te gaan. Van belang is bijvoorbeeld de vraag, of het toestel werkelijk in de buurt van Swerdlovsk dus boven het Oeralgebergte, werd neergehaald en met welke middelen het tot landen werd gedwongen, als blijkt, dat het niet werd neergeschoten.

Niettemin getuigt het van zin voor de werkelijkheid, dat de Verenigde Staten niet getracht hebben, te doen alsof zij niets weten van verkenningsvluchten van toestellen der Amerikaanse Inlichtingendienst boven de landen achter het ijzeren gordijn.

Op het eerste gezicht maakte de opmerking van Chroetsjsjef, gemaakt in de Opperste Sowjet, dat president Eisenhower waarschijnlijk niet op de hoogte zou zijn van dergelijke vluchten, een prettige indruk. Er zou uit kunnen blijken, dat de Russische premier niet van plan was, de zaak op de spits te drijven en de Amerikaanse president gelegenheid wilde geven, zich uit dit wespennest terug te trekken.

De bedoeling van Chroesjtsjef was echter een geheel andere: hij wilde Eisenhower isoleren van het militaire apparaat van de Verenigde Staten en het doen voorkomen alsof de veiligheid van de Sowjetunie wordt bedreigd door militaire leiders in Washington, die buiten medeweten van de president op militaire avonturen uit zouden zijn.

Uitdaging

EISENHOWER heeft deze uitdaging geaccepteerd en hij heeft openlijk laten verklaren, dat de Verenigde Staten al jaren van alle mogelijke middelen gebruik maken om op de hoogte te blijven van wat zich achter het ijzeren gordijn afspeelt. Herter noemde deze activiteiten van zijn land een bittere noodzaak, omdat het gevaar van onverhoedse aanvallen in deze tijd van bijna feilloze raketten met atoomkoppen te groot is om bij de pakken neer te blijven zitten en de dingen af te wachten, die komen gaan. Bovendien bedrijven zij deze vorm van spionage in de wetenschap, dat de Sowjetunie er zelf uitgebreide spionagenetten op na houdt, waardoor zij niet volkomen afhankelijk is van gegevens, die met op grote hoogte vliegende verkenningsvliegtuigen verkregen moeten worden.

De mogelijkheid lijkt ons niet uitgesloten, dat Chroestsjef's optreden van de afgelopen week wel eens een boemerang kan worden, die hem tenslotte zelf treft. Op de Geneefse conferentie in juli 1955 heeft president Eisenhower reeds voorgesteld, de militaire geheimhouding op te heffen en elkaar toe te staan, vrij boven ieders grondgebied te vliegen. Op die wijze zou het wantrouwen, dat ten grondslag ligt aan de vele en gevaarlijke spanningen in de wereld, weggenomen kunnen worden. Maar Chroesjtsjef heeft hier nooit iets voor gevoeld, zelfs niet nadat hij in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties had gepleit voor algheele en **algemene ontwapening.** En onwillekeurig vraagt men zich af, of de Russische premier dan zoveel te verbergen heeft, dat blijkbaar het daglicht niet kan verdragen.

Eisenhower kan in Parijs het jongste incident aangrijpen om met zo veel te meer klem aan te dringen op het opheffen van de sfeer van geheimhouding, die steeds nieuw wantrouwen zaait. En zolang Chroesjtsjef blijft weigeren, akkoord te gaan met een systeem, dat het doen van verrassende aanvallen uitsluit of een goed gecontroleerde ontwapening mogelijk maakt, zij het dan ook geleidelijk, blijft de vrije wereld genoodzaakt met alle middelen, die het ten dienste staan zich op de hoogte te stellen van de bedoelingen der Sowjetleiders. Binnen niet al te lange tijd zal dit wellicht mogelijk zijn met onbemande verkenningssatellieten in de ruimte.

Gevolgen

DIT alles neemt niet weg, dat het vliegen boven elkaars grondgebied gevaarlijke elementen blijft bevatten. Niet geheel ten onrechte heeft Chroesjtsjef gevraagd, wat de reactie van de Verenigde Staten zou zijn, als een Russisch vliegtuig zich boven Amerikaans grondgebied zou vertonen. De mogelijkheid zou dan niet uitgesloten zijn, dat het Amerikaanse Strategische luchtcommando hierin een bedreiging van de veiligheid van de Verenigde Staten zou zien en tot een actie zou kunnen overgaan, waarvan de gevolgen niet te overzien zouden zijn.

Er is dan ook alle reden om te bidden voor een goed verloop van de topconferentie, die maandag a.s. in Parijs zal beginnen. De verwachtingen waren al geruime tijd niet hoog gespannen. Na het vliegtuigincident boven de Sowjetunie en de waarschuwing van president Eisenhower, dat de ondergorndse proeven met kernwapens hervat zullen worden als geen aanvaardbare regeling voor een algeheel verbod wordt uitgewerkt, hebben de hoop niet doen toenemen. Toch is het niet onmogelijk dat Chroesjtsjef, die niet op God vertrouwt, maar op de deugdelijkheid van zijn raketten, uit de jongste gebeurtenissen een les heeft geleerd. De bijzondere openhartigheid van de Amerikanen en hun vastbeslotenheid om alles te doen om de veiligheid van de vrije wereld te verzekeren, moeten de Russische premier toch wel het een en ander zeggen.

dB.

Uw adres voor
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.
Fa. Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Tel. 62

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

VERHUIZINGEN DOOR GEHEEL EUROPA
VERPAKKINGEN VOOR OVERZEE
(ook van Friesland naar N.-Holland of van Zeeland naar Limburg) worden gaarne en prima verzorgd door
Bongers — Wageningen
Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN
H. P. HEUVELMAN N.V.
INKOOP van alle soorten SLOOPSCHEPEN
KRIMPEN A. D. IJSSEL - Tel. 2169 - Na 6 uur: 226

F. GOUDRIAAN'S
Graan- en Meelhandel N.V.
VEEVOEDER - TARWEMEEL
GROOTHANDEL GRAAN- EN MEELPRODUKTEN
Granen - Zaden - Peulvruchten - Zuidvruchten
Steiger 1 — Tel. 01894-201 — Ouderkerk a. d. IJssel

VOOR KERKORGELS
Orgelbouw Ernst Leeflang
APELDOORN — TELEFOON 06760-7582

C. VAN DER KOOY EN ZONEN
EMMASTRAAT 143—147 — VLAARDINGEN
IMPORTEURS van gedroogde Zuidvruchten, Vruchtenconserven, Consumptiegoederen.
HANDELAARS in Amerikaanse tarwebloem en bakkerij grondstoffen.

N.V. LEVENSVERZEKERING MIJ
UBO
N.V. ALG. VERZEKERING MIJ.
UBO
Levens-, Studie- en Uitzet-, Lijfrente, Pensioen- en Begrafenisverzekeringen
Brand-, Inbraak-, Ongevallen- en W.A.Verzekeringen
SAMENWERKING MET C.N.V.:
1e Zeer gunstige polisvoorwaarden
2e Concurrerende premiën en
3e Vlotte service en
Voorzorg nu .... Voorkomt later zorg!
UBO VOOR ALLE VERZEKERINGEN
Kromme Nieuwe Gracht 8—10 UTRECHT

Vertrouwensadressen
Voor DEN HAAG en omstreken

Sigarenmagazijn „MATADOR"
L. KORPEL
MAURITSKADE 71. TELEFOON 180234 b.g.g. 321960
Postrekening 377073
Levert alle ROKERSARTIKELEN
waarheen U maar wenst

Ook het kleine karwei
appreciëren wij
BOON'S Schildersbedrijf
PIET HEINSTRAAT 62 - TELEFOON 33.11.12
Filialen te Delft en Rotterdam

Bloemen in Den Haag bestellen
Heemskerk opbellen
Bloemenmagazijn Jac. Heemskerk
Bankastraat 70 — Telefoon 558544 — Den Haag

Lak-en Verfindustrie
v/h P. WERRE & Co.
Alles op verfgebied
Veenkade 49-50 — Den Haag — Tel. 633923 (2 lijnen)

TEGEN HET LEGE LEVEN

DONDERDAG jl. werd in Arnhem in plechtige feestelijkheid tien jaar vormingswerk onder de bedrijfsjeugd herdacht. Het begon met een mis en een kerkdienst; er was kamermuziek, Jules de Corte zong en verder waren er excellente, hooggeleerde, zeergeleerde en zeereerwaarde sprekers. Het College van Burgemeester en Wethouders, zo goed als de Commissaris van de Koningin toonden belangstelling.

Tien jaren bestaan nu de Nationale Stichting voor Mater Amabilisscholen en het Nationaal Centrum Vorming Bedrijfsjeugd. Later is daar nog bijgekomen het nationaal Curatorium voor de Levensscholen en het is juist die laatste naam — Levensschool — die hoe langer hoe meer gebruikt wordt als aanduiding voor het Vormingswerk onder de Bedrijfsjeugd.

Het begon bij de fabrieksmeisjes

MEER dan tien jaar geleden is het begonnen in Rotterdam: uit de personeelsafdelingen van een paar bedrijven en uit het jeugdzorgwerk kwam de gedachte naar voren iets te doen voor de vorming van het fabrieksmeisje. Meestal waren zij zo van de lagere school het bedrijf binnen gestapt, op zijn best hadden zij nog twee jaar de huishoudschool bezocht, maar in ieder geval waren zij onvoldoende toegerust voor het leven in de fabriek.

Zo ontstond de eerste Zonnebloem-cursus. De meisjes ruilden een halve dag in de week de fabriekshal voor een lokaal van de huishoudschool, waar zij onderricht kregen in koken, naaien en meer huisvrouwelijke taken. Rondom dit programma werd dan de eigenlijke vorming ter hand genomen, er werd geëxperimenteerd met methoden van clubwerk, er was een aarzelend begin met zoiets als gesprekskringen, er kwamen in de zomer kampweken, waarbij de leidsters gelegenheid kregen haar pupillen weer eens in een andere verhouding te leren kennen, kortom er werd naar gestreefd om door dit vormingswerk deze fabriekskinderen zicht te geven op hun taak in het grote leven.

Het werk sloeg over naar andere plaatsen, vooral dank zij de medewerking van het nijverheidsonderwijs voor meisjes en in 1950 ontstonden de nationale overkoepelingen van de verschillende plaatselijke vormingsinstituten. Onze r.k. landgenoten stichtten de Nationale Stichting voor Mater Amabilisscholen en alle niet-r.k. initiatieven vonden elkander in het Nationaal Centrum Vorming Bedrijfsjeugd.

De organisatievorm in het onderling verband tussen de verschillende stichtingen was in het begin vrij zwak; men discussieerde dagen lang over opzet en bedoelen van dit werk; men moest bij de rijksoverheid en bij de lagere organen de toekenning van subsidies bepleiten en men moest de directies van de bedrijven ervoor proberen te winnen de meisjes een halve dag vrij te geven met behoud van loon.

Maar langzaamaan kwam er toch tekening in de situatie. Na vijf jaar ervaring met het meisjeswerk werd een begin gemaakt met vormingswerk onder de mannelijke bedrijfsjeugd. Toen kwam de naam Levensschool in zwang.

De stand vandaag

WIJ zullen u niet met cijfers vermoeien, maar liever proberen u een indruk te geven van het karakter en de betekenis van dit werk, zoals de mensen die er hun schouders onder zetten dit zelf aanvoelen.

De invloeden, welke de jeugd in het bedrijfsleven ondergaan zijn vaak van negatieve aard. Al te zeldzaam zijn de volwassenen, die deze kinderen aan de fabriekspoort tegemoet treden met de oprechte wil ze te helpen en ze te beschermen tegen de harde praktijk van het leven in het bedrijf.

Een maatschappelijk werkster heeft het eens zo geformuleerd: wanneer de meisjes van 15 jaar bij ons komen werken, dan zijn het nog echt kinderen, maar voor zij twee weken verder zijn, zijn het jonge vrouwen geworden die alles van het leven af weten. Alles is eigenlijk niet goed, zij kennen niet de mooie maar wel de lage kanten van het leven. En met de jongens ligt het niet veel anders. Wanneer zij van de school de fabriek binnen stappen, dan hebben zij het gevoel dat nu die grote, boeiende wereld van de volwassenen voor hen open gaat. Nu worden zij wat in de maatschappij. Met een hart vol verwachting en de wil om er wat van te maken komen zij het bedrijf binnen. Binnen een week zijn zij veranderd en net zulke kankeraars geworden als de mannen, waartussen zij werken.

De overgang van het beschutte milieu van school en gezin naar de onbeschutte omgeving van de grote-mensen-wereld voltrekt zich bij deze jeugd eigenlijk veel te vroeg. Alleen de besten, de jongens en meisjes met een sterk karakter, slagen erin zich te handhaven; de meesten lopen in die eerste jaren dat zij zelf verdienen menige deuk op.

En in deze situatie grijpt nu het vormingswerk in en tracht het deze kinderen op te vangen door ze te begeleiden op hun weg naar een vroege volwassenheid. Zij kunnen niet meer als schoolkinderen behandeld worden, want dat nemen ze eenvoudig niet. Hun onzekerheid, hun vaak onbewuste afweer tegen dat grote onbekende leven waarin zij terecht gekomen zijn, openbaart zich in een houding van schijn-volwassenheid. Zij kunnen me nog veel meer vertellen, ik weet wat er te koop is in de wereld en mij spelden ze niets meer op de mouw.

Uit deze groep groeit dan straks een generatie van volwassenen op die kritiekloos is uitgeleverd aan de goden van deze tijd. Jonge mannen en vrouwen wier uitsluitende belangstelling gericht is op het goede leven voor hen zelf. Voor de jeugdbeweging voelen zij niets, de politiek kan hen gestolen worden, want dat is toch allemaal één pot nat. Gevoel van verantwoordelijkheid voor de samenleving, ook voor die kleine samenleving is hen vreemd. Verwijt het hen niet, want niemand heeft het ze geleerd.

Een paar jaar geleden vielen de kerstdagen op donderdag en vrijdag en menig bedrijf besloot toen ook de zaterdag te sluiten. Vier vrije dagen achtereen — en het waren regendagen.

De leider van een vormingsinstituut voor de mannelijke bedrijfsjeugd heeft toen een enquête gehouden onder zijn jongens: wat heb je nu met die vier vrije dagen gedaan?

Eén antwoord luidde als volgt: „De eerste dag heb ik me verveeld, de tweede dag ook. De derde dag heb ik me rot verveeld en de vierde dag heb ik me het lazarus verveeld".

Het centrum van het vormingswerk, zoals zich dat in de onderscheiden plaatselijke instituten heeft ontwikkeld, ligt niet in de typisch huishoudelijke vakken, ook niet in de vakken handvaardigheid en sport en spel bij het jongenswerk, maar in het gesprek in de groep over alle mogelijke onderwerpen. Samen de krant lezen en bespreken — en dan liefst dagbladen van verschillende richting. Samen een film bekijken en er een oordeel over formuleren. Samen een zitting van een gemeenteraad meemaken, samen op excursie naar een sociale instelling, samen praten over waarom de één wel en de ander niet naar de kerk gaat. De menselijke verhoudingen in het bedrijf, de omgang met de andere sexe, de besteding van de vrije tijd, wat doe je met je zakgeld, de politieke partijen, de vakbonden, de waarde van de zondag, — heel dat brede terrein van het mensenleven kan in het vormingswerk aan de orde komen.

En dan gaat het er niet om, deze jongens en meisjes wat aan te praten, een bepaalde mening er bij hen in te hameren, maar om hen te leren zelf een mening te vormen door vragen en luisteren. Opdat er een generatie van arbeiders opgroeit, die straks in het leven staat met open ogen voor wat er in de wereld aan de hand is; mannen en vrouwen, die in de samenleving in hun dorp, wijk en stad verantwoordelijkheden durven aanvaarden.

Waar blijven wij?

ONZE roomskatholieke landgenoten hebben van het begin af dit vormingswerk welbewust in eigen stichtingen ondergebracht. De protestantse groep, in de dagen van de werkweek net zo verdeeld als op zondag, heeft op tal van plaatsen meegewerkt aan de vorming van een algemeen instituut, maar laat in nog veel meer plaatsen helemaal verstek gaan.

Onze mensen maken zich druk over het christelijk middelbaar en voorbereidend hoger onderwijs — en terecht. Wij doen ons best onze studenten aan de openbare universiteiten en hogescholen te betrekken bij het vormingswerk van S.S.R. — en opnieuw terecht. Zelfs lukt het nog wel, al is het moeilijk, onze geestverwanten te mobiliseren voor het stichten van een christelijke technische school. Maar het vormingswerk onder de bedrijfsjeugd laten wij — in het algemeen — veel te gemakkelijk aan anderen over. De meest bedreigde jeugd geniet bij ons de minste belangstelling.

De rekening voor deze nalatigheid zal ons eenmaal worden gepresenteerd.

A. BORSTLAP

Vertrouwensadressen voor eigen kring in Drente

DIJKSTRA'S Incassobureau
ORANJESTRAAT 4 - ASSEN - TELEFOON 4009
Huur-, pacht- en rechtszaken - Incasso's

Bouwbedrijf VAN ESS
UITVOERING VAN ALLE VOORKOMENDE BOUWWERKEN
Emmen
KAPELSTRAAT 20
TELEFOON 671

Woninginrichting H. SCHIPPERS
EMMEN Wilhelminastr. 23
Telefoon 1292
SPECIALE BEDDENAFDELING

Meubileer-inrichting Zandbergen
MEPPEL — HOOGEVEEN — OMMEN
MODERNE WONINGINRICHTING

TOEN en NU

DE getroffen maatregelen om overbesteding tegen te gaan moeten naar mijn mening in de juiste proporties worden bezien. Anders zou de vrees, misschien de angst een rol gaan spelen, te meer omdat wij in de achter ons liggende periode een algemene bestedingsbeperking hebben meegemaakt.

Naar mijn overtuiging is daarvoor thans geen dringende reden. In de jaren 1955/56 was er een andere veel dreigender situatie. Toen vertoonde de economie in de gehele wereld spanningsverschijnselen. Nu niet.

Toen stegen de grondstoffenprijzen naast de prijzen op de internationale vrachtenmarkt. Nu juist andersom.

Toen steeg de consumptieve besteding plotseling over een zeer kort tijdvak. Belastingverlaging naast een algemene loonronde. Nu is er grotere spreiding in de tijd bij de vrijere loonvorming.

Toen was er nog steeds sprake van een inhaaltoestand met betrekking tot de door de oorlog ontstane schaarste. Nu niet in die mate.

Toen daalden de nationale besparingen. Daar is nu nog geen sprake van. Nu liggen de totale bestedingen nog ten achter bij die van 1956, blijkens het verslag van de president van de Nederlandse Bank.

Toen was er nog weinig ervaring op het gebied van tegenmaatregelen. Nu kan uit de historie in elk geval enige lering worden getrokken.

Toen, en dat is niet onbelangrijk, toen was er een kabinet dat meer dan het huidige geneigd was veel taken tot zich te trekken en dus uitgaven te doen. Nu is er bovendien een vrij stabiel prijsniveau, ook op het gebied van de kosten van levensonderhoud.

De situatie van nu is gelukkig gunstiger dan de situatie van toen. Reden voor groot alarm is er niet.

Maar de situatie van nu vraagt van ons allen onze eigen verantwoordelijkheid welbewust te dragen, op welke plaats in het leven wij ook staan.

G. A. KIEFT

VOORPOSTEN GEVECHT

NU de ministers van Financiën en Economie enkele maatregelen hebben getroffen om de te snelle economische ontwikkeling wat af te zwakken, de ontstane verhitting wat af te koelen, is het van belang de gehele situatie in ogenschouw te nemen.

Alleen op deze wijze is het mogelijk de maatregelen te beoordelen.

Onze beroepsbevolking groeit in een vrij snel tempo. Dat houdt in dat er voor deze bevolking een bestaansmogelijkheid moet worden gevonden. Nederland is derhalve genoodzaakt — nu emigratie (lang) niet voldoende mogelijkheden biedt — te komen tot een economische expansie. Naar de mens gesproken is daartoe de enige mogelijkheid de industrialisatie met deze bevolkingsgroei gelijke tred te laten houden. Er zullen dus een groot aantal arbeidersplaatsen tot stand moeten komen.

Met andere woorden: er moet worden geïnvesteerd. Niet alleen z.g. **statische investeringen** (seizoen en vervangingsinvesteringen) maar nog meer **dynamische investeringen,** uitbreidingen van gebouwen, machines, voorraden e.d. welke van (meer) blijvende aard zijn.

Een opgaande conjunctuur, zoals wij die momenteel beleven, kan zeer bevorderlijk werken met betrekking tot het doen van investeringen.

Maar wat een vriend kan zijn in bepaalde omstandigheden, kan verkeren in een vijand. Immers een ongeremde opgaande conjunctuur kan heel gemakkelijk — de president van de Nederlandse Bank heeft hier over in zijn verslag 1959 gesproken — een inflatie met zich brengen. Een aanhoudende vraag naar goederen en diensten bij krapper aanbod doet de prijzen vrij snel oplopen. De drang om aan deze grote vraag te voldoen — er schuilen immers winstmogelijkheden! — veroorzaakt een overmatig beroep op de kapitaalmarkt, waardoor de nationale besparingen gevaar lopen achterop te geraken.

Die situatie kondigt zich thans aan.

Met enige spanning heeft men de laatste maanden zien gebeuren dat de situatie 1955/56 zich thans opnieuw is gaan aftekenen.

De arbeidsreserve neemt sterk af, in de bouwsector is sprake van een begin van overspanning, de investeringen nemen in een vrij snel tempo toe, terwijl tengevolge van de verhoogde winsten en lonen de consumptieve bestedingen eveneens toegenomen zijn.

Er moest derhalve iets worden gedaan. Te meer omdat in dit spel van economische krachten er allerlei factoren zijn die onbekende grootheden zijn. Van de bekende factoren kunnen er sommige rechtstreeks worden beïnvloed, andere slechts indirect en nog weer andere helemaal niet.

Naar mijn oordeel hebben de beide ministers een juiste maatregel op tijd genomen.

Een juiste maatregel omdat de investeringsaanmoediging (fiscaal soelaas) ietwat wordt ingekrompen. Ten gunste van het ondernemingsinkomen — in het bijzonder in de industriële sector — is er immers vanaf 1958 een verschuiving in de verdeling van het nationaal inkomen geweest! **Het zou niet hebben getuigd van een christelijke sociale politiek indien de thans in gang zijnde verbetering van het reële loon van de actieve beroepsbevolking** (door de vrijere loonvorming) **geen reële inhoud zou worden gegeven** (door b.v. de consumptie in te perken door belastingmaatregelen).

Bovendien is het in het belang van het bedrijfsleven zelf dat alles wordt gedaan om de loonsverhoging een reële inhoud te geven. Een verhoging van het binnenlandse kostenniveau zou immers fnuikend zijn voor de exportpositie, indien de loon- en prijzenspiraal weer in werking zou treden.

Van groot belang is bovendien op te merken dat uit de jaarverslagen van vele ondernemingen de mogelijkheid tot een niet onbelangrijke vergroting van de arbeidsproduktiviteit is gebleken. **En in weerwil van de stijgende bedrijfskosten toch een grotere winst kon worden gemaakt.**

Deze maatregel — die niet onverwacht is — kost aan het totale bedrijfsleven een bedrag in de orde van grootte in 1961 (dan krijgt de maatregel effect) van 350-400 miljoen. In 1962 een bedrag van ongeveer 300 miljoen.

Verkregen rechten bestaande per 30 april 1960 worden volledig onverlet gelaten.

Als we letten op de gezamenlijke jaarwinsten van het totale bedrijfsleven dan is er geen sprake van het zetten van een domper op de investeringsmogelijkheden. Een spreiding daarvan over een langer tijdvak is gewenst evenals dit het geval was met de realisatie van de vrijere loonvorming. Ook achteraf bezien is het resultaat van het gezamenlijk overleg tussen regering en Staten Generaal over de verschuiving van de datum waarop de huurverhoging zou ingaan naast een spreiding van de afschaffing van de melksubsidie, bijzonder gunstig geweest.

Toch kan alleen met deze maatregel niet worden volstaan.

Als „neven"-maatregelen dienen naar mijn mening de volgende punten te worden gerealiseerd:

a. de baten uit de maatregel voortvloeiende voor 's rijks schatkist (± 700 miljoen) mogen niet worden gebruikt voor het doen van extra uitgaven. Het beste zou zijn hiermee kortlopende schulden af te lossen.

b. een belastingverlaging uit deze extra opbrengst moge niet worden gerealiseerd. De consumptiebesteding zou een extra stimulans ontvangen — ten onrechte.

c. een nadere bezinning over de ingangsdatum èn de spreiding in de tijd van de verlaging van de directe belastingen is beslist noodzakelijk.

d. als eis moet worden gesteld dat de overheid — van laag tot hoog — haar eigen investeringen volledig in de hand houdt.

Byzonder jammer is tenslotte dat alle investeringen over een kam (moeten) worden geschoren. Een handhaving van de bestaande aanmoediging in de arbeidsbesparende investeringen (diepte investeringen) — meer produceren met minder mensen — zou op zijn plaats geweest zijn. Praktisch kan dit helaas niet gerealiseerd.

K.

Bevrijdingsdag 1960 overleed de heer

H. HOGEWEG

in leven wonende te H.I. Ambacht.

Met grote trouw heeft hij de zaak van de Antirevolutionaire Partij gediend, bijzonder als bestuurslid van de Kamercentrale en als voorzitter van de Statencentrale. Zijn toewijding en prettige omgang blijven wij dankbaar gedenken. Moge God Mevrouw Hogeweg en de familie troosten.

Rijswijk/Zwijndrecht/Zuidland.
Kamercentrale DORDRECHT,
Mr. W. Verheul, voorz.
G. van Galen, secr.
Statencentrale RIDDERKERK,
G. van Galen, secr.
A. Quak, penningm.

• *Symptoom*

Onder verwijzing naar het vorige week in uw rubriek „Lezers schrijven ons . . ." opgenomen stuk van Dr. J. Meulink zou ik gaarne het volgende nog willen opmerken.

Wie in het publiek schrijft, moet kritiek kunnen verdragen. Dat ervoer Mr. A. Attema, dat ervoer ook ik.

We zijn echter tegenwoordig een zachtzinnig volk, dat graag leeft bij het „moet dat nu zo?" Wie dàt vooropstelt, mag dan schrijven, dat men „zou kunnen zeggen", dat iemand iets doet „in navolging van de communisten". Na dit geschreven te hebben, kan men dan weer rustig vervolgen: „Daarmee zou de discussie wel volledig uit het goede spoor zijn geraakt".

Intussen deert dit mij niet. Reeds in het begin van mijn leven ben ik voor „rood" uitgemaakt. En toch A.R. gebleven.

Wat is het geval? De sociale organisatie is van het begin af van bepaalde zijde laatdunkend behandeld. Haar leiders mochten niet tot invloed komen. De A.R. partij heeft daar gelukkig niet zwaar aan geofferd. Talma en Van Vliet kwamen in 1900 in de Kamer. De verkiezing van Schouten en Smeenk in 1918 ging niet buiten de invloed der vakbeweging om. Heeft dat schade gedaan?

Maar er waren en zijn bepaalde kringen in ons volk, die er telkens op terug komen. Met „kreten" — maar zonder argumentatie.

Een enkele maal dringt dat ook door in onze partij. Daarvan was het stuk van Mr. Attema m.i. een *symptoom. En daarom antwoordde ik, zoals ik* deed. Omdat ik nog altijd denk aan het woord van Dr. Colijn: de nawerking van het nationaal-socialisme is gevaarlijker dan dit nationaal-socialisme zelf.

Heeft het Mr. Attema en anderen verdriet gedaan? Mij deed dat **zijn** artikel. Vooral omdat hierin een oorzaak ligt van schade voor de A.R. partij en de gehele Christelijke politieke representatie.

Wat wil men? De leiders der vakbeweging zijn in die vakbeweging naar voren gekomen, omdat zij de besten waren. Moet nu een partij, die **volks**partij wil zijn, zeggen: maar juist **die** mogen niet in onze fracties?

Zo ja, waarom dan zij alleen niet? Waarom zou het bijv. ook niet kunnen gelden voor juristen? Ieder, die in het leven staat, heeft wel bepaalde belangen en specialismen, die bij tijd en wijle in het parlement aan de orde komen. Moeten dan allen geweerd worden?

Het ideale kamerlid is toch stellig niet degeen, die nergens verbindingen heeft, negens in meeleeft en van een ivoren toren af wel zal uitmaken, hoe de zaken voor „het volk" geregeld moeten worden?

Over de discussie-methoden van „Tot vrijheid geroepen" zou ik Dr. Meulink overigens ook nog wel iets kunnen vertellen.

R. HAGOORT

Lezers schrijven ons..

• *Politiek en belangenorganisaties*

Voor het feit dat de heer R. Hagoort in Nederlandse Gedachten van 16 april jl. enige aandacht wijdde aan mijn ingezonden stuk in het nummer van 26 maart 1960 ben ik hem dankbaar. De cijfers die hij noemt zijn interessant. Het was mij — en ik denk ook anderen — b.v. niet bekend, dat het C.N.V. circa 300 functionarissen telt.

Interessanter evenwel is, dat de heer Hagoort zo frappant de wenselijkheid — zo niet de noodzaak — van mijn voorstel komt demonstreren. Hij ziet immers in mijn voorstel een aanval op de vakbeweging, althans een „afgeven" daarop. En dat alleen omdat ik er voor gepleit heb onze kamerfracties vrij te houden van bestuurders en functionarissen van belangen-organisaties.

Als nu waar is, dat reeds daardoor de vakbeweging (en ook de andere belangen-organisaties) getroffen worden, dan moet ieder weldenkende tot de conclusie komen: die mensen van de vakbeweging, middenstand, boeren en tuinders etc. zitten dus in onze A.R. fracties (mede) vanwege hun positie bij de betrokken belangen-groep. En dus om in hun kwaliteit van anti-revolutionair kamerlid, (mede) de belangen van hun groep te vertegenwoordigen.

Waar ik nog gesteld had: deze mensen kunnen niet anders dan zich **te** nauw verbonden weten met de belangen van hun organisaties, om — uitsluitend naar het beginsel — het **gehele** Nederlandse volk te vertegenwoordigen, komt de heer Hagoort in feite vertellen: deze mensen zitten in de Kamers met de voorop gezette bedoeling de belangen van hun groep te behartigen. Hoe immers kan men anders stellen, dat een weren van deze mensen uit de volksvertegenwoordiging inhoudt en neerkomt op: een afgeven op hun organisaties?

Wellicht ten overvloede mag ik er wel op wijzen, dat mijnerzijds van een afgeven op de vakbeweging en andere maatschappelijke organisaties, geen sprake is. Ik heb slechts een poging willen doen om — ten bate van een gezond en zuiver politiek bestel — een m.i. onjuiste verhouding (wellicht: vermenging) tussen politiek en meergenoemde organisaties, tegen te gaan.

Uit mijn suggestie daartoe af te leiden, gelijk de heer Hagoort doet, dat ik: het lidmaatschap van het C.N.V. voor kamerleden zou willen verbieden, daarmee de A.R. fracties kleiner maak en daarin verwant ben aan ideeën van Burgerrecht en Nationaal Socialisme, lijkt mij — zacht gezegd — wat overdreven. Weerlegging van deze opmerkingen komt mij dan ook overbodig voor.

Mr. S. H. ATTEMA

• *Vals spel*

Het ingezonden stuk van de heer T. Cnossen in uw nummer van 23 april noopt mij tot een weerwoord, omdat ik het een voorbeeld vind van onzindelijk denken en onjuiste voorlichting.

Trouw van midden december 1944 publiceerde het artikel **Colijn** ter nagedachtenis van deze grote vaderlander. Ik geef toe, dat dit niet wàs in de periode toen Trouw als dagblad verscheen, maar het was in een periode, die heel wat meer vroeg voor de publicatie van een dergelijk artikel dan nadien. Het was een warm artikel en het was een inspirerend artikel. Het ging van hand tot hand. Dit laatste in tegenstelling tot de artikelen, die na de dagen van Colijn als hoofdredacteur van De Standaard in dat blad tijdens de bezetting verschenen. De slotzin van het herdenkingsartikel in Trouw luidde:

> „Colijn is gestorven. Maar de beginselen, waaruit hij heeft geleefd en de partij die hij heeft geleid, leven en zij zullen, als het God belieft, na de bevrijding hun bijdrage leveren tot de vernieuwing van ons nationaal bestaan."

Deze erkenning heeft Trouw vorm gegeven in de eerste tot en met de laatste bijdrage in de discussie over de Indië-politiek, om slechts dit onderwerp te noemen.

De insinuatie van de heer Cnossen mist feitelijke grond, wanneer men er op let, dat in het hoofdartikel van Trouw van 21 februari 1946 **Zelfstandigheid en vrijwilligheid** een beroep op de autoriteit van Colijn wordt gedaan met een citaat uit „Saevis"; zij mist feitelijke grond, wanneer men leest de hartelijke en voortreffelijke verdediging van Colijn tegenover Gerbrandy in het hoofdartikel van Trouw van 3 april 1946.

De onbewezen suggestieve insinuatie, vervat in de opmerking van de heer Cnossen: „Het zijn niet enkel **gewezen** A.R., die als Fedde **Schurer** Troelstra bewieroken en Colijn verguizen. Ze zijn ook onder ons!" wijs is va nde hand als **vals spel.**

C. D. VAN OOSTEN

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam. Tel. 798604-53257

FA. B. MEILINK
Eig. F. BRAAM
HOUTZAGERIJ — HOUTHANDEL EN KISTENFABRIEK
HOFSTRAAT 10 - BORCULO - TEL. 05457-561
INDUSTRIELE ONDERNEMING

GEORGE LEYS & CO.
Fabrikanten en grossiers van alle artikelen voor
ROLLUIKEN — ROLHEKKEN — ZONWERINGS- EN VERDUISTERINGSGARNITUREN.
Levering alleen via de vakman.
Gouda — Nieuwe Haven 215-217 — Tel. K 1820—4404

Fa. T. HEIDINGA & ZOON
LEEUWARDEN
AANNEMERS VAN BOUW- EN BETONWERKEN
Joh. Willem Frisostraat 19 — Telefoon 24422

Voor betere beton . . ., Schokbeton
N.V. SCHOKBETON
Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen en Elburg
Bouwbedrijf te Zeist

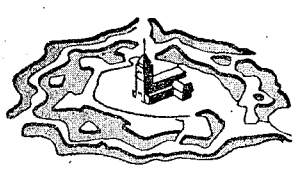

Aannemingsbedrijf
Harm Fokkens
Naarden N.V.

FA. C. VERMEER EN ZOON'S
FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
Telefoon K 1894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel
Ronde en ovale tafelranden
Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen, regels, stijlen, enz.

Serres- en warenhuizenbouw
N.V. AANNEMERSBEDRIJF
BOERS EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE - Tel. 01748-745 en 746
Postbus 30 Na 18 uur 2604

Kakes' Bouwbedrijf
Bouwers waarop gebouwd kan worden . . .
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

C.V. J. H. van Leeuwen
Fabrikanten van rode en blauwe **rietvorsten** en **eindrietvorsten;**
Hollandse pannen (handvorm)
en **bijpassende vorsten** (handvorm).
KOUDEKERKE AAN DEN RIJN Tel. K 1714—228 Tel. K 1720—2569

FA. JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE
Veerdam 29 - Telefoon 01850-3123-1123
PAPENDRECHT

WIGBOLDUS WESTERHAVEN 9 GRONINGEN
IMPORTEUR VAN:
ZWEEDS HOUT EN BOARD

De nieuwe koers in het landbouwbele

HET blijft merkwaardig stil in de boerekringen. Misschien komt dat wel, omdat wij eigenlijk allemaal nog in afwachting verkeren. En de strijd om de prioriteiten zal vooreerst nog wel binnenskamers blijven. Dit neemt echter niet weg, dat de minister van Landbouw nu al verschillende keren heeft laten blijken, dat hij ten aanzien van het landbouwbeleid een nieuwe koers wil varen. Door de grote droogte van het vorige jaar zijn de plannen nog niet uitgevoerd. Het lijkt zo op het eerste gezicht wel, dat alles nog bij het oude is gebleven. De prijzen zijn niet tegengevallen. Wij zijn echter van mening, dat de boeren zich daardoor niet al te veel in slaap moeten laten sussen.

Verantwoordelijkheid

VOORAL immers ten aanzien van de richting van de produktie heeft de minister zich duidelijk uitgesproken. Hij heeft immers het schone voornemen om de verantwoordelijkheid daarvoor weer terug te brengen naar de boeren zelf. Daarom betoont hij zich voorstander van een ontkoppeling van kost- en garantieprijs. Daarom wil hij dus ook het bedrijfsleven weer wennen aan haar eigen verantwoordelijkheid. Daar valt zeker heel wat voor te zeggen. Want eigenlijk speelt dit argument ook een beslissende rol bij de bepaling van het nieuwe loonbeleid.

Ook de woningpolitiek van deze regering is hier zeer bewust op gericht. Taal van uitlatingen wijzen eveneens in deze richting. Daarom is het zeker niet overdreven, indien wij beweren, dat de nieuwe landbouwpolitiek als zodanig ook rust op deze algemene uitgangspunten. Wij wagen dan ook de conclusie, dat het nieuwe element in de landbouwpolitiek een onderdeel is van de gehele kabinetspolitiek. Dat betekent ook, dat wij de voornemens van de minister veel ernstiger moeten opvatten, dan nu misschien in landbouwkringen wel het geval is.

Een vraagteken

NU is het heel gemakkelijk om met dit beleid eens een loopje te nemen. Want vooral het woord verantwoordelijkheid doet het in deze tijd wel. Cultuurfilosofen en sociologen kunnen er allerkostelijkst mee jongleren. Politiek vindt het uiteraard een goede klankbodem bij het neo-liberalisme. De rechtse partijen vinden er ongetwijfeld een echt stuk principiële politiek in terug. Zelfs vele socialisten kunnen zich als goede economen maar nauwelijks aan de betovering van dit woord onttrekken.

En toch menen wij hier een groot vraagteken te moeten plaatsen. Want de landbouwpolitiek van vandaag moeten wij beslist niet in dat vlak brengen. Als wij dat doen, dan komen wij zeker nooit tot een oplossing. Wij komen er geen stap verder mee. Wij bereiken alleen, dat brede lagen van ons volk nog meer van de landbouw als bedrijfstak vervreemden. Want, zo wordt er dan geredeneerd, de landbouw is de laatste vijf- en twintig jaar al veel te veel gaan steunen op de overheid. Laat de overheid zich op dit terrein maar eens wat terugtrekken. De boeren kunnen het zelf wel. Zij moeten zelf de verantwoordelijkheid dragen. Het mankeert er alleen maar aan, dat die boeren toch eigenlijk geen goede ondernemers zijn. Al die waarborgen ten aanzien van de prijzen, al dat gepruts met toeslagen, het moest toch eigenlijk in een tijd van opgaande conjunctuur contrabande zijn. En velen buiten de landbouw vinden dit wel een frisse minister, die het nu eens aandurft om de boeren weer wat zelfstandigheid te leren.

Principieel verschil

HET grote gevaar is, dat wij zo prinsheerlijk over de algemene aspecten gaan praten. En dan zijn wij het ook weer zo treffend met elkaar eens. Maar laat ons daarbij toch vooral niet vergeten, dat er in zekere zin een principieel onderscheid blijft tussen de landbouw en de andere bedrijfstakken.

Niet een principieel verschil met betrekking tot de functie van de ondernemer. Het ondernemerschap van de boer onderscheidt zich maar nauwelijks van dat der moderne industrieel.

Er is echter een ander verschil. De produktie op de boerderij is immers altijd gebonden aan een bepaalde termijn. Daarvoor heeft de boer met levend materiaal, plant of dier, te maken. Deze vrij lange produktieperiode maakt ook, dat de boer eigenlijk steeds achter de prijzen aanloopt. De prijs, die bij de vrije concurrentie de richting van de produktie bepaalt, is door de individuele boer nimmer te beïnvloeden. Zij blijft voor hem altijd een datum, een gegeven. Bovendien is ook de hoeveelheid en de kwaliteit van de grond, waarop hij zijn produktie uitoefent, voor de boer een vaststaand feit, dat hij maar niet zo één, twee drie kan veranderen. De mobiliteit in de bedrijfsstructuur alszodanig is in de praktijk vaak niet anders dan een fictie.

Daarom moet bij de boer in de eerste plaats op de voorgrond staan de verantwoordelijkheid, die hij heeft voor zijn bedrijf en voor zijn gezin. Principieel gezien kan hij, indien de produktie in het

Een bijzondere gebeurtenis, zeug presteerde het nl. 27 bigge werpen. Twaalf zijn er nog bi moeder, zeven zijn bij de buren verzorging en de overige acht bl niet levensvatbaar te zijn.

landelijk geheel dreigt spaak te hiervoor geen verantwoordelijkhei gen. Want als een echte onder dient hij eerst na te gaan, wat voo bedrijf en bij de geldende prijz meest gewenste produktie is. Hij eerst en meest te letten op de ren teit van zijn eigen bedrijf.

In de mist

MAAR, zou men hier gemakkel gen kunnen inbrengen, de mi heeft door de prijsvaststelling v overheid wel een zekere verantw lijkheid voor de richting van de pr tie in het geheel van ons land. Li nu niet voor de hand dat hij eig een deel van de verantwoordelijkhe terugbrengen naar het bedrijf? G dit niet, dan zal het immers met zet van de landbouwprodukten ho vastlopen. Bovendien is het gevaa denkbeeldig, dat de kostprijzen stijgen. Deze stijgende kostprijzen den dan weer gecompenseerd door aan vastgekoppelde garantieprijze gevolg kan niet anders zijn dan da positie op de buitenlandse markt n gunstiger wordt.

Wij willen er echter met nadr wijzen, dat dit euvel niet alleen worden afgeschoven op de veran delijkheid van de individuele boe prijsvaststelling kan wel eens me mee moeten brengen, dat ook ten zien van de omvang van de pro moet worden ingegrepen.

In zekere zin kan hier van een s gaan sprake zijn. De beperkin ten opzichte van de melkprodukti de vorige minister werd ingesteld, echter weer ongedaan gemaakt. D vragen wij ons af, welke kant de ter nu uit wil. Vooral omdat de m de bovenvermelde ongunstige ont ling al meer dan één keer gesign heeft. Zo heeft hij op de algemen gadering van de Friese Maatsc van Landbouw gezegd dat de l kostprijzen nog al even lager ligg de Nederlandse. Geen wonder deze vrij positieve uitspraak enig tie heeft gewekt. En de bekend H. D. Louwers, lid van de Eerste en tot voor kort voorzitter va Landbouwschap heeft hierover a minister een vijftal vragen geste

Het antwoord op deze vragen kortweg als zeer teleurstellend aangemerkt. En wel om twee re In de eerste plaats, omdat de m van mening blijft, dat de Deense prijzen nu aanzienlijk lager ligg enige jaren geleden. Hij geeft graag toe, dat zulke vergelijkinge ter altijd gevaarlijk zijn. Er zijn tal van factoren, die men eenvoud kan vergelijken. In de tweede zegt de minister, dat hij niet in s om een uitgewerkte vergelijking ven van de opbouw van de kostpr melk in Nederland en in Denem

Het vorig jaar is er echter in een artikel in 't maandblad „St verschenen, waaruit wel enige ge zijn te halen. En de conclusies n minister gaarne over.

Wij hebben, toen wij dit laze even met de ogen geknipperd. W kunnen ons met de beste wil van reld niet voorstellen, dat men hier ons land niet beter geïnformeer Sinds jaar en dag gaat het hier derland nu over de kostprijzen landbouwprodukten. En dat men de kostprijzen in de landen om o niet beter op de hoogte is, lijkt zachtst gesproken ietwat vreem

Bovendien is het dan ook vrij lijk om de boeren nu al te verko dat het met de kostprijs van mel land nergens op lijkt. Op grond van moeten wij dan aannemen, de verkeerde kant uitgaat. Wat dan van onze kostprijzen te zeg wij straks in het Verenigd Euro ten meespelen.

En de conclusie is meer dan lijk, dat daarom de kostprijzen ni gekoppeld kunnen worden aan de tieprijzen. Om nu de hele landbo tiek maar om te buigen op gro dat ene artikel, dat lijkt ons schrijvers van dat artikel een hen toch wel bijzonder moet aans Het blijft voor ons tevens een v daarom nu telkens zo veel oph worden gemaakt over de verant lijkheid van de boer.

Waar het echter om gaat is wij bij alle moeilijkheden, die betrekking tot de landbouwpolit nu toch wel eens willen weten, minister op aanstuurt. Wij zijn ning, dat de georganiseerde la daar nu toch zo langzamerha recht op heeft.

P. VAN DER

EEN ZWARTE DAG

Gij hebt ons in het net gebracht, banden gelegd om onze heupen;
Gij deedt mensen over ons hoofd rijden, wij zijn door vuur en door water gegaan.

Psalm 66: 11, 12

NAUWELIJKS hebben wij de bevrijdingsdag herdacht — dit jaar zelfs gevierd — of het is de 10de mei: toen begon het voor ons, thans twintig jaar geleden. In de vroege morgen werden wij opgeschrikt door het geronk van de vijandelijke vliegtuigen en wie er op bedacht was zijn radio aan te zetten in het prille ochtenduur ontving de bevestiging van het bang vermoeden: zonder oorlogsverklaring en onder leugenachtige voorwendsels was een vijandelijke overmacht onze grenzen overschreden.

En toen na het bombardement van Rotterdam een klein volk, dat toch nog vijf dagen had tegengehouden, op de knieën was gedwongen en capituleerde en toen de Duitse horden ons land overspoelden met hun tanks, toen hebben wij het verstaan, dat de H. Schrift de wereldmachten vergelijkt met grimmige monsters, die uit de aarde en de zee opkomen.

En dat was nog maar een begin der smarten. Het leek de eerste dagen nog wel mee te vallen. Een vijandelijke officier echter zei toen al tegen een onzer bekenden: „Het valt mee? Ja, nu hebt u kennis gemaakt met de Wehrmacht, maar straks komt de Partei en dan zult u andere dingen beleven". Inderdaad. De Partei kwam, in de persoon van een rijkscommissaris, die in verraad en leugen zijn sporen reeds had verdiend en hij had de smakeloosheid om zich te zetelen in onze historische Ridderzaal: de paladijn van de geest uit de afgrond! En vijf bange jaren hebben wij moeten bidden: „Bevrijd en red ons uit de macht der vreemden, wier mond leugen spreekt, en wier rechterhand een hand van bedrog is." (Ps. 144 : 11). Al meer werd het net aangehaald en banden gelegd om onze heupen ..... gijzelaars werden opgepakt en concentratiekampen geopend; onze Joodse landgenoten al meer bedreigd en tenslotte weggevoerd; onze mannen en jongens weggevoerd, indien zij niet wisten onder te duiken; ons vee geroofd; voorraden gestolen; land geïnundeerd ..... bombardementen en beschietingen, honger en koude; onzekerheid en verraad.

Vijf lange en bange jaren, waarin wij het kwade hebben gezien: hoe onmenselijk mensen kunnen zijn. Doch waarin, terwijl de een de ander uitbeende, ook ware offerzin en gevoel van saamhorigheid op wonderlijke en heerlijke wijze zijn beleefd.

Jaren, waarin het geloof werd beproefd; die ook loutering hebben betekend en zeker als zodanig waren bedoeld; jaren, waarin ook een onwerkelijk idealisme en foutieve eenheidsstrevingen geboren werden!

Gij hebt ons in het net gebracht ..... Gij hebt banden gelegd.....

Wij wilden vaak niet verstaan, waarom en waartoe God dit alles toeliet. Zijn wegen, ook met de volkeren, zijn hoger dan de onze; wolken en donkerheid omringen Zijn troon.

Wij mogen de nood en de ellende van die vijf jaren niet vergeten. Nu na twintig jaren er een geslacht opkomt, dat zich de bezettingstijd nauwelijks nog herinnert of niet meer herinneren kàn. Zijn wij gelouterd? Gij voerdet ons uit in de overvloed ..... om U daarin te dienen! Gij regeert. En wil ons, o God, bewaren voor een nieuwe wereldbrand..

Geef ons gerechtigheid en vrede.

Ds. P. A. A. Klüsener.

Geen rivaliteit tussen krijgsmachtonderdelen

(van onze militaire medewerker)

IN ons artikel van 16 april gaven wij een beschouwing over de strategische theorie van de korte of lange oorlog op grond van het feit dat Engeland dit vraagstuk bij de NAVO ministerraad, die eind maart te Parijs werd gehouden, heeft aangesneden.

Op dit artikel is door een ingezonden stuk gereageerd op een wijze die getuigt van een ernstig misverstand en aanzien van de strekking van dat artikel.

Ter wille van de objectieve waarheid verdient daarom dit misverstand recht gezet te worden.

De schrijver heeft nl. getracht de strekking van het artikel te plaatsen in het licht van een controverse tussen land- en zeemacht, de aloude, betreurenswaardige controverse die vaak zoveel schade aan de Lands defensie heeft gedaan. Hij stelt het dan zo voor, dat wij — als militaire medewerker — noodwendig en uiteraard een landmachtstandpunt zouden propageren en dat de tegenstanders dus in het kamp van de marine te vinden zouden zijn, weshalve hij voor een objectieve oordeelvorming gaarne de stem van een marinedeskundige zou horen. Nog daargelaten dat hij dus blijkbaar aan ons artikel de mogelijkheid van objectiviteit ontzegt, is het moeilijk in te zien waarom wij door een Brits standpunt te steunen, een landmachtvisie zouden vertolken.

Wij zouden de vraag willen stellen, kan de geachte schrijver ergens in de Britse defensiepolitieke geschiedenis een voorbeeld aanhalen waarbij daar een landmachtvisie het heeft gewonnen van een maritieme visie? Dat is immers onbestaanbaar bij een volk waarbij de maritieme politiek immers het richtsnoer van de buitenlandse en van de defensiepolitiek is geweest.

Wanneer wij dus de Britse visie in ons artikel steunden dan steunden en verdedigden wij niet een landmachtvisie, doch juist een zeemachtvisie en zou de schrijver, indien hij daarin onze objectiviteit betwijfelt, hebben moeten aanbevelen om nu eens het woord te geven aan een echte landmachtdeskundige.

Wij kunnen bovendien aan de geachte schrijver verzekeren dat het vraagstuk van de korte of de lange oorlog van huis uit niet van landmachtzijde is aangebonden doch van de luchtmachtzijde.

Hij zou ons dus hoogstens in de schoenen kunnen schuiven dat wij een eenzijdig luchtmachtstandpunt hadden vertolkt.

De vraag van de korte of de lange oorlog te betrekken in een rivaliteits-debat tussen de drie delen van de krijgsmacht kan alleen maar de zaak vertroebelen en scheef trekken. Zou men ons betoog, zoals de schrijver, zien als een pleidooi voor de landmacht dan veronderstelt men dat bij de theorie van de korte oorlog de specifieke belangen van de luchtmacht het best zijn ingediend.

Niets toch is minder waar! Immers in dat geval heeft de landmacht nog slechts belang bij paate troepen en kan zij de hele rompslomp van mobilisatie troepen en reserves achterwege laten. Dat betekent dan toch een inkrimping van de plaats en de omvang van de landmacht in de defensie. Men kijke slechts naar Engeland. Daar is de consequentie van het besluit tot de theorie van de korte oorlog, dat de landmacht sterk wordt ingekrompen dus het loodje legt, terwijl de marine onaangetast blijft. Er is dus geen steekhoudend motief om de keuze van de korte oorlog door Engeland als een zaak voor te stellen, die het landmacht belang dient. Integendeel!

Ten rechte is het vraagstuk er dan ook geen van een controverse tussen de drie delen van de krijgsmacht. Het is een vraagstuk dat consequenties heeft voor alle drie delen.

In Amerika is daaruit reeds de consequentie voor de marine getrokken door het accent te verschuiven naar de bestrijding van duikboten in de eerste hevige periode van een eventuele algemene, totale oorlog met de zwaarste A- en H-wapens, ten koste van de convooieringstaak.

Engeland heeft maritiem dezelfde weg gevolgd en zelfs de consequentie op het **economische** terrein doorgetrokken. Reeds het vorige jaar ruimde het de strategische voorraden rubber op die het sinds jaar en dag had aangehouden. Men vreesde dus niet langer voor een lange oorlog met noodzakelijke buffervoorraden van strategische grondstoffen, waarvan de aanvoer in zo'n lange oorlog wel eens zou kunnen stagneren.

Zou Nederland het voorbeeld van beide grote maritieme mogendheden volgen — die dus om maritieme redenen de korte oorlog aanhangen en niet om landmachtredenen — dan zou het betekenen een accent verschuiving van de convooibeveiliging naar de O.Z. bootbestrijding gedurende de hevige fase van de — om technologische redenen noodgedwongen — korte oorlog.

Op uniforme wijze zouden land- en luchtmacht daaruit een accentverschuiving moeten aanvaarden. Of daarmee een verlies van invloed of macht van het betrokken deel het gevolg zou zijn mag uit een oogpunt van Lands belang, geen gewicht in de schaal leggen. Het vraagstuk in die sfeer te trekken roept daarom nutteloze rivaliteit op, weshalve het te betreuren zou zijn indien het daarin zou worden getrokken, door daarbij uitsluitend deskundigen van elk van de delen van de krijgsmacht te betrekken. Het oordeel dient hier gevormd te worden door deskundigen op het gebied van de TOTALE DEFENSIE en deze deskundigheid is niet het privilege van een bepaalde officiersherkomst: zee-, land- of luchtmacht.

In Amerika worden zelfs de beste „all round" defensie studies geschreven door burgers. Militaire wetenschap is een terrein waar ieder toegang heeft, die zich met ernst in de problemen wil verdiepen. Zo zal een „all round" gevormd landmachtofficier moeten kunnen oordelen over algemene problemen van **alle drie delen** van de krijgsmacht en daarbij niet alleen oog mogen hebben voor zijn eigen krijgsmachtsdeel. Hetzelfde geldt voor officieren van zee- en luchtmacht en op deze grondslag is dan ook hun hogere militaire vorming gebaseerd.

Deze grondslag maakt het de Chefs van Staven en hun adviseurs mogelijk de algemene defensieproblemen te bestuderen en te beoordelen, los van het eigen belang van het onderdeel waartoe zij van huis uit behoren.

Daarom is het vraagstuk van de korte of de lange oorlog er niet een dat een twistappel moet worden of is tussen de drie delen van de krijgsmacht — zoals de schrijver dat veronderstelt — en dus ook niet moet ontaarden in 'n tot niets leidende polemiek van deskundigen, wier deskundigheid is beperkt tot die van hun eigen krijgsmachtsdeel, doch een vraagstuk dat op zijn politieke, economische en militair-technologische merites moet worden benaderd. Ten rechte ligt de tegenstelling dan ook in dit vlak.

Daarover nog een slotwoord.

De voorstanders van een lange oorlog gaan van het standpunt uit dat de vernielingen van een A- en H-oorlog nog wel zullen meevallen zodat een lange duur in een „gebroken rug" positie nog wel denkbaar is. Zij stellen zich voorts op het standpunt dat het denkbaar is dat op de een of andere dag beide partijen uit vrees voor de zelfvernietigende werking van de kernwapens tot een overeenkomst komen waarin dat wapen wordt afgeschaft of dat geen van beide partijen het — evenals het gas in W.O. II — durft te gebruiken.

In dat geval wordt er een oorlog met conventionele middelen denkbaar en dan kan die lang duren. Voor dat geval zouden dan ook de conventionele middelen zo moeten worden opgevoerd door het Westen dat zij het tegen de Russen kunnen opnemen zonder gebruik van A-wapens. Dat betekent dus een uitbreiding van de landmacht met sterke mobilisabele reserves.

Men ziet dus, dat men de voorstanders van de lange oorlog eer moet zoeken bij de landmacht dan bij de zeemacht.

Hiermede moge tot besluit wel duidelijk zijn geworden dat bij de geachte schrijver ten aanzien van zijn uitgangspunt een ernstig misverstand heeft bestaan, terwijl bij hem vermoedelijk ook een misverstand bestaat ten aanzien van de deskundigheid van officieren met hogere wetenschappelijke vorming in hun beoordelingsvermogen en -bevoegdheid om ook deskundig te zijn in algemeen militair-maritiem- wetenschappelijke zaken, die niet uitsluitend op hun krijgsmachtsdeel betrekking hebben.

En ten slotte, hoe dan ook het antwoord op de vraag van de korte of de lange oorlogstheorie uit moge vallen in elk geval zullen dan voor alle drie de delen van de krijgsmacht de consequenties gelijk moeten zijn d.w.z. alle afgestemd op de korte dan wel op de lange oorlog doch niet de een op de ene conceptie, de andere op de andere en eventueel de derde op een hinken op beide gedachten. Dit nu is de situatie waarin de NAVO verkeert en wij eveneens, reden waarom beraad en besluit in de ene of andere richting noodzakelijk is.

LEIDEN

BOOMPJES oude jenever
1658
FA. C. T. STEFFELAAR
LEIDEN

PRONONCE
Leiden: Breestraat 65 Tel. 21800
TEXTIEL J. VERDUYN
Oegstgeest Geversstraat 41 Tel. 23917

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Reinbouw Reinders Bouwbedrijf
AANNEMERSBEDRIJF EN MACHINALE HOUTBEWERKING
Telefoon 08330 — 4054 — 4460 — 4450 — 4580
W. KÖLLINGLAAN 2 — DIEREN

Betonindustrie H. ROHAAN
CEMENTWAREN
Rijssenseweg 42 - Tel. 05478-233 - Enter

ROOS
N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF V.H. N. ROOS
ROTTERDAM
Burgemeester Hazenberglaan 403
Telefoon 179520

Macostan
MACOMUUR
wasbare duurzame muurverf voor binnen en buiten.
N.V. Lak- en Verffabriek MACOSTAN
EDE — TELEFOON 2047 (08380)

Constructiewerkplaats en Machinefabriek
BAILEY
Nieuw-Lekkerland - Tel. 436
★ Staalconstructies voor gebouwen e.d.
★ Alle soorten kranen.

Bouwbedrijf Jac. van der Niet
Nieuwbouw en onderhoudswerken
Oranjeweg 6
Tel. 01719-2748
NOORDWIJK AAN ZEE

A. Baars Azn
Exploitatie van baggermaterieel N.V.
Telefoon no. 144 Sliedrecht
Verkoop en verhuur

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

FINIRAT verdelgt ratten
ongevaarlijk voor andere dieren en mensen
N.V. BOGENA - VEERLAAN 23 - ROTTERDAM-Z.

BOSCH-BONTJE
HEREN- EN JONGENSKLEDING
MANUFACTUREN
van Manderslootstraat 49 - Telefoon 2441
ALPHEN AAN DEN RIJN

Fa. J. F. VAN DRIEL
Smederij
FABRIEK VAN LAND- EN TUINBOUW-GEREEDSCHAPPEN
Venneperweg 467, tel. 02546-293-533, Nieuw Vennep

homoeopathische geneesmiddelen
Homoeopathie Voorhoeve NV
Antonie Heinsiusstraat 18 hoek Pauwstraat
's-GRAVENHAGE
Levering door uw apotheker of rechtstreeks

HOLWERDA ZONEN DOKKUM
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- EN BUITENLAND
Telefoon K 5190-2580

HOTEL „DE KROON"
SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
Telefoon 4467-4468
Uw adres voor recepties en partijen

C. LIND & ZOON - ANNO 1826
KASSIERS EN COMMISSIONAIRS IN EFFECTEN
AMSTERDAM-C. Keizersgracht 564 Tel 221444 - 4 lijnen Tel 221448 conversie-afd.
UTRECHT Nachtegaalstraat 50 Tel. 16057 - 18037
Effectenbeurs Nis 8 Tel. 49328, 46640.
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN VERZEKERINGEN

N.V. W. J. SCHUILING'S HANDELSONDERNEMING
BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 0 5400-6461

LANDBOUWWERKTUIGEN- EN MACHINEFABRIEK
Vicon
H. VISSER N.V.
NIEUW VENNEP
Telefoon K 2546-444 (4 lijnen)

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173 Tel. 247126
Privé: Olympiakade 60 Tel. 794152
AMSTERDAM.

Bonzo
Kousen en sokken.
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals.
FA. JOHAN PARMENTIER
Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

HOLLANDIA TRICO
Ondergoed van de bovenste plank!
Sedert **VIJFTIG JAREN** deskundige bereiding van alle

Het doel der Zuid-Afrikaanse regering:

Verheffing der Bantoes

Op deze pagina plaatsen wij het slot van het ingezonden stuk van Dr. P. G. Knibbe over enkele aspecten van de Zuid-Afrikaanse politiek. De inhoud blijft uiteraard weer geheel voor zijn verantwoording. Op pagina 9 treft u aan het tweede gedeelte van het commentaar van onze medewerker, van wie het door Dr. Knibbe aangevallen artikel in ons blad afkomstig is.

Een ander aspect is de invoering van Bantoe-overheden. Ten deze is reeds veel bereikt. Hier is heel duidelijk gekozen voor evenwijdige ontwikkeling van beide rassen en tegen versmelting van blank en zwart, die tot wie weet wat leidt.

Overal, de gehele Unie door, worden de Bantoe-hoofdlieden, de chiefs, opgevoed en opgewekt tot zelfstandigheid. De ontwikkeling gaat langs moderne lijnen. Het is de bedoeling, en die wordt ook verwezenlijkt, dat de zelfregering van de Bantoes tot gezonde ontwikkeling komt.

Deze steunt op de stamhoofden **met hun raadgevers.** Aan hen wordt een steeds groter wordende uitvoerende en wetgevende macht toegekend. Het vorig jaar werd in de Transkei, een gebied waar men met een vaart van 100 km per uur moet rijden om er in één dag door te komen, een dergelijke Bantoe-overheid geïnstalleerd.

Het is, zoals 20 december 1959 Eric Louw, de minister van buitenlandse zaken van Zuid-Afrika in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties zeide, de bedoeling te komen tot een soort commonwealth, een gemenebest zoals Engeland dit heeft met zijn Dominions, waarvan Bantoestaten deel zullen uitmaken. Ook is algehele zelfstandigheid mogelijk. Evenmin als de Dominions stemrecht hebben voor het Engelse Parlement, evenmin zullen de Bantoestaten en de Unie van Zuid-Afrika in elkanders Parlement vertegenwoordigd zijn. Mede vandaar dat er geen stemrecht aan de Bantoes gegeven dient te worden. Alles zal er hier van afhangen wat de Bantoes aldaar er zelf van maken. De mogelijkheden zijn hier groot.

De positie van de Bantoes buiten de Reservaten, zij die bij de steden wonen, zou gelijk zijn aan die van b.v. de Basoetos uit Basoetoland, dat geen deel uitmaakt van de Unie van Zuid-Afrika, maar, als een Engels protectoraat, wel zeer onlangs meer zelfstandigheid heeft verkregen, maar overigens direct vanuit Londen wordt geregeerd. Omdat Engeland dit land, en evenzo Zwaziland en Bechovanaland, die twee andere protectoraten, volkomen heeft verwaarloosd, moeten de Basoeto's uit armoede bij tienduizenden in de Unie van Zuid-Afrika werk zoeken. Toch hebben deze stedelijke Bantoes reeds nu meer rechten. Momenteel worden de nieuwe locasies veelal medebestuurd door de diverse zwarte volksstammen, die er in eigen wijken wonen. Toen er aan een Bantoe predikant uit de Nederduits Gereformeerde Kerk, die ik zelf ook ontmoet heb, gevraagd werd of de blanke topleiding niet ook kon verdwijnen, kwam er een brede lach op zijn gelaat en zei hij: Och, dan waren wij morgen allemaal dronken. Er zijn in de diverse locasies overal verschillende regelingen zo bijv. dat er maatregelen getroffen zijn om het mogelijk te maken, dat de Bantoes die in de nieuwe locasies bij de steden wonen, vertegenwoordigers krijgen, benoemd door de Bantoe-overheden uit de reservaten. Alles wordt n.l. gedaan om het stamverband te behouden, weer te herstellen en te voorkomen, dat de Bantoes niet nog meer ontworteld worden. Hier hebben de Kerken, ook die in Nederland, nog een geweldige taak.

Via deze vertegenwoordigers kan het nodige contact gelegd worden met de blanke overheden van gemeente, provincie en de staat. Het ligt ook in de bedoeling dat er stedelijke Bantoe-overheden met rechtsbevoegdheden zouden komen in de diverse nieuwe locasies, de moderne woonsteden, die de laatste jaren bij tientallen zijn gebouwd.

Voorts zeide Minister Louw, dat er in de reservaten drie Bantoese universiteiten komen, die gedeeltelijk reeds functioneren, waaraan even hoge eisen, als aan de bestaande universiteiten zouden worden gesteld.

Wat zegt nu de heer de B. in Nederlandse Gedachten? In dit officiële orgaan van de A.R.-Partij wordt de houding van Nederland in de vergadering van de Assemblée der Verenigde Naties, waarbij ernstige kritiek op de apartheidspolitiek werd uitgeoefend, hiermede gemotiveerd, dat Nederland niet kan sympathiseren met de maatregelen, welke in de afgelopen jaren genomen zijn om de suprematie van de blanken over wat met een lelijk woord „zwarte massa" wordt genoemd te bestendigen.

In aarzel niet om dit een droeve voorstelling van zaken te noemen. Alsof de apartheidsmaatregelen op deze wijze gekarakteriseerd mogen worden. Durft de schrijver het overigens aan om te zeggen, dat de suprematie der blanken over de Bantoes beëindigd moet worden? Ik weet wel zeker van neen. Maar waarom dan deze suprematie in zo een hatelijk licht gesteld? Is deze niet een grote zegen voor de Bantoes? Moet ook de Zuid-Afrikaanse regering, evenals de Belgische, soms de macht aan de „zwarte massa", of zijn z.g. leiders overgeven?

Ik ben er van overtuigd, dat ook de schrijver de apartheid een zegen zal noemen, en ook dat wij beiden het er over eens zijn, dat de wijze waarop deze wordt toegepast voor verbetering vatbaar is en dat ook de Zuid-Afrikaanse regering op dit standpunt staat.

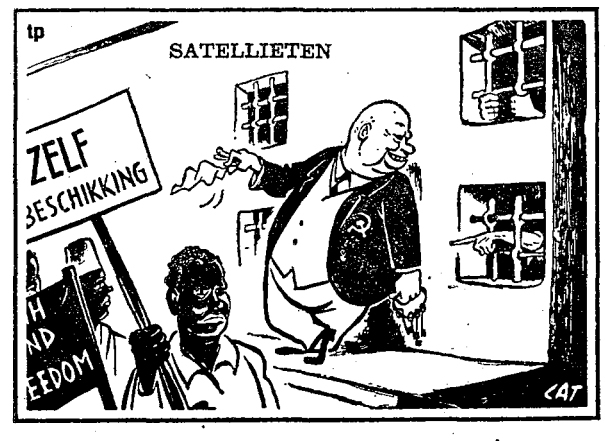

„WAT NOU! — OVER JULLIE BESCHIK IK ZELF"

Voorts wordt gezegd, dat de negers in de reservaten „samengeperst leefden." Dit is volkomen onjuist, ook wat het verleden betreft. Als de schrijver had gezegd, dat zij in hun reservaten armoedig leefden, evenals de negers in de rest van Afrika thans nog, ja dan had hij gelijk gehad. De Bantoes weten van deze reservaten, de plaatsen die zij wegens hun grote regenval indertijd zelf gekozen hebben, bitter weinig te maken. De Transkei maakt bijv. de indruk van een vrij leeg land. De Unieregering doet echter al het mogelijke en niet zonder succes, om de reservaten tot vruchtbaar land te maken. Als een pientere Bantoe dan echter goed verdiend heeft, koopt hij er wat vrouwen bij, die voor hem moeten werken en blijft hij voor zijn hut zitten. Dit geschiedt, zij het gelukkig niet altijd. Waarom zou hij nog meer werken? Ja, wat moet een Regering dan anders doen, dan om volharding bidden. Gelukkig komen er steeds meer anderen die wèl doorzetten.

Het is ook volkomen onjuist, dat het zwarte proletariaat over geen enkele mogelijkheid beschikt, zich tot het peil der blanken op te werken. Het voorgaande moge voldoende zijn over het onware van deze bewering te doen inzien. De koelies uit Voor-indië alleen bewijzen het tegendeel. Behalve in een aantal industrieën verdienen vele Bantoes goede tot zeer goede lonen. Ook zijn er tot grote welvaart gekomen.

Het is voorts nog de vraag of het economisch een voordeel is geweest, dat er zo goedkope arbeidskrachten aanwezig waren. Australië, waar de oorspronkelijke bevolking verdwenen is, (!) en Nieuw-Zeeland bewijzen, dat er minstens even grote welvaart mogelijk is zonder deze z.g. goedkope arbeidskrachten. Ik voor mij geloof dat Zuid-Afrika beter af zou zijn geweest, als deze arbeidskrachten er niet zouden zijn geweest, Maar dit is een onvruchtbare speculatie.

Het is echter wel te begrijpen, dat de blanke arbeiders in verschillende gevallen niet kunnen concurreren met de zwarte arbeiders met de geringe eisen die zij aan het leven stellen. Men stelle zich de reactie voor van Nederland en vooral van de Nederlandse arbeiders, als er zich 200.000 Bantoes in ons land zouden vestigen. Alsof er dan ook geen apartheid zou komen om de Nederlandse arbeiders voor verpaupering te bewaren. Anderszins kan men ook begrijpen, dat het kleurlingen en zwarten steekt, als in bepaalde beroepen, functies, die zij ook mentaal zeer wel kunnen uitoefenen, voor hen gesloten zijn. De apartheid, of beter de evenwijdige ontwikkeling lost ook zonder meer niet alle moeilijkheden op. Wel moet verstaan dat al het krenkende uit de apartheid moet verdwijnen.

Ook wordt in N.G. gezegd dat de conservatieve blanken in de z.g. boerenprovincies van geen compromis willen weten, en de huidige toestand als een door God gewilde orde beschouwen en uiteraard niets voelen van de verheffing van de niet-blanke uit de achterlijkheid waarin hij evenals zijn voorouders heeft geleefd.

Allereerst staan alle Zuid-Afrikaanse blanken in een grote meerderheid de z.g. apartheidspolitiek voor. Als er nog onderscheid is, dan zijn de stedelijke Engels sprekende kiezers heel wat minder enthousiast, ja dikwijls zelfs tegenstanders van de verheffing van de Bantoe, zoals deze door de Unieregering, die zozeer steunt op die z.g. „conservatieve blanken" uit de boerenprovincies wordt in de praktijk gebracht. Deze beschuldiging is derhalve volkomen onjuist.

Eveneens te betreuren is ook de voorstelling van zaken, dat de apartheidspolitiek in de afgelopen jaren neerkwam op de bescherming van de positie van de blanken tegenover de nog steeds in aantal toenemende niet-blanken. De consequentie hiervan is, zegt de heer de B. in N. G. „dat men de Bantoes wel wil afzonderen, maar dit tegelijkertijd onmogelijk maakt door hen niet de gelegenheid te geven een eigen sociale opbouw te verwezenlijken". Dit is wel ontstellend onjuist. Zo ook, wanneer men leert dat de apartheidspolitiek in haar huidige vorm voor de niet-blanken buiten de afzonderlijke woongebieden slechts leiden kan tot verpaupering, verwording en vernedering.

Inzonderheid de kerken hebben in Zuid-Afrika, een land stikvol problemen, een hoge en moeilijke taak. Ook daar is kritiek mogelijk. Maar laat men ook be-

denken, dat alleen al de Nederduits Gereformeerde Kerk aldaar in 1959 niet minder dan **één miljoen gulden** heeft uitgegeven om het evangelie onder de Bantoes enz. te laten prediken en voorts dat tegenover elke 100 blanken, die lid van deze kerk zijn, er 83-niet blanken staan, die ook tot die kerk behoren. Laat men niet zeggen, dat de apartheid de voortgang van het Christendom tegengaat. Vooral niet als al wat krenkend is, eruit verdwijnt. De Bantoe wil orde, wet en bescherming tegen eigen volksgenoten allereerst. Hij wil eigen kerken. Ook bij de R.K. evengoed als bij de diverse Gereformeerde Kerken. heeft men aparte kerken, kerkdiensten voor Bantoes en anderen. Dat is goed ook. Alle nivellering is uit den boze. Geve God, dat mede door Nederlandse hulp, de Zuid-Afrikaanse Bantoes beter met het Evangelie in aanraking komen.

Hierbij denk ik inzonderheid aan de tegenzin om zwarten in de kerken toe te laten. Gelukkig zijn er veel kerken, waar de andere rassen niet worden geweerd. Ook van Afrikaans sprekende kerken. Op zichzelf is het daarom al dwaas, dat in de laatste Gebedsbrief van het Gereformeerde Zendingscentrum te Baarn gezegd wordt, dat een Indiër niet tot een kerkdienst werd toegelaten omdat de apartheidswet dat verbiedt. Als ik dan de man van Baarn zeg, dat er een dergelijke wet niet bestaat, weigert hij dit aan te nemen. Als ik hem dan aanraadt de Zuid-Afrikaanse Ambassade op te bellen, om zo de eer en de goede naam van dit broedervolk ten deze veilig te stellen, weigert hij om de Ambassade, die zo eenzijdige voorlichting geeft, om inlichtingen te vragen. Daar dacht hij niet over. Ik zeide, ze zullen u toch kunnen zeggen of een dergelijke wet er is, ja of neen, dan weigert hij nog met de meeste beslistheid.

Ik wil wel zeggen, dat ik ontsteld ben over zulk een mentalitiet bij een zendingsman. Ik weet niet wat erger is. Laten onze kerken dit goedmaken, door vooral ook daar zending te gaan drijven. Zuid-Afrika smeekt erom.

Over dit onderwerp is nog veel meer te zeggen om de berg van onkunde en misverstand te slechten. Het voorgaande moge echter voldoende zijn om velen de overtuiging te schenken, dat de Verenigde Naties, Nederland en ook het Centraal Comité van de A.R.-Partij op de verkeerde weg zijn, als zij zich op de wijze als dit is geschied, met de Zuid-Afrikaanse aangelegenheden bemoeien. De C.H.U. heeft wijzer gedaan toen deze zich van een resolutie onthield. Laat men liever constructieve arbeid leveren. Maar dan moet men zich eerst in de bestaande problematiek goed inleven. Zuid-Afrika wordt thans door de internationale politiek voor de leeuwen gegooid, z.g. om Zuid-Afrika van het communisme te redden. Laten wij daar tegen protesteren.

Het eerste gebod, dat God de mensen meegaf luidde, dat zij de aarde hadden te bebouwen. Welnu, Afrika, dat grote nog goeddeels lege land is een uitdaging voor het Westen, om dit gebod in vervulling te doen gaan. De zwarte bevolking van Afrika heeft, ondanks dat zij gedurende drieduizend jaren naast Egypte leefde en honderden jaren naast de Zuid-Afrikaanse blanken, deze uitdaging niet aangekund.

Laat men degenen, die dit gebod wél volbrengen en deze uitdaging wèl hebben aangedurfd, niet een spaak in het wiel steken. Het gaat hier ook om de eer en het goed gerucht van een broedervolk.

Liefdevolle gerechtigheid moet er in een land heersen, ook in Zuid-Afrika, zowel voor zwart als voor blank. Deze liefdevolle gerechtigheid moet de leiddraad zijn bij het zoeken van oplossingen voor de uiterst moeilijke rassenproblemen in dit land.

God zegene en sterke dit land en zijn Regering.

Dr. P. G. KNIBBE

De beroemde gast

Onlangs maakte de Roemeense partijleider Gheorghiu-Dej een inspectiereis door een aantal Roemeense dorpen. Tijdens zijn doortocht door een van die dorpen stopte hij voor een huis en vertelde de kinderen die naar buiten kwamen dat hij hun vader wilde spreken.

„Wie kunnen wij zeggen dat er is"?

„Zeg hem dat het de man is die gisteravond voor de radio sprak".

De kinderen renden schreeuwend: „Vader, Vader kom vlug, hier is president Eisenhower om U te spreken".

Interpretatie

Tijdens een pauze in het Zuid-Afrikaanse debat van de Veiligheidsraad werd een van de afgevaardigden van de Afrikaanse landen door een Rus aangesproken.

„Ik verzeker U van de volledige sympathie van het Sowjetvolk" zo zei hij, „wilt U zo vriendelijk zijn onze tolk te zijn en zegt U aan Uw geknechte broeders: „In de strijd tegen de imperialistische onderdrukkers zal de Sowjet-Unie steeds de zijde kiezen van hen die uitgebuit worden".

„Ik zou gaarne Uw tolk willen zijn" zei de Afrikaner, „maar ik beheers tot mijn spijt noch de Hongaarse noch de Thibetaanse taal".

TUSSEN TWEE UITERSTEN . . .

Het tweede gedeelte van het commentaar van onze medewerker.

ZEER veel aandacht besteedt de schrijver van het ingezonden stuk aan de kwestie der „gehate passen". We hebben er het gewraakte artikel nog eens op na gelezen en het merkwaardige is, dat dit probleem daarin niet eens is aangeroerd. Slechts in een foto-onderschrift wordt melding gemaakt van het feit, dat de Bantoes „de gehate passen verbranden, die zij altijd bij zich moeten hebben." De foto sprak eigenlijk al voor zichzelf: niemand zal bij het bekijken er van twijfelen aan de gezindheid van de mensen, die bij het verbranden der passen betrokken zijn.

Dat deze passen nodig zijn om te voorkomen, dat er in Zuid-Afrika een chaos ontstaat is mogelijk en zelfs waarschijnlijk. Waarnemend premier Sauer doelde daarop toen hij verklaarde: „De neger moet weten, dat het persoonsbewijs waarde voor hem heeft. Maar Sauer voegde er onmiddellijk aan toe: „Totdusver was het bewijs voor hem alleen maar een bron van ergernis." En juist deze erkenning raakt de kern van het probleem.

Wanneer er twee afzonderlijke gemeenschappen zouden bestaan, zouden die passen niet nodig zijn geweest. Nu de Bantoes echter voor een deel in de reservaten en voor het overige in de industriecentra der blanken wonen, ziet de Zuidafrikaanse regering zich genoodzaakt, controle uit te oefenen op de toestroming van nieuwe arbeidskrachten van de reservaten en onder Brits bestuur staande gebieden als Basoetoland, Swaziland en Beetsjoenaland naar de industriegebieden.

De wijze waarop deze controle werd uitgeoefend heeft er echter toe geleid dat het persoonsbewijs — zoals de heer Sauer het uitdrukte „voor de Bantoe alleen maar een bron van ergernis was". Het is nu eenmaal een feit, dat talrijke Bantoes de passen zien als symbool van de macht der blanke bevolking. En al treedt de ontvredenheid niet steeds en overal aan de dag, zij bestaat klaarblijkelijk wel onder de oppervlakte en kan op de meest ongelegen ogenblikken tot uitbarsting komen.

Het zal dan ook een van de belangrijkste taken van de Zuidafrikaanse regering moeten zijn, de Bantoes te overtuigen, dat de passen waarde voor hen hebben en er tevens voor te zorgen, dat deze persoonsbewijzen niet langer een bron van ergernis zijn. Helaas wijzen de maatregelen van de afgelopen weken, die leidden tot de arrestatie van meer dan 18.000 Bantoes, er niet op, dat de door Sauer voorgestane politiek zal worden uitgevoerd.

Barrière

UITVOERIG wordt in het ingezonden stuk voorts de politiek met betrekking tot de Bantoe-reservaten behandeld. In ons artikel van 2 april jl. werden deze reservaten buiten beschouwing gelaten, omdat zij in de gebeurtenissen van de afgelopen maanden geen rol van betekenis hebben gespeeld. Alles speelde zich af in en om de industriecentra der blanken. Dit neemt niet weg, dat slechts met waardering kan worden gewaagd van vele goede dingen, die in de reservaten tot stand zijn gebracht. Het is in deze afzonderlijke woongebieden, dat de Zuidafrikaanse regering de goede kanten van haar apartheidspolitiek in praktijk kan brengen.

De moeilijkheden komen echter niet in de reservaten voor, maar in en rondom de lokasies bij de grote steden. Ook voor de Bantoes in de lokasies is — met name op initiatief van het bedrijfsleven — reeds veel gedaan. Vergeleken met vroeger, toen er vrijwel niets was, is er veel veranderd. Maar de kunstmatige barrière tussen blank en niet-blank is blijven bestaan. De Bantoes worden nog steeds geweerd uit talrijke beroepen, die voor de blanken zijn gereserveerd, zodat het voor hen geen zin heeft, middelbaar of hoger onderwijs (ook op technisch gebied) te volgen. In de afgelopen weken hebben verschillende maatschappijen reeds grote aantallen Bantoes ontslagen. Die zullen worden vervangen door wat men „arme blanken" noemt. Dit zijn ongeschoolde blanken, die totdusver voor de Zuidafrikaanse regering een afzonderlijk probleem hebben gevormd.

Klok terug?

DEZE vervanging van Bantoes door blanken is wellicht het begin van een werkelijk „totale doorvoering" van de apartheid in Zuid-Afrika. Wellicht heeft minister van justitie Erasmus hierop gedoeld, toen hij zijn landgenoten vertelde, dat het stelsel van goedkope negerarbeiders „van wie Zuid-Afrika in de loop der jaren afhankelijk is geworden, drastisch herzien zal moeten worden. „De blanke zal — wil hij zijn leiderschap behouden — weer moeten leren werken zoals zijn vader en moeder hebben gewerkt", aldus minister Erasmus.

Ook hier lezen wij twee dingen uit: in de eerste plaats verkondigt de minister het standpunt dat de blanken in Zuid-Afrika zich onafhankelijk moeten maken van de niet-blanke arbeiders, door zelf weer te leren werken; anderzijds erkent hij de belangrijke rol, die het stelsel der goedkope negerarbeid heeft gespeeld bij de opbouw van het moderne, geïndustrialiseerde Zuid-Afrika.

Men vraagt zich af, of men in Zuid-Afrika bezig is, te proberen, de klok terug te zetten. Dat zou inderdaad het geval zijn, als men pogingen in het werk stelt, de meer dan twee miljoen zwarte arbeiders met hun gezinnen geleidelijk te doen terugkeren naar de reservaten, waarin zij of hun voorouders eens hebben geleefd. Theoretisch lijkt een dergelijke vervolmaking van de apartheidspolitiek wel mogelijkheden in zich te bergen. Men zou dan kunnen bereiken, dat blank en zwart in eigen afzonderlijke gebieden wonen, waardoor van een rechtstreekse overheersing van de ene door de andere groep geen sprake meer zou behoeven te zijn.

Ingrijpend

DE grote vraag is echter, of er in de praktijk iets van terecht kan komen. Laten we aannemen, dat door het inschakelen van meer blanke arbeiders en door middel van een drastische versnelling van de automatisering in de verschillende industrieën, de arbeid van de Bantoes overbodig kan worden gemaakt. Dit kan echter niet in een handomdraaien gebeuren. Daar zullen jaren voor nodig zijn. Hetzelfde geldt voor het scheppen van bestaansmogelijkheden voor de Bantoe-gezinnen, die naar de reservaten afgevoerd zullen worden.

Moet ook niet in overweging worden genomen, hoe deze mensen zelf over een dergelijke ingrijpende wijziging in hun bestaan denken? En — wanneer dat niet zou gebeuren, wanneer de Bantoes in verzet zouden komen — zal de Zuidafrikaanse regering de tijd worden gelaten om zulke maatregelen tot uitvoering te brengen?

Opnieuw wijzen wij er in dit verband op, dat niet wat feitelijk mogelijk, maar wat zedelijk geoorloofd is, het uitgangspunt van de Zuidafrikaanse regering dient te zijn bij het zoeken naar een oplossing van het ingewikkelde rassenprobleem. Of ook minister Sauer hiervan overtuigd was, toen hij zich voorstander van belangrijke wijzigingen in de uitvoering van de apartheidspolitiek voorstelde, weten wij niet. Wel realiseren wij ons, dat zijn woorden nog hoopvol klonken, maar dat ze geen genade konden vinden in de ogen van degenen, die een starre doorvoering van de apartheidspolitiek in al haar consequenties voorstaan.

Twee stromingen

WE schreven reeds, dat twee stromingen in premier Verwoerds kabinet (en in de regeringspartij) strijd voeren over het toekomstige beleid. Sauer staat bepaald niet alleen. Minister Doenges, die ook uit de Kaapprovincie komt, steunt hem. Het dagblad Die Burger, waarvan wijlen premier Malan hoofdredacteur was, is eveneens tot de overtuiging gekomen, dat de regeringspolitiek niet ongewijzigd kan blijven. En niet alleen Afrikaans sprekende zakenlieden, maar ook hoogleraren van de universiteit van Stellenbosch delen deze opvatting. Tegenover hen staan de ministers Louw (die in Londen de Gemenebestconferentie bijwoont) en De Wet Nel en naar men beweert ook premier Verwoerd.

Of premier Verwoerd inderdaad het optreden van Louw steunt, weten we niet. We hopen, dat het niet zo is. En dat hij na zijn herstel aandacht zal schenken aan het feit, dat dr. Eiselen, die het zgn. Bantoestanproject heeft ontworpen, onlangs waarschuwde, dat er iets met het plan verkeerd was gegaan. De Wet Nel heeft daar geen aandacht aan geschonken en laat zich ook niet van de wijs brengen door de omstandigheid, dat bijna vijftig regeringsgezinde parlementsleden adhaesie met het standpunt van Sauer hebben betuigd.

Beslissing

ER is alle reden, om het optreden van Sauer met grote belangstelling te volgen. Men dient zich daarbij te realiseren, dat hij bij het lanceren van zijn ideeën zeer voorzichtig te werk moest gaan. Iemand in zijn positie kan niet precies zeggen wat hij denkt, omdat hij rekening moet houden met de mogelijkheid, dat aan zijn woorden een verkeerde uitleg wordt gegeven. Daarom heeft het weinige wat hij gezegd heeft, zoveel indruk gemaakt. Wellicht is het zelfs zo, dat Sauers opvattingen nog gematigder zijn, dan uit zijn totdusver afgelegde verklaringen blijkt. Hoe dan ook, het is duidelijk, dat er binnenkort een beslissing moet worden genomen tussen de standpunten van Louw en De Wet Nel en van Sauer en Doenges.

Premier Verwoerd, van wie wij hopen, dat hij spoedig geheel hersteld zal zijn, zal waarschijnlijk die beslissing moeten nemen. Schaart hij zich achter Louw en De Wet Nel, dan moet worden aangenomen, dat de apartheidspolitiek met krachtige hand zal worden uitgevoerd, zelfs al zou dat neerkomen op een gedwongen vertrek van miljoenen Bantoes naar de reservaten; dat Zuid-Afrika binnen niet al te lange tijd tot republiek zal worden uitgeroepen; en dat de banden met het Gemenebest (of door dit land zelf of door de andere landen) zullen worden verbroken. Het is bepaald geen aanlokkelijk beeld. Verwoerds regering zou (wellicht in gewijzigde vorm) Zuid-Afrika volkomen van de rest van de wereld afzonderen en al haar schepen achter zich verbranden.

Oppositie

OOK in Zuid-Afrika zou een dergelijke politieke gedragslijn van premier Verwoerd op verzet stuiten. Enkele weken geleden is de oppositie tegen zijn beleid versterkt door de oprichting van de National Union party. Zij staat onder leiding van Basson, een uit de Nationale partij gestoten parlementslid. Hij verdedigt hervormingen in de rassenpolitiek, die nog verder gaan dan de wensen van de Verenigde partij van De Villiers Graaff. Verwacht wordt, dat de vroegere opperrechter Fagan, die felle kritiek op de politiek der totale apartheid heeft geleverd, het voorzitterschap van de nieuwe partij op zich zal nemen. En het zou wel eens kunnen, dat bij komende verkiezingen de oppositie tegen een „totale" apartheidspolitiek zo groot blijkt te zijn, dat er een eind komt aan het bewind van de Nationale (regerings-)partij.

Met deze mogelijkheid moet premier Verwoerd ook rekening houden. Verdeeldheid over de apartheidspolitiek vindt men niet alleen tussen Zuid-Afrika en „het buitenland", tussen blank en niet-blank, maar tussen de blanken onderling. Getuige de scherpe veroordeling van de apartheidspolitiek door niemand minder dan de voorzitter van de Kamer van Koophandel van Johannesburg. Het gaat niet aan om het buitenland de schuld te geven van het mislukken van de apartheidspolitiek, zoals die totdusver in praktijk werd gebracht. Wat de niet-blanken betreft: de inheemse pers heeft de verklaring van Sauer met vreugde begroet als het begin van een periode van bezinning.

Laten we dan als christelijk volksdeel hopen en bidden, dat premier Verwoerd, aan wiens oprechtheid wij geen ogenblik twijfelen, een beslissing zal nemen die uitzicht geeft op een nieuwe benadering van het rassenprobleem; een beslissing, die gedragen wordt door de liefdevolle gerechtigheid, waarvan in het ingezonden stuk telkens sprake is.

Ver gezocht

TENSLOTTE nog enkele opmerkingen. De vergelijking met Kongo lijkt ons wat ver gezocht. Men lost eigen problemen nu eenmaal niet op, door op die van anderen te wijzen. De motivering van Nederland in de Verenigde Naties is geheel voor rekening van de gedelegeerden, die ons land in New York hebben vertegenwoordigd. Of de apartheid zegenrijk kan werken, hangt van zoveel factoren af, dat het ondoenlijk is, daar zonder meer een antwoord op te geven. Uit het voorgaande blijkt overigens duidelijk, hoe we tegenover die politiek staan. Een apartheidswet bestaat niet, maar wel een Native Laws Amendement Bill, waarin een clausule betreffende apartheid in kerkdiensten is opgenomen.

d B

gehoord gezien gelezen

Nationale eer en artistieke eer

„Een nationale blamage", zo luidde de kop van het hoofdartikel dat de (liberale) Nieuwe Rotterdamse Courant op 6 mei op haar voorpagina publiceerde. Duidelijk nietwaar? De dag daarvoor immers was in Djakarta onze nationale driekleur door een troep Indonesiërs naar beneden gehaald en in stukken gescheurd — vele Nederlandse kranten protesteerden op die zesde mei met grote felheid tegen dat schandaal.

Duidelijk? . . . Ge vergist u toch. De kop „Nationale blamage" dekte een artikel waarin de N.R.C. het opnam voor Karel Prior, Wim Ibo en de andere artisten die hun best hebben gedaan het nationale programma op de bevrijdingsdag te torpederen. En natuurlijk goot het blad de fiolen van zijn toorn uit over de „zuilen omroep".

Voordat we echter iets citeren uit deze haast vermakelijke polemiek over artisteneer, hoofdzakelijk gevoerd tussen N.R.C. en Het Vrije Volk, eerst een overzicht van de commentaren op het vlagincident in Djakarta.

Daarover schreef de N.R.C. (op zaterdag 7 mei) onder meer dit:

HET incident wekt pijnlijke herinneringen aan wat er is gebeurd in de tijd toen er ook „spontane" anti-Nederlandse acties voorkwamen, die de inleiding bleken te zijn tot een algemene tegen de Nederlandse belangen gerichte campagne waarvan tenslotte een massale uittocht van Nederlanders en de „overneming" van de meeste Nederlandse eigendommen ginds het resultaat is geweest.

Ook toen sprak de regering te Djakarta van spontane acties en trachtten Indonesische regeringsautoriteiten het te doen voorkomen alsof zij die niet op tijd hadden weten te voorkomen omdat de afkeer van Nederland toen zo hoog was opgelaaid. Ook toen hadden regeringsautoriteiten zelf de stemming rijp gemaakt door heftig tegen Nederland te fulmineren.

De overeenkomst is zo treffend dat men nu ook in Djakarta zelf weinig moeite meer doet om te verbergen, dat men de spontaniteit van wat er is gebeurd niet erg serieus neeemt. Er zijn intussen aanwijzingen bekend geworden dat de demonstratie, als ze niet officiël is aangestookt, dan toch wel zo wonderlijk nauwkeurig overeenkomt met wat enkele Indonesische autoriteiten kort tevoren hadden voorspeld, dat men de haastige verontschuldigingen van het Indonesische ministerie van buitenlandse zaken moeilijk kan beschouwen als meer dan een formaliteit.

Het artikel dat het (eveneens liberale) Vaderland op die dag schreef, lijkt wel een aanvulling op de N.R.C. te zijn. Dit blad verdiept zich namelijk in de vraag wat Nederland nu te doen staat. Het kwam tot deze conclusie:

WAT moet de houding van de Nederlandse overheid in deze kwestie zijn? Vermag zij vast te stellen dat hier sprake is van een door de overheid geïnspireerde dan wel welwillend toegelaten actie, dan kan het niet anders of zij dient de meest krachtige houding aan te nemen die in een dergelijk geval denkbaar is waartoe zeker zal behoren het nemen van vergeldingsmaatregelen ten aanzien van Indonesische bezittingen in ons land. Is er echter geen reden om aan te nemen, dat dit land innerlijk zo zeer verscheurd is, dat er nauwelijks sprake is van een vast overheidsgezag, dan heeft het dunkt ons weinig zin impliciet op genoegdoening te staan. Iemand die geen orde kan handhaven kan deze ook niet herstellen. Maar in dat geval zal Nederland zich toch moeten bezinnen op verdere maatregelen ten einde te voorkomen, dat Nederlanders aldaar aanwezig het slachtoffer worden van andere wraakoefeningen. Met andere woorden: de Nederlandse overheid zal dienen na te gaan of het nog wel verantwoord is landgenoten aldaar te stationeren. Het wil ons voorkomen dat deze vraag thans bijzonder actueel is.

Tenslotte het (liberale) Algemeen Handelsblad over deze zaak. Dit blad komt tot de conclusie dat de Nederlandse Partij van de Arbeid mede schuldig is aan deze gang van zaken. Het blad schrijft:

DAT Djakarta zich desondanks zou opwinden, was te verwachten, maar dit kan ons niet beletten onze zaken te doen. Het had met een sisser kunnen aflopen. Dat het desondanks toch tot een erntige rel is gekomen, moet, al hebben de Indonesiërs er een handje van om onbeschoft te zijn tegen ..... ambassades, voor een deel geweten worden aan onze Partij van de Arbeid. Nog vóór de Indonesische pers in positie was gebracht, begon zij zich Indonesischer dan de Indonesiërs te gedragen. Zij haalde zelfs het spookbeeld van een bewapeningswedloop voor de dag. Dit is op zich zelf niet erg. Het nuchtere Nederlandse volk zal om dit overdreven denkbeeld grinniken. Maar zo is het in Indonesië niet gesteld. Men kan veilig aannemen, dat de lieden daarginds tenminste zo lichtgelovig zijn, als de redacties van de bladen die de P. v. d. A. zijn toegedaan, ten opzichte van hun lezers veronderstellen.

De partij heeft niet voldoende onderkend, dat zij de organisatoren van de relletjes, zoals ook in de Indonesische pers viel op te merken, hielp aan het element, dat zij om het zeerste misten: aan een publiek en nog wel aan een voorgewarmd publiek.

Dit is een psychologische fout.Dat er bij de P.v.d.A. een zekere onrust over de aangekondigde — overigens louter defensieve — maatregelen bestaat, het zij zo. Maar juist door haar reacties belet die partij dat de stilte intreedt, waarin het onvermijdelijke geleidelijk aan kan worden aanvaard en vergeten.

Gezien ook het komend Kamerdebat zal het verstandig zijn, zich te herinneren, dat juist toen de P.v.d.A. regeringsverantwoordelijkheid droeg in Nederland, die partij nooit een louter passieve houding ten opzichte van Nederlands Nieuw Guinea heeft voorgestaan.

Artisteneer

En nu dan de „radiorel". Het miselijkste commentaar schreef uiteraard De Telegraaf. Aldus:

HILVERSUM heeft weer eens zijn „rel".

Het is de eerste niet en het zal de laatste niet zijn. Maar ditmaal is het dubbel teleurstellend, omdat een nationaal programma zonder wanklank behoort te verlopen.

De oorzaak is vrij onbenullig. Het ging om een paar liedjes, die minder of on-geschikt geacht werden voor het nationale programma, een standpunt, dat stellig te verdedigen is.

Men zou zich echter in Hilversum moeten realiseren, dat gezagsverhoudingen nog niet betekenen, dat men bekwame artiesten als kinderen kan behandelen. En men moet zeker geen prestigezaak maken van kwesties, die in der minne opgelost kunnen worden.

Het zijn echter juist kleine mensen, die hun eigen gewicht overschatten en daardoor prestigekwesties oproepen, daar waar tact vereist is.

Het Nederlandse publiek is er de onmachtige dupe van.

En dit was het commentaar van Het Vrije Volk:

IN het feest van de bevrijding is de naam van de heer Prior en zijn vrienden niet meer gehoord. Zij werden niet gemist. Het programma waaraan zij hun medewerking hebben geweigerd, kwam toch in de huiskamers. Dat is een goed ding.

De heer Prior en de zijnen hebben zich niet willen neerleggen bij de bezwaren tegen een drietal liedjes. Zij hebben zich zelf uitgeroepen tot kampioenen van de artistieke vrijheid. Zij hebben het oorbaar geacht deze strijd te strijden op gevaar af dat het nationale programma erdoor in moeilijkheden zou geraken.

En waar ging het om? Het ging om de tekst van drie liedjes, die van een zodanig gehalte is dat elke strijd om het ongerepte behoud daarvan al lachwekkend moet worden genoemd. De strijd ging tegen een commissie die het volste recht had „neen" te zeggen. Iets wat de artiesten wisten, althans hadden kunnen en moeten weten.

Uit dit tumult blijkt, dat de heer Prior met de zijnen denken dat zij de omroepverenigingen de wet kunnen te stellen. En er blijkt uit dat zij zelf onvoldoende goede smaak hebben om te beoordelen wat voor een bevrijdingsfeest nog wel en niet meer door de beugel kan. Een beugel die wat zouteloosheid van teksten betreft, toch nog zo ruim is dat er veel door kan.

Het wordt tijd nu de heer Prior en de zijnen de veren te knippen en hen tot de ware grootte terug te brengen.

Toen kwam dan de N.R.C. met haar twee-en-een-halve kolom lange artikel over onze „nationale blamage". Het begin is al veelbelovend:

OGENSCHIJNLIJK is de gerezen onenigheid er een die gemakkelijk kan ontstaan, wanneer temperamentrijke mensen als artiesten in het geding zijn. Bij nadere beschouwing van de feiten blijkt het conflict echter als het ware uitgelokt door het geldende stelsel van programmaproduktie en voorbereiding. Daarom verdient de teleurstellende ervaring met dit nationale programma bijzondere aandacht. Zij is meer dan een op zich zelf staand incident, zij is symptomatisch voor bepaalde, permanente zwakheden in de interne organisatie en functionering van ons omroepbestel.

Na een uitvoerige uiteenzetting van hoe het allemaal gegaan is, wordt Wim Ibo's uitspraak dat „de artiesten medezeggenschap verlangen in de produktie" als de kern van de zaak geschetst. En dan volgt het volgende, wat hoogdravende pleidooi voor de medezeggenschap (inderdaad: in een liberaal blad!):

WIE maar iets afweet van de totstandkoming van geestelijke produkties in teamverband — het moge een persorgaan, één toneelvertoning, een cabaret-, radio- of televisieprogramma zijn — voelt heel scherp aan, dat aan ieder die met een scheppende taak daaraan deel heeft, binnen het betrokken kader een grote mate van vrijheid en een redelijke vorm van medezeggenschap moeten worden gegund. Alleen dan immers kan een volle ontplooiing van individuele capaciteiten worden verwacht; alleen dan kan de volledige integratie van ieders individuele prestatie in het geheel worden verkregen; alleen dan kan naar een vervolmaking van het resultaat worden gestreefd, met een redelijke kans van welslagen.

Met dan als klap op de vuurpijl:

TROUWENS, niet alleen bij geestelijke produkties gelden dergelijke eisen. Het moderne bedrijfsleven heeft allang begrepen, hoe medewerkers van hoog tot laag bij de besluitvorming moeten worden betrokken en hoe heilzaam het voor de prikkeling van ieders verantwoordelijkheidsbesef is, wanneer een grote mate van samenspraak en medeberaad wordt toegekend.

Niet alleen de ervaring met het programma van 5 mei maar ook andere, minder spectaculaire voorvallen van gelijke aard hebben wel duidelijk gemaakt, dat het de leiding van de omroeporganisaties aan besef voor de organisatorische consequenties van geestelijke produkties min of meer schort. De ijver waarmee zij in hun gezamenlijke afweer van commerciele televisie, met hun culturele taak plegen te schermen, is thans een keer te meer in een wonderlijk licht komen te staan.

En om nu het feest compleet te maken: laat nu Het Vrije Volk zijn opgetreden als de handhavers van het gezag! Er moet toch wel iets bijzonders aan de hand zijn als de liberalen gaan pleiten voor medezeggenschap en de socialisten voor handhaving van het gezag. Waar drie laag-bij-de-grondse liedjes al niet toe kunnen leiden! Dit schreef Het Vrije Volk:

IN gemoede: als de hoofdredacteur van de Nieuwe Rotterdamse Courant aan een redacteur van zijn blad de opdracht geeft een bijlage samen te stellen — laten wij zeggen een Bevrijdingsbijlage — en hij krijgt het ontwerp onder zijn ogen, wat doet hij dan? Hij kijkt of hij zich met de opzet en de keuze van stof en medewerkers kan verenigen en als hij iets tegenkomt dat hij niet aanvaardbaar vindt, dan laat hij zijn redacteur weten dat er iets veranderd moet worden. En als de redacteur dan zo weinig begrip van zijn plaats en taak heeft dat hij zijn opdracht neerlegt? Och — zo iets komt immers niet voor. Dat weet de hoofdredacteur van de Nieuwe Rotterdamse Courant ook. Maar als het hem eens passeerde dat een redacteur weigerde zijn eindbeslissing te erkennen, wat zou hij dan doen? Zwichten en zijn beslissing intrekken? Kom, kom.

Een hoofdredacteur kan zijn medewerkers' nog zoveel vrijheid laten — er komt een moment waarop hij moet beslissen krachtens zijn eigen verantwoordelijkheid. Dat gebeurt dagelijks — ook bij de Nieuwe Rotterdamse Courant nemen wij aan. Want het is de meest natuurlijke gang van zaken.

WELNU — zo eenvoudig ligt de opgeblazen kwestie over het TV-programma op de Bevrijdingsdag ook.

Zij is geen twee en een kwart kolom beschouwingen over scheppende taken en geestelijke produkties (n.b.: „Milord" en „Het vel van Nel"!) waard.

Appèl van het christelijk onderwijs

• *Vervolg van pag. 1*

van onderwijs. De formele vrijheid kon wegens ongelijkheid van financiële voorzieningen niet worden verwezenlijkt. In dit verband wees prof. Scholten op de nauwe samenhang tussen de vrijheid van onderwijs en de sociale vrijheid. De overheid is gaan inzien, dat een volk sterk is wanneer het volgens zijn levensovertuiging kan leven. Zo kwam in 1917 de materiële vrijheid van onderwijs, de financiële gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs, tot stand. Deze vrijheid werd gewaarborgd in de grondwet, geregeld bij de wet.

Voor het lager onderwijs werd de vrijheid in de wet nader uitgewerkt, thans wordt zij voor het voortgezet onderwijs bedreigd.

In 1917 werd bepaald, dat de overheid de leerplannen van de bijzondere scholen niet zou mogen vaststellen. Afkeuring van een leerplan zou slechts mogelijk zijn, indien dat niet aan de in de wet gestelde eisen voldeed. Thans echter wordt voorgesteld de leerplannen te regeden bij algemene maatregel van bestuur.

De materiële vrijheid van het bijzonder lager onderwijs werd in 1917 gewaarborgd door het z.g. automatisme. Voor het u.l.o. heeft dat zeer gunstig gewerkt. Nu echter wordt het automatisme vervangen door een stelsel van zeer hoge minimum aantallen leerlingen vereist voor het recht op subsidie. De wettelijke waarborgen voor een vrije ontplooiing van het openbaar onderwijs zijn eveneens verdwenen.

Het jaar 1917 bracht ons de vrijheid van onderwijs, met inbegrip van de pedagogische vrijheid. Omdat deze vrijheidsgedachte nog steeds de beste waarborg is voor een gezonde ontwikkeling in geestelijke vrijheid van ons volk, moeten wij aan 1917 blijven vasthouden.

G.

Chroesjtsjef's man

LEONID BREZJNEF

nam de plaats in van president Worosjilof

TOT de wijzigingen, die in de afgelopen week in de Sowjet-hiërarchie hebben plaatsgevonden, behoort de vervanging van de 79-jarige maarschalk Klementi Worosjilof als president van de Sowjetunie door de 53-jarige partijfunctionaris Leonid Brezjnef, een van de vele vertrouwelingen van Chroesjtsjef uit de Oekraine. Of aan deze wijziging bijzondere betekenis moet worden gehecht, valt nog moeilijk te bezien. Worosjilof heeft reeds een hoge leeftijd bereikt en het behoeft niet te verbazen, dat hij het nu welletjes vindt.

Als men dan ziet, wat Brezjnef in het verleden gepresteerd heeft, valt het verschil met de staat van dienst en het persoonlijke prestige van de oude maarschalk wel op. Worosjilof, die in 1881 in Lougansk (dat tegenwoordig Worosjilofgrad heet) werd geboren, had een groot aandeel in het slagen van de bolsjewistische revolutie. In 1921 werd hij lid van het centrale comité van de commu-

nistische partij en in 1926 van het partijbureau (Politburo). Een jaar daarvoor was hij al benoemd tot volkscommissaris (minister) voor defensie. In 1934 werd hij maarschalk en in de tweede wereldoorlog was hij een van degenen, die zich bijzonder verdienstelijk maakten in de strijd tegen de troepen van Hitler. Chroesjtsjef zelf gaf enkele jaren geleden toe, dat Worosjilof een van de weinige medewerkers van Stalin is geweest, die zich in diens laatste levensjaren openlijk tegen de dictator hebben gekeerd.

Men beweert zelfs, dat de dood van Stalin indirect door Worosjilof werd veroorzaakt, toen deze in het gezicht van de generalissimus zijn lidmaatschapkaart van de communistische partij verscheurde en hem vertelde, dat hij genoeg had van de terreur van Stalin's regiem. Na de dood van Stalin werd Worosjilof benoemd tot president van de Sowjetunie.

DE rol, die Breznef heeft gespeeld, is minder indrukwekkend geweest. Hij bekleedt al geruime tijd belangrijke posten in het communistische partij-apparaat. Zijn volledige titel luidt: voorzitter van het presidium van de Opperste Sowjet van de Sowjetunie. In feit wordt hij beschouwd als president van de Sowjetunie, in welke functie hij geen enkele regeringsbevoegdheid bezit. Voor de tweede wereldoorlog was hij een kleine functionaris in de Oekraine. Pas na de dood van Stalin kwam hij naar voren. Op het twintigste partijcongres waar de verguizing van Stalin begon, werd hij tot kandidaatlid van het partijpresidium gekozen en het jaar daarop werd hij volledig lid.

In de tweede wereldoorlog diende Breznef als politiek commissaris bij het rode leger. Na de oorlog deed hij politiek werk in het communistische partij-apparaat in de Oekraine en in Moldavië. Hij was toen al een beschermeling van Chroesjtsjef, wiens arbeidsterrein vroeger in de Oekraine heeft gelegen. Van 1947 tot 1949 was Brezjnef in de Oekraine een van de belangrijkste medewerkers van Chroesjtsjef.

De Russische premier noemde Brezjnef in de Opperste Sowjet een uitstekend openbaar leider. Zijn afkomst en de wijze, waarop Chroesjtsjef hem als voorzitter van dit op een parlement lijkend orgaan introduceerde, doen vermoeden, dat de functie van president van de Sowjetunie nog meer gaat verliezen van de glans, die er aan overgebleven was. De nadruk zal nog meer dan vroeger komen te vallen op het kabinet (tegenover de buitenwereld) en de partijleiding (voor het binnenland).

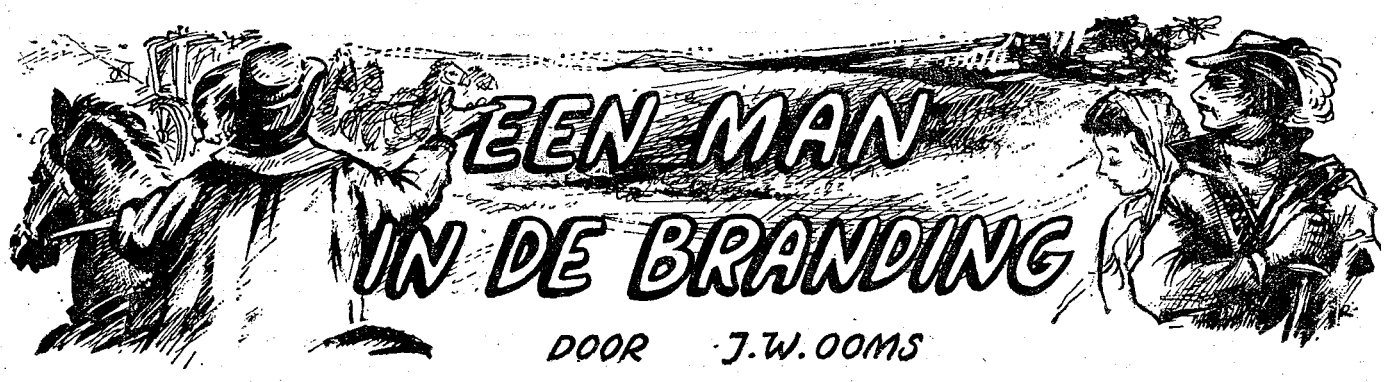

„Dat is niet waar!" snikte zzij. „Ik heb geen contact meer met hem. Zijn laatste brief heb ik ongelezen verscheurd en in het vuur geworpen."

„Zo . . . Dus hij probeert je toch altijd nog het hof te maken. Ja — en dat rekent zich tot de Franse adel. Een getrouwde vrouw nog altijd achtervolgen met liederlijke attenties en voorstellen. Bah!"

„Maar ik zèg je toch, Corneli, dat ik nooit meer bemoeienis heb met Henry Alençon! Geloof me dan toch! O, als je me niet gelooft zal ik zielsongelukkig zijn en dan . . . dan . . ."

„Uit Frankrijk komt niet veel goeds." Met deze woorden verliet hij haar.

Cornelis ging heen en hij liet haar in tranen achter. Hij gaf Douwe de opdracht, terstond zijn beste rijpaard te zadelen.

De trouwe koetsier zag aan zijn gezicht, dat er iets ernstigs voorgevallen was. Douwe kon niet nalaten om op te merken:

„Mijnheer Cornelis heeft moeilijkheden, als ik het zeggen mag."

„O ja, Douwe, je mag het zeggen. Zeg me alles maar, wat je zeggen wil. Ze noemen mij een overloper en dus onbetrouwbaar. Dat is jouw meester: Een overloper."

„Mijnheer," zei Douwe, „als er lieden zijn, die dat durven te zeggen, zijn ze niet waard nog één woord van u te ontvangen. Ik heb uw vader gekend en uw moeder en ik ken u . . . Ik weet, dat uw geslacht edel en oprecht is. Als ik ooit iemand hoor zeggen, dat u een overloper bent, zal ik hem neerslaan, wie het ook is."

„Maak je er maar niet druk over, Douwe. Zadel de merrie, er is haast bij!"

Terwijl Douwe het rijzadel vastgespte, vroeg hij:

„Dat zeggen zeker die vervloekte Fransosen, mijnheer Cornelis?"

„Natuurlijk, die zeggen het ook!"

„Dat dacht ik wel," knikte Douwe. „Ik heb ze leren kennen toen ik u naar Frankrijk reed. Ik was blij, u terug te mogen rijden naar Holland. In Holland en Zeeland woont een betrouwbaar slag volk, — dat kan van de blaaskaken in Frankrijk niet gezegd worden."

Douwe legde het paard het bit in en hij waagde het, op te merken!

„Mijnheer Cornelis heeft te ver naar een vrouw gezocht. Ik heb er niets over te zeggen, maar dat is altijd mijn mening geweest. Een Franse vrouw kan niet halen bij een Hollandse of een Zeeuwse — u moet mij niet kwalijk nemen, dat ik dit zeg. Mijnheer Cornelis weet, dat ik u altijd trouw gediend heb, dat hoop ik tot mijn dood te blijven doen."

„Ja, ja, dan is er althans nog iemand, die mij niet als een overloper beschouwen wil."

Nadien liet Van Aerssen zijn paard als een dolleman galopperen. Uren lang reed hij zonder doel voort. Toen kwam het plan in hem op, voorlopig niet naar zijn vrouw terug te keren. Hij wendde zijn paard en reed naar zijn vriend Van Barneveldt, die hem met open armen ontving en hem reeds lang vergeven had, dat hij destijds te zijnen huize Dublessis zo onbeschoft behandeld had. Van Barneveldt wist nu eenmaal heel goed, dat Cornelis een ruwe klant was, die er niet van hield om met allerlei strijkages te werk te gaan.

Vier dagen vertoonde Van Aerssen zich niet op zijn landgoed.

Margaretha beleefde deze dagen in de grootste vertwijfeling. Na het verschrikkelijke conflict met haar man was zij radeloos geweest. Tegenover Marie, de zuster van Cornelis, had zij zich niet kunnen weerhouden om haar hart uit te storten.

Marie had haar proberen te troosten door te zeggen, dat Cornelis altijd erg impulsief geweest was — hij was het nóg. Hij kon zijn tong slecht bedwingen, maar overigens was hij oprecht in zijn doen en laten.

Haar woorden gaven Margaretha niet veel troost. Marie beloofde haar, dat zij met Cornelis spreken zou over de ruzie en hem er op wijzen zou, dat hij zich zeer onbehoorlijk tegenover zijn vrouw gedragen had.

Toen Cornelis 's avonds niet terugkeerde en hij zich ook de volgende dag niet liet zien, was Margaretha geheel overstuur. Zij stuurde weer een boodschap naar Marie. Die kwam spoedig en toen Marie hoorde, dat haar broer niet thuisgekomen was, vreesde zij, dat Cornelis een onherstelbare breuk in zijn huwelijk zou veroorzaken.

De volgende dag was Marie al weer vroeg bij Margaretha. Cornelis was nog niet teruggekeerd.

Marie gaf Douwe opdracht, haar met een koets te rijden naar de standplaats van het eskadron ruiters, waar Cornelis zijn dienst bij verrichtte.

Douwe, ook in onrust over het uitblijven van zijn meester, gaf graag gehoor aan deze opdracht. Snel reed hij met Marie naar Dordrecht, waar de legerplaats van het eskadron was.

Marie kreeg haar broer inderdaad te spreken. Maar toen Cornelis hoorde, met welk doel zij hem opgezocht had, gaf hij haar met harde ongezouten woorden te verstaan, dat zij zich niet te bemoeien had met aangelegenheden, die zijn huwelijk betroffen.

Marie wees hem op zijn plicht als man van eer en ze zei, dat een christen altijd zijn tong in bedwang te houden had, ook tegenover de vrouw, die God hem toebeschikt had.

„Ik wacht geen reprimande van je af, Marie. Ga terug en zeg Margaretha uit mijn naam, dat ik terugkeer als het mij belieft. En zeg haar ook, dat als ze naar Frankrijk wil, ze gaan kan."

„Cornelis toch!" riep Marie verschrikt uit. „Margaretha is niet meer in een staat om zo'n lange en moeilijke reis te ondernemen. En bovendien heeft zij recht op jouw hulp en bescherming."

„Over haar en mijn recht zal ík wel oordelen. Ga nu terug en val mij niet meer lastig."

Teleurgesteld liet Marie zich weer naar het landgoed rijden.

Zij besloot, haar schoonzuster gezelschap te gaan houden zolang haar broer niet zou opdagen.

Na vier dagen keerde hij dan terug — maar hij had geen goed woord voor Margaretha over.

Hij verweet haar nu ook nog, dat zij met zijn zuster over hun onenigheid gesproken had. „En daar heeft niemand iets mee te maken, dat is een zaak tussen ons tweeën."

Marie ontkende natuurlijk niet, dat het allereerst een zaak was tussen haar broer en Margaretha. Maar zij voegde er met bewogen stem aan toe, dat Christus van al Zijn volgelingen mocht verlangen, dat zij vrede en liefde zouden bevorderen onder de mensen. (wordt vervolgd)

EEN GULDEN TIJD IN HET VERSCHIET?

Met onze excuses aan Drente en Apeldoorn nemen wij hieronder een gedeelte over van de bespiegelingen die Prof. Dr. I. A. Diepenhorst in zijn radiorubriek „Volk en Staat" heeft gewijd aan hetgeen in de Eerste Kamer is gezegd over mogelijkheden van decentralisatie van het regeringsapparaat.

Het idee om Den Haag van het regeringsapparaat te bevrijden lokt metterdaad aan. In de nieuwe Apeldoornse regeringswijken kunnen de modernste snufjes worden toegepast. Terecht toonde de heer De Vos van Steenwijk zich afkerig van vestiging in Drente. Dit zou neerkomen op een verbanning, ook cultureel waar volgens veler besef achter de IJsel de beschaving ophoudt. Apeldoorn is nog niet van alle westerse beïnvloeding vervreemd en biedt werkelijk unieke kansen. Men kan de ministeries volgens een goed doordacht plan centraal bouwen rond het Departement van Financiën. Dit ministerie moet dan sluipgangen bezitten naar alle andere departementen van algemeen bestuur, teneinde deze in de financiële greep te houden. Ook het ministerie van Binnenlandse Zaken moet met bijzondere voorzieningen uitgerust worden. Op het dak behoren helikopters te kunnen af en aan vliegen, teneinde in de verschillende provinciale hoofdsteden, alsmede in de noodlijdende gemeenten dood en verderf te gaan zaaien. Er moeten geweldige kelderruimten gebouwd worden om voorshands niet goedgekeurde begrotingen in op te bergen. Ook is er behoefte aan een grote ruimte met wandrekken voor de woordenboeken, daar kan aan werkklassificatie worden gedaan. Ook heeft men een aparte studiegelegenheid nodig, waar men zich kan zetten aan bewerking van het probleem of men ook hoge colleges van de Staat als Eerste en Tweede Kamer niet onder z'n zeggenschap brengen zal.

Het departement van Defensie behoort in verbinding te staan met de Oldebroekse schietheide. Het heeft verder aan een documentatie-centrum behoefte opdat geen ingezonden stukken aan de spiedende aandacht ontsnappen. Granieten portalen kunnen dienst doen om helmen aan valproeven te onderwerpen. Alle departementen moeten ministeriële, van alle gemakken voorziene, op het zuiden gelegen apartementen hebben, die ook toegerust zijn met aardstraalkastjes. Alle bureaus behoren van dodemansknoppen te zijn voorzien, opdat terstond, mocht een ambtenaar zich even van zijn zitplaats verwijderen, er een sirene begint te loeien. Aan één kant slechts doorzichtige gangruimten moeten ook verder controle veroorloven. Koffieautomaten kunnen de kantines vervangen. De ondergrondse garages maken het mogelijk, dat iedere ambtenaar daar 's ochtends in z'n 6-cylinder komt aanrollen. Staatssecretarissen en ministers bedienen zich uiteraard van iets zwaarder automobielen, voor hen zijn de 8-cylinders. De ondergrondse wegkruisingen maken voorts mogelyk, dat ieder op tijd is.

Voor de afdeling Wetgeving op de verschillende ministeries kan een vernuftig lopend bandsysteem worden ingericht, waaraan juristen staan langs wie de schetsen voor voorontwerpen, de voorontwerpen, de gereviseerde voorontwerpen en de definitief gereviseerde voorontwerpen schuiven. Luchtkokers bevorderen een snelle circulatie van stukken langs de verschillende afdelingen. Op deze wijze moet het mogelijk zijn brieven, wier beantwoording thans 9 maanden vergt na 8½ maand of nog sneller af te doen. Radio-telefonisch kan er ministerraad worden gehouden. Misschien is het zelfs uitvoerbaar sommige excellenties in de toekomst door elektronische rekenmachines en door enkel in de persoon van secretarissen bediende bandrecorders te vervangen. Deze ministeriële secretarissen moeten, gelijk vanzelf spreekt, gehandhaafd blijven, anders zal in de toekomst een Kabinetscrisis nog langer duren dan thans reeds vaak het geval is. Het park „De Hoge Veluwe" kan heel geschikt als recreatiecentrum dienen. Op vrije zaterdagmiddagen kunnen daar hoge regeringsfunctionarissen, voorzover zij hier nog behoefte aan hebben, zich geven aan de jacht op wild, het schieten van bokken is een niet onaardige tijdpassering.

Een bezoek aan de Echoput is evenmin te versmaden, men kan daar buitengemeen goed beoordelen of de Troonrede weerklink vindt. Tenslotte bevinden zich in de onmiddellijke omgeving van Apeldoorn fabrieken, die schrijfbehoeften in menigten produceren. Het lijdt geen twijfel of Nederland, vanuit Apeldoorn geregeerd, gaat een gulden tijd tegemoet, papier noch pen zullen worden gespaard.

Twee broers als minister

Een halve eeuw geleden hadden we het ministerie Heemskerk, een van de belangrijkste rechtse ministeries uit onze vaderlandse geschiedenis.

En sedert het voorjaar van 1910 zaten er in dat kabinet twee volle broers. Zij waren allebei invallers.

De minister van Waterstaat, Mr. Bevers, die met het kabinet in februari 1908 was opgetreden, overleed nog geen jaar later.

Hij werd opgevolgd door Mr. L. H. W. Regout.

In 1910 moest de minister van Justitie wegens gezondheidsredenen zijn ontslag vragen. En in zijn plaats werd benoemd Mr. R. E. H. Regout, een broer van de minister van Waterstaat. Twee zoons van een bekende Limburgse fabrikant zaten nu in hetzelfde kabinet.

Het geslacht Regout heeft aanzien gekregen door de heer P. Regout, de stichter van de fabriek De Sphinx. Hij was een man van groten bedrijve. Zijn vader had een winkel van glas en porseleinwaren, en de jonge Petrus kwam, toen hij dertien jaar was, daar zijn vader was overleden, als helper bij zijn moeder in de zaak.

In 1834 richtte hij de Sphinx op, toen iedereen dacht, dat industrie in het omstreden Maastricht geen kans had. Het ging voorspoedig, en er kwamen andere fabrieken bij. In 1845 richtte hij de Maastrichts-Akense spoorwegmaatschappij op en kreeg van Minister Van Hall de domaniale steenkolenmijn ten behoeve van de spoorwegmaatschappij, voor honderd jaar in huur. Zijn vijf zoons hebben zijn zaken voortgezet. De oudste moest voor een enquête-commissie onsociale toestanden in zijn fabriek toegeven, o.a. dat arbeiders wel een heel etmaal doorwerkten en dat jongens van 12 jaar gedurende meer dan een half etmaal het glaswerk uit de ovens moesten brengen. Maar hij had zijn verontschuldigingen: studenten gingen ook wel eens een etmaal niet naar ed, en de jongens liepen na hun werktijd nog als hazen, wat van oudere werklieden niet kon worden gezegd.

Een andere man was de vierde zoon Hubertus Gerardus Louis Regout, volgens Ramaer de knapste van de vijf broers. Hij stichtte de fabriek Louis Regout en zonen, waar fijn porselein werd vervaardigd. Hij pleitte voor betere arbeidstoestanden, ook in de Eerste Kamer, waarvan hij meer dan vijftien jaar lid was.

Hij is de vader van de beide broers-ministers.

Zijn kleinzoon is thans lid van de Eerste Kamer.

De minister van Justitie Regout is maar 2 1/2 jaar minister geweest, toen overleed hij. Hij heeft midden in de principiële strijd gestaan door zijn wetten tegen de openbare onzedelijkheid, die van links veel bestrijding ontmoetten.

Firma JAN DE MIK

HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

HEB KAPITAAL
als de wet u pakt

als U aansprakelijk wordt gesteld voor handelingen van uzelf, uw vrouw, uw kinderen, of bijv uw hond, die een ander schade berokkenen.

Eindeloos zijn de variaties, hoe men eensklaps aansprakelijk kan zijn voor schadevergoeding. Wel is één ding altijd hetzelfde: men moet betalen!

En weet U of U dat kunt?

Daarom, wentel dat risico af door tegen een premie van ƒ 10.— per jaar voor het gehele gezin een

WETTELIJKE AANSPRAKELIJKHEIDSPOLIS

te sluiten bij

Het Wit-Blauwe Kruis

van 1938

BERGSTRAAT 6-8 - AMERSFOORT

Stuurt vandaag nog een briefkaart en U ontvangt vrijblijvend nadere inlichtingen.

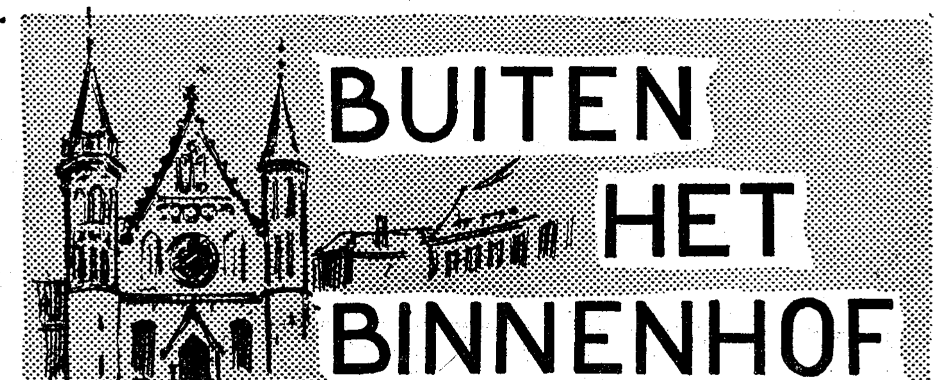

DE moeder der parlementen, het Britse, zorgt maar matig voor haar kinderen, als ik het zo zeggen mag. Ik las, dat Lord Morrison of Lambeth, meer bekend als Herbert met de kuif", tot voor kort maar moeilijk kon rondkomen. U kent hem wel van uit de kranten denk ik, Jaren lang lid van het Lagerhuis voor de Labour party, vele malen minister, o.a. van Binnenlandse Zaken en van Buitenlandse Zaken.

Ministers in Brittannië genieten geen pensioen. Dat bijvoorbeeld Sir Winston geen broodsgebrek lijdt, heeft hij niet te danken aan de politiek. Zijn boeken hebben hem het nodige opgebracht. Maar Lord Morrison was en is niet zo'n briljant schrijver. Toen hij overging naar het House of Lords en daarvoor in de adelstand moest worden opgenomen — met zijn eigen toestemming overigens! — werd het er ook niet beter op, wat zijn inkomen betreft. Hij heeft zich derhalve moeten wenden tot de vakbond, waarvan hij zijn leven lang lid was geweest, om ondersteuning. Die vakbond was bereid hem iets minder dan een pond, minder dan ƒ 10.— dus, per week uit te betalen. Bracht het zitting hebben in het Hogerhuis dan niets op? Ach ja, zo ongeveer ƒ 4500 per jaar, hetgeen voor een Lord, al is hij dan een socialist, niet zo veel is. Was Lord Morrison nu maar voorzitter van het Lagerhuis geweest, Speaker zoals dat heet. Die heeft een pensioen van ƒ 80.000! (Laar Dr. Kortenhorst dit maar lezen, die weet dat best.) Maar met „als" en „nu maar" valt niet veel te helpen. De huidige, conservatieve regering heeft haar loyale tegenstander niet in de steek gelaten maar hem een ambt aangeboden, dat hij zonder zorg kan vervullen: hoofd van de raad voor de filmcensuur. Dit ambt wordt gehonoreerd met een salaris van ƒ 20.000. Dit betekent niet, dat Lord Morrison iedere dag in de filmstudio's aanwezig moet zijn, wél, dat elke film zijn handtekening draagt. De censuur zelf — zo lees ik in De Tijd — wordt door het uitgebreide secretariaat van de raad uitgeoefend. Ik vind het wel een geste van Moeder Parlement, dat zij een van haar trouwe zonen niet in de steek heeft gelaten. Onze eigen ministers hebben pensioen, ik meen reeds na vier ambtsjaren. Gelukkig. Ik vind dat ook beter. Soms laat men er een dankbaardere betrekking voor schieten! Ware het zo niet en vonde men een oud-minister in moeilijke financiële omstandigheden, dan ware hem nog altijd de functie van hoofd van het Nationale Programma voor Radio en Televisie aan te bieden. Overigens wat meer zorgelijk dan hoofd van de Britse filmcensuur.

DIE deining over dat programma is overigens vlug verdwenen. Je hoort er niet meer van. Niet, dat ik het bewuste programma zo nationaal vond. Je kon niet zeggen, dat er geen woord Frans bij was! Maar er wérd zo nu en dan Nederlands gesproken, dat is waar. En nu maar op voor het programma van 1965. Ach, het is kort dag, wil men alle eventuele moeilijkheden incalculeren. En dan in 1970 is het al weer 25 jaar geleden van die Bevrijding. Zoals ik reeds geschreven had, ben ik naar buiten geweest, op 5 mei. De natuur in, die nu wat stiller was dan 15 jaar geleden.

Des morgens heb ik echter ook nog even in de stad gekeken en op de vroege avond ook nog even. De feestvreugde stroomt nu eenmaal waar zij niet gaan wilde, blijkbaar. Geloof me, ik ben niet zo'n zwartkijker, maar werkelijke feestvreugde heb ik niet kunnen ontdekken. Het blijft allemaal een beetje geforceerd en georganiseerd. Hoe dat nu komt? Durven we werkelijk niet een feestneus op te zetten? Misschien laaide de vreugde in het zuiden van ons land, waar men carnaval kent, hoger op. Misschien drukt ons, dat wij niet genoeg voor het bereiken van die bevrijding gedaan hebben. Het kan zijn, dat ons een schuldgevoel drukt, dat ons anderzijds de droefheid omvangen houdt om hen, die geen Bevrijding konden vieren. We hebben ook geen Bastille bestormd, noch een koning weggejaagd. Integendeel, we hebben gevochten om een Koningin weer in te halen. Dat is heel wat anders. Met een leuze als „vrijheid, gelijkheid en broederschap" waren we niet te vangen, we zijn anders dan de Fransen. We zijn ook anders dan de Belgen en anders dan de Engelsen en de Grieken en de Noren en de Denen. We willen wel feesten, maar niet te uitbundig en we willen wel een glas drinken maar het niet openlijk heffen. En we willen — en met recht! — herdenken, hetgeen bij ons altijd een ernstige plechtigheid is.

ER stond niet op spandoeken: „wij mammoeten niets, wij strijden voor het vrije karakter van de bijzondere school. . . ." Niets daarvan. Het was een heerlijke zonnige zaterdagmiddag en voor de televisie was een spannende op zaterdagmiddag gespeelde Britse voetbalwedstrijd te zien. Toch zaten er 3500 onderwijsmensen in het Concertgebouw, opgeroepen door het Convent voor het Christelijk onderwijs. Wij hebben daar gehoord, dat mammoet ook onheilsdier betekent. Eigenlijk wisten wij dat al. Maar dat verandert aan de zaak waarover het ging natuurlijk niets. Minister Cals is 't overigens met dat appèl niet eens. Volgens hem krijgt in de nieuwe wetsvoorstellen de bijzondere school een gelijkwaardige plaats naast de openbare. Maar hij waardeerde het, dat er zovelen op zo'n zonnige middag zich beraden hadden, niet over salarissen. . . . maar over een wet. Ik heb ook eens gelezen, dat een mammoet een beest kan zijn, dat in het ijs (van Noord Siberië bijvoorbeeld) als in een natuurlijke ijskast geconserveerd bleef. Zou men het dier uit die ijskast halen, dan zou het niet lang bewaard kunnen blijven. Het gaat er nu maar om wat er gaat gebeuren. De wet in de ijskast houden, of, na de conserveringstijd, er uit halen en aan warmere temperaturen prijs geven.

KRYPTOGRAM

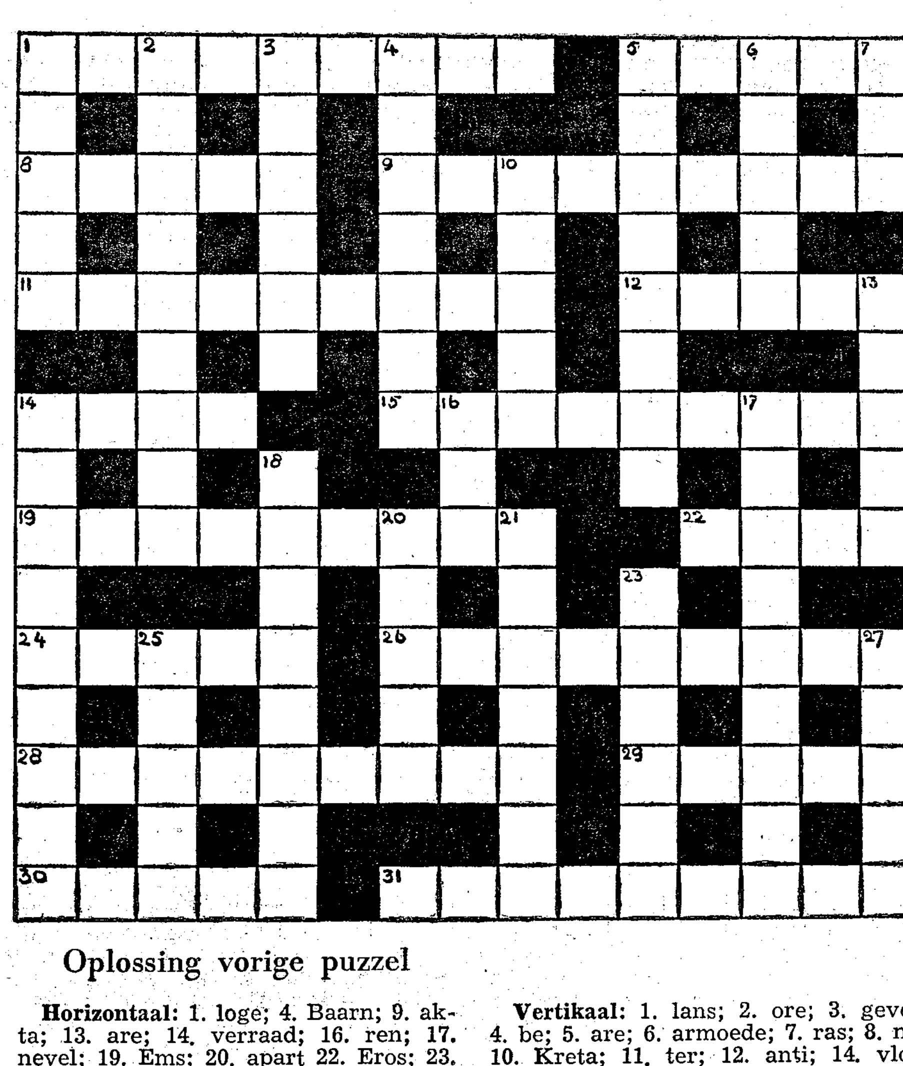

Horizontaal: 1. meestal worden ze verborgen, maar de Nederlandse worden na lezing doorgegeven; 5. er kraait een haan; 8. deze Romeinse wetten moet u bij oficiële stukken betalen; 9. smijt hij met een vaderlijk erfdeel? Nee, Gooilander, die recht heeft op gemene grond; 11. dit wordt bij het passeren gewisseld; 12. voornaam Italiaans dichter; 14. zo'n kleine ruimte is voldoende voor een student; 15. bakermat van de naam „Christenen". 19. dit gesjacher is op de veemarkten niets bijzonders; 22. hiermee komt men — soms met de hakken — over de sloot, maar dan klopt het niet; 24. een bergplaats met smeer — ziedaar een gelegenheid om u te reinigen; 26. de eigenaresse zit er in om vliegen te vangen; 28. bepaald beneden peil; 29. uit een boom haalt ge een wapen; 30. dit bouwwerk verplaatst zich op het veld in rechte lijn; 31. zo produceert men kleine kopstukjes.

Vertikaal: 1. het klinkt vrolijk, maar is meestal hard; 2. een groet aan de jonge vrouw kan uw vrouw helpen; 3. de eerste druk(te)maker? 4. vroeger schijnt men spoedig op de vlakte geraakt te zijn; 5. zo'n papiertje kon u kortgeleden van uw bakker kopen; deed u het 15 jaar eerder, dan was 't een onvaderlandse daad; 6. deze handenarbeid is strelend; 7. geen bijvrouw, maar een bij-man; 10. op dit houtje moet men niet bijten, hoewel het wel in de mond genomen wordt; 13. zij zetten direct hun stekels op; 14. kipkleurig?; 16. dit krijgt u later, als u thans niet wilt, wat u moogt; 17. voertuig, dat soms op hoge poten uw huis binnenglipt; 18. zij is ook een licht! 20. kleinste zusje van Indonesische stad; 21. hoorbare pracht?; 23. dit knoeiwerk wordt dikwijls met een rietje gepresenteerd; 25. stuk van een vogelkleed, dat bij een bokser ongeveer 60 kg. weegt; 27. het vlees is zwak, maar beter.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. loge; 4. Baarn; 9. akta; 13. are; 14. verraad; 16. ren; 17. nevel; 19. Ems; 20. apart 22. Eros; 23. knot; 24. vlet; 25. leb; 27. slab; 29. A.R.; 30. reden; 31. es; 33. korst; 36. den; 37. haast; 39. kei; 40. ode; 41. era; 42. sta; 43. egaal; 45. pap; 47. kraan; 49. re; 50. romer; 51. A.G.; 52. robe; 55. pen; 56. peen; 59. veen; 60. mode; 62. Maarn; 64. eis; 66. leren; 68. Eva; 69. denkers; 72. sla; 73. telg; 74. start; 75. stil.

Vertikaal: 1. lans; 2. ore; 3. gevel; 4. be; 5. are; 6. armoede; 7. ras; 8. na; 10. Kreta; 11. ter; 12. anti; 14. vlot; 15. sans; 18. ereis; 21. polka; 24. vroeger; 25. ledepop; 26. benepen; 28. bestaan; 29. akker; 32. stang; 34. Ria; 35. tol; 37. hak; 38. Asa; 44. amber; 46. Amerika; 48. roede; 53. ovaal; 54. eend; 56. pols; 57. eerst; 58. smet; 61. Knol; 63. ave; 64. ent; 65 SER; 67. Eli; 70. es; 71. r.t.

16e jaargang no. 20 — 21 mei 1960

NEDERLANDSE GEDACHTEN

DE INHOUD VAN DIT NUMMER IS GELIJK AAN DIE VAN HET LEDEN- CONTACTORGAAN A.R. POST

WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

PARTIJCONVENT

Vruchtbaar gesprek tussen fractie en partij

WAT is een partijconvent? Een gesprek van partijleden, daartoe aangewezen door de gezamenlijke kiesverenigingen, met de partijleiding èn met hen die de partij naar buiten, in de beide Kamers der Staten-Generaal, vertegenwoordigen. Er wordt dus gesproken over de zaken van de partij, haar organisatie, haar financiën, haar activiteiten, maar daarnaast — en het is ook belangrijker — wordt er gesproken over datgene waartoe die gehele organisatie in stand wordt gehouden: de politieke situatie. Want al is het zo dat onze volksvertegenwoordigers geen verantwoording schuldig zijn aan hun kiezers, juist daarom zal iedere volksvertegenwoordiger er temeer prijs op stellen met zijn kiezers, met zijn partij contact te houden. Daarom temeer zal hij de meningen willen aftasten die leven in de kring van hen die achter hem staan.

Gegeven deze doelstelling is het partijconvent dat op vrijdag 13 en zaterdag 14 mei te Utrecht gehouden is, een bijzonder nuttige en een bijzonder prettige bijeenkomst geweest. De vrijdagavond was gevuld met de redevoering van dr. W. P. Berghuis als voorzitter van het Centraal Comité en met het bespreken van alle zaken die de partij als organisatie betreffen, de zaterdag was bestemd voor het politieke gesprek, ingeleid door een beschouwing van de voorzitter van de Tweede Kamer-fractie, dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot, over een aantal actuele punten van het politiek beleid. Een samenvatting van deze beide redevoeringen en van het daarop gevolgde debat vindt men in dit blad, alles gegroepeerd naar de onderwerpen die ter sprake zijn gebracht.

Inderdaad, een debat. Wie meent dat een partijconvent bezocht wordt door ja-broers, eerbiedig beamend alles wat „de voormannen" zeggen, heeft het mis! En het is zeker ook niet zo dat alleen maar onderwerpen ter sprake komen die door de voorzitters worden aangesneden. Over allerlei zaken worden vragen gesteld en suggesties gedaan — partijbestuur en fractie gaan echt niet met lege handen naar huis. Ten bewijze hieronder een aantal onderwerpen die ter sprake werden gebracht — over hoofdpunten als mammoetwet, verhouding tot het Kabinet, steun aan onderontwikkelde gebieden, enz. vindt men elders uitvoeriger gegevens.

- **Het bouwconflict was een van de onderwerpen en de spreker stak niet onder stoelen of banken dat hij het verre van eens was met regering en Kamer en dus dat hij kritiek had op de Kamerfractie. Op juridische gronden betoogde hij dat de aannemers onrecht was aangedaan door hen te dwingen de risicoclausule te laten vervallen; naar zijn mening had het College van Rijksbemiddelaars trouwens niet het recht daartoe.**
  Deze spreker kreeg van dr. Bruins Slot te horen dat het hier niet ging om een juridisch spel, maar om het honoreren van het ook namens de aannemers gegeven woord, een kwestie van moraliteit dus. Of dit partijlid hierdoor overtuigd is....?
- **De Nationale Reserve is een van de jaarlijks terugkerende onderwerpen op een partijconvent. Een spreker vond dat de fractie de zaak maar weer eens aanhangig moest maken nu er een nieuwe minister van defensie is. Dr. Bruins Slot zag er niet veel heil in omdat (helaas) na alles wat gebeurd is de animo onder de vrijwilligers ook niet bijster groot meer is. Maar... de fractie zal het nog eens bekijken.**
- **De toenemende criminaliteit werd ter sprake gebracht en een der sprekers gaf van verontrusting blijk over de strafmaat en over het systeem van de „open" gevangenissen. Ook daarover zal de fractie gaan studeren!**
- **Voor godsdienstonderwijs op de openbare scholen brak een der aanwezigen een lans. „Dit gaat buiten ons om", antwoordde de heer Bruins Slot, „want openbaar onderwijs is een zaak van de gemeentebesturen".**
  Bij dezen is het onderwerp dan in de aandacht der anti-revolutionaire gemeentebestuurders aanbevolen — dat was toch de bedoeling van deze spreker!
- **Een (zeer deskundige en zeer vasthoudende) Friese vertegenwoordiger betoogde dat de industrie-premiëring in de probleemgebieden toch niet zo goed werkt. Nieuw te vestigen industrieën komen er beter af dan bestaande industrieën die willen uitbreiden. Een moeilijke vraag die nogal wat (excellente) influisteringen achter de bestuurstafel nodig maakte. De vraag is nu waarschijnlijk al de departementen binnengedrongen!**
- **Het betoog van dr. Bruins Slot over de commerciële televisie leverde protest op van een zakenman. Een uitlating als deze dat televisie, bedreven door de commercie, slechts gericht zou zijn op de laagste menselijke instincten, vond hij weinig vleiend voor de Nederlandse zakenman. „Troost u", zei dr. Bruins Slot „De ervaring in Italië leert dat alleen de grote internationale concerns eraan te pas komen, want dit reclamemiddel is te duur voor de gewone, eerzame zakenman..." Er bleek geen vertegenwoordiger van een groot internationaal concern in de zaal te zijn!**
- **Tot slot dan de man die vroeg of dr. Bruins Slot hem kon vertellen wie machtiger is in Nederland: de minister of zijn ambtenaren! Er zaten twee excellenties achter de tafel...**

Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot

CONCLUSIE

KABINETSPOLITIEK VERDIENT STEUN

DIT is de conclusie die getrokken mag worden uit de redevoeringen en de debatten tijdens het jongste Partijconvent: de politieke koers die het kabinet-De Quay heeft uitgezet, heeft de instemming van de Anti-Revolutionaire Partij en in grote lijnen hebben de daden van dit kabinet de instemming van partij en fractie. De voorzitter van het Centraal Comité, dr. W. P. Berghuis, formuleerde het aldus: „.....De hoofdlijn van het regeringsbeleid vindt weerklank in brede lagen van ons volk en ook in onze eigen partij....." En de voorzitter van de Tweede Kamerfractie, dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot stelde met voldoening vast dat deze regering reeds veel tot stand heeft gebracht: de bezitsvormingsboot is van wal gestoken, de toeslagen van de rentetrekkers gingen omhoog, de huurblokkering kwam te vervallen en de vrijere loonvorming is goed van de grond gekomen. Met name de protestants-christelijke ministers prees hij om de door hen bereikte resultaten. Het kader van de partij bleek het hiermee van harte eens te zijn en onderstreepte deze woorden met applaus. Grote waardering was er ook voor de voortvarendheid waarmee dit kabinet Nieuw-Guinea stuwt op de weg naar zelfbeschikking en voor de maatregelen die genomen zijn ter versterking van de defensie van dit gebiedsdeel.

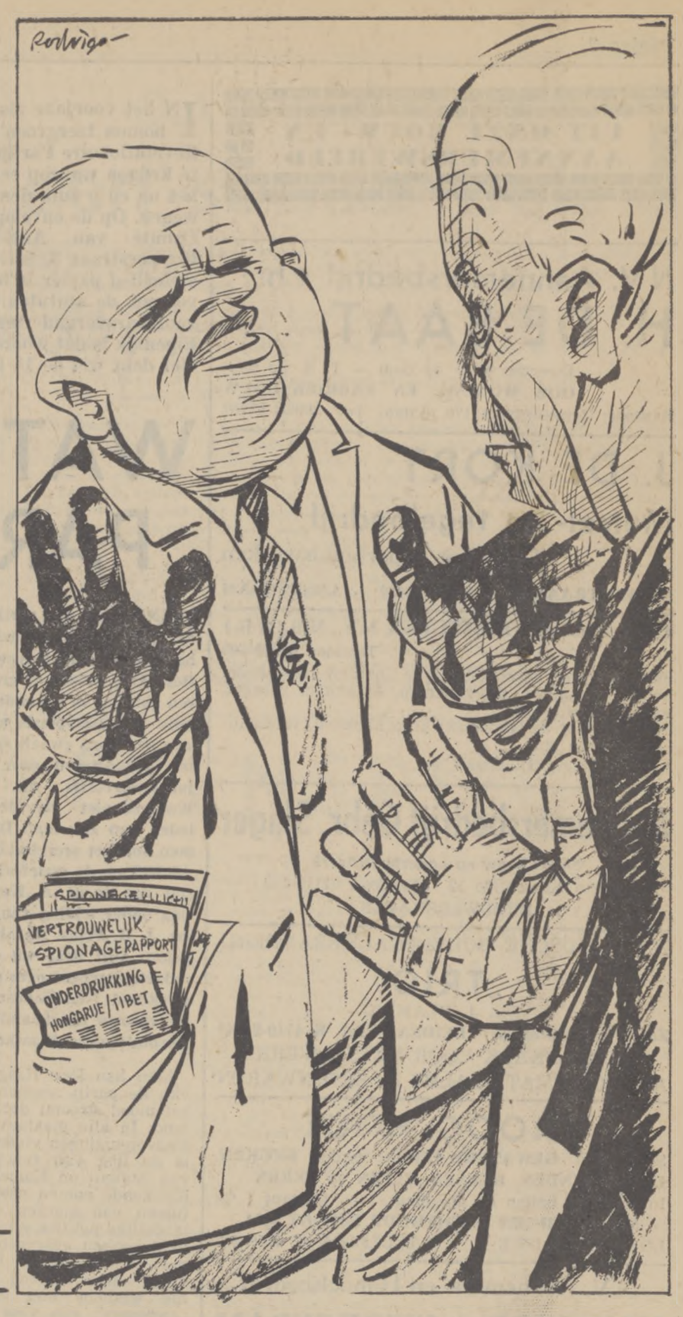

Chroesjtsef: Neen u wil ik geen hand geven

KNELPUNTEN

Mammoetwet, commerciële TV en toto - veelbesproken onderwerpen

HET Partijconvent werd (op zaterdag) bijgewoond door de ministers Zijlstra en Van Aartsen en (op vrijdagavond) door de staatssecretaris van sociale zaken, de heer B. Roolvink. Ze zullen met instemming naar de woorden van lof voor het kabinetsbeleid hebben geluisterd — dat het desondanks niet alles botertje-tot-de-boom is hebben ze al evenzeer kunnen constateren. Voorzitter Berghuis sprak vrijdagavond in zijn openingsrede al van twee knelpunten: de toto en de mammoet. „De heer Beernink heeft enkele weken geleden een hele lijst van knelpunten opgesomd — zo zei de heer Berghuis — maar men moet het naar mijn mening wat het aantal betreft ook niet erger maken dan het is!" De kwestie van de commerciële televisie noemde hij (nog) geen knelpunt, omdat te dien aanzien nog niet van een (althans bekend) kabinetsstandpunt kan worden gesproken. Dit laatste weerhield de heer Bruins Slot er niet van om zeer duidelijk te maken dat iedere poging om te komen tot commerciële televisie, door de anti-revolutionairen fel zal worden bestreden.

Op andere pagina's in dit blad wordt uitvoeriger op alles wat over deze knelpunten is gezegd, ingegaan. Hier zij kort en duidelijk vermeld welk standpunt de anti-revolutionaire partij inneemt ten aanzien van elk van deze punten:

Mammoetwet De anti-revolutionaire hopen vurig dat het overleg tussen regering (minister Cals) en Staten Generaal tot resultaat zal hebben dat de onoverkomelijk bezwaren die thans in de kring van het christelijk onderwijs (en daar niet alleen!) worden gekoesterd, worden weggenomen. Anders.... „er zijn in het verleden wel om mindere zaken kabinetscrises ontstaan" — zo merkte dr. Bruins Slot op! En voorzitter Berghuis: „Ik hoop dat het minister Cals gegeven zal zijn om de protestants-christelijke partijen te bewaren voor een dwangpositie, die tot een gewetensconflict zou kunnen leiden."

Commerciële T.V. Televisie wordt het grote cultuurmedium van de toekomst. Het huidige radio- en televisiebestel maakt de protestants-christelijke invloed op ons volk mogelijk — dit zal echter ernstig in gevaar komen als commerciële televisie haar zuigkracht gaat uitoefenen. Dan zullen het botste neutralisme en de meest nihilistische cultuuruitingen het omroepbestel gaan beheersen.

De toto De anti-revolutionaire partij is van mening dat het ingediende toto-ontwerp nog teveel aan de goklust tegemoet komt. Aanvaarding van het ontwerp zal echter niet betekenen dat de anti-revolutionairen verdere steun aan het kabinet zullen ontzeggen.

Dr. W. P. Berghuis

PERSPECTIEF

Strijd om gerechtigheid op internationale vlak

HET Partijconvent is dankbaar uiteengegaan. Omdat dr. Bruins Slot er in slaagde aan dat veelomstreden begrip „Christelijk-sociale politiek" een inhoud te geven die ver uitgaat buiten de grenzen van ons land. Christelijk-sociale politiek is een strijd om gerechtigheid — en er wordt in de wereld nog veel, heel veel onrecht geleden. Want het is onrecht dat zes van elke tien wereldbewoners ondervoed zijn. Dat hun de middelen ontbreken om zichzelf te zijn als vrije mensen. In Europees en in wereldverband ligt hier nog een enorme taak voor allen die ook in het politieke bedrijf de naam van Christus willen groot maken.

Panter Pari
een lekker licht goedkoop sigaartje
10 st. f. 1.05
20 st. f. 2.10
In de groene doos

R. W. HEUTINK
WIERDEN
Installeert uw school op vakkundige wijze
jarenlange ervaring
deskundige voorlichting
uitstekende service
zeer waarderende referenties

BINK's AUTOBEDRIJF
Official G.M.-Dealer
Opel - Chevrolet
Telefoon 01720—2464
ALPHEN AAN DEN RIJN
Ook uw betrouwbaar adres voor te klas TWEEDE HANDS AUTOMOBIELEN
Steeds door inruil voorradig.
Regelmatig in onderhoud geweest.
PRIJZEN VANAF ± f 2500,—.

Dames-, heren- en kinderkleding
Wieringa
ZWOLLE AMERSFOORT
APELDOORN ARNHEM

Hotel-pension „Dreyeroord"
TEL. 3169 - OOSTERBEEK

BABYDERM de voorgeschreven Babyverzorging
Complete Babyderm-Set met Doktersboek en voor navulling der Set: Poeder-Zalf-Olie-Zeep

ASPA Administratiesystemen Aspa n.v. Zaandam Westzijde 53 en 110 Tel. 02980-62246

Christelijke politiek bedrijven in wereldformaat

EEN PARTIJCONVENT is een prozaïsche bijeenkomst: jaarverslagen laten weinig poëzie toe en de politieke problemen van vandaag, hoezeer men ze ook van het beginsel uit beoordelen moet, hebben veelal een materiële inslag. Zo lijkt het of er weinig gelegenheid is tot bezinning. Bezinning op die zo dikwijls gestelde vraag: „Wat is christelijke politiek?".

Gelukkig, die vraag is toch aan de orde geweest. Sterker, die vraag heeft de debatten beïnvloed. Dank zij het bewogen woord waarmee dr. Bruins Slot zijn rede beëindigde.

Dr. Bruins Slot sprak over wat hij noemde „een sociaal vraagstuk in wereldformaat": de nood die in grote delen van de wereld geleden wordt, vooral in die landen die wij als „onderontwikkeld" pleegen aan te duiden. Weet ge iets van die nood? Van de afschuwelijke ziekten die toch vrij gemakkelijk te bestrijden zouden zijn? Van die onvoorstelbare armoede, van het hoge babysterftecijfer, van het analfabetisme? Weet ge dat 85 pct van het wereldinkomen toevloeit aan één-derde deel van de wereldbevolking en dat twee-derde het dus van de resterende 15 pct moet hebben?

„Hier komt het gebod Gods rechtstreeks op ons af!" zo constateerde de heer Bruins Slot. En hij vervolgde aldus:

„Er gebeurt onrecht in deze wereld en wij moeten proberen te helpen. Materieel te helpen maar vooral moeten wij pogen hen in staat te stellen zichzelf te zijn, als vrije mensen. Want dat willen ze. Deze mensen zijn niet gediend van onze hulp als ze de indruk hebben dat er wat achter steek. Natuurlijk, we hoeven niet te ontkennen dat die hulp ook geschiedt in ons eigen belang — maar we zullen ze zeker ook duidelijk moeten maken dat we er niet op uit zijn op clandestiene wijze weer een koloniaal stelsel in te voeren. We moeten hen voor alles duidelijk maken dat het er ons om gaat hen te brengen to de werkelijke vrijheid waarin een mens als beelddrager Gods behoort te staan.

Daarom is de zending van zo groot belang in deze wereld. Als wij in deze wereld nog wat willen doen met christelijke politiek dan zijn wij op de zending aangewezen. Economische hulp wordt geboden door de Verenigde Naties en door het Verenigd Europa en door de landen afzonderlijk en door particuliere organisaties als de NOVIB — maar de christen die zijn taak verstaat en persoonlijk zijn offer wil brengen, die zal de zending willen overstromen met geld.

Nu is dit de vraag: is de westerse mens, is de Nederlander, zijn wij nog in staat werkelijk offers te brengen. Kunnen wij nog de geestelijke spankracht opbrengen om door onze offers dit onrecht in de wereld te bestrijden? Wij hebben van ons voorgeslacht structuren geërfd waar dat geslacht voor gevochten heeft. In het ouderlijk huis van vroeger was er liefde voor de school, daar speelde de Vrije Universiteit een rol en daar speelde de anti-revolutionaire partij een rol. Daar werd over gepraat, daar werd voor geofferd — daar werd voor gebeden.

„Is dat alles nog zo?" zo vroeg de heer Bruins Slot zich af. „Ik vrees dat we zouden schrikken als we onszelf eens ernstig onderzochten. Toch — we zullen moeten begrijpen dat dit de grote zaak is waar het om gaat. Wat is christelijke politiek? — dat vraag is me vaak af. Ik heb daarover in de Kamer gediscussieerd met de heren Oud en Kleywegt. Christelijke politiek is een groot woord, een woord waarvan je schrikken moet. Wanneer wij, als anti-revolutionairen, die woorden christelijke politiek gebruiken, dan kunnen we het niet hebben van tradities. Immers, christelijke politiek houdt in, dat we onrecht zien en als zodanig herkennen. En dat we jagen naar de gerechtigheid. Als dat er niet meer is dan is christelijke politiek een verloren zaak en dan is dat woordje christelijk een vloek — dan heeft de heer Kleywegt gelijk.

Ik heb het daar vaak moeilijk mee. Vannacht hierover nadenkend kwamen me de woorden van Christus in de gedachte als Hij zegt: „Ik ben hongerig geweest en gij hebt Mij te eten gegeven, Ik ben dorstig geweest en gij hebt Mij te drinken gegeven, Ik was naakt en gij hebt Mij gekleed". En als wij dan, op de dag des oordeels, vragen: „Here, wanneer hebben wij U zo gezien?", dan is Zijn antwoord: „Zo gij het een van deze minsten mijner broeders gedaan hebt, zo hebt gij dat Mij gedaan."

Zo kunnen we Christus in de wereld herkennen en zo kunnen we Christus in deze wereld dienen. En zo moeten we — dat is de grote opdracht — vandaag christelijke politiek bedrijven: „christelijke politiek in wereldformaat!".

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179. A'dam Tel 798604-53257

J. DE KORT
Metsel- en tegelbedrijf
Ook voor onderhoudswerken
BERENSTRAAT 30 — TEL. 33422 — AMSTERDAM

Timmerfabriek VERMEULEN N.V., Mill (N.B.)
Telefoon 08859-605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes, etc.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.
Export: België, Duitsland, etc.

Aannemersbedrijf Gebr. Slager
Nieuwbouw en onderhoudswerk
Haven Noordzijde 12 - Telefoon 01119-210
BROUWERSHAVEN

N.V. LEIDSCHE SCHELPKALKBRANDERIJ
„TRIO"
Dir. J. VLAMING
Zoeterwoudseweg 25 - LEIDEN - Tel. K 1710-21747
SCHELPKALK VOOR METSELWERK
Alle BOUWMATERIALEN en BETONWAREN

DROOG HOUT
Specialiteit: GEWATERD IEPEN; verder: BEUKEN, ESSEN, LINDEN, KERSEN, EIKEN en PEREN.
In complete bollen en plaathout. — Contant 1 %.
N.V. HARD- EN ZACHTHOUT IMPORT MIJ.
LOENEN-VELUWE TELEFOON K 6765-212

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf
VAN OORD - WERKENDAM
Hoogstraat 73 a — Telefoon 444
RIJSWERKEN-GRONDWERKEN-ASFALTWERKEN

FA. B. MEILINK
Eig. F. BRAAM
HOUTZAGERIJ — HOUTHANDEL
EN KISTENFABRIEK
HOFSTRAAT 10 - BORCULO - TEL. 05457-561*

Bouw- en Aannemingsbedrijf
N. ROOS Jr.
Willemstraat 253 a - Slikkerveer - Tel. 01896-2778

Timmer- en aannemersbedrijf
P. L. A. Tieleman
UITVOERING VAN ALLE BOUWWERKEN
Binnenweg 12 Telefoon 01877-552 MELISSANT

D. Meijer — Aannemer
VAN NIEUWBOUW-, VERBOUW- EN REPARATIEWERKEN
Handel in hout, teerprodukten en andere materialen. - Telefoon 7690
Werkplaats Zuilhoffstr. 2 - Tel. 7952
SASSENHEIM

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

LANDBOUWWERKTUIGEN- EN MACHINEFABRIEK
Vicon
H. VISSER N.V.
NIEUW VENNEP
Telefoon K 2546-444 (4 lijnen)

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173 Tel. 247126
Privé: Olympiakade 60 Tel. 794152
AMSTERDAM

Fa. J. A. Bakker en Zoon
Fabriek van bakkerijgrondstoffen
GROOTZAND 20 - TEL. K 5157-2571 - BOLSWARD

Bongers - Wageningen
Verhuizingen — Verpakkingen — Meubelopslag
Intern. autotransport o.a. op Zweden en Noorwegen
Rijnhaven 10 - Telefoon 2725 en 3750 - Telex 32121

SCHUDDEN? ..... GOED .....
GOED SCHUDDEN? ..... BETER .....
IDEAAL SCHUDDEN? .... EUREKA .....
N.V. „EUREKA"
Landbouwmachinefabriek v/h Fa. I. v. d. Woude & Zn
Drachten

J. H. HEUSINKVELD
Boomkwekerijen - Tuinarchitectuur
Ds. van Krevelenstraat 3 - Telefoon 05443-263
LICHTENVOORDE

IN het voorjaar als de bolbloemen te pronken staan en de bomen teergroen uitbotten, pleegt een lid van het Anti-Revolutionaire Partijconvent een enveloppe in de brievenbus te krijgen waarop een postzegel van 60 cts is geplakt. Zoek het na en u zult zien dat zo'n brief omstreeks een kilo moet wegen. Op de enveloppe staat de afzender gedrukt: Centraal Comité van Anti-Revolutionaire Kiesverenigingen, dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage. Die omvangrijke bundel gestencilled papier is het jaarverslag dat het Centraal Comité volgens de statuten moet uitbrengen ter behandeling in de voorjaarsvergadering van het partijconvent.
Eigenlijk is dat woordje jaarverslag een te bescheiden woord. Het dekt wel de 15 hoofdstukken die met elkaar zo'n zestig pagina's beslaan en ook nog wel de als No. 1 en als No. 2 genummerde bijlagen. Maar dan zijn er ook nog de bijlagen die de letters van het alfabet dragen: A tot en met K, waarvan bijlage H dan weer gesplitst is in H1 en H2, te weten het verslag van de werkzaamheden van de Eerste Kamerfractie (één getypt velletje) en van de Tweede Kamerfractie (27 pagina's.) Alles bij elkaar ruimschoots meer dan 200 pagina's die in de bus rollen en die het Conventlid geacht wordt gelezen te hebben voordat hij ter vergadering verschijnt. Gelezen in zijn schaarse vrije tijd. In het voorjaar als de bolbloemen te pronken staan. Immers, hij wil toch het antwoord weten op deze vraag:

WAT DEED NU EIGENLIJK ONS PARTIJ-APPARAAT IN 1959?

DENK over dat partijapparaat niet gering. Landelijk zetelt het dus in de dr. Kuyperstraat in Den Haag, achter de groene deuren van het zo bekende Kuyperhuis. Partijsecretaris mr. W. R. van der Sluis zwaait er de scepter, geassisteerd door zijn adjunct-secretaris mr. W. de Kwaadsteniet en de overige leden van zijn staf. Daar vindt men ook het secretariaat van de ARJOS en de wetenschappelijke staf van de dr. A. Kuyperstichting onder leiding van directeur mr. J. H. Prins. En niet te vergeten: van daar uit wordt de redactie gevoerd over ons partijweekblad Nederlandse Gedachten en over het maandblad Anti-Revolutionaire Staatkunde.

Men kan Den Haag het hart van de partij noemen — maar het bloed stroomt door heel het land. In alle plaatsen kan men kiesverenigingen vinden en lang is de lijst van functionarissen van Staten- en Kamercentrales. Klinkende namen vindt men er tussen van mensen die in de landelijke politiek grote bekendheid hebben gekregen. Ook namen van mensen die buiten hun kring amper bekend zijn, maar die wellicht niet minder de „zwoegers" zijn voor de partij en haar organisatie.

Echter, dit alles gaat alleen nog maar over mensen — een verslag gaat echter het meest over daden. Over besluiten die zijn uitgevoerd, over acties die zijn gevoerd, over studies die tot resultaten hebben geleid, over vergaderingen die zijn georganiseerd, over conferenties die zijn belegd. Al die activiteiten waarin de anti-revolutionair zich thuis voelt, waarin hij mee leeft — die voor hem een stukje van zijn leven uitmaken. Als wij hier grepen doen uit het jaarverslag, alles heel kort geformuleerd en alles heel puntig samengevat, dan dient men te bedenken, dat het alles maar een deel van het geheel is, vrij willekeurig uit die vele pagina's uitgepikt. En... dient men te bedenken hoeveel zorg en hoeveel liefde, hoeveel werkkracht en hoeveel hersenwerk er achter dit alles schuilt. Want de anti-revolutionaire partij is nog altijd een springlevende partij en de leiding mag zich gedragen weten door steun en sympathie van duizenden in den lande.

En nu dan die wetenwaardigheden.

• Het jaar 1959 is een jaar geweest van eerbewijzen: twee grote anti-revolutionaire Nederlanders werden benoemd tot erelid van het Centraal Comité. Het waren de heren prof. mr. P. S. Gerbrandy, Minister van Staat en dr. A. A. L. Rutgers, oud-vice-president van de Raad van State. Door deze benoemingen telt het Centraal Comité thans vier ereleden: Aan de lt.-generaal b.d. L. F. Duymaer van Twist werd in 1946 deze onderscheiding verleend en in 1955 aan dr. J. Schouten.

• Om even bij de hoge colleges te blijven: Onze beide excellenties, de heren prof. dr. J. Zijlstra en mr. J. van Aartsen werden opnieuw aangezocht als dienaren der Kroon. De anti-revolutionaire invloed in het Kabinet werd versterkt door het toetreden van de heer B. Roolvink als staatssecretaris van Sociale Zaken. De heer M. Ruppert werd benoemd tot lid van de Raad van State. Deze oud-C.N.V.-voorzitter had zitting in het moderamen van het Centraal Comité — deze plaats wordt thans ingenomen door de heer J. van Eibergen.

• Ook in de Eerste Kamerfractie voltrokken zich veranderingen. Op 8. februari overleed prof. dr. W. Rip — zijn zetel in de senaat wordt thans ingenomen door dr. W. P. Berghuis. De plaats van de heer Ruppert in deze fractie wordt ingenomen door de heer P. C. Elfferich, wethouder te Delft.

• Het jaar 1959 was een jaar van vervroegde verkiezingen — het komt heel duidelijk in de vergaderactiviteiten tot uiting. Op 24 januari werd in Tivoli te Utrecht de Deputatenvergadering gehouden — beslissende macht in de partij als het gaat om vaststelling van kandidatenlijsten en verkiezingsprogram. Het Partijconvent vergaderde al op 17 januari, eveneens in verband met de verkiezingen. In juni kwam het Convent bijeen voor de normale voorjaarsvergadering en in oktober voor de najaarsvergadering.

• De dagelijkse leiding der partij, het moderamen van het Centraal Comité, was al niet minder actief: het vergaderde veertien maal, dus meer dan eenmaal per maand! Het Centraal Comité kwam zeven maal bijeen, ook een niet gering aantal voor zo'n groot gezelschap.

• De Organisatie Commissie en het Algemeen Organisatie Comité hadden eerst de voorbereidingen voor de verkiezingen te treffen en daarna heeft men zich beijverd in het analyseren van de (enigszins teleurstellende) verkiezingsuitslagen. Onder meer werd besloten een enquête te houden onder de kiesverenigingen om grondig te bestuderen tot welke activiteiten de plaatselijke verenigingen kwamen.

• De kadercontactbijeenkomsten — ook werk van het Organisatie Comité — vonden in 1959 voortgang. In de laatste maanden van 1958 waren er 21 gehouden, in 1959 en de eerste maanden van 1960 de resterende veertien.

• Oktober was een belangrijke maand, niet het minst voor de anti-revolutionaire vrouwen. In die maand werd namelijk de „startcommissie" geïnstalleerd die aan het werk moest om te komen tot een landelijk vrouwencontact. Tevens had de installatie plaats van nog een andere contactcommissie: die voor Hervormd-Gereformeerde anti-revolutionairen.

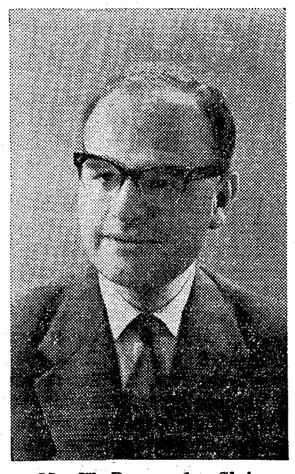

Mr. W. R. van der Sluis

• Op 23 oktober werd in Goes een Delta-conferentie gehouden onder leiding van de Zeeuwse Gedeputeerde, de heer A. Schout. Een druk bezochte en goed geslaagde dag!

• De laatste maanden van het jaar was de periode van de actie A.L.A.: Alle Leden Abonnee. Het was de bijzonder geslaagde abonneewerfactie op het Weekblad Nederlandse Gedachten. Het abonnemententotaal steeg tot 18.872 — in het begin van 1960 is die stijging trouwens nog stevig verder gegaan.

• Met A.R. Post, ons propaganda-weekblad is ook in het afgelopen jaar flink gewerkt. Het is niet de bedoeling dit blad in grote hoeveelheden te verspreiden maar het te gebruiken als hulpmiddel bij een goed voorbereide en zorgvuldig gerichte propaganda-activiteit.

• De tweewekelijkse „Documentatiedienst", een blad waarin vrijwel alle belangrijke commentaren van de toonaangevende Nederlandse dag- en weekbladen worden opgenomen, telt slechts 794 abonnee's — te weinig gezien inhoud en uitvoering.

• Ook het aantal abonnee's op A.R. Staatkunde, het maandblad van de dr. Abraham Kuyperstichting, liep terug: van 1780 tot 1686. Daarentegen werd van de adviserende diensten van deze Stichting en van de bibliotheek een zeer druk gebruik gemaakt.

• Aan het jaarlijkse N.E.I.-congres (in 1959 in West-Duitsland gehouden) namen ook ditmaal vertegenwoordigers van onze partij deel. Zoals men weet is de A.R. Partij lid van deze Nouvelles Equipes Internationales, de organisatie van de christen-democratische partijen in Europa. Dr. Berghuis is een der vice-presidenten.

• Dr. Bruins Slot vertegenwoordigde ook in 1959 de A.R. Partij in het Comité Monnet, enige jaren geleden gevormd ter stimulering van de integratie van West-Europa.

• Een aantal cijfers. Op 31 december 1957 bedroeg het aantal leden van de Anti-Revolutionaire Partij 97.186 — op 31 december 1958 was dat aantal gestegen tot 99.340 — op 31 december 1959 bedroeg het 99.613. Wie maakt de honderdduizend vol?

• Ook het aantal (gehuwde) vrouwelijke leden nam toe: 1712 per eind 1957 — 2164 per eind 1958 — 2296 per eind 1959.

• De ARJOS telde per 1 oktober 1959 (verdeeld over 323 clubs) een ledental van 5058.

• De financiën tot slot: over 1958 een tekort van ruim *f* 17.000, over 1959 waarschijnlijk een tekort van omstreeks *f* 19.000. Dit alles op een totale rekening die tegen de vier ton loopt. Waaruit de conclusie getrokken mag worden dat het nog altijd moeilijk is de eindjes aan elkaar te knopen!

Dit zijn dan zo maar een aantal feiten en cijfers uit de jaarverslagen. Wie alles precies wil weten, die zal straks het jaarverslag, dan in druk verschenen, bij het partijbureau kunnen bestellen. Hij vindt er bovendien alles in wat hij maar over de A.R. Partij weten wil, inclusief namen, adressen en telefoonnummers van de bestuursleden van hoog tot laag!

* * *

We zouden onwaarheid spreken als we nu vertelden dat de jaarverslagen op het Partijconvent druk zijn besproken. Slechts twee sprekers kwamen in het geweer en zij richtten zich beiden tot de waarnemend voorzitter van het Colege van Advies, prof. mr. W. F. de Gaay Fortman, die op zijn bekende openhartige wijze van antwoord diende. Tijdens de vergadering werd als lid van het Centraal Comité gekozen de heer P. Kapinga, gemeenteraadslid te Rotterdam. Hij bezet de vacature, ontstaan door het overlijden van de heer A. Stapelkamp. Hij kreeg 51 van de 86 stemmen. Zijn tegenkandidaat was de heer C. van Baren jr. te 's-Gravenhage. In de Financiële Commissie werd de heer A. L. de Bruyne te Bussum als lid gekozen (vacature W. C. Bakker die tot lid van het Centraal Comité is gekozen). De heer De Bruyne kreeg 57 van de 85 stemmen; tegenkandidaat was de heer D. A. J. Spek te Haarlem.

* * *

En nu dan deze vraag: behoort u tot de mensen die wèl anti-revolutionair stemmen? Die wèl sympathie hebben voor het A.R.-streven maar er niets voor voelen lid te worden omdat ze een hekel hebben aan vergaderen? Bedenk dan hoeveel werk een partij moet verzetten, wil zij naar buiten kunnen uitdragen wat zij als haar taak ziet: met haar christelijke-politieke beginselen land en volk te dienen. In een ontkerstende wereld is dat een gigantische taak en geen positief denkend christen kan daarbij worden gemist. Ook u niet. Meld u daarom aan als lid van Uw plaatselijke kiesvereniging. Weet u het adres niet? Het Partijbureau, dr. Kuyperstraat 3 te Den Haag, helpt u er graag aan. Want het partijapparaat is actief — het moge u uit dit alles duidelijk zijn geworden!

De mislukte TOPCONFERENTIE

DE topconferentie is mislukt, voordat zij begon. Omdat de Rus naar Parijs was gekomen met de bedoeling, haar op spectaculaire wijze te doen mislukken.

Wat zijn motieven waren, weten wij niet. Het is niet onwaarschijnlijk, dat hij min of meer als de gevangene van de neo-Stalinisten kwam, de groep machthebbers, die de periode van Stalin en Beria wil doen herleven. De groep, die in het Kremlin weer sterk is geworden. Waarschijnlijk heeft ook een rol gespeeld het gevoel, dat het niet meer mogelijk was, verdeeldheid in het Westen te zaaien. In dat opzicht had het Westen de conferentie goed voorbereid. Rusland stond tegenover een eensgezind driemanschap. Drie leiders van uiteenlopende stijl, opvatting en allure, maar eensgezind tegenover de communistische dreiging.

Natuurlijk vragen velen: wat nu? En we zouden ons dwaas aanstellen, als wij ons voordeden als mensen die het weten. De koude oorlog zal waarschijnlijk wel een verscherpte vorm krijgen.

En intussen komt telkens weer aan de orde de vraag van het vreedzaam voortbestaan náást elkaar. Vreedzaam naast elkaar twee werelden, een vrije wereld èn een wereld van de gruwelijkste terreur. Met een bloed-regiment in Hongarije en honderden concentratiekampen in Siberië. Vreedzaam naast elkaar, terwijl het communisme de wereldrevolutie wil, *de dictatuur van de rode machthebbers over de gehele wereld.*

Laten wij ons geen illusie maken.

Zulk een „vreedzaam" voortbestaan naast elkaar is nóóit mogelijk in de zin van goede natuurschap in wederzijdse waardering en hoogachting, in gezonde wedijver naar verbetering en vooruitgang.

Zulk een in vrede naast elkaar voortbestaan is nu vijftien jaar mogelijk geweest en kàn ook verder mogelijk zijn, als het communisme wéét, dat elke agressie zal stuiten op een sterke, eensgezinde en vastberaden Westerse tegenstand.

Alleen als de Rus weet, dat hij het niet kan riskeren, om zijn handen naar het Westen uit te steken, houdt hij ze thuis. Dat is zo geweest en dat moet zo blijven.

Zo ligt de zaak internationaal.

Wij weten, dat God regeert. Wij mogen, wij moeten bidden om Zijn genade. Maar wij mogen onze verantwoordelijkheid en onze plicht niet verzaken, en in schijnvroomheid *speculeren* om Zijn genade, en intussen de vijand van ons volk laten zien, dat hij ongehinderd, zonder risico binnen kan komen, om ons en onze kinderen tot slaven te maken. Het oude woord krijgt weer zin: Vrees God en houdt uw kruit droog.

* * * T.V.-vrijheid

De persvrijheid is een groot goed in Nederland en ligt daarom vast verankerd in de grondwet. Ieder heeft het recht zijn mening neer te schrijven en die via de drukpersen te vermenigvuldigen — uiteraard met deze restrictie dat men blijft binnen de grenzen der wettelijke bepalingen. Die vrijheid van drukpers is wel eens lastig — ook de meest extreme groepen krijgen gelegenheid hun gedachten aan het Nederlandse volk op te dringen. Maar de voordelen van een vrije drukpers voor de democratie wegen ruimschoots tegen deze nadelen op.

Komt die vrijheid nu ook aan de Nederlandse burger toe als het gaat over die andere, modernere communicatiemiddelen: radio en televisie? Met andere woorden: moet ieder die er het geld voor over heeft, in de gelegenheid worden gesteld via de ether de huiskamers binnen te dringen en aldus het Nederlandse volk te beïnvloeden?

Deze vraag kwam naar voren tijdens het Partijconvent en het is een belangrijke vraag omdat, als de mogelijkheid tot het uitzenden van commerciële televisie geweigerd wordt, onomstotelijk vast moet staan dat daardoor de grondwettelijke vrijheid niet wordt aangetast!

Men moet dat inderdaad als vaststaand aannemen, omdat een vergelijking met de drukpersvrijheid niet opgaat. Er zijn in Nederland honderden drukkerijen van allerlei soort en van allerlei richting — maar er zijn in Nederland hoogstens twee tv-kanalen beschikbaar. Die kanalen zullen dus zo moeten worden gebruikt dat zoveel mogelijk ieders denkrichting gelegenheid krijgt zich te uiten. Dan is de tv-vrijheid het best gegarandeerd.

Dat de internationale concerns — want de praktijk leert dat zij de touwtjes in handen krijgen van commerciële televisie — zich maar weinig om „ieders denkrichting" zullen bekommeren, zal wel niemand betwisten. Hoogstens proberen ze die „denkrichtingen" voor hun commerciële doeleinden te winnen. En dat is toch wel heel iets anders dan het grote democratische goed dat de persvrijheid is!

Huidgenezing
Huidzuiverheid Huidgezondheid
PUROL
Puistjes verdrogen door Purol-poeder

De OUDE MAN en het CONVENT

ALS men bijna negentig jaar oud geworden is, heeft men rijke ervaringen. Dan weet men, dat het leven vele teleurstellingen oplevert en veel moeilijkheden en smart. Dan heeft men ten diepste de geschondenheid van de wereld en de samenleving leren kennen. Men heeft schijn en wezen doorzien en men maakt zich niet druk om dat, wat in wezen schijn is.

De oude visser uit de aangrijpende novelle van Hemingway: De oude man en de zee, denkt na over het leven en komt tot de slotsom, dat veel idealen door het leven vergruizeld worden. De grote vis die hij gevangen heeft, wordt voorwerp van strijd en vertwijfeling, van hoop en angst. Aan het eind van die worsteling om de buit binnen te halen, blijkt alleen nog het geraamte van de marlijn over te zijn. Het ideaal van het vangen van een grote vis heeft het uiteindelijke resultaat van een door haaien afgekloven karkas.

Als men bijna negentig jaar geworden is en dan nog belangstelling heeft voor de politiek, dan moet die belangstelling voortkomen uit een levensinstelling, die het wezen van de mens zelf raakt.

De heer Vermeulen uit IJmuiden was de oudste conventganger. Een getrouwe veteraan in de antirevolutionaire partij. In de oorlogsjaren een man, die in het verzet ging omdat hij geen ja kon zeggen waar het neen moest zijn en die de verfoeilijke ideologie van de bezetter met de inzet van zijn leven bestreed. Het verheugde ons, dat Dr. Berghuis bij de opening van het Partijconvent met name ook de heer Vermeulen welkom heette.

Iemand die, bijna negentig jaar oud, de reis van IJmuiden naar Utrecht maakt en met grote aandacht de redevoeringen en besprekingen op het convent volgt, heeft ni t maar belangstelling voor ons volk en voor onze antirevoltuionaire partij. Het is veel méér dan belangstelling: Hij lééft er mee. Het is een medeleven, dat voortkomt uit een levensovertuiging; uit een persoonlijk geloof in een opdracht om ook op het politieke terrein van het leven bezig te zijn en zich in te zetten. Die inzet is niet gebonden aan een leeftijd, doch aan het léven!

De heer Vermeulen was weer present op het Partijconvent en zijn aanwezigheid was het bewijs, dat politiek geen liefhebberij is, maar een levenstaak voor de christen, die God wil dienen en die zijn land en zijn volk liefheeft. Er blijkt tevens uit, dat het bezit van een rotsvaste geloofsovertuiging duizend maal meer waard is dan het hebben van idealen.

NIET OP ALLE SLAKJES ZOUT LEGGEN

NU de parlementaire arbeid in ons land in de afgelopen maanden weer zeer intensief is verricht, komt wel eens de voorzichtige vraag op, of in onze Nederlandse parlementaire werkmethoden de praktijk van de democratie soms niet erg veel tijd en werkkracht van de regering vraagt.

Dr. Berghuis stelde in zijn rede voor 't Partij Convent deze vraag aan de orde. Hij meende dat met name ten gevolge van uitgebreide begrotingsbehandelingen — hoe belangrijk die politiek ook zijn — het element van de echte wetgeving wel eens in de verdrukking kan komen.

„Wij zijn nu eenmaal, als Nederlanders, nogal grondig en perfectionistisch in ons werk, en dat geldt ook ten aanzien van de parlementaire controle-functie."

„Grote voorzichtigheid is hier echter geboden, want het gaat bij de parlementaire democratie nu eenmaal om een goed van zo grote waarde — hoe groot die is, daarbij zijn wij bij de herinnering aan de oorlogsjaren nog eens weer zeer sterk bepaald — dat men van de functionering daarvan niet spoedig beperkingen zal verlangen, en liever geneigd is om een overcompleet te accepteren dan haar een eventueel iets te uitgebreide ruimte te ontzeggen. Want het is ook nu nog bepaald niet zo, dat nergens meer een neiging tot onderwaardering van de wezenlijke betekenis van de parlementaire democratie kan worden gesignaleerd. Maar het is tenslotte zo, dat ook overdaad het wezenlijke goed, waar het onomstreden om gaat, kan schaden.

De waarde der democratie is n.l. niet, dat de volksvertegenwoordiging die mogelijkheid en die bevoegdheid laten toe om zich in het gebruik maken daarvan zekere beperkingen op te leggen.

Kon parlementaire democratie effectiever werken?

— en dat kan dan in ons Nederlandse Kamer-stelsel tweemaal geschieden — op alles ingaat en op alles de vinger legt, maar in de mogelijkheid om dat te doen. De kracht der democratie ligt niet in het leggen van zout op alle slakken, die men in de tuin van de regering aantreft, maar in de bevoegdheid om het te doen. Juist

De huidige praktijk, en dat betekent in feite dus een twee-Kamer-praktijk, belast de regering wel erg zwaar en geeft bovendien soms aan de beide Kamers wellicht het onbevredigende gevoel, dat hun arbeid niet voldoende tot zijn recht komt".

Dit betekent intussen niet, dat dr. Berghuis van oordeel zou zijn, dat wij van ons twee-Kamer-stelsel moeten afstappen en de Eerste Kamer in zijn huidige vorm zouden moeten opheffen.

„Deze laatste vormt", zo zei de voorzitter van de A.R. partij, „nog steeds een wezenlijk element in ons parlementaire bestel, indien hij zich ervoor zal weten te hoeden in zijn arbeid te zijn een doublure van de Tweede Kamer".

In het verleden is de positie en de functie van de Eerste Kamer meermalen in het geding gebracht. Het onderwerp is interessant en belangwekkend genoeg om in het oog te worden gehouden.

JUTEZAKKEN
nieuwe en gebruikte
WEVER's Zakkenhandel N.V.
v/h FA. KOOPMANS & OOSTERHAGEN
Magazijn: Harl. straatweg 3-5-7, Franeker (Holland)
Telefoon: 2429 (05170), na 6 uur n.m. 2466-2514
Vraagt vrijblijvend prijsopgaaf - Sinds 1880 uw adres

Zuid Nederlandse Naamplaten Onderneming
G. TER VEEN — GELEEN
Kantoor: Romaniestraat 55, telefoon 04494-2372
Naam en nummerplaten, in iedere uitvoering:
geëmailleerd, gegoten, geëtst, geanodiseerd, gegraveerd
Verder transfers en controlepenningen.
Wij lossen al uw aanduidingsproblemen op.

Kousen en sokken.
Handschoenen en wanten.
Mutsen en slaals
FA. JOHAN PARMENTIER
Schelpenkade 14A. LEIDEN. tel. 21864

„Miedema" landbouwwagens
„Mietra" transporteurs enz.
Vraagt vrijblijvend telef.-, schrift.- of pers. inlichtingen. of brengt een bezoek aan ons bedrijf
L. S. MIEDEMA
Landbouwwerktuigen-fabriek N.V.
WINSUM - FRIESLAND - TEL. 05173-241*

IN PRIMA BOTER EN KAAS,
STEEDS DE BAAS,
ALLE SOORTEN GROOT EN KLEIN,
KOMEN UIT DE IJSSEL- EN LEKSTREEK FIJN
A. van Houwelingen - Moordrecht
Telefoon 305 (K 1827) — Westeinde 117

Blijf meester
over Uw zenuwen. Neem
Mijnhardt's Zenuwtabletten
Zij schenken de rust tot herstel
WAT MIJNHARDT MAAKT IS GOED

Verolme United Shipyards
ROTTERDAM-HOLLAND
Telefoon 172640

drukkerij **zwagers**
Sinds 1903
Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

INGWERSEN & Co.
Commissionnairs in Effecten
Keizersgracht 382 A'dam-C.
Telefoon: 32121-35, 32-33879
* alle effectenzaken
* plaatsen van obligatieleningen voor kerken, scholen en weldadigheidsinstellingen

M.C. van Staaveren
AALSMEER — TELEFOON 4051
Specialiteit in ANJERSTEKKEN,
FREESIAZADEN

KOFFIEZET-APPARATUUR
voor inrichtingen, kantines, verenigingszalen enz. in elke gewenste capaciteit en uitvoering.
Apparatenfabriek en technisch handelsbureau „ANIMO",
L. Scheepstra, Amersfoort.

Albracht N.V. - Utrecht
BOEKBINDERIJ EN FABRIEK VAN PLASTIC-ARTIKELEN
Wilt u een catalogus uitgeven,
een praktisch en mooi losbladig systeem opzetten,
een fraai monsterboek in plasticband brengen?
Laat ons dan onze vele mogelijkheden tonen en bel 0 30 24345, of schrijf postbus 26, resp. Bolstraat 20, Utrecht.
Onze vertegenwoordigers staan tot uw dienst.

De wacht bij het christelijk onderwijs

De anti-revolutionaire partij heeft vanouds gestreden voor de vrijheid van onderwijs. De christelijke school is het resultaat van een worsteling op principiële gronden. Daarom behoeft men nooit te verwachten, dat de a.r.-partij de voorstanders van het christelijk onderwijs ooit in de kou zal laten staan.

. . . niet te ammenderen . . .

J. A. VAN BENNEKOM

En ook nu wordt weer de wacht betrokken bij het bijzonder onderwijs. Minister Cals heeft met zijn zogenaamde Mammoetwet grote onrust gewekt bij al diegenen, die terecht het bijzonder onderwijs voorstaan.

Op het partijconvent sprak de voorzitter van de a.r.-partij woorden over deze wet, die er blijk van geven, hoezeer deze wet van principiële betekenis is. De onderwijsaangelegenheden luisteren zeer nauw, zei hij. Zij luisteren nauw voor de protestants-christelijke groepen en zij zijn deze groepen bijzonder veel waard. Zij luisteren ook nauw voor de Rooms-Katholieken. Daarom is het zo wonderlijk, dat op dit punt een R.K. minister van Onderwijs in moeilijkheden komt met de protestants-christelijke groepen.

Ik hoop, zei Dr. Berghuis verder, dat het minister Cals gegeven zal zijn om de protestants-christelijke partijen te bewaren voor een dwang-positie — die tot een gewetensconflict zou kunnen leiden — waarin zij zouden moeten kizen tussen een prijsgeven van een politieke constellatie, die zij steunen en een hen principiëel niet bevredigende onderwijswetgeving.

Ook Dr. Bruins Slot sprak als a.r.-fractieleider in de Tweede Kamer op het partijconvent uitvoerig over de Mammoetwet, die een bedreiging vormt voor ons christelijk onderwijs. Wij zijn met die Mammoetwet, die het gehele voortgezet onderwijs wil gaan regelen, bepaald niet gelukkig. Wij vinden, dat hier het bijzonder onderwijs een te sterke binding krijgt aan de overheid. Wij zijn ongerust over de verregaande delegaties die in het ontwerp voorkomen en wij zijn ook zeer ongerust over de voorgestelde stichtings-normen. Naar onze mening — aldus Dr. Bruis Slot, — zou deze wet, wil zij voor ons aanvaardbaar zijn, in zeer belangrijke mate moeten worden gewijzigd. Want als er één ding is wat wij als anti-revolutionairen nooit kunnen aanvaarden, dan is dat, dat wij zouden moeten instemmen met zaken, die de vrijheid van ons onderwijs in gevaar brengen.

Verschillende conventgangers zegden hun mening over deze zaak. Daar blijkt uit, dat in de antirevolutionaire gelederen men algemeen de wacht bij ons christelijk onderwijs wil betrekken omdat men de Mammoetwet als een gevaar ziet.

Zo sprak de heer Van Bennekom uit, dat de Mammoetwet geen randgebied is, maar een centraal punt van onze a.r.-politiek. De Mammoetwet achtte hij feitelijk niet ammendeerbaar, afgezien nog hiervan, dat het wonderlijk is, dat de betreffende Minister over deze ontwerpwet gezegd heeft: Ik verwacht honderd ammandementen! De heer Van Bennekom vond, dat de structuur van deze wet totaal ingaat tegen de antirevolutionaire visie op het punt van het onderwijs En met de vrijheid van het bijzonder onderwijs staat en valt het wezen en welwezen van onze partij. De heer Brandsma uit Delft meende, dat, als bij de behandeling van de Mammoetwet niet op de wal gehaald kan worden wat wij ten aanzien van de Mammoetwet willen, het breekijzer maar in de huidige politieke regeringsconstellatie moet. De heer Dekker uit Hoogeveen dacht er eigenlijk net zo over: Als de Mammoetwet niet op essentiële punten gewijzigd wordt, dan moeten we eventueel een kabinetscrisis riskeren.

Maar Dr. Berghuis, nuchter en bedachtzaam als altijd, had in zijn openingsrede al gezegd, dat we zelf ook niet mogen nalaten om in redelijkheid tot een oplossing van de moeilijkheden te komen. En wat dit betreft, — aldus Dr. Berghuis — zou ik willen opmerken: Er zitten in deze materie voor ons on-

Mammoet-moeilijkheden

getwijfeld hoogst ernstige punten, maar wij zullen ook moeten oppassen te dien aanzien al te emotioneel, al te zwaar op de hand of al te flink te doen. Want daarmee zullen we tenslotte de politiek, die wij voorstaan, geen dienst bewijzen en de groepen die wij dragen ook niet bevredigend. De vorige week — ging Dr. Berghuis verder — is in Amsterdam over de zaak van de Mammoetwet een grote demonstratieve bijeenkomst gehouden. Dit gebeuren zal hen, die het al niet wisten, hebben duidelijk gemaakt hoe hoog de omstreden dingen in de Protestants-Christelijke wereld leven. Laten zij weten, dat het een bepaald ernstige zaak is; maar ik zou ook hen, die daarvoor de jas uittrekken, de raad willen geven deze zaak in een evenwichtig verband te bezien.

Ook Dr. Bruins Slot herinnerde aan dat appèl van de gezamenlijke christelijke schoolorganisaties en aan de uitvoerige rapporten van het College van Advies van de A.R. Partij. Wanneer men zegt, dat van A.R. zijde geen duidelijk woord gesproken wordt, dan moet men goed weten, dat de kamerfractie in een andere positie staat dan de schoolorganisaties. De schoolorganisaties kunnen zo'n wet bekijken en die kunnen die wet op haar eigen merites beoordelen en die kunnen dan ja of neen tegen dat ding zeggen. Die schoolorganisaties hebben tegen de Mammoetwet neen gezegd. Maar de kamerfractie krijgt van de kant van de regering een wet op tafel gelegd en *met die wet moet een bepaalde* procedure worden gevolgd. Men krijgt de mogelijkheid van amendementen, men krijgt de mogelijkheid van nota's van wijziging en dergelijke. Die kamerfractie is nu in feite aan het woord, want die moet nu voorlopig verslag uitbrengen En die tweede Kamerfractie kan op het ogenblik niet zeggen, hoe ze zal handelen, wanneer de parlementaire procedure helemaal ten einde is afgelopen — en wel om de doodeenvoudige reden, dat wij niet weten hoe het wetsontwerp er aan het einde van de parlementaire behandeling uitziet. We zullen dat oordeel geven aan het einde van de parlementaire behandeling, Maar, zo zei Dr. Bruins Slot nadat hij gememoreerd had, welke opmerkingen de a.r. fractieleden in het voorlopig verslag gemaakt hadden:

— ik kan er nadrukkelijk aan toevoegen, dat de A.R.-fractie zich haar verantwoordelijkheid tegenover het bijzonder onderwijs tenvolle bewust is en zich haar verantwoordelijkheid tegenover de geschiedenis van de A.R.-partij eveneens ten volle bewust is.

Duidelijk is uit dit alles wel, dat de wacht betrokken is bij de christelijke school. Wij zijn, zei Dr. Bruins Slot ook nog, als partij geboren in de strijd voor vrijheid van onderwijs en ik zou het niet kunnen verdragen, dat ik er aan mee zou moeten werken, dat op dit punt de lijn van Groen van Prinsterer en van Kuyper en van De Visser niet volledig ook door onze fractie en door A.R.-ministers zou worden gevolgd. Hij had deze verklaring een jaar geleden ook reeds gegeven.

De Mammoetwet is momenteel dus een ernstig knelpunt in de politiek. We zullen met grote belangstelling de ontwikkeling dienaangaande blijven volgen.

Het is ook zo juist, wat Dr. Berghuis op het partijconvent hierover nog zei:

Het zou niet minder dan dramatisch zijn, indien, uitgerekend op het punt van het onderwijs, uit elkander zouden vallen de christelijke partijen, wier samengaan niet alleen voor het ogenblik maar voor de langere duur als wezenlijk element in de Nederlandse politieke verhoudingen moet worden gezien.

Daarom is de zaak van de Mammoetwet een zaak van de eerste orde.

De oppositie

Met kennelijk genoegen heeft voorzitter Berghuis geconstateerd dat er meer leven in de politiek brouwerij is gekomen als gevolg van de veranderde politieke constellatie. „Dat is op zichzelf reeds een belangrijk winstpunt voor de verhoudingen, zoals die nu liggen", zo constateerde hij. „Zeker, de politieke strijd is feller geworden. Een grote partij als de P.v.d.A. in de oppositie maakt zeker wat te doen. Maar dat is geen bezwaar. Integendeel, ik meen, dat deze opleving en verscherping van de politieke strijd gezond is en dat deze situatie de politiek weer directer en duidelijker bij het volk brengt, mits in de verhevigde strijd de spelregels van een goede democratie in acht worden genomen. Aan het adres van de P.v.d.A. zijn in de afgelopen maanden wel verwijten gericht omtrent de wijze waarop zij oppositie voert. Persoonlijk heb ik daarmee geen last — aldus dr. Berghuis. De spelregels der democratie houden nu eenmaal in, dat men te dien aanzien de gedragingen van de ander niet te veel naar eigen maatstaven op een goudschaaltje legt!"

Elders constateerde dr. Berghuis — en het is verheugend te kunnen neerschrijven:"

Het is goed in het oog te houden, dat onze binnenlandse politieke strijd tussen de verschillende stromingen in een andere menselijke orde ligt dan die welke in de oorlogsjaren in het geding was en ook nadien in de wereldverhoudingen speelt. Met al onze politieke tegenstellingen tussen de bonafide partijen staan wij, gelukkig allen niet alleen geografisch maar ook politiek, aan déze kant van het ijzeren gordijn. Dat is iets wat aan de principiële tegenstellingen niets af doet, maar het is wel een zaak om dankbaar in het oog te houden .....".

Daarom zijn wij tegen commerciële televisie

„In principe is elke vorm van reclametelevisie gevaarlijk!" zo begon dr. Bruins Slot dat deel van zijn rede dat gewijd was aan de commerciele televisie. „Het is daarom gevaarlijk omdat het de eerste stap is op een hellend vlak. De ervaring in Duitsland leert dat.

In Duitsland heeft men reclame in de televisie — de programma's echter zijn volkomen onafhankelijk van het bedrijfsleven. Daarom wil dat bedrijfsleven een stap verder: men wil ook invloed op de programma's. Hierover woedt op het ogenblik een felle strijd: de vraag of een tweede tv-kanaal al dan niet in handen moet komen van een commerciele tv-maatschappij, zodat dus het zakenleven de zeggenschap zal hebben over de programma's. Zowel de rooms-katholieke leiders als de Evangelische Kerk in Duitsland verzetten zich daar heftig tegen.

Waarom zijn wij nu zo gekant tegen die commerciële televisie?

Wij moeten er rekening mee houden dat televisie het grote cultuurmedium van de toekomst zal zijn — in veel sterkere mate dan de krant, dan de radio, dan het onderwijs. Via het televisietoestel zal ons volk in zeer sterke mate geestelijk beïnvloed worden.

Nu hebben we in Nederland een radio- en televisiebestel, waaraan weliswaar fouten kleven, maar waardoor het ook mogelijk is in belangrijke mate het protestants-christelijke geluid te doen horen aan het Nederlandse volk.

Dat wij deze mogelijkheid hebben in het huidge bestel is een zegen!

Wat gaat er nu gebeuren als er commerciële televisie komt via een tweede kanaal? Dan kunnen de N.C.R.V. en de K.R.O., enz. op de andere zender hun gang blijven gaan, zo zal men zeggen. Maar zo is het niet. Die commerciele televisie zal zuigkracht gaan uitoefenen op het Nederlandse publiek, zal de kijkers wegtrekken van de „oude" radio en televisie. En — die commerciele televisie zal zich richten op de laagste instincten van ons volk — de ervaring in Engeland en Amerika leert dat.

De oprichters van de OTEM, de onafhankelijke Televisie Maatschappij, winden er trouwens geen doekjes om: wie er naar verlangt het huidige radio- en televisiebestel de nek om te draaien, die moet beginnen met te kiezen voor de commerciële t.v. Die moet het breekijzer zijn in ons omroepbestel.

Wat het eind van het lied zou zijn? Dat wij dit belangrijke medium, waardoor wij nog invloed kunnen uitoefenen in het belang van de christelijke godsdienst en waardoor wij ons maatschappelijk leven nog in christelijke zin kunnen beïnvloeden, dat wij dit medium teloor zouden zien gaan. En daarom zijn wij felle tegenstanders van commerciële televisie!

Ook met de liberalen een sociaal beleid

HET klonk misschien niet vriendelijk, maar toch mag men het met blijdschap constateren. Drie redenen somde dr. Berghuis in zijn openingsrede op waarom naar zijn mening de huidige constellatie politiek sterk is:

1. **Omdat de hoofdlijn van het regeringsbeleid weerklank vindt in brede lagen van ons volk, ook in onze eigen partij;**
2. **Omdat de christelijke partijen samen een sterke plaats in het geheel innemen;**
3. **Omdat het samengaan met de liberalen het sociale element niet in de gevreesde knel heeft gebracht.**

Ook met de liberalen is een sociale politiek mogelijk. Mèt hen zijn wij voorstanders van meer verantwoordelijkheid van de burgers zelf en van meer vrijheid — maar dat betekent niet dat de zwakkeren onder ons, of dat nu arbeiders of gepensioneerden betreft dat doet er niet toe, de last moeten dragen. Dr. Berghuis stelde: „Ik meen dat op dit ogenblik de sociaal belangrijkste zaak is het verder bezien van de lonen der laagst bezoldigden, waarbij uiteraard de pensioenen niet mogen worden vergeten. Wanneer wij aan de weleens betwijfelde inhoud van het begrip „christelijk-sociale politiek" gestalte willen geven, dan zullen wij, onder erkenning van hetgeen te dien aanzien reeds is gebeurd, dat in het bijzonder in deze sector moeten demonstreren".

Overigens llet dr. Berghuis geen twijfel bestaan over de verhouding tussen A.R. Partij en liberalisme. „De veranderde politieke constellatie — zo zei hij — betekent niet dat wij in de diepe geestelijke strijd om de grondwaarheden in de politiek, kiezen contra het socialisme en pro het liberalisme. Hèt betekent wel, dat wij in de huidige situatie en voor de concrete richting waarom het nu in belangrijke mate gaat, in de V.V.D. een partner vinden en in de P.v.d.A. niet!"

LEKENSPIEGEL

ALTIJD opnieuw geeft een partijconvent ons aanleiding tot verwondering. Want wij zijn nog juist voldoende leek om ons te kunnen verbazen.

Zo trilt door ons antirevolutionaire wezen altijd verbazing over de aristocratische deftigheid van verschillende conventgangers, die met hart en ziel de goede zaak van de partij der kleine luiden voorstaan en overigens zo welwillend zijn, zich op het convent te vertonen. Maar gelijkelijk plegen wij ons te verbazen over de joviale eenvoud van sommige kamerleden, van wie er één zijn eenvoud zelfs zover liet gaan, dat hij op gele sandalen door de conventzaal stapte, daarbij peinzend over de wijze, waarop hij bij een eerstvolgende spreekbeurt zijn publiek de huidige ontkerstening in de wereld zou aantonen.

Onze verwondering gaat ook uit naar de onvoorstelbare nuchterheid van onze Partijvoorzitter, die het vuur van zijn antirevolutionaire gezindheid altijd weer op meesterlijke wijze weet te kanaliseren in een openingsrede, waarin op wetenschappelijk-nauwkeurige wijze dingen gezegd worden, die hout snijden.

Niet minder hebben wij telkens weer verbazing over een aantal personen, dat strijk en zet op elk convent de innerlijke drang gevoelt om achter de microfoon op het spreekgestoelte te gaan staan om daar dingen naar voren te brengen in het belang van de partij. Weliswaar doen sommigen zulks met de schroom van een brullende leeuw, maar zij doen het dan toch maar en geven daarmee kleur aan het convent door te pleiten voor het noorden, voor de aannemers, voor Twente, voor de Nationale Reserve of voor welke belangrijke zaak dan ook.

De korte pauzes voor de honorering van de koffie- en theebonnen zijn naar lekenoordeel de hoogtepunten van antirevolutionair denken en handelen tijdens een convent. Tijdens die pauzes wordt onderling geïnformeerd, geredeneerd, gesitueerd en gedelegeerd. Hoe is 't met jou, Jan? Nee, kijk es, de situatie is bij ons zó.... Nee, ik zit vol, maar vraag eens of die en die bij jullie kan komen spreken....

In die rustpozen bespreken kennissen de toestand thuis. Wim is al een poosje ziek. Overwerkt natuurlijk, hij zat in achtentwintig commissies. Tenslotte heeft die hoorcommissie hem de das om gedaan. Ja, Jozien is nog altijd ondeugend. Piet danst nog steeds naar haar pijpen.... Gerrit doet het aardig in de raad.... Ja, Kees heeft weer eens een recalcitrant artikeltje in een geloofsverwant orgaan geschreven, maar overigens is hij prof in het studentikoze....

Het is de moeite waard, tijdens de thee of de koffie alleen maar te luisteren.

De leek is het opgevallen, dat Minister Zijlstra in zijn ministeriële leven er niet op vooruitgegaan is voor wat de hoeveelheid en de kleur van zijn haar betreft: Duidelijk valt op te merken dat hij zijn haartooi voor het vaderland geeft, waarbij een jaarlijkse progressie waarneembaar is.

De leek heeft Prof. Van Riessen zien eten. De gezonde eetlust waarvan deze hoogleraar aan de koffietafel blijk gaf, doet ons in de zekerheid leven, dat hij de maatschappij der toekomst welgedaan wenst tegemoet te treden.

Opvallend was het gemis van cijferaars bij de behandeling van de jaarverslagen. En tot onze verwondering werd ditmaal niet geïnformeerd naar de bestemming van het jubileumfonds van onze partij. Evenmin werd ditmaal voorgerekend, dat het financieel toch allemaal wel anders en beter zou kunnen met de geldmiddelen der partij. Nu wij een minister van financiën bezitten, schijnen de cijferaars onder ons uit te sterven.

Tenslotte heeft de leek op dit convent sterk de indruk gekregen, dat onze partij zichzelf weer helemaal gevonden heeft. Er is weer elán, er is duidelijk eensgzindheid ten aanzien van de grote lijnen en er is vertrouwen.

Een goed partijconvent, concluderen wij. Een lekenoordeel overigens.

Vijftien jaar na bevrijding: Dankbaarheid overheerst

AAN het slot van zijn rede bracht Dr. Berghuis de tijd van oorlog en bezetting in herinnering. Het was ondanks het vele leed in verschillende opzichten ook een rijke tijd. Het ging toen om de wortels van het leven, om recht en vrijheid, waardoor een politiek leven in grote stijl mogelijk was. Ook nu gaat het om deze dingen, ondanks het feit dat ze vaak versluierd liggen in de ingewikkelde vraagstukken waar wij nu mee te maken hebben. Tegen deze achtergrond wijdde Dr. Berghuis aandacht aan de positie van de christelijke politiek in deze tijd. Hij zei hierover:

„Wij hebben ons ook inzake de positie van de Reformatorisch-Christelijke politiek, zoals wij die voorstaan, in het na-oorlogse Nederland toen in sommige opzichten wel iets anders voorgesteld. Bijvoorbeeld, dat het Nederlandse volk zich door de gebeurtenissen van toen en door de kracht van het principiële verzet in bredere lagen had laten grijpen door de Christelijke politieke gedachte. Dat dit niet is gebleken, heeft ons stellig aangegrepen. Dat de hoop op één Christelijk-Nationale partij niet in vervulling is gegaan, evenzeer. Toch zal bij ons, vijftien jaar na de bevrijding, hebben te overheersen het gevoel van dankbaarheid, niet alleen omdat wij er nog zijn maar in het bijzonder omdat wij als vertegenwoordigers van de antirevolutionaire of christelijk-historische richting nog steeds een sterk element in ons volksleven vormen.

Want, laten wij het goed begrijpen, wij stellen met elkaar, zoals wij hier zitten, iets voor. Wij stellen iets voor ten opzichte van het Nederlandse volk en wij stellen iets voor ten opzichte van onze eigen mensen. Niet om ons daarop te beroemen, maar wel om dat te beseffen. Wij representeren een speciaal stuk volkskracht, geestelijke volkskracht, en wij zullen ons daarvan terdege bewust hebben te zijn.

Het is niet uit hovaardigheid dat wij dit mogen stellen — want wij hebben tenslotte dat stuk volkskracht niet in leven geroepen en, och, voor hovaardij omtrent eigen glorie is er in de na-oorlogse jaren voor ons ook weinig aanleiding geweest — maar wij moeten dit stellen vanwege onze verantwoordelijkheid, die wij ook door teleurstellingen heen moeten blijven gevoelen. Wij laten dat stuk volkskracht niet ondergraven zoals in de na-oorlogse periode van verschillende zijden, soms ook met de meest verheven bedoelingen gepoogd is.

De aanvallen, die op ons zijn gedaan, de kritiek, die op ons bestaan als Christelijke partij is uitgebracht, zijn nuttig geweest voorzover zij op goede gronden betrekking hadden op ons werk, dat stellig veelal belangrijk blijft beneden de maat van de hoge pretentie, die wij voeren, en voorzover zij ons wezen op het gevaar van onze Christelijke georganiseerde arbeid, nl. dat wij haar als mensenwerk gaan verabsoluteren.

Maar dit alles laat onverlet de basis van ons werk en de diepste inhoud van onze politieke boodschap.

Daarvoor hebben wij als partij ook bij de voortduur te staan. En in het licht daarvan hebben wij er gezamenlijk voor te zorgen, onder erkenning van eventuele onderlinge meningsverschillen en van ons aller gebrekkigheden, dat zich boven alles uit steeds weer demonstreert: het gedreven zijn door dezelfde gedachte, dezelfde belijdenis, hetzelfde geloof en dezelfde liefde."

Spit, Spierpijn
en reumatische pijnen
wrijft U eveneens weg met
DAMPO

Koop nù IVOROL
Dubbele tuben: Voordeliger prijs.
Uw tanden vragen het beste.

BRIL

Er is op het Partij Convent een bril gevonden. De rechthebbende gelieve zich voor het terugverkrijgen van zijn eigendom in verbinding te stellen met het partij-bureau Dr. Kuyperstraat 3, Den Haag.

Huisvesting voor ALLEENSTAANDEN

HOEWEL met opzet de titel zo algemeen mogelijk gesteld is, zodat hieronder zowel mannen als vrouwen vallen, meen ik toch te mogen zeggen, dat dit probleem meer vrouwen dan mannen raakt.

Al ontsiert in de tegenwoordige tijd het huishoudschort de man niet, gezien het speciaal voor hem verkrijgbaar zijn van allercharmanste modellen, toch zullen er maar weinig mannen zijn, die zelfstandig een eigen huishouding willen voeren. Zij zullen altijd meer aangewezen blijven op de verzorgende hand van een hospita.

Het is met name de oudere werkende vrouw, die steeds meer gaat verlangen naar een eigen huis, waar zij zonder het alziend oog van de kamerverhuurster, een stuk eigen leven kan leiden.

Bovendien worden mannen met „b.b.h.h." meestal meer gewaardeerd en aanvaard als kamerhuurder dan vrouwen.

„Vrouwen hebben immers altijd iets te wassen of klaar te maken" en dat is maar lastig.

Voor een vrouw kan het voeren van een eigen huishouding een aangename afwisseling zijn op haar taak buitenshuis. Mits de voorwaarden aanwezig zijn, dat dit karwei niet te tijdrovend wordt.

Zowel de indeling als de uitrusting van de woning zullen dus met één en ander rekening moeten houden.

Steeds meer wordt gelukkig ingezien, dat men aan deze groep aandacht moet schenken. In de eerste jaren na de oorlog sprak het vanzelf dat zoveel mogelijk woningen voor gezinnen werden gebouwd. Dit werd ook door de alleenstaanden aanvaard. Maar de woningnood werkte in de hand, dat dikwijls voor één kamer een buitensporige huur moest worden betaald. Kamerhuren waren soms hoger dan de huur van het hele pand. Men werd gedwongen gemeubileerd te huren en men betaalde voor meubilair, dat men liever vandaag dan morgen zag verdwijnen.

Langzamerhand kwamen de protesten. Ook vrouwenverenigingen gingen zich met dit probleem bezig houden. Eén en ander had tot resultaat dat in verschillende plaatsen enquêtes gehouden werden onder werkende vrouwen. Enquêtes, die allerlei misstanden aan het licht brachten.

Door deze onderzoekingen wilde men te weten komen welke wensen er leefden en hoe er dus gebouwd zou moeten worden.

Op deze wijze werd een grote hoeveelheid materiaal verzameld. Eén en ander resulteerde in een request aan de minister, waarin o.m. werd aangedrongen ook subsidie voor woningen voor alleenstaanden te geven. Dit had tot resultaat dat de Minister vanaf augustus 1958 de bijdrageregeling voor de woningwetbouw veranderde. Bovendien golden voor het woningcontingent twee woningen voor alleenstaanden voor één gewone woning.

Uit de enquête bleek ook dat er wel een groot aantal vrouwen het wonen in een speciale flat prefereerden, maar ook velen wilden liever gewoon tussen de gezinnen wonen. In de flats heeft men het voordeel van centrale voorzieningen, die gemakkelijker de verschillende problemen, die het alleen zijn met zich brengen, kunnen opvangen.

Maar ht als een aparte groep te worden beschouwd werd door velen niet prettig gevonden. Men wilde liever het gewone contact met de maatschappij bewaren. In de grote plaatsen zal men gemakkelijker met deze twee heel verschillende woonopvattingen rekening kunnen houden dan in kleinere.

In 1954 kwam het eerste naoorloogse flatgebouw voor werkende vrouwen gereed, „Het Corversbos" in Hilversum. Dit gebouw heeft vier woonlagen en telt 36 woningen. Op de derde verdieping zijn de woonruimten gesplitst in woon- en slaapkamer.

Eigenlijk moet ik zeggen, daar zijn de lichte tussenmuren, die volgens voorschrift aanwezig moesten zijn, gehandhaafd. De bouwvoorschriften lieten n.l. niet toe een éénkamerwoning te maken, zodat in alle apartementen een dun scheidsmuurtje was aangebracht, dat later weer werd verwijderd.

Deze verspilling van materiaal en werkkracht heeft tot gevolg gehad, dat de bouwvoorschriften gewijzigd werden en de éénkamerwoning weer haar entree maakte. In feite is dit een achteruitgang. Een aparte slaapkamer lijkt mij i.v.m. de woonhygiëne noodzakelijk.

Des te meer spijt het mij, dat de woning, die op het Bouwcentrum in Rotterdam getoond wordt, een éénkamerwoning is. Ik weet, dat de werkgroep deze woning ziet als één van de vele mogelijkheden en deze als zodanig ook wordt geëxposeerd.

Maar juist omdat het de eerste maal is dat er voor alleenstaanden een woning in het Bouwcentrum is ontworpen en deze tentoonstelling zoveel belangstelling trekt, wordt er zo gauw de indruk gewekt, dat dit nu dé oplossing is. Met een oppervlakte van 40 m2. was het mogelijk een slaapkamertje te projecteren, zodat dan bij een opdracht van 30m2 de slaapkamer zou moeten vervallen.

In dit huis voor één zijn aardige oplossingen gevonden, maar het slapen in de woonkamer in een houten nis, waar het brandgevaar door b.v. roken in bed, niet denkbeeldig is, brengt allerlei minder prettige consquenties. Het aankleden in de hal, die in directe verbinding staat met de buitendeur lijkt me vooral 's winters koud.

Om inkijken te voorkomen is de brievenbus zo laag aangebracht, dat de postbode iedere keer diep moet bukken, wat zijn werk maar onnodig verzwaart. Toch heeft men bereikt door deze tentoonstelling en de discussie die hierop volgde, dat de bouw voor alleenstaanden al meer in de aandacht komt.

Er zal steeds meer gedaan moeten worden voor deze groep personen, die eerder groter dan kleiner wordt. Bij de debatten over de begroting van maatschappelijk werk is er o.a. door de heer Smallenbroek bij de Minister op aangedrongen, dat ook alleenstaanden bij de huisvestingsbureaux moeten worden ingeschreven. In sommige plaatsen gebeurt dit, al begint men ook dit weer te weigeren omdat men het geen zin vindt hebben als er toch maar weinig woningen voor deze groep beschikbaar zijn.

Men zal dan ook twee dingen moeten doen. B.v. vanaf 35 jaar gegadigden op een urgentielijst plaatsen en bij de bouwplannen geregeld een aantal woningen mee ontwerpen. In Amsterdam b.v. zijn ongeveer 1000 woningen in voorbereiding, waarvan een gedeelte in flatgebouwen en een deel tussen de gezinswoningen. Zo worden b.v. in de bergruimten, gedeeltes bestemd voor woningen.

Ook het aantal garages, dat te hoog gepland was krijgt een andere bestemming. Deze woningen liggen dan onder de gezinswoningen, maar hebben zoveel mogelijk een directe ingang aan de straat, dus niet via het centrale trappenhuis. De grootste ruimten zijn bestemd voor bejaarde echtparen, de kleinere voor alleenstaanden, die op deze manier midden tussen de gezinnen blijven wonen. Men zal vooral woningen met een redelijke huur moeten bouwen en niet te veel bijzondere voorzieningen aanbrengen, waardoor deze weer te duur worden. Wij zullen ook deze grote groep, men schat het aantal op 25 à 30.000, waarvan het aantal vrouwen tweemaal het aantal mannen bedraagt, evengoed als de gezinnen, een passende woonruimte moeten geven.

Dit is een eis van rechtvaardigheid en hiermee spreekt men tevens zijn waardering uit voor die vrouwen, die voor het maatschappelijk leven van zo grote waarde zijn.

C. M. Tonkens-Kaajan

BUITEN HET BINNENHOF

HOEWEL ik zaterdag jongstleden buiten het Binnenhof bleef, was ik er toch bijna binnen. Des middags passeerde ik namelijk het beroemde Torentje, op weg naar een noenmaal in de niet minder beroemde „Witte", waar de minister van Binnenlandse Zaken, Mr. E. H. Toxopeus, leden van het zijn vijftiende verjaardag vierende Contactcentrum op Voorlichtingsgebied heeft toegesproken. Dat Contactcentrum is opgericht door de zeer enthousiaste en doortastende Haagse journalist-wethouder D. W. Dettmeyer, die met vreugde deze dag beleefde. Gezeten tussen een minister en een oud-minister, Dr. W. Drees, (van wie ik voor het eerst zag, dat hij een cigaret rookte) en tevens gastheer voor twee burgemeesters, onder wie die van Den Haag, heeft de heer Dettmeijer vele dankbare gezichten voor hem gezien. Daar was een dubbele reden voor. Eerstens waren de aanzittende voorlichters de heer D. dankbaar voor zijn initiatieven, tweedens is de minister op zoek naar een perschef voor zijn ministerie. En waar kon Z.E. beter uitzoeken dan aan een tafel, waaraan zovele journalisten, publieke-betrekkingen-onderhoudende-functionarissen, propaganda-chefs, verkoop-ontwikkelars e.a. aanzaten?

Ik kende Zijne Excellentie slechts van stem en portret, maar nu beleefde ik de vreugde hem van aangezicht tot aangezicht te zien. Hij is een charmante spreker, niet verstoken van humor en zorgvuldig in de keuze van zijn woorden. Openhartig vertelde hij wat nu wel het werk is van een minister van Binnenlandse Zaken, werk, dat volgens hem „uitermate boeiend" is. Met veel flair verhaalde Z.E. van het binnenlands bestuur en de zorg voor de orde en de veiligheid, personeelsbeleid, benoemingen van burgemeesters, en van Nieuw-Guinea, dat zoals bekend of niet bekend, onder B.Z. valt.

Nu, de voorlichters wisten al dra precies wat er rond het bekende Torentje (zonder bussekruit!) te doen is. De minister deed na het noenmaal nog geen keuze uit de aanwezigen!

DES morgens vertoefde ik op het oude Haagse stadhuis aan de Groenmarkt, waar een ontvangst bij B. en W. plaats vond en waar de heer Dettmeijer gast en gastheer tegelijk was. Een groot schilderij trof mij daar van jonkheer mr. dr. H. A. van Karnebeek, die burgemeester van Den Haag is geweest. Een schilderij ten voeten uit, met de nooit ontbrekende slobkousen oftewel souspieds. Ik mag niet zeggen, dat ik jhr. Van Karnenbeek „nog gekend heb als minister van Buitenlandse Zaken", maar ik herinner mij wel de deining in den lande toen in 1927 de Eerste Kamer hem tot aftreden dwong. De Tweede Kamer had met 50—47 stemmen haar goedkeuring gegeven aan het - in 1925 gesloten - Nederlandse-Belgische Verdrag dat nogal bestrijding ondervond, zowel in als buiten het parlement. Een ingenieur in Utrecht, Mussert geheten, reageerde fel tegen het verdrag. Dr. P. H. Ritter Jr. stelde het Utrechts Dagblad als wapen in de strijd tegen het verdrag. Velen meenden in dit verdrag een bevoordeling van de Belgen te zien op het gebied van de waterwegen, die door België èn door Nederland liepen. De Eerste Kamer aanvaardde het verdrag niet, met 33—17 stemmen sprak zij haar veto over dt wetsontwerp uit. De minister, die sinds 1918 de portefeuille van Buitenlandse Zaken had beheerd trad af. Hij is daarna geen minister meer geweest. Ik moest daaraan denken, toen ik jaren daarna een kopje koffie dronk op het oude stadhuis.

EEN paar jaar geleden woonde ik een lezing bij over straatnamen, voor het geven waarvan grotere studie nodig is dan men oppervlakkig beschouwd denkt. Voor de brandweer bijvoorbeeld is het lastig als de straatnamen op elkaar gelijken; voor de telefoon als die namen moeilijk uit te spreken zijn etc. etc. Ik leerde ook, dat men liever geen straten moet vernoemen naar mensen, die nog in leven zijn, want ook dan komen er vaak moeilijkheden. Dat hebben we in de eerste dagen na de oorlog gezien, toen er verschillende straatnamen sneuvelden omdat zij een onnationaal karakter droegen. In Amsterdam moest b.v. Stalinlaan Vrijheidslaan worden. Nu lees ik in het blad Ons Amsterdam, dat de Amsterdamse Raad zich eens heeft bezig gehouden met het benoemen van straten met insektennamen. De voordracht daartoe verwekte nogal hilariteit. Een lid veronderstelde, dat de opsteller van de namen of uit het Verkade's album van zijn dochtertje of uit het insectarium van zijn zoontje had gevorst. Wie zou bijvoorbeeld in de Aaskeverstraat willen wonen? Een ander vroeg B. en W. ernstig of de insekten niet naar een andere buurt konden verhuizen. Nu mag u raden hoe de wethouder heette, die de voordracht moest verdedigen. Het was de heer Vliegen. Hij vond het opnemen in het stratenplan van insektennamen niet vreemd. Enkele insekten had men overgeslagen, zei hij o.a. de vliegen!

De voordracht is echter ingetrokken. Zij vond geen steun in de raad ook al had de wethouder zijn naam mee.

Aandacht voor de middenstand

HET is niet eenvoudig om uit het uitvoerige debat dat over de Middenstandsnota 1959 is gevoerd de belangrijkste momenten naar voren te halen. Behandeling van nota's heeft altijd het bezwaar dat allerlei details naar voren komen, soms zelfs zo, dat de grote lijnen van het beleid niet meer worden gezien. Deze moeilijkheid heeft zich ongetwijfeld ook bij deze behandeling voorgedaan, wellicht in de hand gewerkt omdat bewust was gestreefd naar een summiere schriftelijke voorbereiding. Dan loopt men altijd het risico dat de mondelinge behandeling wordt benut om allerlei details in het gesprek tussen regering en parlement te betrekken.

Van a.r. zijde heeft de heer van Eysden gepoogd de grote lijn zoveel mogelijk vast te houden.

Hij wees er op dat de Staatssecretaris van Economische Zaken, die in het bijzonder met de behartiging van middenstands-aangelegenheden is belast, een accent-wijziging in het beleid had aangegeven. Nu het zogenaamde specifieke middenstands-beleid op wetgevend gebied tot een zekere afronding was gekomen — aldus de redenering van de Staatssecretaris — zal in de toekomst meer aandacht moeten worden geschonken aan het algemene beleid, dat door verschillende ministers wordt gevoerd, voorzover de middenstand daarbij is betrokken. Men is gewoon dat als integratiebeleid aan te duiden.

De heer van Eysden wees er op dat hij onder dit integratie beleid verstaat een continue aandacht, bij de behandeling van allerlei aangelegenheden, voor het aspect van het midden- en kleinbedrijf. Dat betekent dus in de praktijk een zich bewust zijn van het feit dat de middenstand een eigen positie inneemt en niet zonder meer kan worden gelijkgeschakeld met andere sectoren en andere bedrijfsvormen.

De wenselijkheid doet zich voor, met name wanneer het gaat om globale maatregelen, zich voor ogen te stellen dat de ondernemers in het midden- en kleinbedrijf een mogelijkheid moeten hebben om zich daarbij zonder te grote moeilijkheden aan te passen. Dat betekent dus een geval voor geval beoordelen van de zaken vanuit het gezichtspunt van het midden- en kleinbedrijf. Dit is een belangrijke aangelegenheid. Men hoort soms wel de klacht dat de politiek van de regering in hoofdzaak is ingesteld op het grootbedrijf en weinig rekening wordt gehouden met de eigenaardigheden van het kleinere bedrijf. Daarom is integratiepolitiek ten aanzien van de middenstand noodzakelijk.

De vraag kan nu rijzen op welke wijze deze politiek zal worden gevoerd en welke positie de staatssecretaris van Economische Zaken daarbij inneemt.

In eerste termijn leek het antwoord van Dr. Veldkamp daarop niet geheel duidelijk. Zich aansluitend bij de opmerking dat het hier een casuistisch beleid geldt (geval voor geval beoordelen) wees hij er op dat integratie door het gehele kabinet zal moeten geschieden, maar dat het niet mogelijk is daarover in concrete bijzonderheden te treden, omdat dit het beleid van andere ministers betreft. Door deze opmerking zou men geneigd zijn te veronderstellen, dat de Staatssecretaris een passieve rol speelt.

Bij de verdere behandeling, toen van a.r. zijde daarop werd teruggekomen, bleek dat toch niet de bedoeling te zijn.

Het gaat niet alleen om het incidentele beleid dat van de zijde van verschillende departementen wordt gevoerd, al naar gelang bepaalde zaken aan de orde komen, het gaat eveneens om een bewuste instigatie van de zijde van de Staatssecretaris om in het totale kabinetsbeleid die punten aan de orde te stellen, die knelpunten voor het midden- en kleinbedrijf kunnen opleveren.

Wanneer deze gedachte inderdaad wordt uitgewerkt betekent dit in feite dat de middenstand voortdurend de aandacht zal hebben en dat het gehele kabinetsbeleid ook bewust met de grote groep van ondernemers, die met de naam van middenstand worden aangeduid, zal rekening houden.

Het is belangrijk dat deze verduidelijking van de tevoeren politiek op deze wijze uit de verf is gekomen.

Een gelukkige omschrijving van de ondergrond van de middenstandspolitiek leek te zijn dat het gaat om gelijke kansen voor het groot- en kleinbedrijf. De overheidspolitiek zal er dus mede op gericht moeten zijn deze gelijke kansen te realiseren. Dit betekent in feite dat daar, waar zich bepaalde knelpunten voordoen, die het streven naar gelijke kansen in de weg staan, de overheid zal kunnen optreden, teneinde gezonde verhoudingen, een goed klimaat, tot stand te brengen, terwijl het dan van de activiteit en het initiatief van de middenstand zelf afhangt, of daarvan op de juiste wijze gebruik wordt gemaakt. Bij deze omschrijving van de politiek van de overheid, blijft er dus een ruime marge voor het eigen optreden van de middenstand en de organisaties, zowel privaatrechtelijk als publiekrechtelijk.

Dit is volkomen in de lijn van de a.r. politiek ten aanzien van de middenstand, die nooit zijn kracht heeft gezocht in het alles verwachten van de overheid, maar juist in het behouden van een speelruimte voor eigen initiatief. Daarvoor is te meer aanleiding als de voorwaarden worden geschapen, waarbij dit soort activiteiten van de ondernemers zelf en hun organisaties worden mogelijk gemaakt.

Een sprekend voorbeeld hiervan is de kredietpolitiek. Hierbij was van gelijke kansen geen sprake. Thans bestaat de mogelijkheid, waarvan op ruime wijze gebruik wordt gemaakt, om onder gerantie van de overheid, kredieten te verkrijgen en het streven is er op gericht om deze kredietvormen zoveel mogelijk aan te passen aan de behoeften van de praktijk.

Ook van a.r. zijde werd aangeprezen een zekere integratie op het gebied van de loon- en prijspolitiek, gezien de moeilijkheden waarmede met name de arbeidsintensieve, dienstverlenende bedrijven te maken hebben. Met handhaving van de algemene richtlijnen is hier een soepeler aanpassing gewenst en daarvoor werd ook een pleidooi gevoerd.

PUZZEL

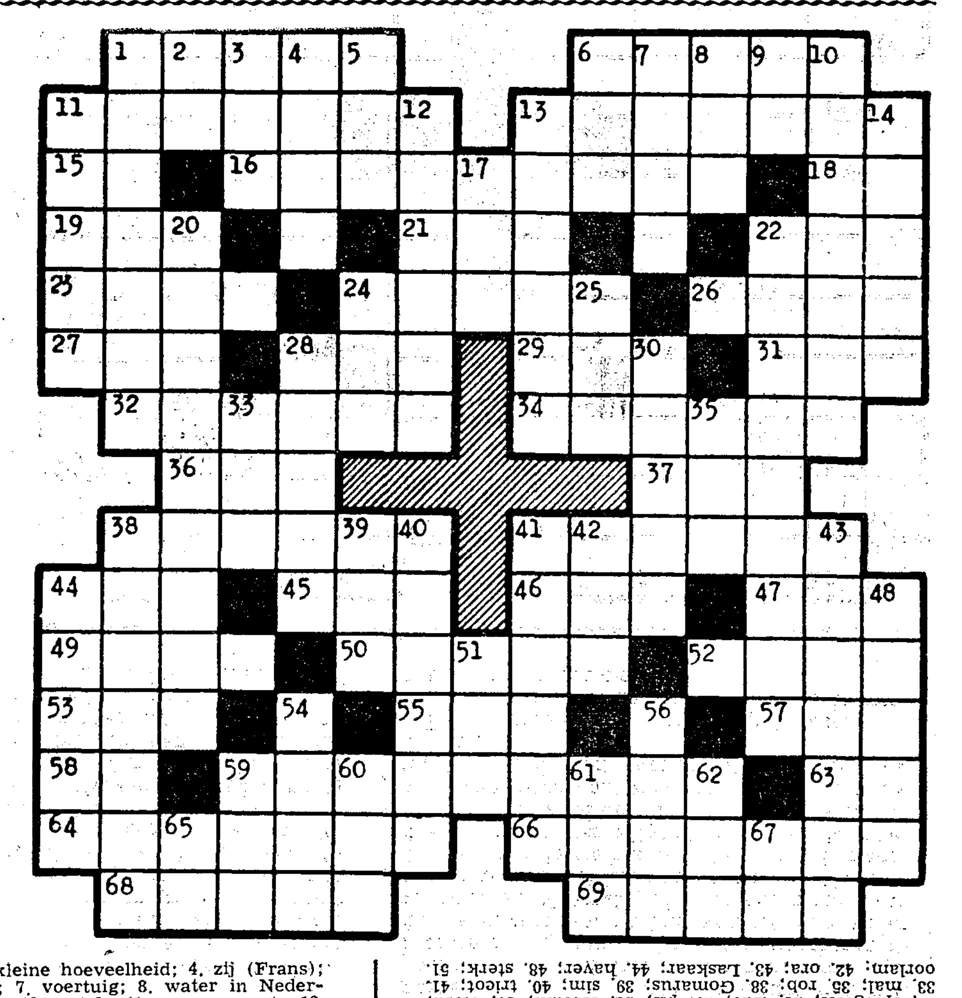

Horizontaal: 1. berg uit O.T.; 6. gevecht; 11. landstreek uit N.T.; 13. muzikant; 15. voorzetsel; 16. verrader; 18. muzieknoot; 19. Kerel; 21. grondsoort; 22. uitgang overtreffende trap; 23. god der liefde; 24. voormalig Drostambt; 26. wig; 27. tocht; 28. groet; 29. voorzetsel; 31. doorzichtig; 32. ziekteverschijnsel; 34. maken de man; 36. drinkgelegenheid; 37. vis; 38. aaneengehecht; 41. sieraad; 44. gat; 45. Russische dorpsgemeenschap (voor de revolutie); 46. bidt (Latijn); 47. hechting; 49. slotwoord van predikant; 50. harssoort; 52. residu; 53. achternaam; 55. hokje; 57. bijnaam van Eisenhower; 58. daar; 59. voorstanders van bep. geneeswijze; 63. slede; 64. koeienprodukt; 66. mistletoe; 68. metaal; 69. jongeling.

Vertikaal: 1. stichting van Omri; 2. reeds; 3. kleine hoeveelheid; 4. zij (Frans); 5. maand; 6. bevel; 7. voertuig; 8. water in Nederland; 9. waarmerk; 10. getal; 11. manna-maat; 12. plant; 13 zegswijze; 14. redelijk, zakelijk; 17. sportterm; 20. upper ten; 22. gebak; 24. plaats in Gelderland; 25. niets (Latijn); 28. O.T. figuur; 30. bruinbrood; 33. dwaas; 35 vismaag; 38. gereformeerd theoloog; 39. hengelsnoer; 40. kledingstuk; 41. drank; 42. vreemde munt; 43. matroos uit India; 44. graansoort; 48. krachtig; 51. opschudding; 54. landvoogd; 56 land in Amerika; 59. gravin van Holland; 60. lichaamsdeel; 61. kraan; 62. snavel; 65. noot (afk); 67. voorzetsel.

OPLOSSING KRUISWOORDRAADSEL

Horizontaal: 1. Salem. 6. strijd; 11. Galilea; 13. strijker; 15 om; 16. klikspaan; 18. re; 19. man; 21. oer; 22. ste; 23. Eros; 24. Elten; 26. spie; 27. rit; 28. adé; 29. uit; 31. iel. 32. aambei; 34. kleren; 36. bar; 37. rog; 38. gelast; 41. oorbel; 44. hol; 45. mir; 46. ora; 47. las; 49. amen; 50. mirre; 52. rest; 53. van; 55. cel; 57. Ike; 58. er; 59. allopaten; 63. ar; 64. rundvet; 66. maretak; 68. staal; 69. puber.

Vertikaal: 1. Samaria; 2. al; 3. lik; 4. elle; 5. mei; 6. sta; 7. tram; 8. Rijn; 9. ijk; 10. dertien; 11. gomer; 12. akolei; 13. spreuk; 14. reëel; 17. set; 20. notabelen; 22. spiegelei; 24. Ede; 25. pil; 28. Abram; 30. terra; 33. mal; 35. rob; 38. Gomarus; 39. sim; 40. tricot; 41. oorlam; 42. ora; 43. Laskaar; 44. haver; 48. sterk; 51. rep; 54. Alva; 56. Peru; 59. Ada; 60. lel; 61. tap; 62. neb; 65 nt.; 67. te.

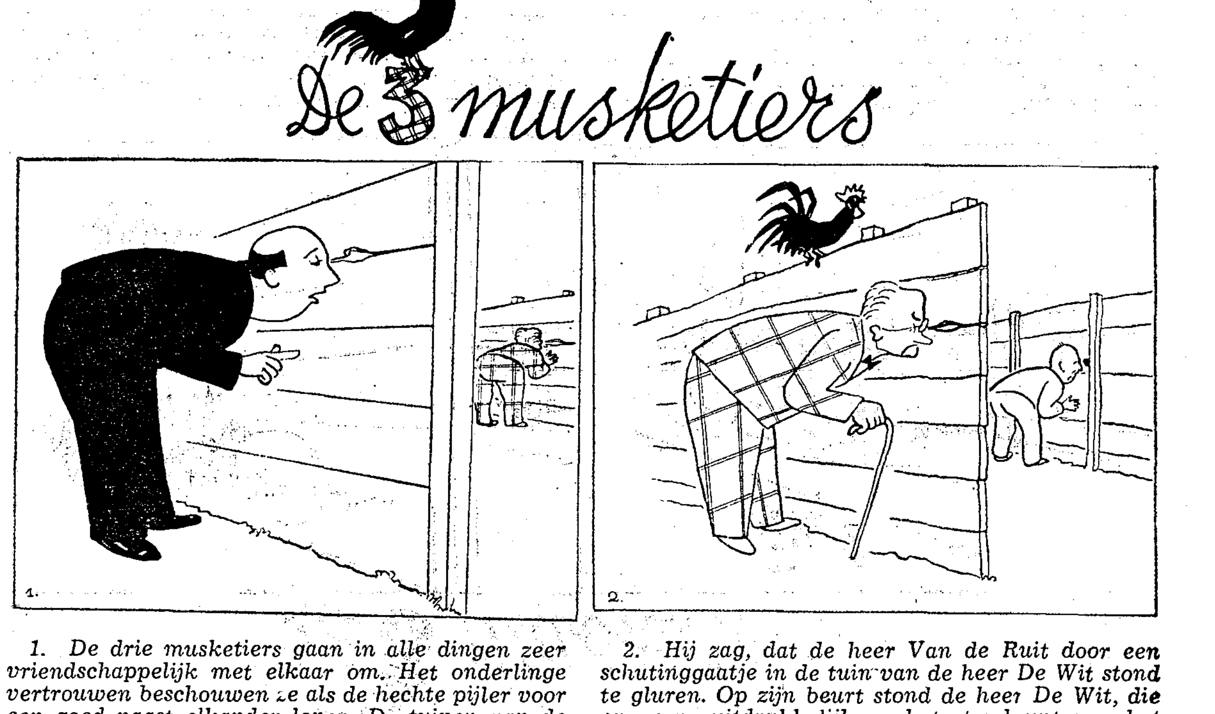

1. De drie musketiers gaan in alle dingen zeer vriendschappelijk met elkaar om. Het onderlinge vertrouwen beschouwen ze als de hechte pijler voor een goed naast elkander leven. De tuinen van de drie musketiers grenzen aan elkander, maar omdat het onderlinge vertrouwen niet te verregaand zou worden, zijn er schuttingen geplaatst. Ter versteviging van het onderlinge vertrouwen keek de heer De Zwart op zekere dag door het privé-gaatje van zijn schutting om te zien, wat de heer Van de Ruit uitkuurde . . .

2. Hij zag, dat de heer Van de Ruit door een schutinggaatje in de tuin van de heer De Wit stond te gluren. Op zijn beurt stond de heer De Wit, die eveneens uitdrukkelijk op het standpunt van het goede onderlinge vertrouwen stond, door een schuttingkier in de tuin van de heer De Zwart te loeren. Waaruit ten duidelijkste bleek, dat het onderlinge vertrouwen een hechte visieuze cirkel is, waarop voortgebouwd kan worden voor een edele burenvriendschap.

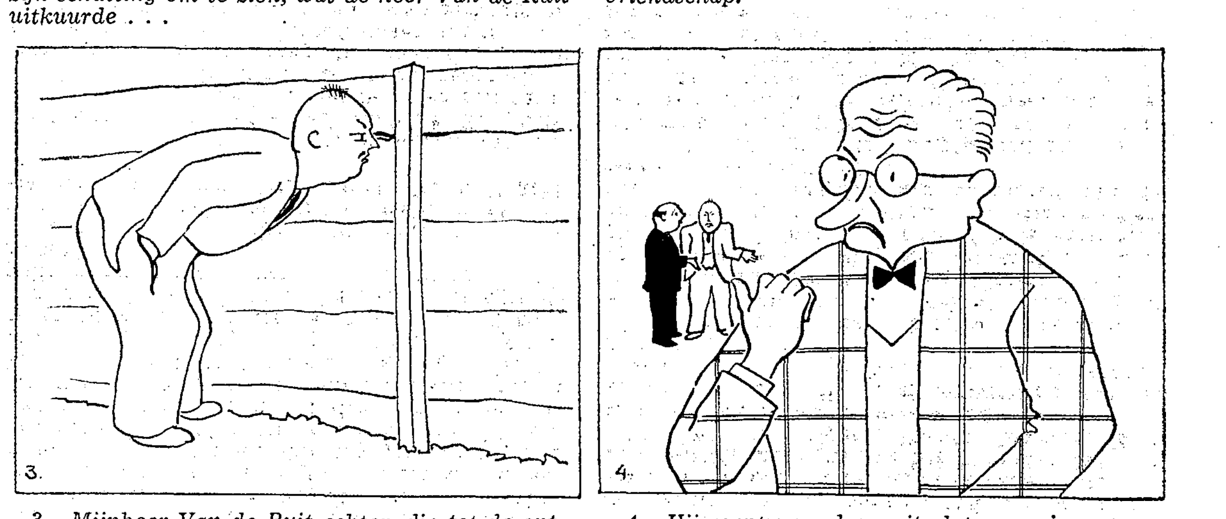

3. Mijnheer Van de Ruit echter, die tot de ontdekking gekomen was, dat de heer De Zwart hem bespioneerd had, was woedend. Hij wilde geen kleine kleutertjes in zijn hof — vandaar die schutting — maar evenmin afkijkers. De heer Van de Ruit was zo hevig verontwaardigd over de spionage, dat hij in de overigens nette straat op kwade toon het wangedrag van de heer Zwart ging uitkramen. En het ergste was, dat de heer Van de Ruit ging dreigen, dat de tip-top-reis, die de drie musketiers zich voorgenomen hadden te ondernemen, op losse schroeven kwam te staan.

4. Hij roept vervolgen uit, dat een reis met een man als mijnheer De Zwart, die in andermans tuintje bleek te gluren, niet aanlokkelijk meer was. Met zo'n man als buurman zou de samenleving nooit tip-top kunnen worden. En toen men mijnheer Van de Ruit bescheidenlijk vroeg, of hijzelf nooit loerde, wees hij verachtelijk naar de overige musketiers en zei: — Neem van mij aan, dat ik het lam ben tussen onbetrouwbare wolven! En wie dat nu maar geloven wil, is mijn vriend. Dan ben ik het goede lam en die andere is de lamme goedzak.

Honden en hun eigenaars

EEN halve eeuw geleden werd in de Tweede Kamer een merkwaardig wetsontwerp behandeld. Minister Heemskerk, minister van Binnenlandse Zaken, had een ontwerp-trekhondenwet ingediend, om de trekhonden wettelijk te beschermen. Daarbij kwam een merkwaardige tegenstelling aan het licht.

De dierenbeschermers stonden aan de zijde van de trekhond. Dat beest moet zwoegen voor een kar, vaak een zwaar beladen kar. En zijn baas ontziet zich niet, de last nog te verzwaren, door zelf op de kar te gaan zitten.

Maar er waren ook andere redeneringen. De socialist Schaper was niet van plan, de hond te stellen boven zijn baas, het dier boven de mens. En de a.r. Duymaer van Twist redeneerde in dezelfde richting. De kleine venter, de man, die geen paard en wagen kan houden, is aangewezen op een hondekar. Die hondekar is zijn broodwinning. Er zijn mensen, die de hondekar willen weren van de openbare weg, omdat hij gevaar oplevert voor het verkeer. Anderen willen een verbod voor de eigenaar of voor anderen, om op de kar plaats te nemen. De hond moet lopen en de baas ook. Weer anderen waren geïnteresseerd bij de vraag, of een hond voor de kar gemuilkorfd mag zijn. De dierenbeschermers vonden zulks een gruwel, maar de heer Schaper was er voor, want „honden zijn niet zulke lieve beestjes". De heer Duymaer van Twist was ongerust, omdat er zoveel werd overgelaten aan Algemene Maatregelen van Bestuur — zoals bij het ontwerp-mammoetwet —. Bovendien was er voor de gemeenten nog de mogelijkheid om aanvullende verordeningen te maken, en dat maakte de gehele zaak nog bedenkelijker.

Minister Heemskerk verdedigde het ontwerp met veel slagvaardigheid en gaf de toezegging, dat de algemene maatregelen van bestuur zouden worden getroffen na zorgvuldige bestudering van alle kanten van het vraagstuk. Op de hond, en óók op zijn baas zou worden gelet. En zo werd met het eens in de gematigdheid van de minister.

Nu was het een regeling van deze zaak toentertijd wel nodig. Er waren eigenaars van trekhonden, die hun dieren als hun trouwe vrienden behandelden. Met name zij, die gedeeltelijk invalide waren, hadden veel aan hun trekdier te danken en vertroetelden hun beest, zoveel het kon. Maar er waren ook hardvochtige bazen, die de beesten afbeulden en de lasten zwaar maakten. En vooral in de winter hadden de dieren het soms slecht.

De trekhondenwet was een typisch tijdsverschijnsel. Want zij werd geleidelijk praktisch overbodig, doordat de hondekar verdween.

Eenmaal stond er een zeer gebrekkige man terecht, die een trouw door hem vertroetelde trekhond had. Maar het beest was te klein. De schofthoogte was twee cm. minder dan het voorgeschreven minimum. Er volgde procesverbaal en de man zou zijn beest niet meer kunnen gebruiken. Maar de kantonrechter was zeer menselijk. Hij zei: ik denk, dat het beest door de verbalisant niet erg secuur is gemeten. Ik heb het gevoel, dat het beest iets meer mans is dan uit de stukken blijkt en ik bepaal, dat er een tweede meting moet plaats hebben. En hij zei in een apartje tot de politieman, die zou gaan meten: je hebt me goed begrepen, je meet net zolang, tot het beest precies de vereiste hoogte heeft. En dat gebeurde. We moeten wel bedenken, dat dit geschiedde in vroeger dagen, toen de kantonrechrechters woonden temidden van hun volk en veel mensenkennis hadden en veel mensen kenden en vaak hun eigen wetsuitlegging zeer vrij toepasten.

OCEAN DIEREN

TRADE PATENT OCEAN MARK

RATELBAND's MEDIA TRANSPORT APPARATUUR

vraagt

VERTEGENWOORDIGER

★ voor bezoek Ned. Overheidsbedrijven en belangrijke industrieën.

★ gewenste opleiding Ir. of H.T.S. wtb.

TEKENAAR-CONSTRUCTEUR

★ gewenste opleiding H.T.S.

Uitv. soll. bev. levensloop, opleiding, principes, staat van dienst, afschr. getuigschriften en cijferlijsten, verlangd salaris etc., alleen schriftelijk aan de DIRECTIE, Lagestraat 26, Dieren.

BON

JA, ik wil Nederlandse Gedachten graag elke week ontvangen.

Verzoeke daarom als abonnee te noteren:

Naam : ....

Adres : ....

Woonplaats : ....

Abonnementsprijs (bij vooruitbetaling te voldoen) per half jaar *f* 3,25; per jaar *f* 6,50 (doorhalen wat niet verlangd wordt).

In open enveloppe met 4 cents-postzegel zenden aan Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te Den Haag.

16e jaargang no. 21 28 mei 1960

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

De lange Luns

Minister Luns heeft het in de Eerste Kamer niet moeilijk gehad. En hij ontving speciale complimenten voor zijn vasthoudendheid in Brussel.

Alleen de woordvoerder van de P.v.d.A., de heer De Niet, burgemeester van Wageningen, had bittere kritiek. Die kritiek culmineerde in de suggestie, dat deze minister al lang geruisloos had moeten verdwijnen. Maar de geachte afgevaardigde, die namens de P.v.d.A. sprak, kreeg geducht om zijn oren. Er zitten in uw fractie, aldus de heer Algra, vier oud-ministers (Schermerhorn, Vos, In 't Veld en Jonkman) namens wie u vonnis over minister Luns hebt geveld. Maar ik heb hier een boek, de geschiedenis van Linggadjatti naar het dagboek van Schermerhorn, en als ik dáaruit ga voorlezen, dan komt er iets anders kijken. Bij de replieken was de heer De Niet veel gematigder. Precies hetzelfde schouwspel als verleden jaar. In eerste termijn de fanfare van de aanval, aldus de heer Algra, in tweede termijn een aftocht onder het spelen van treurmuziek.

Minister Luns zei: hoe zal ik mij verweren tegen socialistische kritiek van karakterologische aard? Ze zeggen, dat ik met bepaalde mensen niet goed kan praten. Wat geeft het, als ik daartegenover stel, dat ik met die mensen wel kan praten en gepraat heb ...

De politieke vrienden van de heer De Niet hebben in hetzelfde verband ook al verteld, dat ik eigenlijk te groot van stuk ben voor de omgang met Oosterlingen ....

Minister Luns in de Tweede Kamer: Ze zeggen dat ik te klein ben.....

Chroesjtsjef kreeg zijn zin niet

DE mens is altijd geneigd, in uitersten te vervallen. Wordt hij in zijn verwachtingen teleurgesteld, dan kan een gevaarlijk pessimisme zich van hem meester maken. Blijken later zijn bange vermoedens geen enkele grond te hebben gehad, dan voelt hij zich opgelucht en loopt hij het risico, zich over te geven aan een aan zorgeloosheid grenzend optimisme. Dit geldt ook voor de christenmens. Hij maakt geen uitzondering op de regel en is even onberekenbaar als degenen, die geen rekening houden met God en met de goddelijke leiding in het wereldgebeuren. Hoewel hij weet, dat hij zijn hoop niet op mensen mag bouwen en zelfs in prinsen geen vertrouwen mag stellen, sluit hij met de anderen telkens de ogen voor de werkelijkheid om zich over te geven aan wensdromen, die alleen maar in nachtmerries kunnen eindigen. Zo ook in de periode, die volgde op het bezoek van de Russische premier Chroesjtsjef aan president Eisenhower in Camp David.

Toen Chroesjtsjef met Eisenhower had gesproken, leek er reden te zijn om aan te nemen, dat er van werkelijke toenadering tussen Oost en West sprake kon zijn. Beide staatslieden waren het er over eens, dat internationale geschillen niet door middel van geweld maar door vreedzame onderhandelingen opgelost dienen te worden. Vooral Chroesjtsjef hamerde op het nastreven van algehele en algemene ontwapening. Een akkoord over het staken van alle kernproeven, een compromis inzake Berlijn en andere internationale overeenkomsten schenen binnen het bereik te liggen. En alle wolken, die de politieke horizont zo lang hadden verduisterd, leken langzaam maar zeker weg te trekken.

Chroesjtsjef had dan wel verklaard, dat een economische wedijver de bewapeningswedloop zou gaan vervangen en dat een dergelijke „vreedzame strijd" zou moeten uitmaken, welk systeem tenslotte zal zegevieren over het andere: het zgn. kapitalistische of het communistische. En hij heeft er nooit twijfel over laten bestaan, dat hij alleen maar rekening houdt met een communistische overwinning. Maar over het algemeen werd er weinig aandacht hieraan geschonken, omdat de meeste mensen al blij waren, dat de dreiging, die nu al weer zovele jaren boven de wereld hangt, zou worden weggenomen. Met die economische wedijver van de communistische landen zou het nog wel loslopen ...

GEVAAR NU BETER TE ONDERKENNEN

Niets veranderd

IN werkelijkheid veranderde er niets in Camp David en ook niet na Camp David. Het gevaar, waaraan de westelijke wereld steeds was blootgesteld, was niet geweken: het was in feite groter geworden, omdat de geestelijke weerbaarheid van de mens in de vrije wereld dreigde te verslappen als gevolg van een voorbarig optimisme. De gebeurtenissen van de afgelopen weken hebben daarin verandering gebracht. Het mislukken van de topconferentie nog voordat zij was begonnen, rechtvaardigde echter niet het pessimisme, dat overal merkbaar was. Inderdaad, er ontstond een gespannen situatie, maar het gevaar waarin de wereld verkeerde was niet groter geworden dan het al was. Het verschil met de periode na Camp David is, dat we thans weer weten waar we aan toe zijn en dat we de gevaren beter kunnen onderkennen.

De Londense Times begon zijn hoofdartikel over de algemene toestand in de wereld na het mislukken van de Parijse conferentie met een citaat: „Het enige talent, dat in menselijke zaken evenveel waard is als alle andere talenten bij elkaar, is het talent om op een onvolkomen materiaal een juist oordeel te gronden — het talent om goed te raden". Goed raden, vindt de Times, mag in deze door het communisme bedreigde wereld een gevaarlijke bezigheid lijken: er staat immers een verschrikkelijke straf op het verkeerd raden. Toch ziet het blad veel waarheid in bedoeld citaat, omdat men de dingen kalm en onbevreesd in het koude licht van de werkelijkheid dient te zien.

We laten het citaat in de Times voor wat het is, in het bijzonder als gezegd wordt, dat in menselijke zaken het talent om goed te raden evenveel waard is als alle andere talenten bij elkaar. Wat niet wegneemt dat het heel moeilijk is, op een onvolkomen materiaal een juist oordeel te gronden. Zo moeilijk, dat zelfs de Times niet zal willen beweren, dit talent in pacht te hebben. We moeten in het Westen blijven gissen naar de plannen van de Russen voor de naaste toekomst en elke poging, de gebeurtenissen van de afgelopen weken te verklaren, zal onmiskenbaar een speculatief karakter moeten dragen.

Geen twijfel

DIT is ook nu het geval. Chroesjtsjef is alleen maar naar Parijs gereisd om de topconferentie te torpederen. Hij heeft daar zelf geen twijfel over laten bestaan. Want zelfs al zou president Eisenhower zich bij de eisen van de Russische premier hebben neergelegd, dan nog was het zeer twijfelachtig geweest, of er kans zou zijn geweest op een vruchtbaar gesprek.

De voornaamste bedoeling van Chroesjtsjef was, het mislukken van de topconferentie, die hij om bepaalde redenen niet langer wenselijk achtte, op rekening van Eisenhower te schuiven. Hij leefde blijkbaar in de veronderstelling dat de altijd naar een compromis zoekende Britse premier Macmillan en de kritisch tegenover de Verenigde Staten staande Franse president De Gaulle zouden zwichten voor zijn argumenten. En hij meende, dat het opbreken van de doodgeboren topconferentie gevolgd zou worden door een gevaarlijke verwijdering tussen de drie westelijke bondgenoten.

Enkele weken geleden hebben we reeds op de mogelijkheid gewezen dat de wijze, waarop Chroesjtsjef het incident met de Amerikaanse U-2 boven Swerdlovsk in de Sowjetunie had aangepakt, tenslotte wel eens als een boemerang zou kunnen werken, die hem zelf zou treffen. In zekere zin is dit inderdaad gebeurd. Niet Eisenhower, maar Chroesjtsjef stond in Parijs in de verdachtenbank. De Amerikaanse president had geen enkele reden om te ontkennen, dat zijn land door middel van ongewapende verkenningsvliegtuigen op de hoogte trachtte te blijven van wat zich achter het ijzeren gordijn afspeelde. Hij betreurde slechts het feit, dat de Verenigde Staten gedwongen werden tot deze spionage-activiteit door de weigering van de Sowjetunie, mede te werken aan de tot standkoming van een systeem om de mogelijkheid van verrassende aanvallen uit te sluiten.

Pavlov-methoden

DE Britse psycholoog William Sargent meent, dat Chroesjtsjef een bepaalde methode volgt bij het murw maken van de openbare mening in het Westen. Men moet volgens hem om het optreden van de Russische premier te kunnen begrijpen niet bij Karl Marx zijn, maar bij de Russische geleerde Pavlov. Die heeft proeven genomen met honden, waaruit gebleken zou zijn, dat het zekerste middel om het zenuwgestel van een hond in verwarring te brengen is: het dier tegenstrijdige bevelen te geven. Indien een hond bijv. gewend is na een bepaald teken zijn eten te ontvangen, zal hij in verwarring geraken, wanneer hij dit na het teken niet krijgt, of wanneer hem zijn voedsel zonder meer wordt voorgezet.

Hoe meer de hond dit probeert te begrijpen, hoe groter zijn verwarring wordt. Zijn wil vermindert en het wordt gemakkelijk, hem te temmen. Wat voor honden geldt, zou ook op mensen toegepast kunnen worden. Vandaar dat Chroesjtsjef de „strategie van het tegengestelde" zou volgen. De Britse psycholoog besluit in een in de Times opgenomen artikel: „Het wordt hoog tijd, dat de westerse staatslieden zich bewust worden van het spel, dat Chroesjtsjef speelt, willen zij de „slag van de geest" niet verliezen. En hij voegt er tenslotte aan toe, dat de grote verdediging tegen de methode-Pavlov is: onverschillig te zijn. Pavlov bereikte nl. niets met honden, die niet reageerden op de proefnemingen, waaraan zij werden onderworpen.

Oorzaken

EEN aardige lezing over de toepassing van de methode Pavlov. Maar heeft zij werkelijk enige waarde in de

• *Vervolg op pag. 11*

Hemelvaartsdag

Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde
Mattheüs 28 : 18

DIT woord van bemoediging hebben wij wel nodig nu na de mislukking van de topconferentie te Parijs de internationale spanningen in geen enkel opzicht verminderd zijn.

Het is toch wel een uitermate trieste geschiedenis. Hoog waren de verwachtingen niet gespannen; het incident met de Amerikaanse U-2 aan de vooravond van de vergadering van de „leiders van machtige volkeren" (aldus de Oproep van de Kerken in Nederland tot een gemeenschappelijk gebed voor gerechtigheid en vrede onder de volkeren) deed vrezen, dat het overleg stroef zou verlopen. Om Chroesjtjefs verontwaardiging konden we slechts wrang glimlachen. Deze zou pas echt zijn, indien de Russen zèlf geen spionage bedreven! Maar toch is er op zondag 15 mei gebeden: „Beweeg op de komende conferentie de harten van de regeerders, opdat zij zich voegen naar Uw wil ten aanzien van de samenleving der volkeren. Geef, dat de resultaten der conferentie de gerechtigheid en de vrrede op aarde mogen bevorderen. Bewaar Uw Kerk over alle grenzen heen in het geloof, de hoop en de liefde . . ." Gelukkig, dat wij van dit laatste overtuigd mogen zijn. De Kerk toch weet, dat haar bestaan onder hoge bescherming staat. De opdracht, die haar Koning haar geeft, wordt voorafgegaan door de proclamatie van Zijn almacht en gevolgd door de belofte van Zijn presentie totdat Hij Zijn werk zal hebben voleindigd. Het gaat met de wereld niet aan op de vernietiging, doch het gaat naar de vol-einding.

Dit moge ons tot troost zijn, ook nu de topconferentie geen enkel resultaat heeft opgeleverd dan alleen de demonstratie van de onmacht en de machteloosheid om tot een waarachtige vrede te geraken!

Eén foto in de krant trof ons.

Neen, niet die van de Russische leider met zijn grote mond en gebalde vuist. Maar een andere: Macmillan met een somber gelaat en Eisenhower, die de lens zijn rug had toegedraadi. Het bijschrift meldde, dat de Amerikaanse president zich niet wenste te laten fotograferen, nu hij niet kon glimlachen. Begrijpelijk. Machtigen, die onmachtig blijken!

Het is alsof de hemelse Koning de volkeren nog even voort laat tobben, zodat ze nog verder vast dreigen te lopen. Hoe zal het gaan met Berlijn en met de staking óf de voortzetting van het leven bedreigende proefnemingen? Wanneer wij dit schrijven, weten wij het niet en wanneer u dit leest, zullen wij het wel evenmin weten.

Wat een spanningen en welk een onrust!

Wat een rust, indien wij mogen weten: ons lot ligt tenslotte niet in handen van mensen; ook niet in die van de leiders van machtige volkeren.

Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde, zegt de ten hemelvarende Jezus. In Zijn (eens doorboorde) handen ligt ons lot en daar is het veilig. Het moge lijken, dat hij de volkeren laat dwalen op hun eigen wegen: Hij gaat intussen door met de voltooiing van Zijn werk, Hij die zegenend opvoer in de hoge. Er zal nog heel wat gebeuren voordat Hij gereed is en dan zal wederkomen. Het Boek der Openbaringen spreekt daarvan.

Dezelfde psalm, die spreekt over het lachen van de Allerhoogste om het woelen der volken en het zinnen der natiën op ijdelheid, roept met grote ernst op om Hem te erkennen:

Nu dan, gij koningen, weest verstandig, laat u gezeggen, gij richters der aarde. Dient den Here met vreze en verheugt u met beving. Kust de Zoon, opdat Hij niet toorne en gij onderweg niet te gronde gaat, want zeer licht ontbrandt Zijn toorn. Welzalig allen die bij Hem schuilen! (Psalm 2).

Ds. P. A. A. Klüsener

Enthousiaste persstemmen over het boek

GELOOF EN SEKTE

HET SEKTARISME ALS ANTI-REFORMATORISCH GELOOFSVERSCHIJNSEL
ZIJN DOELSTELLING EN ZIJN TRAGIEK

DOOR DR. KURT HUTTEN

UIT HET DUITS VERTAALD DOOR DS. J. J. POORT

OMVANG 160 PAGINA'S **PRIJS GEBONDEN ƒ 7.90**

„Zelden heb ik een boek gelezen over het verschijnsel van de sekten, dat zo grondig de achtergronden en motieven, de uitingen en strevingen van de sekten in het licht heeft gesteld als dit boek."
Dr. K. Dronkert in de Leidse Kerkbode.

„Het is knap geschreven en de belangstellende lezer wordt door de stof buitengewoon geboeid. Ik vind dit het beste boek, dat handelt over de sekten."
Ds. J. H. Velema in De Sleutel.

„Voorzover ik dit boek, zoals het vertaald voor mij ligt, beoordelen kan, moet ik zeggen dat het zonder meer meesterlijk is."
Ds. Mr. Dr. J. Ozinga in Op den Uitkijk.

„Voorzover ik kan oordelen is er tot nog toe over het sektarisme geen beter boek onder ons verschenen. Het geeft zeer veel en laat zich gemakkelijk lezen."
Ds. Y. K. Vellenga in het Geref. Kerkblad voor Drente en Overijssel.

„Ik kan het boek van dr. Kurt Hutten alleen maar aanbevelen; het is raak in zijn formuleringen en het bevat geen enkele overbodigheid."
Prof. Dr. A. F. N. Lekkerkerker in Kerk en Theologie.

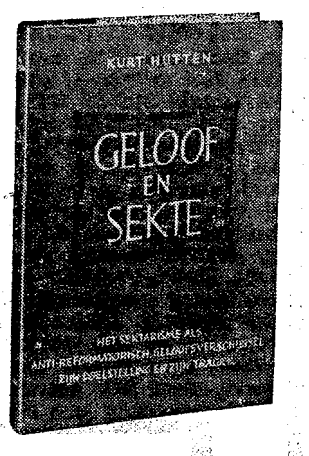

UITGAVE T. WEVER — FRANEKER

VERKRIJGBAAR IN DE BOEKHANDEL

MINDERWAARDIG

DE Nieuwe Rotterdamse Courant is een begrip. Dat deelt de redactie zelf geregeld mee als tussenkop in de kolommen van het eigen blad.

Omdat dit blad een begrip is, matigt het zich het recht aan om zéér uit de hoogte te oordelen over anderen. Toen in de Eerste Kamer onlangs een der bejaarde leden struikelde over een opstapje en daardoor een smak maakte, matigde het liberale blad zich het recht aan, daarop commentaar te leveren en het te verklaren als een voorbeeld van „oubolligheid." Men kan zoiets zien als een symptoom van enigszins infantiele eigenwijsheid.

Erger wordt het, als het blad zich het recht aanmatigt sommige Kamerleden in een kwaad daglicht te stellen.

De vorige week heeft Dr. Berghuis namens de A.R.-fractie gesproken over de buitenlandse politiek. Ook over de rassenkwestie in Zuid-Afrika.

Dr. Berghuis heeft daarbij allereerst verwezen naar de principiële en duidelijke uitspraak van het dagelijks bestuur van de A.R. Partij, waarmee hij het geheel eens was. Daarna heeft hij er op gewezen, dat wij de zaak niet dienen door allerlei agitatie, en met wijsheid en voorzichtigheid moeten spreken. Want — wij zijn tot nu toe niet in staat te zeggen, hoe het dan . . . wèl moet.

DAT is het punt. Wij kunnen ons distanciëren van het standpunt van de Afrikaanse Regering. Wij kunnen optochten houden met spandoeken. Maar als men iemand vraagt in Nederland: kom eens met een concreet plan voor de dag, dan blijft hij in gebreke. Er zijn wel onmogelijke voorslagen gedaan. Bijvoorbeeld dat de Afrikaanse Regering aan de negers stemrecht moet geven, zonder verder uitstel en naar het stelsel van evenredige vertegenwoordiging. Dat zou betekenen, dat de blanke bevolking capituleerde en zich over zou geven aan een nieuwe dictatuur. Zij kan dan net zo goed onmiddellijk vertrekken. Maar waar dan heen? De Belgen uit de Kongo kunnen naar België terugkeren. De Nederlanders zijn door Soekarno weggejaagd. Maar de Nederlandse natie is er als natie nauwelijks zwakker door geworden. Waar moet de blanke Zuid-Afrikaanse natie heen? Want het gaat hier om een afzonderlijke natie, die geen ander vaderland heeft dan de Unie van Zuid-Afrika. Wie dit wéét, die beseft ook, dat er alleen een oplossing mogelijk is, waardoor blank en zwart samen in Zuid-Afrika kunnen leven. De regering Verwoerdt meent die oplossing gevonden te hebben in de apartheidspolitiek, maar afgezien van de principiële bezwaren, die daartegen bestaan, en die door het moderamen van de A.R.-partij duidelijk zijn uitgesproken, groeit al meer de overtuiging, dat deze politiek vastloopt. Het roer moet om. Maar nu komt de grote moeilijkheid: wat moet de oplossing zijn, hoe ziet het plan er uit, dat wel een oplossing belooft?

NIEMAND van hen, die in Nederland zo hard van de toren blazen, blijkt in staat, dat duidelijk aan te wijzen. Het is niet te verwonderen en het behoeft niet als een verwijt te worden opgevat. Wij kunnen wel ageren, maar geen constructieve oplossing voorstellen. En dat komt vooral, doordat wij te veel buitenstaanders zijn en de kwestie onvoldoende kennen. Daarentegen ging de waarschuwing van Dr. Berghuis: wees voorzichtig, doe niet, alsof dit allermoeilijkste probleem met slagzinnen en agitatie in Amsterdam of in Den Haag kan worden opgelost.

Letterlijk zei hij o.a.

„Maar juist politiek is de situatie ginds een zaak, die niet uitsluitend de interne verhoudingen in Zuid-Afrika raakt, maar die in de gegeven omstandigheden op de positie van de gehele blanke wereld en ook op die van de Christelijke wereld betrekking heeft. En daarom mogen en moeten wij, indien dat gewenst schijnt, ons er ook politiek over uitspreken.

Maar dan ook met alle voorzichtigheid en wijsheid, die daarvoor vereist is, en met vermijding van elke neiging om hoog van de toren te blazen. Het is o zo gemakkelijk, in een zaak als deze als buitenstaander een goedkope politiek te voeren en een stok tussen de benen te steken van hen, die in een hoogst ernstige situatie de verantwoordelijkheid dragen. Wij hebben geen bevoegdheid om de les te lezen, als wij de stof, waarom het gaat, niet beheersen. En die beheersen wij niet. Wij kunnen niet zeggen, hoe het dan wel in concreto moet. — Maar wij mogen wel zeggen, dat er in de huidige rassenpolitiek, met alle respect voor hetgeen men heeft ondernomen en nog onderneemt, elementen zitten, die wij niet kunnen goedkeuren. En wij zouden onze plicht jegens elkaar verzaken, indien wij dat niet zouden zeggen."

NU heeft de N.R.C. (een begrip) natuurlijk volkomen het recht, het met deze opmerkingen niet eens te zijn. De redactie kan er voor zich zelf van overtuigd zijn, dat zij wel het recht heeft, hoog van de toren te blazen en dat zij niet gehouden is, met voorzichtigheid en wijsheid te oordelen. Zij kan er voor zich zelf van overtuigd zijn, dat zij de oplossing van dit allermoeilijkste probleem wel in de zak heeft en wel in staat is, in concreto te zeggen, hoe het moet. Dat is allemaal haar zaak.

Maar het komt niet te pas, dat zij het standpunt van Dr. Berghuis vergelijkt met de „halfzachtheid uit de tijd van de Jodenvervolgingen en de concentratiekampen in Duitsland tussen 1933 en 1940, toen velen in Nederland zo mooi objectief over het nazisme spraken."

Een dergelijke vergelijking is om meer dan een reden ongepast.

Deze halfzachtheid tegenover het nazisme is ons niet onbekend. Zij kwam ook in Rotterdam voor. Er was zelfs een Joods journalist van internationale naam, die daarom de laan uitging. Als de N.R.C. ons niet begrijpt, dan willen wij wel de naam noemen. Er was halfzachtheid uit laf opportunisme. En erger werd het met sommige kranten, toen de Duitsers hier waren Vele kolommen uit de N.R.C. in die dagen zijn daarvan het bewijs. Zij neette toen dan ook niet „een begrip", maar in sommige kringen werd zij de Huytsche Zeitung genoemd. In diezelfde jaren en maanden heeft Dr. Berghuis getoond, dat hij niet halfzacht was tegenover het nazisme.

MAAR in het optreden van Dr. Berghuis van vandaag is niets van die opportunistische en laffe halfzachtheid, ook niet als hij spreekt over het moeilijke Zuid-Afrikaanse vraagstuk. Hij tracht de zaak principieel duidelijk te stellen, en zich af te vragen, niet of wij moeten getuigen en waarschuwen, maar hoe en met welke zelfcontrole wij dat moeten doen. Nogeens, de N.R.C. kan van zich zelf menen, boven deze voorzichtigheid en bezonnenheid te zijn uitgegroeid. Maar daarom behoeft zij anderen aan wier houding in bezettingstijd zij een voorbeeld zou kunnen nemen, niet te vergelijken met de halfzachten, die zo mooi objectief over jodenvervolging konden spreken.

Al is zij op dat gebied van die opportunistische politiek van toen niet geheel ondeskundig.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), H. van Eysden, J. W. Ooms, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. (070)-631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, tel. (02980)-63224.
ABONNEMENTSPRIJS ƒ 6,50 per jaar, ƒ 3,25 per half jaar, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT ƒ 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP ƒ 0,20.

Dezer dagen

is de vraag weer actueel hoever de krachten van de democratie reiken en in hoeverre die krachten op de proef mogen — misschien moeten we zeggen: moeten — worden gesteld. Die vraag is actueel geworden door het optreden van de Pacifistisch-socialistische Partij. Men behoeft maar één keer gehoord te hebben op welke wijze radiosprekers van deze partij de defensie-inspanning en activiteiten als die op het gebied van de Bescherming Bevolking „bestrijden", of men ontkomt al niet meer aan de vraag: kan dit nu zo maar? Aan die vraag ontkwam ook de Federatie van Nederlandse Oudstrijdersorganisaties niet en zij heeft die voorgelegd aan de Staatssecretaris van O. K. en W. De Federatie heeft gezegd „met stijgende verontwaardiging om de veertien dagen te worden geconfronteerd met de meest ergerlijke pogingen van de P.S.P., de zo noodzakelijke defensie-inspanningen van de gehele wereld in het algemeen en die van ons land in het bijzonder te ondermijnen" en zij heeft daaraan het verzoek vastgeknoopt de P.S.P. haar politieke zendtijd te ontnemen.

De militaire medewerker van „Trouw" heeft er blijk van gegeven eveneens op het standpunt te staan, dat aan de P.S.P. de gelegenheid moet worden ontnomen haar propaganda tegen onze defensie-inspanning en tegen de NAVO te maken. Demagogie noemde de schrijver deze propaganda.

Er zijn in deze kwestie ook andere stemmen te beluisteren. „Het Vrije Volk" bijvoorbeeld wijst het standpunt van de P.S.P. af en acht de manier waarop dit standpunt verdedigd wordt, soms krenkend voor hen die bestreden worden. Maar de vraag, of deswege aan die partij de zendtijd moet worden ontnomen, beantwoordt het blad met een stellig neen. „Zolang de P.S.P. zich een democratische partij noemt en op grond van haar program en haar uitlatingen als een democratische partij moet worden beschouwd, dient de overheid haar gebruik te laten maken van de aan alle in de Tweede Kamer vertegenwoordigde partijen toegestane zendtijd. En dat op de wijze waarop zij dat wenst. Wordt de wet overtreden, dan is een klacht bij de justitie de aangewezen weg". Het Vrije Volk vindt, dat de militaire medewerker van Trouw niet ten onrechte het woord „demagogie" heeft gebruikt. „Maar de democratie aanvaardt de vrijheid van het woord in de overtuiging, dat de demagogie het op den duur toch verliest. Zo is het in Nederland dan ook steeds gegaan", aldus het blad.

Wij hebben er geen behoefte aan, de P.S.P. op één lijn te stellen met de C.P.N., maar Het Vrije Volk verliest toch even uit het oog, dat aan die partij geen politieke zendtijd is toegestaan. De gronden zijn bekend en de vraag rijst, of die gronden niet in belangrijke mate ook voor de P.S.P. van toepassing zijn. Of zij zich democratisch noemt of niet doet in het geheel niet ter zake; er zijn hele landen die zich zo noemen zonder dat er een spoortje van democratie te bekennen is. De vraag waar het om gaat is, of wij moeten toestaan of datgene wat het vrije westen ten koste van veel inspanning, veel geld en ook van mensenlevens uit bittere noodzaak tot stand brengt, op deze wijze wordt ondermijnd. Het mag bestreden worden, maar wat de P.S.P. doet is geen eerlijke bestrijding, het is zuivere ondermijning.

Dit is geen zaak voor de justitie, zoals Het Vrije Volk meent, het is een zaak voor de overheid, die verantwoordelijk en in NAVO-verband mede-verantwoordelijk is. Het blad werpt trouwens zelf de militaire medewerker van Trouw tegen, dat het een politieke zaak is.

Afgezien van dit alles, heeft het verleden ons in dit opzicht dan werkelijk niets geleerd?

Kalm en beheerst denken en werken

ZENUWDRUPPELS MG
10 ml ..... ƒ 0,95
30 ml ..... ƒ 2,25
DERCKENS N.V. — GOUDA

Gestalte van donkere jaren

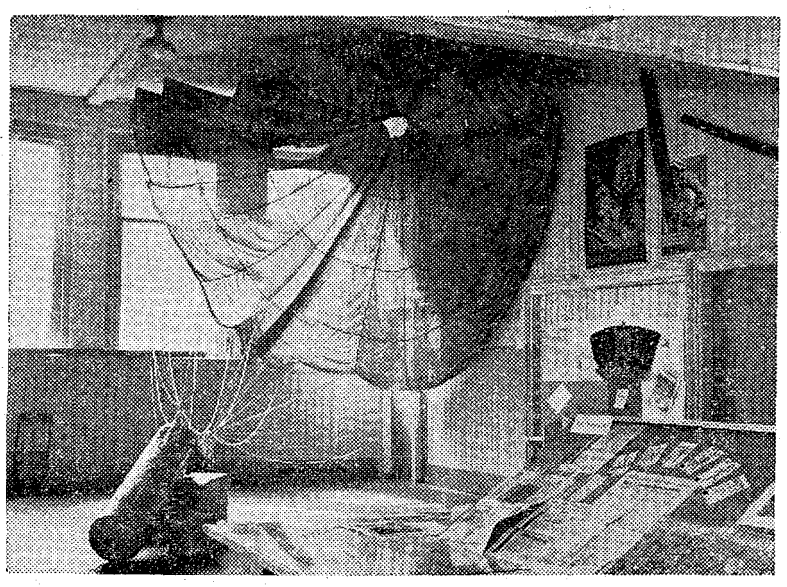

HET vertellen is een moeilijke bezigheid, want dat waar het om gaat moet de grondtoon vormen van het relaas dat men doet. Daarom is het voor velen ook zo moeilijk, de jongste historie van ons land en ons volk weer te geven aan de jongere generatie, die geen eigen heugenis heeft aan de donkere jaren van 1940—'45. En toch is het doorgeven van die geschiedenis van het grootste belang.

Er is in ons blad kort voor de herdenking van de bevrijding nog op gewezen, dat we niet mogen nalaten om het opgroeiende geslacht een goed inzicht te geven van de gebeurtenissen, die in vijf jaren de wereld beroerd hebben. Dat is vooral zo belangrijk omdat het toen niet ging om materiële zaken, maar om dingen, die het wezen van het menselijk bestaan raken. Jammer genoeg weten velen weinig af van de verschrikkelijke strijd tegen een heidense ideologie die ontaardde in een langdurige demonstratie van bruut geweld en rechteloosheid.

Er is een burgemeester, die zijn gemeentenaren — en dan vooral de jongeren onder hen — iets van die strijd, van die ellende en van dat verzet wilde laten zien. Hij meende terecht dat dit nuttig zou zijn, omdat het zien kan leiden tot bezinning over zaken, die van grote betekenis zijn.

Als men iets wil laten zien, moet men iets tonen. Dus heeft die burgemeester in zijn gemeente een tentoonstelling georganiseerd. Zelf had hij heel wat voorwerpen en wat dies meer zij uit de donkere jaren bewaard. Zodoende had hij een goed begin voor het inrichten van zo'n tentoonstelling. Hij ging op pad naar mensen, van wie hij wist of veronderstelde dat ze ook nog herinneringsvoorwerpen in hun bezit hadden. Het werd dan ook: Zegt het voort, zegt het voort!

Er kwam heel wat op de proppen, er bleek een goede tentoonstelling van op te zetten. Een parachute en een container ontbraken niet. Heel wat belangrijke drukwerken, zowel van de toenmalige gehate Nationaal-socialistische beweging als van de bezettende macht en van de verzetspers gaven gestalte aan de verschrikkelijke oorlogsjaren. Ook de vaak primitieve gebruiksvoorwerpen uit die tijd kwamen weer tevoorschijn: de noodkacheltjes, de drijvertjes, de massieve banden rond de fietswielen, de spinnewielen om zelf de schapenwol te spinnen, de rantsoenbonnen en wat al niet meer.

En nauwelijks was de tentoonstelling geopend, of iemand bracht nog haar etensblikje uit het concentratiekamp van Ravensbrück. En dat eenvoudige blikje gaf gestalte aan de verschrikkingen en het leed, dat duizenden in die martelkampen geleden hebben.

Kortom, het werd een expositie die in zijn soort voortreffelijk was. Jammer was, dat de gemeentezaal in het betreffende dorp voor een tentoonstelling als deze eigenlijk te klein was. Ware er ruimte geweest, er zou meer getoond kunnen zijn.

Maar wat het meest deugd doet is, dat de belangstelling voor deze expositie bijzonder goed was. Vooral ook van de kant van de jeugd was veel belangstelling en de reactie was

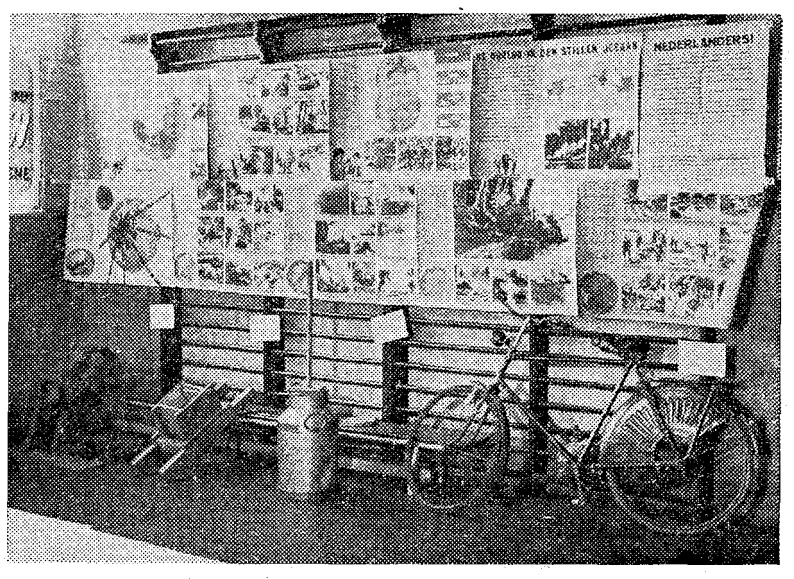

prachtig. Het bleek namelijk, dat de kinderen niet alleen tevreden te stellen waren door hun iets te laten *zien*. Neen, het zien was de aanloop tot het willen *weten!* Er werd door de jeugd honderduit gevraagd over die barre tijd van 1940—'45.

Omdat de opzet zo voortreffelijk slaagde, verheugen wij ons over deze tentoonstelling. Jonge mensen zijn geconfronteerd met de vreselijke vijf jaren, die ons land en ons volk heeft moeten doormaken.

In grote gemeenten zijn soortgelijke exposities gehouden, meestal met medewerking van de dienst voor oorlogsdocumentatie. Ook voor die tentoonstellingen was volgens de mededelingen een bevredigende belangstelling.

Maar naar procenten van het bevolkingsaantal van die gemeenten gerekend, spande de tentoonstelling in het door ons bedoelde dorp verre de kroon wat het bezoek betreft.

Het is een bewijs temeer, dat in een kleine gemeente met vrucht gewerkt kan worden om de ingezetenen te herinneren aan de weg die het Nederlandse volk in de jaren van verschrikking moest gaan. Om daardoor dan weer de zegen van de democratische vrijheid duidelijk te doen uitkomen en te laten beseffen, dat het een voorrecht is, dat we christelijke politiek mogen bedrijven — een politiek dus, die geworteld is in onze levensovertuiging.

Het is een voorbeeld ter navolging. Daarom maken wij er hier melding van. Wat in die kleine gemeente slaagde, kan elders eveneens slagen. Het slaagde zonder dat het financiële consequenties voor de gemeentekas meebracht. Het slaagde omdat de burgerzin een prachtig woordje meesprak.

De gemeente was: Linschoten. De burgemeester van Linschoten heet: De Geus.

Een saluut voor het initiatief!

U.T ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Grondstoffen, halffabrikaten, eindprodukten bestemd voor:

de scheepsbouw —
de bouwnijverheid —
het weg en railverkeer —
metaalverwerkende industrieën

R.H.L.W. ROTTERDAM

FA. B. MEILINK
Eig. F. BRAAM
HOUTZAGERIJ — HOUTHANDEL
EN KISTENFABRIEK
HOFSTRAAT 10 - BORCULO - TEL. 05457-561*

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOR WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179. A'dam. Tel. 798604-53257

meteoor beton
N.V. BETONFABRIEK DE METEOOR - DE STEEG
Fabriek van kwaliteitsbetonartikelen.

Fa. P. van Oudenallen & Zoon
AANNEMERS VAN
timmer-, hei- en betonwerken
WILNIS — TELEFOON (01724) 108

RIMBA Fabriek van stalen ramen en metaalwaren
Baan 18 - telefoon 03410 - 2503 b.g.g 2918 - Harderwijk
★ STALEN RAMEN EN DEUREN
★ IJZERWAREN VOOR HET BOUWVAK
★ CONSTRUCTIEWERKEN

Architectenbureau K. H. Wansink
Verzorgen en uitwerken van bouwplannen
Adviseren van bouwwerken in beton
DELFT - St. v. d. Wielenweg 14. Telefoon 01730-24650

FA. K. SALVERDA & ZONEN
AANNEMERSBEDRIJF — KUINRE
Speciaal: het stellen en monteren van kapspanten.
Wijk IV-7 — Tel. K 5271-294

Firma J. van der Kamp & Zn.
MEPPEL
Groothandel in bouw- en wegenmateriaal
Kantoor en opslagplaatsen: Meursingeweg 4
Telefoon 05220-1212 b.g.g. 1285.

J. DE KORT
Metsel- en tegelbedrijf
Ook voor onderhoudswerken
BERENSTRAAT 30 — TEL. 33422 — AMSTERDAM

Timmerfabriek VERMEULEN N.V., Mill (N.B.)
Telefoon 08859-605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes, etc
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.
Export: België, Duitsland, etc.

Aannemersbedrijf Gebr. Slager
Nieuwbouw en onderhoudswerk
Haven Noordzijde 12 - Telefoon 01119-210
BROUWERSHAVEN

Geeft dit blad door!

Klacht van een ongehuwde vrouw

IEDEREEN heeft wel eens iets te klagen. Het is niet mogelijk daaraan steeds volledige publiciteit te geven. Soms is het echter nodig dit wel te doen.

Kortgeleden kwam er bij de redactie een brief binnen met een klacht van een ongehuwde vrouw. In deze brief klaagde zij haar nood over de in sommige opzichten financieel ongunstige positie van de ongehuwde vrouwen bij de toepassing van de sociale verzekeringen.

Wat is namelijk het geval.

Het betreft hier een ongehuwde vrouw die de pensioengerechtigde leeftijd inmiddels heeft bereikt. Haar moeder leed vroeger aan een chronische ziekte. In verband hiermede moest zij van haar 11-jarige leeftijd af voor zes personen de huishouding doen. Meer dan 20 jaar heeft de ziekte van haar moeder geduurd. Het beste van mijn levensjaren is hiermee heengegaan, zo schrijft ze. Zij is niet sterk meer, omdat de reeds vroeg op haar schouders gelegde zware taak en verantwoordelijkheid veel van haar krachten heeft gevergd.

Het is echter niet de vroegere zorg voor haar ouders waarover zij klaagt. Hooguit laat zij tussen de regels van de brief doorschemeren, dat de opgave niet steeds eenvoudig is geweest.

Haar klachten zijn van andere aard. Zij woont thans samen met een ongehuwde broer. Zij verzorgt de huishouding en hij verdient voor beiden de kost.

Nu zijn haar klachten, of zo men wil: bezwaren, van tweeërlei aard, te weten:

1. dat zij niet als indirect-verzekerde kan worden beschouwd — dus zonder premiebetaling — van de ziekenfondsverzekering van haar broer;

2. dat haar broer belasting moet betalen naar het ongehuwdentarief.

Een dergelijke situatie acht zij onrechtvaardig.

Wat zij wil is dus, dat zij voor de ziekenfondsverzekering op gelijke wijze wordt behandelt als een gehuwde vrouw, terwijl haar broer dezelfde belasting zou moeten betalen als een gehuwde man.

In haar brief merkt zij nog op, dat zij het niet voor zichzelf vraagt, omdat zij toch reeds gepensioneerd is. Zij vraagt het voor jongeren, die in een soortgelijke situatie leven als zij heeft meegemaakt.

Aan onze sociale medewerker L. de Graaf hebben wij gevraagd op bovenbedoelde brief te reageren. Hij doet dit in nevenstaand artikel.

EEN MOEILIJK VRAAGSTUK

DE in het kadertje „Klacht van een ongehuwde vrouw" aan de orde gestelde problemen zijn bepaald niet van eenvoudige aard. Integendeel, het betreft hier een moeilijke en bovendien een nogal gevoelige zaak. Ik pretendeer dan ook geenszins de juiste oplossing te kunnen bieden. Hoogstens voel ik mij geroepen een aantal kanttekeningen te maken, waarin dan mijn persoonlijke visie wordt weergegeven.

Op zijn minst is het nodig begrip op te brengen voor de geuite klachten. De door de thans gepensioneerde vrouw geschetste situatie roept inderdaad een aantal vragen op. Vooral wanneer men het financieel niet al te breed heeft, zal de behoefte aan een bepaalde voorziening zich sterk doen voelen. Bovendien lijkt het nog niet eens zo onlogisch om op de gevraagde wijze aan de bezwaren tegemoet te komen. Toch meen ik, dat dit niet de juiste oplossing zou zijn. De problemen lijken mij van andere aard dan om ze op die wijze tot een oplossing te brengen.

Belasting facet

DE belastingen zijn nu niet bepaald mijn sterkste zijde. Toch zal ik ook dit facet in de beoordeling betrekken. Hierbij ga ik er dan van uit, dat er eenstemmigheid bestaat over de stelling, dat het rechtvaardig is bij een gelijk inkomen de ongehuwden meer belasting te laten betalen dan de gehuwden. De vraag of de thans geldende verhouding in belastingdruk voor gehuwden en ongehuwden juist is, kan hier buiten beschouwing gelaten worden. Daarover heeft de heer G. A. Kieft in vroegere nummers van Nederlandse Gedachten reeds geschreven. De conclusie was toen, dat de verhouding niet juist was en dat de belastingdruk voor ongehuwden te zwaar was. Hieraan is minister Zijlstra reeds tegemoet gekomen door ingaande 1 januari 1960 het tarief voor ongehuwden te verlagen. De vraag of de verhouding hiermede volledig is rechtgetrokken ligt niet te mijner beoordeling.

Het verzorgen van de ouders

HET komt geregeld voor, dat een ongehuwde dochter thuis blijft om haar hulpbehoevende moeder of vader te verzorgen. Dat is ook een zeer normaal verschijnsel. Vooral met ziekte heeft men het liefst met „eigen volk" te maken. Men voelt zich dan het meest vertrouwd en financieel is men vaak het beste uit.

Er kan naar mijn mening echter iets fout zijn, indien de thuis blijvende dochter door die bijzondere omstandigheden tegen haar eigen wil een eigen gezinsvorming zou moeten opgeven of de opbouw van een eigen zelfstandige levenspositie zou moeten laten varen. In een dergelijke situatie mag, naar ik meen, van de ouders worden gevraagd, om in het levensbelang van hun dochter, voor de verzorging een andere oplossing te zoeken. Wellicht is dit niet steeds eenvoudig te bereiken, maar waar een wil is, is een weg. Hierbij moet steeds voor ogen staan, dat de dochter vroeg of laat alleen komt te staan.

Dit was even een kleine uitweiding. Het in de brief aan de orde gestelde probleem is van andere aard.

Als de dochter thuis blijft om haar ouders te verzorgen, kan zij dan indirect-verzekerd zijn ingevolge de vrijwillige of verplichte ziekenfonds-verzekering van haar ouders en kunnen haar ouders aanspraak maken op kinderaftrek voor de belasting? Ingevolge de thans geldende voorschriften moeten beide vragen ontkennend worden beantwoord en het komt mij voor, dat het niet gewenst is in deze voorschriften verandering te brengen.

De faciliteiten ingevolge de ziekenfondsverzekering gelden alleen voor door de ouders verzorgde kinderen beneden een bepaalde leeftijd. De in het kadertje bedoelde dochter verzorgde zelf haar ouders. De situatie ligt hier dus precies andersom. De dochter moet zich zelfstandig kunnen verzekeren en haar ouders moeten haar daartoe financieel in de gelegenheid stellen. Als het goed is, moet een dochter, die haar hulpbehoevende ouders verzorgt, daarvoor een normale beloning ontvangen. Het kan worden toegegeven, dat er in dit opzicht nogal eens iets hapert. De inkomenspositie van de ouders zal daartoe niet steeds voldoende ruimte bieden. Maar dan ligt het probleem dus bij de inkomenspositie van de ouders e.. niet aan de kant van de ziekenfondsverzekering. Het probleem hoet dan ook aan de kant van de inkomenspositie van de ouders worden opgelost. Dit kan bijvoorbeeld door een stelsel van sociale verzekering van de ouders — by ziekte en invaliditeit —, dat hen in staat stelt een ontvangen verzorging te kunnen betalen.

Voor de belastingen ligt de zaak al niet anders. Kinderaftrek voor een hulpbiedende dochter is niet mogelijk. Hetzelfde zou dan immers moeten gelden voor een vreemde huishoudelijke hulp. Voor de belastingen geldt als enige mogelijkheid de aftrekregeling wegens buitengewone lasten.

Samenwonen met ongehuwde broer

HET in gezinsverband samenwonen van een ongehuwde zuster met haar ongehuwde broer komt regelmatig voor. Beiden kunnen ze in loondienst werken, maar regel is, dat zij de huishouding verzorgt en hij de kost verdient. Is het in deze laatste situatie dan wel billijk, dat op de broer het belastingtarief voor gehuwden wordt toegepast en de zuster voor de ziekenfondsverzekering op dezelfde wijze wordt behandeld als een gehuwde vrouw? Een bevestigende beantwoording van deze vraag schijnt op het eerste gezicht niet onlogisch te zijn. Toch meen ik, dat dit niet juist zou zijn. In wezen is de problematiek hier van dezelfde aard als in de situatoie waarbij de dochter haar ouders verzorgt.

Het indirect-verzekerd zijn ingevolge de ziekenfondsverzekering vindt zijn oorsprong in een wettelijke onderhoudsplicht van de direct-verzekerde gehuwde man ten opzichte van zijn vrouw en kinderen. Een broer en zuster zijn ten opzichte van elkaar niet onderhoudsplichtig.

Bovendien is het toch zo, dat de zuster tegenover haar broer aanspraak op uitbetaling van een loon kan maken. Daarvoor verzorgt zij voor hem de huishouding. Het loon moet haar in de gelegenheid stellen — evenals elke andere werkende vrouw — voor zichzelf de nodige voorzieningen te treffen. Dit lijkt mij in principe de meest gezonde situatie. Stel eens voor, dat men aan de in het kadertje geuite wens tegemoet zou komen. Hoe moet dan worden gehandeld ten aanzien van een hospita — b.v. een weduwe — van een ongehuwde man? Deze man betaalt pensionkosten. Voor de hospita is dit een inkomen, dat haar mede in staat stelt zelfstandig voorzieningen te treffen.

Voor de belastingen kan een soortgelijk betoog worden opgezet. Een ongehuwde broer, die de huishouding door zijn ongehuwde zuster laat verzorgen, blijft voor de belastingen onder het tarief voor ongehuwden vallen. Het zou niet billijk zijn alleen hem onder het tarief van gehuwden te brengen. Dan zou dat voor alle ongehuwden moeten gebeuren, omdat dan iedere ongehuwde zou mogen vragen zich op dezelfde wijze te laten verzorgen en voor de belastingen op dezelfde wijze te worden behandeld. Of men dan zelfstandig, op kamers of in pension woont doet niet terzake.

De gevraagde gelijkstelling vindt, naar ik veronderstel, zijn oorsprong in een denkfout. Namelijk deze, dat de ongehuwde broer meent zijn ongehuwde zuster te verzorgen. Deze redenering is naar mijn mening in principe niet juist. De zuster verricht voor haar broer huishoudelijke werkzaamheden, hetgeen haar ten opzichte van haar broer recht geeft op loonbetaling, opdat zij een zelfstandige positie kan innemen. De werkelijke verhoudingen zullen wellicht vaak anders zijn, maar of ze juister zijn meen ik te mogen betwijfelen.

Een ander probleem is, of het nu geldende ongehuwdentarief — vooral ook gezien de bovenstaande uiteenzetting — nog te hoog is. Het ontbreekt mij aan gegevens om op deze vraag een antwoord te geven. Wellicht is een nader onderzoek hierover gewenst, maar daaraan kan beter een belastingdeskundige zich wagen.

In ieder geval lijkt het mij niet verstandig een eventueel te hoog belastingtarief voor ongehuwden als motief te gebruiken voor de bevordering van het inwilligen van de in het kadertje geuite verlangens. Het vraagstuk moet daar worden aangepakt, waar de oorzaken van de eventuele problemen liggen.

L. DE GRAAF

Alle gemeenten vóór Rijnmond, maar

NIET VOOR DEZELFDE RIJNMOND

ALS twee hetzelfde zeggen is het nog niet hetzelfde, luidt een bekend gezegde. Als dan ook 24 gemeenten zich uitspreken voor de instelling van een openbaar lichaam Rijnmond, bedoelen ze evenmin allemaal hetzelfde Rijnmond. Rotterdam mag dan inmenging met de havens onaanvaardbaar achten, de a.r.-fractie in Vlaardingen mag dan verklaren dat een openbaar lichaam zonder bevoegdheid over de havens van nagenoeg geen betekenis is, zonder meer „neen" heeft geen enkele gemeente gezegd. Men mag dan bezwaren hebben, vrijwel alle gemeenten staan vermoedelijk op hetzelfde standpunt als Barendrecht, waar bij de behandeling gezegd werd dat men nu eenmaal bij de ontwikkeling van het Waterweggebied betrokken is en dat men daarom ook graag een stem in het kapittel heeft.

Samenstelling bestuur

MAAR dat stem in het kapittel hebben is nu juist een van de punten waarover de gemeenten het nog lang niet eens zijn. Het gaat er natuurlijk om hoe de verhoudingen in het algemeen bestuur van Rijnmond zullen liggen. De buitengemeenten zijn beducht voor een meerderheid of voor een al te grote meerderheid van Rotterdam. Maar de Maasstad op haar beurt heeft bij nader inzien bezwaar tegen het voorstel van de commissie Klaasesz van 54 rechtstreeks gekozen leden en 27 door de gemeenteraden benoemde leden, want dan bestaat het gevaar dat Rotterdam in de minderheid komt. Dat lijkt op het eerste gezicht nogal vreemd, omdat Rotterdam alleen driemaal zoveel kiezers heeft als alle andere gemeenten samen. Maar het is het niet. Van de 27 benoemde leden zouden er maar 4 Rotterdammers mogen zijn, de andere 23 komen uit de buitengemeenten. Wanneer de 54 andere leden rechtstreeks gekozen worden in één kieskring dan zullen alle partijen natuurlijk Rotterdammers op hun lijsten zetten, allereerst Rotterdammers, maar geen enkele partij zal nalaten vertegenwoordigers uit de buitengemeenten op kansbiedende plaatsen te zetten. Van de 54 behoeven er dan maar 18 uit de buitengemeenten te komen (en dat is helemaal niet onredelijk) en Rotterdam is in het algemeen bestuur van Rijnmond al in de minderheid. Rotterdam wil dus de 27 benoemde leden (het zullen meestal burgemeesters zijn) geen stemrecht geven, doch een adviserende stem. Gebeurt dat niet, dan voelt men niets meer voor één kieskring, maar wil men ook vier kieskringen waarbij de kandidaten uit de betrokken kieskring moeten komen, zij het dan dat de lijsten verbonden kunnen worden. De gedachte van vier kieskringen leefde vooral in de buitengemeenten. In 14 van de 23 niet-Rotterdamse gemeenten was de meerderheid daarvoor. Maar ook in gemeenten waar de meerderheid één kieskring wenste, zoals in Vlaardingen, waren sterke minderheden voor vier kieskringen. Het was vooral de P.v.d.A. die één kieskring wenste, daarbij gesteund door de KVP, die in kieskringen op de eilanden toch geen kans maakt en door de SGP, die bij vier aparte kieskringen zijn 8000 Rotterdamse stemmen verloren zou zien gaan.

Een kieskring zou gezien het aantal inwoners voor Rotterdam een meerderheid kunnen opleveren van ongeveer drie-kwart van het aantal leden. Daar kijken de andere gemeenten nogal tegenaan, al zal in de praktijk zoals we zeiden natuurlijk met de buitengemeenten gerekend moeten worden, waardoor die wel wat meer dan een-vierde van het aantal zetels zullen bezetten. Maar niettemin de ene kieskring met rechtstreekse verkiezingen wil men niet. Dat zou, zo betoogde ergens een raadslid, een geruisloze annexatie zijn.

Gemeenten als Capelle, Ridderkerk, Vlaardingen en in meerderheid ook Schiedam en Spijkenisse willen alleen rechtstreeks gekozen leden en voelen niets voor de 27 door de gemeenteraden benoemde leden. Dze niet-politieke vertegenwoordigers passen niet in een politiek college als het bestuur van Rijnmond.

Vlaardingen stelt daarom voor de burgemeesters van de Rijnmondgemeenten te verenigen in een commissie van advies, die telkens vóór de vergaderingen van het bestuur evenals de commissies van bijstand advies uitbrengt. Alle gemeenten zouden dan toch hun zienswijze bekend kunnen maken.

Maar hoe

MAAR ook als men van vier kiesdistricten zou uitgaan, is men nog niet uit de moeilijkheden. Want dan komt de vraag hoeveel leden elk district in Rijnmond zal leveren. Baseert men zich alleen op het inwoneraantal, dan kan men wel een kieskring houden. Het moet dus anders. Een aantal gemeenten willen nu de zetelverdeling over de kieskringen baseren op het inwonertal voor twee-derden en op het grondoppervlak voor een-derde. Ietwat willekeurig omdat moeilijk is vast te stellen, wat nu de relatie is tussen inwoners en oppervlakte. De voorzitter van de a.r.-fractie in Vlaardingen stelde daarom voor vast te houden aan het concrete uitgangspunt van het aantal inwoners (kiezers) doch, gezien de grote verschillen tussen Rotterdam en andere gemeenten, de verdeling te baseren op de wortel uit de kiezersaantallen. Men behoudt dan het uitgangspunt, maar verzacht de grote verschillen. Rotterdam zou dan wel de meerderheid hebben in Rijnmond, maar de andere districten hadden dan een betere evenredige vertegenwoordiging.

Dat de voorzitter van Rijnmond benoemd zal worden door de Kroon had de instemming van alle gemeentebesturen. Rotterdam kon ermee akkoord gaan omdat dan de mogelijkheid blijft dat het de burgemeester van Rotterdam zal zijn. Andere gemeenten wilden dat juist niet en wensten dat de voorzitter nimmer burgemeester zal zijn van een van de Rijnmondgemeenten. Vlaardingen ging hier het verst door te bepalen dat leden van het dagelijks bestuur van Rijnmond geen lid mogen zijn van het dagelijks bestuur van een der Rijnmondgemeenten.

Havens

ZIJN de gemeenten het dus nog allerminst eens over de samenstelling van het bestuur, een belangrijke tegenstelling bestaat er echter ook t.a.v. de taken en bevoegdheden van Rijnmond. Al hebben niet alle gemeenten zich daar over uitgesproken, vermoedelijk is die tegenstelling de voornaamste.

We bedoelen hier niet de wensen om de „zuiverheid van water en lucht" aan Rijnmond toe te vertrouwen zoals Vlaardingen en andere willen of het „openbaar vervoer" wat weer een wens is van andere gemeenten. Evenmin het schrappen van de „toepassing van de woonruimtewet '47" zoals Zuidland wenst. Over deze dingen kan men het naar alle waarschijnlijkheid wel eens worden. De kardinale tegenstelling is hier of de havens en de daarbijbehorende industrieterreinen onder Rijnmond zullen vallen, ja dan neen.

Rotterdam acht het zonder meer onaanvaardbaar, dat Rijnmond zeggenschap zou hebben over de havens. Rozenburg en vooral ook Vlaardingen menen dat Rijnmond zonder die zeggenschap van secundaire betekenis wordt.

De betekenis van de havens voor de ontwikkeling van het Waterweggebied is onmiskenbaar. De commissie Klaasesz heeft er dan ook alle aandacht aangeschonken. Die ontwikkeling bepaalt de ontwikkeling van heel Rijnmond. Rijnmond dient dus zeggenschap te hebben over de havens, precies zoals over de woningbouw, de openluchtrecreatie of de ruimtelijke ordening. Maar, zegt de commissie, dat geldt niet voor de bestaande havens, Botlek en Europoort inbegrepen. De burgemeester van Rozenburg repliceert dan, maar als men Europoort ook al tot de bestaande havens rekent, wat voor nieuwe havens kunnen er dan nog bijkomen. De havens worden dus een zuiver Rotterdamse zaak.

Dat is duidelijk het standpunt van Rotterdam zelf. Geen inmenging. Zelfs de bepaling van het voorstel-Klaasesz dat Rijnmond alleen aanwijzingen mag geven voor bestaande havens „voorzover bij het achterwege blijven daarvan het belang van het gebied van het openbaar lichaam in ernstige mate zou worden geschaad" acht Rotterdam onaanvaardbaar. Vlaardingen vindt dat ook, maar om heel andere redenen

Los van het feit dat door de commissie genoemde norm wel erg moeilijk te hanteren is, de bedoeling is duidelijk, Rijnmond komt aan de bestaande havens niet te pas. En dan dreigt het gevaar, aldus de a.r.-woordvoerder in de Vlaardingse raad, dat de bestaande praktijk rustig doorgaat. Dan blijft men privaatrechtelijk investeren op het gebied van een andere gemeente, om dan daarna op grond van die investeringen te gaan pleiten voor publiekrechtelijke eigendom, dus annexatie.

De grote betekenis van Rijnmond lag voor deze woordvoerder juist in het feit, dat een dergelijk openbaar lichaam, met een allereerst coördinerende taak, tot een economische politiek (men denke aan uniforme haventarieven e.d.) voor het gehele gebied zou kunnen komen, zonder annexatie. Omdat Rijnmond een coördinerende taak heeft en de uitvoerende bevoegdheden aan de afzonderlijke gemeenten moet overlaten, heeft Rijnmond ook geen perfect werkend en omvangrijk technisch apparaat nodig. Het beheer en de exploitatie van de havens blijft bij de gemeenten i.c. hoofdzakelijk Rotterdam. Rijnmond beheert niet en exploiteert niet, Rijnmond coördineert en heeft als taak vorm te geven aan de politiek in grote lijnen.

Maar voor het vervullen van een dergelijke taak is het nodig dat Rijnmond dan ook de **bevoegdheid** heeft aanwijzingen te geven t.a.v. de bestaande havens en industrieterreinen.

Wil men dat niet, dan betekent de zeggenschap t.a.v. de ruimtelijke ordening ook vrijwel niets, want die wordt in eerste instantie bepaald door de plaats en de omvang van de haven en industriecomplexen, ook die welke eventueel nog zullen worden aangelegd. Rijnmond wel bevoegdheid geven t.a.v. nieuwe complexen doch niet t.a.v. bestaande, bergt een bron van misverstanden en narigheden in zich.

Dit verschilpunt is naar onze mening van de grootste betekenis. Niet in de eerste plaats omdat Vlaardingen die bevoegdheid van Rijnmond, op overigens aannemelijke redenen, ook tot de bestaande havens wil uitbreiden, maar vooral omdat Rotterdam, gezien de besprekingen die de laatste jaren gevoerd zijn, niet bereid zal zijn ook maar op enigerlei wijze het meespreken van anderen op het gebied van de havens te dulden.

Het is in het Waterweggebied niet zo dat zou gelden „zoveel hoofden, zoveel zinnen". Maar het is wel zo dat er zeer belangrijke meningsverschillen bestaan, die als ze niet worden opgelost de instemming met Rijnmond bij meer dan een gemeente kunnen doen omslaan in een afwijzing.

De gemeenten hebben over het algemeen nog al werk gemaakt van de bestudering van het ontwerp van de commissie-Klaasesz. In Rotterdam en Vlaardingen waren er zelfs speciale nota's van de daar bestaande commissies ad hoc.

De gemeenten hebben thans gesproken. Gedeputeerden Staten van Zuid-Holland en de minister van Binnenlandse Zaken hebben nu de lang niet eenvoudige taak om uit de lange lijst van wensen en verlangens, van bezwaren en van kritiek zo te coördineren met de instemming in allerlei gradaties, dat er een aanvaardbaar openbaar lichaam Rijnmond uit te voorschijnt komt.

VLAARDINGEN

„De Goudse Packet"
(B. J. VAN RHIJN & ZN.)
Hoofdkantoor Gouda. Regentesseplants. 6-7, tel. 2388
Dagelijkse Sneldiensten:
Gouda tel. 2388 Vlaardingen tel. 3551
Rotterdam tel. 41414 Utrecht tel. 10696
Schiedam tel. 68472 Amsterdam tel. 746020

Voor
auto's zonder chauffeur
naar PLANTINGA
Van Hogendorplaan 139 - Telefoon 4436

BOOGAARD
Elektriciteit
Winkel 1. Schiedamseweg 41
Winkel 2. van Hogendorplaan 33
Winkel 3. Korte Hoogstraat 15
VLAARDINGEN - TEL. 6000

Assurantiekantoor L. G. Borsboom
Telefoon 3754 — Binnensingel 211
Rijkserkenning in groep A
voor makelaars en assurantie-bezorgers

Firma A. v. Roon
Speciaal adres voor
watersport- en kampeerartikelen
WESTHAVENKADE 61 - TELEFOON 3492 EN 5792

Voor GESCHENKEN
een mooie ZAKBIJBEL in gewone
en luxe uitvoering
verkrijgbaar bij:
D. BLIJLEVEN
Waalstraat 68 — Vlaardingen — telefoon 3898
BOEKBINDERIJ - LIJSTENMAKERIJ - LEESBIBLIOTHEEK

GOUDA

HOE MEN ER OOK OVER DENKT...
Voor Gouda en omgeving geldt:
VAN DER GRAAFF
voor begrafenissen

DORDRECHT

DRUKWERKEN
voor Handel, Industrie, Scheepvaart
DRUKKERIJ J. DE LONGTE
Schrijversstraat 16-18. Tel. 01850-4432. Dordrecht

DELFT

Fa. A. J. DE BOO & ZN.
Handel in Benzine, Petroleum, Dieselolie,
Smeeroliën en Smeervetten.
MOTORBOOTDIENST DELFT—ROTTERDAM
Vervoer te water door geheel Nederland met
schepen met een hijsvermogen tot 6 ton.
HOOIKADE 30 · TELEF 01730-23057 - DELFT

AMERSFOORT

ACCOUNTANTSKANTOOR
H. EN J. DE VRIES
O.M. CONTROLE VAN SCHOLEN,
INSTELLINGEN EN ORGANISATIES
Vlasakkerweg 1 - Amersfoort - Telefoon 03490—4236

✦ ONBILLIJKE COMPENSATIE

„Jullie hebben het maar makkelijk", zei iemand tegen een gemeenteraadslid. „Jullie verhogen de lonen en salarissen maar en om produktiviteitsverhogingen bekommeren jullie je niet. Zo kan ik het ook."

We laten die opmerking voor wat ze is. In 'n veelszins administratief apparaat is het natuurlijk niet zo eenvoudig het begrip produktiviteitsverhoging te hanteren. En het wordt nog moeilijker als men bedenkt dat vele gemeentelijke diensten een uitgesproken hulpverlenend karakter hebben, waardoor het begrip „kostprijs" ook heel iets anders is, dan bijv. in het vrije bedrijf.

Het lijkt inderdaad makkelijk voor een gemeenteraad de salarissen van het personeel te verhogen. Het Rijk stelt de salarissen vast en de gemeenten volgen. Natuurlijk kost dat meer geld, maar het Rijk zegt: dat zullen we compenseren door de belastinguitkering uit het gemeentefonds met acht punten te verhogen. Kan het makkelijker?

Maar hier begint voor onze raadsleden nu juist de moeilijkheid. Die compensatie is in vele gevallen een wassen neus. Die compensatie is maar gedeeltelijk en bovendien onbillijk. Een voorbeeld. Een bepaalde gemeente moet door de salarisverhoging rond ƒ 300.000 meer aan salarissen en lonen betalen. De compensatie is echter maar ƒ 120.000, zodat die gemeente zelf moet zien de resterende ƒ 180.000 te vinden. Een andere gemeente van dezelfde grootte en met een zelfde personeel krijgt echter een compensatie van ƒ 235.000 en behoeft dus zelf maar ƒ 65.000 bij te passen. Een derde soortgelijke gemeente krijgt maar een compensatie van ƒ 75.000 en moet maar zien hoe het aan de ontbrekende ƒ 225.000 komt. De loonsverhogingen zijn voor alle gemeenten gelijk, maar de compensatie helemaal niet.

Vanwaar die ongelijkheid in de vergoeding? Wel dat is erg eenvoudig. In 1947 zijn voor de gemeenten twee uitkeringen vastgesteld nl. een algemene uitkering en een belastinguitkering. In de loop der jaren zijn die uitkeringen natuurlijk verhoogd, maar altijd met een voor alle gemeenten gelijk percentage. Dat wil dus zeggen dat het verschil tussen de uitkeringen steeds groter is geworden. En voor de compensatie van de loonsverhoging past men weer dezelfde methode toe. De belastinguitkering wordt voor elke gemeente met 8% van het basisbedrag van 1947 verhoogd. Het resultaat? Dit, dat een gemeente als Velsen zijn uitkering per inwoner met rond ƒ 3,50 omhoog ziet gaan, Rotterdam met ongeveer ƒ 2,50, Vlaardingen met ƒ 1,75, Leiden met ƒ 1,65 Leeuwarden met ƒ1,35, Haarlem met ƒ 1,20, Emmen ƒ 1,21, Zwolle ƒ 1,12 enz. Zo komt het dat vergelijkbare gemeenten een wel heel ongelijke compensatie krijgen.

Het is eigenlijk onbegrijpelijk dat de achtereenvolgende regeringen en de beide Kamers der Staten-Generaal aan deze onbillijkheid nog nooit een einde hebben gemaakt. Misschien dat het gaat veranderen als het nieuwe wetsontwerp voor de financiële verhouding rijk-gemeenten nog eens wet wordt. Daar rekent men niet meer met percentages maar met gelijke bedragen per inwoner. Maar aan die financiële verhouding doktert men al zo lang, dat de vrees gerechtvaardigd is dat er pas een nieuwe financiële verhouding komen zal als geen enkele gemeente meer een sluitende begroting heeft. Want het vinden van de nodige compensatie is voor gemeenten, die nu nog een sluitende begroting hebben, vrijwel onmogelijk. W.

FIRMA FERNHOUT
HANDEL IN WEGEN- en WATERBOUWMATERIALEN
OP- EN OVERSLAGBEDRIJF
SCHEEPSBEVRACHTING
Zwolle - Telefoon 5358 b.g.g. 3477
Emmeloord - Tel. 2493 b.g.g. 2663

Enkele vragen rond de NEDERLANDSE TUINB

VERGISSEN wij ons niet, dan zijn er heel wat mensen, die de tuinbouw in ons land een goed hart toe dragen. Want de publieke opinie kan doorgaans meer waardering opbrengen voor de tuinder dan voor de boer. Dat behoeft ons niet zo heel erg te verwonderen. De mensen komen immers op allerlei manieren met de tuinbouw in aanraking.

Elke huisvrouw heeft er bij de inkoop van groenten en fruit zo wat elke dag mee te maken. In de huizen zelf, met veel licht en glas, verzorgen de moeders kamerplanten. En een huis zonder bloemen en planten is in onze moderne tijd haast niet meer denkbaar. Bovendien droomt elk Nederlands gezin nog van een tuintje rond zijn eigen huis. Daar prijken in het voorjaar de crocussen, narcissen en tulpen. Straks is er de weelde van bloeiende dahlia's, floxen, asters en niet te vergeten de chrysanten. De vaste planten krijgen met zorg hun plaats in het geheel van de tuin. Vroeger had men dan bij huis vaak ook een klein hoekje, waar groenten werden verbouwd. Zo'n stukje grond met groenten vinden wij tegenwoordig echter veel meer bij onze volkstuinders, in de onmiddellijke nabijheid van de grote steden. En wie zijn eigen groenten verbouwt, en daarvoor zaad of plantmateriaal bij de beroepstuinders haalt, is vaak niet weinig trots, als hij zijn gasten verse groenten uit eigen tuin kan aanbieden.

Niet alleen, dat er zo een vrij direct contact van de bevolking met de tuinbouw is, maar ook de tuinbouw als bedrijfstak zorgt zelf wel voor de nodige publiciteit. Weet bijna iedereen niet van Keukenhof en Floriade? Spreken de bloemencorso's niet geweldig tot de verbeelding van de mensen? Zijn de fruitsortimenten op tentoonstellingen en op veilingen niet in staat om telkens de aandacht te trekken? Hoort men dan ook nog, dat in Nederland gekweekte seringen, rozen of anjelieren een veel gebruikte versiering zijn op de grote feesten van nog regerende of niet-regerende Europese vorstenhuizen en andere met veel staatsie gepaard gaande ontvangsten, dan spreekt het bijna vanzelf, dat er haast ongemerkt een gevoel van trots over de prestaties van de Nederlandse tuinbouw bij de bevolking ontstaat.

Betekenis

EN inderdaad, de betekenis van de tuinbouw voor ons land moeten wij niet onderschatten. Want die betekenis komt duidelijk naar voren uit de waarde van de uitvoer van onze tuinbouwprodukten. Met een enkel globaal cijfer kunnen wij dit gemakkelijk aantonen. Zo werd in het jaar 1959 voor de tuinbouwprodukten een bedrag ontvangen van rond 870 miljoen gulden. *Als we dit bedrag stellen tegenover de waarde van de totale waarde van de export van land- en tuinbouw van* 4525 miljoen gulden, *dan heeft de tuinbouw daarin derhalve een aandeel van ongeveer* 19% of een vijfde deel.

Ten aanzien van sommige onderdelen is er soms ook wel een aardige vergelijking mogelijk. Voor vele mensen toch is Nederland nog altijd het land, dat nog al wat boter exporteert. Voor het jaar 1959 werd dat voor boter een bedrag van ruim 177 miljoen gulden. *Voor* bloembollen *echter werd een afzet gehaald van* 225 miljoen gulden. *Er zit dus blijkbaar ook tegenwoordig nog wel wat muziek in de bollenteelt. Naast boter is ons land ook nog al bekend door zijn uitvoer van* pootaardappelen. *De opbrengst daarvan bracht het vorig jaar ongeveer* 73 miljoen gulden *op. Een cijfer, dat niet tegen valt. Maar voor* fruit alleen *al bedroeg de uitvoer rond* 107 miljoen gulden. *Met deze enkele cijfers is de betekenis wel voldoende aangegeven. In het algemeen kunnen we daarom ook wel van een gunstige ontwikkeling spreken.*

Vragen

DEZE gunstige ontwikkeling stelt ons echter ook voor vele vragen. Een van deze vragen is, of **uitbreiding van de tuinbouw niet wenselijk is.** Het is opvallend, dat wij deze gedachte telkens weer tegenkomen bij mensen, die buiten de landbouw als zodanig staan. Hoe wij dat nu precies moeten verklaren is niet zo gemakkelijk aan te geven. Wij hebben zo de indruk, dat velen geweldig opzien bij de prestaties van de tuinder. Wat kan een tuinder al niet maken uit een betrekkelijk klein stukje grond. Is het in zekere zin niet ideaal, dat de dure grond zo intensief wordt gebruikt? En zijn er nog niet vele stukken grond, die voor de tuinbouw uitstekend geschikt zijn? Daarbij komt nog, dat wij over de afzet van de tuinbouwprodukten niet zo heel erg in zorg behoeven te zijn, want de voedingsgewoonten veranderen nog voortdurend. Fruit en groente worden steeds meer in onze gezinnen gebruikt. Bloemen en planten horen in elk huis.

Ongetwijfeld liggen er in de toekomst voor de tuinbouw nog grote mogelijkheden. De steden worden nog steeds groter. Er worden in de industrie hoge lonen betaald. Welnu, tuinbouwprodukten van goede kwaliteit passen in een wereld van hoogconjunctuur. En de mensen schrikken niet eens meer, als ze in de dagbladen lezen, dat de éne partij groenten na de andere op de veilingen zijn doorgedraaid. Want daar zijn ze in de laatste vijf en twintig jaar zo langzamerhand wel aan gewend geraakt. Het is immers veel meer de ontwikkeling van het verkeer die aan de uitbreiding van de tuinbouw ongekende mogelijkheden biedt. Zo heeft men uitgerekend, dat de vrachtkosten van 100 kroppen sla van Rotterdam naar Düsseldorf maar ƒ 2 bedraagt. Van het grote tuinbouwgebied Apulië in Italië zijn de vrachtkosten ƒ 6. Dat scheelt al ƒ 500.— per wagon. Onze tuinbouw zit wat de ligging betreft wel gunstig. En zo gezien valt er inderdaad voor uitbreiding van de tuinbouw wel iets te zeggen.

In de laatste tijd komt daar een nieuw argument bij. Want in verschillende streken van ons land worstelt men met het probleem van de ontvolking van het platteland. De mechanisatie in de landbouw brengt met zich mee, dat de landarbeid met veel minder mensen kan worden gedaan. Er vindt dus een uittocht van arbeidskrachten uit de landbouw plaats. Ook lokt de industrie in het Westen met haar hoge lonen en goede woningen. Om deze ontvolking van het platteland tegen te gaan wil men de industrie op het platteland brengen. En heel de spreiding van de industrialisatie hangt daarmee samen. Nu wordt er op aangestuurd, dustrialisatie zich vooral paalde kernen.

Wij gaan hier uiteraard kernenbeleid. Maar wel dat met name voor de noo ken in Friesland en Gronin wel heel moeilijk wordt. N gevallen uitstekend geschi daarom is hier uitbreiding wordt het wel gesteld — Daarbij komt, dat anders tuinbouw de arbeiders beh een rapport van het L.E.I. groep van losse arbeiders veel kleiner is. Niet ontk een uitbreiding van de tui ken van buitengewoon gr

Daarbij komt nog, dat de grote steden in Holland de omgeving van deze ste drijven vallen ten offer a Valt er nu niet wat voor te tuinders in een ander ge geeft om opnieuw te beg denkt men al aan bepaal tuinders zal men straks isoleerd de gelegenheid zou het dan meteen ook z den, dat deze tuinders in als het ware als een voorh zouden kunnen werken. H een zeker structuurbeleid nen spreken. Want ook te vesteringskosten zou hier ling op zijn plaats zijn. Zo tuurlijke vestiging van gl mogelijk, omdat de wet op landbouwgronden dit bele van de grondprijzen.

Moeilijkh

ZO ongemerkt zitten wij lijkheden, die met ee tuinders gepaard gaan. D er zeker ook, als het alle uitbreiding van de tuinbou die kant uit willen, dan m ten, dat er eigenlijk aan ee moet worden voldaan. En waarden, die wij ook nie hebben.

ONLANGS vergaderde de Bond van Christelijke Openbare Leeszalen en Bibliotheken in Nederland. Reeds uit de persberichten over deze te Utrecht gehouden bijeenkomst heeft men kunnen lezen, dat deze Bond groeiende is: In het afgelopen jaar traden zeven leden toe. Die leden, dat zijn Stichtingen of Verenigingen met een Koninklijke goedkeuring. Dus lichamen die rechtspersoonlijkheid hebben.

Zeven nieuwe leden. Dat betekent dat in 't afgelopen jaar zeven Christelijke Openbare Leeszalen en bibliotheken, dan wel Christelijke Openbare Uitleenbibliotheken tot stand zijn gekomen, ofwel binnenkort gereed zullen zijn om in bedrijf te worden gesteld.

Leeszaal of Uitleenbiblotheek

ZOALS uit het bovenstaande al blijkt, kent het bibliotheekwezen in de gemeenten twee soorten van bibliotheekvoorziening. Een openbare leeszaal en bibliotheek is de grootste en meest ideale voorziening. Behalve een omvangrijke bibliotheek voor de uitlening van boeken, kent een o.l.b. ook een leeszaal, waar

Tekort aa

dagbladen en tijdsc worden en ook nas geraadpleegd ten b ontwikkeling van de zaal. Meestal is a jeugdleeszaal en je

Een openbare uitle de voorziening, die Bij een o.u.b. is ook boekenvoorraad voo den, doch een leesza ook de kranten en t

Een leeszaal en b minstens 20 uren v moeten zijn. Die 20 over ten minste 5 avonden. Is er een deze afdeling voor geopend moeten zij

Een openbare bibliotheekvoorzieni dus — dient per we gankelijk te zijn vo moet over tenminst deeld zijn, waarond jeugdafdeling bij, da 4 uur per week tere lezen.

Een o.l.b. zal men vinden in plaatsen ners. Want de Over o.l.b. subsidie op gr de gemeente, waari subsidie voor een o.l gemeente minstens

Voor gemeenten, d ners hebben, doch d subsidie verstrekt v voudiger bibliotheek

Het spreekt wel v eventueel de Provinc sidie verstrekken v hierboven bedoeld.

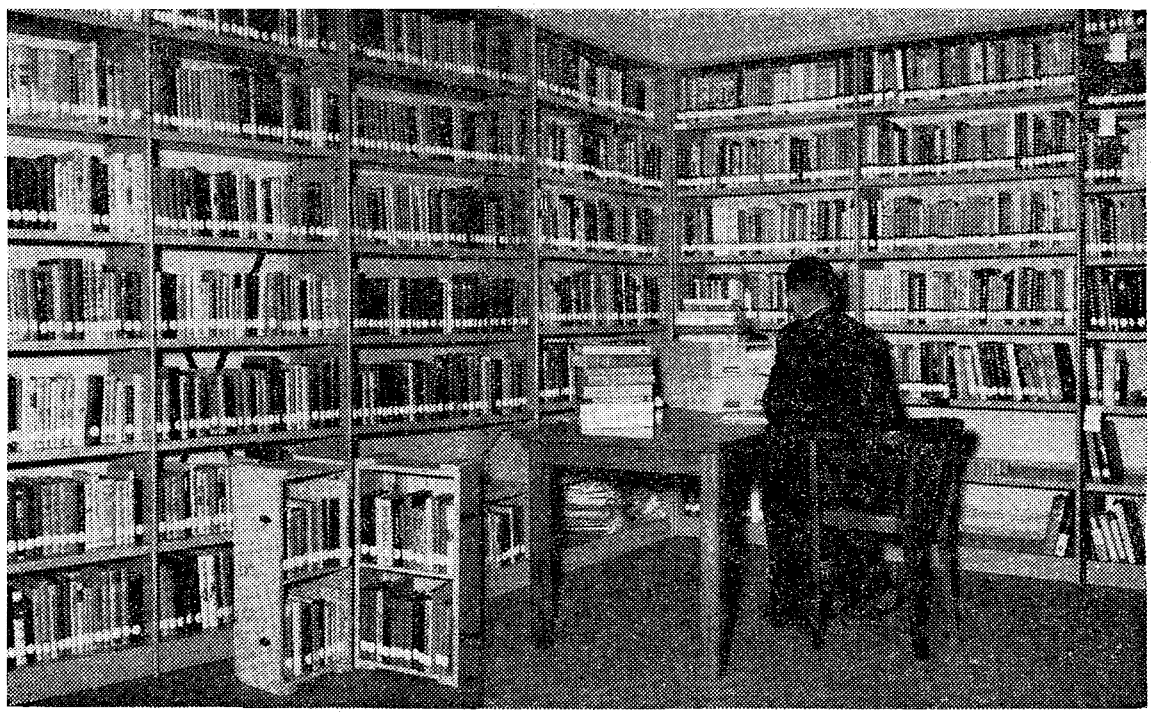

Het interieur van e streekbibliotheek.

UW

regionale in-
eert rond be-

er in op het
wij opmerken,
kleibouwstre-
ndustrialisatie
grond in vele
tuinbouw. En
inbouw — zo
biedende eis.
landbouw, de
st houdt. Uit
delijk, dat de
inbouw altijd
worden, dat
or deze stre-
enis kan zijn.
lige groei van
de tuinders in
rijft. Hun be-
dsuitbreiding.
dat men deze
gelegenheid
dat verband
. Want deze
en daar ge-
even. Tevens
kunnen wor-
we omgeving
r de anderen
men dus van
inbouw kun-
n van de in-
goede rege-
beeld een na-
w bijna niet
eemding van
e beheersing

in de moei-
sing van de
jkheden zijn
gaat over de
wanneer wij
j niet verge-
voorwaarden
n weer voor-
l in de hand

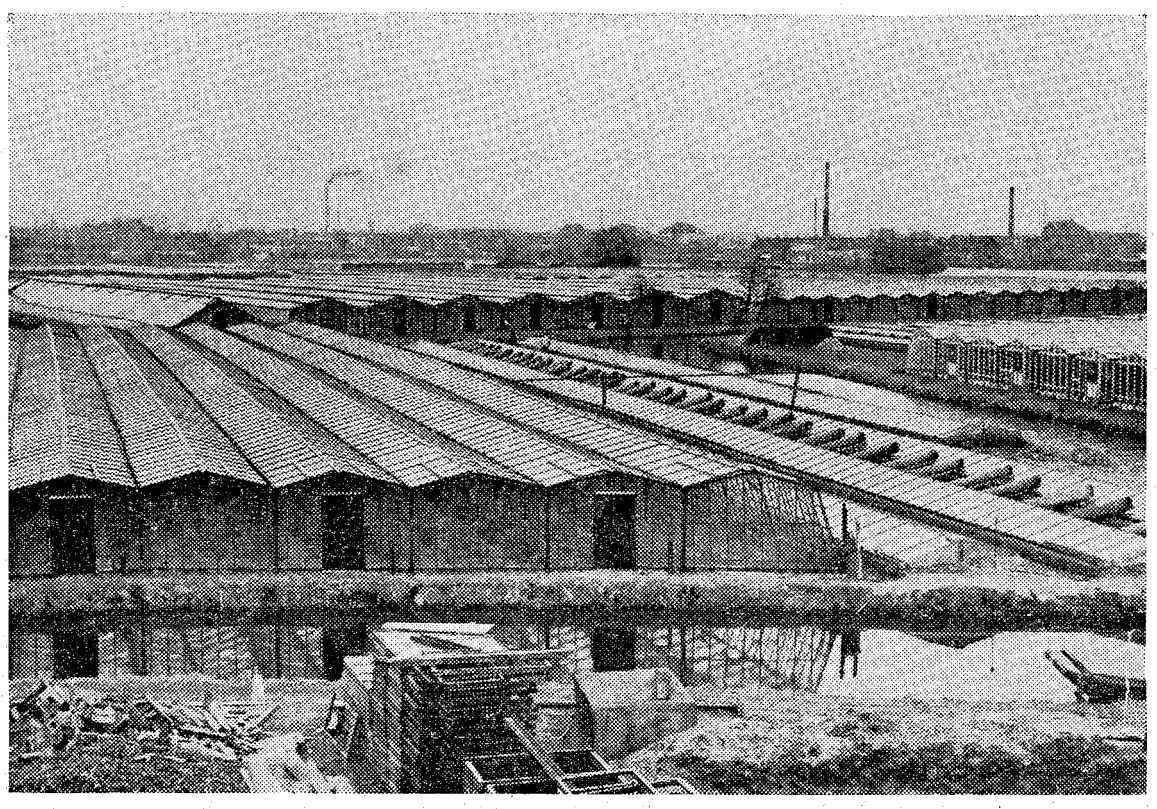

Eindeloos rijen in het Westland de kassen zich aaneen — de Nederlandse tuinbouw heeft hier grote kapitalen geïnvesteerd.

• In de eerste plaats zal er dan namelijk moeten komen een verruiming van de teeltvergunningen. Want het is namelijk zo, dat de tuinbouw haar moeilijkheden ten opzichte van de produktie en afzet zelf in handen heeft. In dat opzicht leunt de georganiseerde tuinbouw lang zo sterk niet op de overheid als dat bij de landbouw het geval is. Vandaar dat die georganiseerde tuinbouw voor een deel de produktie ook in de hand wil houden. Het betekent dus, dat in heel veel gevallen de tuinbouwproduktie niet vrij is. Hier zal dus een regeling moeten worden getrofen om tot vestiging van nieuwe bedrijven te kunnen overgaan.

• In de tweede plaats moet met nadruk worden gesteld, dat de tuinbouw een groot vakmanschap vereist. Wij kunnen zo heel gemakkelijk praten over uitbreiding van de tuinbouw. Alsof het allemaal maar niets is. Een tuinder moet een vakman zijn. En deze vaklui stampt men ook in de streken, waar men nu nog niet zo veel tuinbouw heeft, zo maar niet een, twee, drie uit de grond. Naar onze mening ziet men dit in 't algemeen veel te veel over het hoofd. En een prima vakman heeft men niet direct. Zeker, men kan daaraan tegemoet komen door in zulk een streek meer tuinbouwonderwijs te geven. Maar dan zal dit onderwijs ook al heel sterk praktisch gericht moeten zijn. In elk geval zal uitbreiding van het aantal vakscholen dan nodig zijn. Want de moderne groente- en fruitkweker kan niet zonder een prima opleiding. En ook de tuinbouwtechniek zal in verband met de kostenstructuur van de bedrijven van ontzaglijk grote betekenis zijn.

• Tenslotte zal het echter vooral afhangen van het feit, of men dit werk met liefde doet. Plezier in het werk is voor de tuinder even hard nodig als voor elk ander beroep. Want ook de tuinder maakt lange dagen. En dat doet hij alleen maar, omdat hij van zijn werk houdt. Daarbij zal hij moeten weten, dat ook het tuinbouwbeleid van de regering hem als zodanig steun kan bieden. Een steun, die er vooral op gericht is om te komen tot een efficiënte produktie. Want daaraan bestaat aan alle kanten behoefte. Het is in het belang van ons land. Het geeft de tuinder een bestaan. En de consument zal er niet in de laatste plaats zijn voordeel mee doen.

P. VAN DER MARK

AMSTERDAM
GEBR. VAN ALTENA
Smeed- en constructiewerk
Stalen ramen en deuren
G. VAN LEDENBERCHSTRAAT 114 - TEL. 82298

KOLEN OLIE
TEL.37785-245350
GROENEWOLD-HORTUS
AMSTEL 34 (BIJ DE MUNT)
HAARDEN

FA. S. DOGGER HZN.
SCHINKELKADE 14 TELEFOON 722516
Alle soorten
Antraciet Industrie IV en V
voor huisbrand
BRECHCOKES EN OLIE voor centrale verwarming

G. W. GRUPPEN
Aannemersbedrijf
Spaarndammerdijk 388 - Tel. 80553 - Amsterdam

PROT.-CHR. COöP.
BEGRAFENISVERENIGING U.A.
Betere verzorging van begrafenissen
Vondelstraat 101 - Telefoon 82477 - Amsterdam
Is u nog geen lid? Vraagt dan inlichtingen aan de P.C.B. en laat u als lid inschrijven.

christelijke openbare bibliotheken in Nederland

gelezen kunnen
kunnen worden
an de studie en
rs van een lees-
l.b. ook nog een
heek verbonden.
heek noemt men
inger omvang is.
zeer belangrijke
lening voorhan-
eekt — en dus
ten.
k zal per week
publiek geopend
ten verdeeld zijn
en, waaronder 2
zaal bij, dan zal
minstens 8 uur

liotheek — de
kleiner omvang
tens 10 uur toe-
ubliek. Deze tijd
werkdagen ver-
avond. Is er een
e jeugd minstens
en om boeken te

**algemeen slechts
0 of meer inwo-
schaft voor zo'n
het zielental van
gevestigd is. Het
verstrekt als de
woners telt.**
**dan 10.000 inwo-
niet halen, wordt
o.u.b. — een een-
ing dus.**
at het Rijk — en
t klakkeloos sub-
liotheekwerk als
ter van Onder-

e protestantse

wijs, Kunsten en Wetenschappen heeft normen gegeven voor deze culturele arbeid. En er is een Rijkscommissie van Toezicht op het bibliotheekwerk, die o.a. moet nagaan, of aan de gestelde normen wordt voldaan.

Het Rijk verstrekt voor dit bibliotheekwerk ook dàn pas subsidie, als de gemeente, waarin de o.l.b. of de o.u.b. gevestigd is, allereerst het belang van dit culturele werk inziet en daarvan blijk geeft door een subsidie te verstrekken, dat niet beneden een door de Minister vastgesteld minimum mag blijven. Die gemeentelijke minima worden ook weer vastgesteld aan de hand van het inwonertal van de gemeenten.

Belangrijke cultuurarbeid

UIT het bovenstaande blijkt al wel heel duidelijk, dat de Overheid een bibliotheek als een belangrijk instrument ziet voor de culturele ontwikkeling van haar onderdanen.

Niemand zal dat trouwens betwisten. Het boek is van ontzaglijke betekenis bij de opvoeding en de ontplooiing van de mens. Niet alleen het studieboek of het populair-wetenschappelijke werk, doch ook de boeken voor ontspanning kunnen een grote waarde hebben voor de geestelijke ontwikkeling. Het boek kan inzicht verschaffen, het kan het verstand scherpen, het kan geestelijke waarden verstrekken.

Aangezien evenwel het boek ook gevaarlijk kan zijn — denk b.v. aan de pornografische lectuur — is het begrijpelijk, dat de Overheid slechts dan het bibliotheekwerk subsidieert als voldaan wordt aan voorwaarden, die waarborgen geven, dat inderdaad het goede boek bij de ontwikkeling en de geestelijke ontplooiing van de mens gehanteerd wordt.

Dat het boek en dus het bibliotheekwerk van grote betekenis is, juist in onze tijd, zal duidelijk zijn. Wij maken een tijd mee, waarin de sociale-, technische- en economische ontwikkeling zich voltrekt in een uitermate snel tempo.

Het zou schrikwekkend zijn, als de geestelijke en de cultureel-geestelijke ontwikkeling daarmede geen gelijke tred zou houden. Dan zou een ernstig hiaat ontstaan, dat schade zou opleveren voor onze volkskracht en dus voor de maatschappij.

De bibliotheek is een prachtig middel om de gemeenschap gelegenheid te geven, die geestelijk-culturele ontwikkeling en vorming voor zichzelf ter hand te nemen.

Gemeentebesturen, die besluiten tot het verstrekken van een subsidie voor een openbare leeszaal en bibliotheek of een openbare uitleenbibliotheek, nemen daarmede een goed besluit. Juist omdat het gaat om geestelijke ontwikkeling, mag een gemeentelijke overheid een subsidieverzoek niet te snel afwijzen onder het motief, dat de gemeentebegroting een dergelijk subsidie niet toestaat. Het zou kunnen zijn, dat het van groter belang is, in de gemeente een goede bibliotheekvoorziening te hebben, dan een nieuwe straat iets soberder in uitvoering te moeten maken.

Christelijk bibliotheekwerk

GELUKKIG zijn er heel wat gemeentebesturen, die het belang van zo'n bibliotheekvoorziening hebben ingezien. Zo zijn er, blijkens het verslag van de Bond van Christelijke Openbare Leeszalen en bibliotheken in Nederland, weer zeven gemeentebesturen die subsidie verstrekken of zullen gaan verstrekken aan Christelijke openbare leeszalen en bibliotheken of Christelijke openbare uitleenbibliotheken. Dat stemt tot verheuging.

Men moet er goed van doordrongen zijn, dat de Overheid ook subsidie verstrekt aan b ij z o n d e r e bibliotheken. Voor rooms-katholieke of protestants-christelijke bibliotheken zijn in de bepalingen omtrent de verstrekking van Overheidssubsidie duidelijke richtlijnen gegeven.

We zeiden reeds, dat in een gemeente van 10.000 of meer inwoners een gesubsidieerde o.u.b. gevestigd kan worden. Indien in zo'n gemeente minstens 6.666 inwoners geacht kunnen worden, een christelijke openbare uitleenbibliotheek voor te staan, dan mag subsidie van de Overheid verwacht worden.

Een gemeente van meer dan 20.000 inwoners kan een gesubsidieerde o.l.b. hebben. Maar kunnen 13.333 inwoners geacht worden, voorstanders te zijn van een christelijke openbare leeszaal en bibliotheek, dan mag subsidie zeker tegemoet gezien worden — als men uiteraard voldoet aan de bibliotheektechnisch gestelde normen. Maar dat spreekt haast vanzelf. Immers — een christelijke school moet ten aanzien van het feitelijke onderwijs en de huisvesting ook aan gestelde voorwaarden voldoen.

Het is goed, dat raadsleden en allen, die in het bibliotheekwerk een belangrijk medium zien voor de ontwikkeling en verbreiding van geestelijke waarden, van deze dingen op de hoogte zijn.

Dat is vooral dáárom zo goed, omdat het christelijk bibliotheekwerk betrekkelijk nog gering is. Er zijn nog niet zoveel christelijke openbare leeszalen in Nederland.

Wel bezitten we — gelukkig — veel christelijke bibliotheken; maar het bibliotheektechnisch verantwoorde bibliotheekwerk is nog schaars. Willen wij ook door de lectuurvoorziening invloed blijven uitoefenen op de geestelijke ontwikkeling van ons volk, dan zullen we moeten trachten, een grote achterstand in te lopen.

We weten, dat dit moeilijk is. Moeilijk, omdat vooral in de laatste tijd de vraag weer in 't geding is, of aan een openbare bibliotheek niet de voorkeur moet gegeven worden boven een christelijke bibliotheek.

Zelfs zijn er christenen, die voor de openbare bibliotheek kiezen. Wij menen echter, dat ook op het terrein van het bibliotheekwerk vanuit de christelijke levensbeschouwing moet worden gewerkt en dat deze arbeid daarvan ook de duidelijke gerichtheid moet tonen.

Nog om een andere oorzaak is het inlopen van een achterstand moeilijk. En dat is het personeelsgebrek. Voor o.l.b.-en of o.u.b.-en is gediplomeerd personeel nodig. Helaas is in de protestants-christelijke kring te weinig aandacht geschonken aan dit vooral voor meisjes zo mooie beroep. Nu zit men in Nederland vooral ook voor de christelijke bibliotheken met een groot personeelstekort.

In enige provincies bestaan centrale plattelandsbibliotheken. Zuid-Holland heeft ook zijn christelijke plattelandsbibliotheek. Door een soort coöperatieve samenwerking van christelijke leeszalen en bibliotheken kan hier en daar het nijpend personeelstekort door de plattelandsbibliotheken worden opgelost. Maar er blijft een tekort.

Een reden temeer om diligent te zijn voor het leeszaal- en bibliotheekwerk vanuit onze christelijke levensovertuiging.

En dat geldt ook in de gemeenten, waar bovengeschetste bibliotheekvoorzieningen nog niet bestaan.

Als bibliotheken vandaag de dag belangrijk zijn — en dat zijn ze zeer zeker! — dan zullen we in onze gemeente moeten onderzoeken of er mogelijkheden tot oprichting en instandhouding aanwezig zijn. Het is een grote en mooie taak.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

drukkerij zwagers
Sinds 1903
Nieuwe Binnenweg 460-462 - Rotterdam

Kousen en sokken.
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals.
FA. JOHAN PARMENTIER
Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

Carrosseriefabriek LITH N.V.
CEINTUURBAAN 32 - ROTTERDAM-N. - TEL. 82810 (3 lijnen)
NIEUWBOUW van alle soorten carrosserieën
REPARATIE van alle voorkomende autoschade
INBOUW van vouw- en schuifdaken.

Loondorsbedrijf J. R. v. d. Wekken
SPUISLOP 12 — TELEFOON 01119 - 205 - 335
BROUWERSHAVEN
Tevens gevestigd in de Noord-Oost Polder

J. HARKEMA — KERKORGELBOUW
Speciaal voor de noordelijke provincies
en het geven van adviezen door het gehele land
WIJCKEL-BALK TELEFOON 05140-2292

GELDERLAND
De spaarbank voor Ede anno 1872
Lid v. d. Ned. Spaarbankbond.
Reeds sedert 1872 de vertrouwensinstelling van duizenden spaarders.
RENTEVERGOEDING 3,25 % OVER ALLE BEDRAGEN
Hoofdkantoor: Telefoonweg 110-112, EDE.
Tel. 8433 — Giro 821000
Kantoren te Bennekom, Ederveen en Lunteren.

HAARDEN EN KACHELS
voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.
Fa. Wed. T. Viets
Bergstraat 38 - Tel. 2765 (K 3370) - Wageningen

Radio K. B. WEIMAR Televisie
LANDELIJK ERKEND INSTALLATEUR
ELEKTRISCHE APPARATEN — VERLICHTING
Maandereind 19 - EDE - Telefoon 8373

DRENTE
Machinefabriek „Boro"
RODEN — TEL 9108. NA 18 UUR 9102
Landbouwwerktuigen - Staalconstructies
KAPSPANTEN VOOR FABRIEKSHALLEN, LOODSEN, GARAGES, LANDBOUWSCHUREN e.d.

RADIO ELEKTRA
Gas en Waterleiding
Sanitair
en Loodgieterswerken
HOOFDSTRAAT 220
HOOGEVEEN
Beleefd aanbevelend, Fa. D. LION en Zn.

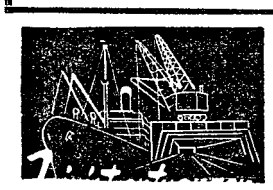

EMIGRATIE
Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.
Tel. 2841 (K 5280)
JAN DE BOER N.V. HOOGEVEEN

Voor EXCLUSIEVE
Dames- en Herenconfectie
Bontwerk
(een vertrouwenszaak)
en SPECIAAL voor uw
BERTRAM MARKTSTRAAT ASSEN

Van de Kuyperstichting

✦ De Mammoetwet
✦ Bevolkingsgroei en verantwoordelijkheid

IN het onlangs verschenen nummer van **Anti-Revolutionaire Staatkunde** schrijft mr. J. A. Oosterhoff over **de vrijheid van onderwijs en de mammoetwet.**

De kritiek in herinnering brengend van de onderwijscommissie van het College van Advies der A.R. Partij zoals die in haar beide nota's is neergelegd, stelt de schr. de vraag hoe het mogelijk is, dat van anti-revolutionaire zijde kritiek wordt uitgebracht op een door een rooms-katholieke minister ingediend wetsontwerp juist op het stuk van de vrijheid van onderwijs. Immers, als er één zaak is, waarin rooms-katholieken en anti-revolutionairen elkaar in het verleden politiek hebben gevonden, dan is het toch wel de vrijheid van onderwijs. Ging het anti-revolutionairen en rooms-katholieken beiden in de schoolstrijd niet steeds om het goed recht van het bijzonder onderwijs?

Uit een discussie tussen de a.r. volksvertegenwoordiger de heer Algra en de minister van O. K. en W. in de Eerste Kamer blijkt, dat de minister van mening is, dat de vrijheid voor het bijzonder onderwijs in onderscheiding van het openbare eigenlijk alleen betekent de vrijheid van godsdienstige **richting.** De a.r. opvatting terzake blijkt echter een andere inhoud aan deze vrijheid van onderwijs te geven.

Dit verschil in visie op de vrijheid van onderwijs nu blijkt, naar de schr. betoogt, geworteld te zijn in de verschillende staatsopvatting van anti-revolutionairen en rooms-katholieken. Uitvoerig gaat de schr. deze staatsopvattingen in hun hoofdlijnen na en wijst daarbij op de principiële verschillen tussen beide.

Vervolgens geeft hij een ontleding van de grondslagen van het ontwerp mammoetwet, waaruit blijkt, dat dit wetsontwerp in belangrijke mate onder de invloed van de gangbare rooms-katholieke staatsbeschouwing heeft gestaan en dat daarom de anti-revolutionairen van uit hún staatbeschouwing wel kritiek moeten hebben.

Tenslotte wijst de schr. op kritische geluiden uit de rooms-katholieke kring, die een merkwaardige parallel vertonen met de a.r. kritiek.

Op 21 mei j.l. hield prof. dr. L. W. G. Scholten van het Provinciaal Comité van A.R.-kiesverenigingen in de provincie Utrecht een rede over de mammoetwet. Daarin beval hij de lezing van bovengenoemd artikel zo warm aan, dat aldaar 9 nieuwe abonnementen op het maandblad A.R. Staatkunde konden worden genoteerd.

Schrijvend over **Bevolkingsgroei en verantwoordelijkheid** behandelt vervolgens prof dr. J. P. van Rooyen een onderwerp waarover in Anti-Revolutionaire Staatkunde nog wel meer zal worden geschreven. De schrijver vestigt er de aandacht op, dat het sterftecijfer de laatste tientallen jaren met rasse schreden is teruggelopen. Daarnaast voltrok zich in de westerse wereld nog het verschijnsel van de geboortedaling. Deze wijzigingen maken het uitermate moeilijk om tot enigermate betrouwbare schattingen te komen voor wat betreft de te verwachten toeneming van de bevolking. Duidelijk is evenwel, dat de geboortebeperking ook in ons land een feit is. De schrijver is niet van mening dat men zich daarover moet bedroeven. Het is een kwestie van menselijke verantwoordelijkheid. Aan de beleving van deze verantwoordelijkheid dient van buitenaf op generlei wijze te worden getornd.

De ontwikkeling der wereldbevolking besprekende becijfert de schr. dat, indien het huidige geboortepeil zich zou handhaven, de aarde tegen het eind van deze eeuw ongeveer 7 miljard bewoners zal hebben. In dit verband komt ook de hulp aan laagontwikkelde gebieden aan de orde.

De schrijver geeft ten besluite uiting aan zijn vaste overtuiging, dat de overdenking van het onlosmakelijke verband tussen bevolkingsgroei en verantwoordelijkheid eerlang tot een eenstemmige opvatting zal leiden.

Dit nummer van Antirevolutionaire Staatkunde wordt besloten met het gebruikelijke buitenlandse overzicht van prof. dr. L. W. G. Scholten en de rubriek boekbespreking.

⋆⋆⋆ *Ineens betalen, zonder s.v.p.*

De radioluisterbijdragen zullen binnenkort ineens voor een geheel jaar betaald moeten worden. De betaling in twaalf termijnen door middel van radiozegels heeft blijkbaar niet voldaan. Nu moet het dus ineens geschieden — en bij vooruitbetaling. Bij de bekendmaking van dit besluit werden enige gronden opgesomd die de nieuwe betalingsregeling aannemelijk maken, onder andere de grote besparing op de inningskosten. Daar is niets tegen in te brengen. Evenmin als er op zichzelf iets tegenin te brengen is, dat door de vooruitbetaling over een geheel jaar door het Rijk een belangrijke rente gekweekt kan worden van de luistergelden. Wij vertrouwen, dat die renten eveneens ten goede van de radio zullen komen.

Toch vragen wij ons af, of wel voldoende rekening is gehouden met de minder draagkrachtigen, toen tot de nieuwe regeling werd besloten. Een betaling van twaalf gulden ineens zal vele radiobezitters uiterst moeilijk vallen. We denken vooral aan de sober gepensioneerden, aan de mensen wier inkomen hoofdzakelijk bestaat uit de A.O.W. Maar ook de grote gezinnen zullen met moeite die twaalf gulden in één keer betalen.

Velen is het nieuwe besluit rauw op hun dak gevallen. Dat is begrijpelijk. Wij vinden de manier van het plotseling voor het feit stellen van een betaling ineens van de luisterbijdragen weinig elegant. Dat de minst draagkrachtigen over die betaling nu reeds in zorg zitten, is te begrijpen. Twaalf gulden is tenslotte een hele hap uit een klein inkomen.

NCOV — 60 jaar

OP 2 juni 1960 hoopt de Nationale Christen Officierenvereniging (NCOV) haar zestig jarig bestaan te vieren.

Op een vergadering, gehouden te Utrecht op maandag 4 juni 1900 werd het besluit genomen tot oprichting. De NCOV is daarmede de oudste der bestaande officieren verenigingen.

Het aantal leden bedroeg toen 38, dat der buitengewone leden 13. Thans zijn er 1000 leden.

Op de eerste ledenlijst van de NCOV (febr. 1901) komen vele bekende namen voor o.a.: L. F. Duymaer van Twist, P. L. de Gaay Fortman, J. J. C. van Dijk, H Colijn, jhr. W. Roëll.

De vereniging heeft veel gedaan om te bereiken dat in de militaire dienst met de christelijke beginselen rekening werd gehouden.

In de nieuwe statuten van de NCOV komt tot uiting, dat de vereniging zichzelf niet alleen beschouwd als een evangeliserende organisatie. Het christelijk beginsel dient op elk terrein des levens tot uiting te komen. Het doel van de vereniging wordt aldus omschreven:

a. te bevorderen„ dat het in en met betrekking tot de krijgsmacht in allen dele toega naar de eisen van Gods Woord en dat leden der strijdkrachten voor Christus worden gewonnen;
b. voorlichting in christelijke zin te geven met betreking tot militaire en daarmede verband houdende aangelegenheden;
c. de maatschappelijke belangen van de officeiren te behartigen in overeenstemming met het bijzonder karakter van het ambt dat zij bekleden."

Gedurende de zo beruchte novemberdagen in 1918 heeft de vereniging de pogingen om het wettig gezag te schragen, krachtig ondersteund.

Tijdens de tweede wereldoorlog werd de vereniging door de Duitse bezettingsmacht ontbonden.

Vele onderwerpen hadden de aandacht der vereniging, zowel liggend in het geestelijke als het materiële vlak.

Aan het bewapeningsvraagstuk wordt veel aandacht besteed.

In dit verband moet zeker genoemd worden de behandeling van het onderwerp: „De Christenofficier en de atoombewapening", op de algemene ledenvergadering in 1959.

Met grote dankbaarheid mag bij dit 60-jarig jubileum worden teruggezien op het vele zegenrijke werk dat door de vereniging mocht worden verricht voor de doorwerking van de christelijke beginselen in de krijgsmacht. Wij wensen de vereniging van harte geluk met dit jubileum en verbinden hieraan de wens dat in de komende tijd — waarin de problemen van bewapening en verdediging helaas nog van grote actualiteit zullen moeten zijn — de vereniging onder Gods gunst ten bate van land en volk met veel vrucht werkzaam zal mogen zijn.

EEN RAPPORT

• Einde vorige eeuw was het voor een christen niet gemakkelijk officier te zijn in het leger. Het liberalisme heerste oppermachtig en iemand die openlijk voor zijn A.R. overtuiging uitkwam vond men eigenlijk een beetje verdacht.

Bij een gesprek dat wij onlangs met de thans 94-jarige generaal L. F. Duymaer van Twist hadden, overhandigde hij ons een indertijd over hem uitgebracht rapport in verband met zijn activiteiten voor de A.R. politiek. Wij drukken het hieronder af. De geest van de eeuw spreekt er wel duidelijk uit.

No. 9 Ontvangen 28 Juli 1891.

Verslag aangaande de bemoeingen van den 2e Luitenant DUYMAR VAN TWIST met de verkiezingen.

Genoemde Officier is lid van het bestuur der centrale anti-revolutionnaire kiesvereeniging en eveneens lid van het bestuur dierzelfde plaatselijke kiesvereniging alhier.

Vóór en tijdens de verkiezingen voor leden der 2e Kamer in Juni jl., heeft hij als zoodanig advertentien en strooibiljetten mede onderteekend en heeft in eene vergadering van de liberale kiesvereeniging alhier, toen de Heer SMEENGE lid der 2e Kamer eene lezing hield, dezen heer van rupliek gediend, welke met die lezing geen verband hield, zoodat hij dan ook bij het verlaten van den leesstoel, den lachlust der aanwezigen opwekte, hetgeen den Officieren daar tegenwoordig, minder aangenaam aandeed, te meer daar hij in uniform aanwezig was.

Ook heeft hij zich dien avond niet gevoegd bij eene der groepjes officieren, maar wel bij een gedeelte zijner medebestuursleden, welke aldaar tegenwoordig waren en welke behooren tot de burgerklasse, n.l. winkelstand.

Gouda, den 27en Juli 1891.

De Commandant van het 5e Bataljon 4e Regiment Infanterie,

De Majoor
bij ongesteldheid
De Kapitein
w. g. onleesbaar.

„Waar gij, Gajus, zijt, daar ben ik, Gaja"

DE schone titel hierboven heb ik van mijn nieuwe vriend, William Groenkoper. Hij komt theedrinken eerstdaags! „Engelse" thee met véél suiker en ook melk. En bij dat huiselijk thee-ceremonieel zullen we dan beiden het carnavalspakje van onze pseudonimiteit uittrekken.

Misschien nodigen we ook nog de Kamper mijnheer Fabian. Want die is zó verschrikkelijk aan het snuffelen, wie Marijke wel is ! Hij zoekt naar een A.R. conferentie-oord, waar zij concierge zou kunnen zijn of naar een A.R. oudeliedenhuis, waar zij een plaats in zou gevonden hebben. En even later noemt hij diezelfde Marijke-uit-het-oudeliedenhuis een schalkse meid, die hij in zijn vriendenkring zou willen hebben en die hij dan in alle eer en deugd eens in de wang zou willen knijpen.

Kijk, dat laatste wordt nu net een beetje gevaarlijk. Want ik weet niet hoe mijnheer *Blauwendraad daar op zal reageren. Dat is een jaloers echtgenoot, die op ouderwetse wijze zijn vrouw helemaal voor zich alleen wil hebben. Wat, dunkt me, een goed anti-revolutionair standpunt is. Dus, die mijnheer Fabian laten we eerst nog maar wat in de theologenstad rondscharrelen. Misschien kan de burgemeester van de Steurenstad eerst enige nadere informaties over hem geven.*

Goed — nu terug naar Gajus en Gaja en naar het andere schone Latijnse citaat van de heer Groenkoper, waarin stond, dat „een vrouw altijd iets wisselvalligs en veranderlijks is". Dat was blijkbaar reeds zo in de tijd van Virgilius en ondanks emancipatie en rechtlijnige wetenschappelijke beïnvloeding schijnt de vrouw op dit punt weinig verbetering te tonen.

Marijke is hierin even vrouwelijk als de rest. En dus bleef zij ditmaal eens niet *thuis, maar ging waar Gajus ging, n.l. naar de Utrechtse Esplanade, waar de topconferentie van de A.R.P. vergaderde.*

Natuurlijk ging zij met schroom en een zekere eerbiedigheid dit mannen-heiligdom binnen en keek met belangstellende ogen naar deze politieke Olympus. Zij zocht naar een oppergod Zeus, omdat in haar geheugenkastje ergens een klank geborgen was van „leider *van de A.R. Partij".*

Zij heeft geen Zeus kunnen ontdekken.

De beminnelijke voorzitter, dr. Berghuis, had geen Zeusiaanse donderkwaliteiten. Dr. Bruins Slot, als mond van de Kamerfractie, gedroeg zich zeer democratisch door medeleden in de beantwoording te betrekken. De drie Excellenties (of waren het er vijf? Want Staatsraden zullen toch op z'n minst óók ex-cellent zijn?) zaten als zwijgzame onderdanen in de kring. Misschien, misschien, als de oudste van de vooraanzittingen, dr. Jan Schouten, zijn machtige stem had verheven, dat dan de overeenkomst met Zeus een beetje reëel geworden was.

Nee, Marijke vond het daar bij het Partij Convent een zeer democratische bedoening, waar „de gewone man" alle gelegenheid kreeg om er „het zijne van te zeggen". Ja, zelfs „de gewone vrouw" kwam achter de lessenaar en zei er „het hare" van.

Leerzaam, dat het er was ! Wie ooit nog mocht denken, dat Christenen achteraan komen, vrage een entreebiljet voor het antirevolutionaire convent. Want hoe wijd en breed, hoe vèr-reikend in de toekomst en tegelijk diep-wortelend in het verleden van een volk, zijn politieke vragen. Zij raken onszelf, zij beslissen over ons nageslacht, zij confronteren ons met de naaste, dichtbij en veraf.

Van het eigenbelangelijke woningvraagstuk („waarom mag je niet van je eigen centen op je eigen grond een eigen huis bouwen zonder ambtenarenbemoeiing?") via de te verwachten slechte invloeden van commerciële televisie op het volkskarakter (het zondige mensenhart heeft nu eenmaal een wijde openingspoort naar minder goede zaken) naar de toekomst van onze kinderen, voor zover die met de nieuwe onderwijsvoorstellen (mammoet-wet) verweven is. En van onze opgroeiende kinderen naar de gekleurde broeder, die vroeger ver weg woonde, maar nu onder ons verkeert of vlak náást onze deur (één dag vliegen!) zijn armoe-leven leidt.

Politiek is een adembenemende zaak. Een verreikende opdracht. Eén van de meest reële vlakken, waarop wij aan ons Christen-zijn gestalte kunnen geven.

Politiek heeft met het hele leven te maken. En daarom juist was het zo fijn, dat er een moeder *naar voren stapte en vertelde van haar zoon, die ergens aan de verre Afrikaanse Oostkust bezig was, samen met een Christen-neger-professor als rector, om de achtergebleven gekleurde broeders omhoog te heffen, niet alleen met schoolse kennis, doch met kennis, die geconfronteerd werd met Gods Woord.*

Wanneer wij willen, dat Afrika onze gelijkwaardige partner zal worden, zullen wij haastig (uit eigenbelang) en haastig (uit goddelijke opdracht) onze energieke en roepingsbewuste zonen en dochteren daarheen moeten laten gaan. En dan moet het niet gebeuren, zoals die bovenvermelde moeder vertelde, dat men tevergeefs *bij de Nederlandse Christelijke jongeren aanklopt, om versterking.*

Christen-zijn is ook in politieke zin wereldburger zijn. Zó zullen we het hoe langer hoe meer moeten zien. En als we het zo niet willen zien, dan zullen we het wel met harde hand leren ervaren. Zó althans vermoedt het

MARIJKE BLAUWENDRAAD.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN huis

Een prettig stel vaklui!
Bongers - Wageningen
Rijnhaven 10 - Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)
willen u graag veilig verhuizen, wáár u ook woont of naar toe gaat! U betaalt geen leeg-gereden kilometers!

LANDBOUWWERKTUIGEN- EN
Vicon
MACHINEFABRIEK
H. VISSER N.V.
NIEUW VENNEP
Telefoon K 2546-444 (4 lijnen)

homoeopathische geneesmiddelen
Homoeopathie Voorhoeve NV
Antonie Heinsiusstraat 18 hoek Pauwstraat
's-GRAVENHAGE
Levering door uw apotheker of rechtstreeks

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173 Tel. 247126
Privé: Olympiakade 60 Tel. 794152
AMSTERDAM.

HOLWERDA ZONEN DOKKUM
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- EN BUITENLAND
Telefoon K 5190-2580

RIVEL
Fabriek van rijwielen en autopeds
Surhuisterveen

DRUKKERIJ WED. G. VAN SOEST
AMSTERDAM SINGEL 52-54

C. LIND & ZOON - ANNO 1826
KASSIERS EN COMMISSIONAIRS IN EFFECTEN
AMSTERDAM-C. UTRECHT
Keizersgracht 564 Nachtegaalstraat 50
Tel. 221444 - 4 lijnen Tel. 16057 - 18037
Tel. 221443 conversie-afd.
Effectenbeurs Nis 8 Tel. 249328 - 3 lijnen
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN EFFECTENZAKEN

HANDELS- en TRANSPORTONDERNEMING
„GETRON"
ZWARE TRANSPORTEN Vierambachtenkade 6
VERHUIZINGEN SPIJKENISSE
ZAND- EN GRINTHANDEL Tel. 0188 2476,
VERPAKKINGEN OVERZEE 2029, 2169, 2242

FA. JACQ. STINKENS
ORGELPIJPENMAKERS
ZEIST
LABIAALPIJPEN TONGWERKEN

VRAAGT STEEDS
ZOETERMEERS ROEM
de fijnste margarine
FIRMA GEBR. VAN DER SPEK
Zoetermeer Telefoon K 1790—3529

HOTEL „DE KROON"
SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
Telefoon 4467-4468
Uw adres voor recepties en partijen

HILVERSUM

JAN VAN DEN BRUL
☆ HEREN- EN JONGENSKLEDING
☆ SPORT- EN REGENKLEDING
☆ BETERE BEDRIJFSKLEDING
HILVERSUM - GROEST 60 - TELEFOON 2614

ZEIST

UW INTERIEUR
SMAAKVOL EN
GEZELLIG INGERICHT
EN TOCH NIET DUUR!
Firma W. van Tellingen
SLOTLAAN 135-137 — ZEIST — TELEFOON 2486

BON

JA, ik wil Nederlandse Gedachten graag elke week ontvangen.

Verzoeke daarom als abonnee te noteren:

Naam : .....

Adres : .....

Woonplaats : .....

Abonnementsprijs (bij vooruitbetaling te voldoen) per half jaar *f* 3,25; per jaar *f* 6,50 (doorhalen wat niet verlangd wordt).

In open enveloppe met 4 cents-postzegel zenden aan Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te Den Haag.

KENNEMERLAND

Bureau voor elektriciteitswerken
G. VISSER EN ZOON
BREESTRAAT 128 - TEL. 3012-5219-5672 (K 2510)
8021 (K 2550)
Gevestigd sinds 1919 - Beverwijk

KLAVER'S BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
AB DE JONG
Kennemerlaan 59 - Tel. 02550-5326 - IJmuiden

H. OYENS EN ZONEN N.V.
A° 1797 — Gevestigd te Amsterdam
ALLE BANKZAKEN
KANTOOR HAARLEM: Kruisweg 70
Telefoon 12.148 en 12.655

HARTOG - HAARLEM
KANTOORMACHINES EN -MEUBELEN
SCHOTERWEG 122 TELEFOON 50130

UTRECHT

BOEK- COURANT- HANDELSDRUKKERIJ
drukkerij LIBERTAS
DRIFT 13 — UTRECHT
WIL U GAARNE VAN ADVIES DIENEN

Laten advertenties U inlichten eer U gaat kopen

gehoord gezien gelezen

Gillende keukenmeid!

Het mag gezegd. Bernard Verhoeven is een spreker voor wie men gerust de radio mag aanzetten en zijn rubriek „De knipperbol voor politieke voetgangers" is een van de betere politieke radiopraatjes. Het gedeelte dat we hieronder citeren is gericht — over de hoofden der luisteraars heen — tot de rooms-katholieke socialist Geert Ruygers, die in een artikel gesteld had dat in de rooms-katholieke pers „de instandhouding van het confessionele partijwezen duidelijk gesteld wordt boven de belangen van land en volk, zelfs boven die van de kerk." (Sluit uw protestantse oren maar even voor dat woordje „zelfs"!). En datzelfde gevaar, dat overtrekken van het partijbelang, ziet de heer Ruygers in het altijd maar verwerpen van de moties die de P.v.d.A.-fractie in de Tweede Kamer pleegt in te dienen. De heer Verhoeven diende aldus van repliek:

„De partij, die altijd leefde van de spectaculaire oppositie, de communistische namelijk, heeft de Kamer steeds met moties gebombardeerd. Ze kregen vaak een formulering, die zó dicht tegen de opvatting van de meest verwante groepering onder de regeringspartijen, de socialistische, aanlag, dat het menselijkerwijs soms moeilijk leek om van die kant een communistische motie af te wijzen. Wat dééd dan de P.v.d.A.? Ze staarde een beetje in de ijlte, nauwelijks verbouwereerd, alleen wat vies en verveeld. En het was altijd „la mort sans phrase" — het doodvonnis zonder geleuter. Men deed, begrijpelijk, niet mee aan het door de communisten zo begeerde spel met moties. Want hier is de motie niet meer een wezenlijk politiek uitdrukkingsmiddel, maar een politiek spelelement.

Natuurlijk had de P.v.d.A. gelijk, dat ze die wat kwajongensachtige speelsheid van de oppositie niet ernstig nam. Maar dan moet ze, nu ze zélf in de oppositie is, zelf ook wel terdege oppassen voor de denkfout, dat onder háár vigueur nu ineens elke motie van haar afkomstig een ernstig te nemen politiek wapen en niet een lichtzinnige voetzoeker is. Of anders gezegd: als ze dan tóch een spel wil spelen, moet ze er rekening mee houden, dat er méér meespelen.

In zijn artikel zegt Geert Ruygers: „De motie wordt dan verworpen met de uitvlucht van „geen behoefte" of iets dergelijks. Soms haast de regering zich dan om de verworpen motie uit te voeren. Maar dat is slechts een schrale troost, want ernstiger is de schade die wordt toegebracht aan de democratie".

Die schrale troost voor Geert Ruygers begrijp ik niet goed. Ik dacht, dat het een grote troost moet zijn om zonder eigen of groepsbelang de publieke zaak te hebben mogen dienen, ongeacht het feit of er kiezerssucces mee gepaard gaat. Wordt dáármede dan werkelijk de democratie in het hart geraakt? Ik wil niet ontkennen, dat de goede constructieve verhouding tussen regeringsmeerderheid en oppositie nog niet is gevonden, sinds een machtige partij als de P.v.d.A., zelf ontwend aan oppositie, zelf bereid om morgen aan de dag de regeringsverantwoordelijkheid weer op te nemen, als oppositiepartij de voet op de weegschaal heeft geplaatst. Deze verhouding zou, met erkenning van de fouten van twee kanten, grondig herzien moeten worden.

Wat de motie als politiek spelelement betreft: er was een tijd, dat een zeeheld als M.A. de Ruyter een verstopte vijand kruit en kogels aanbood, als deze maar zo gedienstig wilde zijn uit zijn schuilhoek te voorschijn te komen om te vechten. De tijden zijn veranderd en ik moet de generaal nog zien, die een atoombom aan een vijand presenteert op voorwaarde dat ze elkaar dan ook sportief met atoombommen te lijf gaan.

Wat Geert Ruygers betoogt en kapittelt ligt eigenlijk in dezelfde orde. Hij vraagt van de regeringspartijen om aangenomen moties als vuurwerk met propagandalading, speciaal ten faveure van de oppositiepartij. Als je precies een minuut eerder een motie indient, die nagenoeg uitspreekt wat het Kabinet of de regeringspartijen van plan zijn, zou je recht hebben op een gillende keukenmeid voor een fakkeldragersdag. Heeft men in een democratische rechtstaat ook recht op een gillende keukenmeid? Dat is hier de vraag. We leven niet meer in de tijd van de slavernij, een gillende keukenmeid wordt niet meer op commando geleverd, geen wonder dat het schepseltje wat tegenstribbelt!

Veelbesproken Partij Convent

DE ONDERWERPEN die wij in ons verslag van het anti-revolutionaire partijconvent als „veelbesproken" hebben betiteld: mammoetwet, commerciële televisie en toto, zijn oorzaak geworden dat dit partijconvent in de pers al evenzeer veelbesproken genoemd kan worden. De (rooms-katholieke) Volkskrant heeft namelijk een poging gedaan een tegenstelling te construeren tussen de woorden waarmee dr. Berghuis de doelstelling van het Kabinet-De Quay heeft gekarakteriseerd (een doelstelling die de instemming der anti-revolutionairen heeft) en al wat er gezegd is over de drie hierboven genoemde knelpunten. Daar is — uiteraard — Trouw ingesprongen en — al even vanzelfsprekend — daar is Het Vrije Volk zich mee gaan bemoeien. Los van deze discussie heeft De Telegraaf eens uitvoerig uit de doekjes gedaan hoe bekrompen en achterlijk die anti-revolutionairen wel zijn als het over cultuur gaat. Al met al is de conclusie gerechtvaardigd dat wat de betreft het partijconvent niet vergeefs bijeen is geweest!

Theorie en praktijk

Allereerst dan het knuppel - in - het - hoenderhok - artikel van De Volkskrant. Aan de hand van het bekende drietal: mammoetwet, commerciële televisie en toto, tracht het blad een tegenstelling te construeren tussen anti-revolutionaire theorie en anti-revolutionaire praktijk. Laten we kijken wat er over de commerciële tv gezegd wordt, want daarmee begint het artikel. Aldus:

De anti-revolutionairen mogen in het huidige kabinet, wellicht meer dan elke andere „regeringspartij", hun kabinet zien, hiermee is nog niet gezegd, dat er ook een volledige verwantschap is als het om bepaalde punten van het regeringsbeleid gaat. Heeft dit kabinet al naar buiten laten blijken, dat het voor commerciële televisie voelt, de anti-revolutionairen zijn daar uitgesproken tegenstanders van. Dat heeft de antirevolutionaire fractie-voorzitter, dr. Bruins Slot, ook nog eens weer in felle bewoordingen duidelijk gemaakt op het AR-partijconvent. De partijvoorzitter, dr. Berghuis, had eerder in zijn openingsrede gezegd, dat het parool voor de naaste toekmst moet zijn: minder overheidsbemoeiing en meer vrijheid voor de maatschappelijke krachten. Vooral daarom zou er ook geen samenwerking meer mogelijk zijn met socialisten. De kwestie van de commerciële televisie klopt slecht op deze theorie. Er zijn „maatschappelijke krachten", die ruimte vragen om een eigen bijdrage aan de televisie te leveren, maar hier vergt de AR toch weer van de overheid, da. zij die ruimte niet zal geven. En om het nog meer interessant te maken: ook bij de socialisten is men sterk tegen commerciële televisie gekant zodat de AR dus zeker daar steun vindt om deze „maatschappelijke krachten" in bedwang te houden.

Dit is het antwoord van Trouw:

Wij kunnen ons niet voorstellen dat „De Volkskrant" hier meent wat zij schrijft.

Op het ogenblik is het zo dat de maatschappelijke krachten zoals zij georganiseerd zijn in het vrije omroepbestel, alle hun gevarieerde bijdragen leveren aan de televisie. Het geestelijk bont geschakeerde Nederland komt aan zijn trek.

En wat zijn die „maatschappelijke krachten" waarover „De Volkskrant" het heeft? Dat is het bedrijfsleven. Dat is het belang van het bedrijfsleven. In de commerciële televisie wil het bedrijfsleven, wil de adverteerder de cultuur beheersen, zeggenschap hebben over de programma's. De commerciële televisie zal de bestaande omroep verdringen. De huidige omroep heeft geen overheidscontrole van node. De commerciële televisie zal overheidscontrole onvermijdelijk maken, gelijk thans reeds blijkt in Engeland. Zij vraagt er zelf als het ware om. Maar die controle zal het in wezen nihilistische karakter van de commerciële televisie niet te niet kunnen doen.

De aantijging aan het adres van de A.R. Partij door „De Volkskrant" is dus door en door onjuist.

En nu we dan toch aan de commerciële tv bezig zijn — dit is het oordeel van De Telegraaf:

Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot, leider van de Tweede-Kamer-fractie der A.R., heefgt zich dezer dagen op zeer felle wijze gekeerd tegen de commerciële televisie. Deze zou gepaard gaan met „de meest nihilistische cultuuruitlatingen" en „zich ongetwijfeld gaan richten op de slechte instincten van een volk".

Het vraagstuk van de commerciële t.v. zit zo vast als een muur en dat zal voorlopig nog wel zo blijven. Er zijn twee sterke tegenstanders, te weten de P.v.d.A., die niet de geringste aantasting wil van het politieke propaganda-apparaat, dat zij in handen heeft, en de A.R., welker voornaamste bezwaar vermoedelijk is, dat het culturele peil der uitzendingen in gevaar komt.

Ds. Bruins Slot zou zich echter moeten realiseren dat hij heeft gesproken over een onderwerp, waarvan hij niet het geringste verstand heeft. Het is altijd fout van leidende A.R.-functionarissen geweest dat zij van cultuuruitingen, zoals van toneel en film, niets hebben begrepen. Eerst decennia te laat hebben zij ingezien dat een film ook een cultureel peil kan bezitten of op onderhoudende wijze voor ontspanning kan zorgen. De weerzin van de N.C.R.V. tegen een operette als „Die Fledermaus" van Johann Strauss, was voornamelijk een lachwekkende demonstratie van onkunde.

Gelukkig maar dat ons dagelijks de „cultuurpagina's" van De Telegraaf ten dienste staan, dan lopen we tenminste die achterstand wat in.

De toto

Keren we terug naar De Volkskrant want ook in de anti-revolutionaire toto-opvattingen ziet dit blad een botsing tussen theorie en praktijk.

Met de toto is het al niet veel anders — zo schijft dit blad. Dat men op „het maatschappelijk vlak" de toto wil is nu zo onderhand wel gebleken. Ook hier zou de A.R. — uit principiële overwegingen — echter toch graag zien, dat de overheid dit „kwaad" zonder meer de kop indrukte. Uit de rede van dr. Berghuis kon men echter opmaken, dat de A.R. het kabinet toch te lief heeft om het omwille van de toto in gevaar te brengen. De andere „regeringspartijen" — in dit geval de K.V.P. en de V.V.D. — wil hij daarom wat ruimte geven om het toto-ontwerp, zoals het er nu ligt, nog wat te veranderen en dan zal het uiteraard vooral om de hoogte van de prijzen gaan.

De ruimte, die de A.R. aan de andere „regeringspartijen" wil geven is echter niet onbeperkt. Als zij het toto-ontwerp, volgens hun opvattingen, willen verbeteren, moeten zij zich zodanig beperken, dat daaruit blijkt, dat zij toch met de bezwaren van de principiële tegenstanders onder de „regeringspartijen" rekening houden. Of dit wezenlijk zin heeft? Dr. Berghuis wil op die manier een staalkaartje „verbondenheid" van de „regeringspartijen" demonstreren. Maar als die „regeringspartijen" tenslotte toch in voor- en tegenstanders uiteenvallen en erwellicht zelfs hulp van de socialistische oppositie nodig is om het ontwerp er door te krijgen, lijkt het ons toe, dat een dergelijk staaltje van „verbondenheid" allesbehalve indrukwekkend zal uitvallen.

Daarnaast moet vooral het doel van de toto in het oog worden gehouden. Dat is — al weer op het maatschappelijk vlak — ruimte geven om geld bij elkaar te brengen, dat de sport zo dringend nodig heeft. Wordt dat doel ondergeschikt gemaakt aan de „verbondenheid" van de „regeringspartijen" dan komt de A.R. straks in de praktijk ook weer in botsing met haar eigen theorie. Naarmate het minder mogelijk wordt gemaakt — buiten de schatkist om — geld voor de sport bij elkaar te brengen, zal het immers weer meer de overheid moeten zijn, die op dit terrein een taak krijgt.

Weer is het woord aan Trouw:

Wij zouden „De Volkskrant te dezen willen verwijzen naar het artikel van prof. Romme in „De Volkskrant" van 5 december van het vorige jaar. Daar schreef prof. Romme wat „De Volkskrant" nu bij de A.R. Partij meent te moeten laken.

Als, zo schreef prof. Romme, blijkt dat een minderheid, die eigenlijk een verbod van de toto zou wensen, haar eerbied voor de meerderheidsopvatting toont, dan is de beurt aan de anderen om in het betonen van een wederkerige eerbied niet achter te blijven. Daarbij moet volgens prof. Romme de meerderheid zo ver gaan dat de toto beperkt wordt binnen de grenzen waarin hij zijn doel nog redelijkerwijze kan bereiken.

Mammoetwet

Ten derde male dan De Volkskrant, nu over het meest knellende punt:

De scherpste pijlen, die op het AR-partij-convent werden afgeschoten, waren gericht op de mammoetwet van minister Cals. Daarvoor had partijvoorzitter Berghuis zich ingespannen om al vast wat olie op de golven te gieten door zijn geestverwanten te bezweren bij deze kritiek toch de maat te houden. Dit beroep lijkt ons belangrijker dan de strijdlustige kreten, zoals die vanuit het AR-partijconvent opklonken, om in de strijd tegen de mamoetwet zonodig zelfs een kabinetscrisis te riskeren.

Het wordt zo onderhand immers wel een zotte vertoning. Door het verzet van protestantse kant tegen de mammoetwet, zelfs met massale demonstraties, gaat het er steeds meer op lijken of er in Nederland een nieuwe schoolstrijd is ontbrand. Nu zijn het dan echter niet meer protestanten en katholieken, die samen voor de vrijheid van 't bijzonder onderwijs ten strijde trekken. Nu gaat het enkel om de protestanten, die dat bijzonder onderwijs bedreigd achten door.. een katholieke minister.

Maar die katholieke minister staat toch niet alleen. Achter de mammoetwet staat het hele kabinet-De Quay, waarin ook protestantse en AR-ministers zitting hebben. Verlenen ook zij hand- en spandiensten aan deze „aanslag" op het bijzonder onderwijs? Dan wordt er binnen de AR over „de vrijheid" al heel verschillend gedacht.

Bovenal komt het ons echter dwaas voor, dat de AR dit kabinet het ene ogenblik aanprijst als een team, dat nu eens ernst zal maken met het terugdringen van de overheid en datzelfde kabinet het andere ogenblik aanwrijft, dat het zich aan de vrijheid wil gaan vergrijpen en dan nog wel wat het onderwijs betreft. Als er in de antirevolutionaire gedachtengang behoefte is aan meer overeenstemming tussen theorie en praktijk dan zeker op dit punt.

Trouw gaf hierop het enige juiste antwoord:

Wat in „De Volkskrant" te laken is, is dat het de kritiek niet serieus neemt, er niet op ingaat en ze alleen maar belachelijk vindt en er zich met niet ter zake doende frases over een katholieke minister enz. van afmaakt.

Als een groot landelijk r.k. dagblad meent zo met ernstig gemeende kritiek te moeten omspringen, dan vinden wij dat een zorgwekkende zaak.

En wat is nu de conclusie van Het Vrije Volk? Natuurlijk deze: er komen „brokken" van! Om tot deze conclusie te kunnen komen is een wat gewrongen constructie nodig, maar daar heeft Het Vrije Volk nog nooit tegenop gezien. Dit is de constructie:

Prof. Van Niftrik, hoofdbestuurslid van de Chr.-Historische Unie, heeft het congres van de Duitse Chr. Dem. Unie bijgewoond en daarover in het kaderblad Binding een paar opmerkingen gemaakt, die in onze rubriek „Zonder commentaar" zijn overgenomen. Hij constateerde, dat de samenwerking tussen rooms-katholieken en protestanten in de Duitse CDU voortreffelijk schijnt te gaan omdat er geen woord over beginselen wordt gesproken. „Ik kreeg" schrijft prof. Van Niftrik, „de indruk, dat de CDU veel gelijkt op de niet-confessioneel gebonden conservatieve partijen van Engeland en Zweden. Meer een machtsgroepering dan een beginselorganisatie."

Dat is precies in de roos geschoten. Dit is immers de tegenstelling tussen de door de Volkskrant aanvaarde praktijk, waarin over beginselen niet wordt gesproken, en de theorie waaruit de antirevolutionairen proberen te opereren.

Het gevolg is: brokken.

We mogen constateren dat dit betoog pleit vóór de anti-revolutionairen — en wellicht tegen De Volkskrant-opvattingen. Dat heeft deze politieke schrijver dan wel aan zichzelf te wijten!

Sowjet-maarschalk

Rodion Malinofsky

waakhond van leger of van Chroesjtsjef?

DE Russische premier Chroesjtsjef kon op zijn reis naar de top-conferentie in Parijs geen voet verzetten, of maarschalk Rodion Jakoflewitsj Malinofsky was in zijn onmiddellijke nabijheid. En toen hij de Franse hoofdstad verliet om via Oost-Berlijn naar Moskou terug te keren, liet hij de diplomatieke specialisten in de westelijke hoofdsteden achter met een puzzel, waarvan het niet gemakkelijk zal zijn, de goede oplossing te vinden.

TOTDUSVER heeft nog niemand buiten het Kremlin en het ministerie van defensie in Moskou, waar Malinofsky de scepter zwaait sinds Zjoekof aan de kant werd gezet, het juiste antwoord kunnen geven op de vraag, waarom dat zo was. Gissingen waren er maar al te veel. De een wist te vertellen, dat de maarschalk als

waakhond aan de premier was toegevoegd, zoals dat in 1955 met Zjoekof het geval was. Een ander meent, dat hij meegereisd was naar Parijs om nog eens duidelijk te onderstrepen, hoe zwaar de Sowjetunie het incident met het Amerikaanse verkenningsvliegtuig opnam. En ook hoort men vertellen, dat Chroesjtsjef een prettig gebaar naar het leger heeft willen maken om verzekerd te kunnen zijn van de loyaliteit van dit machtige instrument in de binnen- en buitenlandse politiek van de Russische premier.

Weer anderen weten te melden, dat de communistische partijleiding de maarschalk aan Chroesjtsjef had toegevoegd om er zeker van te zijn, dat de premier een akkoord met het westen zou sluiten, waar men het in het Kremlin niet helemaal over eens zou kunnen zijn. Voorts zou Malinofsky een vooruitgeschoven post van bepaalde groepen in de partij zijn, die Chroesjtsjef zou moeten dwingen, een hardere politiek tegenover het Westen te voeren en een eind te maken aan de politiek van het vreedzaam naast elkaar bestaan van de verschillende machtsblokken. En het ligt voor de hand, dat men hem ook ziet als de alleenvertegenwoordiger van het leger, dat helemaal niet tevreden is met de gang van zaken in en buiten de Sowjetunie en nu zijn invloed wil doen gelden.

HOE dit ook zij: Toen Rodion Jakoflewitsj Malinofsky in 1898 in Odessa werd geboren, zullen zijn ouders er niet het geringste idee van hebben gehad, dat hun zoon nog eens de hoogste militaire leider van het grootste leger ter wereld zou worden. In de eerste wereldoorlog diende hij in het tsaristische leger. Een tijd lang maakte hij deel uit van een Russische brigade, die in Frankrijk aan de zijde van de geallieerden tegen Duitsland vocht. Na de revolutie in Rusland keerde hij naar zijn land terug, waar hij deelnam aan de burgeroorlog nadat hij met open armen in het rode leger was ontvangen. Het duurde echter tot 1926, voordat hij lid van de partij werd. **Tijdens de tweede wereldoorlog klom hij snel omhoog, nadat het met succes enkele veldslagen tegen de troepen van Hitler had geleid. Hij vocht bij Stalingrad, heroverde Rostof aan de Don en bevrijdde tenslotte ook Odessa, nadat hij tot opperbevelhebber aan het zuidoost-front was benoemd. Later bezetten zijn troepen Roemenië (waar hij maarschalk Olie werd genoemd), Slowakije en een deel van Hongarije. In september 1944 werd hij reeds tot maarschalk bevorderd. Sedert 1956 maakt hij deel uit van het centrale comité van de communistische partij, maar nooit trad hij op de voorgrond. Dat deed hij ook weinig nadat hij in oktober tot opvolger van de in ongenade gevallen Zjoekof werd benoemd.**

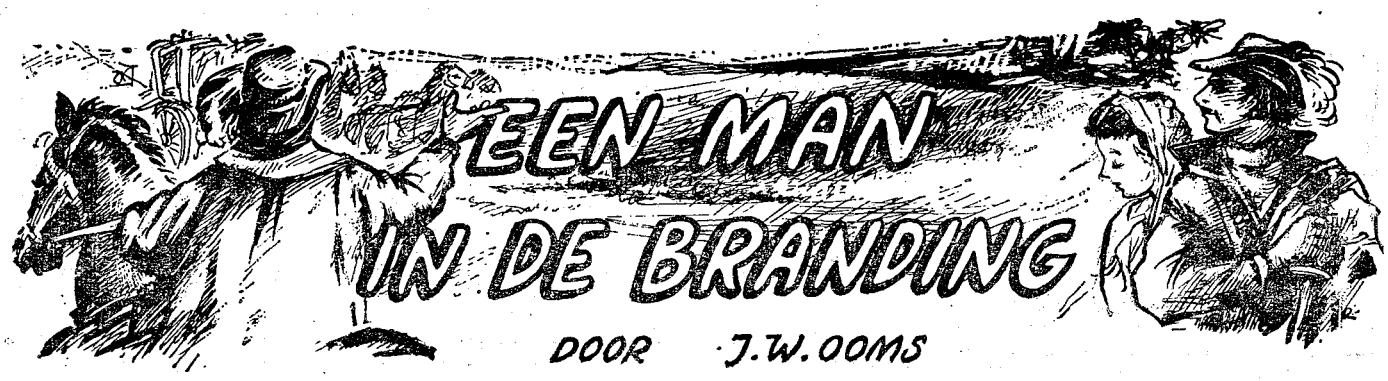

„Het is mijn vurige wens, om Hem zoveel in mijn vermogen is te dienen," ging Marie verder. „Ofschoon ik heel goed weet, niet tot iets goeds in staat te zijn uit mijzelf. Als ge mij kapittelt, Cornelis, dan wil ik dat aanhoren — want ik wil altijd bedenken, dat Christus ook terwille van mij zich liet kapittelen door heidense mannen als Pilatus. En ook terwille van mij liet Hij zonder verweer de geselslagen op Zijn lichaam neerkomen."

Cornelis was getroffen door dit antwoord. Zijn zusters zochten vroom te leven, zij stonden er voor bekend, dat zij milddadig waren en altijd bereid om de naasten hulp te bieden. Cornelis wist, dat wat Marie tot hem gezegd had, oprecht uit haar hart was opgekomen.

Voor zichzelf kwam hij tot de erkenning, dat hij zijn leven veel minder in dienst van Christus stelde dan zijn zusters. Zij wilden Hem volgen en ze toonden dat ook. Ja, hij wilde Hem ook volgen. Had hij als jongen zelfs niet een tijdlang de wens gekoesterd om prediker te worden? Maar zijn aard zat hem lelijk in de weg om een goed volgeling van Jezus Christus te zijn. Hij kon geen slagen verdragen zonder terug te slaan. Hij liet zich altijd ogenblikkelijk gelden als men hem op welke manier dan ook te na kwam. Dominee Reefkens had hem wel eens gezegd, dat het kenmerk van een christen onder meer zijn deemoedige aard was. Maar die eigenschap kon hij niet opbrengen.

Hij zocht Marie weer op en zei:

„Je kunt gerust zijn, Marie. Heb maar geen zorgen meer over Margaretha en mij. Ik zal het goedmaken met mijn vrouw. Misschien heb ik teveel gezegd. Ik zal haar schadeloos stellen voor mijn verwijten."

Dat deed hij ook. Hij deed het door Margaretha vriendelijk te vragen, of zij lust had om een paar weken met hem mee te gaan naar Brussel, waar familieleden woonden en waar hij heel wat kennissen had.

Gretig ging zij op zijn aanbod in. Brussel was Parijs wel niet, maar het was er toch veel Franser dan hier, in het kille en strakke Holland. Het zou haar stellig goed doen, er eens uit te zijn en weer wat zuidelijker te leven. Bovendien had zij twee nichten, die in Brussel woonden. Zij verheugde zich op het weerzien van die familieleden.

Dat verblijf in Brussel deed beiden goed. Margaretha leefde op en voor Cornelis was dat een prettige ervaring.

In geen tijden waren zij zo eensgezind geweest. Cornelis besefte nu weer heel goed, dat hij veel van Margaretha hield.

— Het wordt een nieuw begin, stelde hij voor zichzelf vast.

Maar tegen het einde van hun verblijf in Brussel had er een onaangename vergissing plaats. Op een middag, toen Margaretha bij haar nichten vertoefde, kwam aan het huis van hun gastheer een goudsmid, die in omzichtige bewoordingen mevrouw Van Aerssen te spreken vroeg. Margaretha was er niet en Cornelis stond daarom de man te woord. De Brusselse juwelier overhandigde hem een pakje en verzocht hem buigend, dit aan mevrouw ter hand te willen stellen, waarna hij snel verdween.

Cornelis opende het pakje. Het bevatte een fraaie parelketting.

Van Aerssen werd woedend. Ogenblikkelijk vatte de veronderstelling bij hem post, dat het collier een attentie was van Henry Alençon. Dit nog temeer, omdat iemand hem enkele dagen tevoren verteld had, dat er een Alençon in Brussel gearriveerd was.

Cornelis stak het sieraad in een zak van zijn mantel. Hij besloot, het in geen geval aan Margaretha te overhandigen. Hij vertrouwde weliswaar, dat zij het niet zou willen aanvaarden als zij zou weten, dat het van Alencon afkomstig was, maar hij wilde haar zelfs er onkundig van laten, dat die Franse edelman nog aan haar dacht.

Toen Margaretha terugkeerde van haar bezoek aan de nichten, wilde Cornelis ogenblikkelijk over het verblijf van Alençon in Brussel beginnen. Maar toen hij haar zag, hield hij zich in. Margaretha verwachtte spoedig weer een kind en Van Aerssen begreep, dat een opgewonden gesprek met haar nu zeker niet goed zou zijn. Nors reageerde hij op haar verslag van het bezoek aan de nichten.

Margaretha was gedurende de volgende dagen heel stil. Cornelis achtte dat een bewijs, dat zij ergens in Brussel met Henry Alençon gesproken had en dat deze haar voor de zoveelste maal het hoofd op hol gebracht had. En waarschijnlijk was ze ook verdrietig over het feit, dat ze nu over enkele dagen Brussel zouden verlaten om naar Holland terug te keren.

Maar iets anders hield haar bezig. Margaretha, die niet begrepen had, dat de goudsmid niet was komen opdagen bij wie zij een parelkettting besteld had, informeerde bij een dienstmeisje of de man soms een boodschap gestuurd had met de verontschuldiging, dat hij het sieraad toch niet leveren kon of niet gereed hebben op de overeengekomen tijd.

Het meisje wist nergens van; maar het kwam van de bediende te weten, dat de goudsmid inderdaad geweest was en dat hij aan mijnheer Van Aerssen persoonlijk een pakje had overhandigd. Deze had het open gemaakt, er een ketting uit gehaald en deze in een zak van zijn mantel gestopt.

Toen Margaretha dit hoorde, vatte de gedachte bij haar post, dat Cornelis er ontstemd over was dat zij zonder zijn goedkeuring en zonder er met hem over te spreken, een sieraad gekocht had. Zij durfde er niet met hem over te spreken.

Maar toen de koopman vier dagen later bij Van Aerssen kwam met het vriendelijke verzoek, het geleverde sieraad in goudguldens te betalen, voelde Cornelis schaamte in zich opkomen.

Zijn veronderstelling, dat de parels een geschenk waren van Alençon, was dus onjuist. Margaretha had het sieraad zèlf gekocht en hij had zich dus weer eens laten gaan op zijn wantrouwen. Grif betaalde Van Aerssen de rekening aan de edelsmid.

Hij besloot, Margaretha openhartig te zeggen, dat hij verkeerd gehandeld had en ten onrechte gemeend had, dat de parelketting afkomstig was van Alençon. Hij ging naar de kledingkast om de ketting uit de zak van één van zijn mantels te halen. Hij zou Margaretha de parels overhandigen en haar zijn onjuiste mening ruiterlijk erkennen.

Van Aerssen zocht drie mantels na, maar de ketting was er niet meer.

Cornelis werd woedend. Hij had voor de ketting heel wat goudguldens aan de edelsmid uitgeteld en nu bleek de ketting te zijn gestolen. Hij riep onmiddellijk een bediende van het huis. Bits viel hij tegen de jongen uit.

„Jullie huisbedienden zijn gauwdieven! Jullie hebben een parelketting uit mijn mantel gestolen! Wat is dat hier voor een bende?"

De bediende merkte op, dat hij niets van een diefstal afwist, dat hij er volkomen onkundig van was en dat hij ervan verzekerd was, dat de drie maarten en de knechts stellig evenmin zich aan diefstal schuldig gemaakt zouden hebben.

Van Aerssen voegde hem echter toe, dat het hier een dievenbende was. „Ik stel de eis, dat de ketting binnen twee uur aan mij overhandigd is! Zo niet, dan zal ik straffe maatregelen nemen! Dan brengt ik de schout van Brussel op de hoogte van de diefstal."

Het huispersoneel was hoogst verontwaardigd toen het van de bediende te horen kreeg, dat de Hollandse gast hen voor een stel dieven aanzag. Ogenblikkelijk vroegen zij hun meester, de graaf van Bernaville te spreken. Ze verklaarden tegenover hem eenparig zich niet aan diefstal te hebben schuldig gemaakt. Ze gaven bovendien te kennen, voor de Hollandse gast geen diensten meer te willen verrichten.

De graaf van Bernaville mompelde verstoord enkele woorden over een misverstand, dat wel spoedig opgelost zou worden. Hij beloofde, dat hij er met de baron Van Aerssen over spreken zou en gaf zijn bedienden verder de opdracht, zich niet aan plichtsverzuim schuldig te maken en dus de gasten evenals tevoren desgewenst met alle dingen van dienst te zijn.

Een kwartier later hadden de graaf van Bernaville en baron Van Aerssen hooglopende ruzie. De graaf kwam op voor de eer van zijn huis en zijn ondergeschikten, Van Aerssen daarentegen trachtte aan te tonen, dat de kostbare ketting gestolen moest zijn door iemand van de huisbedienden.

De ruzie draaide bijna uit op een handgemeen. De graaf, overigens een goedmoedig man, voelde zich hevig in zijn eer getast en greep reeds naar het gevest van zijn degen. Het eind was, dat Cornelis naar een kamer ging, waar zijn vrouw zich met de gastvrouw en nog enige adellijke dames bezighield met clavecimbelspel.

„Margreeth", riep Van Aerssen, de kamer binnenstappend, „laat terstond de koffers pakken, want wij vertrekken dadelijk!"

Zijn gebiedende, luide stem was er oorzaak van, dat de vrouwen het spel staakten en verschrikt opkeken.

„Ik wens niet langer in dit huis te vertoeven, maak je dus reisvaardig, vrouw!"

„Maar, Corneli...."

„Geen tegenspraak! Over een half uur staat de reiskoets gereed en dan moet je klaar zijn."

„Maar mijnheer Van Aerssen, waarom zo heetgebakerd?" vroeg de gastvrouw verbaasd.

„Ik hoop, dat mijn vrouw m'n woorden verstaan heeft."

„Dat zal ongetwijfeld het geval zijn, maar u meent toch niet...."

(Wordt vervolgd)

• *Vervolg van pag. 1*

situatie, waarvoor wij ons op het ogenblik geplaatst zien? Getuigt deze opvatting, die door velen gretig is overgenomen, niet van een zekere geestelijke armoede? Is Chroesjtsjef werkelijk zo zelfverzekerd, dat hij met het Westen doet wat hij wil en naar believen afwisselend dreigt en glimlacht om zijn doeleinden te kunnen verwezenlijken?

Misschien is dit wel eens het geval. We betwijfelen echter, of er in Parijs ook sprake van is geweest. En we menen, dat er andere oorzaken (in de Sowjetunie gelegen) aangewezen kunnen worden, die tot de verwarring hebben geleid, waarvan we in de Parijse hoofdstad getuige zijn geweest. Die verwarring heerste niet in de kringen van de westelijke delegaties, ook al heerste er bij de Britten een zenuwachtige stemming.

Zij maakte zich meester van de Russen, die geen raad wisten met de toestand, die zij zelf hadden veroorzaakt. Het was opvallend, dat zij alle mogelijke moeite hebben gedaan om het kwaad, dat zij hadden gesticht, zoveel mogelijk weer goed te maken. Ook de reis, die Chroesjtsjef nog naar Oost-Berlijn heeft gemaakt, moest er toe bijdragen, de spanning te verminderen. En toen de Russische premier in de Sowjetunie terugkeerde, liet hij zich niet zoals gewoonlijk bejubelen, maar vertrok hij zonder een verklaring te hebben afgelegd naar het Kremlin.

Dit sluit niet uit, dat Chroesjtsjef wellicht binnenkort weer met een schokkende verklaring voor de dag komt. Maar dat behoeft niet te verwonderen. Als er iets constant is in het communisme, zo schrijft de Times, dan is het de rusteloze drift er van. We moeten er niet — zoals de Britse psycholoog Sargent adviseert, onverschillig tegenover staan. Ook moeten we ons niet heen en weer laten slingeren tussen hoop en vrees, maar de dingen die komen gaan kalm onder de ogen zien in de wetenschap, dat niet de mens, maar God alleen de wereld regeert.

dB

Firma JAN DE MIK
HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

DEPOSITO-
BANKBOEKJES
3¾%
Folder op aanvraag verkrijgbaar
ZUIDHOLLANDSE BANK N.V.
Rotterdam, Schiekade 73, tel. 82835
Den Haag, Noordeinde 23, tel. 184955
A'dam, Herengr. 571, tel. 221182

N.V. Rederij & Haringhandel
IMPORT — EXPORT
N. Parlevliet Jr.
KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15.
Telefoon kantoor 3444.
Buiten kantooruren 2092 — 2283.

INGWERSEN & Co.
Commissionnairs in Effecten
Keizersgracht 382 A'dam-C.
Telefoon: 32121-35202-33879
* alle effectenzaken
* plaatsen van obligatieleeningen voor kerken, scholen en weldadigheidsinstellingen

W. KWAKKELSTEIN N.V.
Opgericht 1886 - Vlaardingen
Telefoon 3146 (3 lijnen)
Groothandel in
HOLL. MAATJESHARING
STOKVIS - ZOUTEVIS
IMPORT - REDERIJ - EXPORT

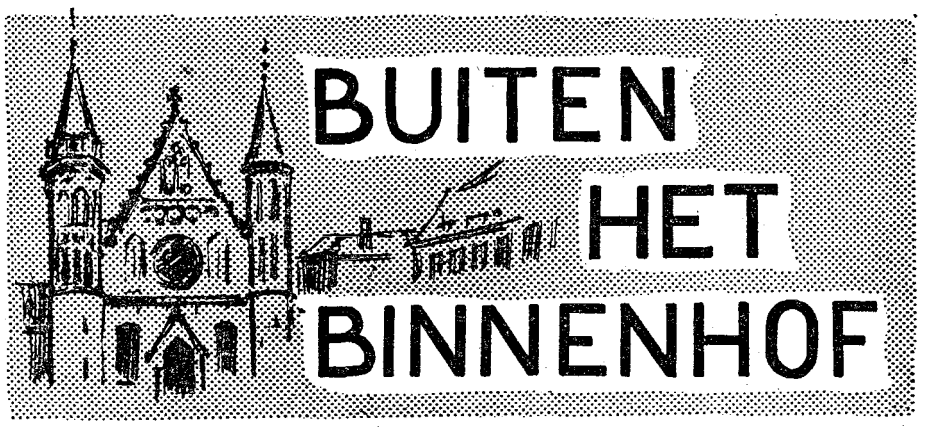

TOEN ik tot de ontdekking kwam, dat De Avonturen van Mijnheer Prikkebeen wel ietwat pikanter zijn geweest dan ik als kind had gelezen, toen ik tot de ontdekking kwam, dat Gullivers Reizen, van onze wederzijdse vriend Swift, in het geheel niet voor kinderen is geschreven en toen ik tot de ontdekking kwam, dat Robinson Crusoe een economische roman is en nog wel de eerste roman, ben ik niet geschokt. De ontdekking kwam namelijk op een ogenblik, dat wij, u en ik, een schokje kunnen verdragen. Ware het dat een roman door grote mensen gelezen en zorgvuldig voor kinderen verborgen gehouden, toch een kinderboek zou blijken te zijn, ja dán . . . Doch laten wij bij onze vriend Daniel Defoe een ogenblik verwijlen, die romanschrijver, journalist, soldaat, politicus en, niet te vergeten, zakenman. Driehonderd jaar geleden werd hij geboren, in een bewogen tijd voor het Britse Rijk. Hij heeft gevochten in het leger van Stadhouder Willem III en hij heeft in een geschrift de voordelen bestreden, die de Engelsen tegen een buitenlands vorst zouden kunnen hebben. Hij deed dit op een wijze, welke thans nog wel gebruikelijk is. Niet alleen dat de satire en de humor hem als Brit niet vreemd zijn. De titel van het geschrift The Trueborn Englishman, de enige, ware en onvervalste Engelsman, spreekt al voor zichzelf. Defoe is ook hoofdredacteur van een krant, The Review geweest. Hij heeft een knappe reportage geschreven over het Pestjaar 1665, hoewel hij in dat jaar toch maar een zesjarige ooggetuige was. Zestig jaar was hij toen hij zijn Robinson Crusoe schreef, een boek, dat vandaag nog actueel genoemd kan worden. Het gaat in wezen over het onderwerp Mens en Maatschappij. Een Engelsman heeft deze roman gekarakteriseerd als een verhaal van een middenstander in de vrije maatschappij, die zich opwerkt tot voorspoed zonder dat daartoe enige belemmering bestaat. Is dat actueel of niet? De figuur van Robinson Crusoe is er een, die de economie in zijn hand houdt, die produceert en distribueert, die bouwt en ontgint. Alleen geld ontbreekt in zijn eiland-maatschappij. Als hij van het scheepswrak nog redt wat er te redden valt, vindt hij £ 36, een deel ervan in Europese munt, een deel in Braziliaanse, enkele realen van achten, enkele gouden en enkele zilveren munten. „Ik glimlachte bij mijzelf bij het zien van dit geld. „O slijk" riep ik uit, „ waar ben je goed voor? Je bent voor mij niets waard, zelfs het oprapen niet . . . ik kan je niet gebruiken, blijf maar waar je bent, ga naar de kelder, als een schepsel wiens leven niet waard is gered te worden . . . " Erg zakelijk volgt op deze ontboezeming: „Bij nader inzien nam ik het echter toch mee". Later zou het hem toch te pas komen!

IN een studie over Defoe las ik, dat hij in een van zijn geschriften ook belangrijke dingen over de inkomstenbelasting zegt en zelfs vooruitloopt op wat wij vandaag de A.O.W. noemen. Als kind heb ik het boek met plezier gelezen, later met nog meer genoegen, omdat er weinige romans bestaan met betrekking tot de kleine zelfstandige als deze klassieke.

Ontmoette op de laatste dag van de vorige week de heer H. de Ruig, directeur van het dagblad Trouw, die, trouw aan een jeugdige traditie, het organiserend oog deed gaan over duizenden wandelaars, die trouw aan de Trouw-Mars waren.

Als is deze directeur al een paar jaar geleden afgetreden als mentor van jongelingen, hún kracht, hún onvermoeidheid, hún wandelen is hem niet vreemd geworden. Zoals u intussen wel vernomen hebt, regende het die dag. Het moge dan een malse meiregen geweest zijn, zegenrijk voor het land, aan het wandelfestijn gaf hij geen kleur. Maar de heer de Ruig toonde zich dankbaar en optimistisch. Negen jaar hebben we mooi weer gehad, zeide hij, de eerste maal, dat wij regen hebben valt samen met onze tiende mars. Als dit kan betekenen dat wij de eerste negen jaar weer met zonnig weer lopen, ben en blijf ik dankbaar. Ik moet bekennen, dat ik ditmaal niet de moed heb opgebracht om mee te lopen. Eenmaal heb ik het gedaan, ook om mijn nazaten een voorbeeld te geven. Het resultaat is tóch geweest, dat de jongste de 15 kilometer heeft afgelegd en daardoor een mooie jubileummedaille verwierf. Het op zaterdagmiddag overigens nogal rustige Amsterdamse Apollobuurtkwartier heeft echter, zoals elk jaar, meegeleefd met de wandelaars. Zij die deze aantrekkelijke wijk bewonen, welke genoemd is naar schilders als Memling, Anthonie van Dijk, Albrecht Dürer, Rubens e.a. hebben van de „Trouwe volgelingen" begrepen, dat een goede wandelaar niet voor een buitje gevangen staat. Toen de laatste klanken van de muziek verstorven waren, heb ik mij afgevraagd of zulk een demonstratie, waaraan toch een naam verbonden is voor de verkiezingen niet eens gebruikt zou kunnen worden. Ik had het er over met een vriend, die mij vertelde, dat ik niet moest denken, dat al die wandelaars op een gegeven ogenblik op lijst 3 zouden stemmen. De meesten zijn meelopers, zei hij. Er zijn er toch bij, die nu al tien jaar meelopen, zei ik. En waarom wandelen jij en ik niet mee? We besloten het volgend jaar ons best te doen om in te schrijven in de afdeling kleine zelfstandigen en dan aan minister De Pous te vragen of hij ook meedoet. Per slot van rekening heeft hij banden met Trouw.

P.S. Wie Robinson Crusoe nog eens wil lezen, verwijs ik graag naar „Het leven en de verbazingwekkende avonturen van Robinson Crusoe, zeeman uit York door Daniel Defoe. Vertaling C. Buddingh. Uitgegeven door Het Spectrum (*f* 1,25).

CORRESPONDENTIE. Marijke Blauwendraad. Van uw uitnodiging om thee (Engelse!) te komen drinken maak ik gaarne gebruik. Weet, helaas, nog niet wanneer. Weet wel wanneer niet.

William Goedkoper

KRYPTOGRAM

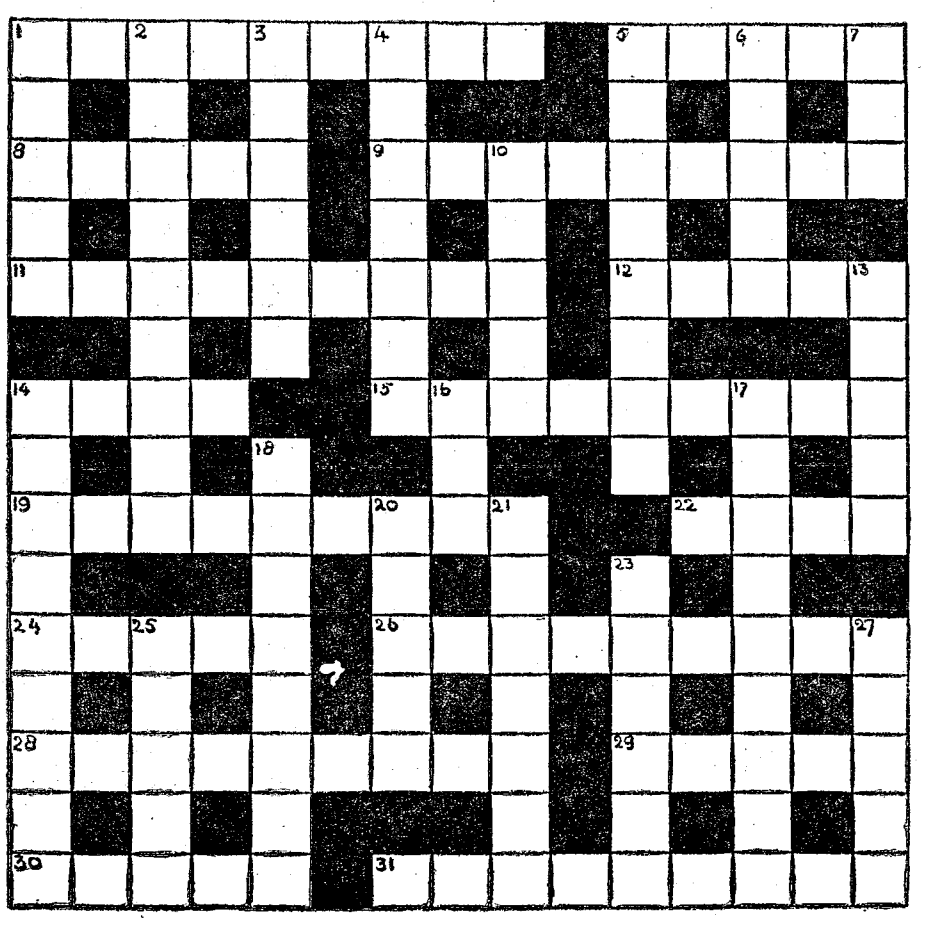

Horizontaal: 1. door dit vertellen schijnt men zelf ook zijn portie te krijgen; 5. ook als hij niets ziet, kan hij zijn werk goed doen, maar hij doet 't met zijn ogen dicht, dan volgt ontslag; 8. deze loop was eens de schrik der Engelsen; 9. hieruit groeien mannen en vrouwen; 11. zo te horen willen zij alles laten verbranden, maar het vuur (der twist) aan te houden is juist hun oogmerk; 12. dit lijdend voorwerp is meestal het onderwerp van veel zorg; 14. het onderhouden van deze oude is geen gemakkelijk karwei; 15. dit dubieus gerecht wordt door de oren ingenomen; 19. zij levert ons hondeweer;22. is het, maar de helft niet meer; 24. dit beperkt uw blik; 26. zo kun je je uitleven, als het been je uit de hand schiet; 28. jonge mannen krijgen er last van, doordat ze een aardig meisje zien, oudere doordat ze te hard voor dat meisje — nu hun vouw — moeten werken; 29. hem kunt u verstellen door teveel te drinken; 30. op dit meisje behoeft men — een unicum voor een vrouw — nooit te wachten; 31. krabbels — als ze tenminste niet in de ren zijn.

Vertikaal: 1. na de oorlog bleef deze Franse ondergondse actief; 2. bekentenissen schijnen steeds in duplo's gesteld te worden; 3. produkt van twee; 4. slechts een schoenmaker kan met ere zulk prutswerk afleveren; 5. hierdoor wordt het zure van de arbeid zoet; 6. laat u door een ander dit niet schoon aanpassen; 7. zij is slim, maar blijft kaal; 10. dit vruchtje vindt men veel in hofjes; 13. met een ketting is dit een ongezond vermaak; 14. sluit de boerenwagen af; 16. Noors schrijver, maar niet van belletrie, hoewel zijn werk van wereldomvattende betekenis was; 17. deze booswicht schijnt een man van de klok te zijn; 18. deze brokkenmaker is nodig om een saaie visite; 20. apocriefe figuur; 21. hebben oude wagens en praatzieke vrouwen gemeen; 23. volgens socialisten hoofdgerecht op Colijn's werklozenmenu; 25. dooreen genomen door raden kunt u op de naam van deze plaats in Libië komen; 27. zoveel ogen heeft een dobbelsteen niet, maar heeft het ogen, dan is 't pijnlijk.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. gedachten, 5. brand, 8. leges, 9. erfgooier, 11. goedendan, 12. Dante, 14. kast, 15. Antiochië, 19. koehandel, 22. pols, 24. lavet, 26. spinneweb, 28. ondermaat, 29. legen, 30. toren, 31. verwennen.

Verticaal: 1. gelag, 2. dagmeisje, 3. Coster, 4. toendra, 5. broodbon, 6. aaien, 7. dar, 10. fagot, 13. egels, 14. kakelbont, 16. nee, 17. hooiwagen, 18. lantaren, 20. dessa, 21. luister, 23. knudde, 25. veder, 27. benen.

Geef dit blad door

16e jaargang no. 22 4 juni 1960

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

PINKSTERFEEST

En zij waren allen buiten zichzelven en geheel met de zaak verlegen, en zij zeiden de een tot de ander: Wat wil dit toch zeggen?

Handelingen 2 : 12

. . . en vervulde het gehele huis waar zij zaten . . .

PINKSTERFEEST is niet zo populair als Kerstfeest.

Leuzen als „Pinksterfeest voor iederéén" worden niet vernomen en bijzondere massale samenkomsten, waar leden van vrijwel alle kerken mèt rand- en onkerkelijken plegen te verschijnen, zijn wel in de Kerstnacht mogelijk, doch op de Pinksterdag ondenkbaar. Het „Komt allen tezamen. . ." wordt dan niet gehoord, hoewel het juist op de Pinksterdag was, dat allen tezamen bijeen waren (Hand. 2 : 1).

Het aantal Kerstliederen is legio, Pinksterzangen zijn veel minder in aantal.

Hierin is toch iets vreemds; iets dat niet klopt.

Gods openbaring in Zijn Zoon Jezus Christus schrijdt voort van de Kerstnacht via de Paasmorgen naar de Pinksterdag. Velen kunnen of willen deze voortgang blijkbaar niet volgen. Doch wie op het Pinksterappèl ontbreekt is in de Kerstnacht vermoedelijk niet werkelijk present geweest.

DE bewering, dat het Pinkstergebeuren minder spectaculair zou zijn dan wat er geschiedde in de Kerstnacht, — dat het in Handelingen 2 alles minder „grijpbaar" zou zijn, meer „geestelijk" dan in Lucas 2, is toch wel een tragische vergissing. Feit is, dat men zich van het Pinksterverhaal onmogelijk meester kan maken om er wat vriendelijke romantiek omheen te vlechten en er zijn eigen ideeën in te leggen. Daar is het tè duidelijk voor! De vrome Joden en Jodengenoten te Jeruzalem, die zich verbaasden, omdat zij niet begrepen, hoe dàt mogelijk was: wij horen hen in onze eigene taal van de grote daden Gods spreken. . . zij zaten al met de zaak verlegen en vroegen elkaar, wat dit toch wel te betekenen had! Maar wàt er gezegd werd, konden zij heel duidelijk verstaan: de grote werken Gods; dat God Zijn Zoon uit de doden had opgewekt. En straks, na de preek van Petrus, weten zij heel goed, wat zij hebben gedaan: hun Koning gekruisigd! Het is zo duidelijk dat drieduizend mensen door de knieën gaan!

Vaag, ongrijpbaar? Allerminst; aangrijpend, niet mis te verstaan.

Wel beangstigend, als een hoger werkelijkheid zo heel dichtbij komt.

Vandaar, dat tempelgangers in verwarring raken. Daar hadden zij helemaal niet op gerekend. Het Pinksterprogramma verliep zo heel anders als in vorige jaren: wat wil dit toch zeggen? En er zijn er, die zo bang worden, dat ze er zich àf willen maken door te spotten: die mensen zijn dronken! Ze zijn zichzelf niet meer.

Dat laatste is waar; het eerste niet. Dat maakt Petrus hen duidelijk uit het Woord na eerst een blik op de klok te hebben geworpen.

HET zou wel erg zijn, wanneer ook wij nog „geheel met de zaak verlegen" zouden zijn en de Pinkstertekenen niet zouden verstaan. Nog steeds heerst er in onze wereld een Babylonische spraakverwarring. Deze moge ons soms beangstigen, wij verwonderen er ons niet meer over. Al betreuren wij het, wij zijn eraan gewend geraakt, dat wat de een democratie noemt voor de ander juist het tegendeel van werkelijke democratie betekent; dat begrippen als vrede en vrijheid totaal verschillend gehanteerd worden. Terwijl de volkeren wedijveren om in „grote werken" elkander te overtroeven en hun actieradius zich ver in het heelal uitstrekt, vragen wij ons in bezorgdheid af welke gevolgen dit kennen en kunnen zal hebben, als het onverhoopt tot een bloedige botsing zou komen! Babels toren werd niet voltooid en haar puinhoop was het waarschuwend teken van de uiteindelijke onmacht, waartoe kundige mensen vervielen toen zij in verwarring waren geraakt. Wie tegen God in opstand is, kan grootse plannen maken: het werk wordt niet voltooid. Het wordt een bittere teleurstelling.

EN nu is daar in Jeruzalem eensklaps dat machtig Pinkstergetuigenis van Gods grote daden: Hij heft de verwarring op, want Hij herstelt wat door hoogmoed en zonde bedorven is; Hij spoedt zich voort tot de voltooiing van Zijn Koninkrijk.

Geen wonder, dat op het eerste gehoor mensen uit heel de oecumene in verwarring geraken en vragen: wat wil dit toch zeggen?

Wie moet niet schrikken, als de Geest komt getuigen dat het Woord in vervulling gaat? Het Koninkrijk breekt zich ruim baan, nu de Koning na door zijn volk verworpen te zijn door God verhoogd is en vanuit de hemel Zijn Geest zendt „op alle vlees", zodat jongeren en ouderen zowel als vrijen en slaven tot profeten worden. Zij belijden hun zonden, waarvan zij worden overtuigd en zoeken hun heil in Christus: al wie tot ootmoed is herboren, behoort tot het hemelse geslacht.

Pinksterbede

Heer, als er niet iets groots gebeurt . . . .
De wereld dwaas vaneengescheurd,
verbloedt uit duizend wonden,
wreed tot de dood geschonden.

Als Heer, Uw Geest niet nederkomt
en onze razernij verstomt,
valt er niets meer te hopen,
't is alles vastgelopen.

Geen mensvergoding — bloed of ras,
kan redden uit het diep moeras.
Leer ons — wij zijn verslagen —
naar Uw erbarming vragen.

Heer, als er niet iets groots gebeurt . . . .
Maar Uwe heemlen zijn gescheurd!
Ons redt alleen het Wonder,
ontferm U — wij gaan onder . . . .

G. Nieuwenhuysen in „Van Kribbe tot opperzaal" (1940)

Het zal stormen en branden gaan in deze wereld; de krachten der hemelen komen in beweging. Het is van nu aan het laatste der dagen: heeft de Here Jezus ook niet gesproken van radeloze angst onder de volken vanwege het bulderen van zee en branding, terwijl de mensen bezwijmen van vrees en angst voor de dingen, die over de wereld komen? (Luc. 21 : 25, 26). Terwijl wij bang zijn voor wat mensen, die de geheimen der schepping ontdekken, daarmee doen kunnen, toont Hij die alle dingen geschapen heeft, dat Hij alléén waarlijk groot is: wanneer in Chili de wateren zich verheffen en uit de gespleten bergen nieuwe vulkanen oprijzen: hoe groot, hoe vrees'lijk zijt G'alom. . . vreest God! Krachten der natuur slechts, of ook tekenen der tijden? Zien wij dit alles in het licht van de Pinksterprofetie en de dringende oproep, waarmee Petrus zijn Pinksterpreek besluit: Laat u behouden uit dit verkeerde geslacht. Immers: het zal zijn, dat al wie de Naam des Heren aanroept, behouden zal worden. Want op de berg Sions en te Jeruzalem zal ontkoming zijn. Daar is genezing van de verwarring.

Daarom moet dit Evangelie in deze verwarde wereld gepredikt worden, opdat in het laatste der dagen alle volkeren zullen heenstromen naar de berg van het huis des Heren en vele natiën zullen optrekken en zeggen: Komt, laten wij opgaan naar de berg des Heren, naar het huis van de God Jacobs, opdat Hij ons lere aangaande Zijn wegen en opdat Wij Zijn paden bewandelen. Want uit Sion zal de wet uitgaan en des Heren woord uit Jeruzalem. En Hij zal richten tussen volk en volk en recht spreken over machtige natiën. Dan zullen zij hun zwaarden tot ploegscharen omsmeden en hun speren tot snoeimessen; geen volk zal tegen een ander volk het zwaard opheffen, en zij zullen de oorlog niet meer leren (Jes. 2; Micha 4).

PINKSTEREN. . . . feest van de vervulling; van de volheid.

Dwars door alle nood heen voltooit God Zijn werk: Zijn grote daden in Christus zijn de garantie daarvoor.

En Christus de Here, die zwakke mensen de kracht van Zijn Geest schenkt om hen tot Zijn getuigen te maken, heeft het beloofd: Ik ben met u àl de dagen tot aan de voleinding der eeuwen.

Uit de grote plannen der mensen dreigen slechts puinhopen te resulteren, doch ik weet hoe 't vast gebouw van Uwe gunstbewijzen naar Uw gemaakt bestek, in eeuwigheid zal rijzen. . . .

En de moeizaam ten uitvoer gebrachte cultuurtaak der mensen is toch niet vergeefs: de heerlijkheid en de eer der volken zulen gebracht worden in het Nieuwe Jeruzalem (Openb. 21 : 26).

Het is Pinksteren geworden; daarom: wordt vervuld met de Geest!

Kl.

In de vakantie tijd voor

MEER LEZEN

NU de zomermaand 1960 al weer enkele dagen oud is en de periode ingegaan is waarin de meesten van ons met vakantie gaan, is praktisch overal in het land het vergaderseizoen 1959—1960 tot een einde gekomen.

Hier en daar wordt echter nog een enkele bijeenkomst gehouden. Ook zijn er besturen, die inmiddels reeds hun gedachten laten gaan over noodzakelijke voorbereidingen om na de vakantie weer goed en vroegtijdig met het werk te beginnij.

Het nieuwe ontwerp-beginsel- en algemeen staatkundig program zal door de meeste kiesverenigingen wel eerst na de vakantie worden behandeld. Dat zal dan in de septembermaand of uiterlijk in het begin van oktober moeten geschieden. Eventuele opmerkingen van de kiesverenigingen dienen immers, zoals is vastgesteld, voorzien van een advies van de Statencentrales of van de Kamercentrales, op 31 oktober a.s. bij het Centraal Comité binnen te zijn. Ook deze centrales zullen dus nog tijdig voor 31 oktober bijeen moeten kunnen komen.

Partij in actie

Aan alle kiesverenigingen, Statencentrales en Kamercentrales is een exemplaar van het ontwerpprogram toegezonden. Meer exemplaren kunnen door deze organen op het partijbureau worden besteld. De prijs is: 1 t/m 5 ex.: ƒ 0.25 per stuk, 6 t/m 30 ex.: ƒ 0.20 per stuk, 31 en meer ex.: ƒ 0.15 per stuk.

Verschillende kiesverenigingen hebben van deze mogelijkheid inmiddels reeds gebruik gemaakt.

VOOR velen vormen de maanden juni, juli en augustus niet alleen de periode waarin men met vakantie gaat, maar ook een tijd waarin minder vergaderingen van allerlei soort worden gehouden. Deze maanden bieden meer gelegenheid om eens een boek of wat brochures te lezen.

Op het gebied van brochures over politieke vraagstukken heeft men op het partijbureau heel wat keus. Graag vestigen wij hier nog eens apart de aandacht op de brochures, die in 1960 tot dusverre verschenen zijn.

Daar is in de eerste plaats het rapport van de Commissie Ambon van de A.R. Partij „Het vraagstuk van de Republiek der Zuid-Molukken en de Ambonezen".

Vervolgens ligt er het rapport van het College van Advies over enige vraagstukken met betrekking tot het middenstandsbeleid „Middenstand en Vestiging". (Niet toegezonden aan de kiesverenigingen).

Ook is, in gestencilde vorm, verkrijgbaar het verslag van de te Goes gehouden Delta-conferentie van de A.R. Partij.

Pas van de pers kwam de publikatie „Landbouwpolitiek" (verkrijgbaar bij de uitgever fa. J. B. van den Brink en Co. te Zutphen en bij de boekhandel. Prijs ƒ 1.90. **Niet** verkrijgbaar op het partijbureau). Dit is een rapport dat op verzoek van het Centraal Comité werd uitgebracht door de Studiecommissie Landbouwpolitiek van de partij. Ook verscheen dit jaar de nadere nota van de Onderwijscommissie van het College van Advies inzake „Het ontwerp van wet tot regeling van het voortgezet onderwijs". Vorig jaar, april 1959, verscheen reeds een eerste nota onder dezelfde titel. Beide nota's zullen ongetwijfeld de aandacht van velen trekken nu de zgn. „mammoetwet" in het middelpunt van de belangstelling staat.

Verder kan hier reeds medegedeeld worden, dat zeer binnenkort zal verschijnen de brochure „De vrouw en de christelijke politiek", waarin zijn opgenomen de rede van Dr. F. T. Diemer-Lindeboon, presidente van de landelijke A.R. Vrouwencontactcommissie, gehouden ter gelegenheid van de A.R. Vrouwenconferentie op 25 februari 1960 te Utrecht, onder de titel „De wereld van vandaag en het kind", alsmede de rede van mejuffrouw J. van Leeuwen, lid van de genoemde commissie, gehouden op deze conferentie onder de titel: „Schouder aan Schouder".

Het is bijzonder nuttig, dat de partij al deze lectuur tegen redelijke prijzen op ruime schaal ter beschikking stelt. De partij is er echter eerst goed mee gediend, wanneer van deze brochures in brede kring kennis wordt genomen. Lezen is onontbeerlijk voor een partij in actie.

In het contactorgaan, dat volgende week voor alle partijleden verschijnt, zal op het punt van de lectuurvoorziening nog nader teruggekomen worden.

Christelijke politiek

ENIGE tijd geleden werd ons per telefoon een eigenaardige vraag gesteld: wij zitten hier als bestuur van een op te richten Christelijke school bijeen en vroegen ons af, hoe wij deschool officieel zouden noemen: Christelijke school, òf: School met de Bijbel? Wat zou u adviseren?

Zonder aarzeling hebben wij geantwoord: school met de Bijbel. Niet alleen op historische gronden; dus niet alleen, omdat de schoolstrijd ontstond wegens het verwijderen van de Bijbel van de openbare school; niet alleen om het volkspetitionnement van 1878 en de daarna gestichte Unie „Een School met den Bijbel". Maar nog meer, veel meer om iets anders. Wat maakt een school tot een Christelijke school? Niet, dat men daar spreekt over de waarden van het Christendom; niet, dat er een Christelijke „sfeer" heerst. Maar wel, en zeer beslist, dat daar de Bijbel centraal is bij het onderwijs. Nog sterker, dat de Bijbel daar dankbaar aanvaard wordt als het Woord van God.

DE Bijbel is een „vreemd boek". Het zet ons onder hoge druk. Het is onverbiddelijk. Het kent geen compromis. En daarom verstoort het onze rust. Het is gebeurd, dat een jongen, die naar Indonesië was gegaan, thuis had beloofd, elke dag in de Bijbel te lezen en dat hij later bekende: ik kon er soms niet toe komen, om mijn Bijbeltje uit de zak te halen. Want dan kon ik mij nergens meer mee paaien. En ik heb wel gezocht naar gedeelten, die mij niets zouden doen, maar opeens was het er weer en werd ik onder handen genomen. Er was geen ontkomen aan. Voor de Bijbel kan een mens zich nergens verstoppen. Het doet denken aan het woord van Amos: Al groeven zij door tot in het dodenrijk, mijn hand zou hen vandaar weghalen; al klommen zij op ten hemel. Ik zou hen vandaar wegtrekken.

Maar tegelijk geeft de Bijbel ons de ruimste vergezichten, het perspectief, dat reikt tot in de eeuwigheid en dat heel de wereld omvat. Het brengt ruimte en bevrijding, in de boodschap van genade en verlossing. Het is de boodschap van Hem, die alles is, voor héél het leven.

En daarom geeft de Bijbel ons nooit een systeem, waarvan we kunnen zeggen: zo kan het worden samengevat. Hier is het compleet voor gister en vandaag en morgen en voor alle dagen. Want de Bijbel is elke dag nieuw en altijd actueel.

ER wordt vaak heel theoretisch en theologisch gediscussieerd over de mogelijkheden en het bestaansrecht van Christelijke politiek. En heel veel van die discussie blijkt ijdel te zijn, overbodig en eigenwillig, als wij zeggen, en terecht zeggen, dat Christelijke politiek betekent, dat we ook in ons staatkundig handelen dagelijks willen leven bij het Woord van God. Dat wij de roeping aanvaarden van een politiek leven met de Bijbel.

Dat kan nooit betekenen exploitatie van de Bijbel ten behoeve van onze wensen en programma's. Want de Bijbel laat zich niet exploiteren. Het betekent, dat wij ons gevangen geven in gehoorzaamheid aan Gods geboden, dat wij ons willen leiden door het Woord. Wie over Christelijke politiek spreekt, die kan vers voor vers psalm 119 er bij lezen, waar in overrijke variatie de heerlijkheid wordt bezongen van Gods Woord, Zijn wet en Zijn inzettingen, Zijn rechten en Zijn beloften. Uw Woord is een lamp voor mijn voet en een licht op mijn pad. O. HERE, maak mij levend naar Uw Woord.

Daarom veroudert de Christelijke politiek niet. Zij is niet een tijdsverschijnsel. Zij is geen activiteit, die ontstaat uit verzet tegen ontaarding en ontkerstening. Zij is altijd nieuw, altijd voorrecht, altijd een Goddelijke opdracht, altijd een bron van nieuw leven.

DE omstandigheden veranderen. Er is een tijd geweest, dat de politiek sterk nationaal was gericht. Dat zij zich bezig hield met de nationale vraagstukken van een bepaalde tijd. Maar zij is buiten de oevers van het nationale leven getreden en gaat als een brede stroom door de gehele wereld. Soms overstelpen ons de vraagstukken. Soms zijn er problemen aan de orde, waarvan wij geen oplossing weten. Het is, alsof menselijke wijsheid en kracht tot machteloosheid worden gedoemd en alsof donkere en onberekenbare machten de wereld gaan splijten.

Maar het kind van God opent dan weer eerbiedig de Bijbel en het wordt hem duidelijk, wonderlijk duidelijk, dat de Bijbel is geschreven ook voor onze tijd evenals voor alle tijden. Dat er nieuwe schatten gaan blinken en nieuwe vermaningen kracht krijgen. Dat de Bijbel ook nu het laatste en beslissende woord spreekt.

WIJ zullen ons in de toekomende maanden, ook op de kiesverenigingen bezig houden met de formulering van politieke beginselen. Dat kan een erg theoretische arbeid zijn, met het afwegen van formuleringen en het zoeken van compromissen. En dan is het een onvruchtbaar bedrijf. Maar het wordt levend en sterk, als het gesprek plaats heeft bij de Bijbel. En als wij in het geloof beginnen met te luisteren naar het Woord van God. De voorzitter van onze Tweede-Kamerfractie heeft op het jongste Convent gesproken over Christelijke politiek. Het was een persoonlijk woord en een bewogen woord. En het raakte de harten van allen, die luisterden. Waarom? Omdat het heel direct aansloot bij woorden van Jezus. Heel de wereldpolitiek, in het bijzonder jegens onderonwikkelde gebieden, vluchtelingen en verdrukten, stond opeens in het licht van de allesbeslissende woorden van de laatste Richter. Dat is Christelijke politiek, de politiek met de Bijbel.

* * * E. Vermeer overleden

Voor de tweede maal na de bevrijding verloor de P.v.d.A. haar voorzitter. Eerst ontviel haar de heer Vorrink, en na enkele jaren werd ook zijn opvolger, de heer Vermeer, door de dood weggenomen. Hij was nog geen vijftig jaar oud. Beide mannen hebben zich zelf niet gespaard. Ondanks lichaamslijden en grote spanningen gingen zij, zoveel het mogelijk was, door met hun werk.

Het is een zware taak, een grote politieke partij te leiden, vooral als zij in vele opzichten nog bezig is, zich te heroriënteren. De vraag komt al meer op, of het voorzitterschap van een partij en van een vakverbond niet zoveel gaat eisen, dat de personen, die het bekleden, er geen zedelijk recht op hebben, ook met het oog op hun gezin, om na enkele jaren te worden vervangen.

In elk geval de P.v.d.A. treurt om het verlies van een strijdbare en vaak strijdlustige leider. De heer Vermeer behoorde tot de humanistische vleugel van de P.v.d.A. en had ook een groot aandeel in de activiteiten van het Humanistisch Verbond. De principiële tegenstelling tussen hem en ons reikte tot de bodem van de levensvragen. Maar dat neemt niet weg, dat ook wij getroffen zijn door dit betrekkelijk zo vroege verscheiden en wij willen gaarne aan de P.v.d.A. ons meeleven en onze deelneming betuigen, nu zij een zo eminent leider, opgekomen uit het volk, een harde werker en een eerlijke persoonlijkheid, moet missen.

* * * Voorspoedig herstel

Heel Nederland is er dankbaar voor dat de ziekte van Prins Bernhard niet ernstig is gebleken en heel Nederland hoopt op een voorspoedig herstel. Het is geen geheim dat ons Koninklijk Paar een bijzonder druk leven heeft — men hoeft er de kranten maar op na te slaan om te weten hoeveel verplichtingen vrijwel dagelijks op hen rusten. En bijzonder vermoeiende verplichtingen dikwijls die psychisch en fysiek heel veel eisen. En het is al evenmin een geheim dat „onze Prins" zich bijzonder veel moeite geeft als promotor voor Nederlands belangen in het buitenland. Men kan er hem dankbaar voor zijn.

Daarom is het dubbel jammer dat Zijne Koninklijke Hoogheid het bezoek aan België niet heeft kunnen meemaken. Of zijn ziekte een gevolg is of verband houdt met oververmoeidheid is het geheim van zijn artsen, ook al wordt er in de kranten op gezinspeeld. Als dit het geval is, is het wellicht zaak dat hij zich wat in acht gaat nemen. Want vóór alles hopen wij dat aan zijn Gemalin en hem nog een lang en gelukkig leven met elkaar beschoren zal zijn.

* * * Een goede buur

Als het waar is dat goede buren niet te dikwijls bij elkaar over de vloer moeten komen, willen zij althans goede buren blijven, dan mag men Nederland en België met recht goede buren noemen. Want het staatsiebezoek dat onze Vorstin en Kroonprinses de afgelopen week aan België gebracht hebben, is het tweede officiële bezoek sinds 1830, het jaar dus waarin België zich los maakte van Nederland. Het eerste bezoek zal menigeen zich trouwens ook nog wel herinneren, want het viel kort voor de Tweede Wereldoorlog. Gezien in die lange reeks van 130 jaren dus nog betrekkelijk kort geleden.

Van een „bij elkaar de deur plat lopen" is dus geen sprake — te meer mag men er zich over verheugen dàt Koning Boudewijn een klein jaar geleden bij ons is geweest en dàt onze Vorstin thans op niet minder hartelijke en luisterijke wijze door de Belgen is ontvangen. Want eens te meer is daardoor het bewijs geleverd dat het oude zeer van 1830 — dat aan weerskanten diep gezeten heeft! — definitief is genezen.

Hoe kan het trouwens ook anders: Nederland en België zijn twee kleine landen en twee zeer dicht bevolkte landen. Zouden deze beide zich dan niet nauw aaneensluiten in een wereld die steeds meer in „blokken" uiteen dreigt te vallen? Een wereld ook waarin van neutraliteit geen sprake meer kan zijn en waarin de stem van „de kleine" steeds meer verloren dreigt te gaan! Koningin Juliana heeft aan die belangengemeenschap herinnerd in haar officiële dinertoespraak toen zij memoreerde dat de Benelux de vierde op de ranglijst is van 's werelds handelsmogendheden.

Maar buiten dien: langzaam maar zeker groeit Europa naar groter eenheid. Zelfs het oude wantrouwen tussen de aloude erfvijanden, Duitsland en Frankrijk, verdwijnt langzaamaan. Zou dan niet het oude zeer dat Nederland en België zo lang kil tegenover elkaar heeft doen staan, vergeten kunnen worden? Zouden zij dan niet de wereld tot voorbeeld strekken hoe goede buren elkaar kunnen bijstaan?

Dat oude zeer is vergeten — wie de hartelijkheid heeft geproefd waarmee de Belgen onze Koningin hebben begroet, die wéét dat. Zoals Koning Boudewijn tijdens zijn bezoek aan ons land gevoeld moet hebben met hoeveel sympathie ons volk hem heeft ontvangen. Juist door deze bezoeken weten wij het zeker: Nederland en België zijn goede buren, die op elkaar kunnen rekenen. En dat is heel wat waard!

NEDERLANDSE GEDACHTEN
onder redactie van H. Algra (voorzitter), H. van Eysden, J. W. Ooms, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. (070)-631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, tel. (02980)-63224.
ABONNEMENTSPRIJS ƒ 6,50 per jaar, ƒ 3,25 per half jaar, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT ƒ 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP ƒ 0,20.

Dezer dagen

hebben velen weer sterk de indruk gekregen, dat het gemotoriseerde verkeer niet bepaald het troetelkind van onze regering is. Sinds jaar en dag wordt er geklaagd over het achterblijven van verkeersvoorzieningen bij het snel toenemende wagenpark en dat ondanks het enorme bedrag aan belastingen, dat met name de automobilisten bijeenbrengen.

Zo nu en dan wordt er een vaderlijke maatregel genomen om het verkeer tegen zichzelf dan wel anderen tegen het verkeer te beschermen, maar altijd moet het verkeer de kosten dragen. Dat was het geval met de spatlappen, die handenvol geld gekost hebben maar die noch het euvel van het spatten noch dat van het opwerpen van split in enigszins betekenende mate beperken en dat is dan nu weer het geval met de ontstoring van verbrandingsmotoren. Gezien de uitgevaardigde voorschriften, zal deze maatregel wel afdoende zijn; de kosten zijn voor de automobilist dan ook weer wat hoger dan die van het aanbrengen van spatlappen. Maar is het niet ongerijmd dat, zoals deskundigen betogen, de eisen strenger zijn dan in het buitenland zodat een geïmporteerde nieuwe auto straks ontdaan zal moeten worden van de in de fabriek aangebrachte ontstoring en voorzien moet worden van een installatie, die aan de Nederlandse eisen voldoet? Bovendien is er dan nog de onmogelijkheid voor de meeste bezitters van gemotoriseerde voertuigen om voor de gestelde datum aan de voorschriften gevolg te geven en de kwestie van de althans voorlopig niet uit te oefenen controle.

We kunnen ons goed voorstellen, dat de storingen die het verkeer veroorzaakt, hinderlijk zijn voor bezitters van t.v.-toestellen en we hebben er niets tegen, dat er maatregelen genomen worden om die storingen te voorkomen. Maar de geperfectioneerde wijze waarop dat gebeurt en het feit, dat het verkeer weer het financiële slachtoffer wordt — de mogelijkheid, dat motoren als gevolg van de ontstoring minder gaan presteren dan nog buiten beschouwing gelaten — roepen bedenkingen op.

Is hier geen compensatie mogelijk? We denken in dit verband aan de belastingen, die op het wegverkeer drukken en aan andere mogelijkheden zoals afschaffing van de luisterbijdrage voor auto-radio's. Ook op dit gebied is onlangs een maatregel genomen — afschaffing van de bijdrage vóór een tweede toestel — waarvan de automobilist niet profiteert. Hij blijft betalen voor de radio in zijn auto, die hem met name in de grote steden als gevolg van tramleidingen, neon-reclames enz. bepaald geen ongestoorde ontvangst levert!

Toeneming van het gemotoriseerde wegverkeer is enerzijds een uitvloeisel van stijgende welvaart en bedrijvigheid, anderzijds een vorm van bezitsvorming. Zowel het een als het ander wordt door de regering gepropageerd en bevorderd, maar in haar consequentie voor zover die bestaat uit een groeiend wagenpark, worden beide zwaar belast.

Het lijkt erop alsof iets van de mentaliteit, die in de periode van de eerste auto's heerste, is blijven bestaan.

De gehele Nederlandse samenleving is betrokken bij DE LANDBOUW

ONLANGS is de door het Centraal Comité ingestelde commissie ad hoc ter bestudering van vraagstukken betreffende de landbouwpolitiek in Nederland met haar werk gereed gekomen. De commissie stond onder voorzitterschap van de heer A. W. Biewenga Wzn. Het rapport der commissie is in druk verschenen; het is uitgegeven bij Van den Brink & Co. te Zutphen.

Wij willen dit rapport gaarne onder de aandacht brengen van de lezers van Nederlandse Gedachten. Het landbouwbeleid is geleidelijk uitgegroeid tot een belangrijk onderdeel van de sociaal-economische politiek van de overheid. Het raakt zeker niet alleen de belangen van de landbouwende stand (boeren, tuinders en landarbeiders). Het is in vele opzichten van betekenis voor het sociaal-economisch leven op het platteland en voor de Nederlandse samenleving in het algemeen.

Het rapport, dat nagaat welke taak de overheid heeft ten aanzien van de landbouw, begint met te wijzen op de nauwe verwevenheid van de landbouw met de overige sectoren van het maatschappelijke leven. Gewezen wordt op de onmisbare rol, die de landbouw vervult in het economische groeiproces van de Nederlandse volkshuishouding. Uit sociaal oogpunt bezien moet de aanwezigheid van een welvarende plattelandsbevolking naast de snel in omvang toenemende stadsbevolking van grote waarde worden geacht voor het maatschappelijk en geestelijk welzijn van de Nederlandse samenleving.

Het rapport staat vervolgens stil bij de omstandigheden. die de aanleiding zijn voor het voeren van een speciale politiek voor de landbouw. Gewezen wordt o.a. op de starheid van het aanbod van vele landbouwprodukten, op de labiele prijsvorming van vele agrarische produkten, op de nadelige consequenties van de beschermende landbouwpolitiek van andere landen voor de op export aangewezen Nederlandse landbouw, en op de minder doelmatige gebruiksindeling van de grond. De commissie komt tot de conclusie dat de overheid de landbouw de helpende hand moet bieden bij het zoeken naar een oplossing voor deze problemen.

Het is naar haar oordeel een algemeen belang, dat de landbouw in Nederland kan worden bedreven in financieel krachtige, efficiënt gevoerde ondernemingen, die aan boeren en landarbeiders een redelijke levensstandaard verschaffen. Het landbouwbeleid van de overheid zal dan ook tot doel moeten hebben het bevorderen van de continuïteit van de agrarische produktie in ondernemingen, waarin bij de gegeven stand van de techniek een doelmatige aanwending van de arbeid mogelijk is. Onder de huidige omstandigheden vergt deze doelstelling op verschillende terreinen bemoeiing van de overheid. Het rapport behandelt vervolgens deze verschillende onderdelen van de landbouwpolitiek.

Hoewel de prijspolitiek voor landbouwprodukten (het zgn. garantiebeleid) in het algemeen sterk in het teken der (politieke) belangstelling staat, legt het rapport op dit onderwerp zeker niet het zwaarste accent. De commissie staat inderdaad een actieve prijspolitiek voor, doch legt er de nadruk op dat deze prijspolitiek niet mag worden beschouwd als een min of meer zelfstandig onderdeel van de landbouwpolitiek. Naar haar oordeel is het prijsbeleid één der instrumenten ter bereiking van de algemene doelstelling: het verzekeren van de continuïteit van de agrarische produktie in doelmatig ingerichte ondernemingen. Zij verwerpt een garantiebeleid dat slechts tot doel zou hebben het waarborgen van een redelijk inkomen voor de werkers in de agrarische bedrijfstak.

Grote aandacht wordt in het rapport geschonken aan het onderdeel van de landbouwpolitiek, dat gericht is op de verbetering van de structurele produktie-omstandigheden in de landbouw (zoals verkaveling, bedrijfsgrootte, ontsluiting van landbouwgebieden, waterhuishouding e.d.). De overheid zal deze structuurverbetering met kracht dienen te bevorderen door middel van een omvangrijk ruilverkavelingsprogramma. De commissie staat een programma van ongeveer 40.000 ha. per jaar voor. In het kader van deze ruilverkavelingen zal grote aandacht moeten worden besteed aan de algemene levens- en werkomstandigheden op het platteland. De „leefbaarheid" van het platteland zal moeten worden verhoogd door verbetering van de woontoestanden, verharding van landwegen, ontsluiting van achteraf gelegen gebieden e.d. De betekenis van de ruilverkavelingen reikt ver uit boven de economisch-technische verbetering van de landbouwondernemingen. Deze werken zijn onmisbaar voor de ontplooiing van het maatschappelijk leven op het platteland.

In het kader van het structuurbeleid zal voorts de bedrijfsvergroting moeten worden gestimuleerd door vergroting van de mogelijkheden voor een vrijwillige afvloeiing van agrarische jongeren naar andere bedrijfstakken. De overheid zal te dien einde de werkgelegenheid op het platteland moeten bevorderen. Ook zal het onderwijs ten plattelande meer dan voorheen gericht moeten worden op een beroep buiten de landbouw. Voorts zal de bedrijfsvergroting kunnen worden bevorderd met behulp van gronden in de nieuwe IJsselmeerpolders. Het rapport legt er de nadruk op, dat de overheid ten aanzien van de afvloeiing en bedrijfsvergroting slechts stimulerend mag optreden. Maatregelen van meer dwingend karakter, zoals het stellen van voorwaarden ten aanzien van de bedrijfsgrootte bij de vestiging van landbouwondernemingen, acht de commissie niet gewenst.

In het hoofdstuk over de grondpolitiek spreekt de commissie als haar oordeel uit, dat in de toekomst de bemoeienis met de prijsvorming van landbouwgronden vermoedelijk een globaler karakter zal kunnen krijgen. Bij de eerstkomende verlenging van de Wet vervreemding landbouwgronden dient ernstig te worden nagegaan in hoeverre de koopprijsbeheersing kan worden opgeheven. Met het oog op de continuïteit van de agrarische produktie acht de commissie het van groot belang dat de grond en de bedrijfsgebouwen een zodanige beloning ontvangen, dat de instandhouding en verbetering van deze produktiemiddelen gewaarborgd is.

Aan het onderzoek, de voorlichting en het onderwijs in de landbouw zal de overheid ook in de toekomst grote aandacht dienen te besteden. De verdere onplooiing van de Nederlandse landbouw in technisch, economisch en sociaal opzicht hangt hiervan in belangrijke mate af. Wat betreft de regeling van het landbouwonderwijs bepleit het rapport een afzonderlijke wet. Uitbreiding van het aantal Christelijke scholen voor landbouw- en landbouwhuishoudonderwijs is gewenst. Voor het stellen van vestigingseisen met betrekking tot de opleiding van de boer acht het rapport geen aanleiding.

Aan de positie van de land- en tuinbouwarbeiders wijdt het rapport een apart hoofdstuk. Hierin wordt onder meer gewezen op de dringende noodzaak om op korte termijn over te gaan tot sanering op grote schaal van de woontoestanden op het platteland. De commissie is voorts van oordeel dat het loonniveau van de land- en tuinbouwarbeiders niet ten achter mag blijven bij dat in andere bedrijfstakken. Gestreefd zal moeten worden naar verkorting van de arbeidstijden in de landbouw.

In een laatste hoofdstuk worden enkele algemene beschouwingen gegeven over de betekenis van de E.E.G. voor de Nederlandse landbouw. Met nadruk wordt gewezen op de noodzaak dat de Nederlandse landbouw zijn veredelingsprodukten kan blijven exporteren, zowel naar landen binnen de E.E.G. als naar landen daarbuiten.

In zeer kort bestek hebben wij hierboven de inhoud van het rapport geschetst. Het rapport is bedoeld als een bijdrage tot een verantwoorde meningsvorming binnen en buiten de partij over de vraagstukken van de landbouwpolitiek. Zoals het rapport zelf opmerkt is bezinning op de taak van de overheid ten aanzien van de landbouw telkens nodig. Van tijd tot tijd is het gewenst zich af te vragen of de intensieve overheidsbemoeiing met de landbouw noodzakelijk en verantwoord is. Hoe licht kunnen immers de omstandigheden, die eertijds tot een bepaald ingrijpen noopten, zich wijzigen en hoe traag is dikwijls de overheid in het terugtrekken van haar hand, ook als dit mogelijk en gewenst is.

De opdracht der commissie was niet eenvoudig. De vraagstukken op het terrein van de landbouwpolitiek lijken wellicht voor de buitenstaander meer van technische dan van principiële aard. Misschien is dit de reden, waarom men ten onrechte de landbouwpolitiek nogal eens beschouwt als belangenpolitiek in plaats van beginselpolitiek. Het onderhavige rapport laat op dit punt geen misverstand bestaan. Landbouwpolitiek is in de opvatting der commissie een onderdeel van de algemene taak der overheid de gerechtigheid in de maatschappelijke orde te bevorderen. Op dit beginsel dient de bemoeiing van de Overheid met de landbouw gebaseerd te zijn. Slechts zo kan zij waarlijk ons (en niet alleen de landbouwende stand) ten goede zijn.

J. de H.

Vakmanschap . . .
en liefde voor het werk

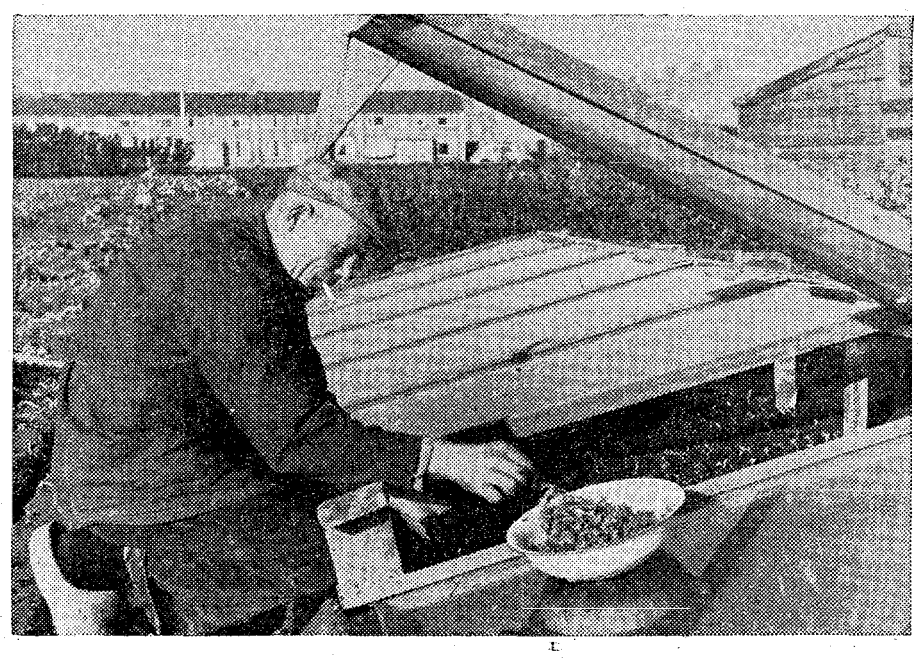

„TOE MAAR, EEN TRAVELSLEEPER NOG WEL. TOCH HEBBEN DIE LUI SMAAK ZEG."

TS
CARSTABO N.V. - OSS - 04120-2558
TRAVEL SLEEPER EEN BEGRIP
VOOR AUTOMOBIELTOURISME

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173 Tel. 247126
Privé: Olympiakade 60 Tel. 794152
AMSTERDAM.

LANDBOUWWERKTUIGEN- EN MACHINEFABRIEK
Vicon
H. VISSER N.V.
NIEUW VENNEP
Telefoon K 2546-444 (4 lijnen)

Bonda's Veevoederbureau NV
Oude Vest 23 - Leiden
TELEFOON 01710-20345-20346

FINIRAT verdelgt ratten
ongevaarlijk voor andere dieren en mensen
N.V. BOGENA - VEERLAAN 23 - ROTTERDAM-Z.

Uw inboedel wordt op de handen gedragen
naar Madrid of Stockholm
naar Lutjebroek of Lintelo (ook overzee) door
Bongers Verhuisbedrijf - Wageningen
telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100).

BOSCH-BONTJE
HEREN- EN JONGENSKLEDING MANUFACTUREN
van Manderslootstraat 49 - Telefoon 2441
ALPHEN AAN DEN RIJN

N.V. W. J. SCHUILING'S HANDELSONDERNEMING
BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 0 5400 6461

Kousen en sokken.
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals.
FA. JOHAN PARMENTIER
Schelpenkade 14A. LEIDEN. tel. 21864

P. MOOLENAAR & ZN.
SASSENHEIM
Bloembollenkwekerij en -handel
IMPORT EXPORT
Dahliaculturen — Vraagt prijs

Firma J. G. Hollestelle - Goes
MACHINEFABRIEK
CONSTRUCTIEBEDRIJF
HANDELSONDERNEMING

Fa. J. F. VAN DRIEL
Smederij
FABRIEK VAN LAND- EN TUINBOUW-GEREEDSCHAPPEN
Venneperweg 467, tel. 02546-293-533, Nieuw Vennep

IN PRIMA BOTER EN KAAS,
STEEDS DE BAAS,
ALLE SOORTEN GROOT EN KLEIN,
KOMEN UIT DE IJSSEL- EN LEKSTREEK FIJN
A. van Houwelingen - Moordrecht
Telefoon 305 (K 1827) — Westeinde 117

DE DEFENSIE-NOTA

(van onze militaire medewerker)

BIJ de behandeling van de defensiebegroting voor 1960 in de Tweede Kamer heeft de heer Roosjen aandacht gevraagd voor een strategisch en defensiepolitiek principiële uitspraak inzake het probleem of als grondslag van de defensie moet worden uitgegaan van een korte dan wel van een lange duur van een eventuele oorlog. Een uitspraak die daarom reeds noodzakelijk was, aangezien te dien aanzien gesproken kon worden van een zeker dualisme daarin voor de drie delen van de krijgsmacht. De heer Roosjen achtte het van belang, dat een en ander zou worden behandeld in de komende defensienota. In antwoord daarop heeft toen de Minister de volgende positieve belofte gedaan: „Ik zal trachten — ik wil dit de heer Roosjen gaarne toezeggen — dit in deze nota zodanig te doen, dat ten aanzien van deze zaken duidelijkheid wordt geschapen."

Deze defensienota is thans verschenen, doch de heer Roosjen zal tevergeefs zoeken naar de inlossing van deze belofte. Er wordt met geen woord over gerept. Zonder een zodanige uitspraak berust echter onze defensiepolitiek op een fictie. Wel spreekt de nota van de grondslagen van de defensie en van de strategische conceptie van de gezamenlijke verdediging, doch, daar het voornaamste punt verzwegen wordt, hangt het geheel der defensie in de lucht en blijft alles bij het oude nl. dat het bestaande dualisme gehandhaafd blijft hetgeen ook blijkt — voor zover de vaagheid op verschillende punten althans toelaat dit te onderkennen —, uit de diverse plannen voor land-, zee- en luchtmacht.

Het heeft er alle schijn van dat het in het onderlinge overleg tussen de Chefs van Staven onmogelijk gebleken is een standpunt te formuleren dat algemeen werd aanvaard. Dat is ook uitermate moeilijk. Zou men zich b.v. uitspreken voor de korte oorlog — zoals sedertdien onomwonden Engeland heeft gedaan, terwijl Amerika reeds in dat voetspoor was — dan zou dit een inkrimping van de marinetaak kunnen meebrengen op het stuk van de convooi beveiliging en andere maatregelen, waartegenover dan een grotere paraatheid van varende schepen zou kunnen komen en mogelijk een andere taak. Zou men zich voor een lange oorlog hebben uitgesproken dan zou men daarvan de consequenties voor land- en luchtmacht in het defensieplafond moeten vinden, want dan zou men tot uitbreiding (vernieuwing) van mobilisatievoorraden moeten overgaan voor reserve-eenheden die thans bij mobilisatie zijn afgeschreven. Dan was men zeker met dit defensieplafond van 1850 miljoen per jaar niet uitgekomen. Uit dit dilemma is men kennelijk niet uitgekomen en om de kool en de geit te sparen heeft men er dus maar het zwijgen toe gedaan en alles bij het oude gelaten.

Schild meer dan „schrikdraad"

WORDT aldus dit kardinale punt genegeerd, daartegenover staat een verheugende positieve stellingname ten aanzien van de betekenis van het NAVO „schild". Met nadruk wordt uiteen gezet dat en waarom dit „schild" thans veel meer is dan de „schrikdraad" voor het in werking stellen van het NAVO „zwaard", omdat deze functie door de pariteit op het stuk van de massavergeldingswapens op de achtergrond is geschoven.

Vooral voor Europa is thans veel belangrijker dat er geen lokale acties ontstaan of dat deze bij vergissing en ongewild op een algemene totale oorlog, vernietigend voor beide partijen, zou uitlopen. Daartoe moet het „schild" voldoende tegenstand kunnen bieden met conventionele middelen om de agressor tot bezinning te dwingen, zodat hij duidelijk moet kiezen tussen afbreken van zijn actie of met alle kracht daarmede doorgaan en dan een totale oorlog te ontketenen.

Terecht noemt de nota deze „schild"-taak **veel belangrijker.** Generaal Maxwell Taylor, de vorige Chef Staf van het Amerikaanse leger, noemde het „schild" daarom terecht **thans** (bij de pariteit tussen de massavergeldingsmachten) de **voornaamste afschrik voor oorlog.** Dit standpunt vindt thans ook erkenning in de Britse defensiepolitiek en kan gevoeglijk als een algemene NAVO-conceptie worden beschouwd. Wij missen daarom op het betoog in de nota de logische sluitsteen nl. deze taak in strategische belangrijkheid en chronologisch onomwonden van **eerste prioriteit** te verklaren, waarop de defensie-inspanning vóór alles moet zijn gericht.

Missen wij deze logische sluitsteen in het betoog erger is dat wij haar eveneens missen in de aangekondigden defensie-maatregelen.

Immers, indien deze taak prioriteit heeft en van toegenomen betekenis is verklaard, dan zou men verwachten dat dan ook een uitbreiding van de daartoe bestemde strijdmiddelen zou worden aangekondigd, derhalve een uitbreiding van de land- en luchtmacht, hetzij gebaseerd op een korte oorlog — dus grotere parate sterkte —, hetzij op een van lange duur — dus opvoering van de mobilisatiesterkte.

Noch het een noch het ander is echter aan de orde. Integendeel! Wat de luchtmacht betreft wordt zelfs geen enkel getal genoemd van de toekomstige sterkte en organisatie, terwijl de mededelingen over de landmacht meer wijzen in een reorganisatie in het mindere dan op handhaving van de sterkte, laat staan van uitbreiding.

In elk geval is uit de berekening van het defensieplafond niet af te leiden welke sterkte en welke middelen uiteindelijk voor de luchtmacht voor ogen staan en welke organisatie voor de divisies van het parate legerkorps.

Devisie-organisatie

WEL wordt een en ander in grote lijn aangegeven. Zo wordt voor de divisie-organisatie de z.g. LANDCENT-divisie genoemd, een ontwerp dat bij het Landmachtcommando Centraal Europa (Landcent) is ontworpen als nastreefbare standaardorganisatie. De Westduitse divisies zijn overeenkomstig dit patroon, terwijl Frankrijk voor zijn NAVO-divisies ook dit project gaat volgen.

Daarvoor is minder infanterie nodig (5 bataljons per divisie in plaats van zoals bij de onze nu 7), doch daartegenover staat een grotere behoefte aan tankbataljons nl. 4 per divisie, terwijl wij er maar 2 hebben.

Zal het nodige hogere aantal worden aangeschaft en is dat in het defensieplafond verdisconteerd, zomede de uitrusting van alle infanteriebataljons (dus totaal 10) met gepantserde personeelscarriers? Wij betwijfelen dit ernstig. We missen dan ook in de berekening van het defensieplafond een gedetailleerde opgave van al hetgeen uit dit plafond kan worden bekostigd en wat dient te worden uitgesteld of waarvoor gehoopt of gerekend wordt op Amerikaanse hulp.

Eerst dan kan men zich een beeld vormen van en een oordeel uitspreken over de waarde van het toekomstige defensieapparaat. Wij zijn echter in beginsel geneigd aan te nemen dat het gestelde defensieplafond lager gesteld is dan in NAVO-kringen zou worden verlangd (rond 2 miljard) en meer geinspireerd is door de periode die abrupt op 16 mei te Parijs eindigde toen Chroesjtsjef de topconferentie torpedeerde en het masker afwierp van ontspanning en vrede. Met zulk een door de ontspanning verantwoord lager plafond waren wij nationaal bovendien zeer gebaat om tal van civiele prioriteiten in vervulling te doen gaan en een welkome belastingverlaging den volke te kunnen aanbieden. Nu de politieke sfeer echter ernstig is vertroebeld en meer dan tot nu toe het oude beeld van de onveranderlijke communistische bedreiging is heropenbaard, past de vraag of het niet noodzakelijk is zich alsnog op dit plafond nader te beraden. Land- en luchtmacht kunnen daar slechts wel bij varen — zoals erkend — de hoeksteen van onze veiligheid.

Integratie van luchtmacht

Voor de luchtmacht stippelt overigens de nota een verheugende integratie en daarmede hoogste graad van efficiency uit. Er wordt niet meer gesproken van de luchtverdediging als een **nationale** taak. Voortaan zal slechts **gebieds**verdediging plaats hebben hetgeen voor de noordelijke subsector van het Middeneuropese luchtfront zal geschieden onder het eenhoofdige commando van 2 A.T.A.F. waarin Britse, Westduitse, Belgische en Nederlandse eenheden samenwerken.

Daarin onderscheidt men het **offensieve** deel, dat tot steun dient van de grondtroepen, en het **defensieve** deel, dat der luchtverdediging. Geen scherpe gescheidenheid overigens want men kan eenheden van de ene naar de andere taak verschuiven en straks te meer als het type vliegtuig in de vorm van de Starfighter is gestandaardiseerd. De squadrons vliegtuigen dienen zowel op de flanken als in de diepte tot steun van de gordel van geleide luchtdoelraketten, type NIKE en HAWK, die op Westduits grondgebied van Denemarken tot Zwitserland wordt opgericht en waarin wij reeds met een eenheid deelnemen.

Op deze wijze wordt in het gebied van 2 A.T.A.F. een grote mate van integratie bereikt, die straks nog zal worden vergroot door de automatisering van het waarschuwings-, meldings- en gevechtsleidingsstelsel. Hiermede zijn grote bedragen gemoeid. Ook in dit opzicht blijkt uit de nota niet in hoeverre deze zijn gecalculeerd in het defensieplafond.

Personeelsvoorziening

DE nota gaat voorts uitvoerig in op het rapport van Voorst tot diensttijdverkorting. Om meer beroepspersoneel en andere vrijwilligers aan te trekken zullen aantrekkelijke primaire en secundaire dienstvoorwaarden van kracht worden. Slaagt de wervingsactie — die binnenkort begint — op bevredigende wijze dan zal de regering tot verkorting van de eerste oefentijd overgaan, **doch niet eerder.**

Dat met deze personeelsverschuiving van de dienstplichtsector naar de vrijwillige het accent van de lange naar de korte oorlog verschoven wordt, zij hier terloops nog opgemerkt.

Overigens zal de officiersopleiding worden gemoderniseerd en op een algemeen wetenschappelijke basis worden gebracht, zowel voor de zeemacht, als voor de land- en luchtmacht, zij het op verschillende manieren. Daartoe zal de opleiding van 3 op 4 jaar worden gesteld. Voorts zullen uitblinkende jonge onderofficieren, na een aanvullende middelbare opleiding tot HBS-5 op kosten van het Rijk, tot het 2e studiejaar van de KMA worden toegelaten en daar tot officier worden opgeleid. Een herstel van de vroegere mogelijkheid via de toenmalige Hoofdcursus doch zonder heroprichting van een afzonderlijk instituut.

Wij juichen een en ander toe doch achten het uitgestippelde systeem van te lange en nodeloos geperfectioneerde adem waardoor de jongelui op te late leeftijd (± 3 jaar later dan normaliter via de oude H.C. mogelijk was) de officiersrang bereiken. De moderne oorlog vraag jonge officieren in alle rangen en een veroudering van de basis is dus in beginsel uit den boze.

Om de plaatsruimte moeten we hiermede volstaan. De uitgeoefende kritiek is naar het voorkomt echter, vooral in de grote lijn, voldoende om aan te tonen dat een uitvoerig nader toelichtend en dan verhelderend debat in de Kamers noodzakelijk is.

Wij vrezen echter dat daar ook de Minister het primordiale — hoewel door hem beloofde — antwoord zal ontwijken op het gehandhaafde dualisme van de korte of de lange oorlog. Wij zouden ten slotte om een inzicht in deze vraag te krijgen de lezing willen aanbevelen van een kortelings verschenen studie van het Britse Institute for Strategic Studies „NATO in the 1960's". Hierin wordt het vraagstuk van de korte oorlog uitnemend gedocumenteerd door eerste klasse deskundigen en geleerden en tevens als prioriteit van de eerste grootte het NAVO „schild" in Europa. Geen hinken op twee gedachten alleen ter wille van het sparen van de kool en de geit. Het landsbelang vraagt een positief antwoord.

TURKIJE BLIJFT TROUW LID VAN DE NAVO

TURKIJE is een van de belangrijkste leden van de Noord-Atlantische verdrags-organisatie. Niet zozeer vanwege de strijdmacht, die het op de been heeft, maar vooral door zijn geografische ligging. Het is misschien wat overdreven om het zo te zeggen, maar naar de mens gesproken is het voor een belangrijk deel aan de strategisch zo waardevolle positie van Turkije te danken geweest, dat men in de vrije wereld in de afgelopen jaren een gevoel van betrekkelijke veiligheid heeft gehad. Het is zo langzamerhand een publiek geheim, dat zich op Turks grondgebied installaties kon men in het Westen op de hoogte blijven van proefnemingen gebeuren, aan het licht kunnen worden gebracht. Met behulp van deze installaties kon men in het Westen op deh oogte blijven van proefnemingen met raketten, geleide projectielen en kernwapens en andere zaken, die een mogelijke bedreiging van de veiligheid van de vrije wereld kunnen vormen.

Is het in het algemeen reeds zo, dat wij nauw betrokken zijn bij hetgeen onze bondgenoten overkomt, met Turkije is dit wel in het bijzonder het geval, ook al ligt dit land tamelijk ver van onze grenzen verwijderd. Ook Irak was enkele jaren geleden nog een van de belangrijkste bondgenoten van het Westen in het Nabije Oosten. Toen het leger onder leiding van Kassem naar de macht greep en een eind maakte aan het bewind van Noeri es Said, bleken de rollen volkomen te zijn omgekeerd. En al is Irak geen staat geworden, die door communisten beheerst wordt, het rode gevaar is er beslist niet gering en — wat op het ogenblik het meest interessant is — de rol van het Westen lijkt er uitgespeeld.

Erfvijand

VANDAAR, dat er zoveel aandacht is geschonken aan de wijzigingen, die zich in de afgelopen week in Turkije hebben voltrokken. Men kan Turkije niet met Irak vergelijken, dat weten we. Turkije heeft het tsaristische Rusland en de communistische Sowjetunie steeds als een erfvijand beschouwd. Dit is met Irak nooit in zulk een sterke mate het geval geweest; daar heeft men het steeds te druk gehad met de moeilijkheden, die zich in de Arabische wereld hebben voorgedaan. Toch zullen weinigen nog maar enkele jaren geleden hebben vermoed, dat in dat land zulke ingrijpende wijzigingen in het politieke beeld mogelijk zouden zijn.

Nu zijn we getuige geweest van een militaire staatsgreep in Turkije. Er was geen reden om aan te nemen, dat het nieuwe bewind zich van het Westen zou vervreemden, maar toch was niemand gerust, voordat met zekerheid kon worden aangenomen, dat de beloften van trouw, die aanvankelijk ten opzichte van de bondgenoten van Turkije werden gedaan, zouden worden nagekomen. Dit vertrouwen bleek in de afgelopen week duidelijk, vrijwel alle bevriende landen (waaronder ons land) tot erkenning van het nieuwe bewind overgingen.

Ja en neen

ONWILLEKEURIG vraagt men zich af, of de situatie in Turkije zo slecht was, dat een militaire staatsgreep gerechtvaardigd was. Vreemd genoeg moet het antwoord zowel ja als neen luiden. Ja, als men het optreden van het leger wil zien als een poging, een dreigende burgeroorlog te voorkomen, de veiligheid van het land te beschermen en als een streven, zich boven de partijen te plaatsen en het land een democratische regeringsvorm terug te geven. Neen, wanneer men uitgaat van het standpunt dat premier Mendéres — ondanks de vele en grote fouten, welke hij in het jongste verleden gemaakt heeft — in staat moest worden geacht, terug te keren van de weg, die zijn regering was ingeslagen. Uit de berichten van de afgelopen dagen is toch wel gebileken, dat Mendéres reeds voor de val zijn van bewind had ingezien, zich niet langer te kunnen handhaven.

Men heeft de democratie van Turkije wel eens vergeleken met een vroegrijp kind, dat zijn aanvankelijk gedane beloften niet nakomt. Zo is het ook geweest tijdens het vrij autoritaire regiem van Mendéres. Er leek veel veranderd te zijn, toen in 1950 Kemal Ataturks Republikeinse volkspartij bij werkelijke vrije verkiezingen werd verslagen door Mendéres' Democratische partij. De Republikeinen onder leiding van Ismet Inönu accepteerden tegen veler verwachting in hun nederlaag, gingen in de oppositie en de wereld was aangenaam verrast, toen zij zag, dat een autoritair-geregeerde staat een democratie was geworden. En algemeen werd toen aangenomen, dat Turkije er in zou slagen, in een gering aantal jaren te leren, waar andere landen tientallen jaren en zelfs enkele eeuwen voor nodig hebben gehad.

Autoritair

HET heeft echter niet zo mogen zijn. Sinds de Democraten in 1950 aan de macht waren gekomen, ging Mendéres steeds meer de autoritaire kant op, die hij zo fel in zijn voorgangers had bestreden. Mendéres was een sterke persoonlijkheid, die meende te weten, wat het beste voor zijn land was en hij stoorde zich dan ook niet aan kritiek. Het parlement, dat er lang een eigen mening op heeft nagehouden, onderwierp zich tenslotte ook aan het eigenmachtige optreden van de premier, nadat de oppositie al voor een belangrijk deel was uitgeschakeld.

Ook de oppositie buiten het parlement werd door Mendéres aan banden gelegd. Het leek, alsof de premier bezeten was door de gedachte, dat alleen wanneer hijzelf aan de macht kon blijven, de belangen van Turkije in goede handen waren. Zijn tegenstanders hebben reden om aan te nemen, dat de uitslag van de parlementsverkiezingen niet de juiste verhoudingen onder de bevolking heeft weergegeven — met andere woorden, dat er onregelmatigheden hebben plaatsgevonden om te verzekeren, dat de partij van Mendéres aan het bewind zou blijven. Wellicht zal in de komende weken blijken, of dit inderdaad het geval is geweest.

Het zal in elk geval duidelijk worden, als generaal Kemal Gursel woord houdt en het mogelijk maakt, dat spoedig nieuwe parlementsverkiezingen worden gehouden. Zelfs dan is het niet uitgesloten, dat de partij van Mendéres opnieuw aan de macht komt, omdat Mendéres altijd heeft kunnen rekenen op de steun van het grootste deel van de boerenbevolking, die bijna 80 % van de totale bevolking uitmaakt.

Dwangpositie

DE boeren hebben Mendéres gesteund, omdat hij heel veel voor hen gedaan heeft. Blijkbaar heeft de afgezette premier op het laatste ogenblik nog getracht, een beroep te doen op zijn aanhangers op het platteland om een tegenwicht te vormen tegen het verzet, dat in de grote steden tegen zijn beleid was gerezen. Toen het leger naar de macht greep, bevond Mendéres zich in Anatolië, waar hij talrijke aanhangers heeft. Wellicht heeft hij rekening gehouden met een ingrijpen door het leger, nadat de cadetten vandaag veertien dagen geleden tegen zijn bewind hadden gedemonstreerd, zonder dat de legerautoriteiten er zelfs maar hun afkeuring over uitspraken. Hoe het zij, niet ten onrechte wendde hij zich tot de boerenbevolking, die hem het langst trouw was gebleven.

Het platteland bleek echter geen hechte basis meer te zijn. Niet alleen, omdat de economische moeilijkheden als gevolg van een te snel uitgevoerd industrialisatieprogramma steeds groter werden. De oorzaak van de val van Mendéres lag louter en alleen in zijn autoritaire optreden dat — naar achteraf is gebleken — voor een goed deel geïnspireerd werd door zijn minister van binnenlandse zaken, Gedik, die zich in de afgelopen week op dramatische wijze het leven benam.

Gewaarschuwd

MENDERES kan niet beweren, dat hij niet gewaarschuwd werd en dat hij geen gelegenheid heeft gehad, zijn fouten goed te maken. Zelfs na de gebeurtenissen in Zuid-Korea, die voor de afgezette premier als een teken aan de wand moesten gelden, was het voor hem mogelijk geweest, zijn land te behoeden voor de gevaren, waaraan het in de afgelopen weken werd blootgesteld. Het heeft niet zo mogen zijn. In plaats dat er een verandering ten goede intrad, werden de maatregelen van Mendéres' kabinet nog scherper. Het was duidelijk, dat de leiders van de Democratische partij definitief wilden afrekenen met hun Republikeinse tegenstanders en men mag rustig zeggen, dat oud-president Ismet Inoenu op het nippertje aan veel onheil is ontkomen.

Het gaat echter niet aan, de schuld voor de onverkwikkelijke dingen, die in Turkije gebeurd zijn, geheel op rekening van Mendéres te schuiven. Volgens betrouwbare berichten is Mendéres al enige tijd geleden van plan geweest, af te treden. De nu afgezette president Celal Bayar, een fanatiek tegenstander van de oppositieleider Ismet Inoenu, heeft zich echter met hand en tand tegen dit besluit van Mendéres verzet.

Het leger

EN zo kwam het leger er tenslotte na enige aarzeling toe, zich achter de als stafchef afgetreden generaal Gursel te scharen, zich boven de partijen te plaatsen, niet als scheidsrechter, maar als beschermer van de veiligheid van het land en — als we het goed hebben — als verdediger van de rechten en vrijheden van de bevolking, die op ernstige wijze waren aangetast. Als arbiter zal het Turkse volk zelf kunnen optreden, als het militaire bewind van thans het — naar we hopen spoedig — in de gelegenheid stelt, zijn stem in vrijheid te laten horen.

d. B.

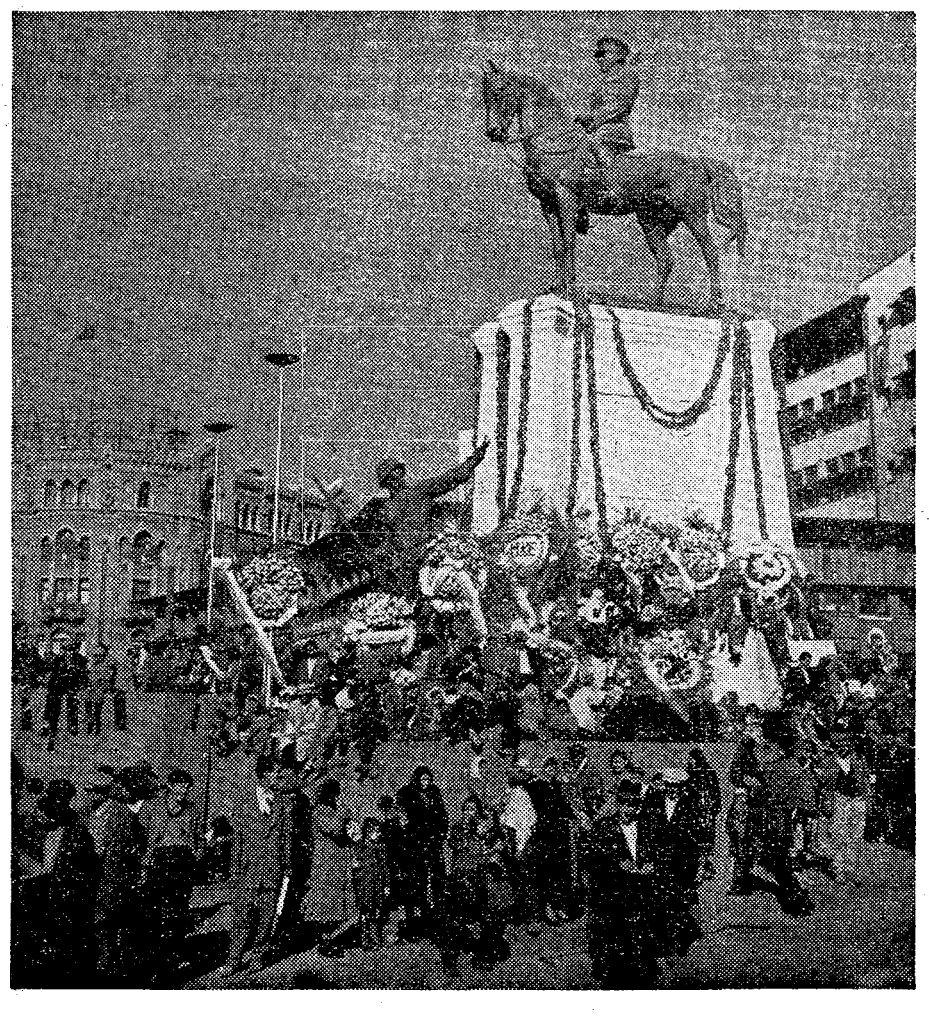

Het standbeeld van Kemal Ataturk in Ankara beheerst thans meer dan ooit het stadsbeeld.

Turkije's sterke man

Kemal Gursel

hield zich altijd buiten de politiek

GENERAAL Kemal Gursel, de „sterke man" van Turkije, staat er om bekend, dat hij zich nooit met de politiek heeft ingelaten. Dit neemt echter niet weg, dat deze 65-jarige wat men noemt carrière-soldaat een belangrijke rol heeft gespeeld in de strijd, die eindigde met het bouwen van een republiek op de na-oorlogse ruïnes van het oude Ottomaanse rijk. Een strijd, waaraan ook werd deelgenomen door Adnan Mendéres en Celal Bayar, de twee politici, die vorige week door Gursel werden afgezet als premier en president van de Turkse republiek . . .

Thans is bekend geworden, dat generaal Gursel ongeveer vier weken geleden ontslag nam als stafchef van het Turkse leger, nadat hij had geweigerd, met een gedwongen verlof te worden gezonden. Op 3 mei vertelde hij zijn troepen, dat hij drie maanden met verlof zou gaan. De large witharige generaal gaf op die bewuste derde mei in een afscheidstoespraak zijn ondergeschikten de raad, die hij zelf zijn leven lang had opgevolgd: bemoei je niet met de politiek.

„Wat het ook kosten mag, houdt de eer van het leger en van de uniform, die je draagt, zo hoog mogelijk. Op dit ogenblik moet je meer dan ooit proberen, niet het slachtoffer te worden van de slechte invloed van het politieke klimaat in dit land", aldus generaad Gursel, die zich blijkbaar geroepen voelde, op de achtergrond ter beschikking van zijn land te blijven, als de politici het onverhoopt tot een ernstig conflict zouden laten komen, dat de eenheid onder het volk in gevaar zou kunnen brengen.

GURSEL wist zich verzekerd van de medewerking van generaal Djemal Madanoglu. Deze had de regering van premier Mendéres voorgesteld, het bestaande plan om het leger in geval van binnenlandse wanordelijkheden in staat van paraatheid te brengen, als vervallen te beschouwen. Daarvoor in de plaats stelde hij voor, een nieuw schema op te stellen. Dit denkbeeld werd door de regering overgenomen en Madanoglu werd belast met het opstellen van een nieuw plan.

Dit verschafte hem gelegenheid, de nodige verbindingen — speciaal met het hoofd van de inlichtingendienst, admiraal Sargut — tot stand te brengen, zonder dat iemand argwaan kon krijgen. Daardoor was hij in staat, in alle rust een plan tot omverwerping van de regering op te stellen, dat op de dag van de staatsgreep feilloos werd uitgevoerd.

HET is niet bekend, of er nauwe relaties hebben bestaan tussen de samenzwerende militairen en de leider van de oppositionele Republikeinse partij, Ismet Inoenu. Deze 75-jarige oud-soldaat, die eens de rechterhand van Kemal Ataturk was, is premier en president van Turkije geweest. Als president bevorderde hij vrije verkiezingen. Inoenu deed als officier meer in de jong-Turkse beweging, die het land tot een democratische staat wilde maken en waardoor de opstand tegen sultan Hamid een feit werd. Onder Kemal Ataturk werd Inoenu stafchef van het nationalistische leger. Daarna ging hij in de politiek: Ataturk werd president en Inoenu premier van de jonge republiek. Na het overlijden van Ataturk in 1938 werd Inoenu president.

Na de oorlog bevorderde Inoenu de vorming van een oppositiepartij. de Democratische partij. Onder leiding van Mendéres en Bayar kwam deze partij in 1950 aan de macht. Inoenu accepteerde de nederlaag van zijn Republikeinse partij en nam de leiding van de oppositie in handen. De afgelopen jaren zijn bijzonder moeilijk voor hem en zijn medestanders geweest. Daarin is nu verandering gekomen door het optreden van het leger onder leiding van generaal Gursel.

Uitbreiding van de
NEDERLANDSE STAALPRODUKTIE

MINISTER DE POUS staat voor een moeilijke beslissing.

In de vergadering van de Eerste Kamer van 3 februari 1960 verklaarde hij zich erover te verheugen, wanneer nog tijdens zijn ambtstermijn een tweede staalfabriek in Nederland kan worden geopend. Plannen voor een tweede staalfabriek liggen op het ministerie van economische zaken. Zij zijn opgesteld door de Staalstudie Stichting te Rotterdam en door de Nederlandse Kabelfabrieken te Alblasserdam. Het eerste plan van de Staalstudie Stichting voldeed naar het oordeel van minister De Pous niet. Over de tweede opzet, met gedetailleerde gegevens van de Ned. Kabelfabrieken en goedgekeurd door de Staalstudie Stichting, heeft de minister nog geen uitspraak gedaan. Het ziet er evenwel naar uit dat die beslissing niet lang meer op zich zal laten wachten.

En dan zal bekend worden of Nederland binnen enkele jaren een tweede staalconcern rijk zal zijn, waardoor de economische kracht van ons land nog verder zal kunnen toenemen, dan wel dat aan uitbreidingen aan de bestaande hoogovens en staalfabrieken te IJmuiden voorkeur moet worden gegeven.

Het zijn deze twee factoren die de beslissing voor minister De Pous moeilijk maken. Want het is in Nederland een publiek geheim dat de hoogovens te IJmuiden, zacht uitgedrukt, bijzonder gereserveerd staan ten opzichte van de voortvarende plannen van de Rotterdamse Staalstudie Stichting, om op de kop van het eiland Rozenburg een nieuwe staalstad te bouwen....

De Hoogovens hebben inmiddels bekend gemaakt dat een aanzienlijke uitbreiding van het staalconcern te IJmuiden ter hand is genomen. Rotterdam echter zit ook niet stil. Op het eiland Rozenburg wordt hard gewerkt om de terreinen, waar o.a. het tweede Nederlandse Staalbedrijf zal moeten komen, zo snel mogelijk op te leveren. De zakelijke Rotterdammers willen echter graag weten of het Rijk financieel aan het project wil deelnemen. Daarbij wordt gedacht aan 30 pct van de plm. 400 miljoen gulden, die in eerste aanleg voor de bouw van de Atlantische staalfabrieken op Rozenburg nodig zijn. Indertijd heeft de Staat ook bij de oprichting van de hoogovens te IJmuiden voor 30 pct geparticipeerd.

De zaak zit op het moment dus een beetje in de knoop. De Nederlandse regering lijkt genegen, aan het Rozenburgproject goedkeuring te verlenen en financieel deel te nemen, indien tenminste kan worden aangetoond, dat een tweede staalconcern in ons land rendabel zal zijn. Zonder twijfel, zeggen de voorstanders van Rotterdams staalproject. De behoefte aan staal neemt steeds meer toe, zodat een tweede staalindustrie op Rozenburg voldoende emplooi zal vinden. De mening van Hoogovens te IJmuiden staat daar lijnrecht tegenover. Zij stellen dat de produktiecapaciteit van Rozenburg, voor de eerste tijd geraamd op 300.000 à 400.000 ton per jaar, ten

PLANNEN VOOR EEN TWEEDE STAALFABRIEK

enenmale onvoldoende zal zijn om binnen de Europese markt concurrerend te kunnen optreden.

Over een tweede staalfabriek in Nederland kon pas goed worden overlegd toen Rotterdam zijn Europoortplannen bekend maakte. De havenstad aan de Maas, bevreesd dat door de bouw van grotere tankers de havenaccomodatie ontoereikend zou zijn, besloot in 1957 tot het machtige project Europoort, dat van het landelijke eiland Rozenburg een grote haven- en industriestreek zou moeten maken. Niet alleen moesten er havens komen die voor de grote tankers geschikt zouden zijn, er dienden op Rozenburg ook olieraffinaderijen, een erts-overslagbedrijf en een staalfabriek annex hoogovenbedrijf te komen. Nu, enkele jaren nadat een begin werd gemaakt met de aanleg van Europoort, heeft de olie-industrie reeds voor een deel bezit genomen van de daartoe bestemde terreinen op Rozenburg. De plannen voor een erts-overslagbedrijf, ook van belang voor de hoogovens op Rozenburg, hebben echter nog geen voldoende vorm aangenomen, terwijl de geprojecteerde staalfabriek wacht op de beslissing uit Den Haag.

Rotterdam verkeert daardoor in een enigszins merkwaardige situatie. Het machtige Europoortproject begint steeds meer vorm aan te nemen, de eerste grote tankers worden volgend jaar verwacht, maar er blijft vooralsnog onzekerheid bestaan over de te vestigen industrieën in Europoort.

Rotterdam had natuurlijk zijn plannen geheel op uitbreiding van de havenagglomeratie kunnen richten, doch handelskringen in de Maasstad gaven er de voorkeur aan, de economische belangen te spreiden. Een havenstad blijft gevoelig voor conjuncturele invloeden. De geschiedenis van Rotterdam toont dit duidelijk aan. Vandaar dat men het zeer gewenst achtte, de economische fundering van de Rijnmond te voorzien van nog enkele belangrijke pijlers. De nieuwe uitbreiding Europoort bood daartoe een uitstekende mogelijkheid om de Rotterdamse belangen te spreiden in havens, ertsoverslagbedrijven, de olie-industrie en de staalindustrie.

Dr. De Meyer, een erkend autoriteit in de staalindustrie, lanceerde het plan voor een staalfabriek op Rozenburg. Hij wist o.a. dr. K. P. van de Mandele, voorzitter van de Rotterdamse kamer van koophandel, en burgemeester mr. G. E. van Walsum enthousiast te maken voor zijn plannen. Opgericht werd de Staalstudie Stichting, die de plannen voor een Atlantische staalfabriek op Rozenburg nader zou uitwerken.

De Nederlandse regering toonde vanaf het begin belangstelling voor het project. Om een goede coördinatie te verzekeren, immers de plannen voor een tweede staalbedrijf raakten de gehele economische positie van ons land, werd op aandringen van de regering besloten dat in de Staalstudie Stichting ook een vertegenwoordiger van de N.V. Hoogovens zou worden opgenomen. De president-commissaris van de Hoogovens, ir. A. H. Ingen Housz, deed zijn intrede in de Staalstudie Stichting. Na zijn pensionering in 1958 werd hij opgevolgd door een der directeuren van de Hoogovens, ir. P. van Delden.

Over de besprekingen binnen de Staalstudie Stichting werd weinig bekendgemaakt. Wel lekte uit dat ir. Ingen Housz van begin af het standpunt innam dat een tweede staalfabriek over een begincapaciteit van tenminste 1 miljoen ton staal per jaar moest beschikken. Anders zouden de investeringskosten per ton staal zo hoog worden, dat met geen mogelijkheid kon worden opgetornd tegen de enorme staalconcerns van West-Europa.

> Een kleine rekensom maakte uit dat het hierbij niet om geringe bedragen ging. Zou een tweede staalconcern met een capaciteit van 300.000 à 400.000 ton reeds een investering vragen van het zeer aanzienlijke bedrag van *f* 400 miljoen, bij een capaciteit van 1 miljoen ton zouden de investeringen een bedrag van 1 miljard gulden nabij komen!

De kwestie kwam ook in onze volksvertegenwoordiging ter sprake. Op 2 februari 1960 merkten enkele Eerste Kamerleden op dat de eventuele vestiging van hoogovens op Rozenburg uit de sfeer van kibbelarijen moest worden gehaald en naar een nationale oplossing moest worden gezocht.

De suggestie werd gedaan om de bestaande hoogovens in de IJmond en de nog op te richten hoogovens in de Rijnmond in een verband te brengen, bijvoorbeeld door middel va een holding company. Daarbij zou beslag moeten worden gelegd op de plaats die nog vrij is (Rozenburg), terwijl het nog beschikbare terrein rond IJmuiden dan als reserve kon worden aangehouden. Eenstemmig was men het erover eens dat binnen Europa de trek van de ijzer- en staalindustrie naar de gunstig gelegen kustplaatsen onmiskenbaar is.

Prof. Witteveen meende zelfs dat zowel uitbreiding van de hoogovens in IJmuiden als de bouw van een tweede staalconcern op Rozenburg voor ons land noodzakelijk is. Naar zijn mening zou de kostensituatie ten opzichte van het buitenland nog gunstig zijn vergeleken met die van buitenlandse bedrijven. Op minister De Pous werd aandrang[e]
de beslissende stoot t[e]

Publicaties over h[et]
hoogovenbedrijf op [ijn]
pas goed los.

In het blad Econo[mi]
ten van 4 februari [en]
Klaassen en de heer [K]
derlands Economisch[blad]
dat een tweede staal[fa]
verantwoord is en da[t d]
worden gegeven aan[ge]

Men mag verwachte[n]
het verbruik van ruw[ijz]
king in Nederland z[al]
tien jaar meer dan t[wee]
trialisatiegraad van [ons]
lijk laag maar de ac[cen]
lopen.

Geschat wordt dat [de]
per hoofd der bevo[lki]
kg, waardoor volgen[s]
van een tweede staa[lfa]
is.

Uitvoerig gingen [de]
waar het tweede bed[rijf]
Zij wegen daarbij v[oor]
elkaar af. Aangezien [een]
niet noodzakelijk [is]

VRAGEN

van de heer Roosjen (A.R.P.) aan de Ministers van Defensie en van Justitie:

1. Kunnen de Ministers mededelen, of het overleg over de inschakeling van de Koninklijke Marechaussee bij het verkeerstoezicht, over welk overleg de Minister van Defensie heeft gesproken bij de behandeling van hoofdstuk VIII der rijksbegroting (Handelingen Tweede Kamer der Staten-Generaal, zitting 1959—1960, blz. 465) inmiddels heeft plaatsgehad of in welk stadium dat overleg verkeert?

2. Zijn de Ministers bereid de resultaten van dat overleg thans of, indien het nog niet mocht zijn voltooid, zodra dit het geval is, aan de Tweede Kamer mede te delen?

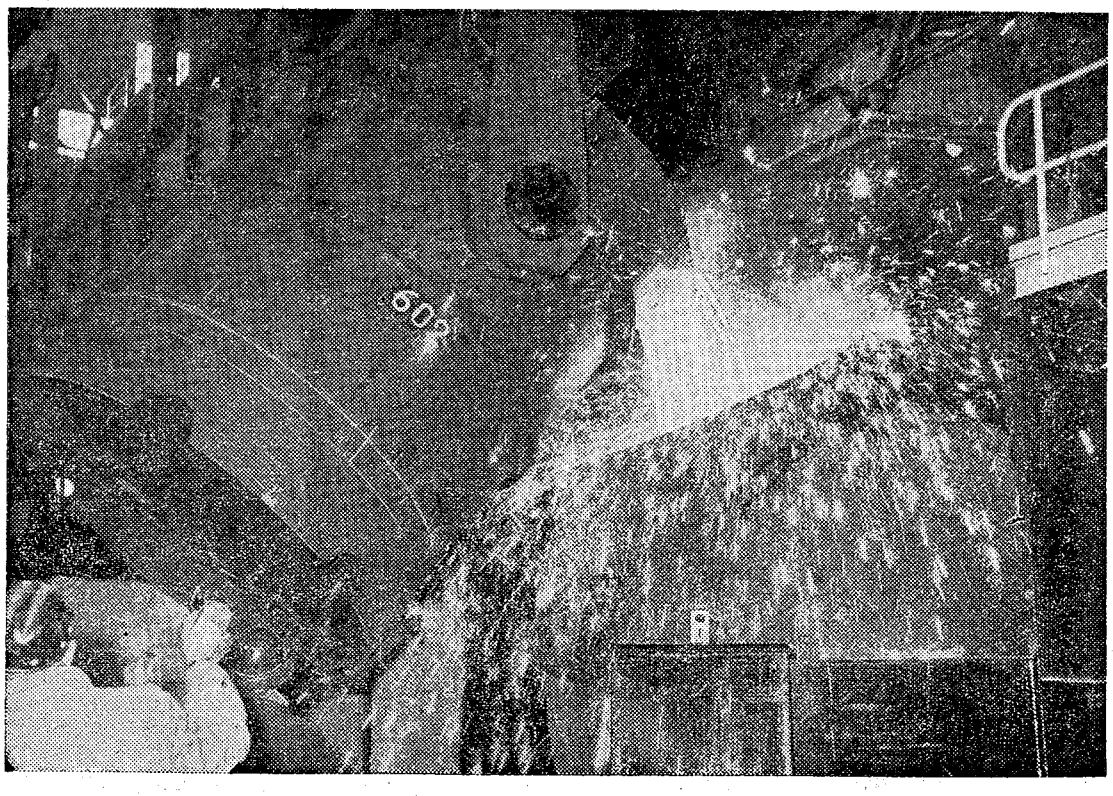

Het laden van de Convertor met vloeibaar ruwijzer in de Oxystaalfabriek.

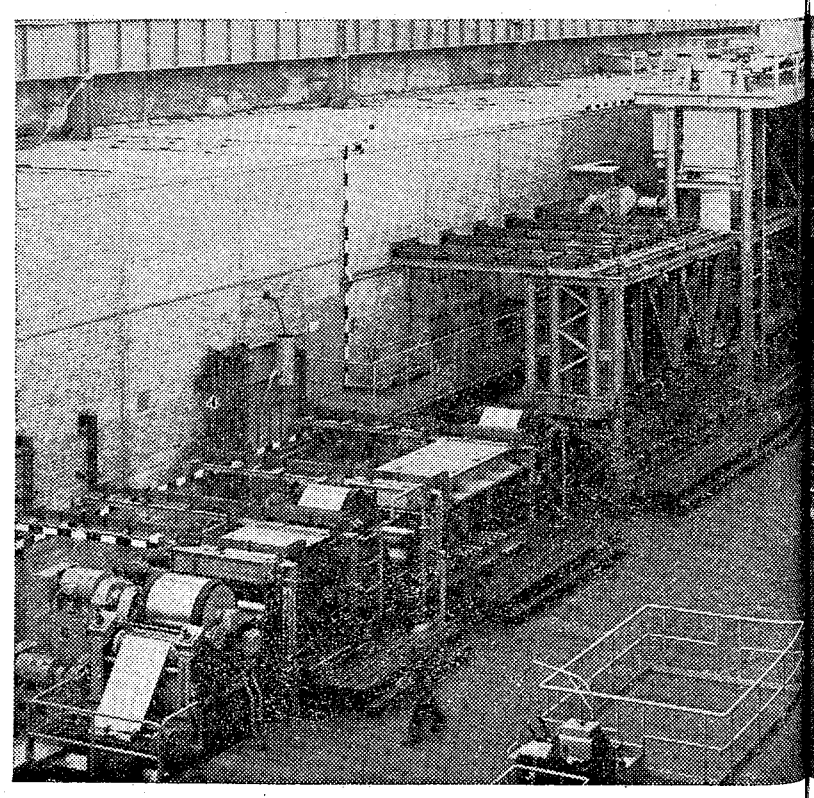

De elektrolytische vertinnerij van Breedband N

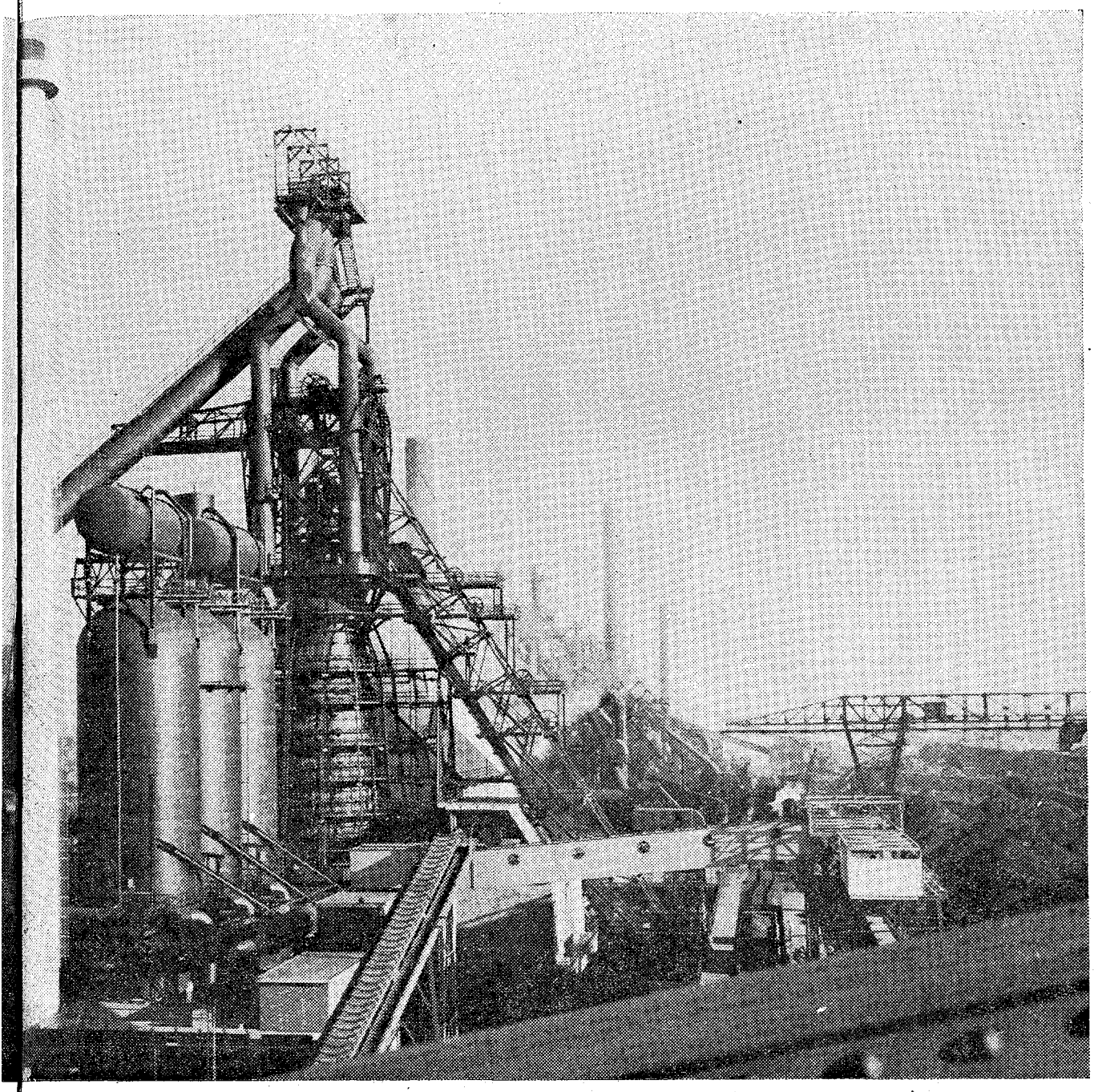

ngtfend in deze zaak
t t
heen tegen van een
p brg kwamen toen

notatistische Berich-
urin prof. dr. L. H.
eerKroft van het Ne-
schut tot de conclusie
aalh Nederland zeker
dat de voorkeur moet
ang op Rozeburg.
chts schreven zij, dat
ruver hoofd der bevol-
zich periode van vijf-
n telen zal, De indus-
n d is nog betrekke-
ach wordt thans inge-

dat oefte aan ruwstaal
zoli uitgroeien tot 395
en rijvers de vestiging
aal zeker verantwoord

n da in op de vraag,
edr worden gevestigd.
vende factoren tegen
ieren staalindustrieën
n vindplaatsen van

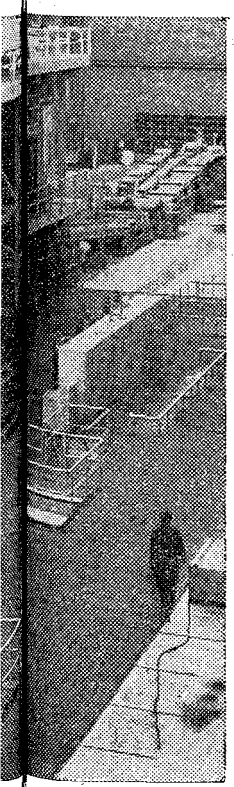

steenkolen behoeven te worden gevestigd, is het voor Nederland het beste de staalbedrijven aan de zeekust te projecteren, zoals dit ook in IJmuiden is gebeurd, betoogden zij.

Prof. Klaassen en de heer Kroft kwamen toen tot de conclusie dat een tweede staalbedrijf dicht bij de grote havens moet worden gevestigd, waarbij Rotterdam-Rozenburg voorkeur verdiende.

Immers, zo gingen zij verder, Rotterdam verwerkt al een zeer belangrijke hoeveelheid aan geïmporteerde ertsen. Deze belangrijke ertsstroom die dus reeds via de Waterweg wordt geleid, doet de balans definitief in het voordeel van de Rijnmond overslaan. Wellicht wordt het dan mogelijk in Europoort tot een uitbreiding van de ertshandel te komen, hetgeen een bijkomend belangrijk voordeel is.

De Hoogovens te IJmuiden reageerden enkele dagen later op dit stuk.

Zij herhalen het bezwaar dat een staalfabriek met een produktie van circa 300.000 ton staal een te zwakke broeder in het gezelschap van de Europese hoogovens zou zijn.

De Hoogovens geven toe dat Rozenburg door de ligging een gunstige plaats is voor een staalbedrijf. Dit feit wettigt inderdaad een studie van de mogelijkheden aldaar. Deze studie moet zich echter, aldus de Hoogovens, onmiddellijk richten op het ervaringsfeit dat een tweede bedrijf groot van opzet moet zijn.

In een adem werd hieraan toegevoegd dat de Hoogovens te IJmuiden nog over zeer grote ontwikkelingsmogelijkheden beschikken, dat de uitbreidingsplannen binnenkort ter hand worden genomen en dat de Hoogovens dan ook andere walserijprodukte dan platte zullen gaan leveren. Het bezwaar van enkele Nederlandse industrieën was namelijk dat zij weinig aan de Hoogovenprodukten hadden, omdat de zogenaamde platte produkten van de Hoogovens voor hen niet te gebruiken zijn. Een draadkabelfabriek bijvoorbeeld moet op het moment haar benodigde staalprodukten importeren.

IJmuiden maakte kort daarna zijn uitbreidingsplannen bekend. De ruwstaalproduktie zal tot 1,9 miljoen ton per jaar worden opgevoerd. De beide in de oxylstaalfabriek aanwezige staalconvertors van elk 60 ton zullen worden vervangen door convertors van 100 ton, terwijl een derde van dezelfde grootte zal worden geïnstalleerd. Verder zal een vijfde hoogoven, van dezelfde capaciteit als de vierde, worden gebouwd.

Het produktieniveau voor 1962 wordt dan geraamd op:

ruwijzer (incl. ruwijzer voor verkoop)	**1.700.000 ton**
ruwstaal	**1.900.000 ton**
totaal walserijprodukten (uit eigen staal)	**1.500.000 ton**
waarvan: koudgewalste platen	**700.000 ton**
vertind blik	**300.000 ton**

De voor deze uitbreidingen noodzakelijke investeringen komen voor Hoogovens op 155 miljoen gulden, waarvoor een beroep op de kapitaalmarkt werd gedaan, en voor de N.V. Breedband op ca 63 miljoen gulden, die geheel uit eigen middelen worden gefinancierd.

De Hoogovens behoren tot de grootste staalfabrieken van Europa.

Wanneer de uitbreidingen in 1961 zijn voltooid, zullen de Hoogovens te IJmuiden tot de grote Westeuropese staal bedrijven kunnen worden gerekend Tegelijkertijd heeft de N.V. Hoogovens bekend gemaakt dat de uitbreidingen moeten worden gezien als een fundament voor verdere groei. Voor de toekomst wordt rekening gehouden met een toekomstige produktieen verwerkingscapaciteit van tenminste 5 miljoen ton staal per jaar.

Door dit plan voor een zeer belangrijke uitbreiding heeft de directie van de Hoogovens dus in feite aangegeven, hoe zij tegenover de plannen voor Rozenburg staat. De groeiende behoefte aan staal in Nederland zal, zo blijkt wel uit de IJmuidensen initiatieven, moeten komen uit de bestaande bedrijven te IJmuiden.

Het is nu aan de minister om te beslissen of Nederland op IJmuiden aangewezen zal blijven of dat aan spreiding van de staalindustrie door een tweede vestiging op Rozenburg voorkeur moet worden gegeven.

Uit een oogpunt van landsbelang is het te hopen, dat er dan tussen beide bedrijven een constructief samenwerkend verband zal komen.

C. TIMMER

R. DOOYES'
Confectiefabrieken NV
JAPONNEN
COMPLETS
DEUX PIECES
ROKKEN
Verkoopkantoor:
Herengracht 252, Amsterdam-C.
Telefoon 31516. 42008. 790911 (4 lijnen).
Kantoren, fabriek en magazijnen:
St. Willibrordusstraat 12-16 en 53-55, Amsterdam-Z.
Telefoon 790911 (4 lijnen).
Ateliers:
AMSTERDAM—LEIMUIDEN
ALBLASSERDAM—IJSSELSTEIN
GORINCHEM—ZUTPHEN

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

HOUT
VAN DRIMMELEN
ZWIJNDRECHT - Telefoon 01850-6446

FA. COLIJN & IPPEL
Aannemers van Beton- en Heiwerken
Rijksweg 117 - Telefoon 01834-375
Prinses Julianaweg 11 - Telefoon 01834-475
NIEUWENDIJK (GEMEENTE ALMKERK)

FA. B. MEILINK
Eig. F. BRAAM
HOUTZAGERIJ — HOUTHANDEL
EN KISTENFABRIEK
HOFSTRAAT 10 - BORCULO - TEL. 05457-561*

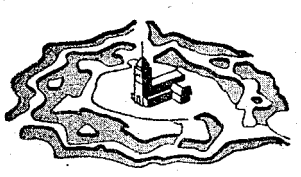

Aannemingsbedrijf
Harm Fokkens
Naarden N.V.

Timmerfabriek „Het Noorden"
J. W. STAP
Oudebildtdijk, Tel. 05180-363, ST ANNA PAROCHIE

Betonindustrie H. ROHAAN
CEMENTWAREN
Rijssenseweg 42 - Tel. 05478-233 - Enter

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Cementuurbaan 179. A'dam Tel. 798604-n3257

N.V. Houthandel
Luttekepoortstraat 52
Telefoon K 3410-2109
ARENDSEN
Harderwijk

Alpha Muurverffabrieken NV
voor iedere ondergrond een geschikte muurverf
EXPORT
WILHELMINALAAN 32-34
ALPHEN AAN DEN RIJN
Telefoon 01720-2192 en 2384

GEBR. HAKKERS
Aannemersbedrijf
★ Handel in rijsmaterialen, riet en teen
★ Rietmattenfabriek
★ Hoepelmakerijen
WERKENDAM - Telefoon 14

GEBR. TEN BRINKE
BOUW- EN BETONBEDRIJF
ENTER — Telefoon 05478-296
Fabrieken, kerken, scholen, woningen, boerderijen, villa's, bruggen, stuwen, viaducten, verbouw- en onderhoudswerken.

LAK EN VERF
voor industriële en bijzondere doeleinden.
N.V. Lak- en Verffabriek MACOSTAN
EDE — TELEFOON 08380—2047

Firma Gebr. C. en A. P. Bakker
AANNEMINGSBEDRIJF VAN BOUWWERKEN
HARDINXVELD-GIESSENDAM — TELEFOON 52
Onze afd. G.B.N. Nijkerk, Telefoon 03494-778 voor
UITNEEMBARE HOUTEN GEBOUWEN

Vertrouwensadressen uit het nieuwe land

F A. K. POST
WONINGINRICHTING
MANUFACTUREN
ENS (N.O.P.) - TELEF 05275-578

Hei- en aannemersbedrijf
FIRMA J. LOOSMAN & ZOON
Graaf Florislaan — CREIL — Telefoon 05278-4389

FIRMA T. OEGEMA & CO
LOONBEDRIJF
ESPEL (N.O.P.) - TELEF 05278-237

LOONBEDRIJF MARIS
Voor al Uw toon- en sproeiwerkzaamheden
EOGE SLUISWAL 39, MARKNESSE
Tel. 05273-312, b.g.g. 503

GRONINGEN

Chr. Coöp. Spaarbank
„EIGEN HAARD" G.A.
LOPENDE DIEP 7 . GRONINGEN
SPAARRENTE INGAANDE 1 JAN. 1958
3 % niet-leden
3¼ % leden

LEIDEN

1658
BOOMPJES
oude jenever
FA. C. T. STEFFELAAR
LEIDEN

PRONONCE
Leiden: Breestraat 65 Tel. 21800
TEXTIEL J. VERDUYN
Oegstgeest Geversstraat 41 Tel. 23917

's-Gravenhage en omstreken

Sigarenmagazijn „MATADOR"
L. KORPEL
MAURITSKADE 71. TELEFOON 180234 b.g.g. 321960
Postrekening 377073
Levert alle ROKERSARTIKELEN
waarheen U maar wenst

Ook het kleine karwei
appreciëren wij
BOON'S Schildersbedrijf
PIET HEINSTRAAT 62 - TELEFOON 33.11.12
Filialen te Delft en Rotterdam

Bloemen in Den Haag bestellen
Heemskerk opbellen
Bloemenmagazijn Jac. Heemskerk
Bankastraat 70 — Telefoon 558544 — Den Haag

Lak-en Verfindustrie
v/h P. WERRE & Co.
Alles op verfgebied
Veenkade 49-50 — Den Haag — Tel. 633923 (2 lijnen)

GEVANGENISSEN

en wat er aan vast zit

HET in 1955 gehouden congres der Verenigde Naties heeft uitgesproken, dat de straf weliswaar een leed voor de misdadiger moet inhouden, doch dat deze straf menselijk moet zijn.

Destraf voor een gepleegd misdrijf is te beschouwen als een vergelding van de schuld van de dader en die vergelding bestaande in het toegevoegde leed moet in overeenstemming zijn met de aard en de ernst van het gepleegde misdrijf. De bepaling van de soort straf en de straftoemeting zijn telkens weerkerende problemen voor de strafrechter.

In Nederland hebben wij in de periode vóór 1798 diverse wreede straffen gekend, terwijl ook de behandeling tijdens het vooronderzoek allesbehalve zachtzinnig was. De lichamelijke foltering door de pijnbank was een gebruikelijk middel om de verdachte tot een bekentenis te brengen. Ook werd de schuld wel vastgesteld door een zogenaamd Godsoordeel. De verdachte moest over gloeiende ploegscharen lopen of een heet stuk ijzer van het doopvont naar het altaar in de kerk dragen. De opgelegde straffen waren voornamelijk tucht- en rasphuisstraffen voor vele jaren, terwijl de lichamelijke verminking, zoals het afkappen van de hand bij dieven, vaak werd toegepast. De chirurgijn moest de wonden van de Godsoordelen en verminkingen weer zien te helen.

Het huidige Wetboek van Strafrecht kent geen lijfstraffen meer en het onderzoek naar het aan de verdachte verweten misdrijf mag beslist niet tot een foltering van de verdachte leiden.

De voornaamste straffen van ons strafrecht zijn gevangenisstraf en geldboete. De geldboete wordt uiteraard alleen voor de kleinere misdrijven toegepast en daartegen kan moeilijk bezwaar worden gemaakt als middel om de dader te straffen. Het probleem van de straftoemeting is echter gelegen tussen de twee uiterste grenzen van de grote misdadigers, die voor zeer langdurige insluiting in aanmerking komen én de bedrijvers van kleine misdrijven, die een geldboete-straf kunnen krijgen. Tussen deze twee uitersten bevinden zich de verdachten, die gestraft moeten worden voor de door hen gepleegde misdrijven, waarvan de zwaarte uiteraard varieert van geval tot geval. Voor deze groep verdachten kennen wij als bestraffing uitsluitend de gevangenisstraf. Een deel van die verdachten komt er wellicht nog goed af, gezien de aard van de door hen gepleegde strafbare feiten, doordat de strafrechter hen een voorwaardelijke straf oplegt, dat wil zeggen dat deze veroordeelden de opgelegde gevangenisstraf niet behoeven te ondergaan mits zij zich binnen een door de rechter te bepalen proeftijd niet weer aan een misdrijf schuldig maken. Er blijft echter nog een vrij grote groep verdachten over, die door de strafrechter voor hun misdrijven tot een gevangenistraf veroordeeld worden. Deze veroordeelden moeten dus korteer of langere tijd als straf verblijven in één van onze strafgevangenissen.

De meeste strafgestichten in ons land zijn allesbehalve gezellige verblijfplaatsen. Bij het betreden van een strafgesticht knijpt de bezoeker meestal onmiddellijk zijn neus dicht, want de gecombineerde geuren van lysol en van de keuken van het gesticht zijn niet bepaald aangenaam. Het interieur van de meeste strafgestichten heeft veel weg van een wilde-dierenkooi. Men stelle zich voor een holle hoge ruimte met aan weerszijden drie of vier verdiepingen met rijen cellen. Langs deze cellenrijen lopen ijzeren loopplanken met balustrades, die onderling door ijzeren trappen verbinding met elkaar hebben. De cellen zelf zijn zeer schaars gemeubileerd met een ijzeren bed, stromatras, paardendekens, een stoel, een tafeltje en het onvermijdelijke „tonnetje". Licht en lucht komen uitsluitend door een hooggebouwd getralied venster binnen.

Bij de nieuwe Beginselwet voor het Gevangeniswezen is gelukkig gebroken met het oude systeem van de cellulaire opsluiting gedurende de gehele straftijd. Overdag wordt gewoonlijk in gemeenschap met andere gevangenen gewerkt, uiteraard onder toezicht van een werkmeester of bewaker, doch des avonds keert de gestrafte terug naar zijn cel. Hij kan in zijn vrije tijd lezen, studeren of naar de in vele gestichten aanwezige radio-distributie luisteren. Men hoede zich er echter voor een strafgevangenis te beschouwen als een hotel of sanatorium waar men op zijn wenken door de bewakers bediend wordt. Het regiem is streng gedisciplineerd, hetgeen natuurlijk nodig is gezien de zeer uiteenlopende gesteldheid van de gestraften. Anderzijds worden zekere vrijheden gelaten om het bestaan in het gesticht wat menselijker te doen zijn, zoals bezoek van naaste familieleden, briefwisseling, aankopen in de kantine van het gesticht, enz.

Voorheen was de cellulaire straf het middel bij uitstek om de veroordeelde tot inkeer te brengen, hem te doen nadenken over hetgeen hij tegenover de maatschappij had misdreven en hem tot een waardig lid van de samenleving te doen worden na het ondergaan van zijn straf. Het moge duidelijk zijn, dat een cellulaire opsluiting van maanden en jaren de persoonlijkheid van de opgeslotene vervormt en dat weinig sprake is van verbetering van de veroordeelde door dit systeem. Na een dergelijk gereglementeerd cellulair verblijf was de gestrafte, die zijn tijd had uitgezeten, niet in staat in de vrije maatschappij weer zijn eigen verantwoordelijk bestaan op te vatten. Meestal volgden na de straf grote uitspattingen en daardoor weer nieuwe misdrijven.

Artikel 26 van de Beginselenwet Gevangeniswezen zegt thans, dat met handhaving van het karakter van de straf de tenuitvoerlegging van de straf mede dienstbaar moet worden gemaakt aan de voorbereiding van de terugkeer van de gestraften in het maatschappelijk leven. De meeste gestraften keren na kortere of langere tijd terug in de samenleving en de maatschappij is er niet mee gediend als zij weer in misdrijven vervallen. Daarom moet reeds tijdens de straftijd een begin worden gemaakt met voorzover mogelijk de gestraften weer in te stellen op de plaats, die zij mettertijd weer moeten gaan innemen. Dit doel is op zichzelf heel ideaal voorgesteld, maar zal in vrij wat gevallen niet bereikbaar blijken door niet voldoende medewerking van de zijde van de gedetineerden. Zonder medewerking van de gedetineerden kan ook het beste strafgesticht en de meest welwillende reclasseringsvereniging niets bereiken. De „zware jongens" hebben „lak" aan alle reclasseringspogingen en daarom laat ik hen buiten beschouwing. Voor hen is alleen de langdurige opsluiting met veel arbeid geschikt.

Hoe denkt men echter het ideaal van artikel 26 van de Beginselenwet te verwezenlijken? Vooreerst is begonnen met het selecteren van de gestraften. Het is een algemeen bekend feit, dat de gevangenis de hogeschool van de misdaad is. De geroutineerde recidivisten leren de groentjes-eerstgestraften de kneepjes van het vak. Thans reeds worden — na de veroordeling door de strafrechter — de gedetineerden gesplitst in recidivisten, langdurig gestraften, middelzwaar gestraften en degenen, die korte vrijheidsstraffen moeten ondergaan. Bovendien schrijft artikel 12 van het Wetboek van Strafrecht voor, dat iedere gevangene zoveel mogelijk geplaatst wordt in een gesticht welks regiem het meest met zijn persoonlijkheid overeenkomt, waarbij zowel op de duur van de straf als op de reclasseringsmogelijkheden moet worden gelet.

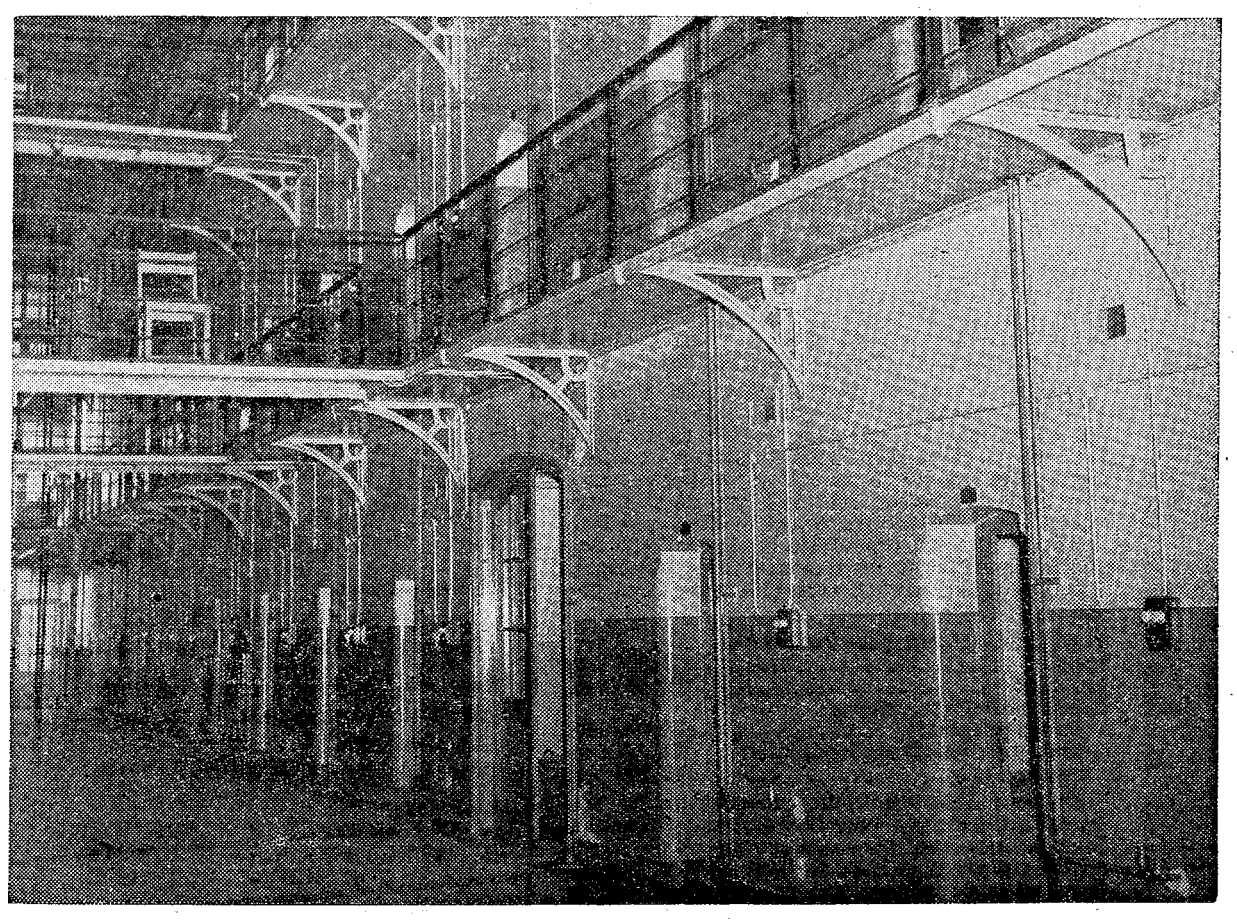

Op deze wijze wordt zover mogelijk de wederzijdse beïnvloeding van de gestraften voorkomen.

HET bewakend personeel van de gestichten wordt thans voor hun taak opgeleid in het Centraal Opleidingsinstituut van het Gevangeniswezen. De bewaker heeft het nauwste contact met de gedetineerde en juist hij kan door de goede opmerking op het goede moment vaak bijdragen tot de sociale weer-aanpassing.

De sterk verouderde gevangenisgebouwen zullen verdwijnen en plaats maken voor modernere gestichten, waar licht en lucht in ruime mate zullen kunnen toetreden. Deze vernieuwing zal echter nog wel heel wat jaren in beslag nemen, daar de nodige gelden niet in ruime mate voorhanden zijn. De nieuwe gevangenissen zullen echter sober en doelmatig moeten worden, waarbij aansluiting moet worden gezocht bij de Beginselenwet Gevangeniswezen. De combinatie van cellulair verblijf en gemeenschappelijk werken dient te worden toegepast. De selectie en verdeling van de gestraften over diverse gestichten kan bevorderd worden door een vrij groot aantal kleinere gevangenissen te bouwen, hetgeen de sociale wederaanpassing beter kan bevorderen dan een enkele grote gevangenis. Een grote gevangenis is wellicht economischer, maar het overzicht over de gevangenen ontbreekt en de individuele gevallen zijn moeilijker te behandelen.

Een nieuwe figuur in de strafgestichten is de sociale ambtenaar. Deze sociale ambtenaar is vooral aangesteld om de individuele moeilijkheden van de gestraften op te vangen. Hij kan proberen huwelijken, die dreigen spraak te lopen door de detentie van één der echtgenoten, weer in het gareel te brengen; hij kan trachten financiële moeilijkheden van het achtergebleven gezin op te lossen door het contact met Sociale Zaken van de Gemeente of met een Voorschotbank te bevorderen. Immers de straf voor de veroordeelde bestaat, indien hij gehuwd is, niet alléén uit de gevangenisstraf die hijzelf moet ondergaan maar bovendien uit de wetenschap, dat zijn gezin in kommervolle omstandigheden verkeert en door Sociale Zaken moet worden onderhouden Dit is vaak een bijkomende straf voor de veroordeelde, die nergens in het strafrecht vermeld staat, maar een onvermijdelijk gevolg is van de straf. De sociale ambtenaar kan soms tot verlichting van deze financiële moeilijkheden bijdragen.

Een betere oplossing zou echter zijn te vinden als de gedetineerde door arbeid in zijn vak gedurende zijn straftijd een normaal loon zou verdienen en dit zelf verdiende geld naar huis zou kunnen zenden, waarbij een nader vast te stellen gedeelte zou kunnen worden ingehouden voor zijn verblijf in het gesticht. In enkele gevallen is deze regeling ook reeds toegepast. Bij de bouw van nieuwe gevangenissen ware met deze mogelijkheid tot arbeid van de gestraften ten bate van hun gezinnen zoveel mogelijk rekening te houden.

In de zogenaamde open gestichten wordt ook reeds in deze richting gewerkt. De open gestichten zijn strafgevangenissen waarin veroordeelden geplaatst worden, die reeds een vrij groot deel van hun straf hebben ondergaan, zich goed gedragen hebben en uitgezocht worden voor plaatsing in deze open gestichten. Overdag werken zij buiten het gesticht in de vrije maatschappij bij een werkgever, maar keren des namiddags in het gesticht terug. Zij hebben dus eventueel de kans om te vluchten, maar daar staat tegenover, dat zij weten, dat zij na een ontsnapping altijd weer — na kortere of langere tijd — gedetineerd worden en dat de plaatsing in het open gesticht verkeken is. Zij moeten dan in de gewone gevangenis hun straf verder ondergaan. Deze dreiging bewerkt, dat weinig ontvluchtingen voorkomen. Door het systeem van de open gevangenis gedurende het laatste deel van de straftijd wordt de sociale wederaanpassing bevorderd. De bedoeling van deze open gestichten is ook verantwoordelijkheidsbesef bij de gevangenen te kweken, de zelfdicipline te bevorderen en een overgangsfase te scheppen naar de vrije maatschappij De arbeid in deze open gestichten kan ook in het gesticht zelf plaats vinden als daarbuiten geen passende arbeid te verkrijgen is of de leiding oordeelt, dat de gevangene daarvoor nog niet in aanmerking komt. De arbeid wordt dan bij het gesticht verricht, maar de technische en personele beveiliging tegen ontvluchting is veel geringer dan in een gewoon strafgesticht.

Uit het bovenstaande moge blijken, dat een ontwikkeling in de straftoepassing bezig is zich te voltrekken. Het oude beginsel van de boetedoening door cellulaire opsluiting is voor een belangrijk deel reeds verlaten. Ik meen, dat hiertegen geen bezwaar te maken valt met uitzondering wellicht van de veroordeelden, die een gevaar opleveren voor hun medegevangenen. Ik wijs in dit verband op sommige veroordeelden, die ernstige zedendelicten hebben gepleegd; de homo-sexuelen moeten niet in de gelegenheid gesteld worden om in de strafgevangenis met hun wandaden voort te gaan.

Voorts bestaat uiteraard het gevaar, dat van deze boven-omschreven ontwikkeling van de straftoepassing veroordeelden zullen gaan profiteren, die in elk geval niet in aanmerking mogen komen voor deze faciliteiten. De recidivisten en de „zware jongens" van de penose zullen de Justitie en Politie gaan uitlachen en in de maling nemen zodra zij bemerken, dat de verzachting van de straftoepassing ook voor hen zal gaan gelden. Op hen zullen alléén de strengste straffen en de meest gedisciplineerde toepassing van de gevangenisstraffen moeten worden tenuitvoergelegd zodat zij zullen ondervinden, dat de Justitie niet met zich laat spotten.

Maar er bestaat een nog veel groter gevaar bij te ver doorgevoerde toepassing van de boven omschreven sociale maatregelen voor de veroordeelden. De strafrechter bepaalt de duur van de gevangenisstraf, maar het Gevangeniswezen holt deze straf weer uit door een vergaande humanisering. Het idee van een open gesticht is voor sommige gestraften wellicht een prachtig middel als overgangsmaatregel naar de vrije maatschappij, maar anderzijds mag dit middel mijns inziens niet voor alle gestraften en dan nog uitsluitend voor een korte tijd, bijv. 2 maanden, van de totale straftijd worden toegepast. Zodra de administratie, die de executie van de straf regelt hiermede verder gaat wordt het wezen van de straf dusdanig aangetast, dat de uitspraak van de rechter een groot deel van de strafvergeldingsgedachte verliest.

Krachten art. 15 van het Wetboek van Strafrecht kan een veroordeelde, die 2/3 van zijn straftijd met een minimum van 9 maanden heeft ondergaan voorwaardelijk in vrijheid worden gesteld krachtens een daartoe strekkende beslissing van de Minister van Justitie. De voorwaardelijk in vrijheid gestelde behoeft het restant-straf niet te ondergaan mits hij zich goed gedraagt en zich houdt aan de voorwaarden hem gesteld door de Minister. Onlangs is voorgesteld de voorwaardelijke invrijheidstelling reeds na 1/3 van de straftijd mogelijk te maken. Gelukkig is dit voorstel verworpen, maar het voorstel op zich bewijst, dat de uitholling van het strafelement van de gevangenisstraf bezig is vorderingen te maken. Op deze wijze komt de vergelding van het misdrevene ook volkomen in het gedrang. De overheid gaat dan ernstig tekortschieten in haar taak van de gerechtigheid. Hiertegen moet ernstig worden geprotesteerd.

MR. H. BOUMA

Lezers schrijven ons.....

• Naar een Nederlandse C.D.U.?

WIE zich het enthousiasme van de a.r. pers over de Duitse C.D.U. herinnert heeft zich allicht verbaasd over de negatieve reacties van a.r. zijde op de voorzichtige toenaderingspogingen van prof. Romme. Het antwoord was kort en bondig: „Nee, geen Nederlandse C.D.U. Dat is in strijd met onze historie." Men vergat daarbij één ding. De tegenstelling tussen Protestanten en Katholieken is in de Duitse geschiedenis even vast geworteld als in de onze. Pas de gemeenschappelijke strijd tegen het nazi-régime heeft Christenen van beide confessies tot elkaar gebracht. Moeten wij in Nederland soms eerst een periode van communistische overheersing doormaken voor wij de scheidsmuren afbreken?

Wij leven niet meer in 1572, maar in 1960. Hoe ziet onze wereld er uit? Wanneer wij onze ogen goed de kost geven moeten wij met Het Parool zeggen: wij leven in een land dat niet meer Christelijk is. O ja, op zondagen en algemeen erkende Christelijke feestdagen ligt een deel van het openbare leven stil, onze koningin regeert „bij de gratie Gods", de overheid vraagt de eed van ons. Maar dat zijn oude tradities, die zelfs in een in grote meerderheid ongelovig Nederland nog geruime tijd zouden blijven voortbestaan. Waar het op aankomt is de vraag: is de geest die onze samenleving bezielt nog Christelijk? Begeef u eens in de wereld van kunst en wetenschap: in de leidende posities zult u in de regel ongelovigen vinden. Let eens op hoe de doorsnee Nederlander leeft: hij wil alleen maar veel verdienen en lol hebben. Dat is onze „Christelijke" beschaving, die wij angstvallig behoeden — met kernwapens.

Is deze situatie hopeloos? Nee. Een nieuwe kerstening van ons land is zeer wel mogelijk. Maar dan is nodig dat de Christenen, individueel en in organisaties verenigd, ook inderdaad als Christenen leven. En hoeveel ontbreekt daaraan niet. Om maar een paar voorbeelden te noemen: onze Christelijke scholen hebben dikwijls klakkeloos het leerprogramma van de neutrale scholen overgenomen en aangelengd met een scheut godsdienstonderwijs. Onze Christelijke partijen zoeken maar al te vaak hun hoogste politieke wijsheid in het kiezen van het juiste midden tussen liberalisme en socialisme. En wanneer de P.v.d.A. of de V.V.D. ons op de ene wang slaat keren wij hun niet de andere wang toe, zoals Jezus ons geleerd heeft, maar slaan terug, want, zeggen wij, politiek is nu eenmaal een harde zaak. Is het een wonder dat vele Christenen de Christelijke organisaties de rug toekeren en vinden dat zij net zo goed neutraal of helemaal niet georganiseerd kunnen zijn?

Wat staat ons dus te doen? Onze maatschappij kerstenen en beginnen bij ons zelf. Welnu, dat is zo'n zware taak dat slechts de gemeenschappelijke inspanning van alle Christenen kans van slagen biedt. Pas dan hebben wij alles gedaan wat wij kunnen doen en mogen wij de toekomst rustig aan God overlaten. Christenen die de wereld voor hun Koning willen veroveren, maar daarbij elkaar beconcurreren, wekken alleen maar de lachlust op van die wereld en het verdriet van die Koning.

Maar kunnen wij dan met Rome samenwerken? Jazeker, want Rome is niet meer wat het geweest is. Wie wel eens met een Rooms-Katholiek over geloofszaken heeft gesproken heeft ondervinden: wat ons verenigt is veel meer dan wat ons scheidt. Bij vele Katholieken is duidelijk een streven merkbaar om de wijsbegeerte, de ethiek, de politiek enz. meer dan voorheen op de Bijbel te baseren en minder op de natuurlijke rede.

In de eerstkomende jaren zou het volgende programma uitgevoerd kunnen worden:

1. Een openhartig gesprek van leidende figuren uit het Protestantse en Katholieke organisatieleven over wat ons verenigt en wat ons scheidt.
2. Oprichting van een interconfessioneel weekblad (een dagblad is voorlopig een vrome wens), geredigeerd door enthousiaste, deskundige en vooral kritische personen.
3. Voorbereiding van de oprichting van een algemeen-Christelijk vakverbond en een Nederlandse C.D.U.
4. Wat het laatste betreft: een gemeenschappelijke kandidatenlijst van K.V.P., A.R.P. en C.H.U. voor de a.s. Europese verkiezingen. De C.H.U. zegt er niet voor te voelen, maar als K.V.P. en A.R.P. doorzetten zal zij wel eieren voor haar geld kiezen.
5. Gemeenschappelijke kandidatenlijsten van de drie partijen bij verkiezingen in die provincies en gemeenten, waar de onderlinge verhoudingen dit experiment mogelijk maken.

„Maar dat kan ons stemmen kosten!" Inderdaad — in de eerste tijd zeker. Maar dat is geen groot verlies. Mensen die uit antipapisme op de P.v.d.A., de V.V.D. of de S.G.P. stemmen horen in onze rijen niet thuis. Eén ding is zeker: als alles bij het oude blijft zullen A.R.P. en C.H.U. bij iedere verkiezing opnieuw stemmen verliezen aan de socialisten en de liberalen. Tot het de K.V.P. verdriet, zij ophoudt heil te verwachten van overleg met de Protestantse partijen, zich op eigen gelegenheid omvormt in een Nederlandse C.D.U. en stemmen gaat werven onder Protestantse kiezers. Die stemmen zullen haar bij honderden toevallen, want onze mensen zijn veel rijper voor de idee van een Nederlandse C.D.U. dan de partijleiders aannemen.

Mr. D. W. KOK

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN
H. P. HEUVELMAN N.V.
INKOOP van alle soorten
SLOOPSCHEPEN
KRIMPEN A. D. IJSSEL - Tel. 2169 - Na 6 uur: 226

n.v. Scheepsbouwwerf v.h.
FA. A. LANSER
Sliedrecht - Holland

A. VAN DER WERFF
Scheepsbouw- en bergingsbedrijf
Verhuur dekschuiten en motordekschuiten
DOESBURG — TELEFOON 275

FIRMA W. ROEST
K 1895—270
Scheepsblokmakerij en Houtverwerkende Industrie
TIENDWEG 1 — KRIMPEN a/d LEK
Alle soorten Houten Blokken. Sloepriemen. Ruimladders. Loopbruggen, Scheepsluiken. Stormladdertreden. Handspaken enz.

NIEUWE LIEREN, STOOM EN ELEKTRISCH.
NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER.
STOLK's
Handelsonderneming N.V.
Kantoor: Veersedijk 223 - H. 1. Ambacht - tel. 01850: 6415-6486

FA. DE REK EN HORSMAN
FABRIEK VAN SCHEEPSLIEREN
Dorpsstraat 102 — Tel. 01894—218
OUDERKERK a. d. IJSSEL

G. Ankersmit & Zoon
SCHEEPSREPARATIE, SCHEEPSBETIMMERINGEN
HOUTEN EN IJZEREN ROEIBOTEN,
VLETTEN, KANO'S
Contre-Escarpe 28 Tel. 08334-421 DOESBURG

J. BUIJSE & ZOON
Smederij en
Constructiewerkplaats
ROTTERDAM v/m IJsselmonde - Telefoon 71815

FIRMA BLAAK
Boot- en sloepenbouwerij
HOOGEZAND

DAMCO
Scheepvaart Maatschappij N.V.
Westplein 2 - ROTTERDAM

gehoord gezien gelezen

DEFENSIE IN NEGEN BLADZIJDEN

DE DEFENSIENOTA die minister Visser heeft doen verschijnen, vertelt in negen gedrukte bladzijden welke hoofdlijnen van defensiebeleid het kabinet-De Quay wil trekken in de komende drie jaren. Slechts negen bladzijden — nu al mag gezegd worden dat ze de vaderlandse pers zoveel stof hebben geleverd dat er een niet al te dun boek van kon worden samengesteld!

Waarom die nota zo dun kon zijn kunt ge lezen in Het Vrije Volk: het kabinet-De Quay had niets nieuws te vertellen! Het blad begint zijn beschouwing aldus:

De thans bij de Tweede Kamer ingediende defensienota van het kabinet-De Quay mist de aantrekkelijkheid van het nieuwe, het verrassende. Op grond van uitlatingen in het verleden had men de indruk kunnen krijgen dat de nieuwe bewindslieden ook op het punt van de nationale defensie zouden komen tot een ombuiging van het beleid, in elk geval, om een uitspraak van professor Zijlstra te citeren, tot een bijbuiging.

Daarvan lijkt op het eerste gezicht geen sprake. De grondslagen van het beleid zijn in elk geval ongewijzigd gebleven. Nu als voorheen gaat men ervan uit dat door middel van de NAVO het evenwicht van krachten in de wereld moet worden gehandhaafd. Dat is een ook voor de Partij van de Arbeid aanvaardbaar uitgangspunt van het beleid.

De strategische conceptie, die in de defensienota is neergelegd, biedt eveneens weinig of geen nieuws. De theoretische opvattingen van de Noordatlantische opperbevelhebber, generaal Norstadt, lijken te zijn overgenomen. Er wordt een definitieve keuze gedaan voor de vorming van sterke schildstrijdkrachten. Het „ongebreidelde gebruik van nucleaire wapens" wordt afgewezen; op tactische kernwapens rekent de regering derhalve wel.

Natuurlijk is dit niet alles wat Het Vrije Volk erover geschreven heeft: stel je voor dat dit socialistische blad over de defensie zou schrijven zonder de Karel Doorman en Nieuw Guinea erbij te halen! De marine krijgt aldus behoorlijk haar portie:

Geheel overeenkomstig de verwachtingen blijft het kabinet-De Quay vasthouden aan een in veler ogen overspannen taak van de Nederlandse marine. Dat dit zou gebeuren was al duidelijk bij de aantrekking van staatssecretarissen vorige zomer. Van de aanvankelijk gedachte organisatorische opzet is men afgeweken onder druk van de zijde der marine, die zo enigszins mogelijk een eigen departement, zij het dan in de vorm van een staatssecretariaat wilde behouden. Zij heeft haar zin gekregen. De defensienota bewijst dat zij ook in een later stadium op haar stuk is blijven staan.

De marine worden weer taken buiten het NAVO-gebied in het vooruitzicht gesteld, zij het dan onder de dekmantel van de bescherming der Nederlandse koopvaardij. Alsof onze vloot ooit in staat zou zijn tot een werkelijk doeltreffende bescherming op alle wereldzeeën. Defensieve taken buiten het NAVO-gebied zijn uiterst rekbaar. Waarmee en waarom moeten wij op de Atlantische Oceaan opereren?

De uitgaven als gevolg van de bijzondere maatregelen in Nieuw-Guinea zijn in de getallen niet terug te vinden. Zonder deze naar onze mening te hoge uitgaven zou het eindcijfer in belangrijke mate kunnen worden gedrukt.

Pas in dat geval zou het defensieplafond, gezien tegen de achtergrond van het gestegen nationale inkomen, een objectief kritisch oog niet al te veel pijn doen.

Ons hoofdbezwaar tegen het beleid en dus tegen de nota ligt op het terrein van de marine. Daar schuilen de mogelijkheden om te komen tot een verlaging van de uitgaven, zonder dat aan de defensieve mogelijkheden van een klein land als Nederland ook maar enige afbreuk wordt gedaan.

Nu we dan gelijk midden in de problematiek zitten, verdient het verhaal dat de marine-medewerker van het Algemeen Handelsblad schreef onder de kop: Defensie-plafond, vooreerst aandacht.

Deze schrijver is ook niet tevreden, zij het om een heel andere reden dan de hoofdredactie van Het Vrije Volk! Hij vindt namelijk de 1850 miljoen gulden die de regering in elk van de komende drie jaar voor de defensie wil betreden, maar een luttel bedragje. Luttel omdat het (slechts) 4½ pCt betekent van ons nationale inkomen en luttel omdat voor de verbetering van onze marine naar zijn mening zeker het dubbele nodig is.

Want — zo schrijft hij — als men een ruwe schatting maakt van de bedragen, die nodig zouden zijn om de bescheiden verlanglijst te verwerkelijken, komt men op een cijfer, dat meer dan het dubbele is van wat in de komende drie jaren is uitgetrokken voor aanschaffing van materieel. Van een wezenlijke instandhouding van de marine op het peil, dat door de NATO van ons wordt verwacht, zal bij het bestaande plafond dus geen sprake kunnen zijn. Hoe zou men dat ook kunnen verwachten, nu van de voor de marine uitgetrokken gelden slechts 22 pCt. voor nieuwe investeringen kunnen worden bestemd. De overige 78 pCt. zijn nodig voor personeels- en exploitatiekosten. Met een zo laag percentage aan nieuwbouw kan men de vloot niet modern houden.

Voor de marine is het nieuwe plafond dus zeker niet gebaseerd op wat er nodig is. Wij zullen wel niet ver mistasten als wij andersom stellen, dat het plafond een sluitstuk zal zijn geweest van de rijksbegroting. De defensie stond voor de regering kennelijk niet vooraan, maar lijkt meer een vervelende last, die nu eenmaal gedragen moest worden. Andere zaken moesten voorgaan en men heeft in ieder geval bereikt, dat wij niet meer aan de NATO-defensie besteden dan andere bondgenoten. Zo zullen wij wel zijn gekomen aan deze 1850 miljoen, die ons nu worden afgeschilderd als een „intensieve" defensie-inspanning, maar die niet meer dan 4,5 pCt. van ons nationaal inkomen vertegenwoordigen. Wij behoren daarmede tot de bondgenoten, die percentsgewijs het minste voor de gemeenschappelijke defensie over hebben.

Personeelsbeleid

Het hoofdstukje uit de negen bladzijden dat tot titel draagt: „Maatregelen op personeelsgebied", kan wel de instemming wegdragen van alle scribenten, van welke politieke kleur ook. Het (socialistische) Parool spreekt zelfs van „een fris en verheugend initiatief" als het gaat over de mogelijkheid voor onderofficieren om de officiersrangen te bereiken. Verdiende lof en het siert Het Parool dat het die lof aan minister Visser niet onthoudt! Overigens — aan die woorden van lof gaat 'n stukje vooraf dat we hieronder willen citeren:

Intussen geldt ook hier, dat de mens bij brood alleen niet kan leven en enkel een adequate honorering is dan ook niet genoeg om het beoogde doel te bereiken. De minister heeft daar blijkbaar wel oog voor. Zo zal het niveau van de opleiding van de a.s. beroeps-officier worden opgevoerd, ook al om op die manier een betere grondslag te leggen voor verdere wetenschappelijke vorming. De opleiding aan de K.M.A. zal in dit verband met een jaar worden verlengd en „het onderwijs (zal) voor wat betreft methodiek en leerstof meer op universitaire leest worden geschoeid".

Een prijzenswaardig streven, maar hier zal toch wel bijzonder veel afhangen van de uitvoering in de praktijk. Zo zou het naar onze mening buitengewoon belangrijk zijn het universitaire karakter vooral ook daarin te zoeken, dat de jonge officier wordt opgevoed tot zelfstandig en kritisch denken. Pas dan mag men hopen, dat een humorloos conformisme, zoals de huidige staatssecretaris van defensie nog onlangs aan de dag legde in de befaamde baldakijn-affaire, tot het verleden zal gaan behoren.

Wie het wel meent met onze defensie zal er zich bewust van moeten zijn hoe afstotend en anti-propagandistisch een dergelijk optreden werkt, op dat soort jonge mensen, dat men bij uitstek zou (moeten) willen aantrekken voor de officiersopleiding, omdat zij geestelijk juist niet altijd in de pas lopen. Wij wachten dan ook met bijzondere belangstelling af hoe de minister het „meer universitaire niveau" denkt te bereiken.

200 miljoen meer

Over het hogere defensieplafond hebben we al het Algemeen Handelsblad geciteerd — dit deel van de beschouwing van Het Parool is al even opmerkenswaard:

Intussen blijft 1850 miljoen gulden een zó geduchte hap uit het nationale inkomen, dat wie de regering op de voorgestelde weg wil volgen, daaraan naar onze mening bepaalde voorwaarden zal moeten verbinden. Hij zal allereerst de zekerheid willen hebben, dat de beschikbaar te stellen gelden ook werkelijk op de meest doeltreffende wijze worden besteed, en dat geen geld wordt ten koste gelegd aan doeleinden, die met het vormen van het bovengenoemde tegenwicht tegen het communistische machtsblok bitter weinig van doen hebben.

Hij zal voorts nauwkeurig willen weten, of er inderdaad van een gezamenlijke inspanning van de Westerse landen kan worden gesproken in die zin, dat elk van de bondgenoten naar de mate van zijn krachten bijdraagt tot de gemeenschappelijke defensie. Ten slotte mag hij waarborgen vragen, dat niet om wille van de mischilderen als een „gevoelwege blijven, die even nodig zijn om de sociaal-economische en culturele krachten van ons volk tot ontplooiing te brengen en te verstevigen.

Concreter uitgedrukt: wie deze verhoging van de defensie-uitgaven aanvaardt zal er zich rekenschap van moeten geven, dat hij niet daarnaast ook nog mag rekenen op een fikse belastingverlaging. Wanneer men die twee zou willen combineren ten koste van andere voorzieningen, dan achten wij dat verwerpelijk en onaanvaardbaar. Gezien de rol, die belastingverlaging speelt bij de regeringspartijen, is hier grote waakzaamheid geboden.

Ook de Volkskrant is niet bereid zo maar zonder meer toe te stemmen dat het verhoogde plafond verantwoord is. Het blad schrijft:

Met de defensie zal in de komende drie jaar 1850 miljoen per jaar gemoeid zijn, hetgeen 200 miljoen meer is dan tot nu toe. Bij dit bedrag is de regering er van uitgegaan, dat de Amerikaanse hulp op hetzelfde peil zal blijven.

Maar hierover staat nog niets vast. Tot zolang staat dus ook de raming, zoals de regering die in de nota maakt, nog op losse schroeven.

Nederland van zijn kant gaat met dit verhoogde „plafond" een maximale prestatie leveren. Naast de defensie zijn er nog tal van andere zaken waarmee veel geld gemoeid is of zou moeten zijn. Als de regering straks met haar prioriteitenlijst komt, zal beter beoordeeld kunnen worden welke plaats de defensie op deze lijst heeft gekregen en in hoeverre de voorgestelde verhoging, zo bekeken, nog redelijk verantwoord is.

Prof. Romme over Colijn

In zijn wekelijkse „Politiek Allerlei"-rubriek in De Volkskrant heeft prof. Romme, eens een van de medewerkers van dr. Colijn, een artikel gewijd aan het van de hand van dr. H. M. Hirschfeld verschenen boek: „Herinneringen uit de jaren 1933—1939. Dr. Hirschfeld schreef in zijn voorwoord dat hij bij de samenstelling van zijn boek er behoefte aan heeft gevoeld „vooral dr. Colijn voor het voetlicht te brengen", zij het dat hij er aan toe voegt dat zijn aantekeningen „geen compleet beeld geven van de persoonlijkheid en het beleid van Colijn als staatsman".

In zijn boekbespreking is prof. Romme nu niet bepaald vriendelijk tegen de schrijver! Hij vindt dat dr. Hirschfeld te veel geschreven heeft „vanuit een economisch ivoren toren". Zo heeft de schrijver ergens in zijn boek de oud-premier De Geer „een partijpoliticus van beperkt formaat" genoemd — prof. Romme zegt ervan: „... naar mijn mening grenst dit aan het belachelijke!" We kunnen dit laten voor wat het is — interessanter is de visie die prof. Romme zelf geeft op de staatsmanskwaliteiten van dr. Colijn. Men leze het slot van het artikel:

In één opzicht — en het is een voornaam opzicht — komt in de herinneringen het staatsmanschap van Colijn goed uit de verf. Dit is Colijns mondiale allure. Hij gaf daarvan niet alleen blijk op economisch terrein, maar zeker óók op dit terrein. En zoals Hirschfeld dit duidelijk aan de lezer voor ogen stelt, doet dit weldadig aan.

Maar hierbij blijft het dan ook vrijwel. Op zich is dit in herinneringen van een oud-directeur-generaal van Handel en Nijverheid ook helemaal niet erg — maar men moet die herinneringen dan niet eerst aandienen als een, zij het niet compleet, beeld van de persoonlijkheid en het beleid van Colijn als staatsman.

Hoe kan men die staatsmanspersoonlijkheid tekenen zonder een woord over Colijns „Saevis tranquillius in undis", waarin hij een toelichting van ruim 600 bladzijden geeft op het anti-relutionaire beginselprogram ‚met het oog op de behoeften van het geslacht van 1934"? Hoe kan men zijn beleid als staatsman schetsen met alle voorbijgaan van zijn optreden in de wording van zijn verschillende kabinetten en met vrijwel alle voorbijgaan van zijn rol in de ontijdige beëindiging van de meeste ervan? En voorzover de auteur der herinneringen over dit laatste een enkel woord zegt tekent het de volstrekte buitenstaander. Colijns leiderseigenschappen (en het waren er vele), zijn fijne politieke neus, zijn scherp onderscheiden van de taken van regering en parlement, zijn ópleving als het ware in moeilijke politieke omstandigheden, dat zich openstellen voor de medewerking van jongeren en het voortdurend worstelen met hun en zijn ideeën — ik noem maar een paar dingen, die toch echt niet kunnen worden gemist, wil men zich aan een beeld van Colijn als staatsman, hoe onvolkomen ook, wagen.

Het lijkt mij nog een beetje vroeg voor een historisch verantwoord beeld van Colijn als staatsman — al was het alleen maar vanwege de emoties. Die emoties werken het sterkst naar de economische zijde (dit woord genomen in de ruime zin). Dr. Hirschfeld noemt in zijn boek Colijn een paar maal „zeer conservatief" — in de bespreking in „Trouw" wordt meteen gewaagd van „onrecht", door Colijn af te schilderen als een gevoelloze conservatief". Zo heeft dr. Hirschfeld hem zeker niet geschilderd. Anderen doen dat zeker wèl — dat zijn de emoties over- enweer. Naar mijn mening had Colijn de meest gangbare economische overtuiging, veel meer praktische overtuiging dan wetenschappelijk gefundeerd inzicht, van de groot-zakenman van de dertiger jaren. Maar zijn politiek inzicht deed hem zich openstellen voor compromissen. En gevoelloos of hard was hij niet, heel zeker niet. Daarvoor heb ik hem te goed leren kennen — al hebben we het tenslotte, wat ook alweer niet zo verwonderlijk was, niet samen kunnen rooien.

Maar wanneer de tijd voor een historisch verantwoord beeld van Colijn als staatsman gekomen zal zijn, dan zal elke poging, om een beeld op te richten, de hele man moeten omvatten, niet een deel ervan. Dan kunnen, en zullen, ook Hirschfelds herinneringen daarbij wel worden gebruikt. Gelijk ook het helaas gepubliceerde dagboek van zijn in ieder opzicht voortreffelijke echtgenote — helaas gepubliceerd, omdat het voor een privé doel, een gezinsdoel, geschreven was en helemaal niet voor publikatie, en omdat de eerbied, die het verdient, alleen goed bewaard was gebleven wanneer het, zeker nu, niet was gepubliceerd. wanneer er later, bij een standaardwerk over Colijn, voorzichtig uit was geput.

DE LES VAN HEIDELBERG

HEIDELBERG. Natuurlijk verbindt de gewaardeerde lezer de naam van deze stad onmiddellijk met onze catechismus. Voorts weet iedereen, dat Heidelberg iets met een verloren hart van doen heeft.

Minder bekend zal wellicht het feit zijn, dat Heidelberg in de Duitse pers onlangs een politiek kerkhof genoemd werd. Deze weinig vleiende kwalificatie verkreeg de stad daags na de verkiezingen voor de Landdag van Baden-Würtemberg op 15 mei jongstleden. De opkomst van de kiesgerechtigde burgerij was er dan ook naar: 59 % — negen en vijftig! — liet verstek gaan.

De Heidelbergers mochten het dan wel erg bont gemaakt hebben, de belangstelling voor de stembus was in het gehele land bepaald niet om te juichen. Men oordele zelf: 5 miljoen stemgerechtigden, 2 miljoen niet-opkomers, zijnde zulks 40 %.

Natuurlijk heeft het niet aan gissingen naar de oorzaak van deze staat van zaken ontbroken. 15 mei was een zondag. Ja, onze oosterburen, in wier midden notabene de christen-democraten aan de politieke touwtjes trekken, „benutten" de zondag voor dit soort karweitjes. De produktie mag er vooral niet onder lijden. 15 mei was bovendien een zondag met stralend lenteweer. En dus — aldus sommige commentatoren — voelde men meer voor de vrije natuur dan voor de muffe atmosfeer van de schoollokalen, waar de stembussen vergeefs op bijna de helft van het kiezerscorps bleven wachten.

Als deze verklaring inderdaad de zaak in het hart zou treffen, zullen we in de naaste toekomst nog wat anders beleven. Een werkweek van 5 dagen met als complement een lang weekeinde — die post-christelijke aanduiding van de zondag met haar voorbereiding — en de laatsten der democratische Mohikanen gaan bij opkomstpercentages van 20 en minder de staatkundige deling uitmaken. Nu zouden wij inderdaad niet gaarne de kost gegeven hebben aan de picknickers die op die 15de mei liever ins Grüne dan naar de stemlokalen pelgrimeerden.

Maar doorslaggevender lijkt ons de verklaring, dat de al-partijen-regering in Baden-Würtenberg het politieke élan gedoofd heeft.

Baden-Würtemburg kent vier partijen: de christen-democraten (39.4 %), de socialisten (35.5 %), de liberalen (15.6 %) en de vluchtelingenpartij (6.7 %).

Die 4 partijen hebben in de afgelopen 4 jaarlijkse periode gezamenlijk de regering gevormd.

Gevolg was, dat geen van deze partijen gedurende de verkiezingstijd een program naar voren wist te brengen, waarmede zij zich duidelijk van de anderen onderscheidde.

Bovendien lieten ze er alle vier geen twijfel over bestaan, dat ze op dezelfde gemeenschappelijke golflengte wensten voort te gaan.

Lok dan zelfs maar eens een hond van achter de kachel vandaan.

Wie lokt het stemhokje nog, als de heren hetzelfde politieke rondje reeds besteld hebben?

Deze politieke kerkhofvrede werd veroorzaakt door het gemis van een levendige oppositie.

Terecht heeft dr. Berghuis op het laatste partijconvent gewezen op het grote belang van een virulente oppositie. Dat is geen zaak, die ons moet verontrusten — ook al lijkt het wel eens op de befaamde olifant in de al even bekende porseleinkast — dit is een reden tot verheugenis, vanwege het leven, dat daardoor in de politieke brouwerij gebracht wordt.

De voorliefde voor een zo breed mogelijke basis is één van de verlokkingen der politieke wereld.

Wellicht weerspiegelt zich daarin iets van ons moderne verlangen naar zekerheid: van de wieg tot het graf.

Niemand minder dan prof. De Block, de griffier van de Eerste Kamer, verdedigde de brede basis vanwege de zeer grote moeilijkheden, waarvoor in dit tijdsbestek de elkander opvolgende regeringen geplaatst worden. Bovendien zou het primaat van de buitenlandse politiek een zo breed mogelijke steunbasis vorderen.

Dat zou dan o.i. betekenen, dat de breedste basis eens voor altijd de beste oplossing biedt.

Staatszaken zijn immers altijd belangrijk en al evenzeer altijd moeilijk.

Dan zou de politiek gedoemd zijn om voortaan altijd te werken met compromissen op de breedst mogelijke basis.

Immers de stille seizoenen, die dan nog een scheiding van tegendelen gedogen, worden wel uiterst schaars.

Dan worden de beslissingen aan de top regelmatig veralgemeend en verzakelijkt.

Dat leidt dan onherroepelijk tot principe-vervlakking.

En dat voert regelrecht naar de politieke dood in de pot.

Aan de staatkunde moeten uit naam van een gezonde democratie twee eisen gesteld worden. De hoofdlijnen, de dragende gedachten moeten van een voldoende overzichtelijkheid zijn, opdat de belangstellende burger ze verwerken kan. En er moet klaarheid in pro en contra zijn, zodat de politieke strijd tot de verbeelding van het volk spreekt.

Het staatkundig leven in een democratisch land kan op den duur niet buiten een oppositie, die èn kwantitatief èn kwalitatief voldoende gewicht in de schaal legt. Ontbreekt ze dan verdwijnt de levendigheid uit het parlement, dan wordt dat bloedarm. Dan vervagen ook de grenzen van ons dualistische regeringsstelsel. Een regering heeft tegenspel nodig. Dat tegenspel verdient op den duur die naam niet als het geleverd moet worden door de club der verenigde opposanten uit de regeringspartijen.

De politieke gezondheid van een volk is gediend met enige fatsoenlijke partijen, die geducht en gedegen in de oppositie zijn. Die stelselmatig oppositie voeren. „Geene oppositie dan die met beginselen in verband staat; eene, als ik het woord gebruiken mag, stelselmatige oppositie". (Groen van Prinsterer tijdens de begrotingsdebatten op 11 december 1849).

Aan Groen van Prinsterer komt de eer toe, dat hij in een tijd toen men het woord „partij" schuwde, toen men de schrik van de Belgische oppositie nog vers in de Noord-Nederlandse benen had, voor het goed recht en de onmisbaarheid van parlementaire oppositie is opgekomen. Het ideaal in zijn dagen was: eensgezindheid, kinderlijk vertrouwen op een Landsvaderlijk bestuur. Maar in zijn Nederlander (no. 1421) schreef deze beroerder Israëls, dat dit ideaal maar op 2 manieren bereikbaar was: het moest ontbreken aan politiek leven òf aan politieke vrijheid.

Over die vrijheid hebben wij ons in dit deel van de wereld niet meer te beklagen — in Heidelberg nam ± 60% zich de vrijheid om niet thuis te geven — achter dat politieke leven moet echter in zulk een geval een wat angstig vraagteken geplaatst worden. Slechts waar leven en belangstelling is, manifesteert zich — naar een ander woord van Groen — systematische verscheidenheid van politieke beschouwing, komt het partijwezen tot aanzijn.

„Liever geen Staten-Generaal dan vergaderingen zonder oppositie; vergaderingen waar het aan vrijmoedigheid en ernst ontbreekt om de verscheidenheid van inzigten, die omtrent de hoofdtrekken der Politiek altijd bestaan zal, te openbaren en ter toetse te brengen".

„Eene stelselmatige oppositie is onmisbaar in onzen tegenwoordigen staatsvorm. Heeft het Gouvernement een systema, dan moet het, niet naar willekeur en luim, maar stelselmatig worden bestreden of ondersteund. En zoo het geenerlei systema heeft, moet het, reeds uit dien hoofde, het voorwerp zijn eener stelselmatige tegenkanting, die tot het aftreden of tot een aannemen en formuleren en naleven van beginselen, dwingt".

Deze door Groen in 1850 in zijn „Verscheidenheden over Staatsregt en Politiek" geschreven woorden hebben nog niets van hun gelding verloren. Die mening was prof. Gerretson ook toegedaan, toen hij in Polemios van 1 december 1951 schreef: „Of gelooft men nog steeds dat er, waar dan ook, regerende instanties zijn, die de critiek ener militante oppositie niet behoeven".

Regeringen en besturen behoeven haar. Kiesgerechtigde burgers evenzeer! Dat is de les van Heidelberg.

M. W. SCHAKEL

„Wat ik zeg, meen ik. En na dit woord keerde Van Aerssen zich om en verliet de kamer.

Zijn optreden veroorzaakte natuurlijk grote opschudding in het deftige Brusselse huis. De gastvrouw bezwoer Margaretha, met wie zij heel goed kon opschieten, niet onverwacht weg te gaan. Maar de opwinding waarin Van Aerssen verkeerde, maakte het Margaretha duidelijk, dat hij niet tot andere gedachten te brengen zou zijn.

„Ik moet gaan," zei zij beschaamd tot de vrouwen. Er rolden tranen over haar wangen. „Ik moet gaan, want mijn man heeft het zo besloten...."

Margaretha begaf zich naar de slaapkamer om zich voor de terugreis gereed te maken. Zij verzocht de gastvrouw, de dienstmeisjes orders te geven, haar behulpzaam te zijn met het pakken van de koffers en kisten.

Cornelis was reeds op de slaapkamer.

„Wat is er gebeurd?" vroeg Margaretha angstig. „Waarom gaan we zo onverwacht weg?"

„Maak je gereed. Ik wil geen woord meer met Bernaville wisselen."

„Maar Corneli, wat is er dan toch aan de hand?"

„Vraag me niets, m'n lieve. Ik wil er geen woord over zeggen."

Nauwelijks een half uur later reden ze weg. Gastheer noch gastvrouw deed hun uitgeleide en zelfs niemand van de ondergeschikten bevond zich bij de deur.

Snikkend had Margaretha in de koets plaatsgenomen.

„Corneli toch.... Men zal ons deze onhoffelijkheid nóóit vergeven. De familie Bernaville was toch zo goed voor ons..."

„Laat ik je één ding zeggen, Margaretha: Ik heb woorden met Bernaville gehad en het deert me weinig of dat hoffelijk is of niet. Ik wilde zijn huis zo snel mogelijk verlaten, want Bernaville neemt het op voor de ondergeschikten in zijn huis, maar ik zeg je, dat zijn maarten en knechts onbetrouwbare vlegels zijn!"

„Waarom dan toch, Corneli?"

„Dat doet er niet toe. Ik zeg het niet, want het is niet van belang, waarom ik tot deze zekerheid gekomen ben. Van belang is alleen, dat ik heel sterk overtuigd ben van wat ik zeg. Het is daar een dievenbende en Bernaville neemt het voor dat stelletje vlegels op. Dat kan ik niet aanvaarden. Droog nu je tranen en denk aan de lichamelijke omstandigheden, waar je in verkeert."

Het bleef voor Margaretha een raadsel, om welke reden haar man met Bernaville twist gehad had. Het huispersoneel scheen er de oorzaak van te zijn... maar wat was er dan gebeurd? Hadden ze Corneli misschien op de een of andere wijze bedrogen?

Plotseling kwam in Margaretha de verschrikkelijke gedachte op, dat Corneli misschien vernomen had, dat Henry Alençon ook in Brussel was. Zij had dat enkele dagen geleden, heel toevallig overigens, ook gehoord, maar zij had Henry niet gezien of gesproken en evenmin een schriftelijk levensteken van hem ontvangen. Wellicht had Corneli het thans ook gehoord — misschien had de Bernaville er een toespeling op gemaakt, want tot Margaretha's verdriet was het algemeen bekend, dat Henry Alençon destijds getracht had, haar tot vrouw te krijgen — en had Cornelis zich daar kwaad over gemaakt en om die reden besloten, de stad op stel en sprong te verlaten. Zou Cornelis haar nog altijd wantrouwen?

Deze gedachte was ondragelijk voor Margaretha. Tijdens de reis spraken ze vrijwel geen woord met elkaar. Maar toen ze, doodmoe en zielsongelukkig, haar huis weer betrad, wendde zij zich tot haar man: „Jij vertrouwt me niet, Corneli... Jij denkt, dat ik nog altijd genegenheid koester voor Henry Alençon. Omdat hij ook in Brussel was, maakte je twist met Bernaville om een reden te hebben, onverwacht Brussel te kunnen verlaten. O, ik ben een ongelukkige vrouw, want jij vertrouwt me niet, Corneli..."

„Wie denkt er aan een schurk als Alençon? Geen ogenblik heb ik aan hem gedacht, maar jij wel, dat blijkt uit je woorden."

Het leidde opnieuw tot een verschrikkelijk conflict tussen man en vrouw.

Dagenlang spraken ze hoegenaamd geen woord tot elkaar. En Margaretha borg de parelketting zorgvuldig weg op een plaats, waarvan zij zeker was, dat Cornelis nooit zou komen. Toen zij in Brussel van een dienstmeisje gehoord had, dat Cornelis de edelsmid te woord gestaan had en de ketting in ontvangst genomen en in een zak van zijn mantel gestopt had, was zij bang geweest, dat hij het sieraad verliezen zou. Zij kende zijn slordigheid. Daarom had zij de ketting uit zijn mantel genomen, maar zij had dit niet aan haar man durven zeggen. En omdat zij er onkundig van was, dat Cornelis de ketting voor haar betaald had, had Margaretha even voor het overhaaste vertrek uit Brussel een dienstmeisje naar de edelsmid gestuurd met een beurs met afgepast goudgeld ter voldoening van de rekening.

VI

Zij hielden van elkaar, maar toch waren er altijd conflicten. Beiden beleefden ze vreugde aan hun kinderen, vooral Margaretha. Ze werden hierin rijk gezegend en zowel Cornelis als Margaretha waren God oprecht dankbaar voor deze kinderzegen. Bijna elk jaar bracht Margaretha een kind ter wereld. Als ze in een conflict leefden, waren het altijd weer de kinderen, die de band vormden die hen naar elkaar trok.

Langzamerhand wisten alle adellijke families in Holland en daarbuiten, dat Van Aerssen en zijn vrouw vaak in grote spanningen leefden en dat er daardoor telkens onenigheden waren. Er werd gezegd, dat hun karakters te verschillend waren. Cornelis was door en door Hollands in zijn optreden, maar Margaretha was en bleef de Française, elegant in haar verschijning en helemaal Frans in haar karaktereigenschappen. Dat was volgens velen de oorzaak, dat man en vrouw telkens botsten.

Cornelis, die ongeveer twee jaar voor zijn huwelijk tengevolge van het sterven van zijn vader in het bezit gekomen was van de heerlijkheden Sommelsdijk, Plaat, Bommel en Spijk, werd door de ingezetenen van die plaatsen hoog gewaardeerd. Ofschoon hij van adel was — en in de heerlijkheden wist trouwens ook iedereen, dat hun heer als page aan het hof van Willem II opgevoed was — ging hij met het landvolk bijzonder eenvoudig om. „Strenge hoogheid zit er bij heer Cornelis gelukkig niet in," werd prijzend gezegd.

Margaretha was anders. Zij voelde zich een voorname Franse vrouw en had zich aangeleerd, vooral niet op te joviale toon met ondergeschikten om te gaan. Zij meende oprecht, dat haar stand haar zulks verplichtte. Daardoor was Margaretha bij het gewone volk niet bijzonder geliefd. Door de adel evenwel werd haar knappe verschijning altijd met vreugde begroet. Men vond haar lieftallig; ze was dan uiterst vriendelijk en er waren heel wat edelen, die het betreurden, dat zij in Cornelis niet een gracieus heer had gevonden. Zelfs al was het land in de grootste moeilijkheden gewikkeld met Frankrijk en al waren er bittere vijandelijkheden aan de gang met troepen van de Franse koning en al vond men, dat Frankrijk een verfoeilijke rol speelde tegen Nederland, het nam niet weg, dat Margaretha in de hogere kringen een gevierde Française was.

Het scheen allemaal toch weer goed te komen. Op 4 juli van 't jaar 1672 werd prins Willem III tot stadhouder uitgeroepen. Cornelis, die zich bij de statenpartij nooit gelukkig gevoeld had en die bij raadspensionaris De Witt eigenlijk niets had weten te bereiken, hoopte, dat hij door de prins verzocht zou worden om een belangrijke functie ten dienste van het land te gaan vervullen.

Margaretha zag nu ook de gezantschapspost in Frankrijk weer wenken. Zou haar verlangen dat zij al zoveel jaren gekoesterd had, het verlangen namelijk om te terug te kunnen, keren naar haar vaderland en daar madame l'ambassadrice te zijn, eindelijk in vervulling gaan?

Margaretha drong er bij haar man op aan, dat hij zo gauw mogelijk er werk van moest maken om de jonge prins welgezind te stemmen jegens hem. Zodra de vrede met Frankrijk een feit zou zijn — het kon toch immers niet altijd oorlog blijven? — zou hij dan uitgezonden kunnen worden naar Parijs.

(wordt vervolgd)

Koopt een goed kostuum
enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De verste reis is lonend
DUTHLER
VARSSEVELD

N.V. Houthandel
v.h. J. TULP & ZONEN
EDE
Hout - Triplex - Board
Eternitprodukten

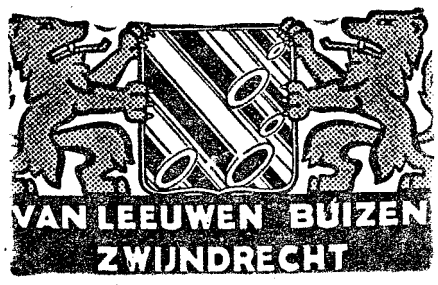

W. KWAKKELSTEIN N.V.
Opgericht 1886 - Vlaardingen
Telefoon 3146 (3 lijnen)
Groothandel in
HOLL. MAATJESHARING
STOKVIS - ZOUTEVIS
IMPORT - REDERIJ - EXPORT

Hotel-pension „Dreyeroord"
TEL. 3169 - OOSTERBEEK

Het geweten der kerk

DE kerk als gemeenschap van christenen heeft een geweten. Vroeger noemde men dat consiëntie. Het betekent, dat men een innerlijk besef heeft over goed en kwaad. Men mag dit, als men spreekt over het geweten der kerk, misschien een collectief geweten noemen, zoals ook een volk, een natie een collectief geweten tot uiting brengt.

Het wil echter niet zeggen, dat elk lid van de kerkgemeenschap dezelfde overtuiging omtrent het goed of kwaad van een zekere zaak heeft. Het geweten is gevoelig. Een gevoelige snaar vibreert en brengt variatie in de toon.

In de Hervormde kerk is het leed van het volk der Zuid-Molukken een gewetenszaak van vibratie en daardoor van een gevarieerdheid van toon.

Een aantal leden van deze kerk, bewogen over het onrecht dat de Zuid-Molukken is aangedaan, heeft zich bezonnen op de vraag, wat de kerk — en in dit geval dus ook de hervormde kerkgemeenschap — te doen stond.

Het resultaat was een adres aan de Generale Synode, bekend geworden als: Het adres van het comité Dr. H. Bout. In dit adres werd uitvoerig uiteengezet, hoe het recht op zelfbeschikking voor de Zuid-Molukkers krachteloos is gemaakt. Nederland is hierbij in zijn verplichtingen tekort geschoten, zo hebben de adressanten gesteld. Daarom verzochten zij „dat de kerk in haar getuigenis van Gods gerechtigheid en barmhartigheid een woord zal spreken, dat geen andere instanties kunnen spreken".

Nadien werd het comité diep teleurgesteld over het verloop van de behandeling van dit adres.

Dit tot de Hervormde Synode gerichte verzoek om des gewetens wil is thans in documentatie-vorm verschenen onder de titel: Ambon en het geweten der Kerk. Het verzoek zowel als het antwoord is er in opgenomen. Het boekje is verkrijgbaar bij: Dr. D. Vreugdenhil, Adenauerlaan 2, Utrecht (giro 431404) voor zestig cent.

Wij willen deze documentatiebundel graag aanbevelen omdat deze publikatie oproept tot het verstaan van de stem der Zuid-Molukkers en tevens er op aandringt, op Ambons noodgeschrei acht te geven.

Het is bovendien onze mening, dat de adressanten — zijnde een deel van 't geweten der kerk — er in geslaagd zijn, de drijfveren van hun verzoek aan de generale synode van de Hervormde kerk zo objectief mogelijk aan het nederlandse volk voor te leggen.

Wij zeiden het al: Niet iedereen heeft eenzelfde overtuiging omtrent het goed of kwaad van een zekere zaak. Dat blijkt ook bij het lezen van het antwoord van de synode op het verzoek. Dat het comité diep teleurgesteld was, zullen we begrijpen als we de documentatie hierover lezen.

Er worden tranen geschreid over Ambon. Ook het geweten kan wenen als Gods gerechtigheid en barmhartigheid geen herberg kan vinden bij de mens.

O.

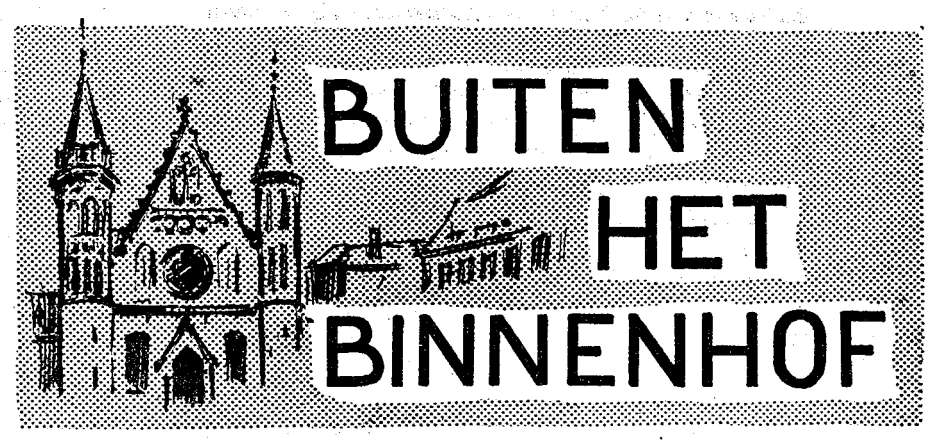

EN toch word ik trots op mijn volk als ik die lange lijsten van bijdragen voor die inrichting zie, van bijdragen uit waarlijk niet altijd gevulde beurzen. Men verstaat niets van het karakter van den Nederlandschen Calvinist als men denkt dat hij, slaafs gehoorzaam, zonder juist te weten waarvoor, zijn penningske offert. Hij moge al de regeling van de détails volgaarne aan de lieden die van zulke zaken verstand hebben, overlaten, — waren alle Nederlanders maar zo wijs — de beteekenis van het beginsel echter is hij zich volkomen bewust. De meening dat hij het doet om in den hemel te komen, is of een domheid of een flauwiteit. Die lange lijsten van bijdragen zijn een onwrikbaar getuigenis van hetgeen de Nederlandsche burgerman offeren wil voor een hoog ideaal".

Dit heeft, in 1903, prof. dr. Antonie Ewoud Jan Holwerda, van 1896 tot 1922 hoogleraar te Leiden in de archeaelogie en oude geschiedenis te Leiden, geschreven. Hij is geciteerd in een door mij onlangs ontvangen extra dikke uitgave van het V.U.-blad. Aanvankelijk dacht ik daarin een uitvoerig programma van de V.U.-dagen in Deventer aan te treffen, die er natuurlijk als koek zullen ingaan. Maar neen, ik vond er, ruw geschat, een 17000 namen in van hen, die de V.U. of als donateur of als lid steunen. Ik neem aan, dat u het verschil tussen donateur en lid kent. Zo niet, dan neme u maar eens de twee happen proef. Het verschil zal dan dadelijk duidelijk zijn. Toen ik de lijst, — tachtig bladzijden! — had doorgeworsteld en dus iedereen in mijn omgeving, kennissen-, vrienden- en familiekring kende, die **niet** aan de V.U. bijdroeg, moest ik denken aan dat merkwaardige boek, dat elk jaar in Zweden uitkomt en waarin elke Zweed mét zijn inkomen genoemd wordt. Want hoewel je er **niet** instaat, sta je er toch gekleurd op als je naam in dat extra V.U.-bladnummer **niet** genoemd wordt. In vele gevallen kwam ik namen van èn van man èn van vrouw tegen, in andere gevallen miste ik node een naam, van wie ik gedacht had, dat de drager ervan toch wel aan de V.U. zou kunnen bijdragen....

Terugkomend op het citaat van professor Holwerda, (een man, die zich niet bewoog in de kring der Calvinisten, doch bewogen was door hun offervaardigheid) wat hij geschreven heeft in 1903, geldt nog voor de tijd van heden. Misschien kan het nog velen bewegen! Ik zou echter onrecht doen, als ik hier niet uitdrukkelijk vermelde, dat er particulieren en bedrijven zijn, die wel bijdragen aan de V.U. maar die dat onder geheimhouding doen. Zij wensen hun naam **niet** gepubliceerd te hebben. Overigens heeft het bureau van de V.U., mij nooit gevraagd of zij mijn naam wel publiek mocht maken. Deze lijst komt overigens in handen van hen, die wel bijdragen en waarschijnlijk niet in handen van hen, die niet bijdragen. Een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen leden (jaarlijkse contributie van *f* 25 of meer) en donateurs (minimum contributie *f* 10 per jaar). Dat is natuurlijk ook een vorm van wat ik wel eens pleeg te noemen „gewijde chantage".

WAT dat nu allemaal met „Buiten het Binnenhof" te maken heeft? In zoverre, dat ik zou kunnen uitzien naar een lijst van donateurs en leden van de A.R.P. welke toch banden heeft met de Vrije Universiteit. Niet opdat ons uit de doeken gedaan worde waarom wij ons penningske offeren — wij laten de regeling van de détails volgaarne aan de lieden die van zulke zaken verstand hebben (waren alle Nederlanders maar zo wijs) — maar meer terwille van de misschien daardoor wat op te vijzelen contributie. Ik begrijp echter dat zo'n lijst in conflict zou komen met het geheim, dat het stemmen op een politieke kandidaat omgeeft. Maar ja, geldt dat al niet voor zovele leden van het C.C. van die moderamina, commissies en colleges, etc.? Zou er iemand aan twijfelen dat bijvoorbeeld ons aller-mr. A. B. Roosjen, die dezer dagen nog voor Excelentie en voor uitvinder van de Mammoetwet werd aangezien, op een andere partij dan op de A.R.P. zou stemmen? En zoudt u wellicht misschien een ogenblik kunnen denken, dat dr. Bruins Slot zijn stem zou uitbrengen op de V.V.D.? Alleen onze gedachte daaraan zou hem alrede — en terecht — de wenkbrauwen doen fronsen. En wat denkt u van onze nieuwe hoogleraar in de politicologie aan de V.U. dr. G. Kuypers? Wiens benoeming voor de V.V.D. zo belangrijk wordt geacht, dat hij tot tweemaal toe in het Handelsblad van 28 mei wordt genoemd, beide malen op dezelfde pagina met zijn benoeming èn zijn levensloop in bijna dezelfde bewoordingen! Zou hij....? (Overigens van harte gelukgewenst, hooggeleerde Gijs!)

Allemaal gekheid, om met Jan Adam Kegge te spreken. Waarom zouden we niet meer lijsten uitgeven van donateurs en leden, met vermelding van de minimum bijdragen, welke zij kerk en school en partij doen geworden? Andere tijden, andere zeden! De hele grote bedragen kunnen nog altijd verzwegen worden! Er zijn gelukkig nog altijd aanhangers van het principe: doe wel, maar noem mijn naam niet. Maar hun namen vullen maar een zeer klein boekje, wanneer er althans van die namen een boekje zou bestaan.

Laten we er maar eens over nadenken, de eerstvolgende dagen! Daar komt nu tijd voor. Misschien gaan velen uwer al met vakantie. De Blauwendraads gaan, de Groenkopers nog niet. Zoekt hun namen niet in het bewuste V.U.-nummer. Zij ontbreken. Zij horen bij diegenen, die verzocht worden hun naam niet te noemen....

William Groenkoper

Kruiswoordraadsel

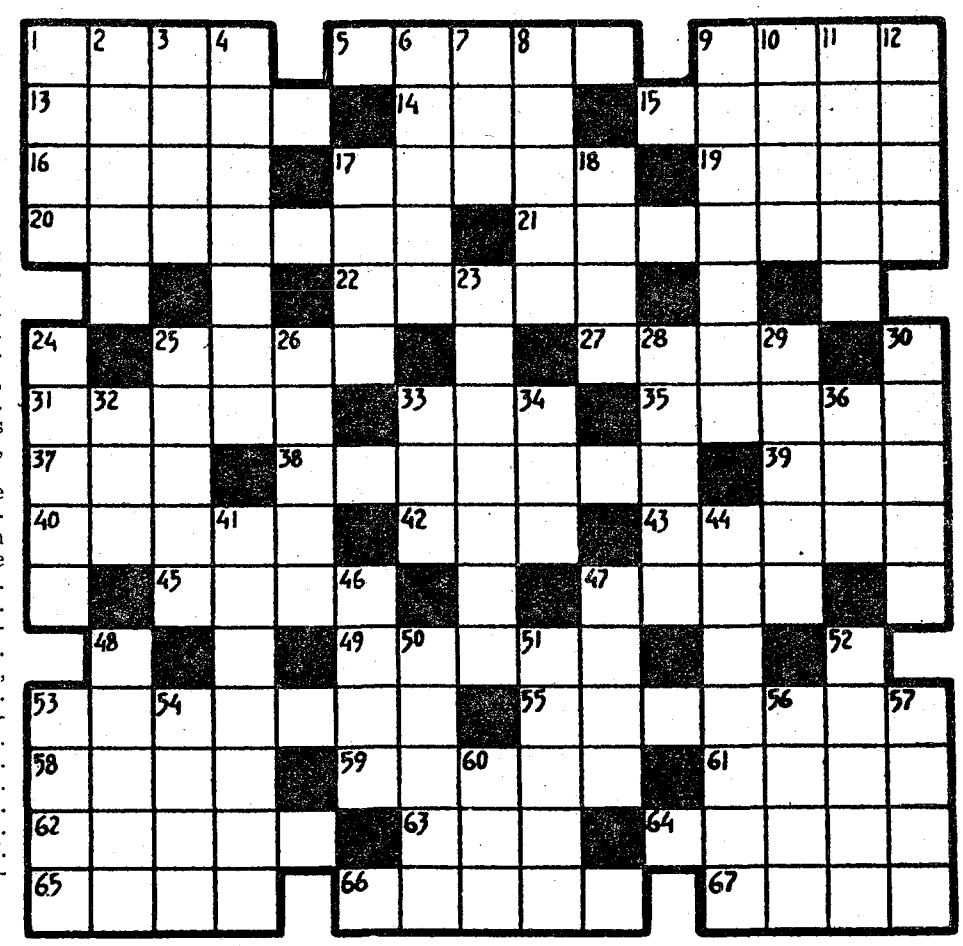

Horizontaal: 1. val, 5. boeken van Mozes, 9. kledingstuk, 13. alleenheerser, 14. vanaf (Gr.) in samenstellingen, 15. diversen, 16. water in Duitsland, 17. viervoeter, 19. scheldwoord (Oude vert.), 20. trans, 21. buiten zinnen, 22. drukte, 25. profetes, 27. wang, 31. hoop, 33. schilderij, 35. strafwerktuig, 37. belofte, 38. land in Azië, 39. loflied, 40. vriendelijk woord, 42. waagstuk, 43. naam uit O.T., 45. snelle loop, 47. gewas, 49. modern middel tot plaatsbepaling, 53. plaats in Luik, bekend door Pepijn II, 55. fat, 58. plaats in Holland, 59. schrijver, 61. aanspreektitel, 62. pakken, 63. op de wijze van, 64. plaats in Holland, 65. vrouwennaam, 66. vuur, 67. dierenverblijf.

Vertikaal: 1. wapen, 2. mythologische figuur, 3. bloeiwijze, 4. verpakkingsmateriaal, 6. stad in de Russ. zône van Duitsland, 7. familielid, 8. muzikale vorm, 9. nodig bij boterbereiding, 10. land in Azië, 11. vrucht, 12. weg, 17. echtgenote, 18. drap, 23. stad in Duitsland, 24. letter van Griekse alfabet, 25. stad der Filistijnen, 26. benzinesoort, 28. dier uit de Congo, 29. nimmer, 30. kunstbeen, 32. lucht (in samenstellingen), 33. zeer, 34. kledingstuk, 36. plaats in Gelderland, 41. zonde, 44. wreker, 46. kledingstuk, 47. stuk, 48. Myth. figuur, 50. voornaam (Eng.), 51. schoonvader van Zippora, 52. terug, 53. jongensnaam, 54. plaats uit O.T., 56. bakkersgrondstof, 57. kleur (heraldiek), 60. priester.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. mededelen; 5. waker; 8. Tromp; 9. puberteit; 11. opstoker; 12. lijder; 14. Adam; 15. kletskoek; 19. hondsster; 22. even; 24. einder; 26. botvieren; 28. hartslag; 29. kraag; 30. Klaar; 31. hanepoten.

Vertikaal: 1. Metro; 2. doorslaan; 3. duplo's; 4. lapwerk; 5. werklust; 6. kleed; 7. rat; 10. besje; 13. roken; 14. achterhek; 16. Lie (Trygve H., 1946-1953 secr.-gen. der V.N.:; 17. onverlaat; 18. ijsbreker; 20. Tobia; 21. ratelen; 23. viskop; 25. Derna; 27. negen.

Oosterveen's TOURINGCARS
zijn een garantie voor een genoeglijke vakantie.
Moderne, ruime wagens, met radio en microfoon en veel kofferruimte van 16-21-27-37-44 en 50 personen.
OOSTERVEEN, TEL. 2971—2553, NIJVERDAL — Niet op zondag

16e jaargang no. 23 — 11 juni 1960

NEDERLANDSE GEDACHTEN

DE INHOUD VAN DIT NUMMER IS GELIJK AAN DIE VAN HET LEDEN-CONTACTORGAAN A.R. POST

WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

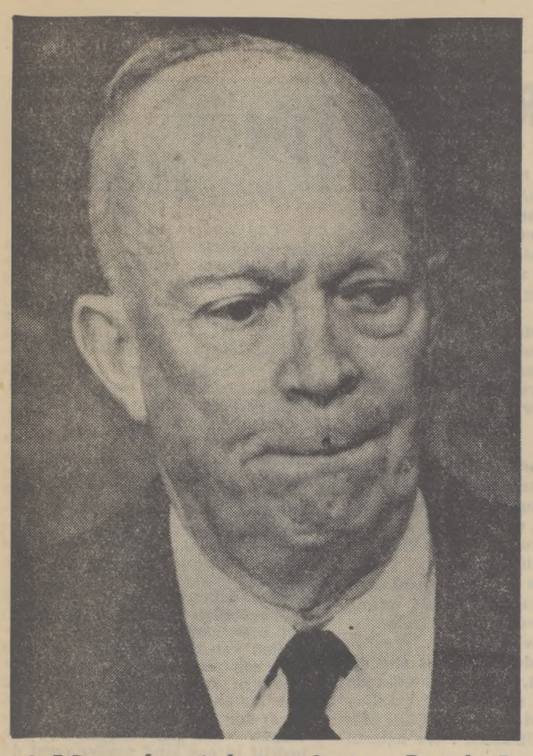

ALS aan het einde van dit jaar Dwight D. Eisenhower zijn ambt van president der Verenigde Staten zal neerleggen, dan valt van zijn schouders een last die met het verstrijken van zijn ambtsperiodes steeds zwaarder is geworden. Het Amerikaanse volk koos hem tot zijn president — de loop der geschiedenis maakte hem tot „een-van-de-twee": kampioen van de vrije wereld tegenover de dictator van het Kremlin. En dat is een positie die geen zinnig mens hem benijden zal!

Hoe abnormaal zwaar die verantwoordelijkheid is, is opnieuw heel duidelijk gebleken tijdens de mislukte topconferentie in Parijs. Naar die conferentie had de hele wereld met spanning uitgekeken: er was immers een kans dat de glimlach van Chroesjtsjef, zichtbaar geworden na diens bezoek aan Amerika, eindelijk tot een wezenlijke ontspanning zou leiden. Eindelijk dan zou de zo lang aangeheven leuze van „vreedzaam naast elkaar leven" een wat diepere inhoud gaan krijgen. Zo dacht men . . . tot het spionagetoestel boven Rusland (misschien) werd neergeschoten, tot Chroesjtsjef liet weten dat hij pas bereid was het gesprek te beginnen als Eisenhower openlijk schuld beleed en zou beloven dat het niet meer zou gebeuren!

In die uren moet er veel zijn omgegaan in Eisenhower. De beslissing lag bij hem, enkel en alleen bij hem.

Eisenhower heeft zijn verontschuldigingen niet aangeboden. En het Amerikaanse volk heeft hem erom toegejuicht — terecht! Duidelijk was immers dat het Kremlin geen topconferentie wilde. Dat het vliegtuigincident slechts werd gebruikt als een stok om de hond te slaan. En wat voor nut had een topconferentie als één der partijen al bij voorbaat tot haar mislukking had besloten?

Analiseert men deze ontwikkeling, dan springen drie punten duidelijk naar voren:

1. *dat het van enorm gewicht is wie straks gekozen wordt in Eisenhowers plaats;*
2. *dat de nieuwe president zich telkens en telkens weer moet verstaan met de andere leiders der westelijke wereld;*
3. *dat het westen in grote eensgezindheid zal moeten staan achter die nieuwe man, omdat hij nu eenmaal door zijn ambt de kampioen dier westelijke wereld is.*

Beziet men het zo dan krijgt die Navo duidelijk een veel groter gewicht dan zij nu heeft. Nu nog is zij hoofdzakelijk een militair bondgenootschap, absoluut noodzakelijk om oorlog te voorkomen, maar daarom nog niet het meest geschikte instrument voor een „koude oorlog". Die koude oorlog woedt op het politieke en op het economische front en dat zijn niet de sterkste westelijke fronten, omdat daar eigenbelang te dikwijls overheerst. Dat men dit is gaan inzien — in Amerika schijnt men hard te werken aan een voorstel tot herziening van het Navo-verdrag — is één van de winstpunten van Parijs. Die versterking der eenheid zij één van de hoofdpunten ook van Nederlands buitenlandse politiek.

DEZE WERELD WAARIN WIJ LEVEN MOGEN

TUSSEN de eerste en de laatste bladzijde van de Bijbel ligt het leven van de wereld, het leven der volkeren. het leven van de mens. „Naar Gods beeld schiep Hij hem; man en vrouw schiep Hij hen. En God zegende hen en God zeide tot hen: Weest vruchtbaar en wordt talrijk, vervult de aarde en onderwerpt haar . . ." Zo staat het in Genesis 1. En op de laatste bladzijde: „Wie onrecht doet, hij doe nog meer onrecht; wie vuil is, hij worde nog vuiler; wie rechtvaardig is, hij bewijze nog meer rechtvaardigheid; en wie heilig is, hij worde nog meer geheiligd. Zie Ik kom spoedig en Mijn loon is bij Mij om een ieder te vergelden naardat zijn werk is . . .

Naar Gods beeld schiep Hij de mens — daarmee is voorrecht èn opdracht voor die mens getekend. En dus zal die mens ook in de jongste dag rekenschap moeten afleggen van zijn daden; zal hij loon ontvangen naar zijn werken.

Heeft dit alles iets met buitenlandse politiek te maken waaraan toch dit nummer voor een groot deel gewijd is? Heeft het iets te maken met de grote strijd tussen oost en west wier voorvechters hiernaast staan afgebeeld? Ja, het heeft er alles mee te maken. Want politiek is: zich bemoeien met de mens. De overheid heeft voor de mens het klimaat te scheppen waarin hij werkelijk mens — dat is: beelddrager Gods, kan zijn. Daartoe heeft God de overheid verordineerd, de Nederlandse overheid, maar ook de heel groten dezer aarde, ook Chroesjtsjef.

Zo krijgen die woorden „buitenlandse politiek" een heel ander aspect. Als anti-revolutionairen spreken over buitenlandse politiek, dan gaat het in diepste wezen om de vraag of de volkeren dezer wereld, of de burgers dezer wereld, ook inderdaad dat beelddrager-zijn van God kunnen beleven.

Nogmaals: deze beschouwing over wat anti-revolutionairen zien als buitenlandse politiek staat gedrukt tussen de grote letters waarmee de groten dezer aarde bezig zijn geschiedenis te schrijven. Die twee die als het ware het schaakspel spelen van de wereldpolitiek op een bord waarop Nederland niet meer is dan een klein pionnetje. En welke invloed heeft de anti-revolutionaire partij op het bewegen van dat pionnetje?

Onlangs, op dezelfde dag waarop de Parijse topconferentie definitief mislukt bleek, werd in de Eerste Kamer de begroting van buitenlandse zaken behandeld en minister Luns gaf voor de vuist weg zijn kijk op deze mislukking, de nadruk leggend op de onwil der Sowjetleiders. Er zijn er die daar wat schamper om gelachen hebben: „Terwijl in Parijs wereldpolitiek gemaakt wordt, praten in hun deftige vergaderzaal in Den Haag Nederlands senatoren en geeft een minister zijn visie die verder niemand in de wereld interesseert . . . !"

Een schampere maar domme redenering. Omdat daarin twee elementen ontbreken:

1. het vertrouwen in de democratie;

2. het geloof in de kracht van het eigen beginsel.

Het vertrouwen in de democratie ontbreekt — wie de invloed van Nederland (en van welk ander klein of groter land) ontkent in de gezamenlijke politiek van het westen, die is met zijn gedachten verdwaald geraakt in het fatalistisch patroon van de dictatuur. In ons land zijn grote en kleine politieke partijen — ook de kleine mogen toch verwachten dat naar hun stem wordt geluisterd en dat met hun opvattingen rekening wordt gehouden? Is het anders dan is het gevaar niet denkbeeldig dat de dictatuur van de meerderheid de democratie om hals brengt. En zo is het toch ook binnen de kring der Navo-landen. Bij de beraadslagingen wegen de woorden van Amerika zwaar en wegen de meningen van de andere groten zwaar Maar wat een dwaasheid te zeggen dat een Nederlandse, een Belgische, een Griekse minister er bij zit voor spek en bonen. Waarom zou men niet naar hem luisteren als hij als vakman zijn visie geeft? Een visie die wellicht is doorgebroken door de beraadslagingen in het Nederlandse parlement!

WANT ZIE, IK KOM SPOEDIG

Maar erger nog is dat men, dus redenerende, de kracht van het eigen beginsel in twijfel trekt. Het is op deze bladzijde al eerder gezegd: men behoeft het westen niet te idealiseren of blind te zijn voor de vele fouten die kleven aan het „kapitalistische stelsel" — desondanks kan men stellen dat het westen de mens grotere kansen geeft om aan zijn opdracht te voldoen dan het godverloochenende communisme. Dat communisme telkens weer zo te tekenen en telkens weer zich te bezinnen op middelen en wegen om meer mensen, meer volkeren de gelegenheid te geven in vrijheid God te dienen — dat is de waarde van ons bezig zijn met de buitenlandse politiek.

Die politiek zal reëel moeten zijn. Men zal niet mogen ophouden te wijzen op het onrecht dat de volken van Oost-Europa lijden onder de knoet der communistenknechten en men zal naar wegen moeten zoeken om daarin verandering te brengen — ook als men weet dat de kans op veranderingen gering zijn. Men zal niet mogen ophouden te wijzen op het recht der ontwakende gekleurde rassen op zelfbeschikking en medezegenschap — maar men mag daarvoor niet de prijs der rechteloosheid betalen.

Vertrouwen in de kracht van het beginsel — dat zij de basis van onze buitenlandse politiek. Dat beginsel zij het woord van God, Die ons deze wereld gegeven heeft. En Die straks zal weerkomen om al dat mislukte, onvolkomen werk van ons af te maken. God zij dank!

NIKITA CHROESJTSJEF is een man die overtuigd is van zijn eigen capaciteiten en die daarom graag in de schijnwerpers van de publiciteit treedt. Maar Nikita Chroesjtsjef is een zo overtuigde communist, dat hij de westerse mens niet meer begrijpen kan. Niet begrijpen kan dat een foto als deze de slechtst denkbare propaganda voor hem is en niet begrijpen kan dat zijn onheuse optreden tegenover Eisenhower de westerse mens juist dichter tot elkaar en dichter tot de Amerikaanse president brengt.

„Nikita Chroesjtsjef is een communist — dat wil zeggen dat hij een principiële vijand is van het vrije westen. Want dit moet men wel goed beseffen: ook als er nog eens een nieuwe topconferentie tot stand zal komen, dan zal zo'n conferentie nooit tot vriendschap kunnen leiden en ook niet tot vriendschap moeten leiden.

En nu behoeft men dat vrije westen zeker niet te idealiseren — maar daarin kunnen wij wèl als christenen onze politiek voorstaan van vrijheid en gerechtigheid. Het zijn woorden die Chroesjtsjef niet begrijpt — en zolang hij die niet begrijpt zal hij onze vijand zijn.

„Chroesjtsjef's nieuwste stokpaardje", zo luidde het bijschrift van deze spotprent. Als het waar was zou het niet zo erg zijn — de echte waarheid is dat Chroesjtsjef maar één stokpaardje heeft en berijdt: de communistische wereldverovering!

Overleg tussen de grote vier-van-het-westen voordat de topconferentie in Parijs begon. Een foto als deze is hartverwarmend, niet het minst omdat daar De Gaulle en Adenauer, Frankrijk en Duitsland, aan één tafel zitten. Een betere demonstratie van de eenheid van het westen, van de voortgang op de weg naar eenheid in Europa, is nauwelijks denkbaar!

NIEUWE VOLKEREN VRAGEN MEDEZEGGENSCHAP

DIT is kenmerkend voor onze tijd: het woordje „kolonialisme" is een lélijk woord geworden. Een land dat mee wil tellen in deze wereld heeft geen minister van koloniën meer en het land dat nog koloniën heeft haast zich om de bewoners op te voeden tot politieke zelfbeschikking.

Op zichzelf is het verheugend dat het koloniale stelsel zijn tijd gehad heeft. Want het recht dat een mens heeft op vrijheid — datzelfde recht heeft ook een volk. Mits — en dat dient er uitdrukkelijk bij gezegd te worden — mits het die vrijheid niet misbruikt. Intern niet misbruikt en evenmin misbruikt om andere volkeren te onderdrukken. Het mag de verdienste van het koloniale tijdperk heten dat het niet-ontwikkelde volken heeft bijgebracht wat de waarde van die vrijheid is en.... welke de schaduwzijde ervan kan zijn. En als het goed is hebben die volken in die periode geleerd wat gerechtigheid betekent.

Kenmerkend voor onze tijd zijn al evenzeer de nieuwe woorden die hun intrede hebben gedaan. Soms nieuwe woorden die eeuwenoude begrippen dekken. Want wat is in wezen het verschil tussen een satellietstaat en een kolonie? En wat is in wezen het verschil tussen de „naastingspolitiek" van een Soekarno en een Nasser en de roofpolitiek die Hitler toepaste?

Maar er zijn ook werkelijk nieuwe woorden. „Hulp aan onderontwikkelde gebieden" is er een voorbeeld van. Althans, wanneer deze hulp geen politieke of militair-strategische bijbedoelingen heeft — dan immers heeft men alweer te maken met een nieuwe vorm van kolonialisme. En „apartheid" is zo'n nieuw woord, zij het een woord met een bittere bijsmaak. Want eigenlijk ligt in dat woord heel die chaotische worsteling besloten, die voorkomt uit alles wat hierboven tot dusverre is geschreven. Het probleem van die nieuwe volkeren, gekleurde volkeren meestal, die om een plaats vragen in de volkerengemeenschap, medezeggenschap eisen, maar al te vaak zonder dat zij bereid en in staat zijn ook de medeverantwoordelijkheid te dragen!

SOEKARNO in gesprek met de Amerikaanse ambassadeur in Djakarta. Typische vertegenwoordiger van zovele leiders van nieuwe volken die medezeggenschap eisen zonder medeverantwoordelijkheid te kunnen dragen!

☆

Want wat is de kern van de apartheidspolitiek zoals die in Zuid-Afrika wordt gevoerd? Dat is de angst dat het blanke ras door het gekleurde onder de voet zal worden gelopen. Angst is meestal een slechte raadgeefster en zo mogen er in de Zuidafrikaanse politiek vele en ernstige fouten schuilen — men kan de ogen voor het probleem niet sluiten en men kan niet ontkennen dat het de hele wereld raakt.

In de organisatie der Verenigde Naties spelen de „klassieke" Europese landen niet meer de voornaamste rollen. Dat doen Amerika en Rusland. Maar steeds komen er nieuwe leden zich aanmelden, nieuwe volkeren gaan meespreken en meestemmen. Wat gaat er gebeuren als die volkeren, na de eerste chaotische periode doorworsteld te hebben, zich gaan samenbundelen tot een wereldmacht? Zal eens China de communistische heerschappij van Rusland overnemen? En zullen de donker gekleurde volken de grote tegenspelers worden?

KASAVOEBOE, de man die de Kongo voor zich opeist. Kongo lijkt een voorbeeld te worden van die landen die zelfstandigheid willen zonder die te kunnen dragen.

☆

Het lijkt gemakkelijk nu te besluiten met het zinnetje: „Het is gelukkig te weten dat God de wereld regeert!" Het is ook gemakkelijk *....als men het gelooft!* Want alleen door het geloof kan de christen-politicus zich in deze wereld staande houden En getuigend zijn inzichten geven. Inzichten die de nieuwe volkeren zo dringend nodig hebben. Daarom is christelijke buitenlandse politiek zo broodnodig!

Anti-revolutionaire vrouwen

Vanaf heden is bij het partijbureau verkrijgbaar de brochure „De vrouw en de christelijke politiek".

In deze brochure zijn opgenomen de rede van mevrouw dr. F. T. Diemer-Lindeboom, presidente van de landelijke A.R. Vrouwencontactcommissie, gehouden op de A.R. vrouwenconferentie op 25 februari 1960 te Utrecht, onder de titel „De wereld van vandaag en het kind", alsmede de rede van mejuffrouw J. van Leeuwen, lid van de genoemde commissie, gehouden op deze conferentie onder de titel „Schouder aan schouder".

Deze brochure zal binnenkort aan de kiesverenigingen toegezonden worden.

Vooral onder onze vrouwen zal van de verschijning in druk van deze beide toespraken met belangstelling worden kennis genomen. De brochure kan als nr. 137 van onze brochure-dienst (de prijs is ƒ 0.65) besteld worden, onder meer door storting van dit bedrag op gironummer 89673 t.n.v. de A.R. Partij-Stichting, Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

Moeder Voor het fijne Baby-huidje
BABYDERM POEDER-ZALF OLIE - ZEEP

Adres van vertrouwen
H. LEONARD
BOUWKUNDIGE
MAKELAAR
TAXATEUR
SCHADE-EXPERT
Assurantiën op elk gebied
lid C.O.B.A.M
Prinsengracht 30 - Tel. 01850-3173
DORDRECHT

BINK's AUTOBEDRIJF
Official G.M.-Dealer
Opel - Chevrolet
Telefoon 01720—2464
ALPHEN AAN DEN RIJN
Ook uw betrouwbaar adres voor 1e klas
TWEEDE-HANDS AUTOMOBIELEN
Steeds door inruil voorradig.
Regelmatig in onderhoud geweest.
PRIJZEN VANAF ± ƒ 2500,—.

R. W. HEUTINK
WIERDEN
Installeert uw school op vakkundige wijze
jarenlange ervaring
deskundige voorlichting
uitstekende service
zeer waarderende referenties

Dames-,
heren- en
kinderkleding
Wieringa
ZWOLLE AMERSFOORT
APELDOORN ARNHEM

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

FIRMA B. MEILINK
Eig. F. BRAAM
HOUTZAGERIJ — HOUTHANDEL
EN KISTENFABRIEK
HOFSTRAAT 10 - BORCULO - TEL. 05457-561*

Bouwbedrijf Jac. van der Niet
Nieuwbouw en onderhoudswerken
Oranjeweg 6
Tel. 01719-2748
NOORDWIJK AAN ZEE

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam, Tel. 798604-53257

Serres- en warenhuizenbouw
N.V. AANNEMERSBEDRIJF
BOERS EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE - Tel. 01748-745 en 746
Postbus 30 Na 18 uur: 2604

FA. T. HEIDINGA & ZOON
LEEUWARDEN
AANNEMERS VAN
BOUW- EN BETONWERKEN
Joh. Willem Frisostraat 19 — Telefoon 24422

FA. JAN LINGENS' BETONINDUSTRIE
Veerdam 29 - Telefoon 01850-3123-1123
PAPENDRECHT

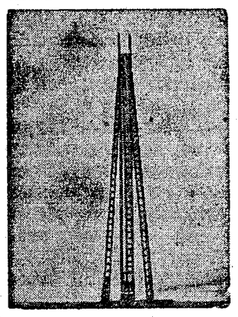

Fa. H. Manschot & Zoon
Aannemers van HEIWERKEN
Telefoon 03474-269
LEXMOND
Gespecialiseerd in het helen met stoomblokken van 2000 tot 5000 kg.

FA. v. d. KAADEN EN BREUGEM
Timmer-, aannemers- en metselbedrijf
Oosteindseweg 19, Tel. 01892-319-596 - Bergschenhoek

GEORGE LEYS & CO.
Fabrikanten en grossiers van alle artikelen voor
ROLLUIKEN — ROLHEKKEN — ZONWERINGS- EN VERDUISTERINGSGARNITUREN.
Levering alleen via de vakman.
Gouda — Nieuwe Haven 215-217 — Tel. K 1820—4404

Firma J. van der Kamp & Zn.
MEPPEL
Groothandel in bouw- en wegenmaterialen
Kantoor en opslagplaatsen: Meursingeweg 4
Telefoon 05220-1212 b.g.g. 1285

Aannemersbedrijf voorheen
F. VINK & ZONEN
MOORDRECHT
KERKLAAN 9 — TELEFOON K 1827-261

Timmerfabriek VERMEULEN N.V., Mill (N.B.)
Telefoon 08859-605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes, etc.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.
Export: België, Duitsland, etc.

Aannemersbedrijf Gebr. Slager
Nieuwbouw en onderhoudswerk
Haven Noordzijde - Telefoon 01119-210
BROUWERSHAVEN

J. DE KORT
Metsel- en tegelbedrijf
Ook voor onderhoudswerken
BERENSTRAAT 30 — TEL. 33422 — AMSTERDAM

Voor betere beton . . . , Schokbeton
N.V. SCHOKBETON
Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen en Elburg
Bouwbedrijf te Zeist

FA. C. VERMEER EN ZOONS
FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
Telefoon K 1894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel
Ronde en ovale tafelranden
Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen, regels, stijlen, enz.

RUSLAND en PASTERNAK

IN een land waar men regeert volgens een totalitair systeem, komt de geestelijke vrijheid in het gedrang. Dat gaat altijd op. Het is de wet van oorzaak en gevolg. In zo'n land mag men zijn mening slechts geven indien die mening overeen komt met de opvatting van het regime. Daarbij is men zelfs verplicht, de taal van het regime te spreken.

Laat men een ander geluid horen, dan wachten de ketenen. En zijn het dan niet altijd letterlijke boeien, figuurlijke in ieder geval wel.

Eén van Ruslands kunstenaars heeft dat schrijnend moeten ervaren. Die man had zijn land onuitsprekelijk lief en in poëzie en proza stem gegeven aan die liefde. Maar toen hij kortgeleden stierf op zeventigjarige leeftijd, stierf hij als iemand, die volkomen uitgeput was tengevolge van een hopeloze strijd om aan de boeien te ontkomen. En nogmaals: het waren geen letterlijke kluisters. Pasternak heeft het communistisch regiem bestreden omdat hij de kneveling van de geest niet aanvaarden kon. Hij was niet over de gehele linie een bestrijder van het communisme, maar hij bestreed de opvatting, dat men zou moeten denken volgens een door het regime vastgesteld recept. Niet alleen dat het in wezen niet mogelijk is, maar het tast het wezenlijke van de mens aan.

Iemand heeft geschreven: Pasternak was niet anti-communistisch, doch veeleer oncommunistisch. En dit is waarschijnlijk de beste kenschets die men van Pasternak kan geven als men spreekt over zijn verhouding tot de Sovjetstaat.

Omdat hij een groot kunstenaar was, viel hem in 1958 de Nobelprijs voor de letterkunde ten deel. In Rusland was Pasternak echter geen bejubeld man. Hoewel men niet twijfelde aan zijn groot kunstenaarschap, moest het regime niets van hem en zijn kunst hebben omdat hij de zwakste plek in het communistisch systeem aantastte: het knevelen van de menselijke geest.

Pasternak kwam in het wereldnieuws tengevolge van de hem toegekende Nobelprijs. Dat hij met name die prijs ontving om een roman die de vrijheid van de mens tot onderwerp had, was voor de Kremlinregeerders oorzaak, pressie op Pasternak uit te oefenen en hem in het openbaar te verguizen. Pasternak kon in die situatie de Nobelprijs niet aanvaarden. Van dat ogenblik af zag de wereld hem als de grote kunstenaar waaraan zich een grote tragiek voltrok. En inderdaad kunnen we spreken over een tragiek.

In vrijwel de gehele Russische litteratuur komt het Russische volk tot ons als het volk van tragiek. De mens in Rusland schijnt slechts tot grootheid te kunnen komen in de bitterste tragiek. Pasternak is ook in dit opzicht wel bij uitstek een Russisch mens geweest.

Pasternak heeft grote moed betoond. Dat komt tot uiting in de roman die hij schreef en die in zijn eigen land niet mocht verschijnen. Die roman heet: Dokter Zjivago. Het geeft de strijd van een levenswijs man, die zoekt naar de ontplooiingsmogelijkheden van de menselijke geest en die daarbij verschrikkelijke teleurstellingen boekt. Want dokter Zjivago beleeft de revolutie en de ontwikkeling van het communistische regime. Hij doet droeve ervaringen op. De idealen van de revolutie ziet hij vergroven en vermaterialiseren. Een persoon in de roman zegt: „Zo is het al een paar keer in de geschiedenis gegaan. Op die manier werd Griekenland Rome en werd de Russische Verlichting de Russische revolutie".

Dokter Zjivago zegt in het boek ook ergens: „Ik ben van mening, dat de collectivisatie een leugenachtige en mislukte maatregel was. De gemaakte blunder kon echter onmogelijk erkend worden en daarom, om de mislukking te maskeren, moest het de mensen met behulp van alle mogelijke vormen van intimidatie afgeleerd worden, zelfstandig te oordelen en te denken. Zij moesten gedwongen worden te zien wat er niet was en het tegendeel te bewijzen van wat evident was."

Reeds uit zo'n zin blijkt, dat Pasternak in zijn grote roman de pleiter is voor de geestelijke vrijheid. Hij kon geen genoegen nemen met een surrogaat voor vrijheid. Over de jongste wereldoorlog wordt in de roman gezegd: „Toen de oorlog uitbrak, waren zijn reële gevaren en de bedreiging met een reële dood een weldaad in vergelijking met de onmenselijke heerschappij van de leugen."

Pasternak heeft in de revolutie en in het communistische systeem van zijn land de ont-menselijking van de mens gezien en zijn boek werd een waarschuwend getuigenis.

Voor het communistisch regime betekende een kunstenaar als Pasternak een gevaar. Men moest hem dus wel kleineren, intimideren en uitschakelen.

In de roman van Pasternak staat aan het einde van het boek de volgende zin: „Ofschoon de verlichting en bevrijding, die zij na de oorlog verwacht hadden, niet gelijk met de overwinning hun intrede hadden gedaan, waren er toch al voortekenen van vrijheid te bespeuren in de naoorlogse jaren, die daaraan hun enige historische inhoud ontleenden. De beide oude vrienden aan het venster leek het toe, dat deze vrijheid van geest al aanwezig was, dat juist op deze avond de toekomst voelbaar was in de straten . . ." Het boek van Pasternak is daarvan in ieder geval een bewijs.

Het communistisch regime zal strijden tégen deze vrijheid. Het zal er tegen blijven strijden — en intussen zal het de wereld willen intimideren door steeds opnieuw leugenachtige vredesplannen te lanceren.

De roman van de overleden schrijver Pasternak zal velen de ogen hiervoor openen.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Kakes' Bouwbedrijf
Bouwers waarop gebouwd kan worden...
OOSTZIJDE 164 - TEL 02980-62945 - ZAANDAM

ROOS
N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF V.H. N. ROOS
ROTTERDAM
Burgemeester Hazenberglaan 403
Telefoon 179520

Reinbouw Reinders Bouwbedrijf
AANNEMERSBEDRIJF EN MACHINALE HOUTBEWERKING
Telefoon 08330 — 4054 — 4460 — 4450 — 4580
W. KÖLLINGLAAN 2 — DIEREN

C.V. J. H. van Leeuwen
Fabrikanten van rode en blauwe rietvorsten en eindrietvorsten;
Hollandse pannen (handvorm)
en bijpassende vorsten (handvorm).
KOUDEKERKE AAN DEN RIJN Tel. K 1714—228 Tel. K 1720—2569

*** Rechter en pornografie

Verkopers en verhandelaars en verhuurders van boeken die betiteld zijn geworden als pornografische lectuur, zijn in de laatste weken voor de rechter gedaagd.

Wat wordt nu eigenlijk onder pornografie verstaan? Het woord pornografie betekent letterlijk: vuilschrijverij. Het woord heeft een Grieks domicilie; het stamt van een woord, dat in onze taal betekent: ontucht bedrijven.

Zo'n pornografisch boek of blad — want er schijnen ook heel wat pornografische bladen, voornamelijk over de zuidgrens ons land binnengekomen, in omloop te zijn — is lectuur die aanstotelijk is voor de eerbaarheid van de mens en die geen andere strekking heeft, dan de zinnelijkheid op ongezonde wijze te prikkelen. De vraag komt op, wat aanstotelijk is voor de eerbaarheid? Het is, in het geval van pornografische lectuur, een het zedelijkheidsgevoel kwetsend geschrift of afbeelding. Welnu, volgens artikel 240 van het wetboek van strafrecht, kan de rechter ingrijpen en straffen degene, die, de inhoud van zo'n geschrift kennend, het verspreidt, openlijk ten toon stelt of ten gehore brengt, of vervaardigt ter verspreiding of voor tentoonstelling, of doorvoert, uitvoert of in voorraad heeft, of openlijk en ongevraagd aanbiedt of als verkrijgbaar aanwijst. Iemand die kan vermoeden dat het geschrift een pornografische inhoud heeft en het dan toch verhandelt, verhuurt of tentoonstelt, is eveneens strafbaar.

Ter bestrijding van de pornografie bestaat er een commissie van advies. Een commissie dus, die moet adviseren, of een zeker geschrift al of niet onder pornografie moet worden gerekend.

Wij kunnen ons er over verheugen, als de justitie met straffe hand optreedt tegen de pornografie. Want dit soort lectuur is voluit zedenbedervend. Het doet een aanslag op de jeugd vooral een aanslag op de reinheid van denken en op de eerlijkheid van het sexuele leven van de mens.

De bijbel leert ons, dat wij ons lichaam hebben te bewaren als een tempel. Door heel de bijbel heen loopt van Godswege de vermaning, zich niet over te geven aan ontucht en hoererij. De pornografische lectuur is de lectuur van de ontucht, van de afgrijselijkste smerigheid. Het lichaam dat een tempel moet zijn, wordt gemaakt tot de vunzigste kelder die denkbaar is.

Daarom behoort het terecht tot de taak van de Overheid, deze vuilschrijverij te bestrijden, evenals de verspreiding ervan. Ook in dit opzicht moet de Overheid Gods dienaresse zijn. Ze mag het zwaard niet tevergeefs dragen, ze heeft de zwaard der gerechtigheid ook te gebruiken tegen de verspreiders, verkopers of verhuurders van pornografie.

De justitie moet hier zo straf mogelijk optreden, ter bezwering van een gevaar, dat in de laatste tijd hand over hand — of, beter gezegd, geschrift op geschrift — toeneemt.

NOODZAKELIJKE MAATREGELEN

WIJ willen nog eens duidelijk uiteenzetten, waarom de maatregelen tot versterking van de verdediging van Nieuw-Guinea noodzakelijk zijn.

Voorop staat, dat het d e p l i c h t is van de wettige overheid, om land en volk te beschermen tegen aanvallen van buiten. Dat staat voor ons principieel buiten twijfel en het is in overeenstemming met het geldende recht. Ook van de grondwet. Deze verdediging van het gebied van de staat is zelfs zó primair een overheidstaak, dat zij apart is vermeld in de eed, die de Koning aflegt bij de inhuldiging.

Die zéér primaire plicht strekt zich ook uit tot het gebiedsdeel Nieuw-Guinea. Om de eenvoudige reden, dat het een deel is van het Koninkrijk. Dat staat wettelijk vast en het wordt internationaal erkend. Er zijn in ons land politieke partijen, die vinden, dat Nederland Nieuw-Guinea al lang te vondeling had moeten leggen of aan een ander overdragen, maar deze politieke w e n s e n veranderen niets aan het r e c h t.

NU menen sommigen, dat wij deze plicht kunnen nakomen, door ons tot een minimum te beperken. Als er vijf of zes infiltranten komen, of enkele avonturiers in een prauwtje, dan moeten wij daartegen kunnen optreden. Er moet een „markering" zijn van de grens. Maar als het ernst wordt, dan moeten anderen het maar doen. Als Soekarno een van zijn bataljons zendt en dat nestelt zich b.v. in de Vogelkop, dan moeten de Amerikanen het er maar uitgooien.

Wij vinden dit een dwaze redenering. Zij betekent in feite het afzien van onze plicht. Maar zij is bovendien een speculatie op Amerikaanse hulp, die weinig reëel is. Dacht men nu werkelijk, dat de Amerikanen zouden zeggen: die Nederlanders doen zélf natuurlijk niets, maar wij knappen het wel even op, jagen de Indonesiërs er uit, hijsen de Nederlandse vlag en dragen de zaak weer aan dr. Plateel over . . . . Er is veel meer reden, om aan te nemen, dat de Amerikanen met Soekarno gaan p r a t e n. Staakt het vuren. Dat wil zeggen: het bataljon b l i j f t in de Vogelkop. En als Soekarno dat heeft aanvaard en het spel dus half heeft gewonnen, dán komt er een commissie van „goede diensten". We hebben daar ondervinding van.

MAAR zo zeggen sommigen, Soekarno heeft belóófd, dat hij niets zal doen. En dat moet men g e l o v e n. Dat is een gevaarlijke redenering. In het verleden is gebleken, wat het woord van het Soekarno-regime waard is. En bovendien in een land als Indonesië is het héél gemakkelijk, de zaak te laten opknappen door vrijkorpsen, die op eigen gezag handelen. Italië heeft dat zelfs ten opzichte van Triëst gedaan en Engeland heeft het door Jameson in de Transvaal geprobeerd. Zo'n actie door middel van „vrijscharen" is een prettig avontuur voor de regering: gelukt zij, dan gaat de regering er achter staan, gedreven door de spontane instemming van het volk, mislukt zij, dan kan zij altijd doen alsof haar neus bloedt.

TEN slotte zijn de maatregelen nodig, om het vertrouwen van de bevolking op Nieuw-Guinea te bevestigen of te herwinnen. Indonesië drijft er zijn ondergrondse propaganda. Die houdt o.a. in, dat Nederland militair volstrekt niks is — alleen één oorlogsschip, waar ze ieder jaar een nieuw nummer op schilderen — terwijl de militaire macht van Indonesië van jaar tot jaar groeit door de leveranties van Amerika en Rusland. Wie zulke machtige leveranciers heeft, die kan alles . . .

De bevolking van Nieuw-Guinea is loyaal, maar men kan er niet op speculeren, en zijn plicht verzaken.

Bovendien wonen er 18000 Nederlanders, meest jonge gezinnen, die zich helemaal geven voor dit gebied. MOETEN ZIJ ONBESCHERMD BLIJVEN?

Sommige Nederlanders willen dat.

Sommige politieke partijen willen dat.

Maar het is duidelijk wat hier onze nationale plicht is.

Lezende leden in een
LEVENDE PARTIJ

VOOR een partij in actie is het onontbeerlijk dat haar leden lezen. Deze stelling poneerden wij nog onlangs weer in het weekblad van de partij „Nederlandse Gedachten".

Nog een stelling, welke men vrij kort geleden in het weekblad kon lezen was: „De partij, dat bent u".

Zeker, zonder leden was er geen partij. Elk der leden draagt er toe bij, dat er van een „partij" gesproken kan worden. Hoe meer leden een partij heeft, met des te meer recht kan men het begrip „partij" hanteren. Met nog meer recht kan men echter van een partij, een levende partij spreken, indien zij niet alleen leden heeft — een groot aantal leden zelfs — maar bovendien leden die actief zijn. **Dikwijls wordt de vraag gesteld: hoe kan een individueel lid in onze partij actief zijn? Eén van de mogelijkheden is: door te lezen, intensief te lezen wat de partij aan publikaties brengt.** Een regelmatig lezend lid is op twee manieren een kracht voor de partij. In de eerste plaats doordat hij zichzelf op allerlei punten een helder oordeel vormt, door onder meer kennis te nemen van belangrijke publikaties. Daardoor kan hij immers met vrucht zijn bijdrage leveren in de discussie over allerlei onderwerpen binnen de partij. Daardoor werkt hij mee aan de bepaling van het standpunt van de partij ter zake van belangrijke politieke kwesties.

Partij in actie

In de tweede plaats — en dit hangt met het vorige samen — is voor een levende partij een lezend lid van belang, doordat zulk een lid zich, na zich een goed oordeel gevormd te hebben, met vrucht kan wenden tot hen, die geen leden van de partij zijn. In gesprek en debat kan hij dan met klem van redenen voor de overtuiging van zijn partij opkomen.

Wij schreven, dat op deze twee manieren een lid een kracht is voor de partij. Doch op die wijze bereikt hij echter nog iets belangrijkers, namelijk zijn verantwoordelijke plaats in het leven. En dat is iets wat iedere christen moet inzien en najagen.

OM aan die noodzaak en de behoefte om te lezen te voldoen, worden door onze partij regelmatig allerlei brochures en rapporten over velerlei politieke onderwerpen gepubliceerd. Gaarne willen wij op deze plaats nog eens een korte opsomming geven van de brochures en rapporten die binnen partijverband alleen al in 1960 tot dusverre zijn verschenen. Vorige week deden wij dit reeds wat uitvoeriger in het weekblad.

„Het vraagstuk van de Republiek der Zuid-Molukken en de Ambonezen", rapport van de Commissie Ambon van de A.R.-partij (*f* 0,70).

„Middenstand en Vestiging", rapport van het College van Advies van de partij (*f* 0,75).

Vervolgens het gestencilde verslag van de op 25 oktober 1959 te Goes gehouden **Deltaconferentie** (*f* 0,30).

„Landbouwpolitiek" (niet verkrijgbaar op het partijbureau doch te bestellen bij de uitg. fa. J. B. van den Brink & Co te Zutphen of bij de boekhandel (*f* 1,90). Rapport van de Studiecommissie Landbouwpolitiek van de partij.

„Nadere nota van de Onderwijscommissie van het College van Advies inzake het ontwerp van wet tot regeling van het voortgezet onderwijs" (*f* 0,45). Vorig jaar, april 1959, verscheen reeds de eerste nota over dit onderwerp (*f* 0,30).

ZOMERPAKKET

NAAST de hier genoemde brochurus heeft het partijbureau ook nog tal van andere brochures ter beschikking.

Reeds enige malen hebben wij speciale pakketten brochures tegen gereduceerde prijzen aangeboden.

Thans bieden wij ter stimulering van het lezen in de kring van de partij een **zomerpakket** aan tegen de prijs van *f* 2,50.

Met opzet zijn hierin geen brochures opgenomen, die bepaalde vraagstukken tot in details min of meer „technisch" behandelen. Dit pakket bevat **een zevental brochures,** welke u een **algemene binnenlandse politieke orientering** bieden. De inhoud van het pakket laten wij hieronder volgen:

— **„Christelijk Sociale Politiek in deze tijd"**, vier beschouwingen ter voorbereiding van een ARJOS-studieconferentie door A. Borst Pzn., M. Ruppert, H. van Eijsden en drs. A. R. van Nes.

— **„Waarom ben ik Anti-Revolutionair"**, referaat van dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot op het Partij Convent van 23/24 sept. 1955 (nog steeds hoogst actueel).

— **Christelijke politiek"**, redevoeringen, gehouden op de Deputatenvergadering van 24 januari 1959 door dr. W. P. Berghuis, prof. dr. J. Zijlstra, dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot, ds. P. A. A. Klusener en dr. J. Schouten.

— **„Het nieuwe Kabinet"**, rede van dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot op het Partij Convent van 19/20 juni 1959.

— **„Na veertien jaar"**, rede van dr. W. P. Berghuis op het Partij Convent van 19/20 juni 1959.

— **„Vraagstukken van nu en morgen"**, rede van dr. W. P. Berghuis op het Partij Convent van 31 oktober 1959.

— **„Het vraagstuk van de Republiek en de Ambonezen"**, rapport van Commissie Ambon van de A.R.-partij, verschenen begin 1960.

Ook bij bestelling door middel van het storten van *f* 2,50 op gironummer 89673 t.n.v. de A.R. Partij-Stichting, Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, kan worden volstaan met de vermelding „ZOMERPAKKET" op het bij-strookje.

Dezer dagen

lazen we in „De Telegraaf" dat een Amerikaanse onderneming haar plan om in Amsterdam een bedrijf te vestigen, heeft moeten opgeven; er waren geen arbeidskrachten te krijgen. De onderneming kwam tot die conclusie toen er reeds belangrijke bedragen waren uitgegeven aan voorbereidings- en bouwkosten, althans volgens „De Telegraaf".

Het blad heeft aan dit geval een commentaar gewijd, waar het boven schreef „Echec" en waarin het opmerkte, dat deze gang van zaken geen reclame is voor ons land. „Het buitenland zal zich met grote verbazing afvragen, waarom Nederland voortgaat, Nederlanders ten koste van grote subsidies te bewegen tot emigratie over te gaan".

Daarmee zit het blad dan weer stevig in het zadel van zijn stokpaardje, het bestrijden en als dwaas voorstellen van de emigratie. Dat men zich ook met grote verbazing kan afvragen hoe het mogelijk is dat een buitenlandse onderneming het zover laat komen met de voorbereidingen voor het vestigen van een bedrijf in ons land zonder eerst de mogelijkheden van de arbeidsmarkt af te tasten, komt blijkbaar bij „De Telegraaf" niet op. Nota bene in een van de grote steden, waar de arbeidsmarkt het krapst is.

'n zijn streven om de emigratie aan de kaak te stellen als een van de grootste dwaasheden die ons land kan begaan, geeft het blad blijk van een angstwekkende kortzichtigheid. Als men enerzijds de cijfers inzake de toekomstige bevolkingsontwikkeling en anderzijds de mogelijkheden op het gebied van de werkgelegenheid in de toekomst in ogenschouw neemt, dan is het duidelijk dat de situatie op de arbeidsmarkt van vandaag geen beslissende rol kan spelen bij het beantwoorden van de vraag of er al dan niet emigratie moet plaats hebben.

'e man, die zijn emigratieplannen ingeruild zou hebben voor een baan bij het Amerikaanse bedrijf in Amsterdam, zou misschien voor zichzelf goed-af zijn geweest, hij zou zichzelf veel beslommeringen en een moeilijke aanloopperiode in een vreemd land bespaard hebben. Maar zouden zijn kinderen, die over een jaar of tien, vijftien, ook een werkkring nodig hebben, daar veel aan hebben? En zouden de kinderen van de landbouwer hun vader dankbaar moeten zijn omdat hij, liever dan te emigreren, op zijn bedrijf blijft zonder zich om hun toekomst te bekommeren?

De wijze waarop „De Telegraaf" zich tegen emigratie keert heeft weinig van een serieuze bestrijding. Het blad doet het voorkomen, alsof de Nederlandse beroepsbevolking volkomen wordt afgeroomd door de emigratie, alsof er geen intellect en vakbekwaamheid meer overblijft in Nederland. Het blad wekt ook graag de indruk als zou er alle mogelijke aandrang op de mensen worden uitgeoefend om toch vooral maar te emigreren. En dan wordt de laatste tijd herhaaldelijk de „grote werkloosheid" in Canada als argument aangevoerd; men gaat daarmee door ondanks officiële tegenspraak en ondanks het feit, dat er bepaald geen verontrustende berichten komen over werkloze Nederlanders in Canada. Terwijl bovendien Canada bepaald niet het enige land is waarheen Nederlanders kunnen emigreren.

Het blad deed er beter aan voorlichting te geven over de oodzaak van emigratie in verband met de toekomstige ontwikkeling van ons land en onze economie in plaats van tegenover het buitenland te suggereren, dat wij dwazen zijn.

Examen en Optreden
Beheerst denken, werken en spreken
Mijnhardt's Zenuwtabletten

Panter Pari

een lekker licht goedkoop sigaartje

10 st. f. 1.05
20 st. f. 2.10

In de groene doos

Verolme United Shipyârds

ROTTERDAM-HOLLAND

Telefoon 172640

drukkerij **zwagers**

Sinds 1903

Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

Kalm en beheerst denken en werken

ZENUWDRUPPELS MG

10 ml ..... ƒ 0,95
30 ml ..... ƒ 2,25

DERCKENS N.V. — GOUDA

TOESLAGSTOFFEN voor lichtbeton
GRONDSTOFFEN voor de steen- en keramische industrie
WEGENBOUWMATERIALEN

G. Vogler & Co C.V.

Mauritsweg 49 — Rotterdam
Telefoon K 1800-137878

Verplaatsbare houten gebouwen

Directie- en schaftketen
Noodwoningen, -scholen en -kerken
Directie- en schaftwagens
etc.

HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD

Tel. Hardinxveld-Giessendam 2141

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export

Een vertrouwensartikel!

NOORD-NEDERLANDSCHE ZAKKENHANDEL N.V.

Groningen - Eemskanaal N.Z. 48
Tel. 05900-31345 (4 lijnen)
Telegramadres „Jute"

Uw adres voor
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.

Fa. Gebr. Timmer

Houtbouw · Giessendam · Tel. 62

Firma JAN DE MIK

HARDINXVELD - GIESSENDAM

Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ

Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

N.V. Rederij & Haringhandel

IMPORT — EXPORT

N. Parlevliet Jr.

KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15.
Telefoon kantoor 3444.
Buiten kantooruren 2092 — 2283.

INGWERSEN & Co.

Commissionnairs in Effecten

Keizersgracht 382 A'dam-C
Telefoon 32121-35302-33879

* alle effectenzaken
* plaatsen van obligatieleningen voor kerken, scholen en weldadigheidsinstellingen

EEN BOEIEND PERSPECTIEF: *de éénwording van Europa*

MET grote dankbaarheid is vorige maand het feit herdacht, dat tien jaar geleden Robert Schuman een voor de toekomst van Europa uiterst belangrijke verklaring aflegde in het imposante gebouw van het Franse ministerie van Buitenlandse Zaken aan de Quai d' Orsay te Parijs. Het is goed, nog eens enkele passages hier weer te geven:

„Europa kan niet met één slag worden gemaakt, en ook niet met een ineens alles omvattende constructie; Europa zal gemaakt moeten worden door concrete realisaties en wel eerst door een op feiten gebaseerde solidariteit tot stand te brengen. Het tot elkander brengen van de Europese volkeren eist, dat de eeuwige tegenstellingen tussen Frankrijk en Duitsland definitief worden uitgebannen. Door het gemeenschappelijk maken van de basisindustrieën en door de instelling van een nieuwe Hoge Autoriteit, wier beslissingen bindend zullen zijn voor Frankrijk en Duitsland en de andere landen, die tot die gemeenschap zullen toetreden, zal het onderwerpelijke voorstel, namelijk om een kolen- en staalgemeenschap tot stand te brengen, de eerste concrete resultaten bewerkstelligen van een Europese federatie, die onontbeerlijk is voor het bewaren en veilig stellen van de vrede."

Aldus deze grote Fransman. Met recht kan men zeggen, dat de feiten hem in het gelijk hebben gesteld.

Het heeft zin, in het kort deze feiten na te gaan:

18 april 1951: Ondertekening van het Verdrag tot Oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (E.G.K.S.).

25 juli 1952: Inwerkingtreding van dit Verdrag. Beginselen van de E.G.K.S.:
a) Gemeenschappelijke doeleinden;
b) gemeenschappelijke organen;
c) gemeenschappelijk marktgebied.

30 augustus 1954: Verwerping door de Franse „Assemblée Nationale" van het ontwerpverdrag tot oprichting van de Europese Defensie Gemeenschap (E.D.G.).

mei 1955: Memorandum van de ministers van Buitenlandse Zaken der Benelux-landen aan de andere regeringen der E.G.K.S.-landen; voorstel om de mogelijkheden tot oprichting van een gemeenschappelijke Europese markt te bestuderen.

2 juni 1955: Messina: De ministers van Buitenlandse Zaken der E.G.K.S.-landen besloten, deze mogelijkheden te laten bestuderen.

mei 1956: Venetië: Het terzake uitgebrachte Rapport-Spaak wordt door de zes regeringen aanvaard als uitgangspunt voor een intergouvernementele conferentie, welke het verdrag moet uitwerken.

25 maart 1957: Ondertekening te Rome van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap (E.E.G.) en van dat tot oprichting van de Europese Atoomgemeenschap (Euratom).

1 januari 1958: Inwerkingtreding van deze verdragen.

Thans in juni 1960, constateren wij met vreugde, dat de Kolen- en Staalgemeenschap tot volledige ontplooiing is gekomen en dat op de weg naar een perfecte Europese Economische Gemeenschap dagelijks vorderingen worden gemaakt.

BEZWAREN

WAAROM constateren wij dit met zoveel vreugde? Is Nederland niet in een wespennest terecht gekomen? Nog altijd zijn er mensen ook in onze Anti-revolutionaire Partij, die de ontwikkelingen in deze met grote zorg gadeslaan. Nog steeds kan men tijdens vergaderingen van kiesverenigingen, Arjos etc. de stem beluisteren van hen, die menen dat Nederland om principiële redenen had moeten weigeren aan het Europese experiment deel te nemen.

Het moet mij van het hart, dat ik echt niet meer in staat ben, na alles wat met name prof. Donner, dr. Berghuis en dr. Bruins Slot hierover hebben opgemerkt, nog iets verstandigs te zeggen.

Het is mij trouwens opgevallen, dat deze tegenstanders van de Europese integratie enerzijds gevoelsoverwegingen naar voren brengen in de trant van een aantal nogal verouderde vaderlandse liederen („Wien Neêrlands bloed . . ." en zo), maar aan de andere kant mensen te hulp roepen, die alles behalve protestants-christelijk zijn. Steekhoudende principiële argumenten hoort men niet.

Europa is echter sinds Karel de Grote een **gemeenschap** van volkeren, staten. In Europa is de Staat altijd gezien als een **relatieve** grootheid. De mythe van de Staat (ook van de Nederlandse!) behoort in deze gedachtengang niet thuis.

Niet alleen tegen de Europese integratie als zodanig maar ook tegen het feit, dat slechts deze „Zes", Frankrijk, W. Duitsland, Italië, België, Nederland, Luxemburg) tot een zo hechte samenwerking in E.G.K.S., E.E.G. en Euratom zijn gekomen hoort men voortdurend bezwaren. Terecht? Zeker niet!

Het is nog altijd zó, dat de Europese Gemeenschappen „open" gemeenschappen zijn, dat elke Europese staat het recht heeft toe te treden. Hoe lang heeft men niet getracht, Engeland en de Scandinavische landen te doen toetreden?

Ook de Europese politiek is **konkrete** politiek. „Slechts" zes landen besloten tot participatie. En het Europese experiment gelukt! Wij zijn thans reeds zover, dat een terugkeer onmogelijk is geworden, want men kan met recht thans stellen, dat ook de particuliere sector van het economisch leven der betrokken staten de geboden mogelijkheden heeft aangegrepen. Persoonlijk heb ik in het bedrijfsleven kunnen constateren, met welk een intense belangstelling men daar de ontwikkelingen volgt. De gemeenschappelijke markt is een voldongen feit.

VERSNELLING

WEST EUROPA wordt gekenmerkt door een grote mate van versnippering, die zowel politiek als economisch tot verzwakking leidt. De staatkundige grenzen werken belemmerend op de economische expansie. De ondernemers moeten voor een rationele aanwending van de beschikbare krachten kunnen rekenen op een ruim en vrij toegankelijk afzetgebied. Juist nu het bedrijfsleven zo veel investeringen op lange termijn verricht, moet het zekerheid verkrijgen omtrent de afzetmogelijkheid van de produkten. Daartoe biedt de Europese Gemeenschappelijke Markt de mogelijkheden. Het is hier niet de plaats om op allerlei economische facetten breedvoerig in te gaan. Voldoende bekend is het karakter der E.E.G.: opheffing van de binnengrenzen in de loop van een overgangsperiode en een gemeenschappelijk buitentarief tegenover derde landen.

In het E.E.G.-verdrag is een overgangsperiode van 12 à 15 jaar voorzien. Het is nu eenmaal onmogelijk de economiën van zes landen ineens te doen samensmelten. Met name de Franse regering heeft destijds voor een lange overgangsperiode geijverd.

Het opvallende verschijnsel heeft zich thans voorgedaan, dat vooral van Franse zijde wordt aangedrongen op een versnelde uitvoering om zó op zeer korte termijn tot één Europese markt te komen.

De wegen van President de Gaulle zijn soms duister, maar we hebben de indruk, dat zijn medewerking véél groter is dan wij destijds hebben vermoed.

Professor Pierre Wigny heeft enige tijd geleden de knuppel in het hoenderhok

Daarom voorkeur!
IVOROL tandpasta geeft behoud van een gaaf gebit

gegooid. Deze voortreffelijke minister van Buitenlandse Zaken van België, die vóór zijn ministerschap lid van de E.G.K.S.-Assemblée was, heeft met klem aangedrongen op een versnelde uitvoering van het E.E.G.-verdrag.

De E.E.G.-Commissie (het uitvoerend orgaan van de Euromarkt) heeft dit overgenomen. Prof Hallstein, voorzitter dezer Commissie heeft dit voorjaar in het Europees Parlement verklaard, dat verschillende factoren een versnelde uitvoering van het E.E.G.-verdrag mogelijk maken: de gunstige conjunctuur, de omstandigheid dat de industrie sneller op de gemeenschappelijke markt heeft gereageerd dan werd verwacht, alsmede het feit, dat het economisch beleid van de deelnemende staten sedert de sluiting van het verdrag aanmerkelijk werd geharmoniseerd.

Daarbij komt, aldus de heer Hallstein, dat het noodzakelijk is dat de E.E.G. zo snel mogelijk als eenheid door andere landen wordt erkend. In aansluiting daarop diende de E.E.G.-commissie enige voorstellen in.

Inderdaad, de tijd is zeer gunstig voor een versnelde uitvoering van het verdrag. In 1959 is het handelsverkeer binnen de E.E.G. nog sneller toegenomen dan het handelsverkeer met derde landen.

Het bereikte een totale waarde van meer dan 8 miljard dollar; dit is 19% meer dan in 1958.

Minister Wigny heeft er enige tijd geleden nog eens op gewezen, dat men met derde landen sneller tot overeenstemming kan komen inzake vermindering der protectie en vergemakkelijking van het ruilverkeer, wanneer de gemeenschap tot stand gekomen is. Natuurlijk mag door de versnelling niet het economisch evenwicht verloren gaan. De E.E.G. wil niets bereiken ten koste van derde landen.

In Parijs werd enige maanden geleden een bijeenkomst gehouden van de ministers van financiën van de landen van de Europese Gemeenschappelijke Markt.

Op deze foto ziet u de Nederlandse bewindsman, prof. dr. J. Zijlstra, rechts aan de tafel zitten met zijn rug naar de camera.

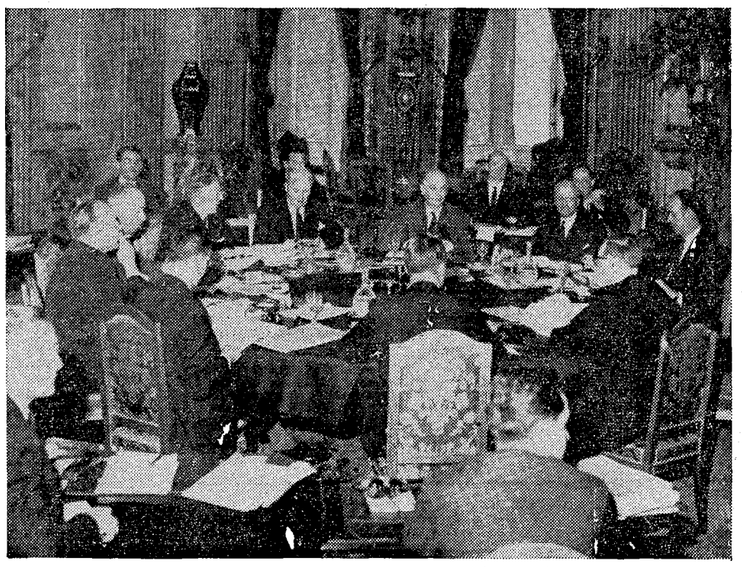

De produktiviteit in de Europese gemeenschap

In een enige tijd geleden verschenen rapport van de Europese Economische gemeenschap wordt een uiteenzetting gegeven over de verdeling van de produktiekracht over de landen van de E.E.G.

Hierbij valt het op dat de kern van de Europese Gemeenschap zich uitstrekt van de Noordzeekust t/m Noord-Italië, met andere woorden globaal gezien het Rijn-Rhone dal.

Dit gebied dat bijna 1/3 van het grondgebied van de gemeenschap omvat herbergt bijna de helft van de bevolking en produceert meer dan de helft van de totale produktie van de gemeenschap. Wanneer men voor de gehele gemeenschap per hoofd de produktie op 100 stelt ziet men voor 'n aantal gebieden nogal afwijkende cijfers. Opvallend is, dat Zuid-Italië ver achter blijft.

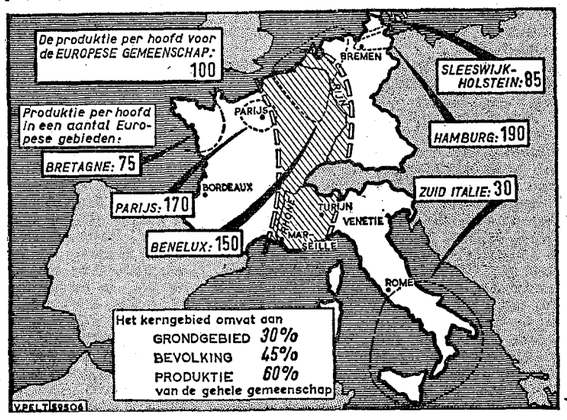

GROOT BRITTANIE

HET is geen wonder, dat de relaties tussen de Europese gemeenschappen en het Verenigd Koninkrijk met name in Nederland de grootst mogelijke belangstelling genieten.

Onze handel met het Verenigd Koninkrijk is zeer intensief en wij hebben bij een goede verhouding tussen het Continent en het V.K. zeer veel belang. Men kan onmogelijk stellen dat wij Engeland met opzet gepasseerd hebben. Wie zich herinnert wat b.v. de ministers Stikker, Beyen en Luns voor een eventuele toetreding van Engeland hebben gedaan weet wel beter. Het is goed, nogmaals vast te stellen, dat Londen constant geweigerd heeft toe te treden. Momenteel stelt Londen ons voor vele raadselen. De laatste tijd circuleren er geruchten, dat de Britse regering voorstellen zou willen doen om tot de E.G.K.S. en Euratom toe te treden.

Deze geruchten worden ook telkens weer tegengesproken. De Britse premier Mac Millan spreekt zeer geheimzinnig over de relaties met de E.E.G. Enige maanden geleden heeft hij het bestaan, de gemeenschappelijke markt met het Continentaal Stelsel onder Napoleon te vergelijken. Dwazer kan het al niet.

Dit artikel is geschreven door E. J. MATHIES, voorzitter van de buitenlandse werkgroep van de ARJOS.

Londen heeft intussen niet stil gezeten. Naast de E.E.G. is de Europese Vrijhandels-Associatie (E.V.A.) opgericht (Groot Brittanië, Denemarken, Zweden, Noorwegen, Zwitserland, Oostenrijk en Portugal).

Wat nu moet worden voorkómen is een strijd tussen E.E.G. en E.V.A. Met name onze minister Luns stelt allerlei pogingen in het werk om deze strijd niet te doen ontstaan.

DE OVERZEESE GEBIEDEN

ZIJ, die destijds de discussies rond de totstandkoming van het E.E.G.-verdrag met aandacht hebben gevolgd, zullen zich herinneren, met hoeveel heftigheid de zogenaamde TOM (Territoires d'Outre Mer — de Overzeese gebieden)-problematiek is besproken.

Langdurige ministers-vergaderingen zijn hieraan gewijd. De overzeese gebieden zijn grotendeels landen in ontwikkeling en het is zaak, dat deze ontwikkeling wordt gestimuleerd door de Gemeenschap. Daartoe is het Europees Ontwikkelingsfonds opgericht. Dit fonds heeft tot taak afgeronde projecten te financieren. Uiteraard financiert het Fonds óók projecten binnen de zes landen, b.v. in Zuid-Italië.

De Europese Commissie heeft onlangs medegedeeld, dat de financiering van 31 projecten thans definitief is goedgekeurd.

HET EUROPEES PARLEMENT

HET Europees Parlement te Straatsburg, dat tot taak heeft, het werk van de drie uitvoerende organen te controleren, verricht zeer intensief zijn belangrijke arbeid. Zoals men weet, is de heer C. P. Hazenbosch vice-president van dit Parlement. Hij heet overigens in Straatsburg niet AR, maar Christen-Democraat, met o.m. de C.H.-senator dr. W. F. Lichtenauer en de KVP-er mr. P. A. Blaisse. Het Parlement heeft 3 fracties: de Christen-Democratische, de Socialistische en de Liberale fractie. De leden van het Parlement worden door de nationale parlementen benoemd.

Dit laatste zal over enkele jaren veranderen. Dan zullen er Europese verkiezingen worden gehouden. De bevolkingen der zes staten zullen vrijwel gelijktijdig naar de stembus gaan om 2/3 van het aantal leden te verkiezen. 1/3 zal door de nationale parlementen worden afgevaardigd.

GEEN „IDEE", MAAR REALITEIT

IK moet besluiten. Helaas heb ik maar enkele aspecten naar voren kunnen brengen. Over de E.G.K.S., Euratom, het landbouwbeleid, de gemeenschappelijke buitenlandse politiek enz. heb ik in dit artikel moeten zwijgen. Omdat er geen ruimte voor was. Niet omdat deze aspecten onbelangrijk zouden zijn. Integendeel! Binnenkort hopen wij gelegenheid te hebben hierop uitvoeriger in te gaan.

Europa is op mars. Europa fascineert ons. Omdat God ons de kans geeft iets op te bouwen. Dit is een voorrecht. Dit artikel heeft weer aangetoond, dat Europa geen „idee" meer is, maar een realiteit, waar een ieder rekening mee dient te houden. Het is zaak, dat de leden van onze partij de Europese ontwikkeling op de voet volgen. Wij mogen óók wijzen op de komende Europese verkiezingen. Dan zullen ook wij, anti-revolutionairen, weer klaar moeten staan. Dat is onze opdracht. Het is goed, te weten, dat de leiding onzer partij zich hiervan ten volle bewust is. Zij verricht veel arbeid voor de „Nouvelles Equipes Internationales" (N.E.I.), de Internationale Unie van Christen-Democraten. Dr. Berghuis is vice-president van deze Internationale Unie, waarbij voor Nederland de KVP, de CHU en de ARP zijn aangesloten.

Ook de Arjos verzet veel werk voor de Europese zaak. Met enthousiasme doet ze dat, omdat de Europese integratie met name ook de jongeren boeit.

Tenslotte: het is duidelijk, dat ná de beide wereldoorlogen en de tussenliggende periode van economische chaos en nationalisme de kans op eenwording van Europa een uitdaging voor ons is, welke wij niet uit de weg mogen gaan.

E. J. MATTHIES

Huidgenezing
Huidzuiverheid · Huidgezondheid
PUROL
Puistjes verdrogen door Purol-poeder

GEURTS'
CONSERVENFABRIEK C.V.
DODEWAARD
De fijnste fruitproducten uit de Betuwse boomgaarden
Vraagt Uw winkelier ons merk Jams
Appelmoes . Vruchten op Sap - Etc.

DAMPO-MASSAGE
verdrijft pijnen en stijfheid uit ledematen, spieren en gewrichten en maakt deze weer lenig
Hiervoor speciaal grote doos

FA. A. A. DE HAAN & CO
SPECIALISTEN IN ZWARE- EN MIDDEL-ZWARE STOOKOLIëN
Tevens leverancier van:
HUISBRANDOLIE
DIESELOLIE
BENZINE
PETROLEUM
SMEEROLIëN
Evt. tanks in bruikleen - Scherpe prijzen.
Mathenesserlaan 458 b - Telefoon 010—58046
ROTTERDAM

3x H
Werk, wat HOOFD, HART en HANDEN nodig heeft, vindt U in een écht vrouwelijk beroep, VERPLEGING.
Een prachtige en voldoeninggevende werkkring voor meisjes met een behoorlijke algemene ontwikkeling.
In september 1960 starten wij weer met een nieuwe opleiding. Meisjes van 18 jaar en ouder kunnen hieraan deelnemen.
Vraag vrijblijvend inlichtingen bij de Direktrice van het DIACONESSENHUIS te Eindhoven.
Zend deze coupon vandaag nog in en u ontvangt alle inlichtingen.
COUPON DNG
NAAM _____
PLAATS _____
ADRES _____

„TOE MAAR, EEN TRAVELSLEEPER NOG WEL. TOCH HEBBEN DIE LUI SMAAK ZEG."

TS
CARSTABO N.V. - OSS - 04120-2558
TRAVEL SLEEPER EEN BEGRIP
VOOR AUTOMOBIELTOURISME

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN lezers

Vraagt verhuisfolder of emigrantenfolders aan
BONGERS
Internationaal verhuisbedrijf
RIJNHAVEN 10 — WAGENINGEN
Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)
Opslag van inboedels Overzee-verpakking

Kousen en sokken.
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals.
FA. JOHAN PARMENTIER
Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21861

LANDBOUWWERKTUIGEN- EN MACHINEFABRIEK
Vicon
H. VISSER N.V.
NIEUW VENNEP
Telefoon K 2546-444 (4 lijnen)

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173 Tel. 247126
Privé: Olympiakade 60 Tel. 794152
AMSTERDAM.

Sedert VIJFTIG JAREN deskundige bereiding van alle
homoeopathische geneesmiddelen
Homoeopathie Voorhoeve NV
Antonie Heinsiusstraat 18 hoek Panwstraat
's-GRAVENHAGE
Levering door uw apotheker of rechtstreeks

HOLWERDA ZONEN DOKKUM
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- EN BUITENLAND
Telefoon K 5190—2580

HOLLANDIA TRICO
Ondergoed van de bovenste plank!

C. LIND & ZOON - ANNO 1826
KASSIERS EN COMMISSIONAIRS IN EFFECTEN
AMSTERDAM-C. Keizersgracht 564 Tel. 221444 - 4 lijnen Tel. 221443 conversie-afd. Effectenbeurs Nis 8 Tel. 249328 - 3 lijnen
UTRECHT Nachtegaalstraat 50 Tel. 16057 - 18037
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN EFFECTENZAKEN

VOOR KERKORGELS
Orgelbouw Ernst Leeflang
APELDOORN — TELEFOON 06760-7582

HANDELS- en TRANSPORTONDERNEMING
„GETRON"
ZWARE TRANSPORTEN Vierambachtenkade 6
VERHUIZINGEN SPIJKENISSE
ZAND- EN GRINTHANDEL Tel. 01880 2476,
VERPAKKINGEN OVERZEE 2029. 2169. 2242

N.V. VEEVOEDER EN KUNSTMESTHANDEL
v.h. Firma A. van Houwelingen
GIESSEN-OUDEKERK
TELEFOON 288 en 232 - GIESSENBURG

RIVEL Fabriek van rijwielen en autopeds Surhuisterveen

F. GOUDRIAAN'S *Graan- en Meelhandel* N.V.
VEEVOEDER - TARWEMEEL
GROOTHANDEL GRAAN- EN MEELPRODUKTEN
Granen - Zaden - Peulvruchten - Zuidvruchten
Steiger 1 — Tel. 01894-201 — Ouderkerk a. d. IJssel

Constructiewerkplaats en Machinefabriek
BAILEY
Nieuw-Lekkerland - Tel. 436
★ Staalconstructies voor gebouwen e.d.
★ Alle soorten kranen.

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN
H. P. HEUVELMAN N.V.
INKOOP van alle soorten SLOOPSCHEPEN
KRIMPEN A. D. IJSSEL - Tel. 2169 - Na 6 uur: 226

VRAAGT STEEDS
ZOETERMEERS ROEM
de fijnste margarine
FIRMA GEBR. VAN DER SPEK
Zoetermeer Telefoon K 1790—3529

EEN A.-R. VAN 86 JAAR

TOEN wij er aankwamen stond hij bij zijn tuinhekje naar het verkeer over de Schenkeldijk te kijken. In Strijen is er sedert zijn leven veel veranderd. Er is veel bijgebouwd en het verkeer is er druk geworden.

Trouwens, álles is veranderd, vond de 86-jarige C. Dubbeldam, die vorige week deze leeftijd bereikte en met zijn vrouw tevens mocht herdenken dat ze 65 jaar getrouwd waren. Dubbeldam is 42 jaar lid van de Antirevolutionaire kiesvereniging Groen van Prinsterer te Strijen.

„Er staan in Strien drie keer zoveel huizen als in mijn jeugd", vertelde hij. „Er zijn dus ook veel meer inwoners. Ik heb in Strien geen vijanden. Dat kunnen mijn vrouw en mijn tien kinderen, die allemaal hun plaats in 't leven hebben, getuigen. Op mijn receptie, vorige week, kwamen 118 bezoekers, allemaal uit Strien. En we kregen 140 felicitatiekaartjes en brieven."

„En kijk dan eens hier," zei z'n vrouw, die eveneens 86 jaar oud is en vlijtig - zonder bril - had zitten breien. We werden naar de voorkamer van het huis aan de Schenkeldijk gebracht. Op de vloer stond het vol met geschenken en overal prijkten bloemen en fruitmanden. De Kiesvereniging van Strijen weet haar hoog bejaarde leden te waarderen, want wij zagen tussen de veelheid ook geschenken van „Groen van Prinsterer."

Ja, er is veel veranderd in Strien. Dubbeldam heeft in zijn geboortedorp — en hij heeft er zijn hele leven lang gewoond — grote vooruitgang gezien. Maar hij vond, dat de mensen wel meer onkerkelijk worden. Hij was vooral dankbaar voor de christelijke school, die een groot leerlingenaantal heeft. Er zijn ouders, die niet meer in de kerk komen, maar ze hebben hun kinderen toch op de christelijke school. Dat acht hij een zegen.

De heer Dubbeldam is blij, nog altijd lid van de antirevolutionaire kiesvereniging te kunnen zijn. Naar zijn eigen mening is het een actieve kiesvereniging, die flinke leden telt en ook flink wat leden heeft.

Hij mag graag over zijn levenservaringen praten. „Als ik alles zou vertellen, konden we tot morgenochtend doorgaan", verzekerde hij. Hij was in zijn leven achtereenvolgens bakker, — in welk beroep hij niet de minste zin had — opperman, schippersknecht en toen landbouwer. Dat was toen zijn jongens groter werden en hij een perceeltje land huurde om uien op te verbouwen. In die tijd kreeg hij tien gulden voor een baal uien, dat was toen een ongekend hoge prijs. Hij bezat tenslotte 25 morgen land, paarden en de voor een boer onontbeerlijke kennis.

Het ging de heer Dubbeldam goed. God zegende hem met zijn vrouw en zijn kinderen. Hoewel hij 86 jaar is, heeft hij nog slechts twee keer een begrafenis in zijn naaste familie meegemaakt.

Dit wil niet zeggen, dat het leven altijd rooskleurig was. Zijn vrouw en hij wijzen me op het nieuwe behang. „Elk jaar moet er opnieuw behangen worden sedert de watersnood van 1953. Het zout zit nog in de muren. Nu hebben we 't nieuw laten betengelen en hopen we een jaartje te kunnen overslaan. In '53 stond het water zowat tot aan het plafond. In de oorlogsjaren waren we er ook onder gegaan. Toen hadden de Duitsers de zaak onder water gezet. Kijk, toen stond het zowat tot hier.... tot halverwege de bedsteêdeuren. Maar God heeft het wel gemaakt met ons."

Vrouw en man genieten een goede gezondheid en ze leven belangstellend mee met kerk en staat. Dubbeldam is recht door 't leven gegaan. Gerechtigheid verhoogt een volk. Die gerechtigheid heeft hij nagejaagd. Eens heeft hij, omwille van de gerechtigheid, twaalf jaar met een advokaat in proces gelegen. Hij weet er levendig over te vertellen. Hij won tenslotte dat proces en hij beleeft er nu nog zijn glorie aan. „Omdat het een kwestie van goed recht was."

Het gesprek kwam weer op de kiesvereniging. Dat is te begrijpen als men te doen heeft met een antirevolutionair die 86 geworden is en die de gemeente- en landspolitiek altijd met grote belangstelling gevolgd heeft. Alle lof voor zijn kiesvereniging had hij. Maar één ding wilde de heer Dubbeldam toch niet verhelen. „Groen van Prinsterer vergadert bijna altijd in dezelfde zaal van een kerkgebouw. Maar wij antirevolutionairen zijn interkerkelijk; dat wil zeggen, we zijn niet aan een kerk gebonden. Ik denk, dat meer mensen regelmatig ter vergadering zouden komen als de vergaderzaal dan eens hier, dan eens daar was in Strijen. Want op de duur zijn er mensen, die de kiesvereniging teveel gaan verbinden met de kerk, waarin men steeds in een zaal bijeenkomt. De mensen denken nu eenmaal niet altijd redelijk na, zie je. Dan krijg je die misvatting."

Hij gaf hiermee misschien ook een advies aan kiesverenigingen buiten zijn geliefde Strijen.

We moesten nog een sigaar opsteken uit „het duurdere doosje". En ondertussen breide de vrouw ijverig voort, „want praten en breien gaat zo goed samen."

Ja, dat breien ging nog uitstekend, al zei ze er zelf enigszins weemoedig van: „Toch is 't net, of ik het niet meer zo vlug kan als toen ik tachtig was."

BUITEN HET BINNENHOF

Er gaat een verhaal dat Napoleon de slag bij Waterloo heeft verloren, omdat hij de vorige dag slecht had gegeten. Anderen zeggen, dat de aanvallen van pijn in maag en blaas hem parten hebben gespeeld op ogenblikken, dat het lot van volken, menselijkerwijs gesproken, in zijn handen lag. Goed, het succes of de nederlaag kan aan kleinigheden liggen. Het maakt alleen verschil of Groenkoper hoofdpijn heeft of de heer Chroetsjef. Algemeen wordt wel erkend, dat de gezondheid van een staatsman het lot van een volk kan beïnvloeden. Zo druk als een staatsman het heeft, heeft ondergetekende het niet. Zulke verantwoordelijkheden als president Eisenhower, de heerser in Communistisch China, de heer Tsjoe en Lai, Herr Adenauer en Generaal de Gaulle, heeft ondergetekende ook niet. Maar laten zij op hun gezondheid passen! Als ik slecht gegeten heb — thuis komt dat dank zij mevrouw Groenkoper zelden voor — ben ik uit mijn hum. Heb ik pijn ergens, dan beïnvloedt die, misschien onnadrukkelijk, een beslissing. Maar wat maakt dat uit op het wereldgebeuren? Doch als president Eisenhower het nu eens zat is en de heer Chroetsjef last van de gal heeft, berg je dan maar. Om maar niet te spreken van een te vers ei, dat onze man in China eet, aangezien minder verse eieren daar met meer liefde worden gegeten dan elders het geval is. Dat betekent niet, dat wij iedereen maar zijn zin moeten geven. O la la, nee! Maar een hartinfarct of een ilcitis regionalis (ik hoop, dat ik deze zure woorden goed heb overgeschreven) zijn voor u en voor mij, maar met name voor staatslieden, geen kleinigheden. Het gaat niet altijd zo goed als bij Waterloo! Stel nu eens, dat Napoleon goed gegeten had en geen krampen had gekregen. Dan was ik misschien nu redacteur van de Moniteur of geheimschrijver. Laatst zag ik op de film Herr Adenauer in Italië een balspelletje beoefenen. In hemdsmouwen met vest. Hij is van 1876, dat is niet van gisteren. Maar dat hij nog even capabel is als veertig jaar geleden, maken zij (wie dat zijn weet ik ook niet) mij niet wijs.

Intussen bent u zeker ook geteld. Had u bij geval in te vullen, dat u akte K VII A hebt gehaald? Wat was nu uw woonverblijf? Daar ben ik nou zo nieuwsgierig naar! Woont u in een gewone woning, of in een woning met winkel en/of werkplaats, of in een boerderij of tuinderswoning en is die gebouwd voor 1946 of vroeger of later? Mij (u trouwens ook) is gevraagd naar mijn werktijden in mijn beroep. Nu ben ik er een, die met mijn beroep opsta en naar bed gá. Dat betekent, dat ik dus 24 uur van de 24 uur bezig ben. Maar of professor Idenburg dat zal geloven? Ik vrees, dat hij mij aanziet voor een vergisser om geen krachtiger woord te gebruiken. Ik hoorde, dat iemand op de vraag „Geslacht?" ingevuld heeft: „met november laatst een varken", maar het kan ook wel een fabel zijn. Het ergste dat ons volk kan overkomen is, dat op een zeker moment professor Idenburg, het hoofd van de Volkstelling uitroept: „ik ben de tel kwijt!" Dan is het leed niet te overzien. Dat hij dus gezond blijve!

Over tellen gesproken, vandaag bedraagt de wereldbevolking ongeveer 2800 miljoen zielen. Over veertig jaar zullen dat er meer dan 3500 miljoen zijn. Al die mensen moeten eten, al missen miljoenen vandaag het nodig dagelijkse voedsel. Dat dat voedsel niet overal gelijkelijk verdeeld is, behoef ik u niet te zeggen. Maar als u weet, dat van het beschikbare voedsel miljoenen tonnen verloren gaan door ziekten en plagen van en voor de oogsten, dan wordt de zaak toch wel ernstig. Alleen al in de Verenigde Staten, een land ver gevorderd in het bestrijden van die ziekten en plagen, wordt per jaar in de landbouw een schade geleden, welke het werk van een miljoen man teloor doet gaan. Een tiental jaren geleden werd van het voedsel te veld en in de schuren voor 1600 miljoen gulden per jaar opgegeten. De jaarlijkse oogstwaarde bedroeg ongeveer ƒ 4.376.000.000. Daarvan werd een kwart door insekten opgegeten of/en door plantenziekten vernield. Over de gehele wereld gemeten, gaat van de tarwe 35, van de aardappelen 40, van de katoen 60 en van de appels 30% verloren. Ik leerde die getallen op de Floriade, waar een bekende firma hier te lande, vlak bij de ingang aan de Wijtemaweg, een voorlichtingsstand heeft, waar men leren kan hoe de mens moet strijden tegen de belagers van de oogsten. Ik zag daar plaatjes uit de Statenbijbel van Pieter Keur: „Sprinckhanen komen over gantsch Egypten, die alles opeten wat de hagel overliet". Ik leerde daar, hoe in 1845 en de daarop volgende jaren duizenden Ieren hun land verlieten ten gevolge van de misoogsten op de aardappelakkers veroorzaakt door de verwekker van de aardappelziekte, de Phytophtora infestans. Met anderen volgde ik de grillige weg van de coloradokever, die andere vijand van de aardappel.

En vanavond, kort na de maaltijd met nog altijd nieuwe aardappels (ik vind die toch nog een pietsje gronderig smaken) las ik over iemand, wiens beroep Luizenspecialist is, de heer Hille Ris Lammers, een fenomeen op zijn gebied. Hij vertelde over de luis: „daar heb je de pootaardappels. Iedere dag, welke ze je langer kunt laten staan groeit er — b.v. in de N.O.-polder — 500 tot 700 kilo per dag bij. Over het landelijk areaal van de circa 25000 hectare dus 25.000 maal minimaal 500 kilo is 7.500.000 kilo per dag, al varieert dat per jaar en per areaal. Dat wordt een kwestie van miljoenen guldens, een bedrag dat sterk door de luis kan worden beïnvloed. Daarom moet dit gedierte opgezocht, gevangen en gedetermineerd en bestreden worden. Dat vangen gebeurt in vangbakken, waarvan er in ons land 250 uitstaan. Het totaal aantal luizen bedraagt soms 200 per vangbak, dat is per 250 bakken een half miljoen luizen..."

Merkwaardige beroepen bestaan er toch. Ik zou dan nog liever mensen tellen....

De 3 musketiers

1. Nadat de drie musketiers een halve ochtend geredekaveld hadden over de Nederlandse recreatiegebieden en tot de slotsom gekomen waren dat al dat geschreeuw om recreatie volslagen overbodig was, ging meneer Van de Ruit in zijn tuintje harken. Maar dat harken, vrijwel elke dag opnieuw, vermoeide hem; hij voelde, dat hij rust nodig had, een stil plekje om weer nieuwe krachten op te doen.

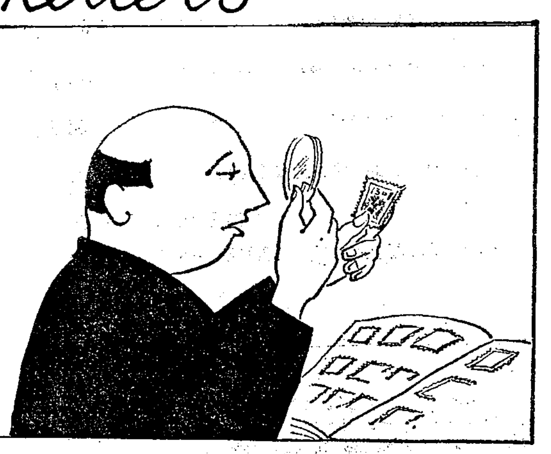

2. Meneer De Zwart dook weer in zijn postzegelverzameling, zoals hij dat elke dag deed. Hij voelde echter heel goed, dat de boog niet altijd ontspannen kan zijn. Hij verlangde naar rust, naar stilte, naar vakantie. Een mens moest er echt eens helemaal uit zijn om in de stilte energie te kunnen bijladen. Dus ging hij naar Van de Ruit om een vakantietrip te bespreken.

3. Van de Ruit voelde er álles voor. Ze hadden het nódig. De stilte was het geneesmiddel bij uitstek en daarom zouden ze naar een stil plekje bij het strand en de blonde duinen gaan om weer op krachten te komen. IJlings gingen ze naar meneer De Bruin. De Bruin troffen ze in zijn keukentje, doodmoe van het afdrogen van vaatwerk. Een beetje rust en recreatie achtte hij het enige geneesmiddel.

4. En zo trokken de drie musketiers dan op zekere dag af om van de rust en de stilte te gaan genieten. Onderweg haalden ze hun laatste politieke gesprek nog eens op en opnieuw waren ze 't er over eens, dat het gepraat en geschrijf over recreatiegebieden onzinnig en onnodig was. Totdat ze aankwamen bij hun stille rustige plaatsje bij de zee en bij de duinen . . . Toen werden ze gestoken door de angel van verdriet en drukte. Zij besloten, nooit meer een oordeel uit te spreken alvorens de zaak grondig onderzocht te hebben.

Wijziging van de loongrenzen

VAN verschillende kanten komt de vraag, wat er ruim veertien dagen geleden in de Tweede Kamer toch aan de hand is geweest.

En met die vraagt doelt men dan op de behandeling van het wetsontwerp tot wijziging van de loongrenzen in sommige sociale verzekeringswetten.

De zaak zelf is vrij eenvoudig. De Ziektewet, de Invaliditeitswet, de Werkloosheidswet, het Ziekenfondsenbesluit en de wet van 1950 tot uitbreiding van de toepassing van het Ziekenfondsenbesluit kennen een loongrens. Tot aan die loongrens (sinds 1957 bedroeg ze ƒ 6.900,—) was men verplicht verzekerd; wie boven die loongrens kwam, viel buiten de verplichte verzekering. Aan tijd was dit niet gebonden en zodoende ontstond het beruchte duiventileffect: het in- en uitvliegen van verzekerden, hoofdzakelijk als gevolg van individueel of — meestal — collectief bepaalde verschuivingen in lonen en salarissen. Voor de verzekerden zelf, voor het verzekerdenbestand en voor de uitvoeringsorganen leverde deze situatie allerlei onzekerheid en moeilijkheid op.

Er was nog een ander nadeel: er ontbrak namelijk een vaste norm voor het aanbrengen van wijzigingen in de loongrens. In de na-oorlogse periode waren meestal algemene loonmaatregelen de oorzaak voor het verhogen van die grens, maar hoeveel de verhoging dan moest bedragen was steeds een punt van langdurige discussie. De verandering in de loongrenzen moest bovendien bij afzonderlijke wet geschieden, wat eveneens de nodige tijd kostte. En op die manier liep men als regel ver achter de feiten aan, wat dan op zichzelf weer een nieuwe bron van narigheid was.

Het wetsontwerp nu, dat enkele weken geleden aan de orde was, regelde op basis van een advies van de Sociaal-Economische Raad drie hoofdzaken:

1 De loongrens in de reeds genoemde wetten werd per 1 januari 1960 van ƒ 6900.— gebracht op ƒ 7.450.—.

Deze verhoging houdt verband met de stijging van lonen en salarissen sinds 1957, en hoewel men twisten kan over de vraag of met die nieuwe loongrens van ƒ 7.450.— een schot precies in de roos is gedaan, kon de Tweede Kamer er zich toch mee verenigen. Dat bedrag van ƒ 7.450,— is overigens belangrijk genoeg, want het is niet alleen van tijdelijke betekenis, doch tegelijkertijd het vaste uitgangspunt voor eventueel verdere wijzigingen van de loongrenzen. (Voorzolang tenminste in de sociale verzekeringswetgeving loongrenzen blijven bestaan, want het is bekend — ook in het Kamerdebat is dat weer duidelijk geworden —, dat er voorstanders zijn van afschaffing). Het feit, dat de nieuwe loongrens een vast uitgangspunt voor eventueel verdere wijzigingen vormt, houdt verband met de tweede hoofdzaak van het wetsontwerp:

2 Vanuit dit uitgangspunt wordt de verdere ontwikkeling van de loongrens beheerst door een bepaald automatisme.

Dit automatisme kwam in het wetsontwerp hierop neer, dat een herziening van de loongrens bepaald wordt aan de hand van twee indexcijfers: het indexcijfer van de lonen op 31 juli en het indexcijfer van de prijzen op 15 augustus van enig jaar. Indien deze cijfers ten minste drie procent afwijken van de indexcijfers op grond waarvan de voorafgaande herziening van de loongrens tot stand gekomen is, dan komt er een nieuwe wijziging van die loongrens. En voor deze nieuwe wijziging wordt dan de afwijking van de loonindexcijfers èn van de prijsindexcijfers ieder voor de helft in rekening gebracht.

Dat systeem is niet helemaal nieuw, want het is — maar dan alleen gebonden aan de prijsindexcijfers voor het levensonderhoud — al bekend uit de Algemene Ouderdomswet.

Het voordeel, dat althans in beginsel in dit koppelingssysteem gelegen kan zijn, is duidelijk: de werking van de automatisme heeft tot gevolg, dat er — alweer: althans in beginsel — geen herrie meer kan ontstaan over de vraag òf en in hoeverre de loongrenzen gewijzigd moeten worden.

Er blijft dan nog over de vraag **wanneer** een wijziging van de loongrenzen zou moeten plaatsvinden. En dat houdt dan weer verband met de derde hoofdzaak van het wetsontwerp:

3 Een eventueel nodig zijnde herziening van de loongrens vindt plaats op 1 januari van enig jaar.

In aansluiting daaraan blijft iemand, die in de loop van een jaar boven de loongrens uitschiet, ook verzekerd tot 1 januari van het volgende jaar. Het gevolg van dit alles is dus, dat verschuivingen in het verzekerdenbestand slechts op 1 januari kunnen ontstaan, en daarmede is dus — een groot voordeel! — het vervelende duiventileffect verdwenen.

Over de drie hoofdzaken waren de Kamer en de Staatssecretaris van Sociale Zaken het eens. Ze waren het dus eens over het brengen van de loongrens op ƒ 7.450,— als nieuw uitgangspunt, over het automatisme (al was niet iedereen daar hevig enthousiast over en wilde men in het algemeen eens aanzien hoe dit automatisme zou werken) èn over 1 januari als vaste datum voor eventuele wijziging van de loongrens en voor verschuiving in het verzekerdenbestand.

Een mens zou zo zeggen: er is geen vuiltje aan de lucht.

Maar het vuiltje was er wel.

De Vaste Commissie voor Sociale Zaken en Volksgezondheid redeneerde namelijk aldus: 31 juli en 15 augustus zijn de peildata voor de indexcijfers op basis waarvan bepaald moet worden of er op 1 januari d.a.v een wijziging in de loongrenzen moet komen. Met latere data - aldus had de Staatssecretaris verklaard - kan niet gewerkt worden. Maar wat gebeurt er nu, als er tussen 31 juli of 15 augustus en 1 januari van het jaar daarop plotseling een schoksgewijze verandering in lonen of prijzen optreedt, of als blijkt dat wellicht mee als gevolg van het koppelingssysteem een onrustbarende verandering in het verzekerdenbestand komt? In het eerste geval moet er toch een mogelijkheid bestaan om op 1 januari nog rekening te houden met wat er na 31 juli of 15 augustus aan schoksgewijze verandering optrad. En in het tweede geval moet er toch ook een mogelijkheid zijn om — met behoud van 1 januari als fatale datum — af te wijken van de invloed, die de indexcijfers volgens het wetsontwerp moeten hebben.

Teneinde die mogelijkheden inderdaad te openen, werd namens de meerderheid van de Vaste Commissie voor Sociale Zaken en Volksgezondheid — de V.V.D. deed niet mee — een amendement ingediend.

Maar dit amendement kon in de ogen van de Staatssecretaris geen genade vinden, en het leek er op, dat de Kamer (met uitzondering van de V.V.D.) en hij vierkant tegenover elkaar stonden. Het gelukte aanvankelijk kennelijk niet om duidelijk te maken wat met het amendement bedoeld werd, noch om op te vangen welke essentiële bezwaren de Staatssecretaris tegen de voorgestelde wijzigingen van het wetsontwerp had.

Het lag — dit werd langzamerhand wel duidelijk — voor een groot deel aan de oorspronkelijke redactie van het amendement.

De Staatssecretaris vreesde, dat door middel van het amendement de vaste datum van 1 januari voor eventuele wijzigingen van de loongrens losgemaakt zou worden. Hij vreesde dat ten onrechte, want dat was de bedoeling niet, en dat been kwam dus vrij spoedig weer in het lid.

Maar voorts had de Staatssecretaris als een hoofdbezwaar, dat het bij de oorspronkelijke tekst van het amendement mogelijk gemaakt zou worden om bij algemene maatregel van bestuur **en zonder enige met evenzoveel woorden omschreven norm** af te wijken van het artikel waarin de invloed der indexcijfers geregeld was. En op dat hoofdbezwaar was het gelijk aan zijn kant.

Toen de opvatingen in een herhaald beraad tussen de Staatssecretaris en de Vaste Commissie eenmaal duidelijk geworden waren — de behandeling van het wetsontwerp in de Kamer zelf moest er voor geschorst worden —, kwam de zaak tenslotte in het reine. Het bleek namelijk, dat de opvattingen wezenlijk niet ver uit elkaar lagen. Als gevolg van het beraad kwam er dan ook een nieuw amendement uit de bus, waarin datgene wat de Kamer bedoelde op een zodanige wijze was omschreven, dat ook de Staatssecretaris er vrede mee kon hebben. Het nieuwe amendement stuitte bij hem althans niet op overwegende bezwaren.

Het op grond van het amendement gewijzigde wetsontwerp werd toen aanvaard, en daarmede was een zaak, die in feite niet zoveel om de hakken had maar die desondanks nogal wat stof deed opwaaien, tot een voorlopig einde gekomen.

v. N.

KRYPTOGRAM

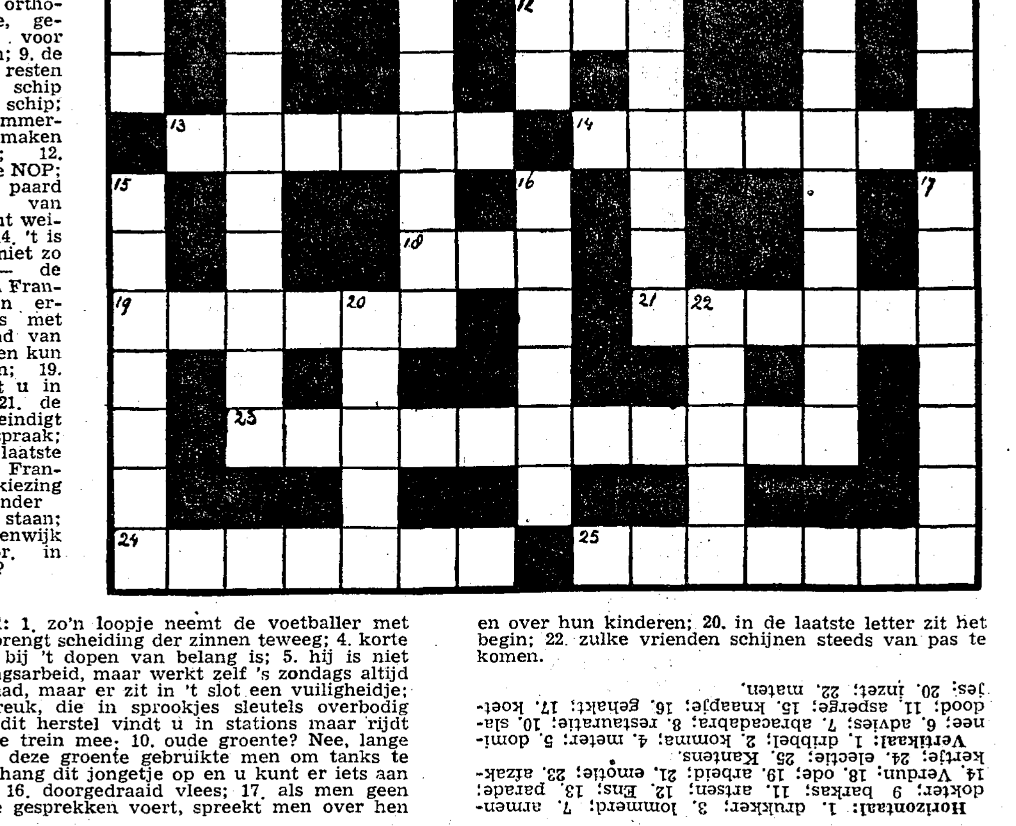

Horizontaal: 1. bij dit beroep schijnen de werkzaamheden steeds toe te nemen; 3. als de schaduwen langer worden, kom je bij de geldschieter terecht; 7. orthopeet? Nee, gemeentearts voor behoeftigen; 9. de verkoolde resten van een schip maken dit schip; 11. geen timmerlui, toch maken ze beter; 12. plaats in de NOP; 13. zonder paard blijft er van deze optocht weinig over; 14. 't is mager en niet zo dichtbij — de Duitsers en Fransen vochten erom; 18. pas met een duizend van deze liederen kun je meedoen; 19. dit verheft u in de adel; 21. de beweging eindigt in een uitspraak; 23. de laatste borrel; 24. Franse verkiezing schijnt onder stroom te staan; 25. buitenwijk van 12 hor. in Groningen?

Vertikaal: 1. zo'n loopje neemt de voetballer met de bal; 2. brengt scheiding der zinnen teweeg; 4. korte dame, die bij 't dopen van belang is; 5. hij is niet voor zondagsarbeid, maar werkt zelf 's zondags altijd hard; 6. raad, maar er zit in 't slot een vuiligheidje; 7. toverspreuk, die in sprookjes sleutels overbodig maakt; 8. dit herstel vindt u in stations maar rijdt ook met de trein mee; 10. oude groente? Nee, lange figuur; 11. deze groente gebruikte men om tanks te keren; 15. hang dit jongetje op en u kunt er iets aan ophangen; 16. doorgedraaid vlees; 17. als men geen diepgaande gesprekken voert, spreekt men over hen en over hun kinderen; 20. in de laatste letter zit het begin; 22. zulke vrienden schijnen steeds van pas te komen.

Horizontaal: 1. drukker; 3. lommerd; 7. armendokter; 9. barkas; 11. artsen; 12. Ens; 13. parade; 14. Verdun; 18. ode; 19. arbeid; 21. emotie; 23. afzakkertje; 24. electie; 25. Kantens.
Vertikaal: 1. dribbel; 2. komma; 4. meter; 5. dominee; 6. advies; 7. abracadabra; 8. restauratie; 10. sladood; 11. asperge; 15. knaapje; 16. gehakt; 17. koetjes; 20. inzet; 22. maten.

De heer KIEFT (A.R.P.) heeft aan de Staatssecretaris van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, mr. Y. Scholten de volgende vragen gesteld:

1. Is het juist, dat in het contactorgaan van de Nederlandse symfonieorkesten moeilijkheden zijn gerezen, die betrekking hebben op een doorbreking naar boven van de salarisnormen van de Nederlandse symfonieorkesten en veroorzaakt zouden zijn door het bestuur van de Brabantse Orkestvereniging?
2. Is de Staatssecretaris niet van oordeel, dat, gezien hetgeen na vele jaren arbeid is bereikt ten aanzien van de positie van de orkesten in het Nederlandse culturele leven in het algemeen en daarbij de salarisverhoudingen van de orkestmusici in het bijzonder, vóór alles moet worden vermeden — mede gelet op het nijpend tekort aan orkestmusici —, dat door een eenzijdige doorbreking van de bestaande bindende salarisregeling een chaotische toestand ontstaat, die zijn terugslag ongetwijfeld zal doen gevoelen?
3. Kan worden aangenomen, dat na de brieven van de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 13 april 1954 en van 24 april 1956, gericht aan de Nederlandse symfonieorkesten, waarin wordt medegedeeld, dat „geen rijkssubsidie zal worden verleend indien hogere salarissen worden uitbetaald dan die berekend overeenkomstig het gestelde in de beschikking van het College van Rijksbemiddelaars van 16 maart 1954", dit standpunt van de Minister thans in zijn volle omvang nog geldend is?

VLAARDINGEN

Assurantiekantoor L. G. Borsboom
Telefoon 3754 — Binnensingel 211
Rijkserkenning in groep A
voor makelaars en assurantie-bezorgers

Firma A. v. Roon
Speciaal adres voor
watersport- en kampeerartikelen
WESTHAVENKADE 61 - TELEFOON 3492 EN 5792

BOOGAARD
Elektriciteit
Winkel 1. Schiedamseweg 41
Winkel 2. van Hogendorplaan 33
Winkel 3. Korte Hoogstraat 15
VLAARDINGEN - TEL. 6000

Uw adres voor
tapijten, gordijnstoffen, dekens,
tafelkleden, stoelen overtrekken enz.
Woninginrichting Fa. C. Brouwer
VOORSTRAAT 41 - Telefoon 4530

GOUDA

DRUKWERKEN
voor Handel, Industrie, Scheepvaart
DRUKKERIJ J. DE LONGTE
Schrijversstraat 16-18 Tel 01850-4432. Dordrecht

DORDRECHT

HOE MEN ER OOK OVER DENKT
Voor Gouda en omgeving geldt:
VAN DER GRAAFF
voor begrafenissen

Voor INDIVIDUEEL ONDERWIJS
INSTITUUT DE JONG
STENO-TYPEN
MIDDENSTAND
BOEKH.-M.B.A.
TALEN
ALGEMENE ONTW
VERKOOPKUNDE
M.U.L.O.
HULP BIJ HUISWERK
REGENTESSEPLANTSOEN 30 - GOUDA - TEL. 4061

GELDERLAND

De spaarbank voor Ede anno 1872
Lid v. d. Ned. Spaarbankbond.
Reeds sedert 1872 de vertrouwensinstelling van duizenden spaarders.
RENTEVERGOEDING 3,25 % OVER ALLE BEDRAGEN
Hoofdkantoor: Telefoonweg 110-112, EDE.
Tel. 8433 — Giro 821000
Kantoren te Bennekom, Ederveen en Lunteren.

HAARDEN EN KACHELS
voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.
Fa. Wed. T. Viets
Bergstraat 38 Tel 2765 (K 3370) Wageningen

DELFT

Fa. A. J. DE BOO & ZN.
Handel in Benzine, Petroleum, Dieselolie, Smeeroliën en Smeervetten.
MOTORBOOTDIENST DELFT—ROTTERDAM
Vervoer te water door geheel Nederland met schepen met een hijsvermogen tot 6 ton.
HOOIKADE 30 - TELEF. 01730-23057 - DELFT

BON

JA, ik wil Nederlandse Gedachten graag elke week ontvangen.

Verzoeke daarom als abonnee te noteren:

Naam : ....

Adres : ....

Woonplaats : ....

Abonnementsprijs (bij vooruitbetaling te voldoen) per half jaar ƒ 3,25; per jaar ƒ 6,50 (doorhalen wat niet verlangd wordt).

In open enveloppe met 4 cents-postzegel zenden aan Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te Den Haag.

16e jaargang no. 24 18 juni 1960

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

De bloemen en de spin

Betreurenswaardig beleid inzake DE LOTTO

HET feit dat de Minister van Justitie vergunning heeft verleend tot het organiseren van een tweetal zgn. lotto-loterijen, heeft blijkens allerlei reacties grote verwondering verwekt. Dit is ook volkomen begrijpelijk.

Het lotto-spel oefent blijkens de ervaring in het buitenland blijkbaar een grote aantrekkingskracht uit. Het vertoont alle kenmerken van een loterij en een vergunning tot het houden van een dergelijke prijsvraag behoort dus te worden aangevraagd bij de Minister van Justitie, op grond van de thans nog van kracht zijnde Loterijwet.

Het feit is niet betwistbaar, dat de Minister op grond van de wet de bevoegdheid bezit om een dergelijke vergunning te verlenen. Dat punt is dan ook niet in het geding.

Wel is in het geding de vraag of het van een verstandig beleid getuigt om op dit moment dergelijke vergunningen af te geven.

Hoe is immers de stand van zaken.

De regering heeft bij de Tweede Kamer ingediend het wetsontwerp Wijziging Loterijwet. De Memorie van Antwoord op het Voorlopig Verslag van de Tweede Kamer kan elk ogenblik verschijnen, zal op het moment dat dit artikel verschijnt naar alle waarschijnlijkheid reeds gepubliceerd zijn. De bedoeling is om de zgn. „Totowet" nog voor het reces in de Tweede Kamer te behandelen.

Deze wet bedoelt een ingrijpende wijziging van het loterijvraagstuk tot stand te brengen, met name met betrekking tot de sport-prijsvragen, waarbij zelfs de bedoeling is, dat slechts één instelling voor het organiseren daarvan vergunning zal kunnen verkrijgen. Daarnaast regelt het wetsontwerp ook het toekomstig vergunningsstelsel voor andere prijsvragen, uitsluitend strekkend tot een liefdadig doel of bevordering van wetenschap, kunst of een ander algemeen belang, waarbij in vele gevallen ook een toestemming van de Minister van Justitie vereist zal zijn.

Terecht kan nu gesteld worden, dat het niet van verstandig beleid getuigt om thans nog op grond van de „oude" Loterijwet vergunningen af te geven tot het organiseren van prijsvragen, gebaseerd op het lotto-systeem. Daarbij laten wij nog volkomen rusten de vraag of de instellingen, aan welke de vergunningen zijn verleend, gezien werkterrein en karakter, voor een vergunning in aanmerking kwamen. Het is ons bekend, dat ook daaromtrent kritiek is geuit, met name met betrekking tot de vergunning, die aan de Nederlandse Vereniging voor Maatschappelijk Werk „Humanitas" is verleend. Het gaat er ons in hoofdzaak om, dat gezien het feit dat nu een parlementaire behandeling van het wetsontwerp tot wijziging van de Loterijwet voor de deur staat, daarop min of meer in het ministeriële beleid wordt vooruitgelopen, door thans nog vergunningen af te geven voor andere vormen van kansspel. Wij betreuren deze gang van zaken ten zeerste en willen daaraan ook wel toevoegen, dat wij dit ook niet hadden verwacht. Er zijn inmiddels vragen over deze aangelegenheid aan de betreffende Minister gesteld en wij zullen dus moeten afwachten welke motivering gegeven zal worden, terwijl overigens te verwachten is dat deze aangelegenheid bij de parlementaire behandeling van de Loterijwet nog wel een rol zal spelen. De Minister heeft zich hiermede in een eigenaardige situatie gemanoeuvreerd, maar draagt tenslotte daarvoor toch de volle verantwoordelijkheid.

Overigens doet zich de vraag voor of er geen aanleiding zal bestaan om bij de behandeling van het wetsontwerp de kwestie van de lotto-prijsvragen afzonderlijk onder ogen te zien.

De bedoeling van het wetsontwerp is om uitsluitend voor de zgn. sportprijsvragen een monopolie-positie te vestigen voor één instelling, aan welke de vergunning zal worden verleend.

Indien inderdaad juist is dat blijkens de ervaringen in het buitenland de aantrekkelijkheid van lotto-prijsvragen groter is dan van sport-prijsvragen, kan het dan juist zijn om de vergunning tot het houden van dit soort prijsvragen uitsluitend afhankelijk te stellen van een vergunning van de Minister, zonder dat de wet duidelijk aangeeft, aan welke normen hij gebonden is? De vraag zou zelfs gesteld kunnen worden of het, gezien bedoeling en opzet tot reglementering van de loterij, juist kan zijn om naast sport-prijsvragen vergunningen tot lotto-prijsvragen te verlenen, mede in verband met het feit dat deze laatste, blijkens de opinie van een der kamerleden, die vragen gesteld heeft, geen kenmerkend verschil vertonen met de sportprijsvragen.

De vindingrijkheid op het gebied van nieuwe vormen van prijsvragen, die alle het karakter van loterij vertonen, blijkt zeer groot te zijn.

Hoe langer hoe meer blijkt dat een wettelijke regeling daarvan, waarbij de overheid een bepaald vergunningen-beleid gaat voeren, moeilijkheden zal veroorzaken, omdat de ontwikkeling op dit gebied niet stilstaat en allerlei organisaties menen de toevlucht te moeten nemen tot deze wijze van geld-verkrijging. Dat dit een ontwikkeling is, die wij moeten betreuren, zal begrijpelijk zijn voor een ieder die de gevaren, die aan loterijen, waarbij het verkrijgen van een bepaalde prijs op de voorgrond staat, verbonden zijn, op duidelijke wijze onderkent.

VAN WEEK TOT WEEK

VAN TWEE WALLEN?

Het is een vreemde bedoening. Vooral gedurende het laatste halfjaar zijn de rosse buurten van Amsterdam zorgenkinderen geweest van Justitie en Overheid.

Dat het niet zo eenvoudig is om de prostitutie in dit donker Amsterdam te bestrijden, is wel gebleken uit de juridische moeilijkheden die zich hierbij voordoen en waarover Mr. Bouma in ons blad uitvoerig geschreven heeft.

Niettemin hebben Justitie en gemeentelijke Overheid het mes gezet in deze kwalijke buurt. In het begin van deze week kregen publieke vrouwen, die het zogenaamde tippelverbod overtreden hadden, een veroordeling tot een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van enkele dagen.

Men kan zich over dit optreden van de Justitie slechts verheugen. Al is de strijd tegen de openbare ontucht nóg zo moeizaam, zij moet voortgezet worden.

Nu heeft zich echter een buitenlandse filmmaatschappij gemeld, die een speelfilm wil maken over het leven op de walletjes. Uiteraard zal het bedrijf van de prostitués daarin een grote rol spelen.

In het gunstigste geval zal deze film een belangrijke rolprent kunnen worden: Dan zal ze een schreeuwende aanklacht moeten worden tegen de vunzige levensontaarding. We moeten echter goed bedenken, dat deze film een zaak van commercie is. Het rosse leven wordt tot onderwerp genomen teneinde de toekomstige bioscoopbezoekers pikanterieën voor te schotelen die de zinnen — vooral die van de jongeren — kunnen prikkelen.

En wat gebeurt nu? De Amsterdamse Overheid, enerzijds strijdend tegen de activiteiten van prostitués en souteneurs, komt anderzijds die filmmaatschappen te hulp om gelegenheid te geven, dat rosse leven in al zijn vunzigheid en pikanterie op de filmstrook te brengen.

De politie heeft medewerking verleend om opnamen op de walletjes mogelijk te maken. Een beroemd filmspeelster zat te kijk in een „etalage" in de rol van publieke vrouw. Binnen afzienbare tijd zullen miljoenen bioscoopbezoekers in vele landen zich kunnen „verlustigen" — of kunnen we beter schrijven: zich verwellustigen? — in het leven van ontucht in Amsterdam. Voor weldenkende mensen zal deze film nooit een gunstig visitekaartje kunnen worden voor de hoofdstad van ons land.

Dat de gemeentelijke Overheid medewerking verleent om leven en bedrijf van publieke vrouwen in Amsterdam tot hoofdmotief van een film te maken, terwijl ze anderzijds wil optreden tegen de haarden van ontucht, komt ons tegenstrijdig voor.

Het is goed, dat een lid van de Protestants-christelijke fractie van de Amsterdamse gemeenteraad over deze zaak vragen gesteld heeft aan het college van B. en W. van deze stad.

We zijn benieuwd naar het antwoord.

*** Rode bluf

De Regering heeft besloten, de Lauwerszee in te dijken. Dat besluit is genomen, aldus Het Vrije Volk, omdat de socialisten er achter heen hebben gezeten. Zo is het kabinet De Quay. Zelf kan het niet tot besluiten komen maar als de socialisten in actie komen en het kabinet onder druk zetten, dan gebeurt er eindelijk wel eens wat. Het is een vreemde zaak.

Vóórdat er een kabinet De Quay was, hebben de socialisten nooit getoond, dat zij voor deze indijking waren. Rode ministers hebben er nooit van gerept. Maar het kabinet-Drees treedt af en de socialisten ontdekken de Lauwerszee. En door hùn actie wordt die nu ingedijkt.

Niet alle Friezen geloven dit voetstoots. Maar zij, die het wel geloven, omdat het Vrije Volk het zegt, kunnen er de conclusie aan verbinden: wat is het gelukkig, dat het kabinet-Drees is afgetreden. Want daardoor kregen de socialisten gelegenheid om voor de indijking van de Lauwerszee te ageren en ook nog met succes . . .

De „stille" werkers voor Hèt Koninkrijk

ER moet ons iets uit de pen. Een zaak waar wij dezer dagen met één onzer „prominenten" over spraken. Dat was het volgende. Er wordt in onze partij veel kritiek gespuid. Dat zal wel steeds zo geweest zijn en dit is nog het geval. Wij hoeven de onderwerpen waarover die brieven en ingezonden stukken handelen hier niet te noemen. Ieder meelevend partijlid heeft het lijstje vers in zijn geheugen. Nu hebben wij geen woord van afkeuring over die kritische blijken van meeleven. Als zodanig, dus als bewijzen dat de publieke zaak en het beleid van de partij en de fracties ten dezen die briefschrijvers ter harte gaat, worden zij zelfs zeer gewaardeerd.

Maar u zult wel van ons willen aannemen, dat, bij het doornemen van de post ons soms de gedachte besluipt: „zijn er nog wel mensen, die ondanks hun kritiek, voor onze partij een warm plekje in hun hart hebben?" Die twijfel kan soms — ten onrechte — benauwend worden. Ten onrechte natuurlijk, want als er op één dag 10 mensen een afkeurende (en in wat voor nijdige termen gebeurt dat vaak niet) brief schrijven, dan vergeet de geadresseerde maar al te vlot, dat ongeveer honderdduizend overige partijleden er niet allemaal zo over denken. Het is nu eenmaal zo dat men eerder de pen grijpt om van afkeuring blijk te geven dan dat men zijn instemming laat horen. Dat is althans onze ervaring bij het doornemen van de post.

Vaak denken wij dan: „Wat houdt die 100.000 dan toch samen in één partij, zodat deze niet in weet-ik-hoeveel groepjes uiteenvalt?"

Het cement, dat de A.R. Partij hecht doet zijn, aldus onze andere gesprekspartner, is steeds een gedachte, een doel, dat in waarde ver boven de bekritiseerde onderwerpen uitsteekt. Dat maakt die kritiek niet minderwaardig, maar het geeft je wel de verlossende vrijheid om die kritiek in de juiste proporties te zien. Dat dit laatste mag, daarvan zijn wij via de post de laatste dagen opnieuw overtuigd. Door hrieven, niet gevuld met roerende aanhankelijkheidsbetuigingen en evenmin vol van schouderklopjes in de trant van: goed-zo-ga-zo-door! Het waren nuchtere stukken: ledenlijsten, mutatiestaten, soms met een sober, doch treffend stukje commentaar.

Men noemt deze periode van het jaar graag de komkommertijd. Sommigen vatten dat op als een aanmoediging om maar niet te veel voor de partij uit te voeren. Het is toch de slappe tijd, zeggen zij dan. Dat laatste is zelfbedrog. Niet de tijd is slap, maar zij zijn slap! Het zal u misschien interesseren dat dit bewezen wordt door het noemen van enkele kiesverenigingen, die **dezer dagen** hun recente ledenwinsten aanmeldden:

In **Arnhem** werd een bijeenkomst voor A.R. vrouwen gehouden; gevolg 6 nieuwe leden. De k.v. **Amersfoort** meldde eenzelfde winstcijfer. **Alkmaar** kwam op 7 en **Vlaardingen-West** op 8. De heer **Veenema** uit die plaats schreef ons, dat hij elke week één avond voor de partij op stap gaat. Dat is te merken, want op 4 juni meldde hij weer 7 nieuwe leden aan. De k.v. **Rijswijk I,** die 12 nieuwe leden meldde, waaronder 5 dames, bewees daarmee dat een k.v. die dankbaar en gepast A.R. vrouwen bij het werk weet in te schakelen, het toetreden van andere dames als lid daardoor aantrekkelijker maakt. **Den Helder** en **Leeuwarden-West** gaven elk 14 nieuwe leden op. **Drachten** kwam ook nu weer in de kopgroep met 23 (waaronder 15 dames). Blij verrast waren wij met het eerste (voorlopige) resultaat van de **zomerpropaganda-actie** van de k.v. **Apeldoorn-Zuid:** 41 nieuwe leden. Dat kan ook uw k.v. doen!

Wie praat er nu nog over komkommertijd? Een propadandist-pur-sang bevestigde ons dezer dagen weer eens de juistheid van ons onwankelbaar vermoeden, nl. dat vele (vooral verhuisde) leden zich ergeren aan het trage tempo waarin de k.v. in hun nieuwe woonplaats hen een welkombezoek brengt. Velen gaan als gevolg van die werkwijze voor de partij verloren . . . !

Maar wij hadden het nu over de actieve werkers. Zij zijn, voor wat hun vermogen om kritiek te spuien betreft, vaak de „stillen". Maar zij werken omdat zij boven alle meningsverschillen het Grote Doel en de eigenlijke opdracht zien, nl. de beleving van de bede: Uw Koninkrijk kome! In het geloof daaraan mede te werken doen zij hun weinig geruchtmakende, maar voor de partij, ja voor de christelijke politiek onontbeerlijke arbeid. Dat doel en die opdracht geven hun de stimulans om — onder Gods zegen — die prachtige resultaten te boeken in hun gemeenten waar vaak een vlottende bevolking woont. Zij werken met liefde voor de zaak. Daar danken wij hen (vooral omdat dit zo'n treffende tegenstelling tot de felle taal waarin vaak de kritiek gegoten wordt, is) met ontroering voor. Zij zijn anderen ten voorbeeld, want zij werken met overleg en systematisch (daarover volgende week iets). En zij geven velen — ook op ons bureau — de vaste overtuiging, dat die A.R. Partij — vooral vanwege haar opdracht en Boodschap — een partij is, die het waard is om hard (én van harte) voor te werken.

*** Vuurproef

Morgen zou Eisenhower in een tot in de vingertoppen gespannen Tokio gearriveerd zijn. Het allesbeheersende verschil tussen het oproer in Japan en de opstanden in Zuid-Korea en Turkije is dit, dat in beide laatstgenoemde landen het volk te hoop liep tegen een tot botte dictatuur verworden bewind. Zoiets wordt meestal „beloond" met een militair regiem. In Japan is er een minderheidsoppositie, die speelt met de democratische grondrechten, door het kabinet-Kisji het leven bijna onmogelijk te maken.

Tot deze oppositie behoort de socialistische partij, die gelet op haar naoorlogs beleid, geacht mag worden de democratie te willen dienen. Men ziet hoe weinig deze partij haar leden op dit moment kan vertrouwen.

President Eisenhower, die na Chroestsjef's draai te Parijs, in de pers smalend wel eens de „mooi weerpresident" genoemd is, schroomde niet de Japanse wervelstorm tegemoet te treden. Dat eert hem. Niet hij heett gezegd: ik kom niet. Omdat de oppositie in Japan blijkbaar zelf geschrokken is van het onthaal dat Ike's perschef Hagerty deze week opliep, heeft men beloofd zich dit week-end in te tomen. Dat was ook het minste wat men van een democratische oppositie mocht verlangen.

Zoals in het verhaal van de tovenaarsleerling kunnen de boze machten echter niet meer in toom worden gehouden.

De grote vuurproef van de jonge Japanse democratie is mislukt. Moskou en Peking lachen luid. Want zij hebben hun zin. Gaat Japan voor de democratie verloren? Men moet hopen, dat premier Kisji stand houdt en de situatie alsnog weer in de hand krijgt. Ook hem nu als een mislukkeling te beschouwen zou betekenen dat het westen zich opnieuw door de communistische regisseurs zou laten gebruiken.

Kroniek en geschiedenis

HET is dit jaar, op 10 oktober, vier eeuwen geleden, dat Arminius in Oudewater werd geboren. Reeds is men op allerlei manier begonnen, hem te herdenken. Inderdaad is Arminius een belangrijke figuur uit de geschiedenis van de kerk der Reformatie in de Nederlanden. Een omstreden figuur. En na zijn dood komt de strijd tijdens het Bestand, die eindigt met de Synode van Dordt. Er is van dit alles kroniekmatig te schrijven met vermelding van feiten en jaartallen. Maar dat is niet lang vol te houden. Dan gaat de kroniek over in geschiedenis; dan wordt er gezocht naar verband en achtergrond en dan komt ook de conclusie.

REEDS is meer dan eens in de pers, voor de radio en de televisie over Arminius, zijn gevoelen en zijn strijd, gesproken. En in Oudewater zijn de herdenkingsplechtigheden al begonnen. Wij hebben via de radio kunnen vernemen, dat het een theologisch conflict was, waarin Arminius werd betrokken. Hij verdedigde een milder gevoelen tegenover de meer strenge opvattingen van Calvijn, in ons land voorgestaan door Gomarus. Velen hebben het telkens weer zo gezien: het ging tussen mild en streng. De strengheid heeft aanvankelijk succes, maar de zachte krachten overwinnen in het eind. Het is, alsof er bij sommigen een zekere aarzeling bestaat, om het voor Gomarus op te nemen. Sterker: aarzeling om te zeggen, dat de kerk der Reformatie terecht de belijdenis, die naar de Schriften is, handhaafde tegenover de leer van Arminius. In sommige schoolboeken wordt hardnekkig naar het voorbeeld van de liberale eeuw geschreven over godsdienst twisten tijdens het bestand. Ruzie tussen professoren en predikanten en dan nog wel ruzie over de godsdienst. Het is beter, boven zo'n hoofdstuk te zetten: de Kerk handhaaft haar belijdenis. Maar dat is voor velen in onze tijd een vreemde zaak. En zo ontstaat een geschiedschijving, die onrecht doet.

IN het verleden, vooral in de vorige eeuw, is over deze dingen herhaaldelijk geschreven. En te weinig wordt er aan gedacht, hoe Groen van Prinsterer het op deskundige en forse wijze heeft opgenomen voor de contra-remonstranten en voor Dordt. De Amerikaanse geschiedschrijver John Motley had een roerend verhaal geschreven over die arme, oude Oldenbarnevelt, die op het moordschavot moest klimmen, omdat een kwade politiek zijn ondergang zocht. En hij had ook een onzuiver beeld gegeven van de belijdenisvragen, die in het geding waren.

Tegenover Motley heeft Groen toen dat vreemde boek geschreven, in het Frans, maar met veel citaten en gedeelten in andere talen, vreemd ingedeeld, volgeladen met materiaal, zijn boek Maurice et Barnevelt. Busken Huet allerminst een geestverwant van Groen, heeft over dit boek treffende bladzijden geschreven, het geëerd als een meesterwerk en gezegd, dat er een mensenleeftijd van arbeid en studie nodig is, om zo'n boek te kunnen schrijven. Het is evenwel zonder effect gebleven in bepaalde kringen en nog bij de onthulling van het standbeeld van Oldenbarnevelt in Den Haag aan de Lange Vijverweg is in tegenwoordigheid van H.M. Koningin Juliana gesproken, alsof Groen nooit iets had onderzocht en bewezen.

GROEN heeft alle staatkundige vraagstukken en processen, die voortvloeiden uit de strijd om de belijdenis en om de vrijheid van de kerk, om zonder inmenging van de staat de belijdenis te handhaven uitvoerig besproken.

Maar hij is ook de belijdeniskwestie zelf niet uit de weg gegaan. In Maurice et Barnevelt zegt hij nadrukkelijk, dat het Arminianisme terugvoert naar Rome. En in zijn Handboek formuleert hij het zo:

> *Geen ellendig en kleingeestig gebeuzel en gekijf over spitsvondigheden der Godgeleerdheid, zonder invloed op hart en leven: maar in den grond der zaak voortzetting van den strijd over gewetensvrijheid en Religie onder gewijzigden vorm.*

En daarom heeft Groen er ook telkens weer op gewezen, dat de strijd een volkszaak was en niet een kwestie tussen theologanten.

> *Ook de eenvoudige Christen was niet onbevoegd tot beoordeling van de hoofdpunten van het geschil. Ook hij (aan het geloof en aan het veertigjarig martelaarschap zijner vaderen gedachtig) wist dat aan de politieke macht geen heerschappij toekomt in de kerk; dat zonder eenheid van belijdenis geen kerkgenootschap bestaat; dat de kern en de kracht van het Evangelie in de vrije genade Gods ligt.*

Wij verwachten in de komende weken in dag- en weekbladen en tijdschriften nog wel het een en ander over Arminius en zijn strijd. In sommige gevallen zal het heel eenvoudig worden gemaakt als een conflict tussen mildheid en strengheid. In een reeks gevallen zullen, vooral om kerkpolitieke redenen, de kool en de geit worden gespaard. En wij koesteren enigermate de vrees, dat er niet zo heel velen aan het woord zullen komen die geïnspireerd blijken te zijn door de studie van de werken van Groen. Daarom hebben wij op die werken bij voorbaat de aandacht gevestigd.

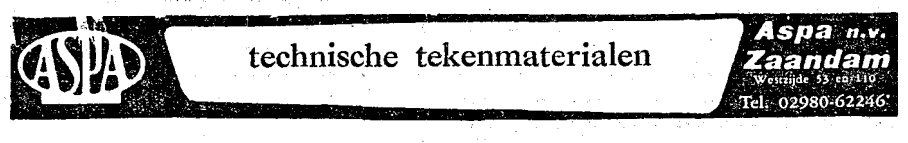

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), H. van Eysden, J. W. Ooms, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. (070)-631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, tel. (02980)-63224.

ABONNEMENTSPRIJS *f* 6,50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

Het Vara-televisie-forum en Simon Carmiggelt

Het „geval" Simon Carmiggelt is ook door het VARA-televisie-forum besproken. De heer Hazenbosch heeft onlangs in zijn radiopraatje hieraan aandacht geschonken. De tekst van zijn toespraak drukken wij hierbij af.

GISTERAVOND heb ik gekeken naar het VARA-televisie-forum. Al een paar keer was mij van verschillende zijden gezegd, dat ik daar eens naar kijken moest, maar tot nu toe was het er niet van gekomen. Gisteravond heb ik het dan gezien en ik moet zeggen, dat ik er geen spijt van heb. Dat wil niet zeggen dat ik het forum met genoegen of met instemming heb gezien en gehoord. Het tegendeel is het geval. Maar ik heb er geen spijt van omdat ik geloof, dat dit forum een goede illustratie is van de innerlijke structuur van de P.v.d.A. als doorbraakpartij en tegelijk ook een overtuigende illustratie van de noodzaak van eigen christelijke partijformatie.

Het forum is breed samengesteld, alle leden ervan zijn socialist. Dat hebben zij met elkaar gemeen, maar voor het overige — en dat overige betreft de diepste levensvragen — staan zij lijnrecht tegenover elkaar. De voorzitter, de heer Mr. G. J. P. Cammelbeeck, is rooms-katholiek. Van de leden zijn ds. J. J. Buskes en de heer H. van Randwijk prot.-christelijk, is mej. dra. F. v. d. Burg ongodsdienstig maar geen humaniste, zei zij en is de heer J. Kassies iemand, die zich tot het protestantse volksdeel rekent, maar hoe dat precies verstaan moet worden is mij niet duidelijk en ik kreeg de indruk uit het gesprek, dat ds. Buskes het ook niet helemaal of helemaal niet begreep.

De voorzitter van het forum nodigde de kijkers uit op het gesprek in te haken en er onder elkaar ook nog eens over te praten. Ik wil aan dat verzoek van de heer Cammelbeeck graag gevolg geven en vanavond een enkele opmerking maken over het tweede onderwerp, dat het forum behandelde.

Dit had betrekking op het voorval met Simon Carmiggelt, die onlangs voor de televisie een mop had getapt die door velen als godslasterlijk werd beschouwd en dus als krenkend voor het christelijk deel van ons volk. Staatssecretaris Scholten heeft nu verklaard, dat de regering de opvatting van die velen deelt. Ook de VARA zelf heeft het ingezien en beloofd het mogelijke te doen om herhaling te voorkomen. De zaak heeft zoveel opzien gebaard, dat ik die bij u als bekend mag veronderstellen. Ik sta dus bij de inhoud van die mop verder niet stil en ga niet uiteen zetten waarom die inderdaad godslasterlijk en krenkend was. Ook wil ik mij angstvallig ervoor hoeden elk woord dat gisteren in het forum over de zaak gesproken werd op een goudschaaltje te wegen. Het gaat tenslotte niet om een enkel woord of om een formulering, die in het vuur van het gesprek meer of minder gelukkig uitvalt. Het gaat om opvattingen en het gaat mij nu om twee opvattingen, die gisteravond naar voren kwamen en die tekenend zijn voor de situatie in de P.v.d.A.

• De ene werd voorgedragen door mej. v. d. Burg. Haar opvatting hield een klacht in, een klacht over de lange tenen van de protestantse christenen. Wij, ongodsdienstige mensen, zo betoogde zij, moeten altijd maar de gevoeligheden van de protestanten ontzien, maar die protestanten behoeven nooit rekening te houden met ónze gevoelens. Als wij iets zeggen, dat zij als godslasterlijk beschouwen dan maken ze een hoop kabaal en dat is toch eigenlijk een gebrek aan innerlijke beschaving en een uiting van onverdraagzaamheid, m.a.w. tegenover het recht van de christenen om voor radio en televisie niet te vloeken staat het recht van de ongodsdienstige mensen om dat wel te doen en dat moeten wij dan in elkaar verdragen en de overheid moet daarbuiten blijven.

Deze opvatting nu is voor de A.R.P. volstrekt onaanvaardbaar. Zij steunt op het uitgangspunt, dat God en de duivel voor de overheid principeel op één lijn. staan. Zij loochent dat de overheid Gods dienaresse is en dat de strijd die de wereldgeschiedenis beheerst, de strijd tussen Christus en de anti-Christ, de overheid voluit aangaat. De overheid heeft in deze opvattingen eenvoudig te registreren, dat er in het volk gelovigen en ongelovigen zijn en moet ervoor zorgen dat beide groepen zich kunnen uitleven. Zich partij stellen in het allesbeheersende conflict mag de overheid in deze opvatting niet. Het opnemen voor de grootheid van Gods Majesteit, zich de draagster weten van een uit Gods hand ontvangen gezag, dat mag de overheid niet vanwege de verdraagzaamheid. Als gezegd de A.R.P. keert zich met al wat in haar is tégen deze afschuwelijke opvatting. Niet omdat zij zo onverdraagzaam is, maar omdat de kwestie met verdraagzaamheid en onverdraagzaamheid niets te maken heeft. Het is geen kwestie tussen mensen, die dat in onderling overleg wel eens schappelijk kunnen regelen. Als het zo was, dat ik die door Gods genade de Here Jezus heb aangenomen als de Heer en Heiland van mijn leven, op grond daarvan nu van de overheid meer rechten ging vragen dan ik aan mej. v. d. Burg toebedeeld wens te zien omdat zij de Christus verwerpt, dan zou dat een vreemde en onverdraagzame houding zijn. Maar dàt is niet aan de orde. Aan de orde is dat vóórdat de overheid aan mej. v. d. Burg en aan mij toekomt zij eerst te rekenen heeft met Hem, die de absolute soeverein is, zich te buigen heeft voor Hem aan wie ook zij onderworpen is. De overheid is niet aan mij als Christusbelijder onderworpen, zij hoeft niet naar mijn pijpen te dansen en mijn gevoeligheden te ontzien, de overheid is aan God onderworpen en moet als een willig instrument in Zijn hand haar regeertaak uitoefenen. En daarom en dus niet omdat het mij kwetst, moet zij alle godslastering in het publieke leven weerstaan.

• De tweede opvatting waarbij ik tenslotte een opmerking wil maken, werd voorgedragen door de heer Van Randwijk. De heer Van Randwijk distancieerde zich van de visie van mej. v. d. Burg en van de moppentapperij van Carmiggelt. Maar toch zag hij in dit laatste nog wel een punt, dat hij positief waardeerde. „Het geval-Carmiggelt", zo zei hij, „draagt ertoe bij ons volk te verlossen van de illusie, dat wij nog in een christelijk Nederland leven". Dat achtte hij winst. „Het oude patroon van het christelijke Nederland is bezig uit elkaar te vallen. En hoe duidelijker ons volk dat ziet, hoe beter het is", zo betoogde hij.

Nu ben ik het met de heer Van Randwijk eens, dat er in ons volk een vreselijk ontkersteningsproces aan de gang is. Maar ik zou hem en in hem alle christenen in de P.v.d.A. willen vragen: kunnen wij volstaan met dit feit te constateren, of hebben wij van Godswege de roeping ons daartegen te keren en ons met inspanning van alle kracht ervoor in te zetten ons volk terug te winnen voor God en voor zijn dienst. En hoe stellen mijn christelijke broeders en zusters in de P.v.d.A. zich dan voor dat in en met die partij te kunnen doen, een partij waarin de ongodsdienstigheid van mej. v. d. Burg op precies dezelfde lijn staat als het christelijk belijden van de heer Van Randwijk en ds. Buskes? Ik zou de christenen in de P.v.d.A. deze vraag op het geweten willen branden. De strijd voor de kerstening van de samenleving, voor het hooghouden van Gods Naam in het openbare leven is alleen maar duidelijk en doeltreffend te voeren vanuit een christelijke politieke partij. En dáárom ben ik anti-revolutionair.

Als ik eens de Mammoetwet mocht maken...!

HEUS, geloof me. Ik heb met de verschuldigde aandacht en eerbied de verslagen gelezen over het Partijconvent en alles wat er gezegd is over de ondeugdelijke Mammoetwet van de ondeugende minister Cals. Ik heb geprobeerd helemaal onder de indruk te zijn van alle staatsrechtelijke en grondwettelijke, van alle historische en reformatorische en van nog alle andere bezwaren tegen dat reuzenwanprodukt van onze minister van onderwijs. Geloof me... en neem het me dan niet kwalijk, dat het me niet helemaal gelukt is. Want ons gezin deed examen, moet u weten.

En over dat examen-doen is niets gezegd. Niets! Zelfs niet door meneer Van Bennekom en die is nog wel directeur van een kweekschool! Heeft hij daar niet aan gedacht? Of vindt hij dat allemaal maar heel gewoon. Vindt hij al die grondwettelijke, staatsrechtelijke, afijn, ga maar door, bezwaren allemaal erger dan examen doen? Goed dan: ik niet. IK NIET!

Laat ik kalm blijven, heel kalm. Zoals ik dat in de afgelopen maand ook aan m'n kinderen heb gezegd. Kalm je werk maken, kalm naar bed gaan, kalm naar het examen gaan, kalm de opgaven bekijken. Kalm... kalm... kalm!

M'n kinderen: de een toelatingsexamen H.B.S., de ander eindexamen. Hebt u, meneer Van Bennekom, er enig idee van hoe dat gaat? Eerst die maanden daarvoor. M'n man en ik hadden de taken verdeeld. Hij hielp als de exacte vakken en de talen redenen waren tot moeilijkheden, ik verdiepte me in de geheimen van het aardrijk, over welks zeeën, landen en eilanden allerlei geheimzinnige winden waaien — van die passaten en zo heb ik vroeger ook nooit iets begrepen! — en ik verdiepte me in alle jaartallen en de vele ingewikkelde feiten die

daarbij horen. Zeg niet dat het eenvoudig is, want u kunt nog niet eens alle huizen van Hollandse, Henegouwse, enz. graven op een rij zetten, laat staan dat u weet welke geheimzinnige gebeurtenissen al die veranderingen hebben veroorzaakt!

En daar zaten we dus 's avonds. M'n man druk met het uitrekenen van het juiste tijdstip waarop die auto A nu eindelijk die fietser B inhaalt op die X kilometer lange weg tussen C en D als B maar liefst IJ uur eerder vertrokken is dan A. Ik vermoed dat m'n man wel eens behoefte gehad heeft om in zijn auto te stappen en die fietser B aan te rijden (die B nu niet verwarren met Van Bennekom! Behalve als hij ook dergelijke sommetjes heeft uitgedacht!). Maar daar had hij dan weer geen tijd voor want als het ene slachtoffer volgepompt in bed was gestopt, moest m'n ega zich storten in de communicerende vaten, liet hij licht in spiegels vallen, berekende hij ingewikkelde hoeken en gaf ten slotte nog z'n visie op de verschillen tussen „empfindlich" en „empfindsam" en bracht hij een tweede slaperig kind aan het verstand dat het Engelse woord „meaning" iets anders is dan het Nederlandse woord „mening". Waarop ik me de volgende dag dan

inkeerde tot de keerkringen (steenbok en kreeft zoals u natuurlijk weet!) en mijn visie gaf op de grondwet van 1848!

Afijn, we hebben het allemaal overleefd. De jongste heeft veel te weinig palen rond een terrein gezet dat hij (rekenkundig) moest omtuinen na nauwkeurig de omtrek te hebben uitgerekend en heeft Kaapstad ergens in de buurt van Cairo neergetekend. En hij wist (gelukkig) ook niet te vertellen wat het is als iemand het achter z'n ellebogen heeft.

Desondanks waardig bevonden voor het V.H.M.O. — of heet het al Havo of zo iets? En de oudste heeft gelukkig de dorpsdominees geen hooi laten eten zoals een van de ongelukkigen meende te moeten opmaken uit een Franse zin die hem ter vertaling werd voorgelegd en waarin niets meer of minder stond dan dat rond het jaar 1800 slechts de dorpspastoors het geloof hadden (of iets dergelijks!). Maar praat in ons gezin voorlopig niet over Jean Jaques Rousseau!

En mag ik dan nu mijn visie geven op het instituut dat examen genoemd wordt? Eén woord: waardeloos! Geen sterveling kan me van het nut hiervan overtuigen. De knapste (maar nerveuze) leerling kan zakken, de slechtste (maar koelbloedige) kan slagen. En de slechtste maar nerveuze kan ook slagen en de knapste maar koelbloedige kan ook zakken en vervoeg zo die woorden slagen en zakken maar verder! Waar-de-loos!

Goed, ik zal dan nu wel weer overdrijven en het zal wel weer allemaal geëmotioneerde vrouwenlogica zijn en over een maand vind ik alle staatsrechtelijke, grondwettelijke, enz. bezwaren tegen de Mammoetwet misschien ook wel weer heel belangrijk, maar op dit ogenblik heb ik geen ander verlangen dan dat die hele Mammoetwet teruggebracht wordt tot één artikel, dat wat mij betreft met vette letters in elk jaartallenboek mag worden afgedrukt: „1960: Mammoetwet. Alle examens worden afgeschaft!"

Ten slotte: bij voorbaat bedankt voor uw goede wensen. Ons gezin hoopt inderdaad weer uitgerust van vakantie terug te keren!

GRACIA

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam, Tel. 798604-53257

WIGBOLDUS BETONWAREN GRONINGEN
Fabrikatie van o.a.:
banden - buizen - tegels

FA. K. SALVERDA & ZONEN
AANNEMERSBEDRIJF — KUINRE
Speciaal: het stellen en monteren van kapspanten.
Wijk IV-7 — Tel. K 5271-294

meteoor beton
N.V. BETONFABRIEK DE METEOOR - DE STEEG
Fabriek van kwaliteitsbetonartikelen

Fa. P. van Oudenallen & Zoon
AANNEMERS VAN
timmer-, hei- en betonwerken
WILNIS — TELEFOON (01724) 108

N.V. LEIDSCHE SCHELPKALKBRANDERIJ
„TRIO"
Dir. J. VLAMING
Zoeterwoudseweg 25 - LEIDEN - Tel. K 1710-21747
SCHELPKALK VOOR METSELWERK
Alle BOUWMATERIALEN en BETONWAREN

DROOG HOUT
Specialiteit: GEWATERD IEPEN; verder: BEUKEN, ESSEN, LINDEN, KERSEN, EIKEN en PEREN.
In complete bollen en plaathout. — Contant 1 %.
N.V. HARD- EN ZACHTHOUT IMPORT MIJ.
LOENEN-VELUWE TELEFOON K 6765-212

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf
VAN OORD - WERKENDAM
Hoogstraat 73 a — Telefoon 444
RIJSWERKEN-GRONDWERKEN-ASFALTWERKEN

FIRMA B. MEILINK
Eig. F. BRAAM
HOUTZAGERIJ — HOUTHANDEL
EN KISTENFABRIEK
HOFSTRAAT 10 - BORCULO - TEL. 05457-561*

Betonindustrie H. ROHAAN
CEMENTWAREN
Rijssenseweg 42 - Tel. 05478-233 - Enter

Bouw- en Aannemingsbedrijf
N. ROOS Jr.
Willemstraat 253 a - Slikkerveer - Tel. 01896-2778

A. Baars Azn
Exploitatie van baggermaterieel N.V.
Telefoon no. 144 Sliedrecht
Verkoop en verhuur

Lezers schrijven ons....

Naar een Nederlandse C.D.U.? (1)

Ja, als reformatorisch Nederland dezelfde denkbeelden krijgt als mr. D. W. Kok. En dat is niet te hopen, hoewel er symptonen zijn, die deze richting heenwijzen.

Wie zijn ogen de kost geeft en de diverse bladen er op na leest, ook de Volkskrant, weet hoe Rome was en is.

Mr. Kok schrijft: Wij leven niet meer in 1572. Inderdaad. Wij leven ook niet meer in de tijd van het Concilie van Trente. En is dat door Rome ooit opzij gezet?

Inderdaad, wij leven in 1960. Het 1960 met de vervolgingen van christenen in Spanje en Columbia. Of is het geen verdrukking als men geen scholen mag hebben, andere dan roomse, geen vrijheid van drukpers enz. Om nog maar te zwijgen van de moeilijkheden die in de weg worden gelegd voor protestanten, die een huwelijk wensen aan te gaan.

Maar kunnen we dan met Rome samenwerken vraagt mr. Kok. En zijn antwoord is bevestigend, omdat Rome niet meer is wat het is geweest.

Mr. Kok zegt precies waar het op aankomt. Rome. Niet de rooms-katholieke medeburgers.

En dat Rome heeft nog niets van haar doelstelling verloren. Nederland is nog steeds missiegebied en wie de Groningse bisschop bij zijn inwijding heeft gehoord, weet hoe Rome de protestanten beschouwd.

Mr. Kok schrijft verder dat bij vele roomsen een streven merkbaar is om, meer dan voorheen, de wijsbegeerte, politiek, enz. op de Bijbel te baseren.

Wat dit betreft zou ik mr. Kok willen adviseren het artikel van prof. Berkhouwer in Trouw van 4 juni l.l. eens te lezen.

Buigt Rome werkelijk voor de Heilige Schrift?

Mr. Kok vermoedt, dat als zijn plannen voortgang vinden, er een verlies aan stemmen zal komen. Dat zijn dan meteen maar antipapisten en die horen in onze rijen niet thuis. Zouden we het niet kunnen omdraaien? Ieder, die met Rome van heden wil samengaan, hoort bij ons niet thuis.

In het twaalfde jaar van de communistische putsch

Een Tsjech, die onlangs naar Oostenrijk vluchtte vertelde dat in november j.l. het volgende aanplakbiljet buiten het theater in Pisek (Bohemen)) hing:

Speciaal bezoek van
het „Opera Gezelschap" aan Pisek
Galavoorstelling
Rolverdeling :
De verkwanselde Bruid . . .Tsjechoslowakije
Kecal (de huwelijksmakelaar
Antonin Novotny (de president en partijleider van Tjechoslowakije)
Het gezelschap zingt en danst op het gefluit van de orkestleider N. S. Chroestsjow.
Aanvang februari 1948. Einde spoedig !
De vluchteling zei dat het aanplakbiljet door bijna iedereen in de stad gelezen was voordat de politie het weghaalde.

En dan zullen er bij volgende verkiezingen misschien weer stemmen afgaan en we zullen al kleiner worden, doch het Woord van God gaat met ons mee: Gij hebt kleine kracht, doch Mijn Woord bewaard.

En dat is meer waard dan één C.D.U. zonder innerlijke eenheid. Nederland, let op uw zaak.

Den Helder J. CORNIELSE

Naar een Nederlandse C.D.U.? (2)

Met genoegen heb ik het ingezonden artikel gelezen van de heer mr. D. W. Kok.

Ik ben het in alle opzichten met hem eens en zal het artikel aan al mijn ARP-, CHU- en KVP-vrienden laten lezen.

Laten de lezers van Ned. Gedachten, die het ook met dit schrijven eens zijn, hun instemming betuigen. Misschien gaat er dan eindelijk iets gebeuren.

Amsterdam A. C. WIJKHUIZEN

PINKSTERVRUCHT

En allen, die tot het geloof gekomen en bijeenvergaderd waren, hadden alles gemeenschappelijk en telkens waren er, die hun bezittingen en have verkochten en dat uitdeelden aan allen, die er behoefte aan hadden.

Handelingen 2 : 44, 45.

HET *Pinksterevangelie toont wel duidelijk aan, dat de Schepper-Geest alle dingen nieuw maakt.*

De wijsheid der wereld zegt: schep andere toestanden en ge krijgt andere mensen. Uiterlijk gezien is dat niet geheel ten onrechte, maar ook onder de meest ideale sociale en economische omstandigheden blijkt evenwel, dat de mens in zijn diepste kern blijft, die hij altijd geweest is: zondaar; geneigd God en zijn naast te haten; egoïst. Zodat de boven genoemde regel toch eigenlijk onwaar is en de teleurstellingen niet kunnen uitblijven. De wijsheid, die van Boven is, werkt dan ook juist andersom: Gods Geest vernieuwt allereerst de mensen en dan veranderen de toestanden vanzelf. Dat blijkt wel duidelijk in de Pinkstergemeente te Jeruzalem. De Geest schrijft 's Heren liefdewet in de harten en maakt, dat er gewandeld wordt in Zijn wegen.

Dat hier mensen vervuld blijken te zijn met de Heilige Geest en door Hem deel hebben aan de volheid van Christus komt tot uiting in het feit, dat zij niet meer vervuld zijn van hun aardse bezittingen; dat zij niet langer vast zitten aan hun geld en goed.

Het zou onjuist zijn hier aan wereldverachting te denken; die sluipt pas later (en nog wel van elders) de christelijke kerk binnen.

Ook moeten wij uiterst voorzichtig zijn met de term „communisme", al spreekt men wel van een volkomen vrijwillig verbruiks-communisme. Het gaat hier om een hartelijke liefde tot de broeders; een zich waarlijk één gemeenschap, één gezin te weten, dat tot uitdrukking komt in een grote vrijgevigheid. Als er nood is, verkopen bezitters hun goederen; men houdt niets voor zichzelf alleen (zie ook 4 : 32): wat ik bezit beheer ik om anderen daarmee te dienen. Uit het „telkens waren er, die hun bezittingen en have verkochten" blijkt wel, dat niet ieder dit onmiddellijk deed bij zijn intrede in de gemeente. Wanneer Ananias zich vromer wil voordoen dan hij is, merkt Petrus op dat hij de gehele opbrengst van zijn akker had mogen behouden!

Neen, geen communisme. Met sterke woorden getuigt Lucas van de „gemeenschap der heiligen", die in een grote offerzin aan het licht treedt. De apostelen krijgen fondsen onder hun beheer om wie in nood zijn te helpen. De behoeftigen liet Christus als erfenis achter . . . daar zijn wij met elkaar verantwoordelijk voor.

DAT *is nòg zo.*

Daarom zal de christelijke gemeente, met alle waardering voor sociale maatregelen door de overheid genomen of nog te nemen (trouwens ook een vrucht van het Kruis, dat teken van barmhartigheid in deze kille wereld is), zich altijd bewust blijven, dat zij een barmhartigheidstaak heeft en houdt. Ziekenhuizen, bejaardentehuizen, psychiatrische inrichtingen . . . zij zijn onze gemeenschappelijke verantwoordelijkheid; die hebben wij gemeenschappelijk; zij vragen onze steun niet alleen in geld (ook dat), maar wij zijn er met elkaar verantwoordelijk voor, dat zij voldoende mannen en bijzonder ook jonge vrouwen bereid vinden om de behoeftige naasten te verzorgen en te verplegen. Het tekort aan man- en bijzonder aan vrouw-kracht in de z.g. verzorgende sector is een bedenkelijk verschijnsel in onze christelijke samenleving. Is men niet meer bereid tot het offer? Het offer van een vrij week-end(!); van bepaalde gemakken? Is er een opzien tegen het dragen van bepaalde verantwoordelijkheden? Wij vragen slechts.

DE *Pinkstergeest maakt van mensen, die graag nemen, personen die (zichzelf) weten te géven.*

Vandaar dat wij ons zeer beslist keren tegen elke listige poging om dit geven en nemen te combineren en om voor „goede doeleinden" ons het geld uit de zak te laten kloppen met een speculatie op de gokzucht. Met onze bazaars voor kerkbouw en dekking van tekorten van christelijke instellingen, bazaars met attracties, zijn we trouwens o.i. al over de grens heen: dergelijke middelen moesten niet nodig zijn.

Vanmorgen kreeg ik in de bus een uitnodiging om voor de geringe prijs van één gulden per lot één of meer van de 120 duizend loten te kopen en mee te spelen in een zeer originele(?) loterij ten bate van de restauratie van een Limburgs monumentaal rooms kerkje. f 15.000 aan prijzen; natuurlijk voorop een auto, een t.v.-toestel enz. enz.

Erger en ergelijker vinden we de Rolot ten bate van Humanitas (het maatschappelijk werk van het Humanistisch Verbond, althans nauw aan dit Verbond gelieerd), waartoe het ministerie van justitie voor éénmaal goedkeuring verleende! Een Prijsvraag Service Bureau stelt zich voor à 50 ct. per rolot 2 a 3 miljoen gulden bijeen te brengen in 20 weken tijds: inzet onbeperkt evenals de hoogte van de prijs, die stijgt naar gelang het aantal inzendingen!

Als deze vlieger opgaat hoopt de firma, die deze zaak in handen heeft, een permanente vergunning te krijgen als de „liefdadigheidsinstellingen" er van gediend willen zijn om zó aan hun inkomsten te komen. Als de goklust handig wordt aangewakkerd en geëxploiteerd, kan „liefdadig" Nederland 25 miljoen per jaar opbrengen. Gok u rijk met het prettige gevoel, dat u de geestelijke volksgezondheid, het maatschappelijk werk in al zijn facetten, kanker- en reumabestrijding steunt.

De r.k. Volkskrant deelde mee, dat de missie ook al toestemming kreeg om een cijferlotto te organiseren. F.H.L. attendeerde hierop in Hervormd Nederland: anderhalf miljoen loten van f 1,—. Een „gok-voor-God-actie"! De Hervormde en de Gereformeerde Kerken hebben zich tegen de voetbaltoto verklaard als massaal gokspel.

Zij zullen zich ongetwijfeld in nog sterkere mate keren tegen rolot e.d., want wij achten de gevaren en de verleiding hier nog groter.

Wij beoefenen geen „liefdadigheid" en hebben geen behoefte aan auto's en ijskasten als mogelijke premie op onze „gulhartigheid" jegens allerlei goede doeleinden. Wij worpen geroepen tot praktische broederliefde, tot barmhartigheidsoefening, niet om er zelf beter van te (kunnen) worden, doch omdat de liefde van Christus ons dringt.

Ds. P. A. A. Klüsener

CONVENTIONELE of ATOOMOORLOG

(Van onze militaire medewerker)

ONS artikel van 16 april over „Korte of lange oorlog" heeft een reactie uitgelokt van een medewerker in het Algemeen Handelsblad van 31 mei en 1 juni. Waarvoor wij in een later artikel, dat van 14 mei waarschuwden, nl. dit probleem niet in de sfeer van de rivaliteit tussen de drie delen van de krijgsmacht te betrekken door daarover het licht te laten vallen van specifiek deskundigen op een bepaald krijgsmachtsgebied, doch die niet „all round" deskundig zijn, is in zijn artikelen geschied. Hier is kennelijk een officier aan het woord met een specifieke marine visie, terwijl overigens uit de artikelen van een misverstand blijkt, dat verdient recht te worden gezet.

Ten eerste tracht de schrijver mijn beweringen inzake de Britse overgang op de korte oorlog verdacht te maken door bij de lezer te suggereren, dat hij zo dicht bij het vuur zit dat hij — hoewel tot geheimhouding gedwongen — beter weet wat de Britse minister van defensie bedoelt dan wat deze zegt..

Nu kunnen wij daarop ook in alle geheimzinnigheid antwoorden, dat ook wij onze gegevens uit uitstekende bronnen hebben, doch deze niet kunnen vermelden en dan staan we quitte tegenover elkaar. Doch daarmede is de kous niet af. Waar het om gaat is niet wat de Britse minister zegt of verzwijgt, doch om de **feiten.**

En deze feiten zijn dat de duur van een oorlog, die men kan voeren, voortvloeit uit de **opbouw van de organisatie.** En nu is het zo, dat èn de Britse organisatie van de krijgsmacht èn die van Amerika zich niet leent voor het voeren van een lange oorlog. Om geen misverstand te verwekken willen we liever spreken van een grote **conventionele** oorlog. We komen daar straks op terug. Als nu de beide grootste bondgenoten dus zulk een oorlog niet kunnen voeren en dus hun organisatie is ingesteld op het voeren van een korte (beter gezegd een atoomoorlog dan wel lokaal conflikt) dan is de vraag op zijn plaats of het dan zin heeft dat andere bondgenoten van de NAVO zich op een lange oorlog voorbereiden. **Dat is het probleem dat wij in ons artikel aansneden.**

Het is bovendien weinig wetenschappelijk zich voor zijn standpunt inzake een lange oorlog te beroepen op de bewering, die wij citeren: „Men heeft een dergelijke voorspelling (een korte oorlog) naar aanleiding van de toepassing van nieuwe wapens in het verleden vele keren gedaan. Nog nooit is zulk een voorspelling uitgekomen."

In de eerste plaats is deze bewering in zijn algemeenheid niet juist en ten tweede is hij historisch onwetenschappelijk.

Onder de „men" die zich vroeger aan voorspellingen over de duur van een oorlog hebben gewaagd, zijn er ook die een lange oorlog hebben voorspeld. Het punt was toen controversieel en er niet een, zoals de schrijver het voorstelt, alsof **iedereen** een korte oorlog voorspelde en **iedereen** er dus naast was. Het is bovendien historisch totaal onjuist dat deze „men" die korte oorlog voorspelden op **grond van nieuwe wapens.** Vóór 1914 waren de voorspellingen over een korte oorlog vooral gebaseerd op het feit dat men het uitgesloten achtte, dat de miljoenen legers met hun groot materieel verbruik lang zouden kunnen vechen op de in vredestijd opgelegde oorlogsvoorraden en de produktie van de bestaande oorlogsindustrie. Aan een staatsmobilisatie van de vredesindustrie, omschakelend op oorlogsindustrie, dacht men niet. Bovendien achtte men de kosten van zulk een oorlog zó hoog, dat men verwachtte dat geen politicus het **financieel** verantwoord zou achten een oorlog lang voort te zetten. Al deze motieven lagen dus in het economische, financiële en politieke veld, waarbij men zich optrok aan de historie van de laatste 100 jaar met zijn politieke oorlogen met een beperkte politieke doelstelling. Aan het denkbeeld van een totale oorlog met een „to be or not to be" voor een natie, was men nog niet toe.

De voorspelers van een korte oorlog vóór de tweede wereldoorlog deden dit evenmin om nieuwe wapens, doch ook om economische motieven. Men achtte het onmogelijk dat Duitsland met beperkte grondstoffen (o.a. aardolie) een moderne oorlog lang zou kunnen volhouden.

Wij mogen met deze voorbeelden volstaan om aan te tonen dat het door de schrijver aangehaalde historische motief volkomen ongegrond is. Overigens is het merkwaardig dat hij na dit beroep op de historie ter adstructie van zijn betoog, ons een heel eind tegemoet komt door toe te geven dat de nieuwe wapens een revolutionair karakter dragen, zodat dit „in tegenstelling tot de ervaringen in het verleden, de duur van een conflict wel zou **bekorten,** althans **indien het conflict werkelijk als een totale atoomoorlog wordt gevoerd".**

Hier zijn we bij de kern van het probleem aangeland en hier ligt het misverstand tussen ons beiden.

Indien de schrijver aan het slot een pleidooi levert om zich zowel op een lange als op een korte oorlog voor te bereiden dan bedoelt hij in feite een conventionele en een atoomoorlog.

In theorie kunnen we met hem instemmen. Wij gaan zelfs nog verder en willen eraan herinneren, dat wij dit sinds jaar en dag hebben gepropageerd om het Westen niet al te zeer afhankelijk te maken van de atoomwapens. Doch deze propaganda onzerzijds en van vele anderen is **op een mislukking uitgelopen.** Het Westen heeft de financiële en personele lasten voor een voldoende conventionele bewapening (de plannen van Lissabon van 1952) niet willen opbrengen en de voorkeur gegeven aan meer welvaart. Daarmede is de mogelijkheid van het Westen om een grote oorlog te voeren met conventionele middelen — dat dan inderdaad een lange oorlog zou kunnen zijn type W.O. I en W.O II — **uitgesloten.**

We staan dus voor het nuchtere feit — en daar sloeg ons artikel op — dat het Westen nog slechts twee mogelijke oorlogsvormen heeft t.w. de algemene, totale oorlog met de zware A- en H-wapens, en het lokale conflict, hetzij met conventionele wapens hetzij met lichte atomische. Andere mogelijkheden bestaan niet. Valt Rusland van huis uit aan, hetzij met grote conventionele overmacht hetzij met A- en H-wapens, dan kan het Westen niet anders dan antwoorden met een totale A-oorlog.

De vraag verengt zich dus daartoe of dus zo'n atoomoorlog van korte of lange duur zal zijn. Persoonlijk — en velen met mij — zijn vast overtuigd dat het een korte zal zijn en de gehele Britse en Amerikaanse defensieopzet is daarop gebaseerd. Over een gelijke opzet gaan achter de schermen van de NAVO — en onze — defensieleiding uitvoerige discussies. Dat weet de ingewijde schrijver ook wel. Daar hij niet zo ver met mij van mening verschilt dat deze atoom-oorlog kort zal zijn, tracht hij echter de mogelijkheid op de een of andere soort oorlog van langere duur alsnog te bewijzen.

Doch een korte, niet atomisch gevoerde oorlog — een lokaal conflikt dus — dat gevoerd wordt om de tegenpartij te waarschuwen dat hij niet verder moet gaan of men komt ongewild op een totale oorlog uit, kan in Europa evenmin lang duren, want dat is veel te gevaarlijk. De schrijver acht zulk een geval in Europa zelfs weinig waarschijnlijk en beroept zich dan op de mogelijkheid van zulke conflikten elders (b.v. Korea). Doch dat is **buiten-NAVO gebied,** dus geen probleem voor de NAVO-strategie en daar hadden wij het in ons artikel over.

Bovendien heeft men, indien men beschikt over de middelen en voorraden voor het voeren van een korte atomische oorlog èn voor één korte oorlog in een lokaal conflikt dus — die gevoerd wordt om de te kunnen bieden aan een situatie buiten NAVO-gebied die langer duurt, zoals b.v. in Korea. Dat is daar toen zelfs bij aanvankelijk onvoldoende middelen bewezen.

Er is een goed spreekwoord uit de strategie dat zegt „Wie teveel omvat, omknelt te weinig" of wel, „wie alles wil dekken, dekt niets".

Samenvattende kunnen wij dus zeggen, dat wij het eens zijn met de schrijver indien hij een pleidooi levert zowel voorbereid te zijn op het voeren van een grote conventionele oorlog als op een korte atoomoorlog (met inbegrip c.q. van een lokaal conflikt op conventionele basis). Doch dat vraagt offers waartoe het Westen, naar gebleken is, niet bereid is.

Uitgaande van deze mentaliteit blijven er slechts twee mogelijkheden over: De totale atoomoorlog van korte duur dan wel het lokale conflict van korte duur. Dit is dezelfde conclusie waartoe de Britse en Amerikaanse defensiepolitiek in de praktijk van toepassing gekomen zijn en waarover in NAVO — en onze defensiekringen — druk gesproken wordt, waarbij men — of de schrijver dat nu verstandig vindt of niet — tot een beslissing moet komen, wil men niet nodeloos geld weggooien. Want nu is het zo — en dat blijkt ook uit onze defensie-opzet — dat het ene deel van de krijgsmacht zich voorbereidt op een korte oorlog — en ook geen lange kan voeren —, het tweede op een lange en het derde op een korte met beperkte mogelijkheden voor een iets langere duur. De lange conventionele oorlog, die schrijver in zijn hoofd heeft, is echter voor het Westen uitgesloten. *Als hij minder maritiem doch meer algemeen krijgskundig was geschoold dan zou hij zulks geweten hebben. Het Westen beschikt slechts over uiterst beperkte reserves (mankracht en wapens), zomede mobilisatievoorraden* te land *en voor de luchtmacht praktisch* helemaal niet. *Met de marine ligt de zaak anders. Vandaar de disharmonie in ons defensiebeleid en in dat van andere NAVO landen. Hieraan een einde te maken is het dienen van de efficiency, een eerste vereiste voor een goede defensie.*

★

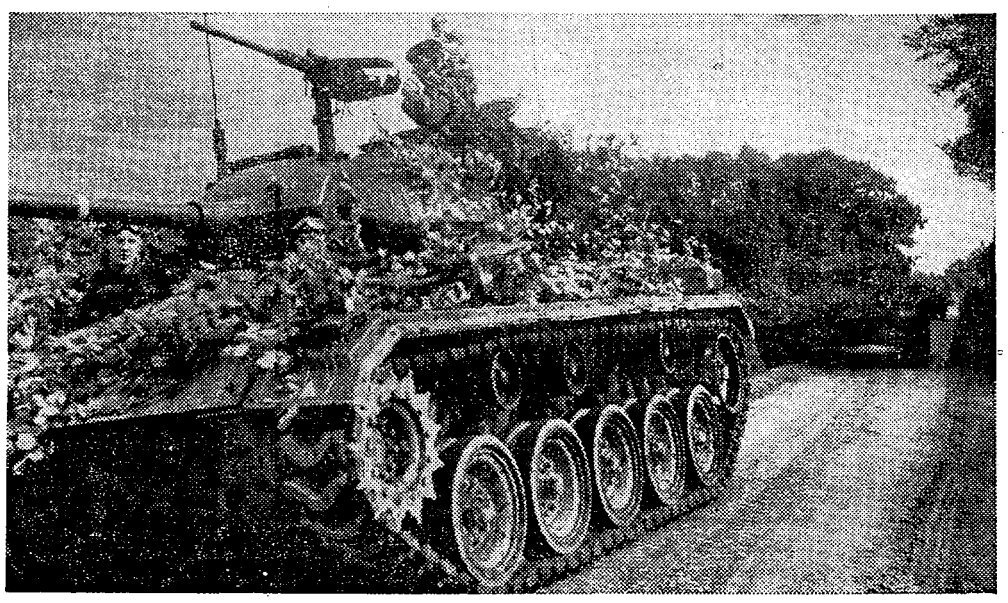

★

Gecamoufleerde tanks in het strijdgebied trekken op. Deze foto is genomen tijdens oefeningen van 't Nederlandse leger in West-Duitsland.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

VERHUIZINGEN DOOR GEHEEL EUROPA
VERPAKKINGEN VOOR OVERZEE
(ook van Friesland naar N.-Holland of van Zeeland naar Limburg) worden gaarne en prima verzorgd door
Bongers — Wageningen
Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

Grondstoffen, halffabrikaten, eindprodukten bestemd voor:
de scheepsbouw — de bouwnijverheid — het weg en railverkeer — metaalverwerkende industrieën
"R.H.L.W.A." ROTTERDAM

LANDBOUWWERKTUIGEN- EN MACHINEFABRIEK
Vicon
H. VISSERS N.V.
NIEUW VENNEP
Telefoon 0 2546-444 (4 lijnen)

SCHUDDEN ? ..... GOED .....
GOED SCHUDDEN ? ..... BETER .....
IDEAAL SCHUDDEN ?.... EUREKA .....
N.V. „EUREKA"
Landbouwmachinefabriek v/h Fa. I. v. d. Woude & Zn
Drachten

Fa. J. A. Bakker en Zoon
Fabriek van bakkerijgrondstoffen
GROOTZAND 20 - TEL. K 5157-2571 - BOLSWARD

Zuid Nederlandse Naamplaten Onderneming
G. TER VEEN — GELEEN
Kantoor: Romaniestraat 55, telefoon 04494-2372
Naam en nummerplaten, in iedere uitvoering:
geëmailleerd, gegoten, geëtst, geanodiseerd, gegraveerd
Verder transfers en controlepenningen.
Wij lossen al uw aanduidingsproblemen op.

Bonzo
Kousen en sokken.
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals.
FA. JOHAN PARMENTIER
Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 41864

„Miedema" landbouwwagens
„Mietra" transporteurs enz.
Vraagt vrijblijvend telef.-, schrift.- of pers. inlichtingen, of brengt een bezoek aan ons bedrijf.
L. S. MIEDEMA
Landbouwwerktuigen-fabriek N.V.
WINSUM - FRIESLAND - TEL. 05173-241*

Automobielbedrijf J. KNOOP N.V.
ADUARD — TELEFOON 05903-235
Auto's - Onderdelen - Assen
Onderstellen - Motoren
Landbouwwagens
2 wielige aanhangwagentjes

C. VAN DER KOOY EN ZONEN
EMMASTRAAT 143—147 — VLAARDINGEN
IMPORTEURS van gedroogde Zuidvruchten, Vruchtenconserven, Consumptiegoederen.
HANDELAARS in Amerikaanse tarwebloem en bakkerij grondstoffen.

N.V. LEVENSVERZEKERING MIJ
U B O
N.V. ALG. VERZEKERING MIJ.
U B O
Levens-, Studie- en Uitzet-, Lijfrente, Pensioen- en Begrafenisverzekeringen
Brand-, Inbraak-, Ongevallen- en W.A.-Verzekeringen
SAMENWERKING MET C.N.V.:
1e Zeer gunstige polisvoorwaarden
2e Concurrerende premiën en
3e Vlotte service en
Voorzorg nu .... Voorkomt later zorg!
UBO VOOR ALLE VERZEKERINGEN
Kromme Nieuwe Gracht 8—10 UTRECHT

⋆ ⋆ ⋆ Gehandicapten

De opening door Staatssecretaris Roolvink te Goes van een nieuwe werkplaats voor gehandicapten verdient meer dan vluchtige aandacht. De bewindsman heeft terecht opgemerkt, dat deze groep landgenoten niet mag worden vergeten nu het „huis van de sociale verzekeringen" in afbouw is. Zo gemakkelijk zou men daarbij kunnen denken, dat het d u s ook met de gehandicapten alles botertje tot de boom is. Een recent artikel en vele instemmende reacties daarop in ons blad toonden aan, dat dit allerminst het geval is. Er moet op dit terrein nog ontzaglijk veel gebeuren, al vinden wij dat Zeeland met 7 werkplaatsen een goed figuur slaat.

Men kan er zeker van zijn, dat deze aangelegenheid binnen onze partij in steeds toenemende mate aandacht krijgt. De weg tussen deze taak en de opdracht die ons hiertoe vanuit de Bijbel gegeven wordt, is een wel zeer korte en duidelijk zichtbare. Wij verheugen ons, dat de A.R. bewindsman van Sociale Zaken en Volksgezondheid, ongetwijfeld ook vanuit deze evangelische visie, zoveel aandacht aan 't et werk voor en door gehandicapten geeft.

Van der Spek
Machines
Gereedschappen
Aannemersartikelen
ROTTERDAM
Wolphaertsbocht 214

FA. A. A. DE HAAN & CO
SPECIALISTEN IN ZWARE- EN MIDDELZWARE STOOKOLIëN
Tevens leverancier van:
HUISBRANDOLIE
DIESELOLIE
BENZINE
PETROLEUM
SMEEROLIëN
Evt. tanks in bruikleen - Scherpe prijzen.
Mathenesserlaan 458 b - Telefoon 010—58046
ROTTERDAM

EIKENDAL OPTIEK
Exclusieve monturen
DEPOT: CARL ZEISS
BERGSTR 12 TEL 2038 WAGENINGEN
Ook volgens afspraak

RADIO BECKER
ZEIST
TELEFOON 5846-5847
Het adres voor zenders, richtingzoekers en echoloden

HOUTHANDEL
K. J. Bos & Zoon
ROTTERDAM - HOUTLAAN 19
TELEFOON 113360

Geef dit blad door!

EISENHOWERS AFGELASTE B

EISENHOWER'S uitgestelde bezoek aan Japan heeft de gebeurtenissen in dat land een veel belangrijker karakter gegeven, dan zij in werkelijkheid hebben. De komst van de Amerikaanse president, die zou volgen op de ratificatie van een nieuw verdrag tussen Japan en de Verenigde Staten, heeft de Japanse socialisten ruimschoots gelegenheid gegeven, politieke chantage te bedrijven t en opzichte van premier Kisji die men — ook alweer om redenen van zuiver politieke aard — van verraad heeft beschuldigd. De socialisten hebben veel moeite gedaan om te verijdelen dat het bezoek van Eisenhower doorgang zou vinden. Op die wijze wilden zij proberen, premier Kisji volkomen in discrediet te brengen en hem tot aftreden te dwingen. Toen eenmaal vaststond, dat de Amerikaanse president door niets van zijn voornemen kon worden afgebracht, ging het er op lijken, dat het met de demonstraties tegen Eisenhower nog wel zou meevallen. Het heeft helaas niet zo mogen zijn.

In de afgelopen weken hebben velen zich afgevraagd, waarom Eisenhower niet van zijn reis naar de Philippijnen, Formosa, Japan en Zuid-Korea heeft afgezien, toen eenmaal vaststond, dat zijn bezoek aan de Sowjetunie niet zou doorgaan. Verondersteld werd, dat zich in Tokio geen bijzondere moeilijkheden zouden hebben voorgedaan, als de Amerikaanse president zijn reisplan zou hebben gewijzigd. En — zo redeneerde men — als er toch demonstraties zouden zijn gehouden, dan zouden zij niet zozeer als thans het geval is geweest tot toeneming van de anti-Amerikaanse gevoelens hebben bijgedragen.

Het is echter de vraag of het verstandig is geweest, de reis van de Amerikaanse president niet te laten doorgaan. Een dergelijke stap kan een onherstelbare slag toebrengen, niet alleen aan het prestige van de Verenigde Staten en aan de vriendschappelijke betrekkingen tussen beide landen, maar ook aan de democratische gezindheid van het Japanse volk, die onmiskenbaar aan het groeien is, maar in verschillende opzichten een ernstige crisis doormaakt.

Ook hier zien we weer, dat de groeperingen, die zich als de beste vertegenwoordigers van het democratische regeringssysteem presenteren, in de praktijk het hardst bezig zijn om buiten het parlement om beslissingen af te dwingen, waarmee de meerderheid het niet eens kan zijn.

Korea en Turkije

ALS we de huidige situatie in Japan beoordelen, moeten we ons terdege realiseren, dat er duidelijke verschillen aangewezen kunnen worden tussen de gebeurtenissen, die vorige maand eerst in Zuidkorea en later in Turkije hebben plaatsgevonden.

In Zuid-Korea was het een oude man, die zich met verkeerde raadgevers had omringd en er niet voor terugschrok, door middel van vervalsing van de verkiezingsuitslagen aan de macht te blijven. Ook al werd hij gedreven door vaderlandse gevoelens en meende hij de enige te zijn, die zijn land van de ondergang kon behoeden. In werkelijkheid bracht hij zijn land aan de rand van een politiek bankroet.

In Turkije was er inderdaad sprake van onderdrukking van de burgerlijke vrijheden, werd bij verkiezingen politieke druk uitgeoefend, werden mensen vervolgd vanwege hun politieke overtuiging, was de persvrijheid verdwenen, was de rechterlijke macht niet langer onafhankelijk. Kortom: daar hadden degenen, die niet langer onder het juk van de dictatuur wilden doorgaan alle reden, zich (zonodig door middel van geweld) tegen het politieregiem van premier Adnan Mendéres te verzetten.

Partijbelang

ZO is het niet in Japan. Daar vindt men een dergelijke pre-revolutionaire situatie bepaald niet. In Japan spelen talrijke factoren een rol en daarin hebben allerlei groeperingen als de communisten, de socialisten, de pacifisten, de studenten, die tot allerlei richtingen behoren en anderen weer de hand.

Naar buiten is de socialistische partij de belangrijkste tegenstandster van de politiek van premier Kisji. Zij heeft verschillende keren tevergeefs getracht aan de macht te komen en meende daarbij gebruik te kunnen maken van de onenigheid die zich in liberaal-democratische kringen heeft voorgedaan.

Dit is totdusver niet gelukt en een gevolg daarvan is geweest, dat de sociliasten zich tot een onparlementaire tactiek hebben laten verleiden in hun aanvallen op de hoogste vertegenwoordiger van de liberaal-democratische regeringspartij, premier Kisji.

De actie van de socialisten richt zich dus niet in de eerste plaats tegen het veiligheidsverdrag tussen hun land en de Verenigde Staten. Dit verdrag, dat tien jaar geldig zal zijn en geheel ten gunste van Japan is gewijzigd, werd door de socialisten slechts aangegrepen om een nieuw wapen tegen Kisji in handen te hebben, speculerend op de gevoelens van de bevolking tegenover de vroegere vijanden en bezetters van Japan. Het partijbelang prevaleerde geheel.

Duidelijke keus

UIT protest tegen aanvaarding van het veiligheidsverdrag besloten de socialisten hun zetels in het Huis van Afgevaardigden prijs te geven. Op die wijze trachtten zij het uitschrijven van nieuwe verkiezingen en een regeringswijziging te bewerkstelligen. Premier Kisji zal het wellicht niet zo ver laten komen. Mochten de socialisten er definitief toe besluiten hun plaatsen niet meer in te nemen, dan zouden alleen voor de vrijgekomen socialistische zetels tussentijdse verkiezingen gehouden kunnen worden.

Vele waarnemers in Tokio zijn van mening, dat de gebeurtenissen van de afgelopen weken de socialisten geen goed hebben gedaan. Een van de kardinale vragen is, in hoeverre de socialisten met hun actie tegen premier Kisji in het vaarwater van een communistische anti-Amerikaanse campagne zijn verzeild geraakt.

De meerderhe
steeds geen we
ding aan te ne
sche opinie-ond
is duidelijk, dat
ten, Anazuma, i
heeft gemaakt
de steun van de
Door zich te
bezoek van Eise
zich reeds van de
gedistancieerd.

B

DE democratisch
eerder afkeure
communisten geleid
partij heeft getrac
een bemiddelingsvo
Dit hield in: dri
seling der oorkond
bezoek van Eisenho
het uitschrijven va
ming van een nie
sluiten al dan niet
over te gaan.
De liberaal-demo
aandacht aan het
heeft zich onder
klaard, er medewe
partij waren de
afloop van de huid
belangrijk deel wo
de strijd tussen de

De linkse soc
stel van de d
enthousiast. Zij
het bezoek van
propaganda zou
aankomst van
president Eise
echter aan het
meer gematigd
niet wegneem
Amerikaanse
demonstratie
democratische

C

MOEILIJKHEDEN
namelijk te ver
de door de com
organisatie Zengako
300.000 leden telt
meer dan 140 unive
voor het gebruik v
alle waarschuwinge
bonden in de wind.
Zengakoeren is in
die verzet aanteke
hoging van de colle
meerde aan alle u
lang levendige betr
nistische partij, tot
bestuur en het com
een handgemeen kw
partij gestoten en r
op, de Kyodogroep,
geestelijke vaders
het Zengakoeren-be

I

IS de leiding dus
oriënteerd, het is
leden van de federa
het geval. Het feit
15.000 mensen v
er op, hoe moeilijk
is, veel van haar le
Daarom spec
gakoeren-organ
nieuwsgierige J
straten van T
vankelijk houdt
als er eenmaal
stemming er in
slepen en doen
toging tegen h

SCHUILHUT?

Tijdens de laatste weken schijnt Engelands houding ten aanzien van het Europese integratie-bouwwerk enigszins gewijzigd te zijn. Jaren geleden waren de Britse (platonische) genegenheidsbetuigingen jegens de Europese eenheid niet van de lucht. Toen Schuman en diens „plannenmaker" Monnet hun idealen langzaam maar zeker werkelijkheid zagen worden, werd het uitsluitend oratorisch karakter van Albions bijval echter steeds duidelijker. Wij hebben daarop niet enkel kritiek. Wij begrijpen Engelands moeilijke positie als spil van een steeds middelpuntvliedender Gemenebest. Maar dat neemt niet weg dat wij het zeer betreuren, dat in Londen de bakermat lag van de Zeven, die de Zes naties van de Europese Economische Gemeenschap in de weg traden.

Vooral ons land met zijn vele, het Kanaal overspannende handelsrelaties, bevroedde welk een schadelijke uitwerking de dreigende concurrentiestrijd tussen deze beide blokken zou hebben. De jongste berichten geven de burger weer wat moed.

Men kan zich afvragen of de Engelsen een wezenlijke innerlijke omzetting ten aanzien van het vergevorderde Europese huis hebben doorgemaakt. Wij hopen het. Er is echter ook ruimte voor een andere gedachtengang. Deze namelijk, dat vooral het mislukken van de Parijse topconferentie die de aanvankelijk opgeklaarde lucht met dreigende wolken deed betrekken, Engeland noopte om te zien naar een veilige schuilhut.

De rol van bemiddelaar tussen Oost en West, die Mac Millan zich aanmat sinds zijn geruchtmakend bezoek aan Rusland, is blijkbaar uitgespeeld.

In die rolbezetting paste het Engeland slecht zich nauw te binden aan de door de Russen verfoeide EEG. Nu over het „stuk" op 16 mei rauwelings het doek viel, de schone decors van samenwerking ruw opgeborgen werden en de schijnwerpers niet langer het ontroerende beeld van de 4 grote samenspelers belichten, daalt John Bull ontnuchterd van de Olympus af en zoekt een goed heenkomen voor de dreigende bui. En als die toch nog uitblijft? Dan zal eerst recht blijken of Engelands toenadering tot het huis der Europese eenheid een werkelijke koerswijziging is, dan wel slechts het zoeken van een tijdelijke schuilhut was. Wij hopen het eerste van harte.

Velen in ons land, wij denken ook aan onze tuinbouw, zullen er gelukkig mee zijn.

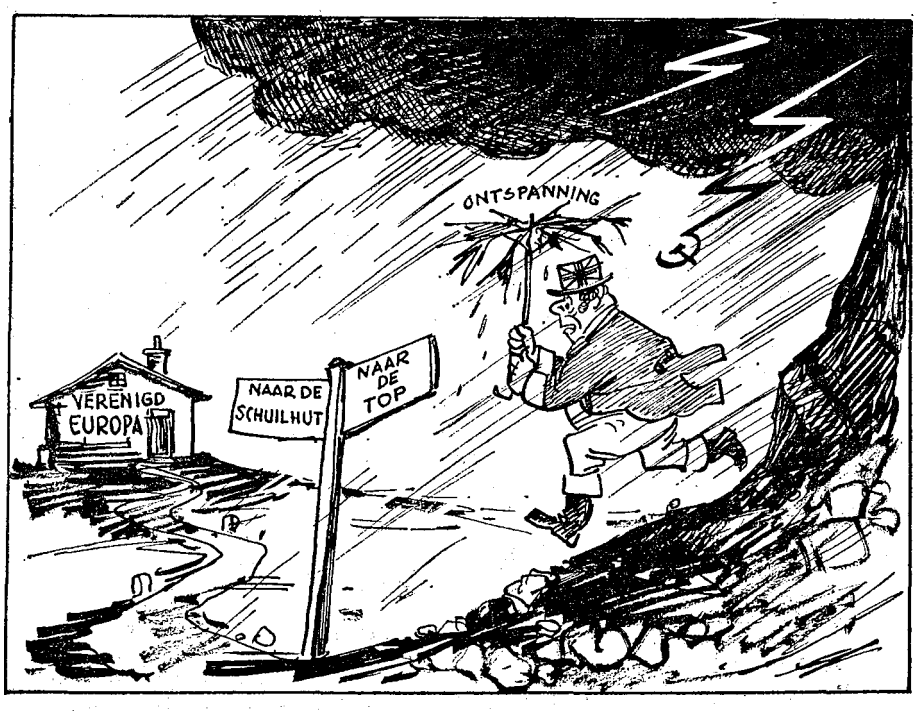

TOEN DE REGEN KWAM

D

INSDAG 7 juni
kere luchten,
en sombere voors
K.N.M.I.
De 200 deelnemer
meeting op Schier
dit alles getrotseerd
vroegte waren ze
de provincie naar
ken, vanwaar een
naar het Waddene
dens de bootreis
lijk dat het weer
zou bederven, het
de dag. In opgewe
men na aankomst
een lange stoet
waar de meeting
de voorzitter van
Arjos-Groningen,
Baflo. Hij noemde
woord deze jaarli
bewijs van de krac
ger Arjos.

„Blijf branden!"

De eerste spreke
voorzitter van de N
kende de onmacht

BEZOEK

bevolking blijkt nog ti-Amerikaanse hou-om zijn de socialisti-op hun hoede. En het r der linkse socialis-open dagen een keus gunst der kiezers en isten.

ddadigheden bij het e verklaren heeft hij isten en hun vrienedn

Beeling

sche partij had zich al aten over de door de tegen Eisenhower. Deze eputatie te redden door doen.

uitstel van de uitwis-olitieke vrede tijdens het nding van het parlement, verkiezingen en de vor-et, dat zou moeten be-seling van de oorkonden

an Kisji hebben grote chonken en de premier oorwaarden bereid ver-te verlenen. Binnen de echter verdeeld en de zal dan ook voor een ald door de uitslag van igels der regeringspartij. varen over het voor-che socialisten niet en, dat de regering wer als verkiezings-. De agitatie bij de rty, de perschef van eeft de socialisten gebracht en tot een bewogen. Hetgeen het bezoek van de bleven zien als een van de liberaal-partij.

Communisten

deze week dus voor-van de communisten en beïnvloede studenten-e studentenfederatie, die invloed doet gelden aan en colleges, schrikt niet terug en slaat ook nu e partijen en de vak-

staan uit een organisatie, de voorgenomen ver-en die stakingen procla-en. Zij onderhield jaren-met de Japanse commu-1 juni 1958 tussen het he partijsecretariaat tot studenten werden uit de nog extremere formatie nin en Trotzky als haar e. Meer dan de helft van oort tot de Kyodogroep.

Massa

wel communistisch ge-niet zo, dat alle 300.000 ok zijn. Het tegendeel is gakoeren slechts met ag kon komen, wijst deze studentenfederatie been te brengen. e leiders van de Zen-de grote massa die ongetwijfeld de den bevolken. Aan-zich afzijdig, maar streerd wordt en de t zij zich licht mee-aan een massale be-bare gezag.

Hier tekent premier Kisji te Washington het nieuwe verdrag tussen zijn land en de Verenigde Staten, waarover in de afgelopen weken zoveel te doen is geweest. President Eisenhower kijkt geïnteresseerd toe.

Hier staat tegenover, dat het publiek zijn apatische houding ook laat varen om zich tegen de demonstrerende groepen te keren bijv. wanneer de demonstraties grote verkeersopstoppingen veroorzaken. Dit had ook het geval kunnen zijn, wanneer de studenten of de communisten zich zouden hebben vergrepen aan de auto van de keizer, waarin de president de tocht van het vliegveld, naar het centrum van Tokio had moeten maken.

Zij hebben echter niet tot zondag gewacht. Woensdag en donderdag hebben zij reeds hun slag geslagen. De ratificatie van het verdrag met Amerika gaat voorlopig niet door en Eisenhowers bezoek is uitgesteld. Zij hebben hun doel bereikt.

Gevaar?

ZIJ, die het Japan van voor de oorlog goed gekend hebben, zien in de demonstraties van de afgelopen weken geen gunstig voorteken. Kort voordat Japan de oorlog in het Verre Oosten ontketende, waren de straten van Tokio ook bevolkt met demonstrerende jonge mensen. Zij volgden hun leiders: de keizer, de militaire leiders, de feodale heer, de echtgenoot, de vader, de werkgever of bendeleider. En naar het schijnt heeft de oorlog en de daarop gevolgde bezettingstijd daarin weinig of geen verandering gebracht. Hier kan een gevaar in schuilen, dat groter is dan het risico, hetwelk de regering van Kisji op het ogenblik loopt.

Tijdens de studentenrelletjes in Tokio had de politie het zwaar te verduren. Persfotografen hadden het zekere voor het onzekere genomen en ook maar een helm opgezet . . . .

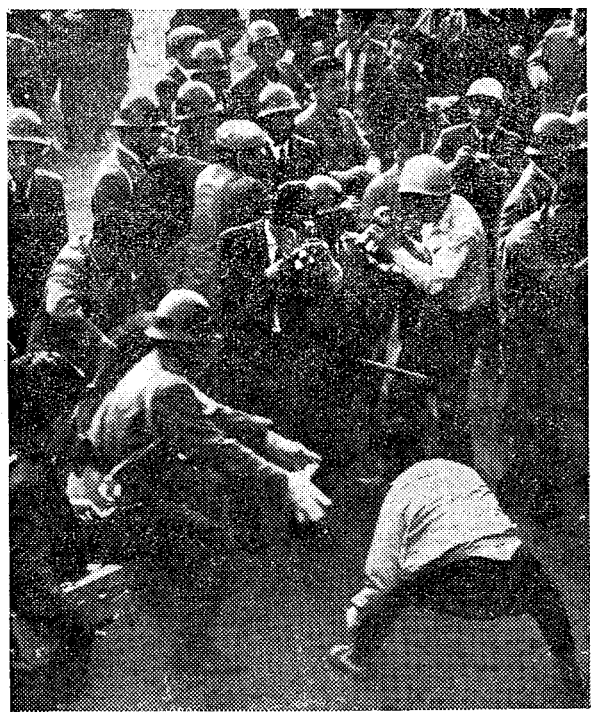

De Sowjetunie en communistisch China zijn er beide op uit, hun invloed in Japan te vergroten en uiteindelijk het land in hun greep te krijgen. Al maandenlang bombarderen zij Japan met propaganda, die bedoeld is om de Japanners er van te overtuigen, dat het verdrag met Amerika Japan aan verwoesting door kernbommen zal blootstellen, dat premier Kisji een oorlogsmisdadiger is, dat Amerika een oorlogszuchtige imperialistische staat is en dat Japan een neutrale politiek dient te voeren en zich niet voor het wagentje van de Verenigde Staten moet laten spannen.

Hoogtepunt

TOEN er in het parlement gestemd werd over het verdrag nam de campagne in hevigheid toe. Het neerhalen van het spionagetoestel boven de Sowjetunie gaf nieuw voedsel aan de agitatie, omdat drie U-2-toestellen in Japan zijn gestationeerd. Na de ratificatie van het verdrag gingen de communistische radio's als wilden tekeer. En nu de eindratificatie in zicht is gekomen, heeft de campagne tegen het verdrag haar meest intensieve stadium bereikt. Vele duizenden Japanners, die geen communist zijn, steunen de actie. Maar het merendeel van hen die zich het hardst weren, zijn marxisten.

Het is — mede in verband met het bovenstaande — te hopen, dat premier Kisji niet de hulp van het leger behoeft in te roepen. Want het leger is evenals de atoombom in Japan. Het zou alle spoken uit de jaren van 1932 tot 1945 weer tevoorschijn roepen en de militairen een rol in de politiek toebedelen, die in verschillende landen in Azië en andere delen van de wereld reeds tot ongewenste situaties heeft geleid. *d. B.*

Deze dagen

viel het ons op, dat ministeriële antwoorden op schriftelijke vragen van kamerleden vaak ruimte voor nog meer vragen open laten, met hoeveel ambtelijke nauwgezetheid er ook gestreefd wordt naar een zo volledig mogelijke opsomming en weergave van gegevens en feiten. Misschien is het juist dat streven om de vragen stuk voor stuk zo volledig en nauwkeurig mogelijk te beantwoorden, waardoor de beantwoording soms niet toekomt aan de algemene strekking, die vaak in de vragen besloten ligt.

Zo hebben de s.g.p.-kamerleden Van Dis en Kodde aan de minister van defensie vragen gesteld over het verlenen van zes dagen buitengewoon verlof aan duizend r.k. militairen voor deelneming aan een internationale bedevaart. De vragen hadden ook betrekking op verdere medewerking, die van overheidswege aan deze bedevaart zou zijn verleend — wat, naar de minister antwoordde, niet het geval is geweest — en tenslotte werd gevraagd of aan militairen, die om principiële redenen niet op zondag reizen, toestemming zou kunnen worden gegeven om op maandag naar hun onderdelen terug te keren.

Het verband tussen deze vragen komt in de beantwoording in het geheel niet tot zijn recht. Terugkeer van kort verlof op maandag per eerste gelegenheid zou de gang van zaken bij de opleidingseenheden verstoren. Ook wordt de afwijzing van dit verzoek gemotiveerd met de opmerking, dat ook aan tienduizenden r.k. militairen, die niet aan de bedevaart deelnemen, geen verlof werd gegeven.

Geen antwoord dus op de vraag: waarom wel zes dagen buitengewoon verlof aan hen, die een bedevaart willen maken, terwijl principiële bezwaren van anderen niet worden ontzien? Geen antwoord ook op de vraag: verstoort een buitengewoon verlof voor duizend man de gang van zaken niet? En tenslotte evenmin een uiteenzetting waaruit blijkt dat het beslist onmogelijk is de terugkeer van zondagavond te verschuiven naar maandagochtend.

Een soortgelijke onvolledigheid doet zich ook voor in het antwoord van de minister van justitie over het gebruik van de televisie bij opsporing van vermisten e.d. De beantwoording is zeer volledig voor zover zij betreft het eigenlijke geval waar de vragen op doelden, het vermiste jongetje in Lichtenvoorde. Maar over de kwestie in het algemeen blijft het antwoord aan de oppervlakte. Daardoor rijzen er nieuwe vragen. Indien er al 200 vermissingen van minderjarigen per maand zijn, die voor een televisie-uitzending in aanmerking komen — er is ongetwijfeld een groot aantal gevallen bij waarin de vermiste in zeer korte tijd wordt teruggevonden — zou dan inderdaad niet van de N.T.S. gevergd kunnen worden, dat zij daaraan een opsporingsbericht wijdt? Zijn de gevaren, die deze vermisten bedreigen en de angstige spanning waarin de ouders verkeren, niet het offer van een klein stukje t.v.-programma waard? En waarop berust de stelling, dat veelvuldige inschakeling van de televisie het voordeel van haar gebruik als opsporingsmiddel spoedig verloren zou doen gaan, zoals de Minister zegt? Heeft het gebruik van de radio voor het omroepen van politie- en s.o.s.-berichten dit bewijs geleverd?

Het komt ons voor, dat het in vele gevallen voor een goede voorlichting van het publiek — vragen van kamerleden worden toch niet alleen gesteld en beantwoord om die kamerleden inlichtingen te verschaffen — gewenst zou zijn indien ministeriële antwoorden wat minder aan de oppervlakte bleven.

Groninger Arjos toonde haar kracht

met don-nd, buien van het

ge Arjos-g hebben ens in de delen van vertrok-boot hen cht. Tij-al duide-ning niet stralen-ning ging eiland in duinpan end door verband Vries te penings-ting een Groning-

S. Silvis, satie te-ensen als

ze God buiten de politiek willen houden; dan moeten een Volkenbond en topconferenties mislukken, dan krijgen anti-christelijke stromingen de kans via de moderne communicatiemiddelen de veerkracht van een volk kapot te maken, zoals in het Duitsland van de Nazi's. Hij constateerde ook in ons volk een voortgaande ontkerstening en een groeiende materialistische inslag. „De geest van loonrondes, promoties en examens maakt ons volk kapot als we niet in brand blijven voor het werk van onze Koning" Zijn toespraak resulteerde in een krachtige oproep tot enthousiasme in de strijd tegen de goden van de tijd om het behoud van de kapitale erfenis die van het voorgeslacht is ontvangen.

„Opdracht van de Arjos"

Dhr. J. van Leeuwen, voorzitter van het prov. verband Overijssel, die als tweede spreker het woord voerde, riep de aanwezigen op om ook de zomermaanden nuttig te besteden met het leggen van contacten en het voorbereiden van de activiteiten voor het nieuwe seizoen. Naast de studie van de beginselen, wat de voornaamste opdracht van de Arjos blijft, zag deze spreker ook praktisch politieke punten waar de Arjos zich mee bezig kan houden. Hij noemde in dit verband de vraag of het niet wenselijk is de kiesgerechtigde leeftijd te verlagen tot 21 jaar en de verhouding tussen de chr. partijen. „De muren tussen deze partijen moeten we niet een-twee-drie wegbreken, dan stort het huis in; we moeten beginnen met gaten in die muren te hakken, zodat we met elkaar kunnen praten."

„Dank voor Tillema"

Tijdens deze meeting bracht de Groninger Arjos dhr. P. B. Tillema van Hoogkerk dank voor de manier waarop hij bijna 5 jaar lang de functie van secretaris van het prov. verband had vervuld. „De bloei en de kracht van de Arjos in Groningen is voor een groot deel te danken aan het onvermoeibare enthousiasme van Tillema", aldus de voorzitter. „Met weinig woorden, maar veel papier, zoals Tillema zelf opmerkte, heeft hij de dank van ons prov. verband verdiend." En niet alleen namens de Arjos maar ook namens het Prov. Comité kon de voorzitter dhr. Tillema voor zijn Arjoswerk bedanken. Daarna werd dhr. Tillema een platencassette en een platenbon, en mevr. Tillema een doos bonbons aangeboden.

„Banden"

Na de meeting hebben de Arjosleden onder ideale weersomstandigheden van zee en duinen genoten. Zo zijn op Schiermonnikoog weer banden gesmeed; banden van persoonlijke aard misschien, maar zeker ook banden met de Arjos die in het nieuwe seizoen van grote waarde kunnen zijn.

J. v. d. P.

WOUDA'S ZADEN
(Kiemkrachtige Zaden!)
Vraagt nieuwe prijsconrant
Tel. 250 Oranjewoud
SINDS 1809

Oorzaken van vermindering der Sowjet strijdkrachten

De vermindering van de Sowjet strijdkrachten blijkt militair onschadelijk, economisch zeer gewenst en partij-politiek bezien, nuttig te zijn. Deze drie omstandigheden hebben tot de vermindering der Sowjet strijdkrachten geleid.

Chroestsjow concentreert zich thans op datgene wat hem werkelijk belangrijk lijkt: raketten, fabrieken en de partij.

Der aktuelle Osten,
7-3-1960.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

DRUKKERIJ WED. G. VAN SOEST

AMSTERDAM SINGEL 52-54

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173 Tel. 247126
Privé: Olympiakade 60 Tel. 794152
AMSTERDAM

G. W. GRUPPEN
Aannemersbedrijf
Spaarndammerdijk 388 - Tel. 80553 - Amsterdam

GEBR. VAN ALTENA
Smeed- en constructiewerk
Stalen ramen en deuren
G. VAN LEDENBERCHSTRAAT 114 - TEL. 82298

KOLEN OLIE
TEL. 37785-245350
GROENEWOLD-HORTUS
AMSTEL 34 (BIJ DE MUNT)
HAARDEN

FA. S. DOGGER HZN.
SCHINKELKADE 14 TELEFOON 722516
Alle soorten
Antraciet Industrie IV en V
voor huisbrand
BRECHCOKES EN OLIE voor centrale verwarming

PROT.-CHR. COöP. BEGRAFENISVERENIGING U.A.
Betere verzorging van begrafenissen
Vondelstraat 101 - Telefoon 82477 - Amsterdam
Is u nog geen lid? Vraagt dan inlichtingen aan de P.C.B. en laat u als lid inschrijven.

KENNEMERLAND
Bureau voor elektriciteitswerken
G. VISSER EN ZOON
8021 (0 2550)
BREESTRAAT 128 - TEL. 3012-5219-5672 (0 2510)
Gevestigd sinds 1919 - Beverwijk

KLAVER'S BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
AB DE JONG
Kennemerlaan 59 - Tel. 02550-5326 - IJmuiden

„Al wat Uw hand te doen vindt..."

TOEN de eerste locomotief zou gaan rijden, waren er geleerde heren, die op wetenschappelijke gronden voorspelden dat de passagiers aan ernstige inwendige stoornissen zouden gaan lijden tengevolge van de geweldige snelheden waaraan zij zouden worden blootgesteld. Tegenover dit gevaar was een ander, nl. dat de melk in de uiers der koeien zou verzuren vanwege de schrik, nog maar een bagatel, schoon niet voor de boeren.

Thans, nu mensen sneller vliegen dan het geluid en locomotieven museumstukken zijn, kunnen we daarom lachen.

Maar dat onwetendheid vergezeld gaat van lichtgelovigheid, ondervinden we nog dagelijks.

Onwetendheid heerst er in brede lagen ten aanzien van de mogelijkheden, zowel ten goede als ten kwade, van de **kernenergie.** De meeste mensen zijn er al van te voren van overtuigd dat het hen tóch boven de pet gaat. Daarom nemen ze maar niet eens de moeite, zich er in te verdiepen.

Nochtans vormen zij zich een opinie.

Wat het gebruik van kernenergie ten kwade (in een oorlog met kernwapens) betreft, kan die opinie als volgt worden samengevat:

1. Een **toekomstige oorlog** zal met kernwapens worden gevoerd.
2. Die oorlog zal het **einde der mensheid** betekenen.
3. We kunnen er **helemaal niets** tegen doen.

Dit gevoelen wordt nog aangewakkerd door allerlei voorlichting van bepaalde zijde, waarbij aan de hand van cijfers wordt aangetoond dat het mogelijk is, een bom te maken waardoor heel Nederland in één klap van de kaart zal worden geveegd.

Dit is natúúrlijk mogelijk, evenzeer als het volledig uitroeien van de bevolking door middel van strijdgassen of bacteriën. 't Is maar de vraag of zulks ooit, en dan op zulk een schaal, gebeuren zal....

Een begeleidend verschijnsel van deze propagandistische activiteit (die van onverwachte en zelfs ongedachte zijde steun ondervindt) is een actie tegen de Organisatie Bescherming Bevolking, de BB. Men tracht aan te tonen, dat die in zulk een geval toch niets kan doen. Het geld en de inspanning daaraan besteed is dus nutteloos. Ze dient dan nog alleen om het gevaar te bagatelliseren, de bevolking zand in de ogen te strooien en (zo wordt er dan nog bij voorkeur aan toegevoegd) haar rijp te maken voor een totale oorlog.

Zo is, in a nutshell, de positie.

Een nieuw gevaar

LATEN we allereerst vaststellen dat het verkeerd is, een oorlog als een onvermijdelijke noodwendigheid te beschouwen.

En zou, onverhoopt, zulk een oorlog losbarsten, dan staat nóg niet vast, dat daarin van kernwapens zal worden gebruik gemaakt.

Wel is het reëel, er van uit te gaan dat, zolang die wapens er zijn, en tot onmiddellijk gebruik gereed worden gehouden, de **kans** blijft bestaan dat ze eens gebruikt zullen worden, en zich op die mogelijkheid voor te bereiden.

Maar zou het ooit zover komen, dan geldt toch zeker niet het „Je kunt er toch niets tegen doen" zodat we gedoemd zijn daadloos en machteloos **dit** noodlot over ons te laten komen.

De uitwerking van deze wapens, door **hitte** en luchtdruk, heeft vernietiging op veel groter schaal tot gevolg dan die van de „conventionele" brisant- en brandbommen.

Maar er komt een nieuw gevaarselement bij: de **radioactieve straling,** waarvan de uitwerking zich soms al heel spoedig, soms pas na maanden doet gevoelen. Die radioactieve straling kan **direct** ontstaan, tegelijk met de explosie, maar ook **indirect,** doordat als gevolg van de explosie radioactieve stof en puin wordt omhooggezogen en door de wind meegevoerd over een afstand van soms honderden kilometers en met een front van wellicht tientallen kilometers breed.

Deze radioactieve neerslag **(fall-out)** daalt neer op huizen en straten, akkers en waterwegen, op mens en dier.

BESCHERMING BEVOLKING IN OORLOGSTIJD (I)

Aanpassing

DE intensiteit, zowel van de vernieling door hitte en luchtdruk, als van de directe radioactieve straling, wordt minder, naarmate men verder van het explosiepunt verwijdert is.

Ook de radioactieve straling als gevolg van fall-out vermindert geleidelijk, zodat men zich, soms reeds na enige uren, soms pas na meerdere dagen, weer veilig buitenshuis begeven kan.

Dit houdt in dat er wel zeer vele slachtoffers zullen vallen en grote vernielingen zullen worden aangericht.... maar ook, dat nog veel groter zal zijn het aantal mensen die hulp behoeven, dat er branden zullen moeten worden gestuit en schade zal moeten worden hersteld, dat de openbare diensten (gas, water, stroom, politie, vervoer) weer **op** gang moeten worden gebracht, dat epidemieën moeten worden voorkomen en de voedsel- en drinkwatervoorziening moet worden georganiseerd, kortom: **dat men een begin moet maken met de terugkeer tot het normale leven.**

De organisatie van deze hulpverlening kan men niet overlaten aan de goedwillendheid van dilettanten, of op plaats en ogenblik zelve improviseren.... waarbij wij de noodzaak van het beschikken over doelmatig materieel nog buiten beschouwing laten!

Regeren is vooruitzien. Daarom is reeds jaren geleden de **Organisatie Bescherming Bevolking, de BB,** gesticht.

En zoals de militaire situatie zich voortdurend wijzigt, zo wijzigt zich ook de werkwijze van de BB, die immers daaraan dient te worden aangepast.

Dat deze aanpassing in volle gang is heeft men kunnen vernemen uit de krantenberichten o.a. omtrent de invoering van de noodwachtplicht en de gewijzigde opzet van de zgn. georganiseerde zelfbescherming, de blok- en wijkploegen in de voornaamste gevarengebieden.

Niet het „je kunt er toch niets tegen doen" met alle consequenties aan dit fatalisme verbonden, behoort onze houding tegenover de gevaren te bepalen.

Veeleer geldt hier: **„Al wat uw hand te doen vindt, doe dat met al uw macht."**

T. L.

Een der maatregelen in het kader van de aanpassing der BB aan de moderne oorlogsvoering was de invoering van de Noodwachtplicht, waardoor een voldoende bezetting van de zgn. Overheidsdiensten kan worden gekregen.

ZEIST

N.V. Middenstandsbank
„ZEIST"
Telefoon 2661 — Jufferstraat 3
ALLE BANKZAKEN
SAFE - SPAARBANK

UW INTERIEUR
SMAAKVOL EN
GEZELLIG INGERICHT
EN TOCH NIET DUUR!
Firma W. van Tellingen
SLOTLAAN 135-137 — ZEIST — TELEFOON 248(

Het CONGRES van „GROEN VAN PRINSTERER"

ER zijn niet zo heel veel a.r. burgemeesters, wethouders en gemeentesecretarissen in ons vaderland, maar dat het een veelvoud is van de 45 die vorige week het tweedaagse congres van de vereniging „Groen van Prinsterer" bijwoonden staat toch wel vast. Als altijd hebben ook nu de thuisblijvers ongelijk gehad. Belangrijke zaken, de gemeente betreffende, zijn op dit congres in discussie geweest. We denken aan de subsidiepolitiek van de gemeenten, het gevaar van het centralisme dat de gemeenten bedreigt, de positie van de burgemeester, enz. Natuurlijk dachten de aanwezigen over al deze zaken niet precies gelijk, maar daardoor werd de discussie des te belangrijker.

Dat de voorzitter, burgemeester J. C. Haspels van Bussum, het een en ander zeggen zou over de financiële verhouding tussen het rijk en de gemeenten, lag voor de hand. Hij was over de ontwikkeling sinds 1956 — toen het rapport-Oud verscheen — hoogst onvoldaan. Het duurt allemaal veel te lang en daarom herinnerde hij de ministers van Financiën en van Binnenlandse Zaken aan het Bijbelwoord: „De uitgestelde hoop krenkt het hart".

Het gaat bij de regeling van de financiële verhouding niet alleen om een financieel vraagstuk, maar ook om de vraag: „wat zal de wetgever weten te maken van de positie van de Nederlandse Gemeente?" Hij zag hier voor het huidige kabinet een aantrekkelijke taak nl. het uitsteken van de reddingsplank naar de drenkeling (de Nederlandse gemeente), zodat de gemeenteraad weer zelf het heft van het financiële mes in handen zou kunnen nemen.

T.a.v. een eigen gemeentelijk belastinggebied deed de heer Haspels de suggestie de grondbelasting, die thans via de omweg van het rijk aan de gemeenten ten deel valt, door de gemeente zelf te laten innen, evenals dat bij de straatbelasting gebeurt. Beide belastingen gaan uit van de kadastrale opbrengst en men zou dan met één belastingbiljet kunnen volstaan. Maar belangrijker is dat de grondbelasting dan een zakelijke belasting zou worden, die een onderdeel zou kunnen vormen van het gemeentelijk beleid. Men zou dan ook eens kunnen bezien de sinds 1872 bestaande grondslag van de kadastrale opbrengst te vervangen door die van de huurprijs.

Een andere belasting, die de gemeenten en provinciën ten goede komt, is de personele belasting. In totaal brengt deze op 67 miljoen gulden. Dat is nog niet eens een procent van de totale rijksbelastingen. Let men op de vrij hoge kosten die gemaakt moeten worden om deze belasting te heffen, dan vraagt men zich af, of men deze belasting niet beter kan afschaffen. Evenals andere kleine belastingen met veel administratie. Daardoor zou niet alleen personeel bij de rijksbelastingdienst vrijkomen, maar het zou wellicht ook de tegenstand tegen de door de commissie-Oud voorgestelde woonplaatsbelasting verminderen. Op die wijze zou de mogelijkheid voor een eigen gemeentelijk belastinggebied, en dus een eigen financieel beleid, geschapen worden.

Wethouders staken niet

HET was goed gezien van de voorzitter met nadruk de aandacht te vragen voor de moeilijkheden in een aantal gemeenten, met name in het Zeeuwse Oosterland. Wel is hier door de dagbladen veel over geschreven, maar te weinig is er op gewezen, dat het hier om een in wezen revolutionaire zaak gaat.

Wethouders en raadsleden blijven volgens de wet in functie tot hun opvolgers verkozen zijn. Doen ze dat niet dan handelen ze in strijd met de wet en met hun afgelegde ambtseed. Vloeit deze weigering voort uit ontevredenheid met een benoeming van een burgemeester of met het weer in zijn ambt herstellen van deze functionaris, dan wordt de zaak nog erger. Want dan verzet men zich in feite tegen de Kroon. In Nederland kennen we niet de buitenlandse figuur, dat een burgemeester vaak uit en door de raad gekozen wordt. De raad hier te lande heeft daar niets in te zeggen. De benoeming is uitsluitend aan de Kroon voorbehouden, evenals het de benoemingontslag trouwens. Is de raad het met niet eens, dan kan men daar niet de burgemeester de dupe van laten worden, die zich trouwens ook niet verdedigen kan. En het is ongehoord het gemeentelijk apparaat dan maar stop te zetten door te weigeren mandaten en andere vereiste stukken te tekenen. Als men zo de Kroon onder druk wil zetten, dan kan men die houding alleen revolutionair noemen. De enige die hier bevoegdheden heeft is de Tweede Kamer, die de minister van Binnenlandse Zaken kan interpelleren. Maar de raad heeft te doen wat de wet voorschrijft. En voor ieder raadslid geldt hetzelfde.

„Preek zonder toepassing"

EEN goeie preek, maar de toepassing ontbreekt". Aldus typeerde een van de aanwezigen de causerie van dr. Bruins Slot over „Taak en plaats van de gemeentebesturen in deze tijd". Die toepassing moet u zelf maken, repliceerde de referent. Ik ben niet op allerlei concrete problemen en moeilijkheden ingegaan. Ik heb getracht de gemeente te plaatsen in het geheel van deze tijd. Het benauwende van onze tijd is dat we in West-Europa leven in een crisis van de democratie. De democratische staat veronderstelt de geïnteresseerdheid van de burgers en waar de gemeenten het dichtst bij de burgers staan hebben zij in het bewaren van de democratie een belangrijke taak. Zou de zelfstandige gemeente wegvallen, dan zou dit voor de democratie een groot gevaar betekenen.

Een ander gevaar dat de gemeenten bedreigt is de zucht naar centralisatie. Spr. waarschuwde voor dat centralisme, dat vaak vanuit Den Haag komt. Maar anderzijds stelde hij ook de vraag of de gemeenten soms niet teveel tegen dat Den Haag aanleunen en te weinig gebruik maken van eigen bevoegdheid en eigen apparaat.

De heer Bruins Slot was voorts van mening dat men vaak de taak van de overheid niet goed meer ziet. Men denkt in onze tijd veel minder dogmatisch dan in de vorige eeuw, zodat het wel schijnt alsof de beginselstrijd moet worden uitgevochten op het terrein van de praktische politiek.

Hij was het er mee eens dat Kamerleden niet moeten interpelleren over moeilijkheden in gemeenten, die de raad zelf moet oplossen. T.a.v. schorsingen en ontslagen van burgemeesters achtte hij dit niet verkeerd, omdat het hier gaat om een stuk regeringsbeleid.

Gemeente-subsidie

HET referaat van de burgemeester van 's Gravendeel, mr. C. J. Verplanke, over „Gemeentesubsidie" ontlokte de nodige discussie. De uit de vergadering komende opmerking, dat dit referaat 25 jaar te laat kwam, moge als bewijs dienen dat de referent het bepaald niet eens was met de huidige gang van zaken. Met nadruk waarschuwde hij ervoor dat we bij een voortgaande subsidiëring op de wijze als thans gebruikelijk is, een aardig eind de weg van de totalitaire staat op worden gedreven, ondanks alle bezwaren die we tegen die totalitaire idee hebben. Beschamend achtte hij het, dat meer dan eens christelijke organisaties in de voorste rij staan als het gaat om het aanvragen van subsidies.

Spr. meende dat de overheid bij het verlenen van subsidie geen andere taak had dan bij het verrichten van andere overheidshandelingen. De overheid moet de verantwoordelijkheid, de soevereiniteit, van de verschillende samenlevingsverbanden erkennen. Ze heeft de ontwikkeling daarvan gade te slaan, eventueel mogelijkheden te bieden tot verdere ontplooiing, maar zij zal steeds krachtens eigen verantwoordelijkheid hebben te oordelen. De overheid heeft als overheid haar eigen verantwoordelijkheid en mag zich dus nooit vereenzelvigen met een bijzonder belang, noch zich belasten met de totale leiding van de totale samenleving.

Onthouden van steun

DE overheid heeft niet het recht een bepaalde overtuiging dwingend op te leggen, maar zij heeft zich wèl te onthouden van het verlenen van steun aan activiteiten, die kunnen leiden tot aantasting van de grondslagen van onze (nog) christelijke samenleving. Daarom mag de overheid geen steun verlenen aan bijv. het Humanistisch Verbond, Jehovagetuigen, e.a. Tegen deze stelling kwam uit de vergadering verzet. Waar blijft men dan met de verdelende gerechtigheid? Hoe zal de overheid in levensbeschouwelijke vragen kunnen oordelen, zij mist daartoe immers het orgaan? Helemaal niet waar, meende de referent. Voor wie geldt de Schrift? Toch niet alleen voor individuele personen? Welnu, de overheid heeft ook „Mozes en de profeten". Wij willen geen neutrale staat. Die gaat geblinddoekt door het leven, die heeft negatief geen taak en huldigt positief het beginsel van de gelijke monniken en de gelijke kappen. Maar Christendom en Humanisme zijn geen gelijke monniken. Bovendien is dat „gelijkheidsbeginsel" hoogstens een goed liberaal beginsel, maar het Christendom heeft altijd iets van het absolute in zich. Als de overheid in de levensbeschouwelijke strijd betrokken wordt, dan zal de Christelijke overheid moeten discrimineren.

De kerken komen volgens de heer Verplanke principieel niet voor subsidie in aanmerking. De kerk is er o.m. om de Christenen in staat te stellen hun liefde en offervaardigheid te bewijzen. Daarmee verdraagt zich geen overheidssubsidie. Maar als de kerk, een soeverein samenlevingsverband, zelf subsidie aanvraagt, kan de overheid dat dan weigeren, zo werd gevraagd. Ja, antwoordde de heer Verplanke, want de overheid heeft haar eigen verantwoordelijkheid en zij heeft de verantwoordelijkheid van andere kringen of verbanden niet over te nemen.

Ieder op eigen terrein

NATUURLIJK lopen die samenlevingsverbanden wel eens dooreen. Bij maatschappelijk werk bijv. kan men te maken krijgen met gezin, maatschappij en overheid. Maar ook dan blijft de verantwoordelijkheid en dus de taak van de vader een andere dan die van de overheid.

Velen waren het met de heer Verplanke ook eens, toen hij betoogde dat rijk, provincie en gemeente hun eigen terreinen voor subsidie hebben, al kunnen ook hier wel eens raakpunten zijn. Met name niet toen hij op grond daarvan poneerde, dat militaire tehuizen niet door de gemeenten behoren te worden gesubsidieerd, tenzij men in eigen gemeente zo'n tehuis heeft.

Nadrukkelijk wees de heer Verplanke ook de zgn. koppelsubsidies af, het rijk geeft subsidie als de gemeente ook voor een bepaald percentage subsidieert. En om niet meer te noemen, terecht noemde de referent ook de budgettaire positie een van de factoren, die bij het verlenen van subsidie moet meespreken. Is het geld niet toereikend om alle aanvragen te voldoen, dan zal de overheid de verschillende belangen hebben af te wegen om zo te besluiten welke aanvragers wel voor subsidie in aanmerking komen en welke niet. Het is niet juist een aanvrage af te wijzen, omdat men geen geld heeft, zonder eerst de noodzakelijkheid van reeds bestaande subsidies opnieuw te bezien. W.

ROTTERDAM

PONTIER EN KARREMAN
Makelaars in Assurantiën
WESTERSINGEL 9 B (Postbus 884)
ROTTERDAM - TELEFOON 11.17.00
Voor ALLE verzekeringen

KOLEN
van de Oranje Nassau Mijnen
P. G. LODDER N.V.
2e Rosestraat 7 - Tel. 71052 - ROTTERDAM-ZUID

GAAT HET OM EEN BRIL?
GA DAN NAAR
J. DRENT - Strevelsweg 61a
Telefoon 74770 — ROTTERDAM

„De Goudse Packet"
(B. J. VAN RHIJN & ZN:)
Hoofdkantoor Gouda, Regentesseplants. 6-7, tel. 2388
Dagelijkse Sneldiensten
Gouda tel. 2388 Vlaardingen tel. 3551
Rotterdam tel. 41414 Utrecht tel. 10696
Schiedam tel. 68472 Amsterdam tel. 46020

Drukkerij De Winter & Hofwegen
LAMBERTUSSTRAAT 55
Telefoon 122054
Voor al uw drukwerk!

FA. C. A. STREEFKERK
LOODGIETERSBEDRIJF
Ruime sortering
GASAPPARATEN EN SANITAIRE ARTIKELEN
Claes de Vrieselaan 164 — Tel. 34852

Ladders en roistellingen
W. ZEILSTRA & CO
verhuur - annex goederenvervoer
ZAAGMOLENSTRAAT 48 — TELEFOON 84147

Barendregt's
SPECIAAL-ZAKEN
Textiel
Bedden
Baby-artikelen
Tapijten
Kat. Lagedijk 421—423—434—436, hoek Slotboomstraat
Tel. 71986—71999
Schiedamseweg 47 — Tel. 52992 — Rotterdam

RESTAURANT TEAROOM & PATISSERIE
„LA BONNE AUBERGE"
M. van Linschoten
Recepties, Diners en Partijen
Hoogstraat 147-149 - telefoon 129381, 129567, 129672 - Rotterdam

VOOR DAMES- EN HERENKLEDING
de Jong
ROTTERDAM-Z.
EEN WERELD VOL MODENIEUWS
Katendrechtse Lagedijk 371-377 en 398-402. Tel. 77820
Filiaal Zuidwijk: De Slinge 431. Tel. 170290

RONDO
WASMACHINE SPECIALISTEN SINDS 1920
BEIJERLANDSELAAN 31
OUDE BINNENWEG 146-148
JONKER FRANSSTRAAT 106
Ondanks alle beperkingen toch meest uitgebreide sortering.

N.V. Verhuis- en Transportbedrijf
A. SLUYTER & ZONEN
verzorgt al uw transporten door het gehele land.
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

BRILLEN - FOTO - SMALFILM
LANGSTRAAT
DORPSWEG 101 - Tel. 76042—171056
PUTSELAAN 37 - Tel. 74093

gehoord gezien gelezen

Het raadsel van de ROLOT

„DE gang van zaken op het gebied van de loterij is de laatste tijd min of meer onthutsend!", zo heeft Trouw op woensdag 8 juni in een hoofdartikel geconstateerd. En dan volgt die gang van zaken: minister Beerman heeft op 11 mei vergunning verleend aan de Nederlandse vereniging voor maatschappelijk werk „Humanitas" voor een letter-lotto, genaamd Rolot. Inzet en prijs zijn niet aan voorwaarden gebonden. De enige voorwaarde is de voorwaarde die de loterijwet stelt, namelijk dat de prijs in goederen moet worden uitbetaald. Eveneens op 11 mei heeft de minister vergunning verleend voor een cijfer-lotto aan de stichting „Centraal Missie-Commissariaat". Deze stichting werkt in vijf series met als hoofdprijs in iedere serie ƒ 35.000.

Dat woordje onthutsend geeft wel zo ongeveer de meningen der verschillende politieke dagbladscribenten weer. De Volkskrant noemt het gedrag van de minister „wonderlijk", Het Handelsblad spreekt van een „duistere pool", de Friese Koerier van een „doorgestoken dijk" en het Friesch Dagblad noemt het „onbegrijpelijk"!

Dat al deze schrijvers, hoe eensgezind ook in hun verbazing, wel een verschillende kijk hebben op de consequenties van deze ministeriële stap, is wel duidelijk.

Enkele citaten ter illustratie hoe de schrijvers hebben gereageerd op al dit sensagereageerd op dit sensationele nieuws.

Duistere „pool"

Beginnen we met het Algemeen Handelsblad, want deze liberalen zien in al deze duisternis wel een lichtpuntje. Aldus:

We zouden ons kunnen voorstellen, dat het besluit van minister Beerman in de ministerraad geen algemene waardering zal ondervinden. Uit een beleidsoogpunt heeft mr. Beerman bepaald roet in het eten gegooid.

Het zal velen in den lande bepaald interesseren, welke beweegredenen de minister van justitie heeft gehad om de twee vergunningen te geven. Het pikante van de zaak is n.l., dat de prot-christelijke ministers in het kabinet zeer zeker niet bekend staan als voorstanders van loterijen, laat staan van toto's. Tot deze groep van principiële tegenstanders in het kabinet behoort ook mr. Beerman. Wat mag dan de reden zijn waarom deze bewindsman zich plotseling zo gul heeft getoond?

Het enige verheugende in deze zaak zou echter kunnen zijn, dat het nu voor de prot.-christelijke ministers nog moeilijker zal zijn zich te verzetten tegen wensen uit de Tweede Kamer tot verruiming van de voorgenomen wettelijke bepalingen voor de toto.

De verleende vergunning aan Humanitas en Missiecommissariaat moge voor deze instellingen een „lot uit de loterij" zijn, in politicis geloven we, dat minister Beerman voor de regering een vette „niet" heeft getrokken. In ieder geval is de situatie rondom de toto en de herziening van de Loterijwet er niet duidelijker op geworden.

Een duistere „pool".

Roet in 't eten

Zo iets is koren op de molen van Het Vrije Volk — het zal niemand verbazen. Het hoofdartikel over deze zaak begint aldus:

Hangt het kabinet-De Quay tegen beslissingen aan? Ja, schreven wij vlak voor Pinksteren. Maar de voetbalpool dan, werd ons tegengeworpen. Weet ge dan niet dat (na een heel jaar wachten) de beslissing over de voetbalpool in de lucht zit? In de lucht, dat zal wel. Maar in feite is er over de voetbalpool niet beslist. Nog steeds niet beslist.

Wel is in afwachting van die beslissing en de behandeling van de noodzakelijke wijziging in de loterijwet iets anders beslist. Tot ieders verbazing is de minister van Justitie, mr. Beerman, met de klompen door het spel gelopen. Hij heeft eensklaps twee vergunningen voor een soort pool afgegeven. Eén ten bate van Humanitas, één ten bate van de roomskatholieke missie. Over vraagstukken waaraan bij de voetbalpool zo zwaar wordt getild, de maximum-inzet, de maximumprijs, de besloten kring der deelnemers, is de minister zo maar heen gestapt.

Daarna wordt een stukje uit de „duistere pool" van het Handelsblad overgenomen, waarna dit commentaar volgt:

Duister? De ministerraad heeft blijkbaar beslist, dat de minister van Justitie beslissen mag dwars door de nog te nemen beslissingen van de miniterraad heen. En de minister van Justitie beslist meteen maar twee keer. Dat een lotto mág. Maar dat die lotto maar voor één keer mag. Het moet ook weer uit zijn.

Als dat geen beslissingen nemen is!

Er valt zelfs voor de politieke vrienden van dit kabinet geen touw meer aan vast te knopen. Het kabinet-De Quay doet maar wat.

Doorgestoken dijk

Bij de socialisten blijvende, in de Friese Koerier heeft de heer Fedde Schurer zich aan deze voorspelling gewaagd:

Dat de toto er zou komen, was duidelijk. Evenzeer dat de prijzen ongelimiteerd zouden worden of in elk geval dat de limiet op een behoorlijke hoogte zou komen te liggen. Maar weinigen echter zullen hebben verwacht dat minister Beerman nu juist in het wassen van de vloëd eigenhandig de dijk zou doorsteken, de dijk van principiële bezwaren die tegen de toto was opgeworpen. En daar komt het eigenlijk wel op neer.

Was dit niet gebeurd, dan zouden er in elk geval nog een aantal redelijke argumenten kunnen worden aangebracht om de ƒ 25.000.— of als laatste stelling de reeds voorbereide ƒ 50.000,— te verdedigen. Men kon dan de redenen der tegenstanders van een grens in elk geval met fierheid wijzen op principiële bezwaren, waarvoor tenslotte alles moet wijken en waarmee men niet mag handjebakken.

Nu echter vallen deze tegenstanders automatisch terug tot een beroep op mr. Beerman, die blijkbaar, helemaal niet zo op een limiet gebrand is, als het maar voor een goed doel gaat. Blijft slechts nog over te bewijzen dat de ontwikkeling van de sport een goed doel is, en dat is niet zo moeilijk.

De dijk is doorgestoken. En er is geen dichten meer aan.

Onhoudbare situatie

Het Friesch Dagblad heeft wel een heel andere kijk op het verband tussen deze stap van minister Bearman en de behandeling van het toto-ontwerp. En naar ons gevoel een heel wat juister kijk:

Dit is kortweg onbegrijpelijk. Want de minister heeft zijn positie bij de behandeling van dat ontwerp volkomen ondergraven. En het kabinet zal er goed aan doen, deze nieuwe en in wezen onhoudbare situatie te bekijken.

Uit verschillende berichten krijgt men de indruk, dat de minister er is ingelopen of voor een reeds half voldongen feit is gesteld. Maar dan is het des te meer noodzakelijk, dat de stukken op tafel komen. De Kamer kan niet met de behandeling van het ontwerp over de toto beginnen, voordat deze zaak helemaal duidelijk is.

Het hek van de dam

De „doorgestoken dijk" van de heer Schurer en het „hek van de dam" dat De Tijd/De Maasbode als beeld gebruikt, zijn twee uitdrukkingen voor één en hetzelfde begrip. De „vrijmoedige commentator" van De Tijd is namelijk dezelfde mening toegedaan als de Friese Koerier. Hij schrijft dit:

„Bij hoge uitzondering" en „hoewel hij er niet voor voelde" verleent de minister nu aan de vereniging Humanitas een vergunning, die aan deze vereniging volgens de berekening van het Algemeen Handelsblad een totaalbedrag kan opleveren van drie miljoen gulden. De hoge uitzondering zou, ondanks alle circulaires en instructies van de minister, weleens kunnen betekenen: het hek van de dam. Dingen, die men bij hoge uitzondering doet kunnen soms zeer definitief, vooral in hun gevolgen, zijn. De hoge uitzondering van de minister lijkt sterk op zulk een onherroepelijk en ook onherstelbaar experiment. Bovendien zijn er dingen, die een zinnig mens zich zelfs bij hoge uitzondering niet mag veroorloven. Met één handtekening heeft hij alle principiële bezwaren, al is het maar voor een moment, terzijde geschoven. Wij kunnen ons moeilijk voorstellen, dat de heren Zijlstra en De Pous erg gelukkig zijn met deze uitzonderlijke beslissing van hun collega. Moet men ook een minister vergeven, dat hij niet weet wat hij doet? Het gepeuter aan de voetbalpool om principiële redenen heeft hij nu rondweg belachelijk gemaakt. Hij achtte zich nog wel „moreel" daartoe verplicht, omdat Humanitas „te goeder trouw" reeds vergaande voorbereidingen getroffen en investeringen had gedaan. Indien het werkelijk wáár zou kunnen worden gemaakt, zoals de minister tracht te doen, dat het bij deze éne hoge uitzondering zal blijven en alle speculaties op dit „precedent" bij voorbaat tot onvruchtbaarheid worden gedoemd, zodat nimmer iemand anders een dergelijk buitenkansje in de schoot zal worden geworpen, dan vragen wij ons nóg af, waarom het in 's hemels naam, juist Humanitas moest wezen, die dit lotje uit de ministeriële loterij werd toebedeeld.

Voor de goede orde moet vermeld dat De Tijd dit schreef voordat bekend was dat ook de missie dit „lot uit de loterij" had getrokken. Een beetje minder jaloezie had dus gekund!

Toto-sprongen

Dit schreef de Volkskrant over de te verwachten Memorie van Antwoord op de loterijwet-wijziging (nadat de schrijver zich een dag daarvoor al in verbazing had afgevraagd hoe minister Beerman tot zijn wonderlijke beslissing kon komen):

Minister Bearman mag met zijn vergunning voor een nieuwe toto een wonderlijke sprong hebben gemaakt, een van zijn partijgenoten, het christelijk-historische Tweede-Kamerlid Kikkert, had daarvoor al bewezen, dat het ook hem, als het om de toto gaat, niet aan lenigheid van geest ontbreekt. De heer Kikkert kwam enkele weken terug met de fonkelnieuwe gedachte om de hele toto-opbrengst in de schatkist te laten verdwijnen. De overheid zou dan het geld, in de vorm van subsidies, aan de sportorganisaties moeten uitdelen. Ook aan de protestantse sportorganisaties, die nu uit principiële overwegingen geen toto-geld willen aannemen? Ook zij kunnen dan gerust de hand ophouden, zo luidde de toelichting van de heer Kikkert, want als het toto-geld in de schatkist met andere middelen door elkaar is geklutst behoeft niemand zich meer af te vragen waar het eigenlijk vandaan komt.

Er bleken in protestantse kring waarachtig nog mensen te zijn, die deze wonderlijke kronkel-redenering wilden bijvallen. In het CHU-weekblad Koningin en Vaderland kwam iemand eerst nog eens plechtig voorop stellen, dat hij hoopt, dat de CHU-Kamerleden „neen" tegen deze toto zullen zeggen. Met de invoering van de toto zou er, volgens hem, „opnieuw een protestants facet uit het openbare leven verdwijnen". Maar als dit dan toch moet gebeuren zet hij verder zijn bekommernis aan de kant. Door het voorstel-Kikkert, aldus deze „bezwaarde", kan voorkomen worden, dat „de neutrale en roomse sportbonden" dik in het geld komen te zitten en „de christelijke bonden er naast grijpen". Het deed ons deugd, dat de redactie van het CHU-weekblad er van zijn kant toch voor waarschuwde om „dit kronkelige pad" op te gaan. Het blad stelde zich terecht op het standpunt, dat de protestantse organisaties, die de toto afwijzen, daarvan dan ook de consequenties moeten aanvaarden en moeten proberen om op een andere manier aan geld te komen. Het voorstel van de heer Kikkert sprong tegelijk ook nog maar eventjes over 't hele CHU-program heen, dat inperking van de overheidstaak voorstaat, terwijl de staat er toch juist weer een taak bij krijgt als zij zich met de verdeling van de toto-gelden zou gaan belasten. Het CHU-weekblad noemde de bijdrage van de heer Kikkert aan de oplossing van het toto-vraagstuk dan ook niet ten onrechte een „kikkersprong".

Intussen gaat het er nu vooral om wat de regering te zeggen heeft in de Memorie van Antwoord op de wijziging van de Loterijwet, die de Kamer wellicht nog vóór het zomerreces gaat behandelen. Als minister Beerman daarin zal vertellen, dat hij wat de hoogte van de prijs betreft tot 50.000 gulden wil gaan, dan is dat voorshands nog maar een klein sprongetje vooruit. Mag het niet meer zijn om vooral de anti-revolutionairen te ontzien? In het Haagse jongerenparlement bleek dezer dagen, dat daar geen enkele partij principiële bezwaren tegen de toto had. De AR-woordvoerder daar achtte het evenmin van belang of de prijs nu 25.000 gulden zal zijn of 100.000 gulden.

Betuttelen

Misschien wilt u nog weten hoe De Telegraaf zijn lezers over deze zaken voorlicht? Op vrijdag 3 juni schreef dit blad:

Vandaag zal de ministerraad beslissen of hij het oorspronkelijke wetsontwerp, dat de nationale sporttoto mogelijk maakt, zodanig wijzigen, dat het prijzenmaximum van ƒ 25.000 verhoogd zal worden tot ƒ 50.000.

Het is in Nederland met de voetbaltoto een moeizame zaak. De vorige regeringen waren niet in staat de nodige wijzingen in de loterijwet tot stand te brengen wegens het principiële verzet van de protestants-christelijke ministers, die op religieuze gronden tegen elke vorm van loterij waren.

Deze principiële tegenstand hebben zij inmiddels laten varen, blijkbaar overtuigd dat het slechts een zeer klein deel van het Nederlandse volk is, dat met deze principiële instelling instemt, althans er naar handelt.

Om de gevoelens in A.R. en C.H.U.-kringen te ontzien, heeft men een prijslimiet van ƒ 25.000 bepaald. Daar een ieder weet, dat een dergelijke limiet een normale ontwikkeling van een nationale voetbaltoto in de weg staat, en slechts de ontwikkeling van buitenlandse en clandestiene loterijen in de hand werkt, schijnt de regering bereid te zijn deze limiet te verdubbelen.

De regering blijft dus het standpunt huldigen, dat gokken wel is toegestaan, maar dat men niet te veel mag winnen. Hoeveel? De regering zal vandaag beslissen. Dat wil zegen, dat de regering vandaag niet regeert, maar zich bezighoudt met het betuttelen van het Nederlandse volk.

Ons commentaar kan zijn: „Het had in Elsevier kunnen staan! Zo flink vinden we het!"

Laten we besluiten met het hoofdartikel van Trouw waarmee we ook begonnen zijn. In het slot van dit artikel gaat het over de geslaagde actie „4 x Z . . . N" van de N.C.R.V. „Geslaagd", zo schrijft Trouw, „omdat hier een groots appèl op verantwoordelijkheidsgevoel en naastenliefde voor Surinamers werd gedaan. Prijzen waren er niet aan verbonden. De opbrengst was „schoon". Met een gokactie had men het geld heel wat gemakkelijker bijeen kunnen brengen.

Maar deze N.C.R.V. actie heeft het publiek niet tot g o k k e n willen aansporen, doch tot iets wat veel moeilijker is, nl. tot het onbaatzuchtig g e v e n.

Japans premier

Noboesoeke Kisji

een moedige vroegere vijand van Amerika

PREMIER Noboesoeke van Japan heeft het niet gemakkelijk. Aangespoord door de op zichzelf toch verrassende gebeurtenissen in Zuid-Korea en later ook in Turkije hebben de vakbonden en de door communisten beheerste studentenorganisatie Zengakoeren ernstige pogingen ondernomen om het op democratische wijze gekozen bewind van Kisji ten val te brengen. Zij werden daarbij totdusver gesteund door de socialistische oppositiepartij, die in het parlement niet voldoende invloed kan uitoefenen op de gang van zaken in Japan en nu haar toevlucht genomen heeft tot de straat om daar te bereiken, wat op parlementair niveau niet te verwezenlijken viel.

Overal kon men het verwijt horen, dat Kisji de toestand van vóór de oorlog wilde herstellen en pleitte men voor acties ter verhindering van een „gevaarlijke zwenking naar rechts". Deze tegenstand houdt verband met de herziening van het verdrag met de Verenigde Staten, dat ook de militaire samenwerking tussen beide landen regelt. Japan komt er weer beter af dan de vorige keer: het krijgt nl. niet alleen gelijkstelling met zijn verdragpartners, maar tevens privileges. En dit heeft de verdenking gewekt, dat Kisji bij Eisenhower in de gunst staat, goede vrienden is met de Amerikaanse generaals en dus een politiek voorstaat, welke zich tenslotte tegen de belangen van het Japanse volk moet richten.

NU heeft Kisji wel eens meer met moeilijkheden te kampen gehad. Vijftien jaar geleden liep hij nog in de sombere Suganogevangenis van Tokio rond met een emmer en een bezem. Het was toen zijn taak, gronden te schrobben en toiletten schoon te maken. Na de Japanse nederlaag was hij door de Amerikanen gearresteerd en in afwachting van zijn proces maakte hij zich in de gevangenis verdienstelijk. Maar het kan verkeren. In 1948 werd hij in vrijheid gesteld, zonder voor een rechtbank te zijn verschenen en ruim drie jaar geleden werd hij minister-president van Japan . . .

Kisji werd in november 1895 in Yamaguchi in de buurt van Hirosjima geboren als zoon van een ambtenaar en een aristocratische moeder. Hij studeerde rechtswetenschappen aan de universiteit van Tokio en trad in dienst van het ministerie van handel. In 1926 en 1927 bracht hij een langdurig bezoek aan de Verenigde Staten en Europa, waar hij een studie maakte van de staalproduktie. Van de in die jaren vergaarde kennis maakte hij gebruik, toen hij in 1937 in het door Japan bezette Mandsjoerije de leiding kreeg van de economische ontwikkeling van dat gebied.

Toen generaal Tojo op 18 oktober 1941 een kabinet vormde, benoemde hij Kisji tot minister van handel. Reeds spoedig kreeg hij echter onenigheid met Tojo over de militaire planning, hetgeen er toe leidde, dat hij in 1944 de politiek vaarwel zei. Voordien had hij zich al ontpopt als een voorstander van het beëindigen van de strijd tegen de Amerikanen.

NA de oorlog werd Kisji door de Amerikanen gearresteerd. Na zijn vrijlating in 1948 trad hij toe tot de Democratische partij van Hatojama, die een tegenhanger was van de Liberale partij van Yosjida, die al geruime tijd premier was. Nadat Yosjida in 1954 ten val was gebracht, kwam Hatojama aan het bewind met de steun van de toen gevormde liberaal-democratische partij. In deze partij nam Kisji weldra een zeer belangrijke plaats in. Toen Hatojama om gezondheidsredenen aftrad en Sjigemitsoe overleed, werd Kisji minister van buitenlandse zaken. In februari 1957 volgde hij premier Isjibasji op, die zich eveneens om gezondheidsredenen genoodzaakt zag, zijn ambt neer te leggen.

Kisji heeft steeds naar gezonde verhoudingen met de Verenigde Staten en de andere westerse landen gestreefd, maar heeft de deur voor de landen van het Sowjetblok nooit geheel gesloten. De relaties tussen Japan en de communistische landen zijn thans echter bijzonder koel.

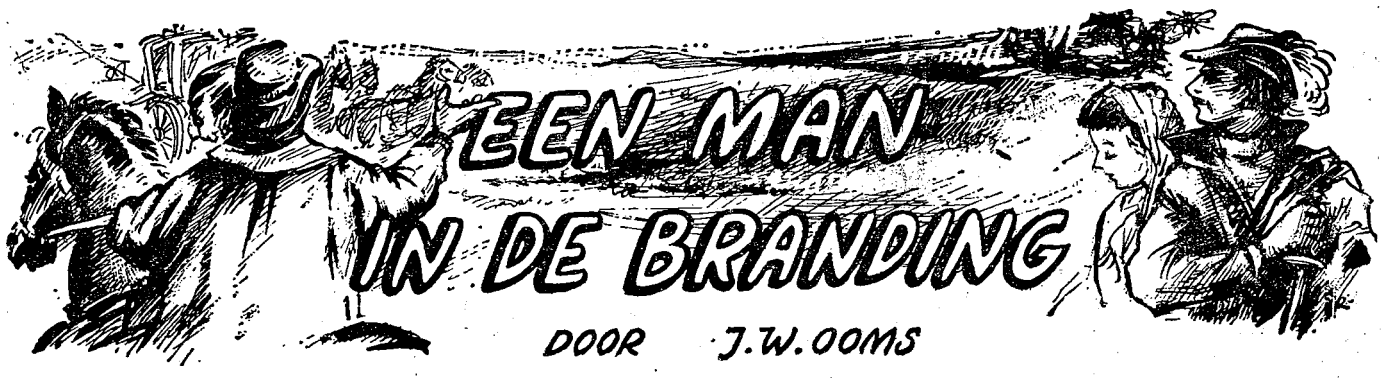

Cornelis beloofde het haar gretig. Hij zag, nu Oranje terug was, zelf weer toekomstmogelijkheden.

Jammer genoeg werd het een grote tegenvaller voor hem. Hij had destijds immers zijn diensten aangeboden aan De Witt? De prins voelde er niets voor, gezien de overgang naar de Statenpartij van Van Aerssen, hem in zijn gunst aan te nemen. „Een schip, dat de wimpel hangt naar de wind, is normaal — maar van een man mag men verwachten, dat hij zich niet met alle winden laat meevoeren als een willoze huik".

Het was voor Cornelis een bittere ontgoocheling. Bij de statenpartij had hij niets kunnen bereiken omdat men hem daar als een overloper uit het kamp van de prins beschouwd had en hij dus onbetrouwbaar geacht moest worden. Nu werd hij door de prins niet gewaardeerd omdat hij aan De Witt zijn flinkheid, eer en ijver aangeboden had.

Hij zal tussen wal en schip. Cornelis begreep, dat de brief, die hij eens aan De Wit geschreven had, hem altijd zou blijven vervolgen. En waarom had hij die brief geschreven, waarom had hij zich aangeboden? Uitsluitend terwille van het geluk van zijn vrouw. Het heimwee van Margaretha naar haar vaderland had hem er toe gebracht, een knieval te doen.

Margaretha brak in snikken uit, toen zij van Cornelis hoorde, dat hij er niet op kon rekenen, dat de prins hem op een hoge post zou plaatsen. Haar verlangen zou dus onvervuld blijven.

Het gaf opnieuw onenigheid.

„Span anderen er voor, laat vertrouwelingen van de prins hartstochtelijk voor je pleiten," smeekte zij. „Betaal hun goudguldens voor hun bemiddeling, maar laten ze in ieder geval hun uiterste best voor je doen!"

„Neen," zei Cornelis beslist, „dat nooit!"

„Maar dat gebeurt toch zo vaak, mijn lieve. Bij ons in Frankrijk doen ze dat ook . . ."

„Zwijg!" viel hij uit. „In dat gehate Frankrijk van jou gelden manieren die gelukkig niet de mijne zijn. Ik heb mijn eer als man. Het geslacht Van Aerssen heeft nooit gebedeld om een hoge post. Als ze geroepen werden tot een belangrijk ambt, werden ze geroepen omdat ze er de bekwaamheden voor hadden. Maar een koehandel is door een Van Aerssen nooit en nimmer bedreven en zal ook niet door mij worden aangegrepen."

„Maar Corneli . . ."

Hij sloeg met de vuist op tafel.

„Ik zeg, dat je er over zwijgen moet! Ik heb bij de prins mijn belangen bepleit als man van eer. Hij heeft, even mannelijk, mij te verstaan gegeven, dat hij er niet de minste behoefte aan had om een edelman, die zich in dienst van De Witt gesteld had, op te nemen in de kring van zijn gezanten en raadgevers. Denk niet, dat ik nu nog een ander wil verzoeken, de prins te gaan verbidden ten gunste van mij. Je kent het geslacht Van Aerssen niet, Margreeth! De Franse maniertjes wensen wij niet te hanteren. Wij hebben onze trots en ons heilig devies is, dat we onkreukbaar willen zijn."

Margaretha voelde zich diep ongelukkig. De kans was vervlogen om naar Frankrijk terug te kunnen gaan. Zij stelde voor zichzelf vast, dat zij in dit kille land nooit helemaal zou kunnen wennen. Acht jaar was ze nu in Holland, maar er was hier niets waar zij aan gehecht was. Haar kinderen, ja . . . . Het waren de kinderen van Cornelis en haar. Ja, ook van haar! En dus waren die kinderen evengoed Frans als Hollands. Ja, méér Frans zelfs, want bij haar oudste ontdekte ze telkens dingen die specifieke eigenschappen waren van de Franse adel. . . .

Zij werd terneergeslagen. Zonder vreugde leefde Margaretha naar de dag, waarop zij weer een kind ter wereld zou brengen. Ze klaagde bijna dagelijks over het vochtige, koude klimaat. En als het broeiend warm weer was, verklaarde zij, aan hooikoorts te lijden. Dan moest de chirurgijn komen en werd zij geholpen met bloedzuigers.

Cornelis werd soms kwaad over haar neerslachtigheid. Dan gaf hij haar te verstaan, dat hij niet hield van dat eeuwige gezeur over de onvolmaaktheden van zijn land.

Het gebeurde echter ook wel, dat hij in zijn hart diep geroerd was over haar bijna ziekelijke verlangen, naar haar eigen land terug te kunnen keren. O, op zulke ogenblikken wilde hij niets liever, dan Margaretha gelukkig te zien en onbekommerd. Hij zou beslist wel willen, dat haar vurig verlangen vervuld werd. Zij was een goede moeder voor haar kinderen en ondanks de vele ruzies hield hij van haar.

Van Aerssen was nog altijd ritmeester, doch dat beviel hem allerminst. De Hollandse legermacht was gebrekkig. De staten van Holland hadden jaar en dag geklaagd, dat kanonnen en musketten zo duur waren. Nu belaagden de vijanden het land, maar men kon bitter weinig tegen hen uitrichten. De troepen van de Franse koning waren machtig en als gevolg daarvan was men in de strijd te land op de waterlinie terug moeten vallen. Het betekende, dat Gelre en Overijssel feitelijk opgegeven waren.

Van Aerssen had gehoopt dat hij om zijn bekwaamheid bevorderd zou worden tot bevelhebber over een belangrijke troepenmacht, maar men had hem gepasseerd. Hij bleef ritmeester en na de verheffing van de jonge prins kwam daar geen verandering in. Hij kon wel bevroeden, waarom men hem geen belangrijker taak in het leger gaf: Hij werd gewantrouwd omdat hij de gunst van De Witt gevraagd had en daarmee de strijd om de verheffing van de prins had opgegeven. — Overloper, zo had men hem wel eens betiteld. Cornelis vreesde, dat hem die scheldnaam tot zijn dood toe zou blijven vervolgen.

Margaretha versomberde meer en meer. Haar huwelijk mocht dan al niet een volslagen mislukking genoemd worden, het was toch wel op een teleurstelling uitgelopen. En al waren de edelen van Holland hoffelijk jegens haar — sommigen hadden haar zelfs heimelijk het hof willen maken — toch voelde zij zich een vreemde eend in de Hollandse bijt.

Even fleurde zij op toen Cornelis op haar verzoek er toe over ging, een Franse gouverneur te zoeken, die zich moest bezighouden met de opvoeding van de kinderen. Margaretha vond dat een grote overwinning, die zij moeizaam behaald had. In de adellijke Hollandse families was het wel de gewoonte, een Fransman te zoeken die de opgroeiende kinderen moest onderwijzen en hun vooral de Franse taal en manieren moest bijbrengen, maar Cornelis had in zijn afkeer tegen alles wat Frans was of uit Frankrijk kwam, steeds gezegd, dat een Hollandse gouverneur voor zijn kinderen goed genoeg was.

Eindelijk gaf hij toe.

„Als ik jou er een plezier mee doe, Margreethje, welja, laten we dan een Fransman in huis nemen. Dan kunnen onze kinderen al vroeg in de Franse wijsheid onderwezen worden." Dit laatste zei hij op een hatelijke toon, maar dat was Margaretha wel gewend.

Zij zorgde er voor, dat hij zich hield aan de gegeven belofte en zij verzocht Cornelis telkens om er inderdaad werk van te maken en een Franse gouverneur aan te stellen.

(wordt vervolgd)

BOEIENDE OPDRACHT

De stem van de A.R. jongeren klonk op 2 juni door de aether bij monde van de heer E. J. Matthies, voorzitter van de buitenlandse commissie van de Arjos. Geen opgeschroefd geluid, maar een nuchter doch helder getuigenis dat duidelijk maakt waarom — gelukkig — nog zoveel christen-jongeren hecht rondom de A.R. partij staan.

„Wanneer wij de situatie in de wereld vanuit Nederland bekijken, hebben wij moeite om ons te onttrekken aan een gevoel van moedeloosheid en matheid. De wereldpolitiek is verward en verwarrend, perspectiefloos en uiterst vermoeiend, van tijt tot tijd te multueus. Is dat dan onze conclusie? Neen!

Als jonge christenen hebben wij de ereplicht niet aan deze rage van vermoeidheid, ongeïnteresseerdheid en pessimisme mee te doen, niet omdat we het zelf zo goed weten, maar we geloven in de Heer die ons gezegd heeft: Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde. En wij lezen in het epistel van Paulus aan de Efeziërs: Doet aan de wapenrusting Gods, wees krachtig in de Heer en in de sterke Zijner macht. En wij zingen zondag in de kerk gezang 225: Ik hoor de roep van het leed der wereld bange vragen.....

Dit proberen wij a.r. jongeren in het politieke leven zelf te realiseren.

Er zijn wel degelijk lichtpunten in de internationale situatie. Zeker, ook wij constateren deze ingewikkeldheid, ook wij dreigen door een en ander nogal eens moedeloos te worden, maar wij weten ook vanuit onze geloofsovertuiging dat we verder moeten. Dat kost strijd, dat kost ons vaak een worsteling met de zaken die ons bezig houden.

Het is goed, want ook voor ons is de Bijbel geen adresboek, integendeel, met grote schroom proberen wij als a.r. jongeren, lezende in de H. Schrift en biddend onze weg te zoeken, de weg naar een bewust-in-deze-wereld-staan.

Hoe doen wij dit in concreto? Dat is uiterst belangrijk, dat we dit in concreto doen omdat het in de politiek ook gaat om de nuchtere feiten.

De a.r. Jongeren-Organisatie, de ARJOS heeft steeds, evenals de A.R.P. met grote vreugde de progressie in de Europese integratie gevolgd. Wij geloven, dat Europa zijn plaats in de wereld moet zoeken, maar dat brengt met zich mee dat wij niet meer in Europese en nationale staten mogen denken maar in veel grotere eenheden. Zo kennen wij momenteel het zgn. Europa van de Zes, bestaande uit Frankrijk, Duitsland, Italië en de drie Beneluxlanden.

Dit Europa is geen idee meer, geen illusie maar een harde realiteit. Vraag dat maar eens aan de zakenmensen, die wellicht nog enkele jaren geleden de schouders ophaalden als men over de Europese integratie sprak, maar nu in het kader van de E.E.G. deze integratie in concreto meemaken. Het experiment van de Europese gemeenschappen der Zes nadert het punt, waarop men niet meer terug zal kunnen. Dit Europa is dynamisch, geeft ons een toekomst. Slechts op deze wijze kan Europa weer een eigen rol in de wereld gaan spelen.

Deze Europese ontwikkeling raakt ons allen, ze raakt het economische, het politieke, sociale en culturele leven. De ARJOS heeft reeds jaren geleden gezegd, dat dit een zaak is waarmede zij zich intensief zal hebben bezig te houden. Wij wisten, dat wij niet alleen konden blijven staan. Daarom hebben wij ons als A.R. Jongeren aangesloten met de jongeren van de KVP en die van de CHU bij de Internationale Unie van Jonge Christen-Democraten te Parijs. Daarin bestuderen wij Europese vraagstukken en dan denk ik met name aan de Europese verkiezingen, die over enkele jaren zullen plaats vinden.

Ook de positie van Europa in de wereld heeft onze intense aandacht. Onlangs hebben wij in Bonn, samen met jonge Afrikaanse leiders, geconfereerd over de gemeenschappelijke vragen die ons bezig houden.

Dit is uitermate fascinerend. Wij mogen samen met Aziaten en Afrikanen in de wereld onze weg zoeken.

Zo werken wij op internationaal niveau. Wij beseffen dat onze tijd boeiend is met name voor ons jongeren. Ik ontken niet dat de problematiek enorm veel van ons vergt, maar is dit een nadeel? Zeker niet. Wij accepteren het defaitisme niet dat zovelen gevangen houdt. Met intense bewogenheid maar ook realistisch zullen wij uiteindelijk ons doel bereiken in de wetenschap, dat de Heer dit van ons vraagt en ons leidt. Nog altijd doet het fabeltje opgeld, dat een confessionele partij in onze tijd een verouderde instelling zou zijn. Maar wij, A.R. Jongeren, kunnen verklaren dat wij dankbaar zijn voor het bestaan van de A.R.P., omdat wij ons dáár in de concrete politieke partij kunnen bezinnen rondom de Schrift, omdat wij dáár, samen biddend tot de Heer, mogen proberen onze weg te vinden in de woelige vaart der volken."

MULO en ULO

Een halve eeuw geleden werd er in de Tweede Kamer dagenlang gedebatteerd over het mulo en het ulo. En onderwijsdeskundigen, o.a. de a.r. Pollema en Van der Molen, weerden zich geducht. De minister van Binnenlandse Zaken had er de handen mee vol. Er was toen nog geen afzonderlijk departement van O. K. en W.

Wie een Unie-almanak van een halve eeuw geleden raadpleegt, ziet, dat er scholen zijn voor mulo èn voor ulo. Voor uitgebreid lager onderwijs en méér uitgebreid lager onderwijs. Het laatste omvatte negen leerjaren; het ulo kon met minder volstaan.

Ook de christelijke pers bemoeide zich met de vraagstukken, die toen aan de orde waren. En bij het nalezen van de discussies is ons één zaak bijzonder opgevallen.

De Mulo-scholen hadden negen leerjaren. De bedoeling was, dat de kinderen op vijf- of zesjarige leeftijd al naar het mulo zouden gaan. Tot glorie ook der ouders. In de derde klas kregen zij al huiswerk mee. En al heel gauw vertaalden zij in het Frans: De soldaat is dapper. Het kopje is op de tafel. De muis is onder de tafel. De soldaat en de matroos zijn dapper .... Er zat iets in van de oude Franse school uit de dagen van Hildebrand.

Maar de christelijke pers schreef waarschuwende woorden. De muloschool dreigde de school te worden voor de kinderen uit de „betere standen".

Wij kennen een stad, waar in éénzelfde straat, vlak tegenover elkaar, de beide scholen stonden, van a p a r t e schoolverenigingen, beide aangesloten bij C.N.S. De éne school was „de Mulo". En daarheen gingen de enigszins deftige kinderen. De bestuursleden van de „gewone" school stuurden hun eigen kinderen naar de mulo. De onderwijzers aan de gewone school bleven niet achter en stuurden hun eigen kinderen eveneens naar de mulo.

Toen waarschuwde de christelijke pers. De strijd om de christelijke school heeft ons samengebracht. De christelijke school is van ons allen, een kostbaar pand. Laten wij uit standsgevoel geen splitsing brengen.

De zaak is later heel eenvoudig opgelost, doordat het ulo vervolgonderwijs werd. Toen gingen de kinderen van het christenvolk weer ongedeeld naar de christelijke lagere school.

HEB KAPITAAL
als de wet u pakt
als U aansprakelijk wordt gesteld voor handelingen van uzelf, uw vrouw uw kinderen, of bijv uw hond, die een ander schade berokkenen
Eindeloos zijn de variaties, hoe men eensklaps aansprakelijk kan zijn voor schadevergoeding
Wel is één ding altijd hetzelfde: men moet betalen!
En weet U of U dat kunt?
Daarom, wentel dat risico af door tegen een premie van ƒ 10.— per jaar voor het gehele gezin een
WETTELIJKE AANSPRAKELIJKHEIDSPOLIS
te sluiten bij
Het Wit-Blauwe Kruis
van 1938
BERGSTRAAT 6-8 - AMERSFOORT
Stuurt vandaag nog een briefkaart en U ontvangt vrijblijvend nadere inlichtingen.

KOFFIEZET-APPARATUUR
voor inrichtingen, kantines, verenigingszalen enz. in elke gewenste capaciteit en uitvoering.
Apparatenfabriek en technisch handelsbureau „ANIMO", L. Scheepstra, Amersfoort.

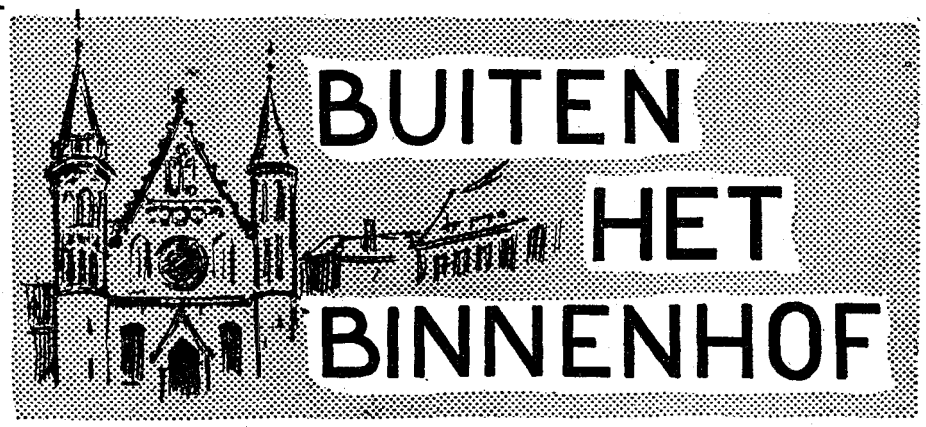

EEN van mijn vrienden arbeidt bij een onderneming, welke als eerste in Nederland de verkorte werkweek, een week van vijf dagen heeft aangekondigd. Ik heb hem meteen maar gevraagd wat hij met zijn vrije zaterdagmorgen ging doen. Want als mij straks hetzelfde boven het hoofd hangt, weet ik graag waaraan ik toe ben. „De eerste dag", vertelde mij mijn vriend, „dat wordt dan waarschijnlijk de 7e januari 1961, stort ik mij in de stroom van de werkers, die van her en der naar hun arbeid trekken. De wetenschap, dat ik, als de stroom is afgedamd, weer naar huis kan terugkeren verheugt mij bovenmate. Hoe vaak heb ik, gaande naar mijn werk, de behoefte moeten onderdrukken, vaak op zaterdag, om op mijn schreden terug te keren. Maar nu ik die vreugde in het verschiet zie, wil ik daarvan ook uit alle macht genieten'. Ik voorspelde hem, dat er 7 januari 1961 heus geen grote stroom van werkers naar her en der zal trekken. Langzamerhand komt iedereen wel aan zijn vrije zaterdag toe, een dag, die in Engeland al jarenlang is ingeburgerd. Dat zei ik hem, hem meteen van zijn genoegen om nu eens op weg naar zijn werk toch naar huis te kunnen berovend. Ik vroeg hem wat hij nog meer op zijn program had staan. „Musea", zei hij, „die zijn zaterdagsmorgens meestal leeg". Niet als velen een vrije zaterdagmorgen hebben, zei ik. Wat hij verder opnoemde: vissen in de Gaasp, wandelen door het Bos van Amsterdam, slenteren langs een stille markt of een vergeten stadje bezoeken, altijd zou hij medezaterdaghouders ontmoeten, omdat die terwille van hem niet thuisbleven om boodschappen voor moeders te doen. Toen hij besloot om wat hij tot nu toe des zaterdagsmiddags altijd had gedaan nu op de zaterdagmorgen te doen, zat hij met het probleem wat op zaterdagmiddag te doen. In die stemming liet ik hem achter. Het valt misschien niet eens mee, zo'n vijfdaagse werkweek!

WAT nu volgt ligt wel ver van het Binnenhof verwijderd, hoewel, gezien de plannen in de Mammoetwet met betrekking tot de gymnasia, toch niet zo ver als men misschien denkt. Het gaat om Salamis, het eiland in de Sardonische Golf, waar in 480 voor Christus de Grieken de Perzen, die hun land waren binnen gedrongen, hebben verslagen. Misschien zijn er onder de lezers, die dat op school hebben geleerd of lezers, wier kinderen vandaag met dit Salamis-probleem worden bezig gehouden. Immers de Tweede Perzische oorlog zit er meestal beter in dan de Tweede Wereldoorlog, onder het mom: wat je ver in de geschiedenis haalt smaakt lekker. Welnu, die zeeslag bij Salamis is ons en velen met ons altijd voorgehouden als een slag, waarbij de inwoners van Athene pas op het uiterste nippertje hun stad konden ontruimen. Zó drongen in het begin de Perzen op. Herodotus, de grote geschiedschrijver, heeft het ons zo verteld. Maar nu is professor Jamesson en professor Merrit uit Princeton (u weet wel, waar Dr. Kuiper zijn Stone-lezingen heeft gehouden), gezien een opgegraven steen, tot de conclusie gekomen, dat de Atheners al maanden van te voren het gevaar hadden ingezien en deswege bijtijds waren geëvacueerd. De historisch grote nederlaag bij Thermopylae en de onbesliste zeeslag bij Artemisium blijken niet zo belangrijk geweest te zijn dan de zeeslag van Salamis, die DE slag tegen de Perzen moest worden. Daar sta je dan met je Griekse gedrag. Je kijkt je zoon eens aan, die perse niet naar de HBS wilde, je kijkt eens in de spiegel naar jezelf en je denkt aan de betrekkelijkheid van de geschiedenis. Zijn wij, u en ik en al die vrienden van Salamis, uit het historisch lood geslagen? Dat nu weer niet, maar we houden ons hart vast welke steen straks weer gevonden wordt. Want als Jan van Schaffelaar nu eens niet van de toren is gesprongen en Albrecht Beyling zich niet heeft opgeofferd en Floris de Vijfde nu eens niet door de edelen maar door onedelen is omgebracht, waar blijven wij dan, nietwaar? Laurens Janszoon Koster zijn we al officieel kwijt als de uitvinder van de boekdrukkunst, Jacoba van Beieren moet veel minder kannen gemaakt hebben dan het getal kannen vandaag aangeeft. En zo kunnen er nog meer vaste waarheden aan het wankelen worden gebracht. Of zullen we de toekomst maar zonnig blijven tegemoetblikken? We zijn nu toch langzamerhand allemaal geteld. Wat kan ons nog gebeuren?

U kent misschien die bekende Vereniging „Nederland in den Vreemde", die zoveel doet voor de bevordering van de kennis van Nederland ten behoeve van niet-Nederlanders in en buiten Nederland. Met vele leden van die nuttige instelling bezocht ik Emmen en Schoonebeek. Ik moet bekennen, dat ik mij een niet weinig schaamde, toen ik bemerkte, dat ik nog nooit in Emmen was geweest, althans niet zo lang als deze keer. Als Nederlander voelde ik mij werkelijk in den Vreemde. En toen ik van Emmen des middags naar Zwolle reisde en langs Nieuw Amsterdam, Dalfsen, Hardenberg, Gramsbergen, Mariënberg etc. kwam, bevond ik mij in een voor mij onbekend land. Gelukkig herinnerde ik mij, dat ik eerwaarde neven heb die, naar ik meen, in Hardenberg zijn geboren. Ik weet, dat professor Waterink en Gramsbergen niet te scheiden zijn, ik weet, dat in deze schone streek het overigens niet te vinden Oostloorn ligt, dat door ds. Ulfers gestalte heeft gekregen en ik dacht ook aan Harro Walter. Maar dat nam mij niet de blos van de kaken weg terwille van de onbekendheid met het eigen land. Wel Villach, dacht ik en Doncaster, Wel Monterosso en Palavas, wel Schliersee en Roskilde maar geen Emmen en Hardenberg en Dalfsen. Zo zijn wij mensen. We weten alles van Salamis en niets van Saint Malo, we kennen alles wat ver is, maar dichtbij blikken wij niet. Wat zijn we in wezen ongelukkige reizigers. En met die gedachte sliep ik in. Onrustig, want mijn reisgeweten knaagde.

W. GROENKOPER

Kruiswoordraadsel

Horizontaal: 1. egaal, 4. politieke figuur, 9. plezier, 13. water in Nederland, 14. pijnlijk, 16. oppervlaktemaat, 17. woudkoe, 19. gewicht, 20. gokken, 22. uniek, 23. vis, 24. smurrie, 25. vocht, 27. pap, 29. de oudere (afk.), 30. gereed, 31. lengtemaat, 33. pech, 36. indien, 37. specerij. 39. ik (lat), 40. bot, 41. groente, 42. vreemde munt, 43. soepel, 45. familielid, 47. paard, 49. lidwoord, 50. water in Rusland, 51. jongensnaam, 52. bevel, 55. ontkenning, 56. deel van boom, 59. verbrandingsprodukt, 60. tweetal, 62. vruchtje, 64. aanw voornaamwoord, 66. vroeger, 68. lidwoord, 69. najagen, 72. plaats in Gelderland, 73. residu, 74. naam uit O.T., 75. plant.

Vertikaal: 1. twist, 2. O.T. figuur, 3. nauwelijks, 4. muzieknoot, 5. leuze uit de oorlogstijd, 6. geestelijk, 7. wapen, 8. daar, 10. lawaaiproducent, 11. roem, 12. zomerse verblijfplaats, 14. vaartuig, 15. residu, 18. samen, 21. hemellichaam, 24. pillen, 25. groente, 26. overtocht, 28. plaats in Holland, 29. prikker, 32. uitgestrekt, 34. kloosterlinge, 35. hevig, 37. last, 38. opsporingsdienst (afk.), 44. beeld, 46. pret, 48. jonge koe, 53. paardebit, 54. klap, 56. wapen, 57. vroeger, 58. emmer, 61. lucht, 63. zoogdier, 64. spoedig, 65. O.T. figuur, 67. jongensnaam, 70. hogeschool (afk.), 71. voegwoord.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. smak, 5. thora, 9. kiel, 13. tiran, 14. apo, 15. varia, 16. Oder, 17. eland, 19. raka, 20. kanteel, 21. dronken, 22. gedoe, 25. Anna, 27. koon, 31. massa, 33. ets, 35. knoet, 37. eed, 38. Formosa, 39. ode, 40. groet, 42. gok, 43. Pniël, 45. draf, 47. biet, 49. radar, 53. Herstal, 55. modegek, 58. Edam, 59. klerk, 61. sire, 62. nemen, 63. à la, 64. Lidde, 65. Kaat, 66. animo, 67. stal.

Vertikaal: 1. stok, 2. Midas, 3. aren, 4. kartons, 6. Halle, 7. opa, 8. ronde, 9. karnton, 10. Irak, 11. eikel, 12. laan, 17. eega, 18. drek, 23. Detmold, 24. omega, 25. Asdod, 26. nafta, 28. okapi, 29. nooi, 30. stelt, 32. raer, 33. erg, 34. sok, 36. Ede, 41. erfsmet, 44. Nemesis, 46. frak, 47. brok, 48. Medea, 50. Allan, 51. Amram, 52. versa, 53. Henk, 54. Rama, 56. gist, 57. keel, 60. Eli.

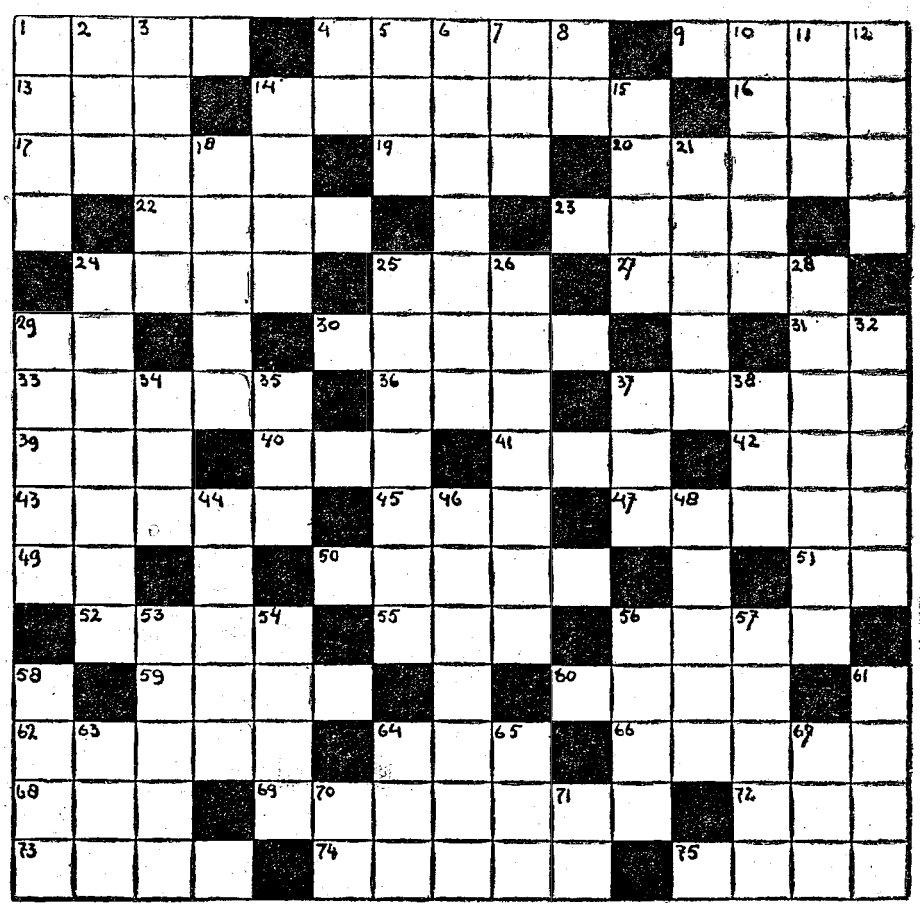

Vraagt Uw bakker naar

TARVO-BROOD
Uw bakker
Uw dokter

M.C. van Staaveren
AALSMEER — TELEFOON 4051
Specialiteit in **ANJERSTEKKEN, FREESIAZADEN**

16e jaargang no. 25 25 juni 1960

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

⋆ ⋆ ⋆ H. Algra

Donderdag j.l. mocht de heer H. Algra zijn vijfentwintigjarig jubileum als hoofdredacteur van het Friesch Dagblad herdenken. Wij wensen hem hiermede van harte geluk.

Vanaf de omzetting tot weekblad — nu bijna 5 jaar geleden — heeft de heer Algra het voorzitterschap van de redactie van Nederlandse Gedachten bekleed.

Zijn principiële belijndheid, zijn brede historische kennis, zijn scherpe kijk op de politieke verhoudingen, maken dat zijn hoofdartikelen en andere bijdragen aan ons blad van grote betekenis zijn.

Wij hopen, dat God hem nog lang de kracht wil schenken om ook in ons blad de zaak van de Reformatorische politiek te dienen.

⋆ ⋆ ⋆ Licht aan de kim

De meer dan 5 jaar oude tragedie in Algerije loopt wellicht ten einde. Generaal de Gaulle heeft sinds zijn aan de macht komen (nu juist 2 jaar geleden) eerst heel wat (Franse) tegenwerkende machten (Bidault, Soustelle, Massu en Lagaillard) moeten uitschakelen om het zover te brengen, dat hij van binnenuit onbedreigd met de opstandelingenleiders kan praten. Nu is het blijkbaar zo ver. Noord-Afrika kan zich wellicht binnenkort in vrede verder ontwikkelen. Als dit gelukt is mag de Gaulle's „zending" volledig geslaagd worden genoemd. Ten koste van naar schatting 150.000 doden schijnt men aan beide kanten van het front te hebben begrepen, dat samenwerken beter is dan vechten. Het zou niet alleen voor Algiers en Frankrijk, doch ook voor Europa en de gehele vrije wereld een ongekende opluchting zijn, als het gesprek te Parijs slaagt.

⋆ ⋆ ⋆ Congo-Congsi's

Drijft de onweersbui van oorlog en terreur nu van Noord-Afrika naar het hart van dat werelddeel? De wereld slaat met toenemende bezorgdheid de ontwikkeling in de Belgische Congo gade. Het feestprogramma der op 30 juni te beginnen onafhankelijkheidsfestijnen dreigt allesbehalve verwerkelijkt te kunnen worden. Erger dan dat is het blijkbare gemis aan ook maar het geringste verantwoordelijkheidsbesef van de meest op de voorgrond tredende Congolese leiders. Het feit van de vrijwel dagelijks uit de afgrond van machtsbegeerte en onderling wantrouwen oprijzende regeringen en tegenregeringen overtreft alles wat andere tot vrijheid geroepen jonge staten aan de vooravond van hun onafhankelijkheid te zien hebben gegeven. De gave van de soevereiniteit schijnt te veel te zijn voor Belgisch Congo. Men kan zich nu natuurlijk onledig gaan houden met verwijten aan vroegere Belgische kabinetten, waaronder evengoed de socialistisch-liberale van Spaak en Van Acker, te maken, omdat zij de Congolezen slecht op de grote dag hebben voorbereid. Ook kan men de Congolezen in de schoenen schuiven dat zij slechte leiders gekozen hebben. Het een noch het ander schenkt bevrediging. De 30e juni nadert snel en het aantal elkaar tegenwerkende congsi's groeit nog sneller. Wanneer de maand juni het begin van een burgeroorlog in Congo wordt en het bloed van zwarte en eventueel blanke mede-mensen Centraal Afrika dan rood gaat kleuren, is dat een ramp èn voor geheel dat werelddeel èn voor de vroegere Europese voogden.

Ongeacht wat Moskou hiervan vindt, dienen andere Afrikaanse staten evengoed als de Europese naties, evenals de Verenigde Staten, de heren Kasavoeboe en Loemoemba c.s. zeer, zeer duidelijk te maken dat van hen iets anders verlangd wordt dan het scheppen van chaos die slechts twee partijen aangenaam kan zijn: het communisme en een kolonialisme van het slechtste soort.

Het jongste akkoord tussen de beide grootste rivalen schijnt onder druk van Israël en Ghana tot stand te zijn gekomen. Een kind kan inzien dat die „aandacht" ook en vooral na 30 juni nodig blijft.

⋆ ⋆ ⋆ Een goede Raad is nooit te duur

Het dreigende tumult in Belgisch Congo onderstreept de noodzaak van een gewichtig besluit van onze regering. Namelijk de beslissing om in een herziene bewindsregeling voor Nederlands Nieuw-Guinea, de reeds eerder aangekondigde Nieuw Guinea Raad een belangrijke taak te geven. Het is een wijze daad deze Raad niet slechts adviserende bevoegdheid te geven. De voormalige Nederlands-Indische Volksraad is steeds door zijn beperkte taakstelling gehandicapt. Toch drong toen de tijd nog niet zo zeer als thans om een land, dat eerlang zelf over zijn toekomst te beslissen krijgt, ook „geoefende" bestuurders te schenken. Het voorbeeld o.a. van de Congo toont aan, dat het één niet zonder het ander kan. Gelet op de vroegere voornemens daarover staat het voor ons vast, dat onze regering niet uit angst, doch op grond van een principieel juist en gezond praktisch inzicht tot het doorzetten van het uitgestippelde beleid is gekomen. En staatssecretaris Bot wordt vaak gekenmerkt als een man die weet door te zetten. Hoewel het de socialistische oppositie, althans „Het Vrije Volk" wel niet zal smaken, dat het van die zijde geschetste beeld van de besluiteloosheid van dit kabinet steeds minder gelijkenis met het origineel blijkt te vertonen, hopen wij één ding van harte. Dit namelijk, dat geheel ons volk het constructieve beleid, dat de staatkundige bewerktuiging van de Papoea's beoogt, van harte zal steunen. Daarbij mag alleen plaats zijn voor overwegingen, die het werkelijke belang van dat volk dienen. Partij- of prestige-politiek zijn hierbij uit den boze. Alleen dan mogen wij hopen, dat de Papoea ons in de nabije toekomst niet zal kunnen verwijten dat zijn zelfbeschikkingsrecht met het bloed van een broederkrijg zal worden gekocht.

In dat licht bezien is het nu instellen van de Nieuw Guinea Raad en ook het stimuleren van bestaande en nog in het leven te roepen regionale Papoea-organen nooit te duur. De „investeringen" voor de toekomst zullen hun waarde straks ten volle duidelijk doen blijken.

TOEKOMST VAN AFRIKA

Vechten of samenwerken ?

Nieuwe hoop voor Algerije

DE aanvaarding door de Algerijnse nationalisten van De Gaulle's uitnodiging, in Parijs te komen praten over de beëindiging van de strijd in Algerije heeft de oplossing van dit netelige probleem ongetwijfeld een stap dichterbij gebracht. Afgewacht dient echter te worden, of Ferhat Abbas, premier van de voorlopige Algerijnse regering, inderdaad spoedig naar de Franse hoofdstad zal reizen. De mogelijkheid is nl. niet uitgesloten, dat de afgevaardigde, die in Parijs voorbereidingen voor een eventueel bezoek moet treffen, met eisen voor de dag komt, die onaanvaardbaar zijn voor De Gaulle, eisen, die verband zouden kunnen houden met de status van Abbas, de problemen, waarover gesproken zal worden en de plaats, die aan de Algerijnse leiders, die thans nog in ballingschap leven, in de nieuwe Algerijnse politieke situatie zal worden toegekend. We kunnen ons nl. niet voorstellen, dat Abbas — zelfs al zou hij het zelf wel willen — naar Parijs zal gaan als rebellenleider, die na het sluiten van een wapenstilstand, waaraan geen enkele politieke consequentie verbonden zal zijn, genoegen neemt met de positie van ambteloos burger, de FLN opheft en zich dus zonder meer onderwerpt aan het Franse gezag, dat met honderdduizenden bajonetten wordt gesteund.

We moeten dan ook rekening houden met de mogelijkheid dat Ferhat Abbas, ondanks zijn toezegging op zijn persconferentie van maandag jl. voorlopig niet naar de Franse hoofdstad zal gaan, om de eenvoudige reden, dat hij het met De Gaulle niet eens zal kunnen worden over zijn politieke status en het politieke karakter, dat de nationalisten aan de conferentie willen toekennen.

Intussen blijft de mogelijkheid bestaan, dat Ferhat Abbas naar Parijs zal gaan, zonder aan zijn komst bepaalde voorwaarden te verbinden, omdat hij van tevoren weet, dat president De Gaulle op geen enkele wijze aan zijn eisen op politiek terrein tegemoet kan komen, voordat de besprekingen in de Franse hoofdstad zijn begonnen. Of er zich bepaalde mogelijkheden voordoen, zou pas kunnen blijken in particuliere gesprekken tussen de president en de vertegenwoordiger van de in ballingschap vertoevende nationalisten. Deze zouden een geheim karakter moeten dragen, zolang er kans op een akkoord aanwezig is. Maar zelfs dan zal het slechts een beperkte overeenkomst kunnen zijn, die geen speciale positie toekent aan de politicus Ferhat Abbas en de verzetsbeweging FLN, welke hij als premier van de Algerijnse voorlopige regering vertegenwoordigt.

Redelijke kans

ER bestaat dus een redelijke kans, dat het gesprek zonder veel omwegen een aanvang neemt en dat er een uitwisseling van gedachten plaatsvindt, die aanvankelijk een hoopgevend karakter zal dragen, maar spoedig zal vastlopen op de onmacht van beide partijen een concessie te doen aan eisen en wensen van de ander. De breuk zou dan nog groter zijn dan zij nu al is.

Het is niet te hopen, dat het zo ver zal komen en het is de vraag of dit werkelijk zal gebeuren. In zekere zin is het toch ook zo, dat De Gaulle en Ferhat Abbas in hetzelfde schuitje zitten. Generaal De Gaulle moet nl. — of hij wil of niet — in de toekomst rekening houden met de mogelijkheid, dat Chinese „vrijwilligers" de gelederen van de FLN-verzetsorganisatie komen versterken. Frankrijk moet tot elke prijs voorkomen dat het in Algerije een nieuw Dienbienphoe tegemoet gaat. Er wordt reeds beweerd, dat de Vietnamees-communistische militaire leiders, die de Fransen in Indochina de genadeslag hebben toegebracht, thans in Tunis de opleiding van de Algerijnse verzetsstrijders op zich genomen hebben.

Waarschuwing

OP dit zeer belangrijke en tevens gevaarlijke element in de Algerijnse crisis werd onlangs nog gewezen door de Pakistaanse minister van buitenlandse zaken, Manzoer Qadir, een invloedrijke figuur in de mohammedaanse wereld. Deze vreest, dat de Moslimstaten zich tegenover het Westen zullen plaatsen, tenzij Frankrijk spoedig met de Algerijnen tot een akkoord komt. De krachten van het nationalisme zijn te sterk en kunnen niet onder-

• *Vervolg op pag. 4*

De spil van het PROPAGANDAWERK

DE „stille" propagandisten voor de partij, die wij de vorige week in onze rubriek hebben willen huldigen, zijn in de regel geen lukraak-werkers. Het is natuurlijk schitterend als iemands gemoed bij het lezen van een treffend boek of artikel, of bij het beluisteren van een stimulerende spreker (en niet te vergeten: een op het beleven van het christendom in de praktijk afgestemde preek!) volschiet, hetgeen tot gevolg heeft, dat de man of vrouw bewogen op pad gaat om te zaaien en te oogsten voor de christelijke politiek en de organisatie die deze staatkunde draagt. Ook dan kunnen er wondermooie „oogsten" binnengehaald worden.

Die vorm van s p o n t a a n werken mogen wij niet veronachtzamen. Wij moeten op de voorgrond blijven stellen, dat het de taak van iedere A.R. is om zich voor de partij (en haar groei) in te zetten. Want — wij schreven het onlangs nog — de mensen hangen het beeld dat zij van een partij of beweging hebben, op aan de hun bekende leden en aanhangers van die partij. Daarom schreven en handhaven wij het gezegde: De partij, dat bent !

De **besturen der kiesverenigingen** hebben evenwel ook tot taak deze medaille om te keren. Die keerzijde toont hun dan aan dat het bovenstaande — zacht gezegd — niet altijd en door alle leden in de praktijk wordt gebracht.

Dat ontheft die bestuursleden echter niet van de v e r a n t w o o r d e l i j k h e i d die ZIJ dragen voor de bloei en de groei van hun vereniging. Vooral in plaatsen met een snel groeiende en snel wisselende bevolking is die verantwoordelijkheid actueel en wezenlijk. Als zij daarvoor geen oog hebben, moeten zij niet in zo'n k.v.-bestuur gaan (of blijven) zitten. Zij immers hebben door het innemen van een plaats aan de bestuurstafel als het ware aan de partij en aan hun vereniging beloofd, dat zij de belangen van beide zo gewetensvol als mogelijk is zullen behartigen. Een heel groot belang vormen uiteraard die groei en die bloei. Doen zij daaraan niets, dan is hun bestuurslidmaatschap een leugen en bedriegen zij hun leden, hun medebestuursleden en daardoor de gehele partij, die op haar plaatselijk kader mag en moet kunnen vertrouwen. Dat willen wij hier nog eens kras en duidelijk neerschrijven.

Dit zo zijnde moet het bestuur, vooral in de plaatsen die wij bedoelden, dankbaar elke individuele propaganda-actie tegemoet treden en zelfs stimuleren. **Maar** — gedachtig aan de keerzijde van de medaille — zij moeten ondertussen tevens een meer systematische aanpak van dit werk (laten) voorbereiden en uitvoeren. Met minder kan het niet toe! Wij weten niet of dit overal geschiedt. Bij de mutatiestaten of ledenlijsten, die ons bureau ontvangt, is meestal geen verslagje over de aanpak van het werk ingesloten. Daarom temeer waren wij vorige week zo blij met een uitzondering op deze regel. In die brief stond o.m. het volgende eerlijke relaas te lezen:

„Sinds enige jaren geleden het toenmalige propagandaapparaat ter ziele ging, heeft ons bestuur letterlijk alles geprobeerd om de zaak weer op gang te helpen, echter met matig succes. De juiste persoon — genegen en in staat — bleek niet te vinden. Gebrek aan bezieling, aan tijd, onvermogen om in teamgeest te werken, enz. Individueel werd door verschillende bestuursleden veel verzet, maar het eigenlijke systematische aangrijpen kon niet worden bereikt. Totdat wij eindelijk de juiste man aantroffen in de persoon van de heer X, jong onderwijzer naar hier geplaatst. Deze kreeg volledige armslag, verschafte zich de hulp van enkele leden en de resultaten kwamen aanstonds. Gebleken is weer, dat de beste organisatie niet werkt zonder de toewijding in geloof van de juiste mensen".

Dit korte relaas is af! De spil waarom het draait staat er duidelijk in aangegeven. De spil: geloofstoewijding; met andere woorden: bidt en werkt voor hèt Koninkrijk.

Dit stukje brief wensten wij wel besproken te zien op vele, vele k.v.-bestuursvergaderingen waar het werk van de komende periode **nu al** voorbereid moet worden. Voorzitters en andere bestuursleden, brengt dit onderwerp eens ter tafel. Dan zal uw werk gezegend worden.

DAT MOET ANDERS

DE mate waarin de „stoffelijke middelen" of wel de contributie-afdrachten het Centraal Comité toevloeien, is eveneens een belangrijke graadmeter van de bezieling in de partij. Laten wij ook hiervan eens een duidelijk beeld geven. Van de plm. *f* 240.000.—, die in totaal over 1959 betaald moest worden, is thans (half 1960) nog *f* 10.000.— **niet** binnen. En dat terwijl de desbetreffende penningmeesters **herhaaldelijk** een zo vriendelijk mogelijk gestelde schriftelijke herinnering is gestuurd. Ja, zelfs de **voorzitters** van de kiesverenigingen zijn over de achterstalligheid van hun vereniging in de maand maart ingelicht. Wij noemen geen namen. Degenen, die het aangaat kunnen het weten. Wij moeten ook **deze** aangelegenheid breder zien! Achter deze k.v.'s-in-verzuim rijst het beeld op van een bestuur, dat omtrent de draagwijdte van zijn taak en verantwordelijkheid niet het juiste inzicht heeft. Dit moet anders.

Laten die voorzitters en penningmeesters deze maand nog de zaak rond maken. Maak dat — vaak luttele — bedrag nu eens met spoed aan het Centraal Comité over. Moet het Centraal Comité daarvoor nu nòg langer aan de bel hangen en tenslotte de Kamercentrales daarvoor inschakelen? Een voorzitter en een penningmeester, die deze kwestie in het juiste licht zien, zeggen natuurlijk: Deze week komt het nog in orde!

VERZWAARDE STRIJD

WANNEER wij de situatie in Nederland vergelijken met die van b.v. een halve eeuw geleden, dan is onze strijd in verschillende opzichten verzwaard.

Het is duidelijk te zien, als wij letten op een aantal concrete voorbeelden. De schoolstrijd was tijdens het ministerie Heemskerk nog in volle gang, maar het was duidelijk, dat de overwinning in het zicht kwam. Het kabinet kwam met een voorstel tot herziening van de grondwet, waarbij de gedachte, dat de bijzondere school regel is en de openbare school uitzondering, wettelijk zou worden vastgelegd. Door de linkse overwinning van 1913 is dat streven verijdeld. Maar daar staat tegenover, dat er toen onder alle rechtzinnigen in Nederland een grote eenstemmigheid bestond omtrent het Christelijk onderwijs. Dat werd als een voorrecht en als een zegen beschouwd. Die eenstemigheid is er nu niet meer Onder bepaalde theologische invloeden en in verband met de doorbraakgedachte wordt het goed recht en zelfs het bestaansrecht van de Christelijke school niet meer aanvaard. Of zij heet hoogstens als noodwoning aanvaardbaar. De omstandigheden hebben haar tijdelijk nodig gemaakt, maar zij blijft een noodoplossing. De vrije school, de school aan de ouders, het is voor velen een weinig aanlokkelijke gedachte. Zij houden het liever op een staatsschool, een school, die door de overheid wordt beheerd.

Een ander voorbeeld. Wij hebben de tijd gekend, dat er geen jaar voorbij ging of in de Kamers wijdden woordvoerders van de Christelijke partijen veel aandacht aan de zondagsrust. Zij wilden een krasse beperking van de zondagsdienst op de spoorwegen. Zij wilden beperking van publieke vermakelijkheden op zondag. En deze actie had resultaat. Nu dreigt elke regeling van de zondagsrust te worden weggespoeld door een ontkerstende levenspraktijk, die van de dag des Heren een uitgaansdag maakt, en de middag van die dag gebruikt voor het bijwonen van een sportdemonstratie, verricht door jonge mannen, die daarvoor werden gehúúrd of van club tot club verkwanseld. Het wordt al moeilijker voor een Christen, om bij de politie te dienen. Want de zondagen worden voor hem een verschrikking.

Een derde geval. Er is een tijd geweest, dat wij ons met klem verzetten tegen de staatsloterij. Al dat gegok om geld is uit den boze. En de overheid mag hier allerminst „een voorbeeld" geven. Het ministerie-Kuyper heeft het plan gehad, er een eind aan te maken. Door de nederlaag van 1905 is er niets van gekomen. In het coalitie-kabinet Heemskerk stonden de zaken anders. De R.K. minister van financiën achtte de staatsloterij een onschuldige zaak. Tegenwoordig gaat het er om, de goklust te „kanaliseren" door een totowet, en intussen krijgen Humanitas en de R.K. een extra lot uit de loterij.

DIT zijn allemaal zaken, die op één grote vraag teruggaan: heeft het Christelijk besef, de Christelijke stijl, de Christelijke overtuiging vat op de natie?

Onlangs is voor de Vara een gesprek gevoerd over de godslasterlijke taal van Carmiggelt. Toen werd de opmerking gemaakt, dat zulke uitingen er een symptoom van zijn, dat we niet meer met een christelijke natie te doen hebben.

Er is inderdaad een afbrokkeling van het besef van Christelijke normen in het leven. Het proces van de ontkerstening gaat door. Het wordt bevorderd door verstedelijking en daarmee samenhangende processen. Het wordt bevorderd door de „neutraliteit". Het wordt ook in de hand gewerkt door de gedachte, dat Christenen genoeg moeten hebben aan hun eigen tuintje en niet moeten proberen, ook anderen te nopen, zich wat van christelijke levensnormen aan te trekken. Er moet een soort retraite zijn voor christenen. Zij mogen hun eigen hofje hebben, maar de straat is voor de wereld.

Dat is de overheersende gedachte in deze tijd. Er zijn christenen, die er zich maar al te gauw in schikken.

MAAR er is ook een andere kant aan de zaak. Dan komt uit het „neutrale" kamp het verwijt: wat doen jullie zèlf? En er worden reeksen van voorbeelden genoemd, voorbeelden van christenen, die zich er weinig van aantrekken. Die op zondag op reis gaan, die hun kinderen naar een deftige neutrale school zenden, die meedoen aan allerlei loterijen of ze zelf helpen organiseren. Christelijke organisaties hebben het daardoor soms moeilijk. Zij zetten zich schrap, als het gaat om een gemeenschappelijk georganiseerde tentoonstelling. Die mag naar hun mening niet op zondag geopend zijn. Onmiddellijk zijn er voorbeelden bij de hand van leden van zulk een organisatie, die blijkbaar andere opvattingen hebben over de zondag. Er wordt door de christelijke organisatie geijverd voor een christelijke technische school. Onmiddellijk komt een voorbeeld ter tafel van een zéér christelijke ondernemer, ouderling nog wel, die in het bestuur zit van een neutrale technische school.

DAT alles leidt tot een gevolgtrekking. Niet, dat we een aantal bedreigde stellingen nu maar snel moeten ontruimen. Maar wel, dat we elkaar en bovenal ons zelf de vraag moeten voorleggen, of we ons niet moeten herzien. Of we niet ernstiger, ijveriger en consequenter moeten zijn in ons streven, om ons volk de ordeningen Gods op het hart te binden.

Door woord èn wandel.

ZUIDHOLLANDSE BANK
ALLE BANKZAKEN ★ EFFECTEN ★ EMISSIES ★ ASSURANTIËN
ROTTERDAM DEVIEZEN 's-GRAVENHAGE

Na een korte ernstige ziekte riep op 19 juni j.l. de Here naar het Eeuwig Vaderhuis, onze oud-voorzitter en ons lid

Cornelis M. Gehrels

op de leeftijd van 53 jaar, in leven lid van de Gemeenteraad van Haalemmermeer.

Wij danken God voor alles wat hij gedurende vele jaren met grote trouw voor ons gedaan heeft en geweest is.

Namens de A.R. Kiesver. „Zwanenburg":
HET BESTUUR.

Firma JAN DE MIK
HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

Op de Afdeling Ledenadministratie van het
CENTRAAL COMITE VAN A.R. KIESVERENIGINGEN
Dr. KUYPERSTRAAT 3 - 's-GRAVENHAGE
wordt gevraagd
per 1 september of eerder
EEN JONGE ADMINISTRATIEVE
VROUWELIJKE KRACHT
Een Mulo-schoolopleiding is niet vereist. Wel is noodzakelijk gevoel voor administratie, grote accuratesse en teamgeest.
Leeftijd tot 20 jaar.
Een prettige werkkring wordt geboden. Kleine afdeling. Salaris overeenkomstig de regeling voor Rijksambtenaren.
's ZATERDAGS OM DE VEERTIEN DAGEN VRIJ.
Sollicitaties worden gaarne ingewacht op bovenstaand adres.

NEDERLANDSE GEDACHTEN
onder redactie van H. Algra (voorzitter), H. van Eysden, J. W. Ooms, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. (070)-631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, tel. (02980)-63224.
ABONNEMENTSPRIJS *f* 6,50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

Van de Kuyperstichting

Calvinisme en kapitalisme

HERHAALDELIJK kan men in de literatuur nog de stelling tegenkomen, dat kapitalisme en calvinisme zeer nauw met elkaar verwant zijn. Het heet dan, dat de kapitalistische geestesgesteldheid uiteindelijk uit de calvinistische gedachtenwereld is voortgekomen. Een calvinist is immers iemand, die voortdurend in zorg verkeert over zijn eigen uitverkiezing. Daarom vlucht hij in een rusteloze beroepsijver als middel om zich van zijn eigen verkiezing te verzekeren. En omdat hij weet, dat hem over de laatste cent rekenschap zal worden gevraagd, paart hij aan die beroepsijver een grote mate van berekening en „uitgerekendheid". Maar, zo stelt men dan, het zijn juist diezelfde trekken — beroepsijver en berekening — die de kapitalistische mentaliteit bij uitstek kenmerken. De conclusie ligt voor de hand: de kapitalistische geest moet wel in Genève geboren zijn.

In het meinummer van **Anti-Revolutionaire Staatkunde** gaat drs. Goudzwaard, medewerker aan de Dr. A. Kuyperstichting, op dit vraagstuk in. In zijn artikel „Calvijns ethiek van het sociaal-economische leven" verdedigt hij de stelling, dat men Calvijn op deze wijze onrecht doet. Men miskent dan, dat Calvijn zich duidelijk in andere zin heeft uitgelaten. Het moet juist een verdienste van hem worden genoemd, dat hij in zijn tijd reeds duidelijk een standpunt innam tegen het kapitalisme van zijn dagen, zoals dat zich in de Italiaanse koopmanssteden openbaarde. En wel zonder daarbij te vervallen in de fouten van het leersysteem der rooms-katholieke kerk, de scholastiek.

In dit artikel wordt Calvijns visie hierover nader uitgewerkt, en wordt gewezen op de unieke wijze, waarop Calvijn te midden van de stromingen van zijn dagen het evangelie van de verlossing heeft laten horen. De verlossing ook van het sociaal-economische leven. Niet, om te laten zien, dat Calvijn zo'n prachtige figuur was. Maar omdat wij, ook in de politieke strijd van vandaag, hieruit iets kunnen leren namelijk: dat het evangelie een blijvende actualiteit bezit te midden van praktische problemen, en overal en altijd een nieuwe en oorspronkelijke boodschap kan brengen.

Het meinummer van het orgaan der Kuyperstichting bevat voorts een binnenlands overzicht en enkele interessante boekbesprekingen.

Kennisneming van dit nummer is mogelijk door het te lenen van de Kuyperstichting, Dr. Kuyperstraat 5, 's-Gravenhage of door het nemen van een abonnement bij de uitgever Kok te Kampen. De abonnementsprijs bedraagt slechts *f* 5,75 per jaar.

BENELUX LICHT HET ANKER

LANG heeft het schip van de drieledige samenwerking tussen België, Nederland en Luxemburg voor anker gelegen. Er is veel kwaad weer over het vaartuig heengegaan, alvorens het kon uitvaren. En ook nu, op het moment waarop dit geschiedt, zijn er nog sombere wolken.

Dit alles laat onverlet dat de goedkeuring van het Beneluxverdrag, dinsdag jl. in de Eerste Kamer, een historisch moment was. Omdat er in de verwerping van de, politiek gezien, veel minder belangrijke Archiefwet meer actualiteit stak, heeft de dagbladpers aan deze ratificatie weinig, te weinig aandacht gewijd.

Deze goedkeuring met stille trom prefereren wij uiteraard boven de tumulten die een Senaatsbeslissing in Japan vergezellen. Maar wij zijn ons er tevens van bewust, dat ons volk en onze pers ook wel eens te nuchter kunnen staan tegenover een gebeurtenis, die de drie landen nauwer aaneensmeedt — en **ditmaal** vrijwillig — dan ooit na 1839 het geval was.

In die geest heeft ook de A.R. woordvoerder, Dr. Berghuis, gesproken. Onze Senaatsfractie stemde overtuigd vóór de goedkeuring, „zij het niet met een onbezwaard gemoed", aldus Dr. Berghuis.

Voor dit laatse is alle reden. De haast onoplosbaar schijnende agrarische- en vervoersmoeilijkheden tussen België en ons land motiveren het. Zou dit verdrag als een einddoel in de verhouding tussen de drie landen moeten worden gezien, dan zou men er alleen maar tegen kunnen stemmen. Neen, het Benelux-schip is nog niet in de veilige haven. Het staat nog maar aan het begin van de reis. De moeilijke punten (de landbouw- en de vervoerspolitiek,) — en hier houdt de beeldspraak op — mogen niet worden omzeild door hen **buiten** het verdrag te houden. Men herinnere zich de pogingen daartoe van West-Duitsland t.a.v. de landbouw in de E.E.G. Nederland heeft zich daartegen met goede resultaten verzet. Die lijn trekt ons land terecht door in zijn Beneluxbeleid.

Dr. Berghuis sprak in de geest van wat de heer Biewenga hierover in de Tweede Kamer zei, het volgende oordeel van onze fractie over uit:

„Een der verdragspartners poogt de landbouw c.a. buiten de ten uitvoerlegging van het verdrag te houden. Wijst de voorgeschiedenis met betrekking tot de Benelux — ondanks het overleg op 19 en 20 maart j.l., tussen de betrokken ministers — niet in die richting? Dit is het moeilijke punt in dit Verdrag, ook al bepaalt artikel 22 lid 1 van de overgangs-overeenkomst, dat de harmonisatie van de landbouw in vijf jaar tijds (eventueel verlengd tot zeven jaar) zal geschieden. De vaagheid van het begrip „kostprijs" leidt er toe, dat het vaststellen van minimumprijzen in onderlinge overeenstemming door de Commissie van landbouw en visserij (zoals artikel 14 van de overgangs-overeenkomst bepaalt) in de praktijk neerkomt op een volkomen autonome vaststelling dezer prijzen aan Belgische zijde. Dat dit punt ook de regering onbevredigend voorkomt, zie ik graag als een waarborg van het feit, dat zij aan de gehele landbouw-problematiek bijzondere zorg blijft wijden. Het wordt tijd, dat ook in deze sector iets wordt bereikt. Dat dit in wezen tot nu toe helaas nog niet geschiedde, betekent niet slechts stilstand, doch desintegratie, dus: teruggang.

Deze kwalificatie zou wellicht ook kunnen worden gebezigd terzake van de vervoersproblemen. Ook hier spelen tegengestelde belangen een zodanig grote rol, dat men de indruk krijgt op de weg naar het doel een bordje met het opschrift „wegomlegging" tegen te komen. Ik denk hierbij aan de Rijnvaartpremies. De minister van Buitenlandse Zaken heeft gezegd, dat deze in strijd met het Benelux-regime zijn. Hier dus een onttrekking van een Benelux-aangelegenheid aan het Verdrag. Bij een gelijk blijven van het doel wordt een omweg gemaakt om er te komen. Eens zal deze zaak toch weer moeten worden rechtgetrokken."

Toch mogen ook de reeds thans bereikte, **goede** Benelux-gevolgen gezien en opgemerkt. Zij gaven bij de stemming de doorslag.

De gemeenschappelijke handelspolitiek en de resultaten in de industriële sector van de douane-unie mogen met ere worden genoemd. Dank zij de Benelux hebben deze 3 landen in het grotere E.E.G.-verband een voorsprong met betrekking tot de vrijmaking van het goederenverkeer. Het is trouwens duidelijk dat België, Nederland en Luxemburg **samen** in de Kolen- en Staalgemeenschap, in de E.E.G. en in de Euratom een betere positie innemen dan elk dezer landen **afzonderlijk** ooit zou kunnen bereiken.

Terecht is het Benelux-verdrag dus goedgekeurd. Weliswaar laat, maar toch nog op tijd. Wij waren op die dag in Brussel, waar leidinggevende Belgische politici ons verzekerden dat, na het wegvallen van de Congo, in de Benelux meer perspectieven zitten dan vele Belgen thans nog beseffen. **Die** politici hameren er nu telkens op, dat zij, de Belgen, **juist nu** met Nederland moeten slagen bij de harmonisatie van de landbouw. Dat geeft moed voor de toekomst.

Hulde worde gebracht aan degenen, die 16 jaar geleden reeds tijdens de oorlog op 5 september 1944 te Londen de Benelux-overeenkomst sloten. Hun werk worde nu door de 3 volken ten volle gehonoreerd.

Zoals dr. Berghuis tenslotte opmerkte, willen wij er met volle overtuiging aan werken, dat onze 3 landen, die zoveel gemeenschappelijks bezitten en met zoveel banden (ook historisch) aan elkaar verbonden zijn, ook in de toekomst de grootst mogelijke eendracht tonen in deze verdeelde wereld.

Eerste Kamer verwierp Archiefwet

STAATSSECRETARIS SCHOLTEN had in de Eerste Kamer een zware strijd. Het ontwerp-Archiefwet was in de Tweede Kamer vlot aanvaard. Maar de senatoren hadden vrijwel uit alle fracties bezwaar gemaakt. Het ging over een betrekkelijk klein onderdeel van de wet. Stel, er is een tentoonstelling georganiseerd over Gijsbert Karel van Hogendorp. Portretten, brieven, enz. Maar zie, de ambtenaren van het Rijksarchief vinden er papieren in, die naar hun mening in een rijksarchief behoren. Hoe komen zij op die tentoonstelling? Een verre bloedverwant heeft ze in zijn bezit door deling bij een erfenis. Hij beschouwt zichzelf als de wettige eigenaar. Neen, zegt de staatssecretaris, hij **is** de wettige eigenaar niet, en hij **kan** nóóit wettige eigenaar zijn. De ambtenaren stellen vast, dat een aantal stukken „publiek domein" zijn. Het zijn stukken, die naar hun aard publieke stukken" zijn. **Dus** moet de eigenaar de brief hebben: hier met die stukken. En anders valt u in een zware boete.

Dit ging de meeste leden van de Eerste Kamer te ver. Wat iemand tientallen jaren als wettig bezit in handen had, kan hem worden ontnomen.

Praktisch kan dit betekenen, dat belangrijke archiefstukken verdwijnen, b.v. naar het buitenland. Maar principieel is het bezwaar belangrijker. Het gaat hier nl, om onteigening van stukken naar een nieuwe procedure, die geen basis vindt in de grondwet.

Prof. Diepenhorst ontwikkelde zijn bezwaren **namens zijn fractie,** met de kanttekening, dat het gewicht van de sleepboot wordt bepaald door wat zij op sleeptouw heeft, een uiting van bescheidenheid, die niet terstond tot iedereen doordrong. ,

De socialisten waren verdeeld. Een aantal was door de staatssecretaris overtuigd, anderen hadden bezwaren.

Alle leden bleken er van overtuigd, dàt het ontwerp hele goede elementen bevatte. Maar het éne punt, dat van de „onteigeningsprocedure" waarbij de **strafrechter** de taak krijgt, die in het civiele proces zou thuishoren.

Een der afgevaardigden had een duidelijk voorbeeld. Er wordt gepleit om een erfenis, o.a. om bepaalde oude stukken van grootvader, die minister is geweest. De **civiele** rechter stelt vast, dat A ontwijfelbaar eigenaar is. Maar A krijgt bericht van de minister, dat zijn stukken openbare stukken zijn en in het Rijksarchief behoren. Staat hij ze niet af, dan komt hij voor de **strafrechter** en kan tot 3000 gulden boete worden veroordeeld.

De staatssecretaris heeft zijn uiterste best gedaan, het ontwerp te verdedigen. Soms werd het debat zéér juridisch en daardoor vermoeiend. Maar achter alles stond de begeerte van de Kamer, om er voor te zorgen, dat onteigening een zaak is die krachtens grondwet en wet een bepaalde procedure vordert, héél anders dan in dit ontwerp wordt voorgesteld. De staatssecretaris zei echter; hier is van onteigening geen sprake, want de staat is eigenaar en zegt: geef hier wat van mij is.

Het ontwerp werd verworpen met 28 tegen 17 stemmen.

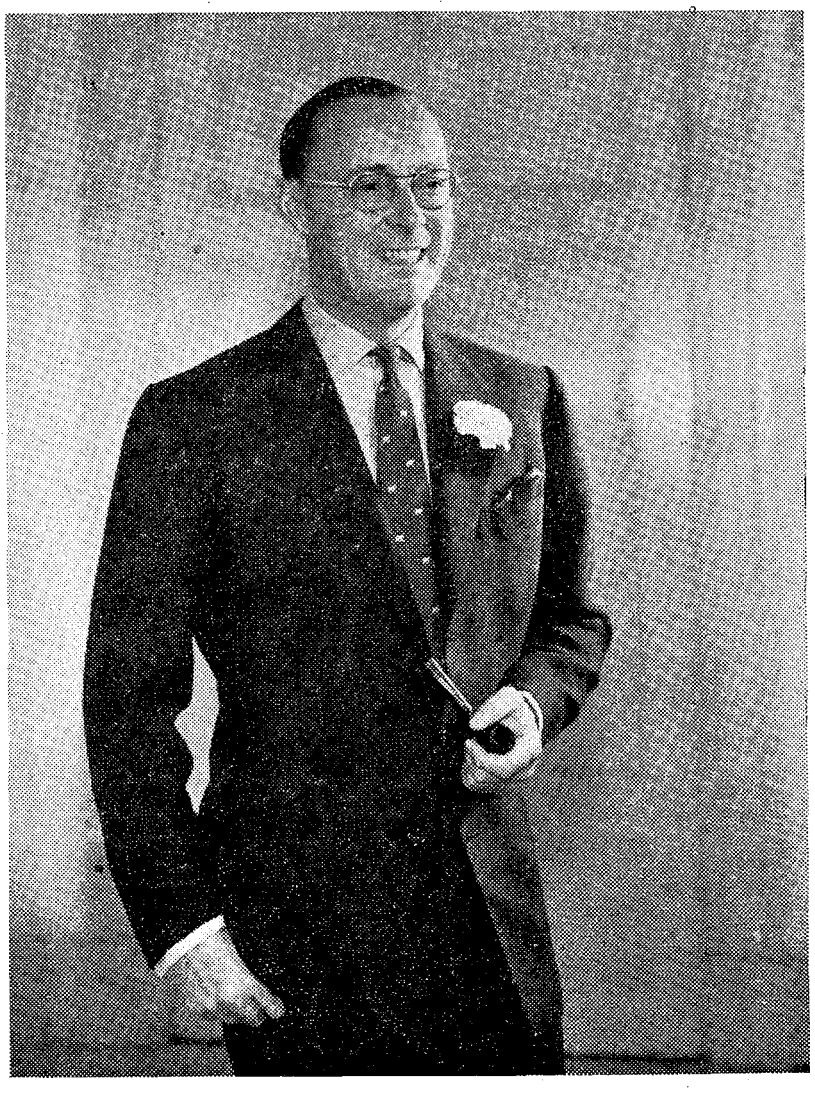

Foto M. C. Meijboom

Een recente foto van Prins Bernhard, die a.s. woensdag zijn verjaardag hoopt te vieren.

BRABER
Goede zuivere antraciet uit Limburg en Duitsland
FA. BRABER & VAN GURP
TEL. 111800

FIRMA FERNHOUT
HANDEL IN WEGEN- en WATERBOUWMATERIALEN, OP- EN OVERSLAGBEDRIJF, SCHEEPSBEVRACHTING
Zwolle, telefoon: tijdens kantooruren: 12358 of 13477,
na 18.00 uur: 13477 en 13637
Emmeloord, telefoon 2493 b.g.g. 2663

NIEUWE HOOP VOOR ALGERIJE

• *vervolg van pag. 1*

drukt worden, aldus Qadir, die voorts verklaarde, dat Frankrijk in de ogen van zijn vrienden naar een militaire en diplomatieke catastrofe schijnt te gaan.

Qadir is ernstig verontrust over Algerije. Als mohammedaans land sympathiseert Pakistan met de Algerijnse moslims en als tegenstander van het kolonialisme vraagt het ook zelfbeschikking van de Algerijnen. Maar anderzijds is Pakistan bevriend met Frankrijk en betreurt het de gevaren, waarvan Frankrijk zich zo moeilijk kan losmaken.

Pakistan gelooft dan ook in het belang van Frankrijk te werken, door bij dit land aan te dringen op een nieuwe inspanning om tot een regeling te komen. Het voelt zich niet gedwongen, te kiezen tussen Frankrijk en zijn mohammedaanse vrienden en gelooft, dat de beste oplossing voor Algerije ook in het belang van Frankrijk zelf is. Volgens Qadir moeten beide partijen informeel bijeenkomen, zonder agenda en moeten er van tevoren geen voorwaarden worden gesteld.

Avontuur

PRESIDENT De Gaulle zal er goed aan doen, kennis te nemen van suggesties, die door invloedrijke figuren als Qadir worden gedaan. Men kan de schouders ophalen voor de gevaren, welke verbonden kunnen zijn aan het voortduren van de onbehaaglijke situatie in Algerije. Maar de gebeurtenissen in Dienbienphoe, waarvan de trieste afloop voor een belangrijk deel ten grondslag ligt aan de houding, welke het Franse leger in de afgelopen jaren in Algerije heeft aangenomen, hebben aangetoond, dat de Chinese communisten niet voor een militair avontuur terugschrikken.

Men kan zelfs aannemen, dat zij op een dergelijk avontuur uit zijn om op het Afrikaanse continent vaste voet te kunnen krijgen. Zij menen hierbij gebruik te kunnen maken van het feit, dat de Sowjetunie tot dusver — om De Gaulle te ontzien — heeft geweikerd, de Algerijnse regering in ballingschap van Ferhat Abbas te erkennen. En zowel De Gaulle als Ferhat Abbas hebben alle reden, te verhinderen, dat de Chinese communisten hun snode plannen kunnen uitvoeren.

Onder druk

EEN van de beweegredenen, die Ferhat Abbas er toe gebracht hebben, het aanbod van generaal De Gaulle te aanvaarden, is dan wellicht ook geweest, dat hij met bezorgdheid de toenemende invloed van de Chinese communisten op verschillende Algerijnse nationalistische leiders in Tunesië gadeslaat. Wanneer hij er in slaagt, met De Gaulle tot een redelijk akkoord over de toekomst van Algerije te komen, kan hij de krachten, die ongewild communistisch China in de kaart spelen, de wind uit de zeilen nemen.

Abbas handelt echter ook onder druk van de regeringen van Tunesië en Marokko, die evenmin enthousiast zijn over het contact, dat de Algerijnse nationalisten in balingschap met Peking hebben opgenomen. Zowel premier Bourguiba van Tunesië als koning Mohammed V van Marokko hebben er steeds bij Ferhat Abbas en de zijnen op aangedrongen, de door De Gaulle uitgestoken hand te aanvaarden, omdat zij beseffen, dat het Algerijnse probleem slechts door middel van onderhandelingen — hoe moeizaam die ook zullen verlopen — kan worden opgelist.

De Gaulle

DE grote vraag bij de komende besprekingen is, of de gemeenschappelijke belangen, die De Gaulle en Abbas hebben, zwaarder zullen wegen dan de geschillen, die nog steeds aanleiding geven tot een bloedige strijd.

Totdusver heeft ook president De Gaulle geweigerd, in te stemmen met politieke besprekingen. Hij weigert uiteraard de „Voorlopige Algerijnse regering", waarvan Abbas premier is, te erkennen. Maar hij voelt er ook niets voor, deze Algerijnse leider als representatief voor het merendeel der mohammedanen te beschouwen. Vandaar, dat hij de komende besprekingen wil beperken tot het sluiten van een wapenstilstands-overeenkomst.

Veel verder kan generaal De Gaulle niet gaan, al was het alleen maar, omdat hij het voeren van politieke onderhandelingen met de nationalisten nooit tegenover de Europese bevolking van Algerije en het deel der mohammedanen, dat nauwe relaties met Frankrijk wil onderhouden, zou kunnen verdedigen. Alleen al het feit, dat de president een nieuw aanbod aan het adres van Ferhat Abbas deed, heeft grote onrust in Algerije veroorzaakt. De aanvaarding van deze invitatie was voor De Gaulle zelfs reden, krachtige militaire voorzorgsmaatregelen te nemen om een nieuwe revolutionaire actie in de kiem te kunnen smoren

Abbas

AAN de andere kant zal het voor Abbas heel moeilijk zijn, zich bij de eisen van de Franse president wat de te bespreken onderwerpen betreft, neer te leggen. Ook hij moet met het „thuisfront" rekening houden, een thuisfront, dat zich niet alleen in Tunesië, maar ook in Algerije zelf bevindt en dat niet tevreden is, voordat Algerije volledig onafhankelijk van Frankrijk is geworden.

Wanneer De Gaulle en Abbas voldoende begrip voor elkaars moeilijkheden kunnen opbrengen en een basis kunnen vinden, waarop een begin kan worden gemaakt met de uitvoering van het plan, hetwelk De Gaulle vorig jaar wereldkundig heeft gemaakt, moet het mogelijk zijn, dat de mohammedaanse bevolking een eerlijke kans krijgt om te kiezen uit de drie mogelijkheden, die de Franse president in het vooruitzicht heeft gesteld.

Die mogelijkheden zijn: 1. integratie met Frankrijk, met alle economische voordelen, welke daaraan verbonden zijn, 2. een federatie met Frankrijk, waarin Algerije met sterke banden aan het moederland verbonden zal blijven en 3. volledige onafhankelijkheid en afscheiding van Frankrijk.

Abbas (links) heeft de uitnodiging van De Gaulle (rechts) aanvaard. Zullen zij het met elkaar eens worden?

Federatie

NA de mislukte revolutiepoging van de Europese extremisten in Algiers heeft generaal De Gaulle nog eens goed laten uitkomen, wat hij denkt te bereiken met zijn plan voor de toekomst van Algerije, dat hij vorig jaar wereldkundig heeft gemaakt. Integratie met Frankrijk behoort niet tot de politieke mogelijkheden, meent De Gaule. Ook gelooft hij niet in afscheiding van Algerije van het Franse moederland. Daarom zal hij al zijn krachten inzetten om te bewerkstelligen, dat de tussenoplossing — een federatieve band tussen Frankrijk en een Algerijns Algerije (zoals hij dat noemde) — de keus wordt van de meerderheid der Europese en mohammedaanse bevolkingsgroepen.

Dit houdt niet tevens in, dat De Gaulle zich zou verzetten tegen een besluit van de grote meerderheid der mohammedanen, volledige afscheiding van Frankrijk te verlangen. Hij zou zich daarbij neerleggen, zoals hij gedaan heeft in het geval Guinea, dat verkoos op eigen benen te gaan staan. Maar De Gaulle gelooft nu eenmaal niet in een dergelijke mogelijkheid. Hij is er van overtuigd, dat de meerderheid van de Algerijnse bevolking voor het bestendigen van nauwe banden met Frankrijk zal stemmen, als zij daartoe binnen afzienbare tijd in staat wordt gesteld.

Afscheiding

FERHAT Abbas is het niet met De Gaulle eens. Hij is er van overtuigd, dat het merendeel der mohammedanen voor afscheiding van Frankrijk zal stemmen, als zij werkelijk in volledige vrijheid hun stem kunnen uitbrengen. Wanneer er dan ook al sprake van zal zijn, dat Abbas zich neerlegt bij de in het plan van De Gaulle voorgeschreven procedure, dan zal dit pas het geval zijn, als vaststaat, dat de rol van het Franse leger als politieke factor is uitgespeeld. En hier schuilt nu juist een van de grootste problemen, waarvoor De Gaulle zich geplaatst zal zien bij het uitvoeren van zijn plannen.

Het leger bevindt zich in Algerije om de Europeanen en de Fransgezinde mohammedanen te beschermen tegen de verzetsgroepen der Algerijnse nationalisten. Maar het is helaas niet zo, dat de Franse strijdkrachten en masse naar Frankrijk kunnen terugkeren, als er een wapenstilstand is ingetreden en de in ballingschap levende nationalisten naar Algerije terugkeren om langs politieke wegen naar verwezenlijking van hun verlangens te streven. Hoe paradoxaal het ook klinkt, het Franse leger zal dan nog niet kunnen vertrekken, omdat het de handen vol zou hebben om de Europese extremisten in toom te houden, die zich zelfs tegen de door De Gaulle geplande vorming van een Algerijns Algerije met hand en tand zouden verzetten.

Een begin

ER zijn dus nog veel voetangels en klemmen op de weg naar de pacificatie van Algerije. En er zal veel moed, wijsheid en staatsmanschap nodig zijn om alle hindernissen te nemen, die totdusver het bereiken van een oplossing in de weg hebben gestaan. Maar het begin lijkt er nu te zijn. En als aan beide zijden de bereidheid wordt gevonden, de mohammedanen een eerlijke kans te geven, kan er nog iets goeds tot stand gebracht worden. Moge het de Franse en Algerijnse leiders gegeven zijn, in onderlinge samenwerking de weg te vinden, die kan leiden naar de vreedzame ontwikkeling van een land, dat nu al zo lang het toneel van een bloedige strijd is geweest. *dB*

Dit zijn de Algerijnse nationalistische verzetsstrijders, die in een kamp in Tunesië hun opleiding ontvangen.

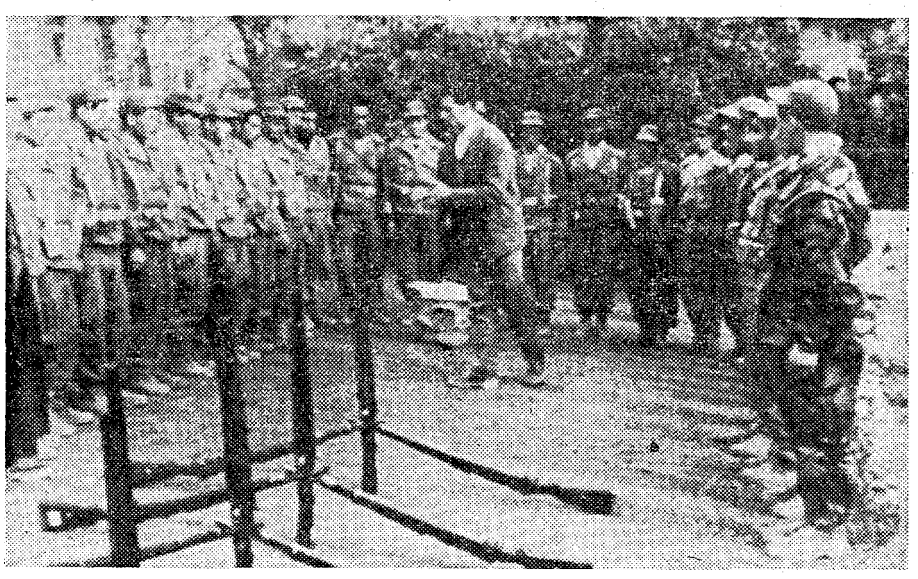

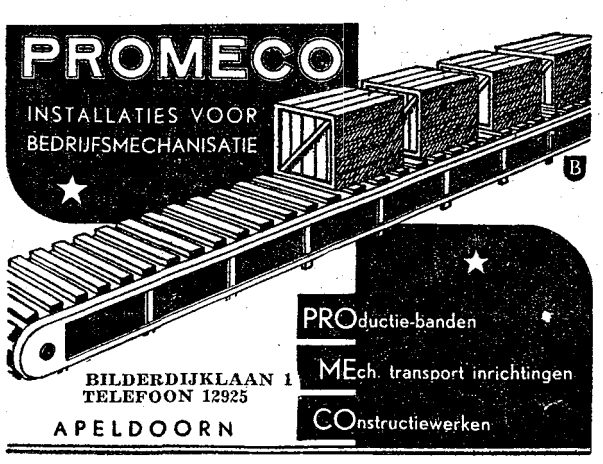

VERHOEF's ISOLEER- EN OVENBOUWBEDRIJF N.V.
ISOLATIEWERKEN
KETELBEMETSELINGEN
OVENBOUW
ROTTERDAM — WIJNHAVEN 84 — TEL. 120325

Geeft dit blad door

„Vrijheid" in Noord-Vietnam

De grondwet onderstreept de vrijheden en rechten van alle burgers en wijdt 17 artikelen aan de algemene burgerlijke rechten waaronder vrijheid van meningsuiting, vrijheid van vereniging alsmede het recht te kiezen en gekozen te worden . . . .

Artikel 7 bepaalt: „de staat verbiedt en zal zware straffen opleggen voor oppositie tegen het volksdemocratische systeem.

(Communistisch) Vietnam News agency 1 jan. '60.

OVER bovenstaand onderwerp is thans een interessante persdiscussie aan de gang naar aanleiding van een artikel dat Prof. Dr. J. Wemelsfelder had geschreven in „Economisch-Statistische Berichten". In verband met nogal krasse uitlatingen van de genoemde schrijver zijn hierop tal van reacties gevolgd, deels van critische, deels van instemmende aard. In ieder geval heeft Prof. Wemelsfelder in de gegeven kritiek aanleiding gevonden zijn bedoelingen in een nader artikel in het reeds genoemde blad te verduidelijken. Het is over dit laatste artikel dat wij gaarne enkele opmerkingen willen maken.

De kernvraag, die de schrijver meent te moeten stellen is deze: „Op welke wijze komt de meningsvorming in de parlement inzake economische aangelegenheden tot stand en welke rationele en irrationele krachten werken daarop in?" Gesteld wordt dat dit een redelijke vraag is juist in verband met het krijgen van inzicht in de werking van de democratie.

Met deze stelling zijn wij het eens: het is inderdaad een belangrijke vraag om na te gaan of de democratie op de juiste wijze reageert wanneer het gaat om belangrijke economische aangelegenheden, voorzover het overheidsbeleid daarbij is betrokken. Dit betekent niet dat wij ons zouden kunnen verenigen met de uitspraken, waartoe de schrijver komt. De verklaring hiervan schijnt ons te liggen in de omstandigheid dat Prof. Wemelsfelder teveel geneigd is de economische politiek van de overheid en de wijze, waarop het parlement deze tegemoet treedt, te bezien vanuit de gezichtspunten van de economist en te weinig rekening houdt met andere aspecten, die de politicus eveneens in aanmerking heeft te nemen.

Wanneer het voorbeeld wordt gegeven van de leerboeken die tal van recepten bevatten voor een gezonde economie, terwijl niet altijd volgens deze recepten wordt gehandeld, dan komt de vraag in het geding of deze recepten binnen het kader van de overheidspolitiek altijd kunnen worden verwerkelijkt. Het gaat daarbij niet alleen om de noodzakelijkheid om bij allerlei economische maatregelen het rechtvaardigheidsaspect in het geding te brengen, maar tevens of de overheidsmacht ver genoeg reikt en zelfs om de vraag of het op grond van een bepaalde visie op de staatstaak gewenst is dat bepaalde verstrekkende maatregelen op economisch gebied worden getroffen.

Met andere woorden: de economist zal moeten beseffen, dat de overheidstaak niet zonder meer, wat de economische politiek aangaat, kan bestaan in het uitvoeren van recepten, die door de economisten worden voorgeschreven. Er zal een toetsing moeten plaatsvinden aan bepaalde inzichten, die verband houden met de plaats die de staat in onze samenleving behoort in te nemen.

Prof. Wemelsfelder heeft getracht aan zijn betoog kracht bij te zetten door het vermelden van enige z.i. niet onbelangrijke voorbeelden, die op innerlijke tegenspraak van de zijde van de politici wijzen. Aan elk van deze voorbeelden willen wij, ter adstructie van onze zienswijze, een korte beschouwing wijden.

• In de eerste plaats wordt gezegd dat allen het eens zijn over de bestrijding van de inflatie. Daarom zou het beste zijn een politiek van prijsverlaging, inplaats van een politiek van loonsverhoging. Aldus de stelling van Prof. Wemelsfelder en hij voegt er aan toe dat de door hem voorgestelde politiek weinig aantrekkelijk is voor de vakorganisaties.

Hier komt naar voren een eigenaardigheid van deze schrijver, die wij reeds eerder hebben opgemerkt, namelijk dat hij de arbeid van werkgevers- en werknemers-organisaties in hoofdzaak ziet als het optreden van zogenaamde pressure-groups. Een positieve waardering voor een grote mate van terughoudendheid bij het naar voren brengen van wensen, zoals wij die ongetwijfeld eveneens hebben kunnen waarnemen, schijnt deze schrijver niet te kunnen opbrengen. Maar afgezien daarvan is het duidelijk dat de vraag is òf inderdaad een politiek, die uitsluitend op prijsverlaging gericht is, kan worden doorgevoerd. Het recept is vrij eenvoudig, dat geven wij onomwonden toe, de uitvoering is veel moeilijker.

De weerstanden op dit gebied zijn vrij groot. Er zou een zeer grote overheidsmacht nodig zijn om allerlei bindingen, die in het economisch leven bestaan, ongedaan te maken. De kritiek tegen de neo-liberale richting richt zich dan ook met name op dit punt, dat het ontbinden van allerlei afspraken en kartels een zeer diep ingrijpend overheidsoptreden zou noodzakelijk maken. De economist houdt daarmede ternauwernood rekening, de politicus heeft dat in zijn oordeel te betrekken. Wij laten nu verder rusten de vraag of de aangeprezen gedragslijn uit hoofde van de sterke export-positie van onze economie doorvoerbaar zou zijn.

• Het tweede voorbeeld heeft betrekking op de overheidsuitgaven. Vele politieke partijen zijn vóór lage uitgaven. Toch wordt een steeds stijgend niveau van de uitgaven geconstateerd omdat dezelfde partijen zich inzetten voor de meest ambitieuze en kostbare projecten.

In de eerste plaats is de vraag of in verhouding tot ons nationaal inkomen inderdaad sprake is van een steeds stijgend niveau van overheidsuitgaven. Maar al laten wij dit verder rusten, men zal toch met een zo algemene opmerking over bepaalde nogal veel geld vragende objecten niet kunnen volstaan, zonder een onderzoek in te stellen naar de waarde en de betekenis daarvan in verband met de voor een zich in ontwikkeling bevindend land te stellen eisen. Het is dan ook veel te algemeen gesteld wanneer men beweert dat vele partijen voorstanders zijn van lage overheidsuitgaven. Wanneer men hier niet tot een genuanceerder beschouwing komt is het weergeven van een zodanige beschuldiging zinloos.

• Het derde bezwaar is dat de politici zouden bewerkstelligen dat in Nederland geen anti-cyclisch conjunctuurbeleid kan worden gevoerd.

Zonder te willen beweren dat in het verleden in dit opzicht geen fouten zijn gemaakt, hebben wij toch weder bezwaar tegen de algemeenheid van deze stelling. Om dit nader te illustreren wijzen wij er op dat de jongste Miljoenennota stond in het teken van de anticyclische politiek en men zal moeilijk kunnen beweren dat hiertegen in het Parlement grote bezwaren zijn gemaakt, ook al is de mogelijkheid en de doelmatigheid van een zodanige politiek in discussie geweest.

En een ander voorbeeld van Prof. Wemelsfelder is ons geheel onbegrijpelijk, namelijk wanneer hij zich critisch uitlaat over de gevolgde taktiek ten aanzien van de investeringsaftrek. Het feit dat die afwisselend werd ingesteld en ingetrokken wordt voorgesteld als een interessante illustratie van irrationele politieke krachten, terwijl ons inziens hier in feite juist een toepassing van de anticyclische conjunctuurpolitiek, door Prof. Wemelsfelder aangeprezen, wordt waargenomen.

De instelling geschiedde ter stimulering van de investeringen uit hoofde van de structurele politiek, die Nederland moet voeren, een duidelijk economisch gegeven dus; de intrekking geschiedde op momenten, dat de conjunctuur symptomen van overspanning vertoont en dus tegenkrachten noodzakelijk zijn. Wij kunnen niet anders zien dan dat hier in overeenstemming met de „recepten" uit de leerboeken die door de economisten worden geschreven, werd gehandeld.

Met deze opmerkingen willen wij volstaan, voor wat de aangehaalde voorbeelden aangaat.

Het politieke bedrijf brengt mede dat met allerlei aspecten van het leven rekening moet worden gehouden. Het is zeer gewenst dat er een aantal politici zijn, ook leden van de volksvertegenwoordiging, die op grond van verworven kennis en inzicht kunnen oordelen over de belangrijke vraagstukken, die in de economische politiek van de overheid aan de orde komen. Zij zullen er echter begrip voor moeten hebben dat het economisch aspect niet alleen beslissend is, dat met name in een rechtsstaat ook andere aspecten gelijktijdig de aandacht vragen, terwijl pas na overweging van alle aspecten, een beslissend oordeel kan worden uitgesproken. Daarbij wordt in het geheel niet beweerd dat in een samenleving als de onze, waarin zich allerlei krachten openbaren, nimmer irrationele motieven een rol kunnen spelen. Maar wat ook een rol speelt, en dat verliest Prof. Wemelsfelder toch wel in belangrijke mate uit het oog, is dat in de politieke wereld ook allerlei tegenstellingen naar voren treden, die berusten op de principiële verschillen tussen de verschillende groeperingen, principiële verschillen, die mede verband houden met de visie op de taak van de staat.

Wij zijn het dan ook beslist oneens met een uitspraak, die wij in het thans in discussie zijnde artikel aantroffen, n.l. dat de grote confessionele strijd, waarvoor enige decennia geleden velen zich de allergrootste offers wilden getroosten, nagenoeg is uitgestreden. Hier verraadt zich o.i. een tekort aan inzicht in het wezen van de politieke tegenstellingen, zoals die momenteel nog bestaan, met name met betrekking tot de krachtsinspanning, die noodzakelijk is, om de waarde en de betekenis van een christelijke politiek te blijven handhaven.

JAN VAN DEN BRUL
☆ HEREN- EN JONGENSKLEDING
☆ SPORT- EN REGENKLEDING
☆ BETERE BEDRIJFSKLEDING
HILVERSUM - GROEST 60 - TELEFOON 2614

BOER-
COURANT-
HANDELSDRUKKERIJ
drukkerij LIBERTAS
DRIFT 13 — UTRECHT
WIL U GAARNE VAN ADVIES DIENEN

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam, Tel. 798604-53257

FIRMA B. MEILINK
Eig. F. BRAAM
HOUTZAGERIJ — HOUTHANDEL
EN KISTENFABRIEK
HOFSTRAAT 10 - BORCULO - TEL. 05457-561*

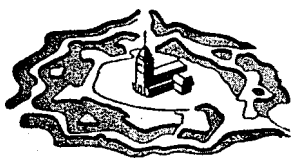
Aannemingsbedrijf
Harm Fokkens
Naarden N.V.

FA. C. VERMEER EN ZOONS
FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
Telefoon 01894-1230 — Ouderkerk aan de IJssel
Ronde en ovale tafelranden
Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen, regels, stijlen, enz.

Serres- en warenhuizenbouw
N.V. AANNEMERSBEDRIJF
BOERS EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE - Tel. 01748-745 en 746
Postbus 30 Na 18 uur: 2604

Kakes' Bouwbedrijf
Bouwers waarop gebouwd kan worden...
OOSTZIJDE 164 TEL. 02980-62945 ZAANDAM

Timmerfabriek VERMEULEN N.V., Mill (N.B.)
Telefoon 08859-605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes, etc.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.
Export: België, Duitsland, etc.

Aannemersbedrijf Gebr. Slager
Nieuwbouw en onderhoudswerk
Haven Noordzijde - Telefoon 01119-210
BROUWERSHAVEN

ROOS
N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF V.H. N. ROOS
ROTTERDAM
Burgemeester Hazenberglaan 403
Telefoon 179520

Bouwbedrijf Jac. van der Niet
Nieuwbouw en onderhoudswerken
Oranjeweg 6
Tel. 01719-2748
NOORDWIJK AAN ZEE

FA. JAN LINGENS' BETONINDUSTRIE
Veerdam 29 - Telefoon 01850-3123-1123
PAPENDRECHT

FA. T. HEIDINGA & ZOON
LEEUWARDEN
AANNEMERS VAN
BOUW- EN BETONWERKEN
Joh. Willem Frisostraat 19 — Telefoon 24422

Reinbouw Reinders Bouwbedrijf
AANNEMERSBEDRIJF EN MACHINALE HOUTBEWERKING
Telefoon 08330 — 4054 — 4460 — 4450 — 4580
W. KÖLLINGLAAN 2 — DIEREN

Deze dagen

heeft minister Van Rooy in antwoord op vragen van het kamerlid ds. v. d. Veen (P.S.P.) medegedeeld, waarom hij het congres van de „International Planned Parenthood Federation", dat in ons land gehouden werd, niet heeft willen openen. Het motief voor de weigering van de minister blijkt geweest te zijn, dat er principiële bezwaren bestaan voornamelijk tegen de telkens gegeven voorstelling van zaken als zou geboortebeperking een plicht voor de gehuwden zijn. In de kringen van de Nederlandse bevolking waar men deze bezwaren aantreft, is men van oordeel, dat de vrijheid van de gehuwden om de grootte van het gezin te bepalen, primair behoort tot de binnenhuwelijkse verantwoordelijkheid van de gehuwden; daarom acht men in die kringen een eenzijdige druk op grond van algemene, buiten het huwelijk staande belangen niet acceptabel.

Het Algemeen Handelsblad vindt dit antwoord van de minister „duistere praat". Het blad heeft er een hoofdartikel aan gewijd, waarin het zegt niet te willen ingaan op de vraag of het motief van de minister voldoende steekhoudend is om zijn weigering te verklaren. Intussen tracht het blad echter toch aan te tonen, dat dit niet het geval is; het merkt nl. het volgende op: „Niet lang geleden is minister Cals aanwezig geweest bij de crematie van prof. Bakker en het mag bekend worden verondersteld, dat dezelfde als door minister Van Rooy genoemde Nederlandse kringen, die tegen de doelstelling van de I.P.P.F. zijn, zich principieel tegen crematie verzetten".

Het wil ons voorkomen, dat het Algemeen Handelsblad moeilijk een vergelijking had kunnen treffen, die meer mank gaat dan deze. Immers, met prof. Bakker is een groot geleerde heengegaan, die ons land onschatbare diensten heeft bewezen. De regering zou in gebreke zijn gebleven als zij daaraan geen uitdrukking had gegeven. Door de aanwezigheid van minister Cals bij de crematie heeft de regering de overleden geleerde geëerd; het is misplaatst dit op enigerlei wijze in verband te brengen met het standpunt van de minister of van bepaalde bevolkingsgroepen ten opzichte van de crematie. Als we deze weg zouden opgaan, dan zouden bijvoorbeeld protestanten niet aanwezig kunnen zijn bij r.k. uitvaartplechtigheden zonder de indruk te wekken dat zij het principieel met de aard van die plechtigheden eens zouden zijn.

In het onderhavige geval echter lag de zaak heel anders. Men kan van een minister niet vergen, dat hij een particulier congres met zijn aanwezigheid vereert en de congressisten toespreekt, wanneer hij het met de strekking van dat congres principieel oneens is.

Er is nog van een andere zijde bezwaar gemaakt tegen het antwoord van minister Van Rooy en wel van de zijde van de Ned. Vereniging voor Sexuele Hervorming. Die vereniging heeft in een uitvoerig perscommunique te kennen gegeven dat de minister een onjuist beeld heeft van doel en werkwijze van de I.P.P.F.

We kunnen daar al heel kort over zijn. Het is nl. deze vereniging geweest, die de minister heeft uitgenodigd het congres te openen. Welnu, dan had zij de minister ook zodanig moeten voorlichten, dat het ontstaan van een onjuist beeld onmogelijk was geweest.

Tegen het antwoord van de minister hebben we maar één bezwaar en dat is, dat hij onze taal verrijkt heeft met de fraaie term „binnenhuwelijkse verantwoordelijkheid". Het lijkt ons een vondst, waarover het genootschap „Onze Taal" zijn licht wel eens zal laten schijnen . . .

INGWERSEN & Co.
1919 I & C
Commissionnairs in Effecten
Keizersgracht 382 A'dam-C
Telefoon 32121-35302-33879
* alle effectenzaken
* plaatsen van obligatieleningen voor kerken, scholen en weldadigheidsinstellingen

Een vraag, die sommige mensen bezig houdt:

Is uitbreiding en verbet[...] landbouwgronden nog w[...]

OM direct maar met de deur in huis te vallen. Vandaag ligt de situatie zo, dat de economen het hoogste woord hebben. Al jaren klinkt nu het lied van de zakelijkheid. En als zware ondertoon valt duidelijk de waarde van de onvervalste objectiviteit te onderscheiden. Daarom verfoeien de economen ook alles wat naar het emotionele richt. Ze vrezen de stem van het volk. Want dan wordt de zakelijkheid en objectiviteit bedreigd. Het onwaarachtige en eenzijdige in hun eigen redeneringen voelen ze niet meer aan. Enkel en alleen, omdat de starheid en de immobiliteit van het macro-economisch denken maakt, dat het directe belang van het volk in breder verband wordt gebagatelliseerd. Zo ligt het ongeveer ook met de spitse redeneringen van de moderne industriële economen ten aanzien van de uitbreiding en verbetering der landbouwgronden.

Niet rendabel

WIJ leven snel. Het is immers nog maar een paar jaar geleden, dat op een landbouwweek in Wageningen voor het eerst ernstige twijfel werd uitgesproken over de rentabiliteit van de investeringen, die ons land zich getroost om de landbouwgrond te verbeteren of om nog het areaal uit te breiden. Er is immers zo langzamerhand heel wat aan de verbetering van de van nature arme gronden ten koste gelegd. En daarom is het zeer de vraag of op deze gronden nog wel een goedkope produktie mogelijk is. In ieder geval, zo wordt de redenering, niet op de kleine bedrijven van tegenwoordig. Dan zou men eventueel al moeten denken aan hele grote bedrijven van 400 à 500 ha. Misschien zou dan met een Kolchosensysteem op zijn Russische nog wel wat te bereiken zijn. Veel en veel beter zou het zijn, indien wij deze zandgronden maar weer gingen bebossen. En braak liggen zou ongetwijfeld nog goedkoper zijn. In de toekomst zal er immers toch veel meer gelegenheid voor recreatie moeten komen.

In alle ernst. Op deze arme zandgronden kunnen wij nooit met een draaglijke kostprijs uit de bus komen. De prijzen, die de Regering jammer genoeg buiten alle concurrentie om moet vaststellen, zijn te veel afgestemd op de omstandigheden van deze marginale bedrijven. Met de beste wil van de wereld kan men niet eeuwig doorgaan met het instandhouden van zulke bedrijven.

In de landbouwpers is er toen wel even een storm van verontwaardiging opgegaan. Het rumoer is daarna spoedig verstomd. Dit was immers een redenering, die helemaal tegen de draad inging. In dubbel opzicht.

Het oude land

WANT met evenveel trots als voorheen zijn er weer excursies gehouden naar het wonder van Drente. Geen kale heidevelden meer, maar in plaats daarvan een geel golvend korenveld. De hoge opbrengsten van aardappelen en bieten kan niet anders dan het objectieve bewijs zijn, dat men met de techniek van de moderne landbouwwetenschap toch heel wat bereiken kan. Alleen de afwatering baarde hier en daar nog zorgen. En van meet af is een aanvang gemaakt met de verbetering van de wel wat moerassige madelanden. Zo werd het oude land bijna van een dorre woestijn tot een vruchtbare oase.

Nieuw land . . .

AAN de wereld heeft ons land laten zien, hoe ook op vreedzame wijze haar grondgebied kon worden vergroot. En alle buitenlanders, die hier komen, slepen wij bijna gehaast naar de inpolderingen rond het IJsselmeer. Want daar valt wat te zien. De prachtig verkavelde percelen, de pronk van rijke gezonde gewassen, de doelmatig ingerichte boerderijen, het blijft een lust voor het oog. De bedrijven zijn op zeer moderne wijze geschoeid. De tractoren gonzen. Het machinepark mag gezien worden. Prima plantmateriaal wordt gebruikt. De rationalisatie is ver doorgevoerd. Wie zou nog durven beweren, dat de landbouw in ons land achteraan komt?

En toch blijft voor velen het raadsel, dat zelfs op deze moderne bedrijven het sommetje niet helemaal uit komt. Deze bedrijven kunnen het evenmin zonder steun van de overheid bolwerken. De garantieprijzen dienen ook hier gehandhaafd te blijven. Geen consequente rationalisatie en mechanisatie schijnt dat te kunnen verhelpen.

Het oude land wordt verbeterd. Nieuw land wordt gewonnen. Maar het is te duur. Want de overheid moet zowel op het oude als het nieuwe land nu al vijfentwintig jaar lang bijspringen. De rentabiliteit is zonder de steun van overheid een fictie.

Het probleem

MET nadruk brengen wij dit probleem zo naar voren. Want hierin vinden de economen van vandaag nu juist een **aangrijpingspunt.** Zij vinden het economisch zelfmoord om zo'n onrendabele produktie nu nota bene nog uit te breiden. Dat zal de lasten van ons volk te veel verzwaren. Want eerst kost het al schatten gelds om nog nieuwe gronden aan te winnen, eventueel de oude te verbeteren. In de tweede plaats moeten dan de nieuwe bedrijven al zwaar worden gesubsidieerd om het hoofd boven water te houden. En in de derde plaats hebben wij bij de afzet van deze produkten met nog groter moeilijkheden te worstelen, dan nu al het geval is. Want eigenlijk heel dit geval van steun en subsidie, van toeslag en heffing past niet in een tijd van een goede nieuwe liberale economie. Een economie, die slechts oog kan hebben voor de volledige werkgelegenheid en tevens angstig waakt voor een goede besteding van de investeringen. Want geen overinvestering mag aan het sluipende gif der inflatie ooit bod geven. De gave gulden als het summum van goudaanbidding in de economie mag dan tot de altijd interessante historie behoren, vandaag manipuleren wij macio-economisch met het totaal der investeringen in het geheel van het totale nationale inkomen om althans ons volk de indruk te laten, dat daardoor de waardevastheid van het geld weer trouw wordt bewaakt.

Uitbreiding van een onrendabele produktie past niet in dit schema. De investeringen moeten op een heel ander doel zijn gericht. Want het gaat er bij de investeringen in de eerste plaats om of ze straks werkgelegenheid bieden kan aan onze nog steeds maar toenemende bevolking. En daarom is eigenlijk elke investering voor uitbreiding van de landbouwproduktie al een dwaasheid. Want zo'n investering heeft maar nauwelijks enige invloed op de totale werkgelegenheid in ons land. Vooral nu juist door de mechanisatie het aantal werknemers in de landbouw al tot een economisch en rationeel verantwoord aantal wordt teruggebracht. Deze hele kwestie van de uitbreiding van landbouwgronden door landaanwinning en inpoldering is **in feite een relict uit vroeger tijden.** Het stamt immers uit de periode van voor de grote economische crisis. Voor de jaren dertig was het nog zo, dat elke verhoging van de technische produktiviteit in de landbouw zo ongeveer gelijke tred hield met de economische produktiviteit. Maar zo ligt het nu al lang niet meer.

Daarom is het eerlijk gezegd de vraag of wij met de inpoldering van die IJsselmeerpolders wel zullen doorgaan. In elk geval dient hier wel de nodige voorzichtigheid te worden betracht. En men heeft er al een kostelijk woord voor gevonden. Laten wij het niet te vlug doen. Laten wij het alsjeblieft **„temporiseren".** Vanzelfsprekend gaan wij dan niet met **nieuwe projecten** beginnen. De inpoldering van de Lauwerszee kan dan ook **nooit enige prioriteit** verkrijgen. En het valt ronduit te betreuren, dat men deze zaak zo in het emotionele vlak heeft gebracht. Want de zakelijkheid in het beleid zou daardoor, als er tenminste **geen keiharde economen in ons land waren,** te zeer in het gedrang komen.

Wij kunnen ons heel goed indenken, dat voor heel velen in ons land soortgelijke redeneringen wel iets aantrekkelijks hebben. En dat vinden wij heel jammer. In feite zijn deze redeneringen door en door onwaarachtig. Want zij gaan niet uit van de werkelijkheid. Zij verzwijgen bepaalde zaken. En bovendien zal men stra[...] quenties.

HET grote bezwa[...] hebben met ee[...] **land.** En zo wil men[...] komen. Het is net o[...] zodra het over de la[...] **mondiaal** denken. [...] mie ontvalt hun p[...] knusjes bij het eige[...] West-Europa, maar [...] zitten wij immers n[...] duktie. Lettend op [...] landbouwproduktie [...] zijn. Want tegen die[...] hoorlijk inkomen. [...] **een wereldprobleem**[...] deze zin, dat daarv[...] den, als in ons land [...] of minder met deze[...] **invloed van de Ned[...] wereldproduktie is** [...] **factor.** En daarom is[...] uitbreiding van la[...] mend zou werken o[...]

Het is bijna tragi[...] gen. Want met al d[...] het nog altijd zo, da[...] de bevolking honge[...] bijna misdadig om [...] ken. Dat kan nooit [...] als men dan in he[...] miljoentjes beschikt[...] de onontwikkelde g[...]

Telkens weer gri[...] overschot ten aanzi[...] zoekt het als een st[...]

ALS tweede bezw[...] dat het moment[...] taren cultuurgrond [...] gaat er aan stadsuit[...] genaanleg, sport- e[...] 4000 ha. cultuurgro[...] zou men alleen door[...] tegemoet kunnen k[...] boerezoons, die hu[...] Het aantal sollicitan[...] derijen in de polde[...] delen. En nu zijn w[...] dat wij terwille van[...] wat land gaan inpo[...] er onder hen ook [...] industry". Bovendie[...] En zelfs kan men no[...] sen gebruiken, om [...] maar niet te spreke[...] economisch verantw[...] ben. En deze zijn ze[...] bouwproduktie. Zien[...] landbouwgrond zijn, [...] door prima vakmen[...] waarde voor een ve[...] om is het dwaashei[...] emigreren naar and[...] trachten de landbou[...]

ZO komen wij bij [...] de redeneertran[...] gaan ombuigen, dan [...] de verrassingen. Da[...] moeten afvragen, w[...] ons land nu maar st[...] veren. De arbeiders [...] van ons land voor [...] beter. Durf en ene[...] scheelt alles niet. G[...] de belastingverlagi[...] enige, wat ons ontbr[...] moet worden aange[...] koper, katoen, wol e[...] ver economisch gere[...] gezond verstand in. [...] dustrie beginnen, w[...] hebben wij hier te [...] jammer maar met e[...] men wij een heel ei[...] ring serieus nemen. [...] men dan een redene[...] straf wil beperken, [...]

TROUWENS, en d[...] bezwaar zijn, la[...] sequent zijn. En lat[...] het ogenblik voor [...] gegeven, niet over [...] verkaveling beoogt [...] van de produktie. A[...] uiteindelijk niet be[...] aan de ruilverkave[...] dan het platteland [...] industriecentra in he[...] van ons land. Op he[...] ouden van dagen. E[...] dwaas genoeg is om [...] vee te verzorgen.

Wie weet of het z[...] ben het hoogste wo[...] woord hebben? Zelf[...] dreiging van een ko[...]

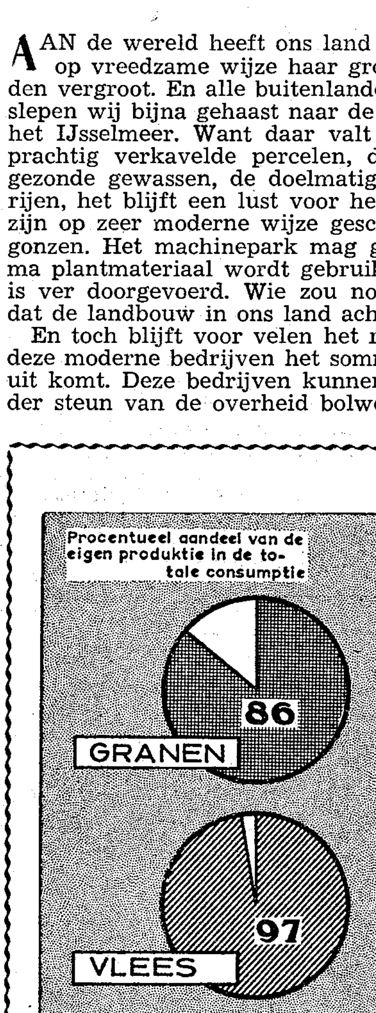

Plaats van de landbouw in de E.E.G.

Ten behoeve van eigen voedselvoorziening is de produktie van de landbouw in de E.E.G.-landen totaal niet voldoende.

De graan-produktie levert slechts 86% van de consumptie.

De vlees-produktie is vrij goed. Het totaal van 97% is samengesteld uit 95% rundvlees en zelfs 102% varkensvlees.

De toestand van olie en vetten is bijna bedenkelijk en hiervoor zijn dan ook grote importen noodzakelijk.

De produktie van boter en kaas is ongeveer 100% maar b.v. de benodigde sla-olie wordt maar voor 40% uit eigen produktie verkregen.

Wanneer men de voedingsmiddelen neemt komt men tot een produktie van 87% van de consumptie.

g van ewenst?

einzen voor de conse-

Stok en hond

wij hier **niet** te maken
k probleem voor ons
al te graag laten voor-
onze knappe economen
oduktie gaat niet meer
o van de macro-econo-
En zij houden zich zo
want in alle landen van
et gigantische Amerika
overschotten in de pro-
marktprijs zou er geen
landen meer mogelijk
krijgt de boer geen be-
herhalen wij, **dat dit**
wereldprobleem ook in
oplossing wordt gevon-
izenden hectaren meer
en worden betaald. **De**
produktie op de totale
ed als te verwaarlozen
fictie om te menen, dat
rond in ons land rem-
ssing van dit probleem.
ij het hier moeten zeg-
otten die er zijn blijft
er twee derde deel van
n daarom lijkt het ons
de produktie in te per-
goed gepraat, zelfs niet
maar besluit om wat
ellen voor de nood in

dit argument van een
de produktie aan. Men
de hond mee te slaan.

Vaklui . . .

hier genoemd worden,
s land het aantal hec-
lijk terugloopt. Elk jaar
industrievestiging, we-
elden zo ongeveer een
en. En aan dit verlies
ng van de cultuurgrond
vendien zijn er genoeg
aar een eigen bedrijf.
e uitgifte van de boer-
t in dat opzicht boek-
uurlijk van overtuigd,
zoons niet alleen maar
ast en zeker schuilen
reffelijke „captains of
en groot lerarentekort.
t kapelaans en vicaris-
pastoors en dominees
kt het ons toe, dat het
m prima vaklui te heb-
voor een goede land-
goed, dan moet er dus
rkt en verzorgd wordt
is een absolute voor-
de produktie. En daar-
deze mensen te laten
n. Ook daar zullen ze
tie op te voeren.

Verrassing?

bezwaar. Want als wij
economen eens iets
ook weer voor vreem-
waasheid het is om in
industrie zo te promo-
at is zeker. De ligging
dverkeer, het kan niet
de ondernemers: het
de financiering: nu, na
en zeker plenty. Het
de grondstoffen. Alles
ingevoerd. Staal, ijzer,
et al. Gaan wij nu zui-
niet duidelijk tegen alle
toch vooral bij de in-
grondstoffen zijn. En
iders, het is ontzettend
tie op grote schaal ko-
mens zal deze redene-
ft ook niet. Maar kan
de landbouwproduktie
us nemen?

Geen ruilverkaveling

n voorlopig ons laatste
conomen dan ook con-
an al het geld, dat op
veling zal worden uit-
gooien. Want die ruil-
lijk ook een verhoging
en produktieverhoging
rdt, dan ontneemt het
zodanig elke zin. Laat
het is. Maak dan
n, en zuiden, en oosten
nd blijven dan wel de
n daar nog iemand, die
nd te bebouwen of zijn

mt. De economen heb-
ten ze ook het laatste
roesjtsjef — en de
orlog in het verschiet?

P. VAN DER MARK

In vele streken van ons land zijn in de loop der jaren uitgestrekte heidevelden ontgonnen tot vruchtbare landbouwgrond.

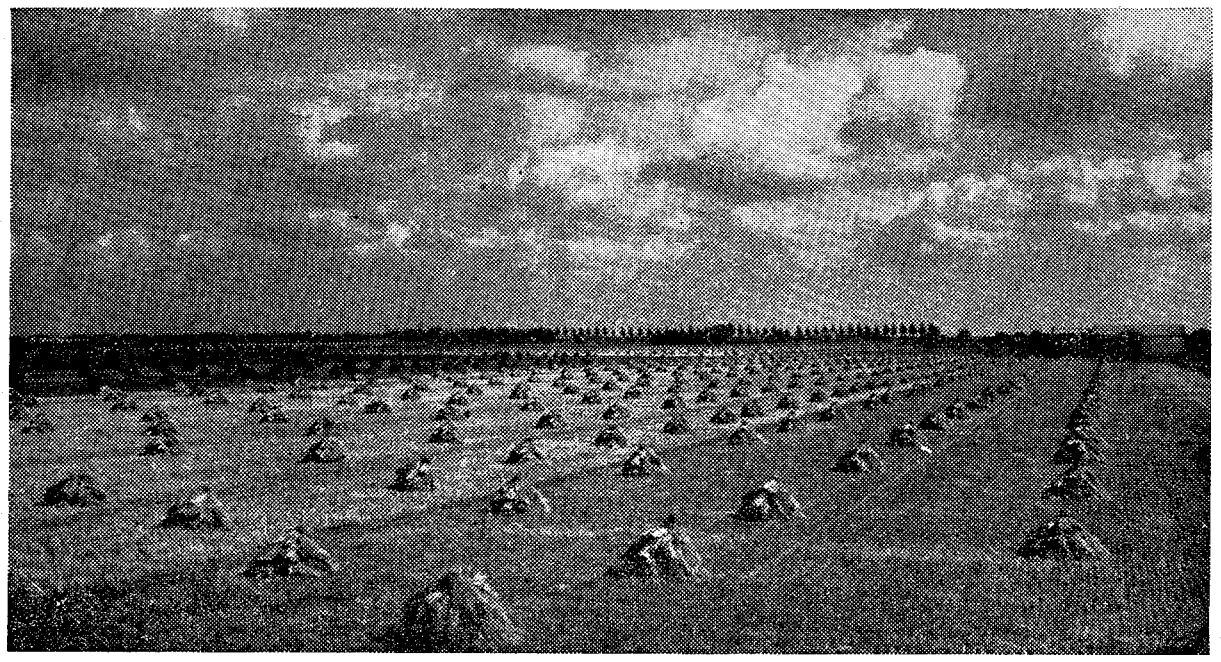

Een Europese Evangelische partij is nodig

• Van de A.R. Kiesvereniging „Nederland en Oranje" te Amsterdam-noord ontvingen wij het hieronder opgenomen stuk. Door omstandigheden waren wij helaas niet eerder in de gelegenheid tot publikatie over te gaan.

INGEZONDEN

„De A.R. Kiesvereniging „Nederland en Oranje" te Amsterdam-noord, in vergadering bijeen op 10 februari en 20 april 1960, heeft zich uitvoerig beraden over hetgeen de A.R. Partij organisatie te doen staat in verband met de waarschijnlijk in 1962 komende rechtstreekse verkiezingen voor het parlement van de zes landen van Klein Europa: West-Duitsland, Frankrijk, Italië, België, Luxemburg en Nederland.

In aansluiting daarop heeft zij, zeer dankbaar voor de uitspraak van de A.R. Kiesvereniging „Nederland en Oranje" te Den Haag (zie Nederlandse Gedachten van 9 jan. '60, blz. 7) besloten:

dat de A.R. Partij-organisatie voor de doorwerking van Gods Koninkrijk op politiek terrein in Klein-Europa, ook bij de vooralsnog beperkte taak van die overheid, zich heeft in te zetten voor de vorming van een Europese Evangelische partij-organisatie in vier van de zes landen, namelijk Frankrijk, Italië, België en Luxemburg, en dat zij pogingen moet ondernemen om hierin samenwerking te verkrijgen met de andere christelijk-nationale partijen in ons land, alsmede zo mogelijk instemming van de Evangelische christenen in Duitsland.

De A.R. Kiesvereniging „Nederland en Oranje" te Amsterdam-noord heeft hiertoe besloten op de volgende gronden:

1 Het verschil tussen de reformatorische politieke partijen enerzijds en die der roomsgezinden anderzijds betreft niet een zaak van misverstanden en incidentele beslissingen, maar wordt op grond van de religie bepaald door een totaal verschillend inzicht in de taak en plaats van de overheid, alsmede in de grond, het recht en de weg van verzet bij de onderdanen; de politiek wortelt niet in de religie maar is zelf religie bij elk, die er zich mee bezig houdt en alleen met het levende Evangelie van onze Heer Jezus Christus als het enige richtsnoer is de doorwerking van een christelijke politiek alsmede de eensgezinde samenwerking in deze voldoende gefundeerd te rekenen, terwijl die der roomsgezinden veelal sterk opportunistisch is.

2 Van de zeer kleine, maar toch reeds aanwezige, groepen van Evangelische christenen in België, Luxemburg, Frankrijk en Italië brengen zeer velen bij de huidige politieke verkiezingen in hun land niet de stem uit op een Rooms-Katholiek, omdat zij van de zijde der Rooms-Katholieken verkeren onder voortdurende belemmeringen van hun levensvrijheid als Evangelische christenen, maar veelal stemmen zij dan op een liberaal of socialist omdat zij van deze zijde hun christelijke levensvrijheid nog het meest gewaarborgd zien. Deze Evangelische christenen mogen niet worden genoopt om bij de komende Europese verkiezingen in die weg te moeten voortgaan en bovendien zullen de te vormen Europese Evangelische partijformaties van die landen zelf hebben mee te spreken hetgeen voor hun politieke houding in eigen land ook van zeer grote betekenis kan worden.

3 Wanneer een Europese Evangelische partij-organisatie bij de komende Europese verkiezingen met een eigen kandidaten-lijst uitkomt, zoals ook reeds van vooraanstaande C.H.U.-zijde als noodzakelijk is aangewezen, behoeft dit het in het Europees parlement uit prakties oogpunt met de Rooms-Katholieken optreden als één fractie niet uit te sluiten en kan alzo de situatie, die zich in Duitsland voordoet in de C.D.U., alsmede de situatie van het komende Europees parlement zelf, in rekening worden gebracht, maar daarbij zal dan door het grondleggende eigen organisatorische verband der Europese Evangelische partij de zelfstandigheid en vrijheid van overleg en van handelen der Evangelische partij vertegenwoordigers tegenover en met de Rooms-Katholieken algeheel gewaarborgd kunnen blijven. Dit geldt te meer omdat reeds in Duitsland zowel als in Nederland de getalsverhouding tussen de Roomsgezinden en Reformatorische groeperingen te stellen is als 3 : 2 en de Rooms-Katholieken in het Europees parlement van de zes landen ten opzichte van de Evangelische vertegenwoordiging een nog veel groter overwicht zullen hebben.

4 Reeds van uit eigen gelederen het reformatorisch politiek belijden ook op Europees parlementair niveau te doen doorklinken, is voor de A.R. Partij zelf, evenals voor de andere christelijke nationale partijen in ons land, de vorming van een Europees-Evangelische partij noodzakelijk (van de 426 leden van het te vormen Europees parlement zal Nederland er 42 krijgen aan te wijzen) en bovendien heeft de A.R. partij door haar historie, praktijk, ervaring en kracht een bijzondere roeping om de Evangelische christenen van de andere landen Duitsland inbegrepen, te dienen, en om getrouw te blijven aan het woord van Groen van Prinsterer: „Een staatsman niet, een Evangeliebelijder".

✦ Waar het heer-zijn begint

Op het programma van het congres van Groen van Prinsterer waren de sprekers als volgt aangekondigd: dr. J. H. J. A. S. Bruins Slot, lid van de Tweede Kamer en de heer mr. C. J. Verplanke, burgemeester van 's Gravendeel. Deze aankondiging deed dr. Bruins Slot opmerken: „het heer-zijn begint dus blijkbaar bij het burgemeesterschap". Ja de Nederlandse burgemeesters zijn heren. Ze zijn meestentijds vergroeid met hun ambt. Men is burgemeester en daarmee uit. Kan een wethouder er nog een andere betrekking bijhebben, voor een burgemeester is dat contrabande. We nemen althans aan, dat de burgemeester van een kleinere gemeente, die we eens ontmoetten, en die in zijn gemeente geen volledige dagtaak kon vinden en daarom de boer opging om orders te incasseren voor een bedrijf waar hij adviseur van was, tot de zeer hoge uitzonderingen behoort. De Nederlandse burgemeester is een aparte figuur. Heel anders dan in Engeland, waar een eerzaam schoenmaker voor een jaar „mayor" kan zijn van een niet zo kleine stad of als in Zwitserland waar we eens een gewezen schoorsteenveger ontmoetten, die daar burgemeester was van een klein dorp.

Ook anders dan in verschillende Duitse landen. Meestal wordt de burgemeester daar ook uit en door de raad gekozen. Maar een ander is vaak voorzitter van de gemeenteraad en als twee derde van de raad een ander wil, dan kan hij ontslagen worden. Het feitelijke burgemeesterswerk gebeurt niet door de burgemeester, maar door de Gemeindedirektor. Salaris, althans in kleine plaatsen, geniet hij niet.

Zo kon het gebeuren dat een gezelschap dat in een plaatsje in Niedersachsen officieel door de burgemeester werd ontvangen, de volgende morgen in het hotel door de burgemeester werd gewekt. Toen men naar het postkantoortje ging om wat postzegels te kopen, bleek de kantoorhouder dezelfde te zijn als de burgemeester. En toen men later op de dag in het dorp rondwandelde, bleek ook de burgemeester een wandeling door het dorp te maken, maar nu als eigenaar van een levensmiddelenwagen.

Neen, dan is de onafhankelijke positie van de Nederlandse burgemeester toch een heel andere. Zo bezien begint het „heer-zijn" bij de Nederlandse burgemeester. W.

⋆⋆⋆ Rinkelende ruiter

De socialistische oud-wethouder van Amsterdam en oud-gedeputeerde van Noord-Holland Ed. Polak vierde onlangs zijn 80e verjaardag. Een redacteur van „Het Vrije Volk" heeft de jarige, die één der eerste redacteuren van „Het Volk" was, geïnterviewd. Het werd een aardig verhaal, met anekdotische herinneringen. Eén ding trof ons. Zoals vele andere ouden van dagen zag de jarige de romantiek van „de oude tijd". In die sfeer zien we zijn uitroep: „Zo'n betoging dat was toch wat, vroeger. Het heeft invloed. Het rinkelen van een paar ruiten heeft invloed." De interviewer schrijft even verder: „Hij pleit er niet voor, dat het inwerpen van ruiten als politiek argument wordt gebruikt, maar er komen nu eenmaal uitzonderlijke omstandigheden voor, die het breken van enig glas rechtvaardigen".

Zo maakt hij toch nog propaganda voor het af en toe laten rinkelen van ruiten . . . H.

VERTROUWENSADRESSEN VOOR EIGEN KRING IN

Friesland

Voor

haarden en kachels

naar

DE VERWARMINGSSPECIALIST

A. DE KLEINE

Stationsweg 29 — Tel. 05120-2146 — DRACHTEN

Wilt u gemakkelijk lopen?

De zaak waar U prettig koopt!

Wij hebben de alleenverkoop van **Durea Salamander, Forma-Natura, Manna enz.**, maar ook van de **„Piedro" kinder-steunschoentjes.**

Stellingwerff-Schoenen

N.V. BOAZ-BANK SNEEK

Bankboekjes 3¼ %
Deposito's 1 jaar vast 3½ %
Rekening-Courant; Effecten
VERZEKERINGEN op ELK GEBIED

Wenst u fijn verzorgd kleurrijk en scherp berekend **DRUKWERK ?**
Vraagt dan offerte bij

FA. A. J. SCHAAF - DOKKUM

De drukkerij voor industrie en handel.
Kantoor: Kl. Oosterstraat 110 - Tel. 2373

DRENTE

Machinefabriek, „Boro"

RODEN — TEL. 9108. NA 18 UUR 9102

Landbouwwerktuigen · Staalconstructies

KAPSPLANTEN VOOR FABRIEKSHALLEN, LOODSEN, GARAGES, LANDBOUWSCHUREN e.d.

RADIO ELEKTRA

Gas en Waterleiding
Sanitair
en Loodgieterswerken
HOOFDSTRAAT 220
HOOGEVEEN

Bekend aanbevelend, **Fa. D. LION en Zn.**

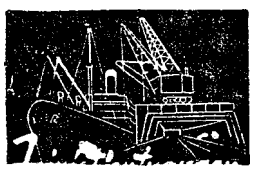

EMIGRATIE

Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.

Tel. 2841 (K 5280)

JAN DE BOER N.V. HOOGEVEEN

Meubileer-inrichting Zandbergen

MEPPEL — HOOGEVEEN — OMMEN
MODERNE WONINGINRICHTING

Bouwbedrijf VAN ESS

UITVOERING VAN ALLE VOORKOMENDE BOUWWERKEN

EMMEN
KAPELSTRAAT 20
TELEFOON 671

Woninginrichting

H. SCHIPPERS

EMMEN Wilhelminastr. 23
Telefoon 1292

SPECIALE BEDDENAFDELING

DIJKSTRA'S Incassobureau

ORANJESTRAAT 4 - ASSEN - TELEFOON 4009

Huur-, pacht- en rechtszaken - Incasso's

Geeft dit blad door!

Tussen twee seizoenen (I)

Moeten we ons erbij neerleggen

• We bevinden ons weer in een periode tussen twee vergaderseizoenen. Dat is een goed moment om ons te bezinnen op de gang van zaken bij de kiesvereniging. Zijn er mogelijkheden om het gehalte van de vergaderingen waar nodig te verbeteren? Kan er iets gedaan worden om meer bezoekers te trekken?

In een paar artikeltjes willen we dat eens nagaan. We hopen natuurlijk, dat die stukjes gelezen zullen worden maar we hopen vooral, dat er op zal worden gereageerd met opmerkingen, kritiek, aanvullingen. Dan kunnen we van elkaar wat leren.

WE hebben het beeld voor ogen van een J.V. van kort voor de oorlog, een goede twintig jaar geleden dus. Een echte, onversneden J.V.; het beeld zou ook opgaan voor de M.V. van die dagen. Het was een grote-stads vereniging en zij vergaderde elke zaterdagavond. Ledental omstreeks 25, aantal aanwezigen elke zaterdagavond omstreeks 20. Dat wil dus zeggen, dat 80 % van het aantal leden elke week een avond aan de vereniging gaf. Die avonden waren nogal zwaar, nl. een inleiding voor en een inleiding na de pauze en er was géén koffie. Dat programma betekende voor de leden ook een tamelijk zware belasting buiten de vergaderingen, want het is gemakkelijk te berekenen, dat elk lid vrij vaak een inleiding moest maken. Nieuwe leden kwamen er met een zekere regelmaat bij; er werd dus ook nog iets aan ledenwerving gedaan.

Schakelen we over naar de eerste paar jaar na de bevrijding, dan zien we in datzelfde gebied van die grote stad de gemengde jeugdverenigingen ontstaan. Ledental per vereniging iets hoger, bezoekpercentage misschien iets lager dan de zojuist genoemde cijfers. Het programma wat lichter, maar de zelfwerkzaamheid nog altijd zeer groot en de trouw opmerkelijk in een stad waar toch op zaterdagavond wel wat meer te beleven is dan een vergadering van een jeugdvereniging.

We zijn niet nauwkeurig geïnformeerd over de stand van zaken bij de gereformeerde jeugdverenigingen van vandaag. Evenmin kunnen we precies weergeven hoe het stond met de kiesverenigingen van een jaar of twintig geleden. Maar begrijpt u, dat we huiverig zijn om de beelden, die we hierboven gaven te projecteren tegen de achtergrond van de kiesvereniging van vandaag?

Toch zullen we er geen doekjes om winden. Een kiesvereniging in een grote stad. Ledental ca. 300, aantal vergaderingen per jaar vijf à zes. Gemiddeld per vergadering niet meer dan 10 % van het aantal leden aanwezig. En dat zijn geen zware vergaderingen. Eén spreker en dat is dan meestal geen lid van de kiesvereniging, zodat er van zelfwerkzaamheid geen sprake is. En vergaderingen met koffie! Nieuwe gezichten bij hoge uitzondering.

Er zijn natuurlijk talloze verontschuldigingen aan te voeren. We zijn ouderling of diaken, we hebben de mannenvereniging en de evangelisatie, we hebben het verschrikkelijk druk met ons werk en we hebben televisie.

Maar hoeveel ouderlingen en diakenen zijn er in een gemeente en hoeveel leden hebben de mannenverenigingen en hoe klaagt de evangelisatie-commissie over gebrek aan medewerkers en wie heeft het nu werkelijk 's avonds nog zo druk met zijn dagelijks werk en dan . . . ja dan natuurlijk de televisie.

Die jongeren, waar we het over hadden, kenden geen televisie maar ze hadden op zaterdagavond mogelijkheden tot ontspanning te over, ze gingen elke week naar hun J.V. maar waren vaak ook nog lid van andere verenigingen die tijd en werk vroegen, meestal hadden ze pas een baantje en zaten ze avond aan avond te blokken om diploma's te halen. En dan elke week naar de vereniging.

En nu de kiesvereniging, een paar keer per jaar, slechts een heel enkele keer als lid een onderwerp inleiden, alleen maar luisteren en vragen stellen. Maar ze komen niet. Of zou ons voorbeeld een ongunstige uitzondering zijn op een over het algemeen veel betere situatie? Het zou van belang kunnen zijn daarover gegevens beschikbaar te hebben; cijfers over het vergaderingenbezoek van elke kiesvereniging, zo mogelijk met een aanduiding van de wijze waarop de vergaderingen worden ingericht, zouden een idee kunnen geven van verschillen in dit opzicht tussen grote en kleine steden, tussen stad en platteland, wellicht ook van verschillen in methoden waardoor bij de ene kiesvereniging de belangstelling groter is dan bij de andere.

Maar eerlijk gezegd hebben wij sterk de indruk, dat ons voorbeeld niet zo'n grote uitzondering is en dan rijst de vraag: moeten we ons erbij neerleggen? Wie het wel meent met onze partij en met de afzonderlijke kiesverenigingen, zal direct zeggen: natuurlijk niet. Maar wat is er aan te doen? Met die vraag houden vele besturen zich bezig. In de ene stad wil men overgaan tot het vormen van kleinere kiesverenigingen, elders verwacht men van grotere verenigingen een beter bezoek van de vergaderingen. Laten we dit in een volgend artikeltje eens nader bekijken.

Om elk misverstand te voorkomen: we hebben met het bovenstaande niet willen betogen, dat er in onze kiesverenigingen geen activiteit zou zijn. Er wordt hard gewerkt, door velen in den lande, maar over het geheel genomen zijn het er te weinig. En er zijn ook heel wat goed-bezochte en geslaagde vergaderingen, maar er zijn er helaas te veel waar het anders is. M.

Sloop van ivoren torens

HET is algemeen bekend, dat kunstenaars en mensen van de wetenschap zich vaak zó vereenzelvigen met hun kunst of hun tak van wetenschap, dat zij voor niets anders meer interesse hebben. Het spraakgebruik zegt dan, dat ze zich hebben opgesloten in hun ivoren toren. Gelukkig, dat dit verschijnsel zich steeds minder voordoet. De mens is geplaatst in een gemeenschap en hij dient dan ook voluit lid van die gemeenschap te zijn en met die gemeenschap in zijn moeite en verlangens mee te leven.

Politiek gesproken leven echter nog duizenden in hun ivoren toren. Ook christenen zijn vaak zulke torenbewoners. Dikwijls zijn het oprechte en vrome christenen, die hun leven in toewijding en ootmoed aan God willen leven — maar de maatschappelijke vragen laten hen onberoerd. Ze kruipen dan snel in hun ivoren toren, zoals een slak zich terugtrekt in haar huisje als ze gevaar vermoedt.

Politiek vinden zulke mensen een kwalijke zaak, want het is een wereldse zaak en men moet immers bedenken de dingen die boven zijn?

Zulke torenbewoners moeten bij Luther in de leer gaan en bij Calvijn; ze zullen ontdekken, dat ze haastig aan het slopen van hun torens dienen te beginnen.

Luther heeft gezegd: als God een monnik bevrijden wil van zijn eigenwillige godsdienst, dwingt Hij hem, zich bezig te houden met puur wereldse zaken. Luther heeft dat een wonder van God geacht.

Calvijn heeft het vrome, christelijke leven evenmin gezocht in het nauwe klooster, maar in de wereld en in een levendige, meelevende belangstelling van wat er in de wereld en in de gemeenschap omgaat. De christen dient zich bewust te zijn van het roepingskarakter van zijn „gewone" leven. Calvijn heeft er geen twijfel over laten bestaan, dat hij wenst door te stoten naar gebieden die buiten de directe sfeer van de christen liggen, doch die ook God toebehoren.

Een christen kan de wereld niet laten zoals zij is. Het leven in deze wereld moet aanvaard worden, inplaats van ontvlucht. Maar de christen dient dan — o, wat een moeilijke opgave! — heiligend in deze wereld bezig te zijn.

Luther en Calvijn wijzen wereldontvluchting duidelijk af. Ze moeten niets hebben van ivoren torens. Want wereldontvluchting duidt op een groot gebrek: Het gebrek aan ware christelijke naastenliefde.

Dat moeten we onze buurman, een voortreffelijk man overigens, maar zich volkomen afzijdig houdend van de politiek, duidelijk maken. Christelijke politiek bedrijven en werkelijk meeleven en medewerkend voor een christelijke politiek is niet maar een hobby, een liefhebberij. Neen, het is een plicht, een eis, een gebod. Vanwege de opdracht om de naaste lief te hebben als onszelve. Voor onszelf en voor onze naaste hebben wij in de maatschappij het beste te zoeken. Er het beste is dat, wat stamt op de wil en de wet van God.

Christelijke politiek moet begin hebben in de bijbel. Politieke activiteit volgens dàt beginsel is dus roeping.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

J. DE KORT

Metsel- en tegelbedrijf

Ook voor onderhoudswerken

BERENSTRAAT 30 — TEL. 33422 — AMSTERDAM

AANNEMERSBEDRIJF

JOH. DE JONG

S.E. 87 SIEGERSWOUDE (post DE WILP)

Tel. 05944—594

Wij verzorgen
complete kerkinterieurs
BIJENHOF'S FIJNHOUTBEWERKING
Zutphenseweg 42 - Vorden
Telefoon 1216

J. v. d. Linde

AANNEMER VAN UTILITEITS- EN BURGERBOUW
Bouwde o.m. Geref. kerk van Goes, Kruiningen, Scholen voor diverse instanties.
In aanbouw: Ned. Herv. Rusthuis te 's-H.-Arendskerke; Rusthuis Geref. kerk te Goes.
KLOETINGE - Schoolstraat 12 - Tel 3086—(01100)

VERKEERSONDERWIJS: een belangrijke bijdrage tot meer veiligheid op de weg

DAT de verkeersintensiteit toeneemt op een wijze, die zonder overdrijving angstwekkend genoemd kan worden, zal iedere weggebruiker — de automobilist en de voetganger, maar vooral de voetganger — zonder voorbehoud onderschrijven. De cijfers wijzen trouwens uit, dat hij het bij het rechte eind heeft. Het Nederlandse autopark, zo zegt de ANWB in zijn jaarverslag over 1959, neemt gemiddeld jaarlijks met 12½ % in omvang toe. De bond voorspelt, dat Nederland in 1970 ongeveer 1.050.000 auto's rijk zal zijn en hij voegt daaraan toe, dat dit is „een orde van grootte, die tot nadenken en waarschuwing stemt, vooral ook, omdat de toename van het aantal motorrijwielen, scooters, bromfietsen en rijwielen buiten beschouwing is gebleven".

Deskundigen hebben uitgerekend, dat indien op dit ogenblik wordt begonnen met de bouw van een tweede tunnel onder de Maas te Rotterdam, deze tweede tunnel reeds „vol" zal zijn op de dag van de opening, waarbij er dan nog van wordt uitgegaan, dat de bouw slechts een jaar of drie, vier zal vergen.

„Een orde van grootte, die tot nadenken en waarschuwing stemt". Met de toenemende verkeersintensiteit immers zal de onveiligheid op de weg even angstwekkend groeien. Het is dan ook niet zo vreemd, dat — en reeds lang — door verscheidene instanties en organisaties pogingen in het werk worden gesteld de weggebruiker te leren de weg zodanig te gebruiken, dat het aantal ongelukken tot een minimum blijft beperkt.

Verkeersonderwijs wordt in ons land al vele jaren gegeven. Sedert 1946 bestaat er een landelijk examen voor de leerlingen van lagere scholen en sedert 1959 voor leerlingen van kweekscholen, dus voor de a.s. onderwijzeressen en onderwijzers.

Men heeft zich echter meermalen afgevraagd of met het bij de wet verplicht stellen van verkeersonderwijs op deze twee soorten scholen kan worden volstaan of dat ook andere scholen er bij dienen te worden betrokken.

NOODZAAK

DE vraag is meermalen gesteld: is het geven van verkeersonderwijs een luxe of is het een noodzaak, en als het een noodzaak is, moet de school er dan bij worden ingeschakeld?

Het Verbond voor Veilig Verkeer te Utrecht heeft de koe bij de horens gevat en vorig jaar een commissie benoemd, die zich in de afgelopen maanden heeft beraden op de vraag of verkeerslessen ook moeten worden opgenomen in het lesrooster van het voortgezet onderwijs. Deze commissie, die onder leiding stond van dr. D. N. van der Neut, inspecteur bij het gymnasiaal en middelbaar onderwijs, en waarin vertegenwoordigers van diverse takken van onderwijs zitting hadden, heeft haar conclusie vastgelegd in een rapport, dat, zoals bekend dezer dagen is overhandigd aan de staatssecretaris voor onderwijs, kunsten en wetenschappen.

De commissie komt tot de volgende uitspraak:

„Het verkeersonderwijs dient een verplicht vak bij alle takken van voortgezet onderwijs te worden, zoals dit reeds bij het lager onderwijs en kweekschoolonderwijs het geval is, zowel op grond van de aard van puber en adolescent en van hun persoonlijke veiligheid in het verkeer, als met het oog op het toenemen van de verkeersintensiteit en de daardoor groeiende angstwekkende onveiligheid op de weg".

Deze uitspraak laat aan duidelijkheid niets te wensen over. Het voortgezet gewoon lager onderwijs, het uitgebreid lager onderwijs, het nijverheidsonderwijs, het middelbaar en het voorbereidend hoger onderwijs — zij alle dienen hun leerlingen verplicht op te voeden tot goede weggebruikers, tot mensen, die er naar streven de onveiligheid op de weg te verminderen en dus de veiligheid te verhogen.

OPVOEDEND

ZEER nauwkeurig heeft de commissie voorts in het rapport omschreven, wat naar haar mening onder „verkeersonderricht" moet worden volstaan. In de eerste plaats natuurlijk „het doen verwerven van kennis en krijgen van inzicht in de verkeersregels en wettelijke voorschriften" en in de tweede plaats „het aankweken van de vaardigheid in het toepassen daarvan".

Omdat iedereen, die aan het spel, dat verkeer heet, deelneemt, dient iedereen de regels te kennen. Wie zich in het verkeer waagt, moet weten wat hij kan en mag doen. En hij moet daarnaar handelen. Dat is een primaire eis. Maar er is meer. Iedere weggebruiker, zegt het rapport nadrukkelijk, moet zich tevens verantwoordelijk weten niet alleen voor eigen leven en welzijn, maar ook voor dat van andere weggebruikers.

Dr. Van der Neut heeft dit laatste in een bijeenkomst nog eens nader toegelicht. „Het verkeersonderwijs — zo zei hij ongeveer — moet er op gericht zijn de leerlingen op te wekken uit zichzelf, d.w.z. zonder dwang te streven naar het bereiken van een ordelijk en veilig wegverkeer . . Bij hen moet daarom worden aangekweekt een houding van correctheid, ordelijkheid, welwillendheid en voorkomendheid, ook waar het betreft de aanpassing aan het gedrag van anderen en het opvangen van hun fouten".

Men hoeft er de dagbladen maar op na te slaan om te weten, dat het bij vele weggebruikers juist ontbreekt aan een „houding van correctheid, ordelijkheid, welwillendheid ,en voorkomendheid" en aan „het aanpassen aan het gedrag van anderen en het opvangen van hun fouten".

Want meer nog dan door het niet-kennen van de verkeersregels worden ongelukken veroorzaakt door gebrek aan (verkeers)fatsoen en gemis aan verantwoordelijkheidsgevoel jegens anderen. Gebrek aan verantwoordelijkheid, dat o.m. tot uiting komt in het besturen van een auto of welk voertuig ook, onder drankinvloed. Gebrek aan fatsoen, dat zich o.m. demonstreert in het onbekommerd doorrijden na een aanrijding en het luid claxonnerend passeren van overgangen, waar voetgangers de voorrang hebben. En beide bij voetgangers door maar raak te lopen zonder zich van elk verkeer iets aan te trekken.

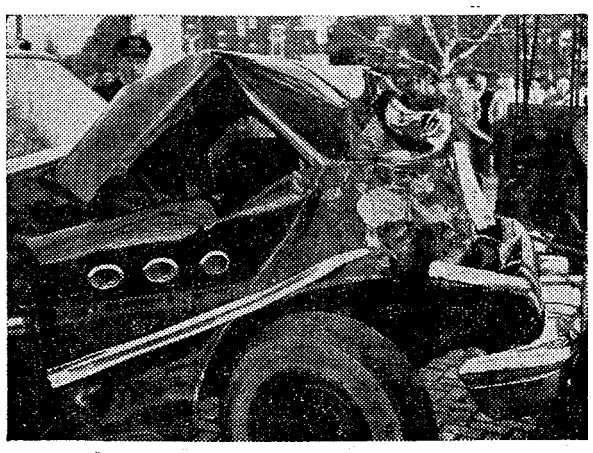

Een foto, die helaas nog maar al te vaak genomen kan worden.

Het gehele verkeersonderwijs, concludeert de commissie, zal van het begin tot het einde doortrokken moeten zijn van het opvoedende element. Altijd weer zal men met de leerlingen moeten redeneren en discussiëren. Op deze wijze kan men hen de noodzakelijkheid van de verkeersregels bijbrengen. Tenslotte moeten ze zover komen, dat ze die regels niet alleen van ganser harte aanvaarden, maar dat de gehoorzaamheid aan de verkeersregels een tweede natuur wordt. Het individualisme van iedere weggebruiker zal door het verkeersonderwijs moeten worden geleid tot gemeenschapszin.

ONDERWIJS

HET verkeersonderricht aan leerlingen van het voortgezet onderwijs zal een ander karakter moeten dragen dan dat aan leerlingen van de lagere scholen. Deze leerlingen n.l. maken vrijwel allen alleen nog maar als voetganger van de weg gebruik. Hun moet vooral voorzichtigheid worden bijgebracht naast kennis van de verkeersregels. Leerlingen bij het voortgezet onderwijs, zo betoogde de heer A. Bertram, de directeur van de Rotterdamse Willem de Zwijger H.B.S. tijdens dezelfde bijeenkomst, verkeren voor het overgrote deel in de periode van de puberteit. Zij fietsen allemaal, velen berijden zelfs een bromfiets en onder hen zijn ook motorrijders en autobestuurders. En, zo liet hij er op volgen, evenals onder de volwassenen vindt men onder hen de rustige en conscientieuze weggebruikers bij wie de veiligheid van het verkeer in goede handen is. Maar helaas is deze tijd ook een zekere gemakzucht en onverschilligheid, bravour en zelfs tuchteloosheid eigen.

Een belangrijke vraag is: als het zwaartepunt van de verkeersopvoeding moet liggen in de verkeerslessen op de school gegeven, wie moet daarmee dan worden belast? Het rapport spreekt van een verkeersdocent, die „niet slechts een genoegzame kennis van de verkeersregels bezit en zelf het voorbeeld van verkeersdiscipline geeft, maar die vooral over het vermogen beschikt het opvoedend element in zijn lessen zoveel mogelijk tot zijn recht te laten komen".

Er dient een officieel diploma voor het geven van verkeersonderwijs te worden ingesteld, zoals dit voor de kweekscholen reeds is gebeurd. „Dit diploma zal de toekomstige docenten niet alleen bevoegd verklaren verkeerslessen te geven, maar het zal ook de geschiktheid tot het geven van de verkeersopvoeding dienen te garanderen. Daarom zal het examen uit een schriftelijk en mondeling gedeelte moeten bestaan".

DOCENTEN

ALS docent behoeven geen extra krachten te worden aangenomen. Bij voorkeur en zo mogelijk uitsluitend wordt het verkeersonderwijs opgedragen aan docenten, die tevens al voor een ander vak aan de school zijn verbonden. Immers zij kennen de leerlingen, hebben moreel gezag over hen en kunnen waarschijnlijk oordelen over hun karaktereigenschappen als weggebruikers. Zij zullen, samen met de overige docenten, wellicht in staat zijn dit onderwijs te integreren in de algehele opvoeding, die de school geeft.

Het is wenselijk, zegt het rapport verder, dat meer docenten aan een school verbonden, het diploma verwerven en genegen zijn verkeersonderwijs te geven, juist in de klassen, waarin zij ook andere vakken doceren.

Het spreekt vanzelf, dat het verkeersonderwijs in één klas door één docent gegeven wordt. Dat wil niet zeggen dat docenten aan wie het verkeersonderwijs niet is opgedragen, bij hun lessen het verkeer buiten beschouwing behoeven te laten. Er liggen allerlei aanknopingspunten in andere vakken, zoals recht, staatsinrichting, maatschappijleer, aardrijkskunde (bevolkingsdichtheid, verkeerswegen), geschiedenis (ontwikkeling van het verkeer psychische menselijke factoren), mechanica (krachten, die kunnen optreden bij botsingen, versnelling, remweg), lichamelijke oefening (karaktervorming bij sport en spel).

Het rapport voor verkeersonderricht bij het voortgezet onderwijs ligt bij de minister. Hij zal er over hebben te beslissen of binnenkort op alle onderwijsinstellingen het geven van verkeersonderwijs verplicht wordt gesteld. „Het is noodzakelijk", zeggen onderwijsmensen. „De jeugd dient ook ten aanzien van het verkeer te worden opgevoed tot mensen, die hun verantwoordelijkheid jegens hun naasten volkomen beseffen". Het leven van die naasten en hun welzijn, zijn er mee gemoeid. De verkeersintensiteit neemt ontzagwekkend toe. In 1980, voorspelt de ANWB, rijden 1.690.000 auto's over de Nederlandse wegen en door de Nederlandse steden. De kans, dat de onveiligheid op de weg met even grote sprongen omhoog gaat is niet uitgesloten, tenzij . . . Tenzij er een geslacht gaat komen, dat zijn verantwoordelijkheid begrijpt.

Ww.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

Bongers - Wageningen
Verhuizingen — Verpakkingen — Meubelopslag
Intern. autotransport o.a. op Zweden en Noorwegen
Rijnhaven 10 - Telefoon 2725 en 3750 - Telex 32121

drukkerij zwagers
Sinds 1903
Nieuwe Binnenweg 460-462 - Rotterdam

Kousen en sokken.
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals.
FA. JOHAN PARMENTIER
Scheipenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

LANDBOUWWERKTUIGEN- EN MACHINEFABRIEK
Vicon
H. VISSERS N.V.
NIEUW VENNEP
Telefoon 0 2546-444 (4 lijnen)

Sedert VIJFTIG JAREN deskundige bereiding van alle
homoeopathische geneesmiddelen
Homoeopathie Voorhoeve NV
Antonie Heinsiusstraat 18 hoek Pauwstraat
's-GRAVENHAGE
Levering door uw apotheker of rechtstreeks

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173 Tel. 247126
Privé: Olympiakade 60 Tel. 794152
AMSTERDAM

HOLWERDA ZONEN DOKKUM
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- EN BUITENLAND
Telefoon K 5190-2580

ACCOUNTANTSKANTOOR H. EN J. DE VRIES
O.M. CONTROLE VAN SCHOLEN, INSTELLINGEN EN ORGANISATIES
Vlasakkerweg 1 - Amersfoort - Telefoon 03490—4236

C. LIND & ZOON - ANNO 1826
KASSIERS EN COMMISSIONAIRS IN EFFECTEN
AMSTERDAM-C. Keizersgracht 564 Tel. 221444 - 4 lijnen Tel. 221443 conversie-afd. Effectenbeurs Nis 8 Tel. 249328 - 3 lijnen
UTRECHT Nachtegaalstraat 50 Tel 16057 - 18037
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN EFFECTENZAKEN

HOTEL „DE KROON"
SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
Telefoon 4467-4468
Uw adres voor recepties en partijen

gehoord gezien gelezen

✦ PORTRET

Vreugde over Nieuw-Guinea-Raad

Op typisch niet-calvinistische wijze is het portret van de bekende radiospreker Prof. Diepenhorst getekend door zijn even „lichtvoetige" aether-collega, de bekende r.k. publicist Bernard Verhoeven, tevens KVP-lid van de Tweede Kamer. Is het een symptoom van de komkommertijd dat radiosprekers hun onderwerpen niet aan politiek, maar aan elkaar gaan wijden? In ieder geval is onderstaand verhaal het beluisteren en het lezen waard.

„Prof. mr. Diepenhorst is, ondanks de erfzonde, een gelukkig man. Hij is ten eerste professor in het Staatsrecht aan de VRIJE Universiteit. Hij is voorts a.r.-senator en men weet dat de Eerste Kamer alleen wordt gehandhaafd, omdat hier nog de VRIJE parlementaire volkswil aan zijn trekken komt. En tenslotte — en dat is het belangrijkste — is prof Diepenhorst VRIJGEZEL, wat hem in staat stelt zich aan een der weinige moreel-getoreleerde vormen van vrije liefde te wijden: die voor de politiek. Hij is dus — bij recapitulatie — met een drievoudige vrijheid bevoorrecht. Hij weet zich in deze driehoeksverhouding als volbloed calvinist met ere te rechtvaardigen, wat zijn goed recht is, maar hij doet het ook met brille en dat is zijn bekoring. Misschien fronsen de grote calvinistische voorvaderen, die in de stijl van Groen van Prinsterer, Kuyper en Talma bedoel ik, hun wenkbrauwen wel even bedenkelijk bij een speelse escapade van hun jonge nazaat, maar tenslotte hebben ze toch ook mr. Th. Heemskerk, de Theo van het vrolijke Christendom, in hun galerij aanvaard.

Nu zijn in het algemeen de calvinisten, en zeker de calvinistische politici, goedlachser dan men in het algemeen wel veronderstelt. Zij zuigen trouwens naar oud-vaderlandse trant naarstig toeback en versmaden op het aangelegen tijdstip een oorlam niet; en dat zijn prettige gespreksmogelijkheden van de begane grond. Hun goede humeur wordt althans door de predestinatie niet bedorven. Zij nemen, ondanks, neen dank zij hun beginselen van zwaar kaliber, als realisten de gangbare politiek voor wat ze is: betrekkelijk. En als er nu en dan, en terecht, eens een fors Bijbelwoord valt, dan zijn ze even later weer even paraat voor een kwinkslag. Christenen in de dagelijkse praktijk van het leven kunnen en mogen lachen, zolang het nog dag is — en als de avond valt, is er nog genoeg van over gespaard om te kunnen blijven glimlachen.

Prof. Diepenhorst, de jonge loot van de oude stam, is voldoende A.R. om tussen de strakke Groen van Prinsterer en de luchthartige Theo Heemskerk verzoenend te glimlachen, menselijk-wijs te glimlachen om de absurde verenigbaarheid van beginsel en politieke praktijk. De predestinatie is, ofschoon wat afzwakkend, een zwaar leerstuk, maar wie zo gepredestineerd met een dansbeen is geboren als prof. Diepenhorst, komt er makkelijker mee uit de voeten. Als hij met het goede dansbeen uit bed is gestapt, is hij eenvoudig aangewezen als balletmeester voor de publieke opinie, voor zijn eigen groepering allereerst maar wellicht ook voor politiek-buitenkerkelijken.

Prof. Diepenhorst neemt vaak het woord. Universeel geïnteresseerd, als principieel vrijgezel niet gebonden aan het laatste woord van een vrouw, als professor — dat is als superschoolmeester — niet belemmerd door het laatste woord van een auditorium, als senator levend in het paradijs van de vrije spreektijd, voorts als geest- en bloemrijk improvisator, praat hij graag en veel en goed. Als politiek radiocommentator is hij uniek. Maar bij al wat hij zegt en doet, domineert de danspas. De grondvorm blijft de menuet op een muziekje van Mozart, een beetje fijntjes old-fashioned met nu en dan een zweving naar de wals en een delikate aanduiding van de klompendans, dit laatste uit cultuurhistorisch oogpunt. Verder gaat hij niet, aan de grens van rock 'n roll houdt hij resoluut halt.

Tussen zijn colleges en Kamerredevoeringen en radio-commentaren door heeft prof. Diepenhorst in een nog vrij recent lijvig boekwerk, „Christelijke Politiek" getiteld, een bredere verantwoording gegeven van zijn politieke inzichten. De kern van deze belangwekkende studie is: het beginsel van de A.R.P., getoetst aan een reeks van hedendaagse politieke problemen. Over bekrompenheid van de kant van de schrijver heeft de lezer zich niet te beklagen, noch wat de veelheid van toetsgevallen, noch wat de gezichtshoek van de beschouwer betreft. De aantrekkelijkheid van een dergelijke oriëntatie zit in het panorama-karakter ervan. Ik geloof, dat er in het politieke leven behoefte bestaat aan dit soort veelomvattende beschouwers en beschouwingswijzen. Ik zou prof. Diepenhorst een in wezen culturele beschouwer van de politiek willen noemen. Hij houdt zich gewetensvol met duizend bijzaken bezig, maar geeft het inzicht op de hoofdzaken nooit prijs. Hij plaatst het politieke gebeuren in een universeel levenskader en schept er een klimaat omheen. Hij raakt elk voorhanden probleem aan en lost er nauwelijks een op. Maar hij wijst het zijn plaats aan in het grote geheel en geeft de mogelijkheden aan voor de praktische politici om ze t.z.t. op te lossen. Hij is een vooruitstrevend en ruimdenkend man, die maar al te goed beseft, dat ook het calvinistisch geloof van de bijbelse vaderen onderweg is in het stormachtige midden van de 20e eeuw en mee doet in het tempo van de tijd. Hij keurt en wikt soms de zwaarte van het beginsel en de leefbaarheid van een compromis tegen elkaar af en trappelt dan met een gevoelig dansbeen beurtelings beiderzijds op de balans.

Soms moet men wel zachtjes meeglimlachen met deze gestadig glimlachende equilibrist, dáár nl. waar hij een soort middenpositie inneemt tussen enerzijds de barmhartige samaritaan en anderzijds de priester en de leviet van de parabel. Hij gaat niet voorbij, peilt integendeel de wonden van het slachtoffer, maakt bliksemsnel een diagnose en legt dan met een stichtelijke spreuk een noodverband, het geval verder overlatend aan de praktische politici, die eerlang het verbonden slachtoffer wel zullen ontdekken. Ik bedoel met dit beeld dit: dat prof. Diepenhorst, begrijpelijk bij de veelheid van de ontmoetingen tussen beginsel en probleem, nog wel eens met een algemeen vertrouwensvotum in de houdbaarheid van het oude calvinistische beginsel de patiënt naar de compromis-specialist van de toekomst verwijst. Maar ja, een zo uniek politiek huisarts als prof. Diepenhorst, heeft een te drukke praktijk om elke patiënt terstond afdoende te kunnen cureren. Hij moet er soms wel haastig een voorlopig verband omheen zwachtelen. Zijn stiel is trouwens dat van universeel, beschouwend en commentariërend politicus, klimaat-ververser, decor-ontwerper. Als man van de wetenschap, als professor, staat hij onderaan de trap van de politieke opinievorming, als Eerste Kamerlid daalt hij de soevereine trappen van de volkswil af en als commentator is hij begiftigd met wat in het Frans l'esprit de l'escalier heet, de „vindingrijkheid op de trap achteraf", kortom, hij is de in zijn vrijheid ongeremde, uiterst weldadige en heilzame waarnemer. Want in de praktische politiek geldt, dat één gram macht opweegt tegen een kilo verstand en dat men alleen maar, dank zij de bijstand der Diepenhorsten, hopen mag dat een gram even helder kan denken als een kilo.

Er staan uitstekende hoofdstukken in „Christelijke Politiek". Als beschrijver, b.v. in het frappante hoofdstuk „De Veranderde Maatschappij", is prof. Diepenhorst rondweg meesterlijk. Een zó scherpe en bondig-geformuleerde diagnose van de hedendaagse maatschappij getuigt niet enkel van een kundige pen, des te kundiger wanneer ze het geliefde sierschrift wat loslaat, maar getuigt ook van een uiterst realistische visie. Een uitgesproken blijmoedige natuur is, ondanks zijn humor en zijn speelsheid, prof. Diepenhorst bepaald niet. Zijn glimlach is soms in wezen als altijd van iemand die dieper schouwt, wat droef en melancholisch. Hij tilt ook terecht zwaar aan de moeilijke opdracht om het traditionele beginsel in overeenstemming te brengen met de tijdsproblematiek. En nu even afgezien van die noodverbandjes van straks is hij spaarzaam met goedkope zegenspreuken. Hij weet dat waarachtig Christelijke Staatkunde een gigantische taak voor volwassenen is en op die volwassenheid of volwassenwording in eigen kring en daarbuiten doet hij doorlopend een beroep.

Een ding heeft mij, als katholiek, een beetje verwonderd. Links en rechts, in alle richtingen grenzen afpalend om het politieke Calvinisme in onze tijd een eigen gestalte te verzekeren, doet hij dit rechtmatig ook tegenover het Katholicisme. Toch lijkt hij mij een enkele keer onredelijk stroef tegenover het Katholicisme in het politieke veld, en dat niet geheel in overeenstemming met zijn eigen status, die van een op weg zijnd neocalvinist, die met de humane mildheid en allesbehalve star de aardse wegwijzers met de tekens van de hemel confronteert.

Wij allen, Calvinisten zo goed als Katholieken, zijn onderweg. En prof. Diepenhorst verwijzen naar en vrezen voor sommige traditionele standpunten in de katholieke wereld mogen gecorrigeerd worden door zijn eigen ervaringsfeit, dat ook het oude Calvinisme niet onveranderlijk stil staat."

„Het belangrijkste wetsontwerp dat ooit aan de politieke toekomst van Nieuw-Guinea is gewijd", aldus kwalificeerde Het Vrije Volk het „wetsontwerp tot herziening van de Bewindsregeling Nieuw-Guinea", het ontwerp dus waarin de instelling van een Nieuw-Guinea-Raad wordt geregeld, die aan de inheemse bevolking een grote mate van medeverantwoordelijkheid en medezeggenschap zal geven.

Inderdaad, zelf Het Vrije Volk toonde zich over dit initiatief van het kabinet-De Quay verheugd en dat wil wel iets zeggen. Nog aardiger is het dat dit blad betoogt dat dit alles al tien jaar geleden had moeten gebeuren. Aldus:

Belangrijke verklaringen zijn er vele geweest, maar wetsontwerpen die een concrete maatregel vaststellen, weinig. Op de instelling van de Nieuw-Guinea-Raad hebben de Papoea's tien jaar moeten wachten. Reeds in de eerste Voorlopige Bewindsregeling, die in 1950 uit de grond moest worden gestampt, was in de oprichting van een parlementair orgaan voorzien.

Maar alle opeenvolgende ministers van Overzeese Rijksdelen, Zaken Overzee en hoe het inmiddels opgeheven departement in zijn laatste jaren geheten mag hebben, zowel als de betrokken gouverneurs van Nieuw-Guinea hebben deze bepaling uit de Bewindsregeling een dode letter gelaten.

Het is misschien kenschetsend dat pas ná de opheffing van dit ministerie en de benoeming van een staatssecretaris voor Nieuw-Guinea, mr. Th. Bot, die afkomstig was van het ministerie van Buitenlandse Zaken, ernst wordt gemaakt met de politieke ontwikkeling van Nieuw-Guinea. Het kan immers niet in ernst volgehouden worden dat al niet veel eerder de Nieuw-Guinea-Raad op dezelfde basis als thans verwezenlijkt had kunnen worden.

Tien jaar geleden — in die periode hebben de socialisten toch nogal wat in de melk te brokken gehad. Waarom is dit punt dan niet opgenomen geweest in de zo weloverwogen regeringsprograms van de heer Drees? Niet vriendelijk van Het Vrije Volk om een partijgenoot zo in gebreke te stellen!

Leemte

Het (socialistische) Parool heeft al evenzeer lof: het noemt het voorstel zelfs „progressief" en dat is toch haast wel de hoogste lof die het kabinet-De Quay uit socialistenmond toegezwaaid kan krijgen! Enige kritiek heeft het blad desondanks wel. Het schrijft onder meer:

Toch is onze eerste indruk, dat het voorstel een leemte vertoont. Er blijkt onvoldoende uit, dat het een interimregeling betreft. Er worden geen fasen aangegeven, waarin de raad zich geleidelijk zou kunnen ontwikkelen tot een volwaardig parlement. Dat is jammer, want wat vandaag beschouwd mag worden als een stap vooruit, zal morgen of overmogen al gekritiseerd worden op grond van wat er nog aan ontbreekt. Wie betoogt, dat er nog heel wat tijd zal moeten verlopen, voordat Nieuw-Guinea zich uit het stenen tijdperk heeft ontwikkeld tot de papieren fase, waarin een parlementair stelsel leeft, heeft volkomen gelijk. De bevolking moet immers in de meest letterlijke zin nog leren lezen en schrijven, ook in politiek opzicht.

Maar de regering heeft zelf niet de illusie, dat het haar gegeven zal zijn, de taak die zij als de hare ziet tot een afgerond eind te brengen. De tijd die haar gelaten zal worden om dit gebied tot zelfbestuur te ontwikkelen zal kort, héél kort zijn. Het is dan ook te betreuren, dat het voorstel tot instelling van een Nieuw-Guinea-raad van dit inzicht in het geheel geen getuigenis aflegt, dat het geen termijn stelt en de indruk wekt alsof hiermee al heel wat zou zijn bereikt. Het is slechts een bescheiden begin.

Budgetrecht

De (liberale) Nieuwe Rotterdamse Courant noemt het wetsontwerp een „inlossing van een belofte" en daar is het blad content mee. „Een groots maar vooral noodzakelijk experiment", zo besluit de schrijver zijn uitvoerig artikel. Deze bedenking heeft hij echter:

Onbevredigend achten wij de gang van zaken, voorzien bij een begrotingsbehandeling. De regering blijkt ernstig beducht voor afglijden van de discussies naar onderdelen en voor het uit het oog verliezen van de grote lijn. Blijkens het ontwerp zou daarom de behandeling van de begroting moeten geschieden aan de hand van een nota, waarin de hoofdpunten van de begroting zijn vastgelegd en een globaal overzicht van de financiën van Nieuw-Guinea wordt gegeven. Het budgetrecht wordt de Nieuw-Guinearaad onthouden zolang Nederland voor een groot deel het geld fourneert zonder dat de „financiële verhouding" is geregeld. Aangezien het budgetrecht over het algemeen als één van de belangrijkste bevoegdheden van een volksvertegenwoordiging wordt beschouwd, vragen wij ons af of het verstandig was de raad op dit punt te sterk te beknotten. Bij het raadplegen van de bevolking over het thans ingediende wetsontwerp bleek men in Papoeakringen wel bezwaar tegen deze beknotting te hebben. Nu er in Nederland ten aanzien van de verdere ontwikkeling van Nieuw-Guinea algemeen gedacht wordt aan een betrekkelijk korte overgangsperiode, lijkt het minder dan ooit gewenst op dit stuk van zaken schriel of krenterig te zijn.

Geen illusies

Aardig zijn de woorden van lof die De Tijd/De Maasbode aan de regering toezwaait:

Het is geloven wij, uitstekend, als de regering zich op het punt van Nieuw-Guinea hoedt voor een teveel aan illusies. Terecht houdt zij b.v. rekening met de mogelijkheid, dat het Nederland niet gegeven zal zijn de aanvaarde taak tot een afgerond einde te brengen. Wij menen nog tegen een andere illusie te mogen waarschuwen, deze namelijk, dat Nederland met dit ontwerp van wijziging een veilige voorsprong zou hebben genomen op de kritiek van de toekomstige gesprekspartner en van de argwanende buitenwereld. De „ervaring van de afgelopen jaren", zo zou men kunnen zeggen, heeft geleerd, dat de beherende mogendheid het uiteindelijk altijd verkeerd schijnt te doen: of zij het tempo der ontvoogding nu drukt of hoog opvoert. De instelling van de dorps- en streekraden — hoe volstrekt onontbeerlijk op zichzelf ook — zal heus nog wel eens worden toegeschreven aan een Nederlands verlangen om te verdelen en te heersen. En als we eenmaal zo verstandig zijn geweest de logica èn de illusie opzij te zetten, dan blijft nog deze klemmende vraag: „Voelt de ambtelijke wereld op Australisch Nieuw-Guinea zich wel zo bijster gelukkig met dit Nederlands initiatief?"

Algerijnse „premier"

FERHAT ABBAS

gaat in Parijs met De Gaulle praten

DERTIG jaar geleden schreef Ferhat Abbas, de premier van de Algerijnse voorlopige regering, die binnenkort met president De Gaulle zal gaan praten: „Ik zou niet willen sterven voor een Algerijns vaderland, omdat dit niet bestaat. Ik heb het niet kunnen vinden. Ik heb de geschiedenis geraadpleegd. Ik heb de levenden en de doden gevraagd . . . Men kan niets bouwen op de wind". De opstand, die in 1955 tegen het Franse bewind uitbrak, bracht echter langzaam maar zeker een verandering in zijn denken teweeg. In 1956 voegde hij zich bij 61 Algerijnse parlementsleden, die van Frankrijk erkenning van de Algerijnse natie eisten. Vervolgens glipte hij het land uit om zijn lot aan de rebellen te verbinden. Hij kwam echter in vreemd gezelschap te verkeren en het kan haast niet anders, of hij heeft zich in het kamp van de terroristen nooit op zijn gemak gevoeld.

Abbas is lang een gematigd politicus gebleven, die ernstige pogingen in het werk heeft gesteld om een vorm van samenwerking te vinden, welke zowel de Fransen als de Algerijnse mohammedanen kon bevredigen. Een jaar of twaalf geleden liet hij de Franse regering weten: „Wij willen niet half Fransman en half Algerijn zijn. Het enige wat wij willen is of Fransen te zijn met alle rechten van de Franse staatsburgers, of volledig onafhankelijke Algerijnen. Nog weer later drong hij er bij de Franse autoriteiten op aan, de mohammedaanse bevolking alle rechten van een Fransman te geven. „Dan zullen we aan uw zijde staan"

De Fransen bleven echter doof voor het pleidooi van Abbas en andere gematigde politici. Zij wilden de mohammedanen wel als Fransen beschouwen, maar onthielden hen vrijwel alle rechten. De Gaulle heeft begrepen, waar de sleutel van het Algerijnse vraagstuk lag, maar het is thans de vraag of zijn plannen niet veel te laat zijn gekomen. Abbas meent van wel. Maar blijkbaar wil hij in zijn komende gesprekken met de generaal nog proberen, de mogelijkheden te onderzoeken, die de voorstellen ten aanzien van de toekomst van Algerije te bieden hebben.

ABBAS, die 60 jaar oud is, begaf zich al heel vroeg in de politiek, nadat hij zich in Setif als apotheker had gevestigd (hij behaalde een graad in de artsenijbereidkunde aan de universiteit van Algiers). Er verscheen een boek van zijn hand (Het jonge Algerije) en hij publiceerde nationalistische artikelen in dag- en weekbladen. Tenslotte richtte hij zelf het blad l'Entente op. Kort na de tweede wereldoorlog stichtte hij een politieke partij: de Algerijnse volksunie.

Nadat Frankrijk een wapenstilstand met Hitler-Duitsland had gesloten wendde Abbas zich tot maarschalk Petain om een gesprek over de toekomst van Algerije op gang te brengen. Zo ver is het echter nooit gekomen, want de geallieerden gingen zich met Noord-Afrika bemoeien en maakten een eind aan het gezag van de Franse maarschalk in Algerije.

Vervolgens richtte Abbas zich tot de Vrije Fransen van generaal De Gaulle, maar die hadden het te druk met andere zaken en zo kwam het einde van de tweede wereldoorlog, die het begin van de verzetsstrijd in Algerije inluidde. Abbas werd gevangen genomen, maar later weer in vrijheid gesteld. Opnieuw besloot hij, een poging tot samenspreking met de Fransen te wagen. Maar tenslotte moest ook hij inzien, dat er niets te bereiken viel en zo gebeurde het, dat hij naar Cairo vluchtte, omdat de grond in Algerije en in Frankrijk te heet onder zijn voeten was geworden . . .

Verplaatsbare houten gebouwen

Directie- en schaftketen
Noodwoningen, -scholen en -kerken
Directie- en schaftwagens
etc.

HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD

Tel. Hardinxveld-Giessendam 2141

„Je weet, dat ik zelf geen gelegenheid heb, onze kinderen te onderwijzen," argumenteerde zij. „Het zou mij bovendien te veel vermoeien, mijn liefste."

Dat was waar. Opnieuw verkeerde zij in gelukkige omstandigheden. Zij was haar zevende kind wachtende, het oudste was juist dertien jaar geworden. Het moederzijn nam haar geheel in beslag.

Cornelis van Aerssen stelde inderdaad een gouverneur aan. Toch was het bijna nog afgesprongen, daar hij zich op het beslissende moment, toen hij met de sollicitant onderhandelde, bijzonder kwaad maakte.

De Fransman heette Jean Rou en hij kon vele bewijzen van bekwaamheid overleggen en hij had gunstige getuigschriften van vooraanstaande families. Daarbij was hij protestant, hetgeen Van Aerssen als voorwaarde gesteld had.

Cornelis bood hem een jaargeld van zeshonderd ponden aan. Hij wist, dat het werk, dat de gouverneur te doen zou krijgen, hiermee meer dan voldoende betaald was. Er waren Hollandse families, die voor vijfhonderd ponden 's jaars uitstekende leraren voor hun kinderen hadden.

De Fransman, roemend op zijn kundigheden en zijn voortreffelijke hoedanigheden, vroeg zeshonderdvijftig pond per jaar.

„Wat zegt ge?" veerde Cornelis op. „Wilt ge uzelf met goud beleggen? Zelfs een gouden aap die allerlei Franse kunstjes kan vertonen, is zoveel niet waard!"

„Ik wens niet graag met een aap vergeleken te worden, mijnheer."

„Maar ge vraagt aapachtig veel. Ge moet wel een aap zijn om niet te weten, dat zo'n hoog tractement in Holland niet betaald wordt."

Rou bond haastig in, want hij was er op gebrand, het gouverneursbaantje bij de rijke Hollander te vervullen. Hij had in Frankrijk over de uitzonderlijke rijkdommen van het geslacht van Aerssen van Sommelsdijck sprookjesachtige verhalen gehoord.

Op aandringen van Margaretha overwon Cornelis zijn tegenzin en zo werd Jean Rou de Franse leraar ten huize van Van Aerssen van Sommelsdijck.

De voortdurende aanwezigheid van een landgenoot van haar, deed Margaretha goed. Zij babbelde graag met hem over Frankrijk, „dat allerliefste rijk van de wereld", zoals zij zich uitdrukte over haar vaderland.

Het deed Cornelis genoegen, dat zijn vrouw weer wat opfleurde. Ondanks het minder prettige begin was hij de gouverneur welgezind. Rou wist zich uitnemend te gedragen en kweet zich met grote nauwgezetheid van zijn taak. Gelukkig waren ook de kinderen zeer met Rou ingenomen. Maar toen ze hem nonkel wilden noemen, wees hij hen terecht. Zij moesten hem monsieur Jean noemen en hem met waardigheid behandelen.

Er was één man, die een grote afkeer voor Rou toonde. Dat was Douwe, de koetsier. Zijn reis naar Frankrijk, nu al weer veertien jaar geleden, was hem zo slecht bevallen, dat hij voor zijn hele leven genoeg scheen te hebben van alles wat Frans was of met Frankrijk te maken had.

Daar kwam bij, dat Jean Rou zich ver boven het huispersoneel verheven voelde en zijn minachting voor de koetsier en de stalknechts duidelijk liet merken.

Douwe stak zijn afkeer niet onder stoelen en banken. Zelfs tegenover zijn meester verklaarde hij, het niet op de Fransman begrepen te hebben.

Op zekere dag werd een paard ernstig kreupel. Douwe ging zo ver, dat hij er de gouverneur de schuld van gaf. Volgens de koetsier had de Fransman een boos oog op paarden. Daar was de bruine merrie het slachtoffer van geworden.

Cornelis moest er hartelijk om lachen.

„Jij schijnt nooit te kunnen vergeten, dat Franse melkmuilen de koets onklaar gemaakt hebben toen ik mijn vrouw uit Frankrijk weghaalde."

„Ik dank nog altijd God, dat het toen zo goed afgelopen is, mijnheer Cornelis," zei Douwe ernstig. „Die Franse heertjes hadden graag gezien, dat u de nek gebroken had. Mijnheer mag zeggen wat hij wil, maar ik wantrouw sinds die tijd elke Fransman." En daarna voegde hij er haastig aan toe: „Madamme uw vrouw natuurlijk niet te na gesproken. Zij is trouwens een Hollandse dat wil zeggen: madamme is bijna een Hollandse geworden, mijnheer."

Cornelis werd eensklaps ernstig.

„Meen je dat, Douwe? Zie je mijn vrouw nog steeds niet als een Hollandse vrouw?"

„Als ik het eerlijk zeggen moet, mijnheer: . . . Nee, nog niet altijd. Maar mijnheer moet mij niet kwalijk nemen, dat ik dit zeg."

Van Aerssen knikte.

„Misschien heb je gelijk, Douwe. Margaretha is een Franse. Dat zal ze blijven, zoals wij Hollanders blijven."

„Maar Rou vertrouw ik niet, mijnheer. Hij heeft een boos oog voor paarden, daar ben ik zeker van. Hij heeft de bruine merrie kreupel gemaakt."

Neen, Douwe was niet te bewegen, gunstiger over de gouverneur te gaan denken. Maar de zusters van Van Aerssen mochten graag met Rou spreken, want hij was een volgeling van de Labadie en zij huldigden zijn opvattingen omtrent de naastenliefde en het afstand doen van rijkdom en eer als Christus daar om vroeg.

De kindergouverneur bleek het niet bijzonder op zijn heer en meester voorzien te hebben. Hij vond Van Aerssen wel een man uit één stuk en dapper van aard bovendien — hij was er zelf getuige van geweest, hoe zijn meester tijdens een wolvenjacht een gevecht met zo'n ondier aangegaan was terwijl de andere jagers een goed heenkomen zochten — maar diens grove manieren en bruutheid van optreden verfoeide hij.

Rou had ook al spoedig begrepen, dat er tussen zijn meester en meesteresse vaak moeilijkheden waren en onenigheden. Hij begreep dat wel: Margaretha, als Française, moest de lompe manier van optreden van haar man wel een doorn in het oog zijn.

Toen hij weer eens bemerkt had, dat er tussen Van Aerssen en haar een gespannen verhouding bestond die uiting vond in kleine bekvechterijtjes, door Rou afgeluisterd, zinspeelde hij er tegenover Margaretha op, dat Van Aerssen te onbehouwen was voor een voorname vrouw uit Frankrijk. Hij dacht hiermee zijn meesteres gunstig voor zich in te nemen, maar het viel heel anders uit.

Margaretha nam hem zijn opmerking zeer kwalijk. Zij werd zo boos, dat zij op het punt stond, de gouverneur onmiddellijk weg te zenden. Rou putte zich uit in verontschuldigingen en zei, dat hij het beslist niet zo serieus bedoeld had.

„Eigenlijk moest ik mijnheer Van Aerssen er van in kennis stellen," zei Margaretha streng. „Hij zou u onmiddellijk de deur wijzen en er voor zorgdragen, dat u bij geen enkele welgestelde familie in dit land nog een voet aan de grond kreeg. Maar ik wil u nog één kans geven . . . ."

„Graag, madame . . . "

„En die kans is, dat u nooit en tegenover niemand één nadelig woord ten opzichte van mijn man zegt. Slechts onder die voorwaarde zal ik mij bedwingen en uw kwade opmerking als niet gezegd beschouwen."

Jean Rou, gedachtig aan zijn goede traktement, beloofde gretig, aan haar eis te zullen voldoen. (wordt vervolgd)

EEN ANTI-EXAMENCONGRES IS NODIG

Lieve mevrouw Gracia,

Och arme, wat heb ik misdreven dat u mij tot mikpunt van uw overigens gezellig stukje hebt gekozen? Inderdaad, ik behoor tot het gilde der vogelvrije fietsers, proletariërs van de weg, en begin ernstig te vrezen voor aanslagen op mijn leven door de auto van mijnheer Gracia. Want ik heb op het partijconvent wèl over de mammoetwet, en niet over het examenwee gesproken. En nu heb ik uw toorn op mijn onschuldig hoofd geladen.

U moet niet wéér boos op me worden, maar uw tirade lijkt me niet helemáál juist geadresseerd. Ze doet mij denken aan iemand, die de stelling poneert, dat hij niet van bloemkool houdt en ten antwoord krijgt: „Maar de Brocken ligt toch werkelijk aan de verkeerde kant van het IJzeren Gordijn." Over tang en varken gesproken (waarbij u nu weer niet moet suggereren dat ik u voor een „tang" zou uitmaken om van het „varken" maar te zwijgen).

Heus, Gracia, ik weet wel een klein beetje van examens. Dit jaar mag ik zegge en schrijve 120 (eigen) kandidaten examineren, afgezien van een slordige 80 kandidaten voor het oude Hoofdakteexamen. Ja, maar het moet je eigen vlees en bloed maar eens zijn! Ook die ervaring is mij ganselijk niet vreemd, mevrouw Gracia. Morgen krijgt mijn derde zoon de uitslag van zijn eindexamen-Gymnasium en ook wij leven in hopen en vrezen. Zullen we de strijdbijl, die overigens door mij niet is opgeraapt, maar weer begraven?

Maar in alle ernst ben ik het in één ding met u eens: het is werkelijk niet noodzakelijk, dat elk vak of onderdeel van een vak, dat is onderwezen, ook wordt geëxamineerd. Nog deze week heb ik dat in een onderwijsorgaan geschreven. Zullen we samen het Centraal Comité eens vragen een anti-examencongres te organiseren? Het lukt vast, want het C.C. is erg vlot in dit opzicht . . . [1])

Uw ootmoedige medelijder,
J. A. van Bennekom

---

1) Dat moet u maar eens aan de predikanten, de agrariërs, de middenstanders, de maatschappelijke werksters, de jonge academici, de werknemers en werkgevers en nog andere groepen vragen. Men herinnere zich ook het onderwijscongres op 9 april 1956.
(Redactie Nederlandse Gedachten)

WILSUM EN IJSSELMUIDEN

Dr. A. Noordtzij is professor geweest in Utrecht in de theologische faculteit. Daarvóór was hij docent in Kampen. En in zijn Kampense tijd weerde hij zich ijverig in de politiek.

In 1910 werden in juni statenverkiezingen gehouden. De opkomstplicht bestond niet en niemand was dus verplicht, ter stembus te gaan. Was de stemming lauw, dan bleven er velen weg. Ging het spannen, dan probeerde iedereen zijn plicht te doen. Dit leidde er toe, dat de kiesverenigingen zich beijverden, om de mensen zoveel mogelijk ter stembus te brengen. Zij kochten een kiezerslijst ten gemeentehuize. Zij streepten op die lijst hùn mensen aan. Zij zetten een man in het stembureau (dat immers voor het publiek toegankelijk is) om te controleren, of de eigen kiezers er waren geweest. Wie niet kwam, werd gepord. Het beste was, met een rijtuig voor zijn deur te komen, en hem te nodigen, maar in te stappen. Zo reden er liberale wagens, socialistische wagens en rechtse wagens. In het district Kampen was dat ook gebeurd, en hadden ook de liberalen hun wagens laten rijden, om de trage liberalen aan te moedigen, ter stembus te gaan.

Maar nu heeft Dr. Noordtzij openlijk, met naam en toenaam, verteld, welke emolumenten nog meer verbonden waren aan de rit met de liberale wagen. In IJsselmuiden was het stembureau gevestigd in een vertrek ten huize van A. Diepenveen. Wie de gang door de voordeur binnentrad, kon rechts afslaan naar het vertrek, waarin het stembureau was gevestigd die door de „liberale wagens" waren gebracht, staken, na hun stem te hebben uitgebracht, de gang over en werden in de gelagkamer vanwege de liberale partij getracteerd op een borrel en een sigaar.

In Wilsum had eenzelfde traktatie plaats. Daar konden de inzittenden van de liberale wagens hun borrel in ontvangst nemen in de gelagkamer van De Boer.

Dr. Noordtzij heeft het alles met naam en toenaam gepubliceerd en komt tot de conclusie, dat deze methode zowel hem, die trakteert als hem, die zich laat trakteren, verlaagt.

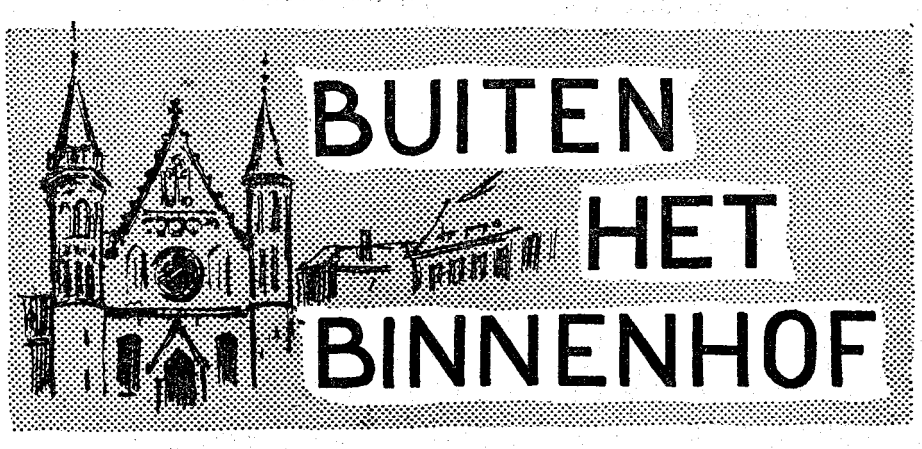

VRIENDEN, ik voel mij in vakantiestemming. Dat komt door dominee. Dominee woont niet ver van mijn woning. Vandaag was hij bezig zijn woonwagen trekvaardig te maken. In het Nederlands van onze dagen heet zo'n wagen caravan, doch ik gebruik liever het woord woonwagen. Misschien doet dat te veel denken aan zigeuners, maar dat deert mij niet, omdat zigeuners ook mensen zijn. Zigeuners zijn zwervers. Dominee is ook een zwerver, als hij met zijn gezin van kampeerplaats — dat heet dan weer camping — tot kampeerplaats trekt. Hij heeft, ik mag dat zo wel zeggen, ook tijdens zijn vakantie geen blijvende stad. Dominee is een technisch en theologisch geschoold man. Hij is een smid in Israël, om het zo uit te drukken. Zijn handen hanteren even goed een schroevendraaier, een sleutel, een pomp, een slinger als een praeses- (pardon: voorzitters-)hamer. Ik zag hem ook bezig met de verfkwast. Hij gaf het fundament van zijn erker een kleurtje. Zo maar. Staande onder ons en boven ons op een ladder, met een oude jas aan. De spatten verfden zijn reeds grijzend haar. Ook zie ik hem wel eens zijn auto poetsen of de motor daarvan nazien. Hij spreekt met evenveel autoriteit over bougies, verdeler, bobine als over Karl Barth, over de Stiefapostel of over het vergeten ambt. Gisteren hoorde ik nog een preek van hem over Bên Adâm, dat is de mens, de zoon van Adam, het kind van stof, van aarde. En vandaag zag ik hem timmeren aan zijn woonwagen. En dat vóór negen uur, want ik passeerde zijn huis toen ik op weg was naar het kantoor. Vandaar die vakantiestemming over mij, een geestelijk proces, mag ik wel zeggen. Overigens ben ik nog niet aan de beurt om met vakantie te gaan. Waarheen ik zal gaan? Misschien zullen het de bergen worden. Maar ik heb geen auto en geen woonwagen. Wat doe ik daarmee trouwens in de bergen?

OVER vakantie gesproken ik heb de schier eindeloze rijen Duitsers zien binnenkomen gedurende het afgelopen weekeinde. Zij blijken hun nationale feestdagen met plezier aan de Nederlandse stranden door te brengen en alles wat maar kamers verhuurt of er logiesgelegenheid op na houdt verblijdt zich daarover. Schrijft bijvoorbeeld op zijn of haar deur: Schlafenzimmers, hetgeen wel geen goed Duits is, maar toch goed gemeend. Ja, velen sloven zich wel heel bizonder uit om het buurman Duitser naar de zin te maken. Hij mag zelfs aardappels rooien om Venlo. Nou, wie mag dat? Want aanvankelijk kwam buurman Duitser hier Italiaanse en andere niet-Nederlandse aardappels komen, maar hij houdt meer van de Hollandse bloemige. Goed, dan eten wij wel die Italiaanse en andere Kartoffeln op. So sind wir wohl! En altijd zie ik dan maar weer der alte Bismarck en ik hoor hem altijd weer zeggen: Holland annektiert sichselbst of met andere woorden: Nederland vraagt telkens weer om heim ins Reich. Dat zijn dan nog maar de hele sterken, die aardappels komen rooien. Er komen ook Halbstraken naar Nederland, dat zijn de Germaanse nozems, die met het geknetter van hun Mopets oftewel bromfietsen slapende Nederlanders wakker maken. Altijd is er in de grensstreken wel een of ander relletje met deze lieden. Maar ja, dat nemen we maar op de koop toe. We zijn een toeristisch land, nietwaar?

NOG steeds in vakantiestemming, zag ik op de televisie en hoorde ik iemand een paar stille plekjes in Nederland noemen om eens rustig met vakantie te gaan. De lieve mijnheer meende het goed, maar hij vergat, dat er minstens twee miljoen mensen naar hem keken en naar hem luisterden. Gelukkig denken zij niet allemaal gelijk, zodat er misschien nog kans is, dat u in Norg of in Hilvarenbeek, in Kinderdijk of Ruinerwold nog terecht kunt.

Overigens maak ik mij zorgen over het verkeer in ons land. Over twintig jaar zullen er anderhalf miljoen Nederlandse auto's door onze dreven en over onze wegen rijden. Daarvoor zijn nog nodig 550 km autosnelwegen met twee rijbanen, 450 km primaire weg met drie rijstroken, 300 km primaire weg met twee rijstroken en 700 km provinciale weg. Niet dat die wegen er voor 1970 zullen zijn, maar volgens de A.N.W.B. zijn zij wel dringend nodig. Ik geef u op een briefje, dat de auto's er wel zullen zijn en die wegen niet. Als ik dit schrijf, heeft in het afgelopen weekeinde het verkeer weer tien slachtoffers geëist. In een Britse krant las ik een heel opstel over de cijfers, die op de weg vreselijk spreken. In Engeland, ongeveer 60 miljoen inwoners, 208 op een km², wordt elk jaar een op de 152 inwoners door het verkeer gewond. Het meest worden jonge en oude voetgangers getroffen, gewond of gedood. Zesenzestig procent van de dodelijk gewonden waren boven de 65. Het meest gevaarlijke uitje blijkt rijden op een motorfiets te zijn: een op de eenentwintig motorrijders wordt jaarlijks gewond, een op de duizendvijfenzeventig gedood. De kans dat een chauffeur een voetganger doodt door aanrijding is driemaal groter dan de kans, dat hijzelf gedood wordt. De kans om getroffen te worden door het verkeer is afgemeten als volgt: voetganger, man, vrouw, motorrijder, vrouw. In 1980 loopt een van de tien inwoners groot gevaar gewond of gedood te worden door het verkeer. Wat zegt u van het volgende overzicht?

Dodelijke verkeersongelukken Engeland 1958

Leeftijd	Motorrijders en Voetgangers	Mannen	Vrouwen
0— 5	2	103	61
5—10	0	126	61
10—15	2	42	20
15—20	322	21	13
20—25	360	26	16
25—30	166	24	6
30—35	101	29	7
35—40	89	33	9
40—45	72	47	9
45—50	60	51	20
50—55	69	68	36
55—60	50	99	47
60—65	35	82	79
65—70	16	115	108
70—75	11	128	148
75—80	2	173	148
80—85	2	138	99
85 en ouder	0	79	49

Dat is een naar rijtje getallen vrienden. En zeg maar niet: dat is in Engeland! Want daar rijden ze beleefder dan in Nederland.

WILLIAM GROENKOPER

KRYPTOGRAM

HORIZONTAAL:
1. hij leeft misschien niet op grote, maar wel op brede voet; 8. zo'n grote letter stamt van de varkens; 9. zwarte druppel?; 11 onderricht dat van de daken verkondigd wordt? Nee, dakdekking; 12. hier tussen stroomt het water; 13. hier bent u in een oogwenk weg van; 14. hiermee heeft een schip verbinding met de wal; 16. deze opening is erin gedraaid; 19. (be-) nauwende mensen; 22. deze grote bekken kun je het best onder de voet houden; 24. deze jongeman schijnt nogal slordig te zijn; 25. 't eitje wel in heet water houden maar niet gekookt; 26. een frisse bol heb je voor deze vogels nodig; 27. beklagen is minder prettig.

VERTIKAAL.
2. ook met koek onzin; 3. prima drukinstallatie? Nee, kledingstukken; 4. als geen een het verst gevorderd is, is hij de baas; 5. daarmee beklimt men de trap; 6 lekker geurend bosje bloemen; 7. bijzonder jeugdig schijnt dit dier te zijn; 10 gezelschappen, waarvan sommige leden het geld opstrijken, anderen weer ervoor slaan of blazen; 12. zo'n huisje vindt men op een reistochtje; 15. dundoek;17. rondgang met u; 18. achter een wissel wordt dit legeronderdeel zwendel; 20. kleurlingen in de politiek? 21. zij zijn voor opslag; 23. de belangrijkste lichaamsdelen.

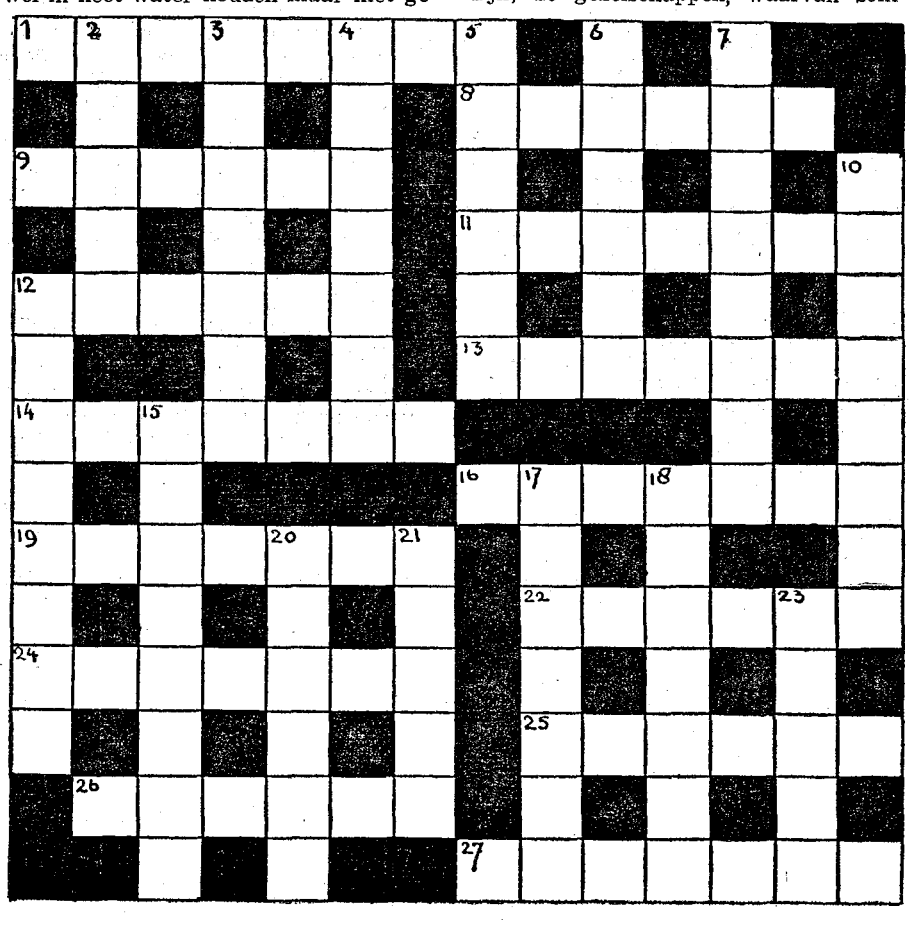

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. vlak, 4. Romme, 9. pret, 13. Eem, 14. bezeerd, 16. are, 17. tapir, 19. ons, 20. raden, 22. enig, 23. haai, 24. drek, 25. sap, 27. prol, 29. sr., 30. klaar, 31. el, 33. panne, 36. als, 37. peper, 39. ego, 40. rib, 41. sla, 42. öre, 43. lening, 45. opa, 47. kedde, 49. de, 50. Wolga, 51. Ad, 52. stop, 55. nee, 56. stam, 59. roet, 60. stel, 62. krent, 64. die, 66. erseis, 68. een, 69. streven, 72. Ede, 73 rest, 74. Haran, 75. brem.
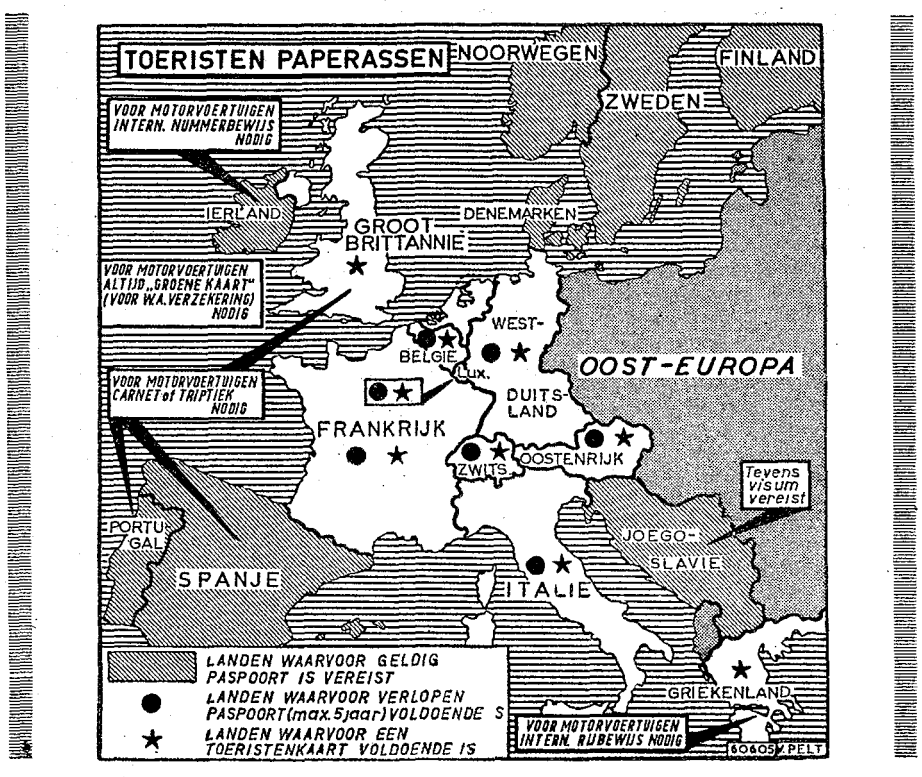
Vertikaal: 1. vete, 2. Lea, 3. amper, 4. re, 5. OZO, 6. mentaal, 7. mes, 8. er, 10. radio, 11. ere, 12. tent, 14. brik, 15. drap, 18. ineen, 21. aarde, 24. dragees, 25. slaboon, 26. passage, 28. Leerdam, 29. speld, 32. breed, 34. non, 35. erg, 37. pak, 38. POD, 44. icoon, 46. plezier, 48. enter, 53. trend, 54. pets, 56. sten, 57. aleer, 58. aker, 61. asem, 63. ree, 64. dra, 65. Eva, 67. Ide, 70. TH, 71. en.